Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
D
11
NAPOLI

Digitized by Google

592694

AVGVSTINI BARBOSÆ, I.V.D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,

OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS, & inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarij maioris,

NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI,

& à Conſiliis D. PHILIPPI IV. Hiſpaniarum Regis Catholici,

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

ALTERA PARS,

In qua de Locis, & Rebus Eccleſiaſticis ſimul abundè agitur.

LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, & CLAVDII RIGAVD.

M. DC. L.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Biblioth. de Rosa
Cay. 6?

Digitized by Google

Digitized by Google

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER SECVNDVS

DE LOCIS ECCLESIASTICIS.

CAPVT PRIMVM

De Eccleſiis, & Eccleſiaſticis locis in genere.

SVMMARIVM

1 *Locorum tria ſunt genera, quibus Eccleſia, & perſona eccleſiaſtica, cæterique fideles viuntur.*
2 *Eccleſia vnde dicatur? oſtenditur.*
3 *Eccleſia idem eſt quod congregatio fidelium.*
4 *Eccleſia eſt corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli, caput autem eſt Chriſtus.*
5 *Eccleſia in iure paſſim accipitur pro prælatura, ſeu beneficio eccleſiaſtico.*
6 *Eccleſia frequentiſſimè accipitur pro Templo, ſeu Æde ſacra.*
7 *Eccleſiæ, Templi, Baſilicæ, ac Ædis ſacræ nomen pro eodem accipitur.*
8 *Eccleſia vocatur quaſi conuocatio, vel cœtus, eo quòd ibidem conueniant ad diuina peragenda fideles.*
9 *Templum Eccleſia nominatur ad cœli ſimilitudinem, quod Templum ab intuendo, ſeu conſpiciendo appellatur.*
10 *Baſilicæ nomen non propriè ad omnes Eccleſias pertinet, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior, ac dignior.*
11 *Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt ſacra domus, aut ædificium.*
12 *Sanctuarium dicitur abditiſſimus Templi locus vbi Sancta ponuntur, ac ſeruantur.*
13 *Sacrarium eſt Sacrorum cuſtodia.*
14 *Eccleſiæ materialis vſus à quo tempore cœperit oſtenditur.*
15 *Eccleſia prima poſt aduentum Chriſti apud Chriſtianos Catholica fuit.*
16 *Eccleſiæ appellatione indiſtinctè veniunt omnia quæ intra Eccleſiæ ſepta tanquam portiones ipſius continentur.*
17 *Eccleſiarum quot ſint ſpecies, oſtenditur.*
18 *Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa dicitur, quæ eſt ſedes Epiſcopi.*
19 *Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis.*
20 *Matrix eccleſia propriè dicitur Cathedralis.*
21 *Matrix eccleſia dicitur ea, quæ habet alias eccleſias ſibi ſubiectas.*
22 *Eccleſia an ſit Matrix cognoſci debet ſecundum ſubiectam materiam.*
23 *Baptiſmalis Eccleſia eſt in qua inſunt fontes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur.*
24 *Baptiſmales plures eccleſiæ non poſſunt eſſe in vna Parochia, ſed vna tantùm cum capellis ſuis.*
25 *Baptiſmalis eccleſia regulariter eſt quoque curata, & quandoque dicitur Matrix.*
26 *Parochialis eccleſia quæ dicatur, & quæ concurrere debeant ad conſtituendam eccleſiam Parochialem? oſtenditur.*
27 *Eccleſia vna eo ipſo quòd ſit Parochialis, conſequenter eſt beneficium curatum, & habet curam non tamen è conuerſo.*
28 *Eccleſiam eſſe Parochialem aſſerenti incumbit onus probandi.*
29 *Beneficium vbi habuerit Populum, vel clerum, Eccleſia præſumitur curata.*
30 *Parochialibus Eccleſiis certos fines non habentibus, certi fines conſtituendi ſunt.*
31 *Eccleſias Parochiales profanare poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Concilij* ſeſſ. 21. c. 7. de reform.

ABSOLVIMVS iam primum de perſonis eccleſiaſticis librum; nunc verò quid ſacri Canones de locis Eccleſiaſticis conſtituerint, in hoc ſecundo libro eſt videndum; quæ quidem in Iure eccleſiaſtico in triplici differentia inueniuntur; ſunt enim

enim tria locorum genera, quibus Eccleſia & perſonæ eccleſiaſticæ, cæterique fideles vtuntur. Primò ſunt materiales Eccleſiæ, ſiue Baſilicæ, aut Templa & loca his adhærentia, in quibus diuina officia peraguntur. Secundò ſunt Monaſteria, vel Cœnobia, in quibus Regulares perſonæ ſimul commorantur. Tertiò ſunt Hoſpitalia, & pia loca, in quibus pauperes & infirmi aluntur, & curantur. Cùm namque Eccleſia in diuino cultu, & duplici charitatis lege fundata permaneat, non immeritò primum locorum genus pro cultu diuino. Secundum pro charitatis lege præcipuè erga Deum. Tertium verò pro dilectionis mandato erga proximum exercendo habere dignoſcitur: agitur autem in Iure de locorum huiuſmodi conſtructione, ſeu erectione, & de ipſorũ regimine, & priuilegijs, vel immunitate, & de eorum deſtructione, aut violatione. Primi generis loca ſunt hæc, veluti Eccleſia, quæ & Baſilica, priſco verò vocabulo Templũ appellatur; præterea Oratorium, & Capella, ſacrarium, & ſanctuarium, altare, & cœmeterium. Loca ſimiliter ſecundi & tertij generis diuerſa nomina ac ſpecies ſortiuntur; vt ſuis locis oſtendimus.

2 Nunc verò de Eccleſiis agere incipiemus, & de nomine tantùm agendo, aduertimus quòd Eccleſia dicitur à verbo Græco ἐκκαλεῖν quod ſignificat *euocare*, vnde ſpiritualiter ſumpta pro ſignificato habet euocationem, ſeu cœtum vocatorum, ad hanc enim quotquot veniunt, Dei vocatione vocati veniunt, nullus proprio inſtinctu adiungitur congregationi Saluatoris, & ideo Eccleſia idẽ

3 quod congregatio fidelium, *Actor: cap.* 15. ibi, *erat enim Eccleſia confuſa, c. Eccleſia, de conſecr. diſt.* 1. *gloſ.* 2. *in cap. cum clerici* 19. *de verborũ ſignific. gloſſ. vltim. in cap. fin. ne Prælati vices ſuas.* Greg. de Valent. *tom.* 3. *diſp.* 1 *q.* 4 Rota *in Cæſarauguſtana Cathedralitatis.* 1. *Martij* 1630. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, verſ. vnde vt cuitetur.* faciunt multa, quæ circa Concil. Trid. *ſeſſ.* 4. *in decreto de edit. & vſu librorum, verſ. præterea,* ibi *Eccleſiæ cuius eſt iudicare de vero ſenſu Scripturarũ,* congerunt Doctores, cõſtatque poteſtatibus alijs, de quibus Gig. *de eccleſiaſt. hierarchia lib.* 1. *c.* 1. Can. *de locis Theolog lib.* 4. *c.* 2 Victor. *in relect. de poteſt. Eccleſ. in princip.* Cardin. Bellarmin. *tom.* 1. *controuer.* 4. *lib.* 3. *c.* 1. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſ. in prælud. lib. B. fol.* 4. Nicol. Gimont. *de gratia expectatiu. c.* 1. *verſ. Eccleſia n.* 34. Silu. *de benefic. p.* 1. *q* 5. *n.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 15. *n.* 24. Cardin. Tuſch. *tom.* 3 *lit. E, concl.* 2. Ouid. de Amicis *de iure emphyt. in repet. cap.* Ricciul. *de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.* 1. *c.* 1. *ex num.* 1. Maſſobr. *in ſua praxi habendo concurſum, prælud.* 1. *num.* 26. *cum ſeqq.* Ludouic. Correa *in repet. c. inter alia, de immun. Eccleſ. q* 1. *n num.* 7. eleganter Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à

4 Cunha *in comment. ad cap. vidua, vlt. n.* 3. *diſt.* 81. vbi dicit Eccleſiam eſſe corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli: caput autem eſt Chriſtus, qui ſanguine ſuo fecit vtramque vnam, triumphantem ſcilicet, & militantem, illam inuiſibilem; hanc viſibilem. Suar. *de fide diſp.* 9 *ſect.* 1. Lodou. Correa *d. p.* 1. *n.* 8. apud quos videbis varias huius nominis Eccleſiæ acceptiones, & de hoc latè Steph. VVeyms *ad conſtitutiones* 24. *ex antiquo Iure deſumptas. & per Concil. Trid. innouatas, conſtit.* 18. *n.* 1. *p.* 223. vbi tradit vniuerſam Chriſti fidelium multitudinem, ſeu collectionem, Eccleſiæ nomine non rarò vocari, eamque Catholicam, ſeu vniuerſalem, vnam, ſanctam & Apoſtolicam; (vt in ſymbolo Fidei Nicænæ Synodi & Apoſtolorum habetur) quia ſub vnitate eiuſdem Fidei in Deum, ſanctitateque Religionis inter omnes Chriſti fideles ſit conſtituta, & per Apoſtolos propagata, cuius Dominus noſter Ieſus Chriſtus caput eſt *cap. nuptiarum* 27. *q.* 1. *c. Romani, de iureiur.* Sponſus *cap. Eccleſia* 97. *diſt. Clẽ.* 1. *de ſum. Trinit.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 1. & paſtor, *cap. alienos* 24. *q.* 1. *cap. Eccleſia paradiſo, de conſec. diſt.* 4. eiuſque Vicarij in Terris Summi Pont. ſucceſſores S. Petri Apoſtoli, quem Chriſtus ipſe in poteſtatem illam aſſumpſit. *Mat. c.* 16 Exinde & particulares Catholicorum collectiones, ac Clericorum diuinis Officiis mancipatorum collegia, Eccleſias quoque nuncupamus, *in* 1. *tit. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Ex denique ipſa loca, ſeu Templa ſimilibus officiis deſtinata, eodem nomine intelligimus, per vſitatam figuram, qua contentum denominationem ſuam à continenti nonnunquam recipit, vt *in c. eiiciens.* 88. *diſt. c. omnes Baſilicæ,* 16. *q.* 7. *c. Eccleſia, de immun. Eccleſ.*

Paſſim in Iure noſtro accipitur etiã Eccleſia pro 5
Prælatura, ſeu beneficio eccleſiaſtico, præcipuè Curato, vt *in rub. & in c.* 3. *ne Prælati vices ſuas, & in c. non ignores, de præbend. & in c. conſuluit, de iurepatron.* notauit *gloſ. vlt. in c. vlt. ne Prælati vices ſuas,* Rebuff. *in praxi benefic. tit. quare inſtituta ſint benef. n.* 9. Petr. Greg. *inſtit. rei benef. c.* 6. *n.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cãcel. gloſ.* 4. *n.* 178. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in commentar. ad c. quorũ* 6. *n.* 2.
diſt. 68. Frequentiſſimè verò accipitur Eccleſia pro 6
Templo, ſeu æde ſacra, vt *in toto tit. de eccleſ. ædific. & in c. non oportet* 42. *diſt.* & apud Paul. 1. ad Cor. 2. *Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum: aut Eccleſiam Dei contemnitis?* cum aliis multis, quæ plenè adducit Steph. Durant. *de ritibus Eccleſ. Cathol. lib.* 1. *cap.* 1. *à princip.*

Eccleſiæ namque, vel Templi, & Baſilicæ, ac 7
Ædis ſacræ nomen pro eodem accipitur, hoc eſt, pro materiali loco conſtructo, in quo diuina Of-
ficia celebrantur. Vocatur autem Eccleſia, quaſi 8
conuocatio, vel cœtus; eò quòd ibidẽ conueniunt ad diuina peragenda fideles, vt ſuprà tetigimus, & videtur aſſerere Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 3. *verb. Eccleſia n.* 1. dum dicit Eccleſiã eſſe locum publicum Epiſcopali auctoritate conſtitutum, & conſecratum, ad quem Fideles conueniunt ad
percipienda Fidei Sacramenta. Templum verò 9
eadem nominatur ad Cœli ſimilitudinem quod Templum quoque à tuendo, ſeu conſpiciendo appellatur, quòd ex eo quamlibet eius partem intueri valeamus, ſcilicet Orientem & Occidentem, & reliquas; ſic enim Eccleſia vt alterum Cœlum, tum propter Diuina, tum etiam propter quatuor eius partes Templum nominatur. *Baſilicæ* autem
verbum non propriè ad omnes Ecleſias perti- 10
net, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior ac dignior, & ad quam princeps conuenire ad diuina Officia conſueuit; nam & locus publicus cauſarum cognitioni deſtinatus, quo Principes ad Ius dicendum conueniebant, Baſilica Græco vocabulo; id eſt, Regia dicebatur. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. non oportet n.* 3. *diſt.* 32. quamuis gloſ. *in c.* 1. *de relig. domib* & Panor. *in rub. de conſecrat. Eccleſ.* velint Baſilicam dici Eccleſiam quamlibet non ſacratã; ſed vſus comprobat priorem ſignificationem, cùm hodie maiores Eccleſiæ Baſilicæ nominentur, ſicut eſt Romæ Baſilica Saluatoris, & Baſilica Apoſto-

lorum

11 lotum. Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt,
ſacra domus, aut ædificium: antiquitus quoque ea
Templa delubra dicebantur, in quibus homines
luxuriæ, & voluptati deſeruiebant, quaſi Deorum
habitacula, & aſylum, dicitur Templum quaſi re-
fugium, vnde nullus vi eſt extrahendus, vt *infra*
12 *de immunitate*, videbimus. Eſt autem in Eccle-
ſia locus quod Sanctuarium dicitur, abditiſſimus
ſcilicet templi locus, vbi Sancta ponuntur, ac ſer-
uantur; aliàs ſumitur pro Altari, vt *in c. de fabri-
ca, ad fin.* iuncta gloſſ. *de conſec. diſt.* 1. & dicitur
Sanctuarium, quaſi locus Deo dicatus, iuxta illud
13 Pſal. *Domum tuam decet ſanctitudo*. Sacrarium verò
dicitur vbi res aliæ ſacræ cõducuntur, id eſt, ſacro-
rum cuſtodia; vel locus, vbi ſacrarum rerũ ablutio
aſſeruatur, *cap. ſi per negligentiam, de conſec. diſt.* 2.
14 Eccleſiæ materialis, ſiue huius Templi vſus iam
olim cœpit; in prima enim Mundi origine Enoch
cœpit inuocare nomen Domini, vt *Geneſ. cap.* 4.
tradit Philo Iudæus *pag.* 140. *lit.* D. Abulenſ. *in
eodem c.* 4. In ſecunda verò Mundi reſtauratione
primum Altare fuiſſe erectum à Noë, non verò à
Gentilibus (vt multi exiſtimarunt) conſtat ex *Ge-
neſ. c.* 20. tradit Girandus *de hiſtoria Deorum, ſyn-
tagmate* 17. Io. ad Morales *de ſacrificio Miſſa lib.* 1.
c. 13. *& lib.* 3. *c.* 10. Poſtea verò labente ætate fue-
runt apud Gentiles, & Iudæos Tẽpla quædã, & ſta-
tuæ, in quibus erant expreſſæ imagines virorum
præſtantiſſimorum, propter quorum reuerentiam,
15 qui eas tenebat, immunis abibat. Poſt aduentum
Chriſti apud Chriſtianos prima Eccleſia Catholi-
ca fuit, cuius fundamentum erat Chriſtus, petra
autem, & ædificium Petrus, *c. in nouo* 21. *diſt. c. om-
nibus.* 24. *q.* 1. *c.* 1. *de immun. eccleſ. lib.* 6. Simanch.
de Cathol. inſtit. c. 23. *per tot.* Secunda autẽ Eccleſia
fuit Conſtantinopolitana, *c. Conſtantinopolitanæ, c.
ſacroſancta, c. quamuis* 22. *diſt.* dein de S. Marcus fe-
cit Eccleſiam Alexandrinam, *c. cùm. Baptiſmus* 24.
q. 1. poſtea aliæ Eccleſiæ conſtructæ fuerunt. Ita
Ludouic. Correa *in rep. cap. inter alia, de immunit.
eccleſ. p.* 1. *n.* 12. *&* 13. Et ſic quoad noſtrum propo-
ſitum ſumenda eſt Eccleſia, ita vt ſit ædes publica
Epiſcopi anctoritate conſtituta, in quam Chriſtia-
ni ad rem diuinam audiendam, & Sacramenta ſuſ-
cipienda conueniãt, ex quo proinde colligi poteſt
tria potiſſimum requiri ad iſtiuſmodi Eccleſiæ cõ-
ſtitutionem. Primò, vt ſit locus Epiſcopi auctori-
tate erectus, ſeu fundatus, nam alioquin ſacer &
religioſus eſſe non poteſt. Secundò, vt ſit fundatus
ad officia diuina peragenda, & Sacramenta ſuſci-
pienda, in quibus præcipuus eiuſdem vſus verſa-
tur. Tertiò, vt ſit cõſecratus, ſiue Deo ſolemni ritu
dicatus. Ita Steph. VVeyms *d. conſtit.* 19. *n.* 2. *p.* 223.
16 Appellatione Eccleſiæ indiſtinctè veniunt om-
nia quæ intra Eccleſiæ ſepta, tanquam portiones
ipſius continentur, arg. *c. ſi quis in atrio, c. ſi quis
contumax, c. id conſtituimus* 17. *q.* 4. Abb. *in c. eccle-
ſiæ, n.* 10. *de immun. eccleſ.* Decian. *in tract. crimin.
lib.* 6. *c.* 24. *n.* 31. *& c.* 25. *n.* 12. *cũ ſeqq.* Farin. *de im-
mun. eccleſ. n.* 268. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.*
617. *n.* 2. vbi quòd conceſſum de toto, videtur etiã
conceſſum de parte, quos refert & ſequitur Rot. *in
Cæſaranſtana præeminentiarum* 6. *Nouemb.* 1628.
coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.
17 Eccleſia alia eſt Epiſcopalis, ſeu Cathedralis
alia Collegiata, alia Matrix, alia Baptiſmalis, &
alia Parochialis: prout colligitur ex notatis per
gloſ. & Doctores *in c. plures* 10. *q.* 1. *& in c. cùm cõ-
tingat, de decim. & in c. cum clericis, & in c. venera-
bili, de verbor. ſignif. & toto tit. de eccleſ. ædifican.*

Tyndar. *in tract. de decim. n.* 71. *cum ſeqq.* Rebuff.
eodem tract. q. 6. *cum ſeqq.*
Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa vo- 18
catur, quæ eſt ſedes Epiſcopi, & Parochia totius
Ciuitatis, & diœceſis dicitur, vt *ſupra* oſtendimus
lib. 1. *c.* 26. *de Archipreſbytero, verſ.* 4. & non poteſt
per alium, quàm à Papa erigi, diuidi, vel mutari,
vt probauimus *eodẽ lib.* 1. *c.* 2. *de poteſt. & auctorit.
ſummi Pont. verſic. primò igitur, cũ ſeqq.* Differt tamẽ
quodammodo Eccleſia Epiſcopalis à Cathedrali;
poteſt enim ſumi Eccleſia vt eſt ſedes Epiſcopi,
vel vt Eccleſia maioris Capituli, vt patet ex ad-
ductis per gloſſ. *verb. matricem, in Clem.* 1. *de ſent.
excom.* Sicut etiam differt menſa Epiſcopi à men- 19
ſa Capituli, & Epiſcopus à Capitulo. De Eccleſia
Cathedrali, *infra c.* 5. tractabimus. Eſt autem hac
in re aduertendum quòd Vicarius perpetuò adſcri-
ptus Eccleſiæ Cathedrali, eſt de corpore Cathe-
dralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce
eiuſdẽ, & non ſub Cruce Collegiatæ, vt cenſuit S.
Rituũ Cõgr. *in vna Macerat.* 21. *Martij* 1609. De
Eccleſia Collegiata peculiariter tractabimus *inf.
hoc lib. c.* 6.
Matrix autẽ Eccleſia licèt propriè dicatur de Ec- 20
cleſia Cathedrali; vt patet ex *d. c. venerabili, de ver-
bor. ſignif.* ibi *per matricem eccleſiam Cathedralẽ in-
telligi volumus*, Rebuff. *d. q.* 6. *n.* 6. Dicitur etiã ea, 21
quæ habet alias Eccleſias ſibi ſubiectas, Suar. *de
Relig. tom.* 1. *tr.* 2. *de decimis. lib.* 1. *c.* 24. *n.* 1. Rebuff.
d. q. 6. *n.* 7. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 3. *in fin.* Rot. 22
deciſ. 272. *n.* 3. *p.* 1. *recent.* Quaſi aliarũ ædicularũ, &
Capellarum mater, Azor. *d. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 12. *q.* 13. *&
lib.* 9. *c.* 3. *q.* 14. *verſ. matrix.* Et an Eccleſia ſit Ma-
trix, cognoſcitur ſecundùm ſubiectã materiã, Abb.
in d. c. venerabili, n. 2. *& in c. vt ſinguli. n.* 1. *de offic.
Archiep.* Rebuff. *d. q.* 6. *n.* 19. 23. Rot. *d. deciſ.* 272.
n. 2. *vbi numeris ſeqq.* oſtendit quando larga ſignifi-
catione dicatur Eccleſia Matrix.
Baptiſmalis verò Eccleſia eſt in qua inſunt fon- 23
tes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur, *gloſſ.* 2.
& Abb. *in c. cùm contingat, de decimis.* nõ poſſunt 24
autẽ eſſe in vna Parochia plures Baptiſmales, ſed
vna tantùm cũ capellis ſuis *c. plures* 10. *q.* 1. Regu-
lariter verò Eccleſia Baptiſmalis eſt quoque Cura- 25
ta, licèt non neceſſariò, nec ſemper, vt poſt Franc. *in
c. ad decimas, notab. vlt. de reſtit. ſpoliator. lib.* 6. ſcri-
pſit Pariſ. *in repet. c. ex tranſmiſſa, n.* 4 *de præſcr.* &
Baptiſmalis Eccleſia dicitur etiã Matrix, ſecundùm
gloſſ. *in Clem. vnic. de baptiſmo. & verb. matricem,
in d. Clem.* 1 *de ſent. excõmun.* ibi, *id eſt, maiorem &
baptiſmalem. quæ dicitur Matrix*; quia ſicut mater
generat, ſic illa regenerat, per Baptiſmum.
Parochialis denique Eccleſia illa dicitur, in 26
qua populus eidem deputatur ſub certis locorum
finibus, & limitibus conſtitutus degit, & vnius
Rector ſuo nomine, & non cum aliis ad eius re-
gimen aſſumitur cum poteſtate fori pœnitentia-
lis. Quæ autem debeant concurrere ad conſti-
tuendam Eccleſiam Parochialem, tradunt Staphil.
*de literis gratiæ, tit. de qualit. & ſtatu benef. §. circa.
ſecundum, à n.* 7. Sarnen. *in reg. de idiomate q.* 11. Re-
buff. *in cõcord. tit. de collation. § ſtatuimus, gl.* 2. *verb.
Parochiales eccleſiæ*, Cuch. *in inſtit. maior. lib.* 2. *tit.*
15. Maſcard. *de probat. concl.* 469. Quintanad. *Ec-
cleſiaſt. lib.* 4. *à n.* 68. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
verb. Parochia. §. 1. Rot. *deciſ.* 52. *p.* 2. *diuerſ. & in
Florentina Parochialis* 22. *Maij* 1630. *coram Reue-
rendiſſimo D. meo Coccino Decano*, vbi quatuor
requiſita enumerat, Gonzal. *d. regu.* 8. *Cancel. gloſſ.*
6. *num.* 34. *cum ſeqq.* vbi *num.* 48. ait quòd quamuis

deficeret fons baptiſmalis, non propterea deſineret eſſe Parochialis Eccleſia, & *n.* 53. idem dicit quoad ſepulturam, & actum ſepeliendi, *num.* 56. ſubdit quòd non ſequitur, iſta Eccleſia non percipit decimas, vel primitias, vel alia Sacramenta (excepto Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramento) non percipiunt: nec præſtant: ergo non eſt Eccleſia Parochialis, nec per contrarium iſta iura habet talis Eccleſia: ergo neceſſariò ſequitur quòd ſit Parochialis; nam quamuis iſta ſint iura, & quædam ſigna Eccleſiæ Parochialis, ac præſumptionem non leuem inducant; non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem, cùm poſſit adeſſe ea aliquo accidenti, de quo videas, quæ latè diximus *lib. 1. c.* 21. *verſ. ſuperioris*
27 *auctoritate.* Aduertere tandem oportet eo ipſo quòd vna Eccleſia ſit Parochialis, conſequenter eſſe beneficium Curatum, & habere curam; non tamen è conuerſo, omnis Eccleſia habens curam dicitur Parochialis, gloſſ. *verb. impedit, in Clem. dudum, de ſepultur.* vbi Imol. *n.* 32. Abb. *in c. de multa, n.* 24. *verſ. ſed adde, de prebend.* Mantic. *deciſ.* 24. *n.* 5. Rot. *in d. Florẽtina Parochialis*, quia poteſt eſſe beneficium Curatum abſque eo quod ſit Parochialis; veluti ſi ſit aliqua Eccleſia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licèt poſſit dici Eccleſia Curata, non dicitur tamen Eccleſia Parochialis, ſi non habet certum territorium, vt poſt Ioan. Andr. & alios *in cap. ſuper eo, de prab. lib.* 6. tradunt Rebuff. *in concord. tit. de collat. §. ſtatuimus, gl.* 2 *verb. Parochiales*, & iterũ *in forma mandati de prouidendo, in verb. cum cura, verſ. an ſufficiat*, vbi propterea dicit melius eſſe exprimere quòd ſit Eccleſia Parochialis, quàm quòd ſit beneficium Curatum, Alphonſ. Hoied. de *incompatibilib. beneſic. p.* 1. *ca.* 13. *ſub num.* 2. *poſt med. verſ. at verò poteſt. eſſe*, Rot. *d. deciſ.* 52. *num.* 37. & 38. *p.* 2. *diuerſ.* vbi *num.* 39. dicit quòd hinc eſt quòd in Iure Canonico, & in Concilio Tridentino paſſim fit mentio ſimpliciter de Eccleſiis Parochialibus abſque expreſſione qualitatis curæ.

28 Quamuis in dubio aſſerenti Eccleſiam eſſe Parochialem incombat onus probandi, eo quòd beneficia præſumantur ſimplicia, & non Curata Staphil. *in.* 2. *p de ſtatu & qual. beneſic. n.* 2. Ægid. *deciſ.* 676. Hieronym. Gabr. *conſ.* 191. *num.* 1. *lib.* 1.
29 tamen vbi beneficium habuerit populum, vel Clerum, Eccleſia præſumitur Curata, Staphil. *loco citato num.* 1. & 2 Rebuff. *in praxi beneſic. tit. ſecul. beneſic. quetuplex.* Ægid. *d. deciſ* 676. Seraph. *deciſ.* 1227. Sed an & quando Epiſcopus poſſit conſtituere nouam Parochiam? vide Vgolin.
30 *de officio & poteſt. Epiſcopi cap.* 53. *in princip.* Et dummum Parochialibus Eccleſiis certos fines non habentibus certi fines conſtituendi ſunt, & Rectoribus proprium populum non habentibus proprius populus conſtitui debet, ac parochia, vt ſtatuit Conciliũ Tridentinũ *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 13. his verbis, *In iis quoque ciuitatibus ac locis vbi Parochiales Eccleſiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quẽ regant, ſed promiſcuè petentibus ſacramenta adminiſtrant, mandat S. Synodus Epiſcopis pro tutiori animarum eis commiſſarum ſalute, vt diſtincto populo in certas & proprias Parochias, vnicuique ſuum perpetuum peculiaremque Parochum aſſignẽt, qui eas cognoſcere valeat, & à quo ſolo licitè Sacramenta ſuſcipiant, aut alio vtiliori modo, prout ſibi qualitas exegerit, prouideat*, refert Vgolin. *d. c.* 54. §. 2.

Prophanare autem Eccleſias Parochiales poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Conc. *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reform.* vt cenſuit S. Congreg. *in Theleſin.* 13. *Septembris* 1631.

CAPVT II.

De Eccleſiis ædificandis & conſecrandis.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias conſtruere, dicitur opus neceſſarium, & religioſum.*
2 *Eccleſiarum ædificationem nullus impedire poteſt aut aliquo modo prohibere.*
3 *Princeps ſtatuendo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, derogat eccleſiaſtica immunitati.*
4 *Eccleſiam nouam conſtruere quilibet poteſt duabus conditionibus obſeruatis.*
5 *Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus requiſitus ad Eccleſiam ædificandam ſufficit tacitus, etſi accedat poſt conſtructionem.*
6 *Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificãdæ dat facultatẽ.*
7 *Eccleſia noua quando poſſit ædificari propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ Parochialis.*
8 *Parochias nouas erigendi iuſta cauſa videtur, incommoditas Populi ad recipienda ſacramenta & audienda diuina Officia.*
9 *Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, tunc non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores.*
10 *Epiſcopus in vim decreti* Concilij ſeſſ. 21. de reform. c. 4. in princ. *non poteſt erigere coadiutoriam, ſed cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis.*
11 *Eccleſiæ nouæ ædificari poſſunt de Superioris cõſenſu, etiam in præiudicium alterius, vbi multitudo fidelium excreuit, & vna non ſit euidenter ſufficiens.*
12 *Eccleſiæ duæ iuſtis de cauſis vniri poſſunt.*
13 *Eccleſia aliqua ſi ſit conſtructa ſine cauſa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius, eſt deſtruenda.*
14 *Præiudicium, quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt per alterius ædificationem, quale, oſtenditur.*
15 *Superioris auctoritas, quæ in conſtruẽdis Eccleſiis requiritur, eſt diœceſani Epiſcopi, niſi ſit locus exẽptus, in quo ſedis Apoſt. auctoritas requiritur.*
16 *Eccleſiæ ſunt per loca congrua conſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in alieno ſolo.*
17 *Epiſcopus in ædificanda Eccleſia quid primarium debeat efficere? oſtenditur.*
18 *Epiſcopus per ſe, vel per alium poteſt primùm lapidem ponere, & crucem figere.*
19 *Eccleſiæ caput debet ſẽper Septentrionẽ reſpicere.*
20 *Epiſcopus loci debet ab eo, qui Eccleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad luminaria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere.*
21 *Epiſcopus permittens Eccleſiam ædificari ſine dote ad dotandum de proprio obligaretur.*
22 *Manſus* in c. 1. de cenſib. *accipitur pro titulo, qui conſtituitur in Prabendis, aut poſſeſſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia.*

23 *Eccleſiæ*

Digitized by Google

23 *Eccleſiæ Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari.*

24 *Eccleſia conſtructa debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda.*

25 *Conſecrare, & dedicare eſt idem.*

26 *Dedicatio Eccleſiæ cum conſecratione fiebat.*

27 *Ritus, quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Silueſter Papa primus inſtituit.*

28 *Conſecratio Eccleſiæ neceſſariò non requiritur, vt in ea valeant Diuina celebrari.*

29 *Eccleſia eſt conſecranda cùm fieri poterit, & ſi non conſecrata violetur, reconcilianda eſt.*

30 *Conſecrare Eccleſiam nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus ille, in cuius diœceſi eſt ſita.*

31 *Epiſcopus nõ poteſt in aliena diœceſi conſecrare Eccleſiã abſque proprij Epiſcopi permiſſione.*

32 *Conſecratio Eccleſiæ non poteſt ſimplici Sacerdoti demandari.*

33 *Epiſcopus ſi pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum efficere poſſit.*

34 *Epiſcopus in conſecranda Eccleſia primò obſeruare debet, vt illi facta ſit dotis competentis aſſignatio.*

35 *Eccleſiam non conſecret Epiſcopus, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum ſit conſtructa.*

36 *Epiſcopus Eccleſiam conſecrans, & patroni illius debent eſſe ieiuni tempore conſecrationis.*

37 *Miſſa in conſecratione Eccleſiæ celebranda eſt, non tamen de eſſentia.*

38 *Eccleſia pro conſecratione nihil debet exigi.*

39 *Eccleſia decet vt in die feſtiuo conſecretur, quãuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari.*

40 *Conſecrationem Eccleſiæ fieri poſſe conceſſit Sacra Congregat. Rit. quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circuiri.*

41 *Eccleſia conſecrata non eſt iterum conſecranda.*

42 *Eccleſia in dubio eſt conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, vel argumentum.*

43 *Eccleſia præſumitur conſecrata cùm de hac re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur.*

44 *Teſtis vnus etiam de auditu probat conſecrationem Eccleſiæ.*

45 *Sculptura in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit vbi non agitur de præiudicio alicuius.*

46 *Parietes Eccleſiæ ſi combuſti ſint, & exterius diruti, vel igne decruſtentur intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur.*

47 *Conſecratio Eccleſiæ tantùm habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex lapidibus compaginatur, & conſtruitur.*

48 *Eccleſiæ tectum ſi ſolummodo corruat, integris & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſetur.*

49 *Eccleſia vbi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eiſdem refecta ſit, eſt iterum conſecranda.*

50 *Eccleſia vbi per partes tota fuit refecta ſimul, & in totum, non paulatim eſt iterum conſecrãda.*

51 *Eccleſia ſi deſtructa ſit auctoritate ſuperioris, & nulla ſpes ſubſit reædificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ.*

52 *Caſus, qui accidit in Archiepiſcopatu Vlixbonen. refertur.*

53 *Conſecratio Eccleſiæ maximè conſiſtit in vngendis ſacro Chriſmate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendis illis verbis,* Sanctificetur & conſecretur, *&c.*

NVNC verò videndum eſt de conſtructione Eccleſiarum, id eſt, quibus de cauſis ſit noua Eccleſia conſtruenda, & cuius auctoritate id fiat, quo loco, & quomodo ſit conſecrãda, & quando, & quomodo ſit conſecranda. Sciendum eſt igitur primò, quòd conſtruere Eccleſias dicitur opus neceſſarium, & religioſum, vt per Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 3. in princ. n. 5.* Vnde Herodes Agrippa in tanta tamque immani impietate pius haberi volens, regni ſui decimooctauo anno, vt inquit Genebrard. *in Chronic. anno mundi* 4054. Templum Domini à fundamentis inſtaurauit, ac magnificentius reddidit, quod opus tam Deo gratum fuit, vt ſit in teſtimonio multorum quòd dum per annos octo immenſi ſumptus ædificio inſumerentur, nunquam diu plueret, & noctu ſoluerentur nubes imbres, vt agri fructus darent vberrimos, & nulla foret operis intermiſſio. Ita Didacus Fiel. Contreras *in proſapia Chriſti 4. ætate, cap. 5. §. 3.* Nullus igitur Eccleſiarum ædificationem impedire poteſt, aut aliquo modo prohibere; derogabit enim eccleſiaſticæ immunitati Princeps ſtatuẽdo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, vt per tex. *in cap. vlt. de Eccleſ. ædific.* reſoluunt Colleg. Bononien. *pro libertate Eccleſ. contra Venetos num. 43.* Patres Theologi Religionis ſeruorum *in defenſ. cenſurarum Paul. V.* Vgolin. *in reſponſ. ad Iuriſconſ. gymnaſij Patauini contra Venetos c. 6. §. 1. cũ quatuor ſeqq.* Philip. Maynard. *de priuileg. Eccleſ. contra Venetos p. 2. art.* 24. Ioan. Franc. Fagnan. *in tract. de iuſtitia cenſurarum Pauli V. p. 2. pag.* 26. Ferdinand. de Baſtida *in antidoto contra Paulum Venetum p. 2. arg. 10. & ſeq.* Anton. Boni. *in reſp. pro cenſur. Pauli X. contra Venetos,* Paul. Comitol. *in tract. apologetico. contra Veneto. c. 1. n. 17.* Valenzuela *in defenſ. monitorij Pauli V. p. 2. n.* 28. *& ſeq.* Et licèt à Valente, Theodoſio, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum Eccleſias ædificari ſine Principis licentia, vt patet ex *l. nemo C. de relig. & ſump. funer.* hoc tamen Imperatores illi effecerunt de facto, & propterea totum hoc fuit poſtea reuocatum à Iuſtiniano *in l. ſancimus §. ſiquidem. C. de Epiſcop. & cleric. & in Auth. vt nullus fabr. orat,* &c. 1 2 3

Secundò notandum quòd nouam Eccleſiam conſtruere quilibet poteſt, duabus conditionibus obſeruatis, vt ſcilicet alteri Eccleſiæ non inferat præiudicium, & vt adſit Superioris auctoritas, abſque illa enim Eccleſiam ædificari non poſſe probat tex. *in cap. nemo, & in cap. placuit, de conſec. diſt. 1. & in cap. ad hæc, de relig. domib. & in cap. cum olim 14. verſ. inſuper, de priuileg. & in Auth. de eccleſ. tit. §. ſiquis autem, collat. 9. & in Auth. de Monach. verſ. illud igitur, collat. 1.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 2. c. 10. n. 2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Eccleſia, in princip.* Piaſec. *in ſimili praxi p. 1. cap. 5. à. num. 1.* Stephan. Durand. *de ritibus Eccleſ. lib. 1. cap. 2. num. 7. & cap. 24. num. 5. & cap.* 25. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 11. plures quos refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 26. num. 1.* Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per Concil. Trident. innouatas, conſtit. 19. n. 4. pag.* 224. Solorzan. *de iure Indiar.* 4

Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 23. n. 58. Quæ quidem Superioris Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus ſufficit tacitus, veluti ſi ſciuerit Eccleſiam conſtrui, & non impedierit, nec contradixerit, cùm tamen facile potuiſſet, Selu. *de beneſ. p. 1. q. 6. n. 21.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 6* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 26. num.* 2. vbi etiam cum Selua *n. 8.* & Azor. *q. 5. citatis locis*, addo conſenſum Epiſcopi ſufficere ſi accedat poſt conſtructam Eccleſiam. Stephan. VVeyms *d. conſtit. 59. n. 9.* dum ait quòd iſte aſſenſus Epiſcopi acceſſiſſe cenſebitur ſi ſcienter paſſus ſit Eccleſiam extrui in ſua diœceſi, nam ea in parte ſufficit tacitus aſſenſus ob fauorem piæ intentionis, quaſi ſatis videatur conſenſiſſe, qui operi faciendo non cōtradixerit, & *n. 8.* reſoluit quòd ſi quis priuatus ædificare voluerit Eccleſiam cum aſſignatione dotis competentis, & Epiſcopus aſſentiri recuſet abſque cauſa, poterit is, qui ædificare intendit, confugere ad Epiſcopi ſuperiorem, non minus quàm in aliis caſibus grauaminum, vt ſuperior, vel ipſemet aſſenſum ſuum præſtet, vel Epiſcopum compellat ad præſtandum conſenſum.

6 Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificandæ dat facultatem, non modò ſimpliciter, ſed quandoque etiam in alterius Eccleſiæ præiudicium; ſunt enim cauſæ ob quas poteſt Superioris auctoritas etiam in præiudicium alterius nouam Eccleſiam ædificare; veluti ſi caſtrum, aut noua ciuitas ſub alterius Eccleſiæ limitibus conſtruatur, cuius incolæ ad priorem Eccleſiam difficile conueniant, arg. *c. vnio, §. fin. 10. q. 3.* ſicuti quandoque etiam ob nimiam diſtantiam poteſt alia Eccleſia ſub eadem Parochia ædificari, *c. ad audientiam 3. de Eccl. ædific.* vbi dicitur quòd quando propter nimiam di-
7 ſtantiam Eccleſiæ Parochialis, Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda accedere non poſſunt, noua poteſt Eccleſia in ipſius Parochia ædificari, & in ea Sacerdos poni ſublato appellationis obſtaculo ad præſentationem Rectoris Eccleſię maioris certa portione de antiqua illi deputata: de cuius materia latè agūt lex Hiſpana *9. tit. 10. part. 1.* Lap. *alleg. 67. n. 2.* Buni. *cōſult. 184. vol. 2.* Menoch. *conſil. 477.* Henriq. *conſ. 80.* Ioan. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſid. remed. 75.* Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P. concl. 98. à princ.* Salgado *de protect. regia, tom. 1. p. 3. c. 5. n. 31. cum multis ſeqq.* qui quidem tex. innouatus, & ampliatus eſt per Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de reforma. c. 4.* his verbis. *Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramētis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, cogāt Rectores, vel alios ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot ſufficiant ad Sacramēta exhibenda, & cultum diuinū celebrandum. In iis verò, in quibus ob locorū diſtantiā ſiue difficultatem Parochiani ſine magno incōmodo ad percipienda Sacramēta & diuina Officia audienda accedere nō poſſunt, nouas Parochias etiam inuitis Rectoribus, iuxta formā conſtitutionis Alexandri III. quæ incipit, Ad audientiā, cōſtituere poſſint.* &c. de cuius decreti materia agunt Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 5. n. 1.* vbi refert ſacram Cong. declaraſſe Epiſcopo Andrien. *de anno* 1594. procedere ſine præiudicio, nimirum poſſidentis, Zerol. *in ſimili praxi p. 5. verb. Parochia §. 6.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 12. q. 7.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 554. in 1. edit. aliàs reſol. 476. in 2. edit.* Rot. *deciſ. 484. num. 2. p. 1. recent.* vbi quòd Parochias 8
nouas erigendi iuſta cauſa videtur incommoditas populi ad recipienda Sacramenta, & ad audienda diuina Officia, & *num.* 3. quòd non ſufficit quælibet diſtantia, ſed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis audiendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda, eadem Rot. *deciſ. 204. num. 2. p. 2. recent. & deciſ. 745. num. 2. d. p. 5. recent.* Quod quidem limitatur niſi in loco minimè difficili, nec incommodo Oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali; & cæteris ad Parochiam neceſſariis, ibique poneret Rector Sacerdotem in ſui adiutorium, vt per Menoch. *d. conſ. 477. n. 9.* Ioan. Baptiſta Coſta *d. remed. 76.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 476. num. 6.*
Quando verò ſolus Curatus eodem tempore plu- 9
ribus infirmis prouidere non poteſt, tunc non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores, Rot. *d. deciſ. 484. num. 5. in fine.* Vnde Sacra Congregat. cenſuit Epiſcopum in vim decreti Concil. Trident. *cap. 4. in princ.* non poſſe erigere coadiutoriam, ſed ve- 10
rùm cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, prout refert Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis num. 43.*

Poſſunt quoque de Superioris conſenſu etiam 11
in præiudicium alterius nouæ Eccleſiæ ædificari, vbi multitudo fidelium excreuit, & Eccleſia vna non ſit euidenter ſufficiens, propter nouarum habitationum diſtantiam, *cap. præcipimus 16. q. 1.*
Et denique ex aliis cauſis, quæ ex temporis 12
qualitate, & ſitu locorum poſſunt accidere, noua poteſt Eccleſia conſtrui, *cap. & temporis, ead. q. 1.* ſicut è conuerſo contrariis de cauſis duæ ſimul vniri poſſunt, *d. cap. & temporis, d. cap. vnio. §. fin. 10. q. 3.* Si verò ſine cauſa & authoritate
Pontificis in præiudicium alterius Eccleſia ali- 13
qua ſit conſtructa, eſt deſtruenda, ſi præſertim ritè præceſſerit noui operis nunciatio, *cap. 1.* &
per tot. *de noui operis nunciat.* Præiudicium autem 14
quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt præter damnum ædificij cohærentis, eſt participatio ſumptuum in conſtructione, aut expenſarum pro ſuſtentatione Rectoris *d. cap. ad audientiam,* Conc. Trid. *d. cap. 4* vel damnum in iuriſdictione, vt in oblationibus, quæ fieri ſolent Eccleſiæ, *d. c. ſi. Eccleſiæ, cum ſeq. 16. q. 1.* Vbi verò aliquod præiudicium ſimile nulli generatur Eccleſiæ, poteſt quilibet in ſua proprietate conſtruere Eccleſiam, accedente permiſſione Epiſcopi, *d. cap. quicunque, ead. q.* cuius officio ea, quæ diximus prouidere incumbit, qui etiam propria auctoritate in ſua Diœceſi Eccleſiam conſtruere abſque alterius præiudicio poteſt, *cap. pen. 12. q. 2.* & de rebus Eccleſiæ eam competenter dotare, ita vt competens ſubſidium ei conferat, & Eccleſiæ ſuæ cui tollit, damna grauia non infligat, vt dicitur in Toletano Concilio IX. *cap. 5.* relato *in d. cap. pen.*

Superioris ergo auctoritas, quæ in conſtituen- 15
dis Eccleſiis requiritur, eſt diœceſani Epiſcopi, vt probant iura in principio huius cap. citata, niſi ſit locus exemptus; in locis namque exemptis à iuriſdictione Epiſcopi nullus poteſt abſque Apoſtolicæ Sedis auctoritate Eccleſiam ædificare, *c. de locorum, cum ſeq.* vbi gloſſ. & Doct. *de conſec. diſt. 1. cap. auctoritate, de priuileg. lib. 6.*

Stephan.

Stephan. VVeyms *d.loco num.*4. aliàs totum ac-
quiritur Epiſcopo cum fructibus, Etaſm. à Co-
chiet *de iuriſdict. Ordin.in exemptos p.*2.*q.* 45. *n.*
36. Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26.*n.*3.*in fine*, Sed in lo-
cis non exemptis requiritur Epiſcopi auctoritas,
etiamſi perſona ædificans ſit exempta *d.cap. au-
ctoritate*, notant omnes *in d. cap.cùm olim*, pòſt
gloſſ.*verb.reuocari, de priuileg.* ſi expendas ibi Pon-
tificem Innocentium III. in fine pronuntiaſſe
monaſterium exemptum eſſe liberum à iuriſ-
dictione, & obedientia Epiſcoporum, ex pri-
uilegiis conceſſis à Romanis Pontificibus præde-
ceſſoribus ſuis, & tamen Eccleſias in Leirienſi
caſtro, & aliis locis fundatas ſine Epiſcopi Conim-
bricenſis aſſenſu in eiuſdem Epiſcopi, & ſuæ Ec-
cleſiæ ius eſſe reuocandas, explicant *ibi* Hoſt. &
Card.*n.*3. Butr.*n.*56. Abb.*n.*9. & Socin.*n.*19. quos
refero Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26.*n.*3.

16 Sunt autem Eccleſiæ per loca congrua con-
ſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in
alieno ſolo, *cap.Eccleſias, de conſec.diſt.* 1. nam ſi
in alieno fundetur Eccleſia inſcio domino, ſiqui-
dem laïcus eſt, debet ſeruari indemnis ab eo, qui
fundauit, & Eccleſia libera remanebit, nec fiet
laïco cenſualis; ſi verò ſolùm erat alterius Eccle-
ſiæ, vel perſonæ Eccleſiaſticæ, Eccleſia conſtructa,
erit ei iure patronatus ſubiecta, *c.Apoſtolicos, in fi-
ne*, 12.*q.*2.*& c.ſi quis* 16.*q.*5.*cap. queſti ſunt*, 17.
q. 4. nec ſolùm tenetur fundator in alieno ſolo,
ſed etiam Epiſcopus, qui in deſignando loco, aut
in conſecrando conſtructam negligens in veritate
indaganda extiterit, arg. *cap. comperimus* 14.*q.* 6.
Quòd ſi id ſciente domino nec contradicente fa-
ctum fuerit, Eccleſia libera remanebit, arg. *cap. ſi
ſeruus*.54.*diſt.*

17 In ædificanda autem Eccleſia debet primùm
Epiſcopus ciuitatis ad locum accedere, & atrium,
ac cœmeterium publicè deſignare, ibique Crucis
Dominicæ ſignum cum precibus figere, lapidem-
que ponere primarium; *d.cap.nemo*, vbi gloſſ.*verb.
veniat, de conſec.diſt.*1. *Auth. de Eccleſ.tit.§.ſi quis
autem voluerit, & Auth. de monachis, §. illum igitur
ante alia, Auth. vt nullus fabricet Oratorij domos
præter voluntatem Epiſcopi*, vbi in initio ſic dici-
tur. *Sancimus igitur præ omnibus quidem illud fieri,
& nulli licentiam eſſe, neque monaſterium, neque Ec-
cleſiam, neque orationis domum incipere ædificare an-
tequam ciuitatis Deo amabilis Epiſcopus orationem
in loco faciat, & crucẽ figat, publicum proceſſum ipſi
faciens, & cauſam manifeſtam omnibus ſtatuens*; ad-
ſtipulaturque Concil. Agathenſe *c.*27. regiſtratum
in c.de monachis 18. *q.*2. & Concil. Chalcedonen,
act. 11.*can.*4. regiſtratum *in cap.verè*. 16.*q.* 1. *&
in c.quidam*, 18.*q.*2. Stephan. VVeymt *d.loco*, *n.*4.
Azor.*inſtit moral.p.*2.*lib.*9.*cap.* 3.*q.* 4. vbi ſubdit
poſſe Epiſcopum per ſe, vel per alium primarium
lapidem ponere, & Crucem figere, & *q.* 8. tenet
18 poſſe Epiſcopum abſque rationabili cauſa nolen-
tem primarium lapidem ponere, & ſuum conſen-
ſum præſtare, compelli auctoritate ſuperioris An-
tiſtitis, videlicet Archiepiſcopi, vel Primatis. refe-
ro Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*26. *n.* 1. Et debet ſemper
19 Eccleſiæ caput Septentrionem reſpicere, vt innuit
Nazianz.*epiſt.*60.*aliàs* 66.*ad Filagriũ*, & *ibid.* la-
riùs adnotat ſcholium, & communiter ſeruari de-
ductis rationibus notat Toſtat.*ſuper Matth.c.*6.*q.*
91. & huiuſmodi conſuetudinem ab Apoſtolorum
Conſtitutionibus traductam eſſe aſſerit Franciſc.
Turrian.*pro epiſtol.Decretal.ſummorum Pontif. lib.*
2.*c.*19.*fol.mihi* 283.*verſ. neque hoc ſolum.*

Debet quoque loci Epiſcopus ab eo, qui Ec- 20
cleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad lumina-
ria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere
d. c.nemo Eccleſiam, de conſecr.diſt 1. notatur *in c.*
1.*de cenſib.* & notat gloſſ.*in c.ſecundùm canonicam*
23.*q.*8. Azor.*d.p.*2.*lib.*9.*c.*3.*q.*7. Ego ipſe *de Offi-* 21
*cio, & poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*64.*n.*3. alioquin Epiſ-
copus permittens Eccleſiã ædificari ſine dote, ad
dotandum de proprio obligaretur, *c.cùm ſicut*, iun-
cta gloſſ. *de conſecr. Eccleſ.vel Alt. Auth. de Eccle-
ſiaſt.tit.§.ſi quis antẽ.collat.*9. Piaſec.*in praxi Epiſc.
p.*1.*c.* 5.*n.*2. Ego ipſe *d.alleg.*64.*n.*2. Hæc autẽ dos 22
manſus appellatur *in d.c.*1.*de cenſib.* id eſt, talem
tanta pars agri fertilis, quanta par boum colere
poteſt, S. Antonin *p.*3.*tit.*12.*c.*1.*§.*2. Caſſan. *in
conſuetud.Burgund.rub.*9.*§.*4.*in princ.n.*1 *pag.*304,
Otalora *de nobilit.*2.*p.tertia partis n.*3. Azor.*d.p.*2,
*lib.*6.*c.*1.*q.*2.*propè.fin.* & *in d.cap.*1. accipitur pro
titulo, qui conſtituitur in præbendis, aut poſſeſ-
ſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia, vt docent
Lambertin. *de iure patronatus p.*1.*lib.*1 *q.*5.*art.*21.
n. 8. Cuiac, *in lib.*1.*feud.tit.*1.*in princ.* Ballaran. *in
c.*1.*§.ſimiliter ſi quis n.*2.*ſi de inueſt.feudi fuerit con.
trou.* Petr.Gregor.*de benefic.c.*15.*n.*4 *ante fin.* Pe-
rez de Lara *de anniuerſar.& Capellan.lib.*1.*c.*18.*n.*
13.*&.*14. & niſi aliud obtineat Eccleſia, non tene-
tur ex eo ſoluere cenſum, aut aliam exactionẽ, nec
aliud beneficij onus ſuſtinere, niſi pro facultati-
bus ſuis, *d.c.*1.*de cenſib.* niſi fuiſſet priùs tributarius,
vt *ibi* reſoluit gloſſ. *verb.vllo*, quam eſſe commu-
niter receptam, teſtatur *ibi* Abb.*n.* 4. Azor. *inſtit,
moral.p.*1.*lib.*7.*cap.*35.*q.*5. Bellet.*diſq.cler p.*1.*tit.
de clerico debitore.§.*11.*n.*56 Ad Eccleſiarum repa-
rationem qui, & quo ordine teneantur, & quomo-
do collecta, ſeu taxa imponatur, conſuetudo quo-
modo introducatur, & probetur; vide latè Sperel,
*in deciſ.fori Eccleſiaſt.deciſ,*67.*per tot.*

Eccleſiæ tamen Mendicantium poſſunt ſine do- 23
te ædificari, ſicut & quæ in monaſteriis illis ædi-
ficantur, quæ habent reditus, vt notatur *in d.c.*1. In
iaciendis autem fundamentis debet Epiſcopus
ponere primarium lapidem, vt ſuprà diximus, &
forma Eccleſiæ antiquitus quidem erat forma
Crucis, quatuor ſcilicet partes continens; quare
hodie, vbi talis forma in ædificio non ſeruatur,
Crucis Dominicæ ſignum in capite Eccleſiæ con-
ſtituitur in conſpectu intrantium.

Conſtructa autem Eccleſia debet ſub Epiſcopi 24
poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœ-
ceſi eſt ſita, nec eſt ab eius iuriſdictione ſeparan-
da, *c.*1.*cum ſeqq.*10.*q.*1. & quamuis poſſeſſio ter-
ritorij eſſet alterius; illius tamen Epiſcopi erit
Eccleſia, cuius eſt populi Conuentus ad eam,
cap.poſſeſſio.16.*q.* 1. Nunc verò de conſecratione 25
Eccleſiæ eſt notandum primò, quod *conſecrare*,
& *dedicare* ſunt idem, ſed dedicari Eccleſia di-
citur, quæ conſecratur, eò quòd ad Dei hono-
rem, vel Sanctorum ſacrata dicatur. Vnde dici-
mus dedicationem Baſilicæ Saluatoris, Baſilicæ
Apoſtolorũ, & *in lib Machab.* dicitur, *dedicauerũt
Altare Domino.* Hæc autem dedicatio cum conſe- 26
cratione fiebat, cuius rei origo ex veteri Teſta-
mento deſcendit, cùm Moyſes Tabernaculum, &
Salomon templum Deo dicantes precibus & vn-
ctione ſacrarunt, *de conſ.diſt.* 1 *§.* 1. Galganet *de
iure publico lib.*3.*tit.*108.*ex n.*18. & pleniùs *infra
lib.*3.*c.*3. videbimus. Si ergo Iudæi loca, in quibus
Domino Sacrificia offerebant, diuinis habebant
ſupplicationibus conſecrata, multò magis con-
uenit, vt idem apud nos habeatur, qui verita-

tis manifeſtationem poſt legis antiquæ vmbras accepimus.

27 Ritus autem, quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Silueſter Papa primus inſtituit; nam etſi iam ab Apoſtolorum tempore loca fuerint Deo dicata, quæ à quibuſdam Oratoria, ab aliis Eccleſiæ dicebantur, non tamen illa Chriſmate vngebantur, nec in eis adhuc in titulum erectum erat altare; at vbi Conſtantinus Imperator per Baptiſmum ſalutem, & ſanitatem eſt conſecutus, tamen primum lege ab eo lata conceſſum eſt Chriſtianis toto Orbe terrarum, vt Eccleſias ædificarent, quod ille primus opere adimpleuit, nam plures in vrbe Romana conſtruxit Eccleſias, quas præfatus Pontifex Sylueſter conſecrauit. Quarum prima extitit Baſilica Saluatoris, quam in ſuo Lateranenſi Palatio idem Imperator conſtruxit, ac deinde ea, quæ B. Apoſtolorum Principi, & quæ Doctori gentium Paulo ab eodem fuit erecta.

28 Verùm notandum eſt non neceſſariò requiri conſecrationem Eccleſiæ, vt in ea valeant Diuina celebrari, nam & non conſecrata Eccleſia iiſdem gaudet priuilegiis, quibus & conſecrata, *cap. pen. de immun. Eccleſ.* vt *in ſequenti cap.* dicemus. Satis eſt autem locum eſſe Deo dicatum in profanos vſus non conuertendum, vt ibi Miſſa valeat celebrari, quæ quidem Miſſæ celebratio ſanctificationis reuerentiam Eccleſiæ affert, *cap. de fa-*
29 *brica, de conſec. diſt.* 1. Eſt tamen cùm fieri poterit, conſecranda, & ſi non conſecrata violetur, eſt reconcilianda, *cap. Eccleſias* 16. *q.* 7. *cap. fin. in fine, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* nec poteſt Eccleſia conſecrari, quæ infidelium corporum ſepultura polluta fuerit, vel quomodolibet violata, *cap. Eccleſia, cum ſeq. de conſecrat diſt.* 1. vt infrà ſuo loco videbimus; niſi violationis cauſa amoueatur; conſecratio verò pollutæ, ſeu violatæ Eccleſiæ, reconciliationem procul dubio operatur.

30 Conſecrare autem Eccleſiam nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus, *cap. nemo* 1. *de conſec. diſt.* 1. vbi *gloſſ. pen.* Archid. *num.* 4. & Turrec. *q.* 6. Abb. *in cap.* 1. *num.* 1. *de cenſib.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de clerico debitore.* §. 15. *num.* 2 Rot. *decif.* 141. *num.* 5. *p.* 2. *diuerſ.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 28. *in princ. num.* 1. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. Eccleſia num.* 2. ille ſcilicet, in cuius diœceſi eſt ſita Eccleſia. *cap. tua fraternitas, de conſec. Eccleſ. vel Al-*
31 *tar.* ibi, *licet tibi*, & ibi. *in tua diœceſi*, Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 27. *num.* 1. nec enim in diœceſi aliena poteſt Epiſcopus conſecrare Eccleſiam abſque proprij Epiſcopi permiſſio-
32 ne, *cap. pia mentis*, & *cap. ſeq.* 16. *q.* 7. quamuis Eccleſiam ipſam ibidem conſtruxerit, *cap.* 1. 16. *q.* 6. Non poteſt autem huiuſmodi conſecratio Sacerdoti ſimplici ab eo demandari, *cap. aqua, de conſecr. Eccleſ. vel Altar.* docent Azor. *inſtit. moral. p.* 1 *lib.* 10. *cap.* 26. *q.* 10. & *p.* 2 *lib.* 9. *cap.* 4. *quæſ.* 1. Vgolin. *de offic. Epiſcopi cap.* 28. *à num.* 1. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 5. *num.* 2. *verſ. ædificata*, Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom.* 2. *q.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Et olim nulla Eccleſia, aut Oratorium poterat conſecrari abſque Apoſtolicæ Sedis licentia, *cap. de locorum, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 1.
33 Si autem Epiſcopus diœceſanus pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt ſi id facere vltra quatuor menſes diſtulerit, quilibet alius Epiſcopus id ipſum facere poſſit, de quo Honorius IV. & Leo X. in Concilio Lateranenſi pro Mendicantibus ait. *Nec ab alieno Epiſcopo conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, aut cœmeterij benedictionem petere, ſeu in Eccleſiis per eos pro tempore ædificandis primum lapidem per alienum Epiſcopum poni facere poſſint, niſi vbi Ordinarius his, aut ter cum debitis reuerentia & inſtantia requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit*, Lezana *in ſum. quæſt. Regul. t.* 3. *ver. Eccleſia num.* 5. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 23. *q.* 7. Ludouic. Miranda *d. concl.* 3. Pottel. *verb. benedicere, num.* 4. Hieron. Roderic. *reſol.* 13. *n.* 4.

In conſecranda verò Eccleſia nonnulla obſer- 34
uare debet Epiſcopus; primò prouidere vt conſecrandæ Eccleſiæ facta ſit dotis competentis aſſignatio. *c. pia mentis*, & *ibi* gloſſ. *in verb. collata* 16. *q.* 7. Piaſec *d. cap.* 5. *n.* 2. Vgolin *d. cap.* 28. *n.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 27. *n.* 3. ſi hoc priùs in eius conſtructione factum non fuerit, vt ſuprà oſtendimus: compellendus eſt enim is, qui Eccleſiam petit conſecrari, vt eidem competentem dotem aſſignet, ad quod ipſe, & eius hæredes adſtricti tenentur, *cap. cum ſicut*, & *ibi* Panot. *de conſecr. Eccleſ.* quod non ſolùm de eo, qui eam conſtruxit, ſed de eo etiam, qui ab alio conſtructam curat conſecrari, meritò eſt intelligendum, ſi dotem non habeat, quia videtur eam in ſuam tutelam accipere: quamuis enim abſque dotis aſſignatione forte admittatur Eccleſiæ ædificatio, nullatenus tamen eſt abſque tali aſſignatione ſacranda, ne locus conſecrationis dignitate donatus ſine debiti cultus impenſa quaſi profanus maneat derelictus. Vnde in Bracharen. Concil. de quo *in cap.* 1. 1. *q.* 2. dicitur; *meminerit Epiſcopus, vt non prius Eccleſiam dedicet, quàm dotem Baſilicæ, & obſequium illius per donationem chartulæ confirmatam accipiat*; nam non leuis culpa, inquit, eſt iſta temeritas, vt ſine luminariis, vel ſine ſubſtantiali ſuſtentatione eorum, qui ibidem ſunt ſeruituri, tanquam domus priuata conſecretur Eccleſia, Lambertin. *de iurepatron. l.* 1. *p.* 5. *q.* 5. *art.* 18. Viuian. *in praxi iurispatron. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 25. vbi *num.* 16. cum Lambert. *vbi ſup. artic.* 10 ſubdit, quòd ſi Epiſcopus Eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare
tenetur. Secundò, vt Eccleſiam non conſecret, 35
quæ non in honorem Dei, & Sanctorum, ſed ſub tributaria conditione ſit conſtructa, id eſt, ad lucrum eleemoſynarum participandum, aut pro alia re ſimili, *cap. ſi quis Baſilicam, de conſecr. diſt.* 1.
Tertiò, vt tam ipſe Epiſcopus conſecrans, quàm 36
patroni Eccleſiæ conſecrandæ ſint ieiuni tempore conſecrationis, & pridie quoque eius diei ieiunent, vt Leo Pont. inſtituit *in Epiſt. ad Diodor.*
Quartò, vt in conſecratione ipſa ritus, & ceremo- 37
nias attendat, & ſeruet, quæ ab Eccleſia in ea re fieri conſueuerunt, & habentur in Pontificali; ſpecialiter autem Miſſæ celebrationem ea in re fieri debere exprimitur *in cap. omnes Baſilicæ, de conſecr. diſt.* 1. quamuis nõ ſit de eſſentia; quia ſi aliter fiat, licèt non careat culpa, factum tenet, Lodou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. *in fine*, Azor. *d. p.* 2. *l.* 9. *c.* 4. *q.* 2. quos refero Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 27. *n.* 19. Quintò vt in Eccleſiæ conſecratione Reliquiæ ponantur, nam eas requirit Pontificale Romanum, & idem videtur probari ex *c. placuit*, & *ex c. de fabrica, de conſec. diſt.* 1. & ſic Reliquias eſſe de ſubſtantia conſecrationis cenſuerũt, gloſ. *in d. c. placuit*, Sil. *in ſum. verb. Reliquia.* Fuſc. *de viſit. lib.* 1. *c.* 23. *ſub n.* 1. Guilelm. Durand. *in ration. diuin. l.* 1. *c.* 8. *n.* 23. Sot. *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 3.

Stephan.

Stephan.Durant.*de ritib.Eccleſ.lib.1.cap.25.ſub*
*num.5.*Ioannes Baptiſta Signioa *in tract.de Reliq.*
cap.41.circa fin.verſ.quarnnt Doctores. Azor. *in-*
ſtit. moral.tom.1. lib.10.cap.27.quæſ.8 Franc.Leo
*in theſaurum fori Eccleſ.p.2.cap.5.n.11.*Piaſec.*in*
*praxi Epiſc.p 1.c.5.n.7.verſ.Altaria etiã,*Gauant.
in rub. Miſſalis p.1.tit.20.verſ. ab Epiſcopo conſe-
*cratur.*Sed poſt omnes doctiſſimus D.Anton.Ric-
ciul. *Lucubrat.eccleſiaſt.lib.2.c. 4.* multis probare
intendit conſecrationem cum Reliquiis decentiſ-
ſimè fieri, ac ſine illis Eccleſias, & altaria poſſe
conſecrari, & *n. 11.* reſoluit quòd ſi Epiſcopos,
vbi poteſt habere Reliquias Sanctorum faciat
conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, ſine illis
peccat mortaliter, quia licèt conſecratio ſit valida,
tamen facit contra communem Eccleſiæ morem,
38 & conſuetudinem in Pontificali deductam. Sex-
tò, & vltimò, vt quicquam non exigat pro con-
ſecratione Eccleſiæ, ſed tantùm ſponte oblatum,
ab his tamen qui non ſint indigentes, & procura-
tiones Canonicas licitè accipiat, alioquin labem
Simoniæ non effugiet, *cap. cùm ſit Romana, de*
Simonia, cap. ſtatuimus il.1.2. q.2.

Decet autem vt in die feſtiuo conſecretur Ec-
39 cleſia, quamuis omni tempore, & qualibet die va-
leat conſecrari. *c.tua, de conſec. Eccleſ. vel Altar,*
Salzed.ad Bernard.*in pract.c.26 lit.A.verſ. virgi-*
*num conſecratio.*Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.1.c.5.n.*
*2.verſ.ædificata.*Azor *d.p.2.lib.9.c.4.q.5.* Vgolin.
40 *d.c.28.n.2.*quos refero Ego ipſe *d.p.2. alleg. 27.*
n.2. Et non ſemel S.Rituum Congr.conſecratio-
nem Eccleſiæ fieri poſſe conceſſit, quamuis illa ob
aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus
quatuor partibus circumiri, dummodo Epiſcopos
quantum fieri poteſt, ſe conformet rubricis, & re-
gulis libri Pontificalis, vt *in Cortonen. 10. Octobr.*
1600.& 17.Iuly 604. Aſten.17.Nouembris 1600.
& 24.Septemb.1605.Collent.25. January 1602.

Conſecrata verò Eccleſia, non eſt iterum con-
41 ſecranda, *cap. Eccleſiis 63. diſt.c. Eccleſiis, de conſe-*
crat.diſt.1.c.propoſuiſti, in octa *gloſ.c.ligneis, de con-*
*ſec. Eccleſ.vel Altar.*Durand.*in ration. diuin. offic.*
*lib.1.cap.6.n.31.& 36.*Suar.*tom.3.q.83.& tom 5.*
diſp.81. ſect.5. quos refero Ego ipſe *d.alleg.27.n.*
*12.*Galganet. *de iure publico lib. 3.tit.108. n.23.*
præterquam in aliquibus caſibus; primus eſt vbi
nullatenus conſtat de eius conſecratione, *c.ſolem-*
42 *nitates il 2.c. Eccleſia, vel Altaria, de conſec. diſt.1.*
eſt enim in dubio conſecranda, ſi id non probetur,
vel nullum appareat conſecrationis indicium, aut
argumentum, gloſſ. *in cap. propoſuiſti, de conſecr.*
Eccleſ. Azor.*p.1.lib.10.c.26.quæſ.12.& p.2.lib.9.*
c.4.q.5 Eccleſia enim conſecrata non præſumitur
niſi probetur, Ioan. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid.*
*remed.116.n.8.*Maſcard.*de probat.concl.582.à n.1.*
vbi *in fine* diſtinguit inter Cathedrales, & inferio-
res Eccleſias, Cencd. *ad Decretal.collect.135.n.6.*
non enim dicitur iteratum quod factum antea
neſciatur, *d.cap.ſolemnitates, cap.placuit, de conſecr.*
diſt. 4. præſumitur tamen conſecrata cùm de hac
43 re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur, aut
in libris Eccleſiæ, vel in lapide aliquo ſcriptum
inueniatur, *cap.fin.24. quæſt.2.* Ioan. Baptiſt.Co-
ſta *d.compend. 116. num. 7.* aut etiam extet teſtis
44 aliquis etiam de auditu, Maſcard. *de probat.concl.*
*415 n.4.*Azor.*d.p.1.lib.10.c.26.q.11.&p.2.lib 9.*
cap.4.q.4 Vgolin.*d.cap.28.n.3* Mar.Alter.*de cen-*
*ſur.tom.2 diſp.3.cap.4.prope fin.*Vbi enim non agi-
45 tur de præiudicio alicuius ſculpturæ in lapide, vel
teſtis vnicus fidem facit; ſecùs verò vbi contradi-
ctio exiſteret, vel intereſſe alterius, vt docent Nell.
de teſtibus n.85.caſu 9.& n.87.in fine, Maſcard.
de probat. in proœm. quæſt. 11. num. 14. Farin. *in*
praxi crim.quæſt.63. n.26. quos refero Ego ipſe
d. alleg. 27. num.6.

Secundus caſus eſt ſi parietes ſint combuſti, & 46
exteriùs diruti, non autem ſi pauimentum, aut
tectum ſolum deſtrueretur, *cap.ligneis, de conſec.*
Eccleſ. & hinc ſi parietes ipſi igne decruſtentur
intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebi-
tur, gloſſ. *verb. exuſta. in d.cap.Eccleſiis,* Piaſec.
in praxi Epiſc.p.1.c.5. num.4.verſ.2 Ludou. Mi-
randa *in man.Prelat.to.2.q.39.art.4.concl.1.*Vgo-
lin.*d.c.28.n.4. verſ.poſtremo.* quia conſecratio, &
linitio fit in parietibus, gloſ. *in d.cap. Eccleſiis,*
de conſec, diſt.1. etſi conſecratio Eccleſiæ tantùm 47
habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex
lapidibus compaginatur, & conſtruitur; & ita po-
tius reſpicit parietum formam, quam vniuerſi
ædificij, per conſecrationem namque conſtitui-
tur in ſtatu diuinæ domus, quam non aliter repræ-
ſentat, niſi iuxta lapidum diſpoſitionem, ſecun-
dùm illud, quod in illius dedicatione decantat
Eccleſia, *quæ conſtruitur in Cœlis, viuis ex lapidi-*
bus, & ibi, *expoliti lapides ſuis coaptantur locis*
Ego ipſe *d. alleg.27.ex num.13.* Vnde ſi tectum 48
Eccleſiæ ſolummodo corruat integris, & illæſis
remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro
maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſebi-
tur. *d. cap.ligneis,* Gambatupt. *de caſibus reſeru.*
caſu 6. num.16.fol,204. Azor. *d.p.1.lib.10. cap.*
26. quæſ. 12.

Tertius caſus eſt vbi tota corruit Eccleſia, vel 49
ſi alijs lapidibus, vel eiſdem refecta ſit, nam non
eadem Eccleſia eſt omnino. Hinc vſusfructus na-
uis ac domus extinguitur ſi tota nauis diſſoluta
ſit, & domus tota corruit, eſto nauis eiſdem ta-
bulis ſit reſtaurata, & domus eiſdem cæmentis, ac
lignis reſtituta, *l.quod tamen, §. ſi autem diſſoluta*
ſit, ff. quib. mod.vſusfr. amit. Demum conſecratio
adiecta Eccleſiæ qualitas quædam eſt & accidens
quoddam; ergo Eccleſia vti ſubſtantia ſublata, &
ſubiectum conſecrationis vti accidens tollitur.
arg. *l. 2. & 2.ff.de vſufr.* Ita Abb.*in cap propoſui-*
ſti, num. 8. de conſec. Eccleſ. Vgolin. *d. cap. 28.*
num.4. verſ.2.

Quartus caſus eſt vbi Eccleſia per partes tota 50
fuit refecta, nam eſto eadem Eccleſia ſit, hoc ta-
men fictione eſt, & non veritate, at in ſpirituali-
bus fictio non conſideratur, ſed veritas, tum quia
conſecratio Eccleſiæ fit per vnctionem Chriſmatis
in parietibus, at illis ſublatis vnctiones illę tollun-
tur, vt per ſe patet, ergo conſecrata dici non poteſt.
Nec obſtat quod dicitur de oleo non conſecrato
addito ad oleum conſecratum, quo caſu non con-
ſecratum fit conſecratum, *d. cap. quod in dubiis.*
nam locum illud habet in illis rebus, quæ com-
mixtione confunduntur, quod hîc fieri non po-
teſt. Ita Abb. *d. num. 8.* Verùm gloſſ. *in cap.*
propoſuiſti, de conſec. Eccleſ. Azor. *d. part. 1.*
libr.10. cap.26. quæſt. 12. verſ. vt in dubium, &
p. 2. libr. 9. cap. 4. quæſt. 6. Mar. Alter. *d. cap.1.*
verſ. quando autem, Fagundez *in quinque Eccle-*
ſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. cap. 15. num. 59. te-
nent quòd quando Eccleſia non ſimul, & in to-
tum, ſed paulatim, ſeu per partes deſtruitur, &
ſic à primis fundamentis ſucceſſiuè reficitur, tunc
pars habita per modum acceſſionis etiam con-
ſecrata habebitur; ſed has contrarias opiniones
fœdere diſtinctionis componit Vgolin *d.cap.28.*
num.4.

Digitized by Google

num. 4. *verſ.* 3. vt ſcilicet prima procedat, ſi conſuetudine introdnctum ſit, vt non conſecretur, poſterior verò vbi talis conſuetudo non
51 adeſt; in his enim, quæ poſitiui Iuris ſunt, conſuetudo primùm valet. Si verò Eccleſia deſtructa ſit auctoritate Superioris, & nulla ſpes ſubſit reædificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ, & ideo nec copula in ea habita, aut ſanguinis, vel ſeminis effuſio, ſeu furtum in ea factum, eſt ſacrilegium, nec loci circunſtantia eſt confitenda, vt per text. *in cap. Abbate, ad fin. de verbor. ſignificat. & in cap.* 2. *de noui operis nunciat. & in cap. hoc diximus* 16. *quaſt.* 7. probant Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 15. *num.* 37. Faguodez *in quinque Eccleſia præcepta, præcept.* 2. *lib.* 4. *cap.*4. *n.*37.

52 Cùm in diœceſi Vlixbonen. quidam Suffraganeus Archiepiſcopi, & de eius ordine, & mandato Eccleſiam quandam in ipſa Vlixbonen. diœceſi ſitam conſecrare incepetit cum omnibus ceremoniis deſcriptis in Pontificali Romano de Eccleſiæ dedicatione, ſeu conſecratione; & circa medium conſecrationis improuiſo accidenti correptus ipſe Epiſcopus defecerit, & conſecrationem Eccleſiæ perficere non potuerit, pro parte ipſius Archiepiſcopi per Simonem Coſta de Amaral eius procuratore à S. Rituum Congr. quæſitum fuit, an ab alio Epiſcopo Eccleſiæ prædictæ incepta conſecratio continuanda ſit, vel potiùs de nouo inchoanda, quæ quidẽ ſacra Rituũ Cong. commiſſa prius huiuſmodi articuli examinatione Illuſtriſſimo. D. Cardinali Bellarmino, qui in alia Congregatione ſententiam ſuam declarauit, poſſe vtroque modo ſine ſcrupulo fieri, nempè vel de nouo inchoare à principio conſecrationem, vel iam inceptam continuare, & perficere; ſed meliùs ſibi videri vt de nouo ab alio Epiſcopo inchoaretur. Et iterum poſtea propoſito huiuſmodi dubio in Congreg. *ſub die* 12. *Aprilis* 1614 eadem S. Rituum Congreg. auditis ſententiis, & votis ſingulorum Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium in Congregatione præſentium, conſiderando quòd conſecratio Eccleſiæ maximè conſiſtit in vngendis ſacro Chriſ-
53 mate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in proferendis illis verbis, *Sanctificetur, & conſecretur hoc templum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, &c. Quæ Cruces cùm adhuc ab Epiſcopo, qui in conſecratione defecit, non fuerint inunctæ, vt in facto præſupponitur, cenſuit, & iudicauit conſecrationem dictæ Eccleſiæ de nouo, & à principio ab alio Epiſcopo inchoandam, & continuandam eſſe vſque in finem. Et demum *die* 12. *Aprilis eiuſdem anni* 1614. declarauit eadem S. Congr. conſecrationem de nouo ab initio eſſe inchoandam ab alio Epiſcopo delegato.

CAPVT III.

De Immunitate Eccleſiarum.

SVMMARIVM.

1 *Immunitas Eccleſiaſtica à libertate eccleſiaſtica in quo differat.*

2 *Sacramenta omnia, & præcipuè Miſſa, non niſi in Eccleſia celebrari debent.*

3 *Orationes, ac precum oblatio, & diuinorum Officiorum, ac laudum decantatio, in Eccleſia fieri debent.*

4 *Prædicatio verbi Dei in Eccleſia fieri conſueuit.*

5 *Negotia omnia ſæcularia, ac placita, vel contractus in Eccleſia fieri prohibentur.*

6 *Iudicium ſæculare etiam ciuile non poteſt in Eccleſia fieri.*

7 *Citatio cùm ſit actus iudicialis, in Eccleſia fieri non poteſt.*

8 *Placiti nomine venit qualibet lis, iurgium, & cauſa forenſis, quæ in iudicio agitur.*

9 *Aduocatum conſulere, & procuratore de lite priuatim agere licet in die feſto.*

10 *Sententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt, alioquin eſt ipſo iure nulla, præterquam in cauſa eccleſiaſtica, & voluntaria iuriſdictionis.*

11 *Actus eccleſiaſtici ad iuriſdictionem volũtariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari.*

12 *Actus in Eccleſia facti an & quando validi ſint; oſtenditur.*

13 *Contractus omnes in Eccleſiis celebrati validi ſunt.*

14 *Conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica parlamenta in Eccleſia fieri prohibentur, niſi pro actu pietatis, aut ſpiritualibus exercitiis, & negotiis.*

15 *Ludi theatrales, & monſtra laruarum, ac cantica puellarum in Eccleſia nullatenus fieri debent.*

16 *Sal antes in Eccleſia S. Magni per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt.*

17 *Honeſta & deuota ſpectacula, ac pia repræſentationes in Eccleſia fieri permittuntur.*

18 *Silentium, & tranquillitas in Eccleſia habenda.*

19 *Epiſcopus debet prohibere ne ſedes laicorum, etiã Præfecti, locentur in Presbyterio apud altare.*

20 *Magiſtratus ciuitatum non debent proprias canonicatuum, & dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel Presbyterio occupare.*

21 *Magiſtratus ciuitatum in proceſſionibus etiam ſanctiſſimi Sacramenti debent incedere in loco in quo ſecundum antiquam conſuetudinem conſueuerunt incedere.*

22 *Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri non ſunt permittenda niſi aliquod frugale, & paruum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu ex cauſa rationabili.*

23 *Pernoctationes, & vigiliæ, quæ in Eccleſiis olim fieri ſolebant, hodie non ſunt in vſu.*

24 *Scholaſticorum obiurgatio qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa.*

25 *Supellectilia, ſeu vtenſilia domus reponi non debent in Eccleſia, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina.*

26 *Eccleſia non debet in propugnacula ædificari occaſione belli, niſi ex maxima neceſſitate, & cum auctoritate Romani Pont.*

27 *Mortui in Eccleſia iure antiquo attento non ſepeliebantur, ſed in atrio, aut in portien; hodie verò omnibus permittitur ſepultura in Eccleſia, exceptis, &c.*

28 *Cadauerum omnia conditoria ſuper terram exiſtentia amoueri iubentur, & infra terram defunctorum corpora collocari.*

29 *Eccleſiam intrare quibus prohibeatur, oſtenditur.*

30 *Pœnitentes ſolemniter ad tempus, & notoriè criminoſi ab ingreſſu Eccleſiæ arcentur.*

31 *Eccleſiam ingreſſu ſinguli aquâ quare aſpergãtur.*

32 *Mulier*

32 Mulier niſi velato capite Eccleſiam ingredi prohibetur.
33 Fœminæ à viris ſeparatæ in Eccleſia ſtare debent.
34 Violentia aliqua in Eccleſia fieri prohibetur.
35 Sacrilegium in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, oſtenditur.
36 Pius V. quas pœnas ſtatuerit contra illicita in Eccleſia facientes referuntur.
37 Immunitas in Eccleſiis quando fuerit inchoata, oſtenditur.
38 Eccleſia maior habebat per circuitum quadraginta paſſus immunitatis, minor verò triginta.
39 Domus Clericorum exiſtentes intra quadraginta paſſus maioris Eccleſiæ, & 30. minoris, gaudent eccleſiaſtica immunitate.
40 Paſſum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos.
41 Violata Eccleſia etiam circuitum eius, & fines comprehendit.
42 Immunitas non ſe extendit ad 30. & 40. paſſus Eccleſiæ maioris, vel minoris, vbi fuerint intra ambitum caſtellorum.
43 Seruus ſi à Domino ſuo ad Eccleſiam confugiat non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à Domino de impunitate ei reſtituitur.
44 Iudæi & infideles gaudent eccleſiaſtica immunitate.
45 Hæretici, & apoſtatæ non gaudent eccleſiaſtica immunitate.
46 Debitor ad Eccleſiam propter debitum confugiens an poſſit ab ea extrahi, oſtenditur.
47 Debitores falliti, ſeu decocti, an gaudeant eccleſiaſtica immunitate ? remiſſiuè.
48 Liberos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruitutem reuocentur, aut peculium amittant, tueri debet Eccleſia.
49 Expoſitos ante Eccleſiam defendere debet Eccleſia.
50 Confugientes ad Eccleſiam ob commiſſum delictum non ſunt ab ea non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed etiam eccleſiaſticum violenter extrahendi.
51 Extractus ab Eccleſia per iudicem ſæcularem in caſu non excepto per Bullam, qualiter liceat tali iudici reſiſtere.
52 Iudex ſæcularis Eccleſiæ reſtituere tenetur illum quem vi & contra immunitatem ab ea extraxit, nec poteſt pro aliis delictis detinere.
53 Eccleſiæ reſtituendus eſt qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò ſtatim, & recta via redeat.
54 Eccleſiæ reſtituendus eſt, qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita ſecuritate, & impunitate Principis exiit ab Eccleſia in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi.
55 Bona confugientis ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi.
56 Confugiens ſemel ſub Eccleſiæ præſidium tantum tum pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, ſed quid attenta Bulla Gregorij XIV.
57 Latens à iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eadem repetitus, an poſſit immunitati poſt à ſe aduerſus regios iudices productæ renunciare ? oſtenditur, & n. 58.
59 Eccleſia licet non conſecrata gaudet immunitate. Immunitate eccleſiaſtica gaudet,
60 Interdicta Eccleſia,
61 Polluta,
62 Deſtructa,
63 Cœmeterium,
64 Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens,
65 Fores, ſeu ianuæ Eccleſiæ,
66 Scalæ Eccleſiæ,
67 Hoſpitale auctoritate Epiſcopi fundatum,
68 Oratoriũ publicũ auctoritate Epiſcopi cõſtructũ,
69 Sacerdos portans in manibus ſanctiſſimam Euchariſtiam,
70 Palatium Epiſcopi,
71 Cardinalium domus, ſeu Palatium,
72 Monaſteria Religioſorum.
73 Immunitatis circuitum non habent loca ſacra & religioſa præter Eccleſias.
74 Immunitate gaudet ſe proiiciens intra muros monaſteriorum, & in locum illis circunſeptũ.
75 Monaſteria ſunt Eccleſia, cellulæ, areæ, horti, & ſimilia vſui regularium neceſſaria.
76 Villæ, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, non gaudent immunitate eccleſiaſtica.
77 Loca omnia, quæ religioni, aut pietati ſunt deſtinata, habent immunitatem.
78 Latrones publici immunitate eccleſiaſtica non gaudent.
79 Latro publicus quis propriè dicatur, oſtenditur.
80 Confeſſus, & condemnatus de furto ſi poſtea cum illo deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudet.
81 Fures qui publici non ſunt ad eccleſiam confugientes eccleſiaſtica gaudent immunitate, niſi conſuetudo ſeruaret contrarium.
82 Conſuetudo habet magnam vim circa immunitatem eccleſiaſticam.
83 Viarum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent.
84 Graſſator viarum dicitur ille, qui vias obſidet, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & renitentes occidat.
85 Depopulatores nocturni agrorum immunitate eccleſiaſtica non gaudent.
86 Depopulator nocturnus agrorum ille dicitur qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit.
87 Depopulator nocturnus agrorum in quo differat à publico latrone, oſtenditur.
88 Proditoriè, ſeu inſidioſè homicidium committens eccleſiaſtica immunitate non gaudet.
89 Proditoriè quemquam occidere, aut per inſidias apud noſtros pro eodem in hac vſurpatur tralatione.
90 Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate.
91 Proditorium homicidium committit occidens à tergo, vel quocunque alio modo nihil tale præcauentem.
92 Immunitate eccleſiaſtica non gaudet proditoriè quemquam occidens, ſi faciat ſub pace, & ſimulata amicitia.
93 Immunitate gaudet qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum filio, vel conſanguineo, ſi ad Eccleſiam confugiat.
94 Veneno occidens vti proditorius homicida immunitate non gaudet.
95 Pater filium, aut filius patrem inſidioſè, vel incautè occidens immunitate non gaudet.
96 Socium occidens, & in itinere, vel alibi inſidioſè, vel incautè interimens, immunitatem amittit.

97 Aſſaſſinus

97 Aſſaſſinus etiam non ſequuto effectu, non gaudet immunitate.

98 Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa confitentem Sacerdoti, Eccleſiæ immunitate non gaudet.

99 Occidens conſultò etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudet.

100 Conſultò, ſedatove animo non dicitur quis occidere quoties interimit paulo poſt rixam, æſtúmve dolorem.

101 Duellum indicentes, & ſe ſe ſimul ad rixam prouocantes, minimè gaudent immunitate eccleſiaſtica.

102 Occidens in Eccleſia, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minime gaudet; ſed an requiratur quòd occidat ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis? oſtenditur num. ſeqq.

105 Adulteria, vel virginum raptus in Eccleſia patrantes, eius immunitate non gaudent; quod ampliatur etiam pro aliis ante, vel poſt eum extra Eccleſiam perpetratis, vt n. 106.

107 Eccleſiarum ingreſſu dignus non eſt qui illius violat, & interimit libertatem.

108 Homicida ſi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet, & aliud tunc delictum admittat, & ad Eccleſiam confugiat, illius gauderet immunitate.

109 Occidens, vel mutilans iuxta Eccleſiam, cœmeteriumve, & in illā, illudve aufugiat, eccleſiaſtica nō gaudebit immunitate ſi ſpe proxima Eccleſia, cœmeteriive deliquiſſe videatur.

110 Delinquens in vna Eccleſia, poteſt etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit.

111 Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui in Eccleſia exiſtens vulnerauit aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet prius prouocatus.

112 Obſeſſi in Eccleſia, ſi ibidem non aliter poſſint ſe ſe ab hoſtium incurſu liberare quàm occidendo, etiam adhuc gaudent eius immunitate ſi aliquem ibi occiderint.

113 Exiſtens extra Eccleſiam ſi vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudet.

114 Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Eccleſia erat.

115 Dolo quiſpiam ab Eccleſia extrahens aliquem vt poſtea occidat, eius immunitate minimè gaudet.

116 Mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eius immunitate non gaudet.

117 Delinquens in porticu Eccleſiæ non dicitur delinquere in Eccleſia, ac proinde gaudet eius immunitate.

118 Dictio in, intrinſecitatem denotat.

119 Statutum loquens de inſulta facto in domo, non habet locum in inſultu facto in porticu.

120 Raptores virginum, & adulteri minimè gaudent eccleſiaſtica immunitate.

- Immunitate an gaudeant eccleſiaſtica,

121 Rei criminis peculatus,

122 Fabricatores falſæ monetæ,

123 Sacrilegi,

124 Blaſphemi,

125 Sortiarij,

126 Simoniaci,

127 Sodomitæ,

128 Offendentes perſonam alicuius Principis,

129 Carceres frangentes,

130 Banniti,

131 Excommunicati,

132 Strigia inferentes in Eccleſia,

133 Condemnati ad triremes.

134 Delicta duo committens, alterum, quo immunitate non gaudet, alterum, quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poteſt ab Eccleſia iuſtè abduci & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit.

135 Clerici & regulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes non gaudent eccleſiaſtica immunitate, etiam in caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt, ſecundùm vnam opinionem, & fundamenta referuntur n. 136.

137 Contrarium receptius, & verius.

138 Canones qui non diſtinguunt, generaliter, & indiſtinctè debent intelligi, vt comprehendant Clericos & laicos.

139 Clericus ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere, aut flagellare non præſumit.

140 Priuilegium immunitatis conceſſum eſt loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis in honorem, &c.

141 Domo propria quis capi non poteſt.

142 Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, & ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos, & n. ſeqq.

146 Auctoritas gloſſæ probabilis eſt, non neceſſaria.

147 Cap. inter alia, de immun. eccleſ. quare de laicis meminit, & non de Clericis?

148 Delinquentes in Eccleſia ſiue laici ſiue Clerici, immunitate non gaudent.

149 Clerici qui ſe ſe receptui dederunt Eccleſiam ingreſſi, eius gaudent immunitate.

150 Clem. 1. de priuileg. intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum.

151 Clericus, ſiue Religioſus, ſicut & laicus, ſi delinquant in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, tuti non erunt.

152 Irritum eſt quod contra diſciplinam & libertatem eccleſiaſticam fit.

153 Sententia contumacialis non ſufficit ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & curiæ ſæculari conſignandum, ſed plenior probatio requiritur.

154 Iudex eccleſiaſticus eſt competens ad cognoſcendum de immunitate eccleſiaſtica.

155 Extractus ab Eccleſia, ſub dubio an gaudeat eius immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus.

156 Iudici eccleſiaſtico pertinet decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro, vel profano captus ſit.

157 Epiſcopus ſolus, vel ab eo deputatus iudex ita eſt competens in cauſa immunitatis, vt nulli alij Eccleſiarum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpare valeant.

158 Cognitio, & quæuis quæſtio in materia immunitatis ſuperueniens potius ſummorum Pontificum decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet.

159 Pœnæ plures imponuntur eis qui violant immunitatem eccleſiaſticam, abſtrahendo confugas ab Eccleſia.

Immunitatem violantes extrahendo confugientes ab Eccleſia,

160 Rei ſunt læſæ maieſtatis,

161 Pecuniariam pœnam 900. ſolidorū incurrunt,

162 Immunitate carent,

163 Pœniten

163 *Pœnitentiam publicam ſubeunt,*

164 *Oblationes non dare nec recipiuntur ab illis,*

165 *Excommunicationem incurrunt.*

166 *Excommunicatio lata ſententia, & non ferendæ incurrunt violantes immunitatem extrahendo confugientes ab Eccleſia per Bullam Gregorij XIV.*

167 *Abſolutio a cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam iuxta Bullam Gregorij XIV. eſt Sedi Apoſt. reſeruata.*

168 *Reus ad Eccleſiam fugiens minimè illius gaudet immunitate in criminibus exceptis, ſi integra, veráque probatione delictum admiſſum fuiſſe conſtaret.*

169 *Collecta non poſſunt poni Eccleſiis à laicis, &c.*

170 *Prælati ipſi Eccleſiarum non poſſunt quicquam pro cauſis etiã vrgentiſſimis laicis ipſis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre.*

171 *Neceſſitas publica vbi concernit de directo, & principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum, & laicorum, quomodo Eccleſiaſtici contribuere debeant, oſtenditur.*

172 *Eccleſiæ reditus, ſeu fructus laicis non conceduntur, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias.*

173 *Eccleſiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capi non poſſunt, niſi vrgente neceſſitate.*

174 *Aurum, & argentũ Eccleſiæ capi poteſt ad captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum.*

175 *Bona Eccleſiæ poſſunt pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum, ſed etiam exterorum pignerari, & vendi.*

176 *Ornamenta Eccleſiæ an poſſint pro pretio locari? remiſſiuè.*

177 *Decimis conceſſis ſuper fructibus beneficiorum quæ includantur.*

178 *Eccleſia non tenetur de depoſito facto apud ſuum Clericum, niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem.*

179 *Eccleſia obligatur efficaciter ex depoſito apud ſe facto cũ cõſenſu Epiſcopi, & Capituli, vel recipiẽte theſaurario, ſeu aliis ad recipiẽda depoſita deſignatis, licèt deponẽs non probet depoſitum verſum in vtilitatem ipſius Eccleſiæ,*

180 *Donationem validam omnium ſuorum bonorum poteſt ipſius Eccleſiæ facere.*

181 *Dominium in Eccleſias transfertur nudo pacto, ſeu nuda promiſſione.*

182 *Eccleſia rem priuati 30. annorum ſpatio præſcribit, ſed contra illam 40. annorum poſſeſſio requiritur.*

183 *Præſcriptio 40. annorum requiritur contra priuilegium Eccleſiæ.*

184 *Eccleſia Romana centum annorum gaudet præſcriptione contra ipſam.*

185 *Eccleſia habet reſtitutionem in integrum in multis cauſis cũ læſa fuerit ad inſtar minoris.*

Eccleſia cùm vult in integrum reſtitui, neceſſe illa habet probare quòd adſit læſio, quamuis modica, & quòd illa manifeſta ſit, ibid.

186 *Iniuſtitia qualibet ſufficit pro cauſa reſtitutionis in integrum, etiamſi non ſit notoria.*

187 *Priuilegio reſtitutionis vtitur Eccleſia intra quadrienniũ tantùm, quo elapſo non auditur niſi ſit in curia, vel niſi fuerit legitimè impedita, aut rationabilis cauſa concurrerit.*

188 *Reſtitutio poſt quadriennium indulgetur ſtante enormiſſima læſione.*

189 *Sententia lata contra Eccleſiam prætextu iniquæ conſuetudinis retractatur.*

190 *Conſuetudo in præiudicium, & contra Eccleſiam introducta non valet.*

191 *Citatio peremptoria non debet eſſe nimis breuis in cauſa eccleſiaſtica.*

192 *Statuta contra Eccleſiaſticam libertatem fieri prohibentur.*

193 *Statuta quando dicantur fieri contra libertatem eccleſiaſticam, oſtenditur.*

194 *Domini temporales non poſſunt interdicere ſubditis ſuis ne cum Eccleſia contrahant, aut cum eius perſonis negotia tractent, néve eis in rebus neceſſariis ſeruiant, ſub pœnis, &c.*

195 *Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet.*

196 *Principes ſtatuentes ne in eorum ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eorum licentia, derogant libertati eccleſiaſticæ.*

197 *Statuta laicorum tangentia iura Eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa minuerent, dicuntur contra libertatem Eccleſiæ.*

198 *Statutum excludens Clericos, vel Monachos à ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum non valet.*

199 *Magis ſunt contra eccleſiaſticã libertatẽ, quæ tollunt beneficium iuris communis, quàm quæ auferunt competentia per priuilegium.*

200 *Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis, vel non poſſit probari per teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam.*

201 *Statutum prohibens ingredientem monaſterium poſſe ſuccedere, eſt cõtra libertatẽ eccleſiaſticã.*

202 *Aquipendij ſtatutum volens quod alueus derelictus à flumine Palea ſit communitatis, non autem habentium prædia adiacentia, non habet locum vbi prædia adiacentia ſunt Eccleſiarũ.*

203 *Eccleſia, vel Clericus vẽdẽs patrimonialia bona, vel emens à laico vbi fuerit ſtatutum in loco rei ſitæ præferens conſanguineum, vel vicinum in vẽditionibus rerum, an ſit locus prælationi excluſo Clerico emptore, vel venditore, remiſſiuè:*

204 *Statutum cauens ne certa bona immobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienẽtur, aut ab eis retineri poſſint, an valeat oſtenditur, & numeris ſeqq.*

205 *Lex, vel conſuetudo prohibens ne bona aliquã in exteros non ſubditos alienemur, iuſta eſt.*

206 *Bona aliqua ne in Eccleſiam transferantur poteſt fieri per priuatam conuentionem, & diſpoſitionem.*

207 *Conuentio valet ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat.*

208 *Conditio, vel prohibitio facta à teſtatore ne bona deueniant ad Eccleſiã, vel monaſterium, valet.*

209 *Statutum in præiudiciũ Eccleſiæ valet in quærẽdis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciũt.*

210 *Prælatus ſolus licet non poſſit præiudicare in quæſitis, poteſt præiudicare in quærendis.*

211 *Libertas Eccleſiaſtica propriè loquendo nihil aliud eſt quam exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt.*

212 Cap. 1. de immunitat. Eccleſ. lib. 6. *declaratur.*

213 L. 1. & vltim. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. *declaratur.*

214 Cap. vlt. de rebus eccleſ. non alien. declaratur.
215 Cap cum cauſa 8. de ſent. & re iudic. declaratur.
217 *Violantes eccleſiaſticam libertatem, quas pœnas incurrant? remiſſiuè.*
218 *Immunitates, & libertates tam Eccleſiarum, quàm perſonarum alia generales, alia ſpeciales, & quæ ſint oſtenditur.*
219 *Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere ſeculari ne procedat in cauſa, cuius cognitio ad ipſum pertinet, ſub pœna excommunicationis, etiam ſine cauſæ cognitione, quando ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis.*
220 *Epiſcopus quid facere debeat quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ? oſtenditur.*
221 *Vniuerſitas an & quando poſſit cenſuris affici? oſtenditur.*
222 Concilium Trid. *immunitates, ac priuilegia omnia Eccleſiæ reſtituenda, & conſeruanda, ſtatuit.*
223 *Doctores referuntur de immunitate Eccleſiarum, & perſonarum agentes.*

CHRISTIANORVM Eccleſiæ, quæ domus Dei, & domus orationis ſunt dictæ, multas habent immunitates, & priuilegia, non ſolùm ab ipſis eccleſiaſticis, ſed etiam a ſæcularibus legibus tradita, vt ſcilicet profana quædam in eis committi non debeant, & nonnulla negotia in eiſdem geſta vim quamdam ex earum priuilegio trahant, & eædem in multis grauaminibus releuentur indemnes, præter priuilegia perſonarum, & rerum, quæ ad Eccleſias pertinent, quæ partim ſuprà *l. proximo c. 39.* vidimus, partim infrà videbimus, quæ magis propriæ ad eccleſiaſticam libertatem, quàm immunitatem pertinere videntur; iuxta diſtinctionem Gaietan. *verb. immunitas. §. 1.* Gambacurt. *de immunit. l. 8. c. 2. n. 4.* ſcribentium immunitatem eccleſiaſticam à libertate eccleſiaſtica in eo differre, quòd libertas ad perſonas, immunitas verò ad Eccleſias, res, & Templa pertineat; quamuis alij non immeritò inter libertatem eccleſiaſticam, & immunitatem nullam faciant differentiam; ex quorum numero ſunt Cou. *l. 2. var. cap. 20. n. 1.* Suar. *de defenſ. Fidei, l. 4. c. 1. n. 5.* per tex. *in c. aduerſus,* ibi, *Eccleſias, & eccleſiaſticos viros, &c. & in c. non minus, de immunit. eccleſ.* vbi fit mentio libertatis, quæ tam rebus, quàm perſonis eccleſiaſticis promiſcuè competit; nunc enim ſolùm de ipſarum Eccleſiarum immunitatibus agentes ea breuiter exponemus, quæ ſpecialiter ſub præmiſſis tribus generibus priuilegiorum comprehenduntur.

2 Primò igitur eſt notandum, quòd quædam ſunt, quæ nonniſi in Eccleſia fieri debent, & quædam alia, quæ in ea fieri omninò prohibentur. Sacramenta enim omnia, & præcipuè ſanctiſſimum Miſſæ Sacrificium nonniſi in Eccleſia celebrari, non autem in campis, & in priuatis domibus, debere, probat *c. non oportet, de conſecrat. diſtinct. 1.* Concil. Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. & euit. in celeb. Miſſæ,* Filliuc. *tom. 1. tractat. 5. num. 115.* Fernandez *in examine Theolog. moral. par. 1. cap. 5. §. 10.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa, differ. 2. in princ. verſ. Miſſa,* Raguc. *de voce Canonicorum, in tractat. de Miſſa in Eccleſia q. 57. in princ.* plures, quos refero *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg. 25. num. 1.* Sic namque Fœlix Pont. *in cap. ſicut, de conſecr. diſt. 1.* inquit, *Sicut non alij quàm ſacrati Deo Sacerdotes Sacrificia ſuper Altare offerre debent; ſic non in alijs, quàm in Domino, ſacratis locis, id eſt, in Tabernaculis diuinis precibus delibutis Miſſas cantare, aut Sacrificia offerre licet;* vnde, inquit, ſcriptum eſt, Deuteron. 12. *Vide ne offeras holocauſta tua in omni loco, quem videris, ſed in omni loco, quem elegerit Dominus Deus tuus.*

Non ſolùm autem Sacramenta, & Sacrificia, 3
in Eccleſia, ſed etiam orationes, ac precum oblatio, diuinorumque Officiorum, ac laudum decantatio in ea fieri ex præcepto, & conſuetudine Catholicæ Eccleſiæ debet, ſicut in Actibus Apoſtolor. legimus, quòd Petrus, & Ioannes aſcendebant in Templum ad horam orationis nonam. Ad hoc namque Templa, atque Eccleſiæ conſtructæ ab initio fuerunt, vt in eis exoratus Deus adueniens ſupplicum exaudiret preces, ſic enim dixiſſe legimus Salomonem 3. *Reg. 8.* poſtquam Templum Deo conſtruxerat. *Sint, inquit, oculi tui aperti ſuper domum hanc nocte, ac die, ſuper domum, de qua dixiſti: Erit nomen meum ibi, vt exaudias orationem, quam orat in loco iſto ad te ſeruus tuus,* &c. Et quamuis non in manufactis habitet Deus cui Cœlum ſedes eſt, & quem Cœli cœlorum capere nequeunt, vt idem Salomon dixit; voluit tamen, vt nomen ſuum ibi inuocaretur, & domus orationis locus ille appellaretur, quamuis vbique aliquis conſtitutus Deum valeat exorare. Et S. Ioan. Chryſoſtom. *homil. 79. ad populum Antiochen.* multis argumentis ſuadet eſſe ſatius, ac melius in Eccleſia, quàm alibi Deum deprecari; tamen cùm Templi adeundi facultas non eſt, poſſe, & debere Deum inuocari, & coli quolibet in loco.

Præterea verbi Dei prædicatio in Eccleſia fieri 4
conſueuit, *cap. Sacerdote, cap. Epiſcopus nullum, de conſecr. diſt. 1.* etſi vbique etiam iuxta opportunitatem fieri poſſit, ita & conſecrationes in Eccleſia celebrantur, vt infra *de Conſecrat.* videbimus, Cùm igitur ad hæc, & alia huiuſmodi tantùm, quæ ad diuinum cultum, & ædificationem fidelium pertinent, Eccleſiæ fuerint inſtitutæ, propterea omne aliud ab his diuerſum, vel omnino contrarium in eis fieri nullatenus conuenit: *ſic enim,* inquit Auguſt. *in cap. fin. 42. diſt. in Oratorio præter orandi, & pſallendi cultum penitus nihil agatur, vt nomini huic, & opera iugiter impenſa concordent.*

Quare primò omnia negotia ſæcularia ac pla- 5
cita, vel contractus, & alia huiuſmodi in Eccleſia fieri prohibentur, *cap. 1. & cap. cum Eccleſia, de immunit. eccleſ.* Nau. *de horis Canon. cap. 5. num. 3. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. part. 3. lib. 8. cap. 9. q. 7.* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit. eccleſ. part. 2. num. 26.* Nouar. *in ſum. Bullarij, tit. de Eccleſiar. venerat. n. 3. pag. 614.* Sperel. *deciſ. 51. n. 1. cum ſeqq.* & ita ſeculare iudiciũ etiã ciuile non poteſt in Eccleſia fieri. Rebuff. *ad l. appellatione 72. verſ. item ſicut, p. 150. ff. de verb. ſignif.* Azor. *d. p. 2. l. 9. c. 9. q. 1.* Ac proinde nec citatio, quia eſt actus iudicialis, *c. quoniam t. 1. de probat.* Tiraq. *de retract. lign. ad fin. tit. n. 81.* Azeued. *ad Cur. Piſan. l. 1. c. 5. n. 4. lit. E.* Valaſc. *conſ. 41. n. 1. cum ſeqq.* Correa *d. par. 2. n. 17.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap. 44. num. 3.* me citato Nouar. *d. num. 3.* Intelligo de citatione iudiciali, quia eatenus eſt de proceſſu, quatenus concernit reum, vel Iudicem, non verò quatenus concernit nuncium, quia tunc eſt quædam executio facti, quæ bene

poteſt

poteſt fieri à nuntio in loco ſacro, Bald. *in l. 2. n. 9. C. de ſacroſ. Eccl.* Sperel. *d. deciſ.* 51. *n.* 26. vbi ſubdit prudenter agere nonnullos Ordinarios, qui dictarum citationum executiones in Conſtitutionibus ſynodalibus vetant ſine ipſorum licentia fieri, ne Nuncij Diuina turbent, & Eccleſias vilipendant. Multo minus cauſas criminales agere in Eccleſiis vel cœmeterijs licet, *c. cùm Eccleſia, de imm. Eccleſ.* Sperell. *d. deciſ.* 51. *n.* 6. vbi probat Ordinarium non poſſe, nec debere auctoritatem tribuere Iudici laico vulneratos, vel teſtes examinandi in loco ſacro, & *num.* 18. refert hac de re Sacram Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus*, ita cenſuiſſe. *Quæritur à ſacra Cong. declarari, an Epiſcopus tãquã Ordinarius poſſit concedere licentiã Iudici laico vt examinet, præſertim cum iuramento, & formaliter aliquem reum, vel teſtem in Eccleſia, vel in alio loco immuni. Et an Epiſcopus teneatur etiã inuitus licentiã concedere eidem Curiæ exhumãdi cadauer occiſi ad recognitionem faciẽdam?* Die 2. Maij 1629. Sacra Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus cenſuit Epiſcopum non poſſe huiuſmodi licentiam concedere, etiam vigore litterarum ſacræ Cong. ſuper electione, ſed petendam à ſede Apoſt. nec quòd cadauera exhumentur, vt fiat recognitio in ipſa Eccleſia, ſed extra, & arbitrio ipſius Epiſcopi.*

8 Placiti autem nomine venit quælibet lis, iurgium, & cauſa forenſis, quæ in iudicio agitur,
9 Azor. *d. par. 2. lib. 1. c. 27. q. 11.* vbi ſubdit licere in die feſto Aduocatum conſulere, cum procuratore de lite priuatim agere, apud iudicem totam cauſam referre, vt ea probè cognita, ſententiam poſtea commodiùs ferat, refert Fillinc. *in moralib. quæſtion. tract. 27. cap. 10. n.* 183.

10 Secundò, ſententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt. alioquin eſt ipſo iure nulla, præterquã in cauſa eccleſiaſtica. *c. decet, §. fin. de immun. eccleſ. lib. 6.* in cauſa verò ſanguinis lata, etiam excommunicationi ſubditur iudex, *cap. cùm Eccleſia, eod. tit. in Decretal.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 1. c. 23. n. 9.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 4. n.* 5. In cauſa tamen voluntariæ iuriſdictionis, quamuis ſæculari, valeret ſententia lata in Eccleſia, veluti interpoſitio auctoritatis in aliquo actu legitimo, aut amicabilis compoſitio, & aliud ſimile iuxta doctrinam Panor. *in d. c. cùm Eccleſia.*

11 Vnde à fortiori actus Eccleſiaſtici ad iuriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, vt ſunt diſputationes litterariæ, & promoueri aliquem ad Doctoratum, & ſimilia. Ita Syluest. *in ſum. verb. immunitas* 1. *num.* 3. *ad fin.* Armil. *eod. verb. num.* 3. Ludou. Correa *in repetit. ad cap. inter alia, de immun. eccleſ. part.* 2. *num.* 26. pietatem enim huiuſmodi functiones reſpiciunt, & ſunt eccleſiaſticæ, quod etiam dictat vetus conſuetudo grauiſſimarum Academiarum; vt per Abb. *in cap. ea Eccleſia, num. 9. de immunit. Eccleſ.* Duard. *in Bull. Cœnæ, can.* 15 *q.* 16. *n.* 16. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 51. *n.* 30.

12 In ſumma quærimus pro faciliori explicatione qui actus in Eccleſia licitè fieri poſſint, & an facti valeant? ſub diſtinctione videtur res explicanda. Vel actus in Eccleſia geſti ſunt eccleſiaſtici tantùm; vel ſunt iudiciales, & extraiudiciales. Si ſunt eccleſiaſtici tantùm, ſubdiſtinguendum eſt; vel ſunt ſpirituales, & pij, hoc eſt, pietatem reſpicientes, & tunc licitè, & validè in Eccleſia fieri poſſunt, vt numero præcedenti oſtendimus. Aut merè ſpirituales, & pij non ſunt, quo caſu licitè non fiunt, prout in confratribus, qui in Eccleſiam, vel Oratorium conuenire non poſſunt, vt ſua conſilia peragant, & negotia tractent, Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia, num.* 10. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. q.* 5. Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 4 num.* 16. Duard. *d. can. 15. q. 16. n.* 36. D. Sperell. *d. deciſ.* 51. *num.* 20. & 21. facta tamen tenent, vt, vt ipſe Sperell. aduertit *ibidem n.* 22. *in princ.* Quãdo verò actus ſunt iudiciales, aduertendum eſt laicis Iudicibus interdictum eſſe, *in cap. cùm Eccleſia, de immun.* quocunque modo in Eccleſiis, vel cœmeterijs cauſas criminales agitare, & hoc ſub pœna excommunicationis non vtique latæ ſententiæ, ſed ferendæ, vt *ibi* per gloſſ. communiter receptam. *Abſurdum eſt enim* (inquit *ibi* Lucius III. Summus Pont.) *& crudele ibi iudiciũ ſanguinis exercere, vbi eſt tutela refugij conſtituta*, & Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 1. c. 13. num.* 9. Poſtea non modò ad acta cauſarum criminalium, ſed & ciuilium quoque laicis in Eccleſiis prohibentur, vt *in cap. decet, de immun. Eccleſ. in 6* in illis verbis, ibi, *Omnis in Eccleſiis ſecularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat, nulla inibi cauſa per laicos, criminalis maximè agitetur, ſint loca eadem actorũ cognitionibus aliena*, &c. & proſequitur deinde ad annullãdũ ipſo iure quicquid ſecus in dictis locis actum fuerit, vt *in §. Ordinariis*, ibi, *Et nihilominus proceſſus Iudicum ſecularium, ac ſpecialiter prolatæ ſentẽtiæ in eiſdẽ locis omni careant robore firmitatis*, &c. Franc. Leo *d. c. 13. ſub. n.* 9. Sperell. *d. deciſ.* 51 *n.* 7. vbi *n.* 8, poſt Suar. *d. c. 4. num* 12 ſubdit diſpoſitionem illius text. *in d. cap. decet*, vtpote de materia graui, & neceſſaria ad communem pacem, & ſpecialem Eccleſiæ vtilitatem, obligare ſub mortali. Et demum quòd actus contentioſæ iuriſdictionis, etiamſi pij ſint, à Iudice laico in loco ſacro, vel religioſo tractari nequeunt, cùm tex. *in d. cap. decet*, generaliter, & indiſtinctè loquatur, reſoluunt Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia n.* 8. Deci. *in cap. qua fronte, num. 4. de appellation.* Azor. *d. p.* 2. *lib. 9. cap. 9. q.* 3. quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 51. *num.* 23. vbi *num.* 24. extendit ad domos Eccleſiæ, niſi tamen eas conduxerit, vel à Prælato licentiam obtinuerit, ex tex. cum gloſſ. *in c. 1. de immunit. Eccleſ.* Idem in puncto Iuris videtur dicendum de cauſis fori eccleſiaſtici ad contentioſam iuriſdictionem pertinentibus, quia licèt fiant per perſonas Eccleſiaſticas, ſtrepitum tamen iuris habent, quod in Eccleſia prohibetur, *d. c. qua fronte, de appellat.* ibi, *iam enim non in Eccleſia, ſicut eſt Canonicum*, &c. & *ibi* reſoluit Dec. *n. 1. cũ ſeqq.* tenet Ludou. Correa *in d. c. inter alia, p. 2. n.* 26. Quãuis non improbabiliter contrariũ, immo prohibitionem *d. c. decet*, nõ porrigi ad cauſas fori eccleſiaſtici ad contentioſam iuriſdictionem ſpectãtes, exiſtimarunt. gloſſ. & Panor. *n. 4. in d. c. cùm Eccleſia*, Decian. *d. lib. 6. c. 24. ſub n.* 10. Suar. *d. c. 4. n.* 10. Duard. *d. q. 16. ſub n.* 35. Azor. *d. l. 9. c. 9. q. 1. verſ. iterum*, quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 51. *n.* 29. In omni caſu iſti actus eccleſiaſtici iudiciales, etiam ſequendo noſtram opinionem ſuam habent firmitatem licèt ſint contentioſi & prohibiti, ex eo enim quòd ſunt eccleſiaſtici, videntur concedere ipſi Eccleſiæ, vt per Ludou. Correa. *in d. c. inter alia p. 2. num.* 27.

Quoad actus verò extraiudiciales, & voluntariæ iuriſdictiones, niſi pietatem concernat, in Eccleſia fieri non debent, facti tamen tenent, Abb. *in d. cap. cùm Eccleſia n. 6* Decian. *d. lib. 6. cap.* 24. *num.* 10. Sperell. *d. deciſ.* 51. *num* 25. quia

text. *in d. cap. decet*, loquitur de iudicialibus ſolummodò, & cùm pœnalis ſit, non debet extendi ad extraiudiciales, & voluntariæ iuriſdictionis, iuxta *reg. in pœnis lib. 6.* reſoluunt. Suar. *d. cap. 4. num. 13. & 14.* Azor. *d. lib. 9. c. 9. q. 3.*

13 Vnde contractus à Laicis in Eccleſia fieri non poſſunt, niſi ad opus pium; ſi tamen de facto fiant, valent, quia pœna nullitatis *in d. cap. cùm Eccleſia*, reperitur duntaxat apposita quoad proceſſus, & ſententias, & ideo tanquam odioſa ad contractus extendi non poteſt; ſed tamen contrahentes mortaliter peccant: ita text. & gloſſ. *in d. cap. decet*, Silueſtr. *verb. immunitas 1. ſub num. 3. in fine*, Suar. *d. cap. 4. num. 18.* Azor. *d. cap. 9. q. 1.* quos refert & ſequitur Sperel. *d. deciſ. 51. num. 22.*

14 Tertiò. In Eccleſia conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica (vt vocant) Parlamenta, ſeu Vniuerſitatum concilia, aut congregationes, & his ſimilia fieri prohibentur *d. cap. decet, de immunit. eccleſ. lib. 6.* Nouar. *d. tit. de Eccleſiarum venerat. num. 4.* niſi pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus, Congregatio etiam per laicos fieret, ſecundùm Ioan. Andr. quem refert, & ſequitur Panorm. *in d. cap. cùm Eccleſia*, Franc. *in cap. decet, de immun. eccleſ. lib. 6.* puta pro faciendo aliquo feſto, vel inſtituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo iudicem in ea, vel tutorem Eccleſiæ, aut curatorem dando, Bald. *in l. nemo 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. ex num. 2.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 2. num. 27.* me non citato Nouar. *d. num. 4. in fine* vel niſi in Eccleſia tractarentur eccleſiaſtica, & ſpiritualia negotia, vt eſt Synodum facere, tractare de libertate Eccleſiæ, de ſtatu clerici, & reformatione morum in populo, vt tenet Domin. *in cap. decet, num. 16. de immunit. eccleſ. lib. 6.* vbi tamen *num. 17.* declarat, dummodo fiat non tumultuosè, & *ibi* Archid. *num. 6.* Præpoſ. *in cap. qua fronte, num. 4. de appellat.* vbi inquit, quòd omnia iudicia Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia, refert Illuſtriſſim. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c. Oratorium 6. n. 3. diſt. 42.*

15 Quartò. Ludi theatrales, & monſtra laruarum, aut ludicræ feſtiuitates, & chori ſæcularium, vel cantica puellarum, & profana huiuſmodi in Eccleſia fieri nullatenus debent, *cap. cantantes 92. diſt. cap. cùm decorum, de vit. & honeſt. cleric.* Nau. *in tract. de oration. cap. 5. num. 25.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 26. ſub num. 1.* vbi Epiſcopos monet, ne in Eccleſiis, & diuinis officiis theatrales ludos exercere permittant, Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1 verb. repræſentationes*, Fructuoſ. Biſbe *en el trattado de las comedias, cap. 3. fol. 13.* Nouar. *d. tit. de Eccleſiar. venerat. num 5.* De his ludis theatralibus, & ſcenicis agit Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. præterea 3. num. 1. diſt. 51.* Vnde Gloſſ. *verb. theatrales in cap. 1. 92. diſt.* ait non eſſe in Eccleſia canendum theatralico more, id eſt, corporis geſtus exercendo, quos magis oſtentationis cauſa, quam deuotionis faciunt, veluti hiſtriones, & comici. Vide S. Thom. *2. 2. q. 91. artic. 2. ad 2.* Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib. 3. cap. 21. num. 8.* nam, vt bene ait S. Chryſ. homil 19. in cap. 6. Matthæi, *Cum autem oratis, non geſtibus corporis, neque clamoribus vocis, ſed intentione optima voluntatis orationũ vota reddamus.* Et Concil. Trid. *ſeſſ. 22. de obſeruãd. & euitand. in celebrat. Miſ.* monet cantores eccleſiaſticos, vt honeſtè, religiosè, & non laſciuè in Eccleſia decantent; religioſum autem cantum iudicat S. Bernard. *in epiſt. ad Aremanen.* qui ita eſt grauitate plenus, vt neque laſciuiam reſonet, neque ruſticitatem, qui ita eſt ſuauis, vt non ſit leuis, ita demulcens aures, vt promoueat corda, ſenſum literæ non euacuans, ſed fœcundãs, alioquin (ait) non eſt leuis iactura gratiæ ſpiritualis leuitate cantus adduci à ſenſu, vtilitate, & plus ſinuandis attendere vocibus, quàm rebus inſinuandis: & ideo eligendos eſſe ad Eccleſiæ cantores homines probatæ vitæ, & deperditosè choro eiiciendos, propter motum cum diuinis laudibus diſſonantiam, aduertit Durant. *d. cap. 21. ex num. 9.*

Sic etiam ſaltationes fieri in Eccleſia permitti 16
non debent: ſaltatoribus enim huiuſmodi recordandum eſt, quòd in Saxonia accidit ſaltantibus in Eccleſia S. Magni, qui in pœnam, vt creditur, per totum annum ſine cibo & ſomno ſaltarunt, vt referunt Pined. *in monarch. eccleſ. par. 3. lib. 19. cap. 17. §. 1. fol. 180.* Fr. Alphonſ. Venero *en el enchiridion de los tempos, fol. 139.* Libellus, qui inſcribitur, *Inſtrucion de la muger chriſtiana lib. 1. cap. 16.* & alter, cuius titulus eſt, *Compendio de las hiſtorias prodigioſas, part. 2. c. 13.* Honeſta verò, & quæ deuotionem inducunt ſpecta- 17
cula, aut piæ repræſentiones in Eccleſia fieri permittuntur, arg. *cap. ſemel Chriſtus, de conſec. diſt. 2.* Concilium autem Tridentinum de profanis huiuſmodi ita ſtatuit *ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. & vit. in celeb. Miſſ. Ab Eccleſiis*, inquit, *muſicas eas, vbi ſiue organo, ſiue cantu, laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores arceantur, vt domus Dei verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit;* refert Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 37 n. 7.*

Vnde S. Auguſtin. *ſerm. 215. de tempore*, inquit. 18
Qui in Eccleſia verboſari voluerit, & pro ſe, & pro aliis redditurus eſt rationem, dum verbum Dei nec ipſe audit, nec alios audire permittit. Et B. Cæſ. Arelaten. ſermon. 12. *Rogo*, ait, *vos fratres, & admoneo vt venientes ad Eccleſiam hoc ſolum ſolum, quod in Eccleſia competit, agite, id eſt, aut orate, aut pſallite, aut orando pſallite.* Et S. Chryſ. homil. 38. ad populum Antiochen. *Nihil*, inquit, *Eccleſiæ tã congruũ quàm ſilentium, & tranquillitas; Theatris conuenit tumultus, & bolteus, & pompis, & ſerit; vbi verò de talibus dogmatis doctrina, tranquillitas, & quies, & Philoſophia, & multa pax eſſe debet. Dic mihi, nunquid vllus eſt in myſteriis tumultus? nunquid vlla turbatio, cùm baptizamur, cùm alia cuncta facimus, nónne quiete, & ſilentio cuncta ſunt ornata? Hoc in Cœlo diſſeminatum eſt ornamentum.*

Epiſcopus poteſt remouere indecentia, & ſcan- 19
daloſa ab Eccleſiis ſuo arbitrio, & prohibere, ne ſedes laicorum, etiam ſi ſint Præfecti, & Commendatarij, locentur in Presbyterio apud Altare, non obſtante quacunque conſuetudine in contrarium, vt cenſuit ſacra Rit. Cong. *in vna Egitanien. 10. Iunij 1602. in dub. 5. & 6.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de Eccleſiarũ vener. n. 5. verſ. quare*; vnde præcedentiam ſedendi in Eccleſia ab Epiſcopo non eſſe permittendam, ſed ſcamna debere eſſe cõmunia dicit Marta *voto 88.* Nec etiam Magiſtratus ci- 20
uitatũ debent proprias Canonicatuũ, & Dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel presbyterio occupare, etſi aliquando id ei permiſſum fuerit, ex ead.

ſacra

Digitized by Google

facta Cong. *in Compoſtellana 4. Februarij 1600. & 21. Februarij 1604. & in alia Granaten. 24. Octobr.*
21 1609. Et in proceſſionibus, etiam ſanctiſſimi
Sacramenti debent incedere in loco, in quo ſe-
cundùm antiquam conſuetudinem conſueuerunt
incedere, eadem S. Cong. *in Forolinien. 4. Aprilis*
1615.

22 Quintò. Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia
loci ſacri non ſunt permittenda, niſi aliquod fru-
gale, & parcum in angulo Eccleſiæ, ſine tumultu,
ſine luxu, & perturbatione adſtantium fiat ex cau-
ſa rationabili, verbi gratia, quia non eſt alius
locus ſufficienter accommodatus. Ita Nau. *de orat. cap. 5. num. 3.* Raph. de la Torre *in 2. 2. D. Thomæ*
tom. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. pag. 621. cum ſeq. Suar. *de*
Sacram. tom. 1. diſp. 82. sect. 8. art. 3. verſ. ſecundò
ex hoc princ. & tom. 1. de Relig. lib. 3. de reuerentia
debita loco ſacro, c. 6. n. 7. Nouar. *vbi ſuprà num. 6.*
Illuſtriſſim. D. meus Roder. à Cunha *in comment.*
ad cap. nulli, num. 1. diſt. 42. vbi excuſandas eſſe ait
mulieres, quæ ob deuotionem in Eccleſiis per
aliquot dies commorantur, comedunt, & dor-
miunt; & ideò pernoctationes, & vigiliæ, quæ
23 in Eccleſiis fieri ſolebant pro ſolemnitatibus ad
Martyrum corpora, de quibus Pined. *in monarch.*
eccleſ. lib. 12. cap. 12. §. 3. Fr. Hieron. Roman. *de re-*
publ. Chriſt. lib. 5. cap. 13. Illeſcas *in Chronica Pon-*
tif. lib. 4. c. 11. fol. 143. Cened. *ad Sextum collect. 11.*
n. 4. Card. Baron. *in addit. ad Martyrolog. Roman.*
die 15. Ianuarij pag. 13. iam hodie ſublatæ ſunt
multis ex cauſis, quas referunt Raban. *de inſtit.*
clericor. lib. 2. cap. 9. Sot. *de iuſtit. lib. 10. q. 5. art. 1.*
verſ. ſed tertiò, Cou. *var. lib. 4. cap. 16. num. 10.*
Boër. *deciſ. 312. num. 13.* Marcel. Fracolin. *de*
Horis Canon par. 1. cap. 1. ex num. 8. Fuſc. *de viſitat.*
lib. 1. cap. 28. num. 8. quòd experimento pateat fre-
quentiſſimè vigilantes Templis abuti, & quòd
certè ſcelus deplorandum ſit videre interdiu reli-
gionis prætextu Templa frequentari, & Marty-
rum ſancta loca viſitari, ea animi libidine, vt
viri, & mulieres ſe ſe aſpiciant, & opportuni-
tatem alloquendi nanciſcantur, aduersùs quas
perſonas ſcribunt Tiraq. *l. 15. connub. ex num. 108.*
24 Cened. *ad Sextum collect. 11. num. 3.* Vnde gloſſ.
verb. ſed ſinat, in cap. odi 24. q. 1. inuehit aduersùs
ſcholaſticos, qui vadunt ad Templa videndarum
fœminarum cauſa, cuius gloſſæ dictum extollunt
Nauar. *in man. cap. 16. num. 13. verſ. nono qui vadit,*
Tiraq. *d. l. 15. num. 110. in fine*, Ferdinand Paez *in*
repet. cap. Miſſas. de conſec. diſt. 1. num. 102. proue
eos refert Cened. *citato loco.*

25 Sextò In Eccleſia non debent ſupellectilia, ſeu
vtenſilia domus reponi, niſi propter hoſtiles in-
curſus, aut incendia repentina, vel ſimilem ne-
ceſſitatem id fieri oporteat, *cap. relinqui, de cu-*
ſtodia Euchar. Fagundez *in quinque Eccl. præcepta,*
præc. 2. lib. 4. c. 4. num. 10. in med. ſed nec in ea ac-
cubitus ſterni debent, *cap. non oportet, cum ſeqq. 42.*
diſt. imagines verò vanæ, & nugaces, aut inho-
neſtæ, in eiſdem fieri, aut haberi omnino pro-
hibentur, Concil. Nicen. II. *act. 4. in Epiſt. B.*
Nyli, & in Sexta Synodo Conſtantinopolitana
can. 100.

26 Septimò. Eccleſia non debet in propugnacula
ædificari, occaſione belli, niſi ex maxima neceſſi-
tate, & cum auctoritate Romani Pontificis. *cap.*
Sçcularum 10. q. 1. Panor. & Doctores *in d. cap. cum*
Eccleſia, de immun. Eccleſ. nec cùm opus eſt eam
ab incurſibus, & ſcandalis cuſtodire, cum armis,
& machinis bellicis caſtrorũ more eſt defenden-
da, ſi quidem aliter fieri poteſt, *cap. conuenior,*
v. borream 23. q. 8. Archid. *in d. cap. ſanctorum. 10.*
q. 1. & in geſtis B. Thomæ Cantuarienſis Archie-
piſcopi legitur.

Octauò. In Eccleſia iure antiquo attento mor- 27
tui ſepeliri non debebant, ſed in atrio, aut in por-
ticu, vel in exedris Eccleſiæ erant antiquitùs
ſepeliendi, *cap. præcipiendum 13. q. 2.* Albert. *in l.*
nemo Apoſtolorum, C. de ſacroſ. Eccleſ. Azor. *in ſum.*
eod. tit. omninò autem non prope Altare, vbi
Chriſti Corpus, & ſanguis conſecratur, *d. cap.*
præcipiendum, in fine. Permittebantur tamen in ea
ſepeliri Epiſcopi, Abbates, & digni Presbyteri,
aut fideles laici, vt dicitur in Moguntino Con-
cilio, de quo *in cap. nullus 13. q. 2.* quod quidem
aliqui intelligunt de laicis, qui miracula edide-
derunt; alij verò extendendum putant ad quem-
libet laicum in dignitate conſtitutum; ſed hodie
talis differentia non attenditur, ſolis namque in-
fidelibus, & excommunicatis, vel interdictis,
ac notoriis peccatoribus excluſis, omnes in Ec-
cleſiis ſepeliuntur, vt diximus *in cap. 10. de ſepul-*
turis, ſtatim poſt princ. quamuis antiqua laudabilis
conſuetudo in pleriſque locis ſeruetur, vt circa
Eccleſiam in porticis, vel cœmeteriis mortui
ſepeliantur, abuſus autem ille ſuperbiam, atque
irreuerentiam redolens, introductus, vt aliqui
nobiliores intra Eccleſiam ornatis loculis ſubli-
mes ponerentur, hodie ſublatus eſt, atque inter-
dictus, iuxta Conſtit. Pij V. iuſſum eſt enim, vt 28
omnia cadauerum conditoria ſuper terram exi-
ſtentia amouerentur, & defunctorum corpora
infra terram collocarentur; ſi verò intra Eccleſiam
infidelium, vel excommunicatorum corpora ſint
ſepulta, tanquam polluta reconciliatur, ſicut ex
certis quoque criminibus intra eam commiſſis, vt
in ſeq. cap. oſtendemus.

Nonò. Eccleſiam intrare prohibentur excom- 29
municati, & nominatim interdicti, & quibus
ſpecialiter interdictus eſt ingreſſus Eccleſiæ, ſicut
inf. lib. vlt. de excommunicatione, & interdicto, vide-
bimus. Infideles verò permittuntur ingredi Ec-
cleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſta-
re poſſunt, vſque ad Miſſam Catechumenorum,
cap. Epiſcopus nullum, de conſec. diſt. 1. quod & de
hæreticis dicitur, quamuis excommunicati exi-
ſtant, ſi tamen reuerti deſiderant, *cap. excommuni-*
camus, de hæretic.

Ab Eccleſiæ quoque ingreſſu arcentur ad tem- 30
pus ſolemniter pœnitentes, & notoriè crimino-
ſi, *cap. in capite 50 diſt.* præſertim ſacrilegi quan-
diu ſunt contumaces, *cap. qui iubente 11. q. 3.* imò,
& olim vir, qui cum propria vxore fuiſſet niſi lo-
tus aqua, Eccleſiam intrare non poterat, ſicut
conſueuiſſe Romanam Eccleſiam B. Gregorius
teſtatur relatus *in cap. vir cum propria 33. q. 4.*
Quare in ingreſſu Eccleſiæ ſinguli aqua aſper- 31
guntur ad veniales ſaltem maculas abluendas,
Ioan. Pined. *ſuper Iob. part. 1. c. 9. pag. 360.* citati per
me *in collect. ad cap. aqua, num. 3. de conſec. eccleſ.*
vel Altar. ſed & mulier, niſi velato capite Eccle- 32
ſiam ingredi prohibetur ex Apoſtol. traditionib.
per *Clem. lib. 1. c. 9.* & habetur *in cap. pen. 33. q. 5.*
qui etiam Apoſtoli ſtatuerunt *in Conſtit. Apoſtolicis*
lib. 2. cap. 61. vt fœminæ à viris ſeparatæ in Eccle- 33
ſia ſtarent.

Decimò. In eccleſia prohibetur violentia ali- 34
qua fieri, ſiue ipſi Eccleſiæ fiat per deſtructio-
nem, vel incendium, aut quamlibet violatio-
nem, *c. 2. & c. in litteris, de raptorib.* ſiue perſonis,

aut rebus, quæ in ea continentur, ſub pœna criminis ſacrilegij. *cap. ſicut antiquitus*, & *cap. quiſquis*
35 *inuentus* 17. q. 4. De ſacrilegio autem, & in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, vide S. Thom. 2. 2. *q.* 93. *art.* 3. Decian. *in tract. crimin. l.* 3. *cap.* 14. & 15. Iacob de Graff. *in aureis deciſ. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 48. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 9. *cap.* 27. *q.* 2 Suar. *de Relig. tom.* 1 *tract. de ſacrileg. l.* 3. *c.* 1. & 5. Card. Tuſch. *tom.* 7. *lit. S. concluſ.* 6. Leſſi, *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 45. *de ſacrileg.* qui tres modos præcipuos ſacrilegij diſtinguunt, ſcilicet in perſonas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra ſanctitatem eis debitam, hoc eſt, contra illam rationem, ſecundùm quam perſona, locus, vel res ſacra ſunt, & ſanctitatem habent; ex quibus modis quoad præſentem materiam intereſt, tertius de ſacrilegio ratione loci, eſt à nobis declarandus, & ideò ſciendum, quòd multipliciter committitur, per quos ſanctitas loco debita violatur, vt eſt effuſio ſanguinis, vel ſeminis humani in loco ſacro, vel ſi in Eccleſia, aut cœmeterio excommunicatus ſepeliatur, aut ſi Eccleſia ab Epiſcopo excommunicato fuerit conſecrata, *cap. ſeq.* dicemus; vel ſi reus ad Eccleſiam confugiens violenter extrahatur, iis caſibus, quibus eccleſiaſtica gaudet immunitate, vt infrà tractabimus. Ad eamdem ſacrilegij ſpeciem pertinet, ſi quis de loco ſacro aliquid non ſacrum abſtulerit, vt probat tex. *in d. cap. quiſquis*, Nau. *in man. cap.* 6. *n.* 4. Clar. §. *ſacrilegium n.* 1. Iacob. de Graff. *d. cap.* 48. *n.* 4. Suar. *d. l.* 3. *c.* 5. Card. Tuſch. *tom.* 7. *lit. S. concl.* 6. *in princ.*

36 Vndecimò. Quòd vltrà pœnas per ſacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Eccleſia facientes, ſunt aliæ pœnæ ſtatutæ per Conſtitutionem Pij V. incip. *Cum primum*, *ſub dat. Romæ Kalend. Aprilis* 1566. cuius particulam hîc apponere duximus, prout ſequitur. *Vt igitur Deo Opt. Max. Glorioſæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorij X. Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem innouantes ac ſtatuta Trid. Conc. obſeruare volentes, ſtatuimus, & ordinamus, vt ad Eccleſias ſit humilis, & deuotus ingreſſus, quieta conuerſatio, deuotis orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimũ Sacramentũ adorent, ad nomen Ieſu Chriſti D. N. cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſeditionem faciat, tumultũ excitet, clamores moueat impetúmque committat, ceſſent vaniloquia, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes iudiciorũ, & alia quæcunque quæ diuinũ Officium perturbare poſſũt. Nullus intra Eccleſias deãbulare audeat, ſiue præſumat, dũ celebrantur ſacra Miſſarũ myſteria, & alia diuina Officia. Qui verò prædicta petulanti animo cõtẽpſerint, præter diuinæ vltionis acrimoniam, veſtri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in ſuis Eccleſiis faciant obſeruari. Quicunque verò in Eccleſiis, dum ibi ſacrificiũ Miſſæ, & diuina celebrãtur Officia, ac verbũ Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad ſanctiſſimũ Sacramentũ irreuerenter ſedere, aut aliquid, quod ſcandalum gereret, aut diuina perturbet Officia, facere præſumpſerit, pœnam vigintiquinque ducatorũ incurret, præter alias arbitrio noſtro imponẽdas, & moderãdas pœnas, & qui non habuerit in ære, luat in corpore, aut in exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſiis cum mulieribus impudicis ſiue etiã honeſtis colloquiũ ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorũ pœnã incurrat, & carceris per menſẽ. Qui in Eccleſiis, vt ſuprà, obſcœnis, & inhoneſtis verbis, aut ſignis vſus fuerit, aut alia fœda colloquia cũ perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis Cathedraliũ, Collegiatarũ, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacriſtis, Oſtiariis, & aliis ipſarum cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltẽ ipſis Ordinariis, vel officialibus noſtris puniendos deferant; quòd ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mẽdicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tẽpore Miſſarũ, prædicationũ, aliorúmque diuinorũ Officiorũ, non ſinant, ſed eos ad valuas Eccleſiarũ ſtare faciant ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos eiici curauerint, & Parochi dimidij aurei. Religioſis etiã clauſtralibus, ſiue Regularibus præcipimus in virtute ſanctæ Obedientiæ, vt in Eccleſiis ſuis deputent aliquem, qui tales eiiciat, etſi negligẽtes fuerint, grauiſſimè ab Ordinario corripiantur; quod ſi illi parere recuſauerint, grauiſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarum etiam corporaliter punientur arbitrio noſtro, ſiue Superiorum, & vt in Eccleſiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant vt capſæ omnes, & depoſita, ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omnino amoueantur, prout aliàs ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.*

Vnde ad ſecundum genus immunitatis tranſ- 37
euntibus nobis eſt ſciendum, quòd immunitas in Eccleſiis fuit, prout probabiliter creditur, inchoata eodem tempore, quo Templa ſolemni dedicatione cœpta fuerunt, id eſt, tempore Conſtantini, vt tradit Suar. *tom.* 1 *de Relig. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 12. innouatum poſtea fuit hoc priuilegium, nempè quòd confugientes ad Eccleſias non extrahantur ab illis, in Concilio Tolerano XII habito *anno Domini* 682. *die* 9. *menſis Ianuarij*, vt refert Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immunit.*
Eccleſ. par. 1 *num.* 13. Etiam antiquitus Eccleſia 38
maior, id eſt, Cathedralis, aut Matrix, quadraginta paſſus per circuitum immunitatem habebat, minor verò triginta, *cap. ſicut antiquitus*, & *cap. frater*, & *cap. minor.* 17. q. 4. Syluest. *in ſum. verb. immunitas* 3. *num.* 1. *verſ. & ſimiliter ſpatium*, *Angel. de maleſ. verb. in ſcalis ſancti Petronij n.* 3. Nau. *in man. c.* 25. *n.* 18. *verſ. ſpatium item*, Villag. *de extenſ. legum cap. fin. num.* 30. Anaſtaſ. Germon. *de Sacror. immunit. lib* 3. *cap.* 16. *num.* 38. *cum ſeqq.* Alexand. Ambroſin. *de immunit. & liberi. Eccleſiæ*, *cap.* 10. *num.* 4. Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 69. *ex n.* 20. Card. Tuſch. *verb. Eccleſia, concl.* 9. *n.* 1 & *concl.* 10. *n.* 4. & *verb. immunitas, concl.* 59. *n.* 2. 23. & 27. me citato *in hoc loco* Trullench *in præcepta Decalogi l.* 1. *c.* 11. *dub.* 1. *n.* 5. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *diſp. vnic. puncto* 6. *num.* 26. Bonacin. *de cenſur. extra Bullam, diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 16. §. 4. *n.* 6. Farin. *in praxi crimin q.* 18. *num.* 12. & *de immun. Eccleſ. num.* 284. vbi *num.* 294. ſubdit hanc immunitatem triginta, ſeu quadraginta paſſuum circa Eccleſiam de conſuetudine non ſeruari, quod etiam tenet Villalob. *in ſum. to.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *num.* 3. Fagnnd. *d. l.* 4. *c.* 4. *n.* 61. Layman. *d. lib.* 4. *t.* 9. *c.* 3. *n.* 2. Caſtr. Palao *d. punct.* 6. *n.* 15. contra quos inſurgit Diana *d. p* 6. *tract.* 1. *reſol.* 2.

Sic etiam domus Clericorum exiſtentium in- 39
tra dictos triginta, aut quadraginta paſſus Eccleſiæ, cui ſeruiunt, gaudere debere immunitate

eccleſia

eccleſiaſtica.reſoluunt gloſſ.verb.vel domos,in cap. quiſquis inuentus 17.q.4.Alex.conſ.145.num.11.lib. 7.Decian.d.lib.6.cap.25.num.12.vbi num.16.ſubdit quòd non ſolùm domus Clericorom, ſed etiam laicorum, conſtructæ tamen intra dictus paſſus, gaudere debeant immunitate eccleſiaſtica, præſertim ſi illi laici inſeruirent ipſi Eccleſiæ, vt putà pulſando campanas, mundam Eccleſiam tenendo, & ſimilia, & num. 15. pariter firmat quòd domus Canonicorum, vel Clericorum exiſtentes intra dictus paſſus gaudent hac immunitate, ſecùs ſi ſint extra dictos paſſus, Barbat. conſ. 33. col. 2. lib 4.Galgan d.tit.69.num.22.Nau,in man. cap.25.num.18.verſ.domus etiam,Franc.Leo in theſauro fori eccleſ.p.1.c.13.num.6.in fine. Alex. Ambroſin.de immun.& libert.eccleſ.cap.10.n.8. Mari.

40 Ital.d lib.1.cap.4 §.in diſcurſu,vbi declarat domos intra hos paſſus prope Eccleſiam exiſtentes gaudere immunitate,ſi in illis habitent Religioſi, ſecùs ſi alij;vide infra num.77.in fine.

41 Horum autem paſſuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos, gloſſ.verb.paſſus in d. cap.ſicut antiquitus, Franc. Leo d.p.1.cap.13. num.4.& 6.Decian.d.lib. 6. cap. 25.num 9. verſ. paſſus autem ſunt quinque pedum, Anaſtaſ.Germon, d.lib.3.cap.16.num.41.cum ſeqq. Alex. Ambroſin. d.c.10.n.4.verſ.paſſus verò.Trullench d.dub.1.n.5, verſ.horum.

Quare violatio Eccleſiæ (ſecluſa conſuetudine) etiam circuitum eius, & fines comprehendit; qui enim Eccleſiæ fines confregerit, aut perſonam hominis, vel bona eius inde ſubtraxerit, eſt pœna excommunicationis plectendus, donec emendauerit, & raptum reddiderit, vt habetur in cap.eos qui,cum ſeqq 87.diſt.& in d.c.ſicut antiquitus. Vnde ſi aliquis ob delictum commiſſum, vel quemcunque perſecutionis metum ad Eccleſiam confugerit, aut intra eius confinia ſteterit, non eſt inde per vim extrahendus, d. cap.eos qui cum ſeqq.d.c.ſicut antiquitus,c.definiuit, cum ſeqq.

42 17.q.4.c.inter alia,de immun.eccl. Hæc autem immunitas non ſe extendit ad triginta, vel quadraginta paſſus in Eccleſiis, quæ ſunt intra ambitum Caſtellorum, & hoc propter anguſtiam loci, d. cap.quiſquis inuentus 17.q.4.Decian.d.lib.6. c.25. n. 9. Anaſtaſ.Germon.d.lib.3 c.16.n.4.Alex.Ambroſ.d.c.10.n.4 Farin.d.tract.n.290. Trullench.d. dub.1.n.5.verſ. & exceptus. Sunt autem circa hoc plura notanda,&

43 Primò, quòd ſeruus qui à Domino ſuo ad Eccleſiam confugiat, non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à Domino de impunitate, ei reſtituitur,cap.metuentes 27.q.4.d.cap.inter alia,de immunit.eccleſ.vbi Hoſt.num.5.Ioan.Andr.num.7. Anch.& Butr.in ſum.Panorm. num. 1. verſ. ſeruus fugiens ad Eccleſiam. Zabarel ante num.1. & 5. & Anan.num.1.& Boet.Epo n.50.Nau.in man.c. 25. num.19. Cou. lib.2 var cap.20.n.14 verſ. his ſuffragatur, Maſcard.de probat.concl. 533. Suar. de Pace in pract.part.5.tom. 1.cap. 3. n. 153. Gutier. pract.lib.1.n.3.& 18.Anaſt.Germon.de Sacror.immunit.lib 3.c.16.num.55.Eraſm.à Cochier. de iurid.Ordinarij in exemptos par.4.q.65.n.2.verſ.item ſerui,Cardoſ.in praxi iudicum,& aduocat.verb.ſeruitus num 69.Cur.Philip.part.3.§.12.num.45. Fr. Raph. de la Torre t.2.in 2.2.S.Th.q.99.art.3.diſp. 7 prope fin. Guid.Pancirol.in theſauro var.lect.lib. 2.c.182 Azor.inſtit.moral.part.2.lib.8.c.9. q. 9. in fine,verſ quid dicendū de ſeruo, Suar.de Relig.tom. 1.lib.3.tract.2.c.10.n.2.Ludou. Rodolphin. quæſt. var. lib.2.q.36.num.11.Gambacurt.de immun. eccleſ. lib.4.cap. 12. num. 2. & c.13.per tot. Ludou. Correa in repet.d.c.inter. alia part. 3. num. 6. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta,præc.2. lib. 4. cap.4 num.51. Illuſtriſſ.D. meus Roder. à Cunha in commento ad c eos qui 6.num.7.diſt. 87. Caſtro Palao d.tom.2.tract.11.diſp.vnica punct.7.num.19. Villalob. in ſum.p.2.tract.39 diffic. 7. n 6. Gratia conſ. 30. num. 2. vbi quod ſi ſeruus præ timore Domini ad Eccleſiam confugiat, eius non gaudet immunitate, ſed Eccleſiæ reſtituitur, Sanch. d. p.2 lib.6.cap.1.dub.8.num.30.me citato in hoc loco Trullench d.lib.1.cap.11.dub. 3.num. 27. verùm ſi cum armis confugerit, de Iure Ciuili eſt extrahendus, iuxta l.ſi ſeruus,C.de his qui ad Eccleſ. confug.

Secundò quòd ſi Iudæus, vel alius infidelis ad Eccleſiam confugerit,ſi quidem cauſa Fidei venerit, vel etiam metu perſecutionis, petat tamen verè Baptiſmum, eodem priuilegio gaudet, aliàs verò minimè. Sed quia Doctores varia loquuntur,& in plures diuiſi ſunt ſententias, & diſtinctiones, ideo lectorem remitto ad Silueſt. verb. Immunitas 3.n.2. verſ. primus Iudæus, Boër.deciſ. 110.num.4.Tiraq.de iure primog.q.65. n. 8. Marſil. in.vnic.num.14.C.de raptu Virg. Cou. cap. 20. num.11.Clar.§.fin.q 30.n.16.Abb. in d. cap. inter alia num.17. Rebuff. tom.2.ad leges Galliæ gloſſ.2. num.2a tit.de immunit. eccleſ. Marquard.de Iudæ. p.1.cap 8.Gut.pract.lib.3 q.7.num.51.Ceuall.commun.contra commun.q 169.Suar.de Paz in pract.d. cap.3.§.3. num. 106. Ioan. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ.p.1.cap.13.num.30. Ambroſ.in tract de immunit.eccleſ p.8.n.8.Azor.inſtit.moral. p. 2.lib. 3.cap.9.poſt 9.quæſ. verſ. ſi quæras an Iudæus Boër. Epo de iure immun.eccleſ.ad d.c.inter alia num. 12. cum ſeq.Mari. Italia de immun.eccleſ. lib.1. c. 3. n. 3. Raph. de la Torre d.diſp.7.gradu 8.verſ. ſecundum, Matta de iuriſdict.p.4. caſu. 176. n. 6. Farin. in praxi crim. q. 28. n.68. Anton. Ricciul de iure perſonar.extra gremium Eccleſiæ exiſt.lib.1.c.12.per tot.Galganet.de iure publico lib.3.tit. 69. num. 37. Portel.in dub.Regul.verb. Eccleſia immunitas n.10. Gabr.Pereira de manu Reg.p.2.cap 51.n.5. Duard. in Bullā Cœnæ Domini lib.2 can.15.q.16.n.15.Fagund.in quinque Eccleſiæ præcepta præc.2.lib.4 c.4. num.49.Bonacin.d.punct.16.§ 10.num.3. Ludou. Correa in repet.d.cap.inter alia p.3.num.3.Ganant. in enchirid. Epiſcop.verb. Immunitas eccleſiaſtica.n. 9 Caſtro Palao tom.2.tract.11.diſp.vnica puncto 7. n.7.& 8.Sanch.in conſil.moralib p.1.lib.6.c.1.dub. 8.num 5 D.Mari.Curcli.de priſca & recenti eccleſ. immun.lib.1.q.22.Ciarlin.d.c.10.à num.13.Carol. Maranta in controuerſ.p.2.reſp.51.num.3.Antonin. Diana moral.reſol.p.4.tract.1.reſol.50.& p 5.tract. 2.& p 6.tract.1.reſol.23.me citato in hoc loco Trullench d.cap.11.dub.2.num.5.Verùm quia propter varias Doctorum opiniones nimis dubium erat veritatem inueſtigare, ideo propoſito dubio in ſacra Cong contruerſiis iuriſdictionalibus præpoſita de anno 1631. fuit reſolutum eos gaudere immunitate. 44

De hæreticis ſi ad Eccleſiam confugiant, dicendum eſt illius immunitate non gaudere:tum quia in ipſam Eccleſiam delinquere dicuntur; tum quia dici poſſunt proditores Dei. Et ideo ita docent Remig de imm. Eccleſ.fallent. 18.Gondiſalu, de hæret.q.11.Boër.deciſ.119. n.6. Rojas ſing. 93. Nau.d.cap. 24.num.20.Suar. de Paz d.p. 5. cap.3. num.108. Petr.Greg.ſyntagm.Iuris lib.33.cap. 22 45

num.1 Decian.tract.crimin.lib.5.c.40.n.7.P.Suar. d.cap 10.n.9.& 13.Cardoſ.d.verb.Eccleſia. n.82. Eraſm.à Cochier.d.p.4.q 65.n.4.Sayr.in claui Regia.lib.9 c.15.num.16. Bonacin. de legibus diſp 3. q.7.§.3.n.3.& de cenſur.extra Bul. diſp.2.q.3. puncto 16.§.10.Galganet.d.tit.69.num.38.Boët. Epo ad d.cap.inter alia,n 15 Sanch.in conſil.Moralib.p.2.lib.6.cap.1.dub.8.n.2.Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta lib. 4.cap.4.n.49.Gabr.Pereira d cap.50.num.5. Azor. d.q.9.verſ.ſi quæras, Alex.Ambroſ. de immunit.eccleſ. cap. 8. Marta de Iuriſd.p.2.cap.51.n.29.Antonin. Diana moral. reſol p.1.tract.1.reſol.29.me citato in hoc loco Trullench d.lib.1.cap.11.dub.2.num.2.in princ.vbi intelligit in crimine hæreſis, Farin.d.q.28.num.68. & de immun.num.167.vbi quòd in Conſtitutione Gregorij XIV. hæreſis crimen expreſsè inter exceptos caſus numeratur; quod quidem etiam locum habère videtur in vehementi ſuſpecto de hæreſi, vt voluerunt Peregr. de immun. cap. 8, num.8. Farin. in ſimili tract. num. 175. Diana d. tract.1.de immunit.Eccleſiæ, reſol. 38.& p.6.tract. 1.reſol.14. Caſtr.Palao in opere morali tom.2.tract. 11. diſp. vnica, puncto 7. num. 41. Trullench. d. dub.2.num.2.in med. vbi idem tradit de præbentibus refugium, vel auxilium hæreticis. Nouar. d. tit. de immun.num.43.D.Mari Cutel.d.lib.1.q.29. vbi an ob alia delicta diſtincta ab hæreſi gaudeat immunitate. Et multò magis procedit in apoſtata, vt per Simanch.de Cathol.inſtit.tit.7. num. 4. & 5.Peña in direct.Inquiſit.par.2.q.49. commento 74.Decian. lib.6.cap.26.num.fin. Suar.de Pace d. §.3.num.109.Bobadil.in ſua Politica lib.2.cap.14. num.56.Marta d cap.51.num.19.Marin.Ital d.lib. 1.cap.3 §.1.n.17.verſ.ex his ergo apparet,Mari.Cutel. d. lib.1.c.23. Farin.d.tract.num.169. & idem eſſe dicendum in apoſtata à Religione, exiſtimauit Peregrin. de immun. cap.12.num. 16.quod verum eſſe in Eccleſiis, & monaſteriis eiuſdem Religionis, à qua apoſtatauit, non autem in alia, reſoluunt Bobadil in ſua Politica lib.2.c.14. num.57.Mari. Ital.d.cap.3.§ 1.num.17. verſ.ex his ergo apparet. Duard.in Bullam Cœnæ lib.2.canon.15. Dian.d.tract. 1. de immun. Eccleſ.reſol.23.& d.p. tract.1.reſol. 26.n.10.Trullench d.lib.1.c.11.dub. 2.ſub num.2 prope fin.& num 3.in fin. Capi poſſe ſortiarios, ſeu maleficos in Eccleſia, exiſtimant Martin Delri. diſquiſit. magic.lib.5.ſect.6.Eraſm. à Cochier.d.par.4.q.65.n.9. me citato in hoc loco Trullench d dub.1.ſub.num.2.in fine.tum quia crimen eſt atrociſſimum,tum quia proditorij hæretici,& apoſtatæ dici poſſunt.

46 Tertiò ſi propter debitum ſoluendum aliquis ad Eccleſiam confugerit, ne capiatur, an poſſit extrahi? diſtinguunt Doctores in l.præſenti.C. de his, qui ad Eccleſ.confug.quòd ſi eſt debitum Principi, poteſt extrahi, alias non extrahetur inuitus, ſed dabitur ei, vt quidam volunt, ſpatium competens ad reſpondendum, & ſe defendendum & interim remanebit illæſus, vel præſtito à creditoribus iuramento de non carcerando, aut corporaliter affligendo, poterit eis dimitti, vt ſcilicet ciuiliter tantùm contra eum procedere valeant aut ipſe debitor cogi poterit præſtare cautionem de ſoluendo iuxta terminum competentem, vel aliter creditoribus ſatisfiat ſecundùm conſuetudines, aut ſtatuta locorum, ſalua Eccleſiæ immunitate. Et ſic de Iure Ciuili immunitate eccleſiaſtica gaudere debitores in cauſis ciuilibus tenent Remig.de immun.fallent. 27.Rebuff.tom.2. ad leges Galliæ,ſub eod.tit. art. 1. gloſſ. Anaſt. Germon.de ſacror.immunit.lib.3.cap.16.à n.109.Pallad.lib.1.rer.quotid.cap. fin.par.5.§.6.n.2. Decian. d.lib.6.cap.28.num.34.Suar. de Pace in pract.tom. 1.par.5.c.3.§.3.à num.150.Gutier.in l.nemo poteſt, n.183 verſ.ſed cõtrariam.ff.de legat.1.& pract. lib. 1.q.1.n.13. Bobadil.in ſua Politica,lib.2.cap.14. n.62.lit.C.Cardoſ. d. verb. Eccleſia,num. 86.Suar. d. lib. 3. cap. 11. num. 3. Azor. d.p.2.lib.9.cap.9. q.9.poſt verſ. item dubia quæſtionis eſt, Alex. Ambroſin.in tract.de immunit.cap.13.num.1.cum ſeqq. Mari.Ital.d.lib 1.cap.5.Galganet. d. lib.3. tit. 69. n.42.Gambacurt.de immunit.eccleſ.lib.4.c.12.n.3. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 3. num.10. Sanch. in conſil. moralib. p.2. lib.6.cap.1. dub. 8. n. 8. me citato in hoc loco Trullench.d.lib. 1.c.11.dub.3.n.2.Anton. Nouar.d.tit.de immunit. eccleſ. num. 28. vbi num. 29. reſoluit eadem immunitate gaudere debitores Eccleſiæ ad eam confugientes. Fagundez d. lib. 4.cap.4. num.53. latè Farin. d.tract.à num.57. vbi n.58.ampliat, vt procedat etiam ſtante ſtatuto quòd debitor carcerari poſſit,& n.60.pariter ampliat in debitore ſuſpecto de fuga.Sacra autem Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in Coronen. 21. Iulij 1617. & in Beneuentan 10. Maij 1619 & in Senogallien.22.Nouembris eiuſdẽ anni, cenſuit immunitate eccleſiaſtica gaudere pro debito ciuili ad Eccleſiam confugientem.

Verùm autem debitores falliti, ſeu decocti 47 gaudeant immunitate eccleſiaſtica? vide Nau. d. cap. 25.n.19.in fine. verſ. & mercator qui decoxit, Remig. de immun.limit.38.Duen.reg.389.verſ.& iſti mercatores. Strac.de mercat.part.3.à n.41.Marant. de ordine iud part.4.diſt.9.num.131.Cou. d. lib.2.var.c.20. n.14. verſ. nec Inſons, Rebuff. tom. 2. ad leges Galliæ tit.de mercator.art. vlt. gloſſ. vnic. num.7.& 8.Perez l.2.tit.16.lib.8.Ordinam. Azeued.l.13.n.6.tit 2.lib.1.nouæ recopil. Suar. de Paz d.§.3.num.156.Gutier.pract.lib 1.q.1. n.16. Anaſt.Germon.d.cap.16.num.114.Bobadil. in ſua Politica lib.2.cap.14.n.67.& 70. Decian. d.lib.6. cap. 28.num.34. ante fin.Ambroſin.d.c.13.in fine num. 4. Curi.Philip.part.3.§.12.n. 42. Stephan. Gratian.diſcept.forenſ.cap. 380.num.29.cum ſeqq. Tanner.in 2. 2. S.Thom.diſp.4.q.8.dub.1.num. 17. Peregr. de immun.c.12.n. 4. Giurb.conſ.100.num. 17. Megal.p.4.lib.4.cap.2.q.2.num. 33. Nouar d. tit. de immunit. eccleſ. num. 12. Flaui. Cherobin. in compend. Bullar. ad conſtit. 117. Pij V.ſchol.2. Fernandez in examine Theolog.moral.par.4.c.10 §. 1 n.10.Camil Borrel.in ſumma omnium deciſ.tit.3. num.97. Mari. Ital.d.lib.1.cap.5.in initio,num. 16. Farin d.q.28.n.43.& in d.tract.de immunit. eccleſ. num.64.& 65.Ioan. de la Cruz in direct.conſcien. prac. 8. q.3.art.1.dub.1. concluſ.1. Gambacurt. de immunit. lib 4.cap.16.n.7.Bonac.de legib.diſp.3.q. 7 §. 4.num.2.Fagundez in quinque eccleſiæ præcepta tract.2.lib.4.c.4.n.53. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2.can.5.q.16.n.16.Ludou.Correa in repet.d.c inter alia, part.3.num. 12.in fine, Diana d. tract. 1. de immunit. eccleſ.reſol.32.& p.4. tract.1.reſol.47. in fin.Gabr. Pereira de manu Regia p.2. cap. 50.n. 16.Sanch. in conſil.moral.p.2.lib.6.c.1.dub.8.num. 24.Caſtr. Palao d.tom.2.tract.11. diſp.vnic. puncto 8.Trullench d.l.1.c.11.dub.3.n.2.apud quos affirmatiua ſententia eſt magis communis, exceptis Couar Remigio,Rebuffo,Suar Paz,Deciano, Bobadil. Villadieg. Azeued. Gutier. & aliis, ac nouiſſimè D. Mari. Cutel. in ſuo tract.de priſca, de

recenti

*recenti Eccleſ.immunit.lib.*1.*q.*31.qui contrarium reſoluunt. Quando huiuſmodi decoctores, vel fures cum bonis & rebus alienis ad Eccleſias confugerent, nullatenus Iudex Eccleſiaſticus poterit illis rebus eoſdem ſpoliare, *cap. diffinimus* 17.*q.*4. Boër. *deciſ.*109.*num.*3. Bellet *tit. de fauore cleric. reali* §.4.*num.*11. Sperell. *in deciſ.fori eccleſ.deciſ.* 49.*n.*25. ſed ſolùm de licentia Epiſcopi, vt Vicarij poſſint illis expoliari ad effectum vt veris dominis redderentur, Decian. *lib.*6. *cap.*28. Suar. *d. tract.*1.*lib.* 3.*c.*11.*num.*3. Alex. Pereg. *de immunit. cap.*13.*n.*7. Sperell. *d.deciſ.*49.*num.*26. vbi refert Sacram Congreg. *ſuper controuerſ. iuriſdictionalibus in Nexionen.* 17. *Ianuarij* 1618. cenſuiſſe bona propria confugientis, & per ipſum aſportata poſſe per Ordinarium extrahi, ſed pro licentia ad eandem Sacram Congregationem recurrendum eſſe.

48 Quartò, quòd Eccleſia teneri debet etiam libertos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruiturem reuocentur, aut peculium ſuum
49 amittant, *cap. libertos, cum ſeq.* 87.*diſt.* ita & expoſitos ante Eccleſiam defendere, id eſt, infantes, vel ſeruos, aut liberros languidos, qui à parentibus, vel dominis, aut patronis, relegato pietatis officio in eis alendis, vel curandis, in loco publico exponunt, vel ab aliqua perſona manifeſta ratione ſuſcipiantur, *cap. vnic. de infant. expoſ.* vbi eſt conſtitutum, vt à patria poteſtate, vel ſeruitute, aut libertinitate ſint ipſo iure ſoluti. Si ergo tales ante Eccleſiam exponantur, fiunt ſub protectione Eccleſiæ, non tamen aliquod ius in eos vendicat, ſicut nec alius quiſquam ſuſcipiens, *d.cap.vnic.in fine.* Verùm ſi infra decem dies talis expoſitus quæſitus, aut agnitus à patre, vel domino fuerit, in eorum poteſtatem reuocatur; prædicto verò termino elapſo eos amplius recuperare non poſſunt, nec excuſantur neceſſitatem ſuam, aut alimentorum inopiam opponentes, quia poterant eos in hoſpitali, vel alio pio loco facilè collocare; ſic autem eos exponentes, vt homicidæ à legibus iudicantur, *c.fin. iuncta gloſſ.* 87.*diſt.* De his expoſitis latè agimus *ad tit. de infantib. expoſ. & de offic. & poteſt. Epiſcop. part.*3. *allegat.*51. *n.*144.*cum ſeqq.*

50 Quintò, quòd ad Eccleſiam confugientes, etiam ob commiſſum delictum, non ſunt ab ea violenter extrahendi, *cap. id conſtituimus, cum ſimilibus,* 17.*q.*4 *d.cap.inter alia, de immun.eccleſ.* non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed nec per eccleſiaſticum, vt docent *in d.cap.inter alia,* Ioan.Andr.*n.*4. Butr.*n.*11. Zabarel *num.*4 *verſ.ſexto quæro,* Anan. *num.*9. & Panor. *num.*11. & 12. Villag. *de extenſ. legum, c.fin. poſt num.*4 *verſ.nec non iudices omnes,* Bonac. *de cenſur.extra Bullam diſp.*1.*q.*3.*punct.*16. §.3.*num.*10. Baiard. *ad Clar.q.*30.*num.*3. Decian. *reſp.*80.*num.*7. *verſ.imò neque Epiſcopus, lib.*3. me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*11. *dub.*4. *num.*1. Galganet. *d. lib.* 3. *tit.* 69. *num.*7. Farin. *d.*
51 *tract. de immunit. eccleſ. n.*31. vbi *num* 33. extendit vt nemo cuiuſcunque conditionis ſit, qui ad Eccleſiam confugerit, inuitus extrahi poſſit: ſi enim inuitus quis extrahatur à iudice ſæculari, in caſu non excepto per Bullam, licitum erit tali iudici reſiſtere, vt latè per Suar. *d.l.*3.*cap.*13.*num.*4. Mari. Ital. *d lib.*1 *cap.*6.§.1. *num.* 45. *cum ſeqq.* Farin. *d.tract. num* 6. vbi *num* 47. agit an, & quando hæc reſiſtentia fieri poſſit, & licita ſit. Ludouic. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.*4. *num.*11. vbi quòd hæc reſiſtentia, præcipuè ſpiritualis eſſe debet, cenſuris nempè cogendo iudicem, vt à tali violentia deſiſtat, vel fores claudendo, vbi *n.*12. quærit verùm liceat Eccleſiæ, & eccleſiaſticis perſonis ſumere arma, & vti bello aliquo actiuo pro defenſione confugientis ad eam, de quo etiam Fagundex *d.lib.*4.*c.*4.*num.*59.

Vnde colligitur teneri iudicem ſæcularem Eccleſiæ reſtituere eum, quem vi, & contra immunitatem extraxit, Archid *num.*1. Bellam. *poſt n.*1. & Turrec. *col.*1.*verſ.in ſecunda, in c.miror* 17. *q* 4. Syluest. *in ſum.verb.immunitas, col.*3.*num.*11. Baiard. *ad Clar.*§.*fin.q.*30. *n.* 16. Azor. *inſtit. moral. part.*2.*lib.*9 *c.*9.*q.*15. Suar. *de Relig.tom.*1.*tract.*1. *l.*3.*cap.*13.*num.*6.*in fine,* Ludouic. Correa *d.part.* 4.*n.*13. Marc. Anton. Genueuſ. *in pract. Archiep. Neapol.c.*22.*num.*7.*verſ.anno ſequenti, in antiqua impreſſ.* aliàs *cap.*17. *num.*5. *in vltima impreſſ.* vbi quòd iſto caſu ſufficit extractum reſtitui Epiſcopo, vel eius Vicario, Mari. Ital. *d.lib.*1. *cap.*6.§.2. *num.*23. *cum ſeqq.* vbi *à num.* 41. reprobato Gam. *deciſ.* 51. ſubdit adeò verum eſſe, vt per vim extractus ab Eccleſia illi reſtituendus ſit, vt nec etiam interim poſſit pro aliis delictis à iudice ſæculari detineri, Giurb. *conſ.*100.*num.*13. Nauar. *d.tit.de immun. num.*91. latè Farin. *d. tract. de immun. Eccleſ. num.* 48. *cum multis ſeqq.* vbi *num.* 63. ampliat non ſolùm ſi extractus ſit per vim expulſiuam, ſed etiam ſi per vim compulſiuam, ſubditque inde inferri, quòd ſi ad Eccleſiam confugiens ex ea non per vim expulſus fuerit, ſed inde aufugerit, timens capi à Curia ſæculari, & extra Eccleſiam capiatur, Eccleſiæ reſtituendus eſt, non ſolùm ſi timor in fugiente ab Eccleſia fuerit iuſtus, & cadens in virum conſtantem, ſed etiamſi fuerit timor in conſtantem virum non cadens. 52
Eccleſiæ etiam reſtituendus eſt, qui captus fuerit, 53
dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modò ſtatim, & recta via redeat, *cap. diffinimus* 17 *q* 4. Mantu *conſ.*60. *poſt num.*17. Decian. *in tract. crimin.lib.*6.*cap.*17.*num.*6.*in fine.* Mari. Ital. *d.lib.*1. *cap.*4.§.7.*num.*11.*verſ. ratio autem, & cap.*6.§.2. *num.*16. vbi tamen declarat, ſi intra fines Eccleſiæ non fuerit alius locus opportunus ad id perficiendum, refert Nouar. *d.tit. immunit. num.*20. & *n.*38. poſt Genueni. *in praxi c.*17. *num.*5. & Ricc. *collect.*1742. ampliat etiamſi conſtaret reum non gaudere immunitate, adhuc ſecularis non poſſet illum extrahere ab Eccleſia abſque licentia Epiſcopi.

Qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita 54
ſecuritate, & immunitate Principis exiit ab Eccleſia, in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi, iſte erit Eccleſiæ reſtituendus; & iudex tenebitur ſeruare illi fidem præſtitam de non puniendo illum pœna mortis, vide Couar. *var.lib.*1.*cap.*2.*num.*16.*in fine,* Anton. Gom. *t.*3. *var. cap.*12. *num.* 7. Baiard. *ad Clar.* §. *fin. q.*30. *n.*27. Suar. de Paz *in pract. com.*1. *part.*2. *cap.*3. §.3.*num.*166. Petr. Martinez *in cap. afferte, part.*1. *n.*19. *de præſumpt.* Bobadil. *in ſua Politica lib.*1. *c.*14.*num.*79. Cened. *canon. quæſt.lib.*1.*q.*9. *num.*9. Maſtril. *Siciliæ deciſ.*169.*num.*12.*lib.*1. Mari. Ital. *d.lib.*1.*c.*6.§.2.*num.*81. Azor. *d.cap.*9.*q.*11. Farin. *d.tract.num.*301. Megal. *in* 3.*part lib.*4.*cap.*1.*q.*1. *num.*32. Villadieg. *in polit.c.*3. *num.*121. Filliuc. *tract.*25.*cap.*6.*n.*134. Duard. *in Bull. Cœn. Domin. lib.*1. *can.*15. *q.*16. *n.*34. Fagond. *in quinque Eccleſiæ præcepta tract.*1. *lib.*4.*n.*56. Diana *moral. reſolut.tract.*1. *de immun.reſol.*16. me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*11.*dub.*1.*n.*14. & *dub.*4. *num.*8.

*num.*8. Maſtril.*lib.*2.*decif.*196. *n.*12. Nouar.*d.tit. de immun. num.*41. D.Mari Cutel. *d. lib.*1. *q.*26. Et nota quòd extractus ab Eccleſia per vim contra formam Bullæ Gregorij XIV. eidem Eccleſiæ eſt reſtituendus, nec ſufficit reſtitutio alteri Eccleſiæ, vel Epiſcopo. Ita Archid & Turrec. *in cap. miror.*17.*q.*4. Farin.*conſ.*168.*n.*49. *ad fin.* S. Congreg. immunitatis *in vna Ferrarien. de hoc anno* 1632 in tantum, vt ſi eidem Eccleſiæ non reſtituatur, extrahens violenter incidat in cenſuras, Farin.*de immun. n.*312. & 313. de quo tamen vide Suar.*d.l.*3.*cap.*13.*num.*6 Caſtr. Palao *tom.*2. *tract.* 11.*diſp. vnic. puncto* 11.*n.*12. & 13. Trullench. *d. lib.*1.*c.*11.*dub.*4.*num.*6.*in fine*, Nouar. *d.tit de immun. Eccleſ. num.*90. vbi *n.* 92. quòd non ſufficit fuiſſe dimiſſum liberum, me citato *in hoc loco* Diana *d.p.*6.*tract.*1. *reſol.* 27. vbi hac de re conſilium refert.

55 Bona etiam confugientis ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi, nec ei aliud quodcunque nocumentum inferendum eſt ad hoc, vt ab Eccleſia egrediatur, *d. cap. diffinivit*, vbi Archid. *poſt. n.*1. *in verb. damni*, & *in verb. ſpoly.* Turrecrem. *in ſum.* Suar. *de Relig. t.*1. *l.*3. *c.*12. *n.*3. Farin. *d. tract. de immunit. num.*55 Ille enim cum eius omnibus bonis inde ſubtractis eſt Eccleſiæ reſtituendus, idem Farin. *loco proximè citato, num.*53. & 300. Et an miniſtri laicalis iuriſdictionis poſſint in Eccleſia auferre à reo arma prohibita? vide latè diſputantem D.Mari. Cutel. *in tract. de priſca ac recenti Eccleſiæ libert. lib.*1.*q.*8 Vnde non eſt imponendum impedimentum, quo exiſtenti in loco ſacro non deferantur alimenta, veſtitus, aut alia, quæ ad vitam neceſſaria ſunt, Bonacin *de legibus diſp.*3.*q* 7.§.5.*n.*1. *verſ. ſecundus*, Sanch. *in conſil. moralib. l.*6.*dub.*13.*num.*4. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunitate num.*18. Caſtr. Palao *d. diſp. vnica, punct.*11.*n.*7. Trullench *d.l.*1.*c.*11. *dub.*4.*n.*2. vbi *num* 3. ait licere Iudici ſeculari extra locum ſacrum obſidere delinquẽtem in Eccleſia exiſtentem, vt illum capiat dum ſe receperit extra locum ſacrum, & *n.*4. ſubdit non poſſe abſque ſacrilegio Iudicem laicum in Eccleſia vinculis ligare reum ne aufugiat.

56 Nec permittendum vt aliquid ibi damni patiatur, nec ob idem delictum corporaliter affligatur, cùm ſemel ſub Eccleſiæ præſidium confugerit, tantùm pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, gloſſ. *verb. reum*, & *verb. ad mortem, in fine, in d.c. reum* 17.*q.*4. vbi Archid. *num.*2. & 3. Bellam. *num.*1. *in fine*, Farin. *d. tract. n.* 330. ſcilicet ad ſatisfactionem partis Archid. *num.*1. *ad med. in verb. compono.* Bellam. *n.*4. *ad fin.* & Turrec. *num.*1. *ante fin. in d. cap. id conſtituimus* 17.*q.*4. Mari Ital. *d. lib.*1.*c.*6.§.3. *in diſcurſu* non autem corporali pœna, ſeu effuſione ſanguinis, gloſſ. *verb. puniendus in d. cap. inter alia, de immunit. Eccleſ.* vbi Hoſt. *num.*1. *in verb. ad pœnam.* Ioan. Andr. *num.*3. *in verb. pœnam corporalem*, Anchar. *num.*2. Butr. *num.*5. *in fine*, & *num.*6. Zabarel. *num.*4. *verſ. quintò quæro*, & Anania *num.*3. Villadieg. *de extenſ. legum cap. fin. num.*5. & *à num.*8. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.*1.*cap.*13.*num.* 13. *verſ. reos criminis.* Suar. *d.l.*3.*c.*12.*n.*5. & 6. Marii Ital. *d.l.*1.*c.*1.§.1. *à n.*1. & *c.*6.§.3.*n.*1. Farin. *d. tract de immun. n.*335. Trullench *d. cap.*11. *dub.*4. *n.*5. Imò nec pœna exilij, vel ad perpetuos carceres, vt reſoluit Antonin. Diana *moral. reſol. p.*2.*t.*1. *de immun. Eccleſ. reſol.*12.

Et ideo confugiens ad Eccleſiam, non conſignabitur ſeculari Iudici, etiam in quibuſcunque caſibus exceptis, Iure communi attento, niſi ab eo recepto iuramento, & cautione, ſi Iudici eccleſiaſtico viſum fuerit, de non puniendo ipſum corporaliter, *d. cap. reum ad Eccleſiam, cap. conſtituimus* 17.*q.*4. Decian. *d. lib.*6.*c.*29. *ſub num.*6. & *conſ.*80 *num.*9. *lib.*3. Alex. Ambroſin. *de immun. Eccleſ. c.*11.*num.*5. *verſ. ſed conſtituo, num.*6. Caſtro Palao *d. puncto* 13. *num.*2. Trullench *d.c.*11. *dub.* 6.*num.*6. Farin. *d. tract. num.*341. ſubdens hodie ſtante Conſtitutione Gregorij XIV. de conſuetudine contrarium ſeruari: quia quando ſic ad Eccleſiam confugiens, & ab ea extractus in caſibus exceptis Iudici ſeculari traditur, poteſt tunc idem Iudex illum ſibi traditum etiam corporaliter punire, nec tenetur ſeruare promiſſionem de non puniendo corporaliter; ſi promiſſionem, ſeu cautionem præſtiterit, & amplius Iudex eccleſiaſticus abſque alia receptione promiſſionis, & cautionis de non puniendo corporaliter, & abſque irregularitatis periculo, à qua abſoluitur in dicta Conſtit. Gregorij XIV. conſignare debet extractum, refert Trullench *d. dub.*6.*n.*6. vbi *n.*7. ſubdit poſſe delinquentem non gaudentem Eccleſiæ immunitate, puniri à Iudice ſeculari pœna mortis, ſeu corporis, & conſequenter non teneri Iudicem cauere de impunitate.

Quæſtio eſt dubia, an laicus à Iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eodem repetitus, poſſit immunitati poſt à ſe aduersùs Regios Iudices productæ renunciare? In qua videbatur dicendum non poſſe, quoniam ius Eccleſiæ quæſitum fuit, & illius libertati, & iuribus minimè potuit reus renuntiare; etſi enim (quod notabile eſt) poſſit quiſque iuri ſuo renuntiare, cæterùm vbi actus non ſolùm renunciantis fauore inductus eſt, ſed alterius, nequit renuntians renuntiare, vt ex aliis tradit Surd. *deciſ.*194. *num.*35. atqui immunitas Eccleſiarum inducta eſt non confugientis tantùm, ſed Eccleſiaſticorum fauore, vtpote quia immunitatis iura Eccleſiis, non perſonis fuiſſe tributa omnes exiſtiment, tum quia Eccleſiarum immunitas ſiue iuris ſit diuini, naturalis, vel Canonici, nullo Regum imperio tolli, aut minui poteſt, vt docent Decian. *cap.*80.*num.*28. Gutier. *pract. lib.*3.*q.*5.*n.*4. Maſtrill. *deciſ.*169. *p.*2. Giurba *conſ.*100.*num.*36. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. n.*57. Anton. Diana *moral. reſol. p* 6. *tract.*1. *reſol.*32. *poſt q.*4. 57

Verùm quamuis hæc opinio vti probabilis, & in fauorem Eccleſiarum introducta recipienda eſſet, & omnino in iudicando, & conſulendo ſeruanda, contraria tamen in puncto Iuris verior videtur; cùm non principaliter Eccleſiarum intuitu conceſſa immunitatum iura fuiſſe ex pluribus edocemur, ſed potiùs perſonarū quærentium ſubterfugium Eccleſiarum ſit factum, vt voluntariè captus in Eccleſia, & abductus, ſi nolit Eccleſiæ reſtitutionem poſtulare, poſſit Iudicis ſecularis ſententiam, pœnaſque ſubire, non enim volenti iniuria infertur, *cap. ſcienti, de regul. Iuris in* 6. & niſi vim fieri in Templis Iura interdicant Canonica vt *in d. cap. inter alia, de immun.* ibi, *non eſt violenter ab Eccleſia extrahendus*, &c. *c. id inſtituimus*, ibi, *ab Eccleſiis, atriis, vel domo Epiſcopi reos abſtrahere omnino non liceat*, &c. *cap. diffinivit*, ibi, *vel reſidentes inde abſtrahere*, &c. *cap. reum*, ibi, *reum ad Eccleſiam confugientem nemo abſtrahere audeat*, &c. 17.*q.*4. Si quiſpiam igitur volens exeat, neque Eccleſiæ operculo, & illius immunitate 58

gaudere

Digitized by Google

gaudere velit, & ſe ſe abduci patiatur, minimè ab Eccleſia vindicabitur. Inde præſcotiena Remig. dubitationem iſtam *in tract. de immunit. fallent. 11. ad fin.* hæc verba profert. *Licèt fugiens ad Eccleſiã non debeat inuitus extrahi, tamen ſi voluntariè velit exire, poteſt extrahi, etiam contradicentibus miniſtris eccleſiaſticis, cùm talis fugiens per hoc renũciet priuilegio, quod licitũ eſt, c. vxor. 17. q. 4.* Et ideo hanc partem tenet. Nau *in man. c. 25. num. 21.* Caſtro. Palao *tom. 2. tract. 11. diſp. vnic. punct. 11. n. 2.* Trullench *d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 13. & dub. 3. n. 26.* R. P. D. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 59. n. 1. & 2.* Vtrùm detentus à birruariis ſi illos intra Eccleſiam trahat, Eccleſiæ immunitate gaudetē debeat? Gaudere videtur tenere Caſtro Palao *d. tom. 2. diſp. vnic. puncto 7. num. 12* quem ſequitur Diana *in moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 106.* Sed non gaudere rectiùs tenent Bobadil *d. lib. 2. c. 54. n. 61.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſiæ num. 14.* dummodo tamen è manibus familiæ non euadat etiam vinctus catenis. Giurba *conſ. 30. n. 17.* D Marius Curel. *d. lib. 1. q. 30.*

59 Sextò quòd Eccleſia licèt non conſecrata gaudet immunitate, *cap. Eccleſiæ, de immun. Eccleſ.* vbi gloſſ. *verb. adimitur,* Hoſt. *ante num 1.* Anchar. *in ſum. & in 1. notab.* Butr. *in ſum.* Abb. *num. 1. cum ſeq.* Anania etiam *num. 1.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immun. lib. 3. c. 16. num. 22. in fin. verſ. hic opportuno, & à num. 23.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 8. cap. 8. q. 1.* Card. Tuſch. *verb. Eccleſiar. concl. 9. n. 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 3. c. 3. n. 1. verſ. imò etiam.* Alex Ambroſio. *de immunit. c. 10. num. 2.* Galet. *in margarita caſuum conſcient, verb. Eccleſia etiam nõdum conſecrata,* Bonacin. *de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 3. puncto 16. §. 4. num. 2.* Ludou. Miranda *de ordine iudic. q. 16. art. 7. concl. 2.* Galganet. *d. lib. 3. tit. 69. n. 24.* Camill. Borrel. *in ſum. deciſ. tom. 1. tit. 3. n. 33.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 54.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. p. 1. c. 13. n. 7.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta punct. 2. lib. 4. c. 4. num. 38.* Mari. Ital. *de immun. lib. 1. c. 4. §. 3. num. 12.* Fr. Raphaël. de la Torre *in 2. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. gradu 8.* Pereg. *de immun. cap. 4. num. 3. & cap. 16.* Ludou. Correa *in rep. d. cap. inter alia p. 2. num. 8.* Filliuc. *tract. 15. c. 6. q. 8. num. 150.* Giurba *conſ. 10. num. 1. & 2. & conſ. 20. num. 19.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. c. 50. num. 3.* Ciarlin. *controu. forenſ. cap. 116. num. 17.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 15.* me citato *in hoc. loco.* Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 2.*

Intellige procedere etiam quòd non adhuc in Eccleſia non conſecrata diuina Officia celebrata fuerint, dummodo Pontificali auctoritate canonicè interueniente, & primarium lapidem ponente conſtructa fuerit, interpretando verba *dict. c. Eccleſiæ,* ibi, *in qua diuina myſteria celebrantur,* id eſt, celebrari poſſunt, cùm ad id Eccleſia apta ſit. Ita docent *in d. cap. Eccleſia,* Hoſt. *ante num. 1. in ver. celebrantur, & in verb. dicata,* Ioan. Andr. *n. 4. verſ. in gloſſ. ib.* Anchar. etiam *num. 4.* Butr. *num. 6.* Abb. *num. 5. & 6.* Anan. *num. 3. in fine,* Clar. *§. fin. q. 5. num. 5.* Anaſt. Germon. *d. cap. 16. à n. 23.* Card. Tuſch *d. verb. Eccleſia concl. 9. num. 12.* Villagut. *de extenſ. legum c. fin. è. n. 18* Farin. *d. tract. n. 258.* Mari Ital. *d. §. 3. num. 14.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia p. 2. ſub num. 8.* Giurba *d. conſ. 10. num. 2. in fine, & conſ. 20. num. 19.* Ioan. Anton. Nouar. *d. num. 15.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 3. verb. Immunitas Eccleſiarum n. 2.* Quamuis ſumpto argumento à contrario ſenſu ex *d. cap. Eccleſia,* ſupradictam reſolutionem procedere, dummodo in Eccleſia non conſecrata diuina Officia celebrentur, aliàs ſecus, dicant gloſſ. *ibi, verb. celebrantur.* Butr. *num. 2. & 3.* Zabarel. *ver. quæro ſi in Eccleſia.* Decian. *d. cap. 24. n. 24. verſ. concludendo tamen.* Alex. Ambroſin. *d. cap. 10. num. 2. verſ. quod præcipuè,* & alij, quos reprobat nouiſſimè Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 1. reſol. 1. verſ. verum.*

Interdicta quoque Eccleſia iſtud obtinet immunitatis priuilegium, vt docent *in d. cap. Eccleſia,* Hoſt. *num. 3. verſ. ſed nunquid,* Ioan. Andr. *num. 2.* Anchar. *num. 3.* Abb. *num. 8. verſ. tertiò quæro,* Anan. *num. 3.* Decian. *d. cap. 24. num. 26. & cap. 25. n. 20. in fine,* Card Toſch. *d. conc. 9. n. 9.* Cutia Philip. *p. 3. §. 12. num. 15.* Azor *d. cap. 8. q. 4* Farin. *d. tract. num. 259.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 4. num. 54.* Villag *d. cap. fin. num. 19.* Camill. Borrel. *d. tit 3. num. 38.* Galet. *citato loco,* Mari Ital. *d. §. 3. à num. 7.* Fagundez *d. lib. 4. cap. 4. n. 62.* Fr. Raph. de la Torre *d. gradu 8. verſ. ſingula,* Ludou. Correa *in d. rep. cap. inter alia p. 2. num. 9* Pereg. *de immun. cap. 4. num. 13.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 39. diffic. 5. n. 1.* Caſtro Palao *d. tom. 2. tract. 11. diſp. 1. puncto 1. n. 5.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 15.* Giurba *d. conſ. 10. num. 19.* Diana *d. p. 6. tract. 1. reſol. 1. verſ. nota ſecundo,* Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 3.* 60

Polluta etiam Eccleſia eiuſdem immunitatis 61 priuilegio gaudet, Remig. *de immun. ampl 4.* Suar. *d. lib. 3. cap. 9. num. 1.* Giurba *d. conſ. 20. n. 19.* Bonacin. *d. §. 4. num. 3.* Bobadil. *d. lib. 2. cap. 14. n. 80.* Fagundez *d. c. 4. n. 62.*

Deſtructa, ſiue diruta Eccleſia, cuius ſpes 62 ſubſit quòd aliquando in priſtinum reſarcietur, nec ſuperioris auctoritate diruta ſit, eccleſiaſtica adhuc gaudet immunitate, *l. ædes ſacra 73. ff. de contrah. empt. c. quæ ſemel. 19. q. 3.* Cou. *var. lib. 2. c. 20. num. 4. verſ. 2.* Ambroſin. *de immunit. c. 10. num. 3.* Clar. *§. fin. q. 30. verſ. maius dubium q. 6.* Remig. *ampl. 20.* Suar. de Pace *in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. num. 38.* Decian. *d. lib. 6. cap. 24. num. 17. & ca. 25. n. 22.* Farin. *in praxi criminali dicta p. 1. q. 28. n. 70. & in tract. de immun. n. 269.* Villagut. *d. c. fin. num. 38.* Camil. Borrel. *d. tit. 3. num. 39.* Card. Tuſch. *d. concluſ. 9. num. 10.* Sanch. *de Matrim. lib. 9. diſp. 15. num. 37.* Bonacin. *d. §. 4. num. 4.* Mari. Ital. *d. §. 3. num. 13.* Gambacurt. *d. lib. 4. cap. 2. num. 11.* Giurba *conſ. 20. num. 19. in fin.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 14. num. 49.* Caſtro Palao *d. tom. 2 tract. 11. diſp. vnica. puncto 6. num. 7.* Ludou. Correa. *d. p. 2. n. 18. in fine,* vbi dicit pro hac iudicandum, licet eam nonquam ſibi placuiſſe affirmet, Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. eccleſ. n. 15. in fine,* Diana *p. 6 tract. 1. reſol. 1. verſ. verum affirmatiua.* Vnde Eccleſiam ipſam, quæ ſub artifice adhuc eſt, nec completam, eadem immunitate gaudere, cùm ſat eſſe debeat primarium lapidem ibi ab Epiſcopo defixum iam fuiſſe, & locum Altiſſimi Dei ſeruitio, ac cultui deſtinatum, reſoluunt. Sanchez *d. diſp. 15. n. 36.* Farin. *d. tract. de immunit. num. 261.* Fagundez *d. cap. 14. num. 48.* Aloyſ. Ricc. *p. 1. deciſ. 199. n. 1.*

Cœmeterium ſiue coniunctum ab Eccleſia, ſiue 63 ab eo ſeparatum, auctoritate tamen Epiſcopi deſignatum, & ſacratum, obtinet quoque iſtud immunitatis priuilegium, *c. cùm Eccleſia, de immun. Eccleſ. gloſſ. verb. cœmeteria in cap. conſuluiſti, de conſec. Eccleſ.* Decian. *d. cap. 24. num. 28. & d. c. 25. num. 10.* Anaſtaſ. Germon. *d. cap. 16. num. 30. verſ.*

verſ. cæmeterio, *cum ſeqq.* Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia, concluſ.* 10. *num.* 3. Azor. *d. c.* 8. *q.* 6. Suarez *d. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 3. & *cap.* 9. *num.* 8. Franc. Leo *d. cap.* 13. *num.* 2. Alex. Ambroſin. *d. cap.* 10. *n.* 5. Gambacurta *d. lib.* 4. *cap.* 3 *num.* 16. Valaſc. *tom.* 1. *conſ.* 81. *num.* 1. Mari. Italia *d. cap.* 4. §. 7 Fagundez *d. lib.* 4 *num.* 6. Trullench. *d. cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 4. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 12. *n.* 46. Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 6. Farinac. *d. tract. de immunit. num.* 262 vbi *num.* 264. intelligit etiamſi cœmeterium ſeparatu ſit ab Eccleſia, Ludou. Correa *in rep. d. c. inter alia p.* 2. *num.* 12 vbi *num.* 13. cum Parente meo reſoluit immunitate gaudere, qui in area, cœmeterio reſpondente fuerit apprehenſus: quia eo ipſo, quod cœmeterium ſepulturæ fidelium deſtinatum eſt, præſumitur benedictum fuiſſe, ac authoritate Epiſcopali ſacratum. Caſtro Palao *d. tom.* 1. *diſp. vnic. punct.* 6. *num.* 16. Diana. *moral. reſol. p.* 4 *tract.* 1 *reſol* 108.

64 Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens præfatum obtinet immunitatis priuilegium, *cap. ſi quis contumax* 17. *q.* 4. Decian. *d. c.* 14. *n.* 31. *verſ. atrium vero*, & *cap.* 25. *n.* 12. & 13 Card. Tuſch. *d. concl.* 9. *n.* 3. & 7. & *concl.* 20. Villagut. *d. c. fin. num.* 36. Maotna *conſ* 211. *n* 25. Menoch *de arbitr. caſu.* 95. *num.* 11. Boet. Epo *ad d. c. inter alia, num* 55. Alex. Ambroſin. *d. cap.* 10. *num.* 6. Azor. *d. cap.* 8. *q.* 7. Curia Philip. *d.* §. 12 *num.* 14. Bubadil. *d. lib* 2. *cap.* 14. *num.* 81. Suar. *d. lib.* 3. *c.* 9. *num.* 7. & *ſub num.* 9 Farin. *d. tract. num.* 268. Diana *d p.* 6 *tract.* 1. *reſol.* 1. *prope fin* & *reſol.* 7. Gambac. *de immun. lib.* 4. *cap.* 1. *n* 12. Ludou. Correa *in repet. d cap. inter alia, p.* 2. *num.* 5. quorum duo vltimo loco citati id intelliguntur de porticu Eccleſiæ p muro, qui propter eius coniunctionem pars ipſius Eccleſiæ reputatur.

65 Fores, ſeu ianua ipſius Eccleſiæ, ſi ad minus manibus tangantur cùm clauſi reperiantur, eadem, gaudent immunitate. Barbat. *conſ.* 33. *n.* 9. & 10. Remig. *ampl* 8. *num.* 1. Nauar. *in man. cap.* 25. *n.* 17. *ad fin.* Decian. *d. lib.* 6. *c.* 25. *num.* 17. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 8 Gambac. *d. lib.* 4. *c.* 1. *num.* 9. Franc. Leo *d. cap.* 13. *num.* 11 *in fine.* Farinac. *d. tract. num.* 179. Ludou. Correa *d. p.* 2. *num.* 16. Giurba *d. conſ.* 20. *num.* 20. vbi dicit reum immunitate gaudere ſi portæ clauſæ Eccleſiæ adhærens eius vectem manu retineat. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tit. de immun.* ... *reſ.* 3. vbi ſubdit illum eadem gaudere immu... parietem Eccleſiæ partis exterioris tan... fuiſſet amplexus, Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. num.* 16. idem Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 3.

66 Scalæ exteriores Eccleſiæ eius gaudent immunitate. Vincent de Franchis *deciſ.* 402. Decianus *d. lib.* 6. *cap.* 28 *ſub num.* 5. *verſ. ex quo infero.* Anaſtaſ. Germon. *d lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 81 Suarez *d. tom.* 1. *tract* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 9. Maſtril. *deciſione* 22. Gambacurta *de immunit. lib.* 5. *c.* 19. *num.* 4. Mari. Ital. *eod. tract, lib.* 1. *cap.* 4 §. 7. *num.* 18. *verſ. hinc ergo, vſque ad num.* 28. & *c.* 5. §. 3. *num.* 4. *in princ.* Farinac. *d. tract. de immun. num.* 180. vbi refert Sacram Congr. ita cenſuiſſe, Taſſon. *in obſeru. iuriſd. verſ.* 13. *obſeruat.* 2. *num.* 31. Ludouicus Correa *d. p.* 2. *num.* 14 Peregrin. *de immunit. cap.* 6. *n.* 30. Caſtill. *deciſ.* 136. *num.* 14. *cum ſeq.* Aloyſ. Ricc. ... *deciſ* 250. Ioan. Anton. Nouar. *d tit. de immunit. Eccleſ num.* 24. *in fine* latè R.P.D. Sperell. *in deciſionibus fori Eccleſ deciſ.* 60.

Apotheca Eccleſiæ, quæ ad eam habet aditum immunitate illius gaudet, non ſic quando habet aditum ad viam publicam, Giurba *d. conſ.* 10. *n.* 14. Thoro *in compendio deciſ. verb. immunitas*, Ioan. Franc. de Ponte *deciſ.* 35. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. n.* 23.

Tectum Eccleſiæ illius gaudet immunitate, cum ſupra illud exiſtens dicatur eſſe intra ſitum Eccleſiæ, Suarez *d. lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 8. *verſ. ſed quid ſi quis ſupra tectum*, Peregrin. *de immunit. n.* 282. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 73. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunitat. Eccleſ. num.* 39. R. P. D. Sperell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſione* 63. *num.* 9.

Campanile Eccleſiæ illius immunitate potitur, quamuis ab ipſa diſiunctum ſit. Diana *moral. reſolut. p.* 4. *tract.* 1. *reſolut.* 108. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 26.

Cortile Eccleſiæ quando gaudeat eius immunitate, Aloyſ. Ricc. *p.* 3. *deciſ.* 250. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 55. Et de Sacriſtia, quæ eſt extra Eccleſiam & cœmeterium, nullumque in ea ſit Altare ad celebrandum, quod immunitate non potiatur. R. P. D. Sperell. *d. deciſ.* 61 *à princ.* & *deciſ.* 62. *num.* 19. Et de Parlatorio Monalium, idem Sperell. *d. deciſ.* 62. *à princ.* reprobans Aloyſ. Ricc. *d. p.* 3. *deciſ.* 179. Et de clauſtro idem Sperell. *deciſ.* 63. *num.* 4. Et de manſionibus Canonicalibus quòd gaudeant Eccleſiæ immunitate quatenus ſint intra ſepta, vel ambitum Eccleſiæ, & ſic Templo adhærentes. Farinac. *d. q.* 28. *num.* 14. Decian. *d. lib.* 6. *c.* 25. *num.* 15. Sperell. *num.* 1.

Hoſpitale auctoritate Epiſcopi, vel ſub eius cura fundatum, gaudet etiam huiuſmodi immuni- 67
tatis priuilegio. Decian. *d. cap.* 24. *num.* 32. Maſcard. *de probat. concluſ.* 869. *num.* 18. Villag. *d. c. fin. num.* 34. & 35. Franc. Leo *d. cap.* 13 *n.* 8. Azor. *d. cap.* 8. *q.* 2. Suarez *d lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 9. Mari Italia *d. lib.* 1 *cap.* 4 §. 6. à Ponte *deciſ.* 35. Galet. *in margar caſuum conſcient. verb. Eccleſia nondũ conſecrata, in fine*, & *verb. hoſpitale* 2. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 648. *in princ.* Florez de Mena *var. lib.* 2. *q.* 21. *num.* 175. & *ſeq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *cap.* 4 *n.* 54. Vaiſac. *conſ.* 105. *n.* 34. Remig. *de immunit. ampl.* 19. Raphael de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *q.* 99. *art.* 3. *gradu* 8. Scortia *in ſelectas ſummorum Pont. Conſtit ept.* 15 *a. theor.* 382. Donat. Anton. de Marinis *variarum reſolut. cap.* 79. *num.* 2. Bellet *d. diſquiſit. clericat. p.* 2. *tit. de fauore cleric. reali,* §. 4. *num* 36. Nald. *in ſum. verb. hoſpitale*, *num.* 3. Carduſ *in praxi iudicum*, & *aduocat. verb. Eccleſia*, *num.* 75. Eraſm. à Cochiet. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos p.* 4. *q.* 65. *num.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num* 601. & 602. Ludouic. Correa *in repet. d. cap. inter alia, p.* 2. *num.* 21. Fr. Ludouic. Miranda *d. art.* 7. *concl.* 2. *in fine.* Curia Philip. *d.* §. 12. *num.* 1. Galganet. *d. lib.* 3. *tit.* 6. *num.* 25. Camill. Borrell *d. tit.* 3. *num.* 64. Duard. *d. can.* 15. *q.* 16. *n.* 9. latè Carol. Maranta. *tom.* 3. *reſp.* 35. Caſtro Palao *d. puncto.* 1. *num.* 17. Giurba *conſ.* 10. *num.* 4. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c.* 116. *num.* 7. Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 6. *verſ. ſed tranſeamus*, me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 7. Felician. de Vega *ad d. cap. cum ſit generale, num.* 45. *de iudic.* R. P. D. Sperell. *in deciſion. fori Eccleſ. deciſ.* 55. *num.* 19.

Oratorium publicum ſi auctoritate Epiſcopi 68
conſtructum fuerit, iſtud quoque obtinet immunitatis priuilegium, ſecus ſi priuata in domo ſint, ita docent *in d. cap. inter alia*, Hoſtienſ. *ante num.* 1. *verſ. Vnde Oratoria*, Ioan. Andr. *num.* 1. *in verb. Eccleſia*,

eleſia, Anchar. num. 2. Bott. num. 3. Abb. num. 7. verſ. 2. Zabarel. verſ. ſecundò quæro, Anan. num. 2. verſ. virum autem, Anaſtaſ. Germon. d. cap. 16. n. 29. & 30. Card. Tuſch. dicto verb. Eccleſia, concl. 9. num. 15. & verb. immunitas concl. 59. num. 24. Azor. d. cap. 8. q. 3. Suar. d. lib. 3. c. 9. num. 10. Mari. Ital. d. cap. 4. §. 4. Bonacin. d. §. 4. num. 14. Fillinc. tract. 15. cap. 6. q. 8. num. 150. Pereg. d. c. 4. à n. 62. Piaſec. d. p. 2. c. 4. num. 54. Duard. in Bulla Cœnæ can. 15. q. 16. n. 6. Giurb. conſ. 10. num. 5. Boët. Epo ad cap. Eccleſia 9. num. 11. de immunit. Eccleſ. Lud. Correa in repet. d. cap. inter alia, p. 2. q. 9. à num. 21. Faguodez d. præcepto 2. lib. 4. cap. 4. num. 64. Sanch. in conſil. moralib. lib. 6. c. 1. dub. 7. num. 2. D. Roder. à Cunha in comment. ad cap. oratorium. n. 1. diſt. 2. Ioan. Antoo. Nouar. d. tit. de immunit. Eccleſ. n. 8. Ciarlio. controu. forenſ. cap. 10. num. 6. Trullench d. dub. 1. n. 9. Vnde Capella priuatorum palatiorum immunitate eccleſiaſtica noo gaudet. Sacra Cong. Epiſc. & Regul. in Marſican. 17. Nouembris 1617. cuius meminit me citato Lezana d. loco num. 4.

69 Sacerdos manibus portans ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & ad illum confugientes Eccleſiarum immunitate gaudeot. Ita Clar. §. fin. q. 30. n. 24. Remig. ampl. 18. à num. 1. Cou. d. c. 20. num. 6. Nauar. in man. cap. 25. n. 18. verſ. & Preſbyter, Anaſtaſ. Germon. d. c. 16. à n. 52. Palar. Rub. in repet. rub. de donat. inter virum §. 38. num. 5. Paul. Fuſc. lit. I ſing. 156. Bonacoſ. commun. crimin. verb. condemnatus ad mortem, Perez l. 1. in gloſſ. Igleſias verſ. unde notanter tit. 2. lib. 1. Ord. pag. 17. & in l. 3. in gloſſ. del cuerpo de nueſtros eod. tit. & lib. pag. 24. Curia Philip. p. 3. §. 12. n. 8. Boët. Epu in d. cap. inter alia, n. 56. Iacub. de Graff in aureu deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 1. num. 32. Megal. in 3. p. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 38. Suar. de Pace in pract. tom. 1. p. 5. c. 3. §. 3. n. 36. Tanoer. in 2. 2. diſt. 5. q. 8. dub. 1. num. 14. Farin. d. p. 1. q. 28. num. 11. Ceuall. commun. contra commun. q. 169. & in tract. de cognit. per viã violent. p. 2. q. 42. Fr. Lud. Mirand. de ordine iudic. q. 15. art. 5. concl. 2. & q. 16. art. 7. concl. 2. in fine, Petr. Greg. Syntag. Iuris lib. 33. c. 21. n. 14. Card. d. verb. Eccleſia. n. 78. Galg. d. lib. 3. tit. 69. n. 26. Marta de Iuriſd. p. 2. c. 50. Card. Tuſch. d. verb. Eccleſ. concl. 10. n. 33. Azor. d. lib. 3. c. 9. n. 10. verſ. tandem non omittã, Bonac. d. §. 4. n. 27. Alex. Ambroſ. d. c. 10. num. 1. Ceued. ad Decretal. collect. 54. n. 2. & practic. ac Canon. queſt. lib. 1. q. 42. num. 13. Eraſm. à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 1. propè fin. Gambacurt de immunitate Eccleſ. lib. 4. c. 6. n. 4. Villal. in ſum. p. 2. tract. 39. diffi. c. 5. n. 5. & 24. Pereg. d. c. 4. num. 78. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 10. Ludou. Correa in d. repet. c. inter alia, p. 2. n. 24. Sanch. in conſil. moralib. p. 2. lib. 6. c. 1. dub. 7. n. 3. Guazzin in d. defenſ. 1. c. 37. num. 36. Duard. d. can. 15. q. 16. n. 8. Fagundez in quinque Eccleſ. præcepta, præcept. 2. lib. 4. c. 4. n. 54. Ciarlio. contr. forenſ. c. 10. n. 25. R. P. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 49. n. 5. D. Mari. Curel. d. lib. 1. q. 28. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 9. poſt med. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 1. reſol. 28. vbi in fine poſt Aluyſ. Ricc. p. 3. deciſ. 88. num. 5. reſoluit quòd cõfugiens ad Sacerdotem portantem Oleum ſanctum infirmis, non gaudet immunitate Eccleſiæ, provt illum refert R. P. Sperell. d. deciſ. 49. n. 5. Idem Diana earundem reſol. moral. p. 4. tract. 1. reſol. 48. vbi etiam loquitur de confugiente ad Reliquias Sanctorum, de quo etiam nouiſſimè Anton. Ricc. eccleſiaſt. lucubrat. lib. 1. cap. 51. Quæ quidem immunitas non clypeo Sacerdotis, ſed Sacramenti conceditur, vt ea extendatur etiam ad eam, quæ Sacerdotem non tangit, nec haſtam baldachini, ſed ſe immiſcet perſonis aſſociantibus Sacroſanctum Sacramentum, ex quo illæ vnà cùm ſacerdote Redemptionis noſtræ venerable pignus geſtante, conficiunt vnam Eccleſiam, vt per Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 10. in fine, Pereg. de immun. c. 4. num. 79. in fine Sperell. d. deciſ. 49. num. 6. Diana d. reſol. 28. eo maximè, quia immunitati eccleſiaſticæ in dubio ſemper fauendum, Decian. conſ. 80. num. 22. vol. 3. Giurba d. conſ. 10. num. 25. Sperell. deciſ. 60. n. 13.

Palatium Epiſcopi iſtud quoque obtinet immunitatis priuilegium, cap. id conſtituimus 17. q. 4. vbi gloſſ. verb. domo Boët. Epo ad cap. inter alia, num. 54. Villag. d. cap. fin. num. 37. Anaſtaſ. Germon. d. cap. 16. à num. 45. Suar. d. cap. 9. n. 9. in fine, Bobadil. d. lib. 2. c. 14. n. 84. Pereg. d. cap. 4. n. 69. Azor. d. c. 8. q. 5. Camil. Buttel. d. tit. 3. n. 50. Ambr. d. cap. 10. num. 7. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 9. n. 1. Bonacin. de cenſur. extra Bullam diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 4. num. 13. Galgan. d. lib. 3. tit. 69. n. 23. Eraſm. à Cochier d. q. 65. num. 1. Farin. d. q. 28. num. 38. & d. tract. de immunit. num. 269. Ciarlin. d. cap. 116. num. 14. Giurba conſ. 10. num. 3. Ioan. Anton. Nou. d. tit. de immunit. num. 10. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 1. num. 8. Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 4. ampliantes reſolutionem procedere quamuis domus, ſeu palatium Epiſcopi non ſit intra confines ad quadraginta paſſus, ſed ab Eccleſia diſtet, de quo etiam Megala in 3. p. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 36. Giurba d. conſ. 10. num. 13. Gambacurt. de immun. Eccleſ. lib. 4. cap. 3. num. 7. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 60. Ciarlin. d. cap. 10. num. 7. Correa d. p. 2. num. 19. Alzed. in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 12. n. 77. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 1. reſol. 27. Dummodo palatia huiuſmodi ſint intra, non extra diœceſim, Pereg. d. cap. 4. num. 73. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19. Anton. de Marinis quotid. reſol. cap. 180. num. 12. Ciarlin. d. cap. 10. num. 10. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 49. n. 9. Quamuis contrarium, immò quòd reus confugiens ad palatium Epiſcopi, quod non ſit intra quadraginta paſſus, ſed longe ab Eccleſia diſtet, nõ gaudeat immunitate, teneant Bobadil. lib. 2. c. 14. num. 85. Ambroſin d. c. 10. num. 7. Guazzin. d. defenſ. 1. cap. 37. num. 25. Bonacin. de legibus d. 3. q. 7. §. 1. num. 8. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 2. Mari. Curel. d. lib. 1. q. 27. & licèt Ciarlin. d. c. 10. n. 10. reſoluat palatium Epiſcopi titularis non gaudere immunitate, illum tamen conuincit Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 5. per tot.

Palatium, ſeu domus Cardinalium, in quo extat oratorium, vbi diuina celebrantur officia gaudet immunitatis eccleſiaſticæ priuilegio, vt per Clar. d. §. fin. q. 30. verſ. item adde, Card. Tuſch. d. concl. 9. num. 12. Mari. Ital. d. §. 9. n. 22. Farin. d. tract. de immun. num. 274. Pereg. d. cap. 4. num. 75. Gambacurt. d. lib. 5. c. 5. Duard. in Bulla Cœnæ lib. 2. can. 15. q. 16. n. 12. Guazzin. d. defenſ. 1. c. 27. n. 26. Eraſm. à Cochier. d. q. 65. num. 1. Diana d. tract. 1. reſol. 37. Sperell. d. deciſ. 49. n. 8. obſeruantes huiuſmodi priuilegium hoc tempore non ſeruari in vrbe Romana, vt conſulatur bono publico, & delinquentes puniantur, qui vix puniri poſſent ſi hoc priuilegium in Vrbe ſeruaretur, de quo etiam Caſtro Palao vbi ſuprà num. 23. Diana p. 4. tract. 1. reſol. 40. in fine, Trullench. d. dub. 1. n. 8. in fine, Sperell. d. deciſ. 49. num. 8. D. Mari. Curel. d. lib. 1. queſt. 37. vbi limitat niſi in vrbe palatium Eccleſiæ ſui tituli adhæreat. 71

Domus ſeminarij gaudet immunitate. Eccleſiæ, quia eſt locus pius & Religioſus, Pereg. *de immun. c. 4. n. 67.* Giurba *conſ.* 10. *n.* 12. Ciarlin. *contr. forenſ. cap.* 116. *n.* 15.

Domus Parochi annexa Parochiæ immunitatis eccleſiaſticæ priuilegio potitur, quicquid enim Eccleſiæ inhæret, ſiue ſit dormitorium, ſiue refectorium, clauſtrum & ſimile, illa gaudere debet, Cou *lib.* 2. *var. c.* 20. *n.* 8. Ambroſin. *d. cap.* 10. *n.* 8. Farinac. *d. q.* 28. *n.* 18. Mari. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 18. *num.* 4. Guazz. *d. defenſ.* 1. *c.* 37. *n.* 24. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. num.* 24. Sperell. *d. deciſ.* 49. *n.* 7. Et addit Giurba *d. conſ.* 10. *num.* 7. *&* *conſ.* 100. *num.* 35. *in fine*, quòd an ſit locus ſacer, à ſolo loci ordinario, non autem à ſeculari Iudice eſt cognoſcendum, vide ſup. *num.* 39.

72 Monaſteria, ſeu domus Religioſorum, aliaque loca ſacra, aut religioſa, iſtud etiam obtinent immunitatis priuilegium, vt patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi, Monaſterij domibus, locisque ſacris, aut religioſis, *&c.* Ita Couar. *d. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 4. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 16. Suar. *d. c.* 9. *n.* 1. Mari. Ital. *d. lib.* 1. *c.* 4. §. 8. Portel. *in dub Regul. verb. Eccleſiæ immunitas, num.* 9. *cum ſeq.* Hieron. Roderic. *in compendio quaeſt. Regul. reſol.* 57. *n.* 7. Card. Tuſch. *tom.* 4. *lit. I. concl.* 59. *n.* 34. Enim. à Cochier. *d. p.* 4. *q.* 65. *num.* 1. Farinac. *d. tract. n.* 265. Bonacin. *d. puncto* 16. §. 4. *num.* 10. Pereg. *d. cap.* 4. *num.* 49. *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 6. Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Eccleſiarum, num.* 3. Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia p.* 2. *num.* 2. vbi ſubdit per monaſterium ad effectum de quo agimus intelligi non ſolùm Eccleſiam, in qua diuina myſteria celebrantur, ſed etiam totum circuitum, & habitationem, qui vno clauduntur oſtio, & *num.* 4. ſimiliter omnia loca, quæ interiacent vſque ad vltimas fores, veluti cellulas, domos, hortulos & balneas, ac ſepta Eccleſiæ, id eſt, Templi ambitum claudentem Eccleſiam quadripartito muro, ipſam citat Gambacurt. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 7. reſoluit Carolus Maranta *tom.* 2. *reſponſ.* 36. *num.* 2.

73 Non videtur tamen loca huiuſmodi, præter Eccleſias, circuitum immunitatis habere; tum quia id de Eccleſiis ſolùm exprimitur, *in d. cap. ſicut antiquitus*, tum etiam, quia id de Eccleſiis ſolis exprimitur in eodem *cap. ſicut antiquitus*; tũ etiam, quia minores Eccleſiæ, quæ ſunt intra ambitus caſtellorum, huiuſmodi ſpatia non habere dicuntur propter loci anguſtiam, ſed tantùm maior Eccleſia, vt ſuprà oſtendimus. Verùm nec hodie ſpatia huiuſmodi attenduntur; cùm vix extra muros ipſius Eccleſiæ; aut monaſterij aliquis ſit ſecurus, quod quidem non videtur conſuetudine legitima abrogatum, cùm id in domibus Principum pleniſſimè obſeruetur: poſſet tamen conſuetudo minorum Eccleſiarum fines auferre, cùm earum numerus adeò excreuerit, vt ſuis finibus totam ferè occupent ciuitatem, ſicut dictum eſt in iis, quæ ſunt intra ambitus caſtellorum, de quo tamen vide Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *n.* 3. Ambroſin. *de immunit. c.* 10. *n.* 4. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 61. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 1. *diſp. vnica, puncto* 6. *n.* 13. Gauant. *in addit. ad manuale Epiſcopor. verb. immunitas eccleſiaſtica n.* 1. latè Diana *moral. reſolut. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 2. Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Eccleſiarum, num.* 3.

Vtrùm autem ſi quis confugiens ad monaſteria ſe proiiciat intra muros eorum, & in locum illis circunſeptum, gaudeat eccleſiaſtica immunitate? In hoc dubio Gambacurt. *de immun. Eccleſ. lib.* 4. *c.* 4. *num.* 3. affirmatiuè reſpondet, ex eo 74
quòd monaſterium nihil aliud eſt niſi Eccleſia, cellulæ, areæ, horti, & ſimilia vſui Regularium neceſſaria, vt colligitur ex iis, quæ in ſimili tradunt Fr. Emman. *quaeſt. Regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 1. *in fine*, Coriolan. *de caſibus reſeruat. p.* 2. *caſu* 3. *q.* 2. *n.* 29. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 11. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 6. *&* 7. Bonacin. *de clauſura q.* 4. *puncto* 1. *num.* 1. Sed circuitus ille continetur ſub nomine areæ, horti, & etiam inſeruit vſui Regularium; ergo immunitatem habebit, ſequuntur Villalob. *d. diffic.* 5. *n.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 15. *n.* 42. Ludou. Correa *d. p.* 2. *n.* 2. *cum ſeqq.* Diana *d. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 6. *verſ. &* *tandem.* 75

Quid dicendum de domibus, ſeu villis, quas Monachi habent recreationis cauſa, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, an habeant immunitatem? Negatiuè reſpondet Gambacurt. *d. c.* 4. *num.* 7. *in fine*, quod refert & ſequitur Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 1. *num.* 6. ex eo, quia immunitas non conceditur domibus Regularium, ſed domibus regularibus, in quibus ſub clauſura & regula habitant: quicquid aliter reſoluant Fr. Emman. *quaeſt. Regul. tom.* 2. *q.* 75. *art.* 2. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 5. *n.* 6. Diana *diſp.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 6. *verſ. &* *tantum, in fine.* 76

Et demum generalia verba Gregorianæ Conſtitutionis dicentis loca religioſa immunitatem habere, comprehendunt omnia loca, quæ Religioni, aut pietati ſunt deſtinata, licèt proprio nomine non exprimantur, cuiuſmodi ſunt orphanorum domus, & virginum reparatarum ac mulierum ad meliorem frugem ſe recipientium, & ideo hæc omnia & ſimilia loca immunitatem habere, ſi tamen ſint auctoritate Epiſcopi fundata, reſoluit Gambacurt. *d. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 15. vbi *à num.* 10. *vſque ad* 12. ait verba alia eiuſdem Conſtitutionis dicentis loca ſacra ſecularia immunitatem habere, comprehendere omnia loca habitata per clericos ſeculares ſimul inſtar Religioſorum viuentium, de quibus enumerat monaſteria plura Romæ exiſtentia refert me citato *in hoc loco* Lezana *d. tom.* 3. *verb. immunitas Eccleſ. num.* 3. *prope fin.* 77

Septimò eſt notandum quòd ſi Eccleſia confugientes ad ſe tueatur, vt vidimus, ne tamen fauere criminibus, & iniquos defendere videatur, non ſolùm pœna quacunque, pecuniaria ſcilicet, vel alia ſatisfactione præter corporalem eos plectendos cenſuit, & Clericos minus canonicè eos defendentes corripuit, vt *in d. c. conſtituimus, &* *in c. reum, in fin.* 17. *q.* 4. *&* *in d. c. inter alia*, vbi gl. & Doctores, *&* *in c. de raptoribus.* 36. *q.* 1. cũ aliis adductis per Ludou. Correa *in repet. ad eundem tex. in d. c. inter alia p.* 3. *n.* 41. verùm etiam quorundã enormium criminum patratores à ſe omnino reiiciendos, ac quantumuis confugientes nullatenus defendendos eſſe decreuit. Hi autem ſunt latrones publici, id eſt, piratæ, & qui tranſeuntes in viis publicis deprædantur, & quicunque publica latrocinia, & rapinas exercent, *d. c. inter alia*, vbi gloſſ. *verb. niſi publicus latro*, Clar. §. *fin. q.* 30. *n.* 8. *&* 9. Cou. *pract. c.* 20. *num.* 13. Villag. *dicto cap. fin. n.* 41. Gam. *Luſit. deciſ.* 17. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 2. *&* 3. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 4. Anaſtaſ. 78

Germ.

Germon. *de ſacror. immunit. lib. 5. cap 16. n. 56.* Perez *l. 2. in fine, tit. 18. lib. 8. ord.* Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia, concl. 11. n. 1.* Cardoſ. *in praxi iudicū, verb. Eccleſia, n. 87.* Mart. *de iuriſd. part. 2. c. 51. n. 21. cū ſeqq.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 4. cap. 4. num. 45.* Camill. Burrel. *d. tit. 3. num. 69. cum ſeqq.* Trullench. *d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 4.* Lezana *d. verb. immunitas Eccleſiarum num. 8.* Farinac. *d. q. 29. num. 50. & d. tract. num. 147.* vbi *num. 150. cum ſeqq.* amphat, vt locum habeat in eo, qui publicè, & palam furatur, vel in eo, qui in via publica, & frequentata homines aggreditur, vel latrocinia committit cum armis, & violenter.

79 Quis autem propriè dicatur publicus latro, oſtendunt Decian. *d. cap. 28. num. 2.* Villagut. *d. cap. fin. num. 45. verſ. quapropter,* Mar. Ital. *d. lib. 1. cap. 5. §. 1.* Syluestr. *in ſum. verb. immunitas 3. n. 2. in princ.* Couar. *d. lib. 2. cap. 20. num. 13 verſ. 19.* me citato *in hoc loco* Lezana *d. verb. immunitas Eccleſiarum, num 8.* Ludou. Correa *in rept. d. c. inter alia, part. 3. num. 27.* vbi ita ait. *Publicus latro aliquando dicitur propter iuris, aliquando propter facti notorietatem: priori modo dicitur, quando ſemel in iudicio furtum confeſſus fuit, vel iudicis ſententia fuit condemnatus, iuxta text. in cap. veſtra, & in c. vlt. de cohab. cleric. is enim ſi poſtea in furto deprehendatur publicus latro appellatur; poſteriori modo dicitur publicus latro ille, qui publicè latrocinium commiſit, vt ſunt piratæ, & ii qui publicas ſtratas graſſantur,* de
80 quibus infrà. Vnde ſequitur illum, qui antea confeſſus, vel condemnatus fuit, ſi poſtea cum furto deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudere, ſiquidem iſte talis, iuxta modò dicta, publicus latro cenſetur, ſecundùm Gambacurt. *de immunit. lib. 5 cap. 11. n. 3. & 4.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. dub. 3. num. 4.* Caſtro Palao *d. tom. 2. tract. 11 diſp. vnic.*
81 *puncto 9. num. 2.* Hinc etiam colligitur fures, qui publici nôn ſunt, ad Eccleſiam confugientes illius gaudere immunitate, vt per Clar. *in pract. lib. 5. q. 30. num. 14.* Ludouic. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part 3. n. 18.* Gutier. *pract. lib. 1. q. 1, num. 21.* Ciarlin. *controu. forenſ. c. 18. num. 33. cum ſeqq.* Lezana *d. verb. immunitas Eccleſiarum num. 8. poſt med.* quia *d. cap. inter alia,* conſtituit ſpecialitatem in publico latrone, quaſi contrarium ſentiens in ſimplici fure. Verùm ſi conſuetudo ſeruaret contrarium, id vtique eſſet obſeruandum; vt in ſpecie notant Couar. *d. cap. 20. n. 13.* Gamba-
82 curt *de immunit. lib. 3. cap. 14. n. 10.* Nam circa immunitatem eccleſiaſticam magnam habet vim conſuetudo, quapropter multis in caſibus ad illam Iudices recurrunt, vt per Germon. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 25.* Gambacurt *d. lib. 3. cap. 19. num. 1.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part. 1. num. 18.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. c. 11. dub. 3. n. 4. propè fin.*

83 Item viatum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent *d. c. inter alia,* vbi Innoc. *col. 2.* Hoſt. *poſt n. 3 verb. impunitate* Ioan. Andr. *n. 6.* Butr. *n. 8.* & Zabarel. *n. 4. ante fin. verſ. vltimo quæro,* Nau. *d. c. 25. n. 20. verſ. nō item gaudet viarū graſſator.* Decian. *d. c. 28. n. 2. verſ. aduertendū tamen.* Anaſt. Germ. *d. c. 16. n. 56.* Farin. *d. q. 28. n. 50. & d. tract. n. 162.* Bonac. *de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 6. n. 3.* Caſtro Palao *d. punct. 9. n 6.* Trullench. *d. dub. 3. n. 4. in med.* Nou. *d. tit. de imm. Eccleſ. n. 44.* me citato *in hoc loco* Lezana *d. verb. immunitas Eccl. n. 9.* Carol. Marant. *t. 2.*
reſp. 14. Graſſator autem dicitur ille, qui vias obſi- 84
det, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & renitentes occidat. Decian. *d. c. 8. n. 2.* Alex. Ambroſin. *d. tract. de imm. c. 2.* Mar. Ital. *d. lib. 1. c. 5. §. 1.* Nou. *n. 44.* Per vnicam tamen graſſationem non priuatur eccleſiaſtica immunitate, nec hic eſt comprehenſus in Bulla Gregorij XIV. vt per Decian. *tract. crimin. lib. 6. c. 28. n. 2.* Ambroſ. *de immun. c. 2. n. 4. & c. 3. n. 5* Farin. *de imm. c. 12. n. 164.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. dub. 3. n. 4 in med.* Giurb. *conſ. 50. n. 27. & conſ. 90. n. 12.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſiarum. n. 45.* vbi *n. 46.* cenſet non eſſe excluſos ab immunitate graſſatores, qui ſæpiùs tentarunt delicta, ſed illa non perfecerunt, & *n. 47.* ſubdit Bullam non loqui de furantibus in viis priuatis, cùm loquatur de graſſatoribus vias publicas obſidentibus, & *n. 48.* quærit an ad effectum vt quis dicatur viatum graſſator requiratur, vt de duobus delictis diſturbationis fuerit punitus, vel ſufficiat de illis eſſe inquiſitum, me citato *in hoc loco* Diana *d. p. 6. tract. 1. reſol. 15.*

Præterea nocturni depopulatores agrorum, *d.* 85
c. inter alia, Boër. *deciſ. 109. num. 3. ver. ſecundo fallit,* Mantu *conſ. 60 n. 7.* Nau. *d. c. 25. n. 20. verſ. non item gaudet.* Anaſtaſ. Germ. *d. c. 16. n. 56.* Villag. *d. c. fin. n. 45.* Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia, concl. 11. n. 1.* Ambroſin. *d. tract. de immun. c. 4. n. 5.* Farin. *d. q. 28. n. 50. & d. tract. n. 158.* Ludou. Correa *in rept. d. c. inter alia, part. 1. n. 16.* Fagund. *d. præc. 2. lib. 4. c. 4. n. 45.* Bonac. *d. § 6. n. 5.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 11. d 5. n. 5.* me citato *in hoc loco* Lezana *d. verb. immunitas Eccleſiarum. n. 10.*

Nocturnus autem agrorum depopulator dici- 86
tur, qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit, ita *in d. c. inter alia.* Hoſt. *n. 3.* Innoc. *col. 2. in verb. nocturnus,* Ioan. Andr. *n. 6* Butr. *n. 7.* Panormit. *n. 6.* Zabarel. *num. 3.* Anton. Gom. *tom. 3. var. c. 10 n. 2.* Greg. Lop. *l. 4. verb. ladrones manifeſtos, & verb. las mieſſes. tit. 11. part. 1.* Gabr. Pereira *de manu regia part. 1. cap. 50. num. 8.* vbi limitat in comburente meſſes abſque animo deliberato, licèt culpa ſua, Decian. *d. c. 28. n. 3. verſ. depopulatores autem,* Villag. *l. c. fin. num. 45. verſ. nam ſecundum,* Card. Tuſch. *d. concluſ. 11. ſub num. 1,* Alex. Ambroſin. *d. cap. 4. num. 4.* Ludou. Correa *d par. 3. n. 27. in fine.* Farin. *d. tract. n. 159.*
vbi *n. 160.* dicit in eo differre nocturnum agro- 87
rum depopulatorem à publico latrone, quia depopulator clandeſtinè furatur, & clandeſtinè moratur in loco, in quo furatur; latro verò publicus, palàm, & publicè furatur, & *num. 161.* reſoluit quòd licèt attento Iure communi reſolutio ſuprapoſita non procedat in diurno agrorum depopulatore, cùm expreſsè loquatur text. *in d. c. inter alia,* de nocturno, vigore tamen Conſtitutionis Gregorij XIV. in qua illud verbum, *nocturnus,* ademptum eſt, procedet etiam in diurno agrorum depopulatore, refert Trullench *d. dub. 3. n. 6. in fine.*

Qui autem proditoriè aut per inſidias homi- 88
cidium commiſerit, eccleſiaſtica immunitate non gaudet, *c. 1. de homic.* Rebuff. *tom. 2. ad leges Galliæ, tit. de imm. eccl. a. 1. q. 5.* Lezan. *d. verb. immunitas eccleſ. n. 12,* Carol. Maran *tom. 2. reſp. 46.* Suar. de Paz *d § 3. n. 313.* Azeu. *l. 3. n. 6. tit. 2. lib. 1. noua recopil.* Galg *d. lib 3. tit. 69. n. 30.* Anaſt. Germ. *dict. c. 16 à n. 58.* Gut. *pract. lib. 1. q. 2 & lib. 3. q. 7. n. 52.* Far. *d. q. 28. n. 24. & conſ. 76. n. 7. cū ſeqq.* Trull. *d. lib. 1. c. 11. dub. 3. a. n. 16.* Taſſon. *in tr. obſeru. iuriſd. pag. 437.*

*à num.*4.Nouar.*d.tit.de immunit.eccleſ.à num.* 73.
Gabr.Pereira *d.c.*50.*num.*9.Ciarlin. *contro. c.* 12.
*num.*4.vbi plures refert. & *cap.*16.*num.*28. Villa-
gut.*d.cap.fin.num.*53.& 54.Marta *de iuriſdict. p.*
2.*c.*52. *n.*4.Petr. Gaball. *de omni genere homicidij*
*num.*388.*cum ſeqq.*Suar.*d.lib.*3.*cap.* 11.*n.* 10.11.
& 12.Camill. Borrel,*d.tract.*3.*n.*76.Curi.Philip.
p 3.*n.*12.§.30.Card Tuſch.*d.verb. Eccleſia, concl.*
21.*n.*5.Fr.Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *S. Thomæ.*
*tom.*2.*q* 99.*art.*3.*diſp.*7.*gradu* 8.*except.*3 *verſ. nũ-*
quid, Melch. Phœb.*deciſ.* 81. *n.*5. Gambacurta *de*
*immun. Eccleſ.lib.*5.*cap.*4.Ludou. Correa *in repet.*
d. cap. inter alia, part. 3. *num.*17. vbi etiam Boer.
Epo *n.*330.*pag.mihi* 101.Bonacin.*de cenſur. extra*
*Bull.diſp.*2.*q.*3 *punct.*16.§.8. & expreſsè approba-
tur & recipitur *in d.Conſtit.Gregorij XIV.* ibi, *qui*
*proditoriè proximũ ſuum occiderit.*Proditoriè enim
quemquam occidere, aut per inſidias, pro eodem
apud noſtros in hac vſurpatur tractatione, Gu-
tier.*lib.*1 *pract.q.*2.*n* 9.Menoch.*de arbit.caſu.*361.
*num.*25. & 26.Suar. de Pace *d* §.3.*n.*113.*cum ſeq.*
Bobadil.*d.c.*14.*num.*35. Peguer. *deciſ.*54. *num.*8.
ad med. etiamſi proditoriè occidat infidelẽ. Farin.
*vbi ſuprà num.*120.Trullench *d.dub.*3.*n.*17.Pereg.
*de immunit.c.*7.*n.*15 Caſtro Palao *tom.*2.*diſp.vnic.*
*de immun.punct.*9.*n.*31.Contra Diana,*p.*4.*tract.*1.
*reſol.*105.

90 Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis,
dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, an
eccleſiaſtica perfruatur immunitate, poterit ab
aliquibus in dubium reuocari. Quidam tenent
hunc minimè gaudere immunitate, quia occi-
dere is dicitur, qui occidendi animo vulnera in-
cutit,*l.*1.§.*diuus, ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* tum quia
id probat apertè locus *Exod.c.*21. Vnde prodito-
riè vulnerantem, ſi mors ſequuta non fuerit, mi-
nimè gaudere immunitate Eccleſiarum tenent
Ioan.Domin.Taſſon.*in pragm. de antiſato verſ.*13.
*obſeru.*3.*num.*35.Lud.Correa *de immun.eccleſ.p.*3.
*q.*6.*num.*19.Spetell.*deciſ.*22.*num.*2.Alij exiſtima-
runt non ab Eccleſia hunc euellendum, quia non
occidit, atque ideò cùm de occidente Gregorius
IX. verba fecerit *in d.cap.* 1. *de homicid.* ad vul-
nerantem in pœnis protendi non debet; iuxta
vulgares regulas, Ciarlin *d.cap.* 14.*n.* 19. Spetell,
deciſ 22.*n.*4.me citato *in hoc loco* Diana *d.p.* 6.*tr.*
1.*reſol.*12.Verùm cum quiſquam inſidiosè aggre-
itur, non occidit, aut vulnerat, ſi animo tamen, vel
occidendi, aut vulnerandi aggrediebatur, non
gaudere immunitate, tenet nouiſſimè D. meus
Mari, Cutel, *d.p.*1.*q.*4.poſt Gambacurta *de imm.*
*lib.*5.*cap.*30.*num* 6. Sed contrarium poſt dictam
Gregorianam conſtitutionem meliùs tuentur Pe-
regr.*de immun.c.*7.*num.*13. Bonacin. *de legib.diſp.*
3.*q.*7.§.5.*num* 16.Anton.Nouar.*in ſum.Bullar.tit.*
*de immun. Eccleſ.n.*75.Diana *mor.reſol.p.*4 *tract.*1.
*reſol.*83.& *p.*3.*tract.*1.*reſol.*4.& *p.*6. *tract.*1. *reſol.*
12 vbi me citato Farin. *d.tract.n.*145.vbi *n.*146.
ſubdit hanc opinionem hodie ſecundùm Bullam
Gregorij omni difficultate carere, ſe retractans à
contraria ſententia, quam docuerat *d. q.* 28.
*num.*45.

91 Occidens inimicum à tergo, vel quocunque
alio modo nihil tale præcauentem, proditorium
homicidium committit, ac proinde Eccleſiaſtica
immunitate non gaudet. Ita Villag.*d.c. fin. n.* 53.
Gutier.*pract.lib.*1.*q.*2.*n.*3.Suar.*d.c.*11.*n.*12.Anaſt.
Germ. *d.lib* 3. *c.*16. *n.*64.Bobadil.*d.c.*14.*n.*35.&
37 *ad med.*Ambroſ.*de imm.c.*6. Farin. *d.q.*28.*à n.*
74.Gãbacurt.*d.lib.*5.*c.*28.*n.*3.Steph.Grat.*diſcept.*
*forenſ.c.*380.*n.*40.Petr. Gaball.*d.tract.de omni ge-*
*nere homicidij,à n.*398.Grilenzon.*conſ.*45.*n.*3.&4.
& *conſ.*149.Marc.Anton. Genuenſ. *in pract. curiæ*
*Archiep. Neapol.c.*76.*n.*2.Verùm non ſine funda- 92
mento hunc immunitate gaudere, quoniam occi-
ſus debuit præcauere ſciens occidẽtem inimicum,
exiſtimauit Bart *in l.reſpiciendum,*§.*delinquunt. ff.*
de pœnis, quem ſequuti ſunt Bald. Anchar. Gerar. &
alij, quos recenſet Suar, de Pace *d.*§.3.*n.*117.Burg.
de Pace *conſ.*22.*n.*17.Ciarlin.*d.c.* 10.*n.* 109.& *c.*
12.*num.*3.Diana *d.tract.*1.*de immun.reſol.*35.Ricc.
collect. 172. Nouat. *vbi ſuprà n.* 74. vbi reſol-
uit immunitate gaudere occidentem inimicum
ex præmeditata animi deliberatione, & *num.* 79.
immunitate non gaudere ait illum, qui nullo
rancore præcedente cum occiſo, ſed potiùs ſub
ſimulatione amicitiæ ipſum occidit, & poſt Gi-
urb.*conſ.*20. *num.* 13.ait non dici proditorem, qui
occidit inimicum ſuum à tergo, vel ex feneſtra
cum archibuſio, & tandem quoad hunc effectum
firmat, proditorium dici homicidium, quando nul-
la interueniente rixa ſecure ita quis occidatur, vt
non poterat is præcauere, aut ſe defendere, de quo
etiam Diana *d p.*6.*tract.*1.*reſol.*12. *verſ. ſed ego.* &
ſic quòd dicitur tantùm proditoriè quis occidere
aliquem quoad hunc effectum, quando inter il-
lum, & occiſum nullus præcedebat rancor, ſed
potiùs ſimulabatur amicitia, vtputa, quia inſi-
mul comedebant, vel ſimul erant in itinere, tra-
dunt Ambroſin.*d.cap.*6.*n.*1.Spetel.*deciſ* 23 *à n.*6.
Pereg.*de immun.cap.*7.*n.*2.Marc.Anton.Genuenſ,
*d cap.*76.*num.*2.Vincent.de Franch *deciſ.*713.vbi
ſubdit in regno Neapolitano non intelligi ho-
micidium proditorium, niſi fiat ſub colore ami-
citiæ, idque colligi videtur ex declaratione S.
Congregationis Cardinalium negotiis Epiſco-
porum, & Regularium præpoſitæ, tenoris ſe-
quentis, videlicet. *Cùm Ioannes Baptiſta Helia Tra-*
panus, vt ſacra Congregationi expoſitum extitit, pro-
ditoriè, ac ſub pace quandam Ioannem Bernardinum
interfeciſſet, poſteáque ad quandam Eccleſiam cõfu-
giſſet, ſacra eadem Congregatio in vna Mileuitana
2. Auguſti 1619.*reſpondit, quòd ſi homicidium pro-*
ditoriè commiſſum eſt, non gaudet immunitate Hinc
occidens inimicum, cui fideiuſſionem dederat de
non offendendo, non gaudet immunitate, quia
proditoriè dicitur in tali caſu occidiſſe. Peregr *in*
*tract.de immun.eccleſ.c.*7.*num.*10. quicquid velint
Anton. de Marinis *reſolut.quotid.cap.*174. *num.* 3.
Diana *p.*4,*tract.*1.*reſol.*34.Nec gaudent immuni-
tate qui amicum reconciliatum occidit, vt multis
probat Giorba *conſ.*60.contra Ricc.*p.*1.*deciſ* 168.
quem in reconciliato de recenti, ſequitur Ioan.
Anton.Nouar.*d.loco num.*78.Cutel *d.lib.* 1.*q.* 35.
Vnde illud egregiè ſequitur eum, qui à tergo, & 93
proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum fi-
lio, vel conſanguineo, ad Eccleſiam fugientem
immunitate gaudere, quoniam non id ex propo-
ſito, conſultove contingit, ſe caſu defendendi,
vel coadiuuandi conſanguineum gratiâ, naturæ-
que impulſu, vt e multis oſtendit Gutier.*d.lib.*1.*q.*2.
per tot.

Veneno occidens immunitate non gaudet, 94
proditorius enim homicida eſt, & tutò, incautè-
que interimit auſu inſidioſo. Ita Tiber. De-
cian. *d.cap.*28.*num.*19.Anaſtaſ. Germon. *d. c.*16.
*n.*63.Fr.Emman.*quaſt.regular.tom.*2.*q.*33.*art.*4.
Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 14. *n.* 74. & 75.
Curi. Philip.*d.*§.12.*n.*35.Suar.*d.c.*11.*n.*12.*in fine,*
Megal.*in* 3.*par.lib.*4.*c.*1.*q.*1. *num.*18. Mari Italia
d. lib.

Digitized by Google

d.lib.1.cap.5.§.4.num.3.verſ.& quemadmodum,& à n.36. Petr.Caball. *d. tract de omni genere homicidij,num.583.* Iacob de Graff.*tom.1.lib.3.conſ.vnic. num.16.* Farinac.*d.queſt.28.num.24. in fine*, Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico tom.2. tract. 11.cap.5.q.5.reſol.4.* Caſtel.*deciſ.154.n.5.* Ioan.de la Cruz *in direct.conſcient.par.1.prac.8.q. 3.art.2. dub.1.concl.1.* Diana *d.tract.1. de imm.eccleſ.reſol.36.* Lud.Correa *in repet.d.cap. inter alia, part.3.ſub n.19.verſ.ampliatur 3.* Gabr .Pereira *d. p.2.cap.64.num.9.* me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.1.cap.11.dub.3.num.19.* Ioan.Anton.Nouar. *d.tit.de immun.Eccleſ.num.41.* vbi *num.76.* intelligit nulla exiſtẽte inimicitia,& ſic ſub colore amicitiæ, quia tunc dicitur proditor, ex Ricc.*p.3. deciſ.262.* Diana *d.p.6.tract.1.reſol.12.* latè D.Sperell.*deciſ.23.per.tot.* D.Mari.Cutel.*d.lib.1.q.36.*

95 Pater filium, aut filius patrem occidens, immunitate non gaudet, quî enim fieri poteſt, vt tantam, tamque diram & execrandam præcauere pater filij audaciam poſſit, vt per Pariſ. *conſ. 96.lib.1.* Suar. de Pace *d.§.3.n.153.* Villalob. *in ſum.p.2.tract 37.diffic.7.num.14.* Sanch. *in conſil. moral.p.1.lib 6.cap.1.dub.8.n.16.* me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.1.c.11.dub.3.n.20.* quorum tamen reſolutio non procedit in quouis parricidio in patrem admiſſo, ſed in inſidioſo, vel incauto, alioqui ſi ſimul pater, & filius digladiarent, & vnus alterum in rixa occideret, non ex qualitate ſola parricidij filius immunitatem amitteret, nullibi enim id Iure cautum, vel ab aliquo dictum reperitur.

96 Socium occidens, & in itinere, vel alibi interimens, immunitatem amittit, quomodo enim potuit ſocius id præcauere ab eo, cuius perſonam itineris ſociam elegerat, tutamque credebat, Bart.*in d.l.reſpiciendum,§.1.ff. d. pœn.* Remig. *de immunit.fallent.* 14. Suar. de Pace.*d.§.3.n.125.* Sed horum traditio, ſicut ſuperior caſus,interpretanda venit, vt procedat, cùm ſocius inſidioſè, & incautè ſocium interimit, id enim inſidioſi hominis eſt, & ſceleſtiſſimi, non autem ſi ſocius forſitan cum ſocio rixans eum occideret, quia ex ſola ſocietatis qualitate immunitas non amittitur.

97 Aſſaſſinus, qui pecunia quemquam occidi iuſſerit, is certè non gaudet immunitate, quod crimen vſque in cœlum deteſtabile ſit, & grauiſſimum, *cap.1. de homicid. in 6.* inſidioſè enim agit, vt alter occidatur, is igitur mandans, & mandatarius minimè Eccleſiæ induliis, & libertate perfrui poterunt; ſic multorum auctoritate ſcripſit Remig. *de immun.fallent.* 16. *n.* 8. *& 9.* Cou. *d.cap.20.n.10.ad fin.* Plac *in epit.delict. cap.19.num.24* Suar de Pace *d.§.3.num.140.* Gutier.*pract, quaſt.lib.3.q.7.num.50.* Bonacin. *de cõſecr.extra Bullam diſp 2.q.3.punct.16.§ 9.* Bobadil. *d.cap.14.num.76.* Ludou. Correa *d.p.3. num. 38.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 11. diſp.vnica punct. 9. num. 21.* Trullench *d.dub.3.num.21.* Ioan.Anton. Nouar. *d.tit.de immun.à num.59.* Ciarlin.*d. c. 10. num.144.* Diana *d.p.6.tract.1.reſol.13.* D.Mari.Cutel.*d.lib,1.q.19.* Farinac.*d.q.28.num.6.* vbi extendit, etſi ſequutus non fuerit effectus, & etiam in receptatoribus,& cooperatoribus, ea ratione, quia in grauioribus, & atrociſſimis, quorum auſu Clerici exauctorantur, & Curiæ traduntur ſæculari, immunitas minimè delinquentibus conceditur Eccleſiarum. Et propterea ſocij & complices huius criminis aſſaſſinij, qui habuerint ſcientiam qualitatis aſſaſſinij, non gaudent immunitate. Caball.*in tract.de omni genere homicidij num.415.* Pereg.*de immun.Eccleſ.cap.7.n.37.* Ioan.Anton.Nouar.*d.tit.de immun.n.61.* Verum contrarium ſuſtinent Maſſulo *ad Capic.deciſ.112.* Mari.Ital *lib.5.c.34.n.14.* Donat.Anton.de Marinis *in reſol. quotid.c.171.n.5.* quos refert,& ſequitur Dian.*p.4.tract.1.reſ.38.* Sed in mediatoribus, ſeu proxenetis fauore Eccleſiæ contra alios admittunt Gãbacurt.*lib.5.c.34.n 4.* Ioan.Anton.Nouar. *vbi ſuprà n.75.* Accipiens verò pecuniam pro aliquos frigiando, ſeu verberando, non animo occidendi, gaudet immunitate eccleſiaſtica, quia aſſaſſinus tantùm dicitur, qui pecuniam accepit ad occidendum, Gabr. *commun.tit.de crim,concl.1. n.30.* Steph.Grat.*diſcept.foren.c.598. num. 9.* Farin. *conſ.99. num. 55.* Nouar.*d loco n.76.* Giurba *conſ.100.n.13.* & nota quòd in hoc caſu aſſaſſinij requiritur promiſſio certa, & ſpecifica certæ quantitatis, Farin. *in praxi q.123. num. 145.* Ambroſin.*cap.7. num. 9.* Gratian. *diſcep forenſ.c. 598. num. 13.* Sed an infidelis aſſaſſinus gaudeat immunitate? vide Dianam *p.4.tract.1.reſol.105. in fine, & p.6.tract.1.reſol.11.verſ.ſed quoad* Aſſaſſinij criminis declaratio ad Iudicem eccleſiaſticum ſpectat,ex Bulla Clementis VIII. Maſtill. *deciſ. 288.p.3.* Ioan.Anton.Nouar.*in ſum. Bullarum tit. de aſſaſſinio.num.1.*

Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa confitentem Sacerdoti, Eccleſiæ immunitate non gaudet, qui enim in ſacramento Confeſſionis vilipendium tantum admittunt facinus, Eccleſiam, Deum maximum, Sacramentorum, & bonorum omnium auctorem, & largitorem, Sacerdotem etiam contemnunt, & lædunt, iniuriam Sacramentis inferunt, & veluti impudici hæretici exiſtimandi, qui digni non ſint, vt ab Eccleſia recipiantur. arg.*cap. fin,de immunit.eccleſ.* Quòd ſi inſidioſa homicidia patrantes, & proditoria & qui in Eccleſia occidunt, vel extra Eccleſiam ſpe ad eam confugiendi immunitate priuantur, maiori hercle ratione qui in dedecus tanti Sacramenti interimunt, & de ſumentibus reliqua Sacramenta id ipſum cenſeo: referunt,& ſequuntur me citato *in hoc loco* Diana *d.p.6.tract.1.reſol.26.q.12.* Trullench *d. c. 11.dub.3.num.51.* 98

Quæſtio eſt dubia, an immunitas eccleſiaſtica amittatur homicidio conſultò, & ſcienter admiſſo? In qua vna ſententia tenet illam nuſquam perdi, niſi ſimul inſidiæ adſint, & ſic proditoriè ſit facta occiſio, cuius ſectatores textum *in c.1.de homicid.* ibi, *Si quis per induſtriã occiderit, & per inſidias*, interpretantur, id eſt, per induſtriam inſidioſam. Ita Boſſi. *in pract. crimin.tit. de captura, art.* 21.& ſecundùm hanc partem aliquando iudicatum in Regnis Caſtellæ teſtatur Suar.de Pace *in pract.part.5.tom.1.c. 3.n. 311.* & eam de iure veriorem ſcribit Couarr.*var.lib.2.cap. 20.n.7 in fine.* Suar.*d.tom.1.de Relig.lib. 3.c.11.n. 53.* Caſtro Palao *d.tom.2.tract.11.diſp.vnica punct. 9.n.19.* Diana.*d.p.6.tract.1.reſol.13.* Altera ex diametro contraria ſuſtinet homicidam omnem, etſi inſidioſum, immunitate gaudere, quia *d.c. inter alia*, generaliter & per modum regulæ ſtatuit quemuis, etſi enormia patrantem, immunitate perfrui, cùm ad Eccleſiam confugerit, tum quia quando ille tex. duos caſus excepit, depopulatorem ſcilicet agrorum, & inſidioſum viarum latronem; in aliis tam firma regula permanet, vt 99

nihil amplius quærendum videatur, iuxta l. nam quod, §. fin. ff. de ſupell. leg. cum vulgarib. Ita poſt Panorm. Albertin. de hæret. q. 11. n. 69. Ioan. de Viſch. in tract. de immun. eccleſ. fallent. 5. Gutier. pract. lib. 3. q. 5. num. 1. & 5. Tiber. Decian. reſp. 80. à n. 18. lib. 3. Tertia demum, & receptior opinio meritò ſuſtinet eum, qui conſultò occidit, etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudere, cùm ſufficiat ſi id ſponte admittat; ita namque locus Exodi cap. 21. expreſsè ſtatuit, & cap. 1. de homicid. ſi rectè expendatur; & tuentur ibi gloſſ. Abb. antiq. Anchar. Burr. & Anan. Remig. d. tract. de immunit. fallent. 12. num. 12. cum ſeqq. Clar. §. homicidium, num. 12. Plac. in epit. delict. cap. 12. num. 5. verſ. rurſus, Boër. deciſ. 209. Menoch. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 22. num. 53. Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 9. num. 2. Nau. in man. cap. 25. num. 21. Ioſeph. Ludou. Lucenſi deciſ. 16. num. 33. Azeued. l. 3. num. 9. tit. 2. lib. 1. noua recop. Humad. in ſchol. ad. Greg. Lop. l. 4. tit. 11. par. 1. Suar. de Pace d. §. 3. num. 132. Anaſtaſ. Germon. d. lib. 3. cap. 16. num. 59. Bobadil. d. lib. 1. cap. 14. num. 33. Peguer. deciſ. 14. n. 10. Farin. d. q. 28. n. 25. limit. 2. Tiber. Decian. ſibi contrarius lib. 6. cap. 28. num. 12. & lib. 7. cap. 30. num. 6. Fachin. contron. Iuris lib. 9. cap. 93.

100 Conſultò, ſedatóve animo, non dicitur quis occidere quoties interimit paulo poſt rixam, iuſtumve dolorem, aut iniuriam ſibi illatam, durat adhuc impulſio, & iracundiæ calor, quo homicidium committitur, arg. l. Lecta, verſ. dicebam ff. de reb. credit. reſoluit Menoch. de arbitr. caſu 361. à num. 18. num. 20. & 21. ex multis, licèt minus laxè, tradit homicidium fieri incontinenti; vel paulo pòſt cùm triginta dierum non tranſeunt interualla.

191 Qui ſeſe ſimul ad rixam prouocauerint, & duellum indixerint, immunitate minimè gaudent, quis enim dicerit excommunicatos & ab Eccleſia deiectos, quibus ſacro ſepulturæ loco interdicitur, iuxta Trid. Concil. ſeſſ. 25. de reform. cap. 19. eos Eccleſiæ poſſe perfrui immunitate, quos nolit mortuos intra Eccleſiam, vel cœmeterium ſepeliri, quòd ſi mortuos Eccleſia à ſacro loco depellit, & exhumari iubet, quis viuos illius ſubterfugio gaudere affirmet. Idem dicendum puto, cùm duo ſimul decertantes, ſe certo in loco ad duellum prouocarent, & alterum vnus occideret, nam animus occidendi præmeditatus adeſt, qui, ſi veriorem ſequimur ſententiam, & receptam, ſolus ſufficit vt quis Eccleſiæ immunitatem amittat, quamuis Bobadil. d. cap. 14. n. 39. & 40. aliud iudicatum fuiſſe ſcripſerit. Id ipſum exiſtimo, cùm ſe duo ſimul quærunt interficere, & quod vterque vno, & eodem, quo Eccleſiæ amittitur immunitas, malo præmeditati laborant animo, quicquid nos improbet Diana d. p. 4. tract. 1. reſol. 46. & p. 6. tract. 1. reſol. 26. q. 13.

102 In Eccleſia occidens, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet, qui enim in illa deliquit, aſpernari eam videtur, & contemnere, cap. de vero 12. q. 2. c. auſu, de appellat. cap. quia fruſtra, de vſur. Ita expreſsè probat cap. fin. & ibi Panor. & Doctor. de immunit. eccleſ. & habetur in dicta conſtit. Gregorij XIV. Cou. lib. 2. var. cap. 20. num. 15. Anton. Gom. tom. 3. var. c. 10. num. 2. Boër. deciſ. 109. num. 3. verſ. fallit quartò. Clar. §. fin. q. 30. n. 15. & q. 59. n. 12. Vulpel. de liber. eccleſ. part. 1. n. 17. Perez l. 6. tit. 2. lib. 1. ordin. pag. 43. Menoch. de præſ. lib. 5. præſ. 10. Anaſtaſ. Germon. d. lib. 3. c. 16. n. 79. Azeued. l. 3. num. 15. cum ſeqq. tit. 2. lib. 1. noua recop. Gutier. pract. lib. 3. q. 1. Curi. Philip. part. 3. §. 12. num. 2. Suar. d. lib. 3. cap. 31. num. 6. cum ſeqq. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 3. collect. 513. Bonacin. de cenſur. extra Bul. diſp. 2. q. 3. punct. 16. §. 7. Card. Tuſch. d. verb. Eccleſia. concl. 11. num. 10. & 21. cum ſeq. Alex. Ambroſin. de immun. cap. 5. num. 1. & 2. Franc. Molin. de ſacra homicidio amittenda immunit. verſ. tandem quæſtio, num. 59. Farin. d. q. 28. num. 52. cum ſeqq. & d. tract. num. 205. Bobadil. in ſua politica lib. 2. c. 14. num. 24. Lezana d. verſ. immunitatis num. 11. Carol. Marant. tom. 2. reſp. 36. Ioſeph. Seſſe Aragoniæ deciſ. 141. per tot. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. q. 99. art. 3. diſp. 7. gradu 8. verſ. nunquid, Ludou. Rodolphin. var. quæſt. c. 36. num. 5. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. Ordinar. in exemptos, part. 4. q. 65. num. 5. verſ. neque, Mendez à Caſtro in praxi Luſita lib. 5. c. 1. num. 34. & 35. Camill. Borrel. in ſum. omn. deciſ. tit. 3. num. 82. Ludou. Correa in repet. d. c. inter alia, part. 3. n. 30. Fagundez d. lib. 4. cap. 4. num. 45. verſ. 3. me citato in hoc loco Trullench. d. cap. 11. dub. 3. num. 6. Mar. Cutel. d. lib. 1. q. 11. vbi extendit etiamſi accidentaliter, & calore iracundiæ.

Intelligunt aliqui, quando ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis quis in Eccleſia deliquit, ſecus ſi non deliberatè, & ex propoſito: vtputa caſu, vel in rixa, hoc eſt, citra vllam immunitatis conſequendæ ſpem, occidit fortuitò & præter intentionem; non enim Eccleſiam aſpernari videtur, vel iniuria afficere, qui immunitatis illius conſequendæ nullo propoſito in ea delinquit. Ita Hoſt. in d. c. vlt. num. 2. in verb. quamſi, Ioan. Andr. n. 1. & 2. Zabarel. col. 1. & 2. Abb. n. 1. & 8. Anan. num. 1. 7. & 8. Ioan. de Viſch. de immunit. num. 30. Remig. de Goni in 3. fallent. à num. 2. Menoch. de præſump. lib. 5. præſ. 10. num. 10. & 11. Tabien verb. immunitas ſub num. 9. Anton. Nouar. d. tit. de imm. eccleſ. n. 58. Diana p. 4. tract. 1. reſol. 107. Seſſe deciſſ. 141. n. 8. Gazzin. de defenſ. lib. 1. cap. 38. num. 13. Gambacourt. de immun. lib. 5. cap. 27. num. 2. vbi videtur ſibi contrariari, Ludou. Correa d. par. 3. num. 31. Gutier. d. cap. 1. num. 3. verſ. at quamuis, & à num. 5. Azeued. d. l. 3. à num. 24. Card. Tuſch. d. concl. 11. num. 13. & 14. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 9. q. 9. Villag. d. cap. fin. num. 47. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 5. §. 3. à num. 1. Ioſeph. Seſſe d. deciſ. 141. à num. 8. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſ. 157. vbi ſubdit ſpem, de qua in d. c. vlt. eſſe finalem. Sub ſpe autem immunitatis dicitur quis delinquere in Eccleſia, quando ex electione, & propoſito delinquit, vt cum aliis reſoluit idem Aloyſ. Ricc. d. reſol. 157. num. 2. & delictum commiſſum in Eccleſia ſine ſpe gaudendi probatur, quòd non ex propoſito, & conſultò, ſed ex repentino animi affectu ſit commiſſum, vel caſu fortuito, vt tenet Ioſeph Seſſe d. deciſ. 141. n. 9. In dubio autem ſpe immunitatis occidiſſe præſumendum eſt, Alciat. de præſump. reg. 3. præſ. 33. num. 3. Azeued. lib. 3. num. 26. tit. 2. lib. 1. noua recop. Gutier. d. q. 1. n. 8. poſt princ. audacior enim efficitur talis ad occidendum animo conſequendæ immunitatis, qui forſan extra locum minimè auſus fuiſſet occidere, arg. lib. 1. §. 1. & §. hæc actio, ff. ſi quis teſtam. lib. 103

Contrarium tamen, imò quòd immunitate Eccleſiæ non gaudeat delinquens in ea, etiam quòd deliquerit non ex propoſito, aut ſub ſpe impunitatis, ſed caſu, tenent alij non contemnendæ 104

dæ auctoritatis viri, ea ratione, quia delinquens intra Eccleſiam, & occidens ſumma afficit ipſam iniuria, quæ cum munda ſit, & immaculata, impium ſanè eſt deturpare eam, vel inficere; & vbi crimina obſecrationibus, & piis dimittuntur precibus, ibidem mala iuſtruere, & grauiora committere, *d. cap. de viro, d. cap. quia fruſtrà.* Quare hanc partem ſuſtinet Aufrer. *Tholoſ. deciſ.* 422. Nau. *in man. cap.* 25. *num.* 20. *verſ. nec refert,* Suar. de Pace *d.* §. 3. *n.* 68. *ad fin.* Azcued. *d. lib.* 5. *num.* 26. Anaſtaſ. Germon. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 79. *verſ. imò.* Proſp. Farin. *d. q.* 28. *num.* 54. *& ſeq.* Suar. *de Reliq. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. *in fine,* Bobadil. *d. cap.* 14. *num.* 25. *in fine,* Caſtro Palao *in opere moral. tom.* 2. *diſp. unic. de immunit. eccleſ. puncto* 9. *num.* 12. Sanch. *in conſil. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 18. me citato *in hoc loco,* Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3 *num.* 6. Addo negari non poſſe occidentem, vel vulnerantem in Eccleſia illius iura lædere, aſpernari, & contemnere, qui ea amittat, quæ tantopere Eccleſia deteſtatur; ſicuti igitur qui verba amplexus aduersùs legis utitur voluntatem, in eam incidit pœnam, quæ ab eadem irrogatur, *l. non dubium, C. de legib.* ita is, qui etſi ſe non lædendi Eccleſiam animo in ea occidiſſe dixerit aduersùs illius agens in præſcriptam pœnam incidit, quæ Iure Canonico aduersùs eos datur, qui ſacra violant, & in Eccleſiis licentioſè delinquunt, ex quibus hæc vltima ſententia non videtur improbabilis; ſed primam communem admitti poſſe exiſtimo, vbi quis aggreſſus, & ſe defendens alterum occideret, vel grauius mutilaret.

Atque adeò veteres religioſè ſacram Eccle-
105 ſiarum immunitatem cuſtodiêre, vt ne dum in eis homicidium, aut membri mutilationem, vt ſuprà, committentes, ſed etiam alia delicta enormia, puta adulteria, vel virginum raptus patrantes, minimè eccleſiaſtica gaudeant immunitate. De quo *in c. vlt.* vide Hoſt. *in verb. homicidia, num.* 3. *verſ. dicas ergo.* Ioan. Andr. *num.* 1. *in verb. membrorum,* Anchar. *num.* 1. *notab.* Abb. *num.* 9. Anan. *poſt n.* 1. Boër *deciſ.* 110. *num.* 1. Clar. *d. q.* 30. *num.* 15. Gutier. *d. q.* 1. *num.* 17. Decian. *d. cap.* 24. *num.* 17. Card. Tuſch. *verb. immunitas, concl.* 59. *num.* 4. *&* 5. Villag. *d. c. fin. num.* 59. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 6. Raph. de la Torre *d. q.* 99. *art.* 3. *diſp.* 7. Tanner. *in* 2. 2. *diſp.* 5. *q* 8. *dub.* 1. *num.* 16. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *lib.* 3. *conſ. vnic. n.* 10. *&* 18. *de immun eccleſ.* Portel. *in dubiis Regularib. verb. Eccleſia immunitas num.* 15. Gambacurt. *de immunit. eccleſ. lib.* 5. *c.* 58. *n.* 3. Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.* 2. *cap.* 15. *q.* 16. *num.* 25. Ludou. Correa *in repet. d. c. inter alia, part.* 3. *num.* 34. Pereg. *de immun. Eccleſ. cap.* 6. *num.* 25. Scort. *in Bull. Pont. epit.* 153. *theor.* 385. Diana *moral. reſol. p.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 2. Sanch. *in conſil. moralib. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 1. *dub.* 8. *num.* 24. Caſtro Palao *tom.* 2. *tract.* 11. *diſp. vnic. puncto* 10. *à num.* 5. Trullench *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 3. *n.* 3. *&* 12. quorum plures & præcipuè qui vltimis locis citantur poſt Bullam Gregorij XIV. hos immunitate eccleſ. gaudere affirmant, cùm in ea non excipiantur, nam cùm Bulla excipiat aliquos caſus cum dictione taxatiua *tantum,* & dictio hæc tollat extenſionem ad non expreſſa, ideo hæc Bulla non eſt extendenda, quod tenet Sperel. *deciſ.* 60. *n.* 41 & conſuluit Far. *conſ.* 76. *n.* 7. *&* 9. ac ſecundum illam cõmittentes grauia delicta extra homicidia, & mutilationes membrorum intus Eccleſias, gaudere immunitate eccleſiaſtica, reſoluit Nouar. *d. tit. de immunit. num* 4. nam ſpecificatio dictorum duorum fuit facta per modum formæ, ibi, *ad vnam tantùm formam reducimur,* ac proinde nihil addi, diminui, vel ſubintelligi poteſt, ſed ad vnguem eſt ſeruanda, Ambroſin. *d. cap.* 1. *in fine,* Giurba *conſ.* 60. *num.* 10. Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſtici, deciſ.* 60. *num.* 44. *& deciſ.* 59. *n.* 12. *&* 13. *cum ſeqq.*

Quod locum ſibi vindicat non ſolùm pro his 106
delictis in Eccleſia commiſſis, ſed etiam pro aliis ante, vel poſt per eum extra Eccleſiam perpetratis: iuſtum enim viſum eſt, vt qui ſacram Eccleſiæ dignitatem, & ſanctimoniam læſerint, illius careant perpetuo ſubterfugio, *cap. ad Epiſcopos, cum ſeqq.* 17. *q.* 4. *d. c. fin. de imm. eccleſ.* Robert. *lib.* 1. *rerum deciſ.* 13. Neque Dignus eſt Ec- 107
cleſiarum ingreſſu, qui illius violat, & interimit libertatem. *d. cap. ad Epiſcopos,* & ideò ſic docent Capell. Tholoſ. *deciſ.* 422. Clar. §. *fin. q.* 30. *n.* 15. *ad fin.* vbi Baiar. *num.* 22. Suar. de Pace *d.* §. 3. *num.* 82. Farin. *d. q.* 28. *n.* 60. Card. Tuſch. *d. verb. Eccleſia. concl.* 11. *num.* 12. Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 513. *ampl.* 4. quicquid dicat Cou. *d. cap.* 20. *num.* 15. *verſ. verum eſt,* quem ſequitur Gutier. *lib.* 3. *pract. q.* 1. *n.* 18. Hæc tamen reſolutio venit temperan- 108
da, vbi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet homicida, aliud tunc delictum admittens, vt ad Eccleſiam fugiens illius gauderet immunitate; vindicata enim Eccleſia fuit, & iniuria illa criminis multa abolita, ſic intelligunt Baiard. *ad Clar. d. q.* 39. *num.* 22. Boër. *deciſ.* 110. *num.* 10. Decian. *d. cap.* 20. *num.* 9. Azeued *d. l.* 3. *n.* 27. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recop.* Gutier. *d. q.* 1. *num.* 18. Alex. Ambroſin *d. cap.* 5. *num.* 10.

Amplia principalem reſolutionem quatenus 109
habet in Eccleſia occidentem, vel grauiter vulnerantem, eius immunitate minimè gaudere, vt procedat, cùm quis iuxta Eccleſiam, cœmeteriúmve occidens, vel mutilans, in Eccleſiam, vel cœmeterium aufugit, non hic immunitate gaudebit, ſpe enim proximæ Eccleſiæ cœmeteriíque deliquiſſe videtur non aliter occiſurus, *d. cap. fin. de immunit. eccleſ.* qui, etſi de occidente in Eccleſia verba faciat, ad hanc etiam ſpeciem Interpretes protendunt, cùm & in Eccleſia delinquere cenſeatur, qui proximè occidit, vel mutilat; loci enim propinquitas, actuſque confugij ſtatim ſubſequens, animum arguit. Ita docent Alciat. *de præſ. reg.* 3. *præſ.* 23. *num.* 3. Remig. *d. tract. fallent.* 25. *n.* 1. *&* 2. Nau. *d. cap.* 25. *num.* 22. Couar. *d. cap.* 20. *n.* 15. *verſ.* 26. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 5. *verſ. ex quo inſero,* Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſ.* 10. *n.* 12. *& de arbitr. caſ.* 361. *num.* 38. Gutier. *d. q.* 1. *n.* 15. *&* 16. Tapia *de iure Neapol. rub.* 11. *n.* 57. Raudenſ. *conſ.* 17. *num.* 5. *tom.* 2. Danza *in tract. de pugna Doctor. tit. de immun. Eccleſ. cap.* 2. *num.* 6. Seſſe *deciſ.* 141. *num* 2. Giurba *conſ.* 90. *n.* 4. Fragoſo *in regimine Reip. Chriſtianæ p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 11. §. 2. *n.* 272. Farin. *d. q.* 28. *num.* 56. Bobadil. *d. c.* 14. *n.* 26. Villadieg. *in Politica, cap.* 5. *num.* 4. Eraſm. à Cochier *d. par.* 4. *q.* 65. *n.* 7. Gambacourt. *d. lib.* 5. *cap.* 59. Tannet. *d. dub.* 1. *num.* 17. Contrarium tamen; imò quòd delinquens propè Eccleſiam, etſi ad eam confugiat, gaudere debeat illius immunitate, quia verè in Eccleſia deliquiſſe non dicitur, tenent Alex. Ambroſin. *d. cap.* 5. *num.* 4. Suar. *d. cap.* 11. *num.* 4. *&* 9 Mart. Ital. *d. lib.* 1. *cap.* 4. §. 7. *à num.* 18. *& cap.* 5 § 3 *à n.* 3. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.* 1. *præc.* 8. *q.* 3. *art.* 2. *dub.* 1. *concl.* 1. Pereg. *de immun. cap.* 6. *n.* 30. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 45. Maſtril.

*deciſ.*22.Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*619.*num.*33.Nouar.*d.tit de immun. Ecleſ num.*5.Ambroſin.*de immunit.cap.*5.*ſub num.*4.*verſ. præterea,* Duard. *in Bull.Cœna, lib.*2.*can.*15.*q.*16.*n.*20.latè Speτel *deciſ.*60 *a n.*18. Diana *reſol. moral. par.*1.*tract.*1.*de immun.eccleſ.reſol.*3.*&* *p.*6.*reſol.*10.*t.*1. Sed diſtinctionis fœdere vna, & altera opinio cumponitur, vt ſcilicet prima procedat vbi quis ſpe proximæ Eccleſiæ, cœmeterii ve deliquiſſe videtur; ſecunda verò vt habeat locum quando quis propè Eccleſiam, non ſic ſtudioſè, ea propoſito & animo ad Eccleſiam confugiendi, ſed puta caſu, vt per Vitalio. Alex. Vulpel. Decian. Gutiet. Card. Toſch & alios, quos refert, & ſequitur Farin. *d. tract. num.*212.& *num* 214.ſubdit, quòd in dubio delinquens propè Eccleſiam præſumitur deliquiſſe ex propoſito, & vt faciliùs ſe in Eccleſia tueretur, refert me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib.*1.*cap.*11.*dub.*3.*num.*13.Giurba *conſil.*90.*num.*6.vbi latè eandem adducit diſtinctionem, optimè ſequi videtur D. Mari.Cutel.*de priſcn ac recent Eccleſ.libert.lib.*1.*q.*3 *per tot.*

110 Amplia ſecundò, vt delinquens in vna Eccleſia, poſſit etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit, etiamſi in ea non deliquerit. qui enim vnam offendit Eccleſiam, & illius iura lædit, Eccleſias omnes offendiſſe videtur, vna eſt Eccleſia, vnum Baptiſma, & vno regitur diuino Spiritu, *Extrauag. vnam ſanctam, de maior. & obed.* ita Syluest.*d verb.immunitas* 3.*num.* 6. Remig.*fallent.* 11. *num.*1. Couar.*d.cap.*20. *n.*15. *verſ.*23.Suar de Pace *d.§.*3. *n.*79, Decian.*d. cap.* 28. *num.*8. Anaſtaſ Germon *d.c.*16.*num.*80. Villag. *d cap.fin.num.*60. Azor.*inſtitut.moral.part.*1.*lib.*9. *cap.*9.*q.*9. *verſ.quid ſi quis,* Alex. Ambroſin. *d.cap.*5.*num.*3. Gambacurt. *de immun.lib.*5.*c.*26.*à num.*1. Mari.Ital. *d.lib.*1. *cap.*5 *§.*3. *num.*20.*in fine*, & *num.* 21. Card Tuſch.*d. verb. Eccleſia, concluſ.*11.*num.* 11 Farin. *d.q.*28. *num.*59. & *d. tract.num.*219. Ludou.Correa *in repet.d.cap.inter alia,part.*3. *n.*36. me citato *in hoc loco* Trullench *d.dub* 3.*n.*15.

111 Amplia tertiò, vt etiam eccleſiaſtica immunitate non gaudeat ille, qui in Eccleſia exiſtens aliquem exiſtentem extra Eccleſiam occiderit, vel membrum illi mutilauerit: in delictis enim regulariter inſpicitur initium; & Eccleſiam ſic offendit ſuo auſu occidens extra Eccleſiam exiſtentem, ac ſi in Eccleſia occidiſſet. Quare ſic reſoluunt Abb.*d.cap.vlt. num* 11. & Anan. *num.*5. Azeued. *d.l.*3. *num.*18. *ad fin.* Nauarr. *d. cap.*25. *num.*21. *verſ. nemo item,* Gutier. *d.q.*1.*a num.* 19. Decian. *d.lib.*6. *cap.*24. *num.*7. *verſ. an autem,* & *cap.*18. *num.*6.Alex.Ambroſin.*d.cap.*5. *num.*7. Iacob. de Graff.*tom.*1.*l.*5.*conſ.vnic.de immunit. eccleſ.n.*10. Pereg.*de immunit.cap.*6.*n.*17. Ciarlin. *controuerſ. forenſ.cap* 12.*num.*48.nouiſſimè D.Mari Cutel.*d. tract.de priſcn ac recent Eccleſ. immunit.lib.*1.*q.*9. Megal.*in* 3.*part.lib* 4.*cap.*2.*q.*1.*n.*12 Azor. *d.c.*9. *q.*14 *verſ.*3 Villag.*d.cap.fin.num.*61. & *ſeq.* Suar. *d.lib.*1. *cap.*11. *n.*7.Mari. Ital. *d. lib.*1. *cap.*5.*§.*3. Gambacurt.*d.lib.*5.*cap.*24.*n.*21.Eraſm. à Cochier *d.part.*4.*q.*65.*num.*8.Portel.*in dubiis regularibus verb. Eccleſiæ immunitas, num.* 15.Ludou.Correa *in repet.d c.inter alia,part.*3.*n.*33.Duar.*in Bullam Cœnæ lib.*1.*Can.*15.*q.*16.*n.*2. Sanch.*in conſil. moral.p.*2.*lib.*6.*cap.*1 *dub.*8. *num.*20. Caſtr.Palao *d. puncto* 9.*n.*16. me citato *in hoc loco* Trullench *d. cap.*11. *dub.*3. *num.*7. Quicquid dicant Bonacin. *tom.*2.*diſp.*3.*q.*7.*§.*4.*ſect.*2.*n.*8.Nouar.*d.tit.de immunit.num.*51.*verſ.* & *quamuis.* At communis reſolutio eſt temperanda, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet priùs prouocatus, ſeque defendens homicidium patraſſet, nullam enim tunc iniuriam Eccleſiæ infert defendens, neque occidit ſpe immunitatis qui intra Eccleſiam aggreſſus alterum interimit extra Eccleſiam ſe occidere volentem. Prout etiam declaranda venit, ne tunc ven- 112
dicet locum cùm obſeſſi in Eccleſia non aliter ſe ſe ab hoſtium poſſunt liberare incurſu, quàm occidendo, alioquin, cùm pauci forent inimici, & multi intra Eccleſiam, Eccleſia etiam tutiſſima foret turris, & propugnaculum in ea vix eſt, vt illius occidentes immunitate gauderent, quod voluntariè occiderent: id autem cùm incertum ſit, & ex varietate caſuum contingere poſſet, certa regula definiri non poteſt; iudicis igitur recti arbitrio terminandum eſt.

Amplia quartò exiſtentem extra Eccleſiam ſi 113
vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudere, quoniam Eccleſiam ſuo fœdauit auſu, & illius ſacram deturpauit auctoritatem, *d. cap. fin.* fuit enim verè homicidium in Eccleſia patratum, etſi alibi cœptum; ampliationem ſequuntur, Remig.*fallent.*4.Couar.*d cap.*20. *n.*15. *verſ.*27.Decian *d.lib.*6. *cap.*26. *n.*6. *in fine.* Alex. Ambroſin *d.cap.*5.*num.*8. Suar.*d.cap.* 11.*poſt.n.*7. & 8. Suar.de Pace *d.§* 3. *num.*99.Bobadil. *d c.*14. *n.*29.Mari.Ital.*d.lib.*1. *cap.*5. *§.*3. *num.*47.Farin. *d.q.*28. *n.*61. & *d.tract.num.*224. Marr. *de iuriſd. part.*2.*cap.*51.*n.*26.Ludou Correa *d part.*3 *n.*33. *verſ.vel denique.* Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ.collect.* 1792.Nouar.*d.tit. de immunit. Eccleſ. n.*51.licèt contrarium tutari præſumpſerit Gutier.*d.q.*1.*n.*23. cuius opinionem in vno tantùm caſu recipiendam fore exiſtimo, vbi ſcilicet extra Eccleſiam occidens eum, qui intra ipſam foret, ſe defendens occideret, vel mutilaret, defenſio ſiquidem licita eſt.

Amplia quintò, vt etiam eccleſiaſtica immu- 114
nitate non gaudeat ille qui eum extraxit per vim qui in Eccleſia erat, ſaltem per veſtes extrahendo, quia in Eccleſia delinquit: prout neque gaudet ille, qui extrahi eum iuſſit, quoad delictum in hoc commiſſum, quamuis ſecùs ſit quoad delictum, quòd interficiendo, aut percutiendo poſt eum extractum committeret, quia hoc extra, illud verò intra Eccleſiam commiſſum cenſetur. Ita poſt Remig. & Nauar reſoluit Eraſm. à Cochier *de iuriſd. ordin.in exemptos p.*4.*q.*65. *num.*8. *verſ. neque,* vbi *in verſ. ſeq.* ſubdit eccleſiaſtica immunitate non gaudere, qui ex ipſa Eccleſia ſe iniuſtè defendens pugnat; ampliationem ſequitur Suar.de Pac. *§.*3. *num.*101. me citato *in hoc loco* Trullench *d.c.*11.*dub.*3.*n.*14.
Idipſum cenſeo cùm dolo quiſpiam ab Eccleſia 115
extrahit aliquem, vt poſtea occidat, nam ob dolum in Eccleſia admiſſum doloſus minimè immunitate gaudere poteſt; id autem veriſſimum eſt, neque dubitari poteſt, ſi enim inſidioſe quempiam ad locum quiſpiam duxerit, vt occidatur, minimè immunitate gaudet, arg. *l. ſi obſtetrix,* vbi gloſſ.*verb.factum ff ad l. Aquil.* maiori certè ratione qui in Eccleſia ipſa dolum patrans, & inſidioſè ducens occiſum, non immunitate gaudere poteſt, quòd Eccleſiam dolo, & ſua iniuria violauerit. Neque aliud dici poteſt in eo, qui mandauit quippiam, vt exiſtentem in Eccleſia abduceret, & foras mitteret, vt occideretur,

vel

Digitized by Google

vel mutilaretur, ex mandato læditur Eccleſia, atque ideò mandans minimè illius frui poterit immunitate; ſi verò de homicidio ageretur, poteſt, vt poſt antiquiores Remig. *fallent*. 10. *num*. 4. Nau. *d. cap*. 25. *n*. 21. Suar. de Face *d*. §. 3. *num*. 102. refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub*. 3. *num*. 14.

116 Amplia ſtatò, vt etiam Eccleſiæ immunitate non gaudeat mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eò quòd is turpi mandato Eccleſiam fœdaſſe videtur, & ſicut ille, qui in Eccleſia deliquit, illius nequit ſubterfugio gaudere, *d. cap. vlt.* pariter ne qui ab eadem Eccleſia homicidium alibi fieri inſtruxit; & ideò ampliationem tenent Abb. *in d. cap. vlt. num*. 12. & Anan. *num*. 5. *verſ. quod autem ſi exiſtens*. Nau. *d. cap*. 25. *n*. 21 *verſ. neque qui exiſtens* Gutier. *d. l*. 3. *q*. 2. *ex n*. 1. Azot. *d. cap*. 4. *q*. 14. *verſ. quartò qui in Eccleſia*, Mari. Ital *d lib*. 1. *c*. 5. §. 3. *num*. 48. Suar. *d. lib*. 3. *cap*. 11. *n*. 7. *verſ. & ex eodem fundamento*, Gambacurt. *d. lib*. 5. *cap*. 24. *num*. 25. Duar. & Portel. *locis proximè citatis*, me citato *in hoc loco* Trulleoch *dub*. 3. *n*. 11. Eraſm. à Cochier *d. par*. 4. *q*. 65. *n*. 8. Quamuis poſt Bullam Gregorij XIV. contrarium ſentiant Megal. *in* 3. *part. lib* 4. *cap*. 1. *q*. 1. *num*. 13. Bonac. *de legib. diſp* 3. *q*. 7. § 4. *n*. 11. Farin. *d. tract. num*. 231. Caſtro Palao *d. puncto* 9. *num*. 17.

117 Limita tamen in delinquentibus in porticu Eccleſiæ, nam cùm Bulla Gregorij XIV. & tex. *in cap. fin. de immunit eccleſ.* loquantur expreſsè de delinquentibus in ipſis Eccleſiis, vel cœmeteriis, non autem de porticu Eccleſiæ, & cum ſimus in pœnalibus. & odioſis, non eſt facienda extenſio, etiam ex identitate, & maioritate rationis, ex regulis vulgaribus, & tanto minùs in hoc caſu, vbi adeſt Bulla Gregorij cum clauſula *Sublata*, vt optimè in puncto notauit Farinac. *conſ*. 76. *num*. 14. 118 *l*. 1. vide Diana *p*. 6. *tract*. 1. *reſol*. 7 *propè fin*. Quòd autem in iſto caſu delictum in porticu commiſſum non poſſit dici commiſſum in Eccleſia, patet propter dictionem illam *in*, quæ denotat intrinſecitatem, hoc eſt, intus Eccleſiam, Bald. *in rubr. ff. ſolut. matrim. num*. 7. Bart. *in l. Gallus*. § *ille caſus. num*. 2. *ff. de liber. & poſthum*. Tiraquel. plura de more cumulat *in tract. de retract. lignag*. §. 1. *gloſſ*. 11. *num*. 34. Mari. Ital. *de immun. eccleſ. lib*. 1. *cap*. 4 §. 7. *n*. 2. cum multis per me citatis *dict*. 152. *n*. 16. *in vlt. impreſſ*.

119 Et hinc dicunt Doctores ſtatutum loquens de inſultu facto in domo, non habere locum in inſultu facto in portico, tex. *in l. cætera*, §. *quòd ſenatuſconſultum ff. de legat*. 1. vbi porticus venit per extenſionem, & ibi notant Doctores omnes, & Alex. *num*. 3 & licèt quis non poſſit capi in domo, *l. plerique ff. de in ius vocando*; poteſt tamen capi in porticu, Gabr. *de maleſic. concl*. 7. *num*. 25. & in puncto, quòd diſpoſitio loquens de Eccleſia non habet locum in porticu, Abb. *in cap*. 1. *num*. 4. *de decim*. Et in fortioribus terminis Beroi. omninò videndus *conſ*. 77. *lib*. 3. vbi de ſtatuto imponente pœnam apponenti manus ad arma in Eccleſia, conſuluit, & optimis rationibus, non habere locum in apponente manus ad arma in oſtio, vel porta Eccleſiæ, & tamen porta eſt magis priuilegiata, quàm porticus, vt notabiliter dicit Bald. *in rub. ff. ſolut. matrim num*. 3. & tamen, quia Bulla, & dictus tex. *in cap. fin*. non ſunt contenti dictione illa *in*, ſed dicunt, in ipſis Eccleſiis, & ſic dictio illa *ipſis*, denotat ad oculum, & eſt perſonaliſſima, Iaſ. *in l. ſi quis filium. num*. 12. *ff. de acquir*. Dec. *conſ*. 456. *num*. 2. Non obſtat, quod porticus eſt immunis, ergò, & in ipſo delinquens dicitur committere in Eccleſia, quia reſpondetur porticum eſſe immunem, ſicut Eccleſiam per extenſionem, vt ſuprà notaui. & ratio eſt, quia in fauorabilibus fit latior interpretatio ſed in odioſis, & pœnalibus ſtrictior, ita vt delinquens in portico non poſſit dici delinquere in Eccleſia, notant Remig. *de immun. ampl*. 2. Ioan. de Viſch. *in eod tract. n*. 60. latè Florin. de S. Petro *in l. qu. d. an*, *ff. de ſeruit. vrban*. Mari. Anton *var. reſol. lib*. 3. *reſol*. 11. *num*. 18. Nam locus ſacer ad effectum inducendi ſacrilegium non ita latè ſumitur, ſicut ad effectum gaudendi eccleſiaſtica immunitate, Vincent. de Franchis, *deciſ*. 402. *num*. 9. & 11. vbi etiam adducit rationem, quia quando agitur de immunitate, ſumus in fauorabilibus; quando autem agitur de graduando delictum, ſumus in odioſis, & pœnalibus, Nald. *in ſum. verb. ſacrilegium n*. 4. Suar. *de Relig. tom*. 1. *lib*. 3 *cap*. 9. *num*. 1. Spetell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ*. 62. *num*. 24.

Plores autem caſus & delinquentium genera 120
Iure Ciuil. *in d. l. præſenti. C. de his, qui ad Eccleſ. confug*. excipiuntur, qui ſi ad Eccleſiam confugiant, minimè illius gaudent immunitate; ſed in hac materia ſemper recurrendum eſt ad *d. Conſtitutionem Gregorij XIV*. incip. *Cum alias*, 9. *Kalend. Iunij* 1591. apud. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p*. 2. *c*. 4. *ſub tit. de immun. Eccleſ.* in qua omnia priuilegia, & immunitates Eccleſiis concesſa reducuntur, & moderantur ad certam formam, & ibi ſic ſtatuitur. *Vt laicis ad Eccleſias, locaque ſacra, & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumve cœmeteriis committere non verentur; aut qui proditoriè proximum ſuum occiderunt, aut aſſaſini, vel hæreſis, aut læſæ maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis Rei immunitas eccleſiaſtica non ſuffragetur*, &c.

Quæ quidem Gregoriana Conſtitutio non alium ab Eccleſiarum immunitate excludit, quàm nominatim in ea expreſſos, vt per Anaſtaſ. Germon. *d. lib*. 3. *cap*. 16. Cened. *d. q*. 42. *num*. 10. & alios, quos refert, & ſequitur Giurba *conſ*. 30. *num*. 5. nec ex identitate, aut maioritate rationis extendenda eſt ad alios quàm expreſſos, Farinac. *in tract. de immunit. num*. 98. Ambroſ. *d. cap*. 2. *n*. 14. Giurba *conſ*. 100. *num*. 14. Et ſic cum Bulla loquatur de occidente vel mutilante membrum intus Eccleſiam, non eſt trahenda ad abſcindentem partem aliquam quæ non ſit membrum, ſcilicet digitum. qui non dicitur propriè membrum, ſed officium membri, cui deſeruit, ex Giurba *conſ*. 40. *num* 10. *cum ſeqq*. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun Eccleſ. num*. 54. qui & alij reſoluunt Bullam procedere quando truncaretur, mutilaretur, ſeu abſcinderetur membrum, ſecus autem ſi debilitaretur; ſi enim membrum non ſit à reliquo corpore ſeparatum, licèt ſit inutile, eſt pars corporis, ipſumque corpus diceretur integrum ex omni ſui parte, de quo latè R. P. D. Spetell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ*. 59. *num*. 11. *cum ſeqq*. & idem Giurba *d. conſ*. 40. *n*. 24. & 25. poſt Gambacourt. *d. cap*. 17. *num*. 6. ſubdit quòd immunitate non gaudet ſi quis totaliter membrum non ſecet, nec illud à reliquo corpore ſeparet, ſed ita grauiter

lædat

Digitized by Google

lædar ne poſſit amplius in corpore conſeruari, vt medicorum conſilio abſcindatur, tantundem eſt ac ſi ipſe abſcidiſſet; is enim abſcidit, qui ita malè afficit, vt abſcindi neceſſe ſit; at ſi ex malo ipſius regimine, vel aliunde oriretur poſtea ſcandi membri neceſſitas, non ex illius percuſſione; tunc nec eſt in ipſum percutientem infligenda mutilationis culpa, ſed percuſſionis tantùm, & ideo ſi in Eccleſia commiſerit, ab Eccleſia adhuc defendendus eſt reus. Vnde regula eſt quòd omnes fruuntur immunitate Eccleſiæ, quantumcumque grauia delicta commiſerint, niſi ſint de illis in dicta Bulla exceptis. Guazzin. *d p.1. defenſ.1.c.37.n.5 1.* Giurba *conſ.30.num.5.* Duard. *in Bullam Cœna conſ.15. q.16.n.17.* Carol. Maranta *t.2.reſp.36.n.29.* Decian. Farin. Gratian. Azor. & alij, quos refert & ſequitur Carlin, *controuerſ. forenſ.c.10.n.4* Spetell, *deciſ.22.n.8.*

Nihilominus de aliquibus crimina atrocia committentibus controuertitur inter Doctores, an propter atrocitatem fiant huius ſacræ immunitatis indigni. In primis de raptoribus Virginũ loquens Gab. Pereir. *de manu Regia p 2 c.50.n.11.verſ verum,* reſoluit eos eccleſiaſtica immunitate nõ gaudere in Regno Portugaliæ, ſi in tali raptu inſidiæ, & proditiones miſceantur, Ludou. Correa nobilis etiam Luſitanus *in repet. ad. d. cap. inter alia, p.3. num.14.* abſolutè dicit Virginum raptores hac immunitate non potiri, & multipliciter reſpondet ad text. *in c. de raptoribus 36. quæſt.1.n.16.* cum parente meo reſoluit deflorantem Monialem ſi ad Eccleſiam confugiat, minimè gaudere eius immunitate, prout refert, licèt non ſequatur, Diana *p.4. tract.1. reſol.43.*

121 De adulteris quòd gaudeant eccleſiaſtica immunitate, tenent Ludou. Correa *d. part.4. num.1.* Spetell. *deciſ.59. num.32.* Diana *d part.6. tract.1. reſol.26.q.7.*

122 De reo criminis peculatus quòd gaudeat eccleſiaſtica immunitate, docent Decian. *d. lib. 6. cap.28.num 15.* Farin. *d. tract. num.97.* refert me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c.11. dub.3. n. 28. in fine.*

De fabricatoribus falſæ monetæ idem reſoluunt Guttet. *pract. lib.3. quæſt 4.* Farin. *d. tract. de immun. num.92.* Giurba *conſ.20.n.1. & conſil.30. num.6.* & de illius conſortibus Mari. Italia *d. lib.1. cap.5.§.1. num.15.* Bonacin. *d. puncto 16.§.6.n.4.* Diana *part.1. tract.1. reſol.31. prope fin.* & me citato *in hoc loco p.6. tr.1 reſol.19.* Et ideò *cùm ad Eccleſiam ſancti Antonij extra mœnia ciuitatis Neapolis quidam monetarij confugiſſet, excellentiſſimus Prorex, bonæ memor. Paulo V. ſupplicauit quatenus eius Nuncio vt eoſdem monetarios ex dicta Eccleſia ad Regiam Curiam conſignare in mandatis iniungere dignaretur. Sanctiſſimus autem ſub die 19. Iunij 1619. mandauit dari litteras Nuncio, vt conſtito ſibi ſummariè & ex proceſſibus laicorum quod iſti ſint monetarij, eos conſignari mandet.*

123 De reo criminis ſacrilegij, vnde Nau. *d. c.35. num.19 verſ. gaudet etiam,* Remig. *fallent.3. num.2,* Villag. *d. cap. fin. num.59. & 43.* Alex. Ambroſ. *d. c.5. num.6.* Mari. Italia *d. lib.1. cap.5. §.3. num.75. cum ſeqq.* Diana *d. part.6. tract.1. reſol.26. verſ. quæro ſexto,* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, p.3. num.35.* vbi reſoluit quòd ſacrilegium committens extra Eccleſiam, & ad ipſam confugiens, illius gaudet immunitate, ſecus ſi in ipſa Eccleſia ſacrilegium commiſerit, & *n.37.* reſoluit quòd, percutiens, aut notoriè percutiens clericum, ſi ad Eccleſiam confugiat, non gaudet eius immunitate, de quo etiam Bobadilla *in politica lib.2. cap.14. num.47.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 309.* Ioan. Sanci. *in ſelect. diſput.44. n.52.* Giurba *conſ.70. num.1.* D. Mari. Cutel. *d. lib.1.q.34.* Furtum committens in Eccleſia de re ipſius Eccleſiæ, quamuis ſit ſacrilegus, nihilominus tamen gaudet eccleſiaſtica immunitate. Ita Farin. *in tract. de immun. num.101. & 217.* qui loquitur in furto pyxidis, Ambroſin. *eod. tract. cap.5. num.6* Pereg. *in ſimili tract. cap.11. num.15.* Bonacin. *circa primum Decalogi præceptum diſput.3.q.7. puncto 5. num.11.* me citato *in hoc loco* Diana *d. part.6. tract.1. reſol.9.* & ſic cenſuit Sacra Congreg. Immunitatis *in Squillacen. 18. Martij* 1631. & latiùs *n.164.*

124 De blaſphemo quòd gaudeat Eccleſiarum immunitate, tenent Nau. *d. cap. 25. num. 20. verſ. quod noſtro iudicio,* Eraſm. de Cochier. *dict. part.4. quæſt.65. n.2. verſ. Iudæi,* Alex. Ambroſin. *de immun. c.8 ex num.10.* Pereg. *eod. tract. cap.12. n.12.* Diana *part.4. tract.1. reſol.51.* præcipuè vbi vſu ſic receptum fuerit, ex Trullench *dict. lib.1. cap. 11. dub.2. num.3.* Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. num.4.* Diana *part.6. tract.1. reſol.26 quæſt.8.* niſi blaſphemias hæreticales proferat, hunc enim immunitate non gaudere certum eſt, & in his terminis accipienda ſunt quæ reſoluunt Remig *fallent.24.* Cou. *d. num. 11. verſ.14.* Suar. de Pace *d. § 3. n.110.* Boër. *deciſ.110. à princip.* Decian. *dict. lib.6. cap.16. n.6.* Barard. *ad Clar §. fin. q.30. n.15.* Marta *de Iuriſdict. part.2. cap.51. num.20.* Ludou. Correa *d. part.3. n.35.* D. Mari. Cutel. *d. lib.1. q.39.* Farin. *d. q 28. num.67. & d. tract. de immun. n.173.* vbi *n.175.* benè aduertit non ſolùm blaſphemum hæreticalem, ſed etiam quemcumque alium de hæreſi quouis modo ſuſpectum ſi ad Eccleſiam confugiat, ab ea à miniſtris ſancti Officij indifferenter extrahi poſſe, de quo etiam Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. d. immunit. n.43.*

125 De ſortiariis, ſeu malefìcis, Martin. Delri. *diſquiſ. magic. lib.5. ſect.7.* Eraſm. à Cochier *d. part.4. q.65. num. 9.* De abortum procurantibus vide Trullench. *d. lib.1. cap.11. dub. 2. num.30. prope fin.* vbi refert apud me haberi dominos Cardinales *ſub die 3. Septembris* 1632. declaraſſe procurantem malis medicamentis abortum non gaudere immunitate, & *in principio dicti n.30.* poſt Sanch *d. lib.6. cap.1. dub.10.* ex Caſtr Palao *d. diſput. vnica puncto 10. num.3.* addit mulieres, quæ partum exponunt, ſeu alio modo occidunt, ſi detecto flagitio in Eccleſiis ſe recipiunt, gaudere Eccleſiæ immunitate.

126 De Simoniaco quòd gaudere debeat eccleſiaſtica immunitate, præcipuè ſtante Bulla Gregorij XIV. vbi non reperitur exceptus, Bonacin. *dict. puncto 16.§.5. num.12.* Farin. *dict. tract. de immunit. num.177.* me citato *in hoc loco* Diana *d.p.6. tract.1. reſol.26.q.9.*

127 De Sodomita quòd gaudere debeat Eccleſiarum immunitate, attenta Bulla Gregorij XIV. reſoluunt Danza *de pugna Doctorum tit. de immun. Eccleſ. cap.4. per tot.* Anton. de Souſa *in aphoriſmis Inquiſit. lib.2. cap.26. n.30.* Pereg. *de immun. cap.6. num.23.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.5 collect. 1792.* Scortia *in ſelectas ſummorum Pont. Conſtit. epit.153.* Giurba *conſ.100. num.15.* Ioan Antonin. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. n.4. verſ. & de clerico ſodomita,* Carol. Maranta *part.2. reſp. 36. n.22.* Farin. *d tract. de immun. n.206. & 209.* Trullench *d. c.11. dub.3. num.30.* poſt Caſtr. Palaum, Sanch. &

Digitized by Google

& Bonacin. Diana part.4.tract.1.reſolut.45.

Contrarium verò immò Sodomitam eccleſiaſtica immunitate non gaudere; reſoluunt Salzed. ad Bernard. c.89. verſ. laicus, Auendan. de exequendis mandat. part.1. cap.29. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom.2. q.30. art.4. Mari. Italia d.l.1. cap.5. § 3. Curia Philip. part.3. §.12. num.19. Humad. ad Greg. Lopez in l.4. tit.11. num.5. p.1. pag.96. Iacob. de Graſſi. tom.1. lib.3. conſil. vnico num.10. & 18. de immun. Eccleſ. Gambac. lib.2. c.18 Bobadil. in ſua politica lib.2. cap.14. num.20. Caſtill. Secul. part.2. deciſ.155. per tot. Raph. de la Torre in 2.2. tom.2. q.99. art.3 diſp.7. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. l.9. cap.26. n.38. in fine tom.1. Portel. in dub. Regular. verb. Eccleſiæ immunitas num.15. Tannet. 2.2. diſp.5. q.8. dub.1. num.16 D. Mari. Cutel. d. lib.1. q.2. Hieron. Roderic. in compendio quæſt. Regular. reſol.56. n.5. Ludou. Correa d. part.3. n.4. Melch. Phœbos Luſit. deciſ.81. n.7. tom.1. Verùm quamuis hæc opinio ſit maiori Doctorum calculo recepta, nihilominus primo loco relata magis conformis eſt diſpoſitioni Gregorij XIV. & ideo in praxi ſequenda.

128 De offendentibus perſonam alicuius Principis inferioris ſuperiorem recognoſcentis, Alex. Ambroſ. c.9. num.5. Pereg. d. tract. de immun. cap.9. num.8. Mari. Italia d. lib.1. cap.6. §.7. num.29. cum ſeqq. Farin. d. tract. de immun. n.187. Melch. Phœbos Luſitan. deciſ.81. num.6. tom.1. vbi poſt Rebuff. Clar. Bobadil. & alios reſoluit crimen læſæ maieſtatis committentem non gaudere Eccleſiæ immunitate, quia eſt de exceptis in Bulla, Diana p.1. tract.1. reſol.6. & part.6. tract.1. reſol.18. D. Mari. Cutel. d. lib.1. q.6.

129 De frangente carceres, & inde ad Eccleſiam confugiente, vide Boër. deciſ.110. n.8. & 9. Nau. d. cap.25. num.19. verſ. & etiam. Villagut d. cap. fin. num.41. Anaſtaſ. Germon. d. lib.3. cap.16 num.77. Suar. d. lib.3. cap.11. num.18 & 19. Alex Ambroſ. d. cap.10. num.11. Cardin. Tuſch. d. verb. Eccleſia concl.10. num.30. Gambacurta lib.5. cap.5. num.6. Eraſm. à Cochier d. part.4. q.65. num.2. verſ. effractores, Ludou. Correa d. part.3. n.13. Melch. Phœbos d. deciſ.81. num.21. Gabr. Pereira d. cap.50. n.87. Ciarlin. controu. forenſ. c.14. num.8. D. Mar. Cutel d. lib.1. q.19. n.6. Diana d. p.6. tract.1. reſol.26. quæſt.5.

130 De bannitis, vide Nau. d. cap.15. n.19. ad fin. verſ. exules etiam, ſiue banniti, Ludou. Correa d. p.3. n.40. verſ. de bannito, Clar §. fin. q.30. verſ. ſcias autem. Cochier vbi ſupra, Bonacin. d. punct.16. §.5. num.15. Farin. d. q.28. n.47. & d. tract. de immunit. num.37. vbi num.42. tenet bannitos, & condemnatos gaudere eccleſiaſtica immunitate, ſi banniti & condemnati fuerint pro crimine non excepto, ſecus pro crimine excepto à Bulla Gregorij XIV. referunt me citato in hoc loco Trullench d. lib.1. cap.11. dub.3. num.28. & Diana d. p.6. t.1. reſol.21.

132 De excommunicato Boër. deciſ.110. n.5. & 7. Nau d. cap.25. n.19. verſ. tertiam quod ex hoc infertur, Eraſm. à Cochier d. p.4 quæſt.65. n.2. verſ. præterea excommunicati, Azor. d. c.9. verſ. quid de pagano, Card. Tuſch. d. concl.10. n.26. Suar. d. l.3. cap.10. num.3. & 4. Alex. Ambroſ. cap.8. num.12. verſ. & propterea, Catharin. crimin. deciſ.95. n.17. Anaſtaſ. Germon. d. lib.3. c.16. num.72. cum ſeqq. Villagut d. c. fin. num.44. Franc. Leo d. cap.13. n.29. Mari. Ital. d. lib.1. cap.2. §. vnico à num.1. Farin. dict. q.28. num.39. & d. tract. de immun. n.44. Peregrin. eod. tract. cap.12. num.2. Aloyſ. Ricc. p.1. deciſ.94. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. n.22. Diana d. p.6. tract.1. reſol.26. q.3. Trullench d. lib.1. cap.11. dub.2. num.6. vbi ait eum gaudere hac immunitate, & idem dicit de perſonaliter interdicto, degradato, & ſuſpenſo.

De ſtrigia inferentibus in Eccleſia, ſciendum 132
eſt quòd ſtante dicta Bulla Gregorij XIV. dubitatum fuit per Archiepiſcopum Ianuenſem, an inferentes ſtrigia in Eccleſia dictæ immunitatis priuilegio gaudere debeant? Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ſub die 16. Nouembris 1618. affirmatiuè reſpondet.

De condemnato ad triremes, vel ad aliquod 133
opus publicum, vide Donat. Anton. de Marinis quotid. reſolut. cap.177. num.2. Gabr. Pereira de manu Regia p.2. cap.50. num.17. Ioan. Anton. Nouar. d. tit. de immun. Eccleſ. num.27. Ludou. Correa in rep. dict. cap. inter alia, p.3. n.9. Diana p.1. tract.2. reſolut.40. & part.4. tractat.1. reſolut.47. & part.6. tract.1. reſol.22. Giurba conſ.30. vbi latè an voluntarij remiges, quos bonauoglia appellant, aut perpetuo, vel ad tempus in triremes damnati, ſi ab eis in Eccleſiam confugerint, ſacri loci immunitate gaudent, D. Mari. Cutel. dict. lib.1. quæſt.40.

Quæſtio ſupereſt examinanda, an is, qui duo 134
commiſit delicta, alterum quo immunitate non gaudet, alterum quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poſſit ab Eccleſia iuſtè abduci, & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit? Et non abduci poſſe videbatur, quòd Eccleſia eum tueri debeat ex eo crimine, quo eccleſiaſtica immunitate gaudet, & cùm ſemel illius ſubterfugium ſuſceperit, nequit ab Eccleſia reus diuelli, quam olim opinionem Ioan. de Viſch. defendere viſus eſt in tract. de immun. eccleſ. num.64. Sed contrariam meritò tenuerunt Aufret. Tholoſ. deciſ.422. Nicol. Boër. deciſ.110. n.10. & 11. Remig. in tract. de immun. eccleſ. fallent.11. ad med. Gam. Luſit. deciſ.52. n.1. & 2. impium enim foret, & ab omni religionis cultu alienum, vt eos Eccleſia defenderet, qui illius nequeunt immunitate gaudere; porrò cùm delicta ſuas pœnas habeant, & diuerſorum multa diuerſa ſint, fieri non poteſt, vt alterius criminis, cuius Eccleſia immunitatem non concedit, reus libertatem conſequatur. Quam tamen vltimam ſententiam temperandam eſſe exiſtimo, niſi criminis reus punitus illo fuiſſet, propter quod Eccleſiæ immunitate gaudere non poterat, tunc ſanè extrahi ab Eccleſia propter aliud non poſſet, non enim de alterius iam puniti nunc, ſed de illius agitur mulcta, cuius Eccleſiæ gaudet immunitate, ita Boër. & Remig. citatis locis, Flores de Mena ad dict. deciſ. 52. Gam. Gutier. l.3. pract. q.1. n.18. ad fin. Azeued. l.3. n.27. tit.2. lib.1. nouæ recop.

Sed quæſtio eſt magis dubia, an Clerici, & Re- 135
gulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes gaudeant eccleſiaſtica immunitate in illis caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt? In qua vna ſententia tenet non gaudere, eámque expreſsè tuentur Abb. Panor. in d. cap. inter alia, n.13. vbi adducit ſex rationes, aſſeritque ſe non reperiri aliquem textum, qui de hoc prouideat, Guilielm. Mayn. in l. nemo, ff. de regal. iuris, fol.251. col.1. n.31. Syluestr. in ſum. verb. immunitas 3. n.2. v. tertiam Clerici, vbi ſequitur Abbatem Panor. Menoch. de ſucceſſ. progreſſu, l.3. §.22. num.54.

num. 54 Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 3. *num.* 3. vbi dicit ita tenendum intrepidè, Barbet. *in viatico iuris, tit. de violator. immun.* dicens, quòd Clericus, qui diſciplinæ fugiendæ cauſa confugit, poteſt extrahi, Fr. Emmao. *quaſt. regul. tom.* 2. *quaſt.* 51. *art.* 4 dicit tenendam opinionem Clari dicentis de conſuetudine, & quòd credit Religioſos non gaudere, quia raro exeunt è clauſtris, Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 3. *de perſonis, quæ gaudeant Templ. immun. c.* 10. *num.* 5. vbi dicit hanc ſententiam, ſcilicet Abb. probandam, & reſpondet contrariis, Baptiſt. de Salis *in ſum. verb. immunitate, il.* 2. *fol.* 77. *part.* 2. vbi de Religioſis loquitur, quia raro exeunt è clauſtris. Bellet. *diſquiſit. Cleric. p.* 1. *tit. de fauore cleric. perſonali,* §. 15. vbi hanc probat ſententiam, ſi iudex ipſius cauſâ diſciplinæ, & non odij vult eum arcere ab Eccleſia, & extrahere, incarcerare, & punire, Suar. de Pace *in pract. tom.* 1. *cap.* 3. §. 3. *n.* 141. Humad. *in l.* 4. *gloſ.* 8. *n.* 2. *tit.* 11. *part.* 1. Montalu, *in l.* 3. *tit.* 20. *l.* 15. *gloſ.* 1. Villadieg. *ad forum iuzgo lib.* 9. *tit.* 3. *l.* 1. *n.* 10. Villagut *de extenſ. leg. cap. fin. num.* 64. Guazin. *de defenſ. rerum lib.* 1. *c.* 37. *n.* 49. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *cap.* 14. *n* 57. Aloyſ. Ricc. *part.* 2. *deciſ.* 89. Curi. Philipp. *part.* 3. §. 12. *num.* 17. Tanner. *in* 2. 2. *diſp.* 5. *quaſt.* 8. *dub.* 1. *n.* 16. Megal. *part.* 3. *lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 34. Zipæ. *in analytica poſtremi iuris eccleſ. enarrat. lib.* 3. *tit. de immunit. eccleſ. n.* 9. Peregrin. *de immunit. eccleſ. c.* 12. *num.* 3. Bonac. *de legib. diſp.* 3. *q.* 7. §. 3. *n.* 7. & *de cenſur. extra Bull. diſp.* 2. *q.* 3 *punct.* 16. §. 5. *num.* 5. Portel. *in dubiis regularib. verb. eccleſia immunitas, n.* 13. Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, tract.* 2. *l.* 4. *cap.* 4. *n.* 52. Homobon. de bonis *de examine eccleſ. tract.* 12. *quaſt.* 26 *ſuppoſ.* 3. Eraſm à Cochier *d. part.* 4. *q.* 65. *n.* 8. *propè fin.* nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quaſt. regular. reſol.* 56. *n.* 5. Caſtro Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 11. *punct.* 7. *n.* 17. vbi hanc opinionem propter conſuetudinem reputat probabiliorem Sanch. *in conſil. moralib. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 6. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 50. *num.* 4. nouiſſimè D. Mari. Cutelli *in doctiſſime tract. de priſca ac recenti Eccleſia immun. l.* 1. *q.* 24. *per tot.* vbi *quaſt.* 25. de Religioſis in propriis Monaſteriis delinquentibus.

136 Horum autem opinio vndecim præcipuè rationibus comprobatur. Primò, quia hoc videtur ſentire gloſ. *in c. nullus clericorum* 11. *q.* 4. vt aſſerit Panor. *d. num.* 13. Secundò, quia leges ciuiles loquuntur tantùm de laicis ne extrahantur ab Eccleſia, nam de Clericis ſtatuere non poſſunt; Canonica verò iura, licèt non diſtinguant inter Clericos, & laicos, tamen & ipſa videntur reſpexiſſe tantùm laicos non Clericos, nam omnia iura Canonica videntur loqui quòd eccleſiaſtici iudices debent impetrare à ſæcularibus ne ipſos condemnent ad mortem, quod non poteſt conſiderari in eccleſiaſticis. Panor. *d. loco verſ. ſecundò conſidero.* Tertiò mouetur idem Panorm, quia Epiſcopi Clericos, & Abbates religioſos caſtigant, verberant, & puniunt in Eccleſiis, & monaſteriis, vt notatur *in c. vniuerſitatis, de ſentent. excomm.* & *cap. fin. de regularib.* & de Epiſcopo condemnante in Eccleſiis, & tenente carceres in Palatio ſuo, traditur *in cap. præceptum* 2. *q.* 2. *cap. qua fronte, de appellat.* Quartò, conſiderat idem Panor. quòd ſi verum eſſet, quòd Clericus gauderet hac immunitate, hoc tenderet non ad decorem, ſed ad maximum dedecus Eccleſiæ, cùm videretur velle defendere facinora Clericorum, qui tamen Sancti eſſe debent, & in ſuis actibus relucere, *c. oportet Sacerdotes* 81. *d.* & cùm non poſſint in corpore puniri, non poſſent etiam puniri in fortunis, ſi nullas fortè haberent, & ſic remaneret impunitum facinus. Quintò, adducit Panorm. *Clem.* 1. *de priuileg. in verſ. ſi quis contra præmiſſa,* & *in cap. non ſolum, de regular. lib.* 6. vbi Religioſi delinquentes in religione mandantur ſubijci grauibus pœnit. Sextò mouetur, quia cùm Clerici frequenter delinquant in Eccleſia, & ſic Religioſi, vel ſaltem intra triginta paſſus, ſequeretur, quòd de his delictis non poſſent puniri, ſi non poſſent ab Eccleſia extrahi, contra *c.* 2. & *cap. cùm illorum, de ſent. excom.* Septimò, quia iſta immunitas fuit adinuenta contra ſæculares poteſtates, non eccleſiaſticas, arg. *cap. frater,* & *cap. definiuit* 17. *q.* 4 Ioan. Andr. *cap. inter alia n.* 4. *verſ. per hanc gloſ.* refert Menchac. *de ſucceſſ. progreſſu* §. 22. *n.* 54 *verſ. quaſi eccleſiaſtica illa immunitas,* vbi dicit, quòd & generaliter conſtat non iure diuino, aut naturali, ſed tantùm poſitiuo Eccleſiarum immunitatem inuentam fuiſſe, vt affatim probat Cou. *var. lib.* 2. *cap.* 20. *in prin.* ſicque videtur non procedere contra ipſos iudices eccleſiaſticos, dum Clericum delinquentem proſequuntur, idem tenuit Guliel. de Monte Lauduno *in Clem.* 1. *de pœnit.* & *remiſſ.* quem refert Mayn. *eodem loco.* Octauò, quia Eccleſia non præſumitur priuilegiaſſe contra ſe, *c. cum inſtantia, de cenſib.* Ioan. Andr. *in d. c. inter alia, n.* 4. *verſ. ad ſecundum.* Nonò, quia maior eſt immunitas perſonalis Clerici, quæ illi conceditur ratione ſuæ conſecrationis, quàm illa, quæ prouenire poteſt ex circunſtantia loci, ſed prior non impedit quominus à ſuo Prælato poſſit Clericus incarcerari, & corporaliter puniri intra eccleſiaſticos limites, *cap. vniuerſitatis, de ſent. excomm.* ergo nec locus ſacer impediet, Suar. *d. c.* 10. *num.* 6. *verſ. item maior eſt.* Decimò, quia eccleſiaſticum iudicium cenſetur magis medicinale, quàm vindicatiuum, & ſpirituale potius, quàm temporale, & ideò tale iudicium intra Eccleſiam fieri non prohibetur; ergo nec prohibetur fieri circa perſonam Clerici, extrahendo illum ab Eccleſia. Vndecimò, quia indecorum eſt iudicem eccleſiaſticum violare Eccleſias, cuius eſt proprium eas tueri, Mench. *d.* §. 22. *n.* 54. *ad fin.*

Altera ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, negat etiam attenta ſola Iuris communis diſpoſitione ipſos Clericos ab eccleſiaſtico Prælato extrahi poſſe ab Eccleſia, ac proinde, tenet quòd ſi ad eam confugiant, eccleſiaſtica gaudere immunitate, eamque defendunt Card. Zambar. *in d. cap. inter alia, num.* 7. *q.* 6. iuncta iis, quæ dicit *in Clem.* 1. *num* 9. *de Pœnit.* qui tenet Clericum homicidam confugientem ad Eccleſiam gaudere immunitate, & hoc eſſe de iure verius, vt confugiens ſit tutus etiam ab eccleſiaſtico iudice. 137

Roman. *conſ.* 126. *per tot.* vbi concludit Presbyterum non potuiſſe capi in clauſtro Eccleſiæ, ac proinde fuiſſe relaxandum, ſubdens ſe in ſua conſcientia Clericum ſic captum relaxaturum, & *conſ.* 234. *per tot.*

Ioan. de Viſchis *de immun. num.* 3. vbi ita dicit. *Stat ergo regula, & vera concluſio, quòd iudex etiam eccleſiaſticus non poteſt fugientem ad Eccleſiam inuitum etiam ſubditum ſuum, ſiue Clericum, ſiue laicum extrahere, nec pœnã corporis afflictiuam imponere* & *n.* 9 & *ſeq.* diluit argumẽta Abb. & *n.* 72. *verſ. prima concluſio,* & *v. ſecunda concluſio,* vbi, quòd nec iudex

Digitized by Google

iudex ſæcularis laïcum, nec iudex eccleſiaſticus laïcum, vel clericum diſciplinæ cauſâ poteſt extrahere.

Remigius de Gonni *de immun.eccleſ.fallent.*21. vbi poſt relatos hinc inde Doctores *n.* 2. per hæc verba concludit. *Poſſumus confiteri dicta Panor. procedere in Clericis, & religioſis delinquentibus in Eccleſia, per c. fin. eod. tit. in aliis verò videant ſuperiores, quid ſit in iſtis iudicandum, poſſet dici, quòd alij gaudeant, prout expreſsè dicit Roman. vbi ſuprà. Nam Clerici, vt plurimum, maximè hodie alibi, quã in Eccleſia viuunt & reſident, ſecundùm Ludou. & Ioan. de Viſchis vbi ſup. Hodie tamen opinio Panor. indiſtinctè ſeruatur, & ita vidi practicari.*

Ioan. Bernard. Diaz. *in pract. crimin. cap.* 125. vbi quòd opinio Ioannis de Viſchis eſt verior, & communis, ſubdit tamen ex conſuetudine poſſe Clericos à ſuis iudicibus extrahi ab Eccleſiis, quam limitat non procedere in caſibus, vt Clericus poſt degradationem tradendus eſſet Curiæ ſæculari; tunc enim ait, aut non eſt extrahendus, aut ſi extrahatur poſt degradationem verbalem, ad Eccleſiam reducendum eſſe iudicat æquiſſimum.

Bonifacius de Vitalinis *in Clem.* 1. *n.* 70. *verſ. nec obſtat, de pænit. & remiſſ.* vbi quòd gaudet immunitate Nobilis, ignobilis, pauper, diues, iuuenis, ſenex, Clericus, laicus, crimınoſus, vel ære alieno ſuppoſitus, nulla facta diſtinctione.

Ioannes Maria Monticel *in praxi crim. reg.* 12. *de captura rei, n.* 18. *fol.* 114. ibi, *Amplia, vt tanto magis verum ſit, quando delinquens, qui moraretur in Eccleſia, eſſet Clericus.*

Bernardus de Landriano *in addit. ad Angel. Aretin. de maleſic. verſ. quod fama publica præcedente, n.* 59. *lit. A.* vbi ſequitur Romanum.

Couarruuias, *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 16. ſequitur etiam Bernardum Diaz, quem in ſecunda parte reprobat dicendo, quòd ſi Clericus commiſit delictum dignum degradatione, & traditione curiæ ſæculari, non obtinet locum Eccleſiarum, & Templorum immunitas, & quod ideò poteſt extrahi, & tradi curiæ ſæculari.

Nauarrus *in man. c.* 25. *n.* 22. ſic ait; *Neque perſona eccleſiaſtica gaudent immunitate, iuxta Panor. in d. c. fin. vſu receptum, quod videtur limitandum, quoad iudicem eccleſiaſticum, non autem quoad iudicem ſæcularem, quem arbitror non poſſe extrahere ab Eccleſia Clericum in minoribus conſtitutum, etiam ob delictum quoad illud poſt Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *habeat in eum iuriſdictionem.*

Iulius Clar. *in pract. crimin. lib.* 5. §. *fin. q.* 30. *verſ. vlteriùs quæro,* vbi quòd Clericus gaudet immunitate Eccleſiarum, itaut ab illis inuiti extrahi non poſſint ab eorum iudicibus eccleſiaſticis, & eſt communis opinio.

Baptiſta à Villalobos *in commun. opinion. verb. immunitas num.* 8. *verſ. amplia iſtam communem,* vbi quòd Clericus homicida per inſidias gaudet immunitate eccleſiaſtica.

Petr. Rebuff. *tom.* 2. *ad leges Galliæ tit. immunitates eccleſiaſticæ quando, & quibus concedantur, art.* 1. *gloſſ.* 1. *n.* 13. *fol.* 539. *per cap. reum* 17. *quæſt.* 4. & *num.* 24. dicit apoſtatam ab Eccleſia extractum, qui ſubtraxerat Bullas, & ſigilla, fuiſſe reſtitutum.

Ferdinandus Vaſquez Mench. *de ſucceſſ. progreſſu, lib.* 3. §. 22. *limit.* 17. *num.* 54. vbi primò refert opinionem dicentium Clericum non gaudere, & deinde refert opinionem eorum, qui dicunt Clericum gaudere, & ideò cenſetur in hac opinio-

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Tom. II.

nione reſidere, ſicut aſſerunt Fr. Emman. *d. qu.* 51. *art.* 4. *verſ. quod eſt tenendum,* & Gutier. *loco proximè citando.*

Ioan. Gutierez *pract. lib.* 3. *q* 3. *n.* 1. *in fine,* vbi quòd in puncto iuris hæc opinio eſt verior, & tenenda, & quòd rationes Abbatis non concludunt, licèt (vt ait *n.* 3.) in ſuo regno nunquam viderit Clericorum aliquem hoc refragari, nec contendere gaudere ſe debere immunitate Eccleſiæ, fortè quia ſciant praxim communem, & conſuetudinem notoriam, & *n.* 4. ſubdit Clericum in minoribus conſtitutum non poſſe extrahi ab Eccleſia à iudice laïco, etiamſi in illum propter delictum habeat iuriſdictionem.

Anaſtaſius Germonius *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 92. vbi ſequitur opinionem, & diſtinctionem Ioannis Bernardi Diaz.

Tiberius Decian. *in tract. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *tit. de caſibus, qui reſpiciunt perſonas confugientium ad Eccleſiam, num.* 1 *verſ. puto ego,* vbi quòd opinio Romani contra Abb. de iure eſt verior, exceptis tamen grauioribus criminibus, & vlteriùs ſubdit, quòd ſi Clericus venit ad Eccleſiam, vel Palatium Epiſcopi, ſeu locum ſacrum ex alia cauſa, quàm vt gaudeat immunitate, & dicit non gaudere, & poſſe incarcerari & puniri, & extrahi, aut verò præciſa intentione confugit ad Eccleſiam, vt gaudeat immunitate, & eo caſu eſt tutus, & concludit cum Abb. conſuetudinem eſſe ſeruandam.

Proſper Farinac. *de carcerib. & carceratis, q.* 28. *n.* 7. vbi quòd hæc opinio eſt verior, & communior, licèt non neget in hoc multum eſſe attendendam conſuetudinem, ſed vbi talis conſuetudo non adeſt, ſeruandum eſſe ius, & iterum, *de immunit. eccleſ. cap.* 2. *n.* 34. vbi latè, & *n.* 36. *in fine,* hanc dicit veram, & magis communem, & refert ita declaraſſe Sacra Congreg. Concil. Trident.

Dominic. Card. Tuſch. *pract. concluſ. verb. Eccleſia, concl.* 9. *n.* 17. *concl.* 11. *n.* 27.

Marcus Antonius Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 22. *num.* 11. vbi quòd ſecundùm magis communem opinionem Doctorum, Clerici gaudent immunitate eccleſiaſtica, & ſubdit vſu ſeruari opinionem Abbatis in curia Archiepiſcopali Neapolitana, quæ opinio eſt intelligenda, vt à iudice eccleſiaſtico poſſit extrahi Clericus ad finem ipſum puniendi, non à iudice ſæculari, qui nec Clericum in minoribus poſſet extrahere, & dicit opinionem Abb. approbari in Bulla Gregorij XIV. in qua fit mentio ſolùm de laïcis, &c. quæ Bulla reducit omnes Canones antiquos ad vnam formam & idem tenet *in impreſſione parua, cap.* 17. *num.* 11. Boët. Epo *de Iure immunitatis eccleſ. ad cap. inter alia, num.* 21. vbi hanc contra Panorm. ſequitur opinionem, cum Eccleſia ſuis miniſtris, vel maximè debeat patrocinari.

Marius Giurba *conſ. crimin.* 40. *per tot.* vbi poſtquam hinc inde plura adducit fundamenta, & quam plurimos pro vtraque parte citauit Doctores, cum hac ſententia remanet *num.* 4 aſſerens ſe iuxta eam in Archiepiſcopali Curia Meſſanenſi non ſemel obtinuiſſe.

Hieron. Ceuall. *comm. contra comm. q.* 689. vbi *in fine,* relatis hinc inde Doctoribus concludit hanc opinionem in puncto Iuris eſſe magis veram, licèt contraria durum, & fortaſſis ridiculum eſſet recedere, ſaltem in his locis, vbi hæc practica viger.

Thomas Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. im-*

d *munitas,*

Digitized by Google

*munitas, num.*8. *verſ. amplia iſtam communem*, vbi quòd clericus homicida per inſidias gaudet immunitate eccleſiaſtica.

Alexander Ambroſinus *de immun. eccleſ. c.* 52. *num.*3. vbi quòd opinio Romani eſt verior, & ſequenda, & in confugiente ad Palatium ſequitur diſtinctionem Deciani.

Franciſcus Molinus *de ſacra homicidio amittenda immunitate, ſub tit. Immunitas eccleſia, qualis homicidio amittatur*, vbi poſtquam *à n.* 122. retulit Doctores & rationes, *n.* 137. concludit Clericos, & Religioſos admiſſu extra Eccleſiam homicidio ſi ad eam confugiant, gaudere immunitate, & ſubdit tutius eſſe eam ſequi opinionem, quam amplexata fuerit conſuetudo.

Marius Itali. *de immun. eccleſ. lib.* 1. *c.* 3. *§.* 1. *n.* 2. relatis hinc inde Doctoribus concludit opinionem eſſe magis communem vt Clericus gaudeat, & inuehitur *n.* 3. *& ſeq.* contra contrariam conſuetudinem.

Petrus Cenedus *pract. & canon. quaſt. libr.* 1. *q.* 42. *per totam, & n.* 9. *verſ. ex quibus, & n.* 10. vbi concludit Clericum gaudere Eccleſiarum immunitate, & quòd opinio Romani eſt verior. & inuehitur contra conſuetudinem contrariam, & dicit illam eſſe contra Ius diuinum, vel ſaltem contra Dei ordinationem, & quòd hodie eſt ſublata omnis conſuetudo per Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 10. & Conſtitutionem Gregorij XIV. & quòd ſolus Pontifex, non autem Epiſcopi, vel inferiores poſſunt dictum Ius diuinum interpretari.

Franciſcus Salgado *de protect. Regia tom.* 2. *par.* 2. *c.* 4. *n.* 115. probat non ſolùm clericos de iure Canonico habere immunitatem, ſed tenet maiorem eſſe rationem cur clericus in Eccleſia capi nequeat, quàm laicus.

Antoninus Diana *reſol. moral. p.* 5. *tract.* 1. *de immun. eccleſ. reſol.* 24. vbi probat, quia Iura Canonica, & Ciuilia indiſtinctè loquuntur, & indefinitè, & generaliter, proindeque tam laicos, quàm Clericos complectuntur, arg. *l. de preſſo ff. de publ. in rem action.* Idem Diana *p.* 5. *in fine in collect. declarat.* refert vnam in qua dicitur non poſſe extrahi Clericos præterquam in caſibus degradatione dignis, & ſi oppoſitum fiat, debere reſtitui: & nouiſſimè *p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 25. *in fine*, vbi poſt Cæſ. Loccatel. *in Breuiario de tortura inſp.* 5. *num.* 164. ait ideo Sacerdotem indutum cotta & ſtola extra Eccleſiam præcedente Cruce ad efferendum defunctum, non poſſe capi de licentia Epiſcopi.

Melch. Lotter. *de re beneficiaria lib.* 1. *quaſt.* 53. *n.* 113. vbi hanc ſententiam ſequitur.

Ioan. Baptiſta Crailin. *controuerſ. forenſ. cap.* 10. *n.* 17. *cum ſeqq.* vbi poſtquam contrariam opinionem ſibi non diſplicere affirmauit, hanc probaſſe *Sacram Cong. Epiſcoporum* teſtatur, proindeque ei reluctandum non eſſe aſſerit.

Ioan. Baptiſta de Lezana *in ſum. quaſt. Regular. tom.* 3. *verb. immunitas Eccleſiarum*, *n.* 6. dum ait quòd in caſibus in quibus laici gaudent immunitate, ea gaudere debent Clerici ſeculares & Religioſi reſpectu ſuorum ſuperiorum ſtando in rigore Iuris.

Leander Galganette *de iure publico lib.* 3. *tit.* 69. *n.* 27. vbi probat immunitatem hanc confugiendi ad Eccleſiam omnibus ad eam confugientibus competere, ſiue laici ſint, ſiue clerici.

Lud. Correa Nobilis Luſit. Iuris Pont. Doctor inſignis, *in ſua elaboratiſſima reper. ad c. inter alia, de immun. eccl. p.* 3. *n.* 25. vbi diſtinctè tenet Clericos crimina perpetrantes, ſi ad Eccleſiam confugiant, illius gaudere immunitate, quando crimina commiſerint, propter quæ gaudeant immunitate.

Carol. Maranta *controuerſ. tom.* 2. *reſp.* 50. vbi me citato dicit Sacram Cong. ſecundùm hanc opinionem declaraſſe.

Ioan. Anton. Nouar. *in ſumma Bullarum tit. de immun. Eccleſ. num.* 2. vbi poſtquam pro vtraque parte citauit plures Doctores, aſſerit iuxta hanc opinionem Sacram Cong. reſcripſiſſe Epiſcopo Neocaſtren. *die* 20. *Auguſti* 1618.

Ioan. Ægid. Trollench *in præcepta Decalogi lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 2. *num.* 5. vbi me citato *in hoc loco*, hanc noſtram ſententiam approbat, quia Canones generaliter loquuntur, nec diſtinguunt de Clerico, aut laico.

R. P. D. Alexander Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſt. deciſ.* 59. *num.* 35. *verſ. contrarium*, vbi atteſtatur de veriori, & communiori, vt quòd articulo maturè diſcuſſo Sacra Congreg. hanc Romani ſententiam fuit amplexa.

Sacra Congr. Epiſcop. Regular. *in Tropien.* 29. *Ianuarij* 1617. declarauit quòd Clerici gaudere debent Eccleſiæ immunitate, qui poſt delicta patrata ad Eccleſias confugiunt extra caſus in Bulla Gregorij XIV. expreſſos, & *die* 17. *Auguſti* 1618. iterum decreuit non poſſe Clericos ab Eccleſia extrahi, præterquam in caſibus degradatione dignis, ſi ſecus fiat, reſtitui mandatur, vt refert Diana *part.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 26. *quaſt.* 10. & de anno 1633. ſic reſponſum fuiſſe Epiſcopo Auerſæ atteſtatur Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 50. *num.* 6.

Quorum opinio validioribus fulcitur funda- 138
mentis. Primum eſt, quia Canones generaliter loquuntur, non diſtinguendo Clericum à laico, vt *in cap. rerum* 9. *& in cap. diffiniuit* 35. *& in cap. conſtituimus* 36. 17 *quaſt.* 4. *& in d. cap. inter alia. & in cap fin. de immunit. eccleſ.* vnde generaliter indiſtinctè debent intelligi, vt ſcilicet comprehendant Clericos, & laicos, prout arguit Roman. *conſil.* 234. *in princip.* Remig. *de immunit. fallent.* 21. *verſ. Primò quia text.* Decian. *in tract. criminal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 1. Gutier. *pract. lib.* 3. *quaſt.* 3. *num.* 1. *verſ. contrariam tamen ſententiam*, Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. Farinac. *d. quaſt.* 28. *num.* 7. Ambroſin. *de immun. eccleſ. c.* 12. *n.* 2. *verſ. primò per omnes leges*, Vital. *in Clem.* 1. *n.* 70. *verſ. nec obſtat, de Pœnit. & rem.* Ioan. de Viſchis *in d. cap. diffiniuit; de immunit. eccleſ. n.* 17. *verſ. nota ſecundo*, Franc. Molin. *d. loco n.* 129. Cened. *d. q.* 42. *num.* 1 *&* 9.

Secundum, quia *in dict. cap. num.* 17. *quaſt.* 4. 139
ſic dicitur. *Nullus Clericorum ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere audeat, vel flagellare praſumat.* Si ergo non licet Clerico ſeruum proprium, in quo habet ius necis, & vitæ, *l.* 1. *C. de emendat. ſeruor.* ab Eccleſia extrahere, nec etiam diſciplinæ gratiâ licet diſcipulum flagellationes timentem extrahere, qui poterat eſſe, tam Clericus, quàm laicus, multò minus licebit iudici eccleſiaſtico delinquentem extrahere, ita Decian. *dict. capit.* 26. *numer.* 5. *verſ. quartò pro hac opinione*, Suar. *d. numer.* 5. *verſ. maximè.* Ambroſin. *d. cap.* 12. *verſ. quartò pro hac opinione.* Cened. *d. q.* 42. *num.* 5. *verſ. ſecundò pro hac.*

Tertium

Digitized by Google

140 Tertium, quia hoc priuilegium eſt conceſſum loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis propter honorem, & reuerentiam, quæ locis ſacris diuino cultui dicatis debetur, Imol. *in d. Clem.* 1. *n.* 8. *de Pœnit. & remiſſ.* Suar. *d. cap.* 19. *n.* 3. ergo ſuffragatur cuilibet in Eccleſia reperto, ſiue ſit Clericus, ſiue laicus, & multò magis Clericus debet exhibere reuerentiam, & honorem locis ſacris, Roman. *d. conſil.* 234. *in princip. verſ. tertiò quia*, Remig. de Gonni *d. fallent.* 11. *verſ. tertiò hoc priuilegium*, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *verſ. tertiò quia*, Ambroſin. *d. c.* 12. *n.* 2. *verſ. tertiò quia*, Franc. Molin. *d. loco num.* 129. *verſ. tertiò immunitatis iura*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *verſ. tertiò facit*, Mar. Ital. *d.* §. 1. *n.* 1. *verſ. quam opinionem*, & *n.* 15. *verſ. & quoniam hoc priuilegium.*

141 Quartum, quia maior eſt ratio in clerico, vt in Eccleſia capi non poſſit, quàm in loco, cùm clericis Eccleſia ſit veluti domus; in domo autem propria quis capi non poteſt, *l. nemo de domo, ff. de regul. iuris*, ita arguit Roman. *d. conſ.* 134. *in princ. verſ. ſecundò quia*, quem ſequuntur Decian. *lib.* 6. *c.* 26. *n.* 1. *in princ. verſ. ſecundò quia*, Ambroſ. *d. c.* 12. *n.* 1. *verſ. ſecundò quia*, Franc. Molin. *d. n.* 129. *v. ſecundò cum Eccleſia*, Monticel. *in praxi crimin. reg.* 12. *de captura rei*, *n.* 18.

142 Quintum, quia Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, vt ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos, igitur priuilegium, & immunitas indiſtinctè conceſſa confugientibus ad Eccleſiam competit etiam Clericis, Decian. *d. c.* 26. *n.* 1. *verſ. præterea durum eſt*, Cened. *d. q.* 42. *n.* 1. *propè fin.*

143 Sextum, quia ſi Eccleſia priuilegium conceſſit laicis, vt omnes fatentur, & hoc in aliis ſtatuit, debet etiam in ſuis idem pati, iuxta illud, *patere legem quam tu ipſe tuleris*, vt arguunt Decian. *d. c.* 26. *verſ. item ſi in aliis*, & Ambroſ. *d. c.* 12. *n.* 2. *verſ. quintò facit.*

144 Septimum, quia Clericis ante aſſumptum clericatum competebat immunitas, ergo etiam poſt aſſumptum clericatum competit dicta immunitas, nullibi enim reperitur cautum, quod Clericus ea, quæ ſibi vt laico competebant, per clericatum amittat.

145 Octauum, quia ſi aliter diceremus, clerici eſſent deterioris conditionis, quàm laici, quod videtur inconueniens, Iul. Clar. §. *fin. q.* 30. *verſ. vlterius quæro.*

146 Qua retenta opinione, abſque conſuetudinis diſtinctione, de qua infrà, non obſtant quæ pro priori adduxi, nam ad primum d. gloſ. *in d. cap. nullus Clericorum* 17. *q.* 4. reſpondetur illam id non dicere, ſed tantummodo quòd iudex eccleſiaſticus poteſt verberare in Eccleſia Clericum, Decian. *d. cap.* 26. *num.* 1. *verſ. Panormitanus tamen.* Secundò reſpondetur, quòd auctoritas gloſ. probabilis eſt, non neceſſaria, Franc. Molin. *dict. loco num.* 123.

147 Ad ſecundum reſpondetur argumentum illud leue eſſe, quia præſupponit iura Canonica de laicis tantùm loqui, quæ cùm generaliter, & indefinitè loquantur per verba, *nullus, nemo*, & ſimilia, debent generaliter intelligi, Decian. *d. num.* 1. *verſ. ſed certè hoc argumentum.* Secundò reſpondetur, quòd quamuis *d. cap. inter alia*, de laicis meminit, non de Clericis, ideò factum exiſtimandum eſt, quia rarò Clerici, quorum eximia ſanctitas eſſe debet, in tam graue homicidij ſcelus prorumpunt, lex autem ad ea, quæ frequentiùs accidunt, conſtitui ſolet, *l. nam ad ea, ff. de legib.* Franc. Molin. *d. loco, v. ſecunda ratio*, Tertiò, optimè reſpondet Mari. Ital. *d.* §. 1. *num.* 18. quòd ideò conſtitutum fuit hîc ſolùm de laicis, quia iſta conſtitutio eſt lata in fauorem ipſorum laicorum, quia temporales iudices aduerſùs illos plura priuilegia impetrauerant, vt potuiſſent ab Eccleſiis eos extrahere, imò etiam hoc non contenti in eccleſiaſticas perſonas prædictam facultatem extendebant, ſed quia iudex ſæcularis nullam habet poteſtatem aduerſùs has perſonas eccleſiaſticas, ideò de laicorum perſonis tantum tractare videtur.

Ad tertium eſt facilis reſponſio, quia iſti non 148
confugiunt ad Eccleſias ea mente, vt ſint tuti in Eccleſia, & gaudeant eius immunitate, ſed vel ducuntur ad Eccleſiam inuiti, & ad carceres, vel ſponte, vt ſe in iudicio tueantur, deueniunt in Eccleſiam, non vt in ea ſint tuti, ſed nos quærimus, an ſi Clericus attentaretur & caperetur extra Eccleſiam, & ipſe ad Eccleſiam confugeret, tutus eſſet ſicut ſæcularis? non negatur ergo, quòd in Eccleſia poſſit capi, ſi illuc non confugit, ſed iudicij cauſa venit, prout præſupponit in hoc argumento Panor. Nec etiam negatur quin in Eccleſia poſſit etiam verberari, ſed tantùm hoc contenditur, quòd cum ea fide confugerit ad Eccleſiam, vt tutus ſit, non poſſit inde extrahi, quod apertè probat text. *in d. cap. nullus clericorum* 17. *q.* 4. Secundò reſpondetur ſiue laici ſint, ſiue Clerici, ſiue Religioſi delinquentes in Eccleſia, immunitatem non conſequuntur, quia Eccleſiam ſpernere, & eidem iniuriam irrogare cenſentur, Franc. Molin. *d. loco n.* 124.

Ad quartum negatur, quòd remaneret impuni- 149
tum facinus, nam illud facilè tollitur cum cenſuris eccleſiaſticis, excommunicatione ſcilicet, & depoſitione, & ſic poſſet puniri, Decian. *d. n.* 1. *verſ. quartò conſideras.* Secundò reſpondetur, quòd hæc argumenta Panorm. procedunt in illis, qui ſe ſeruis, & illicitis immiſcentes ab eorum Prælatis extra Eccleſiam capiuntur, non ſic in illis, qui ſe ſe recepturi dederunt Eccleſias ingreſſi, alioquin (abſurdum foret) deterioris conditionis Clerici, quàm laici eſſent, ſanctos autem eſſe Clericos oportet, neque Eccleſia eorum defendit ſcelera, id enim de his criminibus regulariter intelligendum eſt, quibus immunitate non gaudent, quia eam amiſerint, Franc. Molin. *dict. loco n.* 125. & 126.

Ad quintum reſpondetur, quòd hoc non nega- 150
tur, ſed tantùm quæritur, an confugiens ad Eccleſiam ſit tutus, Decian. *d. n.* 1. *verſ. adducit, & quintò.* Secundò reſpondetur, quòd illa *Clem.* 1. *de priuil.* intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum, Franc. Molin. *d. loco n.* 127.

Ad ſextum reſpondetur, quòd ſicut ſæcularis ſi 151
delinquat in Eccleſia, tutus non eſt, ita, & pariter Clericus, vel Religioſus delinquens in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, aut intra illos triginta, vel quadraginta paſſus, quia in hoc tutus non erit, nam Clericus in hoc ſæculari æquiparatur. Secundò reſpondetur, quòd hoc argumentum fragile eſt; quid enim, vbi extra Eccleſiam delinquunt, nam ſæpius homicidia, quæ ab his admittuntur, extra Eccleſiam patrantur, quibus immunitatis iura ſubtrahere impium videretur. Ad cætera verò fundamenta facilè ex dictis reſponderi poteſt, ne vltra ſolitum modum in hac materia ſpatiari videar.

152 Ad diſtinctionem conſuetudinis quam Doctores aſſerunt, reſpondetur, quòd iſta conſuetudo eſt potiùs abuſus, & corruptela dicenda, quæ pro lege minimè ſeruanda eſt, *cap. cum cauſá, de ſent & re iudic.* Vnde legitur *in c.* ✝ *& 2. diſt.* 11. quòd vſus auctoritati cedere debet, nam prauum vſum lex, & ratio vincit, quapropter quicquid ab Apoſtolicæ Sedis Rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione propria tranſigendo voluntates remoueatur, ſed firmiter, atque inconcuſsè teneatur; hinc igitur prædicta conſuetudo, qua fulcitur Clarus, & alij nullius roboris, vel momenti eſſe debet, præſertim cùm ſit contra libertatem eccleſiaſticam, quod enim contra diſciplinam, & libertatem eccleſiaſticam fit, irritum eſſe debet, *cap. illa autem, verſ. quod enim, diſt.* 12. cum aliis pluribus, quæ in hanc reſponſionem congerit Mar. Ital. *dict. lib.* 1. *cap.* 3 *§.* 1. *num.* 3. *cum ſeqq. vſque ad fin.* vbi *num.* 17. *verſ. ex his,* dicit ſe à quodam Religioſo fide digniſſimo accepiſſe, ſa-
153 cram Congregationem Epiſcoporum ita reſpondiſſe, quæ itidem declarauit *in vna Cremonen.* 27. *Iuly* 1658. quòd ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curiæ ſæculari conſignandum, non ſufficit ſententia contumacialis, quia non probat delictum, ſed plenior probatio requiritur.

154 Octauò, circa Iudicem, qui debeat cognoſcere de immunitatis cauſâ, eſt notandum Iudicem eccleſiaſticum eſſe competentem ad cognoſcendum, vt probat text. *in cap. ad Epiſcopos* 17. *q.* 4. vbi Pontifex præcipit Eccleſiarum violatores per Epiſcopos iudicari, & *in cap. vlt. de immunit. eccleſ.* vbi Papa Archipresbytero Toletano, & Compoſtellano eccleſiaſticis perſonis mandat, vt publicè nuncient committentes in Eccleſiis homicidia, ſeu mutilationes membrorum, immunitate non gaudere; ergo ad illos, & non ad ſæculares pertinet hoc declarare, quod tradunt Fr. Emman. *quæſt. regular. tom* 2 *quæſt.* 51. *art.* 3. *poſt med.* Gambacort. *de immunit. eccleſ. lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 1. *cum ſeqq.* Farin. *de immunit. c. vlt. num.* 366. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 13. *n.* 96. *cum ſeqq.* Diana *moral. reſol. part.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 49. *& part.* 6. *tract.* 1. *reſol* 30. Ciarlin. *dict. cap.* 10. *n.* 2. Trullench *dict. c* 11. *dub* 6 *à princip.* Giurb. *conſil.* 20. *num.* 17. *fin.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, part.* 4. *n.* 2.
155 hinc inferens, quòd quando fugiens ab Eccleſia abſtrahitur ſub dubio, an gaudeat immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus, & ſemper cùm Epiſcopi, vel eius Vicarij licentia ab Eccleſia erit tollendus, itaut ſi iudex ſæcularis delinquentem ſine tali licentia extrahere voluerit, poterit delinquens abſque pœna ſe defendere à iudice ſæculari, vt præ cæteris expreſsiùs declarant Fr. Emman. & Ludou. Correa *proximè citatis locis.*

156 Vnde colligitur ad Iudicem eccleſiaſticum ſpectare decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro vel profano captus ſit, dum ſatellites aſſerunt cœpiſſe in loco profano, reus verò teſtatur ſe captum in locu ſacro. Ita per text. *in cap. ſi iudex, de ſent. excom. lib* 6. reſoluunt Mar. Ital. *de immun. l.* 1. *cap.* 6 *§.* 2. *n.* 100. *cum ſeqq.* Gamb. *eod. tract. lib.* 4. *cap.* 22. *num.* 25. Pereg. *in ſimili tract. cap.* 23. *n.* 18. *cum ſeqq.* Farin. *eod. tract. num.* 54. Diana *dict. reſol.* 49. *in fine,* Ioan. Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 95. me citato *in hoc loco* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. verb. immunitas eccleſ. num.* 28. In dubio enim non eſt credendum ſatellitibus & birruariis, ſi iſti negent reum captum in loco ſacro, & reus affirmaret cùm agatur de graui præiudicio. Decian. *d. lib.* 6. *cap.* 59. *num.* 10. Farinac. *d. tract. de immunit. num.* 54. Giurba *conſil.* 100. *num.* 35. Ioan. Anton. Nou. *d. tit. de immunit. Eccleſ. num.* 93. vbi *num.* 94. limitat niſi aliter conſuetudine obſeruaretur, vel eſſet de maioribus birruariis, qui aliquam haberent iuriſdictionem, quod etiam tradit Giurba *d. conſ.* 100. *num.* 35. vbi ſubdit quòd ſi pro reo deponerent birruarij, illum nempe captum fuiſſe in loco ſacro, ſtandum eis eſſet, cùm eorum relatio dicatur de actis, & faciat notorium, & *num.* 36. quòd reo extra Eccleſiam ſe captum affirmanti, nulla fides adhibenda eſt, ſi teſtibus probatur contrarium.

In hac cauſa immunitatis ita ſolus Epiſcopus, 157
vel ab eo deputatus iudex eſt competens, vt nulli alij Eccleſiarum, & monaſteriorum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpare valeant, ſicut bene reſoluunt Gambacurt. *dict. lib.* 6. *cap.* 9. *à num.* 1. Ludou. Correa *d. p.* 4. *num.* 3. idque ex aperta diſpoſitione Gregorij XIV. *in §* 8. *prope fin.* ibi, *nec inde extrahi, aut Curiæ ſæculari conſignari, aut tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint.* Farinac. *tom.* 1. *conſil.* 76 *n.* 2. Trullench *dict. cap.* 11. *dub.* 6. *num.* 2. Ioan. Anton. Nouar *dict. tit de immunit. Eccleſ. num.* 100. Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. in quoſt. diuerſ quæſt.* 29 *pag.* 342. Vnde Vicarius Capitularis non poterit cognoſcere cauſas confugientium ad Eccleſias, vel ab illis extractorum, contra Diana *p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 30. *q.* 1. quia hæc facultas competit Epiſcopis, eorumque Vicariis iure extraordinario, vt patet ex Conſtit. Gregorij XIV. ibi, *Sine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, ad quos ſolos, & non alios Epiſcopis inferiores, etiamſi alias Ordinarij ſint, licentiam dandi facultas pertineat,* &c. & ibi, *Occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluitur hæc cognitio,* &c. Ita Mar. Italia *dict. lib.* 1. *c.* 6. *§.* 1. *à n.* 37. *vſque ad num.* 55. Diana *d. part.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 30. *quæſt.* 2. R. P. D. Spetell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 31. *num.* 8. vbi refert hanc ſententiam approbaſſe Sacram Congreg. *ſuper controuerſ. iuriſdict. in Conuerſana* 15. *February* 1633. Quicquid contra teneat Pereg. *de immun. Eccleſ. cap.* 3. *num.* 33. *verſ. opinio vero.* Sed an Epiſcopus, quando cognoſcit vtrùm reus gaudeat immunitate eccleſiaſtica, debeat illum citare, quærit Diana *part.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 112. vbi cum Pereg. *de immunit. c.* 3. *à n.* 9. & Caſtro Palao *d. tom.* 2. *diſput. vnica de immun. punct.* 13. *num.* 11. *&* 15. affirmatiuè reſpondet, eiuſdem ſententiæ videtur eſſe Farin *conſ.* 168. *n.* 48. Sed contrariam ipſemet apertè tenet in addit. & nunquam citari confugientes pro eorum extractione in Curia Neapolitana, dicit Ioan. Anton. Nouar. *dict. tit. de immun. Eccleſ. num.* 96. Hinc reddimur omnino certi Iudicem laicum non poſſe ſuo arbitratu extrahere ab Eccleſia reum ad eam confugientem, quia neceſſaria eſt licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, vt legitur in dicta Bulla. Homobon. de Bonis *tom.* 2. *tract.* 11. *c.* 12. *ſuppoſit.* 3. *verſ. hec,* Caball. *reſol. crimin.* 194. *num.* 2. Ambroſ. *d. tract. cap.* 11 *in princip.* Peregrin. *d. tract. cap.* 13. *num.* 51 *verſ. dixi,* Duard. *d. q.* 16. *n.* 30. Diana *d. p.* 6 *tract.* 1. *reſol.* 58. Ciarlin. *d. c.* 10. *n.* 30. *&* 33. Appellatione Epi-

ſcopi venit proprius Epiſcopus etiam electus, & confirmatus, licèt nondum conſecratus. Diana *d. p.6.tract.1.reſol.30.q.2.* non autem habentes iura Epiſcopalia, propter quod ſi delictum exemptum committatur in loco exempto alicui Prælato ſeculari, vel Regulari, recurrendum eſt ad Epiſcopum viciniorem pro licentia prædicta, vt legitur in dicta Bulla, Fr.Emman.*quæſt.regul. tom. 2. q. 50. ar. 3. verſ.verum*, Ambroſ.*dict. tract. cap. 11. num. 1. verſ. vt Curia*, Guazzin. *d.c. 31. num. 4.* Pereg. *dict. c. 14. ſub num. 6.* Ciarlin. *dict. cap. 10 n. 34.* Trullench *dict. cap. 11. dub. 6. num. 2.* Nomine autem officialis Epiſcopi, intelligitur ſolùm eius Vicarius generalis, Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 27. n. 29.* Bonac.*d.q.7. §.7.n.2. verſ.nomine officialis*, Pereg. *c.3.n.18.verſ.pro parte, & c.16.n.32.* Mari.Ital.*d. lib.1.cap.6.in princip.num.15.* Ciarlin.*dict.cap.10. num.35.*

158 Cognitio igitur huiuſmodi, & quæuis quæſtio in materia immunitatis eccleſiaſticæ ſuperueniens, potius ſummorum Pont. decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet, ſecundùm *gloſ.vlt.in c.ſicut antiquitus* 17.q.4. Syloeſt.*in ſum. verb.immunitas* & hæc ad honorem, & reuerentiam rebus ſacris exhibendam pertinet, *d.l.præſenti, C.de his, qui ad Eccl.confug. d.c.reum* 17.q.4. vbi, *vt honor Eccleſiarum conſeruetur*, Remig. *de immun.reg.1.n.2.* Cou.*d.c.20.n.2.*

159 Decimò eſt notandum diuerſas pœnas imponi illis, qui violant immunitatem eccleſiaſticam abſtrahendo confugas ab Eccleſia, de quibus agunt Dec.*d.lib.6.c.28. il 2.n.1.* Ludou. Peguera *in pract.crim.c.26 ſub.n.3.verſ.præterea text.* Suar. *d tom.1.de relig.l.3.c.3.n.7.verſ.ſed quæris aliquis*, Alex.Amb. *de immun. eccl.c.15.n.4.* Farin.*in ſimili tract.n.311.cum ſeqq.* Lud.Correa *in repet.d.c.inter alia, ſub n.7.verſ.videamus, cum ſeqq.* Ecaim.à Cochier *d.p.4.q.65.ad fin.* Io.Ant.Nouar.*d.tit.de immun.Eccleſ.n.30.* vbi quòd licèt de Iure Canonico iudex ſpiritualis repetere debeat per monitiones, & cenſuras extractum per vim ab Eccleſia, nihilominus Iure Ciuili attento extrahens puniendus erit, & *n.35.* ſubdit laicum nec ex conſuetudine excuſari ſi reum extraxerit. Et an iudex laicus extrahens reum ab Eccleſia, teneatur ad reſtitutionem damnorum, quæ inde paſſus eſt? Affirmatiuè poſt Bonac. Caſtr. Palaum, Villalob. Scort. & alios, reſpondet Diana *p.6.tract.1.reſ.32. quæſt.3.*

160 Prima igitur & omnium antiquiſſima pœna eſt, vt qui abſtraxerint quemquam ab Eccleſia, rei ſint læſæ maieſtatis, vltimoque ſupplicio puniantur, vt habetur *in l fideli, & in l.præſenti. C. de his qui ad Eccleſ.confug.* eleganter Guid. Pancirola *in theſauro var.lectionum lib.2.cap.183.* vbi de miraculo ob quod Imperator Leo condidit *d.l. præſenti*; quam pœnam ſacri Canones contra laicos approbarunt, vt *in cap. definiuit* 17. *quæſt.4.* vbi conſtitutum eſt vt ſeueritatis regiæ ſententia feriantur; quæ quidem pœna videtur in deſuetudinem abiiſſe, de quo Suar.*dict. tract.1. cap.13. n.6.* Caſtro Palao *dict. diſputat. vnica punct. 12. n.1.* Trullench *dict. cap. 11. dub. 5. num. 3. in princ.* Lezana *in ſum.quæſt.Regul.verb. Immunitas Eccleſiarum, n.21.*

161 Secunda pœna temporalis pecuniæ eſt, ſcilicet nongentorum ſolidorum, hoc eſt, aureorum pro immunitate violata, vt expreſsè probat text. *in c. ſi quis contumax.* 17. q. 4. ibi, nongentos ſolidos Epiſcopo componat, vbi gloſſ. *in illo verb. componat, in fine*, ſic ait. *Vel dic & melius quòd ſi quis violat immunitatem, nullum damnum faciendo ſoluit ſolidos nongentos, ſed ſi damnum aliquod fecerit, ſoluet triplum pro immunitate, & damno*, &c. Videtur igitur huiuſmodi ſolidos ſoluendos eſſe Epiſcopo ex adductis verbis *dicti c. ſi quis contumax*, cui contrariari videtur text. *in cap. ſi quis in atrio, eadem cauſa & quæſt.* ibi, *quicquid pro immunitate violata emendandum eſt Altari ſoluatur, cuiuſcumque fuerit Eccleſia*; ſed gloſſ. *dict. verb. componat*, iura illa conciliare nititur hoc modo, videlicet, quòd ſatis videtur dari Eccleſiæ id, quod eius Prælato datur, & ſic quamuis Prælato ſolidi ſoluantur, ipſi Eccleſiæ ſolui videntur. Quapropter ſi Eccleſia Cathedralis ſit, detur Epiſcopo, ſi verò Eccleſia inferior, detur eius Prælato. Vel fortè meliùs cum Archid. *in dict. cap. ſi quis in atrio*, dici poteſt quòd in hoc textu definitum fuit cui pœna ſoluenda ſit: at verò *in dict. cap. ſi quis contumax*, ſtatutum eſt quanta, & per quem taxanda ſit, nempe vt per Epiſcopum in nongentis ſolidis.

Tertia pœna impoſita violatoribus immunitatis extrahentibus ab Eccleſia confugientes, ea eſt, nempe quòd immunitate careant, ſi ad Eccleſiam confugiant, probat expreſsè text. *in cap. frater*, iuncta gloſſ. *verb. ab omnibus, & in cap. ad Epiſcopos* 17. *quæſt.* 4. ibi, *ad Epiſcopos direximus iuſſionem, vt eos, qui Eccleſias violaſſe perhibentur acceſſu earum, iudicent eſſe indignos*, &c. 162

Quarta pœna eſt publica pœnitentia, ex *cap. miror*, & ex *dict. cap. ſi quis contumax* 17. *quæſt.* 4. Epiſcopi arbitrio taxanda, de qua priſcis temporibus vſus erat, modò verò minimè. 163

Quinta pœna eſt, vt non recipiantur oblationes à domo illius, qui de Eccleſia hominem extraxit, *dict.c.miror.17.quæſt.4* quæ pœna ignominioſa eſt, & excommunicationis particeps, quaſi eius ſit, cuius oblationem Eccleſia execretur, & quem indignum iudicet, vt eius oblatio à Clericis recipiatur, Gambac. *de immunit. Eccleſ. lib.8.c.1.n.10.* 164

Sexta pœna eſt, vt eam ſubeant, quæ contra ſacrilegos imponitur: ille enim qui delinquit in Eccleſia vulnerando, vel alia delicta faciendo, dicitur committere ſacrilegium ſecundùm Canones punibile, *cap. ſi quis, cap. quiſquis. §. ſacrilegium, & cap ſi quis* 17. *quæſt.4. cap decet, de immunit. eccleſ. lib. 6.* Cardin. Tuſch. *verb. Sacrilegium, concl.6.num.12.* Decian.*tract. crimin. lib.4. cap. 26. ſub num.1.* Menoch. *de arbitr. caſu 389. num.33.cum ſeqq.* Mart.*de iuriſdict.part.2.cap.11. num.23.* Caball.*reſolut. crimin. reſolut.194.num.5. & 7.* Farinac.*dict.quæſt.28.num.62.in fine*, Guaxin. *de defenſ.reorum lib.1.defenſ.1.c.11.num.19. ad fin. & num.20.in fine*, Alexan.Peregrin.*de immunit. Eccleſ.cap.6.num.28.* Bellet. *diſquiſ.cleric. tit. de fauore cleric.reali.§.4.n.20.* Ciarlin.*controu. forenſ.c.15.n.11.*

Sacrilegium autem, præſertim Iuris humani (quod requiritur ad tribuendam iuriſdictionem Epiſcopo) ad tria capita ſecundùm omnes Theologos reducitur. Primum cùm perſona ſacra violatur, vt ſi percutitur clericus, vel ad ſeculare Tribunal trahitur. Secundum cùm res ſacra, vel ad diuinum cultum dedicata violatur, vt abuſus Sacramentorum, ſacrorumque vaſorum, vel ſanctarum Reliquiarum, Monialium

violatio, bonorum eccleſiaſticorum vſurpatio, vel collectatio, & cætera huiuſmodi. Tertium ſacrilegij genus committitur circa locum ſacrum cum ſanguinis, vel ſeminis humani effuſione, vel alicuius rei furto polluitur, Leſſi. *de Iuſtit. lib* 2. *cap.* 45. *dub.* 5. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 62. *num.* 11. vbi *num.* 12. idem in percutiente ex rationis identitate dicendum putat, & *num.* 13. nomine loci ſacri ad hunc effectum intelligit quemlibet locum, ſiue publicum, ſiue priuatum auctoritate Epiſcopi conſecratum, vel benedictum, ac ad Sacra peragenda, vel ad ſepeliendos mortuos deputatum, vt Eccleſias, Templa, cœmeteria, hoſpitale, in quibus eſt Altare ad Sacra peragenda, qui per totam illam deciſionem contra Ricc. *p.* 5. *deciſ.* 179. reſoluit laicum percutientem laicum in loco ad colloquendum cum Monialibus deputato (quod vulgo dicitur *Parlatorium*) non committere ſacrilegium, & *num.* 14. aduertit locum ſacrum ad effectum inducendi ſacrilegium non ita latè ſumi, ſicut ad effectum gaudendi eccleſiaſtica immunitate, ex ea ratione, quia quando agitur de immunitate, ſumus in fauorabilibus: quando autem de graduando delicto, ſumus in odioſis, & pœnalibus.

Cùm igitur ſacrilegium ſit delictum mixti fori, ſiue peccati, offendendo Eccleſiam, ſiue perſonas, aut res eccleſiaſticas, ſequitur iure optimo poſſe iudicem eccleſiaſticum procedere contra laicum in Eccleſia delinquentem, vel aliter ſacrilegium committentem, adeò vt ſit locus præuentioni inter iudicem eccleſiaſticum, & ſecularem. Cou. *var. lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 18. *verſ.* 35. *in fine*, Menoch. *caſu* 389. *num.* 33. & 36. Bajard. *ad Clar. §. fin. quæſt.* 38. *num.* 51. Mart. *d. c.* 11. *num.* 20. *cum ſeqq.* Caualcan. *de brachio Reg. part.* 1. *ſub num.* 75. Farinac. *q.* 18. *num.* 132 & *quæſt.* 28. *n.* 62. *in fine*, Caball. *reſol.* 194. *num.* 7. & 8. Decian. *dict. cap.* 26. *num.* 1. Alex Pereg. *de immun. cap.* 6. *num.* 18. dum dicit quòd dum reus eſt in Eccleſia, non datur locus præuentioni reſpectu iudicis ſecularis, Franc. Leo *in Theſau. fori eccleſ. part.* 1. *c.* 13. *n.* 23. Bonac. *de legib. diſput.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. *§.* 1. *num.* 32. Mari. Anton. *var. reſolut. lib.* 3. *reſol.* 38. *n.* 2. Bellet *diſquiſ. cleric. p.* 2. *tit. de fauore cleric. reali §.* 4. *n.* 9. Guazzin. *de defenſ. reorum lib.* 1. *defenſ.* 1. *c.* 11. *n.* 19. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 15. *num.* 52. *cum ſeqq.* Alex. Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 3. *à princip.* Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 56. *n.* 32. *cum ſeqq.* Non obſtat quòd poſt Bart. *in l. ſi cui §. fin. num.* 3. *ff. de accuſat.* tenet Abb. *in c. fin. num.* 5. & *in cap. inter alia num.* 29. *de immun. Eccleſ.* & *in cap. cùm ſit generale num.* 27. *de foro compet.* quem alij ſequuntur, quòd laicus committens in Eccleſia delictum ſeculare, non debet puniri per iudicem eccleſiaſticum, ſed per ſecularem; quia loquuntur in delicto merè laicali reſultante ex percuſſione à laico in alterius laici perſonam facta in eccleſia, circumſcripto ſacrilegio, quod non mirum ſi dumtaxat ad iudicem laicum ſpectet, & in hoc Abb. ſequuntur Alex. *conſil.* 131. *ſub. n.* 1. *lib.* 1. Gom. *variar. tom.* 3. *cap.* 20. *ſub num.* 2. *verſ.* & *adde*, Cou. *dict. cap.* 20. *num.* 38. *verſ.* 35. Roland *conſ.* 26. *num.* 5. *cum ſeqq. lib.* 2. Volpel. *in tract. de libert. eccleſ. part.* 1. *ſub num.* 29. *verſ. quod abſque ratione*, Clar. *§ fin. quæſt.* 38. *n.* 18. *verſ. vidi etiam*, Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 17. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. caſu* 389. *num.* 40. *cum ſeqq.* Viui. *deciſ.* 491. *n.* 1. Caball. *reſolut. crimin. lib.* 1. *caſu* 194. *n.* 2. *cum ſeqq.* Farinac. *dict. quæſt.* 28. *num.* 62. Sperell. *dict. deciſ.* 3. *n.* 10. Non negat tamen Abb. ſacrilegium ex dicta percuſſione ſequuta in Eccleſia, eſſe crimen mixti fori, & inter vtrumque iudicem locum eſſe præuentioni, nec diffitentur Roland. *dict. conſ.* 24. *n.* 13. Decian. *dict. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 34. Cabal. *dict. caſu* 193. *ſub n.* 8. Menoch. *d. caſu* 389. *num.* 32. & *ſeq.* Vulpel. *d. part.* 1. *n.* 29. Franc. Leo *d. part.* 1. *cap.* 13. *n.* 33. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verſ. laici. §.* 6. & 8. Farin *de immun. n.* 236. Ciarlin. *d. c.* 15. *n.* 23. Sperel. *d. deciſ.* 3. *n.* 13.

Quibus autem pœnis iudex eccleſiaſticus contra laicos procedere poſſit, ſupereſt modò vt videamus. Non defuerunt plures ſcriptores qui exiſtimauerunt laicum iudicem procedere ad pœnas corporales & pecuniarias, eccleſiaſticum verò non poſſe laicum corporaliter capi & carcerari facere, nec temporaliter punire, ſed contra eos dumtaxat ad pœnas ſpirituales, & ad cenſuras procedere poſſe, & debere, ex quorum numero ſunt Clar. *in §. fin. quæſt.* 36. *num.* 47. *verſ. quæro quid ſi per laicum*, & *quæſt.* 37. *num.* 8. Camil. de Curte *in diuerſ. feud. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. Decian. *lib.* 4. *c.* 26. *n.* 15. Mench. *de ſucceſſ. l.* 3 *§.* 22. *poſt n.* 17 Scacc. *de iudic. p.* 1. *c.* 12. *n.* 80. Maſtril. *deciſ.* 68. *num.* 7. Carol. de Ciaſſis *de effectu cleric. effectu* 1. *num.* 620. Giurba *conſ. crimin.* 70. *num.* 16. dum refert inueteratam eſſe Regni Siciliæ praxim quòd iudices laici in his, quæ mixti fori ſunt, quoad pœnas temporales ipſi ſoli cognoſcant, Eccleſiaſtici verò quoad ſpirituales, Duard *in Bull. Cœnæ lib.* 2. *can* 16. *quæſt.* 5. *num.* 2. vbi quoque teſtatur in Regno Neapolitano propter Bullam Honorij III. & antiquam conſuetudinem non dari præuentionem iudicibus eccleſiaſticis niſi quoad cenſuras.

Contrarium verò, immo in huiuſmodi ſacrilegiis, aliiſque criminibus mixti fori poſſe iudicem ecleſiaſticum tam ad ſpirituales, quàm etiam ad temporales pœnas, citra ſanguinem contra laicos procedere, meritò tenent Innoc. *in c. cùm pro cauſa, ſub. num.* 1. *in fine, de ſent. excomm.* Butr. *in cap. cùm ſit generale num.* 11. vbi etiam Abb. *num.* 15. *de foro compet.* Oldrad. *conſ.* 86. & 89. Calderin. *conſ.* 11. *num.* 2. *de iudic.* Roman. *ſing.* 53. *verſ. fui interrogatus*, Nao. *conſil.* 1. *de foro compet.* Oſach. *Pedem. deciſ.* 105. *num.* 7. Læli. Iordan. *in tract. de Romana Sedis origine c.* 8. *n.* 19. Giacchar. *in addit. ad Clar. in §. ſacrilegium addit.* 3. Caball. *reſolut. crimin.* 1. *caſu* 194. *n.* 10. & 11. Marta *de iuriſd. p.* 2. *c.* 29. *n.* 1. *cum ſeqq.* Guazzin. *de defenſ. reorum, defenſ.* 3. *c.* 11. *n.* 20. *in fine*, Bellet. *diſquiſ. cleric. tit. de fauore cleric. reali §.* 5. *n.* 103. Marc. Anton. Genuen. *in pract. Archiep. Neap. c.* 8. *n.* 8. vbi inquit fuiſſe quendam laicum ob verba obſcœna in contemptum Sacerdotum prolata ad triremes condemnatum, & *in c.* 13. *n.* 3. dicit veriorem eſſe opinionem quòd laici in caſibus, in quibus poſſunt conueniri coram Epiſcopo, poſſunt etiam ab eo carcerari, & aliis pœnis temporalibus puniri, & quòd hodie iſtud eſt expreſſum in Conc. Trid. *c.* 3. *ſeſſ.* 25. *de reform.* vbi diſponitur quòd iudices eccleſiaſtici non procedant ad cenſuras niſi quando realem, aut perſonalem executionem facere non poſſunt contra reos etiã laicos, Salzed. *ad Bern. in p. c.* 87. *verſ. apud Hiſpanos*, & *verſ. pœna verò*, vbi tenet quòd iudices eccleſiaſtici laicos ſacrilegos poſſunt in carcerem mittere, & punire, & quod ſolet eis imponi pœna pecuniaria, quæ locis piis applicatur pro modo, & cõſuetudine regionis

Cardin.

Card. Tuſch. *lit. S. concl. 6. num.* 12. vbi aduertit quòd in his cauſis Iudex eccleſiaſticus punit laicum in omnes pœnas ex delicto, per quas non imponitur pœna ſanguinis, & ſi eſt irroganda mors, traditur Curiæ ſeculari, latè Ciarlin. *d. c.* 15. *num.* 32. *cum multis ſeqq.* vbi *n.* 39. de Giurbæ dicto de inueterata Regni praxi, *& num.* 42. idem aſſerit de alia ſimili, quam Duardus teſtatur vigere in Regno Neapolitano vigore Bullæ Honorij III. & tandem *à num.* 56. firmat quòd Epiſcopus in cauſis non ſolùm ſpiritualibus, ſed etiam mixti fori poteſt laicos pœnis temporalibus punire, ſiue in pecunia, ſiue in fuſtigatione, vel pœna perpetui carceris, ſeu triremium, dummodo abſtineat pœna ſanguinis, Steph. Grat. *Marchia, deciſ.* 111. *n.* 17. Beller. *d. tit. de fœnore clericor. rcalt.* §. 5. *n.* 103. latè R.P. Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſt. deciſ.* 4. *n.* 3. *cum ſeqq.*

165 Septima pœna contra eccleſiaſticæ immunitatis violatores eſt excommunicatio, à qua abſolui non poſſunt, niſi exactum reſtituant, *cap. quiſquis, & cap. ſicut antiquitus* 27. *q.* 4. Peguera *in pract. crimin. cap.* 26. *ſub num.* 5 *verſ. præterea text.* Alex. Ambroſin. *de immun. cap.* 15. *n.* 4. Suarez *d. tom.* 1 *de Relig. tom.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. Gambacurt. *d. lib.* 8. *c.* 1. *n.* 11. Eraſm. à Cochier. *d. q.* 65. *ad fin.* Farinac. *d. tract. de immunit. num.* 312. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 39. *diffic.* 8. *num.* 4. Caſtro Palao *d. punct.* 12. *n.* 3. Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 11. *dub.* 5. *n.* 3. Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 50. *n.* 18. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immunit. num.* 32. vbi ampliat quòd extrahens confugientem incurrat adhuc in excommunicationem, quamuis fuiſſet facta reſtitutio extracti, ex verbis Bullæ, ibi, *ſi aliquis attentare præſumpſerit*, &c. Theſaur. *in praxi p.* 2. *verb. immunitas cap.* 1. Lezana *d. verb. immunitas Eccleſiarum, num.* 21

166 Quam quidem excommunicationem eſſe latæ ſententiæ, & ipſo iure incurri, (quicquid ſit Iure communi attento) inſinuat expreſſè Conſtitutio Gregorij XV. *in* §. 10. ibi, *Declaramus eũ ipſo facto cenſuras & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, iuris, & immunitatis eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones, & Conciliorum generalium noſtrorum prædeceſſorum Cõſtitutiones ſunt promulgatæ*, &c & ex ea colligunt Gambacurt. *d. lib.* 8. *cap.* 4. *n.* 2 *&* 6. Lud. Correa *in repet. d. c. inter alia, p.* 4. *n.* 8. *in fine*, Anton. Diana *moral. reſol. p.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 34. *in fine.*

167 Sed an ſit Sedi Apoſt. reſeruata, verti ſolet in dubium. Nonnulli exiſtimarunt locorum Ordinarios ab hac excommunicatione abſoluere poſſe facta reſtitutione; ex quorum numero ſunt Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Neapol. cap.* 22. *n.* 3 4. *&* 12. Homobon de Bonis *de examine eccleſ. p.* 2. *tract.* 11. *ſuppoſ.* 3. *verſ. porrò tamen*, Anton. Diana *moral. reſolut. p.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 41. Ioan. Anton. Nouar. *d. tit. de immun. Eccleſ. n.* 97. Alij verò multo meliùs reſoluunt abſolutionem ab hac cenſura pertinere ad ſolum Pontificem, ita Quarant. *in ſum. Bullarũ verb. caſus reſeruatus, pag.* 162. *& ſeq.* Iul. Lauor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 21. *num.* 90. *& cap.* 28. *num.* 16. Pereg. *de immun. eccleſ. cap.* 15. *num* 9. *verſ. ſed contra, & num.* 10. 11. 12. 16. *&* 18. Mari. Anton. *var. reſol. lib.* 3. *reſol.* 15. Mari. Ital. *de immun. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 6. §. 2. *n.* 31. *& ſeqq.* Farin. *d. tract. de immun. n.* 315. *&* 316. Duardus *in Bullam Cœnæ can.* 15. *q.* 16. *num.* 19. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 10. *num.* 38. vbi *num.* 39. ſubdit ſemper etiam in dubio abſolutionem ſpectare ad Sedem Apoſt. Lezana *in ſum. Regul. quæ. tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. Carol. Maranta *tom.* 2. *reſp.* 35. Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 1. *c.* 11. *dub.* 5. *num.* 4. vbi atteſtatur iam à Clemente VIII. fuiſſe cautum ne vllus virtute & prætextu priuilegiorum poſſet abſoluere ab excommunicatione ob violationem immunitatis eccleſiaſticæ in terminis dictæ Conſtitutionis. Et ſacra Congreg. Conc. *de anno* 1617. cenſuit abſolutionem à cenſuris ob violatam immunitatem eccleſiaſticam iuxta dictam Conſtitutionem Gregorij XIV. eſſe Sedi Apoſt. reſeruatam.

Vndecimò eſt notandum reum ad Eccleſiam fugientem minimè illius perfrui immunitate in criminibus exceptis, ſi integra, veraque probatione delictum admiſſum fuiſſe cõſtaret, ſecus vbi vel indiciis, vel præſumptionibus tantùm, eo quòd nemo ex illis damnari pœna ordinaria debeat, vt apertè docet Auend. *de exequendis mandat. p.* 1 *cap.* 22. *à num.* 3. & præcipuè *num.* 9. cuius opinionem non improbat Gambacurt. *Luſit. deciſ.* 281. *ad fin.* quamuis ipſe Gambac. *deciſ.* 179. aſſerat in Luſitania ſemiplenam ſufficere probationem, & *ibi* Flores de Mena *in addit.* ſubdit, apud Regna Caſtellæ deciſionem illam obſeruatam ſæpiùs fuiſſe, nam contra huiuſmodi praxim ſtat ferè omnium Doctorum hac de re agentium auctoritas. Auendañus enim *d. cap.* 22. *num.* 4. *verſ. ſi verò præſumptioe*, apertiùs docuit inſidiarum, vel proditionis qualitatem, qua quiſpiam ex homicidio ſacram amittit immunitatem, pleniſſimè fore probandam, neque præſumptiones, aut indicia ſufficere. Hieron. Gabr. *conſ.* 170. *num.* 26. *lib.* 1. reſpondit aduerſùs aſſaſſinum minimè poſſe ita dici, niſi veris, integris, pleniſque probationibus aſſaſſinij qualitas fuerit explorata; hoc ipſum in hac ſpecie conſuluerunt Dec. *conſ.* 13. *num.* 2. Merenda *conſ.* 88. *n.* 7. *vol.* 2. *conſil. crimin.* Rimin. iun. *conſ.* 685. *num.* 9. *lib.* 6 Farin. *d. conſ.* 76. *num.* 3. *cum ſeq.* dum tenet non poſſe Epiſcopum delinquentes Curiæ ſeculari conſignare, niſi priùs ſibi conſtito de delicto plenè, certè, & concludenter, non autem per indicia, & præſumptiuè. *& conſ.* 160. *vol.* 2. Caſtill. *deciſ.* 156. *num.* 5. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 1792. Caſtro Palao *d. diſp. unica, puncto* 13. *num.* 8. Sanch. *in conſiliis moral. lib.* 6. *cap.* 1. *dub.* 11. Ioan. Anton. Nou. *d. tit. de immuni. n.* 88. Diana *moral. reſolut. p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 31. *in conſ.* 1. vbi etiam quod nõn tenetur Epiſcopus ſtare proceſſui facto à laica poteſtate, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. cap.* 11. *dub.* 6. *n.* 4. *in fine.* Et quòd teſtes examinati in proceſſu informatiuo ſunt poſtea repetendi citato fiſco eccleſiaſtico, & ipſo reo, contra Guazin. tenent Ciarl. *d. c.* 10 *n.* 150. & Diana *d. p.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 30. *q.* 3. vbi *q.* 4. contra Giur. reſoluit reo & Eccleſiæ eſſe dilationes aſſignandas, *& q.* 6 cum R.P. Sperell. *deciſ.* 60. *num.* 13. & Carolo Maranta *p.* 6. *reſp.* 36. *num.* 11. *& reſp.* 51 *num.* 12. ac aliis tenet Iudicem Eccleſiaſticum, vbi dubium fuerit inter Doctores, an delictum gaudeat immunitate, debere pro reo iudicare, vt gaudeat immunitate.

Lata ſententia ſuper remiſſione eorum, qui ad Eccleſias confugerunt, ſiue ad Curiam ſecularem, ſiue ad Eccleſiam, non licet alicui partium appellare, quia appellatio ſublata eſt per Bullam Gregorianam in illis verbis, ibi, *quacunque appellatione poſtpoſita*, & decretum ſuper hoc emanatum non poteſt reuocari, ſed executioni demandandum eſt, non attenta appellatione, etiam

quoad effectum deuolutiuum, Ita Mari. Ital. *d. cap.* 6 §. 1. *num.* 33. Farin. *d. tract. de immun. num.* 372. Guazzin. *de defenſ. reorum, d. defenſ.* 1. *cap.* 31. *num.* 6. & 11. Pereg. *de immunit. cap.* 16. *num.* 33. Ciarlo. *controu. forenſ. c.* 10. *num.* 354. Et licèt fiſco, vel actori nequaquam denegari appellationem à ſententia remiſſionis rei ad locum immunem, vnde fuerat extractus, contendat Mari Ital. *lib.* 6. *c.* 17. *per tot.* differentiam inter vtramque caſum conſtituens, quia reus præſumitur tali caſu per calumniam appellare, fiſcus verò, vel actor non ita; nihilominus contrarium, imò fiſcum à ſententia ſuper remiſſione rei lata appellare non poſſe melius tuentur Alex. Pereg. *d. cap.* 16. *num.* 33. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 33. *in fine, & p.* 6. *tract.* 1. *reſol.* 30. Ciarlin. *d. c.* 10. *n.* 155. *cum ſeqq.* R. P. Sperell. *deciſ.* 65. *per tot.* vbi reſpondet fundamentis Mariæ Italij.

Nunc verò circa tertium genus priuilegij, quod propriè immunitas appellatur, ſciendum eſt primò, quòd Eccleſiis non poſſunt imponi collectæ à laïcis, aut Principibus ſæcularibus, ſeu communitatibus locorum ſuper earum reditibus, & bonis, etiam pro locis publicis reficiendis, vel expeditionibus, aut exercitibus ducendis, etiam ad defenſionem ciuitatis, vel Catholicæ fidei, vel alia quacunque de cauſa ſine Romani Pontificis auctoritate, ſub excommunicationis, latæ ſententiæ pœna, *non minus, cap. aduerſus, de immun. Eccleſiæ,* Nauar. *in man. c.* 17. *num.* 107. Mari. Alter. *de cenſur. lib.* 5. *diſp.* 19. *cap.* 2. Duard. *in Bullam Cœnæ Domini, can.* 18. *q.* 3. Carol. de Graſſis *de effectibus Cleric. effect.* 3. *n.* 287. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 3. *c.* 6. *num.* 113. *cum ſeqq.* Beller. *diſquiſit. Cleric. part.* 1. *tit. de exemptionib. Cleric. & eorum bonor. num.* 1. Nec Prælati

170 ipſi Eccleſiarum poſſunt quicquam pro cauſa huiuſmodi ipſis laïcis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre, antequam Romanum Pontificem conſulant, *d. cap. aduerſus.* Quòd quidem procedit in caſu, vbi agitur de vtilitate tantùm publica, non verò, vbi contributio non fit ſolùm propter vtilitatem publicam, ſed etiam ob priuatam ipſorum clericorum, veluti pro expenſis factis tempore peſtis, ita Siluest. *in ſumm. verb. immunitas q.* 5. *num.* 20. Megal. *in part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 17. *q.* 6. *num.* 121. *& conſ.* 72. *n.* 18. Molin. *de iuſtit. tom.* 3. *diſp.* 672. *n.* 2. *concl.* 3. Paul. Layman. *in Theolog. moralis, lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 6. *num.* 7. Quando enim neceſſitas publica concernit de directo,

171 & principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum & laicorum, tunc debent Eccleſiaſtici contribuere, non tamen ad deliberationem ſolius populi, ſed oportet, quòd clerus, & populus ſimul conueniant, & deliberent, quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari, & ſi in tali caſu clerus ſine legitima cauſa nollet conſentire, poſſent laici implorare auxilium ſuperioris eccleſiaſtici, vt compellat Clericos; vide Salon. 2. 2. *tom.* 2. *q.* 78. *art.* 5. *controu.* 1. Azor. *inſtitut. moral. part.* 3. *lib.* 5. *c.* 19. *q.* 11. Petr. de Ledeſm. *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 7. *c.* 2. *concl.* 27. Beller. *diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de exempt. cleric.* §. 2. *n.* 6. *cũ ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effect.* 3. *n.* 241. Ioan. de la Cruz *in direct. conſc. part.* 1. *prec.* 7. *q.* 7. *art.* 3. *dub.* 1. *concl.* 1.

172 Non conceduntur autem reditus, ſeu fructus Eccleſiæ laicis, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias, *Extrauag. Declarationes, de decimis inter comm.* Cùm verò ex certa cauſa Romanus Pontifex decimas, vel aliam partem fructuum eccleſiaſticorum concedit laicis ad tempus, declarauit Clemens V. in Vienenſi Concil. relatus *in Clem.* 2. *de decimis,* vt ſolui, & exigi debeant ſecundùm decimæ taxationem, quæ fit in illis partibus, vbi conceſſio fiet, & ad monetam ibi communiter currentem. Collectoribus autem, & exactoribus ipſius Decimæ eſt interdictum, ne Eccleſiarum calices, 173
libros, aut alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, aut vſurpare præſumant, *cap.* 1. *de pignorib.* Ordin. Reg. Luſit. *lib.* 2. *tit.* 24. *& apud Caſtellanos, l.* 7. *tit.* 2. *lib.* 1. *noua recopil.* Cou. *lib.* 2. *var. c.* 16. *num.* 8. Mozz. *de contractib. tract. de pignor. c. de rebus, quæ pignor. n.* 13. Vaſq. *in opuſculo de pignoribus cap.* 1. §. 2. *num.* 6. Rebell. *de obligat. iuſtit. part.* 2. *lib.* 16. *q. vnic. de obligat. contract. pignor. num.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 3. *lib.* 7. *c.* 6. *q.* 4. niſi iuſtiſſima vrgente neceſſitate, vt probatur *in d. c.* 1. & docent Cou. *d. cap.* 16. *num.* 8. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 8. *num.* 2. vbi *num.* 3. quòd cauſa præcipua ad alienationem rerum Eccleſiæ eſt redemptio captiuorum, imò ad 174
captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum poſſe aurum, & argentum Eccleſiæ capi, reſoluunt Surd. *deciſ.* 367. *num.* 43. Morl. *in emporio Iuris, part.* 1. *tit.* 1. *q.* 16. *n.* 26. Mart. *de iuriſdict. part.* 4. *caſ.* 10. *num.* 3. ſic eodem modo Eccleſiæ bo- 175
na poſſe pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum, ſed etiam exteriorum pignerari & vendi, tenent Cou. *d. cap.* 16. *n.* 8. *verſ. cæterùm res Eccleſiarum,* Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 46. *n.* 5. Vtrùm autem huiuſmodi ornamenta locari pro 176
pretio poſſint? vide Vgolin. *de ſimon. tab.* 1. *c.* 44. §. 1. *num.* 3. *verſ. quoad primum caſum,* Bonacin. *in ſimili tract. q.* 2. *num.* 12. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 14. *num.* 25. Filliuc. *tract.* 45. *cap.* 3. *quæſt.* 32. *num.* 28.

Nunquid verò conceſſis decimis ſuper fructi- 177
bus beneficiorum includantur hoſpitalia, & pia loca, & fabricæ, & quotidianæ diſtributiones, Capellæ etiam, vel Altaria, & penſiones, declarationes nonnullæ, & Breuia quædam Apoſtolica emanarunt, & in ipſis litteris conceſſionis nonnulla ex his exprimi, & declarari conſueuerunt. De ſolutione autem tributorum & gabellarum ab Eccleſiis, vel eccleſiaſticis perſonis facienda, extant Canonum, & ſanctorum Patrum decreta *in cap. tributum, cum ſeqq.* 23. *q.* 8. *& in cap. ſi tributum.* 11. *q.* 1. quæ docent de exterioribus Eccleſiæ perſoluendum eſſe principibus ſæcularibus tributum pro pace, & quiete, quia nos tueri, & defendere debent, ſicut & Chriſtus tributum per Petrum præſtitit in ore piſcis inuentum, vt eleganter diſſerit Vrbanus Pontifex *in d. cap. tributum.*

Secundò, ſciendum eſt, quòd neque Eccle- 178
ſiæ ipſæ, neque res, aut bona earum poſſunt alienari, vt infrà *lib.* 3. *cap.* 3. videbimus; nec poſſunt pro alienis debitis obligari, *cap.* 2. *de ſolution.* nec tenetur Eccleſia de depoſito facto apud ſuum Clericum, niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem, *cap.* 1. *de depoſito,* Cened. *ad Decretal. collect.* 24. *num.* 1. Caroc. *in tract. de depoſito, part.* 2. *q.* 1. *à num.* 1. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. depoſitum n.* 9. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 525. *num.* 4. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 196. *num.* 8. vbi ponit tres caſus, in quibus contrahens cum Eccleſia debet eſſe ſollicitus de conuerſione in eius vtili

vtilitatem, ſcilicet mutuo, depoſito, & vendi-
tione facta pro debito Eccleſiæ, cùm in aliis li-
beretur debitor ſi ſoluat, etſi non fuerit verſum
in vtilitatem Eccleſiæ, Marc. Anton. Gennen. *in
pract. Archiep. Neapol. cap.* 89. *num.* 7. vbi tenere
emontem rem Eccleſiæ cum euidenti vtilitate
non teneri docere de conuerſione pretij in vti-
179 litatem Eccleſiæ. Efficaciter verò obligatur Ec-
cleſia ex depoſito apud ſe facto cum conſenſo
Epiſcopi, & Capituli, vel recipiente theſaura-
rio, ſeu aliis ad recipienda depoſita deſignatis,
cæteriſque ſolemnitatibus à Iure requiſitis in-
teruenientibus, licèt deponens non probet depo-
ſitum verſum fuiſſe in vtilitatem ipſius Eccleſiæ.
Ita gloſſ. *verb. perſona, in d. cap.* 1. Molin. *de Iuſt.
diſp.* 525. *num.* 4 *verſ. de depoſito*, Som. Angel. *verb.
depoſitum.* §. 4. Cardoſ. *d verb. depoſitum, num.* 9.
Sanch. *in præcepta Decalogi. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 14. *n.* 35.
Quicquid contrarium tennerint gloſſ. 2. *in c. vlt.
ne Prælati vices ſuas*, Innoc. Abb. *num.* 10. Henric.
n. 2. Ioan. Andr. *n.* 9. & Hoſt. *n.* 3. *in d. c.* 1. Rebuff. *in
compendio alienat. n.* 39.

180 Tertiò, quòd quantum ad acquiſitionem qui-
libet poteſt res ſuas Eccleſiæ relinquere, *l. genera-
li, & l. iubemus l.* 2. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* & om-
nium ſuorum bonorum donationem validam ei
facere, vt per Abb. *n.* 2. & Pariſ. *num.* 36. *in cap. in
præſentia, de probat.* Bart. *in l. fin. num.* 13. *de pract.*
Con. *in rub. de teſtam. part.* 2. *num.* 6. Spin. *in ſpeculo
teſtam. gloſſ.* 11. *princ. num.* 29. *cum ſeqq. & gloſſ.* 12.
à num. 45. Gambacurt. *L. ſin. decíſ.* 185. *n.* 2. Molin.
de iuſtit. tr. 2. *diſp.* 280. *verſ. noſtram*, Card Pereira
quæſt. forenſ. conſ. 29. *n.* 5. Card. Tuſch. *tom.* 2. *lit. D.
concl* 648. *n.* 41. Card. Mantic. *de tacit. & ambig.
convent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 28. *per tot.* Rebell. *de obli-
gat. iuſtit. part.* 2 *lib.* 18. *q.* 7. *n.* 4. Et transfertur do-
181 minium in Eccleſias nudo pacto, ſeu nuda pro-
miſſione, contra reg. *l. traditionibus, C. de pactis.*
Tiraq. *de pia cauſa, priuil.* 107. Card. Mantic. *vbi
ſuprà lib.* 4. *tit.* 32. *n.* 70. *cum ſeqq.* Molin. *de iuſtit.
tract.* 2. *diſput.* 3. ita vt vendicare poſſit Eccleſia
rem ſibi conceſſam ſine traditione, *l. fin. C. de ſa-
croſ. eccleſ. cap. ex litteris, de conſuet.* Ita & legata,
ſeu relicta Eccleſiis multa habent ſpecialia con-
tra Iuris communis diſpoſitionem fauore Ec-
182 cleſiæ, vt infrà *c.* 27. dicemus. Præſcribit quo-
que Eccleſia rem priuati triginta annorum ſpa-
tio, *cap. Sanctorum, de præſcript.* ſed contra illam
quadraginta annorum poſſeſſio requiritur ad
præſcribendum, *cap. illud autem. cum gloſſ. eod. tit.*
183 *cap.* 2. *eodem tit. in* 6. Similiter & contra priuile-
gium Eccleſiæ præſcriptio quadraginta annorum
requiritur, *cap. accedentibus, & cap. ſi de terra, de
priuil.* in quibus Iuribus Collectanea poſuimus,
184 vbi latè de materia; Eccleſia verò Romana cen-
tum annorum gaudet præſcriptione contra ſe
ipſam, *Authen. quas actiones, & l. fin. C. de ſacroſ. Ec-
cleſ. c. ad audientiam, iunct. gloſſ. de præſcript.* Pinel.
in Auth. niſi, num. 57. *C. de bonis mat.* Couar. *in reg.
poſſeſſor. part.* 2. §. 2. *num.* 3. Molin. *de iuſtit. tract.* 2.
diſp. 42. *verſ. ſecunda*, Præſcribi autem non poſſunt
à laicis vllo tempore Eccleſiæ ipſæ, aut loca re-
ligioſa, ſiue iura eccleſiaſtica, vt decimæ, pri-
mitiæ, vel oblationes, & cætera huiuſmodi ſpi-
ritualia, quæ ab ipſis poſſideri non poſſunt, *cap.
cauſam, de præſcript.* & de Eccleſiaſtica præſcri-
ptione infrà etiam de bonis Eccleſiæ immobilibus
nonnulla dicemus.

185 Quartò, quòd Eccleſia habet reſtitutionem
in integrum in multis caſibus, cùm læſa fuerit ad
inſtar minoris, *cap.* 1. *& per tot. de integr. reſtit.*
Sfort. *de integr. reſtit. q.* 3. *art.* 4. *per tot.* Molin. *de
iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 574. *num.* 1. *&* 2. Steph. Gratian.
diſcept. 601. *à num.* 35 & quando vult in integrum
reſtitui, neceſſe illa habet plura deducere, & pro-
bare, nempe quòd adſit læſio, & quòd illa mani-
feſta ſit, Menoch. *conſ.* 114. *num.* 12. Rot. *in Lu-
nen. Sarzanen. iuriſpatronatus* 18. *Maij* 1622. *corã
R. P. D. Merlino*; modica autem ſufficit, vt per
gloſſ. *in l.* 2. *C. ſi aduerſus vendit.* Tiraq. *in l. ſi vn-
quam, verb. omnia, num.* 15. *C. de reuoc. donat.* Pinel.
in l. 2. *C. de reſcind. vendit. part.* 1. *cap.* 1. *n.* 26. Maſ-
card. *de probat. concl.* 1058. *num.* 5. Card. Pereira *in
d. l. ſi curatorem, verb. vel aduerſarij dolo. num.* 7. Va-
laſc. *conſ.* 112. *num.* 2. *& de partit. cap.* 39. *n.* 38.
quælibet verò iniuſtitia ſufficit pro cauſa reſtitu- 186
tionis in integrum, etiamſi non ſit notoria, Cæſ.
de Graſſis *decíſ.* 10. *num.* 12. *de re iudic.* Seraph. *de-
ciſ.* 251. *num.* 2. Rot. *decíſ.* 351. *n.* 5. *part.* 1. *diuerſ.
& decíſ.* 381. *num.* 1. *& decíſ.* 635. *n.* 4. *in fine. par.* 2.
recent. & in Reatina bonorum 10. *Ianuarij* 1625. *co-
ram bon. mem. Vbaldo; & in Romana reſtitutio-
nis in integrum* 20. *Maij* 1624. *coram bon.
mem. Patriarcha Manzanede*, Buratt. *decíſ.* 452.
num. 6. vbi Ferentil. *lit. A.* & ſufficit quòd ſenten-
tia ea nouiter deductis iniuſta detegatur, Rot. *in
Perufina ſocietatis* 20. *Maij.* 1624. *corã bona mem.
Vbaldo.* Hoc tamen priuilegio vtitur Eccleſia in- 187
tra quadriennium tantum, *cap.* 1. *&* 2. *de in integr.
reſtit. lib.* 6. *Clem. vnica, eod. tit.* Bernard. *reg.* 653.
Vincent. de Franc. *Neapol decíſ.* 206. *n.* 20. Surd.
decíſ. 136. Sfort. *de in integr. reſtit. part.* 1. *q.* 20.
Card. Pereira *quæſt. forenſ. lib.* 1. *q.* 22. *num.* 20. Mori
in emporio iuris, part. 1. *tit.* 5. *q.* 5. Maſc. *de probat.
concl.* 1276. Card. *in praxi iudicum, verb. reſtitutio,
num.* 5. eo autem elapſo non auditur, niſi ſit in Cu-
ria, vt ſæpiſſimè fuit dictum in Rota, & ſignan-
ter *in Bergomen. legati* 15. *Nouembris* 1610. *coram
Reuerẽdiſſimo Atrebaten & in Adrien. iuriſdictio-
nis* 27. *Iunij* 1622. *corã R. P. D. Pirouano. & in Ro-
mana reſtitutionis in integrũ* 20. *Maij* 1624. *&* 18.
Aprilis 1625. *corã bon. mem. Patriarcha Manza-
nedo, & coram Buratto, decíſ.* 452. *num.* 7. *& de-
ciſ.* 604. *num.* 13. & niſi fuerit legitimè impedita,
ſecundùm gloſſ. *verb. quadriennij, & verb. cauſa, in
d. c.* 1. vbi Hoſt. *n.* 6. Domin. *n.* 9. & Franch. *n.* 8 *&* 9.
Card. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. infra legitimum,
num.* 3. *cum ſeqq.* & niſi ſit probabiliter ignorans,
d. cap. 1. ibi, *negligenter omiſerit*, Card. Pereira *d.
verb. infra legitimum. n.* 3. Caputaq. *decíſ.* 418. *n.* 6.
part. 1. Surd. *conſ.* 376. *n* 13. Mareſcott. *var. reſol.
lib.* 2. *cap.* 98. *num.* 9. Giorba *Sicilia decíſ.* 106. *n.* 10.
& niſi ſententia eſſet notoriè iniuſta, Cæſ. de
Graſſ. *decíſ.* 15. *num. vlt. de prob.* & fuit dictum *in
Preneſtina bonorum* 21. *February* 1614. *coram bon.
mem. Card. Sacrato*, & denique niſi rationabilis
cauſa concurrat, *d. cap.* 1. ibi, *aut alia rationabilis
cauſa*, Mench. *illuſtr. lib.* 1. *c.* 31. *n.* 25. Sfort. *q.* 19.
n. 65. *&* 82. *& gloſſ. vlt. in d. cap.* 1. inter rationabi- 188
les cauſas enumerat eminentiſſimum damnum,
id eſt, enormiſſimam læſionem, qua ſtante poſt
quadriennium reſtitutionem indulgeri cum ea-
dem gloſſ. reſoluunt Caſſador. *decíſ. vnic. num.* 5.
de empt. Alex. *conſ.* 150. *n.* 6. *lib.* 7. Ioan. Garc. *de ex-
penſ. cap* 18. *num.* 36. Card. Pereira *d. verb infra le-
gitimum, n.* 9. Sfort. *q.* 19. *n.* 66. Gluth. *d. decíſ.* 106.
num. 12. Cocc. *decíſ.* 445 *num.* 7. Buratt. *decíſ* 424.
n. 10. *& decíſ.* 452. *in fine*, Rot. *decíſ.* 347. *in fine,
par.* 4. *diuerſ. & in Romana reſtitutionis in integrũ*
18. *Aprilis* 1625. *corã bon. mem. Card. Manzanedo.*
Senten

Digitized by Google

189 Sententia quoque lata cootra Eccleſiam præ-
textu iniquæ conſuetudinis retractatur, *cap. cum*
cauſa, de ſent. & re iudic. non enim valet cooſue-
190 tudo in præiudicium, & contra Eccleſiam intro-
ducti, *cap. omnia, diſt. 12. c. 1. cap. cum inter 5. c.*
cùm venerabilis 7. de conſuet. cap. 1. de his quæ fiunt
à maiori parte Cap. c. 3. de inſt. Cou. *lib. 2. var. cap.*
17. num. 4. Rebuff. *in compend. alienat. à n. 20.* Sord.
conſ. 101. n. 54. cum ſeqq. Sperell. *deciſ. 37. num. 41.*
191 Et in cauſa eccleſiaſtica citatio peremptoria non
debet eſſe nimia breuis, *cap. 1. de dilat* & alia ſpe-
cialia habet cauſa eccleſiaſtica in iudicio, de qui-
bus *infra cap. 13.* agimus.
192 Quintò, & vltimò notandum, quòd ſtatuta
contra eccleſiaſticam libertatem fieri prohiben-
tur *in cap. noueris, & cap. grauem, de ſentent. excõ-*
municat. exornat Sperell. *in deciſ. 6. fori eccleſiaſt. de-*
ciſ. 10. cum duabus ſeqq. & ſi facta fuerint, nulla
ſont, & inualida, & conditores eorum ipſo iure
excommunicationem incurrunt, *cap. fin. de rebus*
193 *eccleſ. non alienan.* Dicontur autem ſtatuta fieri
contra libertatem eccleſiaſticam quando per illa
aufertur Clericis, & eccleſiaſticis perſonis bene-
ficium à iure conceſſum; vel reſtringitur, ſeu
limitatur diſpoſitio Iuris; vel efficiuntur timi-
diores, ſeu retraherentur à clericatu homines:
item quando coarctaretur tempus à Iure datum,
& ſi de Clericis mentionem facit, vllo modo li-
gat, & demum quando directè, ſeu indirectè,
ſunt contra priuilegia, aut prærogatiuas con-
ceſſas Eccleſiis, & eccleſiaſticis perſonis, ſeu
piæ cauſæ à Papa, vel à principe ſæculari. Ita In-
noc. *in d. cap. noueris, num. 1. & 2.* & *ibi* Butr. *n. 9.*
& Abb. *num. 2.* idem Abb. *conſ. 63. in princ. part. 1.*
Barbat. *conſ. 31. n. 1. & 2. vol. 4.* Card. Tuſch. *tom. 5.*
lit. L. concl. 342. n. 12 Bellet. *diſquiſit cleric. par. 1.*
tit. de exempt. cleric. à ſtat. ſecul. §. 1. num. 9. Duard.
in Bull. Cœna, can. 15. q. 10. num. 5. Filliuc. *tract. 16*
c. 10. quæſt. 7. num. 270. Bonacin. *de cenſur. in Bulla*
194 *diſp. 1. q. 16. ſect. 1. punct. 2. num 2.* Nec poſſunt Do-
mini temporales interdicere ſubditis ſuis ne
cum Eccleſia contrahant, aut cum eius perſonis
negotia tractent, neve eis in rebus neceſſariis
ſeruiant, ſub eiuſdem ſententiæ pœna, *cap. fin.*
de immun. eccleſ. lib. 6. Nau. *in man. cap. 27. n. 130.*
verſ. 23. Iul. Lauor. *de indulg. part. 2. c. 23. num. 16.*
Bonacin *d. punct. 2. num. 4. & 5.* Ego ipſe *de offic. &*
poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 50. num. 93. & n. 112.
195 ſecundùm Lugdunen. impreſſ. Statum enim pro-
hibens omninò laicos contrahere cum Clericis,
non valet, & eſt contra libertatem Eccleſiæ, Vol-
pel. *de libert. eccleſ. part. 1. num. 7.* Matt. *de iuriſd. 4.*
caſu 62. in fine.
196 Hinc etiam Principes ſtatuentes, ne in eorum
ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & mona-
ſteria ſine eorum licentia, derogant libertati ec-
cleſiaſticæ. Ita per tex. *in cap. vlt. de eccleſ. ædific.*
reſoluunt per me citati ſuprà *hoc lib. c. 2. in princi-*
pio, vbi plures Doctores citaui: addo Duard. *in*
Bullam Cœna, can. 15. q. 19. à num. 68. Bonacin. *de*
cenſur. in Bulla, diſput. 1. q. 16 ſect. 2. punct. 2.
num. 10.
197 Hinc etiam ſtatuta laicorum tangentia iura
eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa
minuerent, dicontur contra libertatem Eccle-
ſiæ, vt ex Calder. Anchar. & Pereg. reſoluit
Marta *de iuriſd. part. 4. caſ. 85. num. 33.* Huiuſmodi
enim ſtatuta, ſeu edicta Principum ſæcularium etiã-
ſi fauorabiliora ſint eccleſiaſticis, eos non ligant,
niſi à Romano Pont. confirmentur, Carol. de
Graſſis *de effectibus clerical. effectu 2. ex n. 42.* Surd.
conſ. 2. ex n. 15. & conſ. 201. num. 14. Suar. *de legib.*
lib. 3. cap. 34. num. 12. Salas *eod. tract. diſp. 14. ſect. 8.*
num. 101. Bonacin. *in ſimili tract. diſp. 11. q. 1. punct.*
6. n. 27. Caſtell. *tom. 7. de Tert. cap. 9. n. 10.* Baldel. *in*
Theolog. moral. lib. 5. diſp. 33. n. 1.
Eodem modo ſtatutum excludens Clericos, vel 198
Monachos à ſucceſſione parentum, agnatorum
ſeu cognatorum, non valet, cùm ſit contra li-
bertatem eccleſiaſticam, quia aufert Clericis
beneficium ſuccedendi de iure communi; tum
quia Clerici per ipſum efficiuntur timidiores. Ita
Redoan. *in tract. de ſpol. q. 8. tit. de ſucceſſ. Clerici ſæ-*
cularis ab inteſtato, num. 4. Marta *d. part. 4. caſu 25.*
Bonacin. *d. punct. 2. num. 21.* & magis ſunt contra 199
eccleſiaſticam libertatem, quæ tollunt beneficium
Iuris communis, quàm quæ auferunt competen-
tia per priuilegium, vt ex multis probat Matt. *d.*
part. 4. caſu 98. num. 4
Vnde ſtatutum, quòd non opponatur exceptio 200
excommunicationis, vel non poſſit probari per
teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam, vt
latè tradit Matt. *d. part. 4. caſu 59.* ſicut pariter eſt, 201
quod prohibet ingredientem monaſterium poſſe
ſuccedere, idem Matt. *d. part. 4. caſu 76. n. 10. &*
caſu 80. n. 1.
Hinc etiam ſtatutum Aquipendij volens quòd 202
aluus derelictus à flumine Paleæ ſit Communita-
tis, non autem habentium prædia adiacentia,
non habet locum, vbi prædia adiacentia ſunt
Eccleſiarum, Sac. Congreg. Concil. *ſub die 5. Iulij*
1628.
An autem vbi Clericus, vel alia perſona, ſeu 203
corpus gaudens iure Eccleſiæ, vendit patrimonia-
lia bona, vel emit à laico, & extet in loco rei
ſitæ ſtatutum præferens conſanguineum, vel vi-
cinum in venditionibus rerum, quæ fiunt à con-
ſanguineo, vel vicino, ſit locus Prælationi, ex-
cluſo Clerico emptore, vel venditore? vide Caſ-
ſan. *in conſuet. Burgund. §. 1. gloſſ. 2. verb. l'homme,*
num. 1. & ſeq. Afflict. *de iure protbomiſ. §. 9. n. 14.*
& ſeqq. Neuizan. *conſ. 39. n. 1. & ſeq.* Tiraq. *de re-*
tract. lignag. §. 1. gloſſ. 1. num. 6. & gloſſ. 8. n. 41. &
gloſſ. 13. n. 2. cum multis ſeqq. Boër. *deciſ. 231.* Ma-
tienſ. *l. 7. gloſſ. 21. n. 11. & ſeq. tit. 1. lib. 5. nona reco-*
pil. Alderan. Maſcard. *de interpret. ſtatut. concl. 1.*
num. 71. & ſeq. Hond. *conſ. 3. lib. 1* Petr. Pechi *tract.*
de amortization. q. 22. Sord. *conſ. 2.* Marta *de iuriſd.*
p. 4. caſu 30. Houded *conſ. 3. per tot lib. 1.* Sperell. *in*
deciſ. fori eccleſ. deciſ. 11. n. 11.
Quæſtio eſt controuerſa, verùm valida ſit con- 204
ſuetudo, ſiue ſtatutum cauens ne certa bona im-
mobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienentur,
aut ab eis retineri poſſint? In qua pro validitate
in defenſionem obſeruantiæ aliquorum Regno-
rum pugnant Bellug. *in ſpeculo Principum, rub. 14.*
de amortizat. §. veniamus, num 36. Ambroſ. de
Opizonibus *in l. filiusfam. §. diui. ff. de legat. 1. à n.*
69. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 4. c. 18. n.*
a 38. Driedon. *de libertat. Chriſtiana lib. 2. c. 3.* Si-
gnorol. *conſ. 21. per tot.* Graſſal. *Regal. Franciæ lib. 2.*
iure 20. Papon. *lib. 1. tit. 6. Areſto 3.* Tiraq. *de iure*
mar. gloſſ. 8. n. 171. & de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 13.
n. 5. Cou. *in reg. poſſeſſor, part. 2. §. 4. n. vlt. verſ. 3.*
Mex. *in tr. taxa panis, concl. 5. n. 27. cum ſeqq.* Molin.
de iuſtit. tract. 2. diſp. 140. verſ. quin de iure, Ceuall.
commun. contra commun. tom 4. q. 899. n. 175. cum
ſeqq. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. q. 66. art. 4.* Lud.
Mirand. *in manual. Prælator. tom. 2. q. 27. art. 7.* D.
Barboſ. *in primis ſcholiis ad l. filius fam. ff. de le-*
gat.

*legat.1.verſ.ad Ordinat.lib.2.tit.*8.Cald.Pereira *in l.ſi curatorem,verb. venumdediſti,num.2 & de empt. cap.*8.*num.*27.33.& 34.& *lib.*1.*quæſt.forenſ.q.*23. *num.*91. latè Benedict Ægid. *in repet.l.*1. *C. de ſacroſ.Eccleſ.part.*5. §.2. *num.*3. *cum ſeqq.* latiſſimè Gabr. Pereira *in tract.de manu regia.tom.*2.*cap.*67. Angulan.*de legib.lib* 2.*contron.*15.Ceoall.*commun. contra commun.tom.*4. *q.*899. *num.* 107. *cum ſeqq. & num.*177. Gail.*lib.*2.*obſeru.*32.*n.*7.*cum ſeqq.* Peteg.*tom.*1. *conſ.*91.*ex num.*10.Choppin.*de domanio Franciæ lib.*1.*tit.*14. & *lib.*2.*monaſticon tit.* 2.*n.*2 Hieronym.Leo *deciſ.*77. Menoch.*conſ.*800. *n.*23.& *conſ.*1000.*n.*34. Hieronymus Atoiſæ. *de except. clericorum cap.*4. *per tot.*Bernar.Argent. *in conſuet.Burgundiæ.tit.de feudis art.*46. *gloſſ.*1.*n.*3. Mari. Cutel. *de leg.Federici c.*24.*not.*26. & *c.* 85. *not.* 90. Quas quidem leges præcitati Doctores defendunt procedere ex priuilegio Apoſt. Sedis, quod præſumunt interueniſſe ſaltem ex conſuetudine temporis immemorialis: adduntque id quoque Iure communi comprobari poſſe, primò quia huiuſmodi leges quæ inter ſubditos præcipiunt, ne illi immobilia in Eccleſias alienent, principaliter intendunt prouidere vtilitati Reipublicæ, cuius maximè intereſt ea bona inter ſubditos retineri, & conſeruari, vtque Eccleſiis & Clericis exemptis imponi non poſſunt, *cap. non minus, de immun. eccleſ.* onera & tributa Reipub. per laicos commodè præſtentur, arg. *l. cura* 4. *verſ. inopes, ff. de munerib. & honorib.* & quamuis Eccleſiis & Clericis ipſis aliquod exinde damnum proueniat, id tamen præter intentionem legis, ſecundariò, & per accidens contigit, ac ſubinde, nec attenditur, *l. ſi quis nec, ff. ſi cert. pet. l. qui exemptionem, ff. de condict. indebit.* nec imputari debet ei, qui rei licitæ operam dat, id eſt, legiſlatori, qui dum in ſuus iure ſuo vtitur, nemini facit iniuriam, *cap. cùm Eccleſia* 31. *verſ. quia de elect. l. fluminum* 24 §. *vlt. l. Proculus* 26. *ff. de damno infecto.*

205 Secondò, quia receptum eſt iuſtam eſſe legem, vel conſuetudinem prohibentem, ne bona aliqua in exteros non ſubditos alienentur, Bart. *in l. filiusfam.* §. *Diui, num.*11. vbi communis ſecundùm Rip. *num.*79. *ff. de legat.*1. plures per Tiraq. *in præfat. retractus, num.* 14. idque ex eo potiſſimum quia conſuetudo, vel lex poteſt ex cauſa rem aliquam commercio eximere ſiue ſimpliciter, ſiue abſolutè, *l. ſi in emptione* 34. §.1. ibi, *mores ciuitatis,* &c. *ff. de contrah. emption.* per tot. *C. quæ res vendi.* ſine reſpectu exterorum, vt per tot. *C. quæ res exportari*; igitur poterit lex vel conſuetudo prohibere eadem, vel maiori ratione, ne alienatio fiat in Eccleſias, vel Clericos; qui quamuis exempti ſunt; tamen partes ipſius Reipublicæ, & ciuitatis membra, cuius conſeruationem procurare debent, & cui in nonnullis ſubiiciuntur, cùm tamen exteri, nec partes ſint, nec ita ſubiiciantur.

206 Tertiò facit, quia ea, quæ poſſunt ex priuata partium conuentione, & diſpoſitione fieri, poſſunt etiam per legem, vel conſuetudinem ex cauſa ſtatui, ex *reg. l. vlt. C. de fideiuſſoribus.* at per conuentionem, & diſpoſitionem priuatam fieri poteſt ne bona aliqua in Eccleſiam transferantur, *l. vlt. C. de pact. inter empt.* vbi Doctores, *gloſſ. vlt. in l. ſi ita* 135. §. *ea lege, ff. de verb. obligat.* vbi communis, Rip. *in d.* §. *Diui, num.*32. Palat. *in d.*
207 *rubr. de donat. inter vir. & vxor.* §.16.*à num.*12. ſic valet conuentio, ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat. gloſſ. *verb. prohibetur, in cap. potuit, de locato,* vbi Abb. *num.*10. Imol. *n.*26. Palat. *d.* §.16.*n.*13. Clar. §. *emphyteuſis, q.*22. & 33. Iaſ. *in l. vlt. num.*91. *C. de iure emphyt.* idque in bonis maioratus, vel quibuſcunque aliis reſtitutioni ſubiectis, ex multis reſoluit Cou. *lib.*1. *var. c.*19. *num.*8. & 11. Molin. *de primog. lib.*2.*cap* 4.*n.*54. & demùm valere conditionem, vel prohibitionem factam à teſtatore, ne bona deueniant ad Ec- 820
cleſiam, ſeu monaſterium, reſoluit Cened. *pract. & canon. quæſt. lib.*1.*q.*35. *n.*5. & 6.

Quartò, quia in quærendis valet ſtatutum in 209
præiudicium Eccleſiæ, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciunt, vt tradunt Dec. *in Auth. caſſa, num.*17. *C. de ſacroſ. eccleſ.* Curt. ſen. *conſ.*27. *num.*8. Couar. *in reg. poſſeſſor part.*2. §.4. *num.*9. *verſ. tertium,* Mench. *vſufreq. cap.*9. Menoch. *conſ.*350. *n.*6. Cald. Pereira *de empt. cap* 8.*n.*33. & 37. & *conſ.*48. *num.*22. Cened. *d. q.*35. *num.*19. & 20. plures refert, ſed non ſequitur Marr. *de iuriſdict. part.*4. *caſu* 68. Decian. *tract. crimin. lib.*2.*cap.*35.*num.*4. Gail. *lib.*2.*obſeru.*32.*num.*7. Beller. *diſquiſit. clerical. p.*1. *tit. de exempt. cleric. à ſtat. cleric.* §.4. *num.* 26. nouiſſimè Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 10. *n.* 12. Diana *d. p.*6. *tract.*3. *reſol.*9. & Prælatus ſolus, li- 210
cèt non poſſit præiudicare in quæſitis, poteſt præiudicare in quærendis. Mandoſ. *ad Lap. alleg.*25. *verb. Prælatus, in princ.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 568. *num.*51. *cum ſeqq.* Gregor. *deciſ.*401. *num.*9. & 10. Buratt. *deciſ.* 775. *n.*3.

Quintò facit, quia libertas eccleſiaſtica, pro- 211
priè loquendo, nihil aliud eſt, quàm exemptio, & priuilegium à Deo Pontificibus, vel principibus, ſecularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt, ex Innoc. *in cap. nouerint, num.*2. & 2. *de ſent. excom.* recepto; vt per Abb. ibi, *n.*2. Felin. *in cap Eccleſia, num.*79. vbi Dec. *num.*2. *de conſtitut.* Nau. *in man. cap.*27.*n.*119. & 130. Quæ explicatio ſuadetur ex text. *in d. Auth. caſſa,* ibi, *contra libertatem Eccleſiæ aduerſus Canonicas, vel imperiales ſanctiones, cap. vlt. de rebus eccleſ. non alien.* ibi. *immunitatem eccleſiaſticæ libertatis, quam non tantùm ſancti Patres,* &c. *cap.* 1. *de immun. eccleſ. in* 6. ibi, *libertatem,* & ibi, *honoris, & priuilegij Eccleſiarum.* Deinde, quia ex proprietate ſermonis libertas in propoſito eſt idem, quod exemptio, ſeu immunitas, *cap. aduerſus, de immun. Eccleſ. cap.*1. *de priuileg. lib.*6. tradit Cou. *lib.*2. *var. cap.*20. *in princ.* Eccleſiaſtica verò denotat eccleſiaſticam, qua talis eſt, & ita aliquid peculiare in Eccleſiis, vel Clericis, quod aliis non ſit commune: aliter enim non eccleſiaſtica, ſed communis, non Clericorum, ſed hominum, vel ciuium libertas diceretur. Sic ſanè, vbi Eccleſiis, vel Clericis tolluntur, ea quæ eiſdem nullo ſpeciali priuilegio competunt, ſed cum laicis communia ſunt, & omnibus æqualiter competunt, non libertas eccleſiaſtica, ſed humana ſocietas, politica, ciuilis, vel iuris gentium libertas tollitur, ſecundùm præcitatos; ſic etiam ſi Eccleſiæ, vel Clericis aliquibus auferantur ea, quæ non omnibus Eccleſiis, aut Clericis, ſed aliquibus tantùm priuilegio conceſſa ſunt, non dicetur infringi libertas eccleſiaſtica, quæ tantummodo infringitur vbi Eccleſiæ, vel Clerico alicui tolluntur ea, quæ ſunt libertatis, & priuilegij conceſſi omnibus Eccleſiis, aut clericis, non verò vbi huic, vel illi conceſſum priuilegium tollitur, quia magis huius, vel illius, quàm

abſolu

abſolutè libertas Eccleſiæ dicitur, ſecundùm Innoc. *& ſuprà citatos*; quare negandum eſt in propoſito caſu infringi eccleſiaſticam libertatem; etenim nullibi reperitur circa huiuſmodi emptionem rerum immobilium, aut eorumdem acquiſitionem à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſum priuilegium Eccleſiis, vel Clericis, qua tales ſunt, ac ſubinde libertas ea in re competens Eccleſiis, vel Clericis, communis eſt illis cum omnibus laicis à iure gentium, & regulis generalibus procedens; igitur per conſuetudinem, vel legem, de qua ſuprà non eccleſiaſtica, ſed ciuilis, vel humana libertas infringitur; & ita non habet locum *d. Auth. caſſa, & d. cap. nouerint*, cum ſimilibus.

212 Huius opinionis ſectatores, & acerrimi defenſores reſpondent ad text. *in cap. 1. de immun. eccleſ. lib. 6.* qui in contrarium facere videbatur, vt ſcilicet illic non cogatur Eccleſia ſimpliciter alienare bona acquiſita, ſtante lege, vel conſuetudine, de qua agimus, quæ prohibet bona in Eccleſiam alienari ex iuſta cauſa, vt inter ſubditos in Reipub. vtilitatem conſeruentur, iuxta prædicta; quinimò tex. ille agit de dominis temporalibus, qui Eccleſiam, vel Clericos cogebant ad ſoluenda tributa impoſita pro domibus, & bonis, quæ acquirebantur, vel vt domos ipſas, & bona alienarent, vt patet ex *verſ. ſanè*; & quia in ea ſpecie principaliter pertimebatur finis contra libertatem Eccleſiæ, ſcilicet exactio tributorum per ſecularem poteſtatem, à quibus Clerici, & Eccleſiæ per priuilegium ſunt exemptæ, *d. cap. non minus, & l. placet, C. de ſacroſ. Eccleſ.* meritò ſicut finis, ita & medium, quo laïci ad finem prohibitum aſſequendum putabantur, libertati eccleſiaſticæ repugnat, ac ſubinde ne fraus fiat immunitati quam Eccleſia habet à tributis, & ne vna via admittatur id, quod alia omnino prohibetur, reſpondet textus non licere Eccleſiam cogere ad alienanda bona, ex eo quòd tributa non ſoluit, ſicut nec licitum eſt ad tributa ſoluenda compellere, iuuat reg. *l. verum*, ibi, *cauſa faciendi,*
213 *ff. de furt. cap. cum voluntate, in princ. de ſent. excomm.* Nec aliud probat *cap. vlt.* etiam *de immun. eccleſ. lib. 6.* nec etiam *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſiquidem, vt benè aduertit Fulgoſ. & alij ibi, Conſtantinus Imperator, illic circa acquirenda, & retinenda bona Eccleſiæ relicta non concedit illis priuilegium aliquod, quod aliis de Republ. non competat iure communi, ſed tantummodo remouet impedimentum, quo olim attentis legibus antiquis Romanorum nihil poterat teſtamento relinqui Eccleſiis tanquam Collegiis illicitis, & inter Romanos non approbatis, iuxta *l. Collegium, C. de hered. inſtituen. l. 1. C. de Iudæis*; ſtatuit ergo *d. l. 1.* iam hodie liberum eſſe vnicuique Eccleſiis vt potè licitis, & approbatis Collegiis relinquere, perinde ac cuiquam alij in Republ. capaci, & iure non prohibito, ac ſubinde ſublato impedimento illo illicito vtitur Eccleſia iure ſibi, & aliis communi, & ſicut ſtante illa *l. 1.* quæ tam rerum, quæ relinquuntur, quàm perſonarum relinquentium habilitatem ſupponit non poteſt aliquis rem alienam, vel quæ in Eccleſiam alienari prohibetur, aut aliàs contra prohibitionem, & formam Iuris relinquere, ex gloſſ. t. communi, ibi, nam nec poteſt ea bona relinquere quæ lege, vel conſuetudine iuſta in Eccleſiam alienari prohibita ſunt. Sic etiam intelligitur *l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quia vt benè aduertit Paul. *ibi*, Angel. *conſ. 48. num. 2.* Iaſ. *lect. 1. num. 112.* Dec. *in d. cap. Eccleſia, num. 55.* illic non conceditur Eccleſiis priuilegium, quod poſſint emere, vel per donationem, aut vltimam voluntatem bona laicorum accipere, & retinere; ſed tantummodo, vt illorum, quæ ſibi legitimè donata, vendita, vel relicta fuerint, dominium Eccleſia abſque traditione acquirat: & ita ſuppoſito contractu, vel diſpoſitione valida, & legitima, quæ in aliis per traditionem dominium transferret, ex *l. nunquam nuda, ff. de acquir. rer. domin.* qualis non datur in propoſito ſtante prohibitione legis, vel conſuetudinis, de qua ſuprà. Sic etiam *d. cap. vlt. de rebus Eccleſ. non alien.*
& d. cap. Eccleſia, procedunt vbi laicorum conſti- 215
tutio principaliter, & directè diſponit ſuper alienandis rebus Eccleſiæ, quæ ad illam liberè pertinent, & ab illa ſimpliciter retinentur abſque vllo onere alienandi; id quod ſecùs eſt in terminis prædictæ conſuetudinis, vel legis, de qua agimus, in quibus directa, & principalis prohibitio fertur in bona ſæcularium ſubditorum, quibus præcipitur ne in Eccleſiam alienent, & non inconuenit per conſequentiam, & per indirectum Eccleſias reſpicere, ſicut per indirectum præcepta impoſita ſubditis poſſunt reſpicere, & efficere non ſubditos, ſecundùm communem, vt per Bart. *in d. §. Dius, num. 11.* quem ſequuntur multi ſuprà citati, intendit tex. vbi notant Doctores *in cap. poſt miſerabilem, de vſuris.*
Nec denique ex tex. *in cap. cum cauſa 8. de ſent. &* 215
re iud. aliquid, quod contradicat, colligi poteſt; licèt enim in illo text. (in quo non ſatis exprimitur quænam fuerit conſuetudo, ſecundùm quam ſententia prolata, & domus laïcis adiudicata fuit, & tamen Pontifex conſuetudinem, veluti omnino illicitam improbat, ſententiam reuocat, & domum Eccleſiæ appellanti adiudicat) coniectentur Hoſt. Ioan. Andr. *num. 7.* & Abb. *num. 16. ad fin.* ibidem agi, & intelligendum fore de conſuetudine, qua cautum erat ne bona immobilia in Eccleſias alienari, aut ab eiſdem retineri poſſent, tamen is intellectus diuinatorius eſt: nec vllatenus colligitur ex verbis text. quæ aliud longè diuerſum ſupponunt: etenim text. ſimpliciter refert domum fuiſſe venditam per Archipresbyterum, nec adiicit ſecundùm conſuetudinem, quam non ad venditionem, ſed ad ſententiam proferendam conſiderat, quin & ratio illa generalis quæ redditur *in verſ. Nos autem*, nihil commune habet cum conſuetudine prædicta, de qua, ſi text. ageret, multò plenius, & magis in ſpecie concluderet, adiiciens rationem, quia conſuetudo libertati contraria erat, prout dicitur *in d. cap. vlt. de rebus Eccleſ. cap. 1. & cap. vlt. de immun. eccleſ. in 6.*

216 Verùm quamuis hæc ſententia, quæ ſtatuta præfata approbat, & defendit, non videatur rationibus, & auctoritatibus deſtituta, imò diſputando defendi poſſit: attamen, ſi reſpiciamus ſtatuentis poteſtatem in hoc euentu defectuoſam, non videtur admittenda, vt in ſpecie adnotarunt Roman. *in l. ſi publicanus, §. 1. col. 2. verſ. aut ſtatutum, ff. de publicanis*, Dec. *in cap. Eccleſia S. Mariæ, num. 65. de conſtit.* Maran. *diſp. 8. n. 2.* Surd. *conſ. 3. n. 34.* Sperell. *in deciſion. fori eccleſ. deciſ. 11. n. 35.* latè Diana *p. 6. tract. 3. reſol. 1. cum ſeqq.* Matta *de iuriſd. part. 4. caſ. 6. n. 38 & de ſucceſſ. legali p. 3. q. 13. art. 1. à n. 1.* Card. Alban *tract. de immun. Eccleſ. à n. 8.* Epiſcop. Oxomenſ. *en el deſcurſo*

deſcurſo 8. *contra dos tratados ſin nombre de Autor en fauor de la ſeñoria de Venecia en la* 6. *proportion. fol.* 348. Menchaq. *de ſucceſſ. creat. lib.* 1. §. 20. *n.* 648. *verſ. denique leges humanæ*, Perez *l.* 7. *gloſſ.* 1. *tit.* 5. *lib.* 5. *Ordin.* Azeued *l.* 8. *à* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. *Recop.* Schrader. *poſt quæſt. ad Iuſtinian. tract. de rebus* §. 16. *à num.* 87. Adam Contenz. *lib.* 6. *politicor. cap.* 62. *cum ſeq.* Ioan. Domin. Taſſon. *in pragm. de Anteſato verſ.* 8. *obſeru.* 1. Cratlin. *var. cap.* 23. *n.* 40. Baldel. *in Theolog. mor. lib.* 5. *diſp.* 36. *n.* 20. Ioan. à Cochier *de vindic. liber. Eccleſ. p.* 1. *c.* 11. Araujo *in* 2. 2. *S. Thom. q.* 91. *diſp.* 3. *ſect.* 5. *diffic.* 14 *verſ. hinc colligo*, Diana *reſol. moral. p.* 4. *tract.* 1. *reſo.* 13. 14. 15. *&* 57. *& p.* 5. *tract.* 1. *reſol.* 3. *&* 8. *& p.* 6. *tract.* 3. Nec in alium ſenſum retorqueri poteſt tex. *in d. cap.* 1. *de immunit. eccleſ. lib.* 6. cuius hæc ſunt formalia verba. *Nec etiam liceat illis ipſas Eccleſias, vel perſonas ad diſtrahendum, vel alienandum, aut extra manum ſuam ponendum acquiſita iam, vel quæ deinceps acquirent, aliquatenus coarctare.* Et nihil refert quòd tempore, quo talia ſtatuta condita fuerunt, ſtatuentes habuerint bonam mentem, ratione ſcilicet conſeruandi bona inter ciues, vt ſubditi fiant locupletiores, atque poſſint publica Reipublicæ onera ſuſtinere: quia an quid ſit contra libertatem Eccleſiæ, non videtur conſiderandus animus diſponentis, ſed diſpoſitionis effectus; quo inſpectu talia ſtatuta valere non poſſint ex defectu poteſtatis, non autem ex malo animo ſtatuentium. Nec abſolutè eſt verum argumentum. Hoc fieri poteſt per pactum, ergo & per ſtatutum, quia in hoc caſu maxima eſt differentia; ſiquidem priuata perſona paciſcens poteſt apponere conditionem rei ſuæ, quam vult, quia ipſe eſt Dominus; at ſtatuentes nequaquam ſunt Domini rerum, ſuper quibus diſponunt, niſi quoad iuriſdictionem, vt per Dec. *in dicto cap. Eccleſia S. Mariæ, n.* 75. *verſ. non obſtat*, Cæpol. *conſ.* 3. *ciuili, in princ.* Nec vera eſt ex ſupradictis ratio illa, quòd ſtatuto laicorum poſſit diſponi ſuper iure quærendo Eccleſiæ, illique fieri præiudicium in quærendis; cùm tale ſtatutum impediens ne bona deinceps quærerentur Eccleſiæ, corrigeret Ius commune, quo diſponitur dominium ipſo iure tranſire in Eccleſiam abſque traditione, *l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ.* cum aliis citatis *infrà hoc lib. cap.* 12. *verſ.* 8. ſed ſtatutum auferens Eccleſiis ſibi competentia, de Iure communi, dicitur contra libertatem eccleſiaſticam, vt ſuprà diximus *in verſ. hinc etiam, num.* 198. Igitur, *&c.* Nolo pro hac parte plura fundamenta adducere, quia ea eleganter, vt ſolet, cumulat, & contrariis reſpondet diligentiſſimus & de eccleſiaſtica iuriſdictione optimè meritus P. Diana *dicta p.* 6. *tract.* 3. *per totum*, vbi *reſolut.* 6. plures DD. ſuæ ſententiæ aſſertores citat, *& reſol.* 11. ad exemplum Regni Portugaliæ reſpondet.

271 Superest nunc, vt videamus quæ pœnæ imponantur violantibus Eccleſiarum immunitatem, & libertatem eccleſiaſticam, vltra illos, qui eam violant abſtrahendo confugas ab Eccleſia, de quibus ſuprà latè *hoc eod. cap.* egimus; ſed quia aliqua de hoc diximus *lib.* 5. *cap.* 39. §. 2. *verſ. imponentes*. ad illum locum lectorem duximus remittendum, & de his affatim Gambacurt. *de immunit. eccleſ. lib.* 3. *c.* 1. *&* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. Ludouic. Correa *in repet. cap. inter alia, de immun. eccleſ. part.* 4. *num* 7. Sciendum nihilominùs hîc & illic Iudicis eccleſiaſtici partes eſſe in monendo perſonaliter quoſcunque à quibus hîc grauamen, ſeu violentia timetur, vel creditur illata, vt deſiſtant à moleſtando, vel moleſtari faciendo per ſe, vel per alios, directè, vel indirectè, clericos, & eorum bona, & ſi quid hac occaſione receperunt, reſtituant, vel vt deſiſtant à condendis ſtatutis contra eccleſiaſticam libertatem, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quod niſi deſtiterint, poterunt ſeruatis ſeruandis, & verificatis verificandis declarari incidiſſe in Bullam Cœnæ, vt per Vgolin. *cap.* 18. §. 1. *verſ. ſexto afficit.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 1. *cap.* 14. *num.* 32. *cum ſeqq.* Sperell. *deciſ.* 42. *num.* 5. vbi *num* 6. teſtatur *ſacram Congreg. ſuper controuerſ. iuriſdict. in Verulana* 14. *Nouemb.* 1626. cenſuiſſe procedendum eſſe in materia immunitatis per viam cenſurarum, non autem per viam capturæ perſonalis. Præceptum autem ſub aliquo breui termino peremptorio fieri debet, vt ſi intra illum non pareat, vel deſiſtat, ſtatim ipſo facto cenſura incurratur, Alter. *de cenſur. diſp.* 3. *lib.* 3. *cap.* 1. *ſolut. ult. verſ. ſolent.* Suar. *de cenſur. diſp.* 3. *tract* 8. *num.* 10. vbi ſubdit terminum illum tantum debere eſſe, quantum ad deliberandum & humano modo agendum moraliter ſufficiat, quod iuxta cauſæ, & negotij qualitatem Prælati prudentiæ remittitur, prout eum refert Sperell. *deciſ.* 49. *num.* 53. *prope fin.* Poteſt tamen Iudex eccleſiaſticus pro violata iuriſdictione ſine monitione ad excommunicationem procedere, *cap. dilecto, de ſentent. excommunic. in* 6. Lap. *alleg.* 73. *n.* 3. *ver. item quando*, Menoch. *de arbitr. caſu.* 343. *num.* 29. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 18. *num.* 2. *& cap.* 30. *ſub num.* 4. Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 20. Aloyſ. Ricc. *in praxi part.* 3. *reſol.* 23. Sperell. *d. deciſ.* 49. *num.* 53. *in princ.* quia quando cenſuræ feruntur pro defenſione violatæ iuriſdictionis, & ad reſiſtendum executiui de facto, ſubſiſtunt etiam ſi de facto relaxentur non ſeruatis ſeruandis, *capite, reprehenſibilis*, vbi gloſſ. *verb. proferatur*, & *ibi* Abb. *numer.* 13. *de appellat.* Sayr. *d. cap.* 12. *num.* 56. Sperell. *dicta deciſ.* 49. *num.* 52.

Nec eſt prætereundum immunitates, & libertates huiuſmodi tam Eccleſiarum, quàm perſonarum in duplici eſſe differentia; aliæ enim ſunt generales, ſeu vniuerſales, aliæ ſpeciales, ſeu particulares; vniuerſales Eccleſiarum immunitates ſunt, quæ vniuerſim perſonis eccleſiaſticis, rebúſque, ac bonis Eccleſiarum, ipſiſque vniuerſis Eccleſiis per Romanos Pontifices conceſſæ ſunt, Eccleſiis, ſcilicet ne ſæcularia placita, proceſſúſve iudicialea in eis fiant, néve ſententiæ in cauſa præſertim ſanguinis proferantur, nec etiam Parlamenta, nundinæ, ſeu hoſpites ibi conſtituant; de quibus diximus *ſup. in principio huius cap.* Perſonis autem, ne ſcilicet eis violentas manus iniiciant, de quo plura cumulaui *dicto cap.* 39. §. 1. & ne ad laica Tribunalia, aut inuiti pertrahantur, aut ipſi ſponte accedant, & in eis conſentiant ſe cognoſci, aut cauſam ſuam dicant, vt *ibidem* §. 2. oſtendimus; & vt excuſentur à publicis muneribus Reip. laicæ à grauaminibus tutoris, aut curatoris, & à muneribus oneroſis, ac ſordidis & etiam ab honorariis, de quibus *eod. cap.* 39. §. 3. vidimus. Bonis 218

Digitized by Google

verò actebus Eccleſiarum, & perſonarum communes immunitates conceſſæ ſunt, vt ſcilicet bona omnia, tam Eccleſiarum, quam perſonarum eccleſiaſticarum libera ſint ab omni vectigali, oneréque reali, gabella, talea, pedagio, *&c.* de quibus etiam diximus *d. §. 3.* Speciales autem, ſeu particulares Eccleſiarum immunitates illæ dicuntur, quæ particularibus Eccleſiis ſunt tributæ, putà Ordini S. Franciſci, S Benedicti, aut alteri cuipiam ſiue Ordini, ſiue Eccleſiæ, ſiue conuentui; particularium verò libertates perſonarum ſunt quæ S. R. E. Cardinalibus conceduntur, vt *in cap. felicis, de pœnis*, vel Ciſtercienſibus ſpecialis immunitas, vt *in cap. cùm ordinem, de reſcript.* & ſimiles. Inter vtraſque tamen immunitates, ea differentia eſt, quòd quando frangitur priuilegium particularis immunitatis, non dicitur violari ipſam immunitatem, ſecùs verò quando frangitur vniuerſale priuilegium, Syluest. *verb. immunitas 2. num. 2.* Caiet. *in ſum. verb. immunitatis violatio*, Ludou. Cotrea *in repet. d. cap. inter alia, part. 4. num. 5.* & ideò quando fit mentio libertatis, atque immunitatis Eccleſiaſticæ ſimpliciter, & abſolutè, de libertate atque immunitate generali eſt intelligendum, & non verò de particularibus libertatibus, & immunitatibus, vt per Abb. *in c. nouerit, n. 2. de ſent. excom.* Caiet. *vbi proximè*, Gambacurt. *d. lib. 8. c. 3. n. 7.* Ludou. Cotrea *loco ſuprà citato.*

219 Quando iudex eccleſiaſticus agit pro libertate Eccleſiæ, putà pro remiſſione clerici, vel laici, caſu quo delictum eſt mixti fori & in eius cognitione ipſe præuenit; ſcribit Marr. *de iuriſdict. part. 2. caſu 32.* quòd ſi cognitio ad ipſum ſpectat, poteſt mandare, & inhibere iudici laïco, ne procedat ſub pœna excommunicationis, allegat Bald. *in margarita, verb. index.* gloſſ. *in c. decernimus, de ſent. excomm. lib 6.* & licèt aliàs, inhibitio non valeat ſine cauſæ cognitione, & canonica inhibitio eſt, quæ fit cum cauſæ cognitione, & partis citatione, Cou. *pract. c. 24. n. 3.* tamen in præfatis cauſis poteſt inhibere etiam ſine cauſæ cognitione, Lap. *alleg. 63.* Abb. *in cap. ſuam, in vlt. not. de ordin. cogn.*

220 Sed adhuc Marta diſtinguit, aut ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis eccleſiaſticæ, putà quia iudex laicus vellet ſe ingerere ſuper adminiſtratione Sacramentorum, vel ſimilem ſibi expreſsè prohibitam actionem vſurpare, & tunc ſi procederet contra prohibitionem canonum, peccaret, & ratione peccati eccleſiaſticus eſt competens, & procedit contra quoſcunque. *cap. nouit, de iudic.* item quia iuriſdictio iudicis laïci in ſimilibus, eſt ſuſpenſa; ideò ſtatim fieri poteſt huiuſmodi inhibitio, ne vlteriùs procedat, ſub pœna excommunicationis, & hæc inhibitio erit potius declaratio, quàm actus diſponens, quo caſu nunquam requiritur citatio, arg. *cap. paſtoralis, de appell.* Feder. de Senis *conſ. 211.* & ſi iudex inhibitus noluerit inhibitioni parere, poterit Epiſcopus, admonita priùs vniuerſitate, vt conſulat de remedio opportuno, ſubmittere locum interdicto, vbi degunt officiales temporales obedire recuſantes, *cap. Canonici, de offic. ordin. in 6. cap. licèt, de iureiur.* Secundo caſu, quando dubitatur, & ex parte vtriuſque iudicis adeſt intereſſe iuriſdictionis, putà vbi pro forma ſtatuti peto exequutionem inſtrumenti contra debitorem, & hic coram eccleſiaſtico dicit inſtrumentum eſſe vſurarium, & petit inhiberi iudici laico in hoc, & ſimili caſu iudex eccleſiaſticus inhibere non poteſt, parte non citata, Federic de Senis *conſ. 300* Abb. *in cap. debitores, de iureiur.* Anch. *in d. conſ. 234.*

Sed quid faciet, & facere debeat Epiſcopus 221
quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ, ſupereſt, vt videamus. Imprimis poterit tollere, & declarare ea eſſe contra libertatem Eccleſiæ, atque mandare ſub pœna excommunicationis illa non eſſe obſeruanda, etiam non citatis ſtatuentibus, Felin *in cap. Eccleſia, num. 158. & ſeq. de conſtitut.* nec ſufficit illa reuocare, ſed debet ceſſare facere, nec ſatisfacit debito officij ſui, ſi declaret tantùm ſtatuta eſſe contra libertatem Eccleſiæ, Lap. *alleg. 92. in fine* & niſi obedierint, declarandi ſunt excommunicati, atque eorum loca interdicto ſupponenda, donec obedierint.

Nec obſtat, quòd vniuerſitas cenſuris affici non poteſt, quia Epiſcopus poteſt vniuerſitatem excommunicare dummodo alios non includat, quàm culpam habentes, Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio 1. num. 10.* Vniuerſitas autem multipliciter delinquere, & eſſe in culpa poteſt, vel committendo, & hoc quando pulſata campana & conuocato conſilio in loco ſolito, præuia deliberatione aliquid commiſerit, Innoc. *in cap. grauis, de ſent. excomm.* Item delinquit ratificando, quod eius nomine geſtum eſt, quia vniuerſitas negligendo, & non deſiſtendo à delictis ſucceſſiuis temporibus permanentibus, dicitur delinquere. Natt. *conſ. 449.* Anch. *conſ. 158.* quo caſu non requiritur ſolemnis congregatio, ſed ſufficit ſola ſcientia popularis, quæ præſumitur ex qualitate facti, quando eſt tale, quod ſolet in notitiam deuenire. Poteſt etiam vniuerſitas interdicto affici, vel à iure, vel ab homine; ſi à iure, vt *in Clem. ſi quis ſuadente. de pœnit.* vel ab homine, *cap. querenti, de verb. ſignif. cap. cum ab Eccleſiarum, de offic. ordin.* ſi ab homine ob contumaciam ſupponitur interdicto, eſt neceſſaria monitio, & forma, quæ traditur *in cap. 1. de ſent. excom.* poterit etiam aliis pœnis affici, de quibus per Farin. *in prax. crim. quaſt. 28. num. 122.* & hæc vera ſunt, quando clarè liquet ſtatuta eſſe contra libertatem Eccleſiæ: ſi verò ſunt dubia, Epiſcopus debet præcipere laïcis ſtatuentibus, vt declarent illa Eccleſiis non inferre præiudicium.

Meminerint igitur omnes quanuis Eccleſiæ 222
priuilegia, atque immunitates, omnia reſtituenda, & conſeruanda ſtatuerit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 20.* ad quod omnes etiam Principes ſæculares admonet, & hortatur his verbis. *Propterea que admonet Imperatorem, Reges, Reſpublicas, Principes, & omnes, & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, & dignitatis extiterint, vt quo largius bonis temporalibus atque in alios poteſtate ſunt ornati, eo ſanctius que eccleſiaſtici iuris ſunt, tanquam Dei præcipua, eiúſque patrocinio tecta venerentur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliíſque Dominis temporalibus, ſeu Magiſtratibus, maximéque miniſtris ipſorum Principum, lædi patiantur, ſed ſeuerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iuriſdictionem impediunt, animaduertant, quibus etiam ipſimet exemplo ad pietatem, religionem, Eccleſiarúmque protectionem exiſtant, imitantes anteriores optimos, religioſiſſimóſque Principes, qui res Eccleſiæ ſua imprimis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vindicarunt.*

De

223 De immonitate Eccleſiarum, & de perſonis confugientibus ad eas, ſpeciales tractatus ediderunt Remig. de Gonni *tom.*13.*tractatuum Doctorum part.*1. Ioan. de Vaſchis *ibidem pag.* 11. Hieron. Albanus *eod. tom.*13. *part.* 2. *pag.* 18. Marius Italia, Alexander Ambroſin. & Petrus Gambacurt. Auguſtinus Vagianus, Laurentius Ortis, & Proſper Farin. *de immunitate eccleſiaſtica iure*, Boët. Epo, & *de ſacrorum immunitatibus* Anaſtaſius Germonius.

De eadem incidenter plura cumolarunt Rebuff. *tom.*2.*ad leges Galliæ, ſub tit. de immun. Eccleſiæ*, Couar. *lib.*2.*variar.cap.*20. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub.*1.*§.*15.*à num.*111. Cancell. *in inſtitut.Canon.l.*2.*ſub tit.de immun.eccleſ.* Ioan. Berber. *in viator.iuris,rub.*33.*de violatorib.immunitat.* Peguer. *in crimin.deciſ.cap.*40. Menoch. *de præſumpt. l.*5.*præſ.*1. Gutier. *practic.lib.*1.*q.*1.*& l.*3.*q.*4. Ceuall. *commun.contra commun. q.* 689. Queſad. *in practic.quæſt.c.*1. Suar. de Pace *in practic.p.*5.*t.*1.*c.*3.*§.*3. Valaſc. *conſ.*81. Bobadil. *in ſua Politica, lib.*2. *cap.*14. Decian. *tractat.crimin.lib.*6. *cap.*24. Cur. Philip. *par.*3 *§* 22. Farin. *in praxi crimin.p.*1.*q.*28. Iodoc. Cocc. *in ſuo theſauro Chriſtiano tom.*2.*lib.*8. *art.*8. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.p.*1. *collect.*109. *& part.*3.*collect.*513.*& p.*5. *collect.* 1762. Franc. Caraſco *in explicat.ad aliquas leges nouæ Recop.c.*3. Card. Tuſch. *practic.concl.tom.*3. *littera G.concl.* 11. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Eccleſia, à num.* 71. Ludouic. Miranda *de ordine iudic. q.*16. *artic.*7 Pradil. *in ſum.legum pœnalium, part.*2. *caſu* 48. Suar. *tom.*1.*de Relig.l.*3.*c.*8.*& de defenſione Fidei, lib.*4. Paul. Comitol. *reſponſ.moral.lib.*1.*q.*92.*cum ſeqq.* Ioan. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 1. *c.*13. Azor. *inſtitut.moral.part.*2.*l.*9. *c.*8. *cum ſeqq.* Fr. Raph. de la Torre *in* 2.2.*S.Thomæ q.*99. *art.*3. *gradu* 8. *cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.*2.*c.*4.*ex num.*53. Camill. Borrel *in ſumm. omn. deciſ.*1.*tit.*3.*de his qui ad eccleſ.confug.* Franc. Molin. *poſt tractat. de brachio ſeculari ſub tit.de ſacra homicidio amittenda immunitate*, Ludou. Correa *in repet. cap.inter alia, de immunit. eccleſ.* Gabr. Pereira *de manu regia.part.*2.*c.*50. Antonin. Diana *moral. reſol.part.*1.2.3.4.5.*& 6. de immun. eccleſ.* Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.eos qui, diſtinct.*87. Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part* 4.*q.*65. Stephan. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*2.*lib.*4.*cap.*4. Trullench *in præcepta Decalogi l.*1.*c.*11. Nonar. *in ſum. Bullar.tit.de immunit. eccleſiaſtica.* Danza *in pugna Doct.ſub eod.tit.* nouiſſimè D. Mari. Cutel. in ſuo doctiſſimo *tract.de priſca ac recenti Eccleſiæ libert.* *lib.*1. Carol. Marane *tom.*2.*reſp.*36.*cum ſeqq.* Circa hoc immonitatis priuilegium multas, & quotidie plores naſcentes controuerſias ſopiuit Gregorius XIV. *Conſtitut. ſua*, incip. *Cum aliàs, ſub Dat.* 9. *Kalend. Iunij anno Incarnationis Domini* 1591. quam transcribunt Piaſec. *dicta part.* 2. *c.*4. *n.*55. Quarant. *in ſum. Bullar.verb. reuerentia diuinorum Officiorum, &* *Eccleſiarum*, & Eraſm. à Cochier *d.part.* 4.*q.*65.

Capvt IV.

De Deſtructione, & violatione Eccleſiarum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ſi ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minatur ruinã, tenetur primo loco ad eius reparationem is, qui fructus ſeu reditus fabricæ eius Eccleſiæ percipit, & illo deficiẽte Rector, aut Beneficiati etiam beneficiorũ ſimplicium.*

2 *Beneficiati non ſolùm tenentur ad fabricam Eccleſiæ, ſed etiam ad calices, pluuialia, & alia quæcunque ornamenta.*

3 *Eccleſiæ reparatio, ſiu ædificatio pertinet ad Populum vbi hoc habeat conſuetudo.*

4 *Eccleſiarum circa ædificationem & reparationem inſpicitur, & attenditur obſeruantia, & quid haſtenus fieri conſueuerit, & n.*9.

5 *Rectores Eccleſiarum Parochialium poſſunt compelli ad earum reparationem.*

6 *Conſuetudine ſi ſit introductum, vt Populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt.*

7 *Rector ſi non habeat ab Eccleſia tot reditus, quibus præſtare poſſit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Eccleſia Sacramenta, & alia quæcunque Diuina percipientes, non per capita hominum.*

8 *Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Eccleſiæ reparationem.*

9 *Conſuetudo de iure communi attenditur circa Eccleſiarum reparationem.*

10 *Epiſcopus ſolus tenetur ad reparationem Eccleſiæ Cathedralis de quarta redituum ſuorum, non ſolùm futurorum, ſed etiam præteritorum, etſi fuerit diues etiam, vltra quartam.*

11 *Canonici tenentur & compelli poſſunt ad reparationẽ Eccleſiæ Cathedralis de ſuperabundantibus reditibus ſuarũ Prebendarum, vel aliarũ rerum Capituli, ſi Epiſcopus non fuerit diues, & quarta pars fabricæ nõ fuiſſet ſufficiẽt.*

12 *Epiſcopus & Canonici ſi ſimul non ſufficerent ad reparandam Eccleſiam Cathedralem, tunc ipſe vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad contribuendum dictæ fabricæ tenerentur.*

13 *Epiſcopus poteſt aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium.*

14 *Locus ſacer, aut religioſus non eſt in vſus profanos conuertendus.*

15 *Eccleſia materialis corpus inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus eſſe debet.*

16 *Eccleſia polluitur quando in ea ſanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur.*

17 *Eccleſia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur.*

18 *Iudex ſuſpendens licitè reum aliàs ſupplicio dignum intra Eccleſiam, illam violat, ſecùs dicendum ſi ſuper Eccleſiæ tectum, vel ex parietibus hominem ſuſpendat.*

19 *Martyris occiſio facta in Eccleſia illam violat, ſi talis occiſio conſideretur iniqua, & iniurioſa ex parte occidentis.*

20 *Eccleſia non cenſetur polluta ſi extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eandem.*

21 *Eccleſia non cenſetur violata vbi quis cùm eſſet intra illam hominem exiſtentem extra iaculo occiderit, ſecus è contra.*

22 *Eccleſia polluta cenſetur vbi humanum ſemen in Eccleſia criminosè, & notoriè eſt effuſum.*

23 *Eccleſiam non polluit humanum ſemen in Eccleſia citra peccatum effuſum.*

24 *Excōmunicati, vel haeretici, aut cuiuſcūque infidelis corpus in Eccleſia ſepultū eam polluit.*

25 *Eccleſia quæ fuerat a notoriè excommunicato Epiſcopo conſecrata, eſt prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia.*

26 *Eccleſia non polluitur niſi prohibita intra ipſam verum contingant.*

27 *Eccleſia polluta eſt ſtatim reconcilianda.*

28 *Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ fit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & non poteſt ſimplici Sacerdoti ab Epiſcopo delegari.*

29 *Sacerdos ſimplex ſolùm de licentia ſedis Apoſt. poteſt Eccleſiam conſecratam reconciliare.*

30 *Epiſcopus ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non valeat, poterit ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur.*

31 *Eccleſia ſi non fuerit conſecrata, ſed tantum benedicta, reconciliari poteſt per quemcunque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem.*

32 *Eccleſia conſecrari non poteſt antequam reconcilietur.*

33 *Officia diuina, & præſertim Miſſa in Eccleſia polluta celebrari non poſſunt.*

34 *Miſſam celebrans, aut defunctum ſepeliens in Eccleſia publicè violata, niſi vrgente neceſſitate, peccat mort. irregularis tamen, aut ſuſpenſus non efficitur.*

35 *Eccleſia ſi polluatur dum Miſſa celebratur, an & quando ſit illa dimittenda? oſtenditur.*

SICVT Eccleſiarum erectionem ſuprà diuiſimus in ædificationem, & conſecrationem; ita nunc poſtremum earum tractatum in deſtructionem & violationem diſtinguentes videamus quid de his rebus Eccleſiaſtica iura diſponant.

1 Quod igitur ad primum attinet, eſt ſciendum, quòd ſi Eccleſia aliqua ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minetur ruinam, tenetur primo loco ad eius recuperationem is, qui fructus, ſeu redditus fabricæ eius Eccleſiæ percipit, *cap. decernimus*, vbi gloſſ. 10. q. 1. *cap. vnic.* 10. q. 3. quia de illis redditibus ſine dubio erit reparanda; *gloſſ.* 1. *in cap. 1. de Eccleſ. ædific.* Hoſt. *num. 1.* & Abb. *num. 3. ibidem*, idem Abb. *in q. 3. incipit, Sempronius, n. 13.* Barbar. *conſ. 26. num. 4. vol. 3.* Beroi. *conſ. 3. num. 5. & 15. vol. 1.* Lambert. *de iure patron. lib. 3. q. 2. n. 2. verſ. & primus, & n. 4 verſ. tertiò intelligit*, Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitore. §. 13 n. 11.* Quibus omninò, vel ex parte deficientibus Rector, aut beneficiati eiuſdem Eccleſiæ iuxta diſpoſitionem Epiſcopi cum maiori parte Capituli, ſi eſt Collegiata, per text. *in cap. vlt. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* torum, vel partem oneris, prout neceſſe fuerit, ſuſtinebunt, *cap. ſi monachus 16. q. 1. d. cap. 1. & cap. de his, de Eccleſ. ædific.* Barbat. *conſ. 26. incip. Difficile eſt, n. 3. vol. 3.* Beroi. *d. conſ. 3. à n. 12.* Rip. *conſ. 1. num. 7. ſub tit. de conſ.* Lambert. *d. art. 2. n. 7. verſ. aut ſumus.* Cæpol. *de ſeruit. vrban. præd. cap. 59. n. 22.* Bellet. *d. tit. de cleric. debitore* §. 14. *n. 1.* Salgado *de protect. regia tom. 1. p. 3. c. 5. n. 5.* Quod procedit in quibuſcunque beneficiatis beneficiorum etiam ſimplicium, vt per *l. 11. tit. 10. part. 1.* Abb. *in d. c. 1. n. 3.* Gutier. *alleg. 10. ſub n. 1.* Nau. *de ſpoliis cleric.* §. 8. *num. 11. verſ. 2.* Velaſc. *conſ. 179. n. 13.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. viſitatio, §. 6. dub. 9.* Salgad. *d. cap. 5. n. 19.* vbi *n. 23.* ſubdit quòd ideò beneficiatus ſimplicis Eccleſiæ condemnatus ad impenſas pro reædificatione & reparatione Eccleſiæ dirutæ compellendus eſt, etiam non obſtante ab eo interpoſita appellatione, reparatio & ædificatio à pari procedunt, Martin. Mager. *de aduocat. arm. cap. 9. num. 627. cum ſeqq.* Solorzan. *de iure Indiarum tom. 1. lib. 3. cap. 23. num. 12.*

Et huiuſmodi beneficiatos non ſolùm teneri ad fabricam, ſed etiam ad Calices, pluuialia, & quæcunque ornamenta, tenet Surd. *deciſ. 62. n. 5.* Caualcan. Fiuiz. *deciſ. 24. p. 2.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 19.* Bellet. *d. §. 14. n. 4.* Salgado *d. c. 5. n. 6.* Intelliges autem ſupradicta omnia procedere ſi non ſit conſuetudo quòd populus Eccleſiam reparare debeat, ſiue ædificare, quia tunc ad populum pertinebit ædificatio, ſeu reparatio, vt docent *in d. c. 1.* Hoſt. *n. 1.* Abb. *n. 3.* idē Abb. *d. q. 3. n. 17.* Beroi *d. conſ. 3. n. 1. & 2.* Barbar. *d. conſ. 26. n. 4.* Lamb. *d. art. 2. n. 2. 4 & 7. verſ. omnia prædicta*, Bellet. *d. tit. de clerico debitore. §. 13. n. 2.* nam in hac materia primitus inſpicitur, & attenditur obſeruantia, & quod hactenus fieri conſueuerit, Paul de Citad. *de iure patr. art. 5. princ. verſ. ſecundo.* Campan. *ſub n. 173.* Ioſeph Ludou. *conſ. 38. illat. 135. Intelligo, d. dub. 12. cap. 13. ſub num. 19.* Salgado *d. cap. 5 n. 13.* vide *infra n. 9.* 2 3 4

Quoad reparationem verò Eccleſiarum Parochialium in ſpecie decidit tex. *in d. c. de his, de Eccleſ. ædific.* vt earum Rectores poſſint compelli, vt de bonis Eccleſiæ, quæ eis ſuperſunt, conferant ad reparationem, & inſtructionem Eccleſiarum, innouatur per Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 7.* his verbis, *Parochiales verò Eccleſias, etiamſi iuris patronatus ſint, ita collapſas refici, & inſtaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuſcunque ad eaſdem Eccleſias quomodocunq; pertinentibus, qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis prouenientes percipiūt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportūnis ad prædicta cogant, quacunq; appellatione, exēptione, & contradictione remota. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferātur, cum facultate tā dictas Parochiales, quàm alias Eccleſias dirutas in profanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.* De cuius decreti materia agūt Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 1. c. 10. n. 15. & 16.* Cened. *ad Decretal. collect. 153.* Zerol. *in prax. Epiſc. par. 2. verb. Parochia, §. 6.* Valaſc. *conſ. 179. n. 7. & 13.* Io. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed. 106. illat. 2.* Io. Garc. *de expenſ. c. 12. n. 69. & 73.* Guizarel. *deciſ. Neapol. 38.* Solorzan *d. lib. 3. c. 23. n. 14* Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. p. 2. c. 16. n. 51. cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 255.* Bellet. *dicta p. 1. tit. de bonis clericorum §. 14.* Salgado *d. cap. 5. per tot.* latè Paulus Comitol. *reſpon. moral. lib. 1. quæſt. 82. concl. 3. & 5.* vbi ait quòd quando eſt conſuetudine introductum, vt plebs, 5

&

& populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt, refert Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. pulchra 18. n. 5. diſt. 86.*

7 Vnde colliges quòd ſi Rector non habeat ab Eccleſia tot reditus, quibus præſtare poſſit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Eccleſia Sacramenta, & alia quæcunque Diuina percipientes, Abb. *conſ. 70. num. 2. p. 1.* Beroi. *d. conſ. 3. num. 43. verſ. quicquid tamen, vol. 2.* Lambert. *d. art. 2. num. 4. verſ. tertius eſt caſus, & num. 5. verſ. & ſi beneficiati,* Bobadil. *in ſua politica, lib. 2. cap. 18. num. 135. & lib. 3. cap. 5.* Gutier. *d. alleg. 10. num. 2.* Campan. *d. cap. 13. num. 18.* Salgado *d. cap. 5. num. 7. & 9.* Altamir. *de viſit. fol. 357.* Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib. 2. cap. 1. num. 12. & lib. 15. c. 12. n. 34.* Caualcan. *deciſ. 22. num. 24. p. 2.* Graſſal. *Regal. Franc. lib. 2. cap. 6.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. c. 4. q. 10.* Ioan. Baptiſt. Coſta *de rata q. 157. ex num. 9. & q. 103. ex num. 6. & de remed. ſubſid. remed. 106. illat. 2.* Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 23. num. 9.* non per capita hominum, nec per capita domorum, ſed quòd ad ſolidum, & libram, ædificationes, & reſtaurationes Parochialium Eccleſiarum, vbi ex reditibus Eccleſiaſticis fieri non poſſunt, ſunt faciendæ, vt docent Bellet *d. §. 14. verſ. vbi verò.* Franc. Leo *d. cap. 16.*
8 *num. 73.* & cùm hoc ſit opus publicum, & commune concernens omnium vtilitatem, & neceſſitatem, tenentur ſemper contribuere nobiles, & alij exempti, Auendan. *de exequend. mandatis, lib. 2. cap. 14. num. 9.* Cened. *d. collect. 153. n. 2.* Gutier. *d. alleg. 10. num. 5. & 6* Bobadil. *d. cap. 18. num. 135. ad fin.* Salgad. *d. cap. 5. num. 11.* vbi etiam dicunt quòd quando non ſuperſunt reditus Clericorum ad reædificationem Eccleſiæ, poteſt expendi pecunia publica vniuerſitatis, & ea deficiente debet deueniri ad collectam inter vicinos.

9 Circa autem Eccleſiæ Cathedralis reparationem ſecluſa conſuetudine (quæ de Iure communi circa eam attenditur, Bero. *d. conſ. 3. num. 1. & 2.* quem refert Rot. *deciſ. 627. num. 1. p. 1. recent.* vide
10 *ſup. num. 4.*) eſt aduertendum Epiſcopum ſolum ad illam teneri de quarta redituum ſuorum, *cap. decernimus 10. q. 1. cap. quatuor,* & *ibi* Archid. *num. 3. 12. q. 2.* Bero *d. conſ. 3. num. 6. & 7. cum ſeqq.* Barbat. *d. conſ. 26. num. 4.* Bell. *d. tit. de clerico debitore, §. 13. num. 12.* non ſolùm futurorum, ſed etiam præteritorum, vt poſt Bero. & Barbat. *citatis locis,* bene docent Surd. *conſ. 62. num. 23.* & Rot. *d. deciſ. 627. num. 2.* & ſi fuerit diues, etiam vltra quartam partem compelli poteſt, Abb. *d. q. 3.*
11 *in fine, verſ. & aduerte.* Sed ſi nec Epiſcopus diues fuerit, & illa quarta pars non fuiſſet ſufficiens, tunc tenentur, & compelli poſſunt Canonici ſupplere de ſuperabundantibus reditibus ſuarum præbendarum, vel aliarum rerum Capituli, *cap. fin. de his quæ fiunt à maiori parte Cap.* vbi Hoſt. *n. 1.* & Abb. *num. 7.* idem Abb. *in d. cap. 1. num. 3. de Eccleſ. ædific. & in d. q. 3. in fine, verſ. & aduerte,* Barbat. *d. conſ. 26. n. 4. & 5.* Bero. *d. conſ. 3. n. 8. 21. 26. & 37 verſ. ſed gloſſa.* Lambert. *d. art. 2. n. 3. & 4.*
12 *verſ. tertius eſt caſus,* Bellet. *d. §. 13. num. 16* Si denique Epiſcopus, & Canonici ſimul non ſufficerent, tunc Epiſcopus vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere quòd alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad contribuendum dictæ fabricæ tenerentur. Barbat. *d. conſ. 26. num. 4.* Bero. *d. conſ. 3. num. 23. & 24.* Lambert *d. artic. 2. n. 4. verſ. ſi autem dato,* Bellet. *d. §. 13. num. 17.* vbi cum Abb. *in dicto c. 1. num. 6. & d. q. 3. in fine,* tenet poſſe etiam Epiſcopum cum Capitulo deputare fructus beneficiorum vacantium pro fabrica Eccleſiæ Cathedra-
lis, ſi ipſe, & Canonici non ſufficiunt Et Rot. 13
d. deciſ. 627. num. 5. aduertit quòd licèt Epiſcopus poſſit aſſignare fabricæ distributiones quotidianas deficientium, vt ex ſententia Illuſtriſſ. interpretum ipſa cenſuit *deciſ. 325. p. 1. diuerſ.* vbi Domini intelligebant iſtam ſententiam procedere iuris ordine ſeruato, ſcilicet in euentum quòd quarta Epiſcopi non ſufficeret, tunc poſſet applicare diſtributiones Canonicorum, & ita cenſuit ad applicationem diſtributionem beneficiatorum non eſſe deueniendum, priuſquam videretur an applicanda per Canonicus ſufficerent.

Omninò autem ſacer locus, aut religioſus, non 14
eſt in vſus profanos conuertendus, *cap. qua ſemel, cap. quoniam 19. q. 3. cap. ad hæc, de relig. domibus.* Hermoſil. *in addit. ad Gregor. Lop. l. 15 gloſſ. 1. n. 11. tit. 5. part. 5.* & infrà *cap. 12. de monaſter. in fine,* dicemus. Et ſi contingat Eccleſiam, aut monaſterium deſtrui, ligna, & lapides eius loci non debent ad aliud opus conuerti, quàm ad aliam Eccleſiam, aut monaſterium, vel monaſterij locum in profectum Fratrum, vel potiùs igni ſunt comburenda, *cap. ligna, de conſec. diſt. 1.* gloſſ. *in d. cap. qua ſemel,* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 11.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. Viſitatio, pag. mihi 346.* Suar. *tom. 1. de relig. tract. de ſacrileg. lib. 3. c. 8 n. 5* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 68. num. 1.* & infrà etiam *de conſecrat.* videbimus. Et de loco Eccleſiæ dirutæ auctoritate Epiſcopi quòd poſſit vendi, ſi non adeſt ſpes reædificandi, vide Hermoſil. *loco citato num. 52.* Decura autem reparandarum Eccleſiarum moneantur Epiſcopi, & viſitatores à Concil. Trident. *ſeſſ. 21. cap. 8. & ſeſſ. 7. cap. 8. de reformat.* vt *ſuprà lib. proximo de viſitat.* oſtendimus. Et quando reſarcita, vel reædificata Eccleſia valeat iterum conſecrari? Superiùs vidimus *hoc lib. cap. 1. de Eccleſiis ædific.*

Nunc verò circa Eccleſiæ violationem, ſeu 15
pollutionem eſt ſciendum, quòd ſicut vir Deo ſpiritu, & corpore conſecratus, & Virgo Deo ſacrata, non ſolùm ſpiritu ſancta, ſed etiam debet manere incorrupta, iuxta doctrinam Apoſt. *ad Corinth.* Sic etiam corpus Eccleſiæ materialis inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus eſſe debet, quamuis ſpiritu in Diuinorum celebrationibus ſanctum exiſtat. Quare fuit ſacris Canonibus conſtitutum, vt quumodocunque Eccleſia violetur, & polluatur, non poſſint in ea diuina Officia celebrari, antequam reconciliationis benedictionem acceperit, vt oſtendemus.

Quinque autem caſibus violatur, ſeu polluitur
Eccleſia. Primus eſt, quando in ea ſanguis huma- 16
nus in quantitate notabili ex iniuria effunditur, *cap. Eccleſiis, de conſecrat. diſt. 1. cap. propoſuiſti, cap. vlt. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Nauar. *in manual. cap. 27. à num. 256.* Henriq. *in ſum. lib. 9. de Miſſa, cap. 17 §. 5.* Sayr. *in Claui regia lib. 3. cap. 8. num. 8.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi c. 29. §. 1.* Mari Alter. *de cenſ. tom. 2. diſp. 3. de interdicto, cap. 1. verſ. 2.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 4. verſ. ſecundo violatur,* Iacub de Graff *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. c. 48. num. 22.* Fagundez *d. præc. 2. lib. 3. cap. 14. num. 14.*

Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 5. num. 5. in princ.* Ludouic Miranda *in man. Prælat. t. 2. q. 39. art. 5. concl. 1. verſ. 1.* Raguc. *de Miſſa in Eccleſ. quæſt. 60.* Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 6. reſol. 14. & 25.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. tom. 3. verb. Eccleſia num. 12.* Lugo *de ſacram. Euchariſtia diſp. 20. ſ. 2. num. 52. cum ſeqq.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 28. n. 30.* vbi *n. 31.* intelligo quoties humanus ſanguis effunditur; nam ſi fuerit cuiuſuis alterius animalis irrationalis, non eſſet per hoc Eccleſia polluta cenſenda, & *num. 34.* pariter intelligo non quidem de modica effuſione, veluti ſi gutta ſanguinis etiam iniurioſè intra Eccleſiam ceciderit, ſed potiùs de notabili, ſeu conſiderabili, & enormi, de quo etiam Fagundez *d. cap. 14. num. 19.* vbi *n. 15.* ſubdit non pollui Eccleſiam ſi ipſa effuſio facta ſit per iocum, vel ludum.

17 Secundus eſt, quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur; veluti ſi laqueo ſuſpendatur, aut aliter citra ſanguinis effuſionem violenter, & cum iniuria occidatur, ſiue ab alio, ſiue etiam à ſeipſo, ſi eſt compos mentis, ita ut iniuriam ſibi ipſi, & peccatum commiſiſſe dici poſſit, *d. cap. propoſuiſti*, vbi gloſſ. & Doctores *de*
18 *conſec. Eccleſ. vel Altar.* Licèt enim huiuſmodi homicidium fieri licitè poſſit per iudicem, ſuſpendendo intra Eccleſiam reum aliàs ſupplicio dignum; fit tamen illi iniuria, quia licèt ſupplicio dignus ſit, ius tamen habet ne in tali loco talem vim patiatur, & deinde fit etiam iniuria loco ſacro, & ipſi Deo, in cuius honorem Eccleſia ſpecialiter dicata, & conſecrata eſt; ſecùs tamen dicendum ſi idem iudex, aut quiuis alius ſuper Eccleſiæ tectum, vel ex parietibus eiuſdem hominem ſuſpendat, cùm in tali caſu non intra, ſed extra homicidium contingat, tenent poſt. Silu. & Nauar. Mari. Alter. *d. c. 1. verſ. ſed quid*, Suar. *t. 3. diſp. 81. ſect. 4. in princ.* Fagund. *d. præc. 1. l. 3. c. 14. ſub n. 9.*

19 Martyris autem occiſio facta in Eccleſia, etſi ſecundùm quoſdam non videatur Eccleſiam polluere per rationem ad ſanguinem in ea diffuſum, quo potiùs lauatur, & magis ſanctificatur, *cap. fundamenta, verſ. iſti ſunt, de elect. lib. 6. c. glorioſus, de reliq. & vener. Sanct.* Abb. in *d. cap. propoſuiſti n. 2. in fine.* Quoad iniquam verò, & iniurioſam effuſionem Eccleſia polluta cenſebitur, quia licèt per mortem illius, qui Sanctus eſt, intra Eccleſiam contingentem, quatenus habet rationem martyrij, non polluatur Eccleſia; polluitur tamen quatenus iniuſtum conſideratur ipſum homicidium, & iniurioſum ea parte occidentis, vnde citari ſolet verſus,

Actio diſplicuit, paſſio grata fuit.

Ita Vgolin. *d. §. 1. ſtatim in princ. verſ. id quod locum habet*, Mari. Alter. *d. cap. 1. verſ. verum*, Ego ipſe *d. alleg. 28. n. 29.* Fagundez *d. n. 9. in fine.*

20 Si verò extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eamdem, minimè per hoc erit polluta cenſenda; quia tunc non homicidium, ſed ſola mors in Eccleſia contingit; cùm tamen è conuerſo, ſi quis intra vulnus lethale recipiat, & poſtea extra moriatur, polluta haberi debeat. Ita gloſſ. communiter recepta *in d. cap. vnico, de conſecr. Eccleſ. lib. 6.* Nauarr. *in man. cap. 27. num. 256.* Vgolin. *d. §. 1. verſ. tertiò non polluitur*, Fagundez *d. præc. 2. lib. 3. cap. 14. num. 9.* Ego ipſe *d. alleg. 28. num. 23.*
21 Vbi autem quis cùm eſſet intra Eccleſiam hominem exiſtentem extra iaculo occiderit, non erit per hoc violata Eccleſia cenſenda, cùm tunc verum ſit dicere quòd homicidium non fuerit intra Eccleſiam patratum, licèt intra eamdem initium ſumpſerit, Nauar. *in man. cap. 27. num. 256.* Fagundez *d. cap. 14. num. 11.* Secùs è conuerſo vbi quis extra Eccleſiam alium exiſtentem intra iaculo percuſſerit, aut vulnerauerit, ita vt ſanguis intra eamdem effundatur, quia iam tunc verificatur homicidium patratum, ſicut & ſanguinis effuſio contingens, vtrumque verò voluntarium, & iniurioſum intra Eccleſiam, prout tenet Vgol. *d. §. verſ. quartò non polluitur*, quem refero Ego ipſe *d. alleg. 28. n. 26.*

Tertius eſt, quando humanum ſemen in Ec- 22
cleſia criminosè, & notoriè eſt effuſum, *dicto cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1. cap. fin. de conſecr. Eccleſ. vel Altar. lib. 6.* Vgolin. *dicto cap. 29. §. 3.* Azor. *d. cap. 2. lib. 9. cap. 5. quæſt. 3. & part. 1. lib. 10. cap. 26. quæſ. 13.* Ludouic. Miranda *d. quæſt. 39. art. 5. concl. 1. verſ. ſecundus caſus*, Marius Alter. *d. cap. 1. verſ. 3.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 4. verſ. tertiò violatur*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 48. num. 26.* Lugo *de ſacram. Euchar. diſp. 20. ſect. 2. num. 55.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. tom. 3. verb. Eccleſia num. 12. verſ. tertius.* Fagundez *d. cap. 14. num. 20.* Piaſec. *d. p. 1. cap. 5. num. 5. verſ. item polluitur*, Ego ipſe *d. alleg. 28. num. 42. cum ſeqq.* vbi *à num. 46.* diſputo an idem dicendum quando intra Eccleſiam contigit coitus coniugalis, quod etiam diſputat latè Fagundez *dicto cap. 14. num. 22. cum ſeqq.* ſicut & cuiuſque fidelis corpus, quod eſt Templum Dei, præſertim verò eius, qui eſt Domino conſecratus, ſimili admiſſione polluitur: citra peccatum verò,
tale quid admiſſum non polluit, nec propter oc- 23
culti criminis pollutionem Eccleſiam reconciliare oportet; cùm illud ſignum exteriùs fuit potius ad deuotionem fidelium reparandam, & ſcandalum amouendum; quod inde acciderat, quàm ad loci ſanctificationem, qui ipſa celebratione Miſſarum vtique ſanctus efficitur, *cap. de fabrica. de conſec. diſt. 1.* & *inf. de Conſecrat.* dicemus. Et quamuis plurimi cenſuerint ob quamlibet effuſionem etiam citra peccatum, Eccleſiam pollui, eo quod *in d. cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1. & in d. cap. fin.* dicitur, *cuiuſque, aut quocunque ſemine*; illud tamen intelligendum videtur de cuiuſcunque hominis ſemine, ſiue fidelis hominis, ſiue pagani; non autem quomodocunque ſit effuſum, nam *in cap. ſi motum, eadem diſt. 1.* dicitur Eccleſiam repurgandam, quæ fuerit adulterio violata, propter quod peccatum, hac in re attendendum demonſtrat, & ſic coitus etiam coniugalis intra Eccleſiam contingens ſi fuerit illicitus, & peccaminoſus, vtpote quia coniuges intra Eccleſiam mutuo cohabitant abſque vlla neceſſitatis cauſa, vel licèt detur cauſâ cohabitandi intra Eccleſiam, non tamen detur neceſſitas petendi, & reddendi debitum, quia nullum ſubeſt periculum incontinentiæ, ipſam Eccleſiam polluet, vt reſoluimus *d. alleg. 38. num. 48.*

Quartus eſt quando in Eccleſia excommuni-
cari alicuius, aut hæretici, vel cuiuſcunque infi- 14
delis corpus eſt ſepultum. *cap. conſuluiſti, de conſec. Eccleſ. vel alta.* Azor. *d. part. 1. lib. 10. cap. 26. quæſ. 13. verſ. 3. & p. 2. lib. 9. cap. 5. quæſ. 1. verſ. 4.* Marius Alter. *d. cap. 1. verſ. quartò violatur.* Galganet. *d. l. 3. tit. 108. num. 50.* Vgolin. *d. cap. 29. § 4.*

Ludou.

Ludon.Miranda *d. q.39. art.5. concl.1. verſ. tertium, caſus*. Suar.*tom.3.in 3.p.diſp.81.ſect.4.verſ. quarto violatur*, Fagundez *d.cap.14.num.55*. Piaſec.*d.p.1. c.5.n.5.verſ.3*. Gal.*in margarita caſuum conſcientia verb. Eccleſia* 1. Ego ipſe *d. alleg.28.num.52*. qui ferè omnes intelligunt procedere tantum in ex-
communicato nominatim denunciato, vel noto-
rio Clerici percuſſore, iuxta Martini V. & Baſi-
lienſis Concilij Conſtitutionem, incipit, *Ad euitanda ſcandala*; vnde ſi talium corpora ibi ini-
què ſepulta ab aliis dignoſcantur, exhumanda
ſunt, & reconcilianda Eccleſia, vel cœmeterium;
ſi verò non dignoſcantur à fidelium oſſibus, ſunt
potius dimittenda, *cap. ſacris de ſepultur*. Verùm
ex ſepultura hæreticorum ſcienter facta etiam lo-
cus ille propterea caret ſepultura, *c.2. in princ. de hæret. lib 6*. eorum verò fidelium corpora, qui in
damnationis ſtatu deceſſerunt, quamuis non ſint
in Eccleſia ſepelienda, ſi tamen fuerint ibi ſepul-
ta, eam non polluunt, neque ea, quæ in Eccleſia à
Schiſmaticis ſunt ſepulta, niſi excommunica-
torum corpora fuerint, *cap. à nobis, de Sacram. non iter*.

25 Quintus eſt atque vltimus, cùm Eccleſia fuerit
ab excommunicato Epiſcopo conſecrata, ſi vide-
licet notoriè erat excommunicatus, eſt enim priùs
reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur
Officia, Abb, Ioan Andr. & Hoſt, *in cap. conſuluiſti, de conſecr. Eccleſ.* Syluest. *verb. interdictum, 4. q.3*. Tolet.*in inſtruct. Sacerd. lib.5. cap.8. prope fin. verſ. quinta*, Gambarupt. *de caſibus reſeruatis. c.15. caſu 6. num.15. pag.204*. Henriq.*in ſum. lib.9.c.27. §.6. in fine*. Nau.*in man. cap.27.n.159*. Piaſec. *d.p. 1.c.5.n.5.verſ.4* Mari. Alter.*d.c.1.verſ.& quamuis*.
Ego ipſe *d.p.2. alleg. 27. n.28*. Quicquid dicant
Suar. *d. diſput.81.ſect.4.verſ. quartò violatur Eccleſia* Fr. Emman.*in ſum.p.1.cap.153.n.2.concl.1*. Fa-
gundez *d.c.14 num.56*. Vgolin.*de poteſt. Epiſcop. c.29.§.6.n.1*. quorum opinio non mihi diſplicet,
quia pollutio Eccleſiæ ſupponit conſecrationem,
aut benedictionem illius, conſecratio autem quæ
fit ab ipſo Epiſcopo excommunicato non ſuppo-
nit conſecrationem, ſed facit Eccleſiam conſe-
cratam, & circa illam conſecratam nihil amplius
operatur; non eſt ergo cur polluatur, vt de ſe
patet.

26 Notandum eſt autem circa caſus prædictos
non pollui Eccleſiam niſi hæc intra ipſam Eccle-
ſiam verè contingant, extra portam verò etſi pro-
pè Eccleſiam, imò & in ipſa porta, ſed extra clau-
ſuram oſtij, aliquod horum commiſſum, non in-
telligitur Eccleſiam violare, vt infrà quoque *de cœmeterio* exponemus. Vnde ſi ſanguinis, aut ſe-
minis effuſio accidat ſupra tectum, vel infra Ec-
cleſiam in aliqua cauerna, aut ſpelunca, vel in
aliqua camera, aut cella, vel in choro, ſacriſtia,
turri cymbalorum, tribuna, aut Confeſſionariis
extra Eccleſiam, non polluitur Eccleſia, quia illis
omnibus, & ſimilibus caſibus dicitur extra Ec-
cleſiam contigiſſe. Ita Sayr. *d.c.16.n.8*. Fagundez
in quinque Eccleſia præcepta, præc.1. lib.3. cap.14. n.35. cum ſeqq. & præc 2. lib.4. cap.4.

Polluta verò Eccleſia eſt ſtatim reconcilianda,
27 ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur, vt loqui-
tur text. *in cap. fin. de conſecr. Eccleſ.* & ſi conſe-
28 crata non erat, poſtmodum eſt quàm citiùs con-
ſecranda. Fit autem huiuſmodi reconciliatio, ſi
Eccleſia conſecrata ſit per proprium Epiſcopum,
ſeu alium de ipſius licentia, & hoc cum aqua ab
Epiſcopo benedicta vino admixta & cineri, &
cum verbis, quæ habentur in Pontificali, vel Ma-
nuali Romano. Ita expreſsè probat text. *in c. aqua & in c. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar*.
Azor. *inſtit. moral. p.2. lib 9.c.5.q.5*. Vgolin.*d. cap. 29 §.8. num.1*. Ludouic. Miranda *d. q.39. art. 8. concl.2*. vbi ſubdit Epiſcopos huiuſmodi faculta-
tem reconciliandi Eccleſiam conſecratam pollu-
tam non poſſe ſimplici Sacerdoti delegare, etiam-
ſi in contrarium ſit conſuetudo, per *c. aqua, de conſec. Eccleſ. vel Altar*. refero Ego ipſe *d. alleg. 28. num.55. & 56*. & nouiſſimè Ioan. Anton. No-
uar. *in ſum. Bullar. tit. de pollut. Eccleſ. num. 2*. Diana
moral. reſol. p.6. tract.6. reſolut. 22. hoc enim ſolùm 29
fit à ſimplici Sacerdote de licentia Sedis Apo-
ſtol. vt cenſuit S. Cong *in vna Placentina 19. May 1607. in 10. dub*. vbi etiam fuit reſolutum quòd 30
quando fit reconciliatio à ſimplici Sacerdote de
licentia Sedis Apoſt. eadem debet eſſe, quæ fit ab
Epiſcopo; poterit tamen Epiſcopus, ſi ex lon-
ga abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam
non poſſit, ex iuſta cauſa concedere licentiam,
vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem ce-
lebretur, ſecundùm Sà *verb. Eccleſia num. 23. verſ. Epiſcopus*, & alios, quos refero *d. alleg. 28. num. 61*. vbi *num.62*. ex Henriq. hoc non benè
probari aduerto, ac proinde faciliùs eſſe attento
Iure communi, quòd concedat Epiſcopus vt in
loco non ſacro, in Altari celebretur, vel poſt
Concil. Trid. in priuatis Oratoriis inſtitutis ad
Diuina celebranda, & *n.64*. obſeruo ex priuile-
gio Leonis X. poſſe Regulares Prælatos recon-
ciliare Eccleſias quacunque ex cauſa violatas, at-
que pollutas aqua per ipſos benedicta, ſi Epiſco-
pus, qui illam benedicat, diſtet vltra duas diætas,
aliàs debere habere aquam benedictam ab Epiſco-
po, & ibi citatis addo Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.3.p.3. c.11.n.14*. Megal.*in promptuar. tom. 2. verb. Eccleſia num. 21. in fine*, Perſic. *de officio Sacerd. lib.1. dub.13.n.121*. Diana *d. part.6. tract.6. reſol.1. per totam*, Portel.*in dub. regul. verb. benedicere*, & Hiero. Roder. *in compend. reſol.13. num.2*. Nouar.*d. tit. de pollut. Eccleſ. n.5. cum ſeqq.*
vbi *num.8*. tenet huiuſmodi Prælatos Regulares
non poſſe hanc facultatem reconciliandi ſubde-
legare. Si autem Eccleſia non fuerit conſecrata, 31
ſed tantummodo benedicta, reconciliari poteſt
per quemcumque ſimplicem Sacerdotem per
ſolam aquæ luſtralis aſperſionem, *cap. ſi Eccleſia*, iuncta gloſ. *verb. Lauetur, de conſec. Eccleſia*,
Henriq *d. cap.27. §.6*. Vgolin.*d. cap.29. §.8. n.3*.
Ludou. Miranda *d.q.39. art.8. concl.1*. Homobon.
de Bonis *de examine eccleſ. tract.12. c.3. quaſt.13. 1. reſol. quaſt. 447*. Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, præc.1. lib 3. cap.14. n.66*. Nouar. *d. loco n.4*. Marchin.*de ſacram. Ordin. tract.3. part.3.c.11. n.14*. Diana *moral. reſolut. p.6. tract.6. reſol.22*. Ego
ipſe *d. alleg. 18. n. 57*. Illud verò eſt notandum,
quòd aſperſio aquæ exorcizatæ non eſt de recon-
ciliationis eſſentia, quamuis de neceſſitate præ-
cepti non ſit omittenda, ſi poteſt haberi, vt pro-
batur *in d.c. de fabrica, de conſec. diſt.1*. & *infr. de conſecratione*, videbimus.

Effectus pollutionis, aut violationis Eccleſiæ 32
ſunt duo: primus eſt quòd conſecrari non poteſt
antequam reconcilietur, & pollutionis cauſa amo-
ueatur, *d.c. Eccleſia, il 1. & 2. de conſecrat. diſt.1. d. cap. fin*. Alius eſt quòd in Eccleſia polluta non 33
poſſunt diuina Officia, præſertim verò Miſſæ, ce-
lebrari, *d.c. Eccleſia, il 1. & 2. ad cap. fin. cap. ex tuarum, de priuil*. qui enim in Eccleſia publicè vio-

 lata

lara Miſſam celebrat, aut alia peragit diuina Officia, ſeu defunctum ſepeliı (vrgente neceſſitate id fiat de licentia Epiſcopi, ſecundùm S. Thom. *in 3.p.q.83.art.3.ad 2.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1.lib.3.c.14.n.2.*) peccat mortaliter; irregularis tamen, aut ſuſpenſus non efficitur, cùm id expreſſum in Iure non reperiatur. Ita per *cap.is qui, de ſententia excom. in 6.* Syluest. *verb.conſecratio, 2.q.9.* Henriq. *d.lib.9.de Miſſa, cap.27.§.7.lib.13.de excomm cap.51.§.5.* Nan. *in man.cap.25.num.8.* Vgolin. *de irregular. lib.1.c.1. num.2.& de poteſt. Epiſcop.cap.29.§.7.* Ludou. de Miranda *d.q.39.art.6.* Azot. *d.cap.5.q.6.* Fagundez *d.cap.14.num.3.* Diana *moral.reſolut. part 6.tract. 6.reſol.28.verſ.notandum eſt.* Quamuis celebrantem fieri ſuſpenſum, & ſi iterum celebret poſt ſuſpenſionem, contrahere irregularitatem, aſſerat Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.1.c.5.n.5 verſ.ante.* nam text. *in d.cap.is qui, de ſentent. excom. lib.6.* ſolummodo loquitur de eo, qui celebrat, aut celebrare facit in loco interdicto, non autem de celebrante in Eccleſia polluta.

35 Nam etſi in ipſa Miſſæ celebratione polluatur Eccleſia, eſt ſtatim à Sacrificio ceſſandum, niſi poſt conſecrationem Euchariſtiæ illud contigerit, aut occulta fuerit violatio; nam ſi iam fuerat conſecratum, non eſt Sacrificium dimittendum, ſed eo completo debet reconciliari Eccleſia, ſi id fuerit, vt diximus, notum. Ita Suar. *d.ſect.4. in fine,* Vgolin. *de cenſur.tab.2 cap.8.§.4.& de poteſt. Epiſcop.cap.29.§ 7.num.3.* Mari. Antonin. *var.reſol.lib.1.reſolut.11.caſu 60.* Nald. *verb. Eccleſia, n. 24.* Scott. *lib.2.de Miſſa, c.13* Homobon. de Bonis *de exam.eccleſ.tract.4.c.14.q.138.* latè Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, p.1.lib.3.c.18.à n.7.* An & quando polluta Eccleſia, cenſeatur pollutum Cœmeterium, & è conuerſo, diximus *cap.9. à n.8.hoc lib.*

Capvt V.

De Eccleſia Cathedrali.

Svmmarivm.

1 *Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem.*

2 *Eccleſiam Cathedralem reparare quis teneatur? remiſſiuè.*

3 *Eccleſia Cathedralis intelligitur ſub verbo* Eccleſia, *abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti.*

4 *Cathedralis dicitur Eccleſia Epiſcopalis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur.*

5 *Ritus celebrandi feſtum Dedicationis facit indicium cathedralitatis.*

6 *Cathedrali ſoli competit facultas exigendi decimas in territorio ciuitatis.*

7 *Cathedralitatis indicium plura quæ faciunt, referuntur.*

8 *Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri.*

9 *Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali.*

10 *Cathedralitas probatur in teſtibus, & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quando de ea agitur incidenter.*

IAm ſuprà *lib.1.c.2.de poteſtate, & auctoritate Romani Pont.à n.139.* vidimus quatenus ſolus Papa Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem, & *in tract.de Canonicis* plura diximus de his, qui in Cathedralibus Eccleſiis Canonici conſtituuntur, & *cap. præcedenti. num.10.cum ſeqq.* vidimus qui teneantur ad Eccleſiæ Cathedralis reparationem; nunc verò breuiter de ipſa Eccleſia Cathedrali, & quomodo talis probetur nonnulla adducemus. Et in primis aduertendum duxi, quòd ſub *verb. Eccleſia,* abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomaſticè ſumpta intelligitur Eccleſia Cathedralis iuxta antiquum ſtylum Curiæ Romanæ, Monach. *in c. quamuis, n.5. poſt gloſſ.ibid.in verb.non extendit, de præbend.in 6.* vbi Gemin. *§.fin.num.10.poſt med.* Abb. *in cap.cùm ſuper, n.6. de ſepultur.* Mandoſ. *ſuper reg.26.q.3. n.5.& 6.in fine, ver.Romana autem,* Gambar. *de officio Legati à latere, lib.10.n.270.* Steph.Grat. *diſcept.forenſ.cap.89.n.32.* Rot. *deciſ.233.n.4.& 13. part.1.diuerſ.& in Cæſarauguſtana Cathedralitatis 1.Martij 1630.coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano;* admirabilis eruditionis viro. Quæ eſt cæteris dignior, & ideo ei ſublimior locus eſt aſſignandus, Rot. *deciſ.3.n.1.& 2.tom.5.recentior.* Dicitur autem Cathedralis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur, vt ex Hieron. notat Toſtat. *ſuper Matthæ.cap.1.q.70.* aſſerens cathedram propriè accipi pro ſede Doctoris, ac Prælati, prout etiam in cathedra Petri Eccleſia Romana denotatur, ea traditis per Ioan. Scotanum *contra hæreticos interrog. 5.de Primatu Petri, & Eccleſiæ Romanæ, fol. mihi 87.verſ.ſubiiciam.* 1 2 3 4

Ad probandam cathedralitatem plura ponderauit adminicula Rot. *in d. Cæſarauguſtana cathedralitatis, in verſ.quintum,* videlicet antiquiſſimum ritum celebrandi feſtum Dedicationis, qui ſanè ritus nec tolerari, nec ſeruari poterat, niſi admiſſa Eccleſiæ cathedralitate, Gregor. *deciſ.493.n.12.* Rot. *dec.616.n.4.& 6 p.1.recent.* Item facultatem exigendi decimas in territorio ciuitatis ſoli Cathedrali competentes, iuxta terminos *c. quoniam, & cap.cùm contingat,* vbi gloſſ. & Doctores, *de decim.* & tradita per Rebuff. *tract.eodem, q.6.num.12.* Rot. *in Pampilonen.congruæ 7.Aprilis 1595.coram bonæ mem.Card. Millino,* quæ loquitur de Eccleſiis Hiſpaniarum, eam ſequitur etiam *in deciſ. 429. num.6. coram Gregor. XV.* Dignitatem quoque maioris Capellaniæ, quæ in illis partibus nonniſi in Cathedralibus erigi conſueuit: Ius extrahendi defunctorum cadauera ex alienis Parochiis, illaque ſepeliendi, quod Eccleſiis omnibus de Iure prohibitum, ſolis Cathedralibus indulgetur, *c.ex parte il 1.cap.cùm liberum, cap.cùm ſuper, cap.in noſtra,* vbi Doctores, *de ſepultur.* Indiſtinctam ſaltem de conſuetudine (quicquid ſit quoad moderationem per concordias & ſententias) Sacramentorum omnium adminiſtrationem, iuxta terminos *cap. 3.& vlt.* vbi Scribentes *de Paroch.& cap.Presbyteri, de conſec. diſt.4.* Necnon prærogatiuas præeminentiarum, atque alia huiuſmodi, de quibus in ſimili Puteo. *deciſ. 343. lib.2.in correctis.* 5 6 7

Item Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri, vt cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Tuſcanen.ſub die 19.Augu-* 8

ſti

Digitized by Google

ſti 1619. vbi etiam quòd Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali, ab eiúſque Dignitatibus diſpenſari, & quòd non competit Priori Collegiatæ præcedentia ſupra Canonicos Cathedralis.

10 Circa eamdem probationem Cathedralitatis vide Rotam coram Durand. *deciſ.* 351. vbi quòd illa probatur ex teſtibus & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quando de ea agitur incidenter.

CAPVT VI.

De Eccleſia Collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus poteſt Parochialem Eccleſiam in Collegiatam erigere.*
2 *Epiſcopus proprius debet ſtatuta dare Collegiatæ per Papam erectæ.*
3 *Collegiata in publicis proceſſionibus poteſt deferre propriam crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali.*
4 *Collegiata Eccleſia debet præcedere omnibus aliis ſimplicibus, vel quæ tantùm Parochiales ſunt, etiamſi antequam erigeretur in collegiatam illis cederet.*
5 *Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis initio, ex coniecturis, & indiciis probatur.*
6 *Collegialitatis coniecturæ, & indicia quæ ſint, referuntur.*
7 *Collegialitatis qualitas probata eſt ſufficienter, etiam ex collationibus Canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro, & loci in capitulo, factis per Canonicos capitulariter congregatos, prouiſis de Canonicatibus.*
8 *Numerus trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam.*
9 *Collegiata adhuc eſſe cenſetur ſi receſſerint Canonici, quia adhuc exiſtit habitu.*
10 *Collegialitatis potiſſima coniectura eſt ſi in Eccleſia adſit aliquis vti caput, & clerici, vel Canonici vti membra.*
11 *Collegiatæ ſignum eſt manifeſtum quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta.*
12 *Coniecturas omnes Collegialitatis non eſt neceſſarium vt ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquos adeſſe ex quibus id argui poſſit.*
13 *Collegialitatis ſufficiens indicium non eſt actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant ad faciendum collegium neceſſaria.*
14 *Collegiata ex coniecturis eſt exiſtimanda, licet de priuilegio, & fundatione non conſtet.*
15 *Collegiata inſignis, quæ dicatur, oſtenditur.*
16 *Collegiata inſignis ab eius erectione præcedit Collegiatis, quamuis antiquioribus.*

1 QVAMVIS nonnulli non contemnendæ auctoritatis viri exiſtimauerint Epiſcopum poſſe erigere Parochialem Eccleſiam in Collegiatam, vt per text. *in cap. quoniam, de vita & honeſt. cleric.* tenent ibidem Abb. antiq. *num.* 1. Ioan. Andr. *num.* 3. Butr. *n.* 2. *ad fin.* Panor. *num.* 2. & 6. Imol. qui atteſtatur de communi, *n.* 1. quos retulit, & ſequi viſa eſt Rota *in Regien. vnionis* 12. *Maij* 1625. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino.* & Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 5. *num.* 4. dixit aliquando Eccleſiam erigi in Collegiatam per Epiſcopum, licèt ſoleat fieri auctoritate Papæ. Et Sclu. *de benefic. p.* 1. *quæſt.* 23. *n.* 16. Ioan. Maria Nouar. *in quæſt. forenſ. part.* 1. *q.* 24. *n.* 4. Diana *moral. reſol. part.* 1. *tract.* 6. *reſol.* 38. exiſtimauerint Epiſcopum poſſe erigere Collegiatã cum nouis Canonicis, vel addere nouum numerũ Canonicorum aliis antiquis. Ego tamen verius credo Epiſcopum ſua ordinaria auctoritate, vel aliom quemuis inferiorem à Papa non poſſe erigere Collegiatam, vt meritò concludunt Rebuff. *in ſua praxi benefic. tit. de erect. in Collegiatam.* Fuſcus *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 6. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *n.* 112. Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 66. *p.* 3. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.* Filliuc. *de benefic. c.* 3. *num.* 112. Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 99. *n.* 9. *tom.* 3. *diuerſ.* alias *p.* 7. *recent.* Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud.* 2. *dub.* 1. & cenſuit Sac. Congregatio Concilij *in vna Conuerſana* 27. *Iunij* 1629. prout refert Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 14. *num.* 49. Statuta autem quærenda ſunt à pro- 2
prio Epiſcopo, vt cenſuit ſacra Rituum Cong. *in Mediolanen.* 28. *Septembris* 1602. Poteſt Collegiata in publicis proceſſionibus deferre propriam 3
Crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali, vt cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Anconitana* 24. *Auguſti* 1609. Et debet præcedere omnibus
aliis ſimplicibus, vel quæ tantùm Parochiales ſunt 4
eadem S. Congreg. *in Nolana* 19. *Iulij* 1602. & *Senogalien.* 23. *Martij* 1619. etiam antequam erigeretur in Collegiatam, illis cederet, vt *in Terracinen. Sonnißæ* 25. *Februarij* 1606.

Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis 5
initio, ex coniecturis, & indiciis probatur, Innoc. *in cap. poſtulaſti, de iurepatron.* Io Andr. & alij *in c. nobis, eod. tit.* Alex. *conſ.* 75. *n.* 2. *lib.* 4. Rom. *conſ.* 436. *num.* 6. Decian. *conſ.* 6. *num.* 1. & 2. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 584. *num.* 2. & *deciſ.* 585. *num.* 2. *p.* 4. *diuerſor.* & apud Card. Mantic. *deciſ.* 215. *num.* 1. & *inter recent. deciſ.* 637. *ſub n.* 2. *p.* 1. & *in Aſculana Parochialis S. Laurentij* 20. *Maij* 1586. *coram Orano,* & *in Cremonen. Præpoſitura* 24. *Maij* 1621. *coram R. P. D. Remboldo,* & *in Placentina Archipresbyteratus* 17. *Martij* 1623. *coram R. P. D. meo Pirouano,* & *in Aſculana Plebania* 23. *Ianuarij* 1624. *coram R. P. D. Merlino,* & *in Cremen. Archipresbyteratus* 6. *Iunij* 1633. coram Patriarcha Panarolo, impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ.* 221. *num.* 2. *diuerſ.* aliàs *p.* 6. *recent.*

Coniecturæ autem, & indicia collegialitatis 6
potiſſima ſunt, quòd Canonici conſueuerunt congregari ad libitum principalis Dignitatis illorum capitis, ſeu illius ad quem de iure, vel conſuetudine ſpectat congregare Capitulum, & ad ſonum campanæ, & quòd haberent ſigillum commune, ac eſſet quoque communis arca, itavt fructus communiter diuiderentur, vt colligitur ex text. *in cap. tertio loco, de probat.* & *in c. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & de cõmoni ſigillo *in cap. ſignificanit, de appellat.* & *in c. dilecta, de exceſſ. Prel.* de arca, & maſſa communi, *in l.* 1. *§. quibus autem, ff. quod cuiuſque vniu. nom.* & demum quòd ex huiuſmodi indiciis, vniuerſali ſcilicet congregatione, ſeu tractatu in forma Capituli,

Digitized by Google

Capituli, ac ſigillo, & arca communi, plenè & concludenter deſumatur probatio collegialitatis Eccleſiaſticæ. tradunt Doctores *in cap. nobis, de Iurepatron.* vbi Abb. *num.* 18. Felin *in cap. accedentes, num.* 2. *de praeſcript.* Roman. *conſ.* 436. *n.* 7. Decian. *conſ.* 6. *n.* 1. *&* 2 *lib.* 2. Aym *conſ.* 134. *num.* 5. Barbat. *conſ.* 17. *n.* 3 *&* 4. *lib.* 1. Card. *in Clement. ſtatutum q.* 4. *de elect. & in Clem.* 2. *n.* 10. *de ætate, & qualit.* Alex. *conſ.* 75. *n* 2 *lib.* 4. Maſcard. *de probat. concl* 584. *num.* 3. Rebuff. *in concord. tit. collat. in §. volumus, verſ. collegialitatis,* & paſſim ſequitur Rot. *deciſ.* 584. *num.* 1. *& deciſ.* 383. *n.* 2. *p.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 133. *num.* 1. *&* 2. apud Paul de Robeis *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *recent.* Verall. *conſ.* 142. *n.* 1. Card. Mantic. *deciſ.* 175. *n.* 1. *& deciſ.* 215. *n.* 1. & coram ſanctæ mem. Gregorio XV. *deciſ.* 482. *num* 4. & fuit reſolutum *in Placentina Præpoſitura* 4. *Decembris* 1628. *coram R.P.D. Pirouano, & in dictis Aſculana Parochial. & Cremon. Præpoſitura, in d. Placentina Archipresbyteratus*, in qua fuit
7 dictum qualitatem Collegialitatis probatam eſſe ſufficienter, etiam ex collationibus canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro, & loci in Capitulo factis per Canonicos capitulariter congregatos prouiſos de canonicatibus, quippe quæ fieri non poſſunt abſque collegiali nomine, Rot. *d. deciſ.* 221. *n.* 5.

8 Numerus autem trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam, Innoc. *in c. poſtulaſti, n.* 1. *in princ. de iurepatron.* Felin. *in c. accedentibus n.* 1. *verſ. & nota, de praeſcript.* Rom. *conſ.* 436. *n.* 6. Lambert. *de iurepatron. p.* 1. *lib.* 2. *q.* 5. *in princ. n.* 3. Cauallet. *deciſ.* 649. *n.* 6. Reuerendiſſimus D. Coccinus *deciſ.* 296. *num.* 4. Rota *in d. Aſ-*
9 *culana Plebania coram R.P.D. Merlino*; qui ſi receſſerint, vel ſaltem de præſenti non exiſtat Collegiata, adhoc tamen ſufficit illam habitam eſſe ad hoc vt cenſeri debeat Collegiata. Felin. *in d. cap. accedentes, n.* 2. *verſ. poſſit etiam,* Innoc. *in c. poſtulaſti, n.* 1 *de iurepatron.* Archid. *in c. licèt canon. ſub num.* 2. *de elect. lib.* 6. Maſcard. *de probat. concl* 584. *n.* 5. cum aliis, quos refert, & ſequitur Rot. *in Cremonen. Præpoſitura* 23. *February* 1622. *coram bona mem. Remboldo. & d. deciſ.* 221. *a n.* 26.

10 Item potiſſima collegialitatis coniectura eſt, ſi in Eccleſia adſit aliquis vt caput, & Clerici, vel Canonici vt membra, Alex. *conſ.* 74. *n.* 4. *libr.* 4. Mantic. *deciſ.* 215. *ſub n.* 3. *verſ. vnde,* Rota *in d. Cremonen. Præpoſitura, coram bona mem. Remboldo,*
11 *& in d. Aſculana Plebania coram R.P.D. Merlino.* Manifeſtum quoque eſt ſignum Collegiatæ, quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta, Mantica *deciſ.* 173. *ſub num.* 1. *verſ. item quia habent, & d. deciſ.* 213. *ſub num. etiam* 1.
12 Aduertas tamen quòd non eſt neceſſarium, vt omnes hæ coniecturæ ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquas adeſſe, ex quibus id argui poſſit, & veroſimile credatur, Rot. *d. deciſ.* 384. *ſub num.* 2 *part.* 4. *diuerſ.* Mantic. *d. deciſ.* 215. *ſub num.* 5. *verſ. nec*
13 *etiam.* Non eſt tamen ſufficiens Collegialitatis indicium actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant ad faciendum collegium neceſſaria, Caputaq. *deciſ.* 295. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 19. *num.* 14. *&* 15.
14 Beltramin. *in annot. ad Gregor. XV. deciſ.* 482. *lit. C.* Ex quibus ſignis, & aliis ſufficientibus Collegiatam eſſe exiſtimandam, licèt de fundatione & priuilegio non conſtet, cenſuit S. Rituum Congreg. *in vna Caputaquen.* 16. *Ianuary* 1620.

15 Quæ autem dicatur Collegiata inſignis, non eſt in iure determinatum; Doctores enim diuerſimodè loquuntur, nam Cardin. Mantic. *deciſ.* 175. *num.* 1. ad oſtendendum quòd Collegiata, de qua in ea deciſione agebatur, non eſſet inſignis, aſſerit hoc probari ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus, & qualitate ſeruitij, ac depoſitionibus teſtium, traditque hoc eſſe arbitrarium, citans Doctores *in c. ſtatutum, de reſcript. libr* 6. & Alberic. *in Diction. verb. Inſignis,* quibus addo Lap. Specul. Tiraq. & alios apud Menoch. *de arbit. caſu* 1580. *n.* 4. In diiudicatione huiuſmodi inſignitatis fieri poteſt conſideratio ex qualitate loci, prout deciſum fuit à Sacra Rituum Congregatione *in vna Collegiata Eccleſia S. Pauli ciuitatis nouæ Firmana diœceſis*, ad inſtantiam D. Ludouici Centofloreni. qui obtinuit prædictam Collegiatam dici inſignem, eo quòd oppidum, quo ſita eſt, inſigne reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc eſt, focularia 820. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium monaſteria ibi exiſtentia, copia peritorum & nobilium, refert Ioan. Anton. Maſſobr. *in tract. de Synodo Epiſcopi, cap.* 4. *dub.* 14. *n.* 9. *& ſeq.* Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. num.* 3. *de verbor. ſignific.* Et locus inſignis quis dicatur, tradit Nau. *conſ.* 1. *aliàs* 3. *de verbor. ſignif.* Et Collegiata inſignis ab eius 16
erectione præcedit aliis Collegiatis, quamuis antiquioribus, vt cenſuit ſacra Rituum Congr. *in Firmana* 24. *May* 1612. Etenim primus omnium Syluester per vnctionem Chriſmatis Altaria lapidea in titulos erexiſſe ſcribitur, obſcuriùs à Damaſo quidem, ſed clariùs ab aliis antiquis quibuſdam, qui Breuiaria Romana digeſſerunt in lectionibus, quæ recitantur in feſto Dedicationis Baſilicæ Saluatoris, quod in diem nonum Nouembris, cùm ad illud vſque ſancti Syluestri tempus Altaribus ligneis atque portatilibus vſa fuiſſet Eccleſia latitans adhuc nunc in cryptis, nunc in ædibus priuatorum, vt per Boët. Epon. *in comment ad cap.* 1. *de teſtament. n.* 16.

Capvt VII.

De Altaribus.

Svmmarivm

1 *Altare eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtia Sacramentum, & ſacrificium.*
2 *Altarium duo ſunt genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, aliud viaticum, ſeu portatile.*
3 *Altare firmum & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non poteſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur.*
4 *Altare viaticum, ſeu portatile etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari.*
5 *Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide.*
6 *Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obſtante conſtitutione Synodali.*
7 *Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatili.*
8 *Altaribus in conſecratione ſacra Vnctio, & benedictio requiritur.*

9 *Nomen*

Digitized by Google

9 *Nomen Epiſcopi Altare conſecrantis,& Sancti illius,in cuius honorem conſecratur, includitur in fouea reliquiarum.*

10 *Altaria plura in eadem Eccleſia,& eodem die poſſunt conſecrari.*

11 *Altare principale debet ex conſuetudine Orientem Mundi plagam reſpicere.*

12 *Altare in Eccleſia non conſecrata minimè eſt conſecrandum abſque Romani Pontificis auctoritate.*

13 *Conſecratio Altarium non poteſt niſi per Epiſcopum fieri.*

14 *Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione non poteſt.*

15 *Altaris lapis profanatus poteſt vendi,& licitè teneri ab emptore,ſed in loco decenti.*

16 *Epiſcopus ſi bis,aut terrequiſitus à Mendicantibus pro ſuorum altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem.*

17 *Sacerdos ſimplex Altaria conſecrare non poteſt, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur.*

18 *Sepulchra hominum ſuper Altaria eſſe non debent.*

19 *Altare firmum,& ſtabile,quibus modis execretur,ſeu violetur,oſtenditur.*

20 *Altare portatile quando execretur,oſtenditur.*

21 *Altare portatile conſecratum,& nullatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt.*

22 *Altare execratum eſt iterum conſecrandum antequam ſuper illud Miſſa celebrentur.*

23 *Altaris propter execrationem non execratur Eccleſia,ſecus è conuerſo,intelligendo vt ibi.*

24 *Mulier ad Altare accedere prohibetur,aut miniſtrare.*

25 *Altari in quo Epiſcopus ſolemniter Miſſam celebrauit, Presbyter eodem die non poteſt aliam celebrare.*

26 *Iuſpatronatus fundari poteſt constructo,vel conſtruendo Eccleſiæ Conuentualis cum ſolo conſenſu Regularium.*

27 *Altari iam constructo poteſt in abſtracto fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus.*

28 *Altaria de iurepatronatus in Eccleſiis Regularium exiſtentia ſi propter vetuſtatem ruinam minentur,quid faciendum oſtenditur.*

29. *Viſitare non poteſt Epiſcopus Altaria in Regularium Eccleſiis, etiam per ſæcularium Confraternitates constructa.*

30 *In Altari portatili celebrari prohibetur.*

31 *Eius priuilegia,& num.32.& 33.*

1 ALTARE, quod in Eccleſiis, de quibus proximè egimus, primum obtinet locum, eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium, de cuius etymologia, inſtitutione & vſu ſcribunt Gulielm. Durand. *in ration. Diuin. lib. 1.cap.2.& 7.* Paul.Fuſch. *de Viſitat. lib,1.cap.21.n.4.& 6.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.1.lib.2.cap.47.n.6.* Henriq. *in ſum. lib. 9. cap. 28.* Suar. *tom. 3. diſp. 81. ſect. 3.& 5.* Stephan. Durant. *de ritib.Eccleſ.lib.1.cap.15.& 25.* Nouar.*in ſum. Bullar.tit. de Altari portatili num. 2.* frater meus Simon Vaz Barboſa *de ſignificatis myſterioſis Officij diuini cap.23.* Eſt autem ſciendum duo eſſe Altarium genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, 2
aliud viaticum,ſeu portatile, de quibus Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta,præcep.1.lib.3.& & 22. à princip.* & Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 30.num.3.* Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de Altari portatili n.3.* Azor.*inſtit.moral.p.1.lib.10. cap.27. q.1.* Tambur.*de iure Abbatum c.1. diſput.23. q.4.* Lezana *in ſum.quæſt. Regular. tom.3. verb. Altare num.1.* Firmum,& ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non po- 3
teſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur, *cap. nullus Presbyter,il 2.de conſecrat.diſt.1.* Galgaoet. *de iure publico lib.3.tit.60. num.2.* & dicitur tota menſa, in qua integrum ſacrificium fit, de hoc eſt intelligendus text.*in cap.ſi moram,de conſecrat. diſt.1.& in cap.1.de conſecrat. Eccleſ.* Et aliud
Altare viaticum, ſeu portatile nuncupatum,quod 4
etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari, de quo *in cap.in his, de priuileg.& in cap.fin.eod. tit.in 6.* Et fit quandoque
ex tabula, & lapide, itaut in tabula ſit ſepul- 5
chrum, id eſt, Sanctarum Reliquiarum locus, & lapis ſit ſuperpoſitus pro ſigillo; quandoque etiam fit ex lapide tantùm, quod in ſepulchrum continet; ex ligno autem ſolo eſſe non poteſt, cum SS. Patres ſtatuerint, vt Miſſæ nonniſi ſuper Altari lapideo celebrarentur,*c. Altaria ſi.1.de conſec.diſt.1.* Fuſc.*de Viſit.lib.1.c.23. n.9.* Vgolin, *de officio Epiſcopi,cap.30.n.1* Nouar.*d.tit.de Altari portatili num. 3.verſ.& iſtud Altare.* Boer. Epo *in comment.ad.d.cap.1. num.17.& 18.* vbi etiam quòd Altare lapideum Chriſmate delibutum, figuram Domini noſtri Ieſu Chriſti (qui altare, hoſtia, Sacerdos noſter eſt) ſignificat. Et ideo Ara debet eſſe ex lapide confecta, quia Chriſtus, qui ibi immolatur, vocatur petra, ſecundùm Apoſt. 1.ad Corinth 10.*Petra autem erat Chriſtus.* Alia cauſa eſt quia ſepulchrum Chriſti, quod repræſentat Altare, fuit exciſum de petra, Fray Diego de Guzman *p. 2.de la excelencia del ſacrificio de la ley Euangelica cap.9.in princip.* Vnde Sa- 6
cra Congreg.Rit.*in Caietana 10.Nouembris 1612.* cenſuit Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere, non obſtante Conſtitutione Synodali, refert Lezana *vbi ſuprà n.2.in fine.*

Reliquiæ autem Sanctorum,& præcipuè Mar- 7
tyrum in Altaribus collocantur, atq. *cap. placuit, & cap.non oportet,de conſecr.diſt.1.* Fuſc.*dict.c.22. n.2.* Bonac.*de Sacrament.diſp.94.vlt.punct.9.n.13.* quia ſuper memorias, & Reliquias Martyrum Miſſæ celebrari debent, vt ſuo loco dicemus; in Altari verò portatili quidam volunt non neceſſariò Reliquias exigi. Sed vſus eſt in contrarium, vt contra Coninch, Vaſq.& Suar. aduertit Bonac.*vbi proximè.*

In conſecratione autem Altaris ſacra Vnctio, 8
& benedictio requiritur, *d.cap. Altaria,ſi 1.& 2. de conſec.diſt.1* Paul.Fuſc. *d.lib.1.cap. 22. num.9.* Vgolin.*d.cap.30.num.1.* atque in fouea Reliquia- 9
rum nomen Epiſcopi conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur, cum cæremoniis, & ritibus Eccleſiæ conſuetis, de quibus Suar.*tom.3.diſput.80.ſect.5.* Azor.*inſtit. moral.p.1. lib.10.cap.27. q. 8.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.29. n.190.* Hieron. Rode: ic: *in compendio quæſt.Regular.reſol.9.n.9.* Et poſſunt 10
in eadem Eccleſia, & eodem die plura Altaria conſecrari, ſiue ſola, ſiue vnà cum Eccleſia, *cap. cum ſis,de conſec. Eccleſiæ,vel altar.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.*

Digitized by Google

Epiſcop.p.1.c.6.num.7.verſ.altaria, quamuis olim vnicum tantùm Altare in Eccleſia conſecratum fuiſſe probetur *in cap. ſi motum, & in cap. nullus Presbyter,il 2.& in cap.Eccleſia vel altaria,de conſecr.diſt.1.* Vbi verò ſunt plura, vnum eſt principale, quod ad conſecrationem Eccleſiæ pertinet, 11 vt *in cap.ligneis,de conſec. Eccleſ. vel altar.* & debet ex conſuetudine orientem mundi plagam reſpicere, cùm etiam antiqua conſuetudine ſeruatum ſit, vt versùs Orientem Eccleſiæ ædificarentur, vt atteſtatur Clemens *lib.1.Apoſtolic.Conſtitut.cap.6*. Durand. *in ration.lib.1.cap.4.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.1.cap.5.num.2.* Azor. *inſtit.moral. p.2.lib.9. c.3.q.12.* Bonac. *de Sacrament.diſp.4.q. vlt. punct.* 12 *9.num.13. verſ.præterea.* Neque in Eccleſia non conſecrata altare conſecrandum eſſe ſimiliter comprobatur, abſque Romani Pontif. auctoritate, arg. *nullus Presbyter,& cap.placuit,de conſecrat. diſt.1.*

13 Conſecratio autem Altarium non poteſt niſi per Epiſcopum fieri, *cap.quamuis 68.diſt.cap. nullus Presbyter, d.c.quod in dubiis, de conſec.Eccleſ. vel altar.* Fagundez *d.cap.11.num.3.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt.Regular. reſol.9.n.1.* Suar. *tom.3.in 3.p.diſp.81.ſect.5.* Lezana *d.verb. Altare* 14 *num.3.* Nec Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione poteſt arg. *d.cap.placuit*, iuncta gloſ. 15 *de conſecr. diſt.* 1. Eius autem lapis profanatus poteſt vendi, licitè tamen ab emptore, ſed in loco decenti, & honeſto, S.Congreg.Rit. *in Rea-* 16 *tina 9.May* 1606. Si autem Epiſcopus bis, aut ter requiſitus à mendicantibus intra Diœceſim exiſtentibus pro ſuorum Altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem ex conceſſione Sixti V. non reuocata per Concil. Trid. Item Sede vacante idem poteſt Epiſcopus vicinior requiſitus à Fratribus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. quæ etiam decreta non ſunt derogata per idem Concil. Trid. *ſeſſ.6. de reform. cap.5.* quando diœceſanus bis, aut ter requiſitus renuit conſecrare præfata Altaria. Ita Fr. Emman. *in addit.ſum.tom.3.cap.19. n.1* Hieronym.Roder. *in compendio quæſt. reg. reſol.9. num.* 2. Lezana *in ſum.d.tom.3. verb.Abbas num.* 5.

17 Simplex verò Sacerdos id nunquam valet efficere, *cap.miniſtrare 26.q.6.* At in partibus Indiarum Presbyteri Religioſi Societatis IESV, vbi Epiſcoporum copia non habetur, habent à Paulo III. priuilegium Altaria in ſuis Eccleſiis conſecrandi, Chriſmate accepto ab aliquo Epiſcopo, eodémque gaudent Prouincialis Minorum, & illi quibus ipſi dixerint, committendum etiam pro vſu alieno in caſu neceſſitatis Epiſcopis in prouincia non exiſtentibus, ex Leone X. & Adriano VI referunt Fr. Emman. *quæſt.regular. tom.1.q.18.art.2.* Suar. *tom.3 diſp.81.ſect.5.* Portel. *in dub.Regul.verb.Altare,n.1.* Villalob. *p.1.ſum. tract.8.diffic.25.n.1.*

18 Altaria quæ in agris, vel villis tanquam memoriæ Martyrum falsò à populis, ac ſuperſtitiosè coluntur, ac frequentantur, eſſe ab Epiſcopis adnertenda, conſtituit Africanum Concil. *in d. cap. placuit.* Demum in erigendis Altaribus illud eſt maximè obſeruandum, ne ſepulchra hominum ſupra illa ſint, vt admonet Archid. per text. ibi *in cap.non oportet,de conſec. diſt.1.* quem refert, & ſequitur Paul Fuſc *d.cap.21.num.15.* vnde meritò reſpondit Sacra Congregatio Archiepiſcopo Tranen. 8. *Nouembris* 1599. non eſſe conſecranda Altaria, ſub quibus ſepulta ſunt corpora mortuorum, niſi eis remotis, prout refert Piaſec. *d.cap.5. num.7. in fine.* Exempta Eccleſia an Altare in ea ſitum cenſeatur exemptum, vide *ſup. hoc lib. c.8. num.13.*

Execratur autem Altare firmum, & ſtabile, diuerſo modo ab Altari viatico, ſeu portatili, firmum enim & ſtabile, vbi tota tabula conſecrata fuit, execratur, ſeu violatur, ſi fuerit enormiter læſum, vel ſigillum ſub quo reliquiæ conduntur, frangatur, ſeu lapis, ſub quo ſunt reliquiæ, amoueatur; quod relinquitur Epiſcopi iudicio, qui ex re oculis ſubiecta faciliùs dignoſcere poterit an ſit ſequuta execratio. Ita Piaſec. *d.par.1. cap.5. num.8.verſ.violatur,* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat.tom.2.q.39.art.3.concl.1.* Vgolin. *d.cap.30. num.4.verſ.1.* Nou. *d.tit.de Altari portatili num.3. verſ. Altare verò.* Deinde violatur, & execratur Altare huiuſmodi, ſi mota fuit iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret, & hoc ſiue ſepulchrum in latere altaris, ſiue etiam, & multo magis, ſi ſit ſub ipſa menſa, vel ſi quid de lapidibus ſti- 20 piris tangens ipſam menſam mouetur, Fr. Ludouic. Miranda *d.concl.1.* At Altare portatile execratur quando notabiliter fractùm in reſiduo non poteſt commodè contineri pes calicis, & hoſtia cum patena ſine periculo labendi, aut quando omnia cornua, quæ iunguntur, ſunt fracta, ita vt moueatur ſigillum ſepulchri exiſtentis in lapide, ſiue lapis ſit in ligno, ſiue non, aut quando frangitur, vel amouetur loco ſepulchrum, in quo ſunt reliquiæ. Ita Fuſc. *d.lib.1. cap. 12. num.3.* Henriq. *d.lib.9.c.28.§.1.* Valer. Reginald. *d.lib.29.n.391.* Azor. *inſtit.moral.p.1.lib.10. c.26. q.10. & cap.27.q.12.* Fr. Lodou. Miranda *d.q.39. art.3.concl.2.* Vgolin. *d.c.30.n.4.* Portel *in dub.reg. verb.Altare,num.4.* Villalob. *in ſum. part.1. tract. 8. diffic.25. num.3. & 4.* Hieron. Roderic. *d. reſol. 9. num.10.* Lezana *d.verb. Altare num.* 20. 21 Altare hoc portatile conſecratum, & nullatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt, nam idcirco portatile dicitur, quoniam de vno loco ad alium portari poteſt, & in Eccleſia, vbi non eſt, de altero Altari ſumi poteſt, & eò deferri. & communiter appellatur hoc Altare portatile conſecratum, *Petra ſacra.* Ita Fuſc. *d.lib.1.cap.11.n.6.& c.22.n.2.* Vgolin. *d.cap. 30.n.4.*

22 Execratum igitur Altare his modis eſt iterum conſecrandum, antequam ſuper illud Miſſæ celebrentur, *d.cap.1. & cap.quod in dubiis, de conſec.* 23 *Eccleſ.vel Altar.* non autem propter execrationem Altaris execratur Eccleſia, ſecùs verò è conuerſo, quia Altare habet ſe vt acceſſorium reſpectu Eccleſiæ, Eccleſia autem habet ſe vt principale, arg. text. *in d.c.1. num.1. reſp. de conſec. Eccleſ.* vbi habetur quòd propter execrationem Altaris, motu, aut fractione contingentem, non debet Eccleſia de nouo conſecrari, quod quidem de Altari portatili videtur intelligendum; nam in firmo, ſeu ſtabili dicendum eſt quòd execrata Eccleſia, non proinde execratur Altare, nec reconciliatione indiget. Ita Syluеſt. *in ſum. verb. Altare,q.11* Hieron. Roderic. *dict.reſol.9. num.12.* Nouar. *d.tit.de Altari portatili n.2. verſ. vt etiam execrata.* Fr. Ludouic. Miranda *d.q. 39. art. 7.* vbi reddit rationem, quia conſecratio Eccleſiæ conſiſtit in parietibus, & ſeparata eſt de conſecratione altaris, vnde illa violari poteſt, combuſtia

&

& collapſis parietibus, conſecratione Altaris inta-
cta remanente, & è contra poteſt deſtrui Altare
Eccleſiæ parietibus illæſis remanentibus. Secùs
eſt ſi polluatur Eccleſia, quia polluitur & Altare,
quòd in ea erectum eſt atque ſtabila, & eſt non
ſecùs ac ipſa Eccleſia reconciliandum: non autem
pollutum intelligitur Altare illud, in quo Presby-
ter degradatus celebrare præſumpſerit, vt Honor.
III. Pont. reſpondit *in cap. à nobis, de Sacr. non iter.*
Fuſc. *d. l. 1. c. 22. n. 6.*

24 Poſtremò de Altari duo notanda ſuperſunt, quæ
ad eius pertinent dignitatem, primum eſt illud
quòd mulier ad Altare accedere prohibetur, aut
miniſtrare; vt habetur *in c. 1. in fine, de cohabit.
cleric. & mulier.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 4. q. vltim.
punct. 9. n. 31.* Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de diſci-*
25 *plin. cleric. §. 8. n. 6.* Alterum eſt, quòd in Altari, in
quo Epiſcopus Miſſam cantauit, Presbyter eo-
dem die aliam celebrare non debet, *cap. fin. de con-
ſec. diſt. 1.* Henriq. *d. lib. 9. cap. 18 §. 1.* Azor. *d. part.
1. lib. 10. cap. 27. q. 10.* Raguc. *de Miſſa in Eccle-
ſia, quæſt. 36. n. 5.* Bonac. *d. diſp. 4. q. vlt. punct. 9. n.
15.* Lezana *d. t. 3. verb. Altare n. 11.* Fag. *in quinque
Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 12. n. 5.* vbi intelli-
git de Miſſa ſolemni, & pontificali; quem refero
Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 1. alleg. 24.
ſub n. 1. ante verſ. Sacerdos*, ſecundùm Log imp.

26 Damum aduertare oportet, quòd licèt in Ec-
cleſia Conuentuali fundari non poſſit iuſpatrona-
tus cum ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed vlteriùs re-
quiratur priuilegium Apoſtol. in limine fundatio-
nis, etiam ad effectum præſentationis, vt probat
tex *in c. nobis 25. de iurepatron.* id tamen verum eſt
ſi iuſpatronatus eſſet reſeruatum in tota Eccleſia;
ſecùs verò ſi fuit reſeruatum in Altari conſtructo,
vel conſtruendo de ordine teſtatoris in dicta Ec-
cleſia, quia tunc ſufficit ſolùm conſenſus Regu-
larium, vt citato Pariſ. *conſ. 35. num. 10. lib. 4* cen-
ſuit Rota *in Segouien. Capellaniæ 27. Febr. nar.*
1625. *coram bonæ mem. Vbaldo, in verſ. non obſtat
ſecundò*, refert. Farencil. *in annot. ad deciſ. 1. Burrat-*
27 *ti n. 16.* In Altari quoque iam conſtructo poteſt in
abſtracto fundari noua capellania, & in ea reſeruari
iuſpatronatus, vt per Roch. *de iurepat. in verb. &
dotauit, q. 1.* Lambertin. *eodem tract. l. 1. p. 1. q. 5. art.
15. in princ. verſ. notandum, & q. 6. art. 1. n. 30. verſ.
in circa*, & fuit dictum *in Gerund. iuriſpatronatus
22. Aprilis 1622. coram R. D. meo Coccino Decano.*

28 Quoniam in Eccleſiis Regularium quandocun-
que reperiuntur Altaria de aliorum iurepatrona-
tus, quibus vel nulla vel exigua ſanè aſt dos aſſi-
gnata, quæque paramentis neceſſariis priuata, ac ve-
tuſtate conſumpta ruinam minantur, in graue de-
decus Eccleſiarum huiuſmodi, ac diuini cultus
præiudicium, moneri debent patroni huiuſmodi à
locorum Ordinariis vt infra breuem aliquem, ſed
competentem terminum ea reſtaurent, dotent, ac
ornent, alioquin ſi id facere detrectauerint, vel de-
moliantur huiuſmodi Altaria, vel iidem patroni
omni iure, & actione in iis competentibus priuen-
tur, ita declarauit ſacra Cong. Cardinalium nego-
tiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in
Modenen. 16. Ianuarij* 1604.

29 Altaria & Capellas in Regularium Eccleſiis
etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructa
viſitare non poteſt Epiſcopus, S. Cong. negotiis
Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Papien.
25. Auguſt.* 1615. *& in Terracinen. 22. Ianuarij*
1616. refert Lezana *dict. verb. Altare n. 18.*

In Altari portatili ſub graui pœna celebrari
30 *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Pars. II.*

prohibetur, de qua Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ
Archiep. Neapol. p. 3. deciſ. 118.* Illius tamen vſum
Religioſis, ſiue Monachis Ordinis Carthuſienſis
conceſſit Vrbanus V. *in quadam ſua Bulla*, incip.
Sinceræ deuotionis affectus, ac anno 1363. Et Fratri-
bus Minoribus Sixtus IV. *in alia Bulla*, incip. *Regi-
minis vniuerſalis Eccleſiæ de anno* 1474. Et Fratri-
bus Prædicatoribus Alexāder VI. & Gregor XIII.
ſecundùm Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 43.
art. 4.* Et Patribus Societatis I E S V Paulus III. vt
referunt Henriq. *in ſum. l. 9. c. 27. §. 3. lit. T.* Suar.
tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. verſ. quartò excepto, quos re-
fero *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 23. n. 3.*
Epiſcopi quoque olim poterant permittere alicui
vt celebraret quocumque loco honeſto in Altari
portatili, *c. Miſſarum. de conſec. diſt. 1.*

Quæ quidem priuilegia & facultates Altaris 31
portatilis reuocata eſſe à Concilio Trid. *ſeſſ. 22.
in decreto de obſeruandis, & euitandis in ſacrificio
Miſſæ*, tenent Nauar. *in man. c. 25. n. 82.* Bella *in reſp.
caſuum Conſcient. p. 4. caſu 33. verſ. & quamuis*,
Azor *inſtit. moral. p. 1. l. 10. c. 26. q. 7.* Miranda *in
man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 9. concl. 4.* Fagund. *in
quinque Eccleſiæ præcepta, p. 1. l. 3. c. 13. à n. 16.*
Trullench *in Bulla Cruciat. l. 1. §. 3. dub. 4. n. 3.* Lot-
ter *de re benef. l. 1. q. 30. n. 15* Nauar. *d. tit. de Altari
portatili n. 2. verſ. ſed aduertere*, plures per me *d.
alleg. 23. n. 4.* niſi poſt ipſum Concilium à Sede
Apoſt. prædicta priuilegia confirmata ſint, prout 32
confirmaſſe Pium V. viuæ vocis oraculo priuile-
gium prædictum Minoribus & Prædicatoribus
quoad forum Conſcientiæ tantùm cum deroga-
tione Conc. Trid. referunt Ioan Valer *de different.
inter vtrumque forum, verb. Miſſa. differ. 2. n. 1.* &
Aloyſ Ricc. *in deciſ. 118. n. 5. p. 3.* ſicut etiam con-
firmaſſe cum eadem derogatione priuilegium So-
cietatis I E S V Paulum III. & Gregorium XIII.
teſtatur Henriq. *d. c. 27. §. 3. in commento l. 1. 7.* Ad- 33
uertit tamen Trullench *citato loco n. 4.* poſt Nau.
Suar. & Cened. quos citat, non videri per Triden-
tinum omnino Epiſcopis ablatam poteſtatem,
quin in aliquo caſu raro extraordinariæ neceſſita-
tis poſſint diſpenſare, & licentiam dare in Altari
portatili in loco apto, & honeſto, etiamſi non ſit
ad diuinum cultum deputatus.

C A P V T VIII.

De Oratoriis, & Capellis.

S V M M A R I V M.

1 *Oratorium propriè eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas.*
2 *Oratorium aut eſt publicum, aut priuatum.*
3 *Oratorium priuatum quiſque in domo propria habere permittitur, ſed non debet eſſe in forma Eccleſiæ, nec tanquam Eccleſia conſecrandum, neque in eo Miſſa eſt celebranda.*
4 *Oratorium priuatum abſque congrua dote conſtrui poteſt.*
5 *Oratorium priuatum qui habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt, adire.*
6 *Miſſa celebratio ſi concedatur ex priuilegio Apoſt. in priuato Oratorio, in quibus feſtiuitatibus non poteſt in eo celebrare, oſtenditur.*
7 *Oratoria, præſertim vbi Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi conſtruenda, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda.*

Digitized by Google

8 *Oratoria ſi pollui, vel violari contingant, reconciliari, & benedici poſſunt.*

9 *Oratoria eccleſiaſtica an gaudeant immunitate? remiſſiuè, & num. 13.*

10 *Oratorium præſumitur auctoritate Epiſcopi à principio erectum quando haberet altare lapideum ſtabile, & non portatile.*

11 *Oratorium publicum auctoritate Epiſcopi conſtructum venit appellatione beneficij, & ſi habeat dotem cum alijs requiſitis, & campanulam, cenſetur Eccleſia.*

12 *Oratoria publica, & priuata quæ dicantur, & in quo differant, remiſſiuè.*

14 *Oratorium publicum gaudet ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum.*

15 *Oratoria ſi non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quòd deſtruantur.*

16 *Oratoria priuata non gaudent priuilegijs Eccleſiæ.*

17 *Capella plerũque accipitur pro modica Eccleſia.*

18 *Capella hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros pro loco in Eccleſia accipitur cum altari ab aliquo erecta, vel dotata, in qua iuſ patronatus obtineat.*

19 *Capella vnde dicatur? oſtenditur.*

20 *Capella tribus modis ſic appellatur.*

21 *Capella in priuatis domibus haberi poſſunt quemadmodum Oratoria.*

22 *Capella in Eccleſia ſita non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum, niſi de eis mentio ſpecialis habeatur.*

23 *Exempta Eccleſia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Eccleſia ſita, niſi expreſſè cum Eccleſia ipſa eximatur.*

24 *Capella, vel altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens, non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ.*

25 *Capella erecta in Eccleſia, & dotata cum Epiſcopi auctoritate dicitur beneficium eccleſiaſticum.*

26 *Capellas in Regularium Eccleſijs etiam per ſecularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus.*

27 *Capella plures in eodem Altari ſub eadem inuocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum an poſſint ab vno retineri, oſtenditur.*

28 *Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent.*

29 *Capellarum inſtitutiones maioratibus ſimiles, licèt in multis differant.*

1 ORATORIVM quandoque accipitur pro ipſa Eccleſia, ſed propriè
eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas. quem quiſque in domo ſua ædificare poteſt,
c. vnicuique, de conſec. diſt. 1. Galgan. *de iure publico, lib.* 3 *tit.* 59. *n.* 1. Rebuff *de pacif. poſſeſſ. num.* 286. Steph. VVeyms *ad conſtitutiones* 24. *ex antiquo Iure deſumptas, & per Conc. Trid. innouatas, conſtit.* 19. *n.* 5. *pag.* 224. Trullench *in Bull. Cruc. l.* 1. §. 3. *dub.* 4. *n.* 6. & exinde Oratoria ſunt dicta vt operi
2 nomen conueniat, Fuſc. *de viſit. l.* 2. *c.* 12. *à princ.*
quem refert D. Roder. à Cunha *in comment. ad c. Oratorium, n.* 1. *diſt.* 42. vbi quòd Oratorium aut eſt publicum, aut priuatum, & citat Socin. *in t. de*
3 *viſit. n.* 13. cuique Oratorium priuatum in domo propria habere permittitur, *cap. vnicuique, de conſecr. diſt.* 1. Sed Oratoria huiuſmodi non debent eſſe in forma Eccleſiæ, nec ſunt tanquam Eccleſiæ conſecranda, nec in eis habendæ campanæ, *cap. petentibus, de priuileg.* nec in eis Miſſa eſt celebranda, *d. cap. vnicuique, cum ſeqq.* & ideò abſque 4
congrua dote conſtrui poteſt, Card. *conſ.* 21. *col.* 2. Trullench *d. lib.* 1. §. 3. *dub* 4. *n.* 6. Vnde ex Rota *deciſ.* 508. *p.* 1. *recent.* colligit Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p* 1. *q.* 3. *n.* 10. & dicit quòd ſit Eccleſia, & non Oratorium priuatum, aliqua Capella, cognoſcitur ſi habeat dotem, campanile, vel percipiat decimas, aut primitias. Et qui 5
huiuſmodi Oratorium priuatum habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt, adire, *c. ſi quis etiam, de conſecr. diſt.* 1. In Altari priuati Oratorij, cui 6
conceditur ex priuilegio Apoſtol. celebratio Miſſæ, exceptis ſolemnioribus feſtis, non poteſt in eo celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione Beatæ Mariæ Virginis, Feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, vt cenſuit S. Rituum Congreg. *ſub die* 17. *Nouembris* 1617. Cæterùm Oratoria quoque, præſertim vbi 7
Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi non ſecùs ac Eccleſiæ ipſæ conſtruenda, *cap. quidam* 18. *q.* 2. *Auth. vt nullus fabr. Orat.* & ab eodem antea deſignanda, Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in decreto, de obſeruandis & euitan. in celeb. Miſſ.* & ad Dei tantummodo cultum dedicanda, *cap. fin.* 42. *diſt.* Sed ſi ea pollui, vel violari contingeret, reconci- 8
liari, & benedici poſſunt; quinimò & eccleſiaſtica quoque gaudent immunitate, vt *ſup. hoc. lib. cap.* 3. *n.* 68. diximus; & latè Aloyſ. Ricc. *in praxi* 9
p. 4. *reſol.* 427. Et auctoritate Epiſcopi præſumitur 10
Oratorium à principio erectum, quando haberet Altare lapideum ſtabile, & non portatile, vt per Decianum *in tract. crim. lib.* 6. *cap.* 25. *n.* 29. Farin. *de immun. Eccleſ. n.* 267.

Oratorium publicum dicitur quod in aliquo 11
loco publico ad inſtar Baſilicæ, vel Capellæ auctoritate Epiſcopi eſt fundatum, & habet campanam, & oſtium patens in via publica, vt me citato *in hoc loco* dicit Trullench *vbi ſupra*, ei venit appellatione beneficij, & ſi habeat dotem cum alijs requiſitis, & campanulam, cenſetur Eccleſia, & eius appellatione venit, ſecundum Dec. *conſ.* 148. Hieron. Carat. *in opuſc. de iuribus Parochial. tit.* 2. *cap.* 14. Quando autem 12
dicantur Oratoria publica, & quando priuata, oſtendit Mari. Ital. *de immun. Eccleſ. cap.* 4 §. 4. Fuſch. *d. cap.* 12. *num.* 1. D. Roderic. à Cunha *d. n.* 1. vbi ponit plures differentias inter vnum, & alterum. Illa autem eſt principalior quòd Oratorium 13
publicum gaudet immunitate Eccleſiaſtica, vt reſoluunt Doctores per me citati *hoc eod. lib. cap.* 3. *de immunit. Eccleſ. num.* 68. Item publicum gau- 14
det ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum, vt per Rebuff. *in compendio alienation. num.* 57. Verùm ſi Oratoria 15
non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quòd deſtruantur, ſecundùm Abb. *in cap. fin. num.* 3. *de cenſib.* Fuſcus *d. cap.* 12. *num.* 7.

Oratoria autem priuata, dicuntur illa, quæ 16
ſunt in priuatis domibus, in angulis earum, in quibus oratur, & non habent campanam, neque oſtium patens in via publica, & quoad effectum furti, copulæ, aut pollutionis, nomine Eccleſiæ,

aut

aut loci ſacri non comprehenduntur, quamuis de Epiſcopi licentia Miſſæ in illis celebrentur, ac proinde non eſt ea loci circunſtantia confitenda, tum quia ea Oratoria ædificantur in domibus abſque licentia Epiſcopi; tum quia ad nutum fundatoris huiuſmodi domus ad profanos vſus redire poſſunt, & ideò hæc priuata Oratoria nō gaudent immunitate, & priuilegiis Eccleſiæ, vt per Syluest. *in ſum. verb loca religioſa, q. 2. & verb. interdictum 6. q. 5. & verb immunitas 1. q. 2. in fine*, Greg. Lop. *l. 4. verb. la Igleſia, tit. 11. p. 1.* Mantic. *deciſ.* 38. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de immun. Eccleſ. n.* 84. Trullench *d. dub. 4. n. 6.* Sanch. *de matr. l. 9. diſp. 15. n.* 39. Fagundez *in quinque Eccleſia præcepta, præc. 2. lib. 4 c. 4. n. 36.* Sed an & quando poſſint ab Epiſcopo viſitari, vide *inf. hoc eodem lib. c. 11. n. 49.*

In his priuatis Oratoriis Miſſæ celebrandæ non ſunt, niſi de licentia ſummi Pontificis, vt Sacra Cong. Cardinalium Conc. Trid. interpretum reſpondit Archiepiſcopo Bononien. *ſub die* 10. *Martij* 1615. reſcribens licentias celebrandi in priuatis Oratoriis nonniſi à Sede Apoſt. eſſe concedendas, ibique ſanctitatis ſuæ iuſſu Archiepiſcopis, & Epiſcopis vniuerſis ſignificandum duxit facultatem huiuſmodi licentia dandi ipſius Conc. decretis vnicuique ademptam eſſe, ſolique Beatiſſimo Romano Pont. eſſe reſeruatam; quarum litterarum tenorem refert Ant. Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de Miſſarum celebratione prohibita in Oratoriis priuatis abſque ſummi Pont. licentia.* Et eandem S. Cong. de mandato S. D. Pauli V. *die* 25. *Octobris* 1615. irritaſſe licentias omnes celebrandi in Oratoriis ab Epiſcopis conceſſas, prohibuiſſeque ne concedere poſſent facultates celebrandi in priuato Oratorio abſque Sedis Apoſt. licentia: inſuper declaraſſe conceſſionem huiuſmodi licentiæ ſpectare, & ſemper pertinuiſſe ad ſolum ſummum Pont. & nunquam Ordinarium eam potuiſſe concedere vigore Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de euitandis*, tradit Trullench *in expoſit. Bullæ Cruc. lib. 1. §. 5. dub. 4. n. 5.* vbi *n. 7.* dicit, quòd licèt veriſſimum ſit licere per Bullam Cruciatæ celebrare, vel celebrari facere in Oratorio priuato ab Epiſcopo approbato, tamen per illa verba Bullæ, *item concedimus vt poſſint in Oratorio*, &c. nullo modo concedi eam habenti exiſtimat, vt poſſit habere in domo ſua Oratoria ad diuinum cultum, & ad Miſſam celebrandam, per fundamenta quæ adducit, contra Ludou. à Cruce *ſuper ead. Bulla diſp. 1. c. 5. dub. 1. n. 5.*

Epiſcopi verò ob priuilegium eis conceſſum *in c. fin. de priuil. in 6.* valent in Oratoriis priuatis celebrare abſque licentia ſummi Pont. non obſtante Conc. Trid. diſpoſitione, per quod non fuit dicto priuilegio derogatum, Azor. *d. c. 26. q. 4.* Beia *in reſp. caſuum conſc. p. 4. caſu 33 ferè per tot.* Io. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa diff. 2. verſ. hæc tamen regula*, Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta præc. 2. lib. 3. c. 13. n. 19.* Alzed. *de præcellentia Epiſcop. dignit. p. 1. c. 13. n. 4.* Nouar. *vbi ſupra n. 4.* vbi refert Sacræ Cong. deciſionem, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 23. n. 5.* Etiamſi Epiſcopi extra ſuas diœceſes exiſtant, Vgol. *de officio Epiſcopi p. 1. c. 2. §. 2. n. 4* Hieron. Veneto *de exam. Epiſcop l. 4. c. 17. n. 14.* dum non ſint in vrbe, Alzed *d. p. 1. cap. 13. n. 6.* Et in Sacra Congreg. Concilij *die* 22. *Septembris* 1640. fuit reſolutum quòd intereſſentes ſacrificio Miſſæ in priuato Epiſcopi Oratorio ſatisfaciunt præcepto eccleſiaſtico tam in diœceſi, quàm extrà. Et de priuilegiis Eminentiſſimorum Cardinaliū quoad celebrationem Miſſæ in eorum Oratoriis vide Antonin. Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 8. miſcel. reſol.* 40.

Qualiter, & quibus conditionibus Pontifices ſoleant concedere priuata Oratoria vt in eis celebrari valeat, ponit Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Oratoriis priuatis.* Et an ſit priuilegium perſonale, itaut illud habens pro ſuo Oratorio Vlixbon. poſſit eo vti ſi Conimbricam pergat, ibique inhabitet, aliudque erigat Oratorium? Poſt Nouar. & Megalam affirmatiuam ſententiam tuetur Diana *reſol. moral. p. 4. tract. 4. reſol.* 208. & *p. 6. tract. 8. miſcel. reſol.* 11. vbi pro ſe citat Zambell. *in repet. moralis verb. Miſſa n.* 46. contra Meroll. *tom. 3. diſp. 6. c. 8. dub. 22. n.* 126.

Capella autem propriè eſt locus priuatus in 17
Eccleſia, vel extra Eccleſiam poſitus, vel ſacratus, Fuſc. *de viſit. lib. 2. c. 11, n. 6.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 3. ſect. 1. n. 1.* Sed plerumque accipitur in Iure noſtro, pro modica Eccleſia, vt *in cap. 1. & per tot. de Capellis monach.* ſiue ſit Parochialis, ſiue iuriſpatronatus, *cap. nobis*, iuncta gloſ. *de iurepatron.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. n.* 62. vbi quòd dicitur Capella quælibet Eccleſia etiam Parochialis per ſe conſiſtens, dummodo non fuerit Collegiata: Capellam autem, vel ſacellum extruere abſque Epiſcopi aſſenſu non æquè perſonis priuatis conceditur, ex eo quòd pro locis verè ſacris habeantur, & ab Eccleſiis nonniſi forma, ſitu, aut alia qualitate externa plerumque diſtinguantur: etenim ſub appellatione Eccleſiæ ordinariè etiam venit Capella, & quod in illa conſtituitur, in hac etiam locum obtinere ſolet. Vnde ſi quid legatum fuerit ſingulis Eccleſiis alicuius oppidi, vel ciuitatis, portionem ſuam habituræ ſunt etiam Capellæ, ſi modò in illis patronæ aliquæ reſideant diuinis inſeruiendo, ad deciſ. Caualerij 369. vbi intelligit quando Capella eſt collatiua, refert Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. ſect. 1. num. 3.* vbi etiam quòd aliquando idem eſt Capella quod Eccleſia in prouiſionibus Apoſt. per Rot. *in Ciuitatis Caſtelli beneficij* 16. *Iunij* 1628. *coram Card. Viridis.*

Hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros 18
Capella pro loco in Eccleſia accipitur cum Altari ab aliquo erecta, vel dotata, in qua iuſpatronatus obtineat, Rebuff. *in concordata in forma mandati*
Apoſt. verb. Capella Et dicta eſt Capella, vt qui- 19
dam aiunt, a capa B. Martini, quam Reges Franciæ ad bella portabant, & ſub quodam tentorio ſeruabatur, quod inde Capella, & inde Capellani cuſtodes illius dicebantur: vel potiùs Capella eſt Francicum nomen, quo ſignificatur tegumen, quod veluti tentorium ſibi Reges Francorum extruebant in caſtris militaribus, in quibus ſacrum audire ſoliti erant, ſecundùm Azorium *inſtit. moral. p. 2 lib. 3. cap. 8. q. 1. & 2.* Alij à capris dictam volunt, quarum pellibus olim tegebatur, gloſ. *in cap. concedimus, de conſec. diſt. 1.* At ſecundùm alios dicitur Capella quaſi capiens laicos, vel populum, ſeu capiens laudem. Vide Gulielm. Durand. *in ration. diuin. lib. 2. cap.* 10. Cornel. Kilian. *in Dictionar. Teutonicolatino, verb. Kapelle*, Fr. Hieronym. Roman. *de repub. Chriſtiana, c. 31. pag. mihi* 318. Azor. *inſt. mor. p. 2. lib. 3. c. 8. q. 2.* Pet. Greg *ſyntag. Iuris p. 2. lib. 13. c. 29.*

Capella tribus modis ſic appellatur. Primò Al- 20
tare quando eſt in Eccleſia, etiāſi ſit Altare maius, Rot. *in ciuitatis Caſtelli beneficij* 16. *Iunij* 1628. *co-*

Digitized by Google

ram Card. Virili, ſiue ſit Eccleſia ſecularis, ſiue Regularis, vt in toto *tit. de capellis Monach.* Et hæc Capella quando vendi poſſit ſine aſſenſu Apoſt. Aloyſ. Ricc. *p. 1. deciſ.* 42. vbi etiam quòd conceſſa Capella, non cenſetur etiam conceſſum ius ſepeliendi, niſi id fuerit expreſſum in inſtrumento, vel fuiſſet extructum ſepulchrum ſcientibus iis, qui Capellam conceſſerunt, refert Alphonſ. de Leone *d. q. 3. num.* 12. & citat Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 40. *in* 1. *edit. alias cap.* 44. *in* 2. *num.* 17. Secundò quando eſt ædificatum Altare in aliquo loco ſeparato ab Eccleſia, itaut habeat ianuam in via publica, vt fieri ſolet in villis, & aliis locis ob commoditatem populi, & vocari ſolet ſacellum, ſeu Eccleſia parua. Tertiò, quando eſt conſtructum altare in aliqua domo priuati alicuius in loco remoto eiuſdem domus, itaut ſit pars domus, ita Alph. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 3. n.* 11. *cum ſeqq.* De Capellis verò quæ ſunt iuriſpatronatus, etſi infrà in materia iuſpatronatus agere debeamus, nonnulla tamen in ſpecie hîc breuiter annotabimus. Primò enim notandum eſt quòd Capellam conſtruens, aut dotans, non acquirit iuſpatronatus in ea, niſi approbatione, & auctoritate Epiſcopi, aut Prælati Eccleſiæ id egerit, non tamen tenetur Capellam dotare, qui eam in Eccleſia fundauerit, Felin. poſt Calder. *in c. ex parte il 2. de reſcript.* & poſſunt in priuatis domibus haberi, quemadmodum Oratoria, ſecundùm Innoc. *in c. ad hoc, de elect.* De caſu occurrenti ſic loquitur Alphonſ. de Leone *d. p. 1. q. 3. n.* 93. Nota etiam caſum, qui in facto accidit de quodam qui in quadam Eccleſia Regularium Capellam conſtruxit magnis ſumptibus, quia cùm deceſſiſſet multis relictis debitis, fuit decretum vt venderetur Capella prædicta, & creditoribus ſatisfieret, ſicut fuit exequutum, etſi interceſſiſſet pactum inter ipſum ædificantem & præfatos Regulares nunquam illam alienandi, qui tale pactum non poteſt præiudicare creditoribus ſuis, & Capella illa eſt alienabilis, vt diximus *ſup. ſect. 1. n.* 12.
21 *in fine*, & ita intelligas P. Molfeſ. *tom. 2. ſum. tract.* 13. *c. 8. n.* 35. vbi allegat Grat. *diſcept. for. c.* 21 *n. n.* 7. quem videat. Secus autem dicas de iurepatronatus Capellæ, quia cùm nullam recipiat æſtimationem, ideo neque poteſt de per ſe debitor illud cedere creditoribus, neque dare in ſolutum. Dixi *per ſe*, quia cum vniuerſitate dari poteſt, *c. de iure*, vbi DD. *de iurepatron.* Hactenus Alphonſ. de Leone.

22 Secundò, quòd Capellæ huiuſmodi in Eccleſia ſitæ non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum, niſi de eis mentio ſpecialis habeatur, non enim continentur beneficij appellatione, vt
23 *infrà de beneficiis* videbimus. Exempta quoque Eccleſia, non intelligitur etiam Capella exempta, vel Altare in eadem Eccleſia ſitum, niſi expreſsè cum Eccleſia ipſa eximatur, *c. ex ore, de priuileg.* vbi gloſſ. *verb. non probantur*, & Abb. *n.* 4. Socin. *n.* 11. Eraſm. à Cocbier *de iuriſd. Ord. in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *n.* 70. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3. aleg.* 75. *n.* 19. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 2. c.* 16. *n. 2. cum ſeqq.* vbi *n.* 15. *cum ſeqq.* ſubdit quòd in huiuſmodi Capellis retinet Epiſcopus omnia iura Epiſcopalia narrata *in c. conquerente, de officio Ordin.* Non obſtat argumentum quòd de connexis idem eſt iudicium, *c. tranſlato, de conſtitut.* cum ſimilibus, quia non procedit in priuilegiis, & exorbitantibus, quando connexa non veniunt per conſequentiam neceſſariam.

24 Tertiò, Capella, vel Altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ, qui propterea non dicitur duo beneficia obtinere, quòd Capellam Eccleſiæ, cum Eccleſia ipſa obtineat, iuxta *c. ſuper eo, de præbend. in* 6. Felin. *vbi ſup.* Capella enim tanquam acceſſorium cedit Eccleſiæ. Vnde & fructus relicti Altari, ſeu Capellæ in Eccleſia aliqua, ſunt Rectoris ipſius Eccleſiæ, niſi Capella ipſa habeat bona diſtincta ab ipſa Eccleſia, aut diuerſum, ac proprium Rectorem, quorum contemplatione talia relinquantur. Alia de fructibus beneficiorum *infrà ſuo loco* videbimus.

Quartò, Capella erecta in Eccleſia, & dotata cum Epiſcopi auctoritate, dicitur beneficium Eccleſiaſticum, vt per Syluan. *conſ.* 52. *n* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 4. princip. n.* 37 Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ. 5. n.* 68. & de his infrà tractabimus *l. 3. c. 5* de Capellanis. 25

Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus, S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *in Papien.* 11. *Auguſti* 1615. *& in Terracinen.* 22 *Ianuarij* 1616. 26

Capellæ plures in eodem Altari ſub eadem inuocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum, quæ antiquitus conferebantur pluribus Clericis, & ad præſens reperiuntur poſſideri ab vno ſub titulo vnius Capellaniæ, non poſſunt retineri hodie abſque diſpenſatione Apoſtolica, S. Cong. Conc. *ſub die* 17. *Auguſti* 1630. 27

Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent, S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Maſſen.* 17. *Nouembris* 1617. 28

Capellarum inſtitutiones (quarum frequentiſſimus eſt in Luſitaniæ Regno vſus) ſimiles ſunt maioratibus, licèt in multis differant, & aliò tendat primarius cuiuſque intentus: nam in maioratum principaliter cauſa ſecularis, ac prophana vertitur, nempe nominis ac familiæ, & ſi aliquod onus Miſſarum, aut alterius cauſæ piæ habeat annexum, quia tamen hoc acceſſorium eſt ad illud, quod principaliter intenditur, ſola diſpoſitio iudicabitur vt ad prophanas cauſas, iuxta reg. *l. cum principalis, ff. de regul. Iuris, & reg. acceſſorium, eod. tit. n.* 6. Capellæ verò inſtitutio, quæ fit ex certis redditibus cum onere Miſſarum, ſeu anniuerſariorum principaliter ad animæ vtilitatem, ac proinde ad pias cauſas dirigitur, etſi certa pars redditNum adminiſtratori competat, nec intereſt an pars iſta maior ſit, quàm ea quæ Capellæ oneribus deputetur: ſemper enim in inſtitutione iſtarum capellarum animæ fauor, & pia cauſa principaliter intenditur, quodque adminiſtrari ex redditibus bonorum deſtinatur, ſiue paruum, ſiue magnum illud ſit, pro onere ex labore ipſius adminiſtratoris deſtinatum cenſetur, & ſic meritò non dicitur bonorum poſſeſſor, vt dicitur maioratus poſſeſſor, ſed magis adminiſtrator Capellæ, quod principalius agitur. Ita Bened. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 5 §. 2. *n.* 15. vbi *n. 16. & 17.* ſubdit dici in inſtitutionem Capellæ non ſolùm quando certa quota redditum adminiſtratori applicatur, veluti tertia, quarta, aut quinta pars, & quod reliquum eſt in Miſſas & ſuas cauſas iubetur expendi, ſed etiam quando decem, aut centum adminiſtratori deſtinantur, dummodo quod ex bonorum redditibus ſupereſt, in onera Capellæ expendi iubeatur. Et de 29

Capellis

Capellis fuodatis à laicis ſioc auctoritate. Prælati qoòd ſint merè ſeculares,& ad Principem ſecularem pertinet iuriſdictio ſuper eorum bonis,ipſeque in illis prouideat de ádminiſtratoribus, Cabed. *de patronat. Regiæ Corona cap.38.n.3.*

CAPVT IX.

De Cœmeteriis.

SVMMARIVM

1 *Cœmeteria acceſſoria ſunt ad Eccleſiam.*
2 *Cœmeterium eſt locus conſecratus,in quo fidelium corpora ſepeliuntur.*
3 *Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quaſi dormitorium mortuorum.*
4 *Cœmeterium initium habuit ab Abraham.*
5 *Loca mortuorum ſepulturæ dicata de iure Ciuili ſunt religioſa.*
6 *Cœmeterium non omnis Eccleſia habere poteſt, ſed ſolùm illa quæ populum habet.*
7 *Cœmeteria ſunt ab Epiſcopis deſignanda.*
8 *Eccleſia conſecrata, etiam cœmeterium ei contiguum præſumitur conſecratum.*
9 *Eccleſia polluta,ſeu violata,& cœmeteriũ ei contiguũ violatur,non tamen polluto cœmeterio cõtiguo Eccleſia,ipſa Eccleſia polluta cenſetur.*
10 *Cœmeteria duo ſi ſunt contigua pariete intermedio cùm cenſeantur duo,vno violato, aut polluto,non proinde aliud eſt pollutum.*
11 *Cœmeteriũ recõciliatur ea ratione qua Eccleſia.*
12 *Cœmeterij conſecrati reconciliatio non eſt committenda alteri,quàm Epiſcopo.*
13 *Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum quoad conſecrationem,ſacrilegium,interdictum, & pollutionem, ac polluti reconciliationem pari paſſu procedunt.*
14 *Copula in cœterio habita,& ſanguinis, aut ſeminis peccaminoſa effuſio,ſacrilegia ſunt, & proinde loci circumſtantia de neceſſitate confeſſionis eſt.*
15 *Cœmeterium an,& quando gaudeat immunitate eccleſiaſtica, remiſſiuè.*

1 NON ſolùm Capellæ, vt proximè
vidimus, ſed etiam cœmeteria acceſſoria
ſunt ad Eccleſiam,vt notatur *in cap.vnic.de conſecrat. Eccl.*
vel altar.lib.6. Eſt autem cœmete-
2 rium locus conſecratus, in quo fidelium corpora
3 ſepeliuntur,dictum,Græco vocabulo,quaſi dormi-
torium mortuorum, quòd illic defunctorum cor-
pora reſurrectionem quaſi non tam demortua,
quàm ſopore quodam longo correpta, dormien-
tiaque in extremo iudicio ſpectent. Ita Boët.Epo
de iure immunit.eccleſ.tit.de immunit.eccleſ.num.4.
pag.2.

4 Initium autem habuiſſe cœmeterium dicunt
ab Abraham, qui agrum emit in Ebro pro ſepul-
tura Saræ vxoris ſuæ,& ſui ipſius,ac poſterorum,
5 vt ſacra docet hiſtoria *Geneſ.* 23. At de Iure Ciuili
loca huiuſmodi mortuorum ſepulturæ dicata, di-
cta ſunt religioſa, *l. cùm in diuerſis, ff.de relig. &*
ſumpt.funer.§.religioſum, Inſtit.de rerum diuiſ. imò
vbi vnus tantùm fuerit ſepultus, vel caput etiam,
ſolum locum afficit religioſum, non autem ſi
aliæ corporis partes ſine capite ſepeliantur. In

Christiana autem Eccleſia cœmeterium eſt locum deputatus auctoritate Epiſcopi, & eius benedictione deſignatus ad defunctorum cadauera ſepelienda, vnde hodie dicetur locus religioſus, vbi quis abſque eius auctoritate & benedictione in eo ſepultus fuerit,vt colligitur ex *cap. ad hæc, de relig.domib.*& notant Ioan.Garc.*de expenſis,c.8. num.51.verſ.hodie*, Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ. cap.110.à princip.* Rot.*deciſ.30.n.8.part.2.recent.* Cùm enim antiquitus non ſepelirentur in Eccleſiis,niſi certa cadauera,*l.nemo 2.C.de ſacroſ.Eccleſ.* & diximus *hoc eod.lib.cap.10. à n. 7.* ideo optimo iure introductus fuit talis locus deputatus per quadraginta paſſus ante Eccleſiam Cathedralem, per triginta verò ante minores Eccleſias, iuxta text. *in cap.ſicut antiquitus 17.q.4.*& quæ diximus *ſuprà hoc lib.3.de immunit.Eccleſ.verſ.vnde ad ſecundum genus*,quæ diſtinctio extra muros ciuitatis recepta fuit, ſecùs in illis, quæ intra muros erant. Verùm hæc iam hodie euanuerunt, ſiquidem non ſolùm intra muros, ſed etiam extra, ſiue ſint maiores, ſiue minores Eccleſiæ, omnes habent ſuum cœmeterium, nec attenditur quòd ſint per ſpatium triginta, vel quadraginta paſſuum, dummodo Epiſcopus determinet vel benedicat loco illi deputato,ſecundùm formam *cap.nemo 1.de conſecrat.diſt.1.* tradunt Nau. *in manu. c.25.n.18.* Remig.*in tract.de imm.Eccleſ.ampl. 4. n.8.* Lodouic.Correa *in repetit.c.inter alia,de imm.*
Eccleſ.p.1.n. 11. vbi addit non omnem Eccleſiam 6
cœmeterium habere poſſe,ſed ſolùm illa, quæ populum habet, vel ex priuilegio particulari hoc illi fuit conceſſum, & ita concludit Parochialem tantùm Eccleſiam cœmeterium habere. Ex conſuetudine tamen, vel Epiſcopi auctoritate capax eſt Eccleſia etiam non Parochialis habendi cœmeterium ,& ius ſepeliendi. Hoſt. *in cap.quia nonnulli n.7.ad fin.verſ. quod ſi aliquis*,& *ibi* Ioan. Andr.*n.8.*Butr.*n.10.*& Zabarel.*q.11.de cleric.non reſid.*Hoied.*de incompatib.benef.p.1.cap.13.n.19.* Rota *deciſ.228.n.7.p 2. recent.& in Mediolanen. quartæ funeralium 14.Mart.1622.coram R.P.D. Merlino.*

Cœmeteria igitur ſicut etiam Eccleſiæ ſunt 7
ab Epiſcopis deſignanda, *cap.pen.& fin.de conſec. eccleſ.*& ſimiliter conſecranda, quamuis hoc ſecundum non neceſſario exigatur. Immunitas eadem debetur penè cœmeteriis, quæ Eccleſiis, quamobrem neque lites illic à laicis exercendæ ſunt, *c.decet,de immun.Eccleſ.lib.6.* Nec in id admittetur, cui ſimpliciter interdictus eſt Eccleſiæ ingreſſus, ſiue id cœmeterium ſit ab Eccleſia ſeparatum,ſiue coniunctum. Ita Boët. Epo *in tract. de iure immun.eccleſiaſt, in commentar.ad ad c.cum Eccleſ.5. num.18. de immun. Eccleſ.* vbi aduertit peccata procoldubio grauiora reputanda eſſe in ipſis commiſſa Templis, quàm in cœmeteriis.

Conſecrata Eccleſia, etiam cœmeterium ei 8
contiguum præſumitur conſecratum, quia ſimul cum ipſa Eccleſia vnico ritu conſecratur, vt in Pontificali, quamuis ſpecialiter quoque ſoleat conſecrari,de cuius conſecratione, pollutione,& polluti reconciliatione, idem omninò tenendum eſt, quod de Eccleſia diximus, vt aiunt Guliel. Durand. *in rationali Diuin.lib.1.c.6.n.45.* Piaſec. *in praxi Epiſc.p.1.c.5.n.6.* Mar.Alter.*de cenſ. tom. 2.diſp.3.c.2.verſ.2.* Fagnodez *in quinque Eccleſiæ præcepta,præc.1.lib.3.cap.14.num.51.* Ludou. Miranda *in man.Prælat.tom.2.quæſt.39.art.1.concl.1.*

9 Lezana *d. tom. 3. verb. Eccleſia, num. 6. & 13.* niſi quòd circa cœmeterij pollutionem ſi tantum polluatur Eccleſia, videtur diſtinguendum hoc modo; aut cœmeterium contiguum eſt Eccleſiæ pollutæ, aut illi contiguum non eſt; primo caſu polluta, ſeu violata Eccleſia, & cœmeterium ei contiguum violatur, modò illud ita propinquum ſit, & contiguum, vt extrema Eccleſiæ tangant extrema cœmeterij, non tamen polluto cœmeterio contiguo Eccleſiæ, ipſa Eccleſia polluta cenſetur, *d. c. vnic. de conſ. Eccleſ. vel altar. lib. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 9. c. 27. §. 5.* Gambarupta *de caſibus reſeruatis, cap. 15. caſu 6. n. 10.* Cened. *ad ſextum collect. 11, num. 7* Lezana *d. verb. Eccleſia num. 13.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. verſ. 5.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 16. num. 28.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. cap. 19 §. 6. num. 2.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælatorũ tom. 2. q. 39. art. 2.* Sanch. *de matr. lib 9. diſp. 15. n. 23. & 35.* Rebell. *de oblig. iuſtit. p. 2. lib. 3. ſect. 1. num. 5. verſ. ex parte loci.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. c. 14. n. 18.* Rague *de Miſſa in Eccleſ. quæſ. 62. n. 2.* quia acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, *reg. acceſſorium 42 de reg. iur. lib. 6.* cum citatis per me *in tract. axiom. iuris vſu freq. axiom. 4. num. 1.* tum quia dignius, ac potentius trahit ad ſe naturam minus digni, ſeu minus potentis *d. cap. vnico,* cum adductis *d. tract. axiom. iuris vſuf. axiom. 72. n. 1. & 2.* Secundo verò caſu quando cœmeterium Eccleſiæ pollutæ contiguum non eſt, tunc Eccleſia polluta non cenſetur cœmeterium pollutum, quia illi acceſſorium non eſt, habetur *in d. cap. vnic.* & probant Doctores ſuprà citati.

10 Si autem duo cœmeteria ſunt contigua pariete intermedio cùm cenſeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud eſt pollutum, etiamſi porta eſſet in pariete, per quam ab vno ad aliud fiat tranſitus. Ita Silu. *in ſumm. verb. Cœmeterium 2. q. 2. num. 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 5. q. 2.* Mat. Alter. *d. diſp. 3. c. 2. verſ. poſtulabis,* Fr. Lud. Miranda *d. art. 2. in fine,* Lezana *d. tom. 3. ſum. verb. Cœmeterium num. 4.* Vgolin. *d. c. 29. §. 6. verſ. excipitur tamen, ſl. 2.* vbi *in verſ. ſeq.* reſoluit, ſi in porta, per quam ab vno ad aliud fit tranſitus, facta fuerit humani ſanguinis, vel ſeminis effuſio vtrumque pollutum eſſe, ſi porta in pariete extructa gratia vtriuſque facta videretur; & addit Mat. alter *d. c. 2. verſ. hæc difficultas,* quòd ſi paries communis, in quo eſt porta, æqualiter extructus ſit in ſolo vtriuſque cœmeterij, itavt dimidia pars pertineat ad vnum cœmeterium, dimidia ad aliud, tunc ſi pollutio in vna parte contingat, illud tantum cœmeterium erit violatum; ſi autem in vtraque parte fiat, vtrumque polluitur; ſi verò paries, & porta pertinent ad vnum cœmeterium, non ad aliud, tunc illud ſolum cœmeterium polluitur.

11 Reconciliatur quoque cœmeterium ea ratione qua Eccleſia, nam ſi per Epiſcopum ſolemniter conſecratum ſit, eo polluto per Epiſcopum reconciliari debet aqua ſolemniter cum cinere, & vino per eum benedicta, *c. conſuluiſti, de conſec. eccleſ. vel altar.* Si verò ab Epiſcopo non eſt ſolemniter benedictum, ſed tantùm ad ſepeliendum deſtinatum, per Parochum Sacerdotem poterit aquâ exorcizatâ reconciliari; vbi verò pollutum eſt cœmeterium, non per ſe, ſed ob Eccleſiam pollutam ei contiguam, reconciliata Eccleſia, erit reconciliatum & ipſum cœmeterium, vt docent Doctores omnes *in dict. cap. vnico,* Azor. *d. p. 6. q. 4.* Vgolin *d. cap. 29. §. 8 num. 4. & 5.* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 108. num. 37. & 38.* & ideo Sacra Congreg. Rituum *in Cameracen. 9. Februarij 1608.* cenſuit cœmeterij conſecrati reconciliationem non eſſe committendam alteri quàm Epiſcopo, refert me citato Lezan. *dicto verb. cœmeterium n. 6.* 12

Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum, & Eccleſia quoad conſecrationem, ſacrilegium, interdictum, & pollutionem, & polluti reconciliationem pari paſſu procedunt, vt in ſpecie docent Paol. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 12. num. 7. & 8.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 1. cap. 5. num. 6.* Ludou. Correa *in rep. dict. cap. inter alia, part. 2. num. 12. in fine, arg. cap. vltim. immunit. eccleſ.* vbi æquiparat Eccleſiam cœmeterio ad effectum, vt eius immunitate non gaudeant homicidæ, & alij huius generis; & quòd eodem modo polluatur Eccleſia atque cœmeterium, tradunt gloſ. *verb. polluto. in cap. vnic. de conſec. eccleſ. lib. 6.* vbi Archid. *n. 6.* Abb. *in cap. conſuluiſti, num. 2. eod. tit. in Decret.* Angel. *verb. conſecratio cœmeterij, num. 1.* Syluеſt. *verb. cœmeterium, num. 1. & quæſt. 1. num. 2.* 13

Vnde copula in eo habita, & ſanguinis, aut ſeminis peccaminoſa effuſio ſacrilegia ſunt, & proinde loci circumſtantia de neceſſitate Confeſſionis eſt; vt per Nau. *in man. cap. 16. num. 3. verſ. interrogatus autem,* Cordub. *in ſum. q. 12.* Henriq. *in ſum. lib. 2. de Pœnit. c. 6 §. 5. in cœmeterio, lit. H* Petr. de Ledeſm. *in ſum. part. 1. de ſacrament.* vbi *de Euchar. c. 10.* Sanch. *de matrimon. lib. 9. diſp. 15. num. 40.* 14

Quamuis Sot. *in 4. diſt. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 83. num 10.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 243. num. 19.* Veg. etiam *in ſum. t. 2. c. 78. caſu 1.* exiſtimauerint nomine loci ſacri non comprehendi cœmeteria, nec in illis eſſe violationem ſicut in cameris adhærentibus Eccleſiæ.

An autem, & quando cœmeterium gaudeat Eccleſiæ immunitate dixi *ſup. hoc. lib. c. 3. n. 63.* 15

CAPVT X.

De Sepulturis, & funeribus ducendis.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio, & continuatio materiæ.*
2 *Sepultura tripliciter ſumi poteſt.*
3 *Sepelire mortuos opus pijſſimum, & multum commendandum, & n. 4.*
5 *Cadauera intra vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum.*
6 *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt.*
7 *Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus.*
8 *Sepeliri in Eccleſia quibuſcumque ſiue Clericis, ſiue laicis licitum eſt.*
9 *Sepulturæ ius concedere ſpectat ad Epiſcopum.*
10 *Sepeliẽdus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub bradellis.*
11 *Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari poſſit, oſtenditur.*
12 *Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad vſum, & prohibere ne abſque eius aſſenſu quis in eo ſepeliri queat.*

13 *Sepeliendi*

13 *Sepeliendi ius quæſitũ non cenſetur ex ſolo curſu decennali,& cadauerum illatione,nec ex iurepatronatus,quod quis habet in Eccleſia.*

14 *Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine,vel Epiſcopi authoritate habendi cœmeterium,& ius ſepeliendi.*

15 *Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione litterarum.*

16 *Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro iure ſepulturæ,ſiue vt aliquis in certo loco Eccleſiæ,aut cœmeterij ſepeliri poſſit.*

17 *Sepulchri hæreditarij vſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti.*

18 *Gabella non ſoluitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus,vel dignioris loci.*

19 *Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à Iure.*

20 *Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum,& Minorũ Eccleſiis,relicta Parochiali.*

21 *Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri.*

22 *Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata,& electa, reſeruata ipſi Parocho quarta funerali.*

23 *Curatus requiſitus,vt interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata,ſi intereſſe recuſet,vel petitam licentiam deneget,poterit ſine ipſius interuentu, & licentia tradi ſepulturæ.*

24 *Electionem ſepulturæ poteſt quis reuocare vſque ad finem vitæ.*

25 *Religioſi, & ſeculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto,vel promiſſione de non mutando illam electionem etiam non ſequuto effectu,vt n.26.*

27 *Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius,quod habet, & quartam Canonicam.*

28 *Pater eligit ſepulturam pro filio impubere,ſi conſuetudo terræ id habeat,ſi verò non ſit,ſepeliri debet in ſepultura Maiorum.*

29 *Mulier,quæ habuit plures viros,ſi non electa ſepultura moriatur,eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri.*

30 *Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant.*

31 *Sepultura non electa vbi quis decedit,in ea ſepeliendus eſt in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt ſoluta quarta Parochiali.*

32 *Maiores dicuntur Pater, auus, & alij ſuperiores.*

33 *Sepeliendus eſt quis in Parochia vbi Sacramenta ſuſcepit, ſi in alia Eccleſia Maiores ſui ſepulturam non habebant.*

34 *Sepultura ius pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum.*

35 *Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via,ſepelitur in Cathedrali.*

36 *Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus,vel potius in Parochia vbi habet domicilium,remiſſiuè.*

37 *Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die,& hora? oſtenditur.*

38 *Parochus dum vadit ad infirmum communicandum,debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri,non verò in ſpecie.*

39 *Sepulturæ ius quibus caſibus amittatur? oſtenditur.*

Sepultura Eccleſiaſtica carent,

40 *Excommunicati notorij,& denunciati,*

41 *Interdicti notorij,& denunciati,*

42 *Vſurarij publici,& manifeſti,*

43 *Infideles,Pagani,Iudæi, Hæretici,*

44 *Raptores manifeſti,*

45 *Decedentes in torneamentis,vel in duello,*

46 *Qui ſemel in anno Confeſſus non eſt,*

47 *Religioſus vtriuſque ſexus proprietarius,*

48 *Peccator notorius decedens in peccato mort.*

49 *Occidentes ſe ipſos ex induſtria,*

50 *Decimas Eccleſiæ non reſtituentes,*

51 *Parricida,*

52 *Blaſphemantes Deum publicè,*

53 *Clericus notoriè concubinarius.*

54 *Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura,adhuc ei debetur,etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura priuaretur.*

55 *Parochi non debent propter ius ſepulturæ minimè ſolutam cadauer exhumatum retinere.*

56 *Sepultura conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter.*

57 *Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando conuocare, & ſubminiſtrare poſſunt.*

58 *Parochus deſtinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando conuocare poteſt,& non alios.*

59 *Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus ſi nullos ipſi hæredes deſtinauerint.*

60 *Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos,quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores,niſi aliter diſponant hæredes.*

61 *Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur.*

62 *Parochus proprius nullatenus excludendus, quamuis ad ſepeliendũ cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri iubeantur.*

63 *Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti.*

64 *Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia,debent accedere ad Eccleſias,ex quibus cadauera amouentur.*

65 *Regulares caſu quo cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat,ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent.*

66 *Parocho proprio irrequiſito cadauera leuari non poſſunt.*

67 *Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud quas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho.*

68 *Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis.*

69 *Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint? oſtenditur.*

70 *Defunctorum cadauera in alterius Parochiæ exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt.*

71 *Mortui ſepeliri poſſũt in Eccleſia in qua ſepultu-*

ram elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget.

72 *Eccleſia Parochiali nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus ſi in ea deponatur defunctus ut inde transferatur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegit ſepulturam.*

73 *Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Eccleſiis eiuſdem Ordinis ſepeliendi ſint? oſtenditur.*

74 *Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus.*

75 *Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus vſque ad ianuam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus.*

76 *Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularem, ſicut ſecularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*

78 *Crux vnica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt.*

81 *Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaueribus Officium defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve Preces recitare non poteſt.*

82 *Officium in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quam ciuium.*

84 *Pauperum cadauera gratis ſepeliri debent.*

1 CVM iam *cap. præcedenti, de Cœmeteriis*, hoc eſt mortuorum dormitoriis, aliqua dixiſſem, ſupereſt nunc vt de ſepulturis, quæ ſunt magis propriè mortuorum loca, plura curioſius in medium proferam. Et in primis relicta differentia, quam inter ſepulturam, monumentum, Mauſeolum, buſtum, cenotaphium, & tumulum ponit Parlad. *differ.66.* à nominis ſignificatione incipiendum.

2 Sepultura igitur tripliciter ſumi poteſt, primò, pro officio ipſo, quod impenditur corporibus humandis, *cap. dictum* 1. *q*. 1. Secundò pro loco, in quo quis ſepelitur, ſiue ſit terra, ſiue arca, *c. abolenda, de ſepultur.* Tertiò, pro iure ſepeliendi, quòd quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non poſſunt non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus dum pro humandis mortuis curam adhibemus, nam viuis primò conſulendum, deinde mortuis, qui cùm longè maiori miſeratione digni ſint, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ miſericordiæ opus meritò indicabitur, quod mitiſſimus Rex Dauid ſentiens benè precatur iis, qui Saul, & Ionathæ cadauera ſepelierant. 2. *Regum* 2. & hæc eſt gratia, quam Salomon dicebat mortuo non eſſe prohibendum, dum *Eccleſ. cap.* 7. ait, *mortuo non negabis gratiam*, hoc eſt, ſepulturam. Natura certè admonet, vt quem viuum fame, & ſiti enectum recreare, nudum operire, in hoſtium manibus poſitum liberare conabamur, aut hoſpitio indigentem excipere, aut ægrotantem viſere ſolebamus, nunc ſenſibus omnibus deſtitutum miſericordia proſequamur, ſepulcroque communi omnium domicilio, ac diu duraturo, ita ut conuenit, inferamus, vt dicit Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 36.

Eleganter igitur S. Auguſtin. *ſermon.* 1. *de conſolat. mortuorum*, in initio, ſic alloquitur. *Iacet corpus exanime, ac gelidum, homo ſine homine, cadauer ſine ſpiritu, acclamatur, nec reſpondet; vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus, qui fuit non eſt, nemo ſuorum adiuuat, nec ipſe auxilium poſtulare poteſt; quam ob cauſam nos eo magis commoueri æquum eſt. Poteſt enim qui fame, aut ſiti laborat, vel ex puteo, vel ex profluente recreari, qui nudus eſt, foliis veſtes contegere, qui ægrotat maiorem in aliis miſeriam cogitando ſe conſolari, & captiuus in captiuitate, & peregrinus ſub frigido Cælo reſpirat. At mortuus cùm anima, ſenſúque careat, nec quo ſe vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur ſi inſit à natura in humanis pectoribus ſingularis erga defunctos pietas, ac miſeratio.* Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obſeruarunt, vt ſi dum in granis colligendis toto agmine ſint occupatæ, earum aliqua, vel onere, vel caſu conciderit, cæteræ illam quaſi ad tumulum ea in loca, quæ ſub cauernis ab horreo ſeparata ſunt, onus ſuſcipientes inferunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, vt refert Plutarch. *in lib. de ſolert. animal. paulò antè med.* Publicè enim intereſt quòd cadauera ſepulturæ mandentur, *l. ſunt perſonæ ff. de relig. & ſump. fun.* ibi, *nam propter publicam vtilitatem ne inſepulta cadauera iacerent.* Perez de Lara *de anniu. & Capellan. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 6. vbi *num.* 18. & 19. ſacræ Paginæ plura loca citat, quibus monemur ſepelire mortuos, & aſportare cadauera ad locum deſtinatum pro eorum ſepultura. 4

Quoad ſecundum de loco in quo ſit collocanda ſepultura, notandum eſt lege duodecim Tabularum cautum fuiſſe ne cadauera intra vrbes ſepelirentur; verba erant, *hominem mortuum in vrbe ne ſepelito, néve vrito*; huius prohibitionis meminit Iureconſult. *in l.* 3. *§. diuus, ff. de ſepulchro violat. & in lib. mortuorum, C. de relig. & ſumpt. funer.* in quo propoſito multa ex bonis Auctoribus proſequitur Petr. Gregor. *ſyntag. Iuris, lib.* 33. *cap.* 22. *num.* 4. & Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 2. *princ. à num.* 30. Duplex autem cauſa fuit ſepeliendi extra vrbem, vna aſſerebatur diuina, ad cauendam pollutionem ſacrorum publicorum, quæ contaminatum iri exiſtimabant, ſi intra vrbis mœnia mortui ſepelirentur; altera fuit ciuilis, ne aër putrefieret. Loca deſtinata extra vrbem pro ſepultura alia erant publica, alia priuata. Publica Romæ duo erant, vnum pauperum, & vilium mancipiorum non procul ab Vrbe extra portam Exquilinam in campo Exquilio dictum, aliud virorum præclarè de Repub. meritorum in Campo Martio, de quo Appian. Alexand. *de Ciuilibus*, ita inquit: *Lecticam ſubiere potentiores è Senatu omni, idémque Campo Martio intulere, quo in loco dumtaxat humari Reges conſueuerunt.* Priuata autem loca extra Vrbem deſtinata pro ſepultura illa erant, quæ in vnoquoque fundo ſuo quis habebat, *l. tumulus, ff. familiæ herciſc. l. ædes ſacra, ff. de contrah. empt. l.* 2. *ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* 5

&

Digitized by Google

& ſolebant antiqui, ſi fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam ſpectatet, ſepulchra condere, vt viatores mortalitatis monerentur; Ita tamen vt viam ipſam ſepulchra non impedirent, *l. 2. ff. de locis publ.* Vnde viæ ſepulchris nobiles Romæ fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, Lauicana, Laurentina, Oſtienſis, Præneſtina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breuiario Romano fit mentio dum agit de Martyrum corporibus ſepeliendis. Et in ſacra Scriptura de ſepulchris extra Vrbem multa patent exempla, vt de Iacob in terra Chanaan *Geneſ.* 50. de Lazari ſepultura extra Bethaniam, de iuuene mortuo, quem ſuſcitauit Ieſus *Luc.* 7. Et de Christo ipſo in horto ſepulto *Ioan.* 19. *& Matth* 27.

6 Deinde ab ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis piè Maiores noſtri inſtituerunt cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis, vt latè tradit Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſiæ, lib.* 1. *cap.* 23. *à princip.* meliùs quàm Spino explicans nominis etymologiam; eratque magna veterum religio, ac ſubinde ſtrictè erat prohibitum ne intra Eccleſiam aliqui ſepelirentur, *cap. præcipiendum* 13. *quæſt.* 2. vbi Cardin. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Conſtantinum aſſerit Sanctus Chryſoſt. *homil.* 66. *ad populum Antioch.* quòd pro foribus Piſcatoris corpus maximi illius Imperatoris ſepulturæ mandatum fuerit, factuſque ſit Conſtantinus Piſcatoris ianitor, & de vtroque Theodoſio, & Arcadio ſimile in Apoſtolorum portico ex Nicephoro, atque aliis addu-
7 cit Stephan. Durant. *d. c.* 23. *num.* 6. Sed deinde honor iſte ſepulturæ intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus, vt probat text. *in cap. nullus* 13. *quæſt.* 2. iuxta communem intellectum, de quo poſt gloſſ. Turrecrem. *ibi, in fine*, quem alij ſequuntur, vt conſtat ex Conrad. Brun. *de cæremon. lib.* 2. *cap.* 2. *verſ. illud tamen*, Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris, lib.* 2. *c.* 13. *num.* 11. & alij, de quibus Cened. *ad Decretum collectan* 46. *n.* 1. interpretantibus text. ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptiſmi, ſed de iis, qui ex fidei virtute, & conſtantia Sancti habiti ſunt, miraculiſve coruſcant, vel aliàs inſignes perſonæ extiterunt.

8 Sed tandem conſuetudine effectum eſt, vt quod ſolis Epiſcopis, & perſonis inſignibus concedebatur; quibuſcunque ſiue clericis, ſiue laicis licitum, & liberum iam ſit, ac proinde indultum, vt in Eccleſia, ſi vellent, tumularentur *cap. nullus* 13. *quæſt.* 2. vbi gloſſ. *verb. fideles, cap. Eccleſiam, de conſec. diſt.* 1. *c. ex parte, cap. cum liberum. de ſepultur.* Gregor. *lib.* 4. *dialog. cap.* 50. Redoan. *de ſimonia mentali part.* 3. *q* 16. *n.* 32. Sellu *de benefic part.* 1 *q.* 5. *num.* 102. Stephan. Durant. *d. cap.* 23 *num.* 6 *&* 8. Spin & alij, de quibus Cened. *citato loco.* Caualer. *deciſ.* 15. *num.* 1. Villalob. *in ſumm. part.* 2 *tract.* 31 *diffic.* 1. *num.* 3. *&* 4. Hieron. Roderic. *in compendio quæſtion. Regul. reſol.* 128. *n.* 1. & quotidianu vſu ſatis compertum eſt, nec ſine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & refertur *in cap. cum grauia* 13. *quæſt.* 2 ibi *proximi quoties ad loca ſacra conueniunt, ſuorúmque ſepulturam aſpiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt*; vel ex ea, quã reddit text. *in cap. non æſtimemus. in fine, ex eo cauſa, & quæſt* quòd eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Eccleſia dicata eſt, patrocinio, & interceſſione releuantur, vel quia minus in Eccleſiis ab immundis ſpiritibus vexantur, vel ex aliis, quas ex Lapo, Sot. Azin. multiſque aliis, proſequuntur Durant. & Cened. *dictis locis.*

Ius ſepulturæ concedere, (vt ad tertium illius 9
modum accedamus) ſpectat ad Epiſcopum, Abb. & alij *in cap. pen. de ſepult.* Sebaſt. Medic. *in tract. illius tit. quæſt.* 6. *num.* 6. Caualer. *d. deciſ.* 15. *num.* 2. vbi ſubdit Legatum de Latere poſſe concedere iſtud ius ſepulturæ. Et ab habente iura in Eccleſia poteſt ſepultura cuicunque concedi, & talis cui conceſſa fuerit, ſtante huiuſmodi conceſſione & licentia poterit illam conſtruere, Rota *deciſ.* 308. *num.* 2. *apud Farinac. p.* 2. *in poſthum. tom.* 4. *recent.* vbi *num.* 3. *&* 4. dicit quòd patronus Eccleſiæ non habet in ea ius ſepeliendi priuatiuè quoad alios, neque habet ius ſepulturæ, quia diuerſum eſt à iurepatronatus, niſi ſit expreſsè reſeruatum in limine fundationis, & ideo non poteſt impedire quominus alius poſſit ſepeliri, aut ædificare in dicta Eccleſia ſine eius conſenſu. In Actis Eccleſ. Mediolanen. *part.* 2. *tit. de ſepultur. verſ. verum curetur*, prohibetur fieri ſepulchra noua in Eccleſia abſque licentia in ſcriptis obtenta ab Epiſcopo, & in Eccleſiis Regularium ſaltem à Prouinciali, qui eiuſmodi licentiam dare non poſſit niſi ea ſepulchra conſtruantur iuxta formam præſcriptam *in Conſtit, ſanctæ memor. Pij V.* incip. *Cum primum, Kalendis Aprilis.* 1569. in qua mandatur vt defunctorum corpora ſuper terram exiſtentia in tumbis profundis
infra terram collocarentur. Et in eiſdem quo- 10
que Actis *part.* 2. *decret. Viſit. Apoſt. verb. ſepultura*, ſic habet *Sepulchrorum ipſorum impoſterum ædificandorũ oſtiũ longè abſit ab Altaris ſcabellis ligneis vel bradella, cubitis ad minus tribus, ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum non pertingant.* Et quòd nemo ſit ſepeliendus prope Altare, ſeu ſub bradellis, cenſuit ſacra Congreg. cauſis Epiſcoporum & Reg. præpoſita *in Termular.* 8. *Februarij* 1594. *& in alia Imeramnen.* 13. *Septembris* 1593. *& in Meſſanen.* 2. *Maij* 1601. & ſi contra huiuſmodi prohibitionẽ ſepulturæ ibi reperiantur conſtructæ, non debet illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, vt declarauit eadem ſacra Congreg. *in Tranen.* 10. *Nouembris* 1599.

Tribus modis (vt verbis vtar Nauarri *loco infrà* 11
citando) locus ſepulturæ dari poteſt, primò, vt Is, cui datur, fiat Dominus eius; ſecundò, vt habeat ius ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi ne alij ſepeliantur in eo; tertiò, vt poſſit ſepelire aliquem in eo, vt ſatis videtur colligi ex text. *in cap. abolenda. de ſepultur.* & notatis per Innocen. Panormit. & alios, *ibi*, *& ex Clemen. Dudum § huiuſmodi, eod. tit.* cum ei annotatis per Card. & alios, & per Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *num.* 11. Primo modo nulli poteſt dari locus ſepulturæ, etiam cum auctoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium nullus poteſt habere. Secundo modo non poteſt dari ſine auctoritate Epiſcopi, nec cum illa ſine iuſta cauſa, & ſeruata forma in alienandis rebus Eccleſiæ ſeruanda, quia licet per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen vſus eius, & quoddam ius ſepeliendi, quod fieri nequit, niſi ſeruatis Canonibus de non alienandis rebus Eccleſiæ. Tertio modo poteſt dari à quolibet habente liberam ſepulturam, vel ius admittendi ad ſepulturam

Digitized by Google

turam in ſua Eccleſia, per prædictum *Clem.* & ei
annotata ſine auctoritate ſpeciali Epiſcopi, per
auctoritatem, quam habet à Iure communi, vel
priuilegio aliquo legitimo. Ita eleganter Nauar.
12 *conſ.1.de ſepult.in nouis.*

Poteſt igitur quis quoad vſum habere ſepol-
chrum proprium, & prohibere ne abſque eius
aſſenſu quis in eo ſepeliri queat. adden. ad Gre-
gor. XV. *deciſ.145.num.5.* Perez de Lara *de anni-
uerſ.& capell. lib.1.cap.25.num.47.* Rota *deciſ.22.
num.2.apud Farin.p.1.poſthum.* vbi quòd licèt ſe-
pulchrum ſit quid religioſum, & cùm in nullius
bonis ſit, extra hominum commercium eſſe
dicatur, & ob id nec acquiri ab aliquo, neque
poſſideri poſſit. *l.ſi ſepulchrum.C.de relig.& ſumpt.
fun.* nihilòminus tamen ius & vſus ſepulchrorum
ſiue ſepeliendi acquiſibilis eſt, ita vt, qui acquiſi-
uit, in eo ſepeliri poſſit, & cæteros ne ibi ſepe-
liantur prohibere, *l.2.§.vſum fructũ l.familiaria,&
l.ſeq.ff.de relig.& ſumpt.fun.l.ius ſepulchri. C. eod.
tit.* & ad hoc ius ſepulturæ acquirendum quoad
alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi ab
initio ſepulturam vnà cum ipſa ædificatione
ſubſequuta, Lambertin. *de iurepatronat. part.1.
art.vltim.verſ.bene verum,& verſ.ſi de cætero,* Rot.
in Burgen.ſepultura 9.Decembris 1605.coram Or-
13 *tembergo,* & non cenſetur tale ius quæſitum ex ſo-
lo curſu decennali, & cadauerum illatione, vt *in d.
Burgen.& in Calaguritana ſepultura 21.Maij* 1616.
coram Reuerendiſſ.D.meo Coccino Decano, nec etiã
ex iurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia
ex Lambertin. *d part.1.quæſt.11.princip.artic.13.*
Rot. *in Toletana Capellania, & ſepultura 27. Iulij*
14 *1616.coram bonæ mem. Vbaldo,* vbi quoque fuit
dictum quòd de Iure quælibet Eccleſia poteſt re-
cipere ad ſepulchrum, quem vult; illa enim,
licèt Parochialis non ſit, capax eſt vel ex conſue-
tudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœme-
terium, & ius ſepeliendi, Hoſt. *in cap.quia non-
nulli, num.7.ad fin.verſ.quod ſi aliquis,* & ibi Ioan.
Andr. *num.8.* Butr. *num.10.* Zabarel. *q.11. de cleric.
non reſid.* Hoied. *de incomp.benef.p.1.c.13.num.19.*
Rot. *deciſ.228.n.7.part. 2. recent. & in Mediolan.
quarta funeral. 24. Maij 1622. coram R. P. D.
Merlino.*

15 Ex inſpectione verò literarum probatur ſe-
pulchrum commune eſſe familiæ, Maſcard. *de
probat.concl. 1297.num.4.* Sebaſt. Neui *ad l.2.ff.
de operib publ.n.4.* & faciunt tradita per Menoch.
de præſumpt.lib.2.præſ.59. num.2. Zerol. *in praxi
Epiſcop. par.1. verb. Arma,* quæ ſi deficiat, liberè
ius illud reddit ad Eccleſiam, quæ deinde pote-
rit eundem locum aliis denuò concedere, Silueſt.
verb.ſepultura quæſt. 3. Petr.de Vbald. *cap.10.n.6.*
Rot. *in d.Calaguritana ſepultura.*

Pro iure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo
16 loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit, ali-
quid tanquam pretium exigere ſimoniacum eſt,
illa nanque vendi non poteſt, ſed gratis præſtan-
da eſt defunctis per eorum Parochos, *cap abolen-
dæ, de ſepult.* Verùm vſus vendendi capellas pro
ſepultura defunctorum non eſt ſimoniacus, tum
quia datur per modum eleemoſynæ ad reparatio-
nem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtro-
rum illius, & non pro pretio, ſicut datur ſtipendiũ
pro diuinis, & Miſſis celebrandis. Ita Suar. *dicto
tom.1 tract.3.cap.24.num 22.* Portel. *in dubiis Re-
gul.verb.ſepultura, n.8.* Villalob. *in ſumm.part. 2.
tract.57. diffic. 12. num. 3.& 9.* Hierom. Rodcric.
reſol. 128. num. 2. Sic ratione ſitus, vel digniotis
loci licita poterit eſſe pretij receptio pro ſepul-
tura, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritua-
lia, ſed tantùm honorem, & præeminentiam,
quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi. Vide Sot.
de Iuſtit.lib.9. quæſt.7. art.1. Petr.de Arag. *in 2.2.
quæſt.100.art.4.* Victor. *relect 2 de ſimon.num. 10.*
Gregor. *l.1.verb.vendere, tit.13. part.2.* Didac. à
Rotario *in addition. ad ſum. Caiet. verb. ſimonia,*
Molin. *de primogen.lib.1.cap.24. n. 40.* Menoch.
de arbitr. caſu 277. Tolet. *in inſtruct.Sacerd.lib. 5.
cap.89. in fine,* Spin. *in ſpeculo teſtament.gloſſ.2.in
princ.n.44.* Læl. Zecch. *de Republ.eccleſ.lib.1. c.28.
de Parocho, n.19.verſ.caueat etiam,* Fr. Emman. *in
ſumm.par.2.cap.58.n.2. & quæſt.tom.3. q. 58. art.
2.* Zerol. *in praxi Epiſcop.part. 1. verb. ſepultura,
§ 2.* Cabet. *de patron. Regia Corona, cap. 22.* Petr.
de Ledeſma *in ſumm.part.2.tractat. 12. concl. 34.*
Nicol. Garc. *de benefic par.5.cap.9.num.137.in ad-
dit.* Humad. *ad Gregor.l 55. gloſſ 5.tit.6.part.1.* Sa-
lazar. *de vſu, & conſuet.cap.10.num. 24.* Perez de
Lara *de anniuerſ. & capellan.lib.1.cap.25.num.17.*
Sà *verb.ſimonia, num.2.* Philiarch. *de offic. Sacerd.
tom.2.part.2.lib.6.cap.9* Arag. *in 2. 2. quæſt. 100.
art.4,* Nard. *in ſumm.verb.ſepultura,num.8.* Roguc.
de eccleſiaſt.diſcipl.q.86. n.3. Portel. *in dub.regu-
lar.verb.ſepulchra,num.8.* Marc. Anton. Genuenſ.
*in praxi Archiepiſcop Neapol.c.40. num. 19. in 1.
edit. aliàs cap.32.num.16 in 2 edit.* Stephan. Gra-
tian *Marchia deciſ.26. à princ. & diſcept. forenſ.
cap.110.num.6.cum ſeqq.* Valer. Reginald. *in praxi
fori pœnit.lib.23.num 208.& num.226.* Bellet. *diſ-
quiſit.cleric.part.1.tit.de clerico debitore,§.3.à n.27.*
Azor. *inſtit.moral.part.3.lib 12.cap.17.quæſ.2.* Fil-
liuc. *quæſt.moral.tom.3.tract.45.c.3.q.11. num. 26.*
Bonac. *variar.tract.vbi de ſimon.q.4.§.6.* Binsfeld.
ſuper cap.audiuimus, de ſimon.q. 1. Paul. Layman.
in Theologia morali,lib.4.tract.10.c.vlt.§ 4. n.36.
Ioan de la Cruz *in direct conſcient.part.1.prac. 7.
q.4.dub.9.concl.2* Diana *reſol.moral.part. 2.tract.3.
miſcel.reſol.57.* Villalob. *in ſumm.part. 2. tract. 37.
diffic.12.num.3.& 9.* Hieron. Roder. *in compendio
quæſt regul.reſol.128.num.2.* Hermoſil *ad Gregor.
Lopez.l.15.gloſſ.1.num.10 tit.5 part.5* late Carol.
Maranta *tom.1.reſp.16.* Melch. Phæbo *Luſit. deciſ.
8.num.8.& 9.* vbi *n.13.* reſoluit, quòd vſus ſepul-
chri hæreditarij eſt pretio æſtimabilis, & vendi 17
poteſt pro debitis defuncti, & *num 14.* ſubdit,
quòd non ſoluitur gabella de venditione ſepul- 18
turæ ratione ſitus, vel dignioris loci, Suar *de Re-
lig.tom.1.tractat.3.lib.4.de ſimon.cap.14. num.19.*
vbi *n.22.* tenet emptionem ſimplicis ſepulturæ,
ſeu iuris ſepulturæ ſaluari poſſe ex illa ratione
maximæ obligationis, quòd nullus alius ibi ſe-
peliatur, non verò ex ſuprà relata de ſitu, &
digniori loco, dicens quod licèt ſimonia ſit ali-
quid accipere pro honorariori loco ſepulturæ, ſe-
cus vero ſi quis oneraret Eccleſiam, & ita poſſi-
deret in illa ius ſepulturæ in aliquo certo loco il-
lius, vt non poſſit alius ibi ſepeliri, tunc enim
videtur illam obligationem ex parte clerico-
rum, ſeu Eccleſiæ poſſe vendi ſaltem auctoritate
Prælatorum Eccleſiæ. cùm circa hoc non inue-
niatur facta prohibitio, quia aliud eſt vendere
ſepulturam, quod prohibetur, aliud vendere
obligationem non ſepeliendi alium, vt per ſe
conſtat: vnde neque tunc venditur aliquid ſpi-
rituale, neque ſpirituali annexum, illa enim
obligatio eſt onus accidentarium, quod æſtima-
bile pecuniâ eſt, ita etiam (Suar.non citato) dicit
Fr. Raph. de la Torre *de relig.tom.2 q.100. artic.4.*
diſp.

Digitized by Google

diſp.7. Malder. 2. 2. *tract.9.cap.3.dub.9.* Sed illa ratio de honorabiliori loco non videtur reiicienda, ſi locus eſt honoratior, ob rationem & reſpectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominem exiſtimatione, & appretiatione poſitus eſt, tum quia emens locum honorationem, in quo ſedeat, non committit ſimoniam, Gabriel. *in 4. diſt. 25. q. 2. dub.* 10. Suar *d.lib.4. c.28. num.23.* ergo nec ſimonia committitur dum honoratior ſepulturæ locus emitur, vt optimè conſiderat Bonacin. *d.§. 6. num. 4.* optimè Rota *decif.661. num.1. apud Farin p.2. in poſthum.* ibi *Quæ verò ad iuſtitiam, licèt ſepultura vendi non poſſit abſque labe ſimoniæ, cùm ſit res ſacra, ca. abolenda, de ſepult. cap. non ſatis, de ſimon. tamen pro ſepultura licitum eſt pretium recipere ratione ritus, vel dignitatis loci in Eccleſia, cùm hoc non videatur concernere ſpiritualitatē, ſed potiùs quandam præeminentiā, quæ poteſt, pretio æſtimari; nam pro ſepultura debita & neceſſaria Chriſtianis in loco ſacro adſunt loci particulares, vt ſunt cœmeteria, pro quibus pecunia peti non poteſt, nec talis ſepultura vendi, d.c. abolenda; ſi tamen aliquis ibi nolit ſepeliri, ſed eligat aliquem locum honorabiliorem in Eccleſia propter illum locum præeminentem, ille honor eſt, qui pretio æſtimatur, & ſic vendi poteſt, & hoc caſu non dicitur vendi ſepultura, quæ gratis præſtatur defunctis per eorum Parochos in cœmeteriis,* &c. Illud tamen aduertendum duxi cum eodem Suar. *d.lib.4.c.54.num.18.* quòd ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, aut ſuis, non eſt materia ſimoniæ ſi vendatur quoad proprietatem, iuxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius ſepulturæ, ſed materiale illud, ad quod illa ſequuntur. Vnde ſimilia loca iure hæreditario transferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis eſt, vt ſupra diximus.

Vtrùm valeat conſuetudo quòd quid certum exigi poſſit à Curato pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ? Abb. *in c. cùm M. Ferrarienſis, de conſtitut. & in d. cap. abolenda.* poſt gloſſ. *ibi* tenet talem conſuetudinem poſt traditum ſepulturæ corpus eſſe obſeruandam, quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem, immo conſuetudinem ſoluendi aliquid pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ, non teneri, etiamſi ſolutio fiat poſtquam corpus eſſet traditum ſepulturæ, ſuſtinent Gemin. *in d. cap. cùm M. Ferrarienſis*, Hoſt. Card. & Anton. de Butrio *in d. cap. abolenda*, Paul de Caſtro *conſ. 361. p. 1.* Marc. Mantua *conſ. 293. per tot.* Ripa *in tract. de peſte, tit. de remed. preſeru. contra peſtem n.109. cum ſeqq.* latè Alex. Trentacinq. *conſ.57. per tot vol. 1.* vbi *à num. 4.* plura requiri ait ad hoc vt valeat conſuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. Primum quòd huiuſmodi conſuetudo habeat principium voluntarium, hoc eſt, quòd primò tale quid liberaliter ſoluerint, ita quòd non ſit iniuſtè ab eis exactum. Secundum, quod actus ab eo fiant eo animo, vt conſuetudo inducatur. Tertium quod teſtes deponant de actuum viſu, cuius conſuetudo allegatur, & quòd deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate. Quartum quod illud, quod ſoluitur, ſit certum arbitrio Parochianorum taxatum.

19 Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodo non prohibeantur à Iure, cùm ſit actus propriæ voluntatis, *cap. cùm liberum 6. de ſepult.* Nat. *conſ.432. num.6. cum ſequentib.* Caſ. de Graſſis *decif.1. num.1. de ſepultur.* Læl. Zechi. *de republ. eccleſ. cap. 28. de Parocho, num. 17. fallent. 2.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 565. in 2. edit.* Beller. *diſquiſit. cleric. p.1. tit. de clerico debitore, §.4. n.13.* Parlad. *d. differ. 66. §. 1. num. 1.* etiam in Fra- 20 trum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali, vt probatur *in Clem. Dudum, §. huiuſmodi quoque ſtatuto, de ſepultur.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, c.17. num.2.* Card. Tuſch. *in pract. concluſ. lit. P. concl 97. n.5.* Hieron. Rodet. *d. reſol.* 21 *128. n.3.* Quod Pius V. ad reliquos Religioſos ampliauit, & ſic electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri, vt reſoluit nouiſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. part. 4. reſol. 193. n. 32.*

Et hinc S. Rituum Cong. *in vna Capuana, ſub* 22 *die 31. Martij* 1629. reſpondit ad relationem Eminentiſſimi Cardinalis Pij Curatum Caſalis Caſæ pollæ Capuan. Diœceſis non poſſe prohibere Alicornio Natali eiuſdem terræ ius ſepulturæ pro ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum Alicornium ædificata, reſeruata quarta funerali proprio Parocho. Poſtea dubitatum fuit an eueniente caſu liceat ſepelire mortuos in dicta Eccleſia ſine præſentia dicti Curati ſi vocatus venire nolit, & an idem fieri poſſit abſque ipſius licentia, ſi petitam dare recuſet? Eadem Sac. Rit. Congreg. 23 eodem Eminentiſſ. Card. Pio referente, *ſub die 22. Decemb.* 1629. cenſuit ſi Curatus requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poſſe in dicta Eccleſia tradi ſepulturæ ſupradictorum defunctorum corpora ſine ipſius interuentu, & licentia.

Ex qua libertate in eligenda ſepultura prouenit, vt eam poſſit quilibet reuocare vſque ad finem vitæ, Gemin. *in cap. licèt, §. quamuis, de ſepult. lib.6.* Caſ. de Graſſis *decif.1. num.5. de ſepult.* Anch. *conſ.214. n.5. cum ſeqq.* Mari. Anton. *variar. reſolut. l.1. reſolut. 112. caſu 59. verſ. tertio* Sebaſt. Medices *de ſepult. p.1. q.8. num.1.* Carol. Marantia *reſponſ. tom.2. reſp.14. num.1.* Ad quam electionem ſepulturæ probandam ſufficiunt leuiores probationes, ita vt etiam tacitus conſenſus admittatur, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 817. num. 13. & 14.* Sed requiri ſaltem duos teſtes ad probandam electionem ſepulturæ cùm ſit ſpecies vltimæ voluntatis, & agatur in ea de præiudicio Eccleſiæ Parochialis, tenent Sebaſt. Medices *de ſepultur. q.8.* Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regular. in quæſtionibus var. q. 64.* vbi etiam quòd probatur electio ſepulturæ per teſtes ſingulares. Hinc etiam fit vt nullam poſ- 25 ſint ſub pœna excommunicationis inducere Religioſi, & ſeculares clerici ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, *cap.1. de ſepult. lib 6.* Corduba de Lara *in l. ſi quis à liberis, §. parens, n.96. & ſeqq. ff. de liber. agnoſcen.* Gutier. *de Iuram. confirmator. part. 2. c. 4. n. 51. cum ſeqq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.17. num.1. verſ. item locum.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. q. 58. art. 7.* Bonacin *de cenſur. extra Bullam, diſp. 2. q. 5. puncto 4.* Melch. Phœbo *Luſitan. decif. 8. in fine, tom. 1.* Iul. Lauor. *var. lucub. tom. 1. tit. 2. de priſco, & recent. funer. more, cap. 11. n. 3.* etiam non ſequuto effectu ſepulturæ. vt tenet Fr. Emman. *tom. 4 ſum. cap. 530. num. 7.* ſe corrigens de eo, quod dixerat *d. art. 7. §. quintò*

circa, quia, loquit, verba prohibitionis iam hîc ſortiuntur ſuum effectum, ſiquidem actus talis inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione continua, qui vbi primùm incipit, iam pro conſummato habetur, refert Franc. Hieronym, Roderic. in compendio quæſt. reſol. 128. retract. 1. Et ideo Pa-
27 rochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequàm veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam, teneturque reſtituere cum corpore quicquid accepit, Fr. Emman. tom. 3. q. 61. art. 3. Portel. in dubiis Regularib. verb. Canonica portio, n. 6. Hieron. Roder. vbi ſuprà, reſol. 18. n. 15. Impubes ob conſilij imbecillitatem ſepulturam ſibi eligere non poteſt. c. licèt, de ſepult. in 6. niſi malitia ſuppleat ætatem, Lap. alleg. 59. num. 2. Zerol. in praxi Episcop. p. 1 verb. ſepultura §. 1. Iul. Lauor. var. lucub. tit. 2. c. 11. n. 109. Sperel. deciſ. 89. n. 2. Sebaſt. Medicis de ſepultur. q. 8. num. 3. nouiſſimè Didac. Narbona in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno 14. q. 47. in princ. vbi etiam poſt Parlad. quotid. tom. 3. differ. 66. §. 1. num. 14. Federic.
28 Scot. tom. 1. conſil lib. 3. conſ. 20. n. 4. & alios. Idem reſoluit in fœmina impubere duodecimum annum non excedente. Igitur pro illis impuberibus eligit pater ſepulturam, ſi conſuetudo terræ id habeat; ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Maiorum, aliàs in Parochia. cap. licet. Sebaſt. Medices de ſepult. quæſt. 8. Bellet. d. §. 2. num. 17. Parlad. d. differ. 66. §. 1. num. 14. Stephan. Gratian. diſcep. forenſ. cap. 94. num. 79. Cùm filia Antonij Scarpellini in minori ætate ex hac vita migraſſet, Præpoſitus S. Martini ſub noui Ritualis prętextu in eius Eccleſia illam ſepeliri prætendebat, non obſtante quòd illius Maiorum ſepultura in Eccleſia Fratrum Minorum Conuentualium S. Franciſci exiſteret; quapropter ſacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum in vna Aſculana 21. Octobris 1616. dictæ filiæ cadauer dictorum Fratrum Eccleſiæ reſtituendum cenſuit, cùm qui ſepulturam ſibi eligendi facultatem non habet, in Maiorum ſuorum ſepultura humari debeat. Nouiſſimè S. Congreg. Cardinalium negotiis Regularium præpoſita ſæpius cenſuit licere parentibus in quacunque Eccleſia voluerint, etiam Regularium, eorum filiis minoribus, qui ad annos pubertatis nondū peruenerunt, eligere ſepulturam, nec à Parochis locorum impediri poſſe, aut debere, præſertim verò ſi in dictis Regularium Eccleſiis ſepeliri conſueuerunt, vel in eis habeant ſepulchrum Maiorum. Romæ 20. Ianuarij 1640. refert Laur. de Peyrin. tom. 3. in fine, p. 570.

Quæ quidē conſuetudo ita demum tribuit patri ius eligendi ſepulturam, ſi filius ante pubertatem decedat, nam ſi pubes factus moriatur, non eſt in ſepultura à patre iam illi electa ſepeliendus, niſi eiuſmodi electionem ratam habuerit, Petr. de Vbaldis in tract. de Canon port. c. 11. Lauor. d. tit. 2. c. 11. ſub num. 18 Sperell. deciſ. 89. num. 5. vbi concludit ita demum patrem poſſe eligere ſepulturam filio impuberi, ſi electio fiat in vita ſecus poſt mortem. Quamuis nonnulli doctores ex quorum numero ſunt Vbald. d. cap. 11. n. 4. Marc. Anton. Gennenſ. in praxi Archiep. cap. 16. num. 4. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum quotid. reſo 666. exiſtimauerint hoc priuilegium ſoli patri competere; ex eo, quia cùm conſuetudo iſta ſit contra ius diſponens quemlibet tumulari in ſepulchro patrum ſuorum, ſi fieri poſſit, aliàs in Parochia, vt per Iura ſuprà citata, & agatur de præiudicio tertij, non debet fieri extenſio de patre ad matrem, vulgaris l. ſi vero §. de viro ff. ſoluto matr. Nihilominus contrarium, immò diſpoſitionem d. cap. licet, etiam ad matrem extendendam, ſuſtinet crebrior ſcribentium ſententia, vt ibi tradunt gloſſ. Gemin. num. 4. & Franc. num. 3. Emman. Sà in aphor. verb. ſepultura n. 15. Layman. in opere moral. tit. de ſepultur. n. 15. Lauor. d. tit. 2. cap. 11. num. 119 Molin. de Iuſtit. tract. 2 diſp. 214. verſ. Pater eligere. Sperell. deciſ. 89. a num. 6. vbi latè contrariis reſpondet, vbi num. 16. me citato reſoluit d. cap. licet non extendi ad amicum, fratrem, auum, conſanguineum, & affinem, & à n. 17. diſputat qualiter hæc conſuetudo debeat eſſe legitimè præſcripta.

Mulier vidua quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri cap. 1. §. mulier, de ſepult. in 6. Iul. 29
Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. c. 11. num. 136. cum ſequentibus Nouar. de elect. fori quæſt. 3. ſect. 3. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. part. 4. reſolut. 293. num. 11. Parlad. d. differ. 66 §. 3. n. 8. Bellet. diſquiſit. cleric. tit. de clerico debit. §. 3 n. 16. Sperell. deciſ. 87. num. 13. vbi reddit rationem, quia vir & vxor effecti ſunt vna caro, & vidua domicilium, dignitatemque retinet mariti, & n. 15. ampliat etiamſi vidua rediiſſet ad domum patris ſui, latè Molin. d. tract. 2 diſp. 214. verſ. ſicut vir, vbi ampliat, etiamſi vir fuerit ignobilior, & ipſa longo pòſt tempore decedat. De vxore autem, quæ viro ſuperſtite deceſſit, tumulanda eſt vel in ſepulchro Maiorum, viri, vel vbi ille elegit, aut ſaltem declarat ſe cùm obierit velle ſepeliri, ita ex Anch Franch, Vbaldo, Silueſt & Roia tradit Sperell. d. deciſ. 87. num. 16. vbi num. 17. id reſtringit ad caſum, quo non fuerit cognita, nec traducta à viro, vel diuortium ob ipſius vxoris adulterium factum fuerit, quia priori caſu non acquiſiuit domicilium, poſteriori illud amiſiuit, & n. 18. vel niſi vxor elegerit ſibi ſepulturam diuerſam, quod & ſine viri licentia facere poteſt, & citat Spin. in ſpec. teſtam. gloſſ. 2. princ. a n. 41. Bellet. d. §. 3. n. 41.

Religioſi, cùm non habeant electionem ſepulturæ, c. vlt. de ſepult. cap. religioſi, eod. tit. in 6. ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, cap. vlt. de ſepultur. lib. 6. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. q. 30
60. art. 1. & 2. Vgolin. de officio Episcop. c. 17. n. 9. latè Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6 c. 14. nouiſſimè Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccl. p. 4. reſol. 293. num. 39. Parlad. d. differ. 66. §. 2. num. 15. Sperell. deciſ. 87. num. 15. Nicol. Boer. deciſ. 173. Laur. de Franchis de controu. inter Episcop. & Regul. q. 60. etiamſi extra clauſtra decedat, quia tunc, etiam Parochis inconſultis, ad eorum Eccleſias deferri debeant, vt cenſuit S. Congregat. Eminentiſſimorum Card. Concil. Trid. interpretum, ſub die 2. Iulij 1620. Prout refert Laurent. de Peiriois in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom. 2. Conſtit. 7. Pij V. num. 13. verſ. ad decimum, pag. 594. niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant, quia tunc poſſunt eligere ſepulturam, d. cap. vlt. Nau. commento 2. de Regularib. num. 43. Fr. Emman. d. q. 60. art. 2. verſ. aduertendum tamen eſt, Sanch. d. cap 14. num. 3. Diana p. 5. tract. 3. reſol. 110. nouiſſimè Didac. Narbona d. anu. 14. q. 47. n. 5. Si verò in partibus ſic remotis à Monaſteriis moriantur non electa ſepultura, ſepeliendi erunt in Eccle-

ſia

Digitized by Google

ſia Parochiali, in qua deceſſerint, inſtar ſecularium in itinere morientium, vt tenent Din. Anchar. & Franch. *in d.cap.vlt.* Sanch. *d.cap.* 14. *num.* 4. ſubdens contra gloſſ. *ibi*, in caſus propoſitione, ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamuis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis; niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ, Laurent. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. in variis quæſt. q.* 60. *verſ. ideo*, vbi reſoluit quòd Religioſus, qui in remotis deceſſit, ſepeliatur in Eccleſia Parochiali, ſi non electa ſepultura deceſſerit, quia poteſt eligere ſepulturam ſi eſt in remotis, extra monaſterium. Supremus Religionis Prælatus poteſt ſibi eligere ſepulturam, quia in multis habet velle, aut nolle, Fr. Emman. *quæſt. Regul tom.* 3. *q.* 60. *artic.* 1. Laurent. de Franchis *dict. tract. q.* 61. reſoluentes etiam quòd ſi Prælatus hic eligeret ſepulturam, & poſtea decederet, finita Prælatura non eſſet ſepeliendus in loco electo, ſed in ſuo monaſterio, quia inſpicitur tempus mortis ad habilitatem eligendæ ſepulturæ diſcernendum. De Nouitio certum eſt poſſe ſepulturam eligere, quia *d. c. fin. de ſepult. in* 6. ſolis Religioſis interdicit. Nouitius autem non eſt verè Religioſus, ita ex Franch. Armil. & Tabiena reſoluit Laurent de Franchis *d. tract. q.* 56. at *q.* 57. poſt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 60. *art.* 2. *in fine*, reſoluit conſuetudine obtentum iam eſſe, vt in monaſterio ſepeliatur, attentis Religionis priuilegiis, etiamſi ille eſſet in propoſito redeundi ad ſeculum, & *q.* 58. poſt Petr. de Vbaldis *de Canon. Epiſcop. cap.* 13. *num.* 3. & Fr. Emman. *d. q.* 60. *art. vlt.* tenet quòd ſi Nouitius patrimonio caret, ſepeliendus eſt expenſis monaſterij; ſi verò patrimonium habeat, illius expenſis eſt ſepeliendus, niſi conſuetudo fuiſſet quòd in quocunque caſu expenſis monaſterij ſepeliretur, & *quæſt.* 59. poſt Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 13. tradit Nouitium extra monaſterium defunctum, patrimonium non habentem, nec parentes, expenſis monaſterij eſſe ſepeliendum. Si verò habeat parentes diuites, & conſuetudo ſit vt illi faciant huius expenſis, ea ſeruanda eſt.

Quando quis decedit non electa ſepultura, in
31 ea ſepeliendus eſt, in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt, ſublata quarta Parochiali, *cap. Hebron, cap. placuit* 13. *q.* 2. *cap. fraternitatem, de ſepult. cap. is qui, eod. tit. in* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 2. *princip. num.* 38. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.* 8. *num.* 4. Cardin. Tuſch. *tom.* 7. *lit. S. concl.* 194. Vgolin. *de officio. & poteſt. Epiſcopi, cap.* 17. *num* 3. *in fine*, Pallad *d. differ* 66. §. 2. *à princ.* Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 88. *num.* 1. Maiores dicuntur
32 pater, auus, & alij ſuperiores, *l. maiorum, ff. de verborum ſignif.* citati per me, *de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appellat.* 137. *à num* 4. latè ad propoſitum Læl. Zech. *d. c.* 28 *de Parocho, num.* 17. *verſ. fallit*, vbi tenet quòd ſi pater, & auus ſint ſepulti in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, ſepelietur filius cum patre, & auo; ſi verò in vno ſepulchro non ſunt plures Maiores, ſed in vno pater, in alio auus, ſepelietur in Parochia vbi audit Diuina. Sed credo ſepeliendum apud ſepulchrum parentum, non verò abaui, & aliorum aſcendentium, nec apud Eccleſiam in qua audit Diuina, quia ſepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio, ff ad municip. c. fraternitatem, de ſepult.* Ideò ſic docent Oldrad. *conſ.* 25. Petr. de Vbaldis *de Canon. Epiſcop. c.* 9. *n.* 12. Abb. *in c.* 1. *n.* 5. *de ſepultur.* Sperell. *deciſ.* 88. *num.* 7. vbi rationem aſſignat, quia plus influit proximum immediatum, quàm mediatum, Villalob. *in ſum. part.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 3. *n.* 4 Hieron. Roder. *d. reſol.* 128. *n.* 28. Fr. Emman. *in addit. ſum. tom.* 4. *cap.* 130. *n.* 12. vbi ſe corrigit de eo, quod prius ſcripſerat *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 58. *art.* 8. Si verò quis moriatur, ſuperſtite adhuc patre, is ſepeliendus erit in ſepulchro aui, & ſic vicinioris aſcendentis, Petr. de Vbald. *d. tract. c.* 9. *n.* 8. At ſi omnes cæteri Maiores in vna ſepultura, pater verò in alia tumulati fuerint, dummodo non caſu, vel ex accidenti, adhuc filius in ſepultura patris ſepeliendus eſt, Panor. *in c.* 1. *n.* 1. *de ſepult.* Sebaſt. Medices *de ſepultur. q.* 7. *num.* 22. Molin. *d. tract.* 2. *diſp.* 214. *verſ. ſi quis è vita*, Sperell. *d. deciſ.* 87. *n.* 9. reprobans contrariam ſententiam, quam ſuſtinent gloſſ. & Ioan. Andr. *in d. cap. is qui, de ſepult. in* 6. & Lauor. *d. c.* 11. *n.* 13. Demum ſi aliam ſepulturam proauus, aliam auus, & aliam diuerſam pater elegerit, patris ſepulchrum eſt attendendum, vt per Abb. *in c.* 1. *n.* 5. *de ſepultur.* Lauor quem contra Syluest. ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 87. *n.* 10. vbi *num.* 12. aduertit à prædictis recedendum, quoties ex coniecturis ſuadetur contrarium, puta ex qualitate patris, vel aui, vel proaui, vel ipſius ſepulcri, ex quibus Iudex arbitrari poterit præſumptam defuncti intentionem.

Sed ſi nullam ſepulturam Maiores ſui habe- 33
bant, tunc ſepeliendus eſt in Parochia ſua, *cap. ex parte, cap. in noſtra, de ſepult.* Medic. *in tract. illius tit. p.* 2 *q.* 6. *num.* 1. *&* 2. Mart. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 112. *caſu* 59. *verſ. quartò*, vbi ſcilicet Sacramenta ſuſcipit, gloſſ. *in formatione caſus, verſ. nota, in cap.* 1. *de ſepult, lib.* 6. Burſat. *conſ.* 226. *num.* 119. *cap.* 3. Pallad. *d. differ.* 66. §. 3. *à princip.* Beller. *d.* §. 3. *num.* 19. vbi *num.* 20. ſubdit, quòd eodem modo ſi clericus ſepulturam non habeat, neque illam ſibi eligat, ſepeliri debet in Eccleſia, cuius adminiſtrationem, vel curam geſſit, vel ibi reſidere tenebatur, & citat Burſat. *q. conſ.* 226. *num.* 18. *&* 19. Vbi enim quis ad præſens habitat, & animum habet ad aliquod notabile tempus permanendi, licèt non conſtituendi domicilium, ibi dicitur quoad hunc effectum habere Parochiam, vt contingit in officialibus, ſcholaribus, famulis, nutricibus, & in conducentibus domum ad annum, tametſi morte præuenti illum non compleuerint. Ita Siluest. *in ſum. verb. ſepultura n.* 8. *verſ. ſi verò*, Salzed. *ad Bernard. & pract. c* 73. *verſ.* 14. *in fin.* Ceual. *comm contr. comm. q.* 458. *n.* 36. Menoch. *conſ.* 398. *l.* 4. Sanch. *de Matrim. l.* 3. *diſp.* 23 *ſub n* 12. *verſ. & confirmatur.* Guſiet. *in ſimili tract. c.* 63. *n.* 19. Steph. Gratian. *diſcep. for. c.* 75. *n.* 18. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 87. *n.* 5. eo ipſo ac quis percipit Sacramenta in aliqua Parochia, in dubio videtur ibi elegiſſe ſepulturam, vt per Burr. *in c.* 1. *n.* 9. & Abb. *n.* 4 *de ſepult.* Siluest. *verb. ſepultura n.* 8. Marc. *var. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 11. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 94. *num* 74. Seraphin. *deciſ.* 1135. *n.* 3. Vt in exteris & forenſibus habentibus hoſpitium in ciuitate, qui in Parochia, in qua degunt, ſepeliendi ſunt, cùm in illa ſumant Sacramenta. Vitalin. *in Clem.* 1. *n.* 19. *de priuil.* Armil. *in ſum. verb. ſepultura n.* 12. *in fine*, Siluest. *eod. verb. n.* 8. Gig. *conſ.* 97. *n.* 3. Mareſc. *d. l.* 2. *c.* 95. *n.* 9. Gratian. *d. c.* 94. *n.* 73. Sperell. *d. deciſ.* 87. *n.* 12.

34 Ius enim ſepulturæ pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 94. n. 74. Sanch. de Matrim. lib. 3. diſp. 23. num. 17. Mareſc. citato loco, Sperell. d. deciſ. 87. n. 8.

35 Peregrinus ſi moriatur, dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali, vt cenſuit ſacra Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 5. Iunij 1592. cuius meminit Sperell. d. deciſ. 87. num. 14. licèt communis Doctorum tenuerit quòd vagi & peregrini, quorum paternum ſepulchrum vel ignoratur, vel commodè haberi non poteſt, ſepeliendi ſunt in Parochia, in qua deceſſerunt, etiamſi Parochus non adminiſtraſſet eiſdem Sacramenta, vel quòd ex improuiſo decedant, vel quòd Parochus repertus non fuerit; ita Silueſt. d. n. 8. Mareſc. d. c. 95. n. 10. Seraph. deciſ. 1135. Gratian. d. c. 94. n. 73.

36 Canonicus verò Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in Parochia, vbi habet domicilium? vide Lap. alleg. 63. n. 4. Arcbid. in c. ſtatutum, §. cùm verò, de reſcript. in 6. Anchar. conſ. 369. Petr. de Vbald. de Canonica portione, c. 9. ex n. 28. Card. Tuſch. practic. concluſ. tom. 6. lit. P. concl. 99. n. 5. Parlad. d. differ. 66 §. ... n. 6.

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora, vide Poſſeuin. de officio Curati, c. 14. n. 1. & 2. vbi monet in hoc obſeruandas eſſe proprij Epiſcopatus Conſtitutiones, & n. 3. reſoluit, Parochum teneri ſepelire ſuos mortuos, & gratis, vbi ita ſit conſuetum: at poſſe recipere ſolitum dari vbi eſt laudabilis conſuetudo aliquid tribuendi pro funere petendo conſuetam largitionem poſt mortuum à ſe liberè ſepultum.

38 Caueat quam maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum, aut iurandum ſe accepturum ſepulturam in ſua Eccleſia, aut quam iam antea accepiſſet non mutaturum, quia id prohibitú eſt in c. 1. de ſepultur. lib. 6. Melch. Phœbo Luſitan. deciſ. 8. in fin. t. 1. Iul. Lauor. var. lucubrat. t. 2. tit. 2. c. 15. n. 3. cum aliis ſuprà citatis n. 25. Vnde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat non in genere in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie, dicendo: Vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia? ipſam ſpecialiter nominando: non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem, ſed debet in genere interrogare, Burſat. conſ. 226. n. 18. vol. 3. Aloyſ. Ricc. in praxi p. 4. reſol. 293. n. 30.

39 Ius ſepulturæ aliquibus caſibus amittitur, & præcipuè per ſimoniam, per occiſionem Rectoris, hæreſim, ſeu crimen læſæ maieſtatis, aut ſi viuus in ea ſepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambert. de iurepat. lib. 3. q. 8. art. 2. Sebaſt. Medic. q. 16. n. 43. & tunc Eccleſia fit libera, ſi vnus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illius criminibus commiſit, ſecus ſi plures, quia in caſu amiſſionis vnius accreſcit alteri, ſi erat ſepulchrum familiare.

40 Excipiuntur plura hominum genera, qui eccleſiaſtica ſepultura carent; hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco ſacro ſepeliri debent, cuiuſmodi ſunt primò excommunicati notorij, & denunciati, c. ſacris, de ſentent. excom. cap. ſi quis, eod. tit. in 6. Clem. 1. de ſepult. Galganet. de Iure publico, lib. 3. tit. 109. num. 35. Henriq. in ſum. lib. 13. c. 12. §. 3 & cap. 43. §. 3. Azeued. l. 6. n. 8. cum ſeq. tit. 28. lib. 4. noua Recopil. Poſſeuin. de officio Curati. c. 14. n. 4. Vgolin. de cenſur. tab. 2. c. 9. §. 5. & 6. & de officio Epiſcopi, c. 17. n. 4. verſ. ſeptimo, Ego in collect. ad c. ad hæc, n. 2. de priuil. niſi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ ſigna dediſſet, vt declarauit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, nam cùm quidam Ioannes Baptiſta Maſtrillus dum excommunicatus eſſet, interfectus fuiſſet, proindeque extra Sacrum humatus, eiuſdem conſanguinei S. Congregationi ſupplicarunt quatenus ſtante quòd idem Maſtrillus in mortis articulo pœnitentiæ ſigna dediſſet, eius cadauer in Sacro humari ordinaret, cúmque eadem S. Cong. ſuper pœnitentiæ huiuſmodi ſignis per Epiſcopum informari voluiſſet, idem Epiſcopus retulit quod prædictus Maſtrillus in mortis articulo dixit, Confeſſione, Madonna Santiſſima aiut ame, qua relatione ſtante, S. eadem Cong. prædictum cadauer Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradi mandauit, in vna Nolana ſub die 19. Iulij 1619.

41 Secundò interdicti notorij, & denunciati, d. Clem. 1. de ſepult. Vgolin. d. tract. tab. 5. c. 13. §. 4. & cap. 15. §. 4. nam & generaliter per omne interdictum ſiue locale, ſiue perſonale vſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ prohibetur, c. cùm & plantare, §. quòd ſi Templarij, de priuil. vbi plures citaui Doctores in collect. n. 40. Et de ſuſpenſis ab ingreſſu Eccleſiæ, c. is cui 20. §. talis quoque, de ſentent. excommun. in 6. Galganet. d. tit. 109. n. 36.

42 Tertiò publici, & manifeſti vſurarij, niſi alienum reſtituerint, vel idoneam dederint de reſtituendo cautionem, c. quia, de vſur. c. quanquam, eod. tit. in 6. Couar. lib. 3. var. cap. 3. num. 9. verſ. 12. Galganet. d. tit. 109. n. 37. Poſſeu. vbi ſuprà. Sayr. in claui Regia, lib. 10. cap. 5. num. 9. Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 17. num. 4. verſ. 5. Vnde vſurarios manifeſtos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de Monaſteriis exemptis Regularium, & procul proiici ab Eccleſia, vt innuit Clem. 1. de ſepult. quam ad hoc citat Hieron. Rodet. de reſol. 128. num. 24.

43 Quartò infideles, pagani, Iudæi, hæretici, etiamſi poſt mortem appareat de hæreſi, cap. excommunicamus, §. credentes, de hæret. vbi in collect. num. 39. plures citaui Doctores, Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 8. c. 13. q. 8. verſ. ſexta, Sanctarel. de hæreſi, c. 28. num. 12.

44 Quintò manifeſti raptores, niſi reſtitutione ſequuta, vel alius velit pro illis reſtituere, c. ſuper eo, de raptoribus.

45 Sexto, decedentes in torneamentis, cap. 1. & 2. de torneament. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 3. q. 68. art. 2. verſ. 10. Vgolin. d. c. 17. n. 4. in princ. Poſſeuin. de offic. Curati, c. 14. ſub num. 4. verſ. caret item, vel in duello morientes, Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 19. Galet. in margarita caſuum Conſcientiæ, verb. ſepultura, vlt. Martio. Carrillo en la explicacion de la Bulla de los defunctos, p. 2. cap. 4. num. 55. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 22. num. 76. verſ. accedit, Vgolin. d. cap. 17. n. 4. verſ. 2. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 410. vbi dicit quòd nec ſufficit oſtendere ante obitum ſigna pœnitentiæ, & quamuis Pereg. de duello q. 7. n. 4. exiſtimauerit priuari debere eccleſiaſtica ſepultura, qui in ipſo conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio poſtea moritur; tamen probabiliter ſuſtineri poteſt decertantem in duello priuandum eſſe eccleſiaſtica ſepultura, etiamſi ob vulnus in duello acceptum non ſtatim, ſed alio die moriatur,

quam

Digitized by Google

quamuis fortè conſtet ante mortem pœnitentiæ ſigna dediſſe, vt per Sanc. *in ſelect. diſp. 36. num. 9.* Diana *reſol. moral. p. 2. tract. 2. miſcel. reſol.* 54. Bonac. *de cenſ. extra Bullam, diſp. 2. q. 3. punct.* 48. *num.* 22. vbi addit Parochum non debere illos ſepelire nec eccleſiaſticam ſepulturam denegare, ſi non ſit notorium delictum, ſed rem ad Epiſcopum, ſeu ad ipſius Vicarium deferre debere.

46 Septimò, qui ſemel in anno confeſſus non eſt, & in Paſchate Euchariſtiam non ſuſcepit, niſi de conſilio Sacerdotis prorogaſſet, *cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 17. n. 4 verſ. tertio.*

47 Octauò Religioſi vtriuſque ſexus proprietarij à moniti à Superiore abſque emendatione, & pœnitentia deceſſerint, *cap. Monachi, de ſtatu monachor.* Vgolin. *d. c. 17. num. 4. verſ. quarto,* Galganet. *d. tit. 109. num.* 38. Poſſeuin. *d. loco,* Portel *in dubiis Regular. verb. ſepultura, num.* 11. Hieron. Roder. *in compendio quaſt. Regul. reſol.* 188. *num.* 20. Lauor. *de Iubilæo, p. 2. cap. 30. num.* 129. vbi adducit exemplum de Iuſto Monacho, quem repertum proprietarium; licèt poſtea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc S. Gregorius voluit (ad terrorem forſan aliorum) ſepeliri in ſterquilinio. Exiſtimo tamen non eſſe ita præcipitanter priuandum eccleſiaſtica ſepultura Religioſum inuentum mortuum cum burſa denariorum; præſumi enim debet denarios non eſſe proprios, vel quòd ex obliuione, aut negligentia alterius inibi remanſerint, vt benè reſoluunt Portel. & Hieron. Roderic. *locis proximè citatis. & num.* 2. dicit idem de Fratre Minorita: item Villalob *d. diffic.* 3. *num.* 6. vbi idem docet cum Nauar. & Fr. Emman. de Religioſo Carthuſienſi inuento mortuo cum duodecim denariis, non obſtante huius Ordinis ſtatuto; quia id debet intelligi quando conſtaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id feciſſe.

48 Nonò, peccator quilibet notorius decedens in ipſo peccato mort. & impœnitens nullo dato ſigno contritionis, gloſſ. *verb. communicabatur, in c. ex parte* 11. *de ſepultur.* Cou. *in cap. alma mater, p. 1. § 6. n. 4* Petr. Gregor *ſyntagm. Iuris, lib. 2 c. 13. n.* 10 Vgolin. *d. c. 17. num. 4. verſ. poſtremo,* Gutier. *canon. lib. 2. c. 3. num. 2. cum ſeqq.*

49 Decimò occidentes ſe ipſos ex induſtria, *cap placuit* 23. *q.* 5 Roman. *ſing.* 264. Couar. *lib. 2. var. cap. 1. num.* 11. Nauar. *conſ.* 6. aliàs 7. *de ſepultur.* Parlad. *d. differ.* 66. *§. 1. num.* 17. Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 6 Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de cleric. debit. §. 3. num.* 33. Hieron. Catar. *de iurib. Paroch, tit. 7. cap.* 8. Galganet. *d. tit. 109. num.* 34. Poſſeu. *d. cap. 14. num. 4. verſ. occidens ſe,* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 9. c. 31. q.* 5. Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 20. num. 133. & p. 5. q. 128. num.* 16. Vgolin. *d. cap. 17. num. 4. verſ. item qui ſe ipſos,* vbi excipit illum, qui ſe præcipitem dedit, non quòd ſe interficeret, ſed quoniam malum ipſi impendens, aliter euitare non poſſit, vt in muliere, quæ per feneſtras ſe proiecit, vt fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumine ſe proiecit, ob huiuſmodi cauſas. Vbi tamen aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus; non debet priuari eccleſiaſtica ſepultura, quia vbi non conſtat quòd ſe ipſum interfecerit, vel præcipitauerit, non eſt præſumendum cùm potuerit per inſidias, aut vim in puteum proiici, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu mentis alienatione id facere, ita Mari. Socin. *conſ. 51. vol. 2.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c. 61. n.* 29.

Vndecimò non reſtituentes Eccleſiæ decimas, 50
c. prohibemus, de decim. Petr. de Vbald. *de Can. Epiſcop. c. 14. n. 3. in fine,* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 2. princ. n.* 29. Rebuff. *de decimis q. vlt. n.* 16. Monet. *eod. tract. c. 8. n. 74.* & vide infrà *c. 28. §. 4. n. 16.*

Duodecimò, parricida, Menoch. *de arbitr. caſu* 51
387. per tot.

Decimotertiò, publicè blaſphemantes Deum,
ſi pœnitentiam eis iniunctam non egerint, *cap. 2.* 52
in fine, de maled. Poſſeuin. *d. loco,* Vgolin. *d. c. 17. n. 4. verſ. ſexto.*

Decimoquartò, clericus notoriè concubinarius 53
viuens, & ſic perſeuerans vſque ad mortem ſine pœnitentia, iſte enim non eſt cum aliis fidelibus ſepeliendus, vt per text. *in cap. quæſitum, & in cap. quibus 13. q. 2. & in cap. placuit, in fine, 25. q. 5.* docent Turrec. *in cap. præter 6. concl. 2. diſt.* 32. Nau. *in man. cap. 25. n.* 8. mirum in modum commendans, notanſque contra eos, qui cùm ſupremæ vitæ diem agunt concubinarij, candelam tenendam concubinæ tradunt, proſequitur eleganter Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. qu.* 58. Si Parochi ſupradictos à iure ſepulturæ priuatos apud locum ſacrum ſepelierint, peccant mortaliter, & tenentur reſtituere fructus etiam à multo tempore ſepultos, ſi petatur, & quicquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali, ita gloſſ. per text. *ibi, in cap. cùm liberum, de ſepult.* Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom 3. q. 61. art. 3. & in addit. ſum. tom. 4. cap. 131. n.* 6. Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 5. n.* 2. Villalob. *d. diffic. 3. n.* 13. Hier. Roder. *d. reſol.* 128.
n. 23. Nota quòd legatum factum Eccleſiæ pro ſe-
pultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob cul- 54
pam ſuam, ſepultura priuaretur, Philiarch. *p. 2. lib. 6. c. 21. concl.* 4. Galet. *in margarita caſuum conſc. verb. legatum factum Eccleſiæ.*

Caueant Parochi ne propter ius ſepulturæ mi-
nimè ſolutum cadauer exhumatum retineatur; 55
cùm enim S. Congreg. interueniſſet per Epiſcopum Cotronien. ne cuiuſdam Leonoræ Foreſtæ cadauer occaſione iuris ſepulturæ humaretur, prohibitum fuiſſe, S. eadem Congregatio prædicto Epiſcopo litteras iniungi mandauit, vt ſtatim atque eaſdem receperit prænominatum cadauer ſepulturæ tradi faciat; cùm nulla ratio patiatur, Chriſtianæque pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum intereſſe, cadauer inſepultum remanere. Nec etiam ſub quouis prætextu compoſitionis quartæ funeralis ſepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, vt eadem S. Congreg. cenſuit in *Caſſan. 5. Maij* 1617.

Supradictis igitur tantummodo exceptis, aliis
ſepultura negari non debet, & quia ea conceſſa, 56
conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter, vt dicunt Oldrad. *conſ. 225. n. 13. & 14.* Sebaſt. Medices *de ſepultur. part. 2. q. 7.* Card. Tuſch. *lit. A. concl. 77. num. 9. & 10.* Ego ipſe *in collect. ad cap. acceſſorium. n. 3. de regul. Iuris lib. 6.* ideo videndum quæ ſint partes Parochi in ſepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis. Nam licèt pompa funeralis non ſit de neceſſitate ſepulturæ, vt inquit S. Auguſtin. *de ciuitate Dei.* Sepulchrorum memoria ſumptuſque funeris magis viuorum eſt conſolatio, quàm defunctorum vtilitas: & Ambroſius *in ſermonibus. Quid profuit,* inquit, *ſepulchrorum ſuperbia, damna ſunt potius viuentium, quàm ſubſtantia mortuorum.*

Et S. Gregorius vt habetur: *in cap. anima 13.q.2.* 2it. *Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum magis ſunt viuorum ſolatia, quam ſubſidia mortuorum.* cum alijs adductis per Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi part.2. conſid.* 6. Nihilominus tamen cum hæc fiant iam ea conſuetudine pro cuiuſque perſonæ qualitate, ſicut Parochus indutus ſuperpelliceo, & ſtola nigri coloris pro conſuetudine, aut ſi videbitur ratione loci, vel perſonæ, alioquin ſine eo cum ſuo clerico, cum alijs Presbyteris, & clericis, qui adfuerint, præcedente Cruce illius Eccleſiæ, ad quam corpus portandum eſt, cùm ad domum defuncti peruenerit, ipſe ſolus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ, ingreditur locum, vbi defunctus iacet, quem prius aqua benedicta aſpergit, deinde linteo corpus defertur feretrum, ordinatur proceſſio, præcedunt Confraternitates laicales, tum deferens Crucem, & ſequitur Clerus Regularis, & ſecularis per ordinem, ac vltimo loco Parochus, vt ſuprà indutus, qui incipit Reſponſ. *Subuenite Sancti Dei*, &c. Ita ſcriptum reliquiſſe Cardinalem Sanctorium in ſuo, quod compoſuit, Sacerdotali, refert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 298. *numer.* 97. Defunctorum corpora ſi deponantur in Parochiali, vt inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis iuribus Parochialibus. Sacra Congregatio Rituum *in Placentina* 23. *Martij* 1619. cuius memini *in collect. Bullarij verb. defunctus* 3. Poſſunt tamen directè deferri ad Eccleſiam, in qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine quòd prius deferantur ad Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſoluantur iura ſepulturæ, & emolumenta ſolita. Eadem S. Cong. *in Vmbriaticen.* 25. *Februarij* 1609. *& in Polignanen.* 21. *May* 1618.

57 Defunctorum hæredes pro defuncto ad ſepulturam aſſociando numerum Sacerdotum ſibi bene viſum conuocare poſſunt, & numerum ceræ ſibi bene viſum ad cadauer ſepulturæ aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante ſubminiſtrare valent, vt reſpondit ſacra Congregatio Epiſcop. & Regular. negotiis præpoſita *in d. Caſſan.* 5. *May* 1617. ſacra Congregatio Rituum *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. quam refert Laur. de Peyrin. *de priuileg. Regul. tom.* 3. *in fine, vbi de decretis nouiſſ.*
58 *ſacra Congreg. decreto* 10. *ad* 2. *pag.* 567. & tunc deſtinatos clericos ab eis, & non alios vocare debebit Parochus, vt cenſuit ſacra Congreg. Ri-
59 tuum *in Lauden.* 20. *Auguſti* 1601. Ioan. Sanci. *in ſelectis diſp.* 47. *num.* 24. Si verò dicti hæredes nullos deſtinauerint, tunc, & eo caſu ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus Parocho competet, Rota *in Alexandrina funeralium* 1. *Iulij* 1630. coram *R. P. D. Merlino*, & ideo dicta ſacra Congregatio Rituum *in Ferra-*
60 *rien.* 7. *Septembris* 1613. cenſuit Parochum poſſe ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes defuncti, quorum voluntas eſt ſeruanda. Sed an Epiſcopus poſſit adſtringere hæredes defunctorum, vt in funeralibus conuocare debeant clericos, vel Religioſos Parochiæ tantùm, excluſis aliis, negatiuè reſpondet Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. in quæſt. var. quæſt.* 65.

Confraternitates non poſſunt accedere ad fu- 61
neralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſſè vocentur, vt fuit deciſum à ſacra Congregatione Rituum *in Bononien.* 9. *Decembris* 1617. Et quando accedunt in actu aſſociationis cadauerum, nullo modo poſſunt erigere Crucem, eadem ſacra Congreg. *in Andrien.* 22. *Nouembris* 1631. *ad* 2.

Proprius Parochus nullatenus excludendus, 62
quamuis ad ſepeliendum cadauer Regulares duntaxat à defuncto acerſiri iubeantur, vt fuit reſolutum à ſacra Congregatione negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita, *in Montispiloſi de anno* 1581.

Vocati omnes ad funus debent conuenire ad 63
Parochialem defuncti, vt cenſuit ſacra Congregatio Rituum *in dict. Bononien.* 9. *Decembris* 1617. *& in Tropien.* 16. *February* 1631. refert me citato *in hoc loco* Lezana *in ſumma quæſt. Regular. cap.* 12. *num.* 41. *verſ. ad* 4. Vel ad aliam Eccleſiam iuxta loci conſuetudinem, & nullo modo permittendam expectatio per vias, vel ad domum defuncti, non obſtante contraria conſuetudine, expectandi per vias, vel ad domum defuncti. Eadem ſacra Cong. Rituum *in Theleſina* 12. *Februarij* 1633.

Vnde Regulares vocati ad ſepeliendos mor- 64
tuos, etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias ex quibus cadauera amouentur, & inde cum clero ſeculari diſcedere, non autem expectare extra ianuam Eccleſiæ, & alias ſe poſtea aſſociari, prout fuit reſolutum per S. Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam, *in Vigleuanen.* 13. *Nouembris* 1600. quia Regulares vocati ad funus conuenire debent in Parochiali, aut in alia Eccleſia, iuxta loci conſuetudinem, & nullo modo expectare per vias, aut ire ad domum defuncti; eadem S. Congreg. Rituum *in Liman.* 15. *Decembris* 1632.

Debent enim Fratres, cùm alicui funeri con- 65
uocari contigerit, ad Parochialem Eccleſiam accedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex qua cadauer extrahendum eſt, ſe conferre debent; caſu autem, quo dictum cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent, vt cenſuit eadem S. Congr. *Senogalien.* 26. *Auguſti* 1616.

Leuare autem de domo cadauera irrequiſito 66
proprio Parocho non licet Regularibus, & Presbyteris ſecularibus, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 298. *num* 12. *cum ſeq.* vbi *num.* 78. quod non poteſt leuari funus niſi iubente Parocho per aſperſionem aquæ benedictæ, refert & ſequitur Anton. Nouar. *d. loco numer.* 4. vbi refert ſacræ Congreg. ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ decretum *ſub die* 12. *Ianuarij* 1604. & expreſſiùs S. Congr. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. dum tenet cadauera efferri, ſeu tolli non poſſe ab aliis etiam Regularibus, & quibuſcunque, non vocato, nec expectato Parocho, niſi ipſe Parochialis permiſerit, vel adeſſe recuſauerit. S. Cong. Rit. *in Camerinen.* 21. *Nouemb.* 1637. refert Laurent. de Peyrinia *de priuileg. Regul. tom.* 3. *in fine*, vbi *de decretis nouiſſ. ſacra Cong. decreto* 10 *in reſp. ad* 2. *p.* 567. Et videtur ſenſiſſe S. Cong. Rit. *in Theleſina* 18. *Aug.* 1629. dum cenſuit cadauera decedentiũ in Parochia, ad cuius Eccleſiam Capitulum Cathedralis tranſlatum eſt,

non

non poſſe leuari per ipſum Capitulum, ſeu Ca-
nonicos Cathedralis Eccleſiæ; niſi requiſito Pa-
rocho dictæ Eccleſiæ, & expreſſiùs eadem ſacra
Congreg. *in Andrien.* 29. *Nouemb.* 1631. *ad* 1. &
tenent Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi c.* 17. *n.* 3. Steph.
Grat. *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *c.* 492. *n.* 39. *cum ſeqq.*
67 Nec Religioſi poſſunt cum Cruce intrare Paro-
chias ad leuanda corpora defunctorum apud ſuas
Eccleſias ſepelienda, niſi præmonito priùs, & re-
quiſito Parocho, vt reſoluunt Gratian. *d. c.* 492. *n.*
45. Villal *in ſum. par.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 5. *n.* 3. Hie-
ron. Roder. *in cõpendio quæſt Reg. reſol.* 109. *n.* 7. & à
S. Cong. deciſum refert Anton. Nou. *in ſum. Bullar.*
tit. de officio ſuper cadauera defunct. n. 3. *in med.* vbi
etiam poſt Oldrad. *conſ.* 82. Fulc. *de viſitat. c.* 25. *n.*
8. Seſſe *Arag. deciſ.* 413. reſoluit Mendicantes nõ
poſſe exire cum Cruce ad recipienda cadauera ſe-
pelienda in eorum Eccleſiis.
68 Regulares verò extra clauſtra decedentes poſ-
ſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis incon-
ſultis, vt declauit S. Cong. Conc. *ſub die* 2. *Iuly*
1620. referente Laurent. de Peyrinis *in conſtitutio-
nibus ſui Ord Minimorum, tom.* 2. *Conſt.* 7. *Py V. n.*
13. *verſ. decimum, pag.* 194. Lezan. *d. c.* 17. *n.* 41. *ad*
10. nec id eiſdẽ Regularibus prohiberi poteſt ſub
prætextu quòd debeant priùs eius ſepulturæ ſol-
uere, quia ab huiuſmodi prætenſionibus Paro-
chos abſtinere debere mandauit S. Cong. negotiis
Epiſc. & Regul. præpoſita *in Puteolana* 22. *May*
1615. Fuit in S. Cong. Conc. *ſub illa die* 2. *Iuly.*
1620. dubitatum, an quando moritur aliquis ſu-
perior Religioſorũ vel magiſter, aut Cathedrati-
cus, poſſint Regulares corpus illius portare per ci-
uitatẽ, per plateas, & alias Parochias cũ muſica &
ritibus extraordinariis ſine interuentu Parochi? Et
reſcripſit Card. Lud. Archiepiſcopo Bononienſi
nõ poſſe, vt refert Lezana *d. c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad* 11.
69 Eodem modo Tertiarij ſi qualitatibus *in Bulla*
fel. record. Leonis X præſcriptis ſint præditi, vide-
licet ſi viri collegialiter, aut clauſtraliter viuant,
mulieres verò virginalem, vel cœlibem, aut caſtam
vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum ha-
bitu vitam ducant, poſſunt, & debent etiam inui-
to, ac minimè requiſito Parocho, in Fratrum Ec-
cleſiis ſepeliri; ſecus verò ſi ſupradictis qualita-
tibus careant, vt fuit reſolutum ab *eadem S. Cong.*
in Nepeſina 11. *Decemb.* 1615. *ad* 1. eadẽ S. Cong.
ſub die 20. *Decemb.* 1616. quã refert Anton. Nou.
in ſum. Bull. tit. de Tertiariis. & illius meminit Spe-
rell. *in deciſ. fori eccl. deciſ.* 87. *n.* 17 Verùm S. Cõg.
Epiſcop. & Regular. cauſis propoſita *in Modenen.*
ſub die 17. *Iuny* 1639. ita Epiſcopo illius ciuitatis
reſcripſit, *E quãto al ſecundo articulo de la Tertiaria*
ſono ſtati ſimilmente de parere queſti ſignori non ha-
uer potuto, i fratri del Conuento ſudeto in vigore de
qualſiuoglia priuilegio dell'ordine loro amminiſtrare,
i Sacramenti della Communione per viatico & Ex-
trema Vnctione, ne meno andare à leuare il cadauero
di caſa proceſſionalmente ſenſa interuento o licentia
del proprio Parocho, &c. refert Diana *moral. reſol. p.*
6. tract. 8. *miſcellar. reſol.* 30.
70 Sed vbi defunctorum cadauera in alterius Pa-
rochia exiſterent, & in Eccleſiis Fratrum ſepeliri
debeant prius in Eccleſiam Parochialem ad bene-
dictionem, ac vltimum vale à Parocho recipien-
dum deferenda ſunt. Sed ſi Parochus ab eiſdem
Fratribus monitus, requiſitus, & expectatus veni-
re recuſet, tunc ipſi Fratres poterunt cadauera
huiuſmodi ab ædibus, vbi fuerint, ad ſuas Eccle-
ſias recto tramite deferre, ipſo Parocho etiam in-
uito, eadem S. Cong. *in d. Nepeſina ad* 4. refert Le-
zana *d. verb. defunctus, n.* 3. Et iterum S. Cong. Epi-
ſcop. & Regul *ſub die* 14. *Ianu.* 1639. cenſuit de-
functorum cadauera in Eccleſiis Fratrum ſepe-
lienda ab ædibus defunctorum ad eorundem Fra-
trũ Eccleſias recto tramite deferri licitè poſſe; mo-
nito tamen priùs & requiſito, ac expectato pro-
prio defunctorum Parocho, à quo benedictionẽ
& vltimum vale recipere poſſint, quo venire ex-
preſſè recuſante, poſſint iidem Fratres etiam ipſo
inuito dicta cadauera ad ſuas Eccleſias tranſpor-
tare. Conſanguinei verò talium defunctorum illis
parentare in Parochialibus, & aliis Presbyterorum
etiã Cathedralibus Eccleſiis compelli nullo modo
poſſint, refert Lezana *d. verb. defunctus ſub n.* 7.
Mortui enim ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in 71
qua ſepulturam elegerunt ſine præſentia Parochi,
ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam li-
centiam deneget, S. Congreg. Rit. *in Capuana* 22.
Decembris 1629.
Si autem deponantur in Parochiali, vt inde 72
transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua
elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Pa-
rochiali, exceptis iuribus parochialibus, ex S.
Cong. Rit. *in Placentina* 23. *Martij* 1619.
Suſcipientes habitum a Guardiano, vel ab alio, 73
cui ille committendum duxerit, & cum eo dece-
dentes, in Eccleſiis eiuſdem ordinis Eccleſiaſticæ
ſepulturæ ſunt tradendi, ſi Guardianus propter
habitus conceſſionem & receptionem præmouit
eorum cadauera, vt cenſuit S. Cong. *in d. Nepeſina*
11. *Decembris* 1615. *ad* 2.
Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit 74
exportandus defunctus, & omnia neceſſaria vi-
que ad ianuam Eccleſiæ Regularium, vbi ſepe-
liendus eſt. S. Cong. negotiis Epiſcoporum, &
Regularium præpoſita *in Caſtellana.* 3. *Ianu.* 1594.
Nouar. *in lucerna Regular. verb. defunctus num.* 4.
Lezana *in ſumm. tom.* 3. *verb. defunctus. num.* 4. Et
ita tenetur vſque ad eandem ianuam funerale du- 75
cere, & proſequi, eadem S. Cong. *in Brixien.* 18.
Iuny 1591. *& in Necoteren.* 5. *Iuny* 1615.
Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in pro- 76
pria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum de-
functi corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Pa-
rochus Regularis in eodem caſu, & eodem tem-
pore poterit ſtolam deferre, non ſolùm in propria
Parochia, ſed etiam in Parochia defuncti. Ita ſa-
cra Cong. Rit. *ſub die vlt. Septemb.* 1528 nam Paro- 77
chus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Pa-
rochiam ſecularium, ſicut ſecularis Parochus Mo-
nachorum Parochiam ingredi valet, S. Congreg.
in Aſculana 29. *January* 1629
In funeralibus eſt deferenda vnica tantùm 78
Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfer-
tur, poſt quam ſequi debent immediatè perſonæ
illius Eccleſiæ, & deinde cæteri ſecundùm an-
terioritatem, vt cenſuit S. Congreg. Rituum *in*
Narnien. 30. *Septembris* 1614. *& in Andrien.* 22.
Nouembris 1631. *ad* 3. vbi intelligit, dummodò
non interueniat Capitulum Cathedralis, ſub
qua omnes funus aſſociantes incedere debent.
Et eadem ſacra Congreg. Rituum *in Cameri-*
nen. 21. *Nouembr.* 1637. cenſuit vnicam tantùm
Crucem in cadaueribus efferendis eſſe deferen-
dam, & illam eſſe debere illius Eccleſiæ, ad quam
corpus defuncti defertur: refert Lauren. de Peyri-
nis *de priuileg. Regul. tom.* 3. vbi *de decretis nouiſſ.*
ſacra Congreg. decreto 10. *in reſp. ad* 4. *pag.* 567. Et
hinc Curatus, & Sacriſta Cathedralis, etiam

quòd ſint amouibiles, quando interuenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S. Cong. Rituum *in Piſauren.* 22. *Mart.* 1631. Vnde Regulares Mendicantes quando vocantur ad funus, nó poſſunt deferre Crucem inuito Parocho per eius Parochiam, ex Bulla *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio, fol. mihi* 179. vbi limitat ſtante conſuetudine (quam vigere in tota Luſitania ocularis teſtis ſum) Hieron. Roder. *in cõpendio quæſt. Reg. reſol.* 119. *n.* 7. poſt Fr. Emm. *quæſt. Reg. tom.* 3. *q.* 28. *a.* 2. idem tenet nouiſſimè Laurent. de Franchis *de controu. inter Epiſcopos & Regul. in quæſt. var. q.* 67.

79 Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua diſmembrata fuit Parochia noua, de qua eſt defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent conuenire, ſacra Congreg. Rit. *in nullius Prouincia Baren.* 22. *Martij* 1631.

8u Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare, ac etiam in illis permanere poſſunt, abſque tamen eo quòd in officio decantando vllatenus ſe intromittant, ſacra Congr. negotijs Epiſc. & Reg. præpoſita *in Niceteren.* 5. *Iuly* 1615. Vnde ſacra Rituum Congregatio *in Toletana de Baraxas ſub die* 19. *Iuly* 1636 cenſuit non licere Curatis ſepelire cadauera defunctorum, nec officia facere in Eccleſiis Regularium, abſque expreſſa licentia Guardiani, aut Superioris Eccleſiarum ipſorum Regularium, non obſtante contraria conſuetudine: refert Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine.* vbi *de nouiſſ. decretis S. Congreg. decreto* 9. *pag.* 566.

81 Nam Clerus ſecularis poſtquam Chriſti fidelium cadauera in fratrum Religioſorum Eccleſiis ſepelienda aſſociauerit, in eiſdem Eccleſiis ſuper huiuſmodi cadaueribus officium Defunctorum, Pſalmos, reſponſoria, aliaſve preces, vel Orationes recitare, aut pſallere non poteſt, ſed ab ipſis Fratribus dumtaxat, hæc omnia peragenda ſunt, eadem ſacra Congreg. Epiſcop. & Regularium negotiis præpoſita *in Turritana* 24. *Nouembris* 1617. Et ſacra Congreg. Rit. ſic ait. *Quoties cadauera mortuorum ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, & reliqua munia, quæ ſolent adhiberi in huiuſmodi monaſteriis, non à Canonicis, vel à clero, ſed ab ipſis Fratribus peragi debent, vt in ſequenti declaratione ſacra Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum ſæpius cenſuit, quoties cadauera mortuorum ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum & reliqua munia, quæ in huiuſmodi miniſteriis adhiberi ſolent, non à Canonicis, neque à Clero, ſed ab ipſis Fratribus peragi debere, datum Romæ die* 22. *Aprilis* 1625. *Coſmas Card. de Torres. Proſp. Fagnanus ſecret. S. Congr.* Refert Anton. Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de Officio ſuper cadauera defunctorum ad Eccleſias Mendicantium delatorum faciendo.* eadem ſacra Cong. Rit. *in Cameracen* 21 *Nouembr.* 1637. quam refert Laurent. de Peyrin. *d. tom.* 3. *pag.* 567. *& die* 27. *Nouẽbr.* 1628. quam refert Lezan. *d. tom.* 3. *verb. defunctus n.* 7.

82 Officium enim in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis Regularium non per Parochum, ſeu per alios Presbyteros ſeculares, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine, vt tenent Genuenſ. *in praxi Neapol. cap.* 76. *num.* 14. Laur. de Franchis *d. tract. q.* 68. cenſuit ſacra Congreg. Rituum *in Eugubina* 12. *Martij* 1612. *&* 5. *Iulij* 1614. *& in Placentina, & Licien.* 23. *Martij* 1619. *& in Catanien. Ciuitatis Platiæ* 12. *Octobris eiuſdem anni, & in Sulmonen.* 8. *Auguſti* 1629. *& in Andrien.* 12. *Februarij, &* 2. *Martij eiuſdẽ anni.* Itẽ ſacra Cong. negotiis Epiſcoporum & Regular. præpoſita *ſub die* 12. *Ianuar.* 1604. nullo modo licere cenſuit Regularibus quorumcunque Ordinum & Congregationum, tam Medicantium, quàm non Mendicantium, etiam ſpecialis alicuius conſuetudis prætextu, Parochias cum Cruce proceſſionaliter, aut aliàs ad efferenda & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, niſi vocato & expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præſente, ſi tamẽ ipſe aliter fieri non conſentiat, & permittat, vel niſi requiſitus venire expreſſè omnino recuſet, refert Anton. Nouar. *dict. loco num.* 4. Et eadem S. Rituum Congregatio 5. *Iulij* 1631. ad relationem Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Cardin. ſancti Gregorij reſpondit immemorabilem per Capitulum Andrien. prætenſam non eſſe probatam, & Officium ſuper cadaueribus in Eccleſia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obſeruantia ad ipſos ſpectare, non obſtante conſuetudine immemorabili.

Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium, 83
ſacra Congreg. Conc. *ſub die* 27. *Maij* 1617. imò 84
pauperum cadauera gratis ſepelire debent, ſacra Congreg. Epiſcop. *in Caſſan.* 5. *Maij* 1617. Nec plus percipere poſſunt in ſepulturis quæ fiunt in Eccleſiis Regularium, quàm in eis quæ fiunt in propriis, ſeu aliorum Clericorum, Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Cum ſicut* 11. *Martij* 1638. refert. Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regular. tom.* 3. *in fine*, vbi *de Conſtitut. nouiſſimis Vrbani VIII. Conſtit.* 10. *pag.* 548.

CAPVT XI.

De Hoſpitalibus, Confraternitatibus, & aliis piis locis.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitale dicitur ab hoſpitibus, qui ibi gratis recipiuntur; vbi verò mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium, vel diuerſorium appellatur.*

2 *Xenodochium deriuatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur.*

3 *Noſocomium dicitur locus vbi ægroti curantur.*

4 *Parabolani dicuntur in iure miniſtri Noſocomij, qui ad ægrotantium curam adhibentur.*

5 *Brephotrophium eſt locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur.*

6 *Procotrophium dicitur locus, in quo mendici aluntur, & pauperes.*

7 *Orphanotrophium dicitur locus vbi aluntur orphani.*

8 *Gerontozomium dicitur locus vbi ſenes pauperes & infirmi curantur.*

9 *Grotophonium dicitur locus vbi fœminæ debilium ſuſtentatrices habitant.*

10 *Lepro*

10 *Lepreſaria ſunt loca ſeorſum ab aliis in gratiam illorum, qui morbo lepra percuſſi ſunt.*

11 *Eleemoſynaria dicuntur loca, & reditus ad eleemoſynas faciendas deputata.*

12 *Loca pia generali nomine hoſpitalia appellantur.*

13 *Hoſpitalia quædam religioſa, & quædam non religioſa.*

14 *Hoſpitale religioſum dicitur quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum.*

15 *Hoſpitale ex quibus dignoſcatur fuiſſe erectum auctoritate Epiſcopi, oſtenditur.*

16 *Hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate.*

17 *Hoſpitale potius præſumitur laicale, & profanum, quàm eccleſiaſticum.*

18 *Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolùm temporalem habeant, ſunt materia ſimoniæ iure humano interdicta.*

19 *Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata gaudent eccleſiaſtica immunitate.*

20 *Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum.*

21 *Hoſpitale etiam auctoritate Epiſcopi non fundatum adhuc eſt locus pius de iuriſdictione eccleſiaſtica, & gaudet priuilegiis Eccleſiæ.*

22 *Hoſpitalium bona an poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiarum alienationibus neceſſariis, remiſſiuè.*

23 *Reſtitutionis beneficio an gaudeant hoſpitalia remiſſiuè.*

24 *Gabella an debeatur ex bonis hoſpitalium remiſſiuè.*

25 *Falcidia, & Trebellianica an detrahantur ex iis, quæ relinquuntur hoſpitalibus, remiſſiuè.*

26 *Hoſpitalia an & quando ſint beneficia eccleſiaſtica, oſtenditur.*

27 *Beneficiorum appellatione veniunt hoſpitalia quæ non dantur in titulum, ſeu adminiſtrationem.*

28 *Hoſpitalia ſunt beneficia eccleſiaſtica vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico beneficio, vel per viam electionis danda eſſent in titulum.*

29 Clem. vnic. de ſequeſt. poſſeſſ. *loquens in beneficio habet locum in hoſpitali.*

30 Cap. 1. de elect. lib. 6. *procedit in hoſpitali.*

31 *Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad ſeminarij contributionem.*

32 *Hoſpitalia quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorũ, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationẽ, non tenentur ad ſeminarij contributionem.*

33 *Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi ſeminario, in qua ſitum eſt beneficium.*

34 *Simoniæ materia non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate conſtructa fuerunt, ſecùs ſi Prælati auctoritate conſtructa fuerint, ac proinde eccleſiaſtica, vel religioſa eſſent.*

35 *Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hoſpitale eccleſiaſticum eſt, & religioſum.*

36 *Hoſpitalia in beneficium conferri omninò prohibentur.*

37 *Adminiſtratio, ſeu gubernatio piorum locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium committi non debet, niſi aliter in fundatione loci cautum reperiatur.*

38 *Hoſpitale poteſt in commendam conferri.*

39 *Rectores hoſpitalium præfici non poſſunt religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ habent curam animarum annexam, Clerici autem ſæculares, & etiam laici præfici poſſunt.*

40 *Hoſpitalarij quæ perſona eligenda, oſtenditur.*

41 *Epiſcopo eſt reddenda ratio ab adminiſtratoribus de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccleſiaſtica, vel laicalia loca.*

42 *Adminiſtratores hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuilegio, & conſtitutione aliqua perſonis aliis ad id officium electis ratio eſſet reddenda.*

43 *Adminiſtratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes poſthac eam Epiſcopo reddere tenentur.*

44 *Ordinarius poteſt ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorúmque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario doctum fuerit de inſtitutione in qua ſecùs expreſsè cautum ſit.*

45 *Rationes per Ordinarium ab adminiſtratoribus piorum locorum non ſolùm ſingulis annis, ſed etiam pluries in anno repeti poſſunt.*

46 *Hoſpitalia, & pia loca omnia de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſollicitudini Epiſcopi in cuius Diœceſi ſita ſunt.*

47 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 8. *non prohibet quin & iudices ſæculares, hoſpitalia, & cætera pia loca viſitare poſſint, ſi hoc eis legitimè competat.*

48 *Viſitare non poterit Ordinarius hoſpitale ſi in eius fundatione dictum ſit quod ipſe non poſſit ſe intromittere in illius viſitatione.*

49 *Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale priuatum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent.*

50 *Eccleſiaſticus, & ſæcularis non poſſunt ſe intromittere in viſitatione hoſpitalis priuati inuitis illis, qui ædificarunt contra eius voluntatem.*

51 *Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei, non ſunt exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam.*

52 *Exequutio aduerſus adminiſtratores hoſpitalium condemnatos ſiue ſoli Ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis ad ipſum Ordinarium ſpectat.*

53 Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. de reform. *non habet locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis.*

54 *Epiſcopus animaduertere poteſt in Rectorem hoſpitalium, leproſariorum, &c. qui negligũt, ſeu non verſantur vt oportet in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione.*

55 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnia hoſpitalia, & pia loca etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in caſibus à iure conceſſis.*

56 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum protectione fuerint, non poſſunt Epiſcopi, nec eorum Officiales viſitare.*

57 *Rex Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reip. ſupremi*

Digitized by Google

Principes ſunt protectores decretorum S. Concilij Trid.

58 Carolus V. Imper. non ſolùm Hiſpania, vbi regnabat ſed Germania vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trid. curauit.

59 Philippus II. Regia mandata expediuit vt in vniuerſo Regno ſeruarentur decreta Concilij Trid. & Concilia Prouincialia conueniri curauit.

60 Rex Hiſpaniarum appellatur Concilij Trid. defenſor, & tutor.

61 Viſitare poteſt Epiſcopus diuinum cultum, & ornamenta in hoſpitalibus? quæ ſub Regum immediata protectione ſunt.

62 Hoſpitalia tantùm, quæ expreſsè reperiuntur ſub immediata Regũ protectione, continentur in exceptione Concilij Trid. ſeſſ. 22. de reform. c. 8. non tamen omnia, quæ ſita ſunt in prouinciis & ditionibus cuiuſque Regni.

63 Epiſcopo hoſpitale aliquod viſitare volenti ſi opponatur exceptio quod ſub Regum immediata protectione exiſtat, ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinere debet.

64 Perſonæ ſi deficiant quæ in hoſpitali curari debent, quid faciendum de redditibus, oſtenditur.

65 Hoſpitalitas commendatur.

66 Confraternitas, & fratria vnde dicantur? oſtenditur.

67 Collegium corpus, & Confraternitas, an & in quo differant? oſtenditur.

68 Confraternitatum, ſeu Confratriarum vſus non damnatus.

69 Collegia, quæ principis, aut Senatus conſulti auctoritate fuerint approbata, non damnantur.

70 L. ff. de colleg. illic. declaratur.

71 Conuenticula appellantur congregationes plurium perſonarum ſine legitima ſuperioris auctoritate.

72 Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coeunt, vt merces non vendantur, niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam bono publico contraria improbantur.

73 Collegia, quæ Religionis, & pietatis cauſa inſtituuntur, permiſſa ſunt.

74 Confratriæ Religionis, & pietatis intuitu inſtituta, licitè inſtitui non poſſunt, niſi prius à Principe, aut alio legitimo ſuperiore earum ſtatuta examinentur & approbentur.

75 Confraternitates cum vſu ſacrorum nemini abſque Ordinarij licentia erigere licet.

76 Clemens VIII. ſtatuit vt Confraternitates non erigerentur niſi de conſenſu Ordinarij loci, & quod ſtatuta confratrum ab eodem Ordinario examinari, approbari, & corrigi poſſunt.

77 Confraternitates erigere, & ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito, vel inconſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè quoad alios ſpectat.

78 Confraternitates, in quibus opera pietatis exercentur, iis cauſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctoritas deficeret.

79 Relicta piis cauſis ſolùm poſſunt hoſpitalibus, & Confratriis, in quibus opera pietatis exercentur, quamuis inſtituta ſint abſque Epiſcopi auctoritate.

80 Confraternitates, quæ habent hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanili, & Altaribus, religioſa ſunt loca, & religioſorum locorum priuilegiis gaudent.

81 Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtituta pia ſunt, & eccleſiaſtica, ita vt ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio.

82 Bona ſpectantia ad Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas alienari non poſſunt ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum eccleſiaſticarum alienationibus, ſed n. 88. latiùs.

83 Confratres ſinguli, ſi merè laici ſint, coram ſæculari Iudice conueniendi.

84 Cauſarum ſpiritualium cognitio priuatiuè ad ſolos eccleſiaſticos Iudices pertinet.

85 Epiſcopis pertinet cognitio vbi agitur de recipiendis Confratribus, vel controuerſia eſt de præcedentia in proceſſionibus publicis.

86 Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum, an & quando ſit laicale, vel eccleſiaſticum? oſtenditur.

87 Vſurpationis ſuſpicio non cadit in iurepatronatu ſpectante ad Confraternitatem, aut non requiratur exactior probatio.

89 Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum ſi vendantur? oſtenditur.

90 Confraternitates, & hoſpitalia an & quando gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum? oſtenditur.

91 L. Omnia, & l. orphanotrophos; Cod. de Epiſc. & cleric. procedunt in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi.

92 Quarta falcidia deduci non poteſt ex iis, quæ relinquuntur Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis.

93 Falcidia nulla deducitur de legatis ad pias cauſas.

94 Trebellianica non deducitur ex fidei commiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.

95 Confraternitas vna ſi heres inſtituatur, & alteri Confraternitati legata præſtare, vel hereditatem reſtituere grauetur, an falcidia, vel trebellianica deduci poſſit? oſtenditur.

96 Fideicommiſſum ſi vni relinquatur pro parte in cauſam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam ſaltem pro parte?

97 Tempus xl. annorum neceſſario requiritur ad præſcriptionem rerum pertinentium ad Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt.

98 Remedium cap. redintegranda 3. q. 1. an concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione rerum Confraternitatis, & hoſpitalium? oſtenditur.

99 Confraternitates de bonis ſuis temporalibus an teneantur contribuere in ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem Philippi Hiſpaniarum Regis ſuper reditibus eccleſiaſticis? oſtenditur.

100 Quarta Canonica an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur remiſſiuè.

101 Dicta de Confraternitatibus, & hoſpitalibus ſimiliter accommodanda videntur Collegiis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum.

102 Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debent præcedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij XIII.

103 Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competit

præcedentia

Digitized by Google

præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habitum.

104 *Confraternitas corporis Chriſti etiam in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus.*

105 *Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares.*

106 *Conſuetudo non eſt, ſed abuſus vt Confraternitas laicorum præcedat Clericis.*

107 *Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, &c. abſque expreſſa licentia Ordinarij & Parochi.*

1 HOSPITALE dicitur ab Hoſpitibus, qui ibi gratis accipiuntur; vbi verò, mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium vel diuerſorium appellatur. Eſt autem Hoſpitalis no-
2 men generale pertineos ad omnem ſpeciem hoſpitalitatis cuiuſcumque generis illa fuerit, & ſic eſt quoddam hoſpitalis genus, quod dicitur Xenodochium, ſiue Xenon, à Græco vocabulo, id eſt, locus, vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur: de illo loquuntur text. *in cap. de Xenodochiis, de relig. domib. & in Clem. quia contigit, eod. tit.* Gloſſ. *verb. Xenones, in cap. qualibet, §. ſancimus 23. q. 8.* Petr. Greg. *ſyntag. iuris p. 2. lib. 15. cap. 28. ex n. 33.* Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſt. 16. num. 2. pag. 171. in princ.* Item Noſocomiom,
3 vel Noſconium, dicitur locus vbi ægroti curantur, de quo *in l. ſancimus, §. ſed Deo nobis, C. de*
4 *Epiſc. & cler.* Iſtorúmque locorum miniſtri, qui ad ægrotantium curam adhibentur, Parabolani in iure vocantur, *l. Parabolani. C. illo tit.* Duaren. *lib. 1. de ſacris Eccleſ. miniſt. cap. 19.* Petr. Gregor. *d. c. 18. à num. 15.* Alciat. *lib. 4 d. punct. cap. 9.* Guid.
5 Pancirol. *in theſauro var. lib. 1. cap. 77. à princ.* Brephotrophium autem eſt locus vbi infantes aluntur & nutriuntur, de quo *in l. illud 19. C. de ſacroſ.*
6 *eccleſ.* Petr. Greg. *d. cap. 28. ex n. 4.* Procotrophium dicitur locus in quo mendici aluntur, & pauperes, de quo *in d. l. ſancimus, & in d. l. illud,* gloſſ. *dict. verb. Xeno.* Petr. Gregor. *d. cap. 18. ex num. 7.* vbi aduertit in huiuſmodi loco ſolùm recipiendos eſſe mendicos debiles, qui labore proprio ſuis corporibus neceſſarium victum quærere non poſſunt, vt ait text. *in l. ſi quis ad declinanda 49. §. vbi autem C. de Epiſcop. & cleric.* Orphanotrophium di-
7 citur locus vbi aluntur orphani, id eſt, parentibus orbati, de quo *l. orphanotrophos 30. C. de Epiſcop. & cleric. & in Auth. de eccleſ. tit. § fin. collat. 9.* Petr. Gregor. *d. cap. 28. num. 3.* Galganet. *de iure pu-*
8 *blico, lib. 3. tit. 119.* Gerencozomium verò dicitur vbi ſenes pauperes, & infirmi curantur, *in d. l. illud, & in d. l. ſancimus. §. ſed Deo noſtro,* Petr. Greg. *d. cap. 28. num. 26. & 27.* Et Pelagium Papam II. anno Chriſti 590. domum ſuam gerentocomium pauperum ſenum feciſſe, ea Anaſtaſ. refert Card. Baron, *annal. Eccleſ. tom. 7. ſub eodem anno, in princ. verſ. his igitur,* Grotophonium dicitur locus vbi fœminæ debilium ſuſtentatrices habitant, Hoſt.
9 *in ſum. de relig. domib.* ſunt & leproſariæ in gratiam illorum, qui morbo lepræ percuſſi ſunt, vt ſeor-
10 ſim habitantes contagionis periculum euitetur, de quibus meminit text. *in cap. 2. de eccleſ. ædific. & in Clem. 2. de prebend. & in Clem. quia contigit, de*
11 *relig. domib.* Et eleemoſynariæ, quæ dicuntur loca & reditus ad eleemoſynas faciendas deputata, quarum meminit *d. Clem. 2. de prebend.* vbi gloſſ. *verb. eleemoſynariis d. Clem. quia contigit.* Et denique 12
alia huiuſmodi ſunt pia loca, quæ ſicut & ſuprà relata generali nomine hoſpitalia appellantur, licèt diuerſis nominibus ſecundùm diuerſos regionum mores ſoleant nuncupari, vt obſeruant. *d.* gloſſ. *verb. eleemoſynarius,* Mandoſ. *in reg. 1. Cancell. q. 9.* Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. gloſ. 5. §. 4. num. 11.* & quòd hoſpitalia ſint loca pia, & piæ cauſæ, vel Eccleſiæ æquipatentur, tenent citati per Valenzuel. *conſ. 58. num. 9.* nam licèt ſint purè prophana, in quibus nulla ſuperioris alicuius eccleſiaſtici auctoritas acceſſit, & ideo religioſa & ſacra non cenſeantur; ſunt tamen cenſenda pia, & ad uſum pium deſtinata, proindeque veniunt appellatione piorum locorum, caduntque ſub diſpoſitione Concilij *ſeſſ. 22. de reform. cap. 8. & 9.* nam Ordinarius ſemper fundatam habet intentionem, imò ex officio ei incumbit, vt viſitare ac diſpicere poſſit an cuncta fiant ſecundùm defuncti ordinationem. Ita Stephan. VVeyms *d. conſt. 16. num. 22.* quamuis Gabr. Pereyra *de Manu Regia p. 1. cap. 17. num. 10.* exiſtimauerit locum quemlibet tunc dici pium quando opera pia in illo exercentur auctoritate Epiſcopi, ſecus ſi auctoritate laicorum, cùm credat tunc eſſe prophanum, licèt opera pia ibi exerceantur, cuius contrarium bene probat Benedict. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 1. in initio num. 54.*

Quorum quidem duo ſunt genera, quædam 13
enim ſunt hoſpitalia religioſa, & quædam non religioſa, gloſ. *verb. Eccleſias, in d. Clem. 2.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 24. in princ. num. 3.* Hoſpitale reli- 14
gioſum, ſeu eccleſiaſticum dicitur, quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum, *cap. ad hæc, de relig. domib.* Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, in præfat. verſ. item relictum hoſpitalibus,* Lambertin. *de iurepatron. lib. 1. p. 1. q. 11. princip. art. 11. num. 2. cum ſeq.* Pariſ. *conſ. 36. num. 13. & 17. & conſ. 44. num. 5. fol. 4* Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 13. n. 10.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 35. n. 29.* Anton. Gabr. *comm. tit. de pia cauſa, concl. 2. n. 1. & 4.* Maſcard. *de probat. concl. 869.* Azeued. *l. 1. n. 26. tit. 1. lib. 4. noue recopil. & l. 3. n. 4. tit. 18. lib. 9.* Anton. Roch *de Viſitat. verb. hoſpitalia,* Ioſeph. Ludou. *Peruſ. deciſ. 30. n. 6. & 7. & deciſ. 93. n. 36. & 45.* Solis *de cenſib. lib. 2 c. 3. n. 11.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 11. q. 3. num. 43.* Marc. Anton Genuenſ. *in practic. Archiepiſc. Neapol. c. 17.* Anton. Fabric. *in praxi, & theorica benefic. tit. de xenodoch. & aliis locis piis, à princip.* & præcipuè ex *n. 36.* Hercul Mareſcot. *var. reſol. lib. 2 cap. 3. àn. 12.* Vgolin. *d. cap. 24. num. 2.* Marta *voto 169. num. 1.* Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 25. tit. 6. num. 69.* Flor. de Mena *variar. lib. 2. q. 21. n. 179. cum ſeqq.* Grilenzon. *conſ. 104.* Mari. Antonin. *var. reſolut lib. 1. reſol. 14. num. 1.* Bened. Ægid *in repet. l. C. de ſacroſ. eccleſ. p. 1. in initio n. 54.* Sebaſtian. Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarchia, q. 2. proœm. § 5. n. 31. & diſp. 14. §. 4 n. 3.*

Ex pluribus autem dignoſcitur hoſpitale fuiſ- 15
ſe erectum auctoritate Epiſcopi; primò ſi fuit ædificatum in forma Eccleſiæ, & in eo fuerit erectum campanile, & ibi per Sacerdotem celebrentur Diuina. Ita Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 232. num. 50. & præſ. 76. num. 3.* Maſcard. *concl. 869. n. 2. cum ſeq.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ. 1017. num. 2.* declarando vt per Lotter. *de re benefic. lib 3, q. 6. num. 18. & 29* Marta *voto 169. num. 3.* vbi etiam eccleſiaſticum cenſendum aſſerit ſi habeat Alta-

re lapideum conſecratur. Secundò ſi Epiſcopus confirmaret miniſtrum, ſeu deputaret, Lambert. *de iurepatron.lib.1.p.1.q.11.princ.part.12. num.2.* Gabr.*d.tit de pia cauſa,concl.2.n.1.* Roman.*conſ.* 477.*n.*8.Marta *d.voto* 169.*num.*6. Rot. *dec.* 725. *num.*1.2.*&* 5.*p.*1.*diuerſ.* Tertiò ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriat. Felin *in cap de quarta n.*13. *verſ. & ſignu cognoſcendi, de præſcript.* Maſcard. *concl.*869.*n.*9.*in fine* Mart.*d.voto* 169.*n.*5. Quartò ſi in ea fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum. Gabr.*d.concl.* 2.*num* 6. Quintò ſi in eo eſſent ſepulturæ, vel cœmeterium, Roman.*d. conſ.*477.*num.*11. Marta *d.voto* 169.*n.*4. Magon. *Lucenſi deciſ.*19.*n.*16. Ricciul. *eccleſ.lucubr. lib.*4. *cap.*4 *num.*4. *verſ.*3. Sextò ſi in eo baptizaretur, idem Roman.*d.conſ.*477.*num.*11. Septimò ſi reciperet decimas, idem Roman. *d.conſ.*477. *num.*12. Octauò ſi non ſolueret collectas, Roman.*d.conſil.*
16 477. *num.*9. Et non exiſtentibus dictis ſignis hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.*
17 *p.*3.*collect.*1886 *in princip.* ac proinde potius præſumitur laicale & prophanum, quàm Eccleſiaſticum, gloſ.*verb. Eccleſias, verſ quid in dubio, in dict. Clem* 2.*de prabend.* vbi Imol. *n.*16.*verſ. ſi verò non apparet,* Anch.*n.*10.*verſ.quid in dubio*, Abb. *num.* 5.*in fine,* Rebuff.*de nomin.q.*15. *num.*15. Gonzal. *d.gloſſ.*5.§.4.*n.*24. Rota *deciſ.*268. *n.*5. *apud Farin.p.*1. *in poſthum.* Aduerte tamen quòd campanella, & Altare portatile poſitum in hoſpitali laicali, non faciunt quod ſit eccleſiaſticum, quia non mutant eius naturam, Federic de Senis *conſ.* 130. Pariſ.*conſ.*34.*num.*15.*&* 16. Rot.*deciſ.*124 *n.* 1.*& ſeqq. p.*2. *diuer.* nec beneplacitum Apoſtolicum petitum in aliqua alienatione bonorum ipſius hoſpitalis laicalis, facit mutare ſtatum primum, nec per hoc infertur aliquod præiudicium, quia præſumitur petitum quatenus opus ſit, Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*168.*num.*8. nec adhibitum debet contrarium operari, Seraph. *deciſ.*201. *num.*13.*p.*1. nec per hoc acquiritur aliqua poſſeſſio, vt poſſit dici eccleſiaſticum, Surd. *conſ.*127. *n.*82. Seraph.*deciſ.*1027.*n.*6.*& deciſ.*1319.*n.* 2.*p.* 2. Beltram.*ad deciſ.*162.*Gregorij XV. lit.* C. Rota *deciſ.*555.*n.*1.*p.*1.*recent.*

18 Ex quibus primò infertur hoſpitalia huiuſmodi auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolum temporalem habeant, eſſe materiam ſimoniæ iure humano interdictæ, vt per tex. *in cap. Saluator* 1.*q.*3. tenent Suar. *de Relig. lib.*4. *de ſimon.cap.*27.*num.*11. *cum ſeqq.* Sebaſt. Cæſar *d.§.in fine,& d.diſp.*14.§.3.*num.*5. Bonacin. *de ſi-*
19 *mon.q* 4.*n.*17. *in fine.* Secundò infertur gaudere eccleſiaſtica immunitate, ne delinquentes ad illa confugientes extrahi valeant: ita Remig. *de immunit.ampl* 7. Decian.*in tractat.crimin.lib.*6.*c.*14. *n.*31. Maſcard. *de probat. concl.* 869. *n.*18. Farin. *in crimin.q.*28.*n.*36. *&* 37. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.p.*1.*c.*13.*num.* 8. Suar. *de Relig. tom.*1. *lib.*3.*c.*9.*num.*3.*&* 9. Mar. Ital. *de immunit.eccleſ. lib.*1.*c.*4 §.8 Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*8.*c.*8.*q.*2. Camill. Borell.*in ſum omnium deciſ.tit.*3.*n.*64. Curi. Philipp.*p.*3.§.12.*n.*1. Ludou. Miranda *de ordine iudic.q.*16. *art.*7. *concl.*2. *in fine*, Flores de Mena *var.lib.*2.*quaſt.*21.*n.*175.*cum ſeqq.* Nicol. Garc.*de benefic.part.*5.*cap.*1.*n.*601. Valaſc.*conſ.*105. *n.*43. Cardoſ.*in praxi iudicum.verb. Eccleſ.n.*75. Sebaſt. Cæſ.*d.diſp.*14.§.4.*n.*3.*in fine.* Vide *ſup.hoc lib. c.*3. *num.*67.

20 Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum, *cap.inter dilectos, de donat.* gloſ. *in cap.quidam* 18.*q.*2. quod quidem cuique permiſſum eſt, & domum ſuam etiã ad tempus conſtituere hoſpitale, ſed non erit locus religioſus, & ſacer, Zabarel. *conſ.*13. *n.*6. Abb. *conſ.*3. *num.*2. *p.*3. Rot.*deciſ.*30.*n.*8.*p.*3.*recent.* Steph. VVeyms *d conſtit.*16.*num.*10. vbi tradit ædificari poſſe hoſpitalia à quolibet etiam ſine auctoritate Ordinarij, & hæc quia auctoritatem eccleſiaſticam nullam habent, cenſeri profana, minimeque religioſa. Lotter.*d.lib.*3. *q.*6.*à n.* 25. vbi quòd nulli eſt interdictum hoſpitale erigere auctoritate priuata, & ſine vlla participatione Epiſcopi, & quod tunc erit prophanum, Cabed. *de patronat. Reg.Corona c.*38.*n.*1. Vgolin.*d.cap.*24. *in princ.n.* 3. vnde non erit materia ſimoniæ, nec eccleſiaſtica immunitate gaudebit, vt ex Doctoribus ſupracitatis benè colligitur.

Adhuc tamen videtur eſſe locus pius de iuriſ- 21
dictione eccleſiaſtica, & gaudere priuilegiis Eccleſiæ, quia ad hoc vt pius cenſeatur, ſufficit quòd inſtitutus ſit ad pia opera exercenda, vt benè obſeruant Paul. de Caſtro *conſ.*167.*ad fin.l.* 2. Roman.*conſ.*477. *num.*1. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam.req. p.*2.*cap.*2. *n.*13. Felician. de Vega *ad cap.cum ſit generale, de foro comp.num.*43. Menoch.*remed.ret recup.num.*22. *&* 23.36 *&* 37. Cardin. Tuſch *tom.*4.*lit.H.concl.*158.*& concl.*163. *num.*2.*&* 4.*tom.*6.*lit.P.concl.*338. Bobadil. *in ſua politica lib.*2.*c.*18.*num.*288. Suar.*de Relig. tom.*1. *tract.*3.*lib.*4. *de ſimon.d.cap.*27.*num.*11. Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.tom.*1.*cap.*34.*num.*1. Caſtil. *controu.lib.*1.*de vſufr.cap.*54. *n.*24. Nicol. Garc. *de benefic p.*3.*cap.*1.*num.*602. Valaſc.*conſ.*105.*n.* 2. Sebaſt. Cæſ.*d.§.*4. *ex num.*7. & dixi *ſuprà n.*12.
Sed ex profeſſo an, & quando bona hoſpitalium 22
licitè ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſtica- 23
rum alienationibus neceſſariis alienari poſſint? 24
item, & quando reſtitutionis beneficio gaudeant? 25
vel ex ipſorum bonis debeatur gabella? & ex iis, quæ relinquuntur huiuſmodi hoſpitalibus detrahantur Falcidia, aut Trebellianica? dixi *in meo tract.de officio,& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.*75.*n.*32. *cum multis ſeqq.*

Ex his omnibus iam poteris colligere reſolu- 26
tionem ad illud dubium an, & quando hoſpitalia iure ſint beneficia eccleſiaſtica? Si enim illa fundata fuerint priuata auctoritate, planum eſt non eſſe eccleſiaſtica beneficia, nec ſubinde in materia pœnali, vel etiam fauorabili venire appellatione beneficij: at verò ſi auctoritate Epiſcopi ita hoſpitale conſtructum ſit, vt Rector in perpetuum, vel ad eius vitam in titulum conferatur, non verò in adminiſtrationem, certum eſt beneficium eſſe eccleſiaſticum, vt ſatis expreſſit text. *in d.Clem.quia contigit §.vt autem, de relig domib.* ibi, *niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum.* & reſoluunt gloſſa *verb. benefic. in Clem.vnic.de rerum permut.* Flamin. Pariſ.*de reſignat.benef.l.*11.*q.*3. *ex n.*43. Valaſc.*conſ.*105.*n.* 31. Zabarel.*conſ.*117.*in princ.* Gonzalez *d. gloſ.*5. §.4.*n.*14. Calderin.*conſ.*75.*in princ. aliàs vnic. de ſuppl.neglig.* Nicol. Garc.*d.p.*1.*c.*3. *per tot.* Anton. Fabric.*in theorica de re benef. tit. de Xenodoch. & aliis locis piis à n.*16. Cardin. Tuſch.*t.*2.*lit. A concl.* 59.*n.*4.*&* 5. Vgolin.*d.c.*24.*in princ.n.*4 Mareſcot. *variar.reſol.lib.*2.*c.*3.*num.*18. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 4.*n.*4. Sayro *in florib. deciſ.*2. *de relig. dom.* Aloyſ.

Ricc.

Ricc.*p.3.collect.340. ampl.7.& p.3.collect.1633.*
Rota *d.deciſ.268.à princ.apud Farin.p.1. in poſth.*
Lotter.*de re benefic.lib.3.q.6.num.3.cum ſeqq.*Ego
27 ipſe *in collect.ad d.Clem.vnic. num.4.* Et quòd ap-
pellatione beneficiorum veniant hoſpitalia, quæ
non dantur in regimen, ſeu adminiſtrationem, re-
ſoluunt Rebuff.*in reg.de deuolut.n.73.& in tract.*
de nominat.q.15. num.13. Sarnen. *in reg. de trien.*
poſſeſſ.p.7.num.4 Ioan.Franc. Panin. *de pot.Capit.*
ſede vacant.in 1.quæſt.p.2.num.3. Rot. *deciſ.739.*
n.9 p.1.recent.& fuit dictum *in Alexandrina Be-*
neficij 18 Aprilis 1623.coram R.P.D.Merlino, &
28 quòd etiam hoſpitalia beneficia eccleſiaſtica ſint
vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico be-
neficio, vel per viam electionis danda eſſent in
titulum, reſoluit Aloyſ.Ricc.*p.3. collect.1653. li-*
29 *mit.2.& 3.*Et in hunc ſenſum *Clem. vnic. de ſe-*
*queſt.poſſeſſ.*loquens, in beneficio habet locum in
hoſpitali ſecundùm Perez *l.1. verſ.quaro 23.tit.*
*10.lib.3.Ordinam.pag.665.*quem ibi refero *in col-*
30 *lect.n.8.*Et diſpoſitio *c.1.de elect.l.6.*procedit quo-
que in hoſpitali, vt per Maſcard. *de probat. concl.*
86.n.24.

31 Hinc etiam hoſpitalia data in titulum, vel ad-
miniſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel
reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad
ſeminarij contributionem, iuxta formam Conc.
Trid. *ſeſſ.23. de reform.cap.18. verſ. & hoſpitali-*
*bus,*ita à S.Concilij Trid. Congregatione deciſum
referunt, Zerol. *in praxi Episcop.p.1. verb.hoſpita-*
le, verſ.decimum dubium. Aloyſ.Ricc. *in deciſ.cu-*
ria Archiep.Neapol.deciſ.196.num. 6.7.& 8. p.4.
Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſcopi,p 3. alleg.77.*
32 *num.6.* Quod quidem non ſic procedet in hoſpi-
talibus, quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus
ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titu-
lum, commendam, ſeu adminiſtrationem. Cabed.
*Luſitan.deciſ 204 p.1.*Sebaſt.Cæſar.*d §.4. num.4.*
*propè finem,*Armendar.*in addit. ad recopil. legum*
Nauarra lib.4.tit.29.l 1 §.2.de hoſpital.n.13. vbi
33 *num.15.*etiam teſtatur reſolutum hoſpitale vnius
Diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt
alterius Diœceſis, teneri contribuere pro rata
fructuum beneficij annexi ſeminario, in qua ſi-
tum eſt beneficium, de quo latè Fuſc. *dict cap.16.*
num.10.

34 Hinc quoque prouenit quòd ſimoniæ materia
non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate
conſtructa fuerunt, & ſubinde nulla ratione re-
ligioſa ſunt effecta; è contrario autem ſimonia
committitur in iis, quæ eccleſiaſtica, vel religio-
ſa ſunt, quia conſtructa Prælati auctoritate, præ-
habita tamen diſtinctione, videlicet, quòd ſi pre-
tio dentur illa, quæ in titulum data ſunt, vel
aliquam habeant ſpiritualem adminiſtrationem,
tunc vera ſimonia committitur lege diuina pro-
hibita; ſi verò nullam habeant annexam ſpiritua-
lem, ſed tantùm temporale regimen circa curam in-
firmorum, & peregrinorum, tunc non ſunt ma-
teria ſimoniæ, ſiue hoſpitalia huiuſmodi commit-
tantur ad tempus, ſiue in perpetuum. nam admi-
niſtratio temporalis non eſt res ſpiritualis, ita S.
Antonin.*3 p.tit.11 cap.1.§.vlt.* Panorm. *in repet.*
cap. extirpanda,§. quia verò num. 55. de præbend.
Syluest.*de benefic.part.1.q.11.num.14.*Gam *Luſit.*
35 *deciſ.vlt. num.60.* Verùm etiam hoc caſu quando
eccleſiaſticum eſt hoſpitale, ſeu religioſum, ſimo-
niam committi lege canonica prohibitam, ex
reg.tex.*in cap.ſaluator 1.q.3.*quatenus officia om-
nia eccleſiaſtica vendi prohibet ſub ratione Si-
moniæ, concludunt Suar.*d.lib.4.de ſimon.cap.27.*
*n.11.cum ſeqq.*Bonac. *de ſimon.q.4.n.17.* Sebaſt.
Cæſ.*d.§.4.n.3.*
In beneficium autem conferri hoſpitalia omni- 36
nò prohibentur, id eſt, adminiſtratio, quæ
non debet in perpetuum dari; collatio verò be-
neficij eſt perpetua, vnde hoſpitalis adminiſtratio
committi dicitur, non conferri, Lotter. *d. lib. 3.*
q.6. num.46. vbi quòd ſimplex hoſpitale ſiue
prophanum ſit, ſiue eccleſiaſticum, non eſt ſubie-
ctum aliquod conferibile, ſed tantùm commiſ-
ſibile; & propterea Vrbanus V. Pontifex con-
ſtitutione lata omnes hoſpitalium collationes in
beneficium factas poſt Clementis V. conſtitutio-
nem hac de re in Viennen. Concil. editam, de
qua *in d.Clem.quia contigit,*caſſauit, & irritas fe-
cit. Poſtea Concil.Trid. *ſeſſ.25. de reform.cap.8.* 37
conſtituit ne adminiſtratio, ſeu gubernatio hu-
iuſmodi piorum locorum vni & eidem perſonæ
vltra triennium committatur, niſi aliter in fun-
datione loci cautum reperiatur, vt *in d.Clem.quia*
contigit.§.vt autem, Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1.*
*verb.hoſpitale n.8.*Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ part.*
*3.collect.1655.verſ.aduertendum.*Non enim debet
quiſquam adminiſtrationis, & prouentuum, quæ
pro neceſſitatibus pauperum ſunt inſtitutæ, do-
minus perpetuus conſtitui, *cap.2.in fine 1.q.7.* In 38
commendam verò poteſt hoſpitale conferri, quia
commendatarius non fit proprietarius, vt dice-
mus *lib.3.in c 7.de commendis;*præſertim verò vbi
commenda non habet adminiſtrationem anne-
xam, aut ſi per electionem à ſuperiore confirman-
dam eidem loco ſit de Rectore prouidendum, *d.*
Clem.quia contigit.§.vt autem.

Non poſſunt autem Rectores hoſpitalium præ- 39
fici religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ ha-
bent curam animarum annexam, aut ſunt mona-
ſterio ſubiecta; præfici verò poſſunt Clerici ſæ-
culares tanquam Rectores, & laici quoque. Om- 40
nes autem, præſertim ipſi hoſpitalarij, ſunt eli-
gendi, qui ſint viri prouidi, & boni teſtimonij,
quique ſciant, valint, & valeant loca ipſa, eorum-
que iura vtiliter regere, quia ad inſtar tutorum,
& curatorum inuentarium tenentur conficere, &
iuramentum præſtare, & annis ſingulis admini-
ſtrationum ſuarum iis, qui præſunt rationem, red-
dere compelluntur, Concil.Trident.*ſeſſ.22. de re-*
*form.c.9.*Et regulariter de omnibus locis piis Epi- 41
ſcopo eſſe reddendam rationem ab adminiſtrato-
ribus, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccle-
ſiaſtica, vel laicalia loca, dicit Matt. *de iuriſdict.*
p.2.cap.18.num.6.9.& 10. Armendar. *in addit.ad*
recopil.legum Nauarra lib.1.tit.18.l.7.de Epiſcopis
*num.88.*vbi, *num.79.* ſubdit hoſpitalium admini- 42
ſtratores debere Epiſcopo reddere rationem ad-
miniſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuile-
gio, & conſtitutione aliqua perſonis aliis ad offi-
cium electis ratio eſſet reddenda prædictæ admi-
niſtrationis, reddendam tamen Ordinario cum
interuentu dictorum electorum, & *ibidem verſ.*
item & adminiſtratores, atteſtatur fuiſſe deciſum 43
à Sacra Cong piorum locorum etiam exempto-
rum adminiſtratores nullam rationem reddentes
poſthac eam Epiſcopo reddere teneri, niſi aliis
reddere ſolitum fuerit, cùm illis tamen præſentia-
liter adhibendum eſſe Epiſcopum, qui quoties
in dicto actu ad rationem computatorum adhi-
betur, in condemnationem, vel abſolutionem vni-
cum votum habere. Et idem Armendar.*l.4 tit.29.*
*l.2.§.1.de hoſpitalibus n.5.*refert reſolutum Ordi- 44
narium

narium poſſe ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorumque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecùs expreſsè cautum ſit, & tunc curare debere, vt
45 quod ordinatum eſt obſeruetur. Et non ſolùm ſingulis annis, vt Concil. ſtatuit, ſed etiam pluries in anno rationes repeti poſſe, præcipuè quando Epiſcopo conſtiterit illas doloſe redditas, fuiſſe, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum reſtitutione reliquorum reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 134. *in 2. edit.* quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi tom.* 3. *alleg.* 5. *n.* 75.

46 Omnia autem hoſpitalia, & pia loca de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſolicitudini Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſita ſunt, *cap. de xenodochiis, de relig. domib.* Altamiran. *de Viſit. verb. etiam teſtamentorum n.* 22. Valeoznel. *conſ.* 58. *n.* 10. *tom.* 1 Lotter. *de re benefic. l.* 3. *q.* 6. *n.* 14. Quare Concil. Trid. *eadem ſeſſ.* 22. *de reform. c* 8. decreuit vt Epiſcopi ius habeant viſitandi hoſpitalia quæcumque, & eleemoſynas Montis pietatis, ſiue charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nominantur, etiamſi prædictorum locorum cura ad laicos pertineant, ſiue exempta ſint, aut priuilegia, & omnia quæ ad pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ipſi ex officio cognoſcere, & exequi poſſunt.

47 Quod quidem Concilij decretum *dict. cap* 8. quatenus concedit facultatem Epiſcopis viſitandi hoſpitalia, & cætera pia loca, non prohibet, quin & iudices eadem viſitare poſſint, ſi hoc eis aliàs legitimè competat, vt per Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 6. *de Viſitat. num.* 68.

48 Si in fundatione hoſpitalis ſit dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare, plures, quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol part.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 84. & teſtatur à S. Congreg deciſum Machado *d. docum.* 8. *n.* 8. & Armendar. *d. art.* 6. *de Viſit. n.* 66. & cenſuit Rot. *deciſ.* 53. *in princ. p.* 2. *recent.* vbi fuit dictum poſſe Epiſcopum viſitare, niſi aliter cautum ſit in inſtitutione.

49 Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale Principum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent; & habet exigendi rationem ab adminiſtratoribus ipſius hoſpitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex conſuetudine ratio reddenda eſt, vt refert Armendar. *d. tit.* 6. *de Viſitat. num* 67. Vnde colligitur non eſſe veram ſententiam, quam poſt alios ſequuntur Pariſ. *conſ* 34. *num.* 16. *lib.* 1. & Valaſc. *conſ.* 105. *n.* 51. dum putant Epiſcopum nullo modo poſſe viſitare hoſpitalia, quæ ſine ipſius auctoritate fuerunt erecta, nec in illis habere locum diſpoſitionem *cap.* 2. §. *deinde, de cenſib. lib* 6. Mouentur primò per tex. *in cap. ſopita* 14. *eodem tit.* qui tamen ad rem non facit; fortius adducitur text. *in c. vlt. eodem tit.* iuncta gloſ. quæ ex eo credit Epiſcopum non poſſe procurationem exigere, quia neque viſitare poterat; ſed nec textus ille bene adducitur; (quidquid aliter intelligat Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q.* 38. *n.* 8.) non enim agit de Oratoriis priuata ſolùm, ſed ipſius quoque auctoritate Ordinarij erectis; patet quia, vt textus habet, monachi interdum in eiſdem celebrant, quod ſaltem abſque Epiſcopi auctoritate nullus facere poterat, poſt alios Fuſc. *de Viſit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 6. Tandem conſiderant quòd cum priuata hoſpitalia (quæ quidem Oratoriis æquiparantur, & cum eiſdem à pari procedunt, vt per Abb. *cap. vlt.* & Fuſc. *d. cap.* 12. *n.* 6.) non ſint Epiſcopo ſubiecta neque lege Diœceſana, nec lege iuriſdictionis, & ideò in illis non habeant iura Epiſcopalia, ſit conſequens nullo modo poſſe ab illo viſitari. Verùm licèt huiuſmodi conſiderationem libenter agnoſcamus, quòd loca hæc priuata viſitari non poſſint ſimpliciter, & abſolute, neque quoad iura Epiſcopalia Epiſcopo ſubiiciantur, non inde ſequitur viſitari poſſe ſaltem quoad eum finem, ne indecenter tractentur, & vt voluntas defuncti adimpleatur; vt ſatis probat *Auth. de eccleſ. tit.* §. *ſi quis ædificationem, collat.* 9. quamuis Valaſc. *vbi ſup. n.* 55. ſolummodo hoc admittat in caſu negligentiæ, quando ſcilicet deputati ad adminiſtrationem negligentes ſunt in adimplenda voluntate inſtituentis, vel aliàs bona diſſipant.
50 In vita tamen illius, qui hoſpitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec eccleſiaſticus, nec ſæcularis ſe poterit intromittere, contra eius voluntatem. Card. *in Clem. quia contigit n.* 19. *de relig. domib.* Abb. *num. vltim. in fine in d. cap. ſopita,* & rem non habere dubium ex aliis affirmat Valaſc. *d. conſ* 105. *num.* 45. *verſ. adde,* ex vulgari ratione, quòd in re ſua quilibet eſt moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. mandati.*

Verùm hac in re omnis confusè loquuntur Doctores, & ideo, vt prædicta breui compendio recolligamus cum Stephan. VVeyms *de conſil.* 16. *n.* 23. tenendum eſt iſtam viſitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem competere Epiſcopo generaliter & in vniuerſum omni caſu, exceptis dumtaxat tribus. Vno quando hoſpitalia ſunt immediatè ſubiecta protectioni Regum, de quo ſupra *n.* 56. *cum ſeqq.* Secundò quando in ipſa fundatione per fundatores laicos ex conſenſu Epiſcopi, vel alterius ſuperioris eccleſiaſtici expreſsè cautum eſt ne Epiſcopus interueniat, aut ne teneantur adminiſtratores ſuis rationibus adhibere Epiſcopum, id enim poſtulant verba Concilij Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 9. *niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione expreſsè cautum ſit*; nam vt ſic expreſſum cauere poſſint fundatores, ex ſpeciali conſenſu Ordinarij permiſſum ipſis eſt ne cótingat laicos retrahi a fundationibus piorum locorum; eoque ſenſu interrogata S. Cong. *An ſtante prohibitione in fundatione hoſpitalis quod Ordinarius non poſſit ſe intromittere in illius viſitationem, nihilominus poſſit Ordinarius viſitare, cenſuit non poſſe*; debet interim talis qualitas fundationis probari per eum, qui eam allegat, quia in dubio auctoritas Epiſcopi cenſetur fundata ex diſpoſitione Concilij. Tertiò quandiu fundator laicus adhuc ſuperſtes eſt, & ſuæ fundationi auctoritatem Epiſcopi, vel alterius ſuperioris non adhibuit, nullæ quoque ſunt partes Epiſcopi vt adminiſtrationi hoſpitalis ſe ſe poſſit immiſcere; quia, in manu & arbitrio fundatoris permanet. Vnde in facto conſultus Thom. Noni. *conſ.* 61. *Duo ſunt*, reſpondit ex diſpoſitione Conciliaris decreti *ſeſſ.* 22. *de reform. c* 9 hoſpitale quod Mercatores Peruſini extruxerant abſque auctoritate Epiſcopi, non ſubiacere viſitationi Ordinarij, neque teneri illos adminiſtratores reddendis rationibus adhibere Epiſcopum: tum quia ſit adhuc priuatum, ſine licentia Ordinarij fundatum, cuius auctores cenſentur continuò viuere, eo quòd

collegium

collegium nunquam moriatur: tum quia Sy-
nodus Tridentina intelligitur etiam ſolummodo
remouiſſe conſuetudines,& priuilegia, quæ con-
tra Ordinarios erant introducta, non etiam im-
mutaſſe diſpoſitionem antiquorum Canonum;
tum denique,quia conſulta Sacra Cong. reſpon-
dit Ordinarium non habere auctoritatem viſi-
tandi hoſpitalia, aut Confraternitates, quæ à lai-
cis reguntur, niſi in caſibus à Iure communi ad-
miſſis,hoc eſt quæ vel eccleſiaſtica ſunt, vel fun-
datores ſuos non habent ſuperſtites. Et adhuc
Gabriel Pereira *d. c.17. n.10.* qui exiſtimauit ho-
ſpitale auctoritate laicorum fundatum eſſe pro-
phanum,licèt opera pia in eo exerceantur,fatetur
adhuc in his poſſe Epiſcopum ſe intromittere, vt
videat an Miſſæ, & alia opera pia adimpleantur,
defuncto ſcilicet iam primo ipſius hoſpitalis fun-
datore, & *num.13.* quærit an Epiſcopi poſſint ſe
intromittere in viſitandis hoſpitalibus, ſeu Con-
fraternitatibus in Eccleſiis Ordinum Militarium
conſtructis?

51 Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioan-
nis Dei non ſunt exempta à iuriſdictione Ordi-
narij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruan-
tiam. Sacra Congregat. *in Auellina* 12. *Ianuary*
1630.

52 Executiuò aduerſus adminiſtratores hoſpita-
lium condemnatos, ſiue ſoli Ordinario reddita
fuerit ratio, ſiue vnà cum aliis deputatis, ad
ipſum Ordinarium ſpectat, Armendar. *d. lib.4.
tit.29.l.1.§.2.de hoſpitalib. num.4.* vbi *n.*... ſubdit
53 Concil.Trid. *d. cap.*8. non habere locum extra
viſitationem in caſibus etiam in iure non con-
ceſſis, & *num.* 12. ait quòd cum Epiſcopi curare
debeant vt hoſpitalia à ſuis adminiſtratoribus
quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter
gubernentur, dubium non eſt quin illorum viſi-
tationem inſtituere debeant, vt per illam cogno-
ſcere poſſint, quæ facere debeant adminiſtrato-
res hoſpitalium. Et quod Epiſcopus animaduer-
54 tere poſſit in Rectorem hoſpitalium, leproſario-
rum,eleemoſynarum & xenodochiorum, qui ne-
gligunt,ſeu non verſantur, vt oportet,in admini-
ſtratione, non obſtante quacunque exemptione,
probat text.*in d.Clem. quia contigit*, & reſoluunt
Eraſm.à Cochier *de iuriſdictione Ordin. in exem-
ptis.p.2.quæſt.45.num.79.*Ego ipſe *d.p.3. alleg.75.
num.*12.

55 Et demùm quod Epiſcopus viſitare poſſit om-
nia hoſpitalia, & pia loca quocumque nomine
nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum, &
corrigere, ac reformare in caſibus à Iure conceſ-
ſis,ſcilicet ob negligentiam, vel dilapidationem
bonorum,tenet Mart.*de iuriſdict.p.2. cap.18.n.5.*
Armendar.*tit.de viſitat.n.74.*Ego ipſe *d. alleg.75.
num.*12.

56 Speciali fauore contra ordinarias regulas in
hac materia conſtitutum eſt, vt in hoſpitalibus,
& Confraternitatibus, quæ ſub immediata Re-
gum fuerint protectione, ſe non intromittant
Epiſcopi modo aliquo, nec eorum officiales, vt
expreſſit Concil.Trid *d.cap.*8.& notat Choppin.
*lib.2.monaſt.tit.num.5.*Azeued.*l.3.n.9.tit.14.lib.
4.noua recopil.*Mart.*de iuriſdict p.2.cap.18.num.2.*
Zipæ.*in analytica poſtremi iuris Eccleſ.enarrat.lib.
3.tit.de relig.domib.à num.*8.Perez de Lara *de anni-
verſar & Capell.lib.2.c.1. num.*49. Ordin. Regia
Luſit.*lib.1.tit.62.§42.* cuius meminit Cabed. *de
patron.regia corona cap.39.num.3 & c.42. num.5.*
Paul.Foſc.*de viſitat. lib.2. c.13. num.23.* Valaſc.
*conſil.105.num.61.*Valenzuel.*dict. conſ.58. n.12.*
Gabr.Pereira *de Manu Regia part.1.cap.17. n.22.*
Carlin.*controuerſ.forenſ.cap.65. num.1. cum ſeqq.*
vbi *num.5.*ſubdit non ſatis eſſe ſi protectioni Du-
cum ſubſint,Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.
2.lib.4.p.6.tit.7.docum.8.num.9.*Solorzan.*de Iure
Indiar.tom.2. lib.3. cap.3. num.* 59. Ratio autem
deducitur ex altitudine, & præeminentia Regiæ
dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri,
vt ait text.*in cap.vltim.in princip. verſ. nec aliquis,
de offic.deleg.in 6.*quam rationem ad notabiles, &
vſu frequentes quæſtiones exornant Lamberrio.
de iurepatron. art.11.quæſtionis 9.3.pars lib 1. Re-
buff.*in praxi part.3.Signatura à n.61.* Con.*pract.
cap.36.num.2.*plures, de quibus Cened.*ad Decre-
tal.collect.79.num.2.* tum quia Rex Hiſpaniæ, &
cæteri Catholicæ Reipub. ſupremi Principes 57
ſunt protectores decretorum ſacri Concilij Trid.
vt ex eo colligitur *ſeſſ.25. reformat cap 20.in fine,*
Modern.*de protect.regia part.1.cap 1.prel.2.n.73.*
Et cùm eodemmet Concil.*ſeſſ 25.de reformat.c.2.*
ſtatueretur, vt ipſum in Conciliis Prouinciali-
bus, Synodis, & Vniuerſitatibus reciperetur,
ideo in executionem talis decreti Carolus V. 58
Imperat. non ſolùm Hiſpaniæ vbi regnabat, ſed
Germaniæ vbi imperabat, & omni Orbe recipi
Concilium Trident. curauit, & in Auguſtano
Conuentu omnes Principes ſe ſubmittunt illi,
ex Laurent. Sorio *in comm. de Carolo V.an* 1547.
& 1548.*fol. mihi* 436. & Philippus II. prædicti 59
Caroli filius die 21. Iulij 1564. Regia mandata
expediuit, vt in vniuerſo Regno cuſtodirentur
decreta S. Concilij Trident. & Concilia Prouin-
cialia conuenire curauit, iuxta eiuſdem Concilij
diſpoſitionem, vt illud reciperent, prout atteſta-
tur Herrera *in hiſtoria eiuſdem Philippi II.lib.6.
cap.1. an.*1564. Fr Emman *quæſt.regular. tom.2.
quæſt.63.artic.19.*Bobadil.*in ſua polica lib.2.c.18.
num.*194. Valdeſ. *de dignitate Regum, regnorum-
que Hiſpania cap. 22.num.5.* Vnde Concilij Tri- 60
dent.defenſorem, & tutorem Regem noſtrum
Hiſpaniarum appellant, ad quem pro defenſione
contentorum in Trident. recurſum legitimum
interponi poſſe reſoluunt Suarez de Pace *in
practicar. tom.2. prel. vltim.* Bobadil. *dict. cap.*
18. *num.* 135. Flores de Mena *variar. lib.1.quæſt.*
4. *num.* 35. Videant ergo quantum iuſtiſſimè
hac, & aliis prærogatiuis potitur Rex noſter 61
Hiſpaniarum, & qualiter in eis manutendus
venit. Poterit tamen Epiſcopus in dictis hoſpi-
talibus viſitare diuinum cultum, & ornamen-
ta, vt per Gabr. Pereira *de manu regia part.* 2.
cap. 17. *num.*12. Dianam *reſolut. moral. part.* 1.
*tractat.*2. *reſolut.* 100. & reſpondet Gabr. Pereira
decretum Concilij *in dict. cap.*8. procedere circa
opera, quæ in illis locis exercentur, & circa pe-
tendas rationes eorum, quæ ibi expenduntur,
non autem de viſitatione circa cultum diuinum,
quæ ad Epiſcopos neceſſariò & priuatiuè ſpe-
ctat.

In hac tamen Concilij Tridentin. exce- 62
ptione non continentur omnia hoſpitalia ſi-
ta in prouinciis, & ditionibus cuiuſque
Regni; ſed illa tantùm, quæ expreſsè re-
cipiuntur ſub immediata Regum protectio-
ne, vt reſponderant Illuſtriſſimi Patres S. Con-
cilij Tridentin. interpretes, teſte Marta *dict.
cap.*18. *num.* 4. & Armendar. *dict. tit.6. de vi-
ſit. num.* 71. Et ideò ſi Epiſcopo hoſpitale aliquod
viſitare volenti opponatur exceptio quòd ſub

immediata Regum protectione exiſtat, non ad ſæcularem iudicem, ſed ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitionem, & definitionem pertinere atteſtatur ab eiſdem Illuſtriſſimis Patribus deciſum. Idem Mart *d.c.18.n.5.* Armend. *d.tit.6. de viſitat.n.72.* Ego ipſe *d.p.3.alleg.75.n.20.* refert me citato Ciarlin. *d.c.65.n.4.*

64 Statuit præterea idem Concil. Trident. *eadem ſeſſ.25. de reformat. cap.8.* vt ſi deficiant perſonæ, quæ in hoſpitali curari debent; vel perpetuæ quandoque reperiantur, ne fructus illorum locorum depereant, vel in non pios vſus conſumantur, in alium pium vſum, qui eiuſdem loci inſtitutionis ſit proximior, ac pro loco, & tempore vtilior, conuertantur cum iudicio Ordinarij, niſi aliter ſit in eius fundatione diſpoſitum, quod officio ipſius Ordinarij erit obſeruandum.

65 Eſt poſtremò notandum illud, quod monet Trid. Concil. *eod. c.8.* vt ſcilicet non ſolùm, qui hoſpitalia, & alia pia loca quocumque titulo obtinent, impoſitum illis onus, officiumve adminiſtrent, atque hoſpitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta *dict. Clem. quia contigit*, verùm etiam quæcumque beneficia eccleſiaſtica obtinentes moneri, vt hoſpitalitatis officium à ſanctis Patribus *Geneſ. 18.* frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè benignéque exercere aſſueſcant, præcipuè verò Epiſcopus, docet Apoſtolus *1. ad Timoth. 3. & ad Tit. 1.* hoſpitales eſſe oportere, quod ad Religioſos, vt colligitur ex *cap. decimas, verſ. commum vita 16.q.1.* & cæteros quoque Clericos extendendum ſacri Canones cenſuerunt. per *tot. 42. diſt.* De hoſpitalitate laudanda, complectenda & amanda congerunt plura Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi part. 11. conſ. 46.* Coſm. *in pragm. ſanct. in proœm. §. nam Eccleſiarum in gloſſ. hoſpitalitas §.36.* Chopin *de ſacra polit. l.3. tit.5. à princ.* Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad ſum. diſt. 42. n.15. pag. 315.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi p.1. tit.3. gl. 9. verb. hoſpitalem.*

66 De Confraternitatibus, quæ inter religioſa, & pia loca ſolent connumerari, vt aliquid in ſpecie dicamus, circa earum nomen, & inſtitutionem prænotare oportet, Budæum *in prioribus annot. ad Pandectas ſub tit. de officio quæſtoris pag. 4.* nominis etymologiam deducere à Græco φράτριαι, quas apud Ariſtot. interpretatur eſſe Conuentus quoſdam hominum quaſi pagos propria ſibi ſacra communiter habentium ab eo dictas quod communi puteo vterentur, quia Græcè φρέατιον dicitur, indeque concluditur confratriam dici quaſi communem religionem. Verùm hanc nominis deductionem reliqui Nouitiores improbarunt; in primis enim Rebuff. *tom. 2. ad leges Galliæ tit. de Confratriis, in princip. à num. 10.* ſcribit à Græco φρέαρ, id eſt, puteo ſed longè petita videtur, cum proprior ſeu vicinior ſit etymologia à Latinis nominibus, frater, & fraternitas, quaſi ſocietas, & ſimul fraternitas ad vnum cultum; quia omnes fiunt vnum corpus in Chriſto, iuxta text. *in cap. ad menſam, in princ. 12. q. 3.* At Cou. *in cap. officij, in fine, de teſtam.* ait non damnare ſe hanc deductionem, ſed opinari potius dici, quia fraternitas dicitur Chriſtianorum collegium apud Cyprian. Hieronym. Ambroſ. & Tertul. quos ibi refert. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.1. c.54. à num. 4.* Azeued. *l.3. à princip. tit. 14. lib. 8. nouæ recopil.* confirmantes ex *l. verum ff. pro ſocio*, vbi ſocij dicuntur habere inter ſe ius fraternitatis, & monachi, qui eodem viuunt collegio, eandemque regulam profitentur, Fratres dicuntur. Sed ſi aduertamus vtraque illa etymologia, neceſſaria eſt, ſi ad duo diuerſa referatur; ſi enim agamus de nomine Confratres, & confraternitas, Latinum eſſe concedendum eſt, & naſci ex illis dictionibus con & frater, quaſi ſimul vllum habeant ius fraternitatis: ſi autem agamus de nomine Confratriæ, quod magis accedit ad noſtrum Luſitanum *Confrarias*, & Gallicum *Confrairies*, & Hiſpanicum *Confrairias*, non longè petitum eſt à verbo Græco φρατρίζω, quare nus ſignificat communem religionem, diuinumque cultum, ſed potiùs maximè conuenit, tam ipſa notatio nominis, & vocis ſonus; quam ipſius rei ſignificatæ proprietas.

Ex quibus quamuis ſynonyma videantur, eandem habere ſignificationem tria illa nomina, Collegium, corpus, & Confraternitas, diuerſa tamen duo priora oſtendit particula, &, qua vtitur *rub. ff. de colleg. & corpor. illic.* iuxta doctrinam gloſ. *in rub. ff. de iuris, & facti ignor.* Quare in tia diſtinguendis laborant Doctores; ſed reiecta explicatione gloſ. *in eadem rub. verb. corporibus*, & reſolutione Nau. *conſ. 3. num 2. de foro compet.* exiſtimantis nullam inter hæc dari differentiam, meliùs explicabimus cum Petr. Greg. *Syntagm. Iuris lib. 15. c.32. n.4.* Decian. *tract. crimin. lib.7. c.20. n.1.* differre vt genus, & ſpecies: corpora enim dicuntur omnes Societates, & Collegia, Vniuerſitates, patrimonia, & hæreditates; Collegium verò non dicuntur niſi de hominum vniuerſitate: Confraternitas autem, prout videmus in vſu, dicitur propriè de congregatione plurium perſonarum Religionis, ſeu deuotionis cauſa, vt circa nomen φράτρια ſuprà aduertimus.

68 Non defuere tamen qui Confraternitatum, ſeu Confrariarum vſum omninò damnârunt; ea ratione, quam ponit Budæ. *citato loco*, quia potius epulones, ſeu coëpulones dici poſſunt, quia plerumque epulandi magis quàm diuini cultus gratia conueniunt, more Gentilium, ideoque lege Franciæ omninò improbari referunt Rebuff. *d. loco*, & Duaren. *tit. de hæredib. inſtit. cap. 2. verſ. alia quæſtio*, quod meliùs, latéque proſequitur Petr. Greg. *de Republic. lib. 13. c.5. à princ.* atque etiam legibus Hiſpaniæ, vt in *l.3. tit. 14. lib. 8. nouæ recop.* vbi Azeued. *à num 9.* & Perez *ad l.2. tit. 55. lib. 8. Ordin.* & ipſo Iure communi confirmari videtur *in l.1. in princ. ff. de colleg. illic.* vbi mandatis Principum præcipitur Præſidibus, prouinciarum ne patiantur eſſe Collegia illicita, quæ ſodalitia vocat, quo nomine Confraternitates comprehendi videntur. Sed audiendi non ſunt, quia ab hac 69 prohibitione generaliter excipiuntur Collegia, quæ Principis, aut Senatuſconſulti auctoritate fuerint approbata, vt probat text. *in l.3. in verſ. in ſumma ff. illo tit.* vbi Bart. & Duar. atque alij communiter annotarunt, & ex Regis Tarquini lege explicat Briſſon. *antiquit. lib.1. c.14.* Cuiac. *lib.7. obſeru. 5.* Petr. Greg. *d. lib. 15. c.32. n.10.* Decian. *d. c.20. à n.3.* Mynſing. *cent. 6. obſeru. 2. n. 2.* Aniles *ad c. 2. Prætorum verb. Confœderatio à princ. & n.10.* Nau. *d. conſ. 3. à n.3.* Menoch. *de arbitr. cent. 6. caſu 597. à princip.*

Vnde ceſſat labor ſcribentium de intellectu 70 text. *in d. l.1.* dum generaliter videtur improbare omnia Collegia, ſodalitia (alij enim mendoſam aſſerunt eſſe litteram; alij ſola Collegia ibi improbari,

Digitized by Google

bati quæ ob comeſſationes, & conuiuia ſunt inſti-
tuta, ſodalitia *ibi* appellari; vt proſequitur Cotta
in memorabil. verb. Collegia. Sed facile eſt intelli-
gere per viam regulæ de omnibus Collegiis,
quæ à Principe, vel Senatuſconſulto non ſunt
71 approbata, iuxta *d. l. 3. verſ. in ſumma.* Inde etiam
Conuenticula appellantur Congregationes plu-
rium perſonarum ſine legitimi Superioris aucto-
ritate *in cap. multis, in princip. 16. diſt.* notant om-
nes *in l. conuenticula C. de Epiſcop. & cleric.* Bald.
in cap. 1. §. conuenticula, per textum *ibi num. 5. de
pace iuram. firmāda, in vſibus feud.* vbi Afflict. *n.* 23
Decian. *d. cap.* 20. *à num.* 17. Matta *de iuriſdict. p.* 2.
cap. 23. *à num.* 1. Ad hanc etiam ſpeciem pertinent
72 monopolia; quando plures, vel omnes alicuius
ciuitatis mercatores coeunt, vt merces non ven-
dantur niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam
bono publico contraria improbat text. *in l. 1. C.
de monopol.* & latè explicant Ferrand. *in iuris par-
tes lib. 2. cap.* 64. Decian. *d. lib.* 7. *cap.* 21. & poſt Fr.
Ludou. Lop *in inſtructor. negotiantium lib. 1. c.* 42.
ac alios Azeued. *l. 4. tit. 14. lib. 8. noua recop.* Me-
noch. *de arbitr. caſu* 569.

73 Porrò inter Collegia non prohibita, ſed magis
lege permiſſa primum ac principalem locum ob-
tinent ea, quæ religionis, & pietatis cauſa inſti-
tuuntur; vt expreſsè ad limitationem regulæ
præcedentis negatiuæ text. *in d. l. 1. verſ. ſed religio-
nis,* ex quo Abb. *in cap. 1. in fine, de elect.* genera-
lem regulam deducit quòd omne Collegium eſt
approbatum à iure, quales eſſe inquit Confrater-
nitates inſtitutas pro alendis pauperibus, pro ma-
ritandis puellis, aut ſimili, quod etiam reſoluit
idem Abb. *conſ.* 32. *n.* 104. *vol.* 1. Felin. *in cap. acce-
dentes à n. 1. de praſcript.* & poſt eum Rebuff. *d. loco,*
& pleniè Azeued. *d. l. 3. à pr.* Nau. *d. conſ.* 3. *n.* 3.
Decian. *d. cap.* 20. *n.* 7. Verùm & iſtas Confratrias
74 religionis, & pietatis inſtitutas licitè inſtitui non
poſſe, niſi priùs à Principe, aut alio legitimo Su-
periore earum ſtatuta examinentur, & approben-
tur, prudenter legibus Caſtellæ conſtitutum eſt
in d. l. 3. tit. 14. lib. 8. nouæ recopil. vbi latè proſequi-
tur Azeued. *à num.* 21. & ante eum Auiles *vbi
ſup. num.* 10 Decian. *d. cap.* 20. *n.* 15. Gutier. *canon.
lib. 1. cap. 35. num. 1. in fine,* Matt. *d. p. 2. c. 23. à num.*
18. & 24. propter periculum, quod ex huiuſmodi
Confraternitatibus ſub ſpecie religionis inſtitutis
in Reip. damnum poſſe ſuboriri experientia ipſa
compertum eſt, vt longo diſcurſu proſequitur
tradens modos, quibus Confraternitatum abuſus
poſſint reformari, Petr. Greg. *d. libr. 13. de Re-
publ. cap.* 3. atque ita vſu obſeruari in omnes
Confraternitates etiam intuitu Religionis inſti-
tutæ approbentur ab Epiſcopo vel alio Superiore
atteſtantur Decian. & Azeued. *citatis locis,* in
tantum quòd quærente Epiſcopo Chien. in India
75 occidentali, an Clericis Societatis IESV, necnon
Regularibus ordinis S. Dominici nouas Chriſti fi-
delium ſæcularium Confraternitates, ſeu Con-
gregationes cum vſu ſacrorum abſque loci Ordi-
narij licentia erigere liceret? S. Congr. Cardi-
nalium negotiis Epiſcoporum & Regularium
præpoſita Illuſtriſſimo Philonardo referente non
licuiſſe neque licere cenſuit, *ſub die 6. Decembris*
1616. Eſt enim ad hoc conſtitutio Clementis
76 VIII. publica Romæ *die* 24. *Decembris* 1604.
quàm refert Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. c. 3.
ſub num.* 33. expreſsè diſponens vt Confraternita-
tes non ſint erigendæ, niſi de conſenſu Ordinarij
loci, & quòd ſtatuta confratrum ab Ordinario
examinari, approbari, & corrigi poſſint. Et poſt-
modum S. Ris. Cong. *in vna Elboren. 7. Octobris* 77
1617. cenſuit quòd Confraternitates erigere, &
ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito vel incon-
ſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè, quoad
alios ſpectat. Ex quibus apparet tutam non eſſe re-
ſolutionem, quàm multis comprobare latè niti-
tur Menoch. *conſ.* 28. *à num.* 12. dum poſt Crauet.
conſ. 4. reſoluit licitas eſſe ſine Superioris aucto-
ritate Congregationes, quæ fiunt ob aliquem li-
citum finem. Et hæc de nomine & inſtitutione
Confraternitatum breuiter prænotare ſatis ſit.

Nunc verò eſt aduertendum de duobus poſſe 78
dubitari. Primò, an huiuſmodi Confraternitates
tam quoad res, quàm quoad perſonas, Eccleſia-
ſticæ, ſeu Religioſæ cenſendæ ſint? Secundò an
ſaltem vt piæ, priuilegijs gaudeant piæ cauſæ?
Diſtinctione maximè opus eſt ad reſolutionē plu-
rium quæſtionum, in quibus nonnulli fruſtra &
miſerè contorquentur, differentiam non ſatis
percipientes, & vtrumque confundentes, vt con-
ſtat ex Gutier. *d. cap.* 35. *per tot.* Gabr. *commun. lib.
6. tit. de pia cauſa, concl.* 1. Fuſch. *de viſitat. lib. 2. c.*
14. *à n.* 5. Matt. *de iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſu* 113. *n.* 7.
Aloyſ. Ricc. *var. reſol. p. 3. reſol.* 145. Nouar. *in pra-
xi elect. fori ſect. 1. q.* 42. *à n.* 3. Ceuall. *de cognit. per
viam viol. p. 2. q.* 31. *in princ.* Felician. de Vega *in
relect. ad cap. cum ſit generale* 8. *à n.* 49. *de foro comp.*
& alijs ſtatim referendis. Quare circa vtrumque
articulum ſic ſubdiſtinguere oportet. Aut enim
inſtitutæ ſunt abſque Epiſcopi auctoritate, & cer-
tum eſt minimè Eccleſiaſticas, aut religioſas eſſe
cenſendas: ratio facilis eſt, quia hanc qualitatem,
vt Eccleſiaſticæ, ſeu Religioſæ fiant, ſecundùm
Ius Canonicum tribuere non poſſunt priuati abſ-
que Prælati auctoritate, vt per tex. *in c. ad hæc, de
relig. domib.* notant ibi Doctores communiter, &
alij, de quibus Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ.* 5.
num 38. *cum ſeqq.* & præter ſtatim referendos Va-
laſc. *conſ.* 105. *n.* 7. Perez de Lara, *de Capellan.
lib. 2. c. 5. à n.* 5. vbi longam faciens diſtinctionem
plurium caſuum, illum omittit quando tractatur
de bonis relictis Confraternitati fundatæ auctori-
tate Epiſcopi; ſed ex iis quæ ibi reſoluit, iuncto
num. 15. *in fine,* videtur ſupponere religioſa eſſe,
vt ſtatim oſtendimus. Pias tamen non eſſe aſſe-
runt nonnulli, quando auctoritate Epiſcopi inſti-
tutæ non ſunt. Sed contrarium fateri oportet;
cùm enim opera pietatis ibi exerceantur, piis cau-
ſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctori-
tas deficeret, vt de hoſpitalibus ſine ea inſtitutis
expreſsè reſoluit Paul. de Caſtro *conſ.* 167. *ad fin.
vol.* 2. Abb. *in cap. de xenodochiis n. 3. de relig.
dom.* Roman. *conſ.* 477. *n.* 2. & poſt Bald. Anch. &
alios, quos refert Tiraq. *in præfat. pia cauſa, pag.* 2.
verſ. item relictum hoſpitalibus, iuncto *verſ. ſed alij
indiſtinctè,* & poſt Felin. Selu. & plures alios, Ga-
br. *d. tit. de pia cauſa, concl. 2. n. 2. verſ. contrarium,*
Bobadil. *in ſua politica 2. lib. 2. cap.* 18. *n.* 228. *iun-
cta lit. C.* Card. Tuſch. *tom. 4. lit. H, concl.* 158. &
concluſ. 163. *num.* 2. & 4 & *tom. 6. lit. P, concl.* 338.
Caſtill. *lib. 1. de vſufructu. c.* 54. *n.* 24. plures per
Nic. Gare *de benefic. p. 5. cap. 1. n.* 606. in terminis
Confraternitatum Benedict. Ægid. *in repet. l. 1. C.
de ſacroſ. Eccleſ. part. 1. in initio num.* 54. vbi hanc
rem dubio carere affirmat, cùm conſtet tales Con-
fraternitates nihil aliud quàm diuini numinis
cultum & honorem (in quo vera pietas conſi-
ſtit) tam in ſuis Sanctis, quàm in operibus
charitatis erga proximos proſpicere, intendere,

& exercere: vbi plura de Confraternitate ſanctæ Miſericordiæ in omnibus Portugaliæ ciuitatibus, & omnibus ferè illius oppidis erecta & fundata. Rot. *deciſ.* 373. *num.* 8. *part.* 2. *recentior. & coram Coccin. deciſ.* 210. latè Antonin. Ricciul. *eccleſ. lucubrat. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 13. *cum ſeqq.* vbi probat.

79 Ex quibus planè colligitur, quòd licèt nonnulli, quos refert Gabr. *dict. concluſ.* 2. *in fine*; & *concluſ.* 1. *num.* 17. & Regens de Ponte *conſil.* 28. *lib.* 1. voluerint relicta piis cauſis ſolui non poſſe hoſpitalibus, & Confratriis inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate; longè verius eſt contrarium, vt tenent Tiraq. proximè citatus, Valaſc. *dict. conſil.* 105. *num.* 38 Benedict. Ægid. *dict. loco n.* 55. & Ricciul. *citato cap.* 11. *num.* 13. addens quòd Doctores aſſerentes Confraternitates laicorum non eſſe loca pia, debent intelligi de Confraternitatibus quæ conſiſtunt in ſimplici collegio perſonarum citra auctoritatem Ordinarij, vel exercitiorum operis pij.

Interueniente autem Epiſcopi approbatione de multis poſſumus dubitare, vel de ipſis Confratriis an ſint Eccleſiaſticæ, & de foro Eccleſiæ, ſi corpus ipſum Confraternitatis conueniatur. Vel de rebus ad ipſos ſpectantibus ſubiaceant eccleſiaſticæ, an verò ſæculari poteſtati, vel de perſonis ſingularibus ipſorum Confratrum.

80 Si de ipſis Confraternitatum corporibus agamus, aut quæritur an ſint loca religioſa, & locorum religioſorum gaudeant priuilegiis. Vel vtrùm piis cauſis debeant annumerari? Circa primum diſtinguendum eſt vtrùm habeant hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanili, & Altaribus; & religioſa eſſe loca concedendum eſt: aut non habent hoſpitale, nec Eccleſiam; & negatiuè reſpondemus; ex ea ratione, quia quando hoſpitale, vel Eccleſiam non habent, rationem collegij, & fictæ perſonæ vicem ſuſtinent, vt latiſſimo diſcurſu comprobat Mart. *de iuriſdict. p.* 4. *caſu* 113. *num.* 7. vſque ad *num.* 17. licèt perperam confundat, cum hac conſideratione quòd loca pia non ſunt, quæ diuerſa eſt ab illo, quòd fauore piæ cauſæ non gaudeant contra proximè reſoluta, quamuis pia eſſe loca contendant multi, quos refert Gabr. *d. concl.* 1. *num.* 5. à quibus recedit cum

81 aliis *num.* 9. Quoad ſecundum igitur quòd Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ ſint, & Eccleſiaſticæ, itant ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio, probatur ex *d. cap. de xenodochiis*, iuncto *cap. ad hæc*, & tenet Nicol. Garc. *de beneficiis*, *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 605. iuncto argumento de loco ad rem, ſeu ad perſonas, de quo *in l.* 1. *§. Officium ff. ne quis in loco*, cum aliis citatis per me *in tract. de locis communib. argument. iuris loco* 65. *n.* 1. ſi enim auctoritas Epiſcopi facit loca religioſa, & de foro Eccleſiæ, nulla ratio diuerſitatis aſſignari poteſt. quare Collegia ipſa perſonarum ex auctoritate ſummi Pontif. aut Epiſcoporum inſtituta non pertineant ad forum ipſius Eccleſiæ. Non obſtat recepta diſtinctio *in l. vlt. num.* 15. *ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloſſ. pen. in cap.* 1. *de locato*, recepta per Cou. *practic. c.* 34. *n.* 1. *ad med.* & alios, quos refert & explicat Decian. *tract. crimin. lib* 4. *cap* 9. *num.* 41. *cum ſeqq.* & de quibus Azeued. *l.* 10. *num.* 25. *tit.* 1. *lib.* 6. *noua recopil.* dum reſoluunt quòd ſi Collegium vt Collegium conueniatur, inſpici debet, an maior pars ſit Clericorum, quia hoc ad eccleſiaſticum pertinet iudicium; ad ſæculare verò ſi maior pars ſit laicorum. nam ſi diſtinctio vera eſt (dubitat enim de ea Decian. *vbi proximè*) debet intelligi de Collegiis omnino profanis, vt in Vniuerſitatibus ſtudiorum, de quibus nominatim agunt, non ita tamen adaptatur Collegiis Epiſcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt bene explicat Azeued. *d. l.* 10. *n* 27. *cum ſeqq.*

Si verò agimus de rebus ad ipſas Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas ſpectantibus, vt eccleſiaſticas cenſendas eſſe verius eſt, & conſequenter ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus alienari non poſſe, vt poſt Menoch. Lambert. & Sfort. comprobat Gutier. *d. cap.* 35. *num.* 23. & abſque difficultate verum eſt quando Confraternitates alicui Eccleſiæ, Capellæ, ſeu Altari vnitæ, ſeu affixæ ſunt, vt frequentiſſimo vſu receptū videmus. Ratio verò ex dictis facilis eſt, quia huiuſmodi Confratriæ eccleſiaſticæ ſunt, propter accedentem Epiſcopi auctoritatem, ac ſubinde de foro Eccleſiæ fiunt res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccleſ.* reſoluit Carol. de Graſſ. *dict. effectu* 1. *num.* 121. Lotter. *d. lib.* 2 *cap.* 10. *num.* 52. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 66. *num.* 2. & *reſol.* 203. *num.* 1. latè Mots *deciſ.* 58. *num.* 19 & 21. *cum ſeqq.* Ricciul. *dict. lib.* 4. *cap.* 12. *num* 22. quicquid dicat Capic. Latro *deciſ.* 95. 82

Si autem de perſonis agamus ipſorum Confratrum, cum ſupponamus nec ſe, nec ſua religioni in totum tradidiſſe, ſed merè laicos remanere, certum eſſe debet quòd de foro Eccleſiæ non efficiuntur, ſed coram ſæculari iudice ſunt conueniendi in ciuilibus & criminalibus, ſi cauſæ ſpirituales non ſint; vt notat expreſsè Paul. de Caſtro *in l. collegium, num.* 3. *C. de hered. inſtit.* & *in l. cum ſenatus, num.* 2. & 3. *ff de rebus dub.* vbi Socin. *n.* 10. Abb. *conſ.* 31. *n.* 2. *part.* 1. Valaſc. *d. conſ.* 105. *n.* 31. Perez de Lara *d. cap.* 1. *à num.* 7. & poſt Corn. Pariſ. & alios, Mart. *dict. part.* 4. *caſu* 113. *n.* 13 & h[illegible] Azeued. *d. l.* 10. *num.* 26. Mart. Mota *deciſ.* 58. *n.* 9. *cum ſeqq.* Rot. *in Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo* 22. *Maij* 1623. *coram Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, impreſſa per Alphonſ. de Leone *de officio Capellani part.* 1. *q.* 4. *num.* 10. & 11. Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 1. *num.* 121. latè Ricciul. *eccleſiaſt. lucub. lib.* 4 *c.* 12. *à princip.* Ratióque differentiæ inter bona, & perſonas, ea eſt, quia bona efficiuntur ipſius Confraternitatis, & in eam tranſeunt, eique vniuntur, & incorporantur; & ideò tanquam connexa, & adhærentia rei piæ, ſeu religioſæ, religioſa etiam efficiuntur, iuxta reg. text. *in cap. quanto, de iudic.* cum ſimilibus. At verò perſonæ nullam faciunt, vt ſupponimus, ſui, aut ſuorum traditionem, ſed potiùs in ſæculo puri laici manent, ſicut priùs, ſolámque eleemoſynam paruam vnius denarij præſtant, vt fructum ſpiritualem bonorum operum Confraternitatis participent, vel priuilegio eccleſiaſticæ ſepulturæ interdicti tempore, vt benè expedit text. *in cap. vt priuilegia, verſ. ſuos quoque, de priuileg.* & conſequenter ratio quæ efficit vt bona, ſeu loca pia, aut eccleſiaſtica cenſeantur, apertè deficit, vt in perſonis idem debeat iudicari. 83

Dixi, *ſi cauſæ ſpirituales non ſint*, quia certum eſt harum cognitionem priuatiuè ad ſolos Eccleſiaſticos iudices pertinere, iuxta regulam text. *in c. benè quidem* 96. *diſt.* & *in c.* 2. & *in c. quanto, de iudic.* & in eiſdem terminis Confraternitatum 84

notant

Digitized by Google

notant Rebuff. *in tract. in quib. cauſis ſeculares iudices,&c.num.*81.& poſt Salaz.Bobadil. *d.n.*128. Azeued.*d.l.*10.*num.*26.Nau.*d.conſ.*3.*num.*5.& 6. *de foro comp.* atque etiam Mart. *d.caſu* 113.*n.*10.

85 Exemplum proponentes ſi agatur de recipiendis, vel excludendis confratribus, quia tunc primum iudicium ſpectat ad Rectorem Confraternitatis, à quo datur recurſus ad iudicem eccleſiaſticum, Gutier. *Canon.quæſt.lib.*1.*c.*35.*num* 24 Lotter.*de re benefic.lib.*2.*q.*10.*num.*52.Ricciul. *d.lib.*4 *c.*12. *n.* 4. Idem reſpectu ordinationis, & correctionis ſtatutorum, quia hoc pertinet ad Epiſcopum, Ricciul. *d.c.*12.*n.*7. Idem vbi agitur contra Confratres pro delicto admiſſo in rebus ſpiritualibus, Steph.Grat.*diſcept.*517.*n.*5. Lotter. *de re benefic. lib.*2.*q.*10.*n.*52.Marcel.Vulpe *in praxi c.*11.*n.*10. Ricciul.*d.c.*12.*n.*6. Idē ſi controuerſia ſit de præcedentia in proceſſionibus publicis, cùm enim materia hæc vel ſpiritualis ſit, vel ſaltem ſpiritualibus annexa, meritò ipſius cognitio ad Epiſcopos pertinet, per Concil.Trid.*ſeſſ.*25.*de Regularib. cap.*13. & plenius per Conſt.13.Gregorij XIII. quamuis enim ad Tridentini auctoritatem quis poſſet reſpondere ſolum agere de controuerſiis inter Eccleſiaſticas perſonas, quæ ſubinde non ratione materiæ, ſed perſonarum ad forum trahuntur eccleſiaſticum, quo fortaſſis fundamento in hoc puncto controuerſiarum de præcedentiis ſenſiſſe videtur Bobadil dum securè ſcribit Prætoris officium eſſe, ſedulò, & diligenter componere hæc dubia de præcedentiis Confratrum laicorum in proceſſionibus, & turbantes poſſeſſionem in carcerem mittere, vel aliàs, prout opus fuerit, coërcere: reſpondebimus tamen apertiſſimè prædictam Gregorij XIII. Conſtitutionem poteſtatem hanc demandare Epiſcopis, non ſolùm inter Religioſos, & alias Eccleſiaſticas perſonas, ſed etiam inter laicos confratres. Quod verò Bobadil. teſtatur praxi receptum non negamus, ſi modò intelligamus Prætores illud agere non per modum ſuæ iuriſdictionis, quaſi ad eam pertineat ea dubia decidere, ſed quatenus tenentur ex ipſis diuinis, Canonicis, atque etiam ciuilibus legibus partes ſuas interponere, ne qua moleſtia, vis, aut perturbatio rebus ſacris, & diuinis Officiis, aliiſque actibus diuinum cultum concernentibus inferatur, propter innatum illum ordinem, quem temporalis poteſtas ad ſpiritualia habere noſcitur, iuxta reg. *cap. quoniam* 10. *diſtinct.* text. optim. *in Extrauag. Vnam ſanctam, verſ. oportet autem, de maior. & obedien.*

86 Ex quibus primò infertur reſolutio illius controuerſæ quæſtionis, an Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum ſit laicale, vel eccleſiaſticum? Et eſſe laicale, ſi Confratres non induantur, aut diſtinguantur aliquo ſigno religionis, & beneficium eſſet à laico fundatum, & de bonis profanis, tenent Felin. *in tract. quando littera Apoſtol. limit.*4.*verſ.induxit etiam dictam deciſionē*, Roch. *de iurepatron.verb.ius, num.*18.*q.*3. Gambar.*de poteſt.legati in conferendo, num.*414. Fuſc *de Viſitat. lib.*2.*cap.*14 *num* 11.*ad finem*, Cou.*pract.cap* 36. *num* 8.Azeued. *l.*1. *num.*6.*tit.*4.*lib.*1.*noua recopil.* Zerol *in praxi Epiſcop.part.*1.*verb.iuſpatronatus, verſ.*33.Azor.*inſtit.moral.part* 2. *lib.* 5. & *canon. quæſt lib.*1.*q.*22.*n.*11.& fuit hic articulus diligenter examinatus per Rot. *in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo* 21. *Maij* 1623. *coram Reuerēdiſſ.D.meo Coccino Decano,& in ead.*6.*Febr.* 1628. *coram R.P.D. Duran.* inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.*130.late Ricciul.*eccleſ.lucubr. lib.*4.*cap* 13. Et licèt Felin.Roch. & Cou.*vbi ſupra*, & eadem Rot.*deciſ.*574.*part.*1.*diuerſ.*hoc in ſum. tenuerint, quamuis Confraternitates huiuſmodi pietatis cauſa inſtitutæ adhæreant, & ſint affixæ alicui Eccleſiæ. Ego tamen contrarium ſentio in his terminis, ex quo tunc iuſpatronatus non deſumit qualitatem ab ipſis perſonis, ex quibus Confraternitas conflatur, ſed ſpectatur Eccleſia, cui hæret Confraternitas ſi id aliquibus coniecturis deprehendi poſſit, vt bene reſoluunt Lambert.*de iurepatron.p.* *lib.*1.*q.*1 *art.*10.*num.*4 & 5. Nicol Garc.*de benefic part.*5.*cap.*1. *n* 65. & ideo vbi iuſpatronatus non ſpectat ad Confraternitatem ipſam, nec ad illius Confratres, ſed ſolùm ad Præſidentes, qui ſemper laici ſunt, ipſique Præſidentes præſentant, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, tunc cùm in hoc caſu ſpectetur perſona ipſorum Præſidentium, non autem locus, cui præſunt, erit dubio procul huiuſmodi iuſpatronatus laicale, vt non ſemel cenſuit Rot.& ſignanter *in d. dec.*574.*n.*7.& *p.*7. *recent.* & *in Vulterana Capellaniæ* 7. *Maij* 1608. *coram Card. Lancellot. iun.* & *in d. Romana beneficiatus S.Laurentij in Damaſo, tam coram Reuerendiſſimo D.meo Decano, quàm coram Reuerendiſſimo P.D.Duran.* & *in Bergomen.Capellaniæ* 18. *Maij* 1629. *coram R.P.D. Merlino, in prima.*

Secundò infertur reſolutio alterius quæſtionis, 87
an ſuſpicio vſurpationis cadat in iurepatronatus ſpectante ad Confraternitatem, ita vt requiratur exactior probatio, de qua per Concil.Trid.*ſeſſ.*25. *de reform. cap* 9 Et negatiue eſt reſpondendum cum Rot. *in d. Bergomen. Capellania*, ex eo quia Confraternitas non conſtituit aliquod Collegium publicum cum iuriſdictione, ſeu potentia, ſed potius eſt priuata quadam Congregatio perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta, & ſic dici non poteſt vniuerſitas, vt per Innoc.*in c.dilecta, n.*9. & *ibi* Card *n.*7. *de exceſſ Pral* Bald.*in Auth. hoc ius porrectū, n.*11.*C.de ſacroſ.Eccl.*& *in l. id quod pauperibus n.*34.*C.de Epiſcop.*& *cleric.*Alex.*conſ.*102. *n* 2.*verſ.cōfirmatur lib.*7.Nau.*conſ.*3 *de foro comp.* Rot.*coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano deciſ.*472.*num.*1. & 2. & cùm nullam habeat iuriſdictionem, aut publicam auctoritatem, ſeu potentiam hæc Confraternitas in loco qualem habere ſolent Vniuerſitates, & Communitates laicorum, ſeu Barones, de quibus loquitur Concil. *d.cap.*9. non cadit præſumptio vſurpationis, quæ in illis vigere ſolet. Putc.*deciſ.*55.& 56.*libr.*1. *in correctis* Menoch. *de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*90. *num.*60. *verſ. eſt obſeruandum*. Gonzal.*ad reg.* 8. *Cancel gloſſ.*18.*num.*69. vbi quòd Sac.Congregatio declarauit Concilium non intrare vbi non tota Vniuerſitas, ſed certa illius pars dumtaxat; & Rot. *deciſ.*798. *num.*4.*part.*1.*diuerſ.*vbi de Capitulo Eccleſiæ Tirallonen.& *deciſ.*219. *p.*1.*recent.* quæ pariter loquitur de iurepatronatus pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum; & in terminis Vniuerſitatis Iuriſtarum Cracouien. quæ non habet publicam auctoritatem, vel iuriſdictionem, idem reſoluit Rot.*in Cracouien. Parochialis* 24. *Ianuarij* 1628. *coram R.P.D.Merlino.* Amplius cùm huiuſmodi Confraternitas viſitetur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ea auctoritate non pollere Confraternitatem, vt Ordinario formidinem incutere potuerit, & quin ipſe Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare

Digitized by Google

voluerit, & ſic excluditur timor vſurpationis, Putc. *d. deciſ 55. in fine lib. 1. in correct.* Rot. *deciſ. 578, num 1. part. 4. diuerſ. & in Lucana Iuriſpatronatus de Podius 2. Decemb. 1619. coram Reuerendiſſimo Seleucien.*

98 Tertiò infertur reſolutio controuerſiæ alterius quæſtionis. Vtrùm bona ad Confraternitates pertinentia licitè poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis? In qua partem affirmatiuam generaliter, & indiſtinctè tuentur Bald. *in Auth. Hoc ius porrectum num. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Sequitur Felin. *in cap. 2. num. 11. verſ. fraternitates, de foro compet.* Paul. de Caſtr. Pariſ. & alij, quos refert, & ſequitur Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concl. 1. num. 11.* Rebuff. *in compend. alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Redoan. *de rebus Eccleſ. non alien. rub. 27. n. 15.* Baptiſta Coſta *de iuris, & facti ignor. in conſ. poſito poſt inſpect. 98. num. 3.* Quorum fundamentum illud vnicum eſt, quòd Confraternitates laicorum, & Collegia ſunt merè profana, & ſecularia, & ideo ſolemnitas requiſita in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, iuxta *cap. ſine exceptione 12. q. 2. cap. nulli,* & per *tot. de rebus Eccleſ. non alien.* in illis locum obtinere non poteſt. Verùm Gutier. *d. cap. 35. à n. 22.* diſtinguendum putat: aut enim, inquit, bona relinquuntur alicui Confraternitati, vt illi deſeruiant, & ad libitum de illis poſſint diſponere, & concludit neceſſarias non eſſe prædictas ſolemnitates rerum Eccleſiaſticarum, & procedere dictam Baldi doctrinam; aut, inquit, Confraternitas locus pius, vel Oratorium extructum eſt principaliter vt factum ſit, & Deo Opt. max. dicatur, & bona eo animo congeſta, vt ad opera Oratorij neceſſaria, nempe pro Miſſis, & ad pauperes ſubleuandos perpetua ſint; & concludit quòd etiamſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit, locus, & bona pia & religioſa cenſenda ſunt, & conſequenter ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticarum alienari non poſſunt. Verùm hæc diſtinctio Gut. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi poteſt. In primis enim inaduertenter & falsò ſupponit Confraternitatem, aut alium locum pium cum Oratorio inſtrui poſſe, vt ibi Miſſæ dicantur ſine Epiſcopi auctoritate contra deciſionem tex. *in c. vnicuique, de conſec. diſt. 1.* & receptiſſimam omnium traditionem, de qua ſuprà: falſum etiam apertè eſt dictum ſecundum diſtinctionis membrum, dum religioſa & Eccleſiaſtica cenſet bona Confraternitatis, aut hoſpitalis, quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, contra regulam *d. cap. ad hæc,* & receptam traditionem, de qua ſuprà. Falſum denique eſt, quòd in primo membro ſupponit poſſe ſine illis ſolemnitatibus alienari bona Confraternitatis inſtitutæ cum Epiſcopi auctoritate quando relicta ſunt, vt poſſint alienari ad libitum pro neceſſitatibus Confraternitatis: nam ſi in eius dominium tranſierunt, Eccleſiaſtica efficiuntur, ex ſtatim dicendis. Hanc Ioannis Gutierres diſtinctionem me improbaſſe teſtatur Rota *in Hortana Rectoriarum 26. Iunij 1630. coram R. D. meo Coccino.* Quare neceſſariò recurrendum eſt ad noſtram reſolutionem principalem, vel enim Confraternitates inſtitutæ ſunt abſque Epiſcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina & communis reſolutio quòd poſſint bona ad illam pertinentia licitè alienari ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticarum, ex ipſorum ratione quòd bona, & Collegia ipſa, ſeu loca profana ſunt: aut Confraternitates, & hoſpitalia inſtituta ſunt cum Epiſcopi auctoritate, & procedit reſolutio, quam ſuprà tradidimus, quòd religioſa ſunt, & eccleſiaſtica, & conſequenter eorum bona vt eccleſiaſtica iudicanda, & requirunt ſolemnitates rerum Eccleſiaſticarum: & in terminis Confraternitatum ita diſtinguunt Card. & Roch. quos refert, & ſequitur Gam. *Luſitan. deciſ. vlt. num. 6.* & ex antiquo Concil. Nanatenſi *cap. 15.* dum inquit, *de collectis, vel Confratriis, quas conſortia vocat, quantum rectum ad auctoritatem atque ſalutem animæ pertinet, vltra autem nemo,* &c. Ex *tom. 3. Concil.* notat Renat. Chopp. *de ſacra politia lib. 3. cap. 6. n. 6.* & in hoſpitalibus plures refert Anton. Gabr. *d. concluſ. 4. n. 9. & 10.* Valaſc. *d. conſ. 105. n. 34.* Maſcard. *d. concluſ. 869. num. 11.* Card. Tuſch. *d. lit. H. concl. 163. à num. 9.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 517.* Muta *deciſ. 58. n. 23. & 24.* nouiſſimè Ricciul. *eccleſiaſt. lucub. lib. 4. cap. 11. n. 15.*

Quartò infertur reſolutio ad aliam quæſtionem 89 præcedenti proximam, nec minus controuerſam, vtrùm ſcilicet ex bonis Confraternitatum, ſi vendantur, gabella debeatur, quæ aliàs decima venditionis appellatur? In qua Doctores ſic communiter diſtinguunt: aut Confraternitatum bona ad pios vſus relicta ſunt, pro Miſſis, ſcilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & ſimilia: vel in profanos expenduntur, conuiuia ſcilicet, ludos, & ſimilia. Priori caſu, inquiunt, à gabellæ ſolutione liberas eſſe huiuſmodi Confraternitates, & Collegia: exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuerſitatum inſtitutis, pro pauperibus ſcholaſticis alendis; in poſteriori verò non ita: quam diſtinctionem ex Bald. tradit Auendan. *de exequendis mand. p. 2. cap. 14. num. 32.* & poſt eum Gabriel. & Salaz. Garcia Gironda *de gabell. 15. part. 7. in princip. num. 42.* Lazarte *de decima vendition. in addit. cap. 19. num. 9.* quos ſequitur Azeued. *l. 4. à num. 1. tit. 18. libr. 9. noua Recopil.* & priorum verba ad litteram transfert Gutier. *de gabell. lib. 6. quæſt. 97. num. 18.* & partem ſequitur Molin. *de Iuſtitia tom. 3. diſputat. 671. in princip.*

Diſtinctionis fundamentum illud eſt quòd priori caſu Confraternitates, & Collegia illa pia ſunt, eo quòd in eis opera charitatis, & pietatis exercentur, atque ſubinde Eccleſiaſtica, Eccleſiaſticoque priuilegio gaudere debent, ex reg. Generali tex. *in l. omnia 34. C. de Epiſcop. & cler.* ex qua vulgò colligitur pia loca omnibus gaudere Eccleſiaſticis priuilegiis. Pereg. *de imm. c. 4. num. 64.* Nouar. *in tract. de elect. fori, ſect. 2. q. 56. num. 8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi tom. 3. reſol. 142.* quos refert & ſequitur Diana *moral. reſolut. part. 4. tract. 1. reſol. 37.* Verùm reſolutio hæc difficultatem non reſoluit, nam ex eo quòd pia ſunt collegia, vel loca, vel quòd ad pios vſus ſunt inſtituta, non ſequitur eſſe Eccleſiaſtica, & religioſa, niſi acceſſerit Epiſcopi auctoritas, ex dictis ſuprà, & conſequenter ſi hoc pendet ex illa quæſt. quòd bona ſunt Eccleſiaſtica, vt à gabella eximantur, oportebat diſtinguere inter Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate, vel abſque illa inſtituuntur, quemadmodum in hoſpitalibus expreſsè diſtinguit Lazarte *in corpore tract. cap. 19. num. 90.* & poſt eum, & pluresalios Gironda *d. p. 7. in princ.*

à

*à num.*67. Azeued.*l.*1.*num.* 4. Ego tamen aduerto exemptionem hanc à gabellis, & omnibus aliis tributis Principum ſecularium dari non ſolùm Eccleſiis, & eccleſiaſticis perſonis, verum etiam ſpecificè, & indiuidualiter piis locis, & cauſis, vt *in Auth. Item nulla communitas C. de Epiſcop. & Cleric.* ibi, *Eccleſiæ, vel aliis piis locis.* tex. optim. *in cap. non minus, de immun. Eccleſ.* ibi, *de bonis Eccleſiaſticis, Clericorum, & pauperum Chriſti vſibus deputatis*, aduertit bene Molin. *proximè citatus*, & contra alios prædictorum iurium immemor. Marta *d. p.* 4. *caſu* 14. Quare licèt quoad alios effectus, quæſtiones pendentes ex eo, an bona ſint Eccleſiaſtica, attendi oporteat, vtrùm Confraternitas, aut Collegium ſint inſtituta auctoritate Epiſcopi; vt ſuprà explicauimus; minimè tamen ita inſpectio ſeruit ad præſentem art. de exemptione gabellarum, quia ad illum ſufficit, quòd bona ad pios vſus ſint deſtinata, quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, ſeu locis, quæ ad pios vſus conſtruuntur, etiam ſine Epiſcopi auctoritate, vt ſuprà explicauimus.

90 Quintò infertur Confraternitates, & hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrum gaudere. Probatur, diximus enim huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, religioſa, & eccleſiaſtica cenſeri. Certum autem eſt eccleſiaſtica loca, ſeu collegia iure minoris prædicto gaudere reſtitutionis beneficio, *cap.* 1. *de reſtit. in integr. c.* 1 *eod. tit. in* 6 *Clem.* 1. *eod. tit.* facit reg. *l. omnia C. de Epiſcop. & cleric.* Ex qua Doctores paſſim notant hoſpitalia quæcunque omnibus Eccleſiaſticis gaudere priuilegiis, & poſt Felin. Roman. Balb. & alios proſequitur Gabr. *d. concl.* 2. *n.* 4. atque ita in his Confraternitatibus, & hoſpitalibus inſtitutis Epiſcopi auctoritate indubitabilem eſſe apud ſcribentes omnes hanc reſolutionem teſtantur Sfort. in eleganti *tract. de reſtitut. in integrum p.* 1 *q.* 1. *à n.* 37. Et ſic reſtitutionem in integrum hoſpitali Eccleſiaſtico eſſe concedendam aduerſùs aditionem hæreditatis, reſoluunt Vincent. de Franchis *deciſ* 252. & Marta *voto* 169 *per tot.* Ricciul. *diſt. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 14. Circa alias verò Confraternitates, & hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, non leuis eſt inter ſcribentes controuerſia; quòd enim indiſtinctè gaudeant prædicto reſtitutionis in integrum beneficio, tenent communiter ſcribentes, qui docent omnia loca, immo quod generalius eſt, omnium piam cauſam hoc habere priuilegium, vt iure minoris reſtituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Dominic *in d. cap.* 1. *de reſtit. in integrum lib.* 6. & pluribus aliis ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia cauſa, priuileg.* 138. Coſta *in c. ſi pater, verb. ipſis pauperibus num.* 4. ſequitur Cald Pereira *in l. ſi curatore, verb. minoribus, num.* 64. *C. de integrum reſtit. min.* Maſtrill. *Siciliæ deciſ.* 100. Aloyſ. Rice. *in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 648. *verſ. quarto*, & conſtanter Sfort. *d. q.* 3. *à num.* 6. Ricciul. *d. c.* 11. *n.* 4. Ex dictis autem conſtat omnia hoſpitalia, & Confraternitates licèt abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur, pias cauſas cenſendas eſſe; de hoſpitalibus, & Confraternitatibus agentes eandem reſolutionem ſequuntur Bald. & Paul. Caſtren. *in l. Orphanotrophos, C. de Epiſcop. & cleric.* arg. text. *ibi*, quatenus æquiparat hoſpitalia minoribus, & aliis, quorum meminit Tiraq. *vbi proximè.* Maſcard. *d. concl.* 869. *num.* 10. Miles, & alij, quos refert, & ſequitur Sfort. *d. q.* 3 *à n.* 46. & de Confraternitatibus Miſericordiæ Cabel. *Luſit. deciſ.* 51. *num.* 8. *per tot. p.* 2. Quorum fundamentum eſt præcipuum, ex *d. l. Orphanotrophos*, & ex generali alia concluſione, quam colligunt ex *d. l. omnia*, quòd hoſpitalia, & alia pia loca gaudent omnibus priuilegiis, quæ Eccleſiis conceduntur. Contrariam tamen ſententiam quòd ſcilicet huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternitates hoc priuilegio iuuari non debeant quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, expreſsè ſequitur Anchar. *in cap. auditis, num.* 9. *de reſtit. in integ.* cuius ſententiam probant Gabriel *d. concl.* 1. *num.* 21. *& concl.* 2. *num.* 16. Gutier. *d. cap.* 35. *n.* 14. Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 44. & poſt Corn. Cald. Pereira *d. verb. minoribus num.* 63. & plures alij citati per Sfort. *d. q.* 3 *num.* 45. & reliqui, qui ſæpe alibi in hoc propoſito diſtinguunt an prædicta loca & Confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtituta ſint, necne. Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hoſpitalia piis cauſis annumeranda non eſſe: ſed melius ex noſtra ratione confirmabimus; diximus enim quòd licèt pia ſint, Eccleſiaſtica tamen & religioſa non ſunt, ſi Epiſcopi auctoritate non inſtituuntur, nullibi verò beneficium reſtitutionis piis cauſis indiſtinctè à Iure conceditur, ſed tantum Eccleſiis, & eccleſiaſticis, ac religioſis locis.

Ad argumenta verò in contrarium facilè videtur reſpondere poſſe. In primis ad *d. l. omnia*, 91
reſpondemus ſolùm procedere in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi, vt ex communi ſententia interpretatur Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 12. Et ad *d. l. Orphanotrophos*, ſimiliter reſpondes Anchar. *d. num.* 9. *in fine*, & ſentire videntur Maſcard. *d. concl.* 869. *num.* 9. Marta *d. p.* 4. *caſu* 13. *num.* 15. atque etiam Cabed. *d. deciſ.* 51. *num.* 2. & 12. quatenus in hoc puncto conſiderat prædictas Miſericordiæ Confraternitates auctoritate Prælati, & Capituli fuiſſe inſtitutas. Verùm ex alio capite priorem ſententiam, quæ indiſtinctè Confraternitatibus hoc concedit reſtitutionis beneficium, defendi poſſe non poſſum non affirmare; generaliter enim receptum eſt, non ita hoc beneficium reſtitutionis minoribus, & Eccleſiis concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miſerationis ratio reperitur; quales cenſentur omnes illi, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, villa, Caſtro, ſeu quacunque alia Communitate probat tex. *in l. Reſpubl. C. ex quibus cauſis maiores, l. Rempubl. C. de iure Reip. lib.* 11. iuncta æquiparatione text. *in l.* 1. *§. quibus ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nom.* Reipub. ſcilicet, & cuiuſlibet alterius Collegij, ſeu vniuerſitatis perſonarum, & in fiſco, furioſo, prodigo, & ſimilibus perſonis poſt Euerard. *loco* 30. Mench. & alios, proſequitur Cald. Pereira *d. verb. minoribus a n.* 6. & multi de quibus Alphan. *collect.* 650 & de omnibus, & ſingulis pleniſſimè reſoluit contrariis ſatisfaciens, & oſtendens non ſolùm ex generali clauſula *tit. ex quibus cauſis maior.* Sed iure minoris prædictis omnibus ſuccurrit Sfort. omnino videndus *d. q.* 3. *à princip. & art.* 2. 7. *& 9. cum ſeqq. vſque ad finem quæſt.* Quare ſi cuilibet Communitati, ſeu Collegio huiuſmodi reſtitutio conceditur, quia per adminiſtratores

reguntur, irrationabile videtur eam denegare
piis locis, & Confraternitatibus; licèt eccleſia-
ſtica non ſint, quia ſine Epiſcopi auctoritate in-
ſtituta fuerunt. Accedit, quia non ſine violentia
reſtringitur littera text. *in d. l. Orphanotrophos*,
ad ea hoſpitalia, quæ cum Epiſcopi auctoritate in-
ſtituuntur, nimio æquiparatio, quam tex. facit,
adminiſtratoris hoſpitalium, & tutoris minorum,
nihil commune habet cum auctoritate Epiſcopi,
ſed omnibus hoſpitalibus etiam abſque illa inſti-
tutis maximè conuenit.

92 Sextò infertur ex iis, quæ Confraternitatibus
ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea in-
ſtitutis relinquuntur, quartam falcidiam deduci
non poſſe. Probatur; diximus enim omnes Con-
fraternitates licèt abſque Epiſcopi auctoritate in-
ſtituantur, pias cenſeri, & inter pias cauſas eſſe
annumerandas: ſed conſtat de legatis ad pias
93 cauſas nullam deduci falcidiam, iuxta text. *in
Auth. ſimiliter. C. ad leg. Falcid.* & in corpore,
vnde ſumitur *in Auth. de eccleſiaſt. tit. § ſin autem
heres, coll. 9. & ex l. ſi quis ad declinandum, ad fin.*
ibi, *nulla falcidia in hac parte intercedente. C. de
Epiſcopis, & cler.* cum ſimilibus; ex quibus ita
hanc concluſionem tradunt ſcribentes omnes
eiſdem locis, vt conſtat ex lariſſimè tradita
per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuig.* 26. Couar.
in c. Raynaldus, de teſtam. § 3. num. 7. Coſta *in cap.
ſi pater, verb. Trebellianica, a num.* 13. optimè Hugo
Donell. *comment. iuris Ciuilis lib. 8. c. 27. § vtrum
autem*, Surd. *de alimen. tit. 8 priuil.* 18. *à num.* 2. me
citato Riccius *d. lib. 4. cap.* 11. *num.* 18. & ſic ha-
bere communem Doctorum omnium traditio-
nem tam in ſcholis, quàm in Palatiis, profite-
tur Pereg. *de fideicom. art. 3. à num.* 62 Flores de
Mena *var. quæſt. lib. 2. cap.* 21. *n.* 190. inde inferens
ad quæſt. de gabellis, de qua ſuprà: ex quibus
noſtram illationem ad Confraternitates ita dedu-
xerunt Bald. Paul. de Caſtro, Socin. Alex. Dec.
& alij, quos refert & ſequitur Gabr. *d. concl.* 5.
num. 8. & poſt eum Gutier. *d. cap.* 35. *num.* 12.
Flores de Mena *vbi proximè*, & in hoſpitalibus
Caſtren. Felin. Barbat. & alij, quos refert, &
ſequitur idem Gabr. *d. concl.* 2 *num* 16. Valaſc. *d.
conſ.* 105. *n* 39. Maſcard. *d. concl.* 869. *n.* 12. Vnde
manifeſtè conuincitur ſententia, & fundamen-
tum eorum, qui contrarium reſoluebant ex ea
ratione quòd Confraternitates loca pia non ſint,
vt voluit Corn. & Pariſ. quos ſequitur Menoch.
d. remed. 15. *recuper. num.* 34. concesso enim ante-
cedenti, negamus conſequentiam: quamuis enim
ex dictis verum ſit Confraternitates loca pia, ſeu
religioſa non eſſe, ſunt tamen piis cauſis annu-
merandæ; at de omnibus piis cauſis falcidiam nõ
deduci expreſsè decidunt Imperatores *in d. Auth.
Similiter*, cum ſimilibus. Immo ipſo iure Dige-
ſtorum hoc priuilegium piis cauſis fuiſſe con-
ceſſum contendit Tiraq. *d. loco*, meliùs per text.
*in l. 1 § ad municipiũ, & in l. Titia, in princip ff. ad
legis falcid.* contra Cuiac. reſoluit. Coſta *d. verb.
Trebellianica. num.* 10. Pereg. *d. art.* 3. *n.* 62. & Do-
nell. *citato loco*. Vnde etiam ſuppoſita communi
94 ſententia, quæ reſoluit ſimiliter ex fidei commiſ-
ſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquun-
tur, Trebellianicam non deduci, vt docet Bart.
Bald. Salicet & alij *in d. Auth. Similiter*, & plures
de quibus Tiraq. *priuileg.* 27. & poſt Cou. *vbi ſup.*
communem eſſe vtriuſque iuris Doctorum ſen-
tentiam, teſtatur Coſta *d. verb. Trebellianica. n.* 21.
Pereg. *d. art.* 3. *à num.* 62. *cum ſeqq.* Riccius *d. lib.* 4.

c. 11. *n.* 17. ſequitur etiam Trebellianicam de-
ducendam non eſſe de eiuſmodi fidei commiſſo ſi
Confraternitatibus relinquatur, *vt poſt Paul.
Caſtren. notauit Maſcard. Valaſc. & Gutier. *pro-
ximè citatis locis.*

Vtrùm autem ſi vna Confraternitas hæres in- 94
ſtituatur, & alteri Confraternitati legata præ-
ſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur, falci-
dia, aut Trebellianica deduci poſſit? Partim pen-
det hæc quæſtio ex illa generali, Vtrùm priuile-
giatus contra pariter priuilegiatum vtatur priui-
legio ſuo? partim ex illa, quam in ſpecie ſcri-
bentes controuertunt, vtrùm pia cauſa contra
aliam ſimiliter piam, deducat falcidiam, aut
Trebellianicam, de qua omnes *in d. Auth. Simi-
liter*, & alij de quibus Tiraq. *priuileg.* 26. Gabr.
lib. 4. comm. tit. ad Trebellian. concl. 21. *à n.* 8. Coſta
d. verb. Trebellianica num. 13. Surd. *d. priuileg.* 18. *à
num.* 6. & ad vtramque partem plures refert Ce- 96
uall. *commun. contra commun. q.* 155. bene Pereg. *d.
art. 3. num.* 69. reſoluens partem negatiuam eſſe
veriorem, cum illis proſequere. Vtrùm ſi fidei-
commiſſum vni relinquatur pro parte in cauſam
piam, & pro parte non, deducat falcidiam ſaltem
pro parte? Vide text. *in l. ſi ſeruum* 33. *ff. ad l. Fal-
cid.* Gabr. *dict. concl.* 18. *à num.* 8. Pereg *d. art.* 3.
num. 67.

Septimò infertur ad præſcriptionem rerum 97
pertinentium ad Confraternitates, & hoſpita-
lia, quæ Epiſcopi auctoritate instituta ſunt, tem-
pus 40. annorum neceſſariò requiri. Probatur, di-
ximus huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternita-
tes eccleſiaſtica cenſeri, & vi talia eorum bo-
na piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Eccle-
ſiaſticis conceduntur; ſed conſtat res Eccleſia-
rum minori ſpatio quàm 40. annorum præſcribi
non poſſe, *cap. ad aures, cap. illud. cap. de quarta*,
cum multis aliis. *de præſcrip.* Igitur meritò hanc
illationem deducunt Abb. per text. *ibi in cap. acce-
dentibus, notab. 2. de priuil.* quatenus agens de præ-
ſcriptione contra hoſpitalarios, exigit hanc 40.
annorum præſcriptionem, ſequuntur Felin. *in d.
cap. de quarta, à num.* 2. Balb. *de præſcript. p.* 1. *n.* 5.
in princip. à num. 5. Padil. *in l.* 2. *à num.* 45. *C. de
ſeruitut.* vbi *num.* 50. nuncupatim agit de Confra-
ternitatibus, Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 42. Azeued.
d. l. 10. *num.* 28. contrarium expreſsè reſoluentes in
hoſpitalibus, & Confratriis inſtitutis ſine Epiſco-
pi auctoritate, quia ex dictis profana ſunt; nec
ſubinde Eccleſiæ gaudent priuilegiis; vt reſoluit
vltra præcitatos, ſic intelligendus Corn. *conſ.* 117.
num 27. *volum.* 2. & poſt eum Marta *d. caſu* 183.
num. 14. Quæ reſolutio licèt ex noſtra principali
reſolutione rectè deduci videatur, inaduerten-
ter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobatio-
nem adducunt text. *in d. cap. accedentibus*; hoſpi-
talarij enim, de quibus ibi, verè Religioſi ſunt,
ne dubium eſt bona, quæ ad ipſorum pertinent
Religionem, verè Eccleſiaſtica cenſeri. Quare
meliùs probatur illatio ex eleganti deciſione
text. *in Authent. de eccleſiaſt. tit. § pro temporalibus.
collat.* 9. vbi expreſsè decidit contra Eccleſias, &
alia loca venerabilia ſolam quadraginta annorum
præſcriptionem opponi poſſe; & addit deinde
hoc ipſum generaliter ſeruandum eſſe in exactio-
ne eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur, ex
quo vltra ſuprà citatos ita notarunt plures alij,
de quibus Tiraq. *tract. pia cauſæ priuileg.* 139. Cou.
in reg. poſſeſſor. p. 2. num. 3. verſ. imò, Molina *de Iu-
ſtit. tract. 2. diſp.* 72. *verſ. hoc verò priuilegium*; vnde
abſurdum

Digitized by Google

abſurdum non erit ſi quis dicat hoc priuilegio in materia præſcriptionis gaudere hoſpitalia, & Confraternitates ad pios vſus, ſiue Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea fuerint inſtituta; cum enim ex dictis pateat hoſpitalia & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercentur, piis cauſis annumerari, quia defectus auctoritatis Epiſcopi efficit ne religioſa, ſeu eccleſiaſtica ſint, non tamen impedit quominus piæ ſint, & text. *in d. §. pro temporalibus*, generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedat pro omnibus præſcriptionibus eorum quæ ad pias cauſas relicta ſunt, non rectè communis videtur in hoc propoſito diſtinguere inter hoſpitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Epiſcopi, vel abſque ea inſtituuntur, ſed in omnibus indiſtinctè debet attenti reg. *d. § pro temporalibus*, & benè conſiderabat Fulgoſ. *in l. omnes, n. 13. C. de ſacroſ. eccleſ.* à quo titubans recedit Padil. *in d. l. 2. n. 46.* & audacius, & minùs rectè Valaſc. *d. conſil.* 105. *num. 41. ad fin.* Ampliatúrque hæc reſolutio, vt procedat quando vna Confraternitas contra alteram vult præſcribere, vt in vna Eccleſia contra alteram præſcribente probat tex. *in d. cap. ad aures, cap. illud. verſ. Eccleſia, d. cap. de quarta*, cum ſimilibus, de quibus Tiraq. *d. priuil. 26. verſ. contrarium*, Balb. *vbi ſup. n. 4.* Cou. *d. §. 2. n. 3.*

98 Octauo infert Menoch. *d. remed. 15. recuper. q. 4. & 5. per tot.* ad quæſtionem, quam nouam dicit in ea materia, vtrùm ſcilicet remedium *cap. redintegranda 3. q. 1.* concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione, rerum Confraternitatis, & hoſpitalium? inquit enim pendere ea noſtra quæſtione principali, vtrùm huiuſmodi Confraternitates, & hoſpitalia ſint loca religioſa? nam ſi talia ſunt, proculdubio vera eſt pars affirmatiua, quòd prædictum competat remedium, & conſequentur ex noſtra reſolutione dabitur pro rebus hoſpitalium & Confraternitatum, quæ cum Epiſcopi auctoritate fuerint inſtituta, non ita quando abſque ea inſtituuntur. Verùm otiosè diſputatur quæſtio, ſi ſequamur magis communem, & praxi receptiſſimam reſolutionem, quæ docet remedium illud omnibus competere tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis violenter à rebus ſuis eiectis, vel alio modo oppreſſis, aut dolo deceptis, vt fatetur ipſe Menoch. *ibi num. 13.* Mantu. *dial. 114.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 118 num. 16.* Gutier. *Canon. lib. 1. q. 34. num. 4. cum ſeq.* Cenall. *commun. contra commun. q. 53. per tot.* Anton. Theſaur. *Pedem. deciſ. 29. num. 1. in fine.* Si verò ſtrictum ſequamur iuris rigorem, verius eſt nullum nouum remedium in eo text. concedi laicis clericis, Epiſcopis, aut Eccleſiaſticis perſonis, ſed dum agit de Epiſcopis ſpoliatis rebus propriis, vel Eccleſiæ reſtituendis, intelligendum eſſe per remedia competentia ſecundùm ius antiquum, vt rectè interpretatur Innoc. *in cap. cùm ad ſedem, de reſtitut. ſpoliat.* Rip. & Alciat. quos refert, & ſequitur idem Menoch. *vbi ſup. num. 8.* Sarmien. *lib. 2. ſelect. cap. 13. n. 2. & in tract. de reditib. Eccleſ. p. 1. cap. 4 num. 11.* D. Barboſ. *in l. aliena 12. n. 45. ff. ſoluto matrim.* & ſuadetur, quia veroſimile non eſt Pontificem per verba vaga, & generalia nouum remedium concedere, & iuris Ciuilis rigorem abrogare, nulla de eo facta mentione, vt aliàs ſolet, ſed potiùs referre ea, quæ antiquis legibus, ſeu Canonibus erant conceſſa, vt ſignificant illa verba, quæ ex originali referunt proximè citati, *in ſynodalibus Patrum decretis, & legum edictis legimus ſtatutum* &c. & quia ex contraria interpretatione oſtenditur deciſio tex. *in cap. ſæpe, de reſtit. ſpoliator.* vbi Pontifex apertè profitetur contra iuris rigorem nouum concedere remedium ſpoliatis contra ſingulares ſpoliantium ſucceſſores, quod verum non eſſet ſi per dictum *cap. redintegranda* contra huiuſmodi ſingulares ſucceſſores ſic generaliter erat proditum.

99 Nonò infertur reſolutio ad quæſtionem de ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem D. noſtri Philippi Regis Hiſpaniarum ſuper redditibus Eccleſiaſticis, an Confraternitates huiuſmodi debeant in eo contribuere de bonis ſuis temporalibus? In qua quæſt. reſoluenda neceſſarium eſt recurrere ad noſtram diſtinctionem: aut Confraternitates non ſunt inſtitutæ auctoritate Eccleſiaſtica, nempe Apoſtolica, ſeu ordinaria, ſed priuata tantùm ipſorum fundatorum, & tunc non debent contribuere, quia licèt ſint loca pia, non tamen ſunt religioſa, & eccleſiaſtica; aut eccleſiaſtica auctoritate erectæ ſunt, & tunc debent contribuere, ex quo ſunt loca non ſolum pia, ſed religioſa, ſeu eccleſiaſtica, vt probatur ex verbis Bullæ Pij IV. & V. ſuper huiuſmodi ſubſidio, ibi, *Super omnium, & ſingularium Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Collegiatarum & aliarum Eccleſiarum*, &c. *Capellaniarum, Conuentualium & aliarum menſarum fructibus & redditibus & prouentibus*, &c. Quibus verbis comprehendi videtur bona Collegiorum auctoritate Eccleſiaſtica erectorum, quod magis confirmatur exceptione facta à Papa de hoſpitalibus actu hoſpitalitatem ſeruantibus, quod non teneantur ad dictam contributionem; ex qua remanet impoſitio certa & firma in omnibus aliis hoſpitalibus actu eam non exercentibus, & ſimiliter in omnibus locis piis, & religioſis auctoritate Eccleſiaſtica inſtitutis, ita Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. c. 4. n. 613.*

100 Decimò infertur reſolutio ad quæſtionem in hoc propoſito admodum controuerſam, vtrùm ſcilicet ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta canonica debeatur? quam latè reſoluimus *lib. 3. cap. 19. de Canonica portione, num. 17. cum ſeqq.*

101 Vndecimò infertur ex eadem ratione, dicta ſupra de Confraternitatibus, & hoſpitalibus eſſe ſimiliter accommodanda collegiis, ſeu ſeminariis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, vel aliorum egenorum, quòd ſunt loca pia & gaudent priuilegiis Eccleſiæ, & de iuriſdictione eccleſiaſtica, & ſi ſunt inſtituta ſeu erecta auctoritate eccleſiaſtica, non ſolum ſunt loca pia, ſed etiam religioſa. Ita Garcia Gironda *de gabellis, p. 7. n. 44* Azeued. *d. l. 10. n. 26. lib. 4. nouæ recop.* Nicol. Garc. *d. p. 5. c. 1. num. 612.* Aloyſ. Ricc. *in praxi var. reſol. p. 3 reſol. 413.* Nauar. *in praxi elect. fori q. 43. à n. 1.* Felician. de Vega *in relect. cap. cùm ſit generale 8. n. 51. in ſeq. de foro comp.*

102 Duodecimò infertur reſolutio ad quæſtionem, an Confraternitates inter ſe præcedant. In qua S. Rituum Congregat. *in vna Nepeſina 10. Maij 1608. & in alia Theleſin. 19. Martij* 1611. cenſuit Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debere procedere, & præcedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij XIII, incip. *Exposcit.* de qua Ricciol. *d. lib. 4. cap. 16.* Et quòd Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competat præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habi-

tum

304 tum, eadem S. Congregat. *in Bononien. 9. Decembris* 1617. quod locum habere in proceſſione ſanctiſſimi ſacramenti reſpectu Confraternitatis Corporis Chriſti, quæ etiam illic debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus declarauit eadem Sacra Congregatio
305 *in nullius 30. Septembris* 1628. Et quòd huiuſmodi Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares, quas ſequuntur idem Regulares, & poſtremò digniorem locum obtinet clerus ſæcularis, cenſuit eadem S. Congreg. *in Meſſanen. 7. Auguſti* 1621. Vnde conſuetudinem non eſſe, ſed abuſum vt Confraternitas laicorum præcedat clericis, declarauit eadem S. Congr. *Eluen. 10. Ianuarij* 1604 *in 6. dub.*

Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, Sacramenta miniſtrare, & ſimilia (quæ ad ſolum Parochum ſpectant) abſque expreſſa licentia Ordinarij, & Parochi, eadem S. Congreg. Rituum *in Neapolitana 18. Maij* 1602. *& in Cæſaraugustana 14. Ianuarij* 1612.

CAPVT XII.

De Monaſteriis, & religioſis domibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*
2 *Monaſterium à Græco vocabulo ſolitarius locus propriè dicitur.*
3 *Cœnobium à Græca ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur.*
4 *Monaſterium, & Cœnobium idem ſunt.*
5 *Conuentus à conueniendo dicitur.*
6 *Monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt prohibentur.*
7 *Ordinariis non licet dare licentiam conſtruendi nouum monaſterium niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habētibus.*
8 *Monaſteria olim in ſolitudine conſtruenda erāt.*
9 *Monaſteria Monialium hodie extra ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur.*
10 *Monaſteria Monialium non ſunt erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & in iis duntaxat locis, quæ muro vnita ſunt.*
11 *Papæ auctoritas etiam vltra Epiſcopi conſenſum requiritur in erigendis Regularium monaſteriis.*
De ſola licentia Ordinarij noua poſſunt conſtruere Monaſteria,
12 *Fratres Ordinis Carmel. diſcalc.*
13 *Monachi Cong. B. M. Fulien.*
14 *Superiores Cong. Cleric. Regul. ſancti Pauli.*
15 *Licentias erigendi noua monaſteria de ſola licentia Ordinarij reuocauit Vrbanus VIII.*
16 *Epiſcopus olim poterat cum conſenſu Capituli, aut ſynodi Parochialem Eccleſiam in monaſterium Religioſorum dedicare, non verò hodie.*
17 *Monaſteria alia ſunt Mendicantium, alia non mendicantium.*
18 *Religioſorum numerus quis habendus in monaſteriis mendicantium oſtenditur.*
19 *Monaſteria noua etiam Mendicantium & Capucinorum, ac Societatis Ieſu erigi non poſſunt niſi in quolibet illorum duodecim Religioſi ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant.*
20 *Monaſteria duplicia, id eſt, monachorum ſimul, & monialium fieri prohibentur.*
21 *Monaſteria omnia de iure communi ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius diœceſi ſita ſunt.*
22 *Monaſteria omnia Epiſcopo cenſentur ſubiecta niſi probentur exempta.*
23 *Monaſteria ferè omnia Regularium ſunt ex priuilegiis ſpecialibus ſummorum Pont. de Ordinariorum poteſtate exempta.*
24 *Monaſteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariorum iuriſdictione obtinuerunt, oſtenditur. & numeris ſeqq.*
Exempti ſunt ab Ordinariorum poteſtate,
25 *Canonici Regulares* à Paſchale II.
26 *Cluniacenſis Ordo* à Clemente IV.
27 *Caſſinen. Abbatia* à Zacharia.
28 *Camaldulenſis Congreg.* à Leone X.
29 *Vallumbroſana Cong.* à Paſchale II.
30 *Ciſtercienſis Ordo ab* Alex. III.
31 *Cæleſtinorum Ordo* ab Innocent. IV.
32 *Monachi B. M. montis Oliueti* à Iulio II.
33 *Monachi B. M. montis Virginis.* à Cœleſtino III.
34 *Præmonſtratenſes* ab Alexandro V.
35 *Carthuſienſes* à Bonifacio IX.
36 *S. Baſilij Ordo* à Gregorio XIII.
37 *Fratres S. Spiritus* à Sixto IX.
38 *Fratres S. Antonij Viennen.* ab Vrbano IX.
39 *Prædicatores* à Gregorio XI.
40 *Minores* à Clemente IV.
41 *Cruciferi* ab Vrbano III.
42 *Carmelitæ,*
43 *Serui B. Mariæ* ab Vrbano VI.
44 *Minimi* à Sixto IV.
45 *Theatini* à Clemente VII.
46 *Clerici regul. S. Pauli* à Paulo III.
47 *Societas Ieſu* à Paulo III.
48 *Sommaſchini* à Sixto V,
49 *Miniſtrantes infirmis* à Gregorio XV.
50 *Fratres B. Ioannis de Deo* à Paulo V.
51 *Clerici Regulares ſcholarum piarum* à Gregor. XV.
53 *Monaſteria qualibet, quibus cura imminet animarum in iis quæ ad dictam curam pertinent, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, excepto monaſterio Cluniacenſi, &c.*
54 *Per exemptionem conceſſam monaſterio capella illi ſubiecta non cenſentur exempta.*
55 *Monaſteria in quibus exempta ſint de Iure à lege Diœceſana, oſtenditur.*
56 *Capitula generalia debent in monaſteriis exemptis per ſingulas Prouincias, vel regna quolibet triennio fieri.*
57 *Monaſteria monialium quāuis exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis generalibus ſubſint, ab Epiſcopo ſpirituali gubernio ſunt regenda.*
58 *Iuriſdictio nulla eſt conceſſa Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſt. immediatè ſubiectis, niſi in concernentibus ſpiritualia.*
59 *Monaſteria non ſunt inhabitacula clericorum ſecularium.*

Digitized by Google

ſecularium, & multò minus Laicorum conuertenda.

60 *Monaſterium de licentia Epiſcopi diœceſani benè poteſt deſtrui, & deſeri, atque cum opus fuerit in profanos vſus commutari in caſu magnæ alicuius neceſſitatis, & rationabili exiſtente cauſa.*

61 *Regulares ſi in monaſteriis quandoque defecerint, clerici ſæculares in eis poterunt ordinari.*

62 *Monaſteria monialium extra Vrbem, Opidúve exiſtentia, ſi Epiſcopo videbitur, ad vetera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quæ fiant.*

63 *Tranſlatio monaſterij monialium extra Vrbem exiſtentis facienda eſt ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & cum introitibus, & redditibus, quos habebat.*

64 *Monaſteria iam ædificata deſerere non poſſunt Regulares niſi in manibus Ordinarij, ſeu Diœceſani.*

65 *Fratres minores deſerentes monaſterium aliquod, in quo quiſpiam legitimum titulum habet iurispatronatus, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuendere, ſeu aliis donare.*

66 *Monaſterium deſtructum ſi ſit habentium bona in communi, & transferatur alio, illa bona acquiruntur illi monaſterio ad quod monachi transferuntur.*

67 *Monaſterium ſi penitus deſtruatur, fuerintque proinde monachi extincti, bona eius remanebunt in diſpoſitione ſummi Pont.*

68 *Monaſterium non habentium proprium, nec bona in communi (vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia) ſi deſtructum ſit, poſſunt eius bona ex conceſſione Pont. transferri de prioribus locis ad alia loca.*

69 *Monaſterium vt transferatur ſeu mutetur de loco in locum de Iure communi, licentia Papæ, & Diœceſani requiritur, niſi ex priuilegiis Pont. aliter ſit cautum.*

70 *Congregatio* S. Benedicti in Portugalia *ex priuilegio Sixti V. poteſt cum conſilio & aſſenſu Capituli generalis transferre eorum monaſteria de loco in locum.*

71 *Prior, & monaſterium* S. Benedicti Vallideleti *poteſt ex conceſſione* Pij II. *&* Pij IV. *duo vel tria monaſteria iuſta interueniente cauſa vnire.*

72 *Mendicantibus prohibetur ædificare de nouo prope domos iam conſtructas Minorum niſi infra ſpatium trecentarum cannarum.*

73 *Ædificia nulla conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis & locis Ordinis Ciſtercien. ſub excommunicationis pœna.*

74 *Ædificare, aut poſſeſſiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium.*

75 *Cannarum quælibet debet obtinere octo palmorum longitudinem.*

76 *Eccleſias nouas, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere & habere non poſſunt quicunque Regulares prope domos Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum infra ſpatium 140. cannarum.*

77 *Patres Societatis Ieſu habent priuilegium vt poſſint ædificare infra 140. cannas prope alios Conuentus.*

78 *Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandũ, vel habitatione recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem nomini reſeruatam incurrunt.*

79 *Sæculares prohibentur erigere excelſas domos & ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium.*

80 *Monaſteria coram quo iudice ſint conuenienda? oſtenditur.*

SEQVITVR ſecundum genus eccleſiaſticorum locorum ex ordine, quem ſuprà propoſuimus, quæ quidem religioſæ domus vocantur, ſpeciali verò nomine Monaſteria, vel Cœnobia, aut Conuentus, clauſtra, vel collegia, aut eremitoria nominantur, quamuis largiùs ſumpto vocabulo etiam Eccleſiæ ipſæ, de quibus iam egimus, & hoſpitalia quoque, de quibus *præcedenti capite* tractauimus, Religioſæ domus ſoleant appellari, vt *in tit. de relig. domib.*

Monaſterium igitur Græco vocabulo ſolitarius locus propriè dicitur, cuius habitatores Monachi appellantur ſolitariam ac religioſam vitam agentes: ſolebant olim Epiſcopi ob crimen depoſitione dignum clericos in monaſteria detrudere, vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipſis ſubmoueretur occaſio, *cap. ſicut dignum. §. clerici, de homicid.* eademque pœna reclusionis in monaſterium infligebatur adulteræ in Iure Ciuili, *Auth. Sed hodie §. ſi verò C. ad leg. Iul. de adulter.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 2 q. 22. art. 7.* Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. regul. reſol.* Cœnobium verò à Græca item ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur, à quo cœnobitæ, id eſt, ſimul vitam ducentes nominantur, quod tamen vocabulum ad ſolos Religioſos aptatur, vnde Monaſterium & cœnobium idem ſunt, *c. 2. in princ. de Ordine cognit.* quod & Conuentus à conueniendo, & clauſtrum dicitur eo quòd inde egredi cuiquam propria auctoritate non liceat, Card. *in Clem. 1. de ſtatu Monach. Collegij, & Eremitorij* nomina ex iis, quæ ſuprà de Regularibus diximus, declarantur. 2 3 4 5

Eſt autem ſciendum quòd monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius Diœceſi erigenda ſunt prohibentur, *cap. quidam*, cum ſeqq. 18. *q. 2.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regular. c. 3.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 47.* Campan. *in diuer. Iuris Canon. rub. 12. c. 53. n. 80. & 81.* Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælator. t. 1. q. 33. art. 1. concl. 3.* Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos p. 1. q. 36.* Hieron Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 55. n. 3.* Tambur. *de iure Abbatis t. 3. diſp. 5. q. 1. à princ.* Itaut nec Religioſi exempti poſſint ædificare in loco non exempto abſque conſenſu Epiſcopi, Ricc. *p. 4. deciſ. 168.* Nouar. *tit. de monaſteriorum ædificat. ſuper Bullas D. V. Vrbani VIII. n. 4.* cuius tamen aſſenſus ſufficit poſt Eccleſiam conſtructam. Ricc. *d. deciſ. 168. n. 2.* Nouar. *vbi proximè n. 7.* illum præſtare non poteſt Vicarius. Calderin. *conſ. 3. de offic. Vicar.* Nouar. *d. loco n. 6.* Non requirit quando mutatur monaſterium de loco in locum, idem Nouar. *n. 5.* nec quando Regulares vellent ampliare monaſterium. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 49. art. 9.* 6

Epiſcopi autem quem modum tenere debeant in concedenda licentia pro monaſteriis Regularium nouis ædificandis ordinauit Clemens VIII. in ſua Conſtit. incip. *Quoniam, ſub Dat. 23. Iuly.* 7

Iulij 160. ibi, *Declaramus locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad nouos Conuentus cuiuſcunque Mendicantium Ordinis in Ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendos impertiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuũ Prioribus, ſeu procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit*, &c. Quæ conſtitutio locum etiam habet circa erigenda monaſteria Monialium, vt cenſuit S. Cong. Conc. 19. *Decembris* 1620. & illius diſpoſitio inducit formam, itaut eius omiſſio vitiet conceſſionem. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 3. c.* 527. Tamburin. *d. t. 3. diſp. 5. qu. 1. n.* 11. Aloyſ. Ricc. *p. 2. deciſ.* 75. Anton. Nauar. *in ſum. Bullar. tit. de monaſteriorum ædificatore ſuper Bulla Clem. VIII. num.* 2. vbi *à n.* 7. *cum ſeq.* in pluribus caſibus dictam Bullam Clementis VIII. non habere locum ait, & primò vbi non adeſſent alij Regulares Mendicantes, per Rot. *deciſ. 30. p. 3. diuerſ.* & in mutatione vnius monaſterij in alium locum, Ricc. *deciſ. 168. p. 4.* Et in hoſpitio Ricc. *eod. n. 4. deciſ.* 139. Ex qua Conſtitut. colligunt Fr. Emman. *in addit. ſum. tom. 3. cap. 146. n. 4. ad finem* Portul. *in dub. Regul. verb. monaſterium. n.* 2. Hieron. Roder. *d. reſol.* 55. *n.* 6. Ordinariis non licere dare licentiam huiuſmodi niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habentibus. Illam *Conſtit. Clementis VIII.* ampliat, & innouat Gregorius XV. per aliam ſuam incip. *Cum alias* 17. *Auguſti* 1622 dum expreſsè prohibet ne monaſteria huiuſmodi erigantur, niſi in eo ſaltem duodecim Fratres aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant: ac etiam Priores, ſeu procuratores aliorum monaſteriorum non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis per quatuor millia paſſuum circumuicinis locis ad id vocati & auditi fuerint, & tali erectioni conſenſerint.

8 Olim erant in ſolitudine monaſteria huiuſmodi conſtruenda ne populari acceſſu deuotio Religioſis impediretur, aut ſi in ciuitatibus conſtruebantur, Epiſcopi in eorum Eccleſiis Miſſas ſolemnes celebrare non debebant, ne propter concurſum, & multitudinem populi Religioſorum quies turbaretur, vt voluit Greg. Pont.
9 *in cap. Inminoſo* 18. *qu.* 2. Hodie verò monaſteria quidem Monialium extra Ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur, ne malorum hominum prædæ & aliis facinoribus ſint abſque cuſtodia expoſita, Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform cap. 5. in fine verſ. & quia monaſteria*, Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap. 21 in princ. n.* 1. Hieronym. Venero & Leyua *in examine Epiſcopi lib. 6. cap. 21. n.*
10 13. Vnde S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 13. *Septembris* 1583. cenſuit monaſteria Monialium non eſſe erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & niſi in iis duntaxat locis, quæ muro cincta ſunt & in quibus adeſt Presbyterorum ſecularium, vel Regularium copia ad audiendas earum Confeſſiones, niſi in facultatibus haberent Moniales, vt Confeſſarium aliunde acitum ſuſtentare valerent. Circa verò decentiam eo reſpectu ne Moniales, è domibus vicinis proſpiciantur, vide latè D. Spetel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 58. *per tot.* & præcipuè *à num.* 10. vbi reſoluit quòd Moniales coguntur ad emendum à vicino ſecuritatem non proſpiciendi per feneſtras veteres, & vicinus tenetur vendere Monialibus ſeruitutem non proſpiciendi per veteres feneſtras; etiamſi eius palatium ſit inſigne; & *à num.* 19. tenet quòd Eccleſia cogit vicinum ad vendendum domum etiam pro Templi, vel monaſterij reædificatione, & pro viridario, eiuſque ampliatione, & pro annexis ipſi monaſterio, & pro ſeminario puerorum, & pro Parochi domo.

Vltra præfatum Epiſcopi conſenſum in erigendis Regularium monaſteriis deſideratum, auctoritas quoque ſummi Pont. requiritur, nam *in cap. 1. de exceſſ. Prælat. lib. 6. & in cap. vnic. de religioſ. domibus, eodem lib.* ſtatutum eſt ne Prælati Religionum recipere valeant Conuentum aliquem, ſeu locum, abſque Sedis Apoſt. ſpeciali indulgentia, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, ſi de huiuſmodi prohibitione non fecerint ſpecialem mentionem. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 55. *num.* 12. vbi citat meipſum *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 26. num.* 4. Tamburin. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 1. num* 3 Nec Concil. Trid. *cap. 3. in fine* abrogauit diſpoſitionem Iuris communis, ſed præterea indixit, vt altera quoque adhiberetur Epiſcopi loci, vt declarauit Sacra Congr. teſte Campan. *d. n.* 80. *in fine*. Quamuis Sorb. *ad compend. Mendicant. verb. ædificare, in ſua annot. verſ. circa* §. 20. & Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 49. art. 3. cum ſeq.* exiſtimauerint Epiſcopi tantùm licentiam eſſe neceſſariam. 11

Fratres igitur Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum obtinuerunt, vt vbique de ſola licentia Ordinarij poſſent noua conſtruere monaſteria, ex conceſſione fel. record. Pauli V. *Conſt.* 10. incip. 12
Ad Eccleſiæ, de anno 1605. Item Monachi Con- 13
gregationis B. Mariæ Fulienſis ex indulgentia eiuſdem Pauli V. *Conſtit.* 51. incip. *Miniſterio*
1608. Item ſuperiores Congregationis Clerico- 14
rum Regularium S. Pauli decollati ex indulto eiuſdem Pauli V. *Conſtit.* 64. incip. *Eccleſia*, 8. *Maij* 1610. Quas tamen conceſſiones ſiue licentias erigendi nouos Conuentus reuocauit S. Congregatio Eminentiſſimorum DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, Gregorio XV. approbante *ſub die* 17. *Auguſti* 1621.

Nouiſſimè S.D.N. Vrbanus VIII. *Conſtit.* 25. 15
incip. *Romanus Pontifex, ſub Dat. apud S. Mariam Maiorem ſub annulo Piſcatoris die* 28. *Auguſti* 1614. Motu proprio reuocauit, caſſauit, abrogauit, & annullauit omnes, & quaſcunque licentias, ac facultates à nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis conceſſas, etiam Motu proprio, vel aliàs obtentas fundandi, erigendi, & inſtituendi vbique locorum monaſteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca regularia quouis nomine nuncupata, ſeruata dumtaxat ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini decretorum forma de ſola Ordinarij licentia, ſeu etiam non ſeruata forma, & abſque licentia huiuſmodi, & hæc quoad erectiones, fundationes, & inſtitutiones monaſteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiuſmodi quæ ſuum nondum ſortitæ ſunt effectum. Præcipitque ac interdicit Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum inſtitutorum Regularium Superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæteriſque perſonis ad quos ſpectat, in virtute S. obedientiæ,

Digitized by Google

dientiæ,ac ſub priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ,necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa, & ad alia in futurum obtinenda, nec non etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis, ne licentiarum ſeu facultatum huiuſmodi reuocatarum, & annullatarum, ſiue alio quouis prætextu, vel cauſa etiam quantumuis priuilegiata noua monaſteria, Collegia, Domos, Conuentus,& alia loca Regularia huiuſmodi niſi de expreſſa Ordinariorū licentia,ac ſeruata in omnibus, & per omnia, ſacrorum Canonum, & Concilij Trid.necnon Conſtitutionibus,fel.record.Clementis VIII.quæ incipit, *Quoniam ad inſtitutam,ſub Dat.Romæ apud S. Marcum ſub annnulo Piſcatoris die 23.Iuly 1603.* ac decretorum de mandato Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere,erigere,fundare,ſeu aliàs quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſoluere audeant, ſeu præſumant. De qua *Conſtit.* latè Anton. Nouar. *in ſym. Bullar. tit. de Monaſteriorum ædificat.ſuper Bulla S.D.N.Vrbani VIII.*

16 Poterat olim Epiſcopus cum conſenſu Capituli, aut Synodi Parochialem Eccleſiam in Monaſterium Religioſorum dedicare, & eidem de Eccleſiæ fructibus ſine detrimento applicare, vt in pluribus locis ſacrorum Canonum continetur, & præcipuè *in cap.ſi Epiſcopus vnà,cum ſeqq.12.q.2.in cap.quia Ioannes 12.q.5.& in c.conſtitutionibus,& cap.paſtoralis, de donat.*quod tamen hodie non ſine Romanæ Sedis auctoritate admittitur, ex ſuprà dictis.

17 Duo autem ſunt monaſteriorum genera tam mulierum, quàm virorum; quædam enim ſunt monaſteria Mendicantium, quædam verò non Mendicantium. Qui autem ſint Ordines mendicantes, & qui de mendicantium priuilegiis participent, oſtendimus *lib.1.cap.41.de Religioſorum*
18 *Ordinib.propè fin.*De quibus omnibus eſt notandum primò, quod in monaſteriis Mendicantium is tantum numerus Religioſorum haberi debet, qui ex conſuetis eleemoſynis, & paucis redditibus monaſterij commodè valeat ſuſtentari, & ſimiliter in monaſteriis non Mendicantium non debent ſupra eum numerum, qui ex redditibus conſuetis ſuſtentari valeat,perſonæ aliquæ recipi, ne ob victus inopiam extra monaſteria vagari, aut ſordidos actus exercere, vel habitum Religionis deſerere compellantur, vt colligitur ex *cap. quoniam, de vita & honeſt.cleric.& ex c.5.& c.auctoritate, de inſtit. & ex cap. vnico.§.ſanè,de ſtatu Regular.lib.6. & ex Concil.Trid.ſeſſ.25. de Regularib.cap.3* Et his incommodis meliùs prouidere volens Gregorius XV.*Conſtit.*31 incip.*Cùm*
19 *aliàs de menſe Auguſti.* 1622. prohibuit ne monaſteria noua etiam Mendicantium erigi poſſint niſi in quolibet illorū duodecim Religioſi ex redditibus & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant, & cum conſenſu aliorum Conuentuum infra quatuor milliaria exiſtentium, & ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint; vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit Religioſos monaſterij ſic erigendi abſque detrimento Religioſorum in monaſteriis antea in Ciuitatibus, ſeu locis huiuſmodi erectis degentium ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri,& ali poſſe. Alioquin monaſteria, & loca huiuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi,vt ſupra.ſuſtentari,atque inhabitare non poterunt, & actu non habitauerint Ordinarij loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur,vt cenſuit S. Congr. Conc. *in decretis de celebrat.Miſſarum §.7.ſub die 21. Iunij 1625. poſt meum tract.de officio & poteſt.Epiſcopi pag.9.*ſecundùm Lugdunen.impreſſ.& comprehendi Religiones Capuccinorum, & Societatis IESV, declarauit eadem S.Congr.*ibidem dub.* 18.

Secundò quòd monaſteria duplicia,id eſt Mo- 20
nachorum ſimul & monialium, omnino fieri prohibentur, quia id ſcandalum multis efficiunt, vt in pleriſque Conciliis, & Pontificum decretis continetur, de quibus *in cap.diffinimus,cum ſeqq. 18.qu.2.*

Tertiò quòd monaſteria omnia de iure com- 21
muni ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius Diœceſi ſunt ſita, ita vt Epiſcopi veluti generales monachorum quoſdam ad profeſſionem admittere, alios repellere potuiſſent. *c.qui verò 16.q.1.cap. monaſteria il.1.18.q.2.cap.viduitatis 27.q.1.*gloſſ. *verb.Prælati in c.quanto, de officio. Ordinarij.* Syluest.*in ſum.verb.Relig.o.3.§.4.*Nau.*in cap.non dicatis 12 quaſt.2.n.63.verſ.addo ſecundò.*Cabed.*diuerſ.iuris argum.lib.3.c.18.in princip* Fr. Emman. *quaſt.Regul.tom.2.quaſt.63.articul.1. & articul.3. vtrobique in princip.*Campan. *in diuerſ. iuris Canon.rub.12.cap.13. num.1.* vbi ſubdit quòd propterea Epiſcopi de ipſo iure communi intentionem fundatam tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates & Regulares habent;
omnia enim monaſteria Epiſcopo cenſentur 22
ſubiecta,niſi probentur exempta,*cap.cùm dilectus, de Relig. domib.* Ex priuilegiis verò ſpecialibus 23
ſummorum Pontificum omnia ferè Regularium monaſteria ſunt ab Ordinariorum poteſtate exempta, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & conſequenter monaſteria his temporibus habent iuriſdictionem plano iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam gloſ.receptæ *verb. proprij in Clem.1.de rebus Eccleſiæ non alien.*Nau. *d.n.33.verſ.addo ſecundò,*vbi gloſſam illā ſingularem dicit,Cabed.*d.lib.3.cap.18.in princ.*Cochier. *de iuriſdict.Ordin.in exemptos p.1.q.17.num.9.& 25.*Campan. *d.c.13.n.2* Ego ipſe *de officio & poteſt.Epiſcop.p.3.alleg.105.n.3.*Cened.*pract.& Canon.q.lib.1.q.26.n.3.*Et non à tempore B Grego- 24
rij I.vt videtur deduci *ex cap. quam ſit neceſſariam 18.q.2.*Sed potiùs per eius ſucceſſores omnes monachorum Congregationes, & monaſteria ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ gratia, & ſummorum Pontificum benignitate plenariam, ac omnimodam exemptionem obtinuerunt, ſicut tradit Aſcan. Tambur.*de iure Abbat.tom.1.diſp.15.q.1.& tom.3.diſp.5.q.11.à princ.*Ego ipſe *d,alleg.105.n. 12* & patet *ex libris priuilegiorum ſingulorum Ordinum,*ex quibus ſequentes notauimus.

Canonici Regulares præſupponuntur à Diœ-
ceſano cum imperio ſolutiin *1.2.& 3.& 4. priuilegiis Paſchalis II.*directo Ordini conceſſis, relatis 25
in eius priuilegiorum libro in princip.refert poſt primam huius operis impreſſionem Tambur. *d. tom.3.diſp.5.q.11.n.15.*

Cluniacenſe monaſterium exemptum fuit ab 26
Ordinarij poteſtate per Clem.IV.*anno 1265.die. 2.Nouëbr.Pontificatus ſui anno I.*vt habetur *in eius Pontificis Bulla* relata per Renat. Chop. *monaſt. lib.1.tit.2.n.20.*Tamb.*d.tom.3.diſp.5.q.21.n.54.*

Caſſinen. Abbatia exempta fuit ab omnium 27
Epiſcoporum,& Ordinariorum iuriſdictione, per priuilegium Sedis Apoſt.ei indultum à Zacharia

Papa, qui Gregorio III. ſummo Pontif. ſucceſſerat, referunt *in chron. Caſſinen. lib. 1. cap. 4.* & apud Renat. Choppin. *monaſt. lib. 2. tit. 1. n. 4. in margine.* Nam licèt Ordo ſancti Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore S. Gregorij Magni, vt colligitur ex *d. cap. quàm ſit neceſſariũ, & ſeq. 18. q. 1* tamen hæc Caſſineo. Abbatia omnimodam exemptionẽ à Zacharia Papa obtinuit: totam verò Congregationem plenariè ab ordinariorum, & aliorum iuriſdictione exemit Eugenius IV. vt patet ex eius Conſtitutione 9. incip. *Regularem vitam ſub Dat. Bononiæ pridie Kalend. Iulij 1436. Pontificatus ſui anno VI.* & eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag. 66.* Vide Tamb. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 13.*

28 Camaldulenſis Congregationis exemptio data fuit à Leone X. *Conſtit. ſua 2.* incipit. *Etſi à ſummo, ſub Dat. Romæ 4. Non. Iulij 1513. Pontificatus ſui anno I.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag. 460.* Tambur *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 16.*

29 Vallumbroſana Congregatio licet à Paſchali II. & aliis ſummis Pontificibus ſub Diui Petri, & Sedis Apoſt. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen, & plenariam omnium ſuorum monaſteriorum atque locorum, & perſonarum exemptionem ab ordinariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocent. I V. *Conſtit. ſua* incip. *Innocentius Epiſcopus, ſub Dat. Aſſiſij per manum Ioannis de Camezan. Auditoris contractarũ. S.R.E. Vicecancellarij Vices gerentis 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno* 1215. Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. num. 17.*

30 Ciſtercien. Ordo ab omni Diœceſanorum imperio, & iuriſdictione ſolutus fuit ab Alexan. III. ſummo Pont. *Idib. Nouembris 1161. Pontificatus ſui an. III.* vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis,* quod refert Renat. Choppin. *de ſacra politia foren. lib. 2. tit. 5. num. 5.* Tamb. *d. diſp. 5. quæſt. 11. num 18.*

31 Cæleſtinorum Ordinem ab Epiſcoporum iuriſdictione immunem, & exemptum reddidit Innoc. I V. qui eremum S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput, ſub Diui Petri, & Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit 5. *Kalend. Iulij 1247. Pontificatus eius anno V.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. n. 19.*

32 Monachorum B. Mariæ montis Oliueti Ordo omnimodam, & plenariam exemptionem à Diœceſanorum iuriſdictione habuit à Iulio I I. *ſua Conſtit.* 12. incipit, *Etſi ad vniuerſos, ſub Dat. pridie Non. Iunij 1507. Pontificatus ſui anno IV.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 421. Tambur. *d. tom. 5. diſp. 5. q. 11. n. 20.*

33 Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit, eiuſque principale monaſterium, quod eſt totius Congregationis caput, ſub Diui Petri ac Sedis Apoſt. protectione, receptum fuit à Cæleſtino I I I. *ſub die 4. Nouembris 1197. Pontificatus ſui anno V I I.* Cùm verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuiſſet Sacriſtæ hoſpitalis B. Mariæ Virginis Annunciatæ Neapolitanæ poſtmodum Sixtus V. *per eius Conſtitutionem* incip. *Dudum felicis record. ſub Dat. 27. Auguſti 1588 Pontificatus ſui anno IV.* eam à iuriſdictione dict. Sacriſtæ ſoluit. Tambor. *d. q. 11. num. 22.*

34 Præmonſtratenſes ab Epiſcoporum iuriſdictione exempti fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1409. *ſub die 5 1. Iulij. Pontificatus ſui anno I.* vt refert Renat. Choppin. *de ſacra politia lib. 1. tit. 3. num. 7.* Tambor. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. num. 23.*

Carthuſienſium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione obtinuit à Bonifacio I X. *in eius Conſtit. 3.* incip. *Bonifacius Epiſcopus, ſub Dat. 17. Martij 1391. Pontificatus ſui anno I I.* eſt in Bullari nouo *tom. 1.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. quæſt. 11. num. 24.* 35

S Baſilij Ordo iam penè collapſus à Gregorio XIII. inſtauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione exemptus fuit in eius *Conſtit.* 58. incip. *Benedictus Dominus, ſub dat. Kalend. Nouembris 1579. Pontificatus ſui anno VIII.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag... & in noua collect. Bullarij* Fr. Emman. *Conſt.* 12. *eiuſdem* Gregorij Tambor. *d. diſp. 5. q. 11. n. 25.* 36

Fratres S. Spiritus in Saxia à ſuperiorum, & iuriſdictione omnium Prælatorum, & aliorum, prætereaquam Magiſtri Generalis, exempti fuerunt à Sixto I V. *ſua Conſtit.* 22. incip. *Religionis Zelus, ſub Dat. Idus Febru. 1483.* eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 368. Tambur. *d. diſp. 5. quæſt. 11. num. 26.* 37

Fratres S. Antonij Vienoen. Ordo exemptus eſt per multa priuilegia ſummorum Pontificum, præſertim Vrbani I V. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai I V. Martini V. Cœleſtini I I I. Pij I I. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clem. V I I. *in ſua Conſtit. 2.* incip. *Rationi congruit, ſub Dat. V I. Kalend. Decemb.* 1625. in Bullario nouo *tom 1. p. p.* 558. Tambur. *d. tom. 5. diſp. 5 q. 11. n. 27.* 38

Prædicatorum Ordinem a multis ſumm. Pont. exemptum fuiſſe teſtantur eorum priuilegia, & habetur *in compendio multorum eiuſdem Religionis,* & præcipuè à Gregorio X I. ſua *Conſtit.* 7. incipit. *Virtute, ſub Dat. 2. Martij* 1374. in Bullario nouo *tom. 1. p* 216. & a Martino V. vt refert Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. q 62. art. 3.* Vnde colligitur Prædicatores communi priuilegio clauſo in corpore iuris non eſſe exemptos, ſed proprio, & expreſsè probat Abb. *in cap. nimis graue, n. 4. de exceſſib. Prel.* quem citat Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione Ordinum in exemptis p. 1. q. 17. n. 4. in fine,* & *num* 5. ſubdit quòd Prædicatores citati coram ordinario comparere non tenentur ad allegandum exemptionem cùm ſit notoria. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q 11. n. 28.* 39

Minorum Ordo à pluribus ſummis Pontificibus exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt teſtatur Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 62. art. 3.* Vide Alphonſ. Caſarubios *in compend. priuilegiorum Fratrum Minorum verb. exemptio num.* 3. 8. & 10. & Eraſm. à Cochier *d. q. 27. num. 6.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 29.* 40

Cruciferi approbati, & ſub Sedis Apoſt. protectione fuerunt recepti ab Vrbano I I I. *in ſua Conſtit. 1.* incip. *Cum antecessor, ſub Dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. eſt in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 50. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 30.* 41

Carmelitæ pariter à iuriſdictione Ordinariorum, & legatorum prorſus ſunt exempti, adeo quod proceſſus, aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris. Alphonſ. Caſarubios *d. verb. exempto num.* 24. Eraſm. à Cochier *d. par. 1. q. 17. num. 7. & p. 4. q. 46. num. 1.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 31.* 42

Seruorum B. Mariæ Ordo ab ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit per Vrbanum V I. *in ſua* 43

Conſtit.

Conſtit. 2. incip. *Sacroſancta, ſub Dat.* 7. *Id. Aprilis* 1379. eſt in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 228. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 11. *n.* 34.

44 Minimorum Ordo receptus fuit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ à Sixto IV. *in eius Conſtit. V.* incip. *Sedes Apoſtolica, ſub Dat.* 6. *Kalend. Iunij Incarnat. Domini* 1474. eſt in Bullario nouo *tom.* 1. *pag.* 335. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *quæſt.* 11. *num.* 35.

45 Theatini ſimiliter recepti fuerunt ſub protectione Sedis Apoſt. & à iuriſdictione Ordinariorum exempti per Clementem VII. *ſua Conſtit.* 38. incip. *Dudum, ſub dat. die* 7. *Martij* 1533. in Bullar. nouo *tom.* 1. *p.* 605. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 11. *num.* 36.

46 Clerici Regulares S. Pauli decollati ſub protectione Sedis Apoſtol. recepti fuerunt à Paulo III. *in ſua Conſtit.* 5. incip. *Dudum, ſub. Dat. octauo Kalend. Auguſti* 1535. in Bullar. nouo *tom.* 1. *pag.* 617. Tambur. *d. q.* 11. *n.* 37.

47 Societas IESV recepta eſt ſub protectione Sedis Apoſt. & à iuriſdictione Ordinariorum exempta, atque multis priuilegijs munita per Paul. III. *ſua Conſtit.* incip. *Regimini, ſub Dat.* 5. *Kalēd. Octobris* 1540. in Bullar. nouo *tom.* 1. *pag.* 653. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 11. *n.* 38.

48 Clericos Regulares de Sommaſcha exemit Sixtus V. *ſua Conſt. IV.* incip. *Æquum, ſub Dat. Kalend. Maij* 1585. in Bullar. nouo *tom.* 2. *pag.* 489. Tambur. *d. q.* 11. *n.* 39.

49 Miniſtrantes infirmis eximuntur & multis priuilegijs decorantur à Gregorio XIV. *ſua Conſt.* 17. incip. *Alias, ſub Dat. vndecimo Kalend. Octobris* 1591. in Bullar. nouo *tom.* 2. *pag.* 706. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 11. *n.* 40.

50 Clerici Regulares Minores à Sixto V. *ſua Conſt.* 81. incip. *Sacræ Religionis ſub dat.* 1. *Iulij* 1588. eſt in Bullario nouo *tom.* 2. *pag.* 629.

51 Fratres B. Ioannis de Deo ab Ordinariorum iuriſdictione exempti fuerunt per Paulum V. *ſua Conſtit.* incip. *Romanus Pontifex, ſub Dato Romæ apud S. Mariam Maiorem die* 16. *Martij* 1619. *Pontificatus ſui anno XIV.* in hæc verba. *Ex voto tamen Congregationis S. R. E. Cardinaliū negotijs Epiſcoporum & Regularium propoſitorum, quibus negotium huiuſmodi maturè diſcutiendum, & referendū commiſimus, congregationem Ioannis Dei huiuſmodi ac omnes & ſingulas ipſius Congregationis domos ſuperiores etiam Maiorem, ac Fratres & perſonas, ac miniſtrantes, tam in Italia, quàm Hiſpania alijſque mundi partibus conſiſtentia, & tā hactenus fundata quàm de cætero fundanda, in his dūtaxat, quæ Regularia inſtituta iuxta conſtitutiones d. Congregationis Ioannis Dei è Sede Apoſt. approbatas & confirmatas concernant, à ſuperioritate, viſitatione, correctione, ac etiam obedientia ordinariorū locorum, & c. penitus & omnino Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, in perpetuum eximimus, abſoluimus, & liberamus, ac eos in præmiſſis duntaxat ab omnimoda Ordinariorum locorum iuriſdictione perpetuò exemptos fore, eſſe declaramus.* Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 11. *n.* 41.

52 Clerici Regulares ſcholarum piarum ſimiliter alij ordinariorum iuriſdictione exempti fuerunt per Gregorium XV. *ſua Conſtit.* incip. *Ad vberes, ſub Dat.* 15. *Octobris* 1622. Tambur. *d. q.* 11. *num.* 42.

53 In huiuſmodi autem rebus, quæ ad curam animarum & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, monaſteria quælibet, quibus cura imminet animarum, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita, excepto monaſterio Cluniacenſi, cum ſuis limitibus, & alijs monaſterijs, in quibus Abbates Generales ordinum capita ſecundum Ordinariam principalem habent, ſeu in quibus Regularium ſuperiores iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem, in Parochos, & Parochianos exercent, ſaluo tamen eorum Epiſcoporum iure, qui maiorem in præfata loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent, vt Tridentinum Conc. decreuit *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 11. diximus latè *lib.* 1. *c.* 9.
de ſtatu, & vita Regular. Notandum eſt autem 54
quod per exemptionem conceſſam monaſterio, capellæ illi ſubiectæ non cenſentur exemptæ, vt Innocentius III. declarauit *in c. ex ore, de priuileg.* & de hoc egimus ſub *hoc lib. in c.* 8. *de Orator. & Capellis, n.* 13.

Omnia tamen monaſteria, etſi de iure com- 55
muni, vt diximus, ſint ſubiecta Epiſcopo, in nonnullis exempta ſunt à lege Diœceſana, veluti in Cathedratici ſolutione, quam facere Epiſcopo non tenetur, *cap. inter cætera, verſ. monaſteriorū.* 10. *q.* 3. de quo infrà *lib.* 3. *in cap. de Canonica port.* videbimus. Item in parte eorum, quæ monaſterio offeruntur, Epiſcopo non præſtanda, aut in alia quacunque graui, vel inſolita exactione, *cap. cùm pro vtilitate* 16. *q.* 1. quam Epiſcopus monaſterijs imponere prohibetur, *cap. quam ſit neceſſarium* 18. *q.* 2. *cap. decimas* 16. *q.* 1. *c. ſcientes. de cenſib.* ſicut & quietem eorum per populorum frequentias, & Miſſarum ſolemnitates turbare *cap. Abb. & c. luminoſo* 18. *q.* 2. & ſuprà oſtendimus. Et denique quoad legem Diœceſanam omnia monaſteria ſunt exempta, quoad ſimiles quas diximus, exactiones; quoad legem verò iuriſdictionis, quæ in viſitatione, & correctione conſiſtit, non omnia ſunt exempta, *cap.* 1. *de ſtatu monach.* gloſ. notab. *in princ.* 10. *q.* 1. quamuis omnes Eccleſiæ in vtraque lege Epiſcopis ſint de Iure communi ſubiectæ, *per tot.* 10. *q.* 1. *cap. omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. & ſupra etiam *lib.* 1. *in c. de poteſt. Epiſcoporum* oſtendimus. Quare poſſunt, & debent Epiſcopi monaſteria viſitare etiam exempta, iuxta diſtinctionem tamen, quam *lib.* 1. *c. de Viſitatione*, deſcripſimus.

In monaſterijs autem exemptis debent per 56
ſingulas prouincias, vel Regna quolibet triennio Capitula generalia fieri, vbi de ſtatutis, & Ordinibus in Religione ſeruandis, & alijs opportunis negotijs tractetur; qua in re ſi Religioſi Prælati fuerint negligentes, Metropolitanus eadem Capitula conuocabit, & durante contumacia ſubduntur iuriſdictioni Epiſcopi, vt diſponitur in Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus, c.* 8. & ex eo colligunt Nau. *conſ.* 83. *de Regul. in antiq. aliàs conſil.* 18. *de ſtatu monach. in nouiſſ.* Sayro *in floribus deciſ. ſub illo tit. de regular. deciſ.* 89. Hieron. Venero *in examine Epiſcop. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 12.

Monaſteria quoque monialium, quamuis 58
exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis ſubſint ab Epiſcopo ſunt regenda, vt Trident. Concil. ſtatuit *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 9. & ex eo docet Hieronym. Venero *d. lib.* 6. *cap.* 21. *num.* 5. quod quidem de ſpirituali gubernio, non verò de
temporali eſſe intelligendum, tenet Armendar. 59
in addit. ad recopil. legem Nauarræ, lib. 2. *titu.* 18. *l.* 7. *de religion. num.* 93. vbi *num.* 94. ſubdit per decretum Concilij *d. cap.* 9. nullam iuriſdictionum eſſe conceſſam Epiſcopo in monaſterijs Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, niſi in

concernentibus ſpiritualia, in temporalibus ve-
rò nihil agere poſſe, non enim poſſunt Ordina-
rij nec Regulares etiam in Capitulis eorum Ge-
neralibus deputare particulares Religioſos cu-
iuſcunque gradus, aut præeminentiæ, etiamſi Su-
periores monaſteriorum fuerint in honorum
temporalium Monialium adminiſtratores, vt cen-
ſuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcopo-
rum & Regularium præpoſitorum *ſub die 28. Au-
guſti. 1605.*

59 Monaſteria non ſunt in habitacula clerico-
rum ſecularium, & multò minus laicorum con-
uertenda, nec à ſecularibus gubernanda, nec
commutanda ſunt, vel vendenda, etiam ab ipſo
Epiſcopo ſine conſenſu Capituli, *cap. nemini, cum
ſeq. 16. q. 7. c. peruenit col. 2. cum ſeq. 28. q. 2. cap. quæ*
60 *ſemel, cum ſeq. 19. quæſt. 3.* Hieron. Roderic. *in com-
pendio quæſt. regular. reſolut. 55. num. 7.* Ludou. Mi-
randa *in man. Præl. tom. 1. q. 34. art. 1. concl. 1.* vbi
concl. 2 probat in caſu magnæ alicuius neceſſita-
tis, & rationabili exiſtente cauſa de licentia,
conſenſu, & auctoritate Epiſcopi Diœceſani be-
nè poſſe monaſterium deſtrui, & deſeri, atque
cum opus fuerit in profanos vſus commutari. Si
61 verò Regulares quandoque defuerint, clerici ſe-
culares in eis poterunt ordinari, *cap. inter qua-
tuor. de relig. domib.* & dicemus latè *lib. ſeq. in c. 4.
de beneficiis in genere n. 58.*

62 Monaſteria Monialium extra Vrbem, Oppi-
davè exiſtentia (quòd obiecta perditorum homi-
num periculis ſunt) ſi Epiſcopo videbitur ad ve-
tera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad no-
ua, quæ fiunt, inuocato quoad hoc etiam brachio
ſeculari, qui, & non obedientes, vel id impedien-
tes per cenſuras Eccleſiaſticas comprimet, ita
ſanciuit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 5.
verſ. & quia monaſteria.* referunt Vgolin. *de officio
Epiſcopi cap. 41. in princip. n. 1.* Hieron. Venero, &
Leyua *in examine Epiſcop. lib. 6. c. 21. num. 15. in
praxi Epiſcop. p. 1. verb. Moniales* §. 17. vbi refert
deciſum iſtam tranſlationem faciendam eſſe ad
aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & hoc
63 quando immineret ſcandalum, vel propter ſuper-
eminentis aëris peſtilentis cauſam, additque
monaſterij tranſlationem debere fieri cum in-
troitibus, & redditibus, quos illud habebat. De-
bet etiam tranſlatio huiuſmodi fieri in aurora, vt
à paucis Moniales conſpici poſſint, atque à per-
ſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis pro-
ximioribus coniunctis deducantur, prout reſolu-
tum aſſerit Armendar. *in addit. ad recop. legũ Na-
uarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. num.* 100. quæ refero
Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg.* 102.
num. 20.

64 Loca ſeu monaſteria iam ædificata deſerere
non poſſunt Regulares niſi in manibus Ordina-
rij, ſeu Diœceſani. Ita Bonifacius VIII. *in cap. cùm
ex eo, de exceſſibus Prælat. lib. 6.* ſuper quo onerat
conſcientiam Generalis Fr. Emman. *quæſt. Regu-
lar. tom. 1. q. 23. art. 6.* Laurent. Portel. *in dubiis Re-
gularibus verb. monaſterium n. 4. & in addit. num.*
7. Fr. Thom. de IESV *de ſtatu monachor.
tom. 2. p. 3. ſuper c. 2. reg. Carmelitar. pag.* 557. Hie-
ron. Roderic. *in compendio quæſtion. Regular. reſol.
55. num. 4. in fine.*

65 Minores Fratres deſerentes monaſterium ali-
quod, in quo quiſpiam titulum legitimum ha-
bet iuriſpatronatus, ratione ædificationis, aut
donationis, ſeu ob aliam aliquam legitimam
cauſam, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu
alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuende-
re, ſeu aliis donare; nam hæc pertinent ad ipſos
patronos & fundatores, quorum ius obnixe te-
nentur obſeruare. Ita expreſsè habetur *in cap.
exiit qui ſeminat, de verbor. ſignif.* & reſoluunt. Fr.
Emman. *d. art. 6* Cordub. *ſuper reg. Fratrum Mi-
norum c. 4. q. 16. puncto 2. & cap. 6. q. 5.* Fr. Ludou.
Miranda *in man. Prælator. tom. 1. q. 34. art. 2. concl.
2.* Portel *d. verb. monaſterium n.* 8. Hieron. Roder.
d. reſol. 55. n. 8.

Si monaſterium habentium bona in commu- 66
ni, deſtructum ſit, & transferatur altò; illa bona
acquiruntur illi monaſterio, ad quod ſupradicti
Monachi transferuntur. Ita ex Ioan. Andr. reſol-
uit Fr. Lud. Miranda *d. quæſt. 34. art. 3. concl. 1.* Si 67
verò monaſterium penitus deſtruatur, nec altò
transferatur, ex eo quod non erant ibi Mona-
chi ſiue Moniales; quia nempe fuit ſibi prohi-
bitum ob aliquam cauſam nouitios ſiue nouitias
recipere, fueruntque proinde extincti, nec re-
manſerunt niſi duo, vel tres: tunc omnia mona-
ſterij huiuſmodi deſtructi bona remanebunt in
diſpoſitione ſummi Pont. & de eius licentia, &
auctoritate applicabuntur alteri monaſterio, ſiue
Religioni: maxime ſi ad illud, ſeu ad iſtam ali-
qui eiuſdem monaſterij deſtructi Religioſi, ſeu
Religioſæ transferantur. Ita idem Ludou. Mi-
randa *citato loco concl. 1.* ſubdens *concl. 3.* quòd ſi 68
monaſterium deſtructum ſit non habentium pro-
prium, neque aliqua bona in communi, qualia
ſunt monaſteria omnia Ordinis S. Franciſci Re-
gularis Obſeruantiæ, tunc ea concceſſione Cle-
mentis IV. & Leonis X. poſſunt eorundem
monaſteriorum bona transferri de prioribus lo-
cis ad alia loca, vbi fit monaſterij alicuius tranſ-
latio.

De Iure communi licentia Papæ & Diœ- 69
ceſani requiritur, vt Fratres transferant ſeu mu-
tent monaſterium de loco in locum, vt proba-
tur *in cap. cùm ex eo, de exceſſibus Prælat.* dum
æqualiter, & pariformiter loquitur de monaſte-
riorum mutatione, & de erectione, conſtructio-
ne, ſiue noua ædificatione, ibi, *ſeu hactenus rece-
pta mutare:* neque Concil. Tridont. *d. 3.* dictam
diſpoſitionem reuocat, ſeu videtur reuocaſſe:
ſolummodo enim ait quòd de cætero ſimilia lo-
ca non erigantur ſine Epiſcopi, in cuius Diœ-
ceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta; & ſic
nullam mentionem faciens de locorum muta-
tione, videtur voluiſſe, vt id remaneret in diſ-
poſitione Iuris communis. Ita Fr. Emman. *quæſt.
Regul. tom. 2. quæſt. 44. art. 4.* Fr. Lud Miranda
in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 33. artic. 2. Portel. *in
dubiis Regular. in addit. verb. monaſterium num. 3.*
me citato *in hoc loco.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5.
quæſt. 4. num. 2.* Hieronym. Roderic. *d. reſolut. 55.
num. 4.* aſſerentes Sixtum IV Minoribus, & Six-
tum V. Congregationi S. Benedicti in Portu-
galia conceſſiſſe, vt eorum monaſteria, cum 70
conſilio, & aſſenſu Capituli Generalis poſſint
transferri de loco in locum cum omnibus ad
illa pertinentibus, Ordinarij, vel cuiuſuis alte-
rius licentia minimè requiſita. Et idem Hie-
ronym. Roder. *in d. compendio reſolut. 96. num.* 15.
refert Pium II. & Pium IV. conceſſiſſe Priori
& Monaſterio S. Benedicti Valliſſoleti ad in- 71
ſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis, vt duo,
aut tria monaſteria, iuſta interueniente cauſa,
& de aſſenſu monaſteriorum vniendorum, etiam
non vocatis eorum patronis, vnire poſſit, dum-
modo

modo onera conſueta in dictis monaſteriis vniti Monachi reportent; & quòd poſſit transferre monaſteria de locis ſterilibus, & inaquoſis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, ad alia loca magis commoda cum ſuis redditibus, fructibus, & prouentibus: refert me citato *in hoc loco* Tamb. *d. diſp.* 5. *q.* 4. *num.* 3.

72 Per priuilegium Clementis IV. confirmatum per Iulium II. & alios Pontifices prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo prope Domos iam constructas Minorum, niſi infra ſpatium trecentarum cannarum per aerem menſurandarum, vbi alias rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit: quo priuilegio gaudent alij Mendicantes communicantes in priuilegiis, refert me

73 citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 3. *num.* 3. Item ex conceſſione Vrbani IV. apud *compend. Ciſtercien. verb. ædificare.* §. *fin.* nulla ædificia conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis, & locis Ordinis Ciſtercien. ſub ex-

74 communicationis pœna. Et ex priuilegio Innocentij IV. apud *compend. Mendicantium verb. ædificare, in fine*, infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium, nec ædificare, nec poſſeſſiones acquirere licet. Ita referunt Portel. *d. verb. monaſterium num.* 1. Hieron. Rodet. *d. reſol.* 55. *n.* 5. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *quæſt.* 3. *n.*

75 4. & 5. Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *quæſt.* 33. *artic.* 4. *concluſ.* 1. ſubdens ex eodem priuilegio quamlibet iſtarum cannarum obtinere debere octo palmorum longitudinem, non obſtante varia locorum conſuetudine.

76 Pro Fratribus Prædicatoribus, & poſtmodum pro Carmelitis Clemen IV. ſtatuit, & priuilegium eiſdem conceſſit, vt non ſolùm Fratres Mendicantes, verùm etiam alij quicunque Religioſi, & eccleſiaſticæ perſonæ vtriuſque ſexus, prope domos prædictorum Fratrum Prædicatorum, ſeu Ordinis de Monte Carmelo nouas Eccleſias, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere, & habere non poſſint infra ſpatium centum quadraginta cannarum per aerem menſurandarum, vbi aliàs per terram commodè menſurari non poſſint. Et quod ſi quis cuiuſuis conditionis & ſtatus aliter agere præſumpſerit, tam ipſi, quàm auxilium, & fauorem præſtantes ipſo facto incurrant ſententiam excommunicationis, & nihilominus cuncta & ſingula ab eis facta pro infectis habeantur. Ita referunt Fr. Ludouic. Miranda *d. articul.* 4. *con-*

77 *cluſ.* 3. Portel. *d. verb. monaſterium, num.* 3. ſubdens Patres Societatis Iesv habere priuilegium, vt poſſint ædificare intra centum quadraginta cannas prope alios Conuentus, & hoc priuilegium illis ſolis conceſſum eſſe à Gregorio XIII. iuxta illorum compendium *verb. ædificium* §. 3. Tamburin. *d. diſp.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 1. & 6 vbi *num.* 8. refert S. D. N. Vrbani VIII. per ſuas litteras in forma Breuis *ſub die* 7. *Iunij* 1630 prohibuiſſe ne quis alia Mendicantium monaſteria, Domos, ſeu Conuentus, aut alia Regularia loca etiam vigore, ſeu prætextu quorumcumque priuilegiorum per tres leucas circumcirca monaſterium & Eccleſiam S. Mariæ de Monſerrato ſine expreſſa Abbatis, & Monachorum prædicti Monaſterij pro tempore exiſtentium licentia, conſtruat, fundet, aut aliàs quomodolibet erigat, vel inſtituat.

78 Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferunt, excommunicationem omnini reſeruatam incurrere probat *Clem. cupientes, de pœnis*, & ex illa colligunt Silu. *in ſum. verb. excommunicatio* 9. *caſu* 45. *num.* 85. Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 44. Gambar. *de caſibus reſeru. cap.* 11. *num.* 15. Lauor. *de Iubilæo, & Indulgent. p.* 1. *cap.* 13. *num.* 36. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 14. *num.* 145. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 50. *num.* 230. ſecundùm Lugdunen. impreſſ. Cuius textus deciſio intelligenda eſt etiam eo caſu, quo locus dirutus deſierit eſſe de ipſorum dominio, & habitatione, ac poſtea nouo iure acquirant illum: cum ſecus dicendum ſit vbi Domus aliqua Mendicantium corruat, ſed illius ſolum continuò remanſit in ipſorum dominio; quia tunc licitum illis erit ipſam de nouo ædificare ſine incurſu dictæ excommunicationis; ſicut etiam poſſunt antiquo ædificio aliquid de nouo addere, vel mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum, propter aliquam cauſam: vt ſi propter ſanitatem exiſtentem ex valle mutant ad colles, nouum enim dicitur, quod denuò acquiritur, vel nouo quæritur titulo, non autem quod renouatur, vel augmentatur, & ampliatur. Ita Lauret. de Franchis *in ſuis controuerſ. pag. mihi* 209. *p.* 2. Ludouic. Miranda *dict. tom.* 1. *quæſt.* 33. *artic.* 5. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *n.* 33. *cum duobus ſequentibus*, Hieronym Rodetic. *in compend. quæſt. Reg. reſolut.* 55. *num.* 10. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 5. *qu.* 1. *n.* 9.

Seculares prohibentur erigere excelſas domos, 79
& ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium, taliter quòd ab ipſis videantur Religioſi, vel Moniales: imò nec Religióſis degentibus prope monaſterium aliorum Religioſorum licitum eſt ſua in altum protendere ædificia, vel ianuas aperire, à quibus poſſint proſpicere interiora clauſtra Conuentus; non obſtante regula vulgari Iuris, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur ſuo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practicè in ea re, & ſpecie de qua agitur, patiturque damnum, ſeu læſionem ab habente ſimile priuilegium. Ita Fr. Emman. *in addit. ſumm. tom.* 3. *c.* 145. *num.* 3. Portel. *in dubiis Regul. verb. monaſterium, n.* 3. Hieronym. Roderic. *in d. compendio reſol.* 96. *num.* 11. Tambur. *d. tom.* 3 *diſp.* 5. *quæſt.* 2. *n.* 4. Num ne impedimentum præſtari poſſit per Moniales ne contigua eis Eccleſia turrim erigat ſacram, ſiue campanariam quòd proſpectus ex illa intra earum clauſtra haberi poſſit? vide Carol. Maraut. *tom.* 2. *reſp.* 28.

Monaſteria coram quo Iudice ſint conue- 80
nienda, ſupereſt vt videamus? Inprimis in cauſis temporalibus, in quibus monaſterium perſonam gerit actoris aliquid à laico petens, debet eum conuenire coram Iudice ſeculari, *cap. cum ſit generale, cap. ſi clericus, de foro compet.* niſi fortè laicus deſtruxerit monaſterium, vel in eo ſacrilegium commiſerit, quia tunc apud eccleſiaſticum Iudicem agendum eſt, *d. cap. cum ſit generale, cap. conqueſtus, eod. titul.* Monaſterium autem agens, & petens aliquid apud Iudicem ſecularem, poteſt apud eundem Iudicem reconueniri, iuxta communiorem ſententiam, niſi reconuentio ſit ſuper cauſa criminali etiam ciuiliter tantum intentata, aut

ſo per re ſpirituali, vel ſpirituali annexa, aut cauſata ſit per malitiam ipſius procurantis vt à monacho conueniatur coram tali Iudice, vt ipſe coram eodem ipſum reconueniat, ſciens fore ſibi maximè fauorabilem ipſummet Iudicem, iuxta ea quæ reſoluimus *lib. 1. c. 39. § 2. quaſt. 32.* Vide Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2 lib. 7. cap. 31. num. 26.* vbi cum Cou. *practic. cap. 7. num. 3.* & Cabed. *Luſitan. deciſ. 54. n. 9. & 13. part. 1.* reſoluit monaſteria Mendicantium & Monialium, etſi ditiſſima ſint, gaudere priuilegio miſerabilium perſonarum, vt agentia contra laicum poſſint illum conuenire apud Iudices Curiæ Regiæ, refert me non citato Tambur *d. diſp. 5. q. 2. n. 7.*

Capvt XIII.

De Priuilegiis Eccleſiarum, & piorum locorum.

SVMMARIVM

1 *Continuatio materie.*
2 *Fiſci temporalis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia.*
3 *Militum priuilegiis gaudet Eccleſia.*
4 *Argumentum valet de milite armata militia ad militem cæleſtis militie.*
5 *Alimentorum priuilegiis gaudet Eccleſia quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio.*
6 *Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam.*
7 *Dotis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia.*
8 *Iure minoris gaudet Eccleſia in reſtitutione conſequenda.*
9 *Hoſpitalia, & cætera loca pia gaudent iure minoris.*
10 *Eccleſia gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem Reip. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis.*
11 *Imperij iure, & priuilegiis gaudet Eccleſia.*
12 *Poſſeſſio ſine traditione non transfertur.*
13 *Dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione fauore Eccleſiæ.*
14 L. quoties C. de rei vend. *non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Eccleſiæ.*
15 *Eccleſia ſemper poſſidere, & ius habere dicitur.*
16 *Poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licet moriatur Prælatus.*
17 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt inualida, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel pio loco.*
18 *Donatio in dubio non præſumitur niſi fauore Eccleſiæ.*
19 *Donatio licet ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit, tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati, ſeu Capituli reuocari non poteſt.*
20 *Vendere rem ſuam nullus cogi poteſt.*
21 *Eccleſia poteſt cogere vicinos contiguos ad vendenda prædia vrbana pro ſui ampliatione.*
22 *Donatio excedens valorem 500. aureorum eſt inſinuanda, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, quia tunc inſinuatione non indiget.*
23 *Soluens pro alio quamuis regulariter non poſſit agere ſine ceſſione, Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt.*
24 *Eccleſia ſecularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem ſi ſine liberis ſit.*
25 *Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco non veniunt ſub generalitate.*
26 *Legata pia reuocata cenſentur reuocato toto teſtamento.*
27 *Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore piæ cauſæ.*
28 *Legatum relictum Eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet.*
29 *Donatio facta Eccleſiæ abſenti ante acceptationem non poteſt reuocari.*
30 *Inſtrumenta contra ſe tenetur quis edere in fauorem Eccleſiæ.*
31 *Pœnitentiæ locus non eſt in contractibus innominatis fauore Eccleſiæ.*
32 *Indebitum ſolutum Eccleſiæ non repetitur niſi ſoluens ex tali ſolutione ad paupertatem reduceretur.*
33 *Legatum factum in fauorem Eccleſiæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum.*
34 *Trebellianica & Falcidia non detrahitur ex donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam cauſam.*
35 *Opinionibus in diuerſis illa præualet, quæ fauet Eccleſiæ, & piæ cauſæ.*
36 *Quilibet etiam ſine mandato pro Eccleſia ſeu pia cauſa agere poteſt.*
37 *Legata pia vt executioni mandentur, & vt cauſa pia conſequantur quod illis debetur, agere poteſt quilibet de populo.*
38 *Eccleſia volens dare certum quid, poteſt compelli ad faciendum, licèt nemo pro Eccleſia recipiat.*
39 *Diſpoſitio tanquam perfecta erit valida ſi quis diſponat poſt mortem eius bona eſſe Eccleſiæ.*
40 *Dominium & poſſeſſio ſemel acquiſita per Eccleſiam nunquam vacant.*
41 *Eccleſia nunquam moritur.*
42 *Teſtamenti ad valorem ſeptem teſtes requiruntur.*
43 *Teſtamentum, quo Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, valet cum duobus teſtibus, etiam in foro ſæculari.*
44 *Mandatum factum ad pias cauſas non extinguitur morte mandantis.*
45 *Fœmina in pia cauſa à teſtimonio non repellitur.*
46 *In dubio pro pia cauſa eſt iudicandum.*
47 *Contractus fauore Eccleſiæ claudicat.*
48 *Eccleſia quando eſt læſa in contractu circa pretium per reſtitutionem in integrum, quid.*
49 *Prælatus ſi ſpoliet poſſidentem rem Eccleſiæ, & conueniatur interdicto Vnde vi, & opponat de dominio Eccleſiæ, quid.*
50 *Priuilegium per non vſum, & de aliquid non faciendo, ne ſoluantur præſtantia, in Eccleſia non amittitur niſi ſpatio quadraginta annorum fuerit præſcriptum.*
51 *Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione.*
Amplia, vt ibid.
52 *Sententia lata contra priuatum non retractatur prætextu inſtrumentorum nouiter repertorum.*

53 *Pactum futuræ ſucceſſionis inter paganos reprobatur: inter milites habet vim vltimæ voluntatis.*

54 *Fauore Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſoluentis.*

55 *Eccleſiæ fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem, lite non conteſtata.*

56 *Scriptura priuata probat fauore Eccleſiæ.*

57 *Meretrix fauore Eccleſiæ à domo propria expellenda eſt.*

58 *Fauore Eccleſiæ beneficium confertur Clericis inuitis.*

59 *Remedium c. reintegrandæ 3 q. 1. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem.*

60 *Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua in odieſis fauore Eccleſiæ.*

61 *In cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium.*

62 *Fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ fit extenſio ex paritate rationis.*

63 *Eccleſiæ fauore, ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem.*

64 *Fauore Eccleſiæ fœmina poteſt eſſe procuratrix.*

65 *Reſcripta iuſtitiæ latè interpretanda fauore Eccleſiæ.*

66 *Per alienationem rei legatæ non eſt inducta reuocatio legati fauore pietatis & animo.*

67 *In teſtamentis quando præſumatur legatum ad pias cauſas.*

1 NVNC verò poſtquam in communi & in ſpecie de Eccleſia, aliiſque locis piis diximus capitulis præcedentibus; ſupereſt vt aliqua principaliora Eccleſiarum & locorum huiuſmodi priuilegia breuiter referamus; nonnulla autem ſup. *hoc lib. c. 3. n. 169. cum ſeqq.* alia *inf. lib. 3. c. 27.* referemus.

2 Primum igitur priuilegium eſt vt Eccleſia gaudeat omnibus priuilegiis fiſci temporalis, ſtavt de fiſco ad Eccleſiam valeat argumentum, dummodo ſubſiſtat identitatis ratio, & non reperiatur contrarium in iure expreſſum. Ita per *l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* docent Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ priuileg.* 143. Menchac *de ſucceſſ. reſolut. lib. 2. §. 18. n.* 10. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. trecenario 9. quæſt.* 25. Matta *de iuriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 11 n 48. & caſu 20. num.* 22. Magden. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. cap. 12. n. 9 pag.* 141. & alij per me citati *in tr. de locis communibus argum. Iuris loco* 40. *n.* 4.

3 II. Gander etiam priuilegiis mil·rum. gloſſ. & Doctores *in l. ſi vt proponis C. de rei vendicat. & verb. imperauit in c. inquirendum, de pecul. clericor.* Euerard. *in loco militum ad Eccleſiam.* Iacob. Anton. de Mauro *alleg. 42. num* 2 Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab q. 252. n. 1. & q. 632.* Galer. *in Margarita caſuum Conſcientiæ verb. milites & Eccleſia;*

4 valet enim argumentum de milite armatæ militiæ, ad militem cœleſtis militiæ, vt per gloſ. & Doctor. *in l. miles, in princ. ff de re iudic.* & citatos per me in dicto *tract. de locis communib. argum. Iuris loco* 71. *n.* 1. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 185. *n.* 3.

5 III. Gaudet quoque priuilegiis alimentorum, quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio; cùm enim cauſa alimentorum dicatur cauſa pia, & fauorabilis. *l. Mela,* vbi gloſ. Bart. & alij, *ff. de alimentis & cibar. leg.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. n. 22. & de citatis & ambig. conuent. lib. 13. tit. 12. num.* 1. Marc. Anton Genuenſ. *dict. c. 252. n. 3.* citati per me *dict. tract. loco* 6 *7. num. 5.* ideo de alimentis ad piam cauſam valet argumentum, vt *ibidem* probauimus *d. loco 7. num. 4.*

IV. Gaudet omnibus priuilegiis dotis, Marc. 7 Anton. Genuenſ. *d. quæſt. 252. n. 4.* quia valet argumentum à dote ad piam cauſam, Euerard. *in topic. à dote ad piam cauſam,* plures per me citati *d. tract. loco 39. n. 1.*

V. Gaudet iure minoris in reſtitutione conſe- 8 quenda, vt per text. *in c. 1. de in integ. reſtit.* docent Bernard. *reg.* 219. Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. minoribus n. 60. C. de in integ. reſtit. minor.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Eccleſia n. 35.* Aloyſ. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 103. in 1. edit.* alias *reſol. 88. in. 2. edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. q. 252. n.* 5. plures, quos refero *d. tract. loco 40. n. 2.* de quo 9 latè diximus *ſup. hoc lib. cap. 3. verſ. 4.* quo de etiam iure gaudent hoſpitalia, & cætera loca pia, quæ per adminiſtratores reguntur, Marant. *de ordine iudic. p. 6. tit. de appellat. num.* 85 Tiraq. *de pia cauſa priuileg.* 138. Valaſc. *conſ. 105. n. 44.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. n.* 662. Garc Gironda *de priuileg. & exempt. explicat. n. 569. in fine,* item & Capellæ, Cabed. *l. uſit. deciſ. 51. n. 11. p. 2.* ac Confraternitates, Maſcard. *de probat. concl. 869. n. 10.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 35. n. 14.*

VI. Gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem 10 Relpub. ſtante identitate rationis, & vbi caſus eſt applicabilis, ac contrarium non reperitur in iure deciſum, tunc enim æquiparantur, & valeat argumentum de vno ad alium; ita Euerard. *in topicis legalibus loco a republ. ad Eccleſiam,* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. quæſt. 252. num. 6.*

VII. Gaudet priuilegiis, & iure Imperij, 11 gloſ. *verb. iure minoris, in cap. auditis, de in integr. reſtitut.* Feicz *l. 10. gloſſ. 4. poſt princip. tit. 10. lib. 4. ordinam.* Ceuall. *commun. contra communes q. 500. à princip.* Marc. Anton. Genuenſ. *dict. quæſt. 252. num. 7.*

VIII. Licèt poſſeſſio ſine traditione non tranſ- 12 feratur, gloſſ. *verb in rem, verſic. nunquid poſſeſſio, in l. vlt. C. de ſacroſ Eccleſ.* Tiraquell. *in tract. le mort part. 2. declar. 11. num. 2. & de iure maritis § 1. gloſſ. 2. n. 43. & de conſtituto limit. 26. num* 5. Ant. Gom. *l. 45.* Tauri *num. 4. & l. 40. num. 16. & l. 5. num. 27.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 3. dub. 3.* Rebell. *de oblig. iuſtit. p. 1. lib. 1. q. 8. ſect. 4. n. 18.* tamen fauore Eccle- 13 ſiæ dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione, *d. l. vlt. C. de ſacroſ. Eccleſiis.* Ceuall. *tom. 4. q. 899. n. 178.* Cald. Pereira *de poteſt. elig. c. 6. n. 73. & de extinct. cap. 6. num. 20.* Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de exempt. concluſ. 2. num. 15.* Leſſ. *lib. 2. c. 21. dub. 20. à n. 141.* Sayr. *in claui Regia lib. 9. c. 10. num. 9.* Mart. *de iuriſdict. part. 4. caſu 6. num. 19. & caſu 172.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ.* 14 *q. 141.* ac proinde in donationibus, ac venditionibus illis factis non habet locum *l. quoties C. de rei vendicat.* vt reſoluunt Tiraquel. *de retract. lign. §. 1. gloſſ. 2. n. 43.* Mozz. *de contract. tract. de empt. cap. de naturalib. empt. c. 34.* Molina *in emporio iuris p. 1. tit. 9. in prælud. n. 51.* Mart. *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 19. num. 5. & cent. 2. caſu 172. n. 1. cum ſeq.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 369. verſ. quintum, alias num. 7.* Leſſ. *d. lib. 2. cap. 21. dub. 20. num. 141.* Rebello *d. lib. 1. quæſt. 8. ſect. 4. num. 17. & p 2. lib. 9. quæſt. 17. ſect. 1. num. 23.* Valer. Reginald. *in praxi*

*fori pœnit.lib.*25. *n.*364. Ioan. Salas *de contractib. tract.* 2. *de empt.dub.*46.*n.*4. Bonac. etiam *de contractib.diſput* 1.*quæſt.*8.*pun.*1.2.*n.*17.*verſic.primus*, Aloyſ.Ricc.*p.*1.*deciſ.*177.

15 IX Poſſeſſio Eccleſiaſtica nunquam dicitur vacua, quia Eccleſia ſemper poſſidere, & ius habere dicitur, *l. raptores.* § *ſin autem C. de Epiſcop. & cleric.* Gig. *de penſionib.q.*46.*n.*9. & *q.*47. Flamin.
16 Pauſ *de reſignat.benefic.lib.*14.*q.*7.*num.*50. & poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licèt moriatur Prælatus, quia Eccleſia non moritur, Ioan. Garc *reg.*222. *num.*9. Tiraquel. *de iure conſtituti part.*3.*limit.*16.*num.*3. Auendan.*l.*45. *Tauri gloſſ.* 6.*n.*8.

17 X Licèt donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſit inualida, *l. omnes* §. *Lucius, ff. de his, quæ in fraud.cred.* facta tamen Eccleſiæ, vel loco pio eſt valida, *l. iubemus* 14. *verſ. verum C. de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſa priuil.*10 Clar. §. *donatio q.*20.*n.*3. Cou. *in rub. de teſtam* §. 2. *num.*6 Vincent. de Franch. *deciſ.*168.*n.*2. Anton. Gom. *ad l.*69. *Tauri n.*6. Viu. *lit.*2. *commun. opin.tit. de donationib.n.*17. *verſ. ſed fallit*, Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſſ.*11.*n.*29. *cum ſeq.* & *gloſ.* 121. *à num.*45. Gam *Luſit.deciſ.* 185. *à n.* 2. Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.*2.*q.*47. *art.*2. Card. Tuſch. *t.*2. *lit. D. concluſ.*648. *n.* 41. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.*180 *verſ. noſtra.* Gutier. *de iuram. confirm.p.*1. *cap.*11. *num.*7. Cardoſ. *in praxi iudicum & aduoc. verb. donatio, num.*12. Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent.lib.*13.*tit.*18. Cald. Pereira *de empt. cap.*30.*num.*9. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. quæſt.* 310.

18 XI. Quamuis donatio in dubio non præſumatur, *l. cum de indebito, verſ. ſi verò. ff. de probat.* cum latè adductis per Farin. *p.*4. *deciſ.*136. vbi *addend. lit. D.* tamen fauore Eccleſiæ præſumitur, Abb. & Felin. *in c. ſi cautio, de fide inſtrum.* Menoch. *de arbitr.caſu* 88. *n.*7. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab.q.*14.

19 XII. Quamuis donatio ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit, *l. vlt. C. de reuocat. donat.* tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati, ſeu Capituli reuocari non poteſt, quia cenſetur facta Deo, qui eſt omnium gratiarum liberaliſſimus largitor, vt per Rip. *lib.*2. *reſponſ. c.*28. *n.*20. Clar §. *donatio q.*21.*n.*5 Menoch. *remed.*9. *recup. num.*102 Azor. *inſtit. moral.p.*3.*lib.*11.*c.*8. *quæſ.*5. Marc Anton. Genuenſ. *in practicab.q.*307.

20 XIII Quamuis nullus cogi poſſit ſuam rem vendere, *l. inuitum, C. de contrah. empt. l. nec emere, C. de iure delib. l.*55. *tit.*5. *p.*5. vbi Greg. Lop. *Ordin. Reg. Luſit.lib.*4.*tit.*11. *in princ.* tamen Eccleſia
21 poteſt cogere vicinos contiguos ad vendendum prædia vrbana pro ſui ampliatione, vt per Gam. *Luſitan.deciſ.* 75 Franc. Marc. *p.*1. *deciſ.* 636. Vincent. de Franch. *deciſ.*123. Moza. *de contract. tit. de empt. cap. de rebus, quæ emi, vel vendi poſſunt, num.* 58 *verſ. fallit ſimiliter*, Mart *de iuriſdict. p.*4. *cent.* 2. *caſu* 171. Rebell. *de obligat. iuſtit.lib.*9. *quæſt.*18. *num.*43. Molin. *de iuſtit.tract.*2. *diſput.*341. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*25. *num.* 259. *verſ. octauus eſt* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. q.*241.

22 XIV. Quamuis donatio excedens valorem quingentorum aureorum ſit inſinuanda, *l. ſancimus, C. de donat. l.*8. *cum ſeqq. tit.*4. *part.*5. vbi Greg. Lop. *Ordin. Regia Luſitan. lib.*4. *tit.*62. vbi Pareus meus plures Doctores refert; ſi fiat tamen Eccleſiæ, vel ad pias cauſas, inſinuatione non eget, cuiuſque ſit valoris, vt per Tiraq. *de priuileg. piæ cauſa priuileg.*125. Duen. *reg.*224. *fallent.*6. Anton. Gom. *tom.*2. *var. cap.*4.*n.*10. Anton. Fab. *in ſuo C. ſub tit. de donat. definit.*12. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*1 *collect.*177. *verſ. item donatio ad pias cauſas*, Molina *de iuſtit. t.*2. *diſp.*279. *verſ. his tamen*, aliàs *n.*3. Rebell. *de obligat. iuſtit. p.*2. *lib.*18. *q.*7. Azor. *d. part.*3. *lib.*11. *de donat. cap.*6. *quæſ.*7. Leſſ. *d. lib.*2. *c.*19. *dub.*13. *num* 102. Marc. Ant. Genuenſ. *in practicabil. Eccleſ. quæſt.*296. Sanctarel. *quæſt.* 69. *n.*4.

X V. Quamuis regulariter ſoluens pro alio non poſſit agere ſine ceſſione, Bart. & Caſtr. *in l. Modeſtinus, ff. de ſolut.* Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt, vt tenent Bald. *in cap. vigilanti, de præſcription.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. q.*309. 23

X V I. Eccleſia ſæcularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem, ſi ſine liberis, ſicut Monaſterium; duobus ſcilicet concurrentibus. Primò perpetuò clericus in clericatu perſeueret, ſecundò, vt in fine vitæ bona illa, quæ ſubſtituto reſtituturus eſt det Eccleſiæ, vel in alia opera pia expendat. Ita Menoch. *de præſumpt. lib.*4. *præſumpt.* 83 *à n.*35. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. q.* 147. Beiler. *diſquiſit. cleric. part.*1. *tit. de bonis cler.* §. 10. Benedict Ægid. *in repet. l. Titia ff. de condit. & demonſt. p.*1. *n.*45. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2. *lib.*7. *cap.*16. *num.*32. aduertentes clericum illum debere eſſe in Sacris conſtitutum, & continuò habitare in domo ipſius Eccleſiæ, non autem in paterna. 24

XVII. Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco non veniunt ſub generalitate, Mohedan. *deciſ.* 145. *aliàs* 7. *de priuileg.* Achil. Pedroch. *conſ.*8 *num.* 117. Gregor. *deciſ.*237.*n.*11. & ideo non veniunt ſub generali reuocatione legatorum facta per teſtatorem. Guid. Papæ *deciſ.*200.*num.*5. Afflict. *deciſ.*111. *num.*11. Sebaſt Medic *de ſepultur. part.*1. *q.*23.*n.*5. Franc. Purpur. *conſ.*69. *lib.*1. Ioſeph. Ludou. *concl.*24. *verſ. declara quinto.* Surd. *de aliment. tit.*8. *priuil.*29.*n.*7. Ariſmin Tepat *tit. de adimendis leg. in verb. legatis piis.* Achil. Pedr. *conſ.*23. *in fine*, Nou. *de priuileg. miſerabil. perſonarum priuileg.* 25
34. & 68. niſi reuocato toto teſtamento, quia tunc 26
legata pia reuocata cenſentur. Guid. Papæ *d. deciſ.* 200 Pauſ. *conſ.*34.*n.*33. *lib.*2. Caroc. *deciſ.*85. Rimin. ſen. *conſ.*110. *n.* 14 & 15. Scip. Rouita *conſ.* 93. *l.*1. Mar. Muta. *Sicilia deciſ.*41. *n.*3. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.*3. *tit.*20. *de teſtam. à n.*263. Rot. *deciſ.*721. *verſ. prædict. part.*1. *recent.* Quicquid dicat Abb. *in cap. bona il.*2. *num.*3. *de poſtul.* Viui. *deciſ.* 292. *num* 4. Surd. *conſil.* 311. *num.*62.

X V I I I. Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto, ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit, fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ, arg. *l.*1. *ff. de manumiſſ. teſtam.* Tiraq. *de priuil. piæ cauſa priuileg.*62. Card. Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib.*6. *titul.*3. 27

XIX. Legatum relictum Eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet, & debetur, quia id non eſt propriè relinquere, ſed potiùs reddere debitum, vt per Tiraquell. *in l. ſi vnquam, verb. libertis, poſt num.* 88. *C. de reuocand. donat.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. Eccleſ. quæſt.*487. 28

X X. Quamuis regulariter donatio facta abſenti nemine pro ea acceptante non valeat, *l.* 29

abſenti

abſenti, ff. de donat l. nec ambigi. C. eod. facta tamen Eccleſiæ abſenti, nemine pro ea acceptante valet, ita Bald. *in l. cambi in vlt. lect. col. 2. de trãſact.* Caſtrenſ. *in l. decernimus, in fine, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Panorm. *conſ. 63. Quadam domina col. vlt. lib. 2.* Corne. *conſ. 215. Prima facie col 4. lib. 2.* Ant. Gom. *lib. 2. cap. 9. num. 1* Felin. *in cap. 1. num. 7. de pact.* Decian. *conſ. 1. num. 6. lib. 5.* Ioſeph. Ludou. *Peruſ. deciſ. 29. n. 18.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 557. num. 11.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. q. 151.* Cardin Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 7. num. 16.* Molin. *de iuſtit tract. 2. diſp. 263. verſ. Felinus tamen.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 368. n. 34.* R. P. D. Alexand. Sperel. latè *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 81. num. 15. cum ſeqq.* Sanctarel. *variarum reſolu. q. 69. num. 3.* eam rationem aſſerentes, quia quod donatur, vel promittitur Eccleſiæ, vel pio loco, promittitur & donatur Deo, qui vbique eſt præſens, & acceptans, ac proinde dici non poteſt donatio facta abſenti Quamuis contrarium, imò donationem pio loco, vel Eccleſiæ abſenti factam, nemine pro ea acceptante, non valere, poſſeque reuocari ante acceptationem, reſoluant Caſtren. ſibi contrarius *conſ. 70. num. 5. verſ. propterea,* gloſ. *verb. alia cauſa. in fine, in l. illud C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi idem Caſtren *n. 6.* & Bald. *n. 3.* latè Beroi. *in repet. cap. in præſentia n. 77. & ſeq. de probat.* Bertrand. *conſ. 218. vol. 5.* Clar. *§. donatio q. 12. verb. vlt.* Natt. *conſ. 253. n. 1. vol. 2.* Tiraq. *de priuil pia cauſa, priuileg. 115. verſ. contrarium,* Cou. *in rub. de teſtam p 3. num. 13. & lib. 1. var. cap. 14. num. 16* Molin. *de primog. lib. 4. c. 2. num. 58.* Surd. *conſ 351. n. 29.* Anton. Gabr. *lib. 3. commun. tit. de verbor. oblig. concl. 1. n. 72.* Gutier. *in repet. cap. quamuis pactum, in princ. n. 55. de pact. lib. 6. & conſ. 41. n. 5.* Didac. de Paz. *queſt. ciuil. 10. num. 2.* Azeued. *l. 7. n. 20. verſ. facitque optima & ſingularis tit. 10. lib. 5. Recop.* vbi Matienzo *gloſſ. 2. num. 10.* Gam. *Luſit. deciſ. 381. num. 3.* Alexand. Treotacinq. *var. reſolut. lib. 3. tit. de donat. reſol. 1. n 4.* Cancer. *var. tom. 1. cap. 8. num. 29.* Pereg. *de iure fiſci lib. 4. tit. 7. n. 4. & 26.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſp. 6. n. 16. verſ. caterum,* Seraph. *deciſ 724. num. 8.* Leſſi *de iuſtit. lib. 2. c. 18. dub. 6. n. 41.* Rebel. *de obligat. iuſtitia p. 2. lib. 8. q. 3. per tot.* Steph Grat. mihi viſus ſibi contrarius. *diſcept. forenſ. tom. 3 c. 575. num. 2* Noguerol. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 26. num. 133.* Nec bene reſpondetur rationi, de qua ſupra, dum dicitur donantem Eccleſiæ videri donare, non immediate, & ideo cum in tali medio ſit defectus, non quæri actionem; quia licèt in donatione facta pauperibus aliquid habeat probabilitatis, quia cum ſit facta hominibus, more humano debet fieri; nihilominus etiam hoc caſu, vt dicit Cyn. quem ſequitur Cardin. Mantic. *d. tit 7. a num. 16.* Deus ipſe pro pauperibus ſemper conſentit, cum præcipiat in ſacris litteris dari pauperibus; at in caſu propoſito minor eſt difficultas, quia donans Eccleſiæ dicitur immediatè donare Deo, *cap. nulli liceat.* iuncta gloſ. cum *ibi* notatis, *12. q. 2.* nam à communiter accidentibus mens donantis non fertur in rem creatam, cui donat, ſed in Deum, vt optime reſpondet Sperell. *d deciſ. 81. n. 17. & n. 41.* poſt Sanch *d. diſp. 6. n. 17.* Reginald. *lib 25. num. 81.* Bonacin. *de contractib. diſp. 3 q 11. punct. 2. ſub n. 1. verſ promiſſio,* reſoluit donationem, vel promiſſionem Eccleſiæ per modum voti factam, tametſi nullus acceptat, valere ſtatim irreuocabiliter. Hinc quamuis mandatum de donando non acceptatum donatoris obito expiret, ex *reg. generali.* quod mandatum morte mandatis expirat, *l. 2. § ſed ſi quis,* & *ibi* latè Bart. *ff. de donat. & l. mandatum C. mandati*; tamen ſi fiat maodatum de donando Eccleſiæ, oon expirat, ſed adhuc poſt mortem perſeuerat, quia ſcilicet quiſque præſumitur ita tacitè voluiſſe in morte, cum opera pietatis tunc maximè ſint neceſſaria: quare ita reſoluunt Bald. *in Auth. ſi qua mulier, col. vlt. C. de ſacroſ. Eccl.* Roman. *conſ. 119. in 1. concl...* Tiraq *de priuil. pia cauſa priuil. 82.* Cou. *lib 1. var. cap. 14 n. 16.* Leſſi *d. dub. 6. n. 46.* Sperell. *d. deciſ. 81. n. 38. cum ſeqq.* vbi *num. 35.* reſoluit cum multis quos citat donationem oe dum in Eccleſiæ, ſed etiam io cuiuſlibet priuati fauorem poſt mortem donatoris acceptari poſſet, quia cum ex ipſios parte iam fuerit perfecta, quamuis reuocabiliter, perſeuerat etiam poſt mortem vſque ad acceptationem, quinimo videtur quodam modo confirmata poſt mortem donantis.

XXI. Quamuis reus in iudicio conueotus 30
oon teneatur regolariter edere propria inſtrumenta contra ſe actori petenti. *c. 1. de prob.* Socin. *reg. 149. & ſeq. & reg. 212.* Cened. *ad Decretal. collect. 167. n. 6.* in fauorem tamen Eccleſiæ tenetur quis edere inſtrumenta contra ſe, Bald. Abb. & Butr. *in cap. 1. de probat.* Marc. Ant. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. q. 174. n. 1. cum ſeqq.*

XXII. Fauore Eccleſiæ in contractibus inno- 31
minatis noo eſt locus pœnitentiæ, vt per Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuil. 133.* Card. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 1. tit. 18. num. 13.* Marc. Antoo. Geouenſ. *in practicab. lib. Eccleſ. quæſt. 476.*

XXIII. Indebitum ſolutom Eccleſiæ, non re- 32
petitur niſi ſoloens ex tali ſolutione ad paupertatem reduceretur, Ludouic. Gom. *in §. ex maleficiis num. 36. Inſtit. de actionib.* Tiraq. *de priuileg. pia cauſa priuil. 119.* Meneh. *de ſucceſſ. progreſſu lib. 3. §. 21. num. 6.* Marc. Anton. Genueoſ. *in practicab. Eccl. q 486* Marta *de iuriſdict. p. 4 cent. 2. caſu 170. n. 1.* Vide infrà *lib. 3. c. 27. n. 89.*

XXIV Legatum factum in fauorem Eccle- 33
ſiæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum, ita Calder. *conſ. 342.* An legata facta Eccleſiæ diminuant legitimam filij? vide Marc. Ant. Geouenſ. *in practicab. eccleſ. q. 167.* Et an patiantur diminutionem pro rata ſi vires patrimooij non ſufficiunt ad ſoluenda omnia legata, *q. 329.* Ex 34
donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam caoſam non detrahitur neque Trebellianica, neqoe Falcidia, *Auth. ſimiliter C. ad leg. Falcid.* Bart. *lib. 1. conſ. 6. in fine.* Abb. *conſ. 32 n. 4.* de falcidia. Marc. Anton. Genuenſ. *vbi ſupra quæſt. 401.* de Trebellianica Tiraq. *priuil. 27.* Ant. Gabr. *Commun. tit. de Trebell. concl. 10.* Couar. *in c. Raynaldus §. 3. n. 7. de teſtam.* Marc. Anton. Genuenſ. *q. 571. num. 3.* vbi *num. 4.* id ampliat ſi inſtituatur hoſpitale fundatum ſine auctoritate Epiſcopi, vt non detrahatur Trebellianica. Teſtamenta, legata, donationes, & alia relicta in fauorem piæ cauſæ ſunt ſuſtinenda, Bald. *lib. 1. conſil. 216. in fine.*

XXV. In diuerſis opinionibus illa præualet, 35
quæ fauet Eccleſiæ, & piæ caoſæ, & ſic communis opinio Doctorum noo eſt attendenda, quaodo altera contraria fauet piæ cauſæ, Roman. *in Auth. ſimiliter C. ad leg. Falcidiam,* Aſio. *in l. ſunt perſona, in fine, ff. de relig. & ſumpt. funer.* Alex. *conſ. 204. n. 12. lib. 6.* Nic Boer. *cõſ. 40 Viſo proceſſu, n. 89.*

Marc.

Marc. Mant. conſ. 121. Quamuis communis opinio
num. 3. vol. 2. Grammat. conſ. ciuili 50. num. 46. latè
Mart. de iuriſdict. p. 4. caſu 164. Quia Eccleſiæ fa-
uor attendendus eſt, Rot. apud Paûl. de Rubeis
deciſ. 97. num 12. tom. 3. diuerſ. alias part. 7. re-
centior.

36 XXVI. Quilibet etiam ſine mandato pro
Eccleſia, ſeu pia cauſa agere poteſt. Ita Specul.
tit. de instrum. edit. §. nunc aliqua, verſ. ſed non, Felin.
in cap. fin. de accuſat. Roman. in Auth. ſimiliter. C.
ad leg. Falcid. & conſ. 19. num. 3. & conſ. 428. n. 11.
37 vbi ſubdit hinc quemlibet de populo poſſe agere
vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſæ
piæ conſequantur quod illis debetur, Tiraquell.
de priuileg. piæ cauſæ, priuil. 151. quod quilibet de
populo auditur agens pro piis cauſis. Et hinc ſen-
tentia lata in fauorem Eccleſiæ cum procuratore
illegitimè conſtituto eſt valida, Marc. Anton. Ge-
nuenſ. in practicab. q. 414.

38 XXVII. Volens dare certum quid Eccleſiæ,
poteſt compelli ad faciendum, licet nemo pro
Eccleſia recipiat. Ita Archidiacon. per text. ibi in
cap. ſcimus 12. q. 1. Marcel. Maur. allegationum tom.
1. alleg. 36. num. 5.

39 XXVIII. Si quis diſponat poſt mortem ſuam
eius bona eſſe Eccleſiæ, diſpoſitio tanquam per-
fecta erit valida, & per eam quæritur ius imme-
diatè Eccleſiæ, Paul. de Caſtro conſ. 456. volum. 1.
in nouis, quem refert Marcel. Maur. dict. alleg. 36.
num. 1.

40 XXIX. Dominium & poſſeſſio ſemel acqui-
ſita per Eccleſiam, nunquam vacat, Pariſ. conſil. 24.
num. 7. lib. 1. latè Iacob. Anton. de Mauro alleg. 17.
41 num. 4. vbi ampliat etiam mortuis Prælatis; nam
Eccleſia nunquam moritur, c. liberti 12. q. 2. Mart.
de iuriſdict. p. 4. caſu 17. n. 9.

42 XXX. Quamuis ad teſtamenti valorem ſe-
ptem teſtes requirantur, l. hac conſultiſſima, in princ.
C. de teſtam. §. ſed cùm paulatim Inſtit. eodem, Clar.
§. teſtamentum, q. 55. & 56. Maſcard. de probat. con-
cluſ. 1352. num. 14 cum ſeqq. Craſſ. §. teſtamentum
q. 44. Surd. conſ. 378. num. 9. Negreiros in introd.
vltim. volunt. lib. 4. cap. 2. num. 9. illud tamen, quo
43 Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, va-
let cum duobus teſtibus, relatum 11. de teſtam.
vbi gloſſ. vlt. Abb. notab 3. Con. num. 2. Dec. in l. ni-
hil tam naturale, num. 6. ff. de reg. Iuris, Tiraquell.
priuil. 1. Mench. de ſucceſſion. §. 21. num. 3. Anton.
Gom. l. 36. Tauri à num. 2. Gom. Luſit. deciſ. 46.
n. 1. & 8. & deciſ. 81. n. 4. Ceoed. ad Decretal. col-
lect. 159. n. 1. & 3. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 134.
Caſſ. d. §. teſtamentum, q. 18. n. 2. Magdalen. de nu-
mero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. cap. 12. n. 33. &
etiam in foro ſeculari id ipſum obſeruari tradunt
gloſ. verb. improbamus, in fine, in cap. cum eſſes, de
teſtam. Cou. d. num. 1. in d. cap. relatum, Iaſon n. 21.
poſt Bart. & alios in l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. Gom.
deciſ. 81. num. 4. & procedere non ſolùm in teſta-
mentis, quibus Eccleſia eſt hæres inſtituta; ſed
etiam in omnibus, in quibus alia pia cauſa repe-
ritur inſtituta, reſoluunt Imola in d. cap. relatum,
n. 2. & Abb. n. 7. Pariſ. conſ. 24. n. 6. num. 3. Mench.
Vim. & alij, quos refert & ſequitur Craſſ. d. q. 17.
num 2. pertranſeunt indiſtinctè, Gam. d. loco, Mo-
lin. d. diſp. 134. aliud agens Valaſc. conſ. 145. n. 3.
Intellige procedere ſupradicta, vbi teſtamentum
principaliter conſideratum pium eſt, quia ſcili-
cet Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtitu-
ta; ſecus verò vbi minus principaliter; quia ſtan-
te inſtitutione circa cauſam profanam, plura ta-
men in illo pia legata relinquuntur, omnino re-
quiritur ſolemnitas Iuris Ciuilis, ſi in foro ſæcu-
lari agendum ſit, ſin autem Iuris Canonici ſolem-
nitas ſufficit, cap. cùm eſſes, de teſtam. Ratio diffe-
rentiæ eſt, quia actus ſortitur ſpeciem, & denomina-
tur ab eo, quod præualet, argum. l. quæritur 10. ff. de
ſtatu hominum, iuncta reg. l. 1. ibi, prima enim ratio,
ff. de auctor. tutor. gloſ. vlt. recepta in cap. quamuis
pactum, de pactis, lib. 6. & ideo cum hæredis inſti-
tutio ſit caput teſtamenti, §. ante hæred. Inſtit. de
legat. fit conſequens ab eadem vel pium, vel non
pium teſtamentum fore denominandum.

XXXI. Mandatum factum ad pias cauſas 44
non extinguitur morte mandantis, Anton. Trigo
ſing. 81.

XXXII. Fœmina in pia cauſa à teſtimonio 45
non repellitur, Felin. in cap. 3. num. 3. verſ. quid
autem, de teſtib. Dec. in l. 1. num. 27. ff. de regul.
iuris. Couar. in cap. relatum, num. 5. de teſtam. Ca-
ualer. deciſ. 49. n. 4.

XXXIII. In dubio pro pia cauſa eſt iudican- 46
dum, vt per tex. in l. ſunt perſonæ, in fine, ff. de relig.
& ſumpt. funer. cap. vlt. de re iudic. tenent Alex. con-
ſil. 121. in fine lib. 2. & conſ. 71. n. 4. lib. 6. Cakan.
conſ. 107. num. 6. cum ſeqq. Anchar. conſ. 46. num. 21
Menoch. conſ. 224. n. 33. & conſ. 429. num. 15. &
conſ. 1076. num. 9. Et teſtamenta ad pias cauſas
ſecundùm diſpoſitionem Iuris Canonici ſunt re-
gulanda, Iaſ. in Auth. nouiſſima n. 20. C. de inoff. te-
ſtam. Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ, de conſtit. n. 88.
Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. 68. n. 21.

XXXIV. Claudicat contractus fauore Eccle- 47
ſiæ, Pinel. in l. 1. p. 3. num. 32. C. de bonis mat. Surd.
deciſ. 69. num. 23 Honded. conſ. 18. n. 72. lib. 1. Rot.
apud Paul. de Rubeis dec. 94. num. 65. tom. 3. diuerſ.
aliàs p. 7. recent. & ideo poteſt Eccleſia ſtare con-
tractui etiam nullo, inuita altera parte, ſicut etiam
eſt in electione Eccleſiæ recedere à dicto contra-
ctu nullo, Card. Mantica de tacitis, & ambig. con-
uent. lib. 25. tit. 6. num. 48. & 49. Verùm ne alte-
ra pars ſit in ſuſpenſo, poteſt cogi Eccleſia ad de-
clarandum an velit ſtare contractui, Surd. d. de-
ciſ. 69. n. 23. in fine, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ.
59. n. 93 Garc. de benefic. p. 2. c. 1. n. 75.

XXXV. Eccleſia quando eſt læſa in contractu 48
circa pretium per reſtitutionem in integrum, non
reſcindit totum contractum, ſed reſtituitur ad
ſupplementum pretij. Ita per doctrinam Bart. in
l. ſi quidem. ff. de prad. min. reſoluit Marc. Anton.
Genuenſ. in practic. eccleſ. q. 417.

XXXVI. Si Prælatus ſpoliet poſſidentem rem 49
Eccleſiæ, & conueniatur interdicto, Vnde vi, &
opponat de dominio Eccleſiæ, debet in illius fa-
uorem ſuper dominio pronuntiari, Alex. in l. na-
turaliter. §. nihil commune ff. de acquir. poſſeſſ. n. 30.
Marc. Anton. Genuenſ. in practicab. eccleſ. qu. 131.
num. 4 & n. 314 per tot. quos refert & ſequitur D.
Noguerol alleg. Iuris tom. 1. alleg. 26. n. 329. vbi
n. 330. reſpondet ad cap. 1. de reſtit. ſpoliat. quod
in eius terminis Eccleſia non ſpoliauit, ſed homi-
nes Eccleſiæ.

XXXVII. Quamuis priuilegium per non 50
vſum decennio amittatur, l. 1. ff. de nundinis; & pri-
uilegium de aliquid non faciendo, ne ſoluantur
præſtantiæ, vel ſimile, conceſſum perſonæ priua-
tæ amittatur per vnicam contrauentionem, cap.
cùm accepiſſent, de conſtitut. nihilominus in Eccle-
ſia ſiue priuilegium conſiſtat in faciendo, ſiue in
non faciendo, non amittitur niſi ſpatio quadra-
ginta annorum fuerit præſcriptum, c. accedentibus,
vbi

vbi Innoc & omnes, *de priuil.* Marc. Anton. Ge-
nuenſ. *in practic eccleſ. q.* 154. reſoluit quòd ſtatu-
tum non tollitur per vnicum actum contrarium
ſi eſt fauorabile Eccleſiæ, ſecus in priuato.

51 XXXVIII. Regula eſt quòd nemo priuari de-
bet poſſeſſione ſua ante ſententiam. *c. volumus* 16.
q. 4. Speciale tamen eſt fauore piæ cauſæ quod
Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum
ipſius, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab ad-
miniſtratione, *cap. fin.* 3. *q* 2. *cap. licèt Heli, de ſi-
mon.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q* 574
n. 1. vbi ampliat procedere etiamſi Prælatus velit
dare cautionem de indemnitate rerum Eccleſiæ,
& quod bènè adminiſtrabit, quia non erit au-
diendus.

52 XXXIX. Sub prætextu inſtrumentorum no-
uiter repertorum ſententia lata contra priuatum
non retractatur, *l. ſub ſpecie C. de re iudic.* bene ta-
men retractatur ex ſpeciali fauore Eccleſiæ, Felin.
in cap. cum dilectus n. 18. *de fide inſtr.* Marc. An-
ton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q* 181.

53 XL. Pactum futuræ ſucceſſionis inter paga-
nos reprobatur, ſed inter milites habet vim vlti-
mæ voluntatis, *l. licèt. C. de pactis*; valet nihilo-
minus fauore piæ cauſæ pactum ſucceſſionis, vel
hæreditatis propriæ dendæ, Greg. Lop. *l.* 33. *verb.
caualleros tit.* 11. *p.* 5. Xuar. *in rep. l. quoniam in
prioribus*, vbi *declaratio leg. Regni limit.* 5. *n.* 10.
*poſt med. verſ. & idem erit ſi illud pactum fiat ad
pias cauſas*, Guilielm. Bened. *in cap. Raynutius,
verb. duas habens filias à n.* 206. *de teſtam.* Tiraq.
de priuileg pia cauſæ priuil. 105. Anton. de Petra *de
fideicom. q.* 4. *poſt n.* 8. *caſu* 2. *limit.* 1. Sanch. *in præ-
cepta Decalogi tom* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *num.* 31. Franciſc. de
Batry *de ſucceſſionib. teſtat. lib.* 2. *tit.* 3. *n.* 4. Marc.
Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 185.

54 XLI. Sicut libertatis fauore hæres creditor in-
uitus cogitur recipere à ſeruo partem pretij ſiue
ſolutionis, *l. cum heres.* § *item ſi decem. ff. de ſta-
tulib.* ita etiam fauore Eccleſiæ, vel cauſæ, eius
creditor tenetur recipere partem ſolutionis, Eue-
rard. *in topic. legal. in loco a libertate ad piam cau-
ſam*, Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ.
q.* 186. vbi quòd Eccleſia, quæ contraxit debitum
pro vtilitate & neceſſitate, videtur illud con-
traxiſſe pro libertate, & redemptione animarum à
manibus Diaboli quoad viuos, & à pœnis Purga-
torij quoad defunctos.

55 XLII. Licèt contra abſentem, & contuma-
cem non procedatur ad definitiuam lite non con-
teſtata, *cap. quoniam frequenter, lite non conteſt.*
Eccleſiæ tamen fauore proceditur ad definitiuam
ſententiam contra Prælatum dilapidatorem lite
non conteſtata, vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in
practicab. eccleſ. q.* 208.

56 XLIII. Quamuis ſcriptura priuata ſine die &
anno non probet, probat tamen fauore Eccleſiæ,
Bald. *conſ.* 331. *Rener. Pater. vol.* 2. Card. Tuſch.
pract. concluſ. tom. 3. *concl.* 7. *n.* 13. Marc. Anton.
Genuenſ. *in practicabilib. Eccleſ. q.* 227.

57 XLIV. Meretrix à domo etiam propria eſt
expellenda Eccleſiæ fauore, ſi habitet prope Ec-
cleſiam, vel moniales, Marc. Anton Genuenſ. *in
practic. Eccleſ. q.* 342. *& q.* 243. tenet quòd fauo-
re Eccleſiæ non poteſt vicinus extollere domum
ſuam ſi habeat proſpectum ad monaſterium Mo-
nialium, nec facere feneſtras, ſed debent claudi, de
quo etiam Giurba *deciſ.* 86. *n.* 8. *verſ. immo cogi po-
teſt*, Cabed *Luſit. deciſ.* 105 *n.* 4. *& deciſ.* 125. *p.*
Molin. *de iuſt. tom.* 3. *diſp.* 709. *n.* 6. Bened. Ægid.
ad l. ex hoc iure ff. de iuſtit. & iure p. 1. *cap.* 6. *n.* 13.

XLV. Etiamſi regula ſit quòd inuito benefi- 58
cium non confertur, *l. inuito ff. de regul. Iuris*; fauo-
re tamen Eccleſiæ beneficium ſiue beneficia eccle-
ſiaſtica poſſunt conferri clericis inuitis, ſuadente
vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ, vt per Marc. An-
ton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. q.* 286.

XLVI. Remedium *cap. reintegranda* 3. *q.* 3. fa- 59
uore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem, & poſſeſſio
in ſucceſſorem tranſit ſine noua apprehenſione,
Guid. *Papa deciſ.* 355. Marc. Anton. Genuenſ. *in
practicabil. Eccleſ. q.* 290. quia beneficium illius
cap. principaliter fauore Eccleſiæ inſtitutum eſt,
idem Genuenſ. *q.* 407.

XLVII. Dubia & incerta diſpoſitio præſu- 60
mitur perpetua etiam in odioſis fauore Eccleſiæ,
vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. eccleſ.
quæſt.* 308.

XLVIII. Quamuis nullus venire poſſit con- 61
tra factum proprium, iuxta tex. *in l. poſt. mortem,
ff. de adopt.* tamen in cauſa Eccleſiæ poteſt in eius
fauorem Rector venire contra factum proprium,
vt per Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Ec-
cleſ. quæſt.* 311.

XLIX. Quamuis dictiones taxatiuæ exclu- 62
dant omnes alias perſonas & caſus præter expreſ-
ſos *l.* 2. *C. de patrib. qui filios diſtraxer. l. ob æs C. de
prædiis minor. cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa
poſſeſſ.* nihilominus fauore Eccleſiæ, vel alterius
cauſæ fit extenſio ex paritate rationis, gloſ. *verb.
aliam cauſam in l. illice C. de ſacroſ. Eccleſ.* Rip. *in l.
ſi conſtante n.* 86 *ff ſoluto matr.* Marc Ant. Genuenſ.
in practic. q. 322.

L. Licèt incertitudo de Iure ciuili reddat con- 63
tractum inutilem, *l. triticum, ff. de verb. oblig. l.
Titio cum teſtamento ff. de leg.* 2. § *incertis, Inſtit. de
legat.* nihilominus fauore Eccleſiæ ſeu piæ cauſæ
incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem, ſed
eſt reducenda ad certitudinem arbitrio boni viri,
dummodo ſcilicet poſſit incertitudo aliquo modo
reduci ad certitudinem; ita Marc. Ant. Genuenſ.
in practic. eccleſ. q. 324. *per tot.* & præcipuè *n.* 2. *in
fine, cum ſeqq.* Nouar. *de priuil. miſerab. perſon. pri-
uil.* 19. Alphonſ. de Leone *de officio Capellani p.* 3.
q. 5. *ſect.* 2. *n.* 20. *cum ſeqq.* vbi *n.* 22. ait quòd quan-
do legatum pro Miſſis eſt incertum ratione ipſius
rei legatæ, tunc commiſſarius poterit expendere in
operibus piis conuenientem quantitatem ſecun-
dùm dignitatem perſonæ, & eius patrimonium,
ſeu facultates, *& n.* 25. quando legatum eſt incer-
tum ratione quantitatis, ſeu numeri Miſſarum,
non exprimendo numerum earum, nec quantita-
tem eleemoſynæ erogandam, tunc Miſſarum nu-
merus & eleemoſyna pro illis eroganda boni viri
arbitrio taxanda eſt inſpecta qualitate defuncti, &
eius facultatibus, *& n.* 29. quærit quid quando in-
certitudo eſt reſpectu Eccleſiæ, vbi Miſſæ ſint ce-
lebrandæ, *& numeris ſeqq.* reſoluit materiam.

LI. Certum eſt fœminam non poſſe eſſe pro- 64
curatricem ad iudicia, *cap. ſciſcitatus, de reſcript,
cap. infamis* § *tria* 3. *q.* 7. At fauore Eccleſiæ po-
teſt eſſe procuratrix. *cap. cùm dilecta, de confirm.
vtili*, vbi gloſ. *verb. procuratricem*, Marc. Anton.
Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.* 436.

LII. Licèt reſcripta iuſtitiæ ſint ſtrictè inter- 65
pretanda, *cap. ſedes, de reſcript.* tamen fauore Ec-
cleſiæ ſunt latè interpretanda, Innoc. *in cap. Epi-
ſcopi, de rebus Eccleſ. non alien.* Marc. Anton. Ge-
nuenſ *in practicab. eccleſ. q.* 448.

LIII. Per alienationem rei legatæ non eſt 66
inducta

inducta reuocatio legati fauore pietatis, & animæ. Bart *conſ.* 26. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Abb. *conſ.* 31. *in princ. lib.* 2. Capra *conſ.* 115. *n.* 13. Cot. *in memorab. verb. Eccleſia, verſ. quinto*, Tiraq. *de priuil. pia cauſa, priuil.* 41. Verùm contrarium, nempe legatum ex cauſa pia factum cenſeri reuocatum per alienationem rei voluntariam, reſoluunt melius Natt. *conſ.* 623. *n.* 3. *verſ. non obſtat*, Menchac. *de ſucceſſ. progreſſu lib.* 3. *tit. de legatis* §. 28. *n.* 10. Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 6. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 429. *n.* 7. *cum ſeqq. & de præſumpt. lib.* 2. *præſ.* 167. *n.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 1287. *n.* 102 *cum ſeqq.* Certiſſimum eſt enim, quòd legatum libertatis ſeruo factum eſt pium & fauorabile, & tamen ſi teſtator alienet ſeruum, cenſetur reuocaſſe illud legatum, niſi illud redimat, ad text. *in l. verum eſt, ff. de manum. teſtam.* Aleiat. *conſ.* 174 *lib.* 9. Menoch. *d. conſ.* 429. *n.* 7. *& d. præſ.* 167. *n.* 18. Card. Mantic. *d. tit.* 6. *num.* 5. Maſcard. *d. concl.* 1287. *n.* 103. ita ſi res loco pio legata alienetur, extinguitur legatum, verùm ſi redimatur fauore pietatis reconualeſcit, Tiraq. *d. priuil.* 41. Card. Mant. *d. tit.* 6. *n.* 5. *&* 6. Menoch. *d. conſ.* 429. *n.* 7. Maſcard. *d. concl.* 1287. *num.* 112.

67 LIV. Quamuis teſtamenta inter quæ de prioritate, ac poſteritate temporis non apparet, ſeſe inuicem confundant, adeò quod neutri hæredum ex alterutro deferatur ſucceſſio, vt voluit gloſſ. *in verb. miſſus eſt, in l. fin. C. de edicto D. Hadriani tollen.* Anton. Gom. *l.* 45. *Tauri n.* 148. nihilominus ſi in alterutro die cauſa contineatur, hoc poſterius factum præſumetur fauore legatorum ad pias cauſas relictorum, vt per Anton. Gom. *d. l.* 45. *Tauri n.* 149. *verſ. quarto limita*, Tiraq. *de priuileg. pia cauſa, priuil.* 35. Andr. de Beſſeris *ad l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. n.* 212. *in decimo ſpeciali circa vltimas voluntates*, vbi etiam Luſit. Bened. Ægid. *p.* 3. §. 1. *n.* 8. & *ibi n.* 9. aduertit quòd quando in vno teſtamento pia cauſa, in altero profana ſcribitur, nec de prioritate conſtat, tunc licèt de Iuris rigore ex neutro hæredem poſſe exiſtere videretur, cùm tamen incertum ſit quem ſuprema voluntate vocauerit teſtator, ſed cum in incerto voluntatis ea ſit interpretatio ſumenda, quæ pietati magis fauet, æquiſſimè exiſtimatum eſt pietatis teſtamentum tanquam poſterius factum, effectum habiturum, quòd ſi pia cauſa cum altera pia contendat, tunc fatendum quidem erit ex alterutro teſtamento hæreditatem poſſe adiri, idque non tam ex aliquo piæ cauſæ priuilegio, quam ex coniecturata defuncti voluntate, & ſic ex certiſſimis, & vulgatiſſimis Iuris præceptis, quibus vltima voluntas vtrumque appareat, obſeruari iubetur.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER TERTIVS

DE REBVS ECCLESIASTICIS.

CAPVT I.

De Rebus Eccleſiaſticis in genere.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio materiæ huius libri.*
2 *Species quot reperiantur rerum omnium Eccleſiaſticarum.*
3 *Res Eccleſiaſticæ mobiles corporales quæ ſint? oſtenditur.*
4 *Res Eccleſiaſticæ immobiles corporales, & incorporales quæ ſint? oſtenditur.*

1 CVM Eccleſia Miniſtros, id eſt, Eccleſiaſticas perſonas habeat, quarum miniſterio in diuino cultu, & Sacramentorum adminiſtratione vtitur, de quibus *lib.* 1. latè tractauimus; cùm item loca materialia poſſideat, in quibus Diuina peragere, alioſque pios actus exercere valeat, ſicut *lib.* 2. oſtendimus, neceſſe eſt etiam vt res aliquas, ac bona etiam temporalia obtineat, quibus perſonæ ipſæ Eccleſiaſticæ ſuſtentari, & loca ipſius regi, & gubernari, & diuina valeant Officia celebrari. De huiuſmodi igitur rebus, quoniam in iure Eccleſiaſtico multa deponuntur, agere hoc *lib.* 3. propoſuimus, requirentes primò quæ ſint res, & bona Eccleſiaſtica, & quomodo acquirantur & quibus, & quomodo etiam poſſideantur, & qualiter amittantur.

2 In primis igitur eſt ſciendum quòd omnium rerũ Eccleſiaſticarum, quædam ſunt mobiles, quædam verò immobiles. Item quædam corporales, & aliæ incorporales, aliæ quoque conſecratæ, & aliæ non conſecratæ. Quòd autem alij res quoque ſpirituales adiiciunt, veluti Sacramenta, hæc in noſtro propoſito pro rebus Eccleſiaſticis propriè non ponuntur, nam de his alio ordine ſub certis materiis agimus.

Res mobiles corporales ſunt, quibus Eccleſia 3
indies in officiis, & miniſteriis vtitur, qualia ſunt vaſa ſacra, & linteamina, atque ornamenta Eccleſiæ, & altaris, item veſtimenta ſacra, & imagines, ſanctæ cruces & candelabra, & alia his ſimilia, quorum quædam ſunt ſacrata, aut benedicta, quædam verò minimè. Res autem im- 4
mobiles corporales ſunt prædia, vel agri, ac domus, & alia huiuſmodi immobiles poſſeſſiones. Incorporales ſunt iura percipiendi fructus Eccleſiaſticos, quorum diuerſa ſunt genera, quæ generali nomine Beneficia nuncupantur; de omnibus ergo rebus huiuſmodi ſpecialiter pertractabimus.

CAPVT II.

De vaſis ſacris, & veſtibus, ac aliis rebus ſacris in communi.

SVMMARIVM.

1 *Vaſa ſacra, & linteamina ſacraque dicantur, oſtenditur.*
2 *Calix ex auro, vel argento tantùm, aut ſaltem ex ſtanno olim fiebat, & nonnunquam ex vitro fieri permittebatur.*
3 *Vaſa omnia myſterij Vrbanus I. fecit aurea, vel argentea.*
4 *Calix fieri prohibetur ex ære, vel ex aurichalco, aut alia ſimili materia quæ producit æruginem, & vomitum prouocat.*
5 *Miſſam celebrare in ligneo, aut vitreo, Calice prohibetur.*
6 *Pœna depoſitionis ab officio, & beneficio impoſita eſt contra eum, qui vtitur Calice ligneo.*
7 *Patena ex qua materia facienda?*

8 *Vaſa omnia myſterij debent eſſe ab Epiſcopis conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibeantur.*

9 *Epiſcopalis ordinis eſt vaſorum ſacrorum conſecratio, & ideo non poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, niſi quibus Papa conceſſerit.*

10 *Abbates an poſſint vaſa ſacra conſecrare? oſtenditur.*

11 *Calix, vel patena, aut aliud vas ſacrum execratur ſi formam ſuam amittat & enormiter lædatur, non vero per aliquos ictus à fabro inflictos.*

12 *Calix non execratur vbi ſeparatio fit abſque fractione, ſecus ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione.*

13 *Calix, vel patena execratur ſi ſuperficies aurea aut argentea omnino præterquam per vſum continuum auferatur.*

14 *Vaſa ſacra ſi aurum amittant, & iterum deaurentur quoad illam ſuperficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Chriſti, egent noua conſecratione.*

15 *Vas ſacrum pollutum fortè ſanguinis, vel ſeminis criminoſa effuſione præſertim notoria eſt purgandum.*

16 *Palla quæ, & vnde dicatur? oſtenditur.*

17 *Palla linoſtima, quæ?*

18 *Corporalia fieri debent ex puro panno lineo, non autem ex ſerico, vel tincto panno.*

19 *Corporalia ſunt ab Epiſcopo conſecranda, vel ab Abbate.*

20 *Linteamina, ſiue Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccleſiæ.*

21 *Conſecrata vaſa non poſſunt niſi à conſecratis viris contingi, vel quibus ex neceſſitate permittitur.*

22 *Conſecrata, à fœminis etiam ſacratis tangi aut lauari non debent.*

23 *Peluim nouam & propriam habere debent miniſtri altaris pro corporalibus abluendis.*

24 *Corporalia, purificatoria, ſeu ſanguineos lauare licet laicis, & fœminis poſt primam ablutionem factam à Sacerdotibus, vel diacono.*

25 *Corporalia lota non opus eſt iterum conſecrari.*

26 *Veſtimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fiat mentio oſtenditur.*

27 *Baculi, & Mitræ vſus ſunt correlatiua, & cui vnum conceditur, alterum etiam conceſſum videtur.*

28 *Ornamenta omnia tam miniſtrorum quàm altaris ſunt per Epiſcopum benedicenda, non autem per ſimplices Sacerdotes etiam ex ipſius Epiſcopi delegatione.*

29 *Paramentorum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum benedictio poteſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſanctum.*

30 *Benedictio paramentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in quibus non adhibetur ſacra Vnctio e diuerſis Abbatibus, & perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis per S. Cong. Rit.*

31 *Benedictio paramentorum non poteſt fieri etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio, licet habeant territorium ſeparatum, & iuriſdictionem, niſi habeant ea, quæ ſunt ordinis.*

32 *Prælati Regulares ex priuilegio Leonis X. poſſunt benedicere paramenta ſiue ornamenta omnia Eccleſiaſtica pro ſuorum fratrum vſu.*

33 *Veſtes ſacræ, & alia ornamenta Eccleſiæ non prohibentur fieri ex materia profana.*

34 *Veſtibus ſacris non poteſt vti præterquam in Eccleſia, & ad diuinum cultum, ad quem inſtituta fuerunt.*

35 *Vſus ſacrarum veſtium quando permiſſus, & quando prohibitus? oſtenditur.*

36 *Paramenta, ſiue ornamenta Eccleſiæ quando exerceantur, oſtenditur.*

37 *Alba non indiget noua benedictione ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet.*

38 *Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici.*

39 *Imagines, cruces, campanæ, & candelabra per Epiſcopos benedici ſolent.*

40 *Paramenta Eccleſiaſtica cum fuerint vetuſtate conſummata, incendio danda ſunt.*

41 *Vaſa ſacra, corporalia, ſacræ veſtes, atque Altaris palla munda, & nitida aſſeruari debent.*

42 *Pignori obligari non poſſunt vaſa ſacra, & paramenta Eccleſiaſtica, præſertim laicis, vel fœminis, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente.*

43 *Res Eccleſiæ ex quibus cauſis pignori dari poſſint? oſtenditur.*

44 *Decima beneficiorum ſi cuiuis ex cauſa concedantur, earum collectores, vel exactores prohibentur ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, & quomodolibet occupare Eccleſiarum Calices, libros, & alia ornamenta.*

45 *Res ſacra in vſus profanos conuerti non debent, nec ad alios vſus, quàm quibus dedicata ſunt transferri.*

46 *Calices patenæ, cæteraque vaſa ſacra etiam integra cum vrgente neceſſitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vſus ſacros, & ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Altaris.*

47 *Vaſa, aut veſtimenta ſacra, & Deo benedictione conſecrata, ſi integra abſque neceſſitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad vſus ſacros, non quatenus ſacra ſunt, ſed ratione materiæ, qua conſtant, ſacrilegium eſt, non ſimonia.*

48 *Vaſa ſacra licet Eccleſia poſſit ex iuſtis cauſis vendere laicis, tamen prius confracta, & conflata eſſe debent.*

DE rebus ſacris Eccleſiæ primùm conuenit vt tractemus. Hæc autem ſunt 1 præcipuè vaſa ſacra, & linteamina Euchariſtiæ veſtimenta, & alia mobilia non propriè ſacrata, ſed benedicta dicuntur. Vaſa ſacra ſunt Calices, & Patenæ, & vaſa ad cuſtodiam Euchariſtiæ, & aliorum Sacramentorum, ſeu ſacrarum Vnctionum, ex quibus Calices & Patenæ ſolum ſacra Altaria vaſa dicuntur, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 2. cap. 14. num.* 8. Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 43. num.* 26. Linteamina verò ſacra ſunt pallæ, vel corporalia Peguer. *deciſ. crimin.* 24. *n.* 11. & 22. vbi quòd dicuntur vaſa ſacra, quæ ſunt conſecrata ad ſacramentorum ſuſceptionem, & ponit exemplum in vaſe, in quo reponitur oleum ſanctum, refert Anton. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de ſacrilegio num.* 6. vbi *n.* 7. quòd Calices & Thuribula dicuntur res ſacræ, & *nu.* 8. idem de cuſtodia, in qua reponitur ſanctiſſimum Sacramentum, & *num.* 10. quòd pariter veſtes Sacerdotum, Diaconorum, & aliorum, in quibus diuina Officia celebrantur, res ſacræ dicuntur, & *numer.* 11. an Crux dicatur res ſacra. Gabr. Pereira *dè manu Regia part.* 2. *cap.* 27. *numer.* 10. vbi quòd veſtimenta, Cruces, & nauiculæ iam propriè res ſacræ dicuntur, cùm non olei vnctione

vnctione conſecrentur, ſed ſolùm benedictionibus
eccleſiaſticis.
2 De Calice, & Patenis cenſuit cap. vt calix, de
conſecr. diſt. 1. vt Calix quidem ex auro vel argento
tantum fieret, aut ſaltem ex ſtanno, quod Zephe-
rinus Papa I. in cap. vaſa eadem diſt. conſtituit, qui
& ex vitro fieri permittebat; ſed poſtea Vrbanus
3 I. cuius tempore Eccleſia cœpit prædia retinere,
omnia vaſa miſterij fecit aurea, vel argentea, vt ha-
betur in cap. videntes 12. quæſt. 1. & refert Tribu-
rienſe Concil. in d. cap. vaſa S. Thom. in 3. p. quæſt. 83.
art. 3. ad 6. Couarr. lib. 4. variar. cap. 12. Fagundez
4 in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3. cap. 21. num.
11. Ex ære autem, vel ex aurichalco Calix fieri pro-
hibetur, aut ex alia ſimili materia, quæ producit
æruginem, & vomitum prouocat, vt inquit Re-
5 men. Concil. in d. cap. vt Calix, quod etiam prohi-
bet in ligneo, aut vitreo Calice Miſſam celebra-
re, alterum enim vino repugnat, alterum verò
fragilis materiæ exiſtit, Azor. inſtit. moral. p. 1. lib.
10. cap. 18. q. 3. Durand. in rationali diuinor. offic. lib. 1.
cap. 3. num. 45. frater meus Simon Vas Barboſa tract.
de ſignificatis myſterioſis officij diuini cap. 26. numer. 2.
6 & contra eum, qui vtitur Calice ligneo, conſtituta
eſt pœna depoſitionis ab officio, & beneficio, in
cap. vlt. de celebr. Miſſ. & tradunt S. Thom. part. 3.
quæſt. 83. art. 3. Syluest. verb. Calix, numer. 1. Illuſt. D.
meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. ridiculum
5. num. 4. diſt. 12. Fagundez d. cap. 21 num. 10. Raguc.
de voce Canon. in Eccleſia qu. 31. Bonac. de Sacramen.
diſput. 4. vltim. punct. 9. num. 16. in princ. Fr. Ioan.
Serran. Epiſcop. Acernen. in expoſit. Miſſæ prælud.
2. numer. 12. & 13. Patena verò etſi eiuſdem mate-
7 riæ cum Calice videatur eſſe debere, d. cap. vaſa,
d. cap. vt Calix; non eſt tamen adeò neceſſarium
ceſſante in ea, quam diximus, ratione, vt proba-
tur in d. cap. vt Calix, in princ. Quare hodie ple-
rumque ex ære fieri conſueuerunt, ſicut & vas ad
cuſtodiam Euchariſtiæ in locis vbi penuria præ-
ualet. De Patena vide Azor. d. cap. 28. q. 1. Innoc. de
myſter. Miſſæ lib. 2. cap. 59. Lactant. de ſignificatis
myſterioſis Miſſæ pag. 52. Simon Vas Barboſa d. tract.
cap. 27.
8 Debent autem huiuſmodi vaſa eſſe ab Epiſco-
po conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibean-
tur, cap. vnic. in fine, de ſacra Vnct. Gulielm. Du-
rand. in ration. diuin. lib. 1. cap. 8. n. 13. cum ſeq. Iacob.
de Graff. in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 43. num. 4. Hen-
riq. in ſumm. lib. 9. cap. 28. §. 2. Fagundez dict. præc. 1.
lib. 3. cap. 21. num. 14. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 9.
cap. 7. q. 1. hoc enim Ordinis Epiſcopalis eſt, Sbroz.
9 de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 9. num. 8. & ideo non
poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, vt appro-
bat conſuetudo, niſi quibus Papa conceſſerit, Fr.
Emman. quæſt. Regul. tom. 1. qu. 19. art. 1. Miranda in
manu. Prælat. tom. 2. qu. 40. art. 1. concl. 24. Portel. in
addit. ad dub. Regular. verb. benedicere, num. 2. Hieron.
Roderic. in compendio q. Regul. reſol. 13. n. 1. vide inf.
10 ex n. 28. Abbates verò ſecundùm gloſ. verb. tonſuram
in cap. Abbates, de priuileg. lib. 6. & Aſcan. Tambur.
de iure Abbatum tom. 1. diſp. 23 q. 1. Fr. Emman. tom.
3. addit. ſum. c. 27. n. 1. Portel. verb. Abbas, n. 2. Hieron.
Roder. in compendio q. Regul. reſol. 13. n. 3. eadem va-
lent conſecrare ſi ius habeant minores Ordines
conferendi, cum maius videatur perſonas quàm res
Eccleſiaſticas conſecrare, ſed de hoc latè diximus
lib. 1. c. de Abbatibus, verſ. præter inſignia, & vide Fa-
gundez d. cap. 21. n. 14.
11 Execratur autem Calix, vel Patena, aut aliud
vas ſacrum duobus modis; primò ſi formam ſuam
amittat, & enormiter lædatur, argum. cap. 1. de con-
ſecrat. Eccleſ. vel Altar. ſicut de Altari dictum eſt
ſuprà lib. 2. cap. 7. ex n. 19. non verò per aliquos ictus
à fabro inflictos, Armil. in verb. Calix, numer. 4. Bar-
thol ab Angelo Dialogo 5. de Miſſa §. 323. Fagundez
d. cap. 21. numer. 17. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 10.
cap. 28. quæſt. 5. Nec etiam execratur, vbi ſeparatio 12
fit abſque fractione, vt accidit in Calice tornea-
tili, cuius partes ſeparantur abſque fractione, ſecus
tamen dicendum ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fra-
ctione, quia calix in tali euentu amittit ſuam
formam, & non eſt aptus ad vſum, ad quem fue-
rat factus, tum quia ſicut Altare ſi remoueatur à
tabula conſecrata, amittit conſecrationem, ita
eandem amittit calix ſi à pede cuppa ſepararetur
tur: ita Henriquez d. lib. 9. cap. 28. §. 2. lit. H. Va-
ler. Regin. in praxi fori pœnit. lib. 29. numer. 200. Azor.
d. p. 2. lib. 9. cap. 7. vbi ſe remittit ad dicta p. 1. lib. 10.
c. 28. q. 7. Fagundez d. n. 17. Raguc. de voce Canon in
Eccleſia q. 32. n. 1.
Secundò execratur Calix, vel Patena, ſi ſuper- 13
ficies aurea, aut argentea omnino præterquam per
vſum continuum auferatur, quia & hoc modo
videtur formam amittere, quæ tamen per vſum
continuum ſucceſſiuè non videtur amitti, per
gloſ. in cap. Eccleſiis, de conſec. diſt. 1. Verùm ſi 14
huiuſmodi vaſa etiam aurum amittant, & iterum
deaurentur, quoad illam ſuperficiem, quæ tangit
corpus, & ſanguinem Chriſti, eget noua conſe-
cratione. Ratio eſt, quia conſecratio Calicis, &
Patenæ fit præcipuè propter contactum corporis
& ſanguinis, poſita autem noua deauratione, con-
tactus non poteſt fieri in parte conſecrata, cum
aurum additum conſecratum non ſit: ita Gulielm.
Durand. d. lib. 1. cap. 6. numer. 35. Suarez tom. 3. diſput.
81. ſect. 3. col. 3. verſ. ſolet verò, Fr. Emman. in
ſum. tom. 1. cap. 249. numer. 21. Valer. Reginald. d. lib.
29. num. 199. Azor. d. p. 1. lib. 10. c. 28. q. 4. & p. 2. lib. 9.
cap. 7. qu. 3. Fagundez d. cap. 21. num. 24. Vgolin. de 15
poteſt. Epiſcopi, cap. 31. numer. 3. verſ. ſecundo. Pollu-
tum verò vas ſacrum, forte ſanguinis, vel ſeminis
criminoſa effuſione, præſertim notoria, erit pur-
gandum, & Sacerdotali benedictione reconcilian-
dum, arg cap. ſi motum, cum ſeqq. de conſecrat. diſt. 1.
ſicut de Eccleſia ſuprà oſtendimus hoc eodem lib. c. 1.
ex num. 16.
Pallæ, & Corporalia diuerſas videntur accipe- 16
re ſignificationes, quandoque enim palla ſumitur
pro ſuperiori linteo Altaris, ſuper quo extendi-
tur corporale, ſecundum gloſ. in cap. Altaris palla, de
conſec. diſt. 1. per cap. nemo il 2. eadem diſt. Simon
Vas Barboſa de ſignificatis myſterioſ. ſacrificij Miſſæ
cap. 25. numer. 3. Alij pallas, ideſt corporalia inter-
pretantur, vt dicit gloſ. in d. cap. Altaris, & in cap.
ſacratas 23. diſt. nonulli, (inter quos eſt gloſ. in
d. cap. nemo.) Pallam accipiunt pro panno, quo poſt
conſecrationem Sacerdos manus extergit, & Cali-
cem. Quare in d. cap. nemo pro vtroque ſumi videtur
hoc verbum, ideſt, pro corporalibus & mappis,
ſeu linteis Altaris, ſed corporalia quidem vocantur
ſacratæ pallæ in d. cap. ſacratas; linteamina verò non
conſecrata dicebantur in d. cap. Altaris palla, & pro-
batur in cap. omnis, de conſecr. diſt. 4. & in cap. fin. de
cuſtodia Euchariſt. Hodie verò ſacratæ pallæ vocan-
tur ſimpliciter corporalia, quæ ſupra Altaris lintea-
mina in ſacrificio extenduntur, & ſacra ſuperpo-
nuntur myſteria. Palla autem dicitur quæ Calici ſu-
perponitur, ſed & pallium Altaris, quod vocant, à
palla denominatum videtur; dicta eſt autem palla,
ſecundùm gloſ. in d. c. Altaris palla, à quodam pallio

muliebri,quod *palla* vocatur:alij vocari pallam opi-
nantur,eo quod palliet vel abſcondat ſacrificij my-
17 ſterium. Eſt & palla linoſtiina in decretis Syluestri
Papæ,quod eſt linteolum lineum à lino ſtamine di-
ctum,cuius loco hodie eſt manipulus. Vide Fagun-
dez *d.cap.21.n.31.*
18 Corporalia igitur ex inſtitutione Sylueſtri, &
Euſebij ſummorum Pontificum fieri debent ex pu-
ro panno lineo,non aureio ex ſerico,vel tincto pan-
no, ſicut Domini Corpus fuit in munda ſyndone
inuolutum,Suarez *tom.3.in 3.diſput.81.ſect.6.verſ.
tertio requiritur*,Fagundez *d.cap.21.num.25.*Scott.*de
ſacrif. Miſſæ lib.3.cap.5.numer.1.* Fr.Diego de Guz-
man *p.2.de la excelencia del ſacrificio de la ley Euan-
19 gelica cap.8.§.1.*& ſunt ab Epiſcopo conſectanda,
vt probatur *in cap. conſulto, de conſecr. diſt.* 1. vel
per Abbatem, iuxta ea,quæ ſuprà diximus *lib.* 1.
in cap.de Abbatibus,verſ.præter inſignia,quod de pal-
20 la Calicis dicitur. Linteaminaquoque ſiue Map-
pæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccleſiæ,
21 vt in Pontificali. Eſt autem differentia inter ſa-
22 crata & benedicta, quod quæ conſecrata dicun-
tur, non poſſunt niſi à ſacratis viris contingi, ſci-
licet, qui ſunt in ſacris tantùm Ordinibus con-
ſtituti, vel quibus ex neceſſitate permittitur, *cap.
non oportet, & cap. non liceat 23.diſt. cap.1.diſt.24.
cap. in ſancta, de conſecr.diſt.*1. Cardin.Bellarmin. *de
ſacram.Ordinis lib.1.cap.7.verſ.olim tamen.*Suarez *de
ſacram.diſput.81.ſect.8.art.3.verſ. tertium exemplum,
ad fin.* a fœminis verò etiam ſacratis tangi, aut
lauari non debent, ſicut Soter Pontif. Martyr. *in
23 cap.omnis Presbyter, de conſecr.diſt.4.*docet, vt Mi-
niſtri Altaris peluim nouam, & propriam ha-
beant pro corporalibus abluendis, ne fortè puluis
Dominici corporis malè decidat: poſt primam
ablutionem (quæ fit à Sacerdotibus vel Diacono)
licet laicis & fœminis (ſi conſuetudo ita ſe ha-
beat, aut Epiſcopi licentia interueniat) lauare
24 Corporalia, & purificatoria, ſeu ſanguineos
propter maiorem munditiem: ita Syluest. *verb.
Miſſa 1.qu.2.§.a.*Soto *diſt.13.q.2.art.3.verſ. ſed cri-
men hoc,*Henriq.*in ſum.lib.9.cap.28.*Suar.*de ſacram.
diſput.83.ſect.8.verſ.tertium exemplum*, quos refert
Illuſtriſſ.D.meus Roder. à Cunha *in comment. ad
cap.Miniſtrum 27.num.6.diſt.29.* addo Fagundez *d.
25 cap.21.numer.26.*Lota verò corporalia non opus eſt
iterum conſecrari, cum lintei forma non mutetur,
Raguc.*d.quaſt.31.numer.2.* Non conſecrata autem,
ſed tantummodo benedicta poterunt ab aliis quo-
que contingi,ſed hac de re *in ſeqq.cap.* pleniùs diſ-
ſeremus.
26 Veſtimenta Sacerdotalia, quibus Sacerdos, &
miniſtri Altaris atque Pontifices in Diuinorum
celebratione vtuntur, nonnunquam in ſacris Ca-
nonibus nominantur, & quædam de eis ſtatuta
inueniuntur. Primùm namque de Stola,qua Dia-
coni, & Sacerdotes vtuntur, plerumque loquun-
tur Canones ſub nomine Orarij,vt *in cap. Mini-
ſtrum, cum ſeqq. 23. diſt. & in cap. vnum Orarium,
cum præced.25.diſt.& in cap. Epiſcopus Presbyter 11.
quæſt.3.*de eo latè egimus *in collect.ad cap. Monacho.
27.q.1.*Stephan.Durant.*de ritibus Eccleſiæ lib.2.c 9.
nu.14.*Simon Vas Barboſa *de ſignificatis myſterioſ.of-
ficij diuini & ſacrificij Miſſæ cap.18.de Stola nu.3.*De
Planeta quoque,vel Caſula meminit Moguntinum
Concil. *in d. cap. Epiſcopus Presbyter, & in cap.
degradatio, de pœnis lib.6.* Reſpondet tunicæ hya-
cinthinæ veteris Pontificis, & Caſula dicta
quòd veluti parua caſa totum hominem conte-
git, de qua & eius myſterioſis ſignificatis vide
Fortunat.*de offic.eccleſ.lib.2.cap.21. & 23.* Pinel. *de
Miſſæ ſacrific. cap.14. verſ. la planeta,* Innoc.*lib.1.
de myſter. Miſſæ cap.58.* Scort. *de ſacrif. Miſſæ lib.2.
cap.8.numer.13.* Simon Vas Barboſa *dict. tract. de
ſignificat myſterioſ.officij diuini,& ſacrif. Miſſæ c.21.
per tot.* Et de Diaconorum Dalmaticis Concil.
Saleguſtæ *in cap.de ieiunio 76 diſt.* atque Gregorius
Pontif. *in cap. communis 23. diſt.* Et hoc nomine
appellantur, quia in Dalmaticæ regione Græciæ
prouinciæ primo fuerunt in vſu, de quibus Durant.
de ritib. Eccleſ. lib.2. cap.9. numer.17. & 27. Fr.
Hieron.Roman.*de Republ. Chriſt. lib.4.c.20.*Orozco
*en el theſoro de la lengua Eſpañola, in verb. Dalmatica
pag. mihi 297.* Simon Vas Barboſa *d. tract. cap.19.*
De ſandalis quoque, & Mitra, ac Baculo, at-
que annulo Paſtorali, déque pallio Archiepiſco-
pali, alij Canones loquuntur, & præcipuè *in
cap. peruenit il 2. 93. diſt. & in dict. cap. Epiſcopus
Presbyter 11. quæſt.3. & in cap. vnic.in fine,de ſacra
Vnct. & in cap. fin. de auctor. & vſu pallij. & in cap.
Abbates, & in cap. vt Apoſtolicæ. de priuileg. lib.6.*
Baculi & Mitræ vſus ſunt correlatiua, & cui vnum 27
conceditur, alterum etiam conceſſum videtur, vt
cenſuit S.Rit.Cong.*in vna Trenenen 8.Ianuarij 1605.
& alia Argent.7.Octobris.1606.*
Omnia autem huiuſmodi ornamenta, tam 28
Miniſtrorum, quàm etiam Altaris, ſunt per
Epiſcopum benedicenda, vt probatur *in cap. ve-
ſtimenta, de conſecrat. diſt.* 1. ita vt ſimplices Sa-
cerdotes illa benedicere non poſſint, ſecun-
dùm Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.32. numer.4.*
vbi *numer.6.* ſubdit illos nec ex ipſius Epiſcopi
delegatione id efficere poſſe. Paramentorum au-
tem huiuſmodi, & aliarum rerum benedictio po- 29
teſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in Di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis
non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſan-
ctum, quæ ab ipſo tantùm Epiſcopo ordinato, &
conſecrato benedicenda, inungenda, & conſe-
cranda ſunt, vt cenſuit Sac. Rituum Congregat. 30
in Brixien.9.*Octobris* 1610. Imolen. 14. *Nouem-
bris* 1615.Ianuen. 12.& 14.*Martij* 1616.Saonen.
3. *Decembris* 1616. Taurinen. Taruiſin. & Piſto-
riel. 2. *Maij* 1619. Comen. 15. *Iulij* 1619. No-
uarien. 21. *Martij* 1620. Trident. 7. *Augu-
ſti* 1621. Et ideo ad eadem ſacra Rituum Congreg.
inuenio conceſſam fuiſſe benedictionem para-
mentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in qui-
bus non adhibetur ſacra Vnctio, diuerſis Abba-
tibus, Diaconis, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis,
vt in Aquilegien. 20. *Aprilis* 1599. Elnen. 17.
Maij 1600. Meten. 18. *Nouembris* 1606. Ru-
then. 9. *Maij* 1609. Aquilegien. 24. *Aprilis*
1610. Auguſt. 12. *Aprilis* 1614. Lucionen. & 31
Gneſnen. 4. *Septembris* 1621. Vnde infertur
benedictionem paramentorum non poſſe fieri
etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio,
licèt habeant territorium ſeparatum, & iuriſdi-
ctionem, niſi habeant ea, quæ ſunt Ordinis, vt
cenſuit Sacr. Congregat. *in nullius 21. Auguſti*
1601. Prælati verò Regulares, Generales, &
Prouinciales, quin verò Cuſtodes, Guardiani
ſiue Priores, & quicumque alij in aliis Reli-
gionibus illis correſpondentes poſſunt benedi-
cere omnia ſupradicta Eccleſiaſtica paramenta,
ſiue ornamenta ex priuilegio Leonis X. quod re-
fertur *in compend. Mendicant. verb. benedicere
Eccleſiaſtica* §. 14. & de illo meminit Fr. Em-
man. *quæſt. regul. tom.1. quæſt.19 art.2.*Hyeronym.
Roderic.*in compendio quæſt.Regul.reſol.13.numer.2.*
Leaam

Lezana *in ſum. tom. 3. verb. benedictio numer. 8.* Fr. Lu-
douic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 40. artic.
1. concl. 1. cum ſeq. & art. 2. concl.* 1. quem refero *de of-
ficio & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 27. num.* 44. vbi in fi-
ne aduerto huiuſmodi Prælatos Regulares vigore
priuilegij, de quo ſupra, poſſe tantùm præfata ec-
cleſiaſtica paramenta pro ſuorum Fratrum vſu ſo-
lemniter benedicere, quod etiam obſeruant Por-
tel. *in dub. regul. verb. benedicere* 3. Hieron. Roder.
33 *d. reſol. 13. num. 2. in fine.* Lezana *vbi ſup. num.* 7. Non
prohibetur autem ſacras veſtes, & alia ornamenta
Eccleſiæ ex materia profana, vel etiam ex muliebri
veſte fieri, quamuis aliqui per gloſſ. *in cap. ad nu-
ptiarum, de conſecr. diſt.* 1. *& in cap. ad hæc, de relig.
domib.* contrarium ſenſerint: quia per conſecratio-
nem Epiſcopi ſanctificantur & templa Idolorum,
quæ in Eccleſias conuertuntur, & hac de re in ſeq.
cap. agemus.

34 Stattit autem Stephanus Papa *in d. cap. veſtiment.
de conſ. diſtinct.* 1. ne quiſquam ſacris veſtibus, præ-
terquam in Eccleſia, vteretur, & ad diuinum tan-
tum cultum ad quem inſtitutæ fuerunt, neque ab
aliis, quàm à Clericis ſacris Ordinibus conſtitutis
deferrentur, volunt tamen Hoſt. & Innoc. vt refert
Syluest. *in ſum. verb. ordo. §. in fine*, vt poſſit minor
clericus cantare Epiſtolam etiam in veſte ſacra, mo-
dò manipulum non deferat, neque ſacra contingat,
nec id muneris præſente ſubdiacono exerceat, at-
35 que id ex graui tantùm cauſa, & cum permiſſione
Prælati Eccleſiæ. Olim verò ſolus Rom. Pont. da-
bat ex priuilegio vſum Dalmaticarum Epiſcopis,
& Diaconis, ſicut & Archiepiſcopis pallium, vt vi-
detur colligi *ex cap. comm. 23. diſt.* Ornamentis enim
huiuſmodi Eccleſiaſticis vti præſertim ex noua in-
ſtitutione, abſque Superioris permiſſione non li-
cet, *cap. peruenit il 2. cum ſeq. cap. Diaconus 93. diſt.* ne-
que olim Diaconus alba niſi tempore oblationis,
atque lectionis, neque dalmatica niſi in ſolemniori-
bus feſtis vti permittebatur, *d. c. Diaconus, d. cap. de
ieiunio 76. diſt.* Denique ſtatuit Aurelian. Concil.
ne veſtes, aut aliæ res ſacræ ad nuptiarum ornatum,
vel ad alios actus ſæculares præſtentur, ne dum im-
proborum tactu, vel pompa ſæcularis luxuriæ pol-
luuntur, ad officium ſacri miniſterij videantur inſi-
gnia, argum. *cap. hæc, de Relig. domib.*

36 Execrantur autem huiuſmodi paramenta ſiue or-
namenta, & amittunt, vt ſic loquar, benedictio-
nem, ac noua indigent, quando ita franguntur vt
non ſint apta ad vſum, ad quem fuerant deſtinata,
aut non amplius priorem retineant figuram; ex
37 quo prouenit Albam non indigere noua benedi-
ctione, ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur,
quorum additione remanet adhuc prior figura,
etiamſi quæ adduntur non ſint benedicta; acceſſo-
rium enim ſequitur principale, è contra vero deſi-
nit eſſe benedicta, ſi ex ipſa abſcindatur manica,
quamuis illi poſtea eadem manica aſſuatur, nam
per acciſionem manicæ ita perfringitur, vt non ſit
apta ad vſum, ad quem fuerat deſtinata, nec am-
plius retinet priorem figuram. Ita Armil. *verb. be-
nedicere num* 3. Angel. *verb. benedictio num.* 3. Bar-
38 thol. ab Angelo *dialogo 5. §. 265.* Et ob hanc ratio-
nem, ſtola facta de planeta benedicta debet ite-
rum benedici, quia ad ipſam eſt data particularis
benedictio & eſt mutata forma, quæ dabat eſſe
rei. Ita Paol. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 25. num.* 15.
Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap. 32. §. 1. numer.* 6. vbi
etiam reſoluit quòd ſi huiuſmodi veſtes breuiores
factæ ſint, modo formam non mutent, benedi-
cendas iterum non eſſe; & in fine ſubdit, quòd ſi

vtilis ad Diuina non poſſumus, igne comburendæ
erunt, ne ad profanos transferantur.

Aliæ quoque res mobiles Eccleſiaſticæ, veluti 39
Imagines, Cruces, candelabra, ſolent per Pontifices
benedici; nam de conſecratione Imaginum memi-
nit Adrianus I. Summ. Pont. *in ſcript. de imag. cap. 39.
in 3. vol. Concil.* & inter ritus Eccleſiaſticos hæ quo-
que benedictiones habentur in Pontificali. Cam-
panæ quoque in Campania, vnde nomen ſumpſe-
runt, adinuentæ ſolemni conſecratione ab Epiſco-
po iniunguntur, ac baptizantur, & fideles quidem
populos conuocant ad Eccleſiam, & ad orandum
inuitant, aërios quoque ſpiritus fugant, & grandi-
nes, procellarumque turbines frangunt; de quo
vide Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis*, &
præcipuè *cap. 5. de campanarum conſecr. Colonien.
Concil. tit. de Conſtitut. & conſuetud. cap.* 14. Guiliel-
mus Durand. *in ration. diuinorſ. lib. 1. c.* 4. Steph. Du-
rant. *de ritib. Eccleſ. lib. 2. cap.* 22. Martin. Delr. *diſqui-
ſit. clerical. lib. 6. cap. 3. q. 33. ad fin. lit. FF.* vide in cap.
ſequenti *in fine.*

Reſtant nonnulla de rebus huiuſmodi ſacris in 40
communi notanda. Primò enim ſtatutum eſt à
Clem. I. Rom. Pont. *in d. cap. Altaris palla, de con-
ſecr. diſt.* 1. vt cum fuerint res huiuſmodi vetuſtate
conſummatæ, incendio dentur, & cineres in Bapti-
ſterio, vel alio abdito loco condantur, ne fortè
tranſeuntium pedibus conterantur, refert Galga-
net. *de iure publico, lib. 3. tit. 67. num.* 3. Secundò præ-
cipit Miniſtria ſola Eccleſia (ſicut habetur *in cap.
relinqui, de cuſtodia Euchariſt.*) vt hæc omnia, præ- 41
ſertim vaſa ſacra, & corporalia, ac ſacræ veſtes, at-
que Altaris pallæ munda & nitida aſſeruentur:
Nimis enim, dicitur *in d. cap. relinqui, videtur abſur-
dum in Sacris ſordes negligere, quæ dedecorent etiam
in profanis*; ſi verò hæc à degradatis Miniſtris,
aut aliàs indignis in miniſterio contractentur, non
ideo polluuntur, nec noua indigere benedictione
videntur, ſicut à Romano Pont. eſt reſponſum *in
cap. à nobis, de Sacram. non iterand.* Tertiò hæc om- 42
nia, & ſimilia non ſolùm omnino alienari vetan-
tur, vt infra ſuo loco videbimus; verum nec pi-
gnori obligsri, præſertim laicis, vel fœminis, per-
mittuntur, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente; ſic
enim inquit Remenſe Conc. *in cap. 1. de pignorib.
Nullus Presbyter præſumat Calicem, vel patenam, vel
veſtimentum Sacerdotale, aut librum Eccleſiaſticum
tabernario, vel negotiatori, aut cuilibet laico, vel fœ-
minæ, in vadium dare, niſi iuſtiſſima neceſſitate vr-
gente.* Ordin. Regia Luſit. *lib. 2. tit.* 24. Hiſpana
lib. 7. tit. 2. lib. 1. nouæ recop. Couar. *lib. 2. var. cap.* 16.
num. 8. Mozz. *de contract. tract. de pignor. cap. de re-
bus quæ pignori dari non poſſunt num.* 13. Vaſquez *in
opuſculo de pignorib. cap. 2. §. 2. num.* 6. Bellet. *de obligat.
iuſtit. p. 2. lib. 16. quæſt. vnic. de obligat. contract. pignor.
num.* 4. Azor. *inſtit. moralium, p. 3. lib. 7. cap. 6. q.* 4. Fa-
gundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 3.
cap. 21. à n.* 19. Gutier. *practic. lib. 3. q. 8. n. 2.* vbi *n. 3.*
ſubdit cauſam præcipuam ad alienandas, ſeu pi- 43
gnori dandas res Eccleſiæ eſſe redemptionem ca-
ptiuorum, & id ipſum propter imminens belli pe-
riculum, & ad carcere detentos liberandos licere
reſoluunt Surd. *deciſ. 367. num.* 43. Merl. *in emptor.
iuris p. 1. tit. 1. q. 16. n.* 26. Mart. *de iuriſd. p. 4. caſu 10.
num.* 3. Nec non pro alimentis pauperum non ſolum
Parochianorum, ſed etiam exterorum, vt expreſ-
sè tenent Couar. *d. cap. 16. num. 8. verſ. Cæterum res
Eccleſiarum*, Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 46. numer* 5.
Præterea ſi decimæ beneficiorum cuius ex cauſa
concedatur, earum collectores, vel exactores Ec- 44

eleſiatum Calices,libros,& alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere,aut quomodolibet occupare prohiben-
45 tur *in Clem.* 2. *de decim.* Poſtremò non debent res ſacræ in vſus profanos conuerti, quia ſemel Deo dicatum non eſt ad vſus humanos vlteriùs transferendum,*cap quæ ſemel* 18.*q.*3.*reg.ſemel,vbi gloſ.reg. iuris in* 6. nec ad alios vſus, quam quibus dedicata ſunt, transferri debent, *cap. veſtimenta diſt.* 23. *cap. ad nuptiarum, de conſecrat. diſt.* 1. Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 67.*numer.*2.*in fine.* Qui enim ſacros Calices,vel corporalia ſacra,aut veſtes alias vertit in profanos vſus, horrendum committit ſacrilegium, & vindictam vltionis diuinæ expectet, vt Baltazar Rex inexpectato accepit, qua de re videndus eſt Origen.*homil.* 10.*in Leuitic.* S. Greg. Papa *homil.* 11 *in Euangelia.* S. Thom. 2.2.*q.*88.*art.* 11.Fagundez *d.c.*22.*n.* 18.

46 Non ſolùm vrgente neceſſitate vendi, aut pignori dari poſſunt Calices, & Patenæ, cæteráque vaſa ſacra etiam integra, vt ſuprà vidimus; ſed etiam vlteriùs requiritur, vt non detur ad vſus ſacros,& ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Al-
47 taris,vt aduertit Fagundez *d.cap.*21.*n.*19.& Raguc. *de voce Canon.in Eccleſia quæſt.*29.ſi tamen vaſa,aut veſtimenta ſacra,& Deo benedictione conſecrata integra abſque neceſſitate vendentur,vel oppignerentur etiam ad vſus ſacros, & ſeruitium alterius Eccleſiæ,non quatenus ſacra ſunt,ſed ratione materiæ,qua conſtant, ſacrilegium eſt,non ſimonia; eſt ſacrilegium propter irreuerentiam, quæ fit rebus ſacris,dum ſine neceſſitate venales fiunt: non eſt ſimonia quia non venduntur qua ſacra ſunt pro pretio temporali,ſed venduntur, qua conſtant ex tali materia, & ita venditur materia temporalis pro pretio temporali; vt per Nauar. *in man.cap.*17. *num.* 205.Couar.*lib.*2.*var.cap.*16.*num.* 8. Molin. *de iuſtit.tract.*2.*diſp.*240. *verſ. res item ſacra*, Fagundez
48 *d.cap* 21.*n.*20. Vaſa enim ſacra licèt Eccleſia poſſit ex iuſtis cauſis vendere laicis,tamen prius confracta, & conflata eſſe debent, *cap. aurum*, cum ibi *notatis* 12. *q.* 2. Galet. *in Margarita caſuum Conſcientiæ, verb. Eccleſia vaſa ſacra, & verb. ſacrum* 2.

CAPVT III.

De conſecratione & benedictione in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio,& diuiſio materiæ.*

2 *Sacrare nihil aliud eſt quàm Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere.*

3 *Conſecrare propriè eſt ſimul ſacrare, id eſt cum interuentu & opera plurium perſonarum.*

4 *Conſecratio non ſolum deriuatur à ſacrando, ſed res quoque ſacra, & ſacramentum, ſacrificium, Sacerdotium, ſacrarium, & ſacrilegium.*

5 *Execratio eſt res ſacra in profanam conuerſio.*

6 *Execrabile dicitur quicquid abominabile,& nefandum videtur.*

7 *Execratio quandoque pro iuratione accipitur, qua maledictis obſtringitur ſi contrauenerit iuramento.*

8 *Deſecratio, ſeu profanatio propriè in iure vocari ſolet rei ſacræ in profanam conuerſio.*

9 *Sacrum differt à ſancto, & Religioſo, quia omne ſacrum eſt ſanctum, & Religioſum, non è conuerſo.*

10 *Sacrum largè dicitur in iure Eccleſiaſtico quidquid eſt ſanctum, vel religioſum.*

11 *Eccleſia quandoque dicitur ſacra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnunquam.*

12 *Conſecrationis origo oſtenditur.*

13 *Dedicare, & conſecrare differunt.*

14 Noë *primus dicitur Altare Domino conſecraſſe,* Iacob *verò primus fuit qui cum actuali conſecratione dedicationem fecit.*

15 Moyſes *ex præcepto Domini conſecrauit.*

16 *Epiſcopi & Sacerdotes poſt* Chriſti *aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis cœperunt.*

17 *Templa, & Altaria cum ſacri olei vnctione primum à* B. Syluestro *conſecrata fuerunt.*

18 *Conſecrationum ſpecies in Eccleſia quatuor, ſacramentorum ſcilicet, perſonarum, locorum, & rerum.*

19 *Conſecratio quælibet præcipuè in verbis, & elementis conſiſtit.*

20 *Verba, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt certa verborum formula, quæ ſuper re conſecranda proferuntur.*

21 *Elementa in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur.*

22 *Conſecratio duplex in nonnullis rebus interuenit.*

23 *Euchariſtia ſacramentum ſolum in ſe ipſo perficitur, cum reliqua ſacramenta non niſi in perſona eius, cui conferuntur, fiant.*

24 *Sacramenta, & conſecrationes quæ in certis ſpeciebus, vel elementis conficiantur, oſtenditur.*

25 Moyſes, *qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuiſſe perunctus ſicut &* Chriſtus.

26 *Vnctionum ſpecies duæ, vna exterior, quæ materialis eſt & viſibilis, alia interior, quæ ſpiritualis, atque inuiſibilis eſt.*

27 *Oleum conſecratur ad exibendam exteriorem ac viſibilem vnctionem, quod Chriſma, vel cathecumenorum, aut infirmorum oleum appellatur.*

28 *Chriſma in quibus adhibeatur, oſtenditur.*

29 *Confirmationis ſacramento eſſentiale eſt oliuarum oleum, balſamum verò accidentarium.*

30 *Chriſma contingi non debet niſi à Sacerdotibus.*

31 *Oleum Cathecumenorum adhibetur in baptizandis, & conſecratione altaris & ſacerdotum ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione.*

32 *Oleum infirmorum & extremæ Vnctioni, & campanis inſeruit.*

33 *Vnctionem olei non omnis conſecratio recipit, nam præter Euchariſtiam etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio ſine vnctione perficitur.*

34 *Conſecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur? oſtenditur, & num. ſeqq.*

35 *Miniſter nullus poteſt veram conſecrationem efficere, qui conſecratus ipſe non fuerit.*

36 *Miniſter legitimus ſemper vera ſacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit, iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat.*

37 *Miniſter legitimus quis dicatur? oſtenditur.*

38 *Miniſter malus non ſecus ac bonus confert gratiam cum ſacramento animæ bene diſpoſitæ.*

39

39 *Auguſtinus* in cap.quomodo, de conſecr. diſt. 41.*declaratur.*

40 *Sacramenta à bonis Miniſtris ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire confert.*

41 Cap.Eccleſiam 1.q.4. *declaratur.*

42 *Conſecraturus an & quando debeat eſſe ieiunus?*

43 *Oleum non ſacrum ſacro admixtum fit ſacrum.*

44 *Vinum admixtum ſacro vino in Calice non fit ſanguis Chriſti.*

45 *Conſecrationis locus qui ſit? oſtenditur.*

46 *Tempus conſecrandi quod? oſtenditur.*

47 *Conſecrationis effectus eſt dedicatio rei ſacræ, quæ fit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum.*

48 *Conſecrationis effectus in ſacratis perſonis eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum.*

49 *Ordo vel conſecratio non addit vinculum ſpirituale inter Clericum vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam.*

50 *Conſecratum ſemel, nefas eſt iterum conſecrare, niſi eſſe execratum.*

51 *Accidentalia quædam poterunt ex cauſa iterari ad reconciliationem potius quàm ad conſecrationem pertinentia.*

52 *Reconciliatio eſt prioris gratiæ reparatio, quæ per culpam amiſſo ab initio cum ſacramento fuerat excluſa.*

53 *Conſecratio in quo differat à benedictione? oſtenditur.*

54 *Benedictio eſt profanitatis, vel nequitiæ excluſio, atque ſanctificationis infuſio.*

55 *Benedictionis nomen non tantum ad res, & perſonas ipſas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda pertinet.*

56 *Benedicere contingit tripliciter, enunciatiuè, optatiuè & impratiuè.*

57 *Benedictio eſt triplex, vna perſonarum alia rerum, tertia locorum.*

58 *Benedictionem perſonalem ſolemnem qui dare poſſit? oſtenditur.*

59 *Benedictionem ſolemnem dare non poteſt inferior Epiſcopo niſi fuerit ei ex priuilegio conceſſum.*

60 *Abbatibus vſum Mitræ & Baculi habentibus eſt conceſſum benedictionem ſolemnem dare, nequeunt tamen publicè per vias populo benedicere, niſi illud expreſſè in eorum priuilegiis habeatur.*

61 *Benedictio ſolemnis vnde traxerit originem? oſtenditur.*

62 *Benedictio perſonarum ſimplex quæ?*

63 *Benedictio rerum multiplex, veluti aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, oliuarum, veſtimentorum, ac linteaminum.*

64 *Aqua benedictio, quæ fit cum ſale & exorciſmo ad domos, & homines aſpergendos, ad ſolum Sacerdotem ſpectat.*

65 *Aqua à ſolo Epiſcopo benedicitur cum* vino *&* cinere *ad reconciliandam conſecratam Eccleſiam quæ violata fuerit, ac polluta.*

66 *Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, conſecrationem, & reconciliationem adhibetur.*

67 *Campanas benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus.*

68 *Epiſcopus poteſt prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſunt benedictæ.*

69 *Campanæ Sabbato ſancto non poſſunt in aliqua Eccleſia etiam Regulari S. Ioannis Hieroſolymitani pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali vel Matrice.*

70 *Campanæ ad ſalutationem Angelicam poſſunt in quacunque Eccleſia pulſari ante & poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem, ſi non adſit conſuetudo.*

QVONIAM conſecrationis materia 1
frequens in iure Eccleſiaſtico habetur, & maximam obtinet in Eccleſia
auctoritatem (cum & in materia fidei, & in perſonis, ac rebus locíſque Eccleſiaſticis præcipuum ſibi vendicet locum)
oportet vt poſtquam de ea in ſpecie dum *lib.* 1. *&* 2.
de perſonis & rebus egimus, nunc de ea in genere
latius pertractemos. Quia in re exponemus quid
ſit conſecratio? & vbi originem duxerit? quot ſint
conſecrationum genera in Eccleſia, in quibus conſecratio ipſa conſiſtat? qui poſſit conſecrare, &
quas res, vel perſonas, quomodo ſingulæ fiant conſecrationes, & quid in illis ſit obſeruandum? pro
loco & tempore fieri debeant, qui ſint conſecrationis effectus? demum pauca de conſecratione, &
reconciliatione, & de benedictione nonnulla videbimus.

Primò igitur *conſecrationis* verbum à ſacrando 2
deducitur, *ſacrare* autem nihil aliud eſt, quàm
Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere, 3
vt probatur *in* § *ſacra, Inſtit. de rerum diuiſ. Conſecrare* verò propriè eſt ſimul ſacrare, ideſt, cum interuentu, & opera plurium perſonarum concordi
animo, & actione ſacrare, *cap. pudenda* 24 *q.* 1. gloſ.
in cap. Epiſcopus 23. *diſt.* Quamuis per *tit. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* quæuis ſimplex ſacratio dici
ſoleat conſecratio, à ſacrando autem non ſolùm 4
conſecratio, ſed res quoque ſacra, & Sacramentum, Sacrificium, Sacrarium, & ſacrilegium, & con- 5
ſecutiuè execratio, ſeu deſecratio deriuatur. Eſt
enim rei ſacræ in profanam conuerſio, vnde execrabile dicitur quidquid abominabile, ac nefandum videtur. Verum quandoque *execratio* pro iu- 6
ratione accipitur, quæ maledictis obſtringitur, ſi 7
contrauenerint iuramento, vt ait Auguſtin. iuxta illud Geneſ. *fiat execratio inter nos, & inter te*; pro- 8
priè verò rei ſacræ in profanam conuerſio vocari in
iure ſolet deſecratio, ſeu profanatio, & in ſacris
perſonis degradatio. Sacrum autem differt à ſancto, & religioſo, quod omne ſacrum eſt ſanctum 9
& religioſum, non è conuerſo, ſunt enim muri,
& portæ ciuitatis, quæ ſanctæ dicuntur, eo quod
violari non debeant, & ita homines ſancti dicuntur, quamuis ſacrati non ſint, religioſus quoque
locus dicitur ſepultura, quamuis non ſacrata exiſtat; verùm in iure Eccleſiaſtico, etiam quidquid 10
eſt ſanctum, vel religioſum, largè dicitur ſacrum,
& è conuerſo; & Eccleſia quandoque dicitur ſacra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnunquam, vt colligitur ex *d.* § *ſacra, Inſtit. de rerum diuiſ.* & ex *l. ſancimus in* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & ex 11
Auth. religioſa domus, &c. & ex *titul. de religioſ. domib.*

Duxit originem conſecratio ab antiquis Patri- 12
bus non ſolum in lege ſcripta, ſed etiam in ipſa
lege naturæ, cum altaria tabernacula Deo conſecrârunt, & dedicârunt, quorum primus videtur
fuiſſe *Noe*, qui poſt diluuij aquas altare Domino dedicauit, & ſuper illud obtulit holocauſta, vt habetur *Geneſ.* 8. licet enim primò *Abel & Cain* offerre Deo cœperint ſacrificia *Geneſ* 4.

Google

non tamen propterea dedicationis auctores extite-
runt: oblatio namque & ſacrificium à conſecra-
tione, & dedicatione differre non ambigitur,
quia quod ſacrificatur, vel offertur conſumitur;
dedicatum verò, aut conſecratum durat & per-
53 manet. Sed notandum eſt rurſus quòd differunt
dedicare, & conſecrare, ſi has voces propriè, &
ſtriſtè velimus accipere, dedicatio enim abſque
actuali conſecratione fieri poteſt, actualis verò
conſecratio ſine dedicatione non eſt, quamuis
nonnulla, quæ conſecrantur, vſibus hominum
potius deputari videantur, vt Sacramenta, nihilo-
54 minus tamen ad Deum dedicatio illa refertur.
Noë ergo primus dicitur Altare Domino dedicaſ-
ſe. Qui verò primus dedicationem cum actuali
conſecratione fecerit, Iacob feciſſe videtur, *Gen.* 28.
& 31. de quo legimus, quod poſtquam de ſomno
quadam die euigilaſſet, in quo Dei viſionem ac-
ceperat, tulit lapidem, quem capiti ſuo ſuppoſue-
55 rat, & erexit in titulum, fundens oleum deſuper,
vocauitque nomen loci illius, Domum Dei; poſtea
verò Moyſem ex præcepto Domini conſecraſſe le-
gimus *Exodi* 29. Aaron, & filios eius in Sacerdo-
tes vngens oleo caput eorum, & manus cum aliis
ritibus, qui *in Exodo d. cap.* 19. deſcribuntur. De-
inde etiam idem Moyſes olei vnctione tabernacu-
lum conſecrauit, & vaſa omnia, & Altare holo-
cauſti, & labrum cum baſi ſua, vt habetur *Exod.* 40.
Demum Salomon 3. *Regum* 8. & 2. *Paralip.* 7. Tem-
plum Domino dedicauit. Si enim Iudæi, qui
vmbræ legis deſeruiebant, hæc faciebant, imo ſi
& hæc faciebat ſecta erroris gentilitas, teſte Alex.
ab Alex. *lib.* 6. *genialium dierum cap.* 14. multò ma-
gis & nos, quibus non ſolum veritas patefacta,
ſed & gratia, per Ieſum Chriſtum Dominum no-
ſtrum data eſt, Templa Domino ædificare, & quan-
to melius poſſumus ornare, eaque diuinis precibus,
& ſanctis Vnctionibus ſuis cum Altaribus, &
vaſis, veſtibus quoque, & reliquis ad diuinum
cultum explendum vtenſilibus deuotè, & ſolemniter
ſacrare.

56 Hinc ergo ſumpſit Eccleſia ritum conſecrandi
& dedicandi Domino loca, res, & perſonas, vt
habetur *in princip. de conſecrat. diſt.* 1. Et primum qui-
dem poſt Chriſti aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis
57 cœperunt Epiſcopi & Sacerdotes, *cap. porro* 66. *diſt.*
Templa verò, & Altaria cum ſacri olei vnctione
primùm à Beato Syluestro Pont. conſecrata fuerunt,
vt ſup. oſtendimus *lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædific. &*
conſecr.

18 Sunt autem plures conſecrationum ſpecies in
Eccleſia, prima eſt Sacramentorum, ſecunda per-
ſonarum, tertia locorum, quarta & vltima rerum.
Prima conſecratio in quinque tantum Sacramen-
tis adhibetur, videlicet in Baptiſmo, Confirma-
tione, Euchariſtia, Ordine, & Extrema Vnctione,
in Pœnitentia verò, & Matrimonio non eſt conſe-
cratio aliqua ob eam cauſam, quam infra videbi-
mus. Secunda conſecratio quatuor perſonarum
genera comprehendit, ideſt Epiſcopos, Presbyte-
ros, Clericos inferiores, & Virgines, quamuis in
quolibet etiam Chriſtiano in Baptiſmate, & ſacro
Chriſmate peruncto conſecratio ineſſe videatur, vt
colligitur ex *cap. quod quidam* 1. *quæſt.* 1. Sicut etiam
in Imperatore & Regibus, qui inunguntur, *cap. ve-*
nerabilem 34. *vbi, quos enim inungimus, de elect.* Ca-
ſtald. *de Imperator. quæſt.* 16. *&* 26. *cum ſeqq.* at illud
diuerſa ratione vt oſtendimus. Sed Epiſcoporum
quidem propriè dicitur conſecratio, Abbatum verò
benedictio, & clericorum Ordinatio nominantur,
Panormit. *in cap. ſicut pro certo, de ſimon.* Tertia con-
ſecratio eſt triplex, ſcilicet Eccleſiarum, Cœmete-
riorum, & Altarium. Quarta autem duplex, nem-
pe ſacrorum vaſorum, & linteaminum ſacrificij,
item aquæ baptiſmalis, & olei pro Sacramentis
conficiendis. Erat & conſecratio imaginum, vt
Adrian. Pont. teſtatur *in ſcript. de imagin. cap.* 39. &
habetur *in Conc. Niceno XI. act.* 6. quæ hodie fieri
non conſueuit, vt *ſup. cap. proximo* vidimus, vbi
etiam de aliis rebus ſacris egimus. Nunc verò de
conſecratione ipſa quædam in genere annota-
bimus.

Eſt autem primò notandum duo præcipuè con- 19
ſecrationem genera reperiri, vnum quod propriè
& ſtrictè dicitur conſecratio, aliud quod benedi-
ctio nominatur, de qua breuiter *in fine huius cap.*
diſſeremus. Nunc verò de conſecratione propriè
ſumpta loquamur, quæ quidem ex ſupradictis ſpe-
ciebus ad duo genera redigi poteſt, veluti ad Sa-
cramenta, quæ ad fidelium ſalutem conficiuntur,
& ad ea, quæ præcipuè ad diuinum cultum dedi-
cantur; conſiſtit autem quæuis conſecratio, præci- 20
puè in verbis Clementis *cap. detrahe*, 1. *quæſt.* 1.
Verba ſunt certæ verborum formulæ, quæ ſuper
re conſecranda proferuntur. Elementa verò ſunt, 21
aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſe-
cratio ipſa perficitur. In Sacramento namque Eu-
chariſtiæ elementum ſine materia nihil aliud eſt,
quàm ipſe panis, & vinum quod per conſecrationem
in ipſum Chriſtum conuertitur, ita & in ſingulis re-
bus, quæ ſine alterius elementi interuentu conſe-
crantur: elementum autem, quo conſecratio ple-
rumque perficitur, eſt oleum, quod in Confirmatio-
nis Sacramento, & in Extrema Vnctione, & in ſacro
Ordine adhibetur. Item in conſecratione Eccle-
ſiarum, Altarium & ſacrorum vaſorum, in Baptiſmo
autem elementum præcipuum & neceſſarium eſt
aqua, acceſſoriè verò oleum quoque adhibetur, vt
infra exponemus. Sacramentum autem Matrimo-
nij, & Pœnitentiæ ſine elementis perficiuntur ex
pluribus, quæ aſſignari poſſent rationibus; hæc
enim duo Sacramenta in Lege veteri initium
ſumpſerunt, & abſque elementis inſtituta fuerunt,
à Chriſto autem in lege Euangelica confirmata,
quamuis tunc Sacramenta non eſſent. In aliis ve-
rò Sacramentis & conſecrationibus elementa ex
certis cauſis requiruntur, quæ in duobus illis Sa-
cramentis locum non habent, ſicut neque in aliis
conſecrationibus, quę ſiue interuentu elementorum
fiunt: huiuſmodi autem cauſæ, vel rationes inferius
exponentur.

Sed inter hæc notare oportet quod in nonnul- 22
lis rebus duplex interuenit conſecratio, videlicet
materiæ, qua Sacramentum ipſum perficitur, &
demum ipſius Sacramenti perfectio. Nam in Ba-
ptiſmo aqua prius conſecratur, & oleum, quod in
aliis Sacramentis, & conſecrationibus adhibetur,
per Epiſcopum conſecratur, & demum fit Sacra-
menti perfectio, vel rei alterius conſecratio, hoc
autem illis conſecrationibus accidit, quæ cum
interuentu alterius materiæ perficiuntur, excepta
Euchariſtia, in qua ipſa materiæ conſecratio eſt
ipſius Sacramenti perfectio vnico actu, & inſtan-
ti, ſolum enim hoc ſacramentum in ſe ipſo per-
ficitur, cùm reliqua Sacramenta non niſi in perſona
eius, cui conferuntur, fiant, quia ſignificant gra-
tiam, quam Deus confert animæ, in cuius perſo-
na perficiuntur. Euchariſtia verò ſignat ipſum da-
torem gratiæ ſub illis ſpeciebus contineri, & cùm
ſumitur, ipſam quoque gratiam cum ipſo datorem
ſumptam

Google

ſumptam demonſtrat; conſecratio autem materiæ in cæteris Sacramentis non ſignat gratiam, quia non ipſa rei conſecratio eſt Sacramentum, ſicut in Euchariſtia, ſed eius vſus tantummodo ad gratiam homini conferendam Sacramentum vocatur. Quare nec illa conſecratio materiæ, ideſt aquæ, vel olei de eſſentia eſt Sacramenti, aut conſecrationis alterius, *cap. 1. de Sacram. non iter* gloſ. *in §. prohibitio 95. diſt.* Sed quoniam fit ad ſignandam virtutem, & effectum Sacramenti, & ubi id inſtituta eſt ab Eccleſia, propterea grauiter delinqueret, qui abſque vrgentiſſima cauſa non conſecratam materiam adhiberet, vt probatur *in cap. vnic. de Sacram. non iter.* Sic quoque mixtio aquæ in Calice, & azyma in materia Euchariſtiæ non ſunt de eſſentia Sacramenti, vt ſuo loco oſtendimus, quia tamen propter illud, quod ſignificat, ita præcipit Eccleſia, grauiter propterea offenderet, qui aduerſus præceptum iſtud committere auderet.

24 Quare autem in certis ſpeciebus, vel elementis Sacramenta & conſecrationes conficiantur, diuerſæ ſunt rationes, ſecundùm diuerſa ſubiecta; nam Euchariſtiæ Sacramentum in pane, & vino fuit propterea inſtitutum, quia ipſe Chriſtus à nobis corporaliter ſumi voluit, vt animam noſtram paſceret, & nutriret, ſicut panis, & vinum præ cæteris alimentis humanum corpus reficit & conſeruat; Baptiſmum verò in aqua Chriſtus inſtituit propter ablutionem animæ à maculis peccatorum, quam per aquæ illius contactum in nomine Sanct. Trinitatis ipſe Deus in anima operatur, ſicut aqua ſolet corporis ſordes abluere. In aliis autem Sacramentis oleum voluit adhiberi, tum ad gratiam Sancti Spiritus deſignandam, quæ per oleum denotatur; tum etiam ad medelam animæ indicandam, quæ plerumque per oleum corporibus præſtatur, ad exemplum quoque & imitationem antiquorum Patrum oleo conſecrationes fiunt, vt ſuperius diximus, qui non modo tabernaculum, & vaſa ſacra, & Sacerdotes, ſed Reges etiam oleo inungebat, & in his quoque gratiam, & virtutem diuinam ſignare videbantur.

25 De qua Vnctione, quia in ea præcipuè conſecratio conſiſtit, plenius eſt notandum, quòd etſi Reges, & Sacerdotes antiquitus vngerentur, *Moyſes* tamen, qui & Rex & Sacerdus in populo dici potuit, non legitur fuiſſe perunctus, ſic nec Chriſtus Dux noſter, & legifer, & Sacerdos, qui de ſe ipſo illud Iſaiæ *cap.* 16. eſt interpretatus *Lucæ* 4. Spiritus Domini ſuper me eo quòd vnxerit me, vnde Chriſti nomen Grecè eſt conſequutus,

26 quod vnctum Latinè ſignificat, duas igitur eſſe Vnctionis ſpecies fateri neceſſe eſt, ſicut & Innocentius III. docuit *in d. cap vnic. in princ. de ſacra Vnct.* vnam ſcilicet exteriorem, quæ materialis eſt, & viſibilis; aliam interiorem, quæ ſpiritualis, atque inuiſibilis, comprobatur exteriori, ſiquidem viſibiliter corpus inungitur, interiori vero inuiſibiliter inungitur cor; & hac quidem tantummodo Chriſtus, & Moyſes inuncti fuerunt; vtraque vero cæteri Reges, & Sacerdotes, & alij, qui hodie vnctionem ab Eccleſia accipiunt. De prima Iacobus Apoſtol. *Si*, inquit, *infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini*, & Marcus *in Euang.* 6. refert quod Diſcipuli miſſi à Domino vngebant oleo multos ægros, & ſanabantur. De ſecunda verò Ioannes Apoſt. ait. *Vnctio, quam habetis à Sancto maneat in vobis, ipſa enim vnctio docet vos de omnibus*, de qua & David Pſalm. 44. *vnxit te Deus oleo lætitiæ.* Vnctio viſibilis & exterior ſignum eſt exterioris, & inuiſibilis vnctionis; Vnctio verò inuiſibilis & interior per exteriorem ſignata virtus eſt, & poteſtas, ac diuinæ gratia bonitatis, quæ non æquè ab omnibus cum exteriori accipitur, ſed ab iis tantum, qui dignè atque canonicè eam per quam ſignificatur, accipiunt.

Ad exhibendam igitur exteriorem ac viſibilem vnctionem oleum conſecratur, quod Chriſma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum nominatur. 27 Oleum namque virtutem habet pellendi infirmitates, membra debilia roborandi, & præſtandi luminis effectum operatur: ſunt autem huiuſmodi effectus, quos ſanctus Spiritus in anima operatur, illius, qui dignè ſuſcipit Vnctiones. In Chriſmate verò balſamum quoque mixtum oleo adhibetur myſtica ratione; de qua *in d. cap. vnic. de ſacra Vnct.* per oleum namque nitor Conſcientiæ deſignatur, iuxta quod legitur Matth. 25. *prudentes Virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus*, per balſamum verò odor famæ exprimitur, propter quod dicitur *in lib. Sapient. ſicut balſamum aromatizans odorem dedi*, quarum rerum inſtitutio tum ab ipſis Apoſtolis, tum ab Apoſtolicis viris, id eſt Romanis Pontificibus deſcendit. Fabianus autem Pont. *in cap. litteris, de*

conſecr. diſt. 3. ſtatuit vt Chriſma quotannis in die 28

Cœnæ Domini veteri combuſto, per Epiſcopum renouaretur. Et adhibetur Chriſma primò, atque præcipuè ad Confirmationis Sacramentum præſtantium, *cap. quoniam, de ſententia excommunicat. lib.* 6. & præterea ad conſecrandum Epiſcopum, & Eccleſiam, vel Altare, Calicem quoque & Patenam, *d. cap. vnic. de ſacra Vnctione*, atque ad inungendos eos, qui baptizantur, *cap. Presbyteris, & cap. ſi quis de alio, & cap. omni tempore, de conſecr. diſt.* 4. *d. cap. quoniam, de ſenten. excomm. lib.* 6. & ad ipſius aquæ Baptiſmalis conſecrationem, vt Canon antiquus teſtatur *in cap. in Sabbato, de conſecr. diſt.* 4. qui præcipit, vt ſi quis in Sabbato ſancto, vel Pentecoſtes aquam conſecratam ad aſperſionem domus velit accipere, ante Chriſmatis infuſionem accipiat.

Confirmationis Sacramento eſſentiale eſt oliuarum oleum, Balſamum verò accidentarium, vt 29 probatur *in cap. paſtoralis, de Sacram. non iter.* vbi interrogatus Innocent. III. quid eſſet agendum de quodam confirmato oleo tantùm? reſpondit non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum ſi quid deeſſet; ergo ſi illud fuit Sacramentum ſine balſamo, certum eſt balſamum non eſſe de neceſſitate Sacramenti. Ita Nauar. *in manu. cap* 22. *num.* 3. *& conſ. vnic. de ſacra Vnctione num.* 4. *&* 8. Sayr. *deciſ. vnic. eodem tit.* Sa *verb. Confirmatio numer.* 7. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 7. *qu.* 1. *puncto* 2. *verſ. quæſtio eſt autem.* Eſt enim Chriſma huiuſmodi ab Epiſcopo benedicendum, non à ſimplici Sacerdote, de quo diximus *lib.* 1. *cap.* 12. §. 2. Hoc autem id ipſius

Chriſmatis venerationem eſt inſtitutum, quod 30

contingi ab omnibus non debet; neque enim præter Sacerdotes hoc aliis contingere fas eſt, nec vlli ſub prætextu medicinæ, aut cuiuſlibet rei, omnino autem ad maleficium operandum donare Presbyter præſumere debet, vt in pleriſque Conciliis eſt conſtitutum; cùm verò ipſi Presbyteri quotannis à ſuo Epiſcopo illud expoſcunt, vt colligitur ex *d. cap. literis, de conſecrat. diſput.* 4. & iis quæ

Digitized by Google

quæ diximus *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 31. *nnmer.* 17. non quamlibet perſonam, ſed ſaltem Subdiaconum mittere præcipiuntur, *in cap. Presbyteri* il 2. *cum ſeq. de conſec. diſt.* 4. illudque linteo, ſeu Chriſmario imponere, ſicut Sanctorum Reliquiæ aſſeruantur, & ſub ſigillo, vel clauibus cuſtodire tenentur.

31 Oleum verò Cathecumenorum præter Chriſma etiam in baptizandis, & conſecratione Altaris, & Sacerdotum Ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione adhibetur, vt oſtendimus *d. alleg.* 31. *numer.* 6. & in Vnctione quoque Imperatoris, de qua habetur *in d. cap. venerabilem, de elect.* & Regum etiam vt habetur *in cap.* 1. §. *vnde, de ſacra Vnct.* & docent Selua *de benefic. p.* 1 *qu.* 5 *num.* 1. 164. & 155. Fuſc *de Viſitat. lib.* 1. *cap.* 6. *nu.* 5. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5 *q.* 2. & 3. & alij citati per me *d. alleg.*
32 31. *nu.* 7. *cum ſeqq.* oleum autem infirmorum, & extremæ Vnctioni, & conſecrandis campanis inſeruit, vt in Pontificali.

33 Verùm non omnis conſecratio, olei recipit Vnctionem, nam præter Euchariſtiam, vt ſuprà vidimus, etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio, ſine Vnctione perficitur, *cap. præterea*, & *ibi* gloſ. 23. *diſt.* Sed ſacratæ rei contractu Diaconorum, & Subdiaconorum conſecratio efficitur, ſcilicet per Epiſcopalium manuum impoſitionem, & Calicis, ac Patenæ traditionem, vt *lib.* 1. vidimus. Minorum verò Ordinum collatio non propriè conſecratio dicitur; neque enim hi ſacri Ordines nominantur, etſi tales quoque Domino conſecrati dicantur, ſicut & Virgines, & res aliæ mobiles, quæ ad vſum Eccleſiæ, aut Sacramentorum ſacrantur; quarum potius benedictio, quàm conſecratio dicitur, exceptis linteaminibus Euchariſtiæ, quæ ob ipſius Euchariſtiæ contactum ſacrati dicuntur, etſi olei Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta nonnulla ſine Vnctione fiunt, vt ſuis quibuſque locis oſtenditur.

34 Videndum eſt igitur, quæ ad veram conſecrationis perfectionem requirantur? & quidem ſunt quatuor, quæ neceſſariò requiruntur, & ſunt de eſſentia, videlicet; Miniſter verus, Materia debi-
35 ta, Forma legitima, & intentio canonica; locus quoque debitus, & tempus legitimum eſt attendendum, & ritus quidem inuenti, qui etſi non ſint de eſſentia, non tamen ſunt omittendi. De miniſtro ſciendum eſt neminem poſſe veram conſecrationem efficere, qui conſecratus ipſe non fuerit, *cap. qui perfectionem, cum ſeq.* 1. *quæſt.* 1. Sed nec omnis perſona ſacra quamlibet conſecrationem poteſt efficere, Presbyter namque ſimplex non omnia conficit Sacramenta, vt alibi vidimus, inferiores quoque clerici, & ſacratæ Virgines conſecrationem aliquam non efficiunt, ſed ſolus Presbyter aliquas, ſolus verò Epiſcopus omnes poteſt conſecrationes efficere; tantum clerici inferiores conſecrationibus faciendis in miniſterio deſeruiunt, & qui ſunt in ſacris Ordinibus conſtituti, res ipſas ſacras contingere valent, cæteri vero minimè, quia ſcriptum eſt *in cap. Maximilianus, in fine* 81. *diſt. qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt*; quare ſtatuit, quoque Bonifacius V. ſummus Pontif. vt *reliquias Sanctorum, quæ ſacra vtique ſunt, nec Acolytus audeat tangere.*

36 Illud autem eſt notandum quòd Miniſter qui ſit miniſter legitimus, ſemper vera Sacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit & iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat, *cap. Sacramenta* 1. *qu.* 1. *cap. Schiſmatici* 24. *qu.* 1. & *ibi* gloſ. *verb. non poſſint* §. *ex his* 28. *qu.* 1. *cap.*
Romanus, de conſecrat. diſt. 4. Legitimus autem dici- 37
tur miniſter. Primò ſi ſit ritè ordinatus, & hoc in qualibet conſecratione eſt de eſſentia. Secundò, ſi habeat iuriſdictionem, aut poteſtatem; hoc autem non ſemper eſt de eſſentia; nam Sacramenta omnia, excepta Pœnitentia, & Matrimonio à ritè ordinatis etiam ſine iuriſdictione verè conficiuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iuriſdictionem requirunt, ob rationem canonicam, & legalem, quam ſuis locis exponemus. In conſecrationibus autem reliquis iuriſdictio non eſt de eſſentia niſi quoad effectum, ſeu executionem in nonnullis, ſanè qui huiuſmodi in aliena Eccleſia, vel Diœceſi, aut in alienas perſonas, vel res, aut loca conficere, vel exercere voluerit, pœnas Canonicas ſuſtinebit, vt de Diœceſibus & Parochis vidimus. Statuit autem Anacletus Papa *in cap. Epiſcopus il.* 7. *quæſt.* 1. vt ſi Epiſcopus in aliena Diœceſi clericos, aut Altaria non permittente loci Ordinario conſecrauerit, amotis iis, quos ordinauerit, ideſt, depoſitis, vel ſuſpenſis, Altaris tantùm conſecratio maneat, & tranſgreſſor Canonum vno anno à Miſſarum celebratione ceſſare debeat, ſicut & de re aliena conſecrata reſcripſit Gregorius *in cap. comperimus* 14. *qu.* 6. vt ſi ſit reſtitutioni obnoxia, ipſa quidem res ſacra permaneat, eius verò pretium reddatur, quia inquit, *quod ſemel conſecratum eſt, non debet ad profanos vſus reſtitui*; ad vſum tamen ſacrum, ſi erat res Eccleſiæ, vel clerici, reſtitui poterit, ſecundùm gloſ. *ibi* per text. *in cap. Apoſtolicos* 12. *quæſt.* 26. & *in cap. queſti* 17. *quæſt.* 4. Seruus verò alienus ordinatus in Sacris Domino non volente erit reſtituendus, quamuis laico, *cap. ex antiquis, cum ſeq.* 54. *diſt.* cum ea tamen diſtinctione, quam ſupr. *lib.* 1. *cap.* 33. §. 2. *nnmer.* 131. poſuimus; quod quidem in pœnam ipſius Ordinati vult. gloſ. *in d. cap. comperimus*, & *in d. cap. Epiſcopus il* 1. 7. *qu.* 1. & *in d. cap* ad hæc, *de relig. domib.* eſſe conſtitutum, vt ſcilicet ſeruus ad ſeruitutem redeat, alter verò in ſuperiori caſu amoueatur; res autem examinata remanet conſecrata, eo quòd non deliquerit. Verùm cùm neque malè ordinatus ſemper deliquerit, & potius huiuſmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipſorum pœnam amouendos eſſe legamus *in cap.* 1. *in fine.* 70. *diſt.* & *in cap. vel non eſt compos, de tempor. ordinat.* Alia videtur ratio aſſignanda, quod res inanimata iam conſecrata ideo retinetur, quia nec à laicis vlria tractari, nec in profanos vſus conuerti poteſt, vt dixit Gregorius *in d. cap. comperimus*, & habetur *in d. cap. adhæc, de relig. domib.* quæ ratio in perſona ſacrata ceſſare videtur; circa quam non ita poteſt conſecrationi iniuria inferri & ſi ſeruus ordinatus Domino reſtituatur, poteſt abſque iniuria Ordinis apud eum eſſe, & ei in Diuinis ſeruire, *c. frequens, in fine* 54. *diſt.* vt ſuprà *d. lib.* 1. *cap.* 33. §. 1. *n.* 131. vidimus.

Sed redeundo ad poteſtatem conſecrantis eſt 38
attendendum, quòd quando dicitur malum miniſtrum verum Sacramentum conficere, vel conferre; non tantùm de ipſo Sacramento, aut charactere intelligitur, verumetiam de re, aut gratia Sacramenti, ſed non æquè in omnibus Sacramentis de effectu ſiue executione Sacramenti, licèt Sacramentum ipſum cum gratia ſuſcipiatur, in qua conferenda bonitas Miniſtri non eſt de ſubſtantia. Malus enim Miniſter (qui intelligitur extra gratiam conſtitutus, videlicet aut ob infidelitatem,

delitatem, aut ob peccatum mortale) non ſecus
ac bonus Miniſter, id eſt in gratia exiſtens, con-
fert gratiam cum Sacramento animæ bene diſpo-
ſitæ, quam gratiam Deus, per ſeipſum tam io
Sacramentis bonorum, quàm malorum confert.
Verùm in Sacramentis bonorum per preces, quas
in eis conferendis fundunt, dat Deus gratiam,
cap.remiſſionem 1.*quæſt*.1.*c.pen.verſ.ſufficit, de Pœnit.
diſt.* 1. In Sacramentis verò malorum oon per
eorum preces, quas non exaudit, ſed abſque eis
gratiam dignè ſuſcipientibus infundit, adeò vt
dici poſſit Deum conferre gratiam, & per ſe
ipſum, & per booos miniſtros; in Sacramentis
verò malorum per ſe ipſum tantùm eam confer-
re, ſicut & ſine Sacramentis quando voluerit, ita
39 intelligendum videtur quod ioquit Auguſtin. *in
cap. quomodo, de conſec. diſt*. 4. Sacramentum ſcili-
cet gratiæ Deum conferre etiam per malos, ipſam
verò gratiam non niſi per ſe ipſum, vel per San-
ctos ſuos. vide *ibi* gloſ.not.*in verb. per Sanctos, cap.
obtineri* 23.*quæſt*.4.*cap.remiſſionem*.1.*qu*.1. Quod ve-
rò idem dicit *in d.cap.quomodo,& in eo cap. remiſſio-
nem*, ſcilicet peccatorum remiſſionem auaros, aut
homicidas, & alios crimioſos non dare, quia eis
non eſt dictum *ſi cui remiſeritis peccata*, &c. intel-
ligere oportet per ſuas ipſorum preces in Sacra-
mentis gratiam non dare, nec eis dictum eſſe, *ſi
cui remiſeritis*, quia id eis qui Spiritum ſanctum
habebant, dictum fuit, & ita ſuo ipſorum verbo
gratiam conferebant. Quare idem Auguſtin. *in d.
cap.quomodo*, dicit, *quomodo exaudiuit Deus homici-
dam deprecantem ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper
oleum, vel ſuper Euchariſtiam, aut ſuper capita eorum,
quibus manus imponitur. Deus ergo*, inquit, *dat etiam
ipſe baptizante, ſed non deprecante Spiritum ſanctum.*
Quod verò ſæpius io Canonibus, præcipuè *in cap.
hanc regulam* 1.*quæſt*.1. cum multis ſimilibus, dicitur
hæreticos in Sacramento gratiam oullam coo-
ferre, ſed baptizatos ab eis oportere per manus
impoſitionem gratiam Spiritus ſancti ab Epiſco-
po accipere, intelligitur de baptizatis in hæreſi,
vel in Schiſmate conſtitutis, *d.cap.hanc regulam.
§.nemo*, & patet *ex cap*. Paulianiſtæ *ead*. 1.*qu*.1. & ex
d.cap.quomodo,& in cap.51. de quibus, *& cap.anti-
qua*, cum ſimilibus *de conſec. diſt*. 4. quia ſicut alij
in mortali crimine conſtituti nullam gratiam ex
parte ſui reperire poſſunt donec reuertantur,
ſicut io ſpecie de ſimoniacis expreſſum habetur
in cap.1.*cum ſeqq.& in cap. gratiam* 1.*quæſt*.1. Dicit
enim Ambroſius gratiam cùm ordinaueris, non
ſuſcepiſti, quia gratuitò eam non meruiſti. Et hoc
eſt quod dicitur in ſimoniacis ordinationibus
noo gratiam, ſed Spiritum mendacij, noo bene-
dictionem, ſed maledictionem conferri *in d. cap*.1.
cum ſeqq. Nam ſi malus malo, aut infidelis infideli
velit Sacramenta conferre, & ipſi qui faciunt,
& quibus faciunt, inquit idem Ambr. relatus *in cap.
non ſanat*. 1.*quæſt*.1. non ſolum noo prodeſt, ſed eſt
ad iudicium. Si verò malus bono, aut infidelis fideli
eadem conferre voluerit, dicit Auguſtin. *in cap. ſi
iuſtus* 1.*quæſt*.1.*& in d.cap.quomodo*, quòd Spiritualis
virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis
excipitur, nec per immundos tranſiens coinqui-
natur. Quòd ſi bonus malo, aut fidelis infideli id
præſtet, nihil malo, aut infideli prodeſt, nec confe-
renti nocet, ſi ignoranter, aut ex ea cauſa id ege-
rit, quam de qualitate Ordinandorum, *lib*.1.*cap*.33.
§.1. vidimus; facit text. *in cap.non prohibeat.de con-
ſecrat.diſt*.2.*& in cap.ex tenore,& in cap. fin. de tem-
por.Ordinat.*

Verùm etſi boni à malis Miniſtris Sacramen- 40
ta ſumentes, gratiam non amittant, vt dictum eſt;
confert tamen à bonis miniſtris ea potius ſume-
re, & bonorum Sacerdorum Miſſas audire; quia
facilius eorum precibus atque meritis, quod pe-
titur impetratur, *d.cap.remiſſionem*, vbi *gloſ*.1.*quæſt*.
1. *d.cap. obtineri* 23. *quæſt*. 4. Quomodo verò malus
Sacerdos ſit euitendus in ſacrificio Miſſæ, diximus
in collect. ad cap.vltim.de cohabit. cleric. Quæ autem
diximus de malo miniſtro in Sacramentis, ea-
demmet in cæteris conſecrationibus intelligun-
tur, vt probat Gregor. *in cap.non nocet*. 1. *quæſt*. 1. di-
cens, *non nocet malitia Epiſcopi neque ad baptiſmum
infantis, nec ad conſecrationem Eccleſia, omnia enim
hæc non ab homine, ſed à Deo ſanctificationem acci-
piunt*. Illud verò quod idem dicit *in cap. Eccleſiam* 41
1. *quæſt*. 4. Eccleſiam ſcilicet, quæ pactione fuerit
conſecrata execratam potius, quàm conſecratam
dici debere, dictum eſt in odium conſecrantis
propter ſimoniacam pactionem, quia nihilomi-
nus cum in tali conſecratione eſſentialia con-
currerint, eſt proculdubio conſecatio vera, vt
ſuo loco oſtendimus. Poſtremo de perſona con- 42
ſecrante notandum eſt quòd Canones *in cap.
quod à Patribus, cum ſeqq*. 75. *diſt*. ſtatuerunt vt con-
ſecratus debeat eſſe ieiunus, ſicut & conſecran-
dæ perſonæ, *cap. vt ieiuni, de conſecrat. diſt*. 5:
non eſt tamen præcepti neceſſitas in conſecrante,
præterquam in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramen-
to, & ſacrificio Miſſæ, & io iis conſecrationi-
bus faciendis, quæ inter Miſſarum ſolemnia fie-
ri debent; qualis eſt ſacrorum Ordinum collatio,
vt io ſuis locis demonſtrauimus. Et hactenus de
Miniſtro.

De materia verò conſecrationis ad ea, quæ 43
ſupra dicta ſunt, hoc tantum addere oportet,
quod ſcilicet ad commixtionem pertinet, cùm
namque verteretur in dubium, an oleum non ſa-
crum ſacro admixtum ſacrum fieret, an verò po-
tiùs corrumperet ſacrum? declaratum eſt ab In-
nocent.III. *in cap. quod in dubiis, de conſecrat. Ec-
cleſ.* totum fieri conſecratum, quod ſacro miſce-
tur, Fuſc. *de Viſit. lib*. 1. *cap*. 6. *num*. 10. Poſſeuin. *de
offic. Curati cap*. 9. *num*. 2. Ego ipſe *d. p*. 2. *alleg*. 31.
ſub numer. 17. quod & de aqua ſacra, ſeu benedicta
intelligendum videtur. Nec ideo minus ſacrum
eſt putandum, id quod miſcetur, eo quòd maior
fortè ſit quantitas quàm ſit ſacrum; quia virtus
& dignitas partis ſacræ trahit ad ſe totum non
ſacrum; quod tamen ſit eiuſmodi tantummodo
ſpecici, gloſ. *in d. cap.quod in dubiis*. Aliud tamen 44
eſt de vino admixto ſacro vino in Calice, non
enim fit ſacrum, nec ſanguini Chriſti miſcetur,
nec fit ſanguinis Chriſti, iuxta ea quæ notantur
in cap.cùm Martha §.quæſiuiſti, de celebrat. Miſſar.
quia ſanguis in Sacramento eſt cum corpore
Chriſti in venis, vinum verò, vel aliud admix-
tum miſcebitur accidentibus illis; ante conſe-
crationem autem aqua admixta vino in Calice,
tranſubſtantiatur io ſanguinem, quia mixta vino
tranſit in vinum, niſi tanta eſſet quantitas, quæ
vinum corrumperet. *d. §. quæſiuiſti*. De ratione ve-
rò quare ſi oleo conſecrato, ſeu aquæ benedictæ
miſceatur liquor eiuſdem ſpeciei non conſecratus
in minori quantitate, totum maneat conſecratum,
non ſic ſi vino conſecrato eadem vini ſpecies in
minori quantitate miſceatur reſpectu talis vini
permixti, latè egimus *in collectan. ad d. §. quæſi-
uiſti. numer*. 8.

De forma autem conſecrationis, & intentione
non

non eſt aliquid hoc loco dicendum quia nonnulla ſupra in ſpecie vidimus. De loco autem conſecrationis ſaciendæ breuiter eſt notandum quòd in Eccleſia fieri quælibet conſecratio debet, præſertim verò Sacramenta, & maximè omnium Euchariſtia cum Miſſæ ſacrificio nonniſi in Eccleſia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicato eſt conficienda, *cap. Miſſarum, de conſec. diſt.* 1. cum ſimilibus; niſi neceſſitas cum Prælati auctoritate aliud expoſcat, vt ſuprà diximus *lib.* 1. *cap.* 51. *verſ. circa* 2. Ordinis quoque Sacramentum in Eccleſiis inſignioribus & palàm fieri eſt conſtitutum, vt pariter vidimus *eod. lib.* 1. *cap.* 33. *de Ordine prope fin. verſ. quinto.* Reliqua item Sacramenta magis congruè in Eccleſia miniſtrantur, vt ſupr. *lib.* 2. *cap.* 3. *de immunitate Eccleſ.* vidimus, niſi neceſſitas vel vtilitas animarum vigeret, nam & Extrema Vnctio in priuatis domibus datur, vt vſus docet. Aliæ quoque conſecrationes in Eccleſiis fiunt, niſi vt (diximus) neceſſitas vrgeat, decet namque vt res ſacræ non ſolum à Sacratis viris, ſed etiam in Sacratis Deo locis celebrentur, *d. cap. Miſſarum.*

46 Tempus conſecrandi in Sacramentis quidem eſt diuerſum; nam in Baptiſmo olim erat tempus in Paſchate tantùm Reſurrectionis, & Pentecoſtes, *cap. non ratione, cum ſeqq. de conſec. diſt.* 4. hodie verò quocunque tempore, & hora poteſt conferri ob mortis periculum, vt vſus probat. Confirmationis quoque tempus proprium eſt in feſto Pentecoſtes, & etiam Reſurrectionis, vt habetur *in c. vt Epiſcopi, de conſecrat. diſt.* 5. ex cauſa verò omni tempore poteſt conferri, arg. *cap. omnes fideles, eadem diſt.* Ordinis Sacramentum quibus temporibus conferendum, diximus ſuprà *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 171. *cum ſeqq.* Euchariſtiæ autem Sacramentum non niſi ante prandium confici, aut conferri debet, niſi maxima inſtaret neceſſitas, vt oſtendimus. Conſecrationes Epiſcoporum, diè tantùm Dominica, & inter Miſſarum ſolemnia ſunt faciendæ, *cap. fin.* 51. *diſt. c. quod ſicut, de elect. & lib.* 1. *cap.* 10. *de Epiſcoporum confirmat. & conſecrat.* latè demonſtratum eſt. Eccleſia autem & Altare omni tempore poteſt conſecrari, etiam die non feſtiuo, etſi magis deceat, vt in die feſtiuo id fiat, *cap. tua, de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* & oſtendimus *ſup. lib.* 2. *cap.* 2. *de Eccleſ. ædifican. & conſec. verſ. decet autem.* At conſecratio fontis Baptiſmalis in ſabbato ſancto Paſchæ, & Pentecoſtes fieri debet, *cap. in ſabbato, de conſec. diſt.* 4. Conſecratio verò Chriſmatis, & olei Catechumenorum, ac infirmorum in die Cœnæ Domini eſt ſacienda, *cap. litteris, de conſecrat. diſt.* 3. *cap. te referente, de celebrat. Miſſar.* Aliæ conſecrationes quandocunque fieri permittuntur, congruit tamen vt omnis conſecratio ante prandium fiat, feſtis diebus, & ante, vel poſt celebrationem Miſſarum, illis exceptis, quæ in ipſa Miſſarum celebratione perficiuntur.

47 Conſecrationis effectus ſunt plures ſecundùm diuerſa genera conſecrationum. Primò cuiuſque conſecrationis in genere effectus eſt dedicatio rei conſecratæ quæ fit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum; quamobrem non poteſt amplius in profanum vſum conuerti, iuxta illud *Leuit. vlt. l. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer. cap. quæ ſemel* 19. *quæſt.* 4. *cap. ligna, cap. veſtimenta, de conſec. diſt.* 1. *reg. ſemel Deo, de regul. Iuris in* 6. Carol. de Tapia *in Authent. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. dedicant Deo, cap.* 1. *num.* 1. & non niſi à ſacratis viris contingi, aut tractari, *cap. ad hæc, de relig. domib.* quod in rebus tantum mobilibus intelligitur, nam Eccleſiæ & loca ſacra, atque ſacratæ perſonæ propter communem vſum, & miniſterium fidelium contingi quidem poſſunt, violari autem, vel lædi abſque ſacrilegio non poſſunt, vt ſuprà *lib.* 1. *cap.* 39. *de priuileg. cleric. & lib.* 2. *in cap.* 3.
de immunit. Eccleſ. eſt demonſtratum. Effectus 48
verò conſecrationis ſpecialiter in ſacratis perſonis, eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini, aut dignitati annexum. Quod tamen attinet 49
ad ſubſtantiam vinculi ſpiritualis inter Clericum, vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam, nihil addit Ordo vel conſecratio; quia vinculum illud contrahitur per electionem, ſeu confirmationem; conſecratio verò perſonæ electæ eſt quaſi conſummatio, & addit tantùm poteſtatem exercendi ea, quæ ſunt ordinis, vel Prælationis. Ipſius autem Sacramenti ſicut & cæterorum effectus in quantum ſunt Sacramenta, eſt gratia, quæ in ſingulis Sacramentis confertur, vt ſuo loco oſtendimus. Conſecrationis verò, Chriſmatis, aut alterius olei, vel aquæ Baptiſmalis effectus alius non eſt, quàm quod ſignat virtutem, quæ in Sacramento ex elementis illis confecto continetur, vt ſupra etiam diximus (nec enim conſecratio illa de ſubſtantia eſt Sacramenti, vt alibi dictum eſt) Item non niſi à Sacerdotibus contingi poſſunt, vt ſimiliter diximus.

Sequitur vt de reconſecratione, & reconcilia- 50
tione; hic de conſecratione, & reconciliatione, ac demum de benedictione aliquid breuiter dicamus; & quidem de reconſecratione ac reconciliatione, quid in ſpecie iura diſponunt ſuprà *lib.* 2. *cap.* 4. in materia violationis Eccleſiæ vidimus, in genere autem eſt hoc in loco de reconſecratione ſciendum, quod propter Spiritus ſancti vim ac virtutem, qui in conſecrationibus operatur, (ita vt quod ſemel ritè eſt conſecratum, firmiter atque indelebiliter conſecratum permaneat) eſt ab Eccleſia conſtitutum *in cap. Eccleſiis* 68. *diſt.* cum ſimilibus, vt ſemel conſecratum nefas ſit iterum conſecrare, ſicut de Sacramentis imprimentibus characterem vidimus, nam idem eſt in aliarum quoque rerum, ſeu locorum conſecratione ſeruandum. Huius rei rationem Cyprianus aſſignat in ſermone de ablutione pedum, ſic inquiens: *Nemo ſacro oleo litus iterum linit aut conſecrat, nemo impoſitionis manuum, vel miniſteriis derogat Sacerdotum, quia contumelia eſſet Spiritus ſancti ſi euacuari poſſet, quod ille ſanctificat, vel aliena ſanctificatio emendare, quod ille ſemel ſtatuit, & confirmat.* Ex certis tamen cauſis poteſt res iterum conſecrari, quas alibi ſæpius vidimus, veluti ſi fuerit execrata, quod quidem contingit cum res ipſa deſtruitur, itaut non poſſit amplius dici talis, aliàs re ipſa manente maneret conſecratio, aut ſi ignoretur omnino quod antea fuerit conſecrata; tunc enim non dicitur iteratum, quod antea factum fuiſſe neſcitur, *cap. ſolemnitates* il 1. *de conſecr. diſt.* 1. *c. placuit. cap. nulla, etiam de conſecr. diſt.* 3. *c. veniens, de Presbytero non baptizato*, & diximus ſuprà *lib.* 2. *cap.* 5. *de Eccleſ. ædific. & conſec.* Loquitur autem de his iterandis, quæ de ſubſtantia ſunt conſecra-
tionis. Cæterùm quædam alia accidentalia ex 51
cauſa poterunt iterari ad reconciliationem potius, quàm de conſecrationem pertinentia; qualis eſt impoſitio manuum pro reconciliandis hæ-

reticis, dicit enim Auguſtinus *in c. manus* 1. *q.* 1. quòd manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt; quid enim, inquit, eſt aliud niſi ſuper hominem deprecatio; vnde & in Confirmationis Sacramento poſt Baptiſmum, & in Ordinibus conferendis, atque in Sacramento Pœnitentiæ, & aliis fit impoſitio manuum, quæ tamen non eſt conſecrationis, ſed alterius doni iteratio, ac nouæ gratiæ traditio, verùm nonnulla etiam in Sacramentis non iterantur, quæ etſi Sacramenta nón ſint, proximè tamen ad Sacramenta accedunt, & ea eorum iteratione nonnihil collato ſemel Sacramento detrahi, videretur, veluti in Matrimonio, ſecundarum nuptiarum benedictio, & in Pœnitentia ſolemnis pœnitentiæ iteratio, de
52 quibus vide gloſ. *in c. vir. autem, de ſecund. nupt.* Reconciliatio verò eſt prioris gratiæ reparatio, quæ per culpam amiſſa, vel ab initio cum ſacramento fuerat excluſa, vt ſup. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 27. *cum ſeqq.* oſtendimus.

53 Nunc verò de benedictione notanda eſt primò differentia inter conſecrationem, & ipſam benedictionem, quòd ſcilicet conſecratio bene-
54 dictionem continet, non è contra; benedictio enim eſt tantùm profanitatis, vel nequitiæ excluſio, atque ſanctificationis infuſio, at conſecratio addit rei ipſius perpetuam ad diuinum cultum dedicationem maiori adſtrictam vincolo ob
55 grauiorem cauſam, ac propterea cum grauiori pœnæ adiectione contra rei ſacræ violatores. Præterea benedictionis nomen latius ſumitur, vt ſcilicet non tantùm ad res, & perſonas ipſas, verùm & ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda pertineat. Quicquid enim benedicitur in Eccleſia, aut fit ad rei profanitatem detergendam, aut ad nequitiam immundorum ſpirituum depellendam; aut ad aduerſitatem fugandam, ea qua virtus, & ſanctitas rei benedictæ infunditur, & rerum, vel perſonarum proſperitas impetratur. Benedicere
56 autem contingit tripliciter ſecundum S. Thom. ſcilicet enunciatiuè, hoc eſt laudando, item optatiuè, & imperatiuè. Prima benedictio eſt, quam Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, ad quòd ſemper in Scripturis ſacris inuitamur & trahimur. Secunda eſt quam homo homini dare ſolet, non laudando ſolum, verum etiam bonum aliquod imprecando, qualis eſt ille Pſalmiſtæ, *Benedicat te Dominus ex Sion, vt videas bona Hieruſalem.* Et hæc ſi à Sacerdotibus datur ex Sacerdotali officio ſuper res quidem benedicendas in Eccleſia, eſt imperatiua, quamuis verba optatiuè proferri videantur. Tertia verò eſt, quam dat ſolus Deus per ſe, vel per miniſtros ſuos, hæc autem eſt, quæ effectus prædictos operatur, & hanc quandoque Deus dedit per ſe ipſum, Geneſ..... quandoque verò per ſeruos, vt in Sacris literis ſæpiùs contingit, & hodie in Eccleſia fidelibus benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Religioſos viros; & de hac tertia loquimur hoc in loco: quæ quidem latè ſumpta poteſt eſſe duplex, vna ſcilicet, quæ datur à puro homine propter meritum ſanctitatis, in quo Chriſtus per gratiam inhabitat, ſicut eſt illa, quæ à ſanctis Viris peti conſueuit. Alia eſt quæ datur propter meritum Chriſti alicui inſtrumentaliter applicatum, & in hac danda requiritur Ordo ſacer, non autem Sanctitas neceſſariò; eſt autem huiuſmodi bene-
57 dictio triplex vna perſonarum, alia rerum, tertia verò locorum.

Benedictio perſonarum alia ſolemnis eſt, quam 58
in diuinis Officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua Diœceſi, & Archiepiſcopus, vel Patriarcha in tota prouincia ſua dum viſitat, & Legati Apoſtolicæ Sedis in locis ſuæ legationis, & Romanus Pont. vbique terrarum, vt notatur *in c. antiqua, de priuileg.* & habetur *in Clem. fin. eodem tit.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi. c.* 31. §. 2. *ex num.* 1. Ego ipſe *in ſimili tract. p.* 2. *alleg.* 27. *ex n.* 63. vbi *num.* 64. poſt Piaſec. *in praxi Epiſco. p.* 1. *c.* 2. *num.* 3. *verſ. benedicit*, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut.* 103. *num.* 5. tenui Epiſcopum celebrantem priuatè in Diœceſi aliena poſſe vti benedictione Epiſcopali cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum.* Infe- 59
rior verò Epiſcopo hanc benedictionem ſolemnem dare non poteſt, niſi fuerit ei ex priuilegio 60
conceſſum, quod quidem Abbatibus vſum Mitræ, & Baculi ex Apoſt. Sedis priuilegio habentibus eſt conceſſum *in cap. Abbates, de priuileg. lib.* 6. publicè verò per vias, aut per ciuitates, vel villas, aut caſtella benedicere populis nequeunt, niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habeatur, vt dicitur in citato *cap. Abbates*, & docent Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *q.* 28. *artic.* 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 20. *q.* 7. Piaſec. *d. cap.* 2. *in fine*, & cenſuit Sacra Rituum Congregatio *in vna Eugubina* 7. *Iulij* 1604. Idem quoque nonnullis Archipreſbyteris eadem inſignia Epiſcopalia ex priuilegio habentibus ſolet eſſe indultum; & hæc quidem benedictio ſolemnis inde tracta videtur quod Aaron, & Dauid, ac Salomon poſt ho- 61
locauſta, & pacifica populo benediſiſſe leguntur, in nomine Domini: quare huiuſmodi benedictio per Pontifices poſt Diuina officia datur cum precibus ad Domini nomen directis. Alia eſt 62
benedictio perſonarum ſimplex, quę fit à Preſbyteris tantum in Miſſa, non autem præſente Epiſcopo ſine permiſſione ipſius, iuxta illud Apoſtoli, *minor à maiori benedicitur, non è conuerſo, cap. denique* 21. *diſt. cap. miniſtrare* 16. *quæſt.* 6. *cap. cum ad celebrandas, de conſecrat. diſt.* 1. Ego ipſe *d. part.* 2. *alleg.* 27. *num.* 66. Eſt & alia ſpiritualis perſonarum benedictio, cùm ſcilicet nouus miles, aut monachus, vel Abbas ſolemni quodam ritu per Pontificem benedicitur, vt ſancta ſeruat Eccleſia.

Benedictio autem rerum eſt multiplex, veluti 63
aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & oliuarum, veſtimentorum, ac linteaminum aliarumque rerum vtenſilium Eccleſiæ ciborum quoque ac earum rerum, quæ benedicendis, aut conſecrandis perſonis tradit Eccleſia, id eſt annuli, coronæ, enſis, & pilei, vexili, & aliarum rerum huiuſmodi; nihil enim ſolemniter ſine benedictio- 64
ne tradi ſolet Eccleſia. Atque benedictio, quæ fit cum ſale & exorciſmo ad domos & homines aſpergendos, ac fugandos dæmones, atque ad venialia delicta abluenda, *c. aquam, de conſecr. diſt.* 3. *c. aqua, de conſecr. Eccleſ.* vbi citauimus Doctores *in collectan. & de officio, & poteſtate Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 28. *à n.* 58. ad ſolum Sacerdotem pertinet, adeò vt quidam voluerint quòd inferior irregularitatem incurrat, ſi eam præſumpſerit benedicere, ſicut alia quoque exequi, quæ ad maiores Ordines ſpectant, vt ſuo loco dicemus. Alia eſt aqua, quæ à ſolo Epiſcopo benedicitur cum vino, & cinere ad 65
reconciliandam conſecratam Eccleſiam, quæ violata fuerit, ac polluta, *d. c. aqua, c. propoſuiſti, de conſecr. Eccleſ.* & ſup. vidimus *lib.* 2. *in c.* 4. *de deſtruct. & violat. Eccleſ.* Adhibetur autem aqua benedicta ad 66

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon conſecrationem, aut reconciliationem, omnis namque benedictio rerum, vel etiam perſonarum in aquæ aſperſione conſiſtit cum ſigni Crucis impreſſione, ac inuocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos ſeruat S. mater Eccleſia. De benedictione veſtimentorum atque aliarum rerum ſuperius egimus, & reliquis verò rebus extant formulæ Eccleſiaſticorum Rituum approbatæ.

67 Campanas denique benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus, vt ſcribunt Durand. *in rationali diuinorum, lib. 1. c. 4.* Stephan. Durant. *de tribus Eccleſiæ, lib. 1. c. 22.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 31. §. 1. num. 2.* latè Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis, cap. 5. de campanarum conſecrat.* vbi etiam tradit formam & verba conſecrationis. Lezana *in ſum. tom. 3. verb. benedictio num. 14.*

68 Poteſt Epiſcopus prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſint benedictæ, vt cenſuit S. Congreg. Rit. *in Aprutin. 5. Iulij* 1614. refert Lezana *d. verb. benedictio num. 14. in fine.*

69 Illud eſt aduertendum campanas Sabbato
ſancto non poſſe in aliqua Eccleſia pulſari ante
pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel Matrice, vt
declarauit eadem S. Congregat. Rit. in Oriolen. 11.
Aprilis 1601. & in Marſicen. 21. *Martij* 1609. & in
70 Venuſin 30. *Decembris* 1614. & 14. *Nouembris* 1615.
& in Syracuſana 3. *Iunij* 1617. tam in Eccleſiis ſæ-
cularibus quàm Regularibus etiam S. Ioannis Hie-
roſolymitani, etiam prope, & extra muros exiſten-
tibus, & etiam in Eccleſiis Confraternitatum, ex ea-
dem S. Congr. in Placentina 21. *Auguſt.* 1604. & in
Mediten. Galatri 9. *Februarij* 1608. & *in Marſicen.*
71 6. *Decembris* 1621. & in d. Venuſin. Etiamſi adſit
Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præ-
cedentiam ſupra Matricem, vt in Syracuſana Mo-
dicæ 23. *Febr.* 1619.

72 In aliis verò diebus per annum ad ſalutationem Angelicam indifferenter ante, vel poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem pulſari poſſunt campanæ, eadem S Congregat. Rit. in Oriolen. 11. *Aprilis* 1601. niſi adſit conſuetudo, quæ ſeruanda eſt, vt fuit reſolutũ in eadẽ *cauſa ſub die* 21. *Auguſti* 1601.

CAPVT IV.

De Beneficiis Eccleſiaſtici in genere.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio materiæ.*

2 *Chriſtiani in primitiua Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur.*

3 *Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet.*

4 *Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clericis a communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vita neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare.*

5 *Beneficiorum tituli quo tempore eſſe cœperunt? oſtenditur.*

6 Dionyſius Papa *primus diuiſit, & diſtinxit terminos Eccleſiarum, & Parochiarum.*

7 *Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à Iure poſitiuo.*

8 *Beneficij eccleſiaſtici definitio.*

9 *Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur.*

10 *In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus.*

11 *Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum.*

12 *Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.*

13 *Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem.*

14 *Beneficium datur propter officium.*

15 *Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari.*

16 *Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori.*

17 *Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit.*

18 *Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis.*

19 *Capellaniæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas mere laici præſentari.*

20 *Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale.*

21 *Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examine locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen.*

22 *Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit, omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis.*

23 *Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem, & Rectorem.*

24 *Beneficium ex quibus cognoſcitur? oſtenditur, & num. ſeqq.*

25 *Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non vero à laico.*

26 *Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico.*

27 *Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum.*

28 *Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione.*

29 *Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere.*

30 *Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum.*

31 *Beneficij erectio, ſeu fundatio in indicanda eius qualitate attendi debet.*

32 *Bene*

32 *Beneficij vltimus ſtatus non attenditur quando clarè conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis.*

33 *Beneficiorum variæ diuiſiones.*

34 *Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſæcularia, alia Regularia: ſæcularia ſunt quæ ſæcularibus, Regularia quæ regularibus, conferri conſueuerunt.*

35 *Beneficium Regulare de iure nouitio non poteſt conferri.*

36 *Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imò his qui habitum nondum ſuſcipere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur.*

37 *Clericis ſecularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur.*

38 *Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſsè emiſerit.*

39 *Beneficia Regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei nō reperiūtur.*

40 *Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſæculare beneficium Curatum.*

41 *Beneficia omnia ſæcularia præſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur.*

42 *Beneficia omnia in dubio præſumuntur libera.*

43 *Beneficium ſæculare quomodo in Regulare transformetur? oſtenditur.*

44 *Beneficia quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur.*

45 *Beneficium Regulare obtentum per ſæculares per 40. annos, & vltra, efficitur ſeculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.*

46 *Tempus 40. annorum requiritur ad præſcribendum ſtatum beneficij.*

47 *Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet, ſed non propriè, vt n. 84.*

48 *Beneficia vacant per adeptionem ſummi Pontificatus.*

49 *Epiſcopi beneficia habere dicuntur.*

50 *Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus.*

51 *Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcumque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius.*

52 *Cardinalitia dignitas verè eſt beneficium eccleſiaſticum.*

53 *Beneficia & dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, quæ?*

54 *Dignitates om tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur.*

55 *Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

56 *Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector.*

57 *Plebania, quæ ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum.*

58 *Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

59 *Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum.*

60 *Canonicatus prebendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

61 *Canonicus ſine Præbenda non poteſt dici beneficiarius.*

62 *Aſſiſij, ſeu Manſionarij dicuntur beneficiarij.*

63 *Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum.*

64 *Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetuò ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

65 *Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur.*

66 *Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur.*

67 *Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum.*

68 *Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſeculari regulare quæ requirantur? oſtenditur.*

69 *Regularium beneficiorum nomina referuntur.*

70 *Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica.*

71 *Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis.*

72 *Beneficia Regularia ſunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua.*

73 *Collatiua beneficia dicuntur quæ inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris.*

74 *Electiua beneficia ſunt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione.*

75 *Beneficij electiui in literis ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit.*

76 *Regularis eſt incapax penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione.*

77 *Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſecularem.*

78 *Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet.*

79 *Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint? oſtenditur.*

80 *Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſeculares ibi inſtituere poterit.*

81 *Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione.*

82 *Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis.*

83 *Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura.*

84 *Eccleſiæ appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſia.*

85 *Eccleſia in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur.*

86 *Beneficium in materia odioſa eſt ſtrictè interpretandum.*

VIDEAMVS iam de rebus Eccleſiæ incorporalibus, quæ ſunt iura percipiendi Eccleſiæ fructus, ac redditus, & generali nomine beneficia noncupantur. 1

De beneficiis igitur eccleſiaſticis tractaturus, primùm te ſcire volo ſtudioſe lector, in 2

I 2 primitiua

primitiua Eccleſia Chriſtianos vendere ſolitos prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis, tanquam Eccleſiæ Prælatis afferre, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribueretur, prout cuique opus erat, vt conſtat ex *Act. Apoſtol. cap.* 4. *&* 5. non quòd Chriſtiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adſtringerentur; ſed id faciebant ex libero piæ voluntatis propoſito, nonnunquam etiam promiſſione, ac voto intercedente; ſicut colligere licet ex facto Ananiæ, & Sapphiræ, de quibus ita ſcribit S. Chryſoſtom. *homil.* 12. *in Acta. Oportebat initio habere ſiue retinere, & non promittere, nunc autem poſtquam conſecraſti, maius ſacrilegium commiſiſti, tibi licebat tua retinere, cur ergo ſacra feciſti, & poſtea accepiſti.*

3 Deinde verò magis expedire viſum fuit, vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, & conſecrarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet, *cap. ſummam, & ſeq.* 12. *q.* 1. & ex tunc quòd Eccleſia cœpit prædia & poſſeſſiones huiuſmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus ſtipendia certa clericis, Eccleſiæque miniſtris communem vitam ducentibus, Epiſcopo præſidente, aſſignabantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt*, cum aliis 12. *q.* 1. dignum enim, & congruum viſum fuit antiquis Eccleſiæ Patribus, vt qui diuinis adſcribuntur obſequiis, eccleſiaſticis quoque ſtipendiis ſuſtententur, *cap. cum ex officiis, de præſcript.* nam lex diuina *Deuter.* 18. præcipit, vt qui Altari deſeruit de Altari quoque viuere mereatur; Apoſt. etiam 1. *ad Corinth.* 9. refertur *in cap. Sacerdos* 1. *qu.* 2. *& in cap. ex his* 12. *qu.* 1. *& in cap. eccleſiaſtici*, 12. *qu.* 2. *& in cap. doctos* 16. *qu.* 1. *& in cap. extirpanda, de præben.* Propterea Deus ipſe *Numer.* 18. *Aaron Sacerdoti, & filiis ſuis, qui Sacerdotio deſeruiebant, primitias, & alia, quæ Deo offerebantur, conceſſit, dicens, Omnis oblatio, & ſacrificium, & quicquid pro peccato redditur mihi, tuum erit, & filiorum tuorum*; & iterum, *Filiis*, inquit, *Leui dedi omnes decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.* Denique Paul. ait ad Corinth. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt ſi nos carnalia veſtra metamus*; ſicut & ipſe Dominus in *Euangelio Lucæ* 10. præcipit diſcipulis, vt ab his, quibus beneſacerent, accipere, & comedere quæ eis opponerentur deberent. *Dignus eſt enim*, inquit idem Paul. 1. *ad Timoth.* 5. *operarius mercede ſua.*

4 Porrò longo tempore clerici pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur; quamobrem Canonici, id eſt Regulares dicti ſunt, quia in commune viuentes ad certam viuendi normam adſtringebantur, in qua vſque ad S. Gregorij & Auguſtini tempora permanſerunt, *cap. quia, cap. ſcimus, cap. volo. cap. non dicatis, cap. quoniam* 12. *q.* 1. Poſtea verò frigeſcente magis in dies charitate, clerici à communione receſſerunt, vt conſtat ex text. Vrbani Pontificis, & ex S. Auguſtino *in cap. videntes, & in cap. habebat, ead. cauſa & quæſt.* & inde tandem conuenientius viſum fuit, parochias diuidere, & ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare, vt conſtat ex *cap.* 1. aliàs *vnic.* 13. *quæſt.* 1. cuius verba infra referemus, & ex *cap. paſtoralis, in princ. de his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli*; & hinc beneficiorum tituli eſſe cœperunt.

Primus autem locus, & nullus alius antiquior 5
reperitur, in quo ponatur vox hæc, *beneficium eccleſiaſticum*, in hac, qua vtimur ſignificatione, eſt Concil. Moguntiacum, relatum *in cap.* 1. *de eccleſ. ædif.* quod celebratum eſt anno poſt Chriſtum natum 813. vt refert Carranz. *in ſum. Concil. ſub eodem Concilio Moguntiaco cap.* 41. *pag.* 311. Sed multò antea beneficiorum eccleſiaſticorum nomen vſurpauit ipſe Beatus Innocentius I. qui ſub ann. Chriſti 400. floruit, *in epiſt. ſua* 2. *cap.* 10. *vol.* 1. *Concil. & cap. ſi monachus ad clericatum* 16 *quæſt.* 1. vt refert Boet. Epo *in comment. ad cap.* 1. *num.* 33. *de teſtament.* Prout etiam multò antea præceſſerat
vniuerſalis Dionyſij Papæ diuiſio, qui ſcribens 6
Seuero Epiſcopo *Epiſt.* 2. prout refertur *in d. cap.*
vnico 13. *quæſt.* 1. vbi ſic ait. *Eccleſias ſingulas ſingu-* 7
lis Presbyteris dedimus parochias, & cœmeterias eis diuiſimus, & vnicuique ius proprium habere ſtatuimus; ita videlicet, vt nullus alterius parochiæ terminos, aut ius inuadat, ſed ſit vnuſquiſque ſuis terminis contentus, & taliter Eccleſiam & plebem ſibi commiſſam cuſtodiat, vt ante tribunal æterni Iudicis ex omnibus ſibi commiſſis rationem reddat & non iudicium, ſed gloriam pro ſuis actibus accipiat; ex quo loco colligunt Doctores communiter præfatum Dionyſium Papam primùm diuiſiſſe, & diſtinxiſſe terminos Eccleſiarum, & Parochiarum; vt tradunt Doctores citati in meis collectan. *ad. d. cap. vnic.* & dixi *lib.* 1. *cap.* 21. *de diœceſibus, & parochiis, in princ.* indeque deducunt beneficia Eccleſiaſtica eſſe inducta à Iure poſitiuo, ſicut reſoluunt Selu. *de benef. part.* 1. *q.* 4. Marſil. *de reddit. part.* 1. *cap.* 8. *à princ.* Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſiæ lib.* 1. *part.* 3. *cap.* 1. *pag.* 418. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 1. *quæſt.* 1. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 4. Beneficij nomen magis à benefactoribus Eccleſiæ perpetuis, benefaciendoque ſimpliciter deducere mallem quàm ad beneficiorum illorum referre ſimilitudini, quæ vel militibus olim dabantur, vel feudorum poſtea nomen induerunt; vt non à conceſſione illa Iuris in quendam quaſi vſumfructum quo quadantenus eccleſiaſtica beneficia vulgo cenſentur, ſed à liberaralitate primorum benefactorum, ſeu patronorum appellationem ſint adepta; ita Boet. Epo *in comment. ad cap.* 1. *de teſtament. num.* 44.

Beneficium eccleſiaſticum à Doctoribus variè ſolet definiri, vt conſtat ex ſcribentibus *in rubr. de præbend. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib.* 6. vbi Pech. *n.* 2. Corraſ. *de Sacerdot. par.* 1. *c.* 2. *n.* 1. Duaren. *de ſacris eccleſ. miniſter. lib.* 2. *c.* 4. Hoied. *de incompatibil. benefic. in præfat. n.* 2. Sebaſt. Medic. *de definit. part.* 2. *cap.* 16. Petr. Gregor. *in inſtit rei benefic. c.* 6. *n.* 1. *& ſyntagm. Iuris lib.* 3. *cap.* 2. Squillante *de priuil. cleric. cap.* 4. *num.* 1. Quintan. *ad eccleſ. lib.* 1. *cap.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. gloſ. in princ. à n.* 2. Nicol. Garc. *de benef. part.* 1. *cap.* 2. Gabr. Peregr. *de manu Regia p.* 2. *c.* 62. *n.* 1. *& ſeqq.* Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. lib.* 1. *p.* 3. *fol.* 419. nouiſſimè Gonzales de Salxedo *de lege politica lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 11. Sed melius definitur, vt *ſit ius perpetuum, quoad ipſum accipientem ſpiritualibus annexum ad percipiendos redditus eccleſiaſticos ratione ſpiritualis officij, eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum*; quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium eccleſiaſticum conſtituendum Doctores requirunt, vt per Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. num.* 287. *cum ſeqq.*

Ioan

Ioan. Nicol. *de iurepatr. lib.* 1. *num.* 26. & eum hac
definitione videntur coincidere, vel ſaltem parum
differunt adductæ per Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3.
cap. 1. *q.* 2. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap* 34. *à num.* 1. Ant.
Fabric. *in praxi benefic. in prælud. par.* 2 *à n.* 20. Paul.
Layman *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 1. Sebaſt.
Cæſ. *in relect. de eccleſ. hierarch. par.* 3. *diſput.* 12. §. 6.
num. 14.

Dixi *Ius*, quia beneficium numeratur inter res
9 incorporales, quod per ſe, ideſt, per eſſentiam,
ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpiri-
tuali dependet, propter quod exercendum datur,
cap. vlt. de reſcript. lib. 6. explicant S. Thom. 2. 2.
q. 100. *art.* 4. Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *q.* 1. *artic.* 1. Vgolin.
tab. 1 *de ſimonia in genere cap.* 34. Nicol. Garc. *d. c.* 2.
num. 6. & ideo in definitione additum eſt *ratione
ſpiritualis officij*, quod vt meliùs percipiatur cum
10 Suar. *tom.* 1. *de Relig lib.* 4. *de ſimon. cap.* 24. *num.* 1.
& 2. Leſſi. *de iuſt. lib.* 1. *cap.* 34. *dubit.* 1. *num.* 2.
ac Paul. Layman *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 2.
cap. 1. *n.* 2. *verſ. ratione*, aduertendum duxi tria poſ-
ſe diſtingui in beneficio. Primum eſt ipſum be-
neficium, ſeu obligatio ad illud, & hoc eſt omninò
ſpirituale, non tamen eſt beneficium, ſed funda-
mentum, & cauſa beneficij. Secundum eſt ius
percipiendi certos redditus ex bonis eccleſiaſticis,
& hoc ius eſt propriè beneficium, naſciturque ex
officio tanquam ex ſua cauſa, & eſt quid ſpirituale,
quia oritur ex re ſpirituali, nempè officio in quo
fundatur, & cui inſeparabiliter eſt annexum. Ter-
tium ſunt ipſi fructus, qui temporales dici
poſſunt.

11 Dixi, *perpetuum*, quia beneficium eccleſiaſticum
non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum,
vt *in cap. ſanctorum* 70. *diſt.* gloſ. *verb. à Romanis
Pontificibus in cap. ſi gratioſè de reſcript. lib.* 6. facit
tex. *in cap dilecto, verſ. præterea, de præbend. & in
cap. ex parte, de conceſſ. prebend. & in cap. poſtulaſti,
de reſcript.* Lap. *alleg.* 6. *num.* 3. Aufril. *deciſ.* 1. *num.* 4.
de offic. Vicar. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 1071.
Quæritur an beneficia lib. 1. *& deciſ.* 120. *num.* 22. Ro-
man. *conſ.* 345. *circa primum num.* 13. Azor. *inſtit.*
12 *moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 2. *verſ. ex his*, Leſſi. *d. dub.*
1. *num.* 3. Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 1. *lit. A. con-
cluſ.* 55. *ex num.* 1 Alphonſ. de Leone *de officio Capel-
lani. p.* 1. *q.* 3. *num.* 46. Sed eſt aduertendum quòd
licèt perpetuitas de Iure ſit eſſentia beneficij iuxta
ſupra citatos, non tamen repugnat, vt ſpeciali iu-
re, & priuilegio aliqua beneficia poſſint non eſ-
ſe perpetua, *d. cap. ſi gratioſè*, & *ibi* gloſſ. Caſſad.
deciſ. 12. *num.* 9. *de præben.* Nicol. Garç. *de beneſ. p.* 1.
cap. 2. *num.* 75. Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cau-
ſa pia* 17. *Maij* 1630. *coram R. P. D. Veroſpio*,
impreſſa per Tamburin. *poſt tom.* 3. *de iure Abbatum
deciſ.* 14. *num.* 3. *&* 4. & per Alphoſ. de Leone *d. q.*
3. *num.* 48.

13 Addidi, *quoad ipſum accipientem*, quia id ſemper
in eo neceſſarium eſt, *d. cap. ſanctorum, ibi, in qua ec-
cleſia quilibet intitulatus eſt*, ibi, *perpetuò perſeue-
ret, c.* 1. *iuncta gloſ. verb. perpetuò. de cappell. monach.
lib.* 6. licèt ex parte dantis temporale eſſe poſſit, vt
videre eſt in beneficiis manualibus, de quibus *in
cap. cùm ad monaſterium, verſ. ne alicui, de ſtatu mo-
nach. in Clem. vnic. verſ. præmiſſa, de ſupplen. neglig.
Prælat.* & de illis infrà latiùs, & ideò de eſſentia
beneficij eſſe quod ſit perpetuum, ſaltem quoad
accipientem, meritò reſoluunt Doctores commu-
niter, vt conſtat ex Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 2. *& deciſ.* 2.
num. 9. *de præben.* Cæſ. de Graffis *deciſ.* 13. *num.* 7.
eod. tit. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *verſ. quar-
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.*

tò quando. Butatt. *deciſ.* 214. *n.* 4. Caual. *deciſ.* 639. *n.* 9.

Sequitur, *ratione ſpiritualis officij*, quia omne be- 14
neficium datur propter officium, quod in laudibus
diuinis conſiſtit, vt per Tiraq. *in tract. Ceſſante cauſa
p.* 1 *limit.* 23. *num.* 10. Cabed. Luſit. *deciſ.* 91. *n.* 4. *p.* 2.
Gonzal. *ad reg.* 8. *cancell. gloſ.* 5. *n.* 8. Nicol. Garç. *de
beneſ. p.* 1. *c.* 2. *n.* 60. *& p.* 7. *c.* 11. *n.* 1. Monet. *de diſtri-
but. quotid. p.* 2. *q.* 2. *num.* 40.

Demum ſubdidi, *eccleſiaſtica auctoritate conſti-* 15
tutum; quia beneficium eccleſiaſticum debet Epi-
ſcopi auctoritate fundari, gloſſ. *verb. ſi beneficiorum
verſ. quia conſtat in Clem. de decim.* Cæſ de Graſſ.
deciſ. 13. *n.* 9. *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. Ber-
trand. *conſ.* 379. *num.* 1. *lib.* 6. Selu. *de beneſ par.* 1. *q.* 5.
num. 29. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.* 7.
Melchior. Lotter. *de re beneſ. li.* 1. *q.* 5. *n.* 40. Caualer.
deciſ. 639. *num.* 8. Ego ipſe *de offic. & poteſt Epiſco-
pi p.* 3. *alleg.* 70 *poſt num.* 35. *verſ. illud*, ſecundùm Lu-
gdunen. impreſſ. Rot. *in Monopolitana hebdoma-
da* 1. *Iulij* 1613. *coram bo. me. Patriarcha Manzane-
do, & in Melfiten. legati pij* 24. *Ianuarij* 1629. *co-
ram R. P. D. Dunozetto, & deciſ.* 788. *num.* 2. apud 16
Farin. *p.* 1. *in poſthum. alias p.* 3. *recent.* Interim verò
dum talis auctoritas deſideratur, non eſt benefi-
cium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpa-
tronatus quæritur fundatori, Felin. *in cap. ex parte
il.* 2. *num* 2. *de reſcript.* cum aliis per Rot. *deciſ.* 361.
num. 3. *p.* 2. *recent.* Lotter. *d. q.* 5. *cap.* 55. dicitúrque
ſimpliciter pia donatio; ac pium legatum, ſi for- 17
tè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel
etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit, Rebuf.
in praxi tit. Quare inſtituta ſunt beneſ. n. 10. Lotter.
d. q. 5. *num.* 56. vbi *num.* 57. ſubdit, quòd benefi- 18
cium ante approbationem Epiſcopi poteſt conce-
di per laicum, per modum tamen ſimplicis depu-
tationis ſacerdotis, & *n.* 59. *&* 60. quòd capella- 19
niæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ
ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſ-
ſúntque ad eas merè laici præſentari, & *n.* 61. diſ-
putat an ſit neceſſaria iuſtificatio expreſſæ auctori-
tatis Epiſcopi in erigendo beneficio, vel ſufficiat
tacitæ? Et ad illud, quòd legatum factum cum 20
onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione,
ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid
laicale, & temporale, vide Nauar. *conſ.* 5. *num.* 1. *&
conſ.* 7. *num.* 1. *de præben.* Guid. Pap. *deciſ.* 187. *n.* 1. *&
ſeq.* Sarnen. *in reg. de annal. q.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8.
cancel. gloſ. 5. *num.* 20. & fuit reſolutum *in dictis Mo-
nopolitana hebdomada, & Melfiten. legati pij.* Ad 21
ipſum igitur Epiſcopum pertinet in fundationis
limine examinare locum erectionis dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, Calderin. *conſ.
vlt. col.* 1. *verſ. & ratio quæ, de iure patron.* Lotter. *dict.
lib.* 1. *q.* 32. *num.* 5. nec ideò ſufficeret conſilium, aut 22
ipſius conſenſus petitio, nam exigitur conſenſus
expreſſus, vt per Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *p.* 1.
in 9. *quæſt. art.* 2. *n.* 131. de quo vbi conſtat omnia
prædicta præſumuntur ab eo diligenter excuſſa,
etiam circa congruentiam dotis, Lambert. *d. lib.* 1.
par. 1. *quæſt.* 5. *art.* 11. & ſequuta eſt Rota *deciſ.* 521.
num. 1. *part.* 2. *recent.* cuius meminit Lotter. *d. q.* 32.
num. 7. vbi intelligit de conſenſu adhibito in ipſo
fundationis limine. Hæc autem Epiſcopi auctori- 23
tas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur,
ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita, ha-
beat dotem, & Rectorem, vt per Cardin. *conſ.* 11.
ſub num. 6. *verſ. item caueat*, Barbat. *conſ.* 33. *num.* 1.
lib. 1. Rota *in Hipporegien. Capella* 3. *Iunij* 1613. *co-
ram R. P. D. meo Pironano.*

Et ex prædicta definitione, & ſupra relatis, 24

Digitized by Google

apparet quomodo cognoſcatur beneficiom eccle-
ſiaſticum; cognoſcitur enim ex ſequenſibus. Pri-
25 mè ex perſona prouidentis, quia eſt perſona eccle-
ſiaſtica, eſt enim requiſitum neceſſarium, vt ſi
aliquod beneficium, quod conferri non poſſit, ni-
ſi ab eccleſiaſtica perſona, Epiſcopo, vel Prælato,
non verò à laico, cap. ſi quis deinceps, cap. ſi quis nul-
lus 16. q. 7. Abb. conſ. 47. Illud de iure, lib. 2. Anchar.
in reg. beneficium, n. 3. de regul. iuris lib. 6. Lambertin.
de iurepatr. lib. 1. q. 9. art. 3. num. 10. poſt princ. Aloyſ.
Ricc. par. 4. collect. 1042. verſ. quartum, Rebuff. de
pacific. poſſeſſ. n. 287. in princ. Rot. deciſ. 318. & 319.
& 343. par. 2. diuerſ. Nicol. Garç. de benef. par. 1.
cap. 2. num. 32. Flamin. de confid. p. 7. n. 5. Cardin.
Tuſch. tom. 1. lit. A concluſ. 54. num. 5. Rota d. de-
ciſ. 788. n. 3. apud Farin. par. 1. in poſth. Gabriel Pe-
reira de manu Regia p. 1. cap. 48. num. 6. verſ. Quod
ſit, Alphonſ. de Leone de offic. capel. p. 1. q. 4. num. 35.
26 Secundò ex perſona, cui prouidetur, quia requiſi-
tum quoque eſt quòd ſit conferendum clerico,
non laico, cap. cum adeò, de reſcript. cap. ex litteris,
de tranſact. cap. 2. de inſtit. Selu. de benefic. num. 2.
Gig. de penſion. q. 22. n. 12. Boët. deciſ. 171. Flamin.
Pariſ. de reſignat. lib. 4. q. 1. ex num. 1. & de confident.
q. 7. num. 7. latè Card. Tuſch. d. lit. A. concluſ. 56.
per tot. latè Gonzal. ad reg. 8. cancel. gloſ. 2. ex num. 60.
Nicol. Garç. de benef. par. 1. cap. 2. ex num. 28. Ricc.
vbi ſuprà verſ. tertium, & par. 5. collect. 1557. Gabr.
Pereira d. cap. 48. num. 6. verſ. quod ſit, Alphonſ. de
Leone d. q. 1. num. 35. & fuit conſideratum in Mo-
nopolitana hebdomada 2. Iulij. 1613. coram bo. me. Pa-
27 triarcha, Manzanedo. Tertiò ex qualitate ipſius be-
neficij, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum,
nam propter diuinum Officium datur benefi-
cium, cap. fin. de reſcript. in 6. Abb. d. conſ. 47. num. 1.
verſ. tertium conſideratur, Anchar. in d. reg. benefi-
cium. num. 4. Aloyſ. Ricc. d. collect. 1042. verſ. ſecun-
dum, Lambert. d. art. 3. num. 3. verſ. tertio requiritur,
Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. num. 8. Flamin. de
confident. q. 7. num. 22. Nicol. Garç. d. cap. 2. num. 7.
vbi num. 49. ex hoc infert iudicem laicum de cau-
ſa beneficij non poſſe cognoſcere. Quartò ex mo-
28 do prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine
pacto, modo, vel conditione, cap. ſi quis dator, &
ſeq. cap. ſi quis obiecerit 1. q. 3. cap. ex parte il 1. de of-
fic. deleg. cap. 2. de elect. lib. 6. Abb d. conſ. 47. n. 1. verſ.
quartum conſideratur, Selu. de benefic. in princ. num. 5.
Rebuff. in praxi benefic. tit. requiſita ad collationem
bonam. num. 2. & 3. Gonzal. d. gloſ. 5. num. 15. Flamin.
de confid. q. 7. num. 13. Nicol. Garç. de benefic. part. 8.
cap. 2. ex num. 1. nouiſſimè Gonzales de Salzedo
29 de lege politica lib. 2. cap. 16. num. 42. cum ſeqq. nec
conferens poteſt ſibi illud conferre, aut retinere,
iuxta tex. in cap. fin. de inſtit. & in cap. relatum, de
prebend. Gonzal. d. gloſ. 5. num. 14. vbi num. 16. poſt
Rot. & Doctores, concludit prædicta requiſita
eſſe ſubſtantialia in beneficio eccleſiaſtico, &
30 num. 17. aduertit non eſſe curandum quo nomi-
ne beneficium nuncupetur, vtrum beneficium,
Capellania, Præſtimonium, Officium, Portio, ſiue
penſio, vel alio nomine vocetur, quia nunquam
dicitur beneficium eccleſiaſticum, ſi prædictæ
qualitates non concurrant, ex quo non eſt vis in
nomine, ſed potius attendi debet natura rei, quàm
ſimplex nominatio, arg. l. ſi vno ff. locati, & cap. ea
qua. de ſimon.
31 Et ideò in indicanda qualitate beneficij erectio,
ſeu fundatio tantùm debet attendi, cap. porrò, de
priuileg. Rota in Ripana Oratorij 10. Maj 1591.
coram bona memoria Gipſie, & in Melfiten. legati
pij 24. Ianuarij 1629. coram R. P. D. Dunozete, vbi
fuit dictum quòd legatum factum cum onere ce-
lebrandi Miſſas, non poterat dici beneficium ec-
cleſiaſticum, ſed erat quid laicale, & temporale.
Felin. in cap. ex parte il 2. num. 2. de reſcript. Nau.
conſ. 5. num. 1. & conſ. 7. num. 1. de preben. Gonzal.
ad reg. 8. cancel gloſ. 5. num. 20. Sarnen. in regul. de
annali q. 2. nonobſtante quòd in prouiſione facta 32
ad fauorem vltimi poſſeſſoris adſit inſtitutio Or-
dinarij, quia hic vltimus ſtatus, qui aliàs attendi
debuerat, iuxta cap. cùm de beneficio, de preben. lib.
6. non attenditur, quando clarè conſtat de anteriori
ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis, Dec.
conſ. 126. num. 3. in fine, Rot. deciſ. 2. de preben. in no-
uis, & deciſ. 188. num. 1. circa med. verſ. quia licet p. 1.
recent.

Beneficiorum variæ ſunt diuiſiones, vt videre 33
eſt apud Rebuff. in praxi tit. Quotuplex ſit benefi-
cium, Hoied de incompatibil. benefic. in præfat. num. 7.
Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 7. num. 39. Nicol.
Garç. d. p. 1. cum ſeqq. Leſſi. de iuſtit. lib. 2. cap. 34.
dubit. 2. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 1. q. 4.
Viuian. in praxi iuris part. 1. lib. 1. cap. 1. ex num. 75.
vſque ad num. 178. Paul. Layman in Theologia morali
lib. 4. tract. 2. cap. 4.

Summa tamen omnium beneficiorum largè 34
ſumptorum diuiſio eſt, quod alia ſunt ſæcularia,
alia Regularia ſæcularia ſunt, quæ ſæcularibus,
Regularia, quæ Regularibus conferri conſueue-
runt, vt deducitur ex text. in cap. cum de beneficio 6.
& in cap. cùm ſingula 32. de preben. lib. 6. & in Clem.
1. de ſupplen. negligent. Prælat. & in Clement. 1.
de elect. Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reform. cap. 10. ex-
plicat Rebuff. d. tit. Quotuplex beneficium ſit. Hoied.
de incompatibil. benefic. part. 1. c. 24. à num. 92. Læl.
Zechi. tit. benef. num. 2. Couar. in cap. 2. num. 2. & 3.
de teſtam. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 4. q. 5.
Quintanad. eccleſ. lib. 1. cap. 4. à num. 14. Gonzal.
d. gloſ. 7. à princip. Azor. d. lib. 3. cap. 1. q. 4. Cardin.
Toſc. tom. 1. lit. B. concl. 67. Aloyſ. Ric. in collect.
deciſ. part. 4. collect. 763. Stephan. Gratian. diſcept.
forenſ. c. 574. num 15. cum ſeqq. Campan. in diuerſ.
Iuris Canon. rubr. 12. c. 7. num. 14. Nicol. Garç. d.
c. 6. à num. 11. & part. 7. c. 10. à princ. Anton. Fa-
bric. de re benefic. tit. de ſæculari & regulari benefic.
Hieron. Rodet. in compend. queſt. Regular. reſol. 15.
n. 1. & 4. Viuian. d. c. 1. ex num. 79. in nouiſſ. impreſſ.
Sebaſt. Cæſ. in relect. de eccleſiaſt. hierarchia diſp. 14.
§. 1. n. 2. Paul. Layman d. c. 4. num. 1. & 2. Squillante
de priuileg. cleric. c. 4. num. 1. nouiſſimè Tambur. de
iure Abbatum tom. 3. diſp. 9. q. 2. num. 4. vbi citat met-
ipſum in hoc loco. & q. 6. à num. 1. Lotter. de re be-
nef. lib. 3. q. 8. n. 94. Gab. Pereira de manu Regia p. 2.
c. 62. num. 4. Solorzano, de iure Indiar. tom. 2. lib. 3.
cap. 16. Clericus ſecularis ſi beneficium regulare
per triennium poſſederit vti ſeculare, præſumitur
diſpenſatus ad illud vita durante, vti beneficium
ſeculare, Rebuff. de pacificis poſſeſſ. q. 20. num. 139. &
259. in fi. Rot. apud Marcheſ. de cõmiſſ. p. 1. pag. 368.

Licèt olim attento Iure communi fuerit con- 35
trouerſum an beneficium Regulare poſſet noui-
tio conferri. Affirmantibus gloſſ. verb. conferendum
in c. beneficium, de regularib. lib. 6. & Lancell. inſtit.
iuris canon. lib. 1. tit de regularib. §. & ſi contigerit,
verbo conferendum. Negantibus verò & probabilius
aliis, cùm nouitius beneficij Regularis ſit incapax,
vtpotè quòd ſolis profeſſis eſt conferendum, Clem.
quia Regulares, de ſupp. neglig. Prælat. Clem. ne in
agro, §. ſanè Prioratus, de ſtat. monach. Tamen iuxta
decretum Concilij Trid. in d. c. 10. poteſt dari be- 36
neficium

neficium regulare oon dum profeſſis, in n3 his, qui habitum nondum ſuſcepere, modò habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, vt cenſuit Rot. *in Carpentloraten. Prioratus* 19. *Aprilis* 1619. *coram bonæ memoriæ Buratto*, inter eius im-
37 preſſas *deciſ.* 390. & ita S. Cong. declarauit clericis ſæcularibus poſſe conferri dicta beneficia regularia per Ordinarios collarores, inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur, cuius declarationis memini. Ego ipſe *in Remiſſ. ad d. c.* 10. & de ea poſt Gonzal. teſtatur Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib* 7. *c.* 4. *n.* 24.

38 Ad beneficia verò adminiſtrationem habentia nullus eligi debet niſi prius profeſſionem expreſſè emiſerit, ad not. per Put. *deciſ.* 234 *lib.* 2. *in correctis*, quia, vt habetur *in c. cum in magiſtrum de elect.* in magiſtrum aſſumi non debet, qui formam diſcipuli noo aſſumpſit, nec ſic præficiendus, qui ſubeſſe non nouit, & declarauit ſac. Congreg. his verbis. *An præter Papam poſſint Ordinarij collatores regularia beneficia in titulum regularibus profeſſis prouideri conſueta, conferre etiam ſæcularibus, qui illius ordinis habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur?* Sac. Congreg. *die* 12. *Decembris* 1585. cenſuit iuxta *hoc c.* (*ſcilicet* 10. *ſeſſ.* 14. *de refor.*) *poſſe etiam ordinarios collatores portiones monachales, & canonicales regularibus prouideri conſuetas conferre, ac dum eius ordinis profeſſis, ſed etiam ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omninò teneantur, Abbatias tamen, & beneficia adminiſtrationem habentia non niſi profeſſis, iuxta canones per ordinarios conferri poſſunt.* Ita referunt Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *c.* 5. *num.* 23. *pag.* 136. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rub.* 12. *c.* 7. *num.* 16. Nicol. Garç. *de benef. par.* 7. *c.* 10. *num.* 10. & de ea meminit Rota *in Carpentloraten. Prioratus* 20. *Martij* 1620. *coram bon. me. Buratto*, inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 463. *num.* 1.

34 Verùm in ſubſidium, in defectum ſcilicet Regularium, aut ſi vigeat neceſſitas, putà quia idonei non reperiuntur, beneficia regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, vt probat tex. *in c. inter quatuor, de relig. domib.* docent Rebuff. *in concord. tit. de collat.* §. *volumus, verſ. conformitatem, & in praxi tit. de diſpenſat. cum regular. num.* 40. *& in tract. nominat. q.* 5. *num.* 23. *verſ. fallit, niſi idonei non reperiantur*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 8. *num.* 43. Nicol. Garç. *de benef. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 16. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *c.* 26. *q.* 5. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3.
40 *num.* 158. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib* 4. *tractat.* 2. *c.* 4. *n.* 2. *verſ. excipe quartò*. Solorzan. *d. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 2. & quòd Sacerdos Regularis in ſubſidium vt ſuprà, admittatur ad ſæculare beneficium Curatum, probat Abb. *in c.* 1. *de Capell. monach.* quem referunt, & ſequuntur Cephal. *conſil.* 358. *num.* 25. Ioan. Baptiſt. Coſt. *de remed. ſubſid. remed.* 71. *num.* 2. vbi intelligit, ſiuè ſit liberum, ſiue iuriſpatronatus laicorum. Quare Abb. *in d. cap. inter quatuor*, quem refert, & ſequitur Azor. *d. q.* 5. docet hunc ordinem eſſe ſeruandum, vt ſi alij eiuſdem cœnobij fuerint, hi adhibeantur, ſin minus, aduocentur alij Monachi alterius cœnobij, eiuſdem tamen Ordinis; quod ſi nec hoc fieri queat, ſupponantur alij alterius Ordinis Religioſi, vt colligitur ex *c. relatum, ne clerici vel monachi*; quòd ſi etiam hi deſiderentur, tunc ſæculares clerici in eorum locum ſufficiunt, me citato *in hoc loco* Tambor. *d. tom.* 3. *diſputat.* 9. *quæſt.* 92. *num.* 5.

Io dubio autem omnia beneficia ſæcularia præ- 41
ſumuotur, niſi ex aduerſo Regularia probentur: huius præſumptionis ea eſt ratio, quia cum S. Dionyſius Papa omnium beneficiorum titulos inſtituerit, & ipſe non regularis, ſed ſæcularis fuerit, talia præſumantur beneficia omnia, qualis fuit eorum auctor, & deinde quia beneficia de ſæcularibus conuertuntur in Regularia, non è conuerſo, licèt aliquando poſt ſæcularizentur. Quare ita reſoluunt Nau. *conſ.* 8. *num.* 1. *de præben. in antiq. aliàs conſ.* 3. *eod tit. in nouiſ.* Maſcard. *de probat. concl.* 171, Zerol. *in prax. Epiſcop. part.* 1. *verb. beneficiam verſ.* 12. Couar. *in reg. poſſeſſor par.* 2. §. 1. *num.* 1. Gonzal. *d. gloſſ* 7. *in princ.* Cephal. *conſ.* 358. *num.* 47. *cum ſeq. lib.* 3. Mari. Antonin. *var. reſolat. lib.* 1. *reſolut.* 28. *num.* 4. Nicol. Garç. *d. c.* 20. *in princ.* Mareſcott *var.* 1. *reſolut. lib.* 2. *c.* 1. *num.* 97. Ant. Fabric. *d. tit. de ſæculari, & regulari benefic. num.* 7. Viuiao. *d. c.* 1. *num.* 82. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 8. *n.* 93. Hier. Roder. *d. reſolut.* 15. *num* 25. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 11. Nam & benefi- 42
cia omnia in dubio præſumi libera, tenent Verall. *deciſ.* 130. *n.* 2 *par.* 2. Mantic. *deciſ.* 358. *num.* 3. Rot. *in Mutinen. Plebis ſeu iuriſpatronatus* 20 *Februarij* 1625. *coram D. Coccino Decano*, ac ſimplex, Gregor. XV. *deciſ.* 175. *num.* 3. vbi limitat, niſi aliud ex ſtatuto conſuetudine, vel priuilegio caueatur. Rota *deciſ.* 375. *ſub num.* 2. *p.* 2. *recentior.* Theodor. de Rubeis *in ſingul. Rotæ p.* 2. *verb. beneficium.* §. 3. *pag.* 24. *in fine.* Sed vtrùm Capellania fundata in Eccleſia regulari cenſeatur in dubio Regularis, an verò ſæcularis, dixi *hoc lib. cap.* 5. *num.* 14.

Beneficium ſæculare, quod ante per clericos 43
ſæculares adminiſtrabatur, ſi per 40. annos continuè, & pacificè ab vno, vel pluribus inſtitutio Monachis io eo fuit gubernatum, in regulare tráſformatur, & regulare dicitur; ſecundum Nauar. *d. conſ.* 8. *à num.* 1. Fr. Emm. *quæſt. regul. tom.* 1. *q.* 96. *art.* 2. *verſ. ſecundum requiſitum*, Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.* 15. *num.* 20. *cum ſeq.* Gonzal. *d. gloſ.* 7. *num.* 8. *cum ſeqq.* Rota *in Neocaſtren. Parochialis* 11. *Martij* 1630. *coram R. P. D. Duran.* inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 244. & ſic benefi-
cia, quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros 44
Regulares, regularia dicuntur, ex Rebuff. *de nomin. q.* 15. *num.* 23. *& in praxi benefic. tit. regularia beneficia num.* 1. Gonzal. *d. gloſ.* 8. *num.* 31. Tambur. *d. tom* 3. *diſp.* 9 *q.* 6. *num.* 6. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 8. *num.* 110. *ad ſeqq.* vbi quòd conſuetum fieri, non poteſt dici quòd ſemel tantùm factum eſt, & ſaltem duo actus ſunt neceſſarij, Hieron. Roder. *in compend. q. regul. reſol.* 15. *num.* 28. vbi poſt Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 16. *cum ſeqq.* ponit ſex conditiones, vt benefi-
cium fiat ex ſæculari regulare: eodem modo è 45
conuerſo beneficium regulare obtentum per ſæculares per 40. annos & vltra, efficitur ſæculare, Felin. *in cap. in noſtra num.* 43. *de reſcript.* Achil. de Graſſis *deciſ.* 8. *num.* 3. *de reſtit.* Cephal. *conſ.* 558. *num.* 16. *cum ſeq. & num.* 20. *lib.* 3. Maſcard. *d. concluſ.* 172. *num.* 2. 10. *&* 20. Mari. Antonin. *var. reſol.* 20. *num.* 5. Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 17. Concurrentibus tamen aliquibus conditionibus quas ipſe Sanch. adducit ex *num.* 16. & nos infrà percurremus *n.* 68.
Tempus enim 40. annorum requiritur ad præſcri- 46
beodum ſtatum beneficij, vt per Anchar. *in d. cap. cum de beneficio, ſtatim in princ.* & *ibi* Franch. *a.* 5. Staphil. *tit. de formis expectatiu.* §. *octaua forma num* 4. Rebuff. *d. tit. regularia beneficia num.* 1. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 14. Cald. Pereira *in reſp.*

pro monaſterio de Oſſera n. 1. Gonzal. d. gloſſ. 7. num. 8. & gloſ. 8. num. 32. Valaſc. conſ. 99. n. 4. Sanch. d. lib. 7. cap. 29. num. 16. & ad imprimendum nouum ſtatutum regularitatis, vt fuit dictum in citata Neocaſtren. Parochialis.

47 Secularia beneficia ſumpta pro iure percipiendi fructus intuitu Eccleſiæ, ſunt in multiplici differentia. Duodecim enim genera enumerantur, quorum primum eſt Papatus, quem inter omnia beneficia primum locum obtinere notant omnes per tex. ibi in cap. 1. de maledic. ibi, beneficij noſtri. Corraſ. par. 1. paraphr. cap. 1. num. 3. Selu. de benef. par. 1. quæſt. 2. n. 8. à n. 26. Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. ſæculare beneficium quotuplex ſit, num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 146. num 5. Gonzal. ad reg. 8. cancel. gloſ. 4. num. 61. Hoied. de incompatibil. benef. par. 1. cap. 1. num. 2. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 2. q. 1. à num. 5. Fulu. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 28. num. 51. Anton. Fabric. de re benefic. tit. de maiorib. & minorib. benef. num. 22. Marta de Iuriſd. p. 2. cap. 39. num. 1. Sebaſt. Cæſ. in relect. de eccleſ. hierarch. p. 3. diſp. 14. §. 2. num. 1. Paul. Layman d. cap. 4. num. 4. hioc notantes regulam 1. de regul. iuris lib. 6. quòd beneficium eccleſiaſticum ſine Canonica inſtitutione obtineri non poteſt, procedere etiam in Papa, qui ſi Canonicè non fuerit inſtitutus à Concilio, deiicitur de ſede, vt notauit gloſ. 1. per tex. ibi in cap. ſi duo 79. diſt. Quando autem dicatur non canonicè inſtitutus, diximus ſuprà cap. 1. num. 29. Vnde inferunt Doctores ad varios caſus, in quibus leges Canonicæ: que de beneficiis loquuntur, locum etiam habent in Papatu: & in primis quòd ſicut beneficia omnia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum, iuxta text. in cap. cùm in cunctis, §. cum verò de elect. vbi plures citant Do-
48 ctores poſt num. 29. ita etiam vacant per adeptionem ſummi Pontificatus, vt de facto ſeruari teſtatur Hoied. d. p. 1. cap. 1. in fine, multis rationibus confirmans à princ. latiſſimè Hier. Gabr. conſ. 200. lib. 2. & de iuris rigore communiter receptum teſtatur Flamin. Pariſ. d. lib. 2. q. 1. n. 9. vbi à num. 13. eodem fundamento adducit, quòd poſſit Papa renunciare Papatui, vt decidit tex. in cap. 1. de renunc. lib. 6. de quo latè Azor. d. p. 2. lib. 4. c. 6. per tot.

49 Secundum beneficium ſimili ratione eſt Patriarchatus, tertium Archiepiſcopatus, & quartum Epiſcopatus, nam Epiſcopi beneficia habere dicuntur in c. felicis. § quòd ſi quis, de pœnis in 6. & de omnibus Selu. de benef. par. 1 q. 2. num. 14. & 17. Azor. d. c. 1. quæſt. 5. verſ. neſcio equidem, Mart. de iuriſd. part. 2. cap. 39. num. 7. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 8. num. 39. verſ. tertio. cum ſeqq. Viuian. d. c. n. 79.

50 Quamquam communi appellatione beneficiorum, præſertim in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus, comprehendi non ſoleant, ſicut notauit Selua d. p. 1. q. 3. num. 25. cùm ſint culmina beneficiorum, ac dignitatum, vt dicitur in c. pen. de præben. & notarunt gloſ. verb. dignitatum in c. 2. eod. tit. in 6. Marſil. Columna de
51 redditib. eccleſ. p. 11. c. 21. num. 7. & ideò diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcunque Dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius, ſecundùm Pereg. de fideicom. art. 23. num. 8. Hoied. de incompatib. benef. par. 1. c. vlt. num. 77. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 6. n. 66. ceſeto Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 1. n. 17. Alaed. in praxi Epiſcop. p. 1. c. 12. à num. 1.

52 Quintum Cardinalatus, cùm certum ſit Cardinales redditus eccleſiaſticos percipere ratione officij ſpiritualis, quod gerunt; ſunt enim conſultores, fratres, & coadiutores Romani Epiſcopi, ſicut appellantur in cap. fundamenta, de elect. in 6. eique in Conciliis, & à Conciliis aſſiſtunt, vt ait tex. in c. per venerabilem, verſ. ſunt autem, qui filij ſint legit. Et ideò Cardinalitiam dignitatem verè eſſe beneficium eccleſiaſticum, reſoluunt Selu. d. p. 1. q. 2. n. 3. Hoied. d. p. 1. c. 2. n. 3. Gonz. d. n. 39. verſ. ſecundo, Petr. Gregor. rei benefic. c. 10. num. 3. Azor. d. c. 1. quæſt. 5. verſ. ſecundo beneficium. Mart. d. c. 39. n. 2. Paul. Layman d. c. 4. n. 4. verſ. Cardinales. Anton. Fabric. de re benef. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis, hinc notantes teneri Cardinales ad reſidentiam in ſuis titulis, & vacare beneficia omnia per aſſecutionem Cardinalitiæ dignitatis, & teneri ad horas Canonicas, & reliquos effectus, qui profluunt ex eo, quòd ſit beneficium eccleſiaſticum.

Sextum beneficiorum genus in Eccleſiis Ca- 53
thedralibus reperitur, in quibus ſequentes inueniuntur gradus eccleſiſtici cum dignitate, & ſunt reliquæ dignitates præter illas ſublimes, de quibus ſupra, quæ duplicia beneficia dicuntur, videlicet Archidiaconus, de quo latè egimus lib. 1. c. 25. Archiepresbyter ibidem, c. 26. Primicerius, c. 28. Theſaurarius c. 27. Primicerius Cantor, Præcentor, & Præpoſitus c. 28. in fine, Magiſter Scholæ, c. 29. Prior. c. 30. Et denique Canonici c. 31. & extra Eccleſias Cathedrales aliæ reperiuntur dignitates eccleſiaſticæ, quæ inter huiuſmodi duplicia beneficia connumerantur, videlicet Priores ſæculares qui in Collegiatis toti præſident Canonicorum collegio, vt conſtat ex ſuper ſcript. text. ibi, & Prioris ſanctæ Radigundis Pictauienſis in c. vlt. de maiori. & obedient. de illiſque fit mentio in cap. cum Victonienſis 2. c. cum cauſam. 27. de elect. & illos dignitatem eccleſiaſticam habere reſoluit gloſ. verb. conuentualem in Clem. 2. de reſcript. Azor. d. lib. 3. c. 20. Anton. Fabric. d. tit. de benefic. cum dignit. à n. 36. & alij citati per me c. 30. Abbates ſimiliter, qui etiam in ſæcularibus Eccleſiis cum dignitate, & iuriſdictione reperiuntur, cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. Azor. d. lib. 3. cap. 19. Anton. Fabric. tit. de maiorib. & minorib. benefic. à n. 54. & de illis ſuprà peculariter egimus cap. 18. Plebani de quibus tractauimus ſuprà cap. 19. Quamuis ſupradicti omnes, & alij, ſi qui ſunt, dignitatem habere dicantur, tamen, appellatione beneficiorum largè ſumpto vocabulo continentur, gloſ. verb. beneficia, ibi, largè ſumitur, vt comprehendat etiam dignitates, in Clem. Auditor, de reſcript. Rebuff. in tract. nominat. q. 9. num. 5. plures quos retuli in tract. de appellat. verb.
vtriuſq. iur ſignificat. appell. 22. num. 1. omnes enim 54
dignitates tam maiores, quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur gloſ. 1 in reg. 1. de regul. iur. lib 6. Rebuff. in praxi tit. ſæculare beneficium num. 4. cum ſeqq. Gonzal. d. gloſ. 7. ex num. 39. Nicol. Garc. d. c. 6. n. 2.

Septimum dicitur Eccleſia Parochialis, ſeu Cu- 55
rata, cui cura animarum propriè, & ſtrictè ſumpta, iniuncta eſt, de qua in Extrauag. Execrabilis, verſ. quantum, de præben. inter communes, Azor. d. lib. 3. c. 1. q. 5. verſ. neſcio, ibi, decimum, Nicol. Garc. d. cap. 6. n. 3. 5. & 6.

Octauum Rectoria, de Rectore enim meminit 56
tex. in cap. vlt. de præben. & in c. 3. de clerico ægroto, qui talis appellatur, quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regit, iuxta text. in c. 1. de capell. monach. & in c. 3. de vita, & honeſt. cleric. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 15. cap. 24. n. 10. & 11. Ego ipſe de officio & pot. Parochi p. 1. c. 1. n. 10.

Nonum

57 Nonom. Plebania, quæ ita à plebe, cuius curam gerit Plebanus, de qua fit mentio in c. 1. ne Clerici, vel monachi lib.6.& agunt Petr.Gregor.d.c. 24 ex n. 12.& alij per me citati de officio & poteſt.Parochi p.1. cap.1.num 4.cum ſeqq.

58 Decimum Vicaria perpetua, de qua in c. poſtulaſti 27.de reſcript.& in Clem. 1.de offic. Vicarij, eſt verè beneficium eccleſiaſticum, Flamin. Pariſ. de reſignat.benefic.lib.2.q.1.num.112. Gonzal ad reg.8. Cancell.gloſ. 5.§.3. à n.19.Azor.inſtit.moral.part.2. lib.3.c.6.q.5.Petr.Gregor.d.c.24.n.15.& 16. & nos infrà cap.6 de Vicariis.

59 Vndecimum. Commenda perpetua eſt verè beneficium eccleſiaſticum, vnde Commendatarij perpetui, qui ſunt illi, quibus ad vitam beneficia commendantur in eorum fauorem propriè, & verè beneficium eccleſiaſticum habere dicuntur, & in eis locum habent Iura omnia de beneficiis loquentia, Gonzal.d.gloſ.5.§.8.à num.2. Hoied. de incompatib.benefic part.2.c.14.à n.6.Nicol. Garc. de benefic.part.5.cap.14.à n.48. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcop.p.3.alleg.59.num.2. cum ſeqq. non ita ſi temporales fuerint; nam temporalem Commendam beneficium eccleſiaſticum non eſſe reſoluunt gloſ. verb. commendare in cap.nemo deinceps 15.de elect. & in cap ſi conſtiteris,de accuſat.Hoied.d.c.14 n.7. Petr. Greg.d.c.15.c.38.n.1. Suar.de relig.tom.1.lib.4.de ſimon.c.27.n.1.Ant. Fabr.in praxi & theorica rei benef. tit.de benef.in titulum,& commendam à num.4 Gonzal.d.§.8.à num.35.

60 Duodecimum. Canonicatus Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quorum Canonicorum officium in duobus præcipuè conſiſtit, ſtallo ſcilicet in Choro cum participatione diuinorum, & loco in Capitulo, vt colligitur ex c. relatum 9. & ex cap.dilectus 19 & ex cap. pro illorum 22. in fine,& ex cap. dilecto 25. cum aliis, de praben. horum autem Canonicorum præbenda ſpiritualia, eſt beneficium eccleſiaſticum, cap. ex multis. § conſtituimus 1 quæſt. 3.cap. tua nobis, de verb.ſignif.cap.fin.§. in illis verſ. præbendas, de conceſſ. præbend. lib.6.cap. 1.ne Sede vacan. eod. lib. cum aliis adductis per Seboſt. Cæſ.in relect.de eccleſ.hierarch.diſp.12.§.6. nu.
61 47. non verò Canonia, vt in d. cap. fin. §. in illis, atque ideo Canonicus ſine præbenda non poteſt dici beneficiarius, cap. in noſtra, de reſcript. vbi notarunt Abb. & Felin. Rip. in cap. cum M. num. 36. de conſtit. Rot. deciſ. 29. de præbend. in nouis. de quibus latè in tract. de Canonicis, & dignitatibus cap.12.

62 Decimumtertium. Aſſiſij, ſeu Menſionarij beneficium, qui videlicet in eiſdem Eccleſiis aſſiduè, & veluti permanenter officium canendi in Choro, & diuina celebrandi obire tenetur, de quo fit mentio in cap. ſi quis Epiſcopus 1. q. 1. & in cap pen. vbi gloſ.verb.aſſiſes, de cleric.non reſid. & de illis agunt latè Alberic. in dictionar. verb. Aſſiſij. Selu. de benefic.par. 1.q.2.num.47. Petr. Gregor. d.lib.75.cap. 23.à num. 11. Azor.d.part.2.lib.3.c.9. q.1.Anton.Fabr.in praxi, & theoric.benefic.tit.de reliquis ſtipend. eccleſ. ex num. 12. Vincent. Filiuc. tom. 3.tract. 41.cap.1. num.17.Maſſobr. in praxi habendi concurſum præbend. 21.num. 6. ſecundum Romanam impreſſionem. Ego ipſe de tract. de Canonicis c.4. num.37.

63 Decimumquartum. Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta verè eſſe beneficium Eccleſiaſticum, notant gloſ. in Clement. 2. de decim.Fulc. de viſitat.lib.2.cap.11. à princ. Selu. de benef.part.1.q.5.num.23. Rebuff. tit. ſæculare beneficium quotuplex ex num.14.Petr. Greg.d.lib.15.c.29. num.5.& in inſtit.rei benef.cap.11.num.10. Gonzal. ad reg.8.Cancell gloſ.5.in princ.num. 68. Azor.d p. 2. lib.3.c.8.q.3.Ant. Fabr.tit. de Capellis, & Capellanis n.25.Nicol. Garc.de benef.part.1.c.2.num.95.& nos infrà cap.5.

Decimumquintum, Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui, verè eſſe beneficia eccleſiaſtica, colligitur ex text. in cap. vlt. ibi, præſtimoniis de conceſſ.præben.lib.6.Concil.Trid.ſeſſ.14. de reform. cap 9. & ſeſſ.23. etiam de reform. dum inter beneficia eccleſiaſtica enumerant etiam præſtimonia, ſeu præſtimoniales penſiones, & tradunt Oldrad.conſ.81.num.2.Hoied. de incompat. benefic.part.2.cap.8.à num.8. Azor. d.lib.3.cap.7. q.1. Perez de Lara de anniuerſ.& capellan. lib. 2.cap 8.à num.53. Gonzal.d.gloſ.5.§.2. num. 9. Nicol. Garc. d p.1.cap.2.à num.117.Anton.Fabric. in d. praxi,& theorica benefic.tit.de præſtimon.à num.4. Illa autem, quæ fuerint ſolum ſtipendia ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione dari conſueta, abſque aliquo onere ſpirituali (quæ videtur eſſe prima eorum origo, & conſtitorio) beneficia eccleſiaſtica non ſunt, vt benè aduertunt Hoied.d.cap.8.num.12. Gonzal.2.§.2.num.10. Azor.d.q.1.Flamin.Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 2. q.1.à num.114. Anton. Fabr. d.tit.de præſtimon.n.4. & 7. & de his videbimus ex profeſſo in cap. 8. de Præſtimon. 64

Decimumſextum. Hoſpitalia eccleſiaſtica, beneficia ſunt, ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta, & constructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam, ſeu in perpetuum conferantur, ſatis expreſſis text. in Clem. quia contingit. §. vt autem, ibi, niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum, de re relig.domib. Gonzal. d.gloſ. 5. §.4.n. 24. Mareſcot. var.reſol.lib.2.c.3.n.18. Nicol. Garc. d.p.1.cap.4.à num.4 Anton.Fabric. tit.de xenodoch. & aliis locis pits à num. 16. & nos latè ſuprà lib. 2.in cap. 11. de hoſpitalibus. Et hæc quidem ſunt ſæcularia beneficia largè ſumpta. 65

Regularia autem beneficia obtinere dicuntur illi, qui poſſident nempe illa, quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ea præſcriptione Regularibus tantum conferuntur; hæc enim Regularia in iure appellantur, iuxta tex. & ibi notata per Doctores in c.1.de capell. monach. & in cap. cum de beneficio 5. & in c. cum ſingula 32. de præbend. lib.6.Gonzal. ad reg.8.cancell.gloſ.8.à num.1.Nicol. Garc. d. part. 1. c. 6. num. 13. Rebuff.in praxi tit. Regularia beneficia, à num. 1. Tambur. d.tom. 2. de iure Abbatum diſput 9. q. 3. à num 1. latè Sanch. in præcepta Decalogi tom 2. lib 7.c. 19. ex num.11. Bifariam ergo contingere poteſt beneficium eſſe regulare, priori modo, quando in eius fundatione ſtatutum eſt id per Regulares adminiſtrandum, vt docent in d.c. cum de beneficio, Domin. & Franch. vterque num.9.Rebuff.in praxi in prœmio tit. quotuplex ſit beneficium num. 5. & in concord. tit. de collationib.§.volumus, verb. Regularia, Hoied. de incompatib.benefic.p.1.c.vlt.num.9. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 26. q.1. Tambur. d. diſp.9.q.6.n.3. ſequitur Sanch. d.cap. 29.num.14. vbi ex Domin. & Franch. ſubdit hoc ſtatutum non poſſe per Abbatem fieri, ſed per Epiſcopum, niſi Abbas ille iuriſdictione quaſi Epiſcopali præditus ſit, refert Hieron. Roder.d. reſol.15.num.27. Poſteriori modo dicitur beneficium ſegulare, quod tempore 66 67 68

Digitized by Google

pore ad legitimam præſcriptionem ſufficienti ab vno, pluribus regularibus inſtitutis in eo Rectoribus, pacificè, & continuò gubernatum eſt, etiamſi antea, vel poſt ſæculares quandoque in eodem miniſtrauerint, ſicut ſæculare dicitur id, quod iuxta eundem modum per ſæculares gubernatum vtrumque probat *d. cap. cum de beneficio*, & tradit Sanch. *d.cap.*19.*ex num.*15. vbi dicit ſex deſiderari conditiones, vt beneficium propriam naturam mutans, fiat ex ſæculari regulare, vel ex regulari ſæculare, quam etiam refert Hieron. Roder. *d.reſol.* 16. *num.* 28. Prima eſt, vt tempore ad legitimam præſcriptionem à iure poſitiuo adminiſtratum ſit in beneficium per ſæculares, vt fiat ſæculare, vel per regulares, vt fiat regulare, hoc autem tempus dicunt eſſe quadragenarium Doctores citati *hoc eodem cap.num.*45. Tambur.*d. tom.*3.*diſp.* 9. *q.* 3. *num.* 4. Secunda conditio eſt vt poſſidentes id beneficium, ſint in eo inſtituti, Hoied. *d. cap. vlt.num.*92. Sanch.*d.cap.*29. *num.* 21. Hieron. Roderic.*d.num.*28.*verſ.ſecundo*, Tambur. *d.q.*3.*num.*5. Tertia, vt ſint in eo beneficio inſtituti tanquam Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel conductitij clerici adminiſtrantes Tambur.*d. q.*3. *num.*6. Quarta, vt adminiſtretur beneficium à Regularibus, tanquàm regulare, ad hoc vt tranſeat in regulare, Sanch. *ibidem num.*23. Hieronym. Roder. *d.num.*28.*verſ. quarta*, Tambur.*d.q.*3. *num.*7. ſecus ſi gubernentur tanquam ſæculares ad inſtar clericorum ſæcularium, vt ſi præficiatur regularis Eccleſiæ Curatæ; vel ſi beneficium regulare ſæculari, vel ſæculare regulari ex diſpenſatione conferatur, etſi poſſideatur per tempus quadragenarium, Selu.*de benef. part.* 3 *q.* 21. *num.* 125. Azor. *inſtit.moral.part.*2.*lib.*3. *cap.*26.*q.*3.*verſ. & animaduertendum.* Quinta, vt conferens animo, & intentione beneficium conferat, vt velit imprimere illum ſtatum beneficio, quem exprimit Sanch. *ibidem num.*15. Hieron.Roder.*d.num.*17.*verſ.quinta*, me citato *in hoc loco* Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*9. *q.*3. *num.* 9. Sexta, vt id beneficiorum Regulare poſſideatur bona fide à ſæculari, & ſæculare à regulari, Sanch. *ibidem num* 26. Hieron.Roder.*d. n.* 28. *verſ. Sexta.*

69 Nomina verò regularium beneficiorum ſex vt plorimum à Doctoribus traduntur. Primùm eſt Abbatia regularis, de qoa *in cap.quanto, de offic. Ordin.* & *in cap.cum ad monaſterium, de ſtat. monach.* & latè egimus *lib.*1.*cap.*18. Secundum, Prioratus conuentualis, cuius mentio fit *in Clem.* 2. *de reſcript.* Tertium eſſe volunt Prioratum clauſtralem, *d.cap.cum ad monaſterium*, *& Clem. ne in agro, eod. tit.* Quartum Prioratum regularem, de quibus omnibus tractauimus *eodem lib.* 1. *cap.* 30. *de Prioratibus.* Quintum ſunt Capellaniæ fundatæ in Monaſterio Regularium, quia præſumuntur regulares: ita Rebuff. *in praxi benef.in procem. tit. quotuplex ſit beneficium num.*6. Sanch.*d.cap.* 29.*num.*27. Sextum eſt monachatus, quia communiter Doctores reſoluunt monachatum per ſe eſſe beneficium regulare, vt ex doctrina gloſ. *verb. beneficiis, in princip.in Clement.* 2. *de indic.* reſoluunt Selu.*de benefic. part.*1.*q.*2. *n.*76. Rebuff.*in praxi d.tit.regularia beneficia num.*26. Petr. Gregor. *in inſtit. tot benefic. c.* 10. *num* 27, Gonzal.*d.gloſ.*8.*num.*115. me citato *in hoc loco* Tambur.*d.diſp.*9.*q.*3.*n.*4.

70 Eiuſmodi autem beneficia ſupra enarrata, & alia Eccleſiarum Ordinum Regularium, cum certa portione reddituum eccleſiaſticorum, pro miniſterio ſpirituali, & adminiſtratione Sacramentorum in eiſdem Eccleſiis exercenda, licet verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica eſſe, quamuis manualia exiſtimauerit Azor. *inſtit. mor. p.*2.*lib.*3.*cap.* 26. *quæſt.* 12. eò quòd cætera habeant beneficio conuenientia præter id, quod eſt poſſe ad nutum reuocari, tamen non eſſe propriè beneficia, non deſunt, qui probabiliter ſuſtineant, eò quòd de natura beneficij propriè, & ſimpliciter requiratur, vt ſit perpetuum eo modo, quo explicatum in definitione beneficij in princ. huius cap. enunciata. & reſoluunt Calder. *conſil.* 26. *num.* 5. *de præbend.* Ludou.Gom.*tit.de gratia expectat. n.*94. Staphil.*de literis gratia tract.de formis expectat. in* 9. *forma num.*29. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 1.*q.*34. *art.*1. Anaſtaſ. Germon.*de indult.Cardino* §. *regularia num.* 46. Quorum tres priores ex hoc inferunt in reſeruationibus beneficiorum, quas facit Pontifex non claudi beneficia manualia, quod ſola cenſeatur reſeruare, quæ verè, & propriè beneficia dicuntur. Verùm ego re maturè diſcuſſa exiſtimo huiuſmodi regularia aptitudine eſſe perpetua, niſi ea obtinentes amoueantur, & de illis iudicatur, vti de perpetuis prout ſunt de ſui natura, cum conferantur in titulum, & poſſint impetrari, licèt obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi profeſſionis, quàm ea natura eorum poſſint remoueri ad nutum Superioris, qui poteſt quoque non remouere, vt diſtinguit Gambat.*de offic. Legati à latere lib.* 4. *tit de poteſtat. Legati in reſeruat. beneficij num.* 14. *& ſeq.* Gonzal. *gloſ.*5.§.6 *num.* 31. *& gloſ.* 8.*num.*15. Rot.*deciſ.*739. *num.* 6. *& deciſ.* 771. *p.* 1.*diuerſ.* Buratt. *deciſ.* 944. *num.* 1. me citato *in hoc loco.* Tambur. *d.tom.*3. *diſp.*
9.*q.* 3. *num.* 25. *in fine*, & in manualibus datur va- 71
catio per obitum, & remotionem, gloſ. *verb. reuocari, propè med.verſ. ſciat in Clem.vnic.* § *præmiſſa, de ſupplen. neglig. Prælat.* vbi Card. *num.* 8. Vital. *num.* 9. Nec regulares poſſunt amoueri ſine cauſa, *Clem.*1. *de ſupplen. neglig.* Prælat Rebuff. *de pacific. poſſeſſ.num.*331. Selu. *de benef.part.*3.*q.*21.*num.* 5. & à remotione datur recurſus. Rebuff. *vbi ſuprà*, & fuit dictum *in Seguntina Theſauraria* 19. *Aprilis* 1596. *coram bona mem. Orano*, *& in Mileuitana Prioratus Nauarræ* 11. *Ianuarij* 1627. *coram Card. Virili.*

Beneficia regularia ſunt duplicia, quædam 72
collatiua, quædam electiua: collatiua dicuntur,
quæ inſtar ſæcularium conferuntur auctoritate 73
Superioris: electiua autem, quæ per electionem 74
canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione, quod bene dodocet Azor.*inſtit.moral.part.*1.*lib.*12.*cap.*22.*q.*8. vbi *q.* 9. diſputat an quando collatiua ſunt, pertineat collatio ad ſolum Abbatem, an potius ad ipſum cum conuentu? Et quod ſemper debeat fieri
mentio in literis beneficij electiui, ſi beneficium 75
huius qualitatis ſit, per *cap. cum in illis* 16. §. *illis verò, de præbend. lib.* 6. reſoluunt Menoch. *de arbitr. caſ.* 201. *num.* 84. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef.lib.*10.*q.* 2.*num.*35. Card. Tuſch. *tom.*3.*lit. E. concl.* 90. *per tot.* vbi latè de beneficiis electiuis, me citato *in hoc loco* Tambur.*d.tom.*3.*d.diſput.*9.*q.*5. *num.*5.

Diximus *ſuprà n.* 34. ſæcularia beneficia ſæcu- 76
laribus, Regularia Regularibus eſſe conferenda, quod adeò verum eſt, vt beneficium regulare nullo modo conferri poſſit clerico ſæculari, nec vice verſa beneficium ſæculare clerico Regulari, niſi Pontifex diſpenſet, vt ex iuribus, & Doctoribus ibidem citatis facilè eſt colligere, quæ ad penſionem

Digitized by Google

ſionem extendenda eſſe ait Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29. num.* 94. vbi reſoluit regularem eſſe incapacem penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſæculari, ſiue ſimplici, ſiue Curato, abſque Romani Pontificis diſpenſatione, eodem modo, quo Regularis nullius beneficij ſimplicis ſecularis capax eſſe poteſt, etiam ex diſpenſatione Epiſcopi, vt probat Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. in quæſt. var. quæſt.* 86. Sed hoc in certis caſibus limitatur.

77 Primò ſi Canonicus Regularis, vel Monachus Ordinis non Mendicantis eligatur ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſæcularem, ſicut colligitur *ex cap. quod Dei timorem, de ſtatu monach.* vbi Abb. *num.* 5. *& ex cap. nullus religioſus, de elect.*

78 Et ordinis Prælatus tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi, ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet, ſicut docent Abb. *in d. cap. quod Dei timorem num.* 8. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *quæſt.* 34. *art.* 4. *&* 5. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 2.

79 Secundò, vt Canonici Regulares ſæcularia beneficia Curata obtinere poſſint, dummodo, ſi commodè fieri poſſit, ſocium ſæcularem ſecum habeant, prout notant Sylueſt. *in ſum. verb. religio* 7. *q.* 3. *&* 4. Leſſi. *d. lib.* 2. *c.* 41. *num.* 98. Selu. *de benef. p.* 3. *q.* 70. Roch. *de iurepatr. in verb. honorificum n.* 8. *& ſeq.* Lamber. *de iurepatron. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 7. *art.* 19. latè Gabr. Pennoto *lib.* 2. *hiſtor. tripart. Canon. Regul. c.* 72. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 8. *a num.* 10. & ſentire videtur Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 11. dum vult Canonicum regularem tranſlatum ad alium Ordinem non eſſe capacem beneficij ſæcularis Curati, tacitè enim innuere videtur non tranſlatum eſſe capacem, vt ibi cenſuit Sacra

80 Congregatio *de anno* 1602. Sed quamuis hoc viderim in Curia ad inſtantiam Canonicorum Regularium Lateranenſium ita per aliquos Aduocatos approbatum, tamen non modicum mihi ſcrupulum intulit alia Doctorum reſolutio aſſerentium diſpoſitioni illius *cap. quod Dei timorem*, fuiſſe derogatum per concordata Concilij Lateranen. ſub Leone X. & ſic iam non licere Canonicis Regularibus ſæcularia beneficia Curata obtinere, prout ſignificarunt plures Pontifices apud Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *n.* 71. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *cap.* 10. 31. Quare hodie abſque Papæ diſpenſatione Canonicum Regularem ad Parochialem Eccleſiam non eſſe promouendum docet Quarant. *in ſum. Bullar. verb. Canonicus Regularis*, Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 7. *num.* 53. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 7. *c.* 29. *num.* 71. Mari, Anton. *var. lib.* 1. *reſol.* 10. *num.* 13. Nouar *in ſum. Bullar. tit. de Canonic. Regular. n.* 2. Ludou. Miranda *in Man. Prelat. tom.* 1. *q.* 32. *art.* 5. latè Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos, & Regular. in quæſt. variar. q.* 86. & declarauit Sacr. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in vna Cremonen.* 1. *Septembris* 1603. in hæc verba. *Canonice regulares non obſtante* cap. quod Dei timorem, *non admittuntur ad curam Parochialium Eccleſiarum, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione.* Tertiò vbi Eccleſia, ſeu Conuentus Regularis deficiat, ita vt conſideratis loci, temporis, & perſonarum circumſtantiis per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus Clericos ſæculares ibi inſtituere poteſt, iuxta text. *in cap. inter quatuor, de relig. domib.* vbi *in collect. num.* 2. plures citati Doctores, Gonzal *ad reg.* 8. *cancel. num.* 43.

Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 10. *num.* 16. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 5. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 2. *verſ. excipe quarto.*

Hæc omnia beneficia, tam ſæcularia, quàm re- 81
gularia largè contineri ſub beneficij appellatione ſolent, immo, & annuæ penſiones, quæ de Eccleſiæ redditibus præſtantur, ſed non ſunt propriè beneficia, *vt in ſeq. cap.* oſtendimus, & largiùs ſumitur beneficium in materia fauorabili, id eſt in fauorem Eccleſiæ potius, quàm perſonæ, ita vt etiam impropriè ſumptum beneficium comprehendatur, atque in materia correctionis vitæ, & morum, aut pluralitatis beneficiorum, & alia ſimilis etiam continetur, qui perpetuam obtinet Vicariam, *cap. poſtulaſti, de reſcript.* prout etiam Iura loquentia de beneficiis Curatis per receptionem aliorum ſimilium amittendis, ac de ipſorum Rectoribus promouendis ad Sacerdotium, nec non de eorum ætate in perpetuis Eccleſiarum Parochialium Vicariis locum habent. *Clem. vnic. de offic. vicar.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 3. *q.* 1. *num.* 305. *cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 21. & quòd contineantur etiam beneficia regularia beneficiorum appellatione, reſoluunt gloſ. *ver. beneficiis in Clem.* 2. *de indic.* vbi Card. *q.* 5. *num.* 13. & Imol. *num.* 3. Gonzal. *ad reg.*
8. *Cancell. gloſ.* 8. *num.* 13. & nomine Canonicatus ve- 82
nit etiam Canonicatus Regularis, Nau. *commento* 1. *de regular. num.* 4 *& commento* 2. *num.* 67. *verſ. addo* 14. Flamin. Pariſ *de reſign. benef lib.* 11. *q.* 3. *n.* 88. Rot. *deciſ.* 667. *num* 1. *p.* 4. *diuerſ.* Hinc *reg. de infirmis reſignantib.* capit beneficia regularia, quamuis de Regularibus nulla mentio fiat. Rebuff. *in reg. de infirm. gloſ.* 1. *verſ. item quia, & gloſſ.* 5. *in princip.* Rot. *deciſ.* 736. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* Gonzal. *vbi ſupra num.* 14.

Strictè verò ſumptum beneficium intelligitur 83
ſimplex tantum ſine cura, quod certum titulum & prouentus perpetuos in Eccleſia habeat, alia namque beneficia ex officio annexo nomen proprium conſequuntur, veluti Parochialis, canonicatus & alia huiuſmodi: generaliter autem beneficium eſt feudum eccleſiaſticum, vnde ad inſtar feudi in nonnullis præſtari ſolet fidelitatis iuramentum, vt *in cap. ego N. de iureiur.* refert me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tom.* 3 *diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 8.
Papatus ergo non dicitur propriè beneficium, 84
cum Papa non poſſit dici beneficiarius ab aliquo cui ſubiectionem debeat, niſi Deo, neque monachatus, aut alia officia regularium, præter Abbatiam perpetuam, propriè dici beneficia merentur; ſunt etiam bona de menſa, quæ ſub beneficij appellatione non continentur, & quicquid non habet ſpiritoale officium in Eccleſia annexum, non dicitur propriè beneficium, non enim ſimpliciter huiuſmodi beneficia dicuntur, ſed Eccleſiaſtica beneficia nuncupantur, quare penſio, præſtimonium, & ſimilia non dicuntur propriè beneficia, & ſic de redditibus Eccleſiæ præſtantur, vt ſuo loco videbimus, refert me citato *in hoc loco* Tambur. *d. diſp.* 9. *q.* 2. *num.* 9. Appellatione ve- 85
rò Eccleſiæ plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ, veluti ſi de prouiſione agatur, *c. quamuis el* 1. *de preben. in* 6. & in eo propoſito 86
appellatione Eccleſiæ in ciuitate ſeu Diœceſi non intelligitur Cathedralis, niſi aliud exprimatur. gloſ. *verb. includit, in d. cap. quamuis*, Staphil. *de literis gratia tit. de forma expect.* §. *nona forma*, *à num.* 32. Con. *in cap. alma mater part.* 2. §. 1. *num.* 4.

Gonzal.

Gonzal.*ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.9.num.*5. *& gloſſ.*10. *num.* 3. Ego ipſe *in tract. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignificat. appellat.* 85, *num.* 3. In prouincia verò Eccleſiæ nomine in hac materia prouiſionis Cathedralis Eccleſia, & ipſa quoque Metropolitana Eccleſia continetur, & ita gloſ. *verb. prouinciæ in d. cap. quamuis*, & *ibi* Dominic. *num.* 9. Anchar.*num.*4.& Franch.*num.* 8. Ego ipſe *d. appellat.*85.*n.*5.

87 Denique in materia odioſa beneficium eſt ſtrictè interpretandum, adeo vt quandoque appellatione beneficij non comprehendantur præbendæ, vt reſoluunt plures per me citati *d. tract. appellat.*32.*num.* 11. nec officia, aut dignitates, dixi *ibidem num.* 10. ſed tantum beneficia ſimplicia, argum.*cap.vlt.de præbend. lib.*6.nonnumquam verò Curata beneficia non comprehenduntur, vt expreſsè reſoluunt Gig.*de penſionib. q.*28. *n.* 9. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 525.*part.* 1. Petr. Gregor. *de benefic.cap.*6.*num.*4. Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.part.* 4.*collect.*1217. Gonzal, *ad reg.*8. *Cancell. gloſ.* 6. *ex num.*1. Ego ipſe *d.appellat.* 85.*num.*8. & ideò quando alicui prouideri mandatur, prouiſo non eſt facienda in beneficiis Curatis, gloſ. *verb. prouideri*, per text. *ibi in cap. cum in illis, de præbend. lib.*6. vbi Anchar. *num.* 3. & Franch. *num.* 5. Rebuff. *in praxi tit de clauſul.mand.num.* 34. *& tit.de diſpenſat. ad plura beneficia n.*66. *& tit. Tertia pars Signaturæ, verb. qualitatum n.* 3. cum aliis citatis per me *in collect.ad d.cap.cum in illis num.*4.

CAPVT V.

De Capellaniis.

SVMMARIVM.

1 *Capellaniæ in dubio præſumuntur beneficia eccleſiaſtica.*

2 *Capellaniæ in triplici ſunt differentia.*

3 *Capellaniæ, quæ fundari ſolent in Hiſpania, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, licet ſint perpetuæ vſque ad obitum capellanorum, & habeant cætera requiſita ad eccleſiaſticum beneficium conſtituendum præter auctoritatem & inſtitutionem, ſeu prouiſionem Ordinarij, non ſunt eccleſiaſtica beneficia.*

4 *Capellania, in qua ſuccedunt clerici de parentela, ratione non tenetur quis recitare diuinum Officium.*

5 *Capellæ cum onere faciendi celebrare certas Miſſas inſtitutas de bonis temporalibus, ſine auctoritate Epiſcopi, cenſentur laicales, & temporales.*

6 *Bona Capellaniarum priuata auctoritate inſtitutarum laicalia reputantur, ac proinde ſubiecta ſunt poteſtati Principis, & magiſtratuum ſæcularium, quamuis opera pia, & Miſſarum onera eis iniuncta ſint.*

7 *Capellæ priuata auctoritate inſtitutæ tanquam profanæ iure ſanguinis aut hæreditario deuoluuntur in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu maioratuum.*

8 *Succeſſio Capellarum priuata auctoritate inſtitutarum in Hiſpania ſecundum leges maioratuum regulantur.*

9 *Conſanguineis inſtituentis Capellam deficientibus de conſuetudine Portugalliæ ad Regem pertinet eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium.*

10 *Bona fideicommiſſaria deficientibus conſanguineis de Iure communi libera remanent, & alienabilia fiunt, atque hæreditaria.*

11 *Capellaniæ priuata auctoritate inſtitutæ licet non ſint beneficia, tamen poſſunt tanquam opus pium viſitari ab Epiſcopo, niſi aliud in fundatione cautum ſit.*

12 *Capellania cenſetur in dubio beneficium ſi appareat de vna collatione, vel inſtitutione Ordinarij effectum ſortita; ſi verò apparet de illius initio, noluiſſe ſcilicet fundatorem eam facere collatiuam, tunc requiritur fuiſſe collatiuam vt beneficium ſpatio* 40. *annorum.*

13 *Capellanus proximioribus conſanguineis clericis ſua inſtitutione dari ſolitis qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocati deſcendentes illegitimi, remiſſiuè.*

14 *Capellania fundata in Eccleſia regulari an cenſeatur in dubio regularis, an verò ſæcularis oſtenditur.*

15 *Capellaniæ amouibiles ſunt, quæ licet inſtitutæ ſint, & erectæ auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, tamen non ex eo ſunt exiſtimanda beneficia eccleſiaſtica.*

16 *Capellanis amouibilibus, quæ eccleſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio ſine cauſa, malitia ceſſante, & odio in amouente.*

17 *Capellania licet ſit manualis, ſi tamen quis eam longo tempore poſſidet, acquirit ius in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſſet reſtituendus.*

18 *Simoniam non inducit pactum factum ſine Papæ auctoritate ratione Capellaniæ amouibilis.*

19 *Capellania amouibilis ad titulum nemo poteſt ordinari, niſi ſit in Capella Papæ.*

20 *Capellania in perpetuum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria erecta, & in titulos creata ſunt eccleſiaſtica beneficia.*

Capellanus perpetuæ Capellaniæ in titulum creatæ.

21 *Horas Canonicas recitare tenetur.*

22 *Fori priuilegio gaudet.*

23 *Ordinarij poteſt ad titulum.*

24 *Capellaniæ ſi ſint ſæculares præſumuntur de ſui natura perpetuæ, & collatiuæ.*

25 *Capella, & Capellania in quo differant, oſtenditur.*

26 *Capellania, quæ habet onus celebrandi certas Miſſas, & coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia Plebanatus, requirit reſidentiam.*

27 *Capellania cum Manſionaria habita ratione ad redditus annorum fructuum vtriuſque beneficij, qui perquam tenues ſunt, ex Concilij decretis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt Sedis Apoſt. diſpenſatione.*

28 *Capellania, cui adiunctum eſt onus deſeruiendi in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu.*

29 *Capellanias duas, vel tres ſub eodem tecto vniformes ſi quis per annum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatione.*

30 *Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam*

Google

pellaniam vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur quod capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutes ſatisfit.

31 *Capellania habens onus duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſè quod Capellanus per ſe ipsũ celebret, non eſt Sacerdotalis.*

32 *Capellania fundatione ſtante cum diſpoſitione teſtatoris quòd quotieſcumque vacaret prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium praſtare Presbyterum, ſed ſufficit quod ſeruiat & Miſſas dicat per ſubſtitutum.*

33 *Capellania Sacerdotalis declaratur in caſu propoſito.*

34 *Capellanus obligatus quotidie celebrare poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in hebdomada omittere ſi inſtitutio Miſſa dirigatur ad perſonam Sacerdotis.*

35 *Electus vt quotidie celebret ſi deinde agrotauerit, non tenetur celebrare per alios, ſi infirmitas parum durauerit.*

36 *Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & altari, malè faciet ſi Miſſas alibi celebret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad vllam reſtitutionem.*

37 *Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione tenetur celebrare particulares Miſſas, malè ageret ſi alias celebraret abſque iuſta cauſa.*

38 *Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere niſi in fundatione expreſſè cautum ſit quod non teneantur ſacrificium applicare.*

39 *Capellanus ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Miſſe qualibet hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos, poteſt demandare celebrationem dictarum Miſſarum alteri cum eleemoſyna conſueta, retenta ſibi parte ſtipendij debiti capellano.*

40 *Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſeruire poſita inſtitutione Capella teneris, de qua ibi.*

41 *Capellanus in Eccleſia Cathedrali tenetur ad reſidentiam ſtante fundatione ſua Capella cum onere quarundam Miſſarum, & inſeruiendi in choro.*

1 CAPELLANIA, quæ inſtituitur ad hoc præſertim, vt quis pro aliis Miſſam celebret, ſecundùm Vaſq. *tom. 3. in 3. p. S. Thoma diſp. 234. ſub num. 25.* definitur vt ſi onus celebrandi annuatim Miſſam in Capella, vel Altari, Peręg. de Lara *de anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 1. n. 2.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani part. 1. quaſt. 3. sect. 2. n. 19.* aſſerentes differentiam eſſe inter anniuerſarium & Capellaniam, quia illud continet onus ſemel tantùm in anno Miſſam celebrandi, ſcilicet vertente die mortis defuncti, Capellania verò habet onus plures Miſſas celebrandi ſingulis annis.

Capellaniæ (quæ in dubio præſumuntur beneficia eccleſiaſtica ſecundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. num. 5.* Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib. 2. cap. 1. num. 59.* Rot. *in Elborn. Eremitorij 17. Februarij 1631. coram R. P. D. Merlino* impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 13. part. 6. recentier. num. 10.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellan. part. 1, quaſt. 3. num. 38.*) in triplici reperiuntur 2 differentia, quædam enim ſunt, quæ ſæpe fundari ſolent, maximè in Hiſpania, abſque aliqua Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis ſuccedant Clerici de parentela, vel alij, quos appoſuerint patroni laici deſuper nominati, vel aliter vocati ſint, quædam verò ſunt, quæ, etſi auctoritate Prælati fuerint inſtitutæ, tamen ad certum tempus conferuntur, vel ad nutum amouibiles ſunt. Aliæ denique ſunt perpetuæ, auctoritate Apoſtolica, vel Epiſcopi erectæ, & in titulos creatæ, & dicuntur Capellaniæ collatiuæ.

Primæ licet ſint perpetuæ vſque ad obitum 3
Capellanorum, & habeant cætera requiſita ad eccleſiaſticum beneficium conſtituendum neceſſaria, præter auctoritatem, & inſtitutionem, ſeu prouiſionem Ordinarij, nihilominus non erunt beneficia eccleſiaſtica, quamuis fundator eſſet Epiſcopus, ſi fundauerat illas tanquam laicus, & de bonis propriis, non verò Epiſcopali auctoritate. Ita Nau. *conſil. 7. de præbend. in nouiſſ.* Squillante *de priuileg. clerica cap. 4. num. 80.* Nicol. Garc. *de benefic. par. 1. cap. 2. num. 102.* Rot. *in Elborn. Eremitorij 7. Februarij 1631. coram R. P. D. Merlino, verſ. quo verò,* impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 13. tom. 2. diuerſ.* aliàs *part. 6. recent.* Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcopal. verb. Capellania*, latè Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. ex num. 20.* vbi *num.* 25. hinc colligit pactum factum ratione talis Capellaniæ ſine Papæ auctoritate non eſſe ſimoniacum, ex quo non eſt quid ſpirituale, cum beneficium eccleſiaſticum non ſit, nec quid ſpirituale auctoritate Epiſcopi erectum, & *num.* 27. quod non requiritur ætas 14. annorum requiſita ad obtinendum beneficium eccleſiaſticum, &
num. 30. quod ratione talis Capellaniæ non tene- 4
tur quis ad obligationem Canonici officij recitandi, quæ omnia aſſerunt Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requiſita anno 2. quaſt. 15.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 2. ex num. 102.* vbi dicit huiuſmodi Capellanias perpetuas fundatas, & ordinatas ſine auctoritate Ordinarij, quæ non ſunt ab eo approbatæ, & ſpiritualizatæ, non eſſe beneficia eccleſiaſtica, nec ab ordinario conferri poſſe, ſed eſſe ſub pia diſpoſitione fundatoris, & eius hæredum, ſeu ſucceſſorum, quæ poſſunt tales Capellanias donare ſine Epiſcopo, quibus voluerint, dummodo ſint idonei,
iuxta diſpoſitionem fundatoris. Vnde Capellas 5
cum onere faciendi celebrare certas Miſſas, inſtitutas de bonis temporalibus, & ſine auctoritate Epiſcopi cenſeri laicales, & temporales, reſoluunt Guid. Pap. *deciſ. 187.* Sarnen. *in reg. 8. de annal. q. 20.* Nau. *conſ. 5. n. 2. de præb.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gl. 4. princ. num. 42.* ideoque ad illas poſſe præſentari etiam laicos ſine vllo ſacro Ordine tenent Abb. *in c. 2. n. 4. de inſt.* Lamb. *de iurepatron. 7. art. 7. quaſtionis princ. 1. p. lib. 1. n. 6. circa finem*, & fuit dictum *in Vlixbon. adminiſtrationis Capella 16. Ianuar. 1501. cor. bo. mem. Penia, & in Metropolitana hebdomada 4. Iul. 1612. cor. bo. mem. Patriarcha Mezanedo.*

Et huiuſmodi Capellaniarum ſic priuata aucto- 6
ritate inſtitutarum bona laicalia reputantur, ac proinde ſubiecta poteſtati Principis, & Magiſtratuum ſæcularium, quamuis opera pia, & Miſſarum onera eis iniuncta ſint, vt egregiè decidit *Ordin. Regia Luſit. lib. 1. tit. 62. §. 39.* Gam. *Luſit. deciſ. 288. num. 2. & 4.* Perez de Lara *d. lib. 2. cap. 1. à num. 3.*

7 & tanquam profanæ iure ſanguinis, aut hæreditario deuoluuntur in Luſitania adinſtar fideicommiſſorum, ſeu maioratum, ſecundùm Cabed. *decıſ.* 51. *ex n.* 4. *part.* 2. quem refert Sebaſtian. Cæſ.
8 *in d. relect. q.* 2. *proœm.* §. 4 *num.* 15. & ſucceſſionem earum in Hiſpania, ſecundùm leges maioratuum regulati poſt Gom. Padil. Molin. atque alios, teſtatur Gonzal. *d. gloſſ.* 5. *num.* 34. & latiſſimè explicat Perez de Lara *de capellan. & anniuerſ. lib.* 2. *c.* 2. *à princ.* & idipſum de Capellis Luſitaniæ Cabed.
9 *Luſit. decıſ.* 51. *num.* 4. *cum ſeqq. part.* 2. & inde etiam profluit immemorialis Portugaliæ conſuetudo, quod deficientibus conſanguineis inſtituentis Capellam, ad Regem pertineat eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium iuxta *Ordin. Reg. Luſit. lib.* 2. *tit.* 26. §. 17. quam in Capellis etiam procedere ſæpiùs iudicauit ſupremus Luſitaniæ Senatus teſte Gam. *decıſ.* 193. *& decıſ.* 288.
10 & Cabed. *vbi ſupra*, quamuis iure communi, deficientibus conſanguineis, videretur reſoluendum bona libera remanere, & alienabilia fieri, atque hæreditaria, iuxta reg. tex. *in l. qui ſolidum* 80. §. *prædium. ff. de legat.* 1. *& in l. pater filium* 36. § *fundum Titianum ff. de leg.* 3. Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 4. *à n.* 1. Perez de Lara *vbi ſuprà*.

11 Et licèt Gonzal. *d. gloſ.* 5. *num.* 53. cum Pariſ. *conſ.* 34. *lib.* 4. teneat, quòd Epiſcopus non habet in talibus Capellanis ius viſitandi, tamen in hoc illum reprobat Garc. *d. cap.* 2. *n.* 104. nam quamuis non ſint beneficia, ſunt tamen opus pium, & ſic quoad illius implementum non poteſt viſitatio negari, vt latè explicat Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 55. *cum ſeqq.* quem refert Sebaſt. Cæſ. *in relect. de eccl. hierarch. p.* 3. *diſp.* 14. §. *in fine*, & reſoluit Scip. de Rubeis *d. verb. Capellania, num.* 1. *in fine*, niſi aliud in fundatione cautum ſit, vt *in cap.* 8. *&* 9. *Concil. Trid. ſeſſ.* 22. *de reform.* tangit Garc *d. n.* 104. *in fine*, vbi *n.* 105. ſubdit in huiuſmodi Capellanis valere ordinationem teſtatoris, ſeu fundatoris, quod Ordinarius non ſe intromittat in earum prouiſione, ſed ad ſolos patronos ſpectet; & ſubdit malè agere Ordinarios, quia faciunt inſtitutionem, & collationem de Capellanis contra voluntatem fundatorum, & teſtatorum, qui noluerunt eas eſſe collatiuas.

12 Quid ſi appareat de vna collatione, vel intitulatione Ordinarij dicit Garc. *vbi ſup. num.* 112. *verſ. rurſus*, quòd in dubio cenſetur Capellania beneficium, cum tunc ſufficiat probare ſtatum beneficij, & de ea, tanquam beneficio fuiſſe factam collationem per Ordinarium & effectum ſortitam, vt probaui *n.* 1. Verùm quando conſtiterit fundatorem noluiſſe facere Capellaniam collatiuam, & beneficium, & ſic de illius initio, ſufficiet fuiſſe collatam, vt beneficium, ſpatio 40. annorum, vt habeatur pro beneficio, quia eſt cauſa, ſeu opus pium, ad cuius præſcriptionem tempus 40. annorum requiritur, *Auth. de eccleſ. tit.* §. *pro temporalibus*, Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuil.* 139. *&* 140. Sfort. *de integr. reſtit. part.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 5. *ex num.* 31. & ſic in terminis Alphonſ. de Leone *de officio Capellani part.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 40. dum tenet quod poteſt Capellania prophana fieri eccleſiaſtica, ſi v. g. per tempus quadraginta annorum ter quaterque & etiam bis legatum in teſtamento relictum vt celebrarentur Miſſæ per Sacerdotem eligendum per hæredes teſtantis, vt Capellaniam Ordinarius conferat oblato, & præſentato per patronum. Vnde conuincitur non bene dixiſſe Perez de Lara *dict. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 30. dum ait non requiri tempus 40. annorum, ſed ſufficere in propoſito tempus ordinarium ad præſcriptionem rei prophanæ requiſitum, ex Meneſ. *in cap ſi aquam, num.* 46. *C. de ſeruit. & aqua*, Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 42. Et hinc quoque reiicitur Ceuall. *commun. contra commun. q.* 767. *à num.* 6. dum exiſtimauit, quòd licet Capellania non ſit collatiua ex ſua fundatione, tamen ſi ex conſenſu patronorum expreſſo, ſeu tacito, vel ex negligentia efficiatur collatiua, & poſtea iterum vacare contigerit, licèt opponatur, quod non ſit collatiua, vltimus ſtatus eſt conſiderandus in prouiſione illius.

De his Capellaniis proximioribus conſan- 13
guineis clericis ex ſua inſtitutione dari ſolitis; & qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocari deſcendentes illegitimi? vide Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 1. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 15. latè, & eleganter Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. neminem* 1. *diſt.* 70. *ex n.* 27. *vſque ad num.* 42.

Vtrùm autem Capellania fundata in Eccleſia 14
Regulari cenſeatur in dubio Regularis, an verò ſæcularis? Dubium eleuat Fra. Emman. *quæſt. regular. tom.* 1. *quæſt.* 34. *artic.* 3. vbi reſoluit propter ſolam fundationem Capellaniæ in Eccleſia Regulari manere Regularem, fauet Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 27. dum tenet Capellanias præſumi eſſe Regulares ex eo ſolum, quod ſunt fundatæ in Eccleſiis Ordinum; in quam ſententiam non ineleganter expendi poteſt tex. *in l. Minitius* 61. *in fine, ff. de rei vend.* & *in l.* 3. *de diuerſ. & tempor.* Sed illa nihilominus intelligenda eſt procedere, niſi huiuſmodi Capellaniæ à ſæcularibus fundatæ, ſunt in Eccleſiis Regularibus, non vt à Regularibus obtineantur, ſed à ſæcularibus, quæ ratio præcipuè facere debet, vt hæ Capellaniæ præſumantur ſæculares, cum pro ſæcularibus fundentur, licet in Eccleſiis Regularibus. Ita de hac re conſultus reſpondit Nicol. Garc. *in addit. ad tract. de beneſic. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 37. *verſ. ſed hoc non obſtante*, Sanch. *dict. num.* 27. vbi ſic etiam limitat, niſi per ſæculares teneri ſolitæ ſint.

Aliæ verò Capellaniæ amouibiles ſunt, quæ li- 15
cet inſtitutæ ſint & erectæ auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, tamen non ex eo ſunt exiſtimandæ, beneficia eccleſiaſtica. Ita Nau. *conſ.* 5. *de preben. in nouiſſ.* Sayr. *in florib. decıſ. ſub eodem tit. dec.* 5. benè Caualer. *decıſ.* 639. *n.* 8. *&* 9. optimè Sebaſt. Cæſ. *d. diſp.* 14. §. 3. *n.* 2. vbi *n.* 3. ſubdit non eſſe audiendum Nic. Garc. *d. p.* 1. *c.* 2. *ex n.* 81. Contra communem ſcribentium omnium ſententiam contendentem Capellanias etiam ad nutum amouibiles, vel temporales, verè, & propriè beneficia eſſe eccleſiaſtica, inſiſtentem falſo illo fundamento, quod improbauimus *cap. preced.* quod ſcilicet non requiratur ad ſubſtantiã beneficij, quod detur in perpetuum, tamen Garciæ reſolutio admittenda mihi videtur ſi ſemel atque iterum per Ordinarium de Capellaniis huiuſmodi facta fuerit collatio, quæ ſola ſatis eſſe poteſt, vt Capellania etiam manualis, & amouibilis reputari, & iudicari debeat eccleſiaſticum beneficium, vt defendunt Guid. Pap. *q.* 187. *n.* 1. Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n.* 349. Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 1. *c.* 1. §. 1. *n.* 313. *cum ſeq.* quos refert. Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cauſæ piæ* 17. *Maij* 1630. *coram R. P. D. Veroſpio.*

In

16 In his Capellaniis amouibilibus, quæ Eccleſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio ſine cauſa, materia ceſſante, & odio in amouente, Selu. *de benefic. part. 3. q. 68. in fine*, Nau *comment. 2. de Regular. num. 65.* cum aliis citatis à Garc. *d. cap. 2. num. 88.* Rot. *deciſ. 325. num. 2 part. 2. recent.* & coram Buratt. inter eius deciſiones impreſſas *deciſ. 382. num. 4.* & coram Caualet. *deciſ. 72. num. 5.* vbi à princ. probat quòd licet ſit manualis, ſi
17 tamen quis eam longo tempore poſſedit, acquirit ius, in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſſet reſtituendus, nec in illis procedit reg. *de triennali*, quominus poſſint amoueri, idem Garc. *d. cap. 2. num. 89.* refert Alphonſ. de Leone *in tract. de offic. Capellan. part. 1. quæſt. 5. ſect. 16. à n. 251.* nec pactum factum ratione illius ſine Papæ auctoritate inducit ſimoniam, vt per Verall. *deciſ. 356.*
18 *part. 2.* Rot. *deciſ. 365. part. 2.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 4. collect. 789. in princip.* Narbona *d. q. 15. num. 8.*

19 Vnde ad titulum Capellaniarum amouibilium neminem poſſe ordinari reſoluunt Thoming. *deciſ. 29.* Maiol. *de irregular. lib. 4. cap. 15. num. 4.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr. 8 cap. 4. num. 8. ad fin.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 83.* Sebaſtian. Cæſ. *d. §. 3. num. 3.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. alleg. 19. num. 25.* niſi obtineantur in Capella Papæ, quia ad illarum titulum poterit quis ordinari, vt docent Nau. *conſ. 20. de temporib. ordinat.* Sayr. *in florib. deciſion. ſub eod. tit. deciſ. 59.* Aloyſ. Ricc. *dict. collect. 789. propè finem, verſ. limita, & in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 334. in fine*, Molſeſ. *tract. 6. ſum. cap. 1. num. 77.* Alphonſ. de Leone *dict. part. 1. q. 3. num. 57.* Ego ipſe *d. alleg. 19. num. 30.* Et hucuſque dicta de his duobus generibus Capellaniarum, procedunt, & locum habent in Capellis, Altaribus, Oratoriis, & anniuerſariis, atque aliis ſimilibus, quia non ſunt beneficia eccleſiaſtica, ex quo vel Epiſcopi auctoritate inſtituta non fuerint, vel ad nutum remouibilia ſunt, aut alia ſigna denotantia beneficium eccleſiaſticum non habent. Vnde Mandoſ. *in reg. de annal. q. 18. ex n. 1. & num. fin.* latè agit de ſingulis ſupradictis, & in quo differant, refert alios Gonzal. *dict. gloſſ. 5. num. 61.* Capellania enim non collatiua, præſtimonium, onuſque Miſſarum, vniuoca & ſynonyma nomina ſunt, vt per Gratian. *diſcept. forenſ. c. 387. num. 73.* Peregr. de Lara *de anniuerſ. lib. 2. c. 1. num. 10. cum ſeqq.*

20 Aliæ denique Capellaniæ in perpetuum auctoritate Apoſtolica, vel Ordinaria erectæ, & in titulos creatæ, ſunt Eccleſiaſtica, & dicuntur Capellaniæ collatiuæ, gloſ. *verb. beneficiorum, in Clem. de decim.* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 11. num. 2. & 6. cum ſeqq.* Petr. Gregor. *de re benefic. cap. 11. num. 10. & ſyntagm. Iuris lib. 15. cap. 29. num. 5.* Petr. de Ledeſma *in ſumm. p. 2. tract. 9. c. 4. concluſ. 6.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 69. num. 19.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 8. q. 3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. beneficio, §. 2. & p. 2. eod. verb. §. 10.* Scip. de Rubeis *in aphor. Epiſcop. verb. Capellania*, Narbona *l. 35. gloſſ. 3. n. 1. tit. 3. li. 1. Recop.* Alphonſ. de Leone *d. part. 1. quæſt. 3. à num. 63.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 190. num. 10. part. 2.* Illuſtriſſ. D. meus *in comment. ad cap. 12. n. 1. diſtinct. 55.* Gonzal. *d. gloſſ. 5. num. 68.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 95.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierar. q. 2. proœm. §. 4. n. 13.*

21 Et ideo earum Capellani ad Horas Canonicas recitandas tenentur, vt reſoluunt Nau. *de orat. cap. 20. num. 7.* Medin. *in ſimili tract. q. 7.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 3. q. 5.* Vaſq. *de benefic. c. 4. art. 1. dub. 3. num. 10* Suar. *de relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. c. 22. n. 21.* Oliuer Bonart. *de obligat. horarum canonicarum. lib. 11. & 12.* Squillante *de oblig. cler. p. 1. n. 5.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 24. diffic. 8. n. 9.* Trullench. *in præcept. Decalogi lib. 1. c. 7. dub. 12. §. 3. n. 5.* Sanch. *in conſil. p. 1. lib. 2. c. 2. dub. 60. n. 4.* Alphonſ. de Leone *d. q. 2. n. 64.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. n. 40.* Molſeſ. Malder. Filiuc. & alij, quos retulit *in collect. ad cap. dolentes n. 6. de celebrat. Miſſar.* quibus addo Sebaſt. Cæſ. *d. §. 3. n. 5.* Narbona *vbi proximè.*

Item gaudent fori priuilegio, Salzed. *ad Bern. in pract. cap. 64.* incip. *Coram ſecularibus num. 11. & 12.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 19. de foro compet. n. 26.* Cened. *Canonic. quæſt. lib. 1. q. 4. num. 37.* Ego ipſe *de officio & poteſt Epiſcop. p. 2. alleg. 12. num. 10.* Squillante *de priuileg. cap. 7. n. 18.* Torreblanca *de iure ſpirit. lib. 15. cap. 6. num. 6.* 22

Et ad earum titulum poteſt quis ad ſacros Ordines promoueri, ſicut ex aliis reſoluunt Sebaſt. *d. §. 3. num. 4.* & Illuſtr. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad princip. diſt. 7. n. 9.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 18. num. 9. verſ. ſed vtrùm*, vbi dicit hoc veriſſimum quando ab initio in fundatione interuenit auctoritas Epiſcopi, & datur in titulum perpetuum, & *in verſ. illud*, ſubdit defendi poſſe, quòd licèt in primæua Capellaniæ fundatione non interuenerit Ordinarij auctoritas; ſi tamen non reluctante fundatoris voluntate poſtea Capellania in Eccleſiaſticum beneficium fuerit erecta, nempe per collationem & Canonicam inſtitutionem fundatoris, conſanguineus, vel 23
alius, qui ad eam vocatus eſt, eius nomine & ti- 24
tulo poterit ordinari. Si autem Capellaniæ ſint ſæculares, præſumuntur de ſui natura perpetuæ, & collatiuæ, Lap. *alleg. 9. n. 3.* Card. *conſ. 57. num. 5.* Caſſad. *dec. 4. n. 2. de præbend.* Caualer. *deciſ. 72. n. 3.*

Huiuſmodi autem Capellaniæ aliquando ha- 25
bent de per ſe Oratorium, ſeu Eccleſiam, aut ædem ſacram cum plebe, vel ſine illa ſeparatam, & tunc magis propriè dicuntur Capellæ, vt *in rubr. & cap. 1. de Capell. monach.* aliquando Altare tantum, in aliqua Æde ſacra, ſeu Templo ab aliis Altaribus diuiſum, & tunc magis appellantur Capellaniæ, vnde litteræ Apoſtolicæ de prioribus loquentes, diriguntur ſub hac forma, videlicet, *Rectori Capellæ N.* poſterioribus verò, *N. perpetuo Capellano in ſacra Aede, Templo*, &c. explicat latè Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib. 15. cap. 29. num. 2.*
Azor. *d. lib. 3. cap. 1. q. 5. ad fin. & cap. 8. q. 1.* & Ca- 26
pellania ſi habet onus celebrandi certas Miſſas, & coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia Plebanatus, dicitur requirere reſidentiam. Ita referunt à Sacra Congreg. deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficia §. 1. verſ. 3.* Griuel. *Dolana deciſ. 89. num. 10. tom. 1.*

Capellania cum Manſionaria habita ratione 27
ad redditus annuorum fructuum vtriuſque beneficij, qui perquam tenues ſunt, ex Concilij decretis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt Sedis Apoſtol. diſpenſatione, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 5 num. 243.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib 4. tit. 7. de pluralitate benef. n. 11. & 12.*

Capellania, cui adiunctum eſt onus deſeruien- 28
di in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu;

non autem ſi haberet ſimpliciter onus celebrandi Miſſam, niſi eſſent ſub eodem tecto, quia tunc Apoſt. diſpenſatio neceſſaria erit, Na3. *conſ.25. de prabend.* in vtraque edit. Sayr. *in florib. deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 25. Nicol. Garc. *d.c.5.n.*243.*in* 3. *declar.* Armendar. *d. loco* 23. Gratian. *Marchia deciſ.* 155. *num.* 16.

29 Capellanias duas, vel tres ſub eoden tecto vniformes non poteſt quis habere tanquam beneficia vniformia. Ricc. *p.* 1. *praxis deciſ.* 401. Alphonſ. de Leone *d. p.* 1. *q.* 3. *num.* 73. Si quis per annum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatione, vt per Nicol. Garc. *d.p.*5. *num.* 98. Armendar. *d. loco num.* 18. Alphonſ. de Leone *d.p.* 1. *q.* 3. *num.* 73.

Capellanias duas collatiuas in eadem Eccleſia non poteſt pater & filius ſimul obtinere. Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 4. *q.* 17. Ricc. *p.* 2. *praxis reſol.* 369. Alphonſ. de Leone *d.p.* 1. *q.* 3. *num.* 74. ſecus tamen erit ſi alter obtineat Capellaniam collatiuam, & alter non collatiuam, Nouar. *in ſuis ſingul. concl.* 5. *n.* 4. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 13. *num.* 67.

30 Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam vt ipſemet celebret, licèt in eius fundatione diſponatur quod Capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutos ſatisfit. Ita Sacram Congregationem reſpondiſſe atteſtantur Bonacin. *de Sacram. diſt. quaſt. vlt. punct.* 7. §. 1. *n.* 1. Campan. *diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 13. Homobon. de Bonis *de examin. Eccleſ. p.* 1. *tract.* 4. *c.* 13. *q.* 122. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *art.* 5. *num.* 4. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. beneficium* §. 7. *concl.* 4. *poſt conſ.* 8. Nicol. Garc. *de beneſ. p.* 7. *c.* 1. *à num.* 85. Fagundez *in quinque Eccleſia pracepta, prae.* 1. *lib.* 3. *c.* 9. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 24. *num.* 29. me citato *in illo loco* Diana *reſol. moral. p.* 1. *tract. de celebrat. Miſſar. reſol.* 18. vbi ex Piaſec. *citato loco* refert, quòd tunc realiter Capellanus poſſet cogi ad Presbyteratum, quando in fundatione exprimeretur; quod debeat eſſe actu Sacerdos, & per ſe ipſum ſeruire, de quo etiam Fagundez *dict. cap.* 9. *num.* 5. Quoties enim non fuerit expreſsè dictum quod Capellanus teneatur celebrare per ſe ipſum, vtique poteſt celebrare per alium. Lap. *alleg.* 35. & 117. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *n.* 75. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *Marchia deciſ.* 155. *num.* 4. & *diſcept. forenſ. cap.* 153. *n.* 1. Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.* 1. *q.* 4. *praxi* 1. *num.* 98. Rot. *deciſ.* 635. *num.* 2. & 3. & *deciſ.* 719. *num.* 3. *in fine, part.* 2. *recent.* & *deciſ.* 108. *n.* 5. vbi adden. *n.* 15. *coram Greg. XV.* Nec tenetur eſſe Sacerdos, quia in dubio non præſumitur, prærequiſita à fundatione, niſi expreſsè id appareat, ita poſt Roch. Lambertin. & Ricc. reſoluit Alphonſ. de Leone *de Officio Capellan. p.* 1. *q.* 4. *praxi* 6. *n.* 208. & *n.* 210. cum Rota reſoluit quòd ex eo quòd in prima fundatione vocauerit ad capellaniam Titium Sacerdotem tunc temporis, non ſequitur quòd voluerit omnes alios præſentandos ad eam debere eſſe Sacerdotes, ſed potiùs id præſumi debet factum, ex quo de facto Titius erat Sacerdos. Et hinc idem Alphonſ. de Leone *vbi ſuprà num.* 212. cum Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 4. *num.* 27. reſoluit Capellaniam non habere Sacerdotalem ordinem adiunctum quotieſcumque fundator dixit quod præſentetur, vel inſtituatur Capellanus, qui & Miſſas celebret, quia tunc ſufficit, vt præſentatus ſit initiatus prima Tonſura, & ætatis 14. annorum; quia illa verba cenſeri potius debent poſita ad onus quàm qualitatem ſignificandam, ad notat per Peregrin. *de Capellan. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 8.

Vnde prouenit vt Capellania habens onus duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſo quod Capellanus per ſe ipſum celebret, non eſt Sacerdotalis. Sacr. Congregat. Concil. teſte Garc. *in addit. ad ſuum tract. de beneſic. part.* 3. *cap.* 4. *num.* 15. Hinc etiam fit vt ſtante fundatione Capellaniæ cum diſpoſitione teſtatoris quòd quotieſcunque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium præſtare Presbyterum, ſed ſufficit quod ſeruiat, & Miſſas dicat per ſubſtitutum: eadem Sacr. Congregat. teſte Gonzal *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *num.* 72. 80. & 83. Hinc quoque infertur Capellaniam inſtitutam à teſtatore cum his verbis. *Vt beneficiatus ipſius Capella omni die, ſeu ſaltem quinquies in hebdomada celebrare teneatur, & ſi negligens fuerit, ipſe beneficiatus incurrat pœnam duorum ſolidorum*, non cenſeri requirere perſonalem reſidentiam, nec exigere vt perſonaliter Miſſam dicat, eadem Sacr. Congregat. teſte Garc. *in addit ad* 7. *part. cap.* 1. *num.* 87. Hinc pariter colligitur Capellaniam non eſſe Sacerdotalem ſi in fundatione caueatur Capellanum debere celebrare diuina Officia, quia ex illis verbis non adſtringitur Capellanus per ſe ipſum Miſſas celebrare, ſed tantum denotatur obligatio, & onus quod fundator imponit Capellaniam obtinenti. Ita Sacr. Congregat. teſtibus Quarant. *in ſumm. Bullar. verb. ſeruitium Capellania*, Alphonſ. de Leone *d. quaſt.* 4. *praxi* 6. *num.* 217. vbi ex Rota *in Aquilana Capellania* 26. *Martij* 1619. *coram R. P. D. Merlino* ſubdit quòd licèt hoc caſu poſſit per alium Miſſas celebrare, non tamen per alium poteſt celebrare diuina Officia, & *num.* 221. hæc tanto magis vera eſſe affirmat vbi fuit iniunctum vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non ſolum obligabitur, ſed debet eſſe Sacerdos, & *num.* 223. affirmat neque Capellaniam dici poſſe Sacerdotalem ex eo quod fuit dictum, vt inſtituatur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per ſe, vel per alium tot Miſſas. 31

Vice verſa ſunt plures caſus in quibus attentis fundationis verbis conſtat fundatorem velle vt Capellanus per ſe ipſum & perſonaliter Miſſas celebret, & nonnunquam velle etiam quod Capellania ſit Sacerdotalis requirens Ordinem Sacerdotis, vt in ſequentibus. Primò quando fundator vtitur verbis negatiuis, videlicet, *non præſentetur niſi Presbyter vel Sacerdos, vel non præſentetur qui non fuerit Sacerdos*, tunc enim Capellaniam eſſe Sacerdotalem reſoluunt Peregr. *de anniuerſ. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 3. *à n.* 20. Alphoſ. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 6. *n.* 226. & cenſuit Rit. *coram Caualer. deciſ.* 231. Secundò quando à fundatione fuerit dictum. *Ad Capellaniam debeat præſentari vnus Sacerdos bona conditionis, & fama, Presbyter ſecularis.* Ita Steph. *deciſ.* 871. Idem erit dicendum vbi cauetur quod *præſentari debeat Capellanus de ſua linea maſculina, & ea deficiente de linea fœminina, etiamſi ſit clericus prima Tonſura, & vtraque deficiente extraneus, qui tamen ſit Sacerdos*, nam tunc reſpectu extranei, Capellania erit Sacerdotalis, ita quod qualitas Sacerdotis requiratur de tempore præſentationis, Rot. apud Vitian. poſt ſuum

praxin

praxin iuriſpatron. *deciſ. 19. num 7. verſ. præſuppoſitis.* Idem quoque dicendum erit vbi mandauit fundator quòd præſentetur Capellanus, vel Sacerdos, *qui Miſſam celebraret, & celebrare deberet*, Rota *coram Canaler. deciſ. 436. in fine.* Denique hinc quo-
33 que colligitur Capellaniam eſſe Sacerdotalem, ita vt poſſit conferri, ei qui intra annum valeat promoueri ad Sacerdotium, ſi in eius fundatione dictum ſit, quod ad eam debeat præſentari vnus Capellanus, ſi de genere teſtatoris aliquis Presbyter inueniatur, aliàs quicunque alius ſit Sacerdos, qui Capellanus teneatur facere ſingulis annis anniuerſarium pro anima teſtatoris, & teneatur Miſſas, & alia diuina Officia celebare in eadem Capella iuxta facultatem, & poſſibilitatem fructuum, & redituum. Ita S. Cong. Conc. *in Salernitana 11. Iannuarij* 1620. *Ad deciſ. Mantic.* 129. vbi ſit differentia inter Presbyterum & Sacerdotem, fuit dictum non applicari ad caſum, cùm illa loquatur de obſeruantia ſubſequuta, in qua principaliter ſe fundat deciſio. Sacerdotium quoque actu requiritur ſtante diſpoſitione teſtatoris in fundatione duarum Capellaniarum, vt per beneficiatos prouideantur clerici Sacerdotes, qui teneantur, & debeant Miſſas celebrare, & arbitrio Capituli deſeruire; vel ipſis impeditis per alios ſubſtitutos à Capellanis eiſdem, & à Capitulo approbandos. Ita S. Congreg. Concilij *in Maternen. 8. Iannuarij* 1628.

34 Capellanus autem obligatus quotidie celebrare, poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in hebdomada omittere, ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad perſonam Sacerdotis, his vel ſimilibus verbis, *obligatur Capellanus, qui quotidie celebret*; non autem ſi adiungat, *per ſe, vel per alium*, nec etiam ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad locum, putà ſi fiat hoc modo, *dicatur quotidie Miſſa in tali Eccleſia*, vel *in tali Capella*, &c. tunc enim Sacerdos, qui huiuſmodi onus habet, ſine vlla vacantia tenetur quotidie celebrare. Ita in parte Nau. *conſ. 1. in antiquis, aliàs 6. in nouis, de preben.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod tit. deciſ. 6. &* 26. poſt Henriq. Azor. Sa Fr. Emman teuer Laurent. de Peyrio. *de priuileg. Regul. tit. 3. in addit pag. 405. num.* 23. Zanard. *in direct. Theolog. p. 1. de ſacram. Miſſa, cap. 13. in princ.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi cap. 14. n. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ praecepta, prae. 1. lib. 3. cap. 16. num. 11.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 4. q. vlt. pun. 7. §. num. 16. & 17.* Fraxinel. *de oblig. Sacerd. ſect. 4. concl. 4. §. 1.* Diana *d. tract. de celebrat. Miſſar. reſol.* 28. Ego *d. alleg. 24. num.* 31. Addit tamen idem Diana *p. 5. tract. 5. reſol.* 23. poſt Nald. *in ſum. verb. Miſſa num.* 7. & Homobon. de Bonis *in conſult. moral. tom. 2 p. 7. reſp.* 52. ex aliqua magna neceſſitate dicere eidem Capellano aliquando per annum, putà quatuor vel ſexies celebrare pro ſe ipſo, vel ſibi valde coniuncto, ad ſpecialem aliquam Dei gratiam, obtinendam id enim non negaret pius Capellaniæ inſtitutor, ſi de tali caſu cogitaſſet, vel interrogatus fuiſſet.

35 Qui verò eligitur, vt quotidie celebret, & deinde ægrotauerit, non tenetur celebrare per alios ſi infirmitas parum durauerit, ſed ad quot dies eahoc extendatur non bene conſtat. Nam Petr. Nau. *de reſt. lib. 2. cap. 2. num.* 210. & Nald. *in ſum. verb. Miſſa num.* 11. non obligant Capellanum ad faciendum per alium celebrare ſi per ſpatium vnius, vel duorum menſium ægrotaret. Bariol. *in aphoriſm. lit. C. verb. capellanus ægrotans*, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. num.* 14. Laurent. de Peyrin. *de priuil. Regulari tom. 3. in additam cap. 1. num. 24. pag.* 405. non enim, aiunt, credibile eſt fundatorem voluiſſe ita ſtrictè obligare, cum ſuam mentem non explicaret, nec certe eſt rationale tantùm emungere. Diana verò *d. tract. de celebrat. Miſſar. reſol.* 27. extendit vſque ad 15. dies tantùm, quod idem ait Bonacin. *de ſacram. diſput. 8. q. vlt. puncto 8. num.* 17. Ego tamen *d. alleg. 24. num.* 32. probabilius aſſero huiuſmodi Capellanum infirmum excuſari ab onere faciendi per alium celebrare, ſi ægrotaret per octo vel decem dies: & hanc ſententiam tenent Fraxinel. *d. ſect. 4. concl. 4. §. 13.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis p. 1. tract. 6. cap. 1. num.* 79. Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico p. 1. tract. 4. c. 13. q.* 122. & alij per me citati *vbi ſuprà*.

Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebrandum in certo Templo, Oratorio, & Altari, malè 36
faciet ſi Miſſas alibi celebret? non enim id licet, Imol. *in cap. officij num. 27. verſ. & hoc tenuit, de teſtam.* Nau. *conſ. 8. num. 10. eod. tit. in nouis.* Seraphin. *deciſ. 1149. num. 2. & 3.* Rot. *in Toletana Conſtitutionum Synodalium 9. Iunij 1624. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*: & ſic talis celebrans extra Eccleſiam, in qua fuit per illos, qui eleemoſynas dederunt, ordinatum, peccaret mortaliter; non tamen tenetur ad vllam reſtitutionem niſi aliquod ſuffragium defunctis ſubtraxerit. Ita Nau. *in man. cap. 25. num.* 134. Azor. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 10. cap. 24. q.* 8. Melch. Phœbos *deciſ. 106. num. 4. p. 1.* Mich. Reinoſo *in obſeruat. Iuris obſeru. 7. num. 8. cum ſeqq.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico p. 1. tract. 4. cap. 13. q.* 123. Fraxinel. *de oblig. ſacerd. ſect. 4. concl. 4. §. 9. num.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 9. num.* 7. Diana *d. tract. de celeb. Miſſar. reſol.* 29. vbi ſubdit ex paruitate materiæ Capellanum in hoc caſu aliquando excuſari, vt ſi, v. gr. bis vel ter in anno in tali ſacello, ſiue Altari non celebret. Epiſcopus verò ex iuſta cauſa poteſt concedere vt Miſſa in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur, ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, colligitur ex tex. *in cap. non mediocriter, verſ. dum igitur, de conſecr. diſt.* 5. Abb. *conſ. 99. n. 5. verſ. honeſtius enim, & in fine verſ. ad tertium*, Innoc. *in cap. fraternitatis, de ſepultur.* Henriq. *in ſum. lib. 9. cap. 22 §. 6.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 43. num. 1. & 2.* Rot. *in d. Toletana Conſtitutionum.* Veluti propter aëris intemperiem, vel bellorum tumultum, aut aliam quamlibet iuſtam cauſam vt expreſsè reſoluit Reinoſo *d. obſeru. 7. num. 17. cum ſeqq.*

Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione 37
tenetur celebrare certas, & particulares Miſſas, veluti de Spiritu ſancto, & de Beatiſſima Virgine, aut de Requie, malè ageret ſi alias celebraret abſque iuſta cauſa, qualis erit ſi in eum diem incidat ſolemnitas alicuius Sancti, etiam ſi de eo celebretur officium ſimplex, & Sacerdos afficiatur maiori deuotione in Miſſa de dicto Sancto; licèt enim cæteris paribus Miſſa de Requie magis defunctis prodeſſet, cùm eius preces ad animarum liberationem directè fundantur, ſupplere tamen poteſt maior Sacerdotis deuotio, vel Sancti illius interceſſio, cuius ſuffragium in Miſſa imploratur, & licet teſtator dixerit quod ſingulis diebus dicatur v. g. Miſſa de B. Virgine, vel de Requie, hæc verba tamen intelligenda ſunt ciuili modo, & moraliter, non debet præualere voluntas teſtatoris Eccleſiæ ordini, & ritui. Quare ita reſoluunt Emman. Sà *verb. Miſſa num.* 48. Sylu. *in 3. p. q. 7. art. 9. ad 5.* Poſſeuin. *de offic. Curati cap. 2. num. 44. ad finem.*

Fraxinel. *d. ſect.4 concl.4.§. 4.* Homobon de Bonis *de examine Eccleſiaſtico p.1. tract. 4. cap. 14. q. 126.* Laurent. de Peirinis *in priuileg. Minim. tom.1. conſtit.5. Leonis X.n.2.* Azot. *inſtitut moral. p.1. lib.10. cap.32.q.5.* Gauant. *in rub. Miſſar. tom.1.p.3.tit.13. num. 20. & 21.* Fagund. *in quinque Eccleſ. precepta precep.1. lib.3.cap. 9.num. 6.* Villalob. *in ſum.tom.1. tract.8.diffic.91. n.9.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de ſacrif. Miſſæ q. 4.dub. 2.concl. 2.* Ego ipſe *d. alleg. 24. num. 32.*

38 Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quòd non teneatur Sacrificium applicare. Ita S. Cong. Conc. *in nullius celebrationis Miſſarum 13. Iulij 1630.* Vnde Gauant. *in rub. Miſſalis p.3.tit.12. num.5.* Ghilen. *in ſum. verb. Miſſæ celebratio num. 23.* Bonacin. & Homobon. quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol. p. 6. tract. reſol.13.* reſoluunt quòd quando nullo modo conſtat de fundatione Capellaniæ, cùm nulla reperiatur ſcriptura, ſed ſolum conſtat ipſum Capellanum teneri quotidie celebrare in tali Eccleſia, tenetur obtinens Capellaniam Miſſæ ſacrificium applicare pro fundatore.

39 Ille verò etiam ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Miſſæ qualibet hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos poteſt demandare celebrationem dictarum Miſſarum alteri cum eleemoſyna conſueta, iuxta morem regionis, retenta ſibi parte dicti ſtipendij debiti Capellano. S. Congreg. Conc. *in Fanen. 7. Septembris 1630.*

Capellanus ſimplicis Capellaniæ perſonale aliquod ſeruitium impendere minimè tenetur, ſed illi per ſubſtitutum inſeruire valet, attenta generali conſuetudine, Felin. *in cap dilectus 161.n. 1.de reſcript. & in cap. cum omnes ſub.n.3. de conſtit.* Gonzal *ad reg.8. Cancell.gloſ.5.num.80.& gloſ.15. n.76.* Stephan. Grancian. *Marchia deciſ.155.num.2.* Garc. *p 3.cap.2. num.3. & ſeqq.* Rot. *deciſ.484.num.2.p.1. diuerſ. & in Aquilana Capellania 26. Martij 1629. coram R. P. D. Merlino*, apud Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani p.1.q.4.praxi 1. num* 100. quæ limitat niſi vbi viget ſpecialis conſuetudo, ſtatutum vel Conſtitutio in contrarium, vel niſi appareret fundatorem aliter voluiſſe, poteſt enim ille etiam huiuſmodi ſimplicibus Capellanis reſidendi onus adiicere, cùm illud ſit iuris diſpoſitioni conforme.

40 Capellanus, qui tenetur in certa capella celebrare Miſſam vnam quolibet die, & inſeruire omnibus Horis Canonicis in choro, & aſſociare Confratres S. Caroli in omnibus functionibus, & proceſſionibus publicis toties quoties contigerit exire ab Eccleſia ad hoc vt poſſint participare de diſtributionis quotidianis Capituli, prout cæteri Capellani inſeruientes participant, non poteſt per ſubſtitutum deſeruire, Rot. *in dicta Aquilana Capellania* apud Alphonſ. de Leone *d.q.4.prax.1.n.103.*

41 Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſeruire poſita iuſtitutione Capellæ infraſcripti tenoris, videlicet, *Qui quidem Capellanus teneatur, & obligatus ſit in qualibet hebdomada dicere in ipſa Eccleſia pro remiſſione peccatorum teſtatoris duas Miſſas, & deſeruire Eccleſiæ in Diuinis.* Ita S. Cong. Concil. *in Viterbien. 11. Ianuarij 1610.*

Et ideo Capellanum in Eccleſia Cathedrali, teneti ad reſidentiā ſtante fundatione ſuæ Capellæ cum onere quarundam Miſſarum & inſeruiendi in choro, cenſuit eadē S. Cong. *in Ferrar. 7. Decēbris 1627.*

CAPVT VI.

De Vicariis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur, oſtenditur.*

2 *Vicarij in beneficiis ſub duplici ſunt differentia.*

3 *Vicarij perpetui quibus caſibus conſtituendi.*

4 *Vicarij perpetui non poſſunt conſtitui abſque erectione tituli Vicariæ.*

5 *Vicarium perpetuum an, quando, & qua de cauſa Epiſcopus conſtituere debeat, oſtenditur.*

6 *Vicarium perpetuum in quibus caſibus Epiſcopus deputare non valeat, oſtenditur, & num. ſeqq.*

7 *Vnio quando à tempore immemoriali facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ſcientibus & conſentientibus Ordinariis ad nutum amouibiles, & nunquam Vicarium perpetuum fuiſſe conſtitutum, tunc Epiſcopus perpetuum Vicarium deputare nequit.*

8 *Vnio quando facta eſt per viam pacti, & concordia à Sede Apoſt. approbata cum clauſ.* de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum.*

9 *Beneficium quando eſt vnitum monaſterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Epiſcopus non poteſt deputare pro eius ſeruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare.*

10 *Beneficium ſi eſſet vnitum ex priuilegio remunerationis cauſa conceſſo cum clauſ. ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non poſſet Epiſcopus deputare perpetuum.*

11 *Vicarium perpetuum nequit Epiſcopus conſtituere quando pro bono pacis & ceſſatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouare, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amouibilem.*

12 *Beneficium Parochiale quando ex priuilegio Pontificio* poſt Trid. decretum *conceſſo vnitum eſſet cum* clauſ. inſtituendi Vicarium ad nutum amouibilem, *tunc nequibit Epiſcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum conſtituere.*

13 *Erectio de Vicaria ad nutum in perpetuum per Epiſcopum facta ex facultate ſibi conceſſa per* Concil. Trid. ſeſſ. 7. c.7. de reform. *non alterat vnionem iam factam quoad exercitium curæ.*

14 *Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce eiuſdem.*

15 *Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpetui earundem Vicarij, in quo conueniant, & differant, oſtenditur, & numerus ſeqq.*

16 *Portio certa vbi monachis vel Canonicis aſſignatur, & reliqui idem fructus Vicario relinquuntur, tunc ipſe Vicarius principalis cenſeri debet.*

17 *Vicarij etiam perpetui ex ſermonis proprietate non comprehenduntur in diſpoſitionibus quæ de*

Rectoribus

Digitized by Google

Rectoribus Eccleſiarum faciunt mentionem, præcipuè in materia pœnali, odioſa, vel exorbitanti.

18 Beneficium Eccleſiaſticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes diſpoſitiones, quæ de beneficio faciunt mentionem.

19 Vicarij perpetui habent verum titulum.

20 Diſpoſita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua.

21 Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per aſſecutionem, & non promotionem, & de eorum ætate, locum habent in Vicariis perpetuis.

22 Pœna Extrauag. Execrabilis, de præbend. locum habet in Vicariis perpetuis.

23 Officium diuinum recitare tenetur Vicarius perpetuus.

24 Ordinari poteſt ad titulum ſuæ Vicariæ Vicarius perpetuus.

25 Pœna cap. de multa de præben. &c. licet canon. de elect. lib. 6. habet locum in Vicario perpetuo.

26 Vicarius perpetuus Rector curæ animarum aliquando dicitur, licet propriè non ſit Rector.

27 Vicarius, Curatus, & Rector, aliquando vti ſynonima variantur.

28 Cura animarum reſidet penes Prælatum, ſeu Rectorem beneficij vniti, cura vero exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vnito deputatum.

29 Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ.

30 Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis.

31 Rector principalis ſi exiſtente Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet.

32 Cura habitualis eſt in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis eidem ſublata tranſlata fuit in Vicarium perpetuum.

33 Vicariæ in erectione aliquando Vicario reſeruatur tantum curæ exercitium.

34 Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & ſic tota nonnunquam, confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille eſt prouidendus per concurſum.

35 Vicariæ perpetuæ Parochiarum vnitarum, vbi tota cura in eas non fuit tranſlata, concurſu non conferuntur, ſed ſolum ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali eſt vnita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt Vicarij.

36 Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur.

37 Vicarius non poteſt ſubſtituere alium Vicarium, niſi eſſet conſuetudo in contrarium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa paruum duratura.

38 Rector, vel is, cui eſt beneficium vnitum, in decimis habet fundatam intentionem.

39 Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet intentionem pro ſua tantum congrua portione aſſignata, & adhuc quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione.

40 Portio competens ex fructibus beneficij aſſignanda eſt Vicario perpetuo Concil. Trid. ſeptem in locis congruæ portionis aſſignandæ Vicario meminit.

42 Portionem congruam Vicariis aſſignandam antequam decernat Epiſcopus, quæ perſcrutari oporteat, oſtenditur.

43 Portionem congruam definiuit conſtitutio Pij V.

44 Diſtributiones quotidianæ, aliáque incerta numerantur in portione congrua Vicariis aſſignanda.

45 Nominatio Vicarij perpetui Parochiali vnitæ ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad eum cuius eſt beneficium in quo erigitur Vicaria, etiam quod Vicariæ vacent in menſe reſeruato, ſeu cadant ſub alia reſeruatione.

46 Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reform. c. 7. & conſtit. Pij V. loquuntur de Vicariis illarum Parochialium vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amouibiles.

47 Vicarij, ſeu Parochi in Eccleſia exempta animarum curæ exercere intendentes prius approbandi & examinandi ſunt ab Epiſcopo iuxta diſpoſitionem, cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.

48 Epiſcopus poteſt examinare, & approbare ſimpliciter, non autem ad tempus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana.

49 Examinare poteſt iterum Epiſcopus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana ſuperueniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ ad effectum cap. 6. ſeſſ. 21. de reform.

50 Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem conſtituentis ſufficitur.

51 Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura eſt.

52 Vicarius temporalis ex quibus cauſis à Iure probatis conſtitui poſſit oſtenditur, & num. ſeqq.

53 Rector, quando è miniſterio & officio deficitur, vel remouetur à loco, vel ſe ad Religioſæ vitæ ſtatum confert, temporalis Vicarius eſt conſtituendus.

54 Beneficium quando eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, poteſt conſtitui Vicarius temporalis.

55 Vicariæ perpetuæ quando vniuntur, tunc ad nutum poſſidentis inſtituitur Rector.

56 Vicarius deputatus amouibilis in vacatione Parochialis Eccleſiæ per Epiſcopum ſolum, in cuius diœceſi Parochialis ſita eſt.

57 Vicarij temporales aſſumuntur alij vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, &c.

58 Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficialis.

59 Vicariis temporalibus non intrat regul. de annali, nec illa ſubiiciuntur reſeruationibus Apoſt.

60 Ordinari non poteſt quis ad titulum Vicariæ temporalis.

61 Vicarij temporales non gaudent prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui.

62 Officium diuinum recitare non tenetur Vicarij temporales, niſi, &c.

63 Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monaſterij, cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolum debet approbare, &c.

m 4 64 Iur

64 *Ius nominandi Vicarium in Eccleſia ad Regulares ſpectat.*

65 *Vicarius temporalis poteſt ad nutum amoueri per eum, qui illum conſtituit, & poteſt fieri reuocatio ſine cauſa malitia ceſſante, non tamen ante annum ſeruitij finitum.*

66 *Vicarius temporalis nullo modo ſe iuuare poterit reg.* de triennali, *quominus poſſit amoueri.*

67 *Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoſcatur: oſtenditur.*

68 *Doctores referuntur de Vicariis perpetuis Parochialium vnitarum agentes.*

1 VICARII in Iure Ciuili lato ſumpto vocabulo dicuntur illi, qui in locum alterius Magiſtratus, abſentis ſcilicet, mortui, vel impediti ſubſtituuntur ab eis, qui à lege ad id poteſtatem habent, vt deducitur ex *l. 1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his, l. Vicarius ff. de legation.* Cuiac. *lib. 1. quæſt.* *Papin ſuper l. 5. ff. de offic. Proconſ.* Moll. *in emporio Iuris, tit. 2. in præludi. num.* 84. In Iure autem Canonico multipliciter ſumuntur, de quibus, & præcipuè de omni genere Vicariorum Epiſcopi latè agimus infrà in ſpeciali *cap. de Vicariis Epiſcopi.*

2 In beneficiis verò Vicarij ſunt in duplici differentia, quidam perpetui, alij temporales dicuntur, ſecundum Abb. *in cap. extirpanda, §. qui verò, n. 5. de præbend.* Læli. Zecchi *de benefic. & penſ. cap. 7. n. 9.* Azor. *inſtit. moral. p. 3. lib. 3. cap. 6.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tit. 2. cap. 5. num.* 8. Claudi Marc. *in dialog. de perpetuis, & generalibus Vicariis, p.* 1. Per-
3 petui ſunt quando vnio Parochialium Eccleſiarum fit acceſſoriè; nam tunc apponitur Vicarius perpetuus, *cap. extirpanda, §. qui verò, de præbend. cap. 1. de capellis monach. c. 1. eod. tit. in 6. Clem. vnic. de officio Vicarij*, cum aliis, de quibus Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. perpet. à num.* 1. Hoted. *de incompatibilib. benef. p. 1. cap. 15. num.* 2. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ. 5. §. 3. ex num.* 10. Dicuntur etiam perpetuj Vicarij, quos Ordinarij duxerint conſtituendos in quibuſcumque beneficiis Curatis, quæ Cathedralibus, Collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, vel monaſteriis, beneficiis, & collegiis, ſeu piis locis, quibuſcumque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de reformat. cap.* 7. quod procedit etiam ſi in literis vnionis expreſſa ſit clauſula, vt poſſint deſeruire per Vicarios amouibiles ſi literæ ante Concil. Trident. emanauerint, non ita ſi poſt illud ſub eadem clauſula fuerint conceſſæ, prout referunt deciſum Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 2. num.* 9. Flores de Mena *var. quæſt. lib. 1. q. 10. à num. 36. cum ſeqq.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 72. num.* 190. vbi etiam aduerto non pugnare cum Concil. Trid. *in dict. cap.* 7. aliud eiuſdem Concilij decretum *ſeſſ. 25. de Regularibus cap.* 11. dum ſupponit in Eccleſiis monaſteriorum Vicarios remouibiles poni poſſe, eò quia illud *in dict. cap.* 7. non negat id; quod poſt *in d. c.* 11. eſt ſtatutum, ſed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt ſi viderint expedire,
4 perpetuos ponant Vicarios, & vbi Ordinarius voluerit in executionem dicti decreti Concilij Vicarios temporales in perpetuos mutare; debet prius erigi Vicaria perpetua, quia Vicarij perpetui tunc non poterunt inſtitui abſque erectione tituli Vicariæ, vt reſpondit Sacra Congregatio teſte Nicolao Garcia *de benefic. p. 11. c. 2. num.* 15. vbi *num.* 18. poſt Flores *d. q. 10. num. 80. & num.* 10. ſubdit, non poſſe Epiſcopum procedere ad executionem dicti decreti, & poſitionem Vicarij perpetui, niſi citatis & auditis partibus, & *n.* 12. ait nec videre id poſſe fieri niſi in viſitatione, quando beneficia ſunt vnita monaſteriis, & locis regularibus, & exemptis, & *n.* 8. poſt Nau. *conſ. 11. n. 7. de ſtatu monach. in nouis*, & Flores de Mena *d. q. 10. num.* 47. reſoluit nec poſſe Ordinarium liberè, & ſine cauſa id facere, quia eius arbitrio, & iudicio videtur relictum, vt colligitur ex illis verbis, *ſolicite prouidere procurent*, & ex illis, *niſi aliter expedire videbitur*, quæ denotant arbitrium boni viri, & ſic ratione regulatum, & in hac mutatione inſpiciendam eſſe expedientiam & vtilitatem Eccleſiarum, & addit Nau. *citato loco*, iuſtè poſſe appellari ab Ordinario, ſi malè arbitretur, quamuis appellatione eiuſmodi non ſuſpenderet eius ſententiam, quominus executioni mandaretur; deuolueret tamen iuriſdictionem, quia cauſa cognita illam reuocaret. 5

In certis tamen caſibus vigore Trid. *in ſæpe citato c.* 7. non poterit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum. Primò quando à tempore immemoriali vnio facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ad nutum amouibiles, ſcientibus & conſentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarium perpetuum fuiſſe conſtitutum. Ita Flores de Mena *d.* 6
q. 10. n. 44. Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7.* 7
c. 29. n. 191. verſ. tertio fallit. Secundò quando vnio 8
facta eſt per viam pacti, & concordiæ à Sede Apoſt. approbatæ, cum *clauſ. de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc enim nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum, quia Trid. *eod. c.* 7. in clauſula derogatoria contenta in eo decreto non meminit pacti, & concordiæ à Summo Pont. approbatorum, & vt his derogaretur, expreſſa mentio opus erat. Ita Flores de Mena *d. q. 10. n.* 41. Sanch. *d. n. 191. verſ. ſecundo fallit.* Tertiò quando beneficium vnitum ſit monaſterio Monachorum, aut Mendicantium; tunc enim Epiſcopus non 9
poteſt deputare pro eius ſeruitio perpetuum Vicarium, ſed ad nutum amouibilem; ſic enim reſtrinxit Pius V. decretum illud Concilij Trid. *in dict. c.* 7. in quodam Motu proprio, incip. *Ad exequendum paſtoralis officij debitum, ſub dat. Kalend. Nouemb.* 1567. quem refert Stephan. Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Vicarius perpetuus*; debent autem Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare. Ita Flores de Mena, *d. q. 10. num.* 40. Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 2. n.* 13. Sanc. *d. n. 191. verſ. fallit primo.* Cui quidem Pij V. Conſtitutioni non obſtat, nec derogat *reg.* 8. reſeruatoria menſium, vt multis probat Gonzal. *gloſſ. 5. §. 4. num. 59. cum ſeqq.* nec etiam illi derogatum fuit per aliam Conſtitutionem Gregorij XIII. incip. *In tanta rerum & negotiorum mole*, quam refert Quarant. *verb. Priuilegia regularium pag. mihi* 539. nam vltra quod dicta Gregorij Conſtitutio duntaxat procedit quoad Vicarios Parochialium vnitarum monaſteriis, poſtea idem Gregor. XIII. ore tenus reualidauit dictam Pij V. Conſtitutionem, dummodo cum fratre, ſeu Religioſo Vicario ad nutum amouibili pro monaſterio pro ſubeunda animarum cura aſſignando vnus duntaxat alius Religioſus extra clauſtrum maneat, & non plures, prout S. Concilij Trid. Congregatio declarauit, adeò quòd memorata Pij V. Conſtitutio eſt hodie ſeruanda, ita atteſtantur Gonzal. *l. gloſſ. 5. §. 4. n.* 79. Campan. *in diuerſ. iuris Canonici rub. 7. c. 6. num.* 121. Quartò, quando ex priuilegio remunerationis cauſa

Google

10 cauſa concesſo beneficium eſſet vnitum cum
clauſula *ponendi Vicarium ad nutum amouibilem*,
quia in generali priuilegiorum derogatione,
quam ponit Trideot. *eodem c.* 7. non comprehen-
duntur priuilegia renumerationis gratia, con-
ceſſa, vt ex multis probant Flores de Mena *d. q.*
11 10.*n.*46. Sanch.*d. n.* 191.*verſ. quartò fallit.* Quintò,
quando pro bono pacis, & ceſſatione litium, re-
ctaque beneficij gubernatione expediret nihil
innouari, ſed institui Vicarium ad nutum amo-
uibilem, tunc enim nequit Epiſcopus perpetuum
instituere, quia Trident. id non liberæ Epiſcopi
voluntati reliquit, ſed vſum eſt verbis arbitrium
boni viri denotantibus, *ibi*, *niſi ipſis Ordinarius pro
bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur.*
Quare ita docent Flores de Mena *d. q.* 10. *n.* 47.
Sanch.*d.n.*191.*verſ. quintò fallit.* Sextò quando par-
ticolariter, & per ſe fuit vnita Vicaria perpetua,
tuoc enim nequit Epiſcopus Vicarium perpe-
tuum instituere, quia Trident. non concedit ei fa-
coltatem tollendi vnionem, ſed aſſignandi Vica-
rium beneficio Parochi vnito: ita Flores de Me-
12 na *d.q.*10.*n.*48. Sanch. *d. n.*191. *verſ. ſexto fallit.* Se-
ptimò niſi ex priuilegio Pontificio poſt Triden-
tini decretum coocesſo vnitum eſſet beneficium
Parochiale cum clauſula *instituendi Vicarium ad
nutum amouibilem*, tunc enim nequibit Epiſcopus
contra id priuilegium Vicarium perpetuum coo-
ſtituere; quia cum Trident. oequiuerit poteſtatem
Pontificiam reſtringere, cum derogauit priuile-
giis, intelligitur de priuilegiis ante id decretum
coocesſis, ſic Nicol. Garc. *d. p.* 11. *cap.* 2. *n.* 5. Flo-
res de Mena *d.q.*10.*num.*49. vbi *num.* 50. exigit vt
id priuilegium ex certa ſcientia, aut Motu pro-
prio, aut enim expreſſa Trident. derogatione, con-
ceſſum ſit 5 ſubdit, vt intelligitur etiam derogatum
illi Tridentini decreto ſi ex verbis priuilegij
conſtiterit eam fuiſſe Pontificis mentem; ac in
dubio dicit eam eſſe præſumendam, eò quòd il-
lud Tridentini decretum ſatis notorium ſit, & *n.*
51. animaduertit in prædictis caſibus, in quibus
non eſt integrum Epiſcopo Vicarium perpetuum
in eo beneficio conſtituere, teneri curare, vt be-
ne deſeruiatur beneficio, aliàs poterit eum Vica-
rium perpetuum instituere, quia priuilegium ob
eius abuſum amittitur, vt ex multis ibi probat.
13 Illud auertere oportet quod erectio de Vicaria
ad nutum io perpetuam per Epiſcopum facta ex
facultate ſibi conceſſa per Concil. Trident. *d. c.* 7.
non alterat vnionem iam factam quoad exerci-
14 tium curæ, Caualer. *deciſ.* 595. *num.* 2 *in fine.* Nec eſt
omittendum, quod Vircarius perpetuo adſcriptus
Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis,
& conſequenter debet incedere ſub cruce eiuſ-
dem, & non ſub cruce collegiatæ, vt declarauit
S. Rituum Congreg. *in vna Maceraten.* 21. *Martij*
1609.
15 Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpe-
tui earundem Vicarij licet in aliquibus conue-
niant, maximè tamen inter ſe differunt; Rectores
enim ſunt principales perſonæ in Eccleſia, ex
qoa primò, & principaliter cura incumbit, at ve-
rò Vicarij tanquam minus principales, & coad-
iutores Vicariam præſtant operam, vt notat *gloſ.
vlt. in cap. ad hæc, de offic. Vicar. & in cap. fin verb. an-
nexa, de præbend. in* 6. recepta communiter per Do-
ctores *ibidem*, & per Card. *n.* 10. Aufrer. *ad Capell.*
16 *Tholoſ. deciſ.* 109. Petr. Greg. *res benefic. cap.* 10. *n.* 26.
notantes meritò rubricam *de capellis Monacho-
rum*, ſic concipi, non verò *de capellis Vicariorum*; ſic
& meritò receptum eſt, quod vbi certa portio
Monachis, vel Canonicis aſſignatur, & reliqui
fructus Vicario relinquuntur, ipſe Vicarius
principalis cenſeri debet, & bonorum Eccleſia-
ſticorum habere rei vendicationem, non ita vbi
certa portio aſſignatur Vicario; vt patet in exem-
plo quotidiano, quando vnio fit acceſſoriè, notat
gloſ. *verb. neceſſitas in cap. expoſuiſti, de præbend.* rece-
pta communiter ex Abb. *ibi num.* 10. atque aliis,
quos refert additio ad eundem Abb. *in cap. poſtu-
laſti*, *notab.* 1. *de reſcript.* Atque colliges regu- 17
lam, quod in diſpoſitionibus, quæ de Rectoribus
Eccleſiarum faciunt mentionem, Vicarij etiam
perpetui non comprehenduntur ex ſermonis
proprietate, præcipue in materia pœnali, odioſa,
vel exorbitanti, ex notatis *in reg. odia, & in reg. quæ
à iure exorbitant*, *de Reg. iur. lib.* 6. Conueniunt ta-
men in eo quòd principalis Rector atque etiam
perpetuus Vicarius beneficium Eccleſiaſticum 18
dicitur obtinere hic reſpectu Vicariæ, ille autem
reſpectu Rectoriæ, ſeu prælaturæ: & conſtat, quia
omnia, quæ ad beoeficium conſtituendum iure
requiruntur, reperiuotur etiam in perpetua Vica-
ria, vt percurrenti apparebit, ac proinde diſpoſi-
tiones omnes, quæ de beneficio faciunt mentio-
nem, in perpetuis Vicariis procedere, notant va-
riis in locis ſcribentes, vt per Hoied. *de incompa-
tib. benefic. p.* 2. *cap.* 10. *n.* 10. Nicol. Garc. *de benefic. p.*
9. *cap.* 2. *n.* 286. *verſ. & diſpoſita*, & probat text. opti-
mus *in. d. c. poſtulaſti* 27. *de reſcriptis*, ibi, non enim
carere beneficio debet dici, cui competenter de
perpetuæ Vicariæ prouentibus eſt prouiſum, *cap.
Michael, de filiis Presbyt* & ideo Vicarias perpe-
tuas Eccleſiaſtica eſſe beneficia tradunt Rebuff.
d. tit. de Vicar. perpetuis n. 14. *& in tract. nominat. q.* 9.
n. 8. *aliàs* 7. Ludouic. Gonz. *in reg. de idiom. q.* 11. *n.*
2. Hoied. *de incompatib. benefic. p.* 1. *cap.* 15. *ex n.* 11.
Nau. *in manu. cap.* 23. *n.* 111. *verſ. ad* 13. Ioan. Quin-
tin. *in repet. cap. de multa n.* 27. *de præbend.* Leſſi. *de
iuſtit. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 3. Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 3. *num.* 19.
Azor. instit. moral. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *q.* 6. *& in cap.* 29.
q. 19. Nicol. Garc. *de benefic. p* 1. *cap.* 2. *n* 93. Anton.
Fabric. *in theoric. de re beneficial. tit. de offic. & admi-
niſtrat. ex num.* 39. Sebaſt. Cæſ. *in releƈt. de Eccleſ.
hierarch. p.* 3. *diſp.* 14. §. 8. *à princ.* Ego ipſe *de appell.*
verb. vtriuſque iuris ſignificat. appel. 52. *ex n.* 4. Nam 19
tales Vicarij perpetui habent verum titulum. *cap.
ad hæc, de offic. Vicarij*, Gambar. *de offic. & poteſt Le-
gati de latere lib.* 6. *tit. de diſpenſat. num.* 10. Gonz. *d.*
§. 3. *num.* 20. & dicuntur habere beneficia Curata, 20
Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *cap.* 2. *num.* 189. quæ
enim dicuntur de beneficio Curato, habent lo-
cum in Vicaria perpetua, Rebuff. *in tract. nomin. q.*
9. *n.* 7. *& q.* 16. *num.* 13. Gonzal. *d.* §. 3. *n.* 21. Nicol.
Garc. *d. num.* 286. *in fine.* Flamin. Pariſ. *de reſignat.
benef. lib.* 3. *qu.* 1. *n.* 115. *cum ſeqq.* Campan. *in diuerſ.
Iur. Canon. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 114. Nauar. *conſ.* 11. *n.* 3. *de ſta-
tu Regul. in nouis.*
Hinc omnia iura loquentia de beneficiis Cu- 21
ratis circa vacatiooem per aſſecutionem, & per
non promotionem & de eorum ætate, locum ha-
bent in huiuſmodi Vicariis perpetuis, vt expreſ-
sè probat *Clem. vnic. de offic. Vicarij* quæ nihil oo-
ui inducit circa Vicarios perpetuos per rece-
ptionem ſimilem admittendos, nam certum
eſt in diſpoſitionibus quantumcunque pœna-
libus appellatione beneficij Vicarios perpetuos
comprehendi, cum in materia quaotumcunque
pœnali, & odioſa ea omnia comprehendantur,
quæ ſub verbi proprietate continentur, *l. cum lege.
ff. de*

ff. de teſtam. cùm aliis plerè congeſtis à Tiraq. in l.
ſi vnquam. C. de reuocand. donat. in præfat. num. 119.
Cou. lib. 1. var. cap. 20. num. 7. & lib. 3. cap. 5. n. 8. ad
fin. vt conſtat ex c. de multa, de præb. ibi, quicunque
receperit aliquod beneficium exigere ſequitur in ea de-
ciſione ſecundum rigorem diſputationis Vica-
rios perpetuos Eccleſiarum Parochialium compre-
hendi, vt notat Hoted. d. c. 15. n. 18. & Fern. Gregor.
rei benef. c. 7. n. 1.

22 Vnde etiam in Vicariis perpetuis admitten-
dam eſſe pœnam Extrauag. Execrabilis, de præbend.
vt ſcilicet ſi quis ſecundam Vicariam retinere
contendat, vtramque amittat, & ad alia beneficia
fiat inhabilis, quòd ſcilicet Extrauag. illa vtitur
verbis generalibus, vt in verſ. qui vero deincepſ. ibi,
Perſonatum, ſeu officium, aut aliud beneficium; ex qui-
bus verbis hoc notauit gloſ. verb. admittendis in d.
Clem. vnic. recepta ſecundùm Bonif. n. 47. ibidem,
Azor. d. p. 2. lib. 3. cap. 6. quæſt. 8. Hinc etiam regula
de idiomate habet locum in Vicario perpetuo, vt
per Ludouic. Gom. ibidem q. 11. per tot. nec non reg.
de annali, ſecundùm Mandol. reg. 33. de annali q.
13. Gonzal. d. §. 3. n. 30. & ſeq.

23 Ex eadem quoque ratione ad Officium diui-
num recitandum obligari Vicarios perpetuos
reſoluit Paul. Laym. in Theologia moral. lib. 4. tract.
2. cap. 5. num. 8. verſ. hi poſitis.

24 Hinc quoque Sebaſt. Cæſ. d. §. 8. ex num 3. notat
Vicarium perpetuum ad titulum ſuæ Vicariæ
poſſe ordinari, quod etiam reſoluunt Salzed ad
Bernard. in pract. 18. num 7. in nouiſſim. impreſſ. Va-
lenzuel. conſ. 64. n. 29. lib. 1. Campan. in diuerſ. Iuris
25 Canon rub. 8. cap. 4. num. 8 Addit idem Sebaſt. Cæſ.
citato loco, pœnam d. cap. de multa de præbend. quòd
priuatus ſit ipſo iure obtinens parochialem,
aliam ſimilem recipiens, procedere etiam in
perpetuis Vicariis, ſicut etiam pœnam cap. licet
canon, de elect. in 6. contra obtinentes Parochia-
lem ſi intra annum ad ſacros Ordines non pro-
moueantur, vel ſi legitimam 25. annorum æta-
tem, non habuerint, iuxta text. in cap. cum in cunctis
§. in inferiora, de elect. procedere quoque in huiuſ-
modi perpetuis Vicariis decidit. text. in d. Clem.
vnica, de offic. Vicar. & reſoluit Azor. d. lib. 3. cap. 8.
quæſt. 5.

26 Quæ omnia procedunt, & locum habent, ſiue
vocetur Vicarius, ſiue Curatus, ſiue Rector, ſiue
alio quouis nomine, ex Rebuff. in tract. nominat.
quæſt. 15. num. 48. verſ. 29. dicitur namque iſte Vica-
rius perpetuus Rector curæ animarum, licet pro-
priè non ſit Rector Eccleſiæ, Abb. in d. c. ex parte. n.
3. de offic. Vicar. Vitalin. in d. Clem. vnica n. 24. eod.
tit. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. collect. 979. in princip.
& ſic aliquando prædicta illa nomina vti ſynonyma
variantur, & vnum ponitur pro alio, gloſ. verb.
Rectoribus in Clem. 1. §. nonnulli quoque vbi Vitalin.
n. 35. de exceſſ. Prælat.

28 Cura animarum reſidet penes Prælatum ſeu
Rectorem beneficij vniti, curæ vero exercitium
penes Vicarium in d. beneficio vnito deputatum,
cap. ſuper eo, & ibi gloſ. de præbend. in 6. Rot. deciſ. 2.
de offic. Vicar. in antiq. Seraphin. deciſ. 109. num. 5. Bu-
ratt. deciſ. 9. 36. num. 1. Rota in Romana Vicariæ 8.
Nouembris 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo Coc-
cino Decano vbi fuit dictum quod cum Eccleſia S.
Mariæ in via lata eſſet Parochialis, & deinde
Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, pe-
nes ipſum Vicarium eſt omnimoda cura actua-
lis: habitualis verò penes Capitulum, Oldrad.
conſ. 63. num. 1. in fine, Roman. conſ. 325. n. 3. Hoſt. in
c. expoſuiſti, de præb. Mandoſ. conſ. 10. num. 9. Hieron.
Gabr. conſ. 190. num 7. lib. 2. & quòd præterea Papa 29
erigendo Vicarium perpetuum, & in Vicarium
transferendo curam, nihil aliud fecit, quàm con-
ſtituere illum actu Rectorem curæ animarum,
licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ, Vitalin. in
Clem. 1. num. 14. de offic. Vicar. Abb. in cap. ex parte in
3. notab. eod. tit. Card. in d. Clem. 1. num. 18. quæſt. 9.
verſ. ſolutio, & conſ. 3. col. 1. in fine, paulo ante num. 1.
verſ. & hoc videtur, auferendo curam à Capitulo,
Nau. conſ. 21. num. 7. de cleric. non reſid. firma tamen
remanente cura habituali penes Capitulum, Abb.
in cap. extirpanda. § quia verò num. 15. & in cap. ex-
poſuiſti, in fine, de præbend. Cardin. in d. Clem. 1. num.
10. verſ. ſolutio. de offic. Vicar. Franch. in cap. 2.
de præbend. in 6. Caputaq. deciſ. 339. num. 2. & 3.
p. 3. Nauar d. conſ. 21. num. 8. Et in hunc ſenſum Vi- 30
carius perpetuus dicitur habere curam anima-
rum, non autem Rector principalis, vt per Card.
in d. Clem. 1. num 10. quæſt. 9. verſ. indiſtinctè cura di-
citur apud Vicarium, quoad omnem effectum, & in
Clement. 1. de inreparron. num. 8. verſ. & magis propriè
in effectu ipſi inſtituti ſunt Prælati, Anchar. conſ. 404.
num. 11. verſ. nam Vicarius non recipit titulum a Re-
ctore, ſed ab ipſo, & penes ipſum dicitur eſſe cura ani-
marum, & exercitium.

Quod adeò verum eſt, vt ſi principalis, ſpreto 31
Vicario, velit ſe ingerere in cura animarum,
nullo modo poſſet, vt in terminis dicit Abb. in d.
cap. extirpanda § qui verò, de præbend. num. 15. in
verſ. ex quo ſequitur quòd Rector principalis non poſ-
ſet ibi exercere curam fori pœnitentialis, refert Azor.
d. par. 1. lib. 3. cap. 6. q. 2. ad finem, in verſ. & ideo Re-
ctor Sacramenta conferre non debet, nec poteſt; ſentit
Anchar. in cap. expoſuiſti, de præbend. n. 6. in fine verſ.
Vicarij, à Canonicis in cura dependentiam non habent
illo modo, ſed authoritate iuris habent curæ exercitium
de per ſe, quam principalis Canonicus impedire non
poteſt, nec in ipſa ſe intromittere, ſicut nec Epiſcopus
inuito Rectore Eccleſiæ Parochialis poſſet aſſumere cu-
ram animarum, Seraphin. deciſio. 1009. num. 5. verſ.
non enim poteſt per ſe ipſum exercere; Rot. in
Barchinonen. Vicariæ 17. Maij 1624. coram R. P.
D. Merlino.

Intellige procedere in Vicariis Parochialium 32
vnitarum alteri beneficio independenter, iuxta
terminos declaratos per me in collect. ad cap. vlt. de
officio Vicarij; quia tunc licet habitualis cura ſit
in illo, qui præeſt beneficio principali, cura ta-
men actualis ſublata Rectori principali transla-
ta fuit in Vicarium, Vitalin. in Clem. 1. à num. 8.
de exceſſib. Prælat. Nau. conſ. 11. num. 7. & 8. de cleri-
cis non reſid. Campan d. rub. 7. cap. 6. num. 114. Gon-
zal. dicto §. 3. num. 23. cum ſeq. & ſic reſpectu Re-
ctoris cura habitualis non eſt quandoque redu- 33
cibilis ad actum: quod totum pendet ab erectio-
ne in qua aliquando Vicario reſeruatur tantum
curæ exercitium, quod illi in vnione demanda-
tum erat, iuxta terminos deciſionis Caualer. 595.
num. 2. in fine; interdum verò in Vicarium etiam 34
temporalem ne dum actualis cura, ſeu exercitium
illius, ſed etiam ipſa habitualis, & ſic tota con-
fertur; quo caſu tales Vicarias concurſu confe-
rendas eſſe cenſuit Rot. in Vlixbonen. concurſus
1615. coram bonæ mem. Remboldo, apud Farinac.
deciſio 710. p. 2. recent. Alias verò extra hunc vlti-
mum caſum perpetuas Vicarias Parochiarum 35
vnitarum concurſu non conferri, ſed ſolum ad
nominationem illorum, quorum Dignitati, vel
Eccleſiæ Parochialis eſt vnita, & annexa, depu-
tandos,

Google

tandos, & inſtituendos eſſe Vicarios referunt per S. Congreg. deciſum Galet. *in Margarita caſuum Conſcientiæ, verb. Vicarius* 3. Nicol. Gate. *de benefic. p. 9. c.* 2. *num.* 289. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 358. *n.* 1. *verſ. ſecundo*, Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 50. § 3. *verſ. octauo*, Filliuc. *tom.* 3. *tract.* 41. *cap.* .. *n.* 147.

36 Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur, *d. cap. adhac*, ibi, *non poteſt eundem ab Eccleſia remouere*, *de offic. Vicar.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 6. *q.* 7. Rebuff. *d. tit. de Vicar. perpet. num.* 15. Hoted. *de incompatib. benefic. par.* 1. *cap.* 15. *num.* 12. Conzal. *d. gloſ.* 5. § 3. *n.* 22. Cald. Pereira *de empt. cap.* 26. *n.* 24. vbi ſubdit quòd nec poteſt remoueri à ſucceſſore beneficiarij, qui conſenſit inſtitutioni.

37 Nec poteſt ſubſtituere alium Vicarium, *c. clericos* 4 *de offic. Vicar.* Marant. *de ordine iudic. par.* 4. *diſt.* 5. *num.* 22. Auiles *ad cap.* 4. *Prator. verb. iuſtitia num.* 7. Mench. *illuſt. cap.* 31. *num.* 21. Azor. *inſtit. moral. p.* 2 *lib.* 3. *cap.* 6. *quaſt.* 10. Auendan. *de exequend. mand. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. vbi limitat quando eſſet conſuetudo in contrarium, vel Vicarius haberet poteſtatem proponendi alium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa infirmitatis, vel ex alia parum duratura. Nam licet induſtria Vicarij ad ſui conſtitutionem ſit electa, & in propria perſona reſidere teneatur, hoc tamen non impedit, quin ſi ex cauſa impeditus fuerit alium loco ſui ſubſtituere, cui partes ſuas dummodo non ex toto, ſed pro parte committere valeat, *c. cum Bertoldus de re iudic. c.* 1. *de procurat. lib.* 7.

38 Quamuis de Iure communi in decimis habeat fundatam intentionem Rector, vel is, cui eſt beneficium vnitum, Card. *in Clem. fin. ad finem, de decim.* Caputaq. *deciſ.* 353. *n.* 3. *p.* 2. *& deciſ.* 339. *num.* 3.
39 *&* 4. *p.* 3. in eiſdem tamen pro ſua tantum congrua portione aſſignata habet quoque Vicarius perpetuus de Iure communi fundatam intentionem, Rot. *deciſ.* 5. *de offic. Vicar. in antiq.* Caputaq. *d. deciſ.* 326. *num.* 2. Campan. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 118. immo quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione, Rot. *deciſ.* 5. *de offic. Vicar. in antiq.* Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 71. *de iurepatron.* Rebuff. *in tract. de congrua. n.* 110. *verſ. tertius eſt*, Gonzal. *d. gloſ.* 5. § 3. *n.* 28. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 199. vbi citat Rot. *in Pampilonen. decimarum* 14. *Ianuarij* 1591. coram *Bubalo*, vbi dicit quòd in iſtis Vicariis perpetuis de per ſe exiſtentibus, debebit fieri concurſus, ſicut in aliis Parochialibus.

40 Vicario huiuſmodi aſſignanda eſt competens portio ex fructibus beneficij, tum ex Iure communi per text. *in cap. extirpanda* §. *qui verò, de præbend.* vbi notat Abb. *n.* 3. *in fine.* Azor. *inſtit. moral p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 29. *q.* 2. latè Valenzuel. *conſ.* 54. *per tot.* Rot. apud Paul. de Rubis *deciſ.* 230. *num.* 1. *tom.* 2. *diuerſ.* Tum ex Concil. Trident. quod ſeptem in locis meminit huius congruæ portionis. Primò quippe *in c.* 2. *ſeſſ.* 6. *de reform.* ibi, *Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtol. delegati per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem prouidere debent, ne cura animarum negligatur.* Secundò *in cap.* 5. *ſeſſ.* 7. etiam *de reform.* ibi, *Ipſi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omnino prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in c.* 7. *eiuſdem ſeſſ.* ibi, *cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipſorum Ordinariorum portione etiam ſuper certa re aſſignanda, ibidem deputando, animarum cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in cap.* 4. *ſeſſ.* 21. *de reform.* ibi, *Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſiis nouiter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocunque pertinentibus.* Quintò *in c.* 6. *eademmet ſeſſ.* ibi: *ant Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter prouidere poſſint.* Sextò *in c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reform.* ibi: *idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur.* Septimò, & vlt. *in c.* 16. *ſeſſ.* 25. *de reform.* ibi: *illa deinceps in ſimplex beneficium etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione non conuertantur*, quorum Concilij decretorum, meminit Valenzuel. *conſ.* 54. *num.* 15. Multa tamen perſcrutari 42
oportet antequam Epiſcopus hanc decernat congruam portionem: nempe qualitates, & circumſtantias loci, beneficij, perſonarum, morum, regionis, & alia quamplurima recenſita à Rebuff. *in tractat de congrua portione qu.* 8. præcipuè *num.* 61. Surd, *de alimentis tit.* 4. *qu.* 25. *num.* 44. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 336. *à num.* 17. *& c.* 399. Valenz. *d. conſ.* 54. *num.* 44. vbi dicit quòd in taxanda, & aſſignanda huiuſmodi congrua portione, debet præcipuè haberi reſpectus ad quatuor, ſcilicet, ad conditionem perſonæ, Eccleſiæ ſitum, regionis conſuetudinem, & Eccleſiæ facultates, Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 220. *n.* 11. *tom.* 3. *diuerſ. aliàs p.* 7. *recent.*

Qua de re poſt Concil. Trident. ſuperuenit di- 43
cta Pij V. Conſtitutio, quæ circa congruam portionem iſtam definiendam pro Vicariis Parochialium, ita ſtatuit. *Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi ſolitis, ei omnino aſſignetur.* Sic per hanc Conſtitutionem cenſuit Rota apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 120. *num.* 2. *tom.* 2. *diuerſ. aliàs p.* 6. *recent* vbi *n.* 3 ſubdit debere computari incerta emolumenta, quæ habent quandam certitudinem, & *n.* 7. *&* 8. reſoluit quòd quando à principio congrua ſemel eſt aſſignata, debet Vicarius illa eſſe contentus, & ſibi imputet ſi accidat quòd congrua ſit nimis tenuis, niſi ſit ita tenuis quòd Vicarius ſe ſuſtentare poſſit.

Ex qua Conſt. Piana conſtat quotidianas di- 44
ſtributiones, aliaque incerta numerari in huiuſmodi portione, vt aduertit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *procem. n.* 185. & conſuluit Ioan. Gutierez *conſ.* 8. quia ſecundùm hanc Conſtitutionem declarari præfata Concilij Trident. decreta tradunt Gutier. *d. conſ.* 8. *à num.* 3. Gonzal. *gloſ.* 5. § 3. *num.* 48. *& ſeq.* Valenz. *d. conſ.* 54. *num.* 18. licèt *num.* 19. aduertat Florem de Mena *var. lib.* 1. *q.* 10. *art.* 3. *n.* 59. exiſtimaſſe per dictam Bullam Pij V. ſolùm limitari deciſionem Concilij *ſeſſ.* 7. *cap.* 7. & idem Valenz. *vbi ſuprà num.* 20. ait Gregor. XIII. reduxiſſe Bullam Pij V. ad terminos Iuris, & ſacri Concilij Trident. Eleemoſynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum ſimilium iurium Parochialium) in congrua huiuſmodi connumerandas non eſſe, rectè monuit Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *c.* 31. *ſub num.* 6. eò quòd iſthac percipit Vicarius ex ſuo officio, & labore; & verba illius Conſtitutionis intelliguntur de obuentionibus, & emolumentis, quæ ſunt incertæ reſpectu ſummæ, quæ in ſpecie ignoratur, venit ta-

men

men certificanda ex eo quòd in prætetitum
communiter, atque, vt plurimùm, conſueuit per-
cipi.

45 Nominatio Vicarij perpetui deputati Paro-
chiali vnitæ ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad
eum, cuius eſt beneficium, in quo erigitur Vica-
ria, vt clarè ſtatuit d. Conſtitutio Pij V. in illis
verbis, *Volumus inſuper & ita mandamus, quod dicti
Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electio-
nem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis
vnitis ponentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum
Vicariorum præuio examine approbatione deputentur*;
& ita non ſemel declarauit Sacra Congregatio,
teſte Nicol. Garc. *de beneſic. p. 9. cap. 2. num. 294. &
ſeq.* quæ quidem Piana Conſtitutio in hac parte
locum habet etiam quando Vicariæ vacant in
menſe reſeruato, ſeu cadunt ſub alia reſeruatio-
ne, prout dictum fuit *in Tiraſonen. Vicariæ 13. Octo-
bris* 1595. quam refert Garc. *d. cap. 2. num.* 309. vbi
num. 316. ſubdit in eiuſmodi Vicariis perpetuis
ex decreto Concil. Trident. *in d. cap.* 7. de quibus
loquitur dicta Conſtitutio Pij V. vt dictum eſt,
vacantibus in menſibus Apoſt. ſeu aliàs reſerua-
tis poſſe fieri præſentationem, ſeu nominationem
& deputationem, non obſtante reſeruatione, ita
tamen quòd Vicarij deputati teneantur expedire
nouam prouiſionem, nec aliàs ad poſſeſſionem
admitti poſſint, *ex dicta Conſtit.* Pij V. quatenus
ſtatuit quòd Vicarij perpetui pro tempore depu-
tandi teneantur expedire nouam prouiſionem, &
ſoluere annatam pro portione fructuum ſibi aſſi-
gnata, pro qua debet fieri detractio in ſolutione
quinquennij, & quod ſic vult illa Conſtitutio non
obſtare reſeruationes: ſi enim obſtarent, & vti re-
ſeruatæ à Papa eſſent Vicariæ eiuſmodi proui-
dendæ, non opus eſſet ſtatuere quòd expediretur
noua prouiſio, ſolueretur annata ne Cancella-
ria defraudaretur; cùm in prouiſione à Papa fa-
cienda de illis, quando vacarent in menſibus re-
ſeruatis, ſeu ſub aliis reſeruationibus, eſſent lite-
ræ expediendæ, & ſoluenda annata, & ſic Can-
cellaria non defraudaretur, quod inſinuant Gonz.
d. gloſ. 5. §. 3. ex n. 59. quamuis *num.* 63. exiſtimet &
malè quod *d. Conſtit.* Pij V. grauat Vicarios ad
obtinendam nouam prouiſionem etiam in menſi-
bus Ordinariis.

46 Et licet Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. num.* 57. exiſtimaue-
rit ſupradicta locum habere, non ſolum in Vi-
cariis, quæ ante dictam Conſtitutionem non da-
bantur, in titulum, ſed poſt illam ſic, verum etiam
in Vicariis, quæ antè dictam Conſtitutionem
conferebantur in titulum perpetuum; tamen ve-
rius eſt eandem Conſtitutionem, & Concil. Tri-
dent. *d. cap.* 7. loqui de Vicariis illarum Parochia-
rum vnitarum, quæ ante Concil. non habebant
Vicarios perpetuos, ſed amobiles, & ſic non ha-
bere locum in Eccleſiis, in quibus ante Conci-
lium Trident. Vicariæ perpetuæ iam erectæ erant,
vt cenſuit S. Congregatio, teſte Nicol. Garc. *d. c.* 2.
num. 311. vbi *num.* 312. ſubdit illud, quod dicitur
in d. Conſtit. verſ. volumus, de deputatione Vicario-
rum ad nominationem illorum, in quorum Ec-
cleſiis vnitis ponentur, habetur locum in Vica-
riis perpetuis erectis ante Concilium, ex quo eſt
Iuri antiquo conforme, vt *in d. cap. extirpandæ, §.
qui vero, & in cap. de Monachis, de præbend. & in
cap. vnic. de Capellis monach. lib. 6.* & *in Clem. 1. de in-
repatron. & num.* 313. reſoluit Vicarias perpetuas
erectas ante Concil. Trident. comprehendi ſub
reſeruationibus beneficiorum; addit tamen in
Hiſpania id non ſeruari, & *num.* 319. aſſerit cer-
tum eſſe alia beneficia, quæ dicuntur Vicariæ,
quæ tamen ſunt beneficia de per ſe, & non Vica-
riæ Parochiarum vnitarum, & Vicarias erectas in
Eccleſiis vnitis abdicando ab illis cura, & tranſ-
ferendo eam in Vicarios, comprehendi ſub reſer-
uationibus.

Et notandum Sacram Concilij Congreg. *in* 47
Capuaquen. ſub die 23. Ian. 1619. cenſuiſſe Vica-
rios, ſeu Parochos in Eccleſia exempta animarum
curam exercere intendentes, priùs approbandos
& examinandos eſſe ab Epiſcopo, iuxta diſpoſi-
tionem *cap. per exemptionem, de priuileg. lib.* 6. Et ea- 48
dem S. Congregatio *in Auguſtana iuriſdictionis ſub
die 14. Decembris* 1630. cenſuit Epiſcopum poſſe
examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum
Parochialium vnitarum, & dependentium à reli-
gione Hieroſolymitana, addens Epiſcopum de-
bere eoſdem Vicarios, ſi idonei reperti fuerint,
ſimpliciter approbare, non autem ad tempus,
etiam ſint temporales; nec poſſe pro libito eoſ-
dem ſubiicere nouo examini; ſuperueniente au- 49
tem rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ,
poterit Epiſcopus examinare eoſdem ad effe-
ctum, *c. 6. ſeſſ. 21. de reform.* vt cenſuit eadem
Congregat. *in Placentina ſub. die 26. Auguſti*
1618.

Temporalis Vicarius me dicitur, qui aucto- 50
ritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel
ad voluntatem conſtituentis ſufficitur, vt per
Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. num.* 12. Layman. *d. num.* 8. *verſ.
Vicarij.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 6. queſt. 1. in fi-
ne.* Et Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, 51
non in perpetuum duratura eſt; putà ceſſante
cauſa, vel lapſo tempore, ob quam, vel vſque ad
quod, talis Vicaria conceſſa eſt, Gonzal. *d. gloſ.* 5.
§. 3. *num.* 37. Multis de cauſis Iure communi con- 52
ceſſis Vicarius temporalis conſtituitur. Primò,
quando quis legitimè duas, vel plures Eccleſias
habet; in quibus ſeruire, commorari, & reſidere
nequit, inſeruiet per ſe ipſum in vna, & in aliis
Vicarium conſtituere Iure compellitur, vt colli-
gitur ex text. *in c. & temporis 26. q.* 11. Gonzal. *d.
gloſ. 5. §. 3. num.* 12. Secundò, ratione negotiorum,
& occupationum, quibus ipſe Rector cauſa ſui
muneris & officij deſtinatur, quo Iure Epiſcopus
plures Vicarios inſtituit, *cap. ad hæc, de officio Ar-
chid. c. 1. de celebrat. Miſſar.* Tertiò, ratione pe-
regrinationis ad pia, religioſaque loca ſuſceptæ, &
præſertim ad Terram ſanctam, *cap. fin. de voto.*
Quartò, ratione ægritudinis corporis, & valetu-
dinis incommodæ, vt conſtat ex toto *tit. de cleric.
ægrot.* Quintò, ratione iuſtæ abſentiæ Epiſcopi au-
ctoritate approbatæ; vnde ratione ſtudij literarij,
vel alterius occupationis iuſtæ, & idoneæ, Re-
ctor Eccleſiæ Vicarium habet, *cap. non oportet, de
conſecrat. diſt. 5. c. relatum, de clerico non reſidente,
c. cum ex eo, verſ. porrò ſeptennio, de elect. lib. 6.* Vgo-
lin. *loco infrà citando, verſ. ſecundo.* Sextò, ratione di-
uerſæ nationis alio ſermone, & lingua loquentis;
cui Rector præficitur, *cap. 5. de offic. Ordin.* Septi-
mò, cauſa habendi conciones ad populum, *cap.
inter cætera, de præbend. c. quòd Dei timorem, de ſta-
tu Monach.* nam cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis
Eccleſiæ Vicarius conſtituitur, *c. expoſuiſti, de
præbend.* Octauò, cum Rector è miniſterio, & offi- 53
cio deiicitur, vel remouetur à loco, *c. ad audien-
tiam, de Eccleſ. ædific.* Vgolin. *de offic. & poteſt Epiſc.
c. 54. §. 1. verſ. poſtremo.* Nonò, cum Rector ſe ad
Religioſæ vitæ ſtatum confert, & in probatione
verſatur

verſatur, *cap. de Monachis, de prebend.* Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi, cap. 54. §. 1. verſ. 5.* Decimò, cum id reddit in maius diuini cultus incrementum, *cap. illud, cap. nihil 7. quæſt. 1.* Vndecimò, vbi Eccleſia diſpenſatiuè conceditur alicui qui in minori ætate conſtitutus eſt, *cap. 2. de ætate & qualit.* vel vbi Parochus ipſe Sacerdos non eſt, Vgolin. *d.*
54 *§. 1. verſ. primo.* Duodecimò, quando beneficium eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, tunc enim poteſt conſtitui Vicarius temporalis, gloſ. *verb. ad menſam, in Clem. 1. de exceſſib. Prælat. Clement. 1. de ſupplend. neglig. Prælat.* Azor. *inſtitut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 29. quæſt. 1. verſ. item quando,* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. numer.* 14. Quod tamen hodie limitatur per Conſtitutionem Pij V. vt ſupra oſtendimus. Decimotertiò, quando beneficium ſimplex alteri cuilibet iniungitur, quia tunc non ſolet conſtitui Vicarius perpetuus, ſed temporalis, gloſ. *verb. Parochialium, in d. Clem. vnic. de offic. Vicar.* Rota *deciſ. 758. num. 2. p. 1. diuerſ.* Azor. *d. quæſt. 1. verſ. quando*
55 *verò.* Gonzal. *d. §. 3. num.* 15. Decimoquartò, quando Vicariæ perpetuæ vniuntur; nam tunc efficitur temporalis, & ad nutum poſſidentis inſtituitur Rector, Gambar. *de offic. Legati in vniendo num.* 102. Hoied. *de incomp. benef. p. 1. cap. 15. num. 6.* Gonzal. *d. §. 3.*
56 *numer.* 16. Decimoquintò, in vacatione Parochialis Eccleſiæ, donec ei de Rectore prouideatur, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. in princ.* cuius Vicarij deputatio ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi Parochialis ſita eſt, prout refert deciſum Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 1. tit. 18. lib. 7. de Epiſcopis, num.* 86. ac proinde inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſe conſtituere Vicarium reſoluunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. par. 2. cap. 18. numer.* 52. Nicol. Garc. *d. p. 9. cap. 2. num.* 8. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub* 8. *&* 11. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 60. n. 3. &* 4.

57 Alij verò temporales, vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Plebanis, Rectoribus, Capellanis, perpetuis Vicariis, cæteriſque quibuſlibet Eccleſiarum dominis, ad augmentum diuini cultus, officijque ſupplementum aſſumuntur: vt aliàs legitimè impediti, aut debilitati præfati domini ſi fuerint, Coadiutores habeant, qui eorum ſubleuent officium, *cap. illud. 7. quæſt. 1. cap. vt quiſque, de vita & honeſt. cleric.* Sed de his Vicariis nihil in præſentiarum tractabimus, de aliis autem, quos magis propriè ſupra appellauimus, erunt inferiùs à nobis aliqua dicenda.

58 Hæc igitur Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis non eſt beneficium, nec titulus beneficialis, quia non confertur in titulum, ſed eſt ſimplex ex ſalarium, ſeu ſtipendium, Calder. *conſ. 9. num. 2. de reſcript.* Rebuff. *de nominat. quæſt. 14. nu. 61. & in praxi titul. de diſpenſ. ratione ætatis, verb. earum perpetua Vicaria,* Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 2. numer.* 93. Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 3. numer.* 35. Rot. *in Salmantina Vicaria* 15. *May* 1596. *coram Card. Blanchetto.*

59 Vnde in ea non intrat *reg. de annali,* Mandoſ. *in reg. de annali, quæſt. 13. n. 1. &* 2. Gonzal. *d. §. 3. n.* 43. nec ſubiicitur nominationibus, Rebuff. *in tract. nominat. q. 15. n.* 48. Gonzal. *d. §. 3. n.* 44. nec comprehenditur in reſeruationibus, gloſ. *verb. eſſet cauſa mandati, in c. ſi pauper 30. de prebend. lib. 6.* Hoied. *de incomp. benefic. p. 1. cap. 15. nu.* 16. Petr. Gregor. *res be-*
60 *nefic. cap. 11. n. 16. &* 17. Gonzal. *d. §. 3. nu.* 45. Nec ad eius titulum poteſt quis ſacris Ordinibus inſigniri, Maiol. *de irregul. lib. 4. cap. 15. numer.* 4. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 6. num.* 2. Salzed *ad Bernard. in pract. c. 18. n. 8. verſ. & ea ratione,* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curia Archiep. Neapol. deciſ. 190. p. 2.* Gonzal. *d. §. 3. nu.* 42. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 8. cap. 4. num. 8. in fine,* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop. p. 2. allegat. 19. numer.* 25. Et aduertit Nicol. Garc. *p. 1. cap. 2. numer.* 91. quòd ſi de facto quis ordinetur, non ex eo mutabitur eius natura, ſeu qualitas. Et ſic Vicarij temporales non gaudent 61
prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui, Gonzal. *d. §. 3. num.* 40. Nec obli- 62
gantur ratione Vicariæ ad Horas Canonicas recitandas, exceptis aliquibus caſibus; primò, niſi aliquis ſpeciatim deputandus ſit ad Canonicum officium vicè alterius in choro canendum; ſecundò, ſi Vicario plena adminiſtratio beneficij cum conſenſu, & auctoritate Epiſcopi, tametſi ad tempus vel cum poteſtate amouendi committatur; tunc enim ea tacita conditione ac pacto committi cenſetur, vt omnia officia præſtet; ſi videlicet principalis, cuius Vicarium agit, officium non perſoluat, v. g. ſi alicui commendetur Eccleſia interim dum beneficiatus puer, qui per ſe orare non poteſt, adoleſcat: aut ſi Parocho, qui ob incurabilem infirmitatem beneficio præeſſe nullo modo poteſt, Vicarius ſeu Coadiutor ab Epiſcopo deſignatur, ita vt adminiſtrationem etiam in temporalibus habeat, & ſolùm aliquam portionem congruam parocho infirmo relinquere debeat, iuxta doctrinam Abb. *in cap. de Rectoribus, num. 5. de inſtit.* aut ſi beneficium quod monaſterio vnitum eſt, auctoritate Epiſcopi committatur alicui Vicario, quamuis ad nutum remouibili. Colliges hæc ex Suar. *de Relig. tom.... lib. 4. de Horis Canon. cap. 21. numer.* 15. Paul. Layman *in Theologia morali lib. 4. tract. 2. cap. 5. num. 8. verſ. temporales autem Vicarij.*

Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium 63
pertinet ad Priorem, ſeu Prælatum monaſterij, cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolùm debet approbare, & admittere, ac licentiam adminiſtrandi Sacramenta dare, ſi Vicarius idoneus inuentus fuerit, quem poteſt examinare; nec vlla alia requiritur collatio, aut inſtitutio; vt per Flores de Mena *var. quæſt. 10. num.* 26. Nicol. Garc. *d. p. 1. c. 2. n. 93. in med.* Et quod in Eccleſia Regulari nominandi Vicarium ad Regulares ſpectet, fuit di- 64
ctum *in Ianuen. Parochialis* S. Andreæ 19. *Aprilis* 1627. *coram R. P. D. Duran.* inter eius impreſſos *deciſ.* 74. & impreſſa per Viui. *poſt ſuam praxim, iuriſpatron. deciſ. 86. n.* 2.

Hinc Vicarius temporalis poteſt ad nutum 65
amoueri per eum, qui illum conſtituit, Abb. *in cap. edoceri numer. 10. de reſcript.* Vitalin. *in Clem. vnica num. 56. in fine, de officio Vicarij,* Gonzal. *d. §. 3. n.* 39. non Rota ſequitur illam opinionem, vt in beneficiis manualibus amotio fieri poſſit etiam abſque cauſa, Caualer. *dec. 72. numer. 4. in fine,* Theodoſ. de Rubeis *in ſingular. Rota p. 2. verb. beneficium §. 5. pag.* 25. Quæ tamen opinio procedit ſi non ſubſit aliqua cauſa malitiæ, & præſumptio odij, Card. *à Clem. 1. §. præmiſſa verſ. ego puto,* & *ibi* Imol. *nu.* 44. Rota *deciſ. 778. p. 1. diuerſ.* Caualer. *d. deciſ. 72. nu.* 5. nam malitia ceſſante etiam ſine cauſa poteſt fieri reuocatio. Selua *de benefic part. 3. quæſt. 68. in fine,* Nauar. *commento 2. de regular. num.* 65. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 34. artic.* 9. Nicol. Garc. *d. par. 1. cap. 2. num.* 88. non tamen ante annum ter-

uitij finitum, de quo vide Rebuff. *in praxi beneſic. part. 2. tit. de diſpenſ. de non reſident. numer.* 18. *& tom.* 3. *ad leges Galliæ tit.* [illegible] *mater. poſſeſſ. in beneſic. artic.* 9. *gloſ. vnien, in præfat.* Florus de Mena *d. qu.* 10. *num.* 34. & nullo modo poterit ſe iuuare *reg. de triennali,* quominus poſſit amoueri, Mandoſ. *reg.* 14. *quæſt.* 11. Rot. *deciſ.* 739. *num.* 7. *p.* 1. *diuerſ.* Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 89.

67 Illud aduertere oportet quòd ad ſciendum an ſit Vicaria perpetua, vel temporalis attendendus eſt vltimus ſtatus, Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 3. *numer.* 18. Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 11. *cap.* 2. *numer.* 16. vbi ſubdit quòd ſi non conſtat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præſumitur, cum ſit quid facti, non eſt attendendus vltimus ſtatus; nempe quod ſi collata vt Vicaria perpetua, niſi probetur ſpatio 40. annorum, & quod ſtante Bulla vnionis cum facultate ponendi Vicarium amouibilem & decreto irritanti videtur requiri immemorialis.

68 De Vicariis perpetuis Eccleſiarum Parochialium vnitarum, qui plura ſcire cupit, legat Doctores *in cap. extirpanda §. qui vere, de præbend.* vbi Rebuff. *in repet. & in cap. ſuper eo, eodem titul. in* 6. *& Clem.* 1 *de offic. vicar. & de iurepatr. & in praxi beneſic. tit. de Vicar. perp. & in tract. de congrua portione,* Hoied. *de incompatib. beneſic. part.* 1. *c.* 15. Gutier. *conſ.* 8. Flores de Men. *var. quæſt.* 10. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *c.* 6. *& lib.* 6. *c.* 29. Nicol. Garc. *de beneſic. par.* 9. *c.* 2. *ex numer.* 285. *& part.* 12. *c.* 2. Valenzuel. *conſ.* 54. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 3. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 7. *c.* 5. *num.* 12. *cum ſeqq.*

CAPVT VII.

De Præceptoris, & Commendis Ordinum Militarium.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores in aliquibus Religioſorum Ordinibus dicuntur ſuperiores domorum adminiſtratores, & aliorum bonorum ad ipſos Ordines pertinentium.*

2 *Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt ? oſtenditur.*

3 *Præceptoria Religionis Hieroſolymitanæ ſunt veri tituli, & beneficia eccleſiaſtica.*

4 *Præceptoria Religionis Hieroſolymitanæ aptitudine ſunt perpetua, niſi eas obtinentes amoueantur.*

5 *Vacatio per obitum & remotionem datur in manualibus.*

6 *Præceptoria Militia, & Ordinis* S. Ioannis Hieroſolymitani *vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & ſunt publicandæ earum reſignationes.*

7 *Præceptoria, ſeu Commenda Ordinis* S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, *& ſimilium Ordinum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, ſunt eccleſiaſtica beneficia, ſed contrarium verius, vt n.* 9.

8 *Commendatarij Ordinum Militarium, Religioſæ perſonæ ſunt vel ſaltem eccleſiaſticæ.*

10 *Commendæ non dantur Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non, conferantur.*

11 *Officium militandi, quo adſtricti ſunt Commendatarij pro Eccleſia defenſione, eſt temporale.*

12 *Commendatarij ſunt veri domini quorumcunque bonorum ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde poſſunt de illis libere diſponere.*

13 *Commendatarij poſſunt liberè teſtari non minus, quam alij ſæculares tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus ſuarum Commendarum.*

14 *Commendatarij poſſunt de ſuis bonis etiam Commendarum intuitu acquiſitis maioratum inſtituere.*

15 *Ludentes cum Commendatariis non tenentur parta in ludo reſtituere.*

16 *Clerici Ordinum Militarium in clauſtris viuentium, qui ex legitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt, informentes alicui beneficio poſſunt teſtari.*

17 *Bona, res, & redditus Commendarum non poſſunt perpetui Commendatarij locare, ſeu alienare ad longum tempus ſine ſolemnitatibus, &c.*

18 *Commendatarij Militiarum non gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi actu ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes Fidei pugnantes.*

19 *Commendæ Militares non ſunt materia ſimoniæ.*

20 *Simoniam non committit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, ſed peccat contra iuſtitiam.*

21 *Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicuntur.*

22 *Commendatarij de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſunt.*

23 *Milites Regulares militia* S. Iacobi de Spatha *non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum.*

24 *Equites Capellani Religionis* Sancti Stephani *præſentari valent ad Eccleſias ſæculares.*

25 *Fratres Ordinum Militarium in communi viuentes, & choro deputati ſunt verè religioſi.*

26 *Equites* S. Ioannis Hieroſolymitani *veri ſunt Religioſi.*

27 *Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religioſi non ſunt.*

28 *Equites Militares non ſolum* ſancti Ioannis Hieroſolymitani, *ſed etiam Chriſti,* S. Iacobi, *& ſimiles ſunt eccleſiaſticæ perſonæ.*

29 *Religioſorum appellatione veniunt in quacunque materia etiam pœnali & odioſa ex proprietate ſermonis Equites* S. Ioannis Hieroſolymitani, *non ſic alij, qui matrimonium contrahunt.*

30 *Religionem ingredi abſolutè vouens ſatisfacit voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis Hieroſolymitani ingrediatur, ſecus ſi ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt.*

31 *Milites* S. Iacobi Alcantaræ, *& ſimiles non comprehenduntur in Bulla* Pij V. *prohibente ne clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint.*

32 *Matrimoniū ratum diſſolui poteſt per profeſſionē in Religione.* S. Ioannis Hieroſolymitani, *non in aliis* S. Iacobi Alcantaræ, *& ſimilibus.*

33 *Milites*

33 *Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur ſub decreto Concilij* Trid.ſeſſ.25.de regular.cap.15.*benè tamen milites* Hieroſolymitani.

34 *Equites* ſancti Ioannis Hieroſolymitani *comprehenduntur ſub decreto Concil.Trid.*ſeſſ.6. de reform.c.3.

35 *Teſtamenta an & quando Milites regulares facere poſſint? oſtenditur.*

36 *Horas Canonicas an & quando teneantur recitare Militares Religioſi? oſtenditur.*

37 *Milites Regulares an & quando fori priuilegio gaudiant, & à ſolutione tributorum exempti ſint cenſendi, remiſſiuè.*

38 *Filius illegitimus Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium præter* Hieroſolymitanum, *non eſt ſpurius, ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poteſt.*

39 *Milites* S.Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, *& ſimiles excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum.*

40 *Equites* Hieroſolymitani *nihil proprij habere poſſunt, illorumque bona ad Religionum pertinent.*

41 *Equites* Hieroſolymitani *quicquid acquirunt Religioni acquirunt ſicut cæteri Religioſi.*

42 *Hæreditas delata Equiti Hieroſolymitano poſt profeſſionem emiſſam acquiritur Religioni.*

43 *Equites* Hieroſolymitani *nullam habent teſtamenti factionem.*

44 *Equites* Hieroſolymitani *non poſſunt alienare bona Commendæ.*

45 *Equites* Hieroſolymitani *non poſſunt ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio, poſſunt tamen ex earum redditibus ſumere alimenta, & expenſas facere.*

46 *Equites* Hieroſolymitani *non habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate.*

47 Commendatarijs *perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competunt cuncta, quæ veris Prælatis & beneficiarijs conceduntur.*

48 *Milites & Commendatarij Hieroſolymitani tenentur illo arcto precepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam ex annuis redditibus.*

49 *Equites* Hieroſolymitani *an ſuccedant in feudis?*

50 *Equites* Hieroſolymitani *non admittuntur ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis.*

51 *Equites* Hieroſolymitani *etiamſi degant extra Conuentum ſi nunquam à nexu obedientiæ ſoluuntur.*

52 *Equites* Hieroſolymitani *ſunt incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari.*

53 *Papa quando diſpenſat cum Militibus* Hieroſolymitanis *in voto caſtitatis?*

54 *Equites* Hieroſolymitani *non admittuntur ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum.*

55 *Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere tenetur patronum non ſua culpa ad inopia redactum.*

56 *Equitem* Hieroſolymitanum *ipſa Religio alere debet.*

57 *Milites* S.Iacobi, *& ſimiles an poſſint confiteri cum ſacerdote ſeculari.*

58 *Monaſterij B. Mariæ de Roncevalles deſcriptio.*

59 *Bona ſua quando Prior, & Canonici de Roncesvalles cœperint commendare?*

60 *Commendæ monaſterij de Roncesvalles vbi ſita, & propriùs vocantur Præceptoria, vt n.61.*

62 *Eccleſia S. Mariæ de Lyiſmilnſen. in Regno Portugaliæ eſt Præceptoria monaſterij de Roncesualles.*

63 *Doctor Nauarrus inſignis litteratura & ſanctitatis vir, aduerſam ſemper expertus ſuit fortunam.*

IN quibuſdam Religioſorum Ordinibus, præſertim ad militandum, vel excipiendos hoſpitio peregrinos, vel curandos ægrotos, aut ſuſtentandos egenos inſtitutis, adminiſtratores domorum, vel prædiorum, vel annuorum redditum, vel quorumlibet bonorum ad ipſum Religioſorum Ordinem pertinentium, dicuntur Præceptores; quales apud Italos vocantur in Ordine Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, S. Antonij in diœceſi Viennenſi, Sancti Spiritus in Saxia in alma Vrbe. Huiuſmodi Præceptores tribus votis obſtricti, & regulam ipſius Ordinis, & Religionis profeſſi, ab ipſo totius Ordinis Magiſtro, vel ab aliis ipſius nomine, & auctoritate in adminiſtrationibus domorum, prædiorum, & aliorum bonorum ad ipſum Ordinem pertinentium conſtituuntur, & certos annuos redditus, vnde commodè ſuſtentantur, ex quibus aliqui eorum certam penſionem in vſus certos & præſcriptos iuxta ipſius Ordinis regulam impendunt, & reliquum ſibi ſumunt, ac retinent tanquam ſuæ operæ & laboris mercedem. Ita Azor. *inſtit.moral p.2.lib.3.c.26.q.8.verſ.ſciendum*, vbi *q.9.* dicit nihil obſtare quominus annuos prouentus, quos Præceptores iſti percipiunt, & habent, beneficia regularia vocentur; habent enim ius eos exigendi, & capiendi ob miniſterium, & officium, quod præſtant, nec ſine Canonica inſtitutione huiuſmodi prouentus annui poſſidentur; nam Superiorum auctoritate conferuntur; & non niſi clericis ipſius Religionis regulam & inſtitutum profeſſis. Nec dantur ad certum & definitum tempus, ſed ad vitam ipſius Præceptoris, vel ſaltem ad nutum Superioris conferentis, hoc eſt ad tempus incertum, quod Superiori viſum fuerit, & *qu.* 2
10. reſoluit quòd iuxta regulas Ordinum talia beneficia dicuntur Præceptoribus huiuſmodi dari Iure adminiſtrationis, & commendari, & committi, & dicuntur pariter conferri. De commendis Indorum, latè Solorzan. *de iure Indiarum tom.2. lib.2. per tot.*

Et quòd Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ ſint veri tituli, & beneficia Eccleſiaſtica, 3
latè tradunt Cardin. Iacobat. *de Concil. pag.* 322. *col.2.verſ.ſicut dudum.* Pute *deciſ.*392.*alias* 382.*n.*1. *lib.*1.*in correctis.* Flamin. Pariſ. *de confid. q.* 17. *n.* 3. Nicol. Garc. *de benefic. p.*1.*c.*4 *n.*1. ob idque in eis locum habere *Clem.* 1. *de ſequeſt poſſeſſ.* reſoluunt Pariſ. *conſ.*136.*n.*16. *&* 17. *lib.*4. Mohedan *deciſ.*10. *de cauſa poſſeſ. & prop.* Rot. *deciſ.*569.*p.*2.*recent.& in Milentana Prioratus Nauarræ* 11. *Iannarij* 1627. *coram Card. Verdi.*

Nec facit quod præfatæ Præceptoriæ ſint ad nutum amouibiles, quia Rota ſæpius reſoluit quòd præceptoriæ huiuſmodi ſunt beneficia manualia, à quibus poſſunt milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, ex Greg. XV. *deciſ.* 109.*num.*3. Mohed. *deciſ.*10.*num.*1. *de cauſa poſſeſ.*

& Achil. de Graſſ. *deciſ. 9. num. 3. de prebend.* teſtatur Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rota p. 2. verb. Præceptoria pag.* 81. Sperell *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.* 1. *num.* 37. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 36. *num.* 30. tum etiam, quia, quicquid ſit in manualibus ſæcularibus, quæ non dantur in titulum, nihilominus iſtæ Præceptoriæ aptitudine ſunt perpetuæ, niſi eas obtinentes amoueantur, & de iis iudicatur vti de perpetuis, prout ſunt de ſui natura, cum conferantur in titulum, & poſſint impetrari, licèt obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi profeſſionis, quàm ex natura earum poſſint remoueri ad nutum Superioris, qui poteſt quoque non remouere, vt diſtinguit Gambar. *de officio & poteſt. Legati de Latere lib.* 4. *tit. de poteſt legati in reſtru. benef. num.* 14. *& ſeqq.* Flamin. Pariſ. *reſign. be-*
5 *nef. d. lib.* 11. *qu.* 3. *numer.* 91. & in manualibus datur vacatio per obitum & remotionem, gloſ. *verb. reuocari propè med. verſ. ſeias, in Clem. vnic. § præmiſſa, de ſuppl. neglig. Prælat.* vbi Cardin. *num* 8. Vitalin.
6 *num.* 9. Et ideo declarauit Gregorius XIII. Præceptorias huiuſmodi Militiæ & Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani vocare per promotionem ad Epiſcopatum, vt *in ſua conſtit.* 82. incip. *Controuerſia. ſub dat.* 3. *Kalend. May* 1583. quæ habetur *in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 467. & eſſe publicandas earum reſignationes ſicut aliorum beneficiorum, poſt Mantic. *deciſ.* 86. *num.* 7. reſoluit Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 106. *& confident. q.* 7. *n.* 1. vbi *n.* 14. *&* 15. ſubdit quòd in his Præceptoriis cadit ſimonia, & confidentia. Quamuis Ioan. Quintin. *in repet. cap. de multa, de prebend. num.* 8. & ex *num.* 163. exiſtimauerit Præceptores aut Commendatarios S. Ioannis non eſſe beneficiarios, nec habere beneficium, ſed adminiſtrationem, & officium.

7 Et non ſolùm Præceptoriæ Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, de quibus hucuſque egimus, ſunt beneficia eccleſiaſtica, ſed etiam Præceptoriæ, ſeu Commendæ Ordinis S. Iacobi Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium Ordinum Nuntiarum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, vt reſoluunt Randenſ *conſ.* 17. *n.* 19. Mandoſ. *ad reg.* 19. *q. vlt. nu.* 7. Garc. *de benef p.* 1. *c.* 4 *n.* 6. *&* 7. D. Sperel. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.* 2. *n.* 100. Mart. *de iuriſd. par.* 2. *cap.* 32. *n.* 22. *& p.* 4. *caſu* 24. *nu.* 16. Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 10. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 9. Nau. *de redditib. Eccleſ. q.* 1. *mon.* 54. *nu* 6. *& qu.* 3. *num.* 27. Motta *in tract. de confir. Ordin. S. Iacobi lib.* 2. *c.* 2. § 10. *n.* 4. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. p.* 1. *cap.* 4. *ex num.* 6. Nouarr. *in lucerna Regular. verb. Præceptoria*, Mich. de Reinoſo *obſeruat.* 1. *n.* 30. *&* 45. Cabed. *de patronat. Reg. Corona c.* 15. *ex num.* 7.
8 Ratio eſt quia Commendatarij dictorum Ordinum, qui ex eccleſiaſtica inſtitutione miniſterio militandi aduerſus Chriſti nominis hoſtes, Eccleſiaſticos redditus percipiunt in titulum perpetuum commendæ dum viuunt, religioſæ perſonæ ſunt, *cap. cùm & plantare* 3. *in princip.* ibi, *fratres Templi, & Hoſpitalis, & alij religioſi, de priuileg. Ordin. Regia Luſit. lib.* 2. *tit.* 9. *in princ.* ibi. *Clericos de Ordens menores, ou Sacros, beneficiados Commendatores, è otros Religioſos*, Reinoſo *d. obſeruat.* 1. *num.* 26. vel ſaltem Eccleſiaſticæ, cùm ſint in Ordine approbato à Papa, Valaſc. *conſ.* 14. *num.* 8. Flores de Menà *vari. quæſt.* 21. *num.* 194. *& ſeqq.* & dicuntur ab aliquibus laici ad differentiam clericorum, ſeu Ordinatorum, ſicut conuerſi monaſteriorum, qui re verà ſunt perſonæ eccleſiaſticæ, & religioſæ, & tamen dicuntur laici, Hiſpanè, *frailes leigos*, ad differentiam religioſorum clericorum, vt *in cap. ex eo, de elect. in* 6. *in fine*, ibi, *vel conuerſi laici cum clericis*, aduertit Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 11. Et quamuis ſint in continuo armorum exercitio, hoc faciunt pro fide Catholica, quia pari modo omnes clerici etiam ſæculares dicuntur milites cæleſtes, & quotidie pro Catholica Fide militare non deſinunt, *cap. degradatio § aſſidualis, de pœnis lib.* 6. gloſ. *verb. facere poteſt, in l. miles 6 ff. de re milit.* Gonzal. *ad reg.* 8. *cancel. gloſ.* 8. *n.* 66.

Verùm licèt hæc ſententia ſit probabilis, & 9
rectè defendi poſſit; contraria tamen probabilior mihi videtur, nempe Præceptorias, Domini noſtri Ieſu Chriſti, Militares vulgò Commendas Ordinis S. Iacobi. Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimilium beneficia eccleſiaſtica non eſſe, ſicut bene reſoluunt Philip. Corn. *part.* 3. *conſ.* 66. Mandoſ. *reg.* 6. *Cancel. quæſt.* 11. *numer.* 3. Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris lib* 15 *cap.* 4. *numer.* 2. Cabed. *de patronat. Regia Corona cap.* 15. *à numer.* 15 Gabr. Pereira *de Manu Regia part.* 2. *cap.* 48. *numer.* 7. *cum ſeqq.* Melch. Phœbos *Luſit. deciſ.* 85 *num* 10. *cum ſeqq. tom.* 1. Sarmient. *de reditib. in ſuo defenſorio admonit.* 55. *numer.* 5. vbi dicit Nauarrum erraſſe, ſubdens de hoc bene informatum eſſe, cum eius pater, & frater fuerint Commendatarij, qui contraria vtuntur ratione, nempe has Præceptorias non dari propter officium eccleſiaſticum, ſeu ſpirituale, ſed potius propter operam omnino temporalem, militiam ſcilicet, in qua ſe ſtrennè exercent, neque aliquo ſacro Ordine, vel etiam prima Tonſura eos inſignitos eſſe oportet, neque onere diuini Officij recitandi adſtringuntur, ſed tantum ad certas preces, non ex vi Commendæ, ſed ex profeſſione, & regula: & ſic frequenter laicis pro temporalibus obſequiis concedenti dictæ Commendæ per Magiſtros Ordinum Militarium, quibus Commendarum libera diſpoſitio conceditur, Phœbos *d. deciſ.* 85. *num.* 12.

Non obſtat quòd hæ Commendæ non dantur 10
niſi Religioſis, ac proinde videntur annexæ ſtatui Religioſo, quem conſtat eſſe ſpiritualem, quia reſpondetur huiuſmodi Commendas non tradi Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri niſi profeſſis, conſequenter in receptuto huiuſmodi Commendas requiritur profeſſio, vt ſit habilis ad eas recipiendas; non tamen hinc ſequitur huiuſmodi Commendas eſſe aliquid ſpirituale, ſicut ſi Pontifex præciperet bona aliqua temporalia diſtribui inter Religioſos, non ob id illa bona eſſent ſpiritualia, ſeu annexa titulo ſpirituali.

Nec obſtant quòd Commendatarij ex Eccle- 11
ſiæ inſtitutione officio militandi adſtricti ſunt, pro Eccleſiæ defenſione, quia reſpondetur hoc officium temporale eſſe, & ex eo quòd fiat Eccleſiæ inſtitutione pro Eccleſiæ vtilitate, non pertinet ad beneficij naturam, ſicut videmus in pluribus aliis, qui miniſteriis temporalibus Eccleſiæ inſeruiunt, & propterea portionem aliquam reddituum Eccleſiaſticorum percipiunt, & tamen apud omnes conſtat beneficiarios proprios non eſſe, vt de Symbalyſta OEconomo, Syndico, & ſimilibus diximus *in tract. de Canonic. c.* 2. *num.* 14.

Ex

12 Ex qua ratione iam colligitur hos Commẽdatarios S.Iacobi & ſimilium eſſe veros dominos quoruncumque bonorum ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde poſſe ne his omnibus bonis tam patrimonialibus quocunque titulo acquiſitis, quàm redditibus Commendarum, ita liberè diſponere, ac cæteros ſæculares; tum quia antiquiſſima conſuetudo ita paupertatem eorum interpretata eſt Superioribus ſcientibus, & non contradicentibus, & redditus commendarum titulo ſęculari his dantur nẽpe titulo militari, tum quia ſicut nec omnimodam & perfectam caſtitatem profitentur, ita nec perfectam paupertatem, ſed illam ſolùm, quæ hodie eſt conſueta, ab eis ſeruari: & ideo ita docent Alcozer *lib. de ludo cap.* 39. Fr. Emman. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 7. & *q.* 69. *art.* 7. Bonacin. *variar. tract. q.* 4. *de oblig. benefic. puncto* 2. *num.* 24. Iſla *in reg. Commendatariorum D. Iacobi in proœm.* vbi *de voto paupertatis*, Valaſc. *conſ.* 108. *à numer.* 7. Molina Theologus *de Iuſtitia, tom.* 1. *diſputat.* 141. *col.* 3. *verſic. eſt verò rigida num.* 6. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 21. *q.* 14. *n.* 2. & 4. Phœbus *d. deciſ.* 8. *num.* 18. Sperel. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.* 2. *num.* 75. & 76. & *deciſ.* 21. *num.* 38. *in fine*. Seraph. *deciſ.* 587. *per tot.* Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 7 *c.* 8. *n.* 29. Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 160. *sect.* 7. §. 119. Diana *moral. reſol. p.* 5. *tract.* 14. *moral.* 2. *reſol.* 94. Quamuis Nau. *de redditibus Eccleſ. q.* 1. *num.* 95. & 96. & *q.* 3. *n.* 30. & 31. & *in apolog. mensis* 61. Motta *in lib. inſtructionis vt Commendatarij tendant ad perfectionem, cap.* 4. §. *num.* 50. Ayala *in compendio regulæ ordinum Militarum*, exiſtimauerint eos teneri omnia bona prædicta in vſus ſuos honeſtos expendere, & quod ſuperfuerit in opera pia

13 Vnde quamuis Nau. *comment.* 1. *de Regular. n.* 56. credidit non eſſe integrum his Commendatariis teſtari ſecluſo priuilegio Apoſtolico, receptiſſima tamen conſuetudo apud eos obtinuit poſſe quoque liberè illos teſtari non minus quàm alios ſæculares, tam de bonis patrimonialibus, quàm etiam de redditibus ſuarum Commendarum: nam licet olim teſtari non potuiſſent, Innocent. VIII. & Clemens VII. in hoc diſpensàrunt. Nec obſtat, Pium V. reuocaſſe licentias bis conceſſas ad teſtandum, quia eius Motus proprius receptus non fuit quoad alios Commendatarios præterquàm Sancti Ioannis, & illum expreſsè reuocauit Gregorius XIII. concedens eis facultatem teſtandi iuxta priſtinam eorum conſuetudinem. Ita Molin. *de iuſt. tom.* 3. *diſp.* 604. *in fine*, Motta *in tract. de confirmat. Ordin. Milit. lib.* 2. *cap.* 1. §. 18. *num.* 8. Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſol.* 28. *num.* & *reſol.* 135. *num.* 7. Gratian. *d. cap.* 880. *n.* 42. *cum ſeqq.* vbi ſuſtinet hanc conſuetudinem in Commendatariis aliarum Religionum præter Hieroſolymitanum, de qua infrà *ex n.* 30 *cum ſeqq.* Machado *d. tom.* 2. *lib.* 4. *p* 4. *tract.* 2. *docum.* 4. *nu.* 1. & *nu.* 6. latè Sanch. *in præcep. Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 30. vbi *n.* 31. poſt Molin. *loco proximè citato*,
14 & alios reſoluit poſſe quoque hos Commendatarios de vtriuſque bonis maioratum inſtituere, non ſecus ac alios ſæculares, quibus addo Lezan. *in dub. Regular. tom.* 2. *c.* 5. *n.* 29 me citato *in hoc loco* Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *q.* 4. *tract.* 2. *docum.* 4. *n.* 2. & idem Sanchez *d. c.* 8. *num.* 32. cum Alcozer *de*
15 *ludo cap.* 39. tenent ludentes cum his Commendatariis non teneri parta in ludo reſtituere, quia cum hi Commendatarij ſint verè domini omnium illorum bonorum, poſſintque de illis diſponere, inſtar cuiuſcumque ſæcularis, verè transferunt illorum dominium perdendo in ludo, & *num.* 37. poſt Iſlam *in regul. Commendatariorum cap.* 20. Mottam *in l. inſtruct. vt Commendatarij tendant ad perfectionem c.* 4. §. 4. *num.* 52. firmat clericos Ordi- 16
num Militarium in clauſtris viuentium, qui ex legitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt, inſeruientes alicui beneficio, poſſe teſtari, ea tamen conditione, vt quotànis inuentarium bonorum tempore præfixo Superiori præſentent, & dummodo quintam bonorum partem monaſterio relinquant, & tertio quoquo anno petant à Superiore teſtandi licentiam. Bona autem res, & red- 17
ditus ipſorum Commendatarum non poſſunt perpetui Commendatarij locare, ſeu alienare ad longum tempus, ſine ſolemnitate à iure requiſita, vt reſoluit Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſol.* 8. *n.* 13.

Dicti tamen Commendatarij Militarium, non 18
gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi actu ſunt in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes fidei pugnantes, vt conſtat ex *l. milites. C. de re milit.* & §. *ſed hactenus. Inſtit. eod.* reſoluit F. Emman. *in addit. ſum. p.* 4. *cap.* 145. *num.* 2. quem refert, & ſequitur Hieron. Roderic. *in compendio q. regul. reſolut.* 135. *nu.* 8. An autem Hieroſolymitani Milites poſſint teſtari, vide *infrà n.* 42.

Ex quibus conſtat huiuſmodi Commendas 19
non eſſe materiam ſimoniæ, quia non ſunt aliquid ſpirituale, ſed temporale; conferuntur enim titulo laico, & dantur in ſubſidium, ſeu ſtipendium pro temporalibus ſeruitiis; & adminiſtratio illarum laicis principalibus aliquando committitur; opus enim militiæ eſt opus temporale pretio æſtimabile, quod æſtimationem ſuam non amittit, etiamſi fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei. Ita Victor. *in relect. de ſimon. num.* 45. Arag. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 4 *de ſimonia c.* 27. *n.* 6.
Vnde colligitur non committi ſimoniam ab eo, 20
qui pecunia procurat Commendam Militarem, aut illam vendit, aut alteri confert, reſeruata penſione in ſui, vel alterius fauorem. Ratio eſt, quia non committit ſimoniam iuris Diuini, cùm huiuſmodi Commenda non ſit res ſacra; neque committit ſimoniam iuris humani, cùm non extet Ius Canonicum prohibens alienationem dictarum Commendarum intuitu religionis, & rerum ſacrarum; peccaret tamen contra iuſtitiam illam vendendo, quia vendens, vel eſt ipſe Commendatarius, vel magiſter Ordinis: ſi eſt ipſe Commendatarius, certum eſt ipſum non poſſe huiuſmodi Commendam vendere, cùm non ſit dominus Commendæ, ſed vſufructuarius, dum viuit: ſi verò Magiſter Ordinis, nec ipſe illam vendere poteſt abſque licentia Papæ; quia ipſe non eſt dominus, ſed diſtributor, & diſpenſator conſtitutus à Papa ad diſtribuendum. Ita Mandoſ. *in reg.* 6. *Cancel. qu.* 11. *num.* 3. Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib.* 15. *cap.* 34. *n.* 2. Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ c.* 15. *à num.* 15. Diana *moral. reſol. p.* 6. *tract* 8. *miſcelan. reſol.* 17. Suar. *d. c.* 27. *nu.* 10. Filliuc. *tom.* 2. *tractat.* 45. *cap.* 6. *nu.* 5. me citato *in hoc loco* Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 4. *tractat.* 2. *docum.* 1. *num* 4. Quamuis Azor. *inſtit. moral par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 6. *q.* 3. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *nu.* 7. Raph. de la Torre *de Relig. tom.* 2. *quæſt.* 100. *artic.* 4. *diſput.* 3. teneant in venditione harum Commendarum committi ſimoniam, & Flamin. Pariſ. *dict. tract. de confident. quæſt.* 17. dicat in Præceptoriis committi ſimoniam, & confidentiam, niſi eorum opinione intelligamus

de Præceptoriis Ordinis S. Ioannis Hieroſolymi-
tani, & licèt Gabr. Pereira *dict. part. 2. cap. 48. n. 9.
verſ. infertur*, dicat quod huiuſmodi Commendæ
non poſſint vendi, aut dari aliquo pretio, *& n. 10.*
quod non poſſunt plures vni concedi; & quòd
in huiuſmodi Commendis committatur ſimo-
nia, dicit Sperellus *dict. deciſ. 21. numer. 37. in
fine.*

21 Cùm ergo Commendatarij huiuſmodi ratio-
ne Commendæ nullum beneficium obtinere
dicantur, nec Militaris Ordinis cauſa veri reli-
gioſi ſint, eò quòd tria vota ſubſtantialia non
profitentur, ſed potius in voto paupertatis diſpen-
ſari reperiuntur, vt infra dicemus; ſequitur illos
de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſe, quia
leges Canonicæ, quæ ſæcularis beneficia Reli-
gioſis, ſeu ſæcularibus conferri prohibent, iuxta
cap. cum de beneficio, de præbend. in 6. cum ſimilibus,
ad iſtos, qui verè Religioſi non ſunt, trahi non
22 debent. Quare ita hanc partem ſecundùm Iuris
rigorem probant Azor. *dict. lib. 13. cap. 3. quæſt. 5.
in fine*, Gambar. *de officio & poteſt. legati de latere
lib. 6. nu. 269.* Sanch. *in præcept. Decalogi lib. 7. c. 29.
num. 101.* & ex voto Cardinalis Pamphilij ſenioris
ſic deciſum fuiſſe refert Nicol. Garç. *dict. cap. 4.
num. 18.* & quamuis dubitet idem *num. 12. &
part. 7. cap. 10. num. 9. & 31.* tamen poſtremò *in ad-
dit. ad dict. cap. 4. num. 14.* aſſerit ſe vidiſſe quandam
declarationem Sacræ Congregationis *ſub die 10.
23 Nouemb.* 1609 quæ ſic ait. *Congregatio Concilij cen-
ſuit Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha,
alioſque huiuſmodi non emittentes omnia tria vota
ſubſtantialia, videlicet paupertatis, caſtitatis, & obe-
dientiæ, non eſſe incapaces beneficiorum ſæcularium,
ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſio-
num.* cuius declarationis nemini Ego ipſe *de offi-
cio & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 57. num. 173.* quam-
uis hos omnes eſſe incapaces beneficij ſæcularis,
& penſionis ſicut alios Religioſos, videantur ſup-
ponere Nauar. *conſil. 57. nu. 9. in ſolut. ad 2. de regu-
lar. in antiq. & conſil. 10. num. 9. eod. titul. in nouis*,
Mandoſ. *deſignatura gratiæ tit. diſpenſatio Mona-
chor. pro obtinendis benefic. in fine*, Fr. Emman. *quæſt.
regular. tom. 1. qu. 34. artic. 5.* & ſecundùm horum
ſententiam eſt praxis datariæ, & Cancellariæ
Apoſt. vt odio.

24 Equites Capellani Religionis S. Stephani Pa-
pæ, & Martyris, quamuis habere poſſint Eccleſias
proprias eidem Religioni ſubiectas, præſentari
valent ad alias Eccleſias ſæculares, & inſtitutio-
nem, ac poſſeſſionem obtinere, vt habetur *in
libro ſtatutorum dictæ religionis Sancti Stephani
fol. 26. & ſeqq.* vbi ſunt relatæ deciſiones Rotæ Ro-
manæ DD. Cardinalium Robuſterij, Seraphini,
Pamphilij ſenioris, & Aragonij, ſicut atteſtatur
Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib 6. cap. 5. n. 16.* ſecun-
dùm vtramque impreſſ. & in votum reductæ *de-
ciſ. 218. p. 1 recentiſſ.* aliàs in poſthum. Farin. quod
fuit confirmatum quodam decreto *Congregationis
ſuper rebus Datariæ, die 9. Septembris* 1591. in quo
ſtatuitur Equites Milites S. Stephani poſſe poſſi-
deri de beneficiis ſæcularibus, quod decretum
refert Boſſi. *de triplici Iubilæi priuilegio ſect. 2. caſu
19. num. 11.*

25 De Militibus Ordinis Chriſti, S. Iacobi, Alcan-
taræ, Calatrauæ, S. Stephani, S. Lazari, & ſimi-
libus, in præſentiarú aliqua ſunt notanda circa il-
lam controuerſam quæſtionem, an ſint verè Re-
ligioſi, vel ſecundùm quid? In qua vt certa ab
incertis ſeparemus, eſt aduertendum in huiuſmo-
di Ordinibus, Fratres eſſe, & fuiſſe, qui in com-
muni viuebant, & viuunt, & ſacris Ordinibus in-
ſigniebantur, ad chorum deputati; fuiſſe etiam
Milites, qui in caſtris, & extra clauſtrum verſa-
bantur ad præliandum profeſſi. Conſtat diſtin-
ctio, ex vſu; compertum enim eſt in omnibus præ-
dictis Religionibus fratres eſſe, quos *freires* Lu-
ſitani appellant, qui vitam Regularem profiten-
tur, viuentes in commoni & clauſtro, ſub vnius
Prioris obedientia, choro inſeruientes. Apud no-
ſtros Luſitanos de Chriſti Ordine nemo eſt, qui
neſciat nobiliſſimum illud monaſteriú oppidi de
Thomar, atque etiam Conimbricenſem Acade-
miam nobili eiuſdem Ordinis Collegio cõdeco-
rari: de Ordine S. Iacobi ſimiliter celebratiſſimus
eſt Conuentus Clericorum regularium in oppido
de Palmella, quod etiam conſtat de Ordine de
Auis in eiuſdem nominis oppido. Habent etiam
cœnobia Monialium ſimiliter Cruce ſignatarum,
vbi nobiles mulieres profiteri conſueuerunt. Ho-
rum igitur Fratrú, & Monialium veram eſſe Re-
ligionem dubitandum non eſt, ſed potius apud
omnes extra omnem eſt controuerſiam, vt bene
notaor Ouiedo *in praxi Regul. part. 1. tractat. 22
diſputat. 1. quæſt. 4.* Azor. *inſtit. moral. par. 1 lib. 13.
cap. 3. quæſt. 2. verſ. ſciendum*; quia omnia ſub-
ſtantialia & neceſſaria ad ſtatum veræ, & perfe-
ctæ Religionis, in illis reperiuntur; ſcilicet tria
vota emiſſa in regula à Sede Apoſtolica appro-
bata, & in manu Prælati traditionem perſonæ ac-
ceptantis, iuxta *cap. cum ad Monaſterium, de ſta-
tu regul.*

Certum eſt etiam in eiſdem Religionibus Mi- 26
lites exiſtere, qui extra clauſtrum viuunt; non ad
chorum, vel ſacros Ordines, ſed ad præliandum
deputati, vt vſus docet, & in iis tota verſatur con-
trouerſia, in qua varij caſus ſubdiſtinguendi ſunt.
Primus eſt de his Militibus, qui tria prædicta
vota emittunt, & ad omnimodam caſtitatem obli-
gantur, itaut matrimonium contrahere non poſ-
ſint, vt ſunt Equites S. Ioannis Hieroſolymitani,
& hos verè eſſe Religioſos indubitatum eſt, quia
omnia ſubſtantialia Religionis in illis reperiun-
tur, votum ſcilicet caſtitatis, paupertatis & obe-
dientiæ ſub regula à Sede Apoſtolica approbata,
Machado *d. p. 4. tr. 2. docum. 1. n. 1. & docum. 6. n. 4.*
Azeued. per text. ibi *in l. 14. tit. 5. l. 3. Recop.* Carol.
Tapia *in auth. ingreſſi verb. monaſteria cap. 34.* Ma-
ſtrill. *de magiſtrat. lib. 2. cap. 2. num 35. & 36.* Duen.
reg. 100. ampl. 5. & reg. 103. limit. 6. Solorzan. *de
Indiarum iure tom 2. lib. 2. cap. 5. num. 17.* Lezana *in
ſum. quæſt. Regular. tom. 2. cap. 5. num. 5. cum ſeqq.*
Gratian. *diſcept. forenſ. c. 452. n. 24. & 57. & c. 880.
a num. 1.* Monet. *de Conſeruat. c. 10. num. 387.* Cam-
pan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. cap. 16. n. 44.* no-
uiter Theodoſ de Rubeis *in ſingularib. Rota verb.
Hieroſolymitani Milites tom. 2.* plures refert Do-
ctores Giuba *conſ. 77. n. 19.* Bobadil. *in politica l. 5.
cap. 19. nu. 11.* Theſaur. inn. *quæſt. forenſ. lib. 1. q. 18.
n. 3.* Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 36. num. 30.* No-
uar. *in praxi elect. & variat. fori q. 69. ſect. 2. & in lu-
cerna Regular. verb. Milites num. 2.* latè Carol. Ma-
rant. *tom. 2. reſp. 6. num. 5. & 3.* Ioan. Steph. Durant.
quæſt. Iuris qu. 6. col. 6. Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. de-
ciſ. 21. num. 9. cum ſeqq.* Rota *apud poſt. in fine tract.
de manut. deciſ 326. nu. 4. & deciſ. 333. ſub n. 1. p. 1.
recent. & deciſ. 87. n. 1. p. 2. etiam recent.* Greg. XV.
deciſ. 87. num. 5. & ibi adden. n. 13. & 14. & fuit di-
ctum *in Egitanien. Commendæ* 8. *Iunij* 1626. *coram
R. P. D. Merlino*; eleganter de his S. Bernad. *in*

ſermone

ſermone ad Milites Templi c.4.ad fin. in hęc verba. *Vt penè dubitem, quid potius cenſeã appellandos Monachos videlicet, an Milites, niſi quod vtrumque ferſan congruentius nominari, quibus neutrum deeſſe agnoſcimus, nec Monachi manſuetudo, nec militis fortitudo.* Quòd verò non choro nec ſpiritualibus ex[illegible]tiis, ſed armis ſæcularibus inſeruiant, ſubſtantiæ Religionis non repugnant, ſed ſolùm iuris humani prohibitioni vetantis clericos, & eccleſiaſticas perſonas ſęcularibus negotiis ſe immiſcere, quam prohibitionem Pontifex & Apoſtolica Sedes tollere poteſt, iuxta teg *cap. propoſuit, de conceſſ. prabend. cum ſimilib.* & Religionem concurrentibus aliis ſubſtantialibus inſtituere in finem illum militandi pro Chriſtiana Religione, ſicut aliarum Religionum inſtitutũ alios noſcitur habere fines à chori ſeruitio diuerſos; nec nobiſcum pugnant Abb. *in rub. de Regularib. num. 4 verſ. Ego dubito*, & alij qui eum ſequuntur, Rot. *deciſ.* 591. *n.5. part. 1. diuerſ.* Mandoſ. *ſuper reg.3. Cancel. q.11. num.3.* Beller. *diſquiſit. clerical. tit. de priuil. canonis. §.1 num.37.* late Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloſ.8. num. 57.* videndus à *num.53.* reſoluentes Milites Hieroſolymitanos, quia matrimonium contrahere non poſſunt, largo modo dici Religioſos, non enim intendunt his verbis negare hos milites veros eſſe religioſos, ſed ita loquuntur ad differentiam aliorum, qui matrimonium contrahunt, quos nec ſtricto nec largo modo Religioſos eſſe admittunt, atque differentiam regularium, qui perfectionem religionis & ſtatum profitentur, choro dedicati, addiderunt particulam *largo modo*, quæ non tollit propriè eſſe tales, argum. text. *in l. cum lege. ff. de teſtam.*

12 Secundus caſus eſt de his Militibus, qui matrimonium contrahunt, quos verè eſſe Religioſos tenuerunt Gregorius Lop. *l.1. gloſ.1 titul.7 part.1.* Martin. de Ayala *en el compendio y declaration del Oden de Santiago, per tot. & præcipuè cap. 1. & 2.* Medina *de ſacror. hominum auth. lib.4. controuerſ.7. cap.39.* Menoch. *illuſt. lib.3. cap.105. à na.48. & de ſucceſſ. creat. lib. 2. §.30. num.383. cum ſeqq.* Nauar. *conſ.11. de Regularib.* vbi de noſtris Chriſti Militibus, *& conſ 10. eod. tit.* vbi de Militibus S. Stephani, Fortun. Garç *in conſ. pro militia Sancti Iacobi verſ. materia.* Burg. de Pace, & alij, quos refert Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.1. q.1. art.6. & q.13. art.2.* Hieron. Llamas *in methodo p.3. cap.11. § 12. ad fin. & §. 13. & 14.* Flores de Mena *variar. lib.2. q.21. num.105.* Valaſc. *conſ.108. na.27.* Cardin. Bellarm. *tom.1. lib.2. cap.3. verſ. alterum genus*, Gabr. Pereira *deciſ.58. num.1. & 2.* Mota *de confirmat. Ordinis S. Iacobi lib.2. per tot.* Gutier. *pract. lib.2. qa.111. n.2.* Bobaldin. *in ſua politica lib.2. cap.19. num 11.* plures refert, & ſequitur Sanc. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.4. cap.16. nu.11.* Iul. Cæſ. Imbrian. *in tract. de indicib. Regni, in præfat. num. 42.* Bambacar. *in repet. cap.1. §. quis clericus q.2. num.31. cum ſeqq.* Rebell. *de obligat. iuſtit. par.2. lib.3. q.4. num.13.* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib.2. cap.1. nu.10.* Carol. de Graff. *de effect. cleric. effect.1. n.110. cum ſeqq.* Nicol. Garc. *de benefic. p.1. cap.4 nu.15.* Baſil. Pont. *de impediment. Matrim. cap.19. §.4.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera, differ.1. num.21.* Hieron. Cenedo *in tract. de paupert. Relig. dub.60. num.12. & 13.* Diana *reſolut. moral. part.1. tract.1. reſol.49. & par.6. tract.8. reſolut.17.* Traſnieta *in tract. de polygamia lib.3. quæſt.22. na.26.* Ioan. Sancin. *in ſelectis diſput.49. à nu.11.* Lezana *in ſum. quæſt. Reg. cap.2. num.2. tom.1.* latè Spetell. *in deciſionibus fori eccleſ. deciſ. 2. num.58. cum ſeqq.* idem Lezana *dict. tom.2 cap.5. num.6.* Parens meus *in comment. ad Ordinat. Reg. Luſitan. lib.2. tit. 11 § vlt.* latè Reinoſo *in practicis obſeruat. per tot.* eam afferentes rationem, quia eorum Religio à Romano Pontif. approbata eſt ſub certo modo trium votorum, obedientiæ, paupertatis, atque etiam caſtitatis non omnimodæ ſaltem coniugalis, quæ verè & propriè caſtitas eſt *cap. Nyſſena 31. diſt. cum ſimilibus.*

Verùm licet hæc opinio ſit probabilis, & aliquando nobis arriſerit, tamen hos Milites, quibus matrimonium contrahendi facultas conceditur, verè Religioſos non eſſe magis communiter receptum eſt, quia non ſpiritualibus vacant negotiis, nec in clauſtro viuunt, nec habitum & tonſuram geſtant clericalem, vel monachalem; ſed ſæcularibus armis ſtudent, & in caſtris, & Curtis Principum commorantur, ac proinde magis laici, quàm Religioſi eſſe videntur, quos oportet omni ſæculari cura vacare, ab omnique ſtrepitu temporali ceſſare ſoli Deo deuotos, vt optimè explicat S. Hieronymus relatus à Gratiano *in cap. duo ſunt. 12. quæſ.1.* & vlteriùs matrimonium contrahere poſſunt, & conſequenter deficit vnum ex votis ſubſtantialibus; nam licet caſtitas coniugalis, quam iſti profitentur, caſtitas dici poſſit *dict. cap. Nyſſena*; non tamen ea eſt caſtitas, quam vera & perfecta religio expoſcit, iuxta *dict. cap. cùm ad monaſterium, cap. vnic. de voto lib.6.* & communes reſolutiones, ibi, ex quibus receptum eſt adeo eſſe annexum votum caſtitatis omnimodæ non ſolius coniugalis ſtatui Religionis, vt ſi Pontifex Religioſo facultatem faciat contrahendi matrimonium ex cauſa boni publici, vt ſæpè feciſſe legimus, non tamen manet verus religioſus, ſed potius per hanc diſpenſationem fit de monacho non monachus, vt innumeris adductis latè explicat Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp.8. num. 7. & 12.* quibus addo Azor. *inſtit. moral. par.1. lib.13. cap.7. quæſt.1.* Sayr. & alios per me citatos *in collect. ad dict. cap. cùm ad monaſterium.* Nec poteſt dici huiuſmodi Milites Sancti Benedicti, aut Sancti Auguſtini regulam profiteri eo modo, qui in ea continentur, illa enim obligat ad omnimodum caſtitatem, iſti verò ſolam coniugalem vouent. Nec refert quod in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Bullis iſtorum Ordo, Religio frequenter appelletur, quia non negamus Religionem eſſe, ſed ſolùm non eſſe propriè talem, vt licet reſpondeat aliquis verba illa intelligi oportere verè & propriè, adhuc replicabimus ſecundùm omnem proprietatem, Ordinem ipſum, Religionem appellari, quia in huiuſmodi religionibus non ſolum reperiunt milites, ſed etiam Clerici, & Moniales caſtitatem ſimpliciter profitentes, & in Collegiis, ſeu Conuentibus commorantes; quare propriiſſimè Ordo ipſe, qui ex his omnibus conſtat Religio dicitur; vnde ex his omnibus colligitur præfatos Milites licet aliquo modo participent aliqua pertinentia ad ſtatum Religionis, non tamen ſimpliciter dici poſſe Religioſos ſecundùm quid, vt docet S. Thomas 2. 2. *quæſt. 186. artic. 4. ad 3.* Sot. *in 4. diſtinct. 27. quæſt. 1. artic. 4. col.9. & de iuſtitia lib. 7. quæſt. 5. artic. 3.* Sarnien. *de reddit. Eccleſ. part.4. cap. 1. numer. 13.* Lazarte *de decima vendit. cap. 19. numer. 92.* Gironda *de Gabellis part. 7. in princip. numer. 47.* Aragon. 2. 2. *quæſt. 88. articul. 11. pag. 738.*

Digitized by Google

ad vltim. argument. Azeued. *l.* 14. *num.* 3. *titul.* 5. *lib.* 3. *noua Recop.* Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Religio num.* 41. Valent. *tom.* 3. *in* 2. 2. *dub.* 10. *q.* 4. *punctq* 12. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 4. *tract.* 2. *docum.* 1. *nu.* 2. Coſta *conſ.* 42. *vol.* 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 3. *q.* 5. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 141. *verſ. eſt verò rigida, & diſp.* 613. *n.* 5. *& tom.* 4. *arc.* 3. *diſput.* 30. *num.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſum. tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. Matt. *de iuriſdict. p.* 2. *cap.* 32. *num.* 15. *& p.* 4 *caſu* 113. *num.* 33. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *lib.* 3. *conſ.* 12. *de regular.* Molſeſ. *in ſum. Theolog. mor. tom.* 1. *tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 30. Monet. *de Conſeruat. cap.* 10. *n.* 389. Trullench. *in Decalog. l.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *nu.* 2. Ludou. à Cruce *in expoſit. Bulla S. Cruciata diſp.* 1. *cap.* 6. *dub.* 11. *nu.* 5. Rota *coram Seraph. deciſ.* 583. & apud Poſtium *in fine ſui tract. de manut. deciſ.* 326. *n.* 3.

18 Ex quibus iam primò colligitur diuerſam eſſe quæſtionem, an huiuſmodi Fratres, & Milites veri ſint Religioſi, ab ea an ſint eccleſiaſticæ perſonæ? prioris reſolutio an & quãdo Religioſi ſint, patet ex dictis, in poſteriori verò licèt gloſ. *verb. perſolnant. in cap.* 1. *de verbor. ſignific. lib.* 6. & Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib.* 15. *cap.* 34. *num.* 3. perperam & inaduertenter confundentes vtramque quęſtionem, in qua etiam vitio repetitur Aant. & ab eo citati *d. cap. q.* 3. verior eſt pars, quæ affirmat inter Eccleſiaſticas perſonas eſſe connumerandos non ſolùm Milites S. Ioannis, & alios, quos veros eſſe Religioſos probauimus, ſed etiam alios Chriſti, S. Iacobi, & ſimiles, quos tales eſſe negauimus, vt bene reſoluunt Valaſc. *conſ.* 14. *n.* 9. *& conſ.* 108. *à num.* 15. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *q.* 36. *artic.* 7. *in fine.* Nendea à Caſtro *in praxi Euſit. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 10. Hyeronym. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſolut.* 28. *n.* 1. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 36. *n.* 35. *& ſeqq.* Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 2. *num.* 99. Raudenſ. *conſ.* 17. *n.* 9 me citato *in hoc loco* Machado *d. tract.* 2. *docum.* 1. *num.* 3. Et probatur, quia duo tantùm eſſe genera hominum, ſeu perſonarum optimè explicat text. *in cap duo ſunt.* 12. *q.* 1. Eccleſiaſticorum, ſcilicet, qui Deo & Eccleſiæ inſeruiunt, & laicorum, qui ſæcularia exercent, inter laicos autem cẽſeri non poſſe huiuſmodi Milites ea ratione oſtenditur, quia profeſſionem in huiuſmodi regula à Sede Apoſtolica approbata ſegregati ſunt à populo, & laicis, & ideo habitum geſtant cruce inſignitum, diſtinctũ ab habitu laicorum: inſuper ſeruitio Eccleſiæ deputantur ad prælіandum pro ea iuxta inſtitutum ſui Ordinis, ergo neceſſariò ſequitur inter laicos, ſed inter perſonas Eccleſiaſticas ponendos eſſe, & conſequenter fori, & Canonis priuilegio, ac immunitate gaudere, vt reſoluimus *lib.* 1. *c.* 39. *de priuileg. Clericor. n.* 24. *& §.* 2. *n.* 46. *& §.* 5. *n.* 26.

19 Secundò colligitur reſolutio quæſtionis, an & quando appellatione Religioſorum veniant, & intelligantur Milites, & Fratres Ordinum Militarium? In qua venire etiam Hieroſolymitanos, & alios, qui omnimodam profitentur caſtitatem, niſi verba nimis generalia ſint, veluti; *quicunque Ordo*, &c. teneant Abb. *in d. rub. de regularib. num.* 4. & ſequantur Rot. & Gonzal. poſt illum ſuprà citati in primo caſu, cum aliis, quos ipſi referunt. Contrarium tamen eſt reſoluendum prædicta retenta diſtinctione; vel enim agimus de his qui omnimodam caſtitatem profitentur, quos diximus veros eſſe Religioſos, propriè eſſe negauimus, hos non comprehendi in ſtatutis, & diſpoſitionibus, quæ Religioſorum faciunt mentionem fatemur, & procedit reſolutio Abb. In illis verò, ſcilicet S. Ioannis, & aliis, qui ex voto Matrimonium contrahere impediuntur, & oppoſitum eſt tenendum, & affirmandum, ex proprietate ſermonis venire appellatione Religioſorum in quacũque materia etiam pœnali, & odioſa, ſi aliàs de mente diſponentia contraria non appareat, vt doc[illegible] *gloſ.* 2. *in Clem.* 1. *de decim.* recepta, & laudata à Doctoribus communiter, ſecundum Nauar. *conſ.* 12 *num.* 2. *de Regular.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 7. & plures per me citatos *de appellatiua verborũ vtriuſque Iuris ſignif. appell.* 233. *num.* 6. Azor. *dict. lib.* 13. *cap.* 4. optimè improbans diſtinctionem Abb. & aliorum inter materiam fauorabilem, vel odioſam. quod confirmatur ex recepta traditione, quæ docet in materia quacunque etiam pœnali venire omnia, quæ ſub proprietate verbi etiam lata continentur, vt de verbo *inteſtabilis* probat text. *in l. cum lege*, & multis adductis latè D. Barboſ. *in rub. ff ſoluto matrim. p.* 4. *à n.* 47.

30 Vnde ſi quis voueat abſolutè ingredi Religionem, ſatisfacere voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis ingrediatur, reſoluunt Aragon. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. Fr. Emman. *in ſum p.* 2. *cap.* 97. *num.* 8. Azor. *d. lib.* 13. *c.* 4. *q.* 4. Fernandez *in Examine Theologia moral. p.* 3. *cap.* 7. *§.* 18. *num.* 10. Baſil. Pont. *de impedim. cap. Matrim. cap.* 19. *§.* 4. Regius *in reſolut. caſuum Conſcient. caſu* 53. *nu* 15. Hieronym. Cened. *de paupert. Relig. dub.* 10. *nu.* 6. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſp.* 10 *dub.* 2. *n.* 4. Trullench. *d. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *num.* 2. me citato Sperell. *d. deciſ.* 21. *num.* 62. Lezana *d. tom.* 2. *cap.* 5. *num* 44. Ego ipſe *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appellat.* 233. *nu.* 8. Quamuis contrarium teneant Cordub. *in ſum. q.* 148. Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.* 1. *q.* 187. *nu.* 3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 12. Laurent. à Portel. *in addit. ad dubia regularia verb. Religioſus num.* 4. Secus autem erit ſi ingrediatur alias Religiones, quæ matrimonium contrahere permittunt, ſuo enim voto non ſatisfacere docent Sot. *de iuſtit. lib.* 7. *q.* 5. *artic.* 3. Aragon. & Fr. Emman *proximè citatis locis*, Azor. *dict. lib.* 13. *c.* 3. *q.* 2. Barthol. à S. Fauſto *dict. lib.* 1. *q.* 186. Trullench. *vbi ſuprà.* Quidquid dicant Mich. Medin. *de ſacrorum hominum continent. lib.* 4. *cap.* 39. Baſil. Pont. *d. §.* 4. & alij, qui putant huiuſmodi Ordines Militares eſſe verè & propriè Religiones.

31 Sic etiam in Bulla Pij V. conſtitutum eſt ne Clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint, quam refert & explicat Nau. *in man. cap.* 15. *à n.* 19. Gutrier. *canon. lib.* 1. *c.* 7. Sed Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & ſimiles non contineri declarauit Gregor. XIII. vt referunt Aragon. & Azor. *lib.* 12. *cap.* 4. *in fine dictis locis*, Lezana *dict. tom.* 2. *c.* 5. *n.* 19.

32 Sic etiam matrimonium ratum diſſolui poſſe per profeſſionem in Religione S. Ioannis, non ita in aliis S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimilibus, rectè reſoluunt Nau. *conſ.* 3. *alias* 2. *in nouis, de conuerſ. coniugat.* Henriq. *in ſum. lib.* 11. *cap.* 8. *§.* 6. *iuncta lit. E.* D. Barboſ. *in rub. ff. ſoluto matrim. par.* 2. *n.* 21. Sanchez *de matrim. lib.* 2. *diſput.* 18. *numer.* 8. nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. regul. reſolut.* 28. *num.* 13. Ego ipſe *d. appellat.* 233. *num.* 9. Gratianus *diſceptat. forenſ. tom.* 5. *cap.* 880. *num.* 4. Sperellus *dict. deciſ.* 21. *num.* 45. Lezana *dict. tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 8. Machado *dict. tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 4. *tract.* 2. *docum.* 6. *n.* 5.

Tertiò

Google

33 Tertiò principaliter colligitur ſub decreto Concilij Trid. ſeſſ. 25. de regular. cap. 15. dum agit de profeſſione non emittenda ante decimum ſextum ætatis annum, neque ante expletum probationis tempus, Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehendi, ſicut reſoluunt Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 6. quæſt. 2. n. 157. cum ſeq. Azor. d. lib. 13. c. 4. q. 2. Ludou. Beya reſponſ. caſuum Conſcientiæ p. 4. caſu 18. Gonzal. ad reg. 8. à num. 61. Seraphin. deciſ. 121. num. 2. quæ etiam reperitur impreſſa p. 1. diuerſ. deciſ. 191. Sanch. de matr. lib. 7. diſput. 44. num. 8. & in præcepta Decalogi lib. 5. cap. 4. num. 17. Barthol. à S. Fauſto in theſauro relig. lib. 5. q. 169. Barthol. de Vecchis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſput. 11. dub. 1. n. 4. Armeodar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. n. 7. Nouar. in ſingul. Iuris Canon. concl. 21. num. 4. Lezana d. tom. 2. cap. 17. Reinoſo in obſeruat. pract. obſer. 1. num. 25. me citato in hoc loco Ioan. Maria Nauar. in lucerna Regul. verb. Milites num. 43. Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 101. num. 5. & d. appellat. 233. num. 10. quod in Militibus S. Stephani nuncupatim agnoſcunt Nauar. conſ. 1. num. 8. de regular. Rot. d. deciſ. 591. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 1. in 1. edit. alias reſol. 617. num. 6. in 2. edit. Nauar. de concl. 2. n. 4.

Contra Fr. Emman. in ſum. tom. 2. cap. 8. num. 2. concl. 1. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 363. n. 27. Hieronym. Venero in Examine Epiſcoporum lib. 6. cap. 15. n. 7. exiſtimantes huiuſmodi Milites Regulares in emittenda profeſſione comprehendi ſub dicto decreto Concilij.

Milites verò Hieroſolymitanos comprehendi ſub illo decreto expreſsè tenent Flamin. d. qu. 2. n. 120. Azor. d. cap. 4. q. 2. Armeodar. d. loco num. 16. Fr. Barthol. de Vecchis d. dub. 2. num. 4. Ego ipſe d. alleg. 101. numer. 8. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. 216. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 457. nu. 32. & cap. 880. num. 2. Rota deciſ. 779. ante num. 11. part. 3. recentior. Sperell. d. deciſ. 21. numer. 49. vbi alios citat, & reprobat Gonzales contrarium tenentem, Lezana d. tom. 2. cap. 5. num. 17. quod non ex alio procedit niſi, quod illi propriè Religioſi ooo ſunt, iſti verò maximè.

34 Quartò, infertur ſub decreto Concilij Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 3. dum diſponit Ordinarios tanquam Sedis Apoſt. delegatos punire poſſe, & corrigere quemcumque clericum ſæcularem, & regulares extra monaſterium degentes, & delinquentes, non obſtantibus quibuſcumque ſui Ordinis priuilegiis, comprehendi debere ſi rigorem verborum inſpiciamus, Religioſos Hieroſolymitanos, quia verè religioſi ſunt, vt diximus, nec poſſe ſe iuuare priuilegio exemptionis; licet enim per illud eximantur à poteſtate ordinaria, non tamen à poteſtate Papæ ſunt exempti, cuius mandato & auctoritate hoc caſu procedunt Ordioarij ioxta reg. lib. 1. §. qui mandatum ff. de officio eius, atque ita quemadmodum iſti dicere non poſſunt offendi ſuum priuilegium exemptionis ſi Papa contra eos proceſſerit, ita nec contra eandem exemptionem fecit Ordinarius procedens tanquam Apoſt. Sedis delegatus; qua ratione ita reſoluit ſemotis ſpecialibus priuilegiis, Nauar. conſ. 21. in antiq. alias 32. in nouis de regular. quem ad litteram tranſcripſit Fr. Emman. quæſt. regul. tom. 2. art. 7. ſequuntur Azor. d. lib. 13. cap. 4. quæſt. 3. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 3. collect. 503. Amplia primò, & deciſ. 231. num. 3. p. 4. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de regular. deciſ. 26. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. cap. 13. nu. 22. Ego ipſe d. p. 3. alleg. 105. nu. 15. & dict. appellat. 233. num. 11. me citato in hoc loco mei amiciſſimus Sperell. d. deciſ. 2. num. 51. Stephan. Gratian. d. cap. 779. num. 30. Et idem Sperell. d. deciſ. 21. num. 54. ex Gonzal. tenet aliud decretum eiuſdem Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 19. præſcribentis formam audiendi quemcumque Regularem, qui vi, vel metu vel ante tempus profeſſionem emiſiſſe prætendit, comprehendere etiam Equites Hieroſolymitanos tanquam veros Religioſos. Lezana d. tom. 2. cap. 5. num. 18.

Quintò infertur conſtituendam eſſe differentiam quoad facienda teſtamenta inter Milites Hieroſolymitanos, qui tria ſubſtantialia Religionis vota emittunt, neque ab illorum obſeruantia reperiuntur diſpenſati, & inter alios milites S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimiles cum quibus circa vota magna ex parte diſpenſatum reperitur, & ideo ſub alia forma profitentur, vt videre eſt per Sarmien. p. 1. defenſ. ad monit. 56. numer. 2. ante finem, & hi poſteriores ſicut verè religioſi dici non poſſunt, ita nullo iure teſtari de ſuis bonis prohibentur; ita cum S. Thom. Soto & aliis obſeruant Molin. de primogen. lib. 2. c. 9. nu. 69. Petr. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſput. 141. Azor. d. lib. 13. cap. 1. qu. 1. Valaſc. conſ. 108. num. 6. iuxta declarationem, quam ſupra præſtitimus hoc cap. numer. 2. & 17. Non ſic dicendum de prioribus, quia verè & propriè ſunt Religioſi, vt per Sot. lib. 7. de iuſtit. quæſt. 5. art. 3. col. pen. verſ. ex his ergo. Greg. XV. deciſ. 109. numer. 1. vbi num. 2. procedere ait etiamſi Milites non ſunt clauſtrales, ſed profeſſi Commendæ, & deciſ. 87. num. 1. extendit procedere non ſolùm ad bona, quæ ad eos peruenerunt intuitu ſuæ Religionis, ſed etiam ad bona patrimonialia, & aliunde quæſita, refert Theodoſ. de Rubeis in ſingularib. Rotæ p. 2. verb. Hieroſolymitani Milites. 35

Sextò infertur ſolutio ad quæſtionem illam, an & quando Militares religioſi ad Horas Canonicas recitandas teneantur? videbatur adhibenda diſtinctio prædicta de his, qui propriè ſunt Religioſi, vel impropriè, ſed indiſtinctè reſoluendum eſt neque hos, neque illos, ſi alias Clerici non ſunt, ad Horas Canonicas ex præcepto obligari, vt enim diximus iſtorum inſtitutio fuit non vt choro inſeruiant, ſed armatæ militiæ, ac ſubinde ſolum tenentur ad certas preces in ſuis regulis ſcriptas, vt benè ex S. Thom. deducit Nauar. in man. cap. 25. num. 97. & de Orat. cap. 21. num. 22. Azor. dict. lib. 13. cap. 4. quæſt. 5. Lezana dict. cap. 5. num. 32. 36

An autem huiuſmodi Regulares Milites fori priuilegio gaudeant, & à tributorum ſolutione exempti ſint cenſendi? Diximus lib. 1. cap. 39. de priuileg. Clericorum. §. 2. num. 46. cum ſeqq. & §. 6. à num. 26. 37

Septimò infertur filium illegitimum Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium, præter Hieroſolymitanum, non eſſe ſpurium, vt per Gutier. practic. lib. 2. q. 111. num. 1. ad finem. Azeued. leg. 7. num. 14. tit. 9. lib. 3. nouæ recopilat. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſput. 141. in poncto Melch. Phœbos Luſit. deciſ. 68. per tot. tom. 1. Lezana d. tom. 2. cap. 5. numer. 41. ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poſſe, de quo vide Coll. de ſponſal. p. 2. cap. 8. §. 2. numer. 30. Sarmien. ſelect. lib. cap. 1. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 13. art. 2. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 2. num. 6. Villalob. in ſum. p. 2. tract. 38

Digitized by Google

tract. 35 *diffic.* 10. *num.* 7. Hieron. Roderic. *in compendio quaſt. Regul. reſol.* 76. *num.* 3. Quicquid dictos Ordinum Equites fornicantes committere ſacrilegium, exiſtimauerint Motta *lib.* 2. *cap.* 2. §. 13. *num.* 7. Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 2. Diana *reſolut. moral. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 30. *verſ. ſecundo*, latè Michael. de Reinoſo *in obſeruat. practicis obſeruat.* 4. *per totam*, nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 2. *numer.* 55. inde aduertens tam Equitem fornicatorem, quam mulierem, quæ cum eo rem habuit, teneri aperire Confeſſario huiuſmodi circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem, & conſtituit peccatum ſacrilegij, niſi eos intelligamus loqui de Equitibus S. Ioannis Hieroſolymitani.

39 Octauò infertur S. D. Clementem VIII. *in ſua Bulla de largitione munerum*, quæ intenderit Religioſis munerum largitionem, vt pote Religioſæ paupertati aduerſantem, expreſsè excipere Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, ac ſimiles, ex eo forte, quia hi verè Religioſi non ſunt, Ioao. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera num.* 33. Berti Lucenſ. *in explic. dicta Bulla p.* 2. *princip.* Fauſt. *in theſauro Relig. lib.* 8. *q.* 203. Diana *moral. reſolut. part.* 1. *tract.* 7. *reſolut.* 23. Lezana *d. tom.* 2 *cap.* 5. *numer.* 20. vnde videtur includere Milites Hieroſolymitanos cùm inibi non excipiantur.

40 Nonò infertur Equites Hieroſolymitanos vti verè & proprie Religioſos, vt ſuprà diximus *numer.* 26. nihil proprij habere poſſe; diſponitur enim *in lib. ſtabilimentorum tit.* 5. *ſtabilim.* 63. vt bona, quæ poſſident, intelligantur ad Religionem pertinere, & Equites grauiter ægrotantes teneri in virtute S. obedientiæ omnia bona etiam mobilia, iura, & actiones manifeſtare; vt reſoluunt Mohed. *deciſ.* 10 *de cauſa poſſeſſ.* Lotter *de re benef. lib.* 1. *q.* 36 *n.* 31. Rota *deciſ.* 425. *n.* 2. & *ſeq. p.* 3. *diuerſ.* & *deciſ.* 87. *num.* 2. *cum ſeqq p.* 2. *recentior* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 880. *n.* 12. *cum ſeqq.*

41 D. Sperell. *d. deciſ.* 21. *num.* 36 Quicquid enim acquirunt huiuſmodi Equites, Religioni acquirunt, prout cæteri Religioſi; Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 11. *de probat.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 363. *n.* 22. & *cap.* 880. *num.* 12. Rota *deciſ.* 435. *num.* 2. *p.* 2. *diuerſ* & *deciſ.* 132. *ſub num.* 2. *p.* 2. *recentior.* Greg. XV. *deciſ.* 87 *num.* 12. vbi id intelligit etiam in bonis propria induſtria, & labore quæſitis, & Beltramin. *in addit. num.* 15. extendit etiam ad bona patrimonialia, Sperel. *d. deciſ.* 21. *num.* 38. & ſubdit haberi *in libro ſtabilimentorum tit.* 14. *ſtabilim.* 57. quod bona per Equitem acquiſita, ipſo ab humanis diſcedente, applicari debent Commendæ, intra cuius fines obiit, vel ſi intra nullius fines, viciniori Commendæ; quidquid ſecus dicendum ſit in Religionibus Equitum Matrimonio vtentium tam quoad patrimonium, & acquiſita aliunde, quam ex Commendis, vt dictum eſt *ſuprà n.* 12. *cum ſeqq*

42 Decimò infertur hæreditatem delatam Equiti Hieroſolymitano poſt poſſeſſionem emiſſam acquiri Religioni, quæ poteſt illam adire, vel repudiare abſque ipſius miniſterio, Gratian. *d. cap.* 363. *n.* 15. *cum ſeqq* & *d. c.* 880. *n.* 30. Sperel. *d. deciſ.* 21. *n.* 40. Rota *d. deciſ.* 333. *p.* 2. *recent.*

43 Vndecimò infertur huiuſmodi Equites Hieroſolymitanos nullam habere teſtamenti factionem, immo eſſe inteſtabiles, prout cæteri Religioſi, vt per Gregor. XV. *deciſ.* 109. *in princ.* vbi ampliat, quamuis non eſſent clauſtrales, ſed præfecti Commendæ, Carol. Marant. *tom.* 2. *reſp.* 6. *numer.* 4. Molſeſ. *conſ.* 14. *num.* 4. 5. & 8. dum reſoluit hos Milites non poſſe in vltima voluntate diſponere de bonis ſiue mobilibus ſiue immobilibus etiam per ipſos acquiſitis ſine licentia in ſcriptis & in ſpecie à Magno Magiſtro, ſeu Capitulo generali obtenta, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 5. *qu.* 1. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 36. Nauar. *in praxi elect. fori qu.* 37. *num.* 5. Gratian. *d. cap.* 880. *à num.* 8. & *numer.* 29. *cum ſeqq.* vbi latè quòd conſuetudo aliter diſponendi eſt contra ſacros Canones, & contra ſubſtantiam regulæ; licèt ſecus ſit in aliis Militibus. Lezana *d. tom.* 2. *cap.* 5. *num* 33. D. Sperel. *d. deciſ.* 21. *num.* 41. vbi teſtatur Magnum Magiſtrum poſſe licentiam concedere Equiti cuicumque diſponendi de propriis vel acquiſitis tam inter viuos, quam in vltima voluntate, & ibi poſt Gregor. *deciſ.* 87. *per tot.* & *d. deciſ* 109. *in princ* & *part.* 2. *recentior. deciſ.* 87. & 177. ſubdit teſtari non poſſe, licèt ſit Conclauiſta, non obſtante priuilegio Conclauiſtis conceſſo; modo tamen ſummus Pont. de eiſdem Equitibus non cogitauerit, ſed ſimpliciter conceſſerit Conclauiſtis dictum priuilegium.

Duodecimò infertur præfatos Equites non 44
poſſe alienare bona Commendæ, & ſi alienent, alienatio eſt nulla, vt per Rot. *deciſ.* 597. *p.* 4. *diuerſ.* cùm non ſint domini, ſed tantùm ſimplices adminiſtratores, Seraph. *deciſ.* 1317. *num.* 11. Franc.
Nig. Cyriac. *lib.* 2. *controu.* 221. *numer.* 44. nec poſſunt 45
ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio, quæ omnium Commendarum eſt domina, Seraph. *deciſ* 1460. *num.* 14. ipſi autem aſſimilantur depoſitariis, *c. nemo, de elect. in* 6. licet non in omnibus, quia ex Commendis poſſunt ſumere alimenta, & expenſas facere ex redditibus earum, Cyriac. *vbi ſupra num* 46. Rota *deciſ.* 671. *nu.* 6 *p.* 2. *recent.* D. Sperel. *d. deciſ.* 21. *numer.* 37. *verſ. vnde*, vbi *numer.* 42. quòd nec quidem abſque licentia Magni Magiſtri, ſeu Capituli Generalis poſſunt bona etiam nouiter quæſita alienare, non enim habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate, Greg. *deciſ.* 87. *numer.* 4. Lotter. *dict. lib.* 1. *quaſt.* 36. *numer.* 30. Sperell. *dict. deciſ.* 21. *num* 43.

Decimotertiò infertur omnibus Commenda- 46
tariis perpetuis Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competere cuncta, quæ veris Prælatis, & beneficiariis conceduntur, Mohed. *deciſ.* 10. *de cauſa poſſeſſ.* Molfeſ. *conſil.* 24. *num.* 17. & 18. vbi etiam quòd poſſunt locare bona ſuarum Commendarum, ſeruata tamen forma *Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Aloyſ. Ricc. *in praxi alienat. rerum Eccleſ. deciſ.* 76.
numer. 4. vbi etiam quòd locationes ad longum 47
tempus factæ per dictos Commendatarios, ſeu alienationes ſine ſolemnitatibus & cauſis requiſitis in alienationibus rerum Eccleſiæ poſſunt per Conſecrationes Religionis reuocari, & reduci bona ſic alienata ad Religionem, refert & ſequitur Stephan. Gratian. *d. cap.* 880. *nu.* 37. *cum ſeqq.*

Decimoquartò infertur Milites & Commen- 48
datarios Hieroſolymitanos teneri illo arcto, & ſeuero præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam ex annuis redditibus, quos habent, & quos Commendas appellant, cùm ſint bona eccleſiaſtica, itaut quòd illis ſupereſt, ſit debitum pauperibus ex iure naturali, & diuino miſericordiæ,

diæ, & charitatis, & ſecundùm Canones, & legem iuſtitiæ, iuxta opinionem Nauarri, quem refert Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 11. quaeſt. 5.* vbi tamen id abſolutè non admitit, ſed bene reſoluit eos teneri illa bona diſpenſare in vſus permiſſos ab eorum ſtatutis, & regulis, in quibus mandatur vt aliquando impediant certam partem fructuum pro neceſſitatibus Ordinis, & reliquam ſibi retineant, ſeu etiam omnes fructus ſuo nutu diſpenſent, dummodo quotannis in catalogum redigant quicquid habent, & Magno Magiſtro deſcriptum tradant, & alioquin tanquam proprietarij habentur, & puniuntur, eo quòd contra paupertatem voto promiſſam facere, teneantur refert & ſequitur Stephan. Gratian. *dict. cap.* 880. *num.* 40. *&* 41. Vide Sanch. *in praecepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 8. numer.* 29. Villalob. *in ſum. tom. 1. tract.* 21. *diffic. 5. numer.* 7. Hurtad. de Mendoça *in 2. 2. diſputat.* 160. *ſect.* 7. §. 119. Diana *moral. reſolut. part. 5. tractat.* 8. *reſolut.* 30.

49 Decimoquintò infertur, tales Equites tanquam Religioſos non ſuccedere in feudis, iuxta veriorem opinionem, quam latè comprobant Roſenth. *de feudis cap. 7. concl. 30. num.* 11. *& in litt. O. fol.* 354. Menoch. *conſ.* 54. *numer.* 14. *cum multis ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effect. cleric. effectu* 4. *numer.* 68. Fab. Anna *in addit. ad Vincent. Anna ſing.* 207. Stephan. Gratian. *d. cap.* 880. *num.* 6. vbi *numer.* 7. cum duobus vltimo loco citatis, ſubdit S. Ioannis Hieroſolymitani Religionem poſſe in vniuerſum habere feuda, cum ſit bonorum capax. Nouar. *in praxi elect. fori qu.* 37. *num.* 9. Sanch. *dict. lib.* 7. *cap* 15. *num.* 47. *& ſeq* Thelaur. iun. *quaeſt. forenſ. lib.* 1. *qu.* 18. *per tot.* Sperell. *d. decif.* 21. *num.* 61. *cum ſeqq.* vbi in fine videtur ſequi diſtinctionem Gratiani, & quòd ſaltem de conſuetudine ſuccedant in feudis, tenent Carol. Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap.* 14. *numer.* 19. Martin. Magerus *de aduoc. arm. cap.* 8, *num.* 410. *cum ſeqq.* Marta *de ſucceſſ. legali p.* 3. *qu.* 13. *art.* 6. *per tot.* Solorzan. *d. tom.* 2. *lib.* 2. *c* 5. *n.* 17. *& c.* 17. *nu.* 70.

50 Decimoſextò infertur tales Equites non admitti ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis, vt per Anton. Fabr. Codice *lib.* 6. *tit.* 32. *de fideicom. dec.* 33. Aloyſ. Ricc. *in collect. decif.* 216. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 457. *numer.* 28. Sperell. *dict. decif.* 21. *num.* 65.

51 Decimoſeptimò infertur dictos Equites etiamſi degant extra Conuentum, & præficiantur Præceptoriis, nunquam tamen à nexu obedientiæ ſolui, Greg. XV. *decif.* 109. *num.* 2. *cum ſeqq.* Lotter. *d. lib.* 1. *qu.* 36. *num.* 31. Sperell. *dict. decif.* 21. *num.* 66. Vbicumque enim ſub ſuperioris obedientia manent, cenſetur intra clauſtrum reſidere, Sperel. *d. decif.* 2. *num.* 107.

52 Decimooctauò infertur eoſdem Equites vſque adeò eſſe verè & propriè Religioſos, vt propterea ſint incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari, ſicut ipſiuſmet beneficij, prout cæteri Regulares incapaces exiſtunt, Gig. *de penſion. quaeſt.* 57. *num.* 5. *& ſeq.* Gambar. *de officio legati lib.* 8. *tit. de penſion. num.* 262. Rota *apud Marcheſ. de commiſſ. p.* 1. §. 2. *fol.* 261. vbi id extendit etiamſi reſeruetur alteri, ad commoditatem tamen Equitis Hieroſolymitani, Lotter. *d. lib.* 1. *qu.* 36. *num.* 28. Sperell. *dict. decif.* 21. *num.* 67. vbi *num.* 68. poſt Gambar. *lib.* 6. *num.* 259. & alios ſubdit reſeruationem penſionis eſſe validam ſi in eius literis expreſſum fuerit ipſum reſeruaturum eſſe Equitem Hieroſolymitanum, quia ſtante hac narratiua Papa reſeruando penſionem cenſetur diſpenſare.

53 Decimononò infertur, vt quemadmodum ſummus Pont. cum cæteris Regularibus non ſolet diſpenſare in voto ſolemni caſtitatis per profeſſionem emiſſo, niſi cum magna & vrgentiſſima cauſa, vt per Gratian. *d. cap.* 457. *numer.* 9. *cum ſeqq.* & Sperell. *d. decif.* 21. *num.* 46. Sic etiam de his Equitibus Hieroſolym. dicendum eſt, vt nempe eadem magna cauſa requiratur in diſpenſando cum eis, quæ in aliis Regularibus requiritur. Ita Nau. *conſ.* 2. *numer.* 3. *de conuerſ. coniug.* Gratian. *d. cap.* 457. *numer.* 12. *& numer.* 36. *cum ſeqq.* vbi ex Aragon. refert cum iſtis Militibus nunquam fuiſſe diſpenſatum ob cauſam, quia non poterant ſeruare caſtitatem.

54 Vigeſimò infertur Equites Hieroſolymitanos tanquam veros Religioſos non admitti ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum, & per Vincent. de Franch. *decif.* 479. *numer.* 4. Caball. *reſolut. crimin. vol.* 1. *caſu* 64. *numer.* 8. Gratian. *d. cap.* 457. *num.* 28. Giurb. *crimin. conſ.* 22. *num.* 9. Maſtrill. *de magiſtr. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 35. Sperell. *dict. decif.* 20. *numer.* 122. *& decif.* 21. *numer.* 63. vbi *numer.* 4. poſt Vincent. de Franc. & Cabell. tenet quòd ſi de facto eorum aliquis ad ſecularia officia fuerit à Principe laico admiſſus, in eiſque deliquerit, vel in ſyndicatu querelas habuerit, non poterit quidem per Principem, vel eius Miniſtros puniri etiam in pœnas pecuniarias, ſed vti verſùs Religioſus ad ſuos ſuperiores remittendus erit: quicquid dixerint Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 13. & Bobad. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 18. *n.* 132.

55 Vigeſimoprimò infertur quòd licèt Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere teneatur patronum non ſua culpa ad inopiam redactum, *cap. nobis* §. *pro fundatione, de iurepatr.* Suid. *de aliment. tit.* 1. *q.* 59. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 27. *nu.* 22. nihilominus Equitem Hieroſolymitanum tan- 56
quam patronum ipſa Religio alere debet, Rota *decif.* 454. *n.* 3. *&* 5. *part.* 1. *recentior.* citat Sperell. *d. decif.* 21. *num.* 72.

57 Vigeſimoſecundò infertur adeò eos eſſe verè Religioſos, vt poſſint confiteri cum Sacerdote ſeculari non approbato ab Ordinario, prout cæteri Regulares, quod in Equitibus Hieroſolymitanis veriſſimum credo; nam licèt in aliis cæterarum Militiarum Religionibus idem reſoluat Sancius *in ſuis ſelect. diſput.* 49. *numer.* 11. *&* 13. & valde notandum dicat Diana *reſol. moral. p.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 49. *ante fin. & p.* 2. *tract.* 2. *reſol.* 30. ipſe tamen cogitandum relinquit, quia conſuetudo eſt in contrarium; vnde Sperell. *d. decif.* 2. *numer.* 123. aduertit debere cauere tam ipſos Milites, quàm Confeſſarios, ne Confeſſiones inualiditati ſubiaceant, & ne Confeſſarij ab Ordinariis puniantur; præſertim quia Sacra Congreg. dictam opinionem non admittit in Militibus Regularibus præter Hieroſolymitanos, vide Lezana *d. tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 45. vbi dicit quòd cùm in hoc attendenda ſit conſuetudo tam ea, quæ fuit inter hos Milites ante Concilium Trident. quàm poſt illud, & hæc ſit in contrarium, & tandem non eſſe aſſentiendum Ioannis Sancij ſententiæ, ſed vt falſam reiiciendam concludit.

58 Vigeſimotertiò infertur ad commendas, ſeu Præceptorias, & ad earum naturam declarandam, quas poſſident Priores Canonici Regulares inſignis Monaſterij B. Mariæ de Ronceſualles, & à

primordiis

primordiis rem percipiendo, præſuppono cum inſigni & notæ ſanctitatis viro Doctore Nauarro huius Monaſterij Canonico, in particulari quodam ſuo conſilio propria manu ſignato, & adhuc inter impreſſa non inſerto, quòd in vertice Montis Pyrenæi, qua parte mare Oceano alluitur, in finibus Regni Nauarræ eſt locus deſertus, & inſignis, cui nomen *Roncaualls*, qui à gloſ. *cap. vlt. §. compeſcendi, de hæret. lib. 6.* vocatur *Rongiballis*, & alibi *Ronſcionallis*, ſed eruditius à Paulo Æmilio dictus eſt *Roncaualles*, frigore, niue, gelu, imbribus, & ventis Borealibus rigidiſſimus, per quem omnes ferè peregrini, qui ab Italia, Gallia, & aliis Regnis à Pireneo in Septentrionem ſitis regionibus peregrinantur in Compoſtelam ad viſitandum Corpus, & ſepulchrum glorioſiſſimi Apoſtoli Iacobi, & ſimiliter omnes ferè, qui peregrinantur ab Hiſpania in limina Apoſtolorum Petri, & Pauli, & ad alia pia loca in aliis præfatis in Septentrionem ſitis tranſeont, recipiuntur io hoſpitali in eo ſito, quod eſt omnium generalium totius Hiſpaniæ præter Compoſtellanum antiquiſſimum fundatum & dotatum à Carolo Magno, & aliis Regibus, præſertim Caſtellæ, Luſitaniæ, & Nauarræ, vbi peregrini præfati ſani, & ægroti excipiebantur, vt & nunc excipiuntur, fouentur, & liberantur ab omni tempeſtate, & neceſſitate famis, potus, & medicinæ, propter quam generalem charitatem in omnibus ferè Chriſtianorum Regnis prædicti peregrini illac tranſeuntes donaoeront in vita, & reliquerunt per vltimas voluntates multa bona eccleſiaſtica, eccleſiaſtici ſcilicet, & ſecularia, laici videlicet, ad ſuſtentandum prædictam hoſpitalitatem; ex quibus bonis fuit conſtructum monaſterium per Priorem vnum, & Canonicos Regulares Ordinis S. Auguſtini gubernandum, ſub inuocatione B. Mariæ Ronceuallis, quæ duo vnita ſubiacent immediatè ſanctæ Sedi Apoſt.

59 Deinde ne bona ſic donata & relicta perderentur, aut diſpararentur, prædicti Prior & Canonici cœperunt commendare ſingulis Canooicis ad nutum amouibilibus bona ſingulorum Regnorum, vt colligerent redditus bonorum omoium tam Eccleſiaſticorum, quàm ſecularium, quæ in illis Regnis donata fuerunt prædictis monaſterio, & hoſpitali cum onere reddendi rationem de receptis & impenſis, quos Commendatarios, ſiue Præceptores appellauerunt, quaſi procuratores ad adminiſtranda illa bona deputatos: Commendatarios inquam ſequuti morem Hiſpaniæ, ſecundum quem illos Religioſos, quibus commendantur aliquot membra, vel portiones bonorum Religionis, appellant Commendatarios, quales ſunt Commendatores ſancti Antonij, & S. Ioanois Hieroſol. Præceptores autem ſecundùm morem Gallicum appellat Cœleſtinus *in cap. cum deputati, de iudic.* in cuius caſu relato à Panor. *ibidem*, Bernardus aliquantulum declarat, & latius idem Panor. *eod. cap. num. 1. &* 2. & Fel. *num.* 1. Et quia verba Commendatarius, & Commenda non ſunt ita recepta à iure, & ab eius interpretibus, ſicut verbum Præceptoria, ideo Datarius Sanctiſſimi D. Papæ, qui erat Gallus tempore vnioois infra dicendæ ooluit io Bullis oominare præfatam Præceptoriam Commendam, nec Præceptorem Commendatarium, ſed Præceptoriam more Gallico, & in Italia magis recepto.

60 His poſtmodum Commendatoribus, ſiue Præceptoribus iidem Prior & Canonici ad tollendum faſtidium reddendarum & accipiendarum rationum conceſſerunt eas pro ſuis portionibus Canonicalibus, & certis penſionibus annois monaſterio, & hoſpitali reddendis, & ita olim habebat dictum monaſterium & hoſpitale in octo Regnis octo Commendatorios, ſeu Præceptores, quorum vnus erat is, cui commendabantur omnia bona, quæ prædictum monaſterium & hoſpitale in ooſtro Regno Luſitaniæ, quem vocabant Commendatorem, ſeu Præceptorem, ſanctæ Mariæ de Luymil io diœceſi Viſenſi, & omnium bonorum Regni Portugalliæ, & alium in Caſtella veteri, quem appellabant Commendatariom, ſeu Præceptorem del Villar, & alios ſex in aliis Regnis, & ita ſicut in cæteris Regnis, ita io Regno Luſitaniæ ab eccleſiaſticis, & ſecularibus perſonis fuerunt prædicto monaſterio, & hoſpitali aliquot bona ſpiritualia, & plurima temporalia donata, & relicta, quæ per Canonicum, cui commendabantur vti legitimo procuratori ad illorum redditus colligendos ab immemoriali tempore poſſeſſa fuerunt; & eodem modo bona Caſtellæ commendabant alteri Canonico, & bona Galliæ alteri, & alia bona aliorum Regnorum aliis.

Ex dictis colligitur prædictas Commendas 61
Ronceuallis non eſſe de genere illarum, de quibus in hoc cap. egimus, nec de quibus agit *cap. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* per quas Eccleſiæ ipſæ commendantur ad tempus, vel in perpetuum curandæ, & regendæ, aliquibus idoneis de quibus egimus *in cap. præcedenti*, ſed de genere illarum, quæ, vt dictum eſt, propriùs vocantur Præceptoriæ, & Commendatores Præceptores, quaſi Priores & adminiſtratores, qui præcipiunt in eis ea, quæ ſunt facienda, licet more Hiſpano vocentur Commendæ, eo quod aliquot bona adminiſtranda commendantur Religioſis, præſertim ad nutum reuocabiles, de quibus ſub nomine Prioratuum agit *Clem. 1. §. eadem, de ſuppl. negl. Prælat.* approbando conſuetudinem ſeruiendi Eccleſiis, quæ intra bona ſic commendata inueniuntur per alios Clericos, ita quod Monaſterium Ronceuallis oon commendabat dictam Eccleſiam B. Mariæ de Luymil in Luſitania Commendatori, vel Præceptori, vt eam curaret & regeret, per ſe neque per alium inſtituendum à ſe, quia Ronceuallis mooaſterium non habebat talem iuriſdictiooem, cum non eſſet ei plano iure ſubiecta, ſed vnita ei ad hoc vt perciperet fructus eius, ſoluendo iuſtum ſtipendium Vicario temporali prius examinando & inſtituendo ab Ordinario loci: & hoc modo inſignis Doctor Nauarrus fuit conſtitutus à monaſterio ſuo de Ronceuallis Commendatarius, ſeu Præceptor ad nutum reuocabilis prædictæ Eccleſiæ B. Mariæ de Luymil, qui tamen circiter quadraginta annos, & amplius fuit in poſſeſſione illius, & ſeruiuit per clericum ſecularem quolibet anno ab Ordinario inſtitutum, ſoluendo illi iuſtum ſtipendium, & reliquos fructus tam ipſius Eccleſiæ, quàm aliorum omnium bonorum in dicto Regno Portugalliæ exiſtentium ſibi percipiendo, ſed Ronceuallis monaſterio certam anouam penſionem ſoluendo.

Denique Philippus II. Rex omnium Hiſpania- 62
rum Maximus mandauit Comiti de Oliuares apud Sedem Apoſtolicam Oratori ſuo, vt indicaret Doctori Martino ab Azpilcueta Nauarro tunc Romæ in ſacro Pœnitentiariæ Prætorio Officiali perpetuo, & Commendatori, ſeu Præceptori prædictæ S. Mariæ Luymil, velle ſuam Regiam Maieſtatem vt renuntiaret prædictam Commendam

dam in manibus ſuæ Sanctitatis quo voiret eam prædicto monaſterio, aut certè reduceret in ſtatum, in quem bona eius ante tempus immemoriale pertinebant ad dictum monaſterium Ronceſuallis, quod prædictus libenter effecit, & felicis record. Greg. XIII. voiuit dictam Eccleſiam monaſterio Ronceſuallis, ſiue illam reduxit ad ſtatum in quo à principio huiuſmodi bona ad illud pertinebant. Mox fuerunt expeditæ litteræ Apoſt. per quas fuit facta hæc voio, ſiue ad priſtinum ſtatum reductio, reſeruatis tamen fructibus eidem Doctori quoad viueret loco penſionis annuæ; ipſe in fine ſcripturæ, quam hac de re eddit, multum lamentatur de R. D. Don Michaële de Caſtro tunc temporis Epiſcopo Vrſenſi, in cuius diœceſi ſita eſt dicta Eccleſia S. Mariæ de Luymil, eo quod noluerat quod dictæ litteræ Apoſt. exequerentur, voioque præfata effectum ſortiretur, & nimis ipſe Doctor deſatigatur ſuo breui, & facili ſtylo in oſtendendo quam malè procederet idem D. Epiſcopus in litterarum Apoſtolicarum executione retardanda, & multò prius in reſponſione, quam præſtat, ſe conſenſurum dicens ſimul ac Regia Maieſtas ſcriberet ad eum vt id faceret, quaſi (addit ille) ſimplices litteræ Regiæ maioris ponderis eſſent, quam litteræ Apoſt. plumbatæ, ſuper re ſpirituali expeditæ: nihilominus tamen vnio effectum ſortita fuit, & Monaſterium Ronceſuallis fructibus & redditibus dictæ Eccleſiæ ad præſens iuxta for-
63 mam dictarum litterarum Apoſt. gaudet. Sed non ſine ſpeciali obſeruatione pertranſeo hanc materiam, cum videam Excellentiſſimum Doctorem de Republica Chriſtiana optimè meritum, inſignis litteraturæ & ſanctitatis virum, qui plurimum debemus omnes iuris Canonici profeſſores, & de quo multum gloriatur noſtra Hiſpania, ſemper in rebus ſuis acquirendis, vel conſeruandis parum felicem fuiſſe, & poſitum ad ſagittam, vt omnes illi contradicerent, ſicut videmus in hoc caſu, & in ſucceſſu Cantoriæ ſanctæ Eccleſiæ Conimbricenſis, de quo latiſſimè ſcripſit *in c. ſi quando, de reſcript.* & in contradictione, quam à ſuis expertus fuit Romæ, ne Cardinalis crearetur, & in oppoſitione, quam ei fecit Franciſcus Sarmiento Hiſpanus Rotæ tunc Auditor excedendo voluntatis terminos, quæ tanto viro debebatur; ideo mirum ſi aliquis, qui de ſuo diſcipulo gloriatur, eandem ſentiat infelicitatem, & contradictionem, nam, vt dicit Tac. *in vita Agricolæ, Fortuna vitrea eſt, cùm ſplendet, frangitur.* Senec. *in Octauia,*

Regitur fatis mortale genus
Nec ſibi quiſquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile; perquam caſus
Voluitur varios ſemper nobis
Metuenda dies.

Ouid. *lib. 5. de Triſtib.*

Paſſibus ambiguis fortuna volubilis errat.

Nonnunquam enim Deus Opt. Max. felicitatem, quæ iuxta Eſchylij verſum, donum Dei eſt mortalibus, litteratis, & eruditis domibus, vt aliis non tanta virtute præditis præſtaret tanquam fidelis diſtributor, demit; & conducit vulgare illud dictum. *In maximo ingenio minima fortuna.* Optimè Seneca *in Hercule furente.*

Iniqua rarò maximis virtutibus forma parat.

Aliquando non meritum, ſed gratia Principis felicem reddit hominem, iuxta Caſſiodor. *lib. 1. epiſt. 43.* dum ita ait. *Non eſt maius meritum, quàm gratiam inueniſſe regnantium.*

CAPVT VIII.

De Præſtimoniis.

SVMMARIVM.

1 *Præſtimonia nihil aliud ſunt quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione.*
2 *Præſtimonium dicitur quaſi præſtans munium, id eſt, officium, ſeu obſequium.*
3 *Præſtimonia ex genere ſuo verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica dici non poſſunt neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur; ſed contrarium tenent citati n. 4. componitur vtraque opinio n. 5.*
6 *Præſtimonia vtrum habeant onus ſpirituale annexum vel non, ſi apparent, tunc in dubio recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonii.*
7 *Præſtimonia in Hiſpania conſueta ſunt dari in titulum perpetuum beneficij.*
8 *Præſtimonium obtinentes ad eius titulum poſſunt ad ſacros Ordines promoueri.*
9 *Horas Canonicas recitare tenentur præſtimonia obtinentes.*
10 *Præſtimonia vendi non poſſunt abſque labe ſimoniæ.*
11 *Beneficij in impetratione facienda eſt mentio de præſtimonio obtento.*
12 *Gratia de beneficio ſimplici vacante per obitum N. capit præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium.*
13 *Præſtimonium an comprehendatur in expectatiuâ ad beneficium ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura, oſtenditur.*
14 *Fori priuilegio gaudent habentes præſtimonium.*
15 Conc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 15. *comprehendit etiam præſtimonium ne illud filij illegitimi in Eccleſia in patres obtinere valeant.*
16 *Præſtimonium reſidentiam non requirit, nec ad aliquod ſeruitium tenentur illud obtinentes.*
17 *Præſtimonium accipiens ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in aliis quam recitandis horis Canonicis, non peccat, cum ad nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de præcepto.*
18 *Præſtimonia in Hiſpania ſunt quæ neque exigunt vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, nec vt abſentes aliquem in ſuum locum ſubſtituant.*

PRAESTIMONIA nihil aliud ſunt, quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro chriſtianæ fidei defenſione, atque ideo 1
Præſtimonia dicuntur, quaſi præſtans munium, 2
id eſt officium, ſeu obſequium, vt docent Hoſt. *in cap. poſtulaſti, de reſcript.* Oldrad. *conſ. 71. num. 2.* Staphil. *de literis gratiæ tit. de formâ expectat. form. 5. à num. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 97. num. 13. in fine,* Anton. Fab. *in Theorica de re benef. tit. de præſtimon. in princ.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 2. n. 6.* Vnde cùm ex gene- 3
re ſuo nullum ſpirituale officium contineant, ideo tum propter nominis, tum propter naturæ diuerſitatem verè & propriè beneficia eccleſiaſtica dici non poſſunt, neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur. Ita Ioan. Andr. *in cap. vnico, de rerum permut. lib. 6.* Domin. *conſ. 89.* Abb. *conſ. 17. Illud de Iure, per tot. lib. 2.* Staphil. *d. forma 5. n. 2. & 3.* Ludouic. Gom. *in tract. de expectat. n. 29.*

Andr.

Andr. Gambar. *in cap. vnic. de rerum permut. lib.6. n.66.* Hoied. *de incompat. benefic. p.2. c.8.* à *n.1* Petr. Gregor. *de rei benef. c.11. n.9.* Card. Tuſch. *tom.1. lit. A. concl.19. num.6.*

4 Contrarium tamen, imò, præſtimonia verè eſſe beneficia eccleſiaſtica, & inter eccleſiaſtica beneficia debere commutari, probant multa Iura in ipſum clarè demonſtrantia, videlicet *c. vlt. de conceſſ. prabend. lib.6.* ibi, *præſtimoniis, Eccleſiis, parochialibus, ruralibus, & aliis quibuſcunque eccleſiaſticis beneficiis*, quæ particula, *aliis*, natura ſua eſt explicatiua ſimilium, & repetit ſimiles qualitates in præcedentibus, per Iura & DD. quos citaui *in tr. de dictionibus vſufreq. dict. 26. num.1.* Item Concil. Trident. *ſeſſ.14. de reform. cap. 9.* ibi, *beneficia vnius diœceſis etiamſi Parochiales Eccleſiæ, Vicariæ ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, & ſeſſ. 25. de reform. cap. 18. poſt med.* ibi, *nec non beneficia aliqua ſimplicia, cuiuſcunque qualitatis, aut dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia*; ex quibus hanc partem, videlicet quod Eccleſiaſtica beneficia ſint, tenent Oldrad. *conſ. 81. ſub n. 5. verſ. nam præſtimonia ſunt beneficia*, Nicol. Mil. *in repert. verb. beneficij appellatione continentur beneficia*, Pauin. *de officio & poteſt. Capituli, Sede vac. in 1.q. ſecunda partis ſub n.5. verſ. & idem dicendum*, Rebuff *in praxi tit. ſeculare beneficium quotuplex num.16.* Mandoſ. *regul. 34. q.12. n.3. de monitor. q.60. num.32.* Sandoual. *de officio Canon. p.5. c.5.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1. lib.2. c.4. n.17.* Iacob de Graff. *de cap.97. num.13.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſ.5. §.2. ex n.7.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.3. c.7. q.1.* Anton. Fabric. *d. tit. de Præſtimoniis n.4.* Nicol. Garc. *de benefic. p.1. c.1. à n.117.* Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.2. c.8. à n. 53.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarchia p.3. diſp. 14. §.5. num. 2.* Torreblanca *de iure ſpirituali lib.15. c.6. num.8.*

5 Ex his duabus opinionibus poſterior verior, & magis communi doctorum calculo recepta eſt; eas tamen facilè ad concordiam reduci poſſe exiſtimo, ſic diſtinguendo; aut loquimur de præſtimoniis, quæ primam illam & antiquam retinent inſtitutionem, & ſtudentibus, aut militantibus Laicis vt plurimum dantur abſque aliquo ſpirituali onere, ſed in ſola temporalitate conſiſtentia, & tunc procedit prima opinio, quam in principio retulimus; aut loquimur de Præſtimoniis, quæ clericis dantur in titulum perpetui beneficij, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale, ſicut in Hiſpania frequenter clericis dari teſtantur præcitati, & tunc procedit ſecunda opinio quod ſint beneficia Eccleſiaſtica. Hanc diſtinctionem, qua ſupradictæ contrariæ componuntur opiniones, præſtant Mandoſ. *in reg. de annali q. 11. n.3. verſ. poſſis diſtingui*, Hoied. *d. c. 8. n.12.* Flam. Pariſ. *de reſign. lib.1. q.1. n.132. cum ſeqq.* Iacob. de Graff. *d. c.97. n.14* Anton. Fabric. *d. tit. de Præſtimoniis n.4. & 7.* Gonzal. *d. §.2. ex n. 10.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. n.8.* & plures alij, quos refero *in tr. de appellat. verborum vtriuſque Iuris ſignif. appell. 32. n.6.*

6 In dubio autem ſi non appareat vtrum onus habeant ſpirituale annexum, vel non, tunc recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonij, ſecundùm Hoied. *d. c.8. n.13.* Gonzal.
7 *d. §.2. n.13.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. num.9.* & cùm in Hiſpania conſueta ſint dari in titulum perpetuum beneficij, vt teſtantur Sot. *de iuſtit. 10. q.5. art.3. concl.2.* Salzed ad Bernard. *in pract. cap.18. n.9.* Gonzal *d. §.2. num.15.* id eſt præſumendum infert Hoied. *d. c.8. num.15.* quæ illatio non placet Sebaſt. Cæſ. *citato loco*; tum quia conſuetudo Hiſpaniæ vniformis non eſt, cum videamus huiuſmodi præſtimonia aliquando clericis in titulum dari, interdum verò laicis pro onere temporali; tum quia primæua eorum inſtitutio fuit, vt darentur ſtudentibus, & militantibus abſque ſpirituali onere, ergo id præſumendum videbatur in dubio; quod ſanè non verſatur in caſo, in quo apparet de conſuetudine, vel vltimo Eccleſiæ ſtatu.

Ex qua reſolutione habente Præſtimonia clericis ſolita dari in titulum, eſſe eccleſiaſtica beneficia, multa ſcitu digna colligere oportet, & primò colligitur obtinentes huiuſmodi præſtimonium ad eius titulum poſſe ad ſacros Ordines promoueri, vt per Salzed. *ad Bernardum d. cap. 18. n. 50.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. n.3.* 8

Secundò colligitur teneri quoque ad horas Canonicas recitandas, vt per Nau. *de Orat. 21. n.9.* Oliuer. Bonart. *de oblig. horar. Can. lib.2. c.8. n.4.* Fagondez *vbi ſuprà*, Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.10. c.3. q.4.* Suar. *de Relig. tom.2. tract.4 lib.4. c.22. à n.7.* Paul. Laym. *in Theolog. moral. lib.4. tit.2. c.5. num.6.* 9

Tertiò colligitur Præſtimonia vendi non poſſe ſine labe ſimoniæ; ita Suar. *tom.1. de Relig. lib.4. de ſimon. c.25. n.4.* Filiuc. *tract.45. c.5. ad fin.* Bonac. *de ſimon. q.4. n.14.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. n.7.* 10

Quartò colligitur, in impetratione beneficij faciendā eſſe mentionem de huiuſmodi Præſtimonio obtento, vt per Nic. Garc. *de benef. p.1. c.2. ex n. 122.* 11

Quintò colligitur gratiam de beneficio ſimplici vacante per obitum N. capere præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium; ita Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 120.* vbi 12
num ſeq. ſubdit quòd in expectatiua ad beneficium 13
ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura, comprehenderetur de Iure præſtimonium, niſi ex conſuetudine loci & communi vſo loquendi appellatione beneficij ſimplicis, ſeu beneficij cum cura, vel ſine cura non virtute præſtimonium niſi ſpecialiter nuncupetur, vel niſi doceretur de ſtylo curiæ in contrarium.

Sextò colligitur habentes Præſtimonium gaudere fori priuilegio, Creſc. *deciſ.8. de conceſſ. præb.* Aloyſ. Ricc. *collect. 540. ampl.3. & in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 317. verſ. ſufficere tertio*, quem refero. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.2. alleg. 12. n. 11.* me citato Torreblanca *d. iure ſpirit. lib. 15. c.6. num.8.* 14

Septimò colligitur, decretum Concilij Trid. *ſeſſ.25. de reform. c.15.* dum vetat filios illegitimos habere beneficium in Eccleſia, in qua patres miniſtrauerunt, comprehendere etiam Præſtimonium, ne illud ibi obtinere valeant; ita Quintanad. *Eccleſ. lib.1. n.86.* Sebaſt. Cæſ. *d. §.5. n.5.* 15

Illud aduertere oportet Præſtimonium huiuſmodi reſidentiam non requirere, nec ad aliquod ſeruitium teneri illud obtinentes, poſſe tamen Præſtimoniarium, vt præſtimoniarium intrare chorum, & ſeruire Eccleſiæ tanquam præſtimoniarius, & Diuinis intereſſe. Ita Pute. *deciſ. 358. num.3. & deciſ. 371. in fine, lib.3. in correctis*, & inſi- 16
nuant Nau. *de orat. miſcel.44. num.1.* dum ait quòd 17
accipiens Præſtimonium ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in aliis quàm recitandis Horis Canonicis, non peccat, cum ad nihil aliud quàm ad dicendas eas obligetur de præcepto, & Azor. *inſtit. mor.*
p.1. lib.18. c.4. in fine, ſic dicens. *In Hiſpania videmus* 18
eſſe beneficia, quæ Præſtimonia vocantur, quæ neque exigunt, vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, nec vt abſentes aliquem in ſui locum ſubſtituant, Quamuis

præſtimoniales

præſtimoniales portiones requirere de Iure communi reſidentiam exiſtimauit Menoch. *de arbitr. cent. 1. caſu 102. n. 55.* & idem Azor. *p. 2. lib. 7. cap. 3. q. 1. verſ. quærat aliquis.*

CAPVT IX.

De Commendis beneficiorum ſæcularium.

SVMMARIVM.

1 *Commenda eſt duplex, altera temporalis, altera perpetua.*

2 *Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in cuſtodiam, & adminiſtrationem ad vtilitatem Eccleſiæ.*

3 *Commendare nihil aliud eſt quam deponere.*

4 *Commendatarius ſit depoſitario ſimilis.*

5 *Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu beneficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

6 *Parochiales Eccleſias, & alia beneficia, quibus ineſt cura animarum, non poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes commendare.*

7 *Clerico ætatem legitimam, & Sacerdotium habenti tenetur Epiſcopus Parochialem ad ſex vſque menſes commendare.*

8 *Parochiales poterunt ab Epiſcopo per aliud ſemeſtre commendari, ſi finito primo ſemeſtri adhuc duraret eadem neceſſitas, vel vtilitas.*

9 *Commenda, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis iuxta* cap. nemo, de elect. lib. 6. *amplius poſt Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam* c. 18. ſeſſ. 24. de refor.

10 *Vicarij deputatio in Parochialibus donec prouideatur de Rectore ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis eſt.*

11 *Inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere Vicarium in Parochiali donec prouideatur de Rectore.*

12 *Commendæ temporales non dant ius in re, nec ad rem, & quandocumque poſſunt reuocari.*

13 *Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem commendauit iuxta formam* cap. nemo, de elect. in 6. *poteſt ante ſemeſtre finitum, nutu ſuo commendationem reuocare.*

14 *Commenda temporales ceſſant per ſuperuenientes nouos titulares.*

15 Extrauag. Iniunctæ, de elect. *inter communes non habet locum in Commendis temporalibus.*

16 *Commendatarij temporales non poſſunt agere ſpolio.*

17 *Commendatarij temporales non faciunt fructus ſuos, ſicut nec depoſitarij, niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit, reliquo, quod ſupereſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo.*

18 *Commendatarij temporales tenentur de fructibus rationem reddere.*

19 *Officium diuinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica ſeruitia Eccleſiæ.*

20 *Beneficium habens integrè commendatum quoad totam adminiſtrationem, tenetur recitare Officium diuinum.*

21 *Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate Papæ quandiu beneficiatus puer non valet recitare.*

22 *Commenda perpetua conceditur in fauorem perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio ſicut verus beneficiarius, & nullo modo ab alio quàm à Papa fieri poteſt.*

23 *Commenda perpetua vis ad quid per ſummos Pont. inuenta? oſtenditur.*

24 *Commenda perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium obtineri prohibitum.*

25 *Beneficium, ſeu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non requiritur profeſſio.*

26 *Commenda perpetua beneficij eſt titulus Canonicus.*

27 *Formula commendæ refertur.*

28 Regulæ Cancellar. *de beneficiis loquentes habent locum in Commendis perpetuis.*

29 *Commenda perpetua eſt irreuocabilis.*

30 *Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non poteſt commenda durante.*

31 *Beneficij in impetratione debet fieri mentio de commenda perpetua, alias gratia erit nulla.*

32 *Illegitimus non diſpenſatus Commendam perpetuam habere non poteſt.*

33 *Incompatibilitatem inductam à* c. de multa, de præbend. & Extrauag. execrabilis, eod. tit. *induit Commenda perpetua.*

24 *Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, non poſſunt ſimul haberi ſine iuris relaxatione quando alioquin ſunt beneficia ipſo iure incompatibilia.*

35 *Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat,* ante Concil. Trident.

36 *Commenda perpetua & temporales ad materiam ſimoniæ pertinent, ſi pretio fiant.*

37 *Commendatarij perpetui habentur vt titulares.*

58 *Pœna* c. licèt canon, de elect. lib. 6. *contra non promouentes ſe infra annum, habet locum in Commendatario perpetuo.*

39 Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. *dicens quod delegatio facta dignitati non expreſſo nomine proprio tranſit ad ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo.*

40 *Commendatarius perpetuus habet liberam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus.*

41 *Præſentare, eligere, & conferre poteſt Commendatarius perpetuus, ſicut quilibet alius prouiſus.*

42 *Tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij commendati, & eos vendere poteſt Commendatarius perpetuus.*

43 *Permutare cum alio beneficio in titulum dato, poteſt Commendatarius perpetuus.*

44 *Reſignare etiam in fauorem poteſt Commendatarius.*

45 *Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, ſicut quilibet alius beneficiatus.*

46 *Officium diuinum recitare tenetur Commendatarius.*

47 *Commendatarius Abbas iura quaſi Epiſcopalia habens, eſt vere, & propriè Prælatus.*

48 *Abbas Commendatarius iura quaſi Epiſcopalia habens poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus.*

49 *Denunciationes Matrimoniales ex cauſa remittere poteſt Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo territorio.*

50 *Concurſum beneficiorum Curatorum non poteſt facere Abbas cōmendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, niſi eſſet nullius, habueritque ius congregandi Synodum, & legitimè conſtet illa congregaſſe, & elegiſſe examinatores.*

51 *Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exempta, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem maluerit Epiſcopum pro miniſtrando Sacramento Confirmationis ſuis populis, niſi de licentia & conſenſu Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia.*

52 *Commendatarij curam iuriſdictionalem habentes tenentur reſidere, & Sacris initiari.*

53 *Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario.*

54 *Abbatia an vacet per obitum Commendatarij etiam perpetui ſicut prius, & commenda extinguatur? remiſſiue.*

1 COMMENDA eſt duplex, altera
temporalis, altera perpetua, ſeu altera
in vtilitatem Eccleſiæ, altera
in vtilitatem Commendatarij cum
facultate diſponendi de fructibus,
ſicut verus beneficiatus, prout diſtinguunt bene,
Nau. *conſ. 9. n. 1. & 2. de præbend. in nouis*, Læli. Zech.
de benef. & penſ. c. 7. Roman. *conſ. 350. In caſu, num 5.
& 6.* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. C. concl. 473. à princip.*
Iacob de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. c. 97. à n. 22.*
Nicol. Garc. *de benefic. p. 4. cap. 4. num. 7.* Azor. *inſtit.
moral. p. 1. lib. 6. cap. 31 quæſt. 2.* Sebaſt. Cæl *in reliſt.
de Eccleſ. Hierarch. p. 3. diſput. 14. §. 7. num. 6.* Tamburin.
de iure Abbatum tom. 1. diſput. 4. quæſt. 3. Paul.
Laym. *in Theologia morali lib. 4. tract. 2. cap. 5. num.
7* Lotter. *de re beneſic. lib. 3. quæſt. 8. num. 11. cum
ſeqq.*

Temporalis Commenda dicitur fieri quando
2 beneficium aliqui datur ad tempus in cuſtodiam,
& adminiſtrationem, ad vtilitatem Eccleſiæ,
3 oam commendare nihil aliud eſt, quàm depouere.
*l. commendare, ff. de verborum ſignif. l. Lucius 24.
ff depoſiti. cap. ne quis arbitretur, 22. q. 2.* gloſ. *verb.
commandare in c. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* Pute.
deciſ. 21. num. 1. lib. 1. in correct. Simon. *de reſeruat.
q. 69. num. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloſ. 5 n. 38.*
Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 6.* & Solorzan. *de iure Indiarum
tom. 2. lib. 3. cap. 15. num. 10.* Commendatarius
4 huiuſmodi ſit depoſitario ſimilis, gloſ. *dict. verb.
commendare, verſ. idem eſt quod deponere*, Menoch.
remed. 15. recuper. num. 38. cum ſeqq. Ego ipſe *de officio
& poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 59. num. 10.* Sed habet
id amplius depoſitario quod ex fructibus
alimenta ſibi comparet & expenſas, in retributionem
temporarij regiminis, & gubernij, iuxta
ſententiam Archid. *in cap. qui plures n. 1. 21. q. 1.*
Rebuff. *in praxi tit. de commendis num. 3.* Rota *deciſ.
772. ſub num. 3. verſ. eo quod magis p. 2. recent.* quos
refert & ſequitur Lotter. *d. lib. 3 q. 8. num. 117.* vbi
num. 119. ait quod hodie huius Commendæ vſus
exoleuit.

Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu bene-
5 ficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior
habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,
vt contra Gambar. *de officio & poteſt. legati à latere
lib. 4. tit. de poteſt. legati in commendando beneficia
q. 21. num. 165.* reſoluunt Flores de Mena *var. lib. 2.
q. 24. n. 16.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſput. 4.
q. 1. n. 8. & 9.* & Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 11. & 12.* vbi
num. 17. hoc ait intelligendum de Commandis factis
in Eccleſiæ vtilitatem, per quas non datur
licentia diſponendi de fructibus liberè, illoſque 6
conuertendi in proprios vſus. Parochiales verò
Eccleſias, & alia beneficia, quibus ineſt animarum
cura, non poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes
commendare, *d. cap. nemo deinceps*, Bald. *conſ. 164.
Quidam fuit, per tot. lib. 1.* Card. Tuſch. *tom. 1. tit. C.
concl. 474. n. 1.* Lamber. *de iurepatron. lib. 2. p. 2. q. 7.
art. 1. & p. 2. q. 1. art. 29. & 30.* Monet. *de commut. vlt.
volunt. c. 10. n. 378.* Filiuc. *tom. 3. tract. 41. c. 3. n. 132.*
Ego ipſe *d. alleg. 59. n. 15.* & clerico ætatem legiti- 7
mam & Sacerdotium habenti, intra præfatum
tempus commendare tenetur, *d. cap. nemo deinceps*,
Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 8. q. 7.* quem refero *d.
alleg. 59. n. 23.* Didac. Narbona *in tract. de ætate ad
omnes humanos actus req. anno 25. q. 56. num. 5. & 6.*
Si tamen finito vno ſemeſtri, adhuc duraret ea- 8
dem neceſſitas, vel vtilitas, poterunt per aliud
ſemeſtre commendari, Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 8. num. 35.*
Azor. *d. q. 7.* Ego ipſe *d. alleg. 59. n. 14. in fine.*

Hodie per ſacrum Concil. Trid. correctus eſt 9
text. *in d. cap. nemo deinceps*, vt ſacra Congreg. declarauit
his verbis, *Commenda, quæ ad ſex menſes in
Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta c.*
nemo de elect. lib. 6. *amplius poſt Concilium, locum
non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad
formam. c. 18. ſeſſ. 24.* refert Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 15.*
Cuius quidem Vicarij deputatio, donec proui- 10
deatur de Rectore, ſpectat ſemper ad Epiſcopum.
in cuius Diœceſi Parochialis eſt, ſicut ab eadem
S. Cong. deciſum fuiſſe atteſtatur Armendar. *in
addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de
Epiſcopis n.* 86. ac proinde inferiores, qui non ha- 11
bent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate
congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere
Vicarium eiuſmodi, Fr. Leo *in theſauro fori
Eccleſ. p. 2. c. 18 n. 52.* Nicol. Garc. *p. 2. c. 2. num. 8.*
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub 8.
& 11.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4.* qui ſi fuerit
ſemel conſtitutus cum congrua, non poterit
ſine cauſa remoueri, quia Epiſcopus non retractat
quod ſemel exequutus eſt pro exequutione Concilij,
vt Maſſob. *de requiſ. 1. dub. 26.*

In iſtis autem Commendis temporalibus nullus 12
adeſt titulus, nec datur ius io re, nec ad rem, &
quandocunque poſſunt reuocari, Ludouic. Gom.
in reg. de non tollendo iure quæſ. q. 4. n. 22. Mand. *in reg.
32. Cancel. q. 7. n. 1.* Flam. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 2.
q. 17. n. 3.* Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 8. n. 37.* Quintanad. *Eccleſ.
lib. 4. n. 124.* Anton. Fabric. *in theorica de re beneſic.
tit. de beneſic. in tit. à n. 4.* Azor. *inſtit. moral. p. 2.
lib. 6. c. 31. q. 5.* Et quòd etiam ob id Epiſcopus, qui
ad ſex menſes Parochialem commendauit, iuxta
formam *d. c. nemo deinceps*, poſſit ante ſemeſtre fi- 13
nitum nutu ſuo commendationem reuocare, per
gloſ. *in c. qui plures, 21. q. 1. & in cap ſi conſtiterit, de
accuſat.* reſoluit Garc. *d. c. 4 à n. 53.* Ego ipſe *d. p. 3.
alleg. 59. num. 18.* Vnde per ſuperuenientes nouos ti- 14
tulares ceſſant tales commendæ, Rom. *conſ. 350.
n. 3.* Caputat. *deciſ. 146. n. 1. p. 1.* nec de illis debet
fieri mentio in impetratione beneficiali, Pute.
dec. 272. n. 1. lib. 2. aliàs dec. 274. in correctis. Gonzal.
d. gl. 5. §. 8. n. 41. Et in illa non habere locum. *Ex- 15
trauag. Iniuncta, de elect. inter commun.* tenent Flam.
Pariſ. *de reſign. lib. 7. q. 21. n. 20.* Oldrad. *conſ. 179.
Quæritur.* Card. Tuſch. *d. lit. C. concl. 475. n. 1.*

Ideo

16 Ideo Commendatarij temporales non poſſint
17 agere ſpoli., Pan.. deciſ. 205. lib. 3. in correct. Nec
faciunt fructus ſuos, ſicut nec depoſitarij; gloſ.
*verb. commendare, verſ. ſed nunquid facit iſte fructus
ſuos, in cap. nemo deinceps*, Nau. *d. conſ. 9. num. 2. de
prabend.* niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem
ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit; reliquo, quod ſupe-
reſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo, ſicut tra-
dont Roman. *d. conſ.* 350. *num.* 8. Rebuff. *in praxi
tit. de Commendis, num.* 25. Pute. *deciſ.* 22. *num.* 3. *lib.*
1. *in correct.* Card. Tuſch. *d. litt. C. concluſ.* 475. *num.*
18 12. Quapropter tenetur de illis fructibus ratio-
nem reddere. *cap. placuit* 10. *q.* 3. Hoied. *de incom-
pat. benefic. p* 2. *cap.* 14. *num.* 4. Flamin. Pariſ. *d. lib.* 1.
quæſt. 17. *num.* 4. Gonzal. *dict. gloſ.* 5. §. 8. *num.* 40. Et
quamuis Imola *in cap vltima, de rerum permut.* quem
ſequitur Gammar. *in cap. licet* 87. *verſ. contrarium,
eodem titul. lib.* 6. teneant licitum eſſe permutare
Commendas temporales, tamen contrarium aſſe-
rit veriſſimum Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 17. *num.* 6. di-
cens quod non poſſunt temporales Commendæ
reſignari in fauorem, quia illud ius non eſt perpe-
tuum, bene tamen poſſunt ſimpliciter renunciari in
manibus Superioris.

19 Et ob eas rationes ſi quis alicui commendet
beneficium quoad exteriora & publica ſeruitia
Eccleſiæ, non tenebitur recitare ex vi huius com-
mendationis; verbi gratia, ſi beneficiatus propter
negotia à ſua Eccleſia abfuturus, commendet ali-
cui clerico, etiam mercenario, vt inſeruiat pro eo
toto illo tempore abſentiæ, tunc ex vi huius one-
ris, quod in ſe ſuſcipit, non tenebitur talis ſubſtitu-
tus recitare officium, niſi quatenus fuerit neceſſa-
rium, iuxta morem Eccleſiæ, illud canere publi-
cè in ea Eccleſia, cum ſit illi commendatum ſolum
publicum, & externum miniſterium, & obligatio
recitandi priuatum, ſemper apud proprietarium ma-
net, ita vt alteri illam delegare non valeat. Ita
Suar. *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 22. *n.* 14. Nicol. Garç.
de benefic. p. 3. *cap.* 1. *num.* 106. Squillante *de obligat.
cleric. p.* 1. *num.* 12. Paul. Layman. *d. cap.* 5. *num.* 7. *in*
20 *fine.* Si verò quoad totam adminiſtrationem quis
habeat beneficium integrè commendatum, tunc
tenebitur, licet illa commendatio Eccleſiæ non ſit
in titulum beneficij erecta, neque conferatur in
perpetuum, quia licet non obligetur ratione bene-
ficij, quod ipſe habeat, tamen cùm ſit loco benefi-
cium habentis ſubrogatus, cum tota beneficij obli-
gatione ab eo acceptata obligatur, cum pro tunc
æquiualeat obligatio titulo beneficij quoad omnia
onera eius. Ita Medin. *de orat. q.* 7 §. *ex dictis apparet*,
Nau. *eod. tract. c.* 20. *n.* 16. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 10.
c. 3. *q* 6. Squillante *d. p.* 1. *n.* 12. *in princ.* vbi *num.* 23.
21 reſoluit illum teneri recitare officium, cui com-
mendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate
Papæ, quamdiu beneficiatus puer non valet recita-
re, quia hoc caſu intelligitur Vicario commiſſum
totum beneficij onus, etiam quoad recitationem,
ne Eccleſia priuetur vllo officio.

22 Perpetua Commenda conceditur in fauorem
perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio
ſicut verus beneficiarius, vt in exemplis adductis
per Hoied. *d. p.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & alios citatos à
Flamin. *d. quæſt.* 17. *num.* 8. Lotter. *de re benefic. lib.* 1.
q. 17. *num.* 10. *cum ſeqq.* & *lib.* 2. *q.* 33. *ex num.* 12. &
lib. 3. *q.* 8. *n.* 120. *cum ſeqq.* vbi quòd perpetua Com-
menda confert liberam poteſtatem adminiſtrandi
tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, & per
eã conſtituitur verus Prælatus, interdicta dumtaxat
alienatione; Nullo modo ab alio, quàm à Papa fie-
ri poteſt, Æn. de Falcon. *de reſcr. q.* 3. *n.* 11. Gambar.
d. tit. de poteſt. legati in commend. benef. nu. 162. & *ſeq.*
Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 31. *q* 15. Tamburin. *de
iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 4. *q.* 3. Ego ipſe *d p* 3. *all.* 68.
n. 16. Nicol. Garc. *d cap.* 4. *n.* 13. & 22. vbi *n.* 23. con-
tra Cuch. ſubdit vt nec à Legato etiam de Latere,
niſi habeat à Papa ſpecialem facultatem. Huiuſmo- 23
di Commendæ via ad hoc per ſummos Pontifices
inuenta fuit, vt qui non eſt habilis ad titulum, ſit
habilis ad commendam; veluti quia prouidetur ali-
cui exiſtenti in minori ætate; vel de beneficio in-
compatibili; vel prouidetur Regulari de beneficio
ſæculari in commendam, & è contrario: vt aduer-
tit Nicol. Garc. *d c.* 4. *à nu.* 24 Vnde talis Commen- 24
da perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obti-
nendum aliquod beneficium aliàs obtineri prohi-
bitum, Mandoſ. *reg.* 34. *q.* 30. *num.* 3. Gonzal. *d. gloſ.* 5.
§. 8. *n.* 6. Et quando beneficium, ſeu Prioratus Re- 25
gularis datur in Commendam perpetuam, non re-
quiritur profeſſio, nec habens in Commendam be-
neficium regulare, cogi poteſt profiteri Religioné,
ſicut habens in titulum cogeretur, niſi aliud in Bul-
la commendationis fuerit expreſſum. Ita Cuch. *in-
ſtit. maior. lib.* 3. *tit.* 6. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *à n.* 27.
Tambur. *d. diſp.* 4. *q.* 9. Ego ipſe *d. alleg.* 59. *n.* 17.

Hæc igitur Commenda perpetua beneficij eſt 26
titulus Canonicus, *c. dudum*, 2. *de elect. d. cap. ſi plu-
res* 21. *q.* 1. Nau. *conſ.* 9. *n.* 2. *de prabend. in nouis*. Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 346. Lotter.
d. lib. 3. *q.* 8. *n.* 127. plures citat Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 8.
num. 2. vbi *nu.* 3. ſubdit Commendam perpetuam de 27
beneficio patum, aut nihil diſtare ab aliis proui-
ſionibus beneficiorum, & ſic in illius Bulla ita dici.
*Vt commendùs onera ſuſtentare valeas, de alicuius ſub-
ſtentationis auxilio prouidere cupientes, tale benefi-
cium auctoritate Apoſtolica concedimus, & commen-
damus, ac prouidemus, per te quamdiu vixeris, obti-
nendum & poſſidendum, ita quod durante commenda
huiuſmodi de fructibus, ac redditibus ipſius diſponere,
& ordinare valeas*, &c. quam formam ponit Rebuff.
in praxi tit. de commenda, *n.* 28. & ſic obligare ad re-
citandum diuinum Officium reſoluit Paul. Lay-
man. *in Theologia morali lib.* 4. *tit.* 2. *c.* 5. *n.* 7. *in fine.*

Quare Regulæ Cancellariæ de beneficiis lo- 28
quentes in Cõmendis perpetuis ſibi vendicant lo-
cum; vt *de reg. de infirmis reſignantibus*, tradit *ibi* Lu-
douic. Gom. *q.* 13. Caſſad. *deciſ.* 32. *ſuper reg.* Gonzal.
d. gloſ. 5. §. 8. *num.* 13. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4.
collect. 959. *in princ.* Et *de publicandis reſignationi-
bus*, Ludouic. Gom. *ibid. qu.* 3. Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 6.
Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 346. *n.* 11. Et *de idioma-
te* Ludouic. Gonzal. *ibid. qu.* 5. Mandoſ. *reg.* 32. *qu.* 7.
num. 14. Gonzal. *d.* § 8. *n.* 21. Et *de triennali*, Ludou.
Gom. *ibid. q.* 5. *nu.* 10. *cum ſeqq.* Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 22.
Fab. *deciſ.* 4. *C. de Epiſcopis & clericis*, Aloyſ. Ricc.
d. reſol. 346. *nu.* 17. Et *de veriſimili notitia*, Lud. Gom.
ibid. q. 4. & Ioan. Cochier *nu.* 16. Caſſad. *deciſ.* 30. *ſu-
per reg.* Gonzal. *d.* §. 8. *nu.* 23. Et denique *reg.* 25. *Can-
cellariæ de beneficiis vacaturis per promotionem ad
Eccleſias, & monaſteria* procedit etiam in Commen-
dã perpetuã, Rot. *deciſ.* 791. *num. n.* 8. *cum ſeqq.* 1. *diuerſ.*
Gonzal. *d.* §. 8. *poſt n.* 32.

Hinc quoque prouenit, vt Commenda huiuſmo- 29
di perpetua, ſit irreuocabilis, Ludou. Gom. *in reg.
de publicand. q.* 4. Rot. *deciſ.* 791. *num.* 11. *p* 2. *diuerſ.*
Gonzal. *d* §. 8. *n.* 29. ita vt ea durante non poſſit be- 30
neficium commendatum alteri conferri. Lud. Gom.
in reg. de impetr. benef. per obitum fam. Cardin. *q.* 6.
n. 4. *in fine*, & *in reg de veriſimili p.* 4. *num.* 2. Gonzal.
d. §. 8. *ante n.* 33.

31 Hinc etiam in impetratione alterius beneficij
debet fieri mentio de tali Commenda, aliàs gratia
erit nulla, Capyc. deciſ. 3. num. 6. Pute deciſ. 26. in
fine lib. 2. in correct. Gonzal. d. §. 8. num. 17. Aloyſ.
32 Ricc. d. collect. 999. verſ. item in impetratione. Et il-
legitimus non diſpenſatus talem Commendam ha-
bere non poteſt. Rebuff. in praxi tit. de Commendis,
num. 36. Gonzal. d. §. 8. num. 18 & requirit quoque
talis Commenda ætatem, & alias qualitates legiti-
mas, ſicut verum beneficium, Caputaq. deciſ. 127. n. 3.
p. 1. Gonzal. d. §. 8. n. 9.

33 Hinc quoque talis Commenda operatur incom-
patibilitatem inductam à cap. de multa, de prebend.
& Extrauag. Execrabilis, eodem tit. Hoied. de incom-
patibil. benef. p. 2. cap. 14. à num. 16. Gonzal. dict. §. 8.
num. 20. Aloyſ. Ricc. d. collect. 999. verſ. item talis, & d.
34 reſol. 346. nu. 15. ita nec duo beneficia commendata
in perpetuum, nec vnum iure tituli, & alterum
commendatum in perpetuum poſſint ſimul haberi
ſine iuris relaxatione, quando alioquin ſunt bene-
ficia ipſo iure incompatibilia: vt ex Nau. in manu.
cap. 25. num. 15. reſoluit Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6.
cap. 10. q. 11. verſ. cum dubia. Flamin, Pariſ. de reſign.
lib. 3. q. 1. n. 110. & colligitur ex Conc. Trid. ſeſſ. 7. de
reform. cap. 4. ſic ſtatuente. Quicunque de cætero plura
Curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſti-
ca, ſiue per viam vnionis ad vitam, ſeu Commenda
perpetuæ, aut alio quocunque nomine, & titulo contra
normam ſacrorum Canonum, & præſertim Conſtitutio-
nis Innocent. III. quæ incipit. De multa, recepta in
ſimul retinere præſumpſerit, beneficiis ipſis iuxta ipſius
Conſtitutionis diſpoſitionem ipſo iure, etiam præſentis
Canonis vigore, priuatus exiſtat. Quamuis Proſper.
de Auguſtino in addit. ad Quarant. in ſumma Bulla-
rij, verb. beneficiorum reſignationes cauſa 9. verſ. ſe-
cundò limita, & alij ſentiant hoc Concilij decreto
eſſe prohibitum ne quis plura ſimul beneficia in-
compatibilia habeat commendata, non tamen ve-
titum eſſe ne quis habeat vnum nomine & iure titu-
li, alterum commendatum etiam in perpetuum, quod
35 vt vidimus ſuſtineri non poteſt. Quamuis antea ſe-
cus dicendum foret. Fiat enim receptum poſſe quem
vnum beneficium in titulum, & alterum in com-
mendam habere, vt per Caſſad. deciſ. 32. num. 7. ſuper
Regul. 4 verſ. la quinta razon, tit. 16. p. 1. Caputaq.
deciſ. 147. n. 3 p. 1. Pute. deciſ. 325. num. 3. lib. 1. & deciſ.
274. num. 2. lib. 3. Sayr. in floribus deciſ. ſub titul. de præ-
bendis deciſ. 32. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. 474. in
med. Gonzal. d. §. 8. n. 21.

36 Hinc denique prouenit huiuſmodi Commendas
ad materiam ſimoniæ pertinere, ſi pretio fiant, vt re-
ſoluunt Suarez de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. cap. 24.
à nu. 3. Sebaſt. Cæſ. d. §. 7. prope fin. Bonacin. de ſimon.
diſput. 4 n. 14. id ipſum reſoluentes ſiue illæ ſint per-
petuæ, ſiue temporales. Ratio eſt quia hæ Commen-
dæ continent ſpiritualem iuriſdictionem, vel admi-
niſtrationem, cui temporales fructus annectuntur,
vel enim Commenda eſt temporalis, & ſic Com-
mendatarius acquirit iuriſdictionem delegatam;
vel eſt perpetua, & ſic acquirit iuriſdictionem or-
dinariam, vel quaſi.

37 Ex his apparet Commendatarios perpetuos ha-
beri vt titulares, cenſerique & reputari titulares, &
ideo diſpoſitionem & Iura loquentia de titulari-
bus, ſeu de veris Prælatis habere locum in illis.
38 Hinc pœna cap. licèt canon, de elect. lib. 6. contra non
promouentes ſe infra annum, habet locum in his
Commendatariis perpetuis, Clem. in agro §. cæte-
rum, de ſtatu Monach. ibi, infra annum computan-
dum à tempore collationis & commiſſionis, vbi per
commiſſionem intelligitur Commenda, Rebuff.
de pacif. poſſeſſ. num. 42. verſ. & ſic tenetur infra annum,
Mandoſ. reg. 32. q. 7. num. 10. & 11. Gonzal. d. gloſ. 5.
§. 8. à num. 7. Et diſpoſitio text. in cap. quoniam Ab-
bas 14. de offic. deleg. dicentis, quòd delegatio facta 39
Dignitati, non expreſſo nomine proprio, tranſit ad
ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatario
perpetuo, Mandoſ. d. reg. 32. q. 7. num. 8. & 9. Flamin.
Pariſ. de reſignat. benef. lib. 2. q. 17. n. 13. Gonzal. d. gloſ.
5. §. 8. n. 10. verſ. ita.

Commendatarius perpetuus habet liberam po- 40
teſtatem, in temporalibus & ſpiritualibus, Rebuff.
de pacif. poſſeſſ. num. 41. Flamin. Pariſ. d. q. 17. num. 13.
Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. nu. 13. Poteſt præſentare, elige- 41
re, & conferre, ſicut quilibet alius prouiſus, Rebuff.
in praxi tit. de commend. num. 62. Gonzal. d. gloſ. 5.
§. 8. num. 14. tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij 42
commendati, ac eos vendere Capic. deciſ. 3. ſub nu. 9.
Rabuff. de pacif. poſſeſſ. ſub num. 40. Gonzal. d. gloſ. 5.
§. 8. num. 19. permutare eum alio beneficio in titu- 43
lum dato, cap. fin. de rerum permut. Rebuff. de pac.
poſſeſſ. num. 38. Petr. de Peruſio de permut. numer. 9.
Bellon. eod. tract. p. 3. q. 4. Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. nu. 24.
& reſignare etiam in fauorem, Flamin. Pariſ. dict. 44
q. 17. à princ. Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. num. 25. Et tenetur 45
verificare narratiuam, ſicut quilibet alius benefi-
ciatus, vt per Pute. deciſ. 253. lib. 3. per quam deci-
ſionem fuit receſſum à deciſ. 246. eiuſdem Putei
d. lib. 3. in correctis, in qua contrarium Rot. prius
tenuerat. Et tenetur ad penſum Canonicarum 46
precum, vt per Nau. de orat. cap. 20. num. 16. Medi-
na in ſimili tract. q. 2. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 10.
cap. 3. quæſt. 6. Vaſq. in opuſc. de benef. c. 4. art. 1. dub. 3.
Suar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 22. n. 14. Bona-
cin. de horis Canon. diſp. 1. q. 2. puncto 4. num. 3. Oliuer.
Bonart. de obligat. Horar. Canon. lib. 2. c. 4. n. 20.

Commendatarius Abbas eſt alios, iura quaſi Epiſ- 47
copalia habens, qui verè & propriè eſt Prælatus,
Dec. in c. edoceri, num. 4. de reſcript. Barbat. conſ. 2. num.
18. & 25. lib. 2. Ludou. Gom. ſuper reg. de triennali
quæſt. 5. num. 17. & ſeq. Rebuff. conſ. 77. num. 1. Aloyſ.
Ricc. in collect. deciſ. in collect. 999. verſ. idem, Gonzal.
d. gloſ. 5. §. 8. num. 27. Rot. deciſ. 346. num. 2. p. 3. diuerſ.
Burat. deciſ. 610.

Vnde poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus iuxta 48
cap ſtatutum, de reſcript. in 6. vbi Ludou. Gom. n. 77.
in 9. ampl. Gonzal. d. gloſ. 5. §. 8. num. 10. Garc. d. p. 4.
cap. 4. num. 49. Maſſobri. de Synodo diœceſana cap. 4.
dub. 13. num. 38. Anton. Fabric. in theorica de re benef.
tit. de benefic. in titul. & commendam, num. 17. Sebaſt.
Cæſar. in relect. de Eccleſ. Hierarchia diſput. 14. §. 7.
num. 5.

Ac denunciationes matrimoniales ex cauſa re- 49
mittere poteſt, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo ter-
ritorio, iuxta Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 1.
ſicut reſoluunt Petr. de Ledeſma in ſum. p. 1. de ſacra-
ment. vbi Sacram. matrim. cap. 6. concl. 7. dub. 1. verſ.
ſeſigueſſe lo ſegundo, Gonzal. d. §. 8. num. 28. Ego ipſe de
officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 32. n. 32.

Contrà Franc. Leon. in theſauro fori Eccleſ. p. 2.
cap. 9. num. 55. Armendar. in addit. ad recop. legum
Nauarræ lib. 4. tit. 14. lib. 1. de matrim. num. 22. exiſti-
mantes huiuſmodi Commendatarios in eorum
Abbatiis, in quibus habent iura quaſi Epiſcopalia
dictas denunciationes ſine ſpeciali conceſſione
Apoſtolica remittere non poſſe. Et contra Baſil.
Pont. de Matrim. lib. 5. cap. 10. num. 13. aſſeren-
tem deciſum non permitti hanc facultatem Com-
mendatario, licet eius Abbatia iura Epiſcopalia
habeat.

Non

50 Non poteſt tamen facere concurſum beneficiorum Curatorum, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum in cuius Diœceſi eſt Abbatia exempta, qui electo magis idoneo mittet eundum ad Commendatarium pro collatione, vt cenſuit S. Cong. teſte Garc. *de beneſic. p. 9. cap. 2. num.* 123. Si verò omnimodam habeat iuriſdictionem Epiſcopalem, nec alicui ſubſit, ſed ſit immediatè ſubiectus Sedi Apoſtol. nullius Diœceſis proprium territorium habens, ſi habeat ius congregandi ſynodum, & legitimè conſtet illam congregaſſe, & elegiſſe examinatores, poteſt concurſum inſtituere, examinare, approbare, omniaque illa facere, quæ continentur decreto Conc. *cap. 18. ſeſſ. 24. de reform.* S. Cong. Conc. teſte eodem Garc. *de beneſic. part. 2. cap. 2. num.* 136.

51 Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exemptæ, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem maluerit Epiſcopum pro miniſtrando ſacramento Confirmationis ſuis populis niſi de conſenſu, & licentia Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia ita cenſuit S. Congreg. Concilij.

52 Commendatarij curam iuriſdictionalem habentes tenentur reſidere & Sacris initiari: per omnia enim æquata ſunt hodie commendæ titulis: eadem S. Cong. Conc. teſte eodem Garc. *de benef. p. 3. cap. 2. n.* 166.

53 Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario, S. Cong. Conc. *in Adrien. 3. Decembris* 1622.

An autem per obitum Commendatarij etiam perpetui vacet Abbatia ſicut prius, & Commenda extinguatur, ac expiret reſeruatio? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 8. à n.* 48. Garc. *de beneſic. p. 4. c. 4. n. 61. cum ſeqq.*

CAPVT X.

De Coadiutoris.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutoria eſt duplex, quadam temporalis & reuocabilis, altera perpetua, & irreuocabilis ac cum futura ſucceſſione.*

2 *Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorē, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, aut corporis facto inutili, & miniſtrari imponenti, vt pro eo miniſtret.*

3 *Rector inutilis ſuo non debet priuari beneficio.*

4 Cap. tua nos, de cleric. ægrot. *declaratur.*

5 *Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto, ſatisfacere, Coadiutor dandus eſt.*

6 *Religioſus Epiſcopus poteſt dari Coadiutor Epiſcopo.*

7 *Epiſcopo ſenio confecto ita licet Coadiutorem ſibi aſſumere quemadmodum & ægroto.*

8 *Præſuli ab hoſtibus capto Coadiutor datur in ſpiritualibus, & temporalibus.*

9 *Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt Coadiutor.*

10 *Paralytico debet dari Coadiutor.*

11 *Dementi, vel furioſo datur Coadiutor.*

12 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. delegatus, coadiutores pro tempore.*

13 *Illiterati, ſeu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*

14 *Coadiutoris datio vigore* Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 6. *non erit attentata quamuis ſit executa poſt appellationem interpoſitam.*

15 *Coadiutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali vicariatus commiſſione.*

16 *Rectori de coadiutore prouidendum eſt propter auctam populi numeroſitatem.*

17 *Rector ſolus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores.*

18 *Epiſcopus in vim* Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 4. *non poteſt erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere debet rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis.*

19 *Epiſcopus non poteſt diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali ſubiecta Religioni Hieroſolimitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſub prætextu quod populus eſſet numeroſus.*

20 *Rectori prouidendum eſt de Coadiutore quando ſuſpectus eſt de dilapidatione bonorum Eccleſiæ.*

21 *Papa ſolus poteſt Epiſcopis Coadiutores dare.*

22 *Coadiutores deputant aliis Epiſcopo inferioribus Legati, Nuncij, & Epiſcopi.*

23 *Coadiutorum poteſtas pendet à forma dationis Coadiutoriæ.*

24 *Coadiutor Epiſcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habebit adminiſtrationem, datus verò ob ſpiritualia, tunc poterit conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi.*

25 *Coadiutor datus Epiſcopo dementi tunc habet in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia conferre, & illorum reſignationes recipere.*

26 *Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Coadiutori pro eius ſufficienti victu & fructibus beneficij ipſius coadiuti.*

27 *Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & adminiſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo conquirit emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum.*

28 *Redditus Eccleſiæ quando coadiutori, & ægrotanti Beneficiario non ſufficiunt, prius prouidendum eſt infirmo Coadiuto, & deinde in ſubſidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris.*

29 *Coadiutoris conceſſio non liberat Coadiutum à reſidentia.*

30 *Coadiutus quicunque inhabilis, & illiteratus à reſidentia obeſſe non poteſt.*

31 *Coadiutoris Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. inſtituti ad perſonalem reſidentiam vt Rectores ipſi tenentur.*

32 *Coadiutoria perpetua licet olim concederetur, poſt* Trid. tamen Concil. *minimè permittebatur, ſed à Pontificatus Sixti V. vſque ad hæc tempora in dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum conceditur.*

33 *Papa ſolus Coadiutorias concedit perpetuas, & cum futura ſucceſſione.*

34 *Coadiutor perpetuus Archiepiſcopi, & Epiſcopi,*

& cum futura ſucceſſione quam auctoritatem, & iuriſdictionem habeat, remiſſiuè.

35 *Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.*

36 *Coadiutor Archiepiſcopi cum futura ſucceſſione non debet vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis.*

37 *Coadiutor cum futura ſucceſſione Archiepiſcopi Pontificalia in Eccleſia exercens abſente Archiepiſcopo vti poteſt cappa.*

38 *Canonici ſunt compellendi vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant.*

39 *Canonici non debent accedere ad circulos cum Epiſcopo Coadiutore.*

40 *Confeſſionem facere debet cum Sacerdote Canonico ſolemniter celebrante Coadiutor Epiſc.*

41 *Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet coadiutor Epiſcopi cum futura ſucceſſione, de licentia tamen eiuſdem Epiſcopi.*

42 *Canonici debent obuiam ire coadiutori Epiſcopi ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ, eumque diſcedentem ad idem oſtium deducere.*

43 *Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Epiſcopi.*

44 *Coadiutor Epiſcopi debet in Synodo Prouinciali inter Epiſcopos prouinciales loco ſuæ promotionis ſedere.*

45 *Coadiutor Archiepiſcop. Metropolit. Bononien. debet præcedere vexillifero eiuſdem ciuitatis.*

46 *Viſitare limina Apoſtolorum tenetur Coadiutus Epiſcopus, & non Coadiutor.*

47 *Epiſcopo dandus eſt Coadiutor ſufficiens habens qualitates Paſtorali officio requiſitas.*

48 *Tenor literarum Coadiutoriæ ante omnia inſpiciendus eſt.*

49 *Coadiutores cum futura ſucceſſione non ſunt Beneficiarij, interim dum viuunt coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem.*

50 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione non ſunt verè & propriè beneficia.*

51 *Papa coadiutoriam cum futura ſucceſſione concedendo non prouidet abſolutè de beneficio.*

52 *Canonici coadiutor cum futura ſucceſſione vocatur Canonicus fictus.*

53 *Beneficium vacat per obitum coadiuti.*

54 *Coadiutoria poſt mortem coadiuti continet gratiam coadiutoris.*

55 *Publicationi non ſubiacet coadiutoria.*

56 *Fructus ex beneficio coadiuti conſequi non poteſt coadiutor.*

57 *Diſtributiones quotidianas lucratur coadiutor abſente coadiuto ad ipſius coadiuti vtilitatem.*

58 *Coadiutor vt nihil prorſus percipere debent de fructibus, nec diſtributionis aliquando diſponitur, interdum mandatur dari centum, nonnumquam plus, vel minus.*

59 *Officium Canonicum recitare non tenetur coadiutor, ſed proprietarius.*

60 *Profeſſionem Fidei non tenetur emittere coadiutor niſi cum fuerit ſucceſſioni locus.*

61 *Poſſeſſionem non capit coadiutor, niſi poſt ceſſationem coadiutoriæ.*

62 *Poſſeſſio noua debet capi à Coadiutore poſt mortem Coadiuti, quia non ſufficit prima capta viuente Coadiuto.*

63 *Coadiutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente Coadiuto.*

64 *Poſſeſſio ab obitu Coadiuti numeranda eſt quamuis prima decedere, ad annos viginti.*

65 *Sedes eadem principalis Coadiuti non aſſignatur Coadiutori, ſed ille debet ſedere vltimo loco poſt omnes Canonicos.*

66 *Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad ſuos Coadiutos, debent illas facere in nouiſſimo loco.*

67 *Canonici quamuis poſterius promoti præcedunt Coadiutoribus, quocunque conſuetudine in contrarium non obſtante, niſi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur.*

68 *Coadiutor in dignitate, abſente vel impedito coadiuto ſuo, præcedit omnibus Canonicis, & habere debet idem prorſus ſtallum, quod coadiutus ſi præſens eſſet, obtineret.*

69 *Caſus proponitur deciſus nouiſſime in ſacra Cong. Rituum.*

70 *Coadiutor non cenſetur comprehenſus in ſtatuto quod ex aliqua cauſa iubilare facit Canonicos.*

71 *Coadiutor non ſibi optat, ſed Coadiuto.*

72 *Coadiutor in ingreſſu non debet fabricæ ſoluere quod eſt conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos.*

73 *Iudex Apoſtolicus, ſeu delegatus Papæ non poteſt eſſe Coadiutor, nec deſignari Iudex Synodalis.*

74 *Coadiutor non gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in abſentia.*

75 *Coadiutor non tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet tenentur ad onera ſui Coadiuti.*

76 *Canonicus iunior, iuxta conſuetudinem Eccleſiæ, debent ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti, & non Coadiutor.*

77 *Pœnæ iudiciales, & quæ non haberent rationem multæ ordinariæ, non poſſunt imponi Coadiuto, nec eius præbenda ob culpam coadiutoris.*

78 *Coadiutor non tenetur tempore conceſſionis Coadiutoriæ habere Ordinem Presbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit quòd Canonicus actu ſit Sacerdos.*

79 *Coadiutor non tenetur ſe promoueri facere intra annum ad Ordinem requiſitum, ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutus non vult.*

80 *Ordinari non poteſt coadiutor ad titulum coadiutoriæ tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis, ſi ratione illius haberet congruam.*

81 *Officia ad quæ Coadiutus electus eſt, non poteſt exercere Coadiutor.*

82 *Diſtributiones quotidianas non amittit Coadiutus ſi per ſe deſeruiunt abſente vel non ſeruiente Coadiutore.*

83 *Habitum & Tonſuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fori priuilegio gaudet.*

84 *Coadiutor gaudet* reg. de annali, & triennali poſſeſſore.

85 *Menſibus datis cauſa recreationis gaudere poteſt Coadiutor, & illos conſumere ſicut principalis.*

86 *Coadiuti ſi ex forma literarum Apoſt. nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe Coadiutoros quandiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis* in cap. vnic. de cleric. non reſid. lib. 6. *verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrantur perinde ac ſi Diuinis intereſſent.*

87 *Coadiutor poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente coadiuto, ſed*

non

non poteſt ad eius commodum, & vtilitatem lucrari.

88 *Coadiutor tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij.*

89 *Coadiutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur.*

90 *Coadiutor promoueri debet infra annum ex quo reſidet, & inſeruit ad ordinem ſuæ præbendæ annexum.*

91 *Coadiutor extra Eccleſiam Cathedralem tanquam verus, & proprius canonicus cenſendus eſt quoad præminentias.*

92 *Coadiutor tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, quæ habet ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur.*

93 *Coadiutor quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt omnia, & ſingula facere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa, & cotta facere poſſet coadiutus ſi præſens eſſet.*

94 *Coadiutors tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare, prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus.*

95 *Coadiutor ſeruiens pro coadiuto non tenetur exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius coadiuti.*

96 *Coadiutus, & coadiutor poſſunt ſimul in habitu canonicali intereſſe in proceſſionibus, & Miſſarum ſolemniis, principalis in loco ſibi debito, & coadiutor poſt omnes Canonicos.*

1 COADIVTORIA eſt duplex: quædam temporalis, & reuocabilis; altera perpetua, & irreuocabilis, ac
2 cum futura ſucceſſione. Temporalis coadiutor & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, vel corporis facto inutili, & miniſtrare impotenti, vt pro eo miniſtret, & officium exerceat cum congrua portione ex redditibus beneficij ei aſſignanda. Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.gloſ.*5.*§.*9. *ex num.* 19. Nicol.Garc. *de benef. p.*4. *c.*5. *à princip.*

3 Iuſtum enim non eſt, nec rationi congruere videtur vt Rector inutilis vt ſupra effectus, ſuo priuetur beneficio, quia afflictis non eſt danda afflictio, *cap. Rectoribus, c. ex parte, cap. fin. de clerico*
4 *ægrot. c.*1.*eodem tit. lib.*6. Nauarr. *conſ.*1.*eod. tit.* Gonzal. *d.§.*9. *num.* 32. Garc. *d.c.*5.*num.*5. Nec contradicit text. *in cap. tua nos illo tit.* ibi, *debet officio remoueri*, quia intelligitur quoad exercitium & actum, non verò à iure, & titulo beneficij. Ita Lancellot. *in inſtit. Canon. lib.*1.*tit. de coadiutor §.*1. *& vlt.* Suar. *tom.*5.*de cenſur. diſp.* 51.*ſect.* 2. *ad fin.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rub.* 11.*c.*17.*n.*160. *ante verſ. addo*, Garc. *d.c.*3.*n.* 6. Salgado *de protect. Regia tom.*1.*p.*3.*c.*2.*num.*44.

Ex quibus autem cauſis coadiutor huiuſmodi dari, & aſſignari debeat, latè habetur *in tit. de Clerico ægrotante, in Decretalib. & in libris Sexti*, & apud Thom. Campeg. *in ſpeciali tract. de coadiutore Epiſcoporum*, & Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 7. *q.*
5 20. Et imprimis quòd Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto ſatisfacere, Coadiutor dandus ſit, probat text. *in cap. ex parte* 5. *de cleric. ægrot.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 6.*q.*5.*n.* 15. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1.*tit.*9.*n.* 6. Cardin. Tuſch. *tom.*1.*lit.*1.*Concl.* 401.*num.*2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 18. *docum.* 1. *n.*2. *verſ. la ſegunda*, Maſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. p.*1.*lib.*1.*c.* 8.*fol.* 135. vbi cauſas concedendæ coadiutoræ enumerat, veluti ſenectutem, infirmitatem pro maiori parte temporis, itaut illum impediat ab officio Pontificali, vt quia cæcus eſt, vel laborat lepra, dementia, epilepſia, & ſimilibus, ac tandem tam inhabilis, quod ſuum minus exercere non poſſit, refert nouiſſimè Gonzales de Salzedo *in lege politica lib.* 2. *c.*21.*n.*37. Azor. *inſt. moral p.*2.*lib.*3.*cap.*2.*q.*2.*verſ. porro*, & *q.* 8. reſoluit quòd Religioſus Epiſcopus 6
poteſt dari Coadiutor Epiſcopo. Hinc ſi quis impetrauerit coadiutoriam ſub narratione quòd aliquis Canonicus non poteſt amplius in choro propter aduerſam valetudinem inſeruire, id concludenter debet probare, Rot. apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 237. *n.* 6. *tom.*3.*diuerſ.* vbi *n.* 8. quòd infirmitas ad effectum coadiutoriæ cum futura ſucceſſione debet præſtare perpetuum impedimentum; & eadem Rota apud eundem Paul. de Rubeis *deciſ.* 308. *num.*17.*tom.*2.*diuerſ.* aliàs *part.* 6. *recent.* tenet quòd coadiutoriæ gratia, & ſimiles valere non poſſunt niſi coadiutos nominatim exprimat talem morbum, qui ſit aptus impedire humanas actiones, cum non ſufficiat quæcunque inhabilitas, aut praua habitudo aſſerentis indigere auxilio coadiutoris, & *ibidem* iuncto *num.* 23. ſubdit quòd coadiutoriæ gratia obtenta ſub prætextu doloſum infirmitatis, valere non poteſt niſi quatenus illi ſint contiui.

Vnde Epiſcopo ſenio confecto ita licet co- 7
adiutorem ſibi aſſumere, quemadmodum & ægroto, vt reſoluunt Anchar. *conſil.* 188. *num.* 7. Menoch. *de præſumt. lib.* 6. *præſumpt.* 46. *num.* 3. Gonzal. *d. gloſ. §.* 9. *num.* 21. Cardinal. Tuſch. *d. tom.*1. *lit. C. concluſ.* 402. *num.* 1. nouiſſime Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno* 60. *quæſt.* 5. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 18. *docum.* 1. *num.* 2. *verſ. Por derecho.* Et probatur *in d. cap.* 1. aliàs *vnic. de clerico ægrot. lib.* 6. vbi conceditur facultas Epiſcopo, qui ob ſenium, vel aliud impedimentum perpetuum ſuum officium nequit exercere, vt poſſit de ſui conſilio, & aſſenſu Capituli, vel maioris partis eorum, vel plures Coadiutores aſſumere ad officium exercendum; & ſi Epiſcopus fuerit demens, vel nequiuerit exprimere quod velit, Capitulum, vel duæ partes eligere poterunt prædictos, & ſi in vtroque caſu Epiſcopus teneat Coadiutores, & dicat ſe illis non egere, Capitulum nihil innouet, ſed omnia notificet Pontifici.

Præſuli quoque ab hoſtibus capto Coadiutor 8
datur in ſpiritualibus, & temporalibus, *c. ſi Epiſcopus, de ſuppl. negl. Prælat. lib.* 6. vt ex Rebuff. tradit Gonzal. *d.§.num.* 28.

Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt etiam 9
Coadiutor vt probatur *in cap. de Rectoribus*, & *in cap. tua nobis, de cleric. ægrot.* reſoluunt Maiol. *de irregul. lib.* 2. *cap.* 28. *col.* 3. Henriquez *in ſumm. lib.* 14. *de irregul. cap.* 18. *in princ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 20. & *lib.* 7. *quæſt.* 20. *num.* 8. Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 494. *num.* 5. *in* 2. *edit.* latè Campan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 17. *num.* 254. *cum ſequentibus*, vbi. *num.* 160. ſubdit attenta Conſtit. Pij V. poſſe leproſum co-

tara

ram ordinario libere reſignare, non tamen ad id cogi inuitum, tametſi non dubitet quòd habenti curam animarum etiam inuito dandus ſit Coadiutor.

10 Paralytico item debet dari Coadiutor, *cap. vlt. de cleric. ægrot.* Gonzal. *d.§.9.n.24.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 494. *num.* 7. Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcop. verb. Coadiutor, num.* 6.

11 Dementi quoque, vel furioſo datur Coadiutor, vt *in d. cap. vnic. §. ſi vero, de cleric. ægrot. lib.* 6. Anchar. *conſil.* 188. *Viſis, num.* 7. Bertachin. *de Epiſcopo part.* 2. *lib.* 4. *num.* 24. Nauar. *conſil.* 3. *num.* 2. *eod. titul.* Flamin. Pariſ. *d. lib.* 7. *quæſt.* 20. *num.* 9. Gonzal. *d. §.* 9. *num.* 23. Card. Tuſch. *d. concl.* 402. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *in ſua praxi part.* 4. *reſol.* 543. *num.* 4.

12 Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. delegatus, Coadiutores pro tempore ſecundum diſpoſitionem Concil. Trident *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 6. & tradunt Sbroz. *de officio Vicarij lib.* 2. *q.* 212. Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 21. *litt. G. in nouiſſ. edit.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 71. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 574. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.* 494. *in* 2. *edit.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Parochia* §. 7. vbi ſubdit procedere etiam in Parochiis exemptis, Grilenzon *conſ.* 5. *num.* 3. Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 54. *in princ. num.* 2. Campan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub.* 5. *cap.* 5. Nauar. *in ſingularib. Canonic. concluſ.* 56. & 57. Scip. de Rubeis *in aphor. Epiſcop. verb. Coadiutor, num.* 3. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 53. *num.* 6. *cum ſeqq.*

13 Illiterati, ſeu imperiti ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent, & ſecundum dignitatem, ſtatum, & officium ad quod aſſumuntur, ex adductis per Aloyſ. Ricc. *in d. praxi p.* 4. *reſol.* 547.

14 Hæc tamen Coadiutoris datio vigore Concilij citato loco non erit attentata, quamuis ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia eius, qui iudicialiter proceſſit, quia per illud decretum tollitur, appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſed non deuolutiuum, vt ex S. Congregationis, & Rotæ deciſionibus probant Garc. *d. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 9. & 10. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi part.* 4. *reſolut.* 546. Ego ipſe *d. alleg.* 63. *num.* 10.

15 Nec comprehenſa cenſebitur in generali Vicariatus commiſſione, vt reſoluunt Sbroz. *d. q.* 212. *num.* 2. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 494. *num.* 10. & *in d. praxi p.* 4. *reſol.* 545. Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum par.* 1. *num.* 210. Nauar. *d. concl.* 56. *num.* 3.

16 Propter auctam quoque populi numeroſitatem prouidendum eſt Rectori de Coadiutore, vt docent Cæſ. de Graſſ. *deciſ. vnic. de Paroch.* Gonzal.
17 *d.§.9. num.* 26. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 494. *num.* 8. Non enim datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros Coadiutores quando ſolus Rector eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, Rot. *in Aquilana nullitatis erectionis* 10. *Maij* 1613. coram. R. P. D. meo Pirouano, impreſſa per Farinac. *deciſ.* 484.
18 *num.* 5. *par.* 1. *recent.* Nec Epiſcopus in vim Concilij Trident. *ſeſſ.* 21. *de forma. cap.* 4. poteſt exigere Coadiutoriam, ſed vtique cogere debet Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis, vt atteſtatur reſolutum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis, n.* 43. Vnde S. Congreg. Conc. *in vna Oſtunen.* 12. Iulij
1631. cenſuit Epiſcopum non poſſe diſmembrare 19
partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali ſubiecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſub prætextu quod populus eſſet numeroſus.

Et ſimiliter quando eſt ſuſpectus de dilapidatio- 20
ne bonorum Eccleſiæ, prouidendum eſt ei de Coadiutore, vt ex Specul. Abb. & Mandoſ. reſoluit Gonzal. *d. §.* 9. *num.* 7. & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi p.* 4. *reſol.* 543. *ſub num.* 7.

Supereſt nunc vt videamus quis poſſit præfa- 21
tis Coadiutores huiuſmodi aſſignare. Si loquimur de Epiſcopis, & eorum ſuperioribus, ſolus Papa illos eis dare poteſt, vt probatur *in d. cap. vnic. §. ſi autem, de cleric. ægrot. lib.* 6. & reſoluunt Gambar. *de officio, & poteſt. Legati de latere lib.* 5. *tit. de Coadiutor. num.* 4. Flamin. Pariſ. *d. lib.* 7. *q.* 20. *num.* 14. Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.* 9. Gonzal. *d. §* 9. *num.* 34. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 05. *verſ. eſt tamen*, Scip. de Rubeis *d. verb. Coadiutor, num.* 1. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 8. Et de his Coadiutoribus dandis Epiſcopis aliqua diximus ſuprà *lib.* 1. *cap.* 16. *de Vicario, & Coadiutore, in fine.*

Sed aliis Epiſcopo inferioribus Coadiutores 22
deputant Legati, Nuncij, & Epiſcopi; nam cum poſſint inſtituere, & deſtituere, à fortiori poterunt Coadiutores dare, vt benè argumentantur Gambar. *d. lib.* 5. *tit. de Coadiutorib. n.* 3. & Gonzal. *d. §.* 9. *num.* 36.

Poteſtas autem Coadiutorium huiuſmodi pen- 23
det à forma dationis Coadiutoriæ, vt aduertit Pauin. *de viſitat. par.* 1. *q.* 2. *num.* 32. quem refert Flamin. Pariſ. *d. lib.* 7. *q.* 20. *num.* 19. At verò vbi de illa conſtare non poteſt, tunc inſpiciendum eſt
ex qua cauſa fuit datus Coadiutor; nam ſi Epi- 24
ſcopo ob temporalia deputatos reperiatur, ideſt propter timorem dilapidationis, putà quia bene adminiſtrat ſpiritualia, ſed timetur de dilapidatione, tunc videtur datus propter certam cauſam, & exercitium illius cauſæ, & per conſequens officium Coadiutoris vertitur circa temporalia, *cap. venerabilis, de offic. deleg.* vnde in temporalibus liberam habebit adminiſtrationem, ac proinde in ſpiritualibus gubernare non poterit, nec beneficia conferre: quandò verò datur ad ſpiritualia, vt quia datur infirmo, vel ſeni, tunc poterit conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi. Ita Pauin. *de officio, & poteſt. Capituli Sede vac. par.* 2. *q.* 1. *num.*
8. Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 20. *ex num.* 21. Sed quan- 25
do datur dementi, tunc habet in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia conferre, & illorum reſignationes recipere. Ita Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 20. *ex num.* 25. Azor. *inſtit. mor. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 10 & *lib.* 6. *cap.* 25. *q.* 15. Ego ipſe *in collect. ad d. cap. vnic. num.* 9. & *de officio, & poteſtate Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 63. *n.* 13.

Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Co- 26
adiutori huiuſmodi pro eius ſufficienti victu ex fructibus beneficij ipſius Coadiuti, *c. de Rectoribus, in fine, cap. tua nos, de cleric. ægrot. d. cap. vnic. ante fin. eod. titul. in* 6. ibi, *de prouentibus Prælatorum, ad*

quorum

quorum aſſumetur auxilium, ſumptus recipiant moderatos, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 6. ibi, *partemque fructuum eiuſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter prouidere poſſint quacunque appellatione & exemptione remota*, &c. Vide Anchar. *conſ.* 279. *Quaſtio proponitur. in fine.* Gambar. *d. tit. de Coadiutorib. num.* 11. Card. Tuſc. *d. concluſ.* 402. *num.* 10. Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 33. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 494. *n.* 11. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 2. *q.* 9. Cauagool. *tom.* 2. *deciſ. conſultiua* 82. *per tot.*
27 vbi quòd Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & adminiſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei receptio oblationem, & eleemoſynarum ſibi factarum.

28 Quando autem redditus Eccleſiæ Coadiutori, & ægrotanti beneficiato non ſufficiunt, alimenta potius danda eſſe Coadiutori quam beneficiario infirmo, exiſtimauit Azor. *d. q.* 9. Ego tamen poſt Aloyſ. Ricc. *d. n.* 11. pium magis putaui *d. p.* 3. *alleg.* 63. *num. ult.* prius prouideri debere infirmo Coadiuto, & deinde in ſubſidium teneri Parochianos ad alimenta Coadiutoris.

29 Coadiutoris conceſſio non liberat Coadiutum à reſidentia, vt in Epiſcopo declarauit S. Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regular. præ-
30 poſita *in Nicoteren.* 7. *Septembris* 1619. quam retuli *lib.* 1. *cap.* 16. *in fine*; & in ſpecie quod Coadiutus quicunque inhabilis & illiteratus à reſidentia abeſſe non poſſit, ne aliàs ſit melioris conditionis ſtultus, & inſufficiens, quam prouidus, & literatus, reſoluunt Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 30. Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Reſidentia verſ. præter ſummiſtas.* Garc. *d. cap.* 5. *num.* 8. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 27. Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 15. §. 3. *ad fin. & cap.* 54. *num.* 3. Ego ipſe *d. p.* 3. *allegat.* 63. *num.* 8.

31 Nec ex eo quòd Coadiuti reſidere tenentur, Coadiutores liberantur à reſidentia, quia reperi ſacram Congreg. Conc. cenſuiſſe Coadiutores Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. inſtitutos ad perſonalem reſidentiam vt Rectores ipſos teneri, prout nobis idonei teſtes ſunt Galet. *in Margarita caſuum conſcient. verb. Reſidentia* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 564. *n.* 14. *& deciſ.* 502. *in* 1. *edit.* alias *reſol.* 494. *n.* 14. *& reſol.* 393. *ampl.* 5. *in* 2. *edit.* Campan. *d. rub.* 7. *cap.* 6. *n.* 104. Monet. *de optione Canonica, cap.* 4. *qu.* 8. *n.* 157. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 33. *de reſident. num.* 171. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.* 53. *num.* 78. Hactenus de Coadiutoria temporali, & reuocabili nunc verò ad aliam ſpeciem accedamus.

32 Coadiutoria perpetua, & irreuocabilis, ac cum futura ſucceſſione quamuis olim facilè concederetur iuxta formulam, quàm ponit Mandoſ. *reg.* 11. *Cancel. q.* 6 tamen poſt Concilium Trid. minimè permittebatur, illud enim *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 7. *verſ. In Coadiutoriis*, ſtatuerat vt nemini in quibuſcunque beneficiis Eccleſiaſticis permitterentur perpetuæ, & irreuocabiles Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, quod iuxta eius diſpoſitionem fuit inuiolabiliter obſeruatum vſque ad Pontificatum Sixti V. ſed ab eo vſque ad hæc tempora huiuſmodi Coadiutoriæ perpetuæ, & cum futura ſucceſſione conceſſæ fuerunt, & conceduntur in Epiſcopatibus, Dignitatibus, Canonicatibus, & Portionibus Cathedralium, & Col-
33 legiatarum Eccleſiarum, à ſolo ſcilicet Papa, & non ab alio, quamuis ſit Legatus, ſeu Nuncius, vt docent Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 6. *quæſt.* 5. *num.* 15 *& lib.* 7. *quæſt.* 10. *num.* 14 Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *num.* 91. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 1. *num.* 33. Garc. *d. p.* 4. *c.* 5. *n.* 19. Campan. *d. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 105. *prope fin.*

De Coadiutore perpetuo Archiepiſcopi, & 34
Epiſcopi cum futura ſucceſſione, & quam auctoritatem, & iuriſdictionem habeat, agunt Proſp. de Auguſt. *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij verb. Archiepiſcopi auctoritas, auctor.* 13. *n.* 12. *in fine*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Campan. *d. cap.* 6. *num.* 107. qui referunt ſequentem declarationem: *Die Iouis* 31. *Ianuarij* 1561. Congregatio Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus ad dubia nomine Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium Paleothi, & Veronen. propoſita, ſic reſpondendum cenſuit.

Ad primum dubium cenſuit Coadiutori cum fu- 35
tura ſucceſſione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter, quia licet ſit Coadiutor cum futura ſucceſſione, ex quo tamen non habet ius in re, ſed ad rem, non debet cognoſci tanquam Superior, & caput, ſed vt Coadiutor, & eo magis, quia contingere poteſt, vt non ſuccedat in Epiſcopatu, ſed prior moriatur.

Ad ſecundum reſpondit ipſum non debere vti cru- 36
ce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis, nec dum incedit per vrbem, cum Crux ſit ſignum & ornamentum dignitatis, & iuriſdictionis, & Coadiutor vtraque caret.

Ad tertium cenſuit Coadiutorem Pontificalia in 37
Eccleſia exercentem abſente Archiepiſcopo vti poſſe cappa, cum ea ſit tantùm ornamentum dignitatis Epiſcopalis, præſente autem Archiepiſcopo vti debet mantelletto, & rochetto, neque licere vnquam Coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam abſente Archiepiſcopo, cum hoc proprium ſit eius penes quem eſt dignitas, & iuriſdictio.

Ad quartum reſpondit negatiuè cum vna ſedes non 38
capiat duos.

Ad quintum cenſuit Canonicos eſſe compellendos 39
vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant, alioquin indecorum videretur ſi Epiſcopus ſine Canonicorum aſſiſtentia celebraret, necnon videretur eſſe contra decretum Concilij Trident. quod extenſiuè huic etiam caſui accommodari poteſt.

Quoad circulos reſpondit Canonicos non debere accedere ad circulos, cum ipſi circuli denotent membrorum vnionem ad ipſum caput, & ex ſuperius deductis conſtat Coadiutorem non debere eſſe caput.

Quo verò ad confeſſionem faciendam cum celebran- 40
te ſolemniter reſpondit decere vt Coadiutor Epiſcopus confeſſionem faciat cum ſacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoque benedicat in fine Miſſæ ne populus præſens Diuinis benedictione Epiſcopali defraudetur, & iam eſt vſu receptum, vt Epiſcopus benedicturus in fine Miſſæ faciat etiam confeſſionem cum celebrante.

Ad ſextum cenſuit licere Coadiutori, de licentia ta- 41
men Archiepiſcopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit.

Ad ſeptimum reſpondit maximè decere vt Cano- 42
nici prodeant obuiam Coadiutori Epiſcopo ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti ad oſtium Eccleſiæ, cumque diſcedentem ad idem oſtium deducere, immo eſſet valde commendandum ſi nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipſius Coadiutoris ædes accederent.

Ad octauum reſpondit Coadiutorem non habere 43
facultatem.

facultatem largiendi Indulgentias, & ſic eas Archie-
piſcopi nomine, ſi quas Archiepiſcopatus concedere vo-
luerit, eſſe publicandas. Hanc declarationem Hiſpa-
no idiomate tranſcripſit Machado *d. tract.* 18. *do-*
cum. 2. *num.* 4.

44 Inueni quoque deciſum Coadiutores Epiſco-
pi Veronen. & Trident. *in Synodo Prouinciali Aqui-*
leien. debere inter Epiſcopos Prouinciales loco
ſuæ promotionis ſedere, cum propriis raditis ful-
gesor. Ita Cóg. S. Rituum *ſub die* 20. *Septemb.* 1596.

45 Item Coadiutorem Archiepiſcopi Metropolita-
næ Bononien. debere præcedere vexillifero eiuſ-
dem ciuitatis, declarauit eadem S. Congr. *in Bo-*
nonien. 4 *Maij* 1592.

Item Coadiutum Epiſcopum, & non Coadiu-
torem teneri viſitare limina Apoſtolorum cen-
ſuit S. Cong. Concil. *ſub die* 4. *Auguſti* 1609.

46 Denique monet Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 25. *de re-*
form. c. 7. quòd ſi quando Eccleſiæ Cathedralis vr-
gens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Præ-
47 lato dari Coadiutorem, is non aliàs cum futura
ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa prius diligen-
ter à Sanctiſſimo Romano Pont. ſit cognita, &
qualitates omnes in illo concurrere certum ſit,
quæ à Iure, & decretis eiuſdem S. Concilij in E-
piſcopis requiruntur, aliàs conceſſiones ſubrepti-
tias cenſendas ſuper his factas eſſe declarat. Ex
quo Concilij loco colligit Flamin. Pariſ *d. lib.* 7.
q. 20. *n.* 15. Epiſcopo dandum eſſe Coadiutorem
ſufficientem habentem qualitates paſtorali offi-
cio requiſitas; *& n.* 14. *cum multis ſeqq.* refert plures
cauſas, propter quas Coadiutores Epiſcopis ſint
concedendi, nam ideo Coadiutoriales cum futu-
ra ſucceſſione deputandis ita euidens vtilitas, &
cauſa diligenter probata requiritur, quia huiuſ-
modi Coadiutoriæ omni Iure deteſtabiles ſunt,
& ſolo ſtylo inuentæ, Sanch. *in conſil. moral. lib.* 2.
c. 2. *dub.* 64. *n.* 1. Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarch. q.* 2.
proœm. §. 4. *num.* 19. At iam proh dolor! iſti Coad-
iutores magis ſuum commodum quàm Eccleſiæ
vtilitatem & neceſſitatem proſpiciunt, & me-
diante Coadiutoria, voluntaria & electiua ſuc-
ceſſio conceditur pro conſanguineo, vel amico,
nulla habita de Eccleſiæ neceſſitate ratione, vt
videtur conſiderare Gambar. *de officio legati lib.* 5.
tit. de Coadiutorib. ibi, *de Coadiutoribus autem qui*
hodie dantur à Pontificibus cum ſucceſſione ad petitio-
nem impediti, &c. hodie non ſunt Coadiutores, ſed hæ-
redes, plerumque. pueri, qui nec dum Coadiutore, ſed
pædagogo indigerent, & quaſito colore intrat fœda ſuc-
ceſſio in Eccleſiam Dei, &c.

48 Nunc deueniamus ad hos Coadiutores Digni-
tatum, Canonicatuum, & Portionum Cathedra-
lium, & Collegiatarum Eccleſiarum hoc tem-
pore dare ſolitos perpetuos, & irreuocabiles
cum futura ſucceſſione, quorum poteſtas, aucto-
ritas, & officium cum à forma dationis Coadiu-
toriæ pendeat, illius ante omnia eſt inſpicien-
dus tenor literarum, ex Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.*
gloſ. 5. §. 9. *num.* 94. qui vt plurimum cantat vt
per hanc dationem & deputationem conſtitua-
tur quis, & deputatur alteri in Coadiutorem
perpetuum, & irreuocabilem in regimine &
adminiſtratione Dignitatis, ſeu Canonicatus,
& præbendæ, quos ille obtinet in ſpiritualibus
& temporalibus cum plena, libera & omnimo-
da facultate & auctoritate, & poteſtate omnia
& ſingula, quæ ad huiuſmodi Coadiutoris offi-
cium de Iure, vel conſuetudine, aut aliàs quo-
modolibet ſpectant & pertinent, faciendi, ge-
rendi, exercendi, & procurandi, ita quòd duran-
te Coadiutoris officio huiuſmodi talis Coadiu-
tor Coadiuto abſente, vice, & loco illius eidem
Eccleſiæ vti Canonicus ſeu Dignitas deſeruire,
ſtallúmque in choro & locum ac vocem in Ca-
pitulo proceſſionibus, & aliis actibus eiuſdem
Eccleſiæ habere, necnon omnes & ſingulas
prærogatiuas, præeminentias & honores, quos
principalis ratione Canonicatus, aut Præbendæ,
ſeu Dignitatis habet, & ſi præſens adeſſet habe-
ret, atque omnia & ſingula fructus, redditus, pro-
uentus, iura, obuentiones, diſtributiones quoti-
dianas, & alia emolumenta quæcunque etiam
anniuerſaria, manualia & alia quomodolibet
nuncupata in quibuſuis rebus conſiſtentia, quæ
per ipſum principalem, ſi perſonaliter diuinis
Officiis, tam diurnis, quàm nocturnis in eadem
Eccleſia intereſſet lucrifieri, & percipi poſſint
in omnibus & per omnia abſque vlla prorſus
differentia pro eo lucrari & percipere libere, &
licitè valeat. Solet tamen apponi clauſula, quòd
non poſſit, nec debeat Coadiutor niſi de ipſius
principalis conſenſu & voluntate in dicto regi-
mine & adminiſtratione quouis modo ſe intro-
mittere, aut immiſcere, neque prætereà Coadiu-
toriæ quouis titulo, ſeu cauſa quicquam petere,
ſeu exigere, & deinde dicitur, quod cùm primùm
tale beneficium per ceſſum, vel deceſſum, ſeu
quemuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem
Coadiuti, vel alio quouis modo vacare contige-
rit, & ſic eodem Coadiutoriæ officio ceſſante
conferatur, & aſſignetur eidem N. & in corpora-
lem poſſeſſionem illius, & annexorum, iurium
& pertinentiarum, auctoritate Apoſtolica indu-
catur, & defendatur. Et notat Rota apud Paul de
Rubeis *deciſ.* 313. *n.* 20. *cum ſeq. tom.* 3. *diuerſ. diſſ.* 7.
recent. quòd Papa in conceſſione harum Coadiu-
toriarum duo facere cenſetur, primò proſpicere
Eccleſiæ, occurrendo tum præſenti illius neceſſi-
tati propter infirmitatem Coadiuti, tum futuræ
eiuſdem, vocationi. Secundò videtur voluiſſe pro-
uidere Coadiutori de beneficio præueniendo
tempus vacationis, quæ eſt ſucceſſura per obitum
eiuſdem Coadiuti: ſed principaliter datur pro
neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceди-
tur Coadiutoria, ead. Rot. apud Paul de Rubeis
deciſ. 10. *n.* 11. *& deciſ.* 114. *n.* 13. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *p.*
6. *recent.* non requiritur tamen tempore obitus
Coadiuti pro Coadiutore noua collatio cùm abſ-
que aliquo miniſterio gratiæ Coadiutoriæ ex
primo iure ſibi conceſſo effectuetur, quia Papa in
iſtis Coadiutoriis ea nunc prout ea tunc facit
collationem, Rota *apud Marcheſ. de commiſſion. p.*
1. *pag.* 466.

Coadiutores igitur huiuſmodi cum futura 49
ſucceſſione non ſunt beneficiatij interim dum vi-
uunt Coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem,
vt per Nau. *in cap. ſi quando, de reſcript. prælud.* 5.
num. 10. *& in tract. de orat. cap. ſi quando. de reſcript.*
prælud. 5. *n.* 10. *& in tract. de orat. c.* 20 *n.* 18. Ludou.
à Sarauia *in tract. de iuriſd. adiunct. quæſt.* 29. *num.* 44.
Rot. *deciſ.* 456. *n.* 9. *par.* 1. *recent.* quia Coadiutoris 50
huiuſmodi non ſunt verè & propriè beneficia, ſe-
cundum Abb. *in c. de rectoribus, de clerico ægrot.* Petr.
Greg. *de re beneſ. c.* 11. *n.* 12. Gonz. Mendez de Ca-
bedo *diuerſ. Iuris arg. lib.* 4. *c.* 1. *n.* 8. Azor. *inſtit. mo-*
ral. p. 2. *lib.* 3. *c.* 2. *q.* 4. Gonzal *d. gloſ.* 5. §. 9. *n.* 40. *&* 64. 51
cum ſeqq. Anton. Fabric. *in theorica de re beneſic. tit. de*
officio & adminiſt. n. 20. *cum ſeq.* Sebaſt. Cæſ. *in relect.*
de Eccleſ. Hierarchia p. 3. *diſp.* 14. §. 9. *à princip.* Nam

Papa

Papa Coadiutoriam concedendo non prouidet
abſolutè de beneficio, illud abſolutè conferendo,
ſed ad effectum prouidendi neceſſitati Eccleſiæ,
Burat. *deciſ.78.*
52 Vnde Coadiutorem Canonici cum futura ſuc-
ceſſione vocari Canonicum fictum tradunt Gon-
zal. *d. gloſ. 5. §. 9. n.* 107. Monet. *de opt. Canon. qu. 1. n.*
143. Ludou. à Sarauia *d. tract. de iuriſd. adiunctorum*
qu. 19. num. 32.
53 Per obitum enim Coadiuti dicitur benefi-
cium vacare, Putc. *deciſ. 225. n. 3. lib. 3. in correctis.*
54 Caualcr. *deciſ.* 116. *n.* 5. & Coadiutoria poſt mor-
tem Coadiuti continet gratiam Coadiutoris, ex
55 Putc. *d. deciſ. 225. n. 6. lib. 3. & deciſ. 98. lib.* 2. Gonzal.
d. gloſ. 3. §. 9. num. 53. *& ſeq.* Monet. *d. q. 8. num.* 143. ac
proinde non ſubiacet publicationi, Ludouic. à
Sarauia *d. qu. 29. n.* 23. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ*
tit. de Coadiut. verb. ſi Papa, Nouar. *in ſum. Bullar.*
tit. de benefic. reſign. num. 18. aduertit Leiua *in exam.*
Epiſc. lib. 4. & 58. n. 6. ſecurius eſſe publicationem
facere; licèt enim ſit ſimilis reſignationi, eſt ta-
men quid diuerſum ab illa, Rota *deciſ. 10. num.* 3.
lib. 3. p. 3. diuerſ. Gonzal. *d. §. 9. num.* 69. Caualcr. *d.*
deciſ. 116. *n.* 4.
56 Hinc prouenit quod Coadiutor conſequi non
poteſt fructus ex beneficio Coadiuti, Nau. *conſ. 2.*
num. 3. de cleric. ægrot. Ludouic. à Sarauia *d. qu.* 29.
57 *n.* 26. Rot. *deciſ. 285. lib. 3. part. 3. diuerſ.* Sed lucra-
tur etiam diſtributiones quotidianas abſente
Coadiuto ad vtilitatem ipſius Coadiuti, ita Trul-
lench *in Decalog. lib. 1. cap. 8. dub. 6. num.* 3. vt cen-
ſuit ſacra Rituum Congreg. *in vna Colimbrien.*
58 16. *Septembris.* 1606. *in dub. 6. & in alia Elboren.* 15.
Aprilis. 1606. & ideo quando Coadiutor habet
aliunde vnde ſe valeat decenter ſuſtentare, diſ-
ponitur noooumquam, quod nihil prorſus perci-
pere debeat de fructibus, nec diſtributionibus,
prout fuit in caſu in quo Nau. conſuluit *d. conſ.* 2.
n. 3. & ſæpè aliàs fit. Et interdum mandatur dari
centum ducatos, & aliquando plus, vel minus,
prout partes ſe conueniunt ante porrectam ſup-
plicationem, habita ſemper conſideratione, ne
Coadiutor egeat, refert Gonzal. *d. gloſ. 5. §. 9. n. 96.*
quia aliàs Coadiutor poſſet petere à Coadiuto
congruam ſuſtentationem, ſi deſeruiat vti Coad-
iutor, Nau. *d. conſ. 2. n.* 130. *dub.* 36. niſi aliud cauea-
tur in Coadiutoria huiuſmodi, in qua hodie con-
ſuetum eſt poni clauſula, quia partes ita conue-
niunt, quod Coadiutor non poſſit petere con-
gruam, nec quicquam exigere quouis titulo, ratio-
ne Coadiutoriæ, vt ipſe teſtatur Garc. *vbi proximè*,
ſubdens id procedere etiamſi non narretur Coad-
iutorem habere beneficium, ſeu vnde ſe valeat
ſuſtentare, quamuis ſi Coadiutor ob paupertatem
magnam, non valeat decenter ſeruire Eccleſiæ,
poſſet excuſari à ſeruitio, nec principalis poſſet
illum arctare, ſeu compellere, niſi dando ei ali-
quid, quo decenter & honeſtè valeat deſeruire.
Nec tenetur ad officium Canonicum reci tan-
59 dum, ſed proprietatem, vt per Campeg. *de Coad-*
iutore Epiſcopi, *n.* 8. Nau. *in c. ſi quando præl. 5. num.*
10. *de reſcr. & de orat. c. 20. n.* 18. Gambat. *de offic. Le-*
gati à latere lib. 4. n. 285. Rodoan. *de ſimon. part. 2. c.*
28. *de Rectorib.* Suarez *de relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4.*
cap. 1. *num.* 19. Sebaſt. Acoſta *in Bull. Cruc. qu.* 75.
Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract. 6. c. 2. n.* 44. Azor.
inſtit. moral. par. 1. lib. 10. c. 4. qu. 1. Valer. Reginald.
in praxi fori pœnit. lib. 30. *num.* 41. Nicol. Garc. *de*
benefic. p. 3. cap. 1. n. 109. Malder. *de virtut. tract.* 10.
cap. 1. dub. 3. quæſt. 2. Oliuer. Bonart. *de obligat. Ho-*
rarum Canonic. lib. 2 cap. 4. num. 26. Bonacin. *de Ho-*
ris Canon. diſp. 1. q. 2. puncto 3. & num. 15. Squilante
de oblig. cleric. p. 1. à n. 14. Ludou. à Sarauia *d. q.* 27.
n. 24. Paul. Layman *in Teolog. morali lib. 4. tract. 2.*
c. 5. n. 8. in fine. Sebaſt. Cæſar. *d. diſp. 14. §. 9. num.* 3.
Sanch. *in conſil. part. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 64. num.* 3.
Me citato *in hoc loco* Trullench *in præcepta De-*
calogi lib. 1. cap. 7. dub. 11. §. 3. numero 10, quicquid di-
cat Diana *mor. reſol. part. 5. tractat.* 13. *miſcel. 1. re-*
ſol. 75.
Nec tenetur ad fidei profeſſionem, niſi cum 60
fuerit ſucceſſioni locus, vt contra Acoſtam de An-
drada *ad Bullam Cruciatæ quæſtio* 73. reſoluunt Nicol.
Garc. *de benefic par. 3. c. 3. num.* 16. Ludouic. à Sara-
uia *d. quæſt.* 29. *num.* 37. Ego ipſe *de officio, & poteſt.*
Epiſcopi part. 3. alleg. 61. num. 18. me citato Squillante
de priuilegiis cap. 4. num. 79. Macado *tract. 7. doc. 3.*
num. 2.
Nec verè capit poſſeſſionem niſi poſt ceſſatio- 61
nem Coadiutoriæ, Rot. *deciſ. 456. num. 6. par. 1. re-*
cent. Ludou. à Sarauia *d. q.* 19. *num.* 31. non enim
ſufficit prima capta poſſeſſio viuente Coadiuto, 62
vt declarauit ſacra Rituum Congreg. in Paraui-
na 30. *Ianuar.* 1616. *& in d. Colimbrien.* debet enim
poſt mortem Coadiuti noua capi, eadem S. Con- 63
greg. *in Patauina* 3. *Iunij* 1616. & ideo *in vna Te-*
rulen. 21. *Martij* 1609. ceoſuit quòd Coadintor
debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem
Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente
Coadiuto, & *in alia Bergomen.* 7. *Auguſti.* 1627. 64
cenſuit poſſeſſionem ab obitu Coadiuti nume-
randam eſſe, quamuis prior poſſeſſio caderet ad
annos 20.
Nec ei aſſignatur eadem ſedes principalis Co- 65
adiuti, ſed ſedere debet vltimo loco, poſt omnes
Canonicos, prout deciſum referunt Gonzal. *d. gloſ.*
5. §. 9. num. 101. *&* 109. *cum ſeqq.* Monet. *de opt. Canon.*
cap. 4. quæſt. 8. ex num. 141. Nicol. Garc. *d. par. 4. cap.*
5. ex num. 66. Sebaſt. Cæſar. *d. §. 9. num.* 6. Macado
d. l. 4. p. 4. tract. 7. docum. 1. n. 5. Rot. *deciſ.* 456. *& deciſ.*
637. *part. 1. recent.* Ludouic. à Sarauia *d. qu.* 29. *num.*
41. vbi tenet Coadiutores antianitatem non à die
eorum admiſſionis, ſed à ceſſationis Coadiutoriæ
die adipiſci. Rota apud Marcheſ. *de commiſſ. p.* 1.
pag. 468.
Et quòd Coadiutores viuentibus Coadiutis 66
ſedere debent in vltimo loco poſt omnes Canoni-
cos, & quando aliquas functiooes faciunt, quæ
pertinent ad ſuos Coadiutos, vt cantare Lectio-
nes, præintonare Antiphonas, &c. pariter debent
illas facere in nouiſſimo loco, cenſuit S. Rituum
Congreg. *in d. Colimbrien.* 16. *Septemb.* 1606. *in* 4.
dub. & in Patauina 3. *Decembris* 1616. Brunduſin.
18. *Martij* 2617. Caſalen. 15. *Iulij eiuſdem anni,*
& 10. *Decemb.* 1619. & in Vincentin. 18. *Augu-*
ſti 1618.
Competit igitur præcedentia Canonicis quam- 67
uis poſteriùs prouiſis, niſi aliud in forma Coa-
diutoriæ caueatur, quacunque conſuetudine in
contrarium non obſtante, eadem S. Congr. *in d.*
Colimbrien. 16. *Septembris* 1612. *in* 2. *dub.* Tau-
rinen. 10. *Nouembris* 1612. *&* 3. *Iunij* 1614. Brun-
duſin. 18. *Martij* 1617. Eluen. 20. *Aprilis* 1619.
Tiraſonen. 13. *Iulij eiuſdem anni*, Dertoneo. &
Cæſarauguſtana 26. *Septembr.* 1620. Bellunen. 23.
Ianuarij 1621. Tranſin. 29. *Maij eiuſdem anni,*
Calaritana 18. *Auguſti* 1619. vbi fuit reſolutum
Coadiutoribus nullam deberi ab aliis Canoni-
cis præcedentiam, Caſalen. 10. *Decembr.* 1619.
vbi fuit dictum ſtatutum Eccleſiæ Caſalen.

diſponens quòd Coadiutores gradatim aſcendant, & præcedant poſterioribus Canonicis, vti Iuri Canonico aduerſans ſeruandum non eſſe, ſed Coadiutores poſt omnes cedere debere eundem locum, quem vigore ſtatuti auctoritate Apoſtolica minimè confirmati, nec conſuetudinis haud legitimè præſcriptæ habebat tempore Coadiuti ſed illum cedere debere omnibus Canonicis proprietariis ingreſſis durante eius Coadiutoria. Quamuis Nicol. Garc. *d. par. 4. cap. 5. num.* 68. ea Rotæ deciſione crediderit Coadiutori Canonici aſſignandam eſſe vltimam ſedem poſt omnes Canonicos proprietarios exiſtentes tempore ſuæ receptionis, & ingreſſus, acquirere tamen antiquitatem reſpectu Canonicorum poſt intrantium, & eos præcedere. Reſpectu enim honoris nunquam ſubſtitutus, ſubrogatus, vicegerens, delegatus, & ſimiles eandem habent prærogatiuam, quam principales, Ponte *deciſ.* 15. *num.* 8. Cabed. *Luſit. deciſ.*4. *num.*6. *part.*1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel*, *gloſ.*5 §. 9. *num.*102. & 103. Nicol. Garcia *d. part.* 4. *cap.* 5. *num.* 65. Maſtrill. *de magiſtr. lib.* 5. *cap.* 13. *num.* 61. Sic & in reuerentialibus non poſſunt locum tenentes, ſeu ſiue Rectores, & ſubſtituti adæquari principalibus, Feder. de Senia *conſ.*302. Mich. Ferro *de præcedent. qu.*1. *num.* 28. & *q.*15. *n.*7.

68 Verùm vbi Coadiutor in Dignitate eſſet, abſente vel impedito Coadiuto ſuo, præcedit omnibus Canonicis, S. Congr. Rit. *in Neritonen.* 22. *Octobris* 1619. idemque prorſus ſtallum, quod Coadiutus, ſi præſens eſſet, obtineret, habere debet, vt cenſuit ead. S. Congr. *in Brundusin.* 29. *Maij* 1621. Vnde cum Stephan. Guerrerius prouiſus de Coadiutoria Archidiaconatus primæ dignitatis Nerton. quæſiuiſſet ab eadem Sacra Rit. Congr. quo in loco debeat ipſe ſedere abſente Archidiacono Coadiuto? item an ad ipſum ſpectent functiones quas faceret idem Archidiaconus, ſi præſens eſſet? eadem Sacra Rit. Congr. Eminentiſſ. Card. Creſcentio referente cenſuit Coadiutori ſupradicto iuxta formam literarum Coadiutoriæ competere locum, ſeu ſtallum in quo ſederet Archidiaconus Coadiutus ſi præſens eſſet, necnon ad eundem Coadiutorem ſpectare functiones, quas obiret idem Archidiaconus ſi adeſſet, ita *ſub die* 12. *Octobris* 1619.

69 Cùm in certa Eccleſia Metropolitana ſint duo Primicerij, & inter eos ſeruetur quòd vacante primo Primiceriatu, ſecundus Primicerius ſubintret locum primi, & efficiatur primus, prouiſus verò in locum primi ſit ſecundus, orta fuit controuerſia inter ſecundum Primicerium, & Coadiutorem primi, cui eorum abſente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto deberetur primus locus, & præcedentia, S. Congr. Rit. *die* 17. *Iulij* 1632. vtraque parte plenè informante cenſuit, in præſenti caſu ad relationem Eminentiſſimi Card. Pamphilij durante Coadiutoria, abſente, vel impedito primo Primicerio Coadiuto, primum locum & præcedentiam deberi ſecundo Primicerio non autem Coadiutori primi Primicerij: Coadiutoria verò ceſſante, & facto loco futuræ ſucceſſioni ſecundum Primicerium effici primum, & in illius locum ſubintrare, Coadiutorem verò effici ſecundum.

70 Nec intelligitur Coadiutor comprehenſus in ſtatuto, quòd ea aliqua cauſa iubilare facit Canonicos, eadem ſacra Congr. *in Elboren.* 15. *Aprilis* 1608. *in* 3. *dubio.* Quicquid dicat Garc. *cap.*4. *num.* 89. Et Rota apud Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 467. cenſuit primò Coadiutum non priuari priuilegio iubilationis iam quæſitæ, ſecundò priuilegium iubilationis non ſuffragari Coadiutori, tertiò Coadiutum non perficere ſuam iubilationem per ſeruitium Coadiutoris.

Nec ſibi optat, ſed Coadiuto, Monet. *de option.* 71
*Canon. quæſt.*8. *num.* 152. Ludou. à Sarauia *d. quæſt.* 29. *num.* 31. & declarauit eadem ſacra Rit. Congreg. *in d. Colimbrien.* 16. *Septembris* 1606. *in* 5. *dub.*

Nec in ingreſſu debet fabricæ ſoluere, quod eſt 72
conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos, Nicol. Garc. *d. p.* 4. *c.* 5. *n.* 78.

Nec poteſt eſſe Iudex Apoſt. ſeu delegatus Pa- 73
pæ, vel deſignari Iudex Synodalis, quia ex dicendis Coadiutor non eſt verè dignitatis Prælatus, ſeu Canonicus, quamuis ſit in ſeruitio Eccleſiæ, & ſic non habet qualitatem, *c. ſtatutum, de reſcript. lib.* 6. Ita contra Acoſtam de Andrada *ad Bullam Cruciatæ quæſt.* 75. reſoluit Nicol. Garc. *d. part.* 4. *cap.* 5. *in addit. poſt num.* 130. *dub.* 28. vbi ſubdit, propterea commiſſionem factam Dignitati non tranſire in eius Coadiutorem, non ſolùm quando fuit expreſſum nomen proprium, ſed etiam quando non fuit expreſſum: quicquid dubitet Machado *d. tract.* 7. *doc.* 1. *n.* 7.

Nec gaudet priuilegiis, & indultis de perci- 74
piendis fructibus in abſentia, purà ratione ſtudij, aut lecturæ in aliqua Vniuerſitate, quibus Coadiutus gaudere poteſt, ex multis adductis per Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 30.

Nec tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, 75
licèt teneatur ad onera ſui Coadiuti, quia licèt ſedeat poſt omnes Canonicos, id non eſt ex eo quòd ſit Canonicus iunior, ſed quia non eſt verè Canonicus, & fulget aliena Dignitate non propria. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 33. declarauit S. Rituum
Cong. *in d. c. Columbrien.* 16. *Septembr.* 1606. *in* 7. *dub.* 76
Vnde cenſuit in alia Elboren. 15. *April.* 1606. quòd Canonicus iunior iuxta conſuetudinem Eccleſiæ debet ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti, & non Coadiutor, licèt ſedeat poſt vltimum Canonicum.

Nec poteſt pœnas iudiciales, & quæ non ha- 77
berent rationem mulctæ ordinariæ, impoſitas ob culpam ſuam Coadiuto, aut eius præbendæ imponere, non obſtante ſtatuto contrario, quia eſſet iniuſtum & contra Ius, niſi fortè fuiſſet à Papa in ſpecie confirmatum. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 34. *in fine.*

Nec tenetur tempore conceſſionis Coadiuto- 78
riæ habere ordinem Presbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit, quòd Canonicus actu ſit Sacerdos tempore promotionis, ſed ſufficit habere clericatum, & legitimam ætatem ad Ordinem requiſitam. Ita Caputaq. *deciſ.* 127. *num.* 1. & 2. Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *in d. addit. ſub dub.* 2.

Nec tenetur ſe promoueri facere intra annum 79
ad Ordinem requiſitum ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutus non vult, ex quo non habet exercitium Coadiutoriæ, ſicut habens curam habitu, & non actu, non tenetur ad Sacerdotium promoueri infra annum, vt diximus *in tract. de Paroch. cap.* 5. *n.* 29. Ita Nicol. Garc. *in d. addit. ſub dic* 23. *verſ. modo*; & ideo habilitas requiritur in Coadiuto, nec hoc caſu illa Coadiutoris ſufficeret, nam ſtante ſtatuto in Eccleſia Barbaſtren. quòd Canonici, qui infra annum non fuerint

promoti

promoti ad Subdiaconatum, amittant tertiam partem fructuum, & ſi infra alios duos annos non fuerint promoti ad Diaconatum, amittant medietatem fructuum, & ſi infra alios duos annos non fuerint promoti ad Preſbyteratum, amittant omnes fructus, & diſtributiones: quæſitum fuit an coadiutor datus Canonico non ordinato, vt ſupra poſſit lucrari fructus & diſtributiones pro coadiuto, ſi ipſe coadiutus eſt ordinatus ad formam dicti ſtatuti? Sacra Cong. *die* 1. *Decemb.* 1629. cenſuit Canonicum ſuprà dictum coadiutum non lucrari fructus; nec diſtributiones mediatè ſeruitio dicti Coadiutoris.

80 Nec poteſt ordinari ad titulum coadiutoriæ, Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 18. *n.* 7. Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9. *n.* 8. Monet. *de opt. Canon. cap.* 4. *q.* 8 *n.* 169. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 9. *n.* 4. *&* 9. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 5. *à num.* 131. vbi ſubdit poſſe quem ordinari ad titulum Coadiutoriæ, ſi fortè ratione illius haberet congruam, non tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis.

81 Nec poteſt exercere officia ad quæ Coadiutus electus eſt; nam in his, quæ ſpeciali nominatione competunt Coadiuto, non venit Coadiutor, nec eum repræſentat. Ita Nicol. Garc. *in addit. ad dict. cap.* 5. *ſub n.* 88.

82 Nec eo abſente, vel non ſeruiente amittit diſtributiones quotidianas Canonicus Coadiutus, ſi per ſe deſeruiat, quia *in cauſa Vrbeuetana die* 9. *Septembris* 1628. Sacra Congreg. Conc. cenſuit diſtributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto, infirmo, abſente vel non ſeruiente Coadiutore, latè Trullench. *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 6. *à num.* 5.

83 In multis tamen Coadiutori effectus veri beneficiarij tribuuntur, vt eſt ille quòd tenetur habitum & tonſuram clericalem deferre, & fori priuilegio gaudet. Ita Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 97. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 17. *de foro compet. num.* 26. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſ. Hierarchia diſput.* 14. § 9. *num.* 8. Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 7. *num.* 11. Machado *d. tractat.* 7. *docum.* 2. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi part.* 2. *alleg.* 12. *n.* 4. *&* 9.

84 Gaudet regul. de annali, & triennali poſſeſſore, vt apparet ex formulis Coadiutoriæ, Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *à n.* 89. Gonzal. *d.* §. 9. *à num.* 118. & declarauit S. Rituum Congreg. *in dict. Colimbrien.* 16. *Septemb.* 1606. *in* 3. *dub.*

85 Et poteſt gaudere menſibus datis cauſa recreationis, & illos conſumere ſicut principalis, ita tamen quòd dies per vnum ipſorum conſumpti non poſſint per alterum aſſumi, ſed quoad ambos remaneant conſumpti. Ita Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 23. *& ſeq.* Nicol. Garc *d. cap.* 5. *n.* 79.

86 Et ægrotans coadiutor aut aliàs legitimè impeditus haberi debet pro præſenti, & lucratur, ſicut lucraretur principalis, quando ipſe coadiutor erat actu ſeruiens tempore ſuperuenientis infirmitatis, ſeu impedimenti, aliàs poſſet dari locus fraudibus in detrimentum ſeruitij Eccleſiæ; ita dum dubitaretur in ſacra Cong. Conc. *in cauſa Barbaſtren.* an coadiutus impedito, ſeu infirmo coadiutore teneatur inſeruire, ſi habilis ſit ad effectum lucrandi diſtributiones. *Die* 9. *Nouembris* 1630. S. Congreg. cenſuit ſi ex forma literarum Apoſtolicarum coadiuti nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe, coadiutores quamdiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis *in cap. vnico, de cleric. non reſid. lib.* 6. verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrari perinde ac ſi diuinis intereſſent.

Poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente principali Coadiuto, 87 quia non inſeruit, nec agit nomine excommunicati, ſed nomine proprio, aut nomine Eccleſiæ, vt contra Gonzal. *dict.* §. 9. *num.* 128. reſoluit Nicol. Garc. *dict. cap.* 5. *à num.* 83. vbi *num.* 85. ſubdit quòd ſi fortè Coadiutori aliquid de fructibus, ſeu diſtributionibus aſſignatum eſt pro congrua, ſeu ſeruitio, vt aliquando fit, id ſibi poterit lucrari non obſtante excommunicationis principalis, quæ ſibi non alteri debet nocere; & *num.* 86. cum Gonzal. *vbi ſuprà num.* 123. reſoluit quòd tunc Coadiutor non poteſt lucrari pro Coadiuto excommunicato, & ad eius commodum & vtilitatem, per *cap. paſtoralis*, §. *verum*, *de appellat.* Cùm enim in litteris Apoſt. coadiutoriæ dicatur quod inſeruire deberet coadiutor pro coadiuto, & pro ipſo coadiuto lucrari, iure conſequitur vt hoc priuilegium intelligeretur competere coadiuto, dummodo eſſet habilis & capax, Rota *apud Marcheſam de commiſſion. p.* 1. *pag.* 467.

Et tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij, vt per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. l.* 4. *q.* 9. *num.* 19. Nicol. Garc. *de benef. part.* 7. *cap.* 4. *in fine.* Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 9 *n.* 6. *&* 90. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 151. *&* 155. Ludouic. à Sarauia *d. q.* 19. *n.* 7. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.* 7. *c.* 6. *n.* 103. vbi quòd Coadiutores 89 huiuſmodi debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur, de quo etiam nouiſſimè Squillante *de priuil. cleric. c.* 4. *num.* 79. me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *de ætat. ad omnes actus humanos req. anno* 30. *q.* 6. vbi *num.* 4. quòd huiuſmodi ætas tempore gratiæ adeſſe debet, de quo etiam Machado *d. tract.* 7. *docum.* 2. *num.* 1.

Et ſic debet promoueri infra annum, ex quo re- 90
ſidet, & inſeruit ad Ordinem ſuæ præbendæ annexum, vt per Nicol. Garc. *d. c.* 5. *in addit. ſub num.* 130. *dub.* 23. *verſ. modo.*

Extra Eccleſiam Cathedralem in abſentia co- 91
adiuti, tanquam verus & proprius Canonicus cenſendus, quoad præeminentias veris Canonicis conuenientes, vt cenſuit ſacra Rituum Cong. *in Piſtorien.* 15. *Martij* 1608.

Et tenetur facere mentionem de obtentis be- 92
neficiis, quæ habet; ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur, cùm ſit gratia beneficialis, ſeu de beneficio; Nicol. Garc. *in d. addit. dub.* 38. vbi addit totam gratiam vitiari, & eſſe nullam, ſi non fiat mentio de obtentis coadiutoris, quia licèt illa de ſe ſit diuidua, & ſeparabilis iam ex intentione Papæ, & ipſius coadiutoris eſt indiuidua.

Et quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt 93
omnia & ſingula facere, & exercere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa & cotta facere poſſet coadiutus, ſi præſens eſſet, ſacra Congreg. Rituum *in Bononien.* 19. *Decembris*....

Et ei tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare, 94
prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus Canonicalibus, eadem Sacra Congregat. *in Caſalen.* 10. *Ianuarij* 1609.

Vtrum autem coadiutor ſeruiens pro coadiuto 95
debeat exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius Coadiuti? Et videtur reſpondendum, non debere exire, quia Coadiutor non agit, nec inſeruit

nomine coadiuti, licèt eum repræſentet, quatenus agit & inſeruit loco, & vice illius, ſed agit & inſeruit nomine proprio, ſeu nomine Eccleſiæ, & ſic nihil impedit eum intereſſe, & dare vocem in Capitulo, in quo tractatur de negotio Coadiuti, vnde videtur, quòd poſſet Coadiutor dare ſuffragium ſeu vocare in electione præbendæ, quam prætenderet coadiutus, & eſſet oppoſitor, & etiam pro eo ſuffragium dare; rurſus è conuerſo coadiutus bene poteſt intereſſe in Capitulo, & dare vocem ſeu votum vbi agitur de negotio Coadiutoris, niſi fortè tractetur de re ſpectante ad ipſam coadiutoriam, quæ particulariter etiam ſpectet ad ipſum coadiutum. Ita Nicol. Garc. *d.p.4.c.5.ex n.* 103. Se-
69 baſt.Cæſ.*d.*5.9.*n.*12.vbi *n.*13. exiſtimat non eſſe inconueniens quòd ſimul poſſint in habitu Canonicali intereſſe coadiutus, & Coadiutor in Proceſſionibus & Miſſarum ſolemniis: principalis in loco ſibi debito iuxta antiquitatem ſuam, Coadiutor poſt omnes Canonicos; quicquid dicat Nicol. Garc. *d. cap.5.ex n.*107. Cothman. *conſ.*95. *per tot. vol.*2. Beſold. *de praced.c.*2.*n.*25. *in fine*, quorum fundamentum, quòd vnum tantum Canonicatum repræſentant, ſolùm concludit ne duplicem vocem habeant, vel duplices lucrentur diſtributiones, non quoad intereſſe etiam, quæ diuerſis reſpectibus vtrique conuenit, quod in eadem Eccleſia Rector principalis vt talis, & Vicarius vt Vicarius intereſſe valeant, & vſu receptum videmus in Epiſcopo, & eius Vicario generali.

CAPVT XI.

De Penſionibus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materiæ.*

2 *Penſio vnde dicatur? oſtenditur.*

3 *Penſio definitur vt ſit certa portio ex aliquo beneficio, vel menſa ex cauſa ad tempus, non autem in perpetuum ſeparata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate dependet.*

4 *Penſio extinguitur, & expirat morte penſionarij.*

5 *Penſio in quibus caſibus in alium transferri poſſit.*

6 *Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur.*

7 *Penſio eſt quoddam ius temporale, id eſt, ad tempus ſeparatum & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio.*

8 *Doctores referuntur tenentes penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum, nec venire appellatione beneficij.*

9 *Mandata de prouidendo de beneficiis vſque ad certam ſummam non ſuffragantur ad prouidendum de penſione.*

10 *Penſionis ad titulum non poteſt quis ordinari niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiæ aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit.*

11 *Penſionarius ratione penſionis etiam clericalis, & in titulum data non tenetur diuinum Officium, quod magnum dicitur, recitare, ſed tantum Officium paruum B.Virginis.*

12 *Penſio quando reſeruata fuit in capite, ſeu perſona vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille duntaxat ad officij recitationem obligatur, in cuius commodum penſio conſtituta eſt.*

13 *Officium paruum B.Virginis non tenetur recitare ille, cui confertur penſio abſque præuia conditione ſtatus clericalis*

14 *Clericus Sacris initiatus, vel habens beneficium, ſimulque penſionem, ſatisfacit ſuæ obligationi vnica magni officij recitatione.*

15 *Penſio clerico aſſignata quod ſit eccleſiaſticum beneficium; oſtenditur.*

16 *Penſio vel eſt merè temporalis, quæ laico datur, vel clericalis, quæ datur in titulum clericis, vt commodiùs valeant ſuſtentari.*

17 *Penſionem obtinentes habentur pro clericis ad effectum priuilegij fori contra citatos num.* 18. *quorum reſolutio intelligenda eſt de penſionibus merè temporalibus, & ſic datis titulo temporali.*

18 *Beneficij impetratione facienda eſt mentio de penſione, quæ clerico aſſignatur loco beneficij, non ſic de penſione data titulo temporali.*

19 *Simoniæ materia non eſt penſio temporalis.*

20 *Penſio temporalis de ſtylo Curiæ non poteſt vendi, aut redimi propria auctoritate, aliàs reus erit ſimoniæ contra ius humanum.*

21 *Penſio clericalis eſt materia ſimoniæ non ſolùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta eſt* Pij V. *conſtitutio.*

22 *Penſionarius non poteſt penſionem transferre accepto pretio, vel reſeruatis ſibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiamſi alio, quia habeat facultatem illam transferendi.*

23 *Penſionarius non poteſt penſionem anticipatis quibuſdam ſolutionibus extinguere priuata auctoritate.*

24 *Penſionarius abſque ſimoniæ incurſu, vel alterius peccati labe poteſt penſioni propria auctoritate cedere, niſi remittens penſionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit.*

25 *Penſionarius abſque ſimoniæ labe poteſt alteri vendere, vel donare fructus ſuæ penſionis, etiam ad totam vitam ſuam, modò illius titulum retineat.*

26 *Penſionis clericalis, non verò temporalis collatio facta illegitimo eſt inualida.*

27 *Illegitimus eatenus eſt incapax penſionis clericalis, quatenus eſt incapax Ordinis, qui illegitimis conferri non poteſt ſine diſpenſatione.*

28 *Illegitimus præuia diſpenſatione ordinatus eo ipſo cenſetur & efficitur capax penſionis abſque alia particulari diſpenſatione.*

29 *Illegitimus profeſſus fit capax penſionis recipiendæ.*

30 *Penſiones datæ in titulum clericalem vacant per matrimonium per verba de præſenti contractum.*

31 *Tranſactio, ſeu noua conuentio inter titularem & penſionarium poſt contractum matrimonium per verba de præſenti inita ſuper penſionis ſolutione abſque ſedis Apoſt. beneplacito non valet.*

32 *Milites* Lauretani *ex peculiari priuilegio poſſunt retinere penſionem eccleſiaſticam ſuper beneficiis etiam iuriſpatronatus, Regum, vſque ad ſummam* 200. *ducatorum auri de Camera, non obſtante matrimonio contrahendo. & bigamia.*

33 *Milites*

33 *Milites* SS. Mauritij & Lazari, *etiamſi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi penſiones vſque ad ſummam ducatorum* 400.

34 *Milites* S. Stephani *retinent penſiones vſque ad ſummam* 400. *non obſtante matrimonio contracto, & bigamia.*

35 *Penſiones, quæ laicis dantur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur.*

36 *Penſiones ſi ſint reſeruata pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, per illud contractum non extinguuntur.*

37 *Penſio titulo clericali reſeruata non extinguitur per matrimonium, vbi cum clerico illam habente fuerit ſufficienter diſpenſatum per Papam.*

38 *Penſio data in titulum clericalem vacat per promotionem ad Epiſcopatum.*

39 *Penſiones in titulum clericalem datæ vacant per profeſſionem Religionis, non tamen militaris, præter* Hierololymitanam.

40 *Penſio in titulum clericalem excommunicato data non tenet.*

41 *Reſeruatio penſionis facta ordinato prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine literis dimiſſoriis eſt nulla, ſecus ſi illa data fuiſſet titulo merè temporali.*

42 *Penſionem non poteſt clericus obtinere ante* 14. *annum, ſed ſtylus* Datariæ *obtinuit ſufficere ſeptem.*

43 *Filij & nepotes hæreticorum ſunt inhabiles ad penſiones acquirendas.*

44 *Incapaces beneficiorum ſunt etiam incapaces penſionis.*

45 *Penſionis reſeruatio ſuper fructibus beneficij ſæcularis facta religioſo ſine diſpenſatione Papæ, eſt inualida.*

46 *Irregulari facta penſionis reſeruatio eſt nulla.*

47 *Penſionarius excommunicatus non facit ſuos fructus penſionis.*

48 *Filij clericorum non poſſunt habere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt.*

49 *Penſionem obtinens tanquam clericus ſi incedat in habitu ſæculari, penſio ipſo iure remanet extincta.*

50 *Penſiones in titulum clerico aſſignata per militiam cenſentur vacare.*

51 *Penſionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod Eccleſiis, vel rebus eccleſiaſticis perpetuè conceſſis ſoluitur, accipi conſueuit.*

52 *Penſio à beneficio differt non ſolùm nomine, ſed etiam natura, & effectu.*

53 *Penſiones antiquioribus Eccleſiæ temporibus non adeo in vſu fuerunt.*

54 *Origo, vel cauſa penſionum unde potiſſimum deſcendat? oſtenditur.*

55 *Papa penſionem ſine cauſa imponere poteſt.*

56 *Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem pro bono pacis pro ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egenis, pro benemeritis, & pro vſu pio.*

57 *Cauſa iuſta in Epiſcopo penſionem reſeruante eſt amor, quo ſuum ex fratre nepotem proſequitur, vel vt commodius S. Scripturæ operam dare poſſet.*

58 *Cauſa iuuandi viros litteratos, & ſacris litteris ſtudentes eſt adeo fauorabilis, vt Epiſcopus poſſet etiam contra Canones diſpenſare.*

59 *Epiſcopus cum maiori parte Capituli, & contradicente minori poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de ſuis Præbendis conferat alicui pauperi ſcholari ſtudenti certam quantitatem ſingulis in ſubſidium.*

60 *Epiſcopus poteſt mandare ceſſante pacto quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati.*

61 *Regularium Superior poteſt penſionem imponere in beneficiis ſuæ Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad proprietatem tranſeunt in Religionem.*

62 *Præceptor Generalis Militiarum poteſt imponere penſionem in Commendis ſuæ Religionis ſpectantibus ad illud ad fauorem Religioſorum, ſiue Equitum eiuſdem Religionis.*

63 *Penſionem quis obtinere valeat, oſtenditur.*

64 *Filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, non poſſunt obtinere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt.*

65 *Filius legitimus non prohibetur habere penſionem ſuper beneficio paterno.*

66 *Pater clericus habens facultatem, penſionem, quam poſſidet, transferendi, illam transferre poteſt in filium clericum.*

67 Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de reform. *loquitur, quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater.*

68 *Priuilegia officiis omnibus Romanæ Curiæ conceſſa, vt laici, bigami, & clerici coniugati poſſent penſiones obtinere, fuerunt à* Pio V. *reuocata.*

69 *Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum non excedunt, vllis penſionibus, aut fructuum reſeruationibus prægrauari non debent.*

70 *Penſio legitimè impoſita eſt à beneficiato ſoluenda, atque ad id compelli poteſt non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis diuerſis ante ſuam prouiſionem.*

71 *Penſionarius poteſt agere hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuit impoſita penſio.*

72 *Penſionarij in electione erit vel agere contra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris, in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc viuit.*

73 *Penſionario datur actio contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in vita prædeceſſoris, ſi contra eundem prædeceſſorem diligentiæ præceſſiſſent.*

74 *Penſio quibus caſibus extinguatur? oſtenditur.*

75 *Proponitur caſus dubius.*

76 *Iudex non poteſt incipere ab executione.*

77 *Reſignatarius ante finitam litem intentati regreſſus ob non ſolutionem penſionis poteſt pœnitere offerendo illam ſoluere.*

78 *Penſionarius poteſt etiam ſine Papæ auctoritate in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi debitam, quaſi ius priuatum, & proprium.*

79 *Penſiones decurſas an amittat, qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit mitti in poſſeſſionem.*

80 *Opinio negatiua verior videtur, & probatur.*

81 *Maximè in caſu, quo penſionarius ſub iuramento ſe obligauit ad penſionis ſolutionem.*
82 *Clauſula*, rato manente pacto, *quid operetur?*
83 *In emphyteuſi appoſita operatur, vt emphyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem canonis, etiamſi dominus diuerſus illum receperit de præterito.*
84 L.apud Celſum.§.Labeo *reſpondetur.*
85 *Ex quibus petuntur penſiones.*
86 *Intereſſe proprium homines excæcat.*
87 *Proponitur dubium.*
88 *Dictum Gig.expenditur.*
89 *Refutatur.*
90 *Canonem recipiens poſt incurſam caducitatem, videtur illam remittere.*
91 *Regreſſui renunciare quando, & quomodo, quis videatur.*
92 *Penſionarius quando non cenſeatur renuntiare regreſſui.*
93 *Penſio eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inherens, & debita ab eo, qui fructus percepit.*
94 *Penſio decurſa debet ſolui ex fructibus antè decurſis, & non de futuris.*
95 *Condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam.*
96 *In materia feudali, & emphyteutica petens canones præteritos, videtur remittere caducitatem.*
97 *Regreſſus extinctio eſt actus fauorabilis.*
98 *Penſio exacta litteris non expeditis, redditur nulla ſtante decreto in reſeruatione apponi ſolito,* vigore litterarum Apoſtol. deſuper conficiendarum, nec antè aliàs præſens reſeruatio ſit nulla.
99 *Ex ſolito decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus conceſſis conferendi reſeruata.*
100 *Littera dicuntur expedita, quando ſunt plumbata.*
101 *Penſio extinguitur, ſiue redditur nulla ſtante decreto*, quòd illa nulla ſit ſi non fuerit ſoluta verè, & realiter, quamdio vixerit reſignans.
102 *Penſionem quando quis obtinet ſibi reſeruari, debet facere mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio ad ſui fauorem eſt nulla.*
103 *Idem procedit in penſione tranſlata.*
104 *Penſionis tranſlatio etiam facta in articulo mortis non eſt nouum grauamen.*

1 QVONIAM extat conſuetudo, vt in collationibus beneficiorum certæ quædam portiones, & eorum redditus aliqui quandoque aſſignentur, quæ penſiones vocantur, & in nonnullis rebus ad inſtar beneficiorum habentur; & beneficia prædicta, ſuper quibus impoſita ſunt, comitantur; propterea viſum eſt in hoc loco, de hac quoque materia breuiter tractare, cuius frequens eſt hodie vſus, & tractatus. Qua in re breuiter videbimus. Quid ſit penſio? & quid à portione, & præſtimonio differat? & nunquid beneficij nomine comprehendatur? præterea vnde originem habuerint penſiones, & quibus de cauſis ſint concedendæ, qui eas obtinere poſſint, vel minimè, & demum de earum ſolutione atque extinctione.

2 Penſio igitur ita dicta, vel quia pendet à beneficio, vnde extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate ſecundùm Cardin. *in Clem.1. de ſuppl. negligentia Prelat.* vel quia appenditur, id eſt, ſoluitur, nam & quælibet annua ſolutio dicitur penſio, & ipſius penſionis ſolutio dicitur penſitatio, Azor. *in ſum. C. ſi propter publicas penſitat.* variè definitur à Gig. *in tract. de penſion. q.1. num.1.* Zech. *de benefic. & penſionib. cap. 11. num. 1.* Gambar. *de officio legati à latere, lib.6. n.9 cum ſeqq.* Nau. *in man. cap. 23. n.111. & conſ.63. num.6. de ſimon.* Vgolio. *tab.1. de ſimonia in genere. cap. 18. §. 3. n. 3.* Nicol. Garc. *de benef. p.1 c.5. à n.162.*

Definitur autem vt *ſit certa portio ex aliquo beneficio, vel menſa ex cauſa ad tempus, non autem in perpetuum ſeparata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur*; ſicut vſusfructus à proprietate dependet. 3
Dicitur *certa portio*, quia non in quota fructuum, velut in dimidia, vel tertia parte, & huiuſmodi; ſed in certa quantitate ſolet aſſignari, alioquin eſſet beneficium ſcindere, quod non licet, *cap. maioribus. de praben. cap. de cætero, de tranſactionib.* poteſt tamen Romanus Pontifex ex aliqua cauſa hoc facere, qui eſt in beneficialibus dominus abſolutus. *Clem. 1. vt lit. pend.* Ex cauſa etiam concedi dicitur penſio, quia neque ipſe Romanus Pontifex ſine aliqua cauſa penſionem aſſignat, de quibus cauſis infrà dicemus. Dicitur etiam ad tempus, non autem in perpetuum dari, quia ad inſtar vſusfructus conceditur, qui morte vſufructuarij extinguitur, *§. finitur, Inſtit. de vſufr.* interdictum eſt autem penſionem de Eccleſiæ prouentibus pro beneficio aſſignare, *extirpanda. §. fin. de praben.*

Et penſionem de vna in aliam perſonam transferri ad oneris continuationem vitandam, vnde penſio expirat, & extinguitur morte penſionarij, Caputaq. *deciſ.303. num.13. par.2.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.6. q.4. num.3.* Nicol. Garc. *de benef. part.1. cap.5. num.239.* vbi *num.240. & 251. cum ſeq.* ſubdit nec poſſe in alium transferri, niſi in tribus caſibus. 4

Primò, quando in reſeruatione adeſt clauſula transferendi, vt in penſionibus pro Palatinis. Secundò, quando de conſenſu ipſius penſionarij, & ſoluentis penſionem transfertur in alium auctoritate Papæ. Tertiò, in vim priuilegiorum conceſſorum militibus ſancti Petri, & ſancti Pauli, & nonnullis aliis officialibus Romanæ Curiæ. 5

Beneficium verò perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur. De menſa autem, vel beneficio dicitur penſio ſeparari, quia de quibuſcunque Eccleſiæ redditibus dari ſolet: bona autem de menſa dicuntur, quorum proprietas, & vtilitas ad Eccleſiam pertinet, & neceſſitatibus Eccleſiæ in communi, atque indigentium, non autem vnius tantùm iam longo tempore ſeruiunt, quod enim vnius tantùm vtilitati deſeruit, etſi proprietas ſit Eccleſię, vocabitur beneficium, aut feudum, vel emphyteuſis. 6

Præmiſſa penſionis etymologia, & definitione, eſt diſſerendum an penſio ſit beneficium eccleſiaſticum? quod eſt principale noſtrum intentum. Quæſtio hæc eſt admodum controuerſa, in qua vna ſententia tenet penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum, nec beneficij nomine intelligi, nec venire appellatione beneficij, videtur enim quoddam ius temporale, id eſt, ad tempus ſeparatum & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio, vt habetur *deciſ. 425. p. 1. diuerſ.* & per penſionem non intitulatur quis Eccleſiæ, ſicut per beneficium; & in multis differt à beneficio, & præcipuè 7

quod

quod penſio non datur propter officium, ſicut be-
neficium, vt per ſe patet, & infra videbimus: item
differt à beneficio non ſolùm nomine, ſed etiam
8 natura & effectu; vt infra oſtendemus *n.51*. Et ideo
hanc partem tenent Dominic., Franc. & alij *in cap.
quamuis 1. de præbend. in 6.* Caccialup. *de penſionibus
q.12. & vlt.* Sarnen. *in reg. de infirmis, q.16. & de an-
nali q. 21. & in tract. de expectatiuis, num.74. & 92.*
Selu. *de benefic. p.1. q.3. num.11.* Mandoſ. *reg.19. Can-
cel. q.11. num. 12. & conſ. 55. num. 18. & conſ. 139.*
Staphil. *de literis gratiæ 9. forma expectatiuarum, n.27.*
Couar. *practic. cap. 36. num. 10. verſ. quartò quoties.*
Paleoth. *de nothis, & ſpur. c.58. num.4.* Salon *de In-
ſtitia & iure q.63. art.2. controuerſ. 6.* Card. Tolet. *in
inſtruct. Sacerd. lib.5. cap.82. num.2.* Ceuall. *de cognit.
per viam violent a q.61. num.16.* Filliuc. *de ſtatu cle-
rici tract. 42. de penſion. c. 1. num. 8.* nouiſſimè Di-
dac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos
actus requiſita anno 14. q.59. num.2. & anno 1. q.15.
num.7.* Vgolin. *de officio Epiſcopi c. 26. §. 14. num.1.*
Creſcent. *deciſ. 14 de ſent. & re iud.* Sanctarel. *var.
lib.1. q.42. num.25.* Cotiaſ *de Sacerdot. part.1. cap 4.*
Hoied. *de incomp. benef par. 2. in præfat. n.3. & par.2.
cap.7. n.4.* Azeued. *l.1. num.5. tit.4. lib.1. noua recop.*
Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 1. q.10. n.64. &
lib.2. q.15. num.11. & lib.11. q.4. n.21. & ſeq.* Quin-
tanad. *eccleſ. lib.1. cap.3. num.13* Gonzal. *ad reg. 8.
cancell. gloſ. 5. §. 5. num.2.* Suar. *de cenſur. tom.5. diſpu-
tat.13. ſect.1. num. 7.* Azor. *inſtit. moral. par.1. lib.3.
cap.5. q.2. & lib 8. cap.5. q. 4.* Aloſ. Ricc. *in collect.
deciſ. par.2. collect.425. & par.3. collect. 960 & in de-
ciſ. curiæ Archiep. Neap. par.2. deciſ.71. num.4.* Flo-
res de Mena *var. lib.3. q.23. num.35.* Grilenzon. *con-
ſil.39. à num.16.* Mateſcot. *var. lib.2. cap.18. num.4.*
Anton. Fabric. *in praxi, & theorica benefic. tit. de pen-
ſion. benefic. à num. 1.* Nicol. Garc. *de benef. par.1. c.5.
num.3. cum ſeqq.* Anton. Ricciul. *de iure perſonar. ex-
tra gremium Eccleſ. exiſt. lib.5. cap.19. num.6.* Steph.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.397. num. 11. cum ſeqq.*
Sebaſt. Cæſ. *d. §.13. à princ.* & plures alij per me ci-
tati *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris
ſignif. appell. 32. num.1.*

Et hæc eadem ſententia probari videtur ex text.
9 *in cap. quamuis 4. de præben. lib. 6.* quatenus decidit
per mandata de prouidendo de beneficiis vſque
ad certam ſummam, prouideri non poſſe de pen-
ſione, prout ex illo colligunt gloſ. *ibi verb. in pen-
ſione*, Card. *in Clem. per literas num. 5. in fine, de præ-
ben.* Ludouic. Gom. *in tract. expectat. num.92.* Gig.
de penſionib. q. 28. vnde datur intelligi penſionem
beneficium eccleſiaſticum non eſſe, ſed aliud
longè diuerſum, licet text. ille *in d. cap. quamuis*,
poſſit intelligi, vt procedat ex eo, quia dicta man-
data de prouidendo, etſi ſolius liberalitatem con-
cedentis, nullius tertij contineant præiudicium, &
ſic fauorabilia videantur: meritò tamen odioſa
ſunt cenſenda, ob ambitionem, quam continent
ex parte impetrantis, iuxta reg. text. *in l. ſi quem-
quam 30. verſ. tantum, C. de Epiſcop. & cleric.* & fatetur
d. cap. quamuis, ibi, *ambitioſe impetrantes*, ac proinde
nil mirum ſi ad penſiones non extendantur, vt text.
10 ille habet.

Vlterius probari videtur argum. Concil. Trid.
ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. vbi poſtquam ſtatuerat ne
quis deinceps clericus ſæcularis; quamuis aliàs ſit
idoneus moribus, ſcientia, & ætate, ad ſacros Or-
dines promoueatur, niſi prius legitimè conſtet eum
beneficium eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum
honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere, poſtea ſubiun-
git. *Patrimonium vero, vel penſionem obtinentes or-
dinari poſt hac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iu-
dicauerit aſſumendos pro neceſſitate*, &c. quibus ver-
bis probatur ad titulum penſionis non poſſe quem
ordinari, niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiæ
aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit, ſicut
ex hoc loco colligunt Gonzal. *d. gloſ. §. 5. num.4.* Ar-
mendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.1. ti-
tul.8. l.1. de patrimon. cleric. num.3.* Vgolin. *de offic.
Epiſcop. cap.16. §. 14.* Azor. *inſtit. moral. par.2. lib.3.
cap. 5. q. 3.* nouiſſimè Gonzal. de Salzedo *de lege
politica lib.2. cap.16. num.6.* Ego ipſe *in ſimili tract.
par.1. alleg.19. num. 74.* vnde videtur apertè colligi
penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum.
Quamuis reſponderi poſſet Concilium continere
ſpecialem prohibitionem, non ob id. quod penſio
non poſſet ſaltem latè dici beneficium eccleſiaſti-
cum, ſed ne nimium creſceret Ordinandorum nu-
merus, & ideò vbi neceſſitas, aut commoditas Ec-
cleſiæ poſtulauerit, quem ordinandum ad titu-
lum penſionis, id Epiſcopi iudicio relinquit.

Deinde hoc ipſum probari videtur ex eo, quia 11
penſionarius ratione penſionis etiam clericalis, &
in titulum datæ, non tenetur diuinum Officium
(quod magnum dicitur) recitare, ſicut omnes qui-
cunque beneficiarij obligantur, ſed tantùm tene-
tur recitare Officium paruum Beatæ Mariæ Virgi-
nis, ſub eadem pœna, ſub qua beneficiarij tenen-
tur ad recitationem diuini Officij. Ita Azor. *inſtit.
moral. lib.10. cap 4. quæſ. 3. p. 1.* Vaſq. *in opuſc. de be-
nefic. cap. 4. §. 1. dub. 4. num. 17.* Molfeſ. *in Theolog.
moral. tract.5. cap.3. num.46.* Filliuc. *in quæſt. moralib.
tract.23. cap.5. q.9. num. 171.* Suar. *tom. 2. de relig.
tract.4. lib.4. cap.22. num.6.* Oliuer. Bonart. *de oblig.
Horarum Canon. lib.2. cap. 9.* Trulleoch. *in præcepta
Decal. lib.1. cap.7. dub.12. §.3. num.6.* Gonzal. de Sal-
zedo *d. cap.16. num. 13.* Bonacin. *de Horis Canon.
diſp. 1. q.2. puncto 4. num. 7.* vbi etiam tenet quòd 12
quando penſio reſeruata fuit in capite, ſeu perſona
vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille
dumtaxat ad Officij recitationem obligatur, & in
cuius commodum penſio conſtituta eſt, & *num. 8.*
reſoluit eum non teneri ad recitandum paruum B. 13
Virginis Officium, cui confertur penſio abſque
præuia conditione ſtatus clericalis, etiamſi fortè de-
tur perſonæ Regulari, & *num. 9.* aduertit penſiona-
rium, qui, vt Clericus percepit penſionem, non ita
teneri ad recitandum Officium B. Virginis, quin
ſatisfacere poſſet recitando Horas Canonicas, &
num. 10. addit Clericum ſacris initiatum, vel ha- 14
bentem beneficium, ſimulque penſionem, ſatisfa-
cere ſuæ obligationi, vnica magni officij recita-
tione, etiamſi paruum officium Beatæ Virginis non
recitet, & *num. 11.* pariter obſeruat eum, qui ceſſit
penſioni ſolùm in parte, non remanere immunem,
& exemptum ab obligatione diuini Officij, quia
dicitur adhuc penſionem titulo clericali poſſidere,
ſecus ſi liberaliter ceſſit penſionem in totum, &
idem ſibi valdè probabiliter dicendum videri aſſe- 15
rit de penſionario, qui conſenſit penſionem redi-
mi, accepta nonnullorum, vt quinque aut ſex an-
norum anticipata ſolutione. Ex quo fundamento
datur intelligi penſionem non eſſe beneficium,
cùm aliàs penſionarius non ad Horas canonicas re-
citandas, vt faciunt beneficiarij omnes, ſed tantùm
ex noua Pij V. Conſtitutione ad Officium paruum
B. Mariæ teneantur etiam, quando penſio Clerico
datur clericali titulo, vt intelligit Suar. *d. lib.4. c.22.
à num. 4.* quem refert Sebaſt. Cæſ. *d. §. 10. num. 5.*
Verùm his omnibus non eſſet difficile reſponde-
re, ſi aduertas ante dictam Pij V. Conſtitutionem
P 4 penſiones

Digitized by Google

penſiones, quæ in titulum beneficij dantur pro onere ſpirituali perpetuò inſeruiendi Eccleſiæ, obligaſſe ad Horas Canonicas, ſed Pontifex præfatas conſiderans dictas penſiones, partim videri ad beneficium accedere, partim verò à beneficiis recedere, medium quoddam ſequutus eſt, vt omnis qui vt Clericus penſionem, vel alias res eccleſiaſticas percipit, teneatur ad prædictum Officium paruum B. Virginis.

15 Contrariam verò partem affirmatiuam, quòd penſio ſaltem Clerico aſſignata Eccleſiaſticum ſit beneficium, probare videtur expreſsè text. *in cap. ad audientiam 31. de reſcript.* ibi, *penſiones, ſeu alia beneficia*, expendendo particulam illam, *alia*, quæ eſt implicatiua ſimilium, & in præcendentibus eandem repetit qualitatem, vt per Doctores, quos plena manu citaui *in tr. de diſtinctionibus vſufreq. dict. 26. num. 1.* Vlteriùs probatur, quia licèt penſiones aliquando laicis dentur ratione alicuius ſeruitij temporalis, iam tamen hodie frequentiſſimè dantur clericis in ſtipendium ſuæ ſuſtentationis, & cum onere ſpirituali recitandi ſaltem prædictum Officium paruum B. Virginis, & ideò cum dentur in perpetuum, in vitam, ſcilicet penſionarij, nihil deficit de iis, quæ ad integram beneficij Eccleſiaſtici ſubſtantiam conſtituendam neceſſaria ſunt, cóque fundamento penſiones, quæ hodie in vſu ſunt, Eccleſiaſtica beneficia reputantur, quia iam ex ſtylo Romanæ Curiæ introductum eſt, vt illæ regulariter reſeruari non ſoleant, niſi Clericis, & ſi quando Pontifex reſeruat ad fauorem non Clerici, ſolet apponere clauſulam, *poſtquam charactere clericali fueris inſignitus*, vt eſt tritum in Rota, & ſignanter *in Tirulen. penſionis 13. Nouembris 1596. coram bo. me. Penia. Quare* hanc partem affirmatiuam tuentur, Gig. *de penſionib. p. 1. q. 21. & 28.* Rebuff. *de nominat. q. 9. n. 37.* Rodoan. *de ſimon. par. 2. c. 14. n. 18.* Salzeda *ad Bernard in practic. cap. 64.* aliàs *67. n. 10.* nouiſſimè Gonzalez de Salzedo *in lege politica lib. 2. c. 16. à n. 1. vſq. ad n. 18.*

16 Ex quibus in vtranque partem adductis dubia redditur hæc quæſtio, ſed vt certa ab incertis ſeparemus, pro illius vera reſolutione eſt prænotandum duobus modis poſſe penſiones conſtitui; vel enim ſunt merè temporales, quæ laicis dantur titulo merè temporali, veluti Decano parapherinaliorum Papæ, vel Cardinalium, aut barbitonſori, vel chirurgo, ſacriſtæ, theſaurario, pulſatori campanarum, præfecto infirmorum, & ſimilibus, vel hoc expreſsè in illarum reſeruatione cauetur, hac vel ſimili clauſula. *Tibi quod penſio per præſentes reſeruata loco beneficij Eccleſiaſtici non cedat, neque in numero beneficiorum eccleſiaſticorum, ſeu penſionum etiam ſub eodem tecto conſiſtentium intret, aut illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiorum eccleſiaſticorum deinceps per te facienda ſubreptionem, aut nullitatem aliquam faciat*, &c. vt vidi & legi in quadam reſeruatione expedita de hoc anno 1631. & tunc & in hoc caſu procedunt rationes, & fundamenta pro prima ſententia adducta. Vel ſecundò, dantur in titulum, clericis ſcilicet, vt commodiùs valeant ſuſtentari, vel ex cauſa reſignationis, vel ceſſionis, ne ex ea nimium diſpendium patiantur, & tunc clericales ſunt, & loco beneficij aſſignantur, ac proinde de iſtis intelligitur ſecunda Doctorum ſententia, & rationes in illius corroborationem adductæ. Hanc bimembrem penſionum diſtinctionem tradunt Gig. *de penſionib. q. 67. num. 7. & conſ. 33. num. 10. verſ. aut ſumus*, Mandoſ. *reg. 19. Cancellar. q. 12. n. 2.* late Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c. 115. num. 18. cum ſeqq.* Nicol. Garc. *de benefic. par. 1. cap. 1. à num. 5.* Sebaſt. Cæſar. *in relect. de eccleſ. hierarch. p. 3. diſput. 14. §. 10.* Bonacin. *de ſimon. q. 4. §. 13. n. 1. & 2.* Paul. Layman *in Theologia morali lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 8. & lib. 4. tract. 2. cap. 18. num. 2.* & ſic præfatæ contrariæ opiniones, vbi ſtricta, aut odioſa materia aliud non poſtulauerit, iuxta ſupradictam diſtinctionem facilè componuntur, & ſecundum illam ſunt infraſcripti caſus intelligendi.

Primò, ex dicta diſtinctione colligitur reſolutio 17
ad illam controuerſam quæſtionem, Vtrùm penſionem obtinentes fori priuilegio gaudeant? In qua duæ communes adinuicem contrarias reperio ſententias, vna tenet clericum primæ Tonſuræ, ſeu in minoribus conſtitutum habentem penſionem gaudere fori priuilegio, quam defendunt Creſcent. *decis. 14. de ſent. & re iud.* Lazarte *de decim. vendit. cap. 19. num. 24.* Salzed. *loco proximè citato*, Vilar. *del patronado de Calatayud. par. 4. §. 3. n. 12.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 155. n. 11.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. clericus, §. 2. dub. 2.* Marta *de Iuriſdict. p. 2. c. 32. n. 45.* Benzon. *in tr. de cenſur. tom. 1. lib. 5. diſp. 16. cap. 1. verſ. poſtulabis pag. 672.* Stephan. VVeyms *ad conſtit. 24. ex Iure antiquo, deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas conſtit. 9. in fine*, Cidac. Narbona *d. tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. anno 14. quæſt. 59. num. 10.* Suarez *contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 26. n. 9.* Diana *reſol. moral. par. 1. tract. 2. reſol. 30.* & ſacram Congregationem decidiſſe obtinentes penſionem haberi pro Clericis beneficiatis ad effectum priuilegij fori, atteſtantur Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 19. de foro compet. num. 5. & 7.* & D. Alex. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 66. num. 35.* vbi ita loquitur. *Et reperio fuiſſe huiuſmodi dubium præſidente bonæ mem. Cardinale Aleiato in ſacra Cong. propoſitum ſub die 6. Decemb. 1566. occaſione cuiuſdam Clerici Veliterni, qui penſionem eccleſiaſticam habens non incedebat in habitu, & Tonſura, nihilque decretum fuiſſe. Nam primo aſpectu videbantur obſtare verba Concilij requirentis beneficium, & ſic re ipſa corpus beneficij, cuiuſmodi non eſt penſio. Et quamuis ea largo modo, & in materia fauorabili veniat appellatione beneficij; heſitabant tamen Eminentiſſimi Patres an fauor Eccleſiæ ſuaderet, vt non incedens in habitu & Tonſura gaudeat beneficio fori, quemadmodum videmus aliàs idem Concilium non intellexiſſe appellatione beneficij venire penſionem, vt in cap. 2. ſeſſ. 21. cap. 18. ſeſſ. 23. cap. 15. eadem ſeſſ. 23. Ex alia parte valde vrgebat doctrina Gigant. in terminis de penſion. d. q. 94. num. 4. quæ in praxi obſeruatur Neapoli, Venetiis, & alibi, præſertim quia in dubio pro foro eccleſiaſtico eſt iudicandum: vnde cenſuit Congregatio eſſe maturius deliberandum. Iterumque eodem caſu propoſito ſub die 13. eiuſdem remiſit articulum decidendum ad Sanctiſſimum, qui Summus Pont. tunc Gregorius XIII. audita relatione Congregationis ſub die 18. eiuſdem menſis declarauit penſionariam cenſeri beneficiatum ad effectum gaudendi priuilegio fori eccleſiaſtici, de quo loquitur Concilium d. cap. 6. ſeſſ. 23. de reform.* &c. Hactenus D. Sperell. Et ego ipſe vidi originalem, & authenticam declarationem eiuſdem ſacræ Congregationis hoc ipſum continentem, emanatam ad inſtantiam Illuſtriſſimi D. mei Roder. à Cunha, tunc Epiſcopi Portugalenſis, cuius memini *de offic. & poteſt. Epiſc. par. 3. alleg. 151.* & hæc ſententia procul dubio procedit in penſionibus datis in titulum ſpiritualem clericis, vt obſeruant Marc. Anton. Cuch. *lib. 5. tit. 8. num. 17.* Diana *moral. reſolut. par. 5. tractat. 2. reſol. 30.* Squillante

de

de priuil. clericor. cap. 7. num. 20. in fine.

Altera autem ſententia negat penſionarium gaudere priuilegio fori, & eam tuentur Azeued. l. 1. n. 5. verſ. ſed an penſio, tit. 4. lib. 1. nouæ recop. Flam. Pariſ. de reſinat. benefic. lib. 1. q. 11. n. 70. & lib. 2. q. 15. num. 15. Gonzal. d. gloſſ. 5. §. 5. num. 6. latè Carol. de Graſſis de effect. clerical. effect. 1. num. 1198. cum multis ſeqq. Aloyſ. Ricc. in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 71. n. 11. & deciſ. 592. n. 10. ad fin. Nicol. Garc. dict. cap. 5. num. 70. Cened. Canon. quæſt. lib. 1. q. 4. num. 32. cum ſeqq. Bonacin. de legib. diſp. 10. q. 2. puncto 1. num. 11. Et licèt Bellet. diſquiſit. clerical. tit. de fauore cleric. perſon. §. 8. num. 11. quem aliquando ſecuti fuimus, eam intelligere velit in penſionariis non excadentibus penſionem ſexaginta ducatorum, tamen facilius credo intelligendam de penſionibus merè temporalibus, & ſic datis titulo temporali, quod etiam tradit Sperell. d. deciſ. 66. n. 38. aſſerens hos Doctores ſaluari poſſe quoad eos qui penſiones tanquam apud prophanum poſſident.

18 Secundò, ex eadem diſtinctione componitur alia non minùs inter Doctores controuerſa quæſtio, vtrum impetrans beneficium teneatur facere mentionem de penſione, ſicut de obtentis beneficiis, iuxta cap. ſi motu proprio, de præben. in 6. In qua aliqui tenent negatiuam partem, ex eo quòd penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum. Ita Gonzal. d. §. 5. à num. 16. & plures citati à Nicol. Garc. d. c. 5. num. 75. quorum reſolutio procedit in penſionibus datis titulo temporali, ex Rebuff. de nominat. q. 9. num. 37. Gig. de penſionib. q. 67. num. 1. Gambat. Mandoſ. & alij, de quibus Garc. d. cap. 5. num. 76. Sebaſt. Cæſar. d. §. 10. num. 10. At verò de penſione, quæ Clerico aſſignatur loco beneficij, vt commodiùs ſuſtentari valeat, vel ex cauſa reſignationis, ſeu ceſſionis, ne nimium diſpendium patiatur, neceſſariò facienda eſt mentio in impetratione beneficij: nam, cùm loco beneficij ſuccedat, perinde eſt; ac ſi beneficium haberet, cap. ad audientiam, il 2. de reſcript. Gig. d. q. 67. concluſ. 3. Menoch. de arbitr. caſ. 261. num. 52. Hoied. de incompatib. benefic. par. 2. cap. 7. num. 1. Flamin. Pariſ. de reſig. benef. lib. 2. quæſt. 15. num. 5. & lib. 6. q. 2. num. 13. & lib. 10. quæſt. 2. num. 78. Læl. Zech. de benef. & penſion. cap. 9. num. 2. Nicol. Garc. d. cap. 5. ex num. 81. cum aliis citatis per me, in collect. ad cap. 17. num. 4. de reſcript. Sic in reſeruatione ſecundæ penſionis ſi nulla eſt facta mentio primæ penſionis, non ſuſtinetur ſecunda, ſed in totum corruit. Flamin. de reſignat. lib. 6. q. 2. num. 4. Garc. de benefic. par. 1. cap. 5. num. 561. Mantic. deciſ. 111. num. 3. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 38. num. 58. cum ſeqq. Et quidem ipſo iure, non autem ope exceptionis, adeò vt nec reuiuiſceret, ſi prima penſio ceſſaret. Caſſad. deciſ. 3. num. 5. & deciſ. 4. num. 5. de penſion. Creſcent. deciſ. 1. num. 1. & 3. de rebus Eccleſ. non alien. 1. Lotter. d. q. 38. n. 59. quamuis etiam ſecunda penſio motu proprio reſeruata fuiſſet. Caſſad. d. deciſ. 3. num. 4. de penſion. Gig. de penſionib. q. 29. num 4. quia non præſumitur quod Papa voluerit Eccleſiam duplici onere grauare, cap. mandatum, de reſcrips. Pariſ. conſ. 5. n. 134. lib. 4. Caputaq. deciſ. 312. num. 3. & 4. p. 2. Et vt penſio ſecunda ſuſtineatur ſufficit quod ſit facta mentio de penſione antiqua valida. Verall. deciſ. 31. n. 1. & 2. p. 2. Rota deciſ. 666. n. 2. p. 2. recent.

Remanet in hac materia videndum, vtrum penſionarius releuetur ab onere probandi per narratiuam factam in ſupplicatione, quòd ſuper fructibus beneficij erat aduerſario reſeruata penſio, & an impetrans per talem narratiuam videatur penſioni conſentire? Hanc quæſtionem diſſoluit doctiſſimè more ſuo D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & non cauſarum Patronus, vt quidam inaduertenter dixit, cùm eſſet de ea pro veritate conſultus, & reſpondit, quòd licèt Rot. in Elboren. penſionis coram D. Pirouano, & in Vlixbonen. penſionis coram Andrea, quas citant addent. ad Gregorium deciſ. 57. num. 17. in fine, tenuerit, quòd impetrans beneficium, ſi narret penſionem ſuper eo reſeruatam, videtur illi conſentire, & penſionarius non tenetur aliàs ad illius iuſtificationem, & etiam in Auerſana penſionis 30. Martij 1626. coram R. P. D. Merlino, attamen dubio in eadem Auerſana penſionis repropoſito, & pleniùs diſcuſſo coram eodem D. Merlino, Rot. ſub die 27. Martij 1628. à dictis deciſionibus receſſit, ea ratione, quod narrans penſionem fatetur quidem beneficium eſſe penſione grauatum, ſed non propterea dicit eam fuiſſe validè reſeruatam, cùm potuerit nulliter reſeruari, quod ipſe D. Merlinus cum ſuo eleuatiſſimo ingenio, pluribus aliis comprobat, & exornat, & D. meus Decanus etiam in Meliten. penſionis 7. Iunij, & 6. Nouembris 1630. & ferè in puncto Mantic. deciſ. 105. num. 1.

Non obſtat deciſio eiuſdem D. Merlini in Toletana penſionis 1. Iulij 1630. quia in illo caſu Franciſcus, qui penſioni conſenſerat ſuper fructibus Canonicatus, eundem Canonicatum reſignauit cum expreſſione eiuſdem penſionis ad fauorem Petri, qui Canonicatum acceptauit, & litteras expediuit, illarumque vigore poſſeſſionem adeptus fuit, & conſequenter omnia fuerunt correſpectiuè facta, ita vt conſenſus Franciſci fuerit conſenſus Petri, perinde ac ſi idem Petrus quoque penſioni conſenſiſſet, Pute. deciſ. 511. n. 2. & 3. lib. 2. in correctis & ideò iure merito in d. Toletana Rota tranſiuit cum fundamentis deciſionis Elboren. & aliarum, quæ ſunt in contrarium, & ita in puncto declarat eadem Rot. in d. Auerſana penſionis 27. Martij 1628. vbi, quòd conſenſus prædeceſſoris non præiudicabat ſucceſſori, qui non habebat cauſam à conſentiente: ergo ſecus eſt, & ita deciſio Toletana non diſcordat ab Auerſana. Nec obſtat, quòd ſufficiat conſenſus vndecunque collectus, quia procedit in conſenſu præſtito ab initio, ſcilicet tempore reſeruationis, cùm præſtatur ad gratiam reſeruationis perficiendam, & iſte liberat penſionarium à iuſtificatione gratiæ, Caualer. deciſ. 26. n. 2. ſecùs eſt in conſenſu præſtito ex poſt, in puncto D. Coccinus deciſ. 40. num. 26. vbi quòd nec obligatio de ſoluendo penſionem æquipollet conſenſui. Minùs obſtat, quòd penſio narretur, vt Papa ſciat beneficium, quod ſibi confertur, eſſe tantò minoris valoris, quia potiùs narrat, vt Papa non oneret idem beneficium noua penſione, ad quem effectum, vt narratiua non ſit falſa, ſufficit quòd litteræ reſeruationis huiuſmodi fuerint expeditæ cum ſubſequuta penſionarij quaſi poſſeſſione exigendi, licèt penſio ſit nulla, Rot. in puncto deciſ. 739. num. 3. & 4. par. 2. recent. & ideò non ſequitur. Narrauit penſionem eſſe reſeruatam? ergo confeſſus fuit penſionem eſſe validam, cùm narratiua poſſit intelligi de ſola litterarum expeditione cum ſubſequuta quaſi poſſeſſione, vt in d. deciſ. 739. quia confeſſio interpretatur, vt præiudicet confitenti minus quàm ſit poſſibile, Rot. deciſ. l. 366. num. 5. & deciſ. 633. num. 6. & 7. par. 1. recent. Atque intrat alia Iuris concluſio, quòd confeſſio ad vnum finem & effectum, non præiudicat quoad diuerſum finem, etiamſi ſit iurata, Salic. in l. 1. num. 37. C. de confeſſ.

Digitized by Google

confeſſ. Surd. *decif.* 250. *num.* 6. & *decif.* 309. *num.* 3. Rot. *decif.* 127. *num.* 10. *in fine*, *p.* 1. *recent.* & ſicut dum quis dicit ſe mutuò accepiſſe centum à Titio, non fatetur ſe eſſe debitorem Titij, quia confeſſio eſt ad excuſandum, ne mutuum ſibi ab altero petatur; ita impetrans potuit ad mouendum Papam narrare beneficium eſſe penſione grauatum, non tamen quia penſio eſſet valida; ſed quia de facto ſoluebatur, & ex conſequenti intrat dictum deciſionum, quòd narrans factum non propterea dicit eſſe legitime factum, cùm validitas penſionis præſertim penderet à continuata ſolutione dicti ſui prædeceſſoris, & ſic à facto alieno, & debuerat impetrans dictam penſionem narrare, ne ſi eam racuiſſet Papa, nouam penſionem reſeruaſſet, vel etiam ne beneficium fortè non ſibi ſed alteri contuliſſet; & nihilominus dari poſſit, quòd penſio ita eſſet valida, ſicut nulla ad inſtar prouiſi de ſecundo beneficio dubio, aut litigioſo non tenetur dimittere primum, ne contingat ipſum vtroque carere, iuxta notata *in cap. commiſſa, de elect. lib.* 6. Seraphin. *decif* 997. *n.* 10.

19 Tertiò, ex eadem diſtinctione dimanat, vt penſio temporalis non ſit materia ſimoniæ, quia eſt res temporalis pretio æſtimabilis? & quamuis ſit portio fructuum beneficij, eſt tamen ſeparata à titulo ſpirituali, & illo nomine collata. Ita Sot. *de Iuſtit. lib.* 9. *quæſt.* 7. *art.* 2. Victor. *relect.* 1. *de ſimon. num.* 54. Suar. *de relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 26. *num.* 4. Leſſ. *de iuſtitia, lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 21. *n.* 123. Filliuc. *par.* 3. *tract.* 45. *cap.* 8. *quæſt.* 1. *num.* 2. Grilenzon. *conſ.* 36. *per tot.* Rodoan. *de ſimon. p.* 2. *cap.* 14. *à n.* 26. Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 3. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt.* §. 5. *num.* 46. *verſ. tertia.* latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *quæſt.* 29. *n.* 84. *cum ſeqq.*

20 De ſtylo tamen Curiæ, qui facit legem abſque Romani Pontificis auctoritate, non poteſt huiuſmodi penſio vendi, aut redimi, qui quidem ſtylus induci potuit, vt ſic omnis ſimoniæ ſuſpicio euitaretur, vnde vendentem, aut redimentem huiuſmodi penſionem priuata auctoritate reum videri ſimoniæ, contra ius humanum tenent Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſ.* 10. Valer. Reginald. *in praxi fori pœniten. lib.* 23. *num.* 276. Suarez

21 *d. cap.* 16. *num.* 16. Filliuc. *d. quæſt.* 1. *num.* 3. At penſio clericalis eſt materia ſimoniæ non ſolùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta eſt Pij V. Conſtitutio incip. *Ex proximo*, *edita an.* 1571. Ita Paul. Layman. *d.* §. 5. *num.* 48. Bonacin. *de ſimon. q.* 4. §. 13. *ex num.* 4. vbi

22 *num.* 5. reſoluit penſionarium non poſſe penſionem transferre accepto pretio, vel reſeruatis ſibi fructibus, aut eorum parte etiamſi alioquin habeat fa-

23 cultatem transferendi penſionem, & *num.* 7. quòd penſionarius non poteſt penſionem anticipatis qui-

24 buſdam ſolutionibus extinguere priuata auctoritate, & *num.* 12. quòd penſionarius non eſt reus ſimoniæ, vel alterius peccati, liberè cedendo penſioni propria auctoritate, niſi remittens penſionem ad illus titulum Sacris initiatus fuerit & *num.* 13.

25 quòd penſionarius abſque ſimoniæ labe poteſt alteri vendere, vel donare fructus ſuæ penſionis, etiam ad totam ſuam vitam, modò illius titulum retineat. Rota ſemper tenuit quòd caſſationes regreſſuum & penſionum, quia ſunt quodammodo liberationes beneficiorum à ſeruitute, poſſunt fieri in manibus cuiuſcunque, Achil. de Graſſis *decif.* 333. *aliàs* 7. *de decim. p.* 2 Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ p.* 2. *verb. Penſio.* §. 8. *pag.* 77. & *ibidem in* §. 5. dicit quod eadem Rota ſeruat de æquitate vt pro penſionibus debitis hæredi Penſionarij defuncti prius conueniantur hæredes titularis, quam petantur à ſucceſſoribus in beneficio, & citat Creſcent. *decif.* 3. *de ſolut.* & Pute. *decif.* 189. *n.* 2. *lib.* 2.

Quartò ex eadem diſtinctione prouenit, vt ſic- 26
ut collatio beneficij facta illegitimo eſt inualida, *cap.* 1. *de fil. Preſbyt. lib.* 6. ita etiam collatio penſionis clericalis, non autem temporalis, facta illegitimo pariter eſt inualida. Ita Nauar. *conſ.* 61. *num.* 3. *de filiis Presbyt.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. penſionarius*, §. 1. Squilante *d. cap.* 5. *num.* 23. Sanctarel. *var. reſolut. quæſt.* 79. *num.* 24. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *num.* 16. *in princip.* Paleot. *de nothis, & ſpur. cap.* 58. *à num.* 4. Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 5. *à num.* 24. Seraph. *decif.* 1264. Nicol. Garc. *d. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 115. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 397. *à n.* 11. Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 10. *num.* 6. Leſſ. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 203. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 8. *c.* 7.
q. 6. Sed eatenus eſt incapax huius penſionis illegi- 27
timus, quatenus eſt incapax ordinis, qui illegitimis conferri non poteſt ſine diſpenſatione, & propter-
ea ſi fuerit præuia diſpenſatione ordinatus, eò 28
etiam cenſetur, & efficitur capax penſionis abſque alia particulari diſpenſatione, prout reſoluunt Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 5. *n.* 24. Campan. *rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 64. Aloyſ. Ricc. *in decif. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 4. *decif.* 186. *n.* 12. Squilante *d. c.* 6. *n.* 24. reiecta opinione Gig. & Rebuff. perpetuò Rota tenuit hanc ſententiam, prout atteſtantur Sarnen. *in reg. de annali q.* 21. *in fine*, Gambar. *de offic. & poteſt. Legati de latere, lib.* 6. *n.* 28. & ſunt deciſiones coram Oriolen. relatæ *in* 1. *par. diuerſ. decif.* 425. & coram Card. Seraph. *decif.* 1264. *n.* 2. & *coram Card. Blanchetto in Aquileien. fructuum* 14. *Ianuarij* 1599. coram Litta, relata per Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 117. & *in Veneta penſionis* 10. *Decemb.* 1572. *coram Robuſterio*, *in Cæſaraugustana penſionis* 19. *Februarij* 1595. *coram Gipſio*, *in Meliteno penſionis* 14. *Maij* 1614. *coram bo. me. Buratto* impreſſa per Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 2. *pag.* 527. vbi quò perpetuò Rota ſeruat hanc opinionem, inter eius impreſſas *decif.* 53. *num.* 1. & *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *decif.* 31. *num.* 8. in eius impreſſis, quæ citantur *in Regien. tranſlationis penſionis* 14. *Maij* 1629. *coram R. P. D. Merlino*, & *Firmana penſionis* 15. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Duran.* inter impreſſas *decif.* 117. & in aliis citatis à Theodoſ. de Rubeis *in ſingular. Ro-*
tæ p. 2. *verb. Penſio* §. 1. *pag.* 76. & ideò penſionis re- 29
cipiendæ ſit capax illegitimus profeſſus, & Maiol. *de irregul. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. & 4. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 16. *in fine.*

Quintò, ex eadem diſtinctione infertur, quòd 30
ſicut per matrimonium per verba de præſenti contractum à clerico in minoribus Ordinibus conſtituto vacant eius beneficia *cap.* 1. *de clericis coniug.* vbi *in collect. num.* 2. plures retuli Doctores, & infrà hoc eodem *cap.* 14. *num.* 7. Sic eodem modo vacabunt eius penſiones datæ in titulum clericalem, vt per Couar. *de ſponſal. part.* 2. *cap.* 3. §. 3. *ſub num.* 6. Clar. §. *fin. q.* 74. *verſic. clericus, in fine.* Nauar. *de orat. cap.* 21. *num.* 53. Gig. *de penſion. quæſt.* 54. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 80. *lit. E. verſ. amittit*, Ceuall. *commun. contra commun. q.* 147. *num.* 7. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 15. & *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 115. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſt.* 43. *n.* 5. Card. Tuſch. *lit. P. concl.* 717. *à n.* 8. Azor. *inſtit. mor. p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 10. Campan. *d. rubr.* 11. *c.* 14. *n.* 16. *verſ. de cœlibatu.* Farinac. *fragm. crimin. part.* 1. *verb. clericus n.* 331. Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 5.

Digitized by Google

effect. in 5.n.12.Caual.deciſ.180.num. 1. Nicol. Garc.
d.p.1.cap.5.n.107.Anton. Ricciul. de iure perſonar.
extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 7. cap.3. à princ. Paul.
Layman. in Theologia morali lib. 4. tract. 2. cap. 18.
n.2.Squillante de priuileg.cleric.c.5.n. 18. vbi n.20.
atteſtatur de ſtylo Curiæ huiuſmodi penſiones
per matrimonium vacare, etiamſi nullo ſpirituali
onere adiecto ſint conſtitutæ, Seb.Cæſ.d.§.10.n.11.
Caſtro Palao in opere moral.tom. 2. tract. 13.diſp. 2.
punct.11.§. 10. num. 3. Thom. Valaſc. allegat. Iuris
tom.1. alleg. 40.num.7. Alphonſ. de Leone de officio
Capellani p.1.q. 4 praxi 1.n.59. & 60. Viuian. deciſ.
96.num.13. Caualer.deciſ.180. vbi iotelligit quan-
do indubitanter conſtat de matrimonio. Gregor.
XV. deciſ.18.num.2.Buratt.deciſ. 86. num.14. Rot.
in Nolana penſionis 21. Ianuarij 1610. coram Card.
Sacrate, impreſſa per Marcheſ. de commiſſion. tom.1.
pag.127.& in Cæſaraugustana penſionis 16.Iun.1610.
coram Lancellotto iun. & in Ferraren. penſionis 24.Iu-
nij 1624. coram bonæ mem. Remboldo, & in Romana
penſionis 10.Maij 1610.coram Reuerendiſſimo D.meo
Coccino Decano, & in Tullen. fructuum Prioratus 21.
31 Iunij 1619. coram eodem, vbi etiam fuit dictum
poſt contractum matrimonij per verba de præ-
ſenti non valere tranſactionem, ſeu nouam con-
uentionem inter titularem, & penſionarium ſu-
per eius ſolutione, abſque Sedis Apoſtolicæ be-
neplacito, ſimiliter & ibi dictum fuit ad iſtum
effectum ſufficere probari matrimooium præ-
ſumptiuè, & hanc reſolutionem procedere, ſiue
matrimonium fuerit validum, ſiue nullum, & de
facto contractum, dummodo non fuerit nullum
ex defectu conſenſu, quod etiam cenſuit eadem
Rota coram Caual.deciſ.266. per tot. Hinc optimè
Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 36. num. 55. reſoluit
clericum matrimonium contrahentem perdere
beneficium, & penſionem, etiam ſponſa antequam
ab eo carnaliter cognoſcatur, Religionem ingre-
diatur, quo caſu reſoluitur matrimonium, & tamen
ipſe non recuperat penſionem.
32 Illud aduertendum duxi, quòd Milites Lau-
retani ex peculiari priuilegio poſſunt retinere
penſionem eccleſiaſticam, vſque ad ſummam du-
centorum ducatorum auri de camera, non ob-
ſtante matrimonio contrahendo, & bigamia ex
conſtit. Sixti V. quam refert. Flamin. Pariſ. de reſi-
gnat.benefic.lib.6.q.4.num.51. Gregor.XV. deciſ.18.
num. 2. Reuerendiſſimus D. Coccinus deciſ. 299.
num. 3. Rot. in Hieracen.penſionis 21.Iunij 1632. co-
ram R.P.D. Verospio, cuius diſpoſitio vendicat ſi-
bi locum non ſolum ſuper beneficiis liberæ col-
lationis, ſed etiam iuriſpatronatus etiam Princi-
pum, & Regum, Rot. in Terulen. penſionis 15. Se-
33 ptembris 1600. coram Card. Sacrate: ſimiliter mili-
tes SS. Mauritij, & Lazari, etiamſi contrahant
matrimonium cum vnica, & virgine, remanent
capaces retinendi penſionea vſque ad ſummam
ducatorum 400. auri de camera ex peculiari pri-
uilegio ad fauorem dictæ religionis induko per
fel.mem. Clementem VIII.in ſua Conſtit. 102.§. 13.
incip. Decet. 9. Septembris 1603. cuius priuilegij
meminit Rot.in Romana pecuniaria 26. Maij 1627.
34 coram Card. Verulo. Ita quoque Milites S. Stephani
retinent penſiones vſque ad ſummam 400. duca-
torum de Cameræ, non obſtante matrimonio
contracto, & bigamia, ex Conſtit. fel.record. Pauli
V.46.incipit.Dum generoſa 14. Kal. Iuly 1608.licèt
prius pro ſumma 100. ducatorum tantum reti-
nuerint, vt colligitur ex Seraphin. deciſ.758.n.1.
Milites etiam bigami Militiæ Chriſtianæ poſ-
ſunt recipere penſiones vſque ad ſummam ſcu-
torum 300. Vrbanus VIII. Conſtit. 11. §.13. incip.
Inſcrutabilis, 11. Kalend. Februar. 1623. apud An-
gel.Mariam Cherub. tom.4.pag.25.ſic etiam Equi-
tes Pij retinent penſiones pro ſumma ducatorum
250. auri de Camera, Seraphin.d. deciſ.758. Et de
his meminerunt Antonius Ricciul. de iure perſon.
extra gremium Eccleſ.exiſt.lib.7.c.3.num.7.& 8.Va-
lenz.conſ.15.n.20.
Verùm penſiones, quæ laicis dantur titulo me- 35
rè temporali, per matrimonium contractum non
extinguuntur, vt expreſsè reſoluit Ricciul.d.c. 3.
n.4.& 5. Grilenzon conſ.36. num.10. quod eſt con- 36
forme diſtinctioni noſtræ, quàm ſuprà præſtiti-
mus. Idem dicendum ſi illæ reſeruatæ ſint pro
officio aliquo compatibili cum matrimonio, velu-
ti pro pulſandis campanis, vel cuſtodienda Ec-
cleſia, vt per Gig.de penſion.q.54. num.3. Rot.deciſ.
1079.n.1. part. 3.lib 3. diuerſ. Denique hoc ipſum 37
in penſione titulo clericali reſeruata aſſerendum
exiſtimo, vbi cum clerico illam habente fuerit
ſufficienter diſpenſatum per Papam, vt non ob-
ſtante matrimonio poſſit retinere penſionem, ſe-
cundum Gig. d.q.54. ſub n.4. verſ. quando autem ap-
pareret; conceſſa enim hac habilitatione nihil
eſt quia retineri poſſit penſio non obſtante ma-
trimonio, ſiue agatur de penſione reſeruata, ſiue
tranſlata; cum in hoc nullum ſit diſcrimen, Rot.
coram Gregorio XV. deciſ. 18. num. 2. & 3. & de
beneficio loquentes idem cognoſcunt Sanch. de
matrim.lib.7.diſput.42. num. 18. Carol.de Graſſ. de
effectib.cleric. effect. in 15.n.19. & Squillante de priuil.
cleric.c.4.num.92.
Sextò, ex eadem diſtinctione dimanat, quod 38
ſicut per promotionem ad Epiſcopatum vacant
beneficia, iuxta cap. cum in cunctis, de elect. vbi ci-
taui plures Doctores in collect. num. 29. ita etiam
vacabit penſio data in titulum clericalem, ſicut
reſoluunt Gig. de penſion.q.56. num. 2. & conſ. 149.
num.8.Seraph.deciſ.91.Hieron. Gabr.conſ. 200. lib.
2.Flamin. Pariſ.de reſig.benef. lib. 9.q. 2. num. 121.
Nicol.Garc. d.part.1.cap.5.ex num. 116.& part.11.
cap.6.num.4.& 25. Squillante de priuil. cler. cap.5.
num.45.Sebaſt.Cæſ.d.§.10.num.11. vbi inſinuat ſe-
cus eſſe, ſi penſio data fuiſſet titulo merè tempo-
rali. Rot. deciſ. 233. part. 1. diuerſ. & apud Mar-
cheſan. de commiſſion.p. 1. pag.637. vbi etiam quòd
facultas retinendi penſionem conceſſa promoto
ad Epiſcopatum, oon iurelligitur cum facultate
transferendi, quæ ante promotionem compete-
bat, niſi fuerit expreſſa. ead. Rota apud eundem
Marcheſ. pag. 638. vbi quòd penſio valeat per
tranſlationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam.
Septimò, iuxta eandem diſtinctionem verius 39
videtur, quòd ſicut per profeſſionem Religionis
vacant beneficia, iuxta cap. beneficium, de Regular.
lib. 6. vbi plures citaui Doctores in collect. ex n. 3.
ita etiam vacant huiuſmodi penſiones in titulum
clericalem datæ, vt per Gig. q. 57. Hieron. Gabr.
conſ.187.num.11.lib.2.Mantic.deciſ.104.n.7.Nicol.
Garc.d.p.5.c.1.ex n.114.Sanch. in præcepta Decalo-
gi, tom 2.lib.7.cap 4.num.13. Molfeſ.in ſum. Theolog.
moral.tract.6.c.3 num.51. Lezana in ſum. quæſt. Re-
gul.tom.2.c.2.n.20. & 23. Squillante cap.5.n.58.&
d. cap. 5. num. 41. vbi an idem dicendum ſit de
profeſſione Equitum Militarium, S. Ioannis, S.
Iacobi, & ſimilium. Rot. in nullius, ſeu Capitaquen.
penſionis 18. Aprilis. 1616. coram bon. mem. Martino
Andrea, Marr.de Iuriſdict.p.2.cap.32.num.16.vbi li-
mitat in ingredientibus Religionem Militarem,
præter

prætet Hieroſolymitanam, Sebaſt. Cæſ. dict. §. 10.
n. 11. in fine, vbi inſinuat ſecus eſſe, ſi penſio data
fuiſſet titulo merè temporali.

40 Octauò, iuata eandem diſtinctionem verum
videtur, quod ſicut beneficij collatio eacommu-
nicato facta non tenet iuata text. in cap. poſtulaſtis,
de cleric. excom. miniſt. vbi plures citaui Doctores
in collect. num. 2. ita etiam non tenet penſio in titu-
lum clericalem eacommunicato data; ſicut reſol-
uunt Cou. in cap. alma mater, p. 1. §. 7. ſub num. 2.
verſ. nono, idem in penſione. Vgolin. de cenſur. tab. 2.
cap. 13. §. 2. num. 8. Suar. in ſimili tract. diſp. 13. ſect. 1.
num. 7. & S. Flamin. de reſign. benefic. lib. 4. q. 3. n. 48.
Turrian. de cenſur. lib. 2. diſp. 16. dub. 1. Vaſq. in opuſc.
de excommun. dub. 6. num. 5. Cornejo in 3. p. tract. 5.
p. 2. c. 2. n. 8. Diana mor. reſol. p. 5. tractat. 9. reſol. 103.
Ioan. Coch. et eodem tract. cap. 33. num 8. Henriq.
in ſum. lib. 13. cap. 13. §. 2. Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 5.
num. 15. Auil. in ſimili tract. part. 2. cap. 6. diſp. 5. dub.
5. Paul. Layman. in Theolog. morali lib. 1. tract. 5. p. 2.
cap. 2. num. 8. Squillante d. c. 5. num. 15. Sanctarel.
var. reſol. q. 79. num. 21. Mari. Alter. eod. tract. tom. 1.
lib. 2. diſp. 6. cap 4. verſ. ex his diuerſis modis, Nicol.
Garc. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 130. Valer. Regi-
nald. in praxi fori pœnit. lib. 32. num. 45. Anton. Ric-
ciul. de iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſtent.
lib. 4 cap. 6. num. 29. Campan. in diuerſ. Iuris Canon.
rubr. 11. cap. 14. num. 17. Rot. in Pacen. penſionis 20.
Nouembris 1609. coram bonæ mem. Cardin. Marque-
montio.

41 Nonò, iuata eandem diſtinctionem verum quo-
que videtur, quod ſicut collatio beneficij facta or-
dinato prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine li-
teris dimiſſoriis eſt nulla, ſecundum ea quæ latè
reſoluit Nicol. Garc. d. part. 1. cap. 5. ex n. 141. ita
etiam reſeruatio penſionis tali facta erit nulla, vt
per Cæſ. de Graſſis deciſ. vnic. de praben. num. 3. Fla-
min. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 4. q. 2. ſub num. 60.
Hieronym. Gabr. conſ. 181. num. 6. & conſ. 189. num. 3.
cum ſeqq. vol. 2. Nicol. Garc. d. c. 5. num. 143. Rot.
in Firmana penſionis 15. Decembris 1627. coram R.
P. D. Duran. inter impreſſas deciſ. 117. Sebaſt. Cæſ.
d. §. 10. num. 11. in fine, vbi inſinuat ſecus eſſe in pen-
ſio data fuiſſet titulo merè temporali, Aloyſ. Ricc.
in collect. deciſ. part. 5. collect. 1578. Carol. de Graſſ.
de effect. lib. clerical. effectu 1. n. 636. Squillante de pri-
uil. cleric. cap. 5. num. 12.

42 Decimò, iuata eandem diſtinctionem dicen-
dum videtur, quod ſicut ante decimum qoartum
annum non poteſt Clericus obtinere beneficium
iuxta decretum Concilij Tridentini ſeſſ. 23. de re-
form. c. 6. ſic neč penſionem, prout referunt à Sac.
Congregatione deciſum Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 5.
num. 129. Emman. Sà verb. beneficium, n. 30. Cam-
pan. in diuerſ. Iuris Canonici, rub. 7. cap. 6. num. 5. &
rub. 11. cap. 1. num. 16. Sanctarel d. q. 79. num. 17. in
fine. Ego ipſe de officio & poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg.
60. num. 79. & me citato Squillante dict. cap. 5.
num 13.

Contra Læl. Zech. de benef. & penſion. cap. 11.
num. 7. Gig. de penſion. q. 13. num 3. Aloyſ. Ricc. in
praxi rerum fori eccleſ. reſol. 367. & part. 4. deciſ. 186.
Merenda conſ. 29. Anton Raguc. in vaſe eccleſ. diſ-
ciplina tit. de futuris Epiſcopis, quæſt. 4. Stephan.
Gratian. diſcept. 397. num. 17. Nouar. in ſingul. Can.
concl. 13. à num. 10. Perez de Lara in compend. vita
hominis cap. 16. num. 71. Didac. Narbona de ætate
ad omnes humanos actus requiſ. anno 1. q. 15. num. 6.
licèt anno 14. q. 59. aſſerat priorem opinionem ſi-
bi magis arridere, & eam defendit, exiſtimantes
ſufficere ætatem ſeptem annorum; quibus fauet
ſtylus Datariæ, prout mihi conſtitit.

Vndecimò, iuata eandem diſtinctionem verum 43
etiam videtur, quòd ſicut filij, & nepotes hæreti-
corum ſunt inhabiles ad beneficia in poſterum
obtinenda, iuxta text. in cap. 2. §. hæretici, de hæret.
lib. 6. ſic etiam ſunt inhabiles ad penſiones ac-
quirendas, vt per Nicol. Garc. de benefi. part. 11.
cap. 10. §. 1. num. 74. Sanch. in præcepta Decalogi tom.
1. lib. 2. cap. 28. n. 35. & 36. Farin. de hæreſi q. 191. §. 2.
n. 9. Sanctarel. in ſimili tract. c. 34. dub. 2. num. 15.
Squillante de priuileg. cleric. cap. 4. num. 220. quia in
materia hæreſis verbum beneficium, accipitur lar-
gè ſumpto vocabulo, ex Ricciul. de iure perſonar.
lib. 5. cap. 19. num. 7. tum quia incapaces benefi- 44
ciorum, ſunt etiam incapaces penſionum, Sanch.
de matrimon. lib. 7. diſp. 44. n. 9. Zerol. in praxi Epiſc.
p. 2. verb. Irregularitas, §. 8 & verb. Penſio, §. 6. Nicol.
Garc. p. 1. c. 5. n. 121. Nauarr. conſ. 11. n. 12. de temp.
ordin. Ciarlin. contron. forenſ. c. 10. à num. 5.

Hinc prouenit quod ſicut cæteri ex priuilegio
Sixti IV. non poſſunt in Regis Caſtellæ & Legio-
nis beneficia obligare, cuius meminere l. 14. &
16. tit. 3. lib. 7. recop. Mariana de rebus Hiſpan. lib. 14.
c. 16. & Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 2.
c. 15. per tot. & c. 17. n. 52. & plures citati per me
in collect. ad c. bona memoria, de poſtul. Prel. vbi
idem priuilegium conceſſum refero Regnis Lu-
ſitaniæ, Galliæ, Vngariæ, Aragoniæ, Valentiæ, &
aliis; ſic ad penſiones obtinendas incapaces
erunt, cum eadem ratio militet in penſionibus,
ac in beneficiis, vt per Cou. pract. c. 36. n. 9. Porto-
les ad Molin. § alienigena, Camil. Borrel. de præſtan-
tia Regis Cathol. c. 50. num. 41. Gabr. Pereira de ma-
nu Regia p. 2. c. 64. num. 18. Baldel. in Theolog. moral.
lib. 5. diſp. 33. n. 22. latiſſimè, & eleganter Gonzales
de Salzedo in lege politica lib. 2. c. 16. per tot. vbi
etiam quid dicendum in penſionibus conſtitutis
in teſta de ferro?

Duodecimò iuxta eandem diſtinctionem ema- 45
nat, quod ſicut collatio beneficij ſæcularis facta
Religioſo eſt inualida, cap. cùm beneficio de præben.
lib. 6. iunctis iis, quæ ſuprà adduximus hoc l. b. c. 4.
n. 34. cum ſeqq. Ita reſeruatio penſionis ſuper fru-
ctibus beneficij ſæcularis facta Religioſo ſine
diſpenſatione ſummi Pontificis, pariter eſt inua-
lida, ex Mandoſ. de ſignatura gratia, tit. de penſioni-
bus, verſ. Militibus, Læl. Zech. de benef. & penſion. c.
11. n. 7. quos refert Sanctarel. var. reſol. q. 79. n. 25.
Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha in comment.
ad c. 1. n. 4. diſt. 55. Regularis enim ita eſt incapax
penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſicut eſt inca-
pax ipſiuſmet beneficij, Gig. de penſion q. 57. n. 5. &
6. & q. 16. n. 6. Nau. conſ. 11. incip. N. familiaris n. 2. de
temp. ord. Gamb. de officio & poteſt. legati lib. 6. tit. de
penſionib. n. 262. Rota apud Marcheſ. de commiſſion.
p. 1. pag. 127.

Decimotertiò, ex eadem diſtinctione prouenit, 46
quod ſicut collatio beneficij facta irregularis, eſt
inualida, vt diximus hoc lib. cap. 13. verſ. quarto, ita
etiam reſeruatio penſionis facta eidem irregulari
nulla, vt per Nau. conſ. 63. n. 5. de ſimon. & conſ. 44.
n. 3. de homicid. Vgolin. de irregul. c. 65. §. 1. num. 3.
Zerol. in praxi Epiſc. p. 2. verb. irregularitas, §. 8. &
verb. penſion. §. 6. Sayr. de cenſur. lib. 6. c. 2. n. 22. Auil.
eod. tract. p. 7. diſp. 2. dub. 6. concl. 3. in fine, Campan.
in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. c. 11. n. 5.

Decimoquartò, ex eadem diſtinctione colligi- 47
tur, quod ſicut beneficiatus excommunicatus non
facit fructus ſuos beneficij, quamdiu eſt in excom-
municatione

municatione, *c. paſtoralis. §. verùm, de appell.* vbi notauimus, ita nec penſionarius excommunicatus facit ſuos fructus penſionis, ex Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 13. ſect.* 1. quem refert Sanctarel. *d. q. 79. n.* 19.

48 Decimoquintò, ex eadem diſtinctione emanat, quod ſicut filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, prohibentur in Eccleſiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod habent, aut habuerunt, obtinere aliud, neque in illis Eccleſiis miniſtrare, vt ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 15. ita nec habere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, vt idem Concil. Trid. parit, diſponit, & infrà diximus.

49 Decimoſextò, ex eadem prouenit diſtinctione, quod ſicut non incedentes in habitu clericali, & tonſura, ipſo facto priuati ſunt Eccleſiaſticis beneficiis, vt ſtatuit Sixtus V. *in ſua Conſtit.* incip. *Cum ſacroſanctam, ſub die 5. Ianuary* 1586. cuius memini *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 9. n.* 12. ita obtinens penſionem tanquam clericus, ſi incedat in habitu ſæculari penſio ipſo iure remanet extincta, abſque alia citatione, & Iudicis decreto, vt ſunt verba clara dictæ conſtitutionis Sixti V. & tradunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. in princ. n.* 56. Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 1. n.* 18. Rot. *deciſ. 158. n. 16. p. 1. recent.* & latè fuit dictum in *Cæſaraugustana penſionis 3. Iuny* 1622. *coram R. P. D. meo Coccino Decano, & in Elboren. penſionis 7. Iuny* 1627. *coram R. P. D. Vbaldo, & in eadem* 20. *Decemb.* 1628. *coram R. P. D. Merlino.* Requiritur tamen quòd ſpatio tanti temporis in habitu ſæculari non inceſſerit vt communi opinione reputaretur laicus, Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 8. n.* 68. Ricciul. *de iure perſon. lib. 7. c. vlt. num.* 17. vide *ſup. lib. 1. c. 40. verſ. contra non deferentes*, vbi declaratur.

50 Decimoſeptimò, ex eadem infertur diſtinctione, quod ſicut per militiam cenſentur vacare beneficia, quæ Clericus obtinebat, vt reſoluimus *lib. 3. cap. 14. n.* 31. ita & penſiones extinguuntur, ſi quæ ſibi in titulum vti Clerico erant aſſignatæ, vt per Laur. *in Clem. 1. §. eadem, de ſuppl. negl. Prælat.* quem *ibidem* ſequitur Card. *in 6. quæſt. n.* 5. *& in Clem. 1. q. 18. num. 19. de rebus eccleſ. non alien.* Paul. de Roma *in tract. de penſion. cap. 3. n.* 4. Caccialup. *in ſimili tract. q.* 15. Gig. *in eod. tract. quæſt. 55. n.* 2. Ricciul. *de iure perſonar. extra grem. exiſt. lib. 7. cap. 5. num.* 26. latè Ciarlin. *controu. forenſ. cap. 36. num. 41. cum ſeqq.* vbi *num.* 55. ſubdit quòd licet miles derelinquat militiam, tamen non recuperat penſionem, quia iam extincta fuerat ob tranſitum ad militiam ipſo iure, & ſemel extractum non reuiuiſcit, & idem Ciarlin. *c. 115. n.* 36.

Decimooctauò ex eadem diſtinctione inferri videtur quod ſicut Epiſcopi, & cæteri beneficiati Clerici tenentur vt minimum erogare quartam partem fructuum ſiue redditum in opera pia, vel medietatem reſidui congruæ ſuſtentationis, Hurtad. de Mendoz. *in 2. 2. vol. 2. diſput. 160. ſect. 15. §. 105. cum ſeqq.* Diana *moral. reſol. p. 5. tract. 8. reſol.* 27. Ita etiam penſionarij ſi penſio ſit eccleſiaſtica, Nau. *de ſpol. cleric. §. 1. num 6. & §. 7 num.* 7. Sarmient. *de reddit. p. 3. cap. 5. num.* 7. Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput. 145. num.* 5. Hurtad. de Mendoza *d. diſp. 160. ſect. 8. §.* 117. Caſtr. Palao *tom. 1. tract. 6. diſp. 2. punct. 7. n.* 2. Diana *d. tract. 8. reſol.* 29. Quicquid dicat Vaſq. *in opuſc. de eleemoſyna dub. vlt. n.* 22.

51 Penſionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod Eccleſiis, vel rebus Eccleſiæ perpetuò conceſſis ſoluitur, accipi conſueuit, *c. Eleutherius* 18. *q. 2. cap. conſtitutus, de relig. domib. c. præterea, de cenſib.* Vnde in eo ſignificatu quoque ab ea penſio-
ne, de qua hic loquimur, conſtat differre. A be- 52
neficio autem differt non ſolùm nomine ſed etiam natura, qui beneficij natura eſt, vt perpetuò duret, nec morte extinguatur, vt diximus, nec abſque Ordinarij permiſſione valeat renuntiari, & vt illud obtinens clericus eſſe debeat, in quibus, & aliis quoque diuerſa eſt penſionis natura. Effectu quoque a beneficiis differt, quia penſio non habet beneficiorum effectum, niſi in ſupradictis caſibus, & aliis nominatim expreſſis, & vbi ſcilicet natura diuerſa non repugnat: quia vbi illa non repugnat, idem eſt vtriuſque effectus: quare cum loquimur de clerico beneficiato in materia ſuſtentationis, & victus, is etiam comprehenditur, qui obtinet penſionem, Doct. *in c. quamuis il 1. de præben. in 6. & in c. ad audientiam. il 2. de reſcript.*

Vnde autem originem traxerint penſiones non 53
ſatis compertum habetur; hoc verò ſatis probari videtur, antiquioribus Eccleſiæ temporibus non adeò in vſu fuiſſe, cùm non ita in antiquis Canonibus ſicut in recentioribus de huiuſmodi materia mentio habeatur; nam de illa fit tantùm mentio *in d. c. Eleutherius, & in cap. querelam, de elect. & in cap. extirpanda. §. fin. in fine, de præben. & in c. niſi eſſent, eod. tit. & in c. paſtoralis, de his quæ fiunt a Prælat. & in cap. quæſiuit, de his, quæ fiunt a maiori parte Cap. & in cap. conſtitutus, de religioſ. domib. & in cap. præterea, de cenſib. & in cap. quamuis il 1. de præben. in 6. & in Clem. vnic. de ſupplen. negl. Prælat.* & hoc nomen in antiquis pro cenſu potiùs, aut portione, quàm pro vera penſione, de qua agimus, ſumebatur, vt ex iis, quæ ſuperiùs diximus, conſicere li-
cet. Origo autem, vel cauſa harum penſionum inde 54
potiſſimum deſcendere videtur, quod ſcilicet de Eccleſiæ poſſeſſionibus, aut redditibus cœpit neceſſitati, & meritis Clericorum, & religioſarum perſonarum, nec non laicorum ſimili quadam ratione ſubueniri, vt ex canone Symmachi Papæ colligitur *in c. poſſeſſiones 16. q.* 1. qui ait, *Poſſeſſiones Eccleſiæ ſub quocunque titulo, vel argumento alienari non patimur, niſi forte aut clericis bonorum meritorum, aut monaſteriis religionis intuitu, aut certè peregrinis, ſi neceſſitas largiri ſuaſerit, ſic tamen, vt his non perpetuo, ſed temporaliter perfruantur.* Cùm ergo hac de cauſa res Eccleſiæ ad tempus alienari permitterentur, non incongruè Patres cenſuerunt partem potiùs fructuum talibus quoad viuerent aſſignare, idem quoque ex canone Gelaſij Pont. *in c. fin. 16. q.* 6. comprobatur, ſic enim ait: *Statuimus vt quaſcunque munificentias clericis, aut ſibi ſeruientibus de rebus Eccleſiæ in vſum præcedentes dederint ſacerdotes, ſubſequentes Pontifices nullatenus auferre præſumant.* Non ergo abſurdum, vt adeò nouum debet videri, ſi benemeritis clericis, aut etiam laicis ſeruientibus de Eccleſiæ redditibus aliquid ſuper certo beneficio ad victum aſſignetur, quando ſuccedentes, etiam in eodem beneficio illud eis prohibeatur auferre, ex his namque cauſis penſiones aſſignari probantur: ſed illa quoque cauſa probatur, vnde magis propriè penſionis impoſitio videtur oriri, idque ab ipſo B. Gregorio factum eſt, qui ſcilicet Epiſco propter ægritudinem renuncianti ſumptus debitos de eiuſdem Eccleſiæ redditibus quouſque vixiſſet, miniſtrari præcepit, *in cap. quamuis triſte 7. q.* 1. nec non etiam ob merita literarum, ac perſonarum ſublimium, quas Romanus Pontifex maioribus beneficiis honorandas affirmat.

55 Penſionem enim ſine cauſa imponere poteſt
Papa, quia in beneficiis pleniſſimam habet pote-
ſtatem, *c. 2. de præben. in 6.* citati per Nicol. Garc.
de benef. part. 1. cap. 5. num. 274. & ſeq. quibus addo
Squillant. *de priuileg. cleric. cap. 5. num. 8.* regulariter
tamen penſionem non aſſignat ſine cauſa, & ſine
conſenſu beneficiati, Caſſiad. *deciſ. 4. n. 6. de penſio-*
56 *nib.* Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 278* Epiſcopus verò licet
non poſſit reſeruare penſiones, cum illæ non re-
ſeruentur, niſi auctoritate Papæ, ex Rot. *dec. 427.*
n. 2. part. 1. recent. tamen hoc intelligitur ſine iuſta
cauſa, nam ea exiſtente paſſim permittitur talis
reſeruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro ſtu-
dio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem
Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus, &
egenis, pro benemeritis, & pro vſu pio, vt per
Stephan. Gratian *diſcept. foreſ. cap. 617. num. 5.* vbi
num. 8. ſubdit, quòd non ſufficit aſſertio Epiſcopi
dicentis cauſam interueniſſe in ſimilibus penſio-
nibus per eum reſeruatis, & ideò aliunde debet
conſtare de cauſa, & *num. 9.* notat, vt talis pen-
ſio reſeruetur per vim quantitatis pecuniæ,
bladi, vel vini, non autem per viam quotæ, vide-
licet, quod detur tertia, vel quarta pars red-
dituum, & *à n. 12* obſeruat, quòd in caſu, quo Epi-
ſcopus poteſt reſeruare penſionem, iſtud intelli-
geretur, vt reſeruatio ſolum fiat vſque ad vitam
onerati, ita vt tantùm teneatur ad talem penſio-
nem primus oneratus, non autem ſucceſſor in il-
lo beneficio.

57 Iuſta autem cauſa in Epiſcopo eſt quoque
amor, quo ille ſuum ex fratre nepotem proſe-
quebatur, *ad tex. in cap. dilecto,* vbi notant Doctores,
de præben. Rot. *deciſ. 166. n. 4. part. 2. recent.* & quò
commodius Sacræ Theologiæ operam dare poſ-
ſet, ex traditis per Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. num. 23.*
Iuſtam ſimiliter cauſam reputat eadem Rot. *in*
vna Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595. coram bo.
mem. Card. Millino, impreſſa per Marchet. *de com-*
miſſionib. p. 1. §. 2. pag. 611. quia ille, ad cuius fauo-
rem Epiſcopus penſionem impoſuerat, origina-
rius Meliten. erat, & in Vrbe ſacris literis ope-
ram dabat; quæ cauſa reſpicit vtilitatem, non
ſolùm illius particularis Eccleſiæ, ſed etiam vni-
uerſalis, quæ ad ſuum regimen viris literatis ma-
ximè indiget, iuxta ea, quæ dixi *de officio, & po-*
58 *teſtat. Epiſcopi p. 2. alleg. 46. à princ.* & iſta cauſa eſt
adeò fauorabilis, vt Epiſcopus poſſet etiam con-
59 tra Canones diſpenſare, Rom. *conſ. 325. n. 8.* cum
maiori parte Capituli, & contradicente minori
parte poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de
ſuis præbendis conferat alicui pauperi ſcholari
ſtudenti certam quantitatem ſingulis annis in
ſubſidium, Abb. *in cap. vlt. n. 2. de his, quæ fiunt à ma-*
iori parte Capituli. Bolognet. *in Auth. Habita n. 387.*
C. ne filius pro patre, Bottæ. *de Synodo Epiſcopi, p. 3.*
concl. 17. in 9. col. art. 1. Rebuff. *de priuileg. Schol. pri-*
60 *uil. 41.* Poteſt quoque Epiſcopus ceſſante pacto
mandare quòd recipiens beneficium pinguius
ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duratu-
ram ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij
permutati, vt per Anchar. *conſ. 279. Quæſtio propo-*
nitur, verſ. ex qua cauſa n. 1. Rot. *in d. Meliten. Cano-*
nicatus, & in Albiganen. Confidentia 6. Martij 1606.
coram bon. mem. Card. Marquemontio, Ham. Parif. *de*
confident. benef. q. 28. n. 120. in princ. & in fine, verſ.
ad coæquandum, Rodoan. *de ſimon. p. 2. c. 21. num. 34.*
ſeqq. Stephan. Grat. *d. c. 618. n. 1. & 2.*

61 Ex eiſdem cauſis poteſt quilibet Regularium
Superior penſionem imponere in beneficiis ſuæ
Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad
proprietatem non tranſeunt in Religioſum, Abb.
in cap. niſi eſſent, num. 12. de præben. Mohed. loquens
de Hoſpitalariis S. *Ioannis, deciſ. 10. de cauſa poſſeſſ.*
& fuit dictum *in Tracana penſionis 24. Iunij 1610.*
coram R. P. D. meo Puteano, vbi ampliatur etiam 62
ad omnem Generalem, Præceptorem Militia-
rum, veluti magnum Magiſtrum religionis Hie-
roſolymitanæ, in Commendis tantùm ſuæ Reli-
gionis ſpectantibus ad illum ad fauorem Reli-
gioſorum, ſiue Equitum eiuſdem Religionis,
eadem Rota *in Montis Faliſci penſionis 10. Iunij*
1630. coram eodem.

Obtinere autem penſiones quilibet poteſt 63
quotieſcunque ei legitimè aſſignantur, dummodo
ſaltem ſit clericali tonſura inſignitus, & legitimæ
ætatis, nullis cenſuris innodatus, nec irregularis,
nec coniugatus, nec illegitimus, de quibus om-
nibus requiſitis ad penſiones obtinendas egimus
ſupra, & refert aliqua Squillante *de priuileg. cleric.*
cap. 5. n. 9. cum ſeqq. Nam, licèt de Iure communi
laicus ſit capax penſionis, vt per Gigan. *de pen-*
ſionib. q. 21. Rot. *in Ferrarien. penſionis 14. Iunij 1624.*
coram bone mem. Remboldo, de ſtylo autem, & ob-
ſeruantia Curiæ non dantur niſi Clericis, qui
ſunt capaces beneficiorum eccleſiaſticorum, vt
in d. Ferrarien. coram Remboldo, ita ſi penſionarius
de tempore reſeruationis non ſit Clericus, vel
perſona eccleſiaſtica, penſio ſit nulla, Gig. *de pen-*
ſion. q. 22. num. 8. cum ſeqq. Rot. *deciſ. 20. & 108. lib. 3.*
p. 3. diuerſ. Gambar. *de officio & poteſt. legati de late-*
re, lib. 6. n. 333. Rot. *in Papien. fructuum 6. Iun. 1607.*
coram Card. Lancellotto iun. & in Zamoren. penſio-
nis 29. Octobr. 1601. coram Ortembergo. Et procedit,
etiamſi poſtea efficeretur Clericus, Gig. *d. q. 22.*
num. 16. Rot. *deciſ. 10. & 108. lib. 3. p. 3. diuerſ.* Lam-
bert. *de iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 7. n. 7.* & fuit di-
ctum *in Vercellen. Canonicatus 23. Ian. 1598. coram*
Cordaba, & in Papien. fructuum 6. Iun. 1607. coram
Card. Lancellotto iun.

Ex decreto autem Concil. Triden. *ſeſſ. 25. de re-* 64
form. c. 15. filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt
matrimonio, non poſſunt obtinere penſiones ſuper fru-
ctibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel
obtinuerunt, vt docent Steph. Gratian. *diſcept. tom. 5.*
cap. 397. à n. 24. Campan. *in diuerſor. Iuris Canon.*
rubr. 12. c. 13. n. 70. Seraph. *deciſ. 1442. n. 15.* Aloyſ.
Ricc. *in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 186.*
n. 3. Rot. *deciſ. 549. num. 4. par. 2. recent. & in Meliten.*
penſionis 14. Maij 1614. coram bon. mem. Buratto,
inter eius impreſſas *deciſ. 53. num. 3.* Vbi Ferentil.
in annot. lit. B. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi*
part. 3. alleg. 65. n. 26. Vnde filium legitimum non 65
prohiberi habere penſionem ſuper beneficio pa-
terno, referunt deciſum Nicol. Garc. *de benefic.*
p. 7. cap. 3. n. 35. Armendar. *in addit. ad recop. legum*
Nauarræ lib. 2. tit. 19. l. 1. de filiis cleric. num. 9. At ve- 66
rò pater clericus habens facultatem penſionem,
quam poſſidet, transferendi, illam transferre
poteſt in filium clericum, etiam illegitimum di-
ſpenſatum ſimpliciter ad beneficia, & penſiones,
vt tradunt Gig. *de penſion. q. 86. n. 5.* Flamin. Pariſ.
de reſignat. benefic. lib. 7. q. 4. num. 11. & 22. Gonzal.
ad reg. 8. cancell. gloſſ. 5. §. 5. num. 22. & 23. Azor. *inſtit.*
moral. part. 2. lib. 8. cap. 8. q. 7 Nicol. Garc. *d. cap. 3.*
num. 34. Stephan. Gratian. *d. cap. 397. num. 1. & 7.*
Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 4. collect. 1267. in*
fine, & d. Neapol. deciſ. 186. n. 1. & 7. Ego ipſe *d. al-*
leg. 65. n. 27. me citato *in illo loco* Squillante *d. c. 5.*
num. 26. quia Concil. Trident. *d. cap. 15.* loquitur, 67
quando

quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater, Flam. *d. q. 4. n. 22.* Bellet. *diſquiſit. cler. p. 1. tit. de diſcipl. clerical. §. 2. n. 31.* Aloyſ. Ricc. *dict. p. 4. deciſ.* 186. *n.* 19. Vnde S. Congreg. Concil. *in Zamoren. 9. Nouembris* 1619. cenſuit clericum reſeruatarium penſionis annuæ ſcutorum 200. ſuper Eccleſia, quam ipſe nunquam obtinuit, poſſe transferre medietatem ad fauorem ſui filij illegitimi.

68 Priuilegia quoque officiis omnibus Romanæ Curiæ conceſſa, vt laici, bigami, & clerici coniugati poſſent penſiones obtinere, fuerunt à Pio V. Romano Pontifice reuocata, intendens in poſterum plenius conſtituere, ne laici vſquam penſiones poſſent eccleſiaſticas obtinere, cum hodie tantopere Eccleſia redditibus, ac fructibus indigeat, non tantùm in alendis clericis, & miniſtris, quàm in inſtaurandis Eccleſiis, & alendis pauperibus, aliiſque piis neceſſitatibus prouidendis, quibus de cauſis antea quoque *in Lateranen. Concil.* de quo *in cap. prohibemus, de cenſib.* fuerat conſtitutum, vt non liceret Prælatis nouam Eccleſiis imponere, vel veterem augere penſionem; quamuis gloſ. ibi de cenſu potius, quam penſio-
69 ne, de qua hîc loquimur, intelligere velit. Concilium verò Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 13. conſtituit, ne Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum, ſecundùm verum annuum valorem non excedunt, vllis penſionibus, aut fructuum reſeruationibus prægrauentur, quæ quidem ſumma intelligitur iuxta valorem ducatorum loci, in quo eſt beneficium, vt referunt deciſum Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. cap.* 28. *num.* 4. *pag. mihi* 323. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Parochus* 25. *& verb. pecunia* 1. *& verb. penſio* 12. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 428. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 365. *num.* 2. *& reſol.* 644. *in* 2. *edit.* Nicol. Garc. *in addit. ad tract. de benefic. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 373. *& in dicto tract. num.* 375. aſſerit, quòd in penſione, quæ conſtituitur ſuper Parochiali, ſolet apponi clauſula, *dummodo remaneant centum ducati annuatim liberi pro Rectore*, & quod verbum illud, *liberi*, importat idem, quod abſque vllo grauamine, per Rot. *deciſ.* 298. *part.* 1. *diuerſ.* de qua clauſula latè diximus *in tr. de clauſulis vſufreq. clauſ.* 47. *&* 48. ſecundùm Lugdunen. impreſſ. *& de officio, & poteſt. Parochi cap.* 29. *n.* 15. *cum ſeqq.* Si enim lex ciuilis Falcidiam Legatis decreuit imponere, ne hæres nimium prægrauetur, vt habetur *in princ. Inſtit. de leg. Falcid.* (cum legatum ſit delibatio hæreditatis, *l. legatum, ff. de legat.* 2. ſicut penſio beneficij) quantò conſultius Canones, & Canonum ſeruatores à grauaminibus Rectores Eccleſiarum ſeruare debent indemnes? Verùm quia plerumque Chriſto in pauperibus ſuis, quod nobis diſpenſandum tradidit, reddere detrectamus, illud Auguſtini, de quo *in cap. maiores* 16. *q.* 7. tum hac in re, tum etiam in aliis cauſis impletur, cùm ait, *hoc tollit fiſcus, quod non accipit Chriſtus*. Statuit præterea Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform cap.* 18. vt penſiones minui poſſent ex occaſione legitima, quia is, qui eas ſoluit, teneretur portiones aliquas Epiſcopo ſoluere ex cauſis Eccleſiæ opportunis, vt idem Concil. ſtatui *proximè citato loco*, ita & penſio immoderata redigi ad moderationem debitam poteſt, vel quando in poſterum incipit nimiùm prægrauare, vt notatur *in c.* 1. *de conſuet. & in c. præterea, de temp.* Denique Nicolaus V. ſummus Pontifex ſtatuit, vt habetur *in regulis Cancellariæ*, vt literæ penſionis non expediantur in Curia, niſi is, qui penſionem eſt ſoluturus, præſtet de ea re conſenſum.

Cæterùm legitimè impoſita penſio eſt à bene- 70
ficiato ſoluenda, atque ad id compelli poteſt, non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, Nan. *conſ.* 1. *n.* 3. *&* 4. *& conſ.* 2. *n.* 3. *&* 5. *de ſolution.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 7. *n.* 46. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *n.* 22. Decian. *conſ.* 37. *n.* 12. *&* 14. *vol.* 2. Bellot. *diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore, §.* 8. *à princ.* ita vt penſionarius agere poſſit 71
hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuerit impoſita penſio, ſecundùm Romanæ. *conſ.* 388. & Reman. iun. *conſ.* 298. *n.* 9. *vol.* 3. quos refert, & ſequitur Bellet. *d. §.* 8. *num.* 9. Rot. *in Toletana penſionis* 1. *Iulij* 1630. *coram R. P. D. Merlino*. In cuius tamen electione erit vel agere con- 72
tra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc viuit, vt per Gig. *d. q.* 39. *n.* 12. *& q.* 45. *n.* 5. Rot. *deciſ.* 1182. *n.* 1. *p.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Franc. Leo *d. p.* 2. *c.* 7. *n.* 51. Bellet. *d. §.* 8. *n.* 10. vbi *n.* 11. cum Gig. *d. q.* 39. *n.* 13. aduertit conducibilius eſſe penſionario, quod potiùs agat contra poſſeſſorem beneficij, quam contra hæredem defuncti prædeceſſoris, quia contra poſſeſſorem beneficij procedit executiuè, quatenus non ſoluat; ſi autem vellet agere penſionarius contra hæredem defuncti prædeceſſori, tunc eſſet neceſſe iuris ordinem ſeruare; in caſu verò, quo penſionarius agat contra ſucceſſorem, idemmet ſucceſſor habebit actionem contra ſuum prædeceſſorem, ſi viuit, vel eius hæredes, Ioan. Andr. *in cap. non eſt in mora, de regul. iuris in* 6. Federic. *conſ.* 209. *n.* 6. Geminian. *conſ.* 4. *n.* 9. *& per tot.* quos refert, & ſequitur Bellet. *d. §.* 8. *n.* 12. & licèt Rot. aliquando dubitauerit, an 73
detur actio penſionario contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in vita prædeceſſoris, vt per Caſſad. *deciſ.* 3. *&* 4. *de locato.* Achil. *deciſ.* 5. *de penſion. &* Creſcent. *deciſ.* 6. *n.* 3. *&* 7. *de ſolut.* ipſa tamen poſtmodum eam conceſſit cum hoc temperamento æquitatis, ſi diligentiæ ſcilicet præceſſiſſent contra eundem prædeceſſorem, adeò vt penſionarius nulla notari poſſit negligentia. Ita fuit dictum *in vna Canarien. penſionis* 15. *Iannar.* 1597 *cor. Gipſio, & in cauſa Hiſpalen. penſionis* 16. *Decemb.* 1577. *cor. Card. Buratheto, & in Oſcen. & Barbaſtren. penſionis* 19. *Aprilis* 1609. *cor. Card. Lancelloto iun. & ſæpiſſimè in aliis citatis in Neritonen. penſionis* 20. *Iunij* 1611. *coram Gregor. XV.* impreſſa per Farin. *deciſ.* 352. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* & per Beltramin. *deciſ.* 507. *n.* 1. & per Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *c.* 14. *n.* 20. referunt, latéq; exornant Bellet. *d. §.* 8. *n.* 13. Franc. Leo *d. c.* 7. *n.* 52. *&* 53. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 199. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 94. *n.* 59. Mareſcott. *var. lib.* 1. *c.* 68. Pacthe. *de Saluiano interdicto deciſ.* 99. *& inſpect.* 3. *c.* 4. *à n.* 199.

Sed dubitaui, an penſio poſita ſuper Canonicatu, cuius Præbenda fuit dimiſſa, & alij adiudicata, debeatur à poſſeſſore præbendæ, vel potiùs ab obtinente Canonicatum? Conſultus de hoc dubio D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Aduocatus integerrimus, & vtriuſque iuris conſultiſſimus, ſcripſit ad penſionem huiuſmodi teneri, qui poſſidet Canonicatum, ſuper quo penſio impoſita fuit, quia ad hunc effectum non ſufficit fuiſſe dimiſſam primam, & aſſequutam nouam præben-

dam, niſi quoque fuerit renuntiatus titulus Ca-
nonicatus: quia penſio non dicitur reſeruata ſu-
per prædiis præbendæ in mera temporalitate
conſiſtentibus, ſed ſuper præbenda, prout eſt ius
percipiendi ex iſto, vel ex illo prædio, atque ita
dimittitur terrenum, & ſola temporalitas, ſed re-
tinetur idem Canonicatus cum ſua præbenda: &
cum illa temporalitas non ſit perpetuò annexa
Canonicatui, illius dimiſſio non facit, vt penſio
deſinat eſſe reſeruata ſuper fructibus & præben-
da, ſuper quibus reſeruata fuit, Gig. *de penſionib.
q.63.n. 5. verſ. ſecundo caſu pulchrè*, Rot. *decиſ.*8.*n.*1.
verſ. ſecundo caſu, de conſuetud. in nouis, Seraphin. *de-
ciſ.*1429.*n.*4. vbi, quòd onus penſionis non tranſit
ad alium ob ſolam bonorum tranſlationem, ſed
demum ſi transferatur titulus, Monet. *de diſtribut.
quotid. p.*3. *q.*8.*n.*15. *&* 16. *& de optione Canon. c.*7.
*q.*5.*n.*47. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 34. *n.*45. *&
ſeqq.* benè Garc. *de beneſic. in addit. p.*1. *cap.*3. *n.*466.
Mantic. *deciſ.*273.*n.*1. *verſ. ſed cum dic*, & fuit ple-
nè reſolutum *in Lucana penſionis* 29. *Ianuar.* 1618.
coram bonæ mem. Vbaldo ſen. ita vt præbenda, ſit in-
ſeparabilis; & ita non poſſit dimitti antiqua præ-
benda, quominùs dimittatur etiam Canonicatus,
vt per eundem Garc. vbi ſuprà, Hinc licèt quan-
do penſio fuit reſeruata ſuper pluribus redditi-
bus, cenſeatur diſtributa pro rata, ita vt parte
ipſorum diſmembrata, penſio quoque cenſeatur
diminui pro rata. Abb. *in cap. conſtitutus, num.*8. *de
relig. domib.* Gom. *in compend. vtr. ſignaturæ num.* 87.
verſ. & alius caſus. Mantic. *deciſ.*224. tamen proce-
dit dummodo fiat diſmembratio tituli, ſecus au-
tem ſi diſmembrentur bona, Mantic. *deciſ.* 273.
Seraphin. *d. deciſ.* 1429. *num.* 4. Quando enim tan-
tum diſmembratur fructus, ſufficit quod benefi-
cio penſione grauato remaneant tot alij fructus,
ex quibus penſio reſeruata ſolui poſſit, Seraphin.
vbi ſuprà num. 6. Et quod plus eſt, dum penſio ex
vtriſque debetur, quia ſunt diſmembrati tituli,
penſionarius habet electionem agendi ex duobus
poſſeſſoribus, contra quem velit, & pro tota pen-
ſione, dummodo fructus ſint tantæ penſionis ca-
paces, vt declarat Seraphin. *d. deciſ.* 1426. *n.* 7. Et
adhuc eſt manutenendus in ſua quaſi poſſeſſione
exigendi; quamuis ex aduerſo dicatur, quod fru-
ctus ſunt tenues; quia hæc exceptio, & aliæ hu-
iuſmodi ſunt ad petitorium reiiciendæ, Gregor.
XV. *deciſ.* 275. *num.* 11. & fuit dictum *in Lucana
penſionis* 21. *Aprilis* 1616. *coram R. P. D. meo Piro-
uano, & in Fauentina penſionis* 20. *Ianuarij* 1619.
*coram bonæ mem. Vbaldo ſen. & in Calagurritana pen-
ſionis* 17. *Iunij* 1624. *coram bonæ mem. Patriarcha
Manzanedo.*

74 Extinguitur autem penſio morte ipſius penſio-
narij per contractum matrimonij, per promotio-
nem penſionarij ad Epiſcopum, & per profeſſio-
nem in aliqua religione, ſicut etiam vacant bene-
ficia, & in his omnibus caſibus notauimus ſupra,
& breuiter tangit Squillante *de priuileg. clericor.
cap.*5. *à n.*42.

75 Inter caſus extinctionum penſionis, ille eſt
notabilis, quem ponit Rota *in cauſa ciuitatis Ple-
bis penſionis* 15. *Iunij* 1616. *coram bon. mem. Cardin.
Sacrato.* Fabius reſignauit parochialem, reſeruata
ſibi penſione, cum facultate regrediendi ad pa-
rochialem in caſu, quo penſio ſibi non ſolueretur,
ceſſante reſignatario ſoluere penſionem, Fabius
obtinuit ſe immitti in poſſeſſionem parochialis,
prout realiter fuit immiſſus, appellauit reſigna-
tarius, & cauſam appellationis obtinuit commit-
ti in Rota cum clauſula, *Sine præiudicio legitimæ
executionis*, poſtea fuit concordatum, & reſignans
remiſit reſignatario poſſeſſionem Parochialis, &
per multum tempus exegit penſionem, mortuo
demum reſignatario, & per illius obitum prouiſo
Angelo ipſe dedit de extinctione penſionis, qua-
ſi quod per dictum regreſſum reſignantis ad Pa-
rochialem reſignatam penſio ad inſtar vſusfructus
fuerit conſolidata cum proprietate, ex cumulatis
per Gig. *de penſionibus, q.*49.*n.*7. & hoc ſtante non
poterit per ſimplicem concordiam inter reſi-
gnantem, & reſignatarium ſine nouo beneplaci-
to Apoſtolico reuiuiſcere, vt reſoluit Gambar.
*de off. & poteſt. Legati de Latere, lib.*6. *num.* 483. *cum
plurib. ſeqq.*

Contrariam tamen ſententiam, quòd ſcilicet 76
penſio non fuerit extincta, tenuerunt Domini de
Rota in cauſa ſupradicta, moti ex eo, quia lis in-
ter reſignantem, & reſignatarium, nunquam fuit
finita, ſtante commiſſione appellationis, de qua
ſupra, tum ex eo quia iudex non poterat incipere
ab executione, ſed debebat procedere ordinariè
canonizando regreſſum. Caſſiodor. *deciſ.*4. *de loca-
to* Gambar. *d. lib.* 6. *n.* 472. Vnde reſignatarius de
facili obtinuiſſet in primis reuocari rimiſſio-
nem hoc ſtante, quòd lis inter reſignantem, & re-
ſignatarium non fuerit finita, pluribus rationibus
ibi concludebatur penſionem non fuiſſe extin-
ctam; tum denique quia ipſe reſignatarius ante 77
finitam litem poterat pœnitere, offerendo ſoluere
penſionem, Sarnen. *ſuper reg. de ſubrogandis quæſt.*7.
verſ. ſecundus caſus eſt, Rot. *in Placentina Decanatus*
15. *Nouembris* 1595. *coram bon. mem. Penia*, atque ita
non obſtat Gambar *d. lib.*6.*n.*483. ſuprà allegatus,
quia loquitur, quando per ſententiam eſt cano-
nizatus regreſſus, quod debet intelligi per ſen-
tentiam, quæ fecerit tranſitum in rem iudicatam:
nam aliàs ſententia per appellationem ſuſpendi-
tur, & durante lite habetur, acſi non eſſet, & ipſe-
met Gambar. *ibidem ſub n.* 439. *cum ſeqq.* admittit,
quòd reſignans lite pendente poſſit pœnitere, &
renunciare regreſſui.

Illud denique eſt aduertendum, poſſe penſio- 78
narium, etiam ſine ſummi Pontificis auctoritate,
in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi
debitam, quaſi ius priuatum, & proprium, vt latè
oſtendunt Caccialup. *de penſion. q.*30 *n.* 11. Gig. *in
ſimili tract. q.*45.*n.*5. *& q.*99.*n.*8. *& q. vlt. num.*8. *&
conſ.*112. *n.*7. *& conſ.*125. *n.*6. *& conſ.*145. *n.*6. Bur-
ſat. *conſ.*126.*n.*91. Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic.
lib.* 5. *q.*2. *num.* 123. Franc Leo *in theſauro fori Ec-
cleſ. p.*2. *c.*22. *n.*79. Nicol. Garc. *de beneſic. p.*1. *cap.*5.
n. 39. & ſpecialiter de remiſſione partis Gig. *d. q.*
99.*n.*4. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*5. *collect.* 1653.
verſ. item poteſt.

Quæſtio eſt etiam in hac materia controuerſa,
an penſiones decurſas amittat, qui vigore regreſ- 79
ſus ob illas non ſolutas obtinuit immitti in poſ-
ſeſſionem beneficij? Illas amittere tenet Steph.
Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*617.*n.* 34. vbi citat
Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Ponti-
ficij c.*6. *de penſionib. a.*6. & Gig. *latè diſputantem de
penſionib. q.* 76. *per tot.* arg. text. *in l. apud Celſum.* §.
Labeo, de doli except. vbi quòd condemnatus ad
dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra
certam diem ſub pœna, tranſacto tempore non
poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam.

Contrarium tamen, his non obſtantibus, verius 80
mihi videtur, idque expreſſè colligo ex text. *in l.
colonus. ff. locati*, vbi dicitur, quòd Dominus poteſt
expellere

expellere colonum contumacem in ſoluendo,& petere penſiones, & *in Auth. Qui rem, C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi dicitur quòd Eccleſia poteſt expellere
emphyteutam per biennium non ſoluentem, & habere penſiones,ac retinere melioramenta : & nullus
dubitat poſſe dominum tunc expellere emphyteutam, & petere penſiones,quando incepit ab eſpulſione, vt reſoluunt Clar. *in §.emphyteuſis,quæſt.* 10.
*poſt princip.*Gig.*de penſion.q.*73.*num.*8. Surd.*dec.*317.
*num.*14. Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.c.*633.*n.*38.
cum duobus ſeqq. vel ſaltem ab executione præteritarum penſionum cum poteſtatione, Card.Mantic.
*de tacitis,& ambig.conuent.lib.*22.*tit.*33.*n.*5. Camill.
Borell.*in ſumm.omnium deciſ.tom.*1.*tit.*33.*n.*146. Buratt. *deciſ.*624.

Et abſque dubio hanc ſententiam veriorem exi-
81 ſtimo eo caſu, quo penſionarius ſub iuramento ſe
obligauit ad penſionis ſolutionem : quia tunc iuramentum habet vim clauſulæ, *rato manente pacto,l.ſi
quis maior. C.de tranſact.*Bald.*in l. cum proponas,n.*2.
verſ.vlterius. C.de tranſact. Seraphin.*de priuileg. iuram.priuil.*85. Cardin. Tuſch. *tom.*1. *lit. C. concluſ.*
82 300.*n.*4. Clauſula autem, *rato manente pacto*, operatur,quòd debitum principale ſimul & pœna exigi
poſſint,& vtrumque debeatur.*l.qui fidem ff.de tranſact.d.l.cùm proponas.*Saluſtius Tiber.*in form.inſtrum.
lib.*1.*cap.*14.*num.*10.*& cap* 19.*n.*14. Gutier. *in repet.
l.nemo poteſt,num.*413.*ff.de legat.*1. Cald. Pereira *de
empt.& vend c.*30.*n.*52.

83 Vnde in emphyteuſi appoſita operatur, vt emphyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem canonis, etiamſi dominus directus illum receperit de
præterito, quia vtrumque conſequi poterit,videlicet, canonem præteritum,& expulſionem,quæ ſunt
compatibilia. Alexand.*conſ.*196.*n.*2.*ſeq. verſ.nec ad
hoc obſtat, & conſ.*206. *num.*2. *verſ. ad prædictorum,
vol.*7. Card.Tuſch.*d.concl.*300.*n.*11. Mart.*de clauſulis.p.*1.*clauſ.*131.*n.*7. quos refero *in tract.de clauſulis
vſufreq clauſ.*128.*n.*7.

84 Non obſtat *d. l apud Celſum. §. Labeo.*quia ibi
pœna ſucceſſerat loco rei debitæ, cùm fuerit maior, quàm res debita, & ideò minor illa ſumma in
erat maiori, *cap* 1.*de arbitr.lib* 6. *l.*1. *§ ſi ſtipulanti,
ff.de verbor.oblig.* cum aliis citatis per Card. Tuſch.
*tom.*7.*lit.S.concl.*8>5. At verò in hoc caſu regreſſus
non ſuccedit loco penſionum debitarum, ſed illis
accedit,ac proinde vtrunque peti poteſt,penſiones,
ſcilicet,præteritæ,& beneficium,ad not.per Bald. *in
in d.l.cùm proponas.n.*3.*verſ.tertio caſu*,& *ibi* Paul. de
Caſtro *n.*2 *verſ.adde quartum caſum.*

85 Et maximè, quia penſiones petuntur ex debito
antiquo propter fructus beneficij perceptos, & regreſſus ob incurſam contumaciam in non ſoluendo debitis temporibus, vel potiùs ex pacto expreſsè initio in litteris Apoſtolicis reſeruationis : &
tunc quando pœna apponitur loco contemptus, &
poſtea res,& pœna petuntur ex diuerſis cauſis,veluti
ſi pœna petatur ex contumacia, vel ex pacto,& debitum ex actione antiqua,certum eſt,vtrumque peti
poſſe, ex adductis per Bald. *citato loco,verſ.ſed ſi non
petitur*, ibi, *interdum pœna*,& Paul.*ibidem verſ.item
adde quintum.*

86 Verùm, quia aliquando proprium intereſſe homines excæcat,& non ſinit vera agnoſcere, & ideò
vulgo dici ſolet; *In cauſa propria Aduocatum quære*, propterea hac de re conſului ſapientiſſimum &
vtriuſque iuris conſultiſſimum D.Ioannem Ghinum
in Romana Curia primarium, & integerrimum
Aduocatum, nunc verò Cameræ Apoſt. commiſſarium meritiſſimum, qui reſpondit, vt ſequitur.

Quæritur pro inſigni viro D.Auguſtino Barbo- 87
ſa,in ſcientia legali nemini ſecundo,& de omnibus
Iuriſperitis, præſertim ſacrorum Canonum Profeſſoribus, ob tot Opera cum ſumma eius laude impreſſa per maximè benemerito, an ipſe, qui obtinens Theſaurarium inſignis Eccleſiæ B. Mariæ
de Oliueira, illam reſignauit ad fauorem Balthaſaris, cum reſeruatione annuæ penſionis ducatorum 200. auri de Camera, & regreſſus in euentum
non ſolutionis, & ſtante mora eiuſdem Balthaſaris
in ſoluendo penſionem huiuſmodi, obtinuit etiam
per deciſiones & rem iudicatam Rotales canonizari dictum regreſſum, hodie valeat petere, & exigere terminos dictæ penſionis decurſos, & non ſolutos, vel quoad eos per dictum regreſſum ſibi præiudicauerit? Et pro veritate requiſitus crederem
non prohiberi dictos terminos petere vſque ad
actualem illorum exactionem.

Nam licèt Gig *in tract.de penſionib. il hac eadem* 88
quæſtione, teneat penſionarium, poſtquam obtinuit
poſſeſſorem beneficij priuari ob non ſolutionem
penſionis; non poſſe petere terminos decurſos, vt
*in quæſt.*76.*ex n.*2.*verſ.iſtis non obſtantibus*, quem
ſequuntur Gratian. *diſcept forenſ.tom.*1.*c.*152. *n.* 19.
*& tom.*4.*c.*617.*n.*13.*verſ. inſuper. cum ſeq* Pariſ.*de reſignat.lib.*6.*q.*3. *num.*30. vbi quòd regreſſarius recipiendo penſionem decurſam videtur renuntiare
regreſſui.

Tamen dictum Gigan. ita ſimpliciter intelle- 89
ctum non eſt verum; ſed materia videtur potius
diſtinguenda: nam, aut quæritur de eo, qui ſi voluiſſet,potuiſſet habere regreſſum; quia lapſus fuerat terminus ſoluendi penſionem, & nihilominus
recepit eam, & tunc videtur regreſſui renuntiaſſe,
quia, cùm concernat tantum fauorem ipſius penſionarij, regreſſus reſeruatus intelligitur eo volente. ita Gambar. *de officio, & poteſt. legati de latere,
tit.de penſionib. lib.*6. *n.*489. *verſ.primus caſus*, & in
his terminis loquuntur Caſſad.*deciſ.*2.*n.*3. *poſt princip.verſ.quod procedit, & deciſ.*3.*n.*4.*tit.de locato.*Caputaq.*deciſ.*8 *n.*1.*p.*3. Pariſ. *de reſignat. lib.*6.*quæſt.*3.
*n.*20.*&* 22.*& q.*3.*n.*82. Pute.*deciſ.*206. *n.*1. *lib.*1. *&
deciſ.*86. *lib.*2. *in correctis.* Sicuti recipiens Canonem poſt incurſam caducitatem, videtur illam remittere,Specul.*in tit.de locato. §. nunc aliqua, n.* 34.
*verſ.*230.*quæritur.*Surd.*deciſ.*317.*n.*26. Mantic. *dec.*
200.*n.*1. ex eadem ratione, quòd caducitas intelli- 90
gitur domino volente,Roland.*d.conſ* 57.*n.*9.*& conſ.*
82.*n.*6.*lib.*3.Caſſad.*d.deciſ.*2.*de locato* & iſte non eſt
caſus noſter.

Aut loquimur de eo, qui egit in iudicio ad pen- 91
ſionem tantùm, & de regreſſu nihil dixit,& eodem
modo recipiendo penſionem ſaltem ſine proteſtatione videtur regreſſui renuntiare. Gambar.*d.lib.*6.
*n.*482.*verſ.ſecundus caſus*,qui mouetur ex dicto Speculatoris *vbi ſuprà.* Sed nec iſte eſt caſus noſter; &
hæc concluſio etiam continet in ſe aliquam difficultatem: quia remiſſio intelligitur facta etiamſi canonem, vel penſionem recipiat cum proteſtatione
Gig.*q.*73.*n.*7.Mantic.*d.deciſ.*200.*n.*2. Surd.*dec.*317.
*num.*26. Corbul.*de cauſa priuata ob non ſolut. canon.
limit.*27.*n.*2.

Vel denique verſamur in caſu,quo penſionarius 92
egit ad vtrunque,& fuit pronuntiatum ſuper vtroque, ſcilicet ſuper ſolutione penſionis, & ſuper
regreſſu, prout eſt caſus noſter; & tunc certè recipiendo penſionem etiam abſque proteſtatione,
non cenſetur renuntiare regreſſui, ſiue penſio ſit
de præterito, ſiue de futuro; quia,ut inquit idem
Gambar. *loco citato, num.* 483. *verſ. tertius caſus*,

per pronunciationem iudicis reſolutus eſt titulus poſſeſſoris, & conſolidatur in penſiouarium virtute regreſſus: vnde nec tacitè nec expreſsè beneficium poteſt reuertere ad ipſum; quia ſemel exclusus ſemper remanet excluſus: & benè quia Papa in regreſſus de nouo confert beneficium penſionario ex nunc, prout ex tunc; adeò vt collatio cenſeatur facta ab initio, Achil. *deciſ. 7. num. 4. de renunc.* & propterea, quamuis ipſe poſtea petat penſiones decurſas, tamen non ideò videtur renunciaſſe regreſſul, quia ex quo poſſeſſor ſemel beneficium amiſit ob non ſolutionem penſionis, non poteſt abſque nouo titulo illud recuperare; etiamſi regreſſarius conſentiat; quia illius ius non pendet ab eius voluntate, ſed à Papa, quatenus velit ei beneficium de nouo conferre. Gambar. *vbi ſuprà num. 484. cum ſeqq.* quem intellexit Rota *in ciuitatis Plebis penſionis 15. Iunij 1616. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato*, quando canonizatus eſt regreſſus per ſententiam, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam, vt in hoc caſu, quicquid contrarium dicendum eſſet, ſi iudex nullo modo pronunciaſſet ſuper regreſſu, vt declarat idem Gambar. *dicto loco num. 488. & ſeqq.* vbi, quòd licèt ſola declaratio penſionarij videatur inducere vacationem, tamen magna æquitas dictat contrarium; ſi præſertim penſionarius recepit penſiones ſequentis temporis, & facit Caputaq. *deciſ. 10. par. 3.* vbi quòd habens regreſſum repellitur exceptione *reg. de triennali*, Mohed. *deciſ. 2. de cauſa poſſeſſ. & propr.* quia ex triennali præſumitur nouus titulus, latè Rot. *in Corduben. Capellania 25. Nouembris 1597.* & ſic etiam Caput. q. tenet poſt latam ſententiam ſuper regreſſum requiri nouum titulum.

93 Non obſtant rationes Gigan. *d. q. 79.* non enim primo, quòd ſcilicet penſio ſit onus reale cohærens ipſi beneficio; quia imò potiùs eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percepit, vt latè probat idem Gigas *reſp. 29. num. 4. verſ. propterea quod*, & ideò penſio decurſa de tempore, quo beneficium fuit occupatum ab intruſo, ab ipſo ſolo eſt ſoluenda, & non à titulari, qui fructus de illo tempore non percepit; Gigas *per totum dictum reſponſum*, & in eadem quæſtione intruſi ſequitur Burſat. *conſ. 361. n. 19. verſ ſecundo quòd*, adeò vt ſi contingat verum titularem poſt recuperatum ſuum beneficium conueniri ſuper penſione decurſa durante intruſione, ipſe cedendo actiones contra intruſum liberatur, Pute. *deciſ. 10. lib. 1. in correctis*, Ferret. *conſ. 37. n. 2.* Burſat. *d. conſ. 761. n. 18. verſ. beneficiatuſque, lib. 4.* qua ratione, etiamſi quis nulliter beneficium reſignet, non ipſe reſignans, qui per reſignationem nullam ſuam poſſeſſionem beneficij amiſit, ſed reſignatarius, qui vigore reſignationis quantumuis nullæ fructus percepit, Mohed. *deciſ. 3. de renunc.* & ideò etiam mortuo beneficiario, qui non ſoluit penſionem, ſucceſſor non cogitur ſoluere penſionem, niſi factis diligentiis contra hæredes prædeceſſoris. Gregor. *deciſ. 507. num. 3.* & *ibi* addeo *n. 7.* & fuit me informante pro recollendæ mem. Scipione Collebutio viro laudatiſſimo ob eius eminentes virtutes à ſanctæ mem. Paulo V. ad Cardinalatus dignitatem exaltato, & Cardinalis ſanctæ Suſannæ nuncupato reſolutum *in Larinen. penſionis 7. Februarij 1620. coram Vbaldo ſen.* & pariter in iſto caſu ſucceſſor cedendo actiones contra hæredes prædeceſſoris liberatur, Pute. *deciſ. 15. de penſionib.* ergo, licèt penſio cohæreat beneficio, tamen magis inhæret fructibus, illiſque tantùm ſequitur, Gig. *d. reſp. 29. num. 2. & 4.* Quod comprobatur etiam ex alio, nam ratio, quare penſio impoſita ſuper fructibus, & diſtributionibus quotidianis debet ſolui à Capitulo, qui accreuerunt propter non reſidentiam Canonici, qui illius reſeruationi conſenſerat, non autem ab ipſo Canonico iuxta opinionem Rotæ, vt *in deciſ. 133. per tot. p. 2. recent.* Garc. *de benef. p. 1. cap. 5. n. 206.* Gonzal. *gloſ. 5. §. 5. n. 44.* quod non eſt, niſi quia de intentione Papæ, dum penſionem reſeruat, eſt grauare illo fructus, ſuper quibus imponitur penſio, & non beneficium, vt eſt beneficium, vt per Rot. *vbi ſuprà ſub. n. 3.* qui proptetea dicuntur pro ipſa penſione affecti, & hypothecati, vt ibi: & conſequenter penſionarius agere poteſt hypothecaria contra quemcumque poſſeſſorem fructuum, Gig. *de penſionib. q. 51.* Caccialup. *q. 9. verſ. aut quærimus*, cum aliis citatis; igitur penſio eſt onus fructuum, illiſque, vt dixi, inhæret magis quàm beneficio, & ex conſequenti actio, quam habet penſionarios aduersùs poſſeſſorem fructuum perceptorum, non perditur per regreſſum ad beneficium, vt vult Gigas *d. q. 76.*

Minúſque concludit alia ratio eiuſdem Gigantis dicentis, quòd cùm regreſſarius ſuccedat in beneficio, eius creditum confunditur, quia illa quoque ceſſat, ex prædictis, cùm penſio decurſa debeat ſolui ex fructibus anteà decurſis, & non de futuris; quia ratione regreſſarius poteſt vtrunque petere, ſcilicet penſiones præteritas, & regreſſum; quia ex quo debentur vtrumque per acceptationem vnica, non ſequitur renunciatio alterius, Gambar. *vbi ſuprà n. 191. verſ. & dico.* 94

Sed neque obſtat tex. *in l. apud Celſum. §. Labeo. ff. de doli except.* vbi quòd commodatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam, cum aliis iuribus à Gig. citatis *d. q. 76.* ratio illius tex. eſt, quia poſtquam creditor aſſequutus fuit id, quod principaliter debebatur, petendo pœnam videtur inhoneſtis quæſtibus anhelare Socin. iun. *conſ. 23. n. 1. & per tot. lib. 2.* & etiam valdè benè, cùm ibi in ſubſtantia debitus non eſſet, niſi homo; ideóque tex. dicit iniquum eſſe hominem, & pœnam petere; ſecùs autem in caſu noſtro, in quo non eſt ſufficienter conſultum regreſſario, ſi recuperet tantùm ſuum beneficium, quia ſemper remanet in damno propter fructus perceptos, niſi conſequatur vtrumque, ſcilicet, beneficium, & penſiones decurſas, vt tenet Gamb. *vbi ſuprà n. 491.* Hinc, licèt pœnæ conuentionales de iure Canonico debeantur, tamen ſuſtinentur ſemper pro quanto alterius partis intereſt, Roman. *conſ. 510. n. 8. verſ. eſt, & vltimò*, vbi Mandoſ. *ſuper verb. intereſſe*, & quando etiam ex vno malefacto reſultat pœna ciuilis, & criminalis, vna alteram non confundit. Franc. *in c. felicis. §. per hoc. n. 4. in 4. limit. extra, de pœnis*, cum aliis per Gratian. *diſcept. forenſ. tom 5. c. 859. n. 9.* 95

Poſtremò non obſtat, quòd in materia feudali & emphyteutica petena canones præteritos, videatur remittere caducitatem: quia argumentum non applicatur caſui noſtro, ſaltem poſtquam fuit pronunciatum ſuper regreſſu, ex quo priuatus per ſententiam, reducitur ad ſtatum priſtinum, in quo erat ante renunciationem iuxta naturam regreſſus, Gamb. *dicto lib. 8. n. 498.* Achil. *deciſ. 7. n. 3. in fine, cum ſeq. de renunc.* vbi quòd Papa in regreſſu confert beneficium ex nunc, prout ex tunc, & ideò collatio cenſetur facta ab initio, Put. *deciſ. 306. n. 2. verſ. quia dicebatur.* 96

Google

cebatur. lib. 1. in correctis, indiget noua collatione, & nouo titulo, qui non poteſt dari à priuato, Gambar. *d. lib. 6. n. 485. & 487. verſ. preterea*, imò poſtquam fuit pronuntiatum ſuper vtroque, vtrumque debetur, regreſſarius ſibi non præiudicat petendo tantùm penſiones præteritas, idem Gamb. *d. loco n. 491. verſ. & dico.*

97 Et ex eiſdem non obſtat, quòd extinctio regreſſus eſt actus fauorabilis, vt inquit Pariſ. *de reſignat. lib. 6. q. 6. n. 39.* quodque caſſetur ex ſola voluntate ipſius regreſſarij, Caputaq. *dec. 12. n. 1. p. 3.* Pariſ. *d. q. 5. n. 88.* & per renunciationem factam coram notario, & teſtibus, Creſcent. *dec. 1. de renunc.* Achil. *dec. 6. eod. tit.* Pariſ. *de reſignat. lib. 2. q. 23. n. 16. verſ. quarto infero*; quia procedit antequam regreſſarius declaret velle redire ad ſuum beneficium, Pute. *d. dec. 306. n. 2. verſ. quia ducebatur, lib. 1. in correctis*, vbi quòd declaratur ceſſionem ab initio fuiſſe nullam; vel ſi nolumus amplecti rigorem, ſed æquitatem, quæ dictat contrarium, teſte Gambar. *vbi ſuprà num. 489. verſ. tamen magna æquitas*, quæ etiam mihi placet, quouſque non ſit pronunciatum ſuper regreſſu, ſed poſt ſententiam; quia priuatus indiget noua collatione, quæ, vt dictum eſt, non poteſt dari à priuato, tacitus conſenſus regreſſarij nihil prodeſt, quia etiam expreſſus eſſet inutilis, ex allegatis. Quare, &c. Ioannes Ghinius Aduocatus. Hactenus vir iſte doctiſſimus, cuius in conſulendo auctoritatem tota agnoſcit Curia, & ideo huic ſuæ conſultationi ſubſcripsère Doctores magni nominis Romæ, Bononiæ, & Neapolis, & nullus eſt, qui de hac doctrina dubitet, imò mirantur omnes in re adeò clara allucinatum fuiſſe Gigantem virum aliàs doctiſſimum, & quod peius eſt, ipſummet Gratianum, qui illum ſequitur, articulo quæſtionis minimè examinato, vnde ſpero non eſſe ampliùs relinquendum diſputationi locum.

98 Redditur quoque nulla penſio exacta litteris non expeditis ſtante decreto in reſeruatione apponi ſolito, *vigore litterarum Apoſtol. deſuper conficiendarum, nec ante, alias præſens reſeruatio ſit nulla.* Ita Pute. *deciſ. 199. lib. 3.* Creſcent. *dec. 18. de præben.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 4. c. 2. n. 43. & ſeq.* Mantic. *dec. 286 per tot. & dec. 300.* vbi *num. 1.* quòd nulla excuſatio ſuffragari poteſt ad euitandam nullitatem penſionis, Rot. *in veronen. penſionis* apud Marcheſan. *de commiſſion. p. 1. pag. 611.* Rot. *apud Gregor. XV. deciſ. 440.* vbi Beltram. *n. 8.* Cocciet *ad reg. Cancel. de non iudicando iuxta formam 25. aliàs 26. n. 38.* Quod quidem locum habet, etiamſi litteræ eſſent in parte expeditæ: nam requiritur totalis expeditio, Sarnen. *in reg. de idiomate, q. 8.* Tiber. *in praxi Auditoris Cam. lib. 3. c. 4. in addit.* Rot. *in d. Veronen. penſionis.*

99 Eodem modo ex ſolito decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus conceſſis conferendi reſeruata, vt ſcilicet, per eos prouiſi de beneficiis teneantur intra ſex menſes litteras expedire, alioquin dictis ſex menſibus elapſis beneficia eo ipſo vacent: & certum eſt illis non expeditis infra dictum tempus ea vacare, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. num. 109. & 110.* Rot. *in Vlixbonen. beneficij 22. Iunij 1622. & 19. Decembris eiuſdem anni, coram bonæ mem. Vbaldo*, niſi prouiſi huiuſmodi fuerint à Datario impediti, ita vt infra dictum tempus litteras expedire non potuerint, ſicut fuit reſolutum *in Vlixbonen. beneficij 4. Decembris 1609. coram Cardin. Pamphilio tun. & in d. Vlixbonen. beneficij 19. Decembris 1622. coram bonæ mem. Vbaldo.* De quo impedimento dicitur conſtare, ſi coram Notario, & teſtibus fuerit inſtitutum coram Datario pro noua prouiſione, & proteſtatum, quòd per eos non ſtat, quin expeditio fiat intra tempus prædictum, prout tradit Gonzal. *in loco mox allegato*, & Rot. *in d. Vlixbonen. coram bonæ mem. Vbaldo.*

Dicuntur autem litteræ expeditæ, quando ſunt plumbatæ, Sarnen. *in reg. de non iudic. iuxta formam ſuppl. quæſt. 5. num. 5.* Rot. *deciſ. 674. num. 1. & 2. part. 1. diuerſ.* & aliis relatis Rot. *deciſ. 270. part. 2. recent. quæ eſt 440. apud Gregor. XV.* Caſſad. *deciſ. 4. num. 3. ſuper regulis*, Mandoſ. *in reg. 8. quæſt. 3.* Garc. *de benefic. p. 4. c. 2. n. 56.* Rot. *in Biſuntina penſionis 4. Iunij 1603. coram Card. Sacrato.* 100

Extinguitur etiam, ſiue nulla redditur penſio, ſtante decreto, quòd illa nulla ſit, ſi non fuerit ſoluta verè, & realiter, quandiu vixerit, vbi actualis, & vera ſolutio facta non fuerit, quamuis penſionarius confiteatur de recepto, quia talis confeſſio non ſuffragatur; Ferentil. *in annot. ad deciſ. 156. lit. A. Buratti*, Rot. *in Bergom. penſionis 7. Nouembris, 1625. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Parmen penſionis 27. Ianuarij, 1627. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Cremen. penſionis 22. Martij, 1632. coram R. P. D. Veroſpio*, in qua, etſi concurrerent plures ſolutiones reales, ex quarum vnica producta potuiſſet penſionarius obtinere manutentionem, vt ſæpiùs Rot. reſpondet, & ſignanter *in Lucana penſionis 21. Aprilis, 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Spoletana penſionis, 21. Iunij, 1619. coram bonæ mem. Vbaldo ſen.* Attamen ſtante reſcripto Signaturæ gratiæ, in quo fuit conceſſum arbitrium Rotæ ſuper cumulatione petitorij, & poſſeſſorij, & ex quo relaxatur iuris rigor, & ſtante productione omnium ſolutionum, ex quibus apparebat non omnes fuiſſe reales, ſed confeſſatas: & quidem à prætenſo procuratore penſionarij, Rot. cenſuit eſſe locum cumulationi, prout priùs in eiſdem terminis reſponſum fuerat *in Cremonen. beneficij 26. Aprilis 1621. coram bonæ mem. Vbaldo ſen.* quia ex dicta ſolutione confeſſata pro penſionario producta apparet de nullitate tituli inualidi, & ſic videbatur iuſtificatum decretum annullatiuum, quod inficit titulum, & poſſeſſionem tanquam habens vim decreti irritantis, vt in terminis huius decreti fuit dictum *in deciſ. 124. num. 3.* inter impreſſas Reuerendiſſimi D. mei Decani, *& in Bergomen penſionis 7. Nouembris, 1625. coram eodem, & in Syracuſana quarta 24. Maij 1585. coram Card. Blanchetto*, quam refert, & ſequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. vlt. n. 64.* & Rot. *in d. Cremen. coram R. P. D. Veroſpio.* 101

Item quando quis obtinet ſibi reſeruari penſionem, debet facere mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio ad ſui fauorem eſt nulla, quia ſi Papa ſciuiſſet beneficium illud eſſe grauatum penſione, aut illam nullo modo reſeruaſſet, aut ſaltem illam difficilius conceſſiſſet, quia non intendit Eccleſiam grauare duplici, onere, Caſſad. *deciſ. 3. num. 1. & per tot. de penſionib.* vbi *num. 4.* ampliat, etiamſi ſecunda eſſet reſeruata Motu proprio, Mohed. *deciſ. 51. num. 1. verſ. fuit tamen dubit. de locato*, Caputaq. *deciſ. 298. & deciſ. 312. num. 3. verſ. fuit inſuper dictum, & num. 6. part. 5.* latè Boër. *deciſ. 162. num. 1. & 2.* Rot. *deciſ. 739. num. 1. part. 2. recent.* vbi allegat alias deciſiones, *& in Spoletana penſionis 14. Ianuarij, 1622. coram Vbaldo ſen.* vbi quòd penſio eſſet nulla in totum: dummodo tamen huiuſ- 102

Digitized by Google

modi penſiones ſint validæ, ad qoem effectum ſufficit docere de literis reſeruationis cum ſequuta quaſi poſſeſſione exigendi, Ror. *d. dec.* 739. *n.* 3. *&* 4 inter quas computanda eſt penſio annua, quæ ſoluitur pro ſeruitio Sacriſtæ, Pariſ. *de reſig lib.* 6 *q.* 2. *n.* 47.

103 Quæ videmur procedere etiam in penſione tranſlata, in his enim terminis eſt dicta deciſio. Boëi. 162. *num.* 3. *verſ. contrarium*, quamuis ipſe ſuſtineat ſecundam penſionem eſſe validam, quia prima de tempore tranſlationis ſecundæ iam erat extincta, vt ibi, & meritò; quia per tranſlationem penſionis prorogatur ſeruitus beneficij, & ideò eſt odioſiſſima, Caputaq. *deciſ.* 306. *num.* 19. *p.* 1. *& deciſ.* 100. *num.* 6 *p.* 3. Sed tamen, iſtis non obſtantibus, Rota tenuit contrarium, vt apud Creſcent. *deciſ.* 1. *de rebus Eccleſ. non alien.* vbi quòd licèt quando conſtituitor ſecunda penſio, debeat fieri mentio de alia penſione vigente ſuper eodem beneficio; tamen ſi huiuſmodi expreſſio facta fuit in prima aſſignatione penſionis, & demum per penſionarium caſſetur, & in eadem ſupplicatione eadem ſimilis penſio alteri aſſignetur, fuit tantum pro validitate penſionis, etiam quòd antiquæ penſionis mentio non exiſteret; & hoc, qui. Eccleſia ex hac, ſcilicet tranſlatione, non recipit aliquod grauamen, ex quo ſi ſecunda penſio non valeret, prima remaneret valida, Anton. Auguſt. *in epit. tit. de tranſlat. penſion. in princ.* Rot. *deciſ.* 122. *n.* 9. *& deciſ.* 505. *n.* 4. *p.* 1. *recent.* & hoc ſequuta fuit *in Terulen. penſionis*, 15. *Decembris*, 1600. *coram bonæ mem. Card. Sacrato, & in Veronen. penſionis*, 14. *Ianuarij*, 1615. *coram Card. Veroſpio*, quæ eſt inter alias deciſiones diuerſorum, quæ nuper prodierunt etiam recentiores nuncupatæ, *dec.* 119. *n.* 2. *p.* 1. quæ erit *pars* 3. *& in Mantuana penſionis.* 4. *Decembris*, 1626. *coram R. P. D. Merlino*, vbi latiſſimè firmatur, quòd ex tranſlatione penſionis nullum infertur Eccleſiæ præiudicium conſiderabile, ſed euentuale tantùm, cùm contingat aliquos tranſlatarios, etiam iuniores, præmori ipſis transferentibus, quamuis ſenioribus & quòd propterea ſemoto præiudicio non requiritur aliqua expreſſio; ſicuti etiam in retentione penſionis, quæ conceditur in limine promotionis ad Epiſcopatum, non debent de neceſſitate exprimi ea, quæ in illius reſeruatione fuiſſent exprimenda, ex quo enim diſpenſatio præuenit extinctionem penſionis, non adeſt præiudicium conſiderabile, Rot. *dec.* 327. *n.* 6. *p.* 1. *recent. & in Firmana penſionis, coram bo. mem. Card. Millino* apud Marcheſan. *de commiſſion. p.* 2. *pag.* 489. benè eadem Rota *in d. Mantuana penſionis.* ſicut in ipſa tranſlatione non eſt neceſſaria mentio iurispatronatus, dommodo facta fuerit in litteris prioris reſeruationis, Rot. *dec.* 505. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*

104 Non obſtat, quòd per tranſlationem penſionis prorogatur ſeruitus beneficij, quia non eſt verum ex iam dictis, & ex dicta Mantuana, vbi quòd quicquid antiquius Rot. ſenſerit, hodie conſtans, & receptiſſima eſt ſententia in ſacræ Rotæ Tribunali, quòd tranſlatio etiam facta in articulo mortis non eſt nouum grauamen.

CAPVT XII.

De Iurepatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materiæ.*

2 *Iuſpatronatus definitur, vt ius honorificum onerosum, & vtile alicui competens in Eccleſia, & quod de ordinarij conſenſu eam conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id a ſuis anteceſſoribus factum fuerit.*

3 *Iuſpatronatus eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum.*

4 *Eccleſiaſticum Iuſpatronatus dicitur, quando de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit.*

5 *Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus fundatum & creatum à clerico beneficiario, quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita.*

6 *Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu clericorum.*

7 *Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod competit laicis vtriuſque ſexus religiosè viuentibus, & habitum Religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori & Canonis.*

8 *Eccleſiaſticum eſt iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum etiam coniugatos, ratione Præceptoriarum, aut Commendarum.*

9 *Iuſpatronatus expreſsè reſeruatum perſonis eccleſiaſticis cenſetur eccleſiaſticum, etiamſi eſſet fundatum ex bonis laicalibus.*

10 *Eccleſiaſticum dicitur iuſpatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam, Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum tranſlatum.*

11 *Res non priuilegiata, quando peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata.*

12 *Conditio apponi poteſt in fundatione vt iuſpatronatus reſeruatum perſonis eccleſiaſticis non cadat ſub reſeruatione, ſed habeatur pro merè laicali.*

13 *Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod laico, ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit.*

14 *Iuſpatronatus competens clericis reſpectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur eccleſiaſticum, ſed laicale.*

15 *Laicale dicitur iuſpatronatus Confraternitatis laicorum, cuius confratres non induuntur, aut diſtinguitur aliquo ſigno Religionis, & beneficium ſuit à laico fundatum, & de bonis prophanis.*

16 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum in laicos titulo oneroſo permutationis cum auctoritate Apoſt. tranſlatum an deſinat eſſe eccleſiaſticum, & efficiatur laicale, oſtenditur.*

17 *Mixtum iuſpatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, partim ad laicum, & ſi tunc facta ſit concordia de alternis vicibus præſentando, in turno laici cenſebitur totum eccleſiaſticum.*

18 *Mixtum iuſpatronatus ad effectum excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale.*

19 *Mixtum iuſpatronatus cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo non requiratur forma examinis per concurſum.*

20 *Hæreditarium iuſpatronatus eſt, quod tranſit ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, niſi*

niſi in fundatione eſſet expreſſum, quod tranſiret tantum ad heredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi.

21 *Iuſpatronatus in dubio eſt præſumendum hereditarium, & tranſitorium ad quoſcunq; heredes, etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur.*

22 *Gentilitium, ſiue familiare iuſpatronatus dicitur illud, quod competit & relictum eſt tantum illis de tali familia, & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis.*

23 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur potius hereditarium quàm gentilitium, niſi in eius prouiſionibus ſemper fuiſſet habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam vero hereditariæ qualitatis.*

24 *Iuſpatronatus quando dubitatur an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes.*

25 *Iuſpatronatus aliud paſſiuum, aliud actiuum.*

26 *Patronus quare dicatur ille qui ius obtinet patronatus, oſtenditur.*

27 *Iuſpatronatus antiquitus nullum, aut modicum habebatur.*

28 *Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione alicuius Eccleſiæ, ſiue quis eam proprio ſolo ſuis ſumptibus omnino conſtrueret, ſiue etiam ſolum tantummodo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtinuerit, transferendo totum illius dominium.*

29 *Iuſpatronatus acquiritur ex ſola conſtructione ſine fundi proprij aſſignatione, ſed in ſolo ab aliis dato quis proprijs ſumptibus Eccleſiam conſtruxerit.*

30 *Eccleſiam conſtruens cum proteſtatione recuperandi expenſas ab illa, tunc iuſpatronatus non acquiritur conſtruenti, ſed Eccleſiæ, ex cuius bonis fuit ipſa conſtructa.*

31 *Iuſpatronatus non acquiritur ex conſtructione neceſſariò, non voluntariè facta.*

32. *Iuſpatronatus acquiritur ex reædificatione, ſeu refectione Eccleſiæ penitus deſtructæ, ſeu dirutæ.*

33 *Iuſpatronatus vt acquiratur ex reparatione Eccleſiæ, requiritur totalis reſtauratio ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ.*

34 *Eccleſia adeo diruta iudicatur, vt reædificata dicatur, & acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat conſecratione.*

35 *Iuſpatronatus acquiritur ex Eccleſiæ conſtructione abſque alia reſeruatione, niſi illud expreſſè remittatur.*

36 *Conſtructione Eccleſiæ probata, cum aſſenſu Epiſcopi ſaltem præſumpto, non eſt neceſſe probare alium aſſenſum quoad acquiſitionem.*

37 *Capellania noua in abſtracto fundari poteſt in Altari iam conſtructo, & in ea reſeruari iuſpatronatus.*

38 *Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in fundatione & conſtructione Eccleſiæ ad acquirendum in ea iuſpatronatus ſiue ille ante creationem iuriſpatronatus, ſiue poſtea, & quandocunque interueniat.*

39 *Ordinarij nomine qui conſenſum præſtare debet in creatione iuriſpatronatus, venit Ordinarius loci, in quo fundatur Eccleſia, etiam Prælatus inferior epiſcopalem iuriſdictionem habens, & Capitulum Sede vacante.*

40 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt aſſenſum præſtare in creatione iuſpatronatus, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum.*

41 *Ordinarius Diœceſanus ſi nolit conſenſum præſtare creationi iuriſpatronatus, poterit compelli per Superiorem, aliàs ipſe ſuperior conſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa.*

42 *Conſenſum Ordinarij in creatione iuriſpatronatus, præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis, ædificatione capellæ cum inſignibus, & armis, ac viſitatione ſuperioris.*

43 *Tempus triginta annorum neceſſarium eſt ad præſumendum conſenſum Ordinarij in iuriſpatronatus donatione, in eius verò creatione decennium ſufficit.*

44 *Conſenſus Ordinarij in creatione iuriſpatronatus poteſt interuenire ex poſt facto.*

45 *Conſenſus tacitus Ordinarij ſufficit pro creatione iuriſpatronatus, ille ſcilicet qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis ad præſentationes patronorum.*

46 *Iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali non poteſt fundari cum ſolo Epiſcopi conſenſu, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis.*

47 *Iuſpatronatus quando præſumatur fundatum ex priuilegio Apoſtolico? oſtenditur.*

48 *Iuſpatronatus in tota Eccleſia regulari non acquiritur ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſt. ſecus in Altari conſtructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris, quia tunc ſufficit ſolum conſenſus Regularium.*

49 *Priuilegium Apoſt. requiſitum ad acquirendum iuſpatronatus in Eccleſia tota regulari ex fundatione, & dotatione ex curſu temporis, & obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine fundationis, licèt non ſit enunciatum, niſi ex facie inſtrumenti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſolum conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Papa inferioris.*

50 *Iuſpatronatus acquiritur ex aſſignatione dotis, ſiue certis redditus Eccleſiæ facta.*

51 *Patronatum in Eccleſia per emptionem nullus acquirere poteſt.*

52 *Iuſpatronatus per vſurpationem non acquiritur. imò tale præſumere volens, excommunicationis ſententiæ ſubiicitur.*

53 *Iuſpatronatus non acquiritur illi, qui fundum præſtitit, ſi Eccleſia non à ſe, nec ab alio conſtruatur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit.*

54 *Patroni pro parte ſimul tres eſſe poſſunt, ſi ſinguli ſingulas cauſas acquirendi iuſpatronatus præſtiterint.*

55 *Dotans Eccleſiam an, & quando fiat patronus? oſtenditur.*

56 *Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ſed dicitur benefactor.*

57 *Iuſpatronatus vt quis acquirat ratione ſecundæ dotis, debet prius conſtare primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe.*

58 *Dos ab initio fundationis ſufficiens præſumitur.*

59 *Ordinarij diœceſani conſenſus requiritur in dotis datione, & aſſignatione ad acquirendum iuſpatronatus.*

60 *Iuſpatronatus ad acquirendum tria copulatiuè requiri, fundum, conſtructionem, & dotationem, qui tenuerint, referuntur.*

61 *Iuſpatronatus ex ſola dotatione, vel conſtructione acquiri, tenet receptior opinio.*

62 Iuſpa

62 *Iuſpatronatus honorificum vt acquiratur, ſola ſufficit conſtructio abſque vlla reſeruatione, niſi expreſſè remittatur.*

63 *Iuriſpatronatus acquiſiti in quibuſcumque beneficiis facultates, & priuilegia conceſſa abrogauit Conc. Trid. etiamſi dicatur in priuilegio, quod eſſet eiuſdem prorſus naturæ, & coloris, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret.*

64 *Iuſpatronatus quando conſtat eſſe ex priuilegio, vel præſumitur, tunc immemorabilis non prodeſt, niſi priuilegium ſit ex cauſa oneroſa.*

65 *Priuilegium quando dicatur ex cauſa oneroſa? oſtenditur.*

66 *Iurapatronatus ex priuilegio etiam cum ampliſſimis clauſulis propter augmentum conceſſa, cadunt hodie ſub reſeruatione reg. de menſibus, vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad medietatem.*

67 *Iuriſpatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non autem priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinſecè aduenientis.*

68 *Probatio vera Iuriſpatronatus eſt quando exhibetur inſtrumentum veri tituli fundationis, vel dotationis.*

69 *Iuſpatronatus probatur ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis, oſtendatur.*

70 *Poſſeſſio immemorialis verificatur in centum annis.*

71 *Centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi inducit præſumptionem tituli dotationis totalis, ſeu æquiualentis.*

72 *Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus per ſpatium centum annorum effectum ſortitis, eo quod ex illis præſumatur titulus fundationis, vel dotationis.*

73 *Centenaria effectum in probatione iuriſpatronatus non tollit defectus modici temporis.*

74 *Poſſeſſio immemorabilis in probatione iuriſpatronatus requiritur etiam in priuatis perſonis.*

75 *Immemoriale tempus vt probetur, ſufficit memoria qadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum & famam.*

76 *Immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes minimè dicant quòd non audierunt, nec viderunt contrarium.*

77 *Teſtes de immemoriali teſtificantes debent ſaltem habere 54. annos.*

78 *Immemorialis vt conficiatur tam in teſtibus quàm in inſtrumentis, concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem.*

79 *Immemorialis vt conficiatur tempus litis deducendum eſt tam in inſtrumentis quàm in teſtibus, & tempus prouiſionis Apoſt. in iurepatronatus probando.*

80 *Præſentationes multiplicatæ quamuis interpollatæ, & non ſucceſſiuæ probant iuſpatronatus.*

81 *Præſentationes multiplicatæ dicuntur, ſi ad minus fuerint duæ.*

82 *Præſentatio vnica ſufficeret ad probandum iuſpatronatus, ſi præſentatus per 40. annos poſſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſentationis*

83 *Actus quando habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, ac non continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vnicus.*

84 *Præſentationes continuatæ, & immemoriales nihil ſuffragabuntur, vbi conſtaret à principio de initio inualido.*

85 *Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus etiam per 40. annos effectum ſortitis, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præſumptiones, quæ vim habeant famæ.*

86 *Fama ſola non ſufficit ad probandum iuſpatronatus.*

87 *Enunciatiuæ centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus.*

88 *Enuntiatiuis Ordinariorum multum defertur in probatione iuriſpatronatus.*

89 *Enuntiatiua vna, etiamſi ſit antiqua, non probat iuſpatronatus.*

90 *Enuntiatiuæ plures ab vna perſona emanantes pro vnica tantùm habentur.*

91 *Enuntiatiuæ plurium inſtrumentorum à diuerſis Notariis confectorum ante centum annos, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus.*

92 *Enuntiatiuæ plures & à diuerſis perſonis non ſuſpectis emanatæ, & antiquiſſimæ plenè probant iuſpatronatus etiam contra tertium.*

93 *Inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia probant iuſpatronatus, quando apparet inſignia ita eſſe antiqua, prout eſt Eccleſia, vel capella, in qua adſunt, vt n. 94.*

95 *Iuſpatronatus probatur ex denominatione capellæ alicuius familiæ ſeu ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Eccleſiæ mentionem facientibus de familia, vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus, lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia.*

96 *Sententia antiqua Epiſcopi, qua iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, probat iuſpatronatus.*

97 *Sententia antiqua exiſtimabitur, quoties 50. retro annis completis lata fuerit.*

98 *Iuſpatronatus probatur ex litteris inſtitutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius patroni pertinere.*

99 *Papa ſemper præſumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patrono.*

100 *Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui præſtito tanquam patrono.*

101 *Viſitationum libri non probant iuſpatronatus.*

102 Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de reform. *nihil alterauit circa probationem iuriſpatronatus in perſonis priuatis.*

103 *Nec grauat compræſentatos duriore probatione ceſſante vſurpationis præſumptione.*

104 *Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato.*

105 *Iuſpatronatus quando controuertitur incidenter, tunc ſemiplena ſufficit probatio, quando verò principaliter & directè, tunc plena, & concludens requiritur probatio.*

106 *Probatio plenior, & exactior requiritur ad docendum verum titulum iuriſpatronatus in iis perſonis, ſeu Communitatibus, in quibus, ius quaſitum plerumque ex vſurpatione potius præſumi ſolet.*

107. Pro-

107 *Probatio plenior & exactior qua & qualis dicatur, eſt tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & aſſignata à Concilio.*

108 *Forma tradita à* Concilio Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. *in probando iurepatronatus perſona potentis, eſt omnino obſeruanda, etiamſi concurreret maior, vel aequalis potentia in Ordinario.*

109 Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. *exactiorem & pleniorem probationem requirens in probando iurepatronatus perſonae potentis, procedit tam in petitorio, quam in poſſeſſorio.*

310 *Suſtulit omnem poſſeſſionem.*

111 *Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem.*

112 *Preſentationes continuata per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus perſonae potentis.*

113 *Praſentationum continuatarum probatio in iurepatronatus perſona potentis debet fieri per ſcripturas authenticas, non eſt tamen neceſſaria continuatio temporis in praeſcarando, ſi probentur extrema, cum tunc media praſumantur.*

114 *Praſentationes continuata non ſufficiunt, niſi ſint effectum ſortita.*

115 *Effectuatio praſentationum & promiſſionum factarum de beneficio tanquam vacante, probatur per alterius proaiſi obitum, vel renunciationem, vel per contractum matrimonij.*

116 *Praſentatio unica non ſufficit, licet fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum ad probandum iuſpatronatus perſona potentis.*

117 *Probatio plenior & exactior requiſita à Concil. in iurepatronatus perſona potentis ita neceſſario eſt facienda per ſcripturas publicas, vt teſtium probatio remaneat excluſa, vt num. 122.*

118 *Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum.*

119 *Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requiſita a Iure neceſſaria.*

120 *Inſtrumentum authenticum vt regulariter dicatur, non ſolum debet confici cum debitis requiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interuenire debent ſolemnitates Iuris municipalis.*

121 *Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus perſona potentis cenſetur ipſa teſtium atteſtationes in antiqua acta redacta, & in archiuo publico reperta.*

122 *Praſentationes continuata & effectuata ad probandum iuſpatronatus perſona potentis non ſufficiunt probari per teſtes, aut aliud aequipollens.*

213 *Enunciatiua plures antiquae Ordinariorum in collationibus emanata licet probent iuſpatronatus, nihil proſunt tamen ad probandum praeſentationes ad effectum à Concilio requiſitum.*

124 Concilij Tridentini ſeſſ. 25. de Regul. cap. 9. *menti ſatisfactum non videtur, quamuis ipſa collationum ſcriptura eſſent authentica.*

125 *Nec etiamſi pratendatur authenticas ſcripturas, qua deperdita fuerunt, probare per teſtes, iuxta formam* c. olim, de priuileg.

116 *Probari debet ex actis fuiſſe cognitum de iurepatronatu.*

127 *Procuratorem fiſcalem in cognitione iuriſpatronatus citatum fuiſſe conſtare debet, eo quod de illius intereſſe agatur.*

128 *Perſonae, in quibus iuſpatronatus ex vſurpatione praſumitur acquiſitum, ſunt omnes domini ciuitatum, caſtrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quicunque domini perpetuam iuriſdictionem habentes.*

129 *Iuriſpatronatus vſurpatio praſumitur, ſi probetur eum qui eſt in illius poſſeſſione fuiſſe dominum illius loci, in quo eſt beneficium.*

130 *Potentia in loco quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione, ſufficit vt exigatur plena illa & exactior probatio* Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 9.

131 *Probatio eadem requiritur, quando ad iuſpatronatum agit familia potens & magna, prout requireretur, quando agit dominus caſtri.*

132 *Potentia probatur, ex diuitijs, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac populari exiſtimatione.*

Potentes à Rota habentur, vt in eis vſurpatio iuriſpatronatus praſumatur,

133 *Imperator,*

134 *Rex Aragonia,*

135 *Infans Portugallia,*

136 *Columnenſes,*

137 *Sabelli,*

138 *Vrſini,*

139 *Caraccioli,*

140 *Nobiles Veneti.*

Facit praſumi iuriſpatronatus vſurpatio,

141 *Familia potens,*

142 *Magnas,*

143 *Baro, aliuſque dominus iuriſdictionem temporalem habens.*

144 *Iuſpatronatus ex vſurpatione etiam praſumitur acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus etiam Parochianorum, etiamſi parua ſint, vt n. 145.*

146 *Iuſpatronatus non praſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi non totius Vniuerſitatis ſed illius partis eſſe pratendatur.*

147 *Iuſpatronatus non praſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi priuata perſona, ſeu familia haberet iuſpatronatus ſimul cum familia potenti.*

148 *Probatio praſcripta à* Concilio ſeſſ. 25. de reform. c. 9. *non eſt neceſſaria, ſi ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto.*

149 *Suſpicio vſurpationis non cadit in iurepatronatus, cuius praſentatio ſpectat ad aliquam Confraternitatem.*

150 *Praſumptio vſurpationis per dict.* plerunque, *qua vtitur* Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. *an cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco beneficij potentes taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter oſtenditur, & n 151.*

152 *Praſumptio vſurpationis non cadit in Eccleſia domina caſtri, aut iuriſdictionis temporalis.*

153 *Abbatis in iurepatronatus habentis temporalem iuriſdictionem non requiruntur ampliores illa probationes, quas Concilium expoſcit in iis perſonis, quibus praſumitur vſurpatio.*

154 *Probatio iuriſpatronatus coram Iudice eccleſiaſtico eſt facienda.*

155 *Iurapatronatus conceſſa à 40. annis citra Concilium Trident. debent reuideri ab Ordinario*

rio ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari.

156 *Iurapatronatus conceſſa à 40. annis citra Concil. interim dum reuidentur ab Ordinario, patroni ſua quaſi poſſeſſione non ſunt priuandi.*

157 *Patronus habet ius præſentandi perſonam, quæ ... eius Eccleſia, cuius eſt patronus, Rector, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, dummodo ſit habilis.*

158 *Minores 14. annis ad beneficium poſſunt præſentari, quando hoc in fundatione expreſſè cauetur*

159 *Fundator beneficij ſi mandauit præſentari clericum in minoribus conſtitutum, tunc poterit præſentari, & inſtitui minor 14. annorum.*

160 *Fundator beneficij ante* Concilium Trident. *ſi mandauit præſentari clericum prima tonſura, tunc poterit minor 14. annis præſentari.*

161 *Iuriſpatronatus in erectione ſi cautum ſit, vt prouideatur de beneficio quicunque clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit minor 14. annorum.*

162 *Excommunicatus an poſſit præſentare? oſtenditur.*

163 *Epiſcopus vel alius ad quem inſtitutio ſpectat, non poteſt abſque patroni conſenſu Rectorem in eius Eccleſia inſtituere.*

164 *Collatio facta per Epiſcopum de beneficio iuriſpatronatus abſque conſenſu patroni manebit firma ſi poſt elapſum terminum ad præſentandum, patronus non reclamauerit, nec contra dixerit.*

165 *Patronus ſi per negligentiam excedit tempus ſibi à Iure ſtatutum ad præſentandum, poterit is, ad quem ſpectat, Rectorem eligere, atque inſtituere.*

166 *Scientia patronorum, vt deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſufficit interpretatiua, & veriſimilis.*

167 *Ius præſentandi conſeruatur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam excluſis.*

168 *Tempus præſentationis præfinitum à Iure eſt quatuor menſium à die vacationis ſcita, ſi quidem patronatus eſt laicorum: ſi vero eſt clericorum, ſex menſium ſpatium conſtituitur.*

169 *Iuſpatronatus mixtum aſſumit naturam eccleſiaſtici.*

170 *Tempus ad præſentandum non currit abſenti, vel legitimè impedito.*

171 *Epiſcopus quando propter plurium compatronorum diuiſam præſentationem, ſeu quæſtionem ſuper electione poſſit Eccleſiam ordinare? oſtenditur.*

172 Cap. quoniam in quibuſdam, de iurepatronat. *inducens deuolutionem quando lis eſt inter patronos, tanquam exorbitans, & rigoroſum, non extenditur ad litem inter præſentatos, nec inter patrones, & præſentatos.*

173 *Patroni durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati non poſſunt, nec etiam alium in locum vnius præſentati mortui.*

174 *Indignum ſi præſentet patronus niſi infra tempus legitimum alium idoneum præſentauerit, poteſt Epiſcopus per ſe electionem, atque inſtitutionem perficere.*

175 *Indignum ſcienter præſentantes eccleſiaſtica perſona priuata ſunt pro illa vice iure præſentandi.*

176 *Indignum ex ſola confeſſione præſentantes non incurrunt pœnas à Iure latas.*

177 *Patronus eccleſiaſticus ſi primum aliquem præſentauit idoneum, non poteſt variando aliquem in eius locum præſentare, ſecus in patrono laico, cui variatio permiſſa eſt ſemel tantum, & cumulatiuè, non autem priuatiuè.*

178 *Patronus laicus ſi ſecundo æquè idoneo præſentato priorem non repudiauerit in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, niſi prior præſentatio nulla fuiſſet, & inualida*

179 *Epiſcopus poterit inſtituere quem voluerit, vbicunque inter plures cumulatiuè præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe conſtiterit.*

180 *Eccleſia iuriſpatronatus ſi eſt conuentualis ſine interuentu patroni eſt facienda electio, ſed ipſius poſtulari debet conſenſus ad effectum vt patronus electionem approbet, & laudet.*

181 Cap. nobis 25 de iurepatron. *declatur.*

182 *Patronus præſentare poteſt Præbendas, capellas, ſeu alia beneficia, quæ extiterint in Eccleſia Conuentuali*

183 *Patronus ſi eſt clericus, aut Eccleſia, Papa, aut eius legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadem Eccleſia Rectorem; ſi verò ſit laicus, id ſolum Papa poteſt.*

184 *Patronus laicus & eccleſiaſticus, in quibus differant? oſtenditur.*

185 *Patronus putatiuus debet præſentare, & non alius, qui caret poſſeſſione, licèt bonum ius habeat in proprietate.*

186 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda.*

187 *Præſentatus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, etiam quod nullum detegatur ius poſſeſſoris, non debet amoueri.*

188 *Iuriſpatronatus poſſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione.*

189 *Poſſeſſio iuriſpatronatus vt acquiratur, quæ requirantur? oſtenditur.*

190 *Præſentandi quaſi poſſeſſio non tranſit in heredes præſentantium ſine noua apprehenſione.*

191 *Præſentare alternis vicibus poſſunt ſinguli ex pluribus patronis, aut omnes ſimul in præſentatione concurrere, prout conuenerit inter eos, & ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris partis ſententia præfertur.*

192 *Patroni vnius defuncti plures heredes pro vno tantùm ſimul patrono reputantur, & vnius tantum vocem habebunt.*

193 *Patronus clericus etiam idoneus, & benemeritus non poteſt ſe ipſum præſentare.*

194 *Patronus etiam ad beneficium ſimplex ſe præſentare non poteſt.*

195 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ſe ipſum præſentare, imò nec ipſe patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem conſtituentem ad Eccleſiam vacantem nominet.*

196 *Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, qui præſentationi à ſolis compatronis intra tempus debitum de ipſo facta conſentiat, non verò ſe ipſum præſentet.*

197 *Patronus poteſt filium ſuum præſentare.*

198 Cap.

198 Cap. conſuluit 15. de iurepatron. *declaratur.*

199 *Patronus, qui vnicus eſt, ſi vellet ſuum de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua medela ad illud aſſequendum vti poſſit, oſtenditur.*

200 *Patroni ſi differant concordari, quid debeat Epiſcopus facere? oſtenditur.*

201 *Patronus à præſentato nihil poteſt exigere temporale, niſi quod in ipſa fundatione conſtat impoſitum.*

202 *Præſentatio eſt ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, quamuis id fiat etiam ipſo præſentato ignorante.*

203 *Præſentatio ſi fiat ſub conditione, ſeu onere celebrandi Miſſas, minimè erit ſimoniaca, niſi onus Miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem.*

204 *Conditiones, quæ de iure inſunt, non inducunt ſimoniam.*

205 *Patronus non poteſt promittere præſentationem, antequam vacet Eccleſia, neque ante id tempus poteſtatem præſentandi concedere.*

206 *Præſentatus à patrono ſi eſt idoneus, non eſt repellendus, ſed in Eccleſia inſtituendus.*

107 *Patronus ipſe etiam eccleſiaſticus ius inſtituendi, aut deſtituendi Rectorem in Eccleſia non habet.*

108 *Inſtitutio regulariter ad Epiſcopum ordinarium ſolet pertinere.*

209 *Capitulum Sede vacante vice Epiſcopi inſtituit.*

210 *Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius facultate non inſtituit.*

211 *Prælatis inferioribus poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemorabili, aut conſuetudine legitimè præſcripta ius inſtituendi competere.*

212 *Inſtitutio illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſabit attentata*

213 *Inſtitutio ab alio quàm ab Epiſcopo facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, & præſentatio alteri facta eſt ipſo iure nulla.*

214 *Patrono debetur honor proceſſionis reſpectu vltimi loci, ſi in illa prouincia maior honor ſit ſequi quàm præcedere.*

215 *Patronus alijs debet præferri in præeminentiis honorabilioris ſedis, & dignioris loci, ac anterioritate in ſuſcipienda pace, thurificatione, & alijs conſimilibus actibus.*

216 *Patronum ad inopiam vergentem alit Eccleſia, quamuis in ſumma egeſtate poſitus non ſit.*

217 *Eccleſia debet dare alimenta patrono pauperi, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta.*

218 *Alimenta integra in domo propria patroni, & non in ipſa Eccleſia ſunt præſtanda, non ſolum pro ſe, verùm etiam pro vxore, filiis, & familia.*

219 *Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia.*

220 *Iuſpatronatus tranſit ad hæredes patroni etiam extraneos.*

221 *Iuſpatronatus tranſit ad hæredes etiam cum vniuerſitate bonorum, ſed non dimiditur inter eos, intelligenda vtrabo.*

222 *Bona iuriſpatronatus quando vendi, & in alium transferri poſſint? oſtenditur.*

223 *Iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro date in dotem cum ea villa, ſeu caſtro tranſit in maritum*

224 *Dominium rei dotalis ſicut illius poſſeſſio per matrimonium in maritum tranſit.*

225 *Iuſpatronatus tranſit in conductorem caſtri, aut villæ, vbi illud eſt, & num. ſeqq.*

227 *Hæreditate vendita, in qua conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſit.*

228 *Fundo vendito, in quo exiſtit iuſpatronatus in capella intus illud ædificata tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus.*

229 *Palatio vendito, maximè ſi aditus ad capellam non pateat aliunde quàm per illud, venditum quoque cenſetur iuſpatronatus in illa conſiſtens.*

230 *Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuſpatronatus dictæ hæreditatis.*

231 *Tutor poteſt validè præſentare ad beneficium iuſpatronatus pupilli.*

232 *Iuſpatronatus in fructuarium vniuerſitatis bonorum tranſit.*

233 *Sequeſtratis villa, vel caſtro, aut bonis, in quibus conſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, an ſequeſter ad illud eligere & præſentare poſſit, oſtenditur.*

234 *Sequeſtratione voluntaria tranſit poſſeſſio in ſequeſtrem, ſecus in neceſſaria.*

235 Cap. examinata 15. de iudic. *declaratur.*

236 *Depoſitarius non poteſt præſentare in iurepatronatus annexo villæ, vel caſtro penes ſe depoſito.*

237 *Creditor, cui pignerata fuit villa, cui erat annexum iuſpatronatus, non poteſt validè in vacante Eccleſia præſentare.*

238 *Publicato caſtro ſeu villa ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum, indirectè, & acceſſoriè ipſum iuſpatronatus publicatur.*

239 *Iuſpatronatus perſonale, & de per ſe principale, & diſtinctum non includitur in confiſcatione bonorum, nec de per ſe Iudex laicus illud poteſt confiſcare.*

240 *Iuſpatronatus in feudatarium, vel emphyteuſim tranſit ſi villa, aut caſtrum, cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur.*

241 *Iuſpatronatus de per ſe in feudum dari, aut vendi non poteſt.*

242 *Iuſpatronatus per ſe, aut præcipue, citra ſimoniam vendi non poteſt, & talis venditio ipſo iure non valet.*

243 *Venditione villæ cum expreſſione iuriſpatronatus eidem annexi, an tranſeat ipſum iuſpatronatus cum vniuerſitate vendita, oſtenditur.*

244 *Iuriſpatronatus transfertur in alium per donationem.*

245 *Iuriſpatronatus tranſit de vno in alium per permutationem.*

246 *Epiſcopi conſenſus requiritur in donatione, aut tranſlatione, ſeu permutatione iuriſpatronatus à laico in laicum facienda.*

247 *Vicarij generalis auctoritas non ſufficit in donatione, permutatione, aut tranſlatione iuriſpatronatus, niſi doceatur de ſpeciali facultate.*

248 *Iuriſpatronatus quando ex antiqua inſtitutione delatum eſt filiis, & nepotibus etiam non hæredibus, non poteſt per patrem aſſignari uni ex filiis in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu Epiſcopi.*

249 *Iuriſpatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ.*

250 *Epiſcopi conſenſus non eſt neceſſarius in donatione,ſeu translatione facienda ab vno patrono laico, alteri compatrono ſocio, non ſic compatroni filio.*

251 *Compatroni poſſunt inter ſe conuentiones, permutationes, donationes,& ceſſiones facere abſque Epiſcopi conſenſu.*

252 *Heredes, ac ſucceſſores patronorum poſſunt propria auctoritate abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de Rectore alternis vicibus præſentando.*

253 *Patronus laicus vbi iuſpatronatus donat,vel concedit religioſis locis, tunc conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt.*

254 *Iuſpatronatus ceſſat, & omninò amittitur destructa Eccleſia, vel Capella,aut deficientibus omninò redditibus,ſiue dote.*

255 *Patronus ſi patiatur Eccleſiam erigi in Collegiatam, aut monaſterio conferri abſque reſeruatione,perdit in ea iuſpatronatus.*

256 *Iuſpatronatus amittitur, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt.*

257 *Iuſpatronatus amittitur per non vſum.*

258 *Et per defectum,aut extinctionem lineæ, & ſucceſſorum in cognatione inſtitutum.*

259 *Patronus ſi Rectorem, vel alium clericum ipſius Eccleſiæ occiderit, aut mutilauerit,iurepatronatus ipſo iure priuatur.*

260 *Patronatus ſi fiat hæreticus, ſchiſmaticus, apoſtata, &c.iuſpatronatus amittit.*

261 *Patronus ſi ingratus ſit Eccleſiæ, perdit iuſpatronatus.*

262 *Patronus ſi ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati,aut ipſius bona vſurpauerit, priuatur eo ipſo iurepatronatus,& incurrit excommunicationem reſeruatam.*

1 ANTEQVAM de beneficiorum collationibus pertractemus, videtur poſt penſionum materiam de iis beneficiis agere, quæ ſub iurepatronatus permanent inſtituto; nam & de huiuſmodi iure in collationibus ratio habetur. Videndum eſt igitur, quid ſit iuſpatronatus, & vnde originem traxerit? quid patrono competat ratione huius iuris, & quibus modis acquiratur, conſeruetur, & probetur? & denique quomodo transferatur,& amittatur?

2 Solet itaque iuſpatronatus ſic quidem à Doctoribus diffiniri, vt ſcilicet ſit *ius honorificum, onerosum, & vtile, alicui competens in Eccleſia,& quod de Ordinarij conſenſu eam conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit,aut id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit.* Ita in effectu Abb. *in rubr. de iurepatron. num.* 3. Roch. *in ſimili tract. in princ. num.* 3. & 4. Viuian. *in praxi Iurispatron. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.*2. *ſecundum nouiſſim. impreſſ.* noſter, ſi dignatur, in Romana Curia amicus, vtriuſque Iuris cognitione clarus, & incomparabili vitæ virtute excellens. Ius enim *honorificum* dicitur, quia habet honorem, vt Rector Eccleſiæ ſuæ alius non inſtituatur, quamuis, quem ipſe elegerit, ac præſentauerit Superiori, vt infra videbimus. *Onerosum* verò dicitur iſtud ius, quia patronus tenetur defendere Eccleſiam ſuam, ne eius bona depereant, eámque,cùm opus fuerit, reparare, atque impenſis neceſſariis regere, *cap. filiis* 16. *quæſt.* 7. & ſuprà de Eccleſiis vidimus. Vtile etiam dicitur, quia ſi patronus vrgeret ad inopiam, Eccleſia tenetur eum potiùs, quàm cæteros pauperes ex redditibus, qui, detractis neceſſariis impenſis, ſuperſunt, alere, ac iuuare, *cap. quicunque, il* 2.*cum ſeqq.*16.*quæſt.*7.*cap. nobis, de iurepatron.*

Et hoc iuſpatronatus eſt triplex, *Eccleſiaſticum,* 3
ſcilicet, *laicale*, & *mixtum*, ſecundùm Gonzal. *ad regul.*8.*cancell. gloſ.* 18. *à num.* 4. Nicol Garc.*de benefic.part.* 5. *cap.* 1. *num.* 155. *cum ſeqq.* Mones. *de commutat.vltim. volunt. cap.* 10. *num.* 220. *cum ſeqq.* quos refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. part.*3. *allegat.* 72. *num.* 128. Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ cap.*1.*num.*10. *cum ſeqq.* Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani part.* 1. *quæſt.*4.*à num.*1.
Eccleſiaſticum dicitur multipliciter. Primò, quando 4
de bonis Eccleſiaſticis fundatum, & creatum fuit, iuxta *cap.dilectus,de offic.Legati, & cap.cum dilectus, de iure patron.* vel de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, gloſ.*verb in conceſſione in d cap. dilectus,* Flamin. Pariſ.*de reſignat.lib.*2.*q.*4.*à num.* 39. Vgolin *de offic. Epiſcopi,c.*51.*in princ à n.*3.Gonzal. *ad reg.*8. *cancell. gloſ.* 18. *n* 5. Vel denique à Clerico beneficiario, 5
quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita, Roch. *de iurepatr. vel ius, n.* 18. Lambert. *eod.tract.lib.*1.*p.*1 *q.*8.*art.*7.*n.*17. Rot. *deciſ.*615.*n.*4.*p.*1.*recent.*

Secundò, etiam iuſpatronatus Eccleſiaſticum 6
dicitur quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu Clericorum, Rot. *deciſ.* 8. *de iurepatron. antiqu.* Viuian. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7
10. & ſic quòd competit laicis vtriuſque ſexus religioſè viuentibus, & habitum Religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori, & Canonis, vt reſoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 556. quem refert Viuian. *d.cap.*3.num. 3. vbi *num.* 5. hinc infert iuſpatronatus ſpectans ad Magi- 8
ſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum, vt S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium, etiam coniugatos ratione Magiſtratuum, Præceptoriarum, aut Commendarum, eſſe Eccleſiaſticum, & *n.*3.poſt eundem Nicol. Gar. *d. cap.*1.*n.* 555. idem ait de iurepatronatus, quod competit Epiſcopo ratione dominij temporalis competentis eidem Epiſcopo occaſione ſuæ Eccleſiæ. Et quòd iuſpa- 9
tronatus expreſsè reſeruatum perſonis Eccleſiaſticis, cenſeatur Eccleſiaſticum, etiam quòd eſſet fundatum ex bonis laicalibus, tenuit Rot. *d. deciſ.*615.*n.* 5. *par.* 1. *recent.* vbi *numeris ſeqq.* ſubdit hoc procedere, etiamſi vigore fundationis præſentatio ob negligentiam Eccleſiaſticorum deuoluatur ad laicos.

Tertiò, & illud quoque iuſpatronatus Eccle- 10
ſiaſticum dicitur, quod,licèt originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen, vel ab initio, vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in Capitulum, ſeu Collegium Eccleſiaſticum, Canonicorum Regularium, aut ſecularium, vel in aliquam perſonam Eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij, vt probat *c. vnic.* §.*verum, de iurepatron. lib.* 6. Roch. *de iurepatron. verb.ius, qu.*7.*num.* 14. Lambert. *in ſimili tract. lib.* 1.*qu.*1.*artic.*1. Rebuff. *in praxi, tit. de præſenta. num.* 5.& 7. *part.*3.*ſignaturæ, verb. nec non iuris patronatus,n.*8.Couar.*pract.cap.*36.*n.*1.& 5.Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*2.*quæſt.*4.*num.*39. Gonzal. *ad reg.*8.*cancell.gloſ.*18.*n.*5. Valaſc. *conſ.*163.*num.* 15. Nicol. Garc.*d.c.*1.*n.*555. Seraphin. *deciſ.*1420.*n.*1. Rot. *deciſ.* 541. *num.*4.*part.*1.*recens.* mutata enim

condi

11 conditione perſonæ, & bonorum conditio mutata
videtur, Valaſc. de iure emphyt. q. 17. n. 15. col. 2. &
quando res non priuilegiata peruenit ad priuilegia-
tum, amittit naturam antiquam, & efficitur res
priuilegiata, ſecundùm Tiraq. de iure primog. in
præfat. num. 133. D. Barboſ. in l. hæres abſens. in princ.
12 num. 176 ff de iudic. Poteſt tamen in fundatione ap-
poni conditio, vt iuſpatronatus reſeruatum perſo-
nis Eccleſiaſticis, non cadat ſub reſeruatione, ſed
habeatur pro merè laicali, vt fuit reſolutum in Ro-
mana iuriſpatronatus 31. Maij 1613. coram bo. me.
Card. Sacrato, cuius meminit Lotter. de re benefic. lib.
2. q. 10. num. 4.

13 Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod lai-
co, ſeu Clerico ratione ſui proprij patrimonij com-
petit, gloſ. verb. præſentare. in Clement. plures, de
iurepatron. Hored. de incompatib. cap. vlt. n. 113. Mo-
net. de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 220. Viuian.
14 d. part. 1. lib. 1. c. 3. num. 11. Et in ſpecie, quòd iuſpa-
tronatus competens clericis reſpectu patrimonij,
vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia
illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur
Eccleſiaſticum, ſed laicale, reſoluunt Abb. per tex.
ibi in cap. dilectus, num. 4. de iure patron. Mandoſ. ſuper
reg. 1. Cancell. q. 10. n. 7. Put. decıſ. 222 in princ. lib. 2.
in correct. Cabed. de patronatib. Regiæ Coronæ cap. 1.
num. 12. Alphonſ. de Leone de officio Capellani p. 1.
q. 4. num. 3. Rota in Aſtoricen. Capellaniæ 2. Februa-
15 rij 1611. coram Card. Pamphilio iuniore. Dicitur quo-
que laicale iuſpatronatus Confraternitatis laico-
rum, cuius Confratres non induuntur, aut diſtin-
guuntur aliquo ſigno religionis, & beneficium
fuit à laico fundatum, & de bonis profanis: vt
per Fel. in tract. quando littera col. 7. circa med. li-
mit. 4. verſ. induxit etiam dictam deciſionem, Roch. de
iurepatr. verb. ius, n. 18. q. 3. Cou. pract. c. 36. n. 8. Gam-
bat. de poteſt. Legati in confer. n. 414. Fuſc. de viſitat.
lib. 2. c. 14. n. 12. ad fin. Zerol. in praxi epiſcop. p. 1. verb.
iuſpatronatus, verſ. 33. Azeued. l. 1. n. 6. tit. 4 lib. 1. no-
uæ Recop. Nicol. Garc. de benefic. par. 5 cap. 1. n. 604.
circa finem. Azor. Inſtit. moral. par. 2. lib. 5. c. 28. col. 2.
verſ. item iuſpatronatus eſt profanum, Cened. pract. &
canon. quæſt. lib. 1. q. 22. n. 11. quos refert, & ſequitur
Rot. in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo 7.
Februarij, 1618. coram R. P. D. Duran. inter eius im-
preſſas deciſ. 130.

16 Vtrùm autem iuſpatronatus Eccleſiaſticum in
laïcos titolo oneroſo permutationis, cum aucto-
ritate Apoſtolica tranſlatum deſinat eſſe Eccle-
ſiaſticum, & efficiatur laicale? Affirmatiua pars,
quæ verior eſt, ex eo ſuadetur, quia quemadmodum
quando à principio iuſpatronatus eſt laïcale, & de-
inde tranſit in Eccleſiaſticas perſonas, efficitur
Eccleſiaſticum, & illius naturam aſſumit, ex Abb.
in cap. de monachis, num. 14. de probat. & in cap.
1. de iure patron. in 6. vbi Ioan. Monac. num. 4.
prob. in addit. n. 17. Rebuff. de nominat. qu. 8. num. 22.
Crot. conſ. 191. n. 25. lib. 3. Card. Seraph. deciſ. 1420.
iunctis aliis citatis per me in collect. ad cap. porro 7.
num. 3. de priuileg. & fuit reſolutum in Leodien. pa-
rochialis 18. Decembris, 1623. coram R. P. D. Merli-
no. Ita etiam è conuerſo videtur, vt iuſpatronatus
exuat primordialem ſuam naturam, & dum tran-
ſit in laïcum, identidem efficitur laïcale, vt in
puncto arguit Borgnio, deciſ. 22. num. 6. p. 1. At-
tenditur enim perſona, quæ præſentat, & quæ poſ-
ſidet ius præſentandi, & prout illa eſt, ita etiam
determinatur natura ipſius iuriſpatronatus, Mohed.
dec. 9. in fine, de iurepatr. Creſcent. deciſ. 9. eod.
tit. Achil. deciſ. 1. eod. etiam tit. Put. deciſ. 90
lib. 3. & vulgàtum eſt, quòd ſi laïcus ex iuſto titu-
lo, & cum ſolennitate efficiatur dominus, & ac-
quirat bona Eccleſiæ, hæc bona non dicuntur
amplius Eccleſiaſtica, ſed aſſumunt naturam, &
qualitatem perſonarum, quibus ipſa bona cohæ-
rent, & ideò efficiuntur in totum laicalia, & patri-
monialia; late Meuch. de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 10.
num 684. Surd. conſ. 358. n. 9. cum ſeqq. ita vt ea illis
legitima detrahi debeat, vt per Peregrin. de fi-
deic. art. 36. num. 8. & fuit dictum in Romana legitimæ
16. Decemb. 1616. & 16. Mart. 1617. coram bo. me
Card. Sacrato.

Non obſtat, quòd ſemper erit verum dicere
hoc iuſpatronatus fuiſſe fundatum ex bonis Ec-
cleſiaſticis; & quod hæc qualitas videatur inſe-
parabilis, etiamſi tranſeat ad laicos; & propterea
adhuc tanquam Eccleſiaſticum ſit reputandum;
quia hoc verum eſt, quando fuiſſet acquiſitum ti-
tulo lucratiuo; tunc enim iuſpatronatus ſuam
originalem teneret naturam; at verò ſi laïcus
fuiſſet adeptus hoc iuſpatronatus titulo oneroſo,
mediante ſcilicet permutatione, & cum aucto-
ritate Apoſtolica, videtur effici penitus laicale;
& illud, quod à laico in permutatione datum
fuit Eccleſiæ, videtur ſuccedere loco illius iuriſ-
patronatus Eccleſiaſtici, alioquin in valdè exor-
bitanti lucro verſaretur Eccleſia, ſi vtrunque,
nempe, & quod illa dat, & quod recipit, eccleſia-
ſticum remaneret, quod alienum omnino vide-
tur ab honeſtate Eccleſiæ, quæ religioſa cultrix
& autrix eſt iuſtitiæ, non enim patitur contra inſti-
tiam aliquid fieri in ſe vel in alterum, vt dicit egre-
gius text. in cap. 1. §. ſed diuerſum, de alien. feudi, in
viſibus feud.

Mixtum verò iuſpatronatus illud dicitur, quod 17
pertinet partim ad Eccleſiaſticum, & partim ad
laicum. Felin. in d. tract. quando littera Apoſtolica,
&c. ampl. 6. Gonzal. d. gloſ. 18. n. 8. Monet. d. cap. 10. n.
220. & ſi tunc ſit facta concordia de alternis vi-
cibus præſentando iuxta Clem. plures, §. vt faciliùs,
de iurepatron. in turno laici cenſebitur totum
laicale, & in turno Eccleſiaſtici cenſebitur totum
Eccleſiaſticum, & vacans in turno Eccleſiaſtici in
menſe Apoſtolico erit reſeruatum, Ioan. Andr. in
cap. cum illis, § fin. in fine, de præbend. in 6. & tunc Ec-
cleſiaſticus conſumeret ſuum turnum; è contra, ſi
beneficium vacet in turno laici, non caderet ſub
reſeruatione; & ſi prouideretur tunc à Papa cum
derogatione iuriſpatronatus mixti, non haberet
locum derogatio, ad deciſ. Achil. 315. aliàs 2. de
iurepatr. & Put. deciſ. 107. lib. 3.

Hoc autem iuſpatronatus mixtum ad effectum 18
excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale,
Cou. pract. c. 36. num. 5. verſ. & ideo, Achil. deciſ. 3. de
iurepatr. Put. deciſ. 157. lib. 3. Mandoſ. ſuper reg. 1.
Cancell. q. 10. n. 8. Card. Seraph. dec. 719. n. 4. & dec.
1334. num. 7. cum aliis pluribus relatis per Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18. num. 13. & 14. & per Nicol.
Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 582. Lotter. de re benef. lib. 2.
q. 10. n. 76. Card. Caual dec. 547. n. 5 & dec. 639. n. 4.
Rot. deciſ. 574. n. 10 par. 1. diuerſ. & deciſ. 541. n. 4.
p. 2. recent. & in Gerunden. beneficij de Cermano 19.
Aprilis 1602. coram Lana, & in Viterbien. iuriſpa-
tronatus 5. Maij 1610. coram bo. me. Cardin. Sacrato.
Prout etiam cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo 19
non requiratur forma examinis per cõcurſum poſi-
ta in Conc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 18. pro conferen-
da Parochiali, quæ ſit iuriſpatronatus merè eccleſia-
ſtici, vt cenſuit S. Cong. Conc. quam refero de offi-
cio, & poteſt. Parochi, c. 2. n. 126.

20 Secunda eſt diuiſio iuriſpatronatûs, quia aliud eſt hæreditarium, aliud familiare; hæreditarium eſt, quod tranſit ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, *cap. 3. de iurepatr.* Couar. *lib. 2. var. cap. 18. num. 6.* Bonacoſ. *com. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 5. n. 36. pag. 170.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 4. collect.* 1025. Cald. Pereira *de empt. cap. 12. num. 16.* Grilenzon. *conſ. 75. num. 5.* Steph Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 645. n. 10.* Mareſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 55. n. 8.* Monet. *de commut. vltim. volunt. cap. 11. num. 134.* Seraph. *deciſ. 364. num. 3. & 7. & deciſ. 378. num. 1.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 1. num. 2.* & alij per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 71.*
21 *numer. 3.* niſi in fundatione eſſet expreſſum, quòd tranſiret tantùm ad hæredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi, Roch *verb. ipſe vel is, numer. 18.* In dubio enim iuſpatronatus eſt præſumendum hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur, Card. *in d. Clem. plures, quæſt. 6.* & Anchar. *num. 7. & 11.* Lambert. *de iurepatr. 1. part. 1. lib. quæſt. 2. num. 15.* Hieron. Gabr. *conſ. 196. num. 5. lib. 1.* Lotter. *de re benef. lib. 2. qu. 11. num. 19. & 20,* Maranta *lib. 2. controu. reſp. 16. num. 23.* Ciarlin. *controu. 1. num. 19. & 20.* Noguerol. *tom. 1. alleg. 28. n. 11.* Rota *deciſ. 707. num. 8. par. 1. & deciſ. 756. num. 1. part. 2. recent.* & coram Buratt. *deciſ. 647. num. 1. & deciſ. 679. num. 1.* & apud Poſt. *poſt tract. de manut. deciſ. 172. num 10.* & fuit dictum *in Florentina Canonicatus, 25. Maij 1616. coram bo. me Buratto*, inter eius deciſiones impreſſas, *deciſ. 183. n. 1. & in Piſtorien. Parochialis, 9. Februarij, 1624. coram R. P. D. Merlino.*

22 Gentilicium verò, ſiue familiare, dicitur illud, quod competit, & relictum eſt tantùm illis de tali familia, vel in quo vocantur ſolùm illi, qui ſunt de genere teſtatoris, Gabr. *conſ. 196. num. 2. lib. 2.* Cioff. *conſ. 18. lib. 1.* Ricc. *tract. de iurepatr. reſol. 232. n. 1.* Ciarlin. *d. c. 1. n. 18.* Maſſabor. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud. 7. dub. 21. n. 54. ſecundum Romanam impreſſion.* & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis, Rot. *deciſ. 395. n. 1.*
23 *p. 1. recent.* In dubio tamen præſumitur potiùs hæreditarium, quàm gentilitium, Innoc. *in rubr. de iurepatr. n. 4.* Abb. *in c. cum ſæculum, n. 5. eod. tit.* Hier. Gabr. *conſ. 196. n. 5. lib. 2.* Peregr. *conſ. 33. num. 10 lib. 1.* Rot. *dec. 675. n. 1. p. 1. recent* & fuit dictum *in Aſculana iuriſpatronatus, 14. Februar. 1616. coram Card. Veroſpio.* impreſſa per Viuian. *poſt praxim. iuriſpatr. deciſ. 23. n. 6.* Hæc verò præſumptio eliditur, ita vt potiùs præſumatur gentilitium quàm hæreditarium, ſi in eius prouiſionibus ſemper fuit habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam verò hæreditariæ qualitatis; vel quando per ſpatium centum annorum nullus extraneus, aut fœmina in eo præſentauit, vt fuit reſolutum *in d. Florentina Canonicatus,*
24 *coram bo. me. Buratto*, inter eius impreſſas, *dec. 183. n. 22. & 23.* Et quando dubitatur an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes, cùm agitur non de illius ſubſtantia, ſed de pertinentia, Rot. *deciſ. 675. n. 3. in fine, p. 1. recent.*

25 Tertia eſt diuiſio, quam ponit Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 11. n. 200.* quòd ſcilicet iuſpatronatus aliud ſit paſſiuum, aliud actiuum: paſſiuum eſt per quod certi de tali familia ſunt præſentandi; aliud actiuum, per quod fit, ne quis beneficium conferat, niſi ad præſentationem talis perſonæ, vide apud illum.

26 Qui autem iſtud ius obtinet, patronus vocatur, ad ſimilitudinem eius, qui libertorum ſuorum, quos ſeruos manumiſit, patronus vocatur, & ius habet ſucceſſionis in bona ipſorum, & ius iſtud iuſpatronatus leges appellarunt, vt *in l. 1. & per tot. ff. de iurepatr* ad cuius rei exemplum, quia Eccleſiæ perſæpè quorundam incuria deciderent in ruinam, fuit ſacris Canonibus conſtitutum, vt qui Eccleſias fundarent, aut fundatas conſtruerent, vel dotarent, quamdiu ipſi eſſent ſuperſtites, quamuis laici extitiſſent, curam illarum, ac ſolicitudinem obtinerent, eiſque de Rectore idoneo cum conſenſu Epiſcopi prouiderent, irritaque inſtitutio illius haberetur, quem ipſi non elegiſſent, aut præſentaſſent, vt colligitur *ex c. decernimus 16. quæſt. 7.* Ius autem iſtud iuſpatronatus Canones appellarunt, vt *per tot. tit. de iurepatr.* non tantum ad ſimilitudinem patronatus legalis, vt diximus, verùm etiam, quia Eccleſiæ illius patrocinium, aut tutelam ſuſcipere videtur, qui tale ius obtinet. Vnde etiam aduocatus dicitur, aut cuſtos, & quandoque vicedominus, vel guardiam habens, ſicut colligitur ex *cap. quia clerici*, vbi gloſ. & *ex c. præterea, el 2. de iurepatr. & ex c. in ſingulis, in fine, de ſtatu monach. & ex cap. generali, de elect. lib. 6.*

Antiquitùs verò nullum, aut modicum iuſpatronatus huiuſmodi habebatur, vt refert gloſ. *in cap. piæ mentis 16. quæſt. 7.* & tempore Gelaſij Papæ I. nihil aliud proprij iuris in Eccleſiis habebant, quam proceſſionis aditum, ſeu (vt alij vocant) frequentationis, qui Chriſtianis omnibus in communi debetur, vt ipſe Pontifex loquitur *in d. c. piæ mentis*, quod quidem (aliis diuersè exponentibus) videtur intelligi facultas, vel libertas amplior in ea Eccleſia commorandi, aut eam frequentandi; qui aditus omnibus quidem Chriſtianis, vt inquit Pont. datur, eis tamen liberalius concedetur, vel non ita facilè ex cauſis communibus denegabitur: nam proceſſionis honor, quem nonnulli intelligunt, hodie potius, quàm olim introductus videtur, ius verò præſentandi, quod per hoc verbum volunt exponi, non poteſt intelligere, cùm Canon. expreſsè de vtroque tanquam de diuerſis loquatur *in c. nobis, de iurepatr.* nec tunc quidem adhuc fuerat inſtitutum ius præſentandi tempore Canonicis antiquioris; nam poſtea in Toletano Concil. IX. de quo *in d. cap. decernimus, 16. q. 7.* inſtitutum fuiſſe videtur, & ipſis tantùm ſuperſtitibus concedebatur, vt ibidem dicitur; poſtea verò eorum quoque ex conſanguinitate hæredibus eſt ius idem conceſſum, *cap. filiis, cap. conſiderandum, cum ſeq. 16. q. 7. c. 1.* & ferè per tot. *de iurepatron.* & infrà latè videbimus. 27

Non ſolùm autem ex conſtructione Eccleſiæ iuſpatronatus acquiritur, ſed tribus de cauſis poteſt acquiri. *cap. nobis, cap. Abbates 16. quæſt. 7. cap. monaſterij, cap. filij, ead. cauſa & quæſt.* latè Lambert. *de iurepatron. lib. 1. part. 1. artic. 10. quæſt. 1. princ.* Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ cap. 2. num. 1.* Prima eſt Eccleſiæ alicuius fundatio, ſiue quis eam in proprio ſolo ſuis ſumptibus omninò conſtrueret, *cap. Abbatem, 18. quæſt. 2. cap. nobis, de iurepatronat.* ſiue etiam ſolum tantum modo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtulerit, ac donauerit, Lambert. *de iurepatronat. part. 1. lib. 1. quæſt. 2. artic. 2. num. 1 & 2.* & Doctores communiter; nec quælibet fundi donatio tribuit iuſpatronatus, ſed neceſſarium eſt, vt totum dominium transferatur, vt poſt Lambertin. reſoluit Maſſabor. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud. 7. dub. 18. ſecundum Roman. impreſſ.* Secunda eſt etiam ſola conſtructio, ſine fundi proprij aſſignatione, 18

29 tione,ſed in ſolo ab aliis dato ipſe proptiis ſumpti-
bus Eccleſiam cooſtruxerit, *cap. monaſterium*, 16.
q. 7. aliàs enim ſi hæc fiant iuxta terminos *cap. ad*
30 *audientiam, il* 1. *de Eccleſ. ædif.* & cum proteſtatione
recuperandi expenſas ab ipſa Eccleſia, tunc iuſpa-
tronatus non illi acquiritur, ſed Eccleſiæ, ex cuius
bonis fuit ipſa conſtructa. gloſſ. *verb. conſtruxiſſe, in
cap. Apoſtolicos*, 17. *q.* 2. Gonzal. *d. gloſ.* 18. *num.* 33.
Nicol. Garc. *de benefic. par.* 5. *cap.* 9. *à num.* 36. Monet.
31 *d. cap.* 10. *num.* 102. *& ſeq.* quia nec etiam acquiritur
iuſpatronatus ex conſtructione neceſſariò, non vo-
luntariè facta, Lambertin. *d. par.* 1. *lib.* 1. *q.* 4. *princ.
art.* 7. Rot. *deciſ.* 167. *n.* 5. *&* 6. *p.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 758.
n. 2. *par.* 2. *recent. & in Camerinen. penſionis* 10. *Decem-
bris*, 1625. *coram R. P. D. meo Pironano*, & aliis Rot.
deciſionibus relatis, Ferentill. *in annot. ad deciſ. Bu-
rat.* 22. *ſub lit. A, n.* 26.

32 Hinc etiam ex reædificatione, ſeu refectione
Eccleſiæ penitùs deſtructæ, ſeu dirutæ, ita vt noua
conſecratione indigeat, acquiritur iuſpatronatus;
ſecus verò ſi reædificaretur Eccleſia non penitùs
deſtructa. Ita Abb. *in cap. de iurepatr. num.* 1. *&* 11. &
ibi Beroi. *n.* 56. Iaſ. *in l.* 1. §. *ſi quis ædificium, n.* 4. *ff. de
no. oper. nunc.* Staphil. *de litter. gratia, tit. de modo, &
forma impetrandi*, §. *ſequitur videre, n.* 6. Roch. *de iure-
patr. in verb. conſtruxit, n.* 12. Lambert. *eod. tract. p.* 1.
lib. 1. *q.* 6. *princ. art.* 3. *ex n.* 13. Burſat. *conſ.* 310. *à nu.* 3.
vol. 3. Menoch. *conſ.* 90. *n.* 27. *& conſ.* 336. *num.* 5. *cum
ſeqq.* Spin. *in ſpecul. teſtam gloſ.* 4. *princ. num.* 28. Zerol.
in praxi Epiſc. par. 1. *verb. Iuſpatronatus.* §. 2. *ad finem*,
Seraph. *deciſ.* 518. *&* 907. Aloyſ. Ricc. *in collect. de-
ciſ. p.* 5. *collect.* 1559. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 6.
cap. 19. *q.* 10. Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *num.* 51. Gonzal. *ad
reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 18. *n.* 33. Campan. *in diuerſ. iuris
canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 537. Maſſabor. *in praxi ha-
bendi concurſum, prælud.* 7. *dub.* 22. *n.* 6. *ſecundum Ro-
manam impreſſ.* Viuian. *in ſua praxi iuriſp. lib.* 2. *cap.* 4.
n. 6. Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 5.
§. 2. *n.* 18. Rot. *in Senen. beneficij*, 18. *Martij*, 1596. *co-
ram Litta, & deciſ.* 54. *n.* 4. *p.* 1. *recent. & in Mutinen.
Plebis, ſeu iuſpatronatus* 21. *February*, 1625. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Roſ-
ſanen Parochialis* 3. *Iunij*, 1626. *coram bo. me. Bu-
ratto.* inter eius impreſſas *deciſ.* 949. *n.* 7. vbi Ferentil.
33 *ſub lit. A.* benè Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 177.
num. 26. vbi dicit quòd ad adquirendum iuriſpatro-
natus ex reparatione requiritur totalis reſtauratio
34 ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ: vnde Burſat. *dict.
conſ.* 310. *num.* 6. Campan. *d. cap.* 13. *num.* 339. & Rot.
deciſ. 306. *par.* 3. *diuerſ.* dicunt Eccleſiam adeò diru-
tam iudicari, vt reædificata dicatur, & iuxta præ-
dicta acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat
conſecratione, per *cap. de fabrica, de conſec. diſt.* 1.
35 ex qua quidem Eccleſiæ conſtructione acquiritur
iuſpatronatus, abſque alia reſeruatione, niſi illud
expreſsè remittatur, Viuian. *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 9.
36 Ferentil. *in annot. deciſ.* 1. *Buratti num.* 14. *lit. B.* quia
probata coſtructione cum aſſenſu Epiſcopi, ſal-
tem præſumpto, non eſt neceſſe probare alium aſ-
ſenſum, quoad acquiſitionem, Cauſlet. *dec.* 336.
ex num. 4.

37 An in Altari iam conſtructo poſſit in abſtracto
fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpa-
tronatus? Affirmatiuè reſpondent Roch. *in verb.
& dotauit, numer.* 1. Lambert. *d. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 5. *art.* 15.
in princ. verſ. nota tamen, & quæſt. 6. *art.* 1. *num.* 30.
verſ. iu circa, & fuit dictum *in Gerunden. iuriſpatro-
natus* 22. *Aprilis*, 1622. *coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano.*

38 In his tantùm duabus cauſis conſenſus eius re-
quiritur, ſine cuius auctoritate conſtrui Eccleſia
non poteſt, vt *lib.* 2. *cap.* 2. oſtendimus, & ſic Diœ-
ceſani Ordinarij conſenſus interuenire debet, vt
probat *d. cap. nobis*, 25. *de iurepatron.* Calderin. *con-
ſil.* 10. *verſ. nam auctoritas de iurepatron.* Lambertin.
lib. 1. *part.* 1. *q.* 2. *art.* 3. Rot. *in Gerunden. beneficij* 5.
Maij, 1610. *coram Ortembergo*, Ego ipſe *dict. part.* 3.
allegat. 70. *numer.* 20. & poteſt etiam ante crea-
tionem iuriſpatronatus interuenire, & poſtea, &
quandocunque, Calder. *conſ.* 6. *de iurepatron.* Roch.
verb. pro eo, quæſt. 4. *numer.* 9. Lambertin. *d. lib.* 1.
par. 2. *quæſt.* 1. *art.* 16. *& quæſt.* 11. *art.* 16. *num.* 5. Rot.
in Pientina iuriſpatronatus 13. *Martij* 1609. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Coccino, & in Brittinorien.
iuriſpatronatus* 7. *Maij*, 1612. *coram bo. me. Vbaldo
ſen.* Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 420. *Gregorij num.* 7.
Rot. *deciſ.* 101. *num.* 7. apud Paul. de Rubeis *tom.* 3.
diuerſ. aliàs *p.* 7. *recent.* vbi quod conſenſus Ordina-
rij in donatione iuriſpatronatus, quandocunque
ſuperueniat, validat donationem etiam in præiudi-
cium tertij. Ego ipſe *d. alleg.* 70. *num.* 21. vbi *num.* 23.
quòd præſtandus eſt ab Ordinario illius loci, in 39
quo fundatur Eccleſia, & *num.* 30. quod Ordina-
rij nomine in hac materia venit quilibet Prælatus,
etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem iu-
riſdictionem, & *num.* 32. amplio ad Capitulum Se-
de vacante, quem tamen conſenſum dare non pote-
rit Epiſcopi Vicarius generalis, niſi ad hoc habeat 40
ſpeciale mandatum, vt docent plures, quos ſequutus
ſui *eadem par.* 3. *alleg.* 54. *n.* 74.

Si verò nolit conſentire Diœceſanus, poterit 41
compelli per Superiorem, aliàs ipſe Superior con-
ſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa,
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prælud.* 7.
dub. 7.

Verùm autem præſumatur ex lapſu temporis? ſo- 42
let ab aliquibus in dubium reuocari, in quo com-
munis obtinuit ex diuturnitate temporis, ædifica-
tione capellæ cum inſignibus, & armis ac viſitatio-
ne ſuperioris, huiuſmodi conſenſum præſumi, vt
ex multis Sacræ Rotæ deciſionibus comprobauimus
d. p. 3. *alleg.* 70. *num.* 22. quibus addo Cauaier. *dec.* 43
265. *num.* 5. & regulariter tempus triginta annorum
neceſſarium eſſe ad præſumendum talem conſen-
ſum, firmauit Beltramin. ad Gregor. XV. *deciſ.* 420.
n. 7. Rot. *deciſ.* 179. *n.* 1. *p.* 2. *diuerſ. & dec.* 694. *num.* 5.
p. 1. *recent. & deciſ.* 101. *num.* 6. apud Paul. de Rubeis
tom. 3. *diuerſor.* Verùm hac in re optimè conſidera-
uit Rot. *in Segobien. Capellaniæ*, 13. *Ianuarij*, 1623.
coram bo. me. Vbaldo, ſen. quòd licèt ſupradicta pro-
cedant in donatione iuriſpatronatus, in qua nullus
poteſt conſiderari fauor Eccleſiæ, ac proinde requi-
ritur ſpatium tanti temporis ad præſumendum ta-
lem conſenſum: tamen vbi agitur de eo præſu-
mendo in erectione alicuius beneficij cum reſer-
uatione iuriſpatronatus, cum ſit in fauorem Eccle-
ſiæ, qui in eo verſatur, ne beneficium iam erectum
ſupprimatur ob defectum talis conſenſus, non vide-
tur requiri ſpatium tanti temporis, ac proinde vide-
batur ſufficere decennium, ex quo agitur de modi-
co præiudicio, ex Menoch. *de præſum. lib.* 3. *præſ.* 132.
num. 54. eo maximè, quia conſenſus Ordinarij poteſt 44
interuenire ex poſtfacto, vt ſupradiximus; & quia
Eccleſia reperitur ædificata, interueniſſe præſumi-
tur, ſecundùm Menoch. *lib.* 6. *præſ.* 79. *num.* 4. Nicol.
Garc. *de benef. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 73. tum, quia ſufficit etiam
tacitus, qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis
ad præſentationes patronorum. Roch. *d. verb. pro
eo, q.* 8. *n.* 20. Rot. *in Aquen. iuſpatronatus*, 7. *Nouem-
bris*, 1601. *coram bo. mem. Lancelloto*, impreſſa per

Marcheſ. de commiſſion. par. 1. pag. 454. Beltramin. ad d. deciſ. 420. Gregor. XV. n. 7.

46 Illud tamen quoad hoc propoſitum eſt aduertendum, cum ſolo Epiſcopi conſenſu non poſſe iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali fundari, ſed eſſe neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis: vt docent Hoſt. col. 2. & Abb. num. 9. in d. cap. nobis, de iurepatr. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1486. Perez l. 3. col. 15. verſ. in Eccleſia, tit. 6. lib. Ordinam.
47 p. 141. Seraph. deciſ. 1305. n. 5. & deciſ. 1353. num. 5. & deciſ. 1395. n. 2. Rot. deciſ. 53. n. 1. p. 1. recent. vbi n. 2. ſubdit iuſpatronatus præſumi fundatum ex priuilegio Apoſtolico, quando vltra temporis antiquitatem concurrit obſeruantia præſentationum. Verùm ad effectum præeminentiarum, & ad omnes effectus, excepto iure præſentandi, & nominandi, poteſt in Conuentuali iuſpatronatus ex conſtructione acquiri, ſecundùm Lambert. lib. 1. par. 1. artic. 7. vndecima q. n. 3. Caualer. dec. 265. n. 7. & 8.

48 Vnde quoque in Eccleſia regulari non acquiritur iuſpatronatus ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſt. vt per Mohed. deciſ. 140. aliàs 10. n. 5. de iurepatr. Couar. in reg. poſſeſſ. p. 2. §. 10. n. 3. verſ. alter caſus, Lambert. lib. 1. q. 5. p. 1. art. 1. num. 10. & 11. Rot. deciſ. 563. verſ. non obſtat, & deciſ. 564. num. 2. & 3. deciſ. 572. num. 2. & deciſ. 574. num. 1. par. 4. diuerſ. & deciſ. 421. num. 2. par. 2. recent. Ferentill. alios cumulans in annot. ad deciſ. 1. Buratt. num. 15. Intellige ſi iuſpatronatus eſſet reſeruatum in tota Eccleſia, ſecus verò ſi fuit reſeruatum in Altari constructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris in dicta Eccleſia regulari, quia tunc ſufficit ſolùm conſenſus Regularium, vt citato Pariſ. conſil. 35. num. 10. lib. 4. firmauit Rot. in Segobien. Capellaniæ 26. Februarij, 1625. coram bo. me. Vbaldo, in verſ. non obſtat ſecundo, refert Ferentil. in annot. ad dec. 1. Buratt. num. 17. vbi num. 16. poſt Seraph. deciſ. 1395.
49 num. 3. ampliat deciſionem d. cap. nobis, quamuis Eccleſia eſſet Conuentualis habitu, & non actu. Priuilegium autem prædictum ex curſu temporis, & obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine fundationis, licèt non ſit enunciatum, Abb. in cap. cura paſtoralis, num. 4. de iurepatr. Rota deciſ. 363. n. 1. & deciſ. 173. num. 2. par. 4. diuerſ. niſi ex facie inſtrumenti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſolùm conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris, Anton. Gabr. commun. tit. de præſumpt. concl. 1. n. 57. Rot. deciſ. 53. n. 2. part. 1. recent.

50 Tertia eſt dotis, ſiue certi redditus aſſignatio Eccleſiæ facta, cap. filiis, & cap. quicunque 16. quæſt. 7. Vnde illud adducitur per gloſſ. in d. cap. pia mentis, ead. q. 7. Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus, & in Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reform. cap. 12. ſic dicitur, Nemo quacunque ratione, niſi Eccleſiam, beneficium, aut Capellam de nouo fundauerit, & conſtruxerit, ſeu iam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit, de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, patronatum impetrare, aut obtinere poſſit, &
51 debeat. Per emptionem autem patronatum in Eccleſia acquirere nullus poteſt, cap. quia clerici 6. de iurepatron. quin potiùs, qui tale ius in Eccleſia emerit, eſt illo ſpoliandus, quia iuſpatronatus nec emi, nec vendi poteſt, cap. de iure, eod. tit. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 20. q. 8. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. cap. 28. num. 17. cum ſeq. Redoanus de ſimon. part. 3. cap. 21. num. 12. Bonacin. in ſimili tr.
52 q. 4. §. 11. num. 3. Sed neque per vſurpationem acquiritur: tale autem quid præſumere volens excommunicationis ſententiæ ſubiacere ſtatuitur in cap. generali, de elect. lib. 6. cuius meminerunt Gamb. de caſib. reſeru. cap. 10. num. 2. in fine, & num. 3. Filliuc. tractat. 14. num. 53. verſ. tertio, & num. 56. num. 99. verſ. 4. & num. 206. & alij per me citati de offic. & poteſt. Epiſcopi part. 3. alleg. 50. num. 203. in impreſſ.
Lugdunen. Verùm nec ita ſimpliciter patronatus 53
ex ſupradictis cauſis acquiritur, vt ſtatim cauſa præſtita quis efficiatur patronus, quia ſi quis fundum ſolùm præſtiterit, Eccleſia autem vel à ſe, vel ab alio non conſtituatur, nullum ius acquiſiuiſſe putetur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit, nullum ius ædificatoribus præbet, Eccleſia enim non dicitur in eſſe deducta, donec tria hæc adſint, gloſ. in d. cap. pia mentis 16. quæſt. 7. Innoc. in cap. 1. de iurepatr.

Satis eſt autem per aliquem id, quod deeſt, ſup- 54
pleri, vt iuſpatronatus acquirat, qui aliquid præſtitit, verum pro parte tantùm ipſe, & alter pro parte erit patronus, & ita tres poſſunt pro parte ſimul eſſe patroni, ſi ſinguli ſingulas, quas duximus,
cauſas in Eccleſia dederint. Poteſt tamen is, qui 55
tantùm dotauit ſolus fieri patronus Eccleſiæ, in eo videlicet caſu, quo Eccleſia antiqua cuius conſtructor, aut fundator non extet, ab aliquo competenter dotetur, modo illud ante eius conſecrationem fiat, vt lib. 2. in cap. de conſecrat. Eccleſ. vidimus: nam per dotis aſſignationem in conſecrata Eccleſia nullus patronatum acquirit, vt per gloſ. notabilem in d. cap. pia mentis 16. quæſt. 7. & quamuis Eccleſia aliquid modicum habeat; qui tamen eam ſufficienter dotauerit, antequam conſecretur, in ea patronatum videtur acquirere, ſed non idem de eo dicetur, qui iam conſtructam pro parte reparare voluerit, vt colligitur ex Concil. Trid. ſeſſ. 14.
de reform. cap. 12. vbi dicitur, competenter dotauerit, 56
& ſic dotantem inſufficienter, quòd arbitratur Ordinarius, non acquirere iuſpatronatus, ſed dici benefactorem, tenent Lambertin. d. lib. 1. par. 1. q. 5. num. 21. Nicol. Garc. d. par. 5. cap. 9. num. 52. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 123. num. 3. verſ. declaratur. Armendar. ad recop. legum Nauarræ, lib. 4. tit. 30. l. 1. de iurepatron. num. 31. prout neque acquirit quis ex augmento dotis, ſecundùm gloſ. in cap. pia mentis 16. quæſt. 7. vbi Armendar. num. 3. & 4. & Turrec. n. 6. Roch. de iurepatron. verb. & dotauit, quæſt. 2. num. 4. Lambertin. eod. tract. lib. 1. par. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 1. & 2. & art. 2. num. 1. Aloyſ. Ricc. in d. praxi reſolut. 150. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 177. num. 24. & 25. Rot. deciſ. 521. par. 2. recent. & deciſ. 318. num. 5. par. 5. recent. refero Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 70. n. 15. & in collect. ad cap. quoniam 3. num. 9. de iurepatron.
Debet enim priùs conſtare dotem primam fuiſſe re- 57
ductam de eſſe ad non eſſe, vt quis ratione illius ſecundæ acquirat iuſpatronatus, vt benè ait Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18. n. 53.

Illud autem animaduertere oportet, quòd dos 58
ab initio fundationis ſufficiens præſumitur, cap. nemo 100. de conſecrat. diſt. 2. Calderin. conſil. 10. poſt med. verſ. pro parte contraria, Verall. deciſ. 62. par. 1. Gregor. XV. deciſ. 483. num. 5. Rota in Toletana iuriſpatronatus, 11. Februarij 1627. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, impreſſa per Viuian. poſt ſuam praxim iuriſpatron. deciſ. 112. Quæ autem dicatur ſufficiens dos, diximus lib. 2. cap. 2. numer. 20.
cum ſeq. In cuius dotis datione, & aſſignatione 59
requiritur Diœceſani conſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione requiri ſuprà diximus, qui Diœceſanus antea qualitates dotantis exquirere debet,

debet, & quomodo velit dotem conſtituere, & an
ſit congrua, & ſufficiens, vt benè notat Viuian. *in
d. praxi iuriſpat. lib. 2. cap 4. num. 17.* ſecundùm vltim.
Romanam impreſſionem, & faciunt, quæ tradi *d. par
3. alleg. 70. n. 9. cum ſeqq.*

60 Licèt autem non deſint, qui velint ad acqui-
rendum iuſpatronatus tria copulatiuè requiri, ſcili-
cet, fundum, conſtructionem, & dotem, ſiue ab
vno, ſiue à diuerſis, Roch. de Curte *de iurepatr. in
princ. num. 3. in fine, & num. 4. & in verb. Eccleſia
fundauit, num. 2. quæſt. 2. & verb. conſtruxit, n. 3. q. 3. &
verb. dotauit, num. 1.* Abb. *conſ. 106. num. 2. col. 1. in fi-
ne, verſ. quod etiam, par. 2. & in cap. ad audientiam,
num. 4. de Eccleſ. ædif.* Ioan. de Anania *conſ. 24. num. 4.
verſ. illud probo.* Gregor. Lopez *l. 1. gloſ. 3. tit. 15. p. 1.*
Perez *tom. 1. Ordinam. fol. 136. verſ. fundatione igitur,
fol. 137. verſ. ſextò quæritur,* Mooet. *de commutat.
vltim. volunt. cap. 10. num. 202. verſ. ego verò,* Nicol.
Garc. *de benefic. p. 5. c. 9. n. 44.* Caſſard. *deciſ. 6. n. 10. de
iurepatron.*

61 Tamen contraria opinio, quòd ſcilicet ex ſola
conſtructione, vel dotatione acquiratur iuſpatro-
natus, receptior videtur, cùm Iura alternatiuè lo-
quantur, & propterea vnum concurrere ſufficiat, vt
probare videtur tex. *in cap. nobis,* & *ibi* gloſ. *in verb.
conſtruxerit, cap. quoniam, & ibi gloſ. in verb. funda-
tores, de iurepatron. cap. filiis, cap. decernimus, cap.
monaſterium 16. q. 7. cap. ſignificauit, de teſtib. gloſ. ma-
gna in cap. pia mentis 16. q. 7.* Abb. *in cap. ad audien-
tiam, num. 10. & 11. de Eccleſ. ædific. & in cap. propo-
ſuit, num. 1. de filiis Presbyt. & ibi additio,* idem Abb.
in d. cap. nobis, num. 2. Card. *num. 3.* Ioan. Andr. *num. 6.
& 7.* Butr. *num. 1.* Boich. etiam *num. 1.* Anchar. *in
princ. & num. 6.* Hoſtien. *num. 1. de iurepatron.* Beroi.
in cap. quoniam, num. 95. eod. tit. Hoſt. *in ſum. de iure-
patron. num. 2.* Abb. *conſ. 54. num. 1. par. 1. & conſ. 59.
num. 2. & 3. par. 2.* Cardin. *conſ. 122. num. 2. verſ. ad
quod reſpondeo,* Ioan. de Anania *conſ. 24. verſ. iſtud
probo,* & ibi Bolognet. *num. 6.* Menoch. *conſ. 241.
num. 1. & 4. & lib. 3. de præſumpt præſ. 90. num. 4. & 5.*
Lambertio. *de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 1. art. 1. num. 18.
verſ. venio igitur ad 1.* vbi reprobat Roch. Spin. *in
ſpeculo teſtam. gloſ. 4. princip. num. 28. & 29.* Paol de
Cittadinis *de iurepatr. par. 3. num. 1.* Vgolin. *de offic.
& poteſt. Epiſcopi, cap. 52. in princ. num. 6.* Franc. Leo
in theſauro fori eccleſiaſt. par. 2. cap. 6. num... Camil.
Borrell. *in ſum. omnium deciſ. par. 1. tit. 32. num. 23.*
Verall. *deciſ. 133. part. 2.* Rot. *diuerſ. p. 1. deciſ. 598. n.
2. & par. 4. deciſ. 565. num. 2.* eadem Rot. *deciſ. 5. de
iurepatr. in antiq.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. 72. n. 5. & ſeq. part.
1.* & Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. & ſeſſ. 24.
etiam de reform. cap. 12.* vbi loquitur alternatiuè, &
dicit, *ſit titulus iuriſpatronatus ex fundatione, vel do-
tatione,* &c.

62 Quoad acquirendum tantùm iuſpatronatus ho-
norificum, certum eſt ſufficere ſolam conſtructio-
nem, *d. cap. nobis,* & *ibi* gloſ. Abb. *num. 5.* Ioan. Andr.
n. 25. de iurepatron, Lambertin. *dict. lib. 1. p. 1. q. 11. art.
7. n. 5.* Ioan. de Anan. *conſ. 24. num. 4. verſ. iſtud probo,*
& *ibi* Bolognin. *n. 6.* Franc. Leo *d. c. 7. n. 72.* Mantic.
deciſ. 244. num. 1. & etiam abſque vlla reſeruatione,
niſi expreſsè remittatur, Lambert. *d. lib. 1. p. 1. q. 2.
art. 4. n. 12.* Rot. *deciſ. 5. de iurepatr. in antiq.* & fuit
dictum *in Iacen. portionis 19. Nouembris,* 1591. *coram
Card. Phamphilio ſen.*

63 Aliter verò acquiſiti patronatus in quibuſcuo-
que beneficiis, facultates, & priuilegia conceſſa,
tam in vim patronatus, quàm alio quocunque iu-
re nominandi, eligendi, præſentandi ad ea cùm va-
cant (exceptis patronatibus ſuper Cathedralibus
Eccleſiis, & aliis, quæ ad quoſcunque ſublimes
Principes iura Imperij in dominiis ſuis habentes
pertinent, & quæ in fauorem ſtudiorum Genera-
lium conceſſa ſunt) in totum prorſus abrogata, &
irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta intelligi
ſtatuit, ac decernit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform.
cap. 9. in princ.* & per illud ſic docent Flamin. Pariſ. *de
confident. q. 18. n. 239. & ſeq.* Seraph. *deciſ. 1395. n. 4.*
Gonzal *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 18.* refert deciſum Ni-
col. Garc. *de benefic. par. 5. cap. 9. ex n. 115.* vbi *n. 117.*
ſubdit procedere, etiamſi in priuilegio habeatur
iuſpatronatus competere non ſolùm ex priuilegio,
ſed ex vera, & reali fundatione, & dotatione, quod
etiam teſtatur Gonzal. *reg. 8. gloſſ. 18. n. 97.* & idem
Garc. *vbi ſupra n. 118.* Similiter reſolutum refert hoc
procedere, etiamſi in priuilegio dicatur, quòd eſ-
ſet eiuſdem prorſus naturæ, & roboris, acſi ex
fundatione & dotatione competeret, & *num. 119.* 64
aſſerit etiam deciſum, quòd quando conſtat de
origine priuilegij, vel præſumitur eſſe ex priuile-
gio aliquod iuſpatronatus, & adeſt immemorialis,
illa non prodeſt: refert, & ſequitur Maſſobr. *in ſua
praxi habendi concurſum, prælud. 7. dub. 2. n. 85. & 86.*
ſecundùm Romanam impreſſionem: & idē Garc.
eodem c. 9. n. 120. dicit retentum in Rota Conc. Trid.
d. cap. 9. non loqui de priuilegiis conceſſis ex cauſa
oneroſa, Serap. *deciſ. 499. num. 4.* Ad hoc autem, vt 65
priuilegium ſit ex cauſa oneroſa, ſpectari debet, an
illud, quod expenſum fuit, æquiualeat conceſſioni:
quia vbi non æquiualet, conceſſio ipſa iudicari po-
tius debet gratioſa, quàm oneroſa, vt cenſuit Rota
deciſ. 469. apud Farinac. *part.... recent. & in Cæſarau-
guſtana de Maella 14. Nouembris 1616. coram R. D.
meo Coccino Decano,* impreſſa per Maſſobr. *d. prælud.
7. dub. 3. n. 51.*

Huiuſmodi igitur Iurapatronatus ex priuilegio 66
etiam cum ampliſſimis clauſulis propter augmen-
tum conceſſa, cadunt hodie ſub reſeruatione *reg. de
menſibus,* vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad
medietatem, Beltram. *in annot. ad Gregor. deciſ. 397.*
vt citat Rot. *in d. Cæſarauguſtana de Maella 6. No-
uembris 1618. coram R. D. meo Coccino,* latè Maſſobr.
d. dub. 3. per tot.

Sed, quia iuſpatronatus colore beneficia Eccle-
ſiaſtica in ſeruitutem à multis redigebantur, ideò
idem Conc. Trid. *d. c. 9.* ſtatuit modos aliquos pro-
bandi iuſpatronatus præter cæteros ſecundùm Iuris
diſpoſitionem adducendos, prout inferiùs ſigillatim
oſtendemus.

Primò, ea attenta Conciliari diſpoſitione in *d.* 67
cap. 9. iuriſpatronatus titulus probatur ex authen-
tico documento fundationis, vel dotationis, non
priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis
extrinſecè aduenientis. Ita ex eo colligunt Caſſd.
deciſ. 7. de iurepatron. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral.
tract. 6. cap. 5. num. 44.* Campan. *in diuerſ. Iuris Ca-
non. rub. 11. cap. 13. num. 405.* Monet. *de commut. vlt.
volunt. cap. 10. num. 210.* Ego ipſe *de officio, & poteſt.
Epiſcopi, p. 3. alleg. 72. num. 21.* Rot. *in Burgi S. Don-
nini iuriſpatronatus 20. Iunij 1622. coram R. P. D.
Merlino,* impreſſa per Viuian. *poſt ſuam praxim iu-
riſpatron. deciſ. 17. num. 1. & in Albanen. Prioratus 21.
Maij 1603. coram bonæ mem. Penia,* vbi fuit dictum
quòd nihil pertinet, quod Conc. *d. cap. 9.* ſuſtulerit
priuilegia, quia non ſuſtulit ea, quæ proueniunt
ex fundatione, vel dotatione legitimè probata.
Authentici enim documenti appellatione in hac
materia venit Bulla erectionis, ſiue conſenſus Epiſ-
copi, vel Summi Pont. in ſcriptis datus ad fundan-
dum, conſtruendum, ſiue dotandum, Alphonſ. de

r 4 Leone

Leone de officio Capellani p. 1. quæſt. 4. praxi 2. num.
17. vbi num. 18. cum Rota probat Bullam erectio-
nis idem eſſe atque inſtrumentum fundationis, vel
dotationis, & num. 19. tenet etiam venire ſcriptum
publicum continentem dictam fundationem, vel
dotationem, etſi non appareat ea de conſenſu Epiſ-
copi quia ille ſufficit ſi ſequatur, & num. 22. ait ſuffi-
cere vt tale inſtrumentum dotationem ſolum, vel
fundationem, ſeu conſtructionem contineat, & num.
24. quòd venit etiam teſtamentum vbi fuit facta do-
tatio, & n. 16. quod etiam continentur codicilli, &
num. 36. Sacra Cong. & Rota aſſerit requiri pro for-
ma vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & re-
gulam eſſe conſtituendam quod probatio per teſtes
non ſufficiat. Sed quando haberi non poteſt pro-
batio exiſtentiæ iurispatronatus per authentica do-
cumenta, vt ſuprà dixi, Sacrum Concilium pro-
uidet quomodo eadem exiſtentia probet inter pri-
uatos, de quibus non poteſt eſſe ſuſpicio vſurpa-
tionis.

69 Secundò, probatur iuſpatronatus ex multiplica-
tis præſentationibus per antiquiſſimum temporis
curſum, qui hominum memoriam excedat, ex eod.
Conc. Trid. in ſæpè citato c. 9. Ita Menoch. conſ. 336.
& de præſ. lib. 3. præſumpt. 90. n. 3. cum ſeqq. Maſcard.
de prob. concl. 103. n. 9. Gonzal. d. gl. 18. n. 44. cum ſeq.
Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 21. n. 3. Cam-
pan. d. c. 13. ex n. 425. Monet. d. c. 10. num. 211. Molfeſ.
d. tr. 6. cap. 5. num. 47. me citato in hoc loco. Noguerol.
tom. 1. all. 18. nu. 8. Ego ipſe d. all. 72. n. 28. Rot. deciſ.
148. n. 1. & dec. 211. n. 1. par. 1. rec. & deciſ. 674. n. 2.
p. 1. recent. Etiamſi nullum inſtrumentum fundatio-
nis, vel dotationis oſtendatur, & quamuis in dictis
præſentationibus nulla appareat facta mentio fun-
dationis, vel dotationis, vt benè reſoluunt Gonzal.
d. l. 18. n. 46. Galet. in margarita caſuum Conſciēt. verb.
Iuſpatronatus, pag. 145. Molfeſ. d. tr. 6. c. 5. n. 47. immed.
Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 127. n. 1.
& in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. dec. 258.

70 Immemorialis autem poſſeſſio verificatur in cen-
tum annis, vt per Mar. Ant. var. reſ. lib. 1. reſ. 80. n. 11.
Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 21. n. 5. Garc.
de beneſ. p. 12. c. 1. n. 163. Aloyſ. Ricc. de nouiſſ. probat.
iuſpatr. reſ. 205. n. 6. Alphonſ. de Leone d. q. 4. prax. 2.
71 n. 46. Quia centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi
inducit præſumptionem tituli dotationis totalis, ſeu
æquiualentis, ſecundùm opinionem, quam Rota
tenet dec. 254. num. 10. vſque ad fin. lib. 3. p. 3. diuerſ. &
corā Pute. dec. 199. & 206. lib. 1. in correctis, ead. Rot.
deciſ. 2. n. 4. p. 1. rec. & in Parmen. prioratus 23. Ia-
nuarij 1621. coram Reuerendiſſimo Seleucien. & in Ia-
nuen. Abbatiæ 13. Iunij, 1625. coram bonæ me. Buratto,
inter eius impreſſas dec. 884. vbi Ferent. ſub litt. A.
concordantes adducit, reſoluit Hieron. Gab. conſ.
72 198. n. 5. lib. 2. Vnde probari iuſpatronatus ex præ-
ſentationibus per ſpatium centum annorum effectū
ſortitis, eò quòd ex illis præſumatur titulus funda-
tionis, vel dotationis, reſoluunt Gonzal. d. g. 18. n. 44.
Rot. dec. 211. n. 1. p. 1. rec. & dec. 541. n. 2. dec. 647. n. 2.
p. 2. rec. & in Florentina capellæ, 30. Maij, 1616. coram
R. P. D. meo Pirouano, impreſſa per Viui. poſt praxim.
iurispat. dec. 61. nu. 2. & in Burgi S. Donnini iurispatro-
natus, 20. Iunij, 1622. corā R. P. D. Merlino, Cauuler.
dec. 547. num. 1. & dec. 625. n. 4. Buratt. dec. 541. n. 1. &
73 deciſ. 172. n. 1. vbi Ferentill. alias deciſ. refert. Nec
modici temporis defectus tollit huius centenariæ
effectum, vt per Lotter. de re beneſ. lib. 2. q. 7. num. 63.
Aloyſ. Ricc. in tr. de nouiſſ. probat. iurispatr. reſol. 206.
num 6. & reſol. 223. Rot. in d. Florentina Capellæ im-
preſſa per Viuian. d. dec. 61. n. 3. & in Burgi S. Donni-
ni iurispatronatus 9. Decembris 1622. coram R. P. D.
Merlino, impreſſa per eundem Viuian. deciſ. 18. n. 6.
& in eadem coram eodem, 20. Iunij eiuſdem anni, im-
preſſa per eundem Viuian. dec. 17. n. 4. Alphonſ. de
Leone d. q. 4. praxi 2. n. 47.

Quam quidem immemorialem poſſeſſionem in- 74
telligimus requiri etiam in priuatis perſonis, non
obſtantibus verbis illis Concilij Trid. in dict. cap. 9.
aliàs ve ſecundum Iuris diſpoſitionem; quia non reſpi-
ciunt tempus, de quo iam expreſsè immediatè ſu-
prà diſpoſuit, & voluit eſſe immemorabilem: ſed
reſpiciunt alios modos, nempe, per famam, con-
ſtructionem, & ſimilia, quibus ſecundùm Ius
antiquum probari poterat iuſpatronatus: at tem-
pus præcisè, & ſemper etiam in ipſis priuatis de-
bet eſſe immemoriale: alias enim incontinenti
induceretur correctio ſuperioris diſpoſitionis,
quæ non præſumitur: vnde etiam in priuatis ex
mente Concilij requiritur centenaria, & non ſuf-
ficit quadragenaria poſſeſſio, quando agitur con-
tra libertatem Eccleſiæ. Ita Franc. Leo in theſauro
fori eccleſ. part. 2. cap. 6. numer. 8. Campan. in diuerſ.
Iuris Canon. rubr. 11. cap. 13. numer. 415. Garc. de be-
nefic. par. 5. cap. 9. numer. 97. & 141. Et adeò ex for-
ma Concilij requiritur poſſeſſio immemorialis,
dum deficit inſtrumentum fundationis, vel do-
tationis, vt per æquipollens non poſſit adimpleri
Coccin. deciſ. 25. numer. 2. & 3. Lotter. de re beneſic.
lib. 2. quæſt. 7. numer. 125. cum ſeqq. Imò iſta imme-
morialis poſſeſſio, quando adeſt præſumptio vſur-
pationis, circumſcripto etiam Concilio Trid. de
Iure communi requirebatur, Achil. de Graſſ. deciſ.
4. num. 4. 9. & 10. & deciſ. 6. de iurepatr. Verall. deciſ.
118. num. 5. lib. 2. Hieron. Gabr. conſ. 192. num. 1. lib. 2.
Mantic. deciſ. 89. n. 3.

Ad probandum hoc tempus immemoriale ſuf- 75
ficit memoria quadraginta annorum, & quòd de
reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum
& famam, iuxta doctrinam gloſ. communiter re-
ceptæ in cap. 1. de præſcript. lib. 6. vt per Bald. de præ-
ſcript. part. 2. quinta partis, q. 6. numer. 43. Cou. in reg.
poſſeſſor. p. 2. §. 3. numer. 7. Maſcard. de probat. concluſ.
138. Ioan. Garc. de expenſ. cap. 9. numer. 9. Molin.
de primog. lib. 2. cap. 6. numer. 32. Molin. Theolog.
de Iuſtit. tractat. 2. diſputat. 76. numer. 5. Monet. de
decim. cap. 5. numer. 77. Aloyſ. Ricc. in tractat. de nouiſ. 76
probat. iurispatron. reſol. 70. Quia immemorialis
per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes
minimè dicant, quod non audierunt, nec vide-
runt contrarium. Seraph. dec. 1367. numer. 1. & tunc 77
teſtes debent habere ſexaginta annos, ſi probatio
per eos facienda ſit: ſin autem per ſcripturas, &
inſtrumenta, centenaria requiritur, vt per Flamin.
Pariſ. de confidens. quæſt. 28. numer. 235. Garc. dict.
cap. 9. numer. 92. & part. 12. cap. 2. numer. 265. aut ſal-
tem debent eſſe teſtes quinquaginta quatuor an-
norum, ſecundùm Brunor. à Sole in locis commu-
nib. verb. teſtis, 20. Aloyſ. Ricc. in d. praxi rerum fori
Eccleſ. reſol. 128. & in dict. tract. de nouiſſ. probat. iu-
rispatron. reſol. 72. Gregor. XV. dec. 196. Rota dec.
445. numer. 1. part. 1. recent. & dec. 248. ſub numer. 3. 78
par. 2. recent. Ego ipſe d. alleg. 72. numer. 37. Ad quam
immemorialem conficiendam, tam in teſtibus,
quàm in inſtrumentis concurrere debent anni ela-
pſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non
tempus decurſum vſque ad Concilij publicatio-
nem, vt referunt deciſum Gonzal. d. gl. 18. n. 89. Pia-
ſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 5. numer. 7. poſt princ. vbi
etiam reſolutum atteſtatur probata immemoriali
præſumi probatum iuſpatronatus ex fundatione,
Vnde

79 Vnde tempus litis deducendum eſt, tam in inſtrumentis, quam in teſtibus, quando quæritur, an ſint de Antiquo, Rot. *deciſ.* 185. *ante num.* 1. *p.* 1. *& deciſ.* 233. *in fine, part.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 160. *ſub num.* 9. *part.* 1. *recent & in Nouarien. bonorum,* 7. *Iunij,* 1619. *coram Cardin. Sacrato*; atque etiam deducendum eſt tempus prouiſionis Apoſt. prout non ſemel tenuit eadem Rota, vt conſtat ex allegatis *in Aretina Capellania* 18. *May* 1616. *coram bona mem. Buratto*, inter eius impreſſas, *deciſ.* 178. *num.* 4.

80 Circa verò requiſitum aliud multiplicatarum præſentationum notat Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 127. *num.* 2. præſentationes multiplicatas, quamuis interpolatas, & non ſucceſſiuas, probare iuſpatronatus, maximè ſi probetur præfatas præſentationes effectuatas fuiſſe ob ſucceſſiuam præſentationem per obitum præſentato-
81 rum. Dicuntur autem multiplicatæ præſentationes, ſi ad minus fuerint duæ, ſecundùm Caualcan. *deciſ.* 17. *num.* 2. *p.* 2. Mar. Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 109. *num.* 37. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 127. *in fine*, Campan. *d. cap.* 13. *num.* 425. quos refero Ego ipſe *d. alleg.* 72. *num.* 31. & me citato in illo loco Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſ. prob. iuſpatron. reſol.* 67. & me citato *in hoc loco* Noguerol *tom.* 1. *alleg.* 28 *num.* 8. Alphonſ. de Leone *d. q.* 4.
82 *praxi* 2. *num.* 48. Sufficeret tamen vnica præſentatio, ſi is præſentatus per quadraginta annos poſſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſentationis, vt dicit gloſ. *verſ. vno, vel pluribus, in cap. cùm de beneficio, de præbend. in* 6. & ibi Franc. *num.* 3. Feliu. *in cap. in noſtra, num.* 41. *verſ. cæterum, de reſcript.* gloſ. *verb. breuitatem, in cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & propr.* & ibi Butr. *num.* 36. Federic de Senis *conſ.* 234. *num.* 4. *in princ. verſ. ad id, quod quæritur*, Card. *conſ.* 61. *n.* 8. Dec. *conſ.* 134. *num.* 1. *ante fin. verſ. & in caſu*, Achil. *deciſ.* 5. *num.* 1.
83 *de iurepatron.* Quia quando actus habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, nec non continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vnicus, Abb. *in cap. fin. num* 17. *verſ. diſtingue tamen, de conſuet.* Dec. *d. conſ.* 134. *num.* 2. *circa fin. & verſ. in tuto*; nec Sacrum Concil. Trid. circa probationes in patronatu priuatorum aliquid immutauit, vt diximus *hoc eod. c. num.* 102. & ex his ita in puncto cenſuit Rot. *in Bergomen. Capellaniæ,* 18. *Maij,* 1629. *coram R. P. D. Merlino.*

84 In omni autem euentu, quòd conſtaret de vitio inualido à principio, tunc continuatæ huiuſmodi præſentationes, & immemorialis nihil ſuffragabuntur, vt per Gonzal. *d. gloſ.* 18. *num.* 48. Piaſec. *d. cap.* 5. *num.* 7. *verſ. non tamen.* Mantic. *dec.* 318. *ex n.* 1. Aloyſ. Ric. *de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 47. Rot. *deciſ.* 548. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* metipſum *d. alleg.* 72. *num.* 67.

85 Tertiò probatur iuſpatronatus ex præſentationibus, etiam per quadraginta annos effectum ſortiti, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præſumptiones, quę vim habeant famæ, Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *cum ſeq. de probat.* Achil. *deciſ.* 6. *eod. tit.* Alphonſ de Leone *de officio Capell. part.* 1. *q.* 4. *praxi* 2. *num.* 60. *cum ſeqq.* Card. Mantic. *deciſ.* 318. *num.* 5. Cardin Seraphin. *deciſ.* 1103. *in fine, & deciſ.* 1141. *num.* 6. Coccin. *deciſ.* 174. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 77. *num.* 2. *& deciſ.* 312. *num.* 3. *p.* 1. *recent. & deciſ.* 360. *ex num.* 8. *& deciſ.* 694. *num.* 6. *p.* 2. *recent. & in Lucana iuriſ... atus ... Pedra* 26. *Iunij*, 1619. *coram bona mem. Dunozetto, & in Piſcien. Capellæ* 10. *Ianuarij* 1622. *coram Card. Veroſpio, & in Auximana beneficiorum,* 6. *Februarij,* 1623. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Bergomen. Capellaniæ*, 18. *Martij* 1629. *coram R. P. D. Merlino*, Buratt. *deciſ.* 172. *num.* 18. vbi *num.* 2. ait prædicta procedere, quando non conſtat de initio contrario, vel de præcedenti ſtatu libertatis, *& deciſ.* 338. *num.* 1. vbi in fine ſubdit quadragenariam, & famam copulatiuè requiri ad docendum de iurepatronatus. Vnde for- 86
mam ſolùm non ſufficere tenuerunt Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 310. *num.* 80. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 130. & Neapol. *deciſ.* 274. *num.* 8. *&* 9. *p.* 4. Mantic *deciſ.* 198. *num.* 4. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 5. *num* 40. Ego ipſe *d. alleg.* 72. *num.* 43. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 333. *num.* 5. *p.* 1. *recent. & deciſ.* 235. *num.* 2. *p.* 2. *recent.* Hoc tamen intelligendum eſt quoad plenam probationem iuriſpatronatus, veluti ſi controuerſia eſſet cum Ordinario, ſecùs tamen quando ſufficiunt leuiores probationes, ſecundùm Mantic. *deciſ.* 318. *ſub num.* 5. *verſ. nec obſtat.* quem citat Ferentil. *in annot. ad deciſ. Burat.* 111. *numer.* 21. Ad hanc quadragenariam probandam ſufficit etiam vnica præſentatio, ſi præſentatus per quadraginta annos fuerit in poſſeſſione, nec vnquam euenerit caſus nouæ præſentationis, iuxta ea, quæ ſuprà reſoluimus *num.* 82. & in terminis Alphonſ. de Leone *d. quæſt.* 4. *praxi* 2. *numer.* 61. vbi *num.* 66. differit quomodo probetur fama in hoc caſu cum dicta quadragenaria, & *numer.* 67. quod per quatuor teſtes cum enunciatiuis antiquis, aliiſque adminiculis probatur fama, & *num.* 72. quærit an iſta fama & vox ſufficiat ſi ſit quod capellania ſit de iurepatronatus tantum talis familiæ, vel requiritur quod fuerit de fundatione, & dotatione ab eadem familia, *& n.* 74. an poſſit probari exiſtentia prædicta per ſolam famam abſque quadragenaria.

Quattò probatur iuſpatronatus per enunciati- 87
uas centum annos, & hominum memoriam excedentes. Ita Garc. *d. c.* 9. *numer.* 21. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archip. Neapol. par.* 4. *deciſ.* 174. *num.* 5. *& deciſ.* 306. *num.* 4. *& in tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.* 39. Rot. *deciſ.* 224. *numer.* 4. *&* 5. *p.* 1. *re-*
cent. Ego ipſe *d. allegat.* 72. *num.* 40. *&* 41. Enuncia- 88
tiuis enim Ordinariorum multum defertur in probatione iuriſpatronatus, quia præſumuntur, ſcire qualitates beneficiorum, vt plurimum ſe reddunt difficiles ad inſtituendum, Mantic. *d. deciſ.* 318. *numer.* 1. *& deciſ.* 350. *num.* 3. Coccin. *deciſ.* 229. *in fine, & deciſ.* 230. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 518. *n.* 3. *p.* 1. *recent.*

Intellige tamen procedere pluribus concurren- 89
tibus: & primò, dummodo ſint duæ enunciatiuæ, quia regulariter vnica non probat, etiamſi ſit antiqua, Rot. *deciſ.* 160. *num.* 6. *& deciſ.* 159. *num.* 2.
p. 1. *recent. & deciſ.* 170. *num.* 3. *p.* 2. *etiam recent.* Se- 90
cundò, dummodo proueniat à diuerſis perſonis, & à diuerſo fonte: quia, ſi ab eadem perſona prouenirent, licèt plures pro vnica tantum haberentur, Caputaq. *deciſ.* 237. *num.* 6. *p.* 3. Rot. *dict. deciſ.* 388. *numer.* 1. *p.* 1. *& d. deciſ.* 289. *n.* 1. *p.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 295. *numer.* 7. *p.* 1. *recent.* Beltramin. *ad Gregor. XV. deciſ.* 407. *num.* 6. Tertiò, dummodo non emanauerint à perſonis ſuſpectis, & intereſſe haben-
tibus, ead. Rot. *deciſ.* 405. *num.* 2. *p.* 1. *recent.* Quattò, 92
dummodo ſint enuntiatiuæ plurium inſtrumentorum à diuerſis Notariis confectorum, Achil. *deciſ.* 8. *num.* 2. *de iurepatron.* Rot. *deciſ.* 518. *num.* 2. *&* 3. *p.* 1. *recent.* & pluribus concluſionem, & declarationem

tionem comprobat Ferentill. *in annot. ad deciſ. Burat. 172. ſub lit. T.*

92 Vnde enunciatiuas plures, & à diuerſis perſonis non ſuſpectis emanatas, & antiquiſſimas plenè probare iuſpatronatus etiam contra tertium cenſuit non ſemel Rota, & ſignanter coram Buratt. *deciſ. 807. n. 2. & in nullius ſeu Squillacen. iuriſdictionis 4. Martij, 1616. coram bonæ mem. Martino Andrea, & in Burgi S. Domini iuriſpatronatus, 20. Iun. 1622. coram R.P.D. Merlino.*

93 Quintò probatur iuſpatronatus per inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia, vt per Rip. *in cap. cùm Eccleſia, numer. 97. de cauſa poſſeſſ.* Lambertin. *de iurepatron. lib. 3. q. 5. art. 4. num. 2.* Roman. *ſing.* 480. Ferret. *conſ. 297. num. 9.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 90. num. 10 & præſ. 130. nu. 31.* Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol. 31.* Seraph. *deciſ. 552. num. 2. & deciſ. 1141. numer. 7.* vbi, quòd concurrentibus aliis adminiculis plenè probant iuſpatronatus, Coccin. *deciſ. 230. num. 1.* Buratt. *deciſ. 927. num. 4* vbi Ferentil. Rot. *deciſ. 14. ſub numer. 3. ad fin. & deciſ. 518. n. 5. p. 1. recent. & deciſ. 548. num. 7. p. 2. etiam recent. & in Lucana iuriſpatronatus, 16. Iunij, 1619. coram bonæ mem. Dunozetto*, impreſſa per Viuian. *poſt ſuum tract. de iurepatron. deciſ. 26. num. 15. & 16.*

94 Intellige, quando apparet inſignia eſſe ita antiqua, prout eſt Eccleſia, vel Capella, in qua adſunt, adeò quòd non poſſit aſſignari alia cauſa, ob quam fuerint appoſita niſi in fundatione Eccleſiæ, aliàs enim potuiſſent apponi ob reſtaurationem, vel ob eleemoſynam, ex quibus iuſpatronatus non acquiritur, vt dicit Rot. *in Calaguritana præeminentiarum, 17. Maij, 1591. coram Gipsio*, Coccin. *d. deciſ. 230. num. 1.* Card. Caualer. *deciſ. 159. numer. 8.* quamuis eadem Rot. *d. deciſ. 13. ſub num. 3. p. 1. recent.* dixerit, quòd licèt inſignia non appareant adeò antiqua, vt dici poſſit fuiſſe appoſita in fundatione, nihilominus ſuffragantur ad probationem iuriſpatronatus, quia præſumuntur per patronos appoſita ad conſeruationem ſui iuris.

95 Sextò, probatur iuſpatronatus ex denominatione Capellæ alicuius familiæ, Rot *deciſ. 694. num. 6. p. 2. recent. & coram Buratto deciſ. 927. num. 3.* Seu ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Eccleſiæ mentionem facientibus de familia, vt per Lambert. *de iurepatron. p. 2. art. 4. quæſt. 10. princip. lib. 1. numer. 12.* Maſcard. *de probat. concl. 958. nu. 28.* Vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus, lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia, & locis publicis, vt per Ferret. *conſ. 293. numer. 9. lib. 3.* Hier. Gabr. *conſ. 196. num. 9. lib. 2.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 73. num. 7.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 115. num. 3. in fine, & in d. tract. de nouiſſ. probat. iuſpatron. reſolut. 34.* Garc. *d. cap. 9. num. 91.* Molfeſ. *dict. tract. 6. cap. 5. num. 46.* Ego ipſe *dict. allegat. 72. numer. 50.* Rot. *deciſ. 374. num. 7. part. 2. recentior. & in Mutinen. plebis, 24. Nouembris, 1623. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

96 Septimò probatur iuſpatronatus ex ſententia antiqua Epiſcopi, quia iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, vt per Pute. *deciſ. 237. lib. 2. in correctis*, Hieron. Gabr. *conſ. 198. numer. 4. lib. 2.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſolut. 115. & in tract. de nouiſſima probat. iuriſpatron. reſol. 233. numer. 1.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 58. numer. 5. & cap. 107. num. 88.* Lotter. *de re beneſ. lib. 2. quæſt. 13. num. 152.* Ciarlin. *controu. forenſ. cap. 57.* Noguerol. *tom. 1. alleg. 28. num. 9.* Rot. *in Florentina Canonicatus 11. Decembris 1615. coram bonæ mem. Buratto*, inter eius impreſſas *deciſ. 42. num. vlt.* & apud Poſti. *poſt tract. de manut. deciſ. 172. num. 10.*
Antiqua autem exiſtimabitur, quotiens quinqua- 97
ginta retrò annis completis lata fuerit, vt per Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. cap. 310. ex num. 90.* quem refero Ego ipſe *d. alleg. 72. num. 49.* addo Campan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub. 2. cap. 13. num. 421.* Aloyſ. Ricc. *de nouiſſima probat. iuriſpatr. reſol. 233. num. 2.* Ciarlin. *d. cap. 57. num. 7.* Et propterea ſi reperirentur duæ ſententiæ latæ ante Concil. Trident. hodie non probarent iuſpatronatus ſi aliunde non iuſtificarentur, Grilenzon. *conſ. 147. n. 28.* Ciarlin. *d. c. 57. n. 8. & c. 107. n. 86.*

Octauò probatur iuſpatronatus ex litteris inſti- 98
tutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius patroni pertinere, vt reſoluunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſ. lib. 8. quæſt. 11. numer. 38.* Mar. Antonin. *var. reſolut. lib. 2. reſol. 80 numer. 1.* Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſ. probat. iuſpatron. reſol. 22.* Ego ipſe *d. alleg. 72. num. 47.* Rot. *deciſ. 376. & 1447. lib. 3. p. 3. diuerſ.* quamuis
aliqui Beneficiati fuerint admiſſi vigore proui- 99
ſionum Apoſtolicarum, quæ non mutant ſtatum iuriſpatronatus, quia Papa ſemper præſumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis, Garc. *de beneſ. p. 5. cap. 5. à num. 113* me citato *in hoc loco* Noguerol. *tom. 1. alleg. 28 numer. 36.* Caualer. *deciſ. 390. num. 5.* Rot *deciſ. 546. num. 3. p. 1. recent. & deciſ. 347. num. 2. & deciſ. 360. num. 14. ad fin. p. 1. etiam recent. & in Lucana Canonicatus 23. Martij 1610. coram bon. mem. Dunozetto, & in Aſculana Plebania 12. Ianuarij 1624. coram R.P.D. Merlino, & in Sorana beneficij 28. Februarij 1626. coram eodem*, quando, ſcilicet, verè conſtat de anteriori ſtatu contrario, non autem ſi de illo non conſtet, vt fuit dictum *in Placentina Plebis Carpineti 7. Nouembris 1612. coram R.P.D. Pirouano*, & coram Caualer. *dec. 252. n. 2. & deciſ. 266. n. 2.*

Non probatur tamen ex certo ſubſidio alicui 100
præſtito, tanquam patrono, vt per Rot. *deciſ. 1245. num. 1. lib. 3. p. 3. diuerſ.* quam refero Ego ipſe *d. alleg. 72. n. 46.*

Nec ex libris viſitationum, quia fiunt ad alium 101
effectum, nempe quoad viſitationem perſonarum, & Sacramentorum, ita Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 5. num. 7.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol. 125. n. 2. & in tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol. 18.* Molfeſ. *d. tract. 6. cap. 5. num. 45.* Ego ipſe *d. alleg. 71. n. 48.*

His, & aliis Iuris modis poterit probari iuſpa- 102
tronatus in perſonis priuatis, in quibus Concil. *d. cap. 9.* nihil alterauit circa huiuſmodi probationem, aliàs ſecundùm Iuris diſpoſitionem faciendam, vt per Gonzal. *d. gloſſ. 28. num. 54. & 55.* Monet. *de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 210. & 214.* Aloyſ. Ricc. *in d. tract. de nouiſſima probat. iuriſpatr. reſol. 81.* Ciarlin. *controu. forenſ. cap. 57. n. 1.* Rot. *deciſ. 798. n. 4. p. 1. diuerſ. & deciſ. 331. prope fin. p. 2. etiam diuerſ. & deciſ. 360. n. 2. & deciſ. 374. n. 1. p. 2. recent. & coram Caualer. decis. 360. n. 1. & Coram Coccin. deciſ. 25. & in Florentina Capella 30. Maij, 1616. coram R.P.D. meo Pirouano*, impreſſa per viuian. *poſt ſuam praxim Iuriſpatron. deciſ. 62. num. 1. & in Bergomen. Cappellaniæ 18. Maij 1629. coram R.P.D. Merlino.*

Nec etiam quando lis eſt inter compræſenta- 103
tos, qui non ſunt potentes in probando iurepatronatus,

tronatus, rigoroſè eſt agendum, quia Concil. *dict. c. 9.* non grauat eos duriore probatione ceſſante vſurpationis ſuſpicione, Caſſad. *deciſ. 2. num. 5. de probat.* & fuit dictum *in Firmana iurispatronatus 21. Maij 1591. coram Orano, & in Florentina Capellæ 20. Maij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.* Imò hoc caſu leuiores admittit poſſe probationes tenent. Gonzal. *d. gloſſ. 18. n. 59.* & me citato Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſima probat. iurispatr. reſol. 205. num. 11.*

104 Vnde proueniit, vt iuſpatronatus poſſet præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio 40. annorum cum titulo colorato, ſicut reſoluunt Lambertin. *de iurepatron. p. 2. lib. 1. art. 5. q. 11. princ.* Gallet. *d. verb. iuſpatronatus, pag. 144. col. 2.* Gonzal. *d. gloſſ. 18. n. 57.* Franc. Leo *d. p. 2. c. 6. num 8. in fine.* Mar. Anton. *d. lib. 1. reſol. 108. n. 28.* Aloyſ. Ricc. *d. tract. de nouiſſ. probat. iurispatr. reſol. 205. in fine*, Ego ipſe *d. alleg. 72. n. 68.* Rot. *deciſ. 146. n. 5. p. 2. recent.* Quoniam operi publico inſcribi nomen eius, cuius pecuniis id opus factum eſt, licere ſcripſit Marcel. Iureconſul. *in l. opus nouum, ff. de operib. publ.* & Paul. *in l. 2. ff. eod. tit.* inquit, *qui liberalitate, non neceſſitate debiti redditus ſuos ad opera publica perficienda conceſſit, munificentia ſua fructum de inſcriptione nominis ſui operibus, ſi qua fecerit, capere per inuidiam non prohibetur.* Et Imperator Valen. pariter *in l. legatum ff. de admin. rerum ad ciuit. pertinent.* reſcripſit munificentiam eius, qui legauit municipio eſſe inſcriptione notandum, Alphan. *in l. 1. n. 120. ff. ſi certum pet.* Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p. 1. conſid. 38. concl. 13.* Caput. *de regim. Reipubl. in rub. n. 45.* à Ponte *de poteſt. Proregis, tit. de diuerſ. proceſſ. rub. de inſignib. & armis, n. 5.* Et huiuſmodi inſcriptiones, dummodo nil contineant, quod à veritate alienum ſit, approbauit etiam Rot. *in Abulen. iurispatronatus 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, Refert eadem Rot. *in Romana Computorum 10. Aprilis 1630. coram R. P. D. Merlino, in fine.*

105 Sed non ſemper eſt eadem probatio in priuatis admittenda, quia debet diſtingui caſus à caſu, & ſic aduertere oportet iuſpatronatus dupliciter controuerti poſſe, nempe, principaliter, vel incidenter. Incidenter eſt, quando de eo agitur quoad iuſtificationem gratiæ, & clauſulam iurispatronatus, vel quoad eius pertinentiam: & tunc ſemiplena ſufficit probatio. Principaliter verò, & obiectiuè controuerti dicitur iuſpatronatus, quando de eius exiſtentia pro libertate Eccleſiæ ex parte Ordinarij, vel prouiſi Apoſt. agitur, & in iſto caſu iuſpatronatus, ſicuti & dominium, cùm quo in probatione fraternizat, plenam, & concludentem requirit probationem; vt benè & magiſtraliter docent Achil. de Graſſ. *deciſ. 7. n. 3. & 4. de probat.* Seraphin. *deciſ. 831. n. 1. & deciſ. 1120. num. 1.* Mantic. *deciſ. 208. num. 1. & deciſ. 244. n. 5. & deciſ. 360. num. 3.* Coccin. *deciſ. 25. n. 2. & 3.* Lotter. *de re beneſic. lib. 2. q. 7. num. 27. & ſeq. & q. 13. n. 100. & ſeq.* Rot. *deciſ. 522. num. 3. & deciſ. 788. part. 4. diuerſor.*

106 In iis verò perſonis, ſeu Communitatibus, in quibus ius quæſitum plerumque ex vſurpatione potiùs præſumi ſolet, pleniorem & exactiorem probationem ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probationem talibus ſuffragari, niſi præſentationes etiam continuatas non minori ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probauerint, ſtatuit Concil. Trident. *d. c. 9.* & aduertit Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 10. n. 215.* quòd iſta plenior & exactior probatio, quæ & qualis dicatur, 107 eſt tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & aſſignata à Concilio.

108 Quæ quidem forma à Concilio tradita, eſt omninò obſeruanda, etiamſi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario, prout tenet Nouar. *in ſingul. Canonic. ſing. 95. n. 2.* Beltramin *ad Gregor. XV. deciſ. 222. n. 11. verſ. & hæc forma.* Lotter. *de re beneſic. lib. 2. q. 13. n. 129. & ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in tr. de nouiſſ. probat. iurisp. reſol. 109.* Rot. *in Lucana iurispatronatus 14. Iunij 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Ferrarien. Archipresbyteratus, 16. Iunij 1618. coram eodem*, & reprobata deciſione iuris decimandi *coram Card. Blanchetto* firmauit eadem Rota *in Sorana iurispatronatus 28. Aprilis, 1603. coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis 23. Iunij, eodem anno, coram eodem.* Quamuis contrarium tenuerint Hieronym. Gabr. *conſ. 192. lib. 2.* Mareſcot. *var. lib. 2. c. 52. n. 6.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect. 1240. & in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 135. n. 2. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. deciſ. 127. n. 1.* Viuian. *in praxi iurispatr. lib. 11. c. 5. n. 77.*

109 Et procedit illud conciliare decretum dictam exactiorem & pleniorem, probationem requirens, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, vt per Gonzal. *d. gloſ. 18. n. 23.* Aloyſ. Ricc. *in d. tract. de nouiſſ. probat. iurispatr. reſol. 84.* Gregor. XV. *deciſ. 222. n. 1. verſ. quod probato*, Rot. *deciſ. 756. num. 31. verſ. vnde ſequitur, p. 2. recent. & in d. Ferrarien. Archiepresbyteratus, 16. Iunij, 1628. coram Reuerendiſſimo D. meo Cochino Decano, in verſ. ſecundum*, quia Concil. 110 Trident. *d. c. 9.* ſubſtulit omnem poſſeſſionem. Seraphin. *deciſ. 1395. n. 4. verſ. neque obſtat, & n. 5. verſ. & ex eo.*

111 Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem: quia licèt lex futura reſpiciat, non præterita. *l. leges, C. de legib.* tamen iſta lex, quamuis noua, eſt tamen iuris antiqui declaratoria, ac proinde trahi debet ad præterita, vt reſoluunt citati per me *in collect. ad cap. 3. num. 3. de conſtit.* Et licet non inuenerim Doctorem in his terminis agentem; tamen legi non paucos de iurepatronatus fundato ante Concilium loquentes, qui pleniorem illam & exactiorem probationem in eo requirunt, ad probandum titulum, vbi ex vſurpatione præſumitur: ita colligitur ex Pariſ. *de confident. q. 28. num. 210.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 204.* Nou. *quæſt. forenſ. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 1312. 1367. 1395. & 1421.* Mantic. *deciſ. 89. 208. & 253.* Coccin. *deciſ. 25.* Non obſtat deciſio S. Congregationis, quam refert Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 257.* quia non cadit ſuper *d. cap. 9. Concilij*, vt ipſe falsò exiſtimauit, ſed ſuper *cap. 12. ſeſſ. 14. de reformat.* quòd vltimum intelligendum eſſe de iuribus patronatibus in futurum acquirendis poſt Concilium, non verò de acquiſitis, cenſuit illa deciſio S. Congregationis à Riccio malè allegata, prout eam referunt Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 30. l. 1. de iurepatron. num. 22.* Caroagnol. *in addit. ad conſ. 90. Menochij.*

Requiruntur ad eodem decreto *in verſ. In iis* 1 *autem perſonis*, præſentationes continuatæ, vt, ſcilicet. vna ſequatur aliam, ex adductis per Flamin. Pariſ. *de confident. q. 28. num. 255.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 133. verſ. amplia ſecundo, & in d. tract. de nouiſſ. probat. iurispatron. reſol. 113. num. 4.*

*num.*4. *& reſol.* 112. *num.* 2. vbi teſoluit præſentationes debere eſſe continuatas ſulùm per tempus 50.annorum,& *reſol.* 120. air tempus 50. annorum non requirit, vt ſit ſeparatum ab immemorabili.

113 Quarum quidem præſentationum continuatarum probario debet fieri per ſcriptotas authenticas.Rot.*deciſ.*199.*n.*4.*p.*2.*diuerſ.* Mateſcot. *var. lib.* 2.*cap* 52. *num.* 52. Aloyſ Riec. *in d. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatr.reſol.* 118. Non eſt tamen neceſſatia probatio continuati tempoiis in præſentando, ſi probentut extrema, cùm tunc oedia præſumantur, Caſſad *deciſ.* 2. *num.*7. *de probat.* Seraphin. *deciſ.*337. *& deciſ.* 1141. Aloyſ. Ricc. *in d. tract. de nouiſſ.probat.iuriſpatr.reſol.*114. Rot.*in d. Florentina Capella*,30.*Maij*.1616.*coram R.P.D. meo Pirouano*, impreſſa per Viuian. *poſt ſuam praxim iuriſpatron. deciſ.*61.*n.*4.*& in Ianuen. Albatiæ*, 13. *Iunij*. 1625. *coram bona mem.Buratto*, impreſſa per eundem *deciſ.*38.*n.*4.

114 Nec ſufficiunt continuata; niſi ſint effectum ſortitæ, vt diſponit claris verbis idem Concil. Trid.*d.c.*9. quæ tales dicuntut, ſi ſint confirmatæ præſentationes, Flamin. Pariſ. *d. q.* 28. *num.* 256. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 133. *verſ. ampliа tertiò*, Seraphin. *deciſ.* 1141. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, prælud.* 13. *dub.*4.*ex num.*3.*ſecundum Romanam impreſſ.* Aloyſ. Ricc. *in dict. tract. de nouiſſ. probat. iuſpatronat. reſolut.* 115. *&* 116.

115 Rota ſæpiùs canonizanit doctrinam Oldtadi *conſ.*229. vbi dicitur probari affectuationem præſentationum, & prouiſionom factarum de beneficio, tanquam vacante per alterius prouiſi obitum, vt apud Setaphio. *deciſ.* 337. *num.* 1. *&* 2. *& deciſ.*1141.*num.* 1. *verſ. & iſta*, Gregorius XV *deciſ.*215.*num.*1. vbi adden. *num.*8. Card. Caualet. *d. deciſ.*625.*num* 3.*& in Aquilana beneficij*, 6. *Aprilis*, 1620. *coram bona mem. Remboldo, & in nullius, ſeu Taurinen.Prioratus*,13.*Ianuarij*,1625.*coram R.P.D. Merlino, & in Ianuen.Parochialis*,13.*Martij* 1626. *&* 19.*Aprilis*,1627.*coram R.P.D. Duran.* inter eius impreſſas *deciſ.* 23. *& deciſ.*72. qoæ doctrioa procedit, nedum quando brneficium vacauit per obitum, verùm etiam per renuntiationem: io quibus terminis loqountur Seraphin. *deciſ.* 317. *num.*1,Rot.*deciſ.*423.*n.*2.*p.*2.*recent.* Card.Caoaler. *deciſ.*424.*in princ.& deciſ.*655. *num.*6. *& in Lucana iuriſpatronatus*,26.*Iunij* 1619. *coram bona mem. Dunozetto, & in Romana iuriſpatronatus, ſeu beneficiatus*,9.*Decembr.*1619.*coram bona mem. Vbaldo, & in Neocaſtren.Parochialis*, 30.*January*, 1623. *coram R.P.D.meo Nauarro,& in Sulmonen. beneficij*, 9. *Iunij* 1623.*coram eodem,& in d.nullius, ſeu Taurinen.Prioratus.* Quamuis contratium ſenſerit eadem Rota *deciſ.*264.*ſub num.*10.*verſ.quamuis autem effectuatæ*, *p.*4.*diuerſ.* & in aliis, quas refert,& ſequitur Gonzal. *d.gloſ.* 18. *n.* 85. *verſ. hoc tamen.* Habet etiam locum dicta doctrina, quando beneficinm vacauit per cootractum matrimonij, & alius poſtea ad illud præſentatus, & prouiſus fuit, Rot.*in Auximana beneficiorum* 6 *Februarij* 1623.*coram R.P.D. meo Pirouano.*

116 Vode noo ſufficit vnica præſentatio, licèt fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum, & vltra:quia Conc.Trid.*d.c.*9.non contentatur voica præſentatione, cùm requirat plures, eáſque effectuatas,vt ait Rot. *deciſ.*557.*ſub n.*1.*verſ. hic autem, part.* 4. *diuerſ.& in Soroana iuriſpatronatus* 28. *Aprilis*,1603.*coram bona mem. Card.Pamphiliſon.* Ferentil.*in annot.ad Burrat. deciſ.* 139.*n.*12.

Probationem autem prædictorum omnium 117
per ſcripturas publicas neceſſariò eſſe faciendam ſtatuit idem Concil. *d. cap.* 9. & ex eo colligunt Gonzal. *d.gloſ.*18.*num.*76. Garc. *d.part.*5.*c.*3.*n.*98. *&* 113. Lottet. *de re benef lib.*2.*q.* 13. *ex num.* 128. Aloyſ.Ricc.*in dicto tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſolut.*1.

Authentica verò ſcriptura quoad hoc propoſi- 118
tum cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus io ſcripto datus ad fundandum, conſtrueodum, ſeu dotandum, vt per Piaſec. *in praxi Epiſc. p.*2.*cap.*5. *n.*6. Viuian. *in praxi iuriſpatronat. p.*2. *lib.*11.*cap.*5. *n.*12.Garc.*d.c.*9.*n.*8.*cum ſeqq.* Molfeſ. *d.c.*5.*n.*44.*in fine* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori ecleſ. reſolut.*
125. *in* 2. *edit. & reſol.* 126. reſoluit, vt ſcriptura 119
dicatur authentica, debere concioete omnia requiſita à Iure neceſſaria, tam in confectione, quam in extractione; *& in tract. de nouiſſima prob. iuriſp.a reſol.* 1. *vſque ad reſol.* 65. oſtendit, quibus caſibus dicatur inſtrumentum authenticum ad probandum iuſpatronatus: & vbi *reſol.* 50. reſoluit, quòd vt regulariter dicatur inſtrumentum authenticum, non ſolùm debet confici cum debitis tequiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interueoire debent ſolemnitates Iuris municipalis, & *reſol.*58 *cum ſeqq.*tradit, quibus caſibus de-
beat tecognoſci ioſtrumentum, vt dicatur au- 120
thenticum ad effectum probandi iuſpatronatus: & *reſol.* 61. an debeat eſſe integrum, & integraliter edi: & *reſol.* 65. tenet inſtrumentum poſſeſſionis captæ per prædeceſſores beneficiatos dici poſſe authenticam ſcripturam ad hunc effectum, *& reſol.*30.*n.*4. tenet quod conſenſus præſtitus per patronum io reſignatione beneficij dicitur ſcriptura autheotica ad effectum probandi iuſpatronatus, prout illum refert Noguerol *tom.*1.*alleg.*28. *n.* 88. Conſeoſus enim patronorum in reſignationibus habetur loco præſeotationis, & præſeruat quaſi poſſeſſiooem præſentandi, Creſc. *deciſ.*2. *de iurepatr.* Hieron. Gab. *conſ.* 162. *in fine lib.* 2. Rota *apud Farin.deciſ.*260.*n.*1.*p.*2.*recentior.& deciſ.* 661. *n.*3.*p.*1. *in poſth &* apud Poſtit. *poſt tract. de manut. deciſ.*172.*a n.*1.

Cenſeotur quoque authenticæ ſcripturæ, quo. 121
ad hunc effectum, ipſæ teſtiom atteſtatiooes io antiqua acta tedactæ, & in atchiuo publiro tepertæ, vt benè teſoluunt Menoch. *conſ.* 336. *n.* 23. Monet. *de commutat. vlt.vol.c.*10.*n.* 210. Campan. *d.rub.*11.*c.*13.*n.* 410. Viuian. *d.c.*5.*num.* 18. Aloyſ. Ricc. *in nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol.*36. Ego ipſe *d.alleg.*72.*n.* 26 Rot. *deciſ.*541. *&* 580.*p.*4. *diuerſ.* per egregiam doctinam Angeli *in l.vlt. col.* 2. *verſ. ſed Innocentius, C. de edicto D. Andriani tollen.*

Teſtium igitur probatio remanet excluſa: cùm 122
eoim Concil. Trid. *d. cap.* 9. requirat pto forma, quòd de præſentationibus conſtet per authenticas ſcripturas, ooo ſufficit præſentationes illas per teſtes, aut aliud æquipolleos probare: ita Flamio. Pariſ. *de confident.q.*28.*num.*147.Gonzal. *dict. gloſſ.*18.*n.*79.*&* 80. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.*2.*c.*5. *n.*5. Mareſcot. *var.lib.*2.*c.*52. *num.*2. Franc. Leo *d. c.*6.*n.*6.Garc.*d.cap.*9.*num.*113. Aloyſ. Ricc. *in dict. tract. de nouiſſ.probat. iuriſpatron.reſol.*3. Mantic.*deciſ.*89. *num.* 2. vbi quòd ita reſpondit Sacra Cong. Illuſtriſſ. Cardinalium Coocilij Trid. Ioterpretum, Beltramin.*in annot.ad Gregor. XV. deciſ.*222. *num.*11. Rot. *deciſ.*299. *num.*3.*&* 4.*p.*2. *diuerſ. & in Hieracen. iuriſpatronatus*, 18. *Aprilis*, 1616. *coram Card. Veroſpio*, impreſſa per Viuian. *poſt ſuam praxim iuriſpatronat. deciſ.*9. *num.*9. *& in Calagurritana*

iuriſpa

iuriſpatronatus de Frena, 2. *Decembris*, 1624. *coram bonæ mem. Remboldo*, & *in eadem cauſa*, 18. *Decembris*, 1626. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & *in Ferrarien. Archipresbyteratus* 16. *Iunij* 1628. *coram eodem.*

123 Vnde licèt enunciatiuæ Ordinariorum plures antiquæ emanatæ in collationibus probent iuſpatronatus, Mantic. *deciſ.* 318. *n.* 1. & *deciſ.* 150. *n.* 3. Rot. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano deciſ.* 129. *in fine*, & *deciſ.* 130. *num.* 3. inter eius impreſſas, & *p.* 1. *recent. deciſ.* 518. *num.* 3. & *in Caſertana beneficij*, 17. *Martij* 1627. *coram R.P.D. Dunozetto* inter eius impreſſas *deciſ.* 71. tamen nihil proſunt ad probandum huiuſmodi præſentationes ad effectum à Concilio requiſitum: ita in terminis Seraphin *deciſ.* 1367. *n.* 5. & *in Sorana iuriſpatronatus*, 28. *Aprilis*, 1603. *coram bona mem. Card. Pamphilio*, & *in Iacen. Parochialis*, 27. *Iunij* 1603 *coram eodem*, & *in d. Ferrarien. Archypresbyteratus in verſ. neque in hac. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & *in Terracinen. iuriſpatronatus*, 10. *Aprilis*, 1628. *coram R.P.D. Merlino*, in qua redditur ratio, quia cùm Concil. de teſtibus omninò non confidat, vbi adeſt vſurpationis præſumptio, & ideò ipſis excluſis requirat pro forma ſcripturas authenticas, neceſſariò ſequitur, vt non ſint admittendæ tales enunciatiuæ Ordinariorũ in collationibus emanatæ, quæ nihil aliud videntur eſſe, nec magis operari, quàm teſtium depoſitiones, Fettotil. *ad d. deciſ.* 139. *n.* 14.

124 Nec ſatisfactum menti Concilij videtur, quãuis ipſæ collationũ ſcripturæ eſſent authenticæ: quia Conc. excludit omnem teſtificationem, non ſolùm implicitam, ſed etiam expreſſam, & requirit omninò ſcripturas authenticas ipſarum præſentationum, ita vt nedum ſcriptura, verùm etiam probatio ipſa ſit authentica, & authenticè reſultans: quod fieri non poteſt, niſi per ſcripturas, quæ conf. ctæ fuerint ſuper actu ipſo præſentationis, & cadant ſuper præſentationibus primariò ac directè: aliàs enim redderetur eluſoria diſpoſitio Concilij, quæ reiicit teſtes: nam ſequeretur, ſemper poſſe admitti probationes factas per teſtes, ſi quando redigerentur in inſtrumenta, & in ſcripturas authenticas, quia etiam hæc poſſet dici probatio per ſcripturas authenticas; ita ſingulariter Rot. *in d. Terracinen. iuriſpatronatus, coram R.P.D. Merlino.*

125 Nec etiam quoad hunc effectum ſufficeret, ſi prætendatur authenticas ſcripturas deperditas fuiſſe, illas probare per teſtes, iuxta formam *cap. olim, de priuileg.* cum ſimilib. vt benè reſoluunt Flamin. Pariſ. *de conſide. t. q.* 18. *n.* 258. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.* 136 & *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *deciſ.* 153. & *in d. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol* 119 & 121. latè in puncto Rot. *in Calaguritana iuriſpatronatus de Viana*, 2. *Decembris*, 1624. *coram bona mem. Remboldo*, licet contrarium tenuerint Marc Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 63. *nu.* 21. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 9. *num* 113. quos nuncupatim refert, & reprobat Rot. *in d. Calaguritana de Viana, coram Remboldo.*

126 Illud eſt in hac materia maxima conſideratione dignum, quòd debet ex actis probari fuiſſe cognitum de iurepatronatus, iuxta terminos Concilij *d. c.* 9 & non ſtatur aſſertioni factæ per Ordinarium, Rot. *deciſ* 411 *n.* 3. *verſ. minus obſtare, p.* 1. *recent.* & *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij*, 1618. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, in verſ. his poſitis.* Et debet etiam conſtare 127 fuiſſe citatum procuratorem fiſcalem, de cuius intereſſe agitur, Seraph. *deciſ* 1391. *num.* 7 *verſ. nec fuit citatus*, Rot. *in Ferrarien. Archipresbyteratus.*

Supereſt nunc, vt videamus, quæ ſint perſonæ, 128 in quibus iuſpatronatus plerũque ex vim patronatus præſumitur acquiſitum, & Gonzal. *d. gloſ.* 18. *n.* 66. teſtatur Sacram Congreg. Concilij declaraſſe perſonas iſtas eſſe omnes dominos Ciuitatum, Caſtrorum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alios quoſcum que dominos perpetuam iuriſdictionem habentes.

Præſumitur enim iuriſpatronatus vſurpatio, 129 ſi probetur eum qui eſt in poſſeſſione iuriſpatronatus fuiſſe dominum loci illius, in quo eſt beneficium, Rot. *deciſ.* 219. *nu.* 1. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 421. *num.* 1. & *deciſ.* 756 *n* 3. *p.* 2. *etiam recent.* Sicut è contra, quando patroni non ſunt domini temporales loci, in quo fundatum eſt iuſpatronatus, illud dicetur priuatorum ad effugiendam vſurpationis præſumptionem, Rot. *deciſ* 364 *num.* 1 *p.* 2. *recent.* vbi fuit dictum, quòd iuſpatronatus probatur ſecundùm quod Ius commune diſponit, & non ſecundùm Concil. *d. cap.* 9. quando patroni ſunt perſonæ priuatæ, & non domini temporales, prout refero Egoipſe *d alleg.* 72. *num* 66 Et ſic comprehendi ſub diſpoſitione Concilij d. loco habentes iuriſdictionem in loco, reſoluunt Mohed. *deciſ.* 10. *n.* 2. *de iurepatr.* Caputaq. *dec.* 528. *p.* 2. Pute. *deciſ.* 55. & 56. *lib.* 2. Greg. XV. *deciſ.* 222. *n.* 2. Rota *apud Poſt. in fine ſui tract. de mandato de manutenendo deciſ.* 238 *n.* 13.

Ex quo videtur inferri non habere locum formam datam à Concil. *d. c.* 9. circa pleniorem il- 130 lam, & exactiorem probationem, ſi ſola concurreret potentia prætendentium iuſpatronatus abſque iuriſdictione, vt reſoluunt Hieron. Gabr. *conſ.* 192. *n.* 3. & 4 *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 374. *p.* 2. *recent.* & *in Lucana iuriſpatronatus*, 26. *Iunij*, 1619. *coram bona mem. Dunozetto ſen.* confirmata 2. *Decembris eiuſdem anni, coram eodem.* Verùm ab hac ſententia penitus receſſit eadem Rot. *in d. Ferrarien. Archipresbyteratus*, 16. *Iunij* 1628. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino, in verſ. & praducta.* quæ reperitur impreſſa *p.* 5. *recent. deciſ.* 197 aſſerens ſufficere potentiam in loco, quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione; additque potentem prætendentem iuſpatronus ex perſona propria, egere eadem probatione; quia decretum Conc. *d. c.* 9. propter dictionem, *plerumque*, qua vtitur, habet locum etiam quando ceſſat præſumptio vſurpationis, ſi iuſpatronatus prætendatur à perſona potenti, vel Magnate, ſiue Vniuerſitate, & teſtatur, Sacram Congreg. Concilij ita cenſuiſſe, refertque idem fuiſſe deciſum *in Sorana iuriſpatronatus* 28. *Aprilis* 1603. *coram bona mem. Card. Pamphilio ſen.* Eadem 131 enim probatio requiritur, quando ad iuſpatronatus agit familia potens & magna prout requiritur quando agit dominus Caſtri, Rot. *conſ.* 104. *lib.* 2. aliàs 2273. *lib.* 3. *p.* 3. *diuerſ.* & *deciſ.* 342. *eadem p.* 3. & *in ſæpè citata Ferrarien. Archipresbyteratus, in verſ. ſi verò.* Potentia autem probatur ex diuitiis, 132 amicis, numeroſitate perſonarũ & familiarum ac populari exiſtimatione, Doctores *in l. C. ne liceat in potentiorẽ*, & *in c. fin.* vbi Card. *n.* 3 & 5. *de alienat. iudic. mutandi cauſa facta.* Rota *apud Poſt. d. deciſ.* 238. *n.* 17. Sed, quia hæc nõ ſemper certa eſſe poſſunt, melius erit illa relinqui arbitrio, & religioni iudicantis, vt in his terminis tenent Bald. *conſ.* 151. *ſub num.* 3. *verſ. nam alia lex*, *libro* 1.

Rot.in Lucana iuriſpatronatus de Podiis, 14. Iunij, 1621.coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Deca•o, & in d.Ferrarien.Archi presbyteratus, in verſ.in propoſito.Et ideo potentia non præſumitur in perſona,quæ per Papam in Bulla nuncupatur nobilis vir,Rot.in Aliphans iuriſpatronatus 1.Iunij 1629. coram R. P. D. Ghulerio, impreſſa per Alphonſ.de Leona d.q.4.praxi 2.n.85.

Perſonæ, & familiæ nonnullæ potentes expreſſè per Rotam fuerunt canonizatæ ad effectum,vt in eis iuriſpatronatus vſurpatio præſumatur, ac proinde plenior & exactior probatio, de qua in d.cap.verſ.in perſonis,requiratur:ſunt autem quæ ſequuntur.

133 Imperator,vt refert Pute. deciſ. 60.aliàs 56.lib. 1.in correctis.

134 Rex Aragoniæ,Mohed.deciſ.10.n.4.de iurepatr.

135 Infans Portugalliæ Pute. deciſ. 57.aliàs 55.lib. in correctis.

136 Quilibet ex familia Columnæ, Caputaq.deciſ. 128 p.2.Rot.deciſ.199.lib.1.diuerſ.& in Lucana iuriſpatronatus de Podiis, 5.Martij 1611.cor.R.P.D. meo Coccino Decano, impreſſa per Viuian.poſt ſuam praxim iuriſpatronatus,deciſ.31.

137 Quilibet ex familia de Sabellis, Rot.in Sabin. iuriſpatronatus 26.Octobris,1594.coram Lutta,& 6. Martij, 1596 coram Penia,& in d. Lucana iuriſpatronatus de Podiis,coram R.P.D.meo Coccino Decano.

138 Et ex familia Vrſinorum,Rot.deciſ.841.lib.3. p.1.diuerſ.& deciſ. 199.num.1.p.2.etiam diuerſ.& in d.Lucana iuriſpatr.de Podiis,coram R.P.D.meo Coccino Decano.

139 Et quilibet etiã ex familia Neapolitana de Caracciolis,Rot.in Neapolitana Capellania,29.Ianuarij, 1571.coram bona mem. Card. Lancellotto ſen. & apud Poſt.d.deciſ.238.n.16.in fine.

140 Et nobiles Veneti in Statu Venetorum, Rot. coram Seraph.deciſ.552.n.6.& in d. Lucana iuriſpatronatus de Podiis, coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino,Decano,& apud Poſti.d. deciſ. 238.n.16.in fine.

141 Item,quæcumque alia ſimilis familia potens, Pute.deciſ.55.cum ſeqq.& deciſ.99.lib.1.in correctis, Mar.Anton.var.reſol.lib.1.reſol.33 n.2.Garc.d.c.9. ex n.98.Mãtic.deciſ.257.n.5. Greg.XV.deciſ.222. n.1,Aloyſ.Ricc.in tract.de nouiſſ. probat iuriſpatron. reſol.99.cum ſeqq Rot deciſ.5.p.2.lib.2.diuerſ.& deciſ.532.p.3.lib.3.etiam diuerſ. & in Lucana iuriſpatronatus de Podiis,coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano,& in Comaclen.& Ferrarien. Præpoſituræ,15.Decembris,1625.coram bona mem.Remboldo,& apud Poſt. poſt d. tract. mandati de manutenen.deciſ. 238.n.16.

142 Vel alter Magnas, Caputaq.deciſ.128 n.1.p.2. eſtque deciſ.1273.lib.3.p.3.diuerſ.Rot. in d. Lucana iuriſpatronatus de Podiis, coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & apud Poſt. dict. deciſ. 238. num.16.

143 Seu Baro, aliúſque dominus iuriſdictionem temporalem habens,Rot.deciſ.53. n.2.& 6.p.1 recent.Gonzal.d.gloſſ.18.num. 66. verſ.in his perſonis, Aloyſ.Ricc.in d.praxi rerum fori eccleſ. 132. num.1. Molfeſ.d.tract.6.c.5.n.61.

144 Statuit inſuper Concil.Trident.d.cap.9.iuſpatronatus ex vſurpatione etiam præſumi acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus, etiam Parochianorum,vt ex eo colligunt Cauſalcan.deciſ.17.num.7.p.2.Gonzal.d.gloſſ.18.num.63. Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ.reſol. 131.& in dict.tract.de nouiſſ.probat.iuriſpatron.reſol.82 & 108. vbi de Parochianis,Garc.de benefic.p.5 c.9.n.102. Mantic.deciſ.134.num. 1. Rot.in Calagurritana iuris prouidendi de Viena,13.Maij 1609 coram Penia,& 9.Maij.1616.coram bona mem. Remboleo,& 2.Decembris,1624.coram eodem,& in dicta Ferrarien. Archipresbyteratus,16.Iunij,1628.coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano in verſ. & prædicta, vbi ampliat, quamuis non habeant iuriſdictionem in loco.

Quod quidem locum habet etiamſi Vniuerſitates,ſeu Communitates huiuſmodi paruę ſint, vt in puncto reſoluunt Garc. d. c.9. n.102.Aloyſ. Ricc.in d.praxi rerum fori eccleſ.reſol. 135. & in collect.deciſ.p.4.collect.1240.& de nouiſſ.probat. iuriſpatron. reſol. 101. me citato Ciarlin. controuerſ.forenſ. cap.57.num.13.Rot.deciſ.481.n.1. p. 1.recent. & in Lucana iuriſpatronatus,31. Ianuarij,1620.coram bona mem. Dunozetto, impreſſa per Viuian.poſt ſuam praxim iuriſpatron.deciſ.28.n.1. eadem Rot.in nullius Archipresbyteratus, 2.Maij 1588.coram Card. Pamphilio ſen.& in Calaguritana iuriſpatronatus de Viana,18.Decembris, 1626.coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano,& apud Poſti.d.deciſ.238.n.18. & Paul. de Rubeis deciſ. 82. num. 18.tom.3.diuerſ. aliàs p.7 recent.Et quamuis Parochiani,ſeu vicini, à quibus prætenditur iuſpatronatus, ſint pauci, Rot.apud Ricc.in d.tract de nouiſſ probat iuriſpatron. reſol.82.eadem Rot.in d.Ferrarien.Archipresbyteratus, coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano,in verſ.& prædicta. 145

Non præſumitur tamen iuſpatronatus ex vſurpatione acquiſitum, ſi non totius Vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur, vt per Gonzal. d.gloſſ.18.n.69.Aloyſ.Ricc.in d.praxi rerum fori eccleſ.reſol.135.in fine,& in d.tract.de nouiſſ. probat.iuriſpatron.reſol.102.& 107.Viuian.d. c. 5.n.77.met-ipſum d.alleg.72.n.64.Rot.deciſ.210.n.1.p.1.recẽt. quæ loquitur de iurepatronatus pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum, & deciſ. 798. num. 4.p.1.diuerſ.vbi de Capitulo Eccleſiæ Tyraſſonen. refert eadem Rot. in d.Bergomen.Capellaniæ,18.Maij,1629.coram R.P.D.Merlino. 146

Sicut nec præſumitur, ac proinde neceſſario non eſt probatio præſcripta à Concilio d.cap 9 ſi priuata perſona, ſeu familia haberet iuſpatronatus ſimul cum familia potenti, ſecundùm Menoch.de præſumpt.lib.3.præſ.99.n.15.& 16.& conſ. 634.Rot.deciſ.154.ſub n.7.p.2.recent. & in Firmana Altaris,de Doriis, 15.Februarij,1610.coram bono mem.Card.Marquemont. 147

Prout nec etiam exigitur eadem probatio, ſi ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto;quia tunc Ordinarius remoto ſuſpecto,nihilominos libertatem beneficij non acquirit,ſuſpicio illa non releuat;vt interet forma præſcripta per Concilium; ſed ſufficit probatio ordinaria: ita Rot. in Feſulana iuriſpatronatus, 12. Februarij, 1610.quę eſt 89.inter impreſſas bo. mem. D.Card. Caualerij, & deciſ. 214. n. 9. p.1.recent.cum aliis, per adden.ad deciſ.222.num.11. Gregorij XV.refert,& ſequitur eadem Rot.in Papien. iuriſpatronatus, 28. Iunij 1630.coram Reuerendiſſimo P. D.meo Pirouano, apud Alphonſ.de Leone d. q.4 praxi 2. num.87. 148

Et in hac materia,meo iudicio,ſingularis deciſio Rotę in d.Bergomen.Capellaniæ 18. Maij,1629. coram R. P. D. Merlino,apud Alphonſ. de Leone dict.quæſt.4.praxi 2.n. 89. dum aſſerit ſuſpicionẽ vſurpationis non cadere in iurepatronatus,cuius 149

præſentatio

præſentatio ſpectat ad Confraternitatem aliquam; quia illa non conſtituit aliquod collegiũ publicum cum iuriſdictione,ſeu potentia,ſed potiùs eſt priuata quædam congregatio perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta, & ſic dici non poteſt Vniuerſitas,ex adductis per Innoc. *in cap. delicta,numer.9* & *ibi* Cardin. *numer.7.de exceſſ. Prel.*Alexand.*conſ.102.num.2.verſ.confirmatur,n.7.* Nan.*conſ.3.de foro comp.* Rot. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano,deciſ.472. num.1 & 2.*Item quando principaliter non eſt quæſtio ſuper libertate beneficij,ſed ſolùm agitur de pertinentia inter patronos,non requiruntur probationes iuxta formam Concilij,ſed ſufficiunt ordinariæ,Rota apud Paul.de Rubeis *deciſ.83.num.19.cum ſeqq. tom.7.recent.*

150 Sed dubium eſt, an præſumptio vſurpationis per dictionem,*plerumque*,quã vtitur Concil. *d.c.9.* cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco, beneficij potentes,taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter? In quo dubio videtur reſpondendum,præſumptionem vſurpationis iuriſpatronatus ex Concilio vniuerſaliter abſque vlla reſtrictione & diſtinctione comprehendere omnes, & cadere in ſingulos potentes iuriſdictionem habentes in loco,vbi ſitum eſt beneficium; quia dicta præſumptio,etiamſi de facto,& actualiter ceſſaret; adhuc tamen de iure, ſeu ex diſpoſitione Concilij ſemper præſumitur:nam ea tantùm oritur ex potentia cum iuriſdictione, & non aliunde.Vnde & ceſſet talis præſumptio, neceſſe eſt,vt deſtruatur, & penitùs annihiletur potentia cum iuriſdictione:ſtat igitur illa dictio,*plerumque*, non taxatiuè,& reſtrictiuè,ſed demonſtratiuè, & vniuerſaliter Quare quiſquis ſit in iudicio, ſi petens iuſpatronatus eſt potens cum iuriſdictione in loco beneficij. præſumitur ſemper vſurpator,& tenetur probare iuſpatronatus ad formam Concilij, etiamſi actualiter,& de facto in eo non adſit vſurpatio, quamuis etiam eſſet ipſe potens, eiuſque anteceſſores fundatores beneficij pij & iuſti, bonæque vitæ,pietatis, & auctoritatis. Colliguntur ex Aloyſio Ricc. *in tract.de nouiſſ.proba. iuriſpatronatus reſol.109* Lotter. *de re benef.lib.1.quæſtio.13. numero 129.& ſeq.*Nouar.*in ſingul. iuris canon.ſing. 95.numero 2.*Rot.*deciſ.590.p.4.diuerſ.& deciſ.219. p.1.recent.& coram Manzæ.deciſ.152* & Apud Viuian.*deciſ.34. numero 1. & 2.*in hoc dubio de potentia cum iuriſdictione in loco, non ſemel memini,non quia vtrumque ſecundùm noſtram opinionem ſuprà poſitam requiratur, ſed, quia Doctores & deciſiones Rotales proximè citati cum hac phraſi loquuntur,eò quòd illi exiſtimant,potentiam prætendentium iuſpatronatus abſque iuriſdictione non ſufficere,quos tamen cum iudicio ſuprà reprobaui.

151 Non obſtat Seraph.*deciſ.468.*quia loquitur in diuerſis terminis,videlicet, in caſu vſurpationis bonorum beneficij iuriſpatronatus per patronũ, quo debet vſurpatio probari ad hoc vt incurratur excommunicatio ab aliqua perſona, de qua in Conc.Trid *ſeſſ 22.de reform.c.11.* cùm tunc de iure non præſumatur talis vſurpatio,ſicut ex diſpoſitione eiuſdem Conc.*in d.c. 9* ſemper præſumitur. Neque contrarium velle videtur Monet. *de commut.vlt.vol.c.10.n.214.* dum aſſerit in ſuo caſu dictam dictionem,*plerumque*, ſtare taxatiuè; quia loquitur de perſonis potentibus, & Vniuerſitatibus,comprehendendo, & includendo Imperatores, Reges, & Principes habentes iura imperij, & Vniuerſitates, ac Collegia in ordine ad ſtudia vniuerſalia:verùm,quia Conc.*in d.cap.*excipit has perſonas,reſpectu huius exceptionis Monet. aſſirmat,dictionem,*plerumque*, ſtare taxatiuè, ſicut & taxatiuè ſtare reſpectu potentium & Vniuerſitatum habentium iuſpatronatus ſimul cum aliquo priuato ſuprà reſoluimus *numero* 147. ſicut & in aliis caſibus quandoque non præſumi protulit Rot.*deciſ.224.n.9.p.1. recent.* quã refero Ego ipſe *d.alleg.72.n.63.*Præcipuè ſtante initio acquiſitionis ex alia cauſa,vt fuit dictum *in Lerdien. Parochialis,18.Decembris,1623.coram R.P.D. Merlino,in verſ. nec etiam.* Vel conſtito de initio ex inſtrumentis fundationis,eadem Rot.*deciſ.211.n.3. p.1.recent.*Aut ſtantibus præſentationibus ſimiliũ beneficiorum per tempus à Concilio requiſitum, ead.Rot.*deciſ.581.n.1.p.1.recent.* ſeu continuatis ſpatio quadraginta annorum,eadem Rot. *d. deciſ. 481.n.1.*

Eccleſia,cùm ſit iuſtitiæ cultrix,nec connumeranda inter Magnates, quibus cùm Ordinarius 152
ob illorum potentiam contradicere non poſſit, inde oriatur præſumptio vſurpationis,vt ponderauit Pute.*deciſ.57.& 59.lib.1.deciſ 3. & 8. de iurepatron* ideò præſumptio vſurpationis non cadit in ipſa domina Caſtri,aut iuriſdictionis temporalis, vt in puncto fuit reſolutum in Rota *in a. Papien. iuriſpatronatus,28.Iunij 1630.coram R.P.D. Pirouano*, quæ reperitur impreſſa *p.5.recent.deciſ.401.*& declarauit S. Congreg.Concil.*in Sublacen. 21.Septembris,1621.* in iurepatronatus Abbatis tempo- 153
ralem iuriſdictionem habentis non requiri ampliores illas probationes quas Concil.expoſcit in his perſonis,quibus præſumitur vſurpatio. Non enim de Eccleſia domina Caſtri poteſt timeri,ne quis ei contradicere valeat; quia ſemper ſubiicitur ſuo Superiori abſque contradictione aliqua, nec acquirendo iuſpatronatus bona Eccleſiæ vſurpare præſumitur, prout contra laicum ſuſpicari poteſt,ex quo eidem Eccleſiæ acquiritur iuſpatronatus;non autem hæredibus fundatoris. Abb. *in cap.ad audientiam, numero 12. de Eccleſ.ædifican.* Felin.*in cap.cùm venerabilis, numero 32. de except.* Roch.*de iurepatron.d.verb.& dotauit.quæſtio.6.num. 26.*Rot.*in Mantuana bonorum, 17.Maij, 1617. coram bonæ mem.Patriarcha Manzanedo,& dec.648 p.1.recent.*

Probatio autem iuriſpatronatus coram iudice 154
eccleſiaſtico eſt facienda.ſicut & omnes cauſæ iuriſpatronatus ad Iudices eccleſiaſticos ſpectant,*c. quanto,ac Iudic.Ordin.Regia Luſitan.lib. 2.tit 1.§. 7.*vbi Parens meus plures refert, Cald. Pereira *qu. forenſ.conſ.5.num.6 & 7* Bernard Greuæ. *ad pract. Cameræ Imper.lib.1.concl.28.conſi.1.* Cabed.*de patronat.Regia Corona,cap.5.numero 5.& cap.49.à nu. 1.*Armendar.*in addit.ad recopil. legum Nauarræ tit. 4.l.4.n.42.*

Iurapatronatus conceſſa à quadraginta annis
citra Concil.Trid. debere reuideri ab Ordinario, 155
ad effectum,vt debeant reuocari, vel confirmari, ſecus in illis, quæ fuerunt conceſſa quadraginta annis ante Concilium, vt idem Concil.*d. cap.9.* ſtatuit,& poſt Nicol Garc. tradit Eilhuc. *in quæſt. moralib.tom.3.tract.4 cap.2.nu.62.* cenſuit Rot.*in Lucana canonicatus,14.Maij 1590.coram Bubalo,& deciſ.4.numer.4.p.1.recent.* Dum enim Concil. *d. cap.9.* ſubiicit examini, & reuiſioni Ordinarij iuſpatronatus conceſſum ex augmento à 40. annis citra,ſignum euidens eſt quòd vult cætera Iurapatronatus ex augmento conceſſa ante 40.

annos valida remanere, Nicol. Garc. *d. cap. 9. num.*
104. & ſeq. Beltramin. *ad Gregor. XV. deciſ. 197. n. 6.*
156 Interim verò dum reuidentur patronos ſua quaſi
poſſeſſione non eſſe priuandos fuit dictum *in*
Barchinonen. Prioratus, 11. Maij, 1109. coram D.
meo Coccino Decano; & in Cæſaraugustana de
Mello 6. Nouembris, 16.7. coram eodem, quas
refert Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, præ-*
lud. 7. dub. 3 numer. 66 ſecundum Romanam impreſſio-
nem.

157 Habet autem patronus ius præſentandi per-
ſonam, quæ eius Eccleſiæ, cuius eſt patronus, Re-
ctor, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, *cap. 1. verſ.*
ædificatori. 16. q. 5. §. hic autē diſtinguendū, & c. mona-
ſterium, verſ. ſiccatque 16 q. 7. cap. nobis. verſ. ſecùs ta-
men, de iurepatron. cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædi-
fican dummodo ſit habilis ad beneficia obtinen-
da, nec incapacitatem aliquam patiatur, iuxta ea,
quæ diximus infrà *cap. 13. de collat. verſ. quibus an-*
tem perſonis, cum ſeq. quod circa ætatem 14. anno-
rum requiſitam ad beneficium ſimplex iuxta for-
mam Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.* requiri-
tur, nam in beneficiis iuriſpatronatus locum ha-
bet, cum abſolute loquatur, prohibendo ne aſſu-
matur ad beneficium minor 14. annorum; ita
Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. dub. 3. nu. 61.* Mari.
Anton. *var. reſolut. lib. 1. reſol. 112. caſu 51.* Aloyſius
Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. dec. 26.*
& p. 4. deciſ. 343. quicquid aliud velint Ioan. Ma-
ria Nouar. *in quæſt. forenſ. p. 1. q. 71. num. 5. cum ſeq. &*
in nouo Iure Pontif. concl. 14. n. 7. Diana *moral. reſol.*
158 *p. 3. tract. 6. reſol. 64.* Limitatur, ne procedat, quando
in fundatione expreſsè cauetur, etiam minores
14. annis poſſe admitti, vt fuit dictum *in Grana-*
ten. Capellaniæ, 12. Ianuarij 1607. coram bona mem.
Card. Marquemont. quam refert Lotter. *de re benef.*
159 *lib. 1. q. 32. num. 35.* & eſt *deciſ. 194. p. 2. recent.* Vel ſi
fundator tacitè id voluiſſet, nempe, ſi mandauit
præſentari clericum in minoribus conſtitutum:
nam tunc etiam poterit præſentari, & inſtitui
minor 14. annorum, non obſtante diſpoſitione
160 Concil *d. cap. 6.* Rot. *deciſ. 482. ad fin. par. 1. diuerſ.*
Garc. *de benefic. p. 7. cap. 4. n. 9. &* 10. Vel ſi manda-
uit præſentari clericum primæ tonſuræ, quia tunc
poterit minor 14. annis præſentari, vt fuit reſolu-
tum *in Monopolitana beneficij 6. Iunij, 1611. coram*
R. P. D. Merlino, quod intelligitur, vbi fundatio
facta eſt ante Concil. Trid. de quo tempore, ſe-
cundùm Iuris communis diſpoſitionem, clericus
etiam primæ tonſuræ, & in ſeptimo anno conſti-
tutus erat capax beneficij ſimplicis, *cap. ſi eo*
tempore, de reſcript. & declarauit Rot. *in Corduben.*
Capellaniæ, 5. Decemb. 1619. coram R. P. D. Duran.
161 *dec. 228* in impreſ Si verò iuriſpatronatus erectio-
ne cautum ſit, vt prouideatur de eo quicumque
clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit
minor 14 annorum Sac. Congregat. Concil. *ſub*
die 4. Auguſti 1619 Dixi, *in iuriſpatronatus erectio-*
ne, quia in Iure cautum eſt, non licere patrono ex
interuallo poſt fundationem adiicere conditio-
nes, Abb. *in cap. cum dilectus, numero 5. de conſuet.*
Ruch. *de iurepatr. verb. pro eo, q. 13. nu. 29.* Lambert.
lib. 1. p. 2. q. 4. art. 4 n. 3. verſ. & ſic verteretur, Monet.
de commut. vltim. volunt. c 11. num, 199. Rot. *in To-*
letana Capellaniæ maioris 16. Iunij, 1631. coram R.
P. D. Merlino.

Sed an excommunicatos poſſit præſentare, vi-
162 detur ab aliquibus in dubium reuocari? In quo
quantum ad præſentationem iuriſpatronatus ec-
cleſiaſtici certum eſt, non poſſe; quia talis præ-
ſentatio confert ius, & æquiualet electioni,
quæ ab eodem excommunicato facta non valet,
vt colligitur *ex c. cum autem, de iurepatr.* Ita Sayr.
de cenſur. lib. 1. cap. 6. numero 7. licèt Suar. *tom. 5. di-*
ſput. 14. ſect. 2. numero 31. aliter ſentiat. Quantum
ad præſentationem laicalem eſt valida, cùm huiuſ-
modi præſentatio non tribuat ius, ſed ſit quædam
expreſſio voluntatis, & ſic quid facti tantùm. Ita
Nicol Garc *de benefic. p. 5. c 4. numero 307.* Sayr. *d.*
numero 7. vbi aduertit præſentantem tam in iure-
patronatus eccleſiaſtico, quàm in laicali, peccare
mortaliter, cùm vtatur hominum communicatio-
ne, qua eſt priuatus.

Non igitur abſque patroni conſenſu Epiſco- 163
pus, vel alius, ad quem inſtitutio ſpectat, Recto-
rem in eius Eccleſia inſtituet, aliàs enim nulla
atque irrita erit inſtitutio, ſed ab alio fiet iuxta
patroni votum, vt velle videtur Toletanum Con-
cilium, de quo *in cap. decernimus*, vbi *gloſ. 16. quæſt.*
7. quod quidem hodie ſeruabitur, vbi Epiſcopus
nollet factum ſuum reuocare, quo caſu ad Supe-
riorem haberetur recurſus, arg. *cap. nullus, de iure-*
patron. Sed Ego *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. al-*
leg. 72. & 171. tenui talem collationem firmam
eſſe, irritari tamen ex patronorum diſſenſu, velu-
ti illis præſentantibus, aut expreſsè contradicen-
tibus cùm videatur ſperni: ex tunc enim collatio
à Iure reputabitur irrita, argum, *d. cap. decernimus*
Vnde, ſi fuerit elapſus terminus ad præſentan-
dum, patrono non reclamante, nec contradi- 164
cente, manebit omninò firma collatio, vt meritò
reſoluunt Rebuff *in praxi. par. 3. ſignatur. a, verb. nec-*
non iuriſpatronatus, numero 52. & de nomin. quæ-
ſtio. 17. numero 11. Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ.*
4. princ. numero 99. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 8.*
q. 10. numer. 11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. iuſ-*
patronatus, §. 8. dub. 8 Cald Pereira *de poteſt. eligen-*
di, cap 10 numero 24. Nicol. Garc. *d. cap. 9. numero*
232. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſo-*
lut. 154.

Verùm, in nonnullis caſibus valet inſtitutio 165
Rectoris facta abſque conſenſu, & præſentatio-
ne patroni. Primò, ſi patronus per negligentiam
excedit tempus ſibi à iure ſtatutum ad præſen-
tandum, poterit is, quem ſpectat, Rectorem
eligere, atque inſtituere, ne Eccleſia diu ſine Re-
ctore permaneat, *cap. ſi verò, & cap. cum te decet. de*
iurepatron. cap. 2. in fine, de ſupplen. neglig. Prælat. de
quo vide quę diximus *cap. ſeqq. verſ. in primis*: dum-
modo priùs conſtet de lapſu temporis à die ſcien-
tiæ patronorum, Caputaq. *deciſ. 248. numero 3. p. 3*
Seraph. *deciſ. 380. num. 2.* Rot. *deciſ. 173. ſub numero*
1. & deciſ. 186. ſub num. 2. part. 1. recent. Beltramin. *in*
annot. ad deciſ. 177. Greg. XV. num. 9. & fuit dictum
in Pruten. beneficii 24. Februarij, 1620. coram bona
mem. Buratto, quæ quidem ſcientia patronorum, vt 166
deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſuffi-
cit interpretatiua, & veriſimilis, Seraph. *deciſ.*
1173. numero 3. Rot. *d. deciſ. 173. ſub numero 1. & de-*
ciſ. 186. ſub numero 2. par. 2 recent. Hieronym. Gabr.
conſ. 185 numero 6. lib. 1. Nicol. Garc. *de benef. par.*
10. cap. 3. numero 34. & ius præſentandi conſerua-
tur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi 167
vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam ex-
cluſis, Rot. *in Spoletana 28. Maij 1590. coram Car-*
din. Blanchette, impreſſa per Garc. *d. p. 10. cap. 2. nu.*
41. Tēpus autem huiuſmodi præſentationis pręfi- 168
nitum à iure, eſt quatuor menſium à die vacatio-
nis ſcitæ, ſi quidem patronatus eſt laicorum. *cap.*
quoniam in quibuſdam, in fine, & cap. cum propter, de
iurepatron.

Digitized by Google

iurepatro.cap.vnico,eod.tit. in 6. ſi verò eſt Clericorum, ſex menſium ſpatium conſtituitur, *in d.cap. eam te decet,& in cap.vnico.* Ita Perez *l.1.tit.3.lib.1. Ordin pag.59* Aloyſ.Ricc *in collect. deciſ.par.1.collect.119.& in deciſ. Curia Archiep. Neapol deciſ.228. num 14.& 15.part.2.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Iuſpatronatus, numer.15. & 16.* Nicol.Garc.*d.cap.9. num.209.* quod quidem ſemeſtre ad præſentandũ non ſolùm habent eccleſiaſtici patroni, ſed & eorũ cauſa compatroni laici; Perez *vbi ſupra*, Nicol. Garc.*d.cap 9.num.210.* Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea, reſol.518.* Ego ipſe *d.alleg.72.num.132.* & me citato Viuian *in praxi iuriſpatron. lib. 7.cap.1.num.9. in vlt.impreſ.* vbi *n.10.* poſt me *ead.alleg 72.n.131.*

169 ampliat, etiamſi laicus habeat maiorem partem, iuſpatronatus enim mixtum aſſumit naturam eccleſiaſtici, ſecundùm Flamin.Pariſ. *de reſignat.benef.lib.1.q.4.num.50.* Sed hoc non eſt abſolute verum, per ea quæ reſoluunt Gabr.Pereira *de manu Regia p.1.cap.7.n.32.cum ſeqq.* Melch.Phœb.*Luſit. deciſ.214.per tot. tom 2.* Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſcop.part 3.alleg.60.n.17.* in vltima impreſſ.de anno 1641.

170 Non currit tamen præfinitum tempus abſenti, vel legitimè impedito, veluti ſi patronus ſit abſẽs Reip cauſa, vel iniuſtè carceratus, vel ſi non haberet tutum acceſſum propter potentiam, vel licentiam alicuius inimici, cùm Eccleſia ſit pia, & cultrix iuſtitiæ; Rebuff *de pacif poſſeſſ.num. 304.* Flores de Mena *var.q.5 n 4.* vbi *n. 5.* ſubdit, quòd abſentia in dubio præſumitur, refero Ego ipſe *d.aleg.72. n.138.& ſeq.* vbi *n.136* ex Hier.Gabr.*conſ.185.n.11. vol 2.*& Menoch.*de præſump libro 6. præſumpt 77. n.14.* teneo præſumptionem eſſe pro patrono, vt dicatur ignoraſſe vacationem, niſi ſciuiſſe probetur; & *a n 140* latè trado, an, & quando patronis præſentatis contendentibus currat tempus? Quid autem faciendum, quando vacauerit parochialis iuriſpatronatus eccleſiaſtici, vel laicorũ, & intra quod tempus eius prouiſio ſit facienda, & quomodo dixi *in tract. de officio, & poteſt. Parochi, cap.2. num.124 cum ſeqq.*

171 Secundò, ſi propter plures compatronos diuiſa, vel diſcors præſentatio ſiat, adeò vt ſine ſcandalo non valeat vnius ex præſentatis inſtitutio fieri, poterit Epiſcopus Eccleſiam, vt meliùs ſecundùm Deum ei viſum fuerit, ordinare, *c. quoniam in quibuſdam, de iurep.* Zerol. *in praxi Epiſc. part.1. verb. iuſpatronatus, § 5* Et id ipſũ facere poterit, ſi intra quatuor menſes quæſtio patronorũ ſuper electione non fuerit terminata, *d.cap quoniam, c.cùm propter, 17. eod tit.* Tiraq.*de tract.lignag §.11.gloſ.10. n 37.* Cald.Pereira *de renouat emphyt.q.7.n 13.* Campan *in diuer. Iuris Canon.rub.11.c.13.n.486.* Ioan. Anton Maſſobr.*in ſua praxi habendi concurſum, requiſ.1.dub.10.à n.14.* Rot *deciſ 586 n.2.p.4.diuerſ.* aut intra ſex mẽſes, ſi quæſtio non ſuper electione, ſed ſuper iurepatronatus extiterit, *d. c.eam te*

172 *decet*, vbi gloſ *c ſi verò, eod.tit.* Vnde notabis textũ *in d c.quoniam*, inducentem deuolutionem, quãdo lis eſt inter patronos, tanquam exorbitantẽ, & rigoroſam, nõ extendi ad litem inter præſentatos, vt tenuit Rota *deciſ.586 n.7.par.4.diuerſ.* prout nec etiam extendi ſtante lite inter patronos, & inter præſentatos, reſoluunt Ioan. Andr *in cap. cum vos, num.2. verſ. vnde iura, de offic.Ordin.* vbi etiam Butr. *n.7.verſ iura ergo,*& Imol.*nu. 7.verſ.nec obſtat,* Lap. *alleg.78.num. 15.* Rot.*deciſ.81.in fine, par 1.recent.*

173 quamuis patroni, durante lite inter duos præſentatos, alium tertium præſentare ſine vitio attentari non poſſint, Sarnen. *ſuper reg. de ſubrogandis qu.15.* Couar.*pract cap. 36.num.7.verſ. quam rationem*, Lancellot. *de attent.cap.4.in præfat.num.608.* Nicol.Garc *d.cap.9.numer.217.* Seraph. *deciſ.990. num 6.cum ſeqq.* Rot.*deciſ.504.num.2.part.1 recent.* nec etiam alium in locum vnius præſentati mortui ſecundum Calderin.*conſ.1.ſub tit.de iurepatron.* Lap *alleg.22.n.3* Caſſad.*deciſ.3.n.5 vt litepẽd.* Rot. *deciſ.306.n.1.p.2.recent.*

Tertiò, ſi patronus præſẽtet indignum, niſi intra tempus legitimum alium idoneũ præſentauerit, poteſt Epiſcopus per ſe electionem, atque inſtitutionem perficere, *c.ſicut, in fine, de ſupplen.neglig.Prælat.cap. ad audientiam, il 1 de Eccleſ.ædific.* 174
quod quidẽ in eo Patronatu volũt præcitati textus eſſe intelligendũ, qui ad eccleſiaſticas perſonas pertinet, & id ipſum inſinuat *c.cùm vos, de offi.Ordinar.* ibi, *in quibus eccleſiaſtica perſona præſentationem non habet*, niſi ſcienter indignum præſentauerint: quia tũc huiuſmodi eccleſiaſticæ perſona priuatę ſunt pro illa vice iure præſentãdi, gloſ. *verb. minus idonee. in d. cùm vos*, Stephan. Gratian, *diſcept. forenſ. cap. 8. num. 11.* Mar.Anton.*var.reſ. lib.1.reſol.19 num.vlt.* Vgolin.*de offic. Epiſcop. c.5 t. §.1.num.4 verſ.ſecundo,* quas tamen pœnas non incurrunt illi, qui indignum ex ſola cõfeſſione notum præſentant, quia pœnæ huiuſmodi pertinent ad forum externũ, Sanch.*de matrim.lib 3. diſp.16. n.6.in fine.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2.lib.6.cap.1.numer.7.in fine.* Nam, quoad laicos pertinet, etiã elapſo tempore eis permittitur alterius idonei præſẽtatio, modò intra terminũ aliquem præſentauerint: interim verò, ne Eccleſia diu vacãs diſpendium patiatur, idoneus interea Vicarius, aut œconomus ab Epiſcopo cõſtituatur, *d.cap.cùm vos*; licet quippe Epiſcopis præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere, Concil.Trid *ſeſſ.24.de reform.c.18.& ſeſſ. 25.etiam de reform.cap.9.* 175 176

Quartò, ſi patronus primùm aliquem præſentauit idoneum, & ante inſtitutionem illius velit variando alium in eius locum præſentare, poteſt Epiſcopus non attẽta hac ſecũda præſentatione, abſque conſenſu patroni priorem præſentatũ inſtituere, *cap.cum autem, de iurepatr.* Quod quidem in patronatu eccleſiaſticarũ perſonarum eſt intelligendũ, quæ in præſentatione variare nõ permittuntur, ſecundùm citatos per me *d.allegat.72. nu.151.* quibus addo Sanch.*in conſil.moral.lib.2. c.3.dub 65.n.2.* quia earum præſentatio vim electionis videtur habere: electio autem eccleſiaſtica mutari nõ poteſt, *c.publicato, de elect.* cum aliis per me adductis *d. alleg.72.num. 154.* Laicorum verò variatio eſt admittenda, & vltima præſentatio eſt attendenda antequam prioris facta fuerit inſtitutio, *d.cap.cùm autem 24.cap.paſtoralis, cap. quod autem, de iurepatron.* Intellige tamen, huiuſmodi variationem permiſſam eſſe ſemel tantùm, & cumulatiuè, non autem priuatiuè, id eſt non recedendo à priori præſentatione, ſed ſolummodo addendo, & cumulando. *d.c.quod autem, cap. cùm autem, cap. paſtoralis, de iurepatron.* Calderin. *conſ.16.eodem tit.* Nauar.*in cap. placuit, num.167.cum ſeqq.de pœnit. diſtinct. 6.* Gutier. *de iurament. confir. p.3.cap.13. num. 4.& 5* Rot.*in Compoſtellana Parochialis, 30. Februarij, 1630. coram. R. P.D. Merlino,* Roch.*de iurepatronatus, verb.honorificum, q.10.* Franc. Marc. *deciſ.488.poſt.n.6.p.1.* Tiraquel.*in l.boues §.hoc ſermone, in reg.num.25.ff.de verb ſignific.* Cald.Pereira *de poteſt. elig. cap. 3. num. 10* Nicol.Garc.*d.cap.9.* 177

num. 214. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 440. vbi *num. ſeq.* ſubdit. quod ſi nihil addatur de variatione, aut cumulatione, & alter ſimpliciter præſentetur, tunc præſumendum eſt cumulatiuè, præſertim cùm cenſeri debeat vti voluiſſe facultate à Iure ſibi concessa variandi, & citat Lambertin. *part.* 2. *lib.* 2. *quaſt.* 7. *art.* 12. *n.* 7. Gurier. *d. c.* 11. *n* 5.

Verùm cóclusio illa, quòd patronus laicus poteſt variare ſolùmodo addendo & cumulando, habet plures limitationes, duaſque principaliores: quarum prima eſt, quando accumulatio fit lite pendente; quia tunc vti attentata licita non eſt, Crauet. *conſ.* 63. *n.* 3. *in fine.* Creſcent. *deciſ.* 10. *de iurepatr.* Cou. *pract. cap.* 36. *n.* 7. *verſ. tertio quandoque,* Laucellot. *de attent p.* 2. *c.* 4. *in præfat n.* 581. Flamin. Pariſ. *de reſignat benef. lib.* 12 *q.* 3 *nu.* 37. Garc. *de beneſic. p.* 5. *c.* 9. *n.* 217. Rot. *deciſ.* 442. *n.* 6. *p.* 1. *diuerſ.* & *in Zamoren. beneficij de Morales* 30. *Maij* 1586. *corã Orano*, me citato *in hoc loco* Noguerol *tom.* 1. *alleg.* 18. *nu.* 76. Niſi tamen hæc noua præſentatio, ſiue accumulatio fieret in collitigantem, ita vt non inde difficilior euaderet exitus litis, nec diutiùs protraheretur iudicium: túc enim ceſſat ratio *c. ſ. vt lite pend.* vt benè per Roch. *de iurepatron. in verb. honorificũ, q.* 23. *n.* 53 Lanc. *de attent. lite pend. in præfat. n.* 576. & 590. Garc. *d. c.* 9. *n.* 220 & fuit dictum *in Mediolanen. iuriſpatron.* 29. *Ianuarij* 1596. *coram bonæ mem Card. Blanchetio*, quæ eſt impreſſa apud eundem Garc. *de benef. p.* 10. *cap.* 3. *n.* 8. & *in Aretina Capellaniæ*, 24. *Ianuarij*, 1603. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*, & *in Romana iuriſpatronnatus*, 9. *Maij*, 1603. *coram bo. me. Iuſto*, & *in d. Compeſtallana parochialis, coram R. P. D. Merlino*; quia non liceret patrono lite pendente ſuper titulo beneficij etiam cumulando collitigantem præſentare; quãdo per illam præſentationem daretur occaſio litigandi, & aperiretur via, ne lis finiatur, Rot. *deciſ.* 216. *nu.* 7. *p.* 4 *recent.* Secunda limitatio eſt, quando quis ſub iuramento promiſit non reuocare, nec etiã, quod magis eſt, cumulare: vbi enim patronus ſimpliciter promiſit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per ſecundam præſentationem; quiã tenetà non reuocat primam, ſed ſolummodo addit, & cumulat, ita vt Ordinarius poſſit etiam primum præſentatũ inſtituere; ſic rectè animaduertunt Caſtr. *conſ.* 361. *num.* 4. *lib.* 1. Rip. *in rub. de iudic. n.* 68. Lambert. *de iurepatr. p.* 1. *lib.* 2. *q* 4. *art.* 13. *n.* 3. & *p* 2. *lib.* 5. *q.* 7. *art.* 16. *nu.* 2. quos refert, & ſequitur Burſat. *cõſ.* 369. *num.* 14 *lib.* 4. & Rot. *deciſ.* 547. *num.* 4. *p.* 3. *diuerſ.* Sed quod patroni ſignanter ſub iuramento promiſerunt, quòd non reuocarent, neque accumularent, tunc noua præſentatio in ſpretum religionis iuramenti non eſt attendẽda. Regulariter enim, licèt actus geſtus contra priùs emiſſum iuramentum ſuſtineatur, quamuis ipſe contraueniens efficiatur periurus, prout ſi quis promiſerit, & iurauerit nõ reuocare procuratorẽ, tamen reuocatio facta ſubſiſtit, *c. fin.* & ibi gloſ. communiter approbata *in verb. reuocatus, de procuratorib. lib.* 6. Iurans non reuocare teſtamentum, ſi reuocaret, deierat quidem, ſed valida eſt reuocatio, gloſ. *in cap. vltima voluntas* 13. *quæſtio.* 2. quam extollit Couar. *in rubr. de teſtament part.* 2. *num.* 15. *verſ. eſt & alia ratio.* Et ſi quis contrahat ſponſalia, & iuret ſe non contracturum matrimonium cum alia, ſi tamen contrafacit, & contrahit cum alia, validum eſt matrimonium, & penitus irritantur priora ſponſalia, vt ex text. *in cap. ſicut ex literis, de ſponſalib.* Quibus rationibus innixus ita in his terminis præſentationis etiam conſulit Alexand *conſ.* 16. *num.* 3. *cum ſeq. libr.* 2. cuius dicta ponderat Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, q* 12. *num.* 37 *in princip.* Nihilominus in terminis præſentationis contrarium eſt dicendum, quod illa ſcilicet, non attendatur contra iuramentum priùs emiſſum, quoniam actus geſtus contra emiſſum iuramentum ſuſtinetur, quoties talis actus eſt, qui liberè & abſolutè pendeat à ſola voluntate facientis, prout eſt conſtituere procuratorem, contrahere matrimonium, facere teſtamentum. Ita obſeruant Couar. *in cap. quamuis pactum, p.* 2. *§.* 2. *n.* 5. *ſub verſ. ſed in gloſ. de pactis, lib.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 33. *n.* 5 Nõ poteſt enim quis per iuramẽtum efficere, quòd actus ille non ſit validus, nec coërcere volũtatem, nec validè velle poſſit, quod volitum eſt, ſed hoc eſt ſolùm poteſtatis Superioris, vt doctè explicant Suar. *de Relig. tom* 2. *tr. de iuram. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 17. Sanch. *in præcepta Dec tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 12. *n* 32. At quoties actus non pendet ad ſui perfectionẽ à ſola voluntate facientis, ſed vel infringitur à iure, vel expectat approbationem, & factum iudicis, prout eſt præſentatio, quæ debet admitti ab Ordinario mediante inſtitutione, tũc iuramentum priùs emiſſum impedit, ne Ordinarius teneatur approbare ſecundam præſentationem, nec inſtituere hunc ſecundo loco præſentatum, quia aliàs fieret particeps delicti, priuriúmque illud cõfoueret: ita in his terminis reprobato Alexandro, dixerunt Lambertin. *de iure patron. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *art.* 16. *per tot.* vbi *n.* 4. dicit ſe mirari Alexandrum ita conſuluiſſe, Grammat. *conſ. ciuil.* 32. *n.* 8. & 9. Cou. *in d. cap. quamuis pactum, p.* 2. *§.* 2. *n.* 5. *verſ prædicta verò concluſio.* Anton. Gom. *ad l.* 50. *Tauri, num.* 58. Gutier. *d. cap.* 23. *verſ. his autem non obſtantibus.* Spin. *in ſpeculo teſtamentor. gloſ.* 4. *n.* 77. Matienſ *l.* 3 *gloſ.* 13. *num.* 7. & *tit.* 10. *lib.* 5. *Recop. cũ ſeqq.* latè & eleganter Rot. *in d. Compoſtellana Parochialis*, 20. *Februarij* 1630. *coram R. P. D. Merlino*, vbi reſpondit aliis fundamentis, quæ in contrarium adduci poſſent.

Verùm, ſi laicus ſecundo æquè idoneo præſen- 578
tato priorem non repudiauerit, in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, *d. cap. cum autem.* 24. *Clem. plures, in fine, de iurepatr.* cùm ex præſentatis ab Eccleſia patrona prior tempore etiam in iure potior ſit habendus, quod tamẽ ita eſt intelligendũ, ſi vtraque præſentatio poſt vacationem Eccleſiæ facta fuerit: nam ſi antequam Eccleſia vacaret, vnius facta fuerit præſẽtatio, nihil ſecundo præiudicat, qui poſt vacationẽ fuit præſentatus; quia prior præſentatio nulla extitit, & inualida, *cap. illud, de iurepatr.* Item præſentatio ſecunda etiam ab Eccleſiaſticis facta eo caſu eſt admittẽda ſi prior fuerat minùs legitimè inſtitutus aut præſentatus indignus, *cap. fin. eod. tit.* ſicut etiam inſtitutio à laicis, vel Eccleſiæ conceſſio non canonicè facta irritatur, & alterius præſentatio admittitur, *cap. cùm laici.* & *cap. ſuggeſtum, eod. tit.* Vbicunque autem inter plures cumulatiuè
præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe 579
conſtat, habens inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, cùm hoc caſu locus ſit gratificationi, gloſſ. *verb. iudicio Epiſcopi, in dict. cap. cùm autem.* Roch. *dict. verb. honorificum. quæſt.* 15. *num.* 4. Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 1. *num.* 9. *de iurepatr.* Cald. Pereira *de renou emphyt. q.* 17. *n.* 33. *cum ſeqq.* & *q.* 18. *n.* 23 Mar. Anton. *var. reſol.* 104. *n.* 2. *in fine.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 445. vbi *n.* 446. ſecùs ait dicendum, ſi reliqua non eſſent paria.

Quintò

180 Quintò, ſi Eccleſia iuriſpatronatus eſt conuẽtualia, inſtituit Epiſcopus ſine præſentatione patroni, quia in Conuentuali Eccleſia (vbi ſcilicet, plures cõuenientes ius habent eligendi Prælatũ) electio Prælati ad Capitulum ſpectat, vt *ib. . . c. de elect.* vidimus, quæ ſine interuentu patroni eſt facienda; ſed ipſius poſtulari debet conſenſus, gloſſ. *verb. honeſtius.* Abb. *numer.* 8. Zabarell & alij *in dict. cap. nobis 25. de iurepatr.* idem Abb. *num.* 2. *in cap. cum terra, de elect.* Roch *de iurepatron. verb. in Eccleſia, quaſt.* 2 *numer.* 1. *& quaſt.* 3. *num.* 8. Paul. de Cittad. *par.* 3 *quaſt.* 3 2. *numer.* 45. Lambertin. *d. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 5. *art.* 1. *à num* 9. *& art.* 2. *à princ.* qui
181 intelligunt procedere in poſtulatione conſenſus, ad effectum, vt patronus electionem approbet, & laudet, manente ipſius validitate quantuncunq; illam recuſauerit: nam, cùm huiuſmodi conſenſus tantummodo in obſequium, & remuneratio-nem beneficij accepti poſtuletur, & tale obſequium, ſeu remuneratio non dicat prædictum conſenſum præciſè eſſe obtinendum, rectè fit, vt talia conſenſus ita requiratur vt velit, nolitve validitas electionis permaneat, prout explicant Abb. *in cap. ſacroſancta, num. 6. de elect.* Paul. de Cittad *dict. n.* 41. Roch. *d. q.* 2. *n.* 2. Caualec. *d. deciſ.* 325. *num* 5. *& deciſ.* 443. Pro quo intellectu facit verbum illud, *honeſtius*, de quo *in d. cap. nobis*, quod quidem ſupponit honeſtè fieri, ſi patroni cõſenſus non requiratur, prout in ſimili probat text. *in c. ro. commiſſum. 16. de ſponſalib.* ibi. *tutius*, & iuncta communi interpretatione, de qua ibi. Nec huic intellectui refragatur text. *in c. Abbatem, il* a. 18. *q.* 2 ſiquidẽ omiſſis multis declarationibus, de quibus cõmuniter Doctores, ſatisfit ſi dicas text. illum ſolùm euincere habendam eſſe rationem ipſius patroni, & certiorem eſſe faciendũ de electione Prælati in Monaſterio, cuius patronus exiſtit non verò conſtituere cõſenſum patroni præciſè eſſe requirendum, vt aliquid impediat, vel officiat electioni iã factæ, prout voluit *gloſſ. 1. in cap. principali 63. diſt.* Vnde iam colliges non videri veram ſententiam gloſſ. *verb. honeſtius in d. cap. nobis*, dum videtur velle, de neceſſitate præciſa fore poſtulandum aſſenſum patroni, ita vt ſine illo non conformetur electio: idem dicit apertiùs gl. *verb. Princeps in cap. de hoc, de ſimon.* ſequitur Hoſt. relatus à Zabarel. *in dict. cap. nobis quaſt.* 3. aduertere namque debuiſſe ne ſolùm poſtulari conſenſum in obſequium & reuerentiam patroni ad illum tantùm effectum, vt coram Diœceſano, ſi aliqua ſciat opponat, quæ de Iure debeant impedire cõfirmationem, prout reſoluunt ſupracitati, aliàs data confirmatione ſine requiſito conſenſo, vel illo non dato, permanet ipſa in ſua firmitate, vt admittit Lambert *d. lib. 2. p. 1. quaſt. 5. art. 2. n. 9.* Supradicta autem limitantur nõ procedere ſtãte conditione in contrarium in eadem Eccleſia Cõuentuali appoſita de conſenſu Epiſcopi in fũdatione, conſtructione, vel donatione ipſius; ſiquidẽ illa prædicto modo opponi poteſt, per quam patronus in eadem Eccleſia Conuentuali Prælatũ præſentare poſſit. Ita in ſpecie Paul. de Cittad. *d. loco.* Roch. *d. quaſt.* 2. *num.* 3. Lambertin. *d. lib.* 2 *p.* 1.
182 *quaſt.* 5. *art.* 1. *n.* 23. Eodem modo limitatur locum non habere reſpectu Præbẽdarum, Capellarum, ſeu aliorum beneficiorum, quæ extiterint in eadem Eccleſia Conuentuali: in his enim non datur incõueniens, quominùs patronus præſentare poſſit, vt probatur *d. c. nobis, verſ. ſecus tamen*, Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 25. *de reform. cap. 9. verſ. atque.* Abb. *in cap. ſuggeſtum, num. 3. de iurepatron.* Paul. de Cittad *vbi ſuprà* Roch. *d. q.* 2. *n.* 3. Lambertin. *d. q.* 5. *art.* 1.

Sextò, ſi patronus eſt Clericus, aut Eccleſia, 183
Romanus Põtifex, aut eius Legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadẽ Eccleſia Rectorem, *cap. dilectus, de offic. legati, cap. cum dilectus, de iurepatr.* Si verò ſit laicus, id ſolùm Pontifex poteſt, gloſ. *verb. quemquam præſentare, in d. cap. cum dilectus.* Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ, cap. 35. num. 1. & 2.* Viuian. *in praxi Iuriſpatron. lib. 14. cap. 1. à num. 98. in vltim. impreſſ.* & diximus *lib. 1. cap. 2. verſ. 37.*

Denique, ſi patronus iuſpatronus amittat, 184
eius de cætero præſentatio non attendetur: quomodo autem hoc ius amittatur dicemus infrà *hoc eod. cap. n. 254. cum ſeqq.* Eſt autem circa prædicta notandum primò, quòd differentia eſſe videtur inter patronum laicum, & Eccleſiaſticum, vt ex iis, quæ diximus, conijcere licet, Porrò patronus eccleſiaſticus intelligitur perſona eccleſiaſtica, quæ nomine Eccleſiæ, aut Monaſterij, vel Capituli ſit patrona; adeò vt alioquin nihil ea in re à laico patrono differat, vt ſuprà diximus. Plus autem Iuris videtur Eccleſia laicis patronis, quàm eccleſiaſticis dare: nam eccleſiaſticus non poteſt, ſicut laicus, in præſentatione variare; neque ſi præſentet indignum, excedere Iuris terminũ ad alium præſentandum poteſt, ſicut laicus poſſe videtur, qui & dat Epiſcopo electionem, quem ex duobus æquè idoneis præſẽtatis inſtituere velit, cùm in præſentatione eccleſiaſtici patroni prior nominatus debeat priùs inſtitui, & denique laici præſentatio à ſolo Romano Pontifice poteſt contemni, cùm Eccleſiaſtici præſentationem etiam Legatus ſpernare valeat, vt proximè vidimus. Eſt & alia differentia ex Concilij Trident. decreto *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 18. quòd patronus laicus ad parochialem Eccleſiam vnicum eligit, & præſentat, atque examini ſubiicit, alios ad examen teneri videtur admittere, ex approbatis verò digniorem, quem præſentet, eligere. Cauſa huiuſmodi imparitatis ea potiſſimùm eſſe videtur, quòd iſtud iuſpatronatus magis in laicorũ fauorem ab initio probatur fuiſſe inſtitutum *in c. piæ mentis, cum ſeqq. & in cap. quicunque, cum ſeq. 16. quaſt.* 7. vt ad iuuandam Eccleſiam patroni efficerentur, quò magis ipſi indigere, quàm perſonæ eccleſiaſticæ comprobantur; hæc generalis cauſa videtur præter eas cauſas, quæ iuxta ſubiectam materiam ſpecialiter diuerſitatem oſtendunt, vt vidimus.

Reſtant quædam de præſentatione notanda, an- 185
tequam de tranſlatione iuriſpatronatus agamus. Notandum eſt igitur primò, quòd patronus putatiuus debet præſentare, & non alius qui caret poſſeſſione, & licèt bonum ius habeat in proprietate, ita per tex. *in cap. conſultationibus, de iurepatr.* reſoluunt Roch de Curte *verb. competens, quaſt. 19. num. 39 cum ſeqq.* Guriet. *conſil. 4. num.* 34. Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gl. 45. §. 2. num. 6.* Salgado *de protect. regia, tom. 1. par. 3. cap. 19. cum ſeqq.* Rot. *deciſ. 167. num. 7. part. 2. diuerſ.* Exiſtens enim in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda *gloſſ.* 1. Innocent. Butr. *numer.* 1. Anchar. *num.* 1. *& 5. in d. cap. conſultationibus*, Roch. *dicto verb. competens, q. 14. num. 28. & q. 22. num. 44.* Aloyſ. Ricc. *in tr. de nouiſſ. prob. iuriſpatr. reſol.* 84. Seraph. *deciſ.* 1382. *n.* 4.

Mantic. *deciſ.* 86. *num.* 1. Maſcard. *de prob. concl.* 173.
num. 5 Rot. *deciſ.* 376 *num.* 3. *par.* 2. *recent.* vbi benè:
& in Ferraren. Archipresbyt. 7 nus, 16. *Iunij*, 1628.
187 *coram R. D. meo Coccino, in verſ. & prædicta*, vbi fuit
dictum, præſentatum ab exiſtente in poſſeſſione
præſentandi, etiam quòd nullum detegatur ius
poſſeſſoris, nō debere amoueri: latiſſimè Ego ipſe
188 *in collect. ad d. cap. conſultationibus, num.* 5. vbi *n.* 6 re-
fero plures Doctores ad hoc, quòd iuriſpatrona-
tus poſſeſſio acquiritur etiā ex vnica præſtatione
ſequuta inſtitutione, de quo etiam Garc. *de benef.*
par. 5. *cap.* 5 *n.* 59. Rot. *in Sarnen. beneficij*, quam re-
fert Aloſ. Ricc. *de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol.* 229.
& 256. Poſti *de manut. obſ.* 71. *n.* 53. me citato *in*
hoc loco Noguerol. *tom.* 1. *alleg.* 28. *n.* 54.

189 Ad acquirendum verò huiuſmodi poſſeſſionē
iuriſpatronatus, plura requiruntur: & primò,
quòd ille, qui vult præſentare, præſentauerit bo-
na fide: ſecundò, quòd præſentatio fuerit admiſ-
ſa: tertiò, quòd inſtitutus fuerit habitus tanquam
Rector in poſſeſſione Rectoriæ: quartò, quòd præ-
ſentans credat vti iure ſuo: quintò, quòd ille in
cuius præiudicium poſſeſſio quæritur, hoc ſciat,
& patiatur. Colliguntur hæc ex Caldin. *conſ.* 12.
de iurepatron. Roch. *d. verb. competens*, *quæſt.* 14. *à*
num. 35. Lambert. *lib.* 2. *part.* 1. *q.* 3. *art.* 10. Aloyſ.
Ricc. *vbi proximè, reſol.* 214. *cum ſeqq.* Rot. *in d. Fer-*
raren. Archipresbyteratus.

190 Sed eſt notandum, quòd hæc quaſi poſſeſſio
præſentandi nō tranſit in hæredes præſentantiū,
ſine noua apprehenſione, Achil. *deciſ.* 5. *de cauſ.*
poſſeſſ. Capuaq. *deciſ.* 135. *&* 420. *part.* 2. Verall. *de-*
ciſ. 420. *part.* 1. Rot. *deciſ.* 150. *num.* 2. *& deciſ.* 260.
numer. 4 *& deciſ.* 337. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* Mantic.
deciſ. 88. *numer.* 5 Rot. *in Lucana Parochialis*, 7. *Fe-*
bruarij, 1620. *coram bo. mem. Vbaldo, & in Vrbeuetana*
fideicommiſſi, 3. *Aprilis*, 1609. *coram R. D. meo*
Coccino Decano, quam refert Aloyſ. Ricc. *in tract.*
de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſolut. 226. vbi fuit di-
ctum, quòd licèt præſentans ab eo, qui eſt in qua-
ſi poſſeſſione præſentandi debeat inſtitui, hoc
tamen eſt intelligendum, quando conſtat de iure-
patronatus, & quando ille met, qui hodie præ-
ſentat, aliàs præſentauit: quia Rota tenet illam
opinionem, quòd poſſeſſio defuncti nō transfer-
tur in hæredem ſine noua apprehenſione, iuxta
text. *in l. cùm hæredes*, vbi Doctores, *ff. de acquir. poſſ.*
me citato *in hoc loco* Noguerol. *dict. allegat.* 28. *nu-*
mero 64.

191 Secundò nota, quòd ex pluribus patronis ſin-
guli poſſunt alternis vicibus præſentare, aut om-
nes ſimul in præſentatione concurrere, prout cō-
uenerit inter eos, *Clem. plures, de iurepatron.* &
ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris par-
tis ſententia præfertur, *cap. quoniam* 3. *de iurepa-*
tronat. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, præ-*
lud. 7. *dub.* 22. *num.* 12. ſecundùm Roman. impreſſ.
Mar. Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 104 *num.* 1. Aloyſ.
Ricc. *in dict. praxi reſol.* 173. Rot. *deciſ.* 625. *num.* 1.
& 3. *part.* 1. *recent.* vbi *numer.* 3 ſubdit, quòd ſi à
maiori parte electus fuerit indignus, & à minori
præſentatus dignus ſit, is vltimus admitti debet
ad beneficiū: quia, vbi præſentatio indigni ſcien-
ter fit à maiori parte patronorum, totum ius de-
uoluitur ad præſentatum à minori parte, ſi præ-
ſentatio fit à pluribus patronis, vti ſingulis, non
autem à Collegio, vel Vniuerſitate, vt obſeruat
192 ea Rot. *deciſ.* 568. *num.* 2 *dict. part.* 1. *recent.* Plu-
res tamen hæredes vnius patroni defuncti prò
vno tantùm ſimul patrono reputantur, & vnius
tantùm vocem habebunt *ad Clem. plures*, Azeued.
l. 9. *numer.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop.* non enim poteſt
diuidi inter eos patronatus, cùm ſit res incorpo-
ralis, *c.* 1. *de iurepatr.* Cou. *var. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 5. *in princ.*
Maràt. *in repet. l. is poteſt n.* 33. *&* 34. *ff. de acquir. hæ-*
red. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cācell. gloſſ.* 45. *§.* 1. *n.* 6 Peregr.
conſ. 34. *n.* 2. *cū ſeqq. vol.* 1. Camp. *d. rub.* 31. *c.* 13. *ex n.*
379. quare plures hæredes non ſuccedunt in ius
iſtud in capita, ſed in ſtirpes, vt infrà videbimus.

Tertiò nota, quòd patronus Clericus, etiam 193
idoneus, & benemeritus, nō poteſt ſe ipſum præ-
ſentare, *cap. per noſtras* 26. *de iurepatron.* Paul de
Cittad. *part.* 6. *quæſt.* 48. *artic.* 3. *num.* 89. *cum ſeqq.*
Lambertin. *d. lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 8. *art.* 1. *num.* 6. Fla-
min. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 9. *quæſt.* 17. *n.* 112.
Campan. *d. rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 398. Mar. Antonin.
variar. reſolut. lib. 1. *reſolut.* 51. *num.* 1. Ego ipſe *dict.*
allegat. 62. *num.* 85. Rot. *in Spoletana Capellania* 16.
May 1613. *coram bo. me. Buratto, & in Regien. Iu-*
riſpatronatus 15. *Ianuarij*, 1624. *coram R. P. D. meo*
Pirouano, & in eadem 5. *Martij*, 1625. *coram bo.*
mem. Vbaldo. Ratio eſt, quia in præſentatione pa-
troni de ſe ipſo facta virium ambitionis reperiri
cenſetur: nam, cùm non ſolùm prohibeantur il-
la, quæ per ſe mala ſunt, verùm etiam illa, quæ
ſpeciem mali repræſentant, & præſentatio de ſe
facta propter prædictum vitium in illo præſum-
ptum mali ſpeciem habere cenſeatur, argum. text.
in cap. quia in tantum, & in cap. cùm indultum, de
præbend. meritò patronus ſe ipſum ad Eccleſiam
patronatam vacantem præſentare non poteſt.

Vnde, cùm *in d. c. per noſtras*, ſolùm de eccleſia- 194
ſtica prælatione mentio haberetur, videbatur in-
ferri ad beneficium ſimplex ſe patronū præſenta-
re poſſe, vt probant Lambertin. *dict. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 8.
art. 2. *à numer.* 6. Peregr. *conſil.* 18. *num.* 15. *lib.* 5. Io-
ſeph. Ludouic. *concl.* 42. *col.* 16. *verſ. ampliatur quin-*
tò. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c.* 59. *num.* 8. vbi *n.* 13.
declarat niſi ſit primus fundator. Rot *in d. Regien.*
Iuriſpatronatus, 15. *Ianuar.* 1624. *coram R. P. D.*
meo Pirouano. Sed contrariam ſententiam tenuit
Ioan. Andr. & communis *in præſenti*: pro qua facit,
quia *d. cap. per noſtras*, agit de Perſonatu, ad quem
dicit patronum non poſſe ſeipſum præſentare, &
tamen conſtat Perſonatum eſſe beneficium ſim-
plex, *cap. ſuper eo. de præbend. lib.* 6. Facit rurſus,
quia ratio, in qua text. *in d. c. per noſtras*, fundatur,
& in deciſione exprimitur, etiam in ſimplicibus
beneficiis reperitur, & colligitur ex Cōcil. Trid.
ſeſſ. 24. *de reformat. cap.* 17. ibi, *improba cupiditatis*
affectu. & ibi, *vnum tantùm beneficium*, &c. ac pro-
inde dicendum eſt in illis etiam prohibitionem
illius text. locū habere: licèt enim aliqua deciſio
exorbitans etiam contra Iuris regulas ſit, non eſt
inconueniens, quòd accomodetur ad caſus, de
quibus non loquitur, ſi in illis verificatur ratio
ipſius diſpoſitionis: dummodo tamen in eadem
diſpoſitione exprimatur, prout notatur *in reg. odia,*
de regul. iuris, lib. 6. & ideò Rot. re maturiùs diſcuſ-
ſa adhærere noluit opinioni Lambert. & ſequa-
cium, vt videre eſt *in Regien. Iuriſpatronatus*, 5.
Martij, 1625. *coram R. P. D. meo Pirouano*, refert &
ſequitur Ferenſill. *in annot. ad deciſ.* 306 *Buratti,*
lit. A.

Quod adeò verum eſt, vt nec procurator cōſti- 195
tutus à patrono ad præſentandū, poſſit ſe ipſum
præſentare, vt per Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 2.
n. 57 *& ſeq.* quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 72. *n.* 88
imò nec ipſe patronus poterit procuratorē depu-
tarē, qui eundē conſtituentē ad Eccleſiā vacātem
nominet,

nominet, Flamin. *d.q.17.numero* 113. Caputaq *deciſ.397 par.2.* Ciarlin. *d.c.59.nu.* 11. Rot. *deciſ.185. par.2.diuerſ.* vbi etiam fuit dictum, quòd ſi procurator deputatus fuerit à pluribus patronis ad præſentandum, & vnum ex dictis conſtituentibus præſentet, dummodo comparuerit nomine omnium, valet actus, refert Campan. *d.c.13. numero* 399. quia etiam, quando plures patroni ſunt cle- 196 rici, videlicet, aut vnus laicus, & alter clericus, poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, cui præſentationi à ſolis compatronis intra tempus debitum de ipſo factæ conſentiat, non verò ſe ipſū præſentet, gloſ. *verb.concedant. in c.conſuluit.* 25. *de iurepatron.* Roch. *verb.honorificum. qu.4. princ. numero* 50. Abb. *conſ.25.vol.* 5. Lambertin. *d.lib.* 5. *par.1.q.8.art.5.* Aloyſ. Ricc. *in d.praxi reſol.* 179. *n.* 3 Mat. Antonin. *var.lib.1.reſol.51.num.5.* Ego ipſe *d.alleg.72.numero* 91.

197 Et quamuis iuxta ſupradicta patronus non poſſit ſe ipſum præſentare, poteſt tamen filium; cùm in illo, & quòd ſit alia perſona diuerſa, deficerint rationes, propter quas prohibetur patrono ſe ipſum præſentare, tum quia filius patroni non debet eſſe deterioris conditionis, quàm reliqui omnes extranei, qui per patronum parentem præſentare poſſunt; aliàs enim fauor, quem Ius Canonicum in remunerationem beneficij patronis facere intendit, in illorum odium retorqueretur, contra reg text. *in l.quod fauore ff. de legib & in reg. quod ob gratiam, de regul.iuris, lib.6.* Quare ita reſoluunt gloſſ. *d. verb. concedant.* Paul. de Citrad *part. 6.numero* 3. Lamber. *lib.2.par.1.quaeſtio.8 art.22.* Tiraq *de iure primog. q. 33. numero* 1. Richard. & Kirchou. *tom.1 .commun.opin.lib.2.tit.4. numero 5. & 6. pag.267.* Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſ.4. princ. numero* 80. Azor. *Inſtit.moral.p.2.lib.6.cap.21. quaeſ. 1. & 2.* 198 Flamin Pariſ. *de reſignat.lib.9.q.17. numero 122. &* plures alij per me citati *d.alleg.75.numero* 93 Non obſtat *d.cap.conſuluit*; quia tantummodo prohibet patronum filio ſuo Eccleſiam patronatam conferre, ſicut ſimiliter vnicuique extraneo conferre non poteſt, *cap.praeterea, 4. de iurepatronatus*, non verò prohibet in eadem Eccleſia patronata filium patroni per patrem præſentari Prælato, qui eidem inſtitutionem exhibere tenetur; ídque manifeſtè colligitur ex verbis illius textus, ibi, *propria auctoritate detineantur*, & ibi, *concedant*; quæ quidem verba benè in collatione, minimè verò in præſentatione verificantur.

199 Si autem patronus, qui vnicus eſt, vellet ſuum de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua medela ad illud aſſequēdum vti poſſit, non abs re quæret aliquis? Et vno ex duobus modis ſibi ſuccurrere poſſe tradunt communiter Doctores, quorum vnus eſt, vt Epiſcopus conferat dictum beneficiū eidem patrono inhærenti, atque aſſentienti huiuſmodi collationi, et longa ſerie poſt alios citatur Lambertin. *par.1.lib.2.q 8 art.4.* Ciarlin. *d cap. 59.numero* 16. Alter verò eſt, & magis ſecurus, vt patronus procedat per viam deprecationis & ſupplicationis factæ Epiſcopo, vt ſibi conferat beneficium, quo caſu poterit Ordinarius illum gratificando admittere, Lambertin. *d.q 8. art.3.* Ioſeph. Ludou. *concl. 41. verſ. ampliatur 6.* Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1 .verb.iuſpatron.§.51* Rot. *in d. Regien. iuriſpatr. 15. Ianuar. 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & in eadem, 5. Martii, 1625. coram bona mem. Vbaldo, & in Barchinonen. benef. 2. Maii, 1625. coram eodem D. meo Pirouano*, cum aliis citatis per Ferentill. *in annot.ad dec.316.Buratti n.19.*

Quartò, quòd propter diſcordiam patronorum, vbi diſſerunt concordare, nec poteſt alteri 200 Eccleſiæ prouideri, debet Epiſcopus ibi Miſſæ celebrationem interdicere, & oſtia claudere, ac Reliquias inde extrahere, donec ad concordiam venerit, *c.ſi plures, 16.q.7.cap.1. & 5. de iurepatron.* Lambert *d lib.5.p.2.q.5.art.32.*

Quintò, quod patronus à præſentato nihil po- 201 teſt exigere temporale, niſi quod in ipſa funda- 202 tione conſtat impoſitum, *c.ſicut, de ſupplen. neglig. Prælat. cap.praeterea, de iurepatron.* Simoniaca enim dicitur præſentatio, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, *cap.veniens, il 2.* vbi Abb. & Dec. *in 5. not.* Nauar. *in man.cap.23.numero 100.verſ. nam, cùm quis.* Roch. de Curte *de iurepatron. verbo, & vtile, quaeſt.3.numero* 19. Lambert. *in ſimili tract. lib 2.par.2.quaeſt.9.art.8.* Rot *in commen. capella, 16. Martii, 1595. & in Romana iuriſpatronatus, 29. Ianuarii, 1601. coram bonæ mem. Card. Millini*; quamuis id fiat, etiam ipſo præſentato ignorante, *cap.pen. de elect. cap.nobis, de ſimon.* Rot. *deciſ. 285. numero 3. par. 2. diuerſ. & in d. Commen. capella.* Si verò præſentatio 203 fiat ſub conditione, ſeu onere celebrandi Miſſas, minimè erit ſimoniaca, niſi onus Miſſarum impoſitum præſentato, ſpectaret ad ipſum præſentantem, cùm per tale pactum releuetur ab illo onere, vt fuit reſolutum *in Romana iuriſpatronatus, 10. Decembris, 1600. coram eodem Card. Merlino*; vbi etiam habetur, conditiones, quæ de iure inſunt, non inducere ſimoniam; ac pro- 204 pterea ſimoniaca non erit præſentatio facta cum onere defendendi iura beneficij, recuperandi bona, & congerendi in vnum ſcripturas attinentes ad beneficium, cùm hæc ſpectent ad inſtitutum in beneficio, vt per Lambertin. *lib.3.quaeſt.2.in princ. numero* 2.

Neque poteſt patronus promittere præſenta- 205 tionem, antequam vacet Eccleſia, nec ante id tempus poteſtatem præſentandi concedere, *cap.fin.de conceſſ.prab.* Caſſad. *deciſ. 5. de iurepatron.* Coſm. *in pragm.ſanct.tit.de collat. §. reſeruationes in gloſ. verb. vacaturorum. verſ.quemadmodum enim*, Nicol. Delphin. *de iurepatronatus, lib.2.n.195.* Put. *deciſ. 238.n. 3.lib.1 .in correct.* Nicol. Garc. *de benefic.part.10.cap. 5.à numero* 4. Rot. *in Fauentina beneficii, 13. Iunii, 1614. coram bonæ mem. Buratto.* inter eius impreſſas *deciſ.65.numero 5.* vbi Ferentill. *in annot. lit. A.* refert plures.

Sextò, quòd præſentatus à patrono, ſi eſt ido- 206 neus, non eſt repellendus, ſed in Eccleſia inſtituendus, alioquin ad Superiorem recurſus habebitur, *cap.ſignificaſti, de iurepatr.*

Septimò quoad ius inſtituendi notandum eſt, quòd patronus ipſe ius inſtituēdi, aut deſtituendi 207 Rectorem in Eccleſia non habet, *cap.praeterea, cap. quòd autem. in fine, cap.querimoniam, cap.cùm laici, c. conſuluit, de iurepatr.* quamuis eſſet eccleſiaſticus patronus, *cap.2. 16.quaeſt.1.cap.ſicut, de ſupplen.neglig.Prælat.* Inſtitutio autem regulariter ad Epiſcopum Ordinarium ſolet pertinere, *d.c. 1. ex fre-* 208 *quentib. de inſtit. c. 1. eod. tit. lib.6. cap. cùm ſatis, de offic. Archid.* Lambertin. *d.lib.2.par.3.q.1.princip. art.10. num.1.* Vgolin. *de offic.Epiſcop.cap.51.§.4.numero 2.* Mat. Anton. *var.reſol.lib.1.reſol.47 n.6. & reſol.55. numer.11.in fine*: quamuis aliis quoque eccleſiaſticis perſonis vel Capitulis, aut Monaſteriis à fundatoribus ſit relicta; quia in ipſa fundatione conditio apponi poteſt, quòd inſtitutio ſpectet ad inferiorem, de conſenſu tamen Epiſcopi. Abb. *in*

c.cum

c.cùm dilectus.notab.3. de conſuet. Roch. *de iure pa-*
*tron.verb.pro eo,quod de Diœceſani conſenſu. num.*25.
Lamber.*in ſin.li. 1. lib.1.par.1.qu.9. princ. art.1.*
*num.*55.*&* 96 Mar.Antonin.*var. reſolut.11. num.*4.
quod tamen hodie per decretum Concilij Trid.
*ſeſſ.14 de reform.c.*12.*&* 13 corrigitur, quo caue-
tur,vt deinceps in fundatione, vel dotatione Ec-
209 cleſiæ inſtitutio Rectoris Epiſcopo, non autem
inferiori ſit reſeruanda: Sede autem vacante Ca-
pitulum vice Epiſcopi inſtituit, *ap.1.de inſtit.lib.*
6.Quarant.*in ſum.Bull.v.j,verb.Capitulum Sede va-*
*cante,verſ.qua concluſio.pag.*138 Nicol.Garc.*p.5.c.*
210 7.*numero* 54 Et Vicarius etiam viuente Epiſcopo
abſque ſpeciali facultate id valet efficere, *d.cap.ex*
*frequentibus.*cum citatis per me *par.3.alleg.* 54.*nu-*
211 *mero* 70 Poteſt quoque Prælatis inferioribus ius
inſtituendi competere ex cauſa ſpeciali, nempe,
ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemoriali,
aut conſuetudine legitimè præſcripta, vt latè
212 probaui *d.p.3.alleg.*78.*numero* 184.*cum ſeqq.*Inſti-
tutio autem illa,quæ fuerit facta in contradicto-
rio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſa bie
attentata,gloſ.*verb.Ioannes,in cap.fin. de elect. in* 6.
Ioan.Andr. *in cap.auaritiæ,ante numero* 4.*verſ.item*
facta Gemin.*ante num.*8.Franc.*num.*5. *de elect.lib.*
6. Rota *in Ferrarien. Archipresbyteratus* 26. *Iunij,*
1628.*coram Reuerendiſſimo D.meo Coccino Decano,in*
verſ.primo.

213 Octauò,quòd inſtitutio ab alio, quàm ab Epi-
ſcopo,facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, &
præſentatio alteri facta, eſt ipſo iure nulla, atque
inualida, *ad.illud,cap.vel num. de iurepatron.* niſi(vt
præfati ſumus)antiqua fundatio id alteri, quàm
Epiſcopo reſeruaſſet, ita & inſtitutio ab ipſo pa-
trono propria auctoritate facta,eſt irrita,*d.cap.il-*
*lud,*ſicut & illa, quam Epiſcopus abſque patroni
præſentatione fecerit,*cap.decernimus* 16. *quæſtio.*7.
extra caſus exceptos,quos ſuprà expoſuimus.In-
ſtituti autem ab Epiſcopo non poſſunt ſine eius
auctoritate deſtitui, *cap. vnic. de Capell. Mo-*
nach. lib. 6. patronus verò, ſicut nec inſtitue-
re,ita deſtituere Rectorem non poteſt, vt dixi-
mus.

214 Nonò, quoad præeminentiam, & vtilitatem
patrono obuenientes,eſt aduertendum,illi debe-
ri honorem proceſſionis,*cap.nobis,de iurepatron.*vbi
gloſ.*verb.modeſte* Butr.*numero* 2.Abb.*n.*5 & Anan.
*n.*9.Roch.*verb.honorificum,q.*63.*n.* 98. Lambertin.
*lib.3.q.1.art.2.à princip.*Azor.*inſtit.moral. p.2.lib.*6.
*c.*20 *q.*2.Intellige de honore continuo proceſſio-
nis reſpectu vltimi loci illius,in quo patronus re-
trò præcedere debet prope Prælatum in ſolemni
proceſſione,ſi in illa Prouincia maior honor ſit
ſequi,quàm præcedere, prout in ſpecie reſoluunt
Angel.*in ſumma,verb.Iuſpatronatus,*Paol.de Cittad.
215 *par.*6. *q.* 1. Nam patronus aliis debet præferri in
præeminentiis honorabilioris Sedis dignioris lo-
ci,ac anterioritate in ſuſcipienda pace, thurifica-
tione,& aliis conſimilibus, Roch.*vbi proximè nu.*
99.Manric.*deciſ.*144 *numero* 1. Franc. Leo *in the-*
*ſauro fori Eccleſ.par.2.cap.16.num.*72.Bellet.*diſqui-*
ſit.clerical.par.1.tit.de Clerico debitore,§.14.num. 10.
*verſ.ratio.*Cauzler.*deciſ.*351.*num.*2. vbi *n.*4. ſubdit
pariter præeminentiam habere,vt poſſit defende-
re Eccleſiam, & denuntiare perſonas lapidantes
eius bona,imò & perſcrutari,ne à beneficiato di-
lapidentur Roch.*verb.onerofum,n.*3. Lambertin.*d.*
lib.3.q.2. princ. art. 5. necnon reuocare alienatio-
nem perperam, & indebitè factam, idem Roch.
*honorificum ſub n.*10.

Patronum ad inopiam vergentem alit Eccle-
ſia,vt probatur *in d.cap.nobis, & in cap. quicunque,* 216
ibi,*ſuffragium,vita,&c.16.q.*7 Butr. *n.*22. Abb.*n.*6.
Anan.*n.9.in d.c.nobis,*Roch.*verb.vtile,q.1.numer.*1.
Lambertin.*d.lib.3.q.3.art.*1.Gig.*de penſionib.q.* 23.
n 1.Molin.*de primogen.lib.1.cap.24.num.*21.Cordu-
ba de Lara *in l.ſi quis à liberis.§.ſolent.n.20.cum ſeqq.*
*ff.de liber.agnoſc.*Surd.*de alimen.tit.* 1. *qu.*54. *per tot.*
Grilençon.*conſ.*155.*à n.*22.Campan. *d.rubr.* 11.*c.*
27.*ſub n.*22.Rot.*dec.*594.*num.5.p 4.diverſ.* vbi fuit
dictum ad hoc ipſum patronum ſummam egeſta-
tem probare teneri. Sed ego exiſtimo, non eſſe
neceſſarium, quòd patronus in ſumma egeſtate
poſitus ſit,ſed ſufficere, quòd iam iam ad pauper-
tatem deueniat,ita vt verum ſit dicere, quòd iam
ſecundùm qualitatem ſuæ perſonæ ſuſtentari non
poteſt ex ſuis bonis,vel aliunde, puta ex aliquo
opere ſuo,quod licitè, & honeſtè exercere poſſit,
attenta qualitate ſuæ perſonæ, propter text.*in d.*
l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi filius.de liber.agnoſcen. Patet,
ſi expendas id importare venire ad inopiam, vt
probat text.*in cap.1.§.ſanè, de ſtatu Monach. lib.*6.
iuncta deciſione text.*in l.nepos Proculo* 125.*in fine,*
verſ.poteſt.ff.de verbor. ſignif. & ita in ſpecie Lam-
bert.*d lib.3.q.3.art.3.n.*6. Quidquid gloſ. *verb.ad*
*inopiam,in c.quicunque.*16.*qu* 7.contrarium velit,
exiſtimans oportere in ſummam egeſtatem eſſe
deductum patronum: contra quam,vltra prædi-
ctam rationem,vrget text.*in d.cap.nobis,*ibi,*ad ino-*
piam vergat; quę quidem verba non requirunt ni-
ſi tantùm illum caſum, in quo iam ex his bonis
commodè,vel aliunde ſuſtentari nequeat, vt ele-
ganter probat Iuriſconſult.*in l. ſi conſtante,* 24.*in*
princ.ff.ſolut.matrim. vbi agens de illo, qui vergit
ad inopiam,ad effectum,vt repetitio dotis contra
illum intenteretur,dicit talem eſſe, qualem conſtat
iam aliquid minùs habere ex illis bonis, quibus
antea dos poterat præſtari. Patet ibi, *ex quo evi-*
dentiſſimè apparuerit mariti facultates ad dotis exa-
ctionem non ſufficere; prout tradit in ſpecie Nouell.
*de dote,p.6.q.*70 Campeg.*eod.tract.p.3.q.*19.Palat.*in*
repet.c.per veſtras,de donat.inter vir.& vxor.§.17.&
18.Anton.Gom.l.50.*Tauri,n.*33.

Declara, tunc demum Eccleſiam debere dare 217
aliméta patrono pauperi,ſi ſupereſt,vltra id,quod
neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum
alimenta,vt per Abb.*d.cap.nouit.num.* 6.& Butr.*n.*
22.Roch.*d.verb.vtile,num.1.&* 2.Caſſad.*dec.3.n.*2.
*de iurepatron.*Roland.*conſ.2.n.33.lib.*3. Surd.*de ali-*
*ment.7.q.*32.*à princ.*Rot.*dec.*454 *p.1.recent.*Alimé- 218
ta autem huiuſmodi in domo propria patroni, &
non in ipſa Eccleſia, ſunt præſtanda, Rebuff.*in*
*tract.congrua portionis.n.*97. Corduba de Lara *in d.*
*l.ſi quis à liberis,§.ſolent.n.*28.Surd. *de aliment.tit.*4.
*qu.*24.*num.*21.non ſolùm pro ſe, verùm etiam pro
vxore,filiis & familia,idem Surd.*d.tit.4.q.18.num.*
18.*& tit.7.q.32.n.*30.Grilenzon.*conſ.*151.*n.*25.in-
tegra,ſcilicet,id eſt,cibus, potus, veſtis, lectum,
& alia omnia, quæ ſub alimentorum vocabulo
continentur, ſi ei ſuppetát facultates:idem Surd.
*d.tit.4.q.*23.*à num.*12.ita vt ex ex fructibus ſint de-
ducenda,non verò ad ea vendenda eſt proprietas:
idem Surd.*d.tit.4.q.9.n.*11.præſtando ampliora &
pinguiora patrono nobili,quàm ignobili, vt ait
*eod.tit.4.q.18.n.*15. Limita tamen in patrono in- 219
grato,qui non alitur ab Eccleſia, ſecundùm Surd.
*d.tit.7.q.*32.*à n.*6.

Nunc verò circa tranſlationem iuriſpatrona-
tus ſciendum eſt, quòd ius iſtud non extinguitur 220
morte,ſed tranſit ad hæredes patroni, etiam ex-
traneos,

traneos.*cap.filiis 16.q.7.c.t.de iurepatr.*Couar. *lib.*
2.var.c.18 n.6.& alij per me citati *d.p.3.alleg. 71.*
221 *n.3.*innctis iis,quę ſuprà notauimus;& ad huiuſ-
modi hæredes tranſit etiam cum vniuerſitate bo-
norum,ſed non diuiditur inter eos,*c.ex litteris, c.*
*cùm ſaeculum,de iurepatron.*Lambert.*lib.1.p. 2.q. 5.*
*art.11.cum ſeqq.& art.5.& 6. & qu. 8.art.1.*Ioan.
Garc.*reg.341.*Emman.Coſt.*in cap.ſi pater. de teſt.*
*lib.6.p.2.verb.Trebellianica.n.7.q.32.*Ioſeph. Lu-
dou.*commun.tit.de iurepatron.concl.vnica,verſ.decla-
ratur ſecundò,cum ſeqq.*Azor.*Inſtit.moral.p.2.lib. 6.*
*c.20.q.8.*Menoch.*de arbitr.lib.1.q.54.à num.49.*D.
Barboſ.*in l.diuortio.§.ſi vir.num.56.ff.ſolut. matrim.*
Mar.Anton.*var.reſol.lib.1.reſol.40.n.5.& reſol.60.*
*n.15.& reſol.108.n.22.*Aloyſ.Ricc.*in collect. deciſ.*
*p.5.collect.1679.*Campan.*d.rubr.11.c.13.n.353.*In-
telligę,ſiue res principalis, cui annexum eſt iuſ-
patronatus, ſit vniuerſitas bonorum, ſiue ſit res
particularis;dummodo tamen ita inſeparabiliter
adhæreat,vt rem illam,quaſi ſuum principale ſe-
qui dicatur:tranſit enim iuſpatronatus cum bo-
norum poſſeſſione,quibus inſeparabiliter inhæ-
ret,Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſ.4.princ.n.111.* Surd.
de aliment.tit.9.q.22.n.27.& 28.Suar.*de Relig.tom.*
1.tract.3.de ſimon.lib.4.c.28. n. 12. cum ſeqq.& à n.
18.quod quidem colligitur *ex d.cap.ex litteris.*ibi,
villa,in qua Eccleſia ſita eſt. ex quibus verbis ap-
paret iuſpatronatus,de quo illic,annexum, & ac-
ceſſorium fuiſſe fundo,in quo Eccleſia fuerat æ-
dificata:nam,cùm in illo textu partium intentio
ſit villam transferre in totum per illam conceſ-
ſionem factam ad formam, veluti tranſlato prin-
cipali,dicit Pontifex iuſpatronatus veluti acceſ-
ſorium transferri,quod neceſſariò ſequi debebat
naturam ſui principalis, cui inſeparabiliter ad-
222 hærebat,ex *reg.acceſſorium,de reg.iuris.lib.6.* Intel-
ligę etiam,vbi bona, & iuſpatronatus habent
quidem connexionem inter ſe,non tamen iuſpa-
tronatus cohæret bonis, ſed potiùs bona cohæ-
rent ipſi iuripatronatus,hoc pacto, vt ipſe poſſi-
deat bona:cum hoc tamen onere,vt conſulat ne-
ceſſitati, & egeſtati Eccleſiæ , cùm opus fuerit,
quia tunc bona iuriſpatronatus vēdi,& in alium
transferri poſſunt,dum poſſidens illa bona poteſt
aliquos fructus in ſui vtilitatem conuertere , ſeu
dum ſuperſunt aliqui fructus præter illos,qui in
vtilitatem Eccleſiæ conuertendi ſunt.Ita Suar.*de*
Relig.tom.1.lib.4.de ſimon.c.28.n. 22. Filliuc. *tract.*
*45.c.6.q.9.n.15.*Dummodo tamen huiuſmodi bo-
na iuriſpatronatus cariùs non vendantur ob iuſ-
patronatus illis annexum,quia ipſum ius eſt ſpi-
ritvale, ac proinde non eſt pretio æſtimabile,ſed
ipſa bona ſunt pretio æſtimabilia , quæ exinde
vendi poſſunt,quantum ex ſe æſtimantur, nō ha-
bita ratione iuriſpatronatus, alioquin ipſum ius
vendi cenſeretur.Ita Vgolin.*de ſimon.tab.1. c. 49.*
*§.2.n.15.*Suar.*d.lib.4.de ſimon.c.28.n.15.* Bonaciu.
de ſimon.q.4.§.11.n.5.

223 Ex quibus primò infertur,iuſpatronatus con-
ſiſtens in aliqua villa , vel caſtro dato in dotem,
cum ea villa,ſeu caſtro, tranſire in maritum , vt
per Palat.*in repet.c.per veſtras.de donat. inter vir.&*
*uxor.§.43.à princip.*Baëça *de decima tutorum.c.23.n.*
19.& in tract.de non meliorandis filiabus. c.26. n. 1.
Tiraqo. *poſt leges connub.gloſ.9.n.7.* Molin. *de pri-*
*mog.lib.1.cap.24.num.5.*Menoch.*conſil.66.num.17.*
Mantic.*deciſ.140.num.2.& 13.*Nicol.Garc.*d.cap.*
9.à n.147. quos refero Ego ipſe *d.p.3.alleg. 71.n.*
*38.*quibus addo Aloyſ.Ricc.*in tract.de nouiſſ. pro-*
*bat.iuriſpatron.reſolut.192.num.2.*Cuius illationis
principale fundamentum eſt,quia negari non po-
teſt iuſpatronatus annexum rei tranſire in illum,
in quem eiuſdem rei dominium, vel ſaltem poſ-
ſeſſio transfertur,vt fatentur ſcribentes *in d.c. ex*
litteris , & Doctores ſuprà citati : conſtat autem 224
dominium rei dotalis, ſicut illius poſſeſſionem,
per matrimonium in maritum tranſire,*l.doce an-*
cillam.C.de rei vend.& docent Cordub.de Lara *in*
l.ſi quis à liberis.§.ſi quis ex his, à n. 249.ff.de liber.
*agnoſ.*Anton.Gom.*l.50.Tauri,n.33.*D.Barboſ.*in l.*
dotalem.ff.ſolut.matrim. à n. 1. & 4. Si ergo iuſpa-
tronatus,& illius dominium,ſeu poſſeſſio tranſit
in maritum,neceſſariò dicendum eſt,quòd virtu-
te illius poterit maritus præſentare,ne aliàs dica-
mus manente Eccleſia patronata, deficere præ-
ſentationem ad illam ; vt in terminis concludit
D.Barboſ.*in l.diuortio.§.ſi vir.n.57.ff.ſolut. matrim.*
Accedit,quia dato matrimonio, fructus dotis ad
maritū ſpectant,iuxta reg.text.*in d. §. ſi vir.*à qua
regula poteſtas præſentandi excepta non reperi-
tur,cùm fructus iuriſpatronatus eſſe dicatur,*gloſ.*
vlt.in cap.cùm Bertoldus.de re iudic.& hæc eſt com-
munis,& verior ſententia:quicquid dicant Abb.
*in cap.vlt.n.8.de conceſſ.præbend.*Iaſ.*in d.§.ſi vir n.7.*
Felin. *in cap.cùm olim. de maior. & obed. & in cap.*
*cauſam quæ,n.8.de præſcript.*Guillelm. Bened. *in c.*
Raynutius.verb.cætera bona,n. 37. Vnde iam appa-
ret , quàm fruſtratoria ſit dubitatio, in qua tor-
quentur Doctores , verùm concurrente viro , &
vxore ad præſentandum,quæ præſentatio ſit præ-
ferenda:de qua agunt Abb.*d.n.8.*Lambert.*d.lib.1.*
*par.2.q.10.art.2.& 3.*Tiraquell.*poſt leges connub.*
*gloſ.9.n.6.*Cardin.Mantic. *de tacit. & ambig. con-*
*uent.lib.12.tit.30.à n.20.*Campan.*d.cap.13.n.562.*
Siquidem ex prædictis ſoli marito ius præſen-
tandi competere conſtat : vnde non ſolùm præ-
ſentatio illius præferenda eſt,ſed & alia per vxo-
rem facta nequaquam admittenda. 225

Secundò infertur in conductorem caſtri , aut
villæ,vbi eſt iuſpatronatus,illud tranſire, vt clarè
annnere videtur text.*in d.c.ex litteris,*dum ait iuſ-
patronatus tranſire in cōductorem villæ datæ ad
firmam.Verùm in explicando,an hoc ſolùm pro-
cedat in conductione ad longum tempus , an
etiam in illa, quæ ad modicum fit ? mirè variant
Doctores.Nam Abb.*in citat.c.ex litteris, n. 5.* ſub
diſtinctione rem componit , dicens illationem
procedere , vbi locatio ad longum tempus facta
cernitur ; ex aduerſo verò adducta per Doctores
contrarium tenentes, ſi ad modicum : ſequuntur
Palat.*in repet.c.per veſtras, de donat.inter vir.& vxor.*
*§.43.col.3.*Rocb.*verb.ipſo velis,q.26.num.54.* Lam-
bert.*d.lib.1.p.2.q.8.art.2.in princ.*Caballin. *mille-*
*loq.145.incip.Ius præſentandi,n.3.p.1.*Molin.*de pri-*
mog.lib.1.c.24.à n.2 Menoch.*conſ.90.per tot.*Spin.
*in ſpeculo teſtam.gloſ.4.princ.n.119.*D.Barboſ. *in d.*
*§ ſi vir.n.58.*Cened.*ad Decretal.collect.5. num. 10.*
Aloyſ Ricc.*d.reſol.192.n.3.*Pro quibus facit effi-
caciter:quia locatio ad modicum tempus nullum
dominium,nullámve poſſeſſionem transferre ſo-
let,vt docet Iureconſ.*in l.non ſolet.ff.locati,iuncta l.*
*genere 3.ff.de acquir.poſſeſſ.*ſicut trāsfert locatio ad
longū tempus,vt probat text.*in l.1.§.quod autem.*
*ff.de ſuperfic.*conſtat manifeſtè *d.cap.ex literis* age-
re de locatione ad longum tempus;id enim im-
portat conceſſio ad firmam,vt tradit Bart *in l.1 n.*
*8.C.de iure emphyt.*eò quòd inſpecta lingua An-
glicana talis conuentio ſic appellata ſignificat
annuum cenſum,& vti talis cenſetur facta ad de-
cennium,& importat alienationem : quod qui-
dem

Digitized by Google

dem videtur probare text. *in c. 2. de locato.* dum in fine inquit ad firmam concedi poſſe decimas, de quibus ibi agebatur, ita vt ad alienationem non videatur extendi: ſic planè inducit, contractum iſtum ad firmam de ſe alienationem importare. Deinde faciunt verba eiuſdem *c. ex litteris*, ibi, *vel antequam*, &c. quibus vult text. quòd ſi præſentatus à milite præſentaretur, antequam eſſet ſuborta controuerſia inter militem, & Abbatiſſam, ille præualeat in Eccleſia, etiamſi prædicta Abbatiſſa obtineat: quod quidem fieri non poterat caſu, quo per ſolam locationem, de qua illic reſultaret tantùm detentio, qualis reſultat ex locatione ad modicum tempus; ſed, quia poſſeſſio in eundem militem tranſlata fuit, iuxta text. *in cap. conſultationibus, de iurepatr. & in cap. querelam, de elect.* ideò neceſſario text. ille *in d. cap. ex litteris* ſupponit prædictum militem non conduxiſſe villam ad modicum tempus, ſed ad longum; aliàs non eſſet poſſeſſor, vt text. ſupponit, ſed ſolùm detentor, vt probat *l. male agitur, C. de præſcrip. 30.* cuius præſentatio præualere non poterat, iuxta *d. c. conſultationibus.* Non defecerunt tamen qui abſolutè tenuerint iuſpatronatus annexum villæ, vel caſtro in his terminis tranſire ſolummodo, cùm datur in emphyteuſim, vel feudum, cuius opinionis auctor eſt Paul. de Caſtro *conſ. 262. incip. Venerabilis vir, vol. 1.* vbi *n. 2.* aſſerit *d. c. ex litteris* procedere vbi translatum eſt vtile dominium, ſcilicet, cùm datur in emphyteuſim, vel in feudum, explicans illud verbum, *ad firmam*, de emphyteuſi: & hæc Pauli de Caſtro opinio iudicatur communis ſecũdùm Roch. *verb. ipſe, vel is, à quo. in 26. q. num. 58.* Lambert. *art. 2. q. 8. princ. par. 1. lib. 1.* Ioſeph. Ludou. *tom. 3. commun. opin. ſub tit. de iurepatr. concl. vnic. verſ. acquiritur etiam. pag. 534. col. 2.*

226 Ego tamen nec vni, nec alteri aſſentior opinioni, ſed in eam fortaſſe ſententiam deflecti poſſe ſentio, vt contractus iſte ad firmam de quacunque locatione, & affictu conceſſo, quamuis breui, intelligatur: cùm diſpoſitio *d. cap. ex litteris* militet etiam, vbi Caſtrum, ſeu villa locata fuit ad modicum tempus, atque ideò illius conductor, tanquam patronus beneficij exiſtentis in eodem caſtro valeat præſentare, ſi illius vacatio contingat in tempore conductionis, vt videtur ſentire gloſ. *verb. ad firmam*, ibi, *dicunt quidam*, &c. *in d. c. ex litteris*, ſequitur *ibi* Hoſt. *col. vlt.* & apertiùs Zabarell. *q. 1. ad fin.* Campan. *d. c. 13. n. 358.* Pro quibus vrget; quia per locationem ad modicum tempus tranſit commoditas ipſius rei locatæ in ipſum conductorem, ita vt illi liceat vti frui re conducta, vt probat text. *in l. ex conducto, 16. in princ. ff. locati*, tradit Bart. *in l. 1. § 1. ff. eo tit. & in l. 1. n. 3. C. de iure emphyt.* vnde dicendum videtur, tranſire ius præſentandi, ſeu præſentationem, quæ eſt commoditas, vel quidã fructus iuriſpatronatus, iuxta doctrinam gloſ. receptæ *verb. capitulo, ad fin. in c. cùm olim. de maiorit. & obedient. gloſ. vlt. in c. Bertoldus. de re iud.* Facit etiam, quòd quemadmodum iuſpatronatus eſt ſpiritualibus annexum, ita etiã ius decimandi, & ſpiritualibus coniungitur, vſque adeò vt laici reſpectu illius dicantur habere incapacitatem: probat text. *in cap. cauſam quæ, de præſcript.* & conſtat per locationem beneficij, etiã ad modicum tempus factam, ius decimandi trãſire, & poſſe conductorem decimas percipere, vt probat text. vbi Abb. *n. 3. in d. c. 2. de locato, & in c. vlt. ne Prælati vices ſuas*, Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 7. n. 51.* Duen. *reg. 249.* Rebuff. *de decimis qu. 10. n. 34.* Vnde ſimiliter non inconuenit, quòd conductor, etiamſi laicus ſit, mediante locatione rei temporalis principalis, iuſpatronatus eidem rei annexum retineat, & illius fructus, hoc eſt, præſentationes percipiat: ex quibus hæc ſententia defendi poteſt, licèt prima receptior ſit, & forſan melioribus nitatur fundamentis.

Tertiò infertur hæreditate vendita, in qua conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſire, vt per Roch. *verb. ipſe, vel is. q. 22. n. 40.* Lambert. *d. p. 2. lib. 1. quæſt. 5. art. 15.* Ioan. Garc. *reg. 341.* Mozz. *de contract. lib. tit. de empt. & vendit. §. de naturalib. empt. & vendit. n. 41. verſ. ſed quæro.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 24. n. 25.* Aloyſ. Ricc. *d. collect. 1679. verſ. infero*, Salzz. *de vſu, & conſuet. c. 12. n. 7.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c. 61. n. 26.* Sic etiam fundo vendito, in quo cõſiſtit iuſpatronatus in Capella intus illum ædificata, tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus, vt per Boiui. *in c. 1. n. 39. & in c. ex litteris. in vlt. concl. de iurepatr.* Bart. Roman. Lambert. & Ioſeph. Ludou. quos refert, & ſequitur Campan. *d. c. 13. n. 355.* Idem in palatio vendito, maximè ſi aditus ad Capellam non pateat aliunde, quàm per illud, vt per Zabarel. *in c. cùm ſecundùm. verſ. idem dico in palatio vendito, de iurepatron.* Boër. *deciſ. 321. in fine.* Bertazol. *de clauſul. inſtrum. clauſ. 26. gloſ. 13. ſub n. 3.* Campan. *d. c. 13. n. 356.* Quicquid contrarium teneat Innoc. Ioan. Andr. & Hoſt. *in d. cap. ex litteris.* & Ioſeph Ludouic. *d. concluſ. 42. verſ. declaratur ſeptimò.*

227
228
229

Quartò infertur curatorem hæreditatis iacentis poſſe præſentare ad beneficium iuriſpatronatus d. hæreditatis, vt per Campan. *d. c. 13. n. 360. in med.* Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſima probat. iuriſpatron. reſol. 192. n. 5.* Prout etiam tutor poteſt validè præſentare, ſecundùm Federic. de Senis *conſ. 212. in 1. dub.* Lambertin. *d. lib. 2. pag. 1. qu. 2. art. 10.* & fuit dictum *in Foroliuien. iuriſpatronatus, 25. Octobris 1599. & 15. May 1600. coram bo. me. Card. Lancelotto*, & ſufficit, quòd communiter reputaretur tutor, etiamſi eſſet minùs legitimus, Socin. *conſ. 53. n. 3. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 323. in fine, p. 3.* & fuit reſolutum in dictis deciſionibus *coram Card. Lãcellotto, & in Segobien. Capellaniæ, 13. Ianuarij, 1623. coram bo. memor. Vbaldo.*

230
231

Quintò infertur iuſpatronatus in vſufructuarium vniuerſitatis bonorum trãſire, vt per Roch. *d. verb. ipſe, vel is, à quo. in q. 28. à num. 62.* Molin. *de primogen. lib. 1. c. 24. n. 3.* Spin. *d. gloſ. 4. n. 113.* Menoch. *cõſ. 66. n. 26.* Cened. *d. collect. 5. n. 5.* Campan. *d. c. 13. n. 262.* Aloyſ. Ricc. *de nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol. 194. & reſol. 192. n. 6.* Nõ tranſit tamen in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem, Bart. *in l. quia perinde. §. 1.* & *ibi* Nicol. de Neapol. & Alex. *ff. ad Trebell.* Conar. *var. lib. 1. c. 18. ſub n. 8. verſ. quibus & alia*, Roch. *d. verb. ipſe, vel is, à quo, n. 20. & ſeq.* Emman. à Coſta *in c. ſi pater, verb. Trebellianica. n. 4. de teſtam. lib. 6.* communem fatetur Molin. *d. c. 24. n. 4. in fine*, licèt ipſe teneat contrariam ſententiam; & fuit dictum *in Viceen. beneficij 11. Decembris 1619 coram bon. mem. Vbaldo.* 232

Sextò infertur villa, vel Caſtro, aut Bonis ſequeſtratis, in quibus cõſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præſentatio ad ſequeſtratam villam, vel Caſtrum pertinebat, ſequeſtrem ad illud beneficium vacans eligere, vel præſentare poſſe, vt per Lambertin. *d. par. 2 lib. 1. q. 9. art. 3.* Perez. *l. 1. tit. 10. lib. 3. Ordinam.* Ioan. Andr. Imol. Felin. Roch. Gambar. 233

bar.Coſm.Gig.Corraſ.Veſtr.& plures alios,quos
refert,& ſequitur Nicol.Garc.*de beneſ.part.5.c. 6.
num.*1.quibus addo Gutier.*de tutel.part.3. cap. 7.
num.*8.*&* 16.Ceuall.*commun. contra commun. quæſt.*
740.*à n.*3.Gonzal *ad reg.*8.*Canc.ll.gloſ.*13.*num.*17.
Cened.*Canon.quæſt.lib.*1.*q* 10.*per tot.*Azor. *Inſtit.
moral.par.*2.*lib.*6.*cap.*25.*q.*17.Valer. Reginald. *in
prax. fori pœnit.lib.*30.*tract.* 3.*num.* 245. Campan.
*in diuerſ.Iuris Canon.rubr.*12.*c.*13.*num.*360.Aloyſ.
Ricc.*in d. tract.de noniſſ.probat.iurispatron.reſol.*191.
234 *num.*7. Intellige procedere in ſequeſtratione voluntaria,quæ
fit voluntate, & conſenſu partium;
in hac enim poſſeſſio tranſit in ſequeſtrem, vt
probat text.ſic intelligendus *in l.licet.§.rei depoſitæ,ff.depoſiti.*
ſecus autem dicendum in neceſſaria,
quæ iubente iudice fit , in qua certum eſt in ſequeſtrem
poſſeſſionem non tranſire, niſi id expreſsè
actum ſit, vt probat *l.interdum.* 39.*ff. de acquir.poſſeſſ.*
qui ita venit interpretãdus;& ideò ſic
prædicta Iura conciliant, & intelligunt Gregor.
Lop.*l.*1.*gloſ.*1.*tit.*9.*p.*3. Corraſ. *Miſcell.lib.*3.*cap.*2.
*n.*12 Menoch.*remed.*1.*retinen.à n.*86. Caroc.*de ſequeſtr.
p.*1.*q* 4 *à n.* 2.Gom. *Luſit.deciſ.*277.*n.*3.*& deciſ.*331.*n.*3.
Azeued.*ad rub.tit.*12.*n.*7.*cum ſeqq.lib.*
4.*noua recop.*Cald.Pereira *quæſtion.forenſ.lib.*1.*q.*21.
235 *n.*3.Seraph.*deciſ.*746.*n.*3.Non obſtat text. *in cap.
examinata.*15.*de iudic.* quatenus probare videtur
per ſequeſtrum etiam iudiciale non amitti poſſeſſionem:
quia reſpondetur cum Sahag.*ad cap.*1.
*n.*23.*cum ſeqq.de ſequeſt.poſſeſſ.*in illo text.Pontificem
minimè decidere hanc quæſtionem de ſequeſtrata
poſſeſſione; ſed actorem ab inſtantia
repuliſſe, propter libelli ineptitudinem; quia in
ipſius forma intentabat rei vendicationem , petens
Eccleſiæ proprietatem,ſeu iuſpatronatus, &
in ſimul ſe poſſeſſorem eſſe dicebat,quæ duo incompatibilia
ſunt,iuxta reg.text.*in l.officium.*9 *ff.
de rei vend.cum ſimilib.*
236 Ex qua ratione colligitur depoſitarium non
poſſe præſentare in iurepatronatus annexo villæ,
vel Caſtro penes ſe depoſito,quia in eum nec dominium,
nec poſſeſſio transfertur,iuxta gloſ.2. *in
fine , cap.bona fides,de depoſito.* Anton. Gom.*l.* 48.
*Tauri , num.*8.*&* tom.1.*var.cap.*7.*num.* 2. Emman.
237 Coſta *in l.ſi ex cautione,fallent.*1.*num.*7.Eadem ferè
ratione videtur dicendum creditorem,cui pigneratafuit
curia,ſeu villa , cui erat annexum iuſpatronatus
, non poſſe validè in vacante Eccleſia
præſentare,vt per text.*in c.cùm Bertoldus , de ſent.
& re iud.*reſoluunt Greg *l.*9.*verb.empenado,tit.*15.
par. 1.Roch. *verb.* *in ſe , vel in,num.*6.Lambert.*d.
lib.*1.*par.*1 *q.*9.*art.*2.*n.*3.Spin.*in ſpecul. teſtam. gloſ.*
4.*num.*118.D.Barboſ *in l.diuortio.§.ſi vir.num.* 57.
*ff.ſolut.matrim.*Cened.*ad Decretal.collect.*5.*num.*15.
& pract. canon. quæſt. lib. 1.*quæſt.*10.*num vlt.* Nam
certum eſt propterea in creditorem iuſpatronatus
non tranſire, quia illius iuris , ſicut & ipſius
rei pigneratæ nullum dominium,nullave poſſeſſio
in illum transfertur , ſed ſolùm nuda detentio
, donec debitum perſoluatur à domino , vt
probat text.*in l.ſi pignus.*37.*ff.de pign. act.*& text.
*in l.*1.*§.per ſeruum.*&l 2.*ff.de acquir.poſſeſſ.*ac proinde
cùm ad præſentationem faciendam dominiũ,
vel ſaltem poſſeſſio in præſentante requiratur vti
fundamentum validitatis ipſius,*cap. querelam , de
elect.cap conſultationibus,de iurepatron.* meritò effectum
eſt, vt propter rem pigneratam iuſpatronatus
illi annexum in creditorem non tranſeat.
Nec obſtat,quòd ius præſentandi , ſeu præſentatio
ipſa eſt commoditas,vel quidam fructus iuriſpatronatus,
iuxta doctrinam gloſ.receptæ,*verb.
Capitulo,ad fin.in cap.cùm olim , de maiorit. & obed.
gloſ.vlt.in d.cap.cùm Bertoldus* , qui fructus à creditore
percipiuntur:ſatisfit enim , ſi aduerſus receptionem
illorum non proprio nomine,prout à
poſſeſſore,ſed nomine alieno fieri,& vti talem in
facto conſiſtere:vnde nil mirum , ſi id contingat
abſque poſſeſſione; validè tamen ad effectum reſtituendi,
vel computandi ex intentione contrahentis:
at verò præſentatio, licèt fructus ſit,nihilominùs
tamen talis eſt,cuius effectus non cõſiſtit
ſolùm in facto recipientis,hoc eſt,præſentantis
ſed etiã dependet ab inſtitutione per Epiſcopum
facienda , qui validitatem illius , & merita
præſentati iudicare debent,& tenetur,iuxta text.
*in c.decernimus.*16.*q.*7.Vnde,cùm inſtitutio attento
iure non exhibeatur,niſi illi,qui à vero patrono,
vel ſaltẽ à poſſeſſore iuris præſentãdi præſentatur,
vt ſupradictum eſt , rectè fit,vt cùm creditor,
nec verus dominus,nec poſſeſſor ſit,facta per
illum præſentatio non valeat.At data conuentione
de facienda præſentatione per creditorem , ſi
per illum facta ſit , nulla vſura committitur , ſiquidem
in hac ſpecie creditor nihil lucratur,
quod debitori reſtituere,vel in ſortem principalem
computare teneatur,ac proinde vſura ceſſat,
quæ aliàs reperitur in receptione rei pecunia æſtimabilis:
& ita in ſpecie reſoluit Beroi.*in d. c.ex
litteris, de iurepatr.*Pro quo etiam facit,quia deformitas
vſuræ conſiſtit in eo,quòd pro vſu rei mutuatæ
pretium à mutuante recipitur : vnde, cùm
præſentatio propter coniunctionem,quam habet
cum rebus ſpiritualibus,non recipiat æſtimationem,
nequaquam in illa vſura dabitur,eò quòd ex
ſe non poſſit ſubire vicem pretij,per quod prædictus
vſus rei mutuatæ appretiatur,iuxta reſoluta
per S.Thom.2.2.*q* 77.*art.* 2.*in corpore.* Abb.*in cap.
vlt.n.*16.*de vſuris.*Sot.*lib.*6.*de iuſt.quæ.*5.*art.*2. Nau.
*in man.c.*17.*n.*207.

Septimò infertur,publicato Caſtro , ſeu villa 238
ob delictum patroni delinquentis , cui conſiſtebat
iuſpatronatus annexum,indirectè,& acceſſoriè,
ipſum iuſpatronatus publicari , de quo vide
Doctores per me citatos *d.par.*3.*alleg.*71.*num.*45.
Iuſpatronatus verò perſonale,& de per ſe principale, 239
& diſtinctum, non includi in confiſcatione
bonorum, nec de per ſe iudicem laicum ex defectu
iuriſdictionis poſſe illud confiſcare , ſed remanere
penes delinquentem,donec per iudicem
eccleſiaſticum priuetur , tanquam indignus , vt
pleniſſimè reſoluunt poſt antiquiores à ſe relatos,
Fario.*de hæreſi,q.*190.*§.*1.*n.*24.Nicol.Garc. *de
benefic.part.*5.*c.*9.*n.*25.*cum ſeqq.*Sanch. *in præcepta
Decalogi,tom.*1.*lib.*2.*cap.*19.*à princip.*Anton. Ricciul.
*de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium,lib.*5.*cap.*34.
qui cùm olim fuiſſet in Romana
Curia mei amiciſſimus, eſſetque in vtroque
Iure ſupra modum doctus,tandem poſt duos
Epiſcopatus obtentos , Eccleſiæ Cuſentinæ in
Calabria præficitur,ibique anno præterito 1643.
annis & meritis plenus ærumnoſam huius ſeculi
vitam cum morte æternæ vitæ delicias periturá
feliciter commutauit.Sanctarel.*de hæreſi , cap.*
19.*à princip.* quo caſu Eccleſiam libertatem acquirere
tenuit Rot.*deciſ.*53.*n.* 5.*p.* 1. *recent. & in
Lucana iuriſpatronatus,*12.*Iunij,*1606. *coram Reuerendiſſimo
D.meo Coccin. Decano,*impreſſa per Vitian.
*poſt praxim iuriſpatron.deciſ.*106.

Octauò infertur,in feudatarium,vel emphyteutam 240
tranſire iuſpatronatus,ſi villa, aut Caſtrum,

cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur,
vt reſoluunt Azor. *Inſt. moral. par. 2. lib. 6. cap. 10.*
241 *q. 12.* Campan. *d. rubr. 11. c. 13. n. 361.* de per ſe au-
tem iuſpatronatus in feudum dari, aut vendi nō
poteſt. *d. c. cum ſecundùm, d. c. ex litteris, de iurepatron.*
Roman. *conſ.* 368 Lambertin. *lib. 1. par. 2. q. 1. art.*
29. n. 15. ſed cum vniuerſitate bonorum vtique
poteſt, niſi hac præcipuè de cauſa vendi bona vi-
242 deantur, vt ius iſtud vendatur, eſt enim iuſpatro-
natus ſpirituali annexum, & ideò per ſe aut præ-
cipuè, citra ſimoniam vendi non poteſt *cap. de*
cætera. 16. de iurepatron. Roch. *verb. vtile, q. 3. à num. 8.*
Lambertin. *lib. 1. p. 2. q. 1. art. 12. n. 17.* Redoan. *de*
ſimon. p. 3. c. 13. n. 22. Azor. *d. lib. 6. c. 20. q. 8.* Suar. *d.*
lib. 4. de ſimon. c. 28. n. 17. cum ſeqq. Bonacin. *de ſimon.*
q. 4. §. 11. n. 3. & tunc talem iuriſpatronatus ven-
ditionem ipſo iure non valere reſoluunt gloſſ.
verb. irritum, in d. c. de iure Roch. *verb. ipſe, vel et. q.*
25. n. 51. Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 5. art. 1. n. 4.* Concil.
verò Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c. 9.* decreuit, vt nulli
liceat iuſpatronatus in alios titulo venditionis,
aut quocunque alio titulo transferre, contra Ca-
nonicas ſanctiones, pœna excommunicationis
propoſita, & amiſſionis ipſius iuris, vt in eo de-
243 creto plenius continetur. Vtrùm autem in ven-
ditione villæ cum expreſſione iuriſpatronatus ei-
dem annexi tranſeat ipſum iuſpatronatus cum
vniuerſitate vendita; vide Roch. *verb. ipſe, vel it.*
q. 25. n. 46. Lambert. *d. lib. 1. p. 2. q. 5. art. 10.* Cou. *lib.*
2. var. cap. 18. n. 8 verſ. his verò rationibus, Rot. *dec. ſ.*
599. n. 4. & 5. p. 1. recent. vbi videtur amplecti di-
ſtinctionem Ioan. Andr. & Calder. *in c. vnico, de*
iurepatr. lib. 6 diſtinguentium inter expreſſionem
factam declaratiuè, vt tunc tranſeat iuſpatrona-
tus, & inter expreſſionem factam coniunctiuè, &
tunc non tranſeat, quod meliùs declarat Sanch.
In præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 19 ſub n. 12. dum
hac vtitur diſtinctione; vel fit alienatio rei vni-
uerſalis addita mentione iuriſpatronatus dicen-
do, *& iuſpatronatus*; vel dicendo, *& cum iurepa-*
tronatus: priori caſu ait non tranſire in empto-
rem, vtique verò in poſteriori dicit. Vide Cabed.
de patron. Regiæ Coronæ, c. 3. n. 1.
244 Transfertur quoque in alium iuſpatronatus
per donationem, *cap. illud*, cum gloſ. *cap. ex inſinua-*
tione, c. nullus, & cap. præterea, de iurepatron. cap. vnic.
ead. tit. lib. 6. Lambert. *lib. 1. par. 2. q. 4. art. 1.* Vgolin.
de offic. Epiſcop. c. 51. in princ. n. 6 verſ. quarto. Aloyſ.
Ricc. *in d. tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. reſol. 186.*
Ego ipſe *d. part 3. alleg. 71. n. 20.* vbi *n. 21.* quòd in
donatione omnium bonorum, iurium, & actio-
num venit iuſpatronatus: & *n. 22.* quòd nō venit
in donatione generali facta à Rege, niſi de eo
ſpecifica fiat mentio.
245 Tranſit quoque iuſpatronatus de vno in aliū
per permutationem, Roch. *d. verb. ipſi, vel it. q. 6.*
n. 28. Azor. *d. c. 20. q. 7* & per ceſſionem, Bernar. à
Sole *in locis commun. verb. ius, n. 15.* Rot. *deciſ. 736.*
246 *n. 6. par. 1. recent.* In hac tamen iuriſpatronatus do-
natione, aut tranſlatione, ſeu permutatione à lai-
co in laicum facienda, conſenſus Epiſcopi requi-
ritur Aloyſ. Ricc. *vbi proximè, reſol. 187.* Campan.
d. rub. 11. c. 13. à n. 365. Card Mantic. *deciſ. 86. num.*
5. Seraph. *deciſ. 884. num 1.* Rot. *deciſ. 337. num. 4 &*
deciſ. 257. num. 1. par 1. recent. in tantum, vt ſi fiat
abſque Ordinarij conſenſu, nulla ſit, ex eadem
Rot. *dec. ſ. 576 par. 2. recent.* qui tamen ex 40. annis
præteritis interueniſſe præſumitur Mantic. *d. de-*
ciſ. 66. n. 10. prout præſumitur ſtante donationis
effectuatione, Lambert. *lib. 1. p. 2. q. 19. art. 8.* Dec.
conſ. 639. n. 1. & ſeq. Franc. Marc. *Delphin. deciſ. 473.*
n. 3. par. 1. Rot. *deciſ. 207. n. 5. par. 2. recent.* Auctori- 247
tas verò Vicarij generalis non ſufficit, niſi do-
ceatur de ſpeciali facultate, vt per Calder. *conſ. 1.*
de offic. vicar. Ferret. *conſ. 347. n. 7. lib. 2.* Stephan.
Gratian. *diſcept. forenſ. c. 303. num. 50. cum ſeqq.* latè
Aloyſ. Ricc. *in tract. de nouiſſ. probat. iuriſpatron. re-*
ſol. 189. vbi ampliat, vt nec etiam valeret conſue-
tudo in contrarium, Rot. *deciſ. 337. n. 5. part. 2. re-*
cent. vbi amplias, etiamſi abſens ſit Epiſcopus:
& *n. 7.* diſſerit, an donatio iuriſpatronatus facta
ſine conſenſu Epiſcopi poſt mortem donantis,
poſſit ab Epiſcopo confirmari: & eadem Rota
deciſ. 257. n. 1. d. p. 1. recent. tenet non ſufficere cō-
firmationem Vicarij, niſi doceatur de ſpeciali
facultate illi ad hoc conceſſa: & *deciſ. 576 part. 2.*
recent. reſoluit, quòd Vicarius non poteſt acqui-
rere ius approbandi per conſuetudinem. Quādo 248
verò ex antiqua inſtitutione iuſpatronatus dela-
tum eſt filiis, & nepotibus, etiam non hæredi-
bus, non poteſt per patrem aſſignari vni ex filiis
in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu
Epiſcopi, ſecundùm Molin. *de primog. lib. 1. cap. 23.*
n. 30. & 31. Couar. *d. lib. 2. var. cap. 18. num. 9. & 10.*
Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 177. num. 18.*
Vtrùm autem iuſpatronatus Eccleſiæ competēs 249
poſſit in alium transferri abſque beneplacito Pa-
pæ? Negatiuè cenſuit Rota *deciſ 146. n. 6. part. 5.*
recent.

Limita tamen, quòd ſuprà diximus de conſen- 250
ſu Epiſcopi interuenire debente in donatione,
ſeu tranſlatione facienda de laico in laicum, vt
non procedat, ſi fiat ab vno patrono alteri com-
patrono ſocio: quia tunc neceſſarius non eſt Epi-
ſcopi conſenſus. Caputaq. *deciſ. 184. p. 1. & deciſ.*
131. n. 4. p. 2. Veall. *deciſ. 311. n. 5. p. 2.* Peregr. *conſ.*
87. n. 6. vol. 3. Azor. *d. par. 2. lib. 6. cap. 20. q. 6.* Cam-
pan. *d. cap. 13. num. 368.* Piaſec. *in praxi Epiſc. par. 2.*
cap. 5. num. 9. verſ. deſcendentes. Zerol. *in ſimili praxi*
part 1. verb. iuſpatronatus, §. 2. verſ. ſecundum dubium,
vbi dicit, quòd licèt poſſit fieri donatio compa-
trono ſine conſenſu Epiſcopi; non tamen filio
compatroni abſque illo, optimè Card. Pereira *de*
reſol. emphyt. cap 8. num. 3. & de poteſt. ſlig. c. 1. n. 24.
Quinimò, & poſſunt compatroni inter ſe con- 251
uentiones, donationes, permutationes, & ceſſio-
nes facere, abſque Epiſcopi conſenſu, Peregr. *vbi*
ſuprà, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. §. à num. 58.*
imò & poſſunt hæredes, ac ſucceſſores patrono- 252
rum propria auctoritate, abſque Superioris con-
ſenſu facere concordiam de Rectorem alternis
vicibus præſentando, vt per *Clem. plures. 2. de iure-*
patr. reſoluunt Tiraquel. *de iure primog. q. 17. opin. 6.*
n. 9. Cened. *ad Sextum collect. 7. n. 2.* Azeued. *l. n. 2.*
tit. 6. lib. 1. nouæ recop.

At verò quando laicus patronus iuſpatronatus 253
donat, vel concedit religioſis locis; huiuſmodi
conſenſus neceſſarius non eſt, *d. c. illud 8. de iure-*
patron. d. cap. vnic. eod. tit. lib. 6. Roch. *verb. pro eo,*
quod. q. 2. à num. 3. & q. 3. à num. 6. Lambert. *lib. 1.*
part. 2. q. 6. art. 4. n. 3. & q. 5. n. 1. Viuian. *tom. 1. com-*
mun. opin. lib. 1. tit. 4. n 9. pag. 167. Azor. *d. c. 20. p. 5.*
Steph. Gratian. *d. c. 177. n. 3.* Suar. *d. tom. 1. de Relig.*
lib. 4. de ſimon. c. 28. n. 15. Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 71. n.*
26. vbi *num. 27.* Addo dictum conſenſum requiri,
vbi donatio fit ab Eccleſia alteri Eccleſiæ: quia
ſine illo Eccleſia alienare non poteſt, *c. ſine excc-*
ptione, 12. q. 2.

Amittitur autē iuſpatronatus pluribus modis, 254
ſine cauſa. Primò enim, deſtructa Eccleſia, vel
Capella,

Digitized by Google

Capella, aut deficientibus omninò redditibus, ſiue dote, ceſſat iuſpatronatus,& omninò amittitur, arg.§.*fin.Inſtit.de vſufructu.* Gregor. XV.*deciſ.* 405.*n.*1, vbi Adden Viuian. *in praxi iurepatr.lib.* 15.*c.*1.*n.*8.*in vltim.impreſſ.*ita vt niſi ab eodem reſtituatur, vel iterum dotetur iuſpatronatus, ad eum non reuertatur.Roch.*verb. conſtruxit. q.*8.*n.* 12.Viuian.*c.*1.*n.*3.*&* 4.

255 Secundò,ſi patiatur patronus Eccleſiam erigi in Collegiatam,aut Monaſterio conferri, abſque reſeruatione,perdit in ea iuſpatronatus.*cap.nobis, de iurepatron.* vbi gloſ.*verb.capella*,Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,prælud.*7.*dub.*5.*n.*5.*& prælud.* 2.*dub.*3.Viuian.*d.c.*1.*n.*12.

256 Tertiò,quando cauſa, propter quam quis erat patronus,perempta eſt,vt per Paul. de Cittad.*de iurepatron.part.* 3. *in prima cauſa acquir.iuſpatron. quæſt.*16.Lamber.*de iurepatron.lib.* 3. *quæſtio.* 7.*art. primo.*

257 Quartò amittitur iuſpatronatus per non vſũ, ſi,videlicet, præſentationes de Rectore Eccleſiæ facere patronus omiſerit, & duabus ſaltem vicibus Rector fuerit abſque præſentatione inſtitutus,ceſſante,ſcilicet, eius legitimo impedimento,ita per expreſſam ceſſionem,Abb.*conſ.*806.*col. pen.lib.*1. Viuian.*d.c* 1.*n.*8.*&* 9.

258 Quintò perditur per defectum, aut extinctionem lineæ,& ſucceſſorum in cognatione inſtitutorum: amiſſo autem; vel extincto iurepatronatus,Eccleſia,ſiue capella,aut beneficium libertatem conſequitur:ita vt ab Ordinario liberè conferatur.Tranſlato verò hoc iure in alium,non eſt ius parochiale, quod in ea Eccleſia habet Epiſcopus,vllatenus minuendum, *cap.cùm ſecundum, de iurepatron.*

259 Sextò,ſi patronus Rectorem, vel alium Clericum ipſius Eccleſiæ occiderit,aut mutilauerit,eo iurepatronatus ipſo iure priuatur,*c. in quibuſdam.* §.*ſacri,& cap.ad aures,de pœnis.*Viuian.*d. lib.*15 *c.* 2.*n.*9.vbi *n.*10. quòd ius deuoluitur ad Eccleſiã, cui facta eſt iniuria:& limitat, niſi id faceret ad ſui neceſſariam defenſionem vim vi repellendo cum moderamine inculpatæ tutelæ, vel ſi aliter mortem euitare non poſſet.

260 Septimò,ſi patronus fiat hæreticus,quia bonis omnibus ſpoliatur,& iuſpatronatus amittit, ad not.*in c.fin de hæretic.*quod etiam procedit in receptatoribus, & defenſoribus Hæreticorum, in ſchiſmaticis,apoſtatis, & excommunicatis inſordeſcentibus in excommunicatione maiori per annum,quando cenſentur vt Hęretici,vt per Mareſcot.*var.lib.*1.*c.*83.*nu.*13. *&* 14.Monet *de commut.vltim.volunt.c.*11.*n.*158.*cum ſeq.*Viuian. *d.lib.* 15.*c.*2.*n.*6.

261 Octauò, ſi patronus ingratus ſit Eccleſiæ,perdit iuſpatronatus,vt per Surd.*de aliment.tit.*7.*qu.* 32.*numero* 9.*&* 10.*& q.*38.*n.*2.Viuian. *d.lib.*15.*c.* 2.*n.*4.

262 Nonò, ſi patronus ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpauerit: quia ipſo iure priuatur iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reſeruatam,Concil.Trident.*ſeſſ.*22.*de reform.cap.*11.*verſ. quod ſi eiuſdem Eccleſiæ.* Gallet. *in Margarita caſuũ conſcient.verb.iuſpatronatus,pen.* Viuian.*d. lib.*15.*c.* 2.*n.*13.Franc.Leo *in theſauro fori eccleſiaſt.part.*2.*c.* 21.*n.*31.

CAPVT. XIII.

De Collationibus, & reſeruationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia multis modis canonicè acquiruntur.*

2 *Collationis appellatione continetur præſentatio, cõfirmatio, inſtitutio, & omnis modus, per quem quis prouidetur de beneficio.*

3 *Collatio beneficij eſt, à ſuperiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur.*

4 *Inſtitutio, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet.*

5 *Inueſtitura eſt inſtitutionis, vel collationis confirmatio, & miſſio in poſſeſſionem.*

6 *Beneficium acquiritur per renunciationem, permutationem, vnionem, vel acceſſionem.*

7 *Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, ſi videlicet, Canonici, aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore conſuetudinis, vel ſtatuti optant gradatim meliores præbendas decedentium, intra* 20. *dies, qui currunt ſimul omnibus optare volentibus, & computantur à die veriſimilis ſcientiæ vacationis.*

8 *Antiquiores regulariter priùs optare debent, quàm iuniores.*

9 *Antiquiores in optione præbendæ dicuntur non ætate, ſed receptione, & qui diutiùs in Eccleſia militarunt.*

10 *Optare abſens poteſt.*

11 *Excommunicatus an poſſit optare oſtenditur.*

12 *Optare an poſſint cæcus, ſurdus, mutus, coadiutus & coadiutor;*

13 *Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocumque reſeruatis, nec in menſibus Apoſtolicis, reſeruatis per regul.* 8. *nec in beneficiis, quæ permutantur, & reſignantur.*

14 *Optio habet locum in præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra ſex menſes.*

15 *Beneficia eccleſiaſtica quomodocunque vacantia de iure communi antiquo ad ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, excepta tamen fuit auctoritas Papæ.*

16 *Gratias beneficiales concedere cœperunt primùm Roman. Pont. monẽdo quidem Ordinarios, poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores concedendo.*

17 *Innocentij IV. temporibus concedebatur, vt is, pro quo Romanus Pont. reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quod ſibi videretur acceptandum.*

18 *Reſeruationes beneficiorum olim à Romanis Põt. non fiebant, ſed à tempore Innocentij III. fuerunt aliqua vſu introducta.*

19 *Beneficia ea, quæ apud Sedem Apoſt. vacare contigiſſent, collationi Summi Pont. reſeruata cenſentur.*

20 *Prouiſus ab Ordinario de beneficio vacãte apud Sedem, non habet titulum coloratum.*

21 *Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non ſunt reſeruata,*

Digitized by Google

ſi apud Sedem moriantur, niſi etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant.

22 *Beneficia vacantia apud Sedem, licèt dicantur etiam vacare in Curia, non tamen quæ vacãt in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reſeruationis, dicuntur vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialitatis.*

23 *Reſtrictio* cap. præſenti. §. ſanè *de prebend. in* 6. *eſt localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo eſt ipſa Curia.*

24 *Curiales ad effectum, vt per obitum illorum apud Sedem beneficia maneant reſeruata, dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanæ Curiæ inſeruiunt, aut alias occaſione Curiæ in Vrbe commorantur.*

25 *Protonotarij Apoſt. creati à Legatis de latere non dicuntur Curiales, quia nullum officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed creati ſunt Notarij honoris cauſa tantum.*

26 *Curialis vt quis ſemel fuerit, non ſufficit ad hoc, vt beneficia ſua per eius obitum apud Sedem reſeruata maneant, niſi etiam probetur curialitas continuata vſque ad mortem.*

27 *Curialitas præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi mutata probetur, ſed aduerſus hanc præſumptionem admittitur leuior probatio, etiam per alias præſumptiones, & coniecturas.*

28 *Beneficia iuriſpatronatus laicorum non veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacantium apud Sedem.*

29 *Papa ſi prouideat de beneficio iuriſpatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iuriſpatronatus, valida erit prouiſio.*

30 *Beneficia regularia veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacante apud Sedem.*

31 *Indulta etiam ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia.*

32 *Papa intra menſem à die vacationis prouidere debet de his beneficiis apud Sedem Apoſt. vacantibus, alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ poteſtate ordinaria.*

33 *Litteræ de beneficiis vacantibus in Curia ſolent datari ſub die obitus.*

34 *Papæ in cæteris beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum.*

35 *Papa moram purgare poteſt in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra.*

36 *Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in quo differant oſtenditur.*

37 *Reſeruationes quando incæperint, & à quibus innouatæ, auctæ, & declaratæ fuerint.*

38 *Reſeruatio eſt, alicuius beneficij eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta aduocatio.*

39 *Reſeruatio alia generalis, alia ſpiritualis, & quæ ſint oſtenditur.*

40 *Reſeruatio, ſiue generalis, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum.*

41 *Reſeruationis effectus eſt, vt Ordinarij collatio facta de beneficio reſeruato, nihil præſtet, nec quidem titulum coloratum.*

42 *Reſeruationes ceſſant in Gallia, & Germania.*

43 *Beneficia affecta in quibus differant à reſeruatis oſtenditur.*

44 *Affectio Papæ reſultat ex commenda, vel vnione ad vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex præuentione collationis nulla, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus appoſitione ſuper electione, &c.*

45 *Beneficia vacatura per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruantur.*

46 *Beneficia vacatura per obitum Officialium Sedis Apoſtol. reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni.*

47 *Abreuiatorum de minori beneficia ſunt reſeruata.*

48 *Protonotariorum reſeruatio poteſt dici clauſa in corpore Iuris.*

48 *Papæ familiares veri, & continui commenſales, qui ſint referuntur.*

50 *Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

51 *Beneficia vacantia per depoſitionem, priuationem, tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſt. factãs, vel fiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

52 *Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum Canonicatuum, Apoſt. auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

53 *Beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati fuit facta electio, vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

54 *Beneficia vacantia per execrabilitatem, quando ſint Sedi Apoſt. reſeruata? oſtenditur.*

55 *Beneficia quæcunque, de quibus ordinarij collatores contra Concilij Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, reſeruantur Sedi Apoſt.*

56 *Monaſteria virorum valorem annuum 200. flor. auri communi æſtimatione excedentia, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.*

57 *Beneficia vacatura, Sede Epiſcopali, aut abbatiali vacantia, diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruantur.*

58 *Dignitates maiores poſt põtificalem in Cathedralibus valorem decem flor. excedentes, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ſunt diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruata.*

59 *Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ex conſuetudine prouinciarum, & Eccleſiarum dignoſci poſſunt.*

60 *Prioratus, Præpoſitura, Præpoſitatus, ac aliæ Dignitates conuentuales, & Præceptoria generales Ordinum quorumcunque, ſed non militarium, reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni.*

61 *Familiarium, & continuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium beneficia, quæ obtinuerint, & obtinebunt, eorum familiaritate durante, ſunt reſeruata, quamuis prius illa adepti fuiſſent, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel alias receſſerint.*

62 *Collectorum, vnicorum in quacunque ciuitate, vel*

vel diœceſi, & ſubcollectorum fructuum, & prouentuum Cam. Apoſt. debitorum beneficia, quæ durante eorum officio obtinebant, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

63 Subcollector ad effectum reſeruationis beneficiorum ſufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit verus, quamuis ſubcollectoriam non acceptauerit, aut exercuerit.

64 Subcollector verus præſumitur, niſi contrarium probetur.

65 Curialium beneficia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, quot dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.

66 Cubiculariorum etiam honoris nuncupatorum, & Curſorum Papæ beneficia omnia ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

67 Curſores Papæ qui ſunt oſtenditur.

68 Canonicatus in S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, & B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

69 Beneficia omnia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, regularia, & qualitercunque qualificata, extra Romanam Curiam vacantia, in ſingulis menſibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, ſunt reſeruata.

70 Germaniæ Regni beneficia vacantia in menſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.

71 Cæſarauguſtanæ Eccleſiæ canonicatus, & præbendæ, quæ vacauerint in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, ſunt reſeruata.

72 Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Ordinis Camaldulen. diœceſis Eugubinæ, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.

73 Abbatia S. Crucis Ordinis Camaldulen. fuit vnita Collegio Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum.

74 Hæreſis propter crimen beneficia quæcunque vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

75 Simoniæ propter crimen beneficia vacantia reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt.

76 Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, ſunt reſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſt.

77 Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant ipſo iure, Apoſt. Sedi ſunt reſeruata.

78 Parochialia beneficia collata, non ſeruata forma Concilij Trid. ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

79 Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorúmque iudices, aduocatos, & procuratores, teſtes, & Notarios, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

80 Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis, reſeruantur Sedi Apoſt. diſpoſitioni.

81 Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri, lite pendente in Romana Curia, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

82 Beneficia illorum, qui ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, &c. ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni.

83 Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata.

84 Beneficia per admiſſionem vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.

85 Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata, quando illi, quibus fuerunt collata, intra debitum tempus litteras Apoſt. non expediuerint.

86 Litigioſa beneficia ſunt affecta Sedi Apoſtolicæ.

87 Litigioſum beneficium quod dicatur? oſtenditur.

88 Beneficia deuoluta ad Papam Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur.

89 Affecta beneficia ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni.

90 Affecta beneficia in quibus caſibus dicantur oſtenditur, & numeris ſeqq.

91 Papa ſi electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum.

92 Affectum remanet beneficium per reſignationem de eo factam in Curia in qua Papa ſemel manum appoſuit prouidendo reſignatario, ſi reſignatio vel ſit inualida, vel effectuationem non fuerit ſequuta, & quid in reſignatione in fauorem tertiæ perſonæ oſtenditur ibid. n. 93.

94 Manus appoſitio Papæ in reſignatione, an, & quando faciat beneficium reſignatum affectum, oſtenditur.

95 Beneficia reſeruata quouis modo vacantia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus.

96 Regularum Cancellariæ ius, & auctoritas per mortem Papæ conditoris expirat.

97 Papa tempore aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus apicem, ſibi reſeruat aliquando beneficia vacantia, Sede Apoſt. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minimè diſpoſuerint.

98 Beneficia reſeruata ratione temporis, non cenſentur reſeruata, ſi vacent Sede Apoſt. vacante: ſecùs ſi ſint reſeruata ratione perſonarum, vel ipſius beneficij, vt ibi optimè explicatur.

99 Mandata illa de prouidendo, & expectatiuæ ad beneficia vacatura nemini deinceps conceduntur.

100 Expectatiuæ ſunt omninò ſublatæ.

101 Viſitator, ſiu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis a Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœceſi habet facultatem.

102 Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex conſuetudine, aut priuilegio.

103 Collatio beneficij, ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpectat, alter ſine altero conferre non poteſt, præterquam in duobus caſibus.

104 Concilium generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt Sede Romana vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ ſunt Romano Pontifici ſpecialiter reſeruata.

105 Beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda.

106 Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio fieri debet.

107 Beneficia intra ſex menſes à die notitiæ vacationis numerando ſunt conferenda.

108 Patronus, vbi neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, tunc ius conferendi ad inſtituentem deuoluetur.

109 Prælatus Epiſcopo inferior, ſi legitimè ius conferendi beneficia eccleſiaſtica habuerit, eo negligente conferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum.

110 *Capitulo Cathedralis Eccleſiæ negligente in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatam ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum fit deuolutio.*

111 *Epiſcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo iure proprio ſpectantia, tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum; ſecùs ſi iure ſpeciali, vel deuoluto.*

112 *Epiſcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè ſubiectus, tunc illo negligente poteſtas ad ſuum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuoluitur.*

113 *Deuolutio fit, ſi ij, ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus.*

114 *Vicarius, ſi contulit beneficium indigno, non eſt Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus.*

115 *Deuolutio gradatim de inferiore ad proximum ſuperiorem facienda.*

116 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti poteſt non ſolum iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis.*

117 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione.*

118 *Collatio facta à collatore negligente poſt tempus elapſum eſt nulla, quantumuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiam conualeſcet.*

119 *Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum.*

120 *Collationis ius prouidè, & optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutum.*

121 *Regreſſus, & acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam permitti, aut concedi non debent.*

122 *Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent.*

123 *Pactum de futura ſucceſſione in aliena hæreditate prohibetur.*

124 *Officia temporalia promitti poſſunt, antequam vacent.*

125 *Officia temporalia poteſt Rex promittere in tempus quo vacent.*

126 *Coadiutores Epiſcopis, vel Curatis cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari prohibentur.*

127 *Pactiones omnes, quæ labem ſimoniacam inducere poſſunt, prohibentur.*

128 *Permutationes, & reſignationes reciprocæ, vel in fauorem alterius, cum obſeruationibus debitis, & Eccleſiæ auctoritate fieri permittuntur.*

129 *Beneficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis conferre, & quid an poſſint procuratorem conſtituere ad ſibi conferendum, oſtenditur.*

130 *Beneficia illis tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni careant impedimento clericatus.*

131 *Hæretici, eorùmque fautores, receptatores, defenſores, eorùmque filij vſque ad ſecundam generationem beneficiorum ſunt incapaces.*

132 *Crimen ſuperueniens non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtentum.*

133 *Filij, & nepotes hæreticorum, &c. qui tales eſſe, aut tales deceſſiſſe probentur, ſunt inhabiles ad beneficia non autem filij illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit.*

Inhabiles ſunt ad beneficia conſequenda,

134 *Apoſtatæ,*

135 *Schiſmatici,*

136 *Excommunicati excommunicatione maiori.*

137 *Beneficium excommunicato collatum, ſeu reſignatum, non poteſt ab ipſo in conſcientia retineri, ſiue excommunicatio ſit lata de iure, ſiue ab homine.*

138 *Abſolutio ſequens non tollit incapacitatem præcedentem.*

139 *Excommunicatus nulliter non eſt inhabilis ad beneficia conſequenda.*

140 *Excommunicatus poteſt acceptare beneficium iam ſibi, cùm non erat excommunicatus, collatum.*

141 *Poſſeſſor triennalis non poteſt moleſtari ex eo, quòd collatio ſibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus.*

142 *Excommunicatus poſt interpoſitam appellationem poteſt beneficium acquirere.*

143 *Diſpenſare an, & quando poſſit Epiſcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis oſtenditur.*

144 *Suſpenſi ab officio, vel beneficio, beneficia conſequi non poſſunt.*

145 *Beneficia amittit qui contumaciter per annum ſtetit in ſuſpenſione.*

Beneficia conſequi non poſſunt,

146 *Irregulares,*

147 *Sodomitæ notorij,*

148 *Bigami,*

149 *Aleatores.*

150 *Simoniaci in beneficio aſſequendo.*

151 *Clericus malè vſurpans bona Eccleſiarum,*

152 *Clerici non beneficiati veſtes publicè portantes contra decretum Concilij Viennen.*

153 *Clerici concubinarij incorrigibiles,*

154 *Clericus coniugatus.*

155 *Coniugatus quicunque qui aliquem de ſacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſcipere, niſi ſeruata Canonum regula, ad quodcunque beneficium promoueri prohibetur.*

156 *Coniugatus matrimonio durante ad ſacros Ordines promotus efficitur irregularis.*

157 *Secularis, & non profeſſus regularia beneficia, in titulum Regularibus conferri conſueta, obtinere non poteſt niſi habitum eiuſdem Ordinis omninò ſuſcipiat, &c.*

158 *Religioſus vnius Religionis non eſt capax beneficij regularis alterius Religionis.*

159 *Laicus nullus eccleſiaſtica beneficia quantumuis ſimplicia, conſequi poteſt.*

160 *Clericus prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſoriis, beneficia conſequi non poteſt.*

161 *Filij Clericorum legitimi paterna beneficia immediatè obtinere non poſſunt, & ad hoc egent diſpenſatione*

162 *Canonicatum in Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegitimus per ſubſequens matrimonium.*

163 *Beneficium aliquod obtinere non poteſt minor 14. annis, ſed ſtandum, fundationi ſtatuenti contrarium.*

164 *Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium obtineat.*

165 *Illiterati beneficia conſequi non poſſunt; ſed qui tales dicantur oſtenditur.*

166 *Infamis beneficium obtinere non poteſt.*

167 *Corpore vitiati beneficia conſequi non poſſunt.*

168 Clerico

168 Clerico incidenti in cæcitatem, beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt.

169 Periurus, vti infamis, beneficium conſequi non poteſt.

170 Filij & nepotes oſtendentium Cardinalem beneficia obtinere non poſſunt.

171 Beneficia incompatibilia ſecùm formam præſcriptam in Extrauag. Execrabilis, dimittentes, inhabiles penitùs ad quæcunque alia ſiunt.

172 Beneficium vnum curatum habens non poteſt aliud curatum, vel alias incompatibile adipiſci.

173 Beneficium curatum, aut perſonatum, vel dignitatem habens, ſi recipiat ſecundum ſimile, ipſo iure vacat primum, & ſi illud retinere contenderit, etiam ſecundo ſpoliari debet.

174 Poſſeſſio pacifica quando dicatur, vt inducatur vacatio prioris beneficij, oſtenditur.

175 In beneficijs ſimplicibus reſidentiam requirentibus, vel alias quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi.

176 Papæ reſeruata eſt facultas diſpenſandi, vt ſublimes, & litterata perſona retentis minoribus, maioribus valeant beneficijs honorari.

177 Diſpenſandum eſt cum litteratis iurie circa beneficiorum pluralitatem.

178 Litteratis eſt fauendum, cum hac tempeſtate miſeri vagemur.

179 Beneficia ſimplicia, & quæ ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt.

180 Epiſcopus non poteſt plura beneficia ſimplicia vltra duo vni conferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione.

181 Epiſcopus poterit conferre beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis.

182 Epiſcopus, ſi de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia, aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij erit valida: ſed, ſi tertium ſit ſufficiens, vacant duo priora, & ſi continuauerit in poſſeſſione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia.

183 Beneficium quod dicatur ſufficiens ad congruam ſuſtentationem oſtenditur.

184 Collatio tertij beneficij ſimplicis ei, qui alia duo habet ſufficientia, poteſt fieri ab Epiſcopo, & poteſt recipi; ſed non ad effectum retentionis omnium.

185 Beneficium vnum ſufficiens habens, non poteſt retinere duo, & habens duo per ſe ſeparatim inſufficientia, ſed ſimul iuncta ſufficientia, non poteſt retinere tertium.

186 Per retentionem plurium ſimplicium beneficiorum an, & quando vacent omnia ipſo iure, oſtenditur, & numeris ſeqq.

189 Votum Illuſtriſſimi D. Paulutij S. Congregationis Concilij Secretarij, & num. ſeqq.

193 Beneficia ſimplicia de iurepatronatus laicorum ſunt ſicut cætera incompatibilia.

194 Prouiſi de beneficijs incompatibilibus, etiam ſimplicibus, non poſſunt ſe tueri triennali poſſeſſione.

195 Beneficium impetrans debet indicare, ſi quod aliud obtinet, aliàs collatio eſt nulla, niſi in prouiſione Ordinarij, vt num. ſeq.

196 Prouiſus ab Ordinario, ad validitatem ſuæ gratiæ, nihil tenetur iuſtificare.

197 Data litterarum ſtabitur, vbi plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans præfereretur.

198 Data facit, vt gratia dicatur in rerum natura.

199 Gratia an dicatur perfecta ex ſola ſignatura, oſtenditur.

200 Collatio ſi facta ſit duobus diuerſis eo die, nec appareat, cui prius facta fuerit, potior eſt conditio poſſidentis.

201 Iudex nullus in Curia etiam Cardinalis debet iudicare ſecundum tenorem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed ſecundum litterarum expeditarum tenorem.

202 Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad eſſentiam, & effectum gratiæ.

203 Bullarum expeditio requiritur de ſtylo Curiæ quoad exſecutionem gratiæ, ſiue illius probationem, & canonizationem.

204 Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, vbi non agitur de canonizatione gratiæ, vel ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutionem.

205 Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, qua de agitur poſſeſſorio, pro manutentione in quaſi poſſeſſione exigentis proceſſione ia

206 Supplicationi ſine litteris creditur contra ſupplicantem.

207 Signaturæ ſupplicationis ſtabitur ad probandam impetrationem, & præcedentem veram vacationem.

208 Rota procedit ad diſputationem dubiorum cum ſola ſupplicatione abſque litteris.

209 Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandam collationem beneficij, ſeu inſtitutionem.

210 Mandatum ſpeciale requiritur in apprehenſione poſſeſſionis beneficij per procuratorem.

211 Mandatum ad acquirendam poſſeſſionem talis beneficij in individuo non requiritur.

212 Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus & ratione illorum poteſt, quis ſe defendere, quamuis vtroque titulo non poſſit agere.

213 Intellige in gratijs diuerſis, non autem in contrarijs.

214 Beneficiorum in collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt derogandum iniunctis oneribus, aut alijs qualitatibus in ipſorum beneficiorum fundatione, aut erectione conſtitutis.

215 Clerici minùs nobiles non ſunt à beneficijs conſequendis repellendi, niſi propter vitium aliquod ſint viliores.

216 Statutum, ſiue conſuetudo non valet, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium.

217. Clerici certæ originis non ſunt eligendi, ſed vndecunque ſint, modò idonei exiſtant, ſunt ad beneficia admittendi.

218 Statutum prohibens Clericos forenſes admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitioſum, & contra ius non tenet.

219 Neophyti, ſi aliàs digni ſint, & idonei, non ſunt à beneficijs conſequendis repellendi.

220 Conuerſi ad fidem ſunt honorandi propter adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non vituperandi.

221 Beneficij eccleſiaſtici capax eſt ille, qui à Iudæis originem ducit.

222 Beneficia ſi aliquando conferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt, ſi is, cui facta fuit, omninò ſit de iure inhabilis ad beneficia conſequenda.

223 Idoneus intrinſecè præſumitur is, cui Papa

beneficium contulerit, etiam cum clauſ. Si idoneus fuerit.

224 *Capitulo obtinenti immunitatem, & ortum à parentibus impuris, vel à fidelibus, incumbit onus probandi.*

225 *Nemo natus inter Chriſtianos, de iure grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex pure Chriſtianis, ſed in dubio præſumitur.*

226 *Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram Iudice executori iuſtificari ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratiæ, vt illius executioni ſit locus. Sed an, & quando, & in quibus caſibus id verum ſit, o enditur.*

227 *Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, quæ debet plenè, & concludenter probari; alia, quæ eſt pars gratiæ, cuius ſemiplena probatio ſufficit.*

218 *Narratiuam ſufficit iuſtificari de facto.*

229 *Probatio plena requiritur narratiuæ, quæ eſt pars gratiæ, quando adeſt concurſus alterius tituli.*

230 *Caſus tres diſtinguendi in materia iuſtificationis gratiæ.*

231 *Originale litterarum Apoſt. eſt producendum vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione.*

1 VIDIMVS iam de omnibus generibus beneficiorum, nunc verò quomodo acquirantur, eſt videndum. Multis nanque modis beneficia Canonicè acquiruntur, veluti per collationẽ, ſeu prouiſionẽ; per inſtitutionem, ſeu inueſtiturã, per reſignationem, ſeu renũciationem; per vnionem, & acceſſionem; permutationem, optionem, electionem poſtulationem, & tranſlationem. Per emptionem verò, aut venditionem, ſeu quamlibet illicitam occupationem minimè, *cap. alienationes, verſ. illud.* 12. *q.* 2. Verùm electio, poſtulatio, & tranſlatio locum habent præcipuè in Epiſcopatibus, & Prælaturis, ac Dignitatibus electiuis atque ad perſonas ipſas eligendas ſpectare videntur,
2 propterea de his *ſuprà lib.* 1. egimus: hic verò de cæteris pertractabimus, quæ quidem omnia, electionẽ ſcilicet, præſentationem, confirmationem, inſtitutionem, & omnem modum, per quem quis prouidetur de beneficio, collationis appellatione contineri probant *l. lem. ...* iuncta gloſſ. *verb. conferantur, in fine, de rerum permut.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 16 *n.* 9 & citati per me *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſig. appel* 54 *n* 1.

3 Eſt autem collatio beneficij, à Superiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur: quia is, cui eſt facta collatio, dicitur de beneficio prouiſus, aut beneficium de perſona prouiſum. Impetrans beneficium à vero collatore ſi concurrit cũ eo, qui impetrauit ab alio communiter reputato vero collatore, vtique præferendus eſt, per *cap. ſacræ; tum. de reſcript. in* 6. Lap. *alleg.* 89. *n.* 14 *in fine, & n* 15. Boer. *deciſ.* 150. *num.* 13. Rota *in Aſſiſien. Canonicatus* 15. *Ianu.* 1599 *coram Litta*, vbi fuit dictum non tenere collationem Canonicatus factã ab Epiſcopo Aſſiſienſi, qui tunc ſuſpenſus erat, quippe qui aliud beneficium in manibus eius reſignatum fratri germano reſignantis contra formã Cõſtitutionis Pij V. ſibi contulerat; nec ſuffragari quod communiter habebatur pro non ſuſpẽſo, & quod propterea per *l. Barbarius ff. de offic. Præſid.* debuerat ſuſtineri actus, quia *d. l. Barbarius* nõ poterat ſibi vendicare locum ſtãte concurſu prouiſi Apoſt. refert Sperel. *dec.* 30. *n.* 35.

Inſtitutio autem, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet. Beneficium nanque iuriſpatronatus non dicitur propriè conferri: nõ enim Ordinarius perſonam eligit prouidẽdam, nec patronus ipſe electum dicitur prouidere, ſed propriè Ordinarius dicitur inſtituere: patronus verò dicitur præſentare. Inueſtitura verò eſt inſtitutionis, 4
vel collationis cõfirmatio, & miſſio in poſſeſſionem, & in Principibus beneficia conferentibus accipitur pro collatione ipſa, & confirmatione, vt colligitur ex *cap. Adrianus, & cap. in Synodo* 63. *diſtinct.* atque in ſæcularibus collatio feudi propriè inueſtitura vocatur, vt *in lib. feudorũ*, videre licet. Per reſignationem, ſeu renunciationem, & 5
permutationem, vnionem, vel acceſſionem acquiritur beneficium iis modis, quos *infra ſuis locis* exponemus. Per optionem verò beneficium 6
ita dicitur acquiri, ſi, videlicet, Canonici aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore cõſuetudinis, vel ſtatuti optent gradatim meliores præbendas decedentium, hoc eſt, ſuas deteriores cum melioribus vacantibus permutent, vt Bonifacius VIII. conſtituit *in cap. vltim. de conſuetud. lib.* 6. quæ quidem optio regulariter fieri debet intra vinginti dies, *dict. c. vlt.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 1258. *nu.* 5. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 54. *numer.* 75. Monet. *de opt. Canon cap.* 4. *numer.* 1. & currunt ſimul omnibus optare volentibus, gloſſ. *verb. duntaxat in d. cap. vltimo* Gonzal. *d. gloſſ.* 54. *num.* 76 Monet. *d. tract. c.* 6. *n.* 11. Sed minui poteſt hoc tempus per Capitulum, Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 17. *vol.* 4. Monet. *d. c.* 4 *n.* 4. licet & prorogari valet, vt docent Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Canonicus*, §. 7. Monet. *d. c.* 4 *à n.* 7. Computantur autẽ huiuſmodi viginti dies à die veriſimilis ſcientiæ vacationis Gloſ. *verb. viginti in d. cap. vlt.* Zerol. *d.* §. 7. Gonzal. *d. gloſ.* 54. *nu* 75. cùm tempus optandi præbendas nõ currat ignorantibus. Tiraq. *de retractu lig.* §. 35. *gloſ.* 4. *num.* 14 Monet. *d. tract. cap.* 6 *à n.* 8. vbi *n.* 21. notat, quòd ad hoc, vt currat hoc tempus ad optandum, nõ ſufficit ficta illa notitia, de qua in *l. cum. vnic.* § *cæterum, de cõceſſ. præbend.* & *num.* 39. firmat, probabile eſſe, quòd ſi ij omnes, qui optare debebant, iuſtè impediti fuerint, durante tali impedimento illud tempus ius non currat: & *à n.* 43. ait, quòd vbi etiam ipſo iure currit illud tempus optandi, adhuc competet, tam minoribus ex cauſa ætatis quàm abſentibus, aliiſve iuſtè impeditis in integrum reſtitutio. 7

Antiquiores regulariter priùs optare debent 8
quàm iuniores, vt decidit text. *in d. c. vlt.* Monet. *d. tract. cap.* 4 *q.* 1. *n.* 15. vbi cum Bellarm. *dec.* 129. ait hoc ita procedere, vt huiuſmodi antiquiores vigore ſtatuti, aut conſuetudinis de optando non ſemel duntaxat, ſeu pro prima vice ſeu quoties caſus euenerit, modò aliud non obſtet, optare poſſint, cùm hic actus ſua natura repetibilis, ſeu iterabilis ſit. Si Canonicus antiquior differt optare intra legitimum tempus, itaut ſit periculum, ne illud labatur, ad damnum iuniorum, poterit iunior ſequens optare præbendam, quam ille optare debebat, & tenebit optio iunioris in euentum, quo ſenior, ſiue antiquior, intra tempus ſtatutum non optauerit, vt per Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 2. *gloſ.* 1. *numer.* 66. Zerol. *dict. verb. Canonic.* §. 7. *concluſ.* 4. Gonzal *dict. gloſſ.* 54. *nu.* 76 Monet. *dict. tract. cap.* 4. *quæſt.* 1. *numer.* 3. Intellige de antiquioribus nõ ætate, ſed receptione, gloſſ. *verb. antiquiores, in d. cap. vltim.* Rota *deciſ.* 6. *num.* 2 *de conſuet. in antiquis*, *deciſ.* 411. *n.* 2. *p.* 1, *d. verſ.*

*di verſ.*Falcon, *in tract. de reſeruat. benefic. ſſ[illegible]* 49. Miles *in ua renerv. verb. conſuetudo, per quam diſpi-ni n.* 1. Zeol. *in verb. Canonici*, §. 7 *concl. vltim*. Azor. *Inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 6. *cap.* 26. *qu.* 13. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. *prœm. à num* 22 Monet. *d. tract. c.* 4 *q.* 1. *n.* 15. Et ſic antiquiores in optione præbendæ illi dicuntur, qui diutiùs in Eccleſia militarunt, Menoch *de arbitr. caſu* 124. *num.* 5. & fuerunt in poſſeſſione priores, licèt ſint in prouiſione poſteriores, Gonzal. *d. gloſ.* 34. *n.* 49. Vnde antiquior non cenſebitur ille, ac proinde præferendus non erit, qui cùm priùs eſſet Canonicus, poſtea mutauit præbendam, & Canonicatum, per impetrationem, & collationem, ſed præferri debebit is, qui poſt primam illius receptionem, ante tamen ſecundam receptus fuit in Canonicum, vt poſt Pariſ. reſoluit Monet. *d. tract. c.* 5. *q.* 1. *n.* 12. Antiquior num ſit ille, qui per Cameram poſſeſſionem accepit ſia, qui eam poſtea per ſe ipſos vel procuratores cœperunt? Vide Monet. *d. c.* 5 *n* 12 *&* 13.

10 Abſens optare poteſt, Monet. *d. tract. cap.* 4. *q.* 3. *à num.* 1 per procuratorem ſcilicet, Gonzal. *d. gl.* 34. *num.* 12. Monet *d. c.* 4 *numero* 52. *cum ſeqq.* vbi *numero* 55. id ampliat, etiamſi procurator non habeat ſpeciale mandatum, dummodo conſtitutus ſit cum libera. & *à num.* 58. ſubdit, quòd ſi procurator habeat generale mandatum, vel negotiorũ

11 geſtor optet nomine meo, & ego ratam habeam optionem, valebit optio. Nec ab optione huiuſmodi excluditur excommunicatus, ſecundùm Cou. *in cap. alma mater*, 2 1 § 7. *num.* 4 Gig. *de penſionib. q.* 63. *num.* 15. Vgolin. *de cenſur. tab.* 1. *cap.* 13. § 2 *num* 15. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 1. *cap.* 6. *numero* 15. Monet *d. cap.* 4. *à num.* 26 vbi *poſt n.* 30 limitat, ſi ex ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine optandus ſit titulus, veluti quando portionarius optat Canonicatum, vel Canonicus dignitatem, aut aliàs, vbi requiratur in optione noua collatio, quod etiam tenent Gonzal. *d. gloſ.* 34. *n.* 65. *& num.* 72. Suar. *tom.* 5 *de cenſur. diſp.* 13. *ſect.* 1. *num.* 19. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 13. *num* 48. *cum ſeqq.* Aoron. Ricciul. *de iure perſonar. extra gremium Eccleſ. exiſtentium lib.* 4. *c.* 1 *ſuper tot.*

12 Vbi antiquus propter aliquod corporis vitiũ repellitur ab Ordinibus annexis alicui præbendæ, vel beneficio in Eccleſia Cathedrali, ſeu Collegiata, non poterit quoque in ea Eccleſia optare vacantem præbendam, aut portionem, vt reſoluit Monet. *d. c* 4 *q.* 4. *à numero* 109. *& à numero* 117. obſeruat clericum, qui cæcus eſt, poſtquam beneficium in Eccleſia aliqua Cathedrali, vel Collegiata obtinuit, non ideò excludendum eſſe ab optione, quæ deinceps facienda occurrat: & *n.* 116. idem quoque dicendum putat de ſurdo, muto, & aliis ſimilibus corpore vitiatis: & *à n.* 128. ait, peccatorem etiam notorium regulariter, vt ſic non eſſe arcendum ab optione: & *a n.* 136. tenet irregularitatem præcedentem receptionem Ordinis, aut beneficij, impedire quoque optionem. An autem coadiutor & coadiutus optare poſſint. latè diſputat idem Monet. *vbi proximè, à n.* 139 vbi *n.* 158. firmat Dignitatem, Canonicatum, vel portionem in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia obtinentem, perinde optare poſſe, ac ſi non haberet coadiutorem cum futura ſucceſſione: & *n.* 163. dicit coadiutorem minimè optare poſſe; de quo tamen vide, quæ latè ſcribunt Gonzal. *d. gloſ.* 34. *n.* 97. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 4. *cap.* 5. *n.* 118. *cum ſeqq.*

Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis in Curia, vel apud Sedem vacantibus, *d. c. vlt.* Simonet. *de reſeruat. benef. q.* 45. *n.* 3. Falcon. *in ſimili tract. q.* 4. *eff. ſtu* 1. Flamin. *de reſignat. benef. lib.* 2. *q.* 20. *n.* 7. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *q.* 13. Monet. *d. tract. cap.* 1. *à num.* 12 Nec in beneficiis quomodocũque reſeruatis, ſiue generaliter, ſiue ſpecialiter, Franc Marc. *Delphin. deciſ.* 1271. *nu.* 2. *p.* 2. Flamin Azor. *d. q.* 20. *n.* 3 Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 26. *q.* 53 Anaſtaſ. Germon. *de indultis Card.* §. *etiam ex eo, num.* 12. Gonzal. *d. gloſſ.* 34. *numero* 2. Nicol. Gar. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 452. Monet. *d. cap.* 3. *qu.* 3. *à* 51. Nec in mẽſibus Apoſtolicis, ſeu beneficiis reſeruatis *per reg* 8. *Cancel. de alternatiua*, vt in ſpecie tradunt Paul. Granus. *in addit. ad Simonet. de reſeru. benef. q.* 45. *verb. ſuperfluum*, Gonzal. *d. gloſſ.* 34. *à n.* 1 Monet. *d. q.* 3. *n.* 78. Nec in beneficiis, & præbẽdis, quæ permutantur, & reſignantur, ſiue in ipſa permutatione, & reſignatione, Petr. Greg. *de benef. cap.* 39. *num.* 4 Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 30. *q.* 7. Flam. Pariſ. *d. q.* 20. *numero* 2. Gonzal. *d. gloſ.* 34. *num.* 35. 13
& ſeq. Monet. *d. cap.* 3. *q.* 3. *à n.* 214 Habet tamẽ locum in iis Præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferẽdo intra ſex menſes à die notitiæ vacationis, vt per Franc. Mar. *Delphin. deciſ.* 1259 *n.* 2. *p.* 1. Gonzal. *d. gloſſ.* 34. *numero* 75. Azor. *d. c.* 26. *q* 13. Monet. *d. q.* 1. *n.* 106. 14

Nunc verò de collationibus in genere pertractemus, diſcutientes, ſcilicet, quis, & quæ beneficia poſſit conferre, vbi de reſeruationibus agemus, & quibus perſonis ſint conferenda, & alia nonnulla circa beneficiorum acquiſitionem. Quod ad primum attinet, eſt ſciendum, quòd de Iure communi antiquo beneficia eccleſiaſtica quomodocumque vacantia, ad Ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, gloſ. & Doctores *in cap fin. de ſuppl. neglig. Prælat.* niſi ad alium ex ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine pertineret: Excepta tamen fuit ſemper auctoritas Romani Pontificis, qui tanquam totius Eccleſiæ Ordinarius in multis caſibus ſemper beneficia quæcumque ad libitum contulit, *c. ſi à Sede, de præbend. lib.* 6. *Clem.* 1. *vt lite pend.* habet enim vbique liberam beneficiorum diſpoſitionem, *cap.* 2 vbi gloſ. & Doct. *de præbend. lib.* 6. *d. Clem.* 1. Sæpiùs autem idem Roman. Pontifex conſueuit Ordinariis mandare, vt alicui de beneficio vacaturo prouiderent, ac præterea beneficiorum conferendorum ſibi reſeruationes generales, & ſpeciales fecit, vt oſtendemus. 15

Eſt enim ſciendum, quòd cœperunt primùm Romani Pontifices gratias beneficiales concedere monendo quidem Ordinarios, *cap. capitulum, cum ſeqq. de reſcript.* poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores conſtituendo idem facere conſueuerunt, *cap. conſtitutus*, *cap. ex inſinuatione, eod. tit. c. pro illorũ, de præbend. Clem.* 1. *de conceſſ. præbend.* Illud tamen obſeruantes, vt pro vno tantùm Ordinarium grauarent: propterea enim in mandatis de prouidendo, clauſulam apponebant, *ſi pro alio non ſcripſerimus*, *c. mandatum, cum ſeqq. de reſcript.* Temporibus autem Innocentij IV. prout refertur *in cap.* 1. *de conceſſ. præbend. lib.* 6. dabatur facultas beneficium acceptandi, vt ſcilicet is, pro quo Romanus Pontifex reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quòd ſibi videretur acceptandum. Clemens verò V. *in d. Clem.* 1. *de conceſſ. præbenda*, eandem gratiam intra 16
17

menſes

beneficium contulerit, etiam cum clauſ. Si idoneus fuerit.

224 *Capitulo obiicientis inter natum, & ortum à parentibus impuris, vel à fidelibus, an nobis onus probandi.*

225 *Nemo natus inter Chriſtianos, de iure grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex patre Chriſtiano, ſed in dubio præſumitur.*

226 *Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram Iudice executori iuſtificari ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratiæ, vt illius executioni ſit locus. Sed an, & quando, & in quibus caſibus id verum ſit, & tenditur.*

227 *Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, quæ debet plenè, & concludenter probari; alia, quæ eſt pars gratiæ, cuius ſemiplena probatio ſufficit.*

228 *Narratiua ſufficit iuſtificari de facto.*

229 *Probatio plena requiritur narratiuæ, quæ eſt pars gratiæ, quando adeſt concurſus alterius tituli.*

230 *Caſus tres diſtinguendi in materia iuſtificationis gratiæ.*

231 *Originale litterarum Apoſt. eſt producendum, vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione.*

1 VIſum eſt iam de omnibus generibus beneficiorum, nunc verò quomodo acquirantur eſt videndum. Multis nanque modis beneficia Canonicè acquiruntur, veluti per collationẽ, ſeu prouiſionẽ; per inſtitutionem, ſeu inueſtiturã, per reſignationem, ſeu renũciationem; per vnionem, & acceſſionem; permutationem, optionem, electionem, poſtulationem, & tranſlationem. Per emptionem verò, aut venditionem, ſeu quamlibet illicitam occupationem minimè, *cap. a ienatio ...ri, verſ. illud* 1 2. q. 2. Verùm electio, poſtulatio, & tranſlatio locum habent præcipuè in Epiſcopatibus, & Prælaturis, ac Dignitatibus electiuis atque ad perſonas ipſas eligendas ſpectare viden-

2 tur, propterea de his *ſuprà lib.* 1. egimus: hic verò de cæteris pertractabimus, quæ quidem omnia, electionẽ, ſcilicet, præſentationem, confirmationem, inſtitutionem, & omnem modum, per quem quis prouidetur de beneficio, collationis appellatione contineri probant *l. ...* iuncta gloſſ. *verb. conſetur, in fine, de verum ...* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 16 *n.* 9 & citati per me *de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſig. appel* 54 *a* 1.

3 Eſt autem collatio beneficij, à Superiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur: quia is, cui eſt facta collatio, dicitur de beneficio prouiſus, aut beneficium de perſona prouiſum. Impetrans beneficium à vero collatore ſi concurrit cũ eo, qui impetrauit ab alio communiter reputato vero collatore, vtique præferendus eſt, per *cap. ſi eo ...tum, de reſcript. in* 6. Lap. *alleg* 89. *n.* 14 *in fine, & n.* 15. Boer. *deciſ.* 150 *num.* 13. Rota *in Aſſiſien. Canonicatus* 15. *Iunij* 1599. *coram ...*, vbi fuit dictum non tenere collationem Canonicatus factã ab Epiſcopo Aſſiſienſi, qui tunc ſuſpenſus erat, quippe qui aliud beneficium in manibus eius reſignatum fratri germano reſignantis contra formã Cõſtitutionis Pij V. 58. contulerat; nec ſuffragari quod communiter habebatur pro non ſuſpẽſo, & quod propterea per *l. Barbarius ff. de offic. Præſid* debuerat ſuſtineri actus, quia *d. l. Barbarius* nõ poterat ſibi vendicare locum ſtãte concurſu prouiſi Apoſt. refert Speccl. *dec.* 30. *n.* 35.

Inſtitutio autem, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet. Beneficium nanque iuriſpatronatus non dicitur propriè conferri: nõ enim Ordinarius perſonam eligit prouidẽdam, nec patronus ipſe electum dicitur prouidere, ſed propriè Ordinarius dicitur inſtituere: patronus verò dicitur præſentare. Inueſtitura verò eſt inſtitutionis, 5 vel collationis cõfirmatio, & miſſio in poſſeſſionem, & in Principibus beneficia conferentibus accipitur pro collatione ipſa, & confirmatione, vt colligitur ex *cap. Adrianus*, & *cap. in Synodo* 63. *diſtinct.* atque in ſæcularibus collatio feodi propriè inueſtitura vocatur, vt *in lib. feudorũ*, videre licet. Per reſignationem, ſeu renunciationem, & permutationem, vnionem, vel acceſſionem ac- 6 quiritur beneficium iis modis, quos *infra ſuo loco* exponemos. Per optionem verò beneficium 7 ita dicitur acquiri, ſi, videlicet, Canonici aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore cõſuetudinis, vel ſtatuti optent gradatim meliores prębendas decedentium, hoc eſt, ſuas deteriores cum melioribus vacantibus permutent, vt Bonifacius VIII. conſtituit *in cap. vltim. de conſuetud. lib.* 6. quæ quidem optio regulariter fieri debet intra viginti dies, *dict. c. vlt.* Franc Marc. *Delphin. deciſ.* 258. *n.* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 34. *numer.* 75. Monet. *de opt. Canon cap.* 4. *numer.* 1 & currunt ſimul omnibus optare volentibus, gloſſ. *verb. duntaxat in d. cap. vltimo* Gonzal. *d. gloſſ.* 34. *num.* 76 Monet. *d. tract. c.* 6 *n.* 11. Sed minui poteſt hoc tempus per Capitulum, Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 17. *vol.* 4. Monet. *d. c.* 4 *n.* 5. ſicut & prorogari valet, vt docent Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Canonica.* §. 7. Monet. *d. c.* 4. *à n.* 7. Computantur autẽ huiuſmodi viginti dies à die veriſimilis ſcientiæ vacationis Gloſ. *verb. viginti in d. cap. vlt.* Zerol. *d.* §. 7. Gonzal. *d. gloſ.* 34. *num* 75. cùm tempus optandi præbendas nõ currat ignorantibus. Tiraq. *de retractu lig.* §. 35. *gloſ.* 4. *num.* 14 Monet. *d. tract. cap.* 6 *à n.* 18. vbi *n.* 21. notat, quòd ad hoc, vt currat hoc tempus ad optandum, nõ ſufficit ficta illa notitia, de qua *in l. ... vnic.* §. *cæterum, de conceſſ. præbend. & num* 39. firmat, probabile eſſe, quòd ſi ij omnes, qui optare debebant, iuſtè impediti fuerint, durante tali impedimento illud tempus ius non currat: & *à n.* 43. ait, quòd vbi etiam ipſo iure currit illud tempus optandi, adhuc competet, tam minoribus ex cauſa ætatis quam abſentibus, aliiſve iuſtè impeditis in integrum reſtitutio.

Antiquiores regulariter priùs optare debent 8 quàm iuniores, vt decidit text. *in d. c. vlt.* Monet. *d. tract. cap.* 4. *q.* 1. *a.* 15. vbi cum Bellarm. *dec.* 129. ait hoc ita procedere, vt huiuſmodi antiquiores vigore ſtatuti, aut conſuetudinis de optando non ſemel duntaxat, ſeu pro prima vice ſeu quoties caſus euenerit, modò aliud non obſtet, optare poſſint. cùm hic actus ſua natura repetibilis, ſeu iterabilis ſit Si Canonicus antiquior differt optare intra legitimum tempus, itaut ſit periculum, ne illud labatur, ad damnum iuniorum, poterit iunior ſequens optare præbendam, quam ille optare debebat, & tenebit optio iunioris in euentum, quo ſenior, ſiue antiquior, intra tempus ſtatutum non optauerit, vt per Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 2. *gloſſ.* 1. *numer.* 66. Zerol. *dict. verb. Canon. c.* 2, §. 7. *dubium* 4. Gonzal. *dict. gloſſ.* 34. *nu.* 76 Monet. *dict. tractat. cap.* 5 *quæſtio.* 1. *numer.* 3. Intellige de antiquioribus nõ ætate, ſed receptione, gloſſ. *verb. antiquiores, in d. cap. vltim.* Rota *deciſ.* 6. *numer.* 1. *de conſuet. in antiq. & deciſ.* 411 *n.* 2. *p.* 1.

d. verſ.

Digitized by Google

*di. rſ.*Falcon.*ivtract. de reſeruat.benefic. ſectu* 49. Miles *in ma reperr.verb.conſuetud, per quam diſpo-nimus*, 1.Zecol. *verb.Canonica*, §. 7 *concl.vltim*. Azor.*Inſtit.moral.p.1.lib.6.cap.16.qu.* 13.Gonzal. *ad reg.8.Cancell 6.procem à num* 11.Monet. *d.tract. c.4 q.1.n.*15. Et ſic antiquiores in optione præbendæ illi dicuntur, qui diutiùs in Eccleſia militarunt, Menoch *de arbitr.caſ.* 124.*num.* 5.& fuerunt in poſſeſſione priores, licèt ſint in prouiſione poſteriores, Gonzal.*d.gloſſ.*34.*n.*49. Vnde antiquior non cenſebitur ille, ac proinde præferendus non erit, qui cùm priùs eſſet Canonicus, poſtea mutauit præbendam, & Canonicatum, per impetrationem, & collationem, ſed præferri debebit is, qui poſt primam illius receptionem, ante tamen ſecundam receptus fuit in Canonicum, vt poſt Pariſ reſoluit Monet.*d.tract. c.5.q.1. n.*12. Antiquior num ſit ille, qui per Cameram poſſeſſionem accepit iis, qui eam poſtea per ſe ipſos vel procuratores cœperunt? Vide Monet. *d.c.5 n* 12 *&* 13.

10 Abſens optare poteſt, Monet.*d.tract. cap.4.q.3. à num.* 31 per procuratorem ſcilicet, Gonzal.*d.gl.* 34.*num.*12. Monet.*d.c.4 numero* 51. *cum ſeqq.* vbi *numero* 55.id ampliat, etiamſi procurator non habeat ſpeciale mandatum, dummodo conſtitutus ſit cum libera.& *à num.*58.ſubdit, quòd ſi procurator habeat generale mandatum, vel negotiorũ

11 geſtor optet nomine meo, & ego ratam habeam optionem, valebit optio. Nec ab optione huiuſmodi excluditur excommunicatus, ſecundùm Cou.*in cap. alma mater, p.* 1.§ 7.*num.*4 Gig. *de penſion.q.*63.*num.*15.Vgolin.*de cenſur.tab.2.cap.*13. § 2 *num* 15.Sayr.*in ſim li tract.lib.1. cap.6.numero* 13.Monet *d.c.*4.*à num.*26 vbi *poſt n.*30 limitat, ſi ex ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine optandus ſit titulus, veluti quando portionarius optat Canonicatum, vel Canonicus dignitatem, aut aliàs, vbi requiratur in optione noua collatio, quod etiam tenet Gonzal. *d.gloſſ.*34.*n.* 65. *& num.*72. Suar.*tom.*5.*de cenſur.diſp.*13.*ſect.*1.*num.*19.Nicol. Garc.*de benefic.p.*1.*c.*13.*num* 48.*cum ſeqq.* Anton. Ricciul.*de iure perſonar. extra gremium Eccleſ.exiſtentium lib.*4.*c.*1 *per tot.*

12 Vbi antiquus propter aliquod corporis vitiũ repellitur ab Ordinibus annexis alicui præbendæ, vel beneficio in Eccleſia Cathedrali, ſeu Collegiata, non poterit quoque in ea Eccleſia optare vacantem præbendam, aut portionem, vt reſoluit Monet. *d.c* 4 *q.*4.*à numero* 109.*vſq à numero* 117.obſeruat clericum, qui cæcus eſt, poſtquam beneficium in Eccleſia aliqua Cathedrali, vel Collegiata obtinuit, non ideò excludendum eſſe ab optione, quæ deinceps facienda occurrat: & *n.* 116. idem quoque dicendum putat de ſurdo, muto, & aliis ſimilibus corpore vitiatis: & *à n.* 128.ait, peccatorem etiam notorium regulariter, vt ſic non eſſe arcendum ab optione: & *à n.* 136. tenet irregularitatem præcedentem receptionem Ordinis, aut beneficij, impedire quoque optionem. An autem coadiutor & coadiutus optare poſſint. latè diſputat idem Monet. *vbi proximè, à n.*139 vbi *n.*158.firmat Dignitatem, Canonicatum, vel portionem in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia obtinentem, perinde optare poſſe, ac ſi non haberet coadiutorem cum futura ſucceſſione: & *n.*163.dicit coadiutorem minimè optare poſſe, de quo tamen vide, quæ latè ſcribunt Gonzal, *d.gloſ.* 34.*n.*97.Nicol. Garc.*de benefic.p.4.c.ſ.5. n.*118.*cum ſeqq.*

Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis in Curia, vel apud Sedem vacantibus, *d.c. 21.*Simonet.*de reſeruat.benef.c.*45.*n.* 3. Falcon.*in ſimili tract.q* 4.*ſectu* 1.Flamin. *de reſignat. benef. lib.*2.*q.*20.*n.*7.Azor.*d.p.*1.*lib.*6.*cap.*26.*q.* 13. Monet.*d.tract.cap.*2.*à num.*11 Nec in beneficiis quomodocũque reſeruatis, ſiue generaliter, ſiue ſpecialiter, Franc Marc.*Delphin.decıſ.*1271. *nu.*2.*p.*2. Flamin Azor.*d.q.*20.*n.*3 Azor.*d.p.*1.*lib.* 6.*cap.*16. *q.*13 Anaſtaſ.Germon.*de indultis Card.§.etiam ex eo, num.*12.Gonzal.*d.gloſſ.*34.*numero* 2.Nicol.Gar. *de benefic.p.*5.*c.*1.*n.*452.Monet.*d.cap.*3. *qu.* 3.*à* 51. Nec in mẽſibus Apoſtolicis, ſeu beneficiis reſeruatis *per reg* 8.*Cancel.de alternatiua*, vt in ſpecie tradunt Paul.Granut.*in addit. ad Simonet.de reſeru. benef.q.*45.*verb.ſuperfluum*, Gonzal. *d.gloſſ.*34.*à n.* 8 Monet.*d.q.*3.*n.*78. Nec in beneficiis, & præbẽdis, quæ permutantur, & reſignantur, ſiue in ipſa permutatione, & reſignatione, Petr.Greg.*de benef. cap.*39.*num.*4 Azor.*d.p.*2.*lib.*7.*cap.* 30. *q.*7.Flam. Pariſ.*d.q.*10.*numero* 2.Gonzal.*d.gloſ.* 34.*num.*35. *& ſeq.* Monet.*d.cap.*3.*q.*3.*à n.*114 Habet tamẽ lo- 14 cum in iis Præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferẽdo intra ſex menſes à die notitiæ vacationis, vt per Franc.Mar.*Delphin.decıſ.*1159 *n.*2.*p.*1. Gonzal.*d.gloſſ.*34.*numero* 75.Azor.*d.c.*26.*q* 13 Monet. *d.q.*1.*n.*106. 13

Nunc verò de collationibus in genere pertractemus, diſcutientes, ſcilicet, quis, & quæ beneficia poſſit conferre, vbi de reſeruationibus agemus, & quibus perſonis ſint conferenda, & alia nonnulla circa beneficiorum acquiſitionem. Quod ad primum attinet, eſt ſciendum, quòd de Iure communi antiquo beneficia eccleſiaſtica quomodocumque vacantia, ad Ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, gloſ. & Doctores *in cap fin. de ſuppl. neglig. Prælat.* niſi ad alium ex ſpeciali ſtatuto, vel conſuetudine pertineret. Excepta tamen fuit ſemper auctoritas Romani Pontificis, qui tanquam totius Eccleſiæ Ordinarius in multis caſibus ſemper beneficia quæcumque ad libitum contulit, *c.ſi à Sede, de præbend.lib.*6. *Clem.* 1. *vt lite pend.* habet enim vbique liberam beneficiorum diſpoſitionem, *cap.*1 vbi gloſ. & Doct.*de præbend.lib.*6.*d.Clem.* 1. Sæpiùs autem idem Roman.Pontifex conſueuit Ordinariis mandare, vt alicui de beneficio vacaturo prouiderent, ac prætereà beneficiorum conferendorum ſibi reſeruationes generales, & ſpeciales fecit, vt oſtendemus. 15

Eſt enim ſciendum, quòd cœperunt primùm 16 Romani Pontifices gratias beneficiales concedere monendo quidem Ordinarios, *cap.capitulum, cum ſeqq.de reſcript.* poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores conſtituendo idem facere conſueuerunt, *cap.conſtitutus, cap. ex inſinuatione, eod.tit.c.pro illorũ, de præbend.Clem.*1.*de conceſſ.præbend.* Illud tamen obſeruantes, vt pro vno tantùm Ordinarium grauarent: propterea enim in mandatis de prouidendo, clauſulam apponebant, *ſi pro alio non ſcripſerimus, c.mandatum, cum ſeqq.de reſcript.* Temporibus autem Innocen- 17 tij IV. prout refertur *in cap.*1. *de conceſſ. præbend. lib.*6.dabatur facultas beneficium acceptandi, vt ſcilicet is, pro quo Romanus Pontifex reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quòd ſibi videretur acceptandum. Clemens verò V. *in d.Clem.*1.*de conceſſ.præbenda*, eandem gratiam intra

menſes

Digitized by Google

18 menſem tantummodo à die vacationis concede-
re voluit. Reſeruationes verò beneficiorum à
Romanis Pontificibus non fiebant; quamuis, tē-
pore Innocētij III. nonnullæ reſeruationes ſpe-
ciales ſuper primo vacaturo, & pro certa perſo-
na factæ inuenirentur, vt colligitur ex *cap. cùm
dilectus, de ſurrepatr.* atque illud deinceps fuit vſu
introductum, vt ea beneficia, quæ apud Sedem
Apoſtolicam vacare contigiſſet, Summi Pontifi-
19 cis collationi reſeruata intelligerentur: quam
conſuetudinem Clemens IV. Conſtitutione lata
firmauit, de qua *in cap. 2. de præbend. lib. 6.* cámque
Bonifacius VIII. *in c. præſenti, eod. tit.* ad vacantia
intra duas dietas extra Curiā extendit. Simonet.
in tract. de reſeruat. q. 0. num. 1. Ludouic. Gom. *in
reg. de triennal. q. 41.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de re-
ſeruat. n. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib. 2. q. 16. num.
13.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficium, §. 2.*
Cardinal. Tuſch. *tom. 1. lit. A concl. 76.* Axot. *inſtit.
moral. p. 2. lib. 7. cap. 30. q. 9* Nicol. Garc. *de benef. p.
5. cap. 1. a n. 68.* Rot. *in Sabinen. beneficij, 14. Mar-
tij, 1631. coram R. P. D. Veroſpio*, vt præcluderetur
via Ordinariis præueniendi prouiſiones Apoſt.
per procuratores in Curia conſtitutos ad con-
ferendum, vt obſeruauit gloſ. *verb. per ſe ipſos, in
cap. 2. de præbend. lib. 6* Flamin. Pariſ. *d. num. 18.* Re-
buff *in praxi tit. de forma Vicariatus, num.* 228. Va-
20 laſc. *conſ. 79. num. 6.* vbi propterea dicit prouiſum
ab Ordinario de tali beneficio, nec habere titu-
lum coloratum, quod antea dixerat Rot. *deciſio.
803. lib. 3. par. 3. diuerſ.* Ludouic. Gom. *d. quæſtio. 31.
num 19.*

21 Quod quidem locum non habet in iis, qui in
Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, niſi
etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant, *d.
cap. præſenti, verſ. ſanè ſi quis*, Rot. *deciſ. 616. n. 1. p. 4.
diuerſ. & in Romana beneficiatus S. Petri 27. Ianua-
rij, 1693. coram Card. Blanchetto*, quam refert Ni-
col. Garc. *de benef. p. 5. cap. 1. num. 83.* & latiſſimè *in
alia Romana beneficiatus S. Petri, 8. Aprilis, 1622.
& 20. Nouembris, 1624. coram R. P. D. meo Pirouano,
& in Romana Capellania, 20. Nouembris, 1618 &*
22 *23. Martij, 1619. coram eod.* Licèt enim beneficia
vacantia apud Sedem dicantur etiam vacare in
Curia, non tamen, quæ vacant in Curia, vel ra-
tione obitus, vel alterius reſeruationis, dicuntur
vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialita-
tis; Sarnen *in reg. de triennali, q. 31. verſ. & ideo pro
clarior.* Gonzal. *d. gloſ. 13. numer. 49 & 3* Rot. *in d.
Romana beneficiatus S. Petri 8. Aprilis, 1622. coram
R. P. D. meo Pirouano, & in d. Romana Capellania, co-
ram eodem.* Intellige tamen reſtrictionem *§ ſanè d.*
23 *c. præſenti*, eſſe localem, ac proinde non compre-
hendere alia beneficia, quàm illius loci, in
quo eſt ipſa Curia, vt ex mente gloſ. *ibi verb. mo-
raretur.* ſentit gloſ. Gonzal. *d. gloſ. 13. n. 14* Lotter. *de
re benefi. p. 2. q. 27. nu. 73.* & hunc intellectum ap-
probauit ſemper ſtylus Datariæ, quę hanc diſtin-
ctionem Curialitatis non obſeruat, niſi in bene-
ficiis ſitis in loco Curiæ, & dat in aliis, quæ va-
cent per obitum in Curia, prouiſiones indiſtin-
ctè vti de vacantibus apud Sedem: & fuit hæc
eadem firmata, & perpetuò ſibi conſtans Rotæ
ſententia, vt pro reſeruatione ex capite vacatio-
nis apud Sedem hæc qualitas Curialitatis in
perſona defuncti: & iuxta diſpoſitionem *d. §. ſa-
nè*, non ſit attendenda, niſi quando agitur de be-
neficiis ſitis in loco Curiæ, vt in Capellaniis
clericalibus, & aliis beneficiatis Eccleſiarum Vr-
bis, ſuper quibus emanarunt deciſiones ſuprà ci-
tatæ. Ita eleganter Rota *in d. Sabinen. beneficij, 14.
Martii 1631. coram R. P. D. Veroſpio.*

Curiales autem ad effectum prædictum di- 24
cuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanę
Curiæ inſeruiunt, aut aliàs occaſione Curiæ, in
Vrbe commorantur, Mandoſ. *ad reg. 3. Cancell. q. 1.
num. 18. verſ. concludo igitur*, Rot. *deciſ. 616. num. 2.
p. 4. diuerſ. & in d. Romana beneficiatus S. Petri 20.
Nouembris, 1614. coram R. P. D. meo Pirouano Ca-
pellania, coram eodem*; in qua propterea fuit re- 25
ſolutum Protonotarios Apoſtolicos creatos à Le-
gatis de latere non dici Curiales, quia nullum
officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed
creati ſunt Notarij honoris cauſa tantùm; pote-
ſtas enim omnimoda, tam in ſcribendis actis
Martyrum, quàm in aliis functionibus, quę priùs
ad iſtos Protonotarios ſpectabant ex Conſtit.
Sixti V. & aliorum ſucceſſorum, conceſſa fuit
Collegio Protonotariorum participantium pri-
uatiuè quoad alios.

Non ſufficit tamen ad effectum prædictum, 26
quòd quis ſemel fuerit Curialis, niſi etiam pro-
betur Curialitas continuata vſque ad mortem,
Anch. Archid. Ioan. Andr. & Monach. *in cap. præ-
ſenti*, Mandoſ. *in reg. 3. cancel. q. 3. in fine*, Rot. *in d.
Romana beneficiatus S. Petri 20. Nouēbris 1614. &
30. Martii 1626. coram R. P. D. meo Pirouano.* Præ- 27
ſumitur tamen Curialitas continuata vſque ad
obitum, niſi mutata probetur, vt de familiaritate
tradunt Sarnen. *de impetrat. benefic. per obitum fa-
mil. q. 13. num. 6.* Rot. *deciſ. 145. num. 4. p. 1. recent.* &
de ciuilitate firmat Bart. *in l. aſſumptio, §. vlt. ff. ad
municip.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſ. 25. n. 3. &
præſ. 42. n. 12.* & de curialitate Mandoſ. *ſuper d. reg.
5. q. 4. in fine, & num 6. verſ. ad illud.* Verùm aduer-
sùs hanc præſumptionem admittitur leuior pro-
batio, etiam per alias præſumptiones, & conie-
cturas. Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſ. 21. num. 12. &
13.* Menoch. *lib. 4 præſ. 64. n. 65.* Rot. *in d. Romana
beneficiatus S. Petri, 20. Nouembris, 1624. & 30.
Martii, 1626. coram R. P. D. meo Pirouano*, refert
Ferentil. *in annot. ad dec. 340 Buratti lit. C.*

Sub hac reſeruatione beneficiorum vacantiū 28
apud Sedem non veniunt beneficia iuriſpatro-
natus laicorum, vt per gloſ. *verb. collatio, in d. cap.
2.* vbi Gemin. *num. 11.* Franch. *n. 8.* & plures, quos
refero *alleg. 57. numer. 26* quibus addo Nouar. *in
ſum. Bullar. tit. de beneficior. reſeruat. num. 6.* reſoluit
Rot. *in Placentina Capellania, 19. Ianuarii, 1622. co-
ram R. P. D. meo Coccino Decano*, & admiſit *in Co-
maclen. & Ferrarien. Præpoſituræ, & beneficii 15. De-
cembris, 1625. coram bona mem. Rembaldo*: quòd ſi
Papa prouideret de beneficio iuriſpatronatus 29
laicorum vacante apud Sedem cum derogatione
iuriſpatronatus, poſſet quidem, cùm ſit dominus
omnium. Nec beneficia regularia veniunt ſub
hac reſeruatione, Gonzal. *gloſ. 11 num. 2.* me citato 30
Nouar. *vbi ſuprà num. 7.* Ego ipſe *d. alleg. 57. n. 29.*
Nec Epiſcopatus, & Abbatiæ, quia ſunt ſpeciali
nota digna, Monach. *num. 1.* & Prob. ad eundem
n. 41. & 48. in d. c. 2. Lap. *alleg. 48.* vbi Mandoſ. *lit.
B.* Coſm. *in prag. ſanct. tit. de elect. cap. licet. §. ſtatuit,
verb. obſtaculo*, Franc. Marc. *deciſ. 1112. à nu. 3. p. 3.*
Petr. Gregor. *de re benefic. cap. 24. num. 1.* quamuis
in Abbatiis contrarium tenuerint Simon. *q. 11.*
Gonzal. *gloſ. 9. à num. 35.* Nicol. Garc. *de benef. p. 3.
c. 1. n. 114.*

Indulta autem etiam ampliſſimis clauſulis 31
concepta non capiunt beneficia apud Sedem va-
cantia, niſi de illis præcipuam, ac præciſam
mentionem

mentionem faciant, vt in d.cap.2.notat Lap.nu 4.
Franch num.5.& Anchar. n.1.Gemin.conſ 12.n.4.
Gom.ad reg.de annali q 51.n.19.Simonet.de reſeru.
q.73.n.1.& q.83.nu.4 Rota in Salsburgen.Prepoſi-
turæ 7.Iunij 1621.coram Card.Veroſpio, & in d.Sa-
binen Beneficij.

32 De his tamen beneficiis apud Sedem Apoſtol.
vacantibus Pontifex intra menſem à die vaca-
tionis prouidere debet alioquin dicto tempore
elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ
poteſtate Ordinaria, perinde ac ſi nulla vnquam
reſeruatio extitiſſet, cap. ſtatutum, de prabend. lib. 6.
Anton.Fab.lib.1.definit.forenſ.tit.2.d finit. 32.Gom.
de expectat.num.21.& in reg. de triennali q. 21, Si-
monet.de reſeruat.q.30.Rebuff.in praxi benefic. tit.
de reſeruat.num.2.Nicol.Garc.de benefic.p.5.cap.1.
num.96.Ioan.à Cochier ſuper reg.1.Cancell. n. 22.
verſ. prima igitur, Maſſobr.in praxi habendi concur-
ſum, requiſ.7.dub.48.ſecũdum Romanam impreſſ vbi
33 ſubdit hodie litteras de beneficiis vacantibus
apud Sedem ſolere datari ſub die obitus, vel
cum dict. nuper: numeratur autem menſis iſte à
die vacationis, non ſcientiæ, gloſ.verb.numeran-
dum, in d cap. ſtatutum. Zerol in praxi Epiſcop.p 1.
verb reſeruatio, verſ.decimo, Anton.Fab. d tit 2.de-
34 finit.33.quod verum eſt in vacantibus apud Se-
dem: nam in cæteris nullum eſt præfinitum tem-
pus ad conferendum. Æneas de Falcon.q.4.princ.
effectu 10.Gaſp.de Peruſ in tract.de reſera. quæſt. 5.
Granut. ad Simonet.q.47.num.14.Gonzal ad reg.8.
Cancel.§.5.proœm.à num.143.Nicol.Garc.d cap.1.
35 num.97 Ego ipſe d.p.3.alleg.57 ſub num.24. Non
operatur tamen hæc reſtrictio ad menſem, vt
poſt menſem omninò excludatur Papa, vt con-
ferre non poſſit. ſed ad hoc tantùm, vt poſt hunc
menſem manus Ordinarij non ceſſantur vlteriùs
ligatæ, & ideò poteſt Papa/moram purgare in
conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ in-
trà menſem non cõtulerat, ſi tamen res ſit inte-
gra: ita Maſſobr.requiſ.7.dubitat. 49. quem refero
Ego ipſe d.a leg.57.ſub num.24.iuxta Lugdunen.
impreſſ.

36 Denique hac de re te ſcire volo, aliud eſſe
vacare apud Sedem, & aliud vacare in Curia: va-
care enim apud Sedem eſt, quando beneficium
vacat per obitum in Curia, iuxta d. cap. 2.d.c ſta-
tutum d.cap.præſenti, de prabend.lib. 6. Vacare au-
tem in Curia dicuntur beneficia, non ſolùm
quando vacant apud Sedem per d.cap. 2.ſed plu-
ribus modis, quos proſequũtur Monet. de option.
canon.cap 3.num.18 Gonzal.ad reg.8.Cancell.gl.13.
per tot. Nicol Garc.d.cap.1.§.1. à num.68.veluti,
quando in Curia priuatio, aut alij vacationis
modi inducuntur, vt per Monet.d cap.3.num.36.
Nicol. Garc d.cap.1.num. 73.vbi num.79 ſubdit
quòd vbi priuatio inducitur à Iure, ſeu ex decre-
to propter actum poſitiuum, beneficium dicitur
vacare, vbi fit actus, ob quem inducitur priuatio
à Iure, ſeu decreto, vnde beneficium vacans per
ſententiam priuationis latam in Curia contra ſe
defendentem, vel verum contumacem, qui de Iu-
re habetur pro præſenti, dicitur vacare in Curia;
quia data tali præſentia, ſiue vera, ſiue ficta, pro-
pter talem contumaciam, etiam moraliter lo-
quendo, verè, & realiter talis vacatio in Curia
contingit, vt conſiderat Verall.deciſ.64.num. 1 &
2.p.2.& deciſ.327.p.3 ſecundùm quam intelligẽ-
da eſt Rota deciſ.35.de prabend.in antiq quatenus
ponit regulam vniuerſalem beneficium vacare
in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franch.
in d.cap.in præſenti, ſub num.4.verſ.quartò adde, vbi
refert hunc inter caſus vacationis in Curia; di-
ſtinguens tamen inter effectum directum, &
conſequutiuum, vt ibi per eum aliis allegatis per
Verall.vbi ſup.& Lotter.de re benefic. lib.2.q.27.ex
n.24.Quare, licèt vacatio apud Sedem per d.c.2.
quæ alias dicitur clauſa in corpore Iuris, ſit va-
catio in Curia; non tamen aliæ vacationes in
Curia dicuntur vacationes apud Sedem, in pun-
cto Ludouic. Gom. de triennali q. 31.à princip.vſ-
que ad § ſecundus igitur, Cou.pract.cap.36.numer 4.
verſ.caterùm ad hanc Pute.deciſ.36.alias 38. lib.1.in
correct Rot. in Corduben. Capellania, impreſſa per
Nicol. Garc. dict.part. 5. cap. 1.numer.425.Gon-
zal. dict. gloſſ. 13. num.29.vbi firmat, quid ſit va-
care apud Sedem: & num 48. tenet vacare apud
Sedem, eſſe vacare in Curia: non tamen è
conuerſo, & num. 49. & 50. reſpondet ad gloſſ.
verb.in Curia, in cap.dict.ſtatutum, quod vacare in
Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem &
n.52.ſubdit, quòd vulgariter dici ſolet vacare in
Curia, pro vacare apud Sedem, & n.53.concludit,
quòd propriè loquendo, licèt vacare apud Se-
dem ſit vacare in Curia; non tamen è contra, ex
Pute.d deciſ.38. Et ego concludo, quòd vacatio
apud Sedem eſt vacatio per obitum vera: aliæ
autem vacationes dicuntur fictæ in Curia; & illa
dicitur in corpore Iuris clauſa; aliæ verò non:
quod nõ ſemel inter diſputandum mihi animad-
uertit Colluſitanus noſter Doctor Odoardus
Pinto, vtriuſque Iuris conſultiſſimus, ac in Ro-
mana Curia Aduocatus integerrimus.

Demum à Ioanne XXII.in Extrauag. Ex debi-
to, de elect.& à Benedicto XII. in Extrauag. Ad 37
regimen, de prabend. reſeruata fuerunt Apoſtolicæ
Sedi omnia beneficia electiua, & ea, quæ per
obitum Cardinalium, & quorumcumque Offi-
cialium Romanæ Curiæ vacarent. Verùm, cùm
dictæ Extrauagantes fuiſſent temporales, & cum
conditore expiraſſent, vt de dict. Extrauag. Ex
debito, tradunt Mandoſ reg.1. Cancel q.1.ſub n.1.
Zerol.in praxi Epiſc.p.1.verb beneficium, §.2.fallẽt.
5.Nicol. Garc.de benefic p.5.cap.1.num.85. Lotter
de re benefic.lib.2.q.27.num.90.Et de d. Extrauag.
Ad regimen docent Nicol. Garc.d.cap 1.num.86.
Lotter.d.c.27.num.97. ideò ab Innocentio VIII.
& aliis ſubſequentibus Romanis Pontificibus
eædem reſeruationes innouatæ, auctæ, ac decla-
ratæ fuerunt, vt in regulis Cancellariæ Apoſt.
continetur, quas ſigillatim inferiùs exprimendas
duximus.

Sed antequam reſeruata beneficia ſimul & af-
fecta Sedi Apoſt.referamus, videndum eſt, quid 38
ſit reſeruatio, & quid affectio? & in quo differant?
Reſeruatio igitur eſt alicuius beneficij eccleſia-
ſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe fa-
cta aduocatio, Æn.de Falcon.in tract de reſeruat.
q.1.Iacob Simon.eod.tract.q 1. Gonzal.ad reg.8.
Cancel. gloſ.31. à princip. Ioan à Cochier in reg.1.
Cancel num.12.Viuian.in praxi iuriſpatr. lib 14.c.1.
num.3.Alia eſt reſeruatio generalis, alia ſpecialis
Generalis, quando Papa reſeruat beneficia, quæ 39
tali modo vacabunt, v. g. quę per adeptionem ſe-
cũdi, vt in Extrauag Execrabilis; vel quę in Curia
vacabunt, vel beneficia Officialium, ſeu familia-
tium Papæ, & Cardinalium, vt in Extrauag. Ad
regimen. Simonet de reſeruat.q 4.Denique quoties
reſeruatio eſt in corpore Iuris clauſa, vel per Ex-
trauagantem inducta aut per regulas Cancella-
riæ, ea generalis dici poteſt Ægid. Bellam.cõſ.34.
incip.

Digitized by Google

incip. Statuto, col. 5. *verſ. ad tertium*, Simonet. *de reſer-*
uat qu. 4. *num.* 3. *&* 14. Specialis verò reſeruatio
ea eſt quando certum corpus beneficij reſerua-
tur non tamen pro certa perſona: vt quandò re-
ſeruat certam Præpoſituram, vel Eccleſiam Ca-
thedralem ſuæ diſpoſitioni, vt *in cap. ſi eo tempore*
40 *de elect. in* 6. Æn. de Falcon. *d. tract. q.* 5 Operatur
tamen eundem effectum reſeruatio, ſiue genera-
lis ſit, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans.
41 Mādoſ. *in rub regularum Cancel. q.* 4. Effectus autem
illius eſt, vt Ordinarij collatio facta de beneficio
reſeruato nihil præſtet, nec quidem titulum co-
loratum, Simonet. *de reſeruat. q.* 48 & qui illud ob-
tinet, ſi ſpolietur, non poſſit agere ſpolio, Simon.
de reſeruat. qu. 40. *per tot.* Ioan. à Cochiet *d. reg.* 1. *à*
num. 18. Et demum tanta eſt vis reſeruationis, vt
etiamſi Papa daret alicui facultatem conferendi
omnia, & quæcunque beneficia; non tamen in-
cluderentur reſeruata. Rot. *deciſ.* 3. *de offic. Legati,*
in nouiſſ. Æn. de Falconib. *de reſeruat. effect n.* 6. Si-
45 monet. *eodem tract. q.* 41. *per tot.* Ioan, à Cochiet *d.*
reg. 1. *ex num.* 17. Reſeruationes iſtas ceſſare in
Gallia, & Germania referunt Rebuff. *ad reg.* 4. *Can-*
cel. in princip & Simonet. *de reſeruat. quaſt.* 1. *num.* 3.
quibus in locis plurimū Iuriſconſultorū aucto-
ritate docent ex eo procedere, quia habent facul-
tates beneficia conferendi reſeruationibus, & ex-
pectatiuis non obſtantibus, Galli, ſcilicet, à Leo-
ne X anno 1516. Germani verò à Nicolao V. Be-
neficia quoque quouis modo vacantia etiam re-
ſeruata Epiſcopus liberè confert, quod *infrà poſt*
numerum 94. latè declarabimus.

43 Quod ad beneficia affecta attinet, de quibus
infrà poſt verſ. 15. tractabimus, te ſcire volo, illa
in multis diſtare à reſeruatis: quia reſeruatio re-
ſpicit actum verbalem & expreſſum, vt ſi Papa
per Conſtitutionem, aut ſolo verbo dicat, *reſer-*
uamus; dicitur reſeruatio. Affectio verò reſpicit
actum realem, & factum, ex quo tacita reſeruatio
oritur, vt cùm Papa apponit manum ſuper diſ-
poſitione alicuius beneficij, etiamſi prouiſio fue-
rit nulla, vtpotè facta inhabili, incapaci, vel
propter ſubreptionem, aut alium defectum, Si-
monet. *in tract. de reſeruat. beneficij*, *q.* 64. nam tunc
dicitur affectio, ita vt omnes inferiores ampliùs
ſe intromittere non valeant, vt declarant Æn. de
Falconib. *de reſeruat. præl.* 3. Mandoſ. *in proœm. reg.*
Cancell. 5. *num.* 1. Burſat. *conſ.* 1 : 6. *n.* 61. *lib.* 1. Gon-
zal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5 1. *à princip.* Viuian. *d. c.* 1.
44 *ex nu.* 59 Hinc dicitur, quod affectio Papæ indu-
catur, ſeu reſultet ex commenda, vel vnione ad
vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex de-
creto appoſito per Papam de dimittendo, vel ex
præuentione collationis nullæ, vel ex renuncia-
tione facta in manibus Papæ, vel ex manus ap-
poſitione ſuper electione, de quibus omnibus *in-*
fra agemus poſt *n.* 86. nunc verò videamus, quæ
ſint beneficia reſeruata?

45 Primò igitur diſpoſitioni Sedis Apoſtol. reſer-
uantur quæcunque beneficia vacatura per obi-
tum S. R. E. Cardinalium. Ita habetur *in d. Ex-*
trauag. Ad regimen. inuocata per *reg.* 1. *Cancellar.*
& docent Hieronym. Paul. *in praxi Cancell.* §. *de*
beneficiis generaliter reſeruatis, *verſ. item beneficia*
Cardinalium. Ludouic. Gom. *in reg. de impetran. be-*
nefic. vacan. per obitum famil. Card. q. 13. *ſub num.* 11.
Burſat. *conſil.* 126. *num.* 9. *lib.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8.
Cancell. gloſ. 51. *num.* 6. Lotter. *d. lib.* 1. *q.* 27. *num.* 48.
& 85. Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib.* 14. *cap.* 1. *n.* 14.
in vlt. impreſ.

Secundò, Eiuſdem S. Sedis Apoſtolicæ diſpoſi- 46
tioni reſeruantur quæcumque beneficia vacatura
per obitum Officialium Sedis Apoſt videlicet,
Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Audi-
torum, litterarum contradictarum, & Apoſtolici
Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, &
Scriptorum litterarum Apoſtolicarum, ac Pœni-
tentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum, nec-
non commenſalium, & aliorum quorumcumque
Capellanorum Sedis eiuſdem, & etiam quorum-
cumque Legatorum, ſiue Nunciorum, ac in terris
Eccleſiæ Romanæ Rectorum, & Theſaurario-
rum, per Romanos Pontifices ſpecialiter deputa-
torum, ſeu miſſorum, aut deputādorum, aut mit-
tendorum in poſterum, vbicumque dictos Lega-
tos, vel Nuncios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios,
antequam ad Romanam Curiam redièrint, ſeu
venerint, rebus eximi contigerit ab humanis, vt
in d. Extrauag. Ad regimen. expreſsè dicitur, quas
reſeruationes in eadem *Extrauag.* expreſſit Apo-
ſtolicæ Sedis Officiales ante obitum eorum eſſe
deſierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo of-
ficiales erant, obtinebant, declarans nihilominus
beneficia quæ dictæ Sedis Officiales, qui ratione
officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem Sedis
Notarij erant etiam dimiſſis ipſis officiis, & quā-
documque aſſequuti fuerint, ſub huiuſmodi re-
ſeruationibus comprehendi. Vnde Put. *deciſ.* 257. 47
lib. 1. *correct* ait *per Extrauag.* beneficia Abbreuia-
torum de minori eſſe reſeruata, & Lotter. *d. q.* 27.
n. 97. *in fine*, per Rot. *in Ferrarien. Canonicatus* 26.
Aprilis 1614. *coram R. P. D. meo Pirouano* tenet, re-
ſeruationem Protonotariorum poſſe dici clauſam
in corpore Iuris. Et eſt notandum quoad hunc 48
effectum reſeruationis, veros familiares, & conti- 49
nuos Papæ commenſales eſſe omnes Referenda-
rios, & alios Officiales ex Palatio Apoſtolico
panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos,
Auditores Rotæ, Acolytos, Scutiferos, Secreta-
rios, litterarum Apoſt. ſcriptores, Cubicularios,
ac Milites S. Petri, & reliquos Officiales Roma-
no Pontifici pro tempore exiſtenti in Palatio de-
ſeruientes, aut cuſtodiam facientes, licèt in eo-
dem non habitauerint, nec habitent, nec forſan
habitabunt, nec in titulo comederint, nec com-
edant, nec in futurum forſan comedant, vt ſta-
tuitur *in Conſtit.* 78. *&* 79. Pauli III. *&* *conſtit.* 44.
Iulij III. prout referunt Gonzal. *d. gloſ.* 51. *n.* 57. &
Ioan. à Cochiet *in reg.* 3. *Cancell. n.* 34.

Tertiò. Beneficia quæcumque vacantia, & va- 50
catura, per promotionem ad Patriarchatum, Ar-
chiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſterio-
rū regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata; *d. Extra-*
uag. Ad regimen. Æn. de Falcon. *de reſeru. q.* 1. *princ.*
ſub n. 12. Simonet. *eod. tract. q.* 27. Mandoſ. *ad reg.* 1.
Cancell. q. 13. *&* 14 Anaſtaſ. Germon. *de indult. Card.*
§. *Si verò, à num.* 10. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.*
lib. 3. *q.* 1. *n.* 76. Gōzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 51. *n.* 35.
Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 6. *n.* 30. Ego ipſe *d. p.*
3. *alleg.* 58. *n.* 66. vbi *numeris ſeqq.* latè tractauimus,
an, & quando beneficia obtenta vacent per pro-
motionem ad Epiſcopatum?

Quartò. Beneficia vacantia per diſpoſitionem, 52
priuationem, tranſlationem, aut muneris conſe-
crationis ſuſceptionem Auctoritate Apoſt. factas
vel ſiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, *d. Extrauag.*
Ad regimen. Flamin. Pariſ. *de reſign. lib.* 2. *q.* 16. *n.* 27.
Gonzal. *d. gloſ.* 51. *num* 32. Ioan. à Cochiet *ad reg.* 1.
Cancel. n. 12. *verſ. quintus*, Viuian. *in praxi iuriſpatr.*
lib. 14. *c.* 1. *n.* 16. *in vlt. impreſſ.*

Quintò.

52 Quintò. Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, Apoſtolica auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata *Extrauag. Ad regimen*, Simonet. *q.* 26. *num.* 1. vbi declarat procedere non ſolùm in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papæ, ſed etiam ex diſpoſitione Iuris, quamuis tale decretum non adſit, Burſat. *conſ.* 126. *n.* 96. *lib.* 2. Gonzal. *d. gloſſ.* 51. *à n.* 51. Viuiā. *d. cap.* 1. *n.* 18. *&* 19. Lotter. *de re beneſic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 37. Secùs autem erit, ſi collatum fuerit ſecundum beneficium, non à Papa, ſed ab Ordinario: quia tunc, ſi primum beneficium incompatibile vacauerit in menſe Ordinarij, illius prouiſio ſpectabit ad Ordinarium, iuxta ea, quæ reſoluit Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 2.

53 Sextò. Beneficia quoque, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio, vel poſtulatio, quę poſtmodū fuit caſſata, ſeu repulſa, vel renunciata, admiſſaque reſeruatio, vt *in d. Extrauag. Ad regimen. verſ. necnon ſi forſan.* Ludouic. Gom. *ad reg. de triennali, q.* 13. *num.* 10. Hieron. Paul. *in praxi Cancel.* §. *ſequuntur beneficia ſuper quibus*, Viuian. *d. c.* 1. *n.* 17. Ioan. à Cochier *in reg.* 1. *Cancel. verſ. Sextus.*

54 Septimò Beneficia vacantia per execrabilem, nempe, quando quis aſſequutus fuit ſecundum beneficium incompatibile cum primo: quia non ſolùm vacat primum, & eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, ſi ab eadem Sede ſecundum beneficium obtinuit; ſed etiamſi ſtatim primum non dimittit, ſed de facto illud cum ſecundo habere prætendat, vacat ſimiliter ſecundum, & ſic vtrunque, & eorum prouiſio remanet Sedi Apoſtol. reſeruata, *Extrauag. Execrabilis.* §. *qui verò deinceps, &* §. *quæ omnia, de præbend.* Ioan. XXII. quæ etiam renouata eſt *per regul. Cancell.* referunt Gonzal. *dict. gloſſ.* 51. *num.* 38. Ioan. à Cochier *vbi ſup. verſ. octauus.*

55 Octauò. Beneficia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trid. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, & ea etiā, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios collatores contra eiuſdem Concilij decretorum formam diſpoſitum fuerit, diſpoſitioni ſummi Pontificis reſeruantur *in reg.* 1. *Cancel.* vt referunt Gōzal. *d. gloſ.* 51. *num.* 48. Ioan. à Cochier *vbi ſup. verſ. Decimus.* Viuian. *d. cap.* 1. *ex n.* 21. Veluti, ſi conferant aliquod beneficium Curatum ei, qui vigeſimumquintum ſuæ ætatis annum nondum attigerit: quod eſt contra decretum eiuſdem Concil. *ſeſ.* 7. *de reform. cap.* 3. Vel, ſi conferant, Perſonatus, Officia, Præbendas, Portiones, aut quęlibet alia beneficia, quibus onera varia ſunt annexa, puta, vt alij Miſſas, alij Euangelium, alij Epiſtolas dicant, ſeu cantent, iis qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur, quod eſt contra decretum Concilij Trid *ſeſſ.* 2.. *de reform. cap.* 4. Vel ſi conferant beneficium aliquod, etiam ſimplex, alicui, qui ſaltem Prima tonſura initiatus, & decimoquarto ſuæ ætatis anno conſtitutus non ſit, quod eſt contra decretum Concij *ſeſ.* 23. *de refor. cap.* 6. Vel. ſi conferant officia, aut dignitates, quæ Scholaſtriæ dicuntur, iis, qui non ſint Doctores, vel Magiſtri, aut Licentiati in ſacra Pagina, aut in Iure Canonico, quod eſt cōtra decretum eiuſdem Concilij *ſeſ.* 24. *de reform. cap.* 18. *verſ. de cætero.* Vel, ſi conferant aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura ſubeſt, ei, qui ſaltem vigeſimumquintum ſuæ ætatis annū non attigerit, & in clericali ordine verſatus, doctrinam ad ſuum munus exequendum neceſſariam non habuerit, aut ſi conferant Dignitatem, Canonicatum, ſeu portionem ei, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate conſtitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod eſt contra decretum eiuſdem Concilij *ſeſ.* 24. *de reform cap.* 12. Vel, ſi Præbendam Pœnitentiariæ conferant alicui, qui Magiſter non ſit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum 40. quod eſt contra eiuſdem Concilij *ſeſ.* 24. *de reform. cap.* 8. Vel, ſi conferant beneficia filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, conſiſtentia in Eccleſiis, vbi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quod eſt contra decretum Concilij *ſeſſ.* 25 *de reform c.* 15.

Nonò Monaſteria virorum valorem annuum 200. florenorum communi æſtimatione excedentia, vt *in reg.* 4. referunt Ioan. à Cochier *d. reg.* 1. *Cancel. verſ. duodecimus.* & Viuian. *d. cap.* 1. *num* 31. 56

Decimò. Beneficia vacatura Sede Patriarchali, Primatiali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, aut Abbatiali, vel alterius collatoris, ſeu collatricis vacante per obitum, aut dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem vſque ad promotionem, vel prouiſionem ſucceſſorum, & pacificam illorum poſſeſſionem adeptam, quando collatio, ſeu diſpoſitio, ad quemlibet illorum, vel illarum pertinet, dummodo non ſit ſimultanea cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem pertineat, vt *per Bullam* Greg. incip. *Sanctiſſimus, de anno* 1576. *in reg.* 3. *Cancellariæ, in* 2. *p.* referunt Ioan. Gabr. *conſ.* 197. *lib.* 1. Ioan à Cochier *d. reg.* 1. *Cancel. verſ decimusquartus*, Viuian. *d. c.* 1. *n.* 32 Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 57. *ex num.* 90. latè Nouar *in ſum. Bullar. tit. de beneficiis vacantibus Sede Epiſcop. vacante*, vbi multipliciter declarat. 57

Vndecimò. Omnes Dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æſtimatione excedentes, principales in Collegiatis Eccleſiis, vt *in reg.* 4. *Cancel. in* 1 *p.* referunt Ioan à Cochier *d. reg.* 1 *verſ. decimusquintus.* Viuian. *d. cap.* 1. *n.* 13. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1670. Ego ipſe *d. alleg.* 57 *ex n.* 94. latè Rot. *in Arian. Archidiaconatus* 26 Maij 1637. *coram R. P. D. Vero pio*, impreſſa per Paul de Rubeis *d. deciſ.* 136. *tom.* 3. *diuerſarum p.* 7. *recen.* vbi etiam quod vt hæc *reg.* 4. locum habeat, non ſolùm requiritur qualitas dignitatis, ſed etiam vt illius redditus excedat annuū valorem decem florenorum, & *à n.* 18. atteſtatur Cancellariam in Dignitatibus vacantibus in Eccleſiis Cathedralibus, aut Metropolitanis nunquam requirere expreſſionem valoris, ſed ſecus eſſe in Collegiatis. 58 Quæ autem dicantur dignitates maiores poſt Pontificalē in Cathedralibus Eccleſiis, & principales in Collegiatis, ex conſuetudine prouinciarū, & Eccleſiarū, dignoſci poteſt gl. *verb. electionis, prope fin. in c. deliberatione, de offic. Legati, lib.* 6. Azor. *Inſtit. mor. p.* 2 *lib.* 6 *cap.* 34 *q* 10. *verſ. per tertiam regulam* Flam. Pariſ. *de reſign. beneſ. lib.* 2. *q.* 1 *n.* 8. *&* 43 quos refero *d. alleg.* 57. *n.* 95. vbi *n.* 97. dico principalē eam dici dignitatem, quæ in Eccleſia Collegiata omniū maxima eſt; & *n.* 98. intelligendo de dignitatibus principalibus actu; 59

& *n.* 100. *& ſeqq* quòd ſub hac reſeruatione inclu-
ditur vna tantùm principalis qualibet Collegia-
ta, niſi in aliqua Cathedrali eſſent duæ dignita-
tes maiores poſt Ponficalem, & in Collegiata
duæ principales, æqualeſq; quia ambæ erunt reſer-
uatæ:& *n.* 102. amplio etiam, vbi tantùm adeſt &
vna dignitas, & quamuis prima dignitas eſſet vni-
ta Capitulo.

60 Duodecimò Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſi-
tatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, & Præce-
ptoriæ generales Ordinum quorumcumque, ſed
non Militarium vt *in eadem reg.* 4. *Cancel. in* 2. *p.* re-
ferunt Ioan à Cochier. *d reg.* 1 *verſ. decimus ſextus*,
Viuian. *d. cap.* 1. *n* 34. Ego ipſe *d. alleg.* 57. *ex n.* 103.
vbi *n.* 104. addo, quòd ſub hac reſeruatione ca-
dunt Dignitates principales Regularium, Coo-
uentualium, ſeu Monaſteria Fratrum, quæ non
reguntur per Abbates; non tamen Prioratus, Piæ-
poſituræ, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordi-
num Mendicantium: & *n.* 105. quòd dum reſer-
uantur Prioratus Conuentuales, veniunt Priora-
tus ſoliti dari in Commendam.

61 Decimotertiò Beneficia familiarium, & con-
tinuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium,
quæ obtinuerint, & obtinuebũt, (eorum familia-
ritate durante;) quamuis priùs illa adepti fuiſſent
etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dicto-
rum Cardinalium, vel aliàs receſſerint vt *in d.*
reg. 4. *Cancel. in* 3. *p* & referunt Ioan. à Cochier *d.*
reg. 1. *verſ decimus ſeptimus*, Viuian. *d. c.* 1. *n.* 35. Ego
ipſe *d alleg.* 57. *ex n.* 106. vbi latè, qui dicantur fa-
miliares quoad hoc propoſitum.

62 Decimo quartò. Beneficia quorumcunque Col-
lectorum (vnicorum in quacumque ciuitate, vel
diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerunt,) &
Subcollectorum, fructuum, & prouentuum Ca-
meræ Apoſtolicæ debitorum; illa, videlicet, beoe-
ficia duntaxat, quæ durãte eorum officio obtine-
bant, & in quibus, ſeu ad quæ ius tunc eis com-
petebat, vt *in reg.* 5. *Cancel.* referũt Ioan. à Cochier
d. reg. 1. *verſ. decimmoctauus*, Simonet *de reſeru. q.* 23.
Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1647. Caua-
ler. *deciſ.* 16. Viuian *d c.* 1. *n.* 37. Roc. *in Cremonen.*
Canonicatus 24. *Ianuarij*, *&* 15. *Aprilis*, 1630. *coram*
R. Duran. & in Cæſaraugustana Canonicatus, 10. *Iu-*
nij, 1630. coram eodem, quæ repetitur impreſſa
p. 5. *recent. deciſ.* 85. & eadem Rota coram Duno-
zetto *deciſ.* 261 *ead. p.* 5. *recent.* Ego ipſe *d. alleg.* 57.
ex n. 115. vbi *n* 116. reſoluo non requiri exercitiũ
officij Collectoris, vt eius beneficia ſint reſerua-
ta: & *n.* 118. addo reſeruata eſſe beneficia Sub-
collectoris vnici in vna ciuitate, vel diœceſi: li-
cèt ibi ſit Collector generalis, vel in prouincia
Subcollector generalis: & *n.* 123. quòd beneficia,
quæ Collectores habuerunt tempore officij, ſunt
reſeruata, etiamſi ante officium illa obtinuiſſent,

63 Et ſufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit
vnicus Subcollector, Rot. *in Lucien. Canonicatus*,
19. *Febr.* 1629. *cor. R. P. D. Durã* quamuis Subcol-
lectoriam non acceptauerit, aut exercuerit, cùm
ſola deputatio ſufficiat, etiam quòd illam non vi-
derit, nec receperit, iuxta magis receptam ſen-
tentiam, Mandoſ. *ad reg.* 4. *Cancel. q.* 4. Simonet *de*
reſer q. 33. *n.* 8. *cum ſeqq* Æn. de Falcon. *eodem tract.*
q. 3. *princ. n.* 16. Cochier *ſupra d reg.* 4. *n.* 20. Veral *de-*
ciſ 141. *n.* 2 *p.* 1. Pute. *deciſ.* 529. *num.* . *p.* 2. *in correct.*
Rot. *deciſ.* 12. *de retrahend. in nouiſ. & in dict.* *Cremõ.*

64 *Canonicatus*, *& Cæſaraugustana Canonicatus*, vbi
quoque fuit dictum, quòd quis vnicus Subcol-
lector præſumitur, niſi contrarium probetur.

Decimòquintò. Omnia & ſingula beneficia 65
eccleſiaſtica quorumcumque Curialium, quos
dum Curia Romana de loco ad locum transfer-
tur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis
loco, quantumcumque etiam à dicta Curia remo-
to, vt *in reg.* 6. *Cancel.* referunt Ioan. à Cochier *d.*
reg. 1. *verſ. decimusnonus*, Viuian. *d. c.* 1 *num.* 39. Ego
ipſe *d. alleg.* 57. *ex n.* 127.

Decimoſextò. Beneficia omnia Cubiculario- 66
rum, etiam honoris nuncupatorum, ac Curſorum
ſuorum, vt *in reg.* 7. *Cancel.* referunt Ioan. à Co-
chier *d. reg.* 1. *verſ. vigeſimus*, Aloyſ. Ricc. *p.* 5. *col-*
lect. 1695. Viuian. *d. cap.* 1. *num.* 40. Ego ipſe *d. alleg.*
ex n. 129. vbi *n.* 131. addo Curſores Papæ eſſe il-
los, qui habent locum ad inſtar Tribunalis, quòd
vulgò *banchum curſorum*, nuncupatur; quorum of- 67
ficium eſt Cardinalibus intimare Capellas, &
Conſiſtoria Papæ, & alia ſimilia; vocanturque
Curſores ad differentiam eorum, qui mandatarii
dicuntur.

Decimoſeptimò. Quicumque Canonicatus, 68
Præbendæ, ac Dignitates, perſonatus, & officia
in S. Ioan. Lateranenſis, & Principis Apoſtolorũ,
ac B. MARIÆ Maioris de Vrbe Eccleſiis, necnõ
ad collationem, prouiſionem, & præſentationem,
ſeu quamuis aliam diſpoſitionẽ S. R. E. Cardina-
lium à Romana Curia abſentium ratione ſuorum
Epiſcopatuum Cardinalatus, ac ipſorum Cardi-
naliũ titulorum, & Diaconiatum ſpectantia, quã-
dio abſentia ſua durauerit, Canonicatus, & Piæ-
bendæ, Dignitates Perſonatus, & adminiſtratio-
nes, & officia, cæteraque beneficia cum cura, &
ſine cura vacantia, & in antea vacatura, tã in ea-
dẽ Vrbe quã in Eccleſiis, ciuitatibus, & diœceſi-
bus dictorũ Epiſcopatuum conſiſtentia, vt *in reg.*
8. *Cancel.* referunt Viuian. *d. c.* 1. *n.* 41. Ego ipſe *d.*
alleg. 57. *ex n.* 132. Aloyſ. Ricc. *p.* 5. *collect.* 1672.

Decimooctauò. Beneficia omnia eccleſiaſtica 69
cum cura, & ſine cura ſæcularia, & quorumuis
Ordinum Regularia qualitercumque qualifica-
ta, & vbicumque exiſtentia in ſingulis Ianuarij
Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Auguſti, Octobris,
& Nouembris menſibus, extra Romanam Cu-
riam alias quàm per reſignationem quocumque
modo vacatura, vt *in reg.* 8 *aliàs* 9. *Cancel.* de qua
latè dixi *d. alleg.* 57. *ex n.* 140.

Decimonono. Beneficia Regni Germaniæ va- 70
cantia in menſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij
Septembris, & Nouembris, vt *in Conſtit.* 1. *Nico-*
lai V. & referunt Gõzal. *d. gloſ.* 51. *n.* 17. *&* 99. Vi-
uian. *d. c.* 1. *n.* 43. Ioan. à Cochier *d. reg.* 1. *verſ.* 23.
Ego ipſe *d. alleg.* 57. *n.* 54.

Vigeſimò. Canonicatus, & Præbendæ Eccleſię 71
Cæſarauguſtanæ Metropolitanæ de regulari in
ſæcularem erectæ, quæ vacauerint in menſibus
Ianuarij, Aprilis, Iunij, & Octobris, vt in eius ere-
ctione fuit ſtatutum, & referunt Ioan. à Cochier
d. reg 1 *verſ.* 25. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 55. Gonzal. *d. gl.* 51.
n. 116. Ego ipſe *d. alleg.* 57. *n...*

Vigeſimoprimò. Beneficia vacantia in Abbatia 72
S. Crucis Ordin. Camaldul. diœceſis Eogubinæ
per Conſtit. 107. Gregorij XIII. incip. *Vt Apoſtolica*
de anno 1578. reſeruat Ioan. à Cochier *d. reg.* 1.
verſ. 27. Viuian *d. cap.* 1. *n.* 47. Ego ipſe *d. alleg.* 57.
n. 13. Sed deinde fuit vnita hæc Abbatia Collegio 73
Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium
Germanorum, qui in d. vrbe litteris, ac Theologię
aſſiduè operam nauant.

Vigeſimoſecundò Beneficia cum cura, & ſine 74
cura ſæcularia, & quorumuis Ordinum, etiam S.
Ioannis

Digitized by Google

Ioannis Hieroſolymitani,& aliarum quarumuis Militiarum regularia quæcumque vacantia propter crimen hæreſis *per Conſtit.* 29. Pij V. incip. *Cum ex Apoſtolatus,ſub dat.6.Kalen.Februar.*1566. *in Bullario nouo,tom.*2. *pag.* 213. vt referunt Flam. Pariſ.*de reſignat.benef.lib.*2.*q.*16.*n.* 29. Nic. Garc. *de benef.p.*5.*c.*1.*nu.*81.Gonzal. *d.gloſ.*51. *num.*101. Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 333. *verſ.*2.Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.*1.*c.* 5.*ante num.* 4. Azor.*Inſtit.mor.p.*2.*lib.*6.*c.*34 *q.*12.*verſ.Pij quoque*, Vgolin.*de poteſt.Epiſcopi,c.*30.§.2.*verſ.ſecundo*, Viuian.*d.cap.*1.*n.*43.Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*25. Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ. collect.* 2659.Nouar. *in ſum.Bullar.tit.de beneficiorum reſeruatione ob hæreſim.* Ego ipſe *d.alleg.*57 *n.*36.

75 Vigeſimotertiò Beneficia vacantia per ſimoniam,quia æquiparatur hæreſis,ſeu læſæ maieſtatis criminí.*cap.*2. vbi *gloſ. vlt.de teſtib.lib.*6. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſtici,p.*2 c.5.*n.*36.

76 Vigeſimoquartò. Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus,veluti deſcendentibus ex ſanguine infecto,aut ex genere,ſeu ſtirpe de hæreſi condemnato , aut ratione alicuius particularis ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati,vel conceſſionis, aut priuilegij *per Conſtit.*66. Gregorij XIII.incip.*In Eccleſiis,ſub dat.Idib.Nouembris* 1580.*eſt in Bullario nouo , tom.*2 .*pag*.448. referunt Flaminio.*d.q.*16.*n.*31.Gonzal.*d.gloſ.*51.*nu.*103.Aloyſ.Ricc.*d.reſol.*333.*verſ.tertio*, Azor.*d.qu.*12.*verſ.Greg.XIII.*Vgolin.*d.*§.2.*verſ.tertio* Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*26.Viuian.*d.cap.*1.*n.*46 Ego ipſe *d.alleg.*57 *n.*40.

77 Vigeſimoquintò Beneficia quæcumque recepta in confidentiam , quæ vacant ipſo iure Apoſtolicæ Sedi ſunt reſeruata,per *Conſtit.* 85.Pii IV. incip.*Romanum Pont.*in Bullario nouo,*tom.*1,*pag.* 120.*& per Conſtit.*78.Pij V.incip.*Intolerabilis*, referunt Nau.*in manu.c.*23.*ſub n.*110.*verſ.*3. Flamin: *de reſign.benefic.lib.*2.*q.*16.*n.*28. *& de confident.benef.q.*7.Aloyſ.Ricc.*d.reſ.*333.*verſ.ſeptimo*, Azor.*d.q.*12.*verſ.idem Pius IV.*Vgolin.*d* §.2. *verſ.ſeptimo*, Piaſec.*d.c.*5.*n.*4.*in princ.*Franc.Leo *d.cap.*5. *n.*24. Io.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*24.Viuian.*d.c.* 1.*nu.*44. Ego ipſe *d.alleg.*57.*nu.*41.Sanch. *in conſil. moralib. lib.*2.*c.*3.*d.*34.*n.*13.*verſ.tertia pœna*,Filliuc.*de ſtatu clericor. t.*41.*cap.*21.*n.*16. nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.*2.*cap* 16.*n.*65.vbi etiam quòd fructus decurſi Sedi Apoſt.acquiruntur.

78 Vigeſimoſextò. Beneficia Parochialia collata non ſeruata forma Concilij Trid.*ſeſſ.*24. *de refor. cap.*18.*per Conſt.*32. Pij V incip. *In conferendis*, quæ habetur in Bullario nouo,*tom.*2.*pag.*219.referunt Flam *d.lib.*2 *q.*16 *n.*32.Azor. *d. qu.*12.*verſ. eiuſdem Pij V.*Aloyſ.Ricc.*d.reſol.* 331.*verſ.octauo*, Vgol.*d.*§.2.*verſ.octauo* Frãc Leo *d.c.*5.*n.*26.*&* 12.

79 Vigeſimooctauò,Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia eorúmque Iudices,Aduocatos, & Procuratores, teſtes & Notarios,*per Conſtit.*2 Alexandri VI. incip.*In eminenti*,in Bullario nouo, *tom.* 1.*p.* 400. referunt Rota *deciſ.*161.*p.*2.*diuerſ.*Gonzal. *d.gloſ.*51.*n.*105.Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*Cancel. verſ.*28. Viuian.*d.c.*1.*n.*48.ego ipſe *d.alleg.*57.*n.*53.

Vigeſimononò. Beneficia vacantia ob non factam
80 publicationem reſignationis , per *Conſt.*85. Gregorij XIII.incip *Humana vix iudicio,ſub dat. Nonas Ianuarij,*1584.*in Bullario nouo,tom.*2.*p.*469, referunt Flamin.*de reſign.lib.* 11. *in præfat. num.* 5. Quaran.*in ſum.Bullarij, verb. benefic. reſignatorum public.*Gonzal.*d.gl.*51.*n.*106.Nicol Garc.*de benef.*

*p.*11.*c.*5.*à n.*173.Ioan.à Cochier.*d.reg.*1. *verſ.*29. Viuian.*d.c.*1.*n.*49.Ego ipſe *d.alleg.*57.*n.* 46.

Trigeſimò.Beneficia vacantia per violationem 81
ſequeſtri,lite pendente in Romana Curia, *Clem. vnic.*§.*ſi quis autem,de ſequeſt.poſſeſſ.*Gonzal. *ad reg.* 8.*Cancel.*§.7.*proœm.n.*8.*&* 39.Vtrùm autem beneficium , quod vacat per violationem ſequeſtri, poſſit impetrari per quemcumque?& an comprehendatur ſub clauſ.*ſiue alio quouis modo*? vide Mohed *dec.*2.*de ſequeſt.poſſeſſ.*

Trigeſimoprimò.Beneficia illorũ , qui ſe ipſos 82
pro aliis examini ſupponunt,vel annuas penſiones offerunt,pro conſequendis beneficiis,aut beneficia impetrant pro aliis , vt aliquid conſequãtur, vel quando pro ſe ipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi , per *Conſtit.*12. Pauli IV.incip.*Inter cæteras, ſub dat.*27. *Nouembr.* 1557.*in Bullario nouo,tom.*1.*pag.*731.referunt Gõzal.*d.gloſ.*51.*n.*107.Ioan.à Cochier *de reg.* 1.*verſ.* 30.Viuian.*d.c.*1.*n.*30.Ego ipſe *d.alleg* 57.*n.* 36.

Trigeſimoſecundò. Beneficia vacantia ob non 83
declarationem habitus clericalis , *per Conſtit.* 92. Sixti V.incip.*Cum ſacroſancta* , publicatam *Romæ* 18.*Ianuarij*,1589 *in Bullario nouo,tom.*2. *pag.*653. refert Quaran.*in Sum.Bullarij, verb. Habitus clericalis.*

Trigeſimotertiò Beneficia omnia, quæ per re- 84
ſignationem,vel obitum auctoritate Apoſt.conferuntur cum decreto,quòd prouiſus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menſes,aut aliud tempus dimittere teneatur , & quòd de eo per Sedem Apoſtolicam duntaxat prouideri poſſit,vt per Mohed.*de opi.Canon.c.*3.*n.* 44 Franc.Leo *d.c.*4.*n.*37.

Trigeſimoquartò. Beneficia collata à Cardi- 85
nalibus vigore ſuorum Indultorum,quando illi, quibus fuerunt collata ſi citra montes intra quatuor menſes,& ſi vltra montes intra octo menſes nouas prouiſiones non obtinuerint , ac litteras Apoſtolicas non expedierint ; nam lapſo dicto tempore eo ipſo vacant de nouo talia beneficia, & diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruantur per Cardinalium indultum prope fin. vt referunt Gonzal.*d.gl.*51.*à n.*109.Ioan à Cochier *d. reg.*1. *verſ.*31.Viui.*d.c.*1.*n.*51.Ego ipſe *d.alleg.* 57.*n.*52.

Trigeſimoquintò.Beneficia litigioſa,quę licèt 86
non dicantur propriè reſeruata , tamen ad effectum,vt Ordinarius non poſſit prouidere, idem importat litigium,quod reſeruatio, *cap.*2. *vt lite pend.lib.*6 Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.*§.7.*proœm.q.*3. *à n.*26 *& gloſ.*51.*à n.*111.Viuian.*d.c.*1.*n.* 53. Io. à Cochier *d.reg.*1.*verſ.* 32. vbi id intelligendum eſſe ait in beneficiis impetratis propter crimen; quis tunc illa non ſunt litigioſa,ſed perſona accuſata:vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in menſe Ordinarij,poterit Ordinarius liberè conferre,Simonet *de reſeruat.q.* 10.*nu.*
5. Quoad hunc effectũ beneficiũ dicitur litigio- 87
ſum,quando agitur de iure reali ſuper collatione facta.Rota *deciſ.*342.*n.*1.*p.*1.*recent.* & ex commiſſione cauſæ appellationis ex citatione cum inhibitione,vt illius executione,ead. Rota *dec.*415. *n* 1.*p.*2.*recent.*Et ideò non dicitur litigioſum,niſi lis ſit ſuper titulo:eadem Rota *dec.* 356. *n.*3.*in fine p* 1.*recent*, vel quando non petitur vt ſuum, ſed vt ſibi conferendum,eadem Rota *dec.*253.*n.* 5.*p.*2.*recent.*

Trigeſimoſextò.Beneficia deuoluta ad Papam, 88
ſecundùm Flam Pariſ.*de reſignat.benef.lib.* 2.*q.*16, *num.*21.Ioan.à Cochier *d.reg.*1.*verſ.*33. Viuian.*d.*

cap. 1. *num.* 52. quamuis Gonzal. *d. gloſſ.* 51. *n.* 109. contrarium non probabiliter ſentiat.

89 Trigeſimoſeptimò Beneficia affecta, vt docent Ioan à Cochier. *d. reg.* 1. *verſ.* 34 Viuian. *d. c.* 2. *nu.*
90 54. Multis autem caſibus dicũtur eſſe affecta beneficia. Primò, ſi Papa beneficium det in commendam, vel in eo adminiſtratorem apponat: nã ex appoſitione manus Papæ in tali Commenda, remanet beneficium affectum, vt ceſſante Commenda, vel adminiſtratione Papa ſolus prouidere debeat, Gonzal. *gloſ.* 52. *n.* 11. *cum ſeqq.* Viuian. *d. c.* 1. *n.* 63. qui ex aliis addunt hoc ipſum procedere in vnione facta de aliquo beneficio ad vitam alicuius. Secundò, ſi Papa concederet alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio, etiam ante vacationem, *Extrauag. fin.* §. *Romani, de prabend.* Simõnet. *de reſeru. q.* 60. *n.* 1. Flamin. Pariſ. *de reſign. beneſ. lib.* 12. *q.* 10. *n.* 9. Gonzal. *gloſ.* 5 2 *nu.* 13. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 64 Tertiò, ſi Papa apponat decretum alicui de dimittendo beneficium in eius manibus, de quo ſuprà diximus *n.* 84. vide Gonzal. *gloſſ.* 52. *n.* 14. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 65. Quartò, ſi Papa iure præuentionis, ac præuenire intendens, contulit alicui beneficium, & collatio nõ teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel aliàs ſit inutilia, quia ampliùs non poterit Ordinarius ſe intromittere in diſpoſitione illius vacationis quã. uis contigerit in ſuo menſe Ordinario, Gonzal. *gloſ.* 52. *n.* 15. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 66. vbi cum Nicol. Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 1. §. 2. *n.* 138. idem dicit vbi collatio facta fuerit abſenti, qui ante collationẽ
91 deceſſit. Quintò, ſi Papa electoribus beneficii mãdet, ne ad electionem procedat, *l. ſi eo tempore* 45. *de elect. lib.* 6 Æn. de Falcon. *de reſeru. pral.* 5. *ſub n.*
92 4. Gonzal. *gloſ.* 52. *n.* 19. Viuian. *d. c.* 1. *n.* 68. Sextò, beneficium remanet affectum per reſignationem de eo factam in Curia, in qua Papa ſemel manũ apponit, prouidendo reſignatario, & ſi reſignatio vel ſit inualida, vel effectuatione non fuerit ſequuta, Ludouic. Gom. *in reg. de infirm. reſign. q.* 33 *n.* 1. *verſ. & tenendo iſtam partem*, Gonzal. *gloſ.* 51. *n.*
93 16. Viuian. *d. cap.* 1. *n.* 67. qui de reſignatione ſimplici ſunt intelligendi: nam, ſi loquamur de illa, quæ fit in fauorem, contrarium ſuſtinuit Rot. *in Leodien. Canonicatus S. Dionyſii*, 25. *Maii*, 1626. *coram R. P. D. meo Pirouano*, ex eo, quia quando reſignatio emanauit ad fauorem certæ perſonæ, & non ſuſtinetur, & interim reſignans moritur, tũc ſecundùm voluntatem Papæ limitatè manum apponentis ad vacationem per reſignationem, cenſetur beneficium vacare per obitum, ſecundùm Achil. *deciſ.* 14 *de reſtit. ſpoliator. & deciſ.* 419. *p.* 1 *diuerſ.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 11. *q.* 2. *n.* 4 Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſ.* 52. *n.* 49. Nic. Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 155. *& ſeq.* & fuit reſolutum *in Valliſoletana Decanatus* 11. *Decembris* 1600. *coram bona mem. Card. Mellino, & in Leodien. Canonicatus*
94 28. *Iunij* 1611. *coram bona memoria Remboldo*; tum quia in iſtis reſignationibus ad fauorem intentio reſignantis nõ eſt reſignare, niſi quatenus acquiratur reſignatario; nec intentio Papę eſt admittere, niſi iuxta intentionem reſignantis, atque ita quatenus acquiratur reſignatario: vnde data reſignatione inualida ex quacumque cauſa vacatio non contingit; quia nunquam ius à reſignante abdicatur, dum non acquiritur perſonæ nominatæ, & ea ceſſante ceſſat & voluntas Papæ apponendi manum ad prouiſionem ex vacatione per reſignationem, poſt quam moueretur, in quantum deſiderat reſignans, & hæc eſt ratio, quam põderauit Rot. *deciſ.* 14. *de reſtit. ſpoliat.* penes Achil. & *deciſ.* 419. *p.* 1. *diuerſor.* & priùs dictum fuerat per Abbat. *in cap. inter dilectos, n.* 10. *de exceſſib. Prał.* & per alios vim non facientes, ſiue Papa prouideat conditionaliter, ſiue purè, ſed in præſumpta voluntate Papæ, quæ totum facit in diſtinguenda affectione ſecundùm contingentiam caſuum, prout aduertunt Lap. *in c. ſi tibi abſenti*, & *ibi* Gemin. *n.* 18 & Franch. *n.* 14. *de prabend. in* 6. Anchar. *conſ.* 58 *in princip.* Roman. *conſ.* 335. *n.* 14. Non obſtat, quòd contrarium etiam, quando prouiſio emanauit ad fauorem certæ perſonæ, & remanet ex aliqua cauſa inualida reſignatio, tenuerint Dec. Roman. Simonet. Anchar. & alii quamplures allegati à Rot. *deciſ.* 570. *n.* 4. *p.* 1. *recent. per Extrauag. ad Romanum.* §. *Romani quoque de preben. inter commun.* quia tex. ille loquitur, quando Papa beneficium reſeruat, & inhibet Ordinario, ne cõferat, tunc niſi conſummata prouiſione Papæ ſẽper ſecundùm magiſtralem doctrinam Abb. *in d. c. inter dilectos, n.* 10. beneficium remanet affectum, quia quando mandauit conferri, ſiue de vacaturo, ſiue de vacanti, inde conſtat de mente, vt Ordinarius non poſſit ſe intromittere, dum præuenit vacationem, & Ordinarium in ipſa vacatione tanquam Ordinarius Ordinariorum, *c.* 1. *de prab. in* 6 *c. ſi Papa, de priuil. eod. lib.* Roma. *conſ.* 335. *n.* 6. At verò *d. deciſ.* 570 loquitur in coadiutoria cũ gratia præuentiua futuræ ſucceſſionis, quę arguebatur de ſubreptione ex falſa narratiua, & dum eadem deciſio iterum poneretur *ſub die* 9. *Nouemb. eiuſd. anni* 1614 dictum fuit, vt corrigeretur, & videretur, an gratia eſſet iuſtificata; auctoritates enim in ea allegatæ non loquuntur de reſignatione ad fauorem certæ perſonæ, quæ ob non ſequutum effectum remaneat inualida.

Beneficia etiam reſeruata quouis modo vacantia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus; 95
quia tunc ceſſant regulæ reſeruatoriæ, & omnes menſes ſunt Ordinarii, poſſuntque Epiſcopi tanquam ad Ius commune redeuntes prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet menſe. Ita Caput. *deciſ.* 86. *p.* 1. *& deciſ.* 214. *p.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 5. *proœm. n.* 46. Ioan à Cochier. *d. reg.* 1. *n.* 22. *verſ. ſexto*, Maſſobr. *in praxi habend. concurſ. reguſ.* 7. *dub.* 43. Ratio eſt, quia per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cãcellariæ expirat, Caputaq. *deciſ.* 83. *nu.* 3. *p.* 1. Lud. Gom. *in proœm. reg. q.* 1. *n.* 2. Seraph. *deciſ.* 980. *n.* 12. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 2. *c.* 5. *num.* 2. *verſ. Sed item*, Zerol. *in ſimili praxi p.* 1 *verb. regula Cancel.* §. 7. Gõzal. *d.* §. 5. *proœm. n.* 5. vbi *n.* 46. ſubdit, quòd nõ ſolùm erunt omnes menſes Ordinarii ante aſſumptionem noui Papæ, ſed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ ſemper fieri ſolent die immediatè ſequenti dictæ aſſumptioni; ita quòd ſi etiam in illo medio tempore ab aſſumptione vſque ad editionem regularum vacaret aliquod beneficium in menſibus aliàs reſeruatis, nullum obſtaculum Ordinarius habere diceretur, & *nu.* 54 addit, quòd vt ligent huiuſmodi regulæ, non eſt neceſſaria earum publicatio: & *n.* 56. quòd ſtatim incipiunt ligare quoad effectum nullitatis actus in contrarium, non tamen niſi poſt publicationem quoad pœnas incurrendas; refert Ioan. à Cochier. *in proœm. reg. Cancell. n.* 10.

Quod procedit, dummodò Papa tempore aſſumptionis ad ſummi Apoſtolatus apicem dicta 96
beneficia & de quibus Ordinarii collatores tunc minimè diſpoſuerunt, non reſeruauerit, proue

fecit

fecit S. D. N. Vrbanus VIII. *reg.* 68. *Canc.* ab eo noniter addita, tenoris ſequentis. *Item S. D. N. prouidè conſiderans conſueuiſſe quandoque Rom. Pont. prædeceſſores ſuos beneficia, quæ vacante Sede Apoſt. vacare contigerant, diſpoſitioni ſuæ reſeruare, intendens de beneficiis huiuſmodi, tam Conclauiſtis, quam pauperibus Clericis, & aliis benemeritis perſonis prouidere, omnia & ſingula beneficia per regulas Cancellariæ Apoſt. aut quaſlibet alias Apoſt. Conſtitutiones temporales Rom. Pont. pro eo tempore exiſtentis diſpoſitioni quomodolibet, & ex quauis cauſa reſeruari ſolita, quæ à die obitus felic. recor. Greg. XV. prædeceſſoris ſui vſque ad diem ſuprà dictam ſeptimam Auguſti vacauerunt, & de quibus per quoſcumque Ordinarios Collatores tunc diſpoſitum non fuerat, eius diſpoſitioni reſeruauit, decernens irritum.* &c. refert Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 1. *dub.* 10 *n.* 2. ſecundùm Roman. impreſſ.

98 Intellige ſupradictam principalem reſolutionẽ procedere, quando agitur de reſeruatione, quæ fit ratione temporis, prout *in reg* 8 *alias* 9. tunc enim reſeruatio, & affectio nõ contrahitur, nec inducitur, niſi in mẽſibus *in d. reg.* 8 ſtatutis vacatio beneficij contingat, & ad effectum huius reſeruationis conſideratur illud tempus vacationis, Caſſad. *de.* 8. *n.* 9 & 12. *de præb.* Rot. *deciſ.* 774. *n.* 1. & 10 *lib.* 3. *p.* 1. *diuerſ.* quia hæc reſeruatio beneficij inducitur ſolũ in ipſo obitu poſſeſſoris, & vacationis cõtingentis tali menſe Sedi Apoſt. ad conferendum aſſignato; vnde ſi talis vacatio cõtingeret Sede ipſa Apoſt. vacante, etiamſi aliàs eſſet mẽſis Apoſt. nihilominus collatio ſpectaret ad Ordinariũ; quia vacatio Sedis Apoſt. impedit, & excludit reſeruationẽ, & regulę Cãcellarię tunc non operantur, & ita procedũt Doctores ſuprà allegati, & conſiderat Gonzal. *d.* §. 5. *proœm. n.* 94. *poſt med. verſ. ſecus verò*, & alij inferiùs allegãdi. At verò quãdo agitur de reſeruatione, quæ inducitur, vel ratione perſonarũ, vt putà quia poſſidẽs beneficiũ erat familiaris Cardinalis, vel Collector, aut Subcollector, ſeu alia adeſſet reſeruatio, quę perſonæ poſſeſſoris adhæreret, vel ratione ipſius beneficij, vel quia eſſet prima dignitas, Monaſteriũ, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apoſt. tunc enim etiamſi vacatio cõtingat Sede Apoſt. vacante; attamẽ collatio ſpectat ad futurũ Papã, quia reſeruatio hoc caſu non inducitur in ipſo obitu poſſeſſoris, & ſic in vacatione, quo tẽpore iã regulæ Cancellariæ expirarũt: ſed reſeruatio fuit inducta, & iam infixa à principio ſtatim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, ſeu beneficiũ fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectũ Sedi Apoſt. quo tẽpore regulę Cãcellariæ vigebãt, & ſuum effectũ, nẽpe reſeruationem iã induxerant; & quãuis Sede Apoſt. vacãte dictę regulę Cancellarię, tanquam auctoritate tũc deſtitutæ, nõ inducant eo tẽpore reſeruationẽ; non inde tamẽ reſeruationes priùs viuente Papa, & regulis vigẽtibus inductę, & infixæ deſinũt, nec expirãt, imò beneficiũ ſemel affectum ſemper remanet affectum, *d. Extrauag. ad Romani. de præb.* Anch. *conſ.* 138 *n.* 3. Gemin. *conſ.* 93. *n.* 16. qui hoc tutiſſimũ dicit axioma. Rot. *de.* 10. *de præb. in nouis*, & *dec.* 11. *n.* 2. & *dec.* 41. *n.* 1. *eod. tit.* & in terminis reſeruationis ratione familiaritatis & alterius qualitatis perſonalis, quòd etiamſi familiaris, vel alius decedat Sede Apoſt. vacãte; nihilominus collatio ſpectet ad Papam, & Ordinarius nõ poſſit ſe intromittere, tradũt Gemin. ſeu potiùs Fel. *ad d. illum cõſ.* 93 *n.* 16. idẽ Fel. *vt in noſtra. corol. num.* 20. *verſ.* & *caue*, *de reſer.* Sarn. *ſuper reg. de pub. reſ. q.* 6 *n.* 6. *verſ. ſic etiam.* Simonet. *de reſer. q.* 27. *n.* 1. *verſ. ſed hodie.* & *n.* 5 & etiam in terminis reſeruationis ex eo, quòd beneficium ſit prima Dignitas obſeruant Gõzal. *d.* §. 5. *proœm. n.* 93. *verſ. quia ſit prima dignitas*, & *verſ. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garc. *de benef. p.* 5. *cap.* 3. *n.* 789. vbi *n.* 791. refert ita Rotam cenſuiſſe *in Abulen Parochialis*, 14. *Ianuar.* 1594. *coram Corduba*, quæ omnia ita eleganter tradita deſumpſi ex adductis *in Adrien. Archidiac.* 5. *Decemb.* 1625 *coram R. P. D. Merino.*

Mandata autem illa de prouidendo, quæ in fauorem alicuius dari ſolebãt, & gratiæ, quæ expectatiuæ dicuntur ad Beneficia vacatura, nemini omnino de cętero quouis colore cõcedendas eſſe nec hactenus conceſſas valere ſtatuit Conc. Trid. *ſeſ.* 24. *de refor. c.* 19. & per illud docet Gõzal. *ad reg.* 8 *Canc.* §. 1. *proœm. n.* 57. *cũ ſeqq.* vbi *n.* 63. ſubdit expectatiuas eſſe omninò ſublatas, quãuis factę ſint de cõſenſu Ordinariorũ, Maſſobr. *in praxi hab. concur. præl.* 23. *in prin. n.* 10. ſecundùm Rom. impreſſ. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *in ap. aratu, n.* 16. Quod etiã reſeruationes mẽtales, vel quaſcũque gratias ad vacatura, id eſt, promiſſiones certorũ beneficiorũ, cùm vacauerint, ſeu indulta ad alienas Eccleſias, vel beneficia, idẽ Cõcil. *d. c.* 19 penitùs abrogauit, nec etiã ex S. R. E. Cardinalibus cõcedendas eſſe decreuit. Reſeruationes autẽ mentales dicebãtur, quãdo Papa reſeruabat beneficiũ vel in ſpecie, vel in genere, per Bullã, ſeu Breue, vt perſonæ gratæ prouideret quam nõ exprimebat: ſed in mente retinebat, ſecundùm Gõzal. *d.* §. 1. *proœm. n.* 67. Et hactenus de collatione Papę, & Epiſcopi: nũc autem eſt ſciendũ, quòd etiam Legatus Apoſtolicę Sedis habet beneficiorũ ſuæ prouinciæ collationem, ſi eſt Legatus de latere, vel poteſtatẽ habeat Legati de latere, de quo latè diximos *lib.* 1. *c.* 6. *de Legatis & Nuntiis Sedis Apoſtol. verſ. ſe nudò.* 99 100

Quartò loco, Viſitator, ſeu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis à Romano Pont. deputatus beneficiorũ conferendorũ in ea diœceſi habet facultatem, quod ab alio deputatus viſitator facere nequit, vt Bonifacius VIII. declarauit *in c. fin. in ſi. ne de ſuppl. neglig. Præl. lib.* 6. vbi Dominic. *n.* 3. Frãc. *ſub n.* 2. & Menoch. *ſub n.* 1. & 1. Rebuff *in praxi benef. p.* 1 *tit. de tenel. n.* 99 Cardoſ. *in praxi Iudicũ verb. Viſitatio, n.* 14. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *all.* 12. *n.* 29. ſecũdùm Lugdunen. impreſſ. Neque Vicarius Epiſcopi poteſt beneficiũ conferre, niſi id ei ſpecialiter permittatur, vt *lib.* 1. *c.* 15. *nu.* 20 oſtẽdimos. Permittitur enim Ordinario collatori poteſtatem conferendi, quam habet alteri demandare, vt patet *in c. conſtitutus, de conceſſ. præb.* 101

Quintò, Capitulũ Canonicorũ, aut Regolarium quandoque ius habet beneficia cõferendi ex cõſuetudine, aut priuilegio, ſicut & aliquę Cõgregationes Clericorũ, & Abbates nõnulli, & alij Prælati inferiores Epiſcopis, qui Eccleſias, & beneficia ſuis Prelaturis, vel Eccleſiis annexa obtinẽt, quorum aliqui etiã ſimul cũ Epiſcopo poſſunt cõferre, & alij conſiliũ, vel aſſenſum in collatione Epiſcopi pręſtant, vt colligitur ex *c. vnic.* §. *cùm verò*, & §. *vbi verò*, *ne Sede vacante*, *lib.* 6. qua in re eſt notandum, quòd ſi ad Capitulũ, & Epiſcopũ ſimul ſpectet collatio, alter ſine altero cõferre nõ poteſt præterquã in duobus caſibus, videlicet. Sede Epiſcopali vacante, & cùm ſuſpenſus eſſet Epiſcopus à collatione, vel maiori excõmunicatione innodatus: in his nãque caſibus poteſt Capitulũ per ſe beneficia huiuſmodi cõferre: cõtrà quoque poteſt Epiſcopus Capitulo à collatione ſuſpẽſo, vel 102 103

excommunicatis Canonicis beneficia conferre, quæ ſimul conferri debebant *d.c.vnic.* Quarant. *in ſum. Bullary, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. qua concluſio, pag. mihi* 1,8. Quòd ſi collatio pertinet ad Epiſcopum totùm, cum conſilio tamen Capituli, vel aſſenſu, non poſſet Capitulum Sede vacante, huiuſmodi beneficia conferre: ſuſpenſo tamen Epiſcopo, & perſiſtente in mora petendæ relaxationis à ſuſpenſione, poſſet Capitulū illa cōferre. Ratio differentiæ eſt: quia Sede vacante beneficia Epiſcopi ſunt reſeruata Papæ; non autem Epiſcopo ſuſpenſo: ſed, ſi Capitulum è conuerſo, vel alius conferre deberet cum conſilio Epiſcopi, defuncto Epiſcopo, vel in remotis agēte, eò quòd in breui eius præſentia haberi non poſſet, abſque ipſo fieri collatio poterit. *d.c.vnic. §. vlt.* Cæterùm extra prædictos caſus Capitulū nō poteſt ea beneficia conferre, quæ ad collationē Epiſcopi pertinent. *cap. illa, ne Sede vacan. d.cap. vnic. eod. titulo, in* 6. Præſentatos tamen à Patronis, qui eſſent ab Epiſcopo inſtituendi, poteſt Capitulum Sede vacante inſtituere, *c.1. de inſtit. in* 6. vt ſuprà *lib.1.c.* 32. *de Capitulo, verſ.* 14. vidimus.

104 Concilium quoque generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt, Sede Romana vacātè, ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quę sūt Romano Pontifici ſpecialiter reſeruata, gloſ *in c. quanquam, de elect. lib* 6. iuxta quod *ſup. hoc lib.1.c.5. prope fin. verſ. Collegium autem*, expoſuimus: laici verò de iure non habent beneficiorū cōferendorum poteſtatem, *c. ſi quis deinceps 16 q.* 7 quin potiùs Clerici, qui inueſtituram beneficij alicuius, aut Eccleſiæ de manu laicorum ſine conſenſu & auctoritate Epiſcopi præſumunt accipere, pœna excommunicationis afficiuntur, & ſi in ea perſtiterint, deponuntur, *d.c. ſi quis deinceps, cum ſeqq. c. ſacroſancta, de elect. c. in Lateranenſi, de præbend. c. ex frequentibus, de inſtitut.*

105 Hæc autē poteſtas beneficia conferendi quandoque amittitur, quod præcipuè in duobus caſibus contingere ſolet, quorum primus eſt deuolutio, alius verò priuatio. Circa primum ſciendum eſt, quòd beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda, quod ab eccleſia eſt definitum, ne diu vacatio illorum plura valeat detrimēta afferre: qua re eſt ſtatutum *in cap. ne pro defectu, de*
106 *elect. & in c. dilectus*, vbi gloſ. *de conceſſ. præbend.* vt Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio
107 fieri debeat, vt *lib.1.c.20. de elect.* diximus. Cætera verò beneficia intra ſex menſes ſunt conferenda, *cap. nulla*, Vbi Panor. *de conceſſ. præbend. cap. 2. cum ſeq. de ſupp. negl. Prælat.* cum citatis per me *de officio, & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg.* 126 *n.40. &* 41. ſecundū Lugdunen. impreſſ. quod tempus à die notitiæ vacationis currere incipit, *c. quia diuerſitatē, in fine, de conceſſ. præbend. c. licet, de ſuppl. negl. Præl.* Ego ipſe *d. alleg.* 126. *n.*42. vbi *n.43. & ſeqq.* an intelligatur continuum? & *n.*49. an & quando currat legitimè impeditis? & *n.*50. quòd non poteſt per ſuperiorē arctari. Quo elapſo abſque legitimo collatoris impedimento, vel priuilegio, ad quem fiat deuolutio, à nobis erit explicandum.

108 In primis vbi patronus neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, iuxta ea quæ diximus *hoc lib. cap.* 11. *verſ. habet autem patronus, cum ſeq.* tunc ius conferendi ad inſtituentem, tāquam ad proximum huius negotij Superiorem, deuoluetur, iuxta text *in cap. 3. & in cap. cùm propter, & in cap. eam te de iurepatron* docent Card. *in Clem. vnica, num. 5 & 9. cum ſeq. de ſuppl. negl. Prælat.* Panor. & alij communiter *in cap. 2. de conceſſ. præb.* Greg. Lop. *l. 9 gloſ. 1. nu.* 16. *part.* 1. Rebuff. *in prax. benefic. tit. de deuolut. num.* 54. Roch *de iurepatr. verb. honorificum. q.* 33 Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris, p. 2 lib. 7. cap. 9. num.* 38. Azor *inſtit. moral. p. 2 lib. 6. cap.* 26 *q.* 5. ol ſeruantes hoc idem reſoluendum eſſe, quamuis inſtituens fuerit Epiſcopo inferior, & cui ex aliquo ſpeciali titulo, vel-uti præſcriptionis, aut ſimilis ſpectauerit inſtituēdi poteſtas; adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Epiſcopus illud nullatenus prætendere poſſit. Quod adeò verū eſt vt procedat etiam in patronis Regularibus; adhuc enim, his negligentibus, collatio iuxta ſupradicta deuoluetur ad inſtituētem; quamuis non ſit Epiſcopus, ſed alius ipſi inferior, vt benè reſoluit gloſ. *verb. diſpoſitionem, in dict. Clem. vnica*, quam expreſsè ſequūtur ibi Imola *n.*33. Cardinal. *n.*5. & Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 16. Facta ſit prædicta ad inſtituentē deuolutione ex negligentia patroni non præſentantis, inſtituēti ad cōferendum ſex menſes à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reſeruantur, etiamſi patronus eſſet laicus, cui ſoli quatuor menſes ad præſentandum competerent, iuxta text *in cap. 1. de iurepatr. lib.* 6 & ideò ſic docent Roch. *vbi ſup. n.* 63. Azor *d.c.* 27 *q.* 11.

At vbi Prælatus Epiſcopo inferior ratione, v.g. 109
iuriſdictionis quaſi Epiſcopalis ſibi legitimè alioquin acquiſitæ, habuerit ius conferendi beneficia eccleſiaſtica, eo negligente, cōferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum tanquam ad proximum Superiorem, vt probant *d. cap. 2. de conceſſ. præbend. Clem. vnic. de ſuppl. neglig. Prælat.* Rebuff *d. tit. de deuol. n.*25. Petr. Greg *d.n.* 8. *in fine*, Azor. *d. cap. 27. q.* 4. nullatenus tamen ad Capitulum, Sede vacāte, ſecundùm Panorm *in cap. cùm olim, ſub n.x, col. 2. in med. de maior. & obedien.* Ioan. Monach. *in cap. 57. n.* 91. Quicquid contrà ſent. Ioan. Andr. *in d. cap. quanquam*, Panorm. ſibi cōtrarius *in c. 2. n. 3. ne Sede vacante*, Petr. Greg. *d. cap. 9. num* 43. Et procedit hęc reſolutio in Collatoribus etiam Regularibus: horum enim poteſtas ex negligentia in conferēdis beneficiis ad Epiſcopum deuoluetur, vt ipſe poſſit conferre tanquam Ordinarios, ſi illi exēpti non fuerint: at verò tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ſi exēpti ſint, & Romano Pōt. immediatè ſubiecti, vt colligitur ex text. *in d. Clem. vnic.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.* 37. & 39. Petr. Greg *d. cap. 9. n.*38. Zerol. *in praxi epiſcopali, p. 1. verb. benefic. verſ. ad tertium*, Azor. *d. cap.* 27 *q.* 4. optimè id intelligentes de Epiſcopo illius loci, in quo ſita fuerint beneficia, etiamſi Collatores in alia diœceſi morentur, quod etiam vltra gloſ. *verb. locorum, in dict. Clemen. vnic.* tradunt Cald. Pereira *de empt. cap.* 14. Nicol Garc. *de beneficiis, p. 5. c. 3. n.* 28.

Capitulo Cathedralis Eccleſiæ negligente in 110
conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum tanquam immediatum Superiorem fit deuolutio iuxta text. *in d.c. 2. de conceſſ. præbend.* vbi Panorm. *n.*6 gloſ. *verb. Capitulum, in cap. irrefragabili, de offic. Ordin.* Rebuff. *d. tit. de deuol. n.* 21. Petr. Greg. *d.c.9. n.*40. Azor. *d. cap.* 17 *q.* 2. quamuis Epiſcopus ipſe, tanquā Canonicatus, eorum collationi intereſſe debuerit: nam adhuc in his terminis, niſi eam dolosè impedierit, & ita ipſum Capitulū in negligentiam induxerit, vt eo ratione deuoluto, vt conſtat ex *c. poſtulaſti, de conceſſ. præbend. verſ. niſi forte*

Rot.

Digitized by Google

Rot.*deciſ.1.de ſuppl.negl g.in nouis*, aliàs *deciſ.313.* exponit eleganter *l 9 tit.16.part.1.* vbi Greg.Lop. Si verò collatio ad Capitulum,& Epiſcopum cõmuniter ſpectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentiæ, non fiet ad Epiſcopum, ſed potiùs ad Archiepiſcopum, tanquam ad proximum Superiorem, *d.cap.poſt.laſſu d.t.9. Partitarum.*

111 Epiſcopo autem negligente intra debitum tempus cõferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo ſpectantia, tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum, *d.cap.2.de conceſſ.preb.* Rebuff. Greg.Lop & Azor.*vbi proximè,* Nicol Garc.*de beneſ. p.10.cap.3.n.33.* & licèt in hoc caſu fiat deuolutio à Superiore ad inferiorem, id tamẽ ex eo procedit, quia ſic expreſsũ in Iure reperitur, prout etiam in aliis caſibus, de quibus *in c ip.vlt.verſ. quod ſi,65. diſt.& in cap.2.verſ.ſi verò,89.diſt.& in cap.cùm ſimus 9.q.3.* Quod quidem locum tãtùm habet in beneficiis ſpectantibus ad collationem Epiſcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure ſpeciali, vel deuoluto: tũc enim hæc collatio, negligente Epiſcopo, non deuoluetur ad Capitulum, ſed ad Superiorem, vt docent Abb.*in d.c.2.n.6.& 8.de conceſſ.prebend.* Felin.*in d.cap.irrefragibili,n.3.* Franc.*in cap.vnico,§.cùm verò, n.3.& 4. ne Sede vac.in 6.* Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.21.* Anaſtaſ.Germon.*de indultis Card.§.voſ inuicis, n.56.* Azor.*d.cap.27 q.2.* Nicol Garc *d.cap.3.n.34.*

112 Vbi verò Epiſcopus fuerit exemptus,& Romano Pontif immediatè ſubiectus, tunc illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pontificem, nõ autem ad Capitulum deuoluetur, vt reſoluunt Panor.*in d.c.2.n.7.& 8.* Rebuff.*d.tit.de deuolut.n. 36. & in concord.tit.de coll tion b.§.ſi quis verò, in gloſ. ad alium,verſ.in exemptis.* Rota apud Nicol. Garc. *d.p.10.c.3.n.3.*

113 Fit quoque deuolutio huiuſmodi, ſi ij, ad quos ſpectat, prouidẽt indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus, *cap.cùm in cunctis,§ fin.de elect.c. ſi compromiſſarius, eod.tit.in 6.* Zech.*de benefic.p.10.cap.3. n.2* Card Mantic.*deciſ.158.* vbi ait, quòd quamuis non poſſit argui negligentia Ordinarij, niſi à die ſcientiæ, tamen ille debebat ſcire conditionem eius, cui cõtulit beneficium, quia ita præſumitur, cùm, antequam conferat, de vita & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere, *c.innotuit,de elect.cap.bonn. il 2.in fine,* vbi Abb. *n.15.de poſtul.Prel.* Rebuff *in prax. benefic.ſ b.tit.de*

114 *pœnis contra collatores indignis conferentes num.3* Verùm, ſi Vicarius contulerit beneficium indigno, non fieri deuolutionem, nec eſſe Epiſcopum cõferendi poteſtate priuatum, niſi habeat ratam collationem, reſoluunt Rebuff.*in d.prax. tit.forma Vicariatus,n.140* Sorobz.*de officio Vic...j,lib.3.queſt. 37.* quos refero Ego ipſe *in collect.ad d.cap.cùm in cunctis n.38.*

115 Eſtque facienda deuolutio hæc gradatim de inferiore ad proximũ Superiorẽ, donec perueniat ad Papam, *d.cap.poſtulaſti,* Panor.*in d.c.1.n.7.* Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.7.* Mantic.*deciſ.260.n.2.* Rot. *deciſ.186.p.2.recent.* non tamen per hoc ligantur interim eius manus, quominùs poſſit procedere ad collationem huiuſmodi beneficiorũ inferioribus collatoribus competentium; ea enim ſi ordinariis legibus,& iuri eorũ ordinatio deſerre noluerit, poterit ex vi maioris poteſtatis ſibi ſemper reſeruatæ conferre, quin prædictũ deuolutionis ordinem ſpectare teneatur, ex reg.tex.*in c. ita dominus,19.diſt.& in c.cuncta per mundum,* cum ſimilib.*9.q.3.* Ideo ſic docent Rebuff.*d.tit.de deuolut.* *n.46.cum ſeqq.* Petr Gregor.*d.c.9.n.13.* optimè reſoluentes ſummum Pont. in beneficiis inferiorũ conferendis vti poſſe, non ſolùm iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in c. dudum,de prebend.lib.6.* vel iure concurſus, per *cap. quia diuerſitatem,verſ.niſi,de conceſſ.preb.& in c. ſi eo tempore,de elect.lib.6* Fit denique huiuſmodi deuolutio ex negligentia dimanans, cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione, vt per Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.40.cum ſeq.* Petr.Gregor.*d.c.9 n.23.* Gutier.*conſ.1.n.31.* Azor.*d.cap 27. q.8* Nicol Garc.*d.p.10.c.3.n.42.* 116 117

Collatio autẽ facta à collatore negligente poſt tempus elapſum, eſt nulla, quãtumuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiã conualeſcet, niſi denuò fiat, vt per text. *in cap.ex parte,verſ.nos igitur,de conceſſ.prebend.* reſoluunt Felin.*in cap.cùm ex officij num.37.de præſcript.* Rebuff.*d.tit.de deuolut.n.32.* Petr.Gregor.*d.cap.9. n.23.* Azor.*d.cap.27.q.6.* Nicol.Garc.*d.p.10.cap.3. n.31* quod procedit, etiamſi is, qui iure deuoluto à ſe putato contulit, haberet poteſtatem ad conferendum iure ordinario: quod enim potuit, noluit; quod voluit, adimplere nequiuit, *c.cùm ſuper, de officio deleg.l.multùm intereſt,verſ.ſi verò C. ſi quis alteri,vel ſibi.* Ita docet Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.52* vbi *n.53.* inde infert ad caſum notabilẽ. Hęc omnia de tempore conferendi beneficia intelliguntur: aliud nanque eſt de tempore præſentãdi, de quo *ſup.cap proximo* vidimus; & aliud de tempore eligendi, vt *lib. 1. cap. de elect* viſum eſt: & hoc quidem modo amittitur ius conferendi per deuolutionem; non tamen omninò, ſed in eo tantùm caſu, & in collatione illa, quæ pro ea tantùm vice eſt ad alium deuoluta, vt *in cap.cùm Vinton.& in cap.cùm in cunctis §.fin.de elect.* 118

Per priuationem verò perditur ius conferendi, aut ad tempus, aut in perpetuũ: ad tempus perditur ius conferẽdi in caſibus, quibus collator à beneficiorum collatione ſuſpenditur, vt *in c.poſtulaſti,de cleric.excom.miniſt.& in cap. graue nimis, de prebend.* quod quidem per ſe ſimpliciter parũ ſeruatur, vt, ſcilicet, aliquis à collatione tantùm beneficiorũ ſuſpendatur; ſed aut pro præſenti tãtùm collatione facienda ea poteſtate priuatur in pœnã, veluti ſi elegerit ſcienter indignum: quo etiã caſu fit deuolutio, vt *in d.cap.cùm in cunctis. § fin. & in d.cap.cùm Vinton,de elect.* aut cùm maiori excommunicatione ligatur: quo caſu eſt conſequẽter, excommunicatione durante, ab huiuſmodi collatione ſuſpenſus, *d.cap.vnic.ne Sede vacante,in 6.* in perpetuum, cùm verò perditur collator ab ea dignitate deponitur, quæ ob hoc ius habet annexum, vt beneficia conferat, aut cùm eius beneficia Papæ, vel alteri reſeruantur, de quibus pœnis alibi commodiùs tractabimus, 119

Eſt autem ſciendum, quòd ius iſtud collationis prouidè,& optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutũ, atque Prælatis ipſius Eccleſiæ munus hoc demandatũ: quia enim beneficia eccleſiaſtica ex Chriſti & pauperũ patrimonio ſunt conſtituta,& ſpirituale munus, diuiduúmq; officium habet annexum, in eis propterea hæreditaria ſucceſſio, vel ea, quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris conſtitutionibus, & Patrum decretis ſunt omninò cõtraria; imò expreſsè interdicta, atque damnata, vt *in cap.Apoſtolicæ 8 q.1. & in capite ex tranſmiſſa,& in c.de extirpand.lai, de filiis Presbyt. & in cap.1.de preb.& in cap.conſ.l.1, ...ep* & in Concil.Trid *ſeſſ.26.de reformat.cap. 7.* Quare fuit 120

conſtitutum, vt vacante beneficio, alius quilibet
nõ deberet per ſæcularem ſucceſſorem illud ac-
quirere, ſed Chriſti miniſter idoneus ac diſpenſa-
tor fidelis illud ab Eccleſia conſequeretur.
121 Ac præterea fuit interdictum primò regreſſus,
aut acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam per-
mitti, aut cõcedi per Concil. Trid. *d.c.7.* quod in-
telligitur de acceſſibus, & egreſſibus, per ceſſum,
aut deceſſum: habebãt enim ſpeciem ſucceſſionis
hæreditariæ, & dabant occaſionem captãdæ mor-
tis, vt per Paul. Fuſc. *in 1. B. ſig. 2 t. 1 princip.* Aloyſ.
Ricc. *in praxi aurea, reſol. 157.* Ego ipſe *in collect. ad
c. 1. n. 3. de prabend.* non autem de illis, qui ob non
ſolutionem penſionum cauſa reſignationis cõce-
di ſolent, vt tradũt Mandoſ. *in reg. de impetr. benef.
vac. per obitum, q. 51. n. 3* Flam. Pariſ. *de reſignat. be-
nefic. lib. 6. q. 5. num.* 110. Interdictum quoque eſt
indultum ad alienas Eccleſias, aut expectatiuas ad
122 certa beneficia concedi, vt ſuperiùs vidimus Se-
cundò, ne conferri debeant, aut promitti beneſi-
cia, antequã vacent, ne deſiderare quis mortem
proximi videatur, in cuius locũ & beneficium ſe
crediderit ſucceſſurum, *c. 1 & 2. & c. conſtitutus,
de conceſſ. prabend. cap. deteſtanda, & cap. ne captanda.
eod. tit. in 6* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 6. q.
4. n. 104.* Nicol Garc. *de benefic. p. 10. cap. 1. num. 1.*
Valer. Reginal. *in praxi pœnit. lib. 30. tr. 3. n. 147.*
123 ſicut & Gentilium legibus pactum de futura ſuc-
ceſſione in aliena hæreditate eadẽ ratione prohi-
betur, vt probatur *in l. ex eo inſtrumento. C. de inutil.*
124 *ſtipulat. & l. fin. C. de pactis*; quamuis dictarum le-
gum Canonicarũ prohibitio ſolùm in beneficiis
eccleſiaſticis, non verò in officiis temporalibus
procedat, vt benè tradunt Fr. Emman. *quæſt. regu-
lar. tom. 1. quæſt. 1. art. 6 col. 3. poſt princip.* Cabed. *de
125 patronat. regiæ Coronæ, c. 13 num. 55. &* 10. proinde
temporalis huiuſmodi officia poteſt Rex promit-
tere in tempus, quo vacauerint. Didac. de Britto
in ſua reſponſa pro Comite de Salinas q. 1. n. 15. Ste-
phan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 5. c. 878. n. 38.* Pa-
rens meus *in comment. ad Ordin. Reg. Luſit. lib. 2. ti-
tul. 98. in fine*, Melch. Phœbo *Luſit. dec. 2.* Quicquid
alter ſentiat Valaſc. *conſ. 108. n. 18. tom. 2.* & licèt
æquiparet officis, & beneficia ad effectum, vt nõ
poſſint impetrari ante vacationem, Rebuff. *tom. 1.
ad leges Galliæ tit. vt benefic. ante vacat. art. 1. gloſſ. 2.
ad med.* Promiſſio autem, vel collatio de beneficio
non vacante nullius eſt momenti, *d. cap. 1. & 2. c.
ex tenore, de conceſſ. prabend.* vnde ea non obſtante
poterit beneficium illud, cùm vacauerit, alteri cõ-
ferri *cap. relatum, eod. tit.* poteſt tamen beneficium
aliquod, aut Eccleſia loco religioſo applicari, vel
vniri, antequam vacet, vt, ſcilicet, poſtquam vaca-
uerit, locus ille immediatè ſuccedat, & nullum in-
terim præiudicium fiat ei, qui illud obtinet, dum
ipſum retinuerit, *c. conſultationibus, de donat.* Conc.
126 Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap.* 18. Tertiò propter ean-
dem rationem coadiutores Epiſcopis, vel Curatis
cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari
prohibentur, iuxta ea, quæ *ſupr. l. 1. c. de Vicario, &
coadiutore Epiſcopi*, vidimus. Sed à tẽpore Sixti V.
conceditur, vt oſtendimus *hoc lib. 3. c. de Coadiuto-*
127 *ris*. Quartò omnes pactiones, quæ labẽ ſimonia-
cã inducere poſſunt, iuxta *c. tũ prideẽ, cum ſeq. de pa-
ctis*, vel confidentiam aliquam ſucceſſionis ſecũ-
dùm Bullam Pij IV. & V. *de confident.* Omneſque
contractus, & etiam tranſactiones de beneficiis
eccleſiaſticis fieri prohibentur, *c. conſtitutus, cum*
128 *ſeq. de tranſ.* Permutationes verò, ac reſignationes
reciprocæ, vel in fauorem alterius, & cum penſio-
nis, ac fructuum reſeruatione, cum obſeruationi-
bus debitis, & Eccleſiæ auctoritate, fieri permit-
tuntur, vt inf. à ſuis locis videbimus. Denique be- 129
neficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis
conferre, ſed ea alteri conferre tenentur, *c. fin. de
inſtit. c. ad aures, de exceſſ. Prał.* Dec. *conſ. 151. n.* 10.
Mantu. *dial. 34.* Socio. *conſ. 11. vol. 1.* Paul de Cittad.
de iurep. tr. p. 6. q. 48. art. 3 Roch. *eod. tr. verb. honorifi-
cum, n. 10.* Lambertin. *in ſimili tract. lib. 2. p. 1. q. 1. ar-
tic. 2* imò nec poſſunt ab eis procuratores conſti-
tui, cum facultate conferendi virtute mãdati col-
latores conſtituentes in beneficiis, ſiquidem per
ipſos procuratores cenſentur cõſtituentes ſe ip-
ſos inſtituere, iuxta regul. text. *in c. mulieres, §. illi,
de ſentent. excomm. c. qui per alium, de reg. iuris, lib. 6.*
vnde, cùm conſtituens ſe ipſum inſtituere non
poſſit vtique nec per alium, nempe procurato-
rem, id poterit efficere, qui non aliter conſtitui
poteſt, quam poſt vacationem Eccleſiæ, propter
tex. *in c. vlt. de conceſſ. prab.* qua data vacatione ma-
xima fraus reſoluit reſpectu conſtituentis per cõ-
ſtitutionẽ procuratoris. Accedit, quia procurator
nõ aliter poteſt in beneficio inſtituere, quàm no-
mine ipſius conſtituentis, cuius perſonam in tali
inſtitutione repræſentat, fatetur Lambert. *d. lib. 2.
p. 1. q. 8. art. 9 n. 3* quo dato neceſſariò videtur di-
cendum conſtituentem ſe ipſum in effectu inſti-
tuere contra tex. *in d. c. vlt. de inſt.* & reg tex. *in c.
per noſtras, de inrepatr.* cuius ratio ambitionis etiã
& maximè in inſtitutione verificatur: & ita in
ſpecie hanc ſententiã tenẽt Abb. *n. 6.* Ioan. Andr.
& alij *in c. vlt.* Zabarel. *in cap. ex inſinuatione, de iu-
rep. tr.* Panin. *de poteſt. Capituli Sede vac. p. 2. q. 5. in
fin.* Roch. *verb. ipſe, vel is, q. 20.* Lamb. *d. art. 9.* Quã-
uis contrarium teneat gloſſ. *verb. dantem, ad fin. in
d. c. vlt* exiſtimans procuratorem poſſe inſtituere
dominũ, cuius ſententia poterit procedere, quã-
do dominus conſtituens legitimè transfert in
alium omnimodam, & abſolutam, poteſtatem in-
ſtituendi, ita vt is, qui libertatem recepit, debeat
ſuo nomine conferre, non nomine eius, qui in eũ
hanc facultatem tranſtulit, vt benè obſeruant Io.
Andr. *n. 4.* Bott. *num. 8. verſ. quaro. cum eadem gloſſ.*
Anch. *col. vltim. n. 6. verſ. quaro glo.* Zabarel. *num. 7.
verſ. tertio quaro.* Panor. *num. 6. verſ. & in fine*, Imol.
num. 5. verſ. in eadem gloſ. Guid Papæ *num. 3. verſ.
quaritur ponamus, in d. cap. vlt.* Lambert. *d. q. 9. art. 15.*
quod quidem eſt faciendum interueniente iuſta
cauſa concedendi, ſeu transferendi tali modo, ne
aliàs fraus præſumatur, vt aduertit Lambert. *dict.
q. 8 art. 9. n. 4. & art. 15. ex n. 1.*

Quibos autem perſonis poſſint, aut debeant 130
beneficia conferri, eſt in præſenti videndum: ſed
de electiuis quidem, in quibus, ſcilicet, Prælatus
eligitur, *ſuprà lib. 1. c. 20. de elect. Prælatorum*, in ge-
nere oſtendimus. Cætera autem beneficia illis
tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni ca-
reãt impedimento clericatus, de quibus impedi-
mentis ſimiliter vidimus *eod. lib. 1. c. 33. de ordine.
in §. de qualitatibus ordinand.* nec illis deſignandis
præcipitanter ſe gerere debet collator: quia cele-
ritas in approbatione perſonarum eſt de iure re-
probata, *gloſ. verb. celeritate, in cap. fin. de elect. lib. 6.*
inducit namque ſuſpicionem fraudis, Iacobat. *de
Concil. lib. 7. art. 5. n 244.* Redoan. *de alienat. rerũ ec-
cleſ. q. 22. n. 69.* Nec abs re dixit Thucydides apud
Plutarch. *in Moralib. Duo pracipuè ſunt contraria
ad benè conſulendum, & iudicandum, celeritas & ira.*
Sunt enim nonnulli, qui nec de iure, neque per
diſpenſationem, nullũ poſſunt ordinẽ clericatus
accipere

Digitized by Google

aceipere,qui nec beneficium eccleſiaſticum aſſequi valent,niſi fortè beneficium aliquod regulare Monialibus competat. Aliqui verò ſunt, qui ex diſpenſatione poſſunt,ſaltem minoribus Ordinibus initiari, & hi poſſunt beneficiũ aliquod ſimplex obtinere. Qui autem de iure inhabiles ad beneficia conſequenda reddantur in pœnam, ſunt hi.

131 Primò.Hæretici,eorúmque fautores, receptatores,defenſores,eorúmque filij,vſque ad ſecundam generationem; hi enim omnes ad beneficium quodcunque, aut officium eccleſiaſticum admitti non poſſunt,adeò vt ſi admitterentur,irrita eſſet & nulla talis admiſſio,electio, vel collatio.*cap.quicunque.§.hæretici,cap. conſtientiam,il 2. de hæret.lib.6.* vnde de beneficio iam obtento ante declarationem criminis paterni ſecùs dicendum videtur, cùm ſuperueniens crimen non fa-
132 ciat quem inhabilem ad beneficium iam obtentũ vt per Simanch.*de cathol.inſtit.tit.29. num.2.& in Enchirid.tit.69.num.9.* Clar.§. *Hæreticus. num.16.* Otalor.*de nobil.par.4.princ.cap.9.* Cou *lib.2.c.p.8. num.1.* Horcd. *de incomp.benefic.par.1. cap.pen.num.* 100. Perez *l.1.tit.7.lib.8.Ordin.* Decian. *in tract.criminib.lib 5.c.45.num.6.limit.7.* Menoch. *conſ.805.n.33.& conſ.808.num.36.* Azeued *l.1.num.206.tit.3.lib.8.noua recop.* Petr.de Ledeſma *in ſum.p.1.tract.2.cap.6.poſt concl.27.diffic.2.* Param. *de origine S. Inquiſ.lib.3.quæſt.9.num.203.cum ſeqq.* Suar. *de cenſur.tom.5.diſp.43.ſect.3.num.2.in fine,* Sanch. *in præcepta Decalogi,tom 1.lib.2.c.28. numero* 28. Quicquid dicat Nicol.Garc.*de benefic. par. 11.cap. 10. n.77.* Squillante *de priuileg.Cleric.c.4 ex n. 216* me citato *in hoc loco* Tambur.*de iure Abbatum tom. 3. diſp.9.q.7.n.2.*

133 De filiis autem & nepotibus omnium prædictorum eſt intelligendum,qui tales eſſe,aut tales deceſſiſſe probentur; non autem illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit, & pœnitentiam egerint.*d.cap.ſtatutum.* quamuis ante peractam pœnitentiam obierint,dummodo tamen parati eſſent ad eam recipiendam,vt docent Carrer.*de hæret.n.241.verſ.limita,niſi pater,* Gundiſalu. *eod. tract.q.23.* Pariſ.*conſ.2.n.185.lib 4.* Suid.*conſ.368.num 14.* Didac.Quanter.*in quæſt.crimin.tit. de hæret. cap.1. num.11.verſ.quod ſupradictum eſt,* Decian.*d.lib. 5.c.45.num.5.verſ.limito tertio,* Sanch.*d.lib 2. c. 27.n.26.* Ant.Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium,lib.5.cap.30.num. 41.* Farinac. *de hæreſi,quæſt.191.§.2.num. 64* Squillante *d.cap.4. numero* 217 Rot.*in Colimbrien.Canonicatus, 13.Iunij,1616.coram bonæ mem.Card.Sacrate,* vbi etiam fuit dictum non eſſe faciendam diſtinctionem inter ſponte confeſſum,&condemnatum. Secunda verò generalior in hac re paternam tantùm lineam comprehendit, ex linea verò materna ad primam tantummodo generationem pœna extenditur, vt Bonifac.VIII. expoſuit *in d.c.ſtatutum.*

134 Idem, quod ſuprà diximus de hæreticis, dicendum eſt etiam de apoſtatis, cùm ipſi hæretici ſint, Valent.*2.2.diſput.1.quæſt.n.12.puncto 1.notab.2.* Sanch.*d.lib.2.cap.7.num.18.* Squillante *d.cap.4.*
135 *num.221.* vbi *num.222.de ſchiſmaticis;* idem quoq; reſoluendum ait, vbi ſchiſma cum hæreſi coniunctum eſt,etiam poſt ſchiſmatis pœnitentiam, vt conſtat ex *cap qui diligentia, de elect.* Et nota, quòd hæreſis patrui non impedit, quominus nepos ad beneficia obtinenda habilis exiſtat, prout Epiſcopo Squillacen.reſcripſit S. Congreg.Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *ſub die Ianuarij* 1598 & me citato *in hoc loco* illius meminit Tamburin. *d.tom.3.diſp.9.q.7.n.2.in fine.*

Secundò: Excommunicati omnes excommu- 136
nicatione maiori inhabiles ſunt ad quæcunque beneficia conſequenda,alioquin collatio eſſet irrita,*cap.poſtulaſtis, de clerico excommunic.ministr.* Gig.*de penſionib.q.41.num. 2.* Cou. *in c.alma mater,par.1 §7.num.1.* Selu.*de benefic.par.3. qu.4.* Rebuff.*in concord. tit.de excomm. non vitand. verſ. aduertendum eſt,& conſ.53.per tot.* Henriq. *in ſum.lib.* *cap.3.§.3.& cap.13 §.1.* Mandoſ.*de ſignat gratia,tit. de prouiſion.verſ.clauſula,* Philiarch.*de offic. Sacerd. par.1.lib.13.cap.12.* Nauar.*in man.cap.27. num.21. & 271.verſ.8.aliàs num.273. & conſ.13. num.4.de cleric.excommunic.* Squillante *de priuileg.Cleric.cap.4.ex num.130.& de obligat.Cleric.par.3. ex numero* 68. Tolet.*in inſtruct.Sacerd.lib.1.cap.13.* Flam.Pariſ *de reſign.benefi.lib.4.q.3.num.32.cum ſeq.& lib.5.q.6 à num.77.* Vgolin.*de cenſur.tab 2. cap.13. §.1.* Sayro *eod.tract.lib.2.c.5. à princ.* Suar.*etiam eod.tract.diſp.13.ſect.1.* Bonacin. *in ſimili tract. diſput.2.q.2.puncto 4.§.1* Mar. Alter.*in ſimili quoque tract. tom.1.lib.2.diſp.6.cap.2.* Azor.*inſtit. moralium part.2.cap.7.q.2.* Ioan.à Cochier.*de permut. benef.cap.33.num.5.* Latè Nicol.Garc.*de benef.par.7. cap.13.à princ.* Leſſ.*de iuſtit.lib.2.par.34.dub.22. num.118.& 119.* Lezana *in ſum.quæſt.Regul. verb. beneficium num.5.* Valer.Reginald.*de praxi fori pœnit. lib.32.num.43.cum ſeqq.* Campan.*in diuerſ. Iuris Canonici, rub.11.cap.15.num.11.* Beller *d.ſquarſit. clerical. par.1.tit.de diſciplina clericali,§.10.num.4.* Anton.Ricciu.*de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.4.cap.6.per tot.* Tambur *d.tom.3.diſp.9. quæſt.7.num.4* Sanch.*in opuſc.moral.lib.2.cap.2.dub.10.* nouiſſimè Gonzalez de Salzedo *de lege politica lib.2.cap.16.num.63.& ſeqq.* Antonin Diana *moral.reſolut.par.5.tract.9.reſol.99.* Rot.*in Tuden. beneficij 5.Aprilis 1604.coram Penia,& Pampilonen. Parochialis 8. Maij,1619.coram bonæ mem.Andrea, & in Oxomen.Canonicatus 2.Martij, 1622. coram R.P. D.Merlino.*

Amplia in quocunque genere beneficij eccle- 137
ſiaſtici,ſiue ſint beneficia minora, ſiue ſint maiora,vt Dignitates,Epiſcopatus;ſiue ſint ſæcularia, ſiue Regularia; vt poſt alios docent Suar. *d.ſect.1.num.4.* Valer.Reginald.*d.lib.32.n.48.* Mar. Alter. *d.tom.2.lib.2.diſp 6.cap. 6. verſ. dubitare contingit,* Anton.Ricciul.*d.cap.7.num. 21.* & non ſolùm in collatione huiuſmodi beneficiorum,ſed etiam in eorum permutatione,ſeu reſignatione, Vgolin. *d.cap.13.num.6.* Flamin.*d.lib.4.q.3.n. 45.* Sayr.*d.lib.5.num.14.* Azor.*d.cap.7.q.4* Ioan. à Coch. *cap.33.num.7.& 11.* Nicol.Garc.*d.par.7.cap. 13.num.15* Bonacin.*de cenſur.diſp.2.quæſt.2 puncto 4. §.1.num 6* Ricciul *d.cap.6.num 18.* Et in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, Suar.*d. cenſur. diſput.11.ſect. 1.num. 9.* Villalob.*in ſum.tom. 1.tract.17.difficul.9.num.3.* Gordon.*in ſum.tom. 2.lib. 7.q.9.num.45* Diana *d.par.5.tract.9.reſol.103* Amplia ſecundò procedere etiam in foro Conſcientiæ, in quo beneficium excommunicato collatum, ſeu reſignatum,ab ipſo retineri non poteſt, vt per Vgolin.*d.cap.13.§.5.num.1.* Sayr.*d.cap.5.num. 21.* Valer.Reginald.*d.lib.32 num.48.in fine.* Amplia tertiò,quamuis collatio ſit facta Motu proprio,ſecundùm Cou.*d.§.7.num.2* Rebuff. *in repet. d. cap. poſtulaſtis,num.47.& d.tit.de excommun. non vitan. verſ.aduertendum,* Anton.Gabr.*commun.tit. de clauſul.*

Digitized by Google

ſul.concl.2.num.43. Nicol. Garc. *d.cap.13. numero 5.* Mar. Alter. *d.cap.1. verſ. ſimiliter eadem ratio.* Anton. Ricciol. *d.cap.6. num 6.* Amplia quartò, ſiue excommunicatio ſit à Iure, ſiue ab homine:nam in vtraque eadem militat ratio. Ita Rebuff. *in repet. d.cap.poſtulaſti. numero 46. & in praxi benefic. tit. de forma nova proviſionis, verb. ſeque abſoluentes, num.4.* Cou. *d §.7. ante nu. 2. verſ. tertiò conſtat*, Anton. Ricciul. *d.cap.6. numero 4.* ſiue per ſententiam generalem, ſiue particularem, Suarez; *d.diſp.13. ſect.1. numero 30* Mar. Alter. *d.cap.2. verſ. quare concludendum, par.129.* Amplia quintò, etiamſi excommunicatio ſit iniuſta dummodo ritè lata fuerit, vt per Rebuff. *in repet. d.cap. poſtulaſtis num.67.* Cou. *d.§.7. num.7. in fine.* Lancel. *de attent. par.3 c.24.q.3. n.8.* Calder. *deciſ.1. de prabend.* Henriq. *in ſum. lib. 13. cap.14 §.1. in commento, lit. A. & cap.15. §.2.* Sayr. *d. cap. 5. numero 10.* Anton. Ricciul. *d.c.6.n.* 34 Amplia ſextò, quamuis excommunicatus non ſit adhuc denunciatus; quia ad effectum, vt non poſſit obtinere beneficium denunciatio non eſt de ſubſtantia, *cap. Rodulphus*, vbi Felin. *ſub numero 38. verſ. limita quartò, de reſcript.* Cou. *d.§. 7. num. 2.* Dec. *conſ. 145. num 4.* Rebuff. *conſ. 53. num. 6.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. n.12. & 15. de ſentent. excomm.* Franc. Marc *deciſ.67. num.5.* Coninck *de Sacram. tom. 2. diſp.14 dub.9. num.70.* Auil. *de cenſur. par. 2. cap.6. diſ .5. dub. 2. concl 1* Diana *d. par. 5. tract. 9. reſol 99.* vbi quod collatio beneficii facta excommunicato tolerato eſt inualida. Amplia ſeptimo, quamuis ſit excommunicatus occultus; nam nihilominùs collatio eſt nulla; quia in his, quæ geruntur inter priuato, nulla eſt differentia inter excommunicatum occultum, & publicum, vt per Vgolin. *d. cap.13. §.1. numero 2.* Henriq. *d.lib.13. cap. 3. §.4. & c.13. §.1* Cou. *d.§.7. numero 2. verſ. hæc principalis*, Nau. *in man. cap.27. numero 21. & 271. & 273. & conſ.13. num.4. de Cleric. excomm.* Mandoſ. *de ſignat. gratiæ, tit. de preu ſionib. verſ. clauſ. vt cum abſolutione a cenſuris*, Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ. 2. num. 12.* Caſſad. *deciſ.1 de prabend.* Franc Marc. *d. deciſ. 967. num. 2.* Suar. *d. diſp.13. ſect 1. num.25. & 50.* Sayr. *d. cap.5. num.8. & 9* Salzed ad Bernard. *in pract. cap.53. addit. 1.* Lancel. *de attent. par.3. cap.14. quæſt. 3. num.7.* Azor. *d.part.2. lib.6. cap.7. q.8.* Campan. *d. cap. 15. n. 11.* Nicol. Garc. *d par.7. cap.13. numero 9* Auil. *de cenſur. part. 2. cap.6. diſp.5. dub.2.* Leſſ. *de iuſtit. lib.2. 34. numero 117.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. part. 2 cap. 2. numero 7. in princip.* Amplia octauò, etiamſi excommunicatus reputetur communi opinione pro abſoluto: quia in hac materia, in qua agit vt excommunicatus ſit incapax ad obtinendum beneficium, veritas præualet opinioni. Ita gloſſ. *verb. ſolet, in cap. fin. de ſent. excommunic.* Abb. *in cap. paſtoralis §. verum, num.15. &* ib Franch. *num. 11. de appellat.* Rebuff. *in repet. d.c. poſt. l. ſtis. num .61.* Mar. Alter. *d. lib.2. diſp.6. c. 6.* Anton Ricciul. *d. cap.6 num. 11.* quicquid dicat
138 Sperell. *in deciſ. fori, eccleſ. deciſ.30. num 18.* Amplia nonò, quamuis poſt collationem ſequatur abſolutio; quia ſequens abſolutio non tollit incapacitatem præcedentem, cùm in iſtis ſpectetur initium, *cap. dudum, de elect.* Rebuff. *in repet. d.cap. poſtulaſtis, numero 50.* Cou. *d.§.7. ſub num. 2. verſ. ſi primò*, Suar. *d. ſect.1. ante num.3.* Nicol Garc. *d.cap. 13. num.8.* Ioan à Cochier *d.cap.33. num.8.* Mar. Alter. *de cenſur. tom.1. lib.2 cap.1. pag. 127. ſub lit. B. verſ. item eadem concluſio, & cap.7. in princip.* Ant. Ricciul. *d.cap.6. num.31.* Et etiamſi excommunicatus eſſet abſolutus cum reincidentia poſt aliquod tempus, quia ſi poſt tempus præfixum ac reincidentiam fiat ſibi collatio, erit nulla, non obſtante quòd non adfuerit aliqua Iudicis declaratio vt per integram conſultationem reſpondit Dec. *conſ.145. & in cap intelleximus, num. 3. de iudic.* Ripa *in cap.1. num. 25. eodem tit.* Quas ampliationes me citato *in hoc loco* ponit Tambur. *d. tom. 3. diſp.9.q. 7. num. 5.* Et etiamſi ipſe ſuam excommunicationem ignoret, vt quia oblitus eſt ſe eam incurriſſe, aut falsò putat ſe validè abſolutum eſſe, quia etſi ignorantia excuſet aliquem à peccato, non tamen reddit eum habilem ad aliquem actum, ad quem aliàs inhabilis eſt; ita Philip. Fab. *de cenſur. in 4. ſent. diſt.15. q.1. diſt.1. diſp. 4. cap.4. num. 191.* Sanch. *in opuſc. moral. lib.2. cap.1. dub.10. num.6.* Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 17. diffic. 9. num.5.* Turrian. *de cenſur. lib.1. diſp.16. dub.3.* Rainaud. *de monit. par.2. cap.1. num.29.*

Limita tamen primò, vt non procedat, ſi excommunicatio ſit nulla, ſecundùm Cou *d.§.7.n. 5.* Nau. *in cap. cùm contingat, de reſcript. remed.6. num.9. & 11.* Vgolin. *d. cap.13 §.1. num. 2.* Sayr. *d.c. 5. numero 10.* Henriq. *d. lib 13. cap.14. §.1. cap.15. §. 2. in commento lit. A.* Valer. Reginald. *lib. 32. n.47.* Anton. Ricciul. *d. lib.4 cap. 13. §.1.* Limita ſecundò, quãdo excommunicatio ſuperuenit poſt collationem vel electionem factam: quia, licèt nondum ſit effectuata, tamen valet. Anton. Ricciul. *d. lib.4. cap.13. numero 7.* Rot. *deciſ. 534. numero 10. par. 1. recent.* Vnde poteſt excommunicatus acceptare beneficium iam ſibi, cùm non erat excommunicatus, collatum, quia *in d.c. poſtulaſti*, quamuis inualidetur collatio beneficij excommunicato facta, non tamen acceptatio, cum ibi tantum inualidetur actio, per quam acquiritur ius ad beneficium. Et ideo ita docent Cou. *d.§.7 numero 3. & lib.3. var.16. numero 4.* Anton. Gabr. *commun. tit. de probat. concl.8. n.43* Nau. *in c. ſi quando, except. 10. n.9. de reſcript.* Rebuff. *in repet. d.cap. poſtulaſti. numero 124. & d. tit. de excommun. non vitand. ſub gloſſ. verſ. tertiò fallit.* Vgolin. *d.c.13. §. 1. numero 2. & §.2. numero 7.* Suar. *d. diſp.13. ſect.1. numero 15 & 16.* Henriq. *d.c.13. §. 3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Beneficia. §.5. dub. 2. & verb. excommunicationis cauſa formalis, dub.8.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.10. q.8. numero 39.* Sayro *d. cap. 5. numero 11* Azor. *d. par.1. lib.6. c.7. q 9. lib.7. c. 23. q.5.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſ.58. numero 26.* Rendina *in prompt. recept. ſent. tit.7. numero 5.* Bonacina *de cenſur. diſp.2. q.2. puncto 4. §.1. numero 9.* Squillante *de oblig. Cleric. par. 3. numero 73. & d. c.4. n.145.* Campan. *d.c.15. numero 19.* Mar. Alter. *d. lib. 2. diſp.6. c. 5.* Aloyſ Ricc. *in praxi aurea, reſol. 214.* Anton. Ricciul *d. lib.4. c.10. à princip.* Diana *d. par. 5. tract. 9. reſol.102.* Leſſ. *de Iuſtit. lib.2. c.34. dub. 22. num.118.* Quicquid contra ſentiant Coninck *de ſacram. tom.2. diſp.14. dub.9. num. 78.* Layman. *in Theolog. moral. lib.2. tract.5. par.1. c.2. q. 3. numero 11.* Hurtad. *de cenſur. diſp.6 de excommun. diffic.3. numero 8.* Raynaud. *de monit. p.2. c.2. numero 29.* prout etiam validè huiuſmodi beneficii poſſeſſionem capit, ſecundùm Henriq. *d. lib.13. §.3.* Zerol. *d. verb. excommunicatio formalis, dub.8.* Sayr. *d.c.5. numero 11.* Azor. *d. par.1. lib 6. cap.7. qu. 10.* Squillante *d. cap. 4. numero 137.* Limita tertiò, quando prouiſus eſ- 142
ſet poſſeſſor triennalis, quia tunc non poteſt moleſtari, nõ obſtante, quòd collatio ſibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus; ita Nau. *in d. cap. ſi quando except. 10. n.9.* Nicol. Garc. *d. par. 7. cap.13. num.7.* Quicquid contrarium teneat Rebuff.

Digitized by Google

142 bnff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 253. Limita quartò in eò, qui fuit excommunicatus poſt interpoſitam appellationem: quia pendente cauſa appellationis eſt capax collationis, vt per Rebuff. *in repet. d. cap. poſtulaſti n.* 71. Cou. *d.* §. 7. *ſub n.* 5. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 6. *cap.* 6. *verſ. vnde.* Anton Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 13. *n.* 4. vbi *num.* 5. hoc intelligit, quando eſt certum appellationem eſſe validam: ſecùs ſi eſſet notorium eam non valere; quia friuola appellatio non ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis, & *n.* 6. reſoluit, quòd quando appellatio eſſet dubia, tunc validitas, vel inualiditas collationis regulatur à futuro euentu, ita vt ſi conſtabit appellationem fuiſſe legitimam, collatio erit valida, ſin autẽ contrà, erit nulla. Limita quintò in prouiſione Papæ, vel Legati facta in fauorem excommunicati cum clauſ. abſolutionis à cenſuris, ad effectum gratiæ duntaxat conſequendum in litteris Apoſtolic. apponi ſolita per illa verba, *Téque à quibuſuis*, &c. de quo latè egimus *in tract. de clauſulis vſufreq. clauſ.* 17. *per tot.*

143 Poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex reg. quòd omnis diſpenſatio, quæ in Canone nõ reſeruatur Papæ, poteſt ab Epiſcopo concedi, arg. *cap. nuper, de ſent. excommun.* cum ergo in hoc text. diſpenſatio non ſit reſeruata Papæ, conſequens eſt, vt poſſit concedi etiam ab Epiſcopo. Ita gloſ. *verb. diſpenſatum, a d. cap. poſtulaſti.* vbi Abb. *num.* 8. & Rebuff *num.* 64. Cou. *in c. alma mater. p.* 1. §. 7. *n.* 8. Duen. *reg.* 148. *num.* 1. *verſ. contra quam*, Vgolin. *d. cap.* 13. § 1. *n.* 21. Gomez. *in expoſit. Bulla Cruciata. clauſ.* 10. *n.* 57 Henriq. *in ſum. lib.* 14. *c.* 19. §. 2. Suar. *d. ſect.* 1. *ſub n.* 34. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *d. ſp.* 5. *n.* 1. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap* 7. *qu.* 2. Ant. Ricciul. *d. lib.* 4. *cap.* 12. *n.* 5. Squillante *d. cap.* 4. *num.* 138 quæ reſolutio procedit etiam in Epiſcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, ſcilicet, & bona fide putans illum, cui facta eſt collatio, non eſſe excommunicatum, vt per Abb. *in d. c. poſtulaſti. n.* 9. Suar. *d. ſect.* 1. *ſub num.* 36. Anton Ricciul. *d. c.* 12. *n.* 6. & quamuis collatio non ſpectaret ad ipſum Epiſcopum, ſed ad inferiorem collatorem; quia nihilominùs ſufficit diſpenſatio Epiſcopi, Abb. *d. num.* 9. *verſ. & intelliges* dummodo tamen is, ad quem ſpectat collatio, diſpenſationi conſentiat, & non aliàs, vt doctè ſcribit Cou. *d.* §. 7. *n.* 8. *verſ. ego verò non admitterem*, quem ſequitur Suar. *d. n.* 36. *verſ. addit. Panor.* Vnde diſpenſare non poterit Epiſcopus, qui ſcienter contulit beneficium excommunicato, ex Abb. *d. n.* 9. *verſ. dum tamen.* Sayro *d. cap.* 5. *n.* 22. *verſ. tertio*, Anton. Ricciul *d. c.* 12. *num.* 10 quicquid dicant Suar. *ſect.* 1. *n.* 36 Nicol Garc *d. c.* 13 *ex n.* 48. nec quando ſimul cum excommunicatione cõcurrit ſcienter intruſio in beneficio, vt per Nicol. Garc. *d. c.* 13. *n.* 88. Anton. Ricciul *d. c.* 12. *n.* 13. *verſ. tertiò declaratur.*

144 Tertiò Suſpenſi ab officio, vel beneficio beneficia conſequi non poſſunt, ſed illorum ſunt incapaces, prouiſióque eis facta eſt nulla, *c. cùm dilectus, verſ. quia nobis, de conſuet.* & *ibi* gloſ. *verb. ceſſauimus, cap. per inquiſitionem, de elect.* gloſ *verb. ſuſpenſi, in cap. cùm bona, de ætate & qualit.* vbi Abb. *n.* 8. & *verb. irritas, in c. tanta, de exceſſ. Prælat. & verb. beneficiis, in fine, in c. cupientes, §. cæterum, de elect. lib.* 6. Lambertin *de iurepatronat.* 1. *p.* 2. *lib.* 1. *q* 9. *art.* 2. Maiol. *de irregul. lib.* 3. *c.* 19. *n.* 10. Vgolin. *de cenſur. tab.* 4. *de ſuſpenſ. c.* 6. §. 7. *n.* 4. & *cap.* 8 §. 6. *n.* 1. Flamin. Pariſ. *de reſign. beneficio lib.* 5. *q.* 6. *n.* 84. Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 116. Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *qu.* 2. Turrian. *de cenſur. lib* 4. *diſp.* 39. *dub.* 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 14. *ex num.* 1. Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 16. Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *par.* 3. *cap.* 1. *n.* 3. Mar. Anton. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 19. *ex num.* 1 Tambur *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 7. Sanch. *d. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 15. Coninck. *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 2. *num.* 7. Auila. *de cenſur. par.* 3. *diſp.* 2. *dub.* 10. Anton. Diana *moral. reſol. p.* 5. *tract.* 9. *reſol.* 100. & *tract.* 10. *reſol.* 2. vbi videtur tenere ſuſpenſo abſolute ab officio, quamuis valide cõferri beneficium. Squillante *de privileg. Clericor. cap.* 4. *n.* 148. vbi me citato *alleg.* 8. *num.* 14. ſubdit collationem eſſe ipſo iure nullam: intellige de ſuſpenſis ab omnibus Ordinibus, cùm ſecùs dicendum ſit in ſuſpenſo ab vno Ordine ſacro tantùm quia ratione alterius Ordinis, quem ſine ſuſpenſione habet, poteſt obtinere beneficium: text. optimus *in cap. vel non eſt compos, de tempor. ordin.* Abb. *in d. cap. cùm bona, n.* 6. Lambert. *d. qu.* 9. *princ. art.* 2. vbi ſubdit, quòd ſuſpenſus ab Ordine presbyterali tantùm non poteſt obtinere præbendam Sacerdotalem, ſed benè poterit habere Diaconalem, Mar. Anton. *d. reſol.* 19. *n.* 6. Viuian. *d. cap.* 5. *num.* 16. *in fine.*
145 Qui verò per annum contumaciter ſtetit in ſuſpenſione, non ſolùm ampliùs nequit beneficia conſequi, ſed & quæ interim acquiſiuit, & ea, quæ primitùs obtinebat; amittit, vt expreſsè probat tex. *in d. cap. cum bona, de ætate, & qualit.*

146 Quartò. Interdicti perſonaliter beneficia conſequi non poſſunt, vt per gloſ. *verb. irritas, in d. cap. tanta.* Lambertin. *d. q.* 9 *art.* 3. Nau. *in man. c.* 25. *n.* 133. Vgolin. *d. tab.* 5. *c.* 13. §. 1. *n.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 14. *n.* 5. Viuian. *d. c.* 5. *n.* 21. Leſſ. *d. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 116. Squillante *d. c.* 4. *num.* 150. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 8.

Quintò. Irregulares beneficia conſequi non poſſunt, eíſque facta collatio ipſo iure eſt nulla, *cap.* 1. *in fine, de cleric. pugnan. in duello, cap.* 2. *de cleric. non ord. miniſt. cap. fin. de cleric. excommun. miniſt.* Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *cap* 34. *n* 120. Sanctarel. *var. reſol. q* 79. *num.* 21. Squillante *d. cap.* 4. *ex num.* 151. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 50. §. 6. *num.* 2. Cou. *in d. cap. alma mater. p.* 1. § 7. *num.* . Nau. *d. cap.* 27. *num.* 149. *verſ.* 6. *aliàs n.* 261. Sanch. *de opuſc. moral. lib.* 2. *cap* 2. *dub.* 14. Lezana *in ſum. tom.* 3. *verb. benefic. n.* 7. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 11 *à princip.* Molin. *de iuſt. tract.* 3. *diſp* 78. *num.* 2. Viuian *d. cap.* 5. *ex num.* 37. Auil. *de cenſur. par.* 7. *diſp.* 2. *dub.* 6. Sayr. *eod. tract. lib.* 6. *cap* 2. *num.* 21. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9 *qu.* 7. *n.* 9. Turrian *de cenſur. l.* 8. *diſp.* 38. *dub.* 2. Diana *par.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 79. vbi contrariam probabilẽ putat.

147 Sextò, Sodomitæ notorij ad beneficia conſequenda inhabiles ſunt, ac proinde collatio eis facta eſt nulla, vt reſoluimus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2 *alleg.* 44. *n.* 28. addo nunc Viuian. *d. c.* 5 *ex n.* 100. Squillante *d. cap.* 4. *n.* 215. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 10.

148 Septimò. Bigami ſicut ordinari, ita pariter eccleſiaſtica conſequi beneficia prohibentur, vt per Rebuff *de pacific. poſſeſſ. n.* 193. Cortaſ. *de benef. p.* 3. *cap.* 4. *n.* 2 Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *c.* 5. *num* 9. Auil. *eod. tract. par.* 7. *diſp.* 8 *dub.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 6. *n.* 1. & 2. Tambur. *d. tom.* 3 *diſp.* 9. *qu.* 7. *n.* 11. & propterea collationem beneficij factam bigamo inualidam eſſe fatentur, Nau. *conſ.* 3. *n.* 1. *de bigam.* Flamin. Pariſ. *de reſign. lib.* 5. *qu.* 3. *n.* 192. etiamſi accedat Epiſcopi conſenſus, Azor. *Inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap* 4 *q.* 11.

Octauò

149 Octauò. Aleatores beneficia conſequi non
poſſunt, ita vt collatio eis facta, ſi publici ſint,
ipſo iure nulla ſit, ſi occulti, veniat irritanda, Rot.
deciſ.426.par.8. diuerſ. Salzed *ad Bernard. in pract.*
c.73.lit.D in nouiſſ.edit. Flamin. Pariſ. *de reſignat. be-*
nefic.lib.4.q.3.ad fin. Valer. Reginald. *in praxi fori*
pœnit.lib.30.num.199 Nicol. Garc. *d.par.7.cap.8.n.*
40. Carol. de Graſſ. *de effect. clericat. effect. 22.n.17.*
Squillante *d.c.4.num.117.* Tambur. *d.tom.3. diſp.*
9.qu.7.num.12 Ego ipſe *de officio Epiſcopi, par. 2.*
alleg.43 num. 2.

150 Nonò Simoniaci in beneficio aſſeqoendo poſt
priuationem fiuot etiam inhabiles ad quæcun-
que alia beneficia obtinenda, ex *Conſtit. 5.* Pij V.
incipit, *Cum primum, ſub Dat. Kalend. Aprilis 1566.*
ibi, *alijs ſit ipſa iure priuatus, & perpetuò ſit inhabilis*
ad ea, & quæcunque alia beneficia eccleſiaſtica obti-
nenda, Tambur. *d.tom.3.diſp.9.qu.7.n.13.* quæ qui-
dem inhabilitas ad alia beneficia non incurri-
tur ipſo iure, donec delinquens condemnetur, vt
docent Nau. *conſ.91.n.3.& conſ.92.etiam num.3.de*
ſimonia, Petr. Nauar. *de reſtit.lib.2.cap. 2.num. 435.*
cum ſeq. Arragon. *2.2.qu.100.art.6.dub.pen.* Quic-
quid aliter ſentiant Vgolin. *de ſimon.tab.4.cap 6.*
§ 6 Bonacin. *eod.tract.qu.7.puncto 2.diffic.2.num.3.*
Filliuc. *in qu.moralib.tom 3.tract.45.quæſt.9.n.26.*
Squillante *d.c.4.n.203.*

151 Decimò, Clericus malè vſurpans bona quæ-
cunque, vel iura Eccleſiarum aut locorum pio-
rum, vel alijs conſenſum ad id, aut conſilium, vel
opem præſtans, poſt alias pœnas & beneficio-
rum priuationem, etiam inhabilis fit ad alia quę-
cunque beneficia conſequenda, ex Conc. Trid.
decreto, ſeſſ 22.fin.in fine, de reform.cap.. Tambur. *d.*
diſp.9 q.7.n.14.

152 Vndecimò. Clerici non beneficiati, qui veſtes
publicè contra decretum Concilij Viennen. por-
tare præſumpſerint, inhabiles ad beneficia con-
ſequenda redduntur, iuxta ea, quæ in eiuſdem
Concilij decreto continentur, de quo *in Clem.*
quoniam, de vita, & honeſt.cleric.

153 Duodecimò. Clerici concubinarij incorrigi-
biles poſt multas pœnas, & priuationem etiam
inhabiles ad beneficia conſequenda redduntur
vſque ad emendationem, arbitrio Ordinariorum
ſuorum: vt ſtatuit Conc. Trid *ſeſſ.25. de reform. c.*
14 Farin. *in praxi crimin.p.3.qu.138.num.54.& 66.*
Tambur. *d.tom.3.diſp.9.q.7.n.15.*

154 Decimotertiò. Clericus coniugatus, etſi cleri-
caliter viuat, beneficia tamen eccleſiaſtica, ma-
trimonio durante, conſequi nullatenus poteſt,
cap.2. cap.diuerſis fallacijs, cap.cùm decorem, de Cle-
ric.coniug. Hoied. *de incompatib.benefic.p.1.cap.vlt.*
n.70. Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib 4.qu. 2.n.*
72. Camill. Borell. *in ſum.omnium deciſ.tom.1.tit. 8.*
num. 29. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit.lib.30.*
tract.3.n.149. Squillante *d.cap.4.n 82.* Campan.
in diuerſ.rub.11 cap.14.n.11.verſ 4. Tambur. *d.tom.*
3.diſp.9.q.7.n.16. Ciarlin. *controu.forenſ.c.53.n.40.*
cum ſeqq. & præcipuè *n.46* vbi *n.10.* dixerat con-
iugatum poſſe habere beneficium in ſtipendium,
& non in titulum. Thom. Valaſc. *tom.1.alleg.49.à*
princ. Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.44.* vbi reſoluit,
quòd licèt non poſſit habere beneficium eccle-
ſiaſticum in titulum beneficij, poteſt tamen ha-
bere ratione ſtipendij, aut alterius miniſterij
temporalis, & *num. vlt.* ſubdit Clericum coniu-
gatum incapacem eſſe penſionis, quæ titulo cle-
ricali conferri ſolet, niſi ex Summi Pont. diſpen-
ſatione. Vnde à fortiori ſequitur, Epiſcopum mi-
nimè poſſe cum eo diſpenſare, vt habeat benefi-
cium eccleſiaſticum etiam ſimplex; vt tenent
Selua *de benefic.p.1.q.7.num.17.& 18.* Flamin. *d.q.*
2.num.29. Sanch. *d.lib.7. diſp. 42. num. 18.* Nicol.
Garc. *d.p.7.cap.5.num.4* Carol. de Graſſius *de effe-*
ctib.clericat.effectu 3.n.25.in fine, Gonzal. *d. gloſ. 2.*
n.69. Ciarlin. *d.cap.53.n.41.* vbi *n.47.* reſoluit cle-
ricum coniugatum poſſe habere beneficium vi-
gore fundationis. Thom. Valaſc. *d.alleg.49.num.3.*
Squillante *d.c.4.n.92.* vbi Reſpondet ad text. *in c.*
Ioannes, de Cleric.coniug.

Decimoquartò. Coniugatos quicunque, qui 155
aliquem de ſacris Ordinibus, matrimonio du-
rante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſ-
cipere, niſi ſeruata Canonum regula, etiam ad
quodcunque beneficium, vel officium eccleſia-
ſticum promoueri prohibetur, *in Extrauag. Anti-*
quæ, de voto, Ioan. XXII. Palat. *in repet. cap. per ve-*
ſtras, de donat.inter virum & vxorem, §.18. num. 27.
Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.49.num. 2.* Tambur. *d.*
tom.3.diſp 9.qu.7.n.17. quia talis ſic promotus ad 156
Ordinem ſacrum, efficitur irregularis, ſecundùm
Maiol. *de irregul.lib.1 cap.4.n.10.* Cou. *de ſponſal. p.*
2.cap.6.§.3 n.2 Petr. de Ledeſma *de matr. qu. 53.*
art.4.paulò poſt princip. Azor. *Inſtit. moral. p. 1. lib.*
13.cap.14.quæſ.3. Henriq. *in ſum.lib.13.cap.39.§.1.*
Rebello *de obligat.iuſtit.p.2.lib.3.qu.12.n.13.* Sayr.
de cenſur.lib.4.c.14.num.18 Bonacin. *de matrimon.*
q.3 puncto 9.in fine, n.20.

Decimoquintò. Sæcularis, & non profeſſus re- 157
gularia beneficia in titulum Regularibus confer-
ri conſueta, obtinere non poteſt, niſi habitum
eiuſdem Ordinis omninò ſuſcipiat, & profeſſio-
nem emittat, vt ſtatuit Concil Trid. *ſeſſ.14 de re-*
form.cap.10. Tambur. *d.tom.3.diſp.9.q.6.n.7* intel-
ligendo iuxta ea, quæ *ſuprà* diximus *cap 4. de be-*
nefic.eccleſ.in genere; ſæcularia verò beneficia Re-
gularibus quandoque conceduntur, ſecundùm ea,
quæ *ſup.lib.1.cap.41.de ſtatu Monach.* oſtendimus.
Ad quæ tamen omninò fit incapax Regularis de
voto ad alium Ordinem tranſlatus ſine conditio-
ne, aut promiſſione perpetuæ obedientiæ, & ſub-
iectionis; vt idem Concil. *ead.ſeſſ.14.de reform. c.*
11. Ita & quandoque regularia ſæcularibus con-
ceduntur, non quidem in titulum, ſed in com-
mendam, vt *ſuprà de beneficijs* expoſuimus Nec 158
Religioſum vnius Religionis eſſe capacem be-
neficij regularis alterius Religionis, docent Re-
buff. *in praxi benefic.tit.de diſpenſat.cum regular.à n.*
2. Nau. *comment 4.de regular.num. 23. in princ.* Fr.
Emman. *quæſt.regul.tom.1.qu.34.art.8.* Gonzal. *ad*
reg 8.Cancel.gloſ.8.num. 96. cum ſeqq. Tambur. *d.*
diſp.9.qu.6.n.8. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2.*
lib.7.cap.29. vbi *num.30* aduertit non Pontificem
ſolitum eſſe concedere Regularibus gratiam aſ-
ſequendi beneficium alterius Religionis, niſi
transferendo illos ad id Monaſterium, ad cuius
collationem beneficium aſſequuntur: & *num. 31.*
colligit integrum non eſſe duobus Religioſis
diuerſorum Ordinum permutare beneficia re-
gularia de licentia ſuorum Prælatorum; quia
neuter eſt beneficij alterius capax; & citat Bel-
lam. *de permut.benef. p.2.q.11.n.2.*

Decimoſextò. Laïcos eccleſiaſtica beneficia, 159
quantumuis ſimplicia, conſequi non poteſt, *c. ex*
litteris, de tranſact. & *ſupr.lib.1. .39.de priuileg. Cle-*
ric. oſtendimus Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*
11.c.14.n.12.verſ.ſecundo. Vgolin. *de offic.Epiſcopi,*
c 50.§.6.n.2. Iacob. de Graff. *in aureis dec.p.1.lib.2.*
c.97.a n.35. Tambur. *d.tom.3.diſp.9.q.7.n.19* Sed 160
non

Digitized by Google

nec Clericus initiatus prima Tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſoriis: quia licèt per talem Ordinationem fuerit impreſſus character, tamen non poterit obtinere beneficium, cùm non habeat executionem Ordinis, & quoad ſe ſit ſuſpenſus; & ideò nulla erit collatio beneficij ei facta, Caputaq. *deciſ.* 116. *p.* 1. Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 5. *collect.* 1678. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 4 *qu.* 2. *n.* 58. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, par.* 2. *alleg.* 8. *num.* 3. Carol. de Graſſis *de effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 636. *& effect.* 15. *n.* 28. vbi cum Flamin. *n.* 96. idem dicit de Ordinato ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, aut excommunicato, vel ſuſpenſo, ſi hoc ſciebat ordinatus, quod etiam tenuerunt Syluest. *in ſum. verb. Irregularitas, qu.* 7. Maiol. *de irregul. lib.* 4. *cap.* 22 Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 48. *num.* 3. ac idem dicendum eſt de ordinato per ſaltum, vel ante ætatem ſine diſpenſatione. Carol. de Graſſis *d. effectu* 15. *n.* 34. *&* 38. vbi *n.* 15. idem ait de Clerico priuato priuilegio clericali.

161 Decimoſeptimò, Filij Clericorum ex legitimo matrimonio procreati, in Eccleſiis, vbi eorum patres quodcunque habent, aut habuerunt beneficium, obtinere non poſſunt, *cap.* 2. *& cap. cum decorem*, & fere per tot. *de filiis Presbyt.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 15. quod cùm id in illegitimis filiis tantùm expreſſè conſtituat, ibi, *qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio*, Tamburi. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *q.* 7. *n.* 10. latè Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de illegitimis ad beneficia parentum non ſuccedentibus.* Et tenent aliqui, quos refero *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 65. *n.* 16. filios legitimos Clericorum poſſe adipiſci beneficia quæcunque in eadem Eccleſia, in qua genitores habuerũt, vel etiã habent, *per c. ad hæc, de filiis Presbyt.* Sed huiuſmodi legitimos Clericorũ filios paterna beneficia immediatè obtinere non poſſe, ſed mediatè *per c. ex tranſmiſſa, & c. ad extirpandas de filiis Presbyt.* etiam attenta noua Concilij Trid. diſpenſatione *in d. cap.* 15. meliùs ſuſtinent Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 50. *n.* 3. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *q.* 13. *art.* 7. Seraphin. *deciſ.* 1441. *num.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. *n.* 33. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 7. *cap.* 5. *num.* 18. *& in addit. num.* 29. *in fine*, Illuſtriſſimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.* 13. *n.* 5. *diſt.* 56. Vnde filius, quantumuis legitimus, eget diſpenſatione ad obtinendum immediatè beneficium paternum, vt refert deciſum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 19. *lib.* 2. *de filiis Presbyt. n.* 4. & S. Congr. Concilij *ſub die* 23. *Auguſti*, 1632. cenſuit filium ex legitimo matrimonio natum egere diſpenſatione, aliàs ex gratia concedenda, vt poſſit immediatè obtinere beneficium de iurepatronatus, quod obtinuit pater, ad quod beneficium in fundatione ſunt vocati proximiores de genere.

162 Et eadem S. Congreg. *ſub die* 17. *Auguſti*, 1626. declarauit, quòd Canonicatum in Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegitimus ex Canonico, qui fuit deinde legitimatus per ſubſequens matrimonium. Cætera dubia, quæ circa hanc materiam occurri poſſunt, iam diſſoluimus *d. alleg.* 65. *per tot.* Et declarauit S. Congreg. Concilij *ſub die* 13. *Auguſti* 1622. nepotem legitimum ex filio illegitimo non comprehendi decreto Concil. *d. cap.* 17. & idem cenſuit *in vna Maceratan.* 18. *Nouembris*, 1628. patrem non prohiberi obtinere immediatè beneficium filij ſui illegitimi.

Decimooctauò. Nec aliquis prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus ante 14. ætatis annum beneficium aliquod poteſt obtinere, vt ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. docent Gregor. *lib.* 3. *verb. quatorze annos, tit.* 16. *part.* 1. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 19. §. 2 Pech. *in reg. beneficiorum, de regul. iuris, lib.* 6. *n.* 27. *verſ. alterum, quod in iſto*, Gutier. *canonic. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 33. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 3. *q.* 7. *num.* 65. *& lib.* 4. *q.* 1. *num.* 7. *& q.* 11. *num.* 13. Petr. de Ledeſma *in ſum. par.* 1. *de Sacram. Ordinis, cap.* 7. *verſ. de la prima, & par.* 1. *tract.* 7. *p.* 1. *concl.* 7. *prope fin.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 860. *& in praxi fori eccleſ. deciſ.* 385. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 331. *&* 323. *num.* 3. *in* 2. *edit. & in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. p.* 4. *deciſ.* 281. *num.* 2. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 169. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *cap.* 4. *num.* [illegible]. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 2. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 44 Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico, p.* 1. *tract.* 1. *cap.* 10. *q.* 60. *in princip. verſ. quinimò*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 1. *tit.* 20. *lib.* 1. *de ætate, num.* 5 Nouar. *in ſingul. Canon. concl.* 13. Squillante *d. cap.* 4. *num.* 59. Ego ipſe *d. par. alleg.* 60. *num.* 73. Tambor. *d. tom.* 3. *diſp.* 9. *quæſt.* 7. *n.* 11. non oportet tamen eſſe expletum decimumquartum annum ad beneficium ſimplex obtinendum, ſed ſufficit cœptum, vt benè docent Henriq. *d. c.* 19. §. 1. Gallet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium* 4 Ceuall. *q.* 523. *num* 4 *& q.* 593. *num.* 18 Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 860. *verſ. limita ſecundò, & d. reſ.* 3. 5. *num.* 3. *verb. nihilominùs* Azor *d. cap.* 5. *quæſt.* 7. *in fine*. Armendar. *d. l.* 1. *de ætate num.* 5. Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 109. Gonzal *d. gloſ.* 5. *numero* 90 Campan. *d. cap.* 6. *num.* 2. Nouar *d. conſ.* 13. *n.* 4 Thom. Valaſc. *alleg. Iuris, tom.* 1. *alleg.* 8. Squilante *d. c.* 4. *n.* 62. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 76. Quæ quidem prohibitio de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorum ſubſiſtit, nedum ſi per viam collationis daretur, verùm etiam præſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcunque prouiſionis, ſtante generica Concilij prohibitione; & ob verbum, *obtinere*, de quo ibi: vt docent Mandoſ. *de minori ætate, c.* 4. *num.* 17. Campan. *d. cap.* 6 *num.* 6. Squill. *d. cap.* 4. *num* 62. *verſ. & hæc prohibitio*, Ego ipſe *d. alleg* 60. *num.* 78. ſtandum tamen erit fundationi ſtatuenti vt beneficium etiam minor 14. annorum adipiſci valeat, cùm ei derogatum non fuerit per Concil. Trid. *d. c.* 6. vt referunt Gonzal. *d. gloſ.* 5. *num.* 93. Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 860. *verſ. amplia primò, & primo*, Campan. *d. cap.* 6. *num.* 1. *in fine*, Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 7. *dub.* 12. *& requiſ.* 10. *dub.* 11. *num.* 30. *ſecundùm Romanam impreſſ.* Nouar. *d. concl.* 13. *num.* 5. Squilante *d. cap.* 4. *num.* 61. Rot *deciſ.* 194. *par.* 2. *recent.* declarando, iuxta ea, quæ diximus *ſupr. hoc lib. cap.* 12. *de iurepatronat. verſ. habes autem patronum*, & eleganter Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 757. *Buratti*: in erectione autem iuriſpatron. ſi cautum ſit, vt prouideatur de eo quicunque Clericus, non poteſt huiuſmodi clerico conferri, qui ſit minor 14. annorum. S. Congr. Concil. *ſub die* 4. *Auguſt.*, 1619. Vnde 164
Epiſcopus non poterit indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium ſimplex obtineat, ſed ſolus Summus Pontifex, vt per Azor. *d. c.* 5. *q.* 9. *verſ. ſi quæras*, Nauar. *d. conſ.* 13. *num.* 2. Armendar. *d. lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Epiſcopis*, *num.* 102 Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 353. *num.* 2. vbi in fine reſoluit, Epiſcopum conferentem beneficium minori 14.

annorum peccare mortaliter,& collationem eſſe nullam:refero Ego ipſe *d.alleg.* 60.*n.*75.Intellige ſupradicta procedere in beneficiis ſimplicibus: quæ autem ætas legitima ſit maioribus, velutì Papatu, Cardinalatu;Epiſcopatu Dignitate, Canonicatu, & Parochiali ſeu aliis curam animarum habentibus,diximus *ſup.lib.*1. dum de vnoquoque particulariter agebamus.

165 Decimononò,Illiterati,qui ſcilicet,ſcientiam, & litteraturam competentem, aptam & idoneam pro beneficio obtinendo non habent, beneficia conſequi non poſſunt.*c.illitteratos,diſt.*36.*c.pœnitentes,diſt.*55 Hoied.*de incompat.benefic.p.*1.*c.* 24. *n.*28.Flamin. *de reſignat.benefic.lib.*5.*q.*3.*n.*25.Campan.*in diuerſ.Iuris Canon.rub.*11.*cap.*14.*ex n.*5 Carol.de Graſſ. *de effect.cleric.in prælud.n* 72. Squillante *d.cap.*4.*ex n.*98.Tamburin.*d.tom.*3 *diſp* 9.*q.* 7.*n.*22.in tantum, quòd collatio beneficij facta penitus illiterato ſit ipſo facto nulla, & irrita, ſecundùm Flamin.*d.q.*3.*n* 76.Carol de Graſſ. *vbi ſup.n.*71.Nauar.*de orat.miſcel.*33.*n.*7 *& miſcel.*4.*n.* 8.Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*5.*c.*6.*q.*3.*cum ſeqq. & c.* 26.*q.*1 .Leſſ.*d.lib.*2.*c.*34 *n.*129 Nicol.Garc.*d.p.*7. *c.*7. .82 Campana *d rub.*11.*c.*14.*n.* 5. Squillante *c.*4. .193 quorum plures refero Ego ipſe *d.p* 3. *all n.*63.*n.*11 vbi *n.*5.aduerti ſecùs eſſe dicendum de illis,qui non ſunt penitùs illiterati,ſed beneficium acquirunt requiſita ad illud ſcientia carentes,quia tunc prouiſio illis facta non eſt ipſo iure irrita, ſed venit irritanda, ex Concil. Trid.
a *ſeſſ.*7.*de reform.c.*3 ibi, *omninò irritetur*; poterant enim intereà addiſcere, & neceſſariam acquirere ſcientiam Vnde, ſi ille poſtea litteras addiſcat, & eum,qui beneficium contulit, non pœniteat priſtinæ collationis, tacita quadam collatione reuiuiſcit,vt ex Salzed.& Belletto,aduertit Squillante *d.cap* 4.*num.*203.*verſ.inquit tamen.*Quæ autem ſcientia requiratur ad Papatum, Cardinalatum, Epiſcopatum, & alias inferiores Dignitates,ad Canonicatum, & Parochiale beneficium, diximus *ſup.lib.*1.dum de quolibet eorum ſigillatim agebamus.

166 Vigeſimò. Infamis beneficium obtinere non poteſt,arg.*l.vnic.C.de infam.lib.*12. *cap. inter dilectos,de exceſſ.Prælat.cap.infamib.de regul.iuris*, *lib.* 6. accipiendo ibi dignitatem pro quolibet beneficio,ſecundùm Lambert.*de iurepatron.*1.*p.*2.*lib.qu.* 9.*art.*16 docent Duaren.*de benefic.lib.*4.*c.* 1.Petr. Gregor *de benefic.cap.*17.*num.*9. Nicol. Garc. *d.p.* 7.*cap.*8.*n.*3.Squillante *d.cap.*4.*ex n.*125 Tambur. *d.tom* 3.*diſp.*9.*qu.*7.*n.*23 non eſt tamen ipſo iure nulla collatio,electio, ſeu prouiſio facta infami, ſeu criminoſo crimine non inducente irregularitatem,ſeu inhabilitatem ad beneficia:quia non eſt lex hanc nullitatem conuincens, vt per Ludouic.Gom.*de grat.expectat.n.*87.Leſſ. *d.lib.* 2. *c.* 34.*n.*126.Nicol.Garc.*d.cap.*8.*n.*47. Squillante *d. cap.*4.*n.*127.

167 Vigeſimoprimò Corpore vitiati, id eſt, illi, qui inſigniter corpore deformati ſunt, itaut ſine notabili horrore, aut ſcandalo miniſtri eccleſiaſtici minimè eſſe poſſint, ad beneficium eccleſiaſticum tanquam irregulares promoueri non
168 poſſunt,vt per Squillant *d. cap.*4.*ex n.* 192. Vnde clerico incidenti in cæcitatem beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt, ex quo Horas Canonicas recitare nequit, Campan.*d.rub.*12 *verſ. verum.*8.Nicol.Garc.*d.p.*7.*cap.*12.*n.*21. Tambur. *d.tom.*3.*diſp.*9.*q.*7.*n.*24 Leſſ.*d.lib.*2.*c.*34.*n.* 130. Squillante *d.cap.*4.*n.*196.vbi *num.*29. poſt Aloyſ. Ricc.*in d.praxi fori eccleſiaſt.fol.* 590. ſubdit Clericum laborantem morbo caduco non eſſe inhabilem ad obtinenda beneficia ſimplicia; ſecùs, ſi beneficium requireret Ordinem ſacrum. Incidens tamen in irregularitatem, quæ naſcitur ex defectu ad vſum vnius Ordinis, & non alterius, iam ſuſcepti,poteſt obtinere beneficium non requirens maiorem vſum,vt in caſu *c.* 2. *de clerico ægro*.Ita docet Sayr.*de cenſur.lib.*6.*cap.*2.*n.* 23.*&* Leſſ.*d.lib.*2.*c.*34.*n.*121.

Vigeſimoſecundò.Periurus, vtpote infamis, 169
beneficium conſequi non poteſt, vt per Mil. *in repert.verb.periurus,*Clar.*in pract.§. periurium. num.* 3. Campan. *in ritu* 37. *Curiæ Archiepiſc. Neapol. num.*12.*& in diuerſor.Iuris Canon.rub.*12. *cap.* 19. *num.*12.Squillante *d.cap.*4.*ex num.*410. Tambur. *d.diſp.*9.*q.*7.*n.*25.

Vigeſimotertiò.Filij,& nepotes offendentium 170
Cardinalem ad eccleſiaſtica beneficia in poſterum obtinenda efficiuntur inhabiles, *cap. felicis, verſ. quòd ſi quis prædictorum,de pœnis*, *lib.* 6. Decian.*in tract.crimin.lib.*7.*cap.*41.*num.*32. Menoch. *de arbitr.caſu* 551.*num.*7.*cum ſeqq.*Farinac.*in praxi crimin.part.* 5.*qu.* 112. *num.*121.Sanch.*in præcepta Decalogi,tom.*1 *lib.*2.*c.*28.*num.*10.Tambur. *d. diſp.* 9.*q.*7.*n.*26.

Vigeſimoquartò. Non dimittentes beneficia 171
incompatibilia ſecundùm formam à Ioanne XXII.præſcriptam *in Extrauag.Execrabilis,de præbend.* poſt priuationem eorum, quæ obtinebant, inhabiles penitus ad quæcunque obtinenda beneficia redduntur, vt *in d. Extrauag. verſ. quod ſi non fecerint*, *& in Extrauag. vt quos,de offic. Ordinarij, inter commun.* Tambur. *d. diſput.* 9.*quæſt.*7. *num.*17.

Denique Habens beneficium vnum Curatum 172
non poteſt aliud Curatum, vel aliàs incompatibile adipiſci:eſt enim *in c.vnico.§.pen.*10.*q.*3.*& in cap.*1.21.*q.*1.*cum ſeqq.* interdictum,ne plures Eccleſiæ vni Presbytero committantur, quia iure naturali prohibetur,ne quis plura ſimul beneficia obtineat,quæ iure diuino aſſiduam beneficiarij præſentiam requirunt;vt docent Carthuſian. *de vita Chriſti*, *part.*2.*cap.*68 §.1.*fol.* 113. Comitol. *reſponſ.moral.lib.*1.*q.*73.Azor.*d.p.*2.*lib.*6.*c.*11.*q.*5. Valer.Reginald.*in praxi fori pœn. lib.* 39. *tract.* 3. *num.*177.Tambur.*d.diſput.*9.*q.* 7. *num.* 28. Vode Thom.Canciq.*lib.*1.*opum,c.*19.*pag.*6.7.*&* 10.non paucos plura beneficia poſſidentes infeliciſſima morte extinctos, & idcircò damnatos eſſe commemorantes allegat, & Piat.ſpirituale *lib.* 5. *in floribus de apibus,cap.*6.7.*&* 8. Quare,ſi quis Eccleſiam Cathedralem, aut Parochialem, aut eccleſiaſticam Dignitatem, vel Præbendam aliam ex huiuſmodi obtinens, accipiat, ſiquidem Romanæ Sedis auctoritate id egerit,ipſo iure vacat prima,*cap.quanto,de tranſlat.Epiſcop.cap. de multa*, vbi Doct.*de præbend.cap. dudum,* il 2.*de elect.cap. litteras,de conceſſ.præbend.cap.quia nonnulli, de cleric. non reſident.cap.cum te deceat,de ætate & qualit.* Sed ſi abſque eius auctoritate id fiat, amittit vtrunque,nec conſuetudo contraria ſuffragatur, *cap.*1. *de conſuet.lib.*6.*dicta Extrauag.Execrabilis*, Concil.Trident.*ſeſſ.*7.*de reform.cap.*2.4.*&* 5.Quæ quidem Extrauag.& eius pœna locum habet, etiamſi Dignitas,Perſonatus aut Officium ſit ſine cura, ita quòd ad incurrendam eius pœnam non ſit neceſſarium retinere duo Curata, aut beneficium Curatum cum Dignitate, Perſonatu,vel Officio habentibus curam animarum, ſaltem

Digitized by Google

rem ſori contentioſi: ſed ſufficit retinere beneficium Curatum, ſiue ſtrictè, ſiue largè cum Dignitate, perſonatu, vel officio ſine vlla cura; vel duas Dignitates, Perſonatus, aut alia officia ſine cura; aut Dignitatem cum Perſonatu, vel officio ſine cura, &c. Ita Staphil. *de litteris gra[illegible]e, tit. de var. mo. vacat. §. tertius vacationis modus. num. 1. & tit. de qualit. & ſtat. benefic. §. huiuſmodi. num. 7.* aliàs 41. Caſſador. *decis. 1. de conſtit. n. 2.* Mandoſ. *ad reg. 1. Cancel. q. 14.* Nauar. *in c. ſi quando, de reſcript. except. 6. n. 5. & in c. accepta, de reſtit. ſpoliat. opp. 10. in ſolut. n. 10* Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 6. c. 13. q. 1.* Nic. Garc. *de benefic. p. 11. c. 5. n. 54.*

173 Vnde habens beneficium Curatum, aut Perſonatum, vel Dignitatem, ſi recipiat ſecundum ſimile, ipſo iure vacat primum; & ſi illud retinere contenderit, etiam ſecundo ſpoliari debet; vt per text. *in d. cap. de multa*, innouatum per Concil. Trid. *d. ſeſſ. 7. de refor. c. 4.* docent Bernard. *in pract. cap. 49. in nouiſſ. edit.* Gutier. *conſ. 10.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 3. à num. 75.* Viui. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 9. n. 6* Flamin Pariſ. *de reſignat. benefi. lib. 5. q. 1. num. 51.* Ludou. Flores de Mena *var. lib. 5. q. 5. 53. à princip.* Azor. *inſtit. moral p. 2. lib. 7. cap. 16. q. 9.* Monet. *de opt. Canon. cap. 6. q. 6. num. 69.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. cap. 5. num. 7.* Ad inducendam vacationem primi beneficij incompatibilis per aſſecutionem ſecundi, non ſufficit collatio ſola, & acceptatio eius, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ ſecũdi, vel quod per prouiſum ſtet, quominus eam adipiſcatur. Ita per text. *in d. cap. de multa*, ibi, *receperit*, meritò ſuſtinent Flamin. Pariſ. *d. lib. 3. q. 5. n. 119.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. à n. 100.* Ferentil. *in annot. ad decis. 19 Buratti, n. 18.* Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam ſecundi poſſeſſionẽ, ſi illius prius ſit litigioſum: nõ enim requiritur, quòd vtriuſque, ſed tantùm ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. numero 141.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. numero 107. & 108.*

174 Quæ quidem poſſeſſio ſecundi pacifica debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de iure, id eſt, non litigioſa, ſed abſque controuerſia Iuris, & facti iudiciali, & extraiudiciali, Flamin. *d. lib. 3. q. 1. a. 130.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 16. qu. 9.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 104.* Seraphin. *decis. 1254 n. 1. & 2.* vbi habetur, quòd ad effectum, vt non teneatur quis dimittere primum beneficium, ſufficiunt moleſtiæ etiam extraiudiciales, & de facto, & idem dicit *decis. 997. n. 2. & decis. 853. n. 3.* Adden. ad Gregor. XV. *decis. 451. n. 12* ac etiam intelligenda eſt non de poſſeſſione ſterili, ſed fructuum, & maioris partis eorum, Seraphin. *decis. 93. num. 1.* Azor. *d. cap. 16 q. 7.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 123.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 57. num. 201.* Ex ea ratione, quia beneficiarius non habet in totum pacificam beneficij poſſeſſionem, niſi quando fructus beneficij, per ſe, vel per alium nomine ipſius percipiuntur: in quibus terminis loquitur tex. *in cap. ſi tibi conceſſ., de præbend. lib. 6.* & in ſpecie reſoluunt *ibi* Franc. *num. 4.* Caſſad. *decis. 9. de cauſa poſſeſ.* Staphil. *de litteris gratia, tit. de ſtatu, & qual. benefic. §. huiuſmodi. numero 14.* Hoied. *de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 13. num. 78*

175 Quæſtio eſt controuerſa. An in beneficiis ſimplicibus, reſidentiam tamen requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, per illud decretum Concilii *d. cap. 4.* inducatur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi? In qua de rigore Iuris negatiuè eſſe reſpondendum, aſſerunt Nau. *conſ. 17. de præbend.* Sayr. *in florib. dec. ſ. lib. eod. tit. dec. ſ. 38* Flores de Mena *d. qu. 13. à num. 5.* plures citati per Nicol. Garc. *d. cap. 5 n. 30.* Verùm contrariam ſententiam, & ſic partem affirmatiuam, tenet Hoied. *d. p. 1. c. 9. n. 5.* dicens, quod per tex. *in d. cap. de multa*, qui loquitur de Curatis, & Dignitatibus, & Perſonatibus extenditur *ex d. decreto Concilij*, ad quæcunque beneficia incompatibilia: nam, vt dicitur *in decis. 483. p. 1. à n. [illegible]*. Concilium ibi loquitur de quibuſcunque incompatibilibus vigore quorumcunque Canonum, nec ſe reſtrinxit *ad d. cap. de multa*. Quia dicit, *præſertim*, quæ dictio eſt ampliatiua, & implicat idem in aliis, & includit alia iuxta ea, quæ dixi *in dict. om. vſufrequen. v. Et. 277* & hoc eſt, quod denotant illa verba, *iuxta ipſius Conſtitutionis diſpoſitionem, etiam præſentis Canonis vigore*, &c. quaſi dicat, beneficia quæcunque incompatibilia vacant ipſo iure per aſſecutionem ſecundi, iuxta diſpoſitionem text *in cap. de multa*; ſed quia ille non loquitur in quibuſcunque incompatibilibus, etiam vigore præſentis Canonis illum extendentis ad quæcũque incompatibilia vacent, refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. cap. 5. à num. 91.* Quæ quidem ſententia approbata fuit per S. Congregationem DD. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, vt idonei teſtes nobis ſunt idem Nicol. Garc. *d. cap. 5. n. 84. in 6. declar.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib. 4. tit. 8. lib. de benefic. incompatibil. n. 17.* Monet. *de opt. Canon. c. 6 q. 6. n. 70* Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori eccleſ. decis. 293. in 1. edit.* aliàs *reſolut. 332. n. 12. in 2. edit.* atteſtantes eandem Sacram Congregationem cenſuiſſe in beneficiis requirentibus reſidentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiãſi Canonicatus ſint, induci vacationem primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi; addentes, item præcipuè Nicol. Garc. *d. c. 5. n. 581. in 3. & 4. declar.* & Armendar. *d. loco, n. 43. & 44.* eandem Sanctã Congregationem pariter cenſuiſſe detinentem Canonicatus duos ſimul abſque diſpenſatione Apoſtolica per triennium, & vltra, vtroque ipſo iure eſſe priuatum, in tantum, quòd poſſeſſor vtriuſque Canonicatus ex *reg. de triennali* poſſeſſionem tueri, & defendere non poſſit; refero Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 62. à n. 28.*

Papæ nihilominùs facultas eſt reſeruata circa 176
ſublimes, & litteratas perſonas diſpenſandi, vt retentis minoribus, maioribus valeant beneficiis honorari, *d. cap. de multa*, ibi *circa ſublimes vero, & litteratas perſonas*, &c. quod Ioannes XXII. expreſſit de Cardinalibus & Regum filiis, vt *in d. Extrau. g. Execrabilis*; verbum enim, *ſublimes*, id eſt, nobiles interpretantur Tiraqu. *de nobilit. cap. 20 num. 13.* & alij apud Aloyſ. Ric. *in praxi aurea, reſol. 446. num. 7.* Sed an hæc nobilitas, de qua ibi agitur, ſit illa, quæ moribus, & virtutibus acquiritur, an potiùs illa, quæ à ſanguine ortum habet, tradunt Gamb. *de offic. & poteſt. Legati à Latere, lib. 7. ex num. 259* Torreblanca *de Magia lib. 3. de*
criminis pœnit. cap. 15. ex num. 16. vide apud eos. Et 177
quòd cum litteratis viris circa beneficiorum pluralitatem ſit quoque diſpenſandum *ex cod. c. de multa*, colligunt Ludouic. Gom. *in reg. de annali, q. 36. n. 3.* Staph. *de litteris gratia, forma 3. expectat. n. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. ad plura benefic. à n. 43. & de priuilegiis ſcholaſtico. priuil. 39.* Gambar. *d. tract. lib. 5. tit. An legatus poſſit plura beneficia vni conferre, n. 137.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 4. n. 56.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 446. n. 1.* Beller. *diſ-*

quiſ. clericat. p. c. tit. de diſciplina cleric. §. 4. *n.* 13. Benius *de priuileg. Iuriſ. conſ.* 2. *priuil.* 32. vbi *n.* 2. ſubdit ſcientiam ſine gradu Doctoratus ad diſpenſandum non inducere; quia hodie moribus receptum eſt non diſpenſari cum litteratis, niſi habeant gradū Doctoratus, Licenciaturæ, ſiue Baccalaureatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt concludunt Rebuff. *d. tit. de diſpenſatione ad plura beneficia, n.* 44. Gambar. *d. lib.* 5. *n.* 138. Aloyſ. Ricc. *d. reſol* 446. *n.* 5.

178 Sed ſalua pace Doctores iſti non loquūtur, vt Curiales, dum credunt cum litteratis diſpenſandum circa beneficiorum pluralitatem, ſi omnes ferè, qui litteris incumbunt, quaſi à conſortio Curialium ſegregati, nec vnum quidem beneficium, vtpote litterato conferendum, obtinere valent: cùm vtplurimùm indignus indebitè commendetur, & ideò ignoranter digniori poſtponatur: qua de re optimè Æneas Syluius poſtea Pius II. *in opuſculo de moribus Germanorum, charta mihi* 1045. ita loquitur. *Fatemur in Romana Curia, quā regunt homines, non omnia eſſe nitida, & plurima fieri digna correctione, nec ambigimus ipſos primæ Vrbis Antiſtites, cùm Chriſti Dei noſtri Vicariatum aſſumunt, homines remanere, ac propterea falli, errare, labi, & decipi poſſe. Sedent pij Patres in thalamo ſuo: veniunt ad eos nunc Cardinales, nunc Epiſcopi, nunc fortis alterius homines, & modò hunc, modò illum laudibus cumulant, dignúmque graui regimini adſcribunt, adſtruunt: redit Apoſtolica pietas, hiſque beneficia mandat, quos commendatos accipit: atque ita fit, vt aliquando virtus pecuniæ cedat; non quia Pontifex probitati præferat aurum, ſed quoniam internuntij, ſiue, vt aiunt, mediatores, argento, aut amicitia victi indignum digno præponunt.* Quod ego in propria perſona expertus fui: nam cùm die 23. Iulij 1630. Summo Pontifici Vrbano VIII. in viridario ſuo montis Quirinalis deambulanti occurrerem, & humiliter neceſſitatem meam exponerem, & quòd adhuc contra intentionem ſuam non fuiſſem in præmium laborum meorum de aliquo ſubuentionis auxilio ſuccurſus, piè cum Pio reſpondit doctiſſimus Pontifex. Domum ego reuerſus mecum conijcere non deſtiti, his temporibus in iure diſtributiuo dicendo, reddendóque, fortunam, id eſt cæcam rerum humanarum arbitram, longè primas partes haud dubiè obtinere: non ſufficit enim me diu, noctúque per decennij tranſcurſum, quo in alma hac Vrbe detineor, diligenter in multis libris componendis, edendiſq; laboraſſe, & toto illo tempore ſtudiis huiuſmodi occupatus, & penitùs intentus: nec ludere, nec ludi, aut comœdiarum ſpectator, ſeu in otio eſſe vnquam viſus fui: ob idque aulicis litteris minimè imbutus, locum & præmiū amittere vereor; honores enim, aut ab iis teneri neceſſe eſt, qui opibus, & neceſſitudinibus recreatiuis præualent; aut ab iis certè proſtitutę frontis petitoribus, qui ambiēdo, efflagitādo, ſe ſe vēditando aulicos obtundere, atque etiam enecare ſuſtinent; ſic interdum aſſolet, faciúntque homines cynomia procaciores, (ſic enim muſcam caninam vocant) vt quod impetrare non poſſunt, extorqueant; quod exorare, aut mereri nequeunt, eblandiantur, & extundant. Reſtat, vt homines ingenui animi, & ex ſe ſe magis, quàm ex fortuna pendentes, quibúſque omnis ſpes in ſe ſe eſt, ſi nullum huiuſmodi nacti ſunt, qui apud Principem eis adeſſe optima fide velit, vt ipſi ſibi deeſſe ac dignitati ſuæ nolint; integramque (vt ita dicam) perſonam aliqua in dignitate deliberarē. Præſtat igitur egregiis viris potiùs in receſſu latere, aut in priuata vita conſeneſcere, quàm turpiter, & obnoxiè in prætexta innoteſcere. Magnum eſt autem ſolatium hoc modo præteritis obſolentia videre in hominibus indignis honorum inſignia. Maius & illud ex dicto Catonis ſenioris, qui cùm multas erectas ſtatuas ſpectaſſet, eorum, qui præclaras res geſſerant, *Equidem*, inquit, *malo homines de me percunctari, quamnam ob cauſam quoque ſtatua mihi poſita non eſt?*

Beneficia verò ſimplicia, (vt ad rem redeamus) 179
& quæ ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt, *cap. fin. verſ. licèt enim* 70. *diſt.* Qua de re
Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 17. decreuit, vt in
poſterum vnum tantùm beneficium eccleſiaſticum, cuiuſcunque qualitatis exiſtat, ſingulis cōferatur; quòd ſi ad eius vitam honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri, dummodo vtrunque perſonalem reſidentiam non requirat. Super
quo S. Congregatio DD. Cardinalium Concilij 180
Trid. Interpretum declarauit non poſſe Epiſcopum plura beneficia ſimplicia vltra duo vni cōferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione; vt referunt Nicol. Garc. *de benefic. par.* 11. *cap.* 5. *numero* 310. *in* 1. *&* 2. *declarat.* Armendar. *in adan. ad recopilat. legum Nauarræ, lib.* 4. *tit.* 7. *de benefic. incompetat. numero* 32 *&* 33. *&* 34. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, rigũſ.* 7. *dub.* 16. Ego ipſe *d. par.* 3. *alleg.* 62. *numero* 6.
Poterit tamen conferre beneficium Epiſcopus 181
habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis ſufficientem ſuſtentationem, vt docent Azor. *d. par.* 2. *lib.* 8 *cap.* 10. *quæſ.* 8. *cap.* 12. *q.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 5. *à numero* 14. Maſſobr. *d. rigũſ.* 7. *dub.* 17. & referunt deciſum Nicol Garc. *d. c.* 5. *numero* 310. *dub.* 4. Armendar. *d. loco numero* 37. *in* 4. *reſp.* Ego ipſe *d. alleg.* 62. *numero* 7. Et pariter conferri poterit ſecundum beneficium obtinenti primum ſufficiens iuxta ſuum verum valorem, & honeſtam ipſius poſſidentis ſuſtentationem, ſi tempore, quo ſecundum confertur, non ſufficiat propter onus penſionis ſuper tali beneficio impoſitum, dúmodo prouiſus poſt collationem ſibi factam non conſenſerit penſioni. Ita Nicol. Garc. *d. c.* 5. *numero* 310. *in* 5. *dub.* Armendar. *d. loco, n.* 73. *in* 3. *dub.*

Si verò de facto Epiſcopus conferat tertium 182
beneficium habenti duo beneficia ſimplicia aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij eſt valida: ſed ſi tertium ſit ſufficiens, vacant illa duo priora beneficia; ſin minùs, tenetur prouiſus dimittere alterū ex illis, & ſi continuauerit poſſeſſionem amborū recipiēdo ex eis fructus, vtrūque beneficiū vacat: ſicut per S. Congregationem reſolutum fuiſſe teſtantur Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 5. *n.* 310. *in* 1. *&* 2. *dub.* Armendar. *d. loco, n.* 57. *dub.* 1. *&* 2. *& in eorum reſponſ.* Vgolin. *d. officio Epiſc. c.* 14. §. 1. *n.* 3. *verſ. tertio*; ſed nouiſſimè in eadem S. Cōcilij Trid. Cōgregatione propoſito dubio, ſi Epiſcopus conferat tertium beneficium ſimplex & inſufficiens habenti iā pariter duo ſimplicia inſufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimū, ſemel, bis, & iterum tandem *ſub die* 13. *Nouembris*, 1627. cenſuit vacare primum.

Quod autem dicatur beneficium ſufficiens ad 183
congruam ſuſtentationem, arbitrio iudicis relinqui paulò plùs, vel minùs æſtimandum, con-

ſideratis

ſideratis conſiderandis,qoalitate,ſcilicet perſonarum,locorum & temporum,vt reſolnuot Flam, Pariſ. *lib.5 q.6.n.151.& ſeq.*Menoch.*de arbitr.caſu* 216 Zerol.*in prax. Epiſc.part.1.verb.beneficium, §.7.concl.8.verſ.*Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſſ.15. n.59.*Valer.Regnald.*in praxi fori pœnit.l.30.tract.3.n.283.*Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant.in ſum.Bullary,verb.beneficiorum reſignationes, cauſa* 8.Nicol.Garc.*de beneficiis,p.11.cap.5.n.* 320. Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,requiſ. 7. dub.* 14.*cum ſeq.*Ego ipſe *d.alleg.*62.*n.*11.

184 De duobus vidi hac de re acerrimè diſputari in S.Congregat.Concilij Trident. hoc anno 1632. Primo, an collatio beneficij ſimplicis facta ab Epiſcopo,quorum doo priora erãt ſufficientia ad ſuſtentationem, ſuſtineantur ad effectum retentioois,vel ſaltem ad effectum receptionis; Secondò, quòd ſi ab Epiſcopo tertium potoſt conferri, an ex iſtiꝰ, & duorum priorum retentione per ſpatium vltra triũ aooorum abſqoe diſpenſatione Apoſtolica vacaoerint omnia ipſo iure. His dubitationibus,vir quidam doctus reſpondebat ad primum,collationem tertij beneficij ſimplicis,ei, qui alia duo habet ſufficientia,poſſe fieri ab Epiſcopo, & poſſe recipi, ſed non ad effectum retentionis omniũ,quod eſt generale io omni incompatibilitate,quòd habenti vnum incompatibile,poſſit conferri aliud incompatibile, non ad effectum retinendi omnia,ſed vnum,*cap.referente, cap.præterea,c.de multa,c.extirpandæ.§.qui verò, de præbend.Extrauag.Execrabilis,eod.tit.* Conc. Trid. *ſeſſ.7.de reform.c.4.*Nicol.Garc.*de benefic.p.11.c.5. n.*288.*&* 31c & S.Coogreg.multoties declarauit, vt apud eũdem Garc.*d.c.5. n.*84. 88. 283. *&* 310. Et ad hoc propoſitum eſt maxima conſideratione dignum,quod Concil.Trid *ſeſſ.24.de reform. c.*17. vtitor verbo *conferre*,in paſſiua ſignificatione:diceretur enim coofeíre in actiua,ſi Epiſcopus non poſſet conferre. Neque aliæ declarationes allegatæ per Garc.*ſub d.n.* 310. qoòd Epiſcopus oon poſſit conferre tertium,aduerſantur:quia debent intelligi reſtrictè ad effectum retentioois; non autẽ ad effectum receptionis, vt cõtrarietas inter declarationes euitetur, & vt cenſeantor conformes diſpoſitioni Iuris, à qoo nec S. Coocilium recedere voluiſſe declarat, dum profitetur *in d. c. 4.ſeſſ.7.& in d. c. 17. ſeſſ.* 24.inooare diſpoſitionem ſacrorum Canonum.

185 Ad ſecuodom ooo eſt dobiom, qood Concil. Trid.*in d. cap.* 17 approbat incompatibilitatem, qoòd ſcilicet, habens voum ſufficiens non poſſit retinere duo, & habens duo per ſe ſeparatim inſufficientia,ſed ſimul iuncta ſofficientia,oõ poſſit retioere tertium, vt per Hoied. *de incompatib. part.1.cap.19. num. 1. cum ſeqq.* Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib. 2.quæſt.1.num.*138.Nicol. Garc. *dict.c.5.numer.* 268.& S. Congregat.*in impreſſis ad dict. cap.* 17. ſuper qua incompatibilitate plurium ſimplicium erant diuerſæ contrariæ opiniones Doctorum, vt per Hoied. & Garc. *citatis locis.*

186 An aotem per retentiooem iſtorum ſimpliciũ incompatibilium ipſo iure vacent omnia,eſt præſentis inſtituti quæſtio diſputanda. In qua non poteſt negari, Sacram Congregationem ploties declaraſſe vacare omnia, vt io ſequenti declaratione,*Obtinens beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ad honeſtè ſuſtentandum, qui fuit inſtitutus ab Epiſcopo ad illud beneficium ſufficiens iuris patronatus ad præſentationem patroni laici, & vtrunque beneficium retinuit, eorum denique fructus percepit per duos annos abſque diſpenſatione Apoſtol. quæritur; quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe.* Quæ declaratio, & aliæ ſimiles, cùm loqoantur de duobus beneficiis, procedunt eadem & maiori ratiooe io caſu triom beneficiorum; *Clement. ſi plures, de præbend.* Garc. *d.c.5.n.*169.

Nihilomious videntur huiuſmodi declarationes inducentes vacationem omniũ ipſo iure, reſtringi debere ad caſum,in quo quis monitus retinere tentauerit, & præſumpſerit: noo autem procedere ſimpliciter per lapſum ſex menſium: quia in rei veritate Concil,Trid.non inducit vacatiooem omniom ipſo iure *in dict. c.* 17. ſed ſolom in vltima dict.c.parte:contra illos, qui tunc temporis plures Parochiales, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinebant, qui debebant cogi vna retenta, alias dimittere infra ſex menſes; alioquio omnia vacare ipſo iure ſimul cum omnibus aliis beoeficiis,& hoc in pœnam,quæ vltima pars Concilij, ſi benè conſideretur,nihil habet commune cum aliis diſpoſitis io eodem cap. 187

Quod verò attinet ad pœnam vacationis omnium ipſo iure,de qua *in dict.c.4. ſeſſ.* 4. in executionem executionis *dict. cap. multa, de præbend.* aduertendum eſt,quòd aut hic caſus retentionis plurium ſimplicium noo continetur ſob diſpoſitiooe *dict.c.de multa,* & conſequenter *dict. cap.4.ſeſſ.* 7. aut, ſi non continetor; certè non ſubiacet illius pœnali diſpoſitioni, & aliunde nõ habetur talis pœna,imò datur optio, vt quis retineat, quod maluerit, *cap.referente, de præbend.* vbi Doctores Abb. *in cap.fin. numer.* 7. *de Cleric. non reſiden.* pleoè de communi atteſtans,Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib* 5. *quæſt.* 1. *numer.* 152. *&* 158.Rota *decis.*484.*part.*1. *diuerſ.* Si verò contioetur,vt fortè S.Congregat. contioeri ceoſuit, propter illa verba *dict.cap.4.aut aliàs incompatibilia,* &c. *contra formam ſacrorum Canonum, & præſertim cap.de multa,*ootata illa particula,*præſertim,* & in fine, *etiam præſentis Canonis vigore,*vt aduertit Garc.*in dict.cap.5.num.* 91. *& ſeq.* huiuſmodi pœna amiſſionis omoiũ beneficiorum debet intelligi iuxta diſpoſitionem *d c. de multa*, ſcilicet ſi quis contenderit, ſeu præſompſerit retinere, quibus verbis *in d.cap.de multa,* ſignificatur,ſi in iudicio cõteotiosè retinere tentaoerit,gloſſ *verb. contenderit,in dict.c.de multa,*Rota *decis.*484. *p.* 1. *diuerſ.* Quòd ſi velimus non requiri monitionem, ſed ſofficere retentionem,qoæ doloſa & malitioſa videtur,dum non adeſt diſpenſatio Apoſtolica, quo pacto verificari verbum *præſumpſerit* dicit Garc.*d.c.5.n.95.cum ſeqq.* tamen negari non poteſt,quin eſſet nimius rigor, vt de doloſa & malitioſa retentiooe quis cõdemnaretur in hoc caſu:in cuius declaratione inſudat ipſa Cõgreg.ob rei perplexitatem, cùm præſertim in cauſa hactenus tam dubia & implicata agatur de priuando aliquem inauditum omnibus ſuis beneficiis. Hactenus vir quidam doctus, & mei ſtudioſiſſimus. Sed ſalua pace Illoſtriſſimos & R.D. Franc. Paulutius einſdem S. Congregationis Concilij Secretarios, vir ſanè Pontificij, & Cæſarei iuris ſtudioſiſſimus, in ſuo voto contrarium ſenſit, quod per manus Eminentiſſimorum DD. Cardinalium tranſmiſit *ſub die 5.Iunij* 1631.& eſt,prout ſequitur. 188

In præcedenti Cõgregatione propoſito dubio, 189

an ſi N. ab Ordinario proviſus de vno beneficio fuerit à Sede Apoſtolica de alio proviſus, & deniqueab eodem Ordinario proviſus de tertio, eique tam duo prima annui valoris ſcutorum 140. deductis oneribus, & ſic ad congruã ſuſtentationem ſufficientia, quam tertium retinuerit vltra triennium abſque diſpenſatione Apoſtolica, in quã omnia iſta beneficia ipſo iure vacauerint, ex diſpoſitione Concilij Tridentini? Eminentiſſimi Patres, admiſſo quòd agitur de tribus beneficiis ſimplicibus, & quòd duo prima erant ad ſuſtentationem ſufficientia, mandarunt diſcuti articulos: An collatio tertij beneficij ſimplicis facta ab Epiſcopo ſuſtenetur ad effectum retentionis? an ſaltem ad effectum recipiendi, ſeu cõſequendi; quòd ſi ab Epiſcopo poſſit conferri, an ex iſtius, & duorum priorum retentione per dictum tempus abſque diſpenſatione Apoſtolica vacauerint omnia ipſo iure, & ſi huiuſmodi tertium beneficium ad nullum effectum per tempus conferri potuerit, an iſtud ſaltem ipſo iure vacet?

Vt aliàs dicebã, collatio ab Epiſcopo facta de tertio ſimplici beneficio habenti alia duo ſimilia, præſertim ad ſuſtentationem ſufficientia, ſuſtinetur ad effectum receptionis, ſeu conſequutionis; non autem ad effectum retentionis; ea ratione, quòd incõpatibilitas ſequitur ex retentione, non ex conſequutione, nec ante poſſeſſionem quis plura beneficia, & inſimul obtinere dicitur ex *cap. de multa, & Extrauag. Execrabilis, de praben.* tenuit Rota deciſ. Card. Seraph. 774. *& in Salmãtina 27. Martij, & 12. Decembris,* 1585. *coram bona mem. Orano;* & ita loquitur Garc. in cõtrarium allegatus *de benefic. p.* 11. *c.* 15. *n.* 311. à qua opinione nõ diſſentit Sacra Congregatio, vt in ſequentibus declarationibus. *In vna Caetana S. Congregatio, &c. cenſuit non prohiberi Epiſcopum inſtituere ad beneficium obtinentem duo alia ſimplicia, ſed ipſum inſtitutum poſtea non poſſe illud vna cum duobus aliis prius obtentis vtrunque ad ſuſtentationem ſufficientia retinere abſque noua prouiſione, ſeu diſpenſatione Apoſtol. die* 10. *Maij* 1607. *Sacra Congregatio, &c. cenſuit poſſe quidem Ordinarium habenti duo ſimplicia beneficia aliud conferre: ſed quamuis duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem inſufficientia, non poſſe retinere ſimul cum tertio abſque noua prouiſione Apoſtol. In vna Bonon.* 13. *Nouembris* 1629. *dubitatum fuit, an habens duo beneficia ſimplicia, tertium de iurepatronatus ad præſentationem patronorum auctoritate Ordinaria aſſequi, & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica? Sacra Congregatio cenſuit, tertium beneficium ſimplex, etiamſi de iurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione.* Et in fortioribus de parochiali *in vna Mediolanen.* ad inſtantiam S. Caroli Cardin. Borromei dubitatur, an Ordinarius habẽti parochialem Eccleſiam, poſſit eidem aliam parochialem conferre. S. Congregatio, &c. cenſuit poſſe cõferre, ſed adepta poſſeſſione ſecundæ Parochialis vacare primam, quam Gregorius XIII. ſeruari mandauit 5. Septembris 1578. *in lib. ſig. 16. fol.* 11 a. Ac propterea aliæ declarationes regiſtratæ à Barboſa *poſt cap.* 17. *ſeſſ.* 24 & à Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 15. *n.* 310. quæ prima facie videntur aliquo modo repugnare, ſunt intelligendæ de collatione ad dictum effectum retentionis non receptionis, ſeu conſequutionis, cùm hoc ſacrum Concilium non receſſerit à diſpoſitione Iuris communis, ex ſupradictis declarationibus.

Eo autẽ ipſo, quòd collatio ab Epiſcopo facta 190
de tertio beneficio ſimplici ſuſtinetur ad effectũ conſequutionis, ſeu receptionis; & non ad effectum retentionis; abſque dubio intrat diſpoſitio S. Concil. Trid. *cap.* 17. *ſeſſ.* 24. *de reform.* quod ex porrectione extenſionis iſtius tertij cũ aliis duobus præcedentibus, per triennium abſque Apoſt. diſpenſatione omnia ipſo iure vacant, cum ratione pluralitatis beneficiorum ſimplicium ad ſuſtentationem ſufficientium inducatur incõpatibilitas in retinendo, ex diſpoſitione *eiuſdem c.* 17. ibi, *vnum tantùm beneficium,* &c. & ibi, *non ſufficiat, liceat aliud ſimplex,* &c. Hæc enim diſpoſitio data ſufficientia primi beneficij ſimplicis inducit incompatibilitatem ſecundi, & multò magis tertij abſque diſpenſatione Apoſt. Rebuff. *in ſua praxi beneficiali, tit. de diſpenſatione ætatis, in verb. incompatibilia, n.* 6. Card. *conſ.* 3. *prope fin. verſ. attento.* poſt Barbat. *in Clem. gratia, de reſcript. in gloſſ. verb. beneficium, col.* 3. *verſ. Ego autem, vſque ad verſ. & in quantum,* cum concord.

Et conſequenter reſultat vacatio omnium per 191
porrectionem in illorum retẽtione vltrà ſex mẽſes, ex diſpoſitione *d. c.* 17. quod extendit Ius cõmune ad beneficia, etiam ſimplicia, Hnieda *de incompatib. lib.* 1. *c. p.* 9. *ſub num.* 5. *verſ. aduertendum tamen eſt,* cum concord. Ideò, ſicuti in diſpoſitiua loquitur, tam de Curatis, quàm de ſimplicibus, ita dum in fine inducit vacationem ex porrectione retentionis per tatum tempus, vtendo verbis, tam Parochiales, quàm beneficia omnia, in neceſſariam conſequentiam, illius diſpoſitio locum habet, etiam in beneficiis ſimplicibus, cùm ex retentione ſimplicis ſufficientis ad ſuſtentationẽ, reſultet vt dixi, incompatibilitas, prout ex diſpoſitione eiuſdem ſacri Concilij, & ita in puncto cenſuit hæc eadem Congregatio in ſequentibus declarationibus. *Obtinens beneficium eccleſiaſticum ſufficiens iuriſpatronatus ad præſentationem patroni laici, & vtrunque beneficium retinuit, eorúmque fructus percepit per duos annos abſque diſpenſatione Apoſtolica, quæritur quodnam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe. In vna Salmantina* 31 *Maij,* 1607. *S. Congregatio, &c. ad primum reſpondit huiuſmodi duo beneficia eſſe conformia, cùm ſint ambo ſimplicia ſub eodem tecto non requirentia reſidentiam, licèt diuerſo nomine. Ad ſecundum primum beneficium ob aſſecutionem ſecundi proculdubio ipſo iure vacaſſe: ſecundum verò ita demum vacare, ſi vtrumque retinere ſciens prudens, ferit. In vna Hiſpalen. Archiepiſcopus* ſupplicat declarari infraſcriptum dubium. *An caſu, quo ex decreto S. Concil. cap.* 17. *ſeſſ.* 24. *de reform. per aſſecutionem ſecundi beneficij vacet primum, & nihilominus illud habeas continuat poſſeſſionem amborum, recipiendo in eis fructus, poſſe à Sede Apoſtolica fieri impetratio, tam de primo, quàm de ſecundo beneficio? S. Congregat. &c. cenſuit vtrunque vacare; an autem collatio ſpectet ad Sedem Apoſt. remiſit ad Sanctiſſimum.* Itẽ, *Obtinens, beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ad honeſtè ſuſtentandum, fuit inſtitutus ab Epiſcopo ad aliud beneficium iuriſpatronatus, eorúmque fructus percepit per duos annos, & vltra abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ ſupplicatur declarari, quodnam de dictis beneficiis vacauerit ipſo iure; primum, an ſecundum, an vtrumque? Sacra Congreg. cenſuit vtrunque ipſo iure vacaſſe: & cum iſtis aliæ declarationes concordantur.*

Nec repugnat declaratio regiſtrata à Garc. *de* 192
benefic. par. 11. *cap.* 5. *num.* 310. *circa fin. & num. ſeq.*

nam,

nam, propter quod illam non reperi in libris S. Congregationis, & loquitur de duobus prioribus beneficiis inſufficientibus ad ſuſtentationẽ, quatenus eſſet vera, non poſſet procedere ſecundùm terminos *d. cap.* 17. quando ſcilicet obtinens tertium perrexerit, & præſumpſit illud retinere vltra ſex menſes, vnà cum aliis duobus prioribus, in qua ſola porrectione, & præſũptione retentionis, tanto tempore fundatur diſpoſitio *d. c.* 17. ſed procederet, quando prouiſus de tertio fuit cõſequutus tantũ illius poſſeſſionem abſque eo, quòd inſimul retinere vltra ſex menſes præſumpſerit, prout benè diſtinguitur *in d. cap. de multa, circa medium.* Hoc idem colligitur apertè ex ſupradicta declaratione, incip. *In vna Salamantin.* ac propterea idemmet Garc. *d. num.* 321. ſe reſtringit ad ſolum effectum retentionis.

193 Et ſupradictæ concluſiones locum habent, etiamſi huiuſmodi beneficia ſint iuriſpatronatus laicorum, cùm ad effectum, de quo agitur, ex opinione huius S. Cõgregationis, idem iudicandum de beneficiis iuriſpatronatus, quod de beneficiis liberis, vt in ſequentibus declarationibus: *In vna Aquilana*, &c. *S. Congregatio*, &c. *reſpondit ad primum, Epiſcopum habentes vnum ſimplex beneficium non ſufficiens ad illius ſuſtentationem poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe plura, quamuis ſimplicia vſque ad eius ſufficientem ſuſtentationem eidem conferre. Ad ſecundum, idem quod ſuperiùs de beneficiis liberis iudicandum eſſe in beneficiis iuriſpatronatus laicorum.* Concordat ſupra allegata declaratio, incipit, *Obtinens beneficium eccleſiaſticum*, quæ loquitur de beneficiis iuriſpatronatus. Quamuis Lambert. *de iurepatron. p.* 1. *lib.* 2. *qu.* 7. *art.* 15. *num.* 15. crediderit Concil. Trid. *dict. cap.* 17. locum non habere in beneficiis iuriſpatronatus, aſſerens vniuerſalem obſeruantiam, & praxim eſſe, vt Epiſcopi inſtituant præſentatos à patronis, tametſi tertium, & quartũ habeant beneficium, atteſtans etiam ſe fuiſſe inſtitutum in triginta ſeptem beneficiis, quorũ maxima pars erat patronorum laicorum, & clericorum, quorum inſimul fructus non aſcendebant ad ſummam ducatorum 130. de Camera, refert, & ſequitur Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 7. *dub.* 18.

194 Nec poteſt dictus prouiſus ſe tueri poſſeſſione triennali, cùm ſit ſublata in iis, quæ repugnant diſpoſitioni S. Concilij Trid. vt poſt alios tradit Garc. *de beneficiis p.* 11. *cap.* 5. *num.* 379. & firmauit Rota *in Hiſpalen. beneficij de Caſmo* 4. 17. *Iunij* 1588. *coram bona mem. Card. Plato, & in Calagurritana*, 1. *Iulij*, 1594. *coram bona mem. Card. Pamphilio*, & cenſuit in his terminis hæc eadem Congregatio in ſequentibus declarationibus: *Quæritur, an præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur reg. de triennali, habeat locum contra Decreta Sacræ Congregationis Concilij cap.* 4. *ſeſſ.* 7. & *cap.* 17. *ſeſſ.* 24. & *cap.* 15. *de reform. ita vt poſſidentes beneficia contra diſpoſitionem dictorum Decretorum ex tali præſumpta diſpenſatione ſuam poſſeſſionem tueri valeant? S. Congregatio cenſuit non habere locum contra ſupradicta Concilij Decreta, qua declaratione ad Summum Pont. relata, ſua Sãctitas dixit benè Congregationem cenſuiſſe, atque ita exequendum eſſe. In vna Leodien. Sacra Congreg. reſpondit obtinentem plura beneficia incompatibilia non poſſe ſe iuuare reg. de triennali*, cum quibus aliæ concordant. Ex quibus reſpondendum ſecundùm ea, quę proponũtur, omnia dicta beneficia, quamuis ſimplicia, & de iurepatronatus ipſo iure vacaſſe per porrectionẽ in retentione tanto tempore. Hactenus Illuſtriſſimus D. Secretarius, & ſecũdùm eius votum cenſuit dicta S. Cong. Concilij de eodem anno 1623.

Ad pluralitatem vitandam fuit conſtitutum *in c. ad aures in cap. cùm adeò, & in cap. poſtulaſti, & in cap. pen. de reſcript.* vt impetrãs beneficium debeat indicare, ſi quod aliud obtinet, alioquin ſi à Sede Apoſtolica facta eſt impetratio, litteræ impetrationis inualidæ exiſtunt, & collatio eſt nulla. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 2. *n.* 1. 2. latè Menoc. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 41. vbi *n.* 42. hoc ampliat etiamſi beneficium eſſet tenue: & *n.* 43. etiamſi impetrãs ſecũdum beneficium, re ipſa primum conſequutus nõ fuiſſet, ſed ſolùm habeat litteras ſuper impetratione: & *n.* 45. quãuis impetrans poſſideret aliud beneficium, quod violenter occupauerat. Hoc autem cum Nauar. *conſ.* 9. *de reſcript. in nou.* limitat Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 115. niſi impetrãs de facto ignoraret ſe habere alia beneficia, per text. *in cap. gratia, de reſcript. lib.* 6. quem aſſerunt procedere in ignorãtia facti & non iuris. Et idem Garc. ibi obiter notat erraſſe Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 15. §. 2. *nu.* 68. quatenus habet, quòd beneficium vacaturum tanquam incompatibile per aſſecutionem ſecundi nõ eſt opus narrari, vt obtentum in gratia ſecundi, quia Mohed. *deciſ.* 14. *de præbend.* quem pro ſe allegat, id non dicit, ſed quòd non eſt opus facere mentionem de qualitate, quòd ſit ſimile ſub eodem tecto. Quòd adeò verum, impetrationem eſſe nullam, in quaquis de alio obtento non fecit mentionem, vt ſi Impetrans velit dimittere primum, cuius non meminit gratia non conualeſcat, vt tenent Fed. *conſil.* 11. *col. vltim. n.* 14. Specul. Hoſt. Ioann. Andr. Card. Butr. Imol. & alij, quos refert, & ſequitur Rẽdina *in promptuar. recep. ſenten. titul.* 7. *numer.* 11. *tom.* 1. vbi ſecùs dicit, ſi impetrationis tempore nondũ beneficium habebat, ſed erat illud recepturus: tunc enim reſignando iuri quærendo, litteræ conualeſcunt. Idẽ quoque, quod ſupra diximus, erit, ſi à Legato Apoſtolicæ Sedis impetratio fiat, vt oſtendimus *lib.* 1. *cap.* 6. *verſ. beneficij collatio.* Verùm, ſi collatio à Romano Pontifice non ad impetrantis preces, ſed proprio motu facta fuerit, non erit inualida, ſi talis indicatio omiſſa fuiſſet, vt probat *Clement. ſi Romanus* 4. *de cõceſſ. præbẽd.* Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *q.* 3. *verſ. quæres quintò.*

Aliud verò eſt, ſi ab Ordinario beneficium impetretur, cui etſi indicatio huiuſmodi eſſet facienda; ſi tamen non fiat, valet collatio. *Clement. vlt. de offic. Ordin.* Azor. *d. cap.* 10. *q.* 4. Nicol. Garc. 196
de benefic. p. 11. *cap.* 4. *num.* 96. Sanctarel. *variar. reſolut. q.* 50. *num.* 5. Prouiſus enim ab Ordinario ad validitatem ſuæ gratiæ, nihil tenetur iuſtificare, quia Ordinarius, tanquam informatus de ſtatu Eccleſiarum, & perſonarum, prouidet motu proprio Eccleſiis, non autem perſonis, Felin. *in cap. ad aures, num.* 15. *de reſcrip.* Card. *in Clement. vlt. num.* 13. *de offic. Ordin.* Selu. *de benefic. part.* 1. *q.* 23. Menoc. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 154. & *ſeq.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 6. *proœm num.* 10. & *gloſ.* 5. *n.* 173. & 184. Seraphin. *deciſ.* 1026. *num.* 3. & *deciſ.* 1467. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 190. *num.* 1. *p.* 2. *recent.* & *in Placentina Canonicatus* 14. *Ianuarij* 1600. *coram Carden. Lancelloto, & in Pampilonen. de Aguero*, 12. *Iunij*, 1609. *coram Ortembergo, & in nullius beneficij S. Sixti* 16. *Iunij* 1615. *coram Card. Sacrato, & in Leodien. Canonicatus S. Dionyſij*, 27. *Martij* 1623. *coram R. P. D. meo Coccino Decano, & in eadem* 15. 197

Maij 1616.*coram R.P.D.meo Pirouano*;quod pro-
cedit,etiamſi Ordinarius prouideat vigore indul-
ti;quia nihilominus non deſinit prouidere motu
proprio,Put. *decis*.395.*num*.2.*lib*.3.*in correct*.& ſe-
quuta eſt Rota *in actu Leodien.Canonicatus* , *co-
rā R.D.meo Decano,& Pirouano*.Limitatur tamen
hæc reſolutio , quando Ordinarius prouidet ad
preces prouiſi,Buratt.*decis*.484.*num*. 6 Et quan-
do prouiſus ab Ordinario agit ad excluſionem
prouiſi Apoſtol.de beneficio,vti de reſeruato ra-
tione menſis:tunc enim tenetur probare vacatio-
nem in menſe ordinario,in quo fundat intentio-
nem ſuam,Fetr.*conſil*.2.*numer*.13.*lib*.1. Put. *decis*.
266.*lib*.3.*in correct*. Maſcot.*variar. reſolut.lib*.2.
cap.1.*numero* 179.*& ſeqq*. quos refert, & ſequitur
Ferentill. *in annotat. ad decis*.484. Buratt. *lit-
tera A*.

198 Reſtant nunc circa beneficiorum collationem
quædam adnotanda,& primò,quòd ſi contingat,
vt plures in eadem Eccleſia idem beneficium im-
petrent,ſtabitur datæ litterarum , & prior impe-
trans præfertur,*cap.capitulum* , *de reſcript*. etiamſi
ſit in hora,vel puncto,Caſſad.*decis*. 10. *numero* 1.
de præbend.Menoch.*de arbitr.caſu* 48.*numer*. 1.*cum
ſeq*.Rota *decis*.19.*numer*.2.*cum ſeq. part*. 2.*& decis*.
88.*numer*.5.*lib*.12.*part*.3. *diuerſ*.Nam data facit,vt
gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit
operari,cùm priùs ante datam poſſit lacerari, &
ſic tempus datæ inſpiciendum eſt, Felin.*in cap.
cum ec*. 18.& *ibi* Abb.*num*.5 Imol.*num*. 8 *&* 9.&
Zabarel.*num*.7.*de reſcript*.Gig.*conſil*.3.*numer*. 1.*&
conſil*.54.*num* 20.Bero.*conſil*.207.*num*.57. Rebuff.
*ſuper concord.in tit.de reform mand.Apoſt. verb.da-
tum* Caputaq.*decis*.180.*num* 3 *pa* 1 2 Rot.*dec*.28.
num.1.*de reſcript.in antiq*.& coram Card. Seraph.
decis.341.*num* 9.Et ſignatura trahitur ad tempus
datæ,Caſtr.*in l*.1.*num*.2.*in fine.C.quando libel.Prin-
cipi dat*.latè Mandoſ *conſil*.16.*num*. 1. *&* 6.*in fine*,
verſ.ſi verò acciperemus,& in tribus ſeqq. Put. *decis* 94.
num.2.*lib*.12.Rot.*decis*.514.*numer*.3.*par*. 3. *diuerſ*.
Hieronym.Gabr.*conſ*.93.*num*.56.*lib*.2. Stephan.
Grat.*diſcept.forenſ.cap*.191.*ex num*. 1.nec quæuis
aliæ præcedentes diligentiæ attenduntur, *cap.ſi
eo tempore*,& *ib*. Franch.*numero* 3.*in* 1. *notab*. *& in
cap.de duobus,de reſcript.lib*.6 Pariſ.*conſil*.43.*num*.1.
lib.4.& plures cumulat Mandoſ.*d.conſil*.16.*num*.3.
Dumque Papa ſignat, & ſcit huiuſmodi gratiam
apponendam eſſe per Datarium,qui eſt illius or-
ganum,certam diem , virtualiter declarat etiam,
quòd ſolùm à die datæ debeat operari eius ſigna-
tura,& ſæpè ſæpiùs gratiæ non datantur ſub ea-
dem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ , ita
ſuadente aliqua ratione , & iubente ipſo Papa,
imò quod plus eſt,etiam aliquando iuſtis de cau-
ſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatæ, & Da-
tarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus
tam ſignatis,quàm ſignādis,vt ratio poſtulat,ad-
dit,& detrahit,vt per Gouzal.*ad reg.Cancel.gl*.63.
ex n.59.

199 Nō obſtat,quòd ex ſola ſignatura dicatur per-
fecta gratia,Sarnen.*in reg.de infirm.q*.18.*n*.5.*verſ.
nam non eſt dubium*,Caſſad.*decis*.4.*n*.2.*de cauſa poſ-
ſeſſ* Rot.*dec* 418.*n*.3 *p*.1.*diuerſ*.& apud.Put *dec*.94.
lib.2 *in correct*.imò & ſolo verbo Principis gratia
perficiatur,Bart.*in l.humanum,in fine verſ. breuiter.
C.de legib*.Pariſ.*conſ*.5.*num*.60.*lib*.4. Rot *in Bono-
nien.de Binarinis*,5.*Martij* 1618.*coram bonæ mem.
Andreæ*,quoniā ſimul ſtant , quòd gratia recipiat
perfectionem à ſignatura Papę,& quòd tamē hæc
perfectu incipiat à die datæ, quia cēſetur Papam
ſignaſſe publicationem à die,ſub qua apparet da-
tata à Datario per ipſum Papam ad hoc munus
deputante:& ita hoc intelligit Caputaq.*dec*.88
n.2 *&* 3.*p*.3.Put.*d.dec*.94.*num*.2.*lib*.2.vbi inquit
quòd ſupplicatio præſumitur ſignata tēpore da-
tæ,& quòd non admittitur probatio in contra-
riū,& Hieronym.Gabr.*conſ*.193.*num*.3.*&* 4.*lib*.2.
Steph.Grat.*d.c*.191.*n*.1.*cum ſeq*. Colliguntur hæc
ex optimè adductis *in Meten.Prioratus*,17. *Maij*,
1617.*coram R.P.D.Merlino*, impreſſa per Viui.
poſt praxim iuriſp.dec.54.

Si verò collatio facta ſit duobus à diuerſis eo- 200
dem die,nec appareat,cui priùs facta fuerit , po-
tior eſt conditio poſſidentis, vt per Tiraq *de pri-
mog.q*.17.*opin*.11.*n*.1.*& opin*. 12.*n*.2. Menoch.*de
arbitr.caſu* 48.*n*.10.*cum ſeq*.Zerol.*in praxi Epiſcop.
p*.1.*verb.beneficium verſ*.2.& alios, quos refero *de
officio & poteſt.Epiſcop.p*.1.*all*. 57.*n*. 13. vbi *n*.14.
addo,quòd ſi nondū adepta poſſeſſione vnus ha-
beat collationem beneficij à Papa,alius ab Ordi-
nario,ſi non appareat de prioritate,pręfertur,qui
à Papa impetrauit,propter prærogatiuam conce-
dentis,niſi in collatione Ordinarij appoſita hora,
& in collatione Papæ non;quia tunc collatio
Ordinarij præualet vt *ibidem* dixi *n*.15.

Secundò notandum eſt,quòd iuxta *reg*.27.*Cā- 201
cel. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis*,
ſed litterarum expeditarum,nullus Iudex in Curia,
etiam Cardinalis , debet iudicare ſecundùm te-
norem ſupplicationis concernentis gratiam,ſed 202
ſecundùm tenorem litterarum expeditarum;quia
licèt quoad eſſentiam & effectum gratiæ non re-
quiratur Bullarum expeditio de Iure communi,
Caſſad.*decis*.8.*num*.3.*de reſtit. ſpoliat*. Maſcard. *de
probat. concluſ*.846.*num*.41. de ſtylo tamen Curiæ,
& quoad exercitium gratiæ, ſiue illius probatio- 203
nem,& canonizationem aliud dicendum eſt , cū
exequutor non aliter gratiā exequatur, niſi Bul-
lis expeditis,cùm demum ab illis poteſtas ipſorū,
& probatio gratiæ pendeat,*cap.paſtoralis* , §.*fin.de
reſcript*.Simonet.*de reſeruatione beneficior.q* 55.*n*.1.
Zerol.*in praxi Epiſcop.p*.1.*verb.ſupplicatio,in princ*.
VVaſmer.*conſ*.1.*num* 5.*lib*. 1. Vnde ſi non agatur 204
de canonizatione gratiæ,ſola ſupplicatio ſine lit-
teris ſufficit,Caſſad.*decis*.35.*n*.2. *ſuper reg. & dec*.
8.*de reſtit.ſpoliat.& dec*.2.*de ſentent. & re iud*.Ca-
putaq *dec*.235 *p*.3 Put.*dec*.537.*lib*.1.*correct*. Hier.
Gabr.*conſ*.190.*n*.13.*lib*.1.Seraph. *decis*. 538.*n*.4.
& dec.775.*num*.3.Gregor. XV.*decis*. 540.*num*.6.
vbi Beltramin.*lit.C*.Buratt.*decis*. 540. *num*. 13. *&
decis*.707.Rot.*dec*.503.*num*.4.*p*.1. *recent*. ſicut etiā
ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutoriam,
licèt ſecùs ad effectum adiudicationis,Nic.Garc.
de benefic.p.4.*cap*.2.*num*.23 *&* 24.Rota *decis*.645.
num.5.*part*. 1.*recent*.*& in Ilerden.Canonicatus* , 19.
Aprilis,1624 *coram R.P.D.meo Pirouano*.

Sic etiam ſupplicatio ſola ſine litteris ſufficit, 205
quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in
quaſi poſſeſſione exigendi pēſionem,Rot.*in An-
conitana penſionis*,10.*Iunij*,1587. *coram Pi* *e*. impreſ-
ſa per Nicol.Garc.*de benefic.p*.1.*cap*.5.*n*.446 &fuit
dictum *in Tiburtina penſionis*,14.*Maij*, 16 9 *coram
R.P.D.Cueipo*,Buratt.*dec*.541.*n*.1.

Sic etiam ſupplicationi ſine litteris creditur 206
contra ſupplicantem,qui eam dedit.putà,ſi dixe-
rit beneficium vacaſſe in menſe Ordinarij,vel di-
xit valorem fructuum non aſcendere ad ducata
24.vel quid ſimile,Mandoſ.*in d.reg. de non iudic.iux-
ta*,*q*.8.*n*.7.Bellum.*conſil*.1 *pro*. *....* *col*.7. *verſ.
puto contrarium*.

Signaturæ

Google

207 Signaturæ quoque ſtabitur ad probãdum im-
petrationem, & præcedentem veram vacationem,
Rot. *tec.332. dras 27. de reſcript. in nouiſſ.*

208 Denique Rota procedit ad diſputationem du-
biorum, cum ſola ſupplicatione abſque litteris,
etiamſi in ea derogatum non fuerit *d. reg. 17.* de
non iudicando iuxta formã ſupplicationis: quia
derogatio prædictæ regulæ eſt neceſſaria, quando
cauſa foret terminanda, & ferenda ſententia: ſe-
cùs verò ad effectum diſputationis dubiorũ, quæ
eſt actus merè extraiudicialis. Ita fuit reſo-
lutum *in Com. ben. beneficij*, 10. *Iuny*, 1624. *co-
ram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo*, & *in
Neocaſtren. Parochialis*, 28. *Februarij*, 16 *coram
Reuerend. P. D. Duran.* in qua aliæ deciſiones refe-
runtur.

209 Tertiò eſt notandum, quòd ad acceptandam
collationem beneficii, ſeu inſtitutionem, requiri-
tur ſpeciale mandatum, gl. *verb. h buerit, in cap. ſi
tibi abſenti, de præbend.* Staphil. *de litteris gratia, tit.
de vi, & effectu clauſ. in verb. iuram. praeſt. n. 4.* Couarr.
lib. 3. var. r. cap. 16. num. 4. & 5. Villalob. *in com-
mun. opin. lib. 4. tit. 24. n. 15. pag. 611.* Brunor. à Sole
in locis commun. verb. mandatum, numero 14. Flam.
Pariſ. *de reſignat. beneficior. l b. 10. q. 8. n. 34.* Camill.
Borel. *in ſumma omnium deciſ. to. 2. tit. 66. num. 165.*
Azot. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 13 q. 5.* Maſſobr. *in
praxi habendi concurſum, prælad. 25. num. 8. ſecundùm
Romoa impreſſ.* Rot. *in Mindonien. Canonicatus, 26.
Nouembris*, 1616. *coram bonæ memoriæ Burattoe*, in-
210 ter eius impreſſa *deciſ. 209. numero vlt.* Et in poſ-
ſeſſionis beneficij apprehenſione per procurato-
rem requiri ſpeciale mandatum, & non ſufficere
generale tradunt Couarr. *d. cap. 16. numero 18.* Fla-
min. Pariſ. *d. lib. 20. q. 6. num. 13* Baratt. *d. deciſ. 209.
n. 12.* non requiritur tamen in indiuiduo man-
datum ad acquirendam poſſeſſionem talis bene-
ficij, Alexand. *in L. 1. §. per procuratorem, ff. de acqui-
renda poſſeſſ.* Ferret. *conſ. 220. num. 12. in fine.* Rot. *in
Auerſana beneficij, 1. Iulij, 1620. coram bonæ memor.
Vbaldo.* Et circa poſſeſſionem capiendam aduer-
211 tas quòd Pius Papa V. innouando *Extrauag. In-
iunctæ, de elect.* mandauit in quadam ſua Conſtitu-
tione incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, prouiſũ à Se-
de Apoſt. de quocumque beneficio nõ poſſe poſ-
ſeſſionem illius adipiſci niſi litteris expeditis, &
capientem poſſeſſionem ex ſola ſupplicatione ſi-
gnata, litteris ſuæ prouiſionis nõ expeditis, om-
ne ius, quod in beneficio habet, amittere, & de
cætero ad illud obtinendum inhabilem reddi, cu-
ius conſtitut. meminit, & illam interpretatus eſt
Io. Ant. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de beneficiorum poſ-
ſeſſione capienda.*

Quartò eſt notandum, quòd in beneficialibus
212 datur multiplicatio titulorum, vt per Abb. *nu. 4.
in cap. poſt electionem, de conceſſ. præbend.* Caſſad. *de
cauſa poſſeſſ. & propr. deciſ. 3. n. 8.* Verall. *deciſ. 339. n.
4. p. 1.* Coccin. *deciſ. 47. numero 20. & dec. 317. nu. 4.*
Cauaier. *deciſ. 159. num. 6. & 7.* Ciarlin. *cap. 107. n.
90.* Rota *Ianuen. Abbatiæ 14. Maij 1624. cor. bonæ
mem. Buratti. & in eadem, corã eodem 5. Martij 1625.*
apud Viuian. *poſt praxim iuriſpatr. deciſ. 6. & 37. in
fine, & in Mutinen. plebis, ſeu iuriſpatr. 27. Iunij
1625. cor. R. D. meo Coccino Decano.* Et ratione il-
lorum poteſt quis ſe defendere, quamuis vtroque
titulo non poſſit agere, vt *in cap. vt quis duas, de
elect. lib. 6.* ſicut benè declarant Abb. *d. numero 4.*
Lap. *allegat. 132. num. 2.* Roman. *conſil. 433. num. 7.*
Felin. *in cap. in noſtra num. 2 de reſcript.* Dec. *in cap.
bona numero 51. de appellat.* ad idem eſt text. *in c.
conſtitutus,* *l* 1. *de reſtit. & in cap. ex litteris de reſtit.
in integr.* Caſſad. *deciſ. 21. ſuper reg.* & talis multi-
plicatio ſanat defectus, & iuuat ad conſeruandũ
ius quæſitum, Card. Mantic. *dec. 359. n. 8.* Ciarlin.
controuerſ. forenſ. cap. 41. num. 11. Intellige notabi- 213
le hoc procedere in gratiis diuerſis, non autem
in contrariis: quia ſufficit, vt duplex titulus ten-
dat ad eundem effectum, ſcilicet; ad collationem
beneficij, non autem ad diuerſos, ſeu contrarios
in eadem perſona, ſecundùm Roman. *conſ. 359. n.
11. verſ. quoad* 2 vbi quòd habens titulũ in bene-
ficio conferentem ius in re, ſi poſtea impetrat
Commendam, deſinit habere illum primum titu-
lum cõferentem ius in re, quia titulus Cõmendæ
non eſt illi conformis quoad effectum, cùm con-
ferat ſolùm detentionem, & differant effectuali-
ter in multis: & in iſtis terminis tituli dicuntur
contrarij: ſequuntur Felin. *in d. cap. in noſtra, n. 2.
verſ. ſecundo intellige.* Selu. *de benefic. p. 3. q. 29. vl.
pen. verſ. iſtud eſt limitandum,* ſequitur etiam Rota
in d. Mutinen. plebis.

Quintò eſt notandum, quòd in beneficiorum
collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt de- 214
rogandum, aut detrahendum iniunctis oneribus,
aut aliis qualitatibus in ipſorum beneficiorum
fundatione, aut erectione conſtitutis: alìter antè
facta prouiſio cenſenda eſt ſubreptitia, vt ſtatuit
Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de reformatione, c. 5.* latè Mooet.
de communi. vltim. volunt. cap. 10. n. 348. cum ſeqq. et-
iam pro vna vice. Vgolin. *de officio Epiſcopi, c. 52. §.
1. n. 8* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſco-
pi Neapolit. c. 24. n. 10.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 9. c.
1. num. 11.* & in qualibet collatione obſeruari
debet diuiſio *cap. quam pio 1. q. 2* vt ſcilicet omnis
adſit pactio, omniſque ceſſet conuentio, Spin. *in
ſpeculo teſtam. gloſ. 7. numero 33.* Sanch. *in conſil. mo-
ral. lib. 2. c. 3. dub. 34. n. 6.* latè Gõzales de Salzedo
de lege politica lib. 2. cap. 16. numero 42. cum ſeq. Syl-
uius *in reſolut. var. verb. ſimonia 2. concl. 2.* ſine vitio
autem ſimoniæ in obtinendis beneficiis licet pa-
ciſci de aliquo temporali retribuendo pro recõ-
penſatione gratuita, & ſpectato ſecundum com-
munem rationem labore, prout ex obligatione
onerosa ſuſcipitur, vide Ghilio. *in pract. reſol. caſ.
Conſcient. verb. beneficium n. 7.* Diana *reſol. moral. p. 6.
tract. 7 reſol. 42.*

Sextò eſt notandum, quòd à beneficiis conſe- 215
quendis non ſunt Clerici minùs nobiles, aut et-
iam non eminentis ſcientiæ (vbi non eſt adeò ne-
ceſſaria) repellendi, contraria conſuetudine, ſiue
ſtatuto minimè obſtante, *cap. venerabilis, 37. de
præbend.* niſi propter vitium aliquod ſint viliores:
ſic enim intelligitur illud, quod de vilitate di-
citur *in cap. inter dilectos, de exceſſ. Prælat.* Vnde non 216
valere ſtatutum, ſiue conſuetudinem, quòd non
admittantur ignobiles in Canonicos Cathe-
dralium per *d. cap. venerabilis,* tenet Abb. *ibi nume-
ro 4* Bellet *disquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſciplina cleri-
cali, §. 15. num. 7.* Et hinc colligit Bennius *de priui-
leg. Iuriſconſult. p. 2. priuileg. 30.* quòd, etſi ſtatuto,
vel conſuetudine caueatur, nobilem ſolum in
Canonicorum numerum in Eccleſiis Cathedra-
libus admitti; illud tamen non ita in genere,
quàm virtute atque ſcientia nobili viro verifica-
tur. Vnde dicit gloſ. *verb. inuidia, in c. quoniam 24.
q. 1. Petri piſcatoris ſucceſſorem quærimus, non Augu-
ſti*, quã in id referunt Felin. *in c. cùm à Deo n. 7. de
reſcript.* Abb. *in cap. conſtitutus, il 2. de appella.* Lam-
bert. *de iurepatron. 2. p. 2 lib. q. 5.* Selu. *de benefic. p. 3.
q. 7. n. 1.* iuxta med. Tiraq. *de nobilitat. c. 20. num. 16.*

Nec

Digitized by Google

217 Nec certæ originis clerici ſunt eligẽdi, ſed vndecumque ſint, modò idonei exiſtant, ſunt admittendi, [illegible] *ad decorem, de inſtit.* Cauall. Bouill *in*
218 *ſum.* [illegible] *3.* & ideò non ſemel in Rota fuit dictum ſtatutum prohibens Clericos forenſes admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitioſum, & contra Ius, non tenere; & ſignanter *in Placentina admiſſionis ad Capitulum 16. Aprilis* 1585. *coram Card. Blanchetto, & in Seguntina admiſſionis ad Capitulum, 26. Iunij 158* [illegible] *coram bonæ mem. Gyptio, & in eadem, 7. Iunij, 1610. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Toletana confraternitatum 3. Decembris, 16* [illegible] *8. coram bonæ mem. Vbaldo.* In quibus autem Regnis exteri ex Summorum Pontificum indultis beneficia obtinere non poſſint, latè dixi *in collect. ad* [illegible] *1. de poſt.* [illegible]

219 Ita neque Neophyti, ſi aliàs digni ſunt, & idonei, ſunt à beneficiis conſequendis repellen-
220 di, cap. [illegible] vbi gloſ. & doct. *de reſcript.* tales enim ad fidem conuerſi ſunt honorandi propter adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non vituperandi, Montal. [illegible] *3. lib. 4. for.* Suar. *commun. opin. tom.* [illegible] *lib. 1. tit. 16. n. 17. pag.* 212. Vaneg. *p. 1.* [illegible] *de las differencias de libros, lib. 3.*
221 *del officio, y vſo de la razon, cap. 9. pag.* 122. & ideò capax beneficij eccleſiaſtici ille eſt, qui à Iudæis originem ducit, vt aliàs bene dixit Rot. *in Vlixbonen. quaternaria, 15. Ianuarij 1624. coram R. D. meo Coccino Decano* Vide quæ hac de re latè diximus *de Canonicis, cap. 13. n. 1.* [illegible] *cum ſeqq.*

222 Septimò eſt notandum, quòd ſi contingat, vt beneficia quandoque cõferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt, ſi is, cui facta fuit omninò ſit de Iure inhabilis ad beneficia conſequenda, vt ſuperiùs vidimus. Qui verò talem fecit collationem, à beneficiorum collatione ſuſpenditur, *cap. paſtoralis, de clerico excommun.* [illegible] *inter dilectos, de exceſſ. Prælat.*

223 Octauò eſt notandum, quòd is, cui Papa beneficium contulerit, etiam cum clauſula, *ſi idoneus fuerit*, eſt præſumendus idoneus, niſi contrarium appareat: vnde ipſe non tenetur ſe probare idoneum, vt habetur *in cap. fin. de præſumpt.* quia talis ad beneficia quis præſumitur, Lambert. *de iurepat.* [illegible] *2. p. 1.* [illegible] *10. art. 2. à n. 1.* Alciat. *de præſumpt. reg. 3.* [illegible] *3.* Menoch. *in ſimili tract. lib. 6. præſ.* 91. Maſcard. *de probat.* [illegible] *8.* Flamin. Pariſ. *de reſig. benef. lib. 10. q. 3.* [illegible] *54. cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 4 à num.* 168. quod tamen intelligitur de idoneitate intrinſeca, ſcilicet, puritatis, & ſimilium, non verò ſcientiæ & litteraturæ, quæ, cùm ſit quid extrinſecum, & accidentale homini, ineſſe alicui non præſumitur, ex adductis per me *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg.*
224 *10.* [illegible] *m. 17* Vnde Capitulo obiicienti impuritatem & ortum à parentibus impuris, vel infidelibus, incumbit onus probandi: & quidem concludenter, vt ſæpè ſæpiùs cenſuit Rota, & ſignanter coram Mantica *decif. 474. num. 1. & decif.* 307. *& coram Card. Seraphin. decif.* 353. *& in Legionen. denegatæ poſſeſſiones, 8. Martij, 1593. coram Card. Blanchetto, & in Toletana Canonicatus 10. Decembris 1608. coram bonæ mem. Card. Marquemont.* quæ eſt inter recent. *decif. 167. part. 1. & fuit confirmata ſub die 3. Aprilis, & 10. Iunij, 1609. coram eodem, & in Placen. puritatis, 6. Aprilis, 160* [illegible] *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, quæ eſt *decif. 181. p. 1. & in Legionen. Canonicatus, 1602. coram R. D. meo Coccino Decano*, inter eius impreſſas *decif.* 68. & nouiſſimè *in alia Legionen. puritatis ſanguinis. 26. Maij 1612. coram R. P. D. Queipo*; tum, quia de Iure nemo 225
natus inter Chriſtianos grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis, ſed in dubio præſumitur, ex reg. text. *in cap. fin. de præſumpt. & in l. ab ea parte, ff. de probat.* vt dicit Rot. *in Vlixbonen. quaternaria 15. Ianuarij 1624. coram R. D. meo Coccino Decano*; aſſiſtit enim puritati generis præſumptio iuris, Gregor. *decif. 498. n. 1.* vbi adden. Rot. *in d. Legionen. puritatis ſanguinis.*

Nonò eſt notandum, quòd antequam collatio 226
beneficij fiat coram Iudice executore, debent iuſtificare ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratiæ, vt illius executioni ſit locus, vt per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 10. q. 3. per tot.* Card. Seraphin. *decif. 42* [illegible] *num. 4.* Rot. *decif. 160. num. 3. p. 1. diuerſ. & in Ilerden. Canonicatus, 2. Decembris 1624. coram bonæ mem. Buratto* inter eius impreſſas *decif. 838. n. 5.* Mantic. *decif. 358. numer. 4.* vbi dicit gratiam non iuſtificatam tanquam obreptitiam nullius eſſe momenti, & iuſtificatio eſt facienda de tempore datæ. Felin. *in cap. cum te. num. 18. de reſcrip.* Imol. *in Clem. fin. num. 20. eod. tit.* Rot. *dec. 443. n. 1.* [illegible] *2. recent. & in Meten. Canonicatus, 28. Maij 1625. coram Buratto*, inter eius impreſſas *decif.* 786.

Narratiua duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, 227
vt menſis reſeruatus, pertinentia collationis ex qualitate beneficij, inhabilitatio ex delicto, & ſimilia, in quibus Papa ſe fundat, quæ debent plenè, & concludenter probari, nec ſufficit ſemiplena probatio pro iuſtificatione gratiæ; Put. *decif. 265. lib. 3.* Rot. *decif. 268. num. 3. p. 1. & decif. 46. p. 2. diuerſ.* fuit dictum *in Placentina Canonicatus, & Præbenda, 1. Martij, 1599. coram Orano, & in Salamantina beneficij de A* [illegible] *3. Iulij, 1600. coram Peña, & in Cæſaraugustana penſionis 21 Iunij 1604. coram Iuſto & in Terracinen. beneficij, 11. Aprilis 1622. coram R. P. D. Nauarro*, vbi de delicto narrato, Ferentil. *in annot. ad decif. 175* [illegible] *ſub lit. A.* Alia eſt narratiua, quæ eſt pars gratiæ, vt valor, Doctoratus, & ſimilia, & ad iſta ſufficit ſemiplena probatio, Rot. *decif. 14. de probat. in antiq.* Put. *decif. 19. lib. 1.* Gregor. *decif. 35. num. 1. & decif. 47* [illegible] *n. 10.* Caualer. *decif. 201. num. 3.* Et quòd narratiuam 228
ſufficiat iuſtificare de facto, latè Garc. qui plures cumulat, *de benefic. p. 7. c. 1. n. 205. & 206.* Rot. *decif. 410. num. 4. p. 1. recent. & in Boſſanen. Parochialis, 13. Maij 1627. coram Card. Virili, & in Tullen. iuriſdictionis 30. Martij 1629. coram R. P. D. Dunozetto*, & ſæpè in aliis. Quod quidem locum habet, etiamſi agatur de executione Breuis Apoſt. cum clauſ. *Conſtito*; quia nihilominus ſufficit illam iuſtificare de facto, vt Breue exequatur, Gonzal. *ad regul. 8 Cancel. gloſ. 15. §. 1. num. 60. 61. & 81.* Rot. *decif. 484. n. 1. p. 2. recent.* Beltramin. *ad Greg. decif. 84. num. 6.*

Verùm quando adeſt concurſus alterius tituli, 229
requiritur plena probatio narratiuæ huiuſmodi, quæ eſt pars gratiæ, Rot. *d. decif. 484. n. 1. & in Hiſpalen. beneficiorum, 10. Iunij, & 7. Nouembr. 1611. cor. Card. Pamphilio iun. & coram eodem in Burgen. Canonicatus 24. Ianuarij, 1618.* Et idem dicendum eſt in probatione vacationis in menſe reſeruato, quę aliàs iuſtificatur ſufficienter ex ſemiplena probatione, Caſſad. poſt Ægid. *decif. 1. de probat. n. 1. verſ. nam pro ea facit.* Rota *coram Reuerendiſſimo Coccino Decano*, inter eius impreſſas *decif. 8* [illegible] *2. & in Burgen. de Pancorvo, coram Gypſio*, impreſſa per Marchelan. *de commiſſionib. tom. 1. pag. 346.*

Decimò,

30 Decimò, circa eandem materiam iuſtificationis gratiæ tres caſus ſunt diſtinguendi.

Primus eſt, quando prouiſus habet ſubrogationem gratioſam, & tamen beneficium non eſt reſeruatum aut affectum, vel litigioſum: & iſto caſu, licèt regulariter ad effectum immiſſionis debeat iuſtificari tota gratia principalis attamen ſecus eſt, ſi non adſit legitimus cõtradictor; quia iſto caſu ſufficit iuſtificari iudici etiam extraiudicialiter ſolam ſubrogationem gratioſam, & in iſtis terminis procedit *decif.* Card. Mantic. 71. *numer.* 16.

Secundus verò caſus eſt, quãdo quis obtinuit immiſſionem; & iſto caſu, ſi non adſit legitimus contradictor in cauſa appellationis, iſte, qui non eſt legitimus, non poteſt opponere gratiam non fuiſſe iuſtificatam; non quia executor poſſit concedere immiſſionem abſque iuſtificatione gratię; ſed quia cùm non adeſſet legitimus contradictor, potuit executor extraiudicialiter ſe informare, & ſe informatum credendum eſt; quia pro executore præſumitur, & in iſtis terminis procedit deciſio *in cauſa Pacen. portionis, 11. Decembris, 1609 coram bona mem. Patriarcha Manzanedo*, & deciſ. ſanctæ mem. Greg. XV. 221.

Tertius caſus eſt, quando petitur immiſſio vigore litterarum Apoſtolic. *in quo* diſtinguendũ eſt, quòd aut adeſt legitimus contradictor, & gratia debet iuſtificari firmiter in actis parte citata, Mohedan. *decif. 35. de renuntiat. per tot.* Cæſar. *de* Graſſ. *decif.* 12. *num.* 1. *&* 4. *de probat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 9. *in annot. num.* 218. aut non adeſt legitimus cõtradictor, & ſufficit, quòd iudex extraiudicialiter ſe informet ſuper iuſtificatione, vt clarè probant deciſiones modò allegatæ, & addo Caualer. *decif.* 664. *n.* 2. Rot. *in Piſana Benefic.* 31. *Februarij* 1630. *coram R.P.D. Merlino*, & ead. Rot. *decif.* 71. *num.* 6. apud Paul. de Rubeis *tom.* 1. *diuerſ.* aliàs *p.* 6. *recent.* Ratio cur in vtroque caſu gratia debeat iuſtificari, illa eſt: quia ſemper habet tacitam conditionem, *ſi preces veritate nitantur*, ſiue, *ſi ita eſt: aut: veris exiſtentibus præ narratis, l. ſin in princip. C. de diuerſis reſcript. cap.* 2. *de reſcript.* vbi Rip. *num.* 29. & hinc fit, quòd omnis narratiua ante omnia eſt iuſtificanda, Roman. *conſ.* 33. *n.* 2. Rot. *decif.* 20. *ad me l. de probat. in nouis*, Caputaq. *decif.* 240. *p.* 2 & latè exornat Gonzal. *vbi ſuprà d. n.* 218 *cum ſeqq.*

231 Vndecimò notandum eſt originale litterarum Apoſtolicarum producendum eſſe, vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione, Rot. *decif.* 21. *de conceſſ. prab. in nouis*, Ferrer. *conſ.* 85 *n.* 4. Pute. *decif.* 245. *lib.* 3. *in correctis*, Achil. *decif.* 2. *de offic. deleg* & latè Rot. *decif.* 143. *p.* 2. *recent. &* *in Barbaſtren. decimarum* 14. *Iunij* 1624. *coram bona mem. Vbaldo ſen.* Probat autem tranſumptum extractum ex regiſtro Palatij Apoſt. cui fides eſt adhibenda, Rot. *decif.* 28. *de probat. in antiq.* cum aliis *in Burgen. Abbatia*, 14. *Martij*, 1612. *& in d. Barbaſtren. decimarum, coram bona memor. Vbaldo ſen.* Imò, quòd ſufficiat copia impreſſa ad firmandam iuriſdictionem iudicis, tenent Rot. *decif.* 689. *in fine p.* 4. *diuerſor.* in qua allegatur Put. *d. decif.* 245. & fuit firmatum *in Bononien penſionis*, 1. *Iunij* 1616. *coram Card. Pamphilio iun. & cor.* Caualer. *dec.* 644. *num.* 4. *verſ. prateren de exhibitione, & n* 9. & ſequuta eſt *in d. Barbaſtren. coram bona mem. Vbaldo*, & priùs *in eadem* 10. *Nouembris* 1623.

CAPVT XIV.

De Vacationibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati.*

2 *Beneficium non vacat per mortem beneficiati, vt ſi ille miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud.*

3 *Religionis ingreſſus, & profeſſio emiſſa facit vacare beneficium.*

4 *Religioſi Societatis IESV non amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum, niſi poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum.*

5 *Beneficia, & pẽſiones non vacãt, nec extinguuntur per biennij tem in Societate IESV, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem.*

6 *Beneficium dicitur vacare per renunciationem, ſeu reſignationem ex cauſa permutationis.*

7 *Beneficium vacat ipſo iure, ſi beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium, aut ſponſa per verba de praſenti.*

8 *Matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficii; & non ſufficit, quòd lata eſſet ſententia pro validitate matrimonii, ſi pendet cauſa reſtitutionis in integrum.*

9 *Clericus poſt contractum matrimonium nullatenus poteſt beneficia retinere, ſed tenetur ſtatim illa dimittere, alias peccaret mort.*

10 *Clericus matrimonium contrahens beneficio priuatur, ſiue matrimonium fuerit conſummatum, ſiue non.*

11 *Clericus non recuperat beneficia, qua iam per matrimonium contractum vacarunt, etiam poſt illud vxor ingreſſa fuerit religionem, non ſequuta adhuc copula carnali.*

12 *Clericus ipſo iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licèt nulliter ex defectu ſolemnitatis, vel in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut aliàs de facto.*

13 *Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, ſiue illud ſciat, ſiue neſciat, ſemper cenſetur beneficiis ipſo iure priuatus.*

14 *Penſionibus eccleſiaſticis priuatur clericus contrahens matrimonium per verba de praſenti.*

15 *Regreſſus, & acceſſus, ac alia quacunque iura ad beneficia eccleſiaſtica competentia vacant per matrimonium contractum per verba de praſenti.*

16 *Clericus in ſacris conſtitutus de facto contrahens matrimonium, beneficiis eſt priuatus per ſententiam.*

17 *Vacatio beneficiorum non inducitur poſt ſponſalia per verba de futuro.*

18 *Matrimonium quando eſt nulliter contractũ ex defectu conſenſus Clerici, tunc non dicitur inducta beneficiorum vacatio.*

19 *Graci vxorati, ſi Clerici, vel Presbyteri fuerint, poſſunt legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dummodo tale beneficium ſit conſtitutum more Gracorum.*

20 *Beneficium*

Digitized by Google

20 Beneficium vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis.

21 Parochialem Eccleſiam obtinens, ſi non ordinetur Sacerdos, infra annum vacare intelligitur Eccleſia illa vel beneficium.

22 Beneficia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum.

23 Papa in promotione ad Epiſcopatum conſiſtorialiter decernit beneficia vacare eo ipſo à die promotionis.

24 Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Epiſcopatus in terris infidelium.

25 Per translationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo.

26 Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni de ſe factæ, vacat beneficium.

27 Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito.

28 Electus, vel præſentatus, quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium ſe immiſcerit, vel adminiſtrauerit, priuatur eo ipſo iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius; ſecus in prouiſionibus Apoſtol.

29 Poſtulatus ius amittit per repulſionem poſtulationis.

30 Electus per electionis caſſationem amittit ius ex ea ſibi quæſitum.

31 Beneficium ipſo iure vacat per militiam ſæcularem

32 Eccleſia pro derelicta habetur eo ipſo, quòd beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illum alteri concedere.

33 Beneficium vacat, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum.

34 Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſiu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit.

35 Beneficium vacat, quando illud reſignans non ſuperuixit per viginti dies.

36 Beneficium ipſo iure vacat ob non factam publicationem reſignationis, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII.

37 Beneficium curatum vacat ipſo iure ob non ſeruatam formam Conſtitutionis Pij V. in conferendis.

38 Beneficium vacat ipſo iure per apprehenſionem poſſeſſionis, ſi conferatur à Papa.

39 Beneficium vacat ipſo iure per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius.

40 Beneficium vacat eo ipſo iuxta decretum.

41 Scripturas ſpectantes ad Cameram Apoſt. indebitè retinens, & illas non reſtituens, necnon ſcientes, & non reuelantes ipſo iure beneficia amittunt.

42 Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate Extrauag. Ambitioſæ.

43 Poſſeſſionem beneficij violenter ingrediens eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet; ſecus in ſe intrudente in poſſeſſionem alicuius ipſius beneficij.

44 Sequeſtrum violans, quod impoſitum fuit vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia, prolatæ in cauſa beneficiali, amittit ius, quod habet in beneficio.

45 Beneficium vacat per diſpoſitionem, ſeu priuationem.

46 Hæreſis ob crimen vacat ipſo iure beneficium, & Sedi Apoſt. eſt reſeruatum.

47 Hæretici beneficia cùm ipſo iure vacent, poſſunt tanquam vacantia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri.

48 Hæreticus ante ſententiam declaratoriam, non tenetur ad dimittendum beneficium, nec ad ſe ſpoliandum.

49 Hæreticus in ſententia criminis declaratoria non ſolùm beneficio, ſed etiam fructibus perceptis à die commiſſi delicti priuatur.

50 Beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum, vacant ipſo iure.

51 Simonia realis ob crimen vacat ipſo iure beneficium.

52 Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis.

53 Falſitatis litterarum Apoſt. ob crimen vacant ipſo iure beneficia.

54 Cardinalem percutientis beneficia vacant ipſo iure.

55 Epiſcopum occidens, vel percutiens, amittit ipſo iure illa beneficia, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt.

56 Rectorem ſuæ Eccleſiæ occidens perdit beneficia ipſo iure.

57 Aſſaſſini beneficia vacant ipſo iure.

58 Beneficium illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, vacat ipſo iure.

59 Beneficia ipſo iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt.

60 Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, ac Notarios, vacant ipſo iure.

61 Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure.

62 Sodomia ob crimen vacat ipſo iure beneficium.

63 Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipſo iure.

64 Beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam.

65 Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum.

66 Beneficium vbi vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel contrahitur delictum, &c.

67 Priuatus ſi poſt vacationem ipſo iure moriatur, antequam dimittat poſſeſſionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius, ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, &c.

68 Delictum committens, ob quod priuetur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos, & ad illorum reſtitutionem teneatur.

69 Beneficium quando vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans impetrari, vt vacuum; ſecus quando per ſententiam eſſet priuandus.

70 Reſignari non poteſt in fauorem alterius beneficium, quod ſemel vacauit ipſo iure.

71 Beneficia vacant de iure tantùm, aut de facto, aut de iure, & facto ſimul.

72 Beneficium

72 *Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis,exceptis Canonicatibus.*

73 *Vacationis nullo modo expreſſo omnis vacandi modus continetur.*

74 *Vacationis appellatione venit omnis vacatio, ſeu vacandi caſus.*

75 *Si in ſupplicatione fiat mentio de vacatione ſimpliciter,non expreſſo vacandi modo,comprehenditur omnis caſus vacandi.*

76 *Vacandi vno modo expreſſo,non venit alius.*

77 *Clauſ.*Sine præmiſſo,ſiue alio quouis modo, *includit omnem modum vacandi, ſiue directum,ſiue indirectum.*

78 *Clauſula,*Sine præmiſſo,*&c.comprehendit vacationem apud Sedem,ſeu in Curia, & per reſignationem.*

79 *Clauſula,*Siue præmiſſo,*&c.debet reſtringi,vbi fuerit diſpoſitiuè vnus modus vacandi.*

1 Videndvm eſt nunc, quibus modis beneficia vacent,aut amittantur, ita vt alteri conferri liberè valeant:hoc autem contingit multis modis. Primò enim vacat beneficium per mortem naturalem beneficiati, *cap. ſuſceptum , de reſcript. in 6.* Petr. Gregor. *rei benefic. cap. 32. à numer.* 1. Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante,p.al.7. num. 4.*
2 vbi dicit,quòd ita vacat per mortem beneficium, quòd ſi miraculosè beneficiatus reſurgeret , non recuperaret illud, Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 15. *à num.*4.Nicol Garc.*de benefic.p.*11.*cap.*2 *à num.* 1. Viuian.*in praxi iurispatr.p.*2.*lib* 3.*num.* 25. *in vlt. impreſſ.*Lotter.*de re benefic.lib.*3.*quæſt.*10 *à princip.* quorum plures hoc limitant,vbi beneficium ſuppreſſum eſſet ab habente poteſtatem,vel quando eſt vnitum,vel de menſa,vel Eccleſia non eſt numerata.

3 Secondò,per mortem ciuilem , veluti per ingreſſum Religionis,& profeſſionem emiſſam , *c. beneficium,de regularib.lib.*6.Henriq.*in ſum. lib.* 12. *c.*5 §.4.*in commento lit. X.*Flamin.Pariſ.*de reſignat. benefic.lib.*5.*q.*6.*à num.*64.*& lib.*7.*q.*14.*n.*28.Cald. Pereira *in l.ſi curatorem,verb.improbare num.* 27.*C. de in integr.reſtit.*Fr Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1.*q.* 37.*art.*1. Sayr. *in claui regia,lib.*9.*c.*5.*n.*25.Sanch. *de matrim.lib.*9 *diſp.*33.*num.*19.Gonzalez *ad reg.*8. *Cancell.gloſ.*15.*n.*45.Nicol.Garc.*de benef.part.* 11. *c.*9.ferè per tot.Ioan.à Cochier. *in reg.* 8. *Cancel. gloſſ.*7.*poſt.n.*19.*verſ.tertius*, Molfeſ.*in ſum. Theologia moralis,tract.*6.*cap.*11.*num.*18.Maſſobr. *in praxi habendi concurſum.reg.*1.*dub.*2.*num.* 9.*ſecundum Roman impreſſ.*Viuian.*d.c.*5.*n.*49. latè Alphonſ.de Leone *de offic.Capellani p.*1.*q.*4. *praxi* 1. *num.* 65. *cum ſeqq.*Fr.Barthol de Vecchia *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouitijs,diſput.*8. *dub.*7.*n.*4.*poſt med.*vbi cum Rot.*deciſ.*543.*n.*4.*p.*2. *recent.* ſubdit ſtatim poſt profeſſionem integrum eſſe ei,ad quem ſpectat collatio,illud liberè conferre : quod etiam procedere in penſione tenent citati *hoc lib cap.*11 *de penſionibus. verſ.ſeptimò.*Nō ſufficit ad hunc effectum vacandi beneficium, & extinguendi penſiones profeſſio Equitum Militarium S.Iacobi,Calatrauæ,& Alcantaræ S. Stephani,S.Lazari & ſimilium, qui non ſolemnem profeſſionem emittunt,ideoque ſunt capaces beneficij eccleſiaſtici acquirendi , Seraphin. *deciſ.* 121.vbi loquitur de penſione,ſecus de militibus S.Ioannis Hieroſolymitani , cùm illi ſolemnem profeſſionem emittant , Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*7.*cap.* 19.*num.*5.*&* 35. Alphonſ. de Leone *d.quæſt.*4.*num.*69.vbi *num.* 80. tenet quòd interim dum beneficiatus eſt nouitius , non vacat beneficium,& facit fructus ſuos,& à *num.*87. diſſerit qui nam poſſit diſpenſare cum beneficiato profitente vt retineat beneficium, & per conſequens non vacet ob eius profeſſionem. Quoad 4
Religioſos Societatis Iesv eſt aduertendum poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum amitti poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem,vel vota Coadiutorum formatorum,per quę redduntur omninò incapaces,bona, & iura quæcumque acquirendi,& retinendi,non autem per emiſſionem ſimplicium votorum biennij , per quæ iuxta dictæ Societatis Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatas tales Religioſi non ſunt incapaces retinendi dominium bonorum,& beneficia, quæ in ſæculo habebant , vt diximus *lib.* 1.*cap.* 41. *de Religioſorum Ordinibus* , vbi de 5
hac Religione latè egimus : quare beneficia , & penſiones non vacare,nec extingui per dicta biennij vota,ſed durare vſque ad profeſſionem ſolemnem,reſoluit Sanch.*in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.* 7 *cap.*4.*n.*7 *& cap.*27.*num.*32.*& c.*29.*n.*10.& fuit dictum *in nullius,ſeu Caputaq.penſionis,*18. *Aprilis,* 1616 *coram bonæ mem. Martino Andrea* , apud Alphonſ.de Leone *vbi ſupra n.* 68. & apud Viuian. *lib.*5.*praxis c.*5.*in fine.*

Tertiò,vacare dicitur beneficium per renonciationem,ſeu reſignationem,ex cauſa permutationis,vt in tot.tit *de renunciat.*Flamin. Pariſ. *de reſignat.lib.*1.*q.*5.*à nu.*15.Gonzal.*ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*15.*num.*8.Nicol.Garc.*de benef.p.*11. *cap.* 3. *à princip.*Viuian.*d.cap* 5.*num.*28.latè Lotter.*d.lib.*3. *q.*14.& Alphonſ.de Leone *de offic.Capellani p.*1.*q.* 4.*n.*105.*cum ſeqq* & *in ſequenti cap.* oſtendemus. 6

Quartò , vacat beneficium , ſi beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium,aut ſponſalia per verba de præſenti, *c.*1.*&* 3.*de cleric. coniug.c.vnic,eodem tit.in* 6.*reg.*58. *Cancellaria*,Staph *de litteris gratiæ,tit.de variis modis vacat.§ quintus vacationis modus*,Capell.Theol. *deciſ.*239.Clar.*§.fin.q.*73.*n.*5.*verſ.clericus beneficiatus*,Tiraq.*de retractu lig.§.*26.*gloſ.* 2. *n.* 9. Bonacoſ. *commun.crim.p.*1.*verb.clericus,fol.*16.*verſo*,Couarr. *de ſponſ.p.*2.*c.*6.*§.*3.*n.*4. Menoch. *de ſucceſſ. progreſſus lib.*3.*§.*22.*n.*36.Petr.Gregor.*de re benef.c.*25. *n.* 4. Maſcard.*de probat.concluſ.*182.Perez *l.*1.*verſ. item, quia,tit.*1.*lib.*5.*Ordinam.*Marienſ.*in rubr.tit.*1.*gloſ.* 1 *num.*158.*& l.*7.*gloſ.*12.*n.*2.*tit.* 8.*lib.*5 *noua recop.* Flamin.Pariſ.*de reſignat.benef.lib.*1.*quæſt.*1.*num.*12. Verall.*deciſ.*215.*num.*2.*p.*1.Ceuall. *commun.contra commun.quæſt.*147.Sayr.*de cenſur.lib.*6.*cap.* 5.*n.*10. *& ſeq.*Pech.*in reg.beneficium,n.*16.*de regul.iur.lib.*6. Mandoſ.*de reſignat.gratio,tit.de priuat.verſ.impetratur beneficium*,Spin.*in ſpeculo teſtam. gloſ.* 16. *n.* 43. Gutier.*pract.lib.*2.*q.*104.*num.*3.Caldas Pereira *de poteſt.elig.c.*5.*num.*14.Card.Tuſch.*lit.C.concl.*192. *& lit. M.concl.*148.Farinac.*fragment.crimin.part.*1. *lit.C.verb.Clericus,n.*325.Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*30.*tract.*3.*num.*212.*cum ſeqq.*Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*15.*n.*43.Nicol.Garc. *de benef. p.*11.*c.*8.*n.*1.*cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.*240.*n.*1.*in* 1.*edit.* aliàs *reſol.* 212. *in* 2.*edit.*Leſſ.*de iuſtit.lib.*2.*cap.*34.*dub.*21. Giurba *ad conſuetud.Meſſanenſes,cap.*1.*gloſ.*1. *part.*2. *num.* 39. Cened.*Canon.quæſt.lib.*1.*quæſt.*30.*num.*27.Sanchez *de matrim.lib.*7.*diſp.*42.*num.*4.*cum ſeqq* Azor *inſtit. moral.p.*2.*lib.*7.*c.*15.*quæſ.*4. *&* 5. Carol. de Graſſis *de effectib.clericatus eff.ctu* 15.*à n.*12. Ant. Ricciul.

de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt.lib.7.
cap.1.a numer.5 Paul.Squillante *de priuileg.Cleric.*
cap.4.num.8 Filliuc.*tom.5.tract.41.cap.8.num.5.*
Ioan à Cnchier *ad reg 8.Cancell.gloſſ.7.poſt.nu.18.*
verſ.2 Viuian *d.cap.5.num.48.*latè Lotter.*d.libr.5.*
*q 26.num 64.cum ſeqq.*Eſcobar. *de puritate proban-*
da p.1.q.4.§.7. numer. 55 nouiſſimè Tranſmiera *de*
*polygamia lib 2.q.4.n.20.cum ſeqq.*latè Thom. Va-
laſc. *alleg. Iuris tom.1.alleg.40.* Alphonſ. de Leone
*de officio Capellani p 1.q. 6. num. 57.cum ſeqq.*Rota
in Lucana Ca. e lama,23.Februar. 1609. coram bonæ
mem.Penia,& in Burgi S.Sepulchi beneficij, 25.Maij
*1626 coram R.P.D.Merlino,*quorum plures cum
glo. 1. in d.cap.1.de Clericis coniug. reſoluunt hu-
iuſmodi vacationem induci ipſo iure , adeò vt
non requiratur ſententia priuatoria : quicquid
dicat Fr. Emman. *in ſumm. tom. 2, cap.123.num.1,*
*in 2.edit.*niſi eius opinionem intelligamus pro-
cedere reſpectu poſſeſſionis,quá niſi ſponte Cle-
ricus dimittat,ad eam relinquendam eſt cogen-
8 dus manu militari Et quoad hunc effectum ma-
trimonium indubitanter debet probari, vt ex eo
inducatur vacatio beneficij:& non ſufficit, quòd
lata eſſet ſententia pro validitate matrimonij , ſi
pendet cauſa reſtitutionis in integrum , Cardin.
Caualer. *deciſ. 180 num.1.& 2.* Vnde ſequi infe-
runt Sanchez *d.diſput 41.à num.10.*& Antõ.Ric-
9 ciul.*d.cap 1.à num.10.*Poſt contractum matrimo-
nium Clericum nullatenus poſſe beneficia reti-
nere; ſed teneri ſtatim illa dimittere , aliàs pec-
caret mortaliter , & teneretur reſtituere omnes
fructus perceptos. Similiter inferunt, renun-
ciationem per eum ad fauorem factam , nullius
eſſe momenti , & poſſe ſtatim poſt contractum
matrimonium beneficia tanquam vacantia im-
petrari.

10 Amplia multis modis;& primò,ſiue matrimo-
nium fuerit conſummatum , ſiue non :quia rema-
net nihilominus Clericus beneficio priuatus. Ita
Capell Thol.*deciſ 259.* Panin.*de poteſtate Capitu-*
li Sede vacante.prælud.7.col.3 Ceuall. *commun.con-*
*tra communes,q 147 num.1.*Carol.de Graſſis *d effe-*
ctu 5.num.13 Caualer.*deciſ. 266. num. 2.*Maſcard.
*concluſ.182.num.3.*Anton.Ricciul.*d.cap 1.num.17.*
Squillante *d cap. 4 num.85.* Lotter.*d.lib.3.q.26.*
11 *num.72* etiamſi poſt matrimonium contractum
vxor ingreſſa fuerit Religionem , non ſequuta
adhuc copula carnali : quia non ideò Clericus
recuperabit beneficia , quæ iam per matrimo-
nium contractum vacarunt,vt per Butr. *in d.cap.*
1.num.7.& Abb.*numer 6.*Cou.*d.§.3.n.4.& 9.*Sayr.
*d.cap.5.num.14.*Sanchez *d diſp.41.num.6.* Farin.
*d.verb.clericus,num.329.*Nicol. Garc. *d.c.8.num.3.*
Anton.Ricciul.*d.cap.1.num.20.* Squillante *d c.4.*
12 *num.86.*Amplia ſecundò , etiamſi matrimonium
nullum ſit ex defectu ſolennitatis , veluti, quia
non eſt contractum coram Parocho , & teſtibus,
vel aliàs fuit contractum contra formam præ-
ſcriptam à Concilio Trident. *ſeſſ.24 de reformat.*
matrimon. cap. 1. adhuc enim Clericus ipſo iure
beneficiis priuatur , vt in facti contingentia re-
ſpondit Rota,cuius auctoritate ita reſoluunt Ste-
phan. Gratian. *diſcept.forenſ cap. 5.ſub num.39.&*
Anton. Ricciul *d. lib. 7.cap.2. num.32.*quicquid
contrarium poſt Fr.Emman. & Veg. crediderit
verius Nicol. Garc. *d. cap. 8.num.12.*præterquam
quòd ex defectu conſenſus, ex Lotter. *vbi ſuprà*
num.75. Vel etiamſi contractum fuerit in gradu
conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito , aut
aliàs de facto , quamuis ignarus impedimenti
contraxiſſet,vt per Cou.*d.§.3.ſub n 4 verſ.quòd ſi*
*is,qui habet.*Tiraq *de retract lign.§ 26.gloſ 2 nu 9.*
Carroſ.*de benefic.p.1.cap.10.nu.10.*Bonacoſ. *tom.3.*
comm.opin.lib.1.tit.7.n.12.& 13.pag.173.& tom 2.
lib.9.tit.7.num.3.verſ.& ita communis pag.467 Hip-
pol.*conſ.70.num.16.*Flamin.*d q.1.num. 12.* Sanchez
*d.lib.7.diſp.43.& lib.3.diſp.2.num.3.*Gonzal.*ad reg.*
8.Cancell.gloſſ.15.num.44 & gloſ 57.num. 44 Frāc.
Molina *de ritu nupt. lib. 1. comp. 19. num.147.*vbi
tranſcripſit ad hoc deciſionem S.Rotæ *in Lucana*
de Inſula ſancta,6.Iunij,1575 coram Card.Lancellot-
to ſeniore, cuius etiam meminit Anton. Ricciul *d.*
*cap.2.num.20.*quamuis contra teneat Nicol Garc.
*d.cap.8.num.8 & ſeq.*Lotter.*vbi ſupra num.79.cum* 13
*ſeqq.*Et addit Ricciul.*d.cap.2.num. 24* concluſio-
nem eſſe firmandam generaliter, vt ſiue ſciat, ſi-
ue neſciat Clericus impedimentum ,ſemper cen-
ſeatur ipſo iure priuatus. Amplia tertiò , vt per 14
contractum matrimonium per verba de præſenti
clericus non ſolùm priuetur beneficiis,ſed etiam
penſionibus eccleſiaſticis , de quo latè diximus
hoc lib.cap.11.de penſionib.verſ.quartò.n.30. Amplia 15
quartò, vt etiam per eundem matrimonium con-
tractum à Clerico expirent regreſſus,& acceſſus,
aut alia quæcunque iura ad beneficia eccleſiaſti-
ca competentia , gloſ. *verb. clericalis , in cap.1.de*
cleric. coniug. lib.6. vbi Ioan. Andr.*num.5,*Gemin.
num.6 & Prob.*num.5* Clar.*d.q 73.num. 5.* Flamin,
*d.q 1.n.14.*Ceuall.*d.q.147.n.2.*Sãch.*d.diſp.43.num.*
*7.*Farin.*d.verb.clericus,n.330.*Nicol.Garc.*d. cap.8.*
*n.2.*Ioan Baptiſt.Coſta *de reintegra, diſt.84.num.6.*
Giurba *ad conſuet. Meſſanen.cap.1.gloſ.1.p.1.n.44.*
Gutier.*de matrim cap.97.num.4.* Carol, de Graſſis
*d.effectu 5.numer 14.*Anton Ricciul. *d.libr.7.cap.2.*
*num.14.*Denique amplia in Clerico contrahente 16
matrimonium in ſacris conſtituto , quem etiam
amittere beneficia tenent omnes infrà citandi:
inter quos tamen grauis eſt concertatio , an pri-
uatio in hoc caſu introducatur ipſo iure , vel per
ſententiam ? Et in tali ſpecie eſſe priuatum ipſo
iure cenſuerunt Abb. *in d.cap. 1.de cleric. coniug.*
num. 7.& Zabarel. *num. 2.*Aufrer.*ad Capell. deciſ.*
*240.num.4.*Cou.*d.§.3.num 4.* Azor. *d.lib.7.cap.16.*
*q 5.*Verùm , communiter cæteri Doctores exiſti-
mant eſſe priuatum per ſententiam : ita gloſ.*verb.*
*dimittere,in d.cap.1.*Ioan.Andr.*in cap. Ioann. de cle-*
*ric coniug.num.23.verſ ſi verò,*tenet Butr.*numer.19.*
*ad fin.*Anch *num.14.*Imol.*n.24.*Clar.*d.q.73.nu.5.*
Maſcard.*concl.182.n.5.*Nauar *in man.c.25.n.120.*
Henriq.*in ſum.lib 7.c.16.§1.*Sanch *d.lib.7.diſp.42.*
*ſub n.4.*Leſſ *d.lib.2.c.34.n.115.* Nic. Garc.*d.cap.8.*
*n.17.*Filliuc.*d tract.41.c.8.n.6.* Anton.Ricciul.*d.*
*lib.7.cap.2.n.12.*vbi *à n.14.* rationes reddit,quare
Clericus in minoribus conſtitutus priuetur ipſo
iure,non ita qui in Sacris eſt conſtitutus:

Limita pariter aliquibus modis , & primò in 17.
ſponſalibus per verba de futuro : per illa enim
non induci vacationem beneficiorum tenent
Butr.*in d.c.1.n.1.*Abb.etiam *n.1.*Cou *d.§.5.num.4.*
Clar *d.q.73.n.3.*Tiraq.*de iure maritu,gloſ. 2.n.18.in*
*fine,*Perez *ad tit.1 lib.5.Ord.pag.4.*Cald.Pereir.*in l.*
curatorē.verb.læſis,n.227.col.6.C.de in integ.reſt.num.
Farin. *d. verb Clericus, 231.*Gonzal.*ad reg.8.Can-*
*cel.gl.15.n 43.*Sanch.*d.lib.7 diſp.42.num. 1. & 5.&*
*diſp.43.n.6.*Nicol.Garc.*d.p 21.c.8 n. 19. cum ſeqq.*
Gutier *de matr.c.97.nu.1.*Anton.Ricciul. *d libr 7.*
*c.4.*Squillante *d.c.4.num.90.*Lotter. *d. lib.3 q.26.*
*n.74.*Thom.Valaſc.*d.alleg.46.num.13.* Alphonſ.de
Leone *de officio Capellani part 1. quæſtio. 4. praxi*
*numer.60.cum ſeqq.*Rot. *deciſ. 772.ſub num.2.verſ.*

Digitized by Google

& quamuis p. 2. recent. Limita ſecundò; quando matrimonium eſt nulliter contractum ex defectu conſenſus clerici: tunc enim non dicitur inducta beneficiorum vacatio, vt per Abb. *in d. cap. 1. ſub num. 7. verſ. quandoque enim*, Nicol. Garc *d. p. 11. c. 9. n. 10. & 11.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 7. dub. 33. ſecundum Roman. impreſſ.* Squillante *d. cap. 14. n. 89.* latè Anton. Ricciol. *d. lib. 7. c. 2. n. 5.* vbi *n. ſeqq.* exemplificat in Clerico amente, & impubere, in quo malitia non ſupplet ætatem, ac in contrahente per metū cadentem in conſtantem virum: & *à n. 7.* diſputat, an prædicta procedant, vbi nullitas procedit ex defectu conſenſus mulieris; nempe, quia erat amens, vel impubes, aut conſenſum præſtitit metu cõpulſa, Clericus verò præſtitit conſenſum omni ex parte legitimum: vide eundem. Limita tertiò in Clericis, & Pres-
19 byteris Græcis, ſeu Orientalibus: hi enim poſſunt legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dũmodo tale beneficium ſit conſtitutum more Græcorum, ſecus, ſi eſſet beneficium Latinorum, vt per Carol. de Graſſ. *d. effect. 5. n. 25. & 42.* Piagg. *in tract. de conſuetud. q. 9. à num. 5.* Squillante *d. c. 4. num. 94.*

20 Quartò, vacat beneficium per aſſecutionem alterius incompatibilis, *cap. de multa, de præbend. cap. quia nonnulli, de cleric. non reſiden. Extrauag. Execrabilis, §. qui verò, de præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reform. cap. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. 15. à num. 9.* Nicol. Garc. *d. p. 11. cap. 5. à princip.* Ioan. à Cochier *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 7. poſt num. 13. verſ. p...* Moner. *de option. Canon. cap. 3. quæſt. 3. num. 38.* Viuian. *d. lib. 5. cap. 5. num. 36.* Latè Lotter. *d. lib. 3. q. 3.* Et de hoc vacationis modo plura diximus *cap. præcedenti.*

21 Sextò, ſi obtinens parochialem Eccleſiam non ordinetur Sacerdos infra annum, vacare intelligitur Eccleſia illa, vel beneficium, *cap. licèt canon. cap. ſtatutum, cap. commiſſa, de elect. in 6.* Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de variis modis vacat. §. quartus principalis*, Ioan. à Cochier *ad reg 8. Cancel. gloſ. 7. poſt num. 13. verſ. quartus*, Viuian. *d. lib. 5. n. 50.* cum aliis per me citatis *in tract. de offic. & poteſt. Parochi. cap. 5. per tot.* vbi latiſſimè cum ampliationibus, & limit. hanc materiam declarauimus. Idem quoque eſt, ſi ad Subdiaconatum intra id tempus non ordinetur in caſu, quo fuerit cum eo diſpenſatum, vt ſtudiorum cauſa vſque ſeptennium promoueri ad ſacerdotium minimè teneatur, iuxta textum *in cap. cùm ex eo, de elect. lib. 6.*

22 Septimò, per promotionem ad Epiſcopatum vacant ipſo iure beneficia obtenta poſt adeptam poſſeſſionem, & conſecrationem ſequutam, vel poſtquam præfixum tempus ad conſecrationem petendam lapſum fuerit, *cap. cùm in cunctis, §. cùm verò, de elect.* Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 9. ſeſſ. 23. etiam de reform. c. 2.* Hoied. *de incomp. p. 1. c. 4.* Caputaq. *deciſ. 403. & ſeq. & 400. p. 2.* Ioan. à Cochier *in d. reg. 8. Cancel. gloſ. 7. poſt num. 13. verſ. 9.* Viuian. *d. lib. 5. cap. 5. num. 56.* Leſſi *de Iuſtit. lib. 2. c. 34. dub. 27.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 213. num. 32.* Alard. *de præcellent. Epiſcop. dignit. c. 3. num. 76.* me citato nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib. 1. cap. 14. num. 6. cum ſeqq.* vbi *à n. 8.* latè diſputat an retentio beneficiorum valeat ſine patroni conſenſu. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1213. verſ ſexto* Lotter. *d. lib. 3. q. 26. n. 50. cum multis ſeqq.* Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de beneficiis vacantibus per promotionem ad Epiſcopatum*, vbi refert Bullam Iulij III, & ex Achil. de Graſſis *de* ... *eiſ. 1. de elect.* ait procedere in beneficiis, non autem in officiis: citati per me *in collect. ad cap. cùm in cunctis num. 17.* Verum de ſtylo Curiæ Romanæ vacatio hæc fit per ſolam promotionem ad Epiſcopum, non expectata poſſeſſionis apprehenſione, vt teſtatur, Rot. *in Terdonen. penſionis, 2. Decembris 1585. coram Card. Blancheto, & in Carthagin. penſionis, 13. Februar. 1604. coram Card. Pamphilio.* Stylus autem ex eo procedit, quòd Papa in 23
promotione conſiſtorialiter decernit illa vacare eo ipſo à die promotionis, Rot. *in Caputaq. Abbatia, 25. Maij, 1620. coram bonæ mem. DunoZetto; &* ideò eadem Rot. *coram Seraphin. deciſ. 110. num. 2.* articulo maturè diſcuſſo declarauit prædictum ſtylum procedere, quando Papa in actu promotionis, vel tranſlationis decernit vacare beneficia, aliàs, vbi non adeſt expreſſum decretum vacationis, ſtandum eſt diſpoſitioni iuris. Ita Fe- 24
rentil. *in annot. deciſ. 464.* Butatti *lit. A.* Limita in terris infidelium; quia per talem promotionem eorum beneficia de iure non vacant, vt docet Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin. §. ſi vero, num. 26.* Nauarr. *conſ. 14. num. 3. de elect.* Ioan. à Cochier *ad reg. 34. Cancel. num. 26.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. q. 1. n. 9. & num. 89.* Azor. *inſtitut. p. 2. lib. 7. cap. 16. num. 12.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. c. 6. num. 44.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 57. num. 74.* & nouiſſimè *die 22. Decembris 1640. Sacra Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Trident. interpretum, reſpondit per promotionem titularem non vacare obtentam curam animarum, ſeu reſidentiam non requirentia, vt in caſu de quo agitur, nec reſultare incapacitatem ad ſimilia obtinenda.* Sed ego pariter hoc ipſum intelligo, ſi Papa in promotione conſiſtorialiter non decernat ea vacare eo ipſo, prout fecit, quando promouit R. D. Viuianum, amicum noſtrum, in Epiſcopum Salonen. de Decanatu, quem priùs obtinebat in Eccleſia Piſana. De ſtylo, & obſeruantia quo nominati per Regem Catholicum ad Epiſcopatus ſui iuriſpatronatus, renunciant beneficia per promotionem huiuſmodi vacatura in fauorem eorum, quos ipſe nominauerit, vide Gonzales de Salzedo *d. lib. 1. cap. 14. num. 21. cum ſeqq.* & citatos per me *de officio Epiſcopi p. 3. alleg. 57. num. 76. in fine.*

Octauò, per tranſlationem Prælati ad aliam 25
Eccleſiam vacat prima; litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo, *cap. in apibus, §. tranſlatio. 7. quæſt. 1. cap. quanto, de tranſlat. Epiſcopi, Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter commun.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 7. quæſt. 21. num. 14. & quæſt. 23. num. 47.* Ioan. à Cochier *in d. reg. 8. Cancell. gloſſ. 7. poſt num. 13. verſ. quintus.* Viuian. *d. lib. 5. cap. 5. num. 51.* Sed quoad hoc extat nouiſſima declaratio, quæ ſic cantat: *Die 14. Decemb. 1624. Sac. Congregatio Illuſtriſſ. DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum præpoſita S. D. N. approbante cenſuit Eccleſiam, à qua volens transfertur, ſeu quam dimittit Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in Conſiſtorio Sanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem litterarum Apoſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ.* Refero Ego ipſe *in collect. ad cap. 1. num. 5. de tranſlat. Epiſcopi*, & me citato Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 1. dub. 9. ſecundùm Romanam impreſſ.*

Nonò, ſi electus intra menſem à tempore ele- 26
ctionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto, non conſenſerit electioni de ſe factæ, *cap.*

cùm ſit, §. *electus verò*, *de elect. lib.* 6. Menoch. *de arbit. caſu* 477. Ioan à Cochier *in reg.* 18. *Cancel. gl.* 7. *poſt num.* 13. *verſ. ſexto.* Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 52. Aloyſ. Ricc. *de collect.* 1213. *verſ. quartò.* Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 50. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſit.* 1. *dub.* 1. *n.* 11. *ſecundùm Roman. impreſſ.*

27 Decimò, ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem: nã ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito, *d. cap. quam ſit.* §. *cæterùm.* Doctores citati per me *lib.* 1. *c.* 10. *in princip.*

28 Vndecimò, quando electus, vel præſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem, per ſe, vel per alium ſe immiſcerit, vel adminiſtrauerit: nam eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt priùs, text. eſt *in cap. auaritiæ* 5. *de elect. lib.* 6. Creſcent. *deciſ.* 6. *de irrepar.* Rot. *dec.* 83. *p.* 3. *diuerſ.* Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1213. *verſ. quinto*, Gonzal. *d. gloſ.* 15. *num.* 51. Lauor. *var. lucubrat. tomo* 1. *tit.* 4. *c.* 45. *n.* 6. Lotter. *de re benef. tom.* 1. *lib.* 2. *q.* 13. *à princip.* Intellige de electis ingerentibus ſe in adminiſtratione beneficiorum, non curando de confirmatione, ne ſe ſubmitterent periculo caſſationis: ſecus autem in prouiſionibus Apoſtolicis, in quibus non proceditur per viam confirmationis, cùm prouiſio vnico actu habeat validam electionem, & confirmationem, Rot. *in Bracharen. Parochialis de Moreira*, 13. *Iunij* 1605. *coram Ortembergo.* Aduertit benè Gonzal. dicto loco, quòd proximè præcedentes tres modi vacationis ſunt improprij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, ſed ſemper durat prima vacatio, ex quo collatio non adeſt.

29 Duodecimò, per repulſionem poſtulationis, *Extrauag. ex debito.* §. *huiuſmodi. de elect. inter commun.* Ioan. à Cochier *poſt d. n.* 13. *verſ.* 12. Viuian. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 61.

30 Decimotertiò, per electionis caſſationem, *c. ſuper eo* 12. *de elect.* Ioan. à Cochier. *poſt d. n.* 13. *verſ.* 13. Viuian. *d. c.* 5. *n.* 61. Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 56. vbi *num.* 52. *in fine.* ſubdit, hos duos vltimos modos propriè dici non poſſe modos vacationum.

31 Decimoquartò vacat ipſo iure beneficium per militiam ſæcularem: nam clericus miles effectus ita dicitur à ſtatu clericali alienus, vt proinde ſtatim atque declaratur miles, videatur ipſo facto beneficio renunciare, *cap. vl.* vbi gloſ. *verb. redierunt, de cleric. coniug.* Clar. §. *fin. q.* 73. *ſub num.* 6. *verſ. item clericus.* Gig. *de penſion. q.* 53. *num.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 2. *q.* 2. *nu.* 22. *& de confid. benef. q.* 9. *num.* 15. Farin. *fragment. crim. p.* 1. *litt. C. n.* 183. Ioan. à Cochier *poſt d. n.* 13. *verſ.* 10. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 58. Lotter *d. lib.* 3. *q.* 16. *num.* 84. *cum ſeqq.*
32 Ciarlin. *controuerſ. forenſ. c.* 36. *n.* 43. nam Eccleſia pro derelicta habetur, eo ipſo, quòd beneficiarius ſit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere, ex Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 15. *in princ.* Quod adeò verum eſt, vt ſi ex integro redeat ad clericatum, non recuperet beneficium quamuis nõ ſit alteri collatum; quia iam per militiam fuit inducta vacatio ex præſumpta, & ſpontanea ipſius militis voluntate, quæ proinde ſine noua collatione non reuiuiſcit. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. lib.* 7. *cap.* 5. *numero* 17. vbi *numero* 19. & 20. ex eadem ratione contra Iacob. de Graff. *conſil.* 1. *de cleric. coniug.* ſentit, idem dicendum etiamſi poſtquam fuerit in matricula militum deſcriptus, pœniteat, & paucis pòſt diebus, antequam ſtatua exerceat, depoſito cingulo militari, iterum veſtes clericales reaſſumat: nam nihilominus dicetur à ſtatu Ordinis receſſiſſe, ita quòd noua clericalis habitus reaſſumptio ad recuperãda beneficia, quæ ante militiam obtinebat, & per militiam ipſo iure vacarunt, illi non ſufficiat: & *numero* 31. poſt multos, quos refert, reſoluit in Clerico in Sacris Conſtituto non cenſeri ipſo iure inductam vacationem beneficiorum, ſed magis venire inducendam per ſententiam: & *numero* 33. ait quòd, quamuis per militiam dicatur ipſo iure inducta vacatio beneficiorum, nihilominus illa operatetur tantùm quoad vacationem poſſeſſionis, adeò vt ſi miles adhuc retineat poſſeſſionem beneficij, non poterit alter de beneficio prouiſus capere poſſeſſionem, niſi vel miles conſentiat, vel primùm ab eo auferatur poſſeſſio auctoritate iudicis, illo etiam non citato, neque aliàs vocato.

Decimoquintò, vacat beneficium, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum, ad not. *in cap. ex parte* 8. vbi gloſ. *verb. per decem annos*, & *ibi* Abb. *n.* 2. *de cleric. non reſid.* Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vacante, prælud.* 7. *n.* 12. *verſ. ſeptimò, ſi habeatur pro derelicto*, Flamin. Pariſ. *d. lib.* 1. *q.* 25. *nu.* 21. Gonzal *d. gloſ.* 15. *n.* 64. Viuian. *d. lib.* 5. *n.* 66. Io. à Cochier *poſt d. n.* 13. *verſ.* 17. latè Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 26. *cum ſeqq.* 33

Decimoſextò, vacat ipſo iure beneficium per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit, *c. Ordinarij*, §. *quòd ſi fortè*, vbi gloſ. *verb. eo ipſo, de officio Ordinarij, lib.* 6. innouatũ per Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 5. Gonzales *d. gl.* 15. *nu.* 62. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, reg.* 1. *dub.* 1. *n.* 23. *ſecundùm Roman. impreſſ.* Viuian. *dict. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 64. Ioan à Cochier poſt *d. num.* 13. *verſ.* 15. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 24. 34

Decimoſeptimò, quãdo reſignans beneficium non ſuperuixit per viginti dies, iuxta *reg.* 19. *Cancel.* ita Gonzal *d. gl.* 15. *n.* 84. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 81. Ioan. à Cochier *poſt d. num.* 13. *verſ.* 29. latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 15. *per tot.* niſi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 12. *q.* 14. *numero* 2. vbi ſubdit, quòd hodie communiter, & de ſtylo derogatur illi regulæ, quando reſignans eſt abſens à Curia. Circa reſeruationem aduertit Lotter. *d. q.* 15. *ex nu.* 57. quòd beneficium ſic vacans quatenus reſignatio fuerit facta extra curiam in manibus inferioris à Papa ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis non remanere affectum, aut reſeruatum, etiamſi iſte fictus obitus contigiſſet in menſe Apoſt. neque ex diuerſo euitari reſeruationem regulæ reſeruatoriæ menſium, ſi poſt huiuſmodi tentatam reſignationem obitus verus contigiſſet in menſe Apoſtolica. Sed quatenus reſignatio fuerit facta in Curia remanere reſeruatum aſſerit, ex reſeruatione clauſa in corpore iuris *c.* 2. *de præb. in* 6. 35

Decimooctauò, vacat ipſo iure beneficium ob non factam publicationem reſignationis, iuxta formam conſtitut. Gregorij XIII. *de publicandis reſignationibus.* Flam. Pariſ. *de reſignat. lib.* 11. *qu.* 7. Viuian. *d. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 81. Ioan. à Cochier *poſt d. num.* 13. *verſ.* 30. latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *q.* 21. Gonzal. *d. gloſ.* 15. *n.* 85. vbi *n.* 86. ſubdit, quòd iſta vacatio eſt ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehendantur ſub clauſ. *vel alio quouis modo*, vacatio tamen iſta ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur ſub quibuſcumque clauſulis ampliſſimis, niſi ſpecialiter exprimantur. 36

Decimononò,

37 Decimononò, vacat ipſo iure beneficium Curatum, ob non ſeruatam formam Conſtitutionis Pij V. incip. in conferendis, ſub Dat. 13. Kalend. Aprilis 1566. quam refert Quarant. in ſum. Bullarij, verb. beneficiorum parochial. collatio. Ita Gonz. d. gl. 13. n. 88. Ioan à Cochier poſt d. n. 13. verſ. 31. Viui. d. lib. 3. c. 5. n. 84.

38 Vigeſimò, vacat ipſo iure beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis ante litterarum expeditionem, ſi confertur à Papa, iuxta Conſt. 33. Iulij III. ſub Dat. 27. Maij, 1554. Mandoſ. ad reg. 17. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, q. 3. à n. 3. Rot. deciſ. 203. p. 1. diuerſ. Aloyſ. Ricc. d. collect. 1215. verſ. duodecima, Gonzal. d. gloſſ. 13. n. 98. Viui. d. lib. 5. c. 3. n. 92. Ioan. à Cochier. vbi ſup. verſ. 36. latè Lotter. d. lib. 3. q. 9. per tot.

39 Vigeſimoprimò, vacat ipſo iure beneficium per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius, c. ſi gratioſè, de reſcript. in 6. Vi. d. lib. 5. c. 5. n. 88. Io. à Cochier. vbi ſup. verſ. 35.

40 Vigeſimoſecundò, vacat ipſo iure beneficium iuxta decretum, quando, ſcilicet, Papa confert beneficium alicui, & apponit in ipſa collatione decretum quòd intra ſex menſes primum beneficiũ in illius manibus dimittat, aliàs eo ipſo vacet ſecundum: nam, ſi non adimplet, iuxta formam decreti vacat ipſo iure vltimum beneficium collatum vigore decreti, à die, ſcilicet, captæ poſſeſſionis pacificæ, ſeu notitiæ eiuſdem Gonzal. d. gloſſ. 15. n. 112. Io. à Cochier vbi ſup. verſ. 34. Viuian. d. lib. 5. c. 5. n. 97.

41 Vigeſimotertiò, vacant ipſo iure beneficia retinentibus indebitè ſcripturas ſpectantes ad Camerã Apoſt. & illas non reſtituentibus, nec non ſcienter, & non reuelantibus, ex Conſt. Iulij III. ſub die vlt. Aprilis, 1552. Io. à Cochier vbi ſup. verſ. 57. Vi. d. lib. 3. c. 3. n. 93.

42 Vigeſimoquartò, vacat ipſo iure beneficiũ per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate. Extrauag. Ambitioſæ, §. inferiores verò de rebus Eccleſ. non alien. inter communes. Petr. Greg. de re benef. c. 25. n. 16. Gonzales d. gl. 15. n. 63. Maſtobr. in praxi habendi concurſum, req. 1. dub. 2. n. 24. ſecundum Roman. impreſſ. Io. à Cochier vbi ſup. verſ. 16. Viuian d. lib. 3. c. 5. n. 65.

43 Vigeſimoquintò, per violentam ingreſſionem in poſſeſſionem beneficij: nam eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet, & vacat ipſo iure, cap. eum, qui 18. de præbend. in 6. Conar. l. b. 3. var. cap. 16. n. 7. Leſſ. de iuſtit. l. b. 2. c. 34. n. 187. Ioan à Cochier vbi ſup. verſ. 13. Gonzal. d. gloſſ. 13. n. 38 & gloſ. 57. n. 46. Pontan. de ſpoliis, lib. 1. cap. 9. n. 91. cum ſeqq. Zerol. in praxi Epiſcopi, part. 2. verb. poſſeſſio beneficij, verſ. ad 2. Farinac. in praxi crimin. p. 6. q. 175. n. 64. cum ſeq. Aloyſ. Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1473. Maſſobr. in praxi habendi concurſ. in requiſ. 1. dub. 2. nu. 18. ſecundum Roman. impreſſ. Viui. d. lib. 3. cap. 3. n. 62. latè Lotter. de re benefic. lib. 3. quæſt. 22. per tot. Rot. dec. 66. n. 1. cum ſeqq. apud Farinac. p. 4. ſuæ praxis crimin. Intellige, de intrudente ſe in beneficio, non autem in ſe intrudente in poſſeſſionem alicuius prædii ipſius beneficij, cùm ſint diuerſa, ad tradita per Tiraq. de retract. lign. §. 16. gl. 1. n. 5. Rot. dec. 19 numero 10. par. 2. diuerſ. & ita intellexit Rota in Mutinen. Canonicatus 14. Martij, 1603. coram Card. Lancellotto ſun.

44 Vigeſimoſextò, per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ diffinitiuæ in Romana Curia, prolata in cauſa beneficiali, Clem. 1. de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Gonzal. d. gl. 13. num. 59. & §. 7. proœm. n. 39. Mohed. dec. 2. de ſequeſt. poſſeſſ. Ioan à Cochier vbi ſup. verſ. 14. Vi. dict. lib. 5. c. 5. num. 63. Aloyſ. Ric. d. coll. 1213. verſ. octaua, vbi limitat, quãdo ſequeſtrum fuiſſet appoſitum propter offenſã Iudicis, latè Lotter. d. lib. 3. q. 22. n. 40. cum ſeqq. vbi etiam de intellectu dictæ Clem. & quod cùm à iure exorbitet ad alios caſus non extendenda.

Vigeſimoſeptimò, per depoſitionem, ſeu priuationem, cap. ex litteris, & cap. graue de excesſibus 45
Prælat. Mandoſ. in reg. 32. Cancel. q. 8. à num. 13. Viuian. d. c. 5. n. 91. Mandoſ. ad reg. 32. Cancel. q. 8. nu. 13. cum ſeqq. Io. à Cochier. vbi ſup. verſ. 35.

Vigeſimooctauò, vacat ipſo iure beneficium
propter crimen hæreſis, cap. ad abolendum, §. 1. ibi, 46
ſit omni beneficio ſpoliatus, de hæret. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 3. quæſt. 1. num. 31. & ſeqq. Gilézon. conſ. 60. per tot. Petr. de Ledeſma in ſum. par. 2. tract. 1. cap. 4. concl. 14. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 7. c. 17. in princip. Nicol. Garc. de benef. p. 11. cap. 10. num. 60 cum ſeqq. Gonzal. d. gloſſ. 13 num. 65. Ioan. Cochier vbi ſup. verſ. 18 Suarez de Fide diſput. 21. ſect. 5. in fine, Caſtr. Palao tomo 1. tractat. 4. de Fide diſputat. 4. puncto 5. numero 4. & 3. Tiullecoch. in præcepta Decal. lib. 1. c. 3 dub. 11. n. 2. & dub. 12. n. 1. Viui. d. lib. 3. c. 5. n. 67. latè Lotter. d. lib. 3. q. 28. latè Alphonſ. de Leone de off. Capell. p. 1. quæſt. 4. praxi 1. tract. 169. cum ſeqq. Sanctarel. de hæreſi, cap. 33. numero 1. vbi refert ex Pii V. Conſtitutione Sedi Apoſt. eſſe reſeruatum ius conferendi beneficia, quibus Clerici priuati ſunt propter hæreſim, & nunquam intelligi eſſe collata huiuſmodi beneficia, niſi in collatione fiat expreſſa mentio, quòd beneficia vacauerint propter hæreſim; quod adeò verum eſt, vt minimè requiratur ſententia priuatoria, ſicut docent Rebuff. in praxi par. 3. tit. de modis omittendi benefic. numero 14 Cou. lib. 2. var. c. 8. numero 4. verſ. nihilominus. Burſat. conſ. 14. numero 18. lib. 1. Nau. conſil. 19. de hæret. Rotaſ. ſing. 73. Menoch. de arbitr. caſu 416. numero 6. Pena in direct. inquiſ. par. 3. commento 162. Suarez de cenſur. diſput. 43. ſect. 1. numero 4. & de fide, diſput. 21. ſect. 5. numero 20. Flamin. Azor. Gonzalez de Ledeſma & Nicol. Garc. locis proximè citatis, Farinac. de hæreſi qu. 189. numero 77. Sanctarel. eodem tract. c. 33 numero 2. Valer. Regenald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. numero 318. Sanchez in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 26. numero 3. Anton. Ricciul. de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib. 3. c. 19. numero 9. Rota deciſ. 707. & 728. lib. 3. p. 3. diuerſ. & in Colimbrien. Canonicatus 13. Iunij, anni 1616. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato, & alibi ſæpiſſimè. Quãuis contrariam opinionem, nempe quòd requiratur ſententia priuatoria, teneat Caſtro de iuſta hæreticorum punit. lib. 2. cap. 9. quem ſequuntur Simanch. de cathol. inſtitut. titul. 46. numero 72. & Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 114. littera A. nam, licèt iſtorum opinio in rigore diſputationis defendi optimè poſſit, vt obſeruaui de officio, & poteſt. Epiſcopi, pars 3. allegat. 57. numero 37. prior tamen eſt adeò recepta, vt videatur ab omnium ſententia diſcedere velle, qui illam impugnare auderet. Cùm ergo beneficia hæreticici ipſo iure vacent, poſſunt tanquam vacan- 47
tia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri, vt meritò aduertunt Gilenzon. dict. conſil. 60. numero 4. Burſat. conſil. 14. numero 18. cum ſeq. lib. 1. Flamin. Pariſ. de reſign. lib. 1. quæſt. 3. numero 2. lib. 3. quæſt. 1. numero 33. Decian. in tractat. crim. lib. 5. cap. 44. numero 26. Sanchez d. cap. 26. num. 11. Ricciul. d. cap. 19. num. 11.

48 Sanctarel.d.cap.33.num.8. ſed ante illam non te-
netur hæreticus ad dimittendum beneficiũ, nec
ad ſe ſpoliandum, vt per citatos à Ricclul.d.c.19.
n.12.quibus addo Suar.in d.tract. de Fide, diſp.21.
49 ſect.5.n.19.& Sanctarel.d.c.33.n.9.licèt in ſenté-
tia huiuſmodi criminis declaratoria nõ ſolùm be-
neficiu, ſed etiam fructibus perceptis à die com-
miſſi delicti priuetur, ſecundùm Henriq. in ſum.
lib.13.cap.13.§.5 2.Mol.de iuſt.tr.2. diſp. 86.Ricc.
d.c.19.n.14.Sanctarel.d.n.9.

Vigeſimonunò, vacãt ipſo iure beneficia, quæ
50 fuerunt obtenta per preces hæreticorum, c.2.§.
ad hæc, de hæret.in 6.Gonzal.d.gl.15.n.68.Azor.in-
ſtit.mor.p.1.lib.8 c.13.q.8.verſ.Octaua pœna, Ioan.à
Cochier vbi ſup.verſ.19.Viuian.dict.lib.5. cap. 5.
n.69.

51 Trigeſimò, vacat ipſo iure beneficium per cri-
men realis ſimoniæ commiſſæ, vt habetur in Ex-
trauag.Cum deteſtabile, de ſimon. inter. inter comm.
Caſſad.dec.5.de ſimon.Cou.in reg.peccatum, p.2.§.
8.n.7.Menoch.remed.1.recup.n.155.& nu. 336.&
remed.5.n.68 & conſ.67.n.4.Capuraq.dec.201.p.1.
& dec.238.part.3.Flam Pariſ.lib.7.q.2.à n.12.Gõ-
zal.d.gloſ.15.n.69 Aloyſ Ricc.d.collect.1213.verſ.
nunc, Paul.Comitul.reſponſ.moral.lib.6.c.41. Farin.
fragm.crimin.p.1.lit.C.n.299.Viuian.d.lib.5.cap.5.
n.70.Bonacin.in tract.de ſimon.q.7.puncto 2 diffic.1
à n.1.Ioan.à Cochier vbi ſuprà verſ.20. latè Lot-
ter.d.lib.3.q.29.Alphonſ.de Leune de officio Capel-
lani p.1.q.4.n.127.cum ſeqq. Pius V. in ſua Conſtit.
incip.Cùm primùm, ſub Dat. Romæ Kalend. April.
1566.in hæc verba: Qui beneficium, aut officium ec-
cleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, ille ſimiliter ſit
ipſo iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos per-
ceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuò ſit inhabi-
lis ad ea, & quæcunque alia beneficia eccleſiaſtica ob-
tinenda.

Trigeſimoprimò, vacat beneficium ipſo iure
52 per crimen læſæ maieſtatis, vt per Rebuff. in pra-
xi benefic. tit. de modis amittendi beneficia, num. 32.
Gonzal.d.gloſ.15.num.72.Ioan.à Cochier vbi ſu-
prà, verſ.21.Viuian.d.lib.5.c.5.n.72.latè Lotter.d.
lib.3.q.30.per tot.vbi n.71.quòd perduellis cleri-
cus ex commiſſo contra Romanum Pont. incur-
rit pœnam priuationis ipſo iure, & num.82 quòd
Romanæ Eccleſiæ loca inuadentes, vel occupan-
tes Maieſtatis Rei declarantur, & ipſo iure bene-
ficio, & officio eccleſiaſtico priuantur, & n.121.
quòd arma licariorum deferentes veluti Maieſta-
tis Rei priuantur ipſo iure beneficiis, & n.123.
quòd Alexandrina Conſtitutio contra offenden-
tes colliigantes, vel miniſtros Curiæ infert cri-
men Maieſtatis, & pœnam priuationis ipſo iure
beneficiorum, & n.140.quod franchitiam accla-
mantes, & eos fouentes efficiuntur Rei Maieſta-
tis, priuanturque beneficiis ipſo iure, & n.141.
quòd bannitorum receptatores & fautores ſub-
iiciuntur crimini Maieſtatis, priuanturque bene-
ficiis eccleſiaſticis ipſo iure, & à n. 144. diſputat
an clericus ob offenſam Principis temporalis in-
currat crimen læſæ maieſtatis.

Trigeſimoſecundò, & propter crimen falſita-
53 tis litterarum Apoſtolicarum, cap. ad falſario-
rum, de crimine falſi, Petr. Gregor. rei beneſic.
cap.26.numer.12.Gonzal.dict. gloſſ.15. numer. 73.
Nicol.Garc.dict.par.11.cap.10.numer. 170. Azor.
dict.part.1.lib.7.cap.17.quæſt.1.verſ.quintum, Ioan.
à Cochier vbi ſuprà, verſ.22. Viuian. dict. lib. 5.
cap.5.numer.73.Lotter. dict.lib. 3. quæſtio.30 nu-
mero 90.

Trigeſimotertiò, vacãt ipſo iure beneficia per- 54
cutientis Cardinalem, c felicis, §. ſi quis verò, de pœ-
nis, lib.6.Rebuff.d.tit.de modis amittendi benef. num.
39.Gonzales d.gl.15.n.74.Nicol.Garc.d. p. 11.c.
10.n.55.Azor.d.p.2 lib.7.c.17.q.1.verſ.tertium.Io.
à Cochier vbi ſuprà, verſ.33.Flamin. Pariſ. de reſi-
gnat.benef.lib.11.q.10.in princ.& n.24.& lib.3.q.1.
n.55.Maſſobr.in praxi habendi concurſum, req.1.dub.
2.n.32.ſecundùm Romanam impreſ. Viuian. d.lib.5.
cap.5.num.74 Lotter.d.lib.3.q.30.n.109. cum ſeqq.
intelligendo iuxta ea, quæ ſuprà dixi lib.1.cap.5.
de dignit.& priuileg.Cardin.verſ.tertium.

Trigeſimoquartò, vacant ipſo iure beneficia 55
occidentis, vel percutientis Epiſcopum illa, ſcili-
cet, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus
præeſt, Clem.1.§.à fendis, de pœnis, Petr. Gregor.d.
cap.26 p.10.Azor.d.p.2.lib.7.cap.17.q.1.verſ.quar-
tum eſt, Gonzal.d.gloſſ.15.n.75.Nicol.Garc.d.p.11.
cap.10.n.56.Ioan.à Cochier vbi ſupra, verſ.24.Vi-
uian.d.lib.5.cap.5.numero 75.Lotter.d.lib.3.q.30.
numero 112. ſi tamen Epiſcopus ſit conſecratus:
nã qui occidit electum, nõ dicitur occidere Epi-
ſcopum, vt diximus, ſup.lib.1.cap..

Trigeſimoquintò, vacant ipſo iure beneficia 56
occidentis Rectorem ſuæ Eccleſiæ, cap. in quibuſ-
dam 12.de pœnis, Rebuff.d.tit.de modis amittendi be-
neficia, numero 45.Turzan.tomo 1.comm.opinio, lib.1,
tit.9.n.50.pag.185.Petr.Greg.d. c. 26.numero 13.
Hieron.Gabr.conſ.196.numero lib.1.& conſ.187.n.
8.lib.2.Gonzales.d.gl.15. à numero 77. Nic. Garc.
d.p.11.c.10.n.57.Lotter.d.lib.3.q.30.n. 13. cum ſeq.
Farin.in praxi crim.p.5.q.119.n.68. vbi ſubdit hãc
priuationem ipſo iure ſpecialiter procedere in
beneficio illius Eccleſiæ, in qua videtur deliquiſ-
ſe, non autem in aliis beneficiis, quæ obtinet in
aliis Eccleſiis, Ioan.à Cochier vbi ſup.verſ.26.Vi-
ui.d.l.5.c.5.n.77.Lotter.d.lib.3.q.30.num. 116.Al-
phonſ de Leune d.q.4.n.14.

Trigeſimoſextò, vacant ipſo iure beneficia aſ- 57
ſaſſini, cap.1.de homicid. lib.6. Zerul.in praxi Epi-
ſcopi, p.1.verb.priuatio, §.1.Gonzal.d.gl. 15. numero
76.Azor.d.c.17.q.1.verſ.octauum eſt, Farin.dict.p.5.
q.123.per tot.Maſſobr.d.requiſ.1.dub.2.n. 34.Ioan.à
Cochier vbi ſuprà, verſ.25.Viuian.d.lib. 5.c.5.nu-
mero 76.latè Lotter.d.lib.3.q.31.n.34.cum ſeq. Al-
phonſ.de Leune d.q.4.n.139.& latiùs à n. 150.

Trigeſimoſeptimò, vacat ipſo iure beneficium 58
illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignaue-
rit ſuum beneficium, Clem.multorum, §. quod ſi in-
feriores, de pœnis, Gonzal. d.gloſſ. 15.n.80. Ioan. à.
Cochier vbi ſuprà, verſ.27.Viuian.dict.lib.5.cap.5
numero 78.

Trigeſimooctauò, vacant ipſo iure omnia il- 59
lorum beneficia, qui pro obtinendis beneficiis ſe
ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas
penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro
aliis, vt ab iis aliquid conſequantur, vel quando
pro ſe ipſis impetrant beneficia cum intentionẽ
illa reſignandi, reſeruata ſibi penſione, vel nõ re-
ſeruata ad fauorem, vt cauetur in Conſtit.33. Pauli
IV.ſub die 26.Decembris, 1557. quæ irrogat pœnã
excommunicationis in tales, à qua abſolui ne-
queunt niſi à Pontifice, præterquam in mortis
articulo, & priuationis omnium beneficiorum
obtentorum. Vide Ioan.à Cochier vbi ſup. verſ.
32.Viuian.d.lib.5.c.5.n.85.Lotter.d.lib. 3.q.29.n.
110.cum ſeq.

Trigeſimonunò, vacant ipſo iure beneficia of- 60
fendentium litigantes in Romana Curia, eorúm-
que Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel
Notarios,

Notarios, vt habetur *in Conſtit.* 11 Alexandri VI. incip. *In eminenti Sedis*, de qua Puteo *dec.* 97. *cum duabus ſeqq. lib.* 1. *in correct.* Mandoſ *conſ.* 60. *&* 61. Gonzal *dict. gloſſ.* 15. *n.* 100 Ioan à Cochier *vbi ſup. verſ.* 38. Viuian. *d. lib.* 5. *cap* 5. *n.* 94.

61 Quadrageſimò, vacant ipſo iure beneficia per confidentiã, vtpote quando quis reſignat alicui beneficium ſub confidentia, quod reſignatarius poſtea reſignet alteri perſonæ reſignanti dilectæ, vel in aliis caſibus cõtẽtis *in Conſtit* Pij IV. incip. *Romanum Pontificẽ, ſub dat.* 17. *Kalend. Iunij*, 1564. *& in Conſtit.* Pij V. *ſub dat Kal. ead Iunij*, 1569 de quibus plenè Flamin. Pariſ. *de confidẽt benef. q.* 68 *per tot.* Bonacin. *de ſimon. q.* 7. *puncto* 1. §. 1. Lotter *d. lib.* 3 *q.* 29. *n.* 105. *cum ſeqq.* & hunc modum vacationis referunt Ioan. à Cochier *vbi ſup. verſ.* 20. Viuian. *d lib.* 5. *num.* 103.

62 Quadrageſimoprimò, vacat ipſo iure beneficium propter crimẽ ſodomiæ, ex *Conſtit* 20. Pij V. incip. *Horrendũ, publ. Romæ d.* 3. *Septembris*, 1568. vbi Laërt. Cherub. *ſchol.* 1, Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Sodomia, ad fin.* Campan. *in diuerſ. iuris canon. rub.* 11 *cap.* 11. *num.* 10 Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10 §. 2. *n.* 196. Ioan à Cochier *vbi ſuprà, verſ.* 28 Viuiã. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n* 80. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31 *n.* 59. *cum ſeqq.* vbi *n.* 68 quòd impetrationes ex hoc capite in Curia inpracticabiles ſunt. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *alleg* 44 *ex n.* 29.

63 Quadrageſimoſecundò, vacant ipſo iure beneficia eorum, qui non incedũt in habitu clericali, vel illum inguter nõ deferũt, vt ſtatuit Sixtus V. *in Conſtit.* 50. incipit. *Cum ſacroſancta, ſub. dat.* 18. *Ianuarij*, 1589 de qua Lotter *de re benefic. lib.* 3. *q.* 26. *n.* 91. *cum ſeqq.* requiritur tamen neceſſariò, quòd ſpatio tanti tẽporis in habitu clericali inceſſerit, vt communi opinione reputaretur laicus, iuxta cõſil Chriſtoph. de Caſtell. 5 *n.* 9. quem probat Farin *in praxi crimin. p.* 1. *q.* 8. *n.* 68. & reſoluit Nauarr. *in ſum. Bullar. tit de habitu clericali*, & ideò vt Clericus in hac materia dicatur priuatus, non ſufficit, ſi ſemel, aut bis inceſſerit in habitu laicali; quia, licèt prædicta Conſtitutio requirat geſtationem habitus, nihilominus debet intelligi cũ aliquali modificatione, iuxta tradita per Felin. *in proœm. Decretal.* dum exponit verbum, *continuè*, & ſequitur Vrſill. ad Afflict. *deciſ.* 14. *nu* 7. Et ſic requiritur inceſſus in habitu laicali in locis publicis & populo frequẽtibus ac ſine rationabili cauſa, vt putà amoris, niſi ioco, aut amœnitatis gratia id cõtigerit, ita benè Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 16. *n* 95. *cũ ſeqq.* latè Nauar *d. tit. de habitu clericali.* vbi multis modis diſpoſitionẽ dictæ Conſtit. limitat. Et aduertas quòd licèt beneficiatus non incedens in habitu perdat beneficia, tamen requiritur ſententia declaratoria, Achil. de Graſſis *deciſ. vnic. de pœn.* Marc. Anton. Genuenſ *in praxi Archiep. Neap. c* 7. *n.* 8. Gratiã. *diſcept foreuſ. c.* 440. quoad ſcilicet amiſſionem fructuũ beneficij, quia beneficiatus in foro Conſciẽtiæ ante declaratoriã Iudicis nullatenus tenetur ad reſtitutonẽ, vt per Viuald. *in candel. aureo tit. de habitu. & tonſura q.* 3. Nauar *vbi ſuprà n.* 7. vbi ſecus putat quoad amiſſionem tituli, an poſſit beneficium ante declaratoriam Iudicis à quocunque impetrari. Nũ ob id quòd beneficiatus perdit beneficiũ ob nõ geſtationẽ habitus, & tonſuræ, amittit priuilegiũ clericale, Nauar *vbi ſup. n.* 8 aut *Canon. ſi quis. ſuadente* Gõzel *gloſſ.* 5. §. 5 *n.* 7. Gratian. *deciſ.* 168. *in addit n.* 8 Nauar. *d. loco n.* 10. nec inhabilitatem incurrit ad obtinendã præſẽtationẽ, Rut. apud Viuian. *poſt ſuam praxim Iurispatron. deciſ.* 62. Nauar. *dict. loco num.* 12. Quando vigore dictæ Conſtit. Sixti V. impetratum fuerit beneficium tanquam vacans ob clericalis habitus non delationem, neceſſe eſt vt coram executore Apoſt. citetur poſſeſſor beneficij, aliàs eſto probetur illum publice habitum laicalẽ detuliſſe, proceſſus erit nullus, & poſſeſſor debet in poſſeſſione beneficij manuteneri, vt multis probat D. Sperell. *in deciſion. fori eccleſiaſtici deciſ.* 66. *num.* 10. *cum ſeq.* & *n.* 19. post Iacob. de Graffis, quem citat, tenet quod is, qui ex dicta Conſtitutione in priuationẽ incidit, tenetur in foro conſciẽtiæ dimittere beneficium, & ante dicta dimiſſionem non eſt abſoluendus; niſi ſit perſona grauis, & promittat dimittere, vel imminearet dies Paſchatis, vel ſit ſpes diſpẽſationis obtinendæ.

Quadrageſimotertiò. Clerici abortũ animatũ procurantes ipſo iure priuantur beneficiis quantumcunque ſimpliciſſimis, *Conſtit. Sixti V. in ordine Bullarij* 87. *ſub dat. Romæ* 4. *Kalend. Nouemb.* 1588. Iacob de Graff. *in aureis dec. par.* 1 *lib.* 2. *cap.* 63. *ſub num.* 27. *verſ. ſed an poſſit habere*, Lotter. *dict. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 51.

Quadrageſimoquartò. Clerici corruptores Iudicum, ſeu dantes & recipientes pro obtinenda iuſtitia vel gratia, priuantur beneficiis ipſo iure, ex *Conſtit. Gregorij XIII. in ordine Bullarij* 24. *ſub dat. Non. Nouembris* 1574. vt refert Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 10. vbi *n.* 40. quod illa Conſtitutio eos quoque afficit qui dant, vel promittunt pro obtinenda ſententia iuſta, & *n.* 42. quod non obtinet in minimo.

Nunc verò de vacatione beneficiorum eſt no- 64
tandũ primò, quòd beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam: hoc autem loco de priuatione tantùm, quæ ipſo iure contingit, vidimus; cauſas verò, ex quibus priuatio per ſententiam fieri poteſt, aut debet, alio in loco referemus: ſed
interim eſt ſciendum, nullum crimen etiam pri- 65
uatione dignum, inducere priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum; ſed criminoſus eſt priuandus per ſententiam, & ita in dubio præſumitur, vt cum multis reſoluit Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 10. *num.* 5. hic verò eſt notan- 66
dum, plures effectus ex priuatione ipſo iure facta reſultare. Primus eſt, quod vbi vacat beneficium ipſo iure, ratione alicuius caſus ex ſuprà relatis, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel cõtrahitur delictum, &c. ita Prob. ad Menoch. *in cap. fin. num.* 19. *de conſt.* Gonzal. *dict. gloſſ.* 15. *num.* 141. Rota *dec.* 707. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Viuian. *dict. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 120. Ioan. à Cochier *in reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 7. *n.* 13. *verſ. primus.* Secundos, ſi poſt 67
vacationem ipſo iure moriatur priuatus, antequã dimittat poſſeſſionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius; ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, vel aliam cauſam, ex ſupradictis: nam prima vacatio impedit ſequẽtem; & ſic per obitum vacare non poterat beneficium, quod non habebat, ex quo prius ipſo iure vacauerat. *cap. ſuſceptum, de reſcript. in* 6. Flamin. Pariſ. *de reſignat benef. lib.* 9. *q.* 15. *n.* 4. *& lib.* 12. *q.* 14 *n.* 35 Viuian. *d. lib.* 5 *c.* 5. *n.* 121 Ioã. à Cochier *d. n.* 23. *verſ. ſecundus.* Tertius eſt, quòd committens 68
delictũ, ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorũ amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos & ad illorũ reſtitutionem tenetur. Hoied. *de in-*

compatib. benefic. p.1.c.13.n.61. Gonzal. d.gloſſ. 15.
n.150 Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib.1.q.1.n.81.
Viuian. d.lib.5.c.5.num.125 Ioan. à Cochier dict.
69 num.23.ver. quintus. Quartus eſt, quia, quando
beneficium vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans
impetrari, vt vtcumque ſiccus ſi quando quis per ſē-
tentiam eſſet priuandus. Rebuff. in prax. benef. tit.
de modis amittendi benefic. n.51. & 53 Flamin. d.q.1.
n.81. Gonzal d.gloſſ.15.à n.148. Nicol Garc. d.c.10.
n.23 Ioan. à Cochier d.n.23. verſ. quartus. Viuian.
70 d.lib 5 cap.5.n.124. Quintus eſt, quia beneficium,
quod ſemel vacauit ipſo iure, non poteſt reſigna-
ri in fauorem alterius: quia nemo poteſt renūcia-
re, aut reſignare, quod non habet. cap qui perfectio-
nem 7.qu.1 Flamin. Pariſ d. lib.1.q.15.n.1. & lib.2.
q.22.n.2. vnde in his terminis ita tenēt idem Fla-
min. lib 3.q 1.n.21. Gōzal. d.gloſſ 15.à n 146. Ioan.
à Cochier d.n.23. verſ. tertius, Viuian d.lib.5.cap.5.
n.122.

71 Secundò notandū eſt, vt ex ſupradictis colligi-
tur, quòd vacant beneficia aut de iure tantùm, aut
de facto, aut de iure, & facto ſimul. De iure tan-
tùm vacare dicitur beneficiū, veluti cùm quis ob-
tinet beneficium ſecundū cum pacifica poſſeſſio-
ne, quod ſit cum primo incompatibile; eo nāque
caſu primum beneficium dicitur vacare de iure
tantum, cap. de multa, de prebend. & ſuprà vidimus;
de facto autem non poteſt dici, quia adhuc poſſi-
detur, cap. cùm noſtris, de conceſſ. preb. ſimiliter de iu-
re tantùm vacare dicitur beneficium, non autem
de facto, quotieſcumque ipſo iure ex aliis cauſis,
quas vidimus, vacat beneficium; retinetur tamen
de facto, ſicut etiamſi per obitum vacet, & aliquis
in eius poſſeſſione reperiatur ſaltem coloratē, d.c.
cum noſtris, & c. licet Epiſcopus, de conceſſ. preb. De fa-
cto autem tantum vacare dicitur beneficium, vel
uti cùm quis indebitè eſt ſuo beneficio ſpoliatus,
c. ad aud entiam, & cap. Abbas, de iis quæ vi metúſve
cauſa, fiunt, cap item cum quis, de reſtit. ſpoliator quā-
uis hoc caſu non poſſit dici propriè beneficium
vacare: ſed de facto tantùm vacare dicitur benefi-
cium, cùm aliquis longo tempore eſt abſens à be-
neficio, ita vt de eo nulla habeatur notitia: eo nā-
que caſu non eſt, qui de facto eidem beneficio in-
ſerviat, niſi Vicarium reliquiſſet: de iure autē nō
vacauit hoc caſu: nam, etſi alteri conferatur, non
obeſt retinētēti collatio, niſi poſt Canonicam mo-
nitionem fuerit in contumaciam priuatus, c. tua,
vbi Panorm. de Cleric. non reſid. De iure autem, &
de facto ſimul vacare dicitur beneficium ex qua-
cunque cauſa ſuprà expoſita, vbi de facto non re-
tinetur à quoquā; ſpecialiter, verò in reſignatione
in qua expreſsè quis iuri ſuo renūciat, & de facto
à ſe beneficium abdicat, cap. inter, de preb. De iure
autem propriè vacare dicitur quoad titulū; de fa-
cto verò quoad poſſeſſionem: illa ſanè eſt inter
hæc differētia, quòd cùm beneficium vacat, de iu-
re tantùm poteſt cōferri, nō obſtante alterius de-
tentione, & ius ei acquiritur, cui eſt collatū, etiam
abſenti, cap. ſi tibi abſenti, de preb. in 6 ſicut & quā-
do vacat de iure, & de facto ſimul. Verùm, cùm de
iure tantùm vacauerit, neceſſe eſt exprimere de-
tentionem alterius coloratam, alioquin impetra-
tio eſt irrita, ſecùs ſi abſque vllo colore eſſet de-
tentio, d. cap. cùm noſtris, de conceſſ. prebend. Sine co-
lore autē detentio dicitur, quando ſine aliquo iu-
re eſt poſſeſſio. De facto tantùm vacans benefi-
cium conferri non poteſt, vt vidimus.

72 Tertiò eſt notandum, quod impetrans benefi-
cium non tenetur de iure exprimere modum va-
cationis, gloſ. verb. quamuis, in Clem. 1 de preb. Do-
ctores in cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6 exceptis ta- 73
men Canonicatibus, cùm ſint diuerſorum ordi-
nū, & nullo vacationis modo expreſſo omnis va-
candi modus continetur, gloſ. d. verb. quamuis, Fel.
in cap. in noſtra, de reſcript. corol 32. verſ. & nota, quod
ſi nullus modus, n.27. & corol. 37. Stlu. de benef. p.1.q.
13. verſ. decimaquinta quæſtio, Menoch de arbitr.
caſu 201 n.100. Rend. in promptuario recept. ſent. cō.
1 tit.7.n.14. Vult tamen Papa, vt illa impetratio
nō valeat, quæ fit de beneficio vacāte per modum
in cācellaria exprimendū, & alia huiuſmodi pra-
xis in regulis Cācellariæ Apoſtolicæ continētur.

Vacationis autem appellatione venit omnis va- 74
catio, ſeu vacandi caſus, gloſ. verb. vacabunt, in c. ſi
propter, de reſcript. lib.6. gloſ. verb. vacantibus, in c. cu-
pientes, & verb. vacat, in cap. quia ſæpè, de prebend.
lib.6. Felin. in cap. licet vndique, ſub n.2. de offic. de-
leg. & in c. ad petitionem, ſub notab. 1. de accuſ. quos
refero in tr. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris
ſignif. appell. 266 n.1. vbi n.3. amplio procedere in
materia etiam pœnali.

Vnde, ſi in ſupplicatione fiat mentio de vaca- 75
tione ſimpliciter, non expreſſo vacandi modo, cō-
prehenditur omnis caſus vacandi; & ideò impe-
trans beneficium, vt vacans, illud obtinet quocū-
que modo vacet, vt notabiliter tradit Bald in l. ſi
quis ſit ſtipulatus, ff ſoluto matr. à quo non auder, li-
cèt inuitus, recedere. Barbat. conſ. 82. col. fin. vel non
obſtat, vol.4 Mandoſ. ad Lap. all.6.n.5. lit. K.

Quia verò regulariter expreſſo vno modo va- 76
cādi non venit alios, cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6,
ideò ſolet in impetratione beneficij apponi clau-
ſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, &c per quam 77
includitur omnis modus vacandi, ſiue directus, ſi-
ue indirectus, etiā acceſſorius ex intentione con-
cedentis, vt per Caſſad. deciſ. 5. de prebend. Pariſ.
conſ. 35 n.20 lib.3. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic.
lib.8.q.7.n.64. Ioā. à Cochier ad reg. 62. de clauſulis
in beneficiis vacan. ponen. n.20. Rot. dec. 309. n.2. p.2.
recent. & in Aretina Parochialis, 27. Iunij, 1629. co-
ram R.P.D. Motmāno: latè reſolui in tract. de clau-
ſulis vſufreq. clauſ. 162 ſecundùm Lugdunen. impreſſ.
vbi dixi comprehendere dictam clauſulam etiam 78
vacationem apud Sedem, ſeu in Curia, & per re-
ſignationē. Verùm, ſi fuerit diſpoſitiuè datus mo- 79
dus vacandi, per deuolutionem ſcilicet, & cōſtet
nullam aliam poſſe dari modi narratiui iuſtifica-
tionem, tūc ita ad eum huiuſmodi clauſula debet
reſtringi, vt ad validitatem impetrationis in alio
non ſuffragetur, Caſſad. deciſ. 5. n.3. de preb. Mohe-
dan. dec. 17. eod. tit. Cæſ. de Graſſis dec 14. n.8. Rota
in dicta Aretina Parochialis, coram R.P.D. Motman-
no.

Denique notandum eſt Pium Papam IV. in ſua 80
Conſtit. incip. Cupiētes vnicuique, ſtatuiſſe beneficia
huiuſmodi vacantia non poſſe impetrari per ne-
potes, cōſanguineos, affines, procuratores, ſolici-
tatores domeſticos, vel familiares Iudicis priuātis
adeo vt prædicti Iudices beneficia iſtis conferre
prohibeātur, de qua & illius interpretatione agit
Nauar. in ſum. Bullar. tit. de beneficiorū priuat. vbi di-
cit hic conſanguineorum appellatione venire cō-
ſanguineos vſque ad quartum gradum de Iure
Canonico, & familiarium ſub vocabulo venire
magiſtrum actorum, Carcerarium, Vicarium Epi-
ſcopi, non verò eius familiarem.

CAPVT

CAPVT XV.

De Renunciatione, & permutatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare quid ſignificet, oſtenditur.*
2 *Renunciatio, eſt ſpontanea iuris proprij demiſſio, vel melius definitur, vt ſit legitima beneficij demiſſio à ſuperiore admiſſa.*
3 *Verba,* renunciare, cedere, *&* reſignare, *inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur.*
4 *Renunciationis de ſubſtantia eſt, quòd à Superiore admittatur.*
5 *Renunciari poteſt litteris ad beneficia, ac iuri ad rem abſque ſuperioris auctoritate.*
6 *Superioris auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij litigioſi, vbi ius anceps eſt, & ambiguum.*
7 *Superior legitimus ad admittendam renunciationem dicitur, non collator; ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi.*
Renunciationes admittere poſſunt
8 *Epiſcopus,*
9 *Inferior habens Epiſcopi iuriſdictionem,*
10 *Superior omnis eccleſiaſticus habens ſpiritualia,*
11 *Coadiutor datus Epiſcopo dementi,*
12 *Vicarius Epiſcopi habens ſpeciale mandatum,*
13 *Capitulum Sede vacante,*
14 *Beneficiarij in ſola voluntate non conſiſtit beneficium dimittere, ſed ad Prælatum hoc ſpectat.*
15 *Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipſum beneficiarium celebratus cenſetur quidam quaſi contractus.*
16 *Renunciatio beneficij ſine ſuperioris auctoritate facta, an nullius ſit momenti, oſtenditur.*
17 Cap.quod in dubiis, *de renunciat. declaratur.*
18 *Renunciatio, quamdiu à Superiore admiſſa non eſt, valida eſt in praiudicium renunciantis, poteſt tamen per Superiorem repudiari.*
19 *Beneficium non vacat per ſolam renunciationem à Superiore non admiſſam.*
20 Cap.admonet, de renunciat. *declaratur.*
21 Cap.ſuſceptum, de reſcript.in 6. *declaratur.*
22 *Conſenſus duplicatus requiritur in reſignationibus in Curia Romana celebrandis.*
23 *Procurator reſignantis poteſt poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum.*
24 *Reſignatarius poteſt pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus, non tamen attento hodierno ſtylo, ſecundùm quem primùm extenditur conſenſus, quàm ſignetur ſupplicatio.*
25 *Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt in renunciatione beneficij, ac ſola partis admiſſio ſufficit in cedente.*
26 *Beneficium ſi abſenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconſulto Prælato dimittere; poſtea verò minimè.*
27 *Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem.*
28 *Electus ad aliquod beneficium poteſt cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque ſuperioris licentia.*
29 *Electo per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re.*
30 Cap.cùm inter. 21. de electión. *declaratur.*
31 *Electores, publicato ſcrutinio facta electione, pœnitere nequeunt.*
32 *Poſtulantes à poſtulatione retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata.*
33 *Renunciare poteſt vnuſquiſque gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ abſque concedentis auctoritate.*
34 Cap.duæ ſunt 19.q.2. *declaratur.*
35 Cap.ſic viue, cap.ſi clericatus, *cum aliis,* 16.q. 1. *declaratur.*
36 Cap.cum pridem, de renunciat. *declaratur.*
37 *Renunciatio beneficiorum duplex eſt, tacita, & expreſſa.*
38 *Beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimonium contrahens, an tacitè beneficio renuntiare videatur, oſtenditur.*
39 *Beneficiarius conſequens pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori, nec tacitè, nec expreſſè illi renunciat, ſed à lege ipſo iure priuatur.*
40 *Renunciatio tacita quæ ſit, deſcribitur.*
41 *Renunciatio tacita & priuatio, in quo differant, oſtenditur.*
42 *Renunciatio expreſſa, alia ſimplex & pura, alia conditionalis.*
43 *Renunciatio ſimplex & pura à iure recepta eſt, conditionalis verò à iure reprobata erat.*
44 *Beneficiarius quilibet poteſt ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Papa renunciare.*
45 *Prælatus Papa inferior conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, contra citatos n.48.*
46 *Epiſcopus, in cuius renunciatione conditionalis facta fuit, non poteſt reiecta conditione renunciationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre.*
47 *Actum ſub conditione celebratus conditione non impleta nullum operatur effectum.*
49 *Renunciatio facta coram Epiſcopo, & cæteris ordinariis Collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſt ſimoniaca.*
50 Cap.niſi eſſent, de præben. *declaratur.*
51 Cap.vlt.de rerum Permut. *declaratur.*
52 *Renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione, an coram Ordinario fieri poſſit, oſtenditur, & n.53. & 54. & 55.*
56 Cap.vlt.de pactis. *declaratur.*
57 Cap.nemo, de ſimon & in c.vnic. verſ.circa; vt eccleſ.benef. *declaratur.*
58 Cap.dilecto, de præbend. *declaratur.*
59 *Renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, non inducit ſimoniam, quamuis eidem beneficium collatum ſit.*
60 *Renuncianti in vtroque foro licitum eſt poſt renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur.*
61 *Reſignatio dum tractatur, optima præſeruatiua eſt; omnia gerere ea intentione, ſi S.D.N. placuerit.*

62 *Reſigna*

61 Reſignationes omnes beneficiorum etiam ſimplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permiſit tamen in certis caſibus, &c.

63 Conſtitutio 58. Pij V. habet locum in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem.

64 Reſignans beneficium de ſuo iurepatronatus poteſt præſentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inſtituere non obſtante Conſtitutione Pij V.

65 Renunciatio ſimpliciter facta ea manente, & ſpe, vt certa perſonæ conferatur, an ſit cenſenda ſimoniaca, & an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere attentis Conſtitutionibus Pij V. oſtenditur.

66 Renuncians amittit omne ius, quod in beneficio habet per puram & ſimplicem renunciationem à quocumque legitimo ſuperiore acceptatam, & tanquam vacans poteſt à quolibet conferri.

67 Renuncians an amittat etiam poſſeſſionem per ſimplicem beneficij renunciationem à Superiore admiſſam oſtenditur, & n. ſeqq.

69 Cap. ſolicitè, de reſtit. ſpoliat declaratur.

70 Cap accepta, de reſtit. ſpol. declaratur.

71 Reſignans conditionaliter non amittit titulum, nec vllum ius abs te abdicare cenſetur.

72 Beneficij collatio ſi facta ſit alteri, non verò ei, in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non cenſetur, ſed poterit reſignans ex antiquo titulo poſſeſſionem continuare.

73 Reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui beneficij ius abdicare non intendit, niſi beneficium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit.

74 Renuncians ad fauorem certæ perſonæ, conditionaliter reſignat, dummodo, ſcilicet, dictæ perſonæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effectum ſortita, ius, & poſſeſſionem non amittit.

75 Renunciatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à reſignante, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium reſignatario acquiſitum.

76 Beneficium non vacat, nec ius à reſignante abdicatur, ſi ex aliqua cauſa beneficium à reſignatario quæſitum non ſit.

77 Renunciatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd reſignans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſignati.

78 Permutatio beneficij eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij permutati, niſi quando adeptus eſſet alterius pacificam poſſeſſionem.

79 Renuncians, ſi reſeruata penſione reſignauerit, & penſio non reſeruetur, vel ex aliqua cauſa annullari contingat, nulla erit talis reſignatio, & ius à reſignante abdicatum non cenſetur.

80 Conditionibus non ſeruatis ius non abdicatur à reſignante.

81 Beneficij titulus, & poſſeſſio per renunciationem dimiſſa non dicitur, niſi adimpleta conditione.

84 Penſio vbi in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem, ſed in totum ipſa gratia corruit, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum.

83 Clauſula, Siue alio quamuis modo, & alia, adhuc per obitum N. &c. ac ſimiles, ſunt acceſſoriæ ad reſignationem narratam, & ſic illa nulla, ſeu inualida exiſtente, nihil operantur.

84 Litteræ Apoſtol. reſeruationis penſionis, ex quibus ſubreptitiæ dicantur? oſtenditur.

85 Renuncians non ſolùm titulum, ſed etiam poſſeſſionem retinet, quandiu conditio adimpleta, & beneficium reſignatario quæſitum non fuerit.

86 Procurator ad reſignandum ſub certo modo, & forma conſtitutus, mandati formam tranſgredi non poteſt, niſi reſignantis conditionem meliorem fecerit.

87 Procurator poteſt tranſgredi formam mandati in his, quæ nunquam, aut ſaltem difficillimè concedi ſolent.

88 Procuratorem ad reſignandum ſub certa forma, & conditionibus conſtituens; procurator autem mandati formam non obſeruet, an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit, ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè, aut expreſſè ratam habuerit oſtenditur.

89 Renunciatio, ex quibus cauſis fieri poſſit? oſtenditur.

90 Debilis quis dicatur ad effectum, vt poſſit Eccleſiam ſuam renunciando dimittere? oſtenditur.

91 Senectus, quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, ſummi Pont. arbitrio relinquitur.

92 Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria.

93 Criminoſus ad renunciandum admittitur, ſi propter crimen admiſſum non fuit priuatus.

94 Irregularis poteſt facilè renunciare.

95 Odioſus plebis malitia poteſt cedendi licentiam petere.

96 Scandala dans cedere facilè poteſt, vt illa euitentur.

97 Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minùs legitima cauſa, non eſt audiendus.

98 Cauſæ, propter quas Epiſcopi ſimplicium beneficiorum reſignationes recipere, & admittere poſſunt, referuntur numeris ſeqq.

99 Conſtitutio Pij V. refertur.

100 Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio conſiderata perſonarum qualitate propter complexionum diuerſitatem.

101 Infirmitas eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium.

102 Corpore impeditus ad reſignandum beneficium coram Ordinario admittitur, ſi impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur.

103 Corpore vitiatus ad reſignandum coram Ordinario admittitur.

104 Crimina committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur.

105 Cenſuris eccleſiaſticis irretiti ad reſignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur.

106 Eccleſiæ, vel beneficio non potentes, aut non debentes inſeruire ad reſignanda ſua beneficia coram Ordinariis admittuntur.

107 Beneficium aliud, aut plura retinens faciliùs ad reſignandum coram Ordinario admittitur.

109 Beneficia coram Ordinario reſignare admittitur, Religionem ingreſſurus, vel matrimonium contracturus, ſi ſtatim re ipſa id exequatur.

110 Beneficia coram Ordinario reſignare admittuntur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri.

111 Beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit,

ſi

ſi quis reſignare velit, id efficere non poteſt, niſi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus.

112 Ordinarij admittentes beneficiorum reſignationes ex cauſis permiſſis, non debent illa conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus, &c.

113 Renunciationis facta in manibus Ordinarij reiectio, vel admiſſio, quando, & intra quod tempus debeat ab ipſo Ordinario fieri, & a preuiſo publicari? oſtenditur.

114 Beneficij reſignatio vt validè fieri poſſit, quæ requirantur? oſtenditur numeris ſequentibus.

115 Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & purè, ſine aliqua pactione, aut conditione, &c.

116 Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum nulla eſt, & inualida.

117 Actus geſti propter metum, regulariter veniunt reſcindendi.

118 Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non poteſt.

119 Renunciare omninò compellitur, qui renunciandi facultatem cum inſtantia petiit.

120 Reſignationes reciproca inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos parentes, nullius ſunt momenti.

121 Beneficio ſuo renunciare quis poteſt, non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procuratorem Clericum, vel laicum.

122 Præſens in Curia perſonaliter tenetur conſenſum reſignationi præſtare.

123 Cardinales, quando reſignant, præſtant conſenſum per ſchedulam, quam mittunt Notariis, vel ipſi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum conſenſum.

124 Beneficia quæ ſint, in quorum reſignationibus requiruntur etiam aliorum præter reſignantes conſenſus, referuntur.

125 Beneficia omnia, quantumuis maxima, renuntiari poſſunt.

126 Beneficiis renuntiari poteſt, etiamſi reſignans ſenex ſit.

127 Infirmis etiam morti vicinis iure communi attento licitum eſt beneficia reſignare.

128 Regula Cancellaria de infirmis reſignantibus, refertur.

129 Beneficia omnia ſub reg. de infirmis, comprehenduntur.

130 Beneficia in manibus Ordinarij reſignata, an comprehendantur ſub reg. de infirmis, ſi reſignans infra viginti dies moriatur? oſtenditur.

131 Beneficiarius poteſt beneficio renuntiare, etiamſi illud ſtatim vacare debeat.

132 Beneficiarius beneficio ſuo ante adeptam illius poſſeſſionem renunciare poteſt.

133 Beneficio etiam onere penſionis grauato renunciari poteſt.

134 Minor 25. annorum, maior tamen 14. beneficium abſque curatoris auctoritate reſignare poteſt.

135 Beneficia Apoſtolica Sedi reſeruata poſſunt non ſolùm coram Papa, ſed etiam coram Ordinariis reſignari.

136 Epiſcopus reſignationes beneficiorum Sedi Apoſt. reſeruatorum recipere, non autem illa conferre poteſt.

137 Beneficij reſeruatio ex renunciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à reſignante abdicatum? oſtenditur.

138 Epiſcopus poteſt recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre.

139 Beneficium ſimpliciter, aut in fauorem quis reſignare non poteſt, in quo reſignans tempore reſignationis nullum ius omnino habebat.

140 Beneficiarius propter crimen ipſo iure beneficio priuatus, illi renunciare non poteſt.

142 Beneficia iurispatronatus ſine conſenſu patroni, ſiue laicus, ſiue Clericus ille ſit, renunciari ad fauorem, aut permutari non poſſunt.

143 Reſignatio, ſeu permutatio beneficij ſpreto patrono facta, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda.

144 Papa in quibus caſibus deroget iuripatronatus laicorum? oſtenditur.

145 Beneficia electiua ſine conſenſu eligentium reſignari non poſſunt.

146 Beneficium, in quo alij ſuit reſeruatus regreſſus, non poteſt renunciari.

147 Beneficia litigioſa renuntiari non poſſunt.

148 Beneficium vacat per reſignationem à Superiore admiſſam.

149 Beneficiarius poſt ſimplicem, & puram beneficij renunciationem à ſuperiore admiſſam, an, & quando poſſeſſionem vlteriùs retinere valeat, oſtenditur.

150 Renuncians poſt admiſſam renunciationem beneficij, an, & quando poſſit beneficij fructus percipere, oſtenditur.

151 Renuncians poſt admiſſam renunciationem, penſionem ſuper beneficio impoſitam, & cætera illius onera ampliùs ſoluere non tenetur.

152 Renuncians poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare non tenetur, niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis, aut aliunde obligetur.

153 Reſignatarius à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur? oſtenditur.

154 Renuncians poſt renunciationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non tenetur.

155 Beneficiarius poſt legitimam reſignationem non poteſt pœnitere, nec dimiſſum beneficium iterum repetere.

156 Permutatio eſt reciproca quædam reſignatio ad inuicem inter permutantes facta.

157 Permutatio beneficiorum à partibus fieri poteſt, obſeruata forma à iure præſcripta.

158 Commutationem ſpiritualium pro ſpiritualibus lex eccleſiaſtica vtplurimùm ſub ratione ſimoniæ non prohibuit.

159 Beneficiorum eccleſiaſticorum permutatio quando permiſſa, & quando prohibita, oſtenditur.

160 Permutatio beneficiorum, quæ fit ſine Epiſcopi auctoritate, quare ſimoniaca dicatur? oſtenditur.

161 Lex canonica tantùm prohibet, ne partes ex ſola auctoritate priuata nullo modo permutent, ſeu de permutando per conſenſum abſolutè praſtitum paciſcantur.

162 Permutationis negotium licet partibus inter ſe priùs tractare, & concludere cum ordine, & ſubmiſſione ad ſcientiam, & conſenſum legitimi Superioris.

163 Tractatus de renunciando certo modo beneficio non eſt prohibitus, ſed pactio firma eſt prohibita.

164 Beneficia omnia liberè permutari poſſunt, quamuis nondum illorum adepta poſſeſſio.

165 Peg

Digitized by Google

165 *Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur.*

166 *Beneficiorum reciproca reſignatio eſt illorum permutatio, ac propterea vtrumque vacare cenſetur.*

167 *Collatio de beneficiis cauſa permutationis reſignatis facta aliis, quàm ipſis permutare volentibus, non tenet.*

168 *Expectantes Apoſtolici non poſſunt acceptare beneficia ex cauſa permutationis vacantia.*

169 *Beneficium cùm vacet renunciatione facta ex cauſa permutationis, non poterit ad illud redire renuncians ſine noua collatione, etiamſi permutatio non ſequatur effectum.*

170 *Permutare volentibus permiſſum eſt re adhuc integra reſilire.*

171 *Permutare volentes debent ſinguli beneficium in ſuperioris manibus reſignare.*

172 *Cauſa iuſta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Epiſcopus diſquirere & cognoſcere debet, & quæ illa ſit, oſtenditur.*

173 *Permutatio facta ſine Superioris auctoritate erit ſimoniaca.*

174 *Ordinarij poſſunt ſimpliciter admittere beneficiorum permutationes.*

175 *Beneficiorum permutationes admittere poſſunt habentes iuriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi, etiamſi fortè dignitatem epiſcopalem non habeant.*

176 *Capitulum, Sede vacante, poteſt interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi tantùm.*

177 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt permutationes expedire, niſi mandatum habeat ſpeciale.*

178 *Permutatio beneficij debet fieri cum beneficio, non beneficij cum penſione.*

179 *Permutatio cum penſione, aut alio onere facta, ab Epiſcopo, vel alio inferiori à Papa approbari, & admitti non poteſt.*

180 *Permutatio non poteſt fieri coram Epiſcopo, cum pacto, vt vnus ſoluat omnes expenſas, vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad vtrumque pertinentes.*

181 *Beneficia, quãuis inæqualia, in temporalibus permutari non poſſunt cum penſione, aut alia re pretio æſtimabili coram Epiſcopo.*

182 *Beneficiorum in permutatione requiritur conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet.*

183 *Collatio beneficiorum vacantium ex cauſa permutationis debet interuenire poſt illorum reſignationem à ſuperiore admiſſam.*

184 *Collatio beneficiorum reſeruatorum ex cauſa permutationis vacantium, à Papa tantùm facienda eſt.*

185 *Litteræ permutationis beneficiorum ſimul expediri debent.*

186 *Publicatio facienda eſt in permutatione beneficiorum.*

187 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus refertur.*

188 *Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit diſpenſatum, tenetur publicare, & non publicãdo incurrit pœnas, quamuis ignoret.*

189 *Publicatio facienda eſt, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum.*

190 *Commendarum, & iuriſpatronatus reſignationes comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis.*

191 *Beneficia quæcunque, etiã regularia, reſeruata, electiua, conſiſtorialia minora comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ceſſiones Epiſcopatuum, Archiepiſcopatuum, & ſimilium.*

192 *Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem.*

193 *Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis quando non habeat locum oſtenditur.*

194 *Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduerſus lapſum conceditur reſtitutio.*

195 *Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda oſtenditur.*

196 *Publicatio facta probatur ex inſtrumento, vbi Notarius refert, ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam Conſtit. Gregorij XIII.*

197 *Probatio negatiua non publicationis incumbit impetranti.*

198 *Publicatio præſumitur facta per reſignatarium, niſi in tribus caſibus relatis.*

199 *Negatiua non publicationis quomodo probanda oſtenditur.*

PROSEQVENDO nunc modos, quibus beneficia acquiruntur, aut vacant, de renunciatione, & permutatione videamos: ex renunciatione enim acquiritur beneficium ei, cui fit renunciatio, & idem beneficium vacare ex parte renunciantis intelligitur, vt vidimus. Renunciare apud Iureconſultos, linguæ Latinæ Profeſſores varia ſignificat: aliquando enim ſumitur pro eo, quod eſt referre, ſeu renunciare, vt *in l. 1. in princ. ff. ſi menſor falſum modum dix.* vnde reuelantes ſecreta Regis, renunciatores appellantur à Iureconſulto *in l. ſi quis aliquid. 38. ff. de pœnis.* notat Alciat. *in l. deteſtatio. ff. de verborum ſignif.* frequentiùs tamen accipitur pro repudiare, reſignare, vel cedere, vt colligitur ex *l. 2. ff. de donat. l. 1. C. de ſponſ. cap. ex parte, de cleric. ægrot. cap. ſuſceptum. in fine, de reſcript. lib. 6.* tradit Ottoman. *de verbor. ſignif. verb. renũciare,* Theſaur. *verb. renunciatio, à princ.* 1

Definitur autem renunciatio, vt *ſit ſpontanea iuris proprij dimiſſio,* vt tradunt Hoſt. *in ſum. tit. de pactis. §. 1 num. 6.* Petr. Gregor. *Syntagmat. iuris lib. 17. cap. 17 num. 13.* Sebaſt. Medices *in tract. de definit. definit. 96.* & eſt communis definitio hæc, ex Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib. 1. q. 1. num.* 30. Sed hæc definitio definiti ſubſtantiam non explicat, nec totum definitum comprehendit. Expreſſa igitur renunciatio planiùs definiri poteſt, vt ſit *legitima beneficij dimiſſio à Superiore admiſſa.* Loco generis ponitur *dimiſſio*: complectitur enimque quencunque actum, per quem quis à ſe ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandoſ. *in reg. de infirmis, q. 13. num.* 8. Petr. Gregor. *d. cap. 17. num. 14.* quo ſæpiùs in hac materia vtuntur Pontifices, vt colligitur *ex cap. ſi beneficia, de præbend. lib. 6. Extrauag. Execrabilis, eod. titul. Ioan. XXII.* Reliquæ verò particulæ loco differentiarum apponuntur. Dixi, *legitima*, ad excludendas renunciationes à Iure reprobatas, qualis eſt illa, in qua dolus interuenit: illa etiam, quæ de alieno beneficio, aut coram inferiori Ordinario 2

dinario ſine legitima cauſa celebratur:tales nan-
que renunciationes nullius ſunt momenti,vt col-
ligitur ex text.*in cap. ſuper hoc,de renunciat. cap ad
audientiam,de iis,quæ vi.cap. dilectus, in fine,de preb.*
Dixi , *beneficij* ; quia ad veram & propriam re-
nunciationem oportet , vt reſignans habeat ius
in re , non autem ius ad rem : talis nanque iuris
demiſſio,ceſſio potius,quàm renunciatio dici po-
teſt , ſi ad veram & propriam verbi ſignificatio-
nem attendamus,vt poſt Mandoſ.*de ſignat. gratia,
verb.ceſſiones*, tradit Petr.Gregor.*d.cap.17.num.21.*
3 non negamus tamen,verba hæc , *renunciare,cedere,
& reſignare* , inter ſe confundi , & vnum pro alio
paſſim accipi , vt notat Flamin.*d libr.1.q.1.numer.*
4 70.Addidi verba illa, *Superiore admiſſa* , vt oſten-
derem de ſubſtantia renunciationis eſſe , quòd à
Superiore admittatur,vt notant Doctores *in cap.
admonet, de renunc.* tradunt Rebuff.*in reg. de infir-
mis,gloſ.12.num.1.*Menoch.*remed.1.recup.num.*374.
Nau.*in cap.accepta.oppoſit.7.n.28.*Gonzal.*ad reg.8.
Cancel.gloſ.14.à num.21.*Flamin.*d.lib.1.q.14.num.
1.*Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.7.cap.29 qu.4.*Vgolin.
*de officio Epiſcopi,cap.30.§.18.in princ.*Nicol. Garc.
de benefic.p.11.cap.3.n.219.cum ſeqq. vbi *num.247.*
id limitat,vt non procedat in renunciatione lit-
5 terarum ad beneficia , ſeu iuris ad rem:nam abſ-
que Superioris auctoritate renunciari poteſt lit-
teris ad beneficia , ac iuri ad rem ad beneficium
competenti per electionem,præſentationem,&c.
6 & *n.249.* pariter limitat,vt non procedat in re-
nunciatione beneficij litigioſi , in qua,ſi tamen
ius anceps ſit,& ambiguum , Superioris auctori-
tas non deſideratur.

7 In propoſito dicitur legitimus Superior non
collator,ſed is,qui poteſtatem habet inſtituendi,
& deſtituendi,gloſ.*in Clem.vnica.de renunciat.* Fla-
min.*lib.7.q.10.per tot.& q.15 & 16.*Azor.*d.part. 2.
lib.7.cap.19.q.7* cum renunciationem admittere
iuriſdictionis ſit,ideo in manibus eius ad quem
inſtitutio , & deſtitutio pertinet , facienda eſt,
Marta *in ſuo digeſt. nouiſſ. tit. Reſignatio,cap.1.*Velu-
ti Papa,*cap.denique 6.q.3.*Flamin.*d.lib.7.q.11.* Le-
gatus à Latere , *cap. ſi Abbatem. §.fin. de elect.in 6.*
8 Flamin.*d.lib.7.q.13.*Epiſcopus,*cap.nullus. 16.qu.7.
d.cap.admonet.de renunc.* Azor. *d.lib. 7.c.29.queſt.4.*
Vgolin.*de poteſt.Epiſcopi , cap.50.§.18.à princ.*Fla-
min.*d.lib.7.q.14.*Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſ.14.à
n.21.*Item , inferior habens Epiſcopalem iuriſdi-
9 ctionem,Flores de Mena *variar.lib.3.q.24.n.21.*&
10 ſic omnis Superior Ordinarius eccleſiaſticus ha-
bens ſpiritualia,Fuſc.*de viſitat.lib.2.cap. 28.nu.11.*
Flamin.*d.lib.7.q.15.n.18.* Eraſm. à Cochier *de iu-
riſdict.Ordin.in exemptos p.4.q.68.in princ.*Quapro-
pter reſignationes factæ in manibus laicæ perſo-
næ , etiamſi habeat ius patronatus in eo benefi-
cio,& quamuis ſit Rex,vel Imperator,nullius sūt
roboris,vt per Flamin.*de reſign.lib.7.queſt.9.num.
14.*Maſtrill.*deciſ.31.n.11.* Borrell.*in ſum.deciſ.tom.
1.tit.26.de benef.reſign.num.11.*Card. Mantic.*deciſ.
260.n.41.*Aloyſ.Ricc.*in deciſ.p.3.deciſ.289.num.5.*
Card.Tuſch.lit.*R.concl.165.n.1. & 2.per text. in c.
quod in dubiis,de renunciat.*

11 Item quoad hunc effectum ſuperior ordinarius
eccleſiaſticus eſt Coadiutor datus Epiſcopo de-
menti,cùm in ſpiritualibus , & temporalibus ge-
neralem,& liberam poteſtatem habeat , Flamin.
*d.lib.7.q.20.à n.25.*vbi *à num. 23.* reſoluit , quòd
quando Coadiutor datur infirmo,vel ſeni, tunc
cum conſenſu ipſius Epiſcopi reſignationes va-
let recipere ; Vicarius autem ipſius Epiſcopi non
poteſt reſignationes admittere , niſi habeat ſpe-
ciale mandatum,vt per Rebuff.*tit.de forma Vicar.*
*n.106.*Sbroz *de Vicario Epiſcopi,lib.2.q.130* Zerol. 12
*in praxi Epiſcopi. p. 1. verb.renunciatio,§.4.*Flamin.
*d.lib.7.qu.24.*Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea , reſol.471.*
Azor *d.cap.29.q.4.*Nicol. Garc.*de benefic.p.11.cap.
3.n.255.*Ego ipſe *de officio,& poteſt Epiſcopi , par.3.
alleg.54.nu.66.*vbi *n.67.*addo, quòd nec data ſpe-
ciali facultate admittendi reſignationes abſolu-
tè,& ſimpliciter facta , intelligitur data facultas
reſignata beneficia conferendi. Procedit autem
hæc reſolutio , quæ habet reſignationem benefi-
cij receptam per Vicarium habentem ad hoc
facultatem , ſubſiſtere, etiamſi Epiſcopus obierit
ante receptionem reſignationis , ſi obitus eius
ignorabatur,Pariſ *de reſign.benefic.lib.7.q.24.n.33.*
Sbroȝ *de officio Vicar.lib.3.q.36.n.10.*Anaſtas.Ger-
mon.*de indultis Cardin.§.tibi quoad vixeris num. 63.*
refert & ſequitur Sperell.*in deciſ.fori eccleſ. deciſ.
30.n.16.*vbi etiam dicit quòd licèt nonnulli vim
faciunt in ignorantia Vicarij , putat nihilomi-
nus idem in foro externo dicendum , ſi ipſe ſcie-
bat , quia l. *Barbarius* ſe fundat in communi
aliorum errore. Sed benè poteſt eam admittere
Capitulum Sede vacante , cùm fungatur vice 13
Epiſcopi,& in eius iuriſdictione ſuccedat , non
autem conferre , Bellacomb. *tom. 1. commun. opin.
lib.1.tit.1.num.11.*Quarant.*in ſumma Bullarij,verb.
Capitulum Sede vacante. q. 10.prope fin. verſ.quartò
limita,* Flamin.*d.lib 7.q.23.*Nicol.Garc.*d.p 11.cap.
3.n.256.& cap.4. à n.75.*Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea
reſol 243.*

Ex quibus primò infertur in ſola beneficiarij 14
voluntate non conſiſtere beneficium dimittere,
& ſeruiendi munus ab ſe abdicare ; ſed ad Præla-
tum ſpectare ponderatis omnibus circumſtantiis
inſpicere,vtiliúſne ſit Eccleſiæ renunciationem
admittere,an penitùs repudiare. Sicut ab eius vo-
luntate non dependet ratificate renunciationem
nullam , quia non ſolum voluntas partium , ſed
etiam ratificatio Papæ in beneficialibus requira-
tur,vt ex multis Rotæ deciſionibus probat Theo-
doſ. de Rubeis *in ſingularib. Rota verb.reſignatio be-
neficiorum §.2.pag 91. tom.2.* ratio huius rei ea eſt: 15
quia in beneficij collatione inter Prælatum , &
ipſum beneficiarium initus,& celebratus cen-
ſetur quidam quaſi contractus , per quem bene-
ficiatus obligatur Eccleſiæ ſeruire ; ipſa verò
Eccleſia ad eundem pro ſeruitio alendum ad-
ſtringitur,argum. text. *in cap. niſi cùm pridem , §.
verùm,de renunciat.*ibi,*fide media copulaſti* , quem
ad id commendat Felin. *in cap. quæ in Eccleſia-
rum,num.14.de conſtit,& in cap.quoniam frequenter,
§.porrò , vt lite non conteſt.* Hoſt. *in ſum. eiuſdem tit
num.8.*

Vnde iam colligo dubiam eſſe doctrinam In- 16
noc. *in cap. quòd in dubiis ,numer. 1.de renunciat.* ab
omnibus receptam,vt teſtatur Flamin.*d.libr.7.qu.
1.nu.9.*dum abſolutè docet, renunciationem ſine
Superioris auctoritate factam nullius eſſe momē-
ti,per tex quem putat expreſſum,*in cap. non opor-
tet.7.q.1.*ibi,*hoc factum prorſus irritum denunciatur.*
Aduertimus nanque renunciationem in propoſi-
to dupliciter poſſe conſiderari : aut enim agimus
de verbali renūciatione beneficij nondum à Su-
periore admiſſa:aut de reali,quæ quamuis benefi-
cium in totum dimiſit abſque Superioris licētia,
renunciatio , ſeu potiùs dimiſſio beneficij priori
modo conſiderata,quantumuis perfecta renuntia-
tio dici nō poſſit , dū pendet Superioris admiſſio,

interim tamen valida eſt; quandiu per Superio-
rem reiecta & repudiata non fuerit, vt videre eſt
in diſſoluendo quocunque contractu duorum
conſenſu celebrato: diſſenſus enim vnius, dum
alter voluntatem ſuam non declarat, quamuis nõ
ſufficiat ad contractum diſſoluendum, eſt tamen
validus ex ſe ad effectum, vt alter, ſi velit, ex ſua
parte diſſentiat, & contractus omninò diſſolua-
tur; non negamus tamen poſſe reſignantem pœ-
nitere, quandiu renunciatio à Superiore admiſſa
non fuerit, ac proinde continuare ſuam poſſeſſio-
nem, & ſine nouo titulo miniſtrare, cùm neque
proprietatem, neque poſſeſſionem perdidiſſet, ſed
tea adhuc integra dicatur, iuxta reg. text. *in l. ſi pe-
cuniam, ff. de condict. ob cauſam*, explicat Nau. *d. op-
poſ. 7. n.* 28. Flam. *d. lib. 1. q. 11. n. 6.* Si verò agamus
de reali dimiſſione beneficij propria auctoritate
facta, tunc poteſt beneficiarius per Superiorem
cõpelli ad dimiſſum beneficium iterum regredi,
quantumuis aliud acceptaſſet, eiſque in Supe-
rioris poteſtate renunciationẽ acceptare, & alteri
beneficium conferre, vel cogere antiquum Præ-
latum, vt ad beneficium, quod propria auctorita-
te dimiſerat, iterum reuertatur: & ita intelligitur
tex. *in d. cap. non oportet*, cum ſimilibus, nec in hoc
caſu nouus titulus erit neceſſarius: quia, quamuis
per realẽ beneficij dimiſſionem, de qua agimus,
beneficiarius poſſeſſionem amittat; retinet tamen
proprietatem & titulum ſui beneficij, quandiu
renunciatio per Superiorem acceptata non fue-
rit, vt poſt Innoc. *n. 1.* Abb *n. 8. in d. c. quod in dubiis
de renunc.* tradit Zabar. *in Clem. 1. eod. tit. n.* 17. Me-
noch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 48. Rot. *dec* 3. *n. 2. de re-
nunc.* Nau. *vbi ſup. nu.* 25. rationem reddit Flam. *d.
lib. 7. q. 1. n. 39* quia, ſcilicet, poſſeſſio eſt quid tem-
porale, quod abſq; Superiore amittitur. Vnde cõ-
cludit Nau. *d. oppoſ 7. n.* 12. eũ, qui per realem di-
miſſionem beneficij poſſeſſionem amiſit, ſi, ante-
quam per Superiorem acceptetur, ad illud regre-
diatur, incipere iterum poſſidere, & ad hanc no-
uam poſſeſſionem apprehendendam Superioris
auctoritatem prærequiri, & in hoc ſenſu defendi
poteſt doctrina *gloſ. 2. in c. quod Dei, de ſtatu monach.*
quam aliàs reprobat Nau. *d. oppoſit. 7. num.* 31. malè
citatus à Flam. *d. lib. 7. q. 1. n.* 51.

Nec obſtat tex. *in d. c. quòd in dubiis*, ibi, *ſiunt be-
17 neficio ſpoliandi*, quaſi per renunciationem, de qua
ibi, reſignans poſſeſſionem non amiſiſſet. Reſpõ-
detur enim, verba illa eſſe intelligenda reſpectu
proprietatis, quam renuncians retinet, quandiu
18 renunciatio per Superiorem admiſſa non eſt, non
verò de poſſeſſione, quam per nudam beneficij
dimiſſionem amiſerat, vt docet Zabarel. *in d.
Clem. 1. nu.* 17. Concludo igitur renunciationem,
quandiu à Superiore admiſſa non eſt, validam eſ-
ſe in præiudicium renunciantis; poſſe tamen per
Superiorem repudiari, & ita intelligendi ſunt
Doctores, dum vocant prædictam renunciatio-
nem nullam reſpectu Superioris, validam tamen
reſpectu renunciantis.

19 Secundò infertur non eſſe veram doctrinam
Ludou. Gom. *in reg. de infirmis, q.* 19. dum affirmat
per ſolam renunciationem per Superiorem non
admiſſam ſtatim beneficium vacare, idem tenet
Rot. *dec.* 352. aliàs *deciſ. 4. in nouis, ſub tit. de renun-
ciat.* nam, ſi, vt ſuprà oſtendimus, præter renũcia-
tionem à beneficiario factam auctoritate Supe-
rioris opus eſt, vt beneficium vacare dicatur, re-
20 ctè ſequitur, per ſolam renunciationem non-
dum admiſſam beneficium non vacare. Nec ob-
ſtat tex. *in d. c. admonet, de renunciat.* ibi, *te dimittere
inconſultò*; quibus verbis Roman. Pont. ſolùm re-
probat renunciationem, quæ fit inconſultò, &
ignorante Superiore, nec approbationem, aut
conſenſum ipſius vlteriùs prærequirit: cùm verò
conſilium ad deliberandum excitet, non adſtrin-
git ad ſequendum, *cap. cum olim, de arbit.* notat Ti-
raq. *Ceſſante cauſa limit. 20. n.* 52. Anton. Gom. *l.* 50.
Tauri, n. 29. videbatur dicendum reſignantem ſo-
lùm teneri Superiorem de reſignatione admone-
re, non autem ipſius conſenſum expectare. Cui
difficultati reſpondetur cum Communi verbum,
inconſulto, quod conſilium regulariter importat,
pro conſenſu eſſe accipiendum *in d. cap. admonet*;
nec nouum, eſt, vt conſilium pro conſenſu ſecun-
dùm materiam ſubiectam à Pontificibus accipia-
tur, vt videre eſt *in c. nouit, & in cap. quanto, de his
qua fiunt*, notat gloſ. *in c. venerabili, de offic. deleg.* Mi- 21
nùs obſtat tex. *in cap. ſuſceptum, de reſcript. lib. 6.* ibi,
per conceſſionem eiuſdem ipſo proponente vacare; quaſi
ſola ceſſio, ac demiſſio beneficiarij vacationem
inducat: reſpondemus enim tex. illum ſolùm age-
re de duobus modis vacationis, per mortem; ſci-
licet, & per reſignationem: vnde verbũ illud, *per
ceſſionem*, ſolùm ponitur ad differentiam alterius
vacationis, quæ fit per mortem, & accipiendum
eſt ſeruatis ſeruandis, nempe de ceſſione à Supe-
riore acceptata, de qua Pontifex egerat in princi-
pio eiuſdem tex. ibi, *reſignatione recepta.* Hinc fit,
vt ſi reſignans ante admiſſionem moriatur, bene-
ficium per obitum, non per reſignationem vaca-
re dicatur, vt reſoluit Pute. *dec. 92. n. 6. lib. 2.* dicit
communem Flam. *lib. 1. q. 4. n. 42.*

Quod tamen declarandum eſt, vt procedat in 22
renunciatione facta coram Epiſcopo, vel alio in-
feriore, in qua primus conſenſus à Superiore ad-
miſſus ſufficiens eſt: ſecùs dicendum in ea, quæ in
manibus Romani Pontificis celebratur, in qua
præter primum conſenſum, ſecundus conſenſus
deſideratur: quod vt faciliùs percipiatur ſuppo-
nendum eſt in reſignationibus in Curia Romana
celebrandis duplicatum requiri conſenſum: pri-
mus, qui à Curialibus paruus conſenſus nuncu-
patur, eſt ille, quẽ reſignans præſtat tempore, quo
ipſe, aut eius procurator porrigit ſupplicationẽ,
in qua renunciatio continetur: hęc autem ſuppli-
catio porrigitur officialibus Datarię, per quos in
calce ſupplicationis apponitur ſummarium eorũ,
quæ in ea continentur, quod Datarius Romano
Pontifici legere, aut referre ſolet: Pontifex verò
ſupplicationem ſignat per hęc verba, *Fiat vt peti-
tur*; poſtquam ſignata eſt ſupplicatio, & tranſit per
Reuiſores, mittitur Datario, vt ipſe apponat datã:
deinde regiſtrata ad Notarium Cancellariæ, vt eã
inter Abbreuiatores diſtribuat: poſtea verò re-
greditur ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibi-
que per ipſummet reſignantem, ſi præſens eſt, vel
ſi abſit, per illius procuratorem ad id ſpecialiter
deputatum, expreſſus iterum præſtatur cõſenſus
ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in
libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à
tergo ſupplicationis adnotatur. Inter duos autem
cõſenſus huiuſmodi illa eſt potiſſima differentia;
quia primus, qui ex ſupplicationis oblatione re-
ſultat, dicitur conſenſus formalis, dans valorem
gratiæ, & eſt de eſſentia & ſubſtantia ipſius: ſta-
tim enim quòd reſignans, vel eius procurator
ſupplicationem porrigit, in qua dicatur, quòd ex
nunc reſignat tale beneficium, ſi à Papa admiſſa
ſit, firma remanet renunciatio, quia legitimus

Domini

Domini conſenſus, & Superioris auctoritas interuenit: poſterior autem conſenſus, qui extenſus appellatur, pro eſſentia reſignationis non requiritur, ſed pro illius executione: quia, quamuis renunciatio per primum conſenſum à Romano Pont. admiſſum perfecta ſit, non poſſunt tamen litteræ expediri ſine extenſione prædicti conſenſus, quibus non expeditis renuntiatio non prodeſt, cùm ſine litteris, nec poſſeſſio capi, nec fructus beneficij percipi poſſint. Colligitur hæc ex Caſſad. *dec. 1. n. 4. de renunc.* Mohed. *dec.* 60. Flamin. *d. lib. 8. q. 7. in princ. & q. 8. n.* 138.

23 Vnde primò colligitur, procuratorem reſignantis poſſe poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum; quia eo ipſo, quòd procurator ſupplicationem porrexit, iam ex ſua parte adimpleuit, quòd potuit, & videtur perfecta reſignatio, cùm cætera in conſequentiam veniant, nec mora, & retardatio, quæ in expeditione litterarum propter negotiorum multitudinem plerunque contingit, reſignatario imputari aut nocere debet, ſic limitata reg. text. *in Clem. vnic. de renunciat.* explicat Flamin. *lib. 11. quæſt.* 21. *nu.* 67. Quæ reſolutio licèt vera ſit, dubito tamen an potuerit in praxi admitti propter reg. Cancellariæ *de extendendo conſenſu*, quæ ſpecialiter requirit, vt hic ſecundus conſenſus perſonaliter præſtetur, vel ſaltem per procuratorem ad id ſpecialiter deputatum: eà verò, quæ ſpeciale mandatum requirunt, non poteſt generalis procurator, etiam in conſequentiam exercere; vt notant Doctores *in cap. qui ad agendum, de procurat.*
24 *libro 6.* Secundò colligitur dubiam reddi aliam eiuſdem Flaminij opinionem *lib. 8. q. 8. n. 69. & lib. 9. q. 25. n.* 8. dum inquit reſignantem poſſe pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus: & ita videtur concludere poſt primum conſenſum à reſignante, aut eius procuratore præſtitutum eſſe locum pœnitenciæ, donec per ſecundum conſenſum extenſum renunciatio perficiatur, & refert, & ſequitur Ioan. à Coch. *in reg. 44. de conſenſu in reſignat. ex n.* 24. Burſac *conſ. 393. n. 8. cum ſeqq.* Lotter. *de re benefic. lib. 3. q. 16. n. 58. cum ſeqq.* Quod videtur ex diametro præcedentibus repugnare: nam ſi reſignans, aut eius procurator poſt primum conſenſum compelli poteſt ad præſtandum conſenſum extenſum; quia ex parte ſua gratia perfecta eſt, vt fatetur ipſe Flamin. *d. qu.* 21. *n.* 67. rectè ſequitur non poſſe iam prædictam renunciationem reuocare; niſi illum intelligamus, antequam renunciatio per Pontificem acceptata, & ſignata ſit; quia ante Superioris acceptationem licitum eſt pœnitere; ſed verba Flaminij hunc ſenſum capere non poſſunt, cùm admittat reuocationem, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus: extenditur autem multò poſt acceptationem Pontificis: quare intelligenda eſt Flaminij opinio, vt procedat ex ſtylo Curiæ de ſuo tempore, ſecundùm quem vſque ad extenſum conſenſum licitum erat pœnitere. Cuius praxis ratio eſſe potuit, quia Pontifex acceptando renunciationem ſub ea tacita conditione illam videtur admittere, ſi partes eadem voluntate vſque ad extenſum conſenſum perſiſtant, vt tenent Puteo. *dec. 15. de renunciat.* Mohed. *dec.* 189. Caſſad. *deciſ. 1. & 2. de renunc.* tt ſtatut Flamin. *lib. 9. q. 25. n.* 8. Rot. *in Fauentina beneficij, 1. Iul. 1612. coram R. P. D. Nauarro.* Cæterum diſtinctio hæc inter paruum conſenſum & extenſum iam eſt ſublata, vt refert Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 16. num.* 59. & hodie ne fieret fraus in huiuſmodi conſenſibus præſtandis, & dubia tollerentur, quæ hinc inde oriebãtur, primùm conſenſus extenditur in Cancellaria, vel Camera, & adnotatur à tergo ſupplicationis, antequam illa à Sanctiſſimo ſignetur, & ideò ceſſant omnia ſupradicta dubia, indeque fruſtratoria eſt indagatio temporis an ſit præſtitus eo conſenſus ante vel poſt datam extenſam, quod vix olim quoque erat practicabile, cum inter paruam datam, & extenſam reſpectu temporis nulla ſit differentia; nec quidquam ſit quin eodẽ die quo ſupplicatio fuit ſignata parua data, valeat datarius eandem datam extendere: quemadmodũ inutilis quoque remanet conſideratio quod à tergo litterarum non potuerit annotari conſenſus, niſi poſt earum ſcriptionem, & ſolutas taxas: ita Lotter *d. n.* 59.

Tertiò infertur longam dari differentiam inter 25
reſignationẽ beneficij, in quo reſignans habet ius in re, & inter ceſſionẽ illius, in quo habet ius ad rẽ, quia in priori caſu, cùm ſit vera & propria renunciatio, Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt, vt ſupr. oſtendimus: in poſteriori verò nõ requiritur, vt in manibus Superioris celebretur, ſed ſola partis dimiſſio ſufficit, vt notatur gl. *verb. renunciat. in c. ſi electio de elect. lib. 6.* recepta ex Boër. *dec.* 308. *n.* 1. ſecundùm quam iudicauit Rota *dec. 7. n. 3. de iure patr. & dec. 8. n. 2. eod. tit. in nouis.* Ratio differentiæ eſt: quia eo ipſo quòd beneficiarius perfectum ius in beneficio acquirit ſtatim Eccleſiæ ius competit, per quod ipſi Eccleſiæ inſeruire cõpellitur; nec ab eius ſeruitio ſe poteſt eximere, niſi Prælati conſenſus accedat: ſecus dicendũ caſu, quo beneficiarius ius tantùm habet ad rẽ, quia ante collationem nullũ Eccleſiæ conſiderari poteſt ius acquiſitum, ad quod remittendũ Superioris conſenſus requiratur. Intellige tamẽ prædicta in hoc corol. procedere in ſimplici, & libera renunciatione: non autem in ea, quæ fit ad fauorem certæ perſonæ, aut cum reſeruatione penſionis; quia tales renũciationes nõ admittuntur, niſi renuncians habeat ius in re, cùm ius ad rem non ſit tantæ potentiæ, vt poſſit in alium transferri, ſicut notauit Rot. *dec. 17. de pr. ben in nouis,* Flam. *lib.* 2. *q.*
23. *n.* 3. Vnde, ſi abſenti beneficium cõferatur, poterit illud ante acceptationẽ inconſulto Prælato 26
dimittere, poſtea verò minimè, quia per acceptationẽ conſequitur ius in re, *c. ſi tibi abſenti, de præb. in 6. c. fin. de conceſſ. præb. eod. lib.* quod ſine Superioris approbatione dimittere nequit. Vnde notat 27
Gonz. *ad reg 7. Cancellariæ, gl. 15. §. 2. n. 6.* quòd vacare nõ dicitur beneficium per eum, cui facta fuit
in abſentia collatio ante acceptationem. Hinc fit 28
poſſe electum ad aliquod beneficium cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque Superioris licentia, vt colligitur ex *c. in præſentia, de renunciat. &*
ex c. ex ore, de his, quæ fiunt à mai. parte Cap. quamuis 29
electioni de ſe factæ conſenſiſſet. Ratio eſt, quia per electionẽ acquiritur electo ius ad beneficiũ, non verò ius in re, iuxta text. *in c. quam ſit, de elect. lib. 6.* notat Fel. *in c. in noſtra. n. 28. de reſcr.* Abb. *in c. cũ Bertoldus. de re iud.* Rot. *dec. 6. de elect. in nou.* Lud. Gom. *in reg. de non tollendo iure quæſito, q.* 1. Nau. *in d. c. accepta. oppoſ.* 8 *n.* 7. receptum fatetur Flam. *lib.* 2.
q. 23. n. 7. Nicol. Garc. *de benef. par. 11. cap. 3. n.* 247. 30
Non obſtat text. *in cap. cùm inter, 21. de elect.* vbi per mutuum electi, & eligentium conſenſum, quaſi coniugale vinculum contrahitur, quia intelligẽdus eſt text. ille cum gloſ. ibi verbo, *quaſi*: poteſt etiam intelligi, vt loquitur de vinculo, quod ex

ſponſalibus de futuro reſultat, vnde quemadmodum ſponſalia ſolo contrahentium diſſenſu dirimuntur, *cap. 2. de ſponſalib.* ita vinculum illud mutuo erecti, & eligentium conſenſu diſſoluitur, & ideò valet renunciatio, quæ in manibus electoris abſque Superioris licentia celebratur, vt notauit gloſ. *verſ. renunciauit, in cap. 2. de tranſlat. Prælati*: vnde renuncians electioni de ſe factæ amplius non exauditur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admittenda eſt, vt cum communi reſoluit Flamin *d. quæſt. 23. num. 9.*

31 Hinc etiam colligitur vera differentiæ ratio inter electores, & poſtulantes: electores namque publicato ſcrutinio factæ electionis pœnitere nequeunt, iuxta textum *in cap. cùm inter. 21. c. publicato. 58 de elect.* Poſtulantes verò à poſtulatione

32 retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata, vt probat *cap. bonæ. el 2. verſ. fin. de poſtul. Prælat.* & diximus *ſup. lib. 1. c. 20. de elect.* Ratio differentiæ ea eſt: quia per Canonicam electionem acquiritur electo ius ad rem, vt ſuprà oſtẽdimus, quod ab eo abſque ipſius facto auferri nõ debet; poſtulato verò nullum ius ex poſtulatione quæritur, *c. pen. de poſtul. Prælat.* Tiraq. *in l. boues. §. hoc ſermone. limit. 23. n. 12. ff. de verb. ſignif.* Rebuff *in concord. tit. de Regia nomin. §. 2. verb. per poſtulationem*; nec lucrum, quod poſtulato aufertur, conſiderabile eſt, nec in eius perſona radicatur, ſed à mera Superioris voluntate dependens: vnde priuatio illius præiudicium non infert conſiderabile, arg. *l. vlt. ad fin. C. de condit.* reſoluit Padil. *in lib. 3. tit. 3. C. de iniu. & facti ignor.* Hinc denique fit, poſſe vnonquánque gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ, abſque cõcedentis auctoritate renunciare, vt colligitur ex

33 *dicto c. ex tra. de his, quæ fiunt à maiori part. Cap. c. 2. de reſtit. in integ.* Rot. *dec. 8. de renunc. in antiq.* Boër. *dec. 308. n. 1.* cùm per illam ius ad rem tantummodo cõſequatur, vt notat Zabar. *in Clem. auditor. de reſcr.*

34 Vltimò infertur difficilem reddi Pontificis deciſionem *in c. duæ ſunt, 19. q. 2.* dum habet poſſe Presbyterum, cui animarum cura commiſſa eſt, Eccleſiam ſuam dimittere, etiam inuito ſuo Epiſcopo, & ad Religionem tranſire difficultas in eo verſatur; quia ſi beneficiarius Eccleſiam ſuam dimittere nequit, niſi ſui Prælati conſenſus accedat, vt *ſuprà* oſtendimus; non poterit, aut quilibet alius beneficiarius inuito Epiſcopo Religionem ingredi, & ſuæ Eccleſiæ ſeruitium deſerere, ne quod vna via prohibetur, alia admittatur, contra *reg. cùm quid vna via, 84. lib. 6.* Cui difficultati reſpondere nititur gloſ. *verb. affirmat in d. c. duæ ſunt*, cum qua tranſeunt omnes *in c. licèt. de Regular.* Parochum, ſeu quemcunque alium beneficiarium, qui dimiſſo beneficio Religionem ingreditur, lege Spiritus ſancti duci, & ideò à lege ſæculi liberari. Sed contra prædictam interpretationem facit primò, quòd eadem Spiritus ſancti inſpiratione, qua Parochus mouetur, moueri poteſt ſeruus, aut debitor; quia Spiritus, vbi vult, ſpirat, vt docet tex. *in d. cap. niſi cùm pridem. de renunciat.* & tamen ſerui inuitis dominis, debitores inconſultis creditoribus, propter eorum præiudicium ad Religionem non admittuntur, de ſeruis eſt tex. *in c. 1. & ſ. diſt. 54.* vbi plenè diximus, & ſuprà *lib. 1. c. 24. de tranſeuntibus ad Religionem.* ideò Parochi ſuas Parochias cum maximo earum præiudicio deſerere non poſſunt, & ad Religionem conuolare, ſed potiùs cum B. Martino dicere debuiſſet: *Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem.* Secundò, contra prædictam reſolutionem facit, quòd nullus de perfectiori ſtatu ad minus perfectum propria auctoritate tranſire poteſt, vt colligitur ex *d. c. licet. de Regularib. c. qui poſt.* vbi gloſ. *verb. latiorem, eod. tit. lib. 6.* tradunt ſcribentes *in c. 1. & in c. ſcripturæ, de voto.* Sed Clericorum ſtatus perfectior eſt ſtatu Religioſorum iuxta tex *in c. ſic viue, cap. ſi clericatus, 16. quæſtio. 1.* tradit S. Th. 2. 2. *q.* 184 *art.* 8. igitur Clericus propriam Eccleſiam, cui addictus, & intitulatus eſt, dimittere, & ad Religioſorum vitam conuolare nequit. Tertiò vrget, quod faciens contra publicam legem præcipientem, vt nullus inconſulto Superiore beneficium dimittat, non eſt præſumendum, quòd Spiritus ſancti inſtinctu ducatur, vt docet Pontifex *in d. cap. niſi cùm pridem, verſ. ſed dices*, ibi, *quomodo Spiritu Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit*: ac per conſequens non poterit Clericus propria auctoritate dimiſſo beneficio ad Religionem conuolare.

His tamen non obſtantibus vera eſt prædicta reſolutio deſumpta ex *d. c. duæ ſunt, 19. q. 2.* dum habet poſſe Parochum inuito ſuo Epiſcopo Religionem ingredi, & in eo principaliter fundatur: 35 quia, quamuis Parochus acceptando beneficium actu obligetur; id tamen intelligendum eſt, manendo in eodem ſtatu, non verò mutando illum in alium euidẽter meliorem; qualis eſt ſtatus Religionis, nec Parochus quoad mutationẽ ſui ſtatus Epiſcopo obligatur, ac omiſſio melioris boni ſub prædicta obligatione cadere nõ poſſit: & hæc eſt vera ratio decidendi ad tex. *in d. c. duæ ſunt.* Nec in contrarium facit, quòd ſtatus Religionis excellentior eſt matrimonio; & tamen poſt matrimonium copula conſummatum non poteſt alter coniugum altero inuito Religionem ingredi, iuxta *c. 1. & c. ex publico, de cõuerſ. coniug.* ergo poſt matrimonium ſpirituale, quod fortius vinculum iniicit, iuxta *c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati*, non licebit beneficiario ab Eccleſia diſcedere, & ad Religionem conuolare; quia reſpondetur matrimonium conſummatum ſignificare indiſſolubilẽ inter Chriſtũ cum Eccleſia per carnis aſſumptionem connexitatem; & ideò habere vinculum omninò indiſſolubile, quod in ſpirituali nõ datur, vt poſt alios reſoluit Gutier *lib. 1. Canon. c. 17. nu. 35.* Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 19. n. 9. ad fin.* Nõ obſtat igitur, quæ ſuprà contra huiuſmodi verá ſolutionem adduximus: nam ad primum reſponderi poteſt cum Sot. *lib. 3. de iuſtit. q. 3. a. 1.* Deum non acceptare obligationẽ melioris boni cũ tertij præiudicio, vt colligitur ex *cap. vna ſola, in fine 33. q. 5.* tradit S. Th. 2. 2. *q.* 32. *a.* 7. Vnde ſerui, debitores, & obligati ad ratiocinia inuitis his, quibus præiudicant, Religionem ingredi prohibentur; beneficiarij non ita, quia noua illa obligatio, & electio melioris boni non cadit ſub Prælati obligatione: quapropter ſuppoſita ſtatus mutatione in melius falſum eſt dicere talem beneficiarium ſuæ Eccleſiæ eſſe obligatum. Ad ſecundũ verò reſpondetur, fatẽdo Clericorum ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Religioſorum, vt conſtat ex *d. c. ſic viue, c. alia, c. ſi clericatus*, cum aliis. 16. *q.* 1. docet S. Th 2. 2. *q.* 184. *art.* 8. quamuis enim Religioſorum vita quaſi regulari diſciplinæ ſubdita Clericorum ſecularium vita ſit præſtantior, iuxta tex. *in c. 1. & in d. cap. duæ ſunt, 19. q. 1.* ſtatus tamẽ clericalis Religionis ſtatu præſtãtior eſt, quia præſtantiori, & aptiori medio, medioribus, ſcilicet, diuinis laudibus, & Altaris miniſterio, cui Clerici ſunt adſtricti, ad diuinam

dilectionem

Digitized by Google

dilectionem dirigitur,vt explicat Caiet.*to.2.opuſcul.lib.6.q.1.*quare neceſſariò fatendum eſt Sacerdotis ſtatum perfectiorem eſſe ſtatu Monachorum,& ideò dum Altaris miniſterium Monachis per antiquos Canones nõ permittebatur,*c.nemo,c.ex auctoritate* 16.*q.*1,ad monachalem Ordinem Clericis,aut Canonicis regularibus trãſire nõ licuit,iuxta *c.*1.*&* 2.19.*q.*3.poſtquam tamen licitũ fuit Monachis eſſe Clericos,& vterque ſtatus cõpatibilis eſt,ceſſat diſpoſitio tex.*in d.c.*1.19.*q.*3.& ideò Clerici Religionem ingredi nõ prohibẽtur, quia potiùs laudabile eſt ſuo ſtatui clericali vitam adiicere monachalem:& poſt S.Th.2.2.*q.*189.*artic.*8.*ad* 2.reſoluit Soto *de iuſt lib.*10.*q.*7.*ar.*3.quare tex.*in d.c.ſic viue,*& ſimilia Iura intelligi poſſũt ſecondùm tempus primitiuæ Eccleſiæ, quo Monachi Sacerdotes non erant,vt ex Dionyſio *de ecclesiaſt Hierarchia,*deducit Sebaſt. Medic. *in cõcordia Decreti* 16.*q.*1 *art.*1.poſſunt tamen etiã intelligi prędicta Iura,vt ſolùm diſponant, quòd Monachi prædicare,Sacramẽta miniſtrare,Miſſas publicas cantare,& ſimiles actus exercere nõ præſumant: quia ſolus actus Religionis ex ſe non dat eis poteſtatem talia faciendi, niſi ab Ordinariis
36 committantur. Ad tex.verò *in d.c.cùm pridem, in verſ.ſed dices,*reſpondetur,agere de Epiſcopo,qui reſignandi licentiã à Romano Pont. poſtulabat, vt Religionem ingrederetur,quod Epiſcopis propria auctoritate non licet facere.Ratio eſt, quia quamuis cõtemplatiua Religioſorum vita tutior & melior ſit actiua, iuxta illud Lucæ 10. *Maria optimam partem elegit,*vt poſt S.Thom.2.2.*q.*182.*art.*1.docet.S. Antonin.*p.*4.*tit.*10.*c.*4.§.2. Caſſan. *in catal.gloriæ mundi,p.*12.*conſider.* 32. Status tamen Epiſcopalis Religioſorũ ſtatu perfectior eſt, vt multis rationibus confirmat S.Thom.*d.q.*182.*art.*2.vbi Caiet.*verſ.ad tertium.& q.*188.*art.*6.Nõ ſic dicendum de Parochis, quorum ſtatus, licèt etiam verſetur circa curã paſtoralem,ex ſe tamen eſt imperfectior,ex S.Th. & *ibi* Caiet.2.2.*q.* 184.*art.*4.*&* 8.pro quo expendi poſſunt plures differentiæ, quas inter officium paſtorale competẽs Epiſcopis,& illud,quod Curatis competit,tradit Petr.Bollo *in ſua Oeconomia Canonica,* 7. *Claſſic.*1.§.1.*& cap.*2.§.2.*n.*1.

§. I.

Renunciatio quotuplex ſit? & an, & quando coram Ordinario validè fiat?

Renunciatio beneficiorũ duplex eſt,vna,tacita,altera expreſſa.
37 Tacita dicitur illa,quę à Iure abſque aliqua verborum expreſſione fieri intel-
38 ligitur,vt docent Rebuff.*in praxi tit. de tacita renunc.n.*1.Flam.*lib.*1.*q.*1.*n.*9.qui primùm tacitę renũciationis exemplum ponit in eo,qui in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimoniũ contraxit:nam iſte tacitè videtur renunciare beneficio, quod ante matrimonium habebat, cùm exerceat actum clericatui omninò contrariũ, vt colligitur ex *c.*1.*c.quod à te,de Cleric.coniug.*& poſt gloſ Hoſt, & Abb.ac alios *ibi*, reſoluit Cou.*de ſponſalib.p.*2.*c.*6.§.3.*n.*5.Maſcard.*de prob.concl.*182.*n.*3.Bernard. Diaz *in pract.cap.*88.*num.*5.Sed hoc tacitæ renũciationis exemplum, dato, quòd in ſe verum ſit, de quo etiam dubitari poterat, cum verba illorum Iurium magis in priuationem per ſententiam, quàm ipſo iure incursã ſonare videantur,vt patet ex *d.cap.quòd à te,*ibi,*beneficiis ſunt priuandi*; illud tamen opinior,id totum poteſtati legis non taciti beneficiarij voluntati, aut renunciationi eſſe tribuendum:potuit enim lex,imò voluit vt beneficiarius,ſimul ac per verba de præſenti matrimonium contraxiſſet, ius omne, quod in beneficio habebat,ipſo iure amitteret,cùm voluptatibus,& carnalibus deſideriis, ac diuinis & eccleſiaſticis obſequiis inſimul vacare non poſſit:non tamẽ vlla datur coniectura ex parte beneficiarij, ex qua colligamus,contrahendo matrimonium voluiſſe beneficio renuntiare, nec lex priuationem inducens ſe fundat in aliquo actu ad renunciandum ordinato,ex quo intentio renunciantis veroſimiliter deprehendatur; quod ad tacitam renunciationem inducendam neceſſarium eſt: quare priuatio potiùs à lege inducta,quàm renunciatio di-
cenda eſt.Secundum tacitæ renunciationis exem- 39
plum adducit idem Flamin. *d.q.*1.*à n.* 16. de eo qui conſequitur pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori:quia eo ipſo priori renunciaſſe videtur,iuxta *cap.de multa, de preb.Extrauag Execrabilis,*Ioan. XXII.§ *qui verò, eodem tit.*Cõcil.Trid.*ſeſſ.*7.*de reform.c.*4 *& ſeſſ* 24.*de reform.c.*17.quę Iura ſic interpretatur Maſcard. *de probat.cõcl* 183 Petr.Gregor.*Syntag.iuris lib.*17.*cap.*17.*n.*22.Hoied.*de incompatib benef p.*1.*cap.*3.*n.*17.& alij quos ſequitur Flamin.*d.n.*16.adducẽtes pro ſua opinione textum, quẽ putant expreſſum *in Clem.gratiæ,de reſcript.*ibi,*renunciare videris,* quæ interpretatio ad prædicta Iura placere nõ poteſt:quia ille,qui poſterius beneficium acceptat, non intendit prius beneficium renũciare;ſed perdere potiùs,& pati priuationis pœnã à lege inflictam:nam,ſi tacita renunciatio in hoc caſu eſſet præſumenda, quomodo *in cap. eam te,de ætate & qualitat.*acceptanti poſterius beneficium conceditur electio? aut *in d.c.de multa,*retinendo vtrũque, perditur etiam poſterius,tanquam incompatibile cum priori? Quare reſoluendum puto, beneficiariũ in propoſito neque tacitè,nec expreſsè priori beneficio renũciare,ſed à lege ipſo iure priuari, vt optimè aduertit Nauar.*in cap.accepta,oppoſit.*8.*n.*4.*de reſtit.ſpoliat.*Nec contrarium probat text.*in d.Clem.gratiæ,*quia reſponderi poteſt cum Nau *d. oppoſit.*8.*n.*7.non valere argumentum de expectatiua,per quam renuncians conſequitur tantũ ius ad rem,ad renunciationem beneficij, in quo habet ius in re Deinde verba *d Clem.gratiæ*, ſi rectè expendãtur,neque de tacita,neque de expreſſa renunciatione ſunt intelligẽda;ſed de quadam priuatione à lege inducta,quæ quoad effectũ,de quo loquitur, vim renunciationis habet,quod illius cõſtitutionis auctor intellexiſſe creditur,eò quòd non dixit renunciaris,ſed renũciare videris:quod improbitatem denotat,iuxta doctrinã gloſ. *verb. videor,in l.*1.§.*deiectiſſe.ff.de vi arm.ta,*cum aliis per me citatis *in tract.de diction.vſufreq.dict.* 424.*n.*1.*ſecundum Lugdunen impreſſ.*

Reiectis igitur his, & aliis tacitis renuncia- 40
tionis exemplis adductis per Petr. Gregor. & Flamin. *vbi ſuprà*, planiùs deſcribi poteſt tacita renunciatio,vt ſit illa,quæ non ex verbis, ſed ex actu ad renunciandum accommodato à iure inducitur Poteſt proponi exemplum in caſu *c.trãſmiſſa,de renunc.* vbi, ſcilicet Clericus bona, quæ Eccleſiæ ſuæ donauit,iterum repetit:quia ex tali repetitione colligitur prædictã Eccleſiam voluiſſe dimittere.Poteſt etiam poni exemplũ tacitę renũciationis in caſu *c.ex ore,de his, quæ ſiũt à maiori.*

vbi litigãs ſuper quadam præpoſitura, ex eo, quod collitigauti ſuo reuerentiam exhibuit, iuri ſuo renunciaſſe creditur; quia vtroque caſu ex parte beneficiarij interuenit factum ad renuntiandum ordinatũ, ex quo lex talem præſumptionẽ elicere potuit, & ideò ſi in terminis horum iurium partis proteſtatio interueniſſet, ceſſabat omnis renunciationis præſumptio.

41 Vnde iam colligo veram differentiæ rationẽ inter priuationem, & tacitam renunciationem: quia in priuatione quãuis beneficiarius expreſsè proteſtetur ſe nolle, nec intendere per talem actum beneficiũ dimittere, talis proteſtatio nullius erit momenti, & ea non obſtante poterit Prælatus beneficium conferre ex doctrina gloſſ. *verb. renunciare, in cit. Clem. gratia, de reſcript.* quæ proteſtatio tunc tẽporis releuaret, quando vacatio primi beneficij ex tacita voluntate ipſius proteſtatoris inducitur, non verò quando ex ſola Iuris diſpoſitione, contra quam nihil valet proteſtatio, cùm nemo proteſtando efficere poſſit, quòd leges priuationem inducentes in ſua diſpoſitione locum habeãt iuxta reg. *l. nemo poteſt. ff. de legat.* 1. & de hac proteſtatione dici ſolet, quòd tãquam contraria facto nihil operatur, vt *in cap. cùm M. de conſt. & in c. quia d. as, de elect. lib. 6* cum aliis per me citatis *in tract. de axiomat. Iuris vſuf. eq. axiomat.* 194. *num.* 1. Contrarium dicendum eſt in tacita renunciatione, quæ cùm ex veriſimili mente partis colligatur proteſtatio, proteſtantis mentem declarat, & ſuos effectus operatur, quod ſequenti exemplo efficaciter comprobatur. Notum eſt in iure, quòd ſi creditor cui res aliqua pro debito erat obligata eandem rem alteri obligare conſentiat, ius pignoris remiſiſſe videatur, per tex. *in l. Paulus. 12. ff. quibus modis pign. ſ.* Si tamen proteſtetur, ſe ſalua cauſa pignoris cõſentire, valida eſt talis proteſtatio nec noua pignoris conſtitutio eidẽ nocebit, vt docet Iureconſ. *in l. ſi debitor* 24. §. 1. ibi, *niſi ſalua cauſa pignoris. e . tit.* Neguſant. *de pignor. 6. e. 5. memb. 3. n.* 26. D. Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 5. n.* 64 quia lex illo actu ad renuntiandum accommodatn tacitam renunciationem induxit, quam proteſtatio impedire potuit.

42 Expreſſa autem renunciatio eſt illa, quæ à reſignante verbo, aut ſcripto iuxta formam à Iure præſcriptam celebratur. Hæc verò duplex eſt: altera ſimplex, & pura, quæ ex mera liberalitate abſque vllo pacto & conuentione fit, altera verò conditionalis, quæ in fauorem certæ perſonæ, vel ſub aliqua conditione celebratur: meminerunt vtriuſque Rebuff. *in praxi tit. de expreſſa renunciat. à n.* 1. Pariſ. *conſil.* 19. *lib.* 2. Dec. & alij in *cap. ex parte, l. 1. de offic. deleg.* Nau. *in Man. c.* 23. *n.* 107. Maſcard. *de probat. concl.* 1395. *n.* 10. & licèt marginalis additio ad Put. *deciſ.* 418. *lib.* 1. *in correct.* & Flamin. *l.* 1. *q.* 2. *a.* 3. & alij exiſtiment, renunciationem conditionalem à Summis Pontificibus etiam tempore Clementinarum fuiſſe incognitam; falluntur tamen, quia renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, vt reſoluit Felin. *in cap. cum venerabilis, de exceptionibus.* Petr. Greg. *d. c.* 17 *n.* 31. Hieronymus Gabr. *conſ.* 199 *lib.* 2. Flamin. *d. lib.* 2 *q.* 2. *n.* 13. & tamen conſtat beneficiorum permutationes in iure quaſi paſſim admitti, vt conſtat *ex cap. vnic. de rerum permut. l. 6. Clem. 1. eod. tit.* igitur cõditionalis reſignatio à Sũmis Pontificibus cognita fuit. Inter vtramque verò renunciationis ſpeciem duæ principaliores differentiæ à Doctoribus aſſignari ſolent.

Prima ſit, quòd ſimplex, & pura renunciatio à Iure recepta eſt, & coram Diœceſano Epiſcopo fieri poteſt, vt colligitur ex toto *tit. de renunciat.* Rebuff. *in praxi tit. de pura reſignat. à n.* 1 Rip. *in c. cum M. num.* 23. *de conſtit.* Renunciatio verò cõditionalis à Iure reprobata erat, iuxta gloſ. *verb. dimittere, in cap. ex parte il. 1. de offic. delegati.* Praxis tamen, & ſtylus Romanæ Curiæ à multis ſæculis obſeruatus obtinuit, vt hæc conditionalis renunciatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminere Coſm. in *pragmat. ſanct. tit. de Annatis, in gl. ſ. verb. ſimplicem*, Rebuff. in *d. praxi de renunciat. expreſſa*, Mendoſ. *de ſignatura gratiæ, tit. de ingreſſu, verſ. notandum*, Nau. *d. cap.* 23. *n.* 107. *verſ. ad decimum.* 43
Et ſic certum eſt poſſe quenquam beneficiarium ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, 44
penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Romano Pontifice renunciare, cùm à ſimonia, quia prohibita, illa, ſcilicet, quæ à Iure communi inducta eſt auctoritas & ſententia Sũmi Pontificis omninò excuſet, vt notanc gloſſ. *verb. illicitè, in cap. cùm pridem, de pact.* vbi Imol. *n.* 8. Caſſad. *deciſ.* 8. *de ſimon. n.* 3. Schaphil. *de litteris gratiæ, tit. de var. modis vacat. n.* 58. Dec. *conſ.* 148. *n.* 2. Redoan *d. ſimon. p. 2. cap. 2. a.* 18. Rot. *in Oſcen. penſionis* 27. *Iunij*, 1601. *coram R. D. meo Coccino Decano, & in Balneoregien. ſimonia*, 17. *Maij*, 1624. coram eod. & ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Nau. *loco proximè citato*, & Flamin. *l. b.* 14 *q.* 13. *n.* 14.
Non ſic dicendum in Epiſcopo, Legato, Nuncio, 45
vel quocunque alio inferiori Prælato, qui conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, vt poſt Abb. & alios *in d. c. ex parte, de offic. deleg.* tradit Redoan. *d. p. 2. cap.* 10 *à num.* 1. Cou. *lib. 1. var. cap.* 5. *num.* 3. Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. de ſimon. cap.* 35. *n.* 12. Bonacin. *de ſimon. quæſt. 4. §.* 14. *ex num.* 2. At Valent. *tom.* 2. *diſp. 6. q. 16. part. 3. verſ. ſunt tamen*, quem ſequuntur Palao *tom. 3. tract. vlt. punct.* 4. *num.* 2. & Diana, licèt dicat aliquibus non placere, *reſolut. moral. p. 6. tr. 7. reſol.* 41. *propè fin.* tenet quòd ſi reſignes beneficium ea intentione, & ſpe vt alteri tibi à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimoniacus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidotalem.

46 Quod adeò verum eſt vt Epiſcopus, in cuius manibus renunciatio conditionalis facta fuit, nõ poſſit reiecta conditione renunciationem tanquã puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ei vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre, vt benè reſoluunt Dec. *in cap. cùm venerabilis, num.* 18. *de except.* Pariſ. *conſ.* 10. *num.* 18. *lib.* 4. Flamin. *lib.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 15. ex eo, quia actus ſub conditione 47
celebratus conditione non impleta nullum effectum operatur, argum. textus *in §. ex conditionali, Inſtit. de verbor. oblig. l. item quia. §. 1. ff. de pactis*, nec actus cum qualitate geſtus reiecta qualitate acceptari poteſt, iuxta doctrinam Bart. *in l. Aurelius. ff. de liber. leg.* recepta ex Iaſ. *in l. non ſolùm. § ſecundum, num. 2. ff. de noui oper. nunciat.* Felin. *in cap. cùm inter. de re iudic.* Sed in forma ſpecifica eſt adimplẽdus, iuxta reg. *l. Mæuius, l. qui hæredi. ff. de condit. & demonſtr.* latè exornatam per Flamin. *d. q.* 3. *num.* 15. cùm verò renunciatio beneficij ſub conditione facta proponatur, non poterit Epiſcopus conditione reiecta beneficium tanquam vacans alteri conferri, neque per talem renunciationem ius à reſignante abdicatur, imò reſignatio habetur pro infecta, ſi cum prædicta conditione & qualitate acceptata non fuerit. Pro qua opinione põderari poteſt

poteſt text. *in cap. ſi beneficia, de præbend. lib. 6. & Clem. vnic. de rerum perm.* quæ Ius nouum non ſtatuit, vt perperam ex aduerſo opinatur.

48 Quamuis cõtrarium, imò poſſe Legatum, Epiſcopum, vel quemlibet alium Ordinarium collatorem conditionalem renunciationem factam cũ clauſula, *non aliàs, aliter, nec alio modo*, reiecta conditione quaſi ſimplicem admittere, & beneficium alteri conferre, minùs benè exiſtimauerint Boër. *in tractat. de poteſt. Legat. q.* 2. quem ſequitur Redoan. *d. p. 5. c. 1 1. n.* 19. Cou. *d. cap. 5. n. 5.* Pro quibus non facit, quòd per reſignationem beneficiũ abſolutè vacat, vt colligitur ex *cap. acta. 7. q. 1. cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. c. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* & ideò ad reſignatum beneficium abſque noua prouiſione redire non licet, ſed poterit Ordinarius ex noua collatione prædictum beneficium conferre, ex *d. c. ex tranſmiſſa, in fine*, quia reſpondetur hæc tantùm procedere in pura renunciatione, non autem in conditionali, de qua in præſenti agimus. Nec facit pro eis, quòd turpes cõditiones à matrimonio carnali repelluntur, *c. fin. de condit. appoſ.* ergo à fortiori à ſpirituali coniugio remoueri debent, iuxta tex. *in c. inter corporalia, de tranſlat. Prælati.* Quare reiecta cõditione, tãquam turpi & Canonicæ inſtitutioni contraria pura remanere videtur renũciatio: quia reſpõderi poteſt, æquiparationem, quã de matrimonio carnali ad ſpirituale facit Pontifex *ibid. c. inter corporalia*, non ſemper eſſe admittendam, præcipuè in hoc caſu, in quo iure ſpeciali conditiones turpes à matrimonio repelluntur, iuxta *d. c. fin. ad finem*, contra reg. *l. 1.* cũ aliis, *ff. de cond. ob turpem cauſam*: & ideò argumentũ de matrimonio carnali ad ſpirituale in propoſito non procedit, imò prædicta conditio in matrimonio ſpirituali appoſita actũ potiùs vitiaret, cùm naturæ Canonicæ inſtitutionis cõtraria videatur, iuxta reg. *d. c. fin. in princ.* Nec deniq; iuuat, quòd renunciatio ex cauſa permutationis conditionalis eſt, vt omnes fatentur, & tamen ſi quis ex cauſa permutationis beneficium renunciauit, quamuis permutatio ex altera parte non impleatur, ex ſola ſua renunciatione titulum perdit, nec ad illud beneficium ſine noua collatione redire poterit, vt colligi videtur ex tex. *in c. cùm vniuerſorum, de rerum permut.* quem ſic interpretatur Abb. *in d. c. cùm venerabilis, n.* 23. dicit communem Dec. *ibidem, n.* 18. Soc. *in conſ.* 167. *lib.* 5. Ludou. Com. *in reg. de triennali, qu.* 14. igitur per conditionalem renunciationem beneficium vacat, ac per conſequens poterit Epiſcopus neglecta conditione beneficium tanquam vacans conferre: quia reſpondetur reſignantem ex cauſa permutationis, ſi permutatio effectum non conſequatur, poſſe ſine noua prouiſione ad ſuum beneficium redire, vt colligitur ex *Clem. vnic. in fine*, & ex verbis eiuſdem text. ibi, *cum reſtitutio faciendo eidem.* quibus verbis Pontifex oſtendit beneficiũ à recipiente quaſi alienum detineri, & vti tale reſtituendum, & inſuper ſolam reſtitutionem abſque alia Prælati prouiſione ſufficere, vt renuncians prædictum beneficium recuperare poſſit, quam ſententiam contra communem tenent Io. Andr. *in c. vnic. de rerum permut. in 6.* Imol. Felin. & Dec. *in d. cap. cùm venerabilis*, Boër. *deciſ.* 96. & ita ſeruari affirmat Rebuff. *in praxi tit. de permut. n.* 12. Pro qua ſententia ponderari poteſt tex. *in d. cap. ſi beneficia, de præbend. lib.* 6. cui Abb. & ſequaces minimè ſatisfaciunt. Nec contrarium probat alia verba eiuſdem *cap. cùm vniuerſorum*, ibi, *vt tamen ſimplicitati venia tribuatur*, quibus ſignificare videtur Pontifex prædictam beneficij reſtitutionẽ ex æquitate potiùs, quã ex iuris rigore fuiſſe cõceſſam: reſpondetur enim cõpermutantes ibi inter ſe de permutandis beneficiis tractaſſe, quòd iure facere non poſſent vt text. habet, ac proinde rectè per Pontificem beneficio ſuſpendi, aut alia pœna cõdemnari potuiſſe, niſi ſimplicitati venia daretur, vnde prædicta verba ad culpam, quam in renunciatione commiſerant, non ad reſtitutionem de rigore iuſtitiæ referenda ſunt.

Ex quibus iam colligitur renunciationem factam coram Epiſcopo, & cæteris Ordinariis colla- 49
toribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſſe ſimoniacam, vt benè reſoluunt gloſſ. *verb. dimittere in cap. ex parte* 12. *de offic. deleg.* Caſſad. *dec. 2. numero 3. cum ſeqq. de ſimon.* Rot. *deciſ. 46. lib. 5. p. 3. & deciſ. 96. & 921. lib. 3. eadem p. 3. diuerſ. & in Balneoregien. ſimoniæ*, 17. *Maij*, 1624. *coram R. D. meo Coccino Decano.* Suarez *diſt. lib. 4. de ſimon. cap. 35. numero* 22. Fillinc. *tom. 3. tractat. 45. cap. 8. quæſt. 10. num.* 34. Bonacin. *de ſimon. q. 4. §. 14. num.* 5. cum in hoc caſu temporalis conditio in ſpiritualibus adiicitur, per quam connẽtio non ſit gratuita, & aliquid continet, quod pretij rationem habere videatur, vt colligitur ex *cap. tua nos, de ſimon.* Neque contrarium probat text. *in cap. niſi eſſent, de præbend.* dum approbat ar-
bitrorũ compoſitionem ſub ea forma celebratam, 50
vt alter ex litigantibus ſuper beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantitatem ab altero ſingulis annis recuperaret, cùm tamen ſimile arbitriũ *in c. vlt. de tranſact. & in c. 5. de arbitris*, tanquã ſimoniacum improbetur. Reſpondetur nanque ideò *in d. c. niſi eſſent*, certam illam pecuniæ quantitatem abſque ſimoniæ labe dari poſſe, quia non ex conuentione partium, ſed ex arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuit. Colligitur hic intellectus ex Hoſt. *in dict. cap. niſi eſſent*, ex Abb. & Imola *in d. cap.* 2. vbi Beroi. *à num.* 48. communem dicit, plures refert & ſequitur Padil. *in l. vlt. num.* 13. *C. de tranſact.* quod vt licitè, & abſque ſimoniæ vitio fieri poſſit, tria potiſſimùm requiruntur. Primum, vt nulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis, interueniat, ſed ex mera Iudicum prouidentia arbitrium incipiat. Secundum, vt arbitri ſint viri bonæ opinionis, etiamſi priuati ſint, qui nec ordinariam, neque delegatam iuriſdictionem habent. Tertium requiſitum eſt, vt beneficium adiudicetur ei, qui Canonicum titulum habeat, vel talis ex actis appareat, aliter non tantùm iniuſtitia, ſed ſimonia inſuper committeretur; quia magis pro ſpirituali iure, quàm pro bono pacis pecunia data videtur: quibus concurrentibus ceſſat omnis ſuſpicio ſimoniæ, & aliquod temporale pro bono pacis ad vitam ſolius dantis dari poteſt, imò realis etiam penſio ad recipientis vitam in fructibus beneficij poteſt conſtitui, dummodo ab ordinario Epiſcopo id fiat, qui ſolus poſt Romanum Pontificem penſionem ex cauſa conſtituere poteſt, vt colligitur ex *cap. de cætero, & ex cap. veniens, de tranſaction.* & cum communi reſoluit Felin. *in cap. ad audientiam, de reſcript.* Gig. *de penſionib. quæſt. 6. num.* 4. Nec contrarium probat
textus *in dict. cap. vlt. de rerum permut.* quia agit de 51
arbitris iudicantibus, vt pars ſpirituali iuri renũciaret, ſi temporalia acciperet: quo caſu ex Iudicis mandato ſimonia excuſari non potuit, cùm temporalia pro ſpiritualibus reciperentur, nec

Digitized by Google

ſuprapoſita requiſita interueniſſent, ad quæ datio temporalis referri poſſit: lógè aliter ſe res habuit *in d.c.niſi eſſent*, vbi pars iuri ſuo ſpirituali nõ ceſſit, ſed habenti titulum, adiudicatum fuit beneficium. Minùs obſtat textus *in d.c. 2. de arbitr.* quia arbitrium ibi propter iniquitatem, & iniuſtitiam Clericorum malè arbitrantium, non propter ſimoniam improbatur, vt ex ſerie eiuſdem textus facilè colligitur.

52 Secundò, colligitur reſolutio ad illam difficilem quæſtionem, vtrùm renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione coram Ordinario fieri poſſit? In qua Boër. *in tract. de poteſt. Legati, q. vnica, num.* 111 Sot. *de iuſtit. lib. 9. quæſt. 7. art.* 2. & Con. *l. 1. variar. cap. 5. num.* 5. contendunt validam, & licitam eſſe huiuſmodi renunciationem conditionalem corã Epiſcopo factam in fauorem certę perſonæ, dummodo inter reſignantem, & reſignatarium nulla conuentio, aut temporalitatis repromiſſio interueniat Pro quibus primo facit, quòd illa tantùm conuentio tanquam ſimoniaca reprobatur, in qua temporale pro ſpirituali datur, aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; ſed, quando beneficiatus renunciat beneficio cum pacto & conditione, vt certæ perſonæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij ſimilitudinem habere videatur: igitur talis cõditio, tanquam ſimoniaca improbanda non eſt. Maior nota eſt, & probatur ex *cap. 1. cum ſeqq. 1. q. 3. cap. nemo, cap. tua nos, de ſimon.* Minor patet, quia conditio de ſe ſimoniam non inducit, vt probat *cap ſignificatum, de præbend.* Secundò, pro hac parte ſic arguitur. Renunciatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, & reſpectiua, in qua ſaltem virtualiter continetur clauſ. *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent ſcribentes *in cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* ibi, *qui aliàs minimè reſignaſſet*, &c. *Clem. vnic. eodem tit.* ibi, *ex cauſa permutationis reſignata*, &c. ſed talis reſignatio ex cauſa permutationis non ſolùm ſub virtuali, vt prædicta Iura probant, ſed etiam ſub expreſſa cõditione, vt alter alterius beneficium habeat, valida & licita eſt, vt colligitur ex *cap. ad quæſtiones, cap. vlt. iuncta gloſſ. verb. temporalia, de rerum permut.* reſoluit Couar. *d. cap. 5. numero* 5. Sot. *dict. lib. 9. quæſtio. 5. art.* 2. Igitur conditionalis reſignatio ab Ordinariis collatoribus reiicienda non eſt, quod noſtrum petebat argumentum; in cuius rei confirmationem adducitur textus *in d. c. cùm vniuerſorum*, vbi reſignatio facta in fauorem tertij tanquam ſimoniaca non improbatur; quia ſimoniaca reſignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipſe reſignans illud repetere, neque reſignatarius retinere poſſit, vt poſt gloſſ. *verb. pecunia, in cap. ſuper hoc, de renunciat.* docet Tiraqu. *de retractu conuent. §. 26. gloſſ. 2. num.* 10. dicit communem Rebuff. *in praxi tit. de ſimonia n.* 1.

53 Contrarium verò, immò prædictam renunciationem abſque labe ſimoniæ fieri non poſſe, tenent gloſ. *c. ordinationes 1. quæſt. 1. gloſſ. 1. in cap. dilecto, de præbend. gloſſ. 2. in cap. ex parte, il 2. de offic. deleg.* & poſt Ordinarios præcitatis locis præceptũ fatetur Felin. *in cap. ad audientiam, il 2. num. 3. de reſcript.* Rebuff. *in praxi tit. de reſignatione cond. nu.* 1. Ludou. Gom *in reg. de infirmis, quæſt.* 12. Redoan. *de ſimon. part. 2. cap. 21 numero* 14. Nau. *in man. cap. 23. numero* 107. *& in cap. ſi quando, de reſcript. except.* 4. Flam *l. b. 14. q. 3. n.* 12. Bonacin. *de ſimonia q. 4. § 14. p. 5. &* ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Caſſad. *dec. 3. de renunciat. & deciſ. 3. de ſimon.* Pro quorum ſententia tria in medium afferri poſſunt fũdamenta: primum eſt, quòd in beneficialibus omnis pactio tãquã ſimoniaca per ſacros Canones reprobatur, iuxta textum *in cap. vlt. de pactis, cap. quæſitum, de rerum permut.* ſed reſignatio facta ſub conditione, *vt Titio conferatur*, pactum continet, iuxta reg. *l. 1. ff. de pactis.* igitur ſimoniaca eſt cenſenda, quamuis ille in cuius fauorem renunciatur alioquin ſit digniſſimus. Secundum eſt, quod reſignatio vt valeat, libera eſſe debet, vt probat textus *in c. dilecto, de præbend.* ibi, *intendentis prouideri nepoti ſuo liberaliter reſignauit, cap. ex parte, de offic. deleg.* Hæc autem liberalitas tollitur Ordinario, ſi teneatur beneficia conferre illi, in cuius fauorem renunciatio facta fuit: non autem digniori cui aliàs attento Iure conferre tenebatur, ex doctrina S. Th. 2. 2. *quæſt. 63. art.* 2. intelligendo tamen, prout dixi *ſuprà lib. 1. c. 19. nu. 140. cum ſeqq.* Igitur conditionalis reſignatio tanquã ſimoniaca, & ſacris Canonibus contraria reprobatur. Tertium eſt textus *in clem. vnic. de rerum permut.* ibi, *conceſſione iuris vtentibus*; quibus verbis ſignificat, reſignationem reciprocam ex cauſa permutationis ſpecialiter permitti, quaſi ſecundùm iuris regulas licita nõ eſſet: aliàs nulla permiſſio erat neceſſaria; quia in his quæ ſunt de iure humano, quicquid non prohibetur, licèt, *l. nec non, §. quod eis ff. ex quibus cauſis maiores.*

Ego verò exiſtimo prædictam renunciationis 54 formam attento Iuris rigore, non eſſe ſimoniacam, nec tranſgreſſores tanquam ſimoniacos puniendos; ſacris tamen Canonibus inimicam eſſe non diffiteor, ac proinde nec per inferiores Prælatos admittendam. Ad primam reſolutionem tenendã mouent, quia ſi prædicta renunciatio eſſet ſimoniaca, proueniret hoc ex aliqua lege diuina, aut humana Conſtitutione, quæ ſimoniã induceret, iuxta celebrẽ doctrinam gl. *verb. admittere, in c. ex parte, de offi. deleg.* cum qua omnes tranſeũt. Sed nulla lex diuina, aut humana Conſtitutio talem renunciationem tanquam ſimoniacam reprobauit: de lege diuina patet; quia ſimonia diuinis legibus prohibita tũc contrahitur, cùm ſpiritualia ſupernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia sũt, verè pretio æſtimantur; circa illa tamen tales pactiones, aut conuentiones natura ſua nõ gratuitę adhibentur, quæ venditionis imaginem pręſeferunt, & quandã eorum æſtimationem exprimere videntur, quod illis tantùm caſibus eſt admittẽdum, qui Iure reperiuntur expreſſi, in quibus lex aliquid velut ſimoniacum fieri prohibet: nam ad actum ſimoniacum indicandum non ſufficit, vt per legem improbetur, cùm nõ omnis prohibitio actum ſimoniacum conſtituat, ſed illa tantùm, quæ aliquid circa ſpiritualia prohibet ſub figura, & ratione ſimoniæ, quod imaginẽ habet contractus nõ gratuiti, vt colligitur ex *c. quàm pio, 1.* dũ ante pactionem ſpiritualiũ, pactionem de dãdis temporalibus fieri vetat; poſtea verò dari non prohibet, quoniã prius venditionis habet figurã, poſterius verò nõ ita: idem colligitur ex *c. tua nos, cap. ad Apoſtolicam, de ſimon.* Planè in noſtro caſu, quando, ſcilicet, quis renunciat ſuum beneficium corãm inferiore ſub conditione, vt certę perſonę conferatur; nec datur text. qui talem renunciationem tanquam ſimoniacam condemnet, neque actus de ſe talis eſt, qui iuxta formam, & naturã, imaginem pretij præſeferat, ſed affectionem ad illam perſonam, in cuius fauorem renuntiat.

Ad

55 Ad ſecundam verò reſolutionem firmandam circa renunciationem conditionalem in fauorem certæ perſonæ ſacris Canonibus inimicam, & pluribus de cauſis à Iure reprobatam, moueor pariter; quia in ſpiritualibus illicitæ pactiones dari poſſunt, quæ nec cōtra ius diuinum, nec humanum ſimoniam contineant, vt videre eſt in permutationibus, quæ de ſpiritualibus ad ſpiritualia abſque interuentu rei temporalis ſine auctoritate Superioris celebrantur, quas conſtat non eſſe ſimoniacas, ſed tantùm illicitas, & Iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones diſtinguit Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reform.c.14.* & in litteris beneficialibus clauſula apponi ſolet, *nec ſimonia, aut alia illicita pactio*, &c vt optimè aduertit Cou. *d.cap.5.n.4.* Ratio autem ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte reſignantis apponi, aut ab Epiſcopo acceptari poſſit, colligitur *ex cap.plerique 8.q.1.* vbi Hilarius Papa in Romana Synodo decreuit, ne beneficiarij in ſuum locum alios reſignare, ſubrogare, aut eis gratificare poſſint; quia quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt, ſed auctoritate Eccleſiæ, quæ in Prælatorum inſtitutione conſiſtit, conferenda ſunt: vnde Pontifices pro regula conſtituerunt, ne ſanctuarium Dei hæreditario iure, aut ſanguinis affectu, ſed libera electione deferatur, iuxta textum *in cap. Epiſcopo, & in cap. Moyſes, & in cap. Apoſtolica, 8. quæſt. 1. cap. ad hæc, de decim. cap. conſuluit, de iurepatron.* & iuxta hanc interpretationem intelligendus eſt text. *in cap. 1. de prebend.* vt poſt Hoſt. Ioan. Andr. Abb. Imol. *in princip.* Dec. *n. 15.* & alios ibi tradunt Rebuff. *in praxi, de diſpenſ. ex defectu natal. num. 25.* Ludouic. Gom. *in reg. de infirmis, quæſt. 1. in princip.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, §. diſpenſatio ſuper defectu natal. num. 12.* Hinc etiam ſacri Canones iuſtiſſimè prohibuerunt acceſſus, regreſſus, coadiutorias cum futura ſucceſſione, per quos beneficiarij, non ſimpliciter & liberè, ſed certis quibuſdam conditionibus beneficia reſignabant, vt colligitur *ex cap. poſuiſti, 7. q. 1. & ex* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 7.* Conſtat autem ex prædictis Iuribus id non prohiberi ratione ſimoniæ veræ, aut præſumptæ; ſed, quia repugnat, vt beneficia, quæ Dei ſunt, & ad congruam Sacerdotum ſuſtentationem inſtituta, iuxta tex. *in cap. cùm ſecundum, de prabend.* ex miniſtrorum potiùs voluntate, quàm ex Prælatorum ordinatione deferantur. Alia ratio ex eo deſumitur: quia ille, qui verè, & abſolutè dominus non eſt, ſed tantùm adminiſtrator, conditiones adiicere non poteſt, per quas Domino præiudicium, aut ſucceſſori grauamen imponatur, vt in poſſeſſore maioratus, & aliis temporale dominium habentibus reſoluit Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 8. n. 21.* & colligitur ex *cap. 1. de ſolution. & cap. ex præſentium, de pignorib.* cùm verò beneficiarius ſui beneficij dominus abſolutè dici non poſſit, ſed potiùs adminiſtrator *cap. 2. de donat.* eo ipſo, quod adminiſtrationis curam dimittit, & in manibus Prælati beneficium renuntiat, grauamen, aut conditiones ei imponere non poteſt, ſed beneficio deſeruire, aut liberè dimittere tenetur, iuxta textum *in cap. ex parte, de offic. deleg. & in cap. dilecto, de prabend.*

56 Nec contrarium probant Iura, & fundamenta pro communi adducta; ad textum *in d. cap. vlt. de pactis*, & ſimilia Iura, dum habent omnem pactionem, & conuentionem in ſpiritualibus reprobari; reſponderi poteſt illas tantùm conuentiones in ſpiritualibus prohiberi, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præſumptiuè: Eccleſia namque, vt omnem ſiniſtram ſuſpicionem, & mali ſpeciem remoueret, nō ſolùm veram, & realem ſpiritualium venditionem, ſed omnes non gratuitas pactiones circa ſpiritualia prohibuit, in quibus temporale aliquid interueniret, quod pretij imaginem habere videretur; quamuis recta fuiſſet partium intentio, iuxta tex. *in cap. audiuimus, de ſimon.* Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. c. 14.* Vnde verba illa vniuerſalia, *omnis pactio, omniſque conuentio*, &c. ad illas pactiones reſtringi debent, in quibus temporale aliquod interuenit: nec nouum eſt in Iure vniuerſalia verba ad terminos habiles reſtringi, iuxta reg. *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* eò maximè, quia plures conuentiones in ſpiritualibus abſque ſimoniæ labe dari poſſunt, vt colligitur ex *cap. quæſtiones, de rerum permut. cap. ſignificatum, de prebend. cap. ad audientiam, iuncta gloſ. de reſcript. cap. ſuper eo, de tranſact.* & pluribus aliis locis, in quibus conditiones in ſpiritualibus continentur, vt reſoluit Couarr. *lib. 1. var. cap. 5. num. 4.* Quòd ſi quis vlteriùs replicauerit ad ſingulos caſus, tanquam ſimoniacos condemnandos, non ſemper ſpecialem legem requiri, ſed ſufficere generalem; facilè reſpondetur id ſolùm procedere, quando materia talis eſt, quæ ſub generali prohibitione cadere poſſet: non ſic dicendum in propoſito, vbi nihil temporale cōſiderari poteſt, in quo præcipua ratio ſimoniæ, & generalis prohibitio fundatur, leges verò pactiones circa ſpiritualia improbantes non pertinent ad hanc renunciationem, quæ ſine conuentione fit.

Nec obſtat textus *in d. cap. nemo, de ſimon. & in cap. vnic. verſ. circa, vt eccleſiaſt. benefic. ſine dimin. conf.* quibus Iuribus carnalitas, & affectio animi in ſpiritualibus ſimoniā inducit, ac ſi temporale interueniſſet. Sed non eſt negandum, quòd conditio in fauorem certæ perſonæ à renunciante appoſita ex carnalitate, & animi affectu procedat: igitur potens eſt talis conditio ad ſimoniam inducendam; reſpōdetur enim carnalitatem animi in prædictis Iuribus non tanquam ſimoniacam, ſed tanquam iniuſtam, & iniquam in ſpiritualibus improbari, vt poſt alios reſoluit Cou. *d. cap. 5. n. 4.* Flamin. *lib. 14. q. 7. nu. 19.* Nec contrarium probat tex. *in d. cap. nemo*; ſolùm enim euincit non poſſe Presbyterum gratia, vel amore, ſeu conſanguinitatis reſpectu, aut pro quocumque temporali emolumento peccatorum celare, & reconciliare impœnitentem, aut pœnitentem à reconciliatione remouere; quia vtrumque ſimoniacum eſt, ſcilicet, ſi in vtroque temporale emolumentum, de quo egerat, interueniſſet, non autem ſi ſola animi affectio, aut conſanguinitatis reſpectus reperiretur, qui iniuſtitiam, non ſimoniam inducit. 57

Ad text. *in cap. dilecto, de prabend.* ibi, *liberaliter reſignauit*, reſpondemus fatendo conditionalem renunciationem per inferiores Prælatos nequaquam admitti; ſed purè & liberaliter eſſe faciendam: fatemur etiam, ſolam renunciantis intentionem, & ſpem, quòd ſuum beneficium certæ perſonæ conferatur, ſimoniam non efficere, vt docet Nau. *in man. cap. 23. n. 107.* non tamen inde ſequitur talem conditionem, ſi de facto ab Ordinario acceptetur, & beneficiū illi cōferatur, in cuius fauorem fuit appoſita, actum efficere ſimoniacum. Nec text. *in d. cap. dilecto*, ſi rectè ponderetur, id 58

euincit,

euincit. Tex. ſimiliter *in d. cap. vnic. de rerum permut. lib. 6.* rectè probat, Iure communi attento, reciprocam beneficiorum permutationem coram Ordinario fieri non poſſe, ſed ſpecialitate illius text. poſſet Prælatus reiecta conditione beneficium alteri conferre, vt interpretatur gloſ. *verb. dimittere in d. c. ex parte, de officio deleg.* Rebuff. *in praxi tit. de renunciat. condit. in princ.* Cou. *d. c. 5. n. 5.* Nec, quòd prædicta conditio tanquam ſimoniaca per illum tex. improbetur, ſed ex aliis cauſis, & rationibus, quas ſuprà diximus.

59 Vnde à fortiori, renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, attenta communi opinione non inducit ſimoniam; quamuis eidem beneficium collatum ſit, vt notat gloſ. *verb. pretio in d. c. ordinationes 1. q. 1.* Nau. *in man. cap. 23. num. 107. & conſ. 38. de ſimon.* & alij, quos ſequitur Flamio. *d.*

60 *lib. 14. q. 6. num. 5.* Imò in vtroque foro licitum eſt renuncianti poſt renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur, vt colligitur ex text. *in cap. tua nos in 2. reſponſ. de ſimon.* reſoluunt Caſſiodor. *decif. 2. eod. tit.* Felinus *in cap. ad euidentiam num. 2. de reſcript.* S. Antonin. *p. 2. tit. 1. cap. 5. §. 11.* Nau. *d. n. 107.* Redoan. *de ſimon. part 1. cap. 25.* Suar. *d. lib. 4. de ſimon. num. 18. verſ. hac ergo.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. beneficii reſignatio, verſ. pro complemento,* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 13. n. 249.* Fillinc. *in quæſt. moralibus, tom. 3. tract. 45. cap. 8. q. 9. num. 26.* Ratio eſt: quia ad ſimoniam conſtituendam datio temporalis, aut ſaltem pactum, & conditio dandi neceſſariò requiritur. Secunda tamen ſpecies, & humiles ſupplicationum preces ſimoniam non efficiunt, vt notat Nau. *d. cap. 23. n. 100.* niſi renuncians intenderit ſpem ipſam in pactum & conuentionem deducere; talis enim intentio ſimoniæ peccatum efficit ſecundùm communem ſententiam, de qua

61 Nau. *conſ. 11. 38. & 43. de ſimon.* reſoluit Flamin. *d. q. 1. num. 21.* Et ideò, dum tractatur reſignatio, optima præſeruatiua eſt omnia gerere ea intentione, ſi S. D. N placuerit, & ab eo approbata fuerit, Felin. *in cap. ad audientiam il 1. col. 3. num. 3. de reſcript.* Anan. *in c. audiuimus. col. 2. n. 2. de colluſ. detég.* Nau. *conſ. 48. alias 53. de ſimon.* Rot. *in Balneoregien. ſimoniæ 17. Maii 1624. coram R. D. meo Coccino.*

62 Hactenus reſoluta Iure communi attento rectè procedunt, nouiſſimè tamen Pius V. *Conſtit. 58. incip. Quanta Eccleſiæ*, omnes reſignationes beneficiorum, etiam ſimplices, apud Ordinarios inferiores Motu proprio fieri prohibuit: poſtea verò vtilitatis gratia ſimplices renunciationes permiſit; ita tamen vt nec verbo, nec ſigno, aut intentione in alterius fauorem fiant, nec conſanguineis, affinibus, aut familiaribus reſignantis, ſeu conferentis dentur, pœna nullitatis, & aliis grauiſſimis impoſitis: & ita obſeruari teſtatur Flamin. *lib. 11. q. 5. num. 12.* vide infrà *n. 512.* quod idem Pontifex iterum confirmauit alia Conſtit. circa confidentias beneficiorum, quæ Conſtit.

63 habet locum etiam in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem, vt cenſuit S. Congregatio negotiis Epiſcoporum & Regula-

64 rium præpoſita *ſub die 19. Decembris*, 1620. Non habet tamen locum in reſignante beneficium de ſuo iurepatronatus; hic enim poteſt præſentare, quem volt ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inſtituere, nõ obſtante *dicta Conſtitutione* Pij V. *in §. caueant*. ita S. Congreg. Conc. *in Viterbien. 18. Martij, 1628.*

Quibus ſuppoſitis dubitari poteſt, an hodie 65 propter prædictas Pij V. Conſtitutiones ſimoniaca ſit cenſenda renunciatio ſimpliciter facta ea mente, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur? & inſimul, an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere? Dubitationis reſponſum perhibent verba illius Conſtit. quæ incipit *Quanta*, ibi, *nec futuri ſucceſſores ab eiſdem verbo, nutu, aut alio ſigno deſignentur*, &c. quibus tamen reſpondetur in prædictis verbis non imponi præceptum ſubditis reſignantibus, ſed ſolùm Prælatis conferentibus, cùm ad eos ſolùm referantur, imò nec præceptum importabant, ſed ſolùm admonitionem, vt ex verborum forma, & contextura colligitur: quia *in eo verſ.* vtitur Pontifex verb. *caueat*, *in ſequenti verſ.* inquit. *Cæterum præcipimus, & omnino interdicimus*, &c. Deinde lex humana internos actus non iudicat, nec punit, *cap. à nobis, de ſent. excomm. cap. vlt. de ſimon.* igitur nec renunciantis intentionem, quæ ad actus externos non exit: ſunt ergo prædicta verba intelligenda de intentione expreſſa, vel tacita in conuentionem deducta, vt explicat Flamin. *d. q. 6. num. 7.* Nau. *conſ. 38. num. 3. de ſimon.* Ad alteram verò Conſtit. de confidentiis, per quam omnis ſpes & intentio tanquam ſimoniaca videtur condemnata, ſatisfacit idem Nau. *in manu. c. 23. à n. 109.*

Secunda verò principalis differentia, quæ inter ſimplicem & conditionalem renunciationem conſideratur, ea eſt; quia per puram & ſimplicem renũciationem à quocunque legitimo Superiore acceptatã amittit renuncians ius omne, quod in tali beneficio habet, & tanquam vacans à quolibet impetrari, & conferri poteſt, vt poſt Abb. Imol. & alios *in cap. ſolicitè, de reſtit. ſpoliat.* tractat Caſſad. *decif. 4. eod. tit.* Pute. *decif. 158. n. 4. lib. 3.* & eſt vulgare, quòd ſic reſignans regulariter omnem proprietatem, & titulum amittit, *cap. ſuper hoc, de renunciat.* Rot. *decif. 597. num. 1. p. 1. diuerſ. & in Leodien. Canonicatus S. Pauli. 25. Iunii 1621. coram Card. Veroſpio, & in Nucerina Parochialis 28. Iunii 1630. corã R. P. D. Merlino & coram Card. Canaler. decif 804. num. 2.* & eſt recepta ſententia, de qua Doctores non dubitant. In eo verò verſatur controuerſia, an per ſimplicem beneficii renunciationem à Superiore admiſſam renuntians poſſeſſionem etiam amittat, ita vt beneficio ſimpliciter reſtituendus non ſit? In qua communis obtinuit renunciantem non ſolùm beneficij proprietatem, ſed etiam poſſeſſionem perdidiſſe, neque, ad nudam detentionem, quam retinet, eſſe reſtituendum, ſi ab ea deiiciatur: ita Innoc. *in cap. ſuper hoc, de renunciat.* communiter receptus ex Nau. *in cap. accepta, de reſtit. ſpol. oppoſit. 6. num. 5.* Flamin. *lib. 5. q. 3. num. 7.* Præcipuum autem huius opinionis fundamentum deſumitur ex *dicto cap. accepta.* vbi Pontifex decidit exceptionem ſpontaneæ renunciationis impedire beneficij reſtitutionem: quia ſcilicet, renunciatio ante ſpolium facta fuit: ex eo autem beneficiarius poſt ſpontaneam renunciationem non dicitur à poſſeſſione deiectus quia tempore deiectionis iam poſſeſſionem non habebat, quam per renunciationem perdiderat: contrarium dicendum, quando renunciatio poſt ſpolium facta fuit; quia eo ipſo, quòd renunciatio poſt ſpolium facta proponitur, iam conſtat ſpoliatum per talem renunciationem poſſeſſionem, quam non habet, non dimittere,

mittere,ſed ſolam proprietatem, & titulum reſi-
gnaſſe; & ideò exceptio renunciationis factæ
poſt ſpolium, cùm proprietatem reſpiciat, non
obſtat ſpoliato reſtitutionem petenti,iuxta text.
in d.cap.ſolicitè.ita illum text. cum *d.cap. accepta*,
conciliare nititur *gloſ. a. in d.c.ſolicitè*, communi-
ter recepta per Bero.ibi *num.*26.Nau.*oppoſ.*1.*n.*4.
Menoch.*remed. 1. recup. num.* 297. Anton. Gabr.
*commun.tit.de reſtitut.ſpoliat.concl.*1.*n.*57. quod to-
tum fundatur in eo, quia renuncians ante ſpo-
lium, titulum & poſſeſſionem amittit; poſt ſpo-
lium verò amittit tantùm titulum, quem habe-
bat,non verò poſſeſſionem,à qua per ſpoliatorem
iam erat deiectus.Deinde,eſto beneficiarius per
ſpontaneam renunciationem poſſeſſionem non
amitteret,amittit ſaltem titulum, qui ad peten-
dam reſtitutionem in beneficialibus neceſſarius
eſt, ſaltem coloratus, patitur etiam notorium
proprietatis defectum,per quem reſtitutio impe-
ditur: vtrumque communis ſententia probat,
quam ſequuntur plures relati per Cou.*pract.cap.*
23.*num.*4.Menoch.*remed.*15.*recuper.n.* 458. & ita
ſeruari in praxi teſtatur Collectan.*in cap.in literis,de reſtit ſpoliat.* Caſſad.*deciſ.*4.*eod.tit.* Staphil.*in
tit.de ſignatura Iuſtitiæ,§.verſion.n.*11. Vnde neceſ-
ſariù videtur fatendum beneficiatium poſt ſpon-
taneam renunciationem non eſſe reſtituendum,
ſi à beneficio deiiciatur.

68 Quæ tamen doctrina,licèt communis ſit,& in
praxi ſeruanda,in rigore Iuris verius puto bene-
ficiatium per renunciationem non amittere poſ-
ſeſſionem,in qua,ſicut antea, inſiſtit, & ideò re-
ſtituendum,ſi ab ea deiiciatur. Moueor, quia in
temporalibus non aliter poſſeſſio amittitur,
quàm ſi poſſidens eam dimittere intendat, vt
docet Iureconſ.*in l.ſi quis vi,§.differentia,l. 3. §. in
amittenda,l.quemadmodum.ff.de acquir. poſſeſſ.* Cùm
verò regula hæc in beneficialibus limitata non
reperiatur, idem ſtandum eſt.Pondero etiam pro
hac parte,quòd per ſolam beneficiorum collatio-
nem poſſeſſio,antequam apprehendatur,non ac-
quiritur,vt colligitur ex *cap.cùm venerit*, ibi,*non-
dum eſſet poſſeſſionem adeptus.de inſtitut. cap.licet, de
prabend. in* 6. igitur per ſolam renunciationem,
quæ ſtricti iuris eſt,& ſtrictiùs interpretanda,an-
tequam ex animo poſſidentis non dimittatur,
perditur.Vnde,ſi beneficiatius poſt renunciatio-
nem, antequam poſſeſſionem retineat, eandem
licèt iniuſtè,validè tamen, continuabit, & ſi ab
ea deiiciatur,reſtituendus erit, vt poſt Imol. *in
c.ſuper eo,de renunciat.* tenet Rot. *deciſ.*1.*eodem tit.in
nouis*,quos refert Anton.Gabr.*commun.tit.de reſtit.
ſpoliat.concl.*1.*n.*59.Nau.*vbi ſup.oppoſit.*7. *n.* 5.Pro
qua etiam ſententia adduci poſſunt multi, qui
contendunt,eum, qui poſt renunciationem diu
beneficium retinet,& in eius poſſeſſione inſiſtit,
ſpoliatum eſſe reſtituendum, quantumcumque
renunciatio præceſſiſſet:ita poſt Abba. *n.* 7. Bero.
25.*in d.cap.ſolicitè*, tenent plures, de quibus per
Menoch *remed.*1.*recup.n.*199.igitur per renuncia-
tionem beneficii eius poſſeſſio non amittitur,
quia diuturna inſiſtentia & detentio poſſeſſio-
nem ſupplere non poteſt,iuxta text. *in l.* 2. *C.de
præſcript.triginta l.neque,C.de vſufructu*.Licèt titu-
lum,& eius præſumptionem inducere,& ita poſ-
ſeſſionem iuſtificare poſſit,ex reg.*l.cùm de in rem
verſo,ff.de vſur l.cùm filius,C.de petit.hæred.*

69 Nec contrarium euincit text.*in d. cap. ſolicitè*,
quia licèt probet renunciationem factam poſt
ſpolium non impedire reſtitutionem,non tamen
euincit à contrario ſenſu renunciationem antè
ſpolium ſemper reſtitutionem impedire, quaſi
per eam & proprietas, & poſſeſſio amittatur, vt
communis exiſtimat;ſed tantùm concludit poſſe
aliquo caſu obſtare,quando, ſcilicet, renuncians
cum proprietate poſſeſſionem ſimul dimitteret,
quod nuſquam contingere poteſt,vbi ſpoliũ re-
nunciationem præcedit. Non obſtat etiam text.
in d.cap.accepta; omiſſis enim multis, de quibus
per Nau.*ibidem oppoſ.* 1. probabilius dici poteſt,
ſpoliatum,de quo ibi,non egiſſe iudicio poſſeſ-
ſorio ex interdicto,*vnde vi*,ſed poſtulaſſe reſtitu-
tionem ſui beneficij per remedium petitorium,
contra quod exceptio renunciationis,& quæcũ-
que alia proprietatem reſpiciens opponi poteſt.
Suadetur hic intellectus ex vltimis eiuſdem text.
verbis. ibi, *perpetuum ſilentium imponatur*,quæ ver-
ba iudicium petitorium reſpiciunt,iuxta *cap.cùm
Eccleſia,de cauſa poſſeſſ.* Nec poſſeſſorio rectè con-
ueniunt, in quo ſpoliatus ſuccumbat, proprie-
tatis tamen quæſtio eidem ſalua manet,*cap.ſigni-
ficauerunt,in fine,de teſtib.cap.ex conqueſtione, de re-
ſtit.ſpoliat.* Nec verba text.*in d.cap. accepta*, com- 70
munem intellectum patiuntur:quia,ſi text. age-
ret de renunciatione ante ſpolium ad effectum,
vt proprietas & poſſeſſio amiſſa cenſeatur,& im-
pediretur reſtitutio,vt communis exiſtimat, fru-
ſtra Pontifex expenderet ſpontaneam renuncia-
tionem, cùm & coacta, & facta per metum vali-
da eſſet mero iure,iuxta *c.*2.*de his, quæ vi*. & po-
tens eſſet ad titulum, & poſſeſſionem auferen-
dam,vt aduertit Nau.*4.oppoſit.*1. *n.* 1. *verſ. quinto.*
Deinde fruſtrà Pontifex ponderat *in d. cap. accep-
ta* renunciationem factam coram legitimo Su-
periore,cùm etiam,per eam, quæ abſque eo fit,
perdatur poſſeſſio,ſecundùm communem ſentẽ-
tiam,de qua Nau.*ibi n.* 3. Quare planiùs text. ille
intelligitur de remedio petitorio,quod ſpoliatus
intentauit,iuxta *cap.eod.tit.* quem intellectum *poſt
gloſ.*2.ibi,ſequitur Imol.*in d.cap.ſolicitè*, Xuar.*al-
leg.*23.*à n.*16.Minùs obſtat poſterius fundamen-
tum pro communi adductum ex notorio tituli
defectu,qui per renunciationem inducitur, quia
non omnis renunciatio eſt notoria,ac per conſe-
quens non omnis renunciatio notoriũ tituli de-
fectum inducit: potuit etiam quis nulliter re-
nunciare,in quo caſu, nec patitur tituli defectũ,
nec impeditur reſtitutio, vt poſt Rot. reſoluit
Gabr.*d.concl.*1.*n.*60.ſola denique poſſeſſio abſque
titulo colorato ſufficiens eſt ad reſtitutionem
petendam, vt contra communem reſoluit Abb.
*n.*3.Imol.*n* 8.Bero.86.*in d.cap.ex literis, de reſtit.
ſpol.*Cardoſ.*in cap.ex parte, eod. tit.* & alij, vt per
Menoch.*remed.*1.*recuper.n.*459.

Sed,quamuis per ſimplicem,ac puram reſigna- 71
tionem à ſuperiore admiſſam renunciãs ius om-
ne,quod in beneficio habebat, ipſo iure amittat,
vt hucvſque probauimus,per reſignationem ta-
men conditionalem,nec titulum amittit, nec vl-
lum ius ab ſe abdicare cenſetur, niſi conditioni-
bus impletis,quæ ſi ad vnguem,& in forma ſpe-
cifica ſeruatæ non fuerint,perinde eſt, ac ſi reſi-
gnatio facta non eſſet:colligitur hæc differentia
ex *reg.l.qui hæredi,l. Mæuius.ff.de condit.& demonſt.*
cum aliis adductis per Flamin.*d.lib.*1. *q.* 3. *n.* 15.
tradit in ſpecie Patiſ.*conſ.*5.*n.*7.*lib.*4. Iaſon.*conſil.*
86.*lib.*3.Pute *deciſ.*145.*lib.*1.Mandoſ.*de ſignatura
gratiæ,tit.de regreſſu,c.*2.

Ex qua reſolutione iam primò infertur, quòd ſi 72
beneficij collatio facta ſit alteri,non verò ei, in
cuius

Digitized by Google

cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium
vacere non cenſetur, ſed poterit reſignans ex en-
73 tiquo titulo poſſeſſionem continuare. Ratio eſt:
quia reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui
beneficij ius abdicare non intendit, niſi benefi-
cium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem
ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit; neque Pontifex
reſignationē pro alio, quàm pro eo, admittere in
tendit ita Caſſad. *deciſ. 3. n. 1. de renunc.* Mandoſ. *de
ſignatura gratiæ, tit. de reſignat. à princip.* Rebuff. *in
praxi, tit. de benefic. poſſeſſ. n. 146.* Burſat. *conſ. 411. n. 5.
lib. 4.* Flamin. *d. q. 3. n. 47. cum ſeqq.* Rot. *in Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij, 25. Maij, 1628. cor. R. P. D.*
74 *meo Pironano.* Tum, quia reſignans ad fauorem
certæ perſonæ conditionaliter reſignat, dummo-
do, ſcilicet, dictæ perſonæ beneficium perfectè
acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effe-
ctum ſortita, ius & poſſeſſionem non amittit,
Achil. *deciſ. 10. n. 1. & 4. de reſtit. ſpoliat.* Mohedan.
deciſ. 36. per tot. de renunc. & fuit dictum. *in Cordu-
ben. præſtimoniorum, 4. Maij 1603. coram bone mem.
Card. Lancellote, in Leodien. Canonicatus, 25. Iunij
1621. coram Card. Veroſpio, & in alia Leodien. Cano-
nicatus, 27. Martij, 1623. coram Reuerēdiſſimo D.
meo Coccino Decano. & in Romana Canonicatus S.
Mariæ in via lata, 29. Maij, 1624. & in Moten. Ca-
nonicatus, 28. Maij 1615. coram bone mem. Baratto:*
75 nec probatur effectuatio, nec ius abdicatur à re-
ſignante, donec litteræ fuerint executæ, & bene-
ficium reſignatario acquiſitum. Rot. coram Gre-
gor. XV. *deciſ. 159. n. 6.* & fuit dictum *in Abulen. &
Zamoren. beneficiorum, 17. Iunij 1594. coram Penia*
impreſſa per Garc. *de benefic. p. 6. cap 2. num. 126. &
in Burgen. Canonicatus, 28. Aprilis 1597. coram
Card. Pamphilio ſen.* impreſſa per Marcheſan. *de
commiſſ. tom. 1. pag. 143. & in Ampurien. beneficij 17.
Februarij 1624. coram R. P. D. Merlino, & in Nu-
cerina Parochialis 28. Iunij 1630. coram R. P. D.
Motmanno*, vbi extenditur, quamuis reſignans
tanquam œconomus ab Ordinario deputatus
beneficium adminiſtraſſet; quia huiuſmodi actus
non concludit neceſſariò, quòd reſignans ha-
buerit animum abdicandi à ſe beneficium, &
poſſeſſionem in euentum, in quē illud perpetuò
non acquireretur reſignatario: nam deficiente
hac conditione ius remanet penes reſignantem,
donec ea purificetur, Achil. *deciſ. 4. num. 1. de re-
rum permut.* & in terminis poſſeſſionis ceptæ per
reſignatarium, etiam volente reſignante: ſi verò
beneficium non acquiratur reſignatario, eſt *de-
ciſio* Mohed. *vlt. de renunciat.* quam ſequuta eſt
Rot. *in d. Nucerina Parochialis*, & hæc dicitur in-
tentio reſignantis, vt dixit etiam Rot. *in Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij, 25. Maij, 1626. Coram R. P.
D. meo Pironano.* Hinc reſignans non cadit à iure
ſuper beneficio, niſi litteræ Apoſtol. *in forma di-
gnum*, ad fauorem reſignatarij expeditæ, executio-
ni fuerint demandatæ, vt dixit Rota coram Bu-
ratt. inter eius impreſſas *deciſ. 871. & in dicto
Ampurien. beneficij coram R. P. D. Merlino.* Hinc
eadem Rota *in Colimbrien. Canonicatus 4. Februarij
1632. coram R. P. D. Merlino*, impreſſa per Paul de
Rubeis *deciſ. 91. à num. 13 tom. 2. diuerſ.* aliàs *p. 6.
recent.* dicit, quòd ſi gratia reſignationis fuerit ex-
pedita in forma *dignum*, per quam datur dumtaxat
mandatum de prouidendo; quatenus reſignata-
rius reperiatur idoneus, nullumque tribuitur ei-
dem reſignatario ius in re, nec à reſignante ius
præmium abdicatur, niſi poſtquam gratia me-
diante collatione facta reſignatario fuerit execu-
tioni mandata. Pendente lite ſuper validitate, vel
inualiditate reſignationis, & an ſint purificatæ
conditiones, antequam reſignatarius adipiſcatur
poſſeſſionem, datur reſignanti manutentio, etiam
contra reſignatarium, ſaltem reſpectu detenta-
tionis, Rot. *deciſ. 1. de renunciat. in nouis*, cum aliis
*in Leodien. Canonicatus S. Pauli, 25. Iunij 1621. co-
ram Card. Veroſpio*; ſecus autem, ſi reſignatarius re-
periatur in poſſeſſione; quia ipſi, non reſignanti
danda eſt manutentio, Rot *deciſ. 92. p. 2. recent.* in
qua aliæ deciſiones referuntur.

Secundò infertur beneficium non vacare, nec 76
ius à reſignante abdicari, ſi ex aliqua cauſa bene-
ficium à reſignatario quæſitum non ſit, v. g. ſi ex-
communicatus ſit, ſi ſit laicus, ſi abſens ſit, & ac-
ceptare noluerit, aut ante acceptationē moriatur,
quia in his, & ſimilibus caſibus reſignans per re-
ſignationem nullum ius amiſit. Poteſt etiam po-
ni exemplum in eo, qui beneficium iuriſpatro-
natus abſque patroni conſenſu, aut legitima de-
rogatione reſignauit, quia eo caſu reſignatio
nulla eſt, & ius penes reſignantem remanet, vt
tenent Burſat. *conſ. 411. n. 4.* communis ex Flamin.
d. q. 3. n. 96. idem dicendum de eo, qui reſignenit
in manibus non habentis facultatem recipiendi
reſignationem, vt teſtatur Guido *conſ.* 172. aut ſi
verus beneficij valor à reſignatario expreſſus non
ſit: quia, cùm reſignatio ob verum valorem non
expreſſum nulla ſit, nec ex ea reſignatario ius
quæratur propter regulam de valore exprimēdo,
& communem ſtylum, rectè ſequitur ius apud re-
ſignātem illæſum manere, vt poſt Boër. *deciſ.* 243. 77
n. 8. reſoluit Flam. *vbi ſup. n.* 107. aut denique ſi in
reſignatione nō fuit facta mentio, quòd reſignās
reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſi-
gnati, contra formam Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de re-
form. c. 2.* Flam. Pariſ. *d. tract. de reſign. lib. 2. q. 9. n. 36.
& 39.* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 10. n. 35.* Ni-
col. Garc. *de benef. p. 2. c. 5. n. 192. cum ſeqq.* & fuit
firmatum *in Leodien. Canonicatus S. Ioannis 28. Iu-
nij 1621. coram bone mem. Remboldo, & in Ilerden.
Canonicatus 2. Decembris 1624. coram bone mem Bu-
ratto*, inter eius impreſſas *dec.* 838. *n.* 13. quod pro-
cedit etiam in reſignatione ex cauſa permutatio- 78
nis, Rot. *deciſ. 614. p. 3.* niſi quando quis adeptus
eſſet pacificam poſſeſſionem beneficij permutati,
Gregor. *deciſ. 441. n. 3* Reuerendiſſimus Coccinus
deciſ. 317. Buratt. *d. deciſ. 838. n. 14.*

Tertiò infertur, quòd ſi reſignans reſeruata 79
penſione reſignauerit, & penſio non reſeruetur,
aut ſi reſeruata ſit, in minori tamē ſumma, quàm
à reſignante fuerit præfinita, vel ſi reſeruatio pē-
ſionis ex aliqua cauſa annullari cōtingat; quia in
his, & ſimilibus caſibus nulla erit talis reſignatio,
& ius à reſignante abdicatum non cenſetur, ad
tradita per Cepuraq. *deciſ. 216. p. 1.* Flamin. *d. lib.
1. q. 3. n. 82. cum ſeqq. & n. 117.* Seraphin. *dec. 21. n. 1.*
Buratt. *deciſ. 833. n. 3.* Rot. *deciſ.* 419. & *deciſ.* 699.
*num. 4. p. 1. diuerſ. & deciſ. 91. n. 5. p. 1. recent. & deciſ.
4. n. 2. & deciſ. 432. n. 2. p. 2. recent. & in d. Leodien.
Canonicatus S. Dionyſij.* Ius enim non abdicatur à 80
reſignante non ſeruatis conditionibus, Flamin.
d. lib. 1. q. 14. n. 7. Hieron. Gabr. *conſ. 185. nu. 2. cum
ſeqq. lib. 1.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 746.
n. 20. & 21. Rot. *in Verdunen. Abbatia, 5. Maij 1614.
n. 9. & deciſ. 833. n. 4.* & titulus ac poſſeſſio non 81
dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione, Fla-
min. *d. q. 14. num. 10.* Nec vbi penſio in parte non 82
ſubſiſtit, erit reducibilis ad minorem quantitatē,
quia deficit reſignantis conſenſus, & ſic in totum
ipſa

ipſa gratia corruit,& reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, vt fuit reſolutum *in Toletana penſionis*, 28. *Ianuarij*, 1591. *coram Gyptio*, & *in Vincentina penſion.*, 21. *Maij*, 1610. *coram R.P.D. meo Pirouano*, impreſſa per Fario. *deciſ.* 260. *n.* 2.
83 *p.* 2 *recent* Nec refert,quod reſignatarius non retineat beneficium ex cauſa reſignationis, ſi fuerit nulla,ſed ex aliis clauſulis, de quibus in litteris; qui etiam tunc tenetur ſtare conditioni pro conſeruatione iuris reſignantis,cum clauſula,*ſine alio quouis modo*,vel alia, *adhuc per obitum N.* & ſimiles ſint acceſſoriæ ad reſignationem narratam ,& ſic illa nulla,ſubreptitia,ſeu inualida exiſtente,nihil operantur, Pute. *deciſ.* 267. *lib.* 3. *in correct.* & fuit latè deductum *in Meſſanen. regreſſus*, 24. *Ianuarij* 1622. *coram bonæ mem. Vbaldo.*

84 Vnde,ſi in ſupplicatione dictum ſit penſionem à reſignante impoſitam tertiam partem fructuum non excedere, cùm tamen excedat;aut beneficiũ, ſuper quod penſio conſtituitur ,liberum eſſe,cùm tamen alia iam eſſet grauatũ, de qua in ſupplicatione mentio facta non fuit :certum eſt tales litteras,tanquam ſubreptitias ,vitiari,& reſignantẽ ad ſuum beneficium poſſe regredi. In eo verò magna eſt difficultas,an ſi reſignans per aliquot annos penſionẽ percepiſſet,poſſit ex poſtfacto ſuũ beneficium recuperare,an verò penſio in eo,quod excedit,ad iuſtam quantitatem reducenda ſit? In qua difficultate diſtinguendam puto inter eum, qui bona fide renunciauit,putans penſionem legitimè conſtitutam,& inter eum,qui ſciens penſionis litteras eſſe ſubreptitias,eandem nihilominus per aliquos annos percepiſſet. Priori caſu,neque titulum,neque poſſeſſionẽ renuncians amiſit;ſed ad ſuum beneficium liberè redire poteſt; cùm ius quæſitum non ſit ei,in cuius fauorem renunciauit;neque reſignans titulum aut poſſeſſionem dimittere intendat , niſi caſu ,quo alteri cum effectu acquiratur. In poſteriori verò caſu titulum non amiſit,qui per collationem nulliter factam in reſignatariũ tranſire non potuit;amiſit tamen poſſeſſionem , quam ſolo animo potuit amittere,& ex tali penſionum perceptione dimiſiſſe creditur,quicquid Flam. *vbi ſup. à n.* 80 aliter inuoluat. Idem,quod de penſione diximus,de reſeruatione acceſſus,ſeu regreſſus ,vel de reſeruatione omnium fructuum,aut medietatis dictum volumus,quia,ſi reſeruatio iuxta formam à reſeruante præfinitam facta non ſit,ſui beneficij titulum non amiſit,cùm conſenſus conditionalis cõditione nõ impleta perinde ſit,ac ſi præſtitus non fuiſſet:ita reſoluit Hier. Gabr. *conſ.* 185. *lib.* 1 plures deciſiones allegat Flamin. *d. q.* 3 *n.* 78.

85 Quartò infertur reſignantem non ſolùm titulum,ſed etiam poſſeſſionem retinere,quandiu cõditio adimpleta,& beneficium reſignatario quæſitũ non fuerit,niſi aliunde colligatur poſſeſſionem dimittere voluiſſe , iuxta celebrem doctrinã Nau. *in c. accepta, oppoſ.* 7. *n.* 23. & 33. *de reſtit. ſpoliat.* Vnde colligunt aliqui poſſe reſignantem fructus ſui beneficii percipere,quandiu poſſeſſio per reſignatarium quæſita non fuerit,& ita nõ à tẽpore notitiæ , ſed à tempore apprehenſæ poſſeſſionis per reſignatarium fructus ad reſignantem pertinere,de quo loco diſputandum erit.

86 Quintò , & vltimò infertur,procuratorem ad reſignandum ſub certo modo,& forma conſtitutũ,mandati formam tranſgredi non poſſe:quòd ſi in fauorem alterius,non verò nominati,vel ſi diuerſa forma,aut cum minori penſione reſignatio facta ſit,nullius erit momenti,neque reſignãs titulũ & poſſeſſionem amittit ,imò ſi gratia iuxta ſupplicationis & mandati formã reformata non fuerit,reſignãs aduersùs reſignatariũ ſpolio agere poterit,ſi beneficij poſſeſſionem ingreſſus ſit, cùm mandatũ non fuerit iuxta ſuos fines obſeruatum. Colligitur hæc doctrina ex reg. *l. diligenter ff. mandati, c. cum dilecta, de reſcript. c. cùm olim. de officio deleg.* tradit in ſpecie Seraph. *dec.* 265. Burſat. *conſ.* 380. *n.* 15. Rebuff *in praxi. tit. de publicana. gloſ. vlt. n.* 32. Flamin. *lib.* 9. *q.* 17. *n.* 3. Limitatur tamen doctrina ſuprapoſita, vt non procedat, quando procurator non ſeruando formam mandati, reſignantis conditionem meliorem effecit: v.g. ſi maiorem penſionẽ eidem reſeruari fecerit: tũc enim licet non ſecundum verba , ſed ſecundùm mentem reſignantis eius mandatum obſeruatur , vt 87
poſt alios tenet Flamin. *d. q.* 17. *n.* 146. Declaratur tandem prædicta doctrina , vt non procedat in his quæ nunquam,aut ſaltem difficillimè concedi ſolent ; quia cùm impoſſibilia reputentur, à mandato reiicimtur , & pro non appoſitis habentur, iuxta reg. *l. Iulianus*, *§. conſtat. ff. de legat.* 1. poteritque procurator ſupplicationẽ reducere ad eam formam , quę reſignanti fuerit vtilior,ſi Datarius ſupplicationem iuxta formã mandati admittere noluit,dummodo conſtet procuratorem facta omni diligentia obtinere non potuiſſe , vt tradit Pute. *deciſ.* 524. *alias* 512. *n.* 2. *lib.* 6. Ex qua declaratione infert Flamin. *d. q.* 17. *n.* 141. quod ſi datum ſit mandatum ad renunciãdum beneficiũ, reſeruata certa penſione cũ facultate transferendi,& procurator iuxta formam mãdati ſupplicationem porrigat; Datarius verò clauſulam transferendi concedere noluit,imò eam à ſupplicatione caſſet,vel ſi mandauit , vt reſignatio fiat cum reſeruatione omnium fructuum, Datarius autem ſolùm medietatem cõcedat,quia in his & ſimilibus caſibus reſoluit Flamin. validas eſſe tales renũciationes , & in Romana Curia paſſim admitti,licèt mãdati forma ad vnguem obſeruata non ſit:quã doctrinam libenter admitterem , quando mandatũ rem prope impoſſibilem cõtineret, quæ rarò fieri conſueuit; non verò ſi aliquando ſolita fuit concedi,& nouè à Romano Pont. iuſtis aliquibus de cauſis interdicta eſt , v. g. ſi Romanus Pontif. qui nunc præeſt ,renunciationes cum reſeruatione omnium fructuum admittere ſoleat & ſucceſſor tales renũciationes fieri omninò prohibeat : tunc enim non credo poſſe procuratorem mandati formam immutare,licèt pro eo tempore forma in mandato expreſſa difficillima videatur; quia non cõſtat eam fuiſſe mentem reſignantis, qui fortaſſe aliter renunciare non intendit,quàm ſi omnes fructus ſibi reſeruẽtur,prout pauci ante annis fieri conſueuerat,in cuius ei cõfirmationem facit,quia mandatum ad reſignandum ſtrictiſſimè eſt interpretandum , vt notat Pariſ. *conſ.* 143. *n.* 35 *lib.* 3. Burſat. *conſ.* 395. Rebuff. *in praxi, tit. de procurator. ad reſignand. conſtitutus n.* 12.

Solet tamen in propoſito controuerti ,ſi quia 88
procuratorem ad reſignandum ſub certa forma,& cõditionibus conſtituat; procurator autem mandati formam non obſeruet , an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit , ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè,aut expreſsè ratã habuerit? In qua difficultate reſoluendum puto non valere prædictã reſignationem,quamuis reſignans eandem ex poſtfacto ex variis actibus ratificauerit. Ratio eſt,quia cõſenſus per procuratorem contra

formam mandati præſtiti, nullios eſt momenti, vt poſt. Alex *conſ.* 12. *n.* 4. *lib.* ... *n.* 6 Dec *conſ* 77 *nu.* 1. *lib.* 1. tradit Burſar. *conſ.* 395. *n.* 11 *lib.* 4. Ratificatio non retrotrahitur, quãdo actus à principio oullus fuit, ex Bartoli doctrina *in l. obſeruare. ff. de offic. proconſ.* recepta per Alex. *conſ.* 16. *n.* 19. *lib.* 6. Patiſ. *conſ.* 49 *n.* 61. *lib.* præcipuè in beneficialibus: in quibus Superioris cõſenſus deſideratur, qui in ratificatione non datur: vnde, cùm legitimè Superioris auctoritas in beneficiorũ renũciationibus requiratur, quæ à principio nulliter, in ratificatione verò nullo modo interuenit, rectè fit ratificationem collationis nullæ nullius eſſe momenti, vt docent Guid. *cõſ.* 189. Flam. *d. q.* 17. *n.* 72. Sed ios omne apud reſignantem remanſiſſe, ex doctrina Abb *in c. cùm olim*, 19. *de re iudic.* atque etiam poſſeſſionem, ſi reſignans renunciationem fuiſſe nullam probabiliter ignorabat; quæ doctrina; licèr io ſe dubia videatur per text. *in l. licèt.* 56. *ff. de iud.* vbi iudicium per falſum procuratorem nulliter agitatum, accedente dominij conſenſu confirmatur, nobiſcum tameo non pugnat text. ille, cùm ad renũciandum vtriuſque conſenſus renunciantis, ſcilicet, vt legitimi Superioris inſimol requiratur, qui in ſimplici ratihabitione non repetitur. Quare ad prædictam renunciationem ratificandam nona renunciantis, & Pontificis approbatio eſt neceſſaria, quod efficaciùs comprobatur per reg. *Cancel.* 44. iuxta quam expreſſus, & formalis conſenſus in renunciationibus prærequiritur, qualis non eſt ille, qui in ratificatione repetitur. Ampliatur tandem ſupradicta doctrina, vt procedat, etiamſi in mandato appoſita ſit clauſola, *vt procuratori benè viſum fuerit expedire*; qoia per eam de ſtylo Curiæ libera poteſtas procuratori circa cauſam principalem data oon cenſetur, ſed potiùs circa expeditionem litterarum, ad quam prædicta clauſula referenda eſt, vt cum Burſat. *d. conſ.* 395. *n.* 25. reſolutus plures citati à Flamin. *d. q.* 17. *n.* 41. Aliter dicendum, ſi appoſita ſit clauſ. *modo & forma quidem procuratori benè viſis*, qnia hæc ſufficiens eſt ad maiorem, ſeo minorem conſtituendum, dummodo penſio reſignanti noo alteri reſeruetur, vt multis confirmat Flamin. *vbi ſup. n.* 81. Illud in hac materia ſingulare, & ſcitu digniſſimum exiſtimò, reſignationem, ſcilicet, fieri non poſſe ad fauorem procuratorum ad reſignandum conſtitutorum, qui mandatum acceptarunt, ſecus ſi non acceptarunt: quia, ſi in vno mandato plures fuerint conſtituti procuratores, qui illud acceptauit, poterit reſignare ad fauorem alterius comprocuratoris, qui non acceptauit, cùm tunc ille reputetur extraneus: ita Rota *in Romana Canonicatus S. Mariæ in lata via*, 29. *Maij* 1624. *coram bonæ mem. Buratto* inter eius impreſſas *deciſ.* 797. *n.* 1.

§. II.

Quibus ex cauſis renunciationes beneficiorum validè fiant.

89 EX certis cauſis poteſt quiſquam Prælatus Eccleſiam ſoam cum Superioris licentia renũciando dimittere, vt habetur *in c. niſi cùm pridem*, vbi gloſ. & Doctores *de renunciat.* quæ quidem ſolent his verbis comprehendi:

Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis,
Quẽ mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

& hæ quidem cauſæ ad duas præcipuas rediguntur, ſcilicet, ad vtilitatem Eccleſiæ, & ad ſalutem propriam; vt dicetur *in cap. quidam, eodem tit.*

Debilis intelligitur tali infirmitate, vel impotentia, qua redditur ab officij executione inotilis, aut valdè difficilis, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi *alia verò cauſa eſt debilitas corporis*, & Gig. *de reſidentia Epiſc. c.* 17. *n.* 12. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 3. Flam. *de reſign. benef. lib.* 6. *q.* 3. *n.* 13. *cum ſeqq.* aut ſi non poteſt abſque mortis periculo in loco Eccleſiæ ſuæ permanere. *c. ad ſupplicationem, eod. tit. de renunciat.* Ei verò, qui eſt ſenio confectus, ſi nihilominus ſit Eccleſiæ vtilis, non datur renunciandi facultas, ſed potius ei coadiutor adiungitur, *c.* 1. *eod. tit.* Senectus autem, quę Pręlatũ impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, Iudicis, hoc eſt, Summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. *de arbitr. caſu* 33. *n.* 3. Maſcard. *de probat. cõcl.* 1295. *n.* 8. Flam. *d. q.* 3. *n.* 56. & *q.* 6. *n.* 5. *cum ſeqq.* Marc. Aotoo. Geouenſ. *c.* 53. *n.* 1. Rendina *in prompt. recept. ſent. tom.* 1. *prope fin. in Miſcel. n.* 4. 90

Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inotilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria, *d. c. niſi cùm pridem, ibi, pro defectu quoque ſcientiæ*, Gig. *d. c.* 17. *n.* 13 Fuſc. *d. c.* 28 *n.* 4. *verſ. ex defectu.* Flam. *d. q.* 3. *à n.* 67. vbi *n.* 83. ampliat, vt propter defectum ſcientiæ non ſolùm ſit concedenda licentia Prælato petenti & volenti renunciare, ſed etiamſi non petat, poterit compelli, vt renunciet, & *n.* 84. interpretatur verbum, *poteſt*, de quo *in d. c. niſi cùm pridem*, id eſt, debet; aliquando tam ardens in homine charitas eſſe poteſt, vt ſcientiæ defectum ſupplere valeat. *d. c. niſi cùm pridem.* ibi, *& ideò imperfectum ſcientiæ*, &c. vt de Macedonio, & Ant. Anachoretis cuiuſuis diſciplinæ expertis, ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salxed. *ad Bernard. in pract. c.* 21 *lit. A. in fine, verſ. aliquando*, Maiol. *de irregul. lib.* 1. *c.* 32. *n.* 4. *cum ſeqq.* Flam. *d. q.* 3 *n.* 112. *cum ſeq.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de diſciplina clericali.* §. 4. *n.* 37. Sed hoc caſu quoque datur coadiutor ſecundùm ea, quæ *ſup. lib.* 1. *c. de Vicario, & Coadiutor.* oſtendimus. 92

Malè conſcius intelligitur, qui propter crimen admiſſum, ex quo non fuit priuatus, petit renunciare, eò quòd propterea officij ſui executio impedimentum aliquod videatur habere, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *propter conſcientiam enim criminis*, &c. vbi Abb. *n.* 3. Redoan. *de ſimon p.* 2. *c.* 13. *n.* 11. Gig. *d. c.* 17. *n.* 12. Fuſc. *d. c.* 28. *n.* 2. *verſ. & de primo.* Flam. *d. q.* 3. *numer.* 8. vbi hoc intelligit eo tantùm caſu, quando committit crimen, quod poſt peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloſ. *verbo, ſed dumtaxat, verſ. quæ ergo, cap. niſi cum pridem.* & Innoc. *n.* 1. & 3. ac Abb. *n.* 7. 93

Irregularis eadem ratione poteſt facilè renunciare, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *perſona verò irregularitas*, &c. Guid. *d. c.* 17. *num.* 20. Fuſc. *d. cap.* 28 *num.* 7. Flamin. *d. q.* 3. *num.* 177. vbi *n.* 179. ſubdit, quod ſtante huiuſmodi irregularitate Prælatus cogi poteſt renunciare. 94

Quem mala plebs odit, aut popolus, quem regit, ſi tam duræ ceruicis exiſtat, aut adeò moribus ipſius Prælati aduerſarios, vt in eis quicquam ampliùs proficere oon valeat, poteſt cedendi licentiam petere, *d. c. niſi cùm pridem*, ibi, *propter maliciam autem plebis*, &c. vbi Hoſt. *n.* 4. & Abb. *n.* 10. Guid. *d. cap.* 17. *num.* 18. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de reſignat. expreſſa.* Fuſc. *d. cap.* 28. *num.* 5. Flamin. *d. q.* 3. *à num.* 117. nam & Apoſtoli Iudæis aduerſantibus diſceſſerunt, & ad gentes ſe conuerterunt, *Actor.* 13. 95

Dant

Dans ſcandala etiam cedere facilè poteſt, vt ſcilicet, ſcandala euitentur, quibus aliter prouidere non poteſt *d.c.niſi cùm pridem*, ibi, *pro graui quoque ſcandalo*, S.Thom. 2.2.q.185. *art.4. verſ.reſ.ondeo.* Roman.*ſing.794.incip. Ab Epiſcopus*, Marſil.*ſing.634.n.2.* Cou.*in reg.peccatum p.1. in initio, ſub n. 5.* Franc.Marc. *Delphin.deciſ.944.num. 1.p.1.* Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent.lib.9.c.3.n.8.* Bellet.*diſquiſit. cleric.p.1. tit.de diſcipl cleric.§.15.num.19.* vbi ampliat, etiamſi ipſe non ſit in culpa ſcandali, Gig *d.cap.17.* Fuſc.*d.c.28.n.6.* Maiol.*de irregular.lib.1.cap.2 n.4.& c.I 31 n.7.* Flamin.*d.q.3.n.153.* vbi *numero 176.* declarat, vt quoties cogitur Prælatus renunciare ob ſcandalum, ei ſit danda compenſa, aut contracambium reddituum, vt poſſit viuere, & non habeat mendicare.

97 Cæterùm laboris vitandi gratia, vel ambitus, aut auaritiæ cauſa, aut alia minùs legitima cauſa renunciare volens, non eſt audiendus, *cap.ſicut vir, & per tot.7.q.1. d.c.niſi cùm pridem.§.Verum.* Flamin. *dict.q.3.à num.216* nec ratione inſpirationis, vel humilitatis, *d.c.niſi verſ.ſed doces*, Flamin. *d.q.3.à num.227.*

98 Cauſæ verò, propter quas Epiſcopi, & alij facultatem habentes, ſimplices vt ſuprà beneficiorum reſignationes recipere, & admittere poſſunt, referuntur *in Conſtit.*58 Pij V.incip. *Quanta Eccleſia ſub dat, Kalend. Aprilis*, 1568. quam referunt Quarant.*in ſum.Bullar.*, *verb. beneficiorum reſignationes*, Flamin, *de reſignat.lib.5.q.6.n.2.* Vgolin.*de officio Epiſcopi, cap.50 §.18.n.3.* & de ea meminit Io. Anton. Nouar.*in ſum.Bullar.tit. de benefic. reſignat. & permutat.* cuius particula quoad hoc propoſitum ſic habet.

99 *Poſt hac Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum duntaxat renunciationes recipere & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitioſi, aut crimini obnoxij, cenſuriſque eccleſiaſticis irretiti, aut nequeant, aut non debeant Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri, Religionem quoque ingredi, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur; denique cùm quis ex aliis caſibus acciderit, quos Conſtitutionis fel. record. Innocent. Papa III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſiis edita comprehendit, qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecurè, ſed neque horum vllius ſacro Ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus valeat vllo modo beneficium, vel officium eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo ita vita poſſit commodè ſuſtentari. Ad hac beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis ſanctionibus & Apoſtolicis Conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & patroni tam eccleſiaſtici quàm laici, quicunque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno futuri in huiuſmodi beneficiis, & officiis ſucceſſores ab ipſis reſignantibus, aut aliàs eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcunque intercedat. Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipſi Epiſcopi, aut alij collatores de beneficiis & officiis reſignandis prædictis, aut ſuis, aut admittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere: quod ſi fecerint, etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere: qui verò contra fecerint, vt in eo, quo deliquerint,*

puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, pro vt cuique competierit, tandiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſſionem à Romano Pontifice meruerint obtinere; & qui talia beneficia, ſeu officia receperint, eiſdem prædictis pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere auſi fuerint; excommunicationis quoad perſonas, quo verò ad Capitula, & Conuentus à diuinis ſuſpenſionis ſententias ipſo facto promulgamus; quibus etiam nullus alius, quàm ipſe Romanus Pontifex, ſiue abſolutionis, ſiue relaxationis gratia (excepto mortis articulo) valeat impartiri, prohibitione, & litteris noſtris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris non obſtantibus, &c.

Senio confecti. Qui autem tales dicantur, remittitur Iudicis arbitrio, conſiderata perſonarũ qualitate propter complexionum diuerſitatem, Menoch.*de arbit.caſu 59.n.3.* Flamin.*lib.5.q.6.num.8.* Proſper de Auguſtino *in addit. ad ſum. Bullarii, verb.beneficiorum reſignationes, in princ.* Marc. Antõ. Genuenſ.*in praxi Archiepiſc.Neapol.c.53.nn. 1.in nona edit.* Nouar.*d.tit.de benef.reſign.n.2. in princip.* 100

Valetudinarii Infirmitas igitur eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium, Flam.*d.q. 6.nu.9.* Proſper de Auguſtin.*vbi ſuprà, verſ. ſecunda.* Valetudinarij qui dicantur, etiam Iudicis arbitrio relinquitur Menoch.*d.caſu 60.* Marc. Anton. Genuenſ.*d.c.53.verſ.aut valetudinarii*, Nouar. *d. nu.2. verſ.ſecunda eſt infirmitas.* 101

Corpore impediti. Si impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur, vel aliàs ipſi Ordinario videretur eſſe ſufficiens, Proſp.de Auguſtino *d.loco verſ.tertia.* Ioan. Anton. Nouar. *d.n.2.verſ.tertia*, Marc.Anton.*d.cap.53.* Flamin.*d.q.6.n.31.& 32.* vbi à *num.36.* exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproſo, in ſcabioſo, in herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus, in habente tremulas, vel chiragram continuam. 102

Vel vitioſi. Flam.*d.q.6.* Proſp.de Auguſt.*vbi ſup. verſ.quarto*, Nouar.*d.n.2.verſ. ſexta*, vbi exemplificant in ſex corporis deformitatibus, ſcilicet, in cæco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abſciſſum, aut adeò cõtractũ, vt ligneo pede ſit opus in gibboſo, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili. 103

Crimini obnoxij. Quia crimina committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur, cùm ad eorum priuationem iura conueniant, Fuſc.*d.c.28.n.25.* Flam.*d.q.6.n.57.* Nouar.*d.n.2.verſ.quinta*, Proſp.de Auguſtino *d.loco verſ.quinta*, qui exemplificat in caſibus, in quibus ob crimen commiſſum veniret beneficio priuandus, videlicet in homicida, in ſimoniaco, in adultero, in concubinario, qui poſt admonitionem nõ reſipiſcit, in ſuſtinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blaſphemo. Huiuſmodi criminoſi inquiſitione pendente, etiam poſt receptas probationes, & concluſum in cauſa, imò & pendente appellatione à ſententia priuationis, ſimpliciter poſſunt beneficiis coram Ordinario renunciare, modò fiat mentio criminis, & proceſſus incepti, niſi crimen illud renunciantem indignum redderet. Flamin.*d.lib.5.q.16.n.23.* Proſper de Auguſtino *loco proximè citato.* Marcus Anton. Genuenſ. *cap.53.in annot.* 104

Cenſuriſque eccleſiaſticis irretiti. Ita Fuſc. *d.cap.28.* 105

*n.*14.Flamin.*d.q.*6.*n.*67. Proſper de Auguſtino *d. loco, verſ.ſexta.* Marc.Anton.Genuenſ.*d.c.* 53.Nouar.*d.num.*2.*verſ.quarta*, & hæc cenſura diuiditur in excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, *c.querenti, de verbor.ſignific.* vbi diximus; *& in tr. de appell. verb. vtrinſque in ſign. ſic. appel.*..

106 *Aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel benefi io inſeruire* Referunt Flamin.*d.q.*6.*n.* 91. Proſper de Auguſtino *d.loco, verſ.ſeptima.* Nouar.*d.num.*2.*verſ. octaua*, qui exemplificant quoad primam partem in Clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto: quoad ſecundam partem, de illis, ſcilicet, qui, etſi poſſint, non tamen debent Eccleſiæ, vel beneficio deſeruire, exemplificant in Clerico turpiter, & ſcandaloſè viuente, in lunatico, in patiẽte ſtomachi languorem, & ſic vomitum, in illiterato, & habente morbum caducum.

107 *Seu, qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia*, referunt Flamin.*d.q.*6.*à n.*108 Proſper de Auguſtino *dicto loco.verſ.octaua*, Nouar.*d.n.* 2. *verſ.nona*, iuxta ea, quæ dixi *ſupr.hoc lib.*13.*de collat. verſ.* 24.

108 *Vel, quos ad aliud contigerit promoueri.* Referunt Flamin.*d.q.*6.*n.*157.*cum ſeqq.* Proſper de Auguſtino *dicto loco, verſ. nona*, quia talis reſignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm neceſſitate, iuxta text. *in cap. de multa, de præbend. & in Extrauag. Execrabilis, verſ. qui verò deinceps, eodem titulo, inter commun.*

109 *Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim ipſa id exequantur.* Referunt Fuſc. *d.c.*28.*n.*18 Flamin.*d.q.*6.*à n.*163.Nouar.*d.num.*2. *verſ.decimo*, Proſper de Auguſt. *d.loco verſ. decima*; qui vnam differentiam conſtituũt inter Religionem ingredientes, & matrimonium contrahentes: quia, ſi Ordinarius admiſit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præſenti poteſt conferre illud beneficium: ſi verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, ſtatim non poteſt conferre illud beneficium, ſed debet expectare per annum, intra quem poteſt exire.

110 *Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii reſidere ſecuri.* Referunt Fuſc.*d.cap.*18.*num.*8.Flamin.*d.q.*6.*n.* 169. Proſper de Auguſtino *d.loco.verſ. vndecima.* Marc. Anton. Genuenſ.*d.c.*53.*n.* 4. Oriuntur autem capitales inimicitiæ ex lite ſuper omnibus bonis, vel maiori illorum parte, ex criminali accuſatione, vel ſi moueatur quæſtio ſtatus, vt latè reſoluunt per me citati *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.*2.*alleg.*41.*n. n.*11.*cum ſeqq.*

111 *Sed nec horum vllus*, &c. Ex his verbis colligitur maximè debere obſeruare Epiſcopos, vt coram eis renunciantes, ſi ſint in Sacris conſtituti, habeant aliunde, vnde viuere, & vitam commodè ſuſtentare poſſint. Prohibet quoque Trid. Conc. *ſeſſ.*21.*de reform.cap.*2.ne beneficium, ad cuius titulum quiſquam promotus fuerit, ipſe reſignare valeat, niſi facta mentione, quòd fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem caſu minimè tũc erit dimittenda iſta reſignatio, niſi conſtito, quòd aliunde viuere commodè poſſit ipſe renuntians, & aliter factam reſignationem irritam eſſe decernit Ita Flam.*d.lib.*2.*q.*6 *num.*36.*&* 39. Aloyſ.Ric, *in praxi rerum fori eccleſ. decis.*314.*in* 1.*edit. aliàs reſol.*272 *n.*1.*in fine, & n.*2.*in* 2.*edit.* Gonzal.*ad reg.* 8.*Cancel.gloſ.*5.*§.*10.*n.*35 Nicol.Garc. *de beneficio.p.* 2.*c.*2 17.vbi *num.*214. ſubdit, etiam in foro conſcientiæ nullam eſſe, Campan. *in diuerſ.iur. Canon. rub* 8.*cap.*6.*n.*2.Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.*2.*tit.*8.*l.*3.*de patrimon.n.* 21. vbi *n.* 22. cum Garc. *vbi ſuprà n.*193.refert in S. Congregatione Concilij fuiſſe deciſum pro forma traditum eſſe, vt reſignans teneatur facere mentionem ſe ad titulum beneficij reſignati fuiſſe promotum, adeo quòd per æquipollens adimpleri non poſſit, quod etiam fuit reſolutum in Rota *in vna Leodien. Canonicatus S. Ioannis* 28. *Iunii* 1621.*coram bona memoria Remboldo.*

Caterùm præcipimus, &c. Collige ex his verbis 112
Ordinarios admittentes beneficiorum reſignationes ex dictis cauſis, non debere illa beneficia conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circuitum: quia ſi hoc facerent, hæc reſignatio præſumeretur tacitè & indirectè facta ad fauorem, quæ coram eis fieri non poteſt. Ita Flamin.*d.lib.*5.*cap.*6. *num.* 180. Villalob. *in ſum.tom.*1.*tract.*37.*diffic.* 32. *num.* 2.Filliuc.*tom.*5.*tract.*45 *cap.*8. *num.* 29. Sanch. *in opuſc.moral.lib* 2.*cap.*3.*dub.*36.*num.* 24. Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.*2.*cap.*3.*n.*69.Proſper de Auſtino *d.loco, poſt vndecimam cauſam, verſ. & quare*, me citato Nouar. *d.loco n.*22.vbi *n.* 23. cum Ricc. *decis.*40.*p.* 4.dicit hanc prohibitionem non eſſe extendendam ad alias vacationes, & *num.*24.cum eodem Ricc.*p.*3.*deciſ.*81.limitat *in benef. iuriſpatronatus*, & in parte non videri huiuſmodi Conſtitutionem in Hiſpania ſeruari, ſed eſſe ab ea ſupplicatum, aſſerit Nicol.Garc. *de benef.p.*11. *cap.*3.*num.* 270.Caſtro Palao *tom.*2.*tract.*13.*diſp.*6. *puncto* 2.*§.* 1.*num.*7.Alphonſ.Moſcoſ. *in ſum.tract.*15. *c.*10. *n.* 2. Diana *moral.reſolut.p.*5.*tract.*14.*reſolut.*26. Pœnæ autem contra Ordinarios talia attentantes ponũtur *in d.Conſtit.verſ. Qui verò contra fecerint*; quas quidem incurrunt, licèt eas ignorauerint, vt aduertunt Flamin.*d.q.*6.*num.* 221.Nicol. Garc. *d.p.* 11.*cap.*3.*n.*271.Proſper de Auguſtino *d.loco*, *poſt vndecimam cauſam, verſ. & quia Ordinarii.* Non tamen per ſolam admiſſionem reſignationis, ſed ita demum ſi fuerit ſequuta collatio, Triuiſan. *deciſ.* 7.*p.*1.Nouar.*d.tit.de benef.reſign.num.*21.vbi *numero* 22.addit pœnam prædictam non incurri quando reſignatur beneficium ad effectum vniendi fabricæ Eccleſiæ.

Reſtat nunc, vt videamus, quãdo, & intra quod 113
tempus reiectio, vel admiſſio reſignationis factæ in manibus Ordinarii debeat ab ipſo Ordinario fieri, & à proniſo publicari: in quo adeſt expreſſa diſpoſitio *in Conſtit.* Gregorij XIII. *de publicandis reſign.* incip. *Humano vix iudicio.* in hæc verba. *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorũ collatorum etiã Cardinalium, etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apoſtolica Sede habentium, ac Legatorũ etiã de latere, & Delegatorum etiã ſpecialium eiuſdem Sedis extra Romanam Curiã reſignari, etiam ex cauſa permutationis contigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſũ admiſſionis, vel reiectionis reſignationis huiuſmodi, & ſi per eos facienda erit, prouiſionis reſignati beneficii iuxta Apoſtolicas, & alias Canonicas Sanctiones omninò abſoluant, & qui ſic prouiſus fuerit, intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis illam publicet, & poſſeſſionẽ beneficii capiat modo, & forma ſupradictis; alioquin illis elapſis nulla ſit eius prouiſio, & beneficiũ vacare cenſeatur eo ipſo, Ordinariique, & alij prædicti, qui hæc, vti eis præſcribuntur, non perfecerint, eo caſu, poteſtate diſponendi de ipſis beneficiis ſint ea vice priuati, eorum diſpoſitio, eo ipſo ad Sedem Apoſtolicam deuoluta exiſtat, aut aliis idoneis ab ipſa Sede duntaxat, modo, & forma prædictis concedatur.* huius Conſtit. meminit Nouar. *in ſum.Bullar.tit.de beneficior. reſignator. poſſeſſione intra certum tempus capiendo*; licèt enim de iure Canonico nullum tempus

ſit

Digitized by Google

ſit præfetam ad capiendam poſſeſſionem beneficiorum, nihilominus à Sanctiſſimo Gregorio XIII. fuit ſancitum collationem, ſeu prouiſionem beneficij reſignati in manibus Ordinarij eſſe faciendam intra menſem, & quod ille, qui de eo prouiſus fuerit intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis illam publicet, & poſſeſſionem beneficij capiat, quibus elapſis nulla eſt eius prouiſio, & beneficium vacare cenſetur ipſo iure, & ad ſanctam Sedem Apoſt. deuolutũ exiſtit: quod quidem tempus vnius mẽſis prouiſionem faciendam non currit, niſi à die ſcientiæ factæ reſignationis Nonar. *d. loco num. 3. & num. 6.* reſoluit menti dictæ Conſtitutionis ſatisfactũ ſi nõ fuiſſet poſſeſſio capta ob metum, & cum ipſi prouiſo illatam, putà quia in loco beneficij adſtitiſſent viri armati & *num.* 28. poſt Coccin *decis.* 147. ſubdit non ſuffragari ad pœnam euadendam poſſeſſionem captam per procuratorem reſignatarij abſque ſpeciali mandato. Hinc ex dicta Conſtitut. colligit Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q* 2 *n.* 6. quòd in reſignationibus quæ fiunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere vel reijcere illas renunciationes intra menſem, & intra eundem conferre beneficia illa vacantia per reſignationem, ſi eam admiſerint, ſubdens, quòd hoc non fuerat conſideratum per reg. Cancellariæ, nec per ſupradictam conſtitutionem Pij V. & quòd optima ratione videtur poſitũ, ne fiat fraus & ſic notat quòd reſtringitur tempus, vt conferat intra menſem, idem annuit *eodem lib.* 11. *q* 5. *num.* 4. 10. & 23. referunt, & ſequuntur Nicol Garc *de benef. p.* 11. *cap.* 3. *num.* 285 & 357. Ioan à Cochiet *in reg. de publicand. reſignat. num.* 13. *ver. ſed hoc intereſt* vbi dicit, quòd Ordinariis locorum, vel Legatis de Latere, in quorum manibus fit reſignatio beneficij, præſcribitur ſpatium vnius menſis, vt admittant, reijciãt, & conferãt, & prouiſus debeat publicare, &c. Verùm, quoad tempus conferendi, horum reſolutio non videtur tuta: nam particula, &, *in d. conſtit.* Gregorij XIII. disiungit ac proinde orationem ſeparatam facit, quaſi dicat, quòd negotium prouiſionis reſignati beneficij iuxta Apoſtolicas & alias Canonicas sãctiones omninò abſoluãt, & ſic collationis tempus regulari debet iuxta diſpoſitionem Iuris communis *in c. nulla* 2. *de conceſſ. præbenda.* ſola enim admiſſio, & reiectio, in quibus cadere poſſet fraus, cenſentur reſtrictę, & limitatæ ad menſem: de prouiſione enim id nequaquam dici poteſt, vt ex ſequenti exemplo apparet: nam, cùm certum ſit, attenta diſpoſitione Concilij Trid *ſeſſ.* 24. *de reform. cap* 18. concurſum in Parochialibus etiam vacãtibus per reſignationem eſſe faciendum, & per *Conſtit.* Pij V. *incip. In conferendis.* ad conferendum ſemeſtre ſit conceſſum, nec fuerit huic Cõſtit. per ſupradictam Gregorij derogatum, videbatur cõtrarietatem implicare, ſi intra menſem facienda eſſet collatio huiuſmodi Parochialis præcedente concurſu, vt aduertit Maſſobr. *in ſua praxi habendi concur. in* , *re quiſit.* 7. *dub.* 1. *ſecundùm Romanam impreſſ.*

114 Vt igitur reſignatio beneficij fieri poſſit & valida exiſtat, adeò vt per eam vacare beneficium intelligatur, & liberè poſſit alteri cõferri requiritur primò poteſtas, ſeu facultas renunciandi, quæ nõ facilè, aut ex quacunque cauſa, ſed tantùm ex his, quas vidimus, cauſis eſt concedenda.

115 Secundò requiritur, quòd reſignatio fiat liberè & purè ſine aliqua pactione, aut conditione, vel modo, aliàs ſimoniaca eſt & nulla, *cap. cùm pridem. cap fin. de pactis, c. tua nos, de ſimon.* Flamin. *lib.* 14. *q* 3. *n.* 1. Nicol Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *ex n.* 145. & ſuprà latè egimus.

Tertiò requiritur, vt reſignatio fiat ſponte, alioquin facta coactè, vel per metum nulla erit, ac inualida, *cap Abbas, cap. ad audientiam. de his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt*, Rebuff *in praxi benefic. tit. de reſignat. metu extorta, & tit. de vi in reſignat. adhibita*, Coraſ. *de benefic. part.* 1 *cap.* 8. *n.* 10. & 11. Flamin. *lib.* 13. *q.* 1. & 2. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 146. *num.* 2. Nicol. Garc. *d. p.* 3 *à num.* 1. hoc eſt, venit reſcindenda. *d. cap. Abbas*, ibi, *debent in irritũ reuocari*, Fortun. Garc. *de vltimo fine. illat.* 1. *nu* 210. Nau. *in cap accepta, opposit.* 5. *n.* 11. *de restit. ſpoliat.* Flamin. *d. lib* 13. *q.* 2. *in princip.* Valer. Reginald. *d. tract.* 3. *n.* 333. Azor. *inſtit moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 27. *q.* 2. Actus enim geſti ob metum regulariter veniunt reſcindendi, Sebaſt. Medic. *de caſibus fort. p.* 1. *q.* 7. *n.* 61. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. c.* 4. *n vnic. ad fin. caſu* 6. Gregor. Lop. *l.* 56. *verb deſfecho, tit* 5. *part.* 5. Menoch *cõſ* 2. *n.* 17. Seraphin *de priuileg. iuram priuileg.* 110 *in princip.* Sayr. *in claui regia, lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 10. Farin. *fragm. crimin. p.* 2. *lit. M, n.* 25. Sanch *de matr. lib. lib.* 4. *dub.* 8. *n.* 4. Gutier. *eod. tract. cap.* 76. *à n.* 2. 116 117

Quartò quòd fiat in manibus legitimi Superioris, qui ſit perſona eccleſiaſtica, vt ſuprà diximus ex *nu* 7. Vnde in manibus laici non poteſt beneficiorum renunciatio fieri, alioquin reſignatio eſt irrita. *cap ad aures, cap. quod in dubiis, de renunciat.* Flamin *de reſignat. lib.* 7 *q.* 9 *ex n.* 8. 118

Notandum eſt autem, quòd qui renunciandi facultatem cum inſtantia petiit, & obtinuit, renũciare omninò compellitur; quia id aut propter commodum Eccleſiæ ſuæ, aut propter ſalutem ſuam præſumitur petiiſſe, *cap. quidam, de renunc.* Caſſad. *decis.* 1 *n.* 3. & *decis* 2. *n.* 7. *de renunciat.* Mandoſ. *in reg. de infirmis reſign. q.* 9. *n.* 4 Maiol. *de irregular lib.* 3. *cap.* 6. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 1. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 328. *ver. aduerte* Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 48. *cum ſeq.* vbi *n.* 59. aſſerit procedere nedum in ſimplici beneficiato, ſed in habẽte Dignitatem eccleſiaſticam, etiam Epiſcopalem, & *n.* 62. ampliat, ſiue fuerit petita & habita licentia à Papa, ſiue etiam ab aliis inferioribus Ordinariis, & *n.* 63. ſiue fuerit hęc licẽtia petita & obtenta per ſe, ſiue per alios, de mãdato tamen, & ad inſtantiam beneficiatorũ: & *à n.* 67. atteſtatur deciſionem *d. cap. quidem*, hodie non procedere in beneficiis inferioribus, & Dignitatibus, quæ expediuntur extra Conſiſtorium, quia in his licita eſt pœnitentia poſt petitã & obtentã licentiam renunciandi, donec conſenſus fuerit extenſus in Camera, vel in Cancellaria, & *à n* 68. refert procedere etiam hodie in Epiſcopis, qui ſi petierint, & obtinuerint licentiam, poſſunt poſtea cogi reſignare. 119

Item notandum eſt, quod reſignationes reciprocę inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos parentes, vt, ſcilicet, alter alterius beneficium cõſequatur, nullius momenti exiſtere decreuit Cõcil Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 15. quin potiùs in fraudem ſacrorum Canonum, & illius decreti factas vult cenſeri, ac propterea ipſis Clericorum filiis nullatenus ſuffragentur, Nau. *cõſ.* 5. *in antiq.* aliàs *conſ.* 10. *in nouis, de renunciat.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit deciſ.* .. Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *q.* 9. quod quidẽ Cõcilij decretum diſpoſuit tantùm circa reciprocas reſignationes poſt ipſum Concilium in fauorem filiorum faciendas, Armendar. *in* 120

addit.ad recop.legum Nauarra,lib.2.tit.10. de filiis, Presbyt n.43.

121 Prætcica notandum, quòd poteſt quiſquam non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procuratorem vnum, vel plures coniunctim, vel diuiſim Clericum, vel laicum, beneficio renuociare, *c.1.de*
122 *procurator.in 6.* Flamin. *de reſignat. lib.9.quæſt.3.ex n.19* Pręſens tamẽ in Curia perſonaliter præſtare debet conſenſum, ideóque non poterit conſtituere procuratorem, Flam.*lib.8.q.8.n* 11.quamnis ſit conſtitutus in magna dignitate etiam Cardina-
123 latus. Vnde videmus Cardinales, quando reſignãt præſtare conſenſum per ſchedulam, quam mittũt Notariis, vel ipſi Notarij accedũt ad eorum palatia ad recipiendum conſenſum, vt tradit Nau. *in d.c.accepta,oppoſit.7.n.27.reſtit.ſpol* aliter verò ſit in Camera: quando præſtatnr ibi conſenſus Notarij Cameræ admittunt procuratores etiam præſcotium, Flamin.*d.lib 9.q.12.& lib.8.q.8.n.1.*.

124 Denique notandum, quòd, licet ad effectum perficiendę reſignationis requiratur cõſenſus reſignantis vel cedentis, ſunt tamẽ aliqua beneficia quæ aliorum adhuc requirunt conſenſum pro validitate reſignationis, vt sũt beneficia iurispatronatus, in quibus requiritur vltra conſenſum reſignãtis, & admiſſionem Papæ, etiam patroni, ſiue laici, ſiue Clerici, Roch.de Curte *in tractat. de iure patron. verb. honorifi um, col.* 3. Couar.*pract.q.c.36. n.9.* Flamin *d.lib.8.q.10.n.4.& 5.* vbi ſcribit, quòd huiuſmodi conſenſus poteſt præſtari ante prouiſionem, in prouiſione, & poſt prouiſionem. Secũdò beneficia electiua, in quibus debent conſentire ij, qui ius eligendi habent, Zabarell.*in Clem.vnic. n.18.de renunc.* Flam.*d q.10.n.11.* Tertiò, beneficia, quæ ſunt ad nominationem alicuius Cardinalis: nam io his conſenſum ipſius requiri ſcribit idem Flamin.*d.q 10.numer.*4. ſed in aliis beneficiis, quę non ſunt ad nominationem Cardinalium, non requiritur eorum conſenſus, ſi illa per eorum familiares reſignentur, vt tenet idem Flamin.*dict. quæſt.* 10, *num.*1. De bis omnibus latiùs infrà ex *num.*142.

§. III.

Quæ beneficia reſignari poſſint.

125 OMnia beneficia, quantumuis maiora, renunciari poſſe colligitur ex generalitate text.*in cap.admonet.* ibi, *vniuerſis perſonis tui,* &c.*de renunc. & in cap.1. eodem. tit lib 6.* notant. Burg.*in cap.ex parte num.12.de reſcript.* Boër.*deciſ.105.num.* 4. Bellam.*in tractat.de permut.benefic.3.p.in princip. nu.3.* & alij, quos refert, & ſequitur Flamin. *de reſignat. lib.2.quæſt.1.num.1.* adducentes pro fundamento huius cooclusionis vulgare illud principium, quo docemur vnunquenque fauori ſuo, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus renunciare poſſe, *l. pen.C.de pactis,cap. quàm periculoſum, 7. quæſt.* 1. quod licet in ſe verum ſit, beneficiis tamẽ eccleſiaſticis non rectè adaptor, quorum reſignatio, noo ex mera cedentis voluntate; ſed ex legitima cauſa à Superiore admiſſa dependet, *cap.1. cap.niſi cùm pridem, de renunciat.* Vnde patrimonialia beneficia, & Eccleſiæ non numeratæ, & etiam illa, quæ cadunt ſub conſuetudine optandi, ac Hoſpitalia in titulum collata reſignari poſſunt, vt tradit Viuian.*in praxi iurispatr. lib.13.cap.10 ex num.* 21 & etiam Summus ipſe Pontificatus, vt ſuprà diximus *lib.1.cap.2.n.*211. vbi etiam *num.*211. latè egimus, an deberet apud aliquem huiuſmodi reſignatio Summi Pontificatus fieri, cùm non detur Superior, qui illam poſſit acceptare?

Amplia primò, vt procedat, etiãſi reſignans ſe- 126
nex ſit vt poſt Archid.*in cap. nihil 7.q.1.* reſoluit. Mandoſ.*in reg.de infirmis,q.4 n.7.* Flam.*lib.3 q.17. à n.1.* licèt talis renunciatio difficilius admittatur ex Rouill.*in tr.de inſt p.2.c.14.n.2.*

Amplia ſecuodò, in infirmis etiam morti vici- 127
nis quibus Iure communi attento licitum eſt beneficia reſignare, vt colligitur ex *cap quamuis, 7. q 1* conſulnit Dec.*conſ* 124. Roman.*conſ.*342. Mãdoſ *d.q.4.num* 7. idque dnobus potiſſimùm fũdamentis ſuaderi poteſt: primò, quia legitimi actus infirmis non denegantur: vnde teſtamentum cõdere, matrimonium cootrahere, teſtimonium dicere, & ſimiles actus ſibi non prohibiros ſpecialiter efficere poſſuot: de teſtamento eſt tex.*in l.2 ff. de teſtam. l. nubemus. C. eod.* in matrimonio probat text.*in c.1.verſ.leproſi autem,* vbi Abb & Doct.*de cõiug.leproſ.* fatetur Communem Alex *in l.ſi quis poſthumos.ff de libr.& poſth.* de teſtimonio agit text.*in cap.quoniam frequenter,verſ.niſi fortè,vt lite non conteſt.* Secundum fundamentum colligo ex *cap.niſi cùm pridem, verſ.alia verò cauſa, de renunciat.* vbi inter alios cauſa, ob quas beneficiatius reſignare poteſt, connumeratur infirmitas, per quam ægrotus impotens redditur ad paſtorale munus exerceodum, planè quo quis magis vicinior eſt, eò magis impotens efficitur ad ſuum munus ſubeundũ: igitur ægrotus etiam morti propinquus bene-
ficium renunciare poteſt Dixi, *Iure communi atten-* 128
to, vt oſtenderem contrariũ hodie practicari per *reg. Cancellariæ, de infirmis reſignantibus*, qua cauetur, quòd ſi quis in infirmitate conſtitutus, ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis, beneficium reſignauit, & poſtea infra viginti dies à die præſtiti cõſenſus computandos de ipſa infirmitate deceſſerit, ſi beneficium per talem reſignationem conferatur, collatio nulla ſit, & beneficium per obitum vacare cenſeatur: quam regulam, à Bonifacio VIII. priùs conditam, deinde à cæteris Pontificibus confirmatam, & in multis additam oſtendit Ludouic.Gom.*in præfat. eiuſdem reg.n.8.* Flam.*lib.12 in princip.à n.1.* eiuſque varias rationes congerunt Dec.*conſ.124.n.2.* Mandoſ.*in eadem reg. q.1.n.3.& q.13.n.12.* Rebuff.*in praxi benef.tit de infirm.reſignat.gl. 1. n 2* Prima ratio fuit, ad euitandas fraudes; quæ Ordinariis collatoribus, & habentibus expectatiuas fieri poterant, ſi infirmis licitum eſſet beneficia ſua vſque ad extremũ diem renunciare, vt colligitur ex *cap.2.de renunc.libr.6.* ex quo regulam hanc fuiſſe deductam putauit Ioan.Andr.*in cap.vlt.de colluſ.detegen.* Selu.*de benef. p.1.q.18.* Caſſad.*dec.32.à num.5.* & alij quos refert Flamin.*d.lib.12.q.1.numer.3.* quod mihi efficaciter non probatur, quia *in d.cap.2.* non conſideratur dolus & fraus ex parte infirmi renunciantis, ſed potiùs ex parte illius, qui tenue beneficiũ renunciauit, vt in eo expectatiua, aut alternatiua locũ habere poſſet, & ita beneficium infirmi fortè pinguius ſibi conferatur. Per contrarium verò *in regula de infirmis*, ſi fraus aliqua cõſideratur ex parte infirmi reſignaotis, eſt potiùs pręſumenda, qui cùm beneficia per mortẽ dimittere cogatur, vult potiùs conſanguineo, amico, aut Ordinario in cuius menſe renunciauit, gratificari, quam habenti expectatiuam, aut alteri Ordinario in cuius mẽſe decedere poteſt, beneficium liberè dimittere. De-

inde

inde *in d. cap. 2.* ad fraudem præſumendam tria
conſiderantur, tempus renunciationis, beneficiũ
pingue,& grauis infirmitas: at verò *in reg. de infir-
mis*, venit omne beneficiũ, vt infrà tempus ad vi-
ginti dies coarctatur, ſufficit leuis infirmitas, re-
ſignatio inſuper facta contra formam regulæ an-
nullatur: quare, licèt fateamur prædictam regulã
ad fraudes euitandas emanaſſe, non tamen poto
ex *d. c. 2.* fuiſſe deſumptam. Altera ratio fuit, ne in-
firmus de beneficiis per viam ſucceſſionis diſpo-
nere videatur contra reg. text. *in c. 1. de prabend. c.
ad decorem, cap. ad abolendam, de filiis Presbyt.* Illa
enim, quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt
cap. plerique 8. *q. 1.* Alias rationes ad prædictam re-
gulam aſſignare nititur Cranet. *conſ.* 88. *n. 12. l. 5.*
& Flamin. *d. lib. 12. q. 1. à n. 25.*

129 Beneficia omnia ſub dicta *reg. de infirmis*, com-
prehenduntur, vt in ea tradit Reb. *gl. 5* etiã pa-
trimonialia Mandoſ. *q. 15. n. 10. in fine*, Gom *qu.
21.* Flamin, *d. lib. 12. q. 3. n. 10.* & præceptoriæ, ſi ſint
perpetuæ,& datæ in titulum perpetui beneficij,
Mandoſ. *q. 20.* & Commendæ, Rebuff. *gloſ. 7.* &
etiam quæcunque beneficia, etiam reſeruata, liti-
gioſa,& electiua, Azor. *p. 2. l. 7. cap. 28.* & regularia
Rebuff. *gl. 5. in fine.* Anaſtaſius Germon. *de indultis
Cardin. l. §. Regularia, n. 31.* ac etiam iuriſpatrona-
tus, Gom. *q. 17.* Flam. *d. lib. 12. q. 3. n. 18.* Azor. *d. lib.
7. c. 28. q. 6.*

130 Illud tamen controuerſum eſt, an ſub illa regu-
la cõprehendantur beneficia in manibus Ordi-
narij reſignata, ſi reſignans infra viginti dies mo-
riatur. Negatiuã partẽ ſequuntur, Dec. *conſ.* 224.
n. 4 Mandoſ. *in d. reg. q. 16.* Papon. *lib. 3. art. 2. arreſto
1.* quia verba illius non conueniunt renũciationi-
bus, quæ fiunt extra Curiã, cùm dicat viginti dies
à die præſtiti conſenſus, non verò à die reſigna-
tionis eſſe cõputãdos; planè in renũciationibus,
quæ fiunt corã Ordinariis in ipſo actu renuncia-
tionis præſtatur cõſenſus, nec alius extenſus vl-
teriùs requiritur: ergo verba illius regulæ his re-
nunciationibus adaptari nõ poſſunt, quinimò nõ
ſolùm verba, ſed etiam rationes, in quibus prædi-
cta regula fundatur, in renunciationibus coram
Ordinariis factis deficere videntur, cùm infirmus
corã Ordinario non poſſit renunciare in fauorẽ,
ſed tantùm ſimpliciter, vt ſuprà oſtendimus, ac
proinde omnis fraudis ſuſpicio, & hæreditariæ
ſucceſſionis figura deficere videtur. Contrarium
tamen, imò regulam *de infirmis*, habere etiam locũ
in renũciationibus coram Ordinariis celebratis,
reſoluit Gom. *in d. reg. q. 26.* Caſſad. *d. c. 31. n. 9.* Reb.
*in praxi, tit. de infirm. reſig. gl. 12 n 3. & de nominat.
q. 16. n. 18* Flam. *d. lib. 12. q. 5. n. 8.* VVameſ *conſ.* 157.
n. 12. de prabend. Azor. *d. lib. 7. cap. 16. q. 4* cùm ratio
fraudis, in qua regula illa principaliter fundatur,
in quacunq; renunciatione locũ habere poſſit,&
verba, *præſtiti conſenſus*, poſſint quoque in Ordina-
riis verificari, apud quos conſenſus in ipſo acto
renunciationis præſtatur, inter quæ viginti dies
numerantur, cùm tamen in renunciationibus in
Romana Curia celebratis à die conſenſus exten-
ſi computari debeant.

131 Amplia tertiò, vt locum habeat, etiamſi bene-
ficium ſtatim vacare debeat; adhuc enim benefi-
ciarius tale beneficiũ renunciare poteſt, cùm in-
terim ius habeat in re, quod per renunciationem
transferre poſſit. Poni poteſt exemplũ in eo, qui
Parochialem Eccleſiam obtinuit,& in fine anni,
intra quem promoueri tenebatur, iuxta *c. licet ca-
non. de elect. lib. 6.* prædictũ beneficium reſignauit,
talis nanque reſignatio vltima die anni fieri po-
teſt, notauit Anchar. *in c. commiſſa, de elect. in 6.* Caſ-
ſad. *dec. 27. de locato.* Rot. *dec. 38. de prabend.* com-
munem dicit Flam. *lib. 3. q. 2. n. 8.*

Amplia quarto in beneficiario, qui nondum 132
ſui beneficij poſſeſſionem adeptus eſt; quia tale
beneficium ante apprehenſam poſſeſſionem re-
nunciare poteſt, vt reſoluunt Anchar. *in c. ad au-
dientiam 31. numer. 2. de reſcript.* Burg. *in cap. cate-
rum, numer. 161. eod. tit.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris,
lib. 17. c. 17. n 16* Nau *conſ. 4 n. 2. de ſimon.* Flam. *d.
lib. 2. q. 26.* Boër. *dec. 308. n. 1.*

Amplia quintò, in beneficio onere penſionis 133
grauato quòd reſignans ſimpliciter, ſeu, in fauo-
rem reſignare poteſt, dummodo aliam penſionem
ſibi non reſeruet; quia tunc tenebitur prio-
ris penſionis validè reſeruatæ mentionem facere.
Ita reſoluunt Gig. *de penſion. quaſt. 29.* Caſſad. *de-
ciſ. 3.*

Amplia ſextò in minore 25. annorum, maiore 134
tamen 14. talis nanque, ſi beneficium eccleſiaſti-
cum habeat, illud abſque curatoris auctoritate re-
ſignare poteſt, vt notauit gloſſ. *verb. quamuis, in c.
ex parte, de reſtit. ſpoliat.* communiter recepta, vt
per Abb. *num. 14.* & alios *ibi*, Cou. *lib. 1. var. c. 5.
num. 1. & 3.* Flamin. *lib. 2. q. 7. num. 11.* Azor. *inſtit.
moral. p. 1. lib. 7. c. 20. q. 9.* Valer. Reginald. *in praxi
fori pœnit. lib. 30. tr. 3. n. 334.*

Amplia ſeptimò, in beneficiis Apoſtolicæ Sedi 135
reſeruatis poſſunt enim non ſolùm coram Roma-
no Pont. ſed etiam coram Ordinariis reſignari,
quia reſeruatio ſolùm afficit beneficium quoad
poteſtatem conferendi, non tamen quoad pote-
ſtatem renunciandi, vt reſoluunt Rota *deciſ. 4. de
renunciat. in nouis, & deciſ. 8. numer. 9. de prabend.*
Hieron. Gabr. *conſ.* 189. *num. 6. lib. 1.* Petr Gregor.
ſyntagm. iuris lib. 17. c. 17. Flamin. *lib. 1. q. 16. n. 3 &
lib. 7. q 14. num. 6.* Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib. 13.
cap. 10. n. 35.* & ſic poterit Epiſcopus reſignatio- 136
nes dictorum beneficiorum recipere, non autem
illa conferre, vt proxime citati Doctores aduer-
tunt. Sed an ex tali renunciatione dicatur ius à 137
renunciante abdicatum? diſtinguendum eſt cum
Ænea Falcon. *de reſeruat. benefic. q. 4. ff. ii. 3. verſ.
ad quid, ſi de facto, numer. 9.* aut beneficium erat re-
ſeruatũ ratione perſonæ obtinentis, vt purà, quia
eſſet familiaris, vel officialis & tunc per reſi-
gnationem factam coram Ordinario non vacat,
non quia reſeruatum, ſed quia renuncians erat
exemptus à iuriſdictione Ordinarij; aut verò eſt
reſeruatum ſpecialiter, ad fauorẽ certæ perſonæ,
& tunc vacat, Rot. *in Caſalen. beneficiorum. 10. De-
cembris, 1627. coram R. P. D. Merlino. in verſ. non
videbatur.*

Amplia octauò. vt poſſit Epiſcopus recipere re- 138
ſignationes beneficiorũ exiſtentium in ſua Diœ-
ceſi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia
tunc beneficia dicuntur in Curia vacare per reſi-
gnationem,& ideò eo caſu collatio palã ad Sum-
mum Pontificem ſpectat Ita Cou. *lib. 3. var. c. 10.
ſub num. 8.* Flam. *lib. 7. q. 14. n. 13.* Proſper de Augo-
ſtino *in addit. ad Quarant. verb. beneficiorum reſigna-
tiones, propr fin. verſ. an autem Ordinarij*, qui tamen
adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant
ab Vrbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diœceſi.

Limita primò illam regulam, qua docemur om- 139
nibus licitum eſſe beneficia ſua quæcunque illa
ſint, ſimpliciter, aut in fauorem reſignare, vt non
procedat in beneficio, in quo reſignans tempo-
re reſignationis nullum ius omninò habebat, vt

ex Boër. & aliis colligit Flamin. *lib. 3. q. 1. n. 20.* Lãcel. *de atten. c. 5. n. 34* ex ratione *cap. quod autem 5.*
140 *de iurepatron.* vnde fit beneficiarium propter crimen ipſo iure beneficio priuatum illi renunciare non poſſe, vt poſt Felin. *in cap. in noſtra, num. 38. de reſcript.* tradit Hieron. Gabr. *conſ. 106. n. 11. lib. 2.* Rebuff. *conſ. 64. n. 4.* Nau. *conſ. 1. alias 12. de reſcript.* & alij per me citati *ſuprà hoc lib. cap. 14. prope fin. ante verſ. ſecundò notandum.*

141 Limita ſecundò, in beneficio, ad cuius titulum quis fuit ad ſacros Ordines promotus, quòd reſignare non poteſt, niſi facta mentione, ſe ad illius titulum fuiſſe promotum, & aliunde commodè poſſe viuere; aliter facta reſignatio nulla erit, vt expreſſe decreuit Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de reſor. cap. 2* Flamin. *lib. 2. q. 6. à n. 1.* & diximus *ſuprà hoc cap. ſuper verba Conſtit. Piana, n. 115.*

142 Limita tertiò, in beneficiis iurispatronatus, quę ſine conſenſu patroni, ſiue laïcus, ſiue clericus ille ſit, renunciari ad fauorem, aut permutari non poſſunt, vt poſt alios reſoluunt Roch. *de iur. patron. verb. honorificum, quæſt. 3.* Pute. *deciſ. 402. lib. 1.* Cou. *pract. c. 35. n. 5.* Flamin. *lib. 2. q. 4. n. 4. & lib. 7. quæſt. 14. num. 8.* Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 13. cap. 10. num. 24. cum ſeqq. in vlt. impreſſ.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 18. à numer. 2. & gloſſ. 47. num. 20.* Coccin. *deciſ. 174. num. 3.* Rota *deciſ. 427. num. 1. part. 1. recent.* Gratian. *diſceptat. forenſ. tom. 5. c. 835.* Cabed *de patronatibus Regiæ Coronæ c. 10. & 11.* vbi latè diſputat an Eccleſia Regij patronatus poſſit renunciari in fauorem alicuius, vel cũ alia
143 permutari ſine cõſenſu Regis. Reſignatio igitur, ſeu permutatio ſpreto patrono facta non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullãda, niſi expreſſus, aut tacitus patroni conſenſus ſuperueniat, aut Pontificis derogatio, quæ in iurepatronatus laicorũ expreſſa requiritur, vt poſt Felin. *in tract. quando littera Apoſtolica noceant patronis*, reſoluit Couar. *dict. c. 36.* & Cabed. *dict. tract. de patron. Regiæ Coronæ cap. 11. num. 3.* vbi *n. 6.* ſubdit in patronatibus Regiis non valere permutationem Eccleſiæ abſque
144 Regis conſenſu, & illo inſcio. In quibus verò caſibus Romanus Pontifex derogationes concedere ſoleat, frequentiùs tradunt Selu. *de benefic. p. 1. quæſt. 13.* & Rebuff *in tract. nominat. quæſt. 15. n. 9.* hodie derogat in totum in caſibus infrà ſcriptis. Primò, in vacatione per obitum apud Sedem. Secundò, in vacatione per reſignationem ex cauſa permutationis. Tertiò, quando beneficium, vel iuſpatronatus eſt litigioſum. Quartò, quando patroni in præſentatione commiſerunt ſimoniam. Quintò, quando prouiſio eſt pro filio patroni, vel cõ patrono. Sextò, quando iuſpatronatus eſt mixtum. Mohedan. *deciſ. 156. in fine*, quia in tali mixtura eminet qualitas patronatus laicalis, Flamin. *dict. lib. 3. q. 4.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. c. 1. §. 11. n. 583.* Vidi dubitari an coadiutor poſſit dari in beneficio patronato conſenſu patroni? & inueni Lambert. *de iurep. 1. p. lib. 2. q. 6. princ. art. 20.* reſoluentem quòd cum coadiutorem dare ſapiat ordinationẽ ſtatus Eccleſiæ, & in eo vertatur intereſſe Eccleſiæ, quã patroni defendere tenentur, ideo requiri patronorum cõſenſum aſſerit, ſiue coadiutor detur vt ſit futurus & perpetuus ſucceſſor, ſiue vt ſit temporalis eo quod titularis ſit ſenex, infirmus, vel demens, etiam in terminis *c. vnici, de clerico ægrot. lib. 6.* Intelligendam tamen duxi hanc reſolutionem caſu, quo neceſſitas Eccleſiæ adeò non vrgeret vt quæcunque dilatio illi nocere poſſit, quia tunc poterit deputari coadiutor etiam ſine patroni conſenſu per Ordinarium, vel iuxta terminos *d. c. vnic.* dummodo tamen quamprimum eius requiratur aſſenſus, quem, velis nolis ve, conſtito ſibi de Eccleſiæ neceſſitate præſtare tenebitur; fiunt enim iſta per modũ prouiſionis, quæ idcirco non mutant ſtatum Eccleſię. Rebuff. *de ſent. prouiſ. in præf. n. num. 17.* Duran. *dec. 74. n. 41.* & ideo Ordinarius ſua ordinaria auctoritate poteſt deputare vicariũ ſeu œconomũ in beneficio vacãte de iurepatronatus interim & quouſque de rectore prouidetur, aut cognoſcitur de iuribus eligentiũ, Duran. *d. deciſ. 74. n. 50.* vbi *n. 39.* poſt Federic. de Senis *conſ. 95. n. 3. verſ. item ſuper eo*, reſoluit quòd vicecuratus poteſt deputari per Ordinarium ſine conſenſu patroni.

Limita quartò, in beneficiis electiuis, quæ ſine 145
conſenſu eligentium reſignari nõ poſſunt, Card. *in Clem. vnic. numero 18. de renunciat.* Flamin. *lib. 8. q. 10. num. 15.* Viuian. *dict. lib. 13. cap. 10. num. 28.* vbi *num. 29.* pariter reſoluit non poſſe reſignari beneficia vnita, antequam vnio ſortiatur effectũ, niſi reſignatio ſit facta coram Papa ad fauorem alterius cum narratiua vnionis, & *n. 31.* quòd nec illa, ſuper quibus conceſſæ ſunt expectatiuæ à Sede Apoſtolica, reſignari poſſunt.

Limita quintò, in beneficio, in quo alij fuit re- 146
ſeruatus regreſſus, vt per Mandoſ. *in praxi ſignaturæ gratiæ, verb. regreſſus, col. 3.* Verall. *deciſ. 215. in princ. part. 5.* Viuian. *d. lib. 13. c. 10. n. 38.* vbi *n. 46.* poſt Caſſad. *deciſ. 4. num. 4. de legat.*, ſubdit pariter non poſſe reſignari beneficium, quando is cui ſuper illo reſeruata eſt penſio, egit pro ea non ſoluta contra beneficiatum ad priuationem, ſeu ad regreſſum.

Limita ſextò, in beneficiis litigioſis, Lancell. 147
de attem. lib. 2. cap. 4. num. 254. Flamin. *lib. 2. quæſt. 3. à num. 1.* vbi *num. 56. & 57.* ſubdit id non procedere, quoties lis eſſet ſuper priuatione beneficiati, niſi priuatio peteretur ad eam adiudicandam alteri Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 29. quæſt. 5.*

§. IV.

Qui ſint renunciationis effectus?

PRimus renũciationis effectus, ex quo reliqui 148
oriuntur, eſt per reſignationem à Superiore admiſſam beneficium vacare; argum. tex. *in cap. ſuſceptum. de reſcript. lib. 6.* cùm renuntians ius omne, quod in beneficio habebat, ipſo facto amittat, *cap. quod in dubiis, de renunciat.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 5. num. 27.* Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 13. cap. 10. ex n. 6. in vltimis impreſſ.* ita vt ab eo omninò Eccleſia maneat ſoluta, vt colligitur ex tex. *in cap. ex tranſmiſſa, eodem tit.* Vnde non poterit reſignans in beneficio reſignato ampliùs ſe intromittere, ſed quoad illum pro mortuo reputatur, vt benè notauit gloſſ. *verb. cedentium in cap. quamuis, 38. de præbend. in 6.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr. 11. cap. 27. num. 60. verſ. alterum quòd in dicta.*

Secundus renunciationis effectus eſt nõ poſſe 149
beneficiatum poſt ſimplicem, ac puram beneficij renunciationem à Superiore admiſſam, poſſeſſionem vlteriùs retinere; ſed ſtatim de idoneo Paſtore eſſe prouidendum, vt ex Concil. Trident. & aliis Iuribus colligit Flamin. *lib. 1. quæſt. 7. nu. 7.* Viuian. *dict. cap. 10. num. 15.* aliter dicendũ in reſignatione conditionali in fauorẽ certæ perſonæ

celebrata,

celebrata, in qua Rebuff. *in praxi tit. de ſimoniaca reſignat. n.27* Roſſinac. *in tract. de benef. cap. 14 n. 26* & Flamin. *vbi ſupra*, reſoluendum putant poſſe reſignantem beneficij poſſeſſioni incumbere, & omnia ad illud ſpectantia exercere, donec reſignatarius eiuſdem poſſeſſionem apprehendat: quia, cùm in reſignatione conditionali ius à reſignante non abdicetur, niſi reſignatario cum effectu fuerit quæſitum, nec illi ante captam poſſeſſionẽ quæſitum cenſeatur, rectè ſequitur poſſe reſignantem vſque ad illud tempus poſſeſſionem retinere. Ego verò prædictam opinionem dubiam exiſtimo: quia, aut agimus de naturali & vera poſſeſſione, aut de ciuili & iuſta: ſi de vera & naturali per ſimplicem reſignationem, illa non admittitur vt *ſup.* oſtendimus: ſi de iuſta & ciuili vſque ad poſſeſſionem per reſignatarium apprehenſam, durare non poteſt: cùm reſignans amiſſo titulo iuſtam & ciuilem poſſeſſionem amittat; perdit autem titulum ſimul ac ius reſignatario fuerit quæſitum.

150 Tertius renunciationis effectus eſt, non poſſe reſignantem poſt admiſſam renunciationem beneficij fructus percipere, cùm per illam canonicus titulus ſit extinctus, ſine quo beneficium iuſtè poſſideri nequit quod in ſimplici ac pura reſignatione de plano procedit, quoad fructus à ſolo ſeparatos ante diem reſignationis, Rot. *dec. 279 p. 2. recent.* quam refero *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 117. num 1 in vltim. impreſſ.* in conditionali verò ſatis controuerſum eſt, ac proinde varias opiniones referunt ſcribentes, vt per Rebuff. *in praxi tit. de ſimon. reſignat. num. 40. & in tract. nominat. q. 14. n. 157* Roſſiniac. *de benefic. c. 14. num. 16.* Ioan. Garc. *de expenſ. q. 26.* Cou. *lib. 1. var. c. 15. n. 12.* Molin. *de primogen. lib. 3. c. 11.* Gam. *Luſit. dec. 128.* Caualcan. *dec. 44. n. 4.* Gutier. *canonic. quaeſtic. lib. 1. cap. 33.* Flamin. *lib. 1. q. 6. à num. 10.* Cabed. *diuerſi iuris argum. c. 3. n. 18.* D Barboſ. *in l. diuortio, par. 2. in princ. num. 43. ff ſoluto matrimonio,* Caſtill. *de vſufructu, lib. 1. c. 79.* Hieron. Gabr. *conſ. 191. lib. 1.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 561.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 2. c. 1. ex n. 115.* Viuian. *d. lib. 13. c. 10. ex num. 8.* Rot. *deciſ. 279. p. 2. recent.* Ego verò in hac quæſtione tres caſus diuerſos conſiderandos eſſe exiſtimo: primum ad illud vſque tempus, quo ius à reſignante abdicatur, & reſignatario quæritur: ſecundum, quando ea de re reſignanti plenè non conſtat: tertium à tempore notitiæ, donec beneficij poſſeſſio per reſignatarium capta ſit. In priori caſu, cùm in conditionalibus reſignationibus ius & dominium à reſignante non abdicatur, niſi reſignatario purificatis conditionibus tranſlatum ſit, interim reſignans dominus eſt, & integros beneficij fructus facit ſuos. In ſecundò verò caſu, nempe, ab eo tempore vſque ad tempus ſcientiæ, cùm reſignans bonæ fidei poſſeſſor ſit, & iuſtam poſſeſſionem præcedenti titulo adhuc coloratam retineat, ſicut quilibet bonæ fidei poſſeſſor, fructus percipere & retinere poteſt, iuxta diſtinctionem, quam inter extantes, & conſumptos tradunt Bart. & Doctores *in l. ex diuerſo ff. de rei vendicat. & in l. certum. C. eodem.* Cou. *lib. 1. var. cap. 3. n. 6* D. Barboſ. *vbi ſuprà, num. 46. cum ſeq.* In tertio verò caſu, ſcilicet, à tempore ſcientiæ vſque ad apprehenſam poſſeſſionem, quoſcunque reſignãs percepit, aut percipere potuit, deductis expenſis, tanquam malæ fidei poſſeſſor reſignatario reſtituere tenetur; quæ verò ſcientia in propoſito requiratur, explicant Flamin. & D. Barboſa *dictis locis.*

Quartus effectus eſt, non teneri reſignantem poſt admiſſam renunciationem penſionem ſuper beneficio impoſitam, & cætera illius onera ampliùs ſoluere, quia, cùm penſio onus ſit reale ſuper fructibus beneficij impoſitum, vt poſt Ioan. Andr. & alios *in cap. niſi eſſent. de præbend.* reſoluunt Gig. *de penſionib. q. 63. n. 2.* Burſat. *conſ. 361. lib. 4.* & alij plenè per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 120. n. 1. ſecundum Lugdunen. impreſſ.* & reſignans poſt admiſſam reſignationem fructus ampliùs percipere nequeat, vt ſuprà oſtendimus, rectè ſequitur, reſignantem ad futuras penſiones, & cætera onera realia non obligari, ad decurſas tamen vſque ad diem reſignationis teneri, vt cum communi reſoluit Flamin. *lib. 1. q. 8. n. 18.* quæ doctrina, licèt in ſimplici renunciatione vera ſit, in conditionali tamen fallit, quando reſignans poſt admiſſam reſignationem fructus vſque ad tempus ſcientiæ bona fide percipit, tunc enim ad penſionem quoque pro eo tempore obligatur. Quarè planiùs dici poteſt, reſignantem tandiu ad penſiones, cenſus, collectas, & cætera onera realia teneri quandiu beneficii fructus ſuos fecerit, imò ſi poſt ſolutam penſionem fructus reſtituere cogatur, penſiones iam ſolutas rectè computabit, vt poſt Gig. *conſ. 124. num. 1.* reſoluit Flamin. *d. queſt. 8. num. 43.* 151

Quintus effectus eſt, non teneri reſignantem poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare, niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis, aut aliunde obligetur, vt tradunt Nauar. *in tract. de Horis canon. cap. 7. num. 19. & in cap. accepta, oppoſ. 5. n. 21.* Flamin. *lib. 1. q. 9. à n. 1.* quia, cùm ad id ratione beneficii teneatur, eo dimiſſo ceſſat obligatio, arg. tex. *in cap. cùm ceſſante, de appell.* Facit efficax ratio: nam ſi ille, qui ſui beneficii fructus non percepit, nec per eum ſtetit quominùs perciperet, à diuino Officio recitando deobligatur, vt cum Palud. & aliis reſoluit Nau. *d. c. 7. n. 28.* à fortiori in noſtro caſu, vbi reſignans, nec fructus percipit, nec vllum iam in beneficio ius habet: quòd ſi interim dum ſibi de renunciatione legitimè nõ conſtat, fructus bona fide percipiat, eundem ab obligatione non deobligarem. De reſignatario autem à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur, controuerſum eſt? Nau. *in d. cap. 7.* ſtatim poſt collationem teneri exiſtimat, cùm per eam ius in beneficio conſequatur, *c. ſi tibi abſenti, de præbend. lib. 6.* Flamin verò *d. q. 9.* cum communi, & magis recepta ſententia reſoluit reſignatarium poſt captam poſſeſſionem obligari; quia tunc fructus incipit recipere, & ab eo tempore eſſe computandos ſex menſes per Leonem X. & Pium V præfinitos ad priuationem fructuũ incurrendam, de quibus per Nau. *in man. cap. 25. n. 152. & conſ. 14. de celebrat. Miſſar. aliàs 17. eodem tit. in nouis.* Ego verò Flaminii ſententiam admitterem in præbendis Eccleſiarum Cathedralium, & aliis beneficiis, quorum fructus ſolis præſentibus debentur, nec ad reſignatarium, niſi poſt apprehenſam poſſeſſionem, pertinere incipiunt; in aliis verò beneficiis, quorum fructus poſt reſignationem ſucceſſori reſeruantur, reſignatarium poſt collationem ad diuinum officium obligatem, cùm iam beneficii dominium obtineat, & fructus in effectu conſequatur, & in hoc caſu Nau opinioni adhærendum puto. 152 153

Sextus renunciationis effectus eſt, reſignantem poſt reſignationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non teneri, cùm per reſignationem obli- 154

gatio

gatio reſidendi in prædicto beneficio omnino ceſſet, ex recepta omoium ſenteutia, quam ſequitur Flamio. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 2. quam Ego io reſigoante in fauorem interim, dum fructus bona fide percipit, limitandam, & declarandam exiſtimo, iuxta *ſuprà* dicta.

155 Septimus & vltimos effectus eſt, uon poſſe
beneficiatiom poſt legitimam reſignationem pœoirerc, nec dimiſſum beneficium iterum repetere, argum. text. *in cap. ex tranſmiſſa, de renunciat. cap. quam periculoſum, 7. quaſt.* 1. tradit Nauar. *in cap. accepta, oppoſit. 7. n. 26. de reſtit. ſpol.* Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 47. Flamin. *lib.* 1. *quaſt.* 12. *cum ſeq.* Viuiao. *in praxi iuriſpatron. lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 16.

ſ. V.

De Permutatione beneficiorum.

156 DE permutatione beneficiorum ageotes, quæ
nihil aliud eſt, niſi quædam reciproca reſignatio ad iouicem inter permutantes facta, Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 2. *de rerum permut.* Flamin. *de re-*
157 *ſign. lib.* 11. *q.* 5. *n.* 19. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.*
14. *n.* 40. obſeruandum eſt, in permutandis beoeficiis à iure præſcriptam eſſe formam certam, ſicque ea obſeruata fieri à partibus poſſe illorũ permutatiooem, *cap. ad quæſtiones, de rerum permut. c. vnic. eodem tit. lib.* 5. *Clemem. vnic. eodem tit.* Anton. de Curte *in ſuo compend. Iuris Canon. par.* 3. *ſub tit. de rerum permutat. col.* 3. *in fine, & col.* 5. *in princip.* Ioan. Nicol. *in Enchirid. Sacerd. tit.* 5. *c.* 5. *n.* 3. *& c.* 8. *n.* 4. *&* 5. Rebuff. *in praxi, ſub tit. de permut. n.* 52. *&* 53. Petr. Gregor. *Syntagm. iuris lib.* 17. *cap.* 17. *n.* 31. *&* 32. Corral. *de Sacerdot. p.* 1. *c.* 9. *n.* 2. *&* 3 Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *n.* 6 Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *qu.* 7. *artic.* 2. Syluest. *in ſumm. verb. permutatio,* 2. *q.* 5. Redoao. *de ſimonia, par.* 3. *cap.* 12. *à num.* 5 *cum ſequent.* Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quaſtio.* 18. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dubit.* 3. *à num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 32. *à princip.* maximè *numero* 4. *cum ſeqq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 50. *num.* 3.

158 Et quamois lex eccleſiaſtica vt plurimum ſub
rationc ſimoniæ oon prohibuerit commutationem ſpiritualium pro ſpiritualibos, ſecoodùm Leſſ. *d. dub.* 3. & Suar. *d. lib.* 4. *c.* 32. *n.* 1. *iuncto c.* 30.
159 *n.* 5. *cum ſeqq.* tamen commutationem beoeficiorũ
eccleſiaſticorum, etiamſi ſpiritualia ſint non omoinò permiſit, nec etiam reliquit in ſua licita & honeſta oatura, quam vtpote terminata ad ſpiritualia ex ſe habet de iure diuino, vbi nullus alicuius temporalis pro ſpirituali illicitus reſpectos à parte rei habitus fuerit, imò eam ſob quibuſdam ſoleonitatibus, ne ſcilicet, occultè, & ex priuata, ſed ex Epiſcopi auctoritate fieret, ita circonclusit, vt aliter factam commutationem, & prohibuerit, & ſimooiacam iodicauerit. Et enim, quòd eam ſolùm permiſerit, vbi fit ex auctoritate Epiſcopi: at verò ex ſola priuata factam prohibuerit, conſtat ex Concil. Turonco. *in cap. quaſitum, de rerum permut. & in cap. maioribus, & in cap. cùm olim, & in cap. cùm vniuerſorum, eod. tit.* Quòd autem aliter factam beueficiorum commutatiooem, quamuis à parte rei ſimpliciter, & abſque iotetueotu pecuniæ, vel alterius temporalis æqoioalentis fiat; lex Canonica io d. Coocilio Turoo. ſimooiacam quia prohibitam iudicauit; verum etiam eſt, vt ſatis probatur ex *d. cap. quaſitum*, ibi, *præſertim paſtione præmiſſa*, quæ circa ſpiritualia, vel aonexa ſpiritualibos labem ſemper contioet ſimooiæ, ſi eadem verba cum Soar. *d. cap.* 31. *numer.* 8. intelligamus, non de pactione daodi temporale aliquid pro ſpirituali, ſed de ſola ſimplici pactione, pec quam expeditur ipſa commuratio, quaſi oon circa illam, ſed circa haoc ſolam per ordinem ad dictam Concilij Turooen. prohibitiooem io eo tex. dubitatio verſaretor.

Ratio autem huius prohibitionis ea eſt: quia 160
licèt titulus beneficiorum eccleſiaſticorũ ſit ſpiritualis, cum tameo habeat prouentus tẽporales, eóſque ita ſpiritualibus functiooibus annexos, vt ex illo neceſſitate quadam dimanent, iuxta text. *in cap. vlt. de reſcript. in* 6. *& c. cùm ſecundum, de prab.* proindeque probabiliter contingere poſſet, vt in commutatiooibus huiuſmodi titulorom mioor eorum ratio, quàm temporalium prouẽtuom haberetur, ſicque ageretur priocipaliter de dando temporali pro ſpirituali, ideò iure optimo, vt hæc mali ſpecies & occaſio ab omnibos Chriſtiaois, nedum ab Eccleſiaſticis perſonis maximè in pertractandis ſpiritualibus rebus caucnda exterminaretur, ſtatuit, vt beoeficiorum commutationes non occulrè, ex priuata ſolùm, ſed Epiſcopi auctoritate fiereot; aliter autem commutatio beneficiorum ſimoniaca eſſet, ac ſi ſpiritualia, quæ in eis ſuot priocipalia pro temporalibus fructibus, qui ſuot acceſſorij, darẽtur, vt beoè explicat Suar. *d. lib.* 4. *c.* 31. *n.* 5. iuncto *n.* 12. *prope fin.* Nec aduerſùs hanc reſolutiooem obſtat, quòd io beneficiis eccleſiaſticis temporales prooentus ſunt tantùm acceſſorij reſpectu tituli ſpiritualis, ac proinde quòd non debeant eſſe io conſideratiooe, ſed ſolùm principale, ex reg. *l.* 1. *ff. de auctor. tutor.* iuncta *reg. acceſſorium, de reg. iuris, lib.* 6. qoia reſpondetur, id quidem procedere ex oatura rei, ſi noo peruertaror ille ordo, per quem ſecuodùm illam acceſſorium ſequitur principale: quia tandem homines ſæpè hoc ordine abuteores pro modo ſuæ maliciæ, & commodi temporalis, amant acceſſorium magis, quàm principale; ſubindéque morale periculum ioſurgit, ne quando videotur priocipale pro priocipali videlicet titulum beneficii ſpiritualem pro alio ſpirituali titulo permutare, permutent potiùs pro acceſſorio, ſcilicet, pro fructibus temporalibus, meritò lex canonica huioſmodi permutationem beoeficiorum, ac ſi verè, & à parte rei in hunc illicitum modum coociperetur, abſolutè prohibuit fieri ex ſola auctoritate priuata permotantium.

Prædicta verò ecrleſiaſtica probibitio de per- 161
mutandis beneficiis eccleſiaſticis oil ampliùs expreſſum cõtinet, oiſi quod partes ex ſola auctoritate priuata oullo modo permutẽt, ſeu de permutãdo per conſenſum abſolutè præſtitum paciſcãtur, abſque arbitrio legitimi Superioris, vt cõſtat *ex d. c. cùm olim, & ex d. c. cùm vniuerſorũ*, qui poſſit cuocta rimari, ſóque arbitrii ioterpoſitiooe ſioiſtram quamlibet ſuſpiciooem exterminare, iuxta reg. text. *in c. in præſentia, de renunt. at.* cũ ſimilibus: illo verò ioteruenieñte poterunt beneficia ab ipſiſmet partibus permutari, *d. c. quaſitum, verſ. ſi autem. d. c. vnic. & d. Clem. vnic.* Azor. *d. q.* 18. Leſſ. *d. dub.* 3. Suar. *d. c.* 32. *à princ.* maximè *n.* 4. *cum ſeqq.*

Vnde fit cooſequens licere partibos negotiũ 162
permotationis inter ſe priùs tractare & coocludere, cum ordine & ſubmiſſione ad ſcieotiam & conſeoſum legitimi Superioris. Ratio eſt, qua io his terminis oil geſtum dici poteſt occultè,

tè,& auctoritate priuata,cùm totum referatur ad
ipſum Superiorem, ac proinde eiuſdem arbitriũ
cenſura iuris interuenire cenſeatur in eodem
tract.ex reg *l.aſſe toto*, cum *ibi* notatis *ff.de hared.*
163 *inſtit.* prout etiam tractatus de renonciando cer-
to modo oon eſt prohibitus,ſed pactio firma eſt
prohibita, *capite cùm pridem 7.de pactis.* Innoc.in
cap.sua.num.5. in fine, de ſimon. Caccialup. *de pen-*
*ſion.q 19.num.16.*Rot. *in Balneoregien. ſimoniæ, 17.*
Maij, 1624. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino.
Hinc ex modò reſolutis noo poteſt cenſeri pro-
hibitus huiuſmodi tractatus, imò eum poſitiuè
permiſſum eſſe in hunc ſenſum conſtar ex ea ra-
tione:quia aliter magoa ex parte ioutilis redde-
retur facultas illa permutandi cum auctoritate
Superioris partibus conceſſa, quippe quòd mo-
raliter loquendo non poteſt vt plurimùm ad per-
mutationem peruenire, niſi mediante partium
tractatu, per quem inter ſe conferant, & intel-
ligant huius negotij circunnſtantias: vnde ſuc-
cedit reg text.*in l.2.ff.de iuriſdict.omn. Iudic. & in*
*cap.P.& G.de offic.deleg.*Quare ita docent Syloeſt.
in ſum.verb.permutatio, quæſt. 3. Booacin. *de ſimon.*
*quæſt.4.§.11.num.5.*vbi *numero ſeq.*cum Suar.*d.cap.*
*31.num.7.*Reginald.*lib.* 23. *numero* 262.addit vo-
lentes ioter ſe beneficia permutare, poſſe inter
ſe pactom inire, ſéque obligare ad perſiſtendum
in coouentione, donec Superior conſenſum de-
negauerit,ac proinde eis liberum non eſſe à coo-
uentione recedere, antequam Prælatos conſen-
ſum deneget.

164 Beneficia omnia liberè permutari poſſunt, vt
conſtat ex *toto titul.de rerum permut.* Suar.*d.lib.4.*
*cap 34.num.1.*non ſolùm, quæ habentur in titu-
lum,ſed etiam in commendam, Azot. *deciſ.lib.* 7.
*capite 29.q.11.*Flamin.*lib.2.q.17.*& citati à Nicol.
Garc.*de benefic.par.11.cap.4 numero* 12. quamuis
nondum illorum adepta ſit poſſeſſio, quia ha-
bens ius io re, non tamen poſſeſſionem, poteſt
cum alio compermutare,Petr. de Peruſ. *de per-*
*mut.benefic.part.1.numero 1.& 2.*Bellam.*eodem tract.*
*par.2.q.1.*Gambat.*in capite vnic. de rerum permut.*
lib.6.numero 86.Nicol Garc.*d.cap.4.numero.15.*vbi
à.num. 23. latè oſtendit au, & quando beneficia
165 voira poſſint permutari? Iotellige, dummodo
hæc permutatio ſit inter duos, non triangularis,
vel quadrangularis,Caputaq.*deciſ.325.p.2.* Gon-
zal.*d.gloſ.14.numero* 58.Nicol. Garc. *eod. capite 4.*
numero 22.& modò fiat de propriis beneficiis, vt
ex aliis reſoluit idem Garc.*d.loco.numero* 16.vnde
numeris ſeqq. infert ooo poſſe fieri permutatio-
nem de iure ad rem, oec valere permutationem,
quando vnus ex permutantibus non habet ius in
beneficio,

166 Quando inter aliquos beneficiorum fit per-
mutatio,fieri intelligitor beneficiorum recipro-
ca reſignatio,ac propterea vtrunqoe vacare cen-
ſetur:nam ex permutatiooe inducitur vera bene-
ficij vacatio cum titulo,& poſſeſſiooe,Doct *in c.*
vnic.de rerum permut.lib.6. Bellam. *de permut. benef.*
*p.9.q.1.*Petr.de Peruſ.*eod.tract.p.2.n.21.23.& 42.*
Flamin.*lib.15.q.5. à n.* 20.quamuis non debeant
niſi permutantibus beneficia ex illa cauſa reſi-
gnata conferri: nam aliàs collatio de beoeficiis
cauſa permutationis reſignatis facta aliis, quàm
ipſis permutare volcotibus,non teuet vt expreſsè
probat *Clem.vnic.de rerum permut.* tradit Cou. *lib.*
*1.var.c.5.*vbi ſubdit.quòd aote deciſionem illius
tex.erat veteri iure competens Prælatum, coram
quo eſt facta reoũciatio,ex cauſa permutationis.
ex ſummo iuris rigore, ſecluſa æquitate ita po-
tuiſſe liberè conferre beneficium eccleſiaſticum,
cui renunciatum fuerat, ſicut ſi ex ſimplici re-
nunciatione vacaret,& ſic iam de æquitate ipſis
tantùm permutantibus conferri debent,vt etiam
expectantes Apoſtolici non poſſint acceptare be- 168
neficia ex cauſa permutationis vacantia. *d. capite*
*vnic.*Azot.*d.lib.7.c.30 q.8.*Flores *var.lib.1.q.13.n.*
20. Vnde, cùm beneficium vacet renunciatione 169
facta ex cauſa permutationis, non poterit ad il-
lud redire renuncians ſine noua collatione,etiã-
ſi permutatio non ſequatur, ſeo ooo teneat, nec
habeat effectum,gloſſ. *verb.ſimpliciter,in d.cap.cùm*
vniuerſorum, de rerum permut. Selu.*de benefic.p.3 q.*
*24.*Gambar.*in d.cap.vnic.ex n.62.*Rebuff. *in praxi*
tit.de permut.n.11.& 16.& de pacif.poſſeſ.num.166.
*aliàs 145.*Maſcard.*de probat.concl.1401.n.3* Rot.*de-*
ciſ.1.& 4.de rerum permut.in nouis, & in Gerunden.
*permutationis, 5.Iul j.1593.*coram Litta, & *in Caſtel-*
len.beneficiorum, 10. Decembris.1627.coram R.P.D.
*Merlino.*Nicol.Garc.*d.c.4.n.5.*vbi *n.10.* ex Gonz.
*gloſ.15.§.2.à n.40.*addit,quòd ſi duo reſignant ſua
beoeficia ex cauſa permutationis, & facta colla-
tione vni,alter decedat ante factam ſibi collatio-
nem,ſuperſtes non habet regreſſom ad beneficiũ
à ſe dimiſſum, quia quoad eum permutatio ha-
buit effectum,qoamuis ſuperſtes,coi fuit collatũ
beneficium à compermutante reſignatum, ante-
quam ipſe ſuum reſignaret,poſſit ambo,ſi incom-
patibilia noo ſint, illo decedente retinere, cùm
per eum non ſtet,quin permutatio adimpleatur;
at ſi compermutans,qui reſignauit,decederet an-
te factam collationem ſuperſtiti, qui nondum
ſuum reſignauerat,cùm permutatio iam nõ poſſit
habere effectum,non debebitur illud beneficium
ſuperſtiti, ſed liberè prouidebitur, taoquam va-
cans per dictam reſignationem.Quamuis, ſi per-
mutatio non habuit effectum,permotan tes poſſe
redire ad ſua beneficia abſque uoua collatione
exiſtimauerint Frecil.*in rub.de renunciat.n.51.*Fla-
mio.*lib.1.q.14.n.12.*Ceuall.*commun.contra commun.*
q.561.à n.6 Azot.*d.lib.7.c.29.q.11.*Leſſ.*d.c. 34.n.*
195.Permiſſum tamen eſt ipſis permutare volen- 170
tibus,re adhuc integra reſilire,*l.1.ff.de rerum per-*
mut.l.ſi pecuniam,ff.de condict.cauſa data.& cùm per
alterum ſteterit,ne permutatio ſeqoatur,alius eſt
ad ſuum beneficium reſtituendus,*d.cap.cùm vni-*
uerſorum.

Requiritur demum in permutatione, primò 171
renunciatio vtriuſque beneficij io manibos Su-
perioris.*c. 1. de rer.permut.lib.* 6. Mar. Antonin.
var.reſol.lib.1.reſol.112.caſu 19.Ricc.*collect.* 2267.
Nouar.*d.tit.de benef.reſignat.nu.* 7. nam permotare
volentes debent ſinguli beneficiũ in Superioris
manibus reſignare.*d.Clem.vnic.*altero enim recu-
ſaote nou fiet permutatio,*d.capite vnic* Fit aotem
reſignatio hoiuſmodi cum conditione permuta-
tionis.& nihilominos differt à reſignatione illa
conditionali, quæ fit io fauorem alterius; quæ
qoidem ſine Romani Pontificis auctoritate fieri
nequit.eò quòd in eam facile labes ſimoniæ ca-
dere poſſit, quam Ordinarius purgare non po-
teſt,*c.ex parte 1.de offic.Ordin.*Azot.*inſtit.moral. p.*
3.lib.52.de ſimon.cap.22.

Secuodò requiritur iuſta cauſa,quam Epiſco- 172
pus diſquirere & cognoſcere debet;*c.quæſitum, de*
*rerum permut.*Reboff.*in praxi tit.de permut.num.19.*
Duaren.*de benef.lib.8.c.3.* Bellam. *de permut. benef.*
*6.p.in princ.& q.1.*Nicol.Garc.*d.c.4.n.44.* Nouar.
*in ſum.Bullar.tit.de benef.reſignat.à n.18.*Et quam-
uis

nis non defuerint, qui dicant, hanc cauſam debere eſſe neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ, non autem perſonarum, ex quorũ numero ſunt Boët. *dec.* 205. *n.* 7. Flamin. *lib.* 11. *q.* 5. *n.* 24 Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. renunciatio, ſeu permutatio,* §. 3. *dub.* 5. Cardin. Tuſch. *lit. P. concl.* 365. *nu.* 5. qui ex Gemin. *conſ.* 105. *n.* 5. vtilitatem vtriuſque Eccleſiæ requirit; tamen ſufficere expedientiam, ſeu vtilitatem perſonarum permutantium, videntur tenere gloſ. *verb. vtilitati, in d. c. cùm vniuerſorum,* vbi Abb. *n.* 7. Petr. de Peruſ. *de permut. benef.* 3 *p. q.* 2. *&* 7. Lambert. *de iurepatron.* 8. *p* 2. *lib.* . *q.* 6. *art.* 6 *n.* 39. Gambar. *in d. c. vnic. n.* 9. dum ait, poſſe etiam fieri permutationem attenta vtilitate perſonarum, Vgolin. *tab.* 1. *de ſimonia, c.* 27. §. 1. *n.* 6. *in fine,* dum ait, quòd ſimoniam non committit, qui ob inimicitias, ob peſtilentem aërem, & huiuſmodi cauſas beneficium permutat, Aloyſ. Ricc. *p.* 1. *dec.* 41. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *ex n.* 45. vbi benè intelligit, modò non reſultet Eccleſiæ damnum, ſed vtilitas ſaltem conſecutiua: & *n.* 49. ſubdit ſufficere cauſam ex parte vnius ex compermutantibus, modò ex parte alterius non ſit in damnum Eccleſiæ conſiderabile: & *n.* 52. reſoluit non præſumi in dubio permutationem factam ex iuſta cauſa, nec credi Ordinario dicenti, ſe fecere illam iuſta de cauſa, niſi probetur illa, ſi non eſt facta cum cauſæ cognitione, & *n.* 100. *cum ſeqq.* credendum eſſe ait permutationem non in fraudem, ſed ex honeſta affectione proceſſiſſe, cùm delictum præſumendum non ſit, niſi contrarium vrgeant coniecturæ. Facta autem permutatione cum cauſa, ſi poſtea ea deficiat, non poterit annullari dicta permutatio, vt in facti contingentia ſe reſpondiſſe aſſerit Nouar. *vbi ſuprà nu.* 16. vbi *n.* 17. tenet Epiſcopum non poſſe diſpenſare in defectu cauſæ, vel vtilitatis: *& num.* 18. *&* 19. quòd conſtito de cauſa, vel vtilitate Eccleſiæ, tenentur Ordinarij admittere permutationem, & ſi illam admittere recuſauerit, dabitur appellatio ad ſuperiorem.

173 Tertiò requiritur auctoritas Superioris: nam ſine ea permutatio facta erit ſimoniaca, *d. c. quæſitum,* vbi Abb. *num.* 3. *de rerum permut.* Vgolin. *de ſimon.* . *cap.* 27. §. 1. *num.* 6. Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *qu.* 3. Suar. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 32. Nouar. *d. loco num.* 8. Sanch. *in opuſc. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 38. & ſic propria auctoritate beneficia ſua permutantes, illis priuantur per ſententiam, *d. cap. cùm olim. eod. tit.* Petr. de Peruſ. *de permut. benefic. part.* 2. *num.* 30. *aliàs* 51 Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 100. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *ex num.* 56. vbi *numero* 59. addit hodie *per Extrau. ig. Cùm deteſtabile, de ſimon. in princ.* videri illis ipſo iure priuari, & incurrere excommunicationem, de qua ibi *in* §. *Statuentes.*

174 Et Superior in hac materia intelligitur non ſolùm Papa, ſed etiam Epiſcopus proprius loci, in quo eſt ſitum beneficium. *d. cap. quæſitum. de rerum permut. d. cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. Petr. de Peruſ. 2. *par. q. vlt. num.* 17. *aliàs* 46. *& par.* 4. *in princ. num.* 42. *aliàs* 69 Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 60. Bonacin. *de ſimon. q.* 4. §. 12. *numero* 7. & ſi ſunt beneficia in diuerſis diœceſibus, fieri debet libera reſignatio in manibus vtriuſque Ordinarij, vel quilibet in manibus ſui Epiſcopi, vel alter alteri committet, quod melius videtur, *gloſ. verb. collectionem in capite* 1. *de rerum perm. in* 6. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *numero* 65. Nouar. *vbi ſuprà num.* 10. Et quamuis Flamin. *lib.* 5. *quæſt.* 6. *numero* 232. crediderit minùs benè hodie Epiſcopos non poſſe admittere beneficiorum permutationes, eò quòd Pius V. *in Conſtit. ſua* 41. ſuſpendit facultates Ordinariorum recipiendi reſignationes, & permutationes beneficiorum, donec detur modus, & poſtea *in alia Conſtit. ſua* 58. *incip. Quanta.* dando modum reſignationibus, nihil locutus fuit de permutationibus. Sed ipſe non aduertit *ad. d. Conſtit.* 58. per ſe tranſcriptam *in princip. d. quæſt.* 6. quæ *in verſ. ad hæc.* expreſsè concedit Ordinariis facultatem admittendi beneficiorum permutationes, quæ Canonicis ſanctionibus & Apoſtolicis Conſtitutionibus permittuntur; & ideo conceſſum eſſe Ordinariis admittere permutationes ſimpliciter ſecundùm Ius commune, meritò ſentiunt Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. renunciatio, ſeu permutatio.* §. 3. *dub.* 1. Flores de Mena *var. libro* 3. *quæſt.* 24. *numero* 21. Vgolin. *d. tab.* 1. *de cenſur. cap.* 27. §. 3 *num.* 2. *de officio Epiſcopi, cap.* 50. §. 19. *num.* 1. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 62. *& ſeq.* Bonacin. *d.* §. 12. *num.* 7. *in fine,* vbi ampliat, etiamſi vnum beneficium ſit pinguius altero, & in quolibet menſe etiam Apoſtolico, vt cenſuit S. Congr. Epiſcoporum *ſub die* 24. *Maij,* 1583.

Epiſcopi nomine aliqui Doctores intelligendum putant illum ſolum, qui iuriſdictionem & dignitatem ſimul epiſcopalem habet, per text. *in d. capite quæſitum, verſ. ſi autem.* dum ſoli Epiſcopo idem munus deferre videtur. *& in d. cap. vnico,* ibi, *in manibus ſuis ipſa reſignant,* &c. Alij verò intelligendum putant quemlibet collatorem, ad quem ſpectat collatio beneficij, etiamſi fortè nec dignitatem, nec iuriſdictionem epiſcopalem habeat, vt per Syluest. *verb. permutatio,* 2. *num.* 2. & Angel. *eod. verb. num.* 5. Sed omnes ferè meliùs intelligunt eum, qui iuriſdictionem habet Epiſcopalem, vel quaſi, etiamſi fortè dignitatem Epiſcopalem non habeat. Ratio eſt, quia hæc facultas conuenit Superiori ratione iuriſdictionis, non verò ratione dignitatis. Ita Abb. *in d. capite quæſitum, n.* 4. Gambar. *in d. cap. vnico, num.* 112. *&* 148. Flores *d. q.* 24. *num.* 21. Azor. *d. c.* 29. *q.* 4. Bonacin. *d. q.* 4. §. 12. *n.* 7. *verſ. alij verò.* Nicol. Garc. *d. c.* 4. *nu.* 70. vbi *n.* 78. ſubdit, quòd Epiſcopus habens collationem, ſeu ius conferendi beneficium in aliena diœceſi ex conſuetudine, vel alio iure ſpeciali, non poteſt admittere reſignationem illius, etiam ex cauſa permutationis, Vnde poterit Capitulũ, 175

Sede vacante, interponere auctoritatem in beneficiorum permutatione, quando eorum collatio ſpectabat communiter ad Epiſcopum, & Capitulum, & quando beneficia pertinent ad collationem tertij, non autem ſi ſpectarent ad collationem Epiſcopi tantùm, vt diximus *lib.* 1. *cap.* 32. *de Capitulo, verſ.* 26. Vicarius verò generalis Epiſcopi non poteſt permutationes expedire, niſi mandatum habeat ſpeciale. Bellam. *part.* 1. *q.* 3. Azor. *d. cap.* 29. *q.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *nu.* 74. vbi ſubdit, non ſufficere, quòd habeat poteſtatem conferẽdi: & cenſuit Rot. *in Barchinonen. beneficij,* 3. *Iulij,* 1628. *coram R. P. D. Duran.* Si autem Epiſcopi ipſi voluerint permutare aliqua beneficia, quæ ipſi poſſident in ſua diœceſi, ex diſpenſatione Apoſtolica coram Metropolitano id efficere poterunt, qui quoad hoc inſtar proprij Epiſcopi habetur, Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 32. *n.* 9. Filliuc. *tract.* 45. *c.* 7. *quæſ.* 8. *n.* 20.

178 Et in permutationibus, quæ coram Epiſcopo fiunt, duo maximè ſunt animaduertenda. Primũ, vt permutatio beneficij fiat cum beneficio; non verò

ve:ò beneficij cum penſiooe.Ratio eſt:quia Epi-
ſcopus non poteſt facnltatē ſibi in iure præſcri-
ptam excedere:in iure autem permiſſum eſt Epi-
ſcopo ſolo,vt approbet, & admittat permutatio-
nes beneficiorū:& cùm verſemur in materia po-
tius odioſa,quàm fauorabili, vtpote cōtra diſpo-
ſitionem antiquorum Canonū,generaliter pro-
hibentium quamlibet pactionem in beneficiis,
non eſt facienda extenſio à permntatione bene-
ficiorum ad permutationem penſionum,vt opti-
mè reſoluit Bonac.*d.§.*12.*n.*8.

179 Alterum eſt,quòd permutatio huiuſmodi purè
fiat: nam, ſi cum penſione, aut alio onere facta
proponatur ab Epiſcopo, vel alio inferiori Papa
approbari,& admitti non poteſt,vt docent Suar.
*d.lib.*4.*c.*33.*n.*4.Leſſ.*d.lib.*2.*c.*35.*n.* 86. Filliuc. *d.
tract.*45.*c.*7.*n.*16.Bonacin.*d.§.*12.*ſub n* 8.vbi *n.* 9.
hioc reſoluit,oon poſſe priuata anctoritate, vel
etiam Epiſcopi, permutari beneficium cum pen-
ſione temporali,aut commenda militari, vel alia
re temporali, alioquio committeretur ſimonia
non ſolùm iuris canonici, verùm etiam diuini.
180 Vode colligitor, oon poſſe coram Epiſcopo fieri
permntationem cum pacto,vt vnus ſoluat omnes
expenſas;vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad
vtromqoe pertinentes:quia non eſt pura permu-
tatio,licèt coram Papa fieri ſoleat, vbi id ei ex-
primitur,& ipſe conſentit.Ita Azor.*inſtit.moral.p.*
181 3.*lib.*12.*c.*12.*q.*4.Soar.*d.lib.*4.*c.*34.*ad fin.*Nec etiá
beneficia, quamuis inæqualia, in temporalibus
permutari poſſunt cum penſione, aut alia re pre-
tio æſtimabili coram Epiſcopo, aot alio inferio-
re Papa, etiamſi penſio, aut alia res temporalis
exigatur ratione beneficij pinguioris, quod cum
tenuiori permotatur:quia iam nō eſſet pura per-
mntatio, nec huiuſmodi compenſatio fieri poſſet
re pretio æſtimabili, quin vendatur id quod eſt
ſpirituale in beneficio: nam exceſſus fructuum
beneficij eſt annexus beneficio, ſeu titulo ſpiri-
tuali,ac proinde emi oon poreſt ſeparatus à titu-
lo, cùm à permutantibus ſeparari oequeat ſola
Epiſcopi auctoritate.ita Sot.*de iuſtit.lib.*9.*q.*3.*art.*
2.*&* *q.*7.*art.*2.Cou.*lib.*2.*variar.cap.*5.*nu.* 8. *& ſeq.*
Nau.*in manu.cap.*23.*num.*100.*verſ.*3. Soar.*d.lib* 4
*cap.*34.*n.*10.Filliuc.*d.tract.*45.*cap.*7.*quaſt.*11.Va-
lec.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*23. *num.* 264.
Contra Caiet.2.2.*q.*100.*art.*4.Fabien.*verb.beneſi-
cium,*3.*num.*15.Sylueſt.*verb.permutatio,*2.*q.*6. exi-
ſtimantes in permutatione beneficiorum inæ-
qualium in fructibus temporalibus licitum eſſe
compenſare numerata pecunia illam fructnum
inæqualitatem,modò permutatio fiat auctoritate
Prælati.

182 Quartò requiritor in permutatione conſenſus
illorum,ad quos collatio,electio,ſeu præſentatio
pertinet;quia ipſorum intereſt, quamnis Epiſco-
pus totum debeat expedire,gloſ.*verb. collationem.
in d.c.vnic.de rerum permutatione,lib.* 6. vbi Franc.
n 6.*cum ſeqq.* & Gambar.*n.*110.112.118. *&* 121.
Reboff *d.tit.de permut.n.*20 *&* 21. Leſſ *d.cap.*34.
*n.*198.Azor.*d.lib.*7.*cap.*19.*q* 6.*&* 32. Suar.*d.lib.*4.
*cap.*32.*n.*12.Nicol.Garc.*d.cap.*4.*n.*72. Bonacin.*d.
q.*4.*§.*12.*num.*3.*verſ.veruntamen.*Vnde beneficium
iuris patronatus oon poteſt permutari ſine coo-
ſeoſu patroni,vt reſoluunt Moner. *de commut. vl-
tim.volum.c.*10.*n.*369.Stephan.Gratian.*diſcept.fo-
renſ.c.*835.Rot.*in Gerunden.beneficij de Agulana,*8.
*Martij,*1627.*&* 21.*February,*1628.*coram R.P.D.
Pirouano.*

183 Quintò requiritur poſt reſignationem,quæ in
permutatione debet interuenire,à Superiore ad-
miſſam, collatio ipſorum beneficiorum ſic vacā-
tium,Bonif.*in d.Clem.*1.*n.*17.Petr.de Peruſ.*p* 4. *n.*
42.*alias* 69 Leſſ. *lib.* 2. *cap.*34.*n.*1. Nicol. Garc.*d.
c.*4.*n.*85.quamuis Gonzal.*gloſ.*14.*d.n.* 43. *& gloſ.*
15.*§.*2.*à num.*57.exiſtimauerit, admiſſionem reſi-
gnationis ex cauſa permutationis continere in ſe
tacitam collationem: dummodo beneficia ipſa 184
non ſint reſeruata,ſiue generaliter, ſiue ſpeciali-
ter; quia tunc collatio à Papa tantùm facienda
eſt. Azor.*d.lib.*7.*cap.*29.*q.*10. Æn.de Falconib.*de
reſeruat.q.*4.*effectu* 3.Mandoſ. *ad reg.* 1. *Cancellariæ
q.*13.Nicol Garc,*d.cap.*4.*ex n.*82. Rota *in Caſalen.
beneficiorum,* 10. *Decembris* 1627.*coram R. P. D.
Merlino.*

Sextò requiritur, quòd litteræ permutationis 185
ſimul expediantur, Rot. *deciſ.* 7. *de conſuetud. in
antiq.* Vgolin.*de officio Epiſcopi,cap.*50.*§.* 20. *n.* 3.
verſ.tertio.

Septimò requiritur,vt antequam poſſeſſio ac- 186
cipiatur,publicatio fiat de hac permutatione in
Eccleſiis permutatis iuxta formam Conſtitutio-
nis Gregorij XIII. incip.*Humano vix iudicio*, de
qua agimus *infra §.ſequenti*,quamuis quoad reſi-
gnationes, & permutationes coram Ordinario
factas,illam conſtit. non videri vſu receptam in
partibus Hiſpaniæ,referat Nicol.Garc.*d.p.*11.*cap.*
3.*§* 4.*num.*289.

§. VI.

De publicandis reſignationibus.

GRegorius XIII. *in ſua conſtit. incip. Humano* 187
*vix iudicio.ſub dat.nonis January,*1583.relata
per Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *in præfat.* & per
Quarant. *in ſum.Bullarij,verb,beneficiorum reſigna-
torum publicationem* Lotter.*de re benef.lib.*3.*qu.*21.
*num.*1.& Nouar.*in ſum.Bullar.tit.de benefic. reſign.
publicat.* primò ſtatuit, *quòd omnes reſignationes,
etiam cauſa permutationis de quibuſcunque beneficiis,
necnon ceſſione litis, & iuris beneficij per ceſſiona-
rium tempore ceſſionis non poſſeſſi facta in manibus
Papæ, & ſuper eis prouiſiones,ſeu mandata de pro-
uidendo, publicari debeant cum litteris Apoſtolicis
deſuper confectis intra ſex menſes, ſi beneficium in-
tra montes fuerit;vltra verò,intra nouem à data con-
ceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea con-
ſenſus numerandis.Secundò, quòd ipſa publicatio fiat
in Cathedrali, & in beneficij Eccleſia, vel Eccleſiis,
ſi illud in pluribus ſit, & ſi Eccleſia eſt ruralis,in Pa-
rochiali, intra cuius limites conſiſtit: & ſi locus Bel-
lo,peſt,aliiſve manifeſtis periculis ſubiacet, in proxi-
ma Parochiali, dum frequens populus ad Miſſarum
ſolemnia conuenerit,palam omnibus prædictas litteras
Apoſtolicas, earúmve tranſumptum authenticum ex-
hibendo, clarâque & intelligibili voce pronunciando
reſignationem, ſeu ceſſionem, ac beneficij qualitatem,
& inuocationem, nominâque, & cognomina reſi-
gnantis, ſeu cedentis, ac illius, in cuius fauorem
gratia facta eſt, ita vt hæc omnia poſſint ad notitiam
ibi exiſtentium veriſimiliter peruenire, & de qui-
bus omnibus ſcripto exemplo collato valuis aliarum
Eccleſiarum affixum relinquatur. Tertiò,quòd intra di-
ctum tempus gratiam habens, poſſeſſionem beneficij
etiam litigioſi, & à cedente non poſſeſſi vigore littera-
rum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec aliàs
apprehendere debeat; & ſi propter litem,vel aliud le-
gitimum impedimentum nequiuerit, ſaltem litteras
Apoſtolicas cum earum publicatione, ſi vnc facta

Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.Pars II. bb etiā

erit Iudici, ſeu executori illarum, vel iis, ad quos perti-
net, intra idem tempus præſentare, & apud illum, vel
illos pro ipſarum litterarum executione inſtare, & poſ-
ſeſſionem huiuſmodi inſtanter petere teneatur, alias
gratia ſit irrita, & inanis, nullaque alia gratia ſuper
huiuſmodi beneficio, ſeu iure ceſſo iis, quibus conceſſa
fuerit, ſuffragetur; ſed ipſi inhabiles, & incapaces
ſint ad huiuſmodi beneficia quandocunque obtinenda,
ipſaque ſint intra ab ipſa ſtatim prima reſignatione,
ſiu ceſſione, etiamſi illæ aliàs nullæ, & inualidæ eſſent,
vacauiſſe, & tunc vacare cenſeantur eo ipſo, &c.
Quartò, quòd reſignationes beneficiorum, etiam ex
cauſa permutationis, in manibus Ordinariorum, &
aliorum inferiorum à Papa facta infra menſem de-
beant admitti, vel reiici, & prouiſio, ſi per eas fa-
cienda erit, fieri, & prouiſus infra tres menſes à die
facta prouiſionis illam publice, & poſſeſſionem bene-
ficij capiat modo & forma prædictis, alioquin nulla
erit prouiſio, & beneficium vacare cenſeatur eo ipſo,
eiuſque diſpoſitio ad Sedem Apoſtolicam deuoluta exi-
ſtat.

188 Ex quibus clarè apparet, quando, quomodo, &
vbi beneficiorum reſignatorum publicatio ſit fa-
cienda, quæ eſt pars reſignationis, vt ex pluri-
bus Rotæ deciſionibus firmat Theodoſ. de Ru-
beis *in ſingularib. Rota part. 2. verb. publicatio §. 3.*
pag. 88. & procedit etiam in minore 14. anno-
rum, cum quo per ſummum Pontificem fuit diſ-
penſatum ad huiuſmodi beneficia reſignata ob-
tinenda: quia, licèt in minore ceſſet ratio fraudis,
quam dicta Conſtit. conſiderauit, vigent tamen
aliæ, quæ ſunt æquè principales, propter quas re-
quiritur publicatio beneficiorum reſignatorum,
de quibus per Flamin. *libro* 11. *qu.* 1. intelligendo
etiam præſuppoſita ignorantia ex parte ipſius
minoris ex communi omnium ſententia. Flamin.
d. lib. 11. *quaſt.* 4. *numero* 62. quem refert Proſper de
Auguſtin. *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb.*
beneficiorum reſignat. publicatio. verſ. tertiò amplia.
189 Debet quoque publicatio fieri, etiamſi Papa, in
cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur,
intra illud tempus datum ad publicandum intra
eundem terminum præſcriptum. Ratio eſt: quia
renunciatio huiuſmodi iam habuit ſuum effe-
ctum, tunc temporis, quo Papa viuebat, per cuius
obitum ſuperuenientem non poteſt tolli, cùm ſit
jam cauſatus, Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 2. *nu.* 32. Proſper
de Auguſtin. *vbi ſupr. verſ. quintò amplia*, vbi intel-
ligit, niſi propter impedimentum Sedis vacantis,
quia tunc ius non redditur, Bullas expedire non
poſſet. Et huiuſmodi publicatio facta cum ſolis
litteris expeditis in forma Dignum ante obten-
tam prouiſionem ab executore ſufficiens eſt,
quia Conſtitutio contentatur publicatione ſo-
lius mandati de prouidendo, quod tamen nō di-
citur prouiſio, Rota *apud Marcheſ. de commiſſion.*
p. 1. *pag.* 370.
190 Comprehendit autem dicta Gregorij Conſti-
tutio renunciationes Commendarum, & iuriſpa-
tronatus, Seraphin. *deciſ.* 289. Nouar. *d. loco nu.* 9.
Flamin. *d. lib.* 11. *q.* 5. *num.* 32. & hoſpitalium, tam
quæ dantur in titulum, quàm quæ dantur in ad-
miniſtrationem, Flamin. *d. lib.* 12. *quaſt.* 3. *numero*
45. Proſper de Auguſtino *vbi ſuprà, verſ. quartò*
amplia. Nouar. *d. loco num.* 8 Lotter *d. lib.* 3. *quaſt.*
21. *num.* 28. vbi *num.* 9 poſt Rot. *deciſ.* 662. *ex num.*
1. *& deciſ.* 666. *ex num.* 2. *part.* 4. *diuerſ.* Seraphin.
deciſ. 1309. *num.* 1. *&* 4. ſubdit neceſſitatem publi-
candi intrare in ſimplici reſignatione, ſeu di-
191 miſſione in manibus Ordinarij. Comprehendit
quoque beneficia quæcunque etiam Regula-
ria Flamin. *d. quaſt.* 3. *num.* 86. Nouar. *d. loco num.* 6.
reſeruata *ibidem num.* 4. electiua *ibidem numero* 30.
& denique beneficium, ſiue ſit ſimplex, ſiue cum
dignitate, ſiue non, & beneficia conſiſtorialia
minora: vt Abbatiæ, & ſimilia, quæ etſi ſint
conſiſtorialia, ſolent tamen prouideri extra Con-
ſiſtorium; ſecùs in ceſſione Epiſcopatus, & Ar-
chiepiſcopatus, & ſimilium, vt latè probat idem
Flamin. *d. lib.* 11. *quaſt.* 3. *per tot.* Procedit in bene-
ficiis etiam parui redditus, nam conſtitutio lo-
quitur de quibuſcunque beneficiis, Nouar. *d. loco*
num. 10. *& num.* 14. extendit etiam ad beneficia ad
nutum amouibilia. Comprehendit etiam reſigna-
tiones nullas, ſeu inualidas, vt in ipſa dicitur,
& refert Nicol. Garc. *d. part.* 11. *cap.* 5. *nu.* 276. vbi
num. ſeq. id limitat, quando reſignatio eſt nulla ex
defectu conſenſus: quia tunc verè non eſt reſi-
gnatio: & *num.* 279. pariter limitat, vbi reſigna-
tio fuerit nulla, quia reſignans, in Sacris conſti-
tutus non habet aliunde, vnde commodè viuere
poſſit, vt Papa vult. Item comprehendit impe- 192
trantes ob non publicationem: quia & ipſi te-
nentur publicare, Seraphin. *deciſ.* 1064. *num.* 5.
Nicol. Garc. *d. c.* 5. *n.* 301. & cauetur. *in ipſa Conſtit.*
Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 21. *n.* 22.
Non habet tamen locum dicta Conſtitutio 193
Gregoriana in beneficiis vacantibus per adep-
tionem aliorum iuxta decretum apponi ſolitum
de dimittendo liberè in manibus Sanctiſſimi
intra duos menſes, vt ex deciſione Rotali reſol-
uit Nicol. Garc. *d. cap.* 5. *numero* 334. Nec in tranſ-
latione penſionis in aliquem, Ludouic. Gom. *in*
regul. de publicandis quaſt. 10. Proſper de Augu-
ſtino *vbi ſuprà, verſ. ſecundò limita.* Nec in ſimpli-
ci ceſſione ad fauorem eius, qui iam exiſteret
in poſſeſſione Caualer. *deciſ.* 458. *numero* 4. *&* 5.
Lotter. *d. lib.* 3. *quaſt.* 21. *num.* 8. Nec quoties præ-
textu legitimi impedimenti publicatio fieri non
poterit, vt cauetur in ipſa Conſtit. Proſper de
Auguſtino *vbi ſuprà verſ. tertiò limita.* Sayr. *deciſ.*
4. *de renunc.* Nouar. *d. loco numero* 24. Nec quoties
Datarius ſignata ſupplicatione mandauerit ad
alicuius inſtantiam in ea apponi, vt nihil
tranſeat, dummodo citauerit partem aduer-
ſam coram ipſo Datario ad dicendum, quare
volt impedire ipſius ſupplicationis regiſtratio-
nem, & per conſequens litterarum expeditio-
nem, & inſtare, vt ſupplicatio relaxetur: quòd
ſi datarius ex cauſa ſibi benè viſa noluerit ip-
ſam dimittere, adhuc excuſabitur reſignatarius
à publicatione, modò viſus fuerit diligentia per
totum tempus datum ad publicandum per ſe, vel
per procuratorem ad petēdam ſupplicationis re-
laxationem. Flamin. *deciſ libro* 11. *quaſt.* 13. *à num.*
111. *vſque ad numer.* 120. vbi *numero* 121. ſub-
dit idem eſſe dicendum, ſi reſignatarius ex eo,
quòd fuerat carceratus, litteras expedire, nec
per alium potuerat, vel ipſæ litteræ expeditæ de-
tinerentur à Iudice, modò proteſtetur coram
eo Notario, & teſtibus, per ipſum non ſtare,
nec culpa ſua tempus tranſire: refert Proſper
de Auguſtino *vbi ſuprà, verſ. quartò, & denique*
limita. Nec etiam habet locum in Coadiutoria,
vt dixi ſupra *hoc lib. c.* 10. *n.* 55. Nec quando reſi-
gnatarius deceſſerit intra tempus datum ad pu-
blicādum, nam cum ipſe reſignatarius iam mor-
tuus ſit, intra tempus datum ad publicandum, nō
intrat Bullæ pœna, ex quo iam nō eſt, qui debeat
publicare. Nouar. *d. loco num.* 29. Nec Bulla obſtat
reſigna

Digitized by Google

reſignatario nolenti capere beneficij poſſeſſionem ex reſignatione, ſed ex alia vacatione propter clauſulas generales, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacauerit*, &c. Garc. *d. par. 11. c. 3. n. 332.* Nouar. *d. loco n. 23.* vbi *n. 22.* declarat etiam non habere locum in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum, & *n. 27.* declarat non habere locum in beneficiis electiuis, & *n. 28.* poſt Greg. XV. *dec. 288. n. 2.* reſoluit ſufficere publicationem fieri ab altero ex permutantibus.

194 Nec denique dicta Conſtitutio habet locum, quoties fuiſſet prorogatum tempus à Sum. Pont. vel reſtitutio concederetur aduerſùs lapſum temporis præfati, ſcilicet, tribus concurrentibus: primum, vt ſi allegetur reſignantem adhuc viuere, hoc iuſtificetur, ſi ſuper hoc fundatur ipſa reſtitutio: ſecundum, vt poſtea fiat publicatio infra illud tempus in prorogatione conceſſum: tertium, vt iſta prorogatio non operetur, ſi medio tempore eſſet ius alteri acquiſitum per collationem factam ab eodem Summo Pont. ideóque apponi ſolet clauſula præſeruatiua iuris tertij, hoc modo. Et dummodo tempore datæ præſentium non ſit alicui ob lapſum tempus huiuſmodi in dicto beneficio ſpecialiter ius quæſitum, & dicta publicatio intra quatuor menſes proximos fiat, & cum expreſſione, quòd orator ex dicto beneficio nullos fructus percepit. Flamin. *d. lib. 11. qu. 7. à n. 69.* Prorogatio autem prima datur ad quatuor menſes, & ſic formatur ſupplicatio *Beatiſſime Pater, aliàs beneficio ſimplici vacante in Eccleſia N. per liberam reſignationem N. ſeslio, quod obtinebat in manibus S.V. ſponte factam & admiſſam de voto S.V. Oratoris N. Apoſtolica auctoritate prouideri mandatum fuit. Cùm autem, Pater Sancte, dictus Orator certis ex cauſis propeditus reſignationem huiuſmodi iuxta formam Conſtitutionis Gregorij Papæ XIII. Prædeceſſoris veſtri, de publicandis ſimilibus reſignationibus editam infra tempus in ea præfixum, publicari facere non ſperet. Supplicat igitur humiliter S.V. Orator præfatus, quatenus ſibi ſpecialem gratiam faciens nouem menſes ſibi à dicta Conſtitutione præfixos, infra quos adhuc exiſtit ad alios quatuor menſes à fine præfatorum nouem menſium computandos, quibus durantibus reſignationibus huiuſmodi publicare, ac omnia alia iuxta præfatam Conſtitutionem quomodolibet tenetur facere, & adimplere licitè & liberè valeat, Apoſtolica auctoritate prorogare, extendere, & ampliare dignetur de gratia ſpeciali, non obſtantibus præfata, ac aliis Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque, cum clauſulis opportunis*, &c. Alia prorogatio datur ité ad tres menſes, & alia ad duos, &c. ſed iſtæ prorogationes cenſentur factæ cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, quibus actus fuit celebratus. Pro eo verò, qui obtinuit prorogationem, & petit aliam, datur hæc clauſula: *Et cum decreto, quod Orator reſignationem præfatam publicare, & alia in dicta Conſtitutione contenta adimplere omninò teneatur intra tres menſes proximos, aliàs præſens gratia nulla ſit eo ipſo, & dummodo ob lapſum dictorum menſium prorogatorum non ſit hactenus alicui in dicta Eccleſia ſpecialiter ius quæſitum.* Per ſignaturam iuſtitiæ ſæpe ſæpius conceditur reſtitutio in integrum aduerſùs publicationem non factam, Card. Mant. *dec. 113.* Nou. *d. loc. n. 20.*

Publicatio, vt mandat dicta Conſtitutio Gre-
195 goriana, facienda eſt in Eccleſia beneficij reſignati, vel in Cathedrali Eccleſia, vel Metropolitana, aut alia ſuperiori Eccleſia, cui beneficium reſignatum, vel ceſſum ſubeſt, vbi frequens populus ad Miſſarum ſolemnia conuenerit, ſiue diebus feſtiuis, ſiue non exhibitis litteris Apoſtolicis, vel earum tranſumpto authentico, & declaratione qualitatis beneficii, nominis, & cognominis reſignantis, ac illius in cuius fauorem eiuſmodi gratia facta eſt, ita vt veriſimiliter hæc omnia poſſint ad omnium notitiam peruenire, ſic dicendo: *Notum ſit omnibus, qualiter N. reſignauit in manibus ſuæ Sanctitatis beneficium ſimplex Eccleſiæ N. huius ciuitatis, ſeu beneficium curatum Eccleſiæ loci de N. huius diœceſis, & de eo facta eſt gratia N. vt conſtat ex his Bullis, ſeu litteris Apoſtolicis, aut tranſumpto authentico, quas in manu habeo.* Nec opus eſt litteras ipſas legere, nec earum datam, Flam. *d. lib. 11. q. 6. nu. 41.* Nic Garc. *d. c. 3. n. 190. cum ſeq.* debétque talis publicatio fieri alta & intelligibili voce, nec in choro tantùm, ſed in ipſa Eccleſia: vnde publicatio facta in choro, coram Canonicis, & Presbyteris duntaxat, eſt nulla. Flamin. *d. quæſt. 6. n. 18.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 294.* Inſuper affigitur valuis Eccleſiæ diploma, quod cōtineat ea, quæ dicta ſunt, nimirum, reſignationem, ac beneficii qualitatem, & inuocationem, nominaque & cognomina reſignantis, ac illius, in cuius gratiā facta eſt; & ſufficit, quòd ſit ſimplex charta, vt innuunt verba dictæ Conſtitutionis, *Scriptique de his omnibus exemplo collato, valuis dictarum Eccleſiarum affixum relinquatur*, Flam. *d. q. 6. n. 56. & 59.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 295.* vbi *n. 296.* ſubdit ſufficere affigi in vna porta, quamuis Eccleſia plures habeat, & *n. 297.* ex Flam. teſtatur praxim habere, vt affigatur copia integra ipſarum litterarum. Ideoque cum requiruntur actus publici, non ſatis erit, ſi reſignatarius publicè miſſus ſit in poſſeſſionem beneficii, cùm vltra illud requiratur ſolemnitas publica; quicquid dicat Ant. Fab. *lib. 1. definit. forenſ. tit. 2. definit. 14.* & 59. Publicatio verò facta probatur ex 196
inſtrumento, vbi Notarius refert ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Conſtitutionis Gregorii XIII. quæ relatio ſufficit, vt firmat Flamin. Pariſ. *lib. 11. q. 6. n. 55.* & 63 quem ſequitur Rot. *in Colonien. Canonicatus S. Vrſul. 26. Aprilis;* 1627. *coram bonæ mem. Vbaldo,* impreſſa per Viuian. *poſt praxim iuriſpatron. deciſ. 51. num. 1.* Sic etiam facta cenſetur quando intra tempus quis accepit poſſeſſionem beneficii populoſam, id eſt coram multis perſonis, ſecus ſi coram aliquibus particularibus, ad not. per Gemin. *conſ. 75. incip. In cauſa n. 2. verſ. ſecundò dicitur*, Abb. *conſ. 99* incip. *Illud in præſentiarum, num. 2. & ſeqq. vol. 1.* Theodoſ. de Rubeis *ſingular. Rotæ tom. 2. p. 3. pag. 183. § 6.*

Dubium autem eſt in hac materia, vtrum in- 197
cumbat onus probandi non publicationem, an impetranti beneficium, tanquam vacans ob publicationem non factam; an verò reſignatario, qui ad illam tenebatur? Flamin. *d. lib. 11. quæſtio. 14.* in vtranque partem hanc quæſtionem diſcutit, & tandem reſoluit impetranti probationem negatiuæ incumbere. Ratio eſt: quia negatiua qualiſcunque ſit, probanda eſt per eum, qui in ea ſuæ intentionis fundamentum facit, & eo magis quia præſumitur factum, quod de iure erat faciendum. Decianus *conſ. 446. numero 7.* Crauet. *conſ. 12. num. 5. & conſ. 149. num. 12.* Et ideò publicatio præſumitur facta per reſignatarium, & quidem in tempore, nec tenetur id probare, maximè ſi ipſe poſſederit, per triennium beneficium reſignatum quia ex triennali præſumitur publicatio, vt fuit reſolutum ſæpiùs in Rota, teſte Nicol. Garc. *d.*

p. 11.*c.*3.*n.*313.& Theodoſ.de Rubeis *in ſingularibus Rota par.*2.*verb.publicatio* §.1.licèt, ſi probatur non publicatio,non proſit triennalis,imò nec decennalis poſſeſſio.Flamin.*d.lib.*11.*q.* 6.*num.*91.*&*
198 112.vbi *n.*19.expreſsè tenet, regulam de triennali minimè prodeſſe reſignatario non publicanti: in tribus tamen caſibus id limitatur, & primò, quando ſumus in ſpolio:nam tunc nec triennalis hunc effectum produceret,vt præſumatur publicatio.Flamin.*d.lib.*11.*q.*14.*numero* 31. Proſper de Auguſtin. *citato loco,verſ.quam concluſionem*.Nicol. Garc.*d.cap.*36.*n.*314.Secundò,ſi Superior ex officio procedens vellet videre publicationem ; quia tunc teneretur reſignatarius eam exhibere. Flamin.*d.q.*14.*num.*33.*cum ſeqq.*vbi *num.* 37.id intelligit,nedum in Epiſcopo,& in eius Vicario viſitáre, ſed etiam in miniſtris Cameræ Apoſtolicæ: & *n.* 38.id reſtringit,quoties Superior conſtituiſſet ſe aduerſarium eius , qui beneficium obtinet; quia tunc nec compellere poterit ad eum probandum titulum , nec etiam ipſe cognoſcere de titulo. Tertiò , quoties ipſe reſignatarius peteret ſuam gratiam canonizari ad aliquem effectum: nam tunc deberet,ſicuti & titulum, illam probare,Flamin.*d.q.*14.*n.*39.

199 Impetrans igitur beneficium vacans ob non factam publicationem à reſignatario, tenetur docere de non publicatione , & negatiuam huiuſmodi plenè & concludenter probare Greg .XV. *deciſ.*210.Nouar.*d.loco n.*29.Sed qualiter hæc negatiua probari debeat difficile eſt inueſtigare , & difficilius ad praxim reducere.Quidam putant,id aſſequi poſſe per teſtes,per quos affirmatiua ſcire potuit,verbi gratia per Cannonicos,& alios Clericos eiuſdem Eccleſiæ , qui in ea ſolent diebus feſtiuis diuinis intereſſe , vel per perſonas , per quas actus publicationis fieri oportebat , vt ſunt Nutarij Flamin.*d.q.*14.*ex n.*60.Proſper de Auguſtino *d.loco,n.*19.*verſ.modos autem probandi*. Itẽ ex non petitione poſſeſſionis infra tempus,& ex eo, quòd infra tempus datum ad publicandum non habuit reſignatarius collationem , ſine qua poſſeſſio adipiſci non poteſt:nam Conſtitutio intelligitur de valida poſſeſſione , & apprebenſio poſſeſſionis ſine collatione nulla eſt,*c.*2. *ne Sede vac. cap.*2.*de priuileg.*Nicol.Garc.*d.cap.*3. *ex num.* 319. adden.*ad Greg.deciſ.*188.*num.* 3. Verùm , ne fidas his probandi modis : quia impetratio ex illis minimè veniret iuſtificanda, niſi huiuſmodi negatiuam non publicationis probaueris per confeſſionem partis,vel quòd litteræ non fuerunt expeditæ intra tempus ad publicandum , vt fuit reſolutum *in Ripana beneficij* 17.*Aprilis*,1600.*coram bona memor. Cardin. Sacrato* , cuius meminit Nicol. Garc.*d.par.*3.*num.*316.Lotter.*d.lib.*3.*q.*21. *num.*15. *cum ſeqq.* Sed prior modus de confeſſione partis de non facta publicatione,tutus non eſt,nam inde non concluderetur negatiua abſoluta non publicationis, cum potuerit fieri per reſignantem, cui nec minus ea permiſſa eſt ex dicta Conſtitutione Gregor.XV.*deciſ.*288.*numero* 2. Lotter.*d.q.* 21.*num.* 21. At vltimus modus tutior eſt & irrefragabilis,cum Conſtitutio vellet publicationem fieri cum litteris ipſis originalibus , aut earum tranſumpto , Rota in *Mediolanen.beneficij* 14.*Aprilis* 1614.*coram Cardin. Sacrato*, cuius meminit Lotter. *d. quæſtio.* 21. *numero* 16. Et idem eſt, quando litteræ fuerunt expeditæ intra tempus datum ad publicandum , ad finem tamen termini, itaut non potuerint deferri in tempore ad locum,vbi erat facienda publicatio,Flamin,*d.quæſt.*14.*num.*56.*&* 57.Proſper de Auguſtino *loco proximè citato*,Nicol.Garc.*d.cap.*3.*num.*317. vbi *n.* 318. ſubdit , negatiuam non expeditionis litterarum probari ex diligentiis factis in Cancellaria , Camera,& regiſtro ſecreto parte citata:& dum perquirerem in Curia , an aliquando habuerit Rota pro probata huiuſmodi negatiuam , nihil potuit inuenire.

CAPVT XVI.

De Vnionibus beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *Vnio eſt duorum,vel plurium beneficiorum aut Eccleſiarum ab Epiſcopo , vel alio ſuperiore facta annexio.*
2 *Diuiſio materia.*
3 *Vniones quædam ſunt perpetuæ, quædam temporales;& quæ ſint oſtenditur.*
4 *Vnio in dubio præſumitur facta potiùs contemplatione Eccleſiæ,quàm perſonæ.*
5 *Vnio fit tribus modis.*
6 *Vnio fit primo modo,vt ex duobus beneficiis vnum fiat,& quid operetur oſtenditur.*
7 *Vnio fit ſecundo modo , vt vna Eccleſia alteri ſubiiciatur , ſeu vnum beneficium alteri accesſoriè.*
8 *Beneficium acceſſoriè vnitum per vnionem manet extinctum , & fit prædium beneficij principalis.*
9 *Beneficium acceſſoriè vnitum exprimi non debet.*
10 *Vacare nunquam cenſetur beneficium acceſſoriè vnitum.*
11 *Litteræ vnionis acceſſoriæ non dicuntur litteræ beneficiales ,ſed de proprietate , & re profana.*
12 *Cauſa vnionis non dicitur cauſa beneficialis.*
13 Cap.1.de filiis Presbyt. in 6.*non habet locum in Parochialibus acceſſoriè annexis.*
14 *Epiſcopo ſpurium ad ſimplex beneficium promouere licet , cui eſt acceſſoriè annexa Parochialis.*
15 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quamuis acceſſorium ſit magis dignum , & pretioſum quàm ipſum principale , cui annectitur.*
16 Cap. licèt canon , de elect. in 6.*non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis.*
17 *Promiſſus ſufficit eſſe conſtitutus in ea ætate, quam requirit beneficium , cui Parochialis acceſſoriè reperitur vnita.*
18 Cap.ſi motu proprio, de præbend. in 6. *non procedit in beneficio vnito acceſſoriè.*
19 *Poſſeſſione capta Eccleſiæ,ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti intelligitur capta.*
20 Concil.Trid.ſeſſ.24.de reform.c.18.*ſuper habendo concurſu in vacatione Parochialium locum non obtinet in vnitis acceſſoriè.*
21 *Vnio tertio modo fit duorum beneficiorum,ſeu Eccleſiarum inuicem æquè principaliter.*
22 *Epiſcopatus duo æquè principaliter vniti reputantur vna diœceſis , & Epiſcopus poteſt reſidendo in vna explere factum alterius.*

23 Caſtella

23 *Caſtellana, & Hortana ciuitatum Epiſcopatus æque principaliter ſunt vniti.*

24 *Reſoluuntur dubia circa hos duos Epiſcopatus æque principaliter vnitos.*

25 *Valuen. & Sulmonen. Epiſcopatus æquè principaliter vniti ſunt.*

26 *Clericus vnius Epiſcopatus non eſt ad carceres alterius etiam vniti ducendus.*

27 *Clericus ex vna Diœceſi ad aliam vnitam pro ſuis cauſis ire cogere non poteſt Epiſcopus.*

28 *Calagurritanus, & Calciaten. Epiſcopatus eſt vnitus, & vnica Diœceſis, & vnicus Decanus.*

29 *Epiſcopus poteſt facere quaruncunque beneficiorum vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à Pontifice, ſine tamen poſſidentis, ſeu expectantis præiudicio, niſi reſeruatio eſſet perpetua.*

30 *Beneficia quæ ſeminario vnire poſſit Epiſcopus? oſtenditur.*

31 *Beneficia ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam.*

32 *Beneficium ſuæ Diœceſis, licèt de Iure communi liceret Epiſcopo vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet.*

33 *Parochiales Eccleſiæ Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis ſeu Dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus vniri prohibentur.*

34 *Vniones Parochialium, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento ſeu conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei catholicæ defenſionem, & propagationem ſuſtineri poſſunt.*

35 *Vnio aliquot beneficiorum ſimplicium poteſt fieri ſingulis Præbendis tenuibus Cathedralium, & Collegiatarum inſignium, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura beneficia.*

36 *Beneficium ſuæ Diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire.*

37 *Cauſa vnionum faciendarum, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum.*

38 *Neceſſitas faciendæ vnionis quæ ſit? oſtenditur.*

39 *Vtilitas faciendæ vnionis eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum.*

40 *Citatio eorum omnium, quorum intereſt, requiritur in vnione facienda per Epiſcopum, non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs.*

41 *Rector, ſiue poſſeſſor beneficij non eſt vocandus in vnione facienda per Epiſcopum.*

42 *Capituli Eccleſiæ Cathedralis conſenſus requiritur in vnione facienda per Epiſcopum.*

43 *Canonici ſi conſentire nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſent compelli.*

44 *Conſenſus Capituli defectum quilibet opponere poteſt.*

45 *Capituli conſenſus ſatis eſt, ſi poſtea accedat.*

46 *Capituli conſenſus an requiratur in vnione facienda per Legatum oſtenditur.*

47 *Vnio facta ab Epiſcopo ipſi capitulo non valet.*

48 *Epiſcopus non poteſt vnire Eccleſiam ſubiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato abſque illius conſenſu.*

49 *Vocatio & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum requiruntur in vnione per Epiſcopum facienda.*

50 *Beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, & quid ſi vniatur per Legatum de latere; vide ibi.*

51 *Vnio ex defectu ſolemnitatum quibus caſibus fiat irrita oſtenditur.*

52 *Vnio ex falſa cauſa impetrata an ſit irrita oſtenditur.*

53 *Papa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus.*

54 *Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis.*

55 *Legatus à Latere poteſt ex cauſa rationabili, & legitima vnire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ conferre poteſt.*

56 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committatur.*

57 *Capitulum Sede vacante poteſt vnire beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per talem vnionem iuriſdictioni epiſcopali nihil detrahatur.*

58 *Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi.*

59 *Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores, quando poſſint vniones facere, oſtenditur.*

60 *Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factam dicit.*

61 *Vnio probatur per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis.*

62 *Vnio probatur ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, modò originem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis.*

63 *Vnio probatur in antiquis ex teſtibus de publica voce & fama.*

64 *Vnio probatur ex diſmembratione, quæ per neceſſe præſupponit vnionem.*

65 *Vnio quando dicatur ſortiri effectum?*

66 Reg. 12. Cancel. *reuocatoria vnionum non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, putà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini.*

67 *Vniones perpetuæ à 40. annis citrà factæ examinari ab Ordinariis tanquam à Sede Apoſt. delegatis poſſunt.*

SEQVITVR, vt de Vnionibus beneficiorum dicamus, quibus nonnunquã beneficia acquiruntur, vt in ſuperioribus vidimus. Vnio autem eſt duorum, vel plurium beneficiorum, aut eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio Superiore facta annexio: dicta vnio quia ex duobus, vel pluribus fit vnum tantùm, Ioan. Baptiſta Cacciſup. *in tractat. de Vnionibus, artic.* 1. Rebuff. *in prax. benefic. tit. de Vnion. benefic. in n.* 1 Lancell. *inſtit. Canon. lib.* 2. *tit. de Vnion.* §. 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 3. Vgol. *de offic. Epiſcopi, p.* 2. *c.* 52. *num.* 1 Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 38. *q.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 245. vbi ſubdit nomine Eccleſiarum comprehendi Epiſcopatus; nomine autem beneficiorum quæcunque alia beneficia maiora, vel minora, regularia, vel ſæcularia, & dignitates includi. 1

Et in hac materia agitur, aut de ipſarum Eccleſiarum Vnione quoad iuriſdictionem, vel ſubiectionem; aut beneficiorum ipſorum quoad fructus & redditus. De primo genere egimus ſuprà *lib.* 2. vbi de Diœceſibus, & Parochiis eſt tracta- 2

tum. De ſecundo verò, id eſt de beneficiorom Vnione, quod ad fructus præcipuè attioet, hoc in loco videbimus.

3 Huius igitur Vnionis duo ſunt genera: quædā enim ſunt Vniones perpetuæ, & quædam tēporales. Perpetua Vnio eſt illa non ſolùm, quæ fit contēplatione Eccleſiæ, vt, ſcilicet duæ Eccleſiæ inuicem vniantur, *cap. 1. ne Sede vacante, c. cum venissent, de institut.* quæ ideò perpetua dicitur, quia Eccleſia nunquam moritur, *cap. ſi gratioſè, de reſcr. in 6.* ſed etiam reſpectu beneficiorum poteſt Vnio perpetua fieri, ſi videlicet exprimatur, vt perpetuò duret, ſicut conſtat ex *c. exposuisti, de præbend.* ibi, *de capellis in perpetuū annectendis*, ad hoc. per Reb. *d. tit. de Vnionibus benefic. num. 7. & 8* Hoied. *de incompatib. benefic. p. 2. c. 3. n. 1.* vel quando dicitur, *ad perpetuam rei memoriam*, vel *beneplacitum Sedis Apost. d. cap. ſi gratioſè.* Sanch. *d. cap. 23. numer. 145.* vbi ſubdit quòd quando eſt perpetua, ſolet in ea dici, *in perpetuum vnimus.* Temporalis verò eſt Vnio, quæ ad tempus eſt facta: non autem, vt in perpetuum ſit duratura, & eſt illa, quæ fit contemplatione perſonæ, non autem Eccleſiæ, vel beneficij: mortua enim perſona Vnio expirat, *c. ſuper eo. verſ. ne plus carmiſſet, ne Sede vac. cap. quoniam Abbas, de offic. deleg.* Rebuff. *d. tit. de Vnionib. benefic. num. 9. & 10.* Hoied. *eod. num. 1.* Sanch. *d. num. 145. verſ. temporalis.* Sed ea quoque, quæ fit ad beneplacitum ipſius Papæ ſuperſtitis, non autē Apoſtolicæ Sedis, intelligitur temporalis; quia eo Pōtifice mortuo ſimiliter expirat vnio, niſi ante fuiſſet ab eodem extincta, *d. cap. ſi gratioſè*, cum ibi notatis.

4 In dubio autem Vnio præſumitur facta potiùs contēplatione Eccleſiæ, quàm perſonæ, quòd Eccleſiæ potiùs fauendū ſit, eiúſque neceſſitati, aut vtilitati in his Vnionibus cōſulatur, & cōſequēter erit intelligenda perpetua, *d. c. 1. ne Sede vac. c. requiſiſti, de teſtam.* Rebuf. & Hoied. *in locis proximè citatis* adnotarunt. Sicut & illa, quæ fit ad commodum Rectorum pro tempore, vt commodiùs viuere, ac ſuſtentari valeant, quæ ratione beneficij facta dicitur: hæc enim quamuis non principaliter, ſecundariò tamen contemplatione Eccleſiæ intelligitur facta, & conſequenter perpetua, niſi expreſſum fuiſſet, eam duraturam quouſque fructus Eccleſiæ deueniant pinguiores, aut ad beneplacitum ſuperioris. Vnio facta de beneficio quamprimùm vacauerit, non poteſt capere vacationē ex reſignatione ad fauorem certæ perſonæ, Caſſad. *dec. 3. de renunc.* Angel *de legitimo contrad. q. 15. art. 5. num. 147.* etiamſi appoſita ſit clauſula *per ceſſum: vel deceſſum*, cùm locum habeat in reſignatione ſimplici, non autem in reſignatione ad fauorem, Caſſad. *d. dec. 3* Argel. *d. art. 5. à num. 149.* ea ea ratione quia in reſignatione ad fauorē beneficium nunquam videtur vacare cum eo tēporis momento, quo ab vno aufertur, ſtatim in alium transferatur.

5 Tribus potiſſimùm modis fit Vnio, vt tradunt gloſſ. *verb. vnire, in cap. & temporis 16. q. 1. & verb. vniendo, in cap. 1. ne Sede vacante*, Rebuff. *d. tit. de vnionib. benefic. n. 21. & in repet. c. extirpanda, §. qui verò, de præbend. in 4. præmiſſ.* Petr. Gregor. *de benefic. cap. 20. num. 52.* Hoied. *d. cap. 3. ſub num. 2.* Azor. *d. cap. 27. q. 2.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 12. cap. 2. n. 3.* Sanch. *d. lib. 7. cap. 29. n. 146.* Tambor. *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 13. q. 5.*

6 Primo modo fit Vnio, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, ſicut probatur ex *cap. decimas, ad fin. 16. quæſt. 1.* Operatur vt conſuetudo, & priuilegia data vni, competant alteri; & ſi ſunt contraria meliora, & fauorabiliora conſeruabuntur, Petr. de Peruſ. *de Vnion. cap. 2. num. 3* Petr. Gregor. *d. c. 20. num 55.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. § 7. nu. 28. & 35.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 10.* Tambur. *vbi ſup. num. 2.* Operatur etiam quòd Canonici, qui ſunt in vna Eccleſia, ſint in alia, & faciant vnum corpus. Petr. de Peruſ. *d. tract. cap. 1. num. 6. & cap. 2. num. 3.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 11* & ſic beneficia vnius Eccleſiæ cenſebuntur eſſe, & alterius, Puteo. *dec. 412. lib. 1. in correct.* & hic modus videtur parum frequens.

Secundo modo fit Vnio, vt vna Eccleſia alteri ſubiiciatur, ſeu vnum beneficium alteri acceſſoriè vniatur, & tunc vnum tantùm eſt beneficium principale; acceſſoriè verò vnitum per vnionem ideò manſit extinctum. Doctores *in c. cum acceſſerint, de conſtit.* gloſſ. *verb. Eccleſias, in Clem. per litteras, de præbend.* Nicol Garc. *p. 5. c. 2. n. 510.* & fuit factū prædium beneficij principalis, Gambar. *lib. 5. de poteſt. Legati de latere, n. 139* Verall. *dec. 349. n. 2. p. 3.* vt ac ſi non eſſet, exprimi nō debeat. Seroen. *in reg. de idiomate, q. 11. ad med. verſ. ſi per vnam adhærentia*, Clariùs Card *conſ. 30. n. 1. ad fin. in verſ. parochia enim adhærens pro nulla æſtimatur*, per tex *in cap. ſtatutum, de elect. lib. 6.* Menoch *conſ. 24. n. 14. verſ. cùm vnita eſt principaliter alteri acceſſoriè*; tunc de acceſſoria, vt pediſſequa non curatur, nec de illa expedit facere mentionem: nunquam enim cenſetur vacare. Rota *dec. 14. num. 5. p. 2 diuer.* Lu. Gom. *in reg. de triennali, q 8. n. 1.* Seraph. *dec. 1011. n. 1.* Gonzal. *d. gl. 5. §. 7. n. 7.* Nicol. Garc. *d. p. 12. c. 2. n. 5.* Rot. *dec. 658. p. 2. recent.* ac proinde in eo nullus valet inſtitui, Franc. *in cap. 2. n. 7. verſ. non obſtat. de fil. Presbyt. lib. 6.* Nicol. Garc. *p. 11. cap. 5. nu. 195.* quia ſolummodo regimen, & titulus profanus in beneficiarium tranſit, Rot. *dec. 2. de exceſſ. Prælat. in nouiſſ.* Caſſad. *dec. 3. n. 1. de iudic.* Mantic. *deciſ. 350. n. 1.* Nicol. Garc. *p. 5. c. 1. n. 270.* in tantū quòd litteræ Vnionis huiuſmodi non dicuntur litteræ beneficiales, ſed de proprietate, & re profana, Rota *dec. 2. r. 5. de rebus Eccleſ. non alienan. in antiq.* Practicabilia Rotæ impreſſa *poſt. 2 p. dec. diuerſor. tit. de Vnionib. n. 13.* Nicol. Garc. *p. 11. c. 2. n. 33.* & cauſa Vnionis nō dicitur cauſa beneficialis, Caſſad *dec. 3. de iudic. num. 1.* Gonzal. *d. gloſſ. 5. §. 7. n. 17.* & lis ſuper beneficio, vt vnito non eſt lis ſuper beneficio Mantic. *dec. 359. n. 1.* Nicol. Garc. *d. p. 12. c. 2. n. 32.*

Vnde primò infertur tex. *in cap. 2. de filiis Presbyt. in 6.* prohibentem Epiſcopo cum illegitimis diſpenſare ad Parochiales Eccleſias, aliaque beneficia curam animarum habentia, non eſſe intelligendum de annexis acceſſoriè, vt benè docent Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 3. q. 14.* Gonzal. *d. gl 5. §. 7. n. 18.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 275. n. 47.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub. 11. c. 13. n. 83.* quos refero *de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 45. n. 24.* reſoluentes licere Epiſcopo ſpurium ad ſimplex beneficium promouere, cui eſt acceſſoriè annexa Parochialis, vel alterum beneficium curæ animarum coniunctū; idque non ex alia ratione, niſi quia Parochialis per vnionē acceſſoriè factā beneficio ſimplici, cui per ſe nulla animarū cura ineſt, nomen & titulum amiſit, vt ſupradictū eſt, omnimodā naturam, & conditionem beneficij ſimplicis aſſumens, Azor. *d. lib 6. c. 28. q. 20. in fine*, Nicol. Garc. *p. 11. c. 5. n. 193.* Nau *conſ. 10. n. 3. de maiorit. & obedient. in nouis*, ex illa vulgari regula. 14

Acceſſorium

Digitized by Google

15 *Acceſſorium ſequitur naturā ſui principalis*, quę procedit, etiamſi acceſſoriū ſit magis dignum, & pretioſum, quàm ipſum principale, cui annectitur, ſecundùm D. Barboſ. *in l.cum ſtator, §.fin.211.ff de iudic.* Card. Tuſch *tom.1.litt. A concl.76.n. 26.*

16 Secundò infertur tex. *in d.cap.licèt canon, de elect. lib.6.* dum decidit obtinentes Parochiales Eccleſias debere attingere 25. annum, & infra annom ordinari, non habere locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis vt tenet gloſſ. *ibi verb. Parochialis, verſ. quòd ſi Eccleſia,* Rebuff. *in praxi. tit. de non promotis intra annum, num. 29. verſ. ideò qui procedit.* Boër. *dec. 119. nu.7.* Azor. *d. lib 6.cap. 8. nu.8.* vbi reddit rationem, quia id quod ad alterum accedit, ſequitur naturā principalis, ad quod accedit,
17 & ideò cenſuit Sacra Congreg. Concilij *ſufficere prouiſum eſſe conſtitutum in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur vnita,* prout referunt Galer. *in Margarita caſuum conſ. tit. verb. Canonicus 5. & verb. Paroch.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. nu. 4* Nicol. Garc. *d.p.12.cap.2.n.26.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 512. in 1. edit.*

18 Tertiò infertur textum *in cap. ſi motu proprio, de prebend. in 6.* dum habet, quòd quando Papa habenti beneficium confert aliud, ſi non fiat mentio beneficij obtēti, licèt ſit modicum gratia eſt ſubreptitia, & nulla, nō procedere in beneficio vnito acceſſoriè, ſufficit enim in impetratione exprimi tantùm principale. Menoch. *de arbitr. caſu 201.n. 67.* Rota *dec.786.num 3.p.1.diuerſ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib 10. q.1.num.36.* Campan. *d.c. 13.n.19.* Nicol. Garc. *d.p.12.c.2.n. 20.* & per collationem principalis habetur vtrūque, gloſſ. *verb. de iure in cap gratia, de reſcript. lib. 6.* quam ibi ſequūtur Domin. & Frāch. *n. 6* & tenuit Rota *in Verdunen. Decanatus 9. Martij 1590. coram Card. Lancelloto,*
19 impreſſa per Nicol. Garc. *p.5.c.1.nu.270* Et capta poſſeſſione Eccleſiæ, ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti, intelligitur capta, Ferret. *conſ. 236.n.8.* Gonzal. *d.gl.5 §.7.n.6.*

20 Quartò infertur Concil. Trid. *ſeſſ. 14 de reform. cap 18.* ſuper habendo concurſu in vacatione Parochialium, locū non obtinere in vnitis acceſſoriè, vt cēſuit S. Congregatio Cōcilij, prout nobis idonei teſtes ſunt, Galer. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium,* Gonzal *d.gl.5.§.7.n.13.& gl.6.n.16.* Nicol. Garc. *p 9.c 2.n.193.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 381.* quod refero *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg. 60.n.25. & ſeq*

Tertio modo fit Vnio duorum beneficiorum,
21 ſeu Eccleſiarum inuicem ęquè principaliter, vtraque manente Epiſcopatu, vel Parochiali, vt priùs erat, & tūc vtraque Eccleſia erit principalis, fruetúrque quælibet ſuis priuilegiis, & habebit ſua ſtatuta, idque operabitur Vnio, vt idē ſit beneficiarius, Epiſcopus, aut Parochus vtriuſque, gloſſ. *verb. vnire. in d c. & temporn 16.q.1. & verb vniendo, in d.c.1. ne Sede vacan.* Rota *dec. 114.n.72.p.2.diuer.* Gonzal. *gl.5.§.7.nu 112. cum ſeqq.* Nicol. Gar. *d.p.12.cap.2.num.37.* Tambur. *d.tom.3.diſp.15 q.5. num.4* latè Stephan. Gratiā. *diſceptat. forenſ. tom.4. cap. 655.* vbi per totum ex profeſſo diſputat, an pro Epiſcopatibus Viterbien. & Tuſcanen æquè principaliter vnitis vnus tantùm, vbi Epiſcopus Sedem habet, ſit cōſtituendus Vicarius generalis.
22 Et ſic reſpectu Epiſcopi duo Epiſcopatus æquè principaliter vniti reputātur vna diœceſis, & poteſt reſidendo in vna explere factum alterius, vt ait Rebuff. *d.tit. de Vnionib. benefic. numer. 16.* iunctis allis per me adductis *de offic. Epiſcopi p.3. alleg. 54. n.11.*

Pro Epiſcopo Ciuitatis Caſtellanæ, & Horta- 23
næ, poſita Cōſtitutione fel. record. Eugenij IV. ſuper vnione Eccleſiæ ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, *An reſidens Epiſcopus in aliquo loco ciuitatis diœceſis, quāuis non reſideat in ciuitate Caſtellana, & Hortana, ſatisfaciat ſuæ obligationi circa reſidentiā. Secundò, in qua ex dictis ciuitatibus ſit primo inchoanda Synodus, & an Epiſcopus poſſit cogere clerum illius ciuitatis, in qua in ea non celebratur, ad interreſſendum illi? Tertio, an, quando Epiſcopus conficit Chriſma in vna ex dictis ciuitatibus, Clerus illius ciuitatis, in qua illud non conficitur, teneatur illud ab Epiſcopo accipere; & an Epiſcopus ad illis intereſſendum poſſit cogere Clerum illius ciuitatis? Quartò, an Clerus Hortanus monitus ad recipiendum oleum ſanctum in ſpretum ſui proprij Epiſcopi, accipiens illud ab alieno, poſſit aliis pœnis plecti, vltra peccatum mortale. Quintò, an Epiſcopus volens in ciuitate Caſtellana agnoſcere cauſas ciuitatis Hortanæ, & illius diœceſis, & ſic è contra poſſit per ſe ipſum illas cognoſcere, ſcribente Notario, quem maluerit, non ſolùm proceſſus cauſarum, verùm etiam viſitationum? Sextò, an Epiſcopus exiſtens in diœceſi Hortana, in negotiis tunc peragendis illius diœceſis poſſit, ſe denominare Epiſcopum ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, aut Hortanæ, & Ciuitatis Caſtellanæ, & quomodo etiam debeat denominari, quando exiſtens extra reſidentiam, committit aliquid peragendum in aliqua ex dictis Diœceſibus.*

Sacra Congreg. Concilij ſub die 8. Iunij, 1624. 24
reſpondet ad primum, Epiſcopum in aliqua parte alterutrius ex diœceſibus reſidentem ſuæ obligationi circa reſidentiam vtique ſatisfacere, dum in aliqua ex ſuis Cathedralibus reſideat, temporibus à Conc. præſcriptis decreto c.1. verſ. eoſdem interim admonet, ſeſſ. 23. Ad ſecundum, proximam futuram Synodum eſſe indicendam & celebrandam in ciuitate Caſtellana, in qua ad præſēs Epiſcopus reperitur, deinde verò in ciuitate Hortana, & ſic deinceps ſingulis annis obſeruari debere, abſque tamen præiudicio partium, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio iudicio, & donec articulus præcedentiæ plenè cognitus, & definitus fuerit. Cæterum ad Synodum in altera ex dictis ciuitatibus celebrandam nequaquam teneri accedere Clerum alterius ciuitatis. Ad tertium Clerum vnius ciuitatis non ſolùm teneri ſacrum oleum accipere ab Epiſcopo illud in alia ciuitate conficiente, verùm etiam cogi poſſe eid. m Epiſcopo in eiuſmodi miniſterio aſſiſtere ad ſacrorum Canonum præſcriptum. Ad quartum poſſe puniri ab Epiſcopo. Ad quintum Epiſcopum in vna ex dictis ciuitatibus exiſtentem poſſe per ſe ipſum cognoſcere cauſas alterius ciuitatis, vel diœceſis adhibito Notario ſibi benè viſo, tam in proceſſionibus conferendis, quam in actis viſitationis cōſcribendis, ſed tamen debere eum habere rationem, vt id non paſſim, ſed raò, & æqua ex cauſa fiat, & in arduis tantùm, & in grauioribus negotiis, ne conſtitutio vnionis eludatur. Ad ſextum, quemadmodum Epiſcopus in ciuitate Caſtellana, vel eius diœceſi exiſtens, ciuitatis Caſtellanæ & Hortanæ Epiſcopus eſt appellandus, ita è conuerſo dum in ciuitate, vel diœceſi Hortana moram trahit, Hortanæ, ac ciuitatis Caſtellanæ Epiſcopum nuncupari eum, atque inſcribi debere. Quòd ſi extra diœceſim reſideat, in negotiis ad ciuitatem & diœceſim Hortanam pertinentibus, Hortanæ & ciuitatis Caſtellanæ; in ſpectantibus verò ad ciuitatem Caſtellanam, & illius diœceſis, ciuitatis Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopum eſſe denunciandum, 8. Iunij, 1624. Coſmus Card. de Torres.

25 In cauſa Valuen. & Sulmonen. fuit dictum,
quòd cùm ſuperioribus annis Capitulum & Cle-
rus Valuen. ſæpiùs conqueſti eſſent apud S. Con-
gregationem, quòd etiam extarent peculiares car-
ceres in Palatio Epiſcopali Valuen. vbi Epiſcopi
Vicarius morabatur, nihilominus Epiſcopus præ-
deceſſor, cùm aliquis è diœceſi Valuen. in carce-
rem erat conijciendus, ad Sulmonen. Ciuitatē du-
ci mandaret, in maximum eorum damnum, & in
commodum, S. Cōgreg. Concilij Trid. 17. *Ianua-*
26 *rij* 1604. dedit. litteras ad Epiſcopū infraſcripti
tenoris, videlicet: *Quamdiu Amplitudo tua Valuen.
& Sulmonen. Eccleſiæ Dei, & Apoſt. Sedis gratia præ-
eſt, ipſam vtriuſque ciuitatis Diœceſanus æquè proſequ e-
re decet, & propterea cùm aliquis ex dictis Valuen. in
carcerem fuerit conijciendus, non ad Sulmonen. ciuita-
tem ducendus eſt, ſed carceribus Valuen. Palatij Epi-
ſcopalis, vbi Amplitudo tua moratur, mancipare debe-
bis, ne accedat ſqualori carceris etiam itineris incommo-
dum, ac rerum neceſſariarum defectus, quas vltra pro-
priam patriam, conſanguinei vix ægre ſuppeditant, id
ſumma æquitas poſtulat, & ab Amplitudine tua obſer-
uari mandat. Illuſtriſſimi Patres Conc. Trid. Inter-
pretes.*

27 In alia cauſa Sutrina, & Nepeſina, *conquerente
Sutrina Ciuitatis Capitulo de Epiſcopo, qui adſtrin-
git Clericos ex Sutrina ad Nepeſinam ciuitatem ire
pro ſuis cauſis. Eadem igitur Cong. ſub die 15. Maij,*
1594. *mandauit Epiſcopo, quòd ſi ita eſt, Vicarium
ſtatim deputet in ciuitate Sutri, & mādet Officialib.
Curiæ Nepeſinæ, ne Clericos Sutri in aliquo moleſtent,
nec ſe ingerant.*

28 In alia cauſa Calagurritana, & Calciaten. iuris
corrigendi inter Epiſcopum Calagurritanum, &
Capitulum Calciaten. præſuppoſito, quòd Epi-
ſcopatus Calagurritanus, & Calciaten. ſit vnicus,
vnica diœceſis, & vnicus Decanus, necnon præ-
ſuppoſitis deciſionibus Rotalibus in hac cauſa fa-
ctis, dubitatum fuit in hac S. Congreg. Concilij
Trid. *An per idem S. Concilij cap. 6. ſeſſ. 25. de reform.
ſit derogatum conſuetudini immemoriali à Capitulo
prætenſæ, videlicet, quod Epiſcopus volens procedere
ad punitionem, correctionem, & carcerationem Ca-
pitularium Calciaten. delinquentium ad præſcriptum d.
cap. 6 teneatur hoc facere in ipſa ciuitate Calciaten. &
in carceribus ibidem aſſiſtentibus; non autem in
qualibet parte dictæ ſuæ diœceſis, vbi domum, aut tri-
bunal. habet. Die 7. Septembris, 1630. S. Congreg.
Eminentiſſimorum Card. Concil. Trid. Interpretum
procuratoribus, & Aduocatis vtriuſque partis audi-
tis, iuribúſque, & rationibus hinc inde allatis maturè
perpenſis cenſuit per S. Concilij Trid. d. cap. 6 ſeſſ. 25. de
reform. huiuſmodi immemoriali conſuetudini fuiſſe dero-
gatum.*

His ita præmiſſis videndum eſt, quorum bene-
ficiorum vniones fieri poſſint, & quibus ex cau-
ſis faciendæ ſint, & quis eas facere valeat, & quo-
modo factæ probentur, ac quando dicantur ſor-
titæ effectum.

§. I.

Quorum beneficiorum vniones fieri poſſint.

29 EPiſcopus poteſt facere quoruncunque bene-
ficiorum Vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à
Pontifice, vitato poſſidentis, ſeu expectantis præ-
iudicio, id eſt, non vt ſtatim habeant effectum in
poſſidentis, vel expectantis præiudicium, ſed poſt-
quam illud demiſerit. Ita Abb. *in d. cap. ſicut vnire,
de exceſſ. Prælat. num.* 7. & ibi Anchar. *num.* 5. Card.
num. 3. quæſt. 5. Mar. Socin. ſen. *art. 4. quæſt. 6. n.* 64.
Gamb. *de offic. & poteſt. Legati de latere, lib. 5. tit. de
poteſtate Legati in vniendo, num* 63. Rebuff. *d. tit. de
Vnionibus benefic. numer.* 31. Hoied *de incompatibil.
benefic. p. 2. cap. 3. num.* 7. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11.
cap. 2 num 91. Sanch *in præcepta Decalogi lib. 7. c.* 29.
num. 150. Præterquam ſi reſeruatio beneficij eſſet
perpetua reſpectu collationis illius à Romano
Pont. ſemper faciendæ, vt contingit in prima Di-
gnitate poſt Pontificalem cuiuſcunque Eccleſiæ
Cathedralis, quæ reſeruata manet ſemper per re-
gulam Cancellariæ; & ideò non poteſt vniri per
Epiſcopum, vt per Hoied. *d. num.* 7. Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 91. Sanch. *d. nu.* 150. *verſ. poſterior.* vbi
idem dicit, quando reſeruatio non ſolùm collatio-
nem reſpectu tituli concernebat, ſed reſeruaoerat
Pontifex certam Eccleſiam ſuæ diſpoſitioni: tunc
enim ea verba generalia impedirent prorſus Epi-
ſcopi diſpoſitionem circa id beneficium, ad not.
per Abb. *in d. c. ſicut vnir, numer.* 7. Augetur etiam
hæc poteſtas iure antiquo conceſſa Epiſcopis fa-
ciendi quoruncunque beneficiorum Vniones,
etiamſi illa reſeruata ſint, per Concil. Trid. *ſeſſ.* 21.
de reform. cap. 5. vt id quoque poteſtate delegata
efficere valeant, vt conſtat ex illis verbis, ibi, *poſ-
ſint Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delega-
ti*, &c. & ſic eis licebit vtraque poteſtate procede-
re, & tunc ad ſolum Pontificem appellari poterit,
iuxta ea, quæ latè notauimus *de offic. & poteſtate
Epiſc. p. 3. alleg.* 92. Cùm Epiſcopus delegatus in
cauſa ſibi delegata maior ſit, quàm legatus, etſi
maiorem cum Capitulo, quàm Legatus coniun-
ctionem non habeat; tamen ſicut Legatus, ita
etiam Epiſcopus tanquā Apoſtolicæ Sedis dele-
gatus ſine conſenſu Capituli beneficia vnire po-
teſt, Nau. *conſ. 10. de offic. delegat. in nouis*, deeſt *in an-
tiq.* Sayr. *in floribus dec. ſub eodem tit. dec.* 10. Sed con-
trarium eſt dicendum, vt notat addic. *ad d. conſ.
Nauarri*, dicens aduertendum referri Sacram
Cong. cenſuiſſe contrarium, Nicol Garc. *d. p.* 12.
c. 2. n. 158. Sanch. *d. c. 29. n.* 185. *cum ſeqq.*

Beneficia aliquot ſimplicia cuiuſcūque quali- 30
tatis, & dignitatis fuerint vel etiā præſtimonia,
vel præſtimoniales portiones, nūcupatas, etiā, an-
te vacationem ſine cultus diuini, & illa obtinen-
tium præiudicio, ſeminario incorporare, & vnire
valet Epiſcopus, etiā ſi ſint reſeruata, vel affecta,
ex decreto Concilij Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap.* 18.
verſ. nec non beneficia, Paul Fuſc. *de Viſitat. lib. 1. c.* 16,
num. 9. quod intelligitur, dummodo nō vniat be-
neficia omnia ſimplicia, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerū
fori eccleſ. dec.* 492. & 720. *in 1 edit. aliàs reſ.* 383. *n.* 4.
& reſol. 630. *n.* 10. *in 2 edit.* Molfeſ. *in ſumma Theo-
log. moralis, tract. 6. cap. 14. n.* 60. Ego ipſe *de officio &
poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 77. n.* 20. nec aliquot ſim-
plicia ad collationem inferiorū ſpectantia, neque
Canonicatus, aut beneficia iuriſpatronatus etiam
eccleſiaſtici, nec reſeruata Sedi Apoſt. poſt ipſo-
rum vacationem, nec propterea vacantia in mēſe
reſeruato: quia per Epiſcopum hæc omnia ſemi-
nario vniri non poſſe referunt deciſum Molfeſ. *in
ſum. Theolog. moralis, tract. 6. cap.* 14. *à nu.* 62. Franc.
Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 16. nu.* 33. Nicol.
Garc. *d. c. 2. n.* 702. & idē erit, ſi Epiſcopus vniret
beneficia ante ipſorum vacationem, ſi tempore
vnionis erant affecta, vt quia erant Subcollecto-
rum, familiarium, Militum, vel officialium Curiæ,
vt reſoluit Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 506. & nouiſſimè
ſunt

fuit reſolutum in ſequenti caſu. *Præſuppoſito, quòd Archiepiſcopus Brunduſinus de anno 1610. ſeu alio veriori tempore, poſt tamen annum 1602. vniuerit ſeminario Brunduſino nonnulla beneficia ſimplicia per Epiſcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæ ſecundùm Extrauag. Ad regimen, cùm ſint affecta, & conſequenter vniri nequeant, petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam. Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum cenſuit, ſi beneficia huiuſmodi ab Epiſcopo Oritano tempore ſuæ promotionis obtinebantur, tanquam propterea Sedi Apoſtolicæ reſeruata minime potuiſſe vniri Seminario Brunduſino, & vnionem, vt ſuperius proponitur, factam ab Archiepiſcopo nullam prorſus, atque irritam eſſe. C. Card. de Torres.* Litigioſa autem beneficia Epiſcopus ſeminario vnire non poteſt; quia aliud eſt beneficium reſeruatum, aliud verò litigioſum, Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. numero 155.* Rot. *in Cordubon. præſtimonij, 13. Ianuar. 1623. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.* Seminarium, cui ex decreto Concilij Trid. eſt facta vnio per Epiſcopum, cuius vigore poſſidet, dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem gratioſè ſubrogato, licet non doceat de validitate vnionis, vt ex multis Rotæ deciſionibus reſoluit Angel. *de legitimo contrad. q. 15. art. 3. n. 145.*

31 Beneficia quoque ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam, quòd alio iure deuoluatur, alio autẽ vniatur. Deuolutio enim concernit titulum, impeditque, ne illud Epiſcopus in titulum dare valeat, vnio autem reſpicit proprietatem. Ita Abb. *in d. c. ſicut vnire, num. 6.* Auchar. *n. 5.* Mar. Socin. ſen. *à n. 67.* Boër. *deciſ. 346. in fin.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 15.* quos refert, & ſequitur Sanch. *d. c. 29. n. 149.*

32 Beneficium ſuæ diœceſis integrum erat Epiſcopo de Iure communi vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, vt benè reſoluit Mar. Socin ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art. 4. q. 13. n. 80. & art. 6. concl. 55. cum duabus ſeqq.* At attento Concilij Trid. decreto *ſeſſ. 24. de refor. cap. 9.* nulla ratione id licet, cùm ita diſponat. *Beneficia vnius diœceſis, etiamſi Parochiales Eccleſiæ, Vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, & ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiorum, aut alia quacunque de cauſa, alterius diœceſis beneficio, aut Monaſterio, ſeu Collegio, aut loco etiam pio perpetuo non vniantur.* Ita per hoc Concilij decretum obſeruant Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. cap. 26. numer. 24.* Zerol *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Vnio* § 8. Nic. Garc. *d. cap. 2. num. 85.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 3. tract. 3. numer. 302.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 492. in 1. edit. aliàs reſolut. 383. num. 5. limit. 5. in 2. edit.* Sanch. *d. cap. 29. n. 180.* Sanch. *in conſil. moralib. lib. 2. c. 2. dub. 3. num. 1.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 66. n. 9.*

33 Parochiales Eccleſias Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis, ſeu Dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus, Militiiſve vniri prohibet Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 13.* quod non ſolùm de ipſorum Parochialium vnione intelligendum videtur; ſed etiam de aliqua parte fructuum ipſarum, vt refert deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 492. in 1. edit. aliàs reſol. 383. numero 5. verſ. limita ſextò in 2. edit.* Saluari tamen, & excipi poſſunt vniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum, ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarúmque artium cultum, vt reſoluit Gonzal. *gloſ. 5. § 7. numero 46.* Et ſub illo decreto vtique non comprehenduntur Parochiæ, quæ certos fines non habent, ſed certum tantùm populum, & per certas familias diſtinguũtur, vſque adeò vt Sacramenta promiſcuè non adminiſtrentur, (vt audiui obſeruari in ciuitate Aquilana,) ſicut refert deciſum idem Gonzal. *gloſ. 6. n. 96.*

In Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, vbi frequentes, adeóque tenues præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, licet Epiſcopis cum conſenſu Capituli aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia, iis vnire, vt expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 15.* quod cùm vtatur d. particula, *iis*, quæ refertur ad præbendas, clarè deſiderat, vt vnio fiat ſingulis præbendis diſtributiuè, non autem menſæ. Rot. *deciſ. 365. p. 2. recen.* & ideò ſingulis præbendis ſingula beneficia vnire debere, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura, reſoluunt Hier. Gabr. *conſ. 188. num. 3. & 4. lib. 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 274. num. 34. in fine.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 37. num. 25.* vbi etiam tenet Concil. *d. loco*, non concedere facultatem vniendi menſæ Capitulari, ſed omnibus præbendis ſingulorum Capitularium; quod etiam tenent Aluyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1067. in fin. & d. reſ. 379. n. 5.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 171.* Ego ipſe *d. alleg. 67. n. 9.* 35

Beneficium ſuæ diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire, vt cum multis reſoluit Azor. *d. lib. 6. cap. 28. q. 19.* Sanch. *d. c. 29. num. 148.* vbi *n. 187.* id licitum quoque aſſerit ſtantibus decretis Concilii Trid. cum duplici tamen limitatione: prior ſit, vt beneficium non ſit extra diœceſim, in qua eſt monaſterium; quia Trid. *d. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 9.* interdicit vnire beneficia alterius diœceſis, vt *ſuprà* oſtendimus: poſterior eſt, ne beneficium illud vniendum, ſit Curatum, quia Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 13.* prohibet vnire beneficia Curata loco religioſo, ſicut vidimus *ſuprà*. 36

§ II.

Quibus ex cauſis Vniones faciendæ ſint, & quæ forma, & ſolemnitas in eis requiratur?

FAciendarum Vnionum cauſa, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum, *cap. expoſuiſti, de præbend.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 38.* Hnied. *de incomp. benef. p. 1. c. 3. nu. 8.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 28. q. 4. & 23.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 12. cap. 2. n. 108.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. n. 161.* quia eſt contra Iura, quæ volunt, vt diſtincti ſint cuiuſque Eccleſiæ, & Parochiæ limites, fructus, & Rectores, vt *ſuprà lib. 1. cap. de diœceſibus, & Parochiis* vidimus. 37

Neceſſitas autem faciendæ Vnionis eſt, ſi duæ Eccleſiæ, vel præbendæ adeò ſint tenues, vt ad victum duorum Rectorum non ſufficiant: hoc enim caſu poteſt earum vnio fieri, niſi aliud obſtet, *cap. vnio, 10. q. 3. cap. poſtquam. 16. q. 1. Clem. in* 38

in

in ngre.§. d hac de ſtatu Monach. Concil. Trident. *ſeſſ.21. de reform.cap.1.* ibi, *propter eorum paupertatem.* Quando autem, & quæ Eccleſia pauper, aut tenuis dici poſſit, hoc relinquitur arbitrio Superioris, gloſ. *in Auth. Præterea, C. vnde vir, & vxor.* Si etiam Eccleſia ab hoſtibus ſit deſtructa, vel deſolata, poteſt alteri vniri, *d. cap. 2. de relig. domibus.* Et denique Eccleſiarum vicinitas, aut populi decrementum, vel incommodum, Religionis quoque deformitas, & mutatio temporum neceſſitatem plerumque tribuunt vniendi, *cap. 2. & c. fin. §. hoſtilitate 25. q. 2.*

39 Vtilitas autem eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum, vt probatur *in d. cap. expoſuiſti*, & *in d. c. 1. ne Sede vac.* ibi, *ne plus fuiſſe perſona, qui in Eccleſia videremur*, Rebuff. *d. tit. de Vnion. b. benefic. n. 39.* Hoied. *d. p. 2. c. 3. n. 8.* Azor. *d. lib. 6. cap. 28. q. 11.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 52. in princ. num. 4.* vel vt diuinus cultus augeatur, vt colligitur ex text. *in c. ex parte, de conſtit.* Sanchez *d. c. 29. n. 161. in fine*, vbi *num.* 162. hinc infert exigi cauſæ cognitionem in huiuſmodi vnione facienda, ita vt ſic Ordinarius vnionem faciens debeat priùs inquirere & cognoſcere de cauſa vnionis, & ſi Papa illam facit, exigatur, vt etiam de cauſa inquiratur in partibus, aliàs vnio reuocabitur.

40 Requiratur quoque in Vnione facienda per Epiſcopum, vt citentur ij omnes, quorum intereſt, *Clem. 1. §. ad hac, de ſtatu Monach.* Hoied. *d. c. 3. n. 9. verſ. ſecundum quod.* Azor *d. lib. 6. c. 28. quaſt.* 14. Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 05. non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs, licet videatur quodam modo intereſſe, quia interdum laborat contra ſua propria commoda, Rebuff. *in praxi benefic. reg. 11 Cancell. de vnion. gloſ. 11. numero 1. 11. & 12.* Hoied. *d. c. 3. numero 9.* Nicol. Garc. *d. c. 2 num.* 219. & Sanch. *d. cap. 19. num.* 163 qui tamen aduertunt audiri de-

41 bere, ſi cauſam iuſtam impedientem vnionem allegaue it. Nec eſt vocandus Rector, ſiue poſſeſſor beneficij, aut ſi vacet, defenſor illius, ſed, eis non citatis, poterit Epiſcopus vnionem facere, vt expreſſè deciditur *in Clem. 2. de rebus Eccleſ. non alien.* Rebuff. *d. gloſ. 11 n. 8.* Hoied. *d. c. 3. numer 9. verſ. ſed vtrium*, Seraph. *deciſ. 1459. num. 13.* Ioan. à Cochier *in reg. 22. Cancel. de vnion. n. 28.* Nicol Garc. *d. p. 12. cap. 2. n. 214 & num. 215.* ſubdit procedere etiam in vnione faciẽda per Legatum. Et ratio eſt: quia, etſi beneficium illud nondum vacans alteri vniatur, nullum poſſeſſori illius damnum infertur, eò quòd vnio illa non ſortitura ſit effectum, donec ipſe morte, vel alio modo dimiſerit beneficium, *cap. conſultationibus, de donationib.* Quòd ſi replices præiudicium generare: quia impeditur, ne cum alio permutari valeat, vel in gratiam alterius illi renunciari: reſpondent Rebuff. *d. gloſ. 11. n. 9 & 10.* Hoied. *d. cap. 3 nu. 9* Azor. *d. c. 18 q. 11.* id præiudicium non eſſe conſiderabile, eò quòd permutatio illa, & reſignatio pendeant à voluntate Superioris, & ſint modi extraordinarii comparandi beneficia: quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi.

42 Requiritur etiam in Vnione facienda per Epiſcopum conſenſus Capituli Eccleſiæ Cathedralis, vt expreſſè deciditur *in d. Clem. 2. de rebus Eccleſ. non alien.* Petr. de Peruſ. *de Vnion. cap. 5. qu. 7.* Gambar. *de offic. & poteſt. Legati de latere, lib. 5. tit. de poteſt. Legati in vniendo, numero 58. & 108.* Rebuff. *d. gloſ. 11. num. 2.* Hoied. *d. cap. 3. num. 9.* Azor. *d. c. 28. q. 12.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. ex num.* 145. vbi *n.* 252. *cum ſeqq.* ſubdit Vnionem poſſe fieri per Epiſcopum abſque Capitulo, vbi hoc habuerit conſuetudo immemorialis, Sanch. *d. c. 29. n. 164.* & quamuis Rotæ olim *deciſ. 445. num. 5. p. 2. recent.* viſum fuerit conſenſum Capituli eſſe ſolemnitatem propter Eccleſiæ vtilitatem deſideratam, nihilominus eidem Rotæ *deciſ. 318. numero 15. p. 5. recent.* magis deinde placuit conſenſum Capituli in vnione non fuiſſe inductum in eius fauorem, ſed potius pro forma & ſolemnitate, per doctrinam Nicol. Garc *d. c. 2. numero 164.* & Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ. 487. numero 2.* Tractatus enim non requiritur ſolemnis, à Iure in rei eccleſiaſticæ alienatione petitus, cùm ille nullibi deſideretur, nec hæc Vnio rationem veræ alienationis ſubeat, vt per Boër. *deciſ. 345. n. 2.* Hoied. *d. cap. 3. numero 9. verſ. ſed vtrium*, Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 146.* Sanch. *d. c. 29. numer. 172.* Quòd ſi Canonici conſentire no- 43
lint, & iuſta cauſa Vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſent compelli, vt docent Rebuff. *d. gloſ. 11. num. 3.* Mar Socin. ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art. 6. concl. 1. n. 92.* Azor. *d. qu. 12.* Et defectu conſenſus Capituli 44
quemlibet poſſe opponere, contra nonnullos cẽſuit Rot. *deciſ. 247. numero 5. par. 1. diuerſ. & in Vercellen. Vnionis, 23. Aprilis* 1610. *coram Cardin. Lancelloto inn.*

Et hic conſenſus Capituli ſatis eſt, ſi poſtea 45
accedat, arg. text. *in cap. cum vos, de his, qui fiunt à Prel. & cap. coram, de iurepatron.* Boër. *deciſ. 345. n. 3 & 4.* Rebuff *d. gloſ. 11. n. 20. & 21.* Hoied. *loco proxime citato*, ſubdens in dubio præſumi huiuſmodi conſenſum interueniſſe ex temporis diuturnitate, Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 147.* Sanch. *d. cap. 29. num. 165.* Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 578. num. 32.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi deciſ. 158. num. 16. p. 4.* Rota *deciſ. 133. num. 9. p. 2. diuerſ. & deciſ. 455. num. 5. par. 1. recent. & deciſ. 318 num. 42. part. 2. recent.*

In Vnione tamen facienda per Legatum conſenſus huiuſmodi non requiratur, eò quòd Legatus nullum conſortium cum Capitulo habeat, vt habet Epiſcopus, vt per Nau. *conſ. 10. n. 1. de offic. deleg.* Hoied *d. cap. 3. num. 9* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n.* 150. Sed diſtinguendum eſſe exiſtimo, inter eum caſum, quo eam vnionem faciat ex Pontificia commiſſione, in qua conſenſus Capituli mentio non fiat, & inter illum, quo id faciat ex ſua poteſtate ordinaria, ita vt in primo non exigatur conſenſus: quia tunc non vnit, vt Ordinarius; ſed vt Pontificis delegatus: quare, Pontifex poteſt abſque conſenſu Capituli vnire; ita & ipſe: in ſecundo verò exigitur conſenſus Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet poteſtatem, quàm Epiſcopus: ſi ergo hic indiget conſenſu Capituli: ergo & ille. Ita diſtinguunt Mat. Socin ſen. *in d. c. ſicut vnire. art. 6. concl. 14. n. 115.* & Sanch. *d. c. 29. n. 166.* 46

Vnio autem facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo non valet, cùm quis non poſſit auctorizare in facto proprio, *d. Clem. 2 §. fin.* cuius deciſio procedit, quando vnio fit Capitulo principaliter & directè: non verò quando in conſequentiam, & indirectè eſt in vtilitatem Capituli, vt benè ex aliis tradit Nicol. Garc *d. cap. 12. numer. 168. & ſeq.* Vnio enim facta per Epiſcopum menſæ Capitulari non poteſt fieri abſque Sedis Apoſt. auctoritate *S. Cong. Concil. 13. Sept. 1609. & 11. Februarij. 1611.* vt refert Argel. *de legitimo contradict. quaſt. 15. art. 5. numero* 162. 47

Rurſus, ſi Eccleſia ſit ſubiecta Abbati, aut alij 48
inferiori

inferiori Prælato, non poteſt Epiſcopus eam vnire abſque illius conſenſu, vt bene tradunt Card. *in Clem. 1. §. ad hæc, n. 1. oppoſ. 1. & 2. de ſtatu Monach.* Mari. Socin. ſen. *in d. cap. ſicut vnire, art. 4 q. 5. n. 62.* qui optimè ait, *art. 6. n. 95. concl. 4.* exigi quoque conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum eo Prælato inferiore & *concluſ. 5. n. 96.* benè etiam dicit, exigi quoque conſenſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis: refert, & ſequitur Sanch. *d. cap. 29. n. 167.*

49 Inſuper requiritur in Vnione vocatio, & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum, *d. Clem. vnic. §. ad hæc, de ſtatu Mon.* Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 15.* ibi, *cum patronorum conſenſu*, &c. Boër. *deciſ. 345. n. 4. in fine* Roch *de iurepat. verb. honorificum, num. 8.* Lambert. *eod. tract. lib. 3. q. 6. tote art. 2.* Cou. *pract. c. 32. n. 10. & 11.* Fuſc. *d. lib. 2. cap. 26. n. 26.* Flamin. *de reſign. benefic. lib. 2. q. 4. n. 11.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. vnio, §. 7. dub. 4* Azor. *d. c. 28. q. 12.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 202.* Sanch. *d. cap. 29. num. 168.* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 15. q. 1. num. 9.* nam beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, Rot. *in Vercellen. vnionis 23. Apri-*
50 *lis* 1610. *coram Card. Lancellotto im.* Si autem à Legato de Latere fiat hæc vnio, exigitur quoque patroni conſenſus, ſi iuſpatronatus ſit ſæculare: ſi autem ſit eccleſiaſticum, poteſt illi derogare, ac proinde abſque eius conſenſu vnionem facere vt conſtat ex *cap. cùm dilectus, de iurepatron.* Gambar. *d. libr. 5. tit. de poteſtate Legati quoad Vnion. benefic.* Lambert. *d. q 6. art. 1. num. 4. verſ. & idem dicerem. & art. 2. n. pen.* Rebuff. *d. tit de vnionib. num. 28.* Azor. *d. q. 12.* vbi ſubdit non poſſe derogare, quando iuſpatronatus eſt mixtum, partim ſæculare, & partim eccleſiaſticum, ob fauorem & gratiam laici patroni ne laici à fundandis Eccleſiis facilè anoceneur, additque, cùm patronus eſt laicus, non iure fundationis, vel dotationis Eccleſię, ſed ſola conſuetudine, vel præſcriptione, aut priuilegio poſſe huic patronatui derogari per Legatum à latere, refert Sanch. *d. cap. 29. n. 169.* vbi *nu.* 170. ait, quòd conſenſus Capituli non neceſſariò præcedere debet, ſed ſatis eſt ſi vnionem ſubſequatur, vt *ſuprà* diximus: ita ſimiliter ſatis eſt ſubſequi conſenſum patroni, & Prælati illius inferioris, ſuique Capituli, quorum conſenſum diximus exigi.

51 Harum ſolennitatum defectu fit ipſo iure irrita vnio in tribus caſibus. Primus eſt, quando non citantur ij, quorum intereſt, quos neceſſariò citandos eſſe diximus. Secundus eſt, quando non præmiſſa cauſæ cognitione vnio fit. Verumque docent Rebuff. *d. reg. 21. Cancel. gloſ. in princ.* Azor. *dict. lib. 6. cap. 28. q. 14.* Si verò Ordinarius, vel Legatus in ipſa vnione enuntiet adhibuiſſe cauſæ cognitionem, & ſolemnitates requiſitas; & repeiſſe cauſas eſſe veras, videtur ſtandum eius aſſertioni, & præſumendum eſſe pro vnione, donec contrarium probetur, etiamſi proceſſerit parte non vocata; quia fortè nullus tuoc aderat, qui deberet vocari, Nicol. Garc. *d cap. 2. n.* 121. vbi *nu.* 226. id intelligit, quando cauſæ & ſolemnitates requiſitæ nominatim, & in ſpecie exprimuntur; ſecus in genere. Tertius eſt, cùm non exprimitur valor beneficij vniendi, vt expreſsè habetur *reg. 22. Cancel. de Vnionibus*, vbi Alphonſ. *n. 2.* Ioan. à Cochier *lit. B.*

52 Verùm autem, ſi in cæteris ſeruetur debita forma, ſit Vnio irrita, eò quòd ex falſa cauſa ſit impetrata? Eſt diſtinguendum inter Vnionem factam à Pōtifice, & inter illā, quæ facta fuit per inferiores ab eo: nam, ſi fiat à Pontifice ex falſa cauſa allegata, erit ipſo iure irrita; quia in reſcriptis Pontificis intelligitur ſemper clauſula, *ſi preces veritate nitantur, cap. 2. de reſcriptis.* Ita docent Mil *in repert. verb. vnio, n. 6. ſtatim in princ.* Rebuff. *d. reg. 21. de vnionib. gloſ. 5. in fine* Bellam. *deciſ. 617.* Caſſad. *deciſ. 1. in fine, de vnionib.* Nicol Garc. *d. cap. 2. numer.* 115. vbi *num* 116. id intelligit, quamuis vnio facta ſit motu proprio, Sanch. *d. cap. 29. num.* 176. Si verò fiat per Ordinarium, ſeu alium inferiorem Pontifice, non eſt ipſo iure irrita, ſed irritanda venit ope exceptionis; quia, cùm vnio concedatur ex cauſa neceſſaria, magis concernit iuſtitiam, quàm gratiam: id autem diſtat inter reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ, quòd illa per ſubreptionem obtenta ſint ipſo iure irrita: quare quiquid victui eorum factum fuerit, eſt nullius prorſus momenti: hæc autem valida ſint, donec ope exceptionis elidatur, id eſt, donec aduerſarius, contra quem impetrata ſunt, excipiat, allegans ea eſſe ſubreptitia: quare proceſſus vitente illorum factus valebit, ſi de ſubreptione non excipiatur: & ideò ſic docent Mar. Socin. ſen. *in d. cap ſicut vnire, art. vlt. quæſt. 2. num.* 144. Rebuff *d. reg. 21 de vnionibus, gloſ. 5. in fine, & gloſ. 6. caſu* 2. vbi ſubdit propterea non poſſe in beneficium impetrari tanquam vacans, donec vnio illa irritetur, Axor. *d. lib. 6. c. 28. q. 14.* Quamuis vnionem factam per Ordinarium ex falſa cauſa, etiam ſeruata iuris forma, eſſe ipſo iure nullam exiſtimauerint, Abb. *in d. c. ſicut vnire n. 6. & conſ. 107. num. 7. vol* 1. Boër. *deciſ. 145. in fine*, Hoied *d. c. 3. à n. 16.* Mādoſ. *d. reg. 13. q. 6. n. 3.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 113.

§. III.

Quis Vniones facere valeat, & quomodo facta probentur, ac quando dicantur ſortita effectum.

Papa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus, *cap ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.* & plures Doctores 53
citauimus *lib. 1. cap. 2. verſ. nono*, qui etiam poteſt vnire omnia alia beneficia, Petr. de Peruſ. *de vnionibus, cap. 4. num. 2.* Rebuff *in praxi benefic. tit. de vnionib. benef. n. 23.* Azor. *inſtit moral. p. 2. lib. 6. cap. 28. q. 6.* Nicol. Garc. *de benefic part. 12. cap. 2. n. 60. & 61.*

Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias 54
ſuæ diœceſis, *d. cap. ſicut vnire*, Nicol. Garc. *d. cap. 2. ex n. 62.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. ex num. 147* & *ſupra* §. 1. oſtendimus qualiter poteſtas hæc vniendi conceſſa Epiſcopis ſit immutata, ampliata, vel innouata per decreta Concilij Trident. Quæ quidem poteſtas dupliciter reſtringenda eſt. Primò, niſi beneficia illa eſſent exempta à iuriſdictione Epiſcopi; quia tunc nequiret Epiſcopus ea vnire; vtpote quæ ſuæ diſpoſitioni ſubiecta non ſunt; & ideò tunc vnio pertinebit ad Pontificem, ita Rebuff *d. tit. 9. de vnionib. benef. n. 22.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 2. c. 3. num. 7.* Ioan. à Cochier *in d. reg. 22. de vnionibus, n. 33. in princip.* Eraſm. à Cochier *de iuriſ. dict. ordin. in exemptos, p 4. qu. 131.* Secundò, dummodo vnio ſit perpetua: ſi enim ſit temporalis, eſt interdicta Epiſcopo, quia vniones ad vitam beneficiarij ſunt odioſæ, tanquam introductæ contra formam

Iuris

Digitized by Google

Iuris communis, aut ſaltem præter illam: quippe
per hanc vnionem temporalem fit, vt duo bene-
ficia concedantur vni, abſitque ille ab altera Ec-
cleſia toto tempore vitæ: præterea, quia per ta-
lem vnionem non Eccleſiis, ſed perſonis proui-
detur: tandem, quia talis vnio eſt nomine tenus,
ac re ipſa eſt quædam iuris relaxatio. Ita docent
Staphil. *de litteris gratia, tit. de modis prouiſionis, num.*
19. Azor. *d. lib. 6. cap.* 28. *q.* 17. Papon *lib.* 5. *areſt. tit.*
8. *are* 10 1. Zerola *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. vnio.* §. 7.
Nicol. Garc. *d. p.* 12. *cap.* 2. *n.* 84. Ioan. à Cochier *d.*
n. 33. *verſ. item limita.*

55 Legatus à Latere, qui eſt maior Epiſcopo, po-
teſt ex cauſa rationabili, & legitima vnire benefi-
cia ſuæ prouinciæ, quæ conferre poteſt, iuxta ea,
quæ ſupra diximus *lib.* 1. *c.* 6. *de Legatis, verſ. in vniē-*
dis, ideò repetere non oportet.

56 Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt bene-
ficia vnire, niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo com-
mittantur, vt per Mari. Socin. *in d. cap. ſicut vnire.*
art. 3. *n.* 43. *cu ſeqq.* Pariſ. *conſ.* 40. *n.* 1. *&* 2. *vol.* 4 Re-
buff. *d. tit. de vnionibus benef. n.* 37. *& tit. de forma Vi-*
cariatus, n. 102. Cuch *lib.* 2. *inſtit. maior. tit.* 8. *n.* 106.
Petr. de Peruſ. *de vnion. c.* 4. *n.* 32. Caccialup. *eodem*
tract. art. 5. *q.* 8. *n.* 23. Hoied. *d. cap.* 3. *n.* 7. *verſ. non eſt*
etiam omittendum, Sbroz *de Vicario Epiſcopi, libr.* 2.
q. 115. Azor. *d. lib.* 6 *cap.* 28. *q.* 10. Nicol. Garc. *d. p.*
12. *cap.* 2. *n* 69. Sanch *d. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 153 Ioan.
Narbona *de appellat. de Vicario ad Epiſcopum, p.* 1.
numer. 123. quorum aliqui, præcipuè Rebuff.
Pariſ. Sbroz. & Sanch ampliant procedere,
etiamſi Vicario data ſit poteſtas conferendi be-
neficia cum generali clauſula, contra Mohed.
deciſ. 3. *de officio Vicar.* & Hieron. Gabr. *conſ.* 200. *nu.*
5. *vol.* 1. exiſtimantes, Vicarium poſſe vnire ex ſuo
officio.

57 Capitulum, Sede vacante, poteſt vnire ea bene-
ficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per talem
vnionem iuriſdictioni Epiſcopali nihil detraha-
tur; quòd ea, quæ ſunt iuriſdictionis, in Capitulū
tranſeant, *c. vnico, de maior. & obedient. lib.* 6. hęc au-
tem Vnio eſt iuriſdictionis, vt patet: ſic docent
Doctores, quos plena manu citauimus *lib.* 1. *cap.*
32. *de Capitulo, verſ.* 27.

58 Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua
diœceſi, cùm in ea eandem iuriſdictionem exer-
ceat, quam Epiſcopus in ſua: at nequit vnire
beneficia in diœceſi Suffraganeorum; quod con-
ſtat *ex d. cap. ſicut vnire*: tum, quia non habet
iuriſdictionem aliquam in diœceſi Suffraganeo-
rum, præter eam, quæ in aliquibus caſibus in Iu-
re expreſſa eſt, inter quos hic non numeratur.
Ita Abb *in d. cap. ſicut vnire num.* 4. & ibi Mar. So-
cin. ſen. *art.* 5. *q.* 4. *num.* 35. Rebuff. *d. tit. de vnionib.*
benefic. n. 29. *&* 30. Hoied. *d. c.* 5. *n.* 7. Azot. *d. lib.* 6.
cap. 28. *q.* 7 quos refert & ſequitur Sanch. *d. c.* 29.
num. 156.

59 Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferio-
res, etiamſi habeant facultatem conferendi, non
poſſunt vniones facere, niſi hoc eis competeret
ex priuilegio, vel præſcriptione immemoriali,
aut quadragenaria, cum titulo. Ita docent gloſ.
verb. ordinarios in Clem. 1. §. *ad hæc, de ſtatu monach.*
vbi Imol. *num.* 32. & Bonifac. *eodem* §. *ad hac, nu.* 8.
gloſ *verb. Epiſcopum, in Clem.* 2. *de rebus Eccleſ. non*
alienand. vbi Imol. *num.* 9. Bonifac. *in princip. n.* 12.
Rebuff. *d. tit de vnionib. &* 32. *&* 33. Hoied. *d. cap.* 3
num. 7. *verſ. denique inferiores*, Sanch. *d. c.* 29. *nu.* 159.
Nicol. Garc *d. p.* 12 *cap.* 2. *num.* 71. & niſi quando
ita plenè ſubiectas Eccleſias haberent, vt iuriſ-
dictione quaſi Epiſcopali in eis fungerentur;
quia hi Prælati poſſunt in ſuis Diœceſibus om-
nia ad iuriſdictionem ſpectantia, quę poſſunt in
ſuis Epiſcopi: cùm ergo hæc vnio ſit iuriſdictio-
nis, poterit ab his Prælatis fieri: tum, quia non
eſt propria Epiſcoporum, quaſi conſecrationi il-
lorum annexa; ſed eſt propria iuriſdictionis
Epiſcopalis; quia poteſt fieri ab Epiſcopo con-
firmato, nondum tamen conſecrato, vt benè ad-
uertit Mat. Socin. *in d. cap. ſicut vnire art* 3 *n.* 53. *&*
54. *q.* 10. Quare ſic reſoluunt. Abb. *in d. cap. ſicut*
vnire. n. 3. & ibi Mat. Socin. ſen. *art.* 3. *n.* 41. *&* 42.
Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 5. *q.* 70. *art.* 1. Flores de
Mena *var. lib.* 3 *q.* 24. *num.* 13. Nicol. Garc. *d. cap.* 2.
num. 72. vbi *num.* 73. ſubdit poſſe etiam inferiores
Epiſcopo facere vniones, ſtante conſuetudine
propriè ſumpta præſcripta, licèt non immemo-
riali, Sanch. *d. c.* 29. *n.* 160.

Cùm vnire ſit quid facti, & odioſum, non prę- 60
ſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factum aſſe-
rit Alex. *conſ.* 70. *n.* 1. *libr.* 3. Caualer. *deciſ.* 405. *nu.* 2.
Maſcard. *de probat. concl.* 1418. *num.* 1. *&* 2. Menoch.
de præſumpt. lib. 6. *præſ.* 80. *n.* 1 Rot. *deciſ.* 557. *num.* 5.
lib. 3. *p.* 3. *diuerſ. & deciſ.* 233. *num.* 5. *p.* 1. *recent.* Pro- 61
batur autem Vnio per inſtrumentum, ſeu litte-
ras ipſius vnionis. Aym. *conſ.* 258. *n.* 10. *&* 11. Maſ.
card. *concl.* 587. *n.* 1. Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1 *verb.*
vnio, §. 8. Nicol. Garc *d. p.* 11. *c.* 2. *numer.* 226. Et ex
diuturnitate temporis immemorialis, quòd, ſcili-
cet, beneficium ſemper fuit tāquam vnitum poſ-
ſeſſum, vt multis probat idem Nicol. Garc. *d. c.* 2.
ex n. 229. vbi *à n.* 234. ex Rotæ deciſionibus oſtē-
dit ad probandum Vnionem requiri immemo-
rialem cum requiſitis à gloſ. *in cap.* 1. *de præſcript.*
libr. 6. vel quadragenariam cum titulo habili ad
præſcribendum: & *nu.* 239. ex aliis deciſionibus
ait, quòd hoc ſolùm videtur procedere in Vnio-
ne acceſſoria, & extinctiua tituli, ſecùs in Vnio-
ne æquè principaliter, in qua beneficium rema-
net in ſuo ſtatu, & retinet nomen, & iura ſua, &
ſolùm agitur, vt vnus ſit Rector vtriuſque, vt
ſuprà diximus: & ſic non ita reſiſtit Ius commu-
ne: vnde in ea non erit neceſſaria immemoria-
lis, aut quadragenaria cum titulo: ſed ſufficiet
quadragenaria ſinę titulo, cum bona tamen fide.
Probatur etiam vnio ex verbis enunciatiuis plu- 62
rium inſtrumentorum antiquorum, ad minus
duorum, in quibus talia beneficia, ſaltem virtua-
liter, tanquam vnita enunciantur, modò origi-
nem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis:
vt multis oſtendit Nicol. Garc. *d. c.* 2. *ex num.* 245.
cum ſeqq. Caputaq. *deciſ.* 344 *n.* 2. *p.* 1. Seraph. *deciſ.*
626. *n.* 2. *in fine*, Putc. *deciſ.* 240. *n.* 1. *lib.* 2. Buratt. *de-*
ciſ. 660. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 724. *n.* 3. *p.* 2. *recent. & in*
Barchinonen. Vicariæ, 9. *Februarij*, 1624. *corā R. P. D.*
Merlino, & in eadem cauſa, 11. *Februarij*, 1625. *coram*
bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, Caualer. *deciſ.*
599. *n.* 6. Et hoc maximè procedit, quando enun-
ciatiuæ emanarunt ab iis, qui poterant vnionem
facere, Card. Mantica *deciſ.* 355. *numer.* 6. *& deciſ.*
359. *num.* 7. Rot. *in d. Barchinonen. Vicariæ*, *coram*
R. P. D. Merlino, *& bonæ mem. Patriarcha Manza-*
nedo, vt refert Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 660. Bu-
ratt. *n.* 6.

Probatur quoque Vnio in antiquis ex teſtibus 63
de publica voce & fama, Rot. *deciſ.* 626. *n.* 4. *p.* 1. *&*
deciſ. 724. *n.* 4. *p.* 2. *recent.* dummodo tamen cum fa-
ma poſſeſſionis de vnito probetur etiam titulus,
vt fuit reſolutum *in Teraſſonen. Vicariæ*, 15. *Decem-*
bris 1617. *coram bonæ mem. Martino Andrea*, *& in*
eadem

eadem cauſa, 10. *Martij*, 1623. *coram R. P. D. meo Pi-rouano*, refert D. Ferentil. *vbi ſupra*, *n.* 7.

64 Denique probatur vnio ex diſmembratione, quæ per neceſſe p.æſupponit vnionem, Oldrad. *conſ.* 296. *n.* 4. Caputaq. *d. deciſ.* 544. *n.* 3. *p.* 3. Gũzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 53. Rot. *n.* 34. *deciſ.* 371. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* Baratt. *d. deciſ.* 660. *n.* 4.

65 Per *reg.* 12. *Cancellariæ* ab omnibus Summis Pontificibus Ecrſ ſolitam, reuocantur omnes vniones, annexiones, incorporationes &c. factæ quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Dignitatibus, Vniuerſitatibus, & aliis piis locis, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum. Dicitur autem vnio ſortita effectum quoad reg & decretum Concilij Trid. *ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.* 6. & *ſeſſ.* 15. *de reform. c.* 9. *verſ. Inſuper acceſſiones*, quando ipſius vigore fuit capta poſſeſſio, aliàs non, & ſic non ſequuta poſſeſſione ante illam reg quæ per omnes Pontifices poſtridie aſſumptionis ad Pontificatum cum aliis publicatur, & ſuccedente vacatione poteſt de beneficio, tanquam verè vacante, legitimè prouideri. Ita Ioan. à Cochier *in d. reg.* 12. *n.* 21. Mandoſ. *q.* 3. & 5. Hoied. *de incompatib. benefic p.* 3. *n.* 11. Nicol. Garc. *d. p.* 12. *c.* 281. *cum ſeq.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prel.* 3. *dub.* 4. *n.* 5. *ſecundùm Rom. impreſſ.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 576. *n.* 2 vbi *n.* 6. tenet, vt vnio dicatur ſortiri effectum, non requiri fructuum perceptionem ex ipſa poſſeſſione capta: quod etiam contra Mandoſ. tenet Nicol Garc. *d. c.* 2. *n.* 29. vbi *nu.* 293. ait nec pariter requiri, quòd poſſeſſio ſit pacifica.

66 Quæ tamen regula Cancellariæ non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, potà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, Pute. *dec.* 519 *lib.* 1. Garc. *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *num.* 283 *cum ſeqq.* Valenzuel *conſ.* 12. *n.* 55. *cum ſeqq.* Rot. *dec.* 109. *ex n.* 14. apud Paul. de Rubeis *tom.* 2. *diuerſ.* Seraphin. *deciſ.* 982. *ſub n.* 1. Caualer. *deciſ.* 435 *n.* 3. & *deciſ.* 419. *num.* 6. & fuit dictum *in Traſſonen. vnionis*, 12. *Nouemb.* 1693. *coram Gyptio*, & *in Peruſina vnionis*, 1. *Aprilis*, 1596. *coram Card. Blanchetto*, Baratt. *dec.* 734. *n.* 9. vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini, vt per Mohed. *deciſ.* 7. *nu* 1. *de priuileg.* Creſcent. *deciſ.* 1. *num.* 1. *in fine*, *de Paroch* Rot. *deciſ.* 1143. *lib.* 3. *p.* 2. *diuerſ.* Marc Ant. Genuenſ *in pract. Eccleſ. q.* 440. Maſſobr. *de prælud.* 13. *dub.* 4. *n.* 3. 6. & 14. Monet *de commut. vltim. vol. c.* 11. *n.* 389. & 470. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 7. *n.* 49 Garc. *d. c.* 2. *n.* 283. *verſ.* & *licet*, Seraphin. *d. deciſ* 982. *in princ.* Beltramin. *ad deciſ.* 419. Gregorij XV. *lit. A.* Caualer. *d. deciſ.* 419. *n.* 4. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 29. *n.* 15. Nec ſe extendit ad vniones factas ſeminariis, nec ad alias factas auctoritate Concilij Trid. Flamin. *de reſign. lib.* 2. *q.* 9. *n.* 18. *cum ſequent.* Gonzal. *d gloſ.* 5. §. 7 *n.* 46. & *ſeq.* Valenz. *conſ.* 12. *nu* 54. nec ad illam, quæ fit ex cauſa onerosa, in recompenſam, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 7. *num.* 50. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 297. vbi *n.* 289 *in fine*, cum eodem Gonzal. tradit, quòd non habet locum *d. reg.* quando vnus Ordo ſupprimeretur in totum, & eius beneficia applicarentur alteri.

67 Vniones perpetuæ à quadraginta annis citrà factæ examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apoſtol. delegatis poſſunt, & quæ per ſubreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarari debent: illæ verò, quæ à dicto tempore citra conceſſæ, nondum in toto, vel in parte ſortitæ ſunt effectum, & quæ deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fiunt, niſi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus cauſis coram loci Ordinario vocatis quorum intereſt verificandis, factas fuiſſe conſtiterit, per ſubreptionem obtentæ præſumuntur, ac propterea niſi aliter à Sede Apoſt. declaratum fuerit, viribus omninò carent, vt expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reformat. c.* 6. & referunt Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. vnio.* §. 6. & *verb. Viſitatio, verſ decimum dub.* Paul. Fuſc. *de Viſitat lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 1. & 23. Flores de Mena *var. lib.* 3. *q* 23. *n.* 50 Hi autem quadraginta anni computandi ſunt à die, qua Tridentinum auctoritate Apoſtol. eſt promulgatum, Azor *d. p.* 2. *cap.* 18. *vlt.* Sanch. *d lib.* 7. *c.* 29. *n.* 178.

Vnionem ille poteſt diſſoluere, & reuocare, qui potuit illam facere; & Epiſcopus non ſolùm à ſe factam, ſed etiam à Papa, vel Legato ex Ordinaria poteſtate poteſt reuocare, ceſſante, ſcilicet, cauſa, propter quam facta fuit: vel aliàs ex cauſa neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ: vel, quia redundat maius damnum, & ad huiuſmodi vnionem reuocandam requiritur cauſæ cognitio, & conſenſus Capituli, ac vocatio defenſoris, quod totum aduertunt Azor. *d. libro* 7. *cap.* 29. *quæſt.* 5. & 6. Nicol. Garc. *d. part.* 12. *cap.* 2. *ex num.* 301. *vſque ad num.* 308. vbi *num.* 309. ſubdit, quòd reuocatio vnionis operatur, quòd Eccleſia vnita remaneat in ſtatu antiquo, & ſicut erat ante vnionem.

CAPVT XVII.

De Fructibus beneficiorum in genere, & de ſucceſſione in bonis Clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Bona Clericorum in quintuplici differentia reperiuntur.*

2 *Fructus, vel redditus beneficiorum in quibus conſiſtant, oſtenditur.*

3 *Bona propria in Eccleſia primitiua primis illis temporibus, neque ipſa Eccleſia, nec Chriſtiani poſſidebant.*

4 *Laici Chriſtiani cùm ſummoperè in primitiua Eccleſia creſcere cœpiſſent, bona propria ex commiſſione retinere cœperunt.*

5 *Clericis quando approbatione permiſſum extitit bona habere, oſtenditur.*

6 *Parochiæ diuiſæ fuerunt, ſingulaque ſingulis Presbyteris Eccleſia aſſignata.*

7 *Epiſcopi in plerisque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, & reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ.*

8 *Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria conſuetudine tollitur.*

9 *Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis, oſtenditur, & numeris ſequentibus.*

10 *Dominium ille dicitur habere, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem lege non prohibente.*

11 *Clerici ſecundùm aliquos quandoque vſurarij, nonnunquam, tam in vita, quam in morte vſufructuarij dicuntur.*

12 Cap. ſicut 47. diſt. *declaratur.*

13 *Bona, quæ, ſuperſunt ex beneficiis an ſint pauperibus eroganda.*

14 *Dominium bonorum eccleſiaſticorum quomodo dicatur eſſe penes Chriſtum, oſtenditur.*

15 *Papa an mutauerit bonorum eccleſiaſticorum naturam ea diuidendo.*

16 *Auctoritas* Luc. 11. quod ſupereſt, *&c. declaratur, & n. 17. 18. & 19.*

20 *Fructus neceſſarij indicantur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationem neceſſarij indicantur; & qui tales dicantur, oſtenditur.*

21 *Fructus beneficiorum, qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij non ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes, & pios vſus erogare debent beneficiarij.*

22 *Fructus beneficiorum ſuperflui poſſunt à beneficiario inſumi in pauperes cuiuſcumque loci, vel in alios pios vſus.*

23 *Pauperes dicuntur illi, qui oſtiatim eleemoſynam quærunt, & qui vitam ex ſuo patrimonio commodè, & honeſtè iuxta ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt.*

24 *Clerici turpiter, vel in profanos vſus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt grauiter peccent, non tamen ad reſtitutionem tenentur.*

25 Cap. Epiſcopus, 12. q. 1. cap. placuit. in princ. 12. q. 3. *declaratur.*

26 *Clerici poſſunt patrimonium habentes illud conſeruare, & redditus eccleſiaſticos in vſus proprios expendere.*

27 Cap. Clericos. cap. paſtor. cap. ſi quis. 1. q. 1. cap. illi autem. cap. ſi priuatim. 12. quæſt. 1. *declarantur.*

28 *Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut inſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ, vel in alia opera pia, poteſt tantundem ex beneficij fructibus capere, illúdque vt voluerit inſumere.*

29 *Beneficiarius debet, quod ſibi de beneficij fructibus, & prouentibus ſupereſt, expendere in pios vſus.*

30 *Beneficiarius poteſt fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere.*

31 *Beneficiarius poteſt diſtributiones pro ſua libertate, & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere.*

32 *Beneficiarius poteſt pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obueniunt ratione ſtipendij perſonalis.*

33 *Penſionem eccleſiaſticam percipiens ex aliquo beneficio, non poteſt, vt voluerit, eam diſpenſare, & propriè teſtamento de redditibus ex ea perceptis teſtari.*

34 *Commendatarij Equites S. Iacobi, & ſimiles de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè diſponere, & expendere poſſunt, ac cæteri ſæculares.*

35 *Beneficiarius poteſt ex beneficij fructibus alere filios non ſolùm legitimos, verùm etiam ſpurios, dum aliunde non habet, quo ipſos alat.*

36 *Filius illegitimus poteſt tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Camera Apoſt. tenetur ei conſulere ex bonis patris, quæ ſpolio ſubiecit.*

37 *Beneficiarius ſororem inopem, ac fratres egentes alere poteſt, & alios quoque pauperes conſanguineos.*

38 *Empta ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ, fiunt ipſius Eccleſiæ.*

39 *Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam, & rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere poteſt, dum aliunde non habet, quo illis conſulat.*

40 Cap. 3. de arbitr. *declaratur.*

41 Cap. de cætero. cap. veniens. de tranſact. *declaratur.*

42 *Beneficij redditus capi poſſunt ad tempus in cauſam iudicati pro debito patrimoniali, vel alterius ſpeciei.*

43 *Beneficiarij de ſuis redditibus, vel portionibus ac ſimilibus bonis ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias, teſtari nõ poſſũt, ex legis humanæ prohibitione.*

44 *Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi.*

45 *Bona Eccleſiarum Beneficiariis data non ſunt, vt eorum diteſcant nepotes, nec vt alta erigant palatia.*

46 *Benedictus XI. dicere ſolebat Pontifices non habere nepotes.*

47 *Nicolaus IV. cognatis, & affinibus nihilo plus debere aiebat, quàm cuiuis bono.*

48 *Clemens IV. ſolebat dicere, Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet, propinquis dare.*

49 *Pius V. dicere ſolebat, ſe ad Summum Pontificatum à Deo vocatum fuiſſe, vt Eccleſiæ ſuæ, non vt conſanguineorum, aut commodis inſeruiret, aut cupiditati.*

50 *Clerici de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quam per Eccleſiam licitè acquiſitis poſſunt pro libito liberè diſponere, & ad heredes tranſmittere.*

51 *Clericus, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere, præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe, ſecùs ſi conſtiterit, ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe.*

52 *Peculium relictum à Clerico, an ſit de bonis Eccleſiæ profectitium, an verò potius aliunde quæſitum, ſi dubitetur, erit pro Eccleſia præſumendum.*

53 *Bona vt manifeſtè appareant, quæ ſint Eccleſiæ, & quæ beneficiarij, debet eius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine ab eodem beneficiario confici.*

54 *Oblationes, & relicta fidelium, vt Eccleſiæ donata inter Eccleſiæ bona deputantur.*

55 *Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis inferens, reſarcire de propriis bonis tenetur.*

56 *Succeſſorum tria genera poſſunt in bonis eccleſiaſticis ius habere.*

57 *Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quaſi, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab inteſtato eſſẽt legitimè ſucceſſuri, quibus deficientibus, ſuccedunt Eccleſiæ, quibus ſeruierunt.*

58 *Eccleſia immediatè ſuccedit in bonis eius intuitu acquiſitis, & in aliis, de quibus teſtari liberè poterat, in eo caſu, quo legitimos ſucceſſores non habeat.*

59 *Fiſcus in bonis laicorum deficientibus heredibus in ſubſidium ſuccedit.*

60 *Eccleſia in bonis Clericorum duobus modis ſuccedere poteſt.*

61 *Papa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem quatenus habeat, & quomodo ex publica cauſa,*

&

& pro vniuerſalis Eccleſiæ ſtatu illa reſeruare valeat? oſtenditur.

62 *Spoliorum nomine quæ veniant? oſtenditur.*

63 *Spolia in quibus partibus Sedes Apoſt. ſibi vendicet? oſtenditur.*

64 *Bona decedentium Clericorum ſibi non competentia occupans, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

65 *Papa, ſeu Ordinarius poteſt concedere Clerico egenti prædium, quod in loco Eccleſiæ à ſe dimiſſo conſtruxit, quoad vixerit, modò eo moriente ad Eccleſiam reuertatur.*

66 *Expenſas, quas Clericus in meliorandis rebus Eccleſiæ de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quam eius hæres repetere poteſt.*

67 *Clericus vt de fructibus beneficiorum ſuorum teſtari poſſit, an conſuetudine introduci poſſit oſtenditur.*

68 *Molina* de Iuſtitia, tract. 2. diſp. 147. concl. 7. *reprobatur.*

69 *Conſuetudine introduci poteſt, vt Clerici teſtentur ad pia de immobilibus, quæ aliàs intuitu Eccleſiæ compararunt.*

70 *Conſuetudo valet, ſecundùm quam in aliquibus Hiſpaniæ locis mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij eligit vnum.*

71 *Clericus non poteſt beneficij ſui redditus alteri vltra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt poſt primum incipiat ſecundũ.*

72 *Beneficiarius poteſt obligare ſe obligatione perſonali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita.*

73 *Triennium, vltra quod Clericus non poteſt locare beneficij ſui redditus, computandum eſt ex tribus fructuum collectionibus.*

74 *Locatio facta vltra triennium, an in totum vitietur, an verò quoad triennium ſuſtineatur, oſtenditur.*

75 *Fructus beneficij eccleſiaſtici qualiter inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidẽdi, oſtenditur, & numeris ſeqq.*

78 *Bulla Iulij III. quæ diſponat quoad hanc materiam, refertur.*

79 *Bulla Iulij III. de fructibus beneficiorum poſt mortem beneficiatorum, non eſt vſu recepta in Hiſpania, nec in Luſitania.*

80 *Bulla Iulij III. eſt vſu recepta in ſtatu Mediolanen. non tamen in prouincia, vt n. 81.*

1 QVINQVE potiſſimùm bonorum genera apud Clericos reperiri poſſunt ſecundùm Nauar. *de redditibus eccleſ. q. 1. numero* 19. & Mol. *de iuſt. tract. 2. diſp.* 142. Quædam ſunt patrimonialia, quæ, ſcilicet, nullo habito reſpectu ad beneficium, ad eos ſpectant iure hæreditario, ſucceſſione, donatione, contractu, aut alia ſimili ratione, quæ ſibi cum laicis communis eſt, & hæc à Doctoribus nuncupantur patrimonialia Clericorum bona. Alia ſunt, quæ ratione miniſterij eccleſiaſtici acquiruntur; non tamen ad titulum alicuius beneficii eccleſiaſtici, cuiuſmodi ſunt illa omnia, quæ Clerici ſimplices acquirunt concionando, Confeſſiones audiendo, Miſſas celebrando, exercendo funeralia Officia tanquam Capellani, œconomi, aut Vicarii temporales. Alia verò ſunt directè ſpectantia ad Eccleſias, Hoſpitalia, aliave eccleſiaſtica loca, ſiue mobilia, ſiue immobilia ſint, ſiue ad fabricam, ſiue ad infirmos curandos, aut aliud Monaſterium ſimile deputẽtur. Quartum bonorum genus eſt redditũum eccleſiaſticorum, qui directè deputantur ad miniſtri ſuſtentationem ratione tituli, beneficii, & reſidentiæ. Patet in redditibus, qui ratione Officii eccleſiaſtici perpetuò percipiuntur. Tandem alia ſunt, quæ actuali intereſſentiæ deputantur, & hæc diſtributiones quotidianæ dicuntur. Nunc de duobus poſterioribus bonorum generibus eſt pertractandum: videbimus namque, in quibus rebus fructus beneficiorum conſiſtere ſoleant; & quomodo debeant diſpenſari? Fructus igitur, vel 2
redditus beneficiorum conſiſtunt, aut in poſſeſſionibus bonorum immobilium, veluti agrorum, domorum, & ſimilium immobilium bonorum, aut in decimis, vel primitiis, & oblationibus, aut in canonica portione, & diſtributionibus quotidianis, de quibus ſingulis in ſpecie pertractabimus. Nunc verò ſolùm de fructibus in genere diſſeremus, videlicet, an Clerici in eis dominium habeant? & quomodo eos diſpenſare debeant, ac in alium transferre?

Pro quorum omnium faciliori cognitione 3
quinque potiſſimùm tempora conſideranda ſunt. Primum igitur tempus fuit, in quo neque Eccleſia, neque Chriſtiani, tam Clerici, quàm laici, nec in communi, neque in particulari bona propria poſſidebant; ſed Euangelicam perfectionem imitantes omnia ſibi oblata vendebant, pretiúmque ad Apoſtolorum pedes ponebant, vt ſuis, & cæterorum indigentium neceſſitatibus ſubuenirent, diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat, patet *Actor. c. 4. prope fin.* ibi, *Nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia.* & ibi, *Diuidebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat, & Ioan. 12. poſt princ.* ibi, *Loculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat, c. ſuorum, cap. habebat*, cum multis *ibidem*, 12. q. 1. eleganter Boër. Epo *in comment. ad c. 1. de teſtam. n.* 8 ibi, *Hieroſolymis initio poſt Chriſtum rediuiuum, & in Cœlos reuerſum, fideles (qui poſtea dici cœperunt Antiochiæ Chriſtiani) bona ſua diuidebant, pretiumque in commune conferebant, potiſſimum propterea quod Hieroſolymis immineret excidium, ſibique proſpicerent eſſe migrandum. Quod idem durantibus poſtea diutiſſime perſequutionibus factitarunt ſub Imperatoribus paſſim Chriſtiani cuncti, non aliis penes Eccleſiam conſiſtentibus tunc bonis, quam pecuniis monetalibus, quæ toti communitati, prout quilibet habebat opus, diſtribuebantur, & in pauperes erogabantur. Qualis Eccleſiæ facies ad Imperatoris Conſtantini Magni tempora perdurauit, vt ex Eccleſiaſticis paſſim liquet hiſtoriis*, &c.

Secundum tempus fuit, quòd cùm numerus fi- 4
delium ſummoperè excreſceret, & ideò commodè, nec in communi vitam agere, nec ad victum, aut veſtitum neceſſaria eiſdem ſuppeditari poſſent, laici Chriſtiani cœperunt bona propria ex commiſſione retinere; Clerici verò, & Eccleſiæ adhuc communem vitam agebant, nihil proprium habentes in particulari; prædia tamen illo tempore à fidelibus donata, vel aliàs quæſita materialibus Eccleſiis tradebantur, quibus Epiſcopi præſidebant: vt ex illorum redditibus, decimis, & oblationibus, aliiſque eleemoſynis Clerici communem vitam ducentes ſuſtentarentur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo ſunt*, cum aliis 12. *quæſt. 1. cap. vlt. cap. decimas*, 16. *quæſt.* 1. & eruditè notauit Cardin. Baron. ex verbis Conſtantini Imp. *tom. 1. annal. anno Chriſti* 57. *Apud Euſebium lib. 10. hiſtor. cap. 5.* colligitur, *quoniam ipſi*

Chriſtiani(dicitor ibi) *non ſolum ea loca, in qua conuenire ſolent, ſed alia etiam habuiſſe cognoſcuntur, qua non priuatim ſingulos, ſed ad eius totius ipſorum Communitatis, id eſt Chriſtianorũ ſpectabant, ſingulis, qui ea poſſidetent, vtandes vellem, vt omnia per legem quam ſupra poſuimus abſque vlla controuerſia Chriſtianis, id eſt ſocietati ipſorum, & Conuentui reddam*, &c. Et infra in reſcripto ad Annelinũ has vocat poſſeſſiones ad Catholicam Chriſtianorum Eccleſiam pertinentes, quibus priuatæ fuerant per Superiores Gentiles Imperatores, præſertim per Diocletianum, & ideo eas mandat Eccleſiæ reſtitui. Et Pius Papa primus *in Epiſt. 2. decretali*, conqueritur quòd prædia diuinis vſibus tradita, quidam humanis vſibus applicarent; fuit autem Pontifex vndecimus à Petro prope annum domini 140. & indicat conſuetudinem illam fuiſſe adeo antiquorum, vt refrigeſcente charitate iam cœpiſſet introduci abuſus aliquis intra talia bona. Eiuſdem meminit Vrbanus I. *epiſt.* 1. vbi originem illius conſuetudinis declarat, dicens. *Videntes, Sacerdotes ſummi, & alij, atque Leuita, & reliqui fideles plus vtilitatis poſſe afferre, ſi hareditates & agros, quos vendere ſolebant, Matricibus Eccleſiis & ex ſumptibus eorum viuere*, &c. Et infra. *E quibus Epiſcopi & fideles diſpenſatores eorum omnibus communem vitam degere volentibus miniſtrare cuncta neceſſaria debent*, &c. Optimè Boët. Epo *in comment. ad d. cap. 1. de teſtam. numero* 8. & 9 ibi. *Caterùm liberè tandem Chriſtianis vbique viuentibus, atque Sedem fixam tenentibus, poſtquam templa paſſim ſunt erecta, diœceſes Epiſcopatuum Chriſtianorum diſtincta, Reſpublica quadam eccleſiaſtica ſeu hierarchia palam agnita; tum demum cœperunt Eccleſiis matribus per homines pios ipſa pradia dari, vel emi, quorum prouentus non præſenti tum duntaxat atati, ſed vniuerſa poſteritati poſſet abunde ſufficere, ſiue Cleri ſpectaretur victus, ſiue Eccleſiarum tum ornamenta tum ſarta tecta, ſiue pauperum cura, &c. & infra. Diu quidem poſt Conſtantini tempora permanſiſſe videtur bonorum illorum omnium eccleſiaſticorum communio, vix aliis repertis clericis, quam qui communionem bonorum ſequerentur, aut certè perpaucis*, &c. Et de hoc tempore in illis terminis intelligendus eſt S. Thom 2. 2. *quaſtio.* 43. *art.* 8. *in corpore*, dum inquit bona eccleſiaſtica committi Prælatis ad erogandum aliis, ſicut bona Reipub. communia Rectoribus: loquitur enim attento hoc tempore ante bonorum diuiſionem, de quo ſtatim; vel quod magis placet, loquitur de proprietate bonorum eccleſiaſticorum, quorum conſeruatio Prælatis incumbit, vt ſatis deprehenditur ex facto S. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis, de quo diſputat in eodem articulo, & ideò nec ſecum pugnat in opinione.

5 Tertium tempus fuit, in quo Clerici ægrè ferebant carere rebus propriis: & ideò fuit eiſdem approbatiuè permiſſum, vt parentum patrimonia, vel bona aliunde quæſita habere poſſent; ita tamen vt proprium habentes nihil caperent de bonis deputatis ad pauperum, & laicorum ſuſtentationem. Meminerunt huius temporis, *cap. clericos, cap. Paſtor Eccleſia, cap. ſi quis propter.* cum multis ibidem 12 *q.* 2. *cap. certè ego, cap. Epiſcopi, cap. Epiſcopus* 12. *q.* 1.

6 Quartum tempus fuit, in quo Parochiæ ſunt diuiſæ, ſingulæque ſingulis Presbyteris Eccleſiæ aſſignatæ, bonaque Eccleſiarum quoad redditus in quatuor partes diſtributa; vna Epiſcopo, ſeu Diœceſano; altera Parocho; tertia fabricæ; quarta hoſpitibus, peregrinis, & pauperibus, *cap. vobis*, *c. Vulterana, cum ſeq. cap. quatuor, cap. de redditibus, cap. cognouimus, c. mos eſt, cap. ſancimus* 12. *q.* 2. *cap.* 1. *de Eccleſ. ædific.* Executio autem, ſeu applicatio huius diuiſionis per Epiſcopum fieri ſolebat, *d. cap. conceſſo.* De quo tempore Boët. Epo *in comment. ad d. cap.* 1. *n.* 11. *de teſtam.* ibi. *Sed cum paulatim communia in viuendo, ſicut ſolet, diſcordias pareret, Epiſcopis præſertim plus æquo ſibi ſumentibus, eoque cæteris Clericis frequentius conquerentibus, facta tandem fuit eorumdem bonorum partitio talis, vt Epiſcopus tum pro ſe ſolo, tum pro hoſpitalitatis exercenda neceſſitate, quartam omnium obuentionum partem retineret, & reliquus Clerus aliam quartam acciperet, & fabrica cederet pars item quarta; pauperibus denique pars reliqua quarta; ſic tamen vt omnes Eccleſiarum prouentus coniunctim redigerentur in maſſam communem, ſeu commune corpus, ex quo deinceps quicquid ad ſingulos redibat iure partitionis huius, id communi maſſa decederet, & quicquid ſingulis de ſua portione fortaſſis ad vita neceſſitatem, decentemque ſui tuitionem ſuperfuiſſet, id rurſus in commune rediret, non enim ceſſauit bonorum in vniuerſum communio, ſed cum Epiſcopo conuiuendi conſuetudo*, &c. & latiùs *n.* 45. *cum ſeqq.*

Quintum, & vltimum tempus eſt hodiernum 7
quod Epiſcopi exceptis bonis, quæ ſuæ menſæ in ſolidum ſunt applicata, & inſuper Capitulis Sedium Cathedralium, in pleriſque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ circa ornamenta neceſſaria, veſtes ſacras, vaſa, & alia id genus; & denique circa eam partem Eccleſiæ, quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgò, *Capilla maior*, nam cum fieri potuerit vt vnica quarta bonorum eccleſiaſticorum pars. quæ ex illa quadripartita eorumdem diuiſione ceſſit reliquis Clericis, omnino ſufficeret ad eos extra communionem præſertim alendos, eo quod ſumptuoſum ſit alere familiam ſingulos, neceſſario videtur in conſequentiã veniſſe, vt illa partitio quadrimembris non amplius obſeruaretur, ſed omnes communi bonorum Eccleſiæ communium prouentus inter ſolos Epiſcopum & Eccleſiam reliquam diuiderentur, vt animaduertit Boët. Epo *in comment. ad d. cap.* 1. *numero* 55. Quod enim ad illam partem attinet, quæ Epiſcopo, aut Clericis, vel fabricæ dicitur diuidenda, hodie in his tantùm locis obtinet, vbi talis eſt conſuetudo, text cum gloſ notabili *in cap. de his, in fine*, 12. *q.* 1. Doctores *in d. cap.* 1. *de Eccleſ. ædificandis*; quia iã omnes Epiſcopi, aut Clerici, nec omnes Eccleſiæ indigent, vt Eccleſiarum Rectores eis ſubuenire teneantur, cùm proprios redditus ſeparatos plerique Epiſcopi, & Capitula Clericorum, necnon fabricæ Eccleſiæ obtineant, ita vt rigor ille de quarta parte fructuum eroganda remittatur; quadrimembris enim illa bonorum partitio iuris fuit humani, ſeu poſitiui, quod vel alio iure vel conſuetudine mutari potuit, vt reſoluit Boët. Epo *in comment. ad d. cap.* 1. *n.* 56. non tamen Clericus abſoluitur, quin teneatur Eccleſiæ ſuæ; vel etiam Epiſcopo indigenti iuxta cõſuetudines, vel ſtatuta locorũ ſubuenire, & de portione quidẽ debita Epiſcopo *infra ſuo loco* dicemus. Quarta verò pau- 8
peribus debita nulla contraria conſuetudine tolli
tot, quin ſaltem in foro conſcientiæ debeatur; quia inopia pauperũ ſemper eſt præſens; ſed hoc quoque ita exponitur, vt detractis ſibi ad victum neceſſariis, quod ſupereſt, pauperibus eroget, vel in vtilitates Eccleſiæ expendat: ita tamen, vt pauperum neceſſitates Eccleſiæ ornamentis præponantur,

Google

præponãtur, vt eleganter probãt Sancti Eccleſiæ Doctores Hieronymus, & Ambroſius *in cap. aurũ, & in cap. gloria Epiſcopi, 12. q. 2.*

9 Quibus ſic præmiſſis maxima eſt inter Doctores controuerſia, vtrum Clerici dominium habeant in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis, in qua tres reperiuntur contrariæ ſententiæ. Prima tenet, Clericos dominos non eſſe, ſed ſolummodo diſpenſatores, vt ſibi aſſumere valeant, & illis, qui ſibi inſeruiunt, neceſſaria ad ſuſtentationem, ita vt redditus illi non proprij, ſed communes, hoc eſt, ſibi & pauperibus erogandi, vel ſi ſuperſint, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendi ſint: quòd ſi aliter fecerint, furtum committunt; & ſacrilegium, & ad reſtitutionem tenentur. Huius ſententiæ auctor fuit Archid. *in princip. 45. diſt. & in cap. ſi Epiſcopus 12. q. 2. & in cap. ſtatum. §. acceſſorem, nu. 15. de reſcript. lib. 6.* Innoc. *in c. indecorum, de ætate & qualit.* acriter nimis Nauar. *de redditib. eccleſ. q. 1. n. 17. & in apologia, q. 1. num 24. 27. & 58.* Læl. Zanchiu. *de priuil. Eccleſ. priuil. 116. num. 13.* Barbat. *conſ. 33. n. 1. vol. 1.* vbi exclamat ita tenẽdum eſſe. plures ex Theologis, qui hanc partem ſequuntur, refert Azor *inſt. moral p. 2. lib. 7. cap. 8. verſ. prima igitur ſententia, & verſ. quod attinet,* ſubdit hanc opinionem cum Iure Canonico, & Sanctorum Patrum teſtimoniis plurimùm cõuenire. Paul. Comitol. *reſponſ. moral libr. 1. q. 70. & 71.* Pro quibus expenditur primò *cap. 5. §. ordinandus, verſ. quomodo etiam 24. diſt.* ibi, *aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur, cap. 1. 25. q. 3. cap. vlt. in princ.* ibi, *quicquid habent Clerici, eſt pauperum, 16. q. 1.* bonus rex. *in c. ſicut hi,* ibi, *eſurientium panis eſt, 47. diſt.* ergo exceptis neceſſariis ad ſuam ſuſtentationem, cæterorum, quæ ſuperſunt, dominiũ non habent: quinimò, ſi retineãt, furtum, vel ſacrilegium committere dicentur, *cap. quod autem 23. q. 7.* ibi, *non ſunt illa noſtra, ſed pauperum,* ibi, *quorum procurationem quodammodo gerimus,* iuncta reg. *cap. 2. de donat.* Secundò à priori facit, quòd bona eccleſiaſtica fuerunt Eccleſiis donata pia fidelium deuotione, ad miniſtrorum, & pauperum congruam ſuſtentationem: debebatur enim omni Iure inſpecto miniſtro laboranti iuſta merces, & præmium laboris. Vnde Iura paſſim vocant bona eccleſiaſtica, ſtipẽdia ſanctis laboribus debita, *c. vlt. 1. qu. 2.* conſtãt hæc ex plerique ſacræ Scripturæ locis, *Math. & Lucæ 10* D. Paul. 1. ad Timoth. 5. *cap. charitatem, c. quicunque 12. q. 2. cap. cùm ſecundùm, 16. de præbend.* ergo ſaltem eorum, quæ ſuperant congruam ſuſtentationem, dominium habere non poſſunt. Confirmatur hæc ratio ex eo, quia alienatio nullius eſt momenti, quę fit ſine cauſa contra voluntatem domini prohibentis, vel deſtinantis rem ad alios vſus: ita Doctores communiter *in l. filiusfamilias. §. Diui ff. delegat. 3. & in l. 2. C. de vſucap. pro empt. & in Clem quia contigit, de relig. domib.* Igitur, cùm fideles à principio bona ſua Eccleſiis donauerint ad miniſtrorum, & pauperum ſubſtẽtationem, atque ita ſaltem tacitè prohibuerint in alios vſus transferri, fit conſequens extra hos terminos dominium non poſſe penes Clericos remanere. Vltimò, in idem expenduntur innumeræ propemodum Sanctorum Patrum auctoritates cõgeſtę à S. Thoma 2. 2. *quæſt. 185. artic. 7. princip.* à Nau. Soto, Sarmien & aliis citatis à Cenedo *ad Decretal. collect. 12. num 5. & ad Sextum collect. 15. in fine.* Igitur cõtra tot Sanctorum Patrum auctoritates oppoſitum affirmari non poteſt; eo maximè, quia dominium vnius rei non poteſt penes duos eſſe in ſolidum, *l. ſi vt certo, §. ſi duobus, ff. commodati,* iunctis his, quæ tradunt Pinel. *in l. 1. p. 3. ex n. 10. C. de bonis mater.* Gam. *Luſitan. dec. 244.* dominium autẽ horum bonorum eſt penes Chriſtum, *d. cap. cùm ſecundum, cap. tua nobis, 26. verſ. cùm enim, de decim. cap. cum ex eo 34. de elect. libro 6.* licèt enim omnia bona, tam profana, quàm eccleſiaſtica ſint Dei, & ipſius Chriſti, iuxta illud Pſalmi 23. *Domini eſt terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuerſi, qui habitant in eo,* iſta tamen ſpecialiùs ſunt eius, *cap. ſaluator. 1. q. 3. cap. conuenior. 23. q. 8.* Abb. *in cap. cùm eſſet, n. 29. de teſtam.* Nau. *d. lib. 2 de redditib q. 1. n. 19. & in apologia, q. 1. monitu 24. n. 8.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. munera differunt 1. numer. 5.* Ergo ſimul penes Clericos eſſe non poteſt.

Secunda ſententia primæ directè contraria eſt 10
S. Thom. *d. q. 185. art. 7. in corpore, verſ. de his autem.* qui licèt ex inſtituto principaliter articulum de Epiſcopis examinauerit, ſatis id ipſum inſinuat dẽ cæteris miniſtris, vt quemadmodum Epiſcopi de portione ſuo vſui deputata poſſunt in vita, tanquam de ſuis patrimonialibus, diſponere abſque vllo peccato contra iuſtitiam, & ideò ad reſtitutionem minimè tenentur, quamuis malè impendant; ita ſimiliter Clerici diſponere valent de portione ſuo vſui deſtinata; ita quòd ſanctus Doctor rectè expenſus manifeſtè agit ſuppoſita diuiſione bonorũ eccleſiaſticorum inter miniſtros pauperes, Eccleſiã, fabricã, de qua ſuprà meminimus, quo tẽpore inſpecto ſatis ſignificat, Epiſcopos & Clericos redditus ſuorũ beneficiorum ita proprios facere, vt de illis eodẽ modo diſponere valeant, quo de patrimonialialibus, quòd ſi eiſdẽ redditibus abutantur, nullam iuſtitiæ legem offendere, nec ad reſtitutionem malè expenſorũ teneri, ſed ſolummodo peccare contra legem charitatis, clariùs ſuppoſita eadem bonorũ diuiſione. Idipſum expreſſit idem S. Thomas *quodlib. 6. quæſt. 8. artic. 12 ad 3.* in hæc verba. *Aliter ergo dicendum de illis eccleſiaſticis bonis, quæ principaliter ſunt attribuenda neceſſitatibus miniſtrorum, ſicut ſunt præbendæ, & alia huiuſmodi: nam in prioribus bonis peccatum committitur non ſolùm ex abuſu, ſed etiam ex ipſa rerum conditione, dum aliquis in ſuos vſus aſſumit, quod eſt alterius, & ideò tenetur ad reſtitutionem, tanquam defraudator, rei alienæ in ſua diſtributione: de aliis verò bonis, non committitur peccatum, niſi per abuſum, ſicut & de patrimonialibus dictum eſt: vnde non tenetur quis ad reſtitutionẽ, ſed ſolùm ad pœnitentiamã peragendã.* Planè, qui hæc verba S. Thomæ perlegerit, quamuis maximè ſcrutari velit, nõ inficiabitur in ea fuiſſe opinione, vt exiſtimaret redditibus beneficiorũ, & fructus bonorũ patrimonialiũ æquiparari, eiſdémque regulis conſiſtere quoad dominiũ & legem iuſtitię in materia reſtitutionis: quãuis enim Nauar. atque alij arbitrentur S. Thõ. in alia fuiſſe opinione, gratis videtur dictũ cõtra ipſius verba & mentem: ad alia verò loca eiuſdem S. Thomæ, quæ Nau. & aduerſarij expendunt, vt ſuadeant contrariam opinionem tenuiſſe, & doctè reſpondet Sarmien. *de redditibus p. 2 cap. 2.* vbi pro hac S Thomæ opinione plures refert Doctores. Fuit hæc opinio gloſſ. *verb. proprietatem, in cap. duo ſunt 12. q. 1.* Caiet. 2. 2. *q 62. art. 5.* Abulen. *ſuper Matth. c. 6. q 74.* Adrian. *in 4. diſt. 4 q. 9. art. 3. concl. 2.* Mar. Ledeſma 2. 4. *q 18. art 5. col. pen.* Sot. *lib. 10. de iuſt. q. 4. art. 5.* Cou. *in cap. cùm in officiis, n. 6. de teſt.* Sarm.

de redditi' n',p.4.cap.6,num.2. Marſil.de Colmna *in ſimili tract.p.2 cap.1.& cap 15.& 15.* vbi recenſet quinquaginta quinque Canoniſtas, ac ſexdecim Theol gos hanc ſententiam ſectantes,& Archidiaconum confutantes, Cler *in §. teſtamentum q.27.verſ.quartò videndum*, vbi hanc eſſe communem, tenendam, & à conſuetudine approbatam opinionem dicit, Benzō *de ſuga in be o.p ſte,& fame lib.2.q.2 art.3* Banez 2.2.q 32 *a r.dub vlt.& ibi* Aragon. Valent *tom.3.diſp 0.q.3 punct 7.* Molin.*de iuſtit.tract.2.diſp.142.* Spin. *in ſpe ulo te am. gloſſ.14 ſub num.4.* D. Barboſ.*in l. diuortio.,2.n.19. ff.ſoluto matrim* Gutier.*pract lib.2.q.124.* Nicol. Garc.*de beneſi part.2.cap 1 num.5.* Cordub.*lib.1. quæſt theolog.quæſt.18.* Valer Reginald *in praxi fori pœnit lib.30 tract.3,num.78.* Leſſ.*de iuſtit.lib.2.c.4. dub.6.num.44.* Vaſq.*de reddit.cap.1 §.2.dub.1.* Molfeſ.*in ſumma Theologiæ moralis 1 act.6.cap.10.n.42.* Sanch.*in præcepta decalogi tom.1.lib.2 c.20.n.24.* Filliuc.*in quæſt moralib.tom.3 tract.43.cap.4.n.7.& tract.41.cap.6.quæſt.8.* Bonacin.*var.tractat.diſput 4. de obligatione beneſic.punct.1.num.5.* Squillante *de obligat.Cleric.p.2.num. 8* Pro quibus primo expenditur *Auth. Presbyteros C. de Epiſcop. & Cleric. ibi, quolibet modo ad dominium eorum*, & ibi *quaſi caſtrenſium, cap. vnic. de Cleric. non reſid. lib.6.ibi, dominium, cap. peruenit, cap. conſtitutus, cap quod quis eiſdem, de fideiuſſor.* Secundò, fortiùs vrget, quòd diuiſio bonorum, quæ à principio erant communia emptioni ſimilis eſt ad effectum, vt vel dominium transferat, ſi fiat inter dominos, vel inter alios vſucapiendi conditionem: ergo cū eccleſiaſticorum bonorum,quæ à principio erant communia, diuiſio facta fuerit poſtea *d.c.de redditibus,d. cap. quatuor*, cum multis *ibidem 12.q.1.* fit conſequens,ſuppoſita illa diuiſione,per quam certa portio miniſtris cōſtituta eſt,verum in eoſdem dominium tranſlatum eſſe. Antecedens conſtat ex *l.1.*gloſſ. *l. 2.* ibi,*dominium in actione*, cum multis *ibidem,C. commun. vtriuſque iudicij.* Vltimò facit,quia ille dicitur habere dominium, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuā vtilitatem lege non prohibēte,vt ex Bart.*in l 3.§.differentia,n.4 ff.de acquir.poſſ.* obſeruant Bald.*in c.1. col.1.de poſtul. Prælat.* Rebuff. *in concord.in proœm.* gloſſ.*verb.dominus*, Felin *in cap.quæ in Eccleſiarum, num 40.de conſtit.* Alciat.*lib.12.parerg.cap.13.* Conan.*lib.3.cap.3.numer 1.* Cotaſ. *lib.6.miſcel.cap.20.* Sot *de iuſt.lib 4.quæſt.1 art.1.* Pincl *in l.1.C.de bonis mater. p.2.num.2.* Medin.*in C.de reſtit. quæſt.2.* Ant.Gom *l 41.Tauri,num.5.* Planè hæc omnia, quoad omnes particulares conueniunt Clericis reſpectu ſuorum reddituum: habent enim ius diſponendi nomine proprio ad ſuam vtilitatem in vſus lege non prohibitos: dantur nanque huiuſmodi redditus miniſtris expendendi in proprios vſus, neque reperitur lex aliqua,quæ poſt diuiſionem certum ſolummodo vſum conceſſerit,vel prohibuerit eiſdem vti nomine proprio,vt patet: igitur nihil eſt,quod impediat verum dominium reſpectu ſuarum portionum,vt Sanctus Thom.& citati docent.

11 Tertia ſententia eſt illorum, qui mediam ferè inter vtranque partem ſequuntur viam,vt ſcilicet beneficiarius in vita æquiparetur vſufructuario, in morte vſuario. Ita gloſſ.2.*in c.quia nos 3.de teſtam.* gloſſ. *verb. obitu, in cap.vlt.de pecul.Cleric.& verb. reſeruare, in cap. præſenti, de offic.Ordin.libro 6.* Molin.*de primogen.lib.2.cap.10.num.3.& 4.* Menoch.*conſ.66 num.32.& de arbitrar caſu 433.n.35,* Fr.Emman. *quæſt. regul. tom. 3.quæſt.74.art.4.verſ. quarta ratio.* D. Barboſ. *in l. diuortio. in princ.p.2. num.53.cum ſeqq.* Valaſc.*de partit.cap. 36. numer. 4.* Card.Pereira *de reſolut.emphyt.cap.13.nu.43.& de empt.cap.16.n 1.* Con.*in cap.cum in officiis n.6.de teſtam.* Mench.*de ſucceſſ. creat libr.3. §.22 numer.39.* Borgnin. *deciſ. 44.num. 3.part.1.* Sud.*conſ.333.n.9.& ſeq lib.3.* nouiſſimè D.Alexand.Sperell.*in deciſ. fori eccleſ.deciſ 82.num.9.*& à Rota recipitur,vt *in deciſ.41.de probat.in antiq.& deciſ.761.& 809 p.1. diuerſ & deciſ.240.num.6.*apud Farin.*p.1.recent.*& coram Card.Seraph.*deciſ 594.n.7.*& coram Card. Caualer.*deciſ 104.numer. 7.* Vnde Beneficiarium poſſe quidem eius vita durante de fructibus beneficij ad inſtar vſufructuarij ad libitum diſponere; at eo decedente ſecundas eſſe leges de vſuario loquentes, tenent Redoan.*de ſpol eccleſ.§.9.num.52.* Mareſc *variar lib.2.c.1.n.9.& 10.* Surd *d.conſ.333.n.7* Borgnin.*d deciſ.44.numer. 1.cum ſeqq p 1.* Seraph *deciſ.594 numer.8.* Coccin.*deciſ.476.* Rota *apud Marcheſ.de commiſſion.p.1 pag 414.*

Ex his tribus ſententiis ſecunda S Thomæ lōgè verior eſt,quàm prima: vnde ad fundamenta, quæ pro prima firmanda ſuprà adduximus,neceſſe eſt, vt reſpondeamus. Ad primum igitur ex *d.cap. 1. §. ordinandus verſ quemodo, & ad d. cap. Epiſcopus*,cum aliis *ibi* citatis, facilè reſpondetur Iura illa,& ſimilia procedere ante diuiſionem in quatuor partes, cuius *ſuprà* mentionem fecimus, quo tempore bona omnia eccleſiaſtica communia erant,nec miniſtri poterāt aliquid accipere vltra propriam ſuſtentationem: tunc enim, ſi aliter prædictis bonis vtebantur, & furtum,& ſacrilegium committebant: at verò tea iura & rationes, quæ pro ſecunda S. Thomæ ſententia adduximus, procedunt poſt factam diuiſionem propter efficacia fundamenta inibi expreſſa,vel aliter intelligi poſſunt verba Hieronymi *in d cap ſicut 47. diſt.* ibi, *eſurientium panis*, &c.vt ſint prolata lato modo,& impropriè ad maiorem exaggerationem vt per Card.*in cap.cùm in officiis, 7.numer.11 de teſtam.* S.Thom.2.2.*quæſt.66.art.7.* Sot.*lib.5 de iuſtit q.3 art.4.* vel aliter,vt per Caiet.2.2 q 118 *artic 4. ad 2.* Cou.*in reg.peccatum, p 2.§. 1.num.3.& lib.3. var.cap.14.num.5.* 12

13 Ad ſecundum libenter agnoſcimus bona illa pia fidelium donatione donata fuiſſe Eccleſiis ad congruam miniſtrorum,& pauperum ſuſtētationem, vt iura ibidem citata euincunt: vnde illo tempore bona erat conſequentia, eroganda fore pauperibus omnia,quæ ſuperſunt, iuxta illud Lucæ 11. *Quod ſupereſt*,&c. Cæterùm, cùm poſt diuiſionem deputata fuerit Clericis certa portio, quæ eiſdem pro congrua ſuſtentatione conceditur,pauperibus quoque alia pars fuerit diſtributa, iam in lege iuſtitiæ Clerici nō tenentur ad pauperum ſuſtentationem: ſicut enim fabrica,& pauperes ſuarum portionum dominium acquirunt; ita & Clerici,vt *ſuprà* pro dicta ſecunda ſententia conſiderauimus: vnde alienatio,quam Clerici faciunt de ſuis redditibus, non dicitur facta contra,ſed ſecundum domini voluntatē,vt patet, cùm ipſimet domini ſint.

14 Ad tea. verò *in d.cap. cùm ſecundum, & in d.cap. tua nobis*,cum ſimilibus, in quibus probatur dominium bonorum eccleſiaſticorum eſſe penes Chriſtum: reſpondetur intelligenda eſſe illa Iura de dominio pleno & abſoluto; quod vt clarius pateat,ſciendum eſt dominium in hac ſpecie tripliciter capi: aliud eſt ſupremum, quod maximum,

mum.& abſolutum vocatur:aliud medium, ſeu ſubalternum:aliud infimum, ſeu minùs propriũ. Primum, vt eſt ius diſponendi de re ad libitum, ſolùm competit Deo iure creationis, & Chriſto iure redemptionis, qui ſpecialiùs habet hoc abſolutum dominium in rebus Eccleſiæ: & in hoc caſu intelligitur illud Pſalmi 23. *Domini eſt terra, & plenitudo eius*, habetur *in d. cap. tua nobis*, docent S. Auguſtinus *de fide ad Petrum c.* 45. Couar. *lib. 3. var. c. 6. à n* 8. Ioan. Valer. *d. differ.* 1 *n.* 10. Secundum eſt, quod habemus in rebus propriis, & deſcribitur, quòd ſit ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem, lege non prohibente, vel in quencunque vſum lege permiſſum: & hoc modo ſumitur dominium *toto tit. ff. de acquir. rer. domin.* quod dominium habent tam laici, quàm Clerici, non ſolùm in bonis ſuis profanis, & patrimonialibus, ſed etiam in redditibus occaſione beneficiorum ſuorum acquiſitis, iuxta opinionẽ, quam ſequimur, & ſicut veri domini, poſſunt ea alienare, & donare, & eis pro libito lege permiſſo, *l. ſed etſi. §. cõſuluit, ff. de petit. hæred. l. in re mãdata, ff. mandati.* Tertium & vltimũ dicitur illud, quod eſt ius diſponendi de re lege non prohibente in bonum tantùm commune, Bart. *in l. ſi quis vi. §. differentia, num. 4. ff. de acquiren. poſſ.* Bald. *in c.* 5 *col.* 1. *de poſt. il. Præl.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum, nu.* 40. *de conſtit.* Rebuff. *in concord. in proœm. verb. dominus*, quale eſt illud, quod habet Summus Pont. in beneficiis, & bonis Eccleſiæ, vt ea diſtribuat in bonum commune, vt docent S. Thom, 2. 2. *q.* 100. *artic.* 1. Sot. *lib. 3. de iuſtit. q. 6. art. 2. col. pen.* & illud, quod Princeps in ſuis ſubditis, & in bonis illorũ habet, quod infimum, & impropriũ dicitur, quippe qui non in ſuam, ſed communem ſubditorum vtilitatẽ exercetur, de quo gloſſ. *verb. omnia*, per tex. *ibi* ſic neceſſariò intelligendum, *in l. 3. verſ. quæ enim, C. de quadrien. præſcript.* iuncta reg. *l. tẽ ſi verberatum* 45. §. 1. *verſ. item ſi fortè. C. de rei vendic. l.* 1. *C. quibus ex cauſis ſerui pro præmio*, iunctis iis, quæ tradunt Tiraq. *de nobilit. cap. 6. nu. 6.* Marant. *de ordine iudic. p. 3. num.* 25. Anton. Gabr. *Commun. tit. de iure quæſito, concl. 5. n.* 9 Sot. *de iuſtit. lib. 4. q. 4. art.* 4. Cou. *in reg. peccatum, p. 2. §. 9. num.* 8. Nouar. *de ſpol. Cleric. §* 17. *num. 4. ad med.* Pinel. *in rub. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 2. nu.* 29 Franc. Patrit. Senenſ. *lib. 2. de regno, & Regis inſtitut.* Ioan. Valer. *d. differ.* 1. *n.* 12. de quo in præſẽti materia nulla nobis diſputatio eſt, quippe cùm ad poteſtatem publicam ſpectet, non verò ad priuatam ſingulorum vtilitatem.

15 Non obſtat aduerſùs huiuſmodi reſponſiones ad contraria adductas, ſi quis vlteriùs vrgeat diuiſionem non mutaſſe, nec mutare potuiſſe talium bonorum naturam, argument. *Clem. quia contigit, de relig. dom.* vnde etiam hodiè eandem retinere conditionẽ, vt quæcunque ſuperexcreuerint, pauperibus erogentur, ne contingat abſurdum, quòd bona contra dominorum voluntatem in alios vſus expendantur, quia reſpõdetur multipliciter: & primò diuiſionem illam factam fuiſſe à Summis Pontificibus, penes quos eſt poteſtas commutandi defunctorum voluntatem in alios vſus, *d. Clem. quia contingit*, cum citatis per me *de officio & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg.* 8. Vnde nullum eſt abſurdum, data cauſa per illam diuiſionem Pontifices mutaſſe talium bonorum naturã. Secundò reſpondetur, quòd cùm communia vt plurimùm negligi ſoleant, & ex cõmunione frequenter rixæ, & contentiones inſurgant, *cap. dilectiſſimis*, ibi, *per iniquitatem*, ſecundùm veriorem ſenſum, 12. *quæſt.* 1 ideò diuiſio facta fuit, vt per eam vnuſquiſque eorum, inter quos fieret, dicere poſſet meum, tuum, &c. arg. *d. cap. dilectiſſimis*, vnde non inconuenit, quòd bona illa à principio cõmunia, poſtea diuiſa, per diuiſionem mutaſſent naturam, atque ita in poteſtatem tranſiſſet, vt cõtra primæuam bonorum naturã poſſet vnuſquiſque dicere, hoc meum, tuum, &c. Tertiò reſpondetur bona illa fuiſſe à principio Eccleſiis donata cum onere, vt in Eccleſiarum, miniſtrorũ, & pauperum cederent alimoniam, poſtea verò Epiſcopis, miniſtris inferioribus, Eccleſiis, & pauperibus ſingulas partes aſſignatas; vnde cùm iuxta bonorum ſubſidium ſit prædictũ oneri ſatisfactũ, non eſt cur vnus alterius portionem ambiat, ſed ſua contentus, tanquã verus dominus, de ſua diſponat in vſus proprios lege non vetitos, & ideò ſicut iniuſtum foret, vt poſt aſſignatas ſingulas ſingulis laborantibus mercedes, teneretur alter alteri ex lege iuſtitiæ de ſuo contribuere; ita in propoſito affirmandũ eſt. Denique reſponderi poteſt diuiſionẽ non immutaſſe bonorum naturam, ſed qualitatem ſolummodo, vt ita, quod cõmune erat, fieret ſingulorum, quod ex cauſa factum per habentem poteſtatem nec diuinæ, nec humanæ legi repugnat. Si autem contra hanc reſponſionem, dum qualitatis mutationem admittit, replicetur de facto Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reform. cap.* 5. facilè reſpõdetur agere de prouiſione particulari beneficiorum à partibus impetrata cõtra qualitates eorundem impoſitas in erectione, vel fundatione, ibi, *in beneficiorum collatione*, & *in fine*, ibi, *aliter facta prouiſio ſub reptitia cenſeatur*: non verò in mutatione qualitatum facta per legem Summi Pont. in bonum cõmune, de qua in antiquiſſima illa, & iuſtiſſima bonorum diuiſione, multò ante Concil. Trid. à pluribus Conciliis approbata ab omnibus ſummis Pontif. totiúſque Eccleſiæ, vſu & conſuetudine recepta.

Nec etiam obſtat auctoritas illa Lucæ 11. *quod ſupereſt*, &c. dum probat iure diuino primæuo, & poſtea ex Apoſtolorum inſtituto iniunctum eſſe rebus, vt quod ſupereſt dent in eleemoſynam: ergo ſtante hac lege diuina nõ potuit humana dominium transferre eorum, quæ ſuperſunt, ac proinde non humana ſolùm, ſed diuina quoque lex teſtari, & diſponere prohibet, tanquam de rebus alienis. Cui difficultati reſpondere conatur Sarmient. *de redditibus, part. 4. cap. 2. num* 6. legem illam diuinam generalem eſſe, & indeterminatam; determinationem verò factã hoc, vel illo modo, tali, vel tali tempore, ſub hac, vel illa quantitate, quod ſupereſt, expendatur, legem eſſe non diuinam, ſed humanam: & ideò ſuppoſita determinatiõne legis humanæ, tam in portionũ diuiſione, quàm in beneficiorum erectione, ſi quis illud, quod ſuperfuerit, in pauperes nõ expendat, nulla lex diuina offẽditur, nec aliquod iuſtitiæ præceptum violatur. Itaque idẽ Sarmient. ex doctrina S. Thom 2. 2. *quæſt.* 85. *art. 1. ad 1. & quæſt.* 87 *art.* 1. cõtendit innumeris propemodum exemplis probari poſſe, legem humanam determinare legem diuinam generalem, cuius determinationibus ſi ſatisfiat, liberantur ſubditi à lege diuina naturali. Vnde, cum lex illa, *quod ſupereſt*, &c. iam determinata ſit per legem humanam ſua vnicuique portione aſſignata, ſi ſatisfaciat huic determinationi liberantur Clerici à lege diuina generali, ac ſubinde ex præcepto iuſtitiæ nõ tenentur pauperibus, quod ſupereſt, erogare; quia potuit Eccleſia 16

fructibus beneficiorum à tali onere exemptos aſſignare Clericis loco ſtipendij.

17 Verùm hæc Sarmienti conſideratio ad auctoritatem Lucæ *d. c.* 11. nec in ſe vera eſt, nec difficultatem tollit. Primò, quia non video, cur magis lex illa de ſuperfluo dando pauperibus, ſit generalis, quàm lex de honorandis parentibus, de non iurando in vanum, non furando, & ſimilibus, ſi ad ſtrictam verborum ſignificationem reſpiciamus; ſed lex nulla humana poteſt contra vllam ex illis in particulari aliquid determinare, ergo nec côtra illam, *quod ſuper. reſt*, &c. Deinde facit, quia etſi diligenter enumeremus omnes legum humanarum determinationes, quarum plura exempla adducit Sarmien. *d. loco*, nullam inueniemus, quæ côtra legem diuinam generalem aliquid ſtatuat, quinimò totæ ſunt in obſeruantia illarum, & vt ad praxim, ſeu executionem reducantur, vt rectè intuenti conſtabit; hæc tamen lex humana (quę beneficia erexit; ſingulaſque ſingulis miniſtris portiones diuiſit, vt Sarmien. vult, & nos defendimus,) non agit de obſeruantia illius legis diuinæ de ſuperfluo dando pauperibus, neque illâ ad praxim, ſeu executionem perduxit, quinimò de applicanda ſingulis portione libera ab omni onere: igitur non poteſt dici determinatio illius legis diuinæ: erit quidem determinatio alterius, cuius *ſupra* meminimus, in pleriſque ſacræ Paginæ locis: *Dignus eſt operarius mercede ſua*, quia lex hæc diuina generaliter docet, cuicunque laboranti deberi in præmium laboris, non tamen determinat quantitatem, tempus, nec locû: vnde, quòd quarta pars debeatur: quòd in ſuo beneficio quis tantam, ac talem portionem habeat, determinatio dicetur, non quidem reſpectu legis diuinæ de eo, quod ſupereſt dando pauperibus, ſed alterius longè diuerſæ, nempe de congrua laboranti mercede diffinienda.

18 Quare, reiecta Sarmienti reſponſione, Sot. *lib.* 10. *de iuſtit. q.* 4. *art.* 3. *col.* 8. diſtinguendum putat inter bona tempore primitiuæ Eccleſiæ à fidelibus donata & inter decimas, & cætera omnia, quæ poſt beneficiorum creationem data ſunt, vt prioribus onus inhæreat legis diuinæ iniunctum ad erogandum pauperibus, quę ſuperexcreuerint, idque ex debito iuſtitiæ ſpeciali, qua tenentur omnes, in quos à Domino, cum aliquo onere res trâsfertur arg. *leg. vlt.* §. *vlt. ff. de contr. empt.* cû aliis: poſterioribus verò affirmat nulla lege diuina tale onus fuiſſe iniunctum; & ideò ceſſare debitum iuſtitiæ. Verùm, neque hæc reſponſio placet: quia Sotus nôn probat bona illa à principio cum onere fuiſſe donata: quinimò, etſi illud concederemus, non tollitur difficultas ex auctoritate *Lucæ* 11. ſecundùm quam, quod ſupereſt, in pauperes erogandum eſt.

19 Idcircò his, atque aliis exploſis, locus ille facillimè vnico verbo abſque tot laboribus intelligetur cû S. Thom. 2, 2. *q.* 32. *art.* 5. *&* 6. vt ſolummodo in vnico caſu ſit in præcepto, data ſcilicet, extrema neceſſitate ex parte recipientis; quæ tamen, nec in dante, nec in ſuis contingat; in cæteris verò aliis ſpeciebus de conſilio procedat, & ideò nô obligat tranſgreſſorem, argum. *c. nullus*, 62. *de reg. Iur.*, *in* 6. cum ibi reſolutis. Inſuper conſidero locum illum generalem eſſe in quacûque perſona, tam eccleſiaſtica, quàm ſæculari: vnde ex illo contra eam, quam ſequimur, opinionem, nihil efficaciter colligi poteſt. & in hûc ſenſum reducit S. Thom. *d. art.* 5. *ad* 2. auctoritatem Baſilij, quæ ſimillima eſt cum Ambr. de quo *in c. ſicut hi* 47. *diſt.*

Quibus ſic præmiſſis ſciendum eſt fructus & prouentus beneficij alios eſſe neceſſarios ad côgruam ipſius beneficiarij ſuſtentationê; neceſſarij autem dicuntur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationê neceſſarij iudicantur, habita ratione ſcientiæ, & litteraturæ, nobilitatis, aut dignitatis, quâ beneficiarius obtinet, aut loci, in quo beneficium habet: maior enim quantitas neceſſaria eſt in ciuitate, quàm in villa; in loco, vbi eſt inopia, quàm vbi eſt annonæ copia; in Prælato, quàm in ſimplici Sacerdote: quia, cùm non ſit par omnium conditio, æquum non eſt, vt eadem pars omnibus aſſignetur. Quare ſic reſoluunt Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 145. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15. *num.* 39 Molfeſ. *in ſum. theol. moral. tract.* 6. *cap.* 9. *num.* 42. Filliuc. *tract.* 41. *cap.* 7. *quæſt.* 4 *num.* 19. & citati per Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 5. *num.* 320. Et in aſſignanda quantitatę cuilibet beneficiario ſufficiente hanc rationê habuerunt Nau. *de Orat. Miſcel.* 16. *n.* 7. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 10 *q.* 9 Filliuc. *d. q.* 4. *n.* 20. vt, videlicet, pro beneficiario infimæ ſortis ea quâtitas ſufficiat, qua ipſe, famulus vnus, coquus, & equus ali poſſint pro beneficiario Doctore, aut ſimili, ea quantitas ſatis eſt, qua ipſe, famuli duo, coquus & equus, iuxta patriæ morem ſuſtentari queant: pro beneficiario nobiliori ea quantitas ad victû aſſignetur, qua ipſe, famuli tres, vel quatuor, equi duo cum curru, coquo, & rhedario ali poſſint, & ſic de cęteris habita ratione qualitatis perſonæ, aliarúmque circunſtantiarum; Cardinalibus verò aliqui Doctores mille aureos in ſingulos menſens ſufficere arbitrâtur, exceptis Cardinalibus Principibus, & nepotibus Summorum Pôtificum, à quibus mille aureos ſingulis hebdomadis ad ſui, & familiæ ſuſtentationem tuta côſcientia inſumi poſſe nônulli Doctores exiſtimât. Sed in iis omnibus arbitrio boni & prudêtis viri ſtâdum eſſe cenſeo. Cæteri autem fructus ſuperflui iudicantur. Circa vtroſque expendendos magna verſatur differêtia: neceſſarij enim ad congruam ſuſtentationem diſpenſari poſſunt ad libitû Clericorum, ſeu beneficiariorum, ſicut poſſunt bona patrimonialia, vel quaſi: quamobrem in illis caſibus, in quibus beneficiarij non tenentur bona patrimonialia, vel quaſi patrimonialia in opera pia expendere, nec tenêtur fructus beneficij ſibi ad congruam ſuſtentationem neceſſarios in pia opera erogare; quia huiuſmodi fructus tradûtur, tanquam merces ſeruitij præſtiti: ſicut autê operario liberum eſt mercedem inſumere, in quos voluerit vſus; ita etiam beneficiario liberum eſt, fructus neceſſarios ad congruam vitæ ſuſtentationem expêdere, in quem voluerit vſum: & ideò ita docent Cou. *in cap. cum in officiis, n.* 2. *de teſtam.* Nauar. *de redditib. q.* 1. *monit.* 26. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 14. Ioan. Valer *de differen. inter vtrumque forum, verb. munera differ.* 1. *num.* 14. 20

21 Illos autem fructus, qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij nô ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes & pios vſus erogare debêt beneficiarij, peccarent enim grauiter, ſi in profana opera expenderent, v. gr. ad ditandos amicos, vel conſanguineos, vel illis facerent amplas donationes, non vt pauperibus, ſed ad eorum ſtatum, & pompam augendam: quia ita iubet Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 1. tum quia appellantur patrimonium

Chriſti,

Chriſti, bona Eccleſiæ, bona pauperum, *in c.1.12. q.2. & in c. quicquid. 16. q.1. & in c. cùm ex eo, de elect. lib.6.* Ideò ita docent Nau. *de redditib. q. 3. monitu* 4 Monet. *de diſtribut. quotid. p.3. q.1. numer.* 15. Molſeſ. *d. cap. 9. n.* 48. Ioan Valer. *de different. inter vtrun-*
22 *que forum, verb. donatio, differ.* 7. & non eſt neceſſarium fructus huiuſmodi ſuperfluos impendere in pauperes, vel pios vſus illius loci, in quo beneficium habent; quia hoc nullo iure cauetur; ſed ſufficit, vt in pauperes cuiuſcunque loci, vel in alios pios vſus inſumat, vt benè Nauar. *de redditibus Eccleſ. quæſt. 1. monitu* 27. Molin. *de iuſtit. tract.* 2.
23 *diſp.* 146. Azor. *d. p. 2. lib. 7. c. 10. q.* 2. Nomine pauperum intelligo, non ſolùm illos, qui oſtiatim eleemoſynam quærunt; verùm etiam illos, qui vitam ex ſuo patrimonio commodè & honeſtè, iuxta ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt, vt per Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30 *tract. 3. numero* 101. Nauar. Azor. & Molina, *citatis locis*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. par. 1. lib. 2. cap.* 100. *numero* 4. vbi hinc infert, quòd ſi homo illuſtris genere, vel eminentis ſcientiæ habeat victum ſuum, ſed iuxta decentiam ſuam indumenta, ſocietatem, & alia neceſſaria non habeat, & ſolo victu ſine dedecore ſtatus ſui contentus eſſe non poteſt, negari non debet, quin iſte ſecundùm ſe mendicare dicatur: & *num.* 28. ſubdit, poſſe beneficiarium de beneficij ſui redditibus expendere nõ tantùm ea, quæ decentiæ, & qualitati beneficij neceſſaria videntur; ſed etiam quæ conditionem perſonæ decere videntur, ſeruata ratione generis, gradus, & ordinis.

24 Ex quibus primò infertur Clericos turpiter, vel in profanos vſus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt grauiter peccent; non tamen ad reſtitutionem teneri, vt benè reſoluunt S Thom. Adrian. Præpoſ. Dried. & alij plures, quos refert, & ſequitur Cou. *in cap. cùm in offic. n. 3. verſ. quartum, de teſtam.* Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. p. 1. lib. 2. c. 100. n.* 17. Sot *lib. 10. de iuſt. q. 4. art.* 3. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 14. rub. n.* 58. Martin. de Ledeſm. 2. 4. *q* 18. *a.* 5. *dub. vlt.* Anton. Molin. *in inſtruct. Sacerd. tract.* 2. *cap.* 15. *§. 2. & c. 16. §. 2.* Rebello *de obligat. iuſt. p. 2. lib. 12. q. 1. n.* 10. vbi ait opinionem contrariam Nauarri, nec à praxi, nec à communi ſententia hoc tempore admitti, Leſſ. *d. lib. 2. c. 4. n.* 43. Molin. *diſp. 144. n. 19. verſ. his itaque conſtitutis.* Bonacin. *d. diſp. 4 puncto 4. n.* 1. Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 3. dub. 6. n.* 43. Vgolio. *de offic. Epiſcopi, c. 14. § 9. & § 11.* Tambur. *tom. 3. de iure Abbat. diſp. 11. q. 15. n.* 11. & denique ſequuntur illi omnes, qui Clericos veros eſſe dominos ſuorum redditum arbitrantur, quos pro opinione S. Thomę ſuprà citauimus, ac tandem innumeri propemodum, quos referunt Sarmien. Marſil. & alij citati à Cened. *ad Decretales collect.* 52. *num.* 5. *verſ. pro contraria tamen.* Nunquam enim vidimus Eccleſiam coëgiſſe Clericos ſic turpiter expendẽtes ad reſtitutionem pauperibus faciendam: quia dominus etiam abutendo re propria, ad reſtitutionem nullatenus obligatur. arg. *l. ſed etſi* 28. *§. conſuluit, ff. de petit. hered. l. in re mandata, C. mandati,* cum vulgaribus. Quamuis Alexand. de Ales, Richard. Gabr. Major. Palud. & alij, quos refert Cou. *d. n.* 3. & poſt Abbat. Felin. & alios Burg. *in cap. 1. n. 28. de empt.* & Nau. *in manu. c. 17. n. 94. & in apologia de redditib. quæſt. 2. monitu* 7. & poſt Ludouic. Beiam, Ioan. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verb. beneficium different. 4. prope fin. & verb. teſtamentum different.* 11. Cæſar. Coſta *lib. 1. var. dubitat. Iuris, cap.* 40. Salon *in vita B. Thomæ à Villanoua, cap. 12. &* 13 contrarium exiſtimauerint Pro quibus nihil faciunt *c. 1. verſ. vnde. 44. diſt.* Ibi, *Tibi, ô Sacerdos, de Altari viuere, non luxuriari permittitur. c. 1. verſ. quomodo. 24. diſt.* vbi Hieron. inquit agens de Sacerdote: *Aliena rapere conuincitur, &c. & c. vlt. in princ. 16. quæſt.* 1. dum idem Hieron. inquit, omnia, quæ Clerici habent, vltra congruam ſuſtentationem pauperum eſſe; quia reſpondetur huiuſmodi auctoritates eſſe D Hieronymi, qui floruit tempore antiquo ante factam bonorum diuiſionem: vnde nil mirum, ſi rapere, & furari dicerentur Clerici, qui ſuperflua in pauperes non erogabant: modò autem, cùm ſua vnicuique portio ſit aſſignata, locum non habet, vt late ſupra demonſtrauimus Nec etiam pro illis faciunt *cap. Epiſco-*
pus, 12. q. 1. cap. placuit, in princ. 12. q. 3. quia reſpon- 25
det Cou. *d. n.* 3 Iura illa cõ tendere, & ſolùm concludere illicitam eſſe, ſeu peccaminoſam talem eccleſiaſticorum redditũm diſtributionem, non verò reſtitutioni eſſe obnoxiam Nec denique facit ſyllogiſmus, cui plurimum deferre ſolent contrariæ ſententiæ Auctores, videlicet, omnis ille qui furatur, ad reſtitutionem tenetur, *cap. ſi res aliena. 14. q. 6. cap. peccatum, de regul. Iuris, lib.* 6. ſed Clerici furantur redditus, quos turpiter expendunt: igitur, &c. quia conceſſa maiori, negamus minorem: non enim clarè conſtat bona fidelium à principio fuiſſe donata expreſſè cum illo onere erogandi in pauperes; tum vel maximè, quia, etſi conſtaret, cùm iam vnicuique ſua ſit portio, ſicut neque pauperes erogando in alios vſus ad reſtitutionem tenerentur ex eo, quia domini ſunt effecti ſuæ portionis, ita de Clericis omninò affirmandum eſt.

Secundò infertur poſſe Clericos patrimonium 26
habentes illud conſeruare, & redditus eccleſiaſticos in vſus proprios expendere: non enim cogitur quis propriis ſtipendiis militare, etiamſi diues ſit. *ca. celebritatem, in fine, 12. q.* 2. vel de proprio facere beneficium, *cap. precariæ, prope fin. eadem cauſa & q.* & conſeruare redditus eccleſiaſticos, qui ſunt Clericis, veluti merces ſuis laboribus deputata, *c. pen.* ibi, *Clerici omnes*, & ibi, *ſtipendia ſanctis laboribus debita, 1. q. 2. c. cùm ſecundùm, de prabend.* vnde ſeruant æquitatem miniſtrando, & recipiendo ſuſtentationem: nam, quod poſſunt aliunde habere, eſt per accidens. Ideò ita tenent Cou. *in c. 1. de teſtam. n.* 2. Sot. *lib. 1. de iuſtit. q. 4. art.* 3 Nau. *de redditib. q. 1. n.* 78. Sarmient. *in ſimili tr. p. 1. cap. 11. n.* 18. Menoch. *illuſtr. cap.* 205. *n.* 9. Iacob. de Graff *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 100. numer.* 23. Menoch, *de arbitr. caſu* 145. *num.* 5. Molin. *de iuſtit. tract. 2. n.* 145. Suar. *de Religione tomo 3. tract. 3. lib. 4. de ſimon. cap. 46. n.* 7. Bonacin. *var. tract. diſp. 4. puncto 2. n.* 6. plures apud Cened. *ad Decretal. collect.* 33. *n.* 4. Tambur. *d. diſp. 11. q. 15. num.* 14. Quamuis contradicant Dec. *in cap. Epiſcopus. num. 6. de prabend.* Adrian. *in 4. tit. de reſtitut. q.* 32. Palud. *ibidem, diſt. 34. q.* 3. Maior etiam *in 4. q. 21 in fin.* Syluest. *in ſum. verb. ſimonia, quæſt.* 16. Non obſtant *cap. Clericos, cap. paſtor, cap. ſi quis, 1. quæſt. 2. cap. illa autem, c.*
ſi priuatim, 12 q. 1. c. vlt. 16. q. 1. quib. Iuribus pro- 27
batur illum, qui ſumptibus propriis ſuſtentari poteſt, ab Eccleſia ſtipendia accipere nõ debere: quia reſpondet Suar. *d. c. 46. nu.* 8. non eſſe eccleſiaſticas leges, ſed dicta quædam Hieronymi, Auguſtini, & Proſperi, quæ legem poſitiuam non faciunt, ſed declarant ea, quæ magis decent ſtatum clericalem: & licèt interdum vtantur verbis ſignificantibus

gnificantibus grauem culpam; non ideò ita loquuntur; quia id per ſe malum eſt; ſed quia in tali ſtatu facilè committi poteſt, cùm magis ad congregandas diuitias, quàm ad ſubueniendum pauperibus Eccleſiaſticis redditibus vtantur. Vel, ſi magis placet, reſponderi poterit text. *in d.c. Clericos* procedere attento tempore antiquo, quo bona Eccleſiæ erant ſolummodo deſtinata ad alendos pauperes Chriſtianos, & Clericos egenos, vt ſatis inſinuat *c. certè. 12. q. 1.* aduertunt Sot. *d. à. 3.* Sarmient. *d. par. 1. c. 5. n. 17.* Cou. *in d. c. t. de teſtam. n. 2. verſ. prima.* Ad text. verò *in d. c. illi autem*, faciliùs reſpondebitur procedere inſpecto eodem tempore antiquo, quo Eccleſia Catholica veluti nouum germen, floreſcere incipiebat, & Apoſtolicis Concilijs ita addicta, vt multitudinis Chriſtianorum eſſet cor vnum, & anima vna: omnia namque erant communia, nemo ſibi aliquid proprium vendicabat, *d. c. illi autem, in fine*, refert plures, quos
28 ſequitur Cou. *d. num. 2. prope finem.* Vnde à fortiori poterit beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut inſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ, vel beneficij, vel in alia opera pia, tantundem ex beneficii fructibus capere, illúdque vt voluerit inſumere; quia ipſe non eſt deterioris conditionis; tum, quia hoc nihil aliud eſt, quàm quædam compenſatio, quæ iure naturæ licita eſt. Ita Sylu. *in ſum. verb. Clericus, 4. quæſito 14.* Leſſ. *d. c. 4. n. 38.* Nau *de redditibus, q. 3. monitu 4. n. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 99. verſ. ſextum.* Filliuc. *in quæſt. moral. tom. 3. tract. 43. c. 3. q. 7. & numero 9.* Contra Rodnan. *de ſpoliis, q. 3. §. 1. n. 2.*

29 Tertiò infertur beneficiarium debere, quod ſibi de beneficii fructibus, & prouentibus ſupereſt, expendere in pios vſus, vt in vſum fabricæ Eccleſiæ, domus religioſæ, & ſimilia: & hoc verum videtur, etiamſi præfati fructus & prouentus à beneficiario recepti, incorporati iam ſint reliquis ipſius beneficiarij bonis, tum, quia per huiuſmodi incorporationem, & vnionem non fiunt bona patrimonialia, vel quaſi; nec beneficiarius efficitur dominus, liber, & abſolutus; ſed cum obligatione expendendi ſuperfluos, in pios vſus. Ita Nauar. *de ſpoliis Cleric. §. 2. numero 1. & ſeqq. & de reddit. Eccleſ. q. 1. mon. 26. n. 2. & mon. 30. n. 1.* Filliuc. *tract. 43. c. 3. q. 5.* Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. fructus, n. 7.* niſi de ſuo victu parcius viuendo aliquid ſeruauerit, quia tunc etiam in non pios vſus illud erogare poterit, Iacob. de Graff. *d. p. 1. lib. 2. c. 10. n. 22.*

30 Quartò infertur beneficiarium poſſe fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere, vt domi peregrinos, aduenas, aut etiam amicos, & notos excipiendo, vel titulo paupertatis parentibus & conſanguineis tradere: ſic enim non dicitur profanè erogare, cùm hoc ſit opus charitatis, & vrbanitatis, ſi debito modo fiat intra præſcriptos prudentiæ limites: non tamen licitum eſt huiuſmodi fructus in liberali & magnifica donatione, aut in ludis, aut canibus ad venationem alendis, aut in ſeculari pompa inſumere: quia non diceretur in pios vſus inſumi, licèt nonnunquam licitum foret, aliquos beneficii fructus in ludos, aliáſque honeſtas & moderatas animi recreationes ſpectata clericatus conditione expendere, quod totum arbitrio boni & prudentis viri regulare oportet, me citato *in hoc loco.* Tambur. *de iure Abbatum, tom. 3. diſp. 15. q. 15. n. 13.*

31 Quintò infertur beneficiarium poſſe diſtributiones, pro ſua libertate & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere, non ſolùm quia eſt dominus diſtributionum, vt colligitur *ex cap. vnic. de Clericis non reſid. lib. 6* vbi innuitur mancipatos diuinis Officiis dominium diſtributionum acquirere, ſi Choro interſint: verùm etiam, quia diſtributiones traduntur ob miniſterium perſonale tanquam merces operis, & tanquam ſtipendium laboris, & conſequenter ſunt bona quaſi patrimonialia, quorum beneficiarius abſolutus eſt dominus: & ideò ſic docent Dominic. *in cap. præſenti. 9. de offic. Ordin. lib. 6. n. 16. cum duobus ſequentibus*, vbi Franc. *n. 10. & in d. cap. vnic. §. quia verò, à n. 3.* Syluest. *in ſum. verb. Clericus, 4. q. 4. n. 3.* Couar. *in d. cap. cum officiis. n. 4.* Pariſ. *conſ. 33. n. 10. tom. 4.* Graſſ. *commun. §. teſtamentum, q. 34. in pr. n. 38.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. n. 164.* Mouet. *de diſtribut. quotidian. p. 3. q. 1. n. 18. & quæſt. 4. num. 12.* Ioan. Valer. *d. verb. Munera, differ. 1. num. 14.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. fructus.* Filliuc. *tract. 43. cap. 3. quæſt. 10.* Tamburin. *d. diſp. 11. q. 15. n. 15.* Sanch. *d. lib. 2. c. 2. dub. 46.* quamuis contrarium teneat Nau. *de reddit. quæſt. 1. monitu 30. n. 2.*

Sextò infertur ex eadem ratione poſſe beneficiarium pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obueniunt ratione ſtipendii perſonalis, vt quia erat Doctor, aut bonus ſcriptor, ſeu etiam de his, quæ acquiſiuit ex officiis defunctorum, ex anniuerſariis, ex Sacrificio Miſſæ, aut occaſione audiendarum Cõfeſſionum, aut pro concionibus, & ſimilibus, ſicut de patrimonialibus: quia hæc non ſunt bona beneficij, ſed ſtipendium propriæ induſtriæ & laboris quorum beneficiarius abſolutus eſt dominus: vt per Nau. *de ſpol. Cleric. §. 1. n. 2. in fine, & de redditibus, q. 1. monitu 19.* Craſſ. *d. q. 34. n. 2.* Iacob. de Graff. *in aureis dec. p. 1. lib. 2. c. 100. n. 29.* 32

Septimò infertur eum, qui percipit penſionem ex aliquo beneficio, non poſſe, vt voluerit, eam diſpenſare, & proprio teſtamento de redditibus ex ea perceptis teſtari: quia penſio æquiparatur beneficio in hac materia, vt per Nau. *de reddit. q. 1. monitu 32. n. 2. & 3. & de ſpoliis §. 8. n. 8. per Extrauag.* Pij V. *de ſpoliis Cleric.* quam citat *eod. §. 8. in princ.* Redoan. *de ſpoliis eccleſ. q. 3. n. 12. & de rebus Eccleſ. rub. 33. q. 1. ad fin.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. c. 5. n. 161.* Filliuc. *tract. 43. cap. 4. q. 12.* Oppoſitum tamen tenent Gig. *de penſionib. quæſt. 52. n. 2.* quem refert, & ſequitur Cou. *in d. cap. cùm in officiis, n. 6. in fine.* Menoch. *de arbitr. caſu 172. n. 12.* Nald. *verb. fructus, num. 7.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. fructus, verſ. diſtributiones,* Zerol. *in praxi Epiſcop. verb. Penſionarius, §. 25.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 9. q. 12. & lib. 8. cap. 12. q. 4. & 5.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſp. 11. q. 15. n. 17.* Sanch. *in opuſ. moralib. lib. 2. c. 2. dub. 47. n. 4. cum ſeq.* ex eo, quia hodie penſiones non ſolent pro eccleſiaſticis beneficiis deputari, & ideò regulariter laicis nonnunquam aſſignari vidimus; tùm quia traduntur ad ſuſtentandam Clerici vitam, ac proinde reputantur neceſſariæ ad hoc; tum etiam, quia vſu Cameræ receptum eſt, vt penſiones decurſæ, & nondum ſolutæ tranſeant ad hæredes; tum denique quia Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* loquitur de habentibus beneficia; non autem de penſionariis. Ego tamen cum Couar. *de ſponſal. p. 2. cap. 6. §. 3. num. 6.* Ludouic. Gom. *in reg. de triennali, quæſtio. 21. à princ.* Mandoſ. *in reg. 16. de concur. ſuper beneficio, quæſt. 36.* & aliis citatis per me *hoc* 33

lib-

lib. cap. 11. *de penſion. ſtatim poſt princ.* diſtingoen-
dum puto, inter penſionem eccleſiaſticam, quæ
conceditur ad titulum beneficij aliquo onere
ſpirituali adiecto, & inter illam, quæ ad talem ti-
tulum non conceditur; primo caſu procedit opi-
nio Nauarri; ſecundo verò Gigantis, Cou & alio-
rum, nec ad ſummum aliud euincunt vtriuſque
partis fundamenta Extrauagans autem Pij V. nō
eſt ſimplex & abſoluta; ſed ſecundùm quid, & ad
effectum, quem Pius V. intendit.

34 Octauò infertur, non poſſe Commendatarios
Equites S. Iacobi, & Calatranæ, Alcantaræ & ſi-
miles, de fructibus & redditibus Commenda-
rum ita liberè diſponere, & expendere, ac cæte-
ros ſæculares, ex rationibus & fundamentis, quæ
larè adduximus *hoc lib. cap. 7. de præ eptori verſ. ex
qua ratione.*

35 Nonò infertur, beneficiariū poſſe ex beneficij
fructibus alere filios, nō ſolùm legitimos, verùm
etiam ſpurios; dum aliunde nō habet, quo ipſos
alat: hoc enim eſt opus pietatis, ex qua pater te-
netur erga filios; vt per Palat. *in repet. c. per veſtras,
de donat. inter §. 23. n. 13.* Auendan. *reſp.* 10. *n.* 5. D.
Barboſ. *in l. s. p. 4. n.* 133. *ff. ſoluto matrim.* Nau. *de ſpo-
lio Cleric. §.* 19. *n.* 10. *cum ſeqq* Molin. *de iuſtit. tract.*
2 *diſp.* 146. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap.* 10. *q.* 10.
Filliuc. *tract.* 43. *c.* 4. *q.* 19. *n.* 36. Tambur. *d. diſp.* 11.
36 *q.* 15. *n.* 16. qui etiam aſſerunt filium illegitimum
poſſe tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad
alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Came-
ram Apoſtolicam teneri ei conſulere ex bonis
37 patris, quæ ſpolio ſubiecit. Imò & ſororem ino-
pem, ac fratres egentes alere poſſe, & alios quo-
que pauperes conſanguineos reſoluunt Corduba
de Lara *in l. ſi quis à liberis §. idem reſcripſit n.* 95. *&
ſeq.* D. Barboſ. *in d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 132. *ff. ſolut. matr.* Surd.
de aliment. tit. 1. *q.* 25. *n.* 18. *&* 28. Ioan. Garc. *de ex-
penſis, cap.* 3. *num.* 32. Nau. *in apolog. de redditib. q.* 2.
monitu 26. *n.* 2. D. Roderic. à Cunha *in comm. ad
cap. omninò, n.* 4. *diſt.* 32. Iacob. de Graff. *d. p.* 1. *lib.* 2.
cap. 100. *n.* 27.

38 Decimò infertur empta ex fructibus, & reddi-
tibus Eccleſiæ fieri ipſius Eccleſiæ, vt apertè ha-
betur ex Carthag. Conc. III. *in cap. placuit,* 12. *q.* 3. &
ex Conc. Tolet. IX. *in cap. Sacerdotes,* 12. *q.* 4. & ex
Conc. Agathen. *in cap. Presbyter* 12. *q.* 4. & ex Cōc.
Brachar III. *cap.* 8. *in cap. quicunque, eadem cauſa &
q.* vbi ſtatuitur, quòd non poſſint illa donari ali-
cui, vt ex Concil. Hiſpalen. I. *in cap. fixum.* 12. *q.* 5.
& in cap. res in Epiſcopatu. 12. *q.* 2. & docent Sar-
mien. *de redditib. eccleſ. p.* 3. *cap.* 2. *n.* . *cum ſeqq.* vbi
n. 5. ſubdit, quòd ipſo facto dominium transfer-
tur in Eccleſiam, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.*
10. *q.* 1. Con. *in cap. c. de teſtam. n.* 5. Redoan. *de ſpol.
q.* 3. *n.* 27. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 9.
n. 56. Vaſq. *de redditib. eccleſ. cap.* 1. *§.* 3. *dub.* 1. *per tot.*
Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *n.* 110.
Filliuc. *tract.* 45. *cap.* 4. *q.* 6. *n.* 9. Tambur. *d. diſp.* 11.
q. 15. *n.* 18. Ratio eſt: quia bona ex pecuniis & fru-
ctibus beneficiorum empta ſubiiciuntur Came-
ræ, & Fiſco Apoſtolico, vbi eſt vſus ſpoliorum ex
Conſtit. Pij IV. & Pij V. Ergo non fiunt bona
quaſi patrimonialia ipſius beneficiarij; tum, quia
Eccleſia comparatur pupillo, minori, & ciuitati;
ſed empta à tutore, curatore, vel adminiſtratore,
ex pecuniis pupilli, minoris, vel ciuitatis fiunt
ipſius minoris, pupilli, vel ciuitatis, ex cuius pe-
cuniis empta ſunt, *l. vt proponis, C. de rei vindic.* er-
go etiam empta à beneficiario ex pecuniis Ec-
cleſiæ, ſunt Eccleſiæ.

Vndecimò infertur poſſe beneficiarium ex 39
fructibus beneficij moderatam & rationabilem
dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere, dum aliun-
de non habet, quo illis conſulat: nam dos in lo-
cum alimentorum ſufficitur, & ſubrogatur. Sicut
ergo licitum eſt alere, ita etiam competentem,
ſpectato beneficiarij gradu, dotem tradere. Ita
Anton. per text. ibi *in c.* 3. *de arbitr.* Palat. *in repet. c.
per veſtras. de donat. inter virum & uxor. §.* 23. *n.* 12.
Syluẽ *in ſum. verb. Cleric.* 4 *q.* 15. Nau. *de ſpoliis Cle-
ric. §.* 19 *n.* 19. *cum ſequentibus*; vbi *num.* 12. limitat
procedere in filiis, qui aliunde nō haberent, quo
ſe alerent, Molin. *de iuſtit. tract.* 1. *diſp.* 146. Mart. *de
iuriſdict. p.* 4. *caſu* 163 Valer Reginald. *in praxi fori
pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 101. *& ſequentibus.* & plures
alij, quos illi referunt, Iacob. Anton. de Mauro
alleg. 6 *a num.* 8.

Sed quærendum à nobis eſt, quid ſit in cauſa,
quòd cùm Clericus ſorori dotem dederit iuſtè
quidem ſecundùm ſupra reſoluta, iudicauerit, ta-
men text. *in d. cap.* 3. *de arbitr.* arbitrium pernicio-
ſum, quo Clericus ex fructibus beneficij cogitur
promiſſam ſorori dotem ſoluere: etenim conuen-
tio Clerici fidei interpoſitione firmata, qua quin-
que ſolidos ſorori in dotem promiſit annuatim
ſoluendam ex decimis ſuæ Eccleſiæ, licita eſt, &
ab omni ſimoniæ labe remotiſſima, quippe cùm
nullum omninò ſpirituale detur pro temporali;
ſed temporalis obligatio ſoluendæ dotis execu-
tioni detur, & adimpleatur ex fructibus benefi-
cii, qui in mera temporalitate conſiſtunt: ergo
arbitrium in ea forma prolatum nullam iniuſti-
tiæ, aut ſimoniæ labē inuoluit, eò maximè, quia,
vt expendit Cened. *d. collect.* 102. *n.* 2. Clerici ve-
rum habent dominium redditium eccleſiaſtico-
rum, & qua tales illis poſſunt diſponere, vt *ſuprà*
larè oſtendimus Contra eundem text. *in c.* 3. non
parum obſtat, quòd Clericis liberum eſt alienare
fructus ſuorum beneficiorum, idque ad vitam
alienantis, *c. de cætero, & c. veniens.* 8. *de tranſact.* vel
ſaltem ad ſeptennium, *cap. vlt. ne Prælati vices ſuas,*
vbi *gloſ. vlt. c.* 2. *de locato, Clem.* 1. *de rebus Eccleſ. non
alien.* quamuis enim Extrauag. *Ambitioſæ, illo titulo
inter communes,* ſecundùm aliquorum intellectum
prohibeat alienari, vel etiam vltra triennium lo-
cari bona immobilia, Eccleſiæ, vel mobilia pre-
tioſa Deo dicata, iuxta priora verba eiuſdem Ex-
trauag. à quibus Paulus II. ibidem exorditur; non
tamen prohibet alienationem fructuum talium
bonorum: vnde tempore illius Extrauag. liberū
erat beneficiariis, redditus & obuentiones locare
vltra triennium, & etiam alienare ſaltem ad mo-
dicum tempus. *d. Clem.* 1. obſeruant Doctores cō-
muniter, Cou. *lib.* 2. *var. c.* 16. *n.* 4. Auendan. *de exe-
quend. mand. c.* 4. *n.* 32. Rodoan. *de rebus eccleſ. q.* 6. *de
locat. rerum eccleſ. §. & Extrauag. à n.* 4. Cened. *d. col-
lect.* 102. *n.* 3. qui in hunc ſenſum putat videri in-
telligendum S. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 11.
verſ. locationes verò; & tandem ipſe Cened. harum
difficultatum mole oppreſſus affirmat ex diame-
tro pugnare cum deciſione *d. c.* 3. & rem hanc vſ-
que adeò eſſe difficilem, vt velut ænigma obſcu-
riſſimum interpretatione indigeat, ad maioráque
ingenia remittendum.

Quare Anton. *in d. cap.* 3. *n.* 11. Imol. *n.* 15. Abb. 40
notab. 2. communis ex Tiraq. *de retractu lig. §.* 1.
gloſ. 7. *n.* 50. D. Barboſ. *in d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 133. *verſ. & no-
tabis*; intelligit propterea in ſæpè citato *c.* 3. dam-
nari arbitrium, tanquam pernicioſum, quia præ-
ſtabat facultatem creditori, vt ipſe poſſet propria
auctoritate

Digitized by Google

auctoritate ſibi capere fructus beneficij, donec ſibi ſatisfieret de debito, contra *reg. l. non eſt ſingulis. 157. ff. de reg. iuris*, cum his, quæ Cou *in c. quamuis pactum, in initio, 1. p. n. 6.* Valaſc. *conſ. 173. à n. 17.* Sed non placet; tum quia id, quod præcipitur ex ſententia arbitrorum, non dicitur capi propria auctoritate, vt patet, nec in aliquo offenditur d. reg. *non eſt ſingulis*. tum etiam, quia licèt verbum, *capere*, & verbum, *accipere*. differant in eo, quòd Iureconſ. expendis *in l. aliud eſt capere. 71. ff. de verbor. ſignif.* nunquã tamen importauit, quòd quis propria auctoritate capiat, vel accipiat, quando illud per Magiſtratus faciendum eſt. Exiſtimo tamen rem eſſe facillimam, & abſque vllo labore. text. *in d. c. 3.* intelligendum *cum gloſ. 2. & 3.* ibi propterea arbitrium damnari, quia, vt text. habet, poterat in poſterum perniciosum exiſtere Eccleſiæ, veluti ſi poſt mortem Clerici ſoror, & ipſius maritus eaſdem decimas retinare contendiſſent, vexando Eccleſiam litibus & impẽſis, & quod graue eſt præiudicium. arg. *l. minoribus, 6. in fine*, cum multis ibidem, *ff. de minor.* qui intellectus euidenter conſtat ex rationibus, & verbis text. ibi, *quoniam huiuſmodi arbitrium Eccleſia poſſet in poſterum perniciosum exiſtere*; præſertim, cùm arbitrium fuerit abſque vlla temporis præfinitione abſolutè conceptum, & ita in perpetuum, arg. *l. 1. ff. pro ſocio*, gloſſ. *verb. viua, in d. Clem. 1.* vnde alienationem continebat *d. Clem. 1.* & ideò abſque debitis ſolemnitatibus, & euidenti vtilitate valere non poterat. text ibi, cum his, quæ Cou. *d. c. 16. in princ. & à n. 1.* Valaſc. *conſ. 76. n. 2.*

41 Quo ſuppoſito intellectu, parum obſtant, quę Cened. *d. loco* in contrarium expendit. Ad primũ enim libenter agnoſcimus licitam eſſe conuentionem, qua Clericus etiam ex redditibus beneficij ſorori dotem promiſit, neque vllam in ſe, aut iniuſtitiæ aut ſimoniæ labam inuoluere; & ideò arbitrium neutro ex his capite improbari; ſed ex eo, quia vel in poſterum eſſe poterat Eccleſiæ perniciosum, vt tex. habet; vel, quia alienationem continet, vt modò conſiderauimus: quòd autem beneficiarij verum dominium habeant ſuorum redditorum, & quia tales de eiſdem valeant diſponere (vt conſtat ex ſuprà reſolutis,) non poteſt operari, vt arbitrium Eccleſiæ perniciosum ſuſtineatur. arg. *l. nemo poteſt 58.* cum ſua materia, *ff. de legat. 1.* Ad vltimum negandum eſt liberum eſſe beneficiariis alienare redditus ſuorum beneficiorum ad vitam, ſiue alienantis, ſiue percipientis, vt ſatis conſtat ex *d. c. 2. d. c. vlt. ne Prælati vices ſuas*, d. gloſ. *verb. viua*, per text. *ibi in d. Clem. 1.* Ad text. verò *in d. c. de cætero, & d. c. veniens*, reſpondetur, ſi ſupponamus Iura illa agere de tranſactione ad vitam ſolummodo tranſigentium abſque vllo ſucceſſorum præiudicio, atque ita ibidem non dari veram & abſolutam alienationem, de qua Iura, & Doctores loquuntur, dum prohibitũ alienare prohibent tranſigere; *l. ſi non ſolùm. 4. C. de præd. minorum.* quo ſuppoſito reſpondetur *d. c. de cætero, & d. cap. veniens*, agere de tranſactione, & ita de compoſitione ſuper re dubia, & lite incerta, vt conſtat ex recepta tranſactionis definitione, ac ſubinde certò dici non poſſe, qualiſnam ex tranſigentibus rem ad ſuam Eccleſiam ſpectantem alienet, cùm ſub iudice lis ſit, vt ſupponimus, & contingere poſſit, vt dans certam quantitatem ad multò maiorem poſtea per ſententiam condemnetur, & vice verſa, & ideò non mirum; ſi huiuſmodi cõpoſitiones ad vitam dantis auctoritate Iudicum factæ ſeruari præcipiantur; quia directè non offendunt regulam *cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* neque tit. *de rebus Eccleſ. non alien.* Sed nihil ex his defendit arbitrium, de quo agimus: quippe cùm ita abſolutè, & indefinitè conceptum poſſet in poſterum reddi Eccleſiæ perniciosum, propter illa, quæ modò expendimus.

Duodecimò infertur pro debito patrimoniali, vel alterius ſpeciei redditus beneficij capi poſſe in cauſam iudicati, non in perpetuum, ſed ad tempus, donec debitum ſatisfiat; dummodo Clerico relinquantur neceſſaria ad ſuſtentationem: quod autem in perpetuum capi non poſſint; probat text. ſic neceſſariò intelligẽdus *in d. c. 3. de arbitr.* vbi Abb. *n. 2.* Tiraq. *de retractu lig. § 1. gloſ. 7. n. 50.* arg. *c. 2. de locato, d. c. vlt. ne Prælati vices ſuas, d. c. de cætero. d. c. veniens, de tranſact. c. niſi eſſent, ad finem, de præbend. c. præterea. 8. & ibi gloſ. pen. de conſtit.* 42 Ratio eſt, quia redditus beneficij capi non poſſunt à iudice in cauſam iudicati, quando notabile præiudicium Eccleſiæ irrogatur, & alienatio inuoluitur abſque iuris ſolennitatibus, vt ſuprà oſtendimus *coroll. 3.* ſed vtrunque inconueniens reſultat, quando redditus beneficij capiuntur in perpetuum, etiam in cauſam iudicati, vt inſinuat *d. c. 3.* ibi, *perniciosum exiſtere.* & ibi, *Eccleſiæ.* vbi gloſſa *verb. exiſtere*, reſoluit præiudicium hoc de iure Eccleſiæ non inferri; de facto tamen conſiderat irrogari in eo, quòd ille, cui ex cauſa dotis redditus fuerant iudicati poſt Clerici dotantis mortem eos retineret, in quo Eccleſiæ conditio ſatis deterior reddebatur, gloſ. *d. verb. exiſtere.* Abb. *n. 2.* & omnes *in d. cap. 3.* Igitur, &c. quæ quidem ratio præiudicij ſic conſiderati, ceſſat, quando adiudicatio legitimè fit ad tempus, donec debitum perſoluatur, *d. cap. 2. de fideiuſſ.* ibi, *tandem*, &c. Valaſc. *conſ. 176. n. 2.*

Decimotertiò infertur, quòd licèt ſecundùm 43 veriorem ſententiam, beneficiarij ſuorum redditũum vel portionum, ſuppoſita diuiſione, verũ, & proprium dominium habeant, vt *ſuprà* reſoluimus; de illis tamen bonis, vel ſimilibus ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias teſtari non poſſunt ex legis humanæ prohibitione. Probatur. Is, qui neque ex defectu ætatis, vel intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis teſtari nequit; ſed ex eo ſolùm, quia lex propter debitum charitatis interdixit, teſtari nõ poteſt ex ſola legis humanæ prohibitione: ſed de huiuſmodi bonis Clerici teſtari nequeunt, non ex defectu ætatis, aut intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis; ſed ex eo ſolùm, quia lex interdixit, ne officio charitatis offenſa fieret: igitur hoc totum ex legis humanæ prohibitione factum cenſeri debet. Maior conſtat: quia, vbi proponitur teſtator verus dominus cum legitima ætate, & intellectu, nec alia datur inhabilitas, ſed ſolùm ne ſpeciem ingratitudinis incurrat, néve in officio charitatis nequidem concludenti, ſed ſuaſorio deficiat, nullam inueniemus legem diuinam neque naturalem, neque poſitiuam, quæ teſtari prohibeat; ſed ſolummodo legem humanã antiquorum Canonum, & præcipuè Apoſt. *can. 77. tom. 1. Concil. c. vlt. de pecul. Cleric.* & in ſimili in Epiſcopia conſtitutum eſt *in cap. Epiſcopi. 12. q. 1. c. res in Epiſcopatu, 12. q. 2. c. ſicut 12. q. 5.* Minor patet ex ſuppoſitione. Igitur, &c. Probant corol. Doctores *in c. cùm in officiis, & in c. quia nobis, & in c. relatum*,

eum

cum ſimilibus, *de teſtam.* Nec contrarium probat *d. c. cùm in offi cus*, ibi, *antiquis Canonibus*, ſi intelligamus nõ de prohibitione alicuius legis diuinæ, ſed ſolius humanæ vetantis teſtari de prædictis bonis in alias perſonas præter Eccleſiam, cuius intuitu quæſita fuerunt, vt *ſuprà* probauimus: eò maximè, quia vſitatiſſimum eſt apud Pontifices, quando aliquid lege diuina, etiam iudiciali ſtatutum fuit, illius expreſsè meminiſſe. Patet exemplum *in c. una eſt. 1, 10. verſ. quia verò, c. relatum*, ibi, *quoniam*, &c. *de teſtam. c. 9. nouit. 13. in princ. de iudic. c. in omni 4. in princip. de teſtibus, cap. Parochianos, 14.* cum multis *ibid. de decimis, cap. quanquam, 4. de cenſib. lib. 6.* & alibi paſſim: ergo, cùm in propoſito nullius legis diuinæ mentio fiat *in d. c. cum in officiis*, ſed ſolummodo antiquorum Canonũ, ſatis probabile eſt nullius legis diuinæ, ſed humanæ tantummodo prohibitionem referri, quod ibi Cou. *n. 5. verſ. ſeptimo*, expreſsè fatetur. Quamuis omnes Auctores contẽdentes Clericos dominos non eſſe redditũum ſuorum beneficiorum, in effectu velint eoſdem teſtari prohiberi etiam ex lege diuina naturali, quæ furtũ prohibet, & omnem iniuſtam diſpoſitionem de re aliena: quia omnia iura, quæ ad hoc cõprobandum allegant, procedunt ante diuiſionem in quatuor partes, de qua *ſuprà* egimus; quo tempore bona omnia eccleſiaſtica communia erant, nec miniſtri poterãt aliquid accipere vltra propriam ſuſtentationem: tunc enim, ſi aliter prædictis bonis vtebantur, & furtum, & ſacrilegium committebant.

44 Quapropter Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi: illis enim tãtùm licèt erogare, quantum ad vitam honeſtè, & cum dignitate, vel mediocriter ſuſtentandam ſatis eſſe videatur: reliquam autem ex pecunia partem, ne otioſa in arca ſit, nulliúſque prorſus vſus, omnẽ pauperibus erogandam cenſeo, non propter hominũ tantùm gloriam, quæ res quidem nos vanitatis nomine redargueret; non commodorum cauſa noſtrorũ, vtilitatiſque gratia, quod ſine dubio in ſordidiſſimo quæſtu poneretur; nõ denique inhoneſtæ cupiditatis, libidiniſque cauſa, qua in re intemperantiæ crimine meritò damnaremur; ſed propter honeſtatem ipſam maximè & charitatem; pauperibus, inquam, ſpectatiſque virtute viris, non improbis, ſceleſtiſque hominibus, ſeruis etiam his, qui ſingulari in dominos, & beneuolentia & fide ſunt, non ſcurris, ſycophantis, adulatoribus, quod plerunque fit; non denique diuitiis affluentibus, ſed his omninò, quos, vt dictum eſt, egentiſſimos, rerũ denique omnium inopia laborare non ignoramus; atque ille quidem maxima laude digniſſimus cenſeri debet, qui magno animo, pio, excelſo, miſerrimorum hominum indigentiam, non precibus aliorum, vel flagitationibus defatigatus, ſed vltrò, benignè, prolixéque ſubleuat.

45 Meminerint tandem bona huiuſmodi, nõ ſibi data eſſe, vt ſuos diteſcãt nepotes, nec vt alta erigant palatia; talia, nempe, in domibus Regũ ſunt ad hoſce vſus: nec conſanguineis diuitibus alia tradere poſſunt, quàm illa, quæ ſibi parcè viuendo ſubtraxerunt: nam, ſicut illa extraneis, ita etiam cõſanguineis licitè tradere poſſunt, vt per Squillante *de oblig. Cleric. p. 2. n. 26.* Nolin. *de ſuſt. tract. 2. diſ. 146* quem refert Bonac. *var. tract. diſp. 4. de obligat. benef. puncto 2. n. 14.* ſubdens Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de refor. c. 1.* non extendi ad huiuſmodi caſum, cuius verba, quia pulchra ſunt admodum, in præſentiarum annectenda duxi. *Omninò verò eis interdicit, ne ex redditibus eccleſiaſticis conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorũ Canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, cõſanguineis donent; ſed ſi pauperes ſunt, vt pauperibus diſtribuant: eas autem non diſtrahant, nec diſſipent, illorũ cauſa.* Ex quibus verbis clarè conſtat non eſſe iudicandum de fructibus beneficiorum, ſicut de bonis patrimonialibus, quia in iſtis habet Clericus liberam poteſtatẽ diſponendi, & tã in vita, quàm in morte ea dandi conſanguineis, etiam vltra ſtatum habentibus, & ſic diuitibus: in illis verò eccleſiaſticis non ſic ampla ei tribuitur poteſtas,
niſi iuxta terminos à nobis ſuprà prępoſitos. Cer- 46
tè præclarum exemplum eſt Benedicti XI. qui
nullum ex ſuis propinquis ad aliquod Eccleſiæ
munus acceſſiuit: dicere nanque ſolebat, Pontifices propinquos nõ habere, vt refert Matth. Tymp.
in ſpeculo Eccleſ. ſigno 104. Nicolaus IV. in cogna- 47
tos, & affines ita ſemper affectus fuit, vt iis nihilo
plus debere ſe diceret, quàm cuiuis bono. Itaque
hoc quaſi domeſtico vinculo expeditus, eò faciliùs omnes ſuas curas in communibus Eccleſiæ
commodis curandis defigebat. Clem. IV. qui cùm 48
ante Pontificatum duas filias legitimè ſuſcepiſſet, vni in Monaſterio collocatæ triginta tantùm libras dedit; alteri, quæ matiro ſuæ cõditionis nupſerat, trecẽtas libras dotis nomine numerauit, & hac conditione, ne quid ampliùs peteret. Habuit & nepotem Clericũ, quem ex tribus præbendis, quas habebat, vnã vt eligeret, & reliquas dimittere coëgit. Inſtantibus amicis, vt potiùs nepoti maiora tribueret, reſpondit ſe Deo, nõ autẽ carni & ſanguini acquiſiturũ & Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum nõ erat propinquis dare, referũt Matth. Tymp *vbi ſup. ſigno 13.* Pelag. *de planctu Eccleſiæ, lib. 2. cap. 15.* Vnde, quia lectu iucunda, & fructuoſa eſt epiſtola, quam ad nepotẽ Petrũ Groſſum ſcripſit, eius verba ſubiungit. *Multis de noſtra promotione gaudentibus, nos ſoli ſumus, qui certiùs immenſitatem oneris experimur: idcircò quod aliis gaudium, nobis ſubminiſtrat metũ & fletum. Sanè vt ſcias, qualiter his auditis debeas te gerere, ſcire te volumus, quòd humilior ſolitò debes eſſe: nec enim, quod nos vehementer humiliat, debet noſtros extollere, maximè cùm honor huius ſæculi, momẽtaneus ſit, & ſicut ros transit matutinus. Nec ad nos te, nec fratrẽ tuum, vel ex aliis noſtris aliquem venire volumus ſine noſtro ſpeciali mandato: quia ſpe ſua fruſtratus, ſi ſecùs venire præſumeret, oporteret, vt rediret confuſus: ſed neque in ſororis tuæ nuptiis quæras propter nos altiorem: nec enim nos haberes propitios, nec in aliquo adiutores: ſi tamen eã filio militis deſponſaueris, in trecentis libris Turonenſibus tibi proponemus ſubuenire, & ſi altiora quæſieris, nec à nobis denarium ſperes vnũ: & hoc ipſum ſecretiſſimum eſſe volumus, & tibi, & matri ſolummodo notum eſſe. Illud etiam ſcias, quòd nullum, vullũmque de ſanguine noſtro ſub noſtra ſublimationis obtentu inflari volumus: ſed tam Mobiliã, quàm Cæciliam, illos viros habere volumus, quos haberẽt, ſi eſſemus, in ſimplici clericatu. Sibylam viſita, & dic ei, quòd locũ non mutet, ſed remaneat apud Suſam, & omnem maturitatem, & habitus honeſtatẽ obſeruet, & preces, apud nos pro aliquo non præſumat aſſumere: nam & ſi, pro quo fierent, eſſent inutiles, & ipſis, qui rogarentur, dãnoſæ. Et ſi fortè per aliquos ex hac cauſa munera offerãtur, ea reſpuat, ſi vult noſtrã gratiã retinere. Saluta matrem, & fratres.*
Pius V. Cardinalem Alexandrinum nepotẽ re- 49
bus agendis ſuum adiutorem ſic adhibuit, vt ſuã ipſe auctoritatem retinendo, non vni omnia

deferret, ſed grauiora quæque ipſe cognoſceret, & cum ampliſſimorum Patrum conſilio moderaretur. Et cùm multi Magnates, & Principes viri aliquando ei ſubiicerent dotes, & alia propinquis data ſubſidia, tenuiora videri, quàm talis, tantique Principis cognatos deceret, poſſeque largiori manu cum illis agi, reſpondit: *Quin etiam de his medicis, an ſalua conſcientia dederimus, ſæpè nobis venit in mentem dubitare; hæc enim bona ſunt Eccleſiæ, in eos tantùm ſacros vſus, non ad luxũ, aut ad ditandos propinquos à ſanctis legibus deſtinata. Se ad ſummum Pontificatum à Deo vocatum fuiſſe dicebat, vt Eccleſiæ ſuæ, non vt conſanguineorum, aut commodis inſeruiret, aut cupiditati*; refert Gabut. *in eius vita, lib. 6. c. 14.* Illud etiam liquet. Magnatem quandam titulis & fortunis illuſtrem miſiſſe, qui filiam, nepotis Pontificis, Cardinalis Alexandrini fratri non ſine perampla dote vxorem offerret, eam vnam ob rem, vt Pontifici ſanguine iungeretur, cui Pontifex reſpondit, eius voluntati magnam habere ſe gratiam, veruntamen nec Ducis, nec Marchionis, nec Baronis titulos velle ſe in ſuam gentem inducere, quibus honorum inſignis nunquam antea claruiſſet. De hoc eodem nepote, qui viuebat apud fratrem ſuum Cardinalem, & ſuum habebat ſeparatim magiſtrum, alloquutus Pontificem ipſum Cardinalis ipſius Oeconomus, cùm familiam augeri dicere oporteret famulis domino Antonio Hieronymo aſſignandis. Tum Pontifex: *Quiſnam verò eſt*, inquit, *iſte dominus Antonius Hieronymus?* Cùm ille Cardinalis Alexandrini fratrem reſpondiſſet, ſubiratus Pontifex: *Cur*, ait, *dominus Antonius? Antonius eſt, & erit Antonius, non dominus Antonius*, eique famulum vnum, vel alterum iuſſit attribui, addens velle vt ſibimet ipſe miniſtraret, vt antea: ita habetur *in Epiſtol. 5.* aliquorum grauiũ virorum de geſtis Pij V. impreſſa per Fr. Archangelum Caracciara de Papalta, Procuratorem canonizationis eiuſdem Pij V. *Quis mihi det*, exclamabat S. Bernard. in epiſt. ad Eugenium *antequam moriar, videre Eccleſiam Dei ſicut in diebus erat antiquis, quando Apoſtoli laxabant retia in capturam, non in capturam argenti, vel auri, ſed in capturam animarum?*

50 Decimoquartò infertur de ſuis propriis & patrimonialibus bonis, aut aliunde, quàm per Eccleſiam licitè acquiſitis, Clericos diſponere pro libito poſſe, & ad hæredes tranſmittere, *cap. Epiſcopi, cum ſeqq. 12. q. 1. c. de laicis, verſ. Epiſcoporum, 12. q. 2. cap. 1. cum ſeqq. 12. q. 3. cap. 1. & 2. 12. q. 4. c. 1. & c. quia nos, cap. relatum, il 2. verſ. cæterum, & c. requiſiſti, de teſtam.* Cou. *in d. cap. 1. de teſtam. num. 3. & n. 11.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. à n. 26.* Marta *de iuriſdict. p. 4. caſu 24. n. 3. & caſu 26. ex n. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. c. 100. n. 19. verſ. rurſum.* Sanch. *in opuſc. moral. lib. 2. c. 2. dub. 50.* Sed & periculum intuitu Eccleſiæ, vel clericatus quæſitum, niſi ſit profectitium, id eſt, de bonis, vel redditibus Eccleſiæ acquiſitum, patrimoniale intelligitur, ita vt tranſmittatur ad hæredes, ſicut notatur *in c. ſint manifeſta. 12. q. 1.*
51 Verùm, ſi Clericus ten pore, quò adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modicæ æſtimationis præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe; & ideò tranſire non poterunt ad hæredes, *c. 1. de pecul. Cleric.* At, ſi conſtiterit ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe, tunc ſemper bona, quæ reperta fuerint, præſumũtur potiùs quæſita ex bonis Clerici, quàm Eccleſiæ, Abb. *in d. c. 1. n. 3. & in d. c. cùm eſſes, n. 24. de teſtam.* Roman. *conſ. 346.* Beroi. *conſ. 7. n. 7. vol. 2.* Rot. *deciſ. 181. n. 7. & 10. p. 3. diuerſ.* Maſcard. *de probat. concl. 1171. n. 31. & 32.* Bellet. *diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de bonis Cleric. § 6. n. 8.*

In dubio autem, an peculium relictum à Clerico ſit de bonis Eccleſiæ profectitium, an verò potiùs aliunde quæſitum? erit pro Eccleſia præſumendum, vt ad hæredes defuncti oon tranſeat, *cap. quicunque. in fine, 12. q. 3.* notatur, *in d. c. 1. cum ſeqq. de periculo Cleric.* Menoch. *de arbitr. caſu 195. n. 9. & de præſumpt. lib. 3. præſ. 53.* Marta *de iuriſdict. p. 4. caſu 24. n. 10.* Petr. Enriq. *conſ. 17. n. 4.* Bellet. *d. tit. de bonis Cleric. §. 10. à princip.* Rot. *in Arboren. ſpolij 17. Iunij.* 1624. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo. Quòd ſi Clericus aliquid proprium obtinebat; ignoretur autem, de qoibus rebus in ſpecie, vel cuius quantitatis ſit peculium quæſitum, quod in morte ipſius reperitur, erit inter Eccleſiam, & hæredes defuncti diuidendum, *cap. 1. in fine, 12. q. 4. arg. cap. Sanctæ*, & ibi Hoſt. *de ſucceſſion. ab inteſt.* 52

Ad huiuſmodi autem ambiguitates tollendas, cùm Canones non patiantur, vt neque Eccleſiæ bona minuantur, aut pereant, neque Clerici in rebus propriis damnum patiantur, ſtatuerunt *in cap. manifeſta. cum ſeqq. 12. q. 1. & in cap. 1. 12. quæſt. 3.* vt manifeſta eſſe debeant, quæ ad Eccleſiam pertinent, & vt ſint etiam manifeſtæ res propriæ Clerici, vel Epiſcopi, aut cuiuſcunque Prælati, ac propterea ſi Clericus, vel Prælatus de bonis Eccleſiæ alia bona, præſertim verò immobilia, acquiſierit, debet eius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine conficere; non autem propriis vſibus deputare, *cap. 1. & fin. 12. quæſt. 4. cap. Presbyter. de pecul. Cleric.* ne inuaſor rerum eccleſiaſticarum iudicetur *cap. 1. 12. q. 3.* ſed neque alieno oomine poteſt Clericus eadem vſurpare, *cap. inquirendum. de pecul. Cleric.* 53

De his autem rebus, vel bonis, quæ Clericis, vel Prælatis poſt beneficium adeptum conferuntur, vel donantur, aut accedunt, ita quidem eſt Canonibus definitum, vt ſi ſint oblationes, vel relicta fidelium, quæ pro ſalute animarum ſuarum Eccleſiæ intuitu relinquuntur, aut etiam ipſis nõ cum Eccleſia offeruntur; quia id pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis probantur offerre, non quaſi ſua propria, ſed vt Eccleſiæ donata inter bona Eccleſiæ deputentur, niſi, videlicet, tales ſint res, quæ pro victu, aut neceſſitate perſonæ ad quotidianos vſus donãtur, quamuis etiam pro anima offerantur, *cap. Epiſcopi 12. q. 1. c. Pontifices. 12. q. 3. d. cap. requiſiſti, de teſtam. d. cap. inquirendum, de pecul. Cleric.* Et Pius IV. *in ſua Bulla* incip. *Graue nimis*, prohibuit beneficiatos quoſcunque teſtari, donare tam inter viuos, quàm cauſa mortis, codicillos facere, legare acquiſita in fructibus Eccleſiaſticis etiam ad fauorem piæ cauſæ, abſque licentia S. Sedis Apoſt. cuius meminerunt Nald. *in ſum. verb. beneficium n. 4.* Nouar. *in ſum. Bullarij tit. de beneficiorũ fructibus prohibitis teſtari.* Sanè quicquid Presbytero intuitu tantùm cõmodi ſui ex amicitia, vel cognatione, quocũque modo donetur, aut etiam Eccleſiæ per fideicommiſſum, vt ſcilicet, ipſa illud alteri præſtare granetur, inter facultates ſuas Eccleſia numerare, aut retinere non poterit. *cap. quicunque 12. q. 3. d. c. Pontifices, in fine.* 54

Præterea,

55 Præterea, ſi Clericus, vel Prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis intulerit, aut quia aliena auit, aut verò deſeruit, ſtatuitur *in cap. Epiſcopus, cui filios 12. q. 2. & in c. ... 12. quæſt. 4.* vt reſarcire de proprijs bonis teneatur, ſicut contra quoque, ſi ipſe pro rebus Eccleſiæ detrimentum in bonis ſuis pertulerit, & id comprobare potuerit, eſt ei de rebus ipſius Eccleſiæ reſarciendum.

Pluribus modis, & aliquibus caſibus poſſunt Clerici de bonis & fructibus Eccleſiarum intuitu acquiſitis diſponere. Primò ſi ſint Curiales & incolæ vrbis, ac ciues Romani originarij in vrbe, & eius diſtrictu intra decem milliaria decedentes, iſti enim poſſunt liberè diſponere de fructibus, & emolumentis ſuorum beneficiorum, & ſimiliter non faciunt ſpolia de bonis in dicta vrbe, & eius diſtrictu producto exiſtentibus. *Paulus V. in ſua Conſtit.* incip. *In eminenti, ſub die 8. Aprilis* 1606. cuius meminerunt Nald. *in ſum. verb. Clericus n.* 45. & Nouar. *in ſum. Bullarij tit. de beneficiorum fructibus num.* 4. quo priuilegio minimè gaudent beneficiarij beneficia perſonalem reſidentiã requirentia obtinentes, ſi extra reſidentiam decedant, iuxta Conſtit. Pij IV. *de anno* 1564 contra non reſidentes editam quorum bona ex eccleſiaſticis fructibus acquiſita Cameræ Apoſt. applicat, ſublata eiſdem licentia generali eis conceſſa, & ſpeciali, ſi eã obtinuerint, quam eis ſaluam eſſe vult ſi reſideant. Secundo de diſtributionibus quotidianis poterunt teſtari. Azor. F. Emman. Vgolin. Bellet. & alij, quos refert & ſequitur Nauar. *vbi ſupra n.* 1 c. Tertiò de penſionibus, idem Nauar. *numer.* 14. Quartò ex cauſa renonciationis, idem Nauarr. *d. loco num.* 7. Quintò de bonis & rebus acquiſitis occaſione beneficiorum, quæ ſibi acquiſiuit parcè viuendo, vt pe. Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 9. Nald. *d. loco num.* 15 Nau *d. tit. de beneficiorum fructibus n* 5. Greg XV. *dec.* 401. *n.* 6.

56 Hucuſque dicta deſeruiunt, vt ſcire poſſimus, de quibus rebus Clerici morientes diſponere poſſint, aut minimè. Nunc verò eſt perquirendum in caſu, quo nullum fecerint teſtamentum, aut factum iuribus non ſubſiſteret, ſeu effectum defuncti voluntas non habuerit, quis in bonis eorum ſuccedere debeat. qua in re ſciendum eſt tria genera ſucceſſorũ poſſe in huiuſmodi bonis ius habere, videlicet, eos, qui legitimè de iure abinteſtato ſuccedunt; item Eccleſiam, cui ſeruiuit, tertiò, Romanum Pontificem, ſeu Cameram Apoſt.

57 Quod enim ad primos ſucceſſores attinet, reſpondemus, quòd in his tantùm bonis, quæ tranſmitti poſſunt ad hæredes, quæ ſcilicet, patrimonialia verè, aut quaſi patrimonialia exiſtunt, id eſt, quæ intuitu magis perſonę, quàm Eccleſię, quamuis ratione Eccleſiæ ſint acquiſita, de quibus oſtẽdimus Clericos poſſe teſtari, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de iure ciuili abinteſtato eſſent legitimè ſucceſſuri, *cap. Epiſcopi* 12. *q.* 1. *cap. ſint manifeſtæ, cap. ſtatutum*, cum ſimilib. 12. *q.* 3. *Auth. de eccleſ. tit.* §. *ſi quis Epiſcopus*, Roland. *conſ.* 11. *num.* 19. & 61. *vol.* 4. Bellet. *disquiſ. cleric. p.* 1 *tit. de bonis Cleric.* §. 14 *num.* 1. His verò deficientibus, (aut quia non extent, aut quia ex cauſis iure expreſſis à legitima ſucceſſione excluduntur,) ſuccedet Eccleſia, cui ſeruiuit, *c. fin.* 12. *q.* 5. *cap. requiſiſti, c. relatum il* 2. *de teſtam. c.* 1. *de ſucceſſ. abint.* Purpur. *conſ.* 758. *col.* 2. Pereg. *de iure fiſci, lib.* 4. *tit.* 3. *n.* 10. Azor. *inſt. mor. p.* 2. *lib.* 8. *c.* 3. *q.* 11. Bellet. *d. tit. de bonis Cler.* §. 14. *n.* 3. Si tamẽ ſit Clericus cõiugatus, eius vxor in bonis illius pręfertur Eccleſiæ, *d. c. ſint manifeſtæ* 12. *q.* 1. *l. ſi quis Presbyter, C. de Epiſ. & Cler.* quòd enim canones aliqui indiſtinctè affirmant Clericis abinteſtato decedentibus, nõ alios quàm Eccleſiam ſuccedere, vt *in c. quicunque in fine*, 12. *q.* 5. *& in c. fin.* 12. *q.* 5. *& in c.* 1. *de ſucceſſ. abinteſt.* hoc per alios Canones exponitur, vbi alios nõ habent legitimos ſucceſſores, ſicut colligitur ex *d. c. Epiſcopi, & ex d. c. ſint manifeſtæ, & ex d. c. quicũque.* cum alijs. Hoc tamen conſulitur *in c. Epiſcopus, qui filios*, 12. *q.* 1. vt qui legitimos ſucceſſores non habet, ſi condere teſtamentum voluerit, alium, quàm Eccleſiam, non relinquat hæredem.

De ſecundo igitur genere ſucceſſorum dicitur, 58 quòd nõ ſolùm in bonis Eccleſię, vel intuitu Eccleſiæ acquiſitis, de quibus Clericos teſtari non poteſt, cognatis excluſis, immediatè ſuccedit Eccleſia, cui ſeruiuit, id eſt cuius eſt beneficiũ, quod moriens obtinebat, *c. illud*, cum ſimilibus 12. *q.* 2. *c. fin. de pecul. Cleric. c.* 1. *c. relatum il* 2. *c. requiſiſti, de teſt. d. c.* 1. vbi gloſſ. & Doctores, *de ſucceſſion. abinteſt.* ſed etiam in iis, de quibus teſtari liberè poterat, in eo, ſcilicet, caſu quo legitimos ſucceſſores non habeat, *c.* 2. *& c.* 2. 12. *q.* 3 ſicut in bonis laicorũ 59 eo caſu fiſcus in ſubſidium ſuccedit, *l.* 1. *C. de bonis vacan. lib.* 10. Ordin. Reg. Luſit. *lib.* 2 *tit.* 26. §. 17. & apud Caſtellanos *l.* 3. *tit.* 13 *p.* 6. *& l.* 12. *tit.* 8 *lib.* 5. *noua recop.* Mul. *de inſt. tr.* 2. *diſp.* 164. *concl.* 11. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 11. *à n.* 16. Cabed. *d. ſi an. dec.* 51. & 51. & 61. *à n.* 1. *p.* 2. Si verò cõtingeret, vt Clericus aliquis inteſtatus decedat, qui in pluribus Eccleſiis beneficia obtinebat, eo caſu bona illius inter omnes Eccleſias illas erunt diuidẽda, pro rata beneficij quod à ſingulis obtinebat, *d. c. relatum.* §. *fin. de teſtam.* arg. *cap.* 1. *verſ. Si verò* 12. *q.* 4. Quòd ſi beneficiũ erat in Altari tantummodo, vel Capella Eccleſiæ, nõ Eccleſia ipſa, ſed Capella, ſiue Chapellanus ſucceſſor in bonis huiuſmodi, vel eorum parte ſuccedet, vt notatur *in d. c. fin.* 12. *q.* 5. *& in d.* §. *ſi quis Epiſcopus, in Auth. de eccleſiaſticis titulis.*

Porrò, dum dicimus Eccleſiam ſuccedere, duo- 60 bus modis intelligẽdum inuenimus: aut enim Eccleſia illa eſt Collegiata, ſeu Conuentualis; & eo caſu Collegium ipſum vel Conuentus, aut Congregatio, non autem Epiſcopus vel ſucceſſor in beneficia ſuccedere intelligitur. *c. illud* 12. *q.* 2. *c. relatum il* 2. *verſ. nomine.* Aut Eccleſia eſt ſimplex; & tunc ſucceſſor in beneficio illius Eccleſiæ, vel Capellæ ſolus pro Eccleſia ipſa, vel Capella ſuccedit, quare nõ patronus Eccleſię, vel Capellę ſuccedet in bonis defuncti, quamuis etiam eſſet perſona eccleſiaſtica, in bonis verò eorum, qui beneficium abſque Eccleſiæ alicuius, aut Capellæ adminiſtratione obtinebant, ſi nullum legitimum ſucceſſorem habuerint, Collegium vel Conuentus aut Cõgregatio, ad quã ille pertinebat, vel Epiſcopus ea deficiẽte, vel ex loci cõſuetudine in omnibus bonis ſuccedet, *d. c. requiſiſti, in fine, de teſt.* Hoſt. *in ſum. de ſucceſſ. abinteſtato.* §. *qualiter Eccleſia.*

Verùm circa hæc omnia ſciendum eſt quod ad 61 tertium genus ſucceſſorum attinet, quòd cũ Romanus Pont. tanquam Chriſti Vicarius omnium bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem de iure obtineat, & ſupremum ius in omnibus Eccleſiis, & beneficiis habeat, *cap. ſi à Sede, de præbend. in* 6. *Clem.* 1. *vt lite pend.* quãuis Epiſcopis ſingulis, & Eccleſiarũ Rectoribus hoc ius in ſuis diœceſibus & Eccleſiis, atque bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationẽ, quantùm, & quomodo Eccleſiæ neceſſarium, atque expediẽs videbatur, dimiſerit,

& propterea etiam ſtatuerit, vt bona, & redditus Eccleſiarum vacantium ipſis Eccleſiis, vel in earum vtilitatem expendendi, vel ſucceſſori in beneficio dimittendi aſſeruarentur; nihilominus ius illud ſupremum, quod in huiuſmodi bonis obtinere dignoſcitur, non adeò à ſe abdicauit, vt nouis emergentibus cauſis non valeat de huiuſmodi rebus, prout neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ ſoaſerit, liberè diſponere, atque tractare. Hinc eſt, quòd multoties conſueuit fructus Eccleſiarum vacantium aliquibus Epiſcopis ad certum tempus concedere, pro ſubleuando onere debitorum, quo Eccleſiæ granabantur, *cap. tua. de verbor. ſignif. c. ſi propter, de reſcript. in 6. cap. ſi tibi, de prabend. eod. lib. Extrauag. poſtul iſti, eodem tit. inter commun.* Hinc eſt etiam, quòd de fructibus beneficiorum vacantium certam penſionem alteri ab Eccleſia perſoluendā certis de cauſis ſæpiùs aſſignauit, vt *ſuprà de penſionibus*, vidimus. Rurſus & hinc eſt, quòd froctus aut bona vnius Eccleſiæ alteri ex cauſa aliqua perpetuò tradidit, & vniuit, aut partem eorum alteri tradendam conſtituit, vt de vnionibus viſum eſt. Et denique hinc eſt, quòd pro ſubleuandis oneribus Cameræ Apoſt. & ad ſubueniendum neceſſariis ſumptibus, qui pro vniuerſalis Eccleſiæ ſtatu, his præſertim temporibus inſtare noſcuntur; tum partem fructuum beneficiorum vacantium, qui ab eadem Sede conferuntur; tum etiam bona Clericorum decedentium eo modo, quem exponemus, ſibi, & Cameræ Apoſtolicæ reſeruare cenſuit, ac deberi conſtituit, de quo extat exemplum *in Extrauag. ad vniuerſalis, verſ. vt quia propter aſſiduas, de treuga, & pace inter com.* necnon decimam, vel aliam partem fructuum omnium beneficiorum, pro certo tempore ſibi, aut Principibus ſæcularibus ex publica cauſa plerunque exolui præcepit. Vide *Extrauag. declarationes, de decim. inter comm.* S. Antonin *p. 2. tit. 4. c. 3. §. 4.*

62 Nunc verò circa bona Clericorum decedentium, quæ ſpolia nominantur ex Summorum Pōtificum Pauli III. & ſucceſſorum Conſtitutionibus, & ad earum intelligētiam breuiter eſt notandum, quòd nomine ſpoliorum, ea tantummodo bona etiam immobilia ad prædictam Cameram declarantur pertinere, quæ à perſona eccleſiaſtica defuncta etiam Regulari ex bonis, vel redditibus eccleſiaſticis mediatè, vel immediatè quæſita fuerunt, aut redditus ipſos, vel fructus extantes: ex patrimonialibus verò, vel quaſi patrimonialibus, de quibus, ſcilicet poſſet teſtari, nihil niſi ea, quæ ex illicita negotiatione quæſita fuiſſent, quæ ſibi etiam tanquam ſpolia exoluat Apoſtolica Sedes: ſed neque empta, aut comparata ex Eccleſiæ fructibus, ex quibus Eccleſia, vel beneficiatus percipit, redditus, vel ipſe donauit Eccleſiæ, per *cap. fin. de pecul. Cleric.* nec ornamenta, aut veſtimenta, vel vaſa ſacra, & alia huiuſmodi ad cultum diuinum parata, etſi nondum ſint Eccleſiis tradita, quia in iis Eccleſia ſuccedit, neque lignea quædam vtenſilia domus, veluti ſcamna, vel Cathedræ, aut menſæ, & arcæ, & ſimilia lignea, vel lapidea etiam de Eccleſiæ fructibus comparata, quæ vult in defunctorum domibus conſeruari. Et denique nulla bona Clericorum, qui dum viuerent, beneficia eorum, vel penſiones valorem 30. ducatorum cameralium non excedebant, nec fructus ante litterarum Apoſt. expeditionem, aut aliàs male perceptos & beneficiorum Italiæ reſeruatorum, vel affectorum, dum vacant, & Clericorū bona extra reſidentiam morientium ſpoliorum nomine ſibi deberi cōſtituit. Cæterùm reliqua bona immobilia empta, vel etiam reædificata, aut reſtaurata ex fructibus eccleſiaſticis, niſi (vt præfati ſumus) pro ſua Eccleſia ac victu ſucceſſoris hæc facta fuerint, *d. c. fin. de pecul. Cleric.* & mobilia omnia veluti veſtes & ſupellectilia linea, necnon gemmæ, & alia pretioſa, atque pecuniæ; item ſe mouentia, & iumenta, & cætera animalia, & denique iura, & actiones, ſiue credita, & ea, quæ Eccleſiæ illi, aut beneficio debentur à die tantum vacationis ipſius Eccleſiæ vſque ad diem perfectionis, ſeu prouiſionis, aut collationis, vel commendæ de ipſo beneficio faciendæ per ipſam Cameram exigenda, & omnes fructus, ac redditus iam percepti, vel ſaltem à ſolo ſeparati, & eidem debiti ad ipſam Cameram ſpoliorū nomine pertinebunt. Vide quæ diximus *in tr. de appellatiua verborum vtriuſque iuris ſignif. appell.* 247. Et de ſpoliis clericorum latè Redoan. *in ſpeciali tr. de ſpoliis*, Ricc. *in praxi reſol. 425. cum ſeq. p. 3* Ioan. Anton Nauar. *in ſum. Bullar. tit. de ſpoliis clericor. ſuper Bulla Pij V.*

Et hoc quidem etſi in omnibus per vniuerſū Orbem Eccleſiis Romana Sedes ſibi valeat vēdicare, per totam Italiam tantùm, & non vltra Mōtes, & maria vult ad huiuſmodi manum extendere: ſed neque eorum, qui in Vrbe Romana deceſſerint, aliquid nomine ſpoliorum percipere intendit, imò alibi quoque intra Italiam, vbi ſpolia huiuſmodi ad Epiſcopales menſas ex conſuetudine, vel priuilegio aut ad ipſas Eccleſias deſcendentium peruenire noſcuntur, aut non conſueuerūt ſpolia huiuſmodi perquiri, nihil horum nomine exigit. Et denique eorum, qui ex priuilegio ipſius Sedis de bonis huiuſmodi teſtari potuerūt, nihil, etiamſi inteſtati deceſſerint, exigere intendit: cùm autem Eccleſia quælibet, aut quiſquam in huiuſmodi bonis ſuccedēs etiam onera ipſius Eccleſiæ à defuncto relicta ſuſtinere, ac debita perſoluere teneatur, quæ, ſcilicet, pro neceſſitate tantū ipſius Eccleſiæ, aut pro ſumptibus neceſſariis ipſius defuncti, contraria fuerint, *c. 1.* iuncta gl. & ibi Doctores *de ſolutionib. c. 2. eod. tit. c. quòd quibuſdam de fideiuſſor. cap. præſenti, in fine, de officio ordin. in 6.* ſic quoque Cameræ Apoſt. eius Eccleſiæ, cuius ſpolia percipit, onera, ac debita ſimilia exoluere cōſueuit 63

Si verò aliquis etiam Prælatus, vel Ordinarius, 64 cui hoc non competeret, bona huiuſmodi decedentium Clericorum occupare, aut in vſus ſuos conuertere præſumeret, ſuſpenſionis, & interdicti ſententiis ſubiacere conſtituit Bonifac. VIII. *in d. cap. præſenti, de officio Ordin. lib. 6.* & ne vſurpētur, fuit conſtitutum *in cap. ſi cui, 12. q. 5.* Vbi verò ex priuilegio, aut conſuetudine, vel alia rationabili cauſa huiuſmodi percipiuntur, ea tantùm bona competere intelliguntur, quæ ſolutis debitis, ſi quę ſint, & iis reſeruatis, quæ fuerint neceſſaria pro famulis, & miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus ſupportandis ex ipſis reperta fuerint ſupereſſe, vt idem Pontifex ſtatuit *in d. c. præſenti.*

Poteſt tamen Ordinarius, aut Romanus Pōtifex Clerico, qui in loco Eccleſiæ, aut ipſius Eccleſiæ nomine prædium, aut vineam, vel aliud ſimile conſtruxit, ſi viuens Eccleſiam illam dimiſerit, illud ei, quoad vixerit, concedere poſſidendum: præſertim ſi egeat; modò eo moriente ad Eccleſiam reuertantur. Doctores per text. ibi *in d. c. fin. de pecul. Cleric.* Burſat. *conſ.* 226. *n. 93. & ſeq. vol. 3.* Bellet. *diſquiſ. Cleric. p. 2. tit. de bonis Cleric. §. 4. n.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil. eccleſiaſtic. quæſt.* 654. 65

per

per tot. Ioan. Ant. Nouar. *d. tit. de beneficiorum fructibus num. 3.* Expenſas tamen, quas in meliorādis rebus Eccleſiæ de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quàm eius hæres repetere poteſt, Surd. *conſ. 333. n. 35.* Paul. Comitol. *reſponſ. mor. p. 1. quæſt. 82. in fine.* vbi intelligit, niſi fecerit animo donandi, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 117. n. 26.* Card. Pereira *de empt. cap. 27. n. 2.* Bellet. *d. §. 4. n. 3.* vbi *n. 5.* cum Abb. *in d. cap. fin. num. 5.* notat, quòd Clericus, qui ex induſtria ſuæ perſonæ rem Eccleſiæ meliorem fecit, non poteſt repetere, quod ſic ex induſtria ſua impendit; ſed illud cedit Eccleſiæ.

67 Verùm autem conſuetudine introduci poſſit, vt Clericus de fructibus beneficiorum ſuorū licitè teſtari poſſit, ſecurúſque in conſcientia ſit? Partē affirmatiuam defendunt Cou. *in cap. cum in officiis, n. 9. de teſtam.* vbi teſtatur, conſuetudinē hanc introductam eſſe in tota Gallia, & Hiſpania, ſcientibus, & conſentientibus Summis Pontificibus, ac cæteris Prælatis, vt conſtat ex *l. 4. & 5. tit. 21. part. 1. & ex Ordin. Regia Luſitan. lib. 2. tit. 18. § 7. in fine,* aduertunt Duen. *reg. 366. n. 11.* Sot. *de iuſt. lib. 10. q. 4. art. 3.* Sarmien. *de redditib. p. 4. cap. 1. n. 8.* Salzed. *ad Bernard. in practic. cap. 135. lit. A.* Cened. *ad Decretal. collect. 12. n. 1.* Vioi. *tom. 1. opuſ. 41. ad fin.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. n. 53.* Ricc. *in collect. deciſ. col. 1718.* Nauar. *vbi ſuprà, n. 12.* Boët. Epo *in comment. ad cap. 1. de teſtam. num. 84. cum ſeqq.* Pro quibus expenditur primò *c. cùm tibi 18. de verbor. ſignific. c. præſenti 9.* ibi, *vel conſuetudine iam præſcripta,* & ibi, *conſuetudine, ſeu alia, de offic. Ordin. lib. 6. Extrau. g. ſuſcepti 2. de elect. Ioan. X X I I.* quibus habetur valere conſuetudinem, qua introductum eſt fructus beneficiorum vacantium per aliquod tempus ad defunctum pertinere, vel ad alias perſonas præter Eccleſiam, reſpectu cuius fuerunt acquiſita. Secundò facit, quia poteſt Summ. Pontifex concedere Epiſcopis facultatem teſtandi de bonis quæſitis intuitu Epiſcopatus, vt reſoluunt Doctores per me citati *in collect. ad cap. 1. num. .. de teſtam.* quia Papa nihil aliud facit, quàm prorogare, ſiue extendere ad gerendos actus vltimę volūtatis adminiſtratione eorundem bonorum, quam in vita habebant: ſi ergo Papa hoc facit, & facere poteſt, quare id ipſū in minoribus terminis circa Clericos inferiores nō poterit legitima conſuetudo à tanto tempore in tota Eccleſia catholica obſeruata? eſt enim, vt Doctores arguunt, de priuilegio ad conſuetudinem, & vice verſa, bonum argumentum, vt notatur per text. ibi *in l. 3. §. ductus aquæ ff. de aqua quotidiana, c. ſuper quibuſdam. §. præterea, de verbor. ſignific. c. 1. de præſcript. in 6.* & declarant citati per me *in tract. de locis comm. argum. Iuris, loco 88. num. 1.* Igitur, &c. Tertiò expenditur, quia aliàs ſequeretur, omnes beneficiarios totius ferè vniuerſalis Eccleſiæ in peccato mori, & in ſtatu dānationis, ſi talem damnemus conſuetudinem, quam neque Pontifices noſtris temporibus, nec iura hucuſque condemnarunt; quia, vt rectè conſiderat Cou. *d. n. 9. ad finem princip.* Papa *in c. relatum 15. verſ. licet autem, de teſtam.* approbans cōſuetudinem ad pia, non reprobat hanc, quę modò frequentiſſimè obſeruatur: planè non eſt par credere, quod ſi Summi Pontifices intelligerent, tot animas illaqueari, & in peccato mori, controuerſiam hanc inter Doctores, tam acriter agitatā non diremiſſent, declarando non ſtatum periculoſum, & conſuetudinis deformitatē: quòd cùm hucuſq; nō fecerint, ſatis probabile eſt conijectari, conſuetudinē vt licitā, & rationabilē, ab eiſdē approbari.

Quibus conſequens eſt veram non eſſe ſententiam Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 147. concluſ. 7. ad finem,* dum putat conſuetudinem, de qua agimus, quamuis legitimo tempore inductam, efficere nō poſſe, vt beneficiarij licitè, hoc eſt, ſine peccato, vel inter viuos, vel per vltimam voluntatē, expendant bona intuitu Eccleſiæ quæſita in vſus non pios; quia, vt ille ait, expendere talia bona in vſus non pios eſt illicitum, & contra ius naturale, aduerſùs quod nulla conſuetudo vim habet, poterit tamen conſuetudo hæc facere, vt validè talia bona impendant per vltimam voluntatem in vſus pios, quemadmodum valida eſt donatio eorundē bonorum inter viuos ad eoſdem vſus. Rationem huius rei cōſiderat, quia ſolo iure humano ſublata eſt beneficiariis facultas teſtandi ad quoſcunque vſus: conſuetudo autem legitima præſcripta vim habet contra ius humanum, *c. vlt. de conſuetud.* Qua in re in multis peccauit Molin. Primò, dum affirmat conſuetudinem, quamuis legitimo tempore inductam, facere non poſſe licitam conſumptionem huiuſmodi bonorum in vſus non pios; quia contra ius naturale: ſi enim conſuetudo ex eo capite eſt peccaminoſa, fit conſequens, neceſſariò valere non poſſe, *d. c. vlt. c. fin. verſ. cùm generaliter, de præſcript.* Secundò, dum putat donationem eorundem bonorum inter viuos factam in vſus non pios, quamuis validam, eſſe tamen peccaminoſam: quia, cùm illa, ſecundùm regulas in materia conſuetudinis, ſit approbata, (ſiue cùm veriori ſententia Clericos veros eſſe dominos affirmemus, ſiue largos adminiſtratores,) ſiue in pios, ſiue in non pios aliàs licitos exerceatur, & illa legis auctoritate fiat; nullum peccatum inuoluit, arg. *l. Gracchus 4.* cum ibi notatis, *C. de adulter. cap. qui peccat. 5 3. q. 4.* igitur vtroque caſu affirmandum eſt conſuetudinem & validam, & licitam: ſi enim ſolummodo offendit ius humanum, vt fatetur idem Molin, neceſſariò ſequitur, quòd ſicut validè, ita & licitè potuit introduci.

Secundò conſequens eſt poſſe à fortiori con- 69
ſuetudine introduci, vt Clerici teſtētur ad pia de immobilibus, quæ aliàs intuitu Eccleſiæ compararunt, cùm ea ſola legis humanæ prohibitio impediat teſtari, tā de immobilibus, quàm de mobilibus intuitu Eccleſiæ quæſitis, conſuetudo aliàs legitimè præſcripta maximè ad pia poteſt oppoſitū introducere etiam in immobilibus, iuxta *d. c. vlt. de conſuetud. l. de quibus. ff. de legibus,* cū aliis. Iuuat maximè, quia nō minùs potens eſt conſuetudo, quàm priuilegium, arg. *d. §. ductus aquæ, d. c. ſuper quibuſdam, §. præterea.* Cùm ergo priuilegium concedi valeat, vt Clerici de immobilibus teſtētur ad pia, poſt alios Decian. *conſ. 515. num. 8.* ſimiliter conſuetudine introduci poſſe affirmandum eſt, vt fatetur Nau. *de reddit. q. 3. monitu 5. n. 2* affirmās conſuetudinem in his terminis ſolùm offendere legem humanā, & ideò legitimè introduci poſſe, iuxta reg. *l. 2. C. quæ ſit longa conſuet.* cum modò citatis. Nec obſtat, quòd *d. c. relatum. verſ. licèt,* ſolùm approbat conſuetudinem teſtādi ad pia de mobilibus, quaſi videatur improbare cōſuetudines teſtandi de immobilibus, etiā ad pia, vt voluit Card. *ibid. oppoſ. 1. ad finem,* Barb. *in c. cùm in officiis;* moti ex eo potiſſimū, quòd immobilia alienari nō poſſunt, abſque debitis ſolemnitatibus, & euidenti vtilitate, *c. ſine exceptione 12. q. 2. per tot. de rebus Eccl. non alien.* Reſpondetur enim dupliciter, & primò *d. verſ. licèt* directè nō improbari cōſuetudinem teſtandi ad pia de immobilibus, & ideò

 parum,

Digitized by Google

pirum vrgere. Secundò, quòd etſi directè prohiberet, ad ſummum prohibitio eſt legis humanæ, contra quam legitima conſuetudo admittitur, vt palam eſt, & fatetur in ſpecie Nau. *vbi proximè.* Ad aliam verò Cardin. conſiderationem reſpondetur non habere locum ſtante conſuetudine in cõtrarium legitimè præſcripta, de qua agimus; vel meliùs dicendũ in propoſito non agi de immobilibus Eccleſiæ, ſed de illis, quæ Clerici intuitu Eccleſiæ compararunt, & in quibus adhuc retinet dominium, quo caſu ſumus extra terminos *d. c. ſine exceptione*, cum aliis.

70 Tertiò conſequitur admittendam fore receptam conſuetudinem, quam vigere in aliquibus Hiſpaniæ locis, & apud noſtros Luſitanos teſtatur Nau. *de ſpoliis Clericor.* §. 9. n. 6. & §. 16. n. 1. Molin. *d. diſp.* 147. *col.* 9 & 10. ſecundùm quam mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij eligit vnũ, ſiue mancipium ſit, ſiue mula, aut alia res pretioſa, ſiue illa fuerit introducta in conſolationẽ Prælati, de morte ſui beneficiarij, vt Nauar. vult *dicto loco*; ſiue ad ſedandas lites, vt Molin. contendit *citata col.* 10. parui enim momenti eſt hæc diſputatio; etenim conſuetudo legitimè præſcripta potens eſt, vt bona, quę Eccleſię, vel futuro ſucceſſori debuerant reſeruari, iuſtis de cauſis in hanc, vel illam perſonam transferantur, *d. cap. cum tib. de teſt.* quia legem diuinam non offendit, ſed ſolam humanã: talis eſt hæc circa luctuoſa Igitur, &c. Qua in re obiter notamus cõtra Nau. *d.* §. 16. & Molin. *d. col.* 10. *in fine*, dum putant luctuoſam non niſi in vſus pios ab Epiſcopo expendẽdam eſſe: vnde vitio vertunt cuidam Prælato, quòd mulam valoris 200. aureorum, quam pro luctuoſa acceperat, illicò donauerit cognato ſuo diuiti: ſi enim conſuetudo hoc iuſta de cauſa introduxerit, vt in vſus profanos aliàs licitos expendatur, ſine dubio illud facere poterit, vt ex iis, quæ circa generalem conſuetudinem in ſimili ſuprà reſoluimus, manifeſtè patet.

71 De his fructibus & redditibus eccleſiaſticis aliqua ſunt notanda: & primò, quòd poteſt Clericus beneficij ſui redditus alteri locare; non tamẽ adeò ad longum tempus, vt locatio huiuſmodi ad feudũ, vel ad alienationem videatur extendi, *c. veſtra, de locato*; quare nonnulli dixerunt, vſque ad ſeptẽnium, *c. fi. cum gl. in Prælati vices ſuas*: alij verò vſque ad nouennium tantùm poſſe fieri locationẽ, Panorm. *in d. c. veſtra.* Poſtremò Paulus II. Sũmus Pont. *in Extrauag. Ambitioſæ de rebus eccl. non alien. inter commun.* declarauit non poſſe locationes huiuſmodi vltra triennium fieri, Cou. *lib.* 2. *var. c.* 16. *n.* 4. Perez *ad tit.* 7. *lib.* 5. *Ordin. pag.* 202. Maſcard. *de prob. concl.* 603. *n.* 28. Azeued. *l.* 33. *tit.* 3. *lib.* 1. *nouæ Recop.* Caroc. *de locato, p.* 3. *tit. de rebus Eccleſ. locãd. concl.* 5. 6. & 9. Marta *voto* 204 Grilenzon. *conſ.* 86. *à n.* 1. Vaſq. *in opuſcul. de redditib. c.* 2. §. 2. *dub.* 1. *cum ſeqq.* Cald Pereira *de reſol. emphyt. cap.* 2. *n.* 18. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. & *p.* 3. *lib.* 8. *tract. de locato, c.* 3. *q.* 3. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 2. *ex n.* 33. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 24. *dub.* 11. *n.* 68. Bonacin. *variis tract. lib.* 1. *tract.* 2. *de alienat. bonorum eccleſ. q.* 2. *punct.* 2. *n.* 24. Vnde ad duo triennia locari nõ poſſunt, etiam adiecto pacto, vt poſt primum, incipiat ſecundũ, Cou. *d. n.* 4 Bonac. *d. puncto* 2. *n.* 24. Scort. *in ſelect. theſib. epit.* 43. *theor.* 115. & citati per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *all.* 95. *n.* 17. Cùm autem

72 promiſſio de re locanda non ſit locatio, nec alienatio, ſeu obligatio perſonalis alienandi, poterit beneficiarius obligare ſe obligatione perſonali ad dandã commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante vita ipſius beneficiarij: quia hoc pacto non dicitur rẽ eccleſiaſticam alienare, cùm nullum ius rei transferat in alterũ, ſed ſolùm obligetur perſonaliter. Ita Gutier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 13. Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. alienatio rerum eccleſ. num.* 18. *verſ.* 3. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 466. *num.* 5. *verſ. in tertia autem*, Filliuc. *in qq. mor. tom.* 3. *tract.* 44. *cap.* 2. §. 1. *q.* 8. Bonacin. *d. q. vnica, puncto* 2. *ſub n.* 24. *verſ. addo cum Molina.* Hinc dicit Rota *coram Duran. deciſ.* 181. *n.* 4 quòd titulares bene poſſunt obligari ad annuã penſionem ex fructibus beneficiorum ſoluendam, vita ſua durãte, iuxta doctrinam Bart *in l. codicillis.* §. *inſtituto n.* 4. *ff. de legat.* 2. in puncto Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 47. *de rebus Eccleſ. non alien.* quæ Clementina & alia iura, quæ ex aduerſo citari poſſunt, loquuntur in venditione & locatione, ſeu aliis ſimilibus contractibus, ex quibus transfertur ius percipiendi fructus iure proprio, & propria auctoritate, qui ideò quodammodo alienationes dicuntur.

Triennium huiuſmodi computandum eſt ex tribus fructuum collectionibus, ita vt ſi ex quolibet triennio vnus tantùm fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debebit, & locatio fieri poterit vſque ad nouennium, ſicut docent Cou. *d. cap.* 16. *n.* 6 Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 12. Nouar. *in tract. de alienat. rerum eccleſiaſt. n.* 21. Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, n.* 18. Vaſq. *d. opuſc. de redditibus, c.* 2. §. 2. *dub.* 6. *n.* 30. Cardin. Mantic. *de tacitis & ambig. conuent. tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *num.* 22 Cald. Pereira *d. cap.* 2. *num.* 31. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 10. *q.* 8. & *lib.* 9. *cap.* 2. *q.* 2. Marc. Anton. Genueuſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap.* 60. *num.* 10. Filliuc. *d. tract.* 44. *c.* 2. *q.* 3. Bonacin. *d. puncto* 2. *num.* 24. *verſ. aduertendum*, Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3 *alleg.* 95. *n.* 4. 73

Vtrùm autem locatio facta vltra triennium in totum vitietur, aut quoad triennium ſuſtineatur? Quæſtio eſt dubia, in qua vna opinio tenet, hanc locationem in totum nullam eſſe, nec quoad triennium ſuſtineri, vt probari videtur ex verbis *dictæ Extrauag.* ibi, *nullius omninò ſit roboris, & momenti*, quæ propter illam particulam, *omninò*, omnes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat. Quare ita docent Bart. *in auth. qui rem, n.* 7. & ibi Iaſon *n.* 21. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Cou. *d. c.* 16. *n.* 5. Pinel. *in l.* 1. *p.* 3. *n.* 75. *in fine. C. de bonis mat.* Gutier. *in repet. l. nemo poteſt. n* 53. *ff. de legat.* 1. Valaſc. *de iure emphyt. q.* 29. *n.* 15. Cald. Pereira *de reſolut. emphyt. c.* 2. *n.* 30. & *de empt. c.* 31. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 2. *n.* 35. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 10. *q.* 4. & *lib.* 9. *c.* 2. *q.* 4. Card. Mantic. *d. lib.* 5. *tit.* 5. *in princip.* Vaſq. *d. cap.* 2. §. 2. *dub.* 5. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 162. *num.* 22. Camil. Borel. *in ſumma omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 16. *num.* 5. Rot. apud Farin. *deciſ.* 30. *p.* 1. *recent.* Altera opinio ex diametro contraria tenet locationem rerum Eccleſiæ factam ad plures annos, validam manere quoad dictum triennium, per reg. *vtile, de reg. iur. lib.* 6. eámque ſuſtinent Bald. *in auth. ſi quas ruinas. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Clar. *in* §. *emphyteuſis, q.* 6. & *in* §. *donatio, q.* 17. *num.* 2. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 21. *n.* 28. *verſ. contrarium.* Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 467. *col.* 2. Perez *l.* 1. *tit.* 7. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 203. *col.* 1. Stephan. Quarãt. *d. verb. alienatio rerum eccleſ. n.* 18. Gam. *Luſit. dec.* 390. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 14 §. 7. *num.* 5. *verſ.* 4. Rebell *de obligat. iuſtit. part.* 2. *lib.* 1. 74

lib.1 q.6. Aloyſ Ricc.*in praxi rerum fori eccleſiaſt.reſol.101.in 2.edit.* Quas contrarias opiniones adhibita diſtinctione ad concordiam reduximus *d. p. 2.alleg.95.nu.11.cum ſeqq.* vt, ſcilicet prima procedat, quãdo tempus licitum ab illicito ſeparari nõ poteſt, veluti ſi conſtiterit, cõtrahentes ad minus tempore non eſſe contracturos; vel quando pro multis annis datur vnicum pretium, ſeu merces. At verò ſecunda opinio procedit, vbi tempus licitum ab illicito ſeparari poteſt; quod erit ſi ex coniecturis appareat, contrahentes etiam pro tẽpore licito contracturos, & non dari notabile illorum intereſſe, etiamſi contractus non duret pro omni tempore.

75 Secundò adnotandum valde dubium eſſe qualiter fructus beneficij eccleſiaſtici inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi? In primis attento Iure communi, quidam cenſent fructus huiuſmodi inter beneficiatum defunctum, ſeu etiam renunciantem, & ſucceſſorem eſſe diuidendos pro rata anni, arg. *l.diuortio ff.ſoluto matrim.* nam cùm beneficium detur propter officium, & ſeruitium Eccleſiæ, *cap. cùm ſecundùm Apoſtolum, de præben cap.fin.de reſcript.in 6.* ſicut dos propter onera matrimonij. *l. pro oneribus. C. de iure dotium.* inducenda videtur diſpoſitio, & deciſio *d. l.diuortio.* Ideò hanc partem ſequuntur Cou. *libro 1.var.15.à n.12.* Flamin.Pariſ.*de confident.benefic.q 35.nu.49.* Sarmient.*de reddit.eccleſ.libr.4.cap.6.num.13* Eſcobar *de ratiocin.tom.2.comput.10.n.23.* Molin.*de primogen.lib.3 cap.55.n.4.* Gutier.*canon.lib 1.q.33.* Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1.verò.beneficium, §.6. & p.2.verb.renunciatio §.2.* Parlador.*differ 120.§.1.* Caſtil.*quotid.lib. 1.de vſufructu, cap.79.à princip.* Marc. Anton. Gennenſ. *in pract Archiep Neapol.cap 53.in annot.nu.11.* Mol. *de iuſtit.tract.2.diſp.635.num.7.* Nicol.Garc.*de benefic.p.2.cap.1.num 97.* Filliuc.*in quæſt.moral.tom 3.tract.41.c 6.quæſt.6.num. 44.* quorum opinionem procedere poſſe in locationibus domorũ, & ſimilibus in quibus ſua portio ſingulis diebus reſpõdet etiamſi dies ſolutionis non aduenerit, ait Bonacin.*var.tract.diſput.4 de oblibat.benefic.puncto 3.num. 7. verſ. ego tamen, in princ.* quod etiam prius animaduerterat Monet.*de diſtrib.quotid.part.3.q.4.num.24.* aſſerens meritò admitti poſſe opinionem Cou. de rata temporis, quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis propter rationem, quam affert idem Cou. non quidem *d num.12.* ſed *nu.4.* Vincent. de Franch.*deciſ.79.* Surd.*conſ. 333. num 2.* Hieroni.Gabr.*conſ.191.nu.2.vol 2.* Honded. *conſ. 84. num. 17. cum ſeqq.col.2.* Sperell *d.dec.82.num. 26.*

76 Alij verò ſuſtinent fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem, non autem ad hęredes prædeceſſoris, vt per multa iura concludit Calderin.*conſ.2.num.2.& verſ, tertius caſus, de pecul. Cleric.* & Iaſ.*conſ 75.num.6.& ſeq.vol.3.* Card.*conſ. 110.nu.2.* Surd *conſ.333.num 6.verſ.contrarium tamen, cum pluribus ſeqq.* Ioan. Valer.*de different.inter vtrumque forum, verb.beneficium, differ 2.* Rota *in Palentina fructuum, 26. Februarij, 1580. coram bona mem.Card.Lãcelloto ſen. & in nullius, ſeu Romana pecuniaria, 4.Iunij, 1592.coram Card. Blanchetto*, impreſſa per Macheſ.*de commiſſion.p.1.pag.424.nu.3. & in Papien.fructuum, 21.Februarij, 1622.coram bo.mem.Remboldo.*

77 Cæteri autem magis communiter tenent ad hæredem defuncti tranſire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos, pendẽtes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio pertinere: quia Clerici in vita æquiparantur vſufructuariis, qui faciunt ſuos fructus iam collectos, & à ſolo ſeparatos, & eos trãſmittunt ad hæredes. Ita gloſſ.*verb primi anni, in cap ſi propter,* vbi Dom. *num.9.* & Franch.*num.5* ac alij, *de reſcript.in 6.* gloſ. etiam *verb reſeruari, in cap. præſenti.* vbi Prob. *ad Monach n.1.de offic Ordin.in 6.* Hoſt.*in cap. fin.n 5.* & *ibi* Zabarel. Imol. & Barbat. *de pecul.Cleric.* Antonius Corſet.*in ſing.verb.Clericus,* Nicol Gimeni *in enchirid benef tit.4 de gratiis expect.num.24.* Nau. *de reddit.eccleſ.quæſt.2.monitu 13.& conſ 7 ſub tit.de ſucceſſ.ab inteſtato, & conſ.3.de pecul. Cleric. & conſ. etiam 3.de donat.* D.Barboſ. *in d.l diuortio, p.2.n.44. & à nu.56.* Bellet. *diſquiſ. Cleric.p.1.tit de bonis Cleric.§.15.* Rendina *in promptuar.recept.ſent.tit.10.n.6. tom.1.* Monet. *de diſtrib.quotid.p.3.q.4.à n.21.* Bonac. *loco proxime citato.*

Superuenit tamen Bulla Iulij III incip. *Motu* 78
proprio, edita & publicata de anno 1550. qua expreſſè diſponitur fructus, vbi non ſpectant ad Cameram tanquam ſpolia, ſpectare ad ſucceſſores, etiam quòd maturati fuerint tempore beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quòd per beneficiarios non ſteterit, quominus illos exegerint, imò etiamſi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius Bullæ meminit Rota *in Mediolanen fructuum 9. Martij, 1592.corã Orano, & in allegatis nullius, ſeu Romana pecuniaria; & in Papien. fructuum,* Nauar.*in ſum. Bullar.verb.tit. de beneficiorum fructibus non exactis in vita beneficiati,* Alexãd. Sperell.*in deciſ.fori eccleſ. deciſ.82.n.13.*

Sed dubitatur, an *dicta Bulla* Iulij III. ſit vſu 79
recepta in Regnis Hiſpaniarũ, & in ſtatu Mediolanen.*n.11.* Quoad Regna Hiſpaniarum Nauarr. *conſ.4.de ſucceſſ.ab inteſtato,* & Nicol.Garc.*d.cap.5.num.102.* aſſerunt dictam Bullam in illis Regnis non eſſe vſu receptam, & generali conſuetudine in illis introductum, quòd hæredes beneficiatorũ ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniæ comprehenſis, nempe, pro Regno Caſtellæ *in Palentina fructuum 26 Februarij, 1580. coram Card. Lancelloto ſen.* & pro Regno Nauarræ *in Pampilonen.fructuum* apud Guidobon *dec 50.* & pro Regno Cordubæ *in Corduben. beneficiorum, 24.Februarij, 1620.coram bona mem.Card Caualerio,* & pro comitatu Cataloniæ *in Barchinonen fructuũ, 4.Iulij, 1607.corã bona mem. Iuſto, & in eadem 10. Decembris, eiuſdem anni, & 3. Decembris, 1610.coram Reuerendiſſimo D.meo occiſo Decano, & in Gerunden fructuum, 24. Maij 1599. coram bona mem. Iuſto,* & pro Regno Luſitanæ *in Bracharen.fructuum, 3. Decembris 1627.coram R.P. D.meo Peruano;* quia Hiſpaniæ appellatione venit Luſitania, vt dicit Nau.*conſ.1.n.1.de decimis,* quem refero *de appellat.verborum vtriuſque iuris ſignificat. appellat.115. n.1.*

Quoad ſtatum Mediolanen. pariter aſſerũt di- 80
ctam Bullam in eo non eſſe vſu receptam, Caualcan.*dec.30.num.5 p.5.* & Nicol Garc.*d.cap.1.num. 103* Sed contrarium firmauit Rota *in dicta Papien. fructuum, coram bona mem. Remboldo,* in hæc verba *Nec obſtat, quòd dicta conſtitutio non fuit vſu recepta, vel quòd ſaltem præſumptiua obſeruantia dictæ Conſtitutionis elidatur ex iuribus ponderatis in Mediolanen.fructuum, 9. Martij, 1592.coram bona mem. Orano, quia præterquam quòd videbatur, quod dicta Con-*

ſtitutio fuerit publicata, habeatque decretum irritans, non poſſet dari de non vſu ipſius, nec minùs prætendi quod fuerit per contrarium vſum abrogata, ex deductis per Gabr. de clauſ. lib. 6. concl. 3. num. 4 Rota *dec. 197. n. 3. p. 1. in recent.* *Ceſſat enim difficultas, ex quo etiam dicta Conſtitutione circumſcripta dicti fructus inexacti ſpectant iuxta diſpoſitionem iuris communis ad ſucceſſorem, vt dictum eſt, non verò ad heredem. Nec obſtat, quòd dicta diſpoſitio locum non habeat, quando in contrarium vrgeat conſuetudo* Cald. *cons. 4. conſ. 2. ante fin. verſ. puto concludendum.* Cou *in cap. cum in officiis, num. 6. de teſtam. quia non probatur, quòd adſit aliqua conſuetudo in contrarium in ciuitate Papien. quæ tamen plenè, & concludenter probanda erat,* gloſ. *in l. 1. in verb. probatis. C. quæ ſit longa conſuet.* Alex. *conſ. 131 n. 9. lib 2.* Surd. *conſ. 313. num. 23.* Ceſar. de Graſſis *deciſ. 6. n. 5. de prabend* cum aliis per Mantic. *de tac. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 9. num. 72. Nec dici poteſt, quod dicta conſuetudo ſit probata ex quadam enunciatiua eiuſdem Iulij III. in Breui, ſeu litteris anni 1553 quarum copia datur, quicquid eſſet dicendum, an dictæ litteræ eſſent in forma probanti, & vtrùm dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad patris ſuggeſtionem, probet, & præſertim quia, vt aliqui ex Dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit, quòd fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis, & inſuper viſum fuit, quòd, dum Papa narrat, quòd in ſtatu Mediolanen antiqua viget conſuetudo, quòd ſpolia perſonarum eccleſiaſticarum ad eorum hæredes tranſeant, huiuſmodi narratiua intelligi debeat de fructibus ſic exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus ſic exactis emptis, quæ verè & propriè dicuntur ſpolia Clericorum, quia ſpolia ſunt rerum ad beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, ſeu Vercellen. pecuniaria, coram bonæ mem. Card. Seraphino, quæ eſt inter impreſſas dec. 594 num. 5. non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius per Conſtit. vt ſupra dictum eſt, ante dictum Breue editum voluit pertinere ad ſucceſſores, adeò quòd dicta narratiua non poſſit deſeruire ad probandum aliquam conſuetudinem quoad dictos fructus inexactos, de quibus agitur, ſed tantùm quoad ſpolia id eſt fructus exactos, qui ſunt extra controuerſiam. Et in omnem euentum ad effectum de quo agitur, ſufficit, quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum, quòd adſit in ſtatu Mediolani talis conſuetudo quoad fructus inexactos, cùm maximè huiuſmodi conſuetudo eſſet plenè & concludenter probanda, ex ſupra allegatis.* Hactenus Rota *in dicta Papien. fructuum.*

81 Hæc quæ circa non receptionem dictæ Bullæ ex relata deciſione colliguntur, habent locum in ſtatu Mediolanen. nō verò in Prouincia: nam Papia cuius illa deciſ. meminit, eſt de Statu, non verò de Prouincia: quia exempta & immediatè ſubiecta eſt Sedi Apoſt. Pro prouincia autem adeſt optima *Conſtitutio Concilij Prouincialis Mediolanen. VII. tit. de fructibus eccleſiaſt. verſ. ſi verò.* vbi agens de diuiſione fructuum, & prouentuum, præſcribit modum alendi ſucceſſorem, qui onera ſuſtinere debet illius beneficij, ex quo anteceſſor fructus percepit, ſic eleganter diſpouit. *Fructus omnes à ſolo ſeparatos, etiamſi nondum exacti fuerint, aut reconditi, modò illo beneficiati hæredes priuſquam maturati eſſent in ſucceſſoris præiudicium à ſolo minimè ſeparauerint, & parte colonica dumtaxat excepta, hæredibus ipſis pendentes autem ſucceſſoribus in beneficio, excepta item parte colonica, adiudicamus, quod ſi fructus omnes, cùm beneficiatus obiit, à ſolo ſeparati fuerint, omnes quidem hæredum ſint iij tamen oneribus beneficij ſatisfacient. At ſi Parochialis Eccleſia ſit, vel beneficium requirat reſidentiam perſonalem, ſucceſſori eam partem relinquere tenebuntur, quæ Ordinarij arbitrio definienda ad ipſius victum, & reliqua onera ſuſtinenda, vſque ad nouos fructus ſufficiat, habita temporis, & quantitatis annuæ redditus ratione. Si verò fructus in ædium locationibus, annuis cenſibus, ſimilibúſque conſiſtant, ad ratam temporis diuidantur. Penſiones autem pro fructibus bonorum ſimplici locatione debita, & loco fructuum ſuccedentes, ſiue dies ſolutionis ceſſerit, ſiue non, ad eum omninò pertineant ad quem fructus pertinere ſuprà decretum eſt. Quòd verò ad æs alienum ratione beneficij per beneficiatum contractum attinet, cuiuſmodi ſunt decimæ, penſiones non ſolutæ, ſalarium coadiutoris, reparationes bonorum immobilium, ornamenta Eccleſiæ aliave huius generis, ſi ſuperioribus annis contractum appareat, ipſius beneficiati hæredes creditoribus integrè ſatisfaciant. Si verò eo anno, quo ipſe deceſſerit, fructuum perceptorum, & temporis rationem habebit Epiſcopus, vt ſcilicet pro rata fructuum, quam quiſque perceperit, & temporis, quo nouos fructus percipientur, alienum æs perſoluatur.*

Verùm fructus beneficiorum peti poſſint coram iudice laico? vide Mart. *de iuriſdict. p. 2. c. 40. in fine.*

CAPVT XVIII.

De Diſtributionibus quotidianis.

SVMMARIVM.

1 *Diſtributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur.*

2 *Diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere.*

3 *Diſtributiones quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, & quædam, quæ à præbendis ſeparatæ, atque diſtinctæ ſunt.*

4 *Quotidianæ dicuntur diſtributiones; ſiue, quia quotidie diſtribuuntur, ſiue, quia diſtribuuntur iis, qui quotidie Horis Canonicis, diuiniſque Officiis interſunt.*

5 *Diſtributiones propriè definiuntur, vt ſint ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ Canonicis, & Beneficiariis, ſeu Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuino Officio tribuuntur.*

6 *Beneficia manualia dicuntur diſtributiones quotidianæ, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis interſunt.*

7 *Diſtributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſumpta dici non poſſunt.*

8 *Diſtributiones non veniunt appellatione redditum beneficij, nec appellatione fructuum.*

9 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione redditum, & prouentuum, dum de corpore beneficij non ſunt, ſed percipiuntur ratione beneficij perſonalis.*

10 *Diſtributiones quotidianæ ſecundùm aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & prouentus beneficij, quando agitur de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij, quæ in beneficiis ſolet exprimi ad hoc, vt Papa ſciat valorem ipſius.*

11 *Diſtributiones*

Digitized by Google

11 *Diſtributiones ſaltem largè fructus dici poſſunt, ſecundum ſubiectam materiam.*

12 *Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, ut præter ſpiritualia præmia, quæ a Deo pro diuinis Officijs Clerici conſequantur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent.*

13 *Diſtributiones dantur propter intereſſentiam, tanquam propter cauſam, & rationem formalem.*

14 Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 3. *refertur.*

15 *Diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debent, non duobus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, diſtributionem amittit.*

16 *Pars tertia in diſtributiones conuertenda non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus.*

17 *Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem applicanda diſtributionibus, non poteſt detrahi, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata præbendis canonicalibus.*

18 *Pars tertia in diſtributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda eſt, etſi diſtributiones non habeant, quamuis locum in Capitulo teneant.*

19 *Pars tertia in diſtributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non ſecundum taxam antiquam, ſed ſecundum valorem currentem.*

20 *Penſiones, & alia onera legitimè impoſita deducenda ſunt prius, quàm detractio tertiæ partis in diſtributiones conuertendæ fiat.*

21 *Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, & Officiis ſtatuere certam officij & ſeruitij formam præter ſolitam, vt pro lucrantur tertia parte præbendæ in diſtributiones conuerſa.*

22 *Diſtributiones, vbi eſſent ſufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt.*

23 *Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Sede Ap. ſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum.*

24 *Licentia conceſſa percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones huiuſmodi abſentibus debebuntur, ſi ratum in eo conſiſtat.*

25 *Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum competit ius percipiendi quotidianas diſtributiones.*

26 *Canonico diſpenſato in ætate competit ius percipiendi diſtributiones: ſed, an competat vox in Capitulo, oſtenditur.*

27 *Canonicis ſupranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, competit ius percipiendi diſtributiones.*

28 *Canonici ſupranumerarij cum expectatione præbendæ, habent ſtatim omnia iura Canonici, velut i ſtallum in Choro, & vocem in Capitulo, niſi conſuetudo aliud habeat, & in aliis caſibus ibi relatis.*

29 *Canonici plenum ius, neque quotidianas diſtributiones habet ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia, in qua eſt certus numerus Canonicorum, neque derogat certo numero, aut mandat recipi cum plenitudine iuris canonicalis.*

30 *Coadiutorem habens, ſiue ille ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione, diſtributiones quotidianas lucratur.*

31 *Diſtributiones duplicatæ debentur habenti Dignitatem, & Canonicatum ex vi conſuetudinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia.*

32 *Diſtributiones quotidianæ debent aſſignari ſingulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali.*

33 *Conſuetudo valet, vt diſtributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, ſed aliquibus, & certis duntaxat.*

34 *Canonicus de quotidianis diſtributionibus, poteſt pro ſuo libito & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem.*

35 *Canonicus tranſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredéue ſuum diſtributiones quotidianas ad ratam temporis, quo deſeruiuit in quolibet anno integro.*

36 *Diſtributiones quotidianas qui lucrentur.*

37 *Auditores Rotæ percipiunt diſtributiones in abſentia.*

38 *Inquiſitores contra hæreticam prauitatem percipiunt diſtributiones in abſentia.*
Diſtributiones percipiunt in abſentia, eorum officio durante,

39 *Collector generalis Cameræ Apoſt.*
Subcollectores,
Aduocati, & Procuratores fiſcales,
Notarij in cauſis ſpoliorum.

40 *Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iura, vel redditus ſuæ Præbendæ, non amittit diſtributiones quotidianas: ſecus ſi viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti.*

41 *Archidiaconus viſitando Eccleſiam, iura, ſeu redditus ſuæ præbendæ, non poteſt percipere fructus illius Canonicatus quem obtinet ex diſpenſatione.*

42 *Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina officia, audiat in Eccleſia confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiones, etiamſi audiat confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum.*

43 *Theologus diebus, quibus legit, habendus eſt tanquam præſens in Choro pro toto die.*

44 *Concilio generali intereſſentes, tanquam Theologi vel Canoniſtæ, lucrantur diſtributiones quotidianas.*

45 *Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt.*

46 *Curam animarum incumbentes imminenti ſi a Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur.*

47 *Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens ex Pontificis priuilegio poteſt percipere quotidianas diſtributiones.*

48 *Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, diſtributiones quotidianas lucratur.*

49 *Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & & Viſitatorem, non percipit quotidianas diſtributiones, ſi abſit à Choro.*

50 *Diſtributiones quotidianæ non debentur Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur.*

51 *Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſaliarum cauſa captus, & detentus, diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt.*

52 *Diſtributiones quotidianas non amittit abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ, ſtante conſuetudine, &c.*

53 Canonicus

53 *Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam præſens reputandus eſt.*

54 *Abſens a ſeruitio Eccleſia pro defenſione iurium ipſius Eccleſia, vel ſui beneficij debentur fructus, & diſtributiones.*

55 *Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis intereſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia.*

Diſtributiones quotidianas in abſentia lucrantur,

56 *Debilis in cruribus, vel tibiis,*

57 *Cæcus,*

58 *Podagra laborans.*

59 *Medicinam ſumens, vel ſanguine minutus,*

60 *Sanitatis cauſa balnea petens,*

61 *Lepra, aut alio morbo contagioſe laborans.*

62 *Infirmi tunc diſtributiones in abſentia lucrantur, quando diuinis Officiis intereſſe conſueuerunt, dum erant ſani.*

63 *Diſtributiones quotidianas percipere poſſunt infirmi, quamuis propria culpa in infirmitatem inciderint.*

64 *Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe diuinis non poſſit, percipere debet quotidianas diſtributiones.*

65 *Abſens à choro, ac etiam à ciuitate, ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, & c. percipere debet quotidianas diſtributiones.*

66 *Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, poteſt percipere diſtributiones.*

67 *Piſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtributiones quotidianas percipit, ſi probaretur ex antiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex iuſta cauſa.*

68 *Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas ſi veniat abſoluendus.*

69 *Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis, poteſt diſtributiones lucrari.*

70 *Exulatus iniuſtè non admittit quotidianas diſtributiones.*

71 *Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis abſit à choro, ſi eo tempore, quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit, præſens erat in loco beneficij.*

72 *Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè excommunicatus.*

73 *Suſpenſus iniuſtè ab officio, vel beneficio, lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non interſit.*

74 *Diſtributiones non lucratur ſuſpenſus iuſtè ab officio, vel beneficio.*

75 *Interdictus iniuſtè ab Eccleſia ingreſſu lucratur diſtributiones.*

76 *Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè interdictus.*

77 *Priuato iniuſtè debentur fructus, & quotidiana diſtributiones,*

78 *Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, lucrantur diſtributiones, ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel ſi conſuetudine, &c.*

79 *Diſtributiones quotidianas amittunt ipſo iure ante vllam iudicis ſententiam, non intereſſentes diuinis Officiis.*

80 *Canonici obligantur ſub onere, & obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in Choro cum aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolum aſſiſtant, &c. contra citatos n. 81.*

82 Cap licet, de præbend. & c. vnic. de Cleric. non reſident. in 6. *declaratur.*

83 *Canonici ſatisfaciunt Choro intereſſendo, & faciendo, vt Capellani, & cantores canunt in iis Eccleſiis, vbi talis viget conſuetudo.*

84 *Diſtributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus, vt n. 85.*

86 *Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcunt aliis Clericis, qui illis interſunt.*

87 *Concil. Trident.* in c. 3. ſeſſ. 21. de reformat. *&* in c. 3. ſeſſ. 22. etiam de reform. & numeris ſeqq. *declaratur & conciliatur.*

90 *Diſtributiones abſentium an debeantur, non ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes? oſtenditur.*

91 *Epiſcopus, & Capitulum non poteſt amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit.*

92 *Canonicorum conſenſus non poteſt facere, vt qui non interfuit diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui.*

93 *Capitulum totum per conſuetudinem non poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis durauerit abſentia.*

94 *Diſtributiones præteritas retinere poſt Concilium Trid. prohibitum eſt, quamuis abſit omnis fraus, & conuentio.*

65 *Canonicus poteſt diſtributiones, quas alter amiſerat ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare.*

96 *Tranſactio fieri poteſt ſine ſuperioris auctoritate, quando controuerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis; ſed, an id liceat ſuper futuris diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi? oſtenditur, numer. 97.*

QVIA diſtributiones quotidianæ nõ ſolùm fructus ſunt beneficiorum, vt vidimus, verùm etiam nonnunquã per ſe beneficia, vt infrà videbimus, propterea de his hîc primũ agemus: & incipiendo ab etymologia nominis aduertendum eſt, diſtributiones dici; quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur: nam diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere, *l. 1. ff. familia herc.* Harum quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, ſed ipſæmet præbendarum vice funguntur, vt ſunt diſtributiones illarũ Eccleſiarum, quarum fructus omnes in communi reponũtur, & Canonicis diſtribuuntur, de quibus *in cap. clim, de verbor. ſignif.* & apud Decian. *conſ. 44. num. 13. vol. 1.* Menuch. *conſ. 436. num. 25.* quædam verò ſunt diſtributiones à præbendis ſeparatę atque diſtinctæ, quales ſunt diſtributiones illarum Eccleſiarum, in quibus Canonici certas habent præbendas, & propterea quotidianas diſtributiones, quæ dantur intereſſentibus diuinis Officiis, de quibus *in cap. fin. de reſid. in 6. & in cap. vnic. de Cler. non reſid. eod. lib. & in cap. vlt. de conceſſ. præbend. eod. lib.* Pariſ. *conſ. 32. num. 7. & conſ. 34. num. 4. cum ſeq. vol. 4.* Cou. *lib. 3 var. cap. 13. n. 1.* Dec. *conſ. 69. n. 1.*

n.1.& 2.vol.1.& conſ.41.n.4 vol 5.Menald.conſ.27. num. 4. vol.1. Galet.in marga rita caſuum conſcient. verb. diſtributiones 1. Barthol. à S. Fauſto de Horis canon.lib.3.q.1.

Quotidianæ autem dicuntur,ſiue quia quotidie diſtribuuntur,ſiue potiùs quia diſtribuuntur iis,qui quotidie Horis canonicis, diuiniſque Officiis interſunt, quaſi quotidianum,& diurnum ſtipendium, ſeu denarij diurni, vt docent Cou.d.c.13.in princ.Monet. de diſtrib. quot.p.1.q 1. à n.9.Azor. inſtit. mor. p. 1.lib. 7.c.7.in princ.Trullench. in præcepta Decalogi lib. 1.c. 8.dub.1.num.1.
5 Barthol.à S Fauſto d.lib.3.q. 1.qui varias afferunt diſtributionum huiuſmodi diffinitiones,& magis propriè definiuntur,vt ſint ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ (præter præbendam.aut portionem certam pro beneficio competentem) Canonicis,& Beneficiariis,ſeu Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuinis Officio tribuuntur, quæ etiam manualia;beneficia nuncupantur,in d.cap. olim, & in d.cap vnic de Cleric. non reſid.lib 6 ſiue, quia ad manum dantur iis,qui diuinis Horis interſunt, vt voluerunt Prob.ad Monach. in d.cap. vnic.n.3.& Franc Duaren. de benef. lib.7.c.4 paulo
6 poſt princip.ſiue quia pendent,& tribuuntur à manu eas diſtribuentis illis duntaxat,qui Eccleſiis inſeruiunt,& pro ratione ſeruitij prout exiſtimauit Steph.Durant.de ritib. eccleſ. lib.1.c.1 num.3.
7 quem citat Monet. d. p 1 q 5 n.1. non eſt tamen propria appellatio illa; quia quotidianæ diſtributiones,beneficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſumptæ dici non poſſunt,vt reſolnunt citati per me de appellatiua verbor. vtriuſque Iuris ſignificat.appellat 173.n.4.

8 Quod adeò verum eſt, vt appellatione redditnum beneficij non veniant diſtributiones, vt conſtat ex cap licet de præben. ibi, prouentus ſuos eccleſiaſticos faceret integrè miniſtrari; nolumus tamen vt quotidianas diſtributiones percipiat, &c. cap. 2.de priuileg.lib.6. & probauimus d. tract.de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif.appell.251.n.5 & ibi citatis addo Barthol.à S. Fauſto d.lib. 3.q.4.Sanctarel var.reſol q.6.n.14. Prout nec etiam comprehenduntur appellatione fructuum, ſicut colligi videtur ex Conc. Trid.ſeſſ.24.de reform. c.12 verſ. præterea, vbi cùm conſtituiſſet ſancta Synodus eos,qui obtinent Canonicatus,Dignitates,Præbendas,aut Portiones in Eccleſiis Collegiatis, ſi vltra tres menſes abfuerint, primo anno priuari dimidia parte fructuum quos ratione præbendæ, ac reſidentiæ fecerunt ſuos, & ſi iterum eadem vſi fuerint negligentia, priuari omnibus fructibus,ſubdit poſtea,diſtributiones verò,qui ſtatis horis interfuerint,recipiunt; dictio enim illa aduerſatiua, verò,poſita inter fructus,& diſtributiones;apertè oſtendit ea inter ſe potiùs aduerſari, quàm quòd alterū alterius appellatione cōtineri poſſit,& ideo ſic docent Cou.lib 3.c.13.n 1.Cæſ.de Graſſis deciſ. 5.n.5 de præben.Caſſad.deciſ.vn.de Clericis non reſid. Rot.deciſ.330.n.2.p.1.& deciſ.170.num.5.p.3.diuerſ. Alexand. Sperell. in deciſ. fori eccleſ.deciſ.96. n.53.Ojeda de incompat. benef.p.1 a. c.1.n.8.Eſcob. de ratiocin.c.29.n.17.Rot.deciſ.330 n.1 & 5.p.2.diuerſ. vbi quòd hæ diſtributiones non dicuntur fructus beneficiorum, ſed potiùs dantur ratione certi miniſterij perſonales,Modern.de protect. Regia p.4.c.3.n.65.cum ſeqq.Carol.Marant.tom.1.cōtrouerſ.reſp. 18. n. 51.pag.557.Fr.Emman.quæſt.regul.tom.1.q.74.art.4. Azor. inſtitut.moral p.2.lib.7.

Vaſq.in opuſc.de benefic.cap.10.§.3. Macign de diſtrib.c.71 num.4. Barthol à S Fauſto d lib.3.q.3.& eſt communis ſententia,de qua Sanctarel. d.q.6.
à n.6. Nec denique appellatione redditunm, & 9
prouentuū,dum de corpore beneficij non ſunt, ſed percipiuntur ratione ſeruitij perſonalis, cap. licet vobis, cum gloſ. de præbend. & cum hac parte tranſit verior opinio, de qua per Cæſ de Graſſis deciſ.9 de præben.Achil.deciſ.8.n. 2 de penſion.Grilenzon.conſ.85.n.1.& alios congeſtos per Monet. d.p 1.q.6.& idem fuit firmatum in Reatina penſionis, 10. Iunij,1588 coram bonæ mem. Card.Pamphilio ſen & in Calagurritana penſionis, 16. Decembr.1589. coram bonæ mem. Pena.

Verùm, licèt hoc regulare ſit, tamen quando 10
agitur de ſola conſideratione,& æſtimatione beneficij, quæ in litteris ſolet exprimi, ad hoc vt Papa omnibus computatis ſciat valorem ipſius ſecundùm vſum communem loquendi:tunc quia computatio non ſit ad effectum grauandi, ſed ad aliud,nempe ſuſtinendi gratiam penſionis intra valorem præbendæ beneficij debent diſtributiones quotidianæ computari inter fructus, redditus,& prouentus beneficij,ſecundùm Gemin.in c. fin.n.2.& Franch.n.5 de reſcript. in 6. Caſſad deciſ. vnic. de Cleric.non reſid.en Boët. deciſ.140.ante n.4. Sed nec hæc declaratio videtur admittenda:quia Gemin.& Franch.non diſtinguunt caſum à caſu, ſed ſimpliciter tenent diſtributiones comprehendi: quorum opinio aduerſatur veriori ſuprà relatæ: at Boët. refert quidem opinionem Gem. ante n.4. ſed immediatè contrariam adducit, & ſequitur. Nec attenditur in narratis litterarum Apoſt.communis vſus loquendi, ſecundùm vulgarem ſermonem: ſed modus loquendi litteraliter,ex quo gratia in litteris eſt Latinè concepta, Bald.in lege,circa fin.ff.de legit.hæred.Caſſad. d.deciſ. vnic.n.4.de Cleric.non reſid.

Etſi in aliquibus caſibus veniant diſtributio- 11
nes ſub nomine fructuum, eò quòd ſaltem largè illæ fructus dici poſſint, ſecundùm Pute. deciſ. 239. num. 3.& 4.lib. 1.in correctis,& alios citatos per Monet.d.p.1.q.7 num.13 & q.7.num 8 tamen comprehenſio earum non ſemper,& indiſtinctè ſequitur, ſed ſecundùm ſubiectam materiam regulari debet, atque ita dum agitur de fructibus alicuius Canonicatus non habentis præbendam, alioſve fructus præter diſtributiones quotidianas,tūc per expreſſionem fructuum etiam diſtributiones erūt comprehenſæ,ne diſpoſitio otioſa remaneat, Gemin. in cap. præſenti,num. 19 de offic. Ordin.lib.6.Prob.ad Monach.in d.cap.vnic. nu.60. & 64. de Cleric. non reſid Tiber. Decian.conſ.43. num.14.vol.1. Trullench. d. lib.1.cap.8.dub.1.num. 2.idem videtur in caſu Mohed deciſ. 6. de præbend. vbi agitur de condemnatione fructuum in cauſis beneficialibus ſuper beneficiis Capitularibus propter ſtylum Rotæ,ex quo non fit condemnatio, niſi cum fructibus perceptis,& qui percipi potuerunt, Potan. & alij citati per Monet. d. q. 6.num 16.& ſecundùm eandem ſubiectam materiam,Rot in Ormen.Canonicatus 10.Iunij 1620.coram bonæ mem. Remboldo, dicit narratiuam non eſſe iuſtificatam, quod Archidiaconatus nullos prouentus haberet ad effectum illum retinendi inſimul cum Canonicatu,dum habebat diſtributiones quotidianas: quia, ſi Papa ſciuiſſet tales habere, non dediſſet retentionem Canonicatus: eodem modo intelligendus venit Caſſador. deciſ. 6.de præbend.ad inſtinendam prouiſionem Apoſt.

reſpectu

Digitized by Google

teſpectu beneficij, etiam quòd nihil dixerit impetrans de quotidianis diſtributionibus, pendêre lite perceptis: quia ſubiecta materia, id eſt, æquitas ſuadebat, vt in expreſſione fructuum comprehenderentur pro ſuſtinenda gratia prouiſionis beneficij, quam æquitatem Domini de Rots non conſiderarunt pro ſuſtinenda penſione ſine cauſa reſeruata, & ſi quæratur de ratione differentię inter vnum, & alium caſum, illa parens eſt, quia prouiſio beneficij vtilis eſt Eccleſiæ propter ſeruitium: penſio verò ſine cauſa odioſa eſt de ſui natura, & oneroſa Eccleſię. Non obſtat *deciſ.* 550. *n.* 5. *p.* 1. *recent.* quia eo caſu reſeruatio legebatur ſuper omnibus fructibus, iuribus, obuentionibus & emolumentis, & ſic per verba vniuerſalia, quæ non cadunt in præſenti lectura, quæ ſi extarent, aliter certè eſſet dicendum propter deciſionem *Reatinæ penſionis* ſuprà allegatam.

12 Inſtitutæ fuerunt diſtributiones huiuſmodi, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent, *cap. clericus victum* 20. *diſt.* ac propterea etiam frequêtius, ac diligentius pro Officiis diuinis recitâdis ad Eccleſiam conuenirent, *d. c. vnic. de Cleric. non reſid. lib.* 6. Vgolin. *de officio Epiſcopi*, *c.* 19. §. 2. *n.* 2. Trullench *d. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 1. *in fine*, *& dub.* 3. *n.* 1. & ſic datur propter intereſſentiam tanquam propter cauſam, & rationem formalem, Moner.
13 *d. p.* 1. *q.* 4. *n.* 15. nec ſimonia committitur, cùm imprimis dentur, vt Deo inſeruiant, & munera ſua obeant, Vgolin. *de ſimon. tab.* 1. *c.* 9. §. 6. *n.* 4. ac propterea eſt conſtitutum *in c. licet de præbend.* vt intereſſentibus tantùm diuinis Officiis tribuâtur, aliis verò minimè quacunque contraria conſuetudine non obſtante; & qui eas, cùm præſentes non fuerint, recipere audent, earum dominium non acquirant, nec faciant eas ſuas, ſed ad earum reſtitutionem teneantur, *d. cap. vnic.* Excipiuntur autem multi caſus, de quibus infrà.

14 Ne qua ex parte minuatur diuinus cultus, ſed ei debitum in omnibus rebus præſtetur obſequium, ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de refor. c.* 3. in Eccleſiis, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, tertiam partem fructuum quorumcumque, redditùum, tam Dignitatum, & Canonicatuum, quàm aliorum omnium eiuſdem Eccleſiæ beneficiorum, ſeparari debere, & in diſtributiones quotidianas conuerti, quæ inter omnes diuinis intereſſentibus proportionabiliter iuxta diuiſionem
15 Epiſcopi diuidantur. Vnde S. Congreg. Conc. cenſuit *diſtributiones quotidianas, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debere, non duabus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus qui non interfuerit, diſtributionem amittit*, vt referunt Nicol. Garc. *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 489. Vgolin. *de officio Epiſcopi*, *cap.* 19. §. 3. *num.* 4. Pett. Enriq. *theor.* 21. Moner. *de diſtribut. quotid. p.* 1. *q.* 1. *n.* 1.

16 Hæc tertia pars non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus, quia extra Eccleſiam Cathedralem, vel Collegiatam decretum Conc. *d. ſeſſ.* 21. *c.* 3. *de reform.* locum non habet, vt cenſuit S. Congreg. Conc. quam refert Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *nu.* 473. *cum ſeq.*
17 Vnde detrahi non poteſt aliqua pars fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem, applicanda diſtributionibus, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata Præbendis Canonicalibus, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 7. *verſ. de diſtributionibus*, Zerol. *p.* 1. *verb. diſtributiones quotidianæ*, §. 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 288. *num.* 3. *verſ. de diſtributionibus.* Detrahenda 18
quoque eſt huiuſmodi tertia pars ex omnibus Dignitatibus, vt clarè diſponit idem Conc. *ſeſſ.* 21. *c.* 3. *de reform.* quamuis de iurepatronatus ſint, niſi repugnet fundatio, cui *in d. c.* 3. *ſeſſ.* 21. *&* 22. non eſt derogatum, Garc. *d. c.* 2. *n.* 492. *& ſeqq.* Non comprehenduntur tamen Dignitates, quæ, etſi locum habent in choro, nullas tamen habent diſtributiones quotidianas, nec ſufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ retineri poſſunt cùm Canonicatibus, vbi eſt conſuetudo abſque alia diſpenſatione, per *c. licet, de conſuetud. in* 6. ex Nicol. Garc. *d. c.* 7. *n.* 483. & ita facienda eſt deductio ex illis Dignitatibus, quarum fructus ſunt illius Eccleſiæ, in cuius choro hæ Dignitates ſedem habent; ſecùs verò ſi nullos fructus perciperent ex illis Eccleſiæ, ſed haberent proprios, & diſtinctus à menſa Capitulari, idem Garc. *d. cap.* 7. *n.* 465. Et aduertat Epiſcopus, quod quando vſus eſt remedio *d. c.* 3. *ſeſſ.* 25. in detrahenda tertia parte ex Dignitatibus, non poteſt vti remedio alterius *cap.* 1. *ſeſſ.* 22. in detrahenda ex illis alia tertia parte; ita ex ſententia S. Congreg. idem Garc. *d. c.* 7. *n.* 472.

Hæc deductio facienda eſt de fructibus non 19
ſecûdùm taxam antiquã, prout eſt in libris Capitulorum, ſed ſecundùm valorem currentem Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *n.* 467. *& c.* 4. *nu.* 12. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 488. *n.* 3. & ita ſecundùm verum valorem, & non ſecundùm taxam præbendarum, idem Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *n.* 467. Et antequã iſta 20
detractio fiat, deducendæ ſunt priùs penſiones, & alia onera legitimè impoſita, quandiu iſta durauerint; ſed de nouo impoſita non comprehendunt iſtam tertiam partem, idem Garc. *d. c.* 7. *num.* 468. vbi etiam, quòd de fructibus alteri reſeruatis non fit iſta detractio, donec reſeruatarius vixerit. Et nouiſſimè quòd huiuſmodi aſſignatio, vt *ſuprà* facienda intelligatur deductis oneribus, cenſuit S. Cong. Conc. *ſub die* 7 *Aprilis* 1629.

Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, 21
& Officiis ſtatuere certam Officij, & ſeruitij formam præter ſolitam pro lucranda tertia parte Præbendæ in diſtributiones conuerſa. Ita ex S. Congregationis ſententia Garc. *d. p.* 3. *c.* 2. *n.* 490. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de epiſcopis*, *n.* 81.

In illis Eccleſiis, in quibus diſtributiones nõ 22
ſunt regulariter tenues, ſed pingues, licèt ſint aliquæ Horæ, quæ non habêt diſtributiones, aut tenues, debent eis rationabiles aſſignari, detrahêdo aliquam partem fructuum à præbendis; non autem ab aliis diſtributionibus cæteris Horis aſſignatis: idem Garc. *d. c.* 2. *n.* 484. Moner. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 3. *n.* 1. Nam, vbi eſſent diſtributiones ſufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuũ præbendarũ applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt, Piaſec. *vbi ſup.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 388. *n.* 1. Zerol. *p.* 2. *verb. diſtributiones quotidianæ.*

Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Se- 23
de Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum, vt refert deciſum Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. n.* 179. Sed, vbi nulla eſt Canonicorum, aut Clericorum Præbenda

24 da,vel portio,ſed totum in diſtributionibus beneficiorum conſiſtit,conceſſa licentia percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones illæ huiuſmodi abſentibus debebuntur, vt probatur *in d.c. cùm olim,de verbor ſignif.* gloſ. *in c.p.licèt. 31.de præbend.* vbi Abb.& alij communiter, *gloſ.pen.in d.cap. vnic.de Cleric.non reſid.in 6.* Rebuff. *de priuileg.ſchol. priuil.31.n.12.* Horat Lut. *eod.tract.priuil. 98. verſ. primò limita.* Pariſ. *conſ.32.à num.7.lib.4.* Aym. *conſ. 155.n.24.* Benni. *de priuileg.Iuriſconſult.p.1.priuil. 15.num.8.* & ideò ſi eſſet aliquis Canonicus ſine Præbenda, debentur ei diſtributiones pro interesſentia; ſicut & aliis, *c.dilectis,de præbend.*

25 Ius percipiendi quotidianas diſtributiones competit Cathedraliũ, & Collegiatarum Eccleſiarum Canonicis,vt probatur *in d.c.vnic.de Cler. non reſid.lib.6 & in Clem. 2.de ætate,& qual.& in Extrau.nonnullis,ſ.1.§.præterea, de præbend. inter commun.* & conſtat ex *cap. licet, de præbend. & ex* Conc.Trid *d.ſeſſ.21.de reform.c.3. & ſeſſ. 24. etiam de reform.c.12.verſ.præterea*, ac etiam Clericis earundem Cathedralium,& Collegiatarum Eccleſiarum,vt clarè colligitur ex *d.c. vnic.ibi,conſuetudinem,quam Canonici, & alij beneficiati, ſeu Clerici Cathedralium,& aliarum Collegiatarum Eccleſiarum diſtributiones quotidianas*, &c. iuncta lectura *d. Clem.2.* & Conc.Trid. *d.cap.12.verſ.præterea*, latè probat Monet. *de diſtrib.quotid.p.1.q.1. ex num.1.* Sanctarel. *var.reſol.q.12.à princ.* Barbol à S. Fauſto *de Horis canon.lib.3.q.7.*

Competit quoque ius percipiendi quotidianas
26 diſtributiones Canonico diſpenſato in ætate: nam eo ipſo,quòd fuit ſic diſpenſatus, & prouiſus de Canonicatu,præbenda,fructibus,& ſtallo, debet admitti ad diſtributiones quotidianas,prout alij Canonici:ea ratione, quia Concil. Trid. *c. 4.ſeſſ.22.de reform.& Clem.vt ij,de ætate, & qual.* locum non habent in impedito defectu ætatis, nec in legitimè diſpenſato, ſed ſolùm in negligente,& nolente,ex gloſ. *verb.legitimo, in d.Clem. vt ij*,& cenſuit S.Cong Concil.inhærendo reſolutionibus antiquis, *in vna Reatina,10.Iulij 1627 & in alia montis Politiani 13.Ianuarij 1629.* & nouiſſimè Carol.de Anſaldis Clericus S.Miniati in ætatis ſuæ anno 16. prouiſus à Sanctiſſimo D.N.D.Vrbano VIII.ad Canonicatum obtinendum in Cathedrali eiuſdem ciuitatis, petiit declarari,ſe vocem in Capitulo habere,ac diſtributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis intereſt lucrari. *Die 15.Septembris 1629.* S. Cong Cardinalium Conc.Trid.interpretum ſecundùm ea, quæ proponuntur,cenſuit *prædictum Oratorem vocem in Capitulo habere,& diſtributiones quotidianas, dum Diuinis Officiis intereſt, lucrari.* Sed quoad vocem pro indubitato teneo, illas deciſiones procedere ex ſufficientia diſpenſationis; aliàs enim contrarium verius exiſtimo, & reſoluit Rota *in Senen. Archipresbyteratus 23.iunij 1606 coram bonæ mem.Card.Lancellotto ian.* in hæc verba. *Nec obſtat,quòd Felin.dicit in c.poſtulaſti,n.2.de reſcript. dum tenet,quòd diſpenſatus, vt poſſit habere præbendam habentem ſacrum Ordinem annexum, non ſit diſpenſatus.vt poſſit habere vocem in Capitulo, cùm diſpenſatio operetur,ſine illo acceſſorio,nempe ſuper Canonicatu;quia loquitur in minore, qui eget duplici diſpenſatione ad obtinendum Archidiaconatum, & diſpenſatione ad obtinendum ſacrum Ordinem, cui eſt, votum annexum propter duo impedimenta; ita vt diſpenſatus quoad vnum, non ſit diſpenſatus quoad aliud*,&c.

Et non ſolùm ad illos,qui ſunt de numero Ca- 27
nonicorum,pertinet ius percipiendi quotidianas diſtributiones, ſed etiam ſupranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, vt docent Ludouicus Gomez *in tract.de gratia expectat.n.28* Staphil *de forma expect.form.1.n. 8. & 12.* Hoied. *de incompatibilitate beneficiorum p.1.c.12.num.6.per text.in cap.cùm M.Ferrarienſis,de conſtitut.* hi enim
Canonici recepti vltra numerum, habent ſtatim 28
omnia iura Canoniæ, veluti ſtallum in choro,& vocem in Capitulo,atque ideò poſſunt eligere,& eſſe delegati Papæ, & habere prærogatiuas omnes,quibus cæteri Canonici gaudent; ſicut tradunt Doctores *in d.cap.cùm M.* Ludou. Gom. *de gratia expectat.num.55.& 58.* Staphil. *d.form. 1. à n.2.* Hoied. *d.cap.11. num.6.* niſi ſit conſuetudo, quòd Canonici huiuſmodi vltra numerum excepti non habeant iura Canoniæ,Felin. *in d cap.cùm M.num.23.in fine*, Staphil. *d.form.1.num.11.& 12.*, aut niſi eſſet conſuetudo, quòd Canonicus non poſſit adminiſtrare iura Canoniæ,niſi priùs fuerit inſtallatus,Doctores *in d.cap.cum A.*, vbi Rip. *num.187.* Vel niſi etiam receptus in Canonicum quis ſit,non ſimpliciter, ſed cum hoc, quòd ſit ſupranumerarius: nam tunc conſtat,quòd Canonici voluerunt frangere numerum, & ius integrum de nouo creare,iuxta text. *in cap. dilecto, de præbend.* ſed ſolùm illi dare quoddam ius extraordinarium, & præparatorium ad futurum ius integrum obtinendum. Abb. *in d.c. cùm M. n.31. in fine*, Felin. *num.23.verſ.hanc.concluſionem*, & Rip.
num.188. Et denique non habet plenum ius Ca- 29
noniæ, neque quotidianas diſtributiones ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia,in qua eſt certus numerus Canonicorum,nec derogat certo numero, aut non mandat recipi cum plenitudine iuris Canonicalis, vt per Abb. *in d.c.cùm M.num.31.* Rip. *n.189.* Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.877.n.8.* Menoch. *conſ.1279.n.22.* Lotter. *de re beneſ.lib.1 q.19.n.48.* Latè Monet. *d.p. 2.q.1.à n.4* vbi *n 20.* ſubdit Canonicos Eccleſiarum non numeratarum,de quibus meminit tex. *in d.cap.dilecto,de præbend.* capaces eſſe diſtributionum quotidianarum,

Quotidianarum quoque diſtributionũ capax 30
eſt obtinẽs in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata Dignitatem,Canonicatum,aut portionem, cui ab habente ad id poteſtatem datus ſit Coadiutor ſimplex,vt reſoluit Monet. *d.p.1. q.1.n. 22.* vbi *n. 24.* ſubdit Epiſcopum iure Ordinario poſſe dare talem ſimplicem Coadiutorem Archidiacono ratione ſui officij,vt habetur *in cap.fin. de Cleric. ægrot.* Idem dicendum, vbi Coadiutor datus eſſet à Summo Pont.cum futura ſucceſſione:nã etiam tunc Coadiutus capax eſt quotidianarum diſtributionum, ac nullum talem haberet coadiutorem,vt per Nau. *conſ.1.alias 2.n.23.& 6. de Cleric. ægrot.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſ.5.§ 9.num. 15.* S. Cong.Conc. *in Vrbeuetana 9.Sept. 1628.* cenſuit diſtributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto,infirmo,vel non ſeruiente Coadiutore.

Dignitatem & Canonicatum ex vi conſuetu-
dinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia ha- 31
benti debentur diſtributiones duplicatæ, vt reſoluunt Doctores per text.ibi *in cap. cùm olim, de ſent.& re iudic.* Duen. *reg.206.limit.4.* Cou. *lib. 3. var.c.13.n.6* Nau. *de Orat.miſcel.60 n. 15.* Hoied. *d.p.1.c.12 à n.15.* Rebuff. *in praxe tit. de diſpenſat. ratione ætatis verſ.in Cathedralibus, ad fin.* Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.7.cap.7.q. 13.* Adrian. Neguſant. *in*

*ſylua reſponſ.q.*294.*num.*3.Nald.*in ſum. verb.Canonicus,num.*1.Vaſq *in opuſculo de beneſic.cap.* 4.*dub.*1.§.5.Barthol à S.Fauſto *de Horis canon.lib.*3.*q.* 21.Filliuc.*in quæſt.mor.lib.tom.*3.*tract.*41.*c.*6.*num.*53.Rot.*in Piſana diſtributionum* 3. *Iulij* 1628. *coram Card.Virili.*Monec. *d.p.*1.*q.*4 *per tot.*vbi *à num.*19.ſubdit,quòd obtinés duos Caoonicatus iu diuerſis Eccleſiis citra diſpenſationem , neqnit duplices habere diſtributiones , & quidem ſi eodem tempore diuina Officia recitenrur ; & quòd ſi ex diſpenſatione Apoſt.Canonicus qui ſit in pluribus Eccleſiis,tunc pro tempore , quos in eiſdem Diuinis intereſt,lucrari poterit vbique diſtributiones , cùm id faciat , ad quod illæ tribuuntur, & alioquin iuſtè retineat vtrumque Canonicatum,me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*5.*n.*2.

32 Singulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali debent diſtributiones quotidianæ aſſignari, gl.*verb.ordinationem,in d.c.vnic. de Cleric.non reſid. in* 6.*& verb.Canonicus,*in *Clem.*1.*de celeb.Miſſar.* Sanctarel.*var.reſol.q.*12.*à n* 4.Monet. *d.p.* 2.*q.*3.*ex n.*1.vbi *n.*46.rationabiliorē & honeſtiorē ait eſſe ordinatiooem, quæ omnibus Horis , ac ſingulis ſuam propriam diſtributionum portionem aſſignat,& *n.*14.ſubdit,quòd poreſt etiam,& fortaſſe debet oon modò ipſis diuinis Officiis , verùm & ſupplicationibus,Conuentibus,Capitularibus,& aliis ſimilibus , quæ communiter à Clericis Eccleſiarum Collegiatarum obeuntur,portio aliqua diſtributionum quotidianarum aſſignari:& *n.*15.reſoluit,quòd ad Epiſcopum, & vnanquanq; Eccleſiam ſpectat ſtatuere , quænam portio diſtributionum vtrique Horæ Canonicæ,diuino Officio,eccleſiaſticæ functiooi aſſignanda ſit,& *n.* 20.quòd diſtributiones quotidianæ aſſignatæ intelliguntur Horis , ac diuinis Officiis,oon quouis modo,ſed integris & completis.

33 Valet tameo conſuetudo , vt diſtributiones quotidianæ tribuantur nō modò iis, qui integris Horis non interfuerint,verùm etiam noo omnibus , ſed aliquibus, & certis duntaxat,vt colligi videtur *ex Clem.*2 *de ætate,& qual.* vbi gloſ. *verb. certis horis,*Card.*q.*17.Anch.*n* 8.Imol.*nu.* 33.*circa med.ibid.*Duen.*reg.*206.*limit.*2.Roch. de Curte *in repet.c.fin.n.*485.aliàs *ſect.*5.*n.*43.*de cōſuet.* Hoied.*d.p.*1.*c.*17.*n* 11.Monet.*d.p.*2.*q.*3 *n.*43.vbi *num.*47.ait inducendam huiuſmodi conſuetudinē,quod, nimirum qui aliquibus Horis intereſt,omnes diſtributiones etiam cæteris Horis aliàs aſſignatas, acquirat, requirit aliquam rationem , & præterea ſpatium quadraginta annorum, iuxta tex. *in d.c.fin.*cum ibi traditis per gloſ. & Doctores *de conſuet.* idem tamen Monet.*vbi ſuprà num.*50.fatetur non valere conſuetodinem,quòd diſtributiones vnius diei vnica Hora acquirantur.

34 De his quotidianis diſtributionibus poteſt Beneficiarius pro ſuo libito, & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem,& iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere,quia earum dominus
35 eſt,vt diximus *hoc eodem lib.c.*17.*num.* 31. Et trāſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredémve ſuum, diſtributiones quotidianas ad ratam temporis, quo Diuinis io quolibet anno ioterfuit , atque Eccleſiæ inſeruiunt,cùm dentur pro labore , & ſeruitio ſingulis diebos præſtito ; vt reſoluit Monet.*de diſtribut.quotid.p.*3.*q.*6. *num.* 28. *cum ſequentibus.*

36 Supereſt nunc,vt aliqua dicamus de his diſtributionibus lucrandis , amittendíſve, & quibus illæ amiſſæ, accreſcant, & an remitti , & donari valeant?Et quoad primum ſciendum eſt,diſtributiones quotidianas lucrari, quos *ſuprà* illarū capaces eſſe monuimus,ſi diuinis Officiis interſint, quibus aſſignatæ fuerint,iuxta ea , quæ *ſuprà* reſoluimus,*verſ.ſingulis horis n.*32.exceptis iis , qui etſi à Choro abſint,& præſentes diuinis Officiis non ſint:ex priuilegio tamen,vel alia rationabili cauſa has quotidianas diſtributiones , tali non obſtante abſentia,lucrantur. Et ideò

Auditores Rotæ Romanæ percipiunt fructus, 37
& diſtributiones ſuorum beneficiorum in abſētia,ac ſi actualiter intereſſent diuinis Officiis , ex *Conſtit.*Clementis VIII.incip *Conuenit.ſub dat.mēnis Auguſti,*1515.Ita docent Lęl.Zech *de Republ. eccleſiaſt.cap.*11.*n.*2.Cened. *pract. & Canon.quæſt. lib.*1.*n.*63.Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.*53.*n.*155.& me citato *in illo loco,* Sanctarel. *var.reſolut.q.*11.*n.*1.

Inquiſitores contra hæreticam prauitatem 38
gaudent priuilegio percipiendi fructus, & diſtributiones quotidianas in abſentia in fidei fauorē à Paulo III.& Pio V.ſibi conceſſo , vt per Roias *d.priuil.Inquiſ.n.*410.*& in tract.de hæretic.ſing.* 96.Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſ.*3.*princ.n.*78.Garc.*de beneſ.p.*3.*c.*2.*n.*356 Memetipſum *d.alleg.*53.*n.* 156.me citato *in illo loco,*Sanctarel.*d.q.*11.*n.*3.

Collector generalis Cameræ Apoſt. Subcol- 39
lectores,Aduocati,Procuratores Fiſcales, & Notarij io cauſis ſpoliorum , & aliorum iuriū dictæ Cameræ eorum officio durante lucrantur diſtributiones qootidianas in abſentia, vt ex Conſtit. Sixti V.*ſub dat.*8.*Martij,*1590. colligunt Monet. *d.p* 2.*q.*11.*n.*111 Sanctarel.*d.q.*11.*n.* 6. Ego ipſe *d.alleg.*53.*n.*157.Ioan.Anton.Nouar. *in ſum. Bullar.tit.de Subcollectorib.n.*2.

Archidiaconus,vel Canonicus viſitans Eccle- 40
ſiam,iura,vel redditus ſuæ præbendæ,non amittit diſtributiones quotidianas , cùm viſitando prædicta iura,& loca, ſeruiat Eccleſiæ iure vtili; vt per Nicol.Garc.*d.p.*3.*c.*2.*n.*333.*cum ſeq.*Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib* 7.*c.*7 *q.*10.Monet.*d.q.*11.*n.*63.Cened.*d.q.*1.*n.*36.metipſum *d.alleg.*53.*n.*163.me citato *in illo loco* Sanctarel.*d.q.*11.*n.*9.& me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib.*1.*c.*8.*dub.*12.*in princip. n.*13. Si verò non viſitaret propriam Eccleſiam ſuæ diœceſis,etiamſi illam viſitaret ex officio,& iure ſibi competenti, hinc non poterit percipere diſtributiones,vt referunt deciſum Monet.*d.q.*11.*n* 63.Cened.*d.q.*1.*n.*36.*&* 74.Garc.*d.c.*2. *n.* 332.Armendar.*in addit.ad recop.leg.Nau.lib.*1.*tit.*6.*l.*6.
*de Viſit.n.*81.*&* 108.Sanctarel.*d.q.* 15. *n.* 10. Ego 41
ipſe *d.alleg.*53.*n.*126.Et hoc caſu durante viſitatione non poteſt Archidiaconus percipere fructus illius Canonicatus,quem obtinet ex diſpēſatione,vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine, ſtante,quòd fructus Canonicatus diſtincti ſint à fructibus præbendæ ; niſi pro tribus menſibus vacationis cauſa à Conc.permiſſis, vt reſolutum atteſtantur Garc.*d.c.*2.*n.*332.*in* 2.*dub.*& Armendar.*d.l.*6.*de Viſitat.n.*82.

Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina Of- 42
ficia , audiat in Eccleſia Confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiooes, vt referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 498.*in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 389.*numero* 5. *in* 2.*edit. & reſol.*477.*num.*6.Salazar.de Mendoça *in libello de inſtit.Canon.Pœnitent.*§.6. Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.*19.*num.*6.*verſ.ſiverò excipitur,& cap.*33.*num.*5.Monet.*de diſtribut.quotid.p.*2 *q.*11.*n.*64.*cum ſeqq.*

Campan.

Campan.*in diuerſ.Iuris Canon.rub.* 7.*c.*6.*n.* 27.Barthol. à S.Fauſto *de Horis canon. lib.* 3. *q.*74.Garc.*de beneſic.p.*5.*c.*4.*num.* 124.*& ſeqq.*Bonacin.*de Horis Canon. q.*5.*punct.*3.§.5.Raguc.*de voce Canon.in Capitulo q.vlt.n.*7.Ego ipſe *d.p.* 3.*alleg.*53.*num.*180.*& alleg.*55.*numer.*50. me citato *hoc in loco* Sanctarel. *var. reſolut. q.*7.*n.*13 latè Trullench *d.lib.* 1.*cap.*8. *dub.*12.§.5.Machado *en ſu perfeto Confeſſor tom.*2. *lib.*4.*p.*5.*tract.*5.*docum.* 5. Etiamſi audiat Confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum, ex Garc.*n.* 123.Monet.*n.*65.Sanctarel *proxime citatis loco*; dummodo tamen intra Eccleſiam, non verò extra etiam infirmorum Confeſſiones audiat, Garc.*in addit.ad p.*5.*cap.*4 *num.*125 *in fine,* Ego ipſe *d.alleg.*55.*n.*32.quicquid dicat Machado *d.tract.docum.*5.*n.*3.

43 Theologus ſeu obtinens præbendam theologalem diebus, quibus legit habendus eſt tanquā præſens in choro, non modò pro illis horis, vt ſi manè legat pro Horis matutinis, & Miſſa ſolēni, ſed etiam pro tota die, & percipere poteſt diſtributiones quotidianas, ita declarante Gregorio XIII. deciſum referunt Garc. *d. c.* 2.*n.*118.Aloyſ. Ricc.*in d praxi rerum fori eccleſ.reſol.*386.*num.*6.*& reſol.*389.*n.* 6.Nald.*verb.diſtributiones n.*9.Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel* 6.7.*proœm.n* 180.Armendar.*d tit de reſidentia Canonicorum, n.*68.Monet.*d p.*2.*q.*10.*n.* 27 *& q.*11.*n.*75.Bonac.*d q.*5.*punct.*3.§.6 Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*56.*nu.*6.me citato *in illo loco,* Sanctarel. *d q.*11.*n.*15.Sanch.*in conſil.p.*1 *lib* 2.*c.*2.*dub*.5.*n.* 5.me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib* 1.*c.*8.*dub.* 12.§.6.Machado *d.lib.*4 *p.*4 *tract.*5.*docum.*7.

44 Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtributiones quotidianas, vt reſoluunt Coſm. *in pragm.ſanction. tit.de collat.* §.1.*in gloſ.nihil, in fine,* Iacobat.*de Concil.lib.*5.*art.*6.*ad fin.*Rebuff.*in praxi p.*3.*tit.de diſpenſ.de non reſid.n.*34.Salzed. *ad Bern. in pract.c.*52.*lit.C.verſ quartus caſus,* Cened. *d.q.*1. *n.*67.Ego ipſe *d.alleg* 53.*num.*158 me citato *in illo loco* Sanctarel *d.q.*11.*n.*7. Sed contra Cened Monet.*d.p.*2.*q.*11.*num.*90.quia iſti non abſunt cauſa vtilitatis Eccleſiæ vniuerſalis; in eo tamen omnes conueniunt Canonicum non eſſe priuandum diſtributionibus, quando tanquam Theologus, vel Canoniſta Concilio generali intereſt, miſſus à ſuo Capitulo, vt ibi interſit nomine Capituli: quia tunc abeſſet in vtilitatem ſuæ Eccleſiæ, & eius rem vtiliter gerere cenſeretur, Cened.*n.*67. *verſ aduerte.*Monet.*n.*91.Sanctarel *n* 7.*in fine,* Ego ipſe *n.*158.*proxime citato loco*: ſicut etiam poſſet percipere diſtributiones, ſi à Capitulo gratulationis cauſa mitteretur ad Pontificem, vel Principē, vel ciuitatem; quia tūc abeſſet cauſa ſuæ Eccleſiæ. Ita Monet.*d.q.*11.*n.*92.Sanctarel.*d.q.*11.*n.*8.

45 Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt, vt reſoluunt Salzed.*ad Bernard.in pract.c.*52.*lit.C.verſ. idemque pari ratione,* Cened.*d.q.*1 *num.*68 *verſ.idem pari ratione,* Sanctarel *d q.*11.*n.*22. Bartol.à S.Fauſto *d.lib.*3 *q.*52.Caſtro Palao *tom.*1.*diſp.*3.§3.*n.*5. me citato *in hoc loco* Trullench *d.lib.*1.*c.*8.*dub.*12. *in princip.n.*7.

46 Animarum curæ incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, vt referunt deciſum Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 3.*c.*2.*n.*24.Aloyſ.Ricc.*d.reſolut.* 389.*n.*4.Raguc.*de voce Canonicorum in Capitulo,q. vlt.n.*6.Garc.*d.c.*1.*n.*335.Armendar. *d.lib.*1.*tit.*13. *l.*2.§.2.*de reſident.in Canon.n.*58.Cened.*d.q.*1.*n.*75. Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verb.diſtributiones, n.*3.*verſ. ſecundo debentur.*Læl.Zech.*de Repub.eccleſ c.* 24.*n.* 6.Barthol.à S Fauſto *d.lib.*3.*q.*76.Bonac.*d. q.* 5. *punct.*3 §.7.Ego ipſe *d.allg.*53.*n.*127.& me citato *in illo loco,* Sanctarel.*d.q.*11.*n.* 11. me etiam citato *in hoc loco* Trullench *d.cap.* 8.*dub.* 12.§.7.Vnde S. Cong Cardinalium negotiis Epiſcoporū & Regularium præpoſitorum *in Laudan.* 24. *Nouemb.* 1617.cenſuit, *Canonicum à choro abſentem occaſione ſeruitii curæ eius Canonicatui annexæ, quotidianas diſtributiones lucrari, tanquam ſi eſſet præſens, ideóque Epiſcopum curam animarum eidem Canonico auferre, & Manſionario ſibi, eiuſque ſucceſſoribus beneficio conferre non debere.* At ſi haberent curam animarum in aliis Eccleſiis, dum in eis reſiderent, ac Sacramenta adminiſtrant, non poſſunt percipere diſtributiones, quas perciperent, ſi in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates, reſiderent, vt reſoluunt Monet.*d.p.*2.*q.*11.*n.*69.Sanctarel.*d.q.*11.*num.*13. Barthol.à S Fauſto *d.lib.*3.*q.*76.

47 Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſēs ex Pontificis priuilegio, poteſt percipere quotidianas diſtributiones, vt reſoluunt Gemin.*nu.* 4. & Franch.*n.*3.*in cap.vnic.de Cleric.non reſid. lib.* 6. Cened.*d.q.*1.*n.*26 Sanctarel.*var.reſol.q.*10.*num.*1. Barthol.à S.Fauſto *d.lib.*3.*q.*83.Caſtr.Palao *to.* 1. *d ſp.*3.*pun.*9.§10 Trullench *d.l* 1.*c.*8.*dub.*12.§.13.

48 Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum, eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, *ex Conſtit.* Sixti V.diſtributiones quotidianas lucratur, vt per Aloyſ.Ricc.*in d.praxi deciſ.*498.*in* 1.*edit. aliàs reſol.*389 *n.*3.*in* 2.*edit.*Garc.*d.c.*1.*n.*349.Monet.*d. p.*2.*q.*8.*n* 28.Armendar.*vbi ſupra,n.*62.Franc. Leo *d.c.*2.*n.*23.Barthol. à S. Fauſto *d. lib.*3.*q.* 52. Ego ipſe *d.alleg.*53.*n.*159.me citato *in illo loco,* Sanctarel, *d.q.*11.*n.*14 vbi *in fine* cum Garc. ſubdit idem eſſe dicendum in aliis Præbendatis, licèt nō ſint de Capitulo, me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib.* 1.*c.*8.*dub.*12.*in princ.n.*8.vbi limitat ſi ab Epiſcopis aliarum Eccleſiarum mittantur.

49 Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & Viſitatorem, non amittit diſtributiones, ſi abſit à choro, quamuis ob huiuſmodi officia ei ſalarium aſſignetur, vt reſoluunt Cened.*d.q.*2.*n.* 72. Sanctarel.*d.q.*11.*n.*18.Barthol à S.Fauſto *d.l.*3.*q.* 68. Verùm quotidianas diſtributiones illum nō percipere, præcipuè vbi conſuetudo eum abſentem nō excuſaret, meliùs reſoluūt Monet. *d.p.*2.*q.* 11. *n.*83.Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*54.*n* 166. 50 Et Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur, non deberi quotidianas diſtributiones, ſi Horis Canonicis non interſit, etiamſi à tempore immemoriali obſeruatum ſit, vt debeantur, reſoluit Trullench *d.c.*8.*dub.*8.*in princ.n.*6 & cenſuit S.Cong.Cōcil. *Bitecten.*18.*Decemb.*1627.& ante, idem tenuerat teſte Garc.*in add.ad ſuum tract.de beneſ.p.*3.*cap.*2. *n.*328 Ratio eſt, quia non abeſt ex iuſta cauſa, cùm Vicarius deſeruiat ſoli Epiſcopo, & non Eccleſiæ, Rot.*deciſ.*222.*n.*5.*p.*2.*diuerſ.*

51 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiā repræſaliarū cauſa captus, & detentus diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt, vt reſoluunt Monet *d.p.* 2.*q.*5.*n.*56.*cum ſeqq.*quē referro *d.alleg.*53.*n.* 165.

52 Abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas nō amittit, præcipuè ſtāte

Digitized by Google

conſuetudine, quòd Canonicus miſſus à Capitulo pro aliquo ſeruitio ipſius Eccleſię, ſeu Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas diſtributiones, vt per c. vnic. de cleric. non reſid. lib. 6. tenent Aloyſ. Ricc. in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol. 389. q. 2. Seraphin. deciſ. 1239. part. 2. Garc. d. c. 2. n. 362 Armendar. d. loco, num. 73. & 95. latè Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princ. Machado d. tract. 4. docum. 7. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 48. vbi intelligit, ſi aliàs Choro intereſſe ſolebat, & abeſt in euidentem ſuæ Eccleſiæ vtilitatem, hoc eſt, manifeſtam, S. Cong. Concil. 31. Ianuarij. 1603. vbi intelligit, dummodo non ſit ei conſtitutum

53 ſalariū. Et quod Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam præſens reputandus eſt, & habere debet diſtributiones quotidianas, cenſuit S. Cong. Rit. in Sauonen. 21. Auguſti 1604.

54 Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij, debentur fructus, & diſtributiones, Bart à S. Fauſto d. lib. 3. q. 52. num. 1. Seraphin. deciſ. 1098. n. 5. Caſtr. Palao tom. 2. diſp. 3. § 3. num. 10. Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 11 § 3. num. 1. & 2 & fuit dictum in Aſtien. fructuum 15. Martij 1615. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo, & in Calagurritana fructuum & diſtributionum 26. Martij 1614. coram bona mem. Vbaldo ſen. S. Congreg. Conc. teſte Garc. in addit. ad tract. de benefic. p. 3. c. 2. n. 49 cenſuit, quòd abſentia iuſtam cauſam cenſetur habere qui ſuper iuribus Eccleſiæ ſuæ litigat; quod intelligitur; & locum habet etiamſi nulla præcederet Epiſcopi licentia, ſecundùm Carol. Macign. de Horis Canon. c. 68. n. 14 Barthol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 59.

55 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia. Ita probat cap. 1. de Cleric. non reſident. lib. 6. & reſoluunt Cou. lib. 3. var. cap. 13. n. 8. Nau conſ. 1. n. 3. de Cleric. non reſid. & de Horis can. c. 11. n. 10. Selu. de benefic. p. 4. q. 6. n. 9. Fuſc. de viſit. lib. 2. c. 15. n. 25. verſ. & infirmo, & c. 20. n. 16. Thom. Act. in tract. de infirmis, c. 1. & 50. n. 25. Hoteda de incompatib. benef. p. 1. c. 17. n. 25. Ludou. Gom. in reg. de infirmis reſig. q. 9. verſ. 47. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 9. princ. n. 30. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 140. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 3. c. 2. n. 1. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 9 verſ. infirmus, Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 7. c. 7. q. 10 Garc. d. p. 3. c. 2. n. 363. Monet. d. p. 2. q. 5. n. 48. & q. 6. à n. 1. Vgolin. de offic. Epiſcop. c. 19. § 1. n. 6 verſ. excipitur, Carol. de Graſſis de effect. clericat. effectu 1. n. 1171. Caſtr. Palao tom. 1. diſp. 3. puncto 9. § 1 num. 1. Trullench d. lib. 1. cap. 8. dub. 8. num. 1. Machado en ſu perfecto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 4. tract. 4. docum. 1. nu. 1. Armendar. d. rub. de reſidentia Canonic. num. 75 Raguc. d. q. vlt. n. 8. Cened. d. quaeſt. 1. num. 7. Sanctarel. var. reſolut. q. 8. à princ. Bonacin. de Horis Canon. diſput. 3. quaeſt. 5. puncto. 1. Barthol. à S. Fauſto eod. tract. lib. 3. q. 16.

56 Veluti, ſi ad Eccleſiam ſe conferre non poſſit: quia eſt debilis in cruribus, vel tibiis, Menoch. de arbitr. caſu 60. n. 14. & ſeq. Monet. d. q. 6. num. 16. Cened. d. quaeſt. 1. num. 13. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 31.

57 Vel, ſi ſit cæcus; putà quia lumen oculorum amiſit, & propterea non poteſt Miſſas, & diuina officia celebrare, Monet. d. p. 2. q. 6. n. 16. Cened. d. q. 1. num. 13. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 397. Trullench. d. dub. 8. num. 6. verſ. an autem cæcus S. Cong. negotiis Epiſcoporum & Regul. propoſita in Alatrin. de menſe Aprilis, 1619. S. Congreg. Conc. ſub die 11. Auguſti, 1618. & ſub die 20. Iulij 1629.

Vel, quia podraga laborat, idem Monet. d. p. 2. q. 6. n. 18. & Cened. d. q. 1. num. 13. Trullench dict. loco n. 6. 58

Vel, quia medicinam ſumit, aut ſanguine minuitur, Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 2. lib. 3. c. 15. n. 10. Monet. d. p. 3. q. 6. n. 8. Trullench. d. c. 8. dub. 9. n. 2. Cened. d. q. 1. n. 7. Bartol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 30. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 169. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 4. 59

Vel, quia ſanitatis cauſa ad balnea, vel alium locum iret, Monet. d. q. 6. num. 10. Cened. d. q. 1. num. 11. Sanctarel. d. q. 8. n. 4. me citato in hoc loco Trul. d. dub. 8. n. 3. pro. fin. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 169. 60

Vel quia lepra, aut alio morbo contagioſo cogitur ab Vrbe diſcedere, Monet. d. q. 6. n. 11. Cened. d. q. 1. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 170. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 5. 61

Intellige, ſi dum erant ſani, conſueuerant intereſſe diuinis Officiis, alias ſecus Azor. d. c. 7. q. 11. Vaſq. in opuſculo de benef. c. 4. dub. 3. Macign. de Horis canon. c. 71. n. 56. Cened. d. q. 1. n. 9. Monet. d. q. 6. n. 21. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb. Horæ canonicæ, differ. 2 Bartol. à S. Fauſto d. lib. 3. quaeſt. 27. Ego ipſe d. alleg. 53. numer. 167. me citato in illo loco, Sanctarel d. q. 8. nu. 8 me citato in hoc loco, Sanctarel. d. dub. 8. n. 5. quicquid eum Petr. Nauarra dubitet Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 2. Intellige etiam ſi infirmitas illi obueniat in loco ſuæ reſidentię non extra, vt per Cou. lib. 3. var. c. 13. n. 8 Gutier. canon. lib. 1. c. 1. n. 2. Vaſq in opuſc. de benef. c. 4 § 3. n. 189. niſi abſentia ſua, Eccleſiæ ex iuſta cauſa interueniret, vt per Monet. de diſtrib. p. 2. q. 6. à n. 9 Caſtr. Palao tom. 2. tract. 7. diſp. 3 punct. 9. § 1. n. 6. verſ. cæterum, Bonac. de Horis Canon. diſp. 2. q. 5 punct. 1. n. 6. 62

Et his omnibus infirmitatibus detenti poſſunt diſtributiones quotidianas percipere, quamuis propria culpa in eas inciderint, vt benè reſoluūt Petr. Nau. d. reſtit. lib. 6 c. 2. dub. 4. n. 239. Gutier. d. c. 1 num. 138. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. diſtributiones, § 3. verſ. 6. Azor. d. c. 7. q. 11. Macign. de Horis canon. c. 71 n. 58. Garc d. p. 3. c. 1. n. 363. Nald. in ſum. verb. diſtributiones, n. 11. Monet. d. q. 6. n. 12 Cened d. q. 1. n. 8 Bartol. à S. Fauſto d. lib. 3. q. 28. Ego ipſe d. alleg. 53. n. 168. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 6. Caſtro Palao tom. 2. diſp. 3. punct. 9 § 1. nu. 3. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 8. dub. 8. n. 4. Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 4. 63

Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe Diuinis non poſſit, modò aliàs conſueuerit, percipere debet quotidianas diſtributiones, ſicut reſoluunt, deciſúmque referunt Azor. d. lib. 7. c. 7. q. 12. Franc. Leo d. c. 2. n. 27. Monet. d. p. 2. nu. 7. Armendar. d. loco, n. 73 Cened. d. q. 1. n. 15. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 389. num. 7. Bartol à S. Fauſto d. lib. 3. q. 34. Ego ipſe d. alleg. 53. num. 164. me citato in illo loco, Sanctarel d. q. 8. n. 11. vbi n. 13. aſſerit iudicis arbitrio ſtandum eſſe, cùm quis propter ſenectutem excuſatur, quominus poſſit in Choro intereſſe Diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones, me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 8. n. 6. Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 5. 64

Abſens à Choro, ac etiam à ciuitate ob metum, nec occideretur ab inimicis, à Principe, &c. poteſt percipere quotidianas diſtributiones, vt docent Cou. lib. 3. var. cap. 13. n. 8. verſ. decimo, eadem ratione Azor. d. c. 7. q. 11 Garc. d. c. 1. n. 351. Monet. d. part. 2. q. 5. nu. 71. Cened. d. q. 1. num. 20. verſ. denique iure, Sanctarel.

Sanctarel.*var.reſol.q.9.n.* 2.me citato *in hoc loco* Trullench.*d.c.8.dub.9 num.* 5. Vnde S.Congreg. Conc.*die* 17.*Septembris*,1616.*ad inſtantiam Ioannis Blaſij, Canonici Carpen. qui ex facto Principis temporalis loci reſidere non poterat,cenſuit dandas eſſe ad Ordinarium literas, vt Capitulum cogeret ad integras diſtributiones ei aſſignandas vſque ad menſem Aprilis futuri. Cæterùm ipſi Ioanni Blaſio ſignificari voluit, vt interim curet Canonicatum reſignare,vel permutare,aut rationem aliquam inire, qua & ſibi, & Eccleſiæ indemnitati conſultum ſit. Die* 22. *Aprilis*,1617.*prorogata fuit licentia ad alios ſex menſes cum eo,quod interim curet,&c.Et die* 23. *Septembris*,1617.*prorogata fuit ad alios ſex menſes ſine ſpe vlterius prorogationis.*

66 Timens redire ad patriam,vel in ea commorari ob bellum ciuile,aut externum, poteſt percipere diſtributiones,vt tenent Sfort.Odd. *in tract. de in integ.reſtit.artic.*9 *num.*92.Menoch. *de arbitr. caſu* 153.*num.*12.Sanctarel.*d.q.*9.*num.*4.Machado *dict. tr.*4 *docum* 2.*n.*4.

67 Peſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtributiones quotidianas percipit,ſi probaretur ex antiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex iuſta cauſa, Menoch. *d.caſu* 153.*n.*10.Sfort.Odd. *d.art.*9.*num.*94.Monet.*de diſtribut.p.*2.*q.*5.*n.* 76.& 77.Bonacin.*de Horis Canon.diſp.*1.*q.*5.*puncto* 2.*n.*7. Barthol.à S.Fauſto *eod.tract.*3.*q.*55. Scip. de Rubeis *in aphoriſm.Epiſcop.verb.peſtis,n.*4.Trullench. *d.lib.*1.*cap.*8 *dub.*9.*num.*4. latè Ciarlin. *controu. forenſ.cap.*25.*per tot.* me citato Machado *d.tract.* 4. *docum.*1.*nu.*3.& nouiſſimè S.Cong.Conc.*in Mediolanen.*9.*Nouemb.*1650.*cenſuit Canonicis, qui ex cauſa peſtis abfuerint, non debere quotidianas diſtributiones,niſi peſtis graſſetur, & probetur legitima conſuetudo, quòd diſtributiones huiuſmodi dari conſueuerint abſentibus ex iuſta cauſa: quando autem dicatur peſtis graſſari,vt ſit iuſta cauſa abſentiæ,relinquendum eſſe iudicio Epiſcopi.*

68 Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, ſi veniat abſoluendus,vt per Cou. *lib.*3. *var.cap.*15.*n.*8.*verſ.vndecimo*,Nau.*conſ.* 10. & *conſil.*11.*n.*3.& *ſeq.de Cleric.non reſident.*Læl.Zech. *de Republ.eccleſ.c.*24.*n.*6.Sayr.*in floribus dec.ſub illo tit. de Cleric.non reſid.decis.* 9. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.*1.*verb.diſtributiones* §.8.Ceuall.*comm.contra communes,q.*585.*n.*15.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*5. §. 9.*n.*15.Azor.*inſt.moral.p.*2.*lib.*7.*cap.*7.*q.*21. Macign.*de Horis canon.cap.*71.*num* 66.Armendar. *d.tit. de reſidentia Canon.n.*77.Garc.*d.c.*2.*n.*62.Monet. *d.p.*2.*q.*5.*n.*80.Nald *in ſum.verb.Diſtributiones n.*10. Grilenzon.*conſ.*65.*per tot.*Bonacin. *de Horis can. diſp.*2.*q.*5.*puncto* 2.*n.*1.Barthol.à S. Fauſto *in ſimili tract.*3.*q.*32.metipſum *d.alleg.*53.*n.*178. me citato *in illo loco*,Sanctarel *d.q.*9.*n* 5. & me citato *in hoc loco* Trullench.*lib.*1.*cap.*8 *dub.*10.*p.*2. Machado *d.tract.*4.*docum* 1.*n* 3.& cenſuit S.Cong.negotiis Epiſcoporũ & Regul.præpoſita *ſub die* 5.*Decembris*,1600 & S.Cong Conc.*die* 9. *Maij*, 1626. dum reſpondit, contraria conſuetudine non obſtante deberi Oratori,de quo ibi, diſtributiones quotidianas totius temporis, quo propter denegationem diſtributionum in tempore indebitæ carcerationis abfuit à reſidentia, vt recurreret ad Sacram Congregationem pro declaratione ſuper dicta denegatione;

69 Vnde poterit Canonicus lucrari diſtributiones, cùm per vim ab aliquo detinetur:& propterea nõ poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis,vt reſoluũt Nau.*d.conſ.*11.*n.*4.Iacob.de Graff.*in au-*

*reis dec.p.*2.*c.*15.*n.*10.Azor.*d.c.*7.*q.*10 Monet.*d.p.* 2.*q.*5.*n.*54.Cened.*d.q.*1.*n.*10.*verſ quinto.* Sanctarel.*d.q.*9.*n.*8.Trullench.*dict.c* 8.*dub.*9.*n.*6.

Exulatus iniuſtè nõ amittit quotidianas diſtributiones, vt docent Cou.*d.c.* 13.*n.*8.*verſ.decimo*, Ceuall.*d.q.*585.*n.*16.Bernard. Sandoual *de officio Eccleſ.p.*6.*c.*17.*circa med.*Cened.*d.q.*1.*n.*43.Sãctarel.*dict.quæſt.*9.*num.*9.Caſtro Palao *tom.* 2.*diſp.*3. *punct.*1.§.3.*n.* 3.me citato *in hoc loco* Trullench *d. c.*8 *dub.*10.*n.*2.*in fin.* 70

Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas,quamuis abſit à Choro,ſi eo tẽpore,quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit præſens erat in loco beneficij ſui,ſolitúſque erat diuinis Officiis ante impedimẽtum excommunicationis adeſſe,vt reſoluunt Cou.*d.c.*13.*n.*8.*verſ.cæterum.*Henriq.*in ſum.lib.*13.*c.*13.§.4.*in fine*, Surd. *de aliment.tit.*1.*q.*82.*nu* 15.*verſ.alias ſecus.* Sayr.*de cenſ.lib* 2.*c.*5.*n.*27.Auila *eod. tr. p.*2.*c.*6.*diſp.*1.*dub.* 1 *concl* 1 Bonac.*in ſimili tract.diſp.*2.*q* 2.*puncto* 4.§. 2.*n.*5.& *de Horis Canõ.diſp.*2.*q.*5.*puncto* 2.§.1.Monet.*d.p.*2.*q.*15.*n.*32.Caſtro Palao *d.puncto* 1 §.2.*n.* 4.me citato *in hoc loco* Trullench.*d.c.*8.*dub.*11.*n* 1, Machado *d.tract.*4.*docum* 4.*per tot.*Sãctarel.*d.q.* 9. *num.*9.Bartol à S.Fauſto *de Horis canon.lib.*3.*q.*36. Ego ipſe *d.alleg.*53.*n* 174 & *in collect.ad c.paſtoralis*,53 *n.*14.& 15.*de appellat.* Secus autem dicendum,ſi iuſte excõmunicatus ſit,quia tunc quotidianas diſtributiones eo ipſo amittit,nec eas recuperat,vt probatur *in d.c.paſtoralis.*§.*verum,de appellat.*vbi Papa ait excommunicato prouentus eccleſiaſticos meritò ſubtrahi, cùm Eccleſiæ communio denegatur: nomine autem prouentuum eccleſiaſticorum contineri quotidianas diſtributiones decidit Bonifacius VIII.*in Extrauag. vnic. verſ.& quia non occurrit,de decim inter commun.* Ita Cou.*d.cap.*13.*n.*8.*verſ.*12.Rebuff.*in cap. poſtulaſti. n.*84.*de Cleric.excom miniſt.*Vgolin.*de cenſur tab.*2. *c.*12.*in princ.n.*2.Flam.Pariſ.*de reſignat.benefic.lib.*4. *q.*3.*n.*52.Gutier.*canon.lib.*1.*cap.*1.*ex n.*90. Monet. *d.p.*2.*q* 15.*n.*18.Garc.*de benefic.p.*7.*cap.*13. *n* 125. Bonac.*de cenſur diſp* 2. *q* 2.*puncto* 4.§.2.*nu.* 7 Mat. Alter. *in ſimili tract.tom.*1. *lib.*2.*diſp.*6. *c.*8.*verſ.ad dubitationem.*Bartol.à S Fauſto *de Horis Canon. lib.* 3 *q.*37.Anton.Ricciul *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent lib.*4.*cap.*14.*n.*7.Rot. *in Elboren.fructuum*,17.*Nouembris*, 1629.*coram.R.P.D. Ghiſlerio.* 71 72

Suſpenſus iniuſtè ab officio,vel beneficio,lucratur diſtributiones quotidianas,quamuis diuinis Officiis nõ interſit,vt docent Monet.*d.p.*2. *q.*15. *n.*46.Cened.*d.q.*1.*n.*56 Bonacin *dict.puncto* 2 §.4. Squillante *de obligat.Cleric.p* 4.*n.*25.Ego ipſe *d.alleg.*51.*n.*1-6.me citato,*in illo loco*,Sanctarel.*d.q.*9. *num.* 3.Caſtro Palao *tom.*2.*diſp.*3 *puncto* 1.§. 2 *n.* 4.& 5 me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib* 1 *c.*8. *dub* 11.*n.* 3. Machad.*docum.*4.*num* 3.Secùs autem dicendum in iuſtè ſuſpenſo ab officio,quia diſtributiones minimè dantur iis,qui diuinis Officiis non interſunt,quemadmodum ſuſpenſus ab officio intereſſe nequit. Ita Nau *d conſ.*11.*n* 6. Vgol. *d.tract.de cenſur.tab.*4 *c.*6.§.3.*in fine, verſ.poſtremò excipiuntur*,Sanch.*de matrim.lib.*3.*diſp.*51.*ſub.n* 10 Monet.*d.q.*15.*n.*37 Bonacin.*de cenſur. diſp.* 3.*q.*6. *puncto* 2.*n* 16.Caſtr.Palao *vbi ſupra n* 9. & Trullench.*d.dub.*11.*n.*4.Idem quoque concludendum in ſuſpenſo iuſtè à beneficio,ex Vgolin.*dict. tab.* 4. *cap.* 8.§.7. *numer* 4. quod eſt de mente omnium,qui de ſuſpenſione ſcripſerunt: fatentur enim hunc eſſe proprium effectum ſuſpenſionis 73 74

à beneficio, vt omnibus prouentibus,& emolumentis ipſius beneficij priuet,vt inter cæteros videre eſt apud Sayr. de cenſur.lib.4.c.6.n.9.& 10 licèt ille n. 11.velit adhuc ſuſpenſum à beneficio,ſi intersit Diuinis,lucrari diſtributiones, in qua opinione eſt ſingularis,neque eius ratio vrget Limitat tamen poſt Vgolin.Conar,& Sayr.hãc reſolutionem Monet.d.loco n.40.vt ſuſpenſo etiam à beneficio, vbi aliunde non habet,vnde ſe ſuſtentet ſubueniendum ſit de fructibus ipſius beneficij, vbi ſuſpenſio pro pœna lata eſt;non autem ſi pro contumacia:nam,cùm tunc parendo ab ea ſe eximere,& liberare poſſit ,non eſt ei ſubueniendum de dictis redditibus,ac fructibus,niſi ſumma neceſſitas adſit.

75 Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu,lucratur diſtributiones:quia nec eas amittit, cùm Eccleſia interdicitur, ſi cauſam nõ dedit interdicto, & ſolitus eſſet diuinis Officiis intereſſe,vt reſoluunt Pariſ.conſ.32.n.24.vol.4.Cened d. q.1.n 59. Monet.d p.2.q.16.n.29.me citato in hoc loco Trull. d. dub. 11. n.5 Machado d docum. 4.n.6.Sicut nec eſt priuandus diſtributionibus huiuſmodi,quãdo Eccleſia fuit polluta,ſi pollutioni cauſam nõ dedit,Cened.d.q.1.n.60.Bonacin.d puncto 2.§.6.Sãctarel.d.q.9.nume.14 Trullench d.dub. 11.num.8.

76 Iuſtè verò interdictus amittit ipſo iure quotidianas diſtributiones,nec eas recuperat, Monet.d.q. 16.à n.46 vbi n.50.ampliat procedere,ſiue interdictum latum ſit à iure,ſiue ab homine:& nu.52. ampliat etiã procedere,licèt iſte Canonicus fuiſſet in alia ciuitate interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ:& num.55.limitat in feſtiuitatibus,quæ habẽtur in c.alma mater,§.in feſtiuitatibus,de ſent.excõm. lib.6.

77 Priuato iniuſtè debentur fructus,& quotidianæ diſtributiones,cæteraque emolumenta, quæ præſentibus tantùm,& intereſſentibus lucri cauſa fieri conſueuerunt pro toto eo tempore, quo ob dictam priuationem munera ſuo beneficio incũbentia obire,atque Horis Canonicis intereſſe nõ potuit,vt cenſuit S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regul.propoſita,26.Maij,1625.& S.Cong.Cõc. ſub die 21.Ianij,eiuſdem anni,in vna Aquilana, partibus auditis, declarauit Capitulum teneri, cogendúmque eſſe reſtituere fructus,diſtributiones, cæteráque emolumenta iniuſtè priuato. De irregulari,depoſito, & degradato, vide Trullench. d. dub. 11. numer. 9. & 10. Machado d.tractatu 4. docum. 5. & 6.

78 Canonici celebrantes,dum diuina Officia recitantur,lucrantur diſtributiones,ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo,ad quem pertinet: vel ſi cõſuetudine fuerit introductum,quòd Clerici recedentes à Choro ad celebrandam Miſſam, dum preces horariæ recitantur, eas lucrentur: ſecùs verò erit,ſi compulſi non fuerint, vel conſuetudo id non habeat.Ita Gonzal.ad reg.8.Cancel.§.7.proœm.num.180.Piaſec.in praxi Epiſcop.p.2. cap.3.n.8.Franc.Leo in theſauro fori eccleſ.p.2.c. 13. n.6. Gallet. in margar. caſuum conſcient. verb.diſtributiones,pag.81.Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ dec.494.in 1.edit,aliàs reſol 385.num. 2. edit.& in dec.Curiæ Archiep Neapol.dec.113.p.4 Theodoſ. de Rubeis inter diſceptat.forenſ Stephani Gratian. cap.298.num.21.Armendar.in addit ad recop.legum Nauarræ,lib.2.tit 23.l.2.§.2.de reſidentia Canon nu. 81.& 83. Bonacin. de Sacram.diſpu.4.q.vlt. puncto 7.§.5.num.7.& de Horis Canon.diſp. 2.q.5.puncto3. §.4.Squillan.de obligat.Cleric.p.1.n.122.Cened. d. q.1.n.76.Monet.d.p.2.q.11.num.52. Sanctarel. d. lib.1.var.reſolut.q.7.num. 10.Barthol.à S. Fauſto d. lib.3 q.73.latè Trullench.decal.lib.1.cap.8. dub. 12. §.4. S. Cong.Conc. in Gallien. 29.Ianij,1628.in reſp.ad 4.

Vidimus iam,qualiter diſtributiones quotidianæ lucrentur ab intereſſentibus diuinis Officiis, & quibus caſibus abſentes illas lucrari poſſint: ſupereſt nunc,vt videamus,quomodo amittãtur? & quibus accreſcant?& an ab aliis malè perceptę poſſint per Clericos condonari,vel remitti,ſeu ſuper eiſdem tranſigi?

79 Dico igitur primò,nõ intereſſentes diuinis Officiis ipſo facto ante vllam Iudicis ſententiã quotidianas diſtributiones amittere,vt patet ex cap. vnic.§.qui verò,de Cleric.non reſid. lib. 1. & colligitur ex Conc.Trid.ſeſſ.24.de reform.cap.12.verſ.diſtributiones, docent Monet.de diſtribut.quotid. p.3. q.7.à num.71.Sanctarel.var.reſol.lib.1.q.13.num.1. me citato in hoc loco Trullench.d.lib.1.c.8.dub.20. num.8.

80 Non intereſſentes autem dicuntur,qui vel abſũt à choro,exceptis iis,qui ex priuilegio,vel iuſta cauſa tanquam præſentes ibidem reputantur, de quibus ſuprà meminimus,vel in Choro præſentes ibi non canunt cum aliis:obligantur enim Canonici ſub onere,& obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in choro cũ aliis,& non ſatisfaciunt,ſi ſolùm aſſiſtãt,& interſint Horis,& per Capellanos, & alios Beneficiarios pſallant, ipſi verò vel ibi,vel domi priuatim recitent Horas, quia inſtitutio Canonicatuũ eſt, vt non adſint tantùm in choro,ſed vt canendo aſſiſtant,& ob id eis dantur diſtributiones. Ita per Conc.Trid.d.cap.12.verſ.omnes verò, tenent Nau. de Orat.cap.10.num.47.& cap.11.num.41.& miſcel. 79. Sandoual. de officio diuino, p.6.cap. 16. Lud. Lop.in inſtruct.conſcient.p.2.c.90.Læl.Zech.de Republ. eccleſ.cap.14. de Canon. ſub num.6. Iacob. de Graff.in aureis dec.p.1.cap 51.numer.12.& cap. 52. num.22.& cap.53.num.4.& 5.Fr. Emman. in ſum. tom.1.cap.145.num.5.Fernandez in examine Theolog.moralis part.4.cap.5.§.12.num.2.Suar. de Relig. tom.2.tract.4.lib.4.cap. 12. num. 8. cum ſeqq. Paul. Comitol.reſponſ.moral.lib.1.q.62.à num.2.Petr. de Ledeſma in ſum.p. 2.tract.9.cap.4.concl 1. diffic. 1. Azor.inſt.moral.part.1.lib.10.c.11.q.12.Leſſ. de iuſtitia.lib.2.cap.34.num.184. Squillante de obligat. Cleric.par.1.à num. 60. Paul. Layman. in Theolog. moral.lib.4.tract.2.cap.7.num.6.Oliuer.Bonart. de obligat.Horarum Canon.lib. 2.cap.23. num. 9. Tambur.de iure Abbatum to.2.diſp.10.q 3.n.4.prope fin. Barthol.à S Fauſto de Horis canon.lib.3.q.13 latiſſimè Sebaſt.Cæſ.in relect.de eccleſiaſt.hierarchia diſputat.12.§.1.nu.7.cum ſeqq.S.Cong.Conc.ſub die 20. Aprilis.1602.

81 Contra Medin. in inſtruct. Conf. p. 1. cap.14. §.11.ad fin.Petr.Nauar.de reſtit. lib.2.cap.2.ex n.21. Valer.Reginald.in praxi fori pœnitent. lib. 18. à n. 175.Nicol.Garc.de benefic.p.3.cap.2.num.514.Monet.de diſtrib.quotid.p.2.q.2.per tot.Cened.d. lib. 1. quæſt.2.per tot.& præcipuè à n.14.ad 20. de la Cruz in direct.conſcient.præc.3.art.3.dub.7. concl 4 Gauant.in comment.ad rub.Miſſalis,tom. 2.tract.1. c. 5. num.4.Anton.Diana reſol.moral.p.2.tract.de Horis canon.reſolut 6. exiſtimantes non pſallentes diſtributiones ſuas facere,licèt non canant, ſed priuatim,vel voce ſubmiſſa recitent.

82 Et pro illis non faciunt nonnulla Iura,quæ intereſſentibus,non verò cãtantibus diſtributiones

debeti

deberi aſſirmant, vt *in cap. licèt, de prabend.* ibi, *qui interſunt Horis Canonicis, exhibeantur, cap. vnic. de Clericis non reſidēt. lib. 6.* ibi, *qui eiſdem officiis in ipſis Eccleſiis abfuerint, recipiant*, Concil. Trid. *d. c. 12. verſ. diſtributiones*, ibi, *qui ſtatis horis interfuerint, recipiant*, cum aliis: quia reſpondetur ex Iuribus illis, quę probant diſtributiones quotidianas deberi, & tribuendas eſſe intereſſentibus, rectè cōcludere negatiuè, ſcilicet ſolis intereſſentibus eſſe tribuēdas: affirmatiuè autē, quòd debeantur iuxta modum, & formam præſcriptam à Iure, & Eccleſiarum ſtatuta.

83 Poterit tamen hæc vltima ſententia, quam reiicimus, retineri in iis Eccleſiis, in quibus viget cōſuetudo, aut ſtatutum, vt Canonici, & Beneficiarij Choro ſatisfaciant intereſſendo, & faciēdo vt Capellani, & cantores canteni, & pſallant, & reliqua exequantur munera, vt facilè admittunt Doctores poſterioris ſententiæ, atque etiam plures ex iis, qui primam ſequuntur, vt videre eſt apud Petr Nau. *d. lib. 2. cap. 217. & 222.* Azor. *d. q. 6.* Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 5 12.* Suar. *d. c. 12. n. 11. & 13.* Cened. *d. q. 2. n. 12* Leſſ. *d. cap. 34 num.* 185. Squillāte *de obligat. Cleric. p. 1. num. 61. in fine*, Oliuer Bonart. *d. lib. 2. cap. 23. n. 13.* Paul Laymann *d. n. 6. verſ. Dico ſecundo.* Anton. Diana *d. reſol. 6. in fine*, Sebaſt. Cæſ. *d. §. 1. num. 11* Trullench. *d. lib. 1. cap. 8. dub. 7. à princip* Barthol. à S Fauſto *de Horis Canō. lib. 3. q. 14. per tot.* vbi *num. 15.* ſuſtinet valere hanc conſuetudinem, etiam poſt Concilium Trid. & Pij V. Conſtitutionem, ex quo conſuetudo eſt optima legū interpres, *l. ſi de interpretatione, ff. de legib. cap. cum dilectus, de conſuet.* cum aliis per me citatis *de axiomat. Iuris vſufreq. axiom. 56. n. 6.*

84 Et quotidianas diſtributiones nō ſolùm amittunt non pſallentes, & canentes in Choro cum aliis, vt ſuprà reſoluimus, ſed etiam ibi dormientes, vel confabulantes, vt per Iacob. de Graff. *d. lib. 2. c. 51. num. 12.* Frangip. *in direct. eccleſ. diſciplina tit. de reſidentia*, Veg. *in ſum. p. 1. cap. 128.* Petr. de Ledeſma *d. tract. 9. c. 4. concl. vlt. diffic. 1. & 2.* Raph. de la Torre *in 2. 2. q. 83. de Horis Canon. controu. 10. diſp. 9. num. 5.* Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 14. num. 9.* Squillante *de obligat. Clericor. p. 1. num. 61.* Anton. Diana *d. tract. de Horis Canon. reſol. 7.* me citato *in hoc loco* Trullench *in Decalog. lib. 1. c. 8. dub. 3. n. 6.* Barthol à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 17.* vbi de illo, qui ſponte animo diſtracto diuinū Officium perſoluit, vel ad ſocios recitātes non attēdit. Quamuis Nicol. Garc. *d. p. 3. cap. 2. num 514.* aſſerat, Canonicos notabiliter confabulantes in choro peccare mortaliter, non tamen teneri ad reſtitutionem diſtributionum.

85 Intellige, tamē, quod *ſuprà* dixi de quotidianis diſtributionibus amittendis ab illis, qui in Choro cum aliis non cantant, vel ibi dormiunt, aut confabulantur, vt non procedat quoad totas diſtributiones; ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus, quos commiſit, nam, qui in Choro non cātat, vel dormit, aut cōfabulatur in totum non deeſt ſuo muneri, ex quo exhibet præſentiam ſuam, & partem etiam cātus implere videtur audiendo cum attētione: vnde ex ratione defectus in canendo ſubmiſsè ex natura rei videtur, vt dimidiam partem diſtributionum non lucrifaciat, ſicut aduertunt Suar. *d. cap. 12. num. 10.* Squillante *d. part. 1. num 61.* quia, licèt iſti non canant, quatenus tamen interſunt, & præſentia ſua Choro auctoritatem conciliant, aliquam partem diſtributionum merentur, vt ex Fr. Lud. Lopez, & Bcia tradit Sebaſt. Cæſ *d. §. 1 n. 17.* Trullench. *d. dub. 3. n. 6. in fine.*

Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcūt aliis Clericis, qui illis interſūt, vt per gloſſ. *verb. pars dimidia, in Clem. 2. de atate & qual, & verb. ſuſpenſis, in Clem. 2. de vita; & honeſt. Cleric.* Caſſad. *dec. vnic. de Cleric. non reſid.* Nauar. *in Man. cap. 25. num. 123. de Orat. cap. 6. num. 4. & miſcell. 59. num. 9* Gig. *conſ. 144. num 30.* Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. q. 8. & 9.* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. q. 6. n. 16.* Sanctarel. *var. reſol. q. 13. n. 2;* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 87.* me citato *in hoc loco* Trullēch. *d. lib. 1. cap. 8. dub. 20. n. 2.* Idque optimè probatur ex *d. cap. vnic. de Cleric. non reſid. lib. 6.* & ex Conc. Trid. *d. cap. 12. verſ. diſtributiones*, ibi; *qui ſtatis horis interfuerint, &c. & ſeſſ. 21. de reform. cap. 3. ibi, in diſtributiones quotidianas, qua inter Dignitates obtinentes, & cateros Diuinis intereſſentes proportionabiliter*, &c. 86

Verùm obſtat decretum eiuſdem Conc. *ſeſſ. 22. de reform. cap. 3* dum decidere videtùr Portionem diſtributionum iis contingentem, qui non interſunt, applicari debere fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, vel Altari, ſeu pio loco, arbitrio Ordinarij. Sed illud poteſt intelligi ſtante conſuetudine, vel ſtatuto, vt non accreſcant intereſſentibus; ſed in Eccleſiæ vtilitatem connectantur, ſecundùm Franc. Marc. *Delphin. dec. 882. n. 6. & 7. §. 2.* Franc. Monald. *conſ. 17. num. 4* Vel vbi omnes abfuerint à diuinis Officiis, quia tunc diſtributiones quotidianas Eccleſiæ applicandas eſſe reſoluunt Caſſad. *dec. vnic. n. 3. de Cleric. non reſid.* Gig *d. conſ. 144. n. 30.* Couar *lib. 3. var. cap. 13. n. 7.* Azor *d. cap. 7. q. 8.* 87

Meliùs tamen Nauar. *miſcell. 19. de Orat. n. 9.* vtrumque Concilij Trid. deciſionem ad concordiam reducit, vt ſcilicet *d. c. 3. ſeſſ. 21. & d. c. 12. ſeſſ. 24.* intelligantùr de diſtributionibus ordinariis, & propriis, quæ conſtituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus cōmuniter Officia diuina; aliud verò *c. 3 ſeſſ. 22.* intelligatur tantùm de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Perſonatuum, & Officiorum conſtituūtur lucrifaciendæ ab eis ſolis, qui huiuſmodi beneficia habent, implendo Officia, & ſeruitia diuina eis ab Epiſcopo præſcribenda, ac deſignāda: & ideò ſubdit Nau. has extraordinarias meritò aliis non accreſcere, quibus ordinariæ accreſcūt, quoniam hæ de communibus fructibus conſtituūtur pro Officiis communiter ab omnibus obeundis; illę verò de fructibus particularibus præfatarū Dignitatum, Perſonatuum, & Officiorum pro Officiis, ac ſeruitiis à ſolis ea obtinentibus faciendis, & obeundis. Hanc Nauarri ad vtrunque Decretum conciliationem, ſequuntur Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib. 1. cap. 15. num. 25.* Galler. *in margarita caſuum conſcient. verb. Officium diuinum. pag. 190.* Azor. *d. cap. 7. q. 8.* Campā. *in diuerſor. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 15. verſ. conſului*, Monet. *d. p. 3. q. 6. num. 29.* 88

Ego verò aliter præfata Concilij Trid decreta eſſe concilianda exiſtimo, vt ſcilicet *d. c. 3. ſeſſ. 22.* ſequantur in Dignitatibus: à quibus ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas conuertēdo ſeparare poteſt, & dato, quòd diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium reſidere, & quando illa tertia pars ita ſubtracta per non ſeruientes amittitur, locis piis eſt ap- 89

Digitized by Google

plicanda. At verò *d.cap.1.ſeſſ.21.* vt loquatur ſolùm, quando distributiones ita ſunt tenues, vt negligantur: & hoc caſu tertia fructuum pars ita ſeparata, & in diſtributiones ab Ordinario cõuerſa, ſi per nõ ſeruientes amittatur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit, vt refert deciſum Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 2. num. 465.* & declaraſſe ſacram Cõgr. Concil. teſtatur Rot. *in Aſtoricen. reſidentia, 6. Iunij, 1616. coram R. D. meo Coccino Decano, impreſſa poſt tract. de diſtrib. quotid.* Alexandri Monet.

Verùm autem diſtributiones abſẽtium debean-
90 tur non ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes, vt qui adſunt ex cauſa infirmitatis, vel in Eccleſiæ ſuæ vtilitatem, vel ob iuſtam, ac rationabilẽ corporis neceſſitatem? Solùm deberi actu intereſſentibus conſtat ex *cap. vnic. ver. ſtatuimus, de Cleric. non reſid. lib. 6.* vbi Bonifac. VIII. indiſtinctè mandat, ac ſtatuit, vt quotidianæ diſtributiones iis Canonicis, & Clericis Collegiatarum Eccleſiarum tribuantur, qui diuinis Officiis adfuerint, atque adeò cum eas quoque diſtributiones complectantur, quas ij, qui non interſunt, acquirerẽt, ſi intereſſent; neceſſarium eſt, eas acquiri, & accreſcere iis, qui interſunt. Hoc idem colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 3.* vbi decernitur quotidianas diſtributiones diuidendas eſſe inter obtinentes Dignitates, & cæteros Diuinis intereſſentes; & clariùs ex *d. c. 12. ſeſſ. 24. de reform.* vbi ſtatuitur, vt diſtributiones ij, qui ſtatis horis interfuerint, recipiant; reliqui verò quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant. Facit etiã: quia, cùm maiorem laborem ſubeant reliqui Canonici, quando aliquis eorum abeſt, meritò maioris mercedis loco illis debeatur huiuſmodi diſtributionea iure accreſcendi; ex quibus & aliis hanc partem defendit Barthol. à S. Fauſto *de Horis Canonic. lib. 3. q. 88.*

Dico ſecundò, quod attinet ad amiſſas diſtri-
91 butiones condonandas, vel remittendas, nõ poſſe Epiſcopum, neque Capitulum amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit, vt expreſsè ſtatutum eſt in *d. c. 12. verſ. diſtributiones verò,* & docẽt Nau. *de Horis Canon. c. 21. miſcel. 14. n. 48. & conſ. 7. n. 1. de Cler. non reſid.* Menoch. *de arbitr. caſu 429. n. 6.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. in fine, pag. 124.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib. 2. tit. 23. de reſident. rub. An Canonici, vel alij habentes Dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis? n. 90. & 91.* Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb. Diſtributiones 4.* Rot. *in Hiſpalen. diſtributionum 2. Maij 1603. coram R. D. meo Coccino,* eſt prima inter impreſſas poſt *tr. de diſtrib. quotid.* Alexandri Monetæ, Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 53. n. 150.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. reſol. q. 13. n. 7.* & me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 2.*

Conſenſus enim Canonicorum non poteſt fa-
92 cere, vt qui non interfuit Diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui, ſicut reſoluunt Nau. *de Horis can. c. 5. n. 20. & c. 21. n. 63.* Menoch. *d. caſu 429. n. 6 in addit.* Mendez de Cabedo *diuerſ. Iuris arg. lib. 1. c. 9.* Bonac. *de Sacram. diſp. 4. q. vlt. puncto 7. § 5. n. 8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. dec. 493. in 1. edit. aliàs reſol. 384. n. 7. in 2. edit.* Imò nec totum
93 Capitulum per conſuetudinem poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis durauerit abſentia, vt tenent Aloyſ. Ricc. *d. reſ. 484. n. 8.* Steph. Grat. *diſcept. f. renſ. c. 166. n. 31.* Rot. *in d. Hiſpalen. diſtributionum.*

Et quamuis nonnulli exiſtimauerint non eſſe 94
prohibitum remittere diſtributiones præteritas, ſi abſit omnis fraus, & conuentio, ſed ſolùm eſſe prohibitum conuenire de remittendis diſtributionibus in futurum, vt probabiliter putat Monet. *d. p. 3. q. 5. n. 8.* cuius opinio attento Iure cõmuni vera eſt, ſi credimus gloſſ. *verb. ſuas, in d. c. vnic.* quæ id dicit; tamen poſt Concil. Trid. id ampliùs non licet, vt ſentit Nauar. *de orat. miſcel. 59. n. 3.* dum tenet ſententiam illius gloſſ. eſſe per Concil. Trid. ſublatam. Steph Durãt. *de ritib. Eccl. lib. 3. c. 25. n. 5.* dum dicit prædictam gloſſam eſſe nunc delendam, Azor *d. lib. 7. c. 7. q. 9.* quos refert, & ſequitur Sanctarel. *d. q. 13. n. 6.* vbi addit hanc opinionem hoc tempore eſſe communem, & fauere cultui diuino: quia alioquin daretur occaſio Clericis abſentandi ſe à Choro, ſperantes ſibi faciendam eſſe remiſſionem à ſuis Concanonicis amicis, & ita quoque ipſe Canonicus cogeretur, ſaltem ex gratitudine, remittere diſtributiones aliis Canonicis in diminutionem cultus diuini.

Poterit tamen Canonicus diſtributiones, quas 95
alter amiſerat, ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare: quia nulla colluſio poteſt ſuſpicari, cùm donetur id, quod iam amiſſum eſt, & per alios perceptum. Ita gloſſ. *verb. ſuas, in d. c. vnic.* & ibi Gemin. *in § qui verò n. 10. de Cleric. non reſid. lib. 6.* Nauar. *miſcell. 59. de Orat. n. 3. & 5.* Azor. *d. c. 7. q. 9.* Monet. *d. p. 3. q. 5. n. 6.* Sanctarel. *d. q. 13. n. 5.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. cap. 8. dub. 16. num 4.*

Dico tertiò, quod attinet ad trãſactiones ſuper 96
diſtributionibus faciendas, quòd vbi dubium aliquod, vel cõtrouerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis, hoc eſt, quarum percipiendarum dies iã ceſſit ſiue perceptæ fuerint, ſiue non, tranſigi poteſt, etiam ſine Superioris auctoritate. Ratio eſt: quia illæ diſtributiones ſũt merè temporales, ſicut fructus decimarum, qui ideo vendi poſſunt, & alienari, *cap. fin. ne Prælati vices ſuas, cap. 2 de locato,* vbi gloſ. & Doctores, Monet. *de decim. c. 5. q. 3. concl. 1.* tum etiam, quia ſuper præteritis alimentis tranſigi poteſt, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 56. n. 94.* Ex quibus ita tenet Monet. *de diſtrib. quotid. p. 3. q. 5. num. 11. cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 7.*

Super futuris autẽ diſtributionibus, ſeu ſuper 97
iure illas in futurum percipiendi, ſine Superioris auctoritate tranſigi non poteſt. Ratio poteſt eſſe: quia ius percipiẽdi diſtributiones in futurum ſpirituale eſt, vel ſaltem ſpirituali annexũ, cùm immediatè cõpetat ratione beneficij, vel Canonicatus. *cap. dilectus, il 1. de prabend.* cum aliis adductis per Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. q. 18. n. 53.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 8.* ac proinde ſuper eo tranſigi non poteſt ſine Superioris auctoritate, ad tex. *in cap. præterea il 1. & cap. ſuper eo, de tranſaction.* & plenè reſoluit Monet. *d. p. 3. q. 5. à num. 14.* vbi *num. 17.* limitat, niſi detur pro ſpirituali aliud ſpirituale quoad euitandam ſimoniam: nam quoad validitatem eſt requiri auctoritatem Superioris, vt habetur *in cap. ſtatuimus, de tranſaction.*

CAPVT

CAPVT XIX.

De Canonica portione Epiſcopali.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Eccleſiæ obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur.*

2 *Canonica portio ita dicitur, quaſi pars à Canonibus inſtituta, & approbata.*

3 *Canonica portio duplex: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis: & alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori.*

4 *Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, necnon ex decimis, &c.*

5 *Canonica portio debetur Epiſcopo intuitu curæ paſtoralis, tribus potiſſimum ex cauſis.*

6 *Canonica portio debita Epiſcopo intelligitur, vbi, id de conſuetudine obſeruatur: contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo.*

7 *Epiſcopus ſuper Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi.*

8 *Canonica portio Epiſcopalis quanta fuerit, & hodie ſit? oſtenditur.*

9 *Canonica portio Epiſcopalis debetur etiam Prælato inferiori, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

10 *Canonica portio Epiſcopalis penitus abrogata eſt in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus, & loco illius ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgo dicitur, luctuoſa.*

11 *Legatum ſi relinquatur loco exempto, non debetur Epiſcopo canonica portio.*

12 *Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis.*

13 *Eccleſia exempta, quæ Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ.*

14 *Eccleſiæ pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt.*

15 *Canonica portio Epiſcopalis an debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis; ſubiectæ verò tempore teſtamenti? oſtenditur.*

16 *Canonica portio Epiſcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis.*

17 *Canonica portio an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur? oſtenditur, & numer.* 18.

19 Clem.dudum,de ſepultur.*declaratur.*

20 *Canonica portio an debeatur ex relictis Hoſpitali?*

21 *Hoſpitalia ad pia inſtituta ſine Epiſcopi auctoritate, licèt eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur.*

22 *Canonica portio non debetur de iis, quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus* in cap.vlt. de teſtam. *relinquuntur.*

23 Clem.2.§.verùm,de ſepultur.*declaratur.*

24 *Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum.*

25 *Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ſi Eccleſia huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia non indigent, ædificiis, vt refectione parietum? oſtenditur.*

26 *Canonica portio non debetur ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea.*

28 *Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, an poſſit inſimul canonicam vendicare portionem? oſtenditur.*

29 *Legatum, quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt amplius non petat, eo ipſo quòd accipiat, videtur debito renunciaſſe.*

30 *Teſtator ſi exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet, non poteſt vltra legatum aliquid ampliùs exigere.*

31 L. dotalem 13.§ vlt.ff. de fundo dotali. *declaratur.*

32 *Beneficiarius teſtator, ſi abſolutè leget Epiſcopo, an poſſit ille, & luctuoſam exigere, & legatum vendicare? oſtenditur, & n.*33.

34 *Epiſcopus an poſſit non ſolùm legatum, ſed etiam Canonicam portionem vendicare, ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis? oſtenditur.*

35 *Epiſcopo ſi quid fuerit relictum, Cathedralis Eccleſiæ de eo poterit Canonicam petere portionem niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ, quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum.*

36 *Epiſcopo, vel Eccleſiæ, quando aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio, ſicut etiam eſt facienda, quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur.*

SEQVITVR Canonica portio, quę ſcilicet ex relictis, & prouentibus Eccleſiis obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur, *cap.1. cum ſeq.10.q.3.cap. de his & cap. decernimus,10.q.1.cap conſtitutam,16.q.1. Clem. dudum, de ſepult.* dicta Canonica portio, id eſt, pars à Canonibus inſtituta, & approbata, Syluest.*in ſum.verb. Canonica portio,n.1.* Fr. Ludouic Miranda *in man. Prælat.tom.2.q.48.art. 1. in pr.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi,p.3. alleg.86.num.2.* Et duplex eſt: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis, *d.cap.de his,* cum ſimilibus *cap.officij, cum ſeq. de ſepultur.* de qua agemus *in hoc cap.* alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori, quæ quarta Parochialis quandoque dicitur, de qua *in c. 11.* tractabimus. 1

Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, *d.cap.de his, cum ſeqq. 10. q.1. c. vobiſcum. cum ſeqq.12.q.2.* hoc eſt intra ſuam diœceſim exiſtentibus, Lap. de Caſtillione *§. quia de Canonica, à n 8.* Vbald.*p.2.c.4.*

q.7.

*q.7.in princ.*Solorzan.*de iure Indiar. tom.* 2.*lib.*3.*c.*
22.*n.*24.necnon ea decimis, & ea iis,quæ occa-
ſione funeris obueniunt Eccleſiæ,*cap.conquerente,*
*de offic.Ordin.*vbi gloſ.*verb.mortuariorum*,gloſ.no-
tabilis *in cap.cum olim.de cenſib.*& denique de om-
nibus,quæ pro anima relinquuntur, *cap. Pontifi-
ces*,12.*q.*3.*c.requiſiſti, de teſtam.* Franc. Leo *in the-
ſauro fori eccleſ.p.*2.*c.*14.*n.*6. Aloyſ. Ricc. *in praxi
aurea,reſol.*209.

5 Debetur autem Epiſcopo curæ paſtoralis in-
tuitu,ſicut etiam Rectori Parochialis Eccleſiæ,
cap. 1.*cap.de his, de ſepultur.* tribus potiſſimum ex
cauſis:prima eſt, in recognitionem ſuperiorita-
tis,ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus *in c.
conquerente.de offic.Ordin.& cap.de quarta,& in cap.
audiuit,de praeſcript.* Secunda, ob communicatio-
nem,quæ inter Epiſcopum,& Eccleſias ſibi ſub-
iectas reperitur,*cap requiſiſti,verſ. ſecus, de teſtam.*
Tertia,ob curam,& cæleſte pabulum, quod im-
partitur Eccleſiis inferioribus,vt ſatis conſtat ex
*c.*1.ibi,*cæleſti pabulo,de ſepult.*Ita Lap. *de Canonica
portione,p.*2.*n.*1.Et hæc aliquando legitima, vt *in
c. officij, de teſtam.* aliquando Canonica portio
nuncupatur,vt *in c.vlt.eod.tit.*

6 Ita debita Epiſcopo hæc portio intelligitur,
vbi id de conſuetudine obſeruatur,contraria au-
tem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam.E-
piſcopo,*c.de quarta,de præſcript.d.c.officij,in fine, de
teſtam.*Panor.*in c.certificari,de ſepultur.* Syluest. *in
ſum.verb.Canonica portio.*2.*q.*1.*n.*3.*in fine.*Azor.*in-
ſtit.moral.p.*2.*lib.*9.*c.*12.*q.*3.Fr Ludou. Miranda *d.
tom.*2.*q.*48.*art.* 5. *concl.* 2. Machado *in ſu perfetto
Confeſſor tom.*2.*lib.*4.*p* 6.*tract.*9.*docum.*4.*n.*2.*&* 4.
qui addunt ad illam præſcribendam, ſi cõſuetu-
do ſit cum titulo, ſufficere tempus quadraginta
annorum:ſi verò ſit ſine titulo,requiri tẽpus,cu-
ius in contrarium initij non ſit memoria; quo-
rum rationem adducunt:nam cùm ius commune
ſit pro Epiſcopo,& conſequenter cùm præſum-
ptio ſit contra poſſidentem qui ſoluere renuerit,
oportet quòd titulum alleget, & probet, per
quam talis præſumptio tollatur;quòd non ſit niſi
modo prædicto: Epiſcopus enim ſuper hac Ca-
nonica portione fundatam habet intentionẽ de
Iure communi,Seraph.*deciſ.*1449.*num.*4.Gregor.
7 XV.*deciſ.*519.*n.*1 Rot.*deciſ.*31.*num.* 5.*p.*1.*diuerſ.
& dec.*402.*n.*1.*p.*1.*recent.*&fuit dictum *in* 1.*Pacen.
decimarum* 12.*Februarij*, 1608. *coram bonæ mem.
Card. Sacrato.* Nunc deſcendo ad plura dubia in
hac materia reſoluenda.

8 Et primò,quæro,quãta fuerit hęc portio? Fe-
lin.*in d.cap.de quarta,in princ.n.*1. affirmat in Iure
nullibi reperiri certam quotam præfinitam, ar-
gumento eca cui innititur *in d.c.certificari,9.de ſe-
pul.*& hęc ſententia in effectu fuit Abb. *in d.cap.
vlt.n.*2.*de teſtam.* ſed minùs benè textũ illum ci-
tant,cùm Clemens III. ibidem manifeſtè doceat
attento iure pluries certam quotam fuiſſe deter-
minatam:patet ibi *in verſ.cum autem.* Quare gloſ.
*verb.conditione,in d.c.vlt.*cui ſimilis, *verb.mortua-
riorum in d.cap.conquerente*, arbitrantur hac in re
ad conſuetudinem recurrendum; ex eo quia Iu-
re nihil certum reperitur: aliquando enim por-
tio importabat partem dimidiam,*cap.* 2. *de ſepul-
tur* aliquando tertiam, *cap.* 1. *illo tit.* aliquando
quartam,*d.cap.requiſiſti,d.c.de quarta,c.cum ſuper* 8.
*de ſepultur.Clem.Dudum.verſ.verum,illo tit.*Sed hoc
non eſt dubium reſoluere, neque Iura ad cõcor-
diam reducere,& meritò improbatur per Couar.
in d.c.vlt. in princip. Et ideò dicendum attento

Iure certam portionem fuiſſe definitam, quartã,
ſcilicet partem redditruum eccleſiaſticorum, &
oblationum,cæterarúmque obuentionum, quæ
intuitu pietatis Eccleſiis inferioribus acquire-
bantur,bonus tex.*in cap.conceſſo,*12. *quaſt.* 2.*c.mos
eſt*,cum multis ibidem,*eadem cauſa & quaſt.* Poſt-
ea verò tertia pars fuit aſſignata iuxta varieta-
tem prouinciarum, eo adiecto onere, vt Epiſco-
pus incumberet fabricæ Eccleſiarum inferiorum,
vt in noſtra Luſitania factum probat *c.prius,cap.
vno*,cum aliis *ibid.*10.*quaſt.*3.Si tamen agatur de
illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquun-
tur Eccleſiis inferioribus, tertia pars ad Epiſco-
pos pertinet abſque illo onere, *d.c.* 1. *de ſepultur.*
vbi de hac tertia agitur, neque alicuius oneris
mentio fit,*d.cap.certificari,eod.tit.*aliquando quar-
ta,interdum medietas iuxta diuerſarum prouin-
ciarum diuerſas conſuetudines,*d.c. certificari, de
c.requiſiſti,in princ.* ea aliis Couar. *in d.cap. vlt. in
princip* Bertachin.*de Epiſcopo,lib.*4.*in* 4.*par. nu.*40.
Aloyſ.Ric.*in praxi aurea reſol.*209.*concl.*5. Fr.Lu-
dou.Miranda *d.q.*48.*art.*1.plures apud Solorzan.
*de iure Indiarum tom.*1.*lib.*3.*c.*22.*n.*12. *cum ſeqq.*

Secundò quæro, vtrùm hæc Canonica portio 9
ita dicatur Epiſcopalis, vt non debeatur alij,
quàm Epiſcopis?Reſp. in hac materia Epiſcopi
nomine venire quemcumque alium Prælatum in-
feriorem,qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem.Ratio eſt,quia Canonica hæc
portio eſt de lege iuriſdictionis Epiſcopo debita
iure Epiſcopali,ſecundùm Innocent.*in c.*1.*de ſta-
tu Monach.*Vbald.*in tract.de Canonica portione,c.*1.
*n.*4.quòd cùm huiuſmodi Prælati habeant in Ec-
cleſiis ſibi pleno iure ſubiectis, habere etiam de-
bent cum omnibus emolumentis connexis, &
annexis:ita Vbald.*d.tract.c.*4.*quaſt.*4.*princ. num.*1.
verſ.notandum.

Tertiò quæro Vtrùm vbique hæc quarta ſit in 10
vſu?Reſp.in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus lo-
co illius,quæ penitus abrogata eſt, ſubrogatum
fuiſſe ius quoddam Epiſcopale, quod vulgò di-
citur,*Luctuoſa*,quæ ſolui ſolet ea bonis immobi-
libus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, quæ ha-
bebat quartam huiuſmodi.& in aliquot locis eſt
certa quantitas argenti, vel in materia: in aliis
eſt pretioſior ſupellex, quam habent beneficiarij
prædicti, de qua Luctuoſa egi *de officio & poteſt.
Epiſcopi par.* 3.*alleg.*83.*num.*6 & infrà *hoc eod.lib.c.*
23.*n.*32.

Quartò quæro.Vtrùm ſi legatum relinquatur 12
loco exempto,debeatur Epiſcopo Canonica por-
tio?Partem negatiuam,quæ vera eſt, tenent Syl-
ueſt.*in verb.Canonica portio.q.*3.*num.*4. Angel.*eod.
verb.n.*7.Lap.*d.tract.q.*4.Vbld.*eod.tract.cap.* 4*q.*.6.
Ludou.Miranda *d.q.*48 *art.*2.Ratio eſt:quia Epi- 12
ſcopus neque exigit,neque percipit iura Epiſco-
palia in locis exemptis.*cap.luminoſo.*18.*q.*2.*c.cum
Epiſcop.*7.*de offic.Ordin.lib.*6. vbi gl.recepta *verb.
exempto.* Si verò Eccleſia exempta capellas, vel
populum non exemptum habuerit, tenebitur 13
Epiſcopo ad Canonicam portionem,vt per Ioan.
Andr.*in c.in noſtro,de ſepultur.*Lap.*d.tract.§.quia,n.
verſ.ſecundo quæritur.*Vbald.*d.cap.*4.*q.* 5. *&* 8.Eraſ.
Cochier.*de iuriſdict.Ordin.in exemptos,p.* 4.*q.* 6.*nu.*
Tamburin.*de iure Abbatum.tom.*1.*diſp.* 16.*qu.*13.
fine. niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet
Eccleſiæ exemptæ,Vbald *d.c.*4.*q.*9 *n.* 3.Pleno au- 14
tem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertine-
re,quando vtroque iure,id eſt,in ſpiritualibus,&
tẽporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. gloſ *verb.pleno
iure,*

Digitized by Google

iure, in eiùm & plantare. §. in Eccleſiis, de priuileg. vbi dixi.

15 Quintò quæro, Vtrùm hæc Canonica portio debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti. Reſp. ſequentes diſtinguendo caſus. Primus eſt, ſi vtroque tempore, teſtamenti, ſcilicet, & mortis, exemptio ſit, non debebitur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti; exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque Canonica, quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis, quo legatum cedit, non verò qui legatur, *l. poſt diem. ff. quando dies legati, l. quæ legata ff. de regul. iur.* Lap *d. §. quæ. n. 12.* Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti; ſubdita verò tempore mortis, debebitur Canonica: quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem teſtamenti, *l. ſi cognatis, ff. de rebus dub.* Vbald. *d. cap. 4. q. 7. n. 3.*

16 Sextò quæro, Vtrùm ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam quæ vera eſt, ſequuntur gloſ. *verb. decreuit, in cap. 2. de ſepult. & verb. Trebellianica, in cap. ſi pater, de teſtam. libr. 6.* Abb. *in cap. ult. numer. 7. eod. tit.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg.* 28 Roman. *conſ. 233. numer. 2. verſ. tertiò facit.* Vbald. *d. tract. 5. numer. 10. & 11. & cap. 6. numer. 15. &* 50. Franc. Leo *d. cap. 14. num. 9.* Azor. *d. cap. 12. q. 9.* Mouentur duobus potiſſimùm; primò, quia de relictis pauperibus abſque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur iniunctum, quòd portio debeatur: patet, quia ſolummodo reperitur cautum deberi de relictis Eccleſiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requiſiſti, & in d. cap. vltim. de teſtam.* Denique quia, quando pauperibus relinquitur abſque aliqua loci reſtrictione, legatum cenſetur relictum perſonis, in quibus terminis portio non debetur, vt conſtat *ex præcitatis Iuribus;* Vbald. *vbi proximè,* Fr. Ludou. Miranda *d. quæſt. 48. art. 3. concl. 3.* licèt, quando cum loci determinatione, cenſeatur magis haberi reſpectum ad locum, quàm ad perſonas, *l. annuum, 20. in fine,* ibi, *datum templo, ff. de annuis leg.* Vnde, quamuis in poſteriori caſu portio debeatur; non tamen in priori, iuxta mordò dicta Hinc, ſi quid legetur certo alicui Clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel Religioſis in certo loco commorantibus, habito reſpectu ad locum, portio Epiſcopo debetur, quicquid aliter ſentiat Azor. *d. cap. 12. q. 10.*

17 Septimò quæro. Vtrùm ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, ſeu quarta Canonica debeatur? Partem negatiuam tuetur *gloſ. 3. in d. c. 2. de ſepultur.* dum reſoluit pro relictis in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum, & per text *in l. ſi quis ad declinandam. §. in omnibus, C. de Epiſcopis & Clericis,* quatenus illud ipſum diſponit, notat Bald. *ibi num. 19.* Abb. *conſ. 31. dubitat. 2. vol. 1,* Roman. *conſ. 47. à numer. 18.* & alij, de quibus Petr. de Vbaldis *de Canonica portione quæſt. 14. num 15.* & plures, de quibus Tiraquel. *de pia cauſa priuileg. 28.* & poſt Rebuff Menoch. *remed. 15. recup. numer. 32.* & magis communis ex Gutier. *Canon. 1. cap. 35. numer. 13.* atque etiam Marta *de iuriſdict. part. 4. cent. 2. caſu 113. numer. 19.* Azor. *d. lib. 9. cap. 12. quæſ. 11.* qui omnes mouentur ſultra text *in d. l. ſi quis ad declinandum,* ex ea ratione: quia ſolum Iure reperitur expreſſum, vt huiuſmodi quarta præſtetur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſiis, vel piis locis, *c. officij, c. vlt. de teſtam.* At conſtat huiuſmodi Confraternitates, pia loca nõ eſſe, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinqui, ſed perſonis. Verùm contrariam ſententiam, quòd de illis, quæ Cõfraternitatibus relinquuntur, quarta indiſtinctè debeatur, tenuit Lap. *in tract. de Canon. portione, n. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Petr. de Vbaldis *in ſimili tract. q. 14. à n. 18* & poſt eum, Barbatiam, & alios. Communem profitetur, & ſequitur Cou. *in c. officij, n. 12. de teſtam.* & eius verba tranſcribens Gutier. *d. c. 35. n. 7* Azeued. *l. b. 10 n. 27. tit. 1. lib. 4. nouæ recop. 10.* Buet. Epo *in comment. ad c. officij 13. n. 23. de teſtam.* adducti fundamento: quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Eccleſiis, vel locis piis relinquatur; ſed ſufficit, quòd ſit relictum in cauſam piam, vt probare videtur tex. *in d. c. requiſiſti in princ. de teſtam.* ibi, *teſtatori pro anima ſua legat,* iuncto ibi, *Epiſcopus debet illis ſecundum diuerſas conſuetudines tertiam, vel quartã portionem habere:*

Pro faciliori tamen huius quæſtionis reſolutione ſequẽtes caſus diſtinguere oportet. Primus eſt, quando Confraternitates Epiſcopi auctoritate eriguntur, & alicui loco ſacro, aut religioſo, ſeu Capellæ vnitæ ſunt, vel affixæ, & in his certum eſt procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eum ſequuntur, reſoluentes deberi Canonicam portionem: quia in toto rigore in illis verificãtur verba prædictorum Iurium, quæ indiſtinctè decidunt quartam deberi de relictis Eccleſiis, vel piis locis Secundus caſus eſt de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pia opera exercenda inſtituũtur: exemplum proponit Bald. in collectis mercatorum, vel Scholaſticorum, & ſimilium artium profanarum; & in his ſecurè procedit ipſius reſolutio, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes quartam non deberi: quia, cùm non ſint loca pia, ceſſat totũ fundamentum eam exigendi. Tertius caſus eſt, & in quo tota verſatur difficultas, de Cõfraternitatibus, ſcilicet, quæ deuotionis cauſa fuerint inſtitutæ Epiſcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exerceãtur: nam indiſtinctè ex illis quartã deberi dicendum videbatur: etiamſi Eccleſię, aut alio religioſo loco affixæ non ſint, ex ratione, quam ex Cou. & aliis ſecundo loco retulimus; quòd, ſcilicet, piæ ſint cauſæ; & quia in iuriſdictione ſint Epiſcopi: atq; ita ceſſat fundamentum Romani, de quo *proximè.*

Contrarium verò in rigore Iuris probabilius 18
mihi videtur, eò quòd ex illis ſolùm quartam deberi Iure expreſſum reperio, quę Eccleſiis, vel locis piis relinquuntur, qualia non ſunt Cõfraternitates, quę nulli Eccleſię, Hoſpitali, Capellę, aut alij pio loco adhærent, ſeu vniuntur. Nec aliud 19
probat tex. *in d. c. requiſiſti:* quia ex eius lectura cõſtat manifeſtè facere Pontificem differẽtiam inter ea, quæ pro animæ ſalute relinquuntur perſonis: cùm ergo cõſtet, Confraternitates huiuſmodi loca nõ eſſe, ſed potius corpus quoddam fictũ plurium perſonarũ repræſẽtare; nũ videtur quòd ex iis quarta ſolui debeat, iuxta motiuum Baldi, Romani, & aliorũ, qui hoc ipſum confirmant ex auctoritate tex. *in d. l. ſi quis ad declinandã, in fin. tit. §. omnibus,* vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos. Nec etiam obſtat *Clem. dudum, de ſepult.* vbi habetur, teneri Religioſos ſoluere quartam Eccleſiæ Parochiali de relictis quibuſcunque ipſis Fratribus intuitu pietatis: quia reſponderet textum agere de quarta debita

Digitized by Google

debita Eccleſiis Parochialibus, in qua longè diuerſæ rationes dantur, vt text habet. Inſuper reſpondetur ibidem agi de relictis Monaſteriis, vel Fratribus, habito reſpectu ad illa loca, ſeu Monaſteria, in quibus commorantur.

20 Octauò quæro, Vtrùm, ſi à teſtatore relinquatur aliquid Hoſpitali, debeatur Canonica portio? Cõmunis diſtinguit inter Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructum, & inter illud, quod ſola priuata auctoritate, vt de relictis priori Canonica portio debetur, non ſic dicendum de poſteriori. Patet: quia quando aliquid relinquitur Eccleſiis, vel locis piis, Epiſcopo ſua debetur portio, *i. c. officij, d. c. vlt. ac te ſtam* bonus tex. *in d. c. requiſiſti, verſ. ſecus* & *ſup.* probauimus. Planè Hoſpitale auctoritate Epiſcopi conſtructũ, locus pius eſt, *c. ad hæc. 4. de relig. domib. l. in tantum. 6. verſ. ſacra autem. ff. de rerum diuiſ.* cum latè adductis ſupr. *hoc l. c. 11. in princ* & ſacer dicitur: quia benedictione quadã ſanctitatis conſtitutiua dedicatur in vſum pium, explicat poſt S. Th & alios, Nau. *de ſpoliis Cleric. §. 17. n. 7.* quæ ſpecialis dedicatio cum Epiſcopali benedictione non datur in Hoſpitali, quod ſola priuata auctoritate conſtructum eſt. Igitur, &c. Ita in effectu obſeruant & diſtinguunt Abb. *conſ. 31. n. 2. vol. 1.* Sylu. *in ſum. verb. Canonica portio. 5. q. 5.* Aur. Gabr. *lib. 6. commun. tit. de pia cauſa, concl. 2. n. 17.* Valaſc. *conſ. 106. n. 13. & 14* Card Tuſch. *tom. 4. lit. H, concl. 164. & tom. 6. verb. quarta, concl. 21. n. 22.*

21 *& 35.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 48. art. 3. concl. 2* Et quamuis Hoſpitalibus ad pia ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur; quia, licèt eccleſiaſtica non ſint; tamen ſunt pia loca, cùm in eis opera pietatis exerceantur, Tiraq. *in præfat pia cauſa pag. 1. verſ. item relictum Hoſpitalibus* Aur. Gabr. *d. concl. 2. n. 2. verſ. contrarium* Bobadil. *in ſua politica, lib. 2. c. 18. n. 228.* Card. Tuſch. *tom. 4. lit. H, concl. 138. & concl. 163. n. 2. & 4 & tom. 6. lit. P, concl. 358.* exquiſita tamen ratione contra Card. *conſ. 23.* contrarium reſoluit Rom. *d. conſ. 477. n. 15. & 19.* quia, ſcilicet, quarta debetur Epiſcopis ratione iuriſdictionis ſpiritualis, & curæ, quam habẽt in Eccleſiis ſuis, & ideò in locis exemptis, quia ſuæ iuriſdictioni, non ſubiciuntur, huiuſmodi quartam non deducunt, vt probat tex. *in d. Clem. dudum, §. vltrà. de ſepultur.* Quare, cùm huiuſmodi Hoſpitalia, etiamſi pia ſint, Epiſcopo non ſubiiciantur, vt reſoluunt Doctores citati, non videtur ex illis huiuſmodi quartam deduci poſſe.

22 Nonò quæro. Vtrùm de his, quæ pro ornamẽtis, cereis, Fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus *in d. c. vlt* relinquuntur, Canonica portio Epiſcopo debeatur? Negatiuè reſp. *d. c. vlt.* vbi Abb. *n. 2.* Cou. *n. 4.* Petr. de Vbaldis *de Canonica portione, c. 6.* Lap. *eod. tract. p. 2. à n. 14* Ludou. Mirãda *d. q. 48. art. 2 concl.* vbi idem dicit, ſi legetur pro dictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis. Franc. Leo *d. c. 14. n. 6.* Azor. *d. c. 12. q. 7. caſu 2. 4. & 5.* Perez de Lara *de anniuerſ. & Capell. lib. 1. c. 25. n. 56. & 57.* Valaſc. *conſ. 105. ex n. 11.* Horat. Viſcontus *in concl. Iuris lit. Q, pag. 241.* Solorzan. *d. lib. 3. c. 22. n. 30.* Boct. Epo *in commem. ad cap. requiſiſti 25. n. 33. de teſtam.*

23 Non obſtat *Clem. 2. §. verum, de ſepultur.* vbi Canonica portio indiſtinctè ſolui præcipitur de omnibus obuentionibus nõ obſtante conſuetudine, vel iure in cõtrarium; quia ſunt, qui reſpondeant, *d. c. vlt.* non procedere in Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus propter ſpecialem deciſionem *d. §. verum,* ita gloſ. *ibidem, verb de iure.* Abb. Albert. & alij, quos refert, & ſequitur Cou. *in d. cap. vlt. n 6.* exiſtimantes correctoriam eſſe Conſtitutionẽ *d. §. verum.* & ideò ad alios, quàm Prædicatores, & Minores nullatenus extendendam, arg. *l. quod verò. 13. ff de leg. & reg. quæ à iure, 28. de regul. iuris, in 6.* Verùm, quamuis hic reſpondendi modus veriſſimus ſit reſpectu portionis debitæ Eccleſiis Parochialibus, vt tex. habet, iuxta terminos controuerſiæ, quæ excitata fuit inter Rectores, & Parochos Eccleſiarum Parochialium, & inter prædictos Fratres, vt ſatis deprehenditur ex principio *d. clem. 2.* reſpectu tamen portionis Epiſcopo debitæ, de qua agimus, defendi non poteſt; quia reſpectu illius non receſſit dictus *§. verum à dictione d. c. vlt.* in quo non ſolùm agitur de portione debita Epiſcopo. ſed etiam de illa, quæ ſpectat ad Eccleſias Parochiales: vnde, quamuis exorbitet circa portionem Eccleſiarum Parochialium, quæ ſolui iubetur, vt conſtat *ex eod. §.* non tamen circa portionem Epiſcopalem, de qua non agit, arg. *l. præcipimus C. de appellat.* ideò reſpondemus §. illum agere de illa portione diuerſa: proindèque nobiſcum non pugnare

Decimò quærò. Vtrùm ex legato relicto pro operibus piis, debeatur Canonica portio, ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum? Negatiuè reſpondet Cou. *in d. c. vlt. n. 7.* Et ratio eſt: quia diſtributio, quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore, *l. vnum ex familia, §. 1. ff. de legat. 1.* ſecùs ſi executores diſtribuerent legatum in vſum non priuilegiatum locorum piorum. 24

Vndecimò quæro. Vtrùm de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ac aliorum piorum locorum, debeatur Canonica portio, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia, non indigent ædificiis, aut refectione parietum? Quæſtio eſt dubia, in qua ne ſic fraus Epiſcopo, aut Parochiali fiat, Canonicã portionem eſſe detrahendam reſoluunt Cou *in d. c. vlt. n. 4. verſ. eſt tamen,* Fr. Ludou Miranda *d. q 48. a. 3. concl. 1. verſ. tertio,* Azor *d. c. 12. q. 3 caſu 3.* Contrarium tamẽ tenuerunt Goffr. Card. Barbat. *in d. c. vlt.* relati ab eodem Cou. *cit. loco,* ſequitur Franc. Leo *d. c. 14 num. 8.* per tex. *in c. vobis. 12 q. 2.* Verùm Rot. *in Syracuſana quarta, 5. Martij, 1586* coram Semphiuo, impreſſa per Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Quarta Epiſcopalis,* cenſuit hac in re attendendam eſſe formam legati: ſi enim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit, tunc ſeruari poterit prior ſentẽtia: ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit tunc poſterior ſententia contraria erit ſequẽda: & ſub hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſubuentione Eccleſiæ reſpectu luminariũ, ornamentorũ, & aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his namque nõ debetur quarta *d. c. vlt.* Si verò vſus eſt indeterminatus, & nõ deſtinatus perpetuo cultui diuino, tunc debetur quarta *d. c. parte, & l. 3. de verb. ſignif. d. c. requiſiſti, de teſtam.* Ad perpetuum autem cultum diuinum cẽſetur factũ legatum, quod relinquitur, vt annuatim fiat feſtum alicuius Sãcti, vel vt dicatur officium in vna Capella, ſed quòd conſtituatur præbenda, Altare, aut pulpitum, vel aliud huiuſmodi; quia tũc nõ debetur Canonica portio, ſecundũ Innoc. *in d. c. vlt.* Frãc. Leo. *d. c. 14. n. 9.* 25

Digitized by Google

n.9. in princ. Azor. *d.c.12.c.7.* Fr. Ludou. Miranda *d.q.48.a.3. concl.1. verſ. quarto*, vni *in verſ. ſexto*, ſubdit de oblationibus non deberi quartam.

26 Duodecimò quæro, an ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos, quarta huiuſmodi debeatur? Non deberi reſoluunt Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, 4. quæſt.* 4. Azor. *d. cap.12. quæſ.7. caſu* 8. Fr. Ludou. Miranda *d.q.48. art.3. concl.1. verſ. & tandem ſeptimo.*

27 Decimotertiò quæro. Vtrùm ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea debeatur Canonica portio? Non deberi cenſuit Rot. *in d. Syracuſana quarta*, ex eo, quia, aut ſunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum ſit factum perſonis, & non locis, vt ſuprà diximus: aut non ſunt pauperes & tunc nec etiam debetur; quia vltra præfatam rationem militat alia ratio, quòd ſcilicet tale legatum non dicitur pium, & idcò ex eo quarta non debetur, vt pariter ſuprà dictum fuit.

28 Decimoquartò quæro. Vtrùm Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, poſſit inſimul Canonicam vendicare portionem? Cuius dubij reſolutionem aliqui Doctores ineptè petunt ab alterius deciſione, vtrùm, ſcilicet, debitor legans cenſeatur legatum cum debito compenſare? etenim dubium noſtrum diuerſum eſt ab alio: patet, quia Canonica portio non debetur Epiſcopo à teſtatore legante, ſed ab eo, iis, & Monaſteriis, quibus legata pia relicta ſunt; vnde teſtator reſpectu portionis debitor non eſt, ſed Monaſteria ipſa, vel Eccleſiæ legatariæ. Aliunde igitur præſentis dubii reſolutio eſt petenda, in quo tenendũ omninò eſt, Epiſcopũ, cui teſtator legatum abſolutè reliquit, poſſe illud vendicare, & Canonicã petere portionẽ. Probatur ratione: quãdo duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita concurrunt, & nõ datur animus compenſandi ex parte legatoris, vtrumque debitũ peti poteſt: iuuat *l. Titia 19 §. qui Marc. ff. de annuis leg.* ſed quando teſtator abſolutè legat Epiſcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita. Deinde ex parte legatoris nũ proponitur animus compẽſandi cũ Canonica portione Igitur, &c. Maior eſt manifeſta: quia nihil eſt, quod impediat vtriuſq; debiti petitionẽ. Minor oſtenditur: quia proponitur legatũ legitimè relictũ, & Canonica portio, quæ debetur à locis piis, reſpectu quorũ teſtator debitor nõ eſt, vt ſuprà diximus, & omninò ceſſat cõiectura cõpenſationis, cùm nullũ proponatur debitũ ex parte Epiſcopi, & teſtatoris reſpectu Canonicæ portionis, atque ita deficiant termini neceſſarii ad compenſationem Igitur, &c. Quare ita reſoluunt Ant. *n.6* Abb. *n.4.* & Cou. *n.3.* Boer Epo à *n.14.* per text. ibi *in d.c. offi. ij. de teſta.* & plures citati à Iac. Vald. *in addit. ad Xuar. d. ſ. in. de lot arrhas ad n.36. verſ. ſed pone.* Dixi, *abſolutè*, quia, ſi teſtator ſub cõditione legauerit Epiſcopo, vt contentus legato nil ampliùs petat de Canonica portione, & Epiſcopus acceptauerit, nil ampliùs va-

29 lebit exigere, vt probat tex. *in d.c. offi. j. verſ. contemplatione*: vbi omnes reſoluũt. Ratio eſt: quia quando legatur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceptat, videtur debitor renunciaſſe, *d.c. offi. j* ibi, *renũciaſſ. &c.* iũcta *reg. l. cum ab vno. 55. de leg. 2.* ita Alex. *in l. ſi cũ dotẽ. 23. §. ſi pater. n.2. ff. ſolut. matr.* Rom. *conſ.79. lib.2.* Soc. iun. *conſ.173. n.3. lib.2.* communiter receptum ex aliis affirmat Graſſ. *§. legatũ q.56. n. vlt.* Sed hac de re *infr.* latiùs.

30 Decimoquintò quæro. Vtrùm ſi teſtator exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus Canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet; poſſit nihilominus vltra legatum aliquid ampliùs exigere? Negatiuè reſpondet tex. *in d.c. offic. ij.* ibi, *non poterit*: iuncta ratione renunciationis, cui innititur. Non obſtat *l. dotalem, 13. §. vlt. ff. de fundo dotal.* vbi habetur quod

31 ſi debitor dotis minorem quantitatem mulieri in hæreditate reliquerit, ſub ea conditione, vt hæreditate contenta nil ampliùs petat, licèt hæreditatem acceptet, quod deeſt, ad debitam dotis quantitatem poterit exigere: quia reſpondetur, propterea ibidem non obſtante aditione hæreditatis, & dicta conditione adiecta, potuiſſe nihilominùs mulierem exigere ſupplementum; quia debitum dotis non eſt ab illa remiſſibile, *l. licè. 18 ff. de pactis dotal. Auth. ſine à me, C. ad Velleian.* ſimili ferè ſolutione tollitur difficultas de conditione adiecta in legitima filij tum, quia conſeſſus filii lege improbatur; tum vel maximè, quia cùm lex omnẽ conditionẽ, & grauamen remoueat à legitima, iã legatum purum manet, & ideò nil impedit, quominùs agere poſſit ad ſupplementum, vt probat tex. *in l. ſi quando. 31. §. & generaliter, ff. de inoffic. teſtam.* iuncta *reg. l. ſemper. 36. §. relegationem ulo tit.*

32 Decimoſextò quæro. Vtrùm ſi Beneficiarius teſtator abſolutè leget Epiſcopo, poſſit ille, & luctuoſam exigere & Legatum vendicare? Luctuoſa autem eſt ius quoddam Epiſcopale in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus ſubrogatum loco Canonicæ portionis, quæ in illis penitus abrogata eſt, & ſoluitur ex bonis mobilibus beneficiarii mortui, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia, in aliis eſt pretioſior ſupellex, quam habebat prædictus Beneficiarius. Huius dubii pars affirmatiua ſuadetur ex *d.c. offic. j, 54. de teſt.* in vbi habetur, quòd ſi teſtator abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille abſque compenſatione legatum inſimul, & Canonicam petere portionem: ergo ſimiliter de luctuoſa, & legato affirmandum eſt. Confirmatur hæc ratio, quia luctuoſa, vt diximus, ſubrogatur in locum Canonicæ portionis; ergo eiſdem, quibus illa, regulis conſiſtit; quia ſubrogatum ſapit naturam, &c. habetur *in l. ſi cum 50 §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caution.* cum aliis citatis per me *in tr. &t. de axiomat. iuris vſufrq. axiom.* 213. *n.* 1. Secundò, quia, ſi Epiſcopus non poſſet legatum, & luctuoſam exigere, nullum foret diſcrimen inter eum caſum, quo legatum abſolutè relictum eſt, & inter illum, quo conditio adiicitur, vt legato cõtentus luctuoſam petere nequeat: conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Conſequentia bona eſt Minor manifeſta eſt, per text. *in d.c. offi. j*, vbi inter vtrunque caſum notabilis differentia conſtituitur. Sequela patet; quia quãdo conditio adiicitur, non vtrunque, ſed alterum tantùm peti poteſt, tex. *in d.c. offic. j, in v.p.* ibi, *non poterit exigere.* Vltimò, quòd vbi debitum non eſt à teſtatore, ſed à tertio, nullus ſit compenſationi locus, Iaſ. *n.20.* Dec. *n.13.* & Doctores communiter *in auth. præterea, C. unde vir. & vxor.* communem ex aliis teſtatur Graſſ. *§. legatum. q.16. n.* 10. Planè teſtator videtur debitor reſpectu luctuoſæ, etſi non neceſſarius, cùm nulla lege cogatur, ſed ad ſummum voluntarius; in quibus terminis ſaltem ſecundùm communem non admittitur compenſatio. Igitur; &c.

Ego tamen in hoc dubio nondum per alium excitato, vt certa ab incertis ſeparare poſſim, ſe- 33
quentes caſus diſtinguere operæpretium duxi.

Primus ille eſt, quòd ſi teſtator ea conditiooe legatum Epiſcopo relinquat, vt illo contentus luctuoſam non exigat, ſi Epiſcopus legatum accepter, luctuoſam petere non poterit: quia ipſi videtur renunciaſſe, vt conſtat *ex d. c. officij*, & ex iis, quæ *ſuprà* diximus. Secundus, ſi fraudulenter Epiſcopo legatum vel donatio fiat, & poſtea de fraude conſtiterit, poterit Epiſcopus reſtituto legato, vel compenſato luctuoſam exigere. Probatur manifeſtè ex *d. c. officij, ad finem.* Tertius, quando beneficiarius teſtator abſolutè legat Epiſcopo, non poterit Epiſcopus legatum, & luctuoſam in ſimul retinere. Probatur apertè. Non luctuoſæ verè debitor eſt neque enim illa exigitur ab aliqua Eccleſia inferiori, vt de Canonica portione diximus: deinde neque ab aliquo tertio, ſed ab hærede, prout defunctum repræſentat. Nau. *de ſpol. Cleric. §. 9. n. 7.* Mol. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 147. col. 10.* Vlteriùs teſtator debitor eſt nó volútarius, ſed neceſſarius, quippe cùm ex vi conſuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuoſam ſoluere, vt modò citati reſoluunt: ergo non ſolùm ſecundùm noſtrã, ſed etiam ſecundùm communem ſententiam cenſetur legaſſe animo compenſandi. Conſonant illa omnia, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem neceſſarium in dubio cenſeri cum debito compenſare velle: (ſi aliàs, proponantur termini habiles, quòd res vtrimque detur æſtimata, vel aliter, de quo adeſt exemplum *in d. §. ſi pater. & in l. rei iudicata. 16. §. hæredi.* vbi gl. *verb. pecuniariam ff. ſolut. matr.*) Nec contrarium probat tex. *in d. c. Officij*, in principio huius dubij expenſus: quia facilè reſpondetur agere in terminis longè diuerſis. Paret: quia Canonica portio ibidem non eſt debita ab ipſo teſtatore, ſed ab Eccleſiis legatariis; & ideò, vt ſæpè diximus, non dantur termini habiles ad compenſationem. Longè aliud in propoſito dicendum, cùm luctuoſa verè ſit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nauar. & Molina *dictis locis*, luctuoſam non ſubrogari in locum Canonicæ portionis, ſed conſuetudine fuiſſe introductum, vt lites circa ſpoliorum exactionem, quæ frequenter oriebantur, ceſſarent, ſicut ait Molin. *d. col. 10. lit. C.*

34 Decimoſeptimò quæro. Vtrùm ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis, vt Epiſcopum defraudet, poſſit ille non ſolùm legatum ſed etiam Canonicam portionem vendicare? Affirmatiuè reſpondere videtur text. *in d. cap. officij. verſ. ſi verò*, ſi aduerſatiuè intelligamus ad præcedentia, *d. cap. requiſiſti, verſ. ſi verò iſtud. cap. vlt. de teſtam. cap. in noſtra. 10. §. talem. verſ. niſi dolo. de ſepultur.* Vbi enim teſtator modicum legat Epiſcopo, vt nihil ampliùs exigat, quamuis acceptet, ſi fraudem interueniſſe probetur poteſt reſtituto, vel compenſato legato, integram exigere portionem; dummodo tamen ſciens, & prudens fraudem commiſſam, nihilominus tamen non acceptet: quia aduerſatiua, de qua *in d. verſ. ſi verò*, non eſt referenda *ad verſ. quod ſi*, immediatè præcedentem: in quo abſque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa ſtante, poteſt Epiſcopus, cui abſolutè legatum relictum eſt, & legatum, & Canonicam portionem vendicare, vt ſuo loco explicauimus; cùm tamen *in d. verſ. ſi verò*, reſoluatur ſolummodo data fraude poſſe Epiſcopum integram ex legatis portionem exigere: eſt ergo aduerſatiua referenda *ad verſ. Conſultationi*, in hunc ſenſum, vt, licèt, quando teſtator adiecta conditione Epiſcopo legat, amplius petere nequeat; Canonicam tamen portionem, interueniente fraude, petere poſſit reſtituto legato, vel legitimè compenſato.

Sicut Epiſcopo ſua portio competit, ſi quid Eccleſiæ relinquatur, vt ſuprà vidimus: ita è conuerſo, ſi quid fuerit relictum Epiſcopo, Cathedralis Eccleſię de eo poterit Canonicam petere, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ: quia tunc diuiſio facienda non eſt, ſed totum cedet lucro Epiſcopi. Ita habetur *in cap. requiſiſti 15. in verſ. & hoc verum eſt, de teſtam.* quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum: differentiæ rationes proponit gloſ. *verb. exprimat, in d. cap. requiſiſti*; aliquid, apud Lap. *de Canon. portione, à numer. 23.* Petrus de Vbald. *eodem tract. q. 2.* inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſ. *d. verb. exprimat*, quia Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap. nouit. 4. de his, quæ fiunt à Præl.* Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari: quia maneret monſtrum ſine capite, contra *c. cùm non liceat, de præſcript.* poteſt verò Epiſcopus conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, vt tex. habet. 35

Hinc prouenit, quod quemadmodum quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio: ita etiam quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, *dict. cap. requiſiſti, verſ. quòd ſi relinquatur. & verſ. ſi verò.* Vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quòd in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm Canonicam portionem, differunt tamen maximè, quòd in priori Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti ab homine, nempe, ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quòd in priori, ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſia, & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiritur: non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt: quia in coniunctis à lege non eſt locus iuri accreſcendi, *l. & Proculo. 20. ff. de legat. 2.* ſecùs dicendum in coniunctis ab homine, *l. re coniuncti, 87.* vbi omnes, *ff. de legat. 3. l. vnic. C. quando non pet. partes.* Ita Bart. Paul. & omnes *in d. l. & Proculo.* vbi Peralta affirmat omnium communem eſſe doctrinam nemine diſcrepante, diſcutit, & meliùs declarat Alciat. *libr. 4 paradox. cap. 8. in fine.* De Canonica portione latè & ex profeſſo tractarunt Lap. de Caſtellione *in vol. 7. tract. Doctor.* Petr. de Peruſio, & Petr. de Vbaldis, & Bartholomæus de Hutio, *de duabus quartis, libr 5. & 6. tit. 13. part. 1.* vbi Greg. *gloſ.* 11. Bettachin. *in repertorio verb. Quarta Epiſcopalis, & in tract. de Epiſcopo par. 4. lib 4. num. 40.* Ioan. Hugo *de officio quatuor Patriarchar. cap. de Canonica port.* Bernard. *regul.* 237. Ioan. Garcian. *reg.* 400. Fr. Emman. *quæſtion. Regular. tom. 5. quæſt. 39. artic.* 1. Ioan. Baptiſt. Coſta *de portione rata quæſt. 144. num. 6.* Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Quarta Epiſcopalis*, Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 9. cap.* 12. Gutier. *de iuram. conform. part. 2. cap.* 4. Ioan. Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 2. cap.* 14. Seraphin. *deciſ.* 5449. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæſt.* 48. Raph. de la Torre 1. 2. *tom. 1. ex num. 7. pag.* 447. Perez de Lara 36

de

Digitized by Google

*de Capell. in.& anniuerſ.lib.1.cap 25. num. 54. cum ſeqq.*Ioan.Fileſac.*de ſacra Epiſcop. auctorit. cap.18. cum ſeqq.*Horat. Viſcontis *in concluſ. Iuris li. Q. pag.*241.Iul.Lauor. amicus meus, *var. lucubrat. titul. 5. cap. 17.* latè Solorzan. *de Iure Indiarum tom.2. lib. 3.cap.25.*Ioan.Machado *en ſu perfeto Confeſſor tom. 2. lib. 4. par. 6. tract 9.docum.4.*

CAPVT XX.

De Cathedratico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

1 *Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis.*

2 *Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita,quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit.*

3 *Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui a donatario debet.*

4 *Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico.*

5 *Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici,ſed benè in parte.*

6 *Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt.*

7 *Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere.*

8 *Cathedratici diſtributio fiebat in feſto Natiuitatis,& Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis.*

9 *Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta.*

10 *Taxa Cathedratici quaſi oſtenditur.*

11 *Conſuetudo bona,& rationabilis propria, vel diuerſarum Cathedralium,attendenda eſt in taxatione Cathedratici.*

12 *Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ.*

13 *Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis.*

14 *Verbum,*habere,*dominium importat.*

15 *Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſana.*

16 *Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum.*

17 *Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori,& non Epiſcopo.*

18 *Epiſcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.*

19 *Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum.*

20 *Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum,ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis.*

21 *Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas,ſi et conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ.*

QVÆDAM eſt portio Epiſcopo debita, quæ dicitur Cathedraticum, & illi ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis gloſ. per text. ibi *in cap.conquerente,de offi. Ordin.* Fiamin.Paul.*de confidem.qu.5.num.6.*Solorzan.*de iure Indiar.tom.2.lib.3 cap.22.num.39.in fine,*& ab aliis appellatur Synodaticum, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit, vt innuit text.*in c. vlt.de cauſa poſſeſſ. & propriet.* ad hoc vt Epiſcopi ad Synodum celebrādam allicerentur, ſicut diximus *de officio,& poteſt. Epiſcopi, p.3.alleg.130. numero 4.* 1 2

Et ideò debitum eſt,vt donata Eccleſia ab Epiſcopo,non intelligatur hoc ius donatū, ſed ſolui à donatorio debeat,vt probatur *in c.paſtoralis, de donation.*vbi gloſ.*verb.Cathedraticum*,quia Epiſcopus non poteſt ab illo eximere,Eraſm.à.Cochier. *de iuriſdict.Ordin.in exemptos,p.1 q. 3. num.4.verſ. quarto.* 3

Quod adeò verum eſt, vt pro tota libertate Cathedratici non currat præſcriptio cōtra Epiſcopum,Bald, *de præſcrip. in 5.p.q.16* Henric.Bottæ.*de Synodo,p.3.n.87.*Zerol *in praxi Epiſcop.p.1. verb.Cathedraticum,§.4.*Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea, reſol.185.n.2* cùm tamen in parte præſcribi poſſe non dubitauerint.Abb.*in d.cap.paſtoralis*,& Bottæ.*de Synodo p.3.n.90.*nec per contrariam conſuetudinem alterari poſſe negauerint Zerol. & Aloyſ Ricc.*citat.locis.* 5 6

Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere,gloſ.*in cap.quicunque 16.q.6* Patiſ.*conſ.52.n.2.lib. 4.* Machado *en ſu perfeto Confeſſor tom.2.lib.4.p.6.tract.9 docum.5.n.2* Buratt.*dec.578.n.10.*Rot.*in Calagurritana iuriſdictionis,26.Iunij.1604.coram bonam.mem.Penia.*Fiebat autem illius diſtributio in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini,vt habetur *in cap.olim, de verſit.*Zerol.*d.verb.Cathedraticum,§.1.*Aloyſ Ricc. *d.reſol 182.n 1.*præterquam à Monaſteriis, *c.inter cætera.10.q.3* ibi, *Monaſteriorum tamen Baſilicis ab hac ſolutionis penſione ſeiunctis*; ipſa enim à lege diœceſana ſunt exempta,*c.cùm pro vtilitate. 16.q.1.c.quàm ſit,18.q.2.* 7 8 9

Taxam verò ponit gloſ.*verb. duos ſolidos.in d. cap.conquerente,*&dicitur *in cap.1.10.q.3.*vt nullus Epiſcoporum per ſuas diœceſes ambulans præter honorem Cathedræ ſuæ,id eſt,duos ſolidos,aliud aliquid per Eccleſias tollat; qui ſoluendi ſunt ſecundùm taxam, quæ antiquitus ſolui conſueuit,Surd.*conſ.454.num.15.*Aloyſ. Ricc.*d. reſolut. 182.numero 1.*Aliquando tamen plus, vel minus iuxta conſuetudinem exigitur. gloſ. *verb. duos ſolidos,in d.cap.1.*quia in eius taxatione, & ſolutione attendenda eſt propria, vel diuerſarum Cathedralium conſuetudo bona & rationabilis, Zerol.*d.verb.Cathedraticum.§ 1.* Aloyſ Ricc. *d.numero 1.in fine,*Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.5.cap. 2.numero 10.* 10 11

Alia eſt portio Epiſcopo debita, quæ quarta decimarum appellatur:nam, cùm olim Epiſcopi eſſent pauperes,fuit ſtatutum in Conc. Aurelianenſi,1.*cap 16 relato in cap.antiquos,10.q.1.*vt ipſi de his, quæ in Altario oblatione fidelium conferebantur, medietatem ſibi vendicarent. 12

à beoeficio , vt omnibus prouentibus,& emolumentis ipſius beneficij priuet,vt inter cęteros videre eſt apud Sayr.*de cēſur.lib.*4.*c.*6.*n.*9.*&* 10 licèt ille *n.*11.velit adhuc ſuſpenſum à beneficio,ſi interſit Diuinis,lucrari diſtributiones, in qua opinione eſt ſingularis,neque eius ratio vrget Limitat tamen poſt Vgolin.Couar,& Sayr.hãc reſolutionem Monet.*d.lo op.*40.vt ſuſpenſo etiam à beneficio, vbi aliunde non habet,vnde ſe ſuſtentet ſubueniendum ſit de fructibus ipſius beneficij, vbi ſuſpenſio pro pœna lata eſt;non autem ſi pro contumacia:nam,cùm tnoc parendo ab ea ſe eximere,& liberare poſſit ,non eſt ei ſubueniendum de dictis redditibus,ac fructibus,niſi ſumma neceſſitas adſit.

75 Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu,locratur diſtributiones:quia nec eas amittit, cùm Eccleſia interdicitur, ſi cauſam nō dedit interdicto, & ſolitus eſſet diuinis Officiis intereſſe,vt reſoluunt Pariſ.*conſ.*32.*n.*24.*vol* 4.Cened *d. q.*1.*n* 59. Monet.*d p.*2.*q.*16.*n.*29.me citato *in hoc lo o* Trull. *d.dub.* 11, *n.*5 Machado *d docum.* 4.*n.*6.Sicut nec eſt priuandus diſtributionibus huiuſmodi,quãdo Eccleſia fuit polluta,ſi pollutioni cauſam nō dedit,Cened.*d.q.*1.*n.*60.Bonacin.*d puncto* 2.§.6.Sãctarel.*d.q.*9.*nume.*14 Trullench *d.dub.* 11.*num.*8.

76 Iuſtè verò interdictus amittit ipſo iure quotidianas diſtributiones,nec eas recuperat, Monet.*d.q.* 16.*a n.*46 vbi *n.*50 ampliat procedere,ſiue interdictum latum ſit à iure,ſiue ab homine:*& nu.*52. ampliat etiã procedere,licèt iſte Canonicus fuiſſet in alia ciuitate interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ:& *num.*51.limitat in feſtiuitatibus,quæ babētur *in c.alma mater,§.in feſtiuitatibus,de ſent.excōm. lib.*6.

77 Priuato iniuſtè debentur fructus,& quotidianæ diſtributiones,cæteraque emolumenta, quæ pręſentibus tantùm,& intereſſentibus lucri cauſa fieri conſueuerunt pro toto eo tempore, quo ob dictam priuationem munera ſuo beneficio incūbentia obire,atque Horis Canonicis intereſſe nō potuit,vt cenſuit S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regul.propoſita,26.*Maij*,1625.& S.Cong.Cōc. *ſub die* 21.*Iunij,eiuſdem anni in vna Aquilana, partibus auditis, declarauit Capitulum teneri, cogendúmque eſſe reſtituere fructus,diſtributiones, caeteráque emolumenta iniuſte priuato.* De irregulari,depoſito, & degradato, vide Trullench. *d. dub.* 11. *numer.* 9. *&* 10. Machado *d.tractatu* 4. *docum.* 5. *&* 6.

78 Canonici celebrantes,dum diuina Officia recitantur,lucrantur diſtributiones,ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo,ad quem pertinet: vel ſi cōſuetudine fuerit introductum,quòd Clerici recedentes à Choro ad celebrandam Miſſam, dum preces horariæ recitantur, eas lucrentur: ſecùs verò erit,ſi compulſi non fuerint, vel conſuetudo id noo habeat. Ita Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.*§.7.*prooem.num.*180.Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.*2. *cap.*3.*n.*8.Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.p.*2.*c.* 13. *n.*6. Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb.diſtributiones,pag.*81.Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori eccleſ dec.*494.*in* 1.*edit,alias reſol* 385.*num.* 2. *edit.& in dec.Curiæ Ar hiep Neapol.dec.*113.*p.*4 Theodoſ. de Rubeis *inter diſceptat.forenſ* Stephani Gratian. *cap.*198.*num.*21.Armendar.*in addit ad recop.legum Nauarra,lib.*2.*tit* 23.*l.*2.§.2.*de reſidentia Canon.nu.* 81.*&* 83. Bonacin. *de Sacram.diſpu.*4.*q.vlt. puncto* 73.3.*num.*7.*& de Horis Canon.diſp.* 2.*q.*3.*puncto*3. §.4.Squillan.*de obligat.Cleric.p.*1.*n.*122.Cened. *d. q.*1.*n.*76.Monet.*d.p.*2.*q.*11.*num.*52. Sanctarel. *d. lib.*1.*var.reſolut.q.*7.*num.*10.Barthol.à S. Fauſto *d. lib.*3.*q.*73.latè Trulleoch.*decl.lib.*1.*cap.*8.*dub.* 12. §.4. S. Cong.Conc. *in Gallien.* 29.*Iunij*,1628.*in reſp.ad* 4.

Vidimus iam,qualiter diſtributiones quotidianæ lucrentur ab intereſſentibus diuinis Officiis, & quibus caſibus abſentes illas lucrari poſſint: ſupereſt nunc,vt videamus,quomodo amittãtur? & quibus accreſcant?& an ab aliis malè perceptę poſſint per Clericos condonari,vel remitti,ſeu ſuper eiſdem tranſigi?

79 Dico igitur primò,nō intereſſentes diuinis Officiis ipſo facto ante vllam Iudicis ſententiã quotidianas diſtributiones amittere,vt patet ex *cap. vnic.§.qui verò,de Cleric.non reſid. lib.* 1. & colligitur ex Conc.Trid.*ſeſſ.*24.*de reform.cap.*12.*verſ.diſtributiones,* docent Monet.*de diſtribut.quotid. p.*3. *q.*7.*à num.*71.Sanctarel.*var.reſol.lib.*1.*q.*13.*num.*1. me citato *in hoc loco* Trullench.*d.lib.*1.*c.*8.*dub.*20. *num.*8.

80 Non intereſſentes autem dicuntur,qui vel abſūt à choro,exceptis iis,qui ex priuilegio,vel iuſta cauſa tanquam præſentes ibidem reputantur, de quibus ſuprà meminimus,vel in Choro præſentes ibi non canunt cum aliis:obligantur enim Canonici ſub onere,& obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in choro cū aliis,& non ſatisfaciunt,ſi ſolùm aſſiſtãt,& interſint Horis,& per Capellanos, & alios Beneficiarios pſallant, ipſi verò vel ibi,vel domi priuatim recitent Horas, quia inſtitutio Canonicatuū eſt, vt non adſint tantùm in choro,ſed vt canendo aſſiſtant,& ob id eis dantur diſtributiones. Ita per Conc.Trid.*d.cap.*12.*verſ.omnes verò*, tenent Nau. *de Orat.cap.*10.*num.*47.*& cap.*11.*num.*41.*& miſcel.* 79. Sandoual. *de officio diuino, p.*6.*cap.* 16. Lud. Lop.*in inſtruct.conſcient.p.*2.*c.*90 Læl.Zech.*de Republ. eccleſ.cap.*24. *de Canon. ſub num.*6. Iacob. de Graff.*in aureis dec.p.*1.*cap* 51.*numer.*12.*& cap.* 52. *num.*22.*& cap.*53.*num.*4.*&* 5.Fr. Emman. *in ſum. tom.*1.*cap.*143.*num.*5.Fernandez *in examine Theolog.moralis part.*4.*cap.*5.§.12.*num.*2.Suar. *de Relig. tom.*2.*tract.*4.*lib.*4.*cap.* 12.*num.* 8. *cum ſeqq.* Paul. Comitol.*reſponſ.moral.lib.*1.*q.*62.*à num.* 2.Petr. de Ledeſma *in ſum.p.* 2.*tract.*9.*cap.*4.*concl* 1. *diffic.* 1. Azor.*Inſt.moral.part.*1.*lib.*10.*c.*11.*q.*12.Leſſ. *de iuſtitia.lib.*2.*cap.*34.*num.*184. Squillante *de obligat. Cleric.par.*1.*à num.* 60. Paul. Layman. *in Theolog. moral.lib.*4.*tract.*2.*cap.*7.*num.*6.Oliuer.Bonart. *de obligat.Horarum Canon.lib.*2.*cap.*23. *num.* 9. Tambur.*de iure Abbatum to.*2.*diſp.*10.*q.* 3.*n.*4.*prope fin.* Barthol.à S Fauſto *de Horis canon.lib.*3.*q.*13 latiſſimè Sebaſt.Cæſ.*in relect.de eccleſiaſt.hierarchia diſputat.*12.§.1.*nu.*7.*cum ſeqq.*S.Cong.Conc.*ſub die* 10. *Aprilis*.1602.

81 Contra Medin. *in inſtruct. Confeſſ. p.* 1. *cap.*14. §.11.*ad fin.*Petr.Nauar.*de reſtit. lib.*2.*cap.*2.*ex n.*21. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *à n.* 175.Nicol.Garc.*de benefic.p.*3.*cap.*1.*num.*514.Monet.*de diſtrib.quotid.p.*2.*q.*2.*per tot.*Cened.*d. lib.* 1. *quaeſt.*2.*per tot.& praecipuè à n.*14.Ioan. de la Cruz *in direct.conſcient.prae.*3.*art.*3.*dub.*7. *concl* 4 Ganant.*in comment.ad rub.Miſſalis,tom.*2.*tract.*1.*c.* 5. *num.*4.Anton.Diana *reſol.moral.p.* 2.*tract.de Horis canon.reſolut* 6. exiſtimantes non pſallentes diſtributiones ſuas facere,licèt non canant, ſed priuatim,vel voce ſubmiſſa recitent.

82 Et pro illis non faciunt nonnulla Iura,quæ intereſſentibus,non verò cantantibus diſtributiones deberi

deberi affirmant, vt *in c. ſp.licèt,de prabend.* ibi, *qui interſunt Horis Canonicis, exhibeantur, cap. vnic. de Clericis non reſidēt. lib.6.* ibi, *qui eiſdem officiis in ijs ſis Eccleſiis abſuerint, recipiant*, Concil. Trid. *d.c.1 2. verſ.diſtributiones*. ibi, *qui ſtatis horis interfuerint, recipiant*, cum aliis: quia reſpondetur ex Iuribus illis, quę probant diſtributiones quotidianas deberi, & tribuendas eſſe intereſſentibus, rectè cōcludere negatiuè, ſcilicet ſolis intereſſentibus eſſe tribuēdas: affirmatiuè autē, quòd debeantur iuxta modum, & formam præſcriptam à Iure, & Eccleſiarum ſtatuta.

83 Poterit tamen hæc vltima ſententia, quam reiicimus, retineri in iis Eccleſiis, in quibus viget cōſuetudo, aut ſtatutum, vt Canonici, & Beneficiarij Choro ſatisfaciant intereſſendo, & faciēdo vt Capellani, & cantores cantent, & pſallant, & reliqua exequantur munera, vt facilè admittunt Doctores poſterioris ſententiæ, atque etiam plures ex iis, qui primam ſequuntur, vt videre eſt apud Petr Nau *d.lib.2.cap.217.& 221.* Azor. *d.q.6.* Nicol.Garc. *d.c.2.n.512.* Suar. *d.c.12.n.11.& 13.* Cened. *d.q.2.n.12* Leſſ. *d.cap.34 num.185.* Squillāte *de obligat.Cleric.p.1.num.61.in fine*, Oliuer Bonart. *d.lib.2.cap.23.n.13.* Paul Laymann *d.c.6.verſ.Dico ſecundò.* Anton.Diana *d.reſol.6.in fine*, Sebaſt.Cæſ. *d.§.1.num.11.* Trullench. *d.lib.1.cap.8.dub.7.à princip* Barthol.à S Fauſto *de Horis Canō.lib.3.q.14.per tot.* vbi *num.15.* ſubdit valere hanc conſuetudinem, etiam poſt Concilium Trid. & Pij V. Conſtitutionem, ex quo conſuetudo eſt optima legū interpres, *l.ſi de interpretatione,ff.de legib.cap.cum dilectus, de conſuet.* cum aliis per me citatis *de axiomat.Iuris vſufreq.axiom.56.n.6.*

84 Et quotidianas diſtributiones nō ſolùm amittunt non pſallentes, & canentes in Choro cum aliis, vt ſuprà reſoluimus, ſed etiam ibi dormientes, vel confabulantes, vt per Iacob.de Graff. *d.lib.2.c.51.num.12.* Frangip. *in direct. eccleſ. diſciplina tit.de reſidentia*, Veg. *in ſum.p.1.cap.128.* Petr.de Ledeſma *d.tract.9.c.4. concl.vlt.diffic.1.& 2.* Raph. de la Torre *in 2.2.q.83.de Horis Canon.controu.10. diſp.9.num.5.* Suar. *de Relig.tom.2.lib.4.c.14.num.9.* Squillante *de obligat. Clericor.p.1.num.61.* Anton. Diana *d.tract. de Horis Canon.reſol.7.* me citato *in hoc loco* Trullench *in Decalog. lib.1.c.8.dub.3.n.6.* Barthol à S.Fauſto *d.lib. 3. q.17.* vbi de illo, qui ſponte animo diſtracto diuinū Officium perſoluit, vel ad ſocios recitātes non attēdit. Quamuis Nicol.Garc. *d.p.3.cap.2.num.514.* aſſerat, Canonicos notabiliter confabulantes in choro peccare mortaliter, non tamen teneri ad reſtitutionem diſtributionum.

85 Intellige, tamē, quod *ſuprà* dixi de quotidianis diſtributionibus amittendis ab illis, qui in Choro cum aliis non cantant, vel ibi dormiunt, aut confabulantur, vt non procedat quoad totas diſtributiones; ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus, quos commiſit, nam, qui in Choro non cātat, vel dormit, aut cōfabulatur in totum non deeſt ſuo muneri, ex quo exhibet præſentiam ſuam, & partem etiam cātus implere videtur audiendo cum attētione: vnde ex ratione defectus in canendo ſubmiſsè ex natura rei videtur, vt dimidiam partem diſtributionum non lucrifaciat, ſicut aduertunt Suar. *d. cap.12.num.10.* Squillante *d.part.1.num.61.* quia, licèt iſti non canant, quatenus tamen interſunt, & præſentia ſua Choro auctoritatem conciliant, aliquam partem diſtributionum merentur, vt ex Fr.Lud.Lopez, & Bria tradit Sebaſt. Cæſ *d.§.1 n.17.* Trullench. *d. dub.3.n.6.in fine.*

Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcūt aliis Clericis, qui illis interſūt, vt per gloſſ. *verb.pars dimidia, in Clem. 2. de ætate & qual, & verb.ſuſpenſis, in Clem. 2. de vita, & honeſt. Cleric.* Caſſad. *dec. vnic. de Cleric.non reſid.* Nauar. *in Man.cap.25.num.123. de Orat. cap.6. num.4. & miſcell.59.num.9* Gig. *conſ. 144.num 30.* Azor. *inſt. moral. p.1.lib.7.cap.7.q.8.& 9.* Monet. *de diſtribut. quotid.p.3.q.6.n.16.* Sanctarel. *var.reſol.q.13.n.2:* Barthol. à S. Fauſto *d.lib.3. q.87.* me citato *in hoc loco* Trullēch *d.lib.1.cap.8.dub.10.n.2.* Idque optimè probatur ex *d.cap.vnic.de Cleric.non reſid.lib.6.* & ex Conc. Trid. *d.cap.12. verſ.diſtributiones*, ibi; *qui ſtatis horis interfuerint; &c.& ſeſſ.21.de reform. cap.3.ibi, in diſtributiones quotidianas, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros Diuinis intereſſentes proportionabiliter*, &c. 86

Verùm obſtat decretum eiuſdem Conc. *ſeſſ.22. de reform.cap.3.* dum decidere videtur Portionem diſtributionum iis contingentem, qui non interſunt, applicari debere fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, vel Altari, ſeu pio loco, arbitrio Ordinarij. Sed illud poteſt intelligi ſtante conſuetudine, vel ſtatuto, vt non accreſcant intereſſentibus; ſed in Eccleſiæ vtilitatem conuertantur, ſecundùm Franc. Marc. *Delphin. dec.882. n.6. & 7.p.2.* Franc.Monald. *conſ.17.num.4* Vel vbi omnes abfuerint à diuinis Officiis, quia tunc diſtributiones quotidianas Eccleſiæ applicandas eſſe reſoluunt Caſſad. *dec. vnic. n.3. de Cleric. non reſid.* Gig *d.conſ.144.n.30.* Couar. *lib.3.var. cap.13.n.7.* Azor *d.cap.7.q.8.* 87

Meliùs tamen Nauar. *miſcell.c.9. de Orat. n.9.* vtramque Concilij Trid. deciſionem ad concordiam reducit, vt ſcilicet *d.c.3.ſeſſ 21. & d.c.12.ſeſſ. 24.* intelligantur de diſtributionibus ordinariis, & propriis, quæ conſtituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus cōmuniter Officia diuina; aliud verò *c.3 ſeſſ.22.* intelligatur tantùm de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Perſonatuum, & Officiorum conſtituūtur lucrifaciendæ ab eis ſolis, qui huiuſmodi beneficia habent, implendo Officia, & ſeruitia diuina eis ab Epiſcopo præſcribenda, ac deſignāda: & ideò ſubdit Nau. has extraordinarias meritò aliis non accreſcere, quibus ordinariæ accreſcūt, quoniam hæ de communibus fructibus conſtituūtur pro Officiis communiter ab omnibus obeundis; illę verò de fructibus particularibus præfatarū Dignitatum, Perſonatuum, & Officiorum pro Officiis, ac ſeruitiis à ſolis ea obtinentibus faciendis, & obeundis. Hanc Nauarri ad vtrumque Decretum conciliationem, ſequuntur Paul. Fuſc. *de Viſitat.lib.1.cap.15.num.25.* Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Officium diuinum. pag. 190.* Azor. *d.cap.7.q.8.* Campā. *in diuerſor. Iuris Canon.rub.7.cap.6.n.15.verſ.conſului*, Monet. *d.p.3.q. 6.num.29.* 88

Ego verò aliter præfata Concilij Trid decreta eſſe concilianda exiſtimo, vt ſcilicet *d.c.1.ſeſſ.12.* ſequantur in Dignitatibus: à quibus ordinarius tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas conuertēdo ſeparare poteſt, & dato, quòd diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium reſidere, & quando illa tertia pars ita ſubtracta per non ſeruientes amittitur, locis piis eſt ap- 89

Digitized by Google

plicanda. At verò *d.cap.1.ſeſſ.21.* vt loquatur ſolùm, quando diſtributioues ita ſuut tenues, vt negligsntnr: & hoc caſu tertia fructuum pars ita ſeparata, & in diſtributiones ab Ordinario cōuerſa, ſi per nō ſeruientes amittatur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit, vt refert deciſum Nicol. Garc. *de benefic.part.2.cap.2.num.465.* & declaraſſe ſacram Cōgr. Concil. teſtatur Rot. *in Aſtoricen.reſidentia, 6. Iunij, 1616 coram R. D. meo Coccino Decano, impreſſa poſt tract. de diſtrib. quotid.* Alexandri Monet.

90 Vtrùm autem diſtributiones absētium debeantur uun ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes, vt qui adſunt ex cauſa infirmitatis, vel in Eccleſiæ ſuæ vtilitatem, vel ob iuſtam, ac rationabilē corporis neceſſitatem? Solùm deberi actu intereſſentibus conſtat ex *cap. vnic. ver. ſtatuimus, de Cleric. non reſid. lib. 6.* vbi Bonifac. V I I I. indiſtinctè mandat, ac ſtatuit, vt quotidianæ diſtributiones iis Canonicis, & Clericis Collegiatarum Eccleſiarum tribuantur, qui diuinis Officiis adfuerint, atque adeò cum eas quoque diſtributiones complectantur, quas ij, qui non interſunt, acquirerēt, ſi intereſſent; neceſſarium eſt, eas aequiri, & accreſcere iis, qui interſunt. Hoc idem colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 3.* vbi decernitur quotidianas diſtributiones diuidendas eſſe inter obtinentes Dignitates, & cæteros Diuinis intereſſentes; & clariùs ex *d. c. 12. ſeſſ. 24. de reform.* vbi ſtatuitur, vt diſtributiones ij, qui ſtatis horis interfuerint, recipiant; reliqui verò quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant. Facit etiā; quia, cùm maiorem laborem ſubeant reliqui Canonici, quando aliquis eorum abeſt, meritò maioris mercedis loco illis debentur huiuſmodi diſtributiones iure accreſcendi; ex quibus & aliis hanc partem defendit Barthol. à S. Fauſto *de Horis Canonic. lib. 3. q. 88.*

91 Dico ſecundò, quod attinet ad amiſſas diſtributiones condonandas, vel remittendas, nō poſſe Epiſcopum, neque Capitulum amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit, vt expreſsè ſtatutum eſt in *d. c. 12. verſ. diſtributiones verò,* & docēt Nau. *de Horis Canon. c. 21. miſcel. 14. n. 48. & conſ. 7. n. 1. de Cler. non reſid.* Menoch. *de arbitr. caſu 429. n. 6.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. in fine, pag. 124.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarr. lib. 2. tit. 23. de reſidem. sub. An Canonici, vel alij habentes Dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis? n. 90. & 91.* Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb. Diſtributiones 4.* Rot. *in Hiſpalen. diſtributionum 2. Maij 1603. coram R. D. meo Coccino,* eſt prima inter impreſſas poſt *tr. de diſtrib. quotid.* Alexandri Monetæ, Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 53. n. 13u.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. reſol. q. 13. n. 7.* & me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 2.*

62 Cuuſenſus enim Canonicorum non poteſt facere, vt qui non interfuit Diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui, ſicut reſoluunt Nau. *de Horis can. c. 5. n. 20. & c. 25. n. 63.* Menoch. *d. caſu 429. n. 6 in addit.* Mendez de Cabedo *diuerſ. Iuris arg. lib. 1. c. 9.* Bonac. *de Sacram. diſp. 4. q. vlt. puncto 7. §. 5. n. 8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. dec. 493. in 1. edit. nunc reſol. 384. n. 7. in 2. edit.* Imò nec totum

93 Capitulum per conſuetudinem poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis duraurit abſentia, vt tenent Aloyſ. Ricc. *d. reſ. 384. n. 8.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 266. n. 31.* Rot. *in dict. Hiſpalen. diſtributionum.*

Et quamuis nonnulli exiſtimauerint uno eſſe prohibitum remittere diſtributiones præteritas, ſi abſit omnis fraus, & conuentio, ſed ſolùm eſſe prohibitum conuenire de remittendis diſtributionibus in futurum, vt probabiliter putat Monet. *d. p. 3. q. 5. n. 8.* cuius opinio attento Iure cōmuni vera eſt, ſi credimus gloſſ. *verb. ſuas, in d. c. vnic.* quæ id dicit; tamen poſt Concil. Trid. id ampliùs non licet, vt ſentit Nauar. *de orat. miſcel. 59. n. 3.* dum tenet ſententiam illius gloſſ. eſſe per Concil. Trid. ſublatam. Steph Durāt. *de ritib. Eccl. lib. 3. c. 25. n. 5.* dum dicit prædictam gloſſam eſſe nunc delendam, Azor *d. lib. 7. c. 7. q. 9.* quos refert, & ſequitur Sanctarel. *d. q. 13. n. 6.* vbi addit hanc opinionem hoc tempore eſſe communem, & fauere cultui diuino: quia alioquin daretur occaſio Clericis abſentandi ſe à Choro, ſperantes ſibi faciendam eſſe remiſſionem à ſuis Coocanonicis amicis, & ita quuque ipſe Canonicus cogeretur, ſaltem ex gratitudine, remittere diſtributiones aliis Canonicis in diminutionem cultus diuini. 94

Poterit tamen Canonicus diſtributiones, quas alter amiſerat, ſibi iam applicatas, & traditas, poſtea illi ipſi donare: quia nulla colluſio poteſt ſuſpicari, cùm donetur id, quod iam amiſſum eſt, & per alios perceptum. Ita gloſſ. *verb. ſuas, in d. c. vnic.* & ibi Gemin. *in §. qui verò n. 10. de Cleric. non reſid. lib. 6.* Nauar. *miſcell. 59. de Orat. n. 3. & 5.* Azor. *d. c. 7. q. 9.* Monet. *d. p. 3. q. 5. n. 6.* Sanctarel. *d. q. 13. n. 5.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. cap. 8. dub. 16. num. 4.* 95

Dico tertiò, quod attinet ad trāſactiones ſuper diſtributionibus faciendas, quòd vbi dubium aliquod, vel cōtrouerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis, hoc eſt, quarum percipiendarum dies iā ceſſit ſiue perceptæ fuerint, ſiue non, tranſigi poteſt, etiam ſine Superioris auctoritate. Ratio eſt: quia illæ diſtributiones ſūt merè temporales, ſicut fructus decimarum, qui ideo vendi poſſunt, & alienari, *cap. fin. ne Prælati vices ſuas, cap. 2 de locato.* vbi gloſ. & Doctores, Monet. *de decim. c. 5. q. 3. concl. 1.* tum etiam, quia ſuper præteritis alimentis tranſigi poteſt, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 56. n. 94.* Ex quibus ita tenet Monet. *de diſtrib. quotid. p. 3. q. 5. num. 11. cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 7.* 96

Super futuris autē diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi, ſine Superioris auctoritate tranſigi non poteſt. Ratio poteſt eſſe: quia ius percipiēdi diſtributiones ſiu futurum ſpirituale eſt, vel ſaltem ſpirituali annexū, cùm immediatè cōpetat ratione beneficij, vel Canonicatus. *cap dilectus, il 1. de prabend.* cum aliis adductis per Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. q. 18. n. 53.* me citato *in hoc loco* Trullench *d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 8.* ac proinde ſuper eo tranſigi non poteſt ſine Superioris auctoritate, ad tex. *in cap. præterea el 1. & cap. ſuper eo, de tranſaction.* & plenè reſoluit Monet. *d. p. 3. q. 5. à num. 54.* vbi *num. 17.* limitat, niſi detur pro ſpirituali aliud ſpirituale quoad euitandam ſimoniam: nam quoad validitatem ait requiri auctoritatem Superioris, vt habetur *in cap. ſtatuimus, de tranſaction.* 97

CAPVT

CAPVT XIX.

De Canonica portione Epiſcopali.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Eccleſiæ obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur.*

2 *Canonica portio ita dicitur, quaſi pars à Canonibus inſtituta, & approbata.*

3 *Canonica portio duplex: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis: & alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſiue Rectori.*

4 *Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcumque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, necnon ex decimis,* &c.

5 *Canonica portio debetur Epiſcopo intuitu curæ paſtoralis, tribus potiſſimum ex cauſis.*

6 *Canonica portio debita Epiſcopo intelligitur, vbi, id de conſuetudine obſeruatur: contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo.*

7 *Epiſcopus ſuper Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi.*

8 *Canonica portio Epiſcopalis quanta fuerit, & hodie ſit? oſtenditur.*

9 *Canonica portio Epiſcopalis debetur etiam Prælato inferiori, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

10 *Canonica portio Epiſcopalis penitus abrogata eſt in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus, & loco illius ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgo dicitur, luctuoſa.*

11 *Legatum ſi relinquatur loco exempto, non debetur Epiſcopo canonica portio.*

12 *Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis.*

13 *Eccleſia exempta, quæ Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ.*

14 *Eccleſiæ pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt.*

15 *Canonica portio Epiſcopalis an debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti? oſtenditur.*

16 *Canonica portio Epiſcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis.*

17 *Canonica portio an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur? oſtenditur, & numer.* 18.

19 Clem. dudum, de ſepultur. *declaratur.*

20 *Canonica portio an debeatur ex relictis Hoſpitali?*

21 *Hoſpitalia ad pia inſtituta ſine Epiſcopi auctoritate, licèt eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur.*

22 *Canonica portio non debetur de iis, quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus* in cap. vlt. de teſtam. *relinquuntur.*

23 Clem. 2. § verùm, de ſepultur. *declaratur.*

24 *Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinum cultum.*

25 *Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia non indigent, ædificiis, vt refectione parietum? oſtenditur.*

26 *Canonica portio non debetur ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea.*

28 *Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, an poſſit inſimul canonicam vendicare portionem? oſtenditur.*

29 *Legatum, quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceptat, videtur debito renunciaſſe.*

30 *Teſtator ſi exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet, non poteſt vltra legatum aliquid ampliùs exigere.*

31 L. dotalem 13. § vlt. ff. de fundo dotali. *declaratur.*

32 *Beneficiarius teſtator, ſi abſolutè leget Epiſcopo, an poſſit ille, & luctuoſam exigere, & legatum vendicare? oſtenditur, & n.* 33.

34 *Epiſcopus an poſſit non ſolùm legatum, ſed etiam Canonicam portionem vendicare, ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis? oſtenditur.*

35 *Epiſcopo ſi quid fuerit relictum, Cathedralis Eccleſia de eo poterit Canonicam petere portionem niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ, quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum.*

36 *Epiſcopo, vel Eccleſiæ, quando aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem ſit diuiſio, ſicut etiam eſt facienda, quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur.*

SEQVITVR Canonica portio, quæ ſcilicet ex relictis, & prouentibus Eccleſiis obuenientibus detrahitur, & Prælatis debetur, *cap. 1. cum ſeq. 10. q. 3. cap. de his & cap. decernimus, 10. q. 1. cap conſtituimus, 16. q. 1. Clem. dudum, de ſepult.* dicta Canonica portio, id eſt, pars à Canonibus inſtituta, & approbata, Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, n. 1.* Fr. Ludouic Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 48. art. 5. in pr.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 86. num. 2.* Et duplex eſt: vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis, *d. cap. de his*, cum ſimilibus *cap. officij, cum ſeq. de ſepultur.* de qua agemus *in hoc cap.* alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori, quæ quarta Parochialis quandoque dicitur, de qua *in c.* 11. tractabimus. 1

Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, *d. cap. de his, cum ſeqq. 10. q. 1. c. vobiſcum. cum ſeqq. 12. q. 2.* hoc eſt intra ſuam diœceſim exiſtentibus, Lap. de Caſtillione *§. quia de Canonica, à n* 8. Vbald. *p. 2. c. 4. q. 7.*

q.7.in princ. Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2.lib.3.c. 22.n.24.* necnon ex decimis, & ex iis, quæ occaſione funeris obueniunt Eccleſiæ, *cap. conquerente, de offic. Ordin.* vbi gloſ. *verb. mortuariorum*, gloſ. notabilis *in cap. cum olim. de cenſib.* & denique de omnibus, quæ pro anima relinquuntur, *cap. Pontifices, 12.q.5.c. requiſiſti, de teſtam.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ.p.2.c.14.n.6,* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 209.

Debetur autem Epiſcopo curæ paſtoralis in-
5 tuitu, ſicut etiam Rectori Parochialis Eccleſiæ, *cap. 1. cap. de his, de ſepultur.* tribus potiſſimum ex cauſis: prima eſt, in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus *in c. conquerente, de offic. Ordin. & cap. de quarta, & in cap. auditis, de præſcript.* Secunda, ob communicationem, quæ inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas reperitur, *cap. requiſiſti, verſ. ſecus, de teſtam.* Tertia, ob curam, & cæleſte pabulum, quod impartitur Eccleſiis inferioribus, vt ſatis conſtat ex *c.1.* ibi, *cæleſti pabulo, de ſepult.* Ita Lap. *de Canonica portione, p.2.n.1.* Et hæc aliquando legitima, vt *in c. officij, de teſtam.* aliquando Canonica portio nuncupatur, vt *in c. vlt. eod. tit.*

6 Ita debita Epiſcopo hæc portio intelligitur, vbi id de conſuetudine obſeruatur, contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam, Epiſcopo, *c. de quarta, de præſcript. d.c. offic. j, in fine, de teſtam.* Panor. *in c. certificari, de ſepultur.* Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio. 1.q.1.n.3. in fine.* Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.9.c.12.q.3.* Fr. Ludou. Miranda *d. tom.2.q.48. art. 5. concl. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib.4.p.6. tract.9. docum.4.n.2. & 4.* qui addunt ad illam præſcribendam, ſi cõſuetudo ſit cum titulo, ſufficere tempus quadraginta annorum: ſi verò ſit ſine titulo, requiri tẽpus, cuius in contrarium initij non ſit memoria; quorum rationem adducunt: nam cùm ius commune ſit pro Epiſcopo, & conſequenter cùm præſumptio ſit contra poſſidentem qui ſoluere renuerit, oportet quòd titulum allegeт, & probet, per quam talis præſumptio tollatur; quòd non fit niſi modo prædicto: Epiſcopus enim ſuper hac Canonica portione fundatam habet intentionẽ de Iure communi, Seraph. *deciſ.1449. num.4.* Gregor.
7 XV. *deciſ.519.n.1* Rot. *deciſ.51. num.5. p.1. diuerſ. & dec.402.n.1. p.2. recent.* & fuit dictum *in 1. Pacen. decimarum 12. Februarij, 1608. coram bona mem. Card. Sacrato.* Nunc deſcendo ad plura dubia in hac materia reſoluenda.

8 Et primò, quæro, quãta fuerit hęc portio? Felin. *in d. cap. de quarta, in princ. n.1.* affirmat in Iure nullibi reperiri certam quotam præfinitam, argumento tex cui innititur *in d.c. certificari, 9. de ſepul.* & hęc ſententia in effectu fuit Abb. *in d. cap. vlt. n.2. de teſtam.* ſed minùs benè textũ illum citant, cùm Clemens III. ibidem manifeſtè doceat attento iure pluries certam quotam fuiſſe determinatam: patet ibi *in verſ. cùm autem.* Quare gloſ. *verb. conſuetione, in d.c. vlt.* cui ſimilis, *verb. mortuariorum in d. cap. conquerente,* arbitrantur hac in re ad conſuetudinem recurrendum; ex eo quia Iure nihil certum reperitur: aliquando enim portio importabat partem dimidiam, *cap. 2. de ſepultur.* aliquando tertiam, *cap. 1. illo tit.* aliquando quartam, *d. cap. requiſiſti, d.c. de quarta, c. cùm ſuper 8. de ſepultur. Clem. Dudum. verſ. verum, illo tit.* Sed hoc non eſt dubium reſoluere, neque Iura ad cõcordiam reducere, & meritò improbatur per Couar. *in d.c. vlt. in princip.* Et ideò dicendum attento Iure certam portionem fuiſſe definitam, quartã, ſcilicet partem reddituum eccleſiaſticorum, & oblationum, cæterarúmque obuentionum, quæ intuitu pietatis Eccleſiis inferioribus acquirebantur, bonus tex. *in cap. conceſſo, 12. quæſt. 2. c. mos eſt,* cum multis ibidem, *eadem cauſa & quæſt.* Poſtea verò tertia pars fuit aſſignata iuxta varietatem prouinciarum, eo adiecto onere, vt Epiſcopus incumberet fabricæ Eccleſiarum inferiorum, vt in noſtra Luſitania factum probat *c. priſ. it, cap. vnio,* cum aliis *ibid. 10. quæſt. 3.* Si tamen agatur de illis bonis, quæ defunctorum iuditio relinquuntur Eccleſiis inferioribus, tertia pars ad Epiſcopos pertinet abſque illo onere, *d.c. 1. de ſepultur.* vbi de hac tertia agitur, neque alicuius oneris mentio ſit, *d. cap. certificari, eod. tit.* aliquando quarta, interdum medietas iuxta diuerſarum prouinciarum diuerſas conſuetudines, *d.c. certificari, & c. requiſiſti, in princ.* ex aliis Couar. *in d. cap. vlt. in princip.* Bertachin. *de Epiſcopo, lib.4. in 4. par. nu.40.* Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſol. 209. concl. 5.* Fr. Ludou. Miranda *d.q.48. art. 1.* plures apud Solorzan. *de iure Indiarum tom.1. lib.3.c.22.n.12. cum ſeqq.*

Secundò quæro, verùm hæc Canonica portio 9
ita dicatur Epiſcopalis; vt non debeatur alij, quàm Epiſcopis? Reſp. in hac materia Epiſcopi nomine venire quemcumque alium Pręlatum inferiorem, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt, quia Canonica hæc portio eſt de lege iuriſdictionis Epiſcopo debita iure Epiſcopali, ſecundùm Innocent. *in c. 1. de ſtatu Monach.* Vbald. *in tract. de Canonica portione, c.1. n.4.* quòd cùm huiuſmodi Prælati habeant in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis: ita Vbald. *d. tract. c.4. quæſt.4. princ. num.1. verſ. notandum.*

Tertiò quæro Vtrùm vbique hæc quarta ſit in 10
vſu? Reſp. in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus loco illius, quæ penitus abrogata eſt, ſubrogatum fuiſſe ius quoddam Epiſcopale, quod vulgò dicitur, *Luctuoſa,* quæ ſolui ſolet ex bonis immobilibus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, quæ habebat quartam huiuſmodi, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia; in aliis eſt pretioſior ſupellex, quam habent beneficiarij prædicti, de qua Luctuoſa egi *de officio & poteſt. Epiſcopi par.3. alleg.83. num.6.* & infrà *hoc eod. lib. c. 23.n.32.*

Quartò quæro. Vtrùm ſi legatum relinquatur 11
loco exempto, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam, quæ vera eſt, tenent Syluest. *in verb. Canonica portio. q.5. num.4.* Angel. *eod. verb. n.7.* Lap. *d. tract. q.4.* Vbld. *eod. tract. cap. 4. q.6.*
Ludou. Miranda *d.q.48 art. 2.* Ratio eſt: quia Epi- 12
ſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis. *cap. luminoſo, 18.q.2. c. cùm Epiſcop. 7. de offic. Ordin. lib.6.* vbi gl. recepta *verb. exempto.* Si verò Eccleſia exempta capellas, vel
populum non exemptum habuerit, tenebitur 13
Epiſcopo ad Canonicam portionem, vt per Ioan. Andr. *in c. in noſtro, de ſepultur.* Lap. *d. tract. 5. quia, n. verſ. ſecundo quæritur.* Vbald. *d. cap.4.q. 5. & 8.* Eraſ. Cochier. *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p.4.q.6. nu.* Tamburio. *de iure Abbatum. tom.3. diſp. 16. qu.13. fine.* niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet
Eccleſiæ exemptæ, Vbald. *d.c.4.q.9.n.3.* Pleno au- 14
tem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & tẽporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. gloſ. *verb. pleno iure,*

iure, in c. cùm & plantare. §. in Eccleſiis, de priuileg. vbi dixi.

15 Quintò quæro, Verùm hæc Canonica portio debeatur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ verò tempore teſtamenti. Reſp. ſequentes diſtinguendo caſus. Primus eſt, ſi vtroque tempore, teſtamenti, ſcilicet, & mortis, exemptio ſit, non debebitur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti; exempta verò tempore mortis, non debebitur quoque Canonica, quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis, quo legatum cedit, non verò qui legatur, *l. poſt diem. ff. quando dies legat. l. quæ legata ff. de regul. iur.* Lap *d. §. quia, n. 12.* Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti; ſubdita verò tempore mortis, debebitur Canonica: quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem teſtamenti, *l. ſi cognatus, ff. de rebus dub.* Vbald. *d. cap. 4. q. 7. n. 3.*

16 Sextò quæro, Verùm ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam quæ vera eſt, ſequuntur gloſ. *verb. decreui, in cap. 2. de ſepult. & verb. Trebellianicæ, in cap. ſi pater, de teſtam. libr. 6.* Abb. *in cap. vlt. numer. 7. eod. tit.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg.* 28 Roman. *conſ. 233. numer. 2. verſ. tertio facit,* Vbald. *d. tract. 5. numer. 10. & 11. & cap. 6. numer. 15. & 50.* Franc. Leo *d. cap. 14. num. 9.* Azor. *d. cap. 12. q. 9.* Mouentur duobus potiſſimùm: primò, quia de relictis pauperibus abſque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur iniunctum, quòd portio debeatur: patet, quia ſolummodo reperitur cautum deberi de relictis Eccleſiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requiſiſti, & in d. cap. vltim. de teſtam.* Deniquequia, quando pauperibus relinquitur abſque aliqua loci reſtrictione, legatum cenſetur relictum perſonis, in quibus terminis portio non debetur, vt conſtat *ex præcitatis Iuribus*; Vbald. *vbi proximè,* Fr. Ludou. Miranda *d. quæſt. 48. art. 3. concl. 3.* licèt, quando cum loci determinatione, cenſeatur magis haberi reſpectum ad locum, quàm ad perſonas, *l. annuum, 20. in fine,* ibi, *datum templo, ff. de annuis leg.* Vnde, quamuis in poſteriori caſu portio debeatur; non tamen in priori, iuxta modò dicta. Hinc, ſi quid legetur certo alicui Clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel Religioſis in certo loco commorantibus, habito reſpectu ad locum, portio Epiſcopo debetur, quicquid aliter ſentiat Azor. *d. cap. 12. q. 10.*

17 Septimò quæro, Verùm ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, ſeu quarta Canonica debeatur? Partem negatiuam tuetur *gloſ. 3. in d. c. 2. de ſepultur.* dum reſoluit pro relictis in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum, & per text *in l. ſi quis ad declinandam. §. in omnibus, C. de Epiſcopis & Clericis,* quatenus illud ipſum diſponit, notat Bald *ibi num. 19.* Abb. *conſ. 31. dubitat. 2. vol. 1.* Roman. *conſ. 47. à numer. 18.* & alij, de quibus Pett. de Vbaldis *de Canonica portione quæſt. 14. num 15.* & plures, de quibus Tiraquel. *de piæ cauſæ priuileg.* 28. & poſt Rebuff. Menoch. *remed. 15. recup. numer. 32.* & magis communis ex Gutier. *Canon. 1. cap. 35. numer. 13.* atque etiam Marta *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 113. numer. 19.* Azor. *d. lib. 9. cap. 12. quæſ. 11.* qui omnes mouentur (vltra text *in d. l. ſi quis ad declinandum*, ex ea ratione: quia ſolum Iure reperitur expreſſum, vt huiuſmodi quarta præſtetur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſiis, vel piis locis, *c. officij, c. vlt. de teſtam.* At conſtat huiuſmodi Confraternitates, pia loca nõ eſſe, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis religioſis, ſed perſonis. Verùm contrariam ſententiam, quòd de illis, quæ Cõfraternitatibus relinquuntur, quarta indiſtinctè debeatur, tenuit Lap. *in tract. de Canon. portione, n. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Pett. de Vbaldis *in ſimili tract. q 14. à n. 18* & poſt eum, Barbatiam, & alios. Communem profitetur, & ſequitur Coo. *in c. officij, n. 12. de teſtam.* & eius verba tranſcribens Gutier. *d. c. 35. n. 7.* Azeued. *l b. 10 n. 27. tit. 1. lib. 4. nouæ recop. 10.* Boer. Epo *in comment. ad c. officij 13. n. 23. de teſtam.* adducti fundamento: quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Eccleſiis, vel locis piis relinquatur; ſed ſufficit, quòd ſit relictum in cauſam piam, vt probare videtur tex. *in d. c. requiſiſti. in princ. de teſtam.* ibi, *teſtatori pro anima ſua leget*, iuncto ibi, *Epiſcopus debet illis ſecundum diuerſas conſuetudines tertiam, vel quartã portionem habere.*

Pro faciliori tamen huius quæſtionis reſolutione ſequẽtes caſus diſtinguere oportet. Primus eſt, quando Confraternitates Epiſcopi auctoritate eriguntur, & alicui loco ſacro, aut religioſo, ſeu Capellæ vnitæ ſunt, vel affixæ, & in his certum eſt procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eum ſequuntur, reſoluentes deberi Canonicam portionem: quia in toto rigore in illis verificarẽt verba prædictorum Iurium, quæ indiſtinctè decidunt quartam deberi de relictis Eccleſiis, vel piis locis. Secundus caſus eſt de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pia opera exercenda inſtituũtur: exemplum proponit Bald. in collectis mercatorum, vel Scholaſticorum, & ſimilium artium profanarum; & in his ſecurè procedit ipſius reſolutio, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes quartam non deberi: quia, cùm non ſint loca pia, ceſſat totũ fundamentum eam exigendi. Tertius caſus eſt, & in quo tota verſatur difficultas, de Cõfraternitatibus, ſcilicet, quæ deuotionis cauſa fuerint inſtitutæ Epiſcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exerceãtur: nam indiſtinctè ex illis quartã deberi dicendum videbatur: etiamſi Eccleſiæ, aut alio religioſo loco affixæ non ſint; ex ratione, quam ex Cou. & aliis ſecundo loco retulimus; quòd, ſcilicet, piæ ſint cauſæ; & quia in iuriſdictione ſint Epiſcopi: atq; ita ceſſat fundamentum Romani, de quo *proximè.*

Contrarium verò in rigore Iuris probabilios 18
mihi videtur, eò quòd ex illis ſolùm quartam deberi Iure expreſſum reperio, quę Eccleſiis, vel locis piis relinquuntur, qualia non ſunt Cõfraternitates, quę nulli Eccleſię, Hoſpitali, Capellę, aut alij pio loco adhærent, ſeu vniuntur. Nec aliud 19
probat tex *in d. c. requiſiſti*: quia ex eius lectura cõſtat manifeſtè facere Pontificem differẽtiam inter ea, quæ pro animæ ſalute relinquuntur perſonis: cùm ergo cõſtet, Confraternitates huiuſmodi loca nõ eſſe, ſed potius corpus quoddam fictũ plurium perſonarũ repræſẽtare; nõ videtur quòd ex iis quarta ſolui debeat, iuxta motiuum Baldi, Romani, & aliorũ, qui hoc ipſum confirmant ex auctoritate tex. *in d. l. ſi quis ad declinandã, in fin. in §. omnibus*, vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos. Nec etiam obſtat *Clem. dudum, de ſepult.* vbi habetur, teneri Religioſos ſoluere quartam Eccleſiæ Parochiali de relictis quibuſcunque ipſis Fratribus intuitu pietatis: quia reſpondetur textum agere de quarta debita

debita Eccleſiis,Parochialibus, in qua longè di-
uerſæ rationes dantur,vt text habet. Inſuper re-
ſpondetur ibidem agi de relictis Monaſteriis, vel
Fratribus,habito reſpectu ad illa loca,ſeu Mona-
ſteria,in quibus commorantur.

20 Octauò quæro,Vtrùm,ſi à teſtatore relinquatur
aliquid Hoſpitali , debeatur Canonica portio?
Cõmunis diſtinguit inter Hoſpitale auctoritate
Epiſcopi conſtructum,& inter illud , quod ſola
priuata auctoritate,vt de relictis priori Canoni-
ca portio debetur,non ſic dicendum de poſterio-
ri.Patet:quia quando aliquid relinquitur Eccle-
ſiis,vel locis piis,Epiſcopo ſua debetur portio,*d.
c.officij,d.c.vlt.de teſtam* bonus tex. *in d.c.requiſiſti,
verſ.ſecus*.& *ſup*.probauimus.Planè Hoſpitale au-
ctoritate Epiſcopi conſtructũ,locus pius eſt, *c.ad
hæc.4.de relig.domib.l.in tantum,6. verſ.ſacra autem.
ff.de rerum diuiſ*.cum latè adductis ſupr.*hoc l.c.11.
in princ* & ſacer dicitur:quia benedictione quadã
ſanctitatis conſtitutiua dedicatur in vſum pium,
explicat poſt S.Th & alios,Nau.*de ſpolius Cleric.§.
17.n.* 7.quæ ſpecialis dedicatio cum Epiſcopali
benedictione non datur in Hoſpitali , quod ſola
priuata auctoritate conſtructum eſt.Igitur,&c.Ita
in effectu obſeruant & diſtinguunt Abb.*conſ.31.
n.2.vol.1*. Sylu.*in ſum. verb. Canonica portio.5.q.3.*
Ant.Gabr.*lib.6.commun.tit.de pia cauſa,concl.* 2. *n.*
17.Valaſc.*conſ.*106.*n.*13.*&* 14 Card Tuſch.*tom.4.
lit.H,concl.*164.*& tom.6 verb.quarta,concl.*51.*n.*22.
21 *&* 35.Fr.Ludou.Miranda *d.q.48.art.3.concl.*2 Et
quamuis Hoſpitalibus ad pia ſine Epiſcopi au-
ctoritate inſtitutis quartam deberi ex ea ratione
dicendum videretur;quia, licèt eccleſiaſtica non
ſint;tamen ſunt pia loca,cùm in eis opera pietatis
exerceantur , Tiraq.*in præfat.piæ cauſæ pag.1. verſ.
item relictum Hoſpitalibus* Ant.Gabr.*d.concl.*2.*n.*5.
verſ.contrarium Bobadil.*in ſua politica,lib.*5.*c.*18.*n.*
258.Card.Tuſch.*tom.4.lit.H,concl.* 138.*& concl.*
163.*n.*2.*&* 4 *& tom.6.lit.P,concl.*358.exquiſita ta-
men ratione contra Card.*conſ.*23.contrarium re-
ſoluit Rom.*d.conſ.*477.*n.*15.*&* 19. quia , ſcilicet,
quarta debetur Epiſcopis ratione iuriſdictionis
ſpiritualis,& curæ,quam habet in Eccleſiis ſuis,
& ideò in locis exemptis,quia ſuæ iuriſdictioni,
non ſubiiciuntur,huiuſmodi quartam non dedu-
cunt,vt probat tex.*in d.Clem.dudum,§.vltrà. de ſe-
pultur*.Quare,cùm huiuſmodi Hoſpitalia, etiamſi
pia ſint,Epiſcopo non ſubiiciantur,vt reſoluunt
Doctores citati,non videtur ex illis huiuſmodi
quartam deduci poſſe.

22 Nonò quæro.Vtrùm de his, quæ pro ornamẽ-
tis,cereis,Fabrica Eccleſiæ,& cæteris , de quibus
in d.c.vlt relinquuntur,Canonica portio Epiſco-
po debeatur?Negatiuè reſp.*d.c.vlt*. vbi Abb.*n.*2.
Cou.*n.*4.Petr.de Vbaldis *de Canonica portione , c.*
6.Lap.*eod.tract.p.2.à n.*14.Lodou.Mirãda *d.q.* 48.
art.2 concl. vbi idem dicit , ſi legetur pro dictis
ornamentis redimendis,ornandis,vel reparandis,
Franc.Leo *d.c.*14.*n.*6.Azor.*d.c.*12.*q.*7.*caſu* 5.4. *&*
5.Perez de Lara *de anniuerſ.& Capell. lib.* 1.*c.*25.
*n.*56.*&* 57.Valaſc.*conſ.*105.*ex n.*11.Horat.Viſcon-
tus *in concl. Iuris lit. Q,pag.* 241.Solorzan.*d.lib.3.c.*
25.*n.*30.Boer.Epo *in comment.ad cap. requiſiſti* 55.
n. 33.*de teſtam.*

23 Non obſtat *Clem.2.§.verum,de ſepultur.*vbi Ca-
nonica portio indiſtinctè ſolui præcipitur de
omnibus obuentionibus nõ obſtante conſuetu-
dine,vel iure in cõtrarium,quia ſunt,qui reſpon-
deant,*d.c.vlt*.non procedere in Fratribus Mino-
ribus,& Prædicatoribus propter ſpecialem deci-
ſionem *d.§.verum*,ita gloſ.*ibidem,verb de iure*.Abb.
Alber. & alij , quos refert , & ſequitur Cou.*in d.
cap.vlt.n.6*. exiſtimantes correctoriam eſſe Con-
ſtitutionẽ *d. §.verum*. & ideò ad alios,quàm Præ-
dicatores , & Minores nullatenus extendendam,
arg.*l.quod verò.13.ff de leg.b.reg.quæ à iure,28.de re-
gul.iuris,in 6*. Verùm , quamuis hic reſpondendi
modus veriſſimus ſit reſpectu portionis debitæ
Eccleſiis Parochialibus , vt tex. habet , iuxta ter-
minos controuerſiæ,quæ excitata fuit inter Re-
ctores , & Parochos Eccleſiarum Parochialium,
& inter prædictos Fratres,vt ſatis deprehenditur
ex principio *d.Clem.*2. reſpectu tamen portionis
Epiſcopo debitæ,de qua agimus,defendi non po-
teſt;quia reſpectu illius non receſſit dictus *§.ve-
rum à diſpoſitione d.c. vlt*.in quo non ſolùm agitur de
portione debita Epiſcopo,ſed etiam de illa,quæ
ſpectat ad Eccleſias Parochiales : vnde,quamuis
exorbitet circa portionem Eccleſiarum Parochia-
lium , quæ ſolui iubetur,vt conſtat *ex eod.§*.non
tamen circa portionem Epiſcopalem, de qua non
agit,arg.*l.præcipimus C.de appellat*. ideò reſponde-
mus §.illum agere de illa portione diuerſa : pro-
indèque nobiſcum non pugnare

Decimò quærò. Vtrùm ex legato relicto pro 24
operibus piis,debeatur Canonica portio, ſi exe-
cutores illud diſtribuerint in fabricam , lumina-
ria , & ornamenta Eccleſiæ , vel in concernentia
diuinum cultum?Negatiue reſpondet Cou. *in d.
c.vlt.n.*7.Et ratio eſt:quia diſtributio , quam facit
executor , cenſetur facta ab ipſo teſtatore,*l.vnum
ex familia,§ 1.ff.de legat* 2. ſecùs ſi executores di-
ſtribuerent legatum in vſum non priuilegiatum
locorum piorum.

Vndecimò quęro.Vtrùm de relictis pro reſtau- 25
ratione Eccleſiæ matricis,ædificatione & repara-
tione Eccleſiarum , Monaſteriorum ,& Hoſpita-
lium,ac aliorum piorum locorum, debeatur Ca-
nonica portio , ſi Eccleſiæ huiuſmodi,Monaſte-
ria,ſeu Hoſpitalia, non indigent ædificiis,aut re-
fectione parietum ? Quæſtio eſt dubia,in qua ne
ſic fraus Epiſcopo,aut Parochiali fiat, Canonicã
portionem eſſe detrahendam reſoluunt Cou *in d.
c.vlt.n.4.verſ.eſt tamen*,Fr.Ludou Miranda *d q.*48.
a.5.concl.1.verſ.tertio,Azor *d.c.*12.*q.3 caſu* 3.Con-
trarium tamẽ tenuerunt Goffr.Card. Barbat.*in d
c.vlt*.relati ab eodem Cou.*cit.loco*,ſequitur Franc.
Leo *d.c.*14.*num.*8.per tex.*in c.vobis.*12 *q.*2.Verùm
Rot. *in Syracuſana quarta , 5. Martij*,1586 coram
Seraphino,impreſſa per Quarant.*in ſum.Bullarij,
verb. Quarta Epiſcopalis*,cenſuit hac in re atten-
dendam eſſe formam legati:ſi enim teſtator vult
ſtatim,vel in ſingulos annos ſolui aliquid pro re-
ſtauratione Eccleſiæ , quoties ea indigebit, tunc
ſeruari poterit prior ſentẽtia:ſi verò legat pro re-
ſtauratione Eccleſiæ , quoties ea indigebit tunc
poſterior ſententia contraria erit ſequẽda:& ſub
hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſubuentio-
ne Eccleſiæ reſpectu luminariũ , ornamentorũ,&
aliorum ad cultum diuinum pertinentium,ex his
namque nõ debetur quarta *d.c.vlt*.Si verò vſus eſt
indeterminatus,& nõ deſtinatus perpetuo cultui
diuino,tunc debetur quarta *d c.parte,&* 3.*de verb.
ſignif.d.c.requiſiſti ,de teſtam* Ad perpetuum autem
cultum diuinum cẽſetur factũ legatum,quod re-
linquitur,vt annuatim fiat feſtum alicuius Sãcti,
vel vt dicatur officium in vna Capella, ſed quòd
conſtituatur præbenda,Altare,aut pulpitum ,vel
aliud huiuſmodi;quia tũc nõ debetur Canonica
portio,ſecundũ Innoc.*in d.c.vlt*.Frãc.Leo. *d.c.*54.
*n.*9.

h.9.in princ. Azot. *d.c.*11.*c.*7. Fr. Ludou. Miranda *d.q.*48.*a.*3.*concl.*1.*verſ.quarto*, vni *in ve ſſexto*, ſubdit de oblationibus non deberi quartam.

26 Duodecimò quæro, an ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos, quarta huiuſmodi debeatur? Non deberi reſoluunt Syluest. *in ſum.ve c.Canonica portio*, 4.*quæſt.* 4. Azor. *d.cap.*12.*quæſ.*7.*caſu* 8. Fr. Ludou. Miranda *d.q.*48.*art.*3.*concl.*1.*verſ.&tandem ſeptimo.*

27 Decimotertiò quæro. Vtrùm ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea debeatur Canonica portio? Non deberi cenſuit Rot. *in d.Syracuſana quartæ*, ex eo, quia, aut ſunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum ſit factum perſonis, & non locis, vt ſuprà diximus: aut non ſunt pauperes & tunc nec etiam debetur; quia vltra præfatam rationem militat alia ratio, quòd ſcilicet tale legatum non dicitur pium, & ideò ex eo quarta non debetur, vt pariter ſuprà dictum fuit.

28 Decimoquartò quæro. Vtrùm Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, poſſit inſimul Canonicam vendicare portionem? Cuius dubij reſolutionem aliqui Doctores ineptè petunt ab alterius deciſione, vtrùm, ſcilicet, debitor legans cenſeatur legatum cum debito compenſare? etenim dubium noſtrum diuerſum eſt ab alio: patet, quia Canonica portio non debetur Epiſcopo à teſtatore legante, ſed ab eo, iis, & Monaſteriis, quibus legata pia relicta ſunt; vnde teſtator reſpectu portionis debitor non eſt, ſed Monaſteria ipſa, vel Eccleſiæ legatariæ. Aliunde igitur præſentis dubii reſolutio eſt petenda, in quo tenendũ omninò eſt, Epiſcopũ, cui teſtator legatum abſolutè reliquit, poſſe illud vendicare, & Canonicã petere portionẽ. Probatur ratione: quãdo duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita concurrunt, & nõ datur animus compenſandi ex parte legantis, vtrumque debitũ peti poteſt: iuuat *l.Titia* 19 §. *qui Marce, ff. de annuis leg.* ſed quando teſtator abſolutè legat Epiſcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diuerſo capite, & à diuerſis perſonis debita. Deinde ex parte legantis nõ proponitur animus compẽſandi cũ Canonica portione. Igitur, &c. Maior eſt manifeſta: quia nihil eſt, quod impediat vtriuſq; debiti petitionẽ. Minor oſtenditur: quia proponitur legatũ legitimè relictũ, & Canonica portio, quæ debetur à locis piis, reſpectu quorũ teſtator debitor nõ eſt, vt ſuprà diximus, & omninò ceſſat cõiectura cõpenſationis, cùm nullũ proponatur debitũ ex parte Epiſcopi, & teſtatoris reſpectu Canonicæ portionis, atque ita deficiant termini neceſſarii ad compenſationem. Igitur, &c. Quare ita reſoluunt Ant. *n.*6 Abb. *n.*4. & Cou. *n.*3. Boet Epo à *n.*14. per text. ibi *in d.c. offi ij.*t.*de teſta.* & plures citati à Iac. Vald. *in addit. ad Xuar. l.* t. *tit. de* [illegible] *arrhas ad n.*36.*verſ.ſed pone*. Dixi, *abſolutè*, quia, ſi teſtator ſub cõditione legauerit Epiſcopo, vt contentus legato nil ampliùs petat de Canonica portione, & Epiſcopus acceptauerit, nil ampliùs

29 valebit exigere, vt probat tex. *in d.c.offi.* j.*verſ.conſultationi*: vbi omnes reſoluũt. Ratio eſt: quia quando legatur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceptat, videtur debitor renunciaſſe, *d.c.offi.* j ibi, *renũciaſſ, &c.* iũcta *reg. l. cum ab vno.* 55.*de leg.*2. ita Alex. *in l.ſi cũ dotẽ.*23.§.*ſi pater. n.*2. *ff. ſolut. matr.* Rom. *conſ.*79.*lib.*2. Soc. iun. *conſ.*173. *n.*3.*lib.*2. communiter receptum ex aliis affirmat Graſſ. §.*legatũ q.*16.*n.vlt.* Sed hac de re *infr.* latiùs.

30 Decimoquintò quæro. Vtrùm ſi teſtator exprimat, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus Canonicam portionem exigat, & Epiſcopus legatum acceptet, poſſit nihilominus vltra legatum aliquid ampliùs exigere? Negatiuè reſpondet tex. *in d.c. offi. j*, ibi, *non poterit*: iuncta ratione renunciationis, cui innititur. Non obſtat *l. dotalem*, 13.§.*vlt. ff. de fundo dotal.* vbi habetur quod ſi debitor dotis minorem quantitatem mulieri in 31 hæreditate reliquerit, ſub ea conditione, vt hæreditate contenta nil ampliùs petat, licèt hæreditatem acceptet, quod deeſt, ad debitam dotis quantitatem poterit exigere: quia reſpondetur, propterea ibidem non obſtante aditione hæreditatis, & dicta conditione adiecta, potuiſſe nihilominùs mulierem exigere ſupplementum; quia debitum dotis non eſt ab illa remiſſibile, *l.licè*.18 *ff. de pactis dotal. Auth. ſiue à me, C. ad Velleian.* ſimili ferè ſolutione tollitur difficultas de conditione adiecta in legitima filij enim, quia conſenſus filii lege improbatur; tum vel maximè, quia cùm lex omnẽ conditionẽ, & grauamen remoueat à legitima, iã legatum purum manet, & ideò nil impedit, quominùs agere poſſit ad ſupplementum, vt probat tex. *in l.ſi quando.*31.§.*& generaliter, ff. de inoffic. teſtam.* iuncta *reg. l. ſemmu.* 36.§. [illegible]

Decimoſextò quæro. Vtrùm ſi Beneficiarius 32 teſtator abſolutè leget Epiſcopo, poſſit ille, & luctuoſam exigere, & Legatum vendicare? Luctuoſa autem eſt ius quoddam Epiſcopale in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus ſubrogatum loco Canonicæ portionis, quæ in illis penitus abrogata eſt, & ſoluitur ex bonis mobilibus beneficiarii mortui, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel in materia, in aliis eſt pretioſior ſupellex, quam habebat prædictus Beneficiarius. Huius dubii pars affirmatiua ſuadetur ex *d.c.offi.* j, 14. *de teſt. in* vbi habetur, quòd ſi teſtator abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille abſque compenſatione legatum inſimul, & Canonicam petere portionem: ergo ſimiliter de luctuoſa, & legato affirmandum eſt. Confirmatur hæc ratio: quia luctuoſa, vt diximus, ſubrogatur in locum Canonicæ portionis; ergo eiſdem, quibus illa, regulis conſiſtit; quia ſubrogatum ſapit naturam, &c. habetur *in l.ſi eum* 10.§.*qui iniuriarum, ff. ſi quis caution.* cum aliis citatis per me *in tr. Et. de axiomat. iuris vſufreq. axiom.* 213.*n.*1. Secundò, quia, ſi Epiſcopus non poſſet legatum, & luctuoſam exigere, nullum foret diſcrimen inter eum caſum, quo legatum abſolutè relictum eſt, & inter illum, quo conditio adiicitur, vt legato contentus luctuoſam petere nequeat: conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Conſequentia bona eſt. Minor manifeſta eſt, per text. *in d.c. offi.* j, vbi inter vtrunque caſum notabilis differentia conſtituitur. Sequela patet: quia quãdo conditio adiicitur, non vtrunque, ſed alterum tantùm peti poteſt, tex. *in d.c.offic.* j, *in* t.*p* ibi, *non poterit exigere*. Vltimò, quòd vbi debitum non eſt à teſtatore, ſed à tertio, nullus fit compenſationi locus, Iaſ. *n.*20. Dec. *n.*13. & Doctores communiter *in auth. præterea, C. vnde vir, & vxor.* communem ex aliis teſtatur Graſſ. §.*legatum.q.*16.*nu* 10. Planè teſtator videtur debitor reſpectu luctuoſæ, etſi non neceſſarius, cùm nulla lege cogatur, ſed ad ſummum voluntarius; in quibus terminis ſaltem ſecundùm communem non admittitur compenſatio. Igitur, &c.

Ego tamen in hoc dubio nodum per alium excitato, vt certa ab incertis ſeparare poſſim, ſe- 33 quentes caſus diſtinguere operæpretium duxi.

Primus ille eſt, quòd ſi teſtator ea conditione legatum Epiſcopo relinquat, vt illo contentus luctuoſam non exigat, ſi Epiſcopus legatum acceptet, luctuoſam petere non poterit: quia ipſi videtur renunciaſſe, vt conſtat *ex d.c.officij*, & ex iis, quæ *ſuprà* diximus. Secundus, ſi fraudulenter Epiſcopo legatum vel donatio fiat, & poſtea de fraude conſtiterit, poterit Epiſcopus reſtituto legato, vel compenſato luctuoſam exigere. Probatur maniſeſtè ex *d.c.officij, ad finem*. Tertius, quando beneficiarius teſtator abſolutè legat Epiſcopo, non poterit Epiſcopus legatum, & luctuoſam inſimul retinere. Probatur apertè. Non luctuoſæ verè debitor eſt neque enim illa exigitur ab aliqua Eccleſia inferiori, vt de Canonica portione diximus: deinde neque ab aliquo tertio, ſed ab hærede, prout defunctum repræſentat. Nau. *de ſpol. Cleric. §. 9. n. 7.* Mol. *de inſtit. tract. 2. diſp. 147. col. 10.* Vlteriùs teſtator debitor eſt nō volūtarius, ſed neceſſarius, quippe cùm ex vi conſuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuoſam ſoluere, vt modò citati reſoluunt: ergo non ſolùm ſecundùm noſtrā, ſed etiam ſecundùm communem ſententiam cenſetur legaſſe animo compenſandi. Conſonant illa omnia, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem neceſſarium in dubio cenſeri cum debito compenſare velle: (ſi aliàs, proponantur termini habiles, quòd res vtrimque detur æſtimata, vel aliter, de quo adeſt exemplum *in d. §. ſi pater. & in l. rei iudicata. 16. §. hæredi.* vbi gl. *verb. pecuniariam ff. ſolut matr.*) Nec contrarium probat tex. *in d. c. Officij*, in principio huius dubij expenſus: quia facilè reſpondetur agere in terminis longè diuerſis. Patet: quia Canonica portio ibidem non eſt debita ab ipſo teſtatore, ſed ab Eccleſiis legatariis; & ideò, vt ſæpè diximus, non dantur termini habiles ad compenſationem. Longè aliud in propoſito dicendum, cùm luctuoſa verè ſit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nauar. & Molina *dictis locis*, luctuoſam non ſubrogari in locum Canonicæ portionis, ſed conſuetudine fuiſſe introductum, vt lites circa ſpoliorum exactionem, quæ frequenter oriebantur, ceſſarent, ſicut ait Molin. *d. col. 10. lit. C.*

34 Decimòſeptimò quæro. Vtrùm ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis, vt Epiſcopum defraudet, poſſit ille non ſolùm legatum ſed etiam Canonicam portionem vendicare? Affirmatiuè reſpondere videtur text. *in d. cap. officij. verſ. ſi verò*; ſi aduerſatiuè intelligamus ad præcedentia, *d. cap. requiſiſti, verſ. ſi verò iſtud. cap. vlt. de teſtam. cap. in noſtra. 10. §. talem. verſ. niſi dolo. de ſepultur.* Vbi enim teſtator modicum legat Epiſcopo, vt nihil ampliùs exigat, quamuis acceptet, ſi fraudem interueniſſe probetur poteſt reſtituto, vel compenſato legato, integram exigere poctionem; dummodo tamen ſciens, & prudens fraudem commiſſam, nihilominus tamen non acceptet: quia aduerſatiua, de qua *in d. verſ. ſi verò*, non eſt referenda *ad verſ. quod ſi*, immediatè præcedentem: in quo abſque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa ſtante, poteſt Epiſcopus, cui abſolutè legatum relictum eſt, & legatum, & Canonicam porcionem vendicare, vt ſuo loco explicauimus; cùm tamen *in d. verſ. ſi verò*, reſoluatur ſolummodo data fraude poſſe Epiſcopum integram ex legatis portionem exigere: eſt ergo aduerſatiua referenda *ad verſ. Conſultationi*, in hunc ſeoſum, vt, licèt, quando teſtator adiecta conditione Epiſcopo legat, amplius petere nequeat; Canonicam tamen portionem, interueniente fraude, petere poſſit reſtituto legato, vel legitimè compenſato.

Sicut Epiſcopo ſua portio competit, ſi quid 35
Eccleſiæ relinquatur, vt ſuprà vidimus: ita è conuerſo, ſi quid fuerit relictum Epiſcopo, Cathedralis Eccleſię de eo poterit Canonicam petere, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ: quia tunc diuiſio facienda non eſt, ſed totum cedet lucro Epiſcopi. Ita habetur *in cap. requiſiſti 15. in verſ. & hoc verum eſt, de teſtam.* quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum: differentiæ rationes proponit gloſ. *verb. exprimat, in d. cap. requiſiſti*; aliquid, apud Lap. *de Canon. portione, à numer. 23.* Petrus de Vbald. *eodem tract. q. 2* inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſ. *d. verb. exprimat*, quia Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap. nouit. 4. de his, quæ fiunt à Præl.* Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari: quia maneret monſtrum ſine capite, contra *c. cùm non liceat, de præſcript.* poteſt verò Epiſcopus conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, vt tex. habet.

Hinc prouenit, quod quemadmodum quando 36
Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio: ita etiam quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, *dict. cap. requiſiſti, verſ. quòd ſi relinquatur. & verſ. ſi verò.* Vnus, & alter caſus in eo cōueniunt, quòd in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm Canonicam portionem, differunt tamen maximè, quòd in priori Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti ab homine, nempe, ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quòd in priori, ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſia, & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiritur: non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt: quia in coniunctis à lege non eſt locus iuri accreſcendi, *l. & Proculo. 20. ff. de legat. 2.* ſecùs dicendum in coniunctis ab homine, *l. re coniuncti, 87.* vbi omnes, *ff. de legat. 3. l. vnic. C. quando non pet. partes.* Ita Bart. Paul. & omnes *in d. l. & Proculo.* vbi Peralta affirmat omnium communem eſſe doctrinam nemine diſcrepante, diſcutit, & meliùs declarat Alciat. *libr. 4 paradox. cap. 8. in fine.* De Canonica portione latè & ex profeſſo tractarunt Lap. de Caſtellione *in vol. 7. tract. Doctor.* Petr. de Peruſio, & Petr. de Vbaldis, & Bartholomæus de Hutio, *de duabus quartis, libr 5. & 6. tit. 13. part. 1.* vbi Greg. *gloſ. 11.* Bertachin. *in repertorio verb. Quarta Epiſcopalis, & in tract. de Epiſcopo par. 4. lib 4. num. 40.* Ioan. Hugo *de officio quatuor Patriarchar. cap. de Canonica port.* Bernard. *regul. 237.* Ioan. Garcian. *reg. 400.* Fr. Fmmao. *quæſtion. Regular. tom. 1. quæſt. 39. artic. 1.* Ioan. Baptiſt. Coſta *de portione rata quæſt. 144. num. 6.* Quarant. *in ſum. Bullarij verb. Quarta, Epiſcopalis*, Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 9. cap. 12.* Gutier. *de iuram. conform. part. 2. cap. 4.* Ioan. Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 2. cap. 14.* Seraphin. *deciſ. 1449.* Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæſt. 48.* Raph. de la Torre *1. 2. tom. 1. ex num. 7. pag. 447.* Perez de Lara

de

Digitized by Google

de Capill in. & anniuerſ. lib. 1. cap 25. num. 54. cum ſeqq. Ioan. Fileſac. *de ſacra Epiſcop. auctorit. cap. 18. cum ſeqq.* Horat. Vicontius *in concluſ. Iuris lit. Q. pag.* 241. Iul. Lauor. amicus meus, *var. lucubrat. titul. 2. cap. 17.* latè Solorzan. *de Iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 22.* Ioan. Machado *en ſu perfeto Confeſſor tom. 2. lib. 4. par. 6. tract. 9. docum. 4.*

CAPVT XX.

De Cathedratico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

1 *Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis.*

2 *Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit.*

3 *Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui à donatario debet.*

4 *Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico.*

5 *Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, ſed benè in parte.*

6 *Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt.*

7 *Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere.*

8 *Cathedratici diſtributio fiebat in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis.*

9 *Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta.*

10 *Taxa Cathedratici quæ ſit, oſtenditur.*

11 *Conſuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuerſarum Cathedralium, attendenda eſt in taxatione Cathedratici.*

12 *Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ.*

13 *Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis.*

14 *Verbum, habere, dominium importat.*

15 *Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſana.*

16 *Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum.*

17 *Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam contentam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo.*

18 *Epiſcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.*

19 *Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum.*

20 *Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis.*

21 *Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ.*

QVÆDAM eſt portio Epiſcopo de- 1
bita, quæ dicitur Cathedraticum,
& illi ſoluitur in honorem Ca-
thedræ Epiſcopalis gloſ. per text.
ibi *in cap. conquerentis, de offi. Ordin.*
Franciſ. Paul. *de confident. qu. 5. num. 6.* Solorzan. *de*
iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 22. num. 39. in fine, & ab 2
aliis appellatur Synodaticum, quia in Synodo
annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis
ad illam præſtari conſueuit, vt innuit text. *in c.*
vlt. de cauſa poſſeſ. & propriet. ad hoc vt Epiſcopi
ad Synodum celebrãdam allicerentur, ſicut diximos
de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 130. numero 4.

Et ideò debitum eſt, vt donata Eccleſia ab Epi- 3
ſcopo, non intelligatur hoc ius donatũ, ſed ſolui
à donatario debeat, vt probatur *in c. paſtoralis, de*
donation. vbi gloſ. *verb. Cathedraticum*, quia Epiſco- 4
pos non poteſt ab illo eximere, Eraſm. à Cochier.
de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p. 1 q. 3. num. 4. verſ.
quarto.

Quod adeò verum eſt, vt pro tota libertate 5
Cathedratici non currat præſcriptio cõtra Epi-
ſcopum, Bald. *de præſcrip. in 5. p. q. 16* Henric. Bot-
tæ. *de Synodo, p. 3. n. 87.* Zerol *in praxi Epiſcop. p. 1.*
verb. Cathedraticum, §. 4. Aloyſ Ricc. *in praxi aurea,*
reſol. 182. n. 2 cùm tamen in parte præſcribi poſſe
non dubitauerint. Abb. *in d. cap. paſtoralis*, & Bot-
tæ. *de Synodo p. 1. n. 90.* nec per contrariam conſue- 6
tudinem alterari poſſe negauerint Zerol. & A-
loyſ Ricc. *citat. locis.*

Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Ec- 7
cleſiis Cathedraticum exigere, gloſ. *in cap. quicun-*
que 16. q. 6. Pariſ. *conſ. 22. n. 2. lib. 4.* Machado *en ſu*
perfeto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 9 docum. 5. n. 2. Burate *dec. 578. n. 10.* Rot. *in Calagurnana iuriſdi-*
ctionis, 26. Iunij, 1604. coram bonæ mem. Penia. Fiebat 8
autem illius diſtributio in feſto Natiuitatis, &
Reſurrectionis Domini, vt habetur *in cap. olim, de*
cenſib. Zerol. *d. verb. Cathedraticum, §. 1.* Aloyſ Ricc.
d. reſol. 182. n. 1. præterquam à Monaſteriis, *c. inter*
cætera. 10. q. 3 ibi, *Monaſteriorum tamen Baſilicis ab*
hac ſolutionis penſione ſeiunctis; ipſa enim à lege
diœceſana ſunt exempta, *c. cùm pro vtilitate. 16. q.* 9
1. c. quàm ſit, 18. q. 2.

Taxam verò ponit gloſ. *verb. duos ſolidos, in d.*
cap. conquerente, & dicitur *in cap. 1. 10. q. 3.* vt nullus 10
Epiſcoporum per ſuas diœceſes ambulans præter
honorem Cathedræ ſuæ, id eſt, duos ſolidos, aliud
aliquid per Eccleſias tollat; qui ſoluendi ſunt
ſecundùm taxam, quæ antiquitus ſolui conſue-
uit, Sord. *conſ. 454. num. 12.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.*
182. numero 1. Aliquando tamen plus, vel minus
iuxta conſuetudinem exigitur. gloſ. *verb. duos* 11
ſolidos, in d. cap. 1. quia in eius taxatione, & ſolu-
tione attendenda eſt propria, vel diuerſarum
Cathedralium conſuetudo bona & rationabilis,
Zerol. *d. verb. Cathedraticum. §. 1.* Aloyſ Ricc. *d. nu-*
mero 1. in fine, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 2. nu-*
mero 10.

Alia eſt portio Epiſcopo debita, quæ quarta
decimarum appellatur: nam, cùm olim Epiſcopi 12
eſſent pauperes, fuit ſtatutum in Conc. Aurelia-
nenſi, *1. cap 16* relato *in cap. antiquos, 10. quæſt. 1.* vt
ipſi de his, quæ in Altario oblatione fidelium
conferebantur, medietatem ſibi vendicarent.

Poſtea decretum extitit, vt ex Parochialibus tan-
tùm tertiam oblationum, decimarum, & frugum
partem haberent, vt colligitur ex *c. de his, & ex c.
drerenimus. ad. canſa, & quæſt.* cum onere tamen fa-
bricæ Eccleſiarum, *cap. 1. & c. vnio, 10. q. 3.* Demum
quartam tantùm deberi Epiſcopis ex omnibus
decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopa-
tus ſine vllo onere fabricæ, determinant nouiores
Canones *in d. c. vnio, & in cap. conquerente, de offic.
Ordin. & in c. quoniam, & in c. dudum, de decim. & in
c. de quarta, de præſcript.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1.
verb. decima, §. 10.* Suar. *de Relig. tom. 1 lib. 1. de diui-
no cultu, c. 28. n. 9.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ.
p. 2. c. 14. n. 33.* Caualer. *deciſ. 447. & 648.* Rot. *dec.
31. n. 5. p. 2. diuerſ. & dec. 302. n. 1. p. 2. recent.* vbi fir-
matur hæc ſententia ex communi Canoniſtarum
aſſenſu, nempe, Abb. Card. Butr. Ioan. Anch & Re-
buff. plenè fuit firmatum *in Nouarien. decimarum,
5. Decembris, 1629. coram R. P. D. meo Pirouano.*

13 Eſt enim indubitatum quartam huiuſmodi de-
beri, & quidem iure proprietatis per illa verba,
habeas quartam decimationum, de, quibus *in d. c. con-
querente*; cuius verbi, *habeas*, natura eſt dominium
14 importare, *l. habere duobus modis accipitur, l. apud ſe
quis habere, ff de verbor. ſignif.* cum aliis per me cita-
tis *in tract. de diction. vſufrequent. dict. 130. ex numero
1. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* & non ſine ratione,
propter coniunctionem, & vniuerſalem curam,
quam habet Epiſcopus in Eccleſiis ſubiectis,
Butr. poſt Hoſt. & alios *in c. cùm contingat, n. 9. verſ.
item quia, de decim.* Innoc. *in c. requiſiſti, a. 3. de teſtam,*
Tyndar. *in tract. de decim n. 2.* Monet. *eod. tract. c. 7.
15 concl. 6. n. 14. in fine.* Vnde ſequitur hanc quartam
eſſe legis diœceſanæ, Eraſm à Cochier. *de iuriſdict.
Ordinarij in exemptos p. 1. quaſt. 15. n. 6.* à qua exem-
pta ſunt Monaſteria, idem Cochier. *d. part. 1. quæ-
ſtio. 16.*

16 Sed non exiguum dubium eſt, à quo hæc quar-
ta ſic de iure Epiſcopo debita, poſſit idem Epiſ-
copus exigere, vel à laicis Parochianis immedia-
tè, vel à Rectoribus illam percipientibus? Pro cu
ius dubij reſolutione ſciendum eſt, Iura hac de re
loquentia ſolùm indiſtinctè ſtatuere, quòd Epi-
ſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta
decimarum, vt *in cap. quoniam*, ibi, *ſua parte retenta.
cap. dudum*, ibi, *intentionem de iure communi fun-
data, d. decim. d. cap. vnio 10. quæſt. 3. d. cap. conquerente,
de offic. Ordin. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſt. Abb.
Card. Butr. Ioan. Andr. Anchar. *in d. cap. de quarta,*
idem Hoſt. Ioan. Andr & Abb. *in d. cap. cùm contin-
gat*, quorum auctoritate Rot. firmauit hanc opi-
nionem eſſe communem, & Rebuff. eandem te-
nuit, *de decim. quæſtio. 7. numero* 11. Gonzal. *ad reg.
8. Cancel. gloſ. 6. numero 87. & 88.* Seraphin. *deciſ.
1449. numero 4.* vbi reprobat opinionem illorum,
qui tennerunt iſtam quartam non de Iure com-
muni, ſed de conſuetudine ad Epiſcopum per-
tinere.

17 Quæ quidem opinio videtur benè procedere
contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere de-
bet ſuam Canonicam portionem; non autem cō-
tra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere
de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo, *cap. cùm
contingat, de decim.* ibi, *quòd cùm perceptio decimarum
ad Parochiales Eccleſias de Iure communi pertineat.
& cap. cùm in tua, eod. tit.* ibi, *aliequi Parochialibus
exoluantur*; ad quas de Iure communi ſpectat per-
ceptio decimarum, Caſtrenſ. *conſ. 38. per tot. part.
1.* Seraphin. *deciſ. 1149. numero 5.* Gregor. XV. *de-
ciſ. 519. numero 2.* Sed hanc contrarietatem ſen-
tiens Hoſtienſ. illam conciliat *in d. cap. cùm contin-
gat, numero 1. verſ. vnde*: nam verum eſt, quod *d.
cap. quoniam*, & *d. cap. dudum*, dicunt Epiſcopum
fundare ſuam intentionem in portione Canoni-
ca, *& d. cap. cùm contingat, & d. cap. cùm in tua*, aiunt
de Iure communi decimas ſpectare ad Eccleſias
Parochiales, ſed inquit ille, Epiſcopus fundat
quoad Canonicam: Parochialis verò Eccleſia
quoad alia, & ita vna diſpoſitio aliam non de-
ſtruit, ſed benè inter ſe conueniunt, & Ioan. And.
in d. cap. cùm contingat. numero 4. ſequitur hanc di-
ſtinctionem: præterea, aut Rector non eſt in cau-
ſa, aut negligit exigere decimas, & Epiſcopus pro
ſua portione Canonica poteſt agere iure proprio;
aut vult agere prò omnibus decimis, & etiam
poteſt, ſed nomine Eccleſiæ Parochialis, cui te-
netur illas conſeruare, *d. cap. fin. de ſucceſſ. ab in-
teſt.* Hoſtienſ. *in d. cap. cùm contingat, numero* 2. &
Ioan. Andr. *in d. cap. quoniam numero* 3 aſſerentes
Ordinarios habere fundatam intentionem, etiam
quoad petitionem nomine ſuarum Eccleſiarum
Parochialium, quod etiam admiſit Rot. *in Carinen.
decimarum, 13. Martij, 1584. coram Orano*, & per
hanc diſtinctionem conueniunt deciſiones *coram
bona mem. Card. Pamphilio, & bona mem Iuſto in Con-
chen. decimarum deli' Infantado*, quæ referuntur *in
deciſ. 442. 485. & 520. par. 2. recent.* & poſtmodum
coram bona mem. Martino Andrea 18. Decembris,
1617. in quibus fuit firmatum Epiſcopum ha-
bere in prædiis decimatoriis ius reale, & coæqua-
le cum Rectoribus, & eſſe inter ſe quaſi portio-
natios, & prout tales nuncupantur per Hoſt.
in d. cap. quoniam, numero 2. & Ioan. Andr.
numero 3. quæ realitas, & coæqualitas tolli non
poteſt per negligentiam, aut malitiam Rectorum
non comparētium, cùm ſit fundata in proprio iu-
re immediato; non autem mediato ex perſona Re-
ctorum: ſimiliter ſi idem Rector eſt in cauſa, &
Epiſcopus ſimul agentes contra laicos Parochia-
nos, minor eſſet difficultas: quia vterque agit
ex iure ſuo, & admittitur iſta ſimultanea actio
in Ceruica. decimarum 22. Aprilis, 1602. *coram
bona mem. Penia*: ac demum quando Rector ne-
que eſt in cauſa, aut negligit, ſed eſſe, aut age-
re, aut negligere non poteſt: quia decimæ ad ip-
ſum non pertineot, qui eſt caſus noſter, tunc
iura non prohibent, quin Epiſcopus fundet in-
tentionem ſuam contra laicos, & alios quoſ-
cunque pro decimis prædialibus, *d. cap. fin. de ſuc-
ceſſ. ab inteſt. d. cap. dudum, de decim.* & idem admit-
titur *in Foſſauien. decimarum, 18. Martij*, 1591. *co-
ram Giptio*: ex quibus patet, conſequentiam,
quam faciunt Caſtren. *in d. conſ.* 38. & Gregor.
deciſ. 519. non eſſe tutam, quòd decimæ debent
percipi à Rectoribus, & ab ipſis Epiſcopis exi-
gunt quartam, & ſic mediatè, non autem imme-
diatè à laicis: qui etſi *etſi d. cap. cùm contingat, & d.
cap. cùm in tua*, expreſsè dicant perceptionem de-
cimarum de Iure communi pertinere ad Eccleſias
Parochiales, non tamen excludunt Epiſcopos,
quin & ipſi fundent intentionem quoad eo-
rum Canonicam portionem, iuxta *d. cap.
quoniam, & dict. cap. dudum, de decim.* atten-
ta compatibilitate, quam ponit Hoſtienſ.
vt dicebam *in d. cap. cùm contingat, numero 1.
verſ. non obſtat.* Ita latè Rot. in *Nonarien. deci-
marum, 7. Maj 1627. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Verùm, quamuis ſupradicta videantúr ſuſtine- 18
ri poſſe; tamen magis placet concluſionem fir-
mare

Digitized by Google

mare Epiſcopum de Iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum cōtra laicos, ea verbis, *d. cap. conquerente, de officio Ordin.* ibi, *tu autem his iuribus in præfatis Eccleſiis contentus exiſtens nō ampliùs ab eis exigas*, &c ex quibus dicebatur actionē fuiſſe reſeruatam Ordinariis contra Rectores, non autem contra laicos, contra quos in rea aliqua actio non dirigatur: quā ponderationem priùs Rota fecit coram Gregor. XV. *d. dec.* 519. *num.* 2 & tenuit coram Seraphin. *d. deciſ.* 1449 *numero* 5. & fundator in auctoritate Abb. antiqui *in d. cap. conquerente, num.* 5. Panorm. *eodem num.* 3. Card. *n.* 4. Bellam. *num.* 12 *gloſſ. marginali* 1, *in d. cap. conquerente*, Caſtr. *conſ.* 38. *per tot. part.* 2. quæ opinio poterit comprobari ea *d. c. de quarta, de præſcript.* in quo admittitur Rectorem, præſcribere poſſe quartam hanc decimationum, quæ ſi à laicis eſſet exigenda, non daretur præſcriptio Rectori defectu poſſeſſionis, ſine qua præſcriptio non procedit. gloſſ. *in l. malè agitur*, & *ibi* Bald. *n.* 6. *C. de præſcript.* Bartol. *in l.* 3. *§. ex contrario, num.* 4. *ff. de acquir. poſſ.* Caſtr *in l.* 1. *n.* 12. *C. de ſeruis fugit.* Nec obſtat, qoòd cùm hæc quarta decimarum debeatur in proprietate Epiſcopo, & ratione coniūctionis, & vniuerſalis curæ, quam habet in Eccleſiis ſubiectis ea *ſuprà* allegatis, verba *dict. cap. conquerente*, inferant quidem actionem competere Epiſcopo contra Rectores, ſed quòd eadem denegetur Epiſcopo contra laicos ad tollendam actionem realem, quæ datur pro decimis præteritis conſequendis contra eoſdem laicos, ea Abb. *in cap. cum ab homine, nu.* 6 *eod. tit. de decim.* Rebuff. *in ſuo tract. q.* 9. *n.* 9 hoc non firmetur in contextu neque per neceſſe inferatur: vnde videbatur adhuc vigere reſponſionem *ſuprà* datam, quòd conſequentia non ſit tuta, quam Caſtr. & Rota *ſuprà* allegati ſcilicet, non ampliùs ab eis exigas: ergo à laicis non exigas, quia ſimul eſſe poteſt quod Rectores decimam integram percipiant, & eo caſu Epiſcopus non poſſit petere ſuam quotam à laicis, qui per integram ſolutionem conſequuti ſunt liberationem, & prout ad hunc caſum ſe reſtringunt Abb. antiq. & Abb. Panor. à quibus alij Canoniſtæ rationes ſimpliciter reaſſumpſerunt; & tamen in aliis caſibus, quando ſunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non eſt in cauſa; aut dum ad illum decimæ non pertinent, remaneat integra actio Epiſcopo agendi pro ſua quota contra quencunque debitorum, actione reali ſibi de iure competenti, & intent diſpoſitiones *d. cap. quoniam, & d. cap. tuam, de decim.* Quoniam reſpondetur ſufficere pro fundamento concluſionis firmatæ ea diſpoſitione *d. cap. conquerente*, actionem pro quarta decimationum eſſe directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quòd opinio Abb. & aliorum *ſuprà* relatorum in hac parte non habet contradicentem, ita vt ab eis, tanquam à caſu legis, non ſit recedendum, Iaſ. *in l. penult. numero* 21 *Cod. de pactis*, Becc. *conſ.* 23. *num.* 6. Surd. *dec.* 229. *n.* 34. Non tamen E-

19 piſcopus aliis remediis erit deſtitutus ad agendum contra laicos, & ita officio Iudicis ei ſubueniendum eſſe exiſtimo, quòd ſemper datur æquitate, quando deſuit actio ad conſequendum, quod ſuum eſt, vel ad compellendum aliquem ad implendum id, quod actione nō poteſt adſtringi, *c.* 2. *de offic. Iudicis, l. Quintus, ff. de annuis leg.* vbi Bartol. *n.* 1. Oſach *dec.* 40. *n.* 7. Surd. *de aliment. tit.* 3. *q.* 3. *n.* 24. *& conſ.* 528. *n.* 20. Rot. *dec.* 503. *nu.* 4. coram Gregorio XV. & ſolet concedi ad inſtar actionis, Bart. *in l.* 1. *num.* 10. *ff. de iuriſd. omnium Iudic.* quem ſequuntur Abb. *in d. cap.* 2. *n.* 1. Imol. *n.* 4. Felin. etiam *num.* 4. dicentes, quòd etſi officium Iudicis idem non ſit quòd actio, lato tamen ſumpto vocabulo idem poteſt dici *per l. actionis verbo. ff. de action. & oblig. quod ſi minor. §. fin. ff. de minorib.* Neguzant *de pignorib.* 4. *memb.* 2. *p. n.* 51. Cùm igitur laici cogi poſſint per Rectores ad præſtationem decimarum, Rectoréſq; teneantur de exactia quartam dare Epiſcopo: benè intrare debet Iudicis officium nobile ad incompellendum obligatos ad ſolutionem decimarum, vt Epiſcopus, quod ſuum eſt, conſequi poſſit, Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, vel voluntatem, ius ſuum amittat, quod quidem reſpicit æquitatem, in qua fundatur officium Iudicis nobile, *l. ſi me & Titium ff. ſi certum pet.* Soc. in iun. *conſ* 52. *num.* 3. *lib.* 2. Nat. *conſ.* 534. *num.* 6 Roland. *conſ.* 1. *num.* 51. *vol.* 1. Surd. *de aliment. tit.* 2. *q.* 1. *num.* 17. Ita Rota *in d. Nouarien. decimarum*, 5. *Decembris*, 1629. *coram R. P. D. meo Pirouane.*

Nō obſtat, qoòd Epiſcopo debeatur quarta decimarum ſolùm reſpectu earum, quæ percipiuntur ab Eccleſia, Ioan. Andr. *in d. cap. conquerente, nu.* 40. Rot. *deciſ.* 519. *coram Gregorio XV.* vt propterea Epiſcopus non poſſit dirigere actiones contra Parochianos ante exactionem ab Eccleſia factam, ſed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinariis tribuere non poſſit, quàm quod habeant de Iure contra laicus, à quibus non poſſunt exigere, vt ex verbis *d. cap. conquerente*, firmatur *in d. dec.* 519. *coram Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non poterit, quia, ſi probatur Rectorem decimas à Parochianis percepiſſe, non poteſt Epiſcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem ſint conſequuti, denuò eas exigere. Cæterùm, quia Parochiani adhuc debitores ſunt in hac parte, intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, Imol. *in c. ludes cauſam, n.* 23 *de probat.* Felin. *in c. ex parte el* 2 *n.* 18. *de offic. deleg.* Calc. *conſ.* 28. *num.* 24. Neuizan. *conſ.* 20. *n.* 24. Barb. *conſ.* 6. *in fine, lib.* 1. quod officium Iudicis eò magis in materia decimarum intrare debet, in qua ſi non ſoluantur, concurrit periculum animarum, *c. prohibemus, de d. c.* propterea Card. *in Clem. diſpendioſam, n.* 28 *de iudic.* poſt Guillel. & alios dicit, quòd Iudex, etiam non requiſitus, poteſt ex officio com- 20

pellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ. Nec etiam obſtat, quòd impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non ſufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cùm Epiſcopus poſſit dirigere actiones ſuas ad ſolutionem quartæ, quæ debetur contra Rectorem: nam ſi exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani conſequuntur libertatem ſoluendo Rectori: ſi verò non exegit, agere poterit ad intereſſe, quod ſuccedit loco quartæ debitæ, Dec. *conſ.* 1. *n.* 8. Curt. iun. *in l. tenetum in fine ff. ſi certum pet.* quia in ſecundo caſu non intrat æquitas, in qua fundatur officium Iudicis, vt Rectores ſoluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes ſoluere debitores decimarum locupletentur cum damno Epiſcopi actione carentis: ita fuit firmatum *in dicta Nouarien. decimarum* 11. *Martij*, 1630. *coram eodem R. P. D. meo Pirouane.* 21

Illud quoque, quod ex cauſa aliqua conſueuerunt Prælati à ſuis Eccleſiis exigere pro ſubſidio aliquo, dicitur charitatiuum ſubſidium, de quo *in cap. ſequenti* eſt particulariter tractandum.

CAPVT XXI.

De Charitatiuo ſubſidio.

SVMMARIVM.

1 *Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet.*

2 *Charitatiuum ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus.*

3 *Epiſcopi, & ſuperiores Prælati data manifeſta, & rationabili cauſa licitè poſſunt ſubditos cogere (cum charitate tamen, & debito moderamine) ad charitatiuum ſubſidium, quo ſuis conſulant neceſſitatibus.*

4 *Beneficium tenetur quis ei conferre, à quo aliud accipit.*

5 *Epiſcopus, quando à Clero ſuo exigere vult charitatiuum ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum.*

6 *Charitatiuum ſubſidium non eſt iure aliquo definitum, quantum debeat eſſe.*

7 *Nullus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem charitatiui ſubſidij.*

8 *Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt ſubſidium charitatiuum exigere.*

9 *Exemptio generalis non cenſetur eximere à ſubſidio charitatiuo per Papam impoſito, niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur.*

10 *Cardinales in Eccleſiis titulorum ſuorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt.*

11 *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouinciæ ſibi delegatæ.*

12 *Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt.*

13 Cap. præteritæ, de elect. *declaratur.*

14 Cap. cùm Apoſtolis, verſ. ſuſtinemus, de cenſib. *declaratur.*

15 *Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuũ ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio, vel conſuetudine ſibi competat.*

16 Cap. dictum 94. diſt. *declaratur.*

17 *Dicta in præfationibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita.*

18 *Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi pleno iure ſubiectis.*

19 *Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ charitatiuum exigere ſubſidium.*

20 *Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt ab eius ſubditis exigere charitatiuum ſubſidium.*

21 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato.*

22 *Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis, ne ſubditi grauentur, pluſquam par eſt.*

23 *Cauſa rationabilis præſumenda non eſt ad exigendum charitatiuum ſubſidium.*

Iuſta cauſa ad ſubſidium exigendum eſt,

24 *Conſecratio, & Bullarum expeditio,*

25 *Expenſæ in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis,*

26 *Fabrica ſuæ Eccleſiæ.*

27 *Iter ad Papam, Imp. ſeu Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis commune bonum,*

28 *Viſitatio Liminum Apoſtolorum,*

29 *Iter ad Concilium Prouinciale,*

30 *Expenſæ neceſſariæ factæ in aduentu Imperatoris, Regis vel Principis.*

31 *Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus charitatiuum ſubſidium exigere.*

32 *Charitatiuum ſubſidium à perſonis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter eorum reditus peti poteſt.*

33 *Charitatiui ſubſidij onus ſuſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas habent, & quid ſi illæ ſint in confinio duarum diœceſum, ibid. n. 34.*

34 *Clericus non tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum*

35 *Clericus pauper, utpote quia ex ſui beneficij redditibus nihil habet vltra commodum, & honeſtum victum, minimè cogi poteſt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum.*

36 *Clericus, ſi nullum eccleſiaſticum beneficium habeat, non eſt cogendus ſoluere charitatiuum ſubſidium, quamuis ampla poſſideat patrimonia.*

37 *Laici non tenentur ad ſubſidium charitatiuum ſoluendum*

38 *Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficij non ſoluit.*

39 *Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere charitatiuum ſubſidium, non autem clericus poſſidens beneficium tenebitur ſoluere ſolidum.*

40 *Penſio, ſeu cenſus imponitur ſuper fructibus beneficij.*

41 *Redditus non dicuntur niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſione.*

42 *Vſu fructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur.*

43 *Penſionarius in Iure æquiparatur vſu fructuario.*

44 *Penſio auctoritate Papæ alicui aſſignata ex ſtylo Curiæ, eſt immunis & libera ab omni onere, etiam ſubſidij charitatis.*

45 *Charitatiuum ſubſidium non eſt ſoluendum Epiſcopo de quotidianis diſtributionibus.*

46 *Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad ſubſidium charitatiuum.*

47 *Hoſpitalia, quæ auctoritate Epiſcopi conſtructa non ſunt, & fundata, grauari nequeunt onere ſubſidij charitatiui.*

48 *Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur*

tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, quando ab eo petitur ex legitimis cauſis.

49 *Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

50 *Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis.*

51 Clem.1 & 2.de cenſib *declaratur.*

52 *Fratres S.Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum Vicarii in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij.*

53 *Eccleſia exempta non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

54 *Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent.*

55 Clauſ.Volumus autem, quòd Eccleſia, &c. *exemit à præſtatione charitatiui ſubſidij.*

56 *Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant.*

1 CHARITATIVVM ſubſidium ſecundùm Hoſt.& alios, *in cap. conquerente, de offic.Ordin.* & nouiſſimè Tambur.*de iure Abbatum tom.1 diſp. 10. quæſt.1 num.1.* dicitur charitatis auxiliũ, quia à principio ex Charitate peti debet, non per vim extorqueri, vt colligitur ex *c.1x parte de cenſib.*& appellatur ſubſidium, quia ſicut ſubſidiaria actio datur, quãdo deficit propria, & ſpecialis, vt *in §.fin.Inſt.ad leg. Aquil. & in §. fin.* vbi
2 gloſſ.*Inſt.de interdict.* ita ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbẽtibus, Bellencin.*in tract.de charitatiuo ſubſidio, q.14.* Guid. Papæ *dec.* 371. Aloyſ. Ricc.*in collect.dec.p.1 collect.* 52. Azot.*inſt.mor.p.2. lib.9.c.14.q.2.*
3 Epiſcopus igitur, & ſuperiores Prælati, data manifeſta, & rationabili cauſa, licitè poſsũt ſubditos cogere, cum charitate tamẽ, & debito moderamine, ad charitatiuum ſubſidium, quos ſuis conſulant neceſſitatibus, *cap.conquerente, in fine. de offic. Ordin.cap.cum Apoſtolus, verſ.ſuſtinemus autem, de cenſib.* Doctores vtrobique, poſt alios Oldrad. *conſ.*104.*&* 254.Lap.*alleg.*20.Duen.*reg.* 89.Palat. *in repet.cap.per veſtras, notab.2.§.27.à n.10.*Caſſan. *in conſuet.Burgũd.rub.1.§.4.gloſ.6.à n.13.*Menoch. *de arbitr.caſu* 178.*nu.*1.Nauar.*conſ.7.alias 3. in nouit, de cenſib.*Sayr.*in floribus deciſion. ſub eod. tit. dec.* 7.Bellencin.*d.tract.de charitatiuo ſubſidio, q.* 1.*n.*1. Cened.*ad Decretal.collect.*115.*nu* 6.Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.2.cap.2.num.*11.Azot.*d. cap.*14.*qu.* 5. Ratio eſt: quia in his, quæ ad charitatem ſpectant, prout eſt huiuſmodi ſubſidium, illis tenemur obnoxij, à quibus beneficia recipimus.*cap. in officiis 7. de teſtam.* Planè ſubditi à ſuis Epiſcopis, tam in regimine in ordine ad ſpiritualia, quã in ipſorum ſpiritualium miniſterio, maxima accipiunt beneficia, iuxta illud Pauli 1.ad Corinth.4. *Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Christi, & diſpenſatores miniſteriorum,* &c. iuuat. teg.*l. ſed etſi 28. §.conſuluit,* ibi, *quamuis ad remunerandum*, iũcta gl.
4 *ibidem.ff.de petit hæred.*cum his, quæ de obligatione qua quis tenetur beneficium referre ei, à quo aliud accepit, tradunt Ariſtot.*lib.*8. *Ethicor. c.* 13. latè S.Thom.2.2.*q.*106.*art.*1.*cum ſeqq.* Fortun. *in l.1.§.ius naturale illat.*10.*ff.de iuſt. & iure.* Cardin. Tuſch.*practic.concluſ.tom.1.lit.A, concl.* 48. *num.* 5. Ego ipſe *de axiomat. Iuris vſufreq. axiom.* 35.*num.* 2. Quamuis aliam rationem, propter quam ſubſidium nuncupetur charitatiuum, præſtiterit poſt alios Bellencin.*d.q.*14.

Sed illud aduertere, oportet, quòd quando Epiſcopus à Choro ſuo exigere vult charitatiuũ ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum, vt per tex. *in c. nouit. & in cap quantoſdi iis, quæ fiunt à Prælatis*, reſoluit 5
Bellencin.*d.tract.qu.*10. Et ſufficit; quòd ſit electus & confirmatus, licèt nondum conſecratus. Bellencin.*d q.*9. Azor *d.cap.*14.*q.*5.*in fine.* quia hoc eſt iuriſdictionis, non Ordinis, *d.c.conquerente; in fine, de officio Ord.*

In quanã quantitate ſubſidium huiuſmodi ſit 6
exigendum, poterit ab aliquibus in dubium reuocari, in quo placet ſequi opinionem Cardin.*in d.cap.cum Apoſtolus, num. 4.verſ. ſeptimò quæro.* vbi dubium à nemine tactum affirmat, Lap *allegat.* 37. ſentit Dominic.*in cap.felicis, n.6.de cenſib.lib.* 6. & Boër quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. caſu* 178.*num. vlt.* Neque in hoc dignus eſt reprehenſione vir non leuis auctoritatis. Afflict.*dec.* 136.dum affirmat decimam annui redditus partem iuſtam eſſe ſubſidij quantitatem: neque enim de iure loquitur, ſed ſuppoſito Cõcilio Neapolitano de ſolo ſubſidio ſæculari à Rege exigẽdo, & ideò quoad intentum non applicatur illa quantitas, vt rectè aduertit Menoch.*vbi proximè, nu.*1. Deinde non ſunt audiendi, qui putant illã quantitatem ſeruandam eſſe, quam Extrauagãs Benedicti XII. incip. *Vas electionis*, præfiniuit; quoniam Extrauagans recepta non fuit, vt ex aliis fatetur Menoch.*vbi proximè*; non eſt enim iure aliquo definitum, quantũ debeat eſſe hoc ſubſidiũ; ſicuti tradunt Nauar.*conſ.*10.*in antiq.aliàs 5.in nouis, de cenſib.*Sayr.*in floribus dec.ſub illo tit. dec.* 10. Piaſec.*d.n.*11.*verſ.neque.* Et in omni euentu nul- 7
lus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem, vt cenſuit S.Cong negotiis Epiſcop & regular.præpoſitorum.*ſub die 17 Ianuary*, 1589.

Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt hoc ſubſidium exigere, vt docent Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio, qu.1.n.2.*Azor.*d. lib.* 9. *cap.* 14. *qu.5.in princip* quia habet adminiſtrationem omnium beneficiorum, *cap.1.de præbend.in 6.Clem.1. vt lite pendente*, tum, quia eſt dominus, & Ordinarios Ordinariorum, vt oſtendemus *lib. 1.cap.2. à princ* Et ab hoc ſubſidio per Papam impoſito generalis exemptio non cenſetur eximere. Ioan. 9
And.*in c.cùm inſtantia, de cenſib.*Eraſm.à Cochier *de iuriſd.Ordin.in exemptos, part. 4. quæſt.* 7. niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur.Bellencin.*d.tract.quæſt.58.n.3.*vbi ſubdit, non eſſe præſumendum, quippe quòd illud concedi non conſueuerit, per tex. *in d. c. cùm inſtantia*, ibi, *niſi fortè per ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtol.quod non concedimus, ſit exempta*, & per tex. *in cap.accedentes, de præſcript.*ibi, *niſi per ſpeciale priuilegium*, &c.

Cardinales, cùm in Eccleſiis titulorum ſuorũ 10
iuriſdictionem habeant, de iure communi, iuxta ea, quæ ſuprà reſoluimus *lib.1.cap 5.de dignit. priuil.& offic.Cardin.verſ.1.* tale ſubſidiũ petere poſſunt Ioan.Monach.*in cap.1.de maior.& obed.lib.6.* Bellencin.*de charitat.ſubſid.q.3.*Azor.*d.lib.9.c.14. q.5.verſ.quæres.*

Legatus Papæ, cui commiſſum eſt plenæ legationis officium in ſua prouincia, cùm omnia liberè, & immediatè poſſit, quæ quilibet Ordinarius iure, ſiue conſuetudine poteſt, vt oſtendimus *ſup. lib.2.c.6.de legatis*, habet ius exigendi huiuſmodi 11

ff 4 ſubſidium

Digitized by Google

ſubſidiũ ab Eccleſiis prouinciç ſibi delegatę Bel-
lencin.*d.tract.de charit.ſubſid.q.12.*Azor.*4.q.5.verſ.
quid dicendum.*

12 Patriarcha,Primas,& Archiepiſcopus ab Eccle-
ſiis,& Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuã
iure tale ſubſidium exigere non poſſunt. Ratio
eſt:quia attento iure Archiepiſcopi,& cæteri Pri-
mates regulariter non poſſunt in ſubditos ſuorũ
Suffraganeorũ iuriſdictionem exercere ,niſi qua-
tenus iure reperitur expreſſum , *cap.conqueſtus 9.
q.3.cap.duo ſimul 9. de offic. Ordin.cap. ſicut vnire 8.
in fine,de exceſſ.Prælat.cap. 1. in princip.de foro com-
pet.lib.6.cap.1.de ſuppl.negl. Prælat. eod.lib.*cum ad-
ductis per me *lib.1.cap.8.de Archiep.ſeu Metropol.*
Planè nullibi reperitur in iure cautum , quòd
Archiepiſcopi valeãnt à ſubditis Suffraganeorum
exigere ſubſidium. Igitur , &c. Propter quæ ita
reſoluunt Dominic.& alij quos refert,& ſequitur
Bellencin.*d.tract.q.2.nu.1.*Azor.*d. cap.14.q.5.verſ.*
13 *ſed dubiq.quæſtionis eſt.* Non obſtat *cap.præterita,
de elect.*quia reſpondetur , ſolùm agere de expen-
ſis factis à Capitulo vacãte Sede pro negotio ele-
ctionis : deinde non loqui de bonis Eccleſiarum
inſeridum, quæ ad Suffraganeos ſpectant,ſed de
bonis Cameræ eccleſiaſticę Patriarchalis ,vt rectè
14 poſt alios intelligit Bellencin.*d.q.2.n.6.* Sed non
inde ſequitur,poſſe Archiepiſcopos in noſtris ter-
minis ſubſidium exigere,quamuis ſolam procura-
tionem , de qua *in ſequenti cap.* agendum erit. Ad
ea verò *in d.cap.cùm Apoſtolus.verſ.ſuſtinemus au-
tem,*reſpondetur,intelligendum eſſe continuatiuè
*ad § prohibemus,*immediatè præcedentem in ſenſu
aduerſatiuo,in hunc modum:*Prohibemus , ne Epi-
ſcopi ſubditos ſuos grauare præſumant talliis,& exactio-
nibus:ſuſtinemus tamen, quòd Epiſcopi pro multis,&c.
cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium po-
ſtulare,*atque ita dictus verſ.non eſt referendus ad
§ remotiorem, *Quocirca,*qui reſtrictiue loquutus
fuit circa æquiparationum numerum Lateranenſi
Conc.præfinitum.Ratio eſt:quia in dubio relatio
facienda eſt ad illud,quod proximè,& immediatè
antecedit argum.*cap.cùm dilecti 6.* ibi,*non ad ſupe-
riorem,*&c.*de donat.*ita in terminis Boët. quem re-
fert,intelligit Menoch.*d.caſu 178.n.1.*

15 Prælati Epiſcopo Inferiores iure quidem non
poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuum
ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio vel cõſue-
tudine ibi competat,vt bene reſoluunt Archidia-
con.*in cap iuxta ſanctionem 16.quæſt.*1.Hoſt.& alij,
cum quibus communem dicit Bellencin. *d. tract.
q.*4.Abb.*in d.cap.cùm Apoſtolus,num.6.* & Cardin.
n 2 Cened.*d.collect.115.num.7.ad fin.* Duen.*reg.91.*
Aloyſ.Ricc.*d.collect.*52.Azor.*d.cap.14.quæſt. 5.verſ.
quid dicendum.* latè Tambur.*de iure Abbatum tom.
3 diſputat.10.quæſt.2.num.1.*Pro quibus non leui-
ter expenditur *d. cap. cùm Apoſtolus.* §. *prohibemus,
verſ. Archidiacon.verò* , aduerſatiue ad §.præceden-
tem,vt quamuis Epiſcopi poſſint , Archidiaconi
verò , ſiue Decani minimè : eſt enim hæc pro-
prietas aduerbij *verò,*reſpectu præcedentis diſpo-
ſitionis *c.ſtatutum 11.§.cum verò,*iuncto gloſſ. *1.de
reſcript. lib.6.*cum aliis per me citatis *in tract. de di-
ctionibus vſufreq.dict. 420.n.1.ſecũdùm Lugd.impreſſ.*
Deinde expẽditur vniuerſalis negatiua, ibi,*nullas
exactiones,*quæ omnes in vniuerſum excludit,arg.
cap.ſolitæ,ad fin.de maiorit.& obed & aliorum , quæ
adduximus *d.tract.219.numer.*1.illis exceptis,quæ
lege ſpeciali,vel conſuetudine fuerũt introductę;
planè legẽ nõ inueniemus,quę inferioribus Prę-
latis circa charitatiuum ſubſidium exigendum de-

derit poteſtatem. Igitur,&c. Non obſtat *cap.di- 16
ctum 94. diſt.* per quod oppoſitum tenuit ibi Ar-
chid.ſibi contrarius *n.1* .quia reſpondetur , magis
pro noſtra ſententia adduci poſſe,vt per Bellẽcin.
c. §. 4. ſolùm enim arguit à maiori ad minus in
hunc ſenſum,ſi Epiſcopis non licet in Presbyteris
tyrannidem exercere,à fortiori nõ licebit Archi-
diaconis : deinde textus ille dicat,Epiſcopis non li-
cere , ſatis demonſtrat , non agere de ſubſidio
charitatiuo,quod ſatis liquet,vt palã eſt. Nec etiã
obſtat,quod Concil.*in præfatione* §. *prohibemus.
in verſ.ſuſtinemus* ,conceſſerit Epiſcopis poteſtatẽ
exigendi charitatiuum ſubſidium , quod poſtea
cenſeri debet repetitum *infra verſ. Archidiaconi
circa Prælatos inferiores,* nã dicta in præfationibus 17
alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita.
*l.Titia 1.4.§.1.ff.de verbor.oblig.l.item quia 4.§.vlt.
ff.de pact.*Bart.*in l.pact.noviſſimũ,C.illo tit.* Iaſon. *in
l.ſi quis in fundi vocabulo,num.39.ff.de legat.1.*Ca-
gnol.*in l.2.num 196.C.de pactis inter emp*.quia re-
ſpondetur , hanc doctrinam procedere , quando
in præfationibus fit mẽtio,quòd inferius aliquid
apponit:tunc enim etſi expreſsè non apponatur,
repertum cenſetur,nõ autem quando in præfa-
tionibus nulla eius rei facta mẽtio reperitur , vt
in §.*prohibemus,*vbi de ſolis Epiſcopis fit mẽtio
circa exactionẽ ſubſidij,de inferioribus verò Prę-
latis in dubio:non autẽ,vbi ex coniecturis aliud
deprehenditur,vt *in d.§.prohibemus,* ex aduerſati-
ua Archidiaconi,*verò* , & ex vniuerſali negatiua
*nullas,*vt *ſupra* explicauimus.

Vnde Abbates , vel Priores non poſſe exigere 18
charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus,
vel Regularibus Monaſteriis ſibi non pleno iure
ſubiectis reſoluit Bellencin.*d.tr.q.5.*vbi *n. 2.* ex
Cald.*conſ.3 de cenſib.*addit Præpoſitum,ſiue Præ-
fectum totius Ordinis regularis poſſe huiuſmodi
ſubſidium petere à Monaſteriis Ordinis ſui pro
sũptibus neceſſariis ad gubernationẽ Ordinis,ſi
aliunde ratione præfecturæ nõ habeat bona,quę
ad onus ſuſtentandum deſtinata ſufficiãt,de quo
Tambur.*d.diſp.10.q.2.num.*2.vbi *n. 4.* de Abbati-
bus habentibus territorium & diœceſim.

Coadiutor,ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo 19
per Papam,vel Eccleſiæ Cathedrali vacãti, poteſt
à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum
ſubſidiũ,ad not,*in cap is cui,de elect.lib.6. & in c.
in fine,de ſuppl.negl.Prælat.eod.lib.*Bellencin.*d.tract.*
*q.*8.Idem de Commendatario perpetuo Eccleſiæ 20
Cathedralis aiunt Bellencin.*vbi ſup.q.6.*Azor. *d.
q.3.verſ.Commendatarius.*Tãbur.*d.diſp.10.q.2.n.3.*

Vicarius generalis Epiſcopi nõ poteſt tale ſub- 21
ſidium exigere,niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mã-
dato:hoc enim nullo iure eſt illi conceſſum , &
proinde in generali mandato , quod accipit ab
Epiſcopo,non continetur, Bellencin.*q.21.*Azor.
d.c.14.q.5.verſ.Vicarius.

Cauſa autem ad tale ſubſidium exigendũ de- 22
bet eſſe manifeſta,& rationabilis,ne ſubditi gra-
uentur,pluſquam par eſt,vt dicitur *in dict.c. con-
querente,& in dict. c. cùm Apoſtolus.* §. *prohibemus.*
Quænam dicatur manifeſta,& rationabilis cauſa
quoad intentum,nil certum in iure definitur,ſed
arbitrio Iudicis relinquendum arbitrãtur, gloſſ.
verb.rationabilis in d.§.prohibemus , recepta, vt per
Abb.*num.4.in fine,*Cardin,*num.2.*Anton.*num.vlt.*
Cardin. *in Clem. 1.§.1.num.4. de exceſſib. Prælat.*
Hippol.*in l. quæſtionis modum , num.6. ff. de quæſt.*
Bellencin.*dict.tractat.quæſt.16 numero 6.*alij , quos
refert & ſequitur Menoch.*dict.caſu 178. num. 2.*
me

Digitized by Google

me citato *in hoc loco* Tamburin.*d.diſp* 10.*q.*3.*num.*2.
Pro quibus adducitur in ſimili *c.non minus.*4.*prope
fin.*ibi,*aſpexerint.iuncta gloſ.verb.tantam neceſſitatem,
de immun Eccleſ.* Illud addo, in dubio cauſam rationabilem
præſumendam non eſſe:quia text *in d.
c.cùm Apoſtolus* §.*prohibemus*, non ſolum requirit
cauſam rationabilem,ſed quòd ſit manifeſtè talis
vt caſum dubium excludat, aduertit doctè Bellencin.*d.q.*18.

24 Plures rationabiles cauſas ad huiuſmodi ſubſidium
exigendum cumulant Doctores, quarum
ſeptem vti principaliores referam, & prima eſt,
ſi exigat pro ſua conſecratione, & Bullis expediendis,
Grammat. *deciſ.* 88.quem refert Aloyſ.
Ricc.*d.collect* 52. dummodo expenſas factas non
excedat,vt cenſuit S.Cong.Epiſcoporum *ſub die
24 May*,1583.vel pro ſolutione debitorum,quæ
Epiſcopus contraxit pro ſuæ Eccleſiæ iure tuendo,
videlicet,quando multa, & magna ſunt debita,
& aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolui commodè
nequeunt.Butr & Imol.*in dict.cap.conquerente.*
Piaſec *in praxi Epiſcop p.*2.*cap.*2.1.*n.*11.Azor *d.cap.*
14.*quæſt.*4.*in princip.*Tambur.*d.diſp.*10.*quæſt.*3.*n.*3.
25 Secunda, ſi Epiſcopus magnas fecerit expenſas
in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis.
Azor.*d.c.*14.*q.*4.*verſ.ſecunda*, vel ſi lites
magnæ in bonis Eccleſiæ moueantur. Menoch.
d.caſu 178.*num.*12.Tambur.*d.diſp* 10.*q.*3. *numer* 4.
26 Tertia, ſi pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re
continente illius publicam vtilitatem,vel conſeruationem,
fecerit magnam emptionem, Oldrad.*conſ.* 140.*incip. Circa propoſitam q.*Bellencin.
d tract q. 10. Azor. *d.q* 4. *verſ.tertia.*me citato *in
hoc loco* Tamburin *d.diſp.* 10.*q.*1.*numer.*3.Quarta,ſi
27 iter facturus ſit ad Papam,vel Imperatorem, aut
Regem ob ſuæ Eccleſiæ,vel diœceſis, aut etiam
totius Eccleſiæ generalis commune bonum,
Innoc.*in c.*1.*circa fin.de ſtatu Mon.*Bellenc.*d.tract.
q.* 2. Azor. *d. q* 4 *verſ.quarta* Menoch.*d caſu* 178.
28 *n.*9 & 10.Quinta, ſi viſitaturus ſit Apoſtolorum
Limina, vt inſtitutandum impleat,iuxta formam
*cap. Ego N. in fine, de iureiur.& conſtitut.*Sixti V.
Bellencin.*d.q.* 20.*verſ.vel quando.* Azor.*d. q.*4.*verſ.
quinta.*Piaſec.*d.c.* 2.*n.*11.Sexta,ſi velit ire ad Con-
29 cilium Prouinciale,Bellenc.*d.tract. q.*21.Iacobat.
de Conc.*lib* 1.*art.*5.*fol.*110.*col.*1.Piſec.*d.c.* 2.*n.*11.
Tambur.*d diſp* 10 *q.*3.*num.* 7. Lauret.de Franchis
de controu.inter Epiſcopos & Regul.in quæſt.var.quæſt.
71.*prope fin. verſ. tertia*, vbi de aliis cauſis.Marc.
Anton Genuẽ.*in praxi Epiſc.Neapolitana.cap.* 75.
n 8 Azor *d.q* 4 *verſ ſexta.*Quarant.*in ſum.Bullar.
verb Concilium Prouinciale, numer.* 8. vbi intelligit
quando Epiſcopus eſſet pauper,qui non haberet
ad faciendum expenſas Septima,ſi impenſas ne-
30 ceſſarias,& alicuius momenti fecerit in aduentu
Imperatoris, Regis,vel Principis,præſertim ſi ab
eo habeat Regalia,dummodo Clericos,& Eccleſias
nimiùm in hoc grauare, vel ad hoc compellere
non debeat Bellenc.*d tract.q.*25 Azor *d.q.*4.
*verſ.ſeptima,*me citato *in hoc loco* Tambur. *d.diſput.*
10.*q.*4.*num.*8. Et exiſtente qualibet ex prædictis
31 cauſis, poteſt Epiſcopus non ſolùm ſemel, ſed
etiam pluribus vicibus,quoties, ſcilicet rationabilis
cauſa ſubſit,charitatiuum ſubſidium exigere,
Bellencin.*d.tract.q.* 23. Remig.*q* 32.Azor.*dict.
cap* 14 *q* 8.

32 Reſtat nunc videre, à quibus perſonis charitatiuum
ſubſidium exigi poſſit?In primis à perſonis
Clericorum ratione ſuorum beneficiorum,&
propter eorum redditus peti poſſe,per text.*in dict.
c.conquerente,& in d.c.cùm Apoſtolus*, docent Nau.
*conſ.*10.*in antiq. aliàs* 5.*in*
nou
tit. de cenſib.
Sayr.*in floribus d. ciſ.ſub eodem tit.deciſ.*10. ſiue bona,
ſiue mala fide poſſeſſor beneficij ſit, Azor. *d.
c.*14.*q.*6.*verſ.Cleri.* Si verò contingat,vt Clericus
Eccleſiam habeat in vna diœceſi, in alia verò 33
prædia,& poſſeſſiones,ex quibus fructus beneficij
percipit, debet ſoluere ſubſidium Epiſcopo,
in cuius diœceſi eſt Eccleſia:quia tale onus ſuſtinent
beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas 34
habent. Ita Bellencin. *d. tract.q.*35.Azor. *d.q.* 6.
verſ.quid dicendum. At ſi Eccleſia in confinio duarum
diœceſum exiſtat,ambo Epiſcopi ſe concordare
debent, vt alternis vicibus ſubſidium exigant,
arg.*Clem.plures, de iurepatron,*quòd ſi conuenire
renuant, tunc iure poterit Archiepiſcopus
præcipere,vt conueniant, eò quòd talis eorum
diſcordia eſt Eccleſiæ damnoſa. Ita Bellencin. *q.*
52.Azor.*d.q.*6.*verſ.quid dicendum.*

Cùm ergo Clericus non teneatur ſoluere huiuſmodi 35
ſubſidium,niſi de fructibus, & redditibus
beneficiorum,vt docent Bellencin.*d.tract. q.*
31.*num.*1.& 2.& *q.*33.& 34.*in princip.*Remig.de
Gonni *in ſimili tract q.*37.*cum ſeq.* & *q.*40.& 41.*in
prin.* Monet.*de diſtrib.quotid.p.*3.*q.*9.*n.*21.*in princ.*
ſi ille pauper fuerit, vtpote quia ex ſui beneficij
redditibus nihil habet vltra commodum, & honeſtum
victum,minimè cogi poterit ad tale ſubſidium
præſtandum:nam certè grauaretur, ſi eorum
victus minueretur. Ita Bellẽcin.*d.tract. q.*30.
Quaranta *vbi ſuprà*,Piaſec.*d.c.*2.*n.*11.Azor.*d.q.*6.
verſ.quid dicendum,Monet.*d q.*9.*num.* 22.*in princip.*
ſicut nec etiam cogendus foret,ſi nullum eccleſiaſticum
beneficium habeat, quamuis ampla
poſſideat patrimonia,Bellencin *q.*31.Azor.*d.q.*6.
verſ.inſuper. Vnde à fortiori non tenerentur laici, 36
vt colligitur ex *c.quia cognouimus* 10.*q.*3. Quam- 37
uis enim *in d.*§.*prohibemus*, indiſtinctè habeatur,
poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſubditis
petere, & tam Clerici, quàm laici tales dici
poſſunt, tamen de Eccleſiaſticis hoc eſt intelligendum,
vt loquitur *d.c.conquerente*,& aduertunt
Bellencin.*d.tract.quæſt.*26.Azor.*dict.cap.*14.*q.*6.*in
princip.*

Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogi- 38
tur,quod anteceſſor beneficij non ſoluit, arg. *l.
Imperatores,ff.de expenſis,* & *l.hactenus ff. de vſufr.*
reſoluunt Bellencin.*d.tract.q.*55.Azor.*d.q.*6.*in fine*,
vbi ſubdit poſſe Epiſcopum conuenire ſucceſſorem,
vel anteceſſorem, ſi adhuc viuus ſit, vt
maluerit,& ſubſidium petere.

Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere 93
charitatiuum ſubſidium;nõ autem Clericus poſſidens
beneficium tenebitur ſoluere ſolidum,ſeu
pro omnibus fructibus,ex ſeqq.Primò,quia cen- 40
ſus.vel penſio imponitur ſuper fructibus beneficij.
Bellencin.*d.tract.q.*37.*n.*2.Gig. *de penſionib. q.*
38.*in princip.* Ergo, cùm exactio ſubſidij fiat ab
Eccleſiis iuxta redditus,ſeu fructus illarum, *d.c.
conquerente*,ibi,*penſatis facultatibus*,& ibi, *non amplius
ab eis exigat*,ſit conſequens,veluti onus reale
diuidendum fore inter beneficij poſſeſſorem, &
penſionarium pro rata fructuum perceptorum.
Iuuat in ſimili *cap.tua nobis* 26.*prope fin.de decim.*
vbi onus ſoluendi decimas,quod reale eſt,*cap.paſtoralis*
28.*verſ.fructus autem,illo tit.*diuiditur inter
colonum,& dominum feudi ad effectum,vt vnuſquiſque
pro rata ex fructibus, quos perceperit,
decimas ſoluere teneatur: ſic aliàs penſionarius
pro rata tenetur contribuere pro ſeminario,
Concil.

Digitized by Google

Concil Trid.*ſeſſ.23 de reform.cap.18.verſ. ad hanc*
41 *autem*.Vlteriùs facit quòd redditus nō dicuntur
niſi illi,qui ſuperſunt deducto cenſu,vel penſio-
ne,quæ non dicitur eſſe in ſuis redditibus,ante-
cedens conſtat ex *l.non amplius 26.in princip.ff.de
legat.1.l.ſed ſi hoc 61.§.1 ff.de condit.& demonſtrat.*
42 Vltimò ſuadetur id ipſum : quia vſufructuarius
tenetur ad collectas,& onera realia,quæ ratione
fructuum imponuntur,*l.hactenus 3.§.arbores 66.in
fine*,ibi,*ad vſufructuarum pertinet.l.ſi pendentes 34.
§.ſi quid cloacarum*,cum aliis *ibidem ,ff.de vſufr. &
quemadmodum.l.quaro 28 ff.de vſufr. leg.* vbi Bart.
& Doctores communiter , Iaſon *in l.res obligata.
n.10.ff.de leg.1.*Peralta *in l.ſi quis ſeruum,in princip.
illo titulo*.Gigas *d.q.38.n.1*.Pinel.*in l.1.cap.de bonis*
43 *mater.p.2.n.72.verſ.ſeptimò , ex ſupradictis* , Gam.
*Luſitana deciſ.*145.Sanè penſionarius in Iure æ-
quiparatur vſufructuario,poſt alios Gig.vbi pro-
ximè *n.2*.Igitur , &c. Propter quæ hanc partem
ſequuntur plures,quos refert,& ſequitur Bellen-
cin.*d.q.*37.Gig.*d.q.*38.Azor.*d.c.14.q.6.verſ.ſi quæ-
ras* Flamin.Patiſ.*de confident.benef.q.23.n.7.* Trul-
44 lench.*in Decalog.lib.1.c.8.dub 18.n.1.* Sed reuera
Curiæ ſtylus habet , vt penſio auctoritate Papæ
aſſignata alicui ſit immunis , & libera ab omni
onere etiam ſubſidij charitatis;Tambur.*d. tom.3.
diſp.10.q.1.n.7.*& ideò quando Papa Clerico pē-
ſionem aſſignat liberam ab omni ſubſidio cha-
ritatis , Rector beneficij debet ex toto illud ſol-
uere.

45 De quotidianis diſtributionibus non eſt ſol-
uendum Epiſcopo charitatiuum ſubſidium:quia
illud ſoluere non tenentur Clerici , niſi de fru-
ctibus , & redditibus beneficiorum , vt ſuprà
oſtendimus:nomine autem fructuum, & benefi-
ciorum non continentur quotidianæ diſtribu-
tiones,vt ſuprà vidimus *hoc lib.cap.18.de diſtribut.
quotid.paulò poſt princip.* Et ideò ſic docent Bellen-
cin.*d.tract.q.*76.Gōzal.*ad reg 8.Cancel.§.7.proœm.
n.*174.Monet.*de diſtribut.quotid.p.3.q.9.à num.*19.
Tambur.*d.tom.3.diſp 10.q.1.n.* 10.me citato *in hoc
loco* Trullench.*in Decalog.lib.1 c.8.dub.17.n.5.*

46 Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa,
quando titulum beneficij habent,obligantur ad
ſubſidium,Bellencin.*d.tract.q.*38.Azor.*d.c.14. q.*
47 *6.in verſ.ſi: ſi roges*, qui etiam reſoluunt , quòd ſi
huiuſmodi Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fun-
data non ſint , grauari nequeunt onere ſubſidij;
quia religioſa & ſacra loca non ſunt , & poſſunt
ad profanos vſus redire priuata fundatoris aucto-
ritate ; ſecùs tamen ſi Epiſcopi auctoritate fun-
dentur,cùm ab illis ſicut ab Eccleſiis ſuæ diœce-
ſis exigere ſubſidium charitatis, & alia iura epi-
ſcopalia Epiſcopus poſſit.

48 Capitulum,ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedra-
lis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum
ſubſidium , quando ab eo petitur ex legitimis
cauſis , de quibus dictum eſt ſuprà , quia fortiùs
ipſi debent ei ſubuenire , quàm cæteri, cùm di-
gnius ſit quòd membra ſubueniant capiti ſuo,
quàm extraneis,arg.*cap.cùm non liceat.de præſcript.
c.requiſiſti,de teſtam.*docent Bellencin.*d.tract.q.*27.
Remig.Gonni *in ſimili tract.q.*38. Monet. *d q.* 9.
*num.*10.

Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo
49 charitatiuū ſubſidiū. Ita Ioan. Andr. Butr. Imol.
*in c.dilectus,de offic.Ordin.*Innoc.*in c.1 de ſtatu Mo-
nach.*Bellencin.*d.tract.q.*16.Remig.*in ſimili tract.
q.*21.Fr.Emman.*quæſt.regul.tom.2.q.66.art.1.& 2.*
Azor.*d.cap.14.q. 6.verſ. item non poteſt.*Tambur.*d.
tom.3.diſp.10.q.4 à n.1* & admittit ſtante conſue-
tudine Laurer. de Franchis *in controuerſ.inter Epi-
ſcopos & Regulares in quæſt. var.q.71* Ratio eſt:quia
exactio charitatiui ſubſidij eſt de lege diœceſana, 50
& non iuriſdictionis. Bellencin.*vbi ſup.quæſt.*18.
Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos,
quæſt.15 num.8.*à qua lege diœceſana Monaſteria
ſunt exempta,*c.ne pro cuiuslibet.16.q.1 & c.1.de ſta-
tu Monachor.*

Non obſtat *Clem.1.& 2.de cenſib.* vbi dicitur 51
Religioſos debere ſoluere iura epiſcopalia , &
ſubire onera,niſi ſe tueri poſſint ſpeciali priuile-
gio Papæ,& conſuetudine:quia reſpondetur , ibi
ſermonē eſſe de Monaſteriis habentibus Eccleſias
ſæculares ſibi ſubiectas,quæ Eccleſiæ , antequam
Monaſterio ſubiicerentur , ſoluere conſueuerant
Epiſcopo tale ſubſidium charitatis , & alia iura
epiſcopalia , ac proinde cenſentur vnita Mona-
ſterio cum ſuo onere,cum quo tranſiuit res , *cap.
paſtoralis , de decim. cap. quia Monaſterium,de relig.
Domib.* ita Azor. *loco proximè citato* , Eraſm à Co-
chier *d.num. 9. verſ. limita primò.* vbi *in verſ limita
ſecundò* , ſubdit quòd,ſi Monaſterium habeat po-
pulum,ratione illius tenebitur ad omnia , quæ
ſunt legis diœceſanæ,& per conſequens ad cha-
ritatiuum ſubſidium,me citato *in hoc loco* Tambur.
d tom.3.diſp.10.q.4.n 6.verſ.nec obſtat.

Fratres S.Ioannis Hieroſolymitani,ſiue eorum
Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vni- 52
tis,non tenentur,neque compelli poſſunt ad ſo-
lutionem charitatiui ſubſidij,vt cenſuit S. Cong.
Conc.*in Auguſtana 4.Decembris,*1630.

Exemptæ Eccleſiæ non tenentur præſtare Epi- 53
ſcopo tale ſubſidium , vt per Card. *in Clem. fre-
quens §. nonnulli in 2.oppoſ. de exceſſib. Prælat* vbi
Anchar.*in verſ.8.*notat Bellencin.*d.tract.quæſt.*32.
Azor.*d.q 6 ver.item non poteſt.* Eraſm. à Cochier *de
iuriſdict.in exemptos,p.4.q 9.per totum.*quod maxi-
mè procedit , ſi exemptio ſit data cum plena li-
bertate;id enim importat exemptionem,non mo-
dò à iuriſdictione , ſed etiam ab omnibus , quæ
ſunt de lege diœceſana , inter quæ charitatiuum
ſubſidium numeratur , vt ſupra dictum fuit : ita
Bellencin.*d.q* 32.*n.* 8 Eraſm.à Cochier *d.q 9.n.1.*
Limitatur tamen primò , niſi exempti haberent 54
populum non exemptum,quia eius reſpectu exi-
gi poſſet huiuſmodi præſtatio. Bellencin. *d q.*32.
n.5.verſ.& pro talibus Eraſm.à Cochier.*d.q 9.nu.*2.
Limitatur ſecundò , niſi in priuilegio exemptio- 55
nis appoſita eſſet clauſula vulgaris,videlicet. *Vo-
lumus autem , quòd Eccleſia huiuſmodi exempta cum
charitate,Prioris cum Epiſcopo ſuo remaneat.*Abb. *cōſ.*
102.*incip.Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio,vol.*1.
Bellencin.*d.q.*32.*in fine*.Eraſm.à Cochier. *d. p.1.q.
9.n.9.& p.4 q 9.n.3.*

Subditi præſcribere non poſſunt , vt ſubſidiū
præſtare non debeant:quia hoc eſſet præſcribere 56
contra charitatem , & ſic præſcriptio non poſſet
habere iuſtam cauſam , ſeu iuſtum fomentum;
tum,quia petere tale ſubſidium,pendet à faculta-
te ſuperioris cauſa rationabili ſubſiſtente,ideò ibi
non currit præſcriptio,quæ non currit in iis,quę
ſunt facultatis,iuxta notata per Innocentium *in
c.cùm Eccleſia Sutrina,de cauſa poſſeſſ. & in c.bona il
2.de poſtul.Prælat* Quare ita reſoluunt Bellencin.
*d.tract.q.*50.Azor.*d.c.14.q.7.*

CAPVT

CAPVT XXII.

De Procuratione.

SVMMARIVM.

1 Verbum, procuro, accipitur pro ſuſtento, & procuratio, pro ſuſtentatione.
2 Procuratio in tres ſpecies diuiditur.
3 Procuratio vnica eſt, quamuis modi, quibus inducitur, varij ſint.
4 Poſſeſſio eſt vnica, quamuis plures, & varij ſint modi, quibus acquiritur.
5 Procuratio apud Pontifices paſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinarius ratione viſitationis, vel Legatus Apoſt. iure legationis debetur.
6 Procuratio moderata & honeſta eſſe oportet, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circumſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit.
7 Procuratio, quæ ratione viſitationis annexa fuerit ſtatuta, oſtenditur.
8 Procuratio viſitationis, iure communi attento, debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, domum, & familiam habet, ſecus attento Concilio Trident.
9 Simonia vitium ceſſat in procuratione exigenda, cùm non in pretium viſitationis, ſed in ſtipendium laboris concedatur.
10 Viſitare ſemel in anno poteſt Prælatus, & vnicam recipere procurationem, niſi data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare.
11 Epiſcopus, quamuis pluries viſitet, non poteſt plures quàm binas exigere procurationes.
12 Epiſcopus non poteſt pro annis futuris procurationem ratione viſitationis exoluendam remittere.
13 Procurationum pro ſolutione an ſint tantummodo obligati Eccleſiarum redditus, an verò laici quoque contribuere teneantur, oſtenditur.
14 Procuratio ſoluenda eſt Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum.
15 Hoſpitalia, Oratoria, & alia pia loca eccleſiaſtica auctoritate erecta non tenentur Epiſcopis ſoluere procurationem.
16 Hoſpitalia ſola data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere pro ſeminario.
17 Procuratio à ſolis locis viſitatis debetur.
18 Procurationes viſitationum ſoluere non adſtringuntur ij, qui non fuerint viſitati.
19 Regulares à procurationum contributionibus ſunt omninò liberi, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent.
20 Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis iure communi debitam manente viſitandi onere.
21 Præſcriptio admittitur contra procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur.
22 Procuratio præſcribi poteſt inſimul cum viſitandi onere.
23 Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem, ſiue totam, ſiue partem.
24 Præſcriptio contra procurationem non prohibetur reſpectu modi.
25 Præſcriptio prohibetur contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius.
26 Præſcriptio non valet, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur.
27 Eccleſia ſpeciali priuilegio exempta an teneantur ad procurationem, oſtenditur.
28 Procuratio non debetur Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum.
29 Priuilegium ſpeciale quare potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio verò minimè, oſtenditur, & n. 30. cum ſeqq.
31 Priuilegium in quacumque materia, & præſcriptio immemorialis, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparantur.
32 Præſcriptio in quibus rebus ſimpliciter, & abſolutè prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis, quia ſuccumbet, ſed potiùs allegare debet titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione.
33 Præſcriptionem ſimpliciter, & abſolutè ſi lex prohibeat, nulla præſcriptio, quamuis longiſſima, quà talis, poteſt priuilegio æquiparari.

VLTRA plures acceptiones, de qui- 1
bus per Calepin. Theſaur. & alios, ver-
bum *procuro*, accipitur pro ſuſtento; &
procuratio, pro ſuſtentatione, vt ex aliis
obſeruant idem Calepin & Theſaur. in quo ſen-
ſu frequenter Iure Canonico procuratio impor-
tat ſuſtentationem, quæ aliquando prandium, in-
terdum conuiuium, nonnunquam refectio di-
citur; de qua paſſim *in tit. de cenſibus, in Decre-
talibus, Sexto, & Clem.* & iuxta hanc acceptio- 2
nem procuratio in varias ſpecies diſtribuitur,
vt per gloſ. & Doctores *in c. accedentes, de præ-
ſcript. gl ſ. 1.* & omnes *in cap. procurationes, de cen-
ſib.* meminit *Clem. 2. ibi, de conſuetudine, vel de iure,
& in verſ. ipſis, eod. tit.* Marian. *de viſitat. numero 3.* in
effectu Pauin. *in ſimili tract. p. 1. q. 4. n. 21. & q. 9. n.
34.* Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 1. numero 1.* Communis
diuiſio tres ſpecies conſiderat, quarũ vna debetur
ratione viſitationis, vt conſtat *ex c. cùm ex officij,
verſ. nos igitur, de præſcript. cap. cum venerabilis, d. cap.
procurationes, in princip. cap. cùm nuper. 25. de cenſi-
bus, cap. 1. ibi, procurationes à locis tantùm recipere
viſitatis, eodem titul. lib. 6.* Altera ex vi conſue-
tudinis, vel alterius iuris ſpecialis, *cap. ſeruitium,
in princip. 18. quæſt. 2. cap. ſcientes 3. de cenſibus*, iun-
cta regulas *capite cùm Apoſtolicum 42. de ſimon.*
Tertia, ex pacto legitimè celebrato, tempore, ſci-
licet, fundationis, *c. Eleutherius*, ibi, *tempore, quo,*
&c. *18. q. 2. cap. præterea 23. verſ. præſenti, de iurepatr.
cap. quanto 26. de cenſib.* ibi, *ab ipſo primordio*, & ibi,
procurationem eccleſiaſticam, &c. Vnica tamen eſt 3
procuratio, quamuis modi, quibus inducitur, va-
rij ſint, ſicut aliàs ſecundùm veriorem ſenten- 4
tiam vnicam dicimus eſſe poſſeſſionem, Alciat.
in l. 1. n. 22. vbi Doct. *ff. de acquirend. poſſeſſ.* Cou. *in
reg. peccatũ, p. 2. in initio, n. 4.* Valaſc. *de iure emphyt.
q. 18. n. 5.* per text. quem ſic intelligunt *in l. 3. §. tot.
ſunt genera. verſ. & in ſum. ff. de acquirenda poſſeſ.*
quamuis

Digitized by Google

quamuis plures & varij ſint modi quibus acquiritur, veluti in traditione clauium, in conſpectu rei, *l. clauibus 74. ff. eod. tit.* in conſtituto *l. quod meo 18. in princ. ff. ed.* in reſeruatione vſusfructus, *l. quiſquis C. de donat.* Et denique ex vi conſuetudinis, de qua *in cap. 1. de conſuet.*

5 Procuratio igitur apud Pontifices paſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione viſitationis, vel Legatis Apoſt. iure legationis debetur. De prioribus agit *c. conquerente, de offic. Ordin. d. cap. procurationes, d. cap. cum ex officij*; de poſterioribus verò *d. cap. accedentes, cap. cum*
6 *inſtantia, de cenſib. Clem. 1. eod. tit.* Intellige procurationem huiuſmodi moderatam & honeſtam eſſe oportere, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circumſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit, *cap. ſopita, 14. in fine. d. cap. cum inſtantia, 17. verſ. ſanè d. cap. cum venerabilis, ad fin. de cenſib. d. cap. conquerente, cap. vlt. prope fin. 10. q. vlt.* Sic enim finis per inſtitutionem prætenſus obtinebitur, & viſitatores, non quæ ſua ſunt, quærere videbuntur; ſubditique minùs onerabuntur, quod citata Iura ſummoperè intendunt. Quamobrem Concil. Lateranen. *in cap. cum Apoſtol. 6. de cenſib.* certum equorum numerum præfiniuit, quos ſecū ducere poſſent Prælati viſitantes: prohibuitque, ne canibus, & auibus venatoriis vterentur: qua de re vltra Doctores ibidem, vide latè nouitiores citatos per Cened. *ad Decretal. collect. 115. a princip.* Dixi, *attentis facultatibus Eccleſiarum*, tum propter text. *in d. c. ſopita*, vbi gloſſ. *verb. facultates, d. cap. cum Apoſtolus, verſ. ſanè d. cap. conquerent*, ibi, *conſ. itis facultatibus*, tum vel maximè, ne aliàs inſurgeret iniquitas, quòd Eccleſiæ pauperior æquè, vel plus contribuere cogatur ad procurationem, quàm opulenta, & redditibus affluens, iuxta text. *in d. verſ. ſanè.* Dixi, *prout neceſſaria viſitantium*, &c. tum vt reiicerem epulas, *d. cap. cum Apoſtolus, verſ neque ſumptuoſas*, vbi gloſ. & omnes: vnde S. Hieronymus *in cap. Eccleſia 35. diſt.* acriter inuehitur in Prælatos, qui lauta conuiuia, & epulas multo labore conquiſitas procurant, quibus æterna præparari tormenta ex Euāgelij loco teſtatur; quæ vtinam Prælati in vita perhorreſcant, *cap. gloria Epiſcopi 13. q. 2.* tum etiam, vt ſignificaret refectionem illam in victualibus, non verò in pretio pecunia numerato inuitis Eccleſiis exigi poſſe, *cap. 1. §. procurationes*, ibi, *in victualibus expenſas tantùm recipiat*; quinimò nec volentibus, *cap. 2.* ibi, *pecuniam, vel etiam à volente, de cenſib. in 6.* innouatum hodie quoad pœnas per Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3.* quamuis poſtea iure nouiori à Bonifacio VIII. *in cap. 3. eod. tit. in 6.* aliud fuerit ſtatutum, vt conſentientibus Eccleſiarum Rectoribus poſſent viſitantes pecuniam recipere, ibi, *victualium*. Qua in re conſiderandum eſt cum gloſ. *verb. concedimus, in d. cap. Felicis*, Bonifacium ius nouum conſtituiſſe reſpectu Gregorij X quia *in d. capite 2.* contrarium diſpoſuerat, interim tamen ſe reduxiſſe ad ius antiquum, quo id ipſum iam fuerat ſtatutum *in cap. vel etiam 10. q. 3.* hodie tamen ſeruabitur diſpoſitio ſacri Concil. Trid. *d. cap. 3. prope fin. verſ. exceptis tantùm, & verſ. ſi tamen.* Quibus ita præmiſſis, ad dubia aliqua venio in hac materia non contemnenda.

7 Primò quæro, Qua ratione procuratio viſitationi annexa fuerit ſtatuto, & quare lex Canonica eam conſtituerit ab Eccleſiis viſitatis præſtandā eſſe, Archiepiſcopis, & Epiſcopis viſitātibus, quibus pro ſpiritualium adminiſtratione ad congruam eorundem ſtatus, & onerum ſuſtentationem aſſignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus ſatis ſufficiunt, arg. *c. cum ab omni, verſ. nos, de vita, & honeſt. Cleric.* Varias rationes congerit Marian. *de viſit. n. 37.* inter quas probabilior videtur illa, quæ colligitur *ex d. cap. cum ex officij, verſ. quia ſecundum, & ex c. ſi Epiſcopus, de offic. Ord. lib. 6* ſcilicet, quòd cùm viſitantes ſpiritualia ſeminent in vtilitatem Eccleſiarum, quas viſitant; meritò ab eiſdem præſtantur procurationes, & temporalia in ſuſtentationem: licèt enim redditus Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus ſufficiant etiam ad huiuſmodi opus viſitationibus peragēdum, nihilominus lex Canonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium bono publico maximè conueniens, ſed faciliùs expediatur, & vt viſitantes magis alliciantur, neque pertimeſcant difficultatem in victualibus de loco ad locum deferendis, aut in eiſdem inquirendis per Epiſcopatum, vel prouinciam, ſatius, & vtilius eſſe procurationes viſitantibus ſolui, vt ſic toti incumbant viſitationi, & prouentus, quos illi interim non expendunt, cedant in alios vſus, & neceſſitates communes, vt benè conſiderant Abb. *in d. c. cum ex offic. j, n. 9. & in d. c. procurationes, n. 5.* Marian. *vbi ſup.* & alij, ſic in ſimili, vt Epiſcopi ad Synodum celebrandam alliciantur, ſtatutū fuit, vt Cathedraticum in honorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad Synodū, vnde & Synodaticū dicitur, pro quo duo ſolidi, id eſt, duo aurei perſolui iubentur, *d. c. conquerente*, vbi *gloſ. 2. c. placuit. 10. q. 3.* gloſ. *in ſum. ead. quaſt.* Botræ. *de Synodo, n. 38. & 81.* Cou. *de numiſmat. c. 3. §. 2. n. 8.* iūctis his, quæ diximus hoc *lib. c. 19. prope fi. verſ. præterea eſt ſciendum.* Habet autem ſolutio in Sy- 8
nodo, vt Epiſcopi ad Synodum conuocandam faciliùs inuitarentur, nec reformidarent maiores expenſas tunc futuras: ſic ſanè iure communi attento, procuratio viſitationis debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, & domum & familiam habet, *cap. venerabili 24. de cenſibus* vbi Doctores, Marian. *vbi ſup. n. 35. ad med.* Surd. *de aliment. tit. 4. q. 22. n. 9.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. § 12. num. 2.* Azor. *inſtit. mor. p. 2. lib. 3. c. 24. q. 4.* Quamuis attenta noua diſpoſitione Concilij Trident. *d. c. 3.* ibi, *pro temporis tantùm neceſſitate*, contrarium ſit omninò reſoluendum, quando Epiſcopus poſſet redire ad domū, vt tenet Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſcop. Neapol. c. 35. n. 9.* quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 73. num. 46.* & ita declaraſſe Sacram Congreg. teſtatur Piaſec *in praxi Epiſcopi. part. 2. cap. 3. n. 65. verſ. dum autem viſitat.* Ceſſat igitur ſimoniæ vitium in huiuſmodi procuratione exigenda, cùm non in pretium viſitationis, ſed in ſtipendium laboris concedatur, ex Sanct. Thom. *2. 2. quaſt. 100. art. 3. ad 3.* Sot. *lib. 9. de iuſtit. quaſt. 6. art. 2. verſ. addit autem*, qui tamen putat Epiſcopis habenti- 9
bus aliàs redditus pinguea, ex quibus ſuſtentari valeant, non eſſe ſatis tutum accipere procurationes huiuſmodi: ſed hæc ſententia Iure non probatur; imò refragari videtur text. *in dict. c. cum ex officij*, & plerique ſimiles; dum abſolutè loquuntur, nec diſtinguunt inter Epiſcopos pauperes, & inter eos, qui pingues redditus habent; & rurſus dum conſtituunt procurationem in ſtipendium laboris, quo tuta conſcientia accipitur,

tur,etiam ab his,qui alios opulentos habent redditus,iuxta illud, *Dignus eſt operarius mercede ſua, Lucæ* 10.& Paul.1.*ad Corinth.*9.*&* 1.*ad Timoth.*5. & iuxta ſimilia,de quibus *in cap.cum ſecundum.de prabend.*

10 Secundò quæro. Vtrùm, ſi Prælatus pluries quàm ſemel in anno viſitauerit, plures poſſit in anno exigere procurationes?Partem negatiuam, quòd ſemel in anno viſitare, & vnicam recipere in anno valeat procurationem, ſuadet ſaltem à communiter accidentibus *d.cap. conquerente*, & ibi,*viſitationem annuam*,& ibi,*non amplius*, idque multò apertè Iure reperitur expreſſum *in cap.relata*, ibi,*per annum*,*c.decernimus*,ibi, *annuis vicibus*, & ibi,*per ſingulos annos* 10.*q.*1.Concil.Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform.c* 3 ibi,*quotannis*.Fuſc.*de viſitat.lib.*1.*c.*2. *n.*13 niſi Epiſcopus data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare,*cap.regenda*,ibi,*circumire*, *vt ſibi viſum fuerit*.10.*q.*1.*c.non ſemel*,*in princ*.17.*q.*2. *c.mandamus* 6.*verſ.niſi fortè*,*de offic. Archid.* & ſaltem quòd bis in anno *cap.cùm venerabiles*, 21. *ad*

11 *finem*,*de cenſib.*Verùm, quoad procurationis exactionem videtur aduertendum, ex repetita viſitatione pluries in anno licitè ex iuſta cauſa non prouenire totidem vicibus exigi poſſe procurationes, quod ſanè Eccleſiis inferioribus maximè fore oneroſum, & ideò meritò prouiſum extitit *in d.c.cùm venerabiles*,quatenus decernit, ne Epiſcopus,quamuis pluries viſitet,plures poſſit quã binas exigere procurationes: qui textus non reſtringit exercitium viſitationis ad binas vices, ſed ſolummodo circa procurationis receptionem, quia Pont. ibidem declarauit ius dubium circa percipiendas procurationes, & duas non excedat.

12 Tertiò quæro. Vtrùm Epiſcopus poſſit expreſsè procurationem huiuſmodi ratione viſitationis exoluendam remittere? Negatiuam partem pro annis futuris videtur amplecti gloſ.*verb.venimus*, ibi,*ſed non eſt verum*,*in c.cùm ex officij*, *de praeſcript.* arg. *d.c. cùm venerabilis*, *de cenſib.* latè explicant Abb.à *n.*12.*&* 14.Imol.*col.*1.*poſt alios*,Felin.à *n.*7. Pariſ.à *n.*12.*in d.c.cùm ex officij*.Marian. *de viſitat.* à *n.*57.multipliciter declarantur.

13 Quartò quæro. Vtrùm redditus Eccleſiarum ſint tantummodo obligati pro ſolutione procurationum, an verò laici quoque contribuere teneantur?Pars,quæ affirmat,Eccleſias ſolummodo teneri, ſuadetur ex iuribus, quibus procuratio Eccleſiis viſitatis iniungitur,iuxta earum facultates,laicorum verò nulla fit mentio,*c.conquerente*,ibi,*penſatis facultatibus earundem*,*de offic.Ordin.c.*1.§.*deinde*,ibi,*à locis tantum recipere viſitatis*,*de cenſib.lib.*6.*c.cùm Apoſtolus* 6.ibi,*facultatibus Eccleſiarum*,*eod.tit.d.c.ſopitæ*,ibi,*ſecundum facultates*.vbi *gl. vlt.*obſeruat,in ſpecie gloſ.*verb laicos*,*in d. cap* 1. Hoſt & Monach. citati à Domin *in d. cap.* 1. *in*

14 *princ.n.*9.Et facit, quia cùm procuratio ſit onus reale ſuper beneficio,non perſonale ſuper perſonam,quæ ſoluere debet, ideò S. Cong. Conc. *in Neriton.n.*13.*Septembris* 1631.cenſuit *procurationem ſoluendam eſſe Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum.* Contrarium tamen defendit *gloſ.vlt.in c.placuit*.10.*q.*1.gloſ.*verb.ſubditos*,*in cap. cauendum*,10.*q.*3.Archid.Ioan.Andr.& Imol quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic.*d.num.*9.Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli 1.*ad Corinth.*9. *qui ſpiritualia ſeminat*, &c.& quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare,vt habetur in propoſito *in dict. capite cùm ex officij*, *de praeſcript.dict.cap.ſi Epiſcopus*, 6. *de offic. Ordin.lib.*6. Ergo cùm munus viſitandi, & labor impenſus æquè dirigatur in Clericos, Eccleſias, & laicos,æquè ab vtriſque procuratio debebitur. Inſuper expenditur *dict.cap.cauendum*, vbi agitur de viſitandis ſubditis, tam Clericis, quam laicis, & ſolummodo prohibetur, ne immoderatè & cum ſcandalo aliquid procurationis nomine exigatur: facit *dict.cap placuit*,ibi, *alia die conuocata plebe*: ſi intelligas cum *gloſ. vltim* ibi de alia die,tam in labore,quàm in mercede.Propter quę hæc pars poſterior in puncto Iuris verior eſt; quamuis conſuetudo aliud receperit, vt Domin. & modò citati rectè agnoſcunt. Iura autem pro aduerſariis adducta oppoſitum non probant, quia ſolùm conuincunt pro ea parte; quia ab Eccleſiis viſitatis procuratio ſoluenda eſt, illud commenſurandum ſoret iuxta Eccleſiarum facultates.

15 Quintò quæro Vtrùm Oratoria,Hoſpitalia, & alia pia loca eccleſiaſtica auctoritate erecta teneantur Epiſcopis ſoluere procurationem?Negatiuè reſpondet text.*in c.vlt. de cenſib.* Azor. *inſtit. moral.part.*2.*lib.*3.*cap.*41.*quæſ.*1.Nouar. *in opuſculo nouis iuris Pontificij*, *concluſ.*5. *num.* 1. Marc. Anton.Genuenſ.*in pract. Archiep.Neapol.cap.*17.*n.*2. Aloyſ.Ricc.*in praxi rerum fori eccleſ. part.* 4. *reſol.* 131 Ratio eſt:quia, licèt huiuſmodi loca eccleſiaſtica ſint, & vti talia ſubiiciantur Diœceſanis quoad iura epiſcopalia,*cap.de Monach.*12.*de præbend.cap.omnes Baſilicæ* 16.*q.*7.cum aliis; quia tamen loca iis locis deputata ad alios vſus pios deſtinantur,ne fiat contra inſtituentis voluntatem, meritò ad huiuſmodi procurationis onus, vel ad aliud ſimile non tenebuntur, vt colligitur 16
ex *d.cap.vlt.*Vnde eſt, quòd loca hæc non tenebuntur pro ſeminario contribuere, de quo in Conc.Trid.*ſeſſ.*23.*de reform.c.* 18. ſola enim Hoſpitalis data in titulum,vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa,vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere, vt à S. Cong.deciſum reſeruat Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1. *verb.hoſpitale*,*verſ.decimum dubium*, Armendar. *in addit.ad recop.legum Nauarræ*,*lib.*4.*tit.*29.*l.*1.§. 2. *de Hoſpitalib.n.*13.Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcop. p.*3.*alleg.*77.*num.*6 & affirmat iudicatum Cabed. *Luſit.decis.*204. *in fine*,*n* 1 ergo ſimiliter ad procurationem, vel Cathedraticum non tenebuntur; quia nec habent titulum beneficij, nec beneficia annexa,neque redditus, aut prouentus eccleſiaſticos:admittimus nanque,loca hæc ab Epiſcopis viſitari poſſe,ne inhoneſte tractentur,arg. *cap.* 3. *de relig.domib.*negamus tamen ad procurationem, Cathedraticum, vel ſeminarium teneri, optimè Card.*in Clem.quia contingit*,*illo tit.n.*18.Valaſc. *d. conſ.*105.*n.*46.qui aliam huius rei rationem reddit:quia hoc nullibi in Iure reperitur expreſſum, quæ illo caſu erit admittenda, ſi quærat aliquis, cur Epiſcopus,ſaltem eo viſitationis modo laborem ſubiens,non poſſit ab huiuſmodi Hoſpitalibus,& aliis locis mercedē recipere, iuxta ſuprà citata S Paginæ loca: illi enim ſatisfieri poteſt, reſpondendo;quòd cùm illud in Iure non reperiatur expreſſum,quinimò oppoſitum *per d.c.vlt.* Epiſcopi contenti eſſe debent redditibus ſuorum Epiſcopatuum pro congrua mercede.

Sextò quæro Vtrùm procuratio hæc à ſolis locis viſitatis debeatur?Partem affirmatiuã defendit gloſ.vlt.*in cap.ſopitæ* 14.*de cenſib.* communiter recepta,vt per Doctores ibi,*gloſ.*2.*in cap. viſitan-* 17

Digitized by Google

di 18. quæſt. 1. Abb. *num. 17. in fine.* Card. *oppoſit. 11.* Pariſ. *n. 11.* & omnes *in d. c. cùm ex officij*, reſoluentes, quòd ſi Prælatus ea alia cauſa, veluti pro negotiis propriis, aut aliud agens ad locum acceſſerit, procuratio hæc minimè debeatur. Pro quibus expenditur *c. 1. poſt princ. in verſ. decernit*, ibi, *à locis tantùm recipere viſitatis, de cenſib. lib. 6.* vbi Dominicus *n. 3.* Franch. *n. 1. notab. 3.* & communis, qui rectè aduertit quòd ſi prælatus tranſeat per vnum locum ad viſitandum alium, non ſit procurandus ab illo, obſeruant modò citati iuuat *d. cap. procurationes 3. eod. tit. in princ.* Cōſonat maximè, quòd, cùm procuratio ratione laboris in viſitando impenſi debeatur, vt ſuprà oſtenſum eſt, extra eam cauſam exigi nequit, arg. *c. cùm ceſſante 60. in princ.*
18 *de appell.* Quare S. Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in*
19 *vna Spoletana 27. Auguſti 1577.* cenſuit quòd *ad contribuendum, aut ſoluendum procurationes viſitationum non adſtringuntur ij, qui non fuerint viſitati.* Vnde ab huiuſmodi contributionibus ſunt omninò liberi Regulares, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent. Oppoſitum tamen, imò etiam ex alia cauſa procurationem deberi defendit *gloſ. 1. in d. c. cùm ex offic j*, ex verbis eiuſdem text. ibi, *tranſitum faciens*, & ibi, *neceſſe habuit declinare.* Sed gloſ. in duobus decipitur, primò, dum putat procurationem, de qua ibi, eſſe diuerſam ab illa, de qua in hoc c. tractamus, cùm tamen ibidem expreſsè agatur de procuratione debita ratione viſitationis, contra quā præſcriptio non admittitur; non verò agitur de illa, quæ ratione hoſpitalitatis debetur, de qua *in c. Ego N. 4. verſ. legatum, de iureiur.* Abb. *n. 2. in d. c. cùm inſtantia.* Secundò decipitur, dum in effectu credit verba illa, *tranſitum faciens*, importare tranſitum ob aliam cauſam diuerſam à viſitatione; cùm tamen de ſola illa agatur, & de tranſitu neceſſario ad eandem, patet ibi, *neceſſe habuit*, &c.

20 Septimò quæro, vtrum prohibita ſit præſcriptio contra procurationem debitam ratione viſitationis? In quo dubio verior ſententia tenet, omnem præſcriptionem prohiberi contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, manente viſitandi onere: nam omnis præſcriptio tollens viſitationem Iure communi inductam, meritò prohibetur, vt colligitur ex *d. c. cùm ex officij, de præſcript.* ibi, *nec contra viſitationem*, &c at præſcriptio contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, ſaltem iuris præſumptione, tollit in effectu viſitationē ipſam, quam Ordinarij præſumuntur negligere, & omittere admiſſa præſcriptione contra procurationem, quæ ad viſitationem peragendam iure conſtituitur, vt ſuprà diximus: igitur, &c. & ita hanc rationem ſatis perſentit Pontif. *in d. cap. cùm ex officij*, dum dicit, contra procurationem ratione viſitationis debitam præſcribi non poſſe, quemadmodum nec contra viſitationem ipſam: eandem rationem probant omnes *in d. cap. cùm ex offi ij*, Marian *de viſitat. à num. 7.* Bernard. *reg. 604.* Fuſc. *de viſitat. lib. 1. nu. 16.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. viſitatio, §. 6. dub. 8.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 42. q. 13. & ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, p. 4. reſol. 154.* aduertentes procurationem eſſe annexam viſitationi, ac ſubinde de illa, & de iſta circa præſcriptionem idem eſſe iudicium, arg. *cap. ſuper eo, de Parocho.* Dixi, *Iure communi debitam*,
21 quia de hac agit *d. cap. cùm ex officij*: & ita excluduntur procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur, contra quas non prohibetur, ſed admittitur præſcriptio, per quam, manente procuratione debita Iure communi, non tollitur, nec efficitur inutilis viſitandi poteſtas: & ita obſeruant poſt Imol. Card. & alios *vbi ſupra*, Marian. *d. tract. de viſitat n. 14.* Felin. *in d. cap. cum ex officij, n. 15.* Bernard. *d. reg. 604. verſ. ſexto.* Iuuat illud vulgare: quia faciliùs tollitur id quod competit iure ſpeciali, quàm quod Iure communi nititur. *l. ans § miles, ff. de milit. teſtam.* Adieci, *manente viſitandi onere*; quia eo manente prohibetur præſcriptio, & viget inconueniens, de quo
ſuprà: aliàs enim (niſi aliud obſtet) inſimul cum 22
viſitandi onere procuratio præſcribi poteſt: quia non tollitur, nec impeditur tunc viſitatio, quæ à præſcribente exercenda eſt; in quem ſenſum poſſunt accipi verba *d. c. cùm ex officij*, ibi *quamuis alius contra eundem præſcribere poſſit vtranque.* nam, quia Pontifex ibi incipit à procuratione, de qua erat controuerſia, meritò dictio illa, *vtraque*, intelligenda eſt de vtraque inſimul, id eſt, procuratione, & viſitatione; non verò de vna, vel altera per ſe: quia procuratio abſque viſitatione non præſcribitur, licet incipiendo à viſitatione, poſſit illa, quæ iure ſpeciali competit, abſque procuratione præſcribi, aut quando transferuntur, vel alij accumulantur.

Intellige omnem præſcriptionem prohiberi 23
contra procurationem, vt *ſupra*, ſiue totam, ſiue partem, veluti cùm minuitur quantitas alias ſoluenda: iuxta *d. cap. cùm Apoſtolus, de cenſib. Extrauag. 1. eio tit. inter communes*: idque intendit *gloſ. 1. in fin., in c. relatum 10. q. 1.* Abb. *num. 13.* & alij, vt per Felin. *num. 16.* & Pariſ. *num. 10. in d. cap. cum ex officij*; quæ ſententia ſuadetur ex illius verbis, ibi, *quæ ratione viſitationis debetur*: ſiquidem procuratio, quæ debetur ratione viſitationis, eſt illa integra, de qua *in d. cap. cum Apoſtolus*; & ruiſus ex eod. text. ibi, *nec aliquo modo*, &c. nam aliquo modo præſcribitur contra procurationem, ſi quoad aliquam eius partem admittatur præſcriptio. Iuuat & ratio, quam ſupra adduximus, ſicut enim omittetur, & negligetur viſitatio admiſſa præſcriptione contra totam procurationem; ita etiam ſi contra partem illius notabilem admittatur manente reſidua, quæ fortaſſe minima, cùm non ſufficiat, Ordinarius de ſuo expenſurus à viſitatione retardabitur, & conſequenter cùm eadem ſit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum eſt, arg. *l. quæ de tota. ff de rei vendic.* Ex quibus hæc ſententia non eſt improbabilis licèt Doctores communiter, vt per Abb. *d. num. 13.* & Marian. *de viſitat. num. 47. & 55.* & alios, contradicant, admittentes præſcriptionem contra partem procurationis: quorum opinio non probatur hodie *per d. Extrau. 1.* vt exiſtimant Felin. & Pariſ. *vbi ſupra*: quia tex. ille non approbat præſcriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, ſed conſuetudines, in quibus lōgè diuerſa videtur ratio: & inſuper verſ ille referri poteſt ad conſuetudinem alicuius loci, vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *n. 17.* poſt alios Pariſ. *n. 11. in d. c. cùm ex officij*, Anch. & communis *in c. vlt. de cenſibus, lib 6.* Marian. *vbi ſup 56.* quorum ſententia licèt non probetur *in d. c. cùm ex officij*, quod de præſcriptione, non verò de cōſuetudine agit, ſatis tamen probatur *in d. cap. vlt.* iuncto *cap. irrefragabili, in princip.* ibi, *nulla conſuetudo*, *de offic. Ord.* Verùm id hodie locum non habet ex Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 3. verſ. in his verò*, noter.

Digitized by Google

text. de conſuetudine propria intelligendus eſt, iuxta *tit. de conſuetud.* Vnde non habet locum in præſcriptione; tum, quia deciſio illa, tanquam exorbitans à Iure communi, de quo *in d. cap. vlt.* reſtringenda eſt ad conſuetudinem propriam, de qua loquitur, non verò extendenda ad præſcriptionem, quæ ex proprietate ſermonis differt à conſuetudine, vt patet ex *tit. de præſcript. & ex tit. de conſuetud.* tum etiam, quia in conſuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuerſa ratio, cùm in ea detur frequentia actuum totius multitudinis, vel maioris partis, pro qua magis præſumitur, & cui magis fauendum eſt, vt inſuper, cùm conſuetudo rationabilis eſſe debeat, *cap. vlt. de conſuet.* neceſſariò in ea ſupponitur ratio, ſeu cauſa aliqua iuſta, per quam cohoneſtatur: at verò in præſcriptione nec ratio eiuſmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, ſed vniuſcuiuſque ſingularis præſcribentis actus ſupponitur.

24 Intellige etiam præſcriptionem in propoſito non prohiberi, reſpectu modi, vt ſcilicet, procuratio potiùs in fructibus his, vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerſo, ſeu iuxta alium quemuis modum diuerſum præſtetur, vt obſeruant Doctores communiter *in d. cap. cùm ex officij*; ex Felin. à *n. 13.* Marian. *vbi ſup. num. 59.* Bernard. *d. reg. 604. verſ. 1.* iuuat gloſ. recepta *verb. compoſitiones, in Clem. 2. de cenſibus*, & quod habetur *in cap. exigit, illo lib. 6.* & in Concil. Trid. *d. c. 3. verſ. ſit tamen in optione.*

25 Intellige tandem prohiberi præſcriptionem contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius; admittitur tamen præſcriptio contra procurationem præteritam, id eſt, annorum præteritorum, ſecundùm omnes: quia ceſſat ratio, quam ſuprà expendimus, cùm nullum vertatur præiudicium viſitationis, quæ iam pro illis annis præceſſit; ſed ſolius Ordinarij, cui quantitas ſoluenda eſt, & contra quem præſcribi poſſe apertè docent Pontifex *in d. cap. cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius, contra eundem*, &c.

26 Octauò quæro. Vtrùm valeat præſcriptio, per quam Clerici in præiudicium aliorũ eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur? Pars negatiua, quæ verior eſt, efficaciter ſuadetur ex *d. cap. cùm inſtantia*, ibi, *nullam habere volumus excuſatam*, & ibi, *etſi longiſſimo tempore*, & ibi, *cum longiſſimis*: planè vniuerſalis illa negatiua ſatis demonſtrat præſcriptionem neminem excuſare à procuratione, & ideò neque ad effectum transferendi onus in reliquos; ſic enim aliquem excuſaret, quod text. negat: deinde expenditur exceptio ibi adiecta, *niſi fortè*, quæ regulá firmat in contrarium, *l. nam quod liquid. ff. de penu leg.* ergo ſemoto priuilegio ſpeciali nullus excuſari poteſt; ac ſubinde præſcriptio potens non eſt transferre onus in reliquos; quia ſic abſque priuilegio excuſaretur præſcribens, contra text. *in d. cap. cùm inſtantia.* Inſuper adducitur *d. c. accedentes*, tam in ſerie, quàm in verbis: cùm enim Ordinarij maioris Eccleſiæ contenderent, ſe onerare ab onere procurationis debitæ legatis, onuſque hoc transferre in reliquos ex vi præſcriptionis, text. inquit, quòd niſi priuilegio oſtendant ſe immunes, omninò cogendi ſunt: quia id, quod omnibus imminet, ab omnibus debet comportari: ergo text. vtrumque probat, quòd nec præſcriptio liberat præſcribentem, nec potens eſt in alios transferre: quia iam nec omnibus comportaretur, contra text. ibi, *omnes*, quia deterior redditur conditio illorum, quibus procuratio ratione viſitationis debetur, cùm non ab omnibus procurationem recipiant, ſed cogantur à certis recipere: deinde viſitationis bonum aliquatenus impeditur, cùm viſitantes aliquo modo retardentur viſitare illos, à quibus vident ſe nil omninò ob eam cauſam fore percepturos, & tandem facilior redditur exactio procurationis, quam alij non ita ferre poſſunt, ſicut quando omnes inſimul comportant, arg. *l. ſi ita vulneratus 51. § vlt. in fine, ad leg. Aquil. c. mandata 6. in princ. de præſumpt.* Propter quorum aliqua hanc partem ſequuntur Abb. *in d. c. cùm inſtantia, & in d. c. accedentes n. 3.* vbi Card. *gloſ. vlt.* Felin. *ibi, n. 6. verſ. cæterum*, qui vtranque dubij partem probabilem affirmat, ita vt neutri adhærere videatur, quo pacto intendit excuſare Abb. ſibi contrarium *conſ. 26. num. 5. lib. 2. & conſ. 94. num. 2. lib. 1.* qui ſequutus Ioannem, & alios, affirmat præſcriptionem fore, ad effectum, vt reliqui ad integram procurationẽ teneantur: ſequitur expreſsè Felin. *in d. cap. cùm ex officij. n. 11.* poſt Lap. Greg. Marian. & alios, quos refert Bernard. *reg. 64. limit. 2.* ſed prior opinio verior eſt, vtpote literæ *d. cap. cum inſtantia*, & ſimilium magis conſona.

Nonò quæro. Vtrùm Eccleſiæ ſpeciali priuilegio exemptæ teneantur ad procurationem? Negatiuè reſpondit *d. c. cùm inſtantia, verſ. niſi fortè*, ibi, *ſpeciale priuilegium, de cenſib. d. cap. accedentes*, ibi, *per ſpeciale, Clem. 1. eod. tit.* Iuuat efficax ratio: etenim id, quod omnibus incumbit, per viam regulæ, quæ aliter aliquid diſponit, ita incumbit, vt niſi inde ſpecialem oſtendant exemptionem, minimè liberentur, *d. c. accedentes*, iuncta reg. vulgari, de qua *in l. 1. ff. de reg. iuris, & in l. eũ qui 22. ff. de prob.* cũ aliis: atq; ita in propoſito obſeruãt omnes in prædictis locis, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. c. 42. q. 12.* & ideò S. Cong. Conc. *in Auguſtana 14. Decembris 1630.* cenſuit *procurationem non deberi Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & de-* 28
pendentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum. 27

29 Quid autem ſit in cauſa vt priuilegiũ ſpeciale potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio verò minimè? dubium eſt in hac materia non cõtemnendũ. Communis arbitratur differentiæ rationem in eo eſſe, quia ſpeciale priuilegium habet ſcientiam ex parte illius, qui poteſt concedere, qua ſtante expreſsè tollit in caſu particulari legem à ſe latam, aliàs obligantem, arg. *l. quid. ſi non conſulebant, 57. verſ. ſed etſi ff. de re iudic. l. Barbarius ad fin* ibi, *ſed etſi ſciſſet. ff. de officio Prætor.* iuncta diſpenſationis natura, de qua per gloſ. receptam *in c. ſecundò requiſitus, verſ. niſi rigor. 1. q. 7.* Præſcriptio verò priuata vt plurimùm non habet ſcientiam ex parte legiſlatoris: vnde illo ignorante, non debet cenſeri voluiſſe in ſua lege diſpenſare; quia conſenſus nõ fertur in illud, quod omninò ignoratur, *l. qui vas 49. verſ. vetare*, ibi, *qui ignorat, hoc eſt, qui non conſentit, ff. de furtis*: quòd ſi fortaſſe, inquit Communis, daretur ſcientia præſcriptionis in legiſlatore, tunc præſcriptio eandem omninò vim haberet cum priuilegio: ſic aliàs conſuetudo tunc habet vim legis, quando ab illo inducitur, qui habet poteſtatem ferendi legem, *l. de quibus 30. ver. quid enim intereſt. ff. de legibus*: ſic, qui patitur vſucapionem finiri, alienare dicitur, quando aliàs alienandi poteſtatem habet, *l.*

alienationis verbum 28. *ff. de verbor. ſignific.* aduertit Pinel. *in Auth. niſi num.* 18. *verſ verus igitur. C de bonis matern.* Cùm ergo ſpeciale priuilegium poſſeſſionis ſit conceſſum ab illo, qui poteſt, & in ſe includat ſcientiam, fit conſequens omninò validum. Contrà verò in priuata præſcriptione, in qua prorſus deficit huiuſmodi ſcientia. Ita Abb. communiter receptus *n* 3. *in d. c. accedentes*, plures per Felin. *ibi n.* 6. *verſ. quintò*, & Abb. *conſ.* 94. *n.* 2. *lib.* 1.

30 Verùm Communis ex multis diſplicet: quamnis enim negari non poſſit in priuilegio ſpeciali dari ſcientiam, & conſenſum ex parte Principis eximentis ſubditum à legis obligatione: ſupponimus enim expreſſum ipſius priuilegium, in quo iuxta verborum tenorem, & proprietatem expreſſa reperitur voluntas, arg. *l. non aliter* 67. *ff. de legat.* 3. *c. humana aures* 22. *q.* 5. *c. intelligentia, de verbor. ſignif.* tamen in dubio, & in hac materia, in qua difficilè ſolet concedi, non creditur emanaſſe, *d. cap. inſtantia, verſ. niſi*, ibi, *quod non credimus*, &c. ac ſubinde inaduertenter expeditum præſumitur, nec aliter executioni mãdatur, quam ſi ſecunda iuſſio ſubſequitur, Abb. *n.* 6. *in d. c. cùm inſtantia*; vnde de primo ad vltimum in dubio non præſumitur ſcientia, nec conſenſus in concedente, & per conſequens communis differentiæ ratio non eſt abſolutè vera. Deinde confunditur: quia ſequeretur, præſcriptionem quantumcunque immemorialem minime æquiparari priuilegio: quia in illa quantumcumque inueterata non reperitur ſcientia aut conſenſus in Principe; quod tamen eſt abſurdum, contra *l.* 3. *§. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & c. ſuper quibuſdam*, 26. *§. præterea, de verbo. ſignif.* Et tandem quia ſequeretur quòd conſuetudo, quamuis inueterata & præſcripta legitimè, nunquam poſſet vincere legem, cùm in illa vt plurimum non detur ſcientia legiſlatoris, *cap.* 1. *de conſtitut. lib.* 6. quod tamen eſt contra reg. *cap. vlt. de conſuetud. l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuetudo*, quòd ſi dicamus in conſuetudine dari conſenſum generalem Principis approbantis per viam regulæ conſuetudines rationabiles, & legitimè præſcriptas, vt *in d. c. vlt.* ſimiliter in priuata præſcriptione datur conſenſus legis per viam regulæ approbantis legitimas præſcriptiones, *per tot. ff. de vſucap. & per tot. de praſcrip.* cum aliis: ergo Communis nullo modo defendi poteſt. Quare *gloſ.* 1. *in d. cap. Catholica* 11. diſtinguit inter illa quæ priuilegio tantùm haberi poſſunt, & inter illa, quæ etiam per alios modos acquiri valent, vt in prioribus priuilegium & præſcriptio minimè æquiparentur; ſicque procedãt Iura, quæ in propoſito priuilegium tantùm admittunt, præſcriptionem verò repellunt: quia exemptio à procuratione, de qua hic, ſolummodo per priuilegium haberi poteſt, *cap. cùm inſtantia*, cum ſup. adductis, Gloſſæ diſtinctionem ſequitur, & auream dicit Felin. *in d. cap. accedentes num.* 6. *in princ.* per text. *in cap. contra morem* 100. *diſt.* Sed Gloſſæ opinio multò minus placet, & petit principium: id enim eſt, quod quærimus, quid ſit in cauſa, cur illa priuilegio comparari valeant, præſcriptione verò minimè; cùm hæc duo æquiparentur, *dict. §. ductus aquæ, & d. §. præterea, cap. duo ſimul, de offic. Ordinar. cap. cùm contingat.* 13. *de foro compet.* Deinde corruit ex eo, quia etiam vbi ſolum admittitur priuilegium, admittitur quoque æquiparatio; de qua *in dict. §. ductus aqua, & in dict. præterea.*

Quapropter, vt dubium hoc à Doctoribus nõ plenè reſolutum, decidatur, oportet certa ab incertis ſeparare, & ſic aduertere ſatis probabile 31 eſſe priuilegium, in quacunque materia, & præſcriptionem immemorialem, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparari, text. optimus *in d. §. ductus aqua, & in d. § præterea*, Doctores ſtatim citandi Ratio eſt: quia, cùm lex in quacunque materia legitimum aliàs Principis Priuilegium approbet, & admittat in ſpecie *d. cap. cùm inſtantia*, & paſſim alibi, præſcriptio autem immemorialis loco priuilegij habeatur, & vt tale reputetur, *d. §. ductus aqua*, conſequens eſt dicere, in quacunque materia, vbi legitimum Principis priuilegium admittit, admittendam quoque immemorialem præſcriptionem, ſaltem in vim priuilegij. Dixi, *in quacunque materia*, vt comprehenderem non ſolùm illam, in qua præſcriptio abſolutè prohibetur, vt in propoſito *d. c. cùm inſtantia, verſ. cùm in talibus, d. cap. accedentes, d. cap. cùm officij, l. vbi lex* 24. *l. vlt. ff. de vſucap. l. viam publicam* 2. *ff. de via publica l. præſcriptio* 5. *C. de oper. pub. publ. l.* 3. *tit.* 29. *part.* 3. cum aliis, ſed etiam à fortiori illam, in qua regulariter præſcriptio admittitur, *l. vſucapionem* 9. *ff. de vſucap.* cum aliis, in quibus pro regula conſtituitur res omnes regulariter præſcribi poſſe. Dixi, *ſi non in vim præſcriptionis*, &c. vt ſignificarem lege ſimpliciter, & abſolutè prohibente præſcriptionem, neque etiam immemorialem admitti in vim præſcriptionis, tum quia lex generalis, quantumcunque odioſa, comprehendit omnes ſpecies, quæ ſub verborum proprietate continentur, *l. cum lege. ff. de teſtib. l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *quod non puto verum. ff. de alealoſu l. ſi ſeruitus* 22. *ff. de ſeruitut. verb. cap. ad audientiam, de decimis*, tum vel maximè, quia lex prohibens præſcriptionem, potiùs fauorabilis, quàm odioſa cenſenda eſt, quippe cùm per illam fiat ingreſſus ad priſtinam naturam, & ius antiquum: ita in ſpecie poſt alios Burſat. *conſ.* 23. *n.* 23. *lib.* 1. Roland. *conſ.* 59. *num.* 3. *lib.* 4. Vnde, cùm præſcriptio ex verbi proprietate etiam immemorialem comprehendat, nihil impedit, imò iuuat cõprehenſionem: quamuis abſque efficaci fundamento contradicant gloſ. *verb. præſcriptione in Auth. vt de cætero commutationes, collat.* 5. Communis, vt per Tiraq. *de retractu tit.* 2. *§.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 22. & 25. Piñel. *in Auth. niſi num.* 19. *C. de bonis matr.* Roland. *conſ.* 21. *à n.* 3. *lib.* 2. Gabr. *comm. tit. de præſcript. concl.* 1. *num.* 27. Itaque licèt immemorialis poſſeſſio non admittatur in vim præſcriptionis ſecundùm veriorem ſententiam iuxta modò dicta, admittitur tamen in vim priuilegij, ſi poſſeſſor allegauerit pro ſe tempus immemoriale, cui lex vſque adeò defert, vt præſumat titulum, ſeu priuilegium in eo, qui tanto tempore poſſedit, *d. §. ductus aquæ. d. §. præterea*, cum aliis.

Qua in re Aduocati debent eſſe cauti, vt in rebus, quibus præſcriptio ſimpliciter, & abſolutè 32 prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis; ſic enim ſuccumbet: ſed potiùs allegare debet titulum, vel priuilegiũ, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione: tunc enim in vim priuilegij admittitur, quòd in vim præſcriptionis omninò prohibetur, *d. c. ductus aqua*, ſic intelligendus, *l.* 1. *§. vlt. ff. de aqua pluuia*: fuit hæc differentia Ripæ *in l. quominus n.* 42. & 102. *ff. de fluminib.* vbi D. Barboſa *in priuatis ſcholiis* Greg. *l.* 7. *limit.* 2. *tit.* 29. *p.* 3. proue illos refert & ſequitur Auendan. *de exequendis mand.*

mand.p.1.cap.12.à num 6. Maſcard. *de prob. at. concl.* 1277.*num.24.& 29.* Couar.*lib.1.var.cap.17.nũ.5.* Mench.*illuſt.c.80.a n.61.* plures, quos referunt, & ſequitur Valaſc.*conſ.141.à num.10.* Cabed.*Luſit. deciſ.41.n.2.* Quamuis contradicant Abb. *in cap. Apoſtolicæ,n.11 de his,quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Cap.*Felin.*num. 4. in cap. cauſam quæ, de præſcript.* Ruin.*in l.nemo poteſt col.35.ff.de legat. 1.* Aym. *de antiquit.tempor.p.4.5.abſolutus num.52.* plures citati à Cou.*dict.loco.* Quibus non multùm ſuffragatur, quòd ſi præſcriptio immemorialis admittitur in vim priuilegij ſaltem præſumpti;item id, quod vna via prohibetur,alia non admittitur,contra reg. *cum quid 84.de regul.iuris,lib.6.* Inſuper Iura prohibentia præſcriptionem manent illuſoria contra reg.*cap.erit autem lex, 4. diſt.* reſpondetur enim, præſcriptionem,quæ vna via prohibetur,alia non admitti,etiam in vim præſcriptionis immemorialis poſſeſſionis;cùm aduersùs tituli præſumptionem admittatur probatio in contrarium per modos legitimos,quibus conſtet titulum, vel priuilegium fuiſſe inualidum , vel aliter iure probatũ.

33 Deinde, pro eiuſdem dubii reſolutione aduertendum eſt,(ſemota præſcriptione priuilegii propter tempus immemoriale,de qua modò dixi,)ſi lex ſimpliciter,& abſolutè præſcriptionem prohibeat,nullam præſcriptionem , quamuis longiſſimam,qua talẽ,poſſe priuilegio æquiparari. Ratio eſt : quia ſuppoſita prohibitione lex reſiſtit præſcriptioni,*d.c.vbi lex,* iuncta reg *l.non dubium* , & ideò non proponitur aliquid,quod priuilegio valeat æquiparari:neque enim æquiparatio verificari poteſt,niſi quando concurrit præſcriptio valida,& quæ iure ſubſiſtit,quæ in propoſito dari nõ poteſt,propter *reg.d.l. vbi lex* , cum ſup.adductis. Confirmatur id ipſum:quia priuilegium,cùm ſit à legitimo Superiore indultum cõtra legem humanam,non ita prohiberi poteſt , & iniuſtũ præſumi,quando idemmet legiſlator data cauſa poſſit oppoſitum indulgere:nec enim ſibi præcipere poteſt,*l.pen ff.de recept.arbitr.* iuncta *reg. cap.propoſuit 4 de conceſſ.præbend.* gloſſ. recepta *in cap. requiſitis,verſ.niſi rigor.1.q.7.* Cùm ergo contra quamcunque præſcriptionem concurrat abſoluta legis prohibitio,vt ſupponimus , pro priuilegio autem expreſſa legiſlatoris voluntas potentis,& volẽtis in ſua lege diſpenſare,*d.cap.propoſuit,* nequaquam dicendum eſt præſcriptionem qua talem priuilegio poſſe æquiparari.ſic aliàs , quamuis legis , & conſuetudinis eadem ſit potentia,ita vt in omnibus,& per omnia æquiparetur, *cap. conſuetudo 1. diſt.cap.vlt.de conſuetud.* ſi tamen conſuetudo , vel quia rationabilis,vel quia non legitimè præſcripta expreſsè improbetur,nullatenus legi æquiparabitur,*d.cap.vlt.ad fin.* Sic quamuis priuilegium, &conſuetudo æquiparentur, *l.§.propterea,* cũ aliis, ſi tamen conſuetudo in ſpecie reprobetur , vt *in cap.quanto 3. de conſuetud.* nullatenus admittitur text.*ibidem,* quamuis priuilegium omninò approbetur,*cap.peruenit 95. diſt.* Vnde , quia eo caſu conſuetudo in ſpecie reprobatur, priuilegio minimè æquiparatur,ex Iuribus modò citatis:ſic tãdem in terminis *cap.2.de Pœnit.lib. 6.* conſuetudo in ſpecie reprobata minimè æquiparabitur priuilegio:vnde quamuis conſuetudo introducere nequeat , vt aliquis abſque ſui Superioris licentia ſibi valeat eligere Confeſſorem,in priuilegio tamen aliud dicendum erit,text.*ibidem,in princip.& in verſ.nulla.*

34 Quibus præhabitis iam faciliùs dubium reſol-

uemus,ſi dicamus propterea priuilegium potens eſſe eximere à procuratione.præſcriptionem verò minimè;quia contra legem ſimpliciter,& abſolutè prohibentem nulla admittitur præſcriptio in vim præſcriptionis , vt *ſuprà* oſtendimus;priuilegium verò ſic:quia nec prohibetur, neque prohiberi poteſt,cùm ſibi legiſlator præcipere non poſſit,neque auferre libertatem diſpenſandi, vt pariter *ſuprà* conſideramus : & hæc eſt ratio immediata,propter quam priuilegium admittitur;præſcriptio verò minimè : vnde æquiparationi locus eſſe non poteſt.Si verò vlteriùs quis vrgeat, quæ ſit ratio,propter quam lex prohibuit præſcriptionem,non autem priuilegium , reſpondendum illã eſſe , quia lex non ita tribuendum cenſuit præſcriptioni,ſicut priuilegio,quod immediatè à Superiore emanat cum cauſæ cognitione.

CAPVT XXIII.

De Oblationibus.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes generaliter ſumptæ quid importent oſtenditur.*

2 *Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo , & Eccleſiæ,ſiue ſint res mobiles ſiue immobiles.*

3 *Oblationum tres ſunt ſpecies.*

4 *Oblationum vſus antiquiſſimus.*

5 *Oblationes, quæ in vſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de iure parochiali.*

6 *Laici non debent recipere à Clericis oblationes.*

7 *Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium,ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur.*

8 *Oblationes,& anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium,& non ad Commendatarios , ſeu Præceptores eorum.*

9 *Oblationes non debentur ex præcepto , niſi in quatuor caſibus enumeratis n.10.*

t t *Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis,aut non præſtitis , poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam.*

12 *Conſuetudo,licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare.*

13 *Oblatio vt verè dicatur oblatio , & ſit Deo accepta,& quæ requirantur oſtenditur.*

Oblationes offerre non poſſunt,

14 *Diſſidentes fratres,*

15 *Pauperes opprimentes,*

16 *Sacrilegi,*

17 *Extrahentes ſeruos ſuos ab Eccleſia,*

18 *Raptores,*

19 *Pœnitentes,*

20 *Meretrices publicæ.*

21 *Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debita exigi poſſunt ab illis,qui offerre prohibentur.*

22 *Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano , ſed Eccleſiæ , & Rectori debentur.*

Digitized by Google

23 *Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ.*

24 *Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudicari debent.*

25 *Oblationes factæ in Capellis, vbi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*

26 *Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius perſonæ priuatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus.*

27 *Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilei, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum.*

28 *Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori.*

29 *Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potius Parocho, oſtenditur, & n. 30.*

1 OBLATIONES, licèt generaliter
ſumptæ importent omnes actiones,
per quas quæcunque res ad diuinum
cultum exhibentur, vt explicat Sot.
de iuſtit. lib. 9. q. 3 art. 1. & ita in verbo, *oblatio*, ſic accepto, decima & primitia continentur, vt aduertit in ſpecie Syluest. *in ſum. verb. decima, num.* 2. ſicut continentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo *Gen. cap.* 28. in finalibus verbis, ibi, *decimas offeram tibi*, &c. & *Numer. cap.* 18. ibi, *decimarum oblationem*, in primitia probat text. *in cap.* 1. 16 *q.* 7. ibi; *offerens*, iunctis verbis præcedentibus, ſtrictè tamen, & propriè oblationes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab hominibus abſque immolatione exhibentur, vt, ſcilicet, vel in vſum Eccleſiæ, vel in vſum miniſtrorum cedant, iuxta illud Matth. 5. *Si offers munus tuum ante Altare*, &c. & *Deuteron. cap.* 23. ibi, *non*
2 *offeres mercedem*, &c & *Malachiæ cap.* 1. ibi, *ſi offeratis*, &c. explicat Sot. *4. q. 3. art.* 1. Et ſic oblationum appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, *per cap. cum inter. de verb. ſignif.* docent Oldrad. *conſ.* 293. *in fine*, Iſidor. Moſcon. *de maieſt. militat. Eccleſ. lib. 1. p. 3. cap. 3 pag.* 466. Card. Tuſch. *to. 5. lit. O. concluſ.* 11 *n.* 1. quos refero *in tr. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appellat.* 172. *n.* 1. quibus addo Bonac. *de legib. q. vltim. puncto vlt. n.* 2. & *de ſuſpenſ. omnibus in particulari, diſp. 3. quæſt. 3. puncto* 6. *num.* 3. ſiue ſint res nobiles, ſiue immobiles, nec refert teſtamento legentur, vel aliter donentur. *cap. qui obligationes, cap. Clerici*, 13. *quæſt.* 2. Mar. Socin. *in tract. de oblation. libel.* 1. Troil. Maluat. *in ſimili tract. ferè per tot.* Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 27. *q.* 8. Monet. *de decim. c.* 2. *num.* 9. & *c.* 3. *num.*
3 2. Galgan, *de iure publico, lib. 3. tit. 53. n.* 1. Nam oblationum tres ſunt ſpecies: prima dicitur donatio rei inter viuos facta Deo, & Eccleſiæ: ſecunda dicitur donatio cauſa mortis, quæ fit pro animæ redemptione, & ſolet mortuarium appellari, *c. indignè*, 12. *q.* 2. tertia dicitur vſualis, & eſt illa, quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis, *cap. cauſa, & cap. cum inter, de verbor. ſignificat.* Rebuff. *de decim. quæſtio.* 1. *num.* 17. Hieron. Carat. *in opuſculo de iuribus Parochialib. tit. 3. cap.* 3.

4 Oblationum vſus antiquiſſimus: cœperunt autem tempore Cain, & Abel, vel ſecundum alios tempore Noë, vt *in Gen.* 4. & 8. vbi dicitur *Noë ædificauit Altare Domino, tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, & obtulit illa in holocauſta ſuper Altare*, & *in lib. Numer. c.* 6. vbi habetur, quod Principes Iſraël obtulerunt munera coram Domino, ſex plauſtra tecta cum duodecim bobus, & alia quæ præcepit Dominus. Et in lege Gratiæ, dum pariter in Altari, vel Eccleſia, tempore Miſſæ, panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia huiuſmodi offerri cõſueuerunt, antiquiſſimus quoque vſus exiſtit, vt conſtat ex Canonibus Sextæ Synodi, & *in can.* 28. *Trullano* declaratur, qua ratione poſſint fructus aliqui, v. g. vuæ non vt diſtribuantur cum Euchariſtia, ſed vt benedicantur: at *can.* 57 dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod Suar. *de Relig. to.* 1. *lib.* 1. *de diuino cultu, c.* 4. *n.* 2. cautum putat propter aliquas ſuperſtitiones, quæ ex oblatione mellis, & lactis, introducerentur: & quamuis ibi Suar. nullam exprimat cauſam; exiſtimo tamen eam fuiſſe ad obuiandam multorum hæreticorum inſaniam, qui putabant materiam ſanguinis in ſacrificio eccleſiaſtico eſſe lac, contra quos definitum fuit in Conc. Bracharenſi III. celebrato circa annũ 675. cùm malum adhuc ſerperet, iterum ablatum eſt à ſacris oblationibus lac à Patribus, qui Canones Trullanos edidêre triginta plùſve annis poſt celebrationem tertij Bracharenſis.

Oblationes igitur, quæ in vſus miniſtrorum 5
reponuntur, ſunt de iure parochiali, *c. quia Sacerdotes* 13. *cap. Sanctorum* 14. 10. *q.* 1. *l. Regia Caſtellæ, tit.* 19. *p.* 1. & ſuper illis omnibus, quæ fiunt intra Parochiam, habet Parochus fundatam intentionem. Marc. Socin. *de oblation. libello* 18. *q.* 6. Troill. Maluet. *eod. tract. in 4. dub. col.* 7. Lauret. de Frãchis *de controuerſ. inter. Epiſcop. & Regul. r. in var. quæſt.* 69. quia illis propter Sacramentorum adminiſtrationem ſunt debitæ, Hoſt. *in ſum. tit. de Paroch. num. 3. verſ. & hæc Presbytero*, Roman. *conſ.* 356. *n.* 1. *verſ. item in oblationibus*. Ioan. Andr. *in cap. cum qui num. 3. de preb. lib* 6. vbi Anchar. *num.* 3. Gem. *in* §. *inſuper, numer.* 9. Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum*, 13. *Maij*, 1622. *coram R. P. D. Nauar.* Vnde laicos nõ
debere recipere à Clericis oblationes, nec aliquã 6
in hoc conſuetudinem eſſe admittendam, reſoluit Aloyſ Ricc. *in praxi p. 4. reſol.* 265. *num.* 5. vbi *num.* 6. id limitat, ſi fuerit conſuetudo introducta, prout eſt in tota Italia, per quam in feſto Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum à Sacerdotibus.
Caueat tamen ſibi Parochus huiuſmodi candelas 7
benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed iuxta laudabilẽ, & obſeruatã ab Eccleſia vniuerſali conſuetudinẽ in Eccleſia populus eas recipere teneatur, vt cẽſuit S. Congreg. negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita, *in vna Fogli. ...n. de anno* 1581. & celebrãs, qui diſtribuit candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere tenetur, vt cenſuit S. Rituum Cong. *ſub die* 18. *Iulij* 1626.

Vnde oblationes, & anniuerſaria pertinere ad 8
Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad commendatarios, ſeu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur Commendatariis, reſoluunt Fr. Emman. *q. regul. to.* 1. *q.* 34. *art.* 7. Didac. de la Motta *de confirm. Ordinis S. Iacobi, lib.* 2. *c.* 1. §. 10. *probat.* 8. *pag.* 193. nouiſſimè Hieron. Roder. *in compend. q. Regul. reſol* 15. *n.* 18.

Quærit gloſſ *verb. oblationes, in c. ſtatuimus*, 16. 9
q. 1.

Digitized by Google

q.1. an detur præceptum de ſoluendis oblationibus. In quo dubio ſecurè tenendum eſt oblationes non deberi ex præcepto, cùm id in ſacris Canonibus nuſquam appareat: nam illud *Exodi c.23.* eſt dictum cæremoniale, & docent Card. *conſ. 6. ad fin. de relig. domib.* Armil. *in ſum. verb. oblatio, n. 3.* Grilenzon *conſ. 55. à n. 22. & conſ. 167. n. 27.* Azor. *inſt. mor. p. 1. lib. 7. c. 7. q. 11.* Leſſ. *de iuſt. lib. 2. cap. 39. dub. 6. num. 34.* Suar. *de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. n. 1.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. cap. 15. num. 1.* Gutier. *canon. lib. 5. cap. 21. num. 153.* Fr. Philip. de la Cruz. *de decim. fol. 107.*

10 Limitatur tamen hæc reſolutio in quatuor caſibus enumeratis à S. Thom. 2. 2. *q. 86. art. 1.* & à Hieron. Carat. *in opuſcul. de iuribus paroch. tit. 3. c. 4.* & nouiſſimè ab Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſ. 295. num. 3.* Primus eſt, cùm debentur per modum cenſus, penſionis, aut conuentionis antea factæ cum Eccleſia, Angel. *in ſum. verb. oblatio, n. 1.* Grilenzon. *d. conſ. 167. nu. 28.* Trullench. *d. c. 3. dub. 13. n. 3.* Secundus, cùm debentur ex teſtamento, legato, donatione, voto, &c Rebuff. *de decim. q. 1. num 14.* Trullench *vbi proximè.* Fr. Philip de la Crux *citato loco.* Tertius, quando miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem. Tenetur enim Parochia ex præcepto naturali & diuino ad exhibendas oblationes Presbyteris miniſtrantibus ſpiritualia, vbi ipſi Presbyteri indigẽtes ſunt, nec habent vnde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare. Sot *de Iuſtit. lib. 9. q. 3. art. 1.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. numer. 119* qui addunt prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc caſu compelli poſſe ad eas ſoluendas, niſi tanta inopia laborent Parochiani, quod ei ſufficienter prouidere non poſſint, quo caſu manibus victum quærere debet ne Parochianis oneroſus exiſtat. Quartus, cùm alicubi oblationes conſuetudine ſunt introductæ: nam, vbi extaret, quòd in qui-
11 buſdã feſtiuitatibus Parochiani ſoliti ſint certas facere oblationes, illis neglectis, aut nõ præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illã conſuetudinem ſeruandam; & videtur dici de conſuetudine per decem annos recepta. Ita Nauarr. *in man. c. 13. n. 19.* referunt Azor. & Suar. *citatis locis*, ſubdens ipſe Suar. *num. 7.* circa tertium caſum eſſe aduertendum, obligationem, de qua ibi, verificari, quando neceſſitas miniſtrorum orietur ex eo, quòd Parochiani non ſoluerent decimas ſufficiẽtes ad ſuſtentationem: nam, ſi ſoluerent, non daretur talis obligatio: additque *n. 8.* non currere hanc obligationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues ſunt, vt non poſſint conferre ad congruam Parochi ſuſtentationem.

12 Sed circa vltimum caſum aduertendum, hanc conſuetudinem, licèt à principio voluntariam, & minimè obligatoriam, ſenſim poſſe habere vim legis, & obligare, quia acceptata eſt, & præſcripta, vt obligatoria. Ita Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 11. num. 140.* Azor. *d. lib. 8. cap. 30.* aliàs *27. q. 12.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. dub. 6. nu. 34.* Suar. *d. cap. 5. n. 11.* vbi *num. 21.* & Leſſ. *num. 39. citato loco*, addunt ad huiuſmodi præſcriptionem ſufficere decennij tẽpus, Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellaniis cap. 12. num. 21. cum aliis ſequentib.* Et hac de re latè agit Gabr. Pereira *d. p. 1. cap. 15. ferè per tot.* vbi tamen *à nu. 10.* ad tres caſus materiam reducit. Primus eſt quoad oblationes lato modo ſumptas, prout ſunt legata pia, & redditus annui, qui pro operibus piis exoluendis, & peragẽdis relinquũtur, Suar. *dict. cap. 5. num. 4.* hæ inquam oblationes tam reſpectu primi donantis, ſeu contrahentis, quàm ſucceſſorũ continet obligationem iuſtitiæ vt in foro contentioſo exigi poſſint, ita Gabr. Pereira *dict. cap. 15. n. 10.* vbi quod pro his oblationibus non agitur priuatiue in foro Eccleſiæ, ſed mixtim, ita vt præuentioni ſit locus. Secundus eſt quando oblationes fiũt reſpectu exequiarum, vel alterius operis ab illis miniſtris peragendi, qui ad illud ex officij neceſſitate nõ tenebantur, quibus ſi aliquid ex conſuetudine ſolet præſtari, exigi poteſt ſine ſimoniæ labe, vel tanquã mera ſolutio laboris accidentalis, vel ad ipſius miniſtri ſuſtentationem, non hoc caſu conſuetudinẽ non repetiti reprobatam, reſoluit Gabr. Pereira *dict. cap. 15. num. 11.* ſubdens, ſi petantur tales oblationes conſuetæ dari clericis pro talibus obeundis, laicos ad iudicium Eccleſiæ trahi poſſe, cum hæc omnia ſint ſpiritualibus annexa, & Eccleſię foro reſeruata. Tertius eſt quando oblationes petuntur per miniſtros, qui ratione proprij officij illa opera exhibere tenebantur, veluti quando Parochus pro mortuorum obſequiis, vel ſacramentis præſtandis aliquid prætextu conſuetudinis exigit, & hoc caſu aduertit Gabr. Pereira *d. cap. 15. num. 13.* quod ſi conſuetudo à pia fidelium deuotione incœpit, poſt aſſignatam Parochis congruam ſuſtentationem, adhuc ex parte offerentis vtilitas conſiderari poteſt, vt cauſa dandi ſubſiſtat, & pręſumamus voluntatem obligandi in offerente, qui ſi deſiſtat, nec velit offerre, poterit à ſuo Epiſcopo compelli, quia cunctis caſibus debeat præcedere cognitio an illa conſuetudo legitimũ habuerit initium, vt ſimoniaca, vel laudabilis iudicetur, hæc diſcuſſio eſt mere eccleſiaſtica, prout late ibi comprobat, & *à num. 14* diſputat an laici negantes tales oblationes, nunquamque eas ſoluiſſe, vel non tantam fuiſſe obligationem ex actibus oblationum, debeat pro his pulſari in iudicio ſæculari, vel Epiſcopi?

Vt oblatio verè dicatur oblatio, & ſic Deo accepta, tria requirũtur, ſecundùm Panorm. *in cap. fin. de verb. ſignif.* primum, quòd offerens ſit Chriſtianus, quia Eccleſia ab infidelibus non recipit oblationes, niſi fortè damnũ paſſa ſit ab eiſdem, pro quo tamen non oblationes, ſed earum recipit æſtimationem, vt notatur, *in cap. quanto, de vſur.* ſed nec aliquid, quod fuerit oblatũ idolo, Eccleſia recipit, vt *in Concil. Eliber.* eſt conſtitutum. Secundò requiritur, vt offeratur Eccleſię: nam, quod priuatæ perſonæ offertur, nõ eſt propriè oblatio, ſed donatio, aut eleemoſyna, etiamſi eccleſiaſticæ perſonæ donetur. Tertiò, vt res oblata ſit licitè, & honeſtè acquiſita, alioquin pro oblatione non recipit, *d. cap. cauſa, de verb. ſignific. cap. quia in omnibus, de vſur. cap. ex tranſmiſſa, de decim.* Illicitè autem intelligitur acquiſitum quicquid ex furto, vſuris, vel alio illicito exercitio aut ex meretricio eſt acquiſitum: nam *Eccleſ. 38* legitur: *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec reſpicit in oblationes iniquorum: nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. Auguſt. *lib. de verb. Domin. ſerm. 35.* & S. Greg. *in præf. in Iob*, ait: *Victimæ impiorum abominabiles Deo ſunt, vota iuſtorum placabilia: neque enim omnipotentis iudicio, quid, ſed à quo detur, inſpicitur: hinc ſcriptum eſt: Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem, & ad munera eius non reſpexit.* 13

Ideò gloſſ. *verb. dona, in cap. 2. diſt. 90.* ſeptem ennmerat perſonarum genera, quibus prohibitũ eſt oblationes offerre. Primum, diſſidentium fra-

rum.*cap.ob ationes* 90 *diſt*.Caſtro Palao *d.tract*.10.
25 *diſp.vnic.p*.18.*n*.3.Tiulleoch *d.dub*.13 *num*.1.Se-
cundum pauperes opprimentium, *d.c*.2 Fuſc.*de*
viſitat.lib.1.*c*.24.*à n*.19 S.Thom.2.2.*qu* 86.*art* 3.
Suar.*de Relig.tom*.1.*lib* 1.*de diuino cultu,c*.7.*à n*.4.
vbi *n*.10.intelligit de oblationibus tantùm, quæ
26 fiunt ad Altare.Tertium ſacrilegiorum, *cap. diuino*
27 12. *quæſt*.2. Quartum extrahentium ſeruos ſuos
ab Eccleſia,ad quam confugerant, *cap. miror*. 17.
quæſt.3.Gambacurt.*de immunit. Eccleſ.lib*.8.*cap* 1.
num.10.Ludou.Correa *in repet cap.inter alia,de im-*
munitate Eccleſ.p.4.*numer*.7. *prope fin. verſ.quinta*
18 Quintum raptorum,*cap.ſuper,de raptorib*. Suar.*de*
relig.tom.1.*tract*.2.*lib*.1.*cap*.6.*num*. 6.Sextum vſu-
rariorum,*cap.quia in omnibus,de vſur* Suar.*tom*.5.*de*
cenſur.diſputat.31.*ſect*.1.*num*. 7.Valer.Reginald.*in*
praxi fori pœnit.lib. 23.*numer*. 95.Azor.*inſtit.moral*.
p 1.*lib*.7.*cap*.38.*alias* 27.*quaſ.vlt*. qui intelligunt
de oblationibus, quæ fiunt in Altari ad offerto-
rium Miſſæ,Sqoillante *de obligat.Cleric p*.4.*nu*.90.
nouiſſimè Bonacin *de ſuſpenſionibus omnibus in par-*
19 *ticulari.diſputat*.3 *quæſt*.3.*puncto* 6.Septimum pœ-
nitentium,*cap eos, quos,de conſecr. diſt*.4.vbi addi-
tur hanc pœnam extendi non debere,niſi quate-
nus reperitur delictum,quòd idem eſt,ac non ex-
tendi debere ad alios caſus, etiamſi ſimiles eſſe
videantur,Syluest.*verb.decima,n*.8.

20 Sentit eadem gloſ.*d.verb.dona*,publicans mere-
trices nõ poſſe oblationes offerre:quia eas recipi
prohibentur *Deuteron*.23.*n*.17.& admittit S.Th.
2.2 *quæſt*.86.*art*.3.*ad* 1.dum ait in veteri Lege ta-
les oblationes propter immũditiam prohiberi:in
noua autem Lege propter ſcandalum,& ſimiliter
quaſt.32.*art*.7.*ad* 2.eandem reddit rationem,tum
propter ſcandalum,tum propter reuerentiam,&
ideò Suar.*d.cap*.6.*num*.8.docet, ſecluſo ſcandalo,
bene poſſe Eccleſiam oblationes meretricum ac-
cipere,vt etiã aliorũ peccatorũ, licèt publici ſint,
dummodo ſcandalum nõ detur,nec ipſorum ob-
lata ita malè parta ſint, vt veris dominis reſtitui
debeãt,aut aliis operibus charitatis ſint obnoxia,
puta ſuſtentationi parẽtum,filiorum, &c.de qui-
bus idem Suar.*d c*.6.*num*.6.& 7.

21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerẽtis
eſſe pro oblationibus ſpontaneis tantùm,de qui-
bus Amos *cap*.4.*num*.5.ibi.*vocate oblationes volun-*
tarias,& *Numer.cap*.29.*numer*. 39.& *Deuteron*.16.
num.10.alioquin ſuprà enumerati mercedem re-
ciperent de ſua iniquitate, vt gloſſ. Archidiac.&
Turrecrem.*n*.1.ſuſtinent *in d.cap*.2.At Suar.*d.c*.6.
num.10.*cum ſeqq*.meritò pro omnibus eſſe intel-
git,ſubditque eas in Eccleſia inter Miſſarũ ſolem-
nia accipiendas non eſſe,vt tales peccatores con-
fundantur,licèt tamen oblationes debitæ ad ſu-
ſtentationẽ exigi poſſint,& compelli Parochiani,
vt eas tradant extra Eccleſiam;quia modus,& lo-
cus vbi offeruntur,eſt valdè accidentarius:& pro-
bat ex *c.quanto,de vſur*. addit verò pretium obla-
tionum,quæ ex conſuetudine debentur,ſed non
ad ſuſtentationem,accipi poſſe ab iis peccatori-
bus extra Eccleſiam,ſed non exigi.

Oblationes factę alicui Capellę in Eccleſia exi-
22 ſtenti,non Capellano,ſed Eccleſiæ,& Rectori de-
bentur,Felin.*in c dilectus,nu*.1.*de offic. ordin*. Socin.
de oblat libel.18.*quæſt.fin*.niſi appareat relictum eſ-
ſe intuitu ipſius Capellæ,non Eccleſię,Marc.An-
ton Genuenſ.*in pract. Archiepiſcop.Neapol cap*.71.
numer. 14. Aloyſ.Ricc.*in praxi,part*.4.*reſolut*.296.
numer 1 Hieron. Carat. *in opuſc.de iuribus paroch.*
23 *titul*. 3. *cap*.9. vbi ſubdit, quòd in dubio obla-
tiones,quæ fiunt in aliquo Altari, præſumuntur 24
facti intuitu Eccleſiæ.Sic etiam oblationes, quæ
fiunt in Capella,vel Oratorio ſito intra Parochię
fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudi-
cari debere, reſoluunt Troill. Maluet. *de oblat*.
dub.4.*num*.29 Mar. Socin. *eod. tractat. dict. libell*.
18.*num*.9 & 10 Franc. Marc. *Delphin. deciſ*.36.5.
num.2.*part*.2.Rebuff.*de decim.quæſt*.1.*num*.29.Fer-
ret.*conſil*.143. *numero* 4 Rip.*de oblation.Eccleſ. re-*
ſponſ.1.*num*.2.*cum ſeq*.Decian.*conſil*.16.*num*.8.*lib*.2.
Borgnin.*deciſ*.17.*num*.71.*part*.2. *Pedem. deciſ*. 99.
num.2.Gutier.*canon.lib*.2.*cap* 22.*num*. 139. Franc.
Leo *in theſauro fori eccleſ.part*.5.*cap*.18.*num*. 29.&
31 Mar.Antonin.*variar.reſolut.lib*. 1.*reſolut*. 112.
caſu 2. Hieronym. Carat. *dict. tit*.3.*cap*.10. Rota
deciſ 256.*part*.1.*recent*.Adeò vt procedat, etiamſi 25
oblationes fierent in Capellis, vbi erecta eſſent
diſtincta beneficia:quia nihilominus Parochiali,
& Parocho, non Capellis, & Beneficiariis cede-
rent,Abb.*in d.cap.paſtoralis,num*.2 Socin. *d. libell*.
58.*num*.10.Fuſc.*de viſitat.lib*.1.*c*.14.*n*.12. Maluet.
d.dub.4.*num*.19.Rota *deciſ*.508.*num*.1.*part*. 2. *re-*
cent.& *in Hiſpalen.Primitiarum*,3.*Maij* 1621. *co-*
ram R.P.D.Nauarro. Addit Carat.*d.tit*.3.*cap*.11. 26
oblationes factas imagini depictæ in pariete do-
mus alicuius perſonæ priuatæ,Parochiali quæri,
intra cuius fines ſitus eſt paries, niſi offerens ob-
tuliſſet contemplatione domini domus,putà ſi ta-
lis eſſet pauper,vel offerens ſciret dominũ domus
ex conſuetudine cõuertere oblationes in ſuas ne-
ceſſitates,vel impios vſus: additque non obſtare
cap. hanc conſuetudinem 11. *quæſt*.1.qui loquitur de
oblatis in Eccleſia,non in loco profano.

Oblationes,quæ fiunt tempore Iubilæi, vel an- 27
no Sancto in Eccleſia Cathedrali ſpectant ad Ar-
chipresbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad
Epiſcopum: nam, cùm Archipresbyter habeat
curam animarum,& Sacramentorum adminiſtra-
tionem,habet per conſequens de Iure communi
fundatã intentionem in omnibus oblationibus,
idque priuatiuè ad Epiſcopum vt per Abb.*in cap*.
quoniam notab.1.*de decim*.Maluet.*de Oblation. dub*.
4.*n*.401.Ferret *conſ*.143.*nu*.4.Hieron. Carat. *dict*.
tit.3.*cap*.12.Aloyſ.Ricc.*d.reſolut*.296.*num*.6. Rot.
in Beneuentana ſpolij 2.*Decembris*,1585. *corã Orna-*
no.quam citat Bellet.*diſquiſit.clerical.part*. 1. *tit. de*
bonis Clericor.§.3.*num*.19. vbi *num*.50. refert plu-
ra, quæ veniunt oblationis nomine. Oblata ce- 28
lebranti in Eccleſia cedunt Rectori,Hieron. Ca-
rat.*d.tit*.3. *cap*. 13.*in princip*. vbi in fine reſoluit,
quòd oblationes, quæ fiunt in Miſſa de ſponſo,
quæ celebratur à Parocho in aliena Parochia,de-
bent eſſe celebrantis, cùm eius contemplatione
dentur.

Quæſtio eſt dubia, an oblationes, quæ ſacris 29
Imaginibus deferuntur,debeantur Epiſcopo, vel
Parocho.Et multi partes Epiſcoporum tuentur, vt
Angel.*in diſput*.incip.*In refulgẽtis,in* 2.*dub*.Maluet.
de oblat.in 4.*dub.num*.14.Petr.de Vbald. *de Canoni-*
ca portione,c.4.*q*.16.refert Decian.*conſ*.16.*ſub n*. 7.
lib.2.Attamẽ verior,& hodie receptiſſima eſt ſen-
tentia quòd,ſiue in parochiali poſitæ ſint huiuſ-
modi Imagines ſacræ, ſiue extra, intra tamen
limites Parochiæ, habet fundatam intentionem
Parochus ſuper omnibus obuentionibus contin-
gentibus intra limites ſuæ Parochiæ, & ad eum
ſpectat, vrgénſque eſt text. *in cap. paſtoralis*, &
ibi Canoniſtæ, *de his,quæ fiunt à Præl.ſine conſenſu*
Cap.& tex.*in cap.hanc*.10.*quæſt*.1.& *in cap. dilectus,*
de offic.Ordin. vbi Abb.*num*. 4. qui ſubdit *in verſ*.
quoad

Digitized by Google

quod primam. Epiſcopo ſolùm deberi oblationes, quando ſacræ Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin *ibidem in princip.* & *n.3.* & Abb. *in c.quoniam, n.1. de decim.* vbi ſignanter, quòd ſpectant ad Parochum, & non ad Epiſcopum, Capell Thol. *dec.* 482 Ferret. *conſ.*143. qui benè diſtinguit *n.2.3.* & 4. Azor. *inſtit.moral. p.1. lib.7. c.38. quæſ.13.* Decian. qui fusè pro Parocho contra Epiſcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctiſſimi Crucifixi offerebantur, conſuluit *d. conſ.* 26. *per tot. lib.2.* Gutier. *Canō. quæſt. lib.2 c.21. n.162.* Mateſc. *variar. reſolut. libr.1. c.42. n.6.7.* & 8. Bellet. *diſquiſit. cleric. par. 1. tit. de bonis Cleric. §.3. n.3.* & 6. Aloyſ Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep Neapol par 4. dec.* 170 *n.7.* me citato Trullench *d. lib. 3. c.3. dub.* 13. *n.*8. Marc. Anton. Genoenſ. *in practicab. eccleſ. q.* 130. & hanc eandem opinionem videtur amplexus S. Thom. 2. 2. *qu.* 86. *art.* 2. *præſertim in reſp. ad 2. argum.* & expreſsè ſequuta eſt Rot *in Aquilana nullitatis erectionis*, 10. *Decembris*, 1610. *coram R. P. D. meo Pirouano.* quæ eſt *deciſ.*156. *p.1. recē. t.* & *in Beneuentana ſpolij* 2. *Decembris* 1585 & *eodem die* 1587 *coram Orano*, vbi dictum fuit oblationes factas in Eccleſia Cathedrali ſpectare non ad Epiſcopum, ſed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem reſpondit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Interpretum Concilij Trident. *in vna Conen.* Ius enim vniuerſale habet Parochus intra limites ſuæ Parochiæ, mediúſque eſt inter Deum, & populum: vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt a Deo, exhibet populo; ita vice verſa exhibet Deo ea, quæ ſunt populi, nempe, preces, & oblationes, & qui Altari ſeruiunt, de Altari participant, vt egregiè ratiocinatur S. Th. *d. art.* 2.

30 Et quamuis hæc concluſio ſibi locum vendicet, niſi oblationes in certum vſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ; in dubio enim ſolummodò ſpectant ad Parochum: at, quoties à Fidelibus præſtantur ad certum finem, pro Miſſis, ſcilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum, qui eleemoſynam, ſeu oblationes dederunt, præcisè ſeruari debet, vt præcitati Doctores monent, & præſertim adden. ad Capell. Tholoſ. *d deciſ.*483. Mareſcor. *d. c.41. num.* 1. *lib.*2. Aloyſ. Ricc. *d. dec.*170. *num.*1. Rot. *in Bracharen. Oblationum.* 17. *Decembris*, 1612. *coram Card Pamphilio iun.* Attamen aduertendum eſt, quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc caſu oblationes conuertat in proprium, cùm debeant in vſum à largientibus deſtinatum erogari. Verùm adminiſtratio harum oblationum, etiam tali caſu, ad Parochum videtur ſpectare ex eodē iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes ſpectant ad Parochum, niſi fuerint in determinatum vſum datæ, eadem, imò & maiori ratione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ: cùm & & regulariter de iſtis oblationibus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſator, partim conuertēdo in proprium vſum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopam ſubleuandam, vt per S. Thom. *loco prææallegato*, & de harum oblationum diſtributione idem ſancitum fuit *in c. Vulterana*, & *in cap. quatuor.* 12. *q.*2. & quòd huiuſmodi oblationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dixit Abb. *in c. poſtulaſti*, *n.*2. *verſ. adminiſtrationem autem, de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſ. Cap.* & Ferret *d conſil.*143 *numer.* 4. *verſ.* & *quod.* Plurimùm tamen admittendam eſſe conſue- 31 tudinem in hac materia Oblationum, tradunt omnes, vt per Mar. Socin *de oblat. lib* 18. *numer.*17. 18. & 16. Maluet. *eod. tract. p.4. n.* 62. Ferret. *conſil.* 278 Decian. *d. conſil.* 16. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 170. *n.*2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*395. *n.*25. Et ex Theologis admittit Sot. *de iuſtit. lib.*2. *q.*3. *art.*2. *verſic. quicquid.* Ita eleganter Rot. *in Lunen. Sarzanen. oblationum.* 8. *Februarij*, 1627. *coram R. P. D. Merlino.*

In pleriſque diœceſibus Regni Portugaliæ, & 32 alibi viget antiqua conſuetudo vt ex bonis & rebus à defuncto relictis debeatur, ac danda ſit Parocho melior veſtis, ſiue ſupellex, aut vas aliquod argenteum, ſeu alia res mobilis, quam ipſe Parochus elegerit, pro cuius conſuetudinis validitate pugnāt Caſſador. *dec. vnic. de conſuet. in princ.* Couar *lib* 1. *c.*17. *n.*3. *verſ. ſic ſanè* latè Gutier. *canonic. lib.*2. *c.*21. *n.*160. vbi *n.*161. idem procedere ait, ac ſeruandum eſſe in veſte ſciſſa Parochiani decedentis exiſtentis penes ſartorem nōdum ſitā, nec completa electa vigore dictæ conſuetudinis à Rectore Eccleſiæ Parochialis. Hoc ius Parochi ad meliorem ſupellectilem defuncti luctuoſa vocatur apud noſtros Luſitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, ſiue defertur in prædicta conſuetudine; quamuis propriùs ab effectu poſſit vocari gaudioſa eam habere debentibus, vt aduertit Gutier. *d. c.* 21. *n.*161. *in fine*, qui affirmat luctuoſam quoque vocari apud ſuos Ciuitatenſes, de qua dixi aliqua ſuprà *hoc eodem lib. cap.*19. *n.*10. & *de officio* & *poteſt. Epiſcopi, part.*3. *alleg.* 83. *num.*6.

CAPVT. XXIV.

De Quarta parochiali, ſeu Canonica portione.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta eſt iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis.*

2 *Canonica portio de iure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit oſtenditur.*

3 *Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ relinquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religioſi omnes, etiam Mendicantes, tenentur ſoluere quartam funeralem, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias: & quid apud Eccleſias Monialium ibid. n.*5.

6 *Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem ſoluere non tenentur Religioſi, ſeu alij, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem.*

8 Clem. dudum, de ſepult. *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis.*

9 *Commu*

Digitized by Google

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.*

10 *Clauſ.* Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialiũ, *appoſita in priuilegio ſpecialiter derogante* Clem. dudum. de ſepult. *non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis.*

11 *Priuilegia habentes non ſoluendi quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarum Parochialium, a ſolutione eiuſdem quartæ non eximuntur.*

12 *Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſoluere, licèt ex priuilegio ſoluere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis.*

13 *Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia.*

14 *Conſtitutio Pij V.* Etſi Mendicantium, *fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata.*

15 *Eccleſiæ, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſoluere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur.*

16 *Quarta funeralis vſque ad quartam excluſiuè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur, vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſoluere Parocho.*

18 *Parochianus, quando elegit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualent reliquit propria, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Eccleſiæ in qua Parochianus conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

20 *Rectoribus Parochialium de Iure debetur quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector.*

22 *Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illã ſibi reſeruauit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem.*

24 *Parochianus, ſi in vna Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à quo recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopone, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licet obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit; ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit.*

29 *Sepultura electa apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia eius Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt.*

31 *Defunctus, ſi, dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, huiuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat.*

32 *Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit, oſtenditur.*

33 *Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris.*

34 *Compoſitiones, & pacta ſuper iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur.*

35 *Renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi, oſtenditur.*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris.*

37 *Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur.*

38 *Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolenniori pompa factis.*

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent.*

40 *Intorſitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur.*

42 *Intorſitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, ſunt diuidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius Eccleſiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, liberis, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel priuilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v.g. tempore interdicti ſepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij, oſtenditur.*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis cereis,*

cereis,luminaribus, & anniuerſario poſt ſextum diem.

48 *Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis,ſeu relictis,ſiue ſit donatum vni ex Regularibus,ſiue toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus non datis pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis,non verò de iis,quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui.*

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in quaquis elegit ſepulturam,ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ,neque in fraudem.*

52 *Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quòd ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſia, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem,& ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica.*

1 CANONICA portio, quæ ab aliis Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, id eſt, propter onus,quod in eorum adminiſtratione ſubit,*c. 1. cap.relatum,cap.de his,de ſepult.*Nouar.*forenſ.q.22. num.8.tom.2.*Aloyſ Ricc.*in proxi,par.4.reſol. 199. num. 1.& 2.*Hieron.Roderic.*in compend.quaſt.Regular.reſol.18.num 1.* Eſt illa portio quæ debetur Parocho ex omnibus,quę obueniunt ratione funeris alteri Eccleſiæ vbi eius Parochianus ſepelitur,Alphonſ de Leone *de offic.Capellani p. 1. q.5. ſect 8 n.96.*
2 De Iure eſt quarta,*cap.cum ſuper, de ſepultur.Clem.dudum,eod.tit.* poteſt tamen induci per conſuetudinem,quòd ſit medietas,vel tertia,*cap. ant quos.10.q.1.& c.certificari,de ſepultur.* Bald.*lib. 4.conſ.70* Lap.*de Canonica portione, cap. 1.num.4.* Iul.Lauor.*var.lucub tom.1.tit.2. cap.17. ex num.4.* Card.Tuſch.*lit.Q.concl.23.*Vgolin. *de officio Epiſcopi,c.17.n.2.*Hieron.Roder.*vbi ſupr.*Quæ cõſuetudo debet eſſe rationabilis,& legitimè præſcripta ſpatio 40 annorum; quod intelligitur de quarta non expreſſa à Iure:ſi verò ſit expreſſa à Iure,ſufficit conſuetudo, etiam non præſcripta, Petr.de Vbaldis *de Canon.port.p.2 cap. 5.* Ludou. Miranda *in man.Prel.tom.2.q.48.art.5.concl.1.* vbi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc,vt valeat conſuetudo, quòd detur Epiſcopo,vel Eccleſiæ Parochiali vltra dimidiam partem;vt putà quod dentur duæ partes ex tribus, vel quòd detur citra quartam partem, id eſt,minùs quarta pars: at verò ad hoc, vt detur infra dimidiam, vel quartam partem, non eſt neceſſum, quòd huiuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40.annorum numero; ſed ſufficit numerus decem annorum,Iul. Lauor.*loco proximè citato,*vbi *a numero* 8.poſt Sebaſt. Medic. *de ſepultur.quaſt.n.7.*aduertit,quòd quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo,quantum exigat,tunc ea ſeruari debebit, quæ viget in Eccleſia, cui legatur: ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt vna conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochialis, quæ prætendit titulum oneroſum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, prætendit titulum lucratiuum, & duobus titulis concurrentibus potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucratiui. Si denique nulla eſt conſuetudo Parochiali in Eccleſia,nulla in Eccleſia legataria, ſed in aliis Eccleſiis eiuſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt vniformis, debet ſeruari; ſi difformis, ſeruabitur, quæ eſt magis conformis iuri communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis?

Ne Parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis frauden- 3
tur ſubſidiis,ſtatutum fuit *in cap. 2. de ſepultur.& in Clem.dudum,ead.tit.*vt Eccleſia illa,apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit,Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.Ita docent Lal.Zech. *de Republ.eccleſ.cap.28.de Parochis, numer.18.* Menoch.*de praſumpt.lib.1.praſumpt.109. num. 56.*Fr. Emman.*quaſt.regul.tom.1.q.39. art.2. in princ.* Fr. Archang.Caraccia *in tract. de quarta funeral. cap. 1.*Ludou.Miranda *in man.Prelat.tom. 2. quaſt.48. art.11.concl.1.* Iul.Lauor.*var.lucubrat. tom. 1.tit.2. c.17.n.33.*

Amplia,vt omnes Religioſi,etiam Mendican- 4
tes,teneantur ſoluere huiuſmodi quartam quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *d. Clement. dudum, §. verum.* Ioan. Maria Nouar.*in lucerna Regular. verb. Quarta, in princ.* Vt de Fratribus B.Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S.Franciſci de Paula dixit Rot.*in Granaton.quarta funeralium, 21.Maij.1640.coram bona mem.Card.Caualerio,*inter eius impreſſas *deciſ.* 101. & quamuis Azor. *d.part. 2. lib. 9. cap. 13. quaſtio.5. §. inſuper*, crediderit id non extendi, 5
quando quis elegit ſepulturam apud Monaſteria ſeu Eccleſias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur, quia,inquit,*d.Clement.dudum,* loquens de Fratribus,cùm ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringenda: tamen hoc nullo Iure probatur poſt Concilium Trident.*d.cap.13.*cùm in illo generaliter in quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, vbi ſolita eſſet perſolui,id obſeruari pręcipiatur;vnde, quantum ad hoc, conſuetudini loci ſtandum eſſe omninò cenſeo,idque innuere videntur illa verba Tridentini,*ſolita eſſe perſolui,* ideóque id abſolutè tenet Portel.*l.verb. Canonica portio,numero* 8 referens quandam Bullam Pij V.vbi expreſsè fit mentio de Monialibus, & earum Monaſteriis, & declarat Pontifex non de- 6
beri quartam, ſeu portionem Canonicam de Miſſis,& aliis relictis Fratribus, & Monialibus, ac eorum Monaſteriis,refert & ſequitur Hieron. Roderic.*in compend.quaſt Regul.reſol.18. numer.17.* Et iſtam quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi,vt electio ſepulturę in aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur quarta exiſtimauit Hoſt.*in ſum. de ſepult. § apud quam Eccleſiam,verſ.vel non reddatur.* Sed contrarium eſt verius,quia ſemper debetur quarta, & pro relicta cenſetur,etiamſi id non exprimatur,Abb. *in cap. de his.in 2.not.de ſepultur.*Greg.Lap.*l.5.verſ.è ſi nõ dexaſen.tit.53.par.1* Fr Emman.*d.quaſt. 39. art. 6.* Miranda *vbi ſuprà,art.51.*Hieronym Roder.*d.reſol.18.n.7.*

Limita primò in Religioſis,ſeu aliis, qui ſunt 7

exempti

Digitized by Google

exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem, Fr. Emman. d.q. 39. art. 2. Nouar. d. verb. quarta n. 2. Archangel Caraccia de quarta funerali, cap. 1. Gutier de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. n. 3 vbi loquitur de Bulla Pij V. & de Patribus Theatinis Clericis Regularibus dixit Rot. in Lucen. quarta funeralis, 15. Ianuarij, 1618. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano; & de Fratribus Prædicatoribus in Hiſpalen. quarta funeralium 4. Iunij, 1590. coram bonæ mem. Card. Pamphilio ſen. de quibus etiam Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c. 923. à princ.

8 Declara hanc limitationem procedere, dummodo per priuilegia fuerit ſpecialiter derogatum d. Clem. dudum, de ſepult. non autem generaliter, Rot. in d. Granaten. quarta funeralium, per cap. ex parte. de capellis Monach. Rot. dec. 112. p. 1. diuerſ. de qua re bene Petr. de Vbaldis de canon. paroch. c. 6. n. 8. vbi quòd dicta Clem. dudum, derogatur etiam per clauſulas generales, ſi conſtet de voluntate Principis derogare volentis, omnibus in contrarium obſtantibus.

9 Ita autem eſt neceſſarium, vt derogetur dictæ Clem. dudum. vt ſi in aliquibus priuilegiis conceſſis, v. g. Prædicatoribus, fuerit dictæ Clem. ſpecialiter derogatum, & hæc eadem priuilegia fuerint communicata Religioni Sancti Franciſci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in fauorem Religionis Sancti Franciſci de Paula, vt in his terminis fuit tentum in d. Granaten. quarta funeralium, & in Valliſoletana quarta funeralis, 19. Aprilis, 1606. coram Iuſto: quia communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.

10 Et licèt huic Clem. per aliquod priuilegium ſit ſpecialiter derogatum; ſi tamen fuit appoſita clauſ. Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialium, non cenſetur Pontifex per talia priuilegia conceſſiſſe exemptionem, ita vt non teneatur ſoluere quartam funeralem, Rot. in d. Valliſoletana quarta funeralis. Contrarium tamen tenebat Reuerendiſſ. D. Coccinus in ſuo voto, quia ſtante ſpecifica derogatione dictæ Clement. dudum, hæc clauſula debet intelligi quoad alia, non quoad expreſſa, aliàs priuilegium inſeruiret de vento, & hoc credo verius: quia, licèt priuilegia debeant ſtrictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, vt deſtruantur.

11 Sublimita, vt non procedat, quando habentes huiuſmodi priuilegia, habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monaſterium, cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarũ Parochialium, Rot. in d. Granaten. quartæ funeraliũ, 31. Maij, 1610. coram bon. mem. Cardin. Caualerio, inter eius impreſſas dec.... quia hæc conditio eſt valida, cùm res ad ſuam naturam redeat, c. 1. & vlt. de pactis, in 6. c. ab exordio, 35. diſt.

12 Secundò limita, vt non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilij, erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo: hi enim etiam poſt Concilium tenentur ſoluere eandem quartam Epiſcopo, vel Parocho, licèt ex priuilegio hæc quarta non ſolueretur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis, vel locis, Rot. in d. Valliſoletana quartæ funeralis, 19. Aprilis, 1606 coram Iuſto, & in d. Lucen. quartæ, funeralis, 15. Ianuarij, 1618. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano & clara ſunt verba Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 13 quæ ſequuntur: Decernit ſancta Synodus, vt quibuſcunque in locis iam ante annos 40. quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Eccleſiæ ſolita eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocunque priuilegio aliis Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſthac integro iure, & eadem portione, qua antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſiæ perſoluatur, non obſtantibus conceſſionibus, gratiis, &c.

Ex hac ſecunda limitatione colliguntur illos 13
Regulares nõ teneri ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia, vt cenſuit S. Congreg. Concilij ad d. cap. 13. Rot. in d. Lucen. Fr. Archang. Caraccia d. cap. 1. fol. 20 §. nec ſacri Concilij. Fr. Hieron. Roderic. in compend. quæſt. regular. re. ſol 18. num. 2. & declarauit Pius V. Conſtit. ſua incip. Etſi Mendicantium 17. Kalend. Iulij 1567. vt refert Caracc. loco citato, & Gutier. de iuram. confirm. p. 1. cap. 4. num. 3. Cuius Conſtitutionis verba, quæ hac de re agunt, ſunt, quæ ſequuntur: Quartam autem funeralium, de qua ſeſſ. 25. cap. 13. nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à 40 annis citra fundata extiterunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantùm de Monaſteriis ante annos 40 fundatis, quæ ipſam quartam ſoluere conſueuerant, & vbi ſolui conſueuit id tantùm ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis, aut alias quomodolibet donatis ſolui debet, ſicque intelligi Concilij decretum quoad quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt conſuetudo ſoluendi quartam huiuſmodi, de nullo ſupra ſcriptorum ſolui debere declaramus. Quæ Conſtitu- 14
tio licet loquatur ſimpliciter de Monaſteriis ædificatis à 40. annis citra Concilij confirmationem, nulla facta mentione de priuilegiis, tamen ita eſt intelligenda; quia per Gregorium XIII. die 10. Octobris, 1586. cuius Conſtitutionem refert Nauar. in Man. c. 27. in fine, fuit redacta ad terminos Concilij non autem reuocata, vt in declaratione, quam refert Fr. Archang. Caraccia in fine tractatus, & in declarationibus impreſſis Concilij ſeſſ. 23. de reform. cap. 15. §. ab Epiſcopo, & ſequitur Rot. in d. Lucen. cuius particula, quæ ad rem plurimùm facit, ita ſe habet: Nec obſtat Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 11. de Regularib. quia, cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum antea, cùm non eſſet ſolitum ſoluere dictam quartam, Concilium ei non obſtat, vt declarauit Sanctiſſimus Pius V. in ſua Conſtit. de anno 1567. quam refert Archang. Caraccia de quarta funer. cap. 1. Gutier. de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. num. 3. Emman. Roder. in quæſt. regul. tom. 1. q. 11. art. 2. & ita reſoluit Congreg. Illuſtriſſ. interpretum, vt refert Roder. loco prædicto. Nec eſt verum, quòd prædicta Conſtitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nau. in Man. cap. 27. in fine, quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſ. interpretum, ſicut teſtatur Caraccia loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & benè aduertit Gutier. vbi ſuprà Hactenus Rota. Vide Lezan. in ſum. quæſtio. Regular. cap. 3. numer. 12. & 13.

Tertiò limita in Eccleſiis, vel Monaſteriis 15
ædificatis 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita perſoluere dictam quartam: nam tunc ad illam etiam poſt Concilium non tenentur, vt in d. cap. 13. Conc. Fr. Archang.

Digitized by Google

chang. Caraccia *d.c.1.§.ſecundum eſt.fol.*20. Pius V. *in d.Conſtit.* quam referunt idem Caraccia, & Fr. Emman. *citatis locu.*

16 Quartò limita, vt non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem Canonicam: nam, cùm alibi ſoluatur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, vſque ad quartam excluſiuè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: ad hoc autem vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil ſoluatur, requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili, Alexand. *conſ.*196. *num.* 15, *verſ.de præſcriptione, lib.*2. Syluest. *in ſum.verb. Canonica portio, num.*2. *&* 3. Lap. de Caſtellione *de Canon. portione, cap.*1. *num.*64. *&* 65. Petr. de Vbald. *de Canon.parochiali, cap.*5. *num.*3. *& ſeq. & cap.*6. *num.*34. *& ſeq.* Molin. *de iuſtit. tract.*2. *diſp.* 215. *n.*7.

17 Et quamuis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſoluere Parocho, nec aliquid aliud exiſtimauerit Fr. Archang. Caraccia *de quarta funerali, cap.*4. *ante med. verſ. hæc fuit mea ſententia, per cap.*12.14.15. *xiij. quæſt.*2. *cap. non ſatis, & cap. cùm Eccleſia, de ſimonia*, contrarium tamen videtur verius, vt tenent Couar. *in cap. offi. ij, num.* 9. *verſ. nec obſt.* n. *de teſtam. ſub tit. de legatorum imputat in debitum, in noua impreſſ. Antuerpienſi*, Molin. *d. diſp.* 215. *num.*5.

18 Sed quando Parochianus eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ? Quæſtio dubia eſt, in qua vna ſententia tenet tale legatum imputari in quartam: ita Gregor. Lop. *lib.* 5. *verb. de mis, tit.*1 *part.*1. Fr. Emman. *d.quæſt.*39. *art.*6. vbi refert Feder. de Senis *conſ.* 3. vbi latè, & loquitur etiam in caſu, quo legatum eſſet minùs quarta Canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. cap. officij*, Salyc. Alex & Coro. *in Auth. præterea. C. vnde vir, & vxor.* idem tenent Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.*48. *art.*11. *concl.*2. Portel. *in dub. Regularib. verb. Canonica portio, num.*7. nouiſſimè Hieron. Rodeic. *in compend. quæſt. Regular. reſol.*18. *num.*8. Altera verò tenet legatum, & portionem integrè ſoluendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea, bonus text. *in Clement.*1. *§. verum*, ibi, *largiri integrè teneantur, de ſepultur.* vbi gloſſ *verb. integrè* interpretatur, non eſſe minuendam Canonicam portionem; iuuat *cap.*1. ibi, *integraliter faciendam, eod.tit. lib.*6. Secundò expenditur, quòd reſpectu Canonicæ portionis ſoluendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non eſt debitor, ſed ſolummodò Eccleſia ipſa: patet ex *d.cap.*1. cùm ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamuis à tertio verè debitum ſit, deficiunt termini neceſſarij ad compenſationem. Tertiò facit, quia, vt ſupponimus, teſtator abſolutè abſque conditione legauit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis huius quartæ legauerat Epiſcopo: ergo, ſicut quando abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille, & legatum, & Canonicam portionem petere, vt per text. *in d.cap. offi ij, de teſtament.* infrà reſoluimus, ita quando abſolutè legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque vlla compenſatione. Vltimò, & fortiùs vrget *d. cap. requiſiti verſ. ſi vero autem, de teſtament.* vbi, quando aliquid legatur Epiſcopo, & aliud capellis, Monaſteriis, aut aliis piis locis, quod legatur Epiſcopo eius, eſt inſimul cum Canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum: ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & Canonicam portionem abſque vlla compenſatione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſ. *d. verb. largiri, in d.§. verum*, Card. ibi *num.*20. Cou. *in d. cap. officij, num.*6. aliàs *num.*9. *ſub titul. de legatorum imputatione in debitum, in noua impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his* 4. *de ſepultur.* vbi probari videtur, Parochianum debere Canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum, quas ſoluere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *cap. cùm contingat, de decim.* quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe Canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos: patet, ſi recurramus ad verba dicti §. *verum*, ibi, *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur*; quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas, ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem huiuſmodi portionis, *d.cap. de his*, ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti poſſit?

Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, *cap. cùm quis; de ſepultur. in* 6. 19
Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*1. *quæſt.* 39. *artic.*5. Rot. *deciſ.*376. *num.*1. *part.*1. *recent.* vbi de Eccleſia Parochiali. Et ſic de Iure debetur Rectoribus Parochialium, *dict. Clem. dudum. §. verum*, Vgol. 20
*de officio Epiſcop. cap.*17. *num.*11. Mantic. *deciſ.*294. Caualer. *deciſ.*101. *num.*1. Rot. *in Mediol. quarta funeralium*, 14. *Martij.* 1622 *coram R.P.D. Merlino*, vbi etiam fuit dictum ex hac ſola Iuris aſſiſtentia Rota non ſolere manutentionem impartiri in aliis cauſis non iuriſdictionalibus, & ſic vbi nullus adeſſet Rector, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, 21
cap. requiſiſti, de teſtament. cap. cùm ex eo, de elect. Aloyſ. Ricc. *in praxi parte* 4. *reſolut.* 299. *num.* 4.

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel præ- 22
ſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſeruauit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis, Rot. *d. deciſ.*376. *num.*2. *&* 3. & tunc inter Clericos Eccleſiæ diuidetur cura non reſidente penes certam perſonam, Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 299. *num.* 4. Vnde ſtante con- 23
ſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius limites viator retentus pro delicto, & habilitatus cum cautione decedit, vt cenſuit S. Congr. Concil. *in Piſaurien.*12. *Ianuarij*, 1628.

Et ſi in vna Eccleſia ſolet Parochianus audi- 24
re Diuina, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, *cap.*1. *de ſepultur.* Fr. Emman. *d.q.*39. *art.*5. Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num.*11. Sed ſi vtraque habet ius funerandi, credit Greg.

Digitized by Google

Lop. *l. 1. in gloſ. los Sacramentos, tit. 13. p. 1.* quòd ſit locus præuentioni, per *c. duobus, de reſcript. in 6.*

25 At in dubio, qoando non cooſtat ex conſuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Epiſcopóne, an Parocho, præfertur Parochus, quia habet magis ſpecialem curam, quàm Epiſcopus, qui habet generalem, & quia Parochis debetur quarta ex cauſa oneroſa, *d. cap. 1. de ſepult.* Petr. de Vbaldis *de quarta Canonica, 2. p. cap. 8. n. 14. in fine,* & vti æs alienum, Abb. *in cap. certificari, n. 11. de ſepult.* Epiſcopo verò, ex cauſa lucratiua, Vbald. *vbi ſupra, n. 14.* & potior eſt conditio prætendeotis ex cauſa oneroſa, ad tex. *in l. Sanctorum. C. de iure deliber.* Rot. *in Neritonen. quarta funeralis, 9. Iunij, 1608. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.*

26 Amplia primò priocipalem cooclusionem, vt procedat, etiamſi quis propter bellum, aut peſtem, in villam, ſeu alium locum ſe contulerit, & ibi diem ſuum obierit, quia, oihilominous quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi habebat domiciliũ, ſi diſceſſit animo redeundi, vel animi gratia. Ita Fr. Emman, *quæſt. Reg. tom. 3. q. 46 art. 3.* Miranda *d. tom. 2. q. 48. art. 9. cõcl. 2.* Villalob. *in ſum. par. 2. tract. 31. diffic. 7. num. 3.* Fr. Hieroo. Roder. *in comp. quæſt. Regul. reſol. 18 nu. 12.* per Ioan. Andr. *in c. n, qui, de ſepult. in 6.* & Abb. *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* vbi quatuor caſus conſiderat.

27 Amplia ſecundò, vt procedat, etiamſi quis ægrotus io voa Parochia, ad aliam deferri ſe fecerit: quia nihilominus primæ Eccleſiæ ſua portio debetur, Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num. 15.*

28 Amplia tertiò, etiamſi quis io ægritudine cooſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem io alia Eccleſia traoſtulerit: qoia nihilominus ſi ex eadem infirmitate deceſſerit, Canonica portio Eccleſiæ Parochiali debetur; ſecùs autem, ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit: caſus eſt *in c. de his, de ſepultur.* Fr. Ludou: Miranda *in man. Pral. tom. 2. quæſt. 48. art. 9. concl. 3.* refert, & ſequitur Fr. Hieron. Roder. *in compen. quæſt. Regul. reſol. 18. n. 15.* Vnde Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſ. 8. n. 23.* colligit Canooicam portionem non deberi Eccleſiæ, cuios Parochianus Religionem ingreditur, & pendente aono profeſſionis obiit, niſi ingreſſus eſſet animo exeundi, vt obſeruat Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. c. 28. de Paro. ho, n. 18. fallent. 3.*

29 Amplia quartò, vt procedat, etiamſi quis Eccleſia vna dimiſſa, vbi Maiores ſui ſepulturam elegerant, licèt ſua Parochialis non eſſet, alibi ſepulturam elegerit: quia etiam tunc ooo Eccleſiæ dimiſſæ, ſeo Parochiali debebitur Caoooinica portio, vt habetur *in cap. 2. de ſepult. libr. 6.* Ludou. Miranda *d. tom. 2. quæſt. 48. art. 9. concl. 4.* quia electa ſepultura apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, io qua conſueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, Azor. *d. cap. 13. q. 8.* Villal. *in ſum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. n. 3.*

30 Limita, ſi eo tempore, quo defunctus eſt in alia Eccleſia ſepultus, Parochialis Eccleſia erat interdicta: quia, cùm nullus poſſet in ea ſepeliri, ius erat aliis Eccleſiis ſepeliendi, ac conſequenter ea relicta integrè percipiendi, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt. Ita Gemin. *in c. 1. de ſepult. lib. 6.* Fr. Lud. Mirao. *d. tom. 2. q. 48. à 10. concl. 10.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. ſeptimo,* vbi loquitur, quãdo Eccleſia culpa Parochi eſt interdicta, noo defuncti Parochiani, quod etiam tradunt Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. a. 3.* Azor. *d. p. 2. lib. 9. c. 13. q. 4. caſu 5. & 6.* Mirand. *d. 48. a. 10.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. Canonica portio, n. 3.* Hieron. Roder. *d. reſol. 18. n. 4.*

Quòd ſi talis defunctus antea elegerat ſepulturam io alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, non videtur ioterdictum ſequẽs tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat, & idem reſpondendum videtur in aliis caſibus, quibus noo defertur defunctus ad Parochialem Eccleſiam, ſi antea alibi elegerat ſepeliri, quaio dictus caſus euenerit; imò etſi nullam aotea elegerit ſepulturam, ſed erat ad Parochiam deferendus, alibi tameo citra culpam Parochi ſepeliatur, noo debet quartam ſuam amittere; quaio tamen, perderet, ſi culpa ſua, vel negligentia, defuoctus ad aliam Eccleſiam ſit delatus: eſt eoim ratio atteodeoda, ob quam huiuſmodi portio eſt inſtituta: noo enim pro ſepultura taotummodo eſt inſtituta, ſed pro ooere etiam, quod ipſis Curatis incumbit ſubditis ſuis ea, quæ ad ſalutem pertinent, mioiſtrandi, ut debitis, & neceſſariis beneficiis defraudentur, *d. c. 1. cap. de his, de ſepultur.* cùm operariis mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur *in d. Clem. dudum, verſ. verum.* 31

Vnde Parochus quartam fuoeralium poteſt petere tanquam debitum, & mercedem laboris, quaſi actione locati, Feder. de Senis *conſ. 3. num. 9.* vel condictione ex Canone, vel actione ex teſtamento, Petr. de Vbaldis *de Canonica Parochiali, c. 3. num. 2.* vbi latè, Lap. de Caſtellione *de Canon. portione, n. 56.* 32

Renunciatio Canonicæ portionis in damnom Eccleſiæ Chathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris, niſi fiat com proteſtatione, quòd per hoc non fiat præiudicium iuri Eccleſiæ: 33 compoſitiones tamen, & pacta ſuper iuribus parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, ſunt valida, etiamſi celebrata ſint abſque licentia Superiorum, Prouincialiom, ſcilicet, vel Generalium, dommodò ſiot licita, & honeſta, & fiant cum conſenſu Cooueotus, oec irritentur per ſequeos Capitulum generale, vel Prooiociale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateraneo. Imò, etiamſi dictæ compoſitiooes, ſeu Conueotiones ſiot repugnantes *dictæ Clem. dudum. §. cæterùm,* quia ibi tantum reuocantur factæ ante illam, nuo verò faciendæ de oouo, vbi Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 39. art. 8. & tom. 3. 46. art. 4.* Azor. *d. par. 2. lib. 9. cap. 12. quæſ. 4.* Syluest. *d. verb. Canonica portio, quæſt. 2.* Fr. Lodou. Miranda *vbi ſuprà, art. 12.* licèt ibi contendat *in dicta Clem.* etiam reuocari cooueotiones futuras, & noo taotùm præteritas: ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit Ius commuoe reuocare, vt benè notat Portel. *verb. Canonica portio, num. 9. & 10.* Ita Fr. Hieroo. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 18. num. 9.* 34

Neque per vnom, aut binos actus contrarios ceoſendi ſunt Religioſi renunciare iori quæſito de ooo ſoluendo quartam, niſi talis ſolotio facta ſit per ſpatium aonorum, iuxta diſpoſitionem Iuris *in cap. accedentibus, & in cap. ſi de terra, de priuileg.* quia priuilegium ad noo facieodum oon perditur voo, aot bino actu, *cap. cùm acceſſiſſent,* vbi gloſſ. *de conſtitut.* imò, etiamſi per dictum ſpatium annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet; quia contra bona 35

& iura

& iura Regulariũ, nonniſi centenaria currit præſcriptio, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, ex quodam ſingulari priuilegio Eugenij IV. Vide Miranda d. q. 48. art. 13. Portel. vbi ſuprà, n. 8.

De quibus ſolui debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, ſeu Canonica portio debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, ſcilicet in die funeria, Fr. Emman. quæſtio regul. tom. 1. q. 39. art. 2 in princ. Couar. in cap. vlt. num. 7. de teſtam. vbi poſt Abb. ait moribus receptum eſſe, vt Eccleſiæ parochiali quarta portio à Monachis ſoluatur, ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus, ſeu exequiæ defuncti celebrantur, Molin. de iuſt. tract. 2. diſp. 215. num. 4. vbi quòd debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, Syluest. in ſum. verb. Canonica portio. num. 7. & 15. § tertia. vbi quòd hoc procedit de conſuetudine, Petr. de Vbaldis de Canon. parochiali, cap. 4. n. 10. Et Pius V. in d. ſua Conſtit. incip. Etſi Mendicantium declarauit huiuſmodi quartam debere ſolui de iis, quæ offeruntur in die funeris ex Concil. Trid. quod ita interpretatur. Sequitur hanc declarationem Fr. Emman. d. art. 2 in fine, Archang. Caracc. de quarta funerali, q. 3 verſ. for an, fol. 45. Gutier. de iuram. confirmator. p. 2. cap. 4. num. 3. Ioan. de la Cruz de ſtatu Relig. par. 2. cap. 9. dub. 5. verſ. tertia concluſio, & Benedictus XI. inter Conſtitutiones Prædicatorum, pag. 72. ſic ait: Funeralia verò intelligantur hoc caſu, quæ cum funere deferuntur, & idem declaraſſe Sixtum dicit Molin. dicta diſp. 215. n. 9.

37 Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, cap. cùm liberum, cap. noſtra, de ſepult. Alberic. in l. ſeruo alieno, 116. § inepta. num. 13. ff. de legat. 1. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. d. eiſ. 670. num. 4. aliàs reſol. 571. num. 4. in 2. edit. & p. 4. reſol. 100. Et quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, Federic. de Senis conſ. 6. num. 2. in princip. vbi ſubdit, quòd mortuaria, ſeu funeralia dicuntur, quæ occaſione funeris deueniunt, etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur; gloſ. verb. funeralibus, in d. Clem. dudum, vbi Zabarel. verſ. verum. numer. 4. Azor. in iſt. moral. part. 2. 6. cap. 14. q. 13. verſ. funeralia, Vbald. d. tract. cap. 4. nu. 16. Rub. conſ. 23. numer. 5. Bertach. in Repertor. verb. quarta parochialis, Enriquez conſ. 26. n. 9. Portel. in dub. regul. verb. Canonica portio, n. 5. Hieron. Roder. in compend. quæſt. Regul. reſol. 18. n. 3. Rot. in Elnen. iurium Parochialium 6. Iunij 1631. coram Reuer. D. Queipo, nunc Epiſcopo Pampilonen. Apud Alphonſ. de Leone d. q. 5. ſect. 8. n. 112. Siue, antequam corpus ſit in terra conditum, ſiue poſt, & vſque ad trigeſimum diem, & quamdiu fit memoria de funere, Calderin. conſ. 4. de ſepult. vbi in caſu, quòd propter peſtem nõ potuit die obitus ſolenniter tumulari, Ioan. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 14. n. 12. Aloyſ. Ricc. d. reſol. 571. vbi in caſu, quo exequiæ poſt diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Syluest. in ſum. verb. Canonica portio, num. 15. ver. tertia Zabarel. in d. Clem. dudum. § verum, verſ. tertiò quæro vbi refert opinionem aliquorum, qui, cùm funus dicatur à funibus quibus mortui ligari conſueuerunt, & poſtquam mortuus terræ eſt conditus, funis amplius locum non habeant, putant funeralia non dici, niſi quandiu corpus eſt in funibus extra terram. Sed, inquit, deſipit, qui ſic ſapit, nec inſiſtendum eſt in hoc ſcientia Grammaticorum. 36. diſt. c. ſi quis. Dic ergo verbis, quòd ſiue ante corpus reconditum terra, ſiue poſtea, obueniant occaſione funeris, dicuntur funeralia, & debetur Canonica. Quicquid dicat Cou. in c. vlt. de teſtam. n. 6. Fr. Emman. d. tom. 1. q. 39. à 2. in fine, Ioan. de la Cruz de ſtatu Relig. p. 2. c. 9. dub. 5. Gutier. de iuram. confirm. p. 2. c. 4. n. 3. Caraccia de quarta funer. c. 1. Molin. d. diſp. 215. n. 9. vbi, quòd hoc conceſſum eſt Mendicantibus per priuilegium, & ita conſuetudine ſeruatur.

Ex his furſan patet reſolutio ad quæſtionem præteritis temporibus ventilatam, vtrùm ſi Parocho in die funeria data ſit ſola candelarum, & facum quarta; & deinde ſequenti die ſolenniori pompa, magno, ſcilicet, adhibito Religioſorum, Confraternitatum, & Presbyterorum numero in alia Eccleſia, vbi mortuus ſepulturæ mandatus fuerat heſterna die, pro eius anima ſolennis Miſſa cantetur cum diſtributione candelarum, & intorſtitiorum in maiori quantitate diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta? In qua controuerſia Sacra Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ſemel, & iterum partibus hinc inde auditis die 3. Auguſti 1621. nemine diſcrepante, cenſuit deberi quartam Parocho ex funeralibus ſecundo loco factis, cuius meminit Alphonſ. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 5. ſect. 8. n. 116. 38

Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in huiuſmodi funeralibus præ manibus portare ſolent; has enim deferentes ſibi quærunt, nec alia portio de eis debetur, vt declarauit Benedictus XI. vbi ſuprà, ibi, de candelis autem, quas Fratres portant, portio non petatur. tradunt Iul. Laur. var. lucubrat. tit. 2. c. 3. ſub n. 78. Alphonſ. de Leone de offic. Capellani q. 5. ſect. 8. n. 119. Hier. à Sorbo in compendio priuileg. verb. Canonica portio, pag. 103. Piaſec. in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. de viſitat. Regular. § funeralium etiam, pag. 190. Fr. Emman. d. q. 39. art. 1. Fr. Archang. Caraccia de quarta funer. c. 3. Quicquid teneat gloſ. verb. funeralibus, in fin. in d. Clem. dudũ. Calder. conſ. fin. de ſepult. & Federic. de Senis conſ. 4. n. 8. 39

Item Sacra Congr. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ſub die 5. Martij, 1626. à Parochis montis S. Petri Angelorum Primanæ diœceſis conſulta, Eminentiſſim. Lancelloto referente, reſpondit, intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſecularium funera aſſocianium quartam funeralem eiſdem Parochis minimè deberi. Et idem de intorſtitiis, quæ portantur à locis piis ad aſſociandum pauperes perſonas ad ſepulturã, declarauit eadem S. Congreg. 29. Nouembris 1588. 40

Debetur quoque quarta funeralis de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur, Petr. de Vbaldis de Canon. Paroch. cap. 4. num. 10. Fr. Archang. Caraccia de quarta funerali, cap. 3. verſ. præfata etenim. Et de candelis oblatis Feder. de Senis d. conſ. 4. numero 8. Et hac de re ſciendum eſt, quòd die 21. Martij, 1629. S. D. N. Vrbanus VIII. approbauit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Vrbis, habita coram Eminentiſſimo Vrbis Vicario, in qua ad effectum remouendi diſſenſiones, & ad euitanda ſcandala, ac aliis iuſtis de cauſis, reſolutum fuit, & declaratum, tam intorſtitia, cereos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea, quæ circa cadauera, antequam terræ tradantur, in 41 42

quibuſcunque priuatis Eccleſiis dimidiada fore, & eſſe pro æquali portione inter ipſos Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum, quarumcunque etiam Regularium, & Nationalium, ſeu aliàs priuilegiatarum. Ac propterea quando huiuſmodi intorſtitiæ, ſeu cerei, & candela in præfatis Eccleſiis pro celebrandis diuinis Officiis præſenti corpore accenduntur, finito Officio extinguenda, & cuiquam medietatem conſignandam eſſe.

43 Item debetur quarta de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis, gloſ. *verb. funeralibus, in d. Clem. dudum. §. verum.* Bald. *in repetit. cap. ſi pater. de teſtament. lib. 6. in 6. q.* Alexand. *conſ. 196. num. 5. & 16. verſ. nec excuſaretur. in fine, lib. 1.* Sylueſt. *in Sum. verb. Canonica portio, num. 6.* vbi quòd de legato facto Rectori Eccleſiæ, in qua quis eligit ſepulturam, pro Miſſis dicendis debetur quarta, Vbald. *de Canon. portione, cap. 4. num. 5. & cap. 7. verſ. quod ſi teſtator.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 86 num. 20. cum ſeqq.* Iul. Lauor. *var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 7. de priſco & recenti funerandi more num. 18.* me citato Alphonſ. de Leone *de offic. Capellani q. 4. ſect. 8. num. 155.* Quicquid dicat Fr. Emman. *d. q. 39. n. 5. in fine,* niſi eius opinionem procedere dicamus de conſuetudine, vel propter priuilegia.

44 Item debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur. Petr. de Vbaldis *d. c. 4 n. 10.* Oldrad. *conſil. 211. n. 7.* vbi de rebus, pannis ſericis, ſeu aureis veſtibus, purà ſtamine, vel cilicio, per *cap. cum inter nos, de verbor. ſignificat. & cap. in noſtra, de ſepultur.* vbi ſpeciale dicitur in Hoſpitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium eſt Ius commune. Contrarium tenet Caraccia *de quarta funerali, cap. 1. verſ. adſunt indumenta;* quod credo procedere de conſuetudine, vel priuilegio, & declarauit Pius V. *in d. ſua Conſtit.* incip. *Et ſi mendicantium.* quam ſequitur F. Emman. *d. tom. 1. q. 49 art. 2.* Fallit in equis, & armis, quæ relinquuntur in ſubſidium Terræ ſanctæ, Molin. *d. tract. 2. diſp. 215. n. 8.* per *cap. in noſtra de ſepultur.*

45 Primò, limita principalem reſolutionem in illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore interdicti ſepelitur, Alber. *in l. ſeruo alieno. 116 §. ineptas. n. 22 ff. de legat. 1.* Feder. de Senis *conſ. 119.* Gemin. *in cap. 1. de ſepult. lib. 6.* Fr. Emman. *to. 1. quæſt. 39. art. 3.* quia non debetur quarta in caſu prohibito, *cap. ex parte, cap. liberum, cap. in noſtra, de ſepult.* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. ſ primus,* vbi quòd tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, reſtituere; Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 39. n. 3.* vbi reſtringit in illis Religionibus, ſeu Eccleſiis, quæ habent priuilegia, vt tempore interdicti poſſint in eorũ Eccleſiis aliquos ſepelire.

46 Secundò limita in illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij mortui in Religione, Anchar. & Frãch. *in c. nullus, de tempor. ordin. in 6.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. §. quartus.* Fr. Eman. *d. tom. 1. q. 39. a. 4* vbi extendit limitationem, etiamſi mortuus fuerit in domo parentum, ad quam ſe contulerat, vt curaretur, de quo etiam Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. n. 10.* Pr. Ludou. Mirãda *d. tom. 2 q. 48. a. 9. concl. 3.* Azor. *d. p. 1. lib. 9. c. 53. q. 4 verſ. quid ſi in Monaſterium, caſu 3.* Hier. Roder. *in compend. qq. Regul. reſol. 18. a. 5.* Reſtringitur tamen limitatio multis modis: & primò, vbi quis morbo iam affectus ingreſſus eſt in Religionem, & ibi Nouitius ob illum morbum mortuus eſt: quia tunc quarta debetur, Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 8. verſ. quintus;* Molin. *d. diſp. 215. n. 4.* Secundò, reſtringitur in eo, qui petiit cum habitu Fratrum ſepeliri Sylu. *loc. proximè citat.* Tertiò reſtringitur in Nouitio, qui non habuit propoſitum mutandi vitam, Petr. de Vbaldis *de Canon. Paroch. c. 6. n. 24.* Sylu. *d. n. 8. verſ. quintus.* Quartò reſtringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religioſa, retentis bonis ſuis: quia etiam de legatis factis per ipſos debetur Canonica portio. Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 12.*

47 Tertiò, limita in legatis factis Eccleſiis vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, & aliis ad cultum diuinum perpetuum, Molin. *d. diſp. 215. n. 8.* Quicquid teneant Paul. de Eleazar. *in Clem. dudum. §. verum, de ſepultur.* Alex. *conſ. 196. n. 3. lib. 2.* Sylu. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. ſecunda, cum ſeqq.* vbi quod debetur de relicto pro cõſtruenda Capella, Petr. de Vbaldis *d. Canon. Paroch. c. 4. n. 25.* Cald. *conſ. fin. de ſepult.* vbi de relictis pro planeta.

48 Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, *d. Clem. dudum. §. verum,* & *b* gloſ. *de ſepultur.* ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio, *d. Clem. dudum,* vbi gloſ. *verb. indirectè,* Feder. de Senis *conſ. 4. n. 4* latè Gemin. *conſ. 46.* vbi etiam ſi fuerit donatum vni Fratri, & conſanguineis, Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, n. 15. §. ſexta,* Petr. de Vbaldis *d. c. 4.* Vt de donatis cauſa mortis loquitur *d. Clem. dudum. in §. verum,* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, n. 8. in fine,* Petr de Vbaldis *d. c. 4. n. 19.* etiamſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum in infirmitate ſit ſolutum in vita, gloſ. *verb. datis, in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter priuilegia, vel conſuetudinem, Fr. Emman. *d. q. 39. art. 2.* vbi refert declarationẽ Pij V. Molin. *d. diſp. 215. n. 4.* vbi ait hoc non procedere, ſi fiat in fraudem, per Abb. *in c. de his, de ſepult.* Et quòd non 49 debeatur de veſtibus datis pauperibus, tenet Fr. Archangel. Carracia *d. quarta funer. cap. 3. verſ. inſuper. cum funere.* Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. p. 2. c. 9. dub. 5* Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur, Caraccia *vbi ſuprà, verſ. de frumento verò.* Non procedit ſupradicta reſolutio in donatis in vita, & in ſanitate, Oldrad. *conſ. 125. n. 13.* Petr de Vbaldis *d. c. 4. n. 21.*

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis locis piis, Molin. *d. diſput. 215. num. 4.* per Abb. *in cap. 1. num. 7. de ſepultur.* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, numero 10.* Alexand. *conſil. 199. num. 6. lib. 1.* Item debetur de relictis pro anima Alexand. *d. conſ. 196. numero 7* Non tamen debetur de iis, quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui, in vaſa, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, Couar. *in cap. vlt. numero 8. de teſtam.* quia ab ipſo teſtatore cenſetur facta hæc diſtributio, *l. vnum ex familia. 81. ff. de legat. 2.* vbi Dyn Bart. & Doctores, Fr. Archangel. Caraccia *d. cap. 4. verſ. quare non video.* Declaratur tamen hæc reſolutio, vt non procedat, quando aliquis Regularis electus eſt executor, vt diſtribuat aliquam ſummam pro ſuo arbitrio, & ipſe in Fratres diſtribuit, quibus nihil erat relictum, gloſ. *verb. obuentionibus, & verb. indirectè in d. Clem. dudum,* Sylueſt. *d. verb. Canonica portio numero 15. verſ. ſecunda,* vbi loquitur etiam, quando Fratribus nihil eſt relictum, ſed mandatur executoribus, vt dent, vel promittant aliquid Fratribus,

Digitized by Google

Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur vni ex Regularibus? Vide Federic. de Senis *conſ.*4. Calderin. *conſ. fin. de ſepult.* Alber. *in l. ſeruo alieno* 116. *§. inepta, n.* 10. *ff. de legat.* 1. *n.* 12. *&* 13. Petr. de Vbaldis *d. c.* 4.

31 Debetur etiam quarta funeralis de omnibus legatis factis Eccleſię, in qua quis elegit ſepulturam, *cap.* 1. *&* 2. *de ſepult.* Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 18. Syluest. *d. verb. Canonica portio, in fine*, Couar. *in c. vlt. num.* 2. *de teſtament.* Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 39. *art.* 2. *in princip.* Molin. *d. diſp.* 215. *n.* 4. vbi, quòd quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in vltima voluntate, etiamſi legata facta ſint Prædicatoribus, aut Mendicantibus, Alber. *in d. l. ſeruo alieno §. ineptas num.* 10. *ff. de legat.* 1. Cou. *in c. vlt. num.* 8 *de teſtam. per d. Clem. dudum.* Quæ tamen procedunt, ſi legatum relinquatur ratione loci non autem ratione perſonæ, neque in fraudem, Syluest. *d. verb. canonica portio, numer.* 7 Oldr. *conſ.* 225. *num.* 16. qui tamen indiſtinctè dicit quartam deberi.

32 Id limitant aliquibus modis, & primò, vt non procedat in legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per priuilegium, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 8. Fr. Eman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 46. *art.* 1. *& tom.* 1. *quæſt.* 39. *art. vlt.* Ioan. de la Crux *de ſtatu Relig. p.* 2. *quæſt.* 9. *dub.* 5. Archangel. Caraccia *de quarta funerali, cap.* 2. Secundò, vt non procedat in legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator ſepelitur, Albet. *d. n.* 10 Oldrad. *conſ.* 225. *n.* 15. Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 8. *§. ſextus*, per gloſ. *in c.* 1. *de ſepultur.* quod non procedit, ſi legatum factum eſt Eccleſiæ, ad hoc vt conſtruat Capellam in Eccleſia, in qua eſt ſepultus. Alex. *conſ.* 196. *num.* 5. *lib.* 2. Zabarel. *in d. Clem. dudum, §. verum, quæſtio.* 16 vel ſi eſt factum in fraudē Eccleſiæ Parochialis Tertiò, vt non procedat in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, Old. *d. conſ.* 225. *num.* 20. Molin. *d. diſp.* 215. *n.* 8. Quartò, vt nō procedat in legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica: quia ex tali legato non detrahitur quarta, Cou. *in cap. vlt. nu.* 5. *de teſtam* quod verum eſt, ſi Eccleſia tunc indiget reparatione, ſecùs ſi non indigeat, Cou. *vbi ſupra.*

CAPVT XXV.

De *Primitiis.*

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus eo anno collecti.*
2 *Primitiæ ſunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur.*
3 *Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus.*
4 *Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto.*
5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit.*
6 *Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat conſuetudo illas dandi.*
7 *Primitiæ quantitas non eſt determinata in Iure, ideo conſuetudini ſtandum eſt.*
8 *Primitiæ debent ſolui illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium.*
9 *Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale.*
10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur ſoluere primitias.*

PRIMITIÆ dicuntur quaſi primi fructus terræ eo anno collecti: quia dātur primæ, vt aduertit Syluest. *in ſum. verb. decimæ, n.* 1. *in fin.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 17. *q.* 1. nouiſſimè Fr. Philip. de la Crux Vaſconcillos *in tr. de decim. & primit. fol.* 105. 1 Sunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugū in recognitionem diuini beneficij, quo iucundiſſimos terræ fructus ſuſcipimus, Deo, tanquā Creatori, & datori illorū rependuntur, quaſi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò primum, & optimū damus horum bonorum primo, & optimo Auctori. De his primitiis loquitur *Exod. c.* 20. ibi, *Decimas, & primitias non retardabis reddere*, & cap. 23. *Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui*, & cap. 26. *Primitias ab omni homine*, &c. & Deuter. *cap.* 26. ibi: *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias*, &c. 18. *omnes primitiæ*, &c. & de eis ait tex. *in cap. decimas, verſ. oportet autem* 16. *quæſt.* 7 & Fagund. *in quinque Eccleſ. præcepta lib.* 4. *cap.* 1. Trullench. *in Decalog. lib.* 3. *c.* 3. *dub.* 12. Machado *en ſu perfecto Confeſſor. tom.* 1. *lib.* 2. *p.* 4. *tract.* 10. *docum.* 5. *nu.* 1. *&* 2. Rota *in Terraconen. primitiarum* 17. *Ianuarij*, 1631. *coram R. P. D. Bucabella*, impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ.* 261 *num.* 2. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *p.* 6. *recent.* 2 Quæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, vt à populo Dei, ſed etiam à Gentilibus: & Romani non guſtabant vina, aut nouas fruges, priuſquam Sacerdotes primitias libaſſent, vt referunt Alexand. ab Alex. *dierum genial. lib.* 5. *cap.* 18. Plin. *lib.* 18. *c.* 2. Et Athenienſes Apollini dabant primitias crinium, cùm ex ephebis exceſſiſſent, ad exemplum Theſei, qui poſt ſuam pueritiam primas comas, quas primò totondit, Phœbo, & Æſculapio, aut Libero in primitias obtulit. 3

Quamuis videatur primitias ex ſua origine eſſe voluntarias, non neceſſarias, & ſic de cōſilio, nō de præcepto; Deus enim illas non vult, niſi ſpōte oblatas, vt legitur *Exodi c.* 15. vbi Dominus loquēs Moyſi dixit: *Loquere filiis Iſraël, vt tollant mihi primitias: ab omni homine, qui offert vltroneus, accipietis eas.* 4 Tamen dicendū, quòd ex cōſuetudine nō dādi primitias Deo de frugibus terræ, inducitur ingratitudo cōtra Deū, qui abundāter nobis bona concedit. Rob. *de decim. q.* 1. *n.* 21. Vnde ne eius benignitatis obliti videamur, tales primitias ſic de Iure naturę ſoluere tenemur, vt benefaciēti benefacere debeamus, *c. Chriſtianis* 11. *q.* 2. & vox Dei talē datorē dilexiſſe oſtenditur, *c. puta tua* 12. *q.* 1. nā primitiæ eiuſdē iuris diuini eſſe videntur, cuius ſūt decimæ, vt patet ex *c. omnem ſaltem*, *in princ.* ibi, *in decimis & primitiis*, &c. 1691. Gutier. *can. lib.* 2. *c.* 21. *n.* 6 Fr. Philip. de la Cruz *d. tr. fol.* 105. 5

Vbi autem extet conſuetudo illas dandi, tunc etiam debentur de præcepto, Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 16. Caſtr. Palao *tom.* 2. *tractat.* 10. *p.* 1. *n.* 2. Villalob. *in ſum. to.* 2. *tract.* 13. *diffic.* 5. *n.* 2. Machado *d. tract.* 10. *docum.* 5. *num.* 4. Hieron Carat. *in opuſculo de Iuribus Paroch. tit.* 4. *c.* 3. vbi *cap.* 4. dicit, quòd quātitas nōreperitur terminata in libris

Moſis,ſed S Hieronymus *ſuper Ezech.* dicit,quòd ex Maiorum traditione inductum fuit, vt maior pars primitiarum eſſet quadrageſima, minor ſexageſima,& erat in arbitrio ſoluentis dare maiorē vel minorem partem de fructibus terræ: de animalibus autem dabant tantùm primogenituram, quamuis alij dicant, quòd de ducentis daretur vnū,& qui tot animalia non habebat, dabat æſtimationem pro pretio,alij quòd de centeſimo numero daretur vnum;ſed in hoc,cùm nihil ſit determinatum in Iure ſtandum eſt conſuetudini: quod etiam aduertit Azor. *inſt.cap.* 27.*quæſ.*4. Et ſic ex determinatione Eccleſiæ homines hodie obligantur vt Primitias ſoluant ſecundum patriæ conſuetudinē,*l.4.tit.19.part.*1.Gotier.*d.lib.*2.*can. cap.*21.*num.*11.Verùm poſt aliquas huius tractatus impreſſiones vidi nouiſſimè Theodoſ.de Rubeis *in ſingularib.Rota to.2.p.2.verb.S.Thomas pag.* 229.qui tenet quòd licèt S. Thom. 2.2 *q.*86.*art. vlt.*velit Primitias non eſſe de neceſſitate ſoluendas, nihilominus Rota coram Achil. *deciſ.*307. *aliàs* 2.*de decim.*incip.*in eadem*,cenſuit iſtam opinionē Iuribus nō ſubſiſtere,quia licet liberas ſit fortè quoad quantitatem, non autem quoad neceſſitatem ſoluendi.Dubitatum fuit in ſacra Cōgreg.*Concilij in Bononien.ſub* 2.*Iulij* 1620.*an Regulares poſſent tempore triticum,vuas,ligna, & ſimilia antequam Parochus receperit ſuas primitias?& reſpondit non eſſe id prohibitum Regularibus*, prout refert Lezana *in ſum.quæſt.Regular.cap.*12. *num.*41.*v. ad decimum.*

8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ,in qua prædia exiſtunt,ſi conſuetudo non ſit in cōtrarium,vt per Rebuff. *de decim. quæſt.*1 *à nu.*16. Azor.*d.cap.*27.*quæſ.*7.Ludou Beia *reſponſ. caſuum Conſcient.p.*1.*caſu* 52.*verſ.his prænotatis*,Trulleoch *d.cap.*1.*dub.*12.*num.*5.Rota *d.deciſ.*261.*num.*3.Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*5. *lib.*4. *cap.*2.*num* 4.vbi reddit rationem, quia primitiæ ſunt onus prædiale, nō perſonale:offerūtur enim Deo pro recognitione dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ,& *n.*5.poſt Nauar. Fr.Emman.&alios ſubdit Clericos,qui terras colunt,teneri ſoluere primitias. Vnde Primitiæ de

9 Iure prout & decimæ, debentur Eccleſiæ Parochiali,& in hoc Rector fundet intentionem ſuā, Rot.*in alia Terraconen. Primitiarum* 26. *Ianuarij.* 1637.*coram bonæ mem. Pireuano*,impreſſā per Paul. de Rubeis *deciſ.*192.*num.*1.*tom.*3.*diuerſ.*aliàs *p.*7. *recen.*vbi *num.*3.quòd primitiæ debentur monaſterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actu habenti curam.

CAPVT XXVI.

De Decimis.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterij Sacramentorum perſoluuntur.*

2 *Decima definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione,humana verò conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita*

3 *Decimæ, prout in iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter.*

4 *Decima pars potius, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur,niſi iteretur.*

5 *Decimæ duplici modo conſiderantur,vel reſpectu congruæ ſuſtentationis,vel habito reſpectu ad quotam.*

6 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano,ſed etiam ex iure diuino poſitiuo, & naturali debita ſunt.*

7 *Decimæ non habito reſpectu ad congruam ſolummodo iure humano debitæ ſunt.*

8 *Leges tam ceremoniales,quàm iudiciales, Euangelica Lege latæ ceſſarunt.*

9 *Decimæ aliæ prædiales, perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum;poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò, licèt olim poſſent ſolui,non tamen erant in obligatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quàm perſonales,ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum,locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt.*

12 *Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante*

13 *Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur.*

14 *Decimæ primitiæ,& Oblationes in quo differant breuiter oſtenditur.*

MATERIA decimarū paſſim tractatur tam à noſtris, quàm à Theologis quos omnes plena manu citaui *in collect.ad rubr.de decimis,in Decretalib.*,ſed quia ſunt hac in re plures Sacræ Rotæ deciſiones,&doctrinæ non vulgares ab aliis,qui in Romana Curia non verſantur, prorſus ignotæ & ideò illis Lectorem priuandū eſſe non exiſtimaui, ac proinde pro faciliori totius materiæ diſpoſitione eam in §§. diuidendā duxi,& in primis oſtendam quid ſit decima? quomodo diuidatur?& in quo differat à primitiis & oblationibus? Deinde ex quibus rebus perſoluantur? vt *in* §.1.& quibus perſonis ſoluenda? vt *in* §.2. à quibus perſonis? vt *in* §.3. & quis ſit competens Iudex in cauſa decimarum?an,& quando ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur illas non ſoluentes?& demū quid poſſit compoſitio,& tranſactio in decimis auctoritate Papæ,& Epiſcopi facta, vt *in* §.4.

Et primò ſciendum decimas eſſe res, quæ ab Eccleſiarū miniſtris ratione miniſterij Sacramentorum perſoluuntur,de quibus agit illud *Leuit. cap.*27.*& Geneſ.cap.*8.*in fine*, ibi *Decimas offeram tibi*,& *Numer.cap.*18.ibi,*Decimarum*, &c.& *Deuter.cap.*14.ibi,*Decimam partem ſeparabis*, &c. De- 1
finiri ſolet,vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo,eiuſque miniſtris diuina inſtitutione,humana verò conſtitutione,dictante etiā naturali ratione debita,ſecundùm Turrecrem.*in cap.reuertimini, num.*7.16, *quæſt.*1. Sot. *de iuſtit.lib.*9.*quæſt.*4.*artic.*6 Couar.*lib.*1. *var. cap.* 17. *num.*2.Rebuff.*de decimis, quæſt.*4. Moneт.*in ſimili tractatu, cap.*2.*à princip.* Vel ſecundùm alios, 2

vt

vt ſit decima pars fructuum, ad quam petendam
ius cōperit Eccleſiis Parochialibus ratione mini-
3 ſterij Sacramentorum. Sic ſanè decimæ, prout in
Iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpirituali-
bus annexum dependenter, eò quòd illæ depen-
dent ab officio ſpirituali, nempe, miniſterio Sa-
cramentorum, prout cenſet S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87.
art. 3. idque procedit, ſiue decimæ competant in
titulū, ſiue in proprietatem, ex Card. *in Clem. diſ-*
4 *pendioſam, q.* 14. *de iudic.* Decima igitur pars potiùs
quam vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domi-
no: quia decennarius numerus erat primus termi-
nus numerorum, cùm vltra eum non procedatur,
niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, vt
per S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 1. Tiraq. *de præſcript.* §. 1.
gloſ. 4. *in princip.* Petr. Burg. *de myſter. numer. tit. de*
numero denario, Tyndar. *de decim. n.* 29. Rebuff. *eodem*
tr. q. 2. *n.* 8.

5 Decimæ duplici modo conſiderantur, vel re-
ſpectu congruæ ſuſtentationis, vel rurſus habito,
reſpectu ad quotam, ſeu partem, quæ de rebus
acquiſitis ſoluenda eſt. Meminerunt huius diui-
ſionis S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d. q.* 4.
art. 1. *verſ. prima concluſio.* Couar *d. cap.* 17. *nu.* 2. no-
uiſſimè Trullench *in præcepta Decalogi lib.* 3. *cap.* 1.
6 *dub.* 1. *num.* 3. Inter vtrunque modum illa eſt diffe-
rentia, quia ſi decimę priori modo cōſiderentur,
non ſolùm ex humano, ſed etiam ex Iure diuino
poſitiuo, & naturali debitæ ſunt, vt reſoluunt
plures relati à Cou. *d. nu.* 2. de Iure humano pro-
bat text. ſecundùm vnum intellectum *in cap. paro-*
chianos, de decim. De Iure diuino poſitiuo dedu-
citur ex illo Chriſti Domini, Luc. *cap.* 10. ibi, *Di-*
gnus eſt operarius mercede ſua, & ex illo D. Pauli 1.
ad Corinth. cap. 9. *Nemo ſuis ſtipendiis militauit*
vnquam, &c. De Iure naturali ſimiliter conſtat, ſi-
quidem euidenti ratione naturali oportet ſtipen-
dium, ſeu ſuſtentationem accipere ab illis, quibus
ſeruitium aliquod neceſſarium miniſtratur: con-
ſtat autem adminiſtrationem diuini cultus & re-
rum ſpiritualium maximè eſſe neceſſariam: vnde
Iure naturali conuincitur aliquod ſtipēdium, ſeu
ſuſtentationem eſſe ſoluēdam, vt concludit illud
D. Pauli *d. cap.* 9. ibi. *Si nos vobis ſpiritualia ſemi-*
nauimus, magnum non eſt, ſi nos carnalia veſtra me-
tamus. Facit illod Chriſti Domini Luc. *d. cap.* 10.
Et iuxta hūc ſenſū accipienda eſt communis Ca-
noniſtarum ſententia, qui docent decimas à Deo
inſtitutas eſſe, & iure diuino nunc quoque debe-
ri, ex quorum numero ſunt gloſſ. *in cap. à nobis,*
& in cap. nuper, de decim. Tyndar. *d. tract. à num.* 10.
Rebuff. *eod. tract. quæſt.* 1. *num.* 14. Paul. Fuſc. *de vi-*
ſit. lib. 2. *cap.* 21. *num.* 40 Perez *l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 1. *ordin.*
col. 117. Ceuall. *quæſt.* 437. Bonacoſ. *commun. opin.*
lib. 1. *tit.* 10. *num.* 2. *cum ſeqq. pag.* 185. Nicol. Reuſ-
ner. *deciſ.* 2. *num.* 4. *lib.* 4 Ioſeph. Ludou. *Peruſ. deciſ.*
106. *num.* 13. Grilenzon. *conſ.* 165. *n* 22. Petr. Gre-
gor. *ſyntagm. Iuris lib.* 2. *cap.* 25. Anaſtaſ Germon. *de*
ſacror. immunit. lib. 3. *cap.* 19. *à num.* 11 Camil. Borrel.
conſ. 20. *num.* 14. *cum ſequentib. cent.* 1. *& de compro-*
miſſ. §. 2. *gloſſ.* 1. *numer.* 314. *& in ſum. omnium deciſ.*
tom. 1. *tit.* 19. *de decim. à num.* 2. Trullench *d. dub.* 1.
num. 4. Peregrin. *deciſ.* 143. *n.* 3. *&* 4. & ex Theolo-
gis ſequuntur Andr Hiſpan. *in reg. decimarū, verſ.*
decima eſt de Iure naturali num. 1. 5. 6. *&* 25. Alber.
Pigh. *lib.* 5. *hierarchia eccleſiaſt. cap.* 7. Fagundez *in*
quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. *lib.* 1. *cap.* 1. Villa-
lob. *in ſum. part.* 2. *tract.* 33. *diffic.* 1. *num.* 2. Caſtro
Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 10. *diſp. vnica pun-*
cto 1. *num.* 4. Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.* 1.
lib. 2. *part.* 4. *tract.* 10. *docum.* 1. *num.* 7. Et ideò Rot.
in Corduben. decim. de Lucerna, 7. *Februarij* 1639. *co-*
ram R. P. D. Merlino, dicit quòd decimæ à Iure
diuino inſtitutæ & præceptæ fuerunt in ſubſi-
dium, & alimentum Sacerdotū, & Dei miniſtro-
rum, vt Populo ſpiritualia miniſtrantes tempora-
libus nō egeāt, & ſic dicūtur de ſanctuario Dei, &
ſunt cibus in domo Domini, & etiam in reco-
gnitionem dominij vniuerſalis ipſius Dei.

Si verò decimæ poſteriori modo conſiderētur, 7
ſolūmodò, Iure humano debitæ ſunt, vt patet ex
tex. *in d. cap. Parochianos, & in cap. in quibuſdam.* §.
ille quippe, cum multis *ibidem, de decim.* in quibus
terminis procedit ſententia Theologorum aſſe-
rentium de Iure humano, & Pontificio decimas
deberi; qui ſunt Hugo de S. Victore *lib.* 1. *de Sa-*
cram. part. 11. *cap.* 4. *&* 11. S. Thom. *d. q.* 84. *art.* 1.
in corpore, S. Antonin. *part.* 2. *ſum. tit.* 4. *cap.* 3. §. 5.
Aſten. *part.* 2. *ſum. lib.* 6. *tit.* 35. *rub. de decim.* Abulen.
in Matth cap. 23. *q.* 90. Henriq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 27.
§. 1. *& lib.* 14. *cap.* 1. §. *vlt. lit. T.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1.
lib. 7. *cap.* 23. *quæſ.* 4. Moncet. *de decim. cap.* 1. *à n.* 11.
Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. *num.* 5. *cum ſeqq.*
Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *&* 36.
Villalob. *d. diffic.* 1. *à num.* 4. Fagundez *d cap.* 1. *n.* 3.
Caſtro Palao *d. puncto* 1. *num.* 4. Ex noſtris Cano-
niſtis Cou. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num* 2. *&* 3. Nauar. *in*
Man. cap. 21. *nu.* 28. *&* 31. *& de redditib. eccleſ. q.* 1.
num. 59. *num.* 1. *& conſ* 2. *n.* 3. *de decim.* Gutier. *can.*
lib. 2. *cap.* 21. *num.* 2. *&* 7. Ioan Garc. *de expenſ. c.* 9.
ex num. 90. D. Barboſ. *in l. Titia nu.* 35. *ff. ſoluto ma-*
trim. Valenzuel. *conſ.* 114. *tom.* 2. Britto *in cap.* 2. *de*
locato part. 2. *à num.* 30. Mench. *illuſtr. ca.* 89. *num.* 1.
in fine, Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 437.
Trullench. *d. lib.* 3. *cap.* 3 *dub.* 1. *num.* 7. Azeued. *ad*
l. 1. *num.* 4. *&* 5 *tit.* 5. *lib.* 1. *nouæ Recop.* Mar. Anton.
var. lib. 1. *quæſt.* 77. *num.* 3. *in fin.* Fontanel. *de pactis*
nuptialib. tom. 1. *deciſ.* 4. *gloſſ.* 19. *p.* 1. *num.* 3. Franc.
Carraſc. *ad leges Regias cap* 6. *de decim. ex num.* 6.
Ramirez *de lege Regia* §. 31. *num.* 3 *&* 4. Caſtill. *de*
tertiis tom. 7. *cap.* 10. *num.* 8. *&* 9. D. Solorzan. *de In-*
diar. gubern. lib. 1. *cap.* 21. *num.* 45 & hoc modo de-
cimæ, nec Iure naturali, nec diuino poſitiuo ob-
ligante debitæ ſunt. De Iure naturali patet: quia 8
Ius naturale, licèt dicat ſoluendum eſſe ſtipen-
dium, ſeu dandam ſuſtentationem, vt ſupra di-
ctum eſt, non tamen concludit decimam partem
magis, quàm tertiam, vel quartam eſſe perſol-
uendam. De Iure poſitiuo obligante idem con-
ſtat, ſiquidem non apparet aliquod Ius diuinum
obligans, quod determinet decimam partem eſſe
perſoluendam: ſolùm enim dicit operarium di-
gnum eſſe mercede ſua, in loco ſupra cita-
to. Quòd autem decima iubeatur dari in
Lege veteri, illa quidem non obligat, ſiue ali-
quo modo decima cenſeatur ad legem cæremo-
nialem pertinere; ſiue, vt verum eſt re vera iudi-
cialem legem in decima conſideremus, prout cō-
ſiderat S. Thom. *d. quæſt.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d.*
quæſt. 4. *art.* 1. & Archid. *in d. cap. decima, num.* 3. 16.
q. 1. & quod leges illæ, tam Cæremoniales, quàm
Iudiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt, & vim
legum amiſerunt, iuxta illud Pauli *ad Galat. c.* 3.
& 4. *& ad Hebr. cap.* 7. *&* 8 *& ad Epheſ. cap.* 2. re-
ſoluunt Doctores per text. *ibi, in cap. vnic. de purifi-*
cat. poſt partum, tradunt in ſpecie S Thom. Sot. &
Cou. *vbi ſuprà.* Ex quibus infertur decimā qua-
tenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationē Eccleſiæ. &
miniſtrorū, præſcriptione non tolli, vt ex Couar.
optimæ reſoluit D. Barboſ. *ad l. competit.* 6. *n.* 79.

Digitized by Google

C. de præſcript. 10. Verùm autem cõſuetudine, vel vſu longiſſimi temporis præſcribatur & acquiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ? Vide latè Pereg. *tom.* 1. *conſ.* 14. *n.* 18. *cum ſeqq.* vbi etiam diſputat, an idem ſit dicendum vbi ius decimandi repetitur ab Eccleſia infeudatum laico.

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici conſtituunt differentia: putant enim quaſdam eſſe prædiales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur, nonnullas appellant perſonales, vt ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, putà ex lucro humana induſtria quęſito comparantur, alias denique mixtas eſſe arbitrantur, prout dicunt eſſe illas quæ ex fructibus pecorum percipiũtur, eò quòd partim ratione loci in quo paſcunt, partim ratione perſonæ, cuius induſtria cuſtodiuntur, æſtimant debitas eſſe prout in ſpecie tradunt Hoſt. *in ſum. huius tit.* §. 1. Maior. *in* 3 *ſent. diſt.* 37. *q.* 38. *in princ.* Silueſt & Angel. *in ſum. verb. decima, in princip.* Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 34. *quæſt.* 3. Monet. *cap.* 3. *num.* 9. Fagundez *d. præcepto* 5. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Fr. Philip. de la Cruz *in tract. de decimis num.* 4. *fol.* 6. *cum ſeqq.* Sed hæc triplex diuiſio nequaquam placet, tum propter tex. *in l. pecudum ff. de vſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales, quarum perceptio, etiam ex perſonæ induſtria non reſultet. Quare dicendum eſt decimas ad duas tantùm ſpecies attento Iure reduci poſſe, iuxta tex. & quę ibi notant Doctores, *in cap. ad Apoſtolica, de decim.* & ita aliæ sũt prędiales, aliæ verò perſonales appellantur: priores ſunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores verò, quę debentur ex fructibus humana induſtria, & miniſte-
10 rio quæſitis. Inter quas ſpecies illud eſt diſcrimen: quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur. At verò poſteriores, licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione, vt aduertit S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 2. *in corpore*, modò tamen à Romanis Põtificibus conſtitutę inueniantur, iuxta text. *in dict. cap. ad Apoſtolicæ*, *& in cap. paſtoralis, de decim.* tradit S. Thom. *vbi proximè.* Couar. *d. cap.* 37. *à num.* 8. *verſ. tertio*, Nau. *conſ.* 1. *à n.* 7.
11 *de decim.* Datur tamen in prædictis decimis quædam conuenientia, quòd ſtante congrua ſuſtentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & perſonarũ qualitate mutationem recipere poſſunt, & ſic ex conſuetudine, priuilegio vel conſtitutione Eccleſiæ poteſt maior, vel minor quãtitas ſecundùm illius iudicium inſtitui. Nam cùm pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant ex tex. *in c. non debet, in princ. de conſang. & affinit.* & decima tam prædialis, quàm perſonalis reſpectu certæ, & determinatæ partis ſit à Lege humana inſtituta, meritò, effectũ eſt, vt ſtante congrua ſuſtentatione intra illius limites circa extenſionem, vel diminutionem decimæ, maior vel minor pars deſignari poſſit ex Eccleſiæ priuilegio, ſeu conſtitutione, vel conſuetudine legitimè pręſcripta, prout in ſpecie reſoluit Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. *verſ. quarta concluſio.* & antea S. Thom. *d. art.* 1. *in corpore*, in finalibus verbis, Cou. *d.* 17. *num.* 8. Syluest. *verb. decima, n.* 10. Quicquid contrarium teneat *gloſſ. vlt. in d. cap. in quibuſdam.* §. *ille quippe, de decim.* quam explicat Sot. *in d. art.* 1. *col. pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationabilitas neceſſariò ſupponẽda eſt, vt conſuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud diſcrimen, quòd licèt decimæ, & primitiæ ſint in præcepto obligãte, prout in decimis probat text. *in c. decimæ*, ibi, *ſed tardius dare, peccatum eſt*, & ibi, *decimæ ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas inuadit*, 16. *q.* 1. S. Th. *d. q.* 87. *art.* 1. Sot. *d. q.* 4. *art.* 1. in primitiis probat tex. *in c.* 1. *verſ. oportet autem* 16 *q.* 7. tradit gloſ. *in c.* 1. *de decim.* optimè defendit S. Thom. 2. 2. *q.* 86. *art.* 4. & Sot *vbi ſup. art.* 4. nihilominus tamen Oblationes regulariter 13
in præcepto eſſe non dicuntur: de ratione enim Oblationis eſt quòd ſponte fiat iuxta illud *Exod. cap.* 5. ibi, *ab omni homine, qui offert vltroneus, accipietis eas*; qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt illa, quæ ex vi præcepti facta eſt, argũ. tex. *in princip. Inſtit. de obligat.* In aliquibus tamẽ caſibus oblatio poterit eſſe in pręcepto, putà pręcedẽte promiſſione, conſuetudine, ſeu alio actu oblationem inducente, iuxta tex. ſic intelligendum *in c. qui oblationes* & 1. *cum ſeqq.* 10. *q.* 1. vel ſi Parochus non ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruę ſuſtentationis, tradit gloſſ. *in cap. omnis Chriſtianus, de conſec. diſt.* 1. recepta communiter ex Cou. qui alios refert, *d. cap.* 17. *n.* 3. vel aliis ſimilibus caſibus, iuxta quæ intelligendus eſt tex. *in d. c. omnis Chriſtianus*, *& in cap. ſtatuimus* 16. *q.* 1. vt aduertit Sot. *d. quæſt.* 3. *art.* 1. *col.* 4 de quo latè diximus *c.* 14. *à num.* 6. Breuior autem & cõmunis illa eſt diſtinctio, quòd decimæ ſunt quota pars frugum; & 14
aliorum licitè acquiſitorum, debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris: at verò primitiæ ſunt ſolùm primæ, quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Eccleſiæ, eiúſve miniſtris volũtariè exhibetur, regulariter loquendo. Ita Sot. *d. q.* 3. *art.* 1. *&* *q.* 4. *art.* 1. Rebuff. *q.* 1. *n.* 17. *cum ſeqq.* Tyndar. *ex n.* 84. Monet. *c.* 2. *n.* 10.

---

§. I.

De Rebus, ex quibus decimæ perſoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Decima, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petita fuerint, de neceſſitate præcepti ſunt ſoluenda.*

Decimam ſoluunt,

2 *Frumentum, & granum,*
3 *Palea.*
4 *Vinum,*
5 *Faba, & alia legumina,*
6 *Nuces, & amygdala, & caſtanea,*
7 *Oliua,*
8 *Folia mororum,*
9 *Saccharum,*
10 *Piſces,*
11 *Apes, ſeu fructus earum,*
12 *Lac, lana, & fetus animalium, cùm nutriti ſunt,*
13 *Venatio, & aucupium,*
14 *Paſcua,*
15 *Ligna.*
16 *Fœnum,*
17 *Linum, & canabe,*
18 *Negotium, & artificium.*
19 *Stipendia militum,*
20 *Aduocatio, procuratio, merces, & ſalarium.*

21 *Furna*

21 *Furna,*
22 *Lapadicina,*
23 *Fodina metallorum,*
24 *Molendina.*
25 *Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſoluenda? oſtenditur, & numeris ſeqq.*
29 *Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſoluenda non eſt.*
30 *Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia.*
31 *Fructus acquiſiti ex cauſa iniuſta, & iniuriosa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt,*
32 *Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore iuris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda.*
33 *Decima eſt ſoluenda ab vſurario, vel ab alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparauit.*
34 *Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſoluendæ abſque aliqua impenſarum deductione.*
35 *Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur? oſtenditur, & n. ſeq.*
36 *Fructus aliquando accipiuntur ciuiliter, aliquando naturaliter.*
37 *Fructus diuerſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus.*
38 *Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur? oſtenditur.*
39 *Colonus partiarius pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducit expenſas.*
40 *Decimæ integrè, & ſine diminutione ſoluendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſa, tributa, & cenſus.*
41 *Decima, vbi debetur, integra ſolui debet.*
42 *Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncius ſit præſens.*
43 *Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis.*
44 *Decima duplex de vna & eadem re, ſiue de eadem ſolui non debet.*
45 *Redecima eſt contra ius.*
46 *Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.*

1 DECIMÆ, tàm prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prędio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus perita fuerint, neceſſitate pręcepti ſunt ſoluendę, *cap. non eſt, cap. nuncios, c. ex parte, il. 2. de decim.* Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, verſ. decimò ſui interrogatus.* Monet. *de decim. c. 4. n. 1.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 34. n. 1. & 4.* Grilenzon. *conſ. 165. & n. 23.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 109. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcept. præc. 5. lib. 2. c. 2. n. 2. & c. 4. à n. 1.* Hier. Carac. *de iurib. paroch. tit. 5. c. 17.* Trullench. *in Decalog. lib. 3. c. 3. dub. 2. à princ.* Probatur. Siqoidem decimæ tam prædiales, quàm perſonales debent correſpondere ſpiritualibus, ratione quorum adminiſtratori debitæ ſunt, & conſtat omnia ſpiritualia fidelibus adminiſtrari; vnde neceſſariò dicendum eſt ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas, tam prædiales, quàm perſonales, ex neceſſitate præcepti eſſe perſoluendas, vt deducit S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1 *in corpore*, ex auctoritate D. Pauli 1. *ad Corinth. c. 9.* Accedit, quòd decimæ ex intentione Eccleſiæ ſunt inſtitutæ ad congruam ſuſtentationem miniſtrorum, vt ſuprà dictum eſt, ac proinde æquiſſimum erat, vt non in certis tantùm rebus, ſed in omnibus, quæ vnuſquiſque ad ſuæ vitæ ſubſidium acquirit, conſtituerentur. Dixi, *ex neceſſitate præcepti*, ad ſignificãdũ teneri omnes ad decimas ſoluẽdas ſub pręcepto peccati mortalis, iuxta text. *in c. peruenit. & in c. frequenti, de decim,* iuncto text *in c. nemo* 16. *q. 3.* eò quòd ſubtrahunt illud, quod ſpiritualium miniſtris debitum eſt, ex lege iuſtiſſima, prout reſoluũt Cou. *var. libr. 1. c. 17. n. 4.* S. Thom. 1. 2. *q* 87. *art. 1. ad 4* Sot. *lib. 9 de iuſtit. q. 3. art. 1. col 9 verſ. primò ergo.* Caſtro *aduerſus hæreſes, verb. decimæ*, vbi conuincit cõtrariam opinionem Hæreticorum, qui voluerunt arguere iniuſtitiam in iuſtiſſimo, & ſanctiſſimo præcepto.

Ex his ergo fructibus debetur decima. Primò. 2
ex omni frumento, & grano, *cap. non eſt, de decim.*
Rebuff. *q. 8. n. 3* Monet *c. 4. n. 2.* vbi *n. 3.* idem dicit 3
in palea. Suar *tom. 1. de religione, lib. 1. de diuino cultu, c. 34. num. 2* Fagund. *dict. præc. 5. lib. 1. c. 4. n. 2.*

Secundò, ex vino, *d. c. non eſt.*

Tertiò, de oleo, & melle. Rebuff. *d. q. 8. numer.* 8. 4
Monet. *d. cap. 4. num.* 10. Mantic. *deciſ.* 341. *n. 1.* vbi etiam de croco.

Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, *cap. 3. de* 5
decim. ibi, *de blado, & vniuerſis leguminibus* Rebuff. *d. tract. q 5 n. 4.* Fagund. *d. lib. 1. c. 4. num. 1.* Monet. *d. cap. 4. num. 4.* vbi *n. 11.* ſubdit, quòd ſi huiuſmodi legumina colligantur in parua quantitate, ita vt ſolùm ſufficiant ad quotidianum vſum, tunc ad vſum Rectoris ex illis decima ita dari poſſet, vt hodie ex meo horto Curatus ſumat, quantum ſibi opus eſt illo die: ſin autem in magna quantitate, ita vt aliis vendantur, tunc de his integra decima ſoluetur: & idem eſt dicendum de hortis olitoriis, in quibus tantùm herbæ, vt caules, & alia olera creſcunt veſcendi gratia: ſeruanda tamen eſt conſuetudo, quòd decimæ olerum ſoluantur in pecunia, & non in ſpeciebus, vt tenuit Rot. *in Pampilonen. Vicariæ, 5. Iulij, 1593. coram Ciſtio.*

Quintò, ex nucibus, amygdalis, caſtaneis, & 6
aliis fructibus arborum, *cap. decima 16. q. 1. d. c. non eſt c. cùm homines, de decim.* Bertrand. *conſ. 247. vol. 3.* Rebuff. *d. q. 5. n. 5.* Monet. *d. c. 4. n. 5.*

Sextò, ex oliuis, niſi propter earum exiguitatẽ 7
per multum temporis ſpatium decima ſoluta non fuerit, vt dictum extitit *in Ciuitaten. decimarum* 26. *Martij* 1618. *coram Card. Veroſpio.*

Septimò, ex foliis mororum, ſaltem ex conſue 8
tudine, Seraphin *deciſ.* 827.

Octauò, ex ſaccharo, Ferret. *conſ.* 195. *n. 1.* Rot. 9
in Mediolanen. decimarum, 8 Februarij 1610. *coram bonæ mem. Card. Marquemont.* impreſſa per Farin. *deciſ. 223. pars. 1. recent* Pute. *deciſ.* 80. *lib. 1. in correctis*, vbi habetur, quòd ad effectum decimarum ſaccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potiùs, quàm fructus induſtrialis: nam, licèt, ſimpliciter loquendo, ſaccharum dicatur fructus induſtrialis, iuxta gloſ. *in l. diuerſo, ad lit. G. ff de rei vendicat. & in cap. grauis verb. fructus, de reſtit. ſpoliat.* cùm in eo magna induſtria hominis requiratur, prout dicitur in ſegetibus, vt in grano, vino, & oleo, tamen quoad effectum

effectum decimarum reputatur fructus naturalis;
quia, niſi prouidentia Dei operaretur, vana eſſee
omnis induſtria perſonæ, vt dicit Abb. *in cap. cùm
non ſit, notab. 1. de decim. & in cap. non eſt. notab. etiam
1. eod. tit.*

10 Nonò, ex piſcibus, vt fuit dictum *in Vlixbonen.
decimarum piſcium*, 22. *Ianuarij*. 1568. *coram Oradi-
no*. Abulen. verò *in Matth. c. 23 q.* 160. vult de pi-
ſcatione, quæ fit in flumine publico, ſiue priuato,
ſiue proprio, abſque ſolutione pēſionis, ſoluen-
das eſſe decimas de lucro piſcationis : de piſca-
tione verò, quæ fit in ſtagno, vel flumine, aut alio
loco, propter quam ſoluitur penſio, ſoluendam
eſſe decimam de prouentibus, per *cap. peruenit, de
decim.* de quo etiam Fagund. *d. lib.* 5. *num.* 4. de-
ducendæ tamen ſunt expenſæ, & pecuniæ factæ
in emendis, & reficiendis retibus, & cymbis ad
piſcationem deſtinatis, & in coëmendis hamis,
Fagund. *d. prac.* 5. *lib* 1. *c.* 2. *n.* 20.

11 Decimò, de apibus, ſeu fructu earum, hoc eſt,
cera, & melle, *cap nuncios, de decim.* vel de pecunia,
quam ex melle & cera habuerunt vendentes, Re-
buff. *d. q.* 8. *num.* 15. Monet. *d. cap* 4. *n.* 18. vbi ſub-
dunt, ſolui debere, vbi apes conſiſtunt, quod
etiam ait Fag. *d. cap.* 5. *n.* 13. De apum examinibus,
aluearibuſve ſoluendam eſſe decimam, vt habet
conſuetudo, tenet Azor. *d. c.* 35. *q.* 9.

12 Vndecimò, ex lacte, lana, fœtu, & aliis fructi-
bus animalium, quorum decima ſoluitur illi Ec-
cleſiæ, in cuius Parochia animalia paſcunt, &
morātur, gloſ. *verb. perſonales, in cap. ad Apoſtoli-
ca* 20. *de decim.* Si verò in vna Parochia paſcant
in hyeme, & in æſtate in alia, vel in vna paſcant
continuò, & in alia iaceant, & dormiant, tunc
diuidi debent decimæ inter has Parochias, vt
per Greg. Lop. *l. 6. tit* 20. *part.* 1. Rebuff. *d. tract. q.* 6.
num. 25. *cum ſeqq.* Perez *ad tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.*
116. Menoch. *conſ.* 398. *num.* 36. *& num.* 40. Suar.
de Pace *in pract. tom.* 2. 1. *c.* 5. *n.* 8 *cum ſeqq.* Suar.
de Relig. tom. 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap* 5. *num.* 8. *cum ſeqq.*
Steph Fagund. *de ſeptem Eccleſiæ præcept. prac.* 5. *lib.*
1. *c.* 5. *num.* 3. *cum ſeqq.* Baſil. Pont. *de Sacram. Ma-
trim lib.* 5. *cap.* 13. §. 3. *num.* 13. & 24. vbi *num.* 25.
reſoluit, quando huiuſmodi oues nec paſcuntur,
nec morantur per vllam anni partem in terris
Eccleſiæ domini ſui, ſed in aliis, nullam partem
decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini,
ſed illis, vbi paſcuntur & morantur, Monet. *d. c.*
4. *num* 16. vbi *num.* 17. reſoluit decimam lactis
deberi illi Eccleſiæ, vbi extrahitur, & caſeorum
illi, in qua fiunt. de fœtibus decimæ non deben-
tur ſtatim vbi nati ſunt, ſed cùm illi nutriti ſunt,
nec indigent lacte materno. Ita Andr. Hiſpan. *in
reg. decimarum q.* 14. *num.* 5. Rebuff. *d. tract. q.* 6. *n.* 3.
30. & 31. Vinc. de Franch. *deciſ.* 114. Suar. *d. lib.* 1.
cap. 37 *num.* 6 Fagundez *d. cap.* 5. *num.* 2. & 14. Mo-
net. *de decim. cap.* 6. *num.* 14. Aloyſ. Ricc. *in praxi
aurea, reſol.* 152. vbi rationem aſſignat: quia, ſi ani-
malia ipſis ſtatim naris conſignarentur, eſſet in-
utilis talis decimatio, & ſic melius eſſet illam
non præſtare.

13 Duodecimò de venatione, *d. cap. non eſt.* Re-
buff. *d. q.* 8. *n.* 15. Monet. *d. c.* 4. *n.* 19. vbi *n.* 21. idem
dicit de aucupio

14 Decimotertiò, de paſcuis, hoc eſt, paſtura iu-
mentorum, quæ locatur, vbi venditur, *cap. com-
miſſum, de decim.* Card. *in Clem. num.* 15. *de decim.*
Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 22.

15 Decimoquartò de lignis. Rebuff. *d. quæſt.* 8. *num.*
26. Azor, *d. tit. cap.* 35. *quæſt.* 9. nimirum, vt ex de-
cem faſciculis decimus ſoluatur Rectori illius
Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet. *d. c.* 4. *n.* 13.

Decimoquintò ex fœno, quod in faſciculos al- 16
ligatum redigitur, *cap. peruenit* 5. *de decim.* Rebuff.
d. quæſt. 8. *num.* 9. Fagundez *d. prac.* 5. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4.
Monet. *d. c.* 4. *n.* 6. vbi addit, quòd ſi herba creſcat
ſolùm pro paſcuis iumentorum, id tunc facien-
dum, quod de leguminibus, & herbis hortorum
ſuprà diximus.

Decimoſextò, ex lino, & canape, Rebuff. *d. q.* 8. 17
num. 8. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 8. vbi idem dicit de
croco.

Soluitur quoque decima de omni negotio, & 18
artificio, *c. decimæ* 16. *q.* 1. ibi, *de negotio, & artificio
ſoluo decimas.* Rebuff *d. q.* 8. *n.* 19. Monet. *d. c.* 4. *n.* 24.
Sed in noſtra Hiſpania conſuetudine receptum
eſt quòd ex opificum & negotiatorum laicis de-
cimæ non ſoluantur, vt tradunt Sot. *de Iuſtit. lib.*
9. *q.* 4. *art.* 2. *col.* 3. Nau. *in man. c.* 21. *n.* 31. Gutierr.
canon. lib. 2. *cap.* 21. *n.* 33. Suar. de Paz *in pract. p.* 1.
tom. 2. *c.* 5. *n.* 34. Azeued. *l.* 1. *n.* 12. & *l.* 4. *per tot. tit.* 5.
lib. 1. *Recop.* Solorzan. *de Indiar. gubernat. lib.* 1. *c.* 22.
num. 40. Azor. *d. c.* 35. *q* 7. Viget tamen in aliqui-
bus diœceſibus vt famuli, qui ſtipendium pro
ſuo ſeruitio quotannis accipiunt, decimam ſti-
pendiorum ſoluant, Molin. *de iuſtit. tract.* 1. *diſput.*
75. Vnde pro locis vbi hæc non viget conſue-
tudo, colligimus de negotiatione ſoluendam eſ-
ſe decimam, *d. cap. non eſt, cap. paſtoralis, de decim.*
Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 18. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 25. Item 19
de militia, ſeu captis in iuſto bello, *d. cap. non eſt:*
quin & de ſtipendiis, quæ milites habent, Re- 20
buff *d. q.* 8 *num.* 11. vbi *numeris ſeqq.* idem dicit de
aduocatione, procuratione, mercede, ſalario, & de 21
omni lucro aduentitio, & profectitio : de furnis
quoque decima ſoluitur, hoc eſt, de commodo il-
lorum, ſiue illud in pane ſiue in pecunia, ſiue in
quauis alia re conſiſtat Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 20. Mo-
net. *d. cap.* 4 *num.* 32. Item, de lapidicinis decimæ 22
ſoluuntur, Azor. *d. cap.* 35. *q.* 9. non quòd ex de-
cem lapidibus detur vnus, ſed ex pecunia, quam
inde quis lucratur Eccleſiæ, vbi audit Diuina,
decimam ſoluit, Rebuff. *d. q.* 8 *n.* 23. Monet. *d. cap.*
4. *num.* 33. vbi *num.* 34. idem dicendum ait de ar- 23
genti, & auri, aliorúmque metallorum fodinis. Et 24
denique de molendinis, vt ſi decem ſextaria ſi-
liginis, tritici, aut alterius grani molendini no-
mine quis lucretur, tenetur vnum pro decima
ſoluere, *cap. ex tranſmiſſa, de decim.* quòd ſi pecunia
pro molendini penſione ſoluatur, ex illa pecu-
nia decima ſoluitur Eccleſiæ, in qua ſitum eſt
molendinum. Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 6. Monet. *d. cap.* 4.
num. 35.

Ex quibus infertur primò reſolutio ad illam 25
quæſt. an ex hæreditate, legato, vel donatione de-
cima ſit ſoluenda? In qua partem affirmatiuam
tuentur Abb. *in c.* 3 *paſtoralis à n.* 3. dicens contra-
rium ex conſuetudine obſeruari, *& in cap. peruo-
nit, num.* 2. *de decim.* & Fagundez *d. præcepto* 5. *lib.* 1.
cap. 2. *à num.* 5. Pro qua ſententia facit primò;
quia decimæ attento Iure ſoluendæ ſunt de omni
lucro: patet ex text. *in d. cap. paſtoralis*, ibi, *quaſi de
lucro decimas perſoluendas*, &c. & non eſt negan-
dum hæreditatem, legatum, & donationem lu-
crum continere, & à titulis lucratiuis prouenire.
Facit inſuper, quòd res hæreditariæ, legatæ, vel
donatæ ſunt bona mobilia, vel immobilia, prout
in inſtitutione, legato, vel donatione reperion-
tur: hæreditas enim nihil aliud eſt, quàm ſucceſ-
ſio in vniuerſum ius defuncti, ex tex. *in l. hæredi-
tas,*

Digitized by Google

ſiis, ff. de regul. iuris : & tamen conſtat, de omnibus bonis acquiſitis decimam eſſe perſoluendam, vt expreſsè tex. *in d. c. non eſt*, ibi, *de omnibus bonis decime ſunt miniſtris*, &c. Facit denique, quia decimæ ſoluuntur in recognitionem vniuerſalis dominij, iuxta text. *in cap. tua nobis, 26. verſ. cum enim, de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus eſt totum dare, iuxta text. *in cap. decimæ 16. quaeſt.* 1. quæ quidem recognitio, & honor verificatur in ſoluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen ſententiam tenuerunt Innoc. *in d. cap. non eſt num.* 2. Syluest. *in ſum. verb. decimas, num.* 12. Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 31. Monet. *d. c.* 4. *num.* 37. Pro qua facit primò: quia decimæ ſolummodo ſoluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis miniſterio productis, vt ſuprà notauimus, & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas, non eſſe fructus ex terra, vel hominis miniſterio productos, ſed ex alterius hominis voluntate dependere: vnde videtur dicendum, quòd de illis decimæ non debentur. Facit ſecundò: quia in Lege veteri Dominus dedit ipſis terras, & poſſeſſiones; & tamen conſtat, non ex ipſis, ſed ex ipſarum fructibus ſibi dare decimas iuſſiſſe, iuxta illud *Numer. cap.* 18 ac proinde cùm Romani Pontifices circa decimas conſtituendas imitarentur Legem veterem, neceſſariò videtur dicendum voluiſſe, vt magis de ipſarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus, quàm de eiſdem rebus decimæ ſoluerentur. Facit denique: quia, ſi de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ ſoluerentur, vtique quàm citò res, præſertim immobiles omnes, ad Eccleſiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

27 Gloſ. igitur *verb. negotio, in d. cap. decimæ 16. q.* 1. exiſtimat faciendam eſſe differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex teſtamento, & inter illam, quæ accipitur ab inteſtato, ita vt in priori caſu decima debeatur, minimè verò in poſteriori: ſequitur Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 35. *quaeſt* 8. quæ diſtinctio fundatur in eo, quòd in priori caſu lucrum cernitur, & ita procedat prior ſententia: in poſteriori verò caſu, debitum reperitur, iuxta text. *in l. ſcripto §.* 1. *ff. vnde liberi*, quæ conciliatio placere non poteſt: in primis, quia, licèt hæres ab inteſtato ex voluntate expreſſa defuncti non ſuccedat, *l. qui liberis*, 8. §. *hæc verba, ad finem, ff. de vulgari*, nihilominus tamen cõtra illius voluntatem ſuccedere non dicitur, imò magis ex ipſius veroſimili mente, in qua lex ipſa fundatur ad hæredis ſucceſſionem conſtituendam, ac proinde quamuis ſuppoſita lege debitum videatur; tamen cenſetur procedere ex volũtate defuncti, qui potens de hæreditate diſponere, non diſpoſuit: & ita dicendum eſt hæredem quantumcũque ab inteſtato lucrum recipere. Conuincitur rurſus: quia illud, quod Aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum eſt, & quidem efficax, vt probat text. *in l. qui operas* 38. vbi omnes *ff. locati*, reſoluunt, Dueñ. *reg.* 66. limit. 1. Anton. Gom. *variarum tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. ex quo lucro dato decima perſoluenda eſt, vt fatetur gloſ. *d. verb. negotio*, & omnes *ſuprà* citati propter text. *in d. cap. decimæ*, ibi, *de artificio*, &c. & in ſtipendio militis aduertit Innocen. per text. *ibi, in d. cap. non eſt*. Sot. *lib* 9. *de iuſtit. quaeſt.* 4. *art.* 2. *col.* 4. quod quidem debitum eſſe nemo negabit. Vnde gloſ. *quaſi de lucro, in d. cap. paſtoralis*, aliam facit diſtinctionem inter hæredem filium, qui ſuus eſt, & inter hæredem extraneum: ita vt in priori caſu decima minimè ſit ſoluenda, & poſterior opinio procedat: contra verò in poſteriori caſu, in quo prior opinio procedere poteſt; ſequitur eandem ſententiam Syluest. *d. verb. decimis, n.* 12. Mouetur gloſ. quia, cùm filius poſt mortem patris reſpectu hæreditatis illius non dicatur de nouo acquirere, ſed magis dominium rerum continuare, iuxta text. *in l. in ſuis ff. de liber. & poſthum.* ibi, *vt nulla videatur hæreditas fuiſſe*, &c. & ibi, *non hæreditatem percipere*, &c decimam ſoluens, magis ex re propria, quàm ex lucro, illam ſoluere diceretur, quod eſt inconueniens. Contra verò in poſteriori caſu, in quo, cùm re vera lucrum acquiratur, decimam ſoluendam eſſe putat ſecundùm priorem opinionem. Mouetur etiam, quia inſpecto iure pater, & filius vna perſona cenſentur, *l. vlt. C. de impub.* & aliis: vnde, cum pater ex eiſdem bonis decimam non debebat, *d. l. in ſuis*, ibi, *quia etiam viuo patre quodammodo domini exiſtimantur*. Sed hæc gloſſæ conſideratio ſimiliter non placet, ſiquidem licèt filius poſt mortẽ patris dicatur tunc de nouo non acquirere propter continuationem dominij, non tamen negãdum eſt, aliquo tempore de nouo acquiſiuiſſe, & tunc ſaltem quoad poſſeſſionem, ac ſubinde reſpectu illius acquiſitionis verificantur fundamenta prioris ſententiæ. Accedit, quòd licèt filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum eſt, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & ſic lucrum comparare.

28 Quare ego reſoluendum exiſtimo, quòd ſi hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipſis rebus fructiferis, ſimul cum fructibus, ſine dubio decima perſoluenda eſt, quòd tunc temporis cenſentur dari, ſeu relinqui cum ſuo onere, vt expreſsè probat text. *in d. cap. paſtoralis, verſ. fructus autem.* Si verò fieri contingat de ipſis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur iuxta fundamenta poſterioris ſententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. *in dicto cap. paſtoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. cap. non eſt* dum agit de bonis: ſiquidem reſpondetur Iura illa eſſe intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur reſultare, propter quòd fructus eſſe cenſentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

29 Secundò infertur de fructibus illicitè acquiſitis decimam non eſſe ſoluendam. Diximus ſuprà ſoluendas eſſe decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ: atqui ex fructibus illicitè acquiſitis decimæ non patiuntur. Igitur, &c. Probant corollarium text. *in cap. ex transmiſſa* 23. vbi gloſ. *verb. licitè*. Abb. *num.* 3. Innocent. & alij, *de decim.* S. Thom. 2. 2. q. 87 *art.* 2. *ad* 2. Sot. *lib.* 9 *de iuſtit. quaeſt.* 4. *art.* 2. *col.* 5. Pro pleniori tamen huius articuli declaratione ſciendum, quòd fructus, ex quibus decimæ ſoluuntur, dupliciter conſiderari poſſunt: vel enim ſunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur, vel rurſus ſunt perſonales, qui per miniſterium perſonæ acquiruntur. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quòd de prioribus, ſiue licitè, ſiue illicitè acquirantur, ſeu percipiantur, ſemper decima ſoluenda, & recipienda eſt. Patet, ſi expendamus, tales fructus ab ipſa terra, quæ de illis decimam præſtare obligata eſt, produci, & in illa ineſſe, ac

ſubinde

ſubinde à quocumque poſſeſſore de illis decimam eſſe perſoluendam, iuxta text. *in cap. à nobis 14. de decim.* & idem ſic reſoluunt gloſ. *verb. negotio, in d. cap. decimæ*, vbi Terrec. *num. 5. & verb. licitè, in dict. cap. ex transmiſſa.* Abb. *in cap. paſtoralis num. 3. & in cap. commiſſum etiam num. 3. & in cap. cum homines 6. de decim.* Tyndar. *d. tract. num. 49.* Rebuff. *eod. tract. quaſt. 5. num. 18.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. q. 53* Monet. *d. cap. 4. num. 39* Contra verò in poſterioribus ſecundùm diſtinctionem modò referendam.

30 Deinde ſciendum eſt fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici eſſe differentia: quidam enim ſunt, quorum acquiſitio, & retentio iniuſta eſt, & iniurioſa, veluti furtum, & aliud ſimile: alij verò ſunt, quorum acquiſitio, licèt reſpectu actus ſit iniuſta; retentio tamen non eſt in ſe iniurioſa, nec iniuſta, prout in meretrice, & hiſtrione. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quòd de prioribus nequaquam decima recipienda eſt, nec perſoluenda. Patet, ſi expendamus huiuſmodi fructus neceſſariò eſſe veris dominis reſtituendos, iuxta *reg. peccatum, de regul. Iuris, lib. 6.* & circa illos dari repetitionem, & vti tales in effectu non dici fructus ipſorum acquirentium, ex regul. *l. non poſſunt. ff. de iure fiſci*, ac proinde decimari poſſunt, vt concludunt Tyndar. *num. 5.* & Rebuff. *proximè citatis locis*, Fagundex *d. præcept. 5. lib. 1. cap. 1. n. 14. cum ſeqq.* Monet. *d. cap. 4. ex n. 42.* ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eiſdem fructibus diſponere dicatur: non ſic dicendum in poſterioribus, iuxta diſtinctionem modò ponendam.

31 Denique ſciendum fructus acquiſitos ex cauſa iniuſta, & iniurioſa, licitè tamen retentos, dupliciter conſiderari: vel enim acquirens non perſiſtit in tali cauſa iniuſta, turpi, ſeu iniurioſa; vel rurſus adhuc in eadem perſeuerat. Inter vtrumque modum illa eſt differentia, quòd in priori caſu, attento Iure, fructus decimari poſſunt, & decimæ ex illis recipiuntur: contrà verò in poſteriori caſu, in quo licèt debeantur, Eccleſia tamen decimas, attento iure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem approbare, & illorum peccatis communicare, ad quod alludere videtur illud *Deuteron. cap.* 23. ibi: *Non offeres mercedem proſtibuli*, &c.

32 Ex his colligo primò meretricem, & hiſtrionem teneri de rigore iuris ex proprio miniſterio decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſſe ab illis recipiendam. Conſtat ſiquidem tales acquirentes, licèt turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinent, *l. 4. §. ſed quod meretrici, ff. de condict. ob turpem cauſam*; ac proinde de rigore Iuris teneri ex prædictis acquiſitis decimam ſoluere; & poſtquam pœnituerint, ab illis eſſe recipiendam, prout in ſpecie reſoluunt gloſ. *verſ. licitè*, Innocent. Abb. *numero 3.* & alij, *in d. cap. ex transmiſſa*, S. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art. 2. ad 2.* Cou. *in reg. peccatum, p. 2. §. 1. numero 1. cum ſeqq* Monet. *d. cap. 4. n. 49.* Licèt Sot. *lib. 9. de iuſtit. q. 4. art. 2. verſ. ad* 2. dicat talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimarum, obſeruationem præſtari.

33 Colligo ſecundò decimam eſſe ſoluendam, & recipiendam ab vſurario, vel alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparauit: nam, licèt vſurarius pecuniam mediante vſura acquiſitam reſtituere teneatur, quam ſoluens reſtituere poteſt, vt tradit gloſ. *in cap. debitores, de iureiur.* communis ex Cou. *libr. 3. var. cap. 3. num. 7.* Baptiſta *comment. vlt. de vſuris, num* 46. nihilominus tamẽ prædium illud tali pecunia comparatum, & ipſius fructus (dum aliunde poteſt) reſtituere non tenetur ex reg. text. *in l. ſi ex ea, 6. C. de rei vendicat.* tradunt in ſpecie plures, quos refert, & ſequitur Cou. *d. cap. 3. num. 6.* Baptiſt. *d. loco, num. 56.* Sot. *lib. 6. de iuſtit. quæſt. 1. art. 4.* Nauar. *in man. c. 17. num. 15.* Medina *de rebus per vſuram quæſitis, quæſt. 4.* Quicquid aliter intendant Bald. *in l. 1. num. 52. C. pro ſocio.* Dec. *in l. certi condictio §. vt. num. 3. ff. ſi certum petatur.* & alij, quos referunt Adrian. *de reſtit. tract. de vſura, §. occurrit, verſ. ad* 3. Accedit, quòd fructus prædij reales ſunt, ac ſubinde cùm decimæ prædiales ſint illæ, quæ ex illis colliguntur, neceſſariò, ſiue licitè, ſiue illicitè recipiantur, decimæ perſoluendæ ſunt, iuxta ſuprà reſoluta: ſic ceſſat opinio Baldi, & eius fundamentum, & hanc ſententiam tenet Monet. *d. c. 4. num.* 28. aduertens ibi poſt Tyndar. *num. 32.* & Petr. Roix *Lituan. deciſ. num.* 119. de vſuris, aliiſque per vſuram acquiſitis ſolui non poſſe decimam perſonalem. Verùm verò de minimis, etiam licitè acquiſitis, decima ſit ſoluenda? Dicendum eſt, quòd non: ſiquidem indecens eſt, & rationi minimè conſentaneum, quòd miniſtri Eccleſiæ ſint exactores minimorum, cùm id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium auaritiæ in perſonis, maximè eccleſiaſticis, improbetur, iuxta text. *in cap. auaritiæ, de elect. in* 6. iuuat deciſio text. *in cap. cauſam, de pœnit.* Nec obſtat generalitas, quòd de omnibus fructibus ſoluenda eſt decima, ſiquidem appellatione omnium non veniunt minima, argum. *l. ſcio, ff. de integr. reſtit.* vbi tamen conſuetudo loci aliud ſuaderet, illi ſtandum erit.

Tertiò infertur decimas prædiales ex fructibus eſſe ſoluendas abſque aliqua impenſarum deductione: probant text *in cap. non eſt, verſ. volumus* text. melior. *in cap. paſtoralis, verſ. expenſas*, text. opt. *in cap. tua nobis, de decim.* tradunt gl. *verb præcedat, in cap. penult. eo tit. & verb. fructus, in cap gratum*, Card. vbi Doctores *de reſtit. in l. fructus, ff. ſoluto matrim.* Tiraq. *de retract. lig. §. 15. gloſ. 1. num. 10. & de primogen. q. 74 num. 9.* Ioan Garc. *de expenſ. c. 1. nu. 17.* Sot. *de iuſtit. lib 9. q. 4. art. 2.* Cened *ad Decretal. collect. 66* D. Barboſ. *in l. fructus, à num. 6. & 16.* Rebuff. *quæſt. 11. num. 3.* Menoch. *de arbit. caſu 115. numer. 2.* Gama *Luſitan. deciſ. 150. numer. 1. & deciſ. 232. numer. 1.* Ranchin *part. 3. concl. 301.* Valaſc. *de iure emphyt. q. 17. numer. 10.* Perez *tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 125.* Zerol. *in praxi Epiſcop part. 1. verb. decimæ, §. 9.* Cald. Pereira *de empt. cap. 27. numer. 75.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 101* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 35. numer 4.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. de decimis, dub. 3. n. 16.* Camill. Borel. *in ſum. omnium deciſ. tom. 2. tit 19. de decim. nu. 10.* Monet. *de decim. cap. 9. q. 4. à n. 28.* Trullench. *d. c. 3. dub. 3. à n. 1.* 34

Rationem autem, quare expenſæ ex his decimis non deducantur, cùm aliàs fructus intelligãtur deductis expenſis, *ex d. l. fructus*, cum ſimilibus difficile erit inueſtigare: nam gloſ *verb. credimus, in d. cap. paſtoralis*, exiſtimat limitandam eſſe regulam *d. l. fructus*, in decimis prædialibus, in quibus ſpeciale eſſe putat, vt expenſæ non deducantur: ſequitur Bart. *in d. l. fructus, num. 6.* dicit communem Legiſtarũ Addit. *ad Bernard. reg. 302. verſ.* 35

ſexto

ſexto. Sed conuincitur manifeſtè: in primis, quia prædicti non aſſignant congruam rationem talis ſpecialitatis: tum, quia *l. fundus, qui 52. ff. famil. erciſc.* ibi *nullus caſu* &c. propter ſignum vniuerſale, *nullus*, talem ſpecialitatem non ſolùm in decimis, ſed etiam in quocunque alio caſu excludere, ſeu denegare videtur: quemadmodum enim dictio, *omne*, nihil excludit, iuxta reg. Iuriſconſ. *in l. Iulianus*, aliàs incip. *teſtatorem, ff. de leg.* 3. cum aliis citatis per me *de diction. vſ. freq. dict.* 141. *n.* 1. Ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict.* 229. *num.* 1. & 2. Tum denique, quia *d. cap. tua nobis. verſ. cùm enim*, apertè ſignificat id ipſum, quod diſponitur in decimis, procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alij Doctores exiſtimant propterea tales expenſas non deduci, quia decimæ prædiales iubentur ſolui integræ, vel cum integritate, vt probatur *in d. cap. non eſt, ad fin.* ibi, *cum integritate*, &c. *& in d. c. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate*, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 12. ibi, *integrè perſoluant*: ac ſubinde, cùm deducantur, vbi quis integros fructus reddere tenetur, arg. *l. vlt.* ibi, *ſuper integro*, &c. *C. ad leg. Falcid.* meritò inquiũt illi, deductio expenſarum non contingit in decimis prædialibus perſoluendis: ita in ſpecie Roman. *in d. l. fructus*, poſt alios, Tiraq. *d. §.* 15. *gloſ.* 1. *num.* 9. Addit. *ad Bernard. vbi ſup.* Sed neque hæc ratio placet, ſiquidem prædicta iura, & alia ſimilia, dum de integritate decimarum loquuntur, non conſtituunt aliquod Ius nouum, imò reſpondent conſultationibus, vt patet ex *d. c. tua nobis, in princ.* ibi, *tua nobis fraternitas intimauit*, ac ſubinde ex eo, quòd reſpondent, attento Iure decimas eſſe ſoluendas abſque expenſarum deductione, iubent eaſdem cum integritate perſolui; tum, quia verior, & receptior ſententia eſt impenſas eſſe deducendas, etiáſi quis integros fructus reſtituere teneatur, vt reſoluunt plures citati à Tiraq. *vbi ſuprà n.* 8. Tertio loco, nonnulli pro vera ratione indaganda exiſtimarunt, faciendam eſſe diſtinctionem inter reſtitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte, ſeu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta reſtituenda: ita vt in priori caſu procedat reg. *d. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. grauis, de reſtit. ſpoliat.* minimè verò in poſteriori caſu: tunc enim putat abſque vlla expenſarum deductione, ſemper verbum, *fructus*, eſſe intelligendum. Ita in propoſito Abb. *n.* 9. & alij *in d. c. paſtoralis*, plures relati à Tiraq. *vbi ſup. n.* 17. *& de primog. c.* 74. *n.* 9. Capic. *deciſ.* 20. *à n.* 12. Vin. *deciſ.* 4. *n.* 13. Moner. *d. cap.* 6. *num.* 31. Sed nec hæc ratio placet: repugnat enim deciſioni tex. *in d. l. fructus*, vbi non ponitur verbum, *omnes*, ſed ſimpliciter, & abſolutè agitur de fructibus, & ſic de parte, ſeu quota illorum in qua quoad hoc non apparet diuerſa ratio: licèt enim verbum indefinitè prolatum, ſi negatiuè concipiatur, æquipolleat vniuerſali, iuxta text. *in l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *iudicium non dabo, ff. de alea, luſu, & aleat.* ſi tamen affirmatiuè fuerit conceptum, particulari cenſetur æquipollere, vt deducitur ex tex. *in cap. licèt canon. iuncto cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. ac proinde neceſſariò ſuccedit reg. *l. qua de tota ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 2. pro declaratione, & vera ratione indaganda ſciendum eſt, primò verbum, *fructus*, duplici modo accipi: aliquando enim accipitur ciuiliter, aliquãdo verò naturaliter. Priori modo capitur verbum, *fructus*, ſecundùm cenſuram & interpretationem Iuris Ciuilis: poſteriori verò ſumitur ſecundùm naturam, & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter duos modos illud eſt diſcrimen, quòd verbum, *fructus* ciuiliter acceptum non aliter intelligitur, quàm deductis expenſis factis gratia eorundem fructuum, eò quòd illis deductis expenſis in reſiduo interpretatur lex Ciuilis conſiſtere vtilitatem, quæ ex fructibus recipitur: ſic procedit tex *in d. l. fructus, & in l.* 1. *C. de fructib. & litium expenſ. & d. l. fundus qui, ff. fam. erciſc.* Non ſic dicitur, ſi verbum, *fructus*, naturaliter accipiatur: tunc enim fructus abſque expenſarum deductione conſiderari debent. Patet, ſi expendamus fructus prout Dei auctoris beneficio proueniũt, eſſe quoquot in fundo naſcuntur, & percipiũtur; & videmus omnes fructus abſque vlla expenſarum deductione naſci in fundo, & Dei beneficio prouenire. Sic aliàs ſolent homines, præſertim ruſtici, & Iuris Ciuilis ignari, dicere tot ſe fructus percipere, quot nati, & collecti ſunt in fundo, intelligentes verbum, *fructus*, naturaliter, & ſecundùm rei veritatem abſque vlla impenſarum deductione.

Deinde ſciendum eſt verbum, *fructus*, diuerſimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus: ſiquidem in prioribus accipitur naturaliter, & ſecundùm rei naturam & verbi proprietatem: in perſonalibus verò ciuiliter, hoc eſt, ſecundùm interpretationem, & cenſuram Iuris Ciuilis. Ratio huius diuerſitatis illa eſt: quia Deus Opt. Max. in Lege veteri inſtituens decimas prædiales, quas Leuitis præſtari iuſſerat, reſpexit ad Ius Ciuile futurũ, nec ad illius futuram interpretationem, & cenſuram, ſed ad naturam, & veritatem rei: ac proinde, cùm decimæ prædiales, licèt hodie ex auctoritate Eccleſiæ debeantur, ſunt tamen inſtitutæ ad exemplum, & ſimilitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur; vnde meritò effectum, vt in decimis hodiernis prædialibus verbum, *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & Dei beneficio proueniunt: at verò cùm perſonales decimæ debeantur ex ſola auctoritate Eccleſiæ, nec vllum de illis in Lege veteri ſit præceptum, vt aduertit S. Thom. *d. q.* 87. *art.* 2. *ad* 1. meritò effectum eſt, vt illis iure humano inuentis, & poſt ius ciuile inſtitutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, ſed ciuiliter, hoc eſt ſecundum eiuſdem iuris humani, & ciuilis interpretationem, & cenſuram, & ſic decimas perſonales regulariter deberi expenſis priùs deductis, per tex. *in d. cap. paſtoralis*, docent Rebuff. *d. tract. q.* 11. *n.* 4. Viu. *d. deciſ.* 4. *n.* 21. & 21. Tiraq. *d. §.* 15. *gloſ.* 1. *n.* 14. Trullench *d. c.* 3. *dub.* 3. *n.* 3. Moner *c.* 6. *n.* 32. vbi *n.* 33. ſubdit deberi non ſolùm deductis expenſis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verùm etiã voluntariis, dummodo in fraudem factæ non ſint. Nec refragatur tex *in d. c. non eſt, de decim.* ibi, *de bonis pra ticis*, &c. iunctis verbis præcedẽtibus, ibi, *de negotiatione, de ipſa militia*, &c. Satisfit enim, ſi dicamus tex. illũ in ſua generalitate circa expenſas non ducẽdas ad decimas prædiales eſſe reſtringendum, ne aliàs abſurdum ſequatur cõtra tex. *in d. c. paſtoralis*: & licèt determinatio reſpiciẽs plura determinabilia, ſoleat illa æquè determinare, iuxta tex. *in l. iam hoc iure, verſ. incongruens enim, ff. de vulgari*, id tamen non procedit, quando 37

colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſione, quæ expreſsè obſtare videtur, prout eſt tex. *in d. cap. paſtoralis*.

38 Ex his primò colliguntur rationes*, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſunt ſoluendæ; minimè verò perſonales: & vlteriùs id ipſum non ineptè deprehenditur ex text. in dicto *cap. sua nobis*, & aliis, de quibus *in tit. de decim.* dum in propoſito expendunt, quòd Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis, & ſibi reſeruauit decimas omnium fructuum terræ in ſignum vniuerſalis dominij; ac ſubinde videtur dicendum decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis eius. Nec refragatur dicere, quòd quando domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſque impenſarum deductione, *d. cap. sua nobis*. Satisfit enim, ſi aduertamus id procedere, ſuppoſita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt, de fructibus, quos Deus de terra dederit, ac proinde nil mirum, ſi debeant reſtitui ſine deductione impenſarum, prout dicit text ſic intelligendus *in cap. sua nobis*: ſecus verò, ſi fiat mentio de fructibus ſimpliciter, & non detur alia coniectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conuentionis iuxta ſuprà reſoluta; quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducuntur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia: quoniam, ſicut conſuetudo efficere poteſt, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente cõgrua ſuſtentatione iuxta ſuprà reſoluta; ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, vt ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quòd minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

39 Colligitur ſecundò colonum partiarium pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducere expenſas, vt probat *d. cap. sua nobis*, ibi, *ſicut colonus de parte fructuum*, &c. Valaſc. *de iure emphyt. q.* 30. *num.* 9 Menoch. *de arbitr. caſu* 515. *n.* 5. Ioan. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 25. Sord. *deciſ.* 294. *num.* 1. D. Barboſ. *in d. l. fructus num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. latè Monet. *d. cap.* 6. *num.* 40. *cum ſeqq.* vbi *num.* 42. cum Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 34 *q* 4 agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimam? Diſtinguit in hunc modum: Aut colonus colit nomine, ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſoluit Eccleſiæ parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ; quo caſu intelligendus eſt text. *in cap quæſiti in fine*, 16. *q.* 1. aut demum colonus conducit totum prædium, ſiue nũmis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſoluere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali.

40 Colligitur tertiò integrè, & ſine diminutione ſoluendas eſſe decimas, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, aut vlla alia debita, *d. cap sua nobis*, ibi, *decimam reddere ſine diminutione* &c. Cou. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 13. *col.* 1. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 39. *dub.* 3. *num.* 16. Suar. *d. lib.* 2.

41 *c.* 35. Cald. Pereira *de empt. c.* 9. *n.* 7. Decima enim vbi debetur, integra ſolui debet, Rot. *deciſ.* 469. *p.* 1. *& deciſ.* 541. *in fine, p.* 1. *recent.* & ideò nec propter ſterilitatem deneganda eſt, Rebuff. *q. vlt. num.* 52. Monet. *cap.* 8. *num.* 62. nec prætextu, quòd ſibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. *d. q. vlt. num.* 19. Cened. *ad Decretum collect.* 66. *num* 2. Monet *d. cap.* 8. *num.* 61. Quare non eſt Iuri conſonum quod in aliquibus locis agricultores faciunt dum in ſuis areis ante decimationem ex cumulo tritici elargiuntur eleemoſynas Religioſis, niſi id legitima conſuetudine approbatum fuerit, Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.* 33 *diffic.* 1. *nu.* 7. Trullench. *d. lib.* 3. *c.* 3. *dub.* 5. *n.* 2 de quo etiam latiùs Fr. Philip. de la Cruz de Vaſconcellos *in tract. de decim. & primit* §. 3. *n.* 8. *in*

fine pag. 91. *cum ſeqq* Ad excludendas igitur frau- 42
des poteſt Curatus cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncius ſit præſens, vt aduertunt Cou. *d. cap.* 17. *numer.* 8. Valaſc. *d. q* 30. *n.* 15. *col.* 2. Perez *l.* 2. *tit.* 5. *lib.* 1. *Ord. pag.* 132. Hieron. de Laurent. *Auenion. deciſ.* 54 *in fine*, Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 37. *numer.* 7. Rebuff. *quæſtio.* 5. *num.* 23. Cened *dict. collect.* 66. *nu.* 3. Camill. Borel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *num.* 78. Monet. *q.* 6. *num.* 4.

Colligitur quartò, excepto caſu decimarum prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos nõ aliter intelligi quàm deductis expenſis, Fagũd. *d. prac.* 5. *lib.* 1. *c.* 2. *n.* 18. Pater, ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere priuilegium, quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam text. *in d. l. fructus*: cùm contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie aduertit Tiraq. *vbi ſup. num.* 3. Pro quo facit etiam tex. *in d. cap. grauis*; qui agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit *gloſſ. vlt* & omnes ibi. Sic ſanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legiſlatorum ſuprà relata, dum dicit ſpeciale eſſe in his decimis prædialibus, ita vt ſpecialitas in eo verificetur, quòd in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundum cenſuram Iuris Ciuilis, de qua *in d. l. fructus*, ſed ſecundùm rei naturam, & veritatem. 43

Quartò, & vltimò infertur de vna, & eadem re, ſiue de eodem aceruo duplicem decimam ſolui non debere, gloſ. *verb. de vendat, in c. paſtoralis, de decim.* Gig. *de penſ. q.* 58 *num.* 3. *&* 4. Azeued. *l.* 7. *in princ. tit.* 5. *lib.* 1 *noua Recop.* Et ideò redecima, ſeu 44
duplex decima eſt contra Ius, Innoc. *in c. cùm non ſit n.* 1. *de decim.* Abb. *in c. cùm ſint n.* 6. *ante fin. verſ. aliàs ſequeretur eod. tit.* Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *q* 4. *art.* 2. *verſ. hinc ſuperius colligebamus, in fine*, Hõcala *de decim. p.* 2. *propoſit.* 6. Seraph. *deciſ.* 148. *num.* 9. Rot. *in Cordub. redecimarum*, 19. *Nouemb.* 1607. *&* 17. *Martij, &* 10. *Maij* 1613. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Quatenus, ſcilicet, petitur ſecunda decima de tributo, vel penſione, quam recipit dominus propter locationem prædij; ex cuius fructibus decima fuit ante ſoluta: tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædij ſit ſoluta, non debet ſolui ſecunda decima de penſione, quia locatio cenſetur facta ſalua decima, Ita Ioan. And. *in c. cùm non ſit n.* 4. *verſ. vnde dicit*, Innoc. *ibid. n.* 2. *verſ. in domino autem fundi*, Collect. *n.* 3. Anch. *n.* 4. Hoſt. *n.* 2. Butr *num.* 6. Card. *num.* 1. *verſ. & ex hoc. de decim.* Vitalin. *in Clem. Religioſi n.* 15. *cum ſeqq. eod. tit.* Rot. *in d. Corduben. redecimarum*, 19. *Nouemb.* 1607. *coram D. meo Coccino Decano.* 45

Præſcriptione tamen immemorabili, vel quadragenaria 46

Digitized by Google

dragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, vt cenſuit Rota *Conchen. redecimarum, 1. Februarij. 1591. coram Giptio, & in Cordubèn. redecimarum 18. Maij 1618. coram Reuerendiſſ. D. meo, Coccino Decano*; & illam ſic acquiſitam ſoluendi obligationem, eiusque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, ſecundùm Hoſt. *in ſum. §. & veriùm præſcribi, verſ. decimò quæro de decim.* Rebuff. *q. 5. n. 34. cum ſeqq.* Rot. *in d. Conchen. redecimarum, coram Giptio.*

---

§. II.

De perſonis, quibus decima ſoluendæ ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Decima aliquando ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus.*

2 *Decima, quatenus importat ipſum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem.*

3 *Decima conſiderata, vt ius percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit.*

4 *Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant.*

5 *Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diuiſione fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa.*

6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*

7 *Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet.*

8 *Parochus, & alij, quos ipſi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.*

9 *Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

10 *Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.*

11 Cap. quoniam, de decimis, *declaratur.*

12 Cap. dudum, eod. tit. *declaratur.*

13 *Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum.*

14 *Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum.*

15 *Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ.*

16 *Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*

17 *Eccleſia matrix de Iure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ.*

18 *Eccleſia matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum.*

19 *Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui prius decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauit.*

20 *Noualia debentur Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt.*

21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.*

22 *Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur ſtatim, abſque eo, quòd à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horreum Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

25 *Parocho alij decima non eſt ſoluenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur.*

36 *Decimæ perſonales attento iure non alij Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta.*

27 *Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu.*

28 *Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſoluet decimam perſonalem: ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumque diuidetur.*

30 *Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ, vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat.*

31 *Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis, ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*

32 *Decimæ perſonales, & prædiales intra propriam Parochiam conſtituta, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluenda.*

33 *Decimæ in aliena Parochia conſtituto, cui Parocho, prædiali, ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſoluenda, recurrendum eſt ad conſuetudinem.*

34 *Decimæ in aliena Parochia conſtituta, cui Eccleſiæ debeatur non eſt Iure expreſſum.*

35 *Decennium ſufficit ad introducendā conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ: immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam parochialem, & alteram, cui ius reſiſtet.*

36 *Decimæ in aliena Parochia conſtituta, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluenda.*

37 *Ouium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales.*

38 *Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt: reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant.*

39 *Decimæ ouium diuidendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, & dormiant, & in alia paſcant.*

40 *Oues quando nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, vbi paſcuntur, & morantur.*

41 Cap. commiſſum, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex omnibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipſam Parochiam poſſiderat, non aliter eſt reſtituendus, quam ſi oſtendat titulum, vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur.*

44 Cap. in litteris, de reſt. ſpoliat. *declaratur.*

45 Cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. prop. *declaratur.*

46 *Laici ſpoliati decimis agēte interdicto,* Vnde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi? oſtenditur, & num. 47.*

47 *Decime abſque Parochia an praſcribi poſſint, ita vt virtute praſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? oſtenditur, & n. 48.*

49 *Praſcriptio non eſt admitenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in praſcribente.*

50 *Laici decimas poſſidere, & praſcribere non poſſunt.*

51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & praſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Concil. & praſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat.*

52 *Laicus decimas praſcribere poteſt, ſi priuilegium Papa accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale oſtendat, ex que praſumptione iuris reſultat titulus priuilegij allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateran. immemoriali praſcriptione allegata.*

54 *Decimas, que iuſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum praſcribere.*

55 *Decima abſque Parochia praſcribi poſſunt, pracedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum.*

56 *Praſcribenti contra illum, qui habet decimas, de iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*

57 *Eccleſia vna, vt praſcribat decimas Epiſcopo de iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit praſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

58 *Praſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extenditur.*

59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in praſcriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia praſcribens, ſeminato millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, que de nouo ibi ſeruntur.*

61 *Decimas praſcribens in vna parte fundi, maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat nouale, decima praſcribenti ſoluenda eſt.*

62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco praſcribens, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, praſcribens ab illo decimas habebit.*

1 DECIMA quoad hoc propoſitum,
duobus modis poteſt conſiderari:
aliquando enim ſumitur pro iure
ipſo percipiendi fructus decimarum;
aliquando verò importat ipſam
perceptionem, ſeu ipſos fructus qui decimarum
nomine capiuntur. Meminit huius diuiſionis S.
Thom. 2. 2. q. 87. *art.* 3. Inter quos modos illud eſt
diſcrimen: quia, ſi priori modo conſideretur ius
illud, eſt ius ſpeciale dependenter. Ratio eſt:
quia, cùm competat propter miniſterium ſpirituale,
ab eodémque miniſterio depēdeat, meritò
veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio
ius ſpirituale dependenter appellabitur: non ſic
dicendum de perceptione fructuum, quæ quidē
res temporalis eſt, eò quòd in rebus temporalibus
conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam
ordinari. Sic ſanè priori modo decima
conſiderata in laicos cadere non poteſt, prout
notant gloſ. & communis ibi *in cap. cauſam que,*
de praſcrip. gloſ. 2. & communis *in cap. quamuis* 17.
de decim. poſt alios Cou. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 6.
Menoch. *illuſtrium c.* 89. *n.* 6. Gutier. *can. q. lib.* 2. *c.* 21.
n. 64. & 71. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ.*
q. 39. *n.* 1. Ioſeph. Seſſe *deciſ.* 162. *n.* 10. Moneta *de*
decim. c. 5. *q.* 3. *n.* 17. Mareſcot. *lib.* 1. *var. c.* 95. *n.* 19.
Caſtil. *lib.* 7. *de tert. c.* 10. *n.* 5. Reinoſo *obſer.* 50. *à*
n. 4. eò quòd laici non poſſunt adminiſtrare ſpi-
ritualia, à quibus inſeparabiliter dependet, iuxta 2
tex. *in cap.* 1. ibi, *iure Sacerdotum,* 16. *q.* 7. & *in cap.*
tua 25. *in princ. de decim.* obſeruat S. Thom. *d. art.* 3.
Sot. *lib.* 8. *de Iuſtit. q.* 4. *ar.* 3. Cou. *d. c.* 17. *n.* 1. Cōtra
verò erit, ſi poſteriori modo decima cōſideretur:
tunc enim in laico cadere poteſt, vt docet Pont.
in cap. 2. *de locato,* fatetur communis ex Tiraq.
de tract. lig. §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 11. Rebuff *de decim. q.* 10.
n. 34. dūmodò tamen non ſit per titulum habi-
lem ad transferendum dominium, & producen-
tem vſucapiendi conditionem, prout colligitur
ex tex. ſic intelligēdo *in dicto c.* 2. *de locato, in verſ.*
ita tamen, eò quòd per talē titulū laicos habere
decimas, datur iuris reſiſtentia, de quo *in d. cap.* 1.
16. *q.* 7. & *in c. fin. verſ. quod autem* 16. *q.* 1. & *in cap.*
peruenit. 1. *q.* 3. qua quidem reſiſtentia inficitur, &
impeditur ſaltem poſſeſſio ciuilis, & iuſta, hoc
eſt, habilis, ſine qua præſcriptio non procedit,
iuxta *reg. ſine poſſeſſione, de regul. iuris, lib.* 6. & ita
etiam intelligi poteſt deciſio tex. *in cap. cauſam,*
qua, vt procedat quoque in decima poſteriori mo-
do conſiderata: non enim par credere eſt in illo
tex. imò omninò ineptum videtur laicum ibi
contendiſſe decimas ad ſe pertinere, tanquam
proprium ſtipendium pro ſpirituali miniſterio,
quod conſtabat ab ipſo præſtari non poſſe.
Quibus præmiſſis, iam patet decimam priori 3
modo conſideratam poſt diuiſionem Parochia-
rum adeò ſolis Parochis competere, vt nullus
alius illam habere poſſit. Probatur: etenim cùm
decima priori modo conſiderata illis ſolū modò
competat, qui ad populi ſoluentis ſalutem ſpiri-
tualia ex obligatione officij miniſtrant, & ſoli
Parochi hoc efficiunt miniſterium, vt per Sot.
lib. 9. *de iuſtit. q.* 4. *art.* 2. *col.* 3. Suar. *de Pœnit. p.* 2.
diſp. 32. *ſect.* 1. *à n.* 2. rectè fit, vt illi ſoli, & nullus 4
alius, talem decimam recipere poſſint poſt factam
Parochiarum diuiſionem: quia ante illam deci-
mæ totius diœceſis ad ſolos Epiſcopos ſpecta-
bant, qui ſoli pro illo tēpore erant Parochi, qui-
bus ſcilicet, totius plebis diœceſanæ cura immi-
nebat, iuxta tex. *Epiſcopus, & in c. percipimus,*
12. *q.* 4. cæteri autem Presbyteri, veluti idem
conditores, ex tex. *in cap. in nouo,* 21. *diſt.* ad eo-
rundem Epiſcoporū nutum promiſcuè, modò in
hac, modò in [illegible] pastorale munus exer-
cebant. [illegible] ſtā redditum eccle-
ſiaſtico [illegible] tex. *in cap. de reditibus,*

bas, & in cap. quatuor 12. *quaſt.* 2. Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochiis territoria per ſuos terminos ſunt diuiſa, vt tandem vnicuique Presbytero tota ſuæ Parochiæ cura remaneret, tex. opt *in cap.* 1. 13. *q.* 1. reſoluit Nau. *in cap. placuit, in princ de pœnit. diſt.* 6. Sclu. *de benefic. part.* 1. *quaſt.* 4. *num.* 12. Duen. *reg.* 72.
6 *à princip.* Sic ſanè Parochia vulgò, dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluestr. *in ſum. verb. Parochia*, iuxta quæ dicendum eſt, quòd Parochus eſt Presbyter ille, qui habet curã totius Parochiæ in foro Cõſcientiæ: contrà verò Parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe.

7 Ex quibus primò infertur perceptionem ipſam decimarum ad ſolos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi ſuprà, decimam priori modo conſideratam, hoc eſt, ius percipiendi decimas, ſolis Parochis competere: atqui perceptio ipſa fructuum attento Iure cõmuni ſpectat ad illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet Iureconſ. *in l. vſufructu legato* 7. *in princ ff. de vſufr.* Igitur, &c. Probant corol. tex. *in cap.* 5 ibi, *iure Sacerdotum*, & *in d. cap. ſtatuimus*, 16. *q.* 1. tex. melior *in cap. vlt. de Paroch.* & *in d. cap. cùm contingat, de decim* vbi Abb. *num.* 7. S. Thom. 2. 2 q. 87. *art.* 3. *in corpore.* Syluest *verb. decima, num.* 14. Cou. *lib.* 1. *variar cap.* 17 *numer.* 7. Piaſec. *in praxi Epiſcop p.* 2. *cap.* 4. *numer* 61. Rebuff *de decim. quaſt.* 4. *num* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſ.* 5. *nu.* 75. Ioſeph. Ludou. *dec.* 72. *num.* 3. 9. & 10. nouiſſimè me citato *in hoc loco.* Trullench *d lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 8. *num.* 3 Machado *in ſuperfecto Confeſſor tom.* 1. *lib.* 2. *p.* 4 *tract.* 10. *docum.* 3. *n.* 1. Seraphin *deciſ.* 1449 *num.* 5. Gregor XV. *dec.* 519. *num.* 2. Caualer. *deciſ.* 73 Rot. *in Nouarien. decimarum,* 7. *Maij,* 1627. *coram R. P. D. Pirouano,* & *in Sabien. decimarum,* 16. *Martij,* 1609. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano,* & *in Abulen. decimarum,* 17. *Decembris,* 1627 *coram eodem,* & *in Auguſtana decimarum*, 28. *Martij* 1631. *coram R. P. D. Vbaldo.*

8 Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium, vt per Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.* 4. *reſol.* 294. *n.* 1. Rot. *dec.* 178. *num.* 5. *p.* 1. & *deciſ.* 135. & 291. *num.* 5. & *deciſ.* 147. *n.* 1 *p* 2. *recent.* & fuit dictum *in Comben. decimarum,* 11 *Maij,* 1615. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & *in Ciuitatẽ. Decimarum,* 18. *Ianij,* 1618. *coram Card. Veroſpio,* & apud Tambor. *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 99. *nu.* 1. vbi ampliat etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter raptis, & cultis, & coram Seraph. *deciſ.* 802. *num.* 1. 2 & 10. & coram Gregorio XV. *dec* 449. *num.* 1. & coram Coccino *deciſ.* 16. *num.* 1 *deciſ.* 55. *num.* 8. & *deciſ.* 94 *in fine,* & apud Poſt. *poſt tractat. mandati de manuten. deciſ.* 157. *num.* 1. & 2. *deciſ.* 187. *numer.* 6. & *deciſ.* 211. *nu.* 4. D Solorzan. *de Indiarum gubernat. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 11. & hęc iuris aſſiſtentia non ſuffragatur nedum ipſis Parochis, verùm etiam aliis, quos iidem ad participandũ de decimis admittunt. Seraph. *deciſ.* 899. *num.* 3. 4. & *deciſ.* 908. *num.* 3. & fuit dictũ *in allegata Ciuitatẽ. decimarum, coram Card. Veroſpio.*

9 Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incũbat onus probandi, cùm habeat contra ſe Iuris aſſiſtentiam. Rebuff. *de congrua portione, numer.* 19 *cum ſeqq.* Marcſcot. *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 14. Rot. *d. deciſ.* 135 *in fine,* & *d. deciſ.* 193. *num.* 5. *in fine, p.* 2. *recent.* Non ſuffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex ſola Iuris cõmunis aſſiſtentia nõ datur, niſi in iuriſdictionalibus, 10 iuxta opinionem, quam hodie Rota ſeruat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit Ferentil. *in annotat. ad deciſ.* 119. *Buratti, litera A.* & ſic iuxta opinionem quam frequentius tenuit Rota non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutẽtione ſolum fundamentum huiuſmodi iuris aſſiſtentiæ abſque poſſeſſione probata, vt ipſamet Rota cenſuit *deciſ* 685. *n.* 2. *p* 1. *recent* & *deciſ.* 291. *n.* 14. *poſt tom.* 1. *conſil. Farin.* Adden. *ad deciſ.* 312. *in fine Gregorij XV.* Poſt. *d tract. obſer.* 45. *numer.* 47. Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola iuris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius Rot. *d. deciſ.* 291. *num.* 14 *in fine,* & *num.* 17. *poſt vol.* 2. *conſ. Farin.* Nec quando ex diuerſo allegatur & iuſtificatur priuilegium. Seraph *d deciſ.* 1497. *n.* 2. *in fine,* licèt ſecus ſi validitas priuilegij ſit in cõtrouerſiam deducta, & dum ea diſcutitur, Rot. poſt *d. tr. Poſtij dec.* 157. *n.* 5.

Non obſtat tex. *in d. cap. quoniam* 13. *de decim.* 11 dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionẽ decimarum: quia omiſſa reſponſione gl. *in d. cap. cùm contingat* & *verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentium, text. illum loqui de conſuetudine, ſecundùm quam poterant Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis, cõtra tex. *in d. cap. conquerente*, vbi enumerantur illa, quæ de Iure pertinent ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, iuriſdictio eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur, reſponderi poteſt prædictam quartam, de qua *in dict. cap. quoniam.* de Iure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à Parochianis, ſed ab ipſis Parochis, prout expendit Abb. *num.* 2. *in dict. cap. quoniam*, & *in cap. cùm contingat, num.* 7. idem Abb. & communis *in d. cap. conquerente,* & *in cap. de quarta. de præſcrip.* iuxta quam reſponſionem verba illa tex. *in d. cap. quoniam.* ibi, *tua parte retenta*, ſunt intelligenda, vt videlicet, pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempe ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem quartam iam antea dicit inſtitutam tex. *in cap. conceſſo*, cùm multis *ibidem,* 12. *quaſt.* 2. & de illa agit tex. *in dict. cap. conquerente.*

Nec obſtat tex. *in cap. dudum, de decim.* ſatisfit 12 enim ſi dicas tex. illum, dum dicit Epiſcopum habere fundatam intentionem Iure communi ſuper decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipſius Epiſcopi, qualis eſt Eccleſia Cathedralis, reſpectu cuius dicitur propriè, & immedia- 13 tè Parochos, non verò aliarum Parochiarũ, Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.* 7. Rebuff. *de decim. q.* 7. *num.* 7. Monet. *in tract. cap.* 7. *n.* 7. Coccin. *dec.* 38. *num.* 1. & *dec.* 154. *n.* 4 Poſt. *d. obſeru.* 45. *n.* 45.

Sic ſimiliter quando prædia, ex quibus deci- 14 mæ petuntur, non ſunt intra certam Parochiam, conſ. remanent prædicta prędia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Epiſcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. cap. quoniam, in fine.* ſic neceſſariò intelligendum, vbi Abb. *num.* 1. & 4 gloſ. *verb. iure communi*, *in d. cap. cùm contingat.* Rebuff. *q.* 7. *n.* 8. Verall. *deciſ.* 340. *num.* 1. *part.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 25. *q.* 9. *verſ. deinde.* Monet. *cap.* 7. *nu.* 9 Baſil. Pont. *de Sacr.*

*Matrim.lib.5.cap.13.§.3.num.21.*Rota *in Pacen. de-*
cimarum del' Hebrero, 9. Iunij, 1603.& 21. Iunij,
1604.*coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, &*
in Placentina decimarum perſonalium de Truxillo, 18.
Martij, 1618.*coram bonæ mem. Buratto*, inter eius
impreſſas *deciſ.*164.*&* in *Cochen. decimarum del In-*
fantado, 18. *Decembris, coram bonæ mem. Martino*
Andrea.

Sic etiam in illis Diœceſibus, in quibus Paro-
15 chiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur
totius Diœceſis vniuerſalis Parochus, ac proinde
ei debentur decimæ, *c. fin.* vbi gloſſ. *de Paroch.* Re-
buff. *d.q.7.numer* 9. Azor. *inſtit. moral. par.1.lib. 7.c.*
36.quæſt.9. Rot. *dec.* 309. *num.* 5 *p.* 1. *diuerſ.* Monet.
*d.c.7.num.*10 Burat. *d deciſ.*164.*num.*2. & fuit re-
ſolutum *in dicta Ciuitaten. decimarum coram Card.*
Veroſpio. Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Ca-
thedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia
ſunt fundata ſuper decimis, & ideò Parochi in il-
lis Regnis non poſſunt dici habere intentionem
fundatam contra huiuſmodi Beneficiatos ſuper
decimis, ſed tenentur probare, vt dixit Rot. coram
Greg XV. *dec.* 429.*n.*6.

Ex his colligitur primò, decimarum perceptio-
16 nem, Iure communi attento, pertinere ad capellã,
quæ nouiter & legitimè in Parochiam fuerit ere-
cta, quantumcũque intra limites alterius Parochię
erigatur. Patet, ſi expendamus in illa reperiri Pa-
rochum, quem ſupponimus legitimè oblatum ad
adminiſtranda ſpiritualia in ſui populi ſalutem; ac
proinde nil mirum, ſi Iure cõmuni inſpecto per-
ceptio decimarum ad illum ſpectare dicatur, iuxta
ſuprà reſoluta; ita in ſpecie reſoluunt Abb. *num.*8.
& Doctores communiter *in dict. cap. cùm contingat.*
Nec refragatur tex. *in cap. Eccleſia, in cap. quicun-*
*que 16. quæſt.*1. dum dicunt, nouas Eccleſias con-
ſtruendas non eſſe cum præiudicio antiquiorum,
ſaltem quoad decimas, ſatisfit enim, ſi aduertas,
intra illa non procedere, quando ex iuſta cauſa, &
cõcludente iuſtitiam interueniente Epiſcopi au-
ctoritate, & aliis requiſitis non deficientibus, ca-
pella in Parochiam erigitur, iuxta terminos tex.
in c. ad audientiam il 1. *de Eccleſ. ædific.* Conc. Trid.
*ſeſſ.*21.*de reformat.c.*4 prout in ſpecie intendit gl.
in d. cap. Eccleſia, facit tex. *in cap. ſicut vnire, de ex-*
ceſſ. Prælat. Sic ſanè ſine prædicta iuſta cauſa, &
neceſſaria non poteſt Epiſcopus Capellæ nouiter
erectæ deputare certam Parochiam cùm præiudi-
cio Eccleſiæ baptiſmalis, cuius cõſenſus ad talem
deputationem neceſſarius eſt, prout in ſpecie ad-
uertit gl. *verb. antiquiores, in d. c. quicunque,* Lamb. *de*
*iure patr. lib.*1.*p.*1.*q.*4 *art.*8. Reb. *q.*6.*à n.*9.& mul-
toties prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri cum
quadam tranſactione, & compoſitione celebrata
inter Eccleſiam antiquam, & ipſam Capellã circa
decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non
conſtituendo Vicariũ in eadem Capella, ſed mer-
cenarium per Parochum Eccleſiæ antiquæ deſi-
gnandum: quòd ſi Capella habens Parochiam in-
tra limites alterius inueniatur, & non conſtet de
iuſta, & neceſſaria cauſa Parochię deputationis, &
ſic dubiũ proponatur, illam quidem interueniſſe,
& reliquas ſolemnitates præſumendum eſt, iuxta
reſoluta per Archid. *in cap. nemò, n.* 3. *de conſec. diſt.*1.
Felin. *in cap. de quarta, n.*12. *de præſcript.* quæ ſenté-
tia data temporis diuturnitate, putà decem anno-
rum, extra controuerſiã procedit, ſiquidem licèt
ſolemnitas extrinſeca, qualis eſt Epiſcopi conſen-
ſus, & interuentio iuſtæ, & neceſſariæ cauſæ ex ſe
non præſumitur, iuxta reg. tex. *in l. quæcunque* 15.
§. vlt. ff. de publ. in rem act. reſolui t. Boër. *deciſ.* 34.*n.*
2. Gam. *Luſit. deciſ.*48.*à n.* 3. diuturnitate tamen
temporis interueniente neceſſariò præſumuntur
reg. tex. *in l. ſi filius, C. de petit. hered.* tradit commu-
nis per tex. *in l. cùm in rem verſo, ff. de vſuris, & in c.*
peruenit. de empt.

Secundò colligitur Eccleſiam matricem de Iu- 17
re communi fundatam eſſe quoad decimas præ-
diales ſuæ Parochiæ. Ita gl. *verb. de Iure communi,*
d. cap. cum contingat, Rebuff. *q.*6.*n.*12. Suar. *de Re-*
*lig. tom.*1 *lib.*1.*de decim. cap.* 28. Rota *in Nouarien.*
decimarum, 7. *Maij* 1627. *coram R. P. D. meo Piro-*
uano. Si verò Eccleſia matrix conſentit aſſigna- 18
tioni limitum, & fundationi parochiæ, tunc cen-
ſetur remiſiſſe ius decimãdi, & alia iura parochia-
lia quoad illam portionem limitũ, qui nouæ Ec-
cleſiæ aſſignati ſunt, Rebuff *d.q.6.n.* 20 Monet. *d.*
*cap.7.n.*30. Rot. *deciſ.*313.*n.6. p.* 3. *in poſthum.* aliàs
p. 4 *recent.* vbi quòd erecta noua Parochia intra
fines antiquæ, noua parochia habebit decimas,
quæ alias competiiſſet antiquę, etiamſi hoc in no-
ua erectione minimè caueretur, Grat. *diſcept. foreſ.*
*tom.*5.*cap.*458.*n.*14. Ita vt Eccleſia parochialis de 19
nouo erecta fundatam habeat intentionem ſuper
decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs de-
cimæ debebantur, Rot. *in Mediolanen. decimarum*
de Garlatio, 18. *Martij,* 1616. *coram bonæ mem. Mar-*
tino Andrea, & in Comen. decimarum, 18. *Iunij.* 1601.
& 27. *Nouembris,* 1616. *coram Card. Sacrato, & in*
Conchen. decimarum de Caſtecon, 11. *Maij,* 1615. *co-*
ram R. P. D. meo Pirouano, & in Mediolanen. decima-
rum S. Iuliani, 16. *Ianuarij,* 1613. *coram Card. Pam-*
philio iun. vbi vult hoc procedere, quãdo diſmem-
bratio eſt facta ſimpliciter, non autem, quando
eſt facta cum clauſ. *ſine præiudicio alicuius*, Calde-
rin. *conſ.*1. *de decim.* Abb. *in d. cap. cùm contingat, n.*8.
in 4 caſu, poſt Butr. *num.*8. *in fine, verſ. quandoque in-*
tra limites. idem Abb. *in cap. ad audientiam, num.* 14.
*de Eccleſ. ædific. & conſ.*58. *ad ver. hanc inſuper lib.*1.
Pariſ. *conſil.*73.*num.*1.*lib.*4. Menoch. *conſ.*73.*num.* 20.
Ruin. *conſ.*169.*num.*78. & non eſt neceſſe, quod
reales limites aſſignentur: ſed ſufficit, quòd ma-
trici, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in ere-
ctione nouæ parochiæ, relinquantur ſolæ primi-
tiæ ex gratia, Rot. *in d. Mediolanen. decimarum, de*
Carlatio; per incluſionem enim primitiarum ex-
cluduntur decimæ, & cenſentur aſſignatæ Paro-
chiali nouiter erectæ, arg. tex. *in l. cùm Prætor. ff. de*
iudic. & in l. maritus, vbi gloſſ. *verb. præſcrip. C. de*
procurat. ſtãte maximè conſenſu præpoſiti Eccle-
ſiæ Matricis in ipſa diſmembratione. Aduerten-
dum quoque eſt, Rot. *in d. Mediolanen. decimarum*
de Carlatio, de hac concluſione dubitaſſe, an, ſcili-
cet, decimæ abſque alia aſſignatione, & diſmem-
bratione facta per Epiſcopum tranſirent ipſo iure
in Eccleſiam parochialem nouiter erectam, pro-
pter. Conc. Trid. *ſeſſ.*21. *de reform. cap.*4. ibi, *aſſigne-*
tur competens portio arbitrio Epiſcopi, &c. & ideò
cauſam remiſiſſe ad Eminentiſſ. S. Cõgregationis
Cõcilij Trid. Interpretes, qui partibus auditis *ſub*
die 11. *Martij, anno* 1657. cenſuerunt *decimas ad*
Eccleſiam Matricem pertinentes non tranſire ipſo iure
in Parochialem Eccleſiam nouiter erectam, ſed rema-
nere apud Eccleſiam matricem, niſi eas Epiſcopus nouo
Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauerit.

Quid autem dicendum de decimis Parochialis
vnitæ monaſterio alicui, an penes ipſum rema-
neant, vel Vicario ſint adiudicandæ, vide Rotam
*apud Tamburin. in fine tom.*3. *de iure Abbatum deciſ.*
102.*num.*1. *cum ſeq.* vbi quòd monaſterium tan-

quam

Digitized by Google

quam Parochus ratione curæ, quæ in illud tranſiuit, debet indiſtinctè percipere omnes decimas, & citat Reboff *de decim.q.7.n.4.& 5.& q.13.n.83.* Monet. *eod.tract.c.2.n.2* Rota *deciſ.31.n.1.p.2 diuerſ.& deciſ.469.n.1.& dec.541.n.4.p.1. recent.* & apud Tambur. *in fine d.tom.3.dec.102.n.1.*

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt, *d.cap. cum contingat, & dict. cap. quoniam, de decim.* Quòd ſi noualia appareant inter duas Parochias, & neſciatur intra quam illarũ, quia ignorãtur limites, tunc inter illas fiet diuiſio, vt voluit Henric. Boich. *in c.peruenit, col.1. de decim.* vel Epiſcopus, cui voluerit, iudicio ſuo concedit, ſecundùm Rebuff. *d.tract.q.14.num.5. per d.cap. quoniam*, vbi habetur, quòd tunc Epiſcopus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alij Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo, & portione limitum cuilibet earum Parochiarum debet aſſignari, vt diſponitur *in d.c. quoniam*, & notauit Rebuff. *d.q.14.n.4.*

21 Quartò colligitur Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel eius Procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatũ mortale incurrunt. Ita gloſ. *verb. fructibus, in cap. cùm homines, de decim.* Couar. *lib.1.var.cap.17.num.8.verſ.tertia.* Rebuff. *d.tract.q.13.n.50.* Fagundez. *d.prac.5 lib.1. cap.4.num.11.* Gutier. *canon.lib.2.cap.21.num.43.* Suar. *d.lib.1.cap.36.num.10.& cap.37.nu.2.* Quòd enim decimæ prædiales ſolui debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè text. *in d.c. cùm homines*, ibi, *ſtatim frugibus collectis*, &c. Læl. Zech. *de priuileg.eccleſ.priuil.120.num.11.* Rebuff. *d.tract.q.12.num.1.& 3.* Campan. *in diuerſ.Iuris Canon rub 12.cap.13.num.160.* Guid.Pap. *deciſ.70.* vbi etiam intelligit, *ſtatim*, id eſt, quanto citiùs poſſunt, Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 152.num.1.* Paul.Layman. *in Theolog.morali lib.4.tractat.6.c.5. nu.1.* Caſtro Palao *tom.2.tract.10.diſp.vnic.pun.8. num.4.* me citato *in hoc loco* Trulleoch. *d.lib.3.c.3. dub.4.num.1.* Monet. *d.tract.cap.6.q.1.n.8.* vbi *n.9.* com Reb. *d.q.12.n.2.* & Azor. *d.p.1.lib.7.cap.24.q.16.* tenet ſufficere quòd fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum palea: & *n.15.* ſubdit valere conſuetudinem, vt decimæ prædiales non ſoluantur

22 ſtatim, ſed certo tempore. Vnde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes reſoluunt Marcheſ. *de commiſſion.p.1 cap.16.ſub n.17.* Campan. *dict.rub.12.cap.13.nu.155.* imò teneri ſoluere, vel monere debentem, quando frumentum, vel vinum petiit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt, ſtatim ac fructus collecti ſunt, vel ſaltem, iuxta conſuetudinem monito Curato, vt decimam reciperet, voluit gloſ. *d.verb.fructibus*, ſequũtur Rebuff. *d.queſt.12.num.* 2 Monet. *d.cap.6. num.*

23 *10.* debentur enim ſtatim abſque eo, quòd à Parocho petantur, vel exigantur: quia dies ipſe ſiue tempus ſolutionis pro creditore interpellat, Rebuf. *dict.q.12.n.7.* Gutier. *d.cap.21.n.44.* Paul.Layman. *in Theolog.morali lib.4.tr.4.cap.5.num.1.in fine.*

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, cùm ad id nullo pacto, nullàve lege obligẽtur, vt in ſpecie tradit Guid.Pap. *deciſ.283.* Adrian. *quodlib.5.art.1.§.2.* licèt contrarium teneant Doctores communiter, vt per Gutier. *dict. cap.21.num.43.* quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine in contrarium, quæ non datur, imò, inſpecta illa, Clerici ſolent mittere pro decimis ad agros, fundóſque tempore collectionis, vt teſtatur Gutier. vbi *ſuprà n.45.* nam in hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè præſcriptæ, Suar. *dict.cap.27.num.7.* Fagundez *dict.cap.4. num.12.* Caſtro Palao *dict.puncto 8. num.5.* Trullench. *dict.dub.4.num.2.* Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſil.15.n.15.lib.1.* aſſerentis Parocho non petente ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe: contra quem eſt gloſſ. *dict.verb.fructibus*, & illam opinionem tanquam falſam reprobant Couarruuias *dict.cap.17. num.8.verſic.8.* & Rebuff. *dict.tr.queſt.13.numer.50.*

Infertur ſecundò alij Parocho decimam non eſſe ſoluendam, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus ſuprà decimam priori modo conſideratam, poſt diuiſionem Parochiarum, ideò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit: atqui nulli alij ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur, vt docet text. *in cap.2. de Paroch.* Igitur, &c. Probant corol. text. *in cap.vlt.* ibi, *nec ab iis temporalia exigant, de Paroch.* tex. melior *in cap.queſt.16.q.1.& in cap.1.verſ.illi, de decim, & in cap. ad decimas, de reſtit.ſpoliat.lib.6.* tradunt S.Thom. *2. 2. quaſt. 87. art.3* Sylueſt. *verb.decima, num.14* Rebuff. *d. tract. queſt. 5. à num. 16.& queſt.14.num.39.& queſt. 6. num.12.* me citato *in hoc loco* Trulleoch *d.lib.3.c.3. dub.5.num.1.* Verùm, iſti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipſi declarant. Quare pro terminorum cognitione, & pleniori huius corollarij declaratione ſciendũ eſt primò decimas dupliciter conſiderari: aliæ namque perſonales ſunt, aliæ verò prędiales appellantur, prout ſæpiùs hoc c. meminimus, inter quas, quoad noſtrum propoſitum, illud eſt diſcrimen, quòd priores, attento Iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta, vt probat text. *in cap. ad Apoſtolica 20. verſ. noueris, de decim. & in cap. fin. de Paroch.* reſoluunt Syluest. *verb. decima, nu. 14.* Rebuf. *d.tract queſt.5.num.2.& queſt.6.à n.24.& queſt.13. num.63.* Gutier. *practic.lib.1.queſt.17.num. 8.* Suarez *de Relig.tom.1.tractat.2.lib.1. cap. 21. & 22. num.8.* Monet. *dict.tract. cap. 7. ex num. 21.* Baſil. Pont. *de ſacrament. Matrimon.lib.5.c.13.§.3.n.19.* Fagundez *d.pracept.5. lib. 1. cap. 3. à num.1.* Rota *apud Tamburin. in fine tom.3.de iure Abbatum deciſ. 97.num.3.* vbi quòd decimæ ſacramentales vt debeantur, neceſſariò requiritur adminiſtratio Sacramentorum & *n.4.* quòd decimas exigere non poteſt Rector ſacramenta non adminiſtrans, & *n.5.* quòd decimarum ſacramentalium ſolutio extinguitur cum perſonarum interitu, & *n.6.* quòd decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium mutauit, non debentur priori Curato, ſed ſecundo. Ratio eſt, quia, ſicut proprius Parochus ſua perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta adminiſtrat, ita quandoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta adminiſtratio, eidem Parocho ſoluat decimas de illis, quæ ea propria perſona, & illius miniſterio acquiſiuit, qui Parochus eſſe non deſinit etiamſi Parochianus cauſa comitandi Regem, vel fugiendi peſtem, vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique cauſa belli extra illam Parochiam reſideat, abſque tamen animo transferendi domiciliũ

in perpetuum, prout colligitur ex tex. *in cap. 3. de ſepult. lib. 6.* aduertit in ſpecie Nau. *conſ. 2. num. 3. de decim.* quamuis per accidens in eadē Eccleſia per totum tempus abſentiæ non recipiat Sacramēta: & optimè obſeruat Baſil. Pont. *loco proximè citato,*
27 huiuſmodi decimas perſonales, ſi alicubi ſint in vſu, (prout ſunt in multis Hiſpaniarum partibus, vt atteſtantur Nau. *in man. c. 21. num. 31.* Gutier. *d. cap. 21. num 34.* Rot. *in Placentina decimarum de Truxillo, 15. Nouembris, 1621. coram bona mem. Buratto,* inter eius impreſſas, *dec. 572.* nam vt plurimùm non eſſe in vſu docent Sà *verb. decima, n. 1.*
28 & Suarez *d. lib. 1. c. 21.*) non ſpectare ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio: quia decimæ iſtæ perſoluuntur ad ſuſtentationem eorum, qui ſpiritualia miniſtrant, tum quia tranſeūt hæc onera cum perſona; non enim inhærent rei: quare æquum videtur, vt illi Eccleſiæ ſoluantur, quæ ſpiritualiter fidelem alit Sacramentis, atque doctrina. Vnde ſubdit idem Baſil. Pont. quòd ſi quis mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia poſſeſſiones, illi debentur, vbi domicilium habet; & licèt non mutet domicilium, ſi tamen extra ſuam parochiam laboret etiam per magnam anni partem ſemper decimas perſonales ſoluet illi Eccleſiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per ſe recipit diuina, licèt ex accidenti, occaſione abſentiæ, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam Fagundez *d. p. 5. lib. 1. c. 3. n. 2.*

29 Quòd ſi contingat habere duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt, principali ſoluet; ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumq; diuidentur. Ita Rebuff *de decim. quæſt. 6. num. 5.* Suar. *d. lib. 1. cap. 21. num. 2.* Fagundez *d. cap. 3. num. 5.* vbi
30 *nu. 6* ſubdit, quòd ſi quis artifex habeat domicilium in confinio ſuarum Parochialiū tenetur decimas perſonales ſoluere illi Parochiç vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat: & *num. 7.* addit, quòd ſi dubitetur, de qua Parochia domicilium ſit, tunc inſpiciēda eſt ianua, ſeu porta illius principalis. In poſterioribus verò prædialibus non ſic dicendum, ſed ſecundùm diſtinctionem infrà referendam.

31 Sciendum eſt quoque decimas prædiales in duplici eſſe differentia: aliæ enim veniunt ſoluendç ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam: aliæ verò colliguntur ex prædiis ſitis in aliena Parochia, inter quas illa eſt differentia: quia priores etiā ſine dubio non debentur alij, niſi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta: & ita probat tex. *in d. c. ad decimas, & in d. c. quoniam,* & ſic procedunt tex *in d. c. quæſt. & in d. c. a. de decim.* contrà verò poſteriores, quæ ſi non ſoluerentur Eccleſiæ prædiali, vtique iniuria quodāmodo inferri videretur illius Parocho, cùm ſit paratus miniſtrare Sacramenta dominis prædiorum, tum etiam, quia daretur confuſio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos ſtatuens, iuxta tex. *in cap. 1. diſt. 80. & in c. 1. 13. q. 1.* & conſequenter reſultaret maximum inconueniens, quod conſiderauit tex. *in d. cap. cùm ſint homines, & in cap. ſuper eo, de Paroch. & in cap. quicumque, & in cap. licæt, 16. quæſt. 1.* Vnde decimas prædiales ſpectare ad Eccleſiā intra cuius fines ſita ſunt prædia, *cap. cùm homines, cap. cùm in tua, c. cùm contingat, de decim.* Rebuff. *de decim. q. 6.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 98. num. 1.* vbi *num. 14.* reſoluit Eccleſiā prædialem præſumi percepiſſe decimas omnium fructuum exceptis illis, quæ probantur altari ſolutæ, & *dec. 99. num. 7.* ait quòd Parochus prædialis habet ius decimandi vniuerſale, & in genere reſpectu quorumcumque fructuum etiam nouorū.

Ex his colligitur primò decimas perſonales, ſicut prædiales, intra tamen propriam Parochiā cōſtitutas, ſine dubio nō alij, quàm proprio Parocho eſſe perſoluendas, Patet ſi expendamus nulli alij niſi illi eſſe debitas iuxta reſoluta, & quòd ſint inſtitutæ ob miniſteriū Sacramentorū, quod quidē in perſonis exerceretur: & ita probant tex. *in d. c. ad Apoſtolica, & in d. cap. 2.* & alia Iura ſuprà citata, reſoluunt Syluest. Reb. & alij poſt eos relati, 32

Colligitur ſecundò, non ſic dicendum eſſe in decimis in aliena Parochia conſtitutis, in quibus recurrendū eſt ad conſuetudinem, vt inquit tex. *in d. c. cùm ſint homines,* & per illum ſic docent Abb. *conſ. 58. num. 2. verſ. ex his argumentis,* Con. *d. cap. 17. num. 8. verſ. 4.* Perez *l. 1. poſt princ. verſ. huiuſmodi autem decimæ. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & l. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 17. num. 2. & 5. & canon. lib. 2. cap. 21. num. 58.* Pure. *deciſ. 150. num. 4. verſ. tamen iſtis, lib. 1.* Rota *deciſ. 163. num. 3. p. 2. diuerſ. & deciſ. 274. num. 1. & deciſ. 283. part. 2. recent. & in Abulen. decimarum, 17. Decembris, 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, verſ. tertio tollitur,* vbi fuit dictum, quòd ſi 33 34
agereretur inter Eccleſiam prædialem, & Sacramētalem, cui decimæ deberentur, tunc ſtandum erit cōſuetudini & eadem Rota *in Placentina decimarum 10. Maij, 1628. coram R. Coccino Decano,* impreſſa per Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatū deciſ. 98. num. 2.* Patet, ſi expendamus, in huiuſmodi decimis non eſſe Iure compertum, cuinam Eccleſiæ debeantur, Achil. *dec. 6. num. 2. de decim.* Pure *deciſ. 176. num. 4. lib. 3.* & propterea in earum ſolutione Iuris obſcuritatem reperiri, vt fatetur Pontifex *in dict. cap. cùm ſint homines & in d. c. ad Apoſtolicæ,* ac proinde, cùm conſuetudo ſit optima legum declaratio, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* vtique ad illam in hac dubietate erit recurrendū, vt ſecuriùs procedatur: nec aliud euincit neceſſariò tex. *in l. Imperatores, in princ. ff. de public.* ſiquidem intelligi poteſt de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos verò agimus de decimis, quæ, licèt reales appellentur, non tamen ratione rei, ſed ratione perſonæ debitæ ſunt, quæ quidē conſuetudo per decennium inducetur, eò, quòd non contra Ius expreſſum, ſed magis præter ius 35
cenſetur propter obſcuritatem illius, quod per illam declaratur, ac proinde nil mirum, ſi longo tempore, hoc eſt per decennium, rectè inducatur, iuxta gloſſ. receptam *in cap. vlt. verb. conſuetudine, de conſuetud. lib. 6.* obſeruant in ſpecie Achil. *deciſ. 3. num. 3. de decim.* Abb. *in d. cap. cùm ſint homines, in fine,* Cou. *d. num. 8. verſ. 4.* Rebuff. *d. tract. q. 13. num. 47. & 60.* Monet. *d. tract. c. 5. num. 50 a.* Gutier. *dict. cap. 21. num. 58.* Quicquid contradicat gloſ. *in d. cap. cùm ſint homines.* Quod quidem intelligendum eſt de prædiis noualibus, in quibus prædicta cōſuetudo verificatur, ſecùs verò, ſi antiqua ſint, & per tēpus ſufficiens alij Eccleſiæ parochiali decimæ ſint acquiſitæ: tunc enim longioris tēporis conſuetudo erit neceſſaria, vt infrà notabimus *corol. quarto.* Intellige quoque, ſupradictam reſolutionem, dum habet ſufficere decennium ad introducendam conſuetudinē huiuſmodi, vt habeat locum, quando agitur inter duas Eccleſias parochiales, ſecùs ſi ageretur inter Eccleſiā parochialem, & alteram, cui ius reſiſtit: tunc enim requireretur immemorialis, aut quadragenaria cū titulo.

titulo. Rebuff. *d. q. 13 n. 83. cum ſeqq.* Rot. *in Calaguritana decimarũ, 19. Martij, 1610. coram Card. Caualerio*, Et manutentorio in poſſeſſione exigẽdi decimas peti poteſt, nedum ex propria perſona, ſed etiam nomine Eccleſiæ, & ſolet dari, vt *in cauſa Foſſanen. decimarum. 2. Martij, 1622. coram R. P. D. meo Pirouano.*

36 Colligitur tertiò, ſemota conſuetudine, tales decimas potiùs prædiali, quam baptiſmali Eccleſiæ eſſe ſoluendas, ſiquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor Iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur ex ſupradicta conſideratione Iunat deciſio Iuriſconſ. *in l. Barbarius. ff. de offic. Præt.* vbi æquitas in efficaci Iuris ratione fundata præualet alicui Iuris rigori, non tamẽ ſcripto apertè, propter tex. *in l. proſpexit. ff. qui, & à quibus.* Accedit, quòd licèt prædictæ decimæ ratione perſonæ debeantur, vt ſuprà proximè conſiderauimus; non tamen negandum eſt, ab ipſo prædio deberi, & ita debitas eſſe Eccleſiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Eccleſia ius acquirit: ac ſubinde, cùm parata ſit prædicta Eccleſia ad exercendũ præfatum miniſterium, quod per accidens ſuppoſita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci poteſt. ex reg. tex. *in d. l. Imperatores.* Sic aliàs infideles commorãtes in terris Chriſtianorum, & habentes poſſeſſiones in aliqua Parochiali Eccleſia, eidem tenentur decimas ſoluere; quos tamen conſtat non recipere in illa aliquod miniſterium ſpirituale, prout oſtendimus infrà §. 3. *corol.* 1. Facit tandẽ, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in parochialium cõfuſione; quod quidem bono priuato ſemper anteponitur: vnde videtur dicendum, prædictæ Eccleſiæ prædiali tales decimas eſſe ſoluendas, prout in ſpecie mihi ſentire videtur tex. *in d. c. cum ſint homines.* ibi, *quia difficile nimis videtur* &c. tradunt S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 3. ad 2* Cou. *d. n. 8. ver. 2.* Sylueſt. *verb. decima. n. 14.* Nau. *conſ. 2. n. 7. de decim.* Gutier. *d. lib. 2. c. 21. num. 54.* Achil *dec. ſ. 3. num. 1. de decim.* Pute. *dec. ſ. 176. n. 3. lib. 3.* Rota *in Placentina decimarum, 10. Maij, 1628. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

37 Infertur tertiò, quid dicendum de decimis ouium, quæ ad varias partes tranſeunt, cuinam Eccleſiæ ſoluendæ ſint? Et in primis pro Eccleſia domicilij, ſeu baptiſmali facit. quia fructus ouiũ dicuntur illarum fructus induſtriales, & non naturales, ſecundùm Bald. *in l. ancillæ. C. de furtis*, eò quòd multum in illis operatur domini, & cuſtodis induſtria, vt aduertunt Cou. *var. lib. 1. p. 3. n. 6.* Menoch. *de arbitrar. caſu 12. è num. 5. & 19.* & vti tales dicendi ſunt perſonales, veluti acquiſitæ per hominis perſonam, & illius miniſterium: conſtat autem decimas perſonales abſolutè, & in totum ſoluendas eſſe illi Parocho, apud quem eccleſiaſtica recipiuntur Sacramenta, vt notauimus *coroll. proximo*; qualis eſt Parochus domicilij, licèt per accidens ad alium locum ſe transferat Parochianus, iuxta tex. *in cap. 3. de ſepultur.* dummodo tamen fiat tranſlatio ſine animo conſtruendi, & conſeruandi domicilium, propter tex. *in l. 4. & in l. aſſumptio. §. filius, ver. ſ. viris prudentibus. ff. ad municip. & in l. pen. ff. de Senator. & in c. ex parte, & in cap. poſt. laſit, de foro comp.* Facit rurſus tex. *in cap. commiſſum*, ibi, *in cuius Parochia commorantur*, &c. *de decim.* Pro Eccleſia verò loci, vbi oues paſcunt, facit, quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloſ. *verb. perſonales*; *in d. cap. Apoſtolicæ de decim.* communiter recepta ex Nauar. *d. conſ. 2. num. 7* ac ſubinde ſemota conſuetudine, prædictæ Eccleſiæ prædiali in totum, & abſolutè perſoluendæ ſunt, prout eadem gloſ. aſſirmat. Facit inſuper doctrina Hoſt. *in ſum. de decim. §. 1.* quem ſequitur Angel & Sylueſt. *in ſum. verb. decima, num. 1*; dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium perſoluuntur: vnde non eſt verum dicere, quòd ſoluendæ ſunt illi Eccleſiæ, in cuius Parochia commorantur, iuxta reg. tex. *in l. Imperatores. ff. de publican.*

Quapropter reſoluendum videtur, quòd ſi 38
oues dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia
prædiali, dimidium totius decimæ illi perſol-
uendum eſt, reliquum verò dimidium pro ta-
ta temporis Eccleſiæ parochiali, ſi altera di-
midia parte anni in eadem oues paſcuunt: ita in
effectu gloſ. *verb. perſonales, in d. cap. ad Apoſto-*
licæ, S. Thom. *d. quæſtio 87. articul. 3 ad 1.* Gregor.
Lop. *lib. 9. titul. 20. part. 1.* Rebuff. *d. tract. quæſtio 6.*
num. 25. cum ſeqq. Suar. de Pace *in pract. tom. 2 par.*
1. cap. 5. numer 8. cum ſeqq. Suar. *de Relig. tom. 1.*
tract. 2. lib. 1. cap. 5. numer. 8. cum ſeqq ubi citato *in*
hoc loco Trullench. *d. cap. 3. dub. 5. num. 4* Monet. *d.*
tract. cap. 4. num. 16. vbi ait decimas quoque diui-
dendas eſſe inter duas Parochias, ſi in earum vna 39
iaceant, & dormiant oues, & in alia paſcant,
Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis, præc. 5. lib. 1.*
cap. 5. num. 10 Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib. 5.*
cap. 13. §. 3 numer. 22. & 24. vbi *num. 25.* ſoluit.
quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec mo 40
rantur per vllam anni partem in Eccleſia domi-
ni ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum
deberi Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, in
qua paſcuntur, & morantur. Nec prædictæ re-
ſolutioni refragatur dicere, quòd decimæ ani-
malium propter induſtriam, & miniſterium ho-
minis in illis acquirendis neceſſarium, ſunt per-
ſonales, ac ſubinde ſine aliqua diminutione eſ-
ſe perſoluendas Eccleſiæ baptiſmali. Satisfit
enim, ſi aduertas induſtriam, & miniſterium ho-
minis tantummodò conuincere prædictos fru-
ctus animalium non eſſe purè naturales, hoc
eſt, naturaliter productos, & in quibus ſo-
lummodo natura operatur; nihil tamen reales
eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, &
alij plurimi, in quibus multùm opera, & indu-
ſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus
natura producente, & iuuante producti reales
dicuntur: nequaquam verò perſonales, qui
tantummodo ſunt illi, qui ſine re aliqua per ho-
minis perſonam, & illius miniſterium acquirun-
tur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia pro-
ueniunt.

Ad tex verò *in d. c. commiſſum*, reſpondetur illũ 41
quidem agere de animalibus, quæ exiſtunt, & paſcunt in eadẽ Parochia baptiſmali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas ſoluere nolebant, allegantes cõſtructionem Monaſterij ſui factam in territorio eiuſdem Eccleſiæ, qua reiecta allegatione Pontifex iubet, vt eidem Eccleſiæ, ſicut antea, decimæ perſoluantur: quæ quidem reſolutio intelligenda eſt, attento iure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac ſpecie maximè conſideranda eſt.

Verùm verò decima ſit ſoluenda ex prædictis 42
animalibus Eccleſiis illarum regionum, per quas illa, ſeu oues paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium? Dicendum eſt, quòd non: ſiquidem

ſiquidem licet eundo,& redeundo paſcant in paſcuis prædictarum Eccleſiarum;hoc tamen nutrimentum minimum eſt,& paruæ conſiderationis:vnde,cùm de minimis decima ſoluenda non ſit, arg.*l.ſcio.ff.de in integ.reſtit l.ſi oleum.§ fin.cum l.ſeq.ff.de do o.*cum aliis per me citatis *in tractatu de axiom.iuris vſufreq.axiom* 150.*num* 2 neceſſariò videtur dicendum prædictis Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit,quia,vt aduertit Nauar, *vbi ſupra num.*2.mortaliter loquendo,videtur impoſſibile rectè iudicare quænam quantitas prædictis Eccleſiis ſolui debeat,& quinam ſit valor illius:vnde neceſſariò dicendum eſt non eſſe faciendam maiorem impenſam,nec maiorem laborem aſſumendum,quàm ſit res ipſa,propter quam aſſumitur.

43 Infertur quartò ſpoliatum per Parochum à perceptione decimarum,quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum,vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur. Diximus *ſupra in princip.huius* §.attento Iure,decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere,vt nullus alios illam habere poſſit: atqui reſiſtente Iure communi,& illius præſumptione, ſpoliato, fauentéque ſpoliatori non eſt ſpoliatus reſtituendus, donec oſtendat titulum,vel cauſam ſufficientem, qua præſumptio aduersùs illum reſultans purgata ſit. Igitur,&c.Probant corol.tex optim. *in cap. decimas*,ibi,*niſi euidenter docuerint.* &c. *de reſtit.ſpol.lib.*6.Innoc.*in c.in litteris* vbi Beroi,*n.*87 dicit communem,*eod.tit.in antiq.*Rip.*in c cùm Eccleſia Sutrinà. col. pen. de cauſa poſſ.* Felin.*in cap.ad petitionem,num.*7.*de accuſat.*Cou.*lib.*1.*var.c.*17.*n.*6 Nau. *in c.accepta.oppoſit.*10 *n.*7.*&* 21 *de reſtit.ſpol.*Mench. *illuſtr cap.*86.*à princ.& c.* 89. *n.*4.Rebuff.*de decim. q* 13.*n* 83 Monet *eod tract cap.*5.*n.*81.Gurier. *lib.* 2.*Canon.cap.*21.*n.*74.Anton.Gabr.*commun.ſub tit. de re .it ſ oliat.concl.* 1 *num.*107 Menoch *remed.* 1. *recuper.à num.* 67. Pro quibus etiam facit:quia, ſi aliàs reſtitutio concederetur non purgata prædicta Iuris præſumptione,vtique lex concedens talem reſtitutionem iniuſta cenſeretur, veluti conſentiens,vt ſpoliatus in peccato,& in retentione iniuſta perſeueret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta iuris præſumptione pertinere dicitur decima de qua agitur, ad quod alludere videtur tex.*ad d cap ad decimas*,ibi,*iniuſtè occupaſſe*,&c.

44 Nec contra corol.obſtant verba generalia tex. *in d.c.in litteris,de reſtit.ſpoliat.*& ratio illius in fine poſita,ſi dicatur ſimiliter ius reſiſtere illi, qui abſque Canonica inſtitutione retinet eccleſiaſticum beneficium,iuxta *reg.*1 *de regul. Iur. lib.*6.*& c.*3.*de inſtit.* Siquidem reſpondetur reſiſtentiam iuris reſultantem ex defectu tituli,ſolam reperiri in proprietate beneficij,non verò in poſſeſſione illius, quæ quidem, licèt iniuſta,vera tamen data capacitate poſſidentis reperiri poteſt abſque Canonica inſtitutione,eò quòd beneficia ſua natura ſunt poſſibilia, dum quis aliquando poſſidendi capax per vſum adæquatum,& ſufficientem tanquam dominus apprehendit,iuxta definitionem poſſeſſionis,ac proinde nil mirum ſi *in d. c.in litteris* reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem,non oſtenſa Canonica inſtitutione aliqua, quod quidem ſignificare videtur tex.ille in ratione,quam aſſignat de prædone reſtituendo:contrà verò in decimis, de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ Ius cõmune videtur reſiſtere? Verum aduersùs talem intellectum vrget; quia defectus Canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam Iuris nõ ſolùm circa proprietatem, verùm etiam circa poſſeſſionem: & ita verbum, *obtineri,in d. reg. beneficium*,non tantùm ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo, fructus accipi non poſſunt,prout in ſpecie reſoluunt Couar.*de ſponſal.part.*2. *c.* 6. §. 8.*num.*8 Hoied.*de incompat.beneſic.part.*1.*cap.*12.*à princ.* Menoch. *vſuf ..q.cap.*16.qui quidem fructus reciperentur,ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficij,ex reg.tex.*in l.bona fidei. ff. de ac .uir.rerum dom* & ex his,quæ reſoluunt Couar. *vb ſupr.num.*16.*& in reg.poſſ ſſor.part.*2.§.2.*nu.* 7. Nauar. *in princ.de pœnit.diſt.*6. *num.* 23. Vrget inſuper quòd defectus Parochiæ etiamſi arguat reſiſtentiam iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam neceſſariò circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis:nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat propter defectum Parochiæ arg.tex.*in cap.cauſam,quæ de præſcrip.& in cap.prohibemus.de decim.* imò colligitur ex tex.*in d.cap.ad decimas* ibi, *poſſediſſe*. Vrget denique: quia idem *cap. ad decimas* procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, vt Doctores ibidem fateri videntur. Vnde meliùs reſpondetur quòd, licèt fateamur, aduersùs ſpoliatum à beneficio dari legis reſiſtentiam, dum titulum,vel cauſam ſufficientem non oſtendit; nihilominùs tamen eadem lex non aſſiſtit ſpoliatori,prout aſſiſtit Parocho, quando à perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat,in quo caſu procedit text.*in d.c. ad decimas*.Et ſecundùm hoc Corollarium ſic explicatum declaratur tex.*in cap.ex inſinuatione, de procuratorib.* vbi habens plura beneficia incompatibilia,ab altero ſpoliatus reſtituitur & *in c.licet, de præbend.lib.*6.iunctis reſolutis per Abb.*in d.c.in litteris,n.*24.plures,quos refert Nau. *in dicta c. accepta. n.*6.Cou.*d.c.*17.*n.*6.Sic aliàs ſi laicus proponatur ſpoliatus ab alio laico ſpoliatore ſine alia oſtenſione tituli, & iuſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum, quantuncunque ſpoliator velit probare ad ſe illud ius pertinere,prout in ſpecie dicit communem ſententiam Mench. qui plures refert, *illuſtr. cap.*89. *num.*5.

Nec ſimiliter refragatur tex.*in cap.cùm Eccleſia Sutrina,de cauſa poſſeſſ. & propr.* vbi Ius commune 45 reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & aſſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus,de quibus ibi, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis, *Canonica inſtituta*, &c.& tamen tex.ſupponit abſque vlla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos, niſi inſimul actum fuiſſet petitorio,in quo Clerici defecerunt.Siquidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb.*n.*44.Rip *n.*12.*ibidem*, & alij relati à Cou.*d.cap.*17.*n.*7 latiſſimè Mench. *d. c.*86.*à princip.*ex mente nonnullorum Doctorum reſpondent Præceptores *in d. cap.cùm Eccleſia* propterea non fuiſſe factam reſtitutionem, quia Clerici, de quibus ibi,non breui tempore, ſicut in *d.c. ad decimas*. (prout illi intelligunt aduerbium, *aliquandiu*,ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt,ſed diuturnam,& longam quaſi poſſeſſionem,eò quòd conſtat ex littera, non tantùm

in

in vna, vel in duabus, ſed in trium Epiſcoporum electionibus inſimul cum Canunicis concurrere. Patet ex tex. ibi, *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſuper non ſolùm per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurrere. Patet ex princip. tex. *verſ. verum*, ibi, *ipſi ac prædeceſſores eorum*, &c. ex qua diuturna quaſi poſſeſſione inſurgit præſumptio tituli præcedentis, & ex illa iuſtificatur poſſeſſio eligendi, iuxta reg. tex. *in l. cum de in rem verſ. ff. de vſuris, & in l. ſi filius. C. de petit. hæred.* qua de cauſa tex. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam poſſeſſionem per ſe ſolus ſufficiebat vnicus actus, qui effectum ſortiretur, iuxta reg. tex. *in c. conſultationibus, de iurepatr.* communis ex Cou. *in reg. poſſeſſor. p. 2. in princ. n. 6.* quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt, & vti talis defendi, & teneri poteſt, prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas, nu. 7 & 8.* Sed tamen vrget aliquo modo: quia aſſiſtentia trium electionum, de neceſſitate nō conuincit longinquitatem temporis, ſiquidem poterant Epiſcopi electi breui viuere tempore. Vrget inſuper: quia text. non expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorij; de quo ibi directè non agebatur, (tunc enim vnica tantùm electio ſufficiebat;) ſed in cauſa petitorij, ſuper qua ſententia prolata fuit. Vrget tertiò: quia tex. *in dict. cap. ad decimas*, indiſtinctè loquens, talem diſtinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, ſi de neceſſitate requireretur. Vrget denique: quia aduerbium, *aliquandiu*, poſitum *in dict. cap. ad decimas*, etiam longinquitatem temporis, licèt non magnam, importare ſolet, ac proinde videtur inconueniens, vt poſſeſſio in illo text. iuſtificetur, recurrere, ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus *in d. cap. cùm Eccleſia*, per euidentem præſumptionem conſtare de titulo; ſiquidem in illo tex. Clerici, de quibus ibi, ex ſcientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua ſcientia, & patientia vrgenti præſumptione reſultauit priuilegium, ſine quo non eſt veroſimile Canonicos recepiſſe prædictos Clericos: vnde neceſſariò dicendum eſt in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, iuxta reg. *lib. 2. C. de ſeruitut.* quo quidem titulo, ſeu cauſa ſufficiente iuſtificabatur poſſeſſio, qua iuſtificata text. ſupponit Clericos fore reſtituendos, ſi ſolùm remedio poſſeſſorio ageretur.

46 Vtrùm autem laici ſpoliati decimis agentes interdicto *Vnde vi*, ſint ante omnia reſtituendi? Quæſtio eſt in præſenti non contemnenda: in qua reſoluendum exiſtimo, quòd ſi laici ſint ſpoliati decimis, id eſt, iure decimandi, & petendi decimas & agant prædicto interdicto, nequaquā reſtituendi ſunt, ex eo, quia, cùm neceſſarium ſit poſſeſſionem probare, iuxta *c. conſultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum ius decimādi nullo modo poſſidere poſſint, *cap. cauſam, quæ de præſcript.* iuxta communem intellectum, quinimò illius iuris ſint omninò incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet, ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali, vbi tanquam acceſſorium inſeparabiliter adhæret, *cap. 1. ibi, iure Sacerdotum, 16. quæſt. 7. cap. quamuis, 17. de decim.* cum ſimilib. rectè fit, vt laicis ſpoliatis, tanquam omninò prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat reſtitutio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas.

Tota verò controuerſia verſatur, quando laicus 47
ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarum nomine ipſi nomine proprio ſoluūtur ex aliquo titulo temporali manente iure ſpirituali decimandi penes ſpiritualium miniſtros, in qua diſtinguendi ſunt duo caſus. Primus eſt, quando laicus ſpoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto *Vnde vi.* in quo reſoluendum, contra illum reſtituendum eſſe, vt tenet Brixien. relatus à gloſ. *verb. præſumuntur, in d. c. ad decimas*, gloſ. 1. *in cap. 1. 14. quæſt. 1.* ſequuntur alij, vt per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. à num. 71.* Beroi. *in cap. item, cùm quis. à num 49. rod. tit* obſeruat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *deciſ. 288.* Doctores communiter, vt per Mench. *illuſtr. c. 89. n. 5.* Cou. *d. c. 17. n. 6.* Cuius rei ratio eſt: quia, cùm laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *Vnde vi*, iuxta vulgares regulas. Quicquid contrarium teneant gloſ. *d. verb. præſumuntur*, ſtatim in princip. & alia *verb. commendas, in c. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. cap. ad decimas.* Abb. *n. 19. in d. c. ex parte.* & alij citati à Cou. *d. n. 6. in princip* & à Mench. *d. c. 89. n. 4* Debebant enim conſiderare non eſſe neceſſarium, quòd laicus probare poſſet poſſeſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatur ab alio laico contra quem etiam eſt iuris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Concil. Lateranen. reſpectu poſſeſſionis decimarum aduersùs laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & iuſtam earum poſſeſſionem: & tamen, quæ ſufficiat ad prædictas decimas præſcribendas; non tamen exinde ſequitur laicum non poſſe habere naturalem, & iniuſtam decimarum poſſeſſionem, qualem habet quicumque prædo, quæ ſufficiens ſit, vt ſpoliatus reſtituatur, iuxta *d. c. in litteris, de reſtit. ſpoliat.* Alter caſus eſt, quando laicus ſpoliatur ab eo, cui Ius commune aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parrochiam, iuxta terminos tex. *in d. c. ad decimas*, in quo ſecurè reſoluimus reſtituendū non eſſe, niſi euidēter docuerit ſe vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateran. Concilium, vel alio ſimili modo probauerit ſe poſſeſſionem decimarum fuiſſe legitimè aſſequutum. Cuius rei ratio eſt: quia, ſi Canonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi euidenter docuerint ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, iuxta *d. c. ad decimas*, quia, ſcilicet, Ius commune reſiſtit illis, & inſimul aſſiſtit huic, à fortiori multò magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpolietur decimis, cui multò magis reſiſtit Ius commune, & iuxta hunc caſum poſſunt intelligi Doctores, quos citat Cou. *d. n. 6. in princip.*

Infertur quintò reſolutio ad illam quæſt. vtrùm 48
decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in ſpecie tuetur S. Anton. *p. 2. tit. 4. c. 1. §. 3. verſ. & notat.* videtur ſentire S. Thom 2. 2. *q. 87. art. 3. ad 3.* Pro qua facit primò tex. *in c. peruenit.* ibi, *decimas*, &c. 16. *quæſt. 1.* vbi tex. dicit abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus: quia ius percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita vti tale ſine prædicto miniſterio, tanquam ſine fundamento exiſtere non poteſt: vnde

cùm

colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſione, quæ expreſſè obſtare videtur, prout eſt tex. *in d. cap. paſtoralis.*

38 Ex his primò colliguntur rationes*, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſunt ſoluendæ; minimè verò perſonales: & vlteriùs id ipſum non ineptè deprehenditur ex text. in dicto *cap. tua nobis*, & aliis, de quibus *in tit. de decim.* dum in propoſito expendunt, quòd Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis, & ſibi reſeruauit decimas omnium fructuum terræ in ſignum vniuerſalis dominij; ac ſubinde videtur dicendum decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis eius. Nec reſtagratur dicere, quòd quando domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſque impenſarum deductione, *d. cap. tua nobis*. Satisfit enim, ſi aduertamus id procedere, ſuppoſita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt, de fructibus, quos Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, ſi debeant teſtitui ſine deductione impenſarum, prout dicit text ſic intelligendus *in cap. tua nobis*: ſecus verò, ſi fiat mentio de fructibua ſimpliciter, & non detur alia coniectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conuentionis iuxta ſuprà reſoluta; quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducuntur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia: quoniam, ſicut conſuetudo efficere poteſt, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente cõgrua ſuſtentatione iuxta ſuprà reſoluta; ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, vt ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quòd minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

39 Colligitur ſecundò colonum partiarium pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducere expenſas, vt probat *d. cap tua nobis*, ibi, *ſicut colonus de parte fructuum*, &c. Valaſc. *de iure emphyt. q.* 50. *num.* 9 Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *n.* 8. Ioan. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 22. Surd. *deciſ.* 294. *num.* 1. D. Barboſ. *in d. l. fructus num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 1 *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. latè Monet. *d. cap.* 6. *num.* 40. *cum ſeqq* vbi *num.* 42. cum Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 34 *q* 4. agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimam? Diſtinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſoluit Eccleſiæ parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ; quo caſo intelligendus eſt text. *in cap quæſti in fine*, 16. *q.* 1. aut demum colonus conducit totum prædium, ſiue nũmis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſoluere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali.

40 Colligitur tertiò integrè, & ſine diminutione ſoluendas eſſe decimas, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, aut vlla alia debita, *d. cap tua nobis*, ibi, *decimam reddere ſine diminutione* &c. Cou. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 13. *col.* 1. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 39. *dub.* 3. *num.* 36. Suar. *d. lib.* 1.
41 *c.* 35. Cald. Pereira *de empt. c.* 9. *n.* 7. Decima enim vbi debetur, integra ſolui debet, Rot. *deciſ.* 469. *n.* 1. *& deciſ.* 542. *in fine, p.* 1. *recent.* & ideò nec propter ſterilitatem deneganda eſt, Rebuff. *q. vlt. num.* 88. Monet. *cap.* 8 *num.* 62. nec prætextu, quòd ſibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. *d. q. vlt. num.* 19. Cened. *ad Decretum collect.* 66. *num* 2. Monet *d. cap.* 8. *num.* 61. Quare non eſt Iuri conſonum quod in aliquibus locis agricultores faciunt dum in ſuis areis ante decimationem ex cumulo tritici elargiuntur eleemoſynas Religioſis, niſi id legitima conſuetudine approbatum fuerit, Villalob. *in ſum. part.* 2. *tract.* 33 *diffic.* 2. *nu.* 7. Trullench. *d. lib.* 3. *c.* 3. *dub.* 3. *n.* 2 de quo etiam latiùs Fr. Philip. de la Cruz de Vaſconcellos *in tract. de decim. & primis* §. 3. *n.* 8. *in*
fine pag. 91. *cum ſeqq* Ad excludendas igitur frau- 42
des poteſt Curatus cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncios ſit præſens, vt aduertunt Cou. *d. cap.* 17. *numer.* 8. Valaſc. *d. q* 30. *n.* 15 *col.* 2. Perez *l.* 2. *tit.* 5. *lib.* 1. *Ord. pag.* 152. Hieron. de Laurent. *Auenion. deciſ.* 54 *in fine*, Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 37. *numer.* 7. Rebuff. *quæſtio.* 5. *num.* 85. Cened *dict. collect.* 66. *nu.* 3. Camill. Borel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *num.* 78. Monet. *q.* 6. *num.* 4.

Colligitur quartò, excepto caſu decimarum 43
prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos nõ aliter intelligi quàm deductis expenſis, Fagũd. *d. prac.* 5. *lib.* 1. *c.* 2. *n.* 18 Patet, ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere priuilegium, quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam text. *in d. l. fructus*: cùm contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie aduertit Tiraq. *vbi ſup. num.* 3. Pro quo facit etiam tex. *in d. cap. grauis*; qui agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit *gloſſ. vlt* & omnes ibi. Sic ſanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legiſlatorum ſuprà relata, dum dicit ſpeciale eſſe in his decimis prædialibus, ita vt ſpecialitas in eo verificetur, quòd in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundum cenſuram Iuris Ciuilis, de qua *in d. l. fructus*, ſed ſecundùm rei naturam, & veritatem.

Quartò, & vltimò infertur de vna, & eadem re, 44
ſiue de eodem aceruo duplicem decimam ſolui non debere, gloſ. *verb. de nouendus, in c. paſtoralis, de decim.* Gig. *de penſ. q.* 58 *num.* 3. *&* 4. Azeued. *l.* 7. *in*
princ. tit. 5. *lib.* 1. *noua Recop.* Et ideò redecima, ſeu 45
dupla decima eſt contra Ius, Innoc. *in c. cùm non ſit n.* 1. *de decim.* Abb. *in c. cùm ſint n.* 6. *ante fin. verſ. aliàs ſequeretur eod. tit.* Sot. *de iuſtit. lib.* 9. *q* 4. *art.* 2. *verſ. hinc ſuperiùs colligebamus, in fine*, Hõcala *de decim. p.* 2. *propoſit.* 6. Seraph *deciſ.* 148. *num.* 9. Rot. *in Cordub. redecimarum*, 19. *Nouemb.* 1607. *&* 27. *Martij, &* 10. *Maij* 1613. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Quatenus, ſcilicet, petitur ſecunda decima de tributo, vel penſione, quam recipit dominus propter locationem prædij, ex cuius fructibus decima fuit ante ſoluta: tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædij ſit ſoluta, non debet ſolui ſecunda decima de penſione, quia locatio cenſetur facta ſalua decima, Ita Ioan. And. *in c. cùm non ſit n.* 4. *verſ. vnde dicit*, Innoc. *ibid. n.* 2. *verſ. in domino autem fundi*, Collect. *n.* 3. Anch. *n.* 4. Hoſt. *n.* 2. Butr *num.* 6. Card. *num.* 2. *verſ. & ex hoc. de decim.* Vitalin. *in Clem. Religioſi n.* 15. *cum ſeqq. eod. tit.* Rot. *in d. Cordubẽ. redecimarum*, 19. *Nouemb.* 1607. *coram D. meo Coccino Decano.*

Præſcriptione tamen immemorabili, vel qua- 46
dragenaria

dragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, vt cenſuit Rota *Conchen.redecimarum,1. Februarij,1591.coram Giptio, & in Corduben.redecimarum 18. Maij 1618.coram Reuerendiſſ. D.nto, Coccino Decano*; & illam ſic acquiſitam ſoluendi obligationem, eiusque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, ſecundùm Hoſt.*in ſum.§.& verius præſcribi,verſ.decimò quæro de decim* Rebuff. *q.5.n.34.cum ſeqq.*Rot.*in d. Conchen.redecimarum, coram Giptio.*

ſ. II.

De perſonis, quibus decimæ ſoluendæ ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Decima aliquando ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem,ſeu ipſos fructus.*

2 *Decima, quatenus importat ipſum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem.*

3 *Decima conſiderata, vt ius percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit.*

4 *Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant.*

5 *Parochia ſingula ſingulis Presbyteris in diuiſione fuerunt conſtituta, ſingulisque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa.*

6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*

7 *Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet.*

8 *Parochus, & alij, quos ipſi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.*

9 *Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

10 *Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.*

11 Cap.quoniam, de decimis, *declaratur.*

12 Cap.dudum, eod tit.*declaratur.*

13 *Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus,non verò aliorum Parochianorum.*

14 *Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum.*

15 *Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus,in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ.*

16 *Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter,& legitimè in Parochiam fuerit erecta,quantuncumque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*

17 *Eccleſia matrix de Iure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ.*

18 *Eccleſia matrix,ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ,tunc cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum.*

19 *Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem,cui prius decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauit.*

20 *Noualia debentur Parochiæ,in cuius finibus ſurgunt.*

21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.*

22 *Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur ſtatim,abſque eo,quòd à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

25 *Parocho alij decima non eſt ſoluenda,præterquam illi,apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur.*

36 *Decimæ perſonales attento iure non alij Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta.*

27 *Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu.*

28 *Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam,ſed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſoluet decimam perſonalem: ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumque diuidetur.*

30 *Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ,vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat.*

31 *Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis, ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*

32 *Decimæ perſonales,& prædiales intra propriam Parochiam conſtitutæ,non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluendæ.*

33 *Decima in aliena Parochia conſtituta,cui Parocho,prædiali,ſcilicet,an ſacramentali, ſint ſoluenda,recurrendum eſt ad conſuetudinem.*

34 *Decima in aliena Parochia conſtituta,cui Eccleſiæ debeatur non eſt Iure expreſſum.*

35 *Decennium ſufficit ad introducendā conſuetudinem,cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ: immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam parochialem, & alteram, cui ius reſiſtet.*

36 *Decima in aliena Parochia conſtituta, ſemota conſuetudine,potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluenda.*

37 *Ouium fructus dicuntur induſtriales,& non naturales.*

38 *Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali,dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt;reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant.*

39 *Decimæ ouium diuidendæ ſunt inter duas Parochias,ſi in earum vna iaceant,& dormiant,& in alia paſcant.*

40 *Oues quando nec paſcuntur,nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini,ſed illi,vbi paſcuntur,& morantur.*

41 Cap.commiſſom, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex omnibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipſam Parochiam poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quam ſi oſtendat titulum, vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur.*

44 Cap.in litteris, de reſt.ſpoliat. *declaratur.*

45 Cap.cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. prop. *declaratur.*

46 *Laici ſpoliati decimis agẽtes interdicto,* Vnde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi? oſtenditur, & num.* 47.

47 *Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? oſtenditur, & n.*48.

49 *Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente.*

50 *Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt.*

51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat.*

52 *Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi priuilegium Papæ accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione iuris reſultat titulus priuilegij allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateran. immemoriali præſcriptione allegata.*

54 *Decimas, quæ iuſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere.*

55 *Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum.*

56 *Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*

57 *Eccleſia vna, vt præſcribat decimas Epiſcopo de iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

58 *Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extenditur.*

59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminato millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur.*

61 *Decimas præſcribens in vna parte fundi, maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt.*

62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribens, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit.*

1 DECIMA quoad hoc propoſitum, duobus modis poteſt conſiderari: aliquando enim ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum; aliquando verò importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus qui decimarum nomine capiuntur. Memini huius diuiſionis S. Thom. 2.2. *q.*87. *art.*3. Inter quos modos illud eſt diſcrimen: quia, ſi priori modo conſideretur ius illud, eſt ius ſpeciale dependenter. Ratio eſt: quia, cùm competat propter miniſterium ſpirituale, ab eodémque miniſterio depẽdeat, meritò veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio ius ſpirituale dependenter appellabitur: non ſic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidẽ res temporalis eſt, eò quòd in rebus temporalibus conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam ordinari. Sic ſanè priori modo decima conſiderata in laicos cadere non poteſt, prout notauit gloſ. & communis ibi *in cap. cauſam quæ, de præſcrip. gloſ.*2. & communis *in cap. quamuis* 17. *de decim.* poſt alios Cou. *var. lib.*1. *cap.*17. *num.*6. Mroch. *illuſtrium c.*89. *n.*6. Gutier. *canõ. lib.*2. *c.*21. *n.*64. & 71. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. eccleſ. q.*39. *n.*1. Ioſeph. Seſſe *deciſ.*162. *n.*10. Moneta *de decim. c.*5. *q.*3. *n.*17. Mareſcot. *lib.*1. *var. c.*95. *n.*19. Caſtil. *lib.*7. *de cert. c.*10. *n.*5. Reinoſo *obſer.* 50. *à n.*4. eò quòd laici non poſſunt adminiſtrare ſpiritualia, à quibus inſeparabiliter dependet, iuxta tex. *in cap.*1. ibi, *iure Sacerdotum,* 16. *q.*7. & *in cap. tua* 25. *in princ. de decim.* obſeruat S.Thom. *d. art.*3. Sot. *lib.*8. *de Iuſtit. q.*4. *ar.*3 Con. *d. c.*17. *n.*1. Cõtra verò erit, ſi poſteriori modo decima cõſideretur: tunc enim in laico cadere poteſt, vt docet Pont. *in cap.* 2. *de locato*, fatetur communis ex Tiraq. *de tract. lig.* §.1. *gloſ.*7. *n.*11. Rebuff *de decim. q.*10. *n.* 34. dũmodò tamen non ſit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vſucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. ſic intelligẽdo *in dicta c.* 2. *de locato, in verſ. ita tamen*, eò quòd per talẽ titulũ laicos habere decimas, datur iuris reſiſtentia, de quo *in d. cap.*1. 16. *q.*7. & *in c. fin. verſ. quod autem* 16. *q.*1. & *in cap. peruenit.* 1. *q.*3. qua quidem reſiſtentia inficitur, & impeditur ſaltem poſſeſſio ciuilis, & iuſta, hoc eſt, habilis, ſine qua præſcriptio non procedit, iuxta *reg. ſine poſſeſſione, de regul. Iuris, lib.*6. & ita etiam intelligi poteſt deciſio tex. *in cap. cauſam, quæ*, vt procedat quoque in decima poſteriori modo conſiderata: non enim par credere eſt in illo tex. imò omninò ineptum videtur laicum ibi contendiſſe decimas ad ſe pertinere, tanquam proprium ſtipendium pro ſpirituali miniſterio, quod conſtabat ab ipſo præſtari non poſſe. 2

Quibus præmiſſis, iam patet decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit. Probatur: etenim cùm decima priori modo conſiderata illis ſolũ modò competat, qui ad populi ſoluentis ſalutem ſpiritualia ex obligatione officij miniſtrant, & ſoli Parochi hoc efficiunt miniſterium, vt per Sot. *lib.*9. *de iuſtit. q.*4. *art.*2. *col.*3. Suar. *de Pœnit. p.*3. 3

*diſp.*32. *ſect.*1. *à n.*2. rectè fit, vt illi ſoli, & nullus alius, talem decimam recipere poſſint poſt factam Parochiarum diuiſionem: quia ante illam decimæ totius diœceſis ad ſolos Epiſcopos ſpectabant, qui ſoli pro illo tẽpore erant Parochi, quibus ſcilicet, totius plebis diœceſanæ cura imminebat, iuxta tex. *Epiſcopos, & in c. percipimus*, 12. *q.* 4 cæteri autem Presbyteri, veluti idem coadiutores, ex tex. *in cap. in nona*, 21. *diſt.* ad eorundem Epiſcoporũ nutum promiſcuè, modò in hac, modò in illa Parochia paſtorale munus exercebant. Poſtmodum verò facta redditoum eccleſiaſticorum diuiſione iuxta text. *in cap. de reditibus,* 4

bus, & in cap. quatuor 12. *quæſt.* 2. Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochiis territoria per ſuos terminos ſunt diuiſa, vt tandem vnicuique Presbytero tota ſuæ Parochiæ cura remaneret, tex. opt. *in cap.* 1. 13. *q.* 1. reſoluit Nau. *in cap. placuit, in princ. de pœnit. diſt.* 6. Selu. *de beneſic. part.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 11. Dur. *n. reg.* 72.
6 *à princip.* Sic ſanè Parochia vulgò, dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, Syluest. *in ſum. verb. Parochia*, iuxta quæ dicendum eſt, quòd Parochus eſt Presbyter ille, qui habet curã totius Parochiæ in foro Cõſcientiæ: contrà verò Parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe.

7 Ex quibus primò infertur perceptionem ipſam decimarum ad ſolos Parochus attento Iure communi pertinere. Dixi ſuprà, decimam priori modo conſideratam, hoc eſt, ius percipiendi decimas, ſolis Parochis competere: atqui perceptio ipſa fructuum attento Iure cõmuni ſpectat ad illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet Iureconſ. *in l. vſufructu legato* 7. *in princ. ff. de vſufr.* Igitur, &c. Probant corol. tex. *in cap.* 1 ibi, *iure Sacerdotum*, & *in d. cap. ſtatuimus*, 16. *q.* 1. tex. melius *in cap. vlt. de Parochi. in d. cap. cùm contingat, de decim.* vbi Abb. *num.* 7. S. Thom. 2. 2 *q.* 87. *art.* 3. *in corpore.* Syluest. *verb. decima, num.* 14. Cou. *lib.* 1. *variar. cap.* 17 *numer.* 7. Platec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *cap.* 4. *numer* 61. Rebuff *de decim. quæſt.* 4. *num* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. *nu.* 75. Ioſeph. Ludou. *dec.* 72. *num.* 3. 9. & 10. nouiſſimè me citato *in hoc loco.* Trullench *d. lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 8. *num.* 3. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 1. *lib.* 2. *p.* 4 *tract.* 10. *docum.* 3. *n.* 1. Seraphin *deciſ.* 1449 *num.* 5. Gregor. XV. *dec.* 519. *num.* 2. Caualer. *deciſ.* 73 Rot. *in Nouarien. decimarum,* 7. *Maij,* 1627. *coram R. P. D. Pirouano,* & *in Sabien. decimarum,* 16. *Martij,* 1609. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano,* & *in Abulen. decimarum,* 17. *Decembris,* 1617. *coram eodem,* & *in Auguſtana decimarum*, 28. *Martij* 1631. *coram R. P. D. Vbaldo.*

8 Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium, vt per Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.* 4. *reſol.* 294. *n.* 1. Rot. *dec.* 178. *num.* 5. *p.* 1. & *deciſ.* 135. & 192. *num.* 5. & *deciſ.* 147. *n.* 1 *p.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Conchen. decimarum,* 11 *Maij,* 1615. *coram R. P. D. meo Pirouano,* & *in Ciuitatẽ. Decimarum,* 18. *Iunij,* 1618. *coram Card. Verolſpio,* & apud Tambur *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 99. *nu.* 1. vbi ampliat etiam quoad decimas debitas ex prædiis nouiter raptis, & cultis, & coram Seraph. *deciſ.* 802. *num.* 1. 2 & 10. & coram Gregorio XV. *dec.* 449. *num.* 1. & coram Coccino *deciſ.* 16. *num.* 4 *deciſ.* 55. *num.* 8. & *deciſ.* 134 *in fine,* & apud Poſt. *poſt tractat. mandati de manuten. deciſ.* 157. *num.* 1. & 2. *deciſ.* 187. *numer.* 6. & *deciſ.* 211. *nu.* 4. D. Solorzan. *de Indiarum gubernat. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 11. & hęc iuris aſſiſtentia non ſuffragatur nedum ipſis Parochis; verùm etiam aliis, quos iidem ad participandũ de decimis admittunt. Seraph. *deciſ.* 899. *num.* 3. 4. & *deciſ.* 908. *num.* 3. & fuit dictũ *in allegata Ciuitatẽ. decimarum, coram Card. Verolſpio.*

9 Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare decimas ſibi competere; ſed contrarium aſſerenti incũbat onus probandi, cùm habeat contra ſe Iuris aſſiſtentiam. Rebuff. *de congrua portione, numer.* 19 *cum ſeqq.* Marcſcot. *variar. reſol. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 14. Rot. *d. deciſ.* 135 *in fine,* & *d. deciſ.* 193. *num.* 5. *in fine, p.* 2. *recent.* Non ſuffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex ſola Iuris cõmunis aſſiſtentia nõ datur, niſi in iuriſdictionalibus, iuxta opinionem, quam hodie Rota ſeruat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit Ferentil. *in annotat. ad deciſ.* 219. *Buratti, litera A.* & ſic iuxta opinionem quam frequentius tenuit Rota non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutentione ſolum fundamentum huiuſmodi iuris aſſiſtentiæ abſque poſſeſſione probata, vt ipſamet Rota cenſuit *deciſ.* 685. *n.* 2. *p.* 1. *recent* & *deciſ.* 291. *n.* 14. *poſt tom.* 1. *conſil. Farin.* Adden. *ad deciſ.* 312. *in fine Gregorij XV.* Poſt. *de tract. obſer.* 45. *numer.* 47. 10

Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola iuris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius Rot. *d. deciſ.* 291. *num.* 14 *in fine,* & *num.* 17. *poſt vol.* 2. *conſ. Farin.* Nec quando ex diuerſo allegatur & iuſtificatur priuilegium. Seraph *d. deciſ* 1497. *n.* 2. *in fine,* licèt ſecus ſi validitas priuilegij ſit in cõtrouerſiam deducta, & dum ea diſcutitur, Rot. poſt *d. tr. Poſtij dec.* 157. *n.* 5.

Non obſtat tex. *in d. cap. quoniam* 13. *de decim.* dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionẽ decimarum: quia omiſſa reſponſione gl. *in d. cap. cùm contingat* & *verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentium, text. illum loqui de conſuetudine, ſecundùm quam putant Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis, cõtra tex. *in d. cap. conquerente*, vbi enumerantur illa, quæ de Iure pertinent ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, iuriſdictio eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur, reſponderi poteſt prædictam quartam, de qua *in dict. cap. quoniam.* de Iure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à Parochianis, ſed ab ipſis Parochis, prout expendit Abb. *num.* 2. *in dict. cap. quoniam,* & *in cap. cùm contingat, num.* 7. idem Abb. & communis *in d. cap. conquerente,* & *in cap. de quarta. de præſcrip.* iuxta quam reſponſionem verba illa tex. *in d. cap. quoniam.* ibi, *ſua parte retenta,* ſunt intelligenda, vt videlicet, pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempe ea toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem quartam iam antea dicit inſtitutam tex. *in cap. conceſſo*, cùm multis *ibidem,* 22. *quæſt.* 2. & de illa agit tex. *in dict. cap. conquerente.* 11

Nec obſtat tex. *in cap. dudum, de decim.* ſatisfit enim ſi dicas tex. illum, dum dicit Epiſcopum habere fundatam intentionem Iure communi ſuper decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipſius Epiſcopi, qualis eſt Eccleſia Cathedralis, reſpectu cuius dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliarum Parochiarũ, Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.* 7. Rebuff. *de decim. q.* 7. *num.* 7. Monet. *co tract. cap.* 7. *n.* 7. Coccin. *dec.* 38. *num.* 1. & *dec.* 254. *n.* 4 Poſt. *d. obſeru.* 45. *n.* 45. 12 13

Sic ſimiliter quando prædia, ex quibus decimæ petuntur, non ſunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prędia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum Iure communi ad Epiſcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. cap. quoniam, in fine.* ſic neceſſariò intelligendum, vbi Abb. *num.* 2. & 4 gloſ. *verb. iure communi, in d. cap. cùm contingat.* Rebuff. *q.* 7. .8. Verall. *deciſ.* 340. *num.* 1. *part.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 25. *q.* 9. *verſ. deinde.* Monet. *cap.* 7. *nu.* 9 Baſil. Pont. *de Sacr.* 14

Digitized by Google

Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. num. 21. Rota in Pacen. decimarum del Hebrero, 9. Iunij, 1603. & 23. Iunij, 1604. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, & in Placentina decimarum perſonalium de Truxillo, 18. Martij, 1618. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impreſſas deciſ. 164. & in Cōchen. decimarum del Infantado, 18. Decembris, coram bonæ mem. Martino Andrea.

15 Sic etiam in illis Diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur totius Diœceſis vniuerſalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, c. fin. vbi gloſſ. de Paroch. Rebuff. d. q. 7. numer 9. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 7. c. 36. quæſt. 9. Rot. dec. 309. num. 5. p. 2. diuerſ. Monet. d. c. 7. num. 10. Burat. d. deciſ. 164. num. 2. & fuit reſolutum in dicta Ciuitaten. decimarum, coram Card. Veroſpio. Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia ſunt fundata ſuper decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non poſſunt dici habere intentionem fundatam contra huiuſmodi Beneficiatos ſuper decimis, ſed tenentur probare, vt dixit Rot. coram Greg XV. dec. 429. n. 6.

16 Ex his colligitur primò, decimarum perceptionem, Iure communi attento, pertinere ad capellã, quæ nouiter & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcũque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, ſi expendamus in illa reperiri Parochum, quem ſupponimus legitimè oblatum ad adminiſtranda ſpiritualia in ſui populi ſalutem; ac proinde nil mirum, ſi Iure cõmuni inſpecto perceptio decimarum ad illum ſpectare dicatur, iuxta ſuprà reſoluta; ita in ſpecie reſoluunt Abb. num. 8. & Doctores communiter in dict. cap. cùm contingat. Nec refragatur tex. in cap. Eccleſia, in cap. quicunque 16. quæſt. 1. dum dicunt, nouas Eccleſias conſtruendas non eſſe cum præiudicio antiquiorum, ſaltem quoad decimas, ſatisfit enim, ſi aduertas, intra illa non procedere, quando ex iuſta cauſa, & cõcludente iuſtitiam interueniente Epiſcopi auctoritate, & aliis requiſitis non deficientibus, capella in Parochiam erigitur, iuxta terminos tex. in c. ad audientiam il 1. de Eccleſ. ædific. Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reformat. c. 4. prout in ſpecie intendit gl. in d. cap. Eccleſia, facit tex. in cap. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat. Sic ſanè ſine prædicta iuſta cauſa, & neceſſaria non poteſt Epiſcopus Capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cùm præiudicio Eccleſiæ baptiſmalis, cuius cõſenſus ad talem deputationem neceſſarius eſt, prout in ſpecie aduertit gl. verb. antiquiores, in d. c. quicunque, Lamb. de iure patr. lib. 1. p. 1. q. 4. art. 8. Reb. q. 6. à n. 9. & multoties prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri cum quadam tranſactione, & compoſitione celebrata inter Eccleſiam antiquam, & ipſam Capellã circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non conſtituendo Vicariũ in eadem Capella, ſed mercenarium per Parochum Eccleſiæ antiquæ deſignandum: quòd ſi Capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non conſtet de iuſta, & neceſſaria cauſa Parochiæ deputationis, & ſic dubiũ proponatur, illam quidem interueniſſe, & reliquas ſolemnitates præſumendum eſt, iuxta reſoluta per Archid. in cap. nemò, n. 3. de conſec. diſt. 2. Felin. in cap. de quarta, n. 12. de præſcript. quæ ſentẽtia data temporis diuturnitate, putà decem annorum, extra controuerſiã procedit, ſiquidem licèt ſolemnitas extrinſeca, qualis eſt Epiſcopi conſenſus, & interuentio iuſtæ, & neceſſariæ cauſæ ex ſe non præſumatur, iuxta reg. tex. in l. quæcunque 15. §. vlt. ff. de publ. in rem. act. reſoluit Boër. deciſ. 34. n. 2. Gam. Luſit. deciſ. 48. à n. 3. diuturnitate tamen temporis interueniente neceſſariò præſumuntur reg. tex. in l. ſi filius, C. de petit. hæred. tradit communis per tex. in l. cùm in rem verſo, ff. de vſuris, & in c. peruenit. de empt.

Secundò colligitur Eccleſiam matricem de Iure communi fundatam eſſe quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ. Ita gl. verb. de Iure communi, d. cap. cum contingat, Rebuff. q. 6. n. 12. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 1. de decim. cap. 28. Rota in Nouarien. decimarum, 7. Maij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano. 17

Si verò Eccleſia matrix conſentit aſſignationi limitum, & fundationi parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe ius decimãdi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitũ, qui nouæ Eccleſiæ aſſignati ſunt, Rebuff d. q. 6. n. 20. Monet. d. cap. 7. n. 30. Rot. deciſ. 313. n. 6. p. 3. in poſthum. aliàs p. 4. recent. vbi quòd erecta noua Parochia intra fines antiquæ, noua parochia habebit decimas, quæ aliàs competiiſſẽt antiquæ, etiamſi hoc in noua erectione minimè caueretur, Grat. diſcept. forẽſ. tom. 3. cap. 458. n. 14. 18

Ita vt Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habeat intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, Rot. in Mediolanen. decimarum de Garlutio, 18. Martij, 1616. coram bonæ mem. Martino Andrea, & in Comen. decimarum, 28. Iunij. 1602. & 27. Nouembris, 1616. coram. Card. Sacrato, & in Conchen. decimarum de Caſtecon, 11. Maij, 1615. coram R. P. D. meo Perouano, & in Mediolanen. decimarum S. Iuliani, 16. Ianuarij, 1613. coram Card. Pamphilio iun. vbi vult hoc procedere, quãdo diſmembratio eſt facta ſimpliciter, non autem, quando eſt facta cum clauſ. ſine præiudicio alicuius, Calderin. conſ. 2. de decim. Abb. in d. cap. cùm contingat, n. 8. in 4. caſu, poſt Butr. num. 8. in fine, verſ. quandoque intra limites. idem Abb. in cap. ad audientiam, num. 14. de Eccleſ. ædific. & conſ. 58. ad ver. hanc inſuper lib. 1. Pariſ. conſil. 73. num. 1. lib. 4. Menoch. conſ. 73. nu. 20. Ruin. conſ. 169. num. 78. & non eſt neceſſe, quòd tales limites aſſignentur: ſed ſufficit, quòd matrici, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in erectione nouæ parochiæ, relinquantur ſolæ primitiæ ex gratia, Rot. in d. Mediolanen. decimarum, de Carlatio; per incluſionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & cenſentur aſſignatæ Parochiali nouiter erectæ, arg. tex. in l. cùm Prætor. ff. de iudic. & in l. maritus, vbi gloſſ. verb. præſcrip. C. de procurat. ſtãte maximè conſenſu præpoſiti Eccleſiæ Matricis in ipſa diſmembratione. Aduertendum quoque eſt, Rot. in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio, de hac concluſione dubitaſſe, an, ſcilicet, decimæ abſque alia aſſignatione, & diſmembratione facta per Epiſcopum tranſirent ipſo iure in Eccleſiam parochialem nouiter erectam, propter Conc. Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 4. ibi, aſſignetur competens portio arbitrio Epiſcopi, &c. & ideò cauſam remiſiſſe ad Eminentiſſ. S. Cõgregationis Cõcilij Trid. Interpretes, qui partibus auditis ſub die 21. Martij, anno 1617. cenſuerunt decimas ad Eccleſiam Matricem pertinentes non tranſire ipſo iure in Parochialem Eccleſiam nouiter erectam, ſed remanere apud Eccleſiam matricem, niſi eas Epiſcopus nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauerit. 19

Quid autem dicendum de decimis Parochialis vnitæ monaſterio alicui, an penes ipſum remaneant, vel Vicario ſint adiudicandæ; vide Rotam apud Tamburin. in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 102. num. 1. cum ſeq. vbi quòd monaſterium tan-

quam

quam Parochus ratione curæ,quæ in illud tran-
ſiuit,debet indiſtinctè percipere omnes decimas,
& citat Rebuff. de decim. q. 7. n. 4. & 5. & q. 13. n. 83.
Monet. eod. tract. c. 2. n. 2 Rota deciſ. 31. n. 3. p. 2 di-
uerſ. & deciſ. 469. n. 1. & dec. 541. n. 4. p. 1. recent. &
apud Tambur. in fine d. tom. 3. dec. 102. n. 1.

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in
cuius finibus ſurgunt, d. cap. cum contingat, & dict.
cap. quoniam, de decim. Quòd ſi noualia appareant
inter duas Parochias,& neſciatur intra quam illa-
rū,quia ignorātur limites,tunc inter illas fiet di-
uiſio, vt voluit Henric. Boich. in c. peruenit, col. 1.
de decim. vel Epiſcopus, cui voluerit, iudicio ſuo
concedit, ſecundùm Rebuff. d. tract. q. 14. num. 5.
per d. cap. quoniam, vbi habetur,quòd tunc Epiſco-
pus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam,vel
alij Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere
debet. Si verò limites quoquo modo apparent,
pro modo, & portione limitum cuilibet earum
Parochiarum debet aſſignari,vt diſponitur in d. c.
quoniam,& notauit Rebuff. d. q. 14. n. 4.

21 Quartò colligitur Parochianos teneri denon-
ciare, & Parochum certiorem facere ad decimas
recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas
perſoluere, ad quorum ſolutionem debent eſſe
parati,quoties per Parochum,vel eius Procurato-
rem fuerint petitæ,aliàs peccatū mortale incur-
runt. Ita gloſ. verb. fructibus, in cap. cùm homines,
de decim. Couar. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verſ. tertia.
Rebuff. d. tract. q. 13. n. 50. Fagundez d. prac. 5. lib. 1.
cap. 4. num. 11. Gutier. canon. lib. 5. cap. 21. num. 43.
Suar. d. lib. 1. cap. 36. num. 10. & cap. 37. nu. 2. Quòd
enim decimæ prædiales ſolui debeant ſtatim ac
fructus collecti ſunt,probat expreſsè text, in d. c.
cùm homines, ibi, ſtatim frugibus collectis, &c. Læl.
Zecb. de priuileg. eccleſ. priuil. 120. num. 11. Rebuff.
d. tract. q. 12. num. 1. & 3. Campan. in diuerſ. Iuris Ca-
non rub 12. cap. 13. num. 160. Guid. Pap. deciſ. 70. vbi
etiam intelligit, ſtatim, id eſt, quanto citiùs poſ-
ſunt, Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſolut. 152. num. 1.
Paul. Laymann. in Theolog. morali lib. 4. tractat. 6. c. 5.
nu. 1. Caſtro Palao tom. 2. tract. 10. diſp. vnic. part. 8.
num. 4. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 3. c. 3.
dub. 4 num. 1. Monet. d. tract. cap. 6. q. 5. n. 8. vbi n. 9.
cum Reb. d. q. 12. n. 2. & Azor. d. p. 1. lib. 7. cap. 24. q.
16. tenet ſufficere quòd fructus ſint collecti,licèt
granum ſit cum palea: & n. 15. ſubdit valere con-
ſuetudinem,vt decimæ prædiales non ſoluantur
22 ſtatim, ſed certo tempore. Vnde mortale pecca-
tum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes
reſoluunt Marcheſ. de commiſſion. p. 1 cap. 16. ſub n.
17. Campan. dict. rub. 12. cap. 13. nu. 155. imò tene-
ri ſoluere, vel monere debentem, quando fru-
mentum,vel vinum petiit, ſi decimæ ſolutæ non
fuerunt,ſtatim ac fructus collecti ſunt,vel ſaltem,
iuxta conſuetudinem monito Curato, vt deci-
mam reciperet,voluit gloſ. d. verb. fructibus,ſequū-
tur Rebuff. d. quæſt. 12. num. 2 Monet. d. cap. 6. num.
23 10. debentur enim ſtatim abſque eo, quòd à Pa-
rocho petantur,vel exigantur:quia dies ipſe ſiue
tempus ſolutionis pro creditore interpellat, Re-
buf. dict. q. 12. n. 7. Gutier. d. cap. 21. n. 44. Paul. Lay-
man. in Theolog. morali lib. 4. tr. 4. cap. 5. num. 1. in fine.

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur deci-
mas debitas deferre in horrea Clericorum,etiamſi
ſint publica, cùm ad id nullo pacto,nullàve lege
obligētur,vt in ſpecie tradit Guid. Pap. deciſ. 283.
Adrian. quodlib. 5. art. 1. §. 2. licèt contrarium te-
neant Doctores communiter, vt per Gutier. dict.
cap. 21. num. 43. quorum ſententia poterit proce-
dere data conſuetudine in contrarium, quæ non
datur,imò, inſpecta illa, Clerici ſolent mittere
pro decimis ad agros,fundóſque tempore colle-
ctionis,vt teſtatur Gutier. vbi ſuprà n. 45. nam in
hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè præſcri-
ptæ, Suar. dict. cap. 27. num. 7. Fagundez dict. cap. 4.
num. 12. Caſtro Palao dict. puncto 8. num. 5. Trul-
lench. dict. dub. 4. num. 2. Sic ſanè reprobanda eſt
ſententia Pariſ. conſil. 15. n. 25. lib. 1. aſſerentis Pa-
rocho non petente ſuas decimas tempore colle-
ctionis,poſtea petere non poſſe:contra quem eſt
gloſſ. dict. verb. fructibus, & illam opinionem tan-
quam falſam reprobant Couarruuias dict. cap. 17.
num. 8. verſic. 8. & Rebuff. dict. tr. quæſt. 13. nnmer. 50.

Infertur ſecundò alij Parocho decimam non eſ- 25
ſe ſoluendam, præterquam illi, apud quem ec-
cleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus ſo-
prà decimam priori modo conſideratam,poſt di-
uiſionem Parochiarum,ideò ſolis Parochis com-
petere, vt nullus alius illam habere poſſit:atqui
nulli alij ſunt Parochi ad hunc effectum,niſi illi,
apud quos eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur,
vt docet text. in cap. 2. de Paroch. Igitur, &c. Pro-
bant corol. text. in cap. vlt. ibi, nec ab iis temporalia
exigant, de Paroch. tex, melior in cap. quæſt. 16. q. 1. &
in cap. 2. verſ. illi, de decim, & in cap. ad decimas, de
reſtit. ſpoliat. lib. 6. tradunt S. Thom. 2. 2. quæſt. 87.
art. 3 Sylueſt. verb. decima, num. 14. Rebuff. d. tract.
quæſt. 5. à num. 16. & quæſt. 14. num. 39. & quæſt. 6.
num. 12. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 3. c. 3.
dub. 5. num. 1. Verùm, iſti Doctores nimis genera-
liter loquuntur, & ad indiuidua minimè deue-
niunt, nec de quibus decimis intelligant, ipſi de-
clarant. Quare pro terminorum cognitione, & 26
pleniori huius corollarij declaratione ſciendū eſt
primò decimas dupliciter conſiderari: aliæ nan-
que perſonales ſunt,aliæ verò prędiales appellan-
tur,prout ſæpiùs hoc c. meminimus, inter quas,
quoad noſtrum propoſitum, illud eſt diſcrimen,
quòd priores, attento Iure,non alij Parocho de-
bentur,quàm illi,apud quem ſuſcipiuntur eccle-
ſiaſtica Sacramenta,vt probat text. in cap. ad Apo-
ſtolica 20. verſ. numeris, de decim. & in cap. fin. de Pa-
roch. reſoluunt Syluest. verb. decima, nu. 14. Rebuf.
d. tract. quæſt. 5. num. 2. & quæſt. 6. à n. 24. & quæſt. 13.
num. 63. Gutier. practic. lib. 1. quæſt. 17. num. 8. Sua-
rez de Relig. tom. 1. tractat. 2. lib. 1. cap. 21. & 22.
num. 8. Monet. dict. tract. cap. 7. ex num. 15. Baſil.
Pont. de ſacrament. Matrimon. lib. 5. c. 13. §. 3. n. 19.
Fagundez d. praecept. 5. lib. 1. cap. 3. à num. 1. Rota
apud Tamburin. in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ.
97. num. 3. vbi quòd decimæ ſacramentales vt de-
beantur,neceſſariò requiritur adminiſtratio Sa-
cramentorum & n. 4. quòd decimas exigere non
poteſt Rector ſacramenta non adminiſtrans, &
n. 5. quòd decimarum ſacramentalium ſolutio ex-
tinguitur cum perſonarum interitu, & n. 6. quòd
decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium
mutauit, non debentur priori Curato, ſed ſecun-
do. Ratio eſt, quia, ſicut proprius Parochus ſua
perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta
adminiſtrat, ita quandoque oportet, vt ille, in co-
ius fauorem fit prædicta adminiſtratio, eidem Pa-
rocho ſoluat decimas de illis, quæ ex propria
perſona, & illius miniſterio acquiſiuit, qui Paro-
chus eſſe non deſinit etiamſi Parochianos cauſa
comitandi Regem, vel fugiendi peſtem, vel recre-
andi animum, vel agendi aliqua negotia, vel
denique cauſa belli extra illam Parochiam reſi-
deat, abſque tamen animo transferendi domiciliū

in perpetuum, prout colligitur ex tex. *in cap. 3. de*
ſepult. lib. 6. aduertit in ſpecie Nau. *conſ. 2. num. 5. de*
decim. quamuis per accidens in eadē Eccleſia per
totum tempus abſentiæ non recipiat Sacramēta:
& optimè obſeruat Baſil. Pont. *loco proximè citato,*
27 huiuſmodi decimas perſonales, ſi alicubi ſint in
vſu, (prout ſunt in multis Hiſpaniarum partibus,
vt atteſtatur Nau. *in man. c. 21. num. 31.* Gutier. *d.*
cap. 21. num. 34. Rot. *in Placentina decimarum de*
Truxillo, 15. Nouembris, 1621. coram bonæ mem. Bu-
ratto, inter eius impreſſas, *dec. 572.* nam vt pluri-
mùm non eſſe in vſu docent Sà *verb. decima, n. 1.*
28 & Suarez *d. lib. 1. c. 21.*) non ſpectare ad Eccleſiam
habitationi connexam, ſed domicilio: quia deci-
mæ iſtæ perſoluuntur ad ſuſtentationem eorum,
qui ſpiritualia miniſtrant, tum quia tranſeūt hæc
onera cum perſona; non enim inhærent rei: qua-
re æquum videtur, vt illi Eccleſiæ ſoluantur, quæ
ſpiritualiter fidelem alit Sacramentis, atque do-
ctrina. Vnde ſubdit idem Baſil. Pont. quòd ſi quis
mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia
poſſeſſiones, illi debentur, vbi domicilium habet;
& licèt non mutet domicilium, ſi tamen extra
ſuam parochiam laboret etiam per magnam anni
partem ſemper decimas perſonales ſoluet illi Ec-
cleſiæ, vbi habet domicilium; quia ibi per ſe reci-
pit diuina, licèt ex accidenti, occaſione abſentiæ,
contingat quandoque alibi recipi Sacramenta,
de quo etiam Fagundez *d. p. 5. lib. 1. c. 3. n. 2.*
29 Quòd ſi contingat habere duo domicilia, ſi
vnum acceſſorium eſt, principali ſoluet; ſi verò in
vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumq; di-
uidentur. Ita Rebuff. *de decim. quæſt. 6. num. 5.* Suar.
d. lib. 1. cap. 21. num. 2. Fagundez *d. cap. 3. num. 5.* vbi
30 *nu. 6* ſubdit, quòd ſi quis artifex habeat domici-
lium in confinio ſuarum Parochialiū tenetur de-
cimas perſonales ſoluere illi Parochię vbi eſt pars
domicilij, in qua ſemper laborat: & *num. 7.* addit,
quòd ſi dubitetur, de qua Parochia domicilium
ſit, tunc inſpiciēda eſt ianua, ſeu porta illius prin-
cipalis. In poſterioribus verò prædialibus non
ſic dicendum, ſed ſecundùm diſtinctionem infrà
referendam.
31 Sciendum eſt quoque decimas prædiales in du-
plici eſſe differentia: aliæ enim veniunt ſoluendę
ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam: aliæ
verò colliguntur ex prædiis ſitis in aliena Paro-
chia, inter quas illa eſt differentia: quia priores
etiā ſine dubio non debentur alij, niſi Parocho, à
quo Parochianus recipit Sacramenta ea ratione
proximè dicta: & ita probat tex. *in d. c. ad decimas,*
& in d. c. quoniam, & ſic procedunt tex *in d. c. queſt.*
& in d. c. 2. de decim. contrà verò poſteriores, quæ
ſi non ſoluerentur Eccleſiæ prædiali, vtique iniu-
ria quodāmodo inferri videretur illius Parocho,
cùm ſit paratus miniſtrare Sacramenta dominis
prædiorum, tum etiam, quia daretur confuſio Pa-
rochiarum contra bonum publicum illarum ter-
minos ſtatuens, iuxta tex. *in cap. 1. diſt. 89. & in c.*
1. 13. q. 1. & conſequenter reſultaret maximum in-
conueniens, quod conſiderauit tex. *in d. cap. cùm*
ſint homines, & in cap. ſuper eo, de Paroch. & in cap.
quicunque, & in cap. dicat, 16. queſt. 1. Vnde deci-
mas prædiales ſpectare ad Eccleſiā intra cuius fi-
nes ſita ſunt prædia, *cap. cùm homines, cap. cùm in*
tuo, c. cùm contingat, de decim. Rebuff. *de decim. q. 6.*
Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum*
decis. 98. num. 2. vbi *num. 14.* reſoluit Eccleſiā præ-
dialem præſumi percepiſſe decimas omnium fru-
ctuum exceptis illis, quæ probantur altari ſolo-
tæ, & *dec. 99. num. 7.* ait quòd Parochus prædialis
habet ius decimandi vniuerſale, & in genere re-
ſpectu quorumcunque fructuum etiam nouorū.
Ex his colligitur primò decimas perſonales, ſic- 32
ut prædiales, intra tamen propriam Parochiā cō-
ſtitutas, ſine dubio nō alij, quàm proprio Parocho
eſſe perſoluendas, Patet ſi expendamus nulli alij
niſi illi eſſe debitas iuxta reſoluta, & quòd ſint in-
ſtitutæ ob miniſteriū Sacramentorū, quod quidē
in perſonis exercetur: & ita probant tex. *in d. c.*
ad Apoſtolicæ, & in d. cap. 2. & alia iura ſuprà cita-
ta, reſoluunt Syluest. Reb. & alij poſt eos relati,
Colligitur ſecundò, non ſic dicendum eſſe 33
in decimis in aliena Parochia conſtitutis, in qui-
bus recurrendū eſt ad conſuetudinem, vt inquit
tex. *in d. c. cùm ſint homines,* & per illum ſic docent
Abb. *conſ. 58. num. 2. verſ. ex his argumentis,* Cou. *d.*
cap. 17. num. 8. verſ. 4. Perez *l. 1. poſt princ. verſ. huiuſ-*
modi autem decima. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & l. 3.
in princ. tit. 6. eod. lib. 1. pag. 133. Gutier. *pract. lib. 1.*
queſt. 17. num. 2. & 5. & canon. lib. 2. cap. 21. num. 58.
Pute. *decis. 130. num. 4. verſ. tamen iſtis, lib. 1.* Rota
decis. 163. num. 3. p. 1. d. verſ. & decis. 274. num. 1. &
decis. 283. part. 2. recent. & in Abulen. decimarum, 17.
Decembris, 1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino
Decano, verſ. tertio tollitur, vbi fuit dictum, quòd ſi 34
ageretur inter Eccleſiam prædialem, & Sacramē-
talem, cui decimæ deberentur, tunc ſtandum erit
cōſuetudini & eadem Rota *in Placentina decima-*
rum 10. Maij, 1618. coram R. Coccino Decano, im-
preſſa per Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatū*
decis. 98. num. 2. Patet, ſi expendamus, in huiuſ-
modi decimis non eſſe Iure compertum, cuinam
Eccleſiæ debeantur, Achil. *dec. 6. num. 2. de decim.*
Pute. *decis. 176. num. 4. lib. 3.* & propterea in earum
ſolutione Iuris obſcuritatem reperiri, vt fatetur
Pontifex *in dict. cap. cùm ſint homines & in d. c. ad*
Apoſtolicæ, ac proinde, cùm conſuetudo ſit optima
legum declaratio, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* vti-
que ad illam in hac dubietate erit recurrendū, vt
ſecuriùs procedatur: nec aliud euincit neceſſariò
tex. *in l. Imperatores, in princ. ff. de public.* ſiquidem
intelligi poteſt de oneribus aliis realibus, quæ ra-
tione rei debentur: nos verò agimus de decimis,
quæ, licèt reales appellentur, non tamen ratione
rei, ſed ratione perſonæ debitæ ſunt, quæ quidē
conſuetudo per decennium inducetur, eò, quòd
non contra Ius expreſſum, ſed magis præter ius 35
cenſetur propter obſcuritatem illius, quod per il-
lam declaratur, ac proinde nil mirum, ſi longo
tempore, hoc eſt per decennium, rectè induca-
tur, iuxta gloſſ. receptam *in cap. vlt. verb. conſuetu-*
dine, de conſuetud. lib. 6. obſeruant in ſpecie Achil.
decis. 3. num. 5. de decim. Abb. *in d. cap. cùm ſint homi-*
nes, in fine, Cou. *d. num. 8. verſ. 4.* Rebuff. *d. tract. q. 13.*
num. 47. & 60. Monet. *d. tract. c. 5. num. 101.* Gutier.
dict. cap. 11. num. 38. Quicquid contradicat gloſ.
in d. cap. cùm ſint homines. Quod quidem intelli-
gendum eſt de prædiis noualibus, in quibus præ-
dicta cōſuetudo verificatur, ſecùs verò, ſi antiqua
ſint, & per tēpus ſufficiens alij Eccleſiæ parochia-
li decimæ ſint acquiſitæ: tunc enim longioris tē-
poris conſuetudo erit neceſſaria, vt infrà notabi-
mus *corol. quarto.* Intellige quoque, ſupradictam
reſolutionem, dum habet ſufficere decennium ad
introducendam conſuetudinē huiuſmodi, vt ha-
beat locum, quando agitur inter duas Eccleſias
parochiales, ſecùs ſi ageretur inter Eccleſiā paro-
chialem, & alteram, cui ius reſiſtit: tunc enim re-
quireretur immemorialis, aut quadragenaria cū
titulo.

titulo. Rebuff. *d. q. 13 n. 83. cum ſeqq.* Rot. *in Caluguritana decimarũ, 19. Martij, 1610. coram Card. Caualerio*, Et manutentio in poſſeſſione exigẽdi decimas peti poteſt, nedum ex propria perſona, ſed etiam nomine Eccleſiæ, & ſolet dari, vt *in cauſa Foſſanen. decimarum. 2. Mart j, 1622. coram R. P. D. meo Pirouano.*

36 Colligitur tertiò, ſemota conſuetudine, tales decimas potiùs prædiali, quam baptiſmali Eccleſiæ eſſe ſoluendas, ſiquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor Iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur ex ſupradicta conſideratione Iuuat deciſio Iuriſconſ. *in l. Barbarius. ff. de offic. Præ.* vbi æquitas in efficaci Iuris ratione fundata præualet alicui Iuris rigori, non tamẽ ſcripto apertè, propter tex. *in l. proſpexit. ff. qui, & à quibus.* Accedit, quòd licèt prædictæ decimæ ratione perſonæ debeantur, vt ſuprà proximè conſiderauimus; non tamen negandum eſt, ab ipſo prædio deberi, & ita debitas eſſe Eccleſiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Eccleſia ius acquirit: ac ſubinde, cùm parata ſit prædicta Eccleſia ad exercendũ præfatum miniſterium, quod per accidens ſuppoſita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci poteſt, ex reg. tex. *in d. l. Imperatores.* Sic aliàs infideles commorãtes in terris Chriſtianorum, & habentes poſſeſſiones in aliqua Parochiali Eccleſia, eidem tenentur decimas ſoluere; quos tamen conſtat non recipere in illa aliquod miniſterium ſpirituale, prout oſtendimus infrà §. 3. *coról.* 1. Facit tandẽ, quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitaretur in parochialium cõfuſione; quod quidem bono priuato ſemper anteponitur: vnde videtur dicendum, prædictæ Eccleſiæ prædiali tales decimas eſſe ſoluendas, prout in ſpecie mihi ſentire videtur tex. *in d. c. cum ſint homines.* ibi, *quia difficile nimis videtur* &c. tradunt S. Thom. 2. 2 *q. 87. art. 3. ad* 2 Cou. *d. n. 8. ver. 2.* Sylueſt. *verb. decima, n. 14.* Nau. *conſ. 2. n. 7. de decim.* Gutier. *d. lib. 2. c. 21. num. 54.* Achil *dec. ſ. 3. num. 5. de decim.* Pure. *dec. ſ. 176. n. 3. lib. 3.* Rota *in Placentina decimarum, 10. Maij, 1628. coram Reuerendiſſimo Domino Coccino Decano.*

37 Infertur tertiò, quid dicendum de decimis ouium, quæ ad varias partes tranſeunt, cuinam Eccleſiæ ſoluendæ ſint? Et in primis pro Eccleſia domicilij, ſeu baptiſmali facit, quia fructus ouiũ dicuntur illarum fructus induſtriales, & non naturales, ſecundùm Bald. *in l. ancilla. C. de furtis*, eò quòd multum in illis operatur domini, & cuſtodis induſtria, vt aduertunt Cou. *var. lib. 1. p. 3. n. 6.* Menoch. *de arbitrar. caſu 12. à num. 5. & 19.* & vti tales dicendi ſunt perſonales, veluti acquiſitæ per hominis perſonam, & illius miniſterium: conſtat autem decimas perſonales abſolutè, & in totum ſoluendas eſſe illi Parocho, apud quem eccleſiaſtica recipiuntur Sacramenta, vt notauimus *coról. proximo*; qualis eſt Parochus domicilij, licèt per accidens ad alium locum ſe transferat Parochianus, iuxta tex. *in cap. 3. de ſepultur.* dummodo tamen fiat tranſlatio ſine animo conſtruendi, & conſeruandi domicilium, propter tex. *in l. 4. & in l. aſſumptio. §. filius, & e. ſ. viris prudentibus. ff. ad municip. & in l. pen. ff. d. Senator. & in c. ex parte, & in cap. poſt laſſis, de foro comp.* Facit rurſus tex. *in cap. commiſſum*, ibi, *in cuius Parochia commorantur*, &c. *de decim.* Pro Eccleſia verò loci, vbi oues paſcunt, facit, quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloſ. *verb. perſonales, in d. cap. Apoſtolicæ de decim.* communiter recepta ex Nauar. *d. conſ. 2. num. 7* ac ſubinde ſemota conſuetudine, prædictæ Eccleſiæ prædiali in totum, & abſolutè perſoluendæ ſunt, prout eadem gloſ. affi. mat. Facit inſuper doctrina Hoſt. *in ſum. de decim. §. 1.* quem ſequitur Angel & Syl- ueſt. *in ſum. verb. decima, num. 1*; dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium perſoluuntur: vnde non eſt verum dicere, quòd ſoluendæ ſunt illi Eccleſiæ, in cuius Parochia commorantur, iuxta reg. tex. *in l. Imperatores. ff. de publican.*

Quapropter reſoluendum videtur, quòd ſi 38
oues dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcunt: ita in effectu gloſ. *verb. perſonales, in d. cap. ad Apoſtolica.* S. Thom. *d. quæſtio 87. articul. 3 ad 1.* Gregor. Lop. *lib. 9. titul. 20. part. 1.* Rebuff. *d. tract. quæſtio 6. num. 25. cum ſeqq.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. par. 1. cap. 5. numer. 8. cum ſeqq.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 5. numer. 8. cum ſeqq* me citato *in hoc loco* Trullench. *d. cap. 5. dub. 5. num. 4* Monet. *d. tract. cap. 4. num. 16.* vbi ait decimas quoque diuidendas eſſe inter duas Parochias, ſi in earum vna 39
iaceant, & dormiant oues, & in alia paſcant, Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis, præc. 5. lib. 5. cap. 5. num. 10* Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3 numer. 13. & 54.* vbi *num. 15.* ſoluit, quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec mo- 40
rantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, in qua paſcuntur, & morantur. Nec prædictæ reſolutioni refragatur dicere, quòd decimæ animalium propter induſtriam, & miniſterium hominis in illis acquirendis neceſſarium, ſunt perſonales, ac ſubinde ſine aliqua diminutione eſſe perſoluendas Eccleſiæ baptiſmali. Satisfit enim, ſi aduertas induſtriam, & miniſterium hominis tantummodò conuincere prædictos fructus animalium non eſſe purè naturales, hoc eſt, naturaliter productos, & in quibus ſolummodo natura operatur; nihil tamen reales eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, & alij plurimi, in quibus multùm opera, & induſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus natura producente, & iuuante producti reales dicuntur: nequaquam verò perſonales, qui tantummodo ſunt illi, qui ſine re aliqua per hominis perſonam, & illius miniſterium acquiruntur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt.

Ad tex verò *in d. c commiſſum*, reſpondetur illũ 41
quidem agere de animalibus, quæ exiſtunt, & paſcunt in eadẽ Parochia baptiſmali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas ſoluere nolebant, allegantes cõſtructionem Monaſterij ſui factam in territorio eiuſdem Eccleſiæ, qua reiecta allegatione Pontifex iubet, vt eidem Eccleſiæ, ſicut antea, decimæ perſoluantur: quæ quidem reſolutio intelligenda eſt, attento iure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac ſpecie maximè conſideranda eſt.

Verùm verò decima ſit ſoluenda ex prædictis 42
animalibus Eccleſiis illarum regionum, per quas illa, ſeu oues paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium? Dicendum eſt, quòd non: ſiquidem

ſiquidem licet eundo,& redeundo paſcant in paſcuis prędictarum Eccleſiarum;hoc tamen nutrimentum minimum eſt,& parnæ conſiderationis: vnde cùm de minimis decims ſoluenda non ſit ,arg.*l.ſcio.ff.de in integ.reſtit l.ſi oleum.§ fin.cum l. ſeq.ff.de do o.*cum aliis per me citatis *in tractatu de axiom.iuris vſufreq.axiom* 150.*num* 1 neceſſariò videtur dicendum prædictis Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit,quia,vt aduertit Nauat. *vbi ſu ra num.*1.mortaliter loquendo,videtur impoſſibile rectè iudicare quænam quantitas prædictis Eccleſiis ſolui deberet,& quinam ſit valor illius:vnde neceſſariò dicendum eſt non eſſe faciendam maiorem impenſam,nec maiorem laborem aſſumendum,quàm ſit res ipſa,propter quam aſſumitur.

43 Infertur quartò ſpoliatum per Parochum à perceptione decimarum,quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum,vel cauſam iuſtam , qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur. Diximus *ſupra in princi. huius* §.attento Iure,decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere,vt nullus alius illam habere poſſit: atqui reſiſtente Iure communi,& illius præſumptione , ſpoliato ,fauentéque ſpoliatori non eſt ſpoliatus reſtituendus , donec oſtendat titulum,vel cauſam ſufficientem , qua præſumptio aduerſùs illum reſultans purgata ſit. Igitur,&c Probant corol.tex optim. *in cap. decimas*,ibi,*niſi euidenter docuerit* &c. *de reſtit.ſpol.lib.* 6.Innoc.*in c.in litteris* vbi Beroi,*n.*87 dicit communem,*col.tit.in antiq.*Rip.*in c cùm Eccleſia Sutrina. col. pen. de cauſa poſſeſ.* Felin.*in cap. ad petitionem.num.*7 *de accuſat.*Cou.*lib.* 1 *.var.c.*17.*n.*6 Nau. *in c.accepta.oppoſit.*10 *n.*7.*&* 21 *de reſtit.ſpol.*Mench. *illuſtr cap.*86.*à princ.& c.* 89. *n.*4.Rebuff.*de decim. q* 13.*n* 83 Moner *eod tract.cap.*5.*n.*81.Gutier. *lib.* 2.*Canon.cap.*21.*n.*74.Anton.Gabr.*commun.ſub tit. de reſtit.ſpoliat.concl.*1 *num.*107 Menoch *remed.* 1. *recuper.à num.* 367. Pro quibus etiam facit:quia, ſi aliàs reſtitutio concederetur non purgata prædicta Iuris præſumptione,vtique lex concedens talem reſtitutionem iniuſta cenſeretur , veluti conſentiens,vt ſpoliatus in peccato,& in retentione iniuſta perſeueret contra domini voluntatem , ad quem ex prædicta iuris præſumptione pertinere dicitur decima de qua agitur , ad quod alludere videtur tex.*ad d.cap ad decimas*,ibi,*iniuſtè occupaſſe*,&c.

44 Nec contra corol.obſtant verba generalia tex. *in d.c.in litter. ,de reſtit.ſpoliat.*& ratio illius in fine poſita,ſi dicatur ſimiliter ius reſiſtere illi , qui abſque Canonica inſtitutione retinet eccleſiaſticum beneficium,iuxta *reg.*1 *de regul. Iur. lib.* 6.*& c.*3.*de inſtit.* Siquidem reſpondetur reſiſtentiam Iuris reſultantem ex defectu tituli,ſolam reperiri in proprietate beneficij,non verò in poſſeſſione illius , quæ quidem , licèt iniuſta,vera tamen data capacitate poſſidentis reperiri poteſt abſque Canonica inſtitutione,eò quòd beneficia ſua natura ſunt poſſibilia, dum quis aliquando poſſidendi capax per vſum adæquatum,& ſufficientem tanquam dominus apprehendit,iuxta definitionem poſſeſſionis,ac proinde nil mirum ſi *in d. c.in litteris* reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem,non oſtenſa Canonica inſtitutione aliqua , quod quidem ſignificare videtur tex.ille in ratione,quam aſſignat de prædone reſtituendo:contrà verò in decimis , de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ Ius cõmune videtur reſiſtere ? Verum aduerſùs talem intellectum vrget : quia defectus Canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam Iuris nõ ſolùm circa proprietatem , verùm etiam circa poſſeſſionem:& ita verbum, *obtineri*,*in d. reg. beneficium*,non tantùm ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo , fructus recipi non poſſunt,prout in ſpecie reſoluunt Couar.*de ſponſal.part.* 2. *c.* 6. §. 8.*num.* 8 Hoied.*de incompat.benefic.part.*1.*cap.* 12.*à princ.* Menoch. *cſuf ſeq.cap.*16.qui quidem fructus reciperentur,ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficij,ex reg.tex.*in l.bona fidei. ff. de acquir.rerum dom* & ex his,quæ reſoluunt Couar. *vb ſupr.num.*16.*& in reg.poſſeſſor.part.*2.§.2.*nu.* 7. Nauar. *in princ.de pœnit.diſt* 6. *num.* 23. Vrget inſuper quòd defectus Parochiæ etiamſi arguat reſiſtentiam iuris in proprietate decimarum , non tamen arguit illlam neceſſariò circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis:nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat propter defectum Parochiæ arg.tex.*in cap.cauſam,quæ de præſcrip.& in cap.prohibemus.de decim.* imò colligitur ex tex.*in d.cap.ad decimas* ibi, *poſſediſſe*. Vrget denique : quia idem *cap. ad decimas* procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, vt Doctores ibidem fateri videntur. Vnde meliùs reſpondetur quòd, licèt fateamur , aduerſùs ſpoliatum à beneficio dari legis reſiſtentiam, dum titulum,vel cauſam ſufficientem non oſtendit ; nihilominùs tamen eadem lex non aſſiſtit ſpoliatori,prout aſſiſtit Parocho , quando à perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat,in quo caſu procedit text.*in d.c. ad decimas*.Et ſecundùm hoc Corollarium ſic explicatum declaratur tex.*in cap.ex inſinuatione, de procuratorib.* vbi habens plura beneficia incompatibilia,ab altero ſpoliatus reſtituitur & *in c.licet, de præbend.lib.*6.iunctis reſolutis per Abb.*in d.c.in litteris*,*n.*24.plures,quos refert Nau. *in dicto c. accepta. n.*6.Cou.*d.c.*17.*n.*6.Sic aliàs ſi laicus proponatur ſpoliatus ab alio laico ſpoliatore ſine alia oſtenſione tituli, & iuſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum , quantumcunque ſpoliator velit probare ad ſe illud ius pertinere,prout in ſpecie dicit communem ſententiam Mench. qui plures refert , *illuſtr. cap.*89. *num.* 5.

Nec ſimiliter refragatur tex.*in cap.cùm Eccleſia* 45 *Sutrina,de cauſa poſſeſſ. & propr.* vbi Ius commune reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & aſſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus,de quibus ibi, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis , *Canonica inſtituta*, &c.& tamen tex.ſupponit abſque vlla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos, niſi inſimul actum fuiſſet petitorio,in quo Clerici defecerunt.Siquidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb.*n.*44.Rip *n.* 12.*ibidem* , & alij relati à Cou.*d.cap.*17.*n.*7 latiſſimè Mench.*d. c.*86.*à princip.* ex mente nonnullorum Doctorum reſpondent Præceptores *in d. cap.cùm Eccleſia.* propterea non fuiſſe factam reſtitutionem , quia Clerici , de quibus ibi,non breui tempore, ſicut in *d.c. ad decimas.* (prout illi intelligunt aduerbium , *aliquandiu*,ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt,ſed diuturnam,& longam quaſi poſſeſſionem,eò quòd conſtat ex littera , non tantùm

in

in vna, vel in duabus, ſed in trium Epiſcoporum electionibus inſimul cum Canunicis concurrete. Paret ex tex. ibi, *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſoper non ſolùm per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurrere. Paret ex princip. tex. *verſ. verum*, ibi, *ipſi ac prædeceſſores eorum*, &c. ex qua diuturna, quaſi poſſeſſiooe inſurgit præſumptio tituli præcedentis, & ex illa iuſtificatur poſſeſſio eligendi, iuxta reg. tex. *in l. cum de in rem verſ. ff. de vſuris, & in l. ſi filius. C. de petit. hæred.* qua de cauſa tex. ille expendit tres illas electiones: aliàs enim ad probandam poſſeſſionem per ſe ſolns ſufficiebat vnicus actus, qui effectum ſortiretur, iuxta reg. tex. *in c. conſultationibus, de iurepatr.* communis ex Cou. *in reg. poſſeſſor. p. 2. in princ. n. 6.* quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt, & vti talis defendi, & teneri poteſt, prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas. nn. 7 & 8.* Sed tamen vrget aliquo modo: quia aſſiſtentia trium electionum, de neceſſitate nõ conuincit longinquitatem temporis, ſiqnidem poterant Epiſcopi electi breui viuere tempore. Vrget inſuper: quia text. oon expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorij; de qua ibi directè non agebatur, (tune enim vnica tantùm electio ſufficiebat;) ſed in cauſa petitorij, ſuper qua ſententia prolata fuit. Vrget tertiò: quia tex. *in dict. cap. ad decimas*, indiſtinctè loquens, talem diſtinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, ſi de neceſſitate requireretur. Vrget denique: quia adoerbium, *aliquandiu*, poſitum *in dict. cap. ad decimas*, etiam looginquitatem temporis, licèt noo magnam, importare ſolet, ac proinde videtur ineonuenieṅa, vt poſſeſſio io illo text. iuſtificetor, recurrere, ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus *in d. cap. cùm Eccleſia*, per euidentem præſumptionem conſtare de titulo; ſiquidem in illo tex. Clerici, de quibus ibi, ex ſcientia, & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua ſcienria, & paticutia vrgenti præſumptione reſultauit priuilegium, ſine quo non eſt veroſimile Canonicos recepiſſe prædictos Clericos: vnde neceſſariò dicendum eſt in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, iuxta reg. *lib. 2. C. de ſeruitut.* quo quidem titulo, ſeu caoſa ſufficiente iuſtificabatur poſſeſſio, qua iuſtificara text. ſupponit Clericos fore reſtituendos, ſi ſolùm remedio poſſeſſorio ageiur.

46 Vtrùm autem laici ſpoliati decimis agentes interdicto *Vnde vi*, ſint ante omnia reſtiruendi? Quæſtio eſt in præſenti non cootemnenda: io qua reſoluendum exiſtimo, quòd ſi laici ſint ſpoliati decimis, id eſt, iure decimandi, & petendi decimas & agaot prædicto interdicto, nequaquã reſtituendi ſunt, ex eo, quia, cùm neceſſarium ſit poſſeſſionem probare, iuxta *c. conſultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum ios decimãdi nullo modo poſſidere poſſint, *cap. cauſam, quæ de præſcript.* iuxta communem intellectum, quinimò illius iuris ſint omninò incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet, ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali, vbi tanquam acceſſorium inſeparabiliter adhæret, *cap. 1.* ibi, *iure Sacerdotum, 16. quæſt. 7. cap. quamuis, 17. de decim.* cum ſimilib. rectè fit, vt laicis ſpoliatis, tanquam omninò prædicti iuris incapacibus, nullatenus competat reſtitorio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas.

Tota verò controuerſia verſatur, quando laicus ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarom nomine ipſi nomine proprio ſoluũtur ex aliquo titulo temporali manente iure ſpiritoali decimandi penes ſpiritualium miniſtros, in qua diſtinguendi ſunt duo caſua. Primus eſt, quando laicus ſpoliatur decimis ab alio laico, & cootra illum agit interdicto *Vnde vi.* in quo reſoluendum, contra illum reſtituendum eſſe, vt tenet Brixien. relatus à gloſ. *verb. præſumuntur, in d. c. ad decimas*, gloſ. 1. *in cap. 1. 14. quæſt. 1.* ſeqoontur alij, vt per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. à num. 71.* Beroi. *in cap. item, cùm quis, à num 49. eod.* iti obſeruat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *deciſ. 288.* Doctores commuoiter, vt per Mench. *illuſtr. c. 89. n. 5.* Cou. *d. c. 17. n. 6.* Cuius rei ratio eſt: quia, cùm laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *Vnde vi.* iuxta vulgares regulas. Quicqoid contrarium teneant gloſ. *d. verb. præſumuntur*, ſtatim in princip. & alia *verb. commode, in c. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. cap. ad decimas* Abb. *n. 19. in d. c. ex parte.* & alij citati à Cou. *d. n. 6. in princip.* & à Mench. *d. c. 89. n. 4* Debebant enim conſiderare non eſſe neceſſarium, quòd laicus probare poſſet poſſeſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatot ab alio laico, contra quem etiam eſt iuris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Concil. Lateranen. reſpectu poſſeſſionis decimarum aduersùs laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & iuſtam earum poſſeſſionem: & tamen, quæ ſufficiat ad prædictas decimas præſcribendas; non tameo exinde ſequitur laicum non poſſe habere naturalem, & iniuſtam decimarum poſſeſſionem, qualem habet quicumque prædo, quæ ſufficiens ſit, vt ſpoliatos reſtituatur, iuxta *d. c. in literis, de reſtit. ſpoliat.* Alter caſus eſt, quando laicoa ſpoliatur ab eo, cui Ius commuoe aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parrochiam, iuxta terminos tex. *in d. c. ad decimas*, in quo ſecurè reſoluimus reſtituendũ non eſſe, oiſi euidẽter docuerit ſe vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateran. Conciliom, vel alio ſimili modo probauerit ſe poſſeſſiooem decimarum fuiſſe legitimè aſſequotum. Cuius rei ratio eſt: quia, ſi Caoonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi euideoter docuerint ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, iuxta *d. c. ad decimas*, quia, ſcilicet, Ios commune reſiſtit illis, & ioſimul aſſiſtit huic, à fortiori multò magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpolietur decimis, cui multò magis reſiſtit Ius commune, & iuxta hunc caſum poſſunt intelligi Doctorea, quos citat Cou. *d. n. 6. in princip.* 47

Infertur quintò reſolutio ad illam quæſt. vtrùm decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in ſpecie tuetur S. Anton. *p. 2. tit. 4. c. 1. §. 3. verſ. & notat.* videtor ſentire S. Thom. *2. 2. q. 87. art. 3. ad 3.* Pro qua facit primò tex. *in c. peruenit.* ibi, *decimas*, &c. *16. quæſt. 2.* vbi tex. dicit abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus: quia ius percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita vti tale ſine prædicto miniſterio, tanquam ſine fundamento exiſtere noo poteſt: vnde 48

cum

Digitized by Google

cùm præſcribens, qui Parochus non eſt, minimè dicatur miniſter aliquorum Sacramentorum, neceſſariò videtur dicendum, abſque Parochia decimas non eſſe præſcriptibiles. Facit tertiò, quòd decimæ debitæ ſunt in recognitionem vniuerſalis dominij, & ſubiectionem, iuxta tex. in cap. tua nobis, de decim. & tamen conſtat prohiberi illa præſcribi, quæ in talem recognitionem perſoluuntur, vt probat l. competit. C. de præſcript. triginta, reſoluunt Abb. n. 18. Felin. & alij in cap. ad audientiam, de præſcript. iuuat deciſio tex & quæ ibi notant Doctores in cap. cùm non liceat. de præſcript. Facit quartò, quia non debet operari præſcriptio illa, quæ omninò tollit Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum ſaluti præiudicialia morum correctionem, & fidelium reformationem auferre poteſt, arg. tex. in cap. cùm ex officij. de præſcript. Conſtat autem, data præſcriptione, qua decimæ abſque Parochia exigantur, tolli, aut ſaltem diminui Sacramentorum adminiſtrationem, & conſequenter morum correctionem & reformationem auferri, eò quòd Parochus videns ſublatum ſibi ius decimandi, difficilè incitabitur ad exercenda ſupradicta, quæ animarum ſaluti ſunt maximè neceſſaria.

Contrariam tamen ſententiam tenuit in ſpecie gloſ. verb. componendum, vbi Abb. n. 5. in c. pen. de decim. Cou. lib. 1. var. c. 17. n. 8. verſ. 3. Rebuff. d. tract. q. 13. n. 63. Gutier. lib. 2. Canon. c. 11. n. 60. Monet. d. tr. c. 5. n. 107. Rot. in Florent. Parochialis, 22. Maij, 1630. coram Reuerend. D. meo Decano, & eſt communis ſententia. Pro qua in primis faciunt multa Iura, quæ paſſim in decimis præſcriptionẽ recipiunt, vt eſt tex. in c. ad Apoſtolica, & in c. cùm ſint, & in c. cùm contingat, & in c. dudum, de decim. & in c. de quarta, & in c. ad aures, de præſcript. & in c. 1. eod. tit. lib. 6. & in c. Statuto. §. pen. de decim. lib. 6. Facit rurſus, quia priuilegium, & præſcriptio æquiparãtur, vt vulgò deducitur, & eſt tex. in c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif. & in c. accedentibus. in fine vbi gl. de exceſſ. Prælat. & non eſt negãdum, mediante priuilegio decimas acquiri poſſe abſque Parochia: probat tex. in c. ſua. 15. §. 1. de decim. fatentur omnes in d. c. cauſam. quæ, de præſcript. Cou. d. c. 17. n. 14. Gutier. conſ. 5. num. 2. & 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, niſi ſpecialiter prohibeantur, præſcriptionem recipiunt, iuxta text. in c. 2. & in c. audit. & in c. accedentes, & in c. cùm ex officij de præſcript. & conſtat ius decimandi eſſe in dominio Parochi adminiſtrantis Sacramenta iuxta ſuprà reſoluta in princ. huius c. Inſuper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præſcribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodum attento iure Parochis ius decimandi reſeruatur: ita quoque attento eodem iure Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ius Epiſcopum eligendi reſeruatum eſt, iuxta text. in c. 1. cum multis ibidem, de elect. quod quidem ius eligendi præſcriptionem recipere conſtat ex text. in d. cap. cùm Eccleſia, de cauſa poſſeſſ.

Quibus fundamentis hæc communis ſententia verior videtur, qua retenta, non obſtant ſupradicta pro contraria opinione fundamenta. Ad primum enim de text. in d. cap. peruenit, ſatisfit, ſi dicas in illo text. & ſimilibus, tantùm prohiberi Monachis intra parochialia vſurpare; non tamen negat tempore habili ad præſcribendum poſſidentes mediante illo acquirere poſſe, vt aduertit Gutier. d. num. 60. Ad ſecundum dicendum eſt verum quidem eſſe, quòd ius percipiendi decimas neceſſarium eſt prædicto miniſterio Sacramentorum; non tamen eſt inconueniens, vt præſcribatur manente congrua Parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediatè, & inſeparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præſcriptio dari nequit. Vnde, quamuis præſcribens Parochus non ſit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, vt tale ius mediante præſcriptione in illum tranſiret, iuxta reg. text. in l. vſucapionem. ff. de vſucap. Ad tertium reſpondetur text. in d. l. comperit, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & poſſeſſio non reperitur; & ideò non verificari in iure decimandi: quod quidem, licèt publicam habeat auctoritatem, eò quod decimæ ſint inſtitutæ in prædictam recognitionem; tamen reſpectu ipſius Parochi, ius particulare eſt. Ad quartum denique fundamentum ſatisfit, ſi aduertamus, manente congrua ſuſtentatione ex ſe mediante præſcriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum adminiſtrationem, ſicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod ſecùs eſt, ſi præſcriptio congruam Parochi ſuſtentationem auferat, quæ quidem ex ſupradicta conſideratione dari nequit, veluti contra Ius diuinum, contra quod procedere non poteſt, arg. text. in cap. vltim. de præſc. iunctis adductis per me ſuprà lib. 1. cap. 2. ex n. 119.

Intellige ſupradictam ſententiam procedere 49
data capacitate poſſidendi in præſcribente: ſi enim talem capacitatem præſcribens non habuerit, nequaquam præſcriptio admittenda eſt. Abb. Felin. & alij in d. c. cauſam, quæ, Cou. lib. 1. var. c. 10. num. 14. Anton. Gabr. commun. lib. 5. tit. de præſcript. concl. 1. n. 16. Pereg. de iure fiſci, lib. 6. tit. 8. n. 18. & 19. Patet, ſi expẽdamus ſine poſſeſſione præſcriptionem procedere non poſſe, iuxta reg. ſine poſſeſſione, de reg. Iuris, in 6. Monet. de decim. c. 4. n. 80. ac proinde, qui poſſeſſionem habere non poteſt, nequaquam præſcribere valet; ſic aliàs ſolùm perſonæ eccleſiaſticæ, non verò laici, ius decimandi præſcribere poſſunt: ſiquidem illæ capaces ſunt; iſti verò minimè valent ſpiritualia adminiſtrare, quorum ratione decimæ perſoluuntur: ac ſubinde il- 50
læ benè; iſti verò minimè poſſunt decimas poſſidere, & præſcribere, prout in ſpecie probat tex. in d. c. cauſam quæ. de præſcript. Bald. de præſcript. 1. p. 4. princ. q. 7. n. 53. & 1. p. 5. à n. 56. Cou. d. lib. 1. var. c. 17. n. 6. verſ. quarto. Rebuff. d. tract. quæſt. 13. à n. 67. Gioanagnol. conſ. 27. n. 3. & 4. lib. 2. Ioſeph. Ludou. Peruſ. deciſ. 106. n. 8. & 9. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunit. lib. 3. c. 19. à n. 50. Gutier. pract. lib. 1. quæſt. 15. à n. 2. Valaſc. de iure emphyt. p. 17. n. 15. Soar. d. lib. 1. c. 17. nu. 3. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 36. q. 11. Gilchen. de præſcript. par. 3. c. 8. à n. 16. Pereg. d. tit. 8. n. 18. & conſ. 74. vol. 1. Camill. Borrel. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. à n. 114. Rot. apud Paol. de Rubeis deciſ. 103. num. 10. tom. 3. diuerſ. aliàs par. 7. recent. & in Corduben. decimarum de Lucena 29. Maij 1638 coram R. P. D. Carrillo, & in ead. 7. Febru. 1639. coram Merlino. Et procedit in omnibus decimis, quocunque titulo, etiam temporali, à laico percipiendis, vt multis argumentis ex profeſſo comprobant Beroi. conſ. 21. n. 8. Cou. & alij, quos refert Gutier. pract. lib. 1. quæſt. 16. à princip. & plures alij, quos plenè adducit Gilchen. d. cap. 8. num. 17. & ita omnes ſentire affirmat, & ſequitur Suar. d. cap. 27. n. 2.

Limitatur

Limitatur tamen, vt locum non habeat quoad decimas, quas verè & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateranenſe acquiſiuerat, vt ex aliis reſoluunt Cou. *d.c.* 17. *n.* 5. *verſ. ſed, ſi dubitetur.* & multis adductis Gilchen, *d.c.* 8. *n.* 19. Suar. *d.c.* 27. *n.* 4. quia, cùm eo tempore à Prælatis inferioribus in feudum laicis dari potuiſſe conſtituant, ceſſat prohibitio legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa potuit impediri, nihilve repugnat; quòd ea, quæ ab inferioribus Prælaris in feudum obtineri potuerunt præſcriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgatem æquipatationem præſcriptionis & priuilegij, de qua *in d.c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea. de verb. ſig. vſ.* cum ſimilibus, & ideo ſic cenſuit Rota *d. dec.* 103. *n.* 8. *&* 9. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *&* *recent.*

Quòd autem ſuprà diximus laicos, ſcilicet, nul-
52 la præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt, vt procedat, ſi præſcriptio allegetur, vt talis propter defectum poſſeſſionis, quæ debet eſſe ciuilis, id eſt, iuſta, & probata à lege quoad omnes ciuiles affectus; & In materia, de qua agimus, non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potiùs damnata, vt colligitur *ex d. cap. cauſam quæ.* bene Rota *d. dec.* 103. *n.* 9. Verùm, ſi priuilegium Summi Pont. allegetur, quod ſolùm in hac materia ſufficit, & ad eius probationem tempus immemoriale fuerit oſtenſum, tunc præſumptione iuris probato immemoriali tempore probatur titulus priuilegij allegatus; cùm enim decimæ titulo temporali ex conceſſione Pótificis laico acquiri poſſint, iuſtiſſimè præſumendum eſt, quòd ſi tot annorum interuallo nemo ipſi quæſtionem mouit, iuſtum initium habuit poſſeſſio, vt per text. *in d. cap. ſuper quibuſdam. & l.* 3. *§. ductus aquæ ff. de aqua quotid.* multaque alia explicant Gabr. *d. tit. de præſcript. concl.* 1. *à num.* 44. late Maſcard. *de probation. concl.* 137. *à n.* 17. Card. Tuſch. *tom.* 6. *lit. P. concl.* 550. *à num.* 4 Ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, vt ſuccumbere debeat, ſi immemoriale tempus in vim præſcriptionis allegauerit, & tamen tuendus, ſi in ſua poſſeſſione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorialis, docent poſt alios à ſe relatos Cou. *d. n.* 5. *verſ. ſed ſi dubitetur.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 86. *n.* 4 Mench. *illuſtr. c.* 89. *n.* 7. Maſcard. *d. concl.* 1377. *n.* 32. Gilchen. *d. c.* 8 *num.* 23. Suar. *d. c.* 27. *num.* 4. in quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur vltra tempus immemoriale, quòd probetur fama priuilegij habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatis ante Lateranen. ex Beroi. *conſ.* 21. *num.* 15. & Rebuff. *d. q.* 13. *num.* 69 Menoch. *d. præſ.* 86. *num.* 5. Quamuis ab illis recedant Cou. Gilchen. & Suar. *proximè citatis locis.* Vnde accedente fama priuilegij, ſeu feu-
53 di obtenti ante Concil. Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata, laicum tutum eſſe tenuit latè Rot. *deciſ.* 115. *per tot. p.* 1. *diuerſ. & in Pampil. decimarum,* 8. *Martij,* 1613. *coram R. D. meo Coccino Decano,* & alij, vt per addit ad Monet. *de decim. c.* 5. *numer.* 118. *in vlt. edit.* vbi cum eadem Rot. *in Valentina decimarum,* 21. *Iunij,* 1613. *coram Card. Caualerio,* inter eius impreſſas *deciſ.* 258. *numero* 3. *& in Toletana decimarum,* 4. *Decembris,* 1615. *coram bonæ mem. Dunozetto.* ſubdit ſolam immemorialem præſcriptionem ſuffragari perſonæ eccleſiaſticæ ad acquirendum ius decimandi. Immemorialis enim eatenus ſuffragatur laico circa perceptionem decimarum, ſi addatur & concurrat vel fama priuilegij, vel recognitio, vel aliud æquipollens probetur, Menoch. *conſ.* 291. *num.* 43. Rot. *deciſ.* 215. *n.* 2. *par.* 2 *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 1105. *num.* 1. Mantic. *dec.* 289. *numero* 2. Coccin. *deciſ.* 3. ead. Rota *in Cordubẽn decimarum de Lucena* 7. *Februarij* 1639. *coram R. P. D. Merlino,* & in eadem 29. *Maij* 1638. *coram R. P. D. Carillo.* quæ deciſiones reperiuntur impreſſę in fine partis 6. Antonini Dianæ.

An autem decimas, quæ iuſtè, & ex legitima 54
conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicus contra laicum præſcribere, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo affirmatiua ſentẽtia verior eſt: quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. text. *in l. Paulus,* aliàs *per procuratorem ff. de acquir. hæred. c.* 1. *§. verùm de iurepatron. in* 6. cum ſimilibus, in quibus probatur mutata perſonæ poſſidentis conditione mutari etiam ipſorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Fel. *in d. c. cauſam, quæ. num.* 4. & poſt Caſſan. Balb. & alios Mench. *d. c.* 89. *n.* 3. Valaſc. *de iure emphyt. q.* 17. *n.* 15. qui omnes poſt Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel ſimili ſunt penes laicos; nõ ita ſi ad tempus ei fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſolius iuris ad laicos ſpectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Eccleſiæ præiudicium.

Intellige ſecundò ſupradictam reſolutionem, 55
videlicet, decimas abſque Parochia præſcribi poſſe, procedere præcedente titulo in præſcriptione cum ſpatio 40. annorum: ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admittitur, niſi immemorialis: conſtat nanque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando illi Ius commune reſiſtit, vt in ſpecie probat eleganter text. *in c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. ac proinde cùm præſcriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, neceſſariò dicendum eſt titulum ad illam requiri, quo purgetur pręſumptio malæ fidei, reſultans ex talis Iuris reſiſtentia, prout in ſpecie aduertit Imol. & communis ex Rip. *ibidem, n.* 123. *in c. cùm Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſeſſ. & prop.* Cou. *var. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 7. *&* 8. *ad fin.* Padil. *in lib.* 2. *C. de ſeruitut. n.* 19 Rebuff. *de decim. q.* 13. *n.* 8. Mench. *illuſtr. c.* 87. *n.* 1. Gutier. *lib.* 2. *canon. c.* 21. *n.* 60. *&* 67. Rot. *in Ciuitaten. decimarum* 18. *Maij,* 1596. *coram Gipſio, & in Comen. decimarum,* 3. *Martij,* 1604. *coram Ottembergo, & in Taurinen. decimarum,* 18. *Maij,* 1607. *coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, & in Sabinen. decimarum,* 1. *Iulij,* 1609. *coram eodem, & in Nouarien. decimarum,* 26. *Februarij,* 1631. *coram R. P. D. meo Tironano,* vbi fuit dictum, quòd ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama priuilegij, vel explicitus cum quadragenaria quæ eſt impreſſa per Tamburin. *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 101.

Ad præſcribendum verò contra illum, qui ha- 56
bet decimas de iure ſpeciali, purà ex donatione, ſufficit præſcribenti bonam fidem probare gloſ. *verb. titulum, prope fin. verſ. & ſecundùm hoc poſſemus. in c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. Butr. *in c. peruenit, n.* 14. *de cenſib.* Anchar. *conſ.* 162. *ſub n.* 3 Balb. *de præſcript.* 1. *p.* 5. *princ. q.* 8. *n.* 6. Rot. *in Conchen. decimarum,* 20. *Aprilis,* 1592. *coram Cardin. Pamphilio ſen. & in Valentina decimarum de Candia,* 12. *Maij,* 1603. *coram eodem.* Item, ad hoc vt vna Eccleſia præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas:

quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, cùm non agatur de iure quæſito amittendo, ſed de iure non quæſito, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. Ita Rip. *num. 25. in c. ad decimas, de cauſa poſſeſſ. & prop.* & *ibi* Abb *num. 46.* Felin. *in c. ſi diligenti. num. 7. circa fin. verſ. ſecundo reſeruatio, de præſcript.* Rot. *in d. Sabinen. decimarum, 1. Iulij, 1609. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

58 Intellige tertiò præſcriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad noualia non extendi. Patet, ſi expendamus præſcriptionem priuilegio comparari iuxta reg. *d. cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea*, cum aliis ſupracitatis; ac ſubinde cùm priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. ſuggeſtum, cap. tua. 25. §. 1. de decim. cap. 2. in princ. & §. 1. illo tit. lib. 6.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. num. 13.* Gutier. *d. cap. 21. num. 116.* meritò dicendum eſt præſcriptionem percipiendi decimas ad noualia non eſſe trahendam: & ita in ſpecie probat text. opt. *in cap. cùm contingat. 29. de decim. & in c. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6.* Cou. *d. cap. 27. num. 13.* Rebuff. *d. tract. quaſt. 14. num. 18. & 25.* Gutier. *d. c. 21. num. 77.* Monet. *de decim. cap. 4. n. 79. & cap. 5. num. 110.*

59 Pro quibus etiam facit, quia in præſcriptione debet fieri ſtricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. *conſ. 275. vol. 2.* Monet. *d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cùm noualia antea non poſſideantur, ad illa trahi non poteſt, iuxta illud, quod colligitur ex reg. *ſine poſſeſſione, de regulis Iuris, in 6.* tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum vt in materia decimarum tenent Gutier. *d. c. 21. n. 78. cum ſeqq.* Giouagn. *conſ. 28. n. 1. lib. 2.* Pute. *deciſ. 107. lib. 1.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 99. num. 8.* hinc inferentes quòd decima vnius ſpeciei præſcripta, non cenſetur præſcriptum ius percipiendi decimas aliarum ſpecierum. Sic aliàs præſcribenti decimas in vna villa, ſeu Parochia, in qua ſunt prædia diuerſa, & habentia diuerſos terminos, ſi aliqua penitùs inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens ſoluenda non eſt, ſed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiuſdem villæ ſpectant, vt tradunt Rebuff. *d. q. 14. n. 9.* Gutier. *d. c. 21. n. 80.* quod quidem temperandum eſt procedere reſpectu ipſius agri, non verò ſuppoſito illo reſpectu fructuum eiuſdem: nam, ſi ager, ex quo ſyluæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præſcribenti ſoluebatur, de nouo fuerit proſciſſus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit perſoluenda ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout benè aduertit Gutier. *d. c. 21. n. 91.* & Monet. *d. c. 4. n. 89.* Parum enim refert fructus ipſius agri eſſe mutatos, cùm præſcriptio realis debeat cenſeri, id eſt, concernens terram, non ſpeciem fructuum perceptorum, vt obſeruat idem Gutier. *d. loco, n. 94. 103. & 107.* alioquin eſſet in poteſtate ſoluentis priuare aliquem decimis, contra tex. *in c. cùm in tua, de decim.* Sic ſanè, ſi quis præſcripſerit decimas tritici

60 in aliena Parochia ſeminato millio, vel allio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur, ſecundùm Anch. *in d. c. cùm contingat. in fine.* communis ex Cou. *pract. c. 38. num. 9. in princ.* Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 19. & q. 6. n. 35.* Gutier.

61 *d. loco.* Sic ſimiliter, qui præſcripſit decimas in vna parte fundi, maximè per limites, & clauſuram deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera parte fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt, vt per Rebuff. *d. quaſt. 14. num. 20.* Abb. *conſ. 71. vol. 1.* Gutier. *d. cap. 21. n. 101.* Monet. *d. tract. cap. 4. num. 84.*

Sed ad maiorem dictorum declarationem diſtinguendum eſt inter caſum, quo Parochus percipiebat decimas ex antiquis fructibus iure vniuerſali & reali concernente ipſam terram ſeu prædia, & tunc ratione cauſæ vniuerſalis, & ob vnitatem, & identitatem prædij eidem Parocho decima debetur ea terra etiam nouiter culta, & ex fructibus poſt culturam naſcentibus, qui in locum antiquorum fructuum ſubrogantur, & comprehenduntur ſub iure vniuerſali, & generico decimandi: ita procedit text. *in cap. cum in tua*, & notant *ibi* Doctores, & ſignanter Butr. *numero 2. & 5.* Anan. *n. 3. de decim.* Abb. *conſ. 71. num. 2. verſ. ſecundo principaliter lib. 2.* Cou. *var. lib. 1. c. 17. n. 13.* Decian. *conſ. 22. n. 33. & 34. lib. 1.* Rimin. iun. *conſ. 679. n. 99.* Gutier. *d. c. 21. n. 94. 96. 114. cum ſeqq. lib. 2.* Giouagn. *conſ. 28. n. 3. & ſeq. lib. 1.* quia mutatio fructuum, ſeu plantationis non mutat, aut minuit obligationem ſoluendi decimam, de nouis fructibus, ſicuti prius ſoluebatur de aliis, Butr. *n. 2. & 5. in d. c. cum in tua*, Rebuff. *d. q. 14. n. 21.* Card. Mantic. *dec. 341. n.* Modern. Bonon. *var. reſol. lib. 2. c. 95. n. 26.* Et inter caſum, quo Parochus percipit decimas ex iure particulari ſolum quoad certam ſpeciem fructuum, & tunc ſecus eſt, quia prædium non dicitur effectum decimale, ſed omne ius decimantis reſtringitur ad illos fructus particularis ſpeciei duntaxat, & iis ceſſantibus, ceſſat eius decimatio, nec vlterius tranſitur, aut extenditur, *c. cùm contingat*, & *ibi* Butr. *n. 4. verſ. quandoque diſpoſitio ſtructa el 2.* quia ſic concordat *textum in c. ex parte, & in c. cùm in tua*, cum diſpoſitione dictæ decretalis *in c. cum contingat*, & ſequitur Anan. *n. 7. in fine, de decim. & in c. tua, eod. tit.* quem textum non fuiſſe promulgatum ad aliud quàm ad hoc decidendum, tradit Caſſan. *conſ. 14. n. 17.* Abb. *in d. c. cùm contingat n. 9.* Rebuff. *an. 133. n. 8. & de decim. q. 6. n. 35. in fine.*

Sed dubitari poteſt, quid dicendum, quando 62 quis præſcripſit decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Reſpondendũ videtur quòd præſcribens ab illo decimas habebit: ita in ſpecie Gutier *d. c. 21. n. 112.* eò quòd talis præſcriptio reſpectu habentium in illo loco realis eſt, & præſcriptio cauſata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduerſùs quos præſcriptum non fuit: ſiquidem tunc non dicitur præſcriptio in vna perſona ad aliam extendi, ſed iam facta reſpectu generis comprehendit ſpeciem, quæ offertur, quamuis aduerſùs illam ſpecificè præſcriptum non ſit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita §. 1. ff. de milit. teſtam.* Accedit, quòd ſemota aliqua perſona ex illa Parochia, & in aliam ſe transferente, præſcriptio manens in genere habitantium, illam perſonam non ſequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur: vnde ſimiliter de nouo veniente præſcriptio in eodem genere habitantium manebit, ac ſubinde talis veluti pars illius generis in eodem contenta decimam perſonalem ſoluere tenetur.

§. III.

A quibus perſonis decimæ ſint perſoluendæ.

SVMMARIVM.

1 *Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati.*

2. An

2 Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem.

3 Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium.

4 Decimas prædiales ſoluere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum; non verò reſpectu illarum, quas infideles in ſuis prouinciis habent, vt n. 5

6 Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur.

7 Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum.

8 Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum.

9 Parocho non ſunt ſoluendæ decimæ ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali curæ viuunt.

10 Clerici tenentur ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſecularium, quæ ſeculari iure, puta hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.

11 Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.

12 Priuilegio Roman. Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat.

13 Priuilegium Papæ poteſt aliquos, ſiue in parte ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione.

14 Priuilegium, quo quis, ſiue in parte, ſiue in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex poſt factò orta fuerint.

15 Priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad noualia non extenditur.

16 Cap. ex parte il 2. de decim declaratur.

17 Religioſi omnes ſunt exempti priuilegio in Iure ſcripto, à ſolutione decimarum, de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt.

18 Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij priuilegio in Iure ſcripto non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt.

19 Priuilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſoluenda, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam.

20 Cap. ex parte il 1. de decimis reuocatum eſt per tex. in cap. nuper. 34. eodem tit. non verò quoad partem, vbi agitur de animalibus, vt num. 47.
Obtinent exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt,

21 Monachi Cœleſtini, & Cluniacenſes,

22 Monachi Congr. Caſſinen.

23 Monachi Congreg. S. Benedicti Valliſoletani.

24 Monachi Eremi Camaldulen.

25 Monachi B. M. Montis Virg.

26 Syluestrini,

27 Fratres B. M. de Mercede,

28 Fratres S. Antonij Viennen.

29 Cruciferi,

30 Fratres Prædicatores,

31 Fratres Conuentuales S. Franc.

32 Canonici Regulares S. Saluatoris,

33 Monachi S. Baſilij,

34 Minimi S. Franciſci de Paula,

35 Carthuſiani,

36 Moniales S. Claræ.

37 Cap. nuper. 34. de decim. eſt neceſſariò derogatio expreſſa in priuilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.

38 Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur c. nuper. 34. de decim.

39 Priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſoluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.

40 Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum.

41 Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio.

42 Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio.

43 Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiuiſſent.

44 Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ parochiali.

45 Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ.

46 Religioſi omnes priuilegio in iure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt.

48 Leproſi in communi viuentes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſoluere non coguntur.

49 Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegij.

50 Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare.

51 Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.

52 Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere.

53 Decimas, quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi reuertantur ad menſam epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam meritur.

54 Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa.

55 *Epiſcopus non poteſt ius percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat immemorabilis abſque fama priuilegij.*

57 *Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſeruatum in conceſſione iuris decimandi facta laicis, non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & vltra.*

58 *Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ſed veriùs, vt n. 61.*

60 *Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſa, poſt Concilium conceſſa cenſentur.*

62 Cap. 2. §. ſanè. de decim. lib. 6. *declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint oſtenditur.*

64 *Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio.*

65 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur.*

66 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus, puta fœno, oleo, decima non ſoluatur.*

67 *Conſuetudo valet, quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores.*

68 *Conſuetudine poteſt introduci, vt decima vni Eccleſiæ aliàs debita, alteri adſcribantur, & ſoluantur.*

69 *Conſuetudo non ſoluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita, probare cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitima præſcriptionis.*

70 *Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus prouinciis.*

71 *Conſuetudo in ſoluendis decimis eſt conſideranda.*

72 *Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locine viciniorù, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an diœceſis oſtenditur.*

73 *Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali.*

74 *Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ fauet parochiali, quàm quæ fauet prædiali Eccleſiæ.*

1 OMNES fideles Parochiani, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati: cùm enim omnes recipientes ſpiritualia, teneantur ſoluere decimas, vt *in princ. huius cap.* oſtendimus, & omnes fideles Parochiani à ſuis Parochis recipiant eccleſiaſtica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum eſt, vt tanquam Parocho ſubditi, prædicta Sacramenta ab alio non ſuſcipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot. *in 4. d. 18. q. 4. a. 2* Nau. *in c. placuit. n. 124. de pœn. diſt. 6.* rectè fit, vt omnes fideles Parochiani, niſi exempti eſſe dicantur, ad decimarum ſolutionem ſint obligati, *cap. ex tranſmiſſa.*
2 *23. & cap. à nobis. 24.* ibi, *quilibet, de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. à princip.* Hieronym. Carat. *de Iurib. parochial. tit. 5. c. 9.* Azor. *inſtitutionum moralium part. 1. lib. 7. cap. 24. quæſ. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 87.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 16. num. 2.* Leſſ. *de iuſt. tom. 2. lib. 2. cap. 39. dub. 5. num. 22.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor. tom. 2. lib. 1. p. 4. tract. 10. do um. 2. n. 1.* Monet. *de decim. cap. 5. à princip.* vbi *num.* 26. ait, quòd Reges, & Principes tenentur ad decimarum ſolutionem, *& num.* 28. quòd & ipſi pauperes, etiam obligantur ad decimas ſoluendas, ſicut & alij, qui pauperes non ſunt, Catraſc. *d. c. 6. §. 1.* Suar. *d. c. 16. n. 15.* Solorzan *de Indiarum. gubern. lib. 1. c. 21. n. 15. & 16.* vbi tamen *n. 54.* poſt Valenz. Piſcat. *ad l. omnes penſitare n. 7. ad fin. C. de annon. & trib. lib. 10.* & Ceuall. *commun. q. 229. n. 22. & 23.* contrarium videtur tenere.

Vnde infertur primò Iudæos, & alios infideles 3
non teneri ad ſolutionem decimarum. Diximus ſuprà omnes fideles Parochianos obligari ad decimas perſoluendas: atqui infideles, neque fideles ſunt, neque Parochiani, iuxta illud Pauli 1. *ad Cor. 5. De his, qui foris ſunt, nihil ad nos,* habetur *in c. gaudemus, de diuort.* Igitur, &c. Probat corollar. tex. à ſpeciali *in cap. ex tranſmiſſa. 23. de decim.* tradunt gloſ. *verb. perſoluendas, in cap. de terris, illo tit.* Lambert. *de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæſt. 7. art. 3. num. 3.* Carol. Tapia *in rub. de conſt. c. Princip. c. 5. n. 55* quorum reſolutio vera eſt in decimis perſonalibus, cùm illarum nullo modo infidelis debitor ſit, vt ſentent gloſ. *verb. perſoluendas,* ibi, *vnde perſonales decimas non perſoluunt, in d. cap. de terris,* vbi Butr. *ſub num. 2. verſ. vel oppono.* Sot. *de iuſtit. lib. 6 quæſt. 4. art. 4.* Suar. *d. lib. 1. cap 26. n. 4. verſ. in qua diſtinctio.* Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 7. c. 24. quæſ. 3.* Monet. *d. cap. 5. n. 48.* Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 2. cap. 9. num. 1* Fagundez *d. præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex n. 4.* Carat. *d. tit. 5. cap. 9. verſ. infideles.* nouiſſimè Trulleoch. *in Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 10. n. 1.* Machado *d. tract. 10. docum. 2. n. 2.* D. Solorzan. *de Indiar. gubernat. lib. 1. c. 21. n. 8.* Probatur ratione: etenim, cùm decimæ in ſuſtentationem Clericorum miniſtrantium, & ratione Sacramentorum à ſubditis ipſius Eccleſiæ dari iubeantur, ita vt ſi prædicta non adminiſtrarentur, nulla ratione exigi deberent, iuxta illud Pauli 1. *ad Corint. 9.* ibi, *Si nos vobis,* &c. & infideles non ſunt ſubditi, Eccleſiæ, nec in gremio illius exiſtere dicantur; inſuper Sacerdotes quidpiam ſpirituale illis non miniſtrent; rectè fit, vt eiſdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersùs illos, nec illi decimarum debitores eſſe dicantur. Quamuis contrarium in his decimis perſonalibus tenuerint gloſ. *in c. quanto, ſub ſignatione caſus, in fine, de vſur. & cap. decima. 16. quæſt. 1.* quam ſequitur Anchar. *in dicto c. de terris, ſub n. 1. & ib.* Abb. *n. 6.* Rebuff. *d. tract. q. 5. n. 21.* Syluest. *in ſum. verb. decima n. 13. q. 7.* Leſſ. *de Iuſtit. l. 2. c. 39. dub. 5. n. 22* Baſſeus *verb. decima n. 5.* Pro quibus facere videtur, quòd infideles ſub poteſtate, & dominio Dei exiſtunt, ac proinde cùm in eiuſdem dominij vniuerſalis ſignũ decimæ ſint reſeruatæ, neceſſariò videtur dicendum infideles ad illarum ſolutionem eſſe obligatos, ſiquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ inſtitutæ ſunt. Sed facilè reſpondetur reſeruationem illam non fuiſſe factam in vniuerſo Orbe, ſed ſolùm in terra Chananæorum à Deo, populo Iſraelitico donata, ac proinde prædicta reſeruatio nõ reſpexit illos, qui in aliis regionibus habitabant: & eò maximè, quia illa ſuſtẽtationis moderatio Leuitis congruebat; propterea

pes

per præceptum indictum illi populo, vt ſoluerẽt eis decimam partem fructuum, alij non comprehẽdebantur: quod ſimiliter Eccleſia pro ſuis Sacerdotibus ad inſtar illius præcepti imperauit ſuis ſubditis, quo præcepto illos, qui illius fidem nunquam amplexi ſunt, nequaquam comprehendit, vt eleganter Sot. *lib. 9. de iuſtit. q. 4. art. 4. col. 4. in fine.* Vnde neceſſariò dicendum eſt infideles ad tales decimas perſoluendas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, vt procedat reſpectu ipſarum decimarum, non reſpectu ſatisfactionis illius intereſſe, quod Eccleſia parochialis eſt perceptura ab alio Chriſtiano, qui poterat in eadem Parochia habitare, et tale coram Eccleſia petere poterat, ne aliàs defraudetur: & ita in ſpecie tradit gloſ. *verb. prætextu, in d. cap. tua nobis.* Abb. *in d. cap. de terris num. 6.* Sot. *d. art. 4. col. 3. ad fin.* licèt prætextus ille, quòd Eccleſia defraudetur, non mihi ſolidus videatur: quia decima perſonalis debetur intuitu laborum *d. c. decima 16. q. 1. d. cap. ad Apoſtolica, & cap. ex tranſmiſſa, de decim*, ergo hac ratione poſſet Eccleſia parochialis intereſſe prætendere à quocunque nobili fideli non laborante, vel induſtriam non exercente, propterea quòd ſi nobiles ibi non habitarent, poſſent in illis domibus habitare artifices, vel alij induſtrioſi homines, ex quibus poſſet Parochialis decimam recipere, vt benè obſeruat Ricciul. *d. c. 9. n. 4.*

4 Ad decimas verò prædiales perſoluendas cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu tamen poſſeſſionum, quas ipſi in terris Chriſtianorũ titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex text. *in d. c. de terris.* ibi, *vel poſſeſſiones penitus renunciandas.* & ibi, *compellas*, quæ verba non verificantur, niſi reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum, & meliùs ex *c. quanto, pen. de vſuris*, ibi, *quas a Chriſtianis*, &c. Xuar. *alleg. 28. n. 4. & 5.* Azor. *d. lib. 7. c. 14. q. 1.* Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap. 1. §. vnic. dub. 9.* Monet. *dicto c. 5. a n. 36.* vbi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione: etenim, cùm decimæ prædiales ab eiſdem prædiis, ad illas obligatis ita debeantur, vt reſpectu illorum onera realia cenſeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia reſpectu poſſeſſionũ, quas in prouinciis Chriſtianorum poſſident, arg. tex. *in d. l. Imperatores. ff. de publican. & vectig.* rectè fit, vt prædicti infideles, reſpectu talium decimarum, attento Iure, debitores eſſe cenſeantur, prout Sylueſt. tradit *verb. decima n. 13.* Accedit, quia Eccleſia non debet fraudari à ſuo iure quæſito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo iure neceſſariò fraudatur, ſi decimæ prædiales in hoc caſu ab infidelibus non ſoluantur, prout conſiderat tex. *in d. cap. de terris, verſ. ne forte, & in d. cap. quanto, in fine.* Verùm autem iſta decimarum ſolutio fiat ab infidelibus, vti de decima formali, an verò tanquam de onere annexo? Old. *conſ. 91.* Mantu. *conſ. 188. col. 2.* & Abb. *in d. c. de terris ſub n. 5.* videntur tenere, quòd fiat tanquã de decima vera, & formali, ex eo, quòd decimarum realium ſolutio eſt de Iure diuino, *d. c. tua nobis, de decim.* ac proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipſi tenentur recognoſcere Deum, vt ſupremum Dominum. Sed contrarium, quòd, ſcilicet, ſolutio fiat, vti de onere, per tex. *in d. c. quanto. §. fin. de vſur.* innuere videtur gloſſ. *in d. c. de terris*, dum rationem aſſignat, quòd ad eum ſpectat fructuum onus, ad quem ſpectat fructuum perceptio: ſequitur Suar. *d. lib. 1. cap. 16. ex num. 6. vſque ad num. 33.* vbi *n. 8. & 11.* ad fundamentum contrariæ ſententiæ reſpondet præceptum de decimis realibus perſoluendis eſſe quidem de Iure poſitiuo, quod non fuit datum omnibus hominibus; ſed populo Iſraëlitico, & conſequenter hodie non extendi niſi ad fideles.

At verò reſpectu poſſeſſionum, quas infideles in ſuis prouinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales perſoluendas, eò quòd ceſſat in prædiis ius acquiſitum per Eccleſiam, & in ipſis infidelibus ceſſat ratio, propter quam debitum decimarum conſtituitur. Non obſtat quòd ſicut Eccleſia parata eſt infidelibus Baptiſmum, & deinde alia Sacramenta miniſtrare; ita quoque videtur illos teneri in Chriſtianiſmũ nomina ſua, dare, & ſacramenta ſuſcipere; & ideò cùm ratione ſacramentorum decimæ debeantur, vt *in princ. huius cap.* diximus, vtique dicendum videbatur voluntatem infidelium non eſſe Eccleſiæ imputandam, & ſic nõ debere defraudari à ſuis decimis, quę eidem Eccleſiæ debitæ ſunt. Satisfit enim dicendo cum Sot. *d. art. 1. col. 4. in princip.* quòd licet omnes mortales ad fidem ſuſcipiendam teneantur; donec tamen illam profiteantur, nequaquam noſtris legibus obligantur, neque noſtris Prælatis obedire tenentur, quando præceptum directè in illos dirigitur, iuxta illud Pauli *1. ad Corinth. 5. De his, qui foris ſunt*, &c. ac ſubinde cùm ceſſet obligatio legis, ceſſat quoque obligatio perſoluendi decimas, quantuncunque ex parte Eccleſiæ non deficiat voluntas adminiſtrandi illis eccleſiaſtica ſacramenta. Quòd ſi poſſeſſiones iam aliquando in poteſtatẽ Chriſtianorum peruenerunt tunc non ſolùm decimæ ex illis perſoluendæ ſunt, & infideles illarum ſunt debitores in futurum; verùm etiam tempore præterito conſiderato ratio habetur præteritarum decimarum, ſi prædictæ poſſeſſiones iterum ad gremium Eccleſiæ reducantur: nam, cùm talia prædia non ita tranſeant in infideles; quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita vt recuperata attẽta rei veritate, vel ſaltem iure poſtliminij apud Chriſtianos ſemper exigere cenſeantur, vt probat opt. text. *in cap. prima actione 16. q. 3.* facit tex. *in l. ſi captiuus 20. verſ. verum. ff. de captiuis*, reſoluit D. Barboſ. *in l. diuortio. §. interdum, num. 7. ff. ſolut. matrim.* rectè fit, vt reſpectu illorum propter ius Eccleſiæ quæſitum prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum cenſeantur: aduertit in ſpecie Abb. *in d. cap. de terris num. 5. in fine*, dicens debere Eccleſiam, cum debentur, cum illis miſericorditer agere. 5

Infertur ſecundò, Clericos, in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, teneri ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur. Diximus ſuprà, omnes fideles Parochianos, niſi exempti proponantur, ad decimas ſoluendas obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Eccleſiæ, fideles Parochiani ſunt; nec enim, ex eo quòd ſunt Clerici, deobligantur à ſubiectione Parochiæ ſuæ iuxta reſoluta per Doctores *in c. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* Igitur, &c. Probant corol. tex. *in c. 2. verſ. illi verò, & in cap. commiſſum 4. de decim.* tradũt S. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art. 4.* Sot. *lib. 9. de iuſtit. quæſt. 4. art. 4.* Cou. qui alios refert, *var. lib. 1. cap. 17. n. 8. verſ. 1.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. dub. 5. n. 21.* Gutier. *lib. 2. can. quæſt. c. 21. n. 26* Fagundez *d. præc. 5. lib. 2. cap. 2. à n. 1.* Trullench. *d. c. 3. dub. 10. n. 2.* Villalob. *in ſum. part. 2. tract. 33. diffic. 4.* Caſtr. Palao *tom. 2. tr. 20. diſput. vnic. puncto 11. n. 3. & 4.* Clerici verò, vt tales conſiderati, non ſunt debitores decimarum 6

Digitized by Google

ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur: ſiquidem ſic conſiderati non ſunt Parochiani, de ratione enim Clerici eſt, vt aliis ſpiritualia miniſtret; ac proinde cùm decimæ ratione adminiſtrationis ſpiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta eſt, vtique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta adminiſtratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum ſolutionem non tenebuntur.

8 Ex his iam primò colligitur Clericos non teneri ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorũ beneficiorum. Patet, ſi expendamus reſpectu illorum fructuum, non Parochianos, ſed Clericos miniſtrantes ſpiritualia conſiderari: vnde nil mirum, ſi ex illis ſoluere decimas non teneantur: ita in ſpecie probat tex. *in d. c. 2. in princip.* qui neceſſariò ſic intelligendus eſt, eò, quòd Pontifex ibi adduxit exemplum Leuitarum, quos conſtat nihil aliud poſſediſſe, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, vt habetur *Ioſue cap. 25. in fin. & Num. cap. 18.* ac proinde vt ſimilitudo rectè procedat, tex. ille in princ. neceſſariò intelligendus eſt de beneficiis Clericorum, prout in illis reſoluunt S. Thom. & Sot, *vbi ſuprà*, vel interpretandus, vt probet Clericum non debere decimam ſoluere Clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut aiunt Rebuff. *q. 5. n. 6.* Monet. *d. c. 5. q. 1. num. 8.* & Azor. *d. c. 24. q. 5.* Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez *l. 1. prope fin. verſ. eſt & aliud tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 67.* Suar. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 17. num. 23.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. c. 12. de decimis, à n. 52.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12. à n. 35.* Valer. Reg. *in praxi fori pœnit. lib. 19. n. 88.* Vaſq. *in opuſc. de benef. cap. 1. q. vnica, dub. 8.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. eccleſiaſt. quæſt. 628.* Paul. Layman *in Theo-*
9 *logia morali lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 5.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 39. dub. 5. num. 23.* vbi intelligit de Clericis eiuſdem Eccleſiæ. Machado *d. tract. 10. docum. 2. num. 5.* Sic ſanè decimæ non ſunt ſoluendæ Parocho ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, ex quorum fructibus ipſi Clerici clericali iure viuũt, prout in ſpecie reſoluunt Doctores *ſuprà citati*, ſi modo prædicta prædia etiam dotalia Eccleſiæ fuerint intra limites eiuſdem, aliàs ſecùs, vt tradunt gloſſ. *verb. nullo, in c. 1. de cenſib.* Abb. *n. 6. in d. cap. 2. & in cap. nuper, notab. 1. de decim.* Rebuff. *d. q. 5. n. 20.* Cou. *d. lib. 1. cap. 17. num. 8. verſ. ſecundo.* Azor *d. quæſ. 5.* Valer. Reginald *d. num. 88.* Gutierr. *d. cap. 11. n. 54.* Bellet. *d. § 12. num. 36.* Quicquid indiſtinctè contrarium ſentiant *gloſſ. 1. in d. cap. 2.* ibi, *hoc intellige de dote Eccleſiæ, de qua Clerici non debent dare decimas.* S. Thom. *d. art. 4.* Balb. *de præſcript. part. 5. princip. quæſt. 7.* Verùm ex fructibus perſonalibus, quos ipſi Clerici ex officio clericali accipiunt, ſoluere teneantur decimas perſonales? Dicendum eſt, quòd ſimiliter non tenentur, ex ſupradicta ratione: & ita fatentur Cou. *d. cap. 17. num. 8. verſ. 1.* Monet. *d. c. 5. num. 4.*

10 Colligitur ſecundò Clericos teneri ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. Patet, ſi expendamus reſpectu huiuſmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos conſiderari, ac proinde nil mirum, ſi decimas ſoluere teneantur. Ita in ſpecie probat text. *in d. cap. 2. verſ. illi profectò*, ſic neceſſariò intelligendus, tradunt Sot. *d. q. 4. art. 4.* Cou. *d. cap. 17. num. 8. verſ. primùm hinc conſtat*, Azor. *d. q. 5.* Monet. *d. cap. 5. num. 3.* latè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 615. in 1. edit. aliàs reſol. 419. in 2. edit.* vbi probat Clericum teneri ſoluere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus, refert me citato Trullench *d. dub. 10. num. 2.* Machado *d. docum. 2. num. 6.* Cardoſ. *in praxi Iudic. verb. decima num. 8.* Vaſq. *in opuſcul. de benefic. cap. 1. §. vnic. dub. 8.* Suar. *d. tom. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17. num. 13.* vbi quòd etiam Epiſcopi ad decimas prædiales ſæculari titulo poſſeſſas tenentur, & *num. 16.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. quæſt. 628. num. 2.* dum ait quòd omnes clerici, qui diuina ab aliis accipiunt, tenentur de patrimonialibus ſoluere decimas prædiales; Caſtr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 10. diſputat. vnica, punct. 11. num. 3. & 4.* Villalob. *in ſum. p. 1. tr. 33. diffic. 4.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta prax. 5. lib. 2. c. 7. num. 2. cum ſeqq.* Trullench *d. lib. 5. cap. 3. dub. 10. num. 3.* Quod ampliandum eſt primò, ſiue prædicta prædia ſint in aliena, ſiue in propria Parochia: vtroque enim caſu procedit ratio, de qua ſuprà. Ampliandum eſt quoque, ſiue Clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum, vt aduertunt S. Thom. & Cou *locis proximè citatis*, ſiue epiſcopali, ſeu quacumque alia dignitate præfulgeant, iuxta tex, per locum à ſpeciali *in cap. quæſtio 16. quæſt. 1.* Gutierr. *d. cap. 12. num. 2.* Nec refragatur dicere, quòd Prælati exempti non ſubſunt Parocho, arg. text. vbi gloſſ. & Doctor. *in cap. vlt. de pœnit. & remiſſ.* Siquidem reſpondetur, illos Prælatos non ſubeſſe Parocho per accidens, quia, ſcilicet, alteri ſubiiciuntur, nempe, Romano Pont. vel Prælatu ſuperiori; ſed nihilominus attenta rei natura Parochianos eſſe ſicut ſunt alij fideles, arg. tex, *in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, & inde eſt, quòd illorum familia remanet ſubiecta ipſis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 1. col. 8.* facit tex. *in d. cap. quæſti.*

Colligitur tertiò Clericos ex locris, ac reditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & per- 11
ſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo ſacramenta percipere debent, vt per Couar. *d. c. 17. n. 8. verſ. primùm, hinc conſtat* Suar. *d. l. 1. c. 17. num. 21.* Rebuff. *d. q. 5. n. 9.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 1. cap. 2. n. 2.* Monet. *d. cap. 5. n. 4.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 1.* vbi aduertit, quòd licèt hæc reſolutio hodie nullum vſum habeat in decimis merè perſonalibus, quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere ſolent, locum tamen habet in terris noualibus, quas ſi excolat Clericus, cùm antè nullum, aut modicum fructũm afferrent, ad decimas Parocho ſuo ex illis ſoluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, ſiue terræ, ſed per ſe, & ratione propriæ perſonæ.

Verùm pro clariori intelligentia eorum, quæ Doctores paſſim inculcant in ea quæſtione decidenda: *An ex bonis Eccleſiaſticis, & prædiis titulo ſpirituali affectis pro dote Capellaniarum, & aliorum beneficiorum deputatis, & aſſignatis, teneantur ipſi beneficiarij decimas ſoluere?* aliqui ſunt diſtinguendi caſus.

Primus eſt quando ipſa prædia ſunt ſæcularia, & ſæculari titulo, veluti emptionis, hæreditatis, vel alio ſimili poſſidentur à Clericis etiam curã animarum habentibus, tam in propria, quàm in aliena Parochia, & tunc nullus dubitat ea decimarum ſolutioni obnoxia eſſe: quia prædia per ſe illi oneri ſunt ſubiecta, res autem cum ſuo onere tranſit, & per accidẽs eſt quod nunc à laico, nunc à Clerico poſſideantur: tum quia cum illa prædia poſ-

ſideantur

ſideantur titulo ſæculari, ſunt affecta onere decimarum, ac ſi eſſent ſæcularia, & reſoluunt Doctores ſuprà citati *num.* 10.

Secundus eſt quando prædia ſunt dotalia Eccleſiæ Parochialis, ad Parochi ſuſtentationem in fundatione applicata, tunc enim decimarum ſolutioni obnoxia non eſſe per text. *in cap. nouum genus 2. de decim.* reſoluunt gloſſ. *ibi, verb. à Clericis,* Rebuff. *d. quæſt 5. num. 6. in princip,* Suar. *d. cap.* 17. *num. 16. in fine,* Cardoſ. *d. verb, decima, num.* 8. Marc. Anton. Genueoſ. *d. quæſt. 628. num. 4. in med.* Fagundez *d. cap. 7. num.* 9. Trullench. *d. dub. 10. num. 4. poſt med.* Filliuc. *in ſum, tom. 2 tract. 27. cap.* 8. *quæſt. 3. n.* 365. *& 1*8. Bonacin. *de præceptis Eccleſiaſt. d. ſp. ul. quæſt. 5. punct. 3. propo. 2. n.* 8. Paul. Laymann *in ſum. quæſt. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num.* 3 Ratio eſt, quia cùm ad ipſos pertineat miniſtrare ſacramenta, & conſequenter recipere decimas, à quibus ipſi miniſtrant, non obligantur aliis ſoluere, quia non eſt præter ſe, qui eas de iure lucretur, & recipiat: & ſic intelligendi ſunt omnes ferè Theologi reſoluentes Clericos non teneri ad ſoluendas decimas prædiales ex redditibus Eccleſiæ, quos percipiunt, ſeu ex fundis ad eam ſpectantibus, vt loquuntur de Clericis in quantum Parochi ſunt, & Parochianis ſacramenta adminiſtrant, ac decimas ab eis percipiunt; nam id inſinuant verba, quibus ſe explicare ſtudent, de Clericis intelligentes in quantum ſunt miniſtri Altaris ſpiritualia populo ſeminantes, & Clericali iure, de decimis ſcilicet Eccleſiæ, viuunt; vel ex prædiis ipſi Eccleſiæ Parochiali pro dote, & ſuſtentatione Curati relictis, vel ratione beneficij, ex cuius fundatione onus eſt illi inſeruiendi, aut ſimul cum Parocho de decimis pro dote participant, quod in parte inſinuat Petr. de Ledeſm. *in ſum. tom. 2. tract. de Relig. concl.* 7. ibi, *Los Clerigos en quanto Clerigos, eſto es en quanto viuen de los diezmos, y de otras coſas que ſe les dan por el miniſterio eſpiritual, y Eccleſiaſtico, no eſtan obligados à pagar los diezmos, &c.*

Intellige hunc ſecundum caſum, ſi ea prædia pro dote dictæ Eccleſiæ aſſignata, intra limites eiuſdem conſtituta ſint, aliàs ſecus, vt per Con. *d. num. 8. verſ. Secundo,* Rebuff. *d. quæſt. 5. num.* 19. Gutier. *d. cap. 21. num.* 54. Azot. *d. cap. 14. quæſt.* 5. Valer. Regioald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num.* 88. Bellet. *d. ſuſpic. Cleric. part. 1. tit. de Clerico dibi. §. 12. n.* 36. Monet. *d. quæſt. 5. num.* 7. quos referro Ego ipſe *de Parocho, cap. 28. §. 3. num. 9. & in collect. ad d. cap. nouum genus ſub num. 2. verſ. Ex quibus colligitur,* Trollench. *d. dub. 10. num.* 5. Villalob, *in ſum. p. 2. tr. 53. diffic. 4. n.* 3

Tertius caſus eſt quando prædia conſtituta ſunt pro dote alicuius beneficij Eccleſiaſtici, vel Capellaniæ collatiuæ, cui ex fundatione nulla animarum cura imminet, licèt caſu illam habeat, qui Capellaniam obtinet; & hic eſt caſus noſter. In quo duæ reperiuntur ſententiæ. Vna fauet parti beneficiati Petri Stephani, & affirmat Clericos non teneri de fundis Eccleſiæ, eorumque fructibus, ex quibus iure Clericali viuunt, decimas ſoluere; ita *l. 2. tit. 20 part.* 1. vbi loquens de perſonis, quæ decimas Deo dare tenentur, circa Clericos ita decidit. *E eſſo miſmo es de los Clerigos, ca tambien lo deuen ellos dar, como los legos de todo lo que ouieren: fueras ende de aquellas heredades que han de las Igleſias do ſiruen, &c. l. 2. tit. 5. lib. 1. Recop. verſ. Y de todos los otros bienes que han, que no ſean de ſus Igleſias,* &c. S. Thomas 2. 2. *quæſt. 87. artic. 4. verſ. Reſpondeo,* dum ait quòd Clerici in quantum Clerici ſunt, id eſt in quantum habent Eccleſiaſticas poſſeſſiones, decimas ſoluere non tenentur, Sot. *dict. lib. 9. quæſt 4 artic.* 4. duabus concluſionibus propoſitæ quæſtioni ſic ſatisfacit: *Vna eſt: Clerici, in quantum Clerici, hoc eſt in quantum de decimis, quas pro ſuo ſpirituali munere recipiunt, & de Eccleſiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt, nullas tenentur ſoluere decimas. Altera: Clerici non quatenus Clerici ſed qua ratione ſæculari iure, vel hæreditario, vel emptionis, vel quouis alio terras poſſident ſæculares, decimarum ſunt debitores,* &c. Rebuff. *de decim. quæſt 5. num.* 6. ibi, *Clerici etiam de prædialibus, ſed non de dote Eccleſiæ decimas ſoluunt, per d. cap. 2. eod.* &c. Aragon. *d. quæſt. 87.* S Thomæ *art. 4. verſ. Littera huius art.* ibi: *Prima concluſio, Clerici in quantum Clerici, hoc eſt in quantum de decimis, quas pro ſuo ſpirituali munere recipiunt, & de Eccleſiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt nullatenus tenentur decimas ſoluere,* &c. Perez *l. 1. in fin. tit. 3. libro 1. Ordin. pag.* 67. ibi: *Eſt & aliud priuilegium, ſcilicet quod Clerici in quantum de decimis pro ſuo ſpirituali munere recipiunt, ac de fundis Eccleſiæ, eorumque fructibus iure Clericali viuunt, nullas tenentur ſoluere decimas, cap. nouum genus, de decim.* Domin Sot. &c. Fr Emman. *in ſum. tom. 1. cap 87. con luſ. 4.* ibi: *Los Clerigos en quãto Clerigos, no tienen obligacion de pagar diezmos de ſus rentas Eccleſiaſticas,* &c.

Et ideo caſu, quo prædia pro dote Eccleſiæ data in propria Parochia exiſtant, locũ habere admittunt Gregor. Lop *in l. 2. verb. heredades, titul. 20 par.* 1 & Rebuff. *d. tract. de decim quæſt 5. num* 19 Et in his terminis procedere, & intelligendas eſſe leges Regias ſuprà citatas dicit Gutier *d. lib. 2. c. 21. num.* 57. aſſerens ſecus eſſe quando ſunt in aliena Parochia, vel admittunt vbi decimæ debebantur primùm illi Eccleſiæ, cui poſtea prædium donatum eſt, tunc enim has decimas extingui reſoluẽt Villalob. *d. tract. 53. diffic. 4. numer.* 4 Filliuc. *d. tract. 27. cap. 8. quæſt. 8. num. 178. in fin.* Leſſ. *d. lib. 2 c. 19. num* 25. vbi intelligit *d. cap. nouum genus,* de Clericis eiuſdem Eccleſiæ, & prædiis ad eandem Eccleſiam pertinentibus: addeos præterea, quod in fine *d. cap.* dicitur *Clericos illos, qui a Clericis ſpiritualium miniſtrorum labores accipiunt decimas eis debere* intelligendũ vel de decimis perſonalibus, vel bonorum patrimonialium, vel certè de Clericis coniugatis, vt gloſſa ſentit.

Et tantò magis locum habebit hæc ſententia, ſi iſti Capellani, ſiue beneficiarij ex debito, Eccleſiæ inſeruierint, cui debentur decimæ vt per Sylueſt. *in ſum verb. decima, quæſt.* 7. dum tenet Clericos inſeruientes Eccleſiis quibus decimæ debentur, non teneri illas ſoluere, quem refert Azot. *inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24. quæſt. 5 in princip.* & *in fine* concludit Clericos ideò decimas ſoluere non debere Eccleſiæ, in qua inſeruiunt, quia ipſi in ea Eccleſia ſunt Parochi adiutores, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 12. num.* 57. Filliuc. *in ſum. tom. 2. tr. 27. c. 8. q. 8. n.* 178.

Altera ſententia negatiua, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Clericos reſpectu prædiorum, quæ titulo beneficiali, aliove ſpirituali acquiſierunt, perinde ac laicos obligari ad decimarum ſolutionem. Ita qui ſequuntur,

Abb. Panor. *in cap. 1. de cenſib. num.* 4. ibi: *Nota quòd de dote Eccleſiæ præſtatur ſeruitium Eccleſiaſticum, & ex hoc infertur ad quæſt. gloſ. vtrùm debeat ſolui decima ex dote Eccleſiæ? & tandem gloſſ. concludit quod ſic, ſi prius illa prædia erant tributaria,* &c.

Couar. *var. lib. 1. cap. 17. num. 8. verſ. Secundò*, vbi dicit communiter receptum ex prædiis Eccleſiarum Parochiæ, vbi ſita ſunt, decimas ſoluendas eſſe.

Azeued. *l. 1. num. 12. cum ſeqq. tit. 5. lib. 1. nouæ Recopil.* vbi propoſito dubio, An ex donatione Capellæ decima debeatur? purà ſi quidam laicus inſtituiſſet Capellam, & pro dote eius fundum fructiferum conſtituiſſet, num ea fructibus illius fundi perceptis debeatur decima Eccleſiæ Parochiali, ſub cuius diſtrictu fundus ille conſtitutus eſt? Partem negatiuam ſuſtinet ex eo, quia terræ, quę aliàs decimales erant, quamuis tranſeant in Clericum, vel aliam Eccleſiam, decimandæ ſunt in Eccleſia, vbi antea decimabantur, quia tranſeunt cum onere ſuo, text. *in cap. paſtoralis*, & *ibi gl. de decim.*

Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. dec. 605. num. 4. cum ſeqq.* aliàs *reſolut.* 429. ſecundum nouam impreſſ. idem tenet his potiſſimum fundamentis. Primò, quia decimæ de omni fructu, & ab omnibus ſoluendæ ſunt, *cap. ex parte, de decim.* ex quo euidenter apparet neminem excipi. Secundò, quia ita Clerici ſicut laici percipiunt ſacramenta in Eccleſia Parochiali, & propterea eidem Eccleſiæ decimas perſoluere debent, *cap. Apoſtolicæ, de decim.* Tertiò, quia onus ſoluendi decimas eſt appoſitum rei, & non perſonæ, Abb. *in cap. cum homines, n. 6 de decim.* Azeued. *d. l. 1. num. 13.* & ideò ſi ad Clericum perueniant, tranſeunt cum ſuo onere, *l. traditio, ff. de acquir. rer. dom. l. alienatio, ff. de contrah. emp. l. ſi debitorem, C. de diſtract. pignor.*

Perez mihi viſus ſibi contrarius, *l. 1. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 123.* ibi: *Ex prædictis igitur conſtat prædia Eccleſiæ, ſiue Capellaniæ, ſiue Oratorio in dotem aſſignatum, eſſe decimarum exactioni ſubiectum*, &c.

Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. dict. quæſt. 628. num. 3.* vbi reſoluit quòd Clerici, qui Diuina ab aliis percipiunt, quales ſunt omnes, qui non ſunt curati, tenentur de dote beneficij decimas Eccleſiæ Parochiali ſoluere.

Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24* aliàs *cap. 25. quæſt. 5.* vbi tenet huiuſmodi decimas prædiales eſſe à Clerico perſoluendas, quia etſi dotalia ſint Eccleſiæ prædia, ſunt tamen illi oneri ſubiecta, & ea ſeruitute affecta: tum quia prædium aliter non potuit in Eccleſiam transferri niſi cum onere: tum etiam, quia vna Eccleſia non poteſt cum alterius damno extrui, fundari, dotarive: tum quia non debet diſcooperiri vnum Altare, vt alterum cooperiatur: tum denique, quia *ex cap. Eccleſiæ, & cap. quicunque 16. q. 1. & cap. nuper, de decim.* colligitur prædia collata ad Monaſterium fundandum nequaquam liberari à lege & obligatione decimę perſoluendæ.

Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. d. par. 2. cap. 12. num. 5.* vbi reſoluit quòd Clerici tenentur ſoluere decimas etiam ex prædiis dotalibus Eccleſiæ.

Suar. *de Relig. d. tom. 1. lib. 1. cap. 17. num. 12.* vbi tenet quod ſoluere tenentur decimas Clerici ex prædiis Eccleſiaſticis ſuorum beneficiorũ, quando ſobduntur Parochorum curæ in Sacramentorum receptione, id eſt, quando non ſunt illorum coadiutores in cura animarum, ac vti tales cum illis decimis participant.

Leſſ. *de iuſtit. d. lib. 2. cap. 39. num. 23.* vbi concludit non videri vniuerſè verum concluſionem illam, quòd de prædiis Eccleſiaſticis non teneantur Clerici ſoluere decimas. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib. 9. cap. vlt. num. 87.* ibi, *De Clericis autem peculiariter notandum eſt, reſpectu prædiorum, quæ titulo patrimonij aliove non ſpirituali acquiſierunt, ipſos perinde ac laicos obligari*, prout D. Th. *in citata q. 87. artic. 4. ad 1.* expreſſit. *Et ratio eſt, quod talia prædia per ſe ſint ſubiecta ei oneri, reſque cum ſuo onere tranſeat ab vno ad alium; quem Clericum eſſe non laicum tantum eſt accidentarium ex cap. ex litteris, de pignor.* Et deinde ſubdit S. Thomam dicentem ex prædiis eccleſiaſticis non deberi decimas, intelligendum loqui de prædiis, quæ antequam alicui Eccleſiæ darentur, nulli alteri Eccleſiæ decimæ ex illis debebantur.

Infertur tertiò reſolutio ad illam quæſt. vtrùm priuilegio Romani Pontificis poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in ſpecie tenuerunt Doctores communiter *in cap. à nobis, de decim.* Dec. *conſ.* 113. *num. 1.* Cou. *lib. 1. var. cap. 17. n. 9.* Gutier. *conſ. 5. num. 8. & canon. quæſt. lib. 2. cap. 21. num. 26. & 130.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Tral. tom. 2. q. 49. artic. 6.* Monet. *de decim. cap. 5. num. 46.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 39. dub. 5.* Suar. *d. lib. 1. cap. 18. num. 1.* Fagundez *d. prec. 5. lib. 2. c. 4. num. 1.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 63.* nouiſſimè Hier. Roderic. *in compendio quæſt. regular. reſolut. 50. num. 2. cum ſeqq.* D. Solorzan, *de Indiar. gubern. lib. 1. cap. 21. num. 50. cum ſeqq.* Trollench *in Decalog. libr. 3. cap. 5. dubitat. 11. num. 2. & 5.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſputat. 55. q. 17. num. 30.* late Rota *in Corduben. decimarum de Lucena 30. Ianuarij 1637. coram bonæ mem. Coccino*, impreſſa per Paul. de Rubeis *deciſ. 193. num. 9. cum ſeqq. tom. 3. diuerſor.* aliàs *p. 7. recent.* vbi *num. 16.* tenet quòd ſi Papa eximit aliquem à ſolutione decimarum, ſi verſemur in decimis antiquis, non eſt facienda mentio in priuilegio exemptionis quòd ad alium ſpectarẽt decimæ, ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali, ſcilicet ex priuilegio, donatione, aut præſcriptione. Et quod Papa non ſolũ poteſt laicos immunes facere à ſolutione decimarum, verum & capaces percipiendi decimas ab aliis laicis, Cou. *d. cap. 17. n. 10.* plures ac propemodum infinitos refert D. Solorzan. *d. tract. 5. de Indiarum gubern. lib. 3. c. 1. num. 10.* vbi *num. 11.* poſt Gregor. Lop. Calixtum Ramirez & alios tenet poſſe Papam concedere alicui Principi laico fauore Fidei quod percipiat decimas omnium locorũ Paganorum, aut ſchiſmaticorum, aut hæreticorum, quos potuerit ſubſignare, vt patet in decimis Regni Granatæ, & Valentiæ, & Indiarum pro quibus faciunt plura Iura, quæ circa ſolutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificũ mentionem faciunt, prout eſt tex. *in d. cap. à nobis*, ibi, *exemptis*, *& in cap. ſuggeſtum 9. & in cap. ex parte 10. & in cap. ad audientiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. ſi terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in cap. dudum 31. de priuil.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ non ſolùm aliquibus Religioſis circa decimas non ſoluendas à Sũmis Pontificibus ſunt conceſſa, de quibus *infrà* mentionem faciemus; ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac aliis Proceribus per totam Hiſpaniam, vt conſtat *ex dec. 702. p. 1. diuerſ. & deciſ. 665. par. 3. recent.* quæ quidem priuilegia nequaquam Pontifices concederent, ſi ad illa concedenda poteſtatem non haberent.

Laborant tamen gloſſ. & Canoniſtæ noſtri, tenentes decimas eſſe de Iure diuino, in aſſignanda ratione, ob quam contra illud diſpenſare videatur Summus Pont. cùm tamen alioquin non poſſit, vt videtur probari ex *cap. ſunt quidam, &c. ſtatuta 25. q. 1. cap. litteras, de reſt. ſpol. cap. cùm ad Monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* & tenentur plures, quos

plena

Digitized by Google

plena manu citaui *ſuprà, lib. 1. de perſonis, cap. 2. de poteſt. & auctorit. Romani Pont. num.* 159. in primis gloſ. *verb. exemptus in d.c. à nobis*, exiſtimat, per talem conceſſionem exemptionis non tolli omninò Ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua ſuſtentatio, ſed ſolùm limitari in illo caſu particulari, quo ſuo priuilegio aliquem eximit à ſolutione decimarum, quod quidem prædicta gloſ. exiſtimat non eſſe inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur gloſſæ explicationem Dec. *vbi ſup. & in cap. cum ordinem, in princ. de reſcript.* dicit receptum Menchaſ. *illuſtr. cap.* 89. *n.* 11. Verùm hæc Gloſſæ explicatio non placet: conuincitur enim inprimis, quia ſuppoſita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis abſque iuſta cauſa, eò quod ſine illa deficit poteſtas diſpenſandi in Iure naturali, & diuino, vt oſtendimus *d. c.* 2 & tamen apparet prædictum priuilegium validum eſſe, quantuocunque ſine iuſta cauſa concedatur, vt fatentur multi ex ſuprà relatis. Conuincitur etiam, quia talis cauſa iuſta non præſumeretur in dicto priuilegio, niſi per ipſum concedentem eſſet expreſſa, iuxta tradita per doctores *in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum ſunt conceſſi; prout plura reperiuntur. Vnde alij Doctores exiſtimant Pontificem non aduerſari Iuri naturali, & diuino in concedends exemptione decimarum, eò quod tantummodo illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d. c.* 21. *n.* 26. & ante illum apertè Syluest. *verb. decim. n.* 11. Pro qua declaratione facit, quia in decimis, ſicut in aliis rebus ſpectantibus ad Chriſti patrimonium, habet Eccleſia ius adminiſtrationis, vt reſoluit Abb. *n.* 20 & alij *in cap. cùm ſuper, de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Quocirca, ſicut procurator cum libera adminiſtratione cenſetur habere ſpeciale mandatum ad diſtrahendas res domini ſui conſtituentis, iuxta text. *in l. procurator. ff de procurat.* ita quoque Eccleſia cenſetur habere prædictum ſpeciale mandatum, ac ſubinde nil mirum, ſi Pōtifex ſuo priuilegio diſtrahens remittat prædictū debitū decimarum, iuxta reg. tex. *in c. ſine exceptione*, 12. *q.* 2. Sic ſimiliter idem Pontifex diſpenſat in voto, cuius obligationem Iuris diuini eſſe conſtat: quæ quidem explicatio, licèt defendi valeat, nobis tamen placere non poteſt: ſiquidem illa remiſſio fieri poteſt à Pontifice circa illa, quæ ſunt in illius adminiſtratione, & nullum niſi Eccleſiæ reſultat præiudicium, iuxta reg. text. *in cap.* 2. *de prebend. lib.* 6. nihilominus tamen, dato aliquo præiudicio in tali remiſſione, ius naturale, & diuinum offenditur, arg. tex. *in cap.* 5. *verſ. nec nos, de cauſa poſſeſſ.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui ius quæſitum eſt ad recipiendas decimas à ſuis Parochianis. At Monet. *d. cap.* 5. *n.* 53. putat Papam poſſe aliquibos immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuerſum præceptum de decimis ſoluendis tollere: quia primo caſu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in ſecundo verò, quia tale decretum eſſet irrationabile, nec conueniens Chriſtianæ Reip cuius intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique ſpiritualia ſeminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem abſoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum exiſtimo, exemptionem decimarum dupliciter poſſe conſiderari: vel enim talis eſt, per quam miniſtri ſuſtentatio offenditur: vel rurſus talis proponitur, qua conceſſa adhuc remanet prædicti miniſtri congrua, & ſufficiens ſuſtentatio. Meminit huius diuiſionis Cou. *var. libr.* 1. *cap.* 17. *num.* 9. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 29. Hoc ſuppoſito reſoluendum eſt in priori caſu priuilegio Romani Pontificis fieri non poſſe, vt talis exemptio procedat, ſiquidem congrua miniſtri ſuſtentatio, quæ in hac ſpecie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita eſt, vt ſuprà oſtendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non ſic dicendum in poſteriori caſu, in quo per priuilegium illius, talis, exemptiò concedi poteſt: ſiquidem præceptum de ſoluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam miniſtri ſuſtentationem, non eſt diuinum, ſeu naturale, ſed ſolùm humanum, contra quod priuilegium dari poteſt.

Ex his colligitur primò, poſſe priuilegium aliquod, ſiue in partem, ſiue in totum eximere à ſolutione decimarum: vtroque enim caſu, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione, verificatur ratio, de qua ſuprà, prout in ſpecie reſoluit Cou. *citato loco*, Gutier. *d. c.* 21 *n.* 29. Azor. *d. lib* 7. *c.* 37. *q.* 6. D. Solorzan. *de Indiarum gubernat. lib* 1. *c.* 11. *n.* 52. 13
Nec obſtat dicere, quod axioma illud diuinum: *Dignus eſt operarius mercede ſua*, ſine dubio adſtringit omnes illos, ad quorum vtilitatem operarius ipſe laborat, ac ſubinde omnes debere concurrere in miniſtrado cibo, iuxta illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. ibi: *Quis ſuis ſtipendiis militauit vnquam?* vnde cùm Parochus ad omnium Parochianorum vtilitatem laboret, videtur dicendum, quòd quantuncunque ille Parochus ſufficientem habeat alimoniam; nihilominus tamen, attento iure naturali, & diuino, debitores ſunt decimarum, & conſequenter nullus ex prædictis Parochianis poteſt priuilegio eximi, ſaltem in totum, à ſolutione decimarum. Satisfit enim, ſi aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectiuè, ita vt in illa Parochia ab alia immediatè Parochos habeat cibum, hoc eſt, congruam ſuſtentationem pro miniſtrandis ſpiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem conſtruunt: non verò procedit diſtributiuè, ita vt ſinguli ex eadem in indiuiduo, niſi aliud Ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia conſuetudo potens fuit, vt homines à decimis perſonalibus in totum excuſarentur, quorum multi in illo tempore, ſicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas ſoluere poſſent: & nuo eſt dicendum, quòd magis operetur conſuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. arg. tex. *in cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6. & per conſequens, quòd auctoritas illa non diſtributiuè, ſed collectiuè intelligenda eſt. Facit etiam, quia, vt Doctores fatentur, non priuilegio fieri poteſt, vt tanta quantitas perſoluatur, & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem ſoluendi decimas in ſuo fundamento, arg. tex. *in vlt. ff de fundo inſtr.* ac proinde ſi priuilegium manente congrua ſuſtentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere poteſt, vtique dicendum eſt in totum eoſdem manente eadem ſuſtentatione eximere poſſe.

Colligitur ſecundò priuilegium, quo quis, ſiue in partem, ſiue in totum à ſolutione decimarum ſimpliciter

ſimpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. Patet, ſi expendamus huiuſmodi priuilegium de decimis non ſoluendis eſſe quidem odioſum; tum, quia contra ius procedit; tum etiam, quia Parochi præiudicium in ſe continet, ac ſubinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri poteſt, reſtringendum eſt, iuxta reg. text. *in l.a. § ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico*, iunct. reg. *odia, de regul. iuris lib. 6.* & ita in ſpecie tradit Rebuff. *d. tract. q. 14. n. 3* refert alios, & ſequitur Gutierr. *d. c. 2. n. 130.* Monet. *c. 4. n. 67.* nouiſſimè Hier. Roder. *in compendio quæſt. reg. reſol. 50. n. 6.*

15 Accedit, quia priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad noualia non extenditur, prout in ſpecie probat text. *in c. 1. § 1. de decim. lib. 6* latè reſoluit Cou. *d. lib. 1. var. c. 17. n. 13.* ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odioſum, reſtringendum eſt. Quod ſi priuilegium concedatur de non ſoluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus, comprehenduntur, iuxta text. *in c. ad audientiam 12. & in c. ex parte il 1. de decim.* Rebuff. *d. q. 14. n. 28.* Gutier. *d. c. 21. n. 41.* Monet. *d. c. 4. num. 68.* Accedit, quia priuilegium, quantumcunque ſit odioſum, vt ſuprà dictum eſt, & vt tale in dubio ſtrictè intelligendum ex Gutier. *d. conſ. 1. n. 15.* nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, ſemper intelligendum eſt ſecundùm propriam ſignificationem, ita vt illa comprehendantur, quæ in propria veniunt ſignificatione: docet in ſpecie Dec. *conſ. 113. num. vlt.* Rebuff. *d. tract. q. 13. n. 32.* & conſtat appellatione laborum propriè noualia contineri, vt probat text. *in d. c. ad audientiam*, text. ſic intelligendus *in cap. quod per nouale, de verbor. ſignific.* ac ſubinde nil mirum, ſi in tali priuilegio noualia, quæ ſiunt manibus, comprehendantur: & ita in effectu tenet Monet. *d. c. 4. n. 68.* vbi *num. 69.* ſubdit, priuilegium ſoluendi decimas noualium intelligendum eſſe de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem iuris percipiendi decimas, per text. *in cap. dudum pen. de priuileg. & in c. ſtatuto in princ. de decim. in 6.*

16 Verùm obſtat maximè tex. aliàs difficilis *in cap. ex parte il 2. de decim.* quatenus probat priuilegium eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum, vt ſibi accipiat decimas ſuorum prædiorum, noualia comprehendere: quia, quando maius conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur; de cuius intellectu multa tradunt Cou. *d. c. 17. num. 15.* Gutier. *d. cap. 21. num. 116. cum ſeqq.* Menoch. *conſ. 36. n. 21.* Rebuff. *d. tract. q. 14.* Valaſc. *conſ. 58. n. 9.* Suar. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. c. 24. n. 4.* Monet. *d. c. 4. n. 65. & 66* Stephan. Gratian. *diſcep. forenſ. c. 782. n. 15.* Caſtill. *tom. 7. de tert. cap. 14. n. 14.* inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis, & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia, hoc enim reſtringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi, *parochiarum tuarum*; & in his tè minùs rectè conuenit ratio; quia, cui maius conceditur, minus conceſſum eſſe videtur: nam quidam contendebant ad Abbatem in ipſius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non poſſidebat, vel quia præſcriptione, aut alia ratione eas amiſerat; vel denique, vt ex integra refert Rebuff. *d. loco num.* 8 quia Epiſcopus decimas noualium cuidam Canonico conceſſerat, vnde priuilegium hoc Pontificis hoc caſu fauorabile debet cenſeri; quia per illud fit regreſſus ad ius commune, iuxta reg. text. *in l. ſi vnus, § pactum, ff. de pactis*, cum vulgaribus. Sed iſte Rebuffi intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi poteſt: quia, ſi benè aduertamus; integra relata per Rebuff. non eſt originale *d. c. ex parte*, nec vllo modo pertinet ad eius ſpeciem, imò ſuper alia longè diuerſa emanauit, idque conſtat non ſolùm ex verbis vtriuſque, in quibus longè differt littera vnius ab alio, & in integra non habentur verba, ſicut nec ratio ſcripta in illo text. verùm etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senon. in Epiſcopatu Pariſien. & illi Abbati facta fuit conceſſio, de qua agit text. & ad eundem, vt ex ſupraſcriptione conſtat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de caſu, qui contigit in Epiſcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxta ſupraſcriptionem eiuſdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Eccleſiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum facta fuerat conceſſio; tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, ſecundùm ius, & ex vi primæ conceſſionis poſſe percipere noualium decimas, ſed potiùs ex noua indulgentia concedit id itavt quandiu vixerit Canonicus, qui eas noualium decimas percipiebat, & ſententiam pro ſe obtineret, nullum eidem in perceptione præiudicium inferatur, ſed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Eccleſiæ. At *in d. cap. ex parte*, abſque noua indulgentia ex rigore Iuris communis, tanquam indubitatum decidit Papa Abbatem poſſe decimas noualium percipere, vt conſtat ex littera, ibi, *ex ge e ſorum potes*, iuncta ratione, quæ ſequitur. Quare retenta mente communi, quòd text. agat de priuilegio percipiendi decimas (licèt ſummarium contra verba Pontificis priuilegium non ſoluendi) tentari poſſet, priuilegium illud ideò comprehendere, & veteres, & noualium decimas, quia conceſſum fuit ſub ea forma pleniori, ſcilicet, de laboribus terræ parochiarum tuarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & priuilegij forma ex intentione concedentis omnes decimas includũt. Sed, quia ratio, quam text. in fine reddit, non ſat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut iure probatur Pontificem in priuilegio percipiendi decimas alienas, quod eſt magis nocinum, & odioſum, quàm ſit illud non ſoluendi, ex traditis per Rebuff. *d. q. 14. n. 18. & 10.* admiſiſſe illas diuerſas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius exiſtimo *d. cap. ex parte*, non agere de priuilegio, aut conceſſione ſpeciali circa decimas recipiendas, ſed magis de conceſſione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuiſſet Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum ſuarum. Senſus ergo eſt, *cùm tibi conceſſum ſit* (ſcilicet, à iure communi) *quod maius*, &c. & ita in effectu ille text. applicat id ipſum, quod habetur *in c. cùm contingat, verſ. vnde, de decim.* & integra relata per Rebuff ſcilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus abſolutè, & cum integritate decimæ intra Parochiam iure communi conceſſæ ſunt: cui intellectui ſatis conueniunt verba text. Siquidem conceſſum, propriè loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & iure communi tribuitur, *l. a. in princ. ff. ne quid in loco publico*, & vulgò dicimus. *Fruſtra precibus impetratur, quod à Iure communi conceditur.* Inſuper, congruit

Digitized by Google

gruit ratio, quam tex. ille in fine reddit, quippe quæ propriè, & abſolutè loquendo vera eſt, & procedit in his, quæ à Iure communi conceduntur, ſicut & in aliis fauorabilibus, non ita verò in cæteris, quæ iure ſingulari, & ex priuilegio contra Ius commune conceduntur, ſicut nec in reliquis odioſis, iuxta *reg. cum licet, de regul. Iuris, in 6. & l. non debet, eodem tit.* cum iis, quæ latè tradunt ſcribentes ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo eſſe potuit, quòd Epiſcopus, vel alius prætendens decimas noualium, in quarum poſſeſſione Abbas non exiſtebat, arbitrabatur illas ad Abbatem non pertinere; quia de nouo inſurgebant: & fortaſſe etiam ex eo, quòd Abbas non vnam tantùm, ſed multas Parochias habebat, vt conſtat ex litera, ibidem, *parochiarum ſuarum*; quas tamen ex diſpenſatione, & in quibuſdam caſibus Iure expreſſis iuſtè potuit obtinere, & conſequenter in eiſdem ex conceſſione iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obſtat *c. ena 2 j. in fine, de decim.* Quoniam vltra alios intellectus Abb. & aliorũ vtrobique, & tradita per *gloſſ. 1.* & Doctores *in c. peruenit. 1. q. 7.* & poſt Fortun. Cou. *lib. 1. var. c. 17. n. 13.* Rebuff *d. q. 14. n. 2. & 29.* tex. ille non agit de conceſſione decimarum ſimpliciter, & abſolutè facta, ſed de illa, per quam decimæ antiquæ, quas Eccleſia poſſidebat, alicui concedebantur, veluti in feudũ, in qua ſpecie non includuntur decimæ noualium, & neceſſaria eſt ad hoc noua, & ſpecialis conceſſio, *iuxta c. 2. in princ.* vbi notat gl. in caſus poſitione, & alij, *de decim. lib. 6.* idque ſatis intendit *d. c. ena* ibi, *occaſione decimationis antiqua*, & clariùs ibi, *non ſit extendenda licentia, ſed reſtringenda*, quæ verba ſignificat conceſſionem, de qua tex. agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, nonniſi per extenſionem nouallium decimas includere potuiſſe.

Infertur quartò, Religioſos omnes eſſe exem-
17 ptos priuilegio in Iure ſcripto à ſolutione decimarum de noualibus tantùm quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, vt probatur *in cap. ex parte il 1. de decim* & docent *ibid.* Hoſt. *num. 4.* Butr. *num 9.* & Anch. *n. 3.* Rebuff *d. tract. quæſt 14. nu. 45.* Monet. *d. c. 4. num. 56* Gutier *conſ. 5. num. 1.* Suar. *d. tract. 2 lib. 1. cap. 19. num. 2.* Fagond. *d præc. 5. lib. 2. c. 3 à num. 7.* Lezana *in ſum. tom. 3. verb. decima n. 2. cum ſeqq.* Lancet. de Franchis *de controu. inter Epiſc. & Regul. quæſt. 72.* Rot. *in Carthaginen. decimarum, 16. Februarij 1614. coram bonæ mem. Dunozetto.* Intellige procedere in his tantùm nouallibus, quæ deſeruiunt pro vſu Monaſterij, vt expreſsè declarant in illo tex. Abb. *n. 3.* Ioan. de Anan. & Anchar. *n. 1.* Rebuff. *d. q. 14. circa fin.* quos refert, & ſequitur Rot *in Corduben. decimarũ, 12. Maij 1617. cor. bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.* Limita tripliciter hanc illationem, & primò, vt locum non habeat, vbi nouallia ab iiſdem exemptis aliis traduntur excolenda, ſicut colligitur ex *d. c. ex parte*, ibi, *propriis manibus*, Rebuff, *d. q. 14. num. 17.* Monet. *d. cap. 4. num. 58.* Secundò, niſi pacto expreſſo ad hoc teneantur, gloſ. *verb. laborum, in d. cap. ex parte*, Rebuff. *d. quæſt. 14 n. 5.* Monet. *d. ca. 4. num. 59.* Tertiò, niſi ſoluendo tacitè renunciauerint priuilegio ſuo, gloſ. dict. *verb. laborum*, Rebuff. *d. q. 14. num. 54.* Monet. *d. c. 4. num. 60*

Priuilegio quoque iure ſcripto Ciſtercienſes
18 Templarij, & Hoſpitalarij non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, vt expreſsè probatur *in d. cap. ex parte il 1. & in cap. licèt, eodem tit.* quod quia quidam intelligebant, ſolùm de nouallibus, Pont. *in c. ad audientiam, eodem tit.* exponit intelligi dictum indultum debere, non tantùm de nouallibus, ſed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à Religioſis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ poſt Concil. Lateranen. Ciſtercienſes acquirunt, vt cauſa acerimè diſputata reſoluit Rot. *Pampilonen. decimarum, 18. Decembris 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, præſertim propter priuilegia Sixti IV. ibi: *Singulares perſonas dicti Ordinis, præſtatione decimarum, tam de poſſeſſionibus habitis ante, & poſt Concil. quàm de cætero habendis, quas propriis ſumptibus excolunt, & excolent.* referunt Renat. Chopin. *de ſacra politia, libro 3. tit. 2. numer. 8.* Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apoſt. pro Regularibus, Bulla 5. Martini V.*
Quorum priuilegia cùm ſint perſonalia, ideò non 19
ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Ciſtercienſium eſt *deciſ.* Putei *522. lib. 2* & dicit Rot. *in Toletana decimarum 17. Iunij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.* Nec etiam ſuffragantur reſpectu arrendatariorum, etiamſi ipſi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant. Seraph. *deciſ. 827. num. 3. cum ſeqq.* Prout nec etiam ſuffragantur, ſi prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nihilo Ciſtercienſes exemptos eſſe non ſemel tenuit Rota, & ſignanter *deciſ. 2 de priuileg. in antiq.* & coram Pute. *deciſ. 450. lib. 2. in correct. & p. 2 diuerſ. deciſ. 21. n. 4. & ſeq. & in Carthaginen. decimarum, 26. Nouembris, 1600. coram bonæ mem. Penia.*

Verùm diſpoſitio *dicti cap. ex parte il 1* quoad 20
ſupradicta reuocata eſt per tex. *in cap. nuper. 34. de decim.* quo attento Ciſtercienſes, & omnes Regulares, qui gaudent iiſdem priuilegiis, de terris alienis, & in poſterum acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, & ſumptibus excolant, debent ſoluere eaſdem decimas, quas antea dominis terrarum ſoluebant, vel ſe inter ipſos componere: verba enim tex. clara ſunt: *Decernimus, vt de alienis terris, & amodò acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, aut ſumptibus excolant, decimas perſoluant Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſoluebantur: niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Et ideò omnes ferè Religioſi per ſpecialia priuilegia à Summis Pontif. exemptionem obtinuerunt à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt, & de multis meminit Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 2 q. 49.*
art. 12 in concl. & nuncupatim de conceſſo pro Mo- 21
nachis Cæleſtinis, & Cluniacenſibus teſtatur Renar. Chopin *monaſticon lib. 2. tit. 1. n 5.* Tamb. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 17. n. 13*

Et pro Monachis Congregationis Caſſinen. 22
aliàs S. Iuſtinæ de Padua, eſt priuilegium Eugenij IV. *ſub dat. 7. Kalend. Martij* 1434. relatum per Fr. Emman. *in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla 7.* Tambur. *d. q. 17. n. 9.*

Et pro Monachis Congregationis S. Benedi-
cti Vallisoleti eſt priuilegium Clementis VII. 23
ſub dat. 8. Decembris 1530 de quo *in eodem Bullario nono tom. 2. Bulla 7. eiuſdem Pont.* Tambur. *d. quæſt. 17. num. 15.*

Et pro Monachis Eremi Camaldulenſis, & 24
Congregationis S. Michaëlis de Murano adeſt priuilegium Leonis X. *ſub dat. 5 Non. Iulij* 1513. §. 29. relatum *in eodem Bullario nono, tom. 1. Bulla 2. eiuſdem Pont.* & per Tamburio. *dict. quæſtio, 17. num. 10.*

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis 25
adeſt

Digitized by Google

adeſt priuilegium Cæleſtini III. *ſub dat. 4. Nouembr.* 1097. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiuſdem Pont.* & per Tambur *d.q.17.n.27.*

26 Et de Sylueſtrinis adeſt priuilegium Innocentij IV. *ſub dat. 5. Kalend. Iulij* 1247. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 2. Bulla 5. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d.q.17.n.18.*

27 Et pro fratribus B. Mariæ de Mercede adeſt priuilegium Gregorij IX. *ſub dat. 6. Kalend. Iulij* 1373. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiuſdem Pontif.* & per Tamburin. *d.q.17.n.12.*

28 Et pro Ordine S Antonii Viennenſis ad priuilegium Clementis VII. *ſub dat. Kalend. Decembris,* 1523. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 2. eiuſdem Pont.*

29 Et pro Cruciferis adeſt priuilegium Vrbani III. *ſub dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d.q.17.n.24.*

30 Et pro Fratribus Prædicatoribus adeſt priuilegium Gregorii XI. *ſub dat. 2. Non. Martii Pontif. ſui anno 4.* relatum *in eodem Bullario nouo Bulla 7. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *d.q.17.n.26.*

31 Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Franciſci adeſt priuilegium Sixti IV *ſub dat. pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Dom.* 1474.

32 Et pro Canonicis Regularibus S. Saluatoris adeſt priuilegium Iulij II. *ſub dat. 4. Non. Aprilis,* 1522. relatum *in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 30. eiuſdem Pont.* & per Tambur. *q.17.n.19.*

33 Et pro Monachis S. Baſilij adeſt priuilegium Gregorij XIII. *ſub dat. 8. Kalend. Iulij,* vt per Tamburin. *d.q.17.n.20.*

34 Et pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula adeſt priuilegium Iulij II. *ſub. dat. 5. Kalend. Augusti* 1506. relatum per Laurent. de Peirinis *tom. 1 priuileg. dicti Ordinis, Bulla 2. eiuſdem Pontif.* §. 19 & per Tamburin *dict. q.17.n.23.*

35 Et pro Carthuſianis eſt priuilegium Martini V. *ſub dat. 8. Kalend. Octobris* 1410. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 2. Bulla 1. eiuſdem Pont.* & per Tamburin. *d.q.17. numer. 25.* Et de omnibus me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. decima num. 2.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom. 3. verb. decima num. 3.*

Et quamuis omnes ſupradictæ Religiones priuilegiis Summorum Pontificum ſe munierint, ne ſoluere tenerentur decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, propter derogationem *d.c. ex parte il 1. & d. cap. nuper,* tamen vbi conſuetudine legitimè præſcripta, & allegata, vt ſuprà, introductum fuerit, vt Religioſi hac exemptione fruantur abſque alio priuilegio, derogatione illa non obſtante, exiſtimo eos non eſſe hac de re moleſtandos, cum potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in plenisſima exemptione eis conceſſa *in cap. quæſti, & in c. decimas, 16. q. 1.* vſque ad hodiernum diem continuari, poſteriori derogatione non admiſſa, prout in Hiſpaniarum partibus exemptionem adeſſe mihi retulit vir Religioſus, & teſtium dicta legit: nec mirum, ſi derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc non fuiſſet in exequutionem deducta, quia tempore, quo illa emanauit, Hiſpania è manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum ſufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cùm Religioſi libenter ſuſciperent, æquum tunc viſum fuit (vt creditur) illos non fuiſſe priuandos exemptione ſibi conceſſa *in d. cap. decimas,* ad quod forſan reſpicere videtur lex antiqua Hiſpaniæ *5. tit. 20. p. 1.* quæ dum loquitur, de quibus prædiis decimas ſoluere debent Religioſi, ita concludit: *Eſſo miſmo ſeria, ſi labraſſen eredades agenas por ſus manos, o por ſus deſpenſas, como ſe pueden eſcuſar, que non den diezmos dellas, otro tal ſeria, ſi ellos dieſen à otro tales eredades, que ſi ellos las labraſſen, non darian diezmo dellas.* Quod eò magis admittendum videtur, ſtante conſuetudine huiuſmodi in illis partibus, ſi Religioſi ex inſtituto Clerici fuerint communiter viuentes: quia, cùm iis, Monachis, & Regularibus exemptionem conceſſerit, *d. c. decimas,* & derogatio in poſterioribus iuribus tantùm loquatur de Monachis, & Religioſis, videtur quoad alios nihil ibidem innouari: incluſio enim vnius eſt excluſio alterius, *cap. nonne, de præſumpt.* cum citatis *in collectan. ibid. n. 4.* & hæc ſine præiudicio iurium alicuius.

Moniales non ſolùm S. Claræ, verùm etiam & 36
aliæ quæcunque Regulares perſonæ, quarum redditus, & prouentus eccleſiaſtici adeò ſunt tenues, & exiles, quòd de illis ſuſtentari non poſſunt; ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere, decimas non tenentur perſoluere. Ita ex quadam *Extrau.* Bonifacij VIII. *incip. Decimas.* refert Fr. Lud. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 49. art. 13. in concl.* Rota apud Tamburin. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 96. n. 1. & tom 1. diſp. 15. q. 17. n. 29.* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. decima num. 5.* Præterea, Abbatiſſæ, Conuentus, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. de quibuſcumque terris, & poſſeſſionibus ſuis, quas per ſe, vel colonos, ſeu ſeruitores excoli, & cultiuari faciunt, aut in poſterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Eccleſiis, & aliis perſoluere tenentur, nec ipſe, aut poſſeſſionum earundem coloni ad earum ſolutionem à quocumque cogi poſſunt. Ita referunt Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. q. 44. art. 5. & tom. 3. q. 34. art. 15.* Fr. Ludou. Miranda *d. art. 13. verſ. & præterea.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 50. num. 4.* Portel. *in dubiis regularibus, verb. decima, num. 3.* vbi refert in Portugallia praxim eſſe in contrarium pro decimis ſoluendis à Monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. exemptionis decimarum, 30. Ianuarij 1589. coram Orano,* quæ eſt *deciſ. 24. p. 2. diuerſ.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem cauſ. 12. Maij 1623. coram bona mem. Buratto,* inter eius impreſſas *deciſ. 704.* De bonis autem emptis tenentur Abbatiſſa, & Moniales ad ſoluendas decimas, & primitias Parochiali Eccleſiæ, vt referunt deciſum Portel. *d. verb. decimas, n. 4.* & Hier. Roder. *d. reſ. 50. ſub. n. 5.*

Conuerſi, vel Confratres mediæ Crucis del Theo Ordinis Hieroſol. decimas ex bonis ſuis patrimonialibus, prædiis, poſſeſſionibus, agris, & terris omnino integrè & realiter perſoluere debent etiamſi ipſa bona patrimonialia per proprias perſonas, & proprios colonos ab eis colantur: at ſi aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obtulerint ſuas perſonas Religioni, & actu illi inſeruiunt, nunc & eo caſu ſunt exempti à decimis perſonalibus dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, poſſeſſionum, & prædiorum non conſiſtunt, etiamſi propria induſtria & labore percipiantur. Si verò obtulerunt perſonas, & omnia ſua bona Religioni, ita vt ſint verè donati profeſſi, & non coniugati, & in ipſam

Religionem

Religionem fuerit tranſlatum dominium,& poſſeſſio eorundem bonorum,non poſſunt moleſtari ſuper decimis realibus de ipſis bonis oblatis, prout cæteri profeſſi eiuſdem Religionis Hieroſ. vigore ſuorum priuilegiorum hactenus illis conceſſorum,conſueuerunt. Ita ſtatuit Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Quæ ordini Eccleſiaſtico, ſub die 2. Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia ſua Conſtit. incip. *Romanum decet Pontif. ſub die 17. Iunij* 1601. Motu proprio, & ex certa ſcientia declarauit quoſcumque, qui hactenus habitum de deuotione hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſol. tam ex ſpeciali ipſius & Apoſt. Sedis indulto, quam ab ipſiuſmet Magiſtro, & Conuentu eiuſdem Hoſpitalis ſuſceperunt, aut in poſterum quandocumque ſuſcipient, & ſi in litteris illius, aut pro tempore exiſtentis Romani Pont. ſuper huiuſmodi habitus ſuſceptione, & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus,& ſingulis priuilegiis,gratiis, indultis,exẽptionibus,prærogatiuis,& præeminentiis,quibus alij eiuſdem Hoſpital. fratres de deuotione, aut alias,vel,frui,potiri,& gaudere ſolent, & poſſunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, ſine aliqua differentia frui, potiri,& gaudere poſſint, & debeant,ſpecialiter,ac nominatim conceſſum fuerit,nihilominus nullis omnino gratiis,& priuilegiis,ac fori,& exemptionis à decimarum ſolutione frui,ac potiri debere,ſed ad ſolutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri,& obligatos eſſe.

Virgines,& viduæ,ac forſan aliæ mulieres tertij Ordinis ſancti Franciſci, ſancti Dominici,ſancti Auguſtini, B.Mariæ de monte Carmelo, Redemptionis Captiuorum,Minimorum,& ſanctiſſimæ Trinitatis, ac forſan aliorum Ordinum,Beatæ nuncupatæ, quæ non in communi, vel ſob clauſura, ſed in proptiis quæque domibus, aut alienis ſeparatè viuunt, ac in parochiis, vbi degunt, Sacramenta Eccleſiaſtica recipiunt, quorumconque priuilegiorum præditis, ſeu quibuſuis aliis Ordinibus,quibus sũt aggregatæ, Apoſt. ſeu alia quauis auctoritate conceſſorum, ſeu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à ſolutione decimarum, ſeu aliarum rerum Parochiis, quarum fines dictæ mulieres exiſtunt, vel aliis Eccleſiis alioquin debitorum, non ſunt exemptæ, ex *conſtit. Clementis VIII.* incip. *Romani Pontif. ſub die 12. Septembris* 1600.

Patres Societatis IESV à Paulo & Gregor. & aliis Summis Pontificibus pleniſſimam exemptionem à ſolutione decimarum obtinuerunt: quibus priuilegiis reuocatis & derogatis, Leo XI. *in ſua Conſtit.* incip. *Impoſiti nobis, ſub die 23 Aprilis* 1605. Motu proprio & ex certa ſcientia ſtatuit, decernit,& ordinat,vt ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas IESV, & illius domus etiam probationum, atque Collegia, & loca quæcumque vbiuis locorum in Regnis Caſtellæ, & Legionis exiſtentia ratione prædiorum,poſſeſſionum,vinearum, Oliuetorum, terrarum, hortorum,& bonorum quorumcumque quæ nunc poſſident, quomodocumque, & vndecumque ad eos peruenta, aut per eos acquiſita fuerunt, & etiam eorum, quæ in poſtea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apoſt. Domorum, ſeu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus,legatis,teſtamentis,codicillis,ſeu vltimis voluntatibus dumtaxat acquirent,& non ſolum eorum,quæ locare & arrendare ſolent,ſed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigeſimam ſcilicet,ex ſingulis viginti vnum eorum fructuum cuiuſcumque generis,& ſpeciei,quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient piſcationum, auium, aliarumque rerum & ſpecierum,de quibus de iure,vel de conſuetudine decimari ſolet, Eccleſiis quibus alioquin circumſcriptis dictis priuilegiis decimas perſolui deberet,perſoluere teneantur,& obligati exiſtant,& quia euenire poterit vt Religioſi dictæ Societatis alia prædia,poſſeſſiones,terras, & bona exemptionis titulo locationis ab aliis conduxerint, ipſi colent,aut coli facient, non vigeſimam, ſed integram decimã iis Eccleſiis, quibus & prout antequam ipſi Religioſi illa tenerent, debebatur, pariter ſoluere teneantur, & obligati exiſtant. Ab huiuſmodi autem vigeſimæ,ſeu decimæ ſolutionis hortos,ſeu viridaria, quæ apud eorum domos,ſeu Collegia intra ciuitates,& oppida habuerint,necnon etiam vnum tantùm prædiolum in agro pro vnaquaque domo,ſeu collegio, quod tamen muris circundatum ſit, & quatuor fanegarum illarum partium menſuram non excedat,exempta eſſe voluit, & ordinauit, decernens ipſos Societatis IESV Religioſos ad mediæ decimæ, ſeu vigeſimæ & integræ decimæ huiuſmodi reſpectiuè ſolutionem faciendam de cætero omnino teneri, & ad id cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis conſtringi poſſe.

Poſtmodum Gregorius XV. *in ſua Conſtit.* edita *ſub die 15 Februarij* 1622. eidem Societati conceſſit quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus omnia & ſingula illius domus, Collegia,& loca vbicumque in Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat exiſtentia præſentia, & futura ad ſolutionem,& præſtationem decimæ integræ, & dimidiæ ratione prædiorum, poſſeſſionum, vinearum,oliuetorum, terrarum,locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiuſdem Societatis in eiuſdem Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat,& quæ propriis manibus,ac ſumptibus,& per proprios colonos tunc excolebant,& pro tempore excoluiſſent,ſiue prædia, poſſeſſiones, oliueta, & alia bona huiuſmodi ad ſocietatem, illiuſque domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione,aut aliis largitionibus, donationibus,legatis,teſtamentis,codicillis,aut aliis vltimis voluntatibus, vnionibus, applicationibus, conceſſionibus, emptionibus, & aliis acquiſitionibus, & aliàs quomodocumque eatenus iam eſſent acquiſita ſiue in poſterum ad eandem Societatem,Religioſoſque illius deferri contigiſſet,niſi prout alij Mendicantes ſoluere conſueuerant,minimè tenerentur. Leonis prædeceſſoris litteris in aliis omnibus firmis,& illæſis remanentibus,Apoſtolica auctoritate conceſſit,& indulſit.

Denique S.D.N. Vrban. VIII. *in ſua conſt.* incip. *alias à felicis record. ſub die 20. Nouemb.* 1623. Motu proprio, & ex certa ſcientia Gregor. XV litteras, omniaque & ſingula in eis quomodolibet contenta & expreſſa perpetuo reuocauit, caſſauit, abrogauit,& annullauit,itavt neque in poſſeſſorio,nec in petitorio dictæ Societati, illiuſque domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorumque perſonis, & bonis ſuffragari poſſint,&c.

Circa præſtita priuilegia primò eſt aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in aliis, ſi quæ 37
fuerint, eſt expreſsè derogandum diſpoſitioni *d. c. nuper*, quòd cùm ſit Conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones, adeò quòd ſit propriè neceſſaria illius derogatio

expreſſa, vt docent Marcheſ. de commiſſion. p. 2. pag.
596. n. 1. & 2. in vlt. impreſſ. Tambur. de iure Abbatum
tom. 1. diſp. 15. q. 17. num. 38. Campan. in diuerſ. Iuris
Canon. rub. 12. c. 13. n. 154. Rot. deciſ. 121. & ſeq. p. 1.
diuerſ. & in Oriolen. decimarum 21. Maij 1586. & 9.
Iunij eiuſdem anni, coram Orano, & coram Caualer.
38 inter eius impreſſas, deciſ. 229. n. 3. in qua fuit di-
ctum exemptionem à decimis non ſuffragari, niſi
in ſpecie derogetur d. cap. nuper, & coram Card.
Pamphilio iun. in Viterbien. decimarum 25. Iunij 1618.
& coram Burat. d. deciſ. 704. n. 2. vbi latè, & elegan-
ter Ferentil in annot. n. 13. & apud Tambur. in fine,
tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 94. & deciſ. 95. n. 4. vbi
quòd derogatio ſpecialis d. c. nuper. requiritur tam
in priuilegio exemptionis à decimis quam com-
municationis, & deciſ. 96. n. 2. latè Noguerol tom.
1. alleg. 39. num. 24.

Eſt aduertendum ſecundò quòd priuilegium
39 habentes non ſoluēdi decimas de agris, quos pro-
priis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſol-
uere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt,
vt probat expreſsè tex. in c. licet 11. de decim. & tra-
dunt Azor inſtit. p. 1. lib. 7. c. 27. q. 7. Suar. de Relig.
tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 19. n. 13. Tamb. de iure Abbatum
tom. 1. diſp. 15. q. 18. ſub n. 5. Ratio eſt, quia priuile-
40 gia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt per-
ſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt
ad colonos arrendatarios, ſeu emptores prædio-
rum, aut fructuum, vt non ſemel cenſuit Rot. &
ſignanter deciſ. 23. p. 2. diuerſ. & coram Seraph. dec.
827. n. 2. & in Placentina decimarū 17. Decemb. 1584.
coram Card. Blanchetto, & in Pampil. decimarum 15.
Decemb. 1615. coram R. D. meo Coccino Decano, & in
Leodien. decimarum 20. Decemb. 1628. coram Card. Vi-
rili. refert me citato in hoc loco Trullench. d. c. 3. dub.
11. n. 4. in princ.

Aduertendum quoque eſt tertiò Papam com-
41 municando priuilegia alicuius Religionis, in qui-
bus adeſt expreſſa mentio à ſolutione decimarū,
alteri Religioni, non cenſeri etiam communicaſſe
exemptionem a ſolutione decimarum, niſi de hac
exemptione fiat ſpecialis mentio, cùm difficulter
concedatur, vt per Butr. conſ. 19. n. 9. Bald. in l. fiſtu-
las §. frumenta ff. de contrah. empt. Cremen ſing. 108.
Fel. in c. ſedes n. 3. de reſcript. Trullench. d. dub. 11. n.
4. poſt med. Pute deciſ. 65. lib. 3. Seraph. dec. 391. nu. 2.
Caualer. deciſ. 247. n. 10. Rot. in Valentina decimarū,
28. Nouemb. 1603. coram Card. Lancellotto iun. & in
Cordub. decimarum 13. Maij 1613. coram bona mem.
Patriarcha Manzanedo, & in Conchen. decimarum, 12.
Maij 1623. coram bona mem. Buratto, inter eius im-
preſſ. deciſ. 704. & apud Tamb. in fine tom. 3. de iure
Abbatum deciſ. 95. num. 2. vbi quod communicatio
priuilegiorum non comprehendit exemptionem
à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea
facta eſt mentio: quia exemptio à ſolutione deci-
marum non ſolet concedi, vel ſaltem cum magna
difficultate. Trullench. ad præcepta Decalogi lib. 3.
cap. 3. dub. 11. num. 4. verſ. hinc fit, me citato in hoc loco
Noguer. tom. 1. alleg. 39. n. 17. Quod quidem proce-
dit, etiamſi Papa in dicta communicatione priui-
legiorum fecerit mentionē de decimis: quia, ſi non
appareat de expreſſa mente concedentis, verbum,
decimæ, referri poteſt ad decimas extraordinarias,
quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordi-
narias, & prædiales, quæ ſunt debitæ de iure diui-
no: & hoc maximè procedit in communicatione
priuilegiorum, in qua non derogatur d. cap. nuper,
quòd cùm contineat conſtitutionem conciliarem,
cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſe-
quentes diſpoſitiones, & ideò requirit ſpecifi-
cam derogationem; vt ſuprà diximus num. 37.

Eſt notandum etiam quartò, quòd Parochus 42
manutenēdus eſt in poſſeſſione exigendi decimas
ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares,
donec doceant de ſufficienti priuilegio, vt cenſuit
S. Cong. Conc. in Piſauren. 13. Aprilis 1630. refert
me citato Trullench. d. cap. 3. dub. 11. n. 4. poſt med.
nam prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Re- 43
gularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac
proinde Regulares tenētur illas ſoluere parochia-
lium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum
tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Mona-
ſterij proprietatem tranſiuerint: ita eadem S. Con-
gr. in cauſis Ripan. Vrbinaten. & Firman. 4. & 18.
Decemb. 1627. & in Callien. 1. Septembris 1629.

Aduertendū denique eſt priuilegia huiuſmodi 44
eximentia à ſolutione decimarum amitti, ſi inci-
piant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ Parochiali,
quæ habet intentionem de iure fundatam in de-
cimis, c. ſuggeſtum, c. dilecti. & ibi gloſſ. verb. enormi-
ter, de decim. cap. quod per nouale, de verborum ſignif.
Rebuff. d. q. 14. n. 55. Menoch. conſ. 156. n. 9. vol. 2.
Rot. in ſpecie, de priuilegiis Ciſtercienſium, in Pamphil.
decimarum 6. April. 1615. coram R. D. meo Coccino
Decano, vel ſaltem moderari iuxta tex. in c. 2. §. vbi
autem, de decim. lib. 6. Rot. in d. Pampil. ad declara-
tionem verò Papæ ſpectat, quando dicatur priui-
legium enormiter lædere, ſecundùm Abb. in d. cap.
ſuggeſtum n. 4. niſi alteri purà iudiciū Rotæ, Papa
45 commiſerit, vt euenit in d. Pampil. decimarum. An 45
autem, & quando Religioſi non vtentes etiam
ex negligentia, vel ignorantia, ſpeciali priuilegio
eximēte illos à ſolutione decimarum, præiudicent
iuri ſuo ex tali priuilegio obtento? vide Hieron.
Roder. d. reſol. 50. n. 5. Priuilegium exemptionis à
decimis amittitur per ſolutionem per quadragin-
ta annos factam, Rota apud Tambur. in fine tom. 1. de
iure Abbatum deciſ. 96. vbi n. 12. quod Priuilegium
amittit priuilegiatus per non vſum quando per
eum ſtat quominus priuilegio vtatur, & n. 9. quòd
priuilegium exemptionis conceſſum alicui Ordi-
ni non amittitur per non vſum vnius tantum mo-
naſterij, ſed eius ius conſeruatur ſi in cæteris mo-
naſteriis ſit in vſu.

Inferunt quintò Religioſos omnes priuilegio 46
Iure ſcripto eximi à ſolutione decimarum de nu-
trimentis animalium, hoc eſt, de animalibus, quæ
ipſi nutriunt, vt expreſsè habetur in d. c. ex parte,
il 1. de decim. l. Regia 4. tit. 20. p. 1. ibi: Que todas las
Religiones, quales quiera que ſean, non deben pagar
diezmos, ne de ſus huertas, ni de los ganados que crian.
Petr. Greg. ſyntagm. Iuris, p. 1. lib. 1. c. 24. n. 7. & c. 21.
n. 10. Hoc tamen procedit in his tantùm, quæ de-
ſeruiunt pro vſu Monaſterij, vt expreſsè declarat
ibi Abb. n. 3. Ioan. de Anania n. 2. Anchar. etiam
n. 2. Rebuff. d. q. 14. circa fin. Monet. d. c. 5. n. 17. &
in animalibus, quæ ipſi Religioſi nutriunt ſuis
ſumptibus; non autem in illis, quæ dant aliis nu-
trienda, & tenenda. Clem. 1. vbi gloſ. verb. animali-
bus, & verb. teneri, de decim. Abb. in d. c. ex parte, in fi-
ne, & ibi Anchar. d. n. 2. verſ. iſtud etiam. Henric.
Boich. n. 2. verſ. quod intellige. Butr. in 3. not. Rebuff.
d. q. 14. n. 57. vbi dicit: quòd ſi dentur aliis tenen-
da, & cuſtodienda, requiritur, quòd veſperi redu-
cantur ad Monaſterium: quod etiam tenet Mo-
net. d. c. 5. n. 14. Rot. in Cochen. decimarum 23. Iunij
1614. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo, vbi
ait diſpoſitionem dicti c. ex parte non eſſe reuocatā 47
per d. c. nuper, de decim. quoad hanc partē: quia ille
tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gre-
gū, circa quos nihil innouauit, vt expreſsè ſenſit
Butr.

Butr. *in dicto c. ex parte, prope fin. verſ. relinquitur ergo.*
Infertur ſextò, per priuilegium in Iure ſcriptũ
48 leproſos in communi viuentes de hortis ſuis, qui
ſunt in circuitu domus, & de nutrimentis anima-
lium ſuorum, decimas ſoluere cogi non debere
vt voluit Pontif. *in c. 2. de Eccleſ. ædific.* Hiſpan. *in
tr. regul. decimarum, q. 12. n. 2.* Rebuff *d. tr. q. 3. n. 21.*
Monet *d. c. 5. n. 15.* Rot *in d. Conchen. decimarum 23.
Iunij* 1614. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzane-
do,* vbi fuit dictum, quòd ad hoc, vt ſit locus exẽ-
ptioni, de qua *in d. c. 2.* leproſos debere communi-
ter viuere, & ſimul congregatos extare; ita vt ſi
adeſſet Hoſpitale, in quo curarentur etiam lepro-
ſi, quando ad aliud accederent ibidem alij infir-
mi cæteris morbis laborantes, & leproſi retine-
rentur ſeparati ab aliis infirmis, adhuc non habe-
ret locum *h. c. 2.* quia leproſi non videntur cõſti-
tuere corpus ſeparatum, cùm talis ſeparatio fiat
ad euitandum contagium, & cùm priuilegium *d.
c. 2.* ſit ſpeciale, nõ videtur extendendum ad Ho-
ſpitale commune leproſis, & aliis infirmis, quod
etiam ead. Rota confirmauit *in Cordubẽn. decimarum
22. Martij* 1617. *coram Patriarcha Manzanedo,* im-
preſſa per Tambur. *d. loco deciſ. 94.* vbi *in fine,* refert
hoſpitalia Fratrum B. Ioannis de Deo non gau-
dere priuilegiis leproſorum.

Infertur ſeptimò Epiſcopum non poſſe alicui
49 concedere hanc immunitatẽ à decimarũ ſolutio-
ne per viam priuilegij, vt docent Rebuff *de decim.
q. 5. n. 28. & 32.* Fagund. *d. præc. 5. lib. 1. c. 4. n. 6.* tum,
quia ſi ſũt à Papa aſſignatæ ſingulis Eccleſiis, *c. 1.
13. q. 1.* tũ, quia in Conc. Cabilon. ſtatutum fuit,
ne Eccleſiæ antiquitus conſtitutę decimis priua-
50 rentur, *c. Eccleſia, cum ſeqq. 16. q. 1.* Epiſcopus autem
non poteſt contra Concilium diſpenſare, gloſ.
ſingularis *verb. in ætate, in cap. cùm dilectus, de elect.*
plures per me citati *de officio, & poteſt. Epiſco. 1. p. 2.
alleg. 31. n. 25.* Poterit tamen Epiſcopus remittere
decimas, maximè ſuæ menſę debitas, ex iuſta cau-
51 ſa vt habetur *in cap. quia circa, de priuileg.* Item
poterit Epiſcopus interponere decretum, & con-
ſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decima-
rum, *c. 1. de tranſact.* Rebuff. *d. tract. q. 13. n. 15. cum
52 ſeqq.* Monet. *eod. tr. c. 5. à n. 119.* Item poterit Epi-
ſcopus decimas, quas nunquam poſſedit poſtea-
rum recuperationem vel illas ad opus ſuum reti-
nere, vel ſecundum diſcretionem à Deo ſibi da-
tam, alteri Eccleſiæ cõcedere, *c. quamuam de decim.*
Rot *in Sabin. decimarum 1. Iulij* 1609. *cor. R. P. D. meo
53 Coccino Decano.* Illas verò, quas aliquãdo poſſedit,
ſi reuertantur ad menſam epiſcopalem, nõ poteſt
transferre in perſonam, quæ nunquam moritur,
ne adimatur ſpes deuolutionis, eadem Rot. *in
Taurin. decimarũ 12. Ian.* 1607. *cor. bon. mem. Card.
54 Marquemont.* Et deinde poterit decimas conce-
dere aliis Eccleſiis cum aliqua cauſa, *c. plures, cap.
ſtatuimus, & c. fin. 16. q. 1.* Monet. *c. 5. nu. 60.* Verall.
deciſ. 340. p. 3. Rot. *in Conchen decimarum 5. Maij,*
1600. *coram Card. Pamphilio ſen.*

Vnde à fortiori colligitur regulariter Epiſco-
55 pum non poſſe ius percipiendi decimas laicis
concedere, *c. benè quidem 96. diſt. c. peruenit. 1. q. 4. c.
venerabilis, de confirm. vtili,* Rebuff *d. tract. q. 5. n. 32.
56 & q. 13. n. 73.* In conceſſione enim decimarum, &
iuris decimandi laicis facienda, eſt adeò neceſſa-
ria auctoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat imme-
morabilis abſq. fama priuilegij, vel recognitione
feudali, Io. Andr. & alij *in c. cùm Apoſtolica, de his,
quæ fiunt à Prælat.* Fel. *in c. cauſam, quæ nn. 3. de præ-
ſcript. & in c. cùm contingat ſub n. 4. verſ. ſi tamen, de
foro comp.* Rot. *in Toletana iuris decimandi 27. Apri-
lis* 1584. *coram Card. Blanchetto, & in Mediolanen.
reſciſſionis permutationis 21. Maij 1597. corã Card.
Pamphilio ſen. & in Taurinen. decimarum, verſ. ſuppo-
ſito autem 12. Iann.* 1607. *coram Card. Marquemont,
& in Ferrarien. decimarum 23. Iunij* 1617. *cor. Card.
Pamphilio iun.* ead. Rot. *deciſ. 215. n. 2. & 3. p. 2. di-
uerſ. & deciſ. 702. n. 1. p. 1. recent.* Seraph. *deciſ. 1102.
n. 1.* Alias deciſiones refert Theodoſ. de Rubeis
in ſingul. Rot. *10. 2. p. 2. circa ſtylum & obſeruantiam
Rotæ, verb. laicus §. 1. pag. 61.* vbi atteſtatur in Rota
receptum eſſe quod quaſi poſſeſſio immemora-
bilis decimandi non ſuffragatur laico, niſi etiam
fama priuilegij, vel recognitio, ab Eccleſia, vel
aliud æquipollens concurrat Rota in dictis deci-
ſionibus *Cordubẽn. decimarum de Lucena.*

Et aduerte confirmationẽ beneplaciti Apoſt. 57
quando eſt reſeruatũ in cõceſſione iuris decimã-
di facta laicis, non præſumi ex lapſu 30. annorũ,
& vltrà, cum obſeruantia reſpectu illius iuris
propter incapacitatem laici nihil operetur, Alex.
conſ. 70. n. 4. lib. 3. Rot. *in d. Mediolanen. reſciſſionis
permutationis, & in d. Ferrarien. decimarum.* Poteſt 58
tamen Epiſcopus alicui laico ex iuſta cauſa, pu-
tà, quia Eccleſiam, eiuſve patrimonium à tyranni
oppreſſione liberauit, concedere, ad vitã, aliudve
tempus, non quidem ius percipiendi decimas, ſed
ipſarum decimarũ fructus, vt eas nomine, & titu-
lo Eccleſiæ conſequatur, vt voluit gloſ. & magis
communiter Doctores *in c. quamuis, de decim.* Re-
buff. *d. tr. q. 10. n. 34. & q. 13. n. 110.* Couar. *d. c. 17. n.
5.* Azor. *d. lib. 7. c. 36. q. 11. & 14.* qui tamen id tan-
tùm concludit de breui tempore, non ad vitam.
Item, poterit concedi ab Epiſcopo cum conſen-
ſu eius, de cuius intereſſe agitur, non in vim pri-
uilegij, ſed alienationis cum cauſæ cognitione,
& aliis ſolemnitatibus, tex. eſt *in c. 2. de his, quæ fiũt
à Præl.* Rebuff. *q. 5. n. 35.* Monet. *d. c. 5. num. 62.* quia
tunc iam non erit ſpirituale ius tali laico con-
ceſſum, cùm ſpiritualia non miniſtraret, ſed tem-
porale, hoc eſt, fructus & commoditas decima-
rum, quæ quid temporale ſunt, Abb. *in cap. ad hæc,
n. 4. de decim.* Azor. *d. lib. 7. c. 16. q. 11* & temporales
decimæ non ſunt propriè decimæ, vt aduertit
Bald. *conſ. 419. vol. 1.* ſed ſunt certæ decimationes,
ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti,
vel pecuniæ, deſcendentes à iurè temporali, &
ex contractu pro rebus debitæ, Rot. *in Ferrarien.
decimarum 16. Iunij* 1615. *coram R. P. D. meo Pira-
uano,* impreſſa *deciſ. 420. p. 1. recent.*

Ante Lateranenſe Conciliũ ſub Alexandro III. 59
de anno 1179. poterãt inferiores Prælati decimas
titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere,
ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, vt per text. *in
c. cùm Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prælat. & inc. 3.
§. ſanè, de decim. lib. 6.* tradunt Cou. *lib. 1. var. c. 17.
n. 5. verſ. olim.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſ. 86.
n. 2.* D. Barboſ. *in l. Titia num. 45. verſ. non obſtat ſe-
cunda ff. ſoluto matrim.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 14.
num. 5. & quæſt. 15. num. 4.* Azor. *inſtit. moral. part. 1.
lib. 7. cap. 36. quæſ. 12.* Fagundez. *d. præc. 5. lib. 3. c. 1.
num. 32.* Monet. *d. cap. 5. n. 66* & in hoc omnes
conuenire profitetur, & ſequitur Suar, *de Relig.
tom. 1. tract. de decimis, lib. 1. cap. 16. num. 2. & 3.* In
dubio autem, ſi decimæ laicis conceſſæ reperian-
tur, & neſciatur, an poſt, vel ante Conciliũ Late-
ranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium cõceſſæ
cenſentur, Beroi. *conſ. 21. n. 14. lib. 1.* Rot. *in Tau-
rinen. decimarum, 12. Ianuarij* 1607. *verſ. non obſtat,
coram Card. Marquemont,* quæ reperitur impreſſa

deciſ. 193. *n.* 9 *p.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Gerund. iuris patronatus*, 22. *Aprilis* 1622. *coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano, verſ. quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera nõ eſt, ſi aduertamus multò ante Concil. Lateranen. hunc ipſum prohibitum fuiſſe ab Vrbano II. *in c. decimas* 39. *in ord.* 16. *q.* 7. & manifeſtiùs *in cap.* 1. *Epiſcopum, vel Abbatem, in vſib. feud.* qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil. Lateranen. vt videre eſt apud citatos per Aragon. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 1. Quare, ſi materia benè perpendatur, nullus text. inuenietur, qui probet, potuiſſe laicos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus cõceſſas, ſed ſolùm, quod obtentas ante Concil. Lateran. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi, quod nõ ex ea ratione prouenit, quòd eas licitè retinent; ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala, vtilius iudicans, ſi decimas, quas laici cum animarum ſuarum periculo illicitè detinebant, ſponte dimitterent aliis Eccleſiis, vel religioſis locis, quàm ſi eos eccleſiaſticis cenſuris, vel modis aliis cogerent ad reſtitutionem faciendam eidem Eccleſię, ad quam pertinent, vt aduertit Rebuff *d. tr. q.* 10. *n.* 22. & melius Gilchen, *de præſcript. p.* 3. *c.* 8. *n.* 7. nec omninò diſplicet Suar. *d. c.* 16. *nu.* 9. dum reſoluit, Concilium non concedere laicis, vt decimas conceſſas à Prælatis inferioribus retineant ſed ne transferant in alios abſolutè, vt *in c. prohibemus de decim.* nec Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate, vt *in d. c. cùm Apoſtolica.* quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur conceſſionem, iuxta *reg. l. legata inutiliter ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem tex. *in d. c. §. ſanè*, diſtinguat tempora ante, vel poſt Lateranen ad effectu, vt laici decimas antea habitas à Prælatis inferioribus trãſferre poſſint in Religioſos, non poſtea obtentas, ſi poſt, & ante dictum Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & iure reprobatus, difficile eſt inueſtigare, ſentit difficultatem ſuam, adhærens opinioni, dum exiſtimat, faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante, vel poſt Lateranenſe; ſed ante, vel poſt Vrbanum II. Suar. *d. c.* 16 *n.* 6. *ad finem*, dum quærit, ſi iam ab Vrbano erat prohibitum Prælatis inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum, quare tex. habitas poſt illam prohibitionem ante Lateranenſe transferre concedit, & reſpondet hoc ita, vel conſuetudine, vel præſcriptione, vel expreſſa aliqua Concilij auctoritate, quam tamen hactenus non inueniſſe fatetur, factum fuiſſe, vt conſtitutio Vrbani, quæ infeudationes antea factas ſuſtinebat, extenderetur vſque ad tempora Lateranen. Concilij. Sed his diuinationibus omiſſis quoad noſtrum propoſitum reſpondetur, Concilium propter rationes eminentis ſcandali permiſiſſe, vt antea habitas à Prælatis inferioribus, licèt iniuſtè, poſſent transferre in Religioſos; quia ſic aliquo modo Eccleſiarum vtilitati occurrebatur, vt verò permitteret hoc ipſum in decimis de cætero concedendis, rationem illam non ſubeſſe; ſed quòd rigor iuris obſeruetur, vt in pleriſque aliis materiis factum videmus, quòd illicitè facta in præteritum ſuſtineantur, ac de cætero, & in futurum ſtrictiùs ſeruetur prohibitio, vt notant omnes per tex. *ibi in c. vlt. de ſponſa duorum*, ibi, *de cætero, c. prouidendo* 44. *in fine*, ibi, *de cætero, de elect. lib.* 6. cum multis aliis.

63 Circa verò poteſtatem transferendi decimas à laicis retentas, tres caſus diſtinguere oportet. Primus eſt de laicis intruſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant; hi enim neceſſariò tenentur illas reſtituere Eccleſiæ, ad quam de iure pertinent, cui Epiſcopus à conſenſu ſuo præiudicium facere non poteſt, iuxta reg. generalem. tex. *in cap. id, quod noſtrum ff. de regul. iuris*, vt aduertit Suar. *d. c.* 16. *n.* 10. Secundus eſt de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui etiam ante Lateranen. Concilium erat inualidus ſecundùm noſtram opinionem, & procedit in his permiſſio huius Concil. vt eas de Epiſcoporum conſenſu transferre ſufficiat in aliam Eccleſiam, vel religioſum locum, neque ſit neceſſarium facere reſtitutionem eidem Eccleſiæ, ad quam pertinebant, vt expreſsè probat tex. *in d. c. cùm Apoſtolica, in verſ. quæ verò*, iuncto fine, & ex vltimis verbis *d. §. ſanè*, dum ſemper hanc Lateranenſis Concil. prohibitionem, & conceſſionem reſtringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranenſe obtinebant; atque ita non procedere in aliis, quæ ſine huiuſmodi titulo feudi perpetui in laicum ſunt alienatæ. Tertius caſus eſt, quando decimæ à laicis titulo iuſto, & valido in perpetuum obtentæ ſunt, vel à Summo Pont. vel aliis Prælatis, qui ſufficienti poteſtate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur neceſſarius Epiſcopi conſenſus, vt in locum religioſum transferantur, prout in donationibus tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Luſitaniæ, & Caſtellæ Reges, communiter receptum eſt poſt Sot. *de iuſt. lib.* 9. *q.* 4 *art.* 3. *& q.* 7. *art.* 1. & poſt Gregor. Lop. & alios, Ioan. Garc. *de expenſis, cap* 9. *n.* 97. & poſt Gutier. D. Barboſ. *in l. Titia n.* 42 *verſ. adde ff. ſoluto matr.* Cabed. *Luſit deciſ.* 63 *n.* 5. *p.* 2. vnde etiam in laicos transferri poſſe reſoluunt Mench. *illuſtr. c.* 89. *n.* 2. Ioan. Garc. *d. c.* 6. *à n.* 97. Gutier *pract. lib.* 1. *q.* 15 *num.* 6. Ceual. *commun. contra communes*, *q.* 367. Cabed. *d. deciſ* 63. *num.* 8. Gilchen. *d. cap.* 8. *à num.* 6. contra Couarr. & plures alios, quos refert, & ſequitur Azor *d. lib* 7. *cap.* 36. *quæſt.* 13. Et oſtenditur; quia, ſi huiuſmodi decimæ titulo feudi perpetui iuſto, & valido ſemel in laicum ſunt alienatæ, efficiuntur ipſius patrimonium, nec in diſputationem cadere poteſt, an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ, ad quã de iure pertinent: ſiquidē, poſtquam in perpetuum alienatæ ſunt in laicum titulo iuſto, & valido, non pertinent iam ad Eccleſiam aliquam: & tamen text. *in cap. cùm Apoſtolica in verſ. taliter*, in his decimis, quæ ad Eccleſiam aliam pertinebant, decidit, neceſſarium non eſſe eidam Eccleſiæ facere reſtitutionem, ſed ſufficere, quòd religioſo loco, vel alteri Eccleſię fiat: ergo non de decimis titulo iuſto obtentis, ſed iniuſto modo prędicto, ſcilicet, habito à Prælatis inferioribus, iura iſta ſunt intelligenda.

64 Infertur octauò, cõſuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum. Diximus ſuprà, Parochianos, niſi exempti proponantur, eſſe obligatos ad decimas perſoluendas: atqui conſuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur; habet enim vim legis humanæ, iuxta *l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuet. cap. conſuetudo* 1. *diſt.* qua lege humana decimæ inſtitutæ ſunt, vt ſupra notauimus. Igitur, &c. Probant coroll. *gloſ. verb. præſumpta, in cap. quia cognouimus* 10 *q.* 3. *gloſ. vlt. in cap. in quibuſdam*, *§. fin. de decim.* Sot. *lib.* 9. *de iuſtit. quæſt.* 4. *art.* 1. *col. antepen.* refert alios Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 8.

Gutier.

Digitized by Google

Gutier. *canon. lib. 2. cap. 21. num. 31.* Rebuff. *de decim. q. 13 num. 46.* Mooer. *eodem tract. cap. 5. q 1, num. 89.* me citato Trullench. *d. cap. 3. dub. 11. num. 7.* Caſtr. Palao *d. tract. 10 diſp. vnic. p. 4. num. 1.* Seraphin. *dec.* 1204. Roc. *in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirouano,* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2 quæſt 49. art. 5.* Cabed. *Luſit deciſ.* 205. *num. 2. part. 1.* vbi ait iudicatum valere conſuetudinem in modo, & tempore ſoluendi, qui multipliciter declarant. Decimarum enim ſolutio regulatur ab obſeruantia, Seraph. *dec.* 1047. *num.* 6. Rota *deciſ.* 440. *num. 3. p. 1. recent.* quæ quidem, nec non conſuetudo, ſeu præſcriptio acquiſita in vno loco non extendit ad alium. Solorzá. *de gubern. Induar. lib. 1. cap. 22. num. 20.* Sed Ego, omiſſis variis eorum declarationibus, exiſtimo, pro vera huius coroll. intelligentia, faciendam eſſe diſtinctionem inter conſuetudinem, quæ ita auferet decimas ab ipſo Parocho, vt illi congrua ſuſtentatio non remaneat: & tunc verum eſt dicere talem conſuetudinē non valere, ſiquidem Ius diuinum, & naturale offēdens rationabilis eſſe nequit. Secùs verò, ſi illa operante adhuc remanet prædicta ſuſtentatio, quo caſu procedit hoc corol. prout in priuilegio ſuprà notauimus, eò quòd manente congrua ſuſtentatione ſolùm remanet obligatio iuris humani, contra quod operari poteſt conſuetudo ex reg. tex. *in cap. vlt. de conſuet.* ſi tamen talis conſuetudo rationabilis fuerit, prout ille tex. requirit: & ſic ceſſat labor plurium Doctorum, quos referunt Cou. & Gutier. *dictis locis.*

65 Ex his colligitur primò, defendendam eſſe conſuetudinem, qua introductum eſt, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur. Patet, ſi expendamus manente congrua ſuſtentatione miniſtri, in reliquis tātummodo ius humanum per exemptionem violari, ac ſubinde nil mirum, ſi talis conſuetudo rationabilis obſeruetur, prout in ſpecie tradunt Coo. *var. lib. 1. c. 17. n. 8 verſ. 7.* Rebuff. *d. tr. q. 13. n. 46.* Azor. *d. lib. 7. cap. 37 q. 2.* Monet. *c. 5. n. 92. in fine.*

66 Colligitur ſecundò, valere conſuetudinem, vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo decima non ſoluatur, Cou. *loco proximè cit. no,* Azor. *d. c. 37. q. 9.* Monet. *d. c. 5. n 94.* vbi *n. 93.* ſubdit valere quoque conſuetudinem, vt de minutis decimæ non ſoluātur, Caſtill *d. tom. 7. de tert. cap. 2. n. 8.* Cancer. *variar. tom. 1. c. 23. n. 11.*

67 Colligitur tertiò, valere quoque conſuetudinem, quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores, Hoſt *in cap. cùm in tua. 6 reſpondemus,* quem ibi omnes ſequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchen. decimarum, 1. Iulij, 1591. coram Card. Camillo ſen. & in Nouarien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirouano.*

68 Colligitur quartò, poſſe ex conſuetudine decimas vni Eccleſiæ aliàs debitas, alteri adſcribi, & ſolui, tex. *in cap. cùm ſint homines & in cap. ad Apoſtolicam, de decim.* Cou. *d. cap. 17. num 8.* Perez *lib. 1. poſt princ. verſ. huiuſmodi autem decima tit. 5 lib. 1. Ordin. pag. 116. & lib. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. pag. 133.* Fagundez *dict. prac. 5 lib. 3. cap. 1. num. 4.* Gutier. *pract. lib. 1 quæſt. 17. n. 2. & 5* Rebuff *d. tr. q. 13. num. 47.* vbi *n. 48.* limitat, id nō procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt, in prædiis, quæ limitibus proxima ſunt, refert & ſequitur Monet. *d. c. 5. n. 97. & 98.* vbi *n. 101.* poſt Cou. *d. n. 8. verſ. quartò, fortiori ratione,* concludit, in hac ſpecie ſufficere conſuetudinem decem annorum, cùm ea non ſit contra ius, ſed præter: & *n. 103.* poſt eundem Couar. *d. num. 8. verſ. decimò,* reſoluunt, quòd in aliis caſibus conſuetudo, quæ circa decimas obſeruanda eſt, requiritur, & ſufficeret, vt ſit quadraginta annorum, & quod tex. *in c. 1. de præſcr. in 6.* qui contrarius videtur, procedit in præſcriptione, non autem in cōſuetudine. Quando autem agitur ad effectum ex- 69
cludendi Parochum à decima de iure debita, debet conſuetudo non ſoluendi integras decimas probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis, Rebuff *d. q. 13. n. 51. & ſeqq. & n. 69.* Ant. Gab. *commun. tit. de præſcript. concl. 1. n. 16. & 18.* Seraphin. *dec.* 1404. *n.* 2. Stephan. Gratian. *diſcept. for. cap 595. n. 16.* Rot. *dec. 474. num. 5. & deciſ. 169. n. 2. p. 5. recent. & deciſ. 262. n. 3. part. 2. recent. & in Auguſtana decimarum, 28. Martij, 1631. coram R. P. D. Vbaldo.*

70 Colligitur quintò, conſuetudinem operari poſſe circa omnes decimas perſonales in pluribus Prouinciis, eò quòd non obſtante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam miniſtrorum ſuſtentationem, vt tenent, quamuis alia ratione moti, Turrec. *in cap. reuertimini 16. quæſt. 1. art. 7. n. 11.* Pariſ. *conſc. 15. col. 1. vol. 4.* Viui. *Neapol deciſ 4. numer.* 46. Couar. *dict. cap. 17. num. 8.* Monet. *d. c. 5. n. 92.*

71 Colligitur denique, in ſoluendis decimis conſiderandam eſſe conſuetudinem, vt tradunt Valēzuel. *conſ. 49. ex num. 1.* Caſtill. *d. tom. 7. cap. 2. num. 4.* Viu. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. num. 15. pag. 187.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 19. n. 3.* Azeued. *lib. 1. n. 12. tit. 5. lib. 1. noua Recopil. & lib. 6. num. 4. eod tit. & lib.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decima, §. 7 & 8.* Suar. *de Relig tom. 1. tract. 1. lib. 1. cap. 21. n. 5. & c. 30. num. 2.* Cabed. *Luſit. deciſ. 205. num. 2. par. 1.* Rota apud. Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum dec. 98. num. 3. & dec. 99 num. 2.* & coram Puteo *deciſ. 154. num. 6. cum ſeqq lib. 1.* & Coram Caualer. *deciſ. 73. n. 3. & deciſ. 107. à num. 1.*

72 Sed dubitari poteſt quę conſuetudo in ſolutione decimarum ſit attendenda, locíne viciniores, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an Diœceſis? Sub diſtinctione ſic reſpondendum erit: aut nulla adeſt conſuetudo in loco, vbi ſita ſunt prædia, aut fit ſolutio decimarum, vel ſi adeſt, eſt dubia, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis. Achil. *deciſ. 3. num. 2. 6 & 8. ſub. tit. de decim.* Item, ſi in loco vbi fit ſolutio decimarum, vel ſita ſūt prædia, nulla adeſt conſuetudo; in loco verò viciniori adeſt aliqua conſuetudo, & in loco dominanti adeſt diuerſa conſuetudo, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci vicinioris, non verò loci dominantis, aut ius commune. Pute. *deciſ. 176. lib. 3. in correctis.* Aut in loco, vbi ſita ſunt prædia, adeſt particularis cōſuetudo, & illa tunc eſt attendenda. Item, ſi in loco adeſt aliqua conſuetudo, & in diœceſi alia, & tunc etiam attendenda eſt conſuetudo loci particularis, & non diœceſis: ita Put. *deciſ. 176. n. 6. & 7. lib. 3.* Caualer. *deciſ. 95. num 3. & deciſ. 107. num. 1.* Trullench. *d. dub. 51. num. 11.* Rota *in Tuden. decimarum. 19. Nouemb. 1591. coram Card. Pamphilio ſen. & in Ciuit decimarum. 18. Martij, & 28. Iunij, 1596 coram bonæ mem. Penia.* Rota apud Tambur. *d. deciſ. 98. n. 5. 6. & 7. & dec. 49. n. 4* Conſuetudo enim 73
ſpecialis præferenda eſt generali. Rota *in Calagurritana decimarum, 19. Martij, 1610. coram Card. Caualerio,* inter eius impreſſas, *dec. 106 & in Hiſpalen. decimarum, 18. Iul. 1611. coram bo. mem. Vbaldo.* Item 74
& attendenda eſt potiùs ea conſuetudo, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali, cùm ſit

rationabilior,& conformior iuri communi. Curt. iun. *conſ. 2. in fine.* Afflict. *deciſ. 80. num. 9.* Rot. *in Stgobien. decimarum. 10. Octob. 1583. coram Alexandrino, & in Pacen. decimarum, 20. Iunij, 1598. coram bona mem. Card. Millino.*

Dubitari etiam poteſt quanto tempore hæc cõſuetudo inducatur? Decennium ſufficere tenent Abb. *in cap. cum ſint homines n. 6. de decim.* Achil. *deciſ. 3. num. 5. eod. tit.* Pute. *deciſ. 155. aliàs 154. num. 2. lib. 1.* & Rot. *deciſ. 163. part. 2. diuerſ.* & apud Tamburin *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 97. num. 9.* præcipuè quando agitur inter duas Eccleſias, cum non ſit contra, ſed præter ius. Rota *d. deciſ. 163. n. 4. p. 2. diuerſ.* & coram Caualer. *deciſ. 73. & deciſ. 95. num. 2. in princ.* & apud Tambur. *vbi ſup. deciſ. 99. num. 3.* vbi *num. 9.* ſubdit quòd decimandi poſſeſſio decennalis requiritur ad inducendam conſuetudinem ad fauorem Eccleſiæ ſacramentalis contra Eccleſiam prædialem; ſecus verò quando agitur inter poſſeſſorem prædiorum, Rota apud Tambur. *d. deciſ. 97. num. 11.* Vel quando inducitur conſuetudo non ſoluendi decimas, quia tunc quadraginta anni requiruntur, quãquã, ſi de præſcriptione agitur, diuturnum requiratur tempus, vt tenẽt Couar. *d. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verſ. decimo,* Perez *l. 1. verſ. eſt tamen tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 124.* Gutier. *d. cap. 21. num. 65.* Parlad. *d. c. 39. num. 9.* Solorzano *d. lib. 1. cap. 22. num. 26.* Mooet. *d. cap. 5. num. 103.* vbi *num. 104.* ſubdit titulum non requiri ad hanc conſuetudinem, licèt ei aduerſetur Iuris communis præſumptio, & reſpondet ad text. *in d. cap. 1. de præſcript. lib. 6.* qui contrarius videtur, vt procedat in præſcriptione, non autem in conſuetudine, Valẽzuel. *conſ. 146. num. 16. cum ſeq. tom. 2.* Rota *apud Poſthum in fine ſui tract. mandati de manutenendo deciſ. 281. num. 3.* Concorrente tamen ſcientia & patiẽtia dominorum qui ad eas decimas exigendas ius habent, itaut non ſufficiat ſcientia & patientia laboratorum, affectorum, & conductorum, Grouagnol. *conſ. 28. num. 28. & 29. lib. 2.* Poſt. *d. tr. obſeru. 35. n. 84.*

---

§. IV.

Quis ſit Iudex competens in cauſa decimarum, & an & quando ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur eas non ſoluentes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poßit?

SVMMARIVM.

1 *Decimarum controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò, quando quæſtio eſt meri facti.*

2 l. ſi ex plagis. § in cliuio. ff. ad leg. Aquil. *declaratur.*

3 *Iudex eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat remiſſiuè.*

4 *Cauſa decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ.*

5 *Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui ſoluere debent, & quãdo quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas.*

6 *Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere poſſunt.*

7 *Decimas ſoluere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis.*

8 *Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari.*

9 *Decimarum debitor non poteſt prætextu eius, quod ſibi debetur, decimas denegare.*

10 *Onus ſoluendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem.*

11 *Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri poteſt.*

12 *Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis.*

13 *Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem.*

14 *Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore.*

15 *Decimas non ſoluens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa.*

16 *Decimas ſubtrahentes, ſiue non ſoluentes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolui non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendam.*

17 *Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſoluere decimas remiſſiuè.*

18 *Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſoluere decimas, remiſſiuè.*

19 *Sepultura eccleſiaſtica priuari debet, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ.*

20 *Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum.*

21 *Religioſi omnes excommunicantur* in Clem. 1. de decim. *qui decimas Eccleſiis debitas vſurpant.*

22 *Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo iure incurrunt.*

23 *Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens, de tranſact. *concordatur* cum c. 2. eodem tit.

26 *Compoſitio ſuper decimas in futurum ſoluendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium.*

27 *Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris.*

DECIMARVM controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiã incidẽs, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò ſolùm, quãdo quæſtio ſit meri facti, an nimirũ, talis perceperit, vel ſoluerit, ſeu etiã an percipiat, 3

ſeu

ſeu ſoluat decimas, ad effectum quuque, vt in, de quo non dubitatur, an iure ſoluere debeat decimas, eas ſoluere Eccleſiæ, eiúſve Rectori cogatur, vel quia agitur contra detentorem fructuum decimandorum. Ita Cou. *pract. cap. 35. num. 2.* Nauat. *conſ. 1. de conſtit. num. 80. in antiq.* Rebuff. *de decim. q. 10. à n. 35. & de except. num. 213. cum ſeqq. & num. 219.* Perez *ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 130. & ſeq.* Henriq. *in ſum. lib. 7. cap. 27. §. 2. lit. L.* Reuſner. *dec 2. num. 41. lib. 4.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. decima, §. 6.* Marcheſ. *de commiſſion. p. 2. cap. 4. num. 30.* D. Barboſ. *in l. Titia, num. 20. & 48. ff. ſoluto matrim.* Seraphin. *deciſ.* 1047. *num. 3.* Cabed. *Luſit. dec. 63. num. 4. part. 2.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 238. num. 16.* Bernard. Græuæ. *ad practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl. 38.* latè Monet. *de decim. cap. 8. à prin.* Gomez Leo *deciſ. 49.* Ceuall. *in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. quæſt. 25.* Galet. *in margarita caſuum conſcienc. verb. decimæ, pen.* Sigiſm. Scacc. *de ſententi. & re iud. gloſſ. 7. quæſt. 3. limit. 5. num. 4. cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in prin.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcept. præc. 5. lib. 3. c. 5. n. 1. & 2.* Diana *reſolut. moral. p. 1. tract. 2. reſolut. 89.* Trullench. *in Decalog. lib. 3. cap. 3. dub. 8. à num. 11.* Solorzan. *de iure Indiarum tom. 2. lib... cap. 1. n. 35.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 1. lib. 2. part. 4. tract. 10. docum. 3. num. 5.* Tom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 75. à num. 12.* Quamuis Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quæſt. 5.* & Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. part. 2. tractat. 8. cap. 8. quæſt. 24.* exiſtimauerint, etiam quando quæſtio eſt facti, ſolum eccleſiaſticum eſſe Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quòd cognuſcens de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali: quia ex facto ius oritur, atque ideò quæſtio facti ex quæſtione iuris videtur inſeparabiliter dependere, iuxta reg. *l. ſi ex plagis §. in cliuo. ff. ad legem Aquil.* cum aliis adductis per Menoch. *conſ. 2. num. 208.* & D Barboſ. *in l. Titia num. 25.* quia reſpondetur *d. §. in cliuo.* ſolùm euincere ex circun-
2 ſtanciis facti pendere deciſionem quæſtionis iuris, minimè verò quæſtionem facti ita eſſe à iuris quæſtione inſeparabilem, vt qui de facto cognoſcit, de quæſtione iuris videatur, & neceſſario debeat cognoſcere, cùm compertum ſit, vnam ab altera eſſe diſtinctam, vt quia ſolùm ponitur in controuerſia, an ſoluerit, ſeu perceperit; minimè verò dubitatur, an ſit ſoluenda, vel ex quibus fructibus debeat ſolui.

Itidem cauſa decimarum, quæ datæ ſint in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Iudice eccleſiaſtico: licèt enim dominium huiuſmodi decimarum, ſcilicet, fructuum illorum, omninò ſpectet ad laicos, & feudum cenſeatur ſæculare; tamen quia oritur, & dependet à iure ſpirituali, & eccleſiaſtico, non poteſt Iudex laicus de illis cognoſcere, Feder. de Senis *conſ. 245. num. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 39. q. 3.* Monet. *de decimis, cap. 8. quæſt. 1. n. 15.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept. præc. 5. lib. 3. cap. 5. num. 5.* vbi Cou Rupell. & alios contrarium ſentientes refellit Rota *in Rauennaten. emphyteuſis, 28. Maij, 1611. coram R. P. D. Merlino.* Quamuis Iudicibus laicis competere iuriſdictionem priuatiue, quando decimæ Regibus, & Principibus Chriſtianis priuilegio Apoſt. ſunt conceſſæ, exiſtimauerit Cou. *pract. c. 15. num. 2. verſ. tertio quoties,* D. Barboſ. *in l. Titia num. 42. ff. ſolut. matr.* Gutier. *practic. lib. 1. quæſt. 14. n. 1.* Calixt. Ramirez *de lege Regia. §. 31. num. 4.* Hieron. Leo *deciſ. 3.* Caſtill. *lib. de tertiis, cap. 12. à num. 20.* Felician. de Vega *ad cap. qualiter, & quando, de iudic. num. 10.* Didac. de Britto *ad cap. 2. de locato part. 2. num. 36. in fine.*

3 Verùm autem de poſſeſſorio decimandi eccleſiaſticus Iudex cognoſcat? vide Gail. *lib. 1. obſer. 38. num. 3. & 4.* Menoch. *remed. 15. recuper. ſub num. 134.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 10. num. 3.* Boër *deciſ. 69. n. 13.* Afflict. *deciſ. 2. n. 10. & deciſ. 24. n. 9.* Cacher. *dec. 116.* Grauat. *ad Veſtrium in praxi Romanæ Curiæ, libr. 5. cap. 1. à num. 3.* Camil. Burrell. *de præſtantia Regis Catholici cap. 71. n. 349. & 350. & in ſum. omnium deciſ. tom. 1. ſub tit. 19. à num. 18. & tit. 43. n. 125.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de conſt. deciſ. 41.* Azeued. *lib. 6. num. 3. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. prælud. à num. 21.* Gutier. *pract. lib. 1. q. 4. nu. 1.* Curi Philip. *p. 1. §. 5. num. 5. cum ſeqq.* Bobadil. *in ſua politica, lib. 2. cap. 28. n. 145.* D. Barboſ. *in d. l. Titia. à n. 39. & n. 47.* Monet. *d. cap. 8. à n. 14.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c. 238.* Bernard. Græuæ. *d. concl. 38. n. 7. & 8.* Diana *d. tr. 2. reſol. 92.* Germon. *de ſacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 95. & 96.* Sperell. *in dec. fori eccl. dec. 98. à n. 22.*

In qua quæſtione affirmatiua pars verior mihi videtur: nam matrimonij poſſeſſorium, quamuis agatur inter perſonas merè laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis definẽdum eſt à Iudice eccleſiaſtico, Cou. *de ſponſal. p. 2. cap. 7. §. 6. num. & c. 8. §. 12. num. 3.* Valaſc. *conſult. 8. 93. n. 2. ad med. verſ. etiam cauſa matrimoniali.* latè Molin. *de ritu nupt. lib. 2. differ. 10. num. 19. cum ſeqq.* Rota *in d. Rauennaten. emphyteuſis.* Poſſeſſio enim rei ſpiritualis, licèt ſit merè temporalis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cognoſcit Iudex eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem laicus; cùm qualitas ſpiritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat, Beroi *in rub. de iudic. n. 51.* Crauet. *conſ. 258 n. 8.* Roland. *conſ. 12. cum ſeq. lib. 2.* Valaſc. *d. conſ. 93. n. 3.* Menoc. *remed. 15. recup. n. 205. cum ſeqq.* Cou. *pract. cap. 35. num. 1.* Gutier. *canon. cap. 34. numer. 26. & ſeqq.* latè Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 14. q. 1* Duard. *ad Bullam Cœnæ lib. 2. can. 15. quæſt. 19. n. 47.* Pute. *deciſ. 361. lib. 1. in antiq.* Rota *in d. Rauennaten. emphyteuſis.*

4 Illud aduertere oportet in hac materia non cõtemnendum, quòd ad effectum remiſſoriæ cauſa decimarum reputatur profana, vt cenſuit Rota *coram Caputaq. deciſ. 54. lib. 2. & dec. 68. p. 3. & in Legionen. decimarum, 4. Decembris, 1615. coram bonæ mem. Dunozetto, & in Valentina decimarum, 21. Iunij, 1613. coram Card. Canalerio,* inter eius impreſſas, *dec. 258.*

5 In cauſis decimarum proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debẽtur decimæ, & eos, qui ſoluere debẽt, *Clem. 2. de iudic.* Monet. *de decim. c. 8. num. 41.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in princ.* imò & procedi poteſt ſine aliqua Iuris ſolemnitate, vt tradit Card. *d. Clem. 2. n. 28.* & Imol. *n. 7.* item tempore feriarum ob neceſſitates, ſicut docet Euerar. *in topicis legalibus, in loco à tribut. ad decimas. num. 24.* Amplia, vt procedat etiam, quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas, ſecundùm Rotam *dec. 24. n. 2. de decim. in nouis,* Maraota *de ordine iudic. part. 4. diſt. 9 num. 179.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. decimæ verſic. ad ſextum,* Monet. *d. cap. 8. numer. 43.* vbi *num. 47.* ſubdit, quòd, ſi quæſtio ſit inter laicos, etiam de decimis eccleſiaſticis, tunc cauſa non eſt ſummaria, nec habet locum *d. Clem. 2.* & *num. 51.* addit, quòd contra Aduocatos, & alios detinentes, & impedientes, ne

decimæ ſoluantur, ſimiliter procedi poteſt ſum-
mariè:& *num.* 56. quid in materia decimarum, ſi
Rector agat contra ſubditum ad decimas non ſo-
lutas, incipi poteſt à præcepto cũ monitione ſub
6 excommunicationis pœna. Miniſtri quoque nomi-
ne Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vindica-
tione, vel perſonali actione, vel ex officio Iudicis
contra laicos agere poſſunt gloſſ. *verb. tributa. verſ.*
verum eſt, in cap. tua il 2. de decim. Rebuff. *dict. tract.*
quaſt. 3. *à num* 15. & *quaſt.* 9. *à nu.* 6. & 9. *cum ſeqq.*
Perez *l.* 1. *verſ. eſt & alia quaſtio tit.* 5. *lib.* 1. *Ord. pag.*
129. Azor. *inſt. mor. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 23. *q.* 9. Leſſ. *de iuſt.*
lib. 2. *cap.* 39. *num.* 15. *in fine*, Suar. *de Relig. tom.* 1. *tr.* 2.
lib. 1. *c.* 36. *n* 4

7 Subditi omnes cogendi ſunt ad ſoluendas de-
cimas appellatione remota, *d. cap. tua, il* 2. *de decim.*
Reboff. *d. tract. quaſt. vlt. n.* 21. Triuiſ Vener. *dec.* 29.
num. 16. Socin. *reg.* 40. *verſ. fallit.* 22. Viuian. *dec.* 73.
num. 1. *lib.* 1. Sebaſt. Næu. *ad l.* 3. *num.* 61. *ff. quis, & à*
quo appelletur. Nicel. *de concord. gloſſar. concord.* 6. *fal-*
lent. 57. *num.* 93. Petr. Gregor. *de appellat. lib.* 2. *cap.* 9.
num. 2. Monet. *de decimis, cap.* 8. *à num.* 58 Piaſec, *d.*
part. 1. *cap.* 4. *num.* 59. latè Salgad. *de protect. regia,*
tom. 1. *part.* 3 *cap.* 2. *n.* 63. *cum ſeqq.* Rota apud. Tam-
bur. *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 91. *n.* 2. vbi
n. 3. ait appellationẽ quoad vtrumque effectũ ad-
mitti in cauſis decimarum quando non allegatur
ſola præſcriptio, ſeu conſuetudo, ſed oſtenditur
priuilegium, ad quod ſufficit ſola exhibitio inte-
rim donec priuilegium diſcutitur, vt dicitur *in de-*
ciſ. 93. *num.* 4. Mar. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 1. 2.
caſu. 17. vbi etiam reſoluit appellationem non da-
ri à ſententia lata ſuper primitiis, & expenſis factis
in lite, latè Sigiſ. Scacc. *de appellat. q.* 17. *limit.* 18.
per tot. vbi *n.* 5. intelligit quoad effectum ſuſpen-
ſiuum, non autem deuolutiuum. Quæ quidem
reſolutio limitatur primò non procedere, quando
agitur cum perſona eccleſiaſtica, quæ prætendit
habere potiora iura in decimis, vt per Hoſt. *in d. c.*
tua il 2. *ſub. num.* 22. *verſ. item ſecus.* Henr. *num.* 7. *in*
fine, verſ. ſuper eo, & num. 8. Præpoſ. *in cap. fin. §. quo-*
ties n. 32 *q.* 6. & ibi Gemin. *ſub num.* 22. *de appellat.*
Secundò limitatur, quando agitur inter duas Ec-
cleſias contendentes de iure decimandi, Hoſt. &
Henric. *vbi proximè* Scacc. *d. limit.* 18. *nu.* 3. Salgad.
d. cap. 2. *num.* 77. Rota *in Corduben. decimarum,* 1. *De-*
8 *cembris,* 1605. *coram Card. Pamphilio iun.* Tertiò li-
mitatur, quando collector decimarum modum
excederet, quia ab exceſſu poteſt appellari, Scacc.
d. limit. 18. *num.* 4. Salgad. *d. c.* 2. *n.* 77.

9 Item, debitor decimarum non poteſt prætextu
eius, quod ſibi, debetur, decimas denegare, cùm in
futuris decimis non admittatur compenſatio, vt
poſt gloſſ. *in cap. decima* 16. *quaſt.* 1. & alios tradit
Rebuff. *d. tract. quaſt. vlt. num.* 19 Euerard. *in topicis*
legalib. in loco à trib. ad decim. num. 2. imò neque pro-
pter ſterilitatem, vt fusè oſtendit idem Rebuff. *d.*
quaſt. vlt. n. 22. & Viu. *in communibus, opin.* 153. *verſ.*
conſuetudo non ſoluendi.

10 Cùm onus ſoluendi decimas, ſit reale, & ſequa-
tur poſſeſſionem. gloſſ. *verb. ſic & dominus in d. cap.*
tua il 2. *de decim.* Franc. Marc. *Delphin. dec.* 345. *n.* 5.
& 6. *vol.* 1. Baptiſt. Coſta *de portione rata, quaſt.* 149.
num. 11. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 19.
11 *num.* 63. Fagundez *dict. prac.* 5. *lib.* 3. *cap.* 6. ideò
poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri
poteſt, vt reſoluunt Capic. *deciſ.* 20. *à num.* 26. Caſ-
tan. *in conſuetud. Burgun. rub.* 4. §. 6. *verb. & ſupporter*
num. 4. *pag.* 155. *in princ. & rub.* 11. §. 6. *numero* 3. *pag.*
361. Tiraq. *de retractu lig.* §. 6. *gloſſ.* 1. *num.* 7. Valaſc.
de iure emphyt. quaſt. 17. *num.* 18. Vincent. de Franc.
deciſ. 107. *num.* 11. *cum ſeqq.* Cened. *ad Decretal. col-*
lect. 86. *num.* 3. Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 24. *quaſt.* 2. *verſic.*
quares, & præcipuè *quaſt.* 18. Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 38.
num. 8. Monet. *de decim. cap.* 6. *à num.* 18. vbi etiam
ait cum Rebuff. *d. q.* 9. *n.* 9. & Gig. *de penſion. q.* 30.
num. 12 & *quaſt.* 43. *num.* 4. atque aliis, in optione 12
Eccleſiæ eſſe, quem velit conuenire, nouum, an
antiquum prædij poſſeſſorem: & quòd pro deci-
mis fundus cenſeatur tacitè hypothecatus, dicit
Rebuff. *tom.* 2. *ad leges Gallia art.* 1. *gloſſ.* 14. *num.* 25.
quia tributum ex certo fundo debitum, cùm ſit 13
onus reale, pro quo cenſetur tacitè hypothecatus,
tranſit in quemlibet poſſeſſorem, vt per Guid. Pa-
pæ *q.* 432. *n.* 15. Cened. *d. collect.* 86. *n.* 3. Gamb. *Lu-*
ſit. dec. 145. Morl. *in emporio Iuris p.* 1. *tit. de locato, n.*
37. quod in fundo emphyteutico nominatim re-
ſoluunt Valaſc. *de iure emphyt. q.* 4. *n.* 6. & *q.* 17. Cal.
Pereira *de nomin. emphyteuſis, q.* 13. *num.* 17. & *de*
extinct. emphyt. cap. 3. *num.* 18. & 23. Gabed. *Luſit.*
deciſ. 149. *part.* 1. & cenſus poſſeſſorem pro præteri- 14
tis redditibus teneri non excuſſo principali ven-
ditore, firmarunt Valaſc. *de iure emphyt. q.* 32. *n.* 13.
& 14. Gam. *Luſit. deciſ.* 145. Surd. *deciſ.* 162. *num.* 11.
Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 16. *n.* 16. & *c.* 141.
num 3.

Non ſoluens decimas, cùm tenetur, excom- 15
municari poteſt, ac debet, text. *in cap. decima* 16. *q.* 1.
cap. peruenit, cap. ad hac, cap. ex parte, il 1. *cap. tua no-*
bis, cap. ſi aliquibus, de decim. Clem. diſpendioſam 2.
de iudic. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 12. ibi,
excommunicetur, Aloyſ. Ricc. *in praxi, par.* 4. *reſ.* 500.
Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 756. *n.* 4. Monet. *d. c.* 8.
num. 64. Fagundez. *d. pracept.* 5. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 3.
Trullench. *d. lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 11. *num.* 19. Lauret. *de*
Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. in*
quaſt. var. q. 76. Rot. *in Dertuſen. decimarum,* 11.
Maij. 1609. *coram Card. Marquemont.* impreſſa per
Marcheſan. *de commiſſion. part.* 1. *pag* 675. & *in Mo-*
tulen. decimarum, 31. *Ianuarij,* 1614. *coram bona mem.*
Card. Sacrato. Intellige monitione præmiſſa, ſe-
cundùm Monet. *d. cap.* 8. *n.* 69. Azor. *inſtit. moral. p.* 1.
lib. 7. *cap.* 24. *q.* 17. Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 37. Aloyſ. Ricc.
in deciſion. Curia Archiepiſcop. Neapol. dec. 195. *n.* 6.
part. 2. Caſus accidit, vt ſequitur. *Cum Epiſcopus*
Vmbriacen. quoſdam occaſione decimarum excommuni-
catos declaraſſet, abſolutione Sanctiſſimo, vel Sacra
Congregationi reſeruata, iidem excommunicati ad Ar-
chiepiſcopum Sancta Seuerina, vti Metropolitanum,
recurſum habuerunt, ab illiuſque Vicario inhiberi, &
reſpectiuè abſolui obtinuerunt: quo per Congregationem
Epiſcoporum audito S. eadem Congr. ſub die 19. *Iulij,*
1619. *reſpondit, quòd Archiepiſcopus S. Seuerina ex-*
communicatos reintrudat, cauſámque ad Sacram Con-
gregationem remittat, & eius Vicarium aduertat, vt
in ſimilibus cauſis abſtineat ab abſolutione, & ab ammiſ-
ſione appellationis ſuſpenſiua, quia excommunicatio ho-
minis trahit ſecum executionem.

Subtrahentes, ſiue non ſoluentes decimas vel 16
earum ſolutionem impedientes, vltra prædictam
excommunicationem, quam præmiſſa monitione
incurrunt, ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione
ſequuta, abſolui non poſſunt, vt per Sanch. *in pra-*
cepta Decalogi, tom. 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 19. Nauar.
in ſingular. iuris canon. concl. 6. Molin. *d. num.* 4. *verſ.*
his ita relatis. vel ſaltem remittantur ab eo, cui de-
bentur. Nau. *in man. cap.* 21. *n.* 32. Azor. *inſt. moral.*
part. 1. *lib.* 7. *cap.* 37. *quaſt.* 9. Fagundez *dict. pracept.* 5.
lib. 3. *cap.* 6. *n.* 4. niſi, quando ad Confeſſionem ac-
cedit, impotens ſit ad reſtituendum; quia tunc
abſolui

Digitized by Google

abſolui poſſe tenent Nauar. *in man. cap. 17. num. 59.* Molin. *cit. loco*, Ioan. Valer. *de differ. inter. vtrunque forum, verb. abſolutio, differ. 5. n. 5.* Nonat. *d. concl. 6. num. 3.* ex ea ratione, quia Concil. *loco citato*, non prohibet abſolui, niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo. Paupertas autem à decimarum ſolutione non excuſat, niſi ſit tanta quod ſi eas ſolueret debite, fame periret, Ioan. Andr. *in d. c. cum homines verb. perſoluunt*, & *ibi* Abb. *n. 5.* & alij, *de decim.* Rebuff. *eod. tract. q. 5. num. 14. & ſeq.* Franc. Marc. *deciſ. 198. n. 6. & ſeq. p. 2.* Rota apud Tambur. *in fine tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 95. n. 7.* & non ſufficit aliquo modo de ea in genere conſtare, nam quando agitur de paupertate reſpectu certi, & determinati effectus, debet de ea conſtare ſpecialiter reſpectu illius effectus. Rum. *conſ. 81. n. 6. lib. 5.* Rota *deciſ. 17. num. 8. part. 1. & deciſ. 48. n. 1. & ſeq. p. 2. diuerſ.* & apud Tambur. *d. deciſ. 95. num. 8.* vbi *num. 9.* tenet quòd decimas ſoluere nõ tenentur Moniales, quæ pro earum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publice petere.

17 An autem Parochus poſſit denegare Sacra-
menta iis, qui nolũt ſoluere decimas? Vide Aloyſ.
18 Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. deciſ. 195. in princ. part. 4.* Et an contra retinentes ſoluere decimas, poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale? vide eundem Ricc. *d. p. 4. dec. 380.*

19 Is quoque, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ, debet eccleſiaſtica ſepultura priuari, text. eſt *in cap. prohibemus. de decimis* Rebuff. *d. quæſt. vlt. n. 16.* And. Hiſp. *in reg. decimarum, quæſt. 4. n. 8.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princip. num. 20.* Monet. *d. cap. 8. num. 74.* Iul. Lanor. *variarum lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 12. n. 48.* Trullench. *d. c. 3. dub. 21. n. 19.* Lauret. de Franchis *d. loco q. 80.* Vide *ſup. c. 26. n. 50.*

20 Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, vt probatur *in cap. diſcretionem veſtra. de decim. in 6.* vbi dicitur, quòd Gregorius IX. mandauit diſtrictè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes à decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis, vel alibi proponere præſumant; imò verbo, & opere informent eoſdem, vt ad ſolutionem prædictarum promptæ voluntatis animo ſint intenti. Sed ad tollẽdum ſcrupulum Eugenius IV. conceſſit, quòd Fratres Minores non teneantur facere conſcientiam de decimis in confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab Ordinariis, & quòd tunc ſufficiat dicere: Facio tibi conſcientiam, & inducere peccatorem, quãtùm potuerint, ad ſoluendum; non tamen propter hoc teneantur denegare abſolutionem: ita referunt Collector. priuil. *in comp. verb. Abſolutio quoad ſæculares, 2. §. 2.* Fr. Ludou. Miranda *in manuali Prælat. tit. 2. quæſt. 49. art. 14.*

Excommunicationis verò ſententiæ ſubiacent
21 ipſo facto illi Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi, proferre præſumunt, vt habetur *in Clem. cupientes, de pœnis.* vnde colligitur Religioſum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, vt alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat, ne ſoluat: ſic enim non dicitur aliquid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſoluere debent, vt benè reſoluunt Suar. *de cenſ. diſp. 23. ſect. 5. n. 37.* Filliuc. *tract. 14. c. 8. quæſt. 8. n. 146.* Bonac. *d. q. 8. punct. 13. n. 3.* vbi *n. 4.* addit ad incurrendam iſtam excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inaduertentia; ſed requiri dolum, & ſcientiam, cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum.

Religioſis quoque præcipitur *in d. Clem. cupientes*, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio 22
prædicationis, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur: ſi autem ſcienter negligant confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, ſuſpenſionem incurrunt, quę ſuſpenſio durat, donec confitentibus conſcientiam fecerint: quòd ſi interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id eſt, antequam conſcientiam confitentibus faciant, præſumpſerint prædicare, vinculo excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur ad incurrendam iſtam excommunicationem duo requiri. Primum, vt Religioſi requiſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum, & ſcienter non admonuerint pœnitentes de ſolutione decimarum: quamobrem, ſi non admoneant, dum requiſiti non ſunt, excommunicationem nõ incurrunt, ex declaratione Eugenij IV. Ita Syluest. *verb. excommunicatio, 9. num. 89.* Tab. *eod. verb. 5. caſu 45.* Angel. *eod. verb. 7. caſu 44.* Filliuc. *cap. 33. n. 42.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. reg. reſol. 50. num. 8.* vbi ſubdit requiſitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadragesimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis, iuxta diſpoſitionem *d. Clem.* contra Caiet. *verb. excommunicatio, cap. 66.* & Nau. *in man. cap. 27. n. 145.* hòc expreſsè non requirentes. Secundum, vt prædicare præſumant, nondum purgata negligentia: ſi verò purgata negligentia cõcionentur, excommunicationem non incurrunt, quia in text. dicitur, *ſi prædicare præſumpſerint, prædicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Filliuc. & alij *citatis locis.*

Excommunicantur etiam *in Clem. 1. de decim.* 23
omnes, ac quicumque Religioſi, qui decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos iure aliquo, vel cauſa legitima non pertinentes vſurpant, aut vſurpare audent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Eccleſiis decimas ſolui ex animalibus ſuorũ familiarium, vel paſtorum, vel ex aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt: & ſi admoniti, ex his intra menſem non deſiſtunt, aut ſi id, quod auſu temerario vſurparunt, intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint iis, quibus iure debetur, excommunicationi ſubiiciuntur, quæ nulli in iure reſeruatur: referunt Gambarup. *de caſibus reſeru. cap. 11. num. 7.* Azor. *inſt. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. quæſ. 13.* Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam, cap. 3. excomm. 15.* Filliuc. *tract. 14. num. 125. verſ. quinta nouiſſimè.* Bonac. *de cenſ. extra Bull. diſp. 2. quæſt. 8. punct. 12.* Lauret. de Frãchis *in dictis controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. q. 77. & 78.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. par. 3. alleg. 40. numer. 222. ſecundùm Lugd. impreſſ.* Et quia text. *in d. Clem. 1.* generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicunque.* ideò non ſolùm viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendit, vt per gloſ. ibĩ *verb. quicunque*, Sayr. *de cenſ. lib. 3. cap. 34. num. 14.*

Mat.

Digitized by Google

Mar. Alter. *de cenſ.* vbi *de ſuſp. diſp.* 17. *cap.* 1. *col.* 3. *ver. norandum tertiò*, Bonac. *d. punct.* 12. *num.* 8. vbi etiam poſt Suar. *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 6. *n.* 9. addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

24 Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt, ſcilicet, decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato ſoluantur in poſterum, valet, modo cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat, conſenſúſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat, *cap. veniens, de tranſact. c. ex multiplici, de decim.* Ruin. *conſ.* 142. *verſ. clarum eſt, n.* 13. *vol.* 5. Rebuff. *in tract. de decim. q.* 13. *à n.* 16. Capuc. *dec.* 165. *p.* 3 Bonacoſ. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 10. *n.* 11. *e.* 186. Marc. Ant Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. c.* 60. *n.* 19. Franc. Leo *in theſauro for. eccleſ. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 2 *in fine.* Bellet. *diſquiſ. cleric. p.* 1. *tit. de Clerico & btore*, §. 5. *n.* 31. Azor. *inſt. mor. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 6 *quaeſ.* 5. Monet. *de decim. c.* 5. *q.* 7. *n.* 126. Bonac. *de legib. diſp. vlt. q.* 4. *punct.* 5. *n.* 3. *& de ſimonia. q.* 4. §. 15. *n.* 4. *verſ. ſecundò, ſi tranſigentes.* Trullench *d. cap.* 3. *dub.* 11. *n.* 14. Fagund. *in quinque Eccleſia præcepta, præc.* 5. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 2. vbi *n.* 18 idem dicit de tranſactione: & *n.* 9. ſubdit quòd valet compoſitio inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum facta de conſenſu Epiſcopi, ſeu Superioris, vt de rebus minutis nulla ſoluatur decima: item, vt non ſoluatur decima integra de vino oleo, frumento, &c. & *n.* 14. quòd poteſt
25 compoſitio fieri auctoritate Epiſcopi cum laicis, ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum. Non obſtat *d. c. veniens.* quatenus videtur exigere conſenſum, ſeu auctoritatem Apoſtol. quia, vel ibi agebatur de magno præiudicio, videlicet, ſoluenda tantùm tertia parte decimæ: vel quia nulla cauſa interuenerat vtilitatis, neceſſitatis, vel alia ſimilis: vel, quia hæc erat propriè tranſactio: illa verò, de qua *in c.* 2. *de tranſact.* quod contrariari videtur, compoſitio erat: vel denique, quia in ea Parochia, in qua erant prædia, de quibus tranſactio facta fuerat de non ſoluenda, niſi tertia parte decimarum, coloni Monaſterij à Parocho etiam recipiebant eccleſiaſtica Sacramenta. Ita Monet, *d. q.* 7. *n.* 137. Duo igitur requiruntur ad valorem iſtius compoſitionis ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt, ſcilicet, cauſæ cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta; & conſenſus, ſeu auctoritas eiuſdem Epiſcopi, vel Superioris, ita vt non ſufficiat ſolus Parochi conſenſus, ſecundùm Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 22 Fagund. *d. c.* 2. *n.* 3. & 4. Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prælatus Epiſcopo inferior, modò habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſecundùm Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 23.
26 & 24. Fagund. *d. c.* 2. *n.* 5. & 6. id amplíantes ad Vicarium Epiſcopi generalem, declarantéſque huiuſmodi compoſitionem, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiari, ſed valere pro vita componentiũ: non enim mortuo eo, qui illam fecit, ſucceſſori præiudicat, *d. c.* 2. *de tranſact.* Duen. *reg.* 127. *in fine* Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 15. Bonacoſ. *to.* 1. *communium opin. lib.* 1 *tit.* 10. *n.* 12. *p.* 186. D. Barboſa *in l. ſi filiofam.* §. *fin. n.* 20. *ff. ſoluto matr.* me citato Trullench *d. c.* 3. *dub.* 11. *n.* 12. Rot. *in Mediolanen. decimarum*, 10. *Aprilis*, 1606. *coram Reuerendiſſimo D. meo Cottino Decano, & dec.* 585. *n.* 3. *p.* 1. *recent. & in Auguſtana decimarum*, 18. *Martij*, 1631. *coram R. P. D. Vbaldo.*

De decimis verò præteritis non ſolùm cum eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri compoſitio, ſine auctoritate Superioris. Ita gloſ. & Doctores *in c. vt ſuper, de rebus Eccleſ. non alien.* Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 25. & 33. & *in tract. except. n.* 217 Fagundez *d. c.* 2. *n.* 7 vbi *n.* 17. idem dicit de tranſactione. Monet. *de decimis, c.* 5. *n.* 128. vbi reddit rationem; quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Eccleſiæ, ſed ſolùm de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam ſpectant, refert me citato *in hoc loco* Trullench. *d. c.* 3. *dub.* 11. *n.* 13. vbi *n.* 17. idem de tranſactione. 27

CAPVT XXVII.

De Legatis ad pias cauſas.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, & diuiſio materiæ.*

2 *Legatum ad pias cauſas dicitur, quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relinquitur.*

3 *Legatum an fuerit relictum intuitu pietatis, & amore Dei, an ſecùs, colligitur ex qualitate perſonæ, cui relictum eſt.*

4 *Cauſa, vt ſit pia, requiritur, vt interueniat pietas perſonæ, & vt fiat cauſa pietatis.*

5 *Legatum ad pias cauſas apparet factum ex qualitate perſonarum legatariarum, & ex cauſa legati.*

6 *Cauſa pia non eſt, ſi quis diuiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat.*

7 *Teſtamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt pauper, non dicitur ad piam cauſam, licèt in tali teſtamento, vel legato diceretur, quòd amore Dei teſtator id facit.*

8 *Legatum pium non eſt, vbi pauperi legaſſet aliquis non intuitu pietatis.*

9 *Legatum factum pauperi cenſetur intuitu pietatis relictum, vbi teſtator non expreſſerit, quo titulo reliquerit.*

10 *Legatum pium an cenſeatur, ſi aliquis leget conſanguineo ſuo pauperi? oſtenditur.*

11 *Legatum dicitur factum ad piam cauſam, ſi fiat pro anima.*

12 *Relictum pro anima, quid dicatur, oſtenditur.*

13 *Relictum ad pia opera, quid intelligatur, oſtenditur.*

14 *Libertatis cauſa eſt cauſa pia.*

15 *Libertatis cauſa an alij piæ cauſæ præferenda ſit? oſtenditur.*

16 *Relictum pro monachanda paupercula, intelligitur ad pia opera.*

17 *Legatum pro maritandis pauperibus puellis relictum, vel pro earum dote, intelligitur ad pia opera.*

18 *Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperi relictum, intelligitur ad pia opera.*

19 *Studij cauſa relictum, ſaltem largo modo, intelligitur ad pia opera.*

20 *Relictum pro conſtructione monumenti, vel pro reficiendis Eccleſijs, intelligitur ad pia opera.*

21 *Relictum pro anima, latè ſumpto vocabulo, intelligitur, quòd pro bono publico legatur.*

22 *Index*

22 *Iudex eccleſiaſticus, & ſæcularis, in quibuſcumque vltimis voluntatibus exequendis in ſe, non habitu reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet.*

23 *Miſerabilium perſonarum cauſa ad cognitionem pertinent Epiſcoporum.*

24 *Defunctorum voluntates adimplere ſatis pium eſt.*

15 *Voluntas defuncti impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum: ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere.*

26 *Annus conceditur à lege, vt executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de profanis agatur, & executor legitimè teneatur.*

17 L.nulli, C.de Epiſcopis & Cler. *in quibus terminis loquatur? oſtenditur.*

28 *Epiſcopus fit executor, vt voluntas defuncti in profanis adimpleatur, tranſacto anno.*

29 *Executio teſtamenti impeditur ante aditam hæreditatem.*

30 *Iudex poteſt, vel ex officio, vel ad partis petitionem, ſtatim compellere hæredem, vt exequatur teſtatoris voluntatem, ſimul atque adierit hæreditatem.*

31 *Spatium à lege conceſſum pro exequendis vltimis voluntatibus, non incipit currere, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequutam ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epiſcopum deuoluatur, vel vt hæres priuetur emolumentis.*

32 *Poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluitur ad omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem.*

33 Dict. Diœceſanus, *propriè comprehendit omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem.*

34 *Monitio neceſſaria eſt, etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis, ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas; & an tunc ſufficiat vnica monitio, oſtenditur, num. 35. & an neceſſariò ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nuntium, vel epiſtolam? oſtenditur n. 36. & an ſufficiat generalis, an verò ſpecialis requiratur? ibid. n. 37.*

38 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum, an currat ignoranti, & legitimè impedito? oſtenditur.*

39 *Tempus vnius anni, ſimiléque ſpatium à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatum, an poſſit à iudice reſtringi? oſtenditur.*

40 *Epiſcopus an non ſolum poſſit, ſed etiam teneatur exequi teſtatoris mandata, conſtito legitimè de executoris negligentia, oſtenditur.*

41 *Teſtator ſi ſecundos executores conſtituat, interdicáatque, ne ad Epiſcopum executio deuoluatur, an nihilominùs poſſit ipſe exequi, vel executores compellere, oſtenditur.*

42 *Teſtator ſi prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida ſit rationis remiſſio?*

43 *Fauor animarum publicus eſt, ita vt nemini liceat eidem renunciare.*

44 L. Aurelio. 21. §. vlt. ff. de liber. leg. *declaratur.*

45 *Electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuenda ſit, ſi alicui committatur elapſo anno cum negligentia electoris, an deuoluatur ad Epiſcopum electio, ſicut executio? oſtenditur.*

46 *Legatum, quando non poteſt impleri de iure, nec de facto, poteſt in alium vſum conuerti.*

47 *Pecunia legata ad aliquem vſum, ſi non ſufficiat, tunc in alium vſum conuerti poteſt.*

48 *Legatus vſus quando non poteſt adimpleri, tunc in alios pios vſus conuerti poterit.*

49 *Monaſterium ſi in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc in alio conſtrui poterit.*

50 *Miſſa ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur.*

51 *Sacerdos celebrans non in determinata Eccleſia, vel Altari, minimè ſatisfacit.*

52 *Diuina celebrari debent in illa Eccleſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari.*

53 *Eccleſia determinata pro Miſſis celebrandis, ſi eſſet violata, aut Capella impedita, tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit celebrari.*

54 *Legatum ſi eſſet factum ad vnum vſum non ita neceſſarium, tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutare poterit.*

55 *Defuncti voluntas commutari valet, etſi de facto tantùm impleri non poſſit, quamuis de iure poſſet impleri.*

56 *Epiſcopi auctoritate poteſt fieri commutatio voluntatis defuncti ex iuſta, & rationabili cauſa.*

57 *Epiſcopus pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem defuncti alterare.*

58 *Commutatio vltimarum voluntatum non poteſt abſque Papæ auctoritate fieri, vbi nulla, vel minùs legitima cauſa ſubeſſet, niſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi, & non poſſit Papa adiri.*

59 *In commutationibus vltimarum voluntatum faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda.*

60 *Teſtator ſi iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poteſt executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere.*

61 *Executor datus ad bona inter pauperes diſtribuenda, an ſibi poſſit tanquam pauperi diſtribuere, oſtenditur.*

62 *Miſſarum numerus propter eleemoſynarum tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci poſſit?*

63 *Epiſcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Miſſarum onera, intelligenda eſt de illarum oneribus ante Concil. Trid. impoſitis, & iuſta interueniente cauſa.*

64 *Epiſcopus vigore Concilij Trid. poteſt reducere numerum anniuerſariorum, & Officiorum pro defunctis.*

65 *Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, aut in beneficijs requirentibus in ſui fundatione certum numerum, non poteſt Epiſcopus reducere, & ad minorem numerum reuocare.*

66 *S. Congr. Conc. ademit Epiſcopis in diœceſana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliàs quomodolibet, facultatem reducendi onera Miſſarum celebrandarum.*

67 *Priuilegia piæ cauſæ quot?*

68 *Legatum ad pias cauſas in teſtamento defectuoſo cenſetur validum, & omninò præſtandum, quotieſcumque de mente teſtatoris conſtiterit.*

69 *Teſtamentum ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis, inualidum eſt.*

70 *Teſta*

70 *Teſtator,ſi velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti, miſerabiles perſonas incertas; valida erit diſpoſitio huiuſmodi.*

71 *Pauperum generalis inſtitutio, quos Titius voluerit, an valida ſit, oſtenditur.*

72 *Teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, non valet: ſecùs, ſi inſtitutio fiat ad pias cauſas.*

73 *Captatoria voluntas in teſtamento, tanquam bonis moribus contraria improbatur; tamen fauore piæ cauſæ valet.*

74 *Filiusfam. etiam de conſenſu patris, teſtari non valet, niſi teſtetur ad pias cauſas.*

75 *Religioſi non poſſunt hæredes inſtitui, ſi bona in communi obtinere non valent.*

76 *Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica præſtatione, ſeu ſolutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus.*

77 *Fratres Minores non ſunt capaces annuorum redditunm perpetuorum, etiamſi illis relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum.*

78 *Fratres Minores non ſunt capaces anniuerſariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum.*

79 *Legatum annuum quando continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, tunc illius capaces ſunt Fratres Minores, cuius tamen contrarium ſequuntur alij.*

80 *Legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potiùs Eccleſiæ, & Sacriſtiæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, omninò ſuſtinetur.*

81 *Legatum factum ſub aliqua conditione, non exit perſonam ipſam, cui legatur.*

82 *Legatum ad pias cauſas peti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet.*

83 *Legata videntur effecta fuiſſe caduca, ſi in hæreditate non fuerunt reperta res deſtinatæ à teſtatore pro ſolutione legatorum.*

84 *Falcidia, & Trebellianica de legatis ad pias cauſas non eſt detrahenda.*

85 *Falcidia non deducitur, in relictis Confraternitatibus.*

86 *Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.*

87 *Pia cauſa an contra aliam piam cauſam deducat Falcidiam, & Trebellianicam?*

88 *Donatio, vel legatum factum loco pio conſtruendo, eſt validum.*

89 *Legatum Eccleſiæ factum Iure Ciuili indebitum, ſi illi ſolutum fuerit, repeti non poteſt.*

90 *Legatum factum Eccleſiæ, quam in ſpecie non expreſſit defunctus, adeò vt ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inualidum.*

91 *Teſtator ſi legauit Eccleſiæ S. Mariæ ſimpliciter, & plures einſdem nominis reperiantur, erit Parochiali Eccleſiæ præſtandum legatum, ſi altera ex Eccleſiis huius inuocationis ſit Parochialis: in dubio autem, quia hinc inde æquales vrgent coniecturæ eius nominis, pauperiori legatum præſtandum eſt, vt n. 92.*

93 *Teſtator ſi duas habuerit Eccleſias Parochiales, in quibus promiſcuè, & æqualiter recipit eccleſiaſtica Sacramenta, & legauerit Parochiali, verùm huiuſmodi legatum ſuſtineatur? oſtenditur.*

94 *Monaſterium Monialium ſi concurrat cum Monaſterio virorum Mendicantium, & illud cum non Mendicante, an præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium? oſtenditur.*

95 *Legata relicta in pias cauſas in minus ſolenni teſtamento, in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta, non valent.*

96 *Legata profana in teſtamento ad pia cum duobus, vel tribus teſtibus conſeruantur.*

97 *Teſtamentum nutu, & ſignis conditum nihil valet, ſecus ad pias cauſas.*

98 *Legatum pium, & piam cauſam continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato ſubſcribant duo teſtes.*

99 *Legatum factum in fauorem animæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum.*

100 *Defuncti ſola ſcriptura non ſufficit in foro exteriori, ſi non fuerit ſubſcripta à teſtibus, quamuis fuerit ſcripta manu teſtatoris.*

101 *Scriptura defuncti ſi facta fuerit in fauorem piæ cauſæ, valebit, etiam nullis adhibitis teſtibus.*

102 *Teſtamentum, ſeu legatum ad pias cauſas, ſi fiat pro ſalute animæ, debet fauorabiliter ſuſtineri, nec de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum.*

103 *Statutum laicorum inducens nouam probationem vel ſolemnitatem circa legata pia, & diſpoſita ad pias cauſas, non valet.*

104 *Quilibet de populo poteſt agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſa pia conſequantur, quod illi debetur.*

105 *Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni: ſecus in cauſa pia, vbi debetur in principio.*

106 *Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de re minori, niſi efficiatur pro cauſa pia.*

107 *Legatum pro dotandis puellis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum dote modica: ſecus ſi legatum ſtat pro virginibus maritandis.*

108 *Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes.*

109 *Puella ſi quis legaret mille, vbi nupſerit, bis centum autem ſi ingrediatur monaſterium, bis centum conſequitur, ſi ingreſſa fuerit monaſterium.*

110 *Eccleſiæ ſi teſtator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, ſine cauſa tamen expreſſione, talis prohibitio nullius erit momenti.*

111 *Legatum rei alienæ, quam teſtator ſuam eſſe ignoranter putauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet.*

111 *Eccleſia quantumcunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatem, vltra vires hæreditarias nunquam tenebitur.*

QVONIAM fructus, & redditus beneficiorum, de quibus tractare proſequimur, quandoque etiam in legatis, ſeu relictis in vltimis morientiũ diſpoſitionibus conſiſtunt, de legatis huiuſmodi hoc in loco cooocnit, vt tractemus: qua in re compendioſè videbimus, quæ verè dicantur legata ad pias cauſas: ad quem eorum executio pertineat? an, & quando valeant in aliud opus commutari? & demum quæ ſpecialia habeaot præ cæteris legatis priuilegia?

Quod

Digitized by Google

2 Quod igitur ad primum attinet, legatum ad
pias cauſas dicitur quicquid Eccleſiæ relinqui-
tur, nam relicta Eccleſiæ, capellæ, aut monaſteriis
pio loco & conſequẽter ad pias cauſas, gloſ. *verb.
ad pias, in auth. de eccleſ. tit. §. ſi autem hæres*, Tiraq.
*in præf. ſui tract. de priuileg. piæ cauſa. verſ. primus
igitur.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6.
tit. 3. n. 18.* Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. re-
quiſito cap. 1. num. 26. & cap. 2. num. 2.* Quia reli-
cta Eccleſiæ dicũtur relicta Deo pro ſalute ani-
mæ, & è conuerſo, ex eodem Magdaleno *d. cap. 1.
num. 27.* Item dicitur legatum ad pias cauſas
quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relin-
quitur. Abb. *in proœmio Decretal. in §. Gregorius di-
ctis l. num. 25. & 26.* vbi Felin. *verb. Gregorius Epi-
ſcopus num. 25.* Tiraq. *in tract. de priuileg. cauſa in
præf. num. 1.* Sanchez *de matrimon. lib. 1. diſp. 4. num.*
3 9. Ex qualitate enim perſonæ, cui relictum eſt
legatum, colligitur an fuerit relictum intuitu
pietatis & amore Dei, an ſecus, Albetic. *in l.
nulli. num. 24. C. de Epiſcop. & Cleric.* Cardin. Man-
tic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 3. titul. 3. num. 22.* Imò
Bald. *in l. illud. num. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ait duo re-
4 quiri ad hoc vt cauſa ſit pia: primum quidem
vt interueniat pietas perſonæ: ſecundum vt fiat
5 cauſa pietatis: inde legatum ad pias cauſas cen-
ſeri factum ex qualitate perſonarum legataria-
rum, & ex cauſa legati reſoluunt Menoch. *de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 125. num. 2.* & Card. Caua-
ler. *deciſ. 27. num. 2.* Eleganter Benedict. Ægid.
Luſit. *in rep. l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ. par. 3. §. 1.
num. 4.* vbi ait legatum pium tripliciter conſide-
rari poſſe: aut enim pium dici ait propter reci-
pientis perſonam, vel ſolum propter cauſam, in
quam legatur, vel denique propter intentionem
agentis, licet id vltimo loco relatum locum ha-
beat in ſolo tribunali diuino.

6 Ex quo infert Bald. *citato loco*, quòd ſi quis di-
uiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat,
non eſſe cauſam piam: quia deficit pietas in per-
ſona, cui res legatur, refert & ſequitur Sanch. *d.
diſp. 4. num. 9. in prin.* nam quòd legatur diuiti non
eſt ad pias cauſas, vt patet *ex d. illud*, & tenet Lop.
alleg. 1. n. 4. in fine, Anchar. *conſ. 25. n. 5. verſ. præterea
aduertendum.* Card. Mantic. *d. tit. 3. num. 27.* Card.
Tuſch. *tom. 6 lit. P. concl. 332. num. 6.* & conſuluit
7 Bald. *conſ. 330. lib. 7.* dicens quod teſtamentum, vel
legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt
pauper, non dicitur ad piam cauſam, licet in tali
teſtamento, vel legato diceretur, quod amore Dei
teſtator id faceret: nam pietas non ſtat in nomine
pietatis, ſed in ſubſtantia veritatis *l. 1. C. de mendi-
cant. lib. 11.* Quicquid teneat Marc Ant. Genuenſ.
in practicab. eccleſ. q. 446. quam ſequi videtur No-
uar. *in addit. ad Vincent. de Franchis deciſ. 565. in fine
verſ. & deligato.*

8 Hinc etiam inferunt idem Bald. &. Sanchez
proximè citatis locis, quòd ſi è contra pauperi le-
gaſſet aliquis non intuitu pietatis, non eſſet le-
9 gatum pium: quia deficit pietas in cauſa: in du-
bio tamen, vbi teſtator non expreſſerit, quo ti-
tulo reliquerit, cenſetur legatum factum pauperi
intuitu pietatis relictum, *l. id, quod pauperibus,
l. ſi quis ad declinandam, C. de Epiſcop. & Cle-
ric.* Bald. *d. num. 1.* Cardin. Mantic. *d. titul. 3.
num. 21.*

10 Sed ſi aliquis leget conſanguineo ſuo paupe-
ri, an cenſeatur legatum pium? Controuertunt
Doctores: quidam negant, ex quorum numero
ſunt Bald. *in auth. Similiter, n. 5. C. ad leg. Falcid.* &
ibi Roman. *num. 3.* Dec. *conſ. 120. n. 4.* Cephal. *conſ.
216. n. 23.* Alciat. *conſ. 213. n. 13. lib. 9.* Menoch. *de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 115. à n. 6.* Sanch. *d. diſp. 4.
n. 9. verſ. hinc quando.* Pro qua opinione facit tex.
in l. tutor §. quæ tutoribus, ff. de excuſ. tutor. vbi lega-
tum cenſetur potiùs relictum ratione cauſæ na-
turalis, & conſanguinitatis, quam accidentalis.
dicit enim quod legatum relictum filio, quem
pater dedit tutorem eius fratri, ei debetur, licèt
ſe à tutela excuſauerit, quia magis videtur ei re-
lictum tanquam filio, quam tanquam tutori, &
ſic attendi debet cauſa naturalis conſanguinita-
tis, & non accidentalis pietatis. Facit etiam *c. re-
quiſiſti, de teſtam.* vbi relictum factum Epiſcopo à
conſanguineo, cenſetur potiùs factum ratione
conſanguinitatis, quam dignitatis.

Contrarium verò, imò huiuſmodi legatum
pium eſſe, & intuitu pietatis, & non conſangui-
nitatis relictum, meritò ſuſtinent Iaſ. *conſ. 183.
col. 2. in princ. verſ. 6. vol. 2.* Boër. *deciſ. 94. n. 2.* Alex.
conſ. 159. ad fin. vol. 7. Gutier. *conſ. 26. n. 8.* Tiraq. *de
priuileg. piæ cauſæ, in præfat. n. 16. & 17.* vbi in hanc
ſententiam videtur magis inclinare, Marc. An-
ton Genuenſ. *in practicab. eccleſ. q. 573.* vbi reſpon-
det *ad d. l. tutor, §. quæ tutoribus, & ad d. c. requiſiſti*,
bene Bened. Ægid. *in repet. d. l. 2. C. de ſacroſ. Ec-
cleſ. part. 3. §. 1. n. 6.* vbi verum putat, etſi certo cõ-
ſtet nullo ſpiritus motu, ſed ſanguinis & amici-
tiæ affectione omnino ductum teſtatorem reli-
quiſſe. Mouentur præcipuè, quia in dubio præſu-
mendum eſt teſtatorem, dum cogitat de ſua ſa-
lute pauperi conſanguineo legaſſe, vt animæ ſuæ
conſulat, cum anima cunctis rebus ac perſonis
ſit anteponenda. *l. ſancimus, in fine, C. de ſacroſ.
Eccleſ. cap. cum infirmitas, de pœnis & remiſſ.* Tum
quia conſanguinitatis ratio non impedit quin
poſſit præſumi tale legatum eſſe relictum ex mi-
ſericordia, præſertim cum eleemoſyna magis ſit
facienda conſanguineis pauperibus, quam aliis
perſonis, *cap. non ſatis 86. diſt. gloſ. in c. ap. 1. de co-
hab. cleric. & mulier.* vbi Abb. *num. 4.* Afflict. *deciſ.
290. num. 10.* Et eo maximè locum habet hæc
opinio, & præſumitur potiùs legatum eſſe fa-
ctum intuitu pietatis, quam conſanguinitatis,
quando in legato non fuit adhibita ſolemnitas
Iure communi requiſita: non enim credendum
eſt quempiam elegiſſe viam, per quam ſuum iu-
dicium impugnetur *lib. 3. ff. de milit. teſtam.* & in
dubio capienda eſt illa præſumptio, per quam
diſpoſitio valeat, *l. quoties, ff. de reb. dub.* vel quan-
do in legato relicto pauperi conſanguineo fit
mentio paupertatis, quia tunc pium eſſe fatentur
Gutierrez & Sanchez, licèt in principali reſolu-
tione diſcordes exiſtant. Et hoc verum eſſe cre-
dit Magdalen. *de numero teſtium in teſtamento re-
quiſ. part. 2. cap. 2. n. 42.* quando legatum eſſet mo-
dicæ quantitatis, & proportionabile ad ſubue-
niendum paupertati, ſecus ſi eſſet exceſſiuum;
quia tunc videretur potius fieri ex affectu huma-
no ratione conſanguinitatis, & amicitiæ, quam
cauſa pietatis. Vide latè Ciarlin. *controuerſ. fo-
renſ. cap. 33. num. 101. cum ſeqq.*

Dicitur quoque legatum factum ad piam cau- 11
ſã ſi fiat pro ſalute animæ & pro remiſſione pec-
catorum, & amore Dei, *auth. & cum, de appellat. co-
gnoſc. §. ſi vnum de prædictis, circa med. gloſ. in l. ſi quis
Titio 17. ff. de legat. 2.* Paul. de Caſtr. *conſ. 167. n. 2.
lib. 2.* Tiraq. *in d. præfat. de priuilegiis piæ cauſæ, verſ.
item relictum pro anima*, Alex. *conſ. 209. lib. 2.* Em-
man. Coſta *in cap. pater 1. verb. in ſuo teſtamento
num. 8.*

num. 8. *cum ſeq. de teſtament. lib.* 6. P. Molina *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 134. Magdalen. *d. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 23. *& cap.* 3. *num.* 79. *cum ſeqq.* Valaſc. *conſ.* 145. *num.* 5. Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom.* 1. *alleg.* 68. *num.* 4 Benedict. Ægid. *in d. repet. lib.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 3. *in initio n.* 1. Ciarlin. *controu. forenſ. c.* 5. *n.* 9. *& c.* 33. *n.* 25.

12 Relictum autem pro anima intelligitur non ſolùm quod quis legat pauperi, P. Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 134. *in princ.* Leſſius *ſimili tract. lib.* 2. *c.* 19. *dub.* 1. *num.* 4. Card. Mantic. *d. tit.* 3 *num.* 22. Ciarlin. *d. cap.* 5. *num.* 8. *& cap.* 21. *num.* 17. Nau. *de redditib. eccleſ. quæſt.* 1. *mon.* 26 *num.* 4. addens hoc eſſe verum, quamuis teſtator non dicat ſe id facere amore Dei, vel miſericordia pauperis: verum etiam quod relinquitur Eccleſiæ pro celebratione Miſſarum, & alimentis clericorum, ſeu Religioſorum, ſeu pro conſtructione, vel ornamentis ipſius Eccleſiæ, Roman. *conſ.* 235. *num.* 5. & ibi Apoſtilla *in verb. cauſas*, Federic de Senis *conſ.* 217. vbi de legato relicto Fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus, Corn. *conſil.* 18. *num.* 10. *vol.* 4. vbi de legato facto Conuentui Clericorum, Magdalen. *d. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 22. vbi de relictis pro luminariis, cereis, anniuerſariis, & cæteris ad perpetuum cultum diuinum, ſiue etiam temporalem pertinentibus. Item quod relinquitur hoſpitalibus, vel aliis locis in quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ fouentur, aut alia charitatis opera exercentur, latè Magdalen. *d. part.* 1. *cap.* 2. *num* 2. *cum multis ſeqq.* vbi *num.* 13. quod relicta Oratoriis, Altaribus, & Capellis dicuntur relicta ad pias cauſas, *& num.* 17. *cum ſeqq.* ſubdit relicta Imagini Saluatoris Domini noſtri, eiuſque Glorioſæ Virginis Genitricis Mariæ, vel alicuius Sancti, dici relicta ad pias cauſas, ſiue Imago ſit depicta in Eccleſia, ſiue Altari, aut alio loco ſacro, ſiue in aliquo muro, & loco priuato & domo profana, talis enim pictura, per quam repræſentatur Saluator, B. Maria, & ille Sanctus, dicitur res ſacra & religioſa, iuxta gloſ. *in l. ſi ſtatuæ, ff. de vſufr. & n.* 24. *cum ſeqq.* reſoluit relicta Collegiis ſacris, & religioſis, Confraternitatibus etiam ſecularibus, & profanis inſtituta ad exercenda opera pietatis & charitatis, Templariis, Hoſpitalariis, Militibus, Fratribus de Pœnitentia, ſeu tertij Ordinis S. Franciſci, Eremitis qui eligunt ſolitariam vitam, & Conuerſis dici relicta ad pias cauſas.

13 Ad pia quoque opera intelligitur relictum. Primò quod pro redimendis captiuis relinquitur, *vt in l. illud, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Tiraq. *in d. præfat. tract. de priuileg. piæ cauſæ, verſ. item relictum pro redemptione*, Magdalen. *d. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 47. *cum ſeqq.* latè Perez de Lara *de Capellan. & anniu. lib.* 1. *cap.* 22. *à princip.*

14 Secundò pro excarcerandis carceratis, Crauet. *conſ.* 3. *num.* 10 & latè eleganter Perez de Lara *d. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 25. *cum ſeqq.* vbi quòd Dominus noſter nos inſtruit alere, & liberare carceratos, quorum eſt miſerendum, & benefaciendum, licèt iuſtè patiantur, cum carcerati dicantur perſonæ miſerabiles, & carcer æquiparetur morti. Etenim cauſa libertatis, pia cauſa eſt, Sarm. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 7. *num.* 35. *verſ. præterea*, Alex. Trentaciuq. *var. reſolut. lib.* 1. *tit. de pia cauſa reſ.* 1. *num.* 4. Magdalen. *part.* 1. *c.* 15. *num.* 12. dicens quòd legatum libertatis dicitur pium, quia continet actum pietatis, *& num.* 13. quod valet argumentum de libertate ad pias cauſas, latè Benedict. Ægid. *in d. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 3. §. 2 *à num.* 1. vbi *n.* 2. intelligit quamuis ea cauſa pietatis animo relicta non ſit.

Libertatis cauſam adeò fauorabilem quidam exiſtimarunt, vt cuilibet alij piæ cauſæ eam præferant, cuius opinionis non paucos, nec paruæ auctoritatis viros retulit Tiraq. *in d. præfat. verſ. quin etiam videtur, & in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus n.* 3: 9. *cum ſeqq. C. de reuoc. donat.* Idque non leui ratione probare videbantur deducta ex reg. *Si vinco vincentem te, à fortiori vincam te*, de qua *in l. de acceſſionibus, ff. de diuerſ. & tempor. præſcript.* quoniam piæ cauſæ legatum filiorum legitimam nunquam minuit, vt *in cap. quicunque* 17. *quæſt.* 4. *Auth. ſi qua mulier*, vbi notant Doctores, *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & tamen libertatis legatum non ſolum minuit filiorum legitimam, ſed etiam aufert in totum, vt notant omnes, per text. ibi *in l. Papinianus, §. quarta autem, ff. de inoff. teſtam.* Vnde libertatis legatum ipſa legitima fauorabilius eſſe euidenter colligitur, vt notat Fulgoſ. *n.* 3. & Paul. qui hoc mirandum dicit *in d. §. quarta autem, num.* 4. quod tamen *ibi* gloſ. & communiter Doctores, vt conſtat ex Paul. *d. num.* 4. & Tiraq. *locis ſuprà citatis*, exiſtimant eſſe correctum *per Auth. de triente & ſemiſſe. §. prohibemus collat.* 3. Sed Bened. Ægid. *d. p.* 3. §. 2. probat non eſſe veram concluſionem, quam deducunt Doctores ex *d. §. quarta autem*, legitimam, ſcilicet, per libertatem minui, aut tolli, quia nulla inquit ratio petit, vt quod parens grauitate præſtitit naturali, & ciuili iure debitum tollere, aut minuere poſſe, de quo copiosè agunt Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. læſis, n.* 158. *C. de in integ. reſtit. minor.* & Valaſc. *conſ.* 67. *n.* 3. *&* 4. Vide apud illos. Imò addit Benedict. Ægid. *cit. loco*, non ſemper, & indiſtinctè libertatis cauſam alteri piæ cauſæ præferendam eſſe; cùm magis conueniat pietati in piis cauſis pro ea conſulere, & iudicare, cui ſubeundæ ſeruitutis æternæ periculum imminet. Vnde, inquit, ſi in propoſita quæſtione captiuorum redemptio cum ſeruorum libertate concurreret, illorum potiùs quàm iſtorũ cauſam eligerem, tam propter aſperius ſeruitutis iugum, quod apud infideles patiuntur; quàm & præcipuè propter infidelium conuerſationem ſcandalis, ac periculo plenam, & animarum ſaluti admodum pernicioſam. 15

Tertiò, ad pia opera intelligitur relictum, quod pro monachanda paupercula legatur. Bald. *in d. l. illud, num.* 2. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Alex. *conſ.* 190. *n.* 7. *&* 8. *lib.* 6. quamuis talis fœmina eſſet conſanguinea ipſius teſtatoris legantis: non enim ob conſanguinitatem tale legatum deſinit eſſe pium, Bald. *cit. loco*, Alex *conſ.* 158. *n.* 9. cum deductis ſuprà *n.* 10. *verſ. contrarium.* 16

Quartò quod pro maritãdis pauperibus puellis relinquitur, Caualer. *d. deciſ.* 27. *&* 49. & ita pro earum dote, Rom. *conſ.* 69. *col.* 1. Socin. *conſ.* 82. *n.* 35 *lib.* 4. Anan. *conſ.* 57. latè & eleganter. 17

Sextò, quod pro alimentis pauperi relinquitur, *l. nulla, ff. de aliment. & cibar. leg.* Crauett. *conſil.* 199. *n.* 10. Tiraq. *in d. præfat. pag.* 9. Magdalen. *d. p.* 2. *c.* 2. *n.* 34. vbi extendit ad legata relicta perſonis miſerabilibus, & oppreſſis viduis, & aliis humano auxilio deſtitutis, *& à n.* 37. id intelligit quando quis verè pauperibus, & miſerabilibus perſonis legaſſet cauſa pietatis motus, non conſanguinitatis, vel amicitiæ ratione, Nouar *vbi ſupr. verſ. & legatum alimentorum.* 18

Septimò quòd relinquitur cauſa ſtudij dicitur

ad

ad pia opera relictum, Horat. Luti. *in tract. de priuileg. Scholar. in priuil.* 1. Rimin. iun *conſ.* 157. *n.* 55. Honded. *conſ.* 57. *num.* 9. *lib.* 2. ſi non ſtrictè & propriè, ſaltem largo modo pium eſſe intelligimus, iuxta diſtinctionem Bald *in l.* 1. *n.* 20. *ff. de legat.* 2. & Cuman. *conſ.* 28. *col.* 2. *verſ. nec hæc dicitur*, & Baldum ſequitur Iaſ. *in l.* 1. *n.* 35. *C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l.* 1. *in fine ff. ſoluto matr.* ſentit. Tiraq. *in d. tract. verſ. ita relictum cauſa ſtudij, circa fin.* qui poſt relatam vtramque opinionem, videtur reſidere in hac tanquam vltima, Roman. *d. conſ.* 217. *num.* 53. dum ait in caſu ſuo ceſſare difficultatem, quia legatum erat factum pauperibus, latè Bened. Ægid. *in d. repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.* 3. §. 6. *à princip.* vbi tenet cauſam ſtudij, quo ad ſacram Theologiam dirigitur, piam ſemper eſſe, eam vero, quæ dirigitur ad Sacrorum Canonum diſciplinam, piam eſſe exiſtimat, ſi tali perſonæ Iuri Canonico operam danti relictum fuerit, cuius ea vitæ profeſſio aut iam ſit, aut eſſe ſperetur, quæ huius ſtudij diſciplina eccleſiaſticis vſibus inſeruiat, & *n.* 3. & 4. diſputat quid dicendum in relictis cauſa ſtudij Iuris Ciuilis, & Medicinæ, & *n.* 6. reſoluit relictum alicui cauſa ſtudij non iudicari vt pium, ſi legatario pro neceſſariis ſtudij expenſis aliunde prouiſum excuſet, & *n.* 10. quòd relictum ſcienter homini locupleti quamuis teſtator dicat quòd pro amore Dei, ſeu pro anima relinquit, non iudicabitur ad pias cauſas relictum. Magdalen. *d. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 72. vbi ait legatum cauſa ſtudij dici legatum ad pias cauſas largo modo, eo reſpectu, quod reſpicit vtilitatem publicam, & fauorabilem cauſam, non autem ſtrictè, Ciarlin. *d. c.* 5. *n.* 10.

20 Octauò quod relinquitur pro conſtructione monumenti dicitur quoque relictum ad pia opera. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſ.* 115. *n.* 25. Intrigl. *ſingul.* 97. *num.* 150. quos refert & ſequitur Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. par.* 4. *reſol.* 351. *num.* 2. Magdalen. *d. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 23. vbi idem dicit de illo, quod relinquitur pro ſepultura, & pro ſepeliendis mortuis, ſeu funeris impenſa, de quo etiam Nouar. *in addit. ad Vincent. de Franchis decis.* 565. *verſ. & quod pro ſepultura.*

Nonò quod relinquitur pro reficiendis Eccleſiis, Barbat. *conſil.* 26 *lib.* 3. Surd. *conſil.* 62. *num.* 5. *& ſeq.* latè Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 351. Nouar *de elect. & variat. fori quæſt.* 51. *ſect.* 2. *ſub n.* 22. *in vlt. impreſſ.*

Decimò. Relicta facta pro incertis & malè ablatis ſine dubio dicuntur relicta ad pias cauſas, ex quo ſunt pro exoneratione Conſcientiæ, & ſalute animæ teſtatoris, Tiraquel. *in d. præfat. verſ. item relictum pro incertis*, Magdalen. *d. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 73. *cum ſeqq.* latè Nouar. *in addit. ad d. decis.* 565. *Vincent. de Franchis verſ. aide autem*, latè Bened. Ægid. *in d. repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.* 3. §. 7.

21 Lato ſumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quod pro bono publico legatur, veluti pro reſtauratione pontium, vel viarum: *gloſ. in l.* 1. §. *ad municipium. ff. ad leg. Falcid.* Nouar. *citato loco verſ. & pro refectione*, aut pro ciuitatis cuſtodia, & publicorum locorum, argum. *cap.* 2. *de immun. Eccleſ.* & notatur *in d. l. illud*, modò neceſſitatem loca huiuſmodi paterentur: quia tunc præſumuntur legata illa pro bono publico, & perſonarum vtilitate, ac conſequenter pro animæ ſalute relicta: ſed ſi non adeſſet eius rei neceſſitas, nullam habet ſpeciem legati ad pias cauſas, arg. *d. cap.* 2. *& cap. non minus, & cap. aduerſus, de immun. eccleſ. & l. ad inſtructiones C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi verò pro huiuſmodi neceſſitate relinquitur pro legato ad pias cauſas, omninò accipietur, præterquam quod eius exequutio ad eccleſiaſticos non ſpectabit, vbi ius Eccleſiæ aliqua in re non attingeret. Et aduertit Marc. Anton Geneuſ. *practicab. eccleſ. q.* 4.8. quod relictum Eccleſiæ pro ſalute animæ præſumitur relictum pro male ablatis, & reſtitutione facienda, vel ex liberalitate, vel pro peccatorum remiſſione.

De hac autem legatorum piorum executione 22
eſt ſciendum, quòd in his, ſeu quibuſcunque vltimis voluntatibus exequendis in ſe non habito reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet, non ſolùm eccleſiaſticus Iudex, verùm etiam ſæcularis, *Auth. de Eccleſ. tit.* §. *ſi quis ædificationem, collat.* 9. quippe cùm talis executionis cognitio lege, & conſuetudine ad vtrumque forum æquè principaliter ſpectet, *l. hæreditas.* 53. *in fine ff. de petit. hæred.* vbi *gloſ. vlt.* bonus text. *in d. l. nulli,* 28. *prope fin.* ibi, *vel in viri clariſſimi Rectoris Prouinciæ, vel in Vrbis Epiſcopi notitiam deferendis, C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. hoc amplius, C. de fid. com.* Abb. *num.* 4. & Cou. etiam *num.* 4. *in cap. ſi hæredes, de teſtam.* Padil. *in lib.* 1. *num.* 29. *ff. de legat.* 2. Henric. Bottæ. *de ſynodo* 3. *part. art.* 2. *num.* 175 Peralta *in l. vnum ex familia*, *in princ. num.* 28 *ff. de legat.* 2. Valaſc. *conſ.* 105. *num.* 65. à Ponte *conſ.* 7. *num.* 31. *lib.* 2. Mart. *de ſucceſſ. legali tom.* 2. *ar.* 4. *q.* 15. *art.* 2. *num.* 1. me citato in hoc loco Carol. Marant. *to.* 1. *reſp.* 24. *num.* 3. latè Molin. *de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 150. Iuuat Cõcil Tridenc. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. *in princip.* Cuius rei ratio reddi poteſt: quia, vt ex Nouel. conſiderat Sarmien. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 11. *num.* 13 ſatis conueniens eſt 23
omnia facta ad pietatem ſpectantia, qua talia, etiam ad Epiſcoporum cognitionem pertinere: vndè eſt, quòd cauſæ miſerabilium perſonarum ad cognitionem pertinent Epiſcoporum, *cap. ſuper quibuſdam*, 26. §. *vlt. in fine, de verb. ſignif.* vbi *gloſ. vlt. c. ſi quis de potentib.* 1, 24. *q.* 3. Palat. *in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. notab.* 2. *num.* 3. Cou. *pract. c.* 65. *n.* 1. *in fine princip.* Sanè hoc, quod eſt adimplere defunctorũ voluntates, ſatis pium eſt, 24
Auth. de hæred. & Falcid. §. *ſi verò expreſſim, coll.* 1. *l. ven.* §. *vlt.*, *C. de neceſſ. ſeru. hæ.* vbi Bald. Paul. Salyc. & omnes *d. l. nulli in fine*, ibi, *pietate non careat*, cum his, quæ Tiraq. *in tract. de mor. p.* 7. *de i.* 5. *n.* 8. Gutier. *in l. nemo poteſt*, *n.* 308. *ff. de legat.* 1. tum vel maximè, quia ſatis pium eſt defunctorũ animas, ſaltem per indirectum, à pœnis Purgatorij liberare: quod quidem fit quando iuſtæ illorum voluntates executioni mãdantur, arg. *c. in litteris* 5. *in fine, de rapto.* Quibus omnibus conſequens eſt, in terminis inter ſecularem, & eccleſiaſticum locum fore præuentioni, vt in ſpecie reſoluunt Couar. *in d. c. ſi hæredes, n.* 1. Anch. *conſ.* 296. *in fine*, Dec. *in c. Eccleſia,* 38. *de cõſtit.* Molin *d. diſp.* 250. *in princ. in ult. col. ſeq.* Quis autem præferendus ſit pro executione piorum legatorum, an Epiſcopus originis, an domicilij, vel potiùs relictæ? vide latè Ciarlin. *controu. forenſ. c.* 1. *a n.* 15.

Secundò, circa ſpatia executoribus competen- 25
tia ad exequendas teſtantium voluntates notandum tria inter ſe longè diuerſa poſſe conſiderari: vel enim ſpatium fuit à teſtatore præfinitum; vel à lege; vel denique ſpeciali Principis

 beneficio

beneficio conceſſum eſt. Primo caſu voluntas
impleri poteſt ab executore intra tempus præ-
finitum; ante illud verò elapſum, neque ſæcula-
res, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intro-
mittere, neque cogere, vt intra breuius tempus
adimpleat. Ita expreſsè Abb. *in cap. nos quidem,
num.* 10. *de teſtam.* vbi Couarr. *num.*1.*in* 2.*concluſ.*
affirmat communem ex aliis Molin. *d. diſp.* 251.
in princ. idque à priori facilè deprehenditur ex
ratione generali, ſecundùm quam pro lege ſer-
uari iubetur, quicquid teſtator iuſtè diſponit,
Auth. de nuptiis, § *diſponat. collat.* 4. Illúdque Do-
ctores citati hac in re vlteriùs conſiderant; quòd
ſi fortaſſe teſtator priorem terminum præfiniat
vſque ad certum tempus, eo adiecto, vt ſi præfi-
nito tempore executor adimplere non poſſit, ſe-
quenti anno exequatur, tenebitur tunc coram
Iudice probare ſe non potuiſſe perficere intra
priorem terminum, vt tunc ſecundus eidem con-
cedatur, vel tertius, & ſic de cæteris, Molin. *vbi*
26 *proximè.* Secundo caſu, quando à teſtatore nul-
lum tempus præfinitum eſt, à lege conceditur
annus; dummodo de profanis agatur, & execu-
tor legitimè moneatur, *Authent. de hæred. & Fal-
cid.* §. *ſi quis autem non implens, collat.* 1. (text. enim
27 *in d. l. nulli*, in id vulgo citari ſolitus, dum vnius
anni ſpatium præfinit, in noſtris terminis non
loquitur, neque de executoribus agit, ſed ſolum-
modo Epiſcopos cogit, vt poſt vnius anni ſpa-
tium, captiuorum numerum, & ſoluta pro illis
pretia manifeſtare teneantur; quod eſt aliud di-
uerſum. Deinde text. ille agit de piis relictis, vt
poſt alios aduertit Anton. Gom. *lib.* 36. *Tauri,
num.*1.) Couar. *in d. cap. nos quidem, num.* 2. *verſ. ſe-
cunda concluſio,* Molin. *d. diſput.* 251. *colum.* 2. *verſ.*
28 *quando à teſtatore*, quo anno tranſacto Epiſcopus
fit executor, vt voluntas defuncti impleatur,
Gabr. Pereira *de manu Regia, part.* 1. *cap.* 16. *num.* 5.
Diana *reſolut. moral. part.* 1. *tract.* 2. *reſolut.* 98. Sin
autem legatum pium fuerit, omninò intra ſex
menſes adimplendum eſt, *Authent. de eccleſiaſt. tit.*
§. *ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum, collat.* 9. Abb.
in d. cap. nos quidem, num. 10. & Couar. *in princip.*
Communis, vt per Padill. *in l. neceſſitatem, num.* 14.
C. de bonis, quæ liber. Molin. *d. loco, colum.* 1. *prope
fin.* Quamuis autem in pleriſque Iuribus am-
plioris ſpatij mentionem factam reperiamus, vt
conſtat ex *d. cap. nos quidem.* ibi, *intra annum,* & ex
Authent. de eccleſ. titul. §. *ſi quis ædificationem*, ibi,
intra quinque annos, illud ita accipiendum eſt;
quia breuiori tempore opus adimpleri non po-
terat: longè aliter dicendum, vbi intra ſex men-
ſes opus pium expediri valet, iuxta *d. verſ. ſi au-
tem*, licèt aliter reſoluant plures, quos refert &
ſequitur Couar. *d. num.* 6. *verſ. quinta concluſio.* Vl-
29 timò tandem caſu, ſpeciali Principis beneficio
conceſſum dicitur, quando non obſtante termi-
no à teſtatore, vel lege præfinito, Princeps ex
cauſa aliquando breuiùs, aliquando longiùs elar-
gitur, & hoc duobus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege
præfinitis æquiparatur, eoſdémque operatur ef-
fectus: ſupradictus autem terminus, ſiue à teſta-
tore, ſiue à lege præfinitus, non aliter incipit,
quàm à tempore aditæ hæreditatis, argum. *l. a fi-
lio.* 55. *in princ.* ibi, *poſtquàm legatum ſuum accepe-
rit, ff. de alim. & cib. leg. & in Authent. de hæred. &
Falcid.* §. *illud quoque*, ibi, *poſt aditionem, collat.* 1.
iuuat *l. unica,* §. *in nouiſſimo.* ibi, *niſi fuerit adita, C.
de caduc. tolland.* Ratio à priori illa eſt, quia an-
te aditam hæreditatem executio teſtamenti im-
peditur, neque aliter cum effectu valent relicta
in teſtamento, niſi adeatur, *l. ſi nemo* 9. *cum l. ſeq. ff.
de teſtament. tut.* gloſ. *verb. liber*, *in l. qui ſi eo* 38. *ff.
de hæred. inſtit.* quam ſingularem dicunt plures, vt
per Couar. *in d. cap. nos quidem, n.* 3. cum his, quæ
Gom. *l.* 24. *Tauri, num.* 2. *verſ.* 9. Mench. *de ſucceſſ.*
§. 27. *num.* 4. Coſta *in cap. ſi pater. verb. deferuntur, n.*
3. *de teſtam. lib.* 6. Vin. *tom.* 1. *opin.* 143. atque ita in
terminis Abb. *n.* 11. & communis *in d. cap. nos qui-
dem.* Cou. *d. n.* 3. Roch. *de iurepatron. verb. conſtruxit,
q.* 10. Molin. *d. diſp.* 251 *col.* 1 In legatis verò piis à
tempore inſinuationis teſtamenti, ſeu publica-
tionis, ſex menſium ſpatium connumerandum
eſt, vt manifeſtè colligitur ex *d.* § *ſi autem hæres,
verſ. ſi autem legatum.*

Tertiò eſt ſummoperè notandum, longè aliud 30
eſſe cogere executorem, vt exequatur teſtatoris
voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo
negligente, ad Epiſcopum, vel ſæcularem Iudi-
cem deuoluatur poteſtas exequendi, priuandíque
hæredem hæreditatis emolumento, & ſic de cæte-
ris. Primo caſu, ſi ſolummodò de coactione aga-
tur, vbi teſtator aliud non exprimit, nullum ſpa-
tium præfinitum eſt, quinimò poteſt Iudex, vel ex
officio, vel ad partis petitionem ſtatim compelle-
re hæredem ſimul atque adierit hæreditatem,
arg. *l. eum, qui.* 41. §. *quoties. ff. de verb oblig. l. quod de-
cimus.* 105. *ff. de ſolut. l. cedere diem.* 213. *verſ. vbi ergo.
ff. de verb. ſignif. in l. omnibus obligationibus.* 14. *ff. de
reg. iur.* §. *omnis obligatio. in princ.* vbi gloſ. recepta
verb. confeſtim. Inſtit. de verb. oblig. quibus Iuribus
docemur, quòd quoties obligatio ex contractu,
vel quaſi orta eſt purè, debitũ ſtatim peti poteſt.
Planè ſpatium vnius anni, vel alterius temporis
à lege conceſſum prædictas regulas nõ infringit:
& ideò relicta ſtatim peti poſſunt, vt in praxi ſer-
uari vidimus, eò maximè, cùm ſpatium illud non
in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolum-
modò defunctorum fuerit præfinitum, vt inf. à
demonſtrabimus; & ideò illo iuuari nequeunt,
quominus ſtatim cogi valeant, vt ex Abb. Cou. &
aliis concludit Molin. *d. diſp.* 25 s. *col.* 6. & ideo
aduertit Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccl.
part.* 6 §. 1. *n.* 27. quòd aliquando poteſt Epiſco-
pus ante legalis termini, lapſum cogere hæredes
& executores ad implendam defuncti volunta-
tem per cenſuram Eccleſiaſticam, vel interdictam
adminiſtrationem bonorum illius, cum ſcilicet
conſtiterit defuncti bona eſſe, è quibus legata
ſolui commodè poſſint, & ita defuncti voluntas
ante legis terminum executioni mandari. In ſe- 31
cundo, ſi vlterius agatur ad effectum, vt ad Iudi-
cem deuoluatur exequendi poteſtas, vel, vt hæres
priuetur emolumento, ſpatium à lege concedi-
tur, de quo *ſupr.* egimus; quod ſanè non aliter cur-
rere incipiet, niſi poſt aditam hæreditatem, &
monitionem ſubſequutam, *d. c. nos quidem*; in quo
agitur ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epi-
ſcopum deuoluatur; & tamen præcisè requiritur
monitio hæredis: patet ibi, *eum commoneas*, & ibi,
tunc per te ædificetur. Iuuat ratio; quia ſentẽtia, qua
aliquis de negligentia condemnatur, & ſuo iure
priuatur, ne teſtatoris voluntatẽ exequatur, nul-
latenus ferri poteſt, niſi in conuictum, vel ſpõte
confeſſum, *l. de vnoquoque, ff. de re iud. c. nos in quin-
quam.* 2. *q.* 1. *c.* 1. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* eò maximè,
quia ex iure exequẽdi in pleriſque caſibus plures
commoditates poſſunt inſurgere, de quibus *infr.*
fatemur ergo, quòd ſi copulatiuè agatur de po-
teſtate exequendi deuoluenda in Iudicem, &

in

Digitized by Google

in ſimili de priuando hærede, alióve executore ſuis emolumentis, à fortiori monitio neceſſaria erit, vt probat *d. Auth. hoc amplius, 4. §. illud quoque*, affirmans tamen, quòd licèt ſolummodo agatur de poteſtate deuoluenda, priuandóque hærede executionis iure, adhuc monitio requiretur, *per dict. cap. nos quidem*, & reg. *dict. l. vnoquoque*. Tandem oſtenditur idipſum ex eo, quia, vbi agitur de condemnanda hæredis negligentia, deuoluendaque ex eo capite executione ad Iudicem, neceſſariò conſequitur, quòd hæres, & executor hæreditario emolumento priuantur, ac ſubinde cùm ex primo poſterius conſequatur, neque primum, neque ſecundum, abſque monitione fieri poteſt: quamuis enim multum maius præiudiciũ inſurgat ex priuatione emolumenti; tamen etiã quale quale inſurgit ex priuatione executionis: quod ſanè notabile eſt, ſaltem ſi conſideretur, quatenus antecedens, à quo priuatio emolumenti conſequitur.

32 Quibus breuiter prænotatis, ad aliquas quæſtiones deſcẽdere oportet: & primò quæro. Vtrùm poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluatur ad ſolos Epiſcopos, an verò ad omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem? Affirmatiuam partem tuentur Abb. *in cap. Ioannes, n. 2. de teſtam.* & *ibi* Couarruuias *n. 1.* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſputat. 250. col. vlt.* & probat. *d. cap. Ioannes*, ibi, *per Diœceſanum*, quod verbũ propriè cõprehendit

33 omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, gloſſ. *verb. Diœceſanis, in Clem. vnic. de foro compet.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 29. n. 14. & 16.* Flores de Mena *var. lib. 3. quæſt. 24. n. 9.* Ego ipſe *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appell. 73. num. 1.* Et quamuis gloſſ. *in Clem. 1. de ſurrep.* videatur tenere, quòd appellatione Diœceſani ſimpliciter, & abſolutè, ſolus Epiſcopus contineatur, non alius inferior quantuncunque iuriſdictionẽ habeat quaſi Epiſcopalem; hoc tamen procedit in illis, quæ potiùs exigunt officium dignitatis Epiſcopalis, quàm eius iuriſdictionem, vt aduertit Couar. *d. n. 1.* Ego ipſe *de appell. 73. num. 2.*

Secundò quæro, Vtrùm neceſſaria ſit monitio,
34 etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas? Partem affirmatiuam defendunt Abb. *n. 3. & 10. in cap. nos quidem, de teſtam.* Couar. *ibid. n. 2.* vbi citat Anch. Cardin. Bald. Roch & alios: ſequitur Padil. *in Auth. hoc amplius, num. 16. C. de fideicom.* Pro quibus primò facit, quòd Gregorius Papa, tam *in d. c. nos quidem*, quàm *in originali lib. 3. epiſtol. indict. 12. Epiſtol.* 10. ſummoperè iniungit Epiſcopo Ianuario, quòd ſi Theodoſia Religioſa fœmina, vel in loco conſtituto, vel, ſi ibidem fieri non poſſit, alibi, iuxta Epiſcopi arbitrium neglexerit ordinare Monaſteriũ, vel per calliditatem diſtulerit, tunc per Epiſcopum ordinetur. Patet ex verbis originalis, ibi, *negligentia, vel calliditate diſtulerit*, & ibi, *nunc volumus, vt fraternitatis tua ædificetur ſtudio.* Planè, neque de negligentia, neque de calliditate cõuinci poteſt, abſque eo, quòd priùs moneatur, vt ille tex. habet: cùm ergo non aliter in Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas, niſi præcedente priùs negligentia, vel calliditate hæredis, vt idem tex. habet, fit conſequens, etiam ad hunc ſolummodo effectum neceſſariam eſſe monitionẽ. Secundò expenditur, quòd huiuſmodi monitio, ſeu notificatio facta hæredi ad conuincendam ipſius negligentiã, reſoluunt in citationẽ. Planè ſecundùm regulas: *Nemo poteſt condemnari abſque citatione*, arg. *c. 1. de cauſ. poſſeſſ.* ergo ſolummodo ad effectũ, vt prætextu negligentiæ poteſtas exequendi ad Epiſcopũ deuoluatur, monitio eſt neceſſaria. Tertiò facit ſententia Abb. *in c. pen. n. 19. de iudic.* quẽ ſequuntur plures, vt per Menoch. *de arbitr. caſ. 498. n. 55.* dùm habet, quòd ſi ſtatuto cautũ fuerit Iudicem teneri intra certũ tempus cauſam ſibi commiſſam definire; intelligitur, ſi à partibus fuerit interpellatus; aliter neque moroſus iudicabitur, neque pœnã incurret: ergo ſimiliter, vt ſpatium vnius anni, vel aliud à lege præfinitũ executori currat, etiam ad effectum deuoluendi ad Superiorem, monitio neceſſaria erit.

Tertiò quæro. Vtrùm in propoſito, vnica tan 35
tùm monitio ſufficiat? Pro parte affirmatiua vrgẽt maximè tex. *in cap. nos quidem, de teſtam.* ibi, *commoneas. & in c. tua nobis, in fine*, ibi, *monitione præmiſſa, eod. tit. & in d. Auth. hoc amplius*, ibi, *monitus*, dũ loquuntur in numero ſingulari, abſque aliqua duplicatione adiecta: & in terminis docent Bart. Salicet. & Doctores cõmuniter *in dict. Auth. hoc amplius*, vbi Iaſon. *n. 3.* & Padil. *n. 16.* Greg Lop. *l. 8. gl. 1. tit. 10. part. 1.* Guillelm. *in c. Raynutius, verb. ſi abſque liberis el 2. n. 201.* plures per Menoch. *de arbitr. caſ. 498. num. 53.* Cened. *ad Decretal. collect. 14. n. 3.* Oppoſitum tamen, imò, quòd bina ſaltem requiratur monitio, defendit gloſ. *verb. monitus, in dict. Auth. hoc amplius.* Alex. *in l. vlt. ff. de feriis*, prout illum refert Guillelm. *d. n. 201.* per tex *in Auth. de eccleſiaſt. §. ſi quis autem pro redempt. verſ. ſi autem, quis hoc facere*, ibi, *ſemel, & ſecundò, collat. 9. Auth. licèt. C. de Epiſcop. & Cleric.* ibi *ſemel, vel bis.* Sed has contrarias opiniones fœdere diſtinctionis cõciliant Couar. *in c. ſi hæredes, n. 2. de teſtam.* & Abb. *in d. c. nos quidem, n. 11.* vt, ſcilicet prima procedat, quando agitur de priuando hærede poſt annum; ſecunda verò, quando tractatur de priuando hærede ante annum, cõmodis ſibi ex teſtamento delatis; ex eo, quòd legata pia exequi neglexerit, quo caſu bina ſaltem monitio requiritur. Ego tamen ex mente Iurium aliter ſic cõponendas eſſe exiſtimo. Vel enim agitur ſolũmodo de deuoluẽda exequẽdi poteſtate, abſque eo, quòd hæres, vel executor ſuo priuentur emolumento: vel vlteriùs agitur de priuatione talis emolumenti: primo caſu vnica monitio requiritur, & ſufficit, & procedit prima opinio: in ſecũdo ſaltẽ bina deſideratur, & procedit altera ſententia. Ratio differentiæ illa eſt, quia longè grauius præiudiciũ verſatur in eo, quòd quis ſuo emolumẽto priuetur, quàm in eo, quòd ius exequẽdi ſibi auferatur, cùm inibi à labore executionis liberetur, & ideò ſaltẽ formaliter, & immediatè lucrum non admittit: vnde ſecundo caſu cautiùs agendũ eſt, arg. *c. vbi periculũ, 3. in pr. de elect. lib. 6. l. id, quod noſtrũ. 11. ff. de reg. iur.*

Quartò quæro. Vtrùm hæc monitio neceſſariò 36
ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nũcium, vel epiſtolam? Quòd perſonaliter facienda ſit à Iudice, tuẽtur Paul. & Angel. *n. 2.* vbi Iaſ. *n. 3. in d. Auth. hoc amplius.* Abb. *in d. c. nos quidem, n. 10.* plures, quos refert, & ſequitur Guillelm. *d. verb. ſi abſque liberis, el 2. n. 199. & 205.* & alij citati à Cened. *d. collect. 14. n. 3.* Pro quibus facit tex. prima facie expreſſus *in d. c. nos quidem*, ibi, *eam commoneas, & in d. Auth. hoc amplius*, ibi, *monitus à Iudice.* Oppoſitum tamen, imò ſufficere, quòd per Iudicem, vel per nuncium, epiſtolam, aut publicũ miniſtrũ moneatur, ſequũtur plures, vt per Padil. *in d. Auth. hoc amplius, n. 16.* Greg. Lop. *d. l. 8. gl. 1. tit. 10.*

part.6. Cuius opinionis illud eſt vnicum fundamentum, quia attento Iure, monitiones, citationes, & alia id genus, fieri poſſunt inter ſubditos per Iudicē, nunciū, epiſtolā, vel aliud ſimile, gl. vlt. recepta *in l. ſancimus 53. C. de iudic.* Sanè huiuſmodi regula non reperitur limitata in monitione, de qua agimus: ergo ſtare debet, arg. *l. præcipimus, C. de appellat.* Ego tamen vtranque opinionē breui diſtinctione ad cōcordiam reduci poſſe exiſtimo. Aut enim agimus de decreto monitionis, ſeu de præcepto, quod fiat, & tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem decernere: patet, quia præceptum eſt actus legitimi Superioris, quod ab alio imponi non poteſt, iuxta reg. *l. vlt. ff. de iuriſd. om. Iudic. cap. vlt. de conſtit. lib. 6. cap. vlt. verſ. quod præcipitur 14. q. 1. in ſpecie cap. pen.* ibi, *nec legitimè citatus ad cauſam, de foro comp.* cum his, quæ S. Th. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. Hippol. *in l. de vnoquoque, n.* 115. *ff. de re iudic.* Tiraq. *de retractu lignag. §* 8. *gloſſ.* 9. *n.* 20. & in hoc caſu procedunt text. *in d. c. nos quidem, & in d. Auth. hoc amplius,* & Doctores pro prima opinione citati. Aut rurſus agimus de inſinuatione, ſeu notificatione huius monitionis iam à Iudice decretæ, quæ executori facienda eſt; & tunc, vel per Iudicem fieri poteſt, ſi velit, vel per nuncium, aut epiſtolam, vt fundamentum pro poſteriori opinione adductum rectè concludit.

Quintò quæro. Vtrùm ſufficiat monitio gene-
37 ralis, an verò ſpecialis requiratur? Quo in dubio Felin *in cap. cùm ſit Romana, n.* 10. *verſ.* 9. *de appellat.* Henric. *de Synodo Epiſcopi, par.* 3. *art.* 2. *num.* 179 & alij plures per eos citati arbitrantur generalem ſufficere. Mouentur ex eo, quia, cùm Epiſcopi, vel alij ſæculares Iudices, vt plurimùm probabilem habeant ignorantiam de ipſis executoribus, qui quotidie conſtituūtur, ſpecialis vt plurimùm fieri non poteſt, & ideò iuſta reputari debet generalis monitio. Ita Henric. *vbi proximè,* vbi id intelligere videtur, de conuincenda in genere executorum negligentia, quaſi ſecùs dicendum foret, ſi ageretur de conuincēda negligentia in ſpecie alicuius executoris, priuandóque tam exequendi poteſtate, quàm ſuo emolumento: quia tunc ſpecialis monitio neceſſaria erit.

38 Sextò quæro. Vtrùm tempus à Iure, vel ab homine præfinitum, currat ignorāti, & legitimè impedito? Pro parte negatiua ſtat regula *l. in fine. C. de annal. except.* & in fortioribus terminis, etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non ſit ordinata ad caſum, *cap. quia diuerſitatem 5. verſ. ſic tamen de conceſſ. præben.* Iuuat maximè tex. *in d. c. nos quidē, de teſtamen.* ſi expendamus primò Gregoriū ibi agere contra fœminam hæredem, quæ deſiderium teſtatoris in Monaſterio conſtruendo indebitè protrahebat. Sanè ignorans, & legitimè impeditus, non dicitur indebitè protrahere: deinde, ſi conſideremus loqui de hærede cōmonita, quæ ignorās dici non poteſt, ſuppoſita monitione: tādem, ſi aduertamus tex. agere de executrice, quæ implere negligebat, patet ibi, *implere neglexit,* planè verba hæc important contemptum, & malitiā, quæ nō poteſt dari in probabiliter ignorante, vel legitimè impedito, iuxta reſoluta *in reg. ignorātia, de reg. iur. lib. 6 & in d. l. 1. in fine,* ibi *quos enim incuſare non poterit,* &c aduertunt Abb. Imol. Roman. & alij citati à Cou. *in d. c. nos quidem, n. 3. ad fin. & num.* 4 Angel. Aretin. *in tract. de teſtā. gloſſ.* 97. *n.* 52. & pro regula ſtatuit Roch. *de iurepatr. verb. cōſtruxit, q.* 51. Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ priuil.* 97. Padil. *d. Auth. hoc amplius, n.* 16. *ad fin.* Cou. in *Clem. ſi furioſus part.* 2. *in princ. n.* 4. *verſ. ad hæc,* Pinel. *in Auth. niſi num.* 46. *C. de bonis matern.* Viu *com.* 1. *opin.* 504. Quamuis contrarium, imò etiam legitimè impedito, & ignoranti tempus currere poſt Specul. quem refert, defendat Card. *in d. c. nos quidem, n.* 4. *verſ.* 6. *quæro,* Bald. *in l. captatorias, ad fin. C. de teſtam. mil.* Felin. *in cap. cùm inter, n.* 20. *limit.* 3. *de except.* plures. vt per Cou. *d. n.* 4. *per c. vlt. §.* 1. *de teſt. lib.* 6. niſi eorum reſolutio intelligatur, vbi impedimētum ſuperueniens executori ſua natura perpetuū ſit, ſaltémve diuturnum, v. g. mors, abſentia in remotis: quia, ſi hoc caſu non curreret, vel in totū, vel ex magna parte inutilis redderetur teſtatoris voluntas, quod tamen non ita contingit, vbi impedimentum non eſt perpetuum, neque diuturnum, v. g. ægritudo temporalis, & abſentia in propinquo, ſicut rectè conſideranti palàm fiet, fauore tamen conſcientiæ defuncti tempus currit ignorantibus, & impeditis, vt in legatis piis, & fauore alimentorū, Tiraq. *de pia cauſa, priu.* 97. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 32. *n.* 8. Grat. *diſcept.* 73. *n.* 14.

Septimò quæro. Vtrùm ſpatium vnius anni, ſi- 39
miléque à lege præfinitum ad executionem vltimarum volūtatum, poſſit à Iudice reſtringi? Pars affirmatiua, quę veriſſima eſt, ex eo ſuadetur; quia in legatorum præſtatione illud obſeruandū eſt, quod veriſimilius fuerit, teſtatorem voluiſſe præſtari, *l. cùm res 49. in princ.* ibi, *veriſimile eſt, eum voluiſſe,* &c. *ff. de legat.* 1 cum iis, quæ Bartol. *ibid. in princ.* Abb. *prope fin.* Cou. *n.* 6. *in c. iudicante, de teſt.* Peralta *in l. ſi quis ſeruum, in pr. n.* 5. *ff. de leg.* 2. Planè nullus inficiabitur ſatis veriſimile eſſe teſtatorem voluiſſe, quantò citiùs fieri poſſet, omnem ſuam vltimam voluntatē adimpleri, arg. *l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccl. l. in teſtamentis* 12. *ff. de reg. iur.* cū vulgat. Igitur, &c. Iuuat maximè *d. l. cùm res, in princ.* vbi habetur, quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abſque mora eandem præſtare, *l. ſi domus* 74. *§. in pecunia, ff. de legat.* 1. ibi, *Conſuenti hæredi modicū tēpus,* &c aduertit gl. *verb. modicū, in d. §. in pecunia,* fatentur Abb. *in d. c. nos quidem, n.* 15. plures, vt per Cou. *d. n.* 5. Padil. *in d. Auth. hoc ampliùs, n.* 9.

Octauò quæro. Vtrùm conſtito legitimè de ne- 40
gligentia executoris, non ſolùm poſſit, ſed etiam teneatur Epiſcopus exequi teſtatoris mādata? De potentia nulla eſt dubitatio, quod teneatur: oſtēditur primò ex *d. c. nos quidem,* in verbis importantibus præceptum, ibi, *per te ædificetur* & ibi, *aſſignentur:* quæ verba, cùm à Pontifice in Epiſcopum dirigantur, omninò videtur præceptum inducere, iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. & Sot. *de iuſtit. lib.* 7. *q.* 1. *art.* 2. ſimilia ferè reperiuntur *in c. ſi hæredes,* 6. *eod. tit. de teſtam.* Conſonat ratio, etenim ſuppoſita executorum negligentia, ad Epiſcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum ſuppleat, vltimæque teſtantium voluntates, quàm citò fieri poſſit, adimpleantur. Sanè ſi in his terminis nullum Epiſcopo cenſetur iniunctum præceptum, non ita benè executorum ſuppletur negligentia, neque tam citò adimplentur teſtantium voluntates, vt palam eſt. Igitur, &c. Propter quæ ſatis probabile exiſtimamus, quòd licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri, ſed ſolùm illud facere, vt per Abb. *n.* 5. *in d. cap. ſi hæres,* vbi Cou. *n.* 4. Henric. *de Synodo,* 3. *p. art.* 5. *n.* 572. ex mente tamen Iurium ſecundùm probabilem teſtatorum voluntatem, præceptum in his terminis negari non poteſt.

Nonò quæro. Vtrùm, ſi teſtator ſecundos exe- 41
cutores

Digitized by Google

cotores conſtituat, interdicátque, ne ad Epiſcopũ executio deuoluatur, poſſit ipſe nihilominus exequi, vel executores compellere? Affirmatiuam partẽ probat. tex. opt. *in cap. tua nobis, 17. de teſtam.* ibi, *licèt etiam à teſtatoribus id contingeret interdici*, vbi gloſſ. *verb. interdici, Auth. licet, in prin. C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. de eccleſ. tit. §. ſi quis autẽ pro redempt. verſ. licet collat. 9* ſequũtur plures, vt per Cou. *in d. cap. tua, num. 6.* Rip. *in l. nemo poteſt. n. 127. ff. de legat. 1* Mench. *de ſucceſſion. §. 3. n. 8* Sarmient. *ſelect. lib. 1. cap. 11. num. 13.* plures in ſimili, vt per Valaſc. *conſult. 105. num. 57.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 28. princip. n. 20* Marc. *de iuriſdict. p. 4. caſu 88. à num. 14. & caſu 113. n. 31.* Cald Pereira *de nominat. emphyt. q. 19. n. 56* Fr. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 4. cap. 2. num. 46.* Et pro hac parte facit, quòd ineptæ teſtatoris voluntates ſunt reiiciendæ, *l. ſer. 10 116. §. vlt. ff. de legat. 1.* ſanè pluſquam inepta eſt teſtatoris prohibentis, ne Epiſcopus inquirat de non impleta illius voluntate: quia in effectu tribuit executori occaſionẽ delinquendi, contẽnendiq; pias fortaſſe teſtatoris voluntates, cõtra reg. *l. conuenire 5. ff. de pactis dotal. c. ex parte, pen. de confeſ.*

42 Decimò quæro. Vtrum, ſi teſtator prohibeat, ne executores rationes reddere compellãtur, valida ſit rationis remiſſio? Partem negatiuam probat text. *in Clem. vnic. in fine, de teſtam.* ibi, *quacunq; non obſtante*: docent Salicet. Dyn. & alij ex antiquioribus, quos refert Iacob. de Canib. *de execut. vlt. volunt. p. 2. §. nouiſſimè à n. 1.* poſt Card. *in d. Cl. vnic. q. 11.* plures vt per Cou. *in cap. tua, n. 6. de teſt.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tr. tom. 3. q. 70. art. 5. prope fin.* & per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 82. n. 28.* quibus addo Ioann Bapt. Thuro *priuil. 239.* à Ponte *conſ. 37. n. 6. & 7. l. 2.* Carol. Marant. *reſp. 10. n. 15. & reſp. 22. n. 51. tom. 1.* vt nos citat *in hoc lect.* pro quibus primo facit reg. *d. l. conuenire 5. & l. ſi vnus 28. § illud. ff. de pactis*; ſecũdùm quã omnis remiſſio doli futuri omninò nulla eſt. Vnde teſtator remittere non poteſt vſufructuario cautionẽ de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, *l. pen. C. vt in poſſeſſ. leg.* vbi gloſſ. vlt. *l. 1. C. de vſufructu*, Bart. *in l. nemo poteſt, n. 5. de legat. 1.* receptus, vt per Alciat. ibi. *n. 29* Vin. *in l. 1. opin. 30* Clar. *in pract. §. teſt. m. num. q. 64.* Sic quamuis diſtributio alicuius quãtitatis relinquatur conſcientiæ executoris, adhuc diſtribuens tenebitur reddere rationes ad effectũ, vt ſi malè diſtribuat, per Superiorem emendetur, vt arg. gloſſ. *verb. ordinamus in Clem. 1 de iurepatron.* aduertit ex aliis doctè Padilla affirmans pluries

43 iudicatum *in l. cùm quidam, n. 11. ff. de legat. 2.* Expenditur etiã pro citatis Doctoribus, quòd fauor animarum publicus eſt, ita vt nemini liceat eidẽ renunciare, arg. *l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. cap. contingit, 36. de ſententia excomm.* in ſpecie *cap. vlt. de except. lib. 6. gloſſ. in ſum. 35. q. 9 gloſſ. vlt. poſt prin. in cap. inter Monaſteria, 20. de re iudic.* Felin. *in cap. Lator, num. 16. eod. tit.* Tiraq. *de retractu conuent. §. 1. gloſſ. 2. num. 37.* planè ſaltem per indirectum in eo, quòd rationes ab executoribus per competentem iudicem exigantur, vertitur fauor animarum, dũ opera à teſtatore iniuncta integrè & citò adimplentur, & ipſorum animæ piis operibus à pœna Purgatorij liberantur, arg. *cap. in literis 5. in fine,*

44 *de raptor. & in cap. vlt. de ſepult.* Nõ obſtant text. *in l. Aurelio 21. § vlt. ff. de lib. leg.* ibi, *quæſtionem curatoribus meis nemo faciat, l. ſi quis rationes 10. l. petitur 31. ff. eod. tit.* quia cum Padil. *in l. cùm neceſſitatem, 18 num. 3. C. de fideicom.* poterit reſponderi, quod loquantur de damno, ſi quod fortè in poſterum executor adminiſtrãs receperit in ſuo patrimonio, ex eo capite, quòd aliena negotia geſſit. Vel meliùs, vt intelligantur de liberatione facta circa adminiſtrationem præteritã, Bart. receptus *in d. leg. Aurelio, §. Caius, n. 8. & in d. leg. quidam decedens, in princip.* Iacob. de Canib. *d. loco*, Alex. *conſil. 62. num 7. vol. 4.* Vel denique, vt remiſſæ cenſeãtur rationes de futuro quoad illa, quę leui, vel leuiſſima culpa in ipſa adminiſtratione fortaſſe cõtigerint non autem ſi dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depoſiti*, euenisſet: licèt enim teſtator nõ poſſit executori remittere obligationẽ reddendi rationes, quatenus includit remiſſionem doli, vel latæ culpæ, arg. *d. l. ſi vnus. §. illud.* & ideò non obſtante tali remiſſione executor reddere cogatur, ſi tamen teſtator ſolũmodo reſpiciat ad remittenda illa, quæ vel leuĩ vel leuiſſima culpa contingerent, bona erit remiſſio: ita intelligit gloſſ. *verb. ſenſeris, in d. l. quidam decẽs, gloſſ. vlt. in d. l. cùm neceſſitatem.* Cat. *in d. Clem. vnic. q. 11.* Gut. *in d. l. nemo poteſt n. 2.*

Vndecimò quæro. Vtrùm ſi alicui committatur 45
electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuẽda ſit, elapſo anno cum negligentia electoris deuoluãtur ad Epiſcopũ electio ſicut executio? Partem affirmatiuam tenent *in d. cap nos quidem.* Anch. *n. 10.* Imol. *num 14.* & Couar. *n. 7.* Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. vlt. dub. vlt.* plures; vt per Padil *in l. cùm quidam, n. 27 ff. de legat. 2.* vbi in praxi cõmuniter ſeruari affirmat. Idque efficaciter probatur: quia, ſicut, quando teſtator centũ legat, v. g. & hæres neget præſtare legatũ, deuoluitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi, vt apud omnes in confeſſo eſt, ita, ſi legauerit poteſtatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, ſimiliter deuolui debet; neque enim, etſi maximè elaboremus, aliquam aſſignabimus differentiæ rationem: ſicut nãque primo caſu vltima voluntas adimpletur per legati præſtationẽ; ita ſecundo per electionem, vel nominationem. Igitur, &c. Secundò oſtenditur: quia quando diſtributio pecunię fieri iubetur perſonis ab electore nominatis, nominatio eſt pars ipſius diſtributionis, vel ſaltem antecedens neceſſariũ, ſine quo diſtributio fieri non poteſt, vt patet: ergo, cùm diſtributio, ſeu executio in Epiſcopum trãsferatur, vt ſatis probat *l. nulli, 28. C. de Epiſcop. & Cleric.* Similiter neceſſe eſt, vt trãsferatur ipſa electio ſine qua diſtributio fieri non poteſt, iuxta reg. *l. 2. ff. de iuriſd. omn. iudic. cap præterea 5. de offic. deleg.* Vltimò expenditur, quia, quando alicui competit electio & is debito tempore non eligit ſtatim perimitur eligendi poteſtas, *d. l. cùm quidam, verſ. idem ait, & verſ. videtur enim*, vbi Peralta *n. 8.* & Padil. *num. 23.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 41.* Cùm in propoſito elector debito tempore non elegerit, perempta cẽſeri debet electio reſpectu ipſius electoris; & ideò vt teſtatoris voluntati ſatisfiat, cùm eligendi ſint certi de incertis, oportet, vt ad Epiſcopum talis poteſtas deuoluatur. Propter quæ hæc opinio receptior & verior eſt, quamuis oppoſitum, imò ad Epiſcopum non deuolui poteſtatem eligendi, teneant Bart. *n. 9.* vbi additio ad eundem *in d. l. cùm quidam*, plures, vt per Felin. *in cap. ſi quis contra, n. 2. de foro compet.* Iacob. à Canibus *de executorib. vlt. volunt. p. 3. n. 14.*

Circa executionem autem huiuſmodi legato- 46
rum nonnunquam ſolet accidere, vt commutetur voluntas defuncti, ſi in aliom vſum conuertendum videatur id, quod ad certum vſum fuit teſta-

mento relictum:quod quidem fieri poteſt,quan-
do legatum non poteſt impleri de iure,nec de fa-
cto, veluti ſi relictum ſit,vt Monaſterium ædifi-
cetur Superioris autem auctoritas haberi nõ poſ-
ſit,ſine qua de iure ædificari non poteſt,cap. nemo
de conſec. diſt.1. cum citatis per me libr.2.cap.15 n.
47 6. Aut ſi neceſſaria ad ædificium non habean-
tur,ſine quibus de facto conſtrui non poteſt,vel-
uti ſi pecunia legata ad aliquem vſum nõ ſufficc-
ret,quia tunc in alium vſum conuerti poteſt , vt
reſoluunt Bertachin. in tract. de Epiſcopo,lib.4.p.4.
n.71.Roch.de Curte de iure patron.verb.conſtruxit,
q.51.Lambert.eod.tract.lib.1.p.1.q.4.art.12.Aloyſ.
Ricc.in collect.dec.p.3.collect.558.verſ. tertia cauſa,
48 Monet de commut.vlt.volunt.cap.5.num.530. Ego
ipſe de offic.& poteſt Epiſcopi,p.3.alleg.83.n.7.Aut ſi
vſus legatus non poteſt adimpleri : quia in alios
pios vſus conuerti poterit,ſecundùm Guid.Papæ
deciſ.556.Aloyſ.Ricc.d.collect.558.verſ.prima.Mo-
net.d cap.5.n.322.me citato Trullench.in Decalog.
lib.7.cap.18.dub.12.numer.30.verſ.tertio. Ego ipſe
49 d.alleg.83.n.8.Veluti ſi Monaſterium in certo lo-
co teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt,Gambar.de
offic.Legati à latere,lib.6.à nu.224.Aloyſ.Ricc.col-
50 lect.558.in fine Ego ipſe d.alleg.83.num.10. Aut,ſi
Miſſa nequeat celebrari in loco conſtituto; quia
tunc iure poterit concedi,vt in alia Eccleſia ,vel
in alio Altari celebretur,vt colligitur ex text.in c.
non mediocriter,verſ.dum igitur,de conſec. diſtinct. 5.
Abb.conſ.99.num. 5. verſ. honeſtius enim,& in fine,
verſ.ad tertium,Innoc.in cap.fraternitatis, de ſepult.
Henriq.in ſum.lib.9.cap.12.§.6.Iacob.de Graff. in
aureis deciſ.p.1.lib.2.cap.53.n.1.& 2.Rot.in Toleta-
na Conſtitutionum Synodalium,9.Iunij , 1624.coram
51 Reuerendiſſ. D.meo Coccino Decano. Licèt enim Sa-
cerdos celebrans,in nõ determinata Eccleſia,vel
Altari,minimè ſatisfaciat,Syluest.in ſũ.verb. Miſ-
ſa,1.q.50.in fine.Nauar.de orat.cap.5.n.2.& 12.Ia-
cob.de Graff.d.cap.53.n.9 .Azor.inſtit.moral.p.1.lib.
10.c.14.q.8.Vgolin.de offic. Epiſcopi,cap.14.num.4.
Fraxinel.de Sacerdotum obligation.ſect.4.concl.4.§.9.
52 cum diuina Officia celebrari debeãt in illa Eccle-
ſia,vel loco,in quo iuſſa ſunt celebrari, Nau.conſ.
14.n.10.de teſtam.in antiq. aliàs conſ.8. n.10.eodem
tit.in nouis,Seraphin.dec.1149.n.2.& 3 Rot.in dict.
53 Toletana Conſtitutionum ſynodalium ; nihilominus
tamen,vbi iuſtum ſubeſt impedimentum , veluti
ſi Eccleſia determinata eſſet violata, aut Capella
impedita,tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit cele-
brari,Iacob.de Graff.d.c.53.num.51.Azor.d.c. 54.
q.4.Fraxinel.d.concl.4.§.15.Marc.Anton. Genuẽſ.
54 in man.Prælat.cap.72.à n.4.Vel denique ſi legatum
eſſet factum ad vſum non ita neceſſarium , quia
tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis
neceſſarium commutari poterit. Aloyſ. Ricc. in
collect dec.collect.1270. verſ. limita ſexto.Marc.An-
ton.Genuenſ.in praxi Archiepiſc.Neapol.cap.19.in
vlt.impreſſ.& in practic.Eccleſ.q. 213. Vgol.de offic.
Epiſcopi,cap 61.numer.5.Mart. de iuriſdict.p.4.caſu
74.nu.18.& 11.Monet.d.c.5.n.354.Ego ipſe d.al-
leg.63.num.12.Intellige tamẽ,quòd vbi quis pie-
tatis animo aliquid in pias cauſas reliquit, quod
in cauſam à teſtatore deſignatam expendi nõ po-
teſt,in ſimilem pietatis vſũ conuerti debet,vt te-
net Bened Ægid.in repet.l.1.C.de ſacroſ.Eccleſ. p.3.
§.3.n.10.aduertitque n.26.quòd in omnibus caſi-
bus,in quibus ex hac piæ voluntatis coniectura
res in alium vſum expendenda eſt,debet quidem
expendi in alium vſum ſimilem illi,quem præce-
perat teſtator,ſi id fieri poterit.

Ita quoque voluntas defuncti cõmutari valet 55
ſi de facto tantùm impleri non poſſit,quamuis de
iure poſſit impleri: licèt etiam teſtator expreſſerit
ſe nolle,vt commutetur,ſicut probatur in d.c. nos
quidem , de teſtam. quia voluntas teſtatoris eſt ſe-
cundùm Ius cõmune interpretanda,vt res magis
valeat , quàm pereat.cap.Abbate,de verbor.ſignific.
Si verò impleri quidem de facto poſſet ; de Iure
autem minimè,veluti ſi ita legatũ eſſet, vt in Ec-
cleſiis fierent ea,quę non decent,aut aliud ſimile,
neceſſe nõ eſt commutari:quia tale legatum ipſo
iure nullum eſt,& inutile, ad not.per gloſ.in l.1.
ff.de condit. inſtit. Verùm,ſi aliquid implendum
legetur,quòd de ſe non eſt indecens,ſed tantùm
circa modum,vel locum,non eſſet implendum de
iure:veluti ſi iubeatur,vt in domo propria ipſius
defuncti Miſſæ pro anima ſua celebrentur , quod
Ius eccleſiaſticum prohibet,aut quid aliud ſimile
non eſt legatum inutile,l.legatum,ff.de vſufruct.le-
gato,ſed poterit teſtatoris voluntas in eo cõmu-
tari,quod ſecundùm ius illud fiat,quod ipſe con-
tra ius mandauerat fieri.d.cap.nos quidem.Ea verò
legata,quæ de iure,& de facto poſſunt adimpleri,
non ſunt facilè commutanda.Quare cùm interſit
teſtatorum voluntates conſeruari,fuit conſtitutũ
in Clem.quia contingit,de relig.domib.vt in qualibet
commutatione facienda,quantuncunque legatũ
impleri nõ poſſet,Eccleſiæ auctoritas requiratur.
Nec ſupradictis obſtat,quòd,vbi volũtas teſtato-
ris adimpleri non poteſt,legatum redditur cadu-
cum,vel habetur pro non ſcripto,& ideò cõuer-
titur in vtilitatem hæredis,vel grauati.l.pater filiũ
36 §.Tuſculanus l.vnic.§.in primo. C.de caducis tol-
len.quia reſpondetur cum gl.Abb.n.13. & Con.n.
vlt.in d.c.nos quidem,Tiraq.de priuil.pia cauſa,priuil.
38.non obſtante mutatione loci,legatum neque
fieri caducum,neque haberi pro non ſcripto,id-
que fauore piæ cauſæ.

Eſt ergo ſciendum,quòd vbi ſubeſt cauſa legi- 56
tima commutandi ; poteſt auctoritate Epiſcopi
commutatio fieri,quam tamen non niſi ex iuſta,
& rationabili cauſa fieri debere ſtatuit Conc.Tri-
dent.ſeſſ.22.de reform.cap 6.quod refert Monet de
comm.vlt.volunt. c.6.à n.86.& n.110.apertè docet
iuſtam,vel rationabilẽ cauſam de per ſe ſufficere
ex eo,quia cùm ſit cõmutatio ex cauſa neceſſaria,
illa neceſſitas iuſta,hoc eſt non iniuſta eſſe debet.
Pro vna,tantùm vice,& ad tempus poſſet Epiſco- 57
pus cũ conſenſu hæredis voluntatem defũcti al-
terare,tradũt Mar.Socin.in tract.de oblation.lib.19.
n.19.Cuch.inſtit maior.lib.2.tit.9.num. 62.Vgolin.
d.c.61.num 7.Aloyſ.Ricc.d collect.558.verſ. quinto
Monet.d.cap.5.num. 332. citati à Gutier.conſ.1.n.
19.qui contrariũ tenet,Ego ipſe d.alleg.83.n.14.
vbi tamen poſt Nicol.Garc.aduerto,hoc non pro-
cedere attenta diſpoſitione Concilij Trid.ſeſſ.25.
de reform.cap.5.quod prohibet Epiſcopis tollere,
etiam cum conſenſu patroni qualitates in funda-
tione beneficiorum appoſitas. Vbi verò nulla,vel 58
minùs legitima cauſa ſubeſſet,non poteſt abſque
Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri,
d.Clem.quia contingit,iuncta gloſſ.verb.Sedis Apo-
ſtol.Melch.Phœb.Luſit.dec.47.n.2.cum ſeqq.tom.1.
Cened.pract.& canon.quæſt.lib.1.quæſt.55.num.12.
& citati per me d.alleg.83.num.1.niſi vrgeat aliũ-
de neceſſitas commutandi,& non poſſit ſummus
Pontif.adiri,vt per Monet.d.c.à num. 348.Conc.
verò Trid.ſeſſ.22.de reform.cap.6.hàc de re ſtatuit
vt in huiuſmodi commutationibus(quas ex iuſta
tantùm & neceſſaria cauſa fieri debere aſſerit)
Epiſcopi

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſt.delegati ſumma-rie,& extraiudicialiter cognoſcant,nihil in præcibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum,priuſquam commutatione huiuſmodi ab eadem Sede obtenta executioni mandentur.

59 In commutationibus autem faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda.Primum eſt,quòd ,licèt commutatio volũtatis in caſibus permittatur, vt vidimus;non eſt tamen niſi in alium vsũ pium faciẽda,vt ex his,quæ hactenus diximus,perſpici poteſt:nec enim in vſum profanum eſt conuertendum,quod pia teſtantium voluntate ſemel eſt Deo dicatum,neque contra defunctorum voluntatem eſt quicquam,quoad fieri poteſt, commutandum.Quare eſt etiam ſecundo loco obſeruandum,vt in eum quoque pium vſum,qui voluntati defuncti ſit proximior, & ſaluti animæ ſuæ vtilior,conuerſio fiat,ſicut de conuerſione fructuũ locorum piorum ſubſiſtente cauſa ſtatuit Conc. Trid.*ſeſſ.25.de refor.c* 8.Tertiò obſeruandum erit, in facienda commutatione ex quacunque cauſa, vel ſaltem ex ea , quæ eſt ex parte rei, conſenſus hæredis grauati,necnon legatarij quoque requiratur , cùm vtriuſq; interſit defuncti voluntatem non præcisè ſeruari , ad not. per Doct.*in d.Clem. quia contingit.*

60 Vtrùm,ſi teſtator iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis,vel inter pauperes,vel ad virgines maritandas,poſſit executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere?Pars affirmatiua,quæ vera eſt,ſatis oſtenditur ex reg. *l. ſtipulatio iſta* 38 *§. inter certam ff.de verbor. oblig.l. poſt mortem* 12.*C.de fideicom. l. vxorem* 39.*Scæuola, ff.de legat.*3 quibus habetur grauatum reſtituere poſt mortem,poſſe ſtatim in vita reſtituere. Secundò expenditur,quòd præmatura hæc diſtributio multò magis fauet animæ defuncti arg.*cap. in litteris,in fine de raptorib.c.animæ* 13.*q.*2.vnde meliùs facta,ſeu opportunius iudicari debet , quippe cùm magis ſecundùm defuncti voluntatem facta ſit,arg.*l in teſtamentis* 12.*ff.de regul.iur.in l. in conditionibus* 19 *ff de condit.& demonſtr.* igitur præmaturè fieri poterit:quinimò,ſi teſtator ſciuiſſet, hoc hæredem libenter facturum,ſtatim fieri præcepiſſet:obſeruant Bald.*in d.l.poſt mortem num.*10. Dec.*num.*2.vbi Cagnol.*num* 7.communem teſtatur *in l.cùm tempus ff.de reg.iuris*,Cou.*in cap.tua nobis.nu.*2.*de teſtam.*Anton.Gom.*l.*17.*Tauri, num.*7. Mench.*de ſucceſſionib.§.*7.*num.* 19. Peralta *in l.cùm pater.*79.*§.à filia n.*3.*de legat.*2.refert plures,affirmans olim & nunc ſibi veriorem videri opinionem.Padil.*in l.vnum ex fam.in princ. n.* 12.*ff.de leg.*2.Molin.*de iuſt tract.*2.*diſp.*249.*col.*2 *in princ.*Non obſtat *d.l.cùm pater.§.à filia*,quia reſpondetur cum Padil.*in d.l.cùm vnum ex famil n.*13.quòd ibidẽ facienda erat reſtitutio perſonæ incertæ de certis,hoc eſt, vni ex liberis filiæ fideicommiſſariæ, nepotibus , ſcilicet , teſtatoris,ad quas perſonas ſuperſtites haberi poteſt affectio,& ideò ſpectandum erit tempus à teſtatore præfixum:contra verò in diſtributione inter pauperes facienda,teſtator iurauit perſonas incertas de incertis,ad quas nullam potuit habere affectionem ſecundùm iuris cenſuram.Vel aliter reſpondetur,quod ibidẽ facienda erat reſtitutio vni ex nepotibus teſtatoris,qui viuus reperiretur tempore mortis fideicommiſſariæ:vnde cum priuilegio illius non admittitur præmatura reſtitutio,ſiquidem fieri poteſt,vt ipſe ſolus viuat tempore mortis fideicommiſſariæ , & mortuus ſit ille,cui de præſenti ſit reſtitutio:at verò in noſtris terminis diſtributio facienda eſt in certis de incertis:quo caſu nemo ius habet:& ideò nulli ſit præiudicium ex præmatura diſtributione. Illud eſt annotandũ quod executor deputatus ad diſtribuenda bona inter pauperes,non videtur,quod poſſit vnum tantum eligere,& illi ſolum omnia dare, ſed debet inter plures bona diſtribuere,ſeruato modo,*c.ſepulchra* 86.*diſt.*ibi,*vt abundes pluribus,nec conciliandi fauoris gratia,vltra modum fluere*,&c. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam.remiſ.p.*2.*c.*2.*n.*43.vbi *n.* 45. ſubdit quod è contra executor,qui tenetur eligere pauperem in ſingulari,poſſet inter plures bona diſtribuere.

Et vtrùm executor datus ad bona inter paupe- 61
res diſtribuẽda poſſit ſibi tanquã pauperi diſtribuere?Solet ab aliquibus in dubium reuocari:in quo inſpecto iure,& mente teſtatoris,& verborũ proprietate collecta,partẽ negatiuã veriorẽ duco, ex tex.*in d.c.tua nobis*,ibi, *non dubitat aliis vſibus*, &c.& ibi,*cùm ſecundùm defuncti voluntatem*, &c. planè iuſſus à teſtatore pauperibus diſtribuere, diſtribuendo ſibi , non facit ſecundùm defuncti voluntatem,arg.*l.ſi mandatumero* 2.*§.ſi tibi centum. ff.mand.rei*,vbi mandans per verba,*cui voles*, (quæ omnimodam in dando libertatem important , *l. cùm quidam* 2 *4.in princ.ff.de legat.*2.)cenſetur prohibere mandatario,ne ſibi capiat:quòd ſi fecerit, mandati fines excedit,vt tex.habet. Secundò adducitur *Auth.quocunque modo*,ibi , *interdicitur accipere.C.de ſacr. Eccl.* iuncta reg. *qui iuriſd.* 10. *ff.de iuriſd.omn.iud.*cum aliis. Tertiò facit,quòd inter dantem,& accipientẽ debet dari differentia perſonalis,*c.vlt.de inſtit.*arg.*c.debitum* 4.*de Baptiſmo c.per veſtras* 26.*de iurepatr.*gloſ.recepta *in cap. cùm in iure* 33.*de elect.*Tandem expenditur ſuſpectum eſſe,& minùs idoneum executorem , ſi ſibi capere poſſet,iuxta reg.*l.ſi quis legatum* 6.*ff.de falſis,per tot.C.de his,qui ſibi adſcribunt.* Propter quorum aliqua in effectu,ſi aliud non addatur, hanc partem ſequuntur Bart.vbi addit *lit.B.in d.§.ſi tibi centum n.*1.Card.*in Clem.vnic.n.*22.*de teſt.*plures citati à Felin.*in c.irrefragabili.§.cæterum n.*1. *ff.de offic.Ordin.*Palat.*in rep.rub.de donat. inter virum & vxor.§.*56.*n.*42.& in effectu huic opinioni, ſaltẽ excepto caſu extremæ neceſſitatis,annuere videtur S Thom.2 *2.q.*62.*art.*5. *ad* 4. & denique oppoſitum ſolummodo in foro Conſcientiæ cum auctoritate Epiſcopi,vel Confeſſarij, quando aliorũ pauperum grauior non fuerit miſeria , defenderunt Sot.*lib.*4.*de iuſtit.q.*7.*ar.*1.*ad* 3.*col.*15.Martin Ledeſma 2.4.*q.*18.*art.*5.*verſ.ſed vtile eſt dubiũ*, poſt Bald.Anch.& Calder.quos refert,& ſequitur Nau.*in Man.c.*25.*n.*123.*& de Orat.c.*7.*n.*34.inde inferẽtes ad beneficiarios,& ſimiles,qui in pœnã fructus amiſerũt, eoſq; pauperibus reſtituere tenentur,vt ſibi,ſi pauperes ſint,capere poſſint in foro Cõſcientiæ,cõcurrentibus modò adiunctis.

Sed an poſſit in filium ſuum pauperem diſtribuere,non deſunt qui dubitent.Communis tenet quod poſſit,dummodo non in totam hæreditatẽ filios,vel coniunctos eligat,ſed in partem minutã putà quoad alimenta,ita Card. Mantic. *de coniect.lib.*6.*tit.*5 *n.*9.*&* 10.Surd.*de alim.tit.* 1. *q.* 94. *n.*5.Bened.Ægid *in repet.C.de ſacroſ.Eccleſ.p.*6.*§.*1. *n.*29.vbi intelligit quando legatum,vel hæreditas vnius duntaxat pauperis,& non plurium alimentis ſufficere poſſit , & *n.* 30.ſimiliter intelligit procedere ſi pater non habeat vnde alium alere poſſit,aliàs enim diſtributionis huiuſmodi filius

Digitized by Google

filius particeps effici nõ poterit,& vbi etiam diſputat electione commiſſa Priori fratrum Prædicatorum,an poſſit eligere Fratres ſuos.

62 Circa relicta verò pro Miſſis defunctorum dicendis perpetuò, certis per annum diebus, cùm propter earum numerũ in nonnullis Eccleſiis,vel propter eleemoſynæ tenuitatem non poſſit piæ teſtantium voluntati plenè ſatisfieri,Conc.Trid. *ſeſſ.25.de refor.cap.4.* dat facultaté Epiſcopis,vt in Synodo diœceſana;Abbatibus verò,& Generalibus Ordinum in ſuis Capitulis generalibus,re diligéter perſpecta, poſſint in ſuis Eccleſiis,vbi prædicta neceſſitas ineſt, pro ſua conſcientia ſtatuere circa hæc,quidquid magis ad Dei honorem & cultum,atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen vt ſi aliquid de voluntate teſtantium hac in re commutetur, ſemper cõmemoratio ſaltem illorum defunctorum fiat,qui ſuarum animarum ſalute legata illa ad pios vſus reliquerunt :cui commemorationi ſatisfieri poſſe, vel in *Memento*, vel *in collectis* poſt Vgol.*de offic. Epiſc.c.61.n.1.* reſoluit Monet.*de commutat. vltim. volunt c.5.n.376.*

63 Quę quidem Epiſcoporum,& Prælatorum Ordinũ facultas intelligenda eſt de oneribus Miſſarum ante Conc.Trid.impoſitis, prout à S.Congreg.fuiſſe deciſum referunt Hier.à Sorbo *in annot.ad compend.priuil.Regul.verb.Miſſa 3.* Confect. *in ſum.priuileg.Ordinum Mẽdicant.tit.19.de diuinis Offic.& Miſſar celebrat.c.3.* Gaſpar Paſſarel.*de remed.c.60.* Fr. Emman *q.regul.tom.1.q.43.art.15.* Ludou.Miranda *in man. Prælat.tom.1.q.41.art.24. concl. vnic.* Fraxinel. *de oblig Sacerdot. ſect.7.in remed §.5.num 2.* Aloyſ.Ricc *in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol.dec.15.n.3.in fin.p.4.* Anton.Diana *moral. reſol.p.1.tr.de celebr. Miſſ.reſol.1.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcopi p.2.alleg. 19.n.5.* Intelligenda quoque eſt eadem facultas Epiſcopis & Prælatis conceſſa iuſta interueniente cauſa, ſecundùm Fr. Emman. *in ſum. p.1.cap.251.ad fin.* alias *cap.251. concl.13.* Nau.*conſ.9.n 9 de celebr. Miſſar* Molin.*de Iuſtit. tract. 2. diſp.249* Bonac.*de Sacr.diſp.4.q.vlt. punct.7.§.1.n.12.* Fraxinel.*d.§.5.num.1.* vbi *in verſ. tum quia tractatur*, ſubdit iuſtam cauſam eſſe, ſi curſu temporis Clericorũ,aut Religioſorum numerus eſt diminutus,aut Eccleſiæ,vel Monaſterij redditus extenuantur,vel impenſę maiores fiunt, & cætera huiuſmodi, refero Ego ipſe *d.alleg.29. n.2.* me non citato in illo Aloyſ. Ricc *d.Neapol. deciſ.15.n.3 p.4.*

64 Vnde vigore Concil.Trid.*d.cap 4.* poterit Epiſcopus reducere numerũ anniuerſariorum,& officiorũ pro defunctis,ex Quarant.*in ſum. Bullarij, verb. Miſſa pag.mihi 402.* Galet *in margarita caſuum conſciẽtiæ verb. Miſſa 4.* Piaſec. *in praxi Epiſc.p.2.c. 3.n 15 in fine*, Aloyſ.Ricc. *in praxi fori eccleſ.deciſ. 404.in 1.edit.* aliàs *reſol.341.n.2.in 2.edit.* Monet.*d. c.5.n.367.* quos refero Ego ipſe *d.alleg 29.n.4.* Anniuerſaria,ſcilicet;in totidem Miſſas conuertendo,Vgol.*d.c.61.n.1* Monet *d c.5.n.370.& ſeq.* vbi *n.368.* reſoluit poſſe Epiſcopum reducere numerũ Miſſarũ, non modò,quæ præſcribuntur in teſtamentis, & aliis ſimilibus diſpoſitionibus cauſa mortis; ſed etiam quæ in donationibus,& aliis

65 actibus inter viuos.Non poterit autem reducere & ad minorem numerum reuocare Miſſas in fũdatione Eccleſiæ impoſitas,vt cenſuit S. Congr. prout nobis idonei teſtes ſunt Piaſec.*d.c.3 n.31.* Ludou. Miranda *d.art.24 concl. vnic.in fine.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.341.ex n. 4.* Monet.*d.c.5.n.376.* Ant. Diana *d.p.1.tract.de celebr. Miſſar.reſol 1.* Ego ipſe *d.alleg.29.n.9.* aut in beneficiis requirẽtibus in ſui fundatione certum numerum Miſſarum, eadem S.Congr.ſic reſoluerit, vt teſtantur Bonac.*d.§.2. n.10.* Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium,pag.24.col.2.& verb.Miſſa,vlt.* Nald.*eod. verb.n.18.* Poſſeuin. *de officio Curat.cap.2.n.35.q.9.* Nec denique poterit diminuere Miſſas particulares votiuas,vel pro defunctis,quæ iuſtis ſtipendiis ſigillatim à particularibus perſonis petũtur, niſi conſenſus eorum,quibus illæ debentur,habeantur,quod rarò,vel nunquam accidere poteſt, vt reſoluunt Nau. *d. conſ. 9.n.9.& conſ.11.n.1.de celeb. Miſſar.* Fraxinel.*d.ſect.7.in remed.§.5.n.3.* Ego ipſe *d.alleg.19.n.11.*

Nouiſſimè Sacra.Cong Illuſtriſſimorum Cardinalium Concilij Trid. Interpretum *in decretis de celebrat Miſſar.* publicatis,& Typographia R. Cameræ impreſſis *de anno* 1625. S. D. N. Vrbani VIII.auctoritate ſibi ſpecialiter attributa,*decreuit,ac primo diſtrictè prohibet,atque interdicit,ne Epiſcopi in diœceſana Synodo,aut Generales in Capitulis generalibus,vel alias quomodolibet,reducant onera illa Miſſarum celebrandarum,aut poſt idem Concilium impoſita,aut lumine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis,aut moderãdis,vel cõmutandis, ad Apoſtolicã Sedem recurratur,quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones,moderationes, & commutationes huiuſmodi,ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit,omnino nullas atque inanes decernit. Præterea,ne in Eccleſiis,in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt,Sacerdotes in eis, vt par eſt,adimplendis eò tepidiores & ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi, cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta, ſtatuit atque decernit, vt pecunia,ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus,Congregationibus Monaſteriis, Conuentibus,ac locis omnibus,tam ſæcularibus,quàm Regularibus,atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum ab iis,ad quos pertinet ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die realis acquiſitionis,ſtatim deponi debeant penes ædem ſacram, vel perſonam fide,& facultatibus idoneam,ad effectum illa,ſeu illorum pretium quamprimum inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa,& indiuidua mentione oneris,quod illis annexum reperitur,acſi eadem bona immobilia auctoritate apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna,vt ſupra deponi, ac in aliis bonis ſtabilibus eiſdem fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione connecti debeat.* Super quibus decretis eadem ſacra Congregatio S. D. N. Vrbano Papa VIII. approbante, aliquot edidit declarationes, quas originales, & in Typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi de anno 1626.Et quoad hanc partem declarauit,*etiam ſtante legato adeò tenui pro reductione oneris,vt ſupra impoſas ab iis,ad quos pertinet,Sedem Apoſt.eſſe aduertendã,quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet,quod magis in Domino conueniens eſſe iudicauerit: veruntamen, ſi in ipſa beneficij erectione expreſsè cautum fuerit,vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non ſuſtulerunt,eſſe validam,& obſeruandam.Deinde declarauit pœnam interdicti, & alias ſuprà in decreto appoſitas non comprehendere,niſi ſuſcipientes, quamuis priuatos Sacerdotes onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ſine licentia Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, aut* 66

Generalis

Digitized by Google

Generalis,vel Prouincialis.Per hæc Decreta fuerunt truncata priuilegia Regularium circa reductionem Legatorum Miſſarum,at poſt eorum publicationem ſummum Pontificem conceſſiſſe Fratribus Ordinis Minimorum monaſterij Ianuenſis,vt Legata Miſſarum perpetua & oneri annexa in paria ad rationem quinquaginta ſcutorum monetæ Romanæ pro qualibet Miſſa quotidiana reducerentur,referunt March.de Sacram. Ordin. tract.5.p.2.c.10.n.7.Diana moral. reſolut p.6.tract. 6.reſolut.11.vbi reſol.10.poſt eundem Marchin.d. tract.3 p.2.cap.19.num 31. tenet per verba Sacræ Congreg. non cenſeri reuocatum priuilegium moderandi Miſſas & anniuerſaria à teſtatore ante Concilium relicta,quod mihi dubium videtur.

67 Nunc verò reſtat,vt priuilegia quædam præcipua videamus,quę ſpecialiter fauore piæ cauſæ legatis huiuſmodi ſupra cætera legata conceduntur, quamuis plura enumerent Barthol. Socin.in ſolem.regularum,qui 72 ponit, & Andr.Tiraq.in tract.de priuilegiis piæ cauſæ.qui 167.enumerat priuilegia. Plura etiam enumerat Ioan.Baptiſta de Thoro in ſingularib.piarum cauſarum, & in ſumma priuilegiorum piarum cauſarum:nos verò ea tantùm quæ præcipua,& certiora eſſe videntur,ſub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo, cùm defectu teſtamenti etiam legatum in factum vitietur.§.ante heredes, Inſtit. de legat.ſi tamen legatum ſit ad pias cauſas, cenſebitur validum,& omninò præſtandum,quotieſcunque,videlicet,de mente teſtatoris, & de poteſtate legandi cōſtiterit,c.indicante,de teſtam. cap. cùm dilectus,de ſucceſſ.abinteſt. & notatur in l.1.C. de ſacroſ. Eccleſ quia ad valorem diſpoſitionis ad pias cauſas,ſufficit quod teſtator potuerit diſponere,& quod de facto diſpoſuerit,idque conſtet ipſi hæredi, Cou.in cap.cùm eſſes,num.8.de teſtam. Molin. de Iuſt. tractatu 2.diſp. 134. verſ. quin vero, Lazar.de monitor.q 6.num 72.& 73.Vaſq in opuſc.de teſtam.c.2.n.27.Leſſi de Iuſtit.lib.2.c. 19.n. 7.Alphonſ.de Leone de officio Capellani p.1.q.5 ſect. 3.numer.54.vbi etiam poſt Lazar.vbi ſup.n. 32.& Iacob. de Graff in aureis deciſ.p.1.c 8.num.20.reſoluit talē poſſe cogi per cenſuras ad exequenda dicta legata pia in teſtamento minus ſolemni ſcripta.Et ideo legata pia deberi etiam quod fuerint relicta in minus ſolemni teſtamento, reſoluunt Caualer.deciſ.168.Alphonſ de Leone ci-
69 tato loco. Teſtamentum enim ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis inualidum eſt, vt benè reſoluunt Mench.de ſucceſſionib.§.21.num.7. Clar.§ teſtamentum q.7 n 4.Greg.Lop.l.23.gloſ. 1. tit.1 p.6.Cou.in cap.relatum el 1. numer.10.in princ. de teſtam. Tiraq.de priuil.piæ cauſæ priuil.7.in princ. Aluarad.de coniectur mente d fun&i,lib.3.cap 2.§.1. n.12.in fine,Anton.Gom.l.3.Tauri,n.106.Cened. ad Decretal.collect.91.n 5.Magdalen.d.p.2.cap 5.à princ.Valaſc.cōſ.74. n.vlt. Guilielm.in c.Raynutius, verb.teſtamentum,el 1.num.71.de teſtam. Viu tom.2. communi opin.lib.6.tit. 13.n.96.Surd.deciſ.192.à n. 21.Quicquid contrarium teneat Part.in l.teſtamēto n.2.ff.de fidei comm.libert quem ſequitur Abb.in cap.1.n.2.de ſucceſſ.ab inteſt.

70 Secundò,cùm de Iure communi hæres certus ſit nominandus, vt valeat teſtamentum, d.§.ante heredes,Inſtit,de legat.l.in tempus.§.quoties ff.de hered. inſtit l. hac conſultiſſima, in princ.C.qui teſtam. fac.poſſ.Mantic.libr.8 tit. 4. numer 1.& 4 cum ſeqq. Thom.Valaſc.tom.1.alleg.68.vbi quod eſt dandus curator bonis; ſi tamen teſtator velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti,aut miſerabiles perſonas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi, l. id quod,& l.nulli,C.de Epiſcop. & Cleric. gloſ. verb. diſpoſitionem,in cap.cùm tibi,de teſtam. Tiraq. priuileg.55 & 56.Rebuff.de priuileg.ſchol. priuileg.133. Cened. d. collect. 91. n.3.Mench.de ſucceſſ.§.27.n. 42.Menoch.conſ.292.n.12.Perez de Lara de anniuerſ.& Capell.in.lib.1.cap.10.nu.97.cum ſeqq. Buccaron.de differ.rent, inter iudicia ciuilia, & criminal. differ.100.n.18 Garc Gironda de priuileg.& exēpt. explicat.num.1371 & n.1503.reſoluit, quòd pauperes conſanguinei ſemper ſunt præferēdi in legato generaliter relicto,latè Magdal.d.par. 2.c.3. num.18.& 19.vbi num.21.ſubdit dictum ſupra de incertitudine perſonarum, eſſe quoque dicendū de incertitudine rerum,vt ad pias cauſas non vitiet, licet alias vitiaret, & num. 21. addit quod quemadmodum incertitudo à principio non vitiat relicta ad pias cauſas,ita nec ſi ex poſt facto incertitudo ſuperueniat, putà ſi teſtator iuſſit conſtrui monaſterium in certo loco, vbi ex aliqua cauſa poſtea conſtrui non poſſit,vel quia pecunia legata in aliquem certum pium vſum,non ſit ad illud ſufficiens per hoc legatum nō extinguitur, ſed in aliquam aliam piam cauſam conuerti debet: & num. 21. addit quòd ſi hoſpitale, vel monaſterium,cui legatum eſt factum,interim deſtruatur,non extinguitur legatum,ſed debetur aliis pauperibus,& remanet apud Papam,& Romanam Eccleſiam, quæ repræſentat Deum immortalem,cui relictum cenſetur.

Verùm autem generalis pauperum inſtitutio, 71
quos Titius voluerit,valida ſit?Partem affirmatiuam indiſtinctè probare videntur Bart.in l.illa inſtitutio.n.9.ff.de hered.inſtit.Paul.in l,captatoriat,n, 3.C.de teſtam.milit.plures vt per Cou.in c.cùm tibi, à n.10. de teſtam.in effectu alij,quos refert, & ſequitur Tiraq.priuil.8 in princip. Coſt. in c. ſi pater verb.pauperes.n.5.de teſtam.lib 6 Pro quibus Coſta tria potiſſimùm expendit,vt oſtendat de iure, ſemoto fauore piæ cauſæ,ita reſoluendū fore: primū,quia,ſi pauperum inſtitutio ſimpliciter facta valet,vt ſuprà reſoluimus,à fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa,& abſoluta incertitudo proponitur,ſed reſtricta ad certam perſonam Deinde,cōſiderat,quia,ſi aliqua ratione, huiuſmodi inſtitutio poſſet de iure periclitari,maximè foret ex regula & ratione d.l.illa. vt patet:neque enim aliud proponitur, quod magis obſtare videatur: ſed hoc in propoſito non impedit.Probatur:quia inſtitutio illa,quos Titius voluerit,ideò vitioſa eſt, quoniam Titio nō declarante nullus eſt,qui deprehendatur hæres inſtitutus. Cæterùm hæc inſtitutio pauperum,quos Titius voluerit,non poteſt videri ſimiliter vitioſa, cùm non omninò pendeat à voluntate Titij.Patet, quia Titio non declarante, aut non eligente, ſimpliciter manent omnes pauperes hæredes inſtitui,ex Bart. Suar. Cou & aliis communiter receptū affirmat Coſt. vbi proximè per tex.in l.ſi quis Titio.17.§.1.l.cùm quidam.24.l.cum pater.79.§.hæreditatem.il 1 ff.de legat.2.l.verum.8.§.cùm quidam ff.de rebus dub.l.fideicommiſſaria.46.verſ.vlt.ff.de fideicom. libert. Igitur, &c Oppoſitum tamen,imò hoc non attento Iure cōmuni,ſed ad ſummum ex gratia & fauore pauperum procedere defendit Franc.in d.c.ſi pater.n. 63.de teſtam,lib.6.ex eo,quòd regulę generales,de quib.in d.l.illa,& in §.incertis,Inſtit.de legat.refragantur.

Digitized by Google

gantur. Ego verò pro harum opinionum concordia diſtinguendum puto inter caſum, in quo generalis pauperum inſtitutio quoad ſubſtantiam committitur liberæ alterius voluntati, & inter illum, in quo ſola electio, vel declaratio voluntatis, aut ſimilis executio. Primo caſu, neque attento Iure communi, neque fauore piæ cauſæ valere poteſt, vt poteſt, contra ſubſtantiam vltimæ volũtatis, & contra reg. *d. l. illa d. §. cùm quidam*, iuncto ſummario, quæ in propoſito nullibi reperitur limitata: & hoc ſenſu, neque opinio Bart. Pauli, Tiraquel. Cou. & Coſtæ in prædictis locis vera eſt; neque tam attento Iure communi, quàm fauore piæ cauſæ defendi poteſt. In ſecundo verò attento Iure communi valet inſtitutio, nec vllus piæ cauſæ fauor deſideratur quoad inſertum, quia non ſubſtantia, ſed ſola electio, ſeu declaratio cõmittitur, quod nullo iure improbatur. *d. l. ſi quis Titio d. l. cùm quidam*; & in hoc ſenſu nullus piæ cauſæ fauor neceſſarius eſt, contra Franc. *vbi proximè*, & tunc ſolummodo Bart. Pauli, Coſtæ, & aliorum opinio de iure procedit.

72 Tertiò, cùm non valeat communiter illud teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, *d. l. illa inſtitutio*, Craſſ. *verb. inſtitutio*, *q.* 18 *n.* 3. valida tamen erit huiuſmodi inſtitutio, ſi ad pias cauſas fiat, vt per tex. *in c. cùm tibi, de teſtam. & in l. fideicommiſſaria 46. in princ. ff. de fideicommiſſ. libert.* Olan. *in antinom. lit. H. ex n. 4. & ex n. 9.* Conan. *comment. iuris Ciuilis, lib. 10 c. 6. n. 5.* Anton Gabr. *lib. 6. comm. tit. de pia cauſa, concl. 3. n. 6.* Clar. *§. teſtamentũ q. 6. n. 6.* Tiraq. *priuileg. 64. & in tract. de mort. p. declarat 5. num. 14.* Anton Gom. *l. 31. Tauri n. 4.* Sarmien. *lib. 2. ſelect. cap. 4. n. 8.* Petr. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 2. cap. ex n. 18* Matienſ. *l. 5. gloſ. 1. & ſeq. & l. 6 gloſ. 3. tit. 4 lib. 5 nouæ recop.* Craſſ. *d. §. inſtitutio q. 18 n. 8.* Cou. *in d. cap. cùm tibi, n. 12.* Padil. *in l. de legat. 13. num. 10.* Valaſc. *conſ. 68. n. 4. & conſ. 145. num. 5.* latè Benedict. Aegid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 6 §. 1. à princip.* vbi *numero* 24. dicit differentiam eſſe inter hanc diſpoſitionem *piis cauſis quas Titius voluerit centũ*, & illã, *piis cauſis ſi Titius voluerit centum*; nam primam valere ſecundum ius ordinarium, ſecundam verò ſtricto iure non valere reſoluit, & *n.* 15. aliam differentiam aſſignat, quòd ſcilicet in prima diſpoſitione Titio non eligente non deficit legatum, ſed eligendi facultas ad Epiſcopum deuoluetur, cui executio teſtamenti de iure competit, nulla ad id deſignata perſona à defuncto; in ſecunda verò tanquam defecta conditione, ſub qua relictum fuit, deficiet relictum, & *n.* 16. tertiam aliam differentiam inter diſpoſitiones prædictas aſſignat, quòd in illa, *piis cauſis centum relinquo ſi Titius voluerit*, cogi non poteſt Titius intra tempus à lege definitum pro executione vltimarum voluntatum, vel poſtea vt declaret an velit deberi relictum, ſed eius voluntas libera & poſitiua in vtrumvis euentum erit expectanda, ita vt tandiu diſpoſitio in ſuſpenſo ſit, quandiu voluntatis ſuæ declarationem ſuſpenderit ille. In diſpoſitione verò illa *piis cauſis, quas Titius voluerit centum*, is, cuius arbitrio, piarum cauſarum electio commiſſa eſt, ad eligendum cogi poterit, non quidem neceſſitate præciſa, ſed cauſatiua, ita vt ſi intra præſcriptum terminum non eligat, eligendi facultas ad Epiſcopum deuoluatur, & *num.* 27. ſubdit quòd aliquando poteſt Epiſcopus ante legalis termini lapſum cogere hæredes & executores ad impiendam defuncti voluntatem per cenſuram eccleſiaſticam, vel interdicta adminiſtratione honorum illius, cum conſtiterit defuncti bona eſſe, è quibus legata ſolui commode poſſint; & *num.* 28. aliam quartam differentiam aſſignat, quia in illa diſpoſitione, *ſancti Petri Eccleſiæ centum, ſi Ioannes voluerit*, non poſſe Ioannem aliam Eccleſiam, etiam pauperiorem, & quæ relicti commodo magis indigeat, loco nominatæ à defuncto eligere etiam de diœceſani conſenſu; in illa verò diſpoſitione, *piis cauſis, quas Titius voluerit*, libero Titij arbitrio piarum cauſarum electio commiſſa eſt.

Quartò, cùm captatoria voluntas in teſtamẽto tanquam bonis moribus contraria improbetur, *l. captatorias 70. ff. de hæred. inſtit. l. captatorias 11. C. de teſtam. milit.* tamen fauore piæ cauſæ valet, Butr. *in l. 1. n. 64. C. de ſacroſ. Eccleſ.* communis vt per Abb. *conſ. 32. n. 3.* Iaſon. *in d. l. captatorias num. 12.* vbi Dec. *n. 16. C. de teſtam. milit.* Tiraq. *priuil. 64.* Padil. *in l. 1. n. 50. ff. de legat. 2.* Craſſ. *d. §. inſtitutio q. 18. n. fin.* ſub diſtinctione, Bened. Aegid. *in rep. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 6. §. 1. n. 6. cum ſeqq.* Alexand. Trentacinq. *var. reſol. lib. 1. tit. de pia cauſa, reſol. 1. à princ.* qui hoc ipſum colligũt *ex d. c. cùm tibi*, dum probare putant in piis cauſis omnem prorſus iuris Ciuilis prohibitionem ſublatã eſſe, & ideò volũtates captatorias, quãuis aliàs iure prohibitas, in piis admitti; & expendũt, quòd ratio, propter quã inhibetur captatoria voluntas, eſt ad vitandas fraudes, & dolum futurum, & denique ad vitandam occaſionem captandæ mortis alienæ: ſed in Eccleſiis, & cæteris piis cauſis, ceſſant omnino fraudes, & prædictæ occaſiones, *arg. cap. per tuas 5. de donat. & in cap. ſuam, de pœnis*, bonus tex. *in cap. vlt. 10. q. vlt.* Igitur, &c. 73

Quintò, cùm filiusfam. etiam de conſenſu patris teſtari non valeat, *l. qui in poteſtate. l. filiusfam. 15. l. ſi filiusfam. 19. ff. de teſtam. princip. Inſtit. quibus modis non eſt permiſſum facere teſtam.* Ordin. Regia Luſitan. *lib. 4. tit. 81. §. 3.* vbi Parens meus plures Doctores refert; ſi tamen ad pias cauſas teſtetur, validè facit, cuius opinionis auctor eſt Bart. *in l. 1. n. 23.* per tex. ibi *C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſequitur Alex. *in l. ſi ſeruum, num. 4. C. qui teſtam. facere poſſ.* teſtatur Communem Con. *in rub. de teſtam. p. 3. n. 23.* alij, vt per Tiraq. *priuil. 78* Mench. *de ſucceſſ. §. 22. n. 8. verſ. contrarium*, teſtatur etiam Communem ex aliis in iudicando, & conſulendo eſſe ſeruandã, Craſſ. *§. teſtamentum q. 17. n. 12.* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſp. 138. verſ. dubium, aliàs num.* 8. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 79 n. 20.* Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 29. n. 115.* Luſit. Ægid. *in repetit. d. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 2. §. 7. n. 16.* Quamuis oppoſitum teneãt Crot. *in l. frater à fratre n. 113. C. de condict. indeb.* Tiraq. *d. priuil. 78. verſ. contrarium*, Iaſon Io. Andr. & alij, quos refert, & ſequitur Mench *d. n.* 8. 74

75 Sextò ei, qui hæres inſtitui de iure non poteſt, quandoque tamen legari poteſt ad pias cauſas, veluti Religioſis, qui nec proprium in communi obtinere poſſunt; & ideò nec hæredes inſtitui valent, *Clem. exiui §. exiuimus, de verbor. ſignif.* Mich. Graſſ. *tom. 2 commun. opin. lib. 6. tit. 14. n. 32. pag. 71.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. q. 78. art. 1. cum ſeqq.* legari tamen eis poſſunt redditus annui pro alimentis ad modicum tempus, Sorb. *in compẽd. priuileg. Mendicant. verb. legata, in fine annot. verſ. ſi verò aliquid annuum, non perpetuum* Emman. Sà *in aphor. verb. Relig. n. 57.* Cordub. *in reg. S. Franciſci. cap. 6. q. 11. punct. 3.* item & in perpetuum ad certum diuini cultus vſum, vt ad frumentum, vel

vinum

vinum neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, calices, &c. Card. *in d. Clem. Exiui n.*13. & Anch. *n.*18. *&* 21. Cordub. *d. q.*11. *punct.*1. Nau. *cõſ.*13. *n.*3. *in antiquis, alias* 9. *n* 3. *ſub tit. de teſtam.* Menoch. *conſ.* 1014. *nu.*36. *&* 37. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 1. *q.* 126. *art* 5. Ribadeneira *de instituto Societatis* IESV, *cap.*23. *fol.* 191. Verùm, quia poſt hæc ſcripta inueni doctiſſimam S. Rotæ deciſionem *in vna Romana compſtorum,* 30. *Aprilis* 1630. *coram R.P.D. Merlino,* optimè reſoluentem, quæ reperitur impreſſa *p.*5. *recent. deciſ.* 365. & de illius materia latè Carol. Matanra *tom.* 1. *cap.*41. ideò tribus concloſionibus ex illa deſumptis hanc materiam à Doctoribus inculcatam explicare operæpretium duxi, prout ſequitur.

76 Prima eſt concluſio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de Familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus, vt putà frumenti, vini, olei, & ſtabilium, dummodo tamen duo copulatiuè concurrant. Primò, quòd legatum fiat modo licito, atque ipſis Fratribus iuxta eorum Conſtitutiones permiſſo; hoc eſt, vt in eorum neceſſitates conuertatur, vel nullus explicetur vſus, ſed abſolutè illis legetur: quo caſu præſumitur legatum eo modo, quoad legati valorem neceſſarius eſt; non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vt putà, ſi legentur bona ſtabilia ad excolendum, vel locandum; tunc enim, cùm legatum capiat ſubſtantiam à modo, ſiquidem Fratres Minores ex ſe non ſunt rei immobilis relictæ capaces, ſed ratione ſolius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum corruit, nec etiam æſtimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non ſit ingens, & immoderata, quæ ſapiat theſaurixationem, ea qua violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc eſt, relinqui hæreditatem ſub nomine legati, ſed modica, & ſuppetens ad ſolam neceſſitatem, & executionẽ officiorum ſui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta perſonarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circunſtantiis. Ita ad normam Regulæ S. Franciſci ſanxeruot Summi Pont. Niculaus III. *in d. c. exiit.* & Clem. V. *in d. Clem. Exiui, de verbor ſignific.* & tradunt Bart. *in tract. Minoris. lib.* 2. *diſt.*1. *n.*1. *cum ſeqq.* Bald. *in Auth. Ingreſſi, n.*59. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Card. Zabarel. *in d. Clem. Exiui.* §. *proinde n.*11. & ibidem Anch. *n.* 13. *&* 15. Butr. *in cap. in præſentia num.* 25. vbi etiam Felin. *n.*52. *ad fin. de probat* Gabr. *cõ. l.*1. *n.*4. *de legat* Nauar. *conſ.* 8. *n.*1. *&* 2. *de teſtam.* Peregrin *de iure fiſci, lib.* 3. *tit.*14. *n.*2 *& concl.*10. *&* 11. Menoch. *conſ.*1014. *à n.* 4. *cũ ſeqq. vſque ad fin.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.* 2. *q.*127. *art.*1. *per tot* Cordub. *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6. *q.* 8. *ſuper* 2. *puncto,* Hieron. à Polyrio Capuccin. *ſuper dicta Reg cap* 6. *num.* 62. *&* 72. benè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.*7. *cap.* 26. *a n.* 10. *vſque ad* 19. *& n.*28. Nec deficit ratio: quoniã per receptionem huiuſmodi legatorum non prouidetur tali neceſſitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò, & oſtiatim ſibi quęrere victum non cogantur, vt præcipitur *in c.*1. *de relig. domib. in* 6. *cap. nimis, il* 2. *de exceſſ. Prælat.* Sed hæc legata ſunt quædam eleemoſynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut poſſeſſionem, quæ repugnant eorum ſtatui; nec tollunt, qui Fratres diuinæ innitantur prouidentię, & quemadmodum Fratres ſunt capaces donationis ſub modo licito; ita etiam legati, quod eſt quædam donatio, §. *legatum, Inſtit. de legatis,* Sãch. *d. lib.*7. *c.*26. *n.*10. Sanctes Capuccinus *ſuper Reg. S. Franciſci c.*6. *fol.* 305.

Secunda eſt concluſio, quòd Fratres Minores 77
non ſunt capaces annuorum redditnum perpetuorum, etiam ſi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum: ita videntur decidere tex. *in d. Clem. Exiui, verſ. cùmque annui redditus, de verborum ſignific. in* 6. & idem voluit gloſ. *verb. Mendicantium, in c. quorundam, de elect. in* 6. *& in d. c.* 1. *de relig. domib. eod. lib.* Abb. *in d. cap. nimis il* 2. *ſub n.*1. & ibidem Ioan Andr. Anch. *n.*2. *de exceſſ. Prælat.* Geminian. *conſ.*40 *num.* 8. *cum. ſeqq.* quod eſt etiam inter conſilia Folgoſ. 104. Bald. *in d. Auth. Ingreſſi num.* 59. *C. de ſacroſ. Eccl.* Bart. *in l. legatum num.* 2. *ff. de capitis dimin.* Zabarel. *in d. Clem Exiui, d.* § *cùmque annui redditus, per tot.* Federic. de Senis *conſ.*12. *n.*4. *&* 5. Nau. *conſ.*8. *n.* 3. *cum ſeqq. de teſtam.* Polyt. Capuccin *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.*6. *num.* 56. vbi teſtatur Capuccinos non admittere huiuſmodi legata, Sanctes Theſaur. Capuccin. *ſuper d. Reg cap.* 26. Sanch. *d. c.* 26. *n.*34. latè Marant. *d. reſp.*41. *n.*62. *cum ſeqq.* Quæ quidẽ concluſio illa potiſſimùm ratione ſubnititur: quia nihil eſt, quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quam redditus annui, qui, cùm ſint certi, & determinati, ſapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur *in d. Clem. Exiui, §. cumque annui,* & *ibidem* notant Doctores, & latè in his terminis Bortel. *conſ.*17. *n.*23. per quorum poſſeſſionem in perpetuum prouideretur Fratrũ neceſſitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentiretur, quod eſt abſonum, vt *in l. ſi quis, C. de cẽſib. & cenſit.* 11. in propoſito Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n* 60. *ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Si qui Fratres reciperent huiuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Miſſis, & anniuerſariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem desererent, ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſuperabundarent ad alimenta, & vitæ ſuſtentationem, apertè diteſcerent, quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans, vt perpendit Nauar. *d. conſ.* 8. *num.*6. & Sanctes Theſaur. Capuccin. *d. cap.*6. *fol.* 308. qui ampliùs aſſerit ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiuſmodi legatorum. Et demum modus ſimilis legati, vt quotannis aliquid ſoluatur ſemper, ſecũdùm eorum Conſtitutiones eſt illicitus: amodò autem capere ſubſtantiam legata facta minoribus, dicit Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n.*59. Sanch. *d. lib.*7. *cap.*26. *num.*18.

Et quamuis ab hac opinione, quoad anniuerſa- 78
ria perpetua relicta minoribus in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, diſſentire videatur Syluest. *in. Sum. verb. legatum, il* 2. *ſub n.*4. *verſ. tertium Petrus,* quem ſequitur Fr. Emman. *quæſt regul. tom* 2. *q.*127. *art.*4. & Fr. Thom à IESV MARIA, diſcalceatus Carmelit. *in expoſit Reg. S. Franciſci, p.*5. *c.*3. *verſ. poſſunt præterea,* idem Fr. Emman. *in ſum. tom.*1 *c.* 299. *in verb. Eleemoſyna n.*8 Hierõ. Roder. eius ex fratre nepos *in cõpendio quæſt. Regul. reſol.*88. *n.*19. Miranda *in expoſit. regulæ cap.*63. *diff. c.*12. *fol. mihi* 416. *verſ. Pero ſin embargo,* Villalub. *in ſum p.*1. *tr.*35. *diffic.*33. attamẽ etiã quoad iſta anniuerſaria benè procedit ſuprà firmata concluſio, & militant præallegatæ ratio-

beneficio conceſſum eſt. Primo caſu voluntas impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum; ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere, neque cogere, vt intra breuius tempus adimpleat. Ita expreſsè Abb. in cap. nos quidem. num. 10. de teſtam. vbi Couarr. num. 1. in 2. con. ferſ. affirmat communem ex aliis Molin. d. diſp. 251. in princ. idque à priori facilè deprehenditur ex ratione generali, ſecundùm quam pro lege ſeruari iubetur, quicquid teſtator iuſtè diſponit, Auth. de nuptiis, § diſponat. collat. 4. Illúdque Doctores citati hac in re vlteriùs conſiderant; quòd ſi fortaſſe teſtator priorem terminum præfiniat vſque ad certum tempus, eo adiecto, vt ſi præfinito tempore executor adimplere non poſſit, ſequenti anno exequatur, tenebitur tunc coram Iudice probare ſe non potuiſſe perficere intra priorem terminum, vt tunc ſecundus eidem concedatur, vel tertius, & ſic de cæteris, Molin. vbi
26 proximè. Secundo caſu, quando à teſtatore nullum tempus præfinitum eſt, à lege conceditur annus; dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moueatur, Authent. de hered. & Falcid. § ſi quis autem non implens, collat. 1. (text. enim
27 in d. l. nulli, in id vulgo citari ſolitus, dum vnius anni ſpatium præfinit, in noſtris terminis non loquitur, neque de executoribus agit, ſed ſolummodo Epiſcopos cogit, vt poſt vnius anni ſpatium, captiuorum numerum, & ſoluta pro illis pretia manifeſtare teneantur; quod eſt aliud diuerſum. Deinde text. ille agit de piis relictis, vt poſt alios aduertit Anton. Gom. lib. 36. Tauri, num. 1.) Couar. in d. cap. nos quidem, num. 2. verſ. ſecunda concluſio, Molin. d. diſput. 251. colum. 2. verſ.
28 quando à teſtatore, quo anno tranſacto Epiſcopus fit executor, vt voluntas defuncti impleatur, Gabr. Pereira de manu Regia, part. 1. cap. 16. num. 5. Diana reſolut. moral. part. 2. tract. 2. reſolut. 98. Sin autem legatum pium fuerit, omninò intra ſex menſes adimplendum eſt, Authent. de eccleſiaſt. tit. § ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum, collat. 9. Abb. in d. cap. nos quidem, num. 10. & Couar. in princip. Communis, vt per Padill. in l. neceſſitatem, num. 14. C. de bonis, quæ liber. Molin. d. loco, colum. 1. prope fin. Quamuis autem in pleriſque Iuribus amplioris ſpatij mentionem factam reperiamus, vt conſtat ex d. cap. nos quidem. ibi, intra annum, d. ſi. Authent. de eccleſ. titul. § ſi quis ædificationem, ibi, intra quinque annos, illud ita accipiendum eſt; quia breuiori tempore opus adimpleri non poterat: longè aliter dicendum, vbi intra ſex menſes opus pium expediri valet, iuxta d. verſ. ſi autem, licèt aliter reſoluant plures, quos refert & ſequitur Couar d. num. 6. verſ. quinta concluſio. Vl-
29 timò tandem caſu, ſpeciali Principis beneficio conceſſum dicitur, quando non obſtante termino à teſtatore, vel lege præfinito, Princeps ex cauſa aliquando breuius, aliquando longiùs elargitur, & hoc duobus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege præfinitis æquiparatur, eoſdémque operatur effectus: ſupradictus autem terminus, ſiue à teſtatore, ſiue à lege præfinitus, non aliter incipit, quàm à tempore aditæ hæreditatis, argum. l. a filio. 15. in princ. ibi, poſtquàm legatum ſuum acceperit, ff. de alim. & cib. leg. & in Authent. de hered. & Falcid. § illud quoque, ibi, poſt aditionem, collat. 1. iuuat l. vnica, § in nouiſſimo. ibi, niſi fuerit adita, C. de cad uc. tollend. Ratio à priori illa eſt, quia ante aditam hæreditatem executio teſtamenti impeditur, neque aliter cum effectu valent relicta in teſtamento, niſi adeatur, l. ſi nemo 9. cum l. ſeq. ff. de teſtament. tut. gloſ. verb. liber, in l. qui filio 38. ff. de hæred. inſtit. quam ſingularem dicunt plures, vt per Couar. in d. cap. nos quidem, n. 3. cum his, quæ Gom. l. 24. Tauri, num. 1. verſ. 9. Mench. de ſucceſſ. § 27. num. 4. Coſta in cap. ſi pater. verb. deferuntur, n. 3. de teſtam. lib. 6. Vin. tom. 1. opin. 143. atque ita in terminis Abb. n. 11. & communis in d. cap. nos quidem. Cou. d. n. 3. Roch. de iure patron. verb. conſtruxit, q. 10. Molin. d. diſp. 251 col. 1. In legatis verò piis à tempore inſinuationis teſtamenti, ſeu publicationis, ſex menſium ſpatium connumerandum eſt, vt manifeſtè colligitur ex d. § ſi autem hæres, verſ. ſi autem legatum.

Tertiò eſt ſummoperè notandum, longè aliud 30
eſſe cogere executorem, vt exequatur teſtatoris voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo negligente, ad Epiſcopum, vel ſæcularem Iudicem deuoluatur poteſtas exequendi, priuandíque hæredem hæreditatis emolumento, & ſic de cæteris. Primo caſu, ſi ſolummodò de coactione agatur, vbi teſtator aliud non exprimit, nullum ſpatium præfinitum eſt, quinimò poteſt Iudex, vel ex officio, vel ad partis petitionem ſtatim compellere hæredem ſimul atque adierit hæreditatem, arg. l. eum, qui. 41. § quoties. ff. de verb. oblig. l. quod dicimus. 105. ff. de ſolut. l. cedere diem. 213. verſ. vbi ergo. ff. de verb. ſignif. in l. omnibus obligationibus. 14. ff. de reg. iur. § omnis obligatio. in princ. vbi gloſ. recepta verb. confeſtim. Inſt. t. de verb. oblig. quibus Iuribus docemur, quòd quoties obligatio ex contractu, vel quaſi orta eſt purè, debitũ ſtatim peti poteſt. Planè ſpatium vnius anni, vel alterius temporis à lege conceſſum prædictas regulas nõ infringit: & ideò relicta ſtatim peti poſſunt, vt in praxi ſeruari vidimus, eò maximè, cùm ſpatium illud non in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolummodò defunctorum fuerit præfinitum, vt inf. à demonſtrabimus; & ideò illo iuuari nequeunt, quominus ſtatim cogi valeant, vt ex Abb. Cou. & aliis concludit Molin. d. diſp. 251. col. 6. & ideo aduertit Bened. Ægid. in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccl. part. 6 § 1. n. 27. quòd aliquando poteſt Epiſcopus ante legalis termini, lapſum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per cenſuram Eccleſiaſticam, vel interdictam adminiſtrationem bonorum illius, cum ſcilicet conſtiterit defuncti bona eſſe, è quibus legata ſolui commodè poſſint, & ita defuncti voluntas ante legis terminum executioni mandari. In ſe- 31
cundo, ſi vlterius agatur ad effectum, vt ad Iudicem deuoluatur exequendi poteſtas, vel, vt hæres priuetur emolumento, ſpatium à lege conceditur, de quo ſupr. egimus; quod ſanè non aliter currere incipiet, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequutam, d. 1. nos quidem; in quo agitur ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epiſcopum deuoluatur; & tamen præcisè requiritur monitio hæredis: patet ibi, eum commoneat, & ibi, tunc per te ædificetur. Iuuat ratio; quia ſentẽtia, qua aliquis de negligentia condemnatur, & ſuo iure priuatur, ne teſtatoris voluntatẽ exequatur, nullatenus ferri poteſt, niſi in conuictum, vel ſpõte confeſſum, l. de vnoquoque, ff. de re iud. c. nos in quemquam. 2. q. 1. c. 1. de cauſ. poſſeſ. & propr. eò maximè, quia ex iure exequẽdi in pleriſque caſibus plures commoditates poſſunt inſurgere, de quibus infr. fatemur ergo, quòd ſi copulariuè agatur de poteſtate exequendi deuoluenda in Iudicem, &

in

In ſimili de priuando hærede, aliòve executore
ſuis emolumentis, à fortiori monitio neceſſaria
erit, vt probat *d. Auth.hoc.amplius, d.§.illud quoque,*
affirmans tamen, quòd licèt ſolummodo agatur
de poteſtate deuoluenda, priuandóque hærede
executionis iure, adhuc monitio requiretur, *per*
dict.cap.nos quidem, & reg.*dict.l.vnoquoque.* Tandem
oſtenditur idipſum ex eo, quia, vbi agitur de con-
demnanda hæredis negligentia, deuoluendaque
ex eo capite executione ad Iudicem, neceſſariò
conſequitur, quòd hæres, & executor hæredita-
rio emolumento priuantur, ac ſubinde cùm ex
primo poſterius conſequatur, neque primum,
neque ſecundum, abſque monitione fieri poteſt:
quamuis enim multum maius præiudiciũ inſor-
gat ex priuatione emolumenti; tamen etiã qua-
le quale inſurgit ex priuatione executionis: quod
ſanè notabile eſt, ſaltem ſi conſideretur, quatenus
antecedens, à quo priuatio emolumenti conſe-
quitur.

32 Quibus breuiter prænotatis, ad aliquas quæ-
ſtiones deſcẽdere oportet: & primò quæro. Vtrùm
poteſtas exequendi vltimas voluntates deuolua-
tur ad ſolos Epiſcopos, an verò ad omnes haben-
tes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem? Affirmati-
uam partem tuentur Abb.*in cap.Ioannes, n.2.de te-*
ſtam. & *ibi* Couarruuias *n.1.* Molin.*de iuſt. tract.*
2. diſputat.250.col.vlt, & probat.*d.cap.Ioannes,* ibi,
per Diœceſanum, quod verbũ propriè cõprehendit
33 omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictio-
nem, gloſſ. *verb. Diœceſanis, in Clem.vnic.de foro*
compet. Sanch. *de matrim.lib.3.diſp.29.n.14.& 16.*
Florez de Mena *var.lib.3.quæſt.24.n. 9.* Ego ipſe
in tract.de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſi-
gnific.appell.73.num.1. Et quamuis gloſſ.*in Clem.1.*
de iureiur. videatur tenere, quòd appellatione
Diœceſani ſimpliciter, & abſolutè, ſolus Epiſco-
pus contineatur, non alius inferior quantuncun-
que iuriſdictionẽ habeat quaſi Epiſcopalem; hoc
tamen procedit in illis, quæ potiùs exigunt offi-
cium dignitatis Epiſcopalis, quàm eius iuriſdi-
ctionem, vt aduertit Couar, *d.n.1.* Ego ipſe *de ap-*
pell.73.num.2.

Secundò quæro, Vtrùm neceſſaria ſit monitio,
34 etiam ad effectum, vt data negligentia hæredis
ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas?
Partem affirmatiuam defendunt Abb.*n.3.& 10.in*
cap.nos quidem, de teſtam. Couar.*ibid. n.2.* vbi citat
Anch. Cardin. Bald. Roch & alios: ſequitur Padil.
in Auth. hoc amplius, num. 16.C.de fideicom. Pro
quibus primò facit, quòd Gregorius Papa, tam
in d.c.nos quidem, quàm *in originali lib.3.epiſtol. in-*
dict.12. Epiſtol.10. ſummoperè iniungit Epiſcopo
Ianuario, quòd ſi Theodoſia Religioſa fœmina,
vel in loco conſtituto, vel, ſi ibidem fieri non poſ-
ſit, alibi, iuxta Epiſcopi arbitrium neglexerit or-
dinare Monaſteriũ, vel per calliditatem diſtule-
rit, tunc per Epiſcopum ordinetur. Patet ex verbis
originalis, ibi, *negligentia, vel calliditate diſtulerit,* &
ibi, *tunc volumus, vt fraternitatis tua ædificetur ſtudio.*
Planè, neque de negligentia, neque de calliditate
cõuinci poteſt, abſque eo, quòd priùs moneatur,
vt ille tex. habet: cùm ergo non aliter in Epiſco-
pum deuoluatur exequendi poteſtas, niſi præce-
dente priùs negligentia, vel calliditate hæredis, vt
idem tex. habet, fit conſequens, etiam ad hunc ſo-
lummodo effectum neceſſariam eſſe monitionẽ.
Secundò expenditur, quòd huiuſmodi monitio,
ſeu notificatio facta hæredi ad conuincendam
ipſius negligentiã, reſoluunt in citationẽ. Planè

ſecundùm regulas: *Nemo poteſt condemnari abſque*
citatione, arg.*c. 1. de cauſ. poſſeſſ.* ergo ſolummodo
ad effectũ, vt prætextu negligentiæ poteſtas exe-
quendi ad Epiſcopũ deuoluatur, monitio eſt ne-
ceſſaria. Tertiò facit ſententia Abb.*in c.pen. n.19.*
de iudic. quẽ ſequuntur plures, vt per Menoch.*de*
arbitr. caſ. 498. n.55. dùm habet, quòd ſi ſtatuto
cautũ fuerit Iudicem teneri intra certũ tempus
cauſam ſibi commiſſam definire; intelligitur, ſi à
partibus fuerit interpellatus; aliter neque moro-
ſus iudicabitur, neque pœnã incurret: ergo ſimi-
liter, vt ſpatium vnius anni, vel aliud à lege præ-
finitũ executori currat, etiam ad effectum deuol-
uendi ad Superiorem, monitio neceſſaria erit.

Tertiò quæro. Vtrùm in propoſito, vnica tan- 35
tùm monitio ſufficiat? Pro parte affirmatiua vrgẽt
maximè tex.*in cap.nos quidem, de teſtam.* ibi, *commo-*
neas. & *in c.tua nobis, in fine,* ibi, *monitione præmiſſa,*
eod.tit. & *in d. Auth.hoc amplius,* ibi, *monitus,* dũ lo-
quuntur in numero ſingulari, abſque aliqua du-
plicatione adiecta: & in terminis docent Bart. Sa-
licet. & Doctores cõmuniter *in dict. Auth. hoc am-*
pliùs. vbi Iaſon.*n.3.* & Padil.*n.16.* Greg Lop.*l.8.gl.*
1.tit.10.part.1. Guillelm.*in c.Raynutius, verb.ſi abſ-*
que liberis il 2.n.201. plures per Menoch.*de arbitr,*
caſ.498.num.53. Cened.*ad Decretal.collect.114.n.3.*
Oppoſitum tamen, imò, quòd bina ſaltem requi-
ratur monitio, defendit gloſ.*verb.monitus, in dict.*
Auth.hoc amplius. Alex.*in l.vlt.ff. de feriis,* prout il-
lum refert Guillelm.*d.n.201.* per tex *in Auth. de*
eccleſiaſt.§.ſi quis autem pro redempt. verſ. ſi autem,
qui hoc facere, ibi, *ſemel, & ſecundò, collat.9. Auth.*
licèt. C. de Epiſcop. & Cleric. ibi *ſemel, vel bis.* Sed has
contrarias opiniones fœdere diſtinctionis cõci-
liant Couar.*in c.ſi hæredes, n.2.de teſtam.* & Abb. *in*
d.c.nos quidem, n. 11. vt, ſcilicet prima procedat,
quando agitur de priuando hærede poſt annum;
ſecunda verò, quando tractatur de priuando hæ-
rede ante annum, cõmodis ſibi ex teſtamento de-
latis; ex eo, quòd legata pia exequi neglexerit,
quo caſu bina ſaltem monitio requiritur. Ego ta-
men ex mente Iurium aliter ſic cõponendas eſſe
exiſtimo. Vel enim agitur ſolũmodo de deuoluẽ-
da exequẽdi poteſtate, abſque eo, quòd hæres, vel
executor ſuo priuentur emolumento: vel vlteriùs
agitur de priuatione talis emolumenti: primo ca-
ſu vnica monitio requiritur, & ſufficit, & proce-
dit prima opinio: in ſecũdo ſaltẽ bina deſideratur,
& procedit altera ſententia. Ratio differentiæ illa
eſt, quia longè grauius præiudiciũ verſatur in eo,
quòd quis ſuo emolumẽto priuetur, quàm in eo,
quòd ius exequẽdi ſibi auferatur, cùm inibi à la-
bore executionis liberetur; & ideò ſaltẽ forma-
liter, & immediatè locum non admittit: vnde ſe-
cundo caſu cautiùs agendũ eſt, arg.*c.vbi periculũ,*
3.in pr.de elect.lib.6.l.id, quod noſtrũ.11.ff.de reg.iur.

Quartò quæro. Vtrùm hæc monitio neceſſariò 36
ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nũ-
cium, vel epiſtolam? Quòd perſonaliter facienda
ſit à Iudice, tuẽtur Paul. & Angel.*n. 2.* vbi Iaſ.*n. 3.*
in d.Auth.hoc ampliùs. Abb.*in d.c.nos quidem.n.10.*
plures, quos refert, & ſequitur Guillelm.*d.verb.ſi*
abſque liberis, il 2.n.199 & 203. & alij citati à Ce-
ned.*d.collect.114.n.3.* Pro quibus facit tex. prima
facie expreſſus *in d.c.nos quidem,* ibi, *eum commo-*
neas, & *in d.Auth.hoc amplius,* ibi. *monitus à Iudice.*
Oppoſitum tamen, imò ſufficere, quòd per Iudi-
cem, vel per nuncium, epiſtolam, aut publicũ mi-
niſtrũ moneatur, ſequũtur plures, vt per Padil. *in*
d.Auth.hoc ampliùs, n.16. Greg. Lop.*d.l.8.gl.2.tit.10.*

part.6. Cuius opinionis illud eſt vnicum fundamentum, quia attento Iure, monitiones, citationes, & alia id genus, fieri poſſunt inter ſubditos per Iudicẽ, nunciũ, epiſtolã, vel aliud ſimile, gl. vlt. recepta in l. ſancimus 13. C. de iudic. Sanè huiuſmodi regula non reperitur limitata in monitione, de qua agimus: ergo ſtare debet, arg. l. præcipimus, C. de appellat. Ego tamen vtranque opinionẽ breui diſtinctione ad cõcordiam reduci poſſe exiſtimo. Aut enim agimus de decreto monitionis, ſeu de præcepto, quod fiat, & tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem decernere: patet, quia præceptum eſt actus legitimi Superioris, quod ab alio imponi non poteſt, iuxta reg. l. vlt. ff. de iuriſd. om. Iudic. cap. vlt. de conſtit. lib. 6. cap. vlt. verſ. quod præcipitur 14. q. 1. in ſpecie cap. pen. ibi, à te legitimè citatus ad cauſam, de foro comp. cum his, quæ S. Th. 2. 2. q. 88. art. 1. Hippol. in l. de vnoquoque, n. 115. ff. de re iudic. Tiraq. de retractu lignag. § 8. gloſſ. 9 n. 20. & in hoc caſu procedunt text. in d. c. nos quidem, & in d. Auth. hoc amplius, & Doctores pro prima opinione citati. Aut rurſus agimus de inſinuatione, ſeu notificatione huius monitionis iam à Iudice decretæ, quæ executori facienda eſt, & tunc, vel per Iudicem fieri poteſt, ſi velit, vel per nuncium, aut epiſtolam, vt fundamentum pro poſteriori opinione adductum rectè concludit.

37 Quintò quæro. Vtrùm ſufficiat monitio generalis, an verò ſpecialis requiratur? Quo in dubio Felin in cap. cum ſit Romana, n. 20. verſ. 9. de appellat. Henric. de Synodo Epiſcopi, par. 3. art. 1. num. 179 & alij plures per eos citati arbitrantur generalem ſufficere. Mouentur ex eo, quia, cùm Epiſcopi, vel alij ſæculares Iudices, vt plurimùm probabilem habeant ignorantiam de ipſis executoribus, qui quotidie conſtituũtur, ſpecialis vt plurimùm fieri non poteſt, & ideò iuſta reputari debet generalis monitio. Ita Henric. vbi proximè, vbi id intelligere videtur, de conuincenda in genere executorum negligentia, quaſi ſecùs dicendum foret, ſi ageretur de conuincẽda negligentia in ſpecie alicuius executoris, priuandóque tam exequendi poteſtate, quàm ſuo emolumento: quia tunc ſpecialis monitio neceſſaria erit.

38 Sextò quæro. Vtrùm tempus à Iure, vel ab homine præfinitum, currat ignorãti, & legitimè impedito? Pro parte negatiua ſtat regula l. in fine. C. de annal. except. & in fortioribus terminis, etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non ſit ordinata ad caſum, cap. quia diuerſitatem 5. verſ. ſic tamen de conceſſ. praben. Iuuat maximè tex. in d. c. nos quidẽ, de teſtamen. ſi expendamus primò Gregoriũ ibi agere contra fœminam hæredem, quæ deſiderium teſtatoris in Monaſterio conſtruendo indebitè protrahebat. Sanè ignorans, & legitimè impeditus, non dicitur indebitè protrahere: deinde, ſi conſideremus loqui de hærede cómonita, quæ ignorãs dici non poteſt, ſuppoſita monitione: tandem, ſi aduertamus tex. agere de executrice, quæ implere negligebat, patet ibi, implere neglexit, planè verba hæc important contemptum, & malitiã, quæ nõ poteſt dari in probabiliter ignorante, vel legitimè impedito, iuxta reſoluta in reg. ignorãtia, de reg. iur. lib. 6 & in d. l. 1. in fine, ibi quis enim incuſare eos poterit, &c aduertunt Abb. Imol. Roman. & alij citati à Cou. in d. c. nos quidem, n. 3. ad fin. & num. 4 Angel. Aretin. in tract. de teſtã. gloſſ. 97. n. 12. & pro regula ſtatuit Roch. de iurepatr. verb. cõſtruxit, q. 51. Tiraq. de priuil. piæ cauſæ priuil. 97. Padil. d. Auth. hoc amplius, n. 16. ad fin. Cou. in Clem. ſi furioſus part. 2. in princ. n. 4. verſ. ad hæc, Pinel. in Auth. niſi num. 46. C. de bonis matern. Viu. com. 2. opin. 104. Quamuis contrarium, imò etiam legitimè impedito, & ignoranti tempus currere poſt Specul. quem refert, defendat Card. in d. c. nos quidem, n. 4. verſ. 6. quare, Bald. in l. cœptatorias, ad fin. C. de teſtam. mil. Felin. in cap. cùm inter, n. 20. limit. 3. de except. plures, vt per Cou. d. n. 4. per c. vlt. §. 1. de teſt. lib. 6. niſi eorum reſolutio intelligatur, vbi impedimẽtum ſuperueniens executori ſua natura perpetuũ ſit, ſaltémve diuturnum, v. g mors, abſentia in remotis: quia, ſi hoc caſu non curreret, vel in totũ, vel ex magna parte inutilis redderetur teſtatoris voluntas, quod tamen non ita contingit, vbi impedimentum non eſt perpetuum, neque diuturnum, v. g. ægritudo temporalis, & abſentia in propinquo, ſicut rectè conſideranti palàm fiet, fauore tamen conſcientiæ defuncti tempus currit ignorantibus, & impeditis, vt in legatis piis & fauore alimentorũ, Tiraq. de pia cauſa, priu. 97. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 32. n. 8. Grat. diſcept. 73. n. 14.

39 Septimò quæro. Vtrùm ſpatium vnius anni, ſimiléque à lege præfinitum ad executionem vltimarum volũtatum, poſſit à Iudice reſtringi? Para affirmatiua, quę veriſſima eſt, ex eo ſuadetur; quia in legatorum præſtatione illud obſeruandũ eſt, quod veriſimilius fuerit, teſtatorem voluiſſe pręſtari, l. cùm res 49. in princ. ibi, veriſimile eſt, eum voluiſſe, &c. ff. de leg. 1. cum iis, quæ Bartol. ibid. in princ. Abb. prope fin. Cou. n. 6 in c. indicante, de teſt. Peralta in l. ſi quis ſeruum, in pr. n. 5. ff. de leg. 2. Planè nullus inficiabitur ſatis veriſimile eſſe teſtatorem voluiſſe, quantò citiùs fieri poſſet, omnem ſuam vltimam voluntatẽ adimpleri, arg. l. 1. C. de ſacroſ. Eccl. l. in teſtamentis 12. ff. de reg. iur. cũ vulgar. Igitur, &c. Iuuat maximè d. l. cùm res, in princ. vbi habetur, quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abſque mora eandem præſtare, l. ſi domus 74. §. in pecunia. ff. de legat. 1. ibi, Conſuenti hæredi modicũ tẽpus, &c aduertit gl. verb. modicũ, in d. §. in pecunia, fatentur Abb. in d. c. nos quidem, n. 11. plures, vt per Cou. d. n. 5. Padil. in d. Auth. hoc amplius, n. 9.

40 Octauò quæro. Vtrùm conſtito legitimè de negligentia executoris, non ſolùm poſſit, ſed etiam teneatur Epiſcopus exequi teſtatoris mãdata? De potentia nulla eſt dubitatio, quod teneatur: oſtẽditur primò ex d. c. nos quidem, in verbis importantibus præceptum, ibi, per te ædificetur & ibi, aſſignentur: quæ verba, cùm à Pontifice in Epiſcopum dirigantur, omninò videtur præceptum inducere, iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. & Sot. de iuſtit. lib. 7. q. 1. art. 2. ſimilia ferè reperiuntur in c. ſi hæredes, 6. eod. tit. de teſtam. Conſonat ratio, etenim ſuppoſita executorum negligentia, ad Epiſcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum ſuppleat, vltimæque teſtantium voluntates, quàm citò fieri poſſit, adimpleantur. Sanè ſi in his terminis nullum Epiſcopo cenſetur iniunctum præceptum, non ita benè executorum ſuppletur negligentia, neque tam citò adimplentur teſtantium voluntates, vt palam eſt. Igitur, &c. Propter quæ ſatis probabile exiſtimamus, quòd licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri, ſed ſolùm illud facere, vt per Abb. n. 5. in d. cap. ſi hæres. vbi Cou. n. 4. Henric. de Synodo, 3. p. art. 1. n. 172. ex mente tamen Iurium ſecundùm probabilem teſtatorum voluntatem, præceptum in his terminis negari non poteſt.

41 Nonò quæro. Vtrùm, ſi teſtator ſecundos executores

Digitized by Google

cutores conſtituat, interdicátque, ne ad Epiſcopũ executio deuoluatur, poſſit ipſe nihilominus exequi, vel executores compellere? Affirmatiuam partẽ probat. tex. opt. *in cap. tua nobis, 17. de teſtam.* ibi, *licèt etiam à teſtatoribus id contingeret interdici*, vbi gloſſ. *verb. interdici, Auth. licet, in prin. C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. de eccleſ. tit. §. ſi quis autẽ pro redempt. verſ. licet collat. 9* ſequuntur plures, vt per Cou. *in d. cap. tua, num. 6.* Rip. *in l. nemo poteſt. n. 127. ff. de leg. 1.* Mench. *de ſucceſſion. §. 3. n. 8* Sarmient. *ſelect. lib. 1. cap. 11. num. 13.* plures in ſimili, vt per Valaſc. *conſult. 105. num. 57.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 28. princip. n. 20* Mart. *de iuriſdict. p. 4. caſu 88. à num. 14. & caſu 113. n. 51.* Cald Pereira *de nomin. et emphyt. q. 19. n. 56* Fr. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 4. cap. 2. num. 46.* Et pro hac parte facit, quòd ineptæ teſtaturis voluntates ſunt reiiciendæ, *l. ſervo 116. §. vlt. ff. de legat. 1.* ſanè pluſquam inepta eſt teſtatoris prohibentis, ne Epiſcopus inquirat de non impleta illius voluntate: quia in effectu tribuit executori occaſionẽ delinquendi, contẽnendiq; pias fortaſſe teſtatoris voluntates, cõtra reg. *l. conuenire 5 ff. de pactis dotal. c. ex parte, pen. de conſuet.*

42 Decimò quæro. Vtrum, ſi teſtator prohibeat, ne executores rationes reddere compellãtur, valida ſit rationis remiſſio? Partem negatiuam probat text. *in Clem. vnic. in fine, de teſtam.* ibi, *quocunq; non obſtante*: docent Salicet. Dyn. & alij ex antiquioribus, quos refert Iacob. de Canib. *de execut. vlt. volunt. p. 1. §. nouiſſimè à n. 1* poſt Card. *in d. Cl. vnic. q. 11.* plures vt per Cou. *in cap. tua, n. 6. de teſt.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 3. q. 70. art. 5. prope fin.* & per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 82. n. 18.* quibus addo Ioann Bapt. Thoro *priuil. 239.* à Ponte *conſ. 37. n. 6. & 7. l. 2.* Carol. Marant. *reſp. 20. n. 15. & reſp. 12. n. 51. tom. 1.* vt nos citat *in hoc tract.* pro quibus primo facit reg. *d. l. conuenire 5. & l. ſi vnus 28. § illud. ff. de pactis*; ſecũdùm quã omnis remiſſio doli futuri omninò nulla eſt. Vnde teſtator remittere non poteſt vſufructuario cautionẽ de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, *l. pen. C. vt in poſſ. ff. leg.* vbi gloſſ. vlt. *l. 1. C. de vſufructu*, Bart. *in l. nemo poteſt, n. 3. de legat. 1.* receptus, vt per Alciat. ibi. *n. 19* Vin *n. 1. opin. 30* Clar. *in pract. §. teſt. in nrum, q. 64.* Sic quamuis diſtributio alicuius quãtitatis relinquatur conſcientiæ executoris, adhuc diſtribuens tenebitur reddere rationes ad effectũ, vt ſi malè diſtribuat, per Superiorem emendetur, vt arg. gloſſ. *verb. oneramus in Clem. 1 de iurepatron.* aduertit ex aliis doctè Padilla affirmans pluries

43 iudicatum *in l. cùm quidam, n. 11. ff. de legat. 2.* Expenditur etiã pro citatis Doctoribus, quòd fauor animarum publicus eſt, ita vt nemini liceat eidẽ renunciare, arg. *l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. cap. contingit, 36. de ſententia excomm.* in ſpecie *cap. vlt. de except. lib. 6. gloſſ. in ſum. 35. q. 9 gloſſ. vlt. poſt prin. in cap. inter Monaſteria, 20. de re iudic.* Felin. *in cap. Lator, num. 16. eod. tit.* Tiraq. *de retractu conuent. §. 1. gloſſ. 2. num. 57.* planè ſaltem per indirectum in eo, quòd rationes ab executoribus per competentem iudicem exigantur, vertitur fauor animarum, dũ opera à teſtatore iniuncta integrè & citò adimplentur, & ipſorum animæ piis operibus à pœna Purgatorij liberantur, arg. *cap. in litteris 5. in fine,*

44 *de raptor. & in cap. vlt. de ſepul. tit.* Nõ obſtant text. *in l. Aurelio 21. § v. t. ff. de lib. r. leg.* ibi, *quæſtionem curatoribus meis nemo faciet, l. ſi quis rationes 10. l. petitur 31. ff. eo tit.* quia cum Padil. *in l. cùm neceſſitatem, 18 num. 3. C. de fideicom.* poterit reſponderi, quod loquantur de damno, ſi quod fortè in poſterum executor adminiſtrãs receperit in ſuo patrimonio, ex eo capite, quòd aliena negotia geſſit. Vel meliùs, vt intelligantur de liberatione facta circa adminiſtrationem præteritã, Bart. receptus *in d. leg. Aurelio, §. Caius, n. 8. & in d. leg. quidam decedens. in princip.* Iacob. de Canib. *d. loco*, Alex. *conſil. 62. num 7. vol. 4.* Vel denique, vt remiſſæ cenſeãtur rationes de futuro quoad illa, quę leui, vel leuiſſima culpa in ipſa adminiſtratione fortaſſe cõtigerint, non autem ſi dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depoſiti*, eueniſſent: licèt enim teſtator nõ poſſit executori remittere obligationẽ reddendi rationes, quatenus includit remiſſionem doli, vel latæ culpæ, arg. *d. l. ſi vnus. § illud.* & ideò non obſtante tali remiſſione executor reddere cogatur, ſi tamen teſtator ſolũmodo reſpiciat ad remittenda illa, quæ vel leui vel leuiſſima culpa contingerent, bona erit remiſſio: ita intelligit gloſſ. *verb. ſenſerit, in d. l. quidam decẽs, gloſſ. vlt. in d. l. cùm neceſſitatem.* Cat. *in d. Clem. vnic. q. 11.* Gut. *in d. l. nemo poteſt n. 2.*

Vndecimò quæro. Vtrùm ſi alicui committatur 45
electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuẽda ſit, elapſo anno cum negligentia electoris deuoluãtur ad Epiſcopũ electio ſicut executio? Partem affirmatiuam tenent *in d. cap. nos quidem.* Anch. *n. 10.* Imol. *num 14.* & Couar. *n. 7.* Molin *de iuſtit. tract. 2. diſp. vlt. dub. vlt.* plures; vt per Padil *in l. cùm quidam, n. 27 ff. de legat. 2.* vbi in praxi cõmuniter ſeruari affirmat. Idque efficaciter probatur: quia, ſicut, quando teſtator centũ legat, v. g. & hæres neget præſtare legatũ, deuoluitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi, vt apud omnes in confeſſo eſt; ita, ſi legauerit poteſtatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, ſimiliter deuolui debet; neque enim, etſi maximè elaboremus, aliquam aſſignabimus differentiæ rationem: ſicut nãque primo caſu vltima voluntas adimpletur per legati præſtationẽ; ita ſecundo per electionem, vel nominationem. Igitur, &c. Secundò oſtenditur: quia quando diſtributio pecunię fieri iubetur perſonis ab electore nominatis, nominatio eſt pars ipſius diſtributionis, vel ſaltem antecedens neceſſariũ, ſine quo diſtributio fieri non poteſt, vt patet: ergo, cùm diſtributio, ſeu executio in Epiſcopum trãsferatur, vt ſatis probat *l. nulli, 28. C. de Epiſcop. & Cleric.* Similiter neceſſe eſt, vt trãsferatur ipſa electio ſine qua diſtributio fieri non poteſt, iuxta reg. *l. 2. ff. de iuriſd. omn. iudic. cap. præterea 5. de offic. deleg.* Vltimò expenditur, quia, quando alicui competit electio & is debito tempore non eligit ſtatim perimitur eligendi poteſtas, *d. l. cùm quidam, verſ. idem ait, & verſ. videtur enim*, vbi Peralta *n. 8.* & Padil. *num. 23.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 42.* Cùm in propoſito elector debito tempore non elegerit, perempta cẽſeri debet electio reſpectu ipſius electoris; & ideò vt teſtatoris voluntati ſatisfiat, cùm eligendi ſint certi de incertis, oportet, vt ad Epiſcopum talis poteſtas deuoluatur. Propter quæ hæc opinio receptior & verior eſt, quamuis oppoſitum, imò ad Epiſcopum non deuolui poteſtatem eligendi, teneant Bart. *n. 9.* vbi additio ad eundem *in d. l. cùm quidam*, plures, vt per Felin. *in cap. ſi quis contra, n. 2. de foro compet.* Iacob. à Canibus *de executorib. vlt. volunt. p. 3. n. 14.*

Circa executionem autem huiuſmodi legatorum 46
nonnunquam ſolet accidere, vt commutetur voluntas defuncti, ſi in alium vſum conuertendum videatur id, quod ad certum vſum fuit teſta-

Digitized by Google

mento relictum: quod quidem fieri poteſt, quando legatum non poteſt impleri de iure, nec de facto, veluti ſi relictum ſit, vt Monaſterium ædificetur. Soperioris autem auctoritas haberi nõ poſſit, ſine qua de iure ædificari non poteſt, cap. nemo de conſec. diſt. 1. cum citatis per me libr. 2. cap. 12 n.
47 6. Aut ſi neceſſaria ad ædificium non habeantur, ſine quibus de facto conſtrui non poteſt, veluti ſi pecunia legata ad aliquem vſum nõ ſufficeret, quia tunc in alium vſum conuerti poteſt, vt reſoluunt Bertachin. in tract. de Epiſcopo, lib. 4. p. 4. n. 71. Roch. de Curte de iure patron. verb. conſtruxit, q. 31. Lambert. eod. tract. lib. 2. p. 1. q. 4. art. 11. Aloyſ. Ricc. in collect. dec. p. 3. collect. 558. verſ. tertia cauſa,
48 Monet de commut. vlt. volunt. cap. 5. num. 330. Ego ipſe de offic. & poteſt Epiſcopi, p. 3. alleg. 83. n. 7. Aut ſi vſos legatus non poteſt adimpleri: quia in alios pios vſus conuerti poterit, ſecundùm Guid. Papæ deciſ. 356. Aloyſ. Ricc. d. collect. 558. verſ. prima. Monet. d. cap. 5. n. 322. me citato Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 18. dub. 12. numer. 30. verſ. tertio. Ego ipſe
49 d. alleg. 83. n. 8. Veluti ſi Monaſterium in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, Gambar. de offic. Legati à latere, lib. 6. à nu. 223. Aloyſ. Ricc. col-
50 lect. 558. in fine Ego ipſe d. alleg. 83. num. 10. Aut, ſi Miſſa nequeat celebrari in loco conſtituto; quia tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur, vt colligitur ex text. in c. non mediocriter, verſ. dum igitur, de conſec. diſtinct. 5. Abb. conſ. 99. num. 5. verſ. honeſtius enim, & in fine, verſ. ad tertium, Innoc. in cap. fraternitatis, de ſepult. Henriq. in ſum. lib. 9. cap. 12. §. 6. Iacob. de Graff. in aureu deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 53. n. 1. & 2. Rot. in Toletana Conſtitutionum Synodalium, 9. Iunij, 1624. coram
51 Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano. Licèt enim Sacerdos celebrans, in nõ determinata Eccleſia, vel Altari, minimè ſatisfaciat, Syluest. in sũ. verb. Miſſa, 1. q. 10. in fine. Nauar. de orat. cap. 5. n. 2. & 12. Iacob. de Graff. d. cap. 53. n. 9. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 10. c. 24. q. 8. Vgolin. de offic. Epiſcopi, cap. 14. num. 4. Fraxinel. de Sacerdotum obligation. ſect. 4. concl. 4. § 9.
52 cum diuina Officia celebrari debeãt in illa Eccleſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari, Nau. conſ. 14. n. 10. de teſtam. in antiq. aliàs conſ. 8. n. 10. eodem tit. in nouis, Seraphin. dec. 1249. n. 2. & 3 Rot. in dict.
53 Toletana Conſtitutionum ſynodalium; nihilominus tamen, vbi iuſtum ſubeſt impedimentum, veluti ſi Eccleſia determinata eſſet violata, aut Capella impedita, tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit celebrari, Iacob. de Graff. d. c. 53. num. 11. Azot. d. c. 24. q. 4. Fraxinel. d. concl. 4. §. 11. Marc. Anton. Genoẽſ.
54 in man. Pralat. cap. 72. à n. 4. Vel denique ſi legatum eſſet factum ad vſum non ita neceſſarium, quia tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutari poterit. Aloyſ. Ricc. in collect dec. collect. 1270. verſ. limita ſextò. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 19. in vlt. impreſſ. & in practic. Eccleſ. q. 213. Vgol. de offic. Epiſcopi, cap 61. numer. 5. Mart. de iuriſdict. p. 4. caſu 74. nu. 18. & 11. Monet. d. c. 5. n. 354. Ego ipſe d. alleg. 63. num. 22. Intellige tamẽ, quòd vbi quis pietatis animo aliquid in pias cauſas reliquit, quod in cauſam à teſtatore deſignatam expendi nõ poteſt, in ſimilem pietatis vſũ conuerti debet, vt tenet Bened Ægid. in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 3. §. 3. n. 10. aduertitque n. 26. quòd in omnibus caſibus, in quibus ex hac piæ voluntatis coniectura res in alium vſum expendenda eſt, debet quidem expendi in alium vſum ſimilem illi, quem præceperat teſtator, ſi id fieri poterit.

Ita quoque voluntas defuncti cõmutari valet 55
ſi de facto tantùm impleri non poſſit, quamuis de iure poſſit impleri: licèt etiam teſtator expreſſerit ſe nolle, vt commutetur, ſicut probatur in d. c. nos quidem, de teſtam. quia voluntas teſtatoris eſt ſecundùm Ius cõmune interpretanda, vt res magis valeat, quàm pereat. cap. Abbate, de verbor. ſignific. Si verò impleri quidem de facto poſſet; de Iure autem minimè, veluti ſi ita legatũ eſſet, vt in Eccleſia fierent ea, quę non decent, aut aliud ſimile, neceſſe nõ eſt commutari: quia tale legatum ipſo iure nullum eſt, & inutile, ad not. per gloſ. in l. 1. ff. de condit. inſtit. Verùm, ſi aliquid implendum legetur, quòd de ſe non eſt indecens, ſed tantùm circa modum, vel locum, non eſſet implendum de iure: veluti ſi iubeatur, vt in domo propria ipſius defuncti Miſſæ pro anima ſua celebrentur, quod Ius eccleſiaſticum prohibet, aut quid aliud ſimile non eſt legatum inutile, l. legatum, ff. de vſufruct. legato, ſed poterit teſtatoris voluntas in eo cõmutari, quod ſecundùm ius illud fiat, quod ipſe contra ius mandauerat fieri. d. cap. nos quidem. Ea verò legata, quæ de iure, & de facto poſſunt adimpleri, non ſunt facilè commutanda. Quare cùm interſit teſtatorum voluntates conſeruari, fuit conſtitutũ in Clem. quia contingit, de relig. domib. vt in qualibet commutatione facienda, quantuncunque legatũ impleri nõ poſſet, Eccleſiæ auctoritas requiratur. Nec ſupradictis obſtat, quòd, vbi volũtas teſtatoris adimpleri non poteſt, legatum redditur caducum, vel habetur pro non ſcripto, & ideò cõuertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati. l. pater filiũ 36 §. Tuſculanus l. vnic. §. in primo. C. de caducis tollen. quia reſpondetur cum gl. Abb. n. 13. & Coo. n. vlt. in d. c. nos quidem, Tiraq. de priuil. piæ cauſæ, priuil. 38 non obſtante mutatione loci, legatum neque fieri caducum, neque haberi pro non ſcripto, idque fauore piæ cauſæ.

Eſt ergo ſciendum, quòd vbi ſubeſt cauſa legi- 56
tima commutandi; poteſt auctoritate Epiſcopi commutatio fieri, quam tamen non niſi ex iuſta, & rationabili cauſa fieri debere ſtatuit Conc. Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap 6. quod refert Monet. de comm. vlt. volunt. c. 6. à n. 86. & n. 110. apertè docet iuſtam, vel rationabilẽ cauſam de per ſe ſufficere ex eo, quia cùm ſit cõmutatio ex cauſa neceſſaria, illa neceſſitas iuſta, hoc eſt non iniuſta eſſe debet.
Pro vna, tantùm vice, & ad tempus poſſet Epiſco- 57
pus cũ conſenſu hæredis voluntatem defũcti alterare, tradũt Mat. Socin. in tract. de oblation. lib. 19. n. 19. Coch. inſtit maior. lib. 2. tit. 9. num. 62. Vgolin. d. c. 61. num 7. Aloyſ. Ricc. d. collect. 558. verſ. quinto Monet. d. cap. 5. num. 332. citati à Gutier. conſ. 1. n. 19. qui contrariũ tenet, Ego ipſe d. alleg. 83. n. 14. vbi tamen poſt Nicol. Garc. adducto, hoc non procedere attenta diſpoſitione Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 5. quod prohibet Epiſcopis tollere, etiam cum conſenſo patroni qualitates in fundatione beneficiorum appoſitas. Vbi verò nulla, vel 58
minùs legitima cauſa ſubeſſet, non poteſt abſque Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri, d. Clem. quia contingit, iuncta gloſſ. verb. Sedis Apoſtol. Melch. Phœb. Luſit. dec. 47. n. 2. cum ſeqq. tom. 1. Cened. pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 35. num. 12. & citati per me d. alleg. 83. num. 1. niſi vrgeat aliũde neceſſitas commutandi, & non poſſit ſummus Pontiſ. adiri, vt per Monet. d. c. à num. 348. Conc. verò Trid. ſeſſ. 22. de reform. cap. 6. hàc de re ſtatuit vt in huiuſmodi commutationibus (quas ex iuſta tantùm & neceſſaria cauſa fieri debere aſſerit)

Epiſcopi

Digitized by Google

Epiſcopi tanquam Sedis Apoſt. delegati ſummariè, & extraiudicialiter cognoſcant, nihil in precibus tacita veritate, vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum, priuſquam commoratione huiuſmodi ab eadem Sede obtenta executioni mandentur.

59 In commutationibus autem faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda. Primum eſt, quòd, licèt commutatio volũtatis in caſibus permittatur, vt vidimus; non eſt tamen niſi in alium vsũ pium faciẽda, vt ex his, quæ hactenus diximus, perſpici poteſt: nec enim in vſum profanum eſt conuertendum, quod pia teſtantium voluntate ſemel eſt Deo dicatum, neque contra defunctorum voluntatem eſt quicquam, quoad fieri poteſt, commutandum. Quare eſt etiam ſecundo loco obſeruandum, vt in eum quoque pium vſum, qui voluntati defuncti ſit proximior, & ſaluti animæ ſuæ vtilior, conuerſio fiat, ſicut de conuerſione fructuũ locorum piorum ſubſiſtente cauſa ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de refor. c.* 8. Tertiò obſeruandum erit, in facienda commutatione ea quacunque cauſa, vel ſaltem ea ea, quæ eſt ex parte rei, conſenſus hæredis grauati, necnon legatarij quoque requiratur, cùm vtriuſq; interſit defuncti voluntatem non præcisè ſeruari, ad not. per Doct. *in d. Clem. quia contingit.*

60 Verùm, ſi teſtator iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poſſit executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera eſt, ſatis oſtenditur ex reg. *l. ſtipulatio iſta 38 §. inter certam ff. de verbor. oblig. l. poſt mortem* 12. *C. de fideicom. l. vxorem 39 Scæuola, ff. de legat.* 3 quibus habetur grauatum reſtituere poſt mortem, poſſe ſtatim in vita reſtituere. Secundò expenditur, quòd præmatura hæc diſtributio multò magis fauet animæ defuncti arg. *cap. in litteris, in fine de raptorib. c. anima* 13. *q.* 2. vnde meliùs facta, ſeu opportunius iudicari debet, quippe cùm magis ſecundùm defuncti voluntatem facta ſit, arg. *l. in teſtamentis* 12. *ff. de regul. iur. in l. in conditionibus* 19. *ff de condit. & demonſtr.* igitur præmaturè fieri poterit: quinimò, ſi teſtator ſciuiſſet, hoc hæredem libenter facturum, ſtatim fieri præcepiſſet: obſeruant Bald. *in d. l. poſt mortem num.* 10. Dec. *num.* 2. vbi Cagnol. *num.* 7. communem teſtatur *in l. cùm tempus ff. de reg. iuris*, Cou. *in cap. tua nobis. nu. 2. de teſtam.* Anton. Gom. *l.* 27. *Tauri, num.* 7. Mench. *de ſucceſſionib.* §. 7. *num.* 19. Peralta *in l. cùm pater.* 79. §. *à filia n.* 3. *de legat.* 2. refert plures, affirmans olim & nunc ſibi veriorem videri opinionem. Padil. *in l. vnum ex fam. in princ. n.* 12. *ff. de leg.* 2. Molin. *de ſuſt. tract.* 2. *diſp.* 249. *col.* 2 *in princ.* Non obſtat *d. l. cùm pater. §. à filia*, quia reſpondetur cum Padil. *in d. l. cùm vnum ex famil n.* 13 quòd ibidem facienda erat reſtitutio perſonæ incertæ de certis, hoc eſt, vni ex liberis filiæ fideicommiſſariæ, nepotibus, ſcilicet, teſtatoris, ad quas perſonas ſuperſtites haberi poteſt affectio, & ideò ſpectandum erit tempus à teſtatore præfixum: contra verò in diſtributione inter pauperes facienda, teſtator intuuit perſonas incertas de incertis, ad quas nullam potuit habere affectionem ſecundùm iuris cenſuram. Vel aliter reſpondetur, quod ibidẽ facienda erat reſtitutio vni ex nepotibus teſtatoris, qui viuus reperiretur tempore mortis fideicommiſſariæ: vnde cum priuilegio illius non admittitur præmatura reſtitutio, ſiquidem fieri poteſt, vt ipſe ſolus viuat tempore mortis fideicommiſſariæ, & mortuus ſit ille, cui de præſenti ſit reſtitutio: at verò in noſtris terminis diſtributio facienda eſt in certis de incertis: quo caſu nemo ius habet: & ideò nulli ſit præiudicium ex præmatura diſtributione. Illud eſt annotandũ quod executor deputatus ad diſtribuenda bona inter pauperes, non videtur, quod poſſit vnum tantum eligere, & illi ſolum omnia dare, ſed debet inter plores bona diſtribuere, ſeruato modo, *c. ſepulchra* 86. *diſt.* ibi, *vt abundes pluribus, nec conciliandi fauoris gratia, vltra modum fluere*, &c. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. remiſ. p.* 2. *c.* 2. *n.* 43. vbi *n.* 45. ſubdit quod è contra executor, qui tenetur eligere pauperem in ſingulari, poſſet inter plures bona diſtribuere.

61 Et vtrùm executor datus ad bona inter pauperes diſtribuẽda poſſit ſibi tanquã pauperi diſtribuere? Solet ab aliquibus in dubium reuocari: in quo inſpecto iure, & mente teſtatoris, & verborũ proprietate collecta, partẽ negatiuã veriorẽ duco, ex tex. *in d. c. tua no* ii, ibi, *non dubitat aliis vſibus*, &c. & ibi, *cùm ſecundùm defuncti voluntatem*, &c. planè iuſſus à teſtatore pauperibus diſtribuere, diſtribuendo ſibi, non facit ſecundùm defuncti voluntatem, arg. *l. ſi mandatario* 22. §. *ſi tibi centum. ff. mandati*, vbi mandans per verba, *cui voles*, (quæ omnimodam in dando libertatem important, *l. cùm quidam* 24. *in princ. ff. de legat.* 2.) cenſetur prohibere mandatario, ne ſibi capiat: quòd ſi fecerit, mandati fines excedit, vt tex. habet. Secundò adducitur *Auth. quòcunque modo*, ibi, *interdicitur accipere. C. de ſacr. Eccl.* iuncta reg. *qui iuriſd.* 10. *ff. de iuriſd. omn. iud.* cum aliis. Tertiò facit, quòd inter dantem, & accipientẽ debet dari differentia perſonalis, *c. vlt. de inſtit.* arg. *c. debitum* 4. *de Baptiſmo c. per veſtras* 26. *de iurepatr.* gloſ. recepta *in cap. cùm in iure* 33. *de elect.* Tandem expenditur ſuſpectum eſſe, & minùs idoneum executorem, ſi ſibi capere poſſet, iuxta reg. *l. ſi quis legatum* 6. *ff. de falſo, per tot. C. de his, qui ſibi adſcribunt.* Propter quorum aliqua in effectu, ſi aliud non addatur, hanc partem ſequuntur Bart. vbi addit *lit. B. in d. §. ſi tibi centum n.* 1. Card. *in Clem. vnic. n.* 22. *de teſt.* plures citati à Felin. *in c. irrefragabili. §. cæterum n.* 1. *ff. de offic. Ordin.* Palat. *in rep. rub. de donat. inter virum & vxor.* §. 56. *n.* 42. & in effectu huic opinioni, ſaltẽ excepto caſu extremæ neceſſitatis, annuere videtur S. Thom. 2 2. *q.* 62. *art.* 5. *ad* 4. & denique oppoſitum ſolummodo in foro Conſcientiæ cum auctoritate Epiſcopi, vel Confeſſarij, quando aliorũ pauperum grauior non fuerit miſeria, defenderunt Sot. *lib.* 4. *de iuſtit. q.* 7. *ar.* 1. *ad* 3 *col.* 15. Martin. Ledeſma 2. 4. *q.* 18. *art.* 5. *verſ. ſed vtile eſt dubiũ*, poſt Bald. Anch. & Calder. quos refert, & ſequitur Nau. *in Man. c.* 25. *n.* 123. *& de Orat. c.* 7. *n.* 34. inde inferẽtes ad beneficiarios, & ſimiles, qui in pœnã fructus amiſerũt, eoſq; pauperibus reſtituere tenentur, vt ſibi, ſi pauperes ſint, capere poſſint in foro Cõſcientiæ, cõcurrentibus modò adiunctis.

Sed an poſſit in filium ſuum pauperem diſtribuere, non deſunt qui dubitent. Communis tenet quod poſſit, dummodo non in totam hæreditatẽ filios, vel coniunctos eligat, ſed in partem minutã putà quoad alimenta, ita Card. Mantic. *de coniect. lib.* 6. *tit.* 5 *n.* 9. *&* 10. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 94. *n.* 5. Bened. Ægid. *in repet. C. de ſacroſ. Eccleſ. p.* 6. §. 1. *n.* 29. vbi intelligit quando legatum, vel hæreditas vnius duntaxat pauperis, & non plurium alimentis ſufficere poſſit, & *n.* 30. ſimiliter intelligit procedere ſi pater non habeat vnde alium alere poſſit, aliàs enim diſtributionis huiuſmodi

filius

filius particeps effici nō poterit, & vbi etiam diſputat electione commiſſa Priori fratrum Prædicatorum, an poſſit eligere Fratres ſuos.

62 Circa relicta verò pro Miſſis defunctorum dicendis perpetuò, certis per annum diebus, cùm propter earum numerū in nonnullis Eccleſiis, vel propter eleemoſynæ tenuitatem non poſſit piæ teſtantium voluntati plenè ſatisfieri, Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de refor. cap.* 4. dat facultatē Epiſcopis, vt in Synodo diœceſana; Abbatibus verò, & Generalibus Ordinum in ſuis Capitulis generalibus, re diligēter perſpecta, poſſint in ſuis Eccleſiis, vbi prædicta neceſſitas ineſt, pro ſua conſcientia ſtatuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen vt ſi aliquid de voluntate teſtantium hac in re commutetur, ſemper cōmemoratio ſaltem illorum defunctorum fiat, qui ſuarum animarum ſalute legata illa ad pios vſus reliquerunt: cui commemorationi ſatisfieri poſſe, vel in *Memento*, vel *in collectis* poſt Vgol. *de offic. Epiſc. c. 61. n. 1.* reſoluit Monet. *de commutat. vltim. volunt. c. 5. n. 376.*

63 Quę quidem Epiſcoporum, & Pręlatorum Ordinū facultas intelligenda eſt de oneribus Miſſarum ante Conc. Trid. impoſitis, prout à S. Congreg. fuiſſe deciſum referunt Hier. à Sorbo *in annot. ad compend. priuil. Regul. verb. Miſſa 3.* Confect. *in ſum. priuileg. Ordinum Mēdicant. tit. 19. de diuinis Offic. & Miſſar. celebrat. c. 3.* Gaſpar Paſſatel. *de remed. c. 60.* Fr. Emman. *q. regul. tom. 1. q. 43. art. 13.* Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 41. art. 24. concl. vnic.* Fraxinel. *de oblig. Sacerdot. ſect. 7. in remed. §. 5. num. 2.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 25. n. 3. in fine, p. 4.* Anton. Diana *moral. reſol. p. 1. tr. de celebr. Miſſ. reſol. 2.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 29. n. 5.* Intelligenda quoque eſt eadem facultas Epiſcopis & Prælatis conceſſa iuſta interueniente cauſa, ſecundùm Fr. Emman. *in ſum. p. 1. cap. 252. ad fin. alias cap. 251. concl. 13.* Nau. *conſ. 9. n. 9. de celebr. Miſſar.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſp. 249.* Bonac. *de Sacr. diſp. 4. q. vlt. punct. 7. §. 2. n. 12.* Fraxinel. *d. §. 5. num. 1.* vbi *in verſ. tum quia tractatur*, ſubdit iuſtam cauſam eſſe, ſi curſu temporis Clericorū, aut Religioſorum numerus eſt diminutus, aut Eccleſiæ, vel Monaſterij redditus extenuantur, vel impenſę maiores fiunt, & cætera huiuſmodi, refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 2.* me non citato in illo Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 25. n. 3. p. 4.*

64 Vnde vigore Concil. Trid. *d. cap. 4.* poterit Epiſcopus reducere numerū anniuerſariorum, & officiorū pro defunctis, ex Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Miſſa pag. mihi 402.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ verb. Miſſa 4.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. n. 15. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ. 404. in 1. edit.* aliàs *reſol. 341. n. 2. in 2. edit.* Monet. *d. c. 5. n. 367.* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 4.* Anniuerſaria, ſcilicet in totidem Miſſas conuertendo, Vgol. *d. c. 61. n. 1.* Monet. *d. c. 5. n. 370. & ſeq.* vbi *n. 368.* reſoluit poſſe Epiſcopum reducere numerū Miſſarū, non modò, quæ præſcribuntur in teſtamentis, & aliis ſimilibus diſpoſitionibus cauſa mortis; ſed etiam quæ in donationibus, & aliis
65 actibus inter viuos. Non poterit autem reducere & ad minorem numerum reuocare Miſſas in fūdatione Eccleſiæ impoſitas, vt cenſuit S. Congr. prout nobis idonei teſtes ſunt Piaſec. *d. c. 3. n. 31.* Ludou. Miranda *d. art. 24. concl. vnic. in fine.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 341. ex n. 4.* Monet. *d. c. 5. n. 376.* Ant. Diana *d. p. 1. tract. de celebr. Miſſar. reſol. 1.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 9.* aut in beneficiis requirētibus in ſui fundatione certum numerum Miſſarum, eadem S. Congr. ſic reſoluente, vt teſtantur Bonac. *d. §. 2. n. 10.* Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium, pag. 24. col. 2. & verb. Miſſa, vlt.* Nald. *eod. verb. n. 18.* Poſſeuin. *de officio Curat. cap. 2. n. 35. q. 9.* Nec denique poterit diminuere Miſſas particulares votiuas, vel pro defunctis, quæ iuſtis ſtipendiis ſigillatim à particularibus perſonis petūtur, niſi conſenſus eorum, quibus illæ debentur, habeantur, quod rarò, vel nunquam accidere poteſt, vt reſoluunt Nau. *d. conſ. 9. n. 9. & conſ. 11. n. 1. de celeb. Miſſar.* Fraxinel. *d. ſect. 7. in remed. §. 5. n. 3.* Ego ipſe *d. alleg. 29. n. 11.*

Nouiſſimè Sacra Cong. Illuſtriſſimorum Car- 66
dinalium Concilij Trid. Interpretum *in decretis de celebrat. Miſſar.* publicatis, & Typographia R. Cameræ impreſſis *de anno* 1625. S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate ſibi ſpecialiter attributa, *decreuit, ac primo diſtrictè prohibet, atque interdicit, ne Epiſcopi in diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alias quomodolibet, reducant onera illa Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderādis, vel cōmutandis, ad Apoſtolicā Sedem recurratur, quæ diligenter perſpectis ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit. Prætereà, ne in Eccleſiis, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, vt par eſt, adimplendis ita tepidiores & ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi, cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta, ſtatuit atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus Monaſteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam ſecularibus, quàm Regularibus, atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die eorum acquiſitionis, ſtatim deponi debeant penes ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur, ac ſi eadem bona immobilia auctoritate apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, vt ſupra deponi, ac in aliis bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.* Super quibus decretis eadem ſacra Congregatio S. D. N. Vrbano Papa VIII. approbante, aliquot edidit declarationes, quas originales, & in Typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi de anno 1626. Et quoad hāc partem declarauit, *etiam ſtante legato adeò tenui pro reductione oneris, vt ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſt. eſſe aduertendā, quæ abſque vlla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino conueniens eſſe iudicauerit: veruntamen, ſi in ipſa beneficij erectione expreſſè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſeruandam. Deinde declarauit pœnam interdicti, & alias ſupra in decreto appoſitas non comprehendere, niſi ſuſcipientes, quamuis priuatos Sacerdotes onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ſine licentia Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, aut*

Generalis

Generalis,vel Prouincialis. Per hæc Decreta fuerunt reuocata priuilegia Regularium circa reductionem Legatorum Miſſarum,at poſt eorum publicationem ſummum Pontificem conceſſiſſe Fratribus Ordinis Minimorum monaſterij Ianuenſis,vt Legata Miſſarum perpetua & oneri annexa in paria ad rationem quinquaginta ſcutorum monetæ Romanæ pro qualibet Miſſa quotidiana reducerentur,referunt March. de Sacram. Ordin. tract.5.p.2.c.10.n.7. Diana moral. reſolut p.6.tract. 6.reſolut.11.vbi reſol.10.poſt eundem Marchin.d. tract.3 p.2.cap.19.num. 31. tenet per verba Sacræ Congreg. non cenſeri reuocatum priuilegium moderandi Miſſas & anniuerſaria à teſtatore ante Concilium relicta,quod mihi dubium videtur.

67 Nunc verò reſtat,vt priuilegia quædam præcipua videamus,quę ſpecialiter fauore piæ cauſæ legatis huiuſmodi ſupra cætera legata conceduntur, quamuis plura enumeret Barthol. Socin. in fallent.regularum,qui 72 ponit, & Andr.Tiraq. in tract.de priuilegiis piæ cauſæ,qui 167.enumerat priuilegia. Plura etiam enumerat Ioan.Baptiſta de Thoro in ſingularib.piarum cauſarum, & in ſumma priuilegiorum piarum cauſarum:nos verò ea tantùm quæ præcipua,& certiora eſſe videntur,ſub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo, cùm defectu teſtamenti etiam legatum in factum vitietur.§.ante heredes, Inſtit. de legat.ſi tamen legatum ſit ad pias cauſas,cenſebitur validum,& omninò præſtandum,quotieſcunque,videlicet,de mente teſtatoris, & de poteſtate legandi cõſtiterit,c.indicante,de teſtam. cap. cùm di ectus,de ſucceſſ.abinteſt. & notatur in l.5.C. de ſacroſ. Eccleſ. quia ad valorem diſpoſitionis ad pias cauſas,ſufficit quod teſtator potuerit diſponere,& quod de facto diſpoſuerit,idque conſtet ipſi hæredi, Cou. in cap.cùm eſſet,num 8.de teſtam. Molin. de Iuſt. tractatu 2.diſp. 134. verſ quin vero, Lazar. de monitor.q 6.num 72.& 73.Vaſq in opuſc.de teſtam.c.2.n.27.Leſſi de Iuſtit.lib.2.c. 9.n. 7.Alphonſ.de Leone de officio Capellani p.1.q.5.ſect. 5.numer.54.vbi etiam poſt Lazar.vbi ſup.n. 32.& Iacob. de Graff in aureis deciſ.p.1.c. 8.num.20.reſoluit talẽ poſſe cogi per cenſuras ad exequenda dicta legata pia in teſtamento minus ſolemni ſcripta.Et ideo legata pia deberi etiam quod fuerint relicta in minus ſolemni teſtamento, reſoluunt Cabaler.deciſ.168.Alphonſ.de Leone citato loco.
69 Teſtamentum enim ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis inualidum eſt, vt benè reſoluunt Mench.de ſucceſſionib.§.21.num.7. Clar.§ teſtamentum q.7 n 4.Greg.Lop.l.23.gloſ. 1. tit.1 p.6.Cou.in cap.relatum el 1.numer.10.in princ. de teſtam. Tiraq.de priuil.piæ cauſæ priuil.7.in princ. Aluarad.de coniectur mente d fun li,lib.3.cap 2.§.1. n.52.in fine,Anton.Gom.l.3.Tauri,n.106.Cened. ad Decretal.collect.91.n 5.Magdalen.d.p.2.cap 5.à princ. Valaſc.cõſ.74. n.vlt. Guilielm.in c.Raynutius, verb.teſtamentum,il 1.num.71.de teſtam. Viu tom.2. communi. opin.lib.6.tit. 13.n.96.Surd.deciſ.292.à n. 35.Quicquid contrarium teneat Paet.in l.teſtamẽto n.2.ff de fidei comm.libert quem ſequitur Abb.in cap.1.n.2.de ſucceſſ.ab inteſt.

70 Secundò,cùm de Iure communi hæres certus ſit nominandus, vt valeat teſtamentum, d.§.ante heredes,Inſtit,de legat.l.in tempus.§.quoties ff de hæred. inſtit. l. hac conſultiſſima, in princ.C.qui teſtam. fac.poſſ.Mantic.libr.8 tit. 4.numer 1.& 4 cum ſeqq. Thom.Valaſc.tom.1.alleg.68.vbi quod eſt dandus curator bonis; ſi tamen teſtator velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti,aut miſerabiles perſonas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi; l.id quod,§.l.nulli,C.de Epiſcop. & Cleric. gloſ. verb. diſpoſitionem,in cap.cùm tibi,de teſtam. Tiraq. priuileg.55 & 56.Rebuff.de priuileg.ſchol. priuileg.133. Cened. d. collect. 91. n.3.Mench.de ſucceſſ.§.17.n. 42.Menoch.conſ.292.n.12.Perez de Lara de anniuerſ.& Capell.lib.1.cap.10.nu.97.cum ſeqq. Buccaron.de different. inter iudicia ciuilia, & criminalia differ.100.n.18 Garc Gironda de priuileg.& except. explicat.num.175 & n.1503.reſoluit, quòd pauperes conſanguinei ſemper ſunt præferẽdi in legato generaliter relicto,latè Magdal.d.par. 2.c.3. num.18.& 19.vbi num.21.ſubdit dictum ſupra de incertitudine perſonarum, eſſe quoque dicendũ de incertitudine rerum,vt ad pias cauſas non vitiet, licet alias vitiaret, & num. 22. addit quod quemadmodum incertitudo à principio non vitiat relicta ad pias cauſas,ita nec ſi ex poſt facto incertitudo ſuperueniat, putà ſi teſtator iuſſit conſtrui monaſterium in certo loco, vbi ex aliqua cauſa poſtea conſtrui non poſſit,vel quia pecunia legata in aliquem certum pium vſum,non ſit ad illud ſufficiens per hoc legatum nõ extinguitur, ſed in aliquam aliam piam cauſam conuerti debet: & num. 24. addit quòd ſi hoſpitale, vel monaſterium,cui legatum eſt factum,interim deſtruatur,non extinguitur legatum,ſed debetur aliis pauperibus,& remanet apud Papam, & Romanam Eccleſiam, quæ repræſentat Deum immortalem,cui relictum cenſetur.

Vtrùm autem generalis pauperum inſtitutio, 71
quos Titius voluerit,valida ſit?Partem affirmatiuam indiſtinctè probare videtur Bart. in l.illa inſtitutio.n.9.ff.de hæred.inſtit.Paul.in l.captatoriae,n. 3.C.de teſtam.vbi plures vt per Cou. in c.cùm tibi, à n.10. de teſtam.in effectu alij,quos refert, & ſequitur Tiraq.priuil.8 in princip. Coſt. in c. ſi pater verb.pauperes.n.5.de teſtam.lib 6 Pro quibus Coſta tria potiſſimùm expendit,vt oſtendat de iure, ſemoto fauore piæ cauſæ,ita reſoluendũ fore: primũ,quia,ſi pauperum inſtitutio ſimpliciter facta valet,vt ſuprà reſoluimus,à fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa,& abſoluta incertitudo proponitur,ſed reſtricta ad certam perſonam. Deinde,cõſiderat,quia,ſi aliqua ratione, huiuſmodi inſtitutio poſſet de iure periclitari,maximè foret ex regula & ratione d.l.illa. vt patet:neque enim aliud proponitur, quod magis obſtare videatur: ſed hoc in propoſito non impedit.Probatur:quia inſtitutio illa,quos Titius voluerit,ideò vitioſa eſt, quoniam Titio nõ declarante nullus eſt,qui deprehendatur hæres inſtitutus. Cæterùm hæc inſtitutio pauperum,quos Titius voluerit,non poteſt videri ſimiliter vitioſa, cùm non omninò pendeat à voluntate Titij.Patet, quia Titio non declarante, aut non eligente, ſimpliciter manent omnes pauperes hæredes inſtituti,ex Bart. Suar. Cou & aliis communiter receptũ affirmat Coſt. vbi proximè per tex.in l.ſi quis Titio.17.§.1.l.cùm quidam.24.l.cum pater.79.§.hæreditatem.il 1 ff.de legat. 2.l.verum.8.§.cùm quidam.ff.de rebus dub.l.fideicomm ſſaria.46.verſ.vlt.ff.de fideicom. libert. Igitur, &c Oppoſitum tamen,imò hoc non attento Iure cõmuni,ſed ad ſummum ex gratia & fauore pauperum procedere defendit Franc.in d.c.ſi pater.n. 63.de teſtam.lib.6.ex eo,quòd regulę generales,de quib. in d.l.illa,& in §.incertis,Inſtit.de legat.refragantur.

Digitized by Google

vinum neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, calices, &c. Card. *in d. Clem. Exiui n.* 53. & Anch. *n.* 18. *&* 21. Cordub *d. q.* 11. *punct.* 5. Nau. *conſ.* 14. *n.* 3 *in antiquis, alias* 9 *n* 3. *ſub tit. de teſtam.* Menoch. *conſ.* 1014. *nu.* 36. *&* 37. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *q.* 126. *art* 5. Ribadeneira *de inſtituto Societatis* IESV, *cap.* 23. *fol.* 191. Verùm, quia poſt hæc ſcripta inueni doctiſſimam S. Rotæ deciſionem *in vna Romana comitaterum,* 10. *Aprilis* 1630. *coram R.P.D. Merlino,* optimè reſoluentem, quæ reperitur impreſſa *p* 5. *recent. deciſ.* 365. & de illius materia latè Carol. Maranta *tom.* 1. *cap.* 41. ideò tribus concluſionibus ex illa deſumptis hanc materiam à Doctoribus inculcatam explicare operæpretium duxi, prout ſequitur.

76 Prima eſt concluſio, quòd Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de Familia, quàm reformati, ſunt capaces legatorum, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus, vt putà frumenti, vini, olei, & ſtabilium, dummodo tamen duo copulariuè concurrant. Primò, quòd legatum fiat modo licito, atque ipſis Fratribus iuxta eorum Conſtitutiones permiſſo; hoc eſt, vt in eorum neceſſitates conuertatur, vel nullus explicetur vſus, ſed abſolutè illis legetur: quo caſu præſumitur legatum eo modo, quo ad legati valorem neceſſarius eſt; non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vt putà, ſi legentur bona ſtabilia ad excolendum, vel locandum; tunc enim, cùm legatum capiat ſubſtantiam à modo, ſiquidem Fratres Minores ex ſe non ſunt rei immobilis relictæ capaces, ſed ratione ſolius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum corruit, nec etiam æſtimatio debetur. Secundò, quòd legati quantitas non ſit ingens, & immoderata, quæ ſapiat theſaurizationem, ex qua violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc eſt, relinqui hæreditatem ſub nomine legati, ſed modica, & ſuppetens ad ſolam neceſſitatem, & executionē officiorum ſui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attenta perſonarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circunſtantiis. Ita ad normam Regulæ S. Franciſci ſanxerunt Summi Pont. Nicolaus III. *in d. c. exiit.* & Clem. V. *in d. Clem. Exiui, de verbor ſignific.* & tradunt Bart. *in tract. Minorit. lib.* 2. *diſt.* 1. *n.* 1. *cum ſeqq.* Bald. *in Auth. Ingreſſi, n.* 59. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Card. Zabarel. *in d. Clem. Exiui. §. proinde n.* 11. & ibidem Anch. *n.* 13. *&* 15. Butr. *in cap. in præſentia num.* 25. vbi etiam Felin. *n.* 52. *ad fin. de probat* Gabr. *cō. l.* 1. *n.* 4. *de legat* Nauar. *conſ.* 8. *n.* 1. *&* 2. *de teſtam.* Peregrin *de iure fiſci, lib.* 3. *tit.* 14. *n.* 2 *& concl.* 10. *&* 11. Menoch. *conſ.* 1014. *à n.* 4. *cū ſeqq. vſque ad fin.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom.* 2. *q.* 127. *art.* 1 *per tot* Cordub. *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6. *q.* 8. *ſuper* 1. *puncto,* Hieron à Polytio Capuccin. *ſup. r dicta Reg cap* 6. *num.* 61. *&* 72. benè Sanch. *in præcepta Decalogi tom* 2. *lib.* 7. *cap.* 26. *a n.* 10. *vſque ad* 19. *& n.* 28. Nec deficit ratio: quoniā per receptionem huiuſmodi legatorum non prouidetur tali neceſſitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita vt precariò, & oſtiatim ſibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur *in c.* 1. *de relig. domib. in* 6. *cap. nimis, il* 2. *de exceſſ. Prælat.* Sed hæc legata ſunt quædam eleemoſynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut poſſeſſionem, quæ repugnant eorum ſtatui; nec tollunt, qui Fratres diuinæ innitantur prouidentię, & quemadmodum Fratres ſunt capaces donationis ſub modo licito; ita etiam legari, quod eſt quædam donatio, *§. legatum, Inſtit. de legatis,* Sāch. *d. lib.* 7. *c.* 26. *n.* 10. Sanctes Capuccinus *ſuper Reg. S. Franciſci c.* 6. *fol.* 305.

Secunda eſt concluſio, quòd Fratres Minores 77 non ſunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiam ſi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum: ita videtur decidere tex. *in d. Clem. Exiui, verſ. cùmque annuus redditus, de verborum ſignific. in* 6. & idem voluit gloſ. *verb. Mendicantium, in c. quorumdam, de elect. in* 6. *& in d. c.* 1. *de relig. domib. eod. lib.* Abb. *in d. cap. nimis il* 2. *ſub n.* 1. & ibidem Ioan Andr. Auch. *n.* 2. *de exceſſ. Prælat.* Geminian. *conſ.* 40 *num.* 8. *cum. ſeqq.* quod eſt etiam inter conſilia Fulgoſ. 104. Bald. *in d. Auth. Ingreſſi num.* 59. *C. de ſacroſ. Eccl.* Bart. *in l. legatum num.* 2. *ff. de capitis dimin.* Zabarel. *in d. Clem Exiui, d. § cùmque annui redditus, per tot.* Federic. de Senis *conſ.* 12. *n.* 4. *&* 5. Nau. *conſ.* 8. *n.* 3. *cum ſeqq. de teſtam.* Polyt. Capuccin *ſuper Reg. S. Franciſci, cap.* 6. *num.* 56. vbi teſtatur Capuccinos non admittere huiuſmodi legata, Sanctes Theſaur. Capuccin. *ſuper d. Reg. cap.* 26. Sanch. *d. c.* 26. *n.* 34. latè Marant *d. reſp.* 41. *n.* 62. *cum ſeqq.* Quæ quidē concluſio illa potiſſimùm ratione ſuburitur: quia nihil eſt, quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quam redditus annui, qui, cùm ſint certi, & determinati, ſapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur *in d. Clem. Exiui, §. cumque annui,* & *ibidem* notant Doctores, & latè in his terminis Bottel. *conſ.* 17. *n.* 23. ſ er quorum poſſeſſionem in perpetuum prouideretur Fratrū neceſſitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentirentur, quod eſt abſonum, vt *in l. ſi quis, C. de cēſib. & cenſit.* 11. in propoſito Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n* 60. *ad fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Si qui Fratres reciperent huiuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Miſſis, & anniuerſariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem desererent, ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſuperabundarent ad alimenta, & vitæ ſuſtentationem, apertè diteſcerent, quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans, vt perpendit Nauar. *d. conſ.* 8. *num.* 6. & Sanctes Theſaur. Capuccin. *d. cap.* 6. *fol.* 408. qui ampliùs aſſerit ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiuſmodi legatorum. Et demum modus ſimilis legati, vt quotannis aliquid ſoluatur ſemper, ſecūdùm eorum Conſtitutiones eſt illicitus: a modò autem capere ſubſtantiam legata facta minoribus, dicit Bald. *in d. Auth. Ingreſſi n.* 59. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 18.

Et quamuis ab hac opinione, quoad anniuerſa- 78 ria perpetua relicta minoribus in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum, diſſentire videatur Syluest. *in. Sum. verb. legatum, il* 2. *ſub n.* 4. *verſ. tertium Petrus,* quem ſequitur Fr. Emman. *quæſt regul. tom* 2. *q.* 127. *art.* 4. & Fr. Thom à IESV MARIA, diſcalceatus Carmelit. *in expoſit Reg. S. Franciſci, p.* 5. *c.* 3. *verſ. poſſum prætera,* idem Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1 *c.* 299. *in verb. eleemoſyna n.* 8 Hierō. Roder. eius ex fratre nepos *in cōpendio quæſt. Regul. reſol.* 88 *n.* 19. Miranda *in expoſit. regula cap.* 63. *diſſ. c.* 12. *fol. mihi* 416. *verſ. Pero ſin embargo,* Villalob. *in ſum p.* 1. *tr.* 35. *diffic.* 33. attamē etiā quoad iſta anniuerſaria benè procedit ſuprà firmata concluſio, & militant præallegatæ ratio-

nes, annuúſque redditus, ex eo, quòd ſit debitus
intuitu Miſſarum, nó deſinit eſſe annuus reddi-
tus, qui ſéper minoribus eſt interdictus: & ſenté-
tiam Syluestri, ac aliorum, doctè reprobat Sanch.
*d.c.*26.*n.*4 2. contra quam refert per duo Capitula
generalia ita fuiſſe definitum, & Capitulares Or-
dinationes teſtatur ſe vidiſſe Surd *de aliment.tit.*
3.*q.*4.*n.*13. addens, quòd in vim huiuſmodi Or-
dinationú Guardianus, vel alius Prælatus prote-
ſtati debet, quòd non intendit legarú acceptare,
imò abſolutè repudiat, & cócordat Corduh.*ſuper
Reg.S.Franciſci,c.*6.*q.*11.*art.*4.*verſ.ſi verò legatum.*
79 Nec aduerſantur Federicus de Senis *conſ.* 12.
Abb.*conſ.*63.*lib.*2. Zabarel.*in d.Clem.exiui.§.cumq;
annuus relaxtus*, Menoch.*conſ.*1014.*& n.*44 & alij:
quoniam Federic.de Senia, & Abb.quorum dicto
cæteri innituntur, firmant quòd Fratres Minores
ſunt capaces annui redditus non perpetui ſed ad
tempus, vt putà ad vitam vnius Fratris, maximè
annoſi, vt inquit Abb. & hæc opinio Feder. tem-
peranda eſt, vt procedat ſolùm, quando legatum
annuum continet præſtationem modicæ, ſeu mi-
nimæ quantitatis, & eſt ad modicum tépus, quod
reputatur decenniú, vel minus. Ita declarat Abb.
*d conſ.*63 *ſub n.*6.*verſ.ſed ego hanc opinionem ſequor.*
Hier.à Polit.*ſuper Reg.S.Franciſci c.*6.*n.*68.*ad fin.
verſ.ego verò credo.* Corduh.*ſuper d.Reg.cap.*6.*q.*11.
*punct.*3.*ad finem*, vbi quòd licèt huiuſmodi opi-
nio in rigore litteræ poſſit videri contra *d. Clem.
Exiui*, tamé in ſenſu æquitatis non eſt contra eá,
Sorb *in compend.priuileg. Mendicant.verb.legata,in
ſuis annot. verſ. modicum autem tempus*, & cum hoc
temperamento opinionem Federici de Senis, &
Abb. videntur etiam amplecti Sanch.*d.c.*26.*n.*36.
ad finem. Imò, quòd Minores ſint incapaces cu-
iuſcunque annui redditus, etiam exigui, tenuit
Gemin. *conſ.* 40. quod eſt inter conſilia Fulgoſij
104. Dec.*in c.præſentia,n.*203.*de prob.* Tiraq. *in tract.
de iudicio in rebus exig.nu.* 158.*verſ.quinquageſimo,
quintò*, Queſada *diuerſ.quaſt.iuris c.*22.*n.*39. Socin.
de oblation.libello 8.*n.*35.*cum ſeqq.* in quam ſenten-
tiam videtur etiam inclinare Bart. *in tr. Minoric.
lib.* 2.*diſt.*6.*c.*3. vbi monet Fratres, vt ab huiuſmo-
di legatis penitus abſtineant.
80 Tertia cóclusio, quòd legatum annui redditus
perpetui factum Fratribus, ſeu potius Eccleſiæ, &
Sacriſtię Fratrum Minorum, non ad ipſorum vi-
ctum, ſed ad certum diuini cultus vſum, vt ad
frumentum, vel vinum, neceſſaria materiæ con-
ſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta
Altarium, Calicéſque, omninò ſuſtinetur, vt aper-
tè docuit Feder. de Senis *conſ.* 12.*n.*4. & ibi adden.
Butr.*in c.in præſentia n.*25.*de prob.* Abb.*conſ.*63.*n.* 4.
*lib.*2. Card. Zabarel.*in d.Clem Exiui n.*13. vbi An-
char.*n.*18.*&* 25.*de verb.ſignif.* Bald.*in Auth.Ingreſ-
ſi n.*59 *C de ſacroſ.Eccleſ.* Anan.*conſ.* 30 *n.*3.*cú ſeqq.*
Menoch.*conſ.*1014 *n.*36.*&* 37. Corduh.*in Reg.S.
Franciſci,c.* 6.*q.*11.*punct.*3. Fr. Emman.*quaſt.regul.
tom.*2 *q.*127.*art* 5. Sãch.*d.li.*7.*c.*26.*n.*41. Fr. Thom.
à Iesv Marsa *ſuper Reg.S.Franciſci,p.* 5.*c.*3.*col.*
3. *verſ. ſed an fieri poſſit*, Fr.Hier.Polic. Capucin.
*ſuper d.Reg.c.*6.*n.*70. Et eſt ratio: quia legatum nó
concernit commoditates Fratrum, ſed diuinum
cultum: nec aduerſatur eorum paupertati: ſiquidé
cùm mendicitas Fratrum Minorum in eo verſe-
tur, vt quotidie ex pietate Chriſti fidelium ali-
menta mendicent quorú nomine veniunt ſolùm
corpori neceſſaria, vt eorum potus, habitatio, ve-
ſtes, *l.legatis.ff.de aliment.& cibar.leg.verb.victus, ff.
de verbor.ſignif.* vtique huiuſmodi legato non in-
fringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas,
vtpote quod non in alimenta, ſeu victum, & ve-
ſtitum ipſorum cedere debeat, ſed in neceſſaria
cultui diuino, vt benè ratiocinatur Bart.*in d.tract.
Minoric lib.*1.*n.*18. Abb *d.conſ.*63 *nu.* 2. & alij ſu-
prà allegati, & prętertim Sãch.*d.c.*26 *n.* 2. & tale
legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non
dicitur Fratribus relictum, ſed ſacris ædibus &
Templis, atque aliud eſt Eccleſia, aliud Monaſte-
rium, vt per Syluest.*verb.legatum* 1 2.*n.*4. Nau.*cóſ.*
9.*de teſtam.* Fr.Emman.*d.q.*127.*art* 5 ex quo malè
ſenſiſſe videtur Azor. *inſtit.mor p.*5 *lib.* 12.*c.*25.*q.*
15. negans ſuſtineri ſimile legatú, qui reprobatur
per Sanch.*vbi ſuprà n.*42.
Septimù, cùm legatú factum ſub aliqua con- 81
ditione non exeat perſoná ipſam, cui legatur; ſed
ea ante conditionis euentum deficiente, nulli de
cætero debetur legatum, ſi tamen ita fuerit ad
pias cauſas legatum alteri ſimili, aut ad alium
pium vſum ſimilem, erit præſtandum, quia talis
præſumitur fuiſſe voluntas defuncti, niſi ratione
ipſius tantùm perſonæ, quæ deficit, aut loci pij,
non autem alterius, mens teſtatoris declarata
conſtaret, *l.vnica.§ ſi autem aliquid ſub conditione,
C de caduc. tollen.* Bart. *in l.pater §. Tuſculanus,ff.de
legat.*3. in dubio autem præſumetur propria cau-
ſa, & ad aliam piam cauſam transferetur, arg.*l.
ſunt perſonæ.ff.de relig.& ſumpt.funer.*
Octauò, cùm certa legata nonniſi adita hære- 82
ditate petantur, legatum tamen ad pias cauſas pe-
ti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut
illam repudiet, Panor.*in cap.relatum,il* 1.*de teſtam.*
Capell. Tholoſ. *q.*89. Franc.Marc.*q.*446 latè Be-
nedict. Ægid.*in d.c.*1.*C.de ſacroſ. Eccleſ.p.*3.§.2.*n.*
14. pro vtraque parte plures refert Doctores, &
latè diſputat Magdalen.*d.p.*2.*c.*3.*n.*29.*cum multis
ſeqq.* & tandem *n.*35. ſequens diſtinctionem Lapi
*alleg.*91.*n.*4.*in fine*, diſtinguit, quod aut loquimur
inſpecto rigore Iuris Ciuilis, & procedit opinio
quod legata pia non debeantur hæreditate non
adita; aut loquimur inſpecta diſpoſitione, & æ-
quitate Iuris Canonici, & procedit alia opinio,
quæ intrepidè eſt tenéda, ex quo iſta aditio hęre-
ditatis eſt ſolénitas Iuris Ciuilis poſitiui, & quę-
dam nimia ſubtilitas, vt dicit Cou.*in c.Raynaldus
§* 3.*ſub n.*11 *in* 8.*in caſu de teſtam.& n.*40. idé Mag-
dalen. ſubdit quòd in his legatis ad pias cauſas
licet differatur hæreditatis aditio, vel pendeat
terminus ad conficiendum inuentarium, non ta-
men differtur eorum executio.
Illud hac in re maximè eſt obſeruandum, quòd 83
ſi in hæreditate nó fuerint repertę res deſtinatę à
teſtatore pro ſolutione legatorú, tunc legata vi-
détur effecta fuiſſe caduca, *ad d.l ſi ſic.§.ſi mihi ff.de
legat.*1. cú concord. quando, ſcilicet, eadé oratio-
ne, & vnico verborum contextu contineretur le-
gatum, & vnde, vel ex quibus pecuniis debeat il-
lud ſolui, & ſic appareret teſtatoré non habuiſſe
pro diſtincti a rem legatam, & ſolutionem eiuſdé,
ad quem effectum conſiderat Caſtr. *loco infrà ci-
tando* vnitatem, vel duplicitaté orationis, vt latè
pōderat Laderch.*conſ.*159.*per tot.* tunc enim, quia
ſolutio dicitur adiecta cauſa taxationis, & limita-
tionis, ſi pecuniæ illę non reperiantur, corruit le-
gatum, vt benè per Rot.*deciſ.*11.*n.*8.*&* 9.*de teſtã.
in antiq.* Card Mantic.*de coniect.vltim volunt.lib.*9.
*tit.*3.*num.*20. Menoch.*conſ.*1163.*n.*15.*&* 16. plenè
Laderch.*d.conſ.*159. Modern. Mantuan.*controu. fo-
renſ.c.*336.*n.*11.*&* 12. Verùm, ſi teſtator primo le-
gauit abſolutè, & per orationem perfectam, &
deinde

deinde ſeparatim mandauit legatum ſolui ex certis rebus,ſeu pecuniis , tunc tales pecuniæ non dicuntur adiectę taxatiuè ,ſed demonſtratiuè, adeò vt licèt illæ non fuerint inuentæ, legatum ſit præſtandum ex reliqua hæreditate,iuxta *l.quidam teſtamento,ff.de legat.*1. & benè diſtinguendo tradit Caſtren.*conſ.*338.*n.*3.*lib.*2 Alex.*conſ.* 216.*n.*3. *lib.*7.Beroi.*conſ.*17.*num.*23.*lib.*1.Simon de Prætis *conſ.*117.*n.*14.Hieron Gabr.*conſ.*105.*num.*9.*lib.*2. Mancot.*conſ.*6 *n.*14.*& ſeqq.lib.*1.Rot.*deciſ.*662 *n.*2,*p.*1.*diuerſ.& in Romana Compnatorum*,10. *Aprilis* 1630 *coram R.P.D.Merlino.*

84 Nonò,cū de legatis aliis,ſi maioris ſint quantitatis,certa pars detrahi poſſit,quę Falcidia , aut Trebellianica à legibus nominatur , vt per tot. *Inſtit.de lege Falcid.*de legatis tamen ad pias cauſas non eſt detrahenda, ea ſaltem , quæ Falcidia dicitur,iuxta tex *in Auth.ſimiliter,C.ad leg. Falcid.* & in corpore vnde ſumitur,*in Auth.de eccleſ.tit.§. ſi autem her.*1,*col.*9 Tiraq.*de priuileg.piæ cauſæ,priuil.* 26 Cou.*in cap.Raynaldus §.*1. *num.* 7. Capell. Tholoſ.q.83.Vincent de Franch.*deciſ.*63.*num* 14. Coſta *in cap.ſi pater, verb. Trebellianica à* 13. Vgo Donell.*comment iuris Ciuilis lib.*8.*cap.*27. *§. verum autem,*Surd.*de aliment.tit.*8.*priuileg.*18.*à numero* 2. Peregr *de fideicom.art.*3.*à num.*62.Flores de Mena *var.lib.*2.*c.*21.*n.*190.Mart. *de iuriſd.p.*4.*cent.* 2.*caſu* 180 Ciarlin.*contron.forenſ.c.*28.*num.* 10 Mench.*de ſucceſſ progr.lib.*3.*§.*26.*num.* 24. Sim.de Prætis *de interp.vltim.vol.lib.*4. *interp* 1.*dub.*1.*n.*5. Monet. *de commut.vltim.vol.c.*9.*n.*306.*&* 334. Mangil.*de imputat.q* 119.*à numer.*10.Caruall.*de vna,& altera quarta ad cap Raynaldus,de teſtam.n.*1.*n.*141.*cum ſeqq.*vbi contrarium contra omnes teneri videtur,nec illa,quæ Trebellianica appellatur , Dec. *conſ.*44.*num.*90.*verſ.non obſtat etiam,vol.*3. Craſſ.*§. Trebellianica q.*6.*num.*2.Pereg.*de fideicommiſſ.art.*3. *n.*63.Ioan.Anton.Bellon.*conſ.*84.*num.* 25.*&* 26. vbi quòd neque filius de fideicommiſſo relicto Hoſpitali,vel alteri piæ cauſæ Trebellianicā detrahere poteſt,nō magis quàm extraneus, Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ,verb. legata ad pias cauſas,*vbi declarat id procedere , ſi ab initio cer-
85 tum eſt fideicommiſſum debere peruenire ad piam cauſam.Vnde Falcidiam non deduci ex relictis Confraternitatibus,reſoluunt Maſcard. *de probat.concl.*869.*n.*12 Gutier.*canon.lib* 1.*c.*35.*n.*12. Flores de Mena *d.n.*19.Cabed.*p.*1.*deciſ.*51. *num.* 2. Suar.*de Relig.to.*1.*lib.*4.*de ſimon.c.*27.*n.*11. Monet. *de commutat.vltim.volunt.c.*10.*n.*479.*cum ſeqq.* Benedict.Ægid.*in l.ex hoc iure,ff.de iuſtit.& iure tom.* 2 *c.*9.*n.*16.*cum ſeqq.*quicquid dicat Caruallo *ad d. cap Raynaldus p* 2.*n.*150.neque ex relictis Hoſpitalibus,vt per Anton.Gabr.*lib.*6.*Communium, tit. de pia cauſa,concl.*2.*n.*15 Maynard.*dec.*29.*lib.*2.Ioſeph.Ludou Peruſ.*deciſ.*30.*n.*8.Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ.*p.3.*collect.*648.*verſ.inferius vero*, Valaſc. *conſ.*105.*n.*39.nec ex relictis pro alimentis, iuxta ea,quæ reſoluunt Cordub. de Lara *in l. ſi quis à liberis §.verùm,n.*17.*ff.de liber.agnoſc.*Surd *de priuil.*
86 18.*n.*4.Vnde etiam ex fideicommiſſis vniuerſalibus,quæ ad pias cauſas relinquuntur, Trebellianicam non deduci,docent Bald. Salicet.& alij *in d. Auth.ſimiliter.*& plures,de quibus Tiraq. *priuil.* 27.Coſta *de verb.Trebellianicæ,num.*21.Pereg.*d.ar.*3.*à num.*62.Similiter deduci non poſſe Falcidiam vel Trebellianicam de legato,vel hæreditate,quæ peruenire poſſit ad cauſam piam,etiamſi non perueniat immediate,ſed aliquo primo legatario,ſeu fideicommiſſario intermedio, reſoluunt Coſta *d.*

*verb.Trebellianicæ n.*26.Surd.*d.tit.*8.*priuil* 18.*num.* 3.Simon de Prætis *de interp.vltim.volunt. lib.*4 *interp.*1.*dub.*12.*n.*5 Mangil.*d.q.*119.*n.* 11. *&* 26.

Verùm autem pia cauſa contra aliam ſimiliter
piam deducat Falcidiam , aut Trebellianicam? 87
vide Tiraq.*priuil.*2. Anton.Gabr. *lib.* 7. *commun. tit.ad Trebellianum,concl.*11.*à num.*8, Coſta *d. verb. Trebellianicæ,n.*13.Molin.*de Iuſtit.tract.*2 *diſp.* 213. *verſ.ſecundus caſus,*Mangil.*d.q.*118.*n.*23. Surd.*d. priuil.*18.*à n.*6 Azeued.*l.*10.*num.*22 *tit.*3.*lib.* 5 *recop.*Morla *in emporio Iuris p.*1.*tit.* 5.*in proloqu.n.*27. *verſ.negat.* Ceuall.*commun.contra commun.q.* 155. Pereg.*d.art.*3.*n.*69.reſoluentes , partem negatiuā eſſe veriorem:cum illis proſequere , Verùm ſi fideicommiſſum vni relinquatur pro parte in cauſam piā,& pro parte non,deducat Falcidiā ſaltem pro parte? Vide in arg. tex. *in l.ſi ſeruus* 33. *ff.ad. leg.Falc.*Ant.Gab.*d.concl.*2.*à n.*8.Pereg.*d.a.*3.*n.*67.

Decimò , cùm donatio facta loco conſtruen- 88
do,qui adhuc non extat,aut de re,cuius traditionis,aut poſſeſſionis eſt incertus non valeat, adeò vt ſi eueniat non debeatur;quia ab initio non valuit,*cap.Abbate ſanè,de rer.permutat.lib.* 6.donatio tamē ſimilis,vel legatum factum ad pias cauſas,ſemper eſt validum,& non efficitur caducum, Cou.*in cap.*3.*num.*12.*de teſtam.*Marc.Anton. Geneueſ.*in practicab. Eccleſ.cap.* 266. *prope fin.* Cordub.*in compend.Bullar.ad Conſt.*5.*Pauli V.ſchol.*2. latè Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.* 358.*à n.*30. vbi *n.*37.aſſerit non obſtare tex.*in d. cap. Abbate, de rer.permut.in* 6 dum in eo præſupponitur nullitas donationis,quæ fit monaſterio conſtruendo,quia non eſt deciſio nec reſponſio Papæ , ſed tantum allegatio partis, cum ibi narrentur prius omnia, quæ litigantes hinc inde adducebant , vt videre eſt per eundem Gratianum.

Vndecimò,legatum Eccleſiæ factum iure Ci- 89
uili indebitum,ſi illi ſolutum fuerit , repeti non poteſt , vt per tex. *in §.fin. Inſtit. de obligat.quæ ex quaſi contract.* Tiraq.*de priuil.piæ cauſæ priuil.* 225. Horat.Luti.*de priuileg.ſchol. priuil.* 21. Meneh. *de ſucceſſ.creat.lib.* 3.*§.*21.*num.*6.Marc.*de iuriſdict.p.*4. *cent.*2.*caſu* 170.*& voto* 111.*n.*6.vide ſupra *lib.* 2.*c.* 13.*n.*32.nam quod ſemel datum eſt Eccleſiæ, nō poteſt vlterius reuocari , Felin.*in cap. Eccleſia S. Mariæ n.*97.*de conſtit.& in c.ad Apoſtolicam n.* 2.*de ſimon* Marta *d.voto* 111.*n.*8.

Duodecimò , legatū factum Eccleſiæ quam in
ſpecie nō expreſſit defunctus , adeò vt ignoretur, 90
quam voluerit intelligere , non erit inualidum: nā,ſi Eccleſiam S. Mariæ ſimpliciter nominauit,
& plures eiuſdem nominis reperiātur , erit Paro- 91
chiali Eccleſię præſtandum, ſi altera ex Eccleſiis huius inuocationis ſit Parochialia, *Auth. de eccl. tit.§.ſi quis in nomine,*& ibi gloſ *verb. domicilium, collat.*9.Molin.*de iuſtit.tr.*2.*diſp.*197. *in princ.* arg. *l.qua cunctanter* 39.*§.vbi ff.de condit.& demonſtr.*Cou. *in c.indicante n.*2.*de teſtam* Tiraq.*priuil.*56 Meneh. *de ſucceſſion.§.*27.*n.*43.Coſta *in c.ſi pater,verb.pauperes,n.*13.*de teſtam.l.*6 Padil.*in l. cum quidam n.* 6. *ff.de legat* 2.Ant.Gom.*l.*32.*Tauri,n.*4.*& var.to.*2. *c.*11.*n.*8.Graſſ.*§.legatum q.*64.*n.*5.Sanch.*in conſil. mor.p* 2.*lib* 4.*c.*2.*dub.*8 Trullēch.*in Decal. lib.*7.*c.* 28.*dub.*12.*n.*13.*in med.*Bened.Ægid.*in rep. l.* 1.*C. de ſac.Eccl.in initio §.*1.*n.*44.*cum ſeqq.*vbi ad plures quęſtiones.In dubio autē,quia hinc inde ęquales vrgēt cōiecturæ eius nominis, pauperiori legatū præſtandū eſt,vt expreſſit *d.§ ſi quis in nomine,* gl. vlt *in d.c.indicante* , & omnes pertrāſeunt tanquā ſine dubio,Ant.Gō.*d.c.*11.*n.*8.*verſ.octaua concluſio,*

Digitized by Google

Graſſ. *d. §. legatum q. 64. n. 5.* Molin. *d. dict. 197 col. 3.* Probatur ratione: teſtator in dubio, dum aliter ſuā mentem non aperuit, cenſetur illi Eccleſiæ legare voluiſſe, reſpectu cuius ſic legando maius opus charitatis exercer, & plus ſuæ animæ conſulit, a. g. *cap. animæ defunctorum, & cap. pro obtinentibus,* cum multis *ibidem. 13. q. 2. c. vlt. de ſepultur. c. in litteris, de raptorib.* iuncta *gloſ. l. præſes, C. de ſeruit. & aqua,* ſed legādo Eccleſiæ pauperiori maius opus charitatis exercet, plúſque ſuæ animæ conſulit, vt per ſe patet. Igitur, &c.

93 Si autem teſtator duas habuerit Eccleſias Parochiales, in quibus promiſcuè, & æqualiter recipiāt eccleſiaſtica Sacramenta, ita vt nullo argumento electæ ſepulturæ, vel aliàs diſcerni valeat, de qua Eccleſia intellexerit, verum legatum, vt inſtituto ſuſtineatur, quæſtio eſt dubia? In qua locum fore gratificationi Epiſcopi, qui eliget ex illis, quem maluerit, cui totum legatum præſtabit, tuentur Abb. *in d. c. indicante n. 4.* Communis, vt per Cou. *n. 2.* quos cum aliis refert, & ſequitur Coſta *d. verb. pauperes, n. 13* Padil. *in l. cum quidam, n. 6.* plures, cum quibus Communem dicit Graſſ. *d. q. 64. n. 5. in fine,* Molin *d. diſput. 197. col. vlt. in princ.* Sanch. & Trullench *citatis locis.* Bened. Ægid. *in d. initio num. 48.* vbi id intelligit quando nullo modo poſſit apparere de qua Eccleſia magis ſenſerit teſtator. Pro quibus expēditur primò in ſimili *cap. quoniam 13. verſ. alioquin, de decim.* vbi habetur, quòd ſi res fuerit vtrinque dubia, ita vt nulla coniectura comprehendi valeat, ad quam Parochiam noualia pertineant: tunc in arbitrio Epiſcopi erit decimas, cui Eccleſiæ maluerit, deputare, aut in opus ſuum retinere: ergo ſimiliter in propoſito locus erit gratificationi, arg. *cap. 1. verſ. quod ſi fortè, de Paroch.* iuuat ratio: ſiue enim Epiſcopus vni, vel alteri Eccleſiæ applicauerit, æque benè conſulitur animæ defuncti, & bonū ab ipſo prætenſum æquè benè obtinetur: igitur, ſi cùm eo pacto voluntas teſtatoris adimpleatur, gratificationi locus eſſe debet. Oppoſitum tamē, imò quòd vna & altera Eccleſia æqualiter ſit admittenda, ita vt Epiſcopus in præiudicium vnius non poſſit alteram eligere, defendit poſt Barbar. quem refert Cou. *d. n. 2.* ſequitur Molin. *d. col. vlt.* prætranſit Coſta *d. n. 13.* arg. tex. *in cap. 2. verſ. cùm ab eo, de ſepultur. in 6.* vbi habetur, quòd ſi quis duo habeat domicilia, in quibus æqualiter commoretur, & in alio loco ſepulturam eligat, Canonica portio æqualiter diuidatur inter vtranque vtriuſque domicilij Eccleſiam. Sed hæc opinio contra Communem non caret dubio: quia, cum teſtator vni dari iuſſerit, & modò inter duas legatum diuidatur, contra illius ſit voluntatem, quod eſt abſurdum, contra reg. *l. ſed ſi ante 10. ibi, quia non ita, &c ff. ad Trebell.* Idcircò communis verior eſt: tex. autem *in d. c. 2. verſ. cum ab eo,* cum quo conſonat *c. relatum 12. in fine, de teſtam.* agit de portione, quæ attento Iure debetur Eccleſiæ Parochiali: vnde, cùm vtraque ſit æquè Parochialis, vt ſupponimus, inter vtranque vt dicta Canonica portio diuidatur, neceſſe eſt; nos verò agimus de legato, vel relicto, quod teſtator, cùm ſciret duas eſſe Eccleſias Parochiales, vni tātummodo dare iuſſit, vnde ne contra illius fiat voluntatem diuiſio locum habere non poteſt.

94 Vtrùm verò ſi concurrat Monaſterium mulierum cum Monaſterio virorum Mēdicantium, & iſtud cum non Mendicāte, præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium? (iuxta terminos, in quibus legari poteſt Mendicantibus, vt per Graſſ. *verb. legatum, quaſt. 7.* quem vide.) Pro parte affirmatiua, quæ vera eſt, expenditur primò *l. cùm multæ. 20. C. de donat. ante nupt. verſ. cùm melius, l. pen. iuncta gloſ. vlt. ff. vt in poſſeſſ. leg.* quem textum iuncta gloſ. ad intentum allegauit Bart. *in l. 2. n. 34. ff de vulgari.* Socin. Iaſon: Dec. & alij citati à Coſta, *in §. cùm in bello, verb. cum filio, num. 13.* qui omnes tenentur in dubio concurrente æquali paupertate pro Monaſterio mulierum iudicandum eſſe, quibus adde Hippol. *ſingl. 248.* nec eſt impoſſibilis illa ratio, cui innituntur, quoniam viri operari poſſunt, & ſibi victum quęrere, arg. *l. quiſquis §. ad filios C. ad leg. Iul. maieſt.* & ſic in terminis reſoluit Petr. Enriq. *conſ. 37. n. 6.* Cardin. Mātic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 6. n. 6. verſ. & ex hoc,* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 12. in princ. n. 43. in princ.* latà Benedict. Ægid. *in repet. d. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. in initio n. 46.* vbi *nu. 47.* reſoluit quod ſi inter religioſas fœminarum domos aliqua ſit mulieribus, poſt ante actam vitam male perditam ad meliorem conuerſis deputata, relictum huic potiùs, quàm Religioſarum Virginum domui applicandum ſit.

Duodecimò, legata relicta in pias cauſas in minùs ſolenni teſtamento, in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta, valere contendunt Cou. *in cap. relatum, 1. n. 3. de teſtam.* & Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſp. 134. col. 1.* Sed contrarium mihi probabilius videtur. nam: cùm nullibi in his terminis reperiatur fauor ſcriptus, prout oſtendemus, idcircò regulis ordinariis ſtare oportet, arg. *l. placuit. 8. ibi, equitatiſque ſcriptæ, C. de iudic.* Prima igitur eſt: quia, vbi teſtamentum nullum eſt, & ipſa hæredis inſtitutio inutilis, valere non poſſūt acceſſoria reſpectu illius, qualia ſunt legata, quantuncunque pia, *l. 1. ad finem ff de vulgari,* iuncta *reg. l. cùm principalis, ff. de reg. iur. reg. acceſſorium, eod. tit. lib. 6.* planè in propoſito teſtamentum nullum eſt quoad ipſam hæredis inſtitutionē. Igitur, &c. Secunda, quia vbi ex teſtamento hæreditas adiri non poteſt, legata non debentur, *l. ſi nemo 142. ff. de reg. iuris;* planè ex teſtamento minus ſolenni hæreditas adiri non poteſt, quinimò res deducitur ad caſum inteſtati, *princip. Inſtit. de hæred. quæ ab int.* Tertia, quia legatū libertatis pium in iure cenſetur, *l. 1. §. ſin autem, C. de commun. ſeruo manumit. l. primo gradu 23. ff qua in fraudem cred.* & tamen legatum libertatis non debetur ex teſtamento nullo *l. ſi iure 21. C. de teſtam manu. l. 2. C. ſi omiſſa cauſa teſtam.* Igitur, &c. propter quorum aliqua hanc ſequuntur Iaſon *in l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto n. 10. C. de teſtam.* alij, vt per Tiraq. *priuil. 80. verſ. ſed è diuerſo.* Mencbac. *de ſucceſſionib. §. 21. num. 12.* fatetur ex aliis receptiorem Graſſ. *d. verb. teſtamentum, §. 18. n. 6.* Bened. Ægid. *in rep. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 5. §. 2. n. 15. in princ.* vbi quòd Capellę (quarum frequentiſſimus eſt vſus in Luſitana) valeant in teſtamento minus ſolemni tanquam diſpoſitiones ad pias cauſas. 95

Legata autem profana in teſtamento ad pia cū duobus, vel tribus teſtibus conſeruantur: nam, ſicut deſtructo ſubiecto pereūt accidentia eidem inhærentia, *d. l. cum principalis:* illo ſtante, manent & conſeruantur, *d. reg. acceſſorium;* cùm ergo legata profana ſe habeant per modum accidentis, fit conſequens omninò conſeruari: facit tex. *in auth. quod ſine, ibi, & aliis legari, C. de teſtam.* iuuat maximè, quia in omni diſpoſitione, vt plurimùm attenditur id quod principale eſt, *l. quæritur, 10. ff.* 96

de

de ſtatu homin. l. 1. ibi, prima enim ratio, ff. de auctorit. tutor. Sequuntur hanc partem in ſpecie Anton. *in cap. quod clericis, num. 10. col. 6. de foro compet.* plures cum quibus eſt communis, vt per Tiraq. *de priuil. pia cauſa, priuileg. 80. in princ.* Cou. *in d. cap. relatum 11. num. 2.* Coſta *in d. cap. ſi pater, verb. in ſuo, num. 12.* Clar. §. *teſtamentum, q. 6. n. 8* plures, & communis vt per Graff. *d. §. teſtamentũ quaſt. 18. num. 7.* Molin. *d. diſp. 134. col. 1.* latè Magdalen. *d. p. 2. c. 7.* Quamuis oppoſitum, imò teſtamentum ſolummodo ſuſtineri quoad cauſam piam inſtitutam, nõ quoad legata profana, crediderit Iaſon *in l. 1. num. 2. C. de ſacroſ. Eccleſ.* licèt cogitandum relinquat pronectioribus, Mench. *de ſucceſ. §. 21. num. 11. in fine* pro quibus non facit tex. *in d. § ex imperfecto*, quia reſpondet Cou. *d. n. 2.* procedere, quando admixtio perſonæ extraneæ facta eſt in ipſa principali diſpoſitione, nempe, in hæredis inſtitutione, in quibus terminis procedere ait *l. vlt. ad fin. C. famil. erciſc.* Nos verò agimus in aliis longè diuerſis, nempe, quando admixtio facta eſt in minùs principali diſpoſitione, nempe, in legatis: vnde eſt, quòd, ſi in ipſa principali diſpoſitione tã pia cauſa, quàm non pia fuiſſent hæredes inſtitutæ, & teſtamentũ careret ſeptem teſtium numero, inſtitutio quoad non pia prorſus foret inutilis, vt circa perſonas extraneas *in d. §. ex imperfecto* aduertit Couar. *vbi proximè*, contra Alciat. *in d. l. 2. verb. liber.*

97 Decimotertiò, cùm teſtamentum nutu & ſignis conditum nihil valeat, ex tex. *in l. iubemus. C. de teſtam.* Couar. *in cap. cùm tibi, num. 4 eod. tit.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib. 4 tit. 4. nu. 6.* Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 2. c. 3. n. 9.* Flores de Mena *var. lib. 1. q. 1 num. 44.* Cald. Pereira *quaſt. forenſ. conſ. 24. num. 8. cum ſeqq.* valet tamen ad pias cauſas, iuxta gloſſ. magnam communiter approbatam *in dict. c. cum tibi* Tiraq. *priuileg. 8.* Petr. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. c. 12. num. 35 & §. 2. cap. 3. n. 10.* Clar. §. *teſtamentum, q. 6. num. 7.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 4. tit. 3. num. 15. & tit. 4. num. 8.* Cened. *ad Decretal. collect. 91. n. 2.* Cardoſ. *in praxi Iudicum, verb. teſtamẽtum, num. 84.* Anton. Trigo *ſing. 105.* & in legatis, Capel. *Tholoſ. q. 89. n. 4.*

98 Decimoquartò, legatum pium, & piam cauſam continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato ſubſcribant duo teſtes, vt patet ex *cap. relatum il 1. de teſtam* vbi notant ſcribentes, & Couar. *n. 1. verſ. hæc verò Decretalis*, Federic. *conſ. 2 7. num. 2.* Alex. *conſ. 4. num. 6. & conſ. 131. num. 2. vol. 7.* Tiraq. *de pia cauſa, priuileg. 1.* Clar. *in §. teſtamentum, quaſt. 6. n. 1.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6 tit. 3. n. 4.* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſp. 134.* Leſſ. *in ſimili tract. lib. 2. cap. 19. dub. 2. n. 4.* Boër. *dec. 93* Car. Caualer. *dec. 27 nu. 2.* aſſerentes, talem eſſe praxim vtriuſque fori, latiſſimè Magdalen. *d. part. 2. c. 3. à princ.*

99 Decimoquintò, legatum factum in fauorem animę, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationẽ, quę illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum, ita Calderin. *conſ. 141.* Quęſtio eſt notabilis, teſtator reliquit centũ aureos pro centũ Miſſis celebrandis in tali Eccleſia pro anima ſua, euenit quod augetur eleemoſyna præſtanda ſacerdotibus, an teneatur hæres ſupplere mercedẽ, vel ſit diminuendus numerus Miſſarum ad rationem mercedis, vide Marc. Anton. Genuenſ. *q. 179.*

Decimo ſextò, quamuis ſola ſcriptura defuncti non ſufficiat in foro exteriori, ſi non fuerit ſubſcripta à teſtibus, etiãſi fuerit ſcripta manu teſtatoris per tex. *in cap. cùm eſſes, & in d. c. relatum, il 1. de teſtam.* dum ait teſtamentum debere fieri coram duobus, vel tribus teſtibus, Alex. *conſ. 76. n. 23 & 15. vol. 3.* Socin. iun. *conſ. 189. à nu. 64. vol. 2.* Ioann. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verb. teſtamentum diff. 1. nu. 1.* Tamen ſi ſcriptura facta fuerit 101
in fauorem piæ cauſæ, valebit etiam nullis adhibitis teſtibus, Menoch. *conſ. 167. num. 20. & conſ. 224. num. 59. cum ſeqq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. vol. lib. 6. tit. 3. num. 13.* Et an Miſſarum numerus augeri debeat, ſi res legata pro onere Miſſæ ũ creuit, vide eundem Genuenſ. *q. reg.* Cou. *in d. cap. relatum, num. 15.* Magdalen. *d. p. 2. cap. 3. n. ... n. 5* ait quòd teſtamentum ad pias cauſas valet abſque vllo prorſus teſte ſi de voluntate teſtatoris aliter quam per teſtes conſtare poſſit. Et ita ſufficit quòd teſtamenta ſint ſubſcripta manu teſtatoris, Couarr. *in d. cap. relatum num. 12. de teſtam.* Azeued. *l. 1. num. 31. tit. 4. lib. 5. Recop.* Valaſc. *conſ. 67.* Cabed. *decif. 129. num. 12. part. 1.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 6 nu. 20.* nam cùm ſcriptura, teſtamen- 102
tum, ſeu legatũ ad pias cauſas fiat pro ſalute animę, & iuſtitia naturali, debet fauorabiliter ſuſtineri, neque de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum *c. vlt. de re iudic.* Bald. *conſ. 201. in fine lib. 1.* & hoc procedit etiam in foro exteriori, ſecundùm Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſæ, priuil. 4.* Corn. *conſ. 307. n. 8 lib. 3* Menoch. *d. conſ. 224 n. 66*

Decimoſeptimò ſtatutum laicorum inducens 103
nouam probationẽ, vel ſolemnitatem circa legata pia, & diſpoſita ad pias cauſas, valet, Calder. *conſ. 23.* Anan. *conſil. 57.* nõ longè à princ. vbi ſcribit ſtatutum, quòd vltima voluntas nõ poſſit probari, niſi per inſtrumentum, non habere locum in legatis ad piam cauſam, & Abb. *conſ. 32 num. 1 cum ſeqq. lib. 2.* ac Bald. *conſ. 118.* reſoluunt omnem ſolemnitatem, omneſque regulas Iuris Ciuilis ceſſare in teſtamẽtis, & legatis ad pias cauſas, & ſolum ius gentium ſeruari, imò ſolam voluntatem attendi. Vide *ſup. lib. 2. c. 13. verſ. 17*

Decimooctauò quilibet de populo poteſt age- 104
re, vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſæ piæ conſequantur, quod illis debetur, Roman. *conſil. 69. n. 8. & conſil. 428 n.* Tiraq. *de priu. piæ cauſ. priuileg. 151.*

Decimonono Licèt relictum, vel legatum tali 105
anno, vel tempore debeatur in fine anni, ex *l. qui hoc anno. ff. de verbor. obligat.* tamen in cauſa pia debetur in principio, ex tex. *in l. ſi ita fuerit libertas relicta. ff. de manumiſſ. teſtam.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ priuil. 22.* Ioan. Bapeiſta de Toro *in ſum. priuilegiorum piarum cauſarum priuil. 21.*

Vigeſimò. Licèt regulariter quando legatum 106
efficitur genericè, debeat intelligi de minori re, vel sũma, nihilominus fallit ſi efficiatur pro pia cauſa ex tex. *in l. Titia § fin. de auro, & arg. leg.* & ibi Doctores, niſi, vt obſeruat Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 6 tit. 3. num. 16.* obſtaret teſtatoris paupertas. Vnde ſi teſtator nobilis relinqueret culcitram pro ſuo funere, debetur illi Eccleſię culcitra aurei velleris, & non de ſerico nigri coloris, Ita Ioann. Bapt. de Toro *in ſum. priuil. 12* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. part. 2. deciſ. 44.* Hinc etiam legatum factum Eccleſiæ de Florenis, intelligitur de magnis, Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. eccl. q. 153. n. 4.* Ioan. Bap. de Toro *in d. ſum. priuil. 264.*

Vigeſimoprimò Legatum pro dotandis puel- 107
lis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cũ modica dote, ſecus autem ſi legatum ſtat pro vir-

ginibus maritandis. Ita Nauatt. *inqueſt forenſ.q.* 125. & alij penes ipſum, qui *n.6.* notat quod legatum factum pro maritagio puellarum poteſt dari puellæ, quæ habet aliquam dotem, ſed non iuxta eius conditionem, & nobilitatem.

108 Vigeſimoſecundò. Legatum factum pro maritãdis puellis pauperibus, debetur etiam, & procedit quoad viduas mulieres pauperes, Rouit. *conſil.* 33. Ioan. Baptiſta de Toro *d.ſum.priuil.* 84.

109 Vigeſimotertiò. Si quis legaret alicui puellę ſi nupſerit mille, ſi autem monaſterium ingrediatur bis centum, ſi monaſterium ingreſſa fuerit bis cẽtum conſequi debet. Vide *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.3. alleg.* 83. *n.* 28. & *ibi* citatis addo Ioan. Bapt. de Toro *in ſum priuileg. eorum piæ cauſa priuil.* 242. Iacob. Bledã. *in defenſione Fidei in cauſa Moriſchor. tract.1. cap.1.§.3. obiect.2. foll.* 159. Antonin. Diana *moral reſol.p.1. tract.2. reſol.* 52. *& tract.6. reſolut.* 29. Trulleoch *in Decalog lib.7.c.16. dub.9.n.* 23.

110 Vigeſimoquartò. Si teſtator Eccleſiæ aliquid reliquit, & alienari prohibuit, idque non expreſſa cauſa, propter quam ſic fieri velit, nec vllius alterius perſonæ reſpectu, quam ipſius Eccleſię, tamẽ prohibitionem nullius eſſe momenti reſoluit Bened. Ægid. *in repet.l.1.C.de ſacroſ.Eccl p.5.§.2.n.* 1.

111 Vigeſimoquintò. Alienæ rei legatum etiã quam teſtator ſuam eſſe ignorãter exiſtimauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet, vt per Tiraq. *de priuileg. piæ cauſa priuil.* 66. vbi hoc etiam comprobat argumento libertatis, quæ ſeruo alieno ignoranter relicta valet, latè Bened. Ægid *in repet.d.l.1. C.de ſacroſ.Eccleſ.p.5.§.2.à n.* 2. vbi *n.* 3. hoc probandum dicit, ſiue Eccleſia tanquam coniuncta perſona cenſeatur, quia mater noſtra eſt, *cap. qui abſtulerit* 12.*q.* 2. ſiue alia ſimilis, aut etiam maioris affectionis, vt ita alienæ rei legatum relictum ſẽper valeat, quamuis ſuam eſſe exiſtimans legauerit teſtator, ex *l.cùm alienam rem*, aliàs *cùm rẽ alienam. C.de legatis, & num.* 5. reſoluit quod ſi quis pauperi extraneo rem alienam ignoranter legauerit pietatis intuitu, valebit legatum, cùm in propinquo etiamſi diues ſit, valeat legatũ alienæ rei ignoranter relictum, & *n.6.* quod legatum alienæ rei ignorãter relictum piis cauſis valet, etiam vbi hæres inſtiturus teſtatori coniunctus eſt, & *à n* 7. *cum ſeqq.* agit de intellectu *c. filius noſter, de teſtam.*

112 Vigeſimoſextò. Cũ Eccleſia iuſtitiæ ſit cultrix & auctrix (nec enim patitur cõtra iuſtitiã aliquid fieri in ſe, vel in alterũ, vt dicit egregius tex *in c.1. §. ſed diuerſũ, de alien. feu in vſib. feud.*) quãtuncunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatẽ vltra vires hæreditarias nunquã tenebitur, ceſſãte videlicet aduerſus eã ſiniſtra illa malignãdi circa res hæreditarias, pręſũptione. Ita Bart. *n.*46. Andr. de Beſſ. *n.*138. *in d.l.1.C.de ſacr.eccl.* & ibi latè Bened Ægid. *n.* 27. *cum ſeqq.* vbi *n.*28. ampliat quod Eccleſia hæres facta non ſolùm creditoribus, ac legatariis vltra vires hęreditarias nunquã tenetur non facto inuentario, ſed etiam quod ex legatis ipſis quartam Falcidiam poteſt deducere.

CAPVT XXVIII.

De Bonis Eccleſiæ immobilibus.

SVMMARIVM.

1 *Immobilia Eccleſiæ quæ dicantur.*

2 *Bona immobilia Eccleſiæ donata tempore naſcentis Eccleſiæ vendebantur.*

3 *Eccleſia quando cœpit prædia poſſidere, & n 4.*

5 *Conſtantinus Imp. Romanam Eccleſiam auxit.*

6 *Donatio à Conſtantino facta probatur e pluribus Pontificum decretis.*

7 *Item ex ſcripto Imperatoris Ludouici I.*

8 *Item ex ſcripto Othonis Imp.*

9 *Dominia Pontifices Romani nunquam neglexerunt.*

10 *Imperator, antequam coronetur, non Imperator, ſed Romanorum Rex appellatur.*

11 *Bernardi elegans auctoritas refertur.*

12 *Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere, & n.13.*

14 *Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium pretium peccatorum, & patrimonium pauperum.*

15 *Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda.*

16 *Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt.*

17 *Præſcriptio quadragenaria in rebus Eccleſiæ deſiderata, procedit in rebus Hoſpitalium, & aliorum piorum, quæ inſtituuntur in pauperum vſus.*

18 *Eccleſia vna præſcribit contra aliam præſcriptione quadragenaria.*

19 *Præſcriptio quadragenaria requiritur contra priuatum, qui cum Eccleſia communem habet rem aliquam indiuiſibilem.*

20 *Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato, cuius res immobilis præſcribi cœperat, reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio quadraginta annorum.*

21 *Præſcriptio quadragenaria an, & quando requiratur contra Eccleſiam, latè oſtenditur.*

22 *Præſcriptio quadragenaria non requiritur in rebus Eccleſiæ mobilibus.*

23 *Præſcriptio nonniſi per centum annos admittitur contra Eccleſiam Romanam.*

24 *Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum oſtenditur.*

EGIMVS iam de rebus incorporali-
bus, ac de corporalibus mobilibus 1
ſequitur vt de immobilibus videamus, quæ quidẽ ſunt agri, vel prædia, domus, & oppida, eorúmque poſſeſſiones, & alia his, quibus plerunque præditæ ſunt Eccleſiæ, aut beneficia, de quorũ adhuc fructibus, vel redditibus, & bonis pertractamus.
Eſt autem primo loco notandum, quòd initio 2
naſcentis Eccleſiæ bona immobilia, ſi quę Eccleſiæ erant oblata, vendebantur, ſicut in Actibus Apoſtolorum legimus *cap.* 4. ipſi enim Apoſtoli, iuxta doctrinam Domini Redemptoris Fidelibus ſuadebant, vt bona ſua potiùs venderent, & pretium ad Eccleſiam deferrent: ipſi verò Apoſtoli pecuniam ipſam ſingulis diuidebant, prout cuique opus erat, ac deinceps, etiam ſi bona immobilia Eccleſię donarentur, vendebant ea Pontifices, & Prælati ac de pretio pauperes & miniſtri Eccleſię iuuabantur; nec enim tunc temporis commodum erat Eccleſiis bonorum immobilium curam, & ſolicitudinem gerere.
Poſtea verò ante tẽpora Vrbani I. Summi Pont. 3
Eccleſia cœpit prædia poſſidere, ex quibus primũ cœperunt Clericis, & Notariis ſumptus deputari, qui

qui geſta Martyrum diligēter conquiſita cōſcriberent: ipſe verò Vrbanus in epiſtolis ſuis, prout habetur *in cap. videntes* 12. *quæſt.* 1. hac de re ſic quidem ſcribit: *Agros, & prædia fideles cœpere Eccleſiis matricibus tradere, quorum pretium ante pedes Apoſtolorum antea offerebant, cùm viſum eſt plus vtilitatis offerre poſſe, ſi hæreditates, & agros, quos vendebant, traderent Eccleſiis, quibus præſidebant Epiſcopi, eò quòd ex ſumptibus eorum, tam præſentibus, quā futuris temporibus plura, & elegantiora miniſtrare poſſint fidelibus communem vitam ducentibus, quàm ex pretio ipſorum, ipſa verò res in ditione ſingularium Parochiarum Epiſcoporum (qui locum tenent Apoſtolorum) erant, & ſunt vſque nunc, & futuris ſemper debent eſſe temporibus.*

4 In alio autem loco de hac ipſa re ſcribit Melchiades Papa, relatus *in cap. futuram* 12. *q.* 1. in hęc verba. *Futuram Eccleſiam in Gentibus Apoſtoli prævidebant, ideircò prædia in Iudæa minimè ſunt adepti, ſed pretia tantummodò ad fouendum egentes. At verò cùm inter turbines, & adverſa mundi ſuccreſceret Eccleſia, eo vſque peruenit, vt non ſolùm Gentes, ſed etiam Romani Principes, qui benè totius Orbis Monarchiam tenebant, ad Fidem Chriſti, & Baptiſmi Sacramenta concurrerint. E quibus vir religioſiſſimus Conſtantinus Fidem veritatis patenter adeptus, licentiam dedit per vniuerſum orbem ſub ſuo degentes imperio non ſolùm fieri Chriſtianos, ſed etiam fabricare Eccleſias, & prædia tribuere poſſe conſtituit.* cum his, quæ ſequuntur. Et paulò infrà: *Ab illo etenim tempore, & deinceps, viri religioſiſſimi non ſolùm poſſeſſiones, & prædia, quæ poſſederant, ſed etiam ſemetipſos Domino conſecrarunt.*

Conſtantinus igitur Primus diuino miraculo
5 per manus Beati Sylueſtri à lepra qua percuſſus erat, mundatus per lauacrū regenerationis, ad Fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti primus omniū Imperatorum conuerſus fuit, vt habetur *in d. c. futuram* 12. *q.* 1. *& in l. diui*, iuncta gloſ. *C. de naturalib. liber.* licentiam omnibus dedit fabricandi Eccleſias, & Chriſtianos fieri, vt latè dicitur *in d. c. futuram, & in c. Conſtantinus diſt.* 96. *& in cap. fundamenta, de elect. lib.* 6. ac Eccleſiis pro anima relinquendi quicquid vnicuique placuiſſet, cum ante diſpoſitionem *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* prohibitum eſſet & interdictū relinquere collegio Chriſtianorum, Eccleſiis, & aliis locis piis, eo quia ante Conſtantinum, cuius fuit hæc lex edita ad Populum Romanum, vt patet ex ſuperſcriptione, ceteri Romani Imperatores erant infideles, & Chriſti nominis impiiſſimi perſecutores, vt refert Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. p. 1. cap.* 12. *n.* 18. Et ſic Eccleſiā Romanam, quam veram Chriſti Vicarij Sedem agnouit, & eſt veneratus, multis Ciuitatū, & Prouinciarū poſſeſſionibus dotauit, & alias quoque Eccleſias ſuis ſumptibus erectas multis prædiorum poſſeſſionibus ditauit, atque donatiis plurimis exornauit, *d. cap. futuram, verſic. deinceps, & cap. Conſtantinus* 96. *diſt.* & colligitur ex ſcriptis B Gelaſij Papæ de geſtis S Syluestri, prout habetur *in 1. tom. Concil.* poſt Concil. Neocæſarienſe, vbi inter cætera dicitur. *Vt Pontificalis apex non vileſcat, ſed magis quā terreni imperij dignitas, gloria, & potentia decoretur, tàm tàm Palatiū noſtrum Lateranenſe, quam Romanam Vrbem, & omnes Italiæ, ſiue Occidentalium regionum prouincias, loca, ciuitates Romano Pont. & vniuerſali Papæ Sylueſtro concedimus, atq; relinquimus, & ab eo, atque à ſucceſſoribus eius per pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda, atque iuri S. Romanæ Eccleſiæ concedimus permanēda*, &c. Poſtmodū poſteriores duo Longobardorum Reges, Aribertus, & Luitprandus liberales etiā in Eccleſiam Romanā fuerūt, qui tamē nihil nouè illi donauerunt, ſed quod olim fuerat eius proprium, partim ex donatione Cōſtantini, partim aliunde, quodque ſuperiores Longobardorum Reges ei crudeliter ademerant, id benigniter eidem tandē reſtituerunt, ipſo teſte Paulo Decano de gente & origine Longobardo, *lib. 6. de geſtis Longobardorum c.* 10. *&* 13. Deinceps verò Carolus Magnus, & Ludouicus Pius, aliiq; Principes pij ſingulariter Eccleſiam Romanā partim contra Longobardos rurſus inſoleſcentes, partim contra ſimiles alios Eccleſiæ Romanæ hoſtes iuuarunt, & in priſtinum reſtituerunt ſplendorem. Nonè Mathildis Etruriæ Comitiſſa, Imperatorio ſata ſanguine Germanico, Princeps optima piiſſimaque ſuas ditiones ampliſſimas Eccleſiæ Romanæ teſtamēto reliquit ſub annū Chriſti 1060. quæ nūc ſingulariter patrimonij S Petri nomine cenſentur, & optima quæque totius Italiæ loca complectuntur, vt teſtatur Boct. Epo *de Regalibus, vel iure Principum lib. 1. n. 307. pag.* 179.

Sed cùm nonnulli donationē huiuſmodi impugnare nitātur, affirmantes, aut falsò factā deſcribi, aut factā viribus caruiſſe, dictūque Cōſtantini ſcriptū rem eſſe apocrypham, & alia plura, vt præter Hæreticos tuentur Laurentius Valla, qui cōſcripſit librū *de falſa donatione Conſtantini*, ſed ob id fuit exilio mulctatus, & liber interdictus, Igne. *in l. donationes n.* 2 *a. C. de donat. inter.* Cagnol. *in proœm. Digeſtor. à n.* 9. Bald. *in tr. de coronat. Imp. pag.* 79. cogimur nōnulla, quæ pro eius defēſione diximus *in collect. ad c. Conſtantinus* 98. *diſt.* cōpendioſè hìc referre. Nā præter Gelaſij Papæ auctoritatē, quem proximè adduximus, idē quoq; Canon antiquus *in d. c. futurā* 12. *q.* 1. *& in cap. relatum* 10 *q.* 3. ibi, *patrimonium Eccleſiæ*, Nicolaus IV. *in c. fundamenta. §. ne autem. de elect. lib.* 6. Clemēs V. *in Clem. vnic. verſ. ipſaq; omnia, de iureiur.* atq; alij euidenter affirmāt. Idem tenent Vincent. Beluac. *in ſpeculo hiſt.* & S Anton. *in Chron. p.* 1. qui etſi dicat nō eſſe certū, quòd, & quantū donauerit; dicit tamen quòd fuit potiùs reſtitutio, quàm donatio, cū talia eſſent ſub Chriſti dominio, cuius Vicarius eſt Sūmus Pōt. Item Hoſt. *in ſum. de immun. Eccl. §. pen. & fin.* Panor. *in c. per venerabilem, qui filii ſint leg.* Reſtaur. *in tr. de Imp. q.* 51. vbi cōcludit validam extitiſſe. Aug. Steuchus *in lib. de donatione Conſtantini contra Vallam.* Card. Turrec. *de pot. Eccl. lib.* 2. *c.* 42. Corſet *in tr. de poteſtate regia, q. fin. n.* 3. Aluar. Pelag *de planctu Eccl. lib. 1. c. 43. & lib. 2. cap.* 19 Dried. *de libert. Chriſt. lib. 1. c. 9. pag.* 10. Mant. *obſeru.* 100. Iacobat. *de Concil. lib.* 10. *art.* 8. *de donat. Conſtātini.* Cou. *lib. 4. variar. c. 16. n. n.* 8. Hieronym. de Monte *de finib. regund. c. 11. n.* 11. *cum ſeq.* Arnold. Albertin *in rep. rub. de hæret. q. 2. nu.* 27. Can. *de locis theolog. lib. 11. c. 15. verſ. quod deinde.* Mexia *in Hiſt. Imper. in vita Conſtantini. cap. 3. §. de la donacion*, Alphonſ. de Mendoza *in quodlib. quæſt. 4. ſcholaſt. §. 4. verſ. quinto*, Burſat. *conſ.* 124. *numer.* 36. Nau. *in cap. nouit. de iud. c. notab. 3. num.* 77. Turrian. *lib. 2. cap.* 42. Ceuall. *comm. contra communes, q.* 345. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 1. cap. 1. à nu.* 22. Mart *de iuriſdict. p. 1. c. p.* 30. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 25. Suar. *de legib. lib. 4. cap. 6. num.* 6. Car Bellar. *in controuerſ. Catholic. tom. 1. contr. 3. de Romano Pont. lib. 2. c. 17. verſ. hæc omnia, & lib. 5. c. 19. verſ. quarto.* Card. Barō. *annalium eccleſ. tom. 4. anno Chriſti* 324. *Conſtantini* 19. latè & eleganter Illuſtriſſimus

nn 4 D.

D.meus Roder.à Cunha *in comment. ad cap. Conſtantinus 14.diſt.96.* latè etiam Bott. Epo *tom.1.tit. de iuriſdict.eccleſ.tempor.q.3. de donat. Conſtantini in ign.*, vbi multis refutat illos, qui de ea ſubdubitarunt nouiſſimè Gonzales de Salzedo *in l.politica lib.1.c.6.n.2.cum ſeq.*

7 Idque(ſi ſcriptis, quæ nomine Imperatorum paſſim circũferuntur, fides eſt adhibenda (ex ſcripto Ludouici I Imperatoris probatur, prout refertur *in c. Ego Ludouicus, 63.diſt.* qui ſcribens Paſchali I.Summo Pont.eandem videtur donationẽ cõfirmare: ſic enim agit. *Ego Ludouicus Imp. Auguſtus ſtatuo, & concedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi B. Petro Principi Apoſtolorum, & per te Vicario tuo Domino Paſchali Summo Pont.& vniuerſali Papæ, & ſucceſſoribus eius in perpetuum, ſicut à prædeceſſoribus noſtris vſque nunc in veſtra poteſtate, & ditione tenuiſtis, & diſpoſuiſtis, Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo, & ſuburbanis*, &c.

8 Quòd verò cõſtat pleroſque Imperatores poſt Conſtantinum Romam, & Italiam poſſediſſe; hoc quidem, tũ vſurpatione, tum etiam ipſorum Romanorum Pont.permiſſione contigiſſe probatur; qui Imperatoribus ipſis, tanquam potentioribus ad reſiſtendum hoſtibus Eccleſiæ, dominia, non tanquam dominis, ſed veluti adiutoribus dimittebant; quod quidem ex ſcripto Othonis Imp. *in c.tibi domino 63.diſt* comprobari videtur, qui Ioanni Romano Põt.iuramentum præſtans, inter cætera inquit. *Et in Roma nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut Romanos pertinent ſine tuo conſilio, & quicquid de terra S.Petri ad noſtram poteſtatem venerit, tibi reddam, & cuicunque Italicum regimen commiſero, iurare faciam illum, vt adiutor tui ſit ad defendendum terram S.Petri*, &c.

9 Nõ ergo admittendum videtur, quod quidam affirmant Romanos Põtifices antiquitùs dominia huiuſmodi neglexiſſe, eò quòd nullum ius ſibi in eis competere nouerint, cùm prædicti Imperatores contrarium omnino fateantur *in d.c. Ego Ludouicus, & in d.cap.tibi domino 63.diſt.* Quòd ſi quis dominia huiuſmodi, quæ Eccleſia poſſedit, & poſſidet, ea eſſe contenderit, quæ à Carolo, Magno, & aliis poſt eum Principibus illi tradita & donata fuerunt, vt habetur *in geſtis ipſius Caroli Magni, & Pipini, & in dialogo Pij Papæ*, non propterea donationem à Conſtantino factam improbabit.

10 Nec illa ratio omittenda videtur in huius donationis cõprobationem, quod, ſcil. Imperator, antequam coronetur, nõ Imperator, ſed Romanorũ Rex appellatur, quod ideò fieri aſſerit Alciat. *in tract. de duell. quæſt.5.* eò quòd per donationem Cõſtantini fuerit diminutum imperium: cùm verò à Romano Pont.fuerit coronatus, quaſi in cõpenſationem dicitur Imperator, qui eandẽ quoque confirmare videtur in iuramento, quod ipſi Romano Pont.prẹſtare cõſueuit, vt *in Clem. vnic. de iureiur.* Quòd verò de hac in hiſtoriis probatorum Auctorum mentio nõ fiat, eius rei ratio eſt; quia tunc temporis, cùm tales Auctores hiſtorias conſcriberent, donatio ipſa nõ erat effectum ſortita, neque de ea præter ſcriptum ipſius Cõſtantini, quod ſuprà adduximus, aliud apertè conſtabar.

11 Denique impiũ eſſet atque erroneum opinari tot Romanos Pontifices, Chriſti Vicarios, & vtique viros Sanctiſſimos, qui dominiis huiuſmodi necnon prærogatiuis, ac conceſſionibus ab ipſo Cõſtantino Eccleſiæ factis vſi ſunt, & vtũtur, errasſe, ſanctámque Romanam Eccleſiam in re tãti, momenti errore adhuc detineri. A Sanctis autem Eccleſiæ Doctoribus Põtifices hac in re nullatenus improbantur, quamuis eos reuerenter admoneant, ne in rebus huiuſmodi temporalibus, ac terrenis affectum inordinatè conſtituant, quemadmodum B.Bernard. *lib.4. de conſiderat. ad Eugenium*, ſcribit his verbis. *Petrus neſcitur proceſſiſſe aliquando, vel gemmis ornatus, vel ſericis, non tectus auro, non vectus equo albo, nec ſtipatus milite, nec circumſtrepentibus ſeptus miniſtris: in his ſucceſſiſti, non Petro, ſed Conſtantino: conſulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debito*, & quæ ſequuntur.

12 Vt igitur ad propoſitum redeamus Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere, vt latè probant contra Hæreticos, qui vitio vertunt Eccleſiam habere bona temporalia: Caſtro *in lib. contra hæreſes, verb. Eccleſia hæreſi* 4. Alber. Pyg. *de eccleſ. Hierarchia, cap.vlt.* Sot. *de iuſtit.lib.7.quæſt. 4 art. 3.* quod neque contra Euangelicam legem eſſe probatur, quia nuſquam vetuit Dominus Eccleſię oblata poſſideri: ſingulis tantùm vitæ perfectionem quærentibus conſulebat, vt bona ſua vendentes pauperibus erogarent, quod tunc temporis etiam ab Eccleſia fieri expediebat; ſucceſſiuis verò temporibus vtilius viſum eſt oppoſitum obſeruari, vt colligitur *ex cap.videntes, 12.q.1.* Et adhuc Gregorij Papæ, atque Eccleſiæ Doctoris doctrina, & exemplo roboramus: ait enim ipſe relatus *in cap. fin. 12.q.2.* de Monaſteriis in ſpecie loquens. *Religioſam vitam eligentibus congrua nos oportet conſideratione perſpicere, ne cuiuſque neceſſitatis occaſio aut deſides faciat, aut robur conuerſationis infringat.* Idcircò præcipit ipſe Pontifex, domum quandam, vel hortum iuris S.R.E atque hoſpitia, quæ intra eandem domum ianua cõcluſit, cuidam fœminæ tradi proprietatis iure proculdubio poſſidendam, vt tam ipſa, quàm quæ in eius loco, honoréque ſucceſſerit, eadem quieto, & inconcuſſo iure valeat poſſidere.

13 Omittimus ſanctorum Benedicti, Remigij, Paulini, Hilarij, & aliorum exempla, qui pro Eccleſiis, ac Monaſteriis ſuis, bona quæcunque immobilia perpetuò poſſidenda à Fidelibus oblata acceptarunt, ac poſſederunt, vide *cap.expedit, 12. quæſt.1* Porrò, cùm Eccleſiæ ſuæ dominus etiam temporalem tradiderit gladium, vt *lib.1.cap 1.* cõprobauimus, non videndum eſt inconueniens, ſi vna cum ſpirituali dominio etiam temporalẽ tradiderit poſſeſſionem. Quare *in Conc. Conſtantien.* (cuius quidem decreta non omninò improbata fuerunt) damnatus fuit error dicentium, Cõſtantinũ Imper.erraſſe dotando Eccleſiam, atque Imperatores, & dominos ſęculares à Diabolo fuiſſe ſeductos, vt bonis temporalibus Eccleſiam dotarent, quem errorem præuidit, & damnauit Vrbanus I. Summus Pont. *in d.cap.videntes, in fine, 12. quæſt.1.*

14 Nunc autem de bonis huiuſmodi Eccleſiæ immobilibus, aut alterius generis eſt notandũ primò, quòd hæc ſunt oblationes fideliũ, qui facultates proprias Eccleſiæ tradiderunt pro miniſtris ipſius Eccleſiæ ſuſtentandis, & ad cultum diuinum exercendũ, & alimenta pauperibus eroganda, & propterea hæc ipſa bona Eccleſiæ dicuntur vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, vt *in cap.indignè, 12.quæſt.2. & in cap. quia iuxta, 16.quæſt.1.* quorum paternam curam Prælati gerunt, qui Eccleſiis præſunt, *c.quod autem, verſ.ſi autem 23.quæſt.7.* & ideò non tanquam

propria

Digitized by Google

propria,ſed vt commẽdata,ea tenere, eiſque vti præcipiuntur, vt *in cap.ſine exceptione,12.quæſt. 2.* vel tanquam communia pauperibus erogare,*cap. res Eccleſiæ,ead.quæſt.*vt *ſuprà hoc lib.cap.17.de fructibus beneſ.*oſtendimus.

15 Secundò,quòd bona huiuſmodi conſeruanda ſunt, atque tuenda, & ſi quæ debentur Eccleſiæ, exigenda ſunt,aut recuperanda,non quidem per contentionem,neque propria auctoritate,ſed per Iudicem pacificè expoſcendo,vt colligitur *ex c.1. cum ſeqq.16.q.6.* & *ex c.2.de præſcript.*Quid verò de eorum vſurpatione,aut alienatione fuerit cõſtitutum *in Capitulis ſ.qq.*oſtendemus.

16 Tertiò, quòd etſi conſeruanda bona Eccleſiæ Canones conſtituerint, ſi quis tamen per tẽpora ab ipſis Canonibus definita rem eccleſiaſticam iuſto titulo, & bona fide ita poſſederit, vt nullo tempore rem alienam eſſe cognouerit,poſſeſſionis tempore impleto rei illa à iuribus Eccleſiæ intelligitur auocata & poſſeſſori acquiritur,*per tot.16.q.4 c.ad aures,c.illud,c.vigilanti, c. ſi diligenti. de præſcript.* Tempus autem huiuſmodi poſſeſſionis,quamuis olim eſſe videretur 30. annorum,*c.1.16.q.4 cap.quæſtionem.in fine,1.quæſt.3.*ad quadraginta tantùm hodie extenditur, *cap. de quarta,d.cap.illud,de præſcript.* Cou.*in reg.poſſeſſor.p.2.§.2.num.3 verſ.immò* Padil.*in l.2.à num. 45.C. de ſeruitut.*Monet.*de decim.quæſt.9.num.154.*Mol. *de iuſtit.tract.2 diſp.72.à num 1.*Leſſ.*eod.tract.lib.2. cap. 6.dub.8.n.25 1.*

17 Quæ quidem reſolutio de hodierna præſcri-
ptione quadragenaria in rebus eccleſiaſticis de-
ſiderata procedit in rebus hoſpitalium, & alio-
rum piorũ locorum,quæ inſtituuntur in paupe-
rum vſus,Tiraq.*de pia cauſ.priuil.*139.Couar.*d.p.*
*2.§.2.num.3.*Valaſc.*conſ.105.n.42.*Molin. *d. diſp.*
18 *72.n. 5.* Et in vna Eccleſia præſcribente contra
aliam,Rot.*deciſ.208.n.1.p.1.recent.* & in præſcri-
bendo fundo in dotem Eccleſiæ dato,*c.ſicut*, vbi
19 gloſſ.*de conſec.Eccleſ.cap.ad aures*, ibi, *omnes prorſus,de præſcript.*Bald *de præſcript.2.p 5.n.11.* Pariſ.
conſ.27.n.58.lib.1.& in priuato,qui cum Eccleſia
communem habet rem aliquam indiuiſibilem,
20 Bald.*vbi ſupr.n.35.*Abb.*in d.cap.de quarta,n.19.*&
Pariſ.*n. 17.* Et tandem in Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato,cuius res immobilis præſcribi cœperat, ſiquidem reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio 40.annorum, ex Bart. Bald.Iaſ.*n.36.* & communi *in Auth.quas actiones, C.de ſacroſ.Eccleſ.*Abb.*conſil.114.n.2.lib.2.* & *in d. cap.de quarta.nu.* 20. vbi Pariſ.*n.18.*Balb.*vbi ſupr. n.33.*per text.quem prædicti expendunt *in Auth. quòd ſi.C.de longi tempor.præſcript.* & reg.*l.fiſcus.6. ff. de iure fiſci*, contra gloſ. magnam *in fine*, *in d. Auth.quas actiones*,communiter reprobatam ex Iaſ.quamuis eam ſequatur Mench.*de ſucceſſ.creat. §.10 n.41.ad med.*

21 Intellige primò, vt procedat tantùm in rebus, quæ principaliter,nõ in his,quæ ſecundariò pertinent ad Eccleſiam,vt per gloſ *verb. principaliter, in cap.ad audientiam.de præſcript.* Secundò,intellige tantummodo locum habere in iis, quæ ſunt Eccleſiæ quoad verum, & proprium dominium pro quibus competit rei vendicatio:ſecus verò,ſi ſint illius ratione quaſi dominij,pro quibus Publiciana conceditur:ſufficit enim in iis tempus ordinarium,ex Bald.*in l.ſiue autem,§.ſi duobus ff.de publ.in rem.act.*Angel. Imol. & aliis *in l. vſucapionem.ff.de vſucap.*Iaſ.*in l.vlt.n.13.* & *in d.Auth.quas actiones,n.2.C.de ſacroſ.Eccleſ.*Balb.*vbi ſupr. n. 14.* Tertiò intellige obtinere tantùm in rebus immobilibus,& in his, quæ iuris cenſura tales intelliguntur,in quibus contra priuatos requiritur præſcriptio decem,vel plurium annorum : ſiquidem & in his etiam requiritur quadragenaria contra Eccleſiam , & de iis tantummodo agunt text.*in d.cap.illud*, & *in cap.ad aures*, & *in cap. de quarta*,cum aliis.

Hic conſequens eſt, quadragenariam præſcri- 22
ptionem non requiri in rebus Eccleſiæ mobilibus,quamuis aliqui contrarium teneant , quorũ ſententiam falsò dicit communem poſt Lign. Bellam.*in d.cap.illud.n.* 2. vel fortaſſe erat Communis ſuo tempore,ſed non hodie. Conſequens itidem eſt actiones temporales, quæ à lege ad certum breue tempus tantummodo ſunt inſtitutæ,& contra priuatos ante decennium finiuntur, vt eſt actio redhibitoria,quantò minoris, prætoria,cum ſimilibus,de quibus *in tit.de ædilit. edicto, & l. 2.C.de ædilit.action.* & *in princ.Inſtit. de perpetuis , & temporal* contra Eccleſiam eodem breui tempore finiri,nec requiri annos 40. vt intendit text.*in Auth.hac Conſtitutio.in fine*,ibi,*nihil penitùs*, gloſ.*verb.durantibus, in d. Auth. quas actiones.* vbi poſt alios Iaſ. *num.4* obſeruat Abb.*n.9.* & Burg. *num. 57. in capite cùm cauſam,de empt.*dicentes id maximè notandum ad limitationem totius ferè tituli *de præſcript.*Felin.*in d.cap.de quarta, in fine*, Corſet.*in ſing.præſcript.2.*Balb.*vbi ſupr.à num. 12.*
Denique intellige non procedere in Romana 23
Eccleſia , contra quam rerum ipſius præſcriptio non niſi per centum annos admittitur ex priuilegio Imperatorum, & Romanorum Pont. *c. fin. 16.q.3.cap.ad audientiam,* & *cap. fin.de præſcript. d. Auth.quas actiones,* & *d.l.fin.C.de ſacroſ.Eccl.* Boer. *deciſ.264.n 24* & *25.*Couar.*in d.reg.poſſeſſor.p.2.§. 2.n.3.*Balb.*1.p.5.à n.16.*Pinel.*in Auth.niſi,n.57.C. de bonis matern.*Molin.*d.tract.2.diſp.72.verſ.ſecunda.num.4.*

Quartò, quòd vt faciliùs bona Eccleſiæ con- 24
ſeruentur,non autem vſurpentur,aut præſcribãtur,eſt conſtitutum *in cap.manifeſta.12.quæſt.1.* vt manifeſta debeant eſſe ea, quæ ad Eccleſiam pertinent,iis præſertim , qui circa Epiſcopos ſunt, Presbyteris,& Diaconibus,vt ſi Epiſcopo tranſitus inopinatus contigerit, res Eccleſiæ non depereant,ac propterea Prælatis decedentibus prouidetur *in cap.charitatem,cum ſeqq.12 .quæſt.2.* per confectionem inuentarij , aut œconomi inſtitutionem,vel Vicariorum deputationem , ne interim,Sede vacante,bona & iura eccleſiaſtica vſurpentur,& malè depereant, vt alibi quoque attigimus, & in ſequenti *cap.* pleniùs oſtendemus.

CAPVT XXIX.

De Bonorum eccleſiaſticorum vſurpatione , aut ſubtractione.

SVMMARIVM.

1 *Bona Eccleſiarum malè dilabi,aut vſurpari , vel indebitè alienari,canones non patiuntur.*

2 *Eccleſiarum bona quomodo conſeruanda?*

3 *Bona*

Digitized by Google

3 *Bona ſua vnaquæque Eccleſia diſtinctè cognoſcat, & ipſius Prælato nota eſſe debent.*

4 *Inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ quomodo conficiendum?*

5 *Bonorum cuſtodia Epiſcopi defuncti ad quos ſpectet in Hiſpania?*

6 *Bonorum eccleſiaſticorum raptores, fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, quas pœnas incurrant?*

7 *Excommunicatio ipſo iure incurritur, à qua ſolus Papa diſpenſat, quando cum effractione ſpoliatur Eccleſia.*

8 *Immobilium rerum Eccleſiæ ſubtractio vbi prohibeatur? oſtenditur.*

9 *Prælati ipſi, vel Rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripientes, vel vſurpantes, quas pœnas incurrant.*

10 *Clerici bona Prælatorum decedentium ſubripientes, quas pœnas incurrant?*

11 *Eccleſia Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vacante, ſi eius bona à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia quis occupauerit, quas pœnas incurret, oſtenditur.*

12 *Concilium Trident. aduerſus præſumentes vſurpare bona Eccleſiæ, quas pœnas imponat? oſtenditur.*

13 *Patronus bona Eccleſiæ, ſui iuriſpatronatus, vſurpans, eo vltra alias pœnas priuatus exiſtit.*

14 *Clericus bona Eccleſiæ vſurpare præſumens, vel vſurpationi aſſenſum, vel conſenſum præſtans, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

15 *Crimen vſurpationis bonorum Eccleſiæ ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, & priuatione dignum eſt.*

16 *Prælatus non tenetur vim vi repellendo reſiſtere rapienti bona Eccleſiæ per vim, aut imperium.*

17 *Vſurpatio bonorum Eccleſiæ perſonis eccleſiaſticis, non ſecùs ac laicis, eſt interdicta.*

18 *Eccleſia vacante non permittitur Clericis illius quicquam de rebus Eccleſiæ pro labore accipi.*

1 IN Eccleſiarum vtilitatem, & clericorum, ac pauperum ſuſtentationē bona Eccleſiarum malè dilabi, aut vſurpari, vel indebitè alienari Canones non patiuntur, ſicut in præſenti, & *ſeq. capit.* eſt videndum.

2 Quia enim non tantùm à laïcis, verum etiam plerunque ab ipſis Clericis, aut Religioſis, necnon Prælatis aut Eccleſiarum ipſarum Patronis, bona, & res Eccleſiarum, præſertim verò vacantium, aut piorum locorum ſubtrahi, & vſurpari indebitè conſueuerunt, vt inſinuat tex. *in c. nemini, cum ſeq.* 12. *quæſt.* 2. propterea non ſolùm ſub Rectorum ſingularum Eccleſiarum cura, & adminiſtratione, & omnia ſub diſpoſitione Epiſcopi vniuſcuiuſque diœceſis eſſe debere, ſæpiùs fuit conſtitutum, & ſignanter *in cap. Epiſcopus, cum ſeqq.* 12. *quæſt.* 2. necnon Romani Pont. auctoritate cuncta gubernari, vt in aliis locis oſtēdimus: verùm etiam modus ac norma ſingulis Prælatis, atque Rectoribus eſt præſcripta, qua valeant bona, & res cuiuſcunque Eccleſiæ ab inuaſionibus, atque vſurpationibus, ſiue ſubtractionibus defendere, ac conſeruare.

3 Primò enim ſtatuitur *in cap. ſint manifeſta*, 12. *quæſt.* 1. vt vnaquæque Eccleſia bona ſua diſtinctè cognoſcat, & non ſolùm vnius Eccleſiæ bona ab alterius bonis, ſed etiam à Rectoris ipſius, vel Prælati rebus dignoſcantur: ait enim text. proximè citatus: *Sint manifeſta res propria Epiſcopi, & manifeſta dominica, ne Eccleſia ob ignorantiam rerum Pontificis detrimentum patiantur*: ac propterea de acquiſitis tempore Prælaturæ, quid Eccleſiæ nomine reſeruandum, quidque inter propria ipſius Prælati ſit annumerandum, Iura declarant *per tot.* 12. *q.* 3. *&* 4. *& in cap. requiſiſti, de teſtament.* Præterea, quia vacantibus plerunque Eccleſiis ſolent bona earum facilè deperire, nō ſolùm ipſi Prælato ea nota eſſe debere, verùm etiā Presbyteris, atque Clericis ſuis, id eſt, Canonicorum Capitulo, eſt conſtitutum *in c. manifeſta*, 12. *quæſt.* 1. Inferiorum verò Eccleſiarum etiam 4
maiori Prælato, aut earum patrono, vel aliis, 5
qui ſunt, earum ſpecialiter curam habentibus: mortuo autem Prælato, vel alia de cauſa ab Eccleſiæ prælatione remoto præcipitur *in cap. charitatem.* 12. *quæſt.* 2. vt conuenientibus œconomis, cunctiſque Clericis prioribus, ſiue Canonicis, aut aliis, ad quos ſpectare dignoſcitur, inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ conficiatur, in quo omnia, quæ reperta fuerint, ſubtiliter deſcribantur, nec quicquam de rebus ipſis quaſi pro labore huiuſmodi inuentarij conficiendi tollatur: quod quidem inuentarium coram Iudice eccleſiaſtico debet tantùm confici, vt in ſpecie reſoluit Franc. Marc. *Dolphin. dec.* 105. *p.* 1. Mart. 5
de iuriſdict. p. 4. *caſu* 122. *num* 16. quicquid dicant Cabed. *Luſit. deciſ.* 84 *p.* 1. Ceuall. *de cognit. per viā violentiæ, p.* 2. *q.* 76. *n.* 13. ſint autem omnia ſub cuſtodia Clericorum Eccleſiæ, aut eorum, qui ad id delegabuntur, vſque dum alius ordinetur Epiſcopus, vel Prælatus, vt diſponitur *in c. non liceat alicui*, 12. *quæſt.* 2. licèt in regibus Hiſpaniæ, ad quos ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus ſpectat, crederem bonorum cuſtodiam Epiſcopi defuncti ad illos pertinere, vt docent Palat. *in introduct. rub. de donat. inter virum, & vxor. n.* 28. Cabed. Luſit. *deciſ.* 84. *p.* 1. *de patronatib. Regiæ Coronæ, c.* 17. *n.* 7.

Sanè contra rerum, aut bonorum eccleſiaſticorum raptores, aut fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, vt de crimine ſacrilegij reos, pœnæ plurimæ ſtatuuntur *in cap. nulli liceat, in fine, & in cap. prædia, & in cap. hæc buius, in fine, & in c. in legibus.* 12. *q.* 2. *& in c. qui oblationes il* 2. *in fin.* 13. *quæſt.* 2. Decian. *in tract. crimin. lib.* 6. *cap.* 30. *in princ. & n.* 18. *& 29. cum ſeqq.* Petr. Gregor *ſyntag. iuris, lib.* 33. *cap.* 18. *n.* 2. Card. Tuſch. *tom.* 7. *lit. S. concl.* 6. *à nu.* 4. Ad 6
quam ſacrilegij ſpeciem pertinet illud, de quo 7
in cap. conqueſti, de ſent. excom. quando, ſcilicet, cum effractione ſpoliatur Eccleſia, quo caſu excommunicationem ipſo iure incurri, à qua poſt denunciationem ſolus Romanus Pont. poteſt abſoluere, Doctores communiter reſoluunt; licèt aliàs non concurrentibus his duobus, ſcilicet ſpoliatione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri probatur *in cap. cū. de furtis*, vel ſententia opus eſt, vt *in cap. conqueſti, de ſent. excomp.* prout hæc Iura conciliat Nau. *in Man. c.* 17. *n.* 94. *verſ.* 8. & poſt alios Salzed. *ad Bernard. pract. c.* 87. *lit. D*, & latè diſputans communem teſtatur, & ſequitur Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 22. *à n.* 4. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 3. *c.* 29. *à n.* 14. quemadmodum etiam Iure Ciuili propter immanitatem criminis pœnam mortis impoſitam eſſe poſt Anchar. & Boër. *deciſ.* 254. *à n.* 5. comprobat Decian.

d. lib.

Digitized by Google

d. lib. 6. cap. 33. *num.* 15. Petr. Gregor. *d. lib.* 33. *cap.* 15. *num.* 14.

8 Quomodo autẽ vſurpatio huiuſmodi per pleroſque Canones interdicatur, & damnetur, hic breuiter oſtendemus. Et de immobilium quidem rerum ſubtractione ſtatuitur *in cap. quicunque militum, cum ſeqq.* 12. *q.* 2. *& c. de rebus, ead. quæſt.* vt quicunque militum, vel cuiuſcũque ordinis, aut profeſſionis perſona prædia eccleſiaſtica à quocunque Principe ſæculari: vel ab inuitis Epiſcopis, ſeu Abbatibus, aliiſque Eccleſiarum Rectoribus ſuſceperit, vel inuaſerit, aut eorum conſenſu tenuerit, niſi eadem prædia Eccleſiæ reſtituerit, excommunicationi ſubiaceat. De nocturnis verò deprædatoribus, aut incendiariis, necnon de inuadentibus terras Eccleſiæ, vide *c. tuus deuotiſſimam.* 12. *q.* 2. *c. ſi quis Eccleſiam.* 17. *q.* 4. Decian. *d. c.* 33. *num.* 35.

9 De his verò, quæ Prælati ipſi, vel Rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripiũt, vel vſurpant, ita quidem ſtatuitur *in cap. monemus, & in c. non habenti. & ſeq.* 12. *quæſt.* 2. vt nullus Epiſcoporum, vel ſacerdotum, tem tituli ſui vſurpare præſumat; ſed neq; Eccleſiæ redditus, qui exulari debentur, amicitiæ, vel timoris, aut muneris cauſa peruerſe auferre, ne Eccleſia Dei ad nihilum redigatur; quod verò Eccleſiæ eſt iniuſtè ablatum, reddere compellatur. Qui verò de Eccleſiæ fructibus agros, vel prædia quæcunque ſibi ipſis cõparant tanquam rerum dominicarum inuaſionis crimine teneantur, niſi admoniti eadem Eccleſię contulerint. vt habetur *in c.* 1. 12. *q.* 3. Et qui neglectis, aut diminutis Eccleſiæ ſuæ rebus quæſtum ſibi propriũ auxerit, quicquid in rebus Eccleſiæ minuit, ille reſtituat, ex cuius rebus, vel fructibus ſuos conuictus fuerit ampliaſſe labores, *c. quicunque.* 12. *q.* 4.

10 De Clericis verò bona Prælatorum decedentium ſurripientibus ſic quidem antiquitus ſtatuebatur *in c. hac huius, & in c. non liceat, & in c. illud, & in c. de laicis.* 12. *q.* 2. vt de facto Antiſtite, vel adhuc etiã in ſupremis agente nullus Clericorũ, cuiuſlibet ordinis, gradúſve exiſteret, quicquam de domo eius rei mobilis, ſeu ſupellectilis, aut immobilis rei Eccleſiæ ſurripere auderet, aut conaretur inuadere, nihil furto, nihil dolo ſupprimens, auferens, aut abſcondens; ſed is, cui domus cõmiſſa eſt, ſubiunctis ſibi vno, vel duobus fideliſſimis, omnia vſque ad tempus ſubſtituẽdi Pontificis conſeruaret. Quòd ſi quacunque occaſionę aliquis eorũ, vel domini facultate quippiam abſtuliſſet, aut dolo aliquo ſuppreſſiſſet, ve reus ſacrilegij prolixiori anathemate erat condemnandus. Sed, ſi inſtrumẽta, aliáſve ſcripturas, quibus Eccleſiæ poſſeſſio firma tenetur, ſupprimere, vel negare, aut auertere, vel fortaſſe tradere præſumpſiſſet, quicquid inde damni illatum fuiſſet Eccleſiæ, de propriis facultatibus redderet, *c. ſi quis de Clericis.* 12. *q.* 2. Poſtea verò magis ſpecialiter hac de re ſancitum fuit *in c. generali. de elect. lib.* 6. vt qui Eccleſiarum vacantium patronatus, vel iura quæcunque, aut bona, quę ſibi non competũt, vſurpauerint, aut occupare præſumpſerint necnon Clerici, & Religioſi id fieri procurantes, excommunicationem ipſo iure incurrant: qui verò Clerici, cùm deberent, ſe talia præſumentibus non oppoſuerunt, è fructuum perceptione Eccleſiarum ipſarum pro rata temporis, quo culpabiles hac in re extiterint, ſuſpenduntur.

11 Vacante verò Cathedrali, aut Regulari, vel Collegiata Eccleſia, ſingulares perſonę, Capituli, vel Conuentus, quæ bona ipſarum Eccleſiarum à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia occupauerint, inter ſe diuiſerint, ſurripuerint, dilapidauerint, aut cõſumpſerint, ab officiis, & beneficiis eo ipſo ſuſpenſionem incurrunt, in eáque perſiſtũt, donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint ſupradictis, vt habetur *in c. qui ſæpè, de elect. lib.* 6. tangit Suar. *to.* 5. *de cenſur. diſp.* 28. *ſect.* 3. *n.* 6. Prælati verò, aut qui collationem, vel præſentationem dignitatum, vel beneficiorum inferiorum obtinent, ſi cùm ea vacare contigerit, bona in ipſis inuenta, aut vacationis tempore obuenientia occupare, aut in vſus ſuos cõuertere quoquomodo modo præſũpſerint, niſi id aliquo iure, vel ratione eis prob etur cõpetere, (quo etiã caſu intelliguntur poſſe occupari, quæ ſolutis debitis, aut neceſſariis oneribus ſupportandis, ſuperſunt,) ſi Epiſcopi ſint, ab ingreſſu Eccleſiæ; cæteri verò ab officio, & beneficio vſque ad reſtitutionem ſuſpenduntur, vt dicitur *in c. praeſenti, de offic. Ordin. lib.* 6. Boët. *dec.* 340. *n.* 2. vbi dicit, quòd hic text. proximè citatus loquitur generaliter in omnibus, & quibuſcunque Eccleſiis alicui ſubiectis, ſeu ad collationem, ordinationem, præſentationem, vel cuſtodiam, &c.

Sed & Tridentinum Conc. *ſeſſ.* 22. *de refor. m. c.* 11. de huiuſmodi rebus decreuit, vt ſi quis Clericorum, vel laicorum, quacunque is dignitate, etiã Imperiali, aut Regali præfulgeat, alicuius Eccleſiæ, ſeu cuiuſuis beneficij eccleſiaſtici, aut quorumcunque piorum locorum, & Montium Pietatis, iuriſdictiones, bona, cenſus, ac iura etiam feudalia, fructus, emolumẽta, ſeu quaſcunque obuẽtiones, quæ in miniſtrorum & pauperũ neceſſitates conuerti debent, quocunque modo, vel via, aut arte, vel colore in proprios vſus conuertere, illóſque vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iis, ad quos de iure pertinent, percipiantur, is anathemati tandiu ſubiaceat, quandiu ea omnia, quę ad eum quoquo modo peruenerint, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, Eccleſiæ, eiúſque adminiſtratori, ſiue beneficiario integrè reſtituerit, ac deinde à Romano Pont. abſolutionem obtinuerit; de quo Villagut. *de rebus Eccleſ. reſtituen. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 5. *cum ſeqq.* Azeued. *l.* 11. *n.* 2. *tit.* 2. *lib.* 1. *Recop.* Suar. *tom.* 5. *diſp.* 22. *ſect.* 6. *n.* 22. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *c.* 31. *n.* 26. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *c.* 27. *quæſ.* 10. *in med.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 8. §. 4. *n.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 154. *verſ.* 13. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 1. *cap.* 15. *nu.* 44. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 6. *quæſt.* 23. *n.* 2. Et addit Octau. Glorit. *reſp.* 12. *n.* 7 hodie huiuſmodi vſurpantes iuriſdictionem, fructus, redditus, aut prouẽtus pertinentes ad eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiæ, ſeu beneficiorum, incidere in cenſurã Bullæ Cœnæ reſeruatam, Verùm autem requiratur, vt tales habeant ſcientiam, quòd prædicta bona occupata ſint Eccleſiæ? vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 51. *p.* 4 vbi *dec.* 303. diſputat, qualiter hæc ſententia probetur?

Quòd ſi eius Eccleſiæ patronus fuerit, etiam iurepatronatus vltra prædictas pœnas ipſo iure priuatus exiſtat, vt ſtatuitur *in d. cap. vlt. Concilij Trid.* Galler. *in Margarita caſuum Conſcien. verb. iuſpatronatus per.* quem refero Ego ipſe in *collect. a l. c. præterea.* *n.* 3 *de iurepatron.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.* 2. *c.* 11. *n.* 31. Viuian. *in praxi iuriſpatron. p.* 3. *lib.* 15. *cap.* 3. *n.* 1. Clericus verò, qui huiuſ-

12 (margin, beside "Sed & Tridentinum Conc.")

13 (margin, beside "Quòd ſi eius Eccleſiæ")

modi

modi crimen facto, vel conſilio, aut aſſenſu commiſerit, eiſdem pœnis ſubiaceat, & quibuſcunque beneficiis priuatus ſit, ad quæcunque alia beneficia obtinenda inhabilis efficiatur, & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem arbitrio Ordinarij ſuſpendatur. Concil. Trid. *d. cap. vlt.* Nau. *in Man. c. 13. n. 210.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 254. in fin.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 7. n. 39*

15 Eſt ergo ex his, quæ vidimus, annotandum, quòd adeò Canones rerum eccleſiaſticarum vſurpationem damnant, & execrantur, vt crimen hoc ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, ac priuatione, dignum exiſtiment, imò etiam homicidij pœna eos teneri iudicat Stephanus Papa *in cap. 1. 12. quæſt. 2.* dũ ait: *Qui Chriſti pecunias, & Eccleſiæ aufert, fraudat, & rapit, vt homicida in conſpectu Iudicis deputabitur.* Nec per ſe tantùm rapientes, aut occupantes; verùm & ij qui conſilium, vel opem, & aſſenſum præſtiterint, necnon hi, qui, cùm debeant, ſe non oppoſuerint, pœnis ſimilibus condigni iudicantur.

16 Hac tamen in re illud notandum videtur, quod docet Ambroſ. Prælatum ſcilicet, non teneri rapienti per vim, aut imperium reſiſtere, vim vi repellendo: ait enim *in cap. ſi tributum. 11. q. 1. Si tributum petit Imperator, non ei negamus, agri Eccleſiæ ſoluunt tributum: ſi agros deſiderat Imperator, poteſtatem habet vendicandorum, tollat eos, ſi libitum eſt, Imperatori non dono, ſed non nego.*

17 Præterea, etſi perſonæ eccleſiaſticæ plus Iuris in bonis Eccleſiæ, quàm laïci probentur habere; earum tamen vſurpatio eis, non ſecus ac laïcis, eſt interdicta, quin potiùs grauioribus pœnis eos, quàm laïcos pro huiuſmodi crimine afficiuntur, vt vidimus; cùm earum cura, & adminiſtratio ipſis ſit credita, & nihil inde quàm ſibi ad victum neceſſaria quotidie aſſumere valeant, *cap. Epiſcopus, & c. ex his. 12. q. 1.* Vnde Symmachus Papa, *in cap. indignè. 12. q. 2.* Indignè, inquit, *ad Altare Dei properare permittitur, qui res eccleſiaſticas audet inuadere, aut iniuſtè poſſidere, aut iniqua, vel iniuſta defenſione in eis perdurat. Valdè ergo iniquum,* inquit, *& ingens ſacrilegiũ eſt, vt quæcunque, vel pro remedio peccatorum, vel ſalute, vel requie animarum ſuarum vnuſquiſque venerabili Eccleſiæ contulerit, aut certè reliquerit, ab iis, quibus hæc maximè ſeruari conuenit, id eſt, Chriſtianis, & Deum timentibus hominibus, & ſuper omnia à Principibus, & primis regionum in aliud transferri, vel conuerti permittatur.*

18 Sed neque Gregorius Pontifex *in d. cap. charitatem, 12. quæſt. 2.* quicquam de rebus Eccleſiæ ab ipſius Eccleſiæ Clericis pro labore accipi vacantis Eccleſia permittit, vt vidimus: quod tamen alterius ciuitatis, vel Parochiæ Clericis pro ea laborantibus videtur permittere *ibidem, verſ. viſitatoris.* Hoc autem maximè Prælatis maioribus interdicitur, ſcilicet, Eccleſiarum, præſertim ſubiectarum ſibi, bona vſurpare, ne maiores, inquit text. *in cap. nulli Epiſcoporum, 12. quæſt. 2.* cormitter locuplerentur, & minores inde pauperes inueniantur.

Denique qui res, aut bona Eccleſiarum malè vſurpauerit, aut detinuerit, Eccleſiæ ſatisfacere eſt compellendus, Petr. Greg. *de Republ. lib. 3. c. 7. num. 1.* & plenius *in ſequenti cap.* oſtendemus. Et de nonnullis Principibus, qui propter eccleſiaſtica iura per ipſos violata grauiter, & horribiliter fuerunt puniti, Boet. Epo *lib. 1. de Regalib. num. 156. & ſeq. pag. 160.* & notabilis eſt caſus, quem refert Petrus venerabilis Abbas Cluniacenſis *lib. 2. de miraculis,* his verbis. *Comitem Matiſconenſem, qui occupabat tyrannicè res Eccleſiarum, fuiſſe raptum ritu ſolemni à dæmone, qui in forma equitis cum equo nigro venit, ingreſſus eius domum, oſtio eum eduxit inuitum, iuſſit equum conſcendere, inque aera ſublimauit, nec vnquam poſtea comparuit, &c.* & ex Tritem. *lib. 1. annalium Francor,* non diſſimilem caſum Dagoberti Regis Galliarum refert Petr. Gregor. *de Republ. lib. 13. cap. 17. num. 16. & 18.* & Martin. Maguer. *de aduocat. armat. cap. 5. num. 125. & cap. 9. num. 513.* Bobadil. *in politic. p. 2. c. 18. n. 325.*

CAPVT XXIX.

De Rerum eccleſiaſticarum alienatione.

SVMMARIVM.

1 *Alienationem rerum eccleſiaſticarum ſacri prohibent Canones.*
2 *Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur.*
3 *Eccleſia quomodo inceperit bona poſſidere?*
4 *Diuiſio materiæ.*
5 *Alienare res, aut bona Eccleſiæ ſuæ, nullus olim poterat, inconſulto Epiſcopo.*
6 *Papæ non licet pro qualibet iniuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas impiè diſſipare.*
7 *Tractatus debet præcedere alienationem.*
8 *Conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſt requirenda in alienatione rerum Eccleſiæ.*
9 *Eccleſiæ, cuius bona alienantur, ſi fuerint iuriſpatronatus laicorum, eorundem conſenſus exigendus eſt in huiuſmodi alienationibus.*
10 *Regularium bona, an, & quando alienari poſſint?*
11 *Cauſæ, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ alienari quatuor ſunt.*
12 *Alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ.*
13 *Alienatio rerum Eccleſiæ propter vtilitatem fieri poteſt.*
14 *Paterfam. bona aduentitia filiorum alienari prohibita cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt.*
15 *Alienare poteſt rem Eccleſiæ legitimus adminiſtrator ſubſiſtente euidenti vtilitate, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione, ne alienentur.*
16 *Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, & non ſtatur aſſertioni alienantis.*
17 *Vtilitas Eccleſiæ de tempore alienationis debet probari euidens.*
18 *Eccleſiæ res alienantur ob pietatem.*
19 *Res ſi ſit magis Eccleſiæ damnoſa quàm vtilis rectè alienatur, etiam ſine ſolennitate, dummodo id ſuadeat neceſſitas.*
20 *Res Eccleſiæ quando in emphyteuſim concedi poſſint? oſtenditur.*
21 *Bona in emphyteuſim concedi ſolita quando dicantur?*

22 Con

22 *Contractus emphyteuticus de rebus Eccleſiæ, vt validè fiat, quæ requirantur.*
23 *Res eccleſiaſtica quando poſſit perpetuò in emphyteuſim dari.*
24 *Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in tertiam, vel quartam generationem?*
25 *Feudum ex rebus Eccleſiæ quomodo conſtituendum?*
26 *Feudum quid ſit?*
27 *Precaria de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt.*
28 *Fideiuſſiones de rebus Eccleſiæ ab anteceſſoribus factæ, quomodo obligent ſucceſſores?*
29 *Bona Eccleſiæ pignori, aut hypotheca obligari quando poſſint?*
30 *Locari res Eccleſiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non poteſt, ſed hodie nec vltra triennium.*
31 *Locationes rerum eccleſiaſticarum, quæ repræſentata pecunia, atque anticipatis ſolutionibus fiunt in præiudicium ſucceſſorum, in beneficio fieri prohibentur.*
32 *Iuriſdictiones eccleſiaſticæ aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à conductoribus per ſe, vel per alios exerceri prohibentur.*
33 *Cancellariæ Epiſcopalis redditus locari non poſſunt.*
34 *Emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndecunque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectant, ſed debent futuro ſucceſſori reſeruari.*
35 *Pactum in locationibus in præiudicium alterius Eccleſiæ appoſitum nu[illegible] obligationem inducit.*
36 *Decimarum fructus laicis locari po[illegible].*
37 *Eccleſia ipſa laicis prohibentur locari.*
38 *Permutare poteſt Epiſcopus terras duarum Eccleſiarum ſuæ diœceſis inuicem, ambarum partium accedente conſenſu.*
39 *Permutationes in damnum Eccleſiæ, aut ſine cauſa fieri omninò prohibentur.*
40 *Solemnitates eadem requiruntur in tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris, quæ requiruntur in alienatione, niſi minor retineat, licèt aliquid det, vel faciat.*
41 *Tranſactio de re Eccleſiæ, & minoris valet propter dubium litis euentum, etiam non probata Eccleſiæ vtilitate.*
42 *Legatum, vel hæreditatem ſuæ Eccleſiæ relictam poteſt ſolus Prælatus repudiare.*
43 *Serui inutiles alienari permittuntur.*
44 *Præbenda quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari prohibentur.*
45 Extrauag. Ambitioſæ, *diſpoſitio.*
46 *Alienantes bona Eccleſiæ, quas pœnas incurrant?*

1 POST bonorum eccleſiaſticorum vſurpationem, de eorum alienatione videamos. Qua in re primo loco ſciendum eſt quòd ſicut prohibent Canones rerum, & bonorum eccleſiaſticorum vſurpationem, vt proximo cap. oſtẽdimus: ita quoque eadem de caoſa eorum alienationem ioterdixerunt, vt 10 *q. 2. per tot. cap. res in Epiſcopatu, cap. Diaconi, cum multis ſeqq. 12. q. 2. & per totum tit. de rebus Eccleſiæ alienan. vel non*, ita vt nulli liceat rem Eccleſiæ ſuæ, præſertim immobilem, alienare, ſiue etiam mancipium fuerit, neque pignori, aut ſpecialis hypothecæ titulo obligare, *cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien.* nec aliquid de rebus Eccleſiæ ſibi creditis commutare, vendere, vel donare, *d. cap. Diaconi, & cap. precariæ, 12. quæſtio 2.* aut quoquo modo diſtrahere, *cap. quicquid, cum ſeqq. eadem cauſa, & quæſt. cap. 1. 10. quæſt. 2.* Alienationis nanque verbum hac in re 2
latè accipitur, vt contineat non ſolùm venditionem, & donationem, ſed etiam permutationem, & emphyteuſim, *cap. 1. 10. quæſt. 2. cap. alienationes. & c. ſine exceptione, 12. quæſt. 2. d. c. nulli liceat. de rebus Eccleſ. non alien.* vbi gloſ. & Panor. & ſic omnem actum per quem dominium transfertur *l. alienationis verbo. ff. de verbor. ſignific. l. fin. C. de rebus alienis non alienandis, l. 5. C. de fundis dotal.* Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 1. lit. A, concl. 257. per tot.* Surd. *deciſ. 102. num. 21. & deciſ. 278. n. 2. & deciſ. 326. num. 27.* & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verbor. vtriuſque iuris ſignificatione, appell. 14. num. 1.*

Huius prohibitionis ratio vt euidenter pateat, tria ſunt nobis tempora conſideranda. Primum illud fuit, quo in primitiua Eccleſia, ferueſcente calore Fidei confluentes ad eam ſequebantur Chriſti conſilium, iuxta illud ſacri eloquij relatum *in cap. 4. Actor. Si vis perfectus eſſe,* &c. probat etiam *cap. ſimus. cum ſeqq. 12. quæſt. 1.* vendebant omnia bona ſua, & portabant, ac ponebant pretium ante pedes Apoſtolorum, & ex illo victus miniſtrabatur omnibus Chriſti fidelibus communem vitam degentibus. Secundum tempus fuit, quo Chriſtiani cœperunt habere bona; & fuit ſtatutum per Sacerdotes, & Leuitas, quòd non amplius venderentur prædia, ſed Eccleſiis traderentur, vt ex illorum fructibus & prouentibus victus Chriſti fidelibus indigentibus, & miniſtris ſubminiſtraretur. *cap. expedit, cum multis ſeqq. 12 quæſt. 1.* Tertium tandem tempus fuit, quo Clerici cœperunt habere bona [illegible]pria, & tunc de redditibus Eccleſiæ non ſuſten[illegible]ntur; quinimò, & adminiſtratio rerum eccleſiaſt[illegible]rum fuit reſtricta Epiſcopis, ne poſſint alienari, [illegible] de Eccleſiarum conſilio, & vt meliora proſpicere[illegible] creſcente enim auaritia, neceſſarium fuit huiuſ[illegible] interdictum, & hoc tempore nunc vtimur. Hanc [illegible]norum diſtributionem adnotant Redoan. *in tr[illegible] de rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 3. numero 32. &* [illegible] Panor. *in diſputat. incip.* [illegible]*, & in cap. poſtulaſti, n.* [illegible] *de reſcript.* Sot. *de iuſt. libr. 7. quæſt 4 ar. 3* Caſt. *in* [illegible] *contra hæreſes, verb. Eccleſia, hæreſi 4.* Simanch. *de inſtitut. cathol. cap. de Papa, numero 25.* Vnde iuſtiſſimum viſum fuit, vt quandoquidem bona Eccleſiæ non erant alicuius particularis, ſed in commune ordinata ad pauperum, & miniſtrorum vſum, faciléque diſſiparentur; ſolent enim communia negligi argum. *l. 2. C. quando, & quibus quarta pars, lib. 10.* interdicerentur Prælatis de illis aliquo modo diſponere, vt etiam in legibus ciuilibus circa res minorum fuerat interdictum, vt patet ex titulis de rebus eorum, ne tamen quod in gratiam Eccleſiarum inuentum erat, in odium, & damnum redundaret, obuiante *l. quod fauore. ff. de reg. iuris. & cap. quod ob gratiam, eod. tit. in 6.*

Sed, vt tota hæc materia clarè explicetur, vidẽdum eſt in primis, quę perſonę alienare res Eccleſiæ non valeant, & quo alienationis genere non poſſint: item quæ res verè alienari prohibeantur, & nũquid hoc ſemper & indiſtinctè ſit verum: & 4

demum, quæ pœna malè alieoaotibus fuerit conſtituta.

5 Materiam hoc ordine explicantes aduertimus, quòd olim nullus poterat res, aut bona Eccleſiæ ſuæ inconſulto Epiſcopo alienare. *cap. Abbatibus. cap. placuit. 12. quæſt. 2.* Epiſcopus verò eas tantùm res Eccleſiæ alienare, aut ſubditis alieoandi facultatem concedere poterat, quæ Eccleſiæ plus incommodi, quàm vtilitatis afferrent, aut ea de cauſa, vt meliora proſpicerent, *cap. ſine exceptione, cum ſeq. cap. non liceat Papæ 12. quæſt. 2.* ant ſi de propriis rebus tantum Eccleſiæ contuliſſet, quantum alieoare voluerit, *cap. ſi quis qualibet, eadem cauſa, & quæſt.* ſed neque id poterat Epiſcopus facere abſque conſenſo Capitoli, *d. cap. placuit.* Eadem quoque lex Romano Pont. circa res 6 Apoſtolicæ Eccleſiæ ponitur, teſte Symmacho Papa *in d. cap. non liceat Papæ*: quod tamen videtur decidere non licere Papæ pro qualibet ioiuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas, vt prudenter, & fideliter diſpenſareotur, impiè diſſipare, & hoc pacto intelligendi ſont Archid. & antiqui Doctores aſſerentes Papam non poſſe citra graue peccatum temerè Eccleſiæ bona largiri conſanguineis, vt per Archid. *in cap. 1. diſt. 10.* Extollit hoc Panorm. *in cap. conſtitutus, col. 3. de relig. domib. & in cap. dudum. il 2. col. pen. in fine, de elect.* Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum. num. 44. de conſtit. & in cap. ad audientiam. num. 2. de præſcrip.* Dec. *in cap. Epiſcopus. num. 8. de præbend.* Sed quoniam non recto iodicio plerunque bona Eccleſiarum io graue earum damnum etiam ab Epiſcopis alieoabantur, fuit poſtea conſtitutum, vt nullus, inconſulto Romano Pont. quamlibet alienationem facere poſſet, ſicut inferius oſtendemus,

Nec eſt ignorandum aliquam fieri diſtin-7 ctionem ioter abſolutam alienationem (veluti venditionem, aut donationem,) & permutationem, infeodationem, emphyteuſim, locationem, & pignoris, aut hypothecæ obligationem, vt ex infrà dicendis clariùs apparebit. In ea ergo alienatione, quæ per venditionem, aut donationem liberam fieri debebat, antequam Romani Pont. eſſet neceſſaria auctoritas, certa forma ſeruanda fuerat inſtituta, vt, ſcilicet, primò tractatus præcederet, an expediret Eccleſiæ, néc-ne, vel cauſa legitima extaret, vt *in Auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. ſine exceptione. 2.* iuncta gloſ. *de rebus Eccleſ. non alien. lib. 9.* Rebuff *in compend. alienat. n. 11. cum ſeqq. & à num. 81.* Couar. *var. lib. 2. cap. 17. num. 1.* Redoan. *de rebus Eccleſ. non alienan, rub. d. tractatu.* Seraph. *dec. 108. ſub num 6* Theodoſ. de Robeis *ſingul. Rota to. 2. p. 4. circa alienat. rerum Eccleſ. obſeru. 6. §. 7.* vbi dicit quod vnus tractatus ſufficit & *in compendio alienat. eccleſ. n. 174. & n. 178.* Ciarlin. *controu. c. 195. n. 4* Eſt enim tractatus conſultatio de facienda alienatione, & an expediat, & quę res potius alienari debeant, ita Rebuff. *in compendio alienat. num. 11. & 81. cum ſeqq.* Auendan. *de exequend. mand. c. 4. n. 34.* Petr. Greg. *Syntagm. Iuris lib. 25. c. 8. num. 9.* Rodoao. *de rebus Eccleſ. non alien. q. 23. per tot.* Se-8 cundò, vt conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſſet requirenda, *d. cap. ſine exceptione, cap. 2. & cap. paſtoralis. de donat. c. 1. & cap. tua. de his, quæ fiunt à Prælat. cap. vt ſuper. § fin. de rebus Eccleſ. non alienan.* præcipuè in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capituli, quia tunc requiritur conſenſus Capituli gloſ. *verb. defenſore in fine, in c. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* vbi Gemio *n. 7. in fine*, & Franc. *n. 20.* Theodoſ. de Rubeis *in d. compendio alienat. n. 167.* Et ſic omnes capitulares generaliter ſunt citandi. Franc. Marc. *dec. 779. n. 8 p. 1.* Azeued. *ad Curiam Piſan. lib. 2. c. 2. n. 6.* Et debet de hoc præcisè conſtare, nō illatiuè, Roland *conſ. 90. n. 37. & 38. lib. 1.* Surd. *conſ. 431. in. 69.* Caſtil. *quotid. lib. 4. c. 44. n. 30.* Et in huiuſmodi congregationibus debent ioteruenire duæ partes ſaltem ex tribus Capitulariuml. *nulli*, vbi DD. *ff. quod cuiuſque vniu. nom.* Rol *d. conſ. 90. n. 19.* Alex Trentacioq. *var. reſol. lib. 1. tit. quod cuiuſque vniu. nom. reſol. 1. n. 3.* Card. Mantic. *de tacitis & ambig. convent. lib. 4. tit. 7. n. 10.* Ter- 9 tiò, vt Superioris adeſſet auctoritas, veluti Epiſcopi *c. in venditionibus. 17. q. 4.* Archid *in c. in venditionibus. 17. q. 4.* Imol. per tex. ibi *col. 8. in c. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* Cou. *lib. 2 var. c. 17. n. 1.* Theodoſ. de Rubeis *vbi ſupr. §. 7.* intellige de Epiſcopo diœceſis in qua Eccleſia ſita eſt, & non debet interuenire auctoritas Epiſcopi ſub cuius territorio res ſitę ſunt, ita cōtra plures à ſe relatos reſoluit Hormoſil. *in addit. ad Gregor Lopez part. 5. tit. 5. l. 4. gloſ. 8. princ.* Cęterùm, ſi Eccleſię, cuius bona alienātur, fuerint iuriſpatronatus laicorum, eorūdem conſenſum exigendum eſſe io huiuſmodi alienationibus, dicunt (licèt non probent, nec obſeruetur io praxi) Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de empt. §. nunc videndum. verſ. cæterùm.* Card. *in Clem. 1. col. 2. de decim.* Dec. *conſ. 174. in fin.* Reboff. *in comment. ad d. c. ſine exceptione, in gloſ. verb. ad tractatum, pag. 112.*

In Regularibus autem non exemptis ſeruabitur idem, quod in Eccleſiis inferioribus, & ſatis 10 ſignificat *Clem. 1. de reb. eccleſ.* dicens, quod ſine Prælatus habeat conuentum, ſiue non, nihilominus conſenſum ſui Superioris exigere debet, tamerſi aliter intelligantur illa verba à Doctoribus. *Quòd ſi ſunt exempti Prælati, immediati Superioris* (qualis Prouiocialis, vel Miniſter aut Summus Pont.) *auctoritas requiritur:* ſuccedit enim huiuſmodi Prælatos immediatus loco Epiſcopi, ſecundùm Panor. *in Clem. ne in agro. § ad hæc. de ſtatu monach.* Innoc. & Imol. *in c. ſtatuimus, de tranſact.* Caſſan. *in conſuet. Burgund. rub. 9. §. 9. n. 16.* In alienatione bonorum monaſterij requiritur conſenſus Conuentus, vel Congregationis generalis, Bertachio. *de Epiſcopo lib. 4. p. 4. q. 39. n. 113.* Rebuff. *de alienat. rerum. Eccleſ. n. 82.* Roderic. *d. tit. de tractatu.* Et licèt eorum aliqui bona ex particularibus priuilegiis alienare poſſent, quæ referunt Fr. Emman. *in collect. priuil. p. 459.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 53. n. 3. & 4.* Tamen S. Congr. Conc. *ſub die 7. Septembris, 1624. iuſſu S. D. N. Vrbani VIII. illa prohibuit omniū rerū, & bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium alienationē*, cuius deciſionis memini *d. alleg. 95. poſt n. 60. in impreſſ. Lugdunen.* Alienatio etiam rei Eccleſię, vbi fit ex cauſa neceſſitatis, illi ſtatur qualemcunque exitum habeat, dummodo ſit vtiliter cœpta. *l. ſed an vltro §. 1. ff. de negot. geſtis.* Si verò fiat ex cauſa vtilitatis, non ſufficit eam vtiliter cœptam ſed requiritur Eccleſiam fieri locupletiorem, *l. ſi pupilli, in princ. ff de neg. geſt.* Rota *decis. 65. num. 4. part. 2. diuerſ.* Theodoſ. de Rubeis *in d. compendio alienation. rerum eccleſiaſt. numero 90. & 91. pag. 249.*

Cauſæ autem, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ 11 alienari, quatuor à Doctoribus referūtur, videlicet, Eccleſiæ neceſſitas, & vtilitas, pietas quoque,

atque

atque incommoditas. In alienationibus bonorum eccleſiaſticorum requiruntur duo copulatiuè,& ſolemnitas,nempe beneplacitum Apoſt. & cauſa nempè neceſſitas euidens ac indubirata, c. 1. de rebus Eccleſ. non alien. lib. 6. Donat. Anton. de Marinis quotid. reſol. c. 6. per tot. Caſtr. Palao tract. 11. diſp. unic. §. 2. n. 1. & ſeqq. Surd. conſ. 181. num. 14 Rot. dec. 160. n. 1. & deciſ. 178. num. 1. & 10. par. 2. diuerſ. & dec. 410. n. 1. & 4. p. 2. recent.

12 De Iure alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ, d. Auth. hoc ius porrectum, quæ habetur etiã in cap. hoc ius 10. q. 2. cap. ad noſtram, de rebus Eccleſ. non alien. Piaſec in praxi Epiſcop. p. 2. c. 5. n. 32. verſ. eſſet item. Quaranta in ſum. Bullarij, verb. alienatio rerum Eccleſia, n. 42. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi c. 14 §. 7. n. 5. verſ. tertio.

13 Ita etiam propter vtilitatem poteſt fieri alienatio, vt, ſcilicet, res melior, atque etiam vtilior habeatur, d. cap. hoc ius. nouiſſimè Theodoſ. de Rubeis vbi ſuprà obſeruat. 8. pag. 217 & infrà de permutatione dicemus; & ſic à ſimili, paterfam. bona aduentitia filiorum alienari prohibita, cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt, l. fin. §. pen. verſ. non autem. C. de bonis, quæ lib. idem in prodigo, cui bonorum adminiſtratio interdicta eſt. l. is, cui bonis. ff. de verb. obligat. l. cui bonis. ff. de nouat. in tutore adeſt text. in l. ſi pupillorum. § vlt. ff. de rebus certum, & in l. res, quæ tutores. verſ. iam. ergo. C. de admin. tutor. in bonis dotalibus eſt text. in l. in conſtante. & in l. mutus, verſ. manente ff. de iure dot. Varias in ſpecies in materia proſequuntur, Rodoan. d. tract. q. 19. n. 98. cum ſ. qq. Tiraq. de iure marit. gloſ. 8. n. 57. Pinel. in l. p. 3. n. 31. C. de bonis mat. Couar. var. lib. 2. c. 26. n. 8. & c. 17. n. 2. Molin. de primog. lib. 4. c. 4. & c. 6. à princ.

14 Amplia, reſolutionem procedere, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione ne alienetur: adhuc enim, ſiue prohibitio alienationis fiat à lege, ſiue ab homine, in dubio legitimus adminiſtrator, ſubſiſtente euidente vtilitate, rem poteſt alienare, vt tenent in ſpecie Aretin. conſ. 25. num. 5. Claud. in l. filiusfam. §. diui. col. 3. ff. de leg. 1 Bald. in Auth. res quæ n. 23. C. commun. de leg. Rodoan. vbi ſup. etenim cùm alienatio in hac ſpecie prohibita non cenſeatur, ſed potiùs ex mente prohibentis permiſſa. nec defectus intentionis poſſit conſiderari, ratione cuius ſpeciale mandatum requiratur, iuxta text. in l. tranſactionis, cap. de tranſact. gloſ. recepta verb. mandato, in c. qui ad agendum, de procurator. in 6. rectè fit, vt ſi aliàs ritè celebretur, hoc eſt, obſeruatis ſolennitatibus iure requiſitis, valida ſit: iuuat reg. c. peruenit, in 2. de iureiur. & in c. ſcriptura, de voto. inſuper reg. gloſ receptæ in l. inte pactum. §. fin. ff. de pactis, ſcilicet id, quod diſponens veriſimiliter diſponeret, ſi de eo cogitaſſet, debet pro diſpoſito haberi, quam in id expendit Mol. de primog. lib. 4. c. 4. n. 6. Quàuis gloſ. vlt. in fin. verſ. alij dicunt, in cap. veniens, de condit. appoſ recepta ex Alex. in d. §. Diui. num. 11. teneat veriorem eſſe eorum ſententiam, qui conſtituunt rem Eccleſiæ donatam, ne alienetur, non poſſe, etiam in caſu aliàs permiſſo, alienari, quantumcumque neceſſitas vrgens, ac ſubinde euidens vtilitas occurrat.

15 Vtilitas Eccleſiæ debet eſſe manifeſta, Giouagn. conſ. 22. n. 14. lib 2. Ciarlio. controu. cap. 105. n. 48. ita ut conditio Eccleſiæ patenter melior fiat & locupletior, Cæſ de Graſſis deciſ. 4. num. 7. ſub hoc tit. Rot 65 num. 48. 20 & 23. & deciſ. 367. nu. 5. & 7. par. 5. diuerſ. & deciſ. 243. num. 5. apud Paul. de Rubeis num. 3. diuerſ. 5. & tam plenè probari, vt non ſtetur aſſertioni alienantis. Bart. in l. ſi facto. ff. de caſtren. pecul. Feder. de Senis conſ. 145. circa fin. Alex. conſ. 160. num. 5. lib. 6. Roland. conſ. 15. nu. 19. lib 1. Rot. deciſ 181. num. 3 part. 1. & deciſ. 475. num. 1 ead. part. 1. diuerſ. nec ſufficit, quòd negotium vtiliter ſit receptum; ſed requiritur Eccleſiam fieri locupletiorem. ſi pupilli. in fin. ff. de negot. geſtis. Archid. in d. cap. ſine exceptione numer. 5. in gloſ. ſed nonne. 12. quæſt. 2. & ibi Laurent. de Rodulph. num. 14 & eam referunt Laurent. de Peyrinis de priuil. Regul. ad conſtit. 8. Vrbani VIII. pag. 375. nouiſſimè Ciarlin controuerſ. forenſ. in iudiciorum cap. 105. num. 119 & illius tenor talis eſt. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpretum rerum experimento edocta quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium & grauioſorum mobilium detractionibus, quæ crebro faciunt Regulares Apoſtolicis priuilegiis innixi, ac proinde operæpretium putans illorum facultatem aliqua ratione compeſcere: ſpeciali Sanctiſſimi Domini noſtri iuſſu Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuſcumque aliis Superioribus Regularibus cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, inſtituti intra fines Europæ exiſtentibus omnium rerum & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicit, abſque illius Congr. Concilij expreſſa licentia in ſcriptis & gratis concedenda ſub pœna priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſq; actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quã ipſo facto abſq; alia declaratione incurrant, ſublata et à Generali & Præfectis illã moderandi et relaxandi facultate, pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionum, & præſertim felicis record. Pauli II. quæ incipit, Ambitioſæ, in ſuo robore permanſuris. Alienationes verò, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcumq; contra huiuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitas ſua auctoritate ipſo iure nullas atq; irritas decernit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſt. in fauorem quorumcunq; perſonarum atq; Ordinum tam Mendicantium quàm non Mendicantium, Militiarum etiã S. Ioannis Hieroſolymitani, Congregationũ, Societatum, ac cuiuſuis alterius inſtituti etiã neceſſario, & in eadem duo exprimendi Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, domorũ, ac locorum Regularium quorumcumq; necnon illorum etiam iuramento, cõfirmatione Apoſt. vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, vel conſuetudinibus, etiã immemorabilibus, exemptionibus quoque indultis, & priuilegiis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cum quibuſuis etiã derogatoriarum derogatoriis, aliiſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiãſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus, & formis ſpecialis, & indiuidua, & de verbo ad verbũ nõ autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, & aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, quibus quoad ea, quæ præſẽti decreto ac prohibitioni aduerſantur, illis aliàs in ſuo

robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſè Sanctitatis
ſuæ auctoritate derogat, cæteriſque contrariis quibuſ-
cunque. Datum Romæ die 7. Septembris 1624 Coſm.
Card. de Torres, Locus † ſigilli. Proſper Fagna-
nus ſacræ Congr. Secret. Cum poſt editum Decre-
tum de rebus Regularium non alienandis compertum
ſit Regulares, qui eodem Decreto prohibentur cenſus
imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinen-
tibus, loco cenſuum huiuſmodi pecunias ad cambium
vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, &
damni emergentis. Cumque ex huiuſmodi contractu
eludatur mens ſacræ Congreg. cui inprimis in totis
fuit conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſi-
tione cenſuum huiuſmodi plurimum læduntur. S. D.
N. approbante dictam, & declarante huiuſmodi con-
tractum eſſe contra mentem Decreti vt ſupra editi;
ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponi-
tur, accipere, et ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas
ipſo facto incidere. Datum Romæ 21. Martij 1616.
Coſm. Card. de Torres. Locus † ſigill. P. Fagna-
nus. Refert Nouar. in ſum. Bullarum tit. de alie-
nat. rerum Regularium prohibitu, num. 2. & 13. vbi
num. 19. addit ſub his Decretis non compreheñ-
di Clericorum Regularium Theatinorum Supe-
riores, vt apparet ex ſequenti declaratione. Sa-
cra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpre-
tum cenſuit Religionem Clericorum Regularium Thea-
tinorum quamdiu inſtitutum ſuperius propoſitum (hoc
eſt, non retinendi bona aliqua immobilia) reti-
neat quoad bona immobilia non comprehendi in pro-
hibitione nuper edita de rebus Regularium non alie-
nandis. Coſmus Card. de Torres. Proſp. Fagnanus
S. Congr. Sec.

17 Et iſta vtilitas de tempore alienationis debet
probari euidens, id eſt, clara, & indubitata, Bald.
conſ. 256. circa med. verſ. præterea, Corn. conſ. 144. n.
5. lib. 2. Barbat. conſ. 4. in princ. lib. 1. dummodo at-
tendatur tempus vltimæ alienationis, non autem
tempus alienationis antiquæ, Carol. de Graſſis
dec. 3. n. 16. de rebus Eccleſ. non alien. Quia etiam
vtilitas in conceſſione emphyteuſis bonorum
Eccleſiæ conſideratur de tempore vltimæ cõceſ-
ſionis, Cæſ. de Graſſ. dec. 4. de reb. Eccleſ. Stephan.
Grat. diſcept. forenſ. c. 379. num. 22. & 13 Rot. apud
Paul. de Rubeis deciſ. 252. n. 16. 10. 3 diuerſ. aliàs p.
7. recent. Et propterea nõ ſufficit, quòd Eccleſia
nõ fuerit dãnificata, ſed requiritur lucrum de tẽ-
pore alienationis. d. c. ſine exceptione 12. q. 2. vbi
Bellam. n. 1 & Gemin. n. 2. verſ. in hac quæſt. Imol. in
c. ad aures, n. 1. de rebus Eccleſ. non alien. Rot. d. deciſ.
252. num. 23 optimè Rot. in Bonon. deuolutionis 16.
Nouembris 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo Coc-
cino Decano.

18 Ob pietatem quoque, veluti pro redemptione
captiuorum, aut propter alimenta pauperum, vbi
aliter prouideri non poteſt, res Eccleſiæ alienan-
tur, §. ſacra. Inſt. de rerum diuiſ. l. ſancimus. C. de ſacroſ.
Eccleſ. cap. & ſacrorum. cum ſeq. & c. aurum. 12. q. 2.
Niceph. lib. 9. hiſt. eccleſ. c. 46. citati per me de officio,
& poteſt. Epiſ. op. p. 3. alleg. 95. nu. 58 quibus addo
Hermoſil. ad Greg. lib. 15. gloſ. 1. n. 13. tit. 5. part. 5.
Sicut etiam propter neceſſitatem Eccleſiæ, ita
etiam propter neceſſitatem pauperum res Eccle-
ſiæ, quæ pro vtriuſque cõmodo, ac ſuſtentatione
Eccleſiæ cooferuntur, iuſtè pro vtrorunque ne-
ceſſitatibus alienantur, cuius rei doctrinam, at-
que exemplum B. Ambruſij lil. 1. offic. relati in d.
cap. autum. atque aliorum, præ oculis habemus,
qui etiam ſacra vaſa pro huiuſmodi cauſa con-
fringebant, vt venderent, d. cap. & ſacrorum.

Præterea, ſi res ſit magis Eccleſiæ damnoſa, 19
quàm vtilis, rectè alienatur, d. cap. ſine exceptione,
cum ſeq. d. cap. non liceat Papæ, ibi, niſi tantummodò,
12. etiam ſine ſolennitate, dummodo id ſuadeat 20
neceſſitas, qualis erit vitandi expenſas, vt probat
text. ſic intelligendus in d. cap. terrulas, 12. quæſt. 2.
& tenent gloſ. in l. niſi finita, in princ. ff. de tutel. &
ration. diſtrah. Bart. in l. 1. C. de agricol. lib. 11. Iaſ. in
lib. 2. num. 10. ff. de officio eius, Alciat. in l. propriè. ff.
de verbor. ſignif. Hermoſil. in addit. ad Gregor. Lop.
lib. 5. gloſ. 1. n. 29. tit. 5. part. 5. vbi poſt Caualcan.
deciſ. 45. num. 34. part. 1. P. Molin. d. diſp. 468 cum
aliis tenet id procedere quando bona eſſent
aquoſa, ſyluoſa, ſterilia, inundata, & infructuoſa.
Vnde in emphyteuſim ab Eccleſia tantùm con-
cedi poſſunt res ſolùm immobiles, quæ præce-
dente tractatu nullam afferre videntur Eccleſiæ
vtilitatem, vt ſunt ruinæ, quas Eccleſia reſtaura-
re non poteſt; inculti quoque agri, aut extirpa-
tæ ſyluæ, aliaque ſimilia, Auth. præterea, C. de ſa-
croſ. Eccleſ. cap. hoc ius. §. perpetuo, & cap. æconomus.
10. quæſt. 2. d. cap. ſine exceptione, & cap. terrulas. 12.
quæſt. 2. cap. 2. ad aures, de rebus Eccleſ. non alienan.
Cùm verò conſueuerunt in emphyteuſim dari,
quando ad Eccleſiam reuertuntur, quamuis reda-
ctæ ſint meliores, dari tamen alteri in ſimilem
emphyteoſim non prohibentur, ad oot. per Qua-
rant. d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, num. 39. & 40.
Zerol. in praxi Epiſcop. verb. alienatio rerum Eccle-
ſiæ, §. 3. Tambur. d. tom. 3. diſp. 14. quæſt. 6. & 10. me
citato in hoc loco Ioſeph. Vela Hiſpan. diſſert. 15.
num. 76. & citatos per me d. alleg. 95. n. 29. Quòd ſi
darentur aliter, quam dari conſueuerant. in præ-
iudicium Eccleſiæ, non valeret conceſſio, niſi eo
modo, quo antea dari conſueuerat, Iaſ. in Auth. qui
rem, n. 21. C. de ſacroſ. Eccleſ. nam ad hoc vt res ſoli-
ta alienari poſſit ſine ſolemnitate cõcedi, requi-
ritur vt duret eadem cauſa primæ conceſſionis,
& res perſeueret in ſtatu primo, neque ſit mutata,
ſecus autem ſi ceſſauerit, & fuerit mutata. Bor-
guin. deciſ. 30. n. 8. 10. 48. 53. 85. & deciſ. 31. n. 113.
cum ſeqq. Schrader. de feudis par. 4. c. 2. num. 20. Cæſ.
de Graſſ. deciſ. 4 num. 17. de reb. Eccleſ. non alien. Se-
raph. deciſ. 1490 nu. 7. Rota apud Paul. de Rubeis
dec. 243. n. 17. tom. 3. diuerſ. aliàs p. 7. recent. Vt antè 21
bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur,
ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſos 40. annos,
Gam. dec. 342. n. 4. Cephal. conſ. 155. n. 30. cum ſeqq.
lib. 2. Card. Pereira de renouat. emphyt. q. 16. n. vlt.
poſt med. verſ. conſueta autem, Camill. Borel. in ſum.
omnium deciſ. p. 1. tit. 33. n. 136. Piaſec. in praxi Epi-
ſcop. p. 2. c. 5. n. 32. verſ. ſecundus. Marc. Anton. Ge-
nuenſ. in praxi Arch. Neapol. c. 60. n. 5. Rota tamẽ
in pluribus cauſis amplexata eſt illam ſententiam
quòd alienari ſolitũ probatur vel per duas alie-
nationes cum curſu 40. annorũ, vel per vnam ſo-
lemniter factam, ita dec. 160. n. 5. p. 2. diuerſ. & in
aliis citatis à Theodoſ. de Rubeis d. loco obſeru. 9.
§. 2. ſing. 140. & in compendio alienationes rerum ec-
cleſ. n. 22. pag. 245.

Cõtractus emphyteuticus vt validè fiat, vtriuſ- 22
que partis conſenſus accedere debet. ſcilicet, Ec-
cleſiæ dantis, & emphyteutæ accipiẽtis. Eccleſiæ
verò nomine intelligitur in hac re Prælatus ip-
ſius, ſeu beneficiatus, aut Rector, de iis, videli-
cet, rebus quæ in emphyteuſim aliàs dari conſue-
uerunt, quas Rector ipſe per ſe, cùm ad Eccleſiam
reuertentur, alteri eodẽ modo, & non alio, niſi in
maiorẽ Eccleſiæ vtilitatẽ concedere poteſt. Si ve-
rò ſit res, quæ antè in emphyteuſim non dabatur
requirẽ

requiritur Prælati maioris auctoritas, qui quidē hodie de iuris ſcripti rigore alius non eſt, quàm ipſe Romanus Pont. *Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* Verùm in rebus modicis ſolet Pōtifex id Epiſcoporum auctoritati dimittere, & Legatis etiam Apoſt. expreſsè concedere declarādo de rebus, quæ vltra quinque, vel decem ad ſūmum aureos de annuis redditibus præſtare non ſoleant: in quibus etiam emphyteutico iure concedendis ſeruanda erit ſolemnitas, quam de rerum eccleſiaſticarū alienatione demōſtrauimus.

23 Quamuis quilibet priuatus poſſit rem ſuam perpetuò in emphyteuſim dare, id eſt, donec aliquis de linea ipſius accipientis extiterit, & penſio debita perſoluitur, *§. adeo, Inſtitut. de locat. l. 1. C. de iure emph.* De re tamen eccleſiaſtica fuit olim conſtitutū, vt dari non poſſit, niſi pro ipſo ſuſcipiente, & filiis nepotibus eius: in perpetuū verò fieri omninò non poterat, *cap. Apoſtolicos, 12. quæſt. 2. Auth. de non alienan. §. alienationis*, vbi gloſſ. *verb. in perpetuum*. Sed poſtea permiſſum fuit, vt res, vel loca deſtructa, & ex quibus nulli redditus percipiuntur, nec per Eccleſiam ipſam valent meliorari, poſſint perpetuò in emphyteuſim cōcedi, *Auth. de alienat. & emphyt. §. ſi vero qua. ***, & §. licentiam. cap. hoc ius porrectum, & perpetua, & §. ſi quis vero 10. quæſt. 2.* Sed tunc ea ſeruari debent, quæ in abſoluta alienatione requiruntur, *d. c. ſine exceptione 12 q. ***. 1. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Haud dubiū igitur eſt, quòd res huiuſmodi, quæ in perpetuum dari poſſunt, etiam in tertiam, & quartam generationem, aut aliud tempus dari poterunt, prout conuentum fuerit inter partes.

24 Cùm autem res datur in tertiam, vel quartam generationem, quæri ſolet, quomodo generationes huiuſmodi intelligantur, an ſcilicet, primus, in cuius perſona fit ipſa cōceſſio, prima generatio intelligatur: an verò filius illius. Sicut in materia graduū primus gradus à patre intelligitur filius, cùm ſtipes gradum non faciat? Ad quod dicimus, veram eſſe, & communiter receptam diſtinctionem Bartol. relatam per Bald. *in Auth. ſi quas ruinas, num 4. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quòd vbi emphyteuſis vel feudum conceditur alicui vſque ad tertiā generationem, vnaquæque perſona dicitur cōſtituere vnam generationem, itaut veniant ſolummodo & recipiens, & filius, & nepos: ſecùs autē, ſi addatur, ad eius, vel ad ipſius generationem, & hoc ſecundo caſu veniūt recipiens, filius, nepos, & pronepos. Hanc diſtinctionem ſequuntur Iaſ. *in l. 1. num. 166. C. de iure emphyt.* Alex *in l. quod dicitur, 30. num. 23. circa fin. verſ. item puto. ff. de verb. oblig.* Bellon. ſen. *conſil. 80. nu. 7.* Cephal. *conſil. 582. num. 24.* Hieron. Gabr. *conſ. 90. in princ. lib. 1.* Menoch. *conſ. 115. num. 28. & conſil. 883. num. 2. & conſil. 1066. num. 10.* Honded. *conſ. 54. num. 12. lib. 1. & conſ. 30. n. 38. lib. 2.* Mareſcot, *var. reſol. lib. 2. cap. 53. n. 1.* Simon. de Prætis *conſ. 88. per tot.* Hieron. Papon. *conſ. 86. & 187.* Raudenſ. Piſana *dec. 42. n. 48. p. 1.* Rota apud Verall. *deciſ. 18. p. 2. & in Furſen. villæ Caprolæ, 20. Maij, 1592. coram Penia, & in Bononien. bonorū, 18. Martij, 1611. corā R. Dōno Coccino,* quæ eſt *dec. 305. num. 1. part. 1. recent. & in Aſſiſien. emphyteuſis, 27. Iunij, 1629. coram. R. P. D. Merlino.* Ratio differentiæ aſſignari poteſt: quia quando ſimpliciter dicitur ad tertiam generationē, dominus directus cōſiderat generationes in abſtracto, & abſoluté, non autē reſpectiuè, & tanquā generationes alicuius certæ perſonæ; & ideò tot terminos, & gradus conſtituit in cōceſſore, quot ſūt perſonę, & ſic in tertia perſona terminatur cōceſſio, veluti in tertia generatione: quoties enim apponit dictionē, *eius*, vel *ipſius*; tunc in concreto, & reſpectiuè cōſiderat generationes tanquā prouenientes à primo receptore, & tūc benè intrat diſtinctio inter generantem, ſeu cauſam generationis, & ipſam generationē: & hoc caſu debēt dari eius ſucceſſioni ſucceſſores prouenientes à receptore, & ab eo diſtincti, & conſequenter ad cōſtituendā tertiā generationem cōprehendūtur pronepotes, vt benè per Pap. *d. conſ. 86. n. 14. cum ſeq.*

Contra Roſenth. *de feudis, c. 7. concl. 19. n. 16. & in ſchol. lit. H,* Mant. *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. tit. 25. n. 23. cum ſeqq.* exiſtimantes etiam in conceſſione facta alicui vſque in tertiam generationem, comprehendi pronepotes.

De feudo verò conſtituendo ex rebus Eccleſiæ, 25 eſt ſciendum, quòd antiquitùs quidē licebat, Eccleſiarū Prælatis bona aliqua Eccleſiæ ſuæ alicui benemerenti in feudum concedere, *cap. per tuas, de donat.* attenta tamē rei quantitate, & conſuetudine regionis, *d. c. per tuas, c. cæterùm, eod. tit.* Poſtea verò fuit conſtitutū, vt feuda tantummodo iā conceſſa legitimis ſucceſſoribus traderentur: noua autem fieri omninò nō poſſent, *c. 1. & 2. de feudis*. Sed nec Romanus Pont. ciuitates Eccleſiæ, aut caſtra, vel terras quaſcunque Eccleſiæ in nouum feudum concedere de poteſtate ordinaria valet, *d. c. non liceat Papæ, 12. quæſt. 2. c. ap. ad audientiam*, cum *ibi* notatis, *de præſcr.* vt hodie quoque ſtatuerunt Pius V. Gregorius XIII. & S. D. N. Vrbanus VIII.

Eſt autem feudum, beneficium rei immobilis 26 alicui ex beneuolentia, aut propter benemeritā conceſſum, cuius proprietas apud dantem remaneat: vſusfructus verò, atque poſſeſſio ad recipientem eiúſque legitimos ſucceſſores pertranſeat, ſicut in conceſſione fuerit expreſſum, vt talis domino concedenti fidelitatem præſtare teneatur, & eius linea deficiente, res illa libera ad dominum reuertatur.

Precariæ quoque, quæ emphyteuſis naturam 27 ſequi videntur, de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt, niſi ad vitam accipientis, *cap. precariæ, 10. q. 2.* & *ibi* gloſſ. & nihilominus debent de quinquennio in quinquennium reuocari, *c. 1. d. precar.* Eſt autem vſusfructus, præſtario de Rebus Eccleſiæ in recompenſationem alicuius rei, quæ iure proprietatis Eccleſiæ datur, gloſ. *in d. cap. precariæ.* Doctores *in d. cap. 1.* Et poteſt pro ea re duplum, aut triplum de rebus Eccleſiæ fructuario vſu concedi, *in cap. precariæ 10. quæſt. 2.* ſi autem aliter contra formam præſcriptam factæ fuerint, non tenentur ſucceſſores promiſſa ſeruare, *c. 2. de precar. d. cap. precariæ.*

Nam, neque fideiuſſores de rebus Eccleſiæ ab 27 anteceſſoribus factæ niſi de mandato Prælati, vel Capituli pro Eccleſiæ vtilitate factæ fuerint, aut pecunia mutuò accepta in Eccleſiæ cōmodo impenſa probetur, non obligant ſucceſſores, *cap. pen. de fideiuſſ.* vbi *in collect.* plura citauimus. Nemo enim grauare Eccleſiam ſuam pro alienis debitis poteſt, neque litteras, aut ſigilla concedere, quibus Eccleſia valeat obligari, alioquin non obligatur Eccleſia: tali verò ſuſpenſione mulctatur, *cap. 2. de ſolut. cap. venient. de tranſact. cap. quod quibuſdam, de fideiuſſorib.* niſi aliquid pro obſequiis Eccleſiæ præſtitis promiſſum extiterit, *c. quicunque ſuffragio, 22. quæſt. 2.*

29 Sed neque pignori, aut hypothecæ bona Eccle-
ſiæ obligari, niſi ſeruata prædicta forma non poſ-
ſunt, ſed malè obligata repeti poſſunt, & reſtitui
debent, *cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien. c. 1.
de pignor.* dicens nõ licere ſacra vaſa Eccleſiæ pi-
gnori dare, niſi magna & vrgente neceſſitate: iu-
ſtiſſimum namque eſt, vt ſi cauſa aliqua ſuadeat
alienationem, ad alia mobilia priùs diſcurratur,
quã diſtrahantur vaſa diuino cultui deſtinata, vt
ſatis explicarunt Doctores *in d. cap. 1* Rip. *in l. ob-
ligationes, a num. 54. ff. de pignor.* text. optimus *in c.
et enim, §. hoc ius, ibi, ſi perſiu. 1, 10. quæſt. 2.* Nec ob-
ſtant *cap. & ſac. orum, & c. aurum, 12. q. 2.* quia ſunt
intelligenda, quando alio modo meliori nõ poſ-
ſunt in libertatem reuocari ab hoſtibus captiui: tũc
enim ſatis vrget neceſſitas.

30 Locari autem res Eccleſiæ in perpetuum, vel ad
longum tempus non poteſt, *cap. ad audien tam, de
rebus Eccleſ. non alien. cap. nulli, eod tit. cap. querelam,
ne Prælati vices ſuas.* Nec mirum: nam per has lo-
cationes vtile dominium cõductori quærebatur,
arg. text, *in l. 1. §. qui in perpetuum. iuncta l. pen. ff ſi
ager. vectig.* Olim vſque ad nouem annos fiebant
huiuſmodi locationes, gloſſ. *in cap. veſtro, de locato.
& in Clem. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* Hodie verò
vltra trienniũ fieri nequeunt, *Extrauag. Ambitio-
ſæ, eod. tit.* Cou. *variar. lib. 2. cap. 16. num. 4* Redoan.
in tract. de rebus Eccleſ. non alien. q. 58. n. 21. Croc.
*de locato, p. 3 ſub tit. de rebus Eccleſ. locand. concl 5. 6.
& 9.* Scott. *in ſelect. conſtit. theor. 117.* Bonacin. *tr. 2.
de alienat. bonorum eccleſ. quæſt. vnic. puncto 2. n. 24.*
Theodoſ. de Rubeis *in d. compendio num. 30.* Tamb.
de iure Abbatum tom. 3. diſp. 14. q. 1. cum ſeqq. Ego
ipſe *d. alleg 95. num. 3.* vbi *num. 4.* aduerto, trien-
nium illud eſſe computandum ex tribus fructuũ
collectionibus, ita vt ſi ex quolibet triẽnio vnus
tantùm fructus percipiatur, tunc triennium pro
vno anno computari debet, & locatio fieri poteſt
vſque ad nouennium: & *à num. 5.* latè diſputo, an
locatio facta vltra trienniũ, in totum vitietur, an
quoad triennium ſuſtineatur? & *à num. 19.* pariter
diſputo, an fructus rerum eccleſiaſticarũ poſſint
etiam vltra trienniũ locari? de quibus vide Ciar-
lin. *controu. foren. cap. 105. à n. 127. cum ſeqq.*

31 Illæ verò locationes rerum eccleſiaſticarũ, quæ
repræſentata pecunia, atq; anticipatis ſolutioni-
bus fiunt in præiudicium ſucceſſorũ, in benefi-
cio fieri prohibẽtur, vt ſtatuit Cõcil. Trid. *ſeſſ. 25.
de reform. c. 11.* Archiep Bononien. *p. 4. ſub tit. de
locat. rerum eccleſ. pag. 272. cũ ſeqq.* Bellet. *diſquiſit.
cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore. §. 4.* Piaſec. *in praxi
Epiſcop. part. 2. cap. 4 num. 65. in fine, verſ. locationes,*
Rebello *de oblig. iuſtit. p. 2. lib. 4. quæſt. 5. ex num. 4.*
Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccl. quæſt. 166.*
me citato *in hoc loco* Tambur. *d. diſp. 14. q. 3. n. 2.*
32 Prohibet etiam idem Cõc. Trid. *d. c. 11.* iuriſdictio-
nes eccleſiaſticas aliis locari, aut facultates no-
minandi: vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus
à cõductoribus per ſe, vel per alios exerceri, vt
docẽt Lancel. *in inſtit. Canon. ſub tit. de ſimonia, §. de-
nique.* Sbroz. *de officio Vicarij, lib. 1. quæſt. 54.* Lodou.
Beia *reſponſ. caſuum conſcient. p. 1. caſu 37.* Suarez *de
Relig. tom. 1 lib. 4. de ſimon. c. 10. num. 5.* Tamburin.
33 *d. q. 3. num. 2. in fine.* Vnde redditus Cancellariæ
epiſcopalis locare non poſſe, ſed debere per pro-
prios Epiſcopis miniſtros exerceri, cenſuit S Cõ-
greg. negotiis Epiſcop. & Regul præpoſita, *ſub die*
34 *26. Auguſti* 1592. Sic etiã emolumenta tẽpore
vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iu-
riſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndequaque, neque
ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectant, ſed
debent futuro ſucceſſori reſeruari, ſi ad Epiſco-
pum Eccleſia non vacante peruenissent: ita S. Cõ-
greg. Concil. *in Agrigentina, 17. Aprilis, 1627.* Hinc
quoque quartã funeralem locari non poſſe reſol-
uit d. S. Cong. negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſita, *in Cuſentina, 14. Decembris. 1592.*
me citato *in loco iſto* Tambur. *d. diſputat. 14. quæſt.
3. num 3.*

Præterea, omne pactum in locationibus huiuſ- 35
modi in præiudiciũ alterius Eccleſiæ appoſitum,
nullius roboris, vel momenti exiſtit, nullámque
obligationem inducit, *c. plerique, de pactis.*

Decimarum autem fructus, quamuis Clericis 36
potius, quàm laicis locari debeant, tamen etiam
laicis locari poſſunt, cum quibus Eccleſiæ condi-
tio melior fieri poteſt, cõtrario etiã Epiſcopi ſta-
tuto non obſtante; ita tamen quòd locatio huiuſ-
modi ad feudum, vel ad alienationem non videa-
tur extendi *cap. veſtra, de locato* Eccleſiæ vero ipſæ, 37
laicis prohibentur locari; quia nullam de rebus
eccleſiaſticis debent diſpoſitionem habere, *cap. ſe-
cundum in fine,* iuncta gloſſ. *ne Clerici, vel Mon.*

Quòd verò ad permutationẽ attinet, eſt ſcien- 38
dum, quòd poteſt Epiſcopus de Iure antiquo ter-
ras duarum Eccleſiarum ſuæ diœceſis inuicem
ambarum partium accedente cõſenſu permutare,
beneplacito Sedis Apoſt. accedente, *cap. 1 de rebus
Eccleſ. non alien.* Aloyſ Ricc. *in praxi rerum fori ec-
cleſ. deciſ. 74. in 1. edit. aliàs reſol. 60. in 2. edit.* Ego
ipſe *d. alleg. 95. num. 57.* & ſi alterius prædium va-
lore præpõderet, pecunia alterius partis compen-
ſare, *d. cap. hoc ius porrectum §. ſed & permutare, c. ad
quæſtiones de rerum permut.* Permiſſum eſt quoque
Principi, rem ſuam maiorem, vel æqualem cum
re Eccleſiæ permutare, ſi id rationabilis cauſa ex-
poſcat, *cap. 1. de rerum permut.* Cæteris quoque lai-
cis in euidentem Eccleſiæ vtilitatem bona ſua cũ
bonis Eccleſiæ licitum eſt permutare, vt notatur
*in d. cap. rerum permut. & in cap. inſuper. §. fin. de re-
bus Eccleſ. non. alien.* Alioquin permutationes in 39
damnũ Eccleſiæ, aut ſine cauſa fieri omninò pro-
hibentur, *cap. precaria, in fine 10. quæſt. 2. c. Diaco-
ni, & cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2.* præſertim verò,
quæ vacante Sede, aut Eccleſia eſſent faciendæ, *d.
cap. precariæ, ead. cauſa, & quæſt.* De temporalibus
autem ad ſpiritualia permutatio fieri nõ permit-
titur; de ſpiritualibus verò ad ſpiritualia permit-
titur, *cap. ad quæſtiones, cap. exhibita, de rerum permu-
tat.*

In tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris 40
requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in aliena-
tione, Aym. *conſ. 323. ſub n. 1. verſ dico, quòd Præla-
tus.* Federic. de Senis *conſ 94.* Bartol. *in l. nulli.* vbi
etiam Iaſon. *num. 2. ff. de tranſact.* Riminal. *conſ. 129.
num. 3. lib. 5.* Rebuff. *de alien. rerum Eccleſ. n. 66.* Re-
doan. *de reb. Eccleſ. non alien. c. 1. n. 12. & 18.* Theo-
doſ. de Rubeis *in d. compendio alienat. rerum Eccleſ.
n. 36. pag. 245.* Rota apud Marcheſan. *p. 5 pag. 112.*
Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. tom. 3. cap. 476.
num. 16. cum ſeqq.* & pleniùs *tom. 5. cap. 846. num. 8.*
vbi de communi, & *num. 13.* allegat plures deci-
ſiones Rotales. Caputaq. *deciſ. 106. p. 1. deciſ. 38.
part. 2.* Coccin. *deciſ. 301. num. 1.* Rot. *in Conchen. de-
cimarum de Belmonte, 9. Maij, 1616. coram bonæ me.
Vbaldo,* Adden. *ad Gregor. XV. deciſ. 418. numer. 17.*
Et quamuis iſta concluſio non procedat, quando
minor retinet, licèt aliquid det, vel faciat, Bartol.
vbi

Digitized by Google

vbi ſup. num. 2. Iaſ. num. 2. Ruin. conſ. 129. num. 3. lib. 5. attamen, ſi bona minoris ſint penes aduerſarium, & in tráſactione agatur, vt penes ipſum remaneant, tranſactio ſine ſolemnitatibus non valet, Bart & Iaſ. in d. l. nulli. num. 2. per gloſ. in l. cum hi. §. ſi vni, in verb. tranſactionem. ff. de tranſaction. Pinel. in l. 1 part. 3. poſt num. 45. in fine. C. de bonis mater. Rot. in Bononien. tranſactionis, 14. Iunii, 1628. coram R. P. D. Ghiſlerio.

41 Valet autem tráſactio de re Eccleſiæ, & minoris propter dubium litis euẽtum, etiam non probata Eccleſiæ vtilitate, Mohed. deciſ. 1. de tranſact. & deciſ. 8. de locato. Rot. deciſ. 582. ſub num. 1. verſic. minùs obſtat. p. 1. diuerſ. quod tamen procedit reſpectu cauſæ, non verò reſpectu ſolemnitatis, quæ omninò requiritur, cùm vnum ſine alio minimè ſufficiat. Doctores in d. c. ſine exceptione, 12. quæſt. 2. vbi Laureor. de Rodulph. num. 17. Dec. in Auth. qui rem u. 2 t. C. de ſacr. Eccl. Cou. var. lib. 2. c. 17. num. 2. Rot. dec. 178. in princ. p. r. diuerſor. & in d. Bononien. tranſactionis.

42 Io repudiatione, ſeu remiſſione legati, vel hæreditatis, aut rei Eccleſiæ non incorporatæ ſufficere Prælatum, cùm ille, ſeu Beneficiatius poſſit præiudicare Eccleſiæ in acquirendis, reſoluunt Federic. de Senis conſ. 9 Panor. in cap. tua, num. 9. de his, quæ fiunt à Prælat. & in cap.... de dolo. Iaſon in l. legatum, num. 16. ff. de legat. 1. Præpoſ. in cap. verum, num. 13. de condit. appoſ. Cagnol. in l. non fraudatur, ff. de regul. iuris. Lambert. lib. 3. de iurepatron. artic. 9. quæſt. 2. princ. Rebuff. in compend. alienat. num. 91. Homobon. de Bonis de examine eccleſ. tractat. 9. cap. 21. quæſt. 67. in fine, Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 96. in 1. edit. aliàs reſolut. 82. in 2. edit. Scott. in ſelect. conſt. epit. 1. theor. 1. Bonac. var. tract. 2. quæſt. unica, puncto 2. num. 33. verſ. ſed vbi. Facit l. quæ autem. ff. quæ in fraudem credit. dom explicat prohibita alienatione ſuorum bonorum debitori in fraudem creditoris non prohiberi repudiationem legati: quia inquit, nõ videtur alienare de ſuo patrimonio. Facit etiam l. ſi ſponſus, §. ſi maritus. ff. de donat. inter virum, & vxor. quo loco probatur, quòd licèt viro prohibeatur ſuum profundere patrimonium donationibus in vxorem; tamen relicto legato à teſtatore, ea conditione, vt ſi maritus illud repudiauerit, ad vxorem deferatur, valet repudiatio mariti facta animo donãdi vxori rem legatam; quia non minuitur patrimonium. Facit denique gloſ. celebris verb. meliorem in cap. vitem. 16. quæſt. 6. commendata à Felin. in c. verum num. 12. de foro comp. Roch in cap. vltim. num. 268. de conſuet. Prob. in centur. rub. de in integ. reſtit. lib. 6. num. 18. Euerard. in loco 58. ad probandum, Prælatum poſſe in acquirendis præiudicare Eccleſiæ, vt etiã poteſt alieno nomine poſſideus ſuo dominio, iuxta text. in l. ex libris Sabinianis. Cod. de acquir. poſſeſſ. Quamuis contrarium, imò ſolum Prælatum legatum ſuæ Eccleſiæ relictum repudiare non poſſe contra Federic. tenuerint Alex. in d. l. legatum, n. 13 Felin. ſi rectè expendatur in cap. contingit el 1. num. 9. de ſent. excomm. Andr. Sicul. in cap. vt ſuper. col. 2. de rebus Eccleſ. non alien. Socin. regul. 110. Beroi. in cap. 1. num. 115. de in integ. reſtitut. Redoan. de rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 2. cap. 12. à princ. Vnde poſſe ſolum Prælatum, ſeu Rectorem remittere caducitatem emphyteutæ Eccleſiæ, reſoluunt Iaſon in dict. l. legatum numer. 18. Quarant. dict. verb. alienatio rerum Eccleſ. num. 44. limit. 13. Clar. in §. emphyteuſis, quæſt. 10. verſic. ſed numquid. Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 14. §. 7. num. 3. verſic. quinto, in fine, Ego ipſe dict. alleg. 95. n. 64.

Et quod de rebus, aut prædiis Eccleſiæ non alienandis ſtatuitur, idem quoque de ſeruis, ſeu mancipiis ab Eccleſia poſſeſſis eſt conſtitutum: nam, ſicut minùs vtilia, & ita inutiles ſerui alienari permittuntur, qui, ſcilicet, ſunt fugitiui, aut qui de fuga reuocati retineri non poſſunt. c. Abbati 54. dict. c. ferrulas, & c. ſeq. 12. q. 2. cùm verò his de cauſis manumittuntur, debet patrocinium eorum penes Eccleſiam remanere, vt, ſcilicet, ſint liberti Eccleſiæ, c. Epiſcopus qui, c. liberti, ead. cauſ., & quæſt. & hæc quidẽ omnia de iure antiquo fuerant conſtituta, quod nihilominùs, res omnes Eccleſiæ, tam mobiles quàm immobiles, corporales, & incorporales, ſacras, & non ſacras prohibuit alienari, cui etiam leges Imperatorum ſuff agantur in Auth. hoc ius, & l. ſancimus. C. de ſacroſ. Eccleſ. Auth. de non alienan. rebus Eccleſ. per tot. §. ſacra. Inſt. de rerum diuiſ. 43

Nam præbendæ quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari expreſsè prohibentur, cap. alienationes, verſ. illud 12. quæſt. 2. cap. vt ſuper, & cap. poſſeſſiones, de rebus Eccleſ. non alien. Verùm magis immobilia videbãtur alienari prohibita, & ea, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, præſertim verò ad cultũ diuinum deputata, Doctores in d. cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. non alien. exceptis pecoribus, & ſimilibus, quæ ſæpiùs ſolent in commercium venire, eò quòd vſui quotidiano hominum inſeruiunt, quæ, etſi poſſint ſeruando ſeruari, non tamẽ alienari prohibentur, Alberic. in d. Auth. non. Hoc ius porrectum. quod verò ſeruari non poteſt, illud ſolet intelligi, quod ante triennium corrumpitur, gloſſ. in l. vnic. Cod. ſi aduerſus vſumfr. arg. d. cap. ferrulas, cum ſeqq. 12. quæſt. 2. Notandum eſt tamẽ, quod ſi Eccleſia res tales poſſideat, præſertim pecora, & ſimilia, ex quibus fructus annui eliciuntur, non poterunt alienari, ſi ad Eccleſiæ redditus ſint deputata; faciliùs tamẽ poterunt cum bonis ſtabilibus commutari. 44

Quoniã verò, vt ſuperiùs diximus, propter alienationes huiuſmodi grauia detrimenta Eccleſiæ patiebantur, & plerique ambitioſa cupiditate detẽti immobilia & pretioſa mobilia Deo dicata, ex quibus Eccleſiæ, Monaſteria, & pia loca reguntur, atque illuſtrantur, & eorũ miniſtri alũtur profanis vſibus applicare, atque cum maximo illorũ, ac diuini cultus detrimento exquiſitis mediis vſurpare, aut alienare nõ verebãtur, propterea Romanus Pont. Paulus II. in Extrau. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien. expreſsè prohibuit omnium rerum, & bonorum eccleſiaſticorũ alienationem, aut omne pactum, per quod ipſorum dominium, transfertur, conceſſionem hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum (præterquam in caſibus à iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo cõcedi ſolitis, & tunc in Eccleſiarũ euidenti vtilitate, ac de fructibus, quę ſeruando ſeruari nõ poſſunt pro instantis temporis exigentia,) incõſulto, ſcilicet, Romano Pontifice. Omnes nihilominus canones, & decreta antiquiora hac de re innouãdo & confirmando, qui & decretum edidit de Commiſſariorũ officio, quibus Papa in conceſſionibus facultatum alienãdi, aut permutãdi cognitionem euidentis vtilitatis Eccleſiæ mãdare conſueuit. De 45

Digitized by Google

cuius materia vide Doctores citatos io collect. ad eundem, quibus addo Gabr. Pereira *de manu Regia part. 1. c. 27. n. 33.*

46 Facta autem alienatio, vel permutatio, aut quęlibet conceſſio, vel obligatio de rebus Eccleſiæ contra formam, aut prohibitionem, taio Canonũ antiquorum, quam etiam huiuſmodi nouarum Conſtitutionum, nulla eſt, atque irrita; quinimò præcipuè reſcindeoda, *cap. ſine exceptione, verſ. tertia, cap. Diaconi, in fine 12. quæſtio 2. cap. 2. cap. ad audientiam, cap. ad noſtram, de rebus Eccleſ. non alien. cap. 2. eod. tit. in 6.* Marta *deciſ.* 86. Anton Nau. *in ſum. Bullarij tit. de alienat. bonor. eccleſ. n. 3. pag.* 95. Præſertim verò, ſi à Regibus, vel Principibus ad preces fortè aliquorum tale qoid factum fuiſſet, & inſuper talia præſumens, depoſitionis aut ſuſpenſionis, necnon excommunicationis pœna afficitur, *cap. Apoſtolicos, in fine, & cap. fin. 10. quæſt. 2. dict. cap. 2. illo tit. in 6. Extrauag. Ambitioſæ.* Et præterea, is, qui Eccleſiæ damnum intulit alienando, aut permutando, ſeu quomodocunque concedendo, vel obligando bona ipſius, aut vſurpando, vel oegligeodo, compellitur ipſi Eccleſiæ ſatisfacere, & damna, qoæ intolit, de boois propriis reſarcire, *d. cap. fin.* 10. *quæſt. 2. cap. manifeſta, 12. q. 1.* oiſi fortè aliquid ipſe de rebos propriis Eccleſię contulerit; quia poterieratũ haberi, quod de Eccleſia minuit, pro ea videlicet, quantitate, quam ipſe Eccleſiæ contulit, *cap. etſi illi, & cap. ſi quis qualibet, 12. quæſtio. 2. & cap. ſi Epiſcopus, 52. quæſt. 9.*

Capvt XXXI. & vlt.

De Bonis Eccleſiæ per ſucceſſionem non deferendis.

Svmmarivm.

1 *Monaſterium in Regno non ſuccedit.*

2 *Monaſterium in Ducatu, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus non ſuccedit.*

3 *Monaſterium in primogeniis etiam vaſallos, & iuriſdictionem habentibus, ſuccedere poteſt.*

4 *Monaſteria bonorum incapacia in maioratu ſuccedere non poſſunt.*

5 *Monaſterium bonorum capax ſuccedit in maioratu, etiamſi illi annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, niſi expreſſè per inſtitutorem repellatur.*

6 *Maioratus inſtitutor poteſt, quem vellet, à ſui maioratus ſucceſſione omninò repellere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere.*

7 *Maioratus inſtitutor quomodo tacitè Monaſteria repellere poteſt.*

8 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit, voluiſſe inſtituentem Monaſterium repellere.*

9 *Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatem, iterum dum Monachus viuit percipere poterit; eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet.*

10 *Feudum, cuius ſeruitium reale eſt, perſonale, quod honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tranſit in Monaſterium durante vita feudatarij profeſſi.*

11 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & profana, an, & quãdo in Monaſterium tranſeat, oſtenditur, & n. 12. & 13.*

14 *Clericus in emphyteuſi, Capella, Maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poteſt, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus.*

Ecclesia, Monaſteria, & Clerici, an, & quando ſucceſſionis capaces ſint, in Regno, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, Maioratu, feudo, & emphyteuſi, eſt ſatis apud Doctores controuerſum: ſed, vt certa ab iocertis ſeparemus, quid in his tenendum ſit, dilucidè ex dictis apparebit. 1

Quantum ad Regnum attinet, io confeſſo eſt apud omnes Monaſteriom in Regno non ſuccedere; tum qoia ſuprema dignitas eſt, à qua omnes temporales dignitates procedunt, vt poſt Bartol. & Plate. *in l. 1. C. de dignit. lib.* 12. tradit Caſſao. *in catalogo gloriæ mundi, part. 5. conſid.* 137. vnde valdè iodecens videtur, vt per Mooachũ, ſeu potiùs per Mooaſteriũ regia dignitas, aut imperatoria Maieſtas repræſentetur, arg. tex. *in cap. hoc nequaquam, in fine 7. quæſt. 1.* gloſſ. 1. *in cap. ſcripſit 27. quæſt. 2.* recepta communiter, vt per Molin. *de primogen. libr. 1. cap. 13. num.* 80. Anton. Gom. *l.* 40. *Taur. num.* 66. Pelaëz *de maioratu. 1. part. quæſtio 3. numer.* 17. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæſt. 6. num.* 14. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom. 2. quæſt. 78 artic. 12. verſic. ad argumenta.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 83. me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſputat. 11. quæſt. 4. num.* 21. Deinde Rex habet aliqua onera, & mioiſteria perſonalia, quæ per ſe ipſum exequi tenetur, qualia ſunt maiores Regni vrbes viſitare, conuocare ad comitia, & eiſdem intereſſe, vaſallos defendere, & ſi opus fuerit, bellare, & plora alia de quibus *l. 7. tit. 1. & l. 2 titul. 15. part. 2.* fit meotio; & tamen certũ eſt, Mooaſterium in his bonis ſuccedere non poſſe, quæ perſonale mioiſterium prærequirunt, prout in feudo, vbi ſeruitia debita à vaſallis per ſubſtitutos præſtari nequeunt, probat *cap. 1. §. ſi quis verſic. qui Clericus, ſi de feudo defuncti, & cap. 1. de mil. vaſ. qui arma bellica.* tradoot poſt alios Molioa *dict. lib. 1. cap. 13. num.* 84. Duen. *regul.* 103. Roland. *conſ. 23. lib. 1.* Molin. *de iuſtit tract. 2. diſputat.* 540. *& 623. n. 3.* Vode, ſi in feodo, in quo perſooale ſeruitiũ requiritur, Monaſterium repellitur, quãtò magis io Regno, vbi proprij Regis præſentia neceſſaria eſt.

De Ducatu verò, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus idem omoiob videtur dicendum, tum propter perſonalia munera, quę in Regia domo Regi ſeruiendo, quæ tameo per ſubſtitutos præſtari nequeuot, vt aduertit Gregor. Lop. *l. 51. titul. 1. part. 2.* Bard. *conſ. 275. lib. 2* Xoar. *in l. quoniam, limit. 11. num* 4. tum, quia prædictæ dignitates ea mente, & tacita conditione à ſolo Rege creantur, vt ſua præſentia & apparatu regiam Maieſtatem 2

Digitized by Google

Maieſtatem in publicis actibus cõdecorare poſſint, notauit gloſ. *verb. centum, in cap. quis ſi vero, de pace tenen.* Tandem ſufficit recepta conſuetudo, quæ Monaſterium ad ſucceſſionem Regni, Ducatus, Marchionatus, & ſimilium dignitatum, nunquam admiſit, de qua meminit Molin *d. c. p. 13. n. 44.* Auendan. *ad l. 40. Tauri gloſ. 4. n. 45.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. c. 4. n. 22.*

3 In reliquis autem primogeniis vaſallos, & iuriſdictionem habentibus maior eſt controuerſia; ſed communis obtinuit, Monaſterium in illis nũ ſuccedere ex veroſimili mente inſtituentium, qui nomen, & familiam conſeruare intendunt, & aliis fundamentis adductis per Molin. *de c. 13. n. 22.* Anton. Gom. *d. l. 40. Tauri, n. 66.* Marienſ. *l. 1. tit. 7. gloſ. 1. n. 18. lib. 5. noua Recop.* Menoch. *de praeſ. 83. n. 45.* P. Molin. *d. diſp. 625.* Contrarium verò defendit Auendan. *d. gl. 4. numer. 39* Fr. Emman. *d. art. 12.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. q. 4. n. 23.* quod mihi in rigore iuris verius videtur, nec video vrgens fundamentum, aut efficacem rationem, quare Monaſterium ab iis patrimonialibus primogeniis vaſallos, & iuriſdictionem habentibus penitus excludatur: ad alia verò, quæ iuriſdictionem non habent, interim dum Monachus viuit, liberè admittatur, cùm vtroque caſu nominis, & familiæ conſeruatio requiratur, imò per Religioſum, interim dum viuit, conſeruetur, vt communis opinionis fatentur Doctores. Deinde plurima, imò ferè omnia primogenia iuriſdictionem habentia habent illam bonis patrimonialibus annexam, non verò primo, & principaliter ſeparatam: vnde, ſi Monaſterium in bonis patrimonialibus ſuccedit, quare iuriſdictionem eiſdem acceſſoriam retinere non poteſt, cùm nulla ſpeciali lege talis ſucceſſionis incapax reddatur? Pro eadem tandem parte facit text. *in cap. cùm dilectus, de ordine cognit. cap. Abbate, de ſent. & re iudicata in 6. cap. volentes,* per locum à ſpeciali, *de ſtatu Mon.* & alia iura quæ ponderat Fr. Emman. *citato loco*, quibus probatur, Monaſteria, tam virorum, quàm Monialium, vaſallos, & iuriſdictionem poſſidere: & quamuis officium iudicandi Monachis quoad actuale exercitium prohibitum eſſe videatur; non tamen prohibentur idoneos miniſtros eligere, per quos iuſtitia partibus miniſtretur: quod text. *in cap. vlt. ne Clerici, vel Mon.* expreſsè admittit, & ita nihil impedit, quominus Monaſterium iuriſdictionis ſit capax, eámque ſi non per Monachos propter negotiorũ frequẽtiam; ſaltem per ſæculares miniſtros exercere poſſint.

4 De maioratu eſt magis dubium explicare, quid tenendum, in quo certum eſt, & indubitabile, Monaſteria bonorum incapacia, quæ ſunt Fratrum Minorum, iuxta text. *in Clem. Exiuit. de verbor. ſignif.* Domus inſuper, & Collegia Societatis, vt teſtatur P. Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput 139. in prin. & diſp. 623. num. 2.* in maioratu ſuccedere non poſſe, ſed ad ſequentem vocatum maioratus bona pertinere, ac ſi primus vocatus non fuiſſet, iuxta text. *in l. 1. §. qui habebat. ff. de bon. poſſeſſ. contra tab.* cùm incapax ſucceſſionis pro mortuo naturaliter reputetur, *l. 1. §. ſed etſi patruus. ff. coniug. cum emancip.* & ita primus hic caſus extra controuerſiam eſt, vt reſoluunt Molin. *d. lib. 1. c. 14. num. 64.* Pelaes *d. p. 2. q. 3. n. 6.* Auendan *d. gloſ. 4. num. 10.* P. Molin. *d. diſp. 623. n. 1.* Fr. Emman. *d. tom. 2. q. 78. in princ.* Carol Tapia *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua c. 16. n. 12.*

Quando verò Monaſteriũ bonorum capax eſt in communi, eſt quoque certum illud eſſe capax ſucceſſionis maioratus, etiamſi maioratui annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, ſicut ſupra de ſucceſſione primogeniorum vaſallos & iuriſdictionem habentium reſoluimus, & nouiſſimè tangit Hieronym. Roder. *in compendio quaeſt. regul. reſolut. 72. nu. 20. in princ.* Valenzuela *conſ. 13. n. 43.* niſi Monaſterium per inſtituentem expreſsè à ſui maioratus ſucceſſione repellatur, potuit enim maioratus inſtitutor, quem vellet, omninò repellere, aut inſtituere; & quamlibet legem rebus ſuis imponere, iuxta *l. 1. C. de laico. Eccleſ.* vt expreſsè reſoluunt Couar. *lib. 1. var. c. 19. n. n. 10. & 11.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 12. num. 54.* Padil. *in l. cùm acutiſſimi, num 45. C. de fideicom.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 7. numer. 20.* Spin. *in ſpeculo teſtam, gloſ. 2. princ. nu. 33.* Pelaes *d. p. 2. q. 3. num. 4.* Cald Pereira *de nomin. emphyt. q. 7. num. 11.* Carol. de Tapia *in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap. 16. num. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gutier. *canon. lib. 2. cap. 25. n. 6.* Cabed. *Luſit. deciſ. 133. n. 6. & 9. p. 1.* Sanch. *in praecepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 15 num. 6.* Hieron. Roder. *d. nu. 20.* Villalob. *in ſum p. 2. tract. 30. diffic. 30. n. 7.* me citato *in hoc loco* Trullench *in praecepta Decal. lib. 7. cap. 16. dub. 9. n. 23.* Non obſtat tex. *in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis §. ſed hoc praeſenti co. lat. 9. & in Auth. niſi rogati C. ad Trebell. & in c. in praeſentia, de probat.* vbi ſi inſtitutioni, vel ſubſtitutioni alicui factæ apponatur illa conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, & grauatus Monaſterium ingrediatur, talis conditio inualida, & pro non ſcripta habetur, & Monaſterium excludit ſubſtitutum: quia reſpondetur hoc procedere in dubio; non tamen quando conſtat de voluntate diſponentis, qui Monaſterium voluit excludere, & ſubſtitutum præferre. Nec etiam obſtat, quòd, ſcilicet, prædicta conditio, ne, ſcilicet, Monaſterium in maioratu ſuccedat, pro non adiecta debet haberi, ne Religionis profeſſio impediatur: néve quis à vita monaſtica repellatur, imò ſicut illa reiicitur conditio, quæ à carnali matrimonio auertit, *l. ſi hoc 62. §. vlt. l. quoties 22. ff. de condit. & demonſt.* à fortiori reiicienda videtur illa, quæ à matrimonio ſpirituali deterret, vt reſoluunt Felin. *num. 37.* Pariſ. *num. 137. in d. c. in praeſentia* Roland *conſ 35. num. 25. lib. 3.* quia reſpondetur, non eſſe præſumendum, quemquam tam futili, & leui occaſione ab ingreſſu Monaſterij auertendum, cum Religionem ingredientes parum de bonis temporalibus ſint ſoliciti, quibus omninò renuntiant iuxta *c. cum ad Monaſterium de ſtatu Mon.* nec paupertatem profitentibus hęc poſſunt eſſe impedimento, vt aduertit Gutier. *lib. 1. canon. cap. 32. num. 57.* eò maximè quia bona non à Monacho in particulari, ſed à Monaſterio poſſidentur, & illa, quæ in communi poſſidentur, facilius negliguntur. 5

Maioratus inſtitutor non ſolùm expreſsè Monaſteria repellere poteſt, prout ſuprà reſoluimus, ſed etiam tacitè, quando ſcilicet, deſcendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos & naturales ad ſui maioratus ſuſceptionẽ ſolùm vocauit, aut ſimiles vocationes appoſuit, ex quibus conſtet, voluiſſe inſtituentem de filiis tantùm naturalibus, & per naturalem generationem procreatis; non verò de interpretatiuis intelligere, & à lege inductis, idque ex eo comprobatur quia text. *in d. §. ſed hoc praeſenti,* per interpretationem, & iuris fictionem procedit, quæ 7

tunc

Digitized by Google

tunc ſolùm locum habet, quando ex cōiecturata mente teſtatoris colligitur voluntatem ſuam interpretationi ſubiicere voluiſſe: vbi verò verba diſponentis clara ſunt reg. illius text. locum habere non poteſt, vt docet Gutier. *l. cap 32. nu. 46.*
8 Otalſch. *decìſ. Pedem 126. n. 11. tom. 1* Vnde communis, & magis recepta ſententia obtinuit, Monaſterium nō excludere ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit voluiſſe inſtituentem Monaſterium repellere, vt poſt Dec. *conſ. 259. num 3.* reſoluunt Couar. *lib. 1. var. cap. 19. num. 11.* Mantic. *d. lib. 11. tit. 7. num. 20.* Gutier. *d. lib. 1. cap. 32. num 27.* Otalch. *d. decìſ. Pedem. 126. nu. 24.* Hieron. Roder. *in compendio quaſt. regul. reſol. 71. num. 4* Tamburin. me citato *in hoc loco, de Iure Abbatum to. 3. diſp. 11. q. 4. n. 16.* & plures alij per me citati *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque iuris ſign f. 99. n. 146.* idque multò planiùs procedit in ſucceſſione maioratus, de qua agimus; tum propter perpetuam familiæ conſeruationē, cui teſtator prouidere intendit, vnde efficacior coniectura excludendi Monaſterium reſultat, vt docet Padil. *in d. l. cum acutiſſimi. n. 44.* Card Mantic. *d. tit. 7. num. 21.* tum, quia quoties teſtatoris filij, aut deſcendentes ſubſtituuntur, tales ſubſtitutos Monaſterium nō excludit, cùm naturalis ratio, & paterna pietas auitam ſucceſſionem conſeruet, *l. reſcripto. ff. vnde liberi. l. filio ff. de liber. & poſth.* & eſt communis ſententia, quam tenent propemodum infiniti à me citati *d. appell. 99. num...*

9 Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatē, interim dum Monachus viuit, percipere poterit: eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet, nec perpetuò in Monaſterio remanere poterit. Hæc reſolutio, quoad primam partem, comprobatur ex eo, quia huiuſmodi Monaſterium ratione ſui Religioſi profeſſi, ſucceſſionis capax eſt, nec vlla ſufficiens ratio aſſignari poteſt, quare etiam ſucceſſionis maioratus quoad illius commoditates capax non ſit, atque ita hanc priorem partem receptam fatentur Anton. Gom. *l. l. 40. Taur. n. 66.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. n. 95.* Valenzuel. *conſ. 295. n. 43.* Gam. *Luſit. decìſ. 6.* P Molin. *d. diſp. 623. num. 2.* Mariens. *l. 1. tit. 7. gloſ. 1 t. n. 16. l. b. 5. noue. Recop* Fr. Emman. *q. 97. art. 12. verſ. 4.* Poſterior verò pars, quòd, ſcilicet, Religioſo naturaliter mortuo in ſequentem vocatum maioratus tranſeat, facilè ſuadetur: quia maioratus ſucceſſio ex primi inſtituentis vocatione vim habet, neque Religioſus ſua profeſſione cæteris ſucceſſoribus in inſtitutione vocatis præiudicare potuit, ac perconſequens eo mortuo ſuccedere debet is, qui aliàs ſucceſſurus erat, ſi Religioſus in ſęculo moreretur, vt *ſuprà* citati explicant. Quæ quidem reſolutio procedit, etiamſi maioratus inſtitutor expreſſiſſet, vt bona maioratus de familia nunquam egrediantur, aut quòd ſemper in ſua generatione remaneant, quia non obſtantibus prædictis clauſulis, Monaſterium bona maioratus, & eius commoditates percipere poteſt. Ratio eſt: quia Monachus per profeſſionem non deſinit eſſe de familia & generatione inſtituentis, neque per profeſſionem iura ſanguinis amittit, vt colligitur *ex c. p. 1. 18. l. 1. l. aſſ. C. de Epiſcop. & Cler.* notatur gloſ. *2. in pr. in c. p. praſens 10. q. 3.* communiter recepta ex Tiraq. *de retractu, tit. 1. §. 1. gloſ. 8. n. 19.* *& de nobilit. cap. 26. n. 8.* Vnde cùm Monachus de familia ſit, & iura omnia cognationis, & familiaris retineat, vt docet P. Molin. *d. ſp. 179.* Gam. *d. decìſ. 6. num. 4.* in eo clauſulæ, & conditiones ſupradictæ verificantur, dummodo aliæ non proponantur, ex quibus appareat, inſtituentem voluiſſe Monaſterium à ſuo maioratu penitùs repellere, ita vt nec etiam ad vitam ſucceſſuris Religionem profitentis maioratus bona, & commoditates ad Monaſterium pertineant, ſed ſtatim ad proximiorem ſucceſſorem tranſeant, vt docent plures citati à Gutier. *d. c. 32. num. 30.* P. Molin. *d. diſp. 613. num. 3.*

De feudo, cuius ſeruitium reale eſt, aut perſonale, quòd honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tenendum in Monaſterium tranſire, durante vita feudatarij profeſſi, vt poſt Bald. & alios *in cap. qui Clericus, ſi de feudo fuerit contron.* tenent Afflict, *decìſ. 320 n. 3. & in cap. 1. n. 2. de milite vaſallo,* Dec. *in cap. in præſentia, de prob. n.* Coſta *in cap. ſi pater, verb. ſi abſque liberis n. 62.* Tapia *in Auth. Ingreſſi verb ſua, cap. 14. per tot. C de ſacroſ. Eccleſ.* Clar. *§. feudum, q. 78. n. 1.* Card. Pereira *de nomin. emphyt. q. 6. num. 2.* Hieron. Roder. *in compendio quaſt. regul. reſol. 66. n. 5.* Tamburin. *d. q. 4. n. 24 & 25. cum ſeqq.* quod declarandum, & ampliandum eſt, vt procedat, etiamſi feudum vaſallos, & iuriſdictionem annexam habeat, vt poſt Bald. *num. 15* Salicet. *num. vlt. in Auth. niſi rogati. C. ad Trebell.* Syluan *conſ. 3. n. 59. lib. 1.* Capic. *decìſ. 10. n. 20.* Gam. *d. decìſ. 6. nu. 1.* Menoch. *conſ. 519. n. 3* Fr. Emman. *d. art. 12. verſ. tertio,* Hieron. Roder. *loco proximè citato*: quamuis contradicans Solorz. *d. tom. 2. lib. 2. c. 17.* Sāch. *d. lib. 7. c. 15. n. 42.* Et multipliciter principalē reſolutionē limitant Tamb. *d. q. 4. n. 26 cū ſeqq.* vt Tapia *vbi ſupra.* Et de clerico in minoribus Marc. Ant. Genuenſ. *in præcticabil. q. 6. & 7. cum ſeqq* vbi de Monacho, Moniali, Epiſcopo, & Milite Hieroſolymitano, de quo ſuprà *hoc lib. c. 7. n. 46.* De Cardinalibus, eo quod in materia feudorum non reperiantur priuilegiati, negat vna ſententia poſſe ſuccedere in feudia, vt per Barbat. *de Cardin. q. 5. n. 13* Rimin iun. *conſ. 527. n. 44. lib. 5.* Menoch. *conſ. 202. n. 140.* Intrigl. *de feudis cen. 2. art. 1. n. 161. & ſeqq.* Contrariū verò certius eſt, quia talis dignitas nō debet eis detrimentum, ſed potius incrementum afferre; & ideo in tali caſu admittuntur ad ſeruiendum per ſubſtitutum, Duen. *reg. 103 fallen. 14.* Anna *ſing. 70.* Panciiol. *conſ. 111. n. 2.* Anaſtaſ. Germ. *de ſacer. immun. lib. 3. c. 6. n. 66.* Zech. *de Republ. Chriſt. tit. 3. de Cardinal. n. 9. prim. 11.* Marta *de iuriſd. p. 4. caſu 97. num. 5.* 10

De emphyteuſi eſt diſtinguendum inter eccleſiaſticam, & ſæcularem, ita vt eccleſiaſtica durante vita Monachi in Monaſterium tranſeat, niſi per dominum intra biēnium reuocetur: ſæcularis quoque in vita Monachi Monaſterio acquiratur, neque ita per dominum reuocari poſſit. Prior pars huius reſolutionis confirmatur ex eo, quia ea omnia in Monaſterium tranſeunt, quæ ſi Monachus in ſæculo remaneret, retineret, dummodo perſonale onus nō exigant, ſed tale, quod ab ipſo Monaſterio commodè adimpleri poſſint, qualis eſt ſolutio penſionis, quam Monaſterium præſtare rectè poteſt: atque ita hanc reſolutionem comprobare videtur gloſ. *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* communiter recepta, vt per Mol. *de primogen. lib. 1. cap. 13. n. 65* Pinel. *in l. 1. C. de bonis mat. p. 1. n. 46.* Gam. *d. decìſ. 6. n. 1.* Valaſc. 11

conſ. 105.

Digitized by Google

*conſ.*101.*n.*7. Quod tamen limitatur, ſi Eccleſia emphyteuſim intra biennium à Monaſterio reuocauerit, quod efficere poteſt per tex. *in Auth.de alienat. & emphyteuſi. §.1. verſ. ſi verò contingeret,* quem pro hac ſententia ponderat Bart. *in d. Auth. Ingreſſi n.* 36. communiter receptus ex Dec. *in d. c.in præſentia, n.*77. Iaſ. *in l.*2.*n.*200. *C.de emphyt.* Clar. *§.emphyteuſis q.*33.

12 Poſterior verò pars ſupradictæ reſolutionis, quæ de profana agit emphyteuſi, facilè probatur: nam, licet duabus de cauſis ad emphyteuſim alienandam directi domini conſenſus requiratur: prima, vt dominus, ſi rem emere velit, cæteris emptoribus pro eodem pretio præferatur: ſecunda, vt videat, an nouus emphyteuta ſit de perſonis in contractu emphyteutico prohibitis, vt probat tex. *in l.vlt.C. de iure emphyt. & in c.potuit, de locato;* in donationibus tamen ſolùm tenetur dominum requirere, vt donatarium agnoſcat emphyteutam, vel cauſam alleget, quare eum non admittat, vt poſt gloſ. Bart. & alios *in d.l.vlt.* tenent Cabed. *deciſ.*103.*n.*3.*& deciſ.*104.*n.*1.*&* 2. Aliqui tamen reperiuntur caſus, in quibus emphyteuta non ſolùm alienare, ſed etiam rem ipſam irrequiſito domino tradere poteſt, de quibus Cabed. *d.deciſ.*104.*n.*4. Valaſc. *de iure emphyt.q.*14.*à n.*10. *& conſ.*113.*n.*9. & Ego ipſe *in collect. ad d.c.potuit.* Præcipuus autem caſus, in quo domini conſenſus non deſideratur, eſt in alienatione à lege inducta, qualis eſt illa, quæ ex profeſſione reſultat, *Auth.Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & poſt gloſ. *in l. pater. §.Iulianus Agrippa. ff.de legat.*3. reſoluit Bart. *in l.ſi ita* 95.*§.ea lege.ff.de verb.oblig.* Iaſ. *in l.ſi filiusfam. §. diuus. ff.de legat.*1. Cald. Pereira *de renouat. emphyt.q.*19.*n.*22. atque ita emphyteuſis per profeſſionem in Monaſterium tranſit, neque poterit dominus directus illam durante vita Monachi à Monaſterio auferre, vt conſuluit Burſat. *conſ.*47. *&* 97.*lib.*1. me citato *in hoc loco* Tambur. *d.quæſt.* 4. *num.*39.

13 Obſtat tamen doctrina gloſ. *verb.prohibentur, in d.c.potuit,* recepta communiter ex Imol. ibi, *n.*24. Iaſ. *in d.l.vlt.n.*90. & aliis, quos ſequitur Cald. Pereira *d.q.*19.*n.*17. Clar. *§.emphyteuſis, q.*33. quæ inter aliquas perſonas prohibitas, ad quas emphyteuſis deuenire non poteſt, Eccleſiam, & Monaſterium enumerat propter ipſius potentiam, difficilem penſionis exactionem, incertam redditionis ſpem, & conſolationis emolumentum: vnde infert communis, emphyteuſim Eccleſiæ, aut Monaſterio abſque directi domini conſenſu, nec donari, nec legari poſſe, niſi ad effectum, vt pretium habeat, arg. *l.filiusfam.§.ſi quid alienus. ff.de legat.*1. ac proinde conſuetudine introductum fuit, vt intra annum talem rem vendere teneatur, ſecundùm Specul. Ioan. Andr. & alios, quos refert Imol. & Iaſ. *vbi ſuprà.* Vnde concludit Clar. *d.q.* 33. Valaſc. *d.conſult.*101. *n.vlt.* nullam quoad hoc inter Eccleſiam, & ſæcularem emphyteuſim differentiam eſſe conſtituendam, cùm vtroque caſu emphyteuſis à Monaſterio reuocari poſſit. Verũ, licèt hæc opinio in praxi recepta, & in iudicando ſequenda ſit, vt teſtantur Cald. Pereira *d.n.*17. *cum ſeqq.* Valaſc. *d.conſ.*101.*n.*8. de ea tamen meritò dubitari poteſt: quia nullo iure cautum reperitur, Monaſterium eſſe prohibitum, durante vita Monachi, emphyteuſim retinere, neque per dominum reuocari poſſe, niſi de eo expreſsè in emphyteuſis ſcriptum caueatur: & ita intelligi poteſt tex. *in d.l.vlt.* ibi, *his tamen perſonis, quæ non ſolent in emphyteuticis contractibus vetari,* ita vt ſenſus ſit, poſſe dominum tempore contractus prohibere, ne ad Monaſterium, Clericum, militem, Capitaneum, aut ſimiles perſonas emphyteuſis perueniat; non tamen inde ſequitur, Monaſteriũ ipſo iure eſſe prohibitum, quod ſenſiſſe videtur Fulgoſ. *in d. l. vlt* & in eo inter eccleſiaſticam, & ſecularem emphyteuſim differentia conſtituitur, quia in Eccleſiaſtica aliquæ perſonæ reperiũtur exceptæ, quæ talem emphyteuſim retinere non poſſunt, niſi Eccleſia conſentiat, iuxta text. *in d. Auth.de alienatione, verſ ſi verò contigerit.* In ſeculari verò non ita, niſi de eo in contractu emphyteutico expreſsè caueatur. Incommoda autem, quæ Doctores, & communis conſiderant, per accidens contingunt, & in conſiderationem venire non debent, vt in ſimili aduertit Cabed. *Luſitan. deciſ.*130.*n.*1.*p.*1. Deinde, eſto, fateamur, Monaſterium à iure prohibitum cenſeri, vt communis exiſtimat, id ſolùm concludit tacitè, aut ſaltem generaliter prohiberi, quod legalem alienationem non impedit, niſi expreſſa prohibitio adiecta ſit, vt docet Cald. Pereira *vbi ſuprà, n.*23. imò tentari poteſt, nullam in hoc caſu, nec legalem, nec conuentionalem alienationem reperiri, cùm interim dum Monachus viuit, ipſius perſona, non verò Monaſterium, tanquam diuerſa conſideretur: nec ex eo, quòd emphyteuta per Religionis ingreſſum potentior effectus ſit, amiſit ius, quod in emphyteuſi iam antea habebat.

De iurepatronatus quòd tranſeat in Monaſterium, reſoluunt Lambert. *de iurepatr. lib.*1.*p.*2.*q.*2. *quæſt.princ.art.*25.*n.*4. Perez *l.*1.*gloſ.deuan ſucceder, verſ.poſſumus, tit.*6.*lib.*1.*Ordin.* Ceued. *ad Decretal. collect.*5.*n.*12. Valenzuela *conſ.*135.*n.*46. vbi *numero ſeqq.* hoc multipliciter probat. Vtrùm autem Abbates, & cæteri Prælati Regulares poſſint ciuitates, oppida, caſtra, vaſallos, ac iuriſdictionem temporalem habere? vide Tambur. *de iure Abbatum tom.*3.*diſp.*12.*q.*1.*&* 2.

Hucuſque egimus de Monaſterio, & in illo reſoluta ad Eccleſiam quoque trahi poſſunt: ſupereſt nunc, vt de Clerico agamus, in quo eſt aliter reſoluendum, videlicet, illum in emphyteuſi, capella, maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poſſe, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus. Cuius rei ratio aſſignari poteſt, quia Clericus cuiuſcumque ſucceſſionis capax eſt, nec iuriſdictio, aut quæcunque temporalis poteſtas, etiam ſuprema, cum ſacerdotio repugnat, vt contra impium Caluinũ, & alios Hæreticos reſoluit Card. Bellarm. *in controuerſ.cathol.lib.*5.*de Romano Pont.c.*9. Mol. *de iuſtit.to.*2.*diſp.*29. qui pluribus auctoritatibus, & rationibus oſtendunt nõ pugnare cum aliqua diuina, aut humana lege Romanum Pont. & alios Eccleſiæ Prelatos, in locis ſibi quoad temporalia ſubiectis, vtranque, ſpiritualem ſcilicet, & temporalem poteſtatem exercere: quod apertè confirmatur ex text. *in cap. per venerabilem, verſ. rationibus,* ibi, *in Eccleſiæ patrimonio, qui filij ſint leg. cap.vlt.ne Clerici, vel Mon. lib.*6.*cap.inter dilectos, de fide inſtrum.* vt videre eſt in Primate Bracharenſi Bracharæ domino, & in Reuerendiſſimo Conimbricenſi, Arganili Comite, quorum meminit Molin. *vbi proxime*: debent tamen Sacerdotes huiuſmodi temporalia, quoad ea, quæ illis non decent, aut diſtractionem ſpiritualium ſibi afferre poſſũt, per miniſtros ſæculares exercere. Non obſtat text. *in cap. præſens* 2*n. quæſt.* 3. quia reſpondetur cum Abb. *in cap. inter* 14

dilectos

Digitized by Google

dilectos, num. 5. de fide inſtr. Comitem illum filios habuiſſe, vt ex littera patet, quibos fortè Comitatum ſponte renunciauit; ſeu, quod puto verios, Monachum eſſe, qui Comitatum retinere non potuit, vt colligitur ex littera tex ibi, *vt filius ſuus nomus Monachus fieret, & in locum eius ſuccederet*, atque ita prædictam reſolutionem maiorato, emphyteuſi capella, & cæteris bonis vinculatis obſeruat communis ſenteotia ex Abb. *in d. c. inter dilectos, n. 5.* quem refert, & ſequitur Ant Gom. *l. 40. Tauri, n. 66* Leciriel. *de primog. lib. 1. q. 24. n. 16.* Gregor. Lop. *l. 2. tit. 15. p. 2.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. n. 97.* De Regno autem habemus nos Luſitani domeſticum exemplum in Hentico, Presbytero Cardinalis qui Sebaſtiano Regi in Regno ſucceſſit, cuius etiam meminit Molin. *d. diſp. 62; num. 6.* Quæ omnia ſunt intelligenda, niſi in creatione emphyteuſis, maioratus, aut capellæ, appoſita ſit clauſula quæ Clericos à ſucceſſione repellat; quæ tamen in dubio præſumenda non eſt. Vnde infert Molin. *d. c. 13. n.* 100. Clericum non eſſe repellendum ab eo maioratu, de cuius inſtitutione non conſtat, ſed ex ſola conſuetudine, aut immemoriali præſcriptione ſubſiſtit, niſi occurrente caſu aliquis Clericus à tali maioratu iam fuiſſet excluſus per tempus ad præſeribendum ſufficiens; tunc enim ſeroandum erit, quod in aliis ſimilibus caſibus obſeruatum fuit. In feudo denique idipſum, quod ſuprà de Monaſterin bonorum capace, & Monacho diximus, de Clerico etiam dicendum puto, per text. *in c. qui Clericus, ſi de feudo fuerit controu. cap. 1. de vaſſallo mil.*

F I N I S.

L A V S D E O.

SYLLOGE

Digitized by Google

SYLLOGE

Iurium, quorum explanatio lucem accipit in hoc opere Iuris Eccleſiaſtici.

Ex Digeſtis.

Ad Leg. Aquiliam.

L. ſi ex plagis. §. in cliuio. part. 2. pag. 403. n. 1.

De collegiis illicitis.

L. 1. 2.86.70

De doli mali & met. except.

L. apud Celſum. §. Labeo. 2.185.84

De fundo dotali.

L. dotalem §. vlt. 2.337.31

De liber. leg.

L. Aurelio §. vlt. 2.415.44

Ex Codice.

De Epiſcopis, & Clericis.

Titulus eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de rebus & perſonis Eccleſiæ. 1.475.67
L. 1. & 2. 1.408.59
L. 2. 1.487.22
L. nulli, *in quibus terminis loquatur.* 2.412.27
L. omnia, & l. Orphanotrophos, *procedunt in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi.* 2.91.91

De ord. iudic.

L. 1. prope fin. l. quoties *regula non procedit vbi datur omnimoda incompetentia.* 1.415.42

De rei vendic.

L. quoties *non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Eccleſiæ.* 2.103.14

De ſacroſ. Eccleſ.

Titulus etiam eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de rebus, & perſonis Eccleſiæ. 1.475.67
L. 1 & vlt. 2.48.213

De teſtibus.

L. nulli *non habet locum quando teſtes ſunt omnino exempti.* 1.415.91

Vbi in rem actio.

L. 2. 1.422119

Ex Decreto.

Cap. 1. diſt. 34. 1.515.81
Cap. 1. diſt. 99. 1.91.8
Cap Adrianus, il 2. 1.11.54
Cap. Clericos. 1. q. 2. 2.309.27
Cap. Cleros, verb. Ordo. 21. diſt. 1.107.6
Cap. continua. 21. q. 1. 1.396.4
Cap. contra ſtatuta. 25. q. 1. 1.43.96
Cap. de Syracuſanæ. 28. diſt. 1.129.12
Cap. Diaconi. 28. diſt. 1.360.12
Cap. dictum. 94. diſt. 2.344.16
Cap. Dominus, ad fin. 93. diſt. 1.360.9
Cap. duæ. 19. q. 2. 2.268.34
Cap. duo ſimul. 9. q. 3. 1.108.77
Cap. ecce. 99. diſt. 1.29.27
Cap. Eccleſiam. 1. q. 4. 2.119.41
Cap. Epiſcopus. 12. q. 1. 2.309.25
Cap. filiis, vel nepotibus. 16. q. 7. 1.435.578
Cap. illi autem. 12. q. 1. 2.309.27
Cap. Imperator. 96. diſt. 1.396.3
Cap. in nouo 21. diſt. 1.7.19. & 1.354.9
Cap. in ſancta. 92. diſt. 1.362.27
Cap. in ſynodo. 63. diſt. 1.11.54
Cap. lectores. 32. diſt. 1.375.57
Cap. legimus. 83. diſt. 1.117.10
Cap. olim. 91. diſt. ibid.
Cap. paſtor. 1. q. 2. 2.309.27
Cap. perlectis. 25. diſt. 1.362.27
Cap. petimus. 1. q. 1. 1.432.178
Cap. Petrus 8. q. 1. 1.10.46
Cap. placuit, in princ. 12. q. 1. 2.309.25
Cap. Præſul. 2. q. 4. *hodie locum non habet.* 1.73.52
Cap. præterea. 23. diſt. 1.42.94
Cap. Presbyteri. 34. diſt. 1.376.58
Cap. priuſquam 28. diſt. 1.129.120
Cap. quomodo, de conſecr. diſt. 1. 2.119.39
Cap. regna 23. q. 5. 1.435.188
Cap. renouantes 22. diſt. 1.94.15
Cap. ſacrorum 62. diſt. 1.122.69
Cap. ſi Clericus 16. q. 1. 268.35
Cap. ſi priuatim. 12. q. 1. 2.309.27

Cap.ſi quis 1.q.2. ibid.
Cap.ſi vis 27.q.1. 1.594.144
Cap.ſic viue 16.q.1. 2.168.35
Cap.ſicut 47.diſt. 2.206.12
Cap.ſors 26.q.2. 1.368.20
Cap.Syluester, & Fauſtinianus 1.q.1. 1.395.1
Cap.vnde 8.q.1. 1.10.45

Ex Decretalibus.

De Apoſtat.

Cap.1. 1.411.73

De arbitris.

Cap.3. 2.311.40

De auctor. & vſu pallij.

Cap.vlt. 1.111.108

De cauſa poſſeſſionis.

Cap.cùm Eccleſia Suttrina. 2.382.45

De cenſibus.

Cap.cùm Apoſtolis, verſ.Suſtinemus. 2.344.14

De Clericis ægrotantib.

Cap.tua nos. 2.165.4

De Clericis non reſidentibus.

Cap.vnic. 2.331.82

De decimis.

Cap.commiſſum. 2.381.41
Cap.dudum. 2.377.12
Cap.ex parte il 1.*reuocatum eſt* per text. in cap. nuper 34.eodem tit.*non verò quoad partem, vbi agitur de annalibus.* 1.395.20. & 47
Cap.ex parte il 3. 2.394.16
Cap. nuper, *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in priuilegijs eximentibus à decimarum ſolutione.* 2.397.
Cap.quoniam. 2.377.11

De electione.

Cap.1. 1.122.70
Cap.cùm inter. 2.167.30
Cap.Eccleſia veſtra, il 2. 1.233.10
Cap.præteritæ. 2.344.13
Cap quia propter. 2.252.197
Non habet locum in poſtulatione, & collatione. 1.248.160
Eius diſpoſitio non ſe extendit ad inferiores dignitates in Collegiatis exiſtentes. 1.248.161
Eius forma non habet locum in electionibus inferiorum dignitatum. 1.249.174

De foro competenti.

Cap.1. & cap.ſignificaſti. 1.454.72

De immunit. Eccleſ.

Cap.inter alia, *quare de laicis meminerit, & non de Clericis.* 2.39.147

De iudiciis.

Cap.cùm non ab homine. 1.413.82
Cap.examinata. 2.217.235
Cap. vlt. 1.431.177

De iurepatronatus.

Cap.conſuluit. 2.213.198
Cap.nobis. 2.211.1

De officio Archidiaconi.

Cap.vlt. 1.409.60

De officio delegati.

Cap. præterea. 1.415.93

De officio Ordinarij.

Cap.cùm ab Eccleſiarum Prælatis. 1.133.10

De pactis.

Cap.vlt. 2.273.56

De præbendis.

Cap. de multis *comprehendit etiam Cardinales.* 2.73.58
Cap.dilecto. 2.273.58
Cap.licet. 2.371.82
Cap.niſi eſſent. 2.271.50

De priuilegiis.

Cap.1. 2.119.26

Qui Clerici, vel vouent.

Cap.conſuluit. 1.594.143
Cap.vlt. 1.595.151

De rebus Eccleſ. non alien.

Cap.vlt. 1.48.214

De renunt.

Cap.admonet. 2.266.10
Cap.cùm pridem. 2.269.36

De rerum permut.

Cap.vlt. 2.271.51

De reſcript.

Cap.Rodulphus. 2.261.6,7.

De reſtit.ſpol.

Cap.accepta. 2.275.70
Cap.in litteris. 2.382.44
Cap.ſolicitè. 2.275.69

De ſent.& re iudicata.

Cap.cùm cauſa. 2.48.215
Cap.perpendimus. 2.411.73

De ſimonia.

Cap.Matthæus. 1.359.264
Cap.nemo. 2.273.57

De ſtatu Monach.

Cap.cùm ad monaſterium, in fin. 1.48.132

De tranſact.

Cap.de cætero. 2.312.41
Cap.veniens. ibid.
Concordatur cum cap.2. eod.tit. 2.406.25

De

Sylloge Iurium.

De tranſlat. Epiſcopi.

Cap. inter corporalia. 2.148.72

De vita & honeſt. Clericorum.

Cap. 1. 1.578.20. & 1.412.74
Cap. pen. 1.512.60

Ex VI. Decretalium.

De decimis.

Cap. 2. §. ſanè. 2.400.62

De elect.

Cap. 1. *procedit in hoſpitali.* 2.83.30
Cap. licèt canon *non habet locum in parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis.* 2.295.16
Cap. fin. *non ſeruatur in prouiſionibus, quæ fiunt in Rom. Curia.* 1.258.348

De filiis Presbyt.

Cap. 1. *non habet locum in Parochialibus acceſſoriè annexis.* 2.294.13

De foro competenti.

Cap. 1. & 2. 1.108.77

De homicidio.

Cap. 1. 1.415.84

De immunit. Eccleſ.

Cap. 1. 2.48.212

De pœnit.

Cap. 1. & ibi gloſſ. 1.472.47

De præbendis.

Cap. ſi motu proprio *non procedit in beneficio vnito acceſſoriè.* 2.295.18

De Regularibus.

Cap. 1. *non eſt correctum per* Clem. fin. eod. tit. 1.596.162

De relig. domibus.

Cap. vlt. §. confirmatos, in fin. 1.584.50

De reſcript.

Cap. ſuſceptum. 2.266.21

Ex Clementinis.

De cenſibus.

Clem. 1. & 2. 2.346.51

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ.

De priuileg.

Clem. 1. *intelligitur de iis criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum.* 2.39.150

De reſcriptis.

Clem. Auditor, *comprehendit quoque Cardinales.* 1.73.59

De ſepultur.

Clem. 2. §. verùm. 2.336.25
Clem. dudum. 2.335.19
Debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis. 2.360.8

De ſequeſt. poſſeſſ.

Clem. vnic. *loquens in beneficio, habet locum in hoſpitali.* 2.83.29

Ex Extrauag. commun.

De rebus Eccleſ. non alien.

Extrau. Ambitioſæ. 2.459.45

De Regularibus.

Extrau. Viam ambitioſæ. 1.587.80

Ex Concilio Tridentino.

De Reformatione.

Seſſ. 6. cap. 3. 1.628.118
Seſſ. 14. cap. 17. 1.175.150
Seſſ. 21. cap. 4. & ſeſſ. 22. c. 22. cap. 3. *declarantur, & conciliantur.* 2.331.87. & ſeqq.
Seſſ. 22. cap. 8. *non habet locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis.* 2.85.53
Seſſ. 23. cap. 5. 1.628.14
Seſſ. 24. cap. 1. *circa conceſſiones factas Regibus nominandi Epiſcopos, nihil duxit innouandum.* 1.124.89
Ibid. cap. 4. *loquitur de copulatione illorum, quorum intereſt doctrinam Chriſtianam docere, & non de copulatione puerorum, ſeu parentum.* 1.164.6
De non prædicando contradicente Epiſcopo quoad Regulares, intelligitur de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit. 1.192.12
Ibid. cap. 8. *non prohibet quin & iudices ſæculares hoſpitalia, & cætera pia loca viſitare poſſint, ſi hoc eis legitimè competat.* 1.84.22
Ibid. cap. 13. 1.165.22
Ibid. cap. 18. *ſuper habendo concurſu in vacatione parochialium, locum non obtinet in vnitis acceſſoriè.* 2.295.20
Ibid. cap. 20. *non ſuſtulit modos legitimos, quibus ex iuris diſpoſitione ſortitur forum.* 1.454.77

De Regularibus.

Seſſ 25. cap. 4. *Non interdicit appellationem ad ſuperiores, ſed receſſum à monaſterio prætextu adeundi Superiorem.* 1.627.111
Ibid. cap.6. *Non derogat diſpoſitioni cap. quia propter, de elect.* 1.248.158
Ibid.cap.14. 1.628.115
Ibid. cap. 16. *Decretum vendicat ſibi locum etiam in ijs, qui excedunt annum* 16. 1.609.255
Ibid.cap.19. 1.616.104
Ibi, nemo Regularis. 2.587.79

Ex ſacra Scriptura.

Ex Matthæo.

Cap. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo & in terra.* 1.5.10

Ex Luca.

Cap.11. *quod ſupereſt*, &c. 2.307.16. & ſeqq.

Ad Titum.

Cap.1. 2,217.9
CanonApoſtol.25. 2.376.56
Breue Iulij III. 1.457.107

INDEX

INDEX

Rerum, & Verborum notabilium.

Prior numerus Partem, alter Paginam notat, tertius eſt marginalis; vbi verò vnus ſolus eſt numerus, is de priori pagina eſſe intelligitur.

A

ABBATES digniorem locum poſt Epiſcopum obtinent part. 1. pag. 213. n. 1.
Abbates in ſacris generalibus Concilijs immediatè poſt Epiſcopos ſedere debent. 2
Abbates præ aliis ſunt honorandi, quia habent dignitatem, & cum Prælatis multa commonia. 1. 214. 3
Prælatorum appellatione veniunt Abbates. 4
Abbas dicitur ſponſus Eccleſiæ, & eo mortuo Eccleſia viduata dicitur 8
Abbas dicitur Ordinarius in Eccleſiis ſibi ſubiectis, ſicut Epiſcopus, & poteſt eſſe Iudex in cauſis ſuarum Eccleſiarum ſubiectarum. 9
Conſenſus Epiſcopi ſicut requiritur in alienatione bonorum Eccleſiæ, ita conſenſus Abbatis in alienatione bonorum Eccleſiæ ſubiectæ Abbatiæ. 10
Abbas Ioachim tempore Vrbani III. multa per doctè ſcripſit 11. Iohachim Abbas fuit prophetiæ dono præditus 12
Abbas antiquus qui ſcripſit in Iure Canonico fuit ſancti Miniati Abbas. 13
Panormitanus Abbas ſcripſit in Iure Canonico, & fuit Abbas Monaſterij Monacenſis, Referendarius Papæ, & Auditor Cameræ, & tandem Cardinalis. 14
Abbas ab Hebræo, ſeu Syro vocabulo dictus eſt quaſi Pater. 15
Abbates eremi cultores dicuntur, quia ſtante tyrannorum perſecutione ſeſe in ſpeluncis abdebant, & nominati ſunt Archimandritæ, quaſi Princeps eorum, qui cauernis habitabant. 215. 16
Abbatum quidam ſunt ſæculares, & quidam Regulares 17
Abbates ſeculares ſunt illi, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent cum titulo Abbatiæ. 18
Abbates ſeculares quidam ſunt, qui non ſolùm in Clericos, verùm etiam in laicos ſibi ſubiectos quaſi Pontificalem ſiue Epiſcopalem iuriſdictionem exercent; alij ſunt prædictis longè inferiores. 19
Commendatarij Abbates illi vocantur, quibus Abbatiæ perpetuò commendantur. 20
Abbates Regulares aliqui populum, & territorium proprium habent, in quo Epiſcopalem iuriſdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur. 22
Abbates Regulares alij ſunt ſub ſe Regulares tantùm ſubditos habentes, quorum regimini, & gubernationi præfecti ſunt. 23
Monaſterium vnumquodque olim ſuum tantummodo Abbatem in ſuperiorem agnoſcebat, & illi tantum, & non alteri ſubijciebatur, poſtea cùm Monaſticæ Religiones ab Epiſcoporum iuriſdictione Summorum Pont. priuilegiis ſe eximerent, factum eſt, vt vni generali Abbati tanquam eorum capiti obedirent. 24
Abbates quidam ſunt ſolo nomine, qui Regulares ſub ſe ſubditos non habent. ibid.
Abbates originem traxerunt à primis illis Eremi Patribus quorum primus cum titulo & beneficio Abbatis fuiſſe videtur Antonius. 25

Abbates debent eſſe profeſſi eiuſdem Religionis in cuius Prælatos ſunt eligendi. 1. 216. 26
Eligere vt quis poſſit Abbatem, tacita profeſſio ſufficit, vt verò poſſit eligi neceſſariò requiritur expreſſa 27
Ordinibus ſacris conſtituti eſſe debent Abbatum electores 28
Eligentes Abbatem non ſunt per excommunicationem, vel aliam cenſuram, aut Eccleſiaſticam inhabilitatem ab eligendo ſuſpenſi. 29
Eligendi in Abbatem, vel Prælatum Regularem debent habere 25. annos incæptos 30
Profeſſus expreſsè debet eſſe eligendus in Abbatem, & Prælatum Regularem. 31
Electio Religioſi aſſumpti in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis eſt nulla, etiamſi dignus non reperiretur in illa religione qui poſſit eligi. 33
Eligendus in Abbatem debet eſſe Presbyter. 34
Electus in Abbatem non debet eſſe corpore vitiatus, homicida, apoſtata, periurus, prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi vel corporis. 1. 217. 36
Abbas vnus non poteſt duobus Monaſteriis præfici. 38
Abbas debet eſſe in regimine cautus, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus, & ſobrius, & ne ſit turbulentus, & anxius, nec nimius, & obſtinatus, nec zelotypus, & nimis ſuſpicioſus. 39
Electio Abbatis à quibus ſit facienda. 40
Benedici à proprio Epiſcopo debent Abbates omnes perpetui, qui Monachis præſunt. 1. 218. 42
Benedictio Abbatum non niſi in die Dominico, vel feſtiuo fit. 43
Benedictio Abbatis intra annum ab electione computandum poſtulanda eſt. 44
Abbates ſemel benedicti, ſi deinde ad aliam Abbatiam eligantur, non ſunt iterum benedicendi. 45
Epiſcopus ſi tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poterit ipſe Abbas non expectata benedictione Officium adminiſtrare, & Ordines minores conferre. 46
Abbas dicitur quis ante benedictionem, & poteſt vti Baculo, & cæteris Pontificalibus. 47
Epiſcopalia inſignia Abbates plurimi ex Apoſtolicæ Sedis priuilegio habent, ſcilicet vſum Mitræ, & Baculi Paſtoralis. 48
Abbates habent ius ſolemniter benedicendi in propriis tantùm Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, videlicet poſt Miſſarum ſolemnia, Veſperas, & Matutinarum Officia tantùm, non autem alibi, dummodo non ſit præſens Epiſcopus. 49
Abbas S. Mariæ Pacis Romæ, poteſt in eo Monaſterio benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia elargiri ex priuilegio, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes Cardinalis, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens fuerit. 50
Benedictionem priuatam more Epiſcoporum per vias minimè dare poteſt Abbas vſum Mitræ, & Baculi habens. 1. 219. 51
Baculo Paſtorali vtuntur Abbates. 52
Abbas ante benedictionem defert Baculum Paſtorale ſi confirmatus ſit. 53

Index Rerum,

Abbates plures recenſentur, qui ſpeciali Sedis Apoſtolicæ priuilegio habent vſum Pontificalium. 1.219.55
Abbates generales quorumdam Ordinum Monachalium ex priuilegio Summorum Pontif. habent facultatem deferendi Prælatorum Regularium habitum. 56
Mozzettam etiam præſente Epiſcopo poſſunt nonnulli Abbates generales deferre. 57
Abbas inſignia Pontificalia deferendi ius habens præcedit non habentem. 1.220.58
Mozzetta incedere extra clauſtra minimè licet Abbati S.Saluatoris Montis Amiati. 59
Abbates dicuntur habere vſum & exercitium Pontificalium potius ad decorem ſuarum Eccleſiarum, quam ad ſignificationem eorum, ad quæ in Epiſcopo fuerunt inſtituta. 60
Paramenta, & ornamenta Eccleſiarum ſibi tantùm ſubiectarum benedicere poſſunt Abbates, & vbi vigeret conſuetudo vndecumque ad ſe venientia. 61
Benedicere ſacras veſtes, & Pallas Altaris Abbatibus ex conſuetudine licet, non autem ſine ea. 62
Abbas, qui eſt benedictus, vel qui ex priuilegio Sedis Apoſtol. habet vt Pontificalia exercere poſſit, poteſt omnia ſacra benedicere, illis exceptis in quibus vnctio requiritur. 1.221.63
Conſecrationem vllam efficere Abbatibus non licet in qua vnctio requiritur, niſi eis ſpeciali Sedis Apoſtol. priuilegio fuerit indultum, vt Calices, Altaria, lapides, & alia in quibus vnctio requiritur, conſecrent, & benedicant. 64
Abbates exempti habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſſunt Minores Ordines conferre ſuis ſubditis, non ſolùm Monachis, verùm etiam & laicis in quos Ordinariam habeant iuriſdictionem. 65
Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumuis exemptis, & nullius Diœceſis, non licet attento Concil. Trid. cuiquam qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre. 66
Abbates non poſſunt conferre Minores Ordines aliis Regularibus ſibi non ſubditis, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, & ſpecialem licentiam Epiſcopi loci habuerint, nec etiam aliis ſecularibus ſuorum ſuperiorum dimiſſorias afferentibus, quamuis plures contrarium ſentiant. 67.& ſeq.
Diſpenſare in interſtitiis poſſunt Abbates in omni caſu quo primam clericalem Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus conferre poſſunt. 1.222.69.
Nouitiis conferre non poſſunt Abbates minores Ordines, qui facultate illos conferendi Regularibus ſibi ſubditis gaudent. 70
Abbates Monachos ſuos abſoluere poſſunt à peccatis omnibus, & cenſuris, niſi alteri à Iure ſpecialiter reſeruatis. 72
Abbates à ſententia excommunicationis pro iniuria Clericorum Monachos ſuos abſoluunt, ex ipſius Papæ conceſſione. 73
Abbates, & cæteri Prælati Regulares abſoluunt ſuos ſubditos à votis, & iuramentis. 74
Abbates habentes territorium cum iuriſdictione Epiſcopali reſpectu ſubditorum territorij habent poteſtatem eos abſoluendi à votis, & iuramentis. 1.223.75
Diſpenſare non poſſunt Abbates hodie cum ſuis Monachis, vt illi ad ſacros Ordines in Minori ætate promoueantur. 76
Diſpenſare poteſt Abbas cum apoſtata Monacho à Religione, vt miniſtrare in Ordinibus poſſit, & ad maiores Ordines promoueri, niſi in apoſtaſia fuerit Ordinatus. 77
Monachus vt Eccleſiaſtica officia aut dignitates conſequi poſſit, diſpenſare valet Abbas ſi Epiſcopi conſenſus accedat. 78
Diſpenſare poteſt Abbas in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in excommunicatione ignoranter, non autem ſi ſcienter. 79
Monachus vt habeat propriam cellam in Monaſterio ab aliis ſeparatam diſpenſat Abbas. 80
Abbas diſpenſat in ieiuniis & delectu ciborum, & in ſilentio, & operibus manuum. 81
Abbates exempti, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, hodie ad eam accedere tenentur. 82
Monaſteria ſibi ſubdita ex officio viſitare tenentur Abbates. 83
Abbates curare debent, vt in ſuis Monaſteriis ſacræ Scripturæ habeantur. 84
Abbates circa Monachos ſuos in his omnibus curam & diligentiam adhibere debent, quæ à ſacris Canonibus de eorum vita, & moribus ſtatuuntur. 85
Penſiones nouas imponere, aut veteres augere in Prioratibus, & aliis beneficiis ſubditorum ſuorum prohibetur Abbatibus. 86
Abbatibus interdicitur ne ſine conſenſu Capituli Clericos in Eccleſiis in quibus habent iuſpatronatus præſentent. 87
Abbatibus prohibetur ne aliquem de ſacro fonte ſuſcipiant. 88.& ſeq.
Abbates non poſſunt de cauſis Matrimonialibus cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & Indulgentias concedere, ac alia ſimilia Epiſcopalis dignitatis. 90
Abbates vſum Mitræ & Baculi ex priuilegio Apoſtol. habentes in Clericorum degradatione aſſumi poſſunt. 91
Miſſas Capellaniarum, & anniuerſariorum iuſta de cauſa ad minorem numerum Abbates & Generales Ordinum in ſuis Capitulis Generalibus reducere poterant, non ſic hodie. 92
Adminiſtratio bonorum Conuentuum ſpectat ad Abbates, præterquam in arduis. 1.224.93
Abbates, qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, regulariter poſſunt omnia quæ ſunt iuriſdictionis. 94
Dimiſſorias concedere Clericis ſecularibus ſibi ſubditis poſſunt Abbates Ordinarij, qui habent ius viſitandi, & Synodum Congregandi. 95
Confeſſarios ad ſecularium Confeſſiones audiendas poſſunt Abbates qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem approbare. 96
Denunciationes matrimoniales remittere poſſunt Abbates etiam Commendatarij in eorum Abbatiis in quibus habent iura Epiſcopalia. 97
Matrimoniis contrahendis intereſſe poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 98.
Diſpenſandi & abſoluendi facultatem conceſſam Epiſcopis per Concil. Trid. *ſeſſ 24. de reformat. cap. 6.* an habeant Abbates Ordinarij iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. 99
Diſpenſare in omnibus caſibus in quibus valet Epiſcopus, poteſt Abbas Ordinarium quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. 1.225.100
Prædicatoribus licentiam dare ad prædicandum in ſuo diſtrictu, & eos approbare poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 102
Beneficia etiam Curata conferre poteſt Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 102
Concurſum de Curatis vacantibus coram ſe, vel eius Vicario facere poteſt Abbas Ordinarius ſi ius habeat Congregandi Synodum. 103
Synodum, & Conſtitutiones Synodales facere poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. 104
Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poteſt ſicut Epiſcopus ad Concilium generale, ſeu Prouinciale admitti, citari, & vocari, & in eo habet vocem deciſiuam. 105
Beneficiorum permutationibus, & reſignationibus ſimplicibus poteſt auctoritatem interponere Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 106
Executor omnium vltimarum voluntatum ad pias cauſas poteſt eſſe Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 107
Viſitare ſubditos ſuos poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 108
Pontificalia in ſuo diſtrictu exercendi licentiam concedere poteſt alteri Epiſcopo Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 109
Matrimonialibus de cauſis cognoſcere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 110
Indulgentias, quæ ſolitæ ſunt dari Epiſcopis, concedere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 111
Abbates poſſunt primam Tonſuram ſuis Monachis, & Regularibus conferre. 1.332.16
Abbas, ſeu Prior habens vſum mitræ & Baculi, dum ſolemniter celebrant, debet habere ſuos miniſtros. 1.225.112.
Debet incedere in Eccleſia in habitu decenti, & non Camerali. 113
Non tamen aſſociari ex ſua domo, nec excipi ad Pontificaliter celebrandum vadit. 114
Debet in Eccleſia ſuæ iuriſdictioni ſubiecta præſente Epiſcopo ſedere in ſede inferiori Epiſcopi, vel apud Epiſcopum à ſiniſtris, vel e conſpectu illius. 115

Poteſt,

Poteſt, abſente Epiſcopo, ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum. 116
Abbates quando plures ſunt in eodem loco, debent in proceſſionibus incedere quiſque cum ſuo Clero, & in ſuo loco. 117
Abbati non licet in ſua Eccleſia vbi præbendæ ſunt tenues, eas ad pauciorem numerum reducere. 2.226. 118
Abbas poteſt diſpenſare ſuper illegitimitate ad quatuor Ordines minores. 119
Abbas alicuius abbatiæ exemptæ non poteſt Ordines in ea conferre, licèt ſit Epiſcopus. 120
Abbatia in multis æquiparatur Epiſcopatui. 1 114.5
Abbatialis dignitas in odioſis non comprehenditur ſub nomine dignitatis. 6
Expectans non capit Abbatiam, quæ non cadit ſub nomine beneficij cùm ſpeciali nota ſit digna. 7
Abbatiæ, & beneficia Regularia cœperunt ſecularibus commendari tempore Leonis IV. 1.215.25
Abbatiæ, & beneficia adminiſtrationem habentia à nemine præter Summum Pontificem poſſunt conferri, niſi profeſſis. 1.216 32
Inquiſitio quomodo facienda, & proceſſus fabricandus de promouendis ad Abbatias, & Monaſteria, quæ in Conſiſtorio prouidentur. 1.217.41
Abbatia S. Crucis Ordinis Camaduleñ. fuit vnita Collegio Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum. 2.030 73
Inquiſitio qualiter facienda circa qualitates eorum, qui in Conſiſtorio promouendi ſunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales & Prioratus ac regimina Monaſteriorum, vel alias Regularium Præfecturas? 2.136 158
Illegitimus ad Abbatialem dignitatem, vel alias Prælaturas Regulares abſque Summi Pontificis diſpenſatione aſſumi non poteſt. 1.217.55
Abbatiſſa non poteſt è monaſterio exire vt viſitet ædificium Eccleſiæ num ſibi placeat. 1.213.88
Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa ſi propter feudum tenetur perſonaliter præſtare iuramentum fidelitatis alicui domino ſæculari, poteſt cum honeſta ſocietate exire, modo ſtatim præſtito iuramento reuertatur. 1.656.79
Abbatiſſa, vel Prioriſſa eligenda eſt non minor annis 40. & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. 1.667.18
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ætate 40. annorum in Abbatiſſis requiſita. 1 668.19
Electio Abbatiſſæ, quæ ætatem 40 annorum requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ atque habiles, licèt non adeò idoneæ ſicut electa, eſt nulla. 20
Illegitima eligenda non eſt in Abbatiſſam abſque diſpenſatione Apoſtolica ſecluſis Religionum priuilegiis. 21
Bigama, & quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, non eſt in Abbatiſſam eligenda. 22
Infamis Abbatiſſa eſſe non poteſt. 23
Virginitas non deſideratur ad Abbatiſſæ munus, niſi vbi mos eſſet impartiendi illi benedictionem ſpecialem Virginum propriam, ſeu conſecrationem. 24
Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ expleto officiorum ſuorum triennio non eligendæ denuò ad eadem officia abſque Sedis Apoſtolicæ aut S. Congregationis licentia. 25
Abbatiſſæ ſoror poteſt ſuccedere in officio ſorori ſi Canonicè eligatur. 26
Abbatiſſæ in electione duæ partes Monialium concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes, poteſt Epiſcopus deputare vnam. 1.669.27
Votum in electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ non poteſt dare Superior, aut ſcrutator vbi inter Moniales circa eius electionem diſcordia extiterit. 28
Superior ſepta Monialium ingredi non poterit prætextu interueniendi electioni Abbatiſſæ. 29
Conſtitutio Gregorij XIII ſuper mutatione officij Abbatiſſæ ac Prioriſſæ Monialium in Italia exiſtentium ſingulis quibuſque trienniis, obſeruatur in omnibus Monialium monaſteriis quarumuis militiarum etiam Hieroſolymitanorum. 30
Abbatiſſarum electio S. Claræ per ſchedulas, & vota ſecreta celebranda, ſecùs facta omninò irrita eſt; in Monialium verò ſufficit quod fiat per vota, ſeu ſuffragia oretenus expreſſa, dummodo ſecretò audiantur. 31
Abbatiſſarum in electione poteſt Epiſcopus cum ſuo Vicario, ſeu Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto vota ſingularium Monialium oratenus expreſſa audire. 32
Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electionibus poteſt Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus intereſſe abſque vlla tamen monaſteriorum impenſa. 33
Regulares tenentur diem electionis Abbatiſſæ Epiſcopo ſignificare, eúmque vſque ad præfinitum tempus expectare. 34
Abbatiſſæ omnes præter Clariſſas extra Italiam poſſunt finito triennio reeligi. 35
Abbatiſſæ triennales non ſolent benedici. 36
Abbatiſſæ, quæ fiunt per præſentationem & inſtitutionem, poſſunt eſſe perpetuæ. 37
Officium Abbatiſſæ quod ſit? 1.670.38
Abbatiſſa poteſt cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunia regulæ, vſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, & cui. 39
Abbatiſſa quando poſſit præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus imponere? 40
Abbatiſſa debet certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem. 41
Abbatiſſa non poteſt Virgines velare, nec Moniales benedicere, nec diſpenſare in votis Monialium, nec ea commutare, bene tamen irritare. 42
Abbatiſſæ quæ in Monialium monaſteriis creandæ? 43
Abeſſe non dicitur qui ſtatim eſt reuerſurus. 1.149.77
Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij debentur fructus, & diſtributiones. 2.328.54

Abſolutio

Papa ſolus abſoluit ſeu commutat quinque vota, videlicet caſtitatis, Religionis, peregrinationis Romanæ, Hieroſolymitanæ, & Compoſtellanæ. 1.180.203
Ordinis ſola poteſtas quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, non ſufficit ad abſoluendum, ſed vlterius requiritur poteſtas iuriſdictionis. 1.358.36
Iuriſdictio ad abſoluendum in articulo mortis datur omni Sacerdoti non approbato, Iure tamen Eccleſiaſtico in Ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum. 37
Eccleſia poteſt auferre iuriſdictionem, & impedire Sacerdoti hæretico, aut præciſo ne validè abſoluat. 38
Abſoluere à caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut ordinariis loci reſeruatis prohibitum eſt omnibus religioſis cuiuſuis Ordinis vigore quorumcumque priuilegiorum. 1.642. 221
Abſoluere poſſunt Epiſcopi ab excommunicatione, & aliis cenſuris ſibi tantùm, vel nemini reſeruatis. 204
Abſoluere quandoque poſſunt Epiſcopi in certis caſibus Papæ reſeruatis. 205
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à culpa peccati in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſt. reſeruatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in ſua Diœceſi per ſe ipſos, aut per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum in foro conſcientiæ. Sed an poſſint hanc poteſtatem abſoluendi aliis committere. 206.& ſeq.
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à crimine hæreſis occulto in conſcientiæ foro per ſe ipſos tantùm, non per Vicarios 1.181.208
Abſolutio ſequens non tollit incapacitatem præcedentem. 1.238.138
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quamuis acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum, quàm ipſum principale, cui annectitur. 2.295.15
Acceſſus & regreſſus faciunt gratiam conditionalem. 1.442. 10
Acceſſus ſæcularium ad monaſteria Monialium permitti non debent ſub prætextu eas docendi ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum, etiam ad crates. 1.854.62
Acceſſus Hebræorum ad monaſteria Monialium permitti non debet ad loquendum cum illis. 63
Acolytus alicubi Epiſtolam legit ex conſuetudine. 1 369. 32
Acolytos Græco vocabulo ſic appellatus, Latinè *Sequens* poteſt intelligi. 1.370.1
Ætas 14 annorum exigitur ad Acolytatum. 2
Accolytatus, cæteríque minores Ordines iis ſaltem, qui linguam Latinam intelligunt, conferri debent. 3
Materia Ordinis Acolytatus eſt cereus extinctus ſimul cum vrceolis vacuis. 1 375.9
Forma Acolytatus ſunt verba, *accipere ceroferarium*, &c. 10
Officium Acolyti quod ſit? 11
Acolytus debet prius ab Archidiacono inſtrui qualiter in Officio ſuo ſe habere debeat. 12
Actiones omnes ſunt introductæ de iure Ciuili, ac proinde

Index Rerum,

inde poſitæ in mera, & abſoluta poteſtate Principis. 1. 455. 85

Actus ſub conditione celebratus, conditione non impleta nullum operatur effectum. 2. 270. 47

Actus quando habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requiſiti, inducet præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vitioſus. 2. 201. 83

Actus geſti propter metum, regulariter veniunt reſcindendi. 2. 281. 117

Administratio, ſeu gubernatio piorum locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium committi non debet, niſi aliter in fundatione loci cautum reperiatur. 2. 83. 37

Administratores omnes Eccleſiaſticarum rerum generali nomine procuratores vocantur, quidam Præpoſiti, alij œconomi. 1. 671. 8

Adminiſtratores hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuilegio, & conſtitutione aliqua perſonis illis ad id officium electis ratio eſſet reddenda. 2. 83. 42

Adminiſtratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes poſthac eam Epiſcopo reddere tenentur. 43

Aduentus Chriſti deſcribitur. 1. 3. 1

Adulteria & Virginum raptus in Eccleſia patientes vide *Immunitas*.

Aduocare coram Iudice eccleſiaſtico Clerici non prohibentur. 1. 515. 84

Aduocare in cauſa propria, vel Eccleſiæ, aut perſonarum miſerabilium Clerici non prohibentur coram Iudice ſæculari. 1. 516. 86

Coniunctorum in cauſa aduocare poſſunt Clerici coram Iudice ſæculari ſi alium & idoneum habere non poſſunt. 87

Clericus non ſolum ſuo nomine, ſed etiam alieno litigat in curia Romana coram quocumque Iudice. ibid.

Aduocare in vno tantum negotio poterit Clericus coram quocumque Iudice, quo expeditio aliud aſſumere valebit. 88

Clericus poteſt domi ſuæ conficere iuris allegationes, ibique conſilium etiam in ſcriptis petentibus dare. 89

Aduocare poſſunt Clerici in minoribus ſi ſtipendia non habeant eccleſiaſtica. 90

Clerici in ſacris conſtituti ſi non habeant beneficia eccleſiaſtica, aut patrimonium, quibus ſuſtententur, poſſunt aduocare abſque aliqua diſpenſatione. 91

Vide *Procurare*.

Aduocati, vel Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares niſi Superioris licentia, & vtilitate monaſterij concurrentibus. 1. 619. 41

Aduocatum conſulere, & cum procuratore de lite priuatim agere licet in die feſto. 2. 15. 9

Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt, ſacra domus, aut ædificium. 2. 3. 12

Ædificia noua conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatiis & locis Ordinis Ciſtercien. ſub excommunicationis pœna. 2. 101. 73

Ædificare, aut poſſeſſiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium. 74

Affictus.

Clericus à locis piis terrena in affictum accipere poteſt. 1. 520. 125.

Agros proprios colere poteſt Clericus. 1. 520. 124

Alba non indiget noua benedictione ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet. 2. 113. 37

Alcantara in Hiſpania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1. 540. 83

Alchymia ars clericis prohibetur. 1. 422. 135

Alea in Portugallia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1. 542. 82

Alexander III. qualiter referat quoſdam Prædeceſſores ſuos iudicaſſe matrimonium ratum diſſolui per ſecundum conſummatum. 2. 40. 61

Alexander II. quo ſenſu dixerit *in c. cùm eſſes, de teſtam.* legi diuinæ contrariar eſſe leges Ciuiles, quæ in teſtamentis ſeptem teſtes requirunt, exponitur. 2. 40. 62

Alexiani à quo inſtituti, & quando inceperint. 1. 551. 148

Alienationem rerum eccleſiaſticarum ſacri prohibent Canones. 2. 433. 1

Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur. 2

Alienare res, aut bona Eccleſiæ ſuæ nullus olim poterat, inconſulto Epiſcopo. 2. 434. 5

Papæ non licet pro quolibet iniuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas impiè diſſipare. 6

Tractatus debet præcedere alienationem. 7

Conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſt requirenda in alienatione rerum Eccleſiæ. 8

Eccleſiæ, cuius bona alienantur, ſi fuerit iuriſpatronatus laicorum, eorundem conſenſus exigendus eſt in huiuſmodi alienationibus. 9

Regularium bona, an, & quando alienari poſſint? 10

Cauſæ, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ alienari, quatuor ſunt. 11

Alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ. 2. 435. 12

Alienatio rerum Eccleſiæ propter vtilitatem fieri poteſt. 13

Paterfam bona aduentitia filiorum alienari prohibita cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt. 14

Alienare poteſt rem Eccleſiæ legitimus adminiſtrator ſubſiſtente euidente vtilitate, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione, ne alienentur. 15

Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, & non ſtatur aſſertioni alienantis. 16

Vtilitas Eccleſiæ de tempore alienationis debet probari euidens. 2. 436. 17

Eccleſiæ res alienantur ob pietatem. 18

Res ſi ſit magis Eccleſiæ damnoſa quàm vtilis, rectè alienatur, etiam ſine ſolemnitate, dummodo id ſuadeat neceſſitas. 19

Serui inutiles alienari permittuntur. 2. 439. 43

Præbendæ quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari prohibentur. 44

Alienantes bona Eccleſiæ, quas pœnas incurrant? 2. 440. 46.

Alimentorum priuilegiis gaudet Eccleſia quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio. 2. 103. 5

Altare eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium. 2. 59. 1

Altarium duo ſunt genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, aliud viaticum ſeu portatile. 2

Altare firmum & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non poteſt conſtrui, niſi ab Epiſcopo conſecretur. 3

Altare viaticum, ſeu portatile etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari. 4

Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide. 5

Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obſtante conſtitutione Synodali. 6

Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatili. 7

Altaris in conſecratione ſacra Vnctio, & benedictio requiritur. 8

Nomen Epiſcopi Altare conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur in fouea reliquiarum. 9

Altaria plura in eadem Eccleſia, & eodem die poſſunt conſecrari. 10

Altare principale debet ex conſuetudine Orientem Mundi plagam reſpicere. 2. 60. 11

Altare in Eccleſia non conſecrata minimè eſt conſecrandum abſque Romani Pontificis auctoritate. 12

Altarium conſecratio non poteſt niſi per Epiſcopum fieri. 13

Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione non poteſt. 14

Altaris lapis profanatus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti. 15

Epiſcopus ſi bis, aut ter requiſitus à Mendicantibus pro ſuorum altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem. 16

Sacerdos ſimplex Altaria conſecrare non poteſt, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur. 17

Sepulchra hominum ſuper Altaria eſſe non debent. 18

Altare firmum, & ſtabile, quibus modis execretur, ſeu violetur. 19

Altare portatile quando execretur. 20

Altare portatile conſecratum, nullatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt. 21

Altare execratum eſt iterum conſecrandum antequam ſuper illud Miſſæ celebrentur. 22

Altaria

Digitized by Google

Altaris propter execrationem non execratur Eccleſia, ſecus è conuerſo, intelligendo vt ibi. 23
Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut miniſtrare. 2.61.24
Altari in quo Epiſcopus ſolemniter Miſſam celebrauit, Presbyter eodem die non poteſt aliam celebrare. 25.
Altari iam conſtructo poteſt in abſtracto fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus. 2.61 27.
Altaria de iurepatronatus in Eccleſiis Regularium exiſtentia ſi propter vetuſtatem ruinam minentur, quid faciendum. 28
Viſitare non poteſt Epiſcopus Altaria in Regularium Eccleſiis, etiam per ſecularium Confraternitatem conſtructa. 29
In Altari portatili celebrari prohibetur. 30
Eius priuilegia. 31,32,33
Ambitio eſt inordinatus appetitus honoris terreni, & amplitudinis dignitatis. 1.126.98

S. Ambroſius.

Fratr. S. Ambroſij ad nemus à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.554.154
Anachoriſta, vide *Eremita*.
Anaſtaſius minimè Acharij erroribus conſenſit. 1.36.54
Ancilla pro educandis non datur. 1.654.55
Annuarum fauor publicus eſt, ita vt nemini liceat eidem renunciare. 2.415.43

Anniuerſaria.

Fratres Minores non ſunt capaces Anniuerſariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum. 2.421.4
Vide *Oblatio*.
Annulos in digito deferre Clericis prohibetur niſi quibus competit ex officio, vel dignitate. 1.508.23
Annus probationis, vide *Probationis annus*.
Antonius Roſellus, & Petrus Ferratienſis capitis occaſionibus odia ſua aliquando in Papam diſſeminarunt. 1.40.26
Antonius Ægyptius cum poſt Paulum Thebanum ſuperuixiſſet, ſocios huius inſtituti habuit, & multorum Monachorum Abbas fuit. 1.528.7
S. Antonij Eremitæ Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando inceperit, & ſub quo reformatus? 1.545.1.6
Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria à quo inſtituti, & quando inceperunt. 1.559.164
Apoſtata, vide *Immunitas*.
Apoſtoli parem cum Petro habuerunt poteſtatem. 1.7 25
Apoſtoli non ordinariam in ſuis, & particularibus Eccleſiis, ſed generalem in vniuerſum Orbem, parémque cum Petro, atque ita extraordinariam poteſtatem acceperunt. 1.7.27
Apoſtolorum Petri & Pauli laudes. 1.8.33
Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam grauarent. 1.427.133
Apoſtolini fratres à quo inſtituti, & quando cœperint. 1.554.155
Appellari poteſt ab Epiſcopis ad Archiepiſcopos. 1.106.53
Epiſcopus ſi poſt interpoſitam ab eo appellationem promoueatur in Archiepiſcopum, ex debito tenetur alteri illam cauſam delegare. 1.106.54
Appellari poteſt ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus. 55
Appellari poteſt ad Archiepiſcopum, etiamſi iuriſdictio Epiſcopi fuerit à Papa excitata in cauſa in qua Epiſcopus protulit ſententiam. 56
Appellatio non datur à delegato Epiſcopi ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſcopum delegantem, niſi Epiſcopus delegaret cauſas in fraudem. 1.107.69
Appellationem deuolutiuam non tollit Conc. Trid *ſeſſ.* 25. *de Regul cap.* 13. 1.636.180
Aqua benedictio, quæ fit cum ſale & exorciſmo ad domos, & homines aſpergendos, ad ſolum Sacerdotem ſpectat. 2.121.64
Aqua à ſolo Epiſcopo benedicitur cum *vino* & *cinere*, ad reconciliandam conſecratam Eccleſiam quæ violata fuerit, ac polluta. 65
Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, conſecrationem, & reconciliationem adhibetur. 66
Aquilo, De Diabolo. 1.362.14
Archidiaconus Græco vocabulo dicitur quaſi miniſtrorum princeps. 1.285.1
Archidiaconus principalem habet Dignitatem poſt Epiſcopum. 2
Archidiaconus eſt dignior Archipresbytero, & Primicerio in voce, loco, & adminiſtratione. 3
Archidiaconus de iure eſt prima dignitas in Cathedralibus Eccleſiis. 4
Archidiaconus, qui oculus Epiſcopi dicitur, in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poteſt, eligendus eſt, qui ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico. 5
Intellige de iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, iuxta tit. de officio Archidiaconi. 1.286 6
Archidiaconi iuriſdictionem contentioſam habentes debent eſſe Doctores, & promoti in publico gymnaſio. 7
Archidiaconus nullus reperitur in tota Hiſpania, qui totam illam iuris communis retineat poteſtatem. 8
Archidiaconi in Hiſpania non obligantur eſſe Doctores, aut Licentiati. 9
Ætas 25. annorum requiritur in Archidiacono habente curam animarum, in aliis, quibus ea non ineſt, 22. anni completi ſufficiunt. 10
Viſitare Clericos omnes debet Archidiaconus tertio quoque anno, ſi Epiſcopus ipſe non poſſit. 11
Archidiaconus quare dicatur oculus Epiſcopi. 12
Viſitationem ſi quam Archidiaconus legitimè exercere conſueuit, aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi facere per ſe ipſum tantùm debet. 13
Archidiacono ad viſitationem expediendam poterit Epiſcopus terminum præſcribere comitatum, & equitatum. 14
Diſtributiones quotidianas non amittit Archidiaconus interim dum viſitauerit Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ præbendæ. 15
Diſtributiones quotidianas non percipit Archidiaconus, qui propriam Eccleſiam non viſitat, ſed ſolùm Eccleſias ſuæ Diœceſis. 16
Archidiaconus dum viſitat Eccleſiam ſuæ præbendæ, non percipit fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine. 17.
Archidiaconi ad officium pertinet Epiſcopo miniſtrare, & ſolemniter celebraturo Epiſcopo ſacrum Euangelium cùm voluerit, eligere, & illos deſignare qui illud & Epiſtolam cantent. 18
Lectiones, & reſponſoria diuini Officij Lectoribus, & Cantoribus aſſignare pertinet ad Officium Archidiaconi. 19
Archidiaconus tanquam prima Dignitas poſt Pontificalem in Choro aliis ſuperior, & maior habetur. 20
Vaſa diuinis Eccleſiæ vſibus dicata ſedulò cuſtodire pertinet ad Archidiaconum. 1.287.21
Clericos ad Ordines promouendos, examinare, atque probare, eóſque Epiſcopo nomine S Eccleſiæ ordinandos offerre ſpectat ad Archidiaconum. 22
Epiſcopo ſolemniter, vel etiam Miſſam ſolemnem, & Veſperas audienti à dextris aſſiſtit Archidiaconus. 23
Archidiaconus reſpicit, vt Primicerius, & Sacriſta vel cuſtos iniuncti ſibi muneris ſolicitudinem diligenter exequantur. 24
Abbates, & Abbatiſſas in ſede ſua collocat Archidiaconus. 25
Iuriſdictionem licèt inferiorem in multis habet Archidiaconus. 26
Clericorum lites, & iurgia, modica tamen, audit Archidiaconus 27
Beneficiis priuat, & auctoritate Epiſcopi punit Archidiaconus. 28
Cenſuras imponit Archidiaconus, non tamen ſine Epiſcopi auctoritate 29
Archidiaconus inſtituit in beneficiis curam animarum habentibus de auctoritate tantùm & mandato Epiſcopi, vel ſi hoc habeat ex præſcriptione. 30
Archidiaconus ratione ſui muneris non poteſt curam committere animarum. 31
Beneficiorum in poſſeſſionem corporalem mittit Archidiaconus inſtitutos ab Epiſcopo. 32
Iuriſdictionem quomodo habeat Archidiaconus. 33
Archidiaconus poſt Epiſcopum dicitur eſſe Vicarius in omnibus. 34

Vicarij

Vicatij munus exercet Archidiaconus ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopo abſente, & eius Officialibus, non autem Sede vacante. t.288 35

Archidiaconus, etiamſi ſit prima dignitas, vel vnica, tenetur aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & ad id cogendus eſt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis. t.186.16

Archidiaconus à Vicario Epiſcopi in quo differat. t.288.36

Archidiaconi iuriſdictio hodie per conſuetudinem eſt imminuta. 37

Archidiaconus de iure maior eſt omnibus poſt Epiſcopum, & Archipresbyter eius ſubiacet iuriſdictioni. 38

Conſuetudo in aliquibus Eccleſiis introduxit vt Archipresbyter, vel præpoſitus, aut alia Dignitas Archidiacono præferatur. 39

Archipresbyter in ciuitate Paduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo. 40

Archidiaconus cur de iure præferatur Archipresbytero. t.289.41

Archidiaconus de iure præcedit Archipresbytero in adminiſtratione, cùm in diuinis Archipresbyter præcedat Archidiaconum, niſi Archidiaconus ſit etiam in Presbyteratus Ordine conſtitutus. 42

Archidiaconus Sacerdos in celebratione Miſſarum ſolemnium, abſente Epiſcopo eſt præferendus Archipresbytero. t.289.44 & ſeq.

Archidiaconus, & Archipresbyter ſi in funeralibus de eadem Cathedrali concurrant, danda eſt præcedentia Archipresbytero ratione ſtolæ. t.290 49

Archidiaconus ſi ſit prima dignitas, debet exercere officium Presbyteri aſſiſtentis cum Pluuiali Epiſcopo celebranti, illique candelam, & palmam benedictam miniſtrare. 50

Archidiaconus dum in aſſiſtentis eſt apud Epiſcopum, intelligitur præſens in choro, tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in alia. 51

Archidiaconus, qui ſuſtinet Baculum Epiſcopi dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt immediatè poſt Diaconos aſſiſtentes. 52

Archidiaconus, qui ſit ex priuilegio Protonotarius, non lucratur fructus, & diſtributiones ſui Archidiaconatus ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, choro, proceſſionibus, ac Diuinis Officiis aſſiſtat. 53

Protonotarij habitu vti non poteſt Archidiaconus in publicis functionibus, in aſſiſtentia Epiſcopi, nec in aliis actibus ſibi tanquam Archidiacono competentibus. 54

Archiepiſcopatus, & Archiepiſcopus.

Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum Carolo V. deferente conſtantiſſimè recuſauit. t.185 94

Bartholomæus de Martyribus præcepto obedientiæ coactus fuit Bracharenſem Archiepiſcopatum acceptare. t.186.95

Archiepiſcopi & Patriarchæ quomodo differant in præ ſe ferenda Cruce. t.96.33

Archiepiſcopus dictus eſt quaſi Princeps Epiſcoporum, quia oneribus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt. t.102.1

Archiepiſcopus, & Metropolitanus idem ſunt. 4

Archiepiſcopus aliquis nonnunquam Metropolitanus non eſt, veluti ſi nullum habuerit Suffraganeum. t.103.7

Ordinis reſpectu in ſubſtantia, id eſt, reſpectu characteris, nihil plus habet Archiepiſcopus quàm Epiſcopus. 8

Archiepiſcopus maiorem ſollicitudinem habet quàm Epiſcopus, reſpectu executionis & exercitij. 9

Archiepiſcopus præcellit cæteros Epiſcopos honore, & eſt perſona magis priuilegiata. 10

Archiepiſcopi præſtantia aliquando appellatur auctoritas Metropolitana, nonnunquam ius Metropolicum, interdum Archiepiſcopalis dignitas. 11

Archiepiſcopi in Diœceſi ſua habent omnia iura, poteſtatem, & obligationes, quas cæteri Epiſcopi in ſuis Diœceſibus obtinent. 14

Archiepiſcopus ſi ea faciat, quæ ſibi proueniunt ex Pallio, an abſque illo valida, & firma ſint? 17

Electos in Epiſcopos Suffraganeos confirmat Archiepiſcopus. 18

Archiepiſcopus in conſecratione ſui ſuffraganei electi & confirmati in Epiſcopum, interuenire debet, vel eam committere; nec alij Epiſcopi ſine eius mandato conſecrare debent; ſed hodie non ſeruatur. 19

Archiepiſcopus vocare poteſt Suffraganeos pro conſecratione alterius Suffraganei, qui per illum vocati accedere tenentur. 20

Archiepiſcopus poteſt Suffraganeis iniungere, vt ſeruari faciant quod ſeruatur in Metropolitana. 21

Archiepiſcopus ſingulis ſaltem triennis ad Synodum Prouincialem Suffraganeos conuocare poteſt, in qua eſt præſidens & Iudex principalis. 22

Archiepiſcopus curare debet vt Suffraganei ſui apud ſuas Eccleſias reſideant, & probare in ſcriptis eorum abſentiam, & abſque legitimis cauſis illis non reſidentibus applicare fructus fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus locis, & creſcente contumacia denunciare Papæ. t.104. 23

Archiepiſcopus poteſt compellere Suffraganeos iuſtitiam ſubditis miniſtrare, & facere id, quod debent. 24

Suffraganeum ad faciendam Synodum quotannis compellere poteſt Archiepiſcopus, & eum cogere vt conſtituat œconomum, & Archipresbyterum ruralem, & ad erectionem Seminarij ſi negligens fuerit. 25

Archiepiſcopus quandoque poteſt ſuſpendere, interdicere, & excommunicare Suffraganeos. 26

Vicarius Archiepiſcopus illo abſente poteſt Suffraganeum ſuſpendere, interdicere, & excommunicare. 28

Archiepiſcopus poteſt excommunicare Vicarium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei, ſubſiſtente cauſa rationabili. 29

Cauſæ rationabiles, quæ ſint vt poſſit Archiepiſcopus excommunicare Vicarium Epiſcopi Suffraganei. 30

Archiepiſcopus poteſt ſupplere Suffraganeorum negligentiam circa id, quod facere debent. 3[illegible]

Archiepiſcopus abſoluit quem non vult abſoluere Epiſcopus. t.105.[illegible]

Epiſcopo denegante diſpenſationem quando eſt debita, Archiepiſcopus diſpenſare poteſt. 38

Diſpenſatio dicitur debita ratione perſonæ, ætatis, loci, temporis, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ. 39

Archiepiſcopus poteſt cogere Epiſcopum vt conſtituat ſibi Vicarium quando non eſt idoneus ad regendum, vel commodè regere non poteſt. 40

Archiepiſcopus non poteſt supplere negligentiam Epiſcopi Suffraganei non præſtando conſenſum alicui actui, in quo ipſe conſenſus ad validitatem neceſſariò deſideratur. 42

Archiepiſcopus poteſt Epiſcopum Suffraganeum ad conſentiendum cogere. 43

Archiepiſcopus eſt Iudex Ordinarius Suffraganeorum ſuorum. 44

Archiepiſcopus in ipſos Suffraganeos nullam habet poteſtatem, niſi quatenus expreſſum in Iure reperitur. 45

Archiepiſcopus de ciuilibus tantùm cauſis Suffraganeorum cognoſcere poteſt; ſed contrarium cenſuit S. Congreg. 46

Sententias in ſubditos Suffraganeorum latas poteſt Archiepiſcopus corrigere, & confirmare. 50

Archiepiſcopi extra ea, quæ à Iure communi ſpecialiter illis demandantur, aut per appellationem deuoluuntur, aut dum viſitant competere dignoſcuntur, nullam in ſubditos Suffraganeorum poteſtatem habent. t.106.51.

Archiepiſcopus in ſubditos Suffraganeorum in cauſis appellationis iuriſdictionem exercet. 52

Archiepiſcopus poteſt cognoſcere inter illos, qui ſe ſponte offerunt liti ſuper illa re, de qua eſt appellatum, non autem inter eos inuitos. 57

Archiepiſcopus in cauſa appellationis ab interlocutoria pronuntiationis benè appellatum remanet Iudex in toto negotio principali. 58

Archiepiſcopus debet cognoſcere, vel delegare cauſas appellationum, quæ ad ipſum deferuntur Iure Metropolitanico in ſua, vel in illius Diœceſi à quo eſt appellatum, & non poteſt alibi, niſi de conſuetudine hoc illi competat. 59

Archiepiſcopus poteſt in Diœceſi Suffraganei habere Iudicem, aut tribunal erectum pro appellationibus audiendis propter commoditatem litigantium, abſque conſenſu ipſius. 60

Archiepiſcopus præſtare poteſt conſenſum non exhibitum ab Epiſcopo, ſupplendo eius negligentiam in eo præſtando, vbi actum fuerit remedio appellationis. t.107.61

Licentiam aſſiſtendi matrimonio ſi Epiſcopus iniuſtè deneget, poteſt Archiepiſcopus eam præſtare per viam appellationis. 62

Archiepiſcopus non poteſt compellere ſubditos Epiſcopi ad

ad perhibendum teſtimonium in cauſa appellationis, niſi aliud ſit de conſuetudine. 66
Archiepiſcopus non poteſt cognoſcere de nullitate ſententiæ inter ſubditos Suffraganeorum abſque appellatione. 67
Archiepiſcopus quando conuenit ſubditum ſui Suffraganei Epiſcopi coram ipſo, tunc non appellatur ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, ſed appellatur ad ſuperiorem Archiepiſcopi. 70
Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum circa concernentia totam Prouinciam. 72
Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum ſi ipſi nuncijs, & familiæ ſuæ iniuriam irrogauerint. 73
Crimina notoria ſubditorum Suffraganeorum liberè punire poteſt Archiepiſcopus omni tempore, abſque appellatione, & extra viſitationem. 75
Quæſtores eleemoſynarum per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus pro fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ. 78
Edicta per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus in caſibus ad ſuam Iuriſdictionem pertinentibus. 79
Indulgentias per totam Prouinciam concedere poteſt Archiepiſcopus, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo ſtatutum generalis Concilij non excedat. 80.
Prædicationis officium per totam Prouinciam aliquibus interdicere poteſt Archiepiſcopus. 81
Exulare à tota Prouincia poteſt Archiepiſcopus delinquentes in ſua Diœceſi. 82
Archiepiſcopus poteſt iudicare ſubditum Suffraganei in ſua Diœceſi delinquentem. 83
Abbates, & Regulares Prælatos negligentes compellere poteſt Archiepiſcopus vt Prædicatio Euangelij fiat in Eccleſiis Parochialibus ſubiectis Monaſterijs in nulla Diœceſi exiſtentibus. 84
Archiepiſcopus compellere poteſt Regulares in cuius Prouincia Monaſteria ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione ſunt negligentes exequi Decretum Concilij Trident. ... Regul. cap 8. 85
Archiepiſcopus ... ta interatoria cautione poterit abſoluere ſubditum Suffraganeum ſe ab Epiſcopo ſuo iniuſtè excommunicatum querelantem, nec abſolutionem mouente Archiepiſcopo obtinere valentem. 87
Archiepiſcopus poteſt viſitare Prouinciam, & procurationem à ſubditis Suffraganeorum ſuorum exigere. 88
Archiepiſcopus dum actu viſitat Diœceſes Suffraganeorum, poteſt abſoluere illorum ſubditos, tam per ſe, quàm per alios. 89
Diſpenſare in foro conſcientiæ poteſt Archiepiſcopus audiendo Confeſſionem in Pœnitentialibus dum actu viſitat Diœceſim Suffraganeus. 90
Viſitare Diœceſes Suffraganeorum non poteſt hodie Archiepiſcopus, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio Prouinciali. 91
Archiepiſcopus dum viſitat Prouinciam, non poterit Ordinare, nec concedere Litteras dimiſſorias, nec Chriſmare, nec exercere Iuriſdictionem fori contentioſi in ſubditos Epiſcopi Suffraganei, niſi in criminibus notoriis, & contra impedientes eius iuriſdictionem. 92
Archiepiſcopus vocat Epiſcopos Suffraganeos ad Concilium Prouinciale. 93
Archiepiſcopus poterit deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia Suffraganea, ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Capitulum non prouiderit, vel non idoneum elegerit, ſed eo mutuo, Capitulum poteſt infra octo dies creare alium. sur. & ſequenti.
Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, & non Dignitati, non poteſt exercere Pontificalia in Diœceſi, & Prouincia renunciata, etiam cum conceſſu Archiepiſcopi ſucceſſoris, & Suffraganeorum. s. 111. 109
Archiepiſcopus qui renunciauit, non poteſt amplius vti Pallio, ſed debet retinere penes ſe, & cum illo ſepeliri. 110
Archiepiſcopus ante receptionem Pallij nihil de prouentibus Eccleſiæ recipere poteſt 111
Archiepiſcopus ſine Pallio non poteſt ea munera obire, quæ ſunt poteſtatis, Ordinis, & Iuriſdictionis. 112
Archiepiſcopus ante Pallium acceptum poteſt Suffraganeum ſuum electum per alios Suffraganeos conſecrare, & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Pallium. 113
Archiepiſcopus infra tres menſes à die Conſecrationis, vel Confirmationis, tenetur à Romano Pont. Pallium petere. 114
Archiepiſcopus cum Pallio, quomodo intra, & extra Prouinciam ſit ſepeliendus. 119
Archiepiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus vti non poteſt Pallio prioris Eccleſiæ, neque Pallio ſui prædeceſſoris defuncti. 120
Archiepiſcopus ſi renunciauerit Archiepiſcopatui exercens Pontificalia tam in Prouincia, quàm alibi, non poteſt vti Pallio, etiamſi Epiſcopi permitterent. 122
Archiepiſcopus, qui ſponte ſue ſuo ſe Epiſcopatui abdicauit, ſi iterum ad eandem Eccleſiam eligatur, alio indigeat Pallio. 123
Archiepiſcopus ſi perdat Pallium à Papa acceptum, vel caſu igne comburatur, poterit abſque illo Pontificalia munia exercere. 124
Archiepiſcopus tranſeundo per totam Prouinciam, etiam in locis exemptis, poteſt ante ſe deferri facere Dominicam Crucem, etiam extra viſitationem, niſi eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis non Legatus. 125
Archiepiſcopus ante Pallium acceptum non facit ante ſe Crucem deferri, quia ſtatim illo accepto ad benedictionem eleuatur Crux. 126
Crux Archiepiſcopi in Cathedrali recepti à Canonicis præcedit itaut inter Crucem & Archiepiſcopum nemo ſit niſi Dignitates, & Canonici. 127
Archiepiſcopus occurrentes per totam Prouinciam benedicit dextera eleuata & extenſa, ſignum Crucis formans etiam in loco exempto, tam ſolemniter, quàm priuatim. 129
Archiepiſcopus poteſt in tota Prouincia diuina Officia in Pontificalibus celebrare, & ab aliis in ſua præſentia celebrari facere. 130
Archiepiſcopus in tota ſua prouincia pro celebratione in Pontificalibus poteſt collocare Sedem. 131
Iuriſdictione, vel officio non vtitur Archiepiſcopus in ſua Prouincia, ſine licentia Epiſcopi loci, vel ſuperioris exempti. 132
Archiepiſcopus poteſt in tota ſua Prouincia admonere Monachos, & alios Regulares vagabundos, & apoſtatas vt redeant ad ſua Monaſteria. 63
Vide *Epiſcopus, Metropolitanus.*
Archipresbyter poſt Archidiaconum habet dignitatem. 2. 392. 1, 4
Archipresbyter dicitur quaſi Presbyterorum primus, ſiue præfectus. 2
Archipresbyter vocatur Decanus Presbyterorum. 3
Archipresbyter eſt duplex, vnus vrbanus, & alius ruralis. 5
Vrbanus Archipresbyter eſt qui in Vrbe degens, dignitati præeſt in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia. 6
Ruralis, vel foraneus Archipresbyter eſt qui ruri Eccleſiæ præeſt Parochiali, ſeu Plebaniæ. 7
Officium Archipresbyteri ciuitatis in Cathedrali Eccleſia quòd ſit de iure communi. 9
Miſſas diſtribuit inter Dignitates, & Canonicos Archipresbyter, non ſemper vni, ſed ſucceſſiuè per ordinem. 10
Archipresbyter ſi non potuerit, vel noluerit celebrare Miſſas ſibi incumbentes, non poteſt pro ſuo arbitrio eas alteri delegare, ſed aliæ Dignitates, & Canonici per ordinem ſubintrant in eius locum. 11
Archipresbyter non debet ſe intromittere in regimine chori, quod ad ſolum Cantorem pertinet. 12
Archipresbyter quamuis ſit prima dignitas in choro, debet tamen cedere primum, ac digniorem locum celebranti. 13
Archipresbyter quomodo dicatur *in cap. 2. de offic. Archipr.* Sacerdotibus Cardinalibus præeſſe. 14
Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtit Archipresbyter, & Sacerdotibus tunc præcipit, vt ſacris ſe veſtibus induant. 15
Pœnitentes in feria quarta Cinerum ab Eccleſia expellit Archipresbyter, & feria quinta in Cœna cùm reconciliantur, Epiſcopo repræſentat. 16
Fontes benedicit Archipresbyter, & Pœnitentiam, aliaque Sacramenta pro Epiſcopo eo infirmo, vel abſente miniſtrat. 17
Archipresbyter eſt quaſi Parochialis Sacerdos omnium poſt Epiſcopum, videlicet in adminiſtratione Sacramentorum. 18
Cathedralis dicitur Parochia totius ciuitatis, vel diœceſis. 19

Cap.ſi quis 1.q.2. ibid.
Cap.ſi vis 27.q.1. 1.594.144
Cap.ſic viue 16.q.1. 2.268.35
Cap.ſicut 47.diſt. 2.206.12
Cap.ſors 16.q.2. 1.368.20
Cap.Sylueſter, & Fauſtinianus 1.q.1. 1.395.1
Cap.vnde 8.q.1. 1.10.43

Ex Decretalibus.

De Apoſtat.

Cap.1. 1.411.73

De arbitris.

Cap.3. 2.311.40

De auctor. & vſu pallij.

Cap.vlt. 1.111.108

De cauſa poſſeſſionis.

Cap.cùm Eccleſia Sutrina. 2.382.45

De cenſibus.

Cap.cùm Apoſtolis, verſ.Suſtinemus. 2.344.14

De Clericis ægrotantib.

Cap.tua nos. 2.163.4

De Clericis non reſidentibus.

Cap.vnic. 2.331.82

De decimis.

Cap.commiſſum. 2.381.41
Cap.dudum. 2.377.12
Cap.ex parte il 1. *reuocatum eſt* per text. in cap. nuper 34.eodem tit. *non verò quoad partem, vbi agitur de annalibus.* 1.395.20. & 47
Cap.ex parte il 3. 2.194.16
Cap. nuper, *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in priuilegijs eximentibus à decimarum ſolutione.* 2.397.
Cap.quoniam. 2.377.18

De electione.

Cap.1. 1.112.70
Cap.cùm inter. 2.167.30
Cap.Eccleſia veſtra, il 2. 1.233.10
Cap.præteritæ. 2.344.13
Cap quia propter. 2.252.197
Non habet locum in poſtulatione, & collatione. 1.248.160
Eius diſpoſitio non ſe extendit ad inferiores dignitates in Collegiatis exiſtentes. 1.248.161
Eius forma non habet locum in electionibus inferiorum dignitatum. 1.249.174

De foro competenti.

Cap.1. & cap.ſignificaſti. 1.454.72

De immunit. Eccleſ.

Cap.inter alia, *quare de laicis meminerit, & non de Clericis.* 2.39.147

De iudiciis.

Cap.cùm non ab homine. 1.413.82
Cap.examinata. 2.217.235
Cap. vlt. 1.431.177

De iurepatronatus.

Cap.conſuluit. 2.113.198.
Cap.nobis. 2.221.1

De officio Archidiaconi.

Cap.vlt. 1.409.60

De officio delegati.

Cap. præterea. 1.415.93

De officio Ordinarij.

Cap.cùm ab Eccleſiarum Prælatis. 1.233.10

De pactis.

Cap.vlt. 2.273.36

De præbendis.

Cap. de multa *comprehendit etiam Cardinales.* 1.73.58
Cap.dilecto. 2.273.38
Cap.licet. 2.371.81
Cap.niſi eſſent. 2.271.39

De priuilegiis.

Cap.1. 1.119.26

Qui Clerici, vel vouent.

Cap.conſuluit. 1.394.143
Cap.vlt. 1.595.151

De rebus Eccleſ. non alien.

Cap.vlt. 1.48.214

De renunt.

Cap.admonet. 2.266.10
Cap.cùm pridem. 2.269.36

De rerum permut.

Cap.vlt. 2.271.51

De reſcript.

Cap.Rodulphus. 1.261.6,7

De reſtit.ſpol.

Cap.accepta. 1.275.70
Cap.in litteris. 2.382.44
Cap.ſolicitè. 2.275.69

De ſent.& re iudicata.

Cap.cùm cauſa. 2.48.213
Cap.perpendimus. 1.421.73

De ſimonia.

Cap.Matthæus. 1.339.264
Cap.nemo. 2.273.57

De ſtatu Monach.

Cap.cùm ad monaſterium, in fin. 1.48.132

De tranſact.

Cap.de cætero. 2.312.41
Cap.veniens. ibid.
Concordatur cum cap.2. eod.tit. 2.406.25

De

De tranſlat. Epiſcopi.

Cap.inter corporalia. 2.148.72

De vita & honeſt. Clericorum.

Cap.1. 1.378.20. & 1.412.74
Cap. pen. 1.512.60

Ex VI. Decretalium.

De decimis.

Cap.2. §.ſanè. 2.400.62

De elect.

Cap.1. *procedit in hoſpitali.* 2.83.30
Cap. licèt canon *non habet locum in parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis.* 2.295.16
Cap.fin. *non ſeruatur in prouiſionibus, quæ fiunt in Rom. Curia.* 1.258.348

De filiis Presbyt.

Cap. 1. *non habet locum in Parochialibus acceſſoriè annexis.* 2.294.13

De foro competenti.

Cap.1. & 2. 1.108.77

De homicidio.

Cap.1. 1.413.84

De immunit. Eccleſ.

Cap.1. 2.48.212

De pœnit.

Cap.1. & ibi gloſſ. 1.472.47

De præbendis.

Cap. ſi motu proprio *non procedit in beneficio vnito acceſſoriè.* 2.295.18

De Regularibus.

Cap. 1. *non eſt correctum per* Clem. fin. eod. tit. 1. 596.162

De relig. domibus.

Cap. vlt. §. confirmatos, in fin. 1.584.50

De reſcript.

Cap. ſuſceptum. 2.266.21

Ex Clementinis.

De cenſibus.

Clem. 1. & 2. 2.346.51

De priuileg.

Clem. 1. *intelligitur de ijs criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit Eccleſiarum.* 2. 39. 150

De reſcriptis.

Clem. Auditor, *comprehendit quoque Cardinales.* 1. 73.59

De ſepultur.

Clem. 2. §. verùm. 2.336.23
Clem. dudum. 2.335.19
Debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur a ſolutione quartæ funeralis. 2.360.8

De ſequeſt. poſſeſſ.

Clem. vnic. *loquens in beneficio, habet locum in hoſpitali.* 2.83.29

Ex Extrauag. commun.

De rebus Eccleſ. non alien.

Extrau. Ambitioſæ. 2.439.45

De Regularibus.

Extrau. Viam ambitioſæ. 1.587.80

Ex Concilio Tridentino.

De Reformatione.

Seſſ.6. cap.3. 1.628.118
Seſſ.14. cap.17. 1.173.150
Seſſ.21. cap.3. & ſeſſ.22. c.22. cap.3. *declarantur, & conciliantur.* 2.331.87. & ſeqq.
Seſſ.22. cap. 8. *non habet locum extra viſitationem in caſibus etiam in iure non conceſſis.* 2.85.53
Seſſ.23. cap.3. 1.628.14
Seſſ. 24. cap. 1. *circa conceſſiones factas Regibus nominandi Epiſcopos, nihil duxit innouandum.* 1. 124.89
Ibid. cap.4. *loquitur de copulatione illorum, quorum intereſt doctrinam Christianam docere, & non de copulatione puerorum, ſeu parentum.* 1. 164.6
De non prædicando contradicente Epiſcopo quoad Regulares, intelligitur de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit. 1. 191. 12
Ibid. cap. 8. *non prohibet quin & iudices ſæculares hoſpitalia, & cætera pia loca viſitare poſſint, ſi hoc eis legitimè competat.* 1.84.22
Ibid. cap.13. 1.161.22
Ibid. cap. 18. *ſuper habendo concurſu in vacatione parochialium, locum non obtinet in vnitis acceſſoriè.* 2.295.20
Ibid. cap. 20. *non ſuſtulit modos legitimos, quibus ex iuris diſpoſitione ſortitur forum.* 2. 454. 77

De Regularibus.

Seſſ 15. cap. 4. *Non interdicit appellationem ad ſuperiores, ſed receſſum à monaſterio prætextu adeundi Superiorem.* 1.627.111
Ibid. cap. 6. *Non derogat diſpoſitioni cap. quia propter, de elect.* 1.248.158
Ibid. cap. 14. 1.628.115
Ibid. cap. 16. *Decretum vendicat ſibi locum etiam in ijs, qui excedunt annum 16.* 1.609.255
Ibid. cap. 19. 1.616.104
Ibi, nemo Regularis. 1.587.79

Ex ſacra Scriptura.

Ex Matthæo.

Cap. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo & in terra.* 1.5.10

Ex Luca.

Cap. 11. *quod ſupereſt*, &c. 2.307.16. & ſeqq.

Ad Titum.

Cap. 1. 1.117.9
Canon Apoſtol. 25. 1.376.56
Breue Iulij III. 1.457.107

INDEX

INDEX
Rerum, & Verborum notabilium.

Prior numerus Partem, alter Paginam notat, tertius eſt marginalis; vbi verò vnus ſolus eſt numerus, is de priori pagina eſſe intelligitur.

A

ABBATES digniorem locum poſt Epiſcopum obtinent. part. 1. pag. 213 n. 1.
Abbates in ſacris generalibus Concilijs immediatè poſt Epiſcopos ſedere debent. 2
Abbates præ alijs ſunt honorandi, quia habent dignitatem, & cum Prælatis multa communia. 1. 214. 3
Prælatorum appellatione veniunt Abbates. 4
Abbas dicitur ſponſus Eccleſiæ, & eo mortuo Eccleſia vidua dicitur 8
Abbas dicitur Ordinarius in Eccleſiis ſibi ſubiectis, ſicut Epiſcopus, & poteſt eſſe Iudex in cauſis ſuarum Eccleſiarum ſubiectarum. 9
Conſenſus Epiſcopi ſicut requiritur in alienatione bonorum Eccleſiæ, ita conſenſus Abbatis in alienatione bonorum Eccleſiæ ſubiectæ Abbatiæ. 10
Abbas Ioachim tempore Vrbani III. multa per doctè ſcripſit 11. Iohachim Abbas fuit prophetiæ dono præditus 12
Abbas antiquus qui ſcripſit in Iure Canonico fuit ſancti Miniati Abbas. 13
Panormitanus Abbas ſcripſit in Iure Canonico, & fuit Abbas Monaſterij Monacenſis, Referendarius Papæ, & Auditor Cameræ, & tandem Cardinalis. 14
Abbas ab Hebræo, ſeu Syro vocabulo dictus eſt quaſi Pater. 15
Abbates eremi cultores dicuntur, quia ſtante tyrannorum perſecutione ſeſe in ſpeluncis abdebant, & nominati ſunt Archimandritæ, quaſi Princeps eorum, qui cauernis habitabant. 215. 16
Abbatum quidam ſunt ſæculares, & quidam Regulares. 17
Abbates ſeculares ſunt illi, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent cum titulo Abbatiæ. 18
Abbates ſeculares quidam ſunt, qui non ſolùm in Clericos, verùm etiam in laicos ſibi ſubiectos quaſi Pontificalem ſiue Epiſcopalem iuriſdictionem exercent; alij ſunt prædictis longè inferiores. 19
Commendatarij Abbates illi vocantur, quibus Abbatiæ perpetuò commendantur. 20
Abbates Regulares aliqui populum, & territorium proprium habent, in quo Epiſcopalem iuriſdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur. 22
Abbates Regulares alij ſunt ſub ſe Regulares tantùm ſubditos habentes, quorum regimini, & gubernationi præfecti ſunt. 23
Monaſterium vnumquodque olim ſuum tantummodo Abbatem in ſuperiorem agnoſcebat, & illi tantum, & non alteri ſubiiciebatur, poſtea cùm Monaſticæ Religiones ab Epiſcoporum iuriſdictione Summorum Pont. priuilegiis ſe eximerent, factum eſt, vt vni generali Abbati tanquam eorum capiti obedirent. 24
Abbates quidam ſunt ſolo nomine, qui Regulares ſub ſe ſubditos non habent. ibid.
Abbates originem traxerunt à primis illis Eremi Patribus quorum primus cum titulo & beneficio Abbatis fuiſſe videtur Antonius. 25
Abbates debent eſſe profeſſi eiuſdem Religionis in cuius Prælatos ſunt eligendi. 1. 216. 26
Eligere vt quis poſſit Abbatem, tacita profeſſio ſufficit, vt verò poſſit eligi neceſſario requiritur expreſſa 27
Ordinibus ſacris conſtituti eſſe debent Abbatum electores 28
Eligentes Abbatem non ſint per excommunicationem, vel aliam cenſuram, aut Eccleſiaſticam inhabilitatem ab eligendo ſuſpenſi. 29
Eligendi in Abbatem, vel Prælatum Regularem debent habere 25. annos inceptos. 30
Profeſſus expreſsè debet eſſe eligendus in Abbatem, & Prælatum Regularem. 32
Electio Religioſi aſſumpti in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis eſt nulla, etiamſi dignus non reperiretur in illa religione qui poſſit eligi. 33
Eligendus in Abbatem debet eſſe Presbyter. 34
Electus in Abbatem non debet eſſe corpore vitiatus, homicida, apoſtata, periurus, prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi vel corporis. 1. 217. 36
Abbas vnus non poteſt duobus Monaſteriis præfici. 38
Abbas debet eſſe in regimine cautus, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus, & ſobrius, & ne ſit turbulentus, & anxius, nec nimius, & obſtinatus, nec zelotypus, & nimis ſuſpicioſus. 39
Electio Abbatis à quibus ſit facienda. 40
Benedici à proprio Epiſcopo debent Abbates omnes perpetui, qui Monachis præſunt. 1. 218. 42
Benedictio Abbatum non niſi in die Dominico, vel feſtiuo ſit. 43
Benedictio Abbatis intra annum ab electione computandum poſtulanda eſt. 44
Abbates ſemel benedicti, ſi deinde ad aliam Abbatiam eligantur, non ſunt iterum benedicendi. 45
Epiſcopus ſi tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poterit ipſe Abbas non expectata benedictione Officium adminiſtrare, & Ordines minores conferre. 46
Abbas dicitur quis ante benedictionem, & poteſt vti Baculo, & cæteris Pontificalibus. 47
Epiſcopalia inſignia Abbates plurimi ex Apoſtolicæ Sedis priuilegio habent, ſcilicet vſum Mitræ, & Baculi Paſtoralis. 48
Abbates habent ius ſolemniter benedicendi in propriis tantùm Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, videlicet poſt Miſſarum ſolemnia, Veſperas, & Matutinarum Officia tantùm, non autem alibi, dummodo non ſit præſens Epiſcopus. 49
Abbas S. Mariæ Pacis Romæ, poteſt in eo Monaſterio benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia elargiri ex priuilegio, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes Cardinalis, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens fuerit. 50
Benedictionem primam more Epiſcoporum per vias minimè dare poteſt Abbas vſum Mitræ, & Baculi habens. 1. 219. 51
Baculo Paſtorali vtuntur Abbates. 52
Abbas ante benedictionem defert Baculum Paſtorale ſi confirmatus ſit. 53

Index Rerum,

Abbates plures recenſentur, qui ſpeciali Sedis Apoſtolicæ priuilegio habent vſum Pontificalium. 1.219.55

Abbates generales quorumdam Ordinum Monachalium ex priuilegio Summorum Pontif. habent facultatem deferendi Prælatorum Regularium habitum. 56

Mozzettam etiam præſente Epiſcopo poſſunt nonnulli Abbates generales deferre. 57

Abbas inſignia Pontificalia deferendi ius habens præcedit non habentem. 1.220.58

Mozzetta incedere extra clauſtra minimè licet Abbati S. Saluatoris Montis Amiati. 59

Abbates dicuntur habere vſum & exercitium Pontificalium potius ad decorem ſuarum Eccleſiarum, quam ad ſignificationem eorum, ad quæ in Epiſcopo fuerunt inſtituta. 60

Paramenta, & ornamenta Eccleſiarum ſibi tantùm ſubiectarum benedicere poſſunt Abbates, & vbi vigeret conſuetudo vndecumque ad ſe venientia. 61

Benedicere ſacras veſtes, & Pallas Altaris Abbatibus ex conſuetudine licet, non autem ſine ea. 62

Abbas, qui eſt benedictus, vel qui ex priuilegio Sedis Apoſtol. habet vt Pontificalia exercere poſſit, poteſt omnia ſacra benedicere, illis exceptis in quibus vnctio requiritur. 1.221.63

Conſecrationem vllam efficere Abbatibus non liceat in qua vnctio requiritur, niſi eis ſpeciali Sedis Apoſtol. priuilegio fuerit indultum, vt Calices, Altaria, lapides, & alia in quibus vnctio requiritur, conſecrent, & benedicant. 64

Abbates exempti habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſſunt Minores Ordines conferre ſuis ſubditis, non ſolùm Monachis, verùm etiam & laicis in quos Ordinariam habeant iuriſdictionem. 65

Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumuis exemptis, & nullius Diœceſis, non licet attento Concil. Trid. cuiquam qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre. 66

Abbates non poſſunt conferre Minores Ordines aliis Regularibus ſibi non ſubditis, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, & ſpecialem licentiam Epiſcopi loci habuerint, nec etiam aliis ſecularibus ſuorum ſuperiorum dimiſſorias afferentibus, quamuis plures contrarium ſentiant. 67.& ſeq.

Diſpenſare in interſtitiis poſſunt Abbates in omni caſu quo primam clericalem Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus conferre poſſunt. 1.222.69.

Nouitiis conferre non poſſunt Abbates minores Ordines, qui facultate illos conferendi Regularibus ſibi ſubditis gaudent. 70

Abbates Monachos ſuos abſoluere poſſunt à peccatis omnibus, & cenſuris, niſi alteri à Iure ſpecialiter reſeruatis. 72

Abbates à ſententia excommunicationis pro iniuria Clericorum Monachos ſuos abſoluunt, ex ipſius Papæ conceſſione. 73

Abbates, & cæteri Prælati Regulares abſoluunt ſuos ſubditos à votis, & iuramentis. 74

Abbates habentes territorium cum iuriſdictione Epiſcopali reſpectu ſubditorum territorij habent poteſtatem eos abſoluendi à votis, & iuramentis. 1.223.75

Diſpenſare non poſſunt Abbates hodie cum ſuis Monachis, vt illi ad ſacros Ordines in Minori ætate promoueantur. 76

Diſpenſare poteſt Abbas cum apoſtata Monacho à Religione, vt miniſtrare in Ordinibus poſſit, & ad maiores Ordines promoueri, niſi in apoſtata fuerit Ordinatus. 77

Monachus vt Eccleſiaſtica officia aut dignitates conſequi poſſit, diſpenſare valet Abbas ſi Epiſcopi conſenſus accedat. 78

Diſpenſare poteſt Abbas in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in excommunicatione ignoranter, non autem ſi ſcienter. 79

Monachus vt habeat propriam cellam in Monaſterio ab aliis ſeparatam diſpenſat Abbas. 80

Abbas diſpenſat in ieiuniis & delectu ciborum, & in ſilentio, & operibus manuum. 81

Abbates exempti, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, hodie ad eam accedere tenentur. 82

Monaſteria ſibi ſubdita ex officio viſitare tenentur Abbates. 83

Abbates curare debent, vt in ſuis Monaſteriis ſacræ Scripturæ habeantur. 84

Abbates circa Monachos ſuos in his omnibus curam & diligentiam adhibere debent, quæ à ſacris Canonibus de eorum vita, & moribus ſtatuuntur. 85

Penſiones nouas imponere, aut veteres augere in Prioratibus, & aliis beneficiis ſubditorum ſuorum prohibentur Abbatibus. 86

Abbatibus interdicitur ne ſine conſenſu Capituli Clericos in Eccleſiis in quibus habent iuſpatronatus præſentent. 87

Abbatibus prohibetur ne aliquem de ſacro fonte ſuſcipiant. 88.& ſeq.

Abbates non poſſunt de cauſis Matrimonialibus cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & Indulgentias concedere, ac alia ſimilia Epiſcopalis dignitatis. 90

Abbates vſum Mitræ & Baculi ex priuilegio Apoſtol. habentes in Clericorum degradatione aſſumi poſſunt. 91

Miſſas Capellaniarum, & anniuerſariorum iuſta de cauſa ad minorem numerum Abbates & Generales Ordinum in ſuis Capitulis Generalibus reducere poterant, non ſic hodie. 92

Adminiſtratio bonorum Conuentuum ſpectat ad Abbates, præterquam in arduis. 1.224.93

Abbates, qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, regulariter poſſunt omnia quæ ſunt iuriſdictionis. 94

Dimiſſorias concedere Clericis ſecularibus ſibi ſubditis poſſunt Abbates Ordinarij, qui habent ius viſitandi, & Synodum Congregandi. 95

Confeſſarios ad ſecularium Confeſſiones audiendas poſſunt Abbates qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem approbare. 96

Denunciationes matrimoniales remittere poſſunt Abbates etiam Commendatarij in eorum Abbatiis in quibus habent iura Epiſcopalia. 97

Matrimoniis contrahendis intereſſe poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 98.

Diſpenſandi & abſoluendi facultatem conceſſam Epiſcopis per Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6.* an habeant Abbates Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. 99

Diſpenſare in omnibus caſibus in quibus valet Epiſcopus, poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. 1.225.100

Prædicatoribus licentiam dare ad prædicandum in ſuo diſtrictu, & eos approbare poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 101

Beneficia etiam Curata conferre poteſt Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 102

Concurſum de Curatis vacantibus coram ſe, vel eius Vicario facere poteſt Abbas Ordinarius ſi ius habeat Congregandi Synodum. 103

Synodum, & Conſtitutiones Synodales facere poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens. 104

Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poteſt ſicut Epiſcopus ad Concilium generale, ſeu Prouinciale admitti, citari, & vocari, & in eo habet vocem deciſiuam. 105

Beneficiorum permutationibus, & reſignationibus ſimplicibus poteſt auctoritatem interponere Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 106

Executor omnium vltimarum voluntatum ad pias cauſas poteſt eſſe Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 107

Viſitare ſubditos ſuos poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 108

Pontificalia in ſuo diſtrictu exercendi licentiam concedere poteſt alieno Epiſcopo Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 109

Matrimonialibus de cauſis cognoſcere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem. 110

Indulgentias, quæ ſolitæ ſunt dari Epiſcopis, concedere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens. 111

Abbates poſſunt primam Tonſuram ſuis Monachis, & Regularibus conferre. 1.332.116

Abbas, ſeu Prior habens vſum mitræ & Baculi, dum ſolemnites celebrant, debet habere ſuos miniſtros. 1.225.112.

Debet incedere in Eccleſia in habitu decenti, & non Camerali. 113

Non tamen aſſociari ex ſua domo, nec excipi ad Pontificaliter celebrandum vadit. 114

Debet in Eccleſia ſuæ iuriſdictioni ſubiecta præſente Epiſcopo ſedere in ſede inferiori Epiſcopi, vel apud Epiſcopum à ſiniſtris, vel è conſpectu illius. 115

Poteſt,

Poteſt, abſente Epiſcopo, ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum. 116
Abbates quando plures ſunt in eodem loco, debent in proceſſionibus incedere quiſque cum ſuo Clero, & in ſuo loco. 117
Abbati non licet in ſua Eccleſia vbi præbendæ ſunt tenues, eas ad pauciorem numerum reducere. 2.226. 118
Abbas poteſt diſpenſare ſuper illegitimate ad quatuor Ordines minores. 119
Abbas alicuius abbatiæ exemptæ non poteſt Ordines in ea conferre, licèt ſit Epiſcopus. 120
Abbatia in multis æquiparatur Epiſcopatui. 2.214.5
Abbatialis dignitas in odioſis non comprehenditur ſub nomine dignitatis. 6
Expectans non capit Abbatiam, quæ non cadit ſub nomine beneficij cùm ſpeciali nota ſit digna. 7
Abbatiæ, & beneficia Regularia cœperunt ſecularibus commendari tempore Leonis IV. 2.215.21
Abbatiæ, & beneficia adminiſtrationem habentia à nemine præter Summum Pontificem poſſunt conferri, niſi profeſſis. 1.216.32
Inquiſitio quomodo facienda, & proceſſus fabricandus de promouendis ad Abbatias, & Monaſteria, quæ in Conſiſtorio prouidentur. 1.227.41
Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen. fuit vnita Collegio Germanico de Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum. 2.230.73
Inquiſitio qualiter facienda circa qualitates eorum, qui in Conſiſtorio promouendi ſunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales & Prioratus ac regimina Monaſteriorum, vel alias Regularium Præfecturas? 2.136.158
Illegitimus ad Abbatialem dignitatem, vel alias Prælaturas Regulares abſque Summi Pontificis diſpenſatione aſſumi non poteſt. 1.217.35
Abbatiſſa non poteſt è monaſterio exire vt viſitet ædificium Eccleſiæ, num ſibi placeat. 1.223.88
Abbatiſſa, ſeu Priorißa ſi propter feudum tenetur perſonaliter præſtare iuramentum fidelitatis alicui domino ſæculari, poteſt cum honeſta ſocietate exire, modo ſtatim præſtito iuramento reuertatur. 1.656.79
Abbatiſſa, vel Prioriſſa eligenda eſt non minor annis 40. & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. 1.667.18
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ætate 40. annorum in Abbatiſſis requiſita. 1.668.19
Electio Abbatiſſæ, quæ ætatem 40 annorum requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ atque habiles, licèt non adeò idoneæ ſicut electa, eſt nulla. 20
Illegitima eligenda non eſt in Abbatiſſam abſque diſpenſatione Apoſtolica ſecluſis Religionum priuilegiis. 21
Bigama, & quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, non eſt in Abbatiſſam eligenda. 22
Infamis Abbatiſſa eſſe non poteſt. 23
Virginitas non deſideratur ad Abbatiſſæ munus, niſi vbi mos eſſet impartiendi illi benedictionem ſpecialem Virginum propriam, ſeu conſecrationem. 24
Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ expleto officiorum ſuorum triennio non eligendæ denuò ad eadem officia abſque Sedis Apoſtolicæ aut S. Congregationis licentia. 25
Abbatiſſæ ſoror poteſt ſuccedere in officio ſorori ſi Canonicè eligatur. 26
Abbatiſſæ in electione duæ partes Monialium concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes, poteſt Epiſcopus deputare vnam. 1.669.27
Votum in electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ non poteſt dare Superior, aut ſcrutator vbi inter Moniales circa eius electionem diſcordia extitit. 28
Superior ſepta Monialium ingredi non poterit prætextu interueniendi electioni Abbatiſſæ. 29
Conſtitutio Gregorij XIII ſuper mutatione officij Abbatiſſæ ac Prioriſſæ Monialium in Italia exiſtentium ſingulis quibuſque trienniis, obſeruatur in omnibus Monialium monaſteriis quarumdis militiarum etiam Hieroſolymitanorum. 30
Abbatiſſarum electio S. Claræ per ſchedulas, & vota ſecreta celebranda, ſecùs facta omninò irrita eſt: in Monialium verò ſufficit quod fiat per vota, ſeu ſuffragia oretenus expreſſa, dummodo ſecretò audiantur. 31
Abbatiſſarum in electione poteſt Epiſcopus cum ſuo Vicario, ſeu Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto vota ſingularium Monialium oratenus expreſſa audire. 32
Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electionibus poteſt Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus intereſſe abſque vlla tamen monaſteriorum impenſa. 33
Regulares tenentur diem electionis Abbatiſſæ Epiſcopo ſignificare, eúmque vſque ad præfinitum tempus expectare. 34
Abbatiſſæ omnes præter Clariſſas extra Italiam poſſunt finito triennio reeligi. 35
Abbatiſſæ triennales non ſolent benedici. 36
Abbatiſſæ, quæ fiunt per præſentationem & inſtitutionem, poſſunt eſſe perpetuæ. 37
Officium Abbatiſſæ quod ſit? 1.670.38
Abbatiſſa poteſt cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunia regulæ, vſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, & cæt. 39
Abbatiſſa quando poſſit præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus imponere? 40
Abbatiſſa debet certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem. 41
Abbatiſſa non poteſt Virgines velare, nec Moniales benedicere, nec diſpenſare in votis Monialium, nec ea commutare, bene tamen irritare. 42
Abbatiſſæ quæ in Monialium monaſteriis creandæ? 43
Abeſſe non dicitur qui ſtatim eſt reuerſurus. 1.149.77
Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij debentur fructus, & diſtributiones. 2.328.54

Abſolutio

Papa ſolus abſoluit ſeu commutat quinque vota, videlicet caſtitatis, Religionis, peregrinationis Romanæ, Hieroſolymitanæ, & Compoſtellanæ. 1.180.203
Ordinis ſola poteſtas quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, non ſufficit ad abſoluendum, ſed vlterius requiritur poteſtas iuriſdictionis. 1.358.36
Iuriſdictio ad abſoluendum in articulo mortis datur omni Sacerdoti non approbato, Iure tamen Eccleſiaſtico in Ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum. 37
Eccleſia poteſt auferre iuriſdictionem, & impedire Sacerdoti hæretico, aut præciſo ne validè abſoluat. 38
Abſoluere à caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut ordinario loci reſeruatis prohibitum eſt omnibus religioſis cuiuſuis Ordinis vigore quorumcumque priuilegiorum. 1.642.181
Abſoluere poſſunt Epiſcopi ab excommunicatione, & aliis cenſuris ſibi tantum, vel nemini reſeruatis. 204
Abſoluere quandoque poſſunt Epiſcopi in certis caſibus Papæ reſeruatis. 205
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à culpa peccati in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſt. reſeruatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in ſua Diœceſi per ſe ipſos, aut per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum in foro conſcientiæ. Sed an poſſint hanc poteſtatem abſoluendi aliis committere. 206. & ſeq.
Abſoluere poſſunt Epiſcopi à crimine hæreſis occulto in conſcientiæ foro per ſe ipſos tantùm, non per Vicarios 1.181.208
Abſolutio ſequens non tollit incapacitatem præcedentem. 2.238.138
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quamuis acceſſorium ſit magis dignum, & pretioſum, quàm ipſum principale, cui annectitur. 2.295.15
Acceſſus & regreſſus faciunt gratiam conditionalem. 1.442.10
Acceſſus ſæcularium ad monaſteria Monialium permitti non debent ſub prætextu eas docendi ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum, etiam ad crates. 1.854.62
Acceſſus Hebræorum ad monaſteria Monialium permitti non debet ad loquendum cum illis. 63
Acolytus alicubi Epiſtolam legit ex conſuetudine. 1.369.32
Acolytus Græco vocabulo ſic appellatus, Latinè *Sequens* poteſt intelligi. 1.370.1
Ætas 14 annorum exigitur ad Acolytatum. 2
Accolytatus, cæterique minores Ordines iis ſaltem, qui linguam Latinam intelligunt, conferri debent. 5
Materia Ordinis Acolytatus eſt cereus extinctus ſimul cum vrceolis vacuis. 1.371.9
Forma Acolytatus ſunt verba, *accipere ceroferarium*, &c. 10
Officium Acolyti quod ſit? 11
Acolytus debet prius ab Archidiacono inſtrui qualiter in Officio ſuo ſe habere debeat. 12
Actiones omnes ſunt introductæ de iure Ciuili, ac proinde

Unde poſitæ in mera, & abſoluta poteſtate Principis. 1. 455. 83
Actus ſub conditione celebratus, conditione non impleta nullum operatur effectum. 2.270.47
Actus quando habet cauſam ſucceſſiuam, & permanentem, necnon continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem ſufficientem, quamuis ſit vnicus. 2. 101. 83
Actus geſti propter metum, regulariter veniunt reſcindendi. 2.281.117
Adminiſtratio, ſeu gubernatio piorum locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium committi non debet, niſi aliter in fundatione loci cautum reperiatur. 2.83.37
Adminiſtratores omnes Eccleſiaſticarum rerum generali nomine procuratores vocantur, quidam Præpoſiti, alij œconomi. 1.671.2
Adminiſtratores hoſpitalium debent Epiſcopo reddere rationem adminiſtrationis ſuæ, etſi conſuetudine, priuilegio, & conſtitutione aliqua perſonis alijs ad id officium electis ratio eſſet reddenda. 2.83.42
Adminiſtratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes poſthac eam Epiſcopo reddere tenentur. 43
Aduentus Chriſti deſcribitur. 1.3.1
Adulteria & Virginum raptus in Eccleſiis patientes vide *Immunitas*.
Aduocare coram Iudice eccleſiaſtico Clerici non prohibentur. 1.515.84
Aduocare in cauſa propria, vel Eccleſiæ, aut perſonarum miſerabilium Clerici non prohibentur coram Iudice ſæculari. 1.516.86
Coniunctorum in cauſa aduocare poſſunt Clerici coram Iudice ſæculari ſi alium & idoneum habere non poſſunt. 87
Clericus non ſolum ſuo nomine, ſed etiam alieno litigat in curia Romana coram quocumque Iudice, ibid.
Aduocare in vno tantum negotio poterit Clericus coram quocunque Iudice, quo expedito aliud aſſumere valebit. 88
Clericus poteſt domi ſuæ conficere iuris allegationes, ibique conſilium etiam in ſcriptis petentibus dare. 89
Aduocare poſſunt Clerici in minoribus ſi ſtipendia non habeant eccleſiaſtica. 90
Clerici in ſacris conſtituti ſi non habeant beneficia eccleſiaſtica, aut patrimonium, quibus ſuſtententur, poſſunt aduocare abſque aliqua diſpenſatione. 91
Vide *Procurare*.
Aduocati, vel Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares niſi Superioris licentia, & vtilitate monaſterij concurrentibus. 1.619.41
Aduocatum conſulere, & cum procuratore de lite priuatim agere licet in die feſto. 2.15.9
Ædes ſacra vocatur etiam Eccleſia, id eſt, ſacra domus, aut ædificium. 2.3.11
Ædificia noua conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatia & locis Ordinis Ciſtercien. ſub excommunicationis pœna. 2.101.73
Ædificare, aut poſſeſſiones acquirere non licet infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium. 74

Affictus.

Clericus à locis piis terrena in affictum accipere poteſt. c. 520.125.
Agros proprios colere poteſt Clericus. 1.520.124
Alba non indiget noua benedictione ſi ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum additione adhuc prior figura remanet. 2.113.37
Alcantara in Hiſpania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.540.83
Alchymia ars clericis prohibetur. 1.422.135
Alea in Portugallia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.540.82
Alexander III. qualiter referat quoſdam Prædeceſſores ſuos iudicaſſe matrimonium ratum diſſolui per ſecundum conſummatum. 1.40.61
Alexander II. quo ſenſu dixerit *in c.cùm eſſes, de teſtam.* legi diuinæ contrarias eſſe leges Ciuiles, quæ in teſtamentis ſeptem teſtes requirunt, exponitur. 1.40.60
Alexiani à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.140
Alienationem rerum eccleſiaſticarum ſacri prohibent Canones. 2.433.1
Alienationis verbum continet omnem actum, per quem dominium transfertur. 2
Alienare res, aut bona Eccleſiæ ſuæ nullus olim poterat, inconſulto Epiſcopo. 2.434.5
Papæ non licet pro qualibet iniuſta neceſſitate, & ſine cauſa res Eccleſiæ ſibi à Chriſto concreditas impiè diſſipare. 6
Tractatus debet præcedere alienationem. 7
Conſenſus, atque ſubſcriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, eſt requirenda in alienatione rerum Eccleſiæ. 8
Eccleſiæ, cuius bona alienantur, ſi fuerit iuris patronatus laicorum, eorundem conſenſus exigendus eſt in huiuſmodi alienationibus. 9
Regularium bona, an, & quando alienari poſſint? 10
Cauſæ, ex quibus poſſunt res Eccleſiæ alienari, quatuor ſunt 11
Alienari poſſunt res Eccleſiæ, ſi vrgeat æs alienum, aut alia ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ. 2.435.12
Alienatio rerum Eccleſiæ propter vtilitatem fieri poteſt. 13
Paterfam bona aduentitia filiorum alienari prohibita cauſa maioris vtilitatis diſtrahere poteſt. 14
Alienare poteſt rem Eccleſiæ legitimus adminiſtrator ſubſiſtente euidenti vtilitate, etiamſi res Eccleſiæ donata ſit cum conditione, ne alienentur. 15
Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari, & non ſtatur aſſertioni alienantis. 16
Vtilitas Eccleſiæ de tempore alienationis debet probari euidens. 2.436.17
Eccleſiæ res alienantur ob pietatem. 18
Res ſi ſit magis Eccleſiæ damnoſa quàm vtilis, rectè alienatur, etiam ſine ſolemnitate, dummodo id ſuadeat neceſſitas. 19
Serui inutiles alienari permittuntur. 2.439.43
Præbendæ quoque, ſeu beneficia, & bona, quæ dicuntur de menſa, alienari prohibentur. 44
Alienantes bona Eccleſiæ, quas pœnas incurrant? 2.440. 46.
Alimentorum priuilegiis gaudet Eccleſia quando caſus eſt applicabilis, & militat eadem ratio. 2.103.8
Altare eſt menſa ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ Sacramentum, & ſacrificium. 2.59.1
Altarium duo ſunt genera, vnum dicitur firmum, ſeu ſtabile, aliud viaticum ſeu portatile. 2
Altare firmum & ſtabile eſt, quod toti Altari ſuperimponitur, & in conſecrata Eccleſia non poteſt conſtitui, niſi ab Epiſcopo conſecretur. 3
Altare viaticum, ſeu portatile etſi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Epiſcopo conſecrari. 4
Altare viaticum ſit quandoque ex tabula, & lapide. 5
Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obſtante conſtitutione Synodali. 6
Reliquiæ Sanctorum & præcipuè Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatili. 7
Altaris in conſecratione ſacra Vnctio, & benedictio requiritur. 8
Nomen Epiſcopi Altare conſecrantis, & Sancti illius, in cuius honorem conſecratur, includitur in fouea reliquiarum. 9
Altaria plura in eadem Eccleſia, & eodem die poſſunt conſecrari. 10
Altare principale debet ex conſuetudine Orientem Mundi plagam reſpicere. c.60.11
Altare in Eccleſia non conſecrata minimè eſt conſecrandum abſque Romani Pontificis auctoritate. 12
Altarium conſecratio non poteſt niſi per Epiſcopum fieri 13
Altare ab Epiſcopo conſecratum, aut in Eccleſia conſecrata erectum dirui abſque eius permiſſione non poteſt. 14
Altaris lapis profanatus poteſt vendi, & licitè teneri ab emptore, ſed in loco decenti. 15
Epiſcopus ſi bis, aut ter requiſitus à Mendicantibus pro ſuorum altarium conſecratione, renuerit, poſſunt adire quemcumque Catholicum Antiſtitem. 16
Sacerdos ſimplex Altaria conſecrare non poteſt, & qui ad hoc habeant priuilegium referuntur. 17
Sepulchra hominum ſuper Altaria eſſe non debent. 18
Altare firmum, & ſtabile, quibus modis execratur, ſeu violetur. 19
Altare portatile quando execratur. 20
Altare portatile conſecratum, quatenus execratum de vno loco ad alium abſque vlla execratione deferri poteſt. 21
Altare execratum eſt iterum conſecrandum antequam ſuper illud Miſſæ celebrentur. 22

Altaris

Digitized by Google

Altaris propter execrationem non execratur Eccleſia, ſecus è conuerſo, intelligendo vt ibi. 23
Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut miniſtrare. 2.61.24.
Altari in quo Epiſcopus ſolemniter Miſſam celebrauit, Presbyter eodem die non poteſt aliam celebrare. 25.
Altari iam conſtructo poteſt in abſtracto fundari noua Capellania, & in ea reſeruari iuſpatronatus. 2.61 27.
Altaria de iurepatronatus in Eccleſiis Regularium exiſtentia ſi propter vetuſtatem ruinam minentur, quid faciendum. 28
Viſitare non poteſt Epiſcopus Altaris in Regularium Eccleſiis, etiam per ſecularium Confraternitates conſtructa. 29
In Altari portatili celebrare prohibetur. 30
Eius priuilegia. 31,32,33
Ambitio eſt inordinatus appetitus honoris terreni, & amplitudinis dignitatis. 1.126.98

S. Ambroſius.

Fratr. S. Ambroſij ad nemus à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.554.154
Anachoriſta, vide *Eremita*.
Anaſtaſius minimè Acharij erroribus conſenſit. 1.36.54
Ancilla pro educandis non datur. 1.654.55
Animarum fauor publicus eſt, ita vt nemini liceat eidem renunciare. 2.415.43

Anniuerſaria.

Fratres Minores non ſunt capaces Anniuerſariorum perpetuorum, quæ illis relinquuntur in ſtipendium Miſſarum, & diuinorum Officiorum celebrandorum. 2.421 4
Vide *Oblatio*.
Annulos in digito deferre Clericis prohibetur niſi quibus competit ex officio, vel dignitate. 1.508.23
Annus probationis, vide *Probationis annus*.
Antonius Roſellus, & Petrus Ferrarienſis capitis occaſionibus odia ſua aliquando in Papam diſſeminarunt. 1.40.66
Antonius Ægyptius cum poſt Paulum Thebanum ſuperuixiſſet, ſocios huius inſtituti habuit, & multorum Monachorum Abbas fuit. 1.518.7
S. Antonij Eremitæ Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando inceperit, & ſub quo reformatus? 1. 545. 1.6
Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria à quo inſtituti, & quando inceperunt. 1.559.164
Apoſtata, vide *Immunitas*.
Apoſtoli parem cum Petro habuerunt poteſtatem. 1.7 25
Apoſtoli non ordinariam in ſuis, & particularibus Eccleſiis, ſed generalem in vniuerſum Orbem, parémque cum Petro, atque ita extraordinariam poteſtatem acceperunt. 1.7.27
Apoſtolorum Petri & Pauli laudes. 1.8.33
Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam grauarent. 2.427.133
Apoſtolini fratres à quo inſtituti, & quando cœperint. 1. 554.155
Appellari poteſt ab Epiſcopis ad Archiepiſcopos. 1.106. 53
Epiſcopus ſi poſt interpoſitam ab eo appellationem promoueatur in Archiepiſcopum, ex debito tenetur alteri illam cauſam delegare. 1.106.54
Appellari poteſt ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus. 55
Appellari poteſt ad Archiepiſcopum, etiamſi iuriſdictio Epiſcopi fuerit à Papa excitata in cauſa in qua Epiſcopus protulit ſententiam. 56
Appellatio non datur à delegato Epiſcopi ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſcopum delegantem, niſi Epiſcopus delegaret cauſas in fraudem. 1.107.69
Appellationem deuolutiuam non tollit Conc. Trid *ſeſſ* 25. *de Regul cap* 13. 1.636.180
Aqua benedictio, quæ fit cum ſale & exorciſmo ad domos, & homines aſpergendos, ad ſolum Sacerdotem ſpectat. 2.121.64
Aqua à ſolo Epiſcopo benedicitur cum *vino* & *cinere*, ad reconciliandam conſecratam Eccleſiam quæ violata fuerit, ac polluta. 65
Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, conſecrationem, & reconciliationem adhibetur. 66
Aquilo, De Diabolo. 1.361.14
Archidiaconus Græco vocabulo dicitur quaſi miniſtrorum princeps. 1.285.1
Archidiaconus principalem habet Dignitatem poſt Epiſcopum. 2
Archidiaconus eſt dignior Archipresbytero, & Primicerio in voce, loco, & adminiſtratione. 3
Archidiaconus de iure eſt prima dignitas in Cathedralibus Eccleſiis. 4
Archidiaconus, qui oculus Epiſcopi dicitur, in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poteſt, eligendus eſt, qui ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico. 5
Intellige de iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, iuxta tit. de officio Archidiaconi. 1.286 6
Archidiaconi iuriſdictionem contentioſam habentes debent eſſe Doctores, & promoti in publico gymnaſio. 7
Archidiaconus nullus reperitur in tota Hiſpania, qui totam illam iuris communis retineat poteſtatem. 8
Archidiaconi in Hiſpania non obligantur eſſe Doctores, aut Licentiati. 9
Ætas 25. annorum requiritur in Archidiacono habente curam animarum, in aliis, quibus ea non ineſt, 22. anni compleri ſufficiunt. 10
Viſitare Clericos omnes debet Archidiaconus tertio quoque anno, ſi Epiſcopus ipſe non poſſit. 11
Archidiaconus quare dicatur oculus Epiſcopi. 12
Viſitationem ſi quam Archidiaconus legitimè exercere conſueuit, aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi facere per ſe ipſum tantùm debet. 13
Archidiacono ad viſitationem expediendam poterit Epiſcopus terminum præſcribere comitatum, & equitatum. 14
Diſtributiones quotidianas non amittit Archidiaconus interim dum viſitauerit Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ præbendæ. 15
Diſtributiones quotidianas non percipit Archidiaconus, qui propriam Eccleſiam non viſitat, ſed ſolùm Eccleſias ſuæ Diœceſis. 16
Archidiaconus dum viſitat Eccleſiam ſuæ præbendæ, non percipit fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine. 17.
Archidiaconi ad officium pertinet Epiſcopo miniſtrare, & ſolemniter celebraturo Epiſcopo ſacrum Euangelium cùm voluerit, eligere, & illos deſignare qui illud & Epiſtolam cantent. 18
Lectiones, & reſponſoria diuini Officij Lectoribus, & Cantoribus aſſignare pertinet ad Officium Archidiaconi. 19
Archidiaconus tanquam prima Dignitas poſt Pontificalem in Choro aliis ſuperior, & maior habetur. 20
Vaſa diuinis Eccleſiæ vſibus dicata ſedulò cuſtodire pertinet ad Archidiaconum. 1.287.21
Clericos ad Ordines promouendos, examinare, atque probare, eóſque Epiſcopo nomine S. Eccleſiæ ordinandos offerre ſpectat ad Archidiaconum. 22
Epiſcopo ſolemniter, vel etiam Miſſam ſolemnem, & Veſperas audienti à dextris aſſiſtit Archidiaconus. 23
Archidiaconus reſpicit, vt Primicerius, & Sacriſta vel cuſtos iniuncti ſibi muneris ſolicitudinem diligenter exequantur. 24
Abbates, & Abbatiſſas in ſede ſua collocat Archidiaconus. 25
Iuriſdictionem licèt inferiorem in multis habet Archidiaconus. 26
Clericorum lites, & iurgia, modica tamen, audit Archidiaconus 27
Beneficiis priuat, & auctoritate Epiſcopi punit Archidiaconus. 28
Cenſuras imponit Archidiaconus, non tamen ſine Epiſcopi auctoritate 29
Archidiaconus inſtituit in beneficiis curam animarum habentibus de auctoritate tantùm & mandato Epiſcopi, vel ſi hoc habeat ex præſcriptione. 30
Archidiaconus ratione ſui muneris non poteſt curam committere animarum. 31
Beneficiorum in poſſeſſionem corporalem mittit Archidiaconus inſtitutos ab Epiſcopo. 32
Iuriſdictionem quando habeat Archidiaconus. 33
Archidiaconus poſt Epiſcopum dicitur eſſe Vicarius in omnibus. 34

Vicarij

Index Rerum,

Vicarij munus exercet Archidiaconus ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopo abſente, & eius Officialibus, non autem Sede vacante. t.188 35

Archidiaconus, etiamſi ſit prima dignitas, vel vnica, tenetur aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & ad id cogendus eſt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis. t.186.16

Archidiaconus à Vicario Epiſcopi in quo differat. t.188.36

Archidiaconi iuriſdictio hodie per conſuetudinem eſt imminuta. 37

Archidiaconus de iure maior eſt omnibus poſt Epiſcopum, & Archipresbyter eius ſubiacet iuriſdictioni. 38

Conſuetudo in aliquibus Eccleſiis introduxit vt Archipresbyter, vel præpoſitus, aut alia Dignitas Archidiacono præferatur. 39

Archipresbyter in ciuitate Paduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo. 40

Archidiaconus cur de iure præferatur Archipresbytero. t.189.41

Archidiaconus de iure præcedit Archipresbytero in adminiſtratione, cùm in diuinis Archipresbyter præcedat Archidiaconum, niſi Archidiaconus ſit etiam in Presbyteratus Ordine conſtitutus. 42

Archidiaconus Sacerdos in celebratione Miſſarum ſolemnium, abſente Epiſcopo eſt præferendus Archipresbytero. t.189.44 & ſeq.

Archidiaconus, & Archipresbyter ſi in funeralibus de eadem Cathedrali concurrunt, danda eſt præcedentia Archipresbytero ratione ſtolæ. t.190 49

Archidiaconus ſi ſit prima dignitas, debet exercere officium Presbyteri aſſiſtentis cum Pluuiali Epiſcopo celebranti, illique candelam, & palmam benedictam miniſtrare. 50

Archidiaconus dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, intelligitur præſens in choro, tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in alia. 51

Archidiaconus, qui ſuſtinet Baculum Epiſcopi dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt immediatè poſt Diaconos aſſiſtentes. 52

Archidiaconus, qui ſit ex priuilegio Protonotarius, non lucratur fructus, & diſtributiones ſui Archidiaconatus ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, choro, proceſſionibus, ac Diuinis Officiis aſſiſtat. 53

Protonotarij habitu vti non poteſt Archidiaconus in publicis functionibus, in aſſiſtentia Epiſcopi, nec in aliis actibus ſibi tanquam Archidiacono competentibus. 54

Archiepiſcopatus, & Archiepiſcopus.

Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum Carolo V. deferente conſtantiſſimè recuſauit. t.125 94

Bartholomæus de Martyribus precepto obedientiæ coactus fuit Bracharenſem Archiepiſcopatum acceptare. t.126.95

Archiepiſcopi & Patriarchæ quomodo differant in præ ſe ferenda Cruce. t.96.33

Archiepiſcopus dictus eſt quaſi Princeps Epiſcoporum, quia oneribus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt. t.101.1

Archiepiſcopus, & Metropolitanus idem ſunt. 4

Archiepiſcopus aliquis nonnunquam Metropolitanus non eſt, veluti ſi nullum habuerit Suffraganeum. t.103.7

Ordinis reſpectu in ſubſtantia, id eſt, reſpectu characteris, nihil plus habet Archiepiſcopus quàm Epiſcopus. 8

Archiepiſcopus maiorem ſollicitudinem habet quàm Epiſcopus, reſpectu executionis & exercitij. 9

Archiepiſcopus præcellit cæteros Epiſcopos honore, & eſt perſona magis priuilegiata. 10

Archiepiſcopi præſtantia aliquando appellatur auctoritas Metropolitana, nonnunquam ius Metropolicum, interdum Archiepiſcopalis dignitas. 11

Archiepiſcopi in Diœceſi ſua habent omnia iura, poteſtatem, & obligationes, quas cæteri Epiſcopi in ſuis Diœceſibus obtinent. 14

Archiepiſcopus ſi ea faciat, quæ ſibi proueniunt ex Pallio, an abſque illo valida, & firma ſint? 17

Electos in Epiſcopos Suffraganeos confirmat Archiepiſcopus. 18

Archiepiſcopus in conſecratione ſui ſuffraganei electi & confirmati in Epiſcopum, interuenire debet, vel eam committere; nec alij Epiſcopi ſine eius mandato conſecrare debent, ſed hodie non ſeruatur. 19

Archiepiſcopus vocare poteſt Suffraganeos pro conſecratione alterius Suffraganei, qui per illum vocati accedere tenentur. 20

Archiepiſcopus poteſt Suffraganeis iniungere, vt ſeruari faciant quod ſeruatur in Metropolitana. 21

Archiepiſcopus ſingulis ſaltem triennijs ad Synodum Prouincialem Suffraganeos conuocare poteſt, in qua eſt præſidens & Iudex principalis. 22

Archiepiſcopus curare debet vt Suffraganei ſui apud ſuas Eccleſias reſideant, & probare in ſcriptis eorum abſentiam, & abſque legitimis cauſis illis non reſidentibus applicare fructus fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus locis, & creſcente contumacia denunciare Papæ. t.104. 23

Archiepiſcopus poteſt compellere Suffraganeos iuſtitiam ſubditis miniſtrare, & facere id, quod debent. 24

Suffraganeum ad faciendam Synodum quotannis compellere poteſt Archiepiſcopus, & eum cogere vt conſtituat œconomum, & Archipresbyterum ruralem, & ad erectionem Seminarij ſi negligens fuerit. 25

Archiepiſcopus quandoque poteſt ſuſpendere, interdicere, & excommunicare Suffraganeos. 26

Vicarius Archiepiſcopus illo abſente poteſt Suffraganeum ſuſpendere, interdicere, & excommunicare. 28

Archiepiſcopus poteſt excommunicare Vicarium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei, ſubſiſtente cauſa rationabili. 29

Cauſæ rationabiles, quæ ſint vt poſſit Archiepiſcopus excommunicare Vicarium Epiſcopi Suffraganei. 30

Archiepiſcopus poteſt ſupplere Suffraganeorum negligentiam circa id, quod facere debent. 31

Archiepiſcopus abſoluit quem non vult abſoluere Epiſcopus. t.105.37

Epiſcopo denegante diſpenſationem quando eſt debita, Archiepiſcopus diſpenſare poteſt. 38

Diſpenſatio dicitur debita ratione perſonæ, ætatis, loci, temporis, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ. 39

Archiepiſcopus poteſt cogere Epiſcopum vt conſtituat ſibi Vicarium quando non eſt idoneus ad regendum, vel commodè regere non poteſt. 40

Archiepiſcopus non poteſt ſupplere negligentiam Epiſcopi Suffraganei non præſtando conſenſum alicui actui, in quo ipſe conſenſus ad validitatem neceſſariò deſideratur. 42

Archiepiſcopus poteſt Epiſcopum Suffraganeum ad conſentiendum cogere. 43

Archiepiſcopus eſt Iudex Ordinarius Suffraganeorum ſuorum. 44

Archiepiſcopus in ipſos Suffraganeos nullam habet poteſtatem, niſi quatenus expreſſum in Iure reperitur. 45

Archiepiſcopus de ciuilibus tantùm cauſis Suffraganeorum cognoſcere poteſt; ſed contrarium cenſuit S. Congreg. 46

Sententias in ſubditos Suffraganeorum latas poteſt Archiepiſcopus corrigere, & confirmare. 50

Archiepiſcopi extra ea, quæ à Iure communi ſpecialiter illis demandantur, aut per appellationem deuoluuntur, aut dum viſitat competere dignoſcuntur, nullam in ſubditos Suffraganeorum poteſtatem habent. t.106.51.

Archiepiſcopus in ſubditos Suffraganeorum in cauſis appellationis iuriſdictionem exercet. 52

Archiepiſcopus poteſt cognoſcere inter illos, qui ſe ſponte offerunt liti ſuper illa re, de qua eſt appellatum, non autem inter eos inuitos. 57

Archiepiſcopus in cauſa appellationis ab interlocutoria pronuntiationis benè appellatum remanet Iudex in toto negotio principali. 58

Archiepiſcopus debet cognoſcere, vel delegare cauſas appellationum, quæ ad ipſum deferuntur Iure Metropolitanico in ſua, vel in illius Diœceſi à qua eſt appellatum, & non poteſt alibi, niſi de conſuetudine hoc illi competat. 59

Archiepiſcopus poteſt in Diœceſi Suffraganei habere Iudicem, aut tribunal erectum pro appellationibus audiendis propter commoditatem litigantium, abſque conſenſu ipſius. 60

Archiepiſcopus præſtare poteſt conſenſum non exhibitum ab Epiſcopo, ſupplendo eius negligentiam in eo præſtando, vbi actum fuerit remedio appellationis. t.107.61

Licentiam aſſiſtendi matrimonio ſi Epiſcopus iniuſtè deneget, poteſt Archiepiſcopus eam præſtare per viam appellationis. 62

Archiepiſcopus non poteſt compellere ſubditos Epiſcopi ad

ad perhibendum teſtimonium in cauſa appellationis, niſi aliud ſit de conſuetudine. 66
Archiepiſcopus non poteſt cognoſcere de nullitate ſententiæ inter ſubditos Suffraganeorum abſque appellatione. 67
Archiepiſcopus quando conuenit ſubditum ſui Suffraganei Epiſcopi coram ipſo, tunc non appellatur ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, ſed appellatur ad ſuperiorem Archiepiſcopi. 70
Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum circa concernentia totam Prouinciam. 72
Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum ſi ipſi nuncijs, & familiæ ſuæ iniuriam irrogauerint. 73
Crimina notoria ſubditorum Suffraganeorum liberè punire poteſt Archiepiſcopus omni tempore, abſque appellatione, & extra viſitationem. 75
Quæſtores eleemoſynarum per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus pro fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ. 78
Edicta per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus in caſibus ad ſuam Iuriſdictionem pertinentibus. 79
Indulgentias per totam Prouinciam concedere poteſt Archiepiſcopus, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo ſtatutum generalis Concilij non excedat. 80
Prædicationis officium per totam Prouinciam aliquibus interdicere poteſt Archiepiſcopus. 81
Exulare à tota Prouincia poteſt Archiepiſcopus delinquentes in ſua Diœceſi. 82
Archiepiſcopus poteſt iudicare ſubditum Suffraganei in ſua Diœceſi delinquentem. 83
Abbates, & Regulares Prælatos negligentes compellere poteſt Archiepiſcopus vt Prædicatio Euangelij fiat in Eccleſijs Parochialibus ſubiectis Monaſterijs in nulla Diœceſi exiſtentibus. 84
Archiepiſcopus conuocare poteſt Regulares in cuius Prouincia Monaſteria ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione ſita ſunt, negligentes exequi Decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 8.* 85
Archiepiſcopus recepta iuratoria cautione poterit abſoluere ſubditum Suffraganeum ſe ab Epiſcopo ſuo iniuſtè excommunicationem querelantem, nec abſolutionem monente Archiepiſcopo obtinere valentem. 87
Archiepiſcopus poteſt viſitare Prouinciam, & procurationem à ſubditis Suffraganeorum ſuorum exigere. 88
Archiepiſcopus dum actu viſitat Diœceſes Suffraganeorum, poteſt abſoluere illorum ſubditos, tam per ſe, quàm per alios. 89
Diſpenſare in foro conſcientiæ poteſt Archiepiſcopus audiendo Confeſſionem in Pœnitentialibus dum actu viſitat Diœceſim Suffraganeus. 90
Viſitare Diœceſes Suffraganeorum non poteſt hodie Archiepiſcopus, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio Prouinciali. 91
Archiepiſcopus dum viſitat Prouinciam, non poterit Ordinare, nec concedere Litteras dimiſſorias, nec Chriſmare, nec exercere Iuriſdictionem fori contentioſi in ſubditos Epiſcopi Suffraganei, niſi in criminibus notorijs, & contra impedientes eius iuriſdictionem. 92
Archiepiſcopus vocat Epiſcopos Suffraganeos ad Concilium Prouinciale. 93
Archiepiſcopus poterit deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia Suffraganea, ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Capitulum non prouiderit, vel non idoneum elegerit, ſed eo mortuo, Capitulum poteſt infra octo dies creare alium. 101. & ſequenti.
Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, & non Dignitati, non poteſt exercere Pontificalia in Diœceſi, & Prouincia renunciata, etiam cum conceſſu Archiepiſcopi ſucceſſoris, & Suffraganeorum. 1. 118. 109
Archiepiſcopus qui renunciauit, non poteſt amplius vti Pallio, ſed debet retinere penes ſe, & cum illo ſepeliri. 110
Archiepiſcopus ante receptionem Pallij nihil de prouentibus Eccleſiæ recipere poteſt 111
Archiepiſcopus ſine Pallio non poteſt ea munera obire, quæ ſunt poteſtatis, Ordinis, & Iuriſdictionis. 112
Archiepiſcopus ante Pallium acceptum poteſt Suffraganeum ſuum electum per alios Suffraganeos conſecrare, & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Pallium. 113
Archiepiſcopus infra tres menſes à die Conſecrationis, vel Confirmationis, tenetur à Romano Pont. Pallium petere. 114
Archiepiſcopus cum Pallio, quomodo intra, & extra Prouinciam ſit ſepeliendus. 119
Archiepiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus vti non poteſt Pallio prioris Eccleſiæ, neque Pallio ſui prædeceſſoris defuncti. 120
Archiepiſcopus ſi renunciauerit Archiepiſcopatui exercens Pontificalia tam in Prouincia, quàm alibi, non poteſt vti Pallio, etiamſi Epiſcopi permitterent. 121
Archiepiſcopus, qui ſponte ſua ſuo ſe Epiſcopatui abdicauit, ſi iterum ad eandem Eccleſiam eligatur, alio indigeat Pallio. 123
Archiepiſcopus ſi perdat Pallium à Papa acceptum, vel caſu igne comburatur, poterit abſque illo Pontificalia munia exercere. 124
Archiepiſcopus tranſeundo per totam Prouinciam, etiam in locis exemptis, poteſt ante ſe deferri facere Dominicam Crucem, etiam extra viſitationem, niſi eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis non Legatus. 125
Archiepiſcopus ante Pallium acceptum non facit ante ſe Crucem deferri, quia ſtatim illo accepto ad benedictionem eleuatur Crux. 126
Crux Archiepiſcopi in Cathedrali recepti à Canonicis præcedit ita vt inter Crucem & Archiepiſcopum nemo ſit niſi Dignitates, & Canonici. 127
Archiepiſcopus occurrentes per totam Prouinciam benedicit dextera eleuata & extenſa, ſignum Crucis formans etiam in loco exempto, tam ſolemniter, quàm priuatim. 129
Archiepiſcopus poteſt in tota Prouincia diuina Officia in Pontificalibus celebrare, & ab alijs in ſua præſentia celebrari facere. 130
Archiepiſcopus in tota ſua prouincia pro celebratione in Pontificalibus poteſt collocare ſedem. 131
Iuriſdictione, vel officio non vtitur Archiepiſcopus in ſua Prouincia, ſine licentia Epiſcopi loci, vel ſuperioris exempti. 132
Archiepiſcopus poteſt in tota ſua Prouincia admonere Monachos, & alios Regulares vagabundos, & apoſtatas vt redeant ad ſua Monaſteria. 63
Vide *Epiſcopus*, *Metropolitanus*.
Archipresbyter poſt Archidiaconum habet dignitatem. 2. 292. 1, 4
Archipresbyter dicitur quaſi Presbyterorum primus, ſiue præfectus. 2
Archipresbyter vocatur Decanus Presbyterorum. 3
Archipresbyter eſt duplex, vnus vrbanus, & alius ruralis. 3
Vrbanus Archipresbyter eſt qui in Vrbe degens, dignitati præeſt in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia. 6
Ruralis, vel foraneus Archipresbyter eſt qui ruri Eccleſiæ præeſt Parochiali, ſeu Plebaniæ. 7
Officium Archipresbyteri ciuitatis in Cathedrali Eccleſia quòd ſit de iure communi. 9
Miſſas diſtribuit inter Dignitates, & Canonicos Archipresbyter, non ſemper vni, ſed ſucceſſiuè per ordinem. 10
Archipresbyter ſi non potuerit, vel noluerit celebrare Miſſas ſibi incumbentes, non poteſt pro ſuo arbitrio eas alteri delegare, ſed aliæ Dignitates, & Canonici per ordinem ſubintrant in eius locum. 11
Archipresbyter non debet ſe intromittere in regimine chori, quod ad ſolum Cantorem pertinet. 12
Archipresbyter quamuis ſit prima dignitas in choro, debet tamen cedere primum, ac digniorem locum celebranti. 13
Archipresbyter quomodo dicatur *in cap. 2. de offic. Archipr.* Sacerdotibus Cardinalibus præeſſe. 14
Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtit Archipresbyter, & Sacerdotibus tunc præcipit, vt ſacris ſe veſtibus induant. 15
Pœnitentes in feria quarta Cinerum ab Eccleſia expellit Archipresbyter, & feria quinta in Cœna cùm reconciliantur, Epiſcopo repræſentat. 16
Fontes benedicit Archipresbyter, & Pœnitentiam, aliaque Sacramenta pro Epiſcopo eo infirmo, vel abſente miniſtrat. 17
Archipresbyter eſt quaſi Parochialis Sacerdos omnium poſt Epiſcopum, videlicet in adminiſtratione Sacramentorum. 18
Cathedralis dicitur Parochia totius ciuitatis, vel diœceſis. 19

Index Rerum,

Archipreſbyter omnibus de Diœceſi Sacramenta admini- ſtrare poteſt. 1.293.20
Confeſſiones omnium de Diœceſi, audit Archipreſbyter, & abſoluit, præterquam à caſibus Epiſcopo reſeruatis. 21
Pœnitentes ſolemniter Epiſcopo inconſulto non abſoluit, vel reconciliat Archipreſbyter. 22
Vicarius natus Epiſcopi quoad ſpiritualia dicitur Archipreſbyter. 24
Iuriſdictio, & aliorum cura Archipreſbytero incumbens per contrariam conſuetudinem hodie ſublata videtur. 25
Officium Archipreſbyteri hodie ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum attenditur. 26
Archipreſbyter ruralis eam habet auctoritatem propter Parochiale officium, quam ei Epiſcopus dare voluerit. 27
Archipreſbyteri officium non omnis Plebanus habet, ſed is tantùm, quem Epiſcopus ſtatuerit. 28
Archipreſbyteri præferendi ſunt in proceſſionibus Vicariis Parochialium Eccleſiarum. 29
Archipreſbytero ratione ſtolæ debetur præcedentia. 31
Deciſio ſacræ Rotæ Romanæ. 32
Archipreſbyter nullam habet iudicialem iuriſdictionem in ſuo Archipreſbyteratu, ſed omnia debet referre Epiſcopo, nec aliquid contra eius decreta ordinare poteſt. 1.294.33
Archipreſbyter in Parochianos non habet iuriſdictionem fori contentioſi, ſed tantùm pœnitentialis. 34
Archipreſbyter non poteſt inobedientes coërcere, atque pœnam iniungere, ſed omnia debet Epiſcopo denuntiare ad effectum, vt contra eos, prout ipſi viſum fuerit, procedat. 35
Archipreſbyter poteſt amicabiliter, & non per viam iuris iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in ſua Eccleſia componere. 36
Archipreſbyter minora, ſeu minima, quæ expediri poſſunt abſque figura iudicij, per ſe ipſum determinare poteſt. 37
Archipreſbyter in ciuitate viduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo. 1.288.40
Argumentum valet de delictis ad contractus. 1.45.107
Argumentum à milite armatæ militiæ ad militem cœleſtis militiæ valet. 1.408.57
Argumentum à contrario ſenſu eſt inualidum, quando contrarium diſponitur in alia parte Iuris. 1.475.62
Argumentum à contrario ſenſu eſt intelligendum ſtrictè ad limites verborum. 63
Argumentum, Epiſcopus excommunicat, ſecularem in crimine eccleſiaſtico, & mixto, ergo non poteſt illum capere, & punire, non concludit. 65
Argumentum valet de milite armatæ militiæ ad militem cæleſtis militiæ. 2.103.4
Argumentum valet de alimentis ad piam cauſam. 6
Arma portantes Clerici excommunicantur. 1.422.137
Arma Clericorum ſunt orationes, & lachrymæ. 138
Clerici, ſi ſubſit iuſta cauſa, poſſunt arma portare. 139
Arma portans Clericus prohibita non poteſt illis ſpoliari per Iudices ſæculares, contra citatos. 140 & ſeq.
Officiales, & familiares, & quomodolibet ſeruientes ſancto Officio impune arma deferunt. 1.469.28
Abuſus conceſſionis delationis armorum inducitur ſi conceditur licentia miniſtris non neceſſariis, non inſeruientibus, & ſub prætextu Inquiſitionis committentibus facinora. 1.470.29
Armenorum Congregatio quæ. 1.150.13

Aſſaſſinium.

Iudex laicus non poteſt procedere & punire Clericum pro crimine aſſaſſinij, niſi præcedente declaratione Eccleſiaſtici. 1.413.85
Aſſaſſini erant populi ex Syria, qui à pueritia ita conſtruebantur, vt iniquos Regis aut Domini, quorum vaſalli erant, ipſorum mandato in ſuos occiderent. 86
Vide *Immunitas.*
Auditor Cameræ Apoſtol. vigore obligationis Cameralis procedit *appellatione remota.* 1.444.39
Auditor Cameræ tanquam expreſsè delegatus ad certarum cauſarum generalitatem omnibus eſt Iudex competens ex quo ſit à Papa delegatus. 1.455.87
Auguſtini auctoritas, *Multorum corpora honorantur in terris, qua torquentur in gehenna.* 1.33.44
S. Auguſtini regulam ipſe inſtituit anno 390. 1.543.88
Auſtriaci Principes ſemper feliciter regnarunt ob maximam in Sedem Apoſtol. deuotionem. 1.437.198
Auiſy in Portogallia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quomodo inceperit. 1.539.80

B

B*Aculi*, & Mitræ vſus ſunt correlatiua, & cui vnum conceditur, alterum etiam conceſſum videtur. 2.112.27
Bannitus, vide *Immunitas.*
Baptiſmalis Eccleſia, vide *Eccleſia.*

Baptiſmus.

Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe Ordinarius miniſter Sacramenti Baptiſmi. 1.357.31
Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum valebit. 32
Barbam nutrire Clericis prohibitum eſt. 1.50.13
Baroncellus Curiæ Epiſcopalis in eadem Curia ſyndicare debet, ac proinde in eodem Tribunali in principio Officij cautionem præſtare tenetur. 1.169.75
Baſilicæ omnes per diuerſa loca conſtructæ, vel quæ quotidie conſtruuntur, in eius ordinatione, & poteſtate perſiſtere debent. 1.263.16
Baſilicæ nomen non propriè ad omnes Eccleſias pertinet, ſed ad eam tantùm, quæ princeps eſt, & aliarum maior, ac dignior. 2.2.10
Baſily Ordo ab ipſo inſtitutus anno 369. 1.529.22
S. Baſilij Monachi in arctiorem diſciplinam redacti, & fruuntur ſingulis indultis Congregationis Caſſinen. 22.
Benedictio eſt profanitatis, vel nequitiæ excluſio, atque ſanctificationis infuſio. 2.10 1.54
Benedictionis nomen non tantum ad res, & perſonas ipſas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad triſtia, aduerſaque fuganda pertinet. 55
Benedicere contingit tripliciter, enuntiatiuè, optatiuè & imperatiuè. 56
Benedictio eſt triplex, vna perſonarum, alia rerum, tertia locorum. 57
Benedictionem perſonalem ſolemnem qui dare poſſit. 58
Benedictionem ſolemnem dare non poteſt inferior Epiſcopo, niſi fuerit ei ex priuilegio conceſſum. 59
Abbatibus vſum Mitræ & Baculi habentibus ſit conceſſum benedictionem ſolemnem dare, nequeunt tamen publicè per vias populo benedicere, niſi iſtud expreſsè in eorum priuilegiis habeatur. 60
Benedictio ſolemnis vnde traxerit originem. 61
Benedictio perſonarum ſimplex quæ? 62
Benedictio rerum multiplex, veluti aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, oliuarum, veſtimentorum, ac linteaminum. 63
Benedicti regula ab eodem inſtituta anno 500. 1.531.35
S. Benedicti notus habitus Monachorum eſt. 38
S. Benedicti Itala Congregatio incipit anno 1408. 39
S. Benedicti Germanica Congregatio dicta Burſfeldenſis cœpit anno 1430. 40
S. Benedicti Gallica Congregatio cœpit anno 1516. 41
S. Benedicti Hiſpana Congregatio dicta Valliſoletana incepit anno 1520. 42
S. Benedicti Luſitana Congregatio incepit anno 1549. 43
S. Benedicti vtuntur Pontificalibus, benedicunt Populum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, & Monachos à quibuſcunque cenſuris & pœnis abſoluunt. 44
S. Benedicti in Portugalia Ordo, v. *Monaſterium.*
S. Benedicti Vallidoleti Ordo v. *Monaſterium.*
Beneficiarius non poteſt dici Canonicus ſine præbenda. 2.119.61
Beneficiarij dicuntur Aſſiſij, ſeu Manſionarij. 62
Beneficiarij in ſola voluntate non conſiſtit beneficium admittere, ſed ad Prælatum hoc ſpectat. 2.265.14
Beneficiarius poteſt beneficio renuntiare, etiamſi illud ſtatim vacare debeat. 2.283.131
Beneficiarius beneficio ſuo ante adeptam illius poſſeſſionem renuntiare poteſt. 132
Beneficiarius propter crimen ipſo iure beneficio priuatus, illi renunciare non poteſt. 2.284.140
Beneficiarius poſt legitimam reſignationem non poteſt pœnitere, nec dimiſſum beneficium iterum repetere. 2.286.155
Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut inſumens bona patrimonij in vtilitatem Eccleſiæ, vel in

alia

alia opera pia, poteſt tantundem ex beneficij fructibus capere, illúdque vt voluerit inſumere. a.310.28

Beneficiarius debet, quod ſibi de beneficij fructibus, & prouentibus ſupereſt, expendere in pios vſus. 29

Beneficiarius poteſt fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis expendere. 30

Beneficiarius poteſt diſtributiones pro ſua libertate, & arbitrio diſponere, & iuxta ſuæ voluntatis nutum impendere. 31

Beneficiarius poteſt pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obueniunt ratione ſtipendij perſonalis. 32

Beneficiarius poteſt ex beneficij fructibus alere filios non ſolùm legitimos, verùm etiam ſpurios, dum aliunde non habet, quo ipſos alat. a.311.35

Beneficiarius ſororem inopem, ac fratres egentes alere poteſt, & alios quoque pauperes conſanguineos. 37

Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam & rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere poteſt, dum aliunde non habet, quo illis conſulat. 39

Beneficiarij de ſuis redditibus, vel portionibus, ac ſimilibus bonis ratione Eccleſiæ quæſitis in alias perſonas præter Eccleſias, teſtari non poſſunt, ex legis humanæ prohibitione. a.312.43

Beneficiarius reſtator, ſi abſolutè leget Epiſcopo, an poſſit ille, & luctuoſam exigere, & legatum vendicare? a.337.32

De Beneficiis Eccleſiaſticis in genere.

Beneficiorum tituli quo tempore cœperunt? a.124.5

Beneficia Eccleſiaſtica ſunt inducta à iure poſitiuo. 7

Beneficij eccleſiaſtici definitio. 8

Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per ſe, id eſt per eſſentiam ſpirituale non eſt, ſed quatenus ab officio ſpirituali dependet, propter quod exercendum datur. a.125.9

In beneficiis tria diſtinguuntur, videlicet ipſum beneficium, ſeu obligatio ad illud, ius percipiendi certos redditus ex bonis Eccleſiaſticis, & ipſi fructus. 10

Beneficium Eccleſiaſticum non datur ad tempus, ſed in titulum perpetuum. 11

Beneficia aliqua vt ſpeciali iure & priuilegio poſſint non eſſe perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij. 12

Beneficij de eſſentia eſt, quod ſit perpetuum ſaltem quoad accipientem. 13

Beneficium datur propter officium. 14

Beneficium Eccleſiaſticum debet Epiſcopali auctoritate fundari. 15

Epiſcopi auctoritas dum in erectione beneficij deſideratur, non eſt beneficium, ſed res ſtat in pendenti, nec aliquod iuſpatronatus quæritur fundatori. 16

Beneficium ante Epiſcopi approbationem dicitur pia donatio, ac pium legatum, ſi fortè pro Miſſis celebrandis, vel pro anniuerſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit. 17

Beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis per laicum, per modum tamen ſimplicis deputationis ſacerdotis. 18

Conſenſus expreſſus Epiſcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo ſi conſtiterit, omnia præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam dotis. 22

Epiſcopi auctoritas in inſtitutione beneficij ab initio præſumitur ſi Eccleſia ædificata reperiatur in forma debita habeat dotem & Rectorem. 23

Beneficium ex quibus cognoſcatur? 24 & ſeqq.

Beneficium vt aliquod ſit neceſſarium, requiſitum eſt quod conferri non poſſit niſi ab Eccleſiaſtica perſona, non verò à laico. a.126.25

Beneficij requiſitum eſt quod ſit conferendum clerico, non laico. 26

Beneficium cognoſcitur ex ipſius qualitate, quia habet aliquid ſpiritualitatis annexum 27

Beneficium cognoſcitur ex modo prouidendi, quia debet prouideri purè, & ſine pacto, modo, vel conditione. 28

Beneficium conferens non poteſt illud ſibi conferre, aut retinere. 29

Beneficium quo nomine nuncupetur non eſt curandum. 30.

Beneficij erectio, ſeu fundatio in iudicanda eius qualitate attendi debet. 31

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur quando clarè

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

conſtat de anteriori ſtatu, ſcilicet laicalitatis, & temporalitatis 32

Beneficiorum variæ diuiſiones. 33

Beneficiorum omnium ſumma diuiſio eſt quod alia ſunt ſæcularia, alia Regularia: ſæcularia ſunt quæ ſæcularibus, Regularia quæ regularibus, conferri conſueuerunt. 34

Beneficium Regulare de iure nouitiis non poteſt conferri. 35

Beneficium Regulare poteſt dari iuxta decretum Concilij Trident. nondum profeſſis, imò his qui habitum nondum ſuſcepere, modo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur. 36

Clericis ſæcularibus poſſunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios collatores inconſulto Papa, dummodo habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere omnino teneantur. a.127.37

Ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia nullus eligi debet, niſi prius profeſſionem expreſsè emiſerit. 38

Beneficia Regularia ſæcularibus, & è conuerſo conferri poſſunt, in defectum regularium, aut ſi vrgeat neceſſitas, putà quia idonei reperiuntur. 39

Regularis Sacerdos in ſubſidium admittitur ad ſæculare beneficium Curatum. 40

Beneficia omnia ſæcularia præſumuntur niſi ex aduerſo Regularia probentur. 41

Beneficia omnia in dubio præſumuntur libera. 42

Beneficium ſæculare quomodo in regulare transformetur? 43

Beneficia quæ per 40. annos conſueta ſunt regi per viros Regulares regularia dicuntur. 44

Beneficium Regulare obtentum per ſæculares per 40 annos, & vltra, efficitur ſæculare, concurrentibus aliquibus conditionibus 45

Tempus 40 annorum requiritur ad præſcribendum ſtatum beneficij. 46

Papatus inter omnia beneficia primum locum obtinet ſed non propriè. a.128 47.& 48

Beneficia vacant per adeptionem ſummi Pontificatus. ibid.

Epiſcopi beneficia habere dicuntur 49

Beneficiorum appellatione in pœnalibus, aliiſque ſtrictæ interpretationis Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus. 50

Diſpenſatio ad omnia beneficia, & quaſcumque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter excellentiam, & culmen illius. 51

Cardinalitia dignitas verè eſt beneficium eccleſiaſticum. 52

Beneficia & Dignitates in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis quæ? 53

Dignitates omnes tam maiores quàm minores appellatione beneficij eccleſiaſtici in fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur. 54

Eccleſia Parochialis, ſeu Curata, eſt beneficium eccleſiaſticum 55

Rectoria eſt beneficium eccleſiaſticum, & ita dicitur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regit illius Rector. 56

Plebania, quæ ita dicitur à Plebe, cuius curam gerit Plebanus, eſt beneficium eccleſiaſticum. a.129 57

Vicaria perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum. 58

Commenda perpetua eſt beneficium eccleſiaſticum 59

Canonicatus præbendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, ſunt beneficia eccleſiaſtica. 60

Capellania in perpetuum auctoritate Epiſcopi inſtituta eſt beneficium Eccleſiaſticum. 63

Præſtimonia collata in titulum beneficij perpetui ſunt verè beneficia eccleſiaſtica. 64

Hoſpitalia eccleſiaſtica ſunt beneficia ſi auctoritate Epiſcopi inſtituta & conſtructa ſint, vt Rectoribus in titulum ad eorum vitam ſeu in perpetuum conferantur. 65

Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui poſſident, nempe illa quæ ex fundatione, dotatione, aut Ordinarij, ſeu ſuperioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantum conferuntur. 66

Beneficium Regulare eſt quando in eius fundatione ſtatutum reperitur illud per Regulares adminiſtrandum. 67

Beneficium vt propriam naturam mutans fiat ex ſæculari regulare quæ requirantur? 68

Regularium beneficiorum nomina referuntur. a.130.69

Beneficia Regularia quamuis manualia cum aptitudine ſint perpetua, ſunt verè beneficia eccleſiaſtica. 70

Index Rerum,

Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis. 71

Beneficia Regularia ſunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua 72

Collatiua beneficia dicuntur quæ inſtar ſecularium conferuntur auctoritate ſuperioris. 73

Electiua beneficia ſunt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione. 74

Beneficij electiui in litteris ſemper mentio eſt facienda, ſi beneficium huius qualitatis ſit. 75

Regularis eſt incapax penſionis obtinendæ ſuper beneficio ſeculari ſiue ſimplici, ſiue curato abſque Romani Pont. diſpenſatione. 76

Beneficia omnia tam ſecularia quàm regularia largè continentur ſub beneficij appellatione. a.131.81

Beneficium ſtrictè ſumptum intelligitur ſimplex tantum ſine cura. 83

Papatus non dicitur propriè beneficium. 84

Beneficium in materia odioſa eſt ſtrictè interpretandum. a. 1.132 87

Beneficium quando eſt vnitum monaſterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Epiſcopus non poteſt deputare pro eius ſeruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Epiſcopus examinare, & approbare. a.140 9

Beneficium ſi eſſet vnitum ex priuilegio remuneratiuois cauſa conceſſo cum clauſ. ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non poſſet Epiſcopus deputare perpetuum. a.141.10

Beneficium parochiale quando ex priuilegio Pontificio *poſt Trid. decretum* conceſſo vnitum eſſet cum *clauſ. inſtituendi Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc nequibit Epiſcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum conſtituere. 12

Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, ſed vacare, vt alteri concedatur. a.174.6

Beneficiorum collatio, reſeruatio.

Beneficia multis modis canonicè acquiruntur. a.224.1

Beneficij collatio eſt, à Superiore gratuita facta conceſſio, quæ & prouiſio dicitur. 3

Beneficium acquiritur per renuntiationem, permutationem, vnionem, vel acceſſionem. 6

Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, ſi videlicet, Canonici, aut Eccleſiaſtici de Collegio antiquiores vigore conſuetudinis, vel ſtatuti optent gradatim meliores præbendas decedentium, intra an. dies, qui currunt ſimul omnibus optare volentibus, & computantur à die veriſimilis ſcientiæ vacationis. 7

Beneficia eccleſiaſtica quomodocunque vacantia de iure communi antiquo ad ordinarij diſpoſitionem, & collationem pertinebant, in cuius Diœceſi conſiſtebant, excepta tamen fuit auctoritas Papæ. a.225. 15

Gratias beneficiales concedere cœperunt primùm Romani Pont. monendo quidem Ordinarios, poſtea per reſcriptum mandando, & quandoque executores concedendo. 16

Innocentij IV. temporibus concedebantur, vt is, pro quo Romanus Pont. reſcribebat, poſſet beneficium vacaturum obtinere, quod ſibi videretur acceptandum. 17

Beneficiorum reſeruationes olim à Romanis Pont. non fiebant, ſed à tempore Innocentij III. fuerunt aliquæ vſu introductæ. a.226.18

Beneficia ea, quæ apud Sedem Apoſt. vacare contigiſſent, collationi ſummi Pont. reſeruata cenſentur. 19

Prouiſus ab Ordinario de beneficio vacante apud Sedem, non habet titulum coloratum. 20

Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non ſunt reſeruata, ſi apud Sedem moriantur, niſi etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant. 21

Beneficia vacantia apud Sedem, licèt dicantur etiam vacare in Curia, non tamen quæ vacant in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reſeruationis dicuntur vacare apud Sedem, ſi deficiat qualitas curialitatis. 22

Reſtrictio *cap. præſenti. §. ſanè* de præben. in 6. eſt localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo eſt ipſa Curia. 23

Beneficia iuriſpatronatus laicorum non veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacantium apud Sedem. 28

Papa ſi prouideat de beneficio iuriſpatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iuriſpatronatus, valida erit prouiſio. 29

Beneficia regularia veniunt ſub reſeruatione beneficiorum vacante apud Sedem. 30

Indulta etiam ampliſſimis clauſulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia. 31

Papa intra menſem à die vacationis prouidere debet de his beneficiis apud Sedem Apoſt. vacantibus, alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ poteſtate ordinaria. a.227 32

Litteræ de beneficiis vacantibus in Curia ſolent datari ſub die obitus. 33

Papæ in cæteris beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum. 34

Papa moram purgare poteſt in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra. 35

Beneficia electiua non veniunt in mandatis de prouidendo, niſi de electione eſſet facta ſpecialis mentio. 42

Beneficia affecta in quibus differant à reſeruatis? a.228. 43

Affectio Papæ reſultat ex commenda, vel vnione ad vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex præuentione collationis nullæ, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus appoſitione ſuper electione, &c. 44

Beneficia vacatura per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apoſtol. diſpoſitioni reſeruantur. 45

Beneficia vacatura per obitum Officialium Sedis Apoſt. reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni. 46

Abbreuiatorum de minori beneficia ſunt reſeruata. 47

Protonotariorum reſeruatio poteſt dici clauſa in corpore Iuris. 48

Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, vel Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 50

Beneficia vacantia per diſpoſitionem, priuationem, tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſt. factas, vel fiendas, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 51

Beneficia vacantia, & vacatura per aſſequutionem pacificam quotcunque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Apoſt. auctoritate prouiſorum, ſeu prouidendorum, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. a.229.52

Beneficia, de quibus in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati, fuit facta electio vel poſtulatio, quæ poſtmodum fuit caſſata, ſeu repulſa, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 53

Beneficia vacantia per execrabilitatem, quando ſint Sedi Apoſt. reſeruata? 54

Beneficia quæcunque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, reſeruantur Sedi Apoſt. 55

Beneficia vacatura, Sede epiſcopali, aut abbatiali vacantia, diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruantur. 57

Familiarium, & continuorum commenſalium S. R. E. Cardinalium beneficia quæ obtinuerint, & obtinebunt, eorum familiaritate durante, ſunt reſeruata; quamuis priùs illa adepti fuiſſent, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliàs receſſerint. 61

Collectorum, vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœceſi, & ſubcollectorum fructuum, & prouentuum Cam. Apoſt. debitorum beneficia, quæ durante eorum officio obtinebant, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 62

Subcollector ad effectum reſeruationis beneficiorum ſufficit, quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnius, quamuis ſubcollectoriam non acceptauerit, aut exercuerit. 63

Subcollector vnicus præſumitur, niſi contrarium probetur. 64

Beneficia omnia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, regularia, & qualitercunque qualificata, extra Romanam Curiam vacantia, in ſingulis menſibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, ſunt reſeruata. a.230 69

Germaniæ Regni beneficia vacantia in menſibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. 70

Beneficia

Digitized by Google

beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Ordinis Camadulen,
Diœceſis Eugubinæ, Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. a 230.73
Hæreſis propter crimen beneficia quæcunque vacantia ſunt Sedi Apoſt reſeruata. 74
Simoniæ propter crimen beneficia vacantia reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt. a.231.75
Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum gradus, ſunt reſeruata diſpoſitioni Sedis Apoſt. 76
Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant ipſo iure, Apoſt. Sedi ſunt reſeruata. 77
Parochialia beneficia collata, non ſeruata forma Concilij Trid ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 78
Beneficia vacantia per delictum offendentia litigantes in Romana Curia, eorúmque iudices, aduocatos, & procuratores, teſtes, & Notarios, ſunt Sedi Apoſtol. reſeruata. 79
Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis, reſeruantur Sedi Apoſt. diſpoſitioni. 80
Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri, lite pendente in Romana Curia, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 81
Beneficia illorum, qui ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, &c. ſunt reſeruata Sedis Apoſt. diſpoſitioni, 82
Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 83
Beneficia per admiſſionem vacantia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata. 84
Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum, ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata, quando illi, quibus fuerunt collata, inter debitum tempus litteras Apoſt. non expedierint. 85
Litigioſa beneficia ſunt affecta Sedi Apoſtolicæ. 86
Litigioſum beneficium quod dicatur? 87
Beneficia deuoluta ad Papam Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruantur. 88
Beneficia affecta ſunt reſeruata Sedis Apoſtol. diſpoſitioni. a 231.89
Beneficia affecta in quibus caſibus dicantur? 90. & ſeqq.
Papa ſi electionibus beneficij mandet, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum, 91
Affectum remanet beneficium per reſignationem de eo factam in Curia in qua Papa ſemel manum appoſuit prouidendo reſignatarium, ſi reſignatio vel ſit inualida, vel affectuationem non fuerit ſequuta, & quid in reſignatione ad fauorem certæ perſonæ? 92,93
Manus appoſitio Papæ in reſignatione, an, & quando faciat beneficium reſignatum affectum. 94
Beneficia reſeruata quouis modo vacantia Sede Apoſt. vacante liberè confert Epiſcopus 95
Papa tempore aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus apicem, ſibi reſeruat aliquando beneficia vacantia, Sede Apoſt. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minimè diſpoſuerint. a.233.97
Beneficia reſeruata ratione temporis, non cenſentur reſeruata, ſi vacent Sede Apoſt. vacante; ſecùs ſi ſint reſeruata ratione perſonarum, vel ipſius beneficij, vt ibi optimè explicatur. 98
Mandata illa de prouidendo, & expectatiuæ ad beneficia vacatura nemini deinceps conceduntur. 99
Viſitator, ſeu Vicarius Eccleſiæ Cathedralis vacantis à Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diœceſi habet facultatem. 101
Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex conſuetudine, aut priuilegio. 102
Collatio beneficij, ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpectet, alter ſine altero conferre non poteſt, præterquam in duobus caſibus. 103
Concilium generale, ſeu Collegium Cardinalium non poteſt Sede Romana vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ ſunt Romano Pontifici ſpecialiter reſeruata. a.234.104
Beneficia omnia ſunt intra certum tempus conferenda. 105
Cathedrali, vel Regulari Eccleſia vacante intra tres menſes Prælati electio, & Eccleſiæ collatio fieri debet. 106
Beneficia intra ſex menſes à die notitiæ vacationis numerandos ſunt conferenda. 107
Patronus, vbi neglexerit ad beneficium eccleſiaſticum
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.
præſentare intra tempus ſibi præſtitutum, tunc ius conferendi ad inſtituentem deuoluitur. 108
Prælatus Epiſcopo inferior, ſi legitimè ius conferendi beneficia eccleſiaſtica habuerit, eo negligente conferendi poteſtas deuoluitur ad Epiſcopum. 109
Capitulo Cathedralis Eccleſiæ negligente in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatam ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum fit deuolutio. 110
Epiſcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo iure proprio ſpectantia, tunc deuolutio fit ad ipſum Capitulum; ſecùs ſi iure ſpeciali, vel deuoluto. 235.111
Vicarius, ſi contulit beneficium indigno, non eſt Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus. 114
Deuolutio gradatim de inferiore ad proximum ſuperiorem facienda. 115
Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti poteſt non ſolùm iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis. 116
Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione. 117
Collatio facta à collatore negligente poſt tempus elapſum eſt nulla, quantumuis poſtea deuolutio contingat, nec per huiuſmodi ſuperuenientiam conualeſcet. 118
Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum. 119
Collationis ius prouidè, & optima ratione fuit ab Eccleſia inſtitutum. 120
Regreſſus, & acceſſus ad beneficia vacatura cuiquam permitti, aut concedi non debent. a.236.121
Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent. 122
Beneficia vacantia non poſſunt collatores ſibi ipſis conferre, & quid an poſſint procuratorem conſtituere ad ſibi conferendum. a.236.129
Beneficia illis tantùm perſonis ſunt conferenda, quæ omni careant impedimento clericatus. 130
Hæretici, eorúmque, fautores, receptatores, defenſores, eorúmque filij vſque ad ſecundam generationem beneficiorum ſunt incapaces. a.237.131
Crimen ſuperueniens non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtentum. 132
Filij, & nepotes hæreticorum, &c. qui tales eſſe, aut tales deceſſiſſe probentur, ſunt inhabiles ad beneficia, non autem filij illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit. 133
Inhabiles ſunt ad beneficia conſequenda,
Apoſtatæ, 134
Schiſmatici, 135
Excommunicati excommunicatione maiori. 136
Beneficium excommunicato collatum, ſeu reſignatum, non poteſt ab ipſo in conſcientia retineri, ſiue excommunicatio ſit lata de iure, ſiue ab homine. 137
Indigno beneficium ſcienter conferens priuatus eſt conferendi poteſtate, & propter conferentis negligentiam deuoluitur ad ſuperiorem beneficium incapaci collatum. a.238.75
Epiſcopus debet prius ſcire conditionem eius, cui confert beneficium, & ita præſumitur. 76
Vicarius habens ſpecialem poteſtatem ad conferendum beneficium, ſi indigno contulit, non erit Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus, niſi Epiſcopus ratam habuerit collationem. 77
Excommunicatus nulliter non eſt inhabilis ad beneficia conſequenda. a 238.139
Excommunicatus poteſt acceptare beneficium iam ſibi, cùm non erat excommunicatus, collatum. 140
Excommunicatus poſt interpoſitam appellationem poteſt beneficium acquirere. a.239.142
Diſpenſare an, & quando poſſit Epiſcopus, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis? 143
Suſpenſi ab officio, vel beneficio, beneficia conſequi non poſſunt. 144
Beneficia amittit qui contumaciter per annum ſteterit in ſuſpenſione. 145
Beneficia conſequi non poſſunt,
Irregulares, 146
Sodomitæ notorij, 147
Bigami, 148
Aleatores, a.240.149
Simoniaci in beneficio aſſequendo, 150
Clericus malè vſurpans bona Eccleſiarum, 151

Index Rerum,

Clerici non beneficiati veſtes publicè portantes contra decretum Concilij Viennen. 152
Clerici concubinarij incorrigibiles. 153
Clericus coniugatus. 154
Coniugatus quicunque, qui aliquem de ſacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum conſummato, præſumit ſuſcipere, niſi ſeruata Canonum regula, ad quodcunque beneficium promoueri prohibetur. 155
Sæcularis, & non profeſſus regularia in beneficia, titulum Regularibus conferri conſueta, obtinere non poteſt, niſi habitum eiuſdem Ordinis omnino ſuſcipiat, &c. 2.240.157
Religioſos vnius Religionis non eſt capax beneficij regularis alterius Religionis. 158
Laicus nullus eccleſiaſtica beneficia, quantumuis ſimplicia, conſequi poteſt. 159
Clericus prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris, aut cum falſis dimiſſorijs, beneficia conſequi non poteſt. 160
Filij Clericorum legitimi paterna beneficia immediatè obtinere non poſſunt, & ad hoc egent diſpenſatione. 2.241.161
Beneficium aliquod obtinere non poteſt minor 14. annis, ſed ſtandum fundationi ſtatuenti contrarium. 163
Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam, vt ante 14. annum beneficium obtineat. 164
Illiterati beneficia conſequi non poſſunt; & qui tales dicantur? 2.242.165
Infamis beneficium obtinere non poteſt. 166
Corpore vitiati beneficia conſequi non poſſunt. 167
Clerico incidenti in cæcitatem, beneficium etiam ſimplex conferri non poteſt. 168
Periurus, vti infamis, beneficium conſequi non poteſt. 169
Filij & nepotes offendentium Cardinalem beneficia obtinere non poſſunt. 170
Beneficia incompatibilia ſecundùm formam præſcriptam in Extrauag. *Execrabilis*, dimittentes, inhabiles penitùs ad quæcunque alia ſiunt. 171
Beneficium vnum curatum habens non poteſt aliud curatum, vel aliàs incompatibile adipiſci. 172
Beneficium curatum, aut perſonatum, vel dignitatem habens, ſi recipiat ſecundum ſimile, ipſo iure vacat primum, & ſi illud retinere contenderit, etiam ſecundo ſpoliari debet. 2.243.173
Poſſeſſio pacifica quando dicatur, vt inducatur vacatio prioris beneficij. 174
In beneficiis ſimplicibus reſidentiam requirentibus, vel aliàs quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi. 175
Papæ reſeruata eſt facultas diſpenſandi vt ſublimes, & litteratæ perſonæ retentis minoribus, maioribus valeant beneficiis honorari. 176
Diſpenſandum eſt cum litteratis iuris circa beneficiorum pluralitatem. 177
Beneficia ſimplicia, & quæ ſunt ſine titulo, faciliùs pluralitatem admittunt. 2.244.179
Epiſcopus non poteſt plura beneficia ſimplicia vltra duo vni conferre, vſque ad ſufficientem eius ſuſtentationem abſque Apoſtolica diſpenſatione. 180
Epiſcopus poterit conferre beneficium habenti iam in penſionibus eccleſiaſticis. 181
Epiſcopus, ſi de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia, aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij eſt valida: ſed, ſi tertium ſit ſufficiens, vacant duo priora, & ſi continuauerit in poſſeſſione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia. 182
Beneficium quod dicatur ſufficiens ad congruam ſuſtentationem. 183
Collatio tertij beneficij ſimplicis ei, qui alia duo habet ſufficientia, poteſt fieri ab Epiſcopo, & poteſt recipi; ſed non ad effectum retentionis omnium. 2.245.184
Beneficium vnum ſufficiens habens, non poteſt retinere duo; & habens duo per ſe ſeparatim inſufficientia, ſed ſimul iuncta ſufficientia, non poteſt retinere tertium. 185
Per retentionem plurium ſimplicium beneficiorum, an, & quando vacent omnia ipſo iure? 186. & ſeqq.
Beneficia ſimplicia de iurepatronatus laicorum ſunt ſicut cætera incompatibilia. 2.247.193
Prouiſi de beneficiis incompatibilibus, etiam ſimplicibus, non poſſunt ſe tueri triennali poſſeſſione. 194
Beneficium impetrans debet indicare, ſi quod aliud obtinet, aliàs collatio eſt nulla, niſi in prouiſione Ordinarij. 195 & ſeq.
Datæ litterarum ſtabitur, vbi plures in eadem Eccleſia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans præferetur. 197
Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandam collationem beneficij, ſeu inſtitutionem. 2.249.209
Mandatum ſpeciale requiritur in apprehenſione poſſeſſionis beneficij per procuratorem. 210
Mandatum ad acquirendum poſſeſſionem talis beneficij in indiuiduo non requiritur. 211
Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, & ratione illorum poteſt quis ſe defendere, quamuis vtroque titulo non poſſit agere. 212
Intellige in gratiis diuerſis, non autem in contrariis. 213.
Beneficiorum in collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt detrahendum iniunctis oneribus, aut aliis qualitatibus in ipſorum beneficiorum fundatione, aut erectione conſtitutis. 214
Clerici minùs nobiles non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi, niſi propter vitium aliquod ſint viliores. 215
Statutum, ſiue conſuetudo non valet, quòd non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium. 2.249. 216
Clerici certæ originis non ſunt eligendi, ſed vndecunque ſint, modò idonei exiſtant, ſunt ad beneficia admittendi. 2.250.217
Neophyti, ſi aliàs digni ſint, & idonei, non ſunt à beneficiis conſequendis repellendi. 219
Beneficij eccleſiaſtici capax eſt ille, qui à Iudæis originem ducit. 221
Beneficia ſi aliquando conferantur, aut aliàs contra Canones collatio fiat, ipſa irrita eſt, ſi is, cui facta fuit, omninò ſit de iure inhabilis ad beneficia conſequenda. 222
Idoneus intrinſecè præſumitur is, cui Papa beneficium contulerit, etiam cum clauſ. *Si idoneus fuerit*. 223
Capitulo obiicienti impuritatem, & ortum à parentibus impuris, vel infidelibus, incumbit onus probandi. 224
Nemo natus inter Chriſtianos, de iure grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex patrib Chriſtianis, ſed in dubio præſumitur. 225
Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram Iudice executore iuſtificari ea omnia, quæ ſunt de narratiua ſubſtantiali gratiæ, vt illius executioni ſit locus. Sed an, & quando, & in quibus caſibus id verum ſit? 226
Regreſſus, & acceſſus, ac alia quæcumque iura ad beneficia eccleſiaſtica competentia vacant per matrimonium contractum per verba de præſenti. 2.254. 15
Clericus in ſacris conſtitutus de facto contrahens matrimonium, beneficiis eſt priuatus per ſententiam. 16
Vacatio beneficiorum non inducitur per ſponſalia per verba de futuro. 17
Matrimonium quando eſt nulliter contractum ex defectu conſenſus Clerici, tunc non dicitur inducta beneficiorum vacatio. 2.255.18
Græci vxorati, ſi Clerici, vel Presbyteri fuerint, poſſunt legitimè obtinere beneficium eccleſiaſticum, dummodo tale beneficium ſit conſtitutum more Græcorum. 19
Beneficium vacat per aſſecutionem alterius incompatibilis. 20
Parochialem Eccleſiam obtinens, ſi non ordinetur Sacerdos, infra annum vacare intelligitur Eccleſia illa, vel beneficium. 21
Beneficia vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum. 22
Papa in promotione ad Epiſcopatum conſiſtorialiter decernit beneficia vacare eo ipſo à die promotionis. 23
Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Epiſcopatus in terris infidelium. 24
Per tranſlationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo. 25

Digitized by Google

Beneficiorum vacatio.

Beneficium non vacat per mortem præſentati, qui non fuit inſtitutus. t.257.239

Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiati. a. 255 t

Beneficium ita vacat per mortem beneficiati, vt ſi ille miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud. 2

Religionis ingreſſus, & profeſſio emiſſa facit vacare beneficium. 3

Religioſi Societatis I E S V non amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis priùs obtentorum, niſi poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum. 4

Beneficia, & penſiones non vacant, nec extinguuntur per biennij vota in Societate I E S V, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem. 5

Beneficium dicitur vacare per renunciationem, ſeu reſignationem ex cauſa permutationis. 6

Beneficium vacat ipſo iure, ſi beneficiatus in minoribus Ordinibus conſtitutus contrahat matrimonium, aut ſponſalia per verba de præſenti 7

Matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficij; & non ſufficit, quòd lata eſſet ſententia prò validitate matrimonij, ſi pendet cauſa reſtitutionis in integrum. a.254 8

Clericus poſt contractum matrimonium nullatenus poteſt beneficia retinere, ſed tenetur ſtatim illa dimittere, aliàs peccaret mort. 9

Clericus Matrimonium contrahens beneficio priuatur, ſiue matrimonium fuerit conſummatum, ſiue non. 10

Clericus non recuperat beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacarunt, etiamſi poſt illud vxor ingreſſa fuerit religionem, non ſequuta adhuc copula carnali. 11

Clericus ipſo iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licèt nulliter ex defectu ſolemnitatis, vel in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut aliàs de facto. 12

Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, ſiue illud ſciat, ſiue neſciat, ſemper cenſetur beneficiis ipſo iure priuatus. 13

Beneficium ipſo iure vacat per militiam ſæcularem. a. 256.31

Beneficium vacat, ſi habeatur pro derelicto per ſpatium decem annorum. 33

Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit. 34

Beneficium vacat, quando illud reſignans non ſuperuixit per viginti dies. 35

Beneficium ipſo iure vacat ob non factam publicationem reſignationis, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. 36

Beneficium curatum vacat ipſo iure ob non ſeruatam formam Conſtitutionis Pij V. in conferendis. a.257.37

Beneficium vacat ipſo iure per apprehenſionem poſſeſſionis, ſi conferatur à Papa. 38

Beneficium vacat ipſo iure per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius. 39

Beneficium vacat eo ipſo iuxta decretum. 40

Scripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtol. indebitè retinens, & illa non reſtituens, necnon ſcientes, & non reuelantes ipſo iure beneficia amittunt. 41

Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ, ſiue ipſius beneficij factam ſine ſolemnitate *Extrauag. Ambitioſæ.* 42

Poſſeſſionem beneficij violenter ingrediens eo ipſo perdit ius, quod ad illud habet, ſeu ſe in ea intrudens in poſſeſſionem alicuius ipſius beneficij. 43

Sequeſtrum violans quod impoſitum fuit vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolata in cauſa beneficiali, amittit ius, quod habet in beneficio. 44

Beneficium vacat per diſpoſitionem, ſeu priuationem. 45

Hæreſis ob crimen vacat ipſo iure beneficium, & Sedi Apoſt. eſt reſeruatum. 46

Hæretici beneficia cùm ipſo iure vacent, poſſunt tanquam vacantia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri. 47

Hæreticus ante ſententiam declaratoriam, non tenetur ad admittendum beneficium, nec ad ſe ſpoliandum. a.258.48

Hæreticus in ſententia criminis declaratoria non ſolùm beneficio, ſed etiam fructibus perceptis à die commiſſi delicti priuatur. 49

Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum, vacant ipſo iure. 50

Simoniæ realis ob crimen vacat ipſo iure beneficium. 51

Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis. 52

Falſitatis litterarum Apoſt. ob crimen vacant ipſo iure beneficia. 53

Cardinalem percutientis beneficia vacant ipſo iure. 54

Epiſcopum occidens, vel percutiens, amittit ipſo iure illa beneficia, quæ obtinet in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt. 55

Rectorem ſuæ Eccleſiæ occidens perdit beneficia ipſo iure. 56

Aſſaſſini beneficia vacant ipſo iure. 57

Beneficium illius, qui carcerauit Clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, vacat ipſo iure. 58

Beneficia ipſo iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis ſe ipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt. 59

Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, ac Notarios, vacant ipſo iure. 60

Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure. a.259.61

Sodomiæ ob crimen vacat ipſo iure beneficium. 62

Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipſo iure. 63

Beneficia vacant, aut ipſo iure, aut per ſententiam. 64

Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum. 65

Beneficium vbi vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel contrahitur delictum, &c. 66

Priuatus ſi poſt vacationem ipſo iure moriatur, antequam dimittat poſſeſſionem, tunc non vacaret beneficium per obitum illius, ſed per militiam, profeſſionem, incompatibilitatem, &c. 67

Delictum committens, ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſeu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt non faciat fructus ſuos, & ad illorum reſtitutionem teneatur. 68

Beneficium quando vacat ipſo iure, poteſt tanquam vacans impetrari, vt vacuum; ſecus quando per ſententiam eſſet priuandus. a.260.69

Reſignari non poteſt in fauorem alterius beneficium, quod ſemel vacauit ipſo iure. 70

Beneficia vacant de iure tantùm, aut de facto, aut de iure, & facto ſimul. 71

Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis, exceptis Canonicatibus. 72

Beneficium non vacat, nec ius à reſignante abdicatur, ſi ex aliqua cauſa beneficium à reſignatario quæſitum non ſit. a.276.76

Vide *Vacatio.*

Beneficiorum collatio.

Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipſum beneficiarium celebratus cenſetur quidam quaſi contractus. a.165.15

Beneficium ſi abſenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconſulto Prælato dimittere; poſtea verò minimè. a.167.26

Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem. 27

Beneficij collatio ſi facta ſit alteri, non verò ei, in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non cenſetur, ſed poterit reſignans ex antiquo titulo poſſeſſionem continuare. a.275.72

Beneficiorum permutatio, & renuntiatio.

Beneficij permutatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij permutati, niſi quando adeptus eſſet alterius pacificam poſſeſſionem. a.276.78

Beneficij titulus, poſſeſſio per renunciationem dimiſſa non dicitur, niſi adimpleta conditione. 81

Vide *Renunciatio, & Reſignatio.*

Beneficia omnia ſub reg. *de infirmis*, comprehenduntur. a 283.125

Beneficia in manibus Ordinarij reſignata, an comprehendantur ſub reg. *de infirmis*, ſi reſignans infra viginti dies moriatur? 130
Beneficio etiam onere penſionis grauato renunciari poteſt. 133
Beneficia iuriſpatronatus ſine conſenſu patroni, ſiue laicus, ſiue Clericus ille ſit, renunciare ad fauorem, aut permutari non poſſunt. 142
Beneficia quæcunque, etiam regularia, reſeruata, electiua, conſiſtorialia minora comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ceſſiones Epiſcopatum, Archiepiſcopatuum, & ſimilium. 1.290. 191
Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem. 192
Conſtitutio Gregorij VIII. de publicandis quando non habeat locum? 193
Epiſcopo ſpotiom ad ſimplex beneficium promouere licet, qui eſt acceſſoriè annexa Parochialit. 1.294. 14
Beneficiorum fructus, vel redditus in quibus conſiſtant. 2. 303.2
Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria conſuetudine tollitur. 2.304.8
Beneficij redditus capi poſſunt ad tempus in cauſam iudicati pro debito patrimoniali, vel alterius ſpeciei. 2.312. 42
Clericus non poteſt beneficij ſuis redditus altari vltra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt poſt primum incipiat ſecundum. 2.318.72
Beneficium tenetur quis ei conferre, à quo aliud accipit. 2. 343.4
Beneficia, & eccleſiaſtica ſtipendia dantur propter officium. 1.378.17
Beneficium acceptans in vim certæ ſupplicationis debet illud acceptare cum omnibus qualitatibus dictæ ſupplicationis. 2.443 37
Beneficiorum fructus, vide *Fructus*, *Bona*, *Reditus*.
Bibere ad potus æquales Clericis prohibitum 1.504. 77
Blaſphemus, vide *Immunitas*.
Boetius Epo vir imprimè doctos, déque iuriſdictione, ac poteſtate Eccleſiaſtica optimè meritus. 1.124 84

De Bonis in genere.

Bona, quæ ante laicorum erant, & ad Clericos, & Eccleſias peruenerunt, an gaudeant priuilegio exemptionis. 1. 490, 35 & ſeq.
Bona ſemper ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſæcularibus tam præteritis, quàm futuris. 1.493. 33
Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, ſed ad cultum diuinum, & officium ſpirituale ſunt deſtinata, ſunt immunia ſemper ab omnibus tributis, &c. 1.494. 54
Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & iure ciuili, vt titulo venditionis legato, aut alio ſimili, an gaudeant priuilegio exemptionis. 33.& ſeq.
Clerici ſua bona patrimonialia, ac beneficiorum excoli facere poſſunt, animaliaque ad hunc effectum neceſſaria emere, & vendere valent. 1.320.127
Bona, & ſubſtantia eorum, qui intrant religionem facta profeſſione ipſo iura ſunt monaſterij. 1.603. 223
Bona quæcunque tanquam propria, vel conuentus nomine poſſidere, aut tenere prohibentur Religioſi. 1.622. 72
Bona fideicommiſſatis deficientibus conſanguineis de iure communi libera remaneat, & alienabilia fiunt, atque hæreditaria. 2.134.10
Bona, quæ ſuperſunt ex beneficiis, an ſint pauperibus eroganda. 2.206.13
Bona Clericorum in quintuplici differentia reperiuntur. 2. 303.2
Bona propria in Eccleſia primitiua primis illis temporibus, neque ipſa Eccleſia, nec Chriſtiani poſſidebant. 2. 303.3
Laici Chriſtiani cùm ſummoperè in primitiua Eccleſia creſcere cœpiſſent, bona propria ex commiſſione retinere cœperunt. 4
Clericis quando approbatiuè permiſſum extitit bona habere. 2 304.5
Dominium bonorum eccleſiaſticorum quomodo dicatur eſſe penes Chriſtum. 2.306.14
Papa an mutauerit bonorum eccleſiaſticorum naturam ex diuidendo? 2.307.15
Filius illegitimus poteſt tuta conſcientia accipere ſibi neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis patris, & Camera Apoſt. tenetur ei conſulere ex bonis patris, quæ ſpolio ſubiecit. 2.311.36
Bona vt manifeſtè appareant, quæ ſint Eccleſiæ, & quæ beneficiarij, debet cius rei ſcriptum Eccleſiæ nomine ab eodem beneficiario confici. 2.316.53
Clericus, vel prælatus damnum aliquod Eccleſiæ bonis inferens, reſarcire de propriis bonis tenetur. 2.313. 35
Succeſſorum tria genera poſſunt in bonis eccleſiaſticis ius habere. 36
Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quaſi, ſuccedunt cognati eorum, aut conſanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab inteſtato eſſent legitimè ſucceſſuri, quibus deficientibus, ſuccedunt Eccleſiæ, quibus ſeruierunt. 57
Eccleſia immediatè ſuccedit in bonis eius, ſi illa acquiſiuit, & in aliis, de quibus teſtari liberè poterat, in eo caſu, quo legitimos ſucceſſores non habeat. 58
Fiſcus in bonis laicorum deficientibus hæredibus in ſubſidium ſuccedit. 59
Eccleſia in bonis Clericorum duobus modis ſuccedere poteſt. 60
Papa bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem quatenus habeat, & quomodo ex publica cauſa, & pro vniuerſalis Eccleſiæ ſtatu illa reſeruare valeat? 61
Bona decedentium Clericorum ſibi non competentia occupans, quas pœnas incurrat? 2.316.64

Bona Eccleſiæ immobilia.

Immobilia Eccleſiæ quæ dicantur. 2.416.1
Bona immobilia Eccleſiæ donata tempore naſcentis Eccleſiæ vendebantur. 2
Eccleſia quando cœpit prædia poſſidere. 3.4
Conſtantinus Imper. Romam Eccleſiam ditauit. 2. 417.3
Donatio à Conſtantino facta probatur ex pluribus Pontificum decretis. 6
Item ex ſcripto Imperatoris Ludouici I. 7
Item ex ſcripto Othonis Imp. 8
Eccleſia rectè bona immobilia dicitur poſſidere. 2.418.12, 13
Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium, pretium peccatorum, & patrimonium pauperum. 14
Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda. 2.419.15
Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt. 16
Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum. 24

Bonorum Eccleſiaſticorum vſurpatio, aut ſubtractio.

Bona Eccleſiarum malè dilabi, aut vſurpari, vel indebitè alienari, canones non patiantur. 2.430.1
Bona Eccleſiarum quomodo conſeruanda? 2
Bona ſua vnaquæque Eccleſia diſtincta cognoſcat, & ipſius Prælato nota eſſe debent. 3
Inuentarium de bonis, & rebus Eccleſiæ quomodo conficiendum? 4
Bonorum cuſtodiam Epiſcopi defuncti ad quos ſpectet in Hiſpania? 5
Bonorum eccleſiaſticorum raptores, fures, vel inuaſores, aut vſurpatores, quas pœnas incurrant? 6
Excommunicatio ipſo iure incurritur, à qua ſolus Papa diſpenſat, quando cum effractione ſpoliatur Eccleſia? 7
Immobilium rerum Eccleſiæ ſubtractio vbi prohibeatur. 2.451.8
Prælati ipſi, vel rectores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripientes, vel vſurpantes, quas pœnas incurrant? 9
Clerici bona Prælatorum decedentium ſubripientes, quas pœnas incurrant? 10
Eccleſia Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vacante, ſi eius bona à Prælato dimiſſa, vel vacationis tempore obuenientia quis occupauerit, quas pœnas incurrat. 11
Concilium Trident. aduersùs præſumentes vſurpare bona Eccleſiæ, quas imponat? 12
Patronus bona Eccleſiæ, ſui iuriſpatronatus, vſurpans, eo vltra alias pœnas priuatur exiſtit. 13
Clericus bona Eccleſiæ vſurpare præſumens, vel vſurpationi aſſenſum, vel conſenſum præſtans, quas pœnas incurrat? 2 431.14

Crimen

Digitized by Google

Crimen vſurpationis bonorum Eccleſiæ ſacrilegij pœna, & excommunicatione, atque ſuſpenſione, interdicto, & priuatione dignum eſt. 15
Prælatus non tenetur vim vi repellendo reſiſtere capienti bona Eccleſiæ per vim, aut imperium. 16
Vſurpatio bonorum Eccleſiæ perſonis eccleſiaſticis non ſecus ac laicis, eſt interdicta 17
Eccleſia vacante non permittitur Clericis illius quicquam de rebus Eccleſiæ pro labore accipi. 18
Bona in emphyteuſim concedi ſolita quando dicantur. 2.436.21
Bona Eccleſiæ pignori, aut hypothecæ obligari quando poſſint. 2.438.29
Bona confugientium ad Eccleſiam, vide *Eccleſia*.
Brephotrophium eſt locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur. 2.81.5
S. Brigittæ Religioſi, à quo inſtituti, & quando inceperint. 2.551.143

C

C*Æſaraugustana* Eccleſiæ canonicatus, & præbendæ, quæ vacauerint in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, ſunt reſeruata. 2.230.71
Cadauerum omnia conditoria ſuper terram exiſtentia amoueri iubentur, & infra terram defunctorum corpore collocari. 2.17.18
Cælibatus ſacro Ordini non à Iure diuino adiunctus fuit. 1.368.27
Calix ex auro, vel argento tantùm, aut ſaltem ex ſtanno olim fiebat, & nonnunquam ex vitro fieri permittebatur. 2.111.2
Calix fieri prohibetur ex ære, vel aurichalco, aut alia ſimili materia quæ producit æruginem, & vomitum prouocat. 4
Miſſam celebrare in ligneo, aut vitreo Calice prohibetur. 5
Pœna depoſitionis ab officio, & beneficio impoſita eſt contra eum, qui vtitur Calice ligneo. 6
Calix, vel patena, aut aliud vas ſacrum execratur ſi formam ſuam amittat & enormiter lædatur, non vero per aliquos ictus à fabro inflictos. 11
Calix non execratur vbi ſeparatio fit abſque fractione, ſecus ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione. 12
Calix, vel patena execratur ſi ſuperficies aurea, aut argentea omnino prætterquam per vſum continuum auferatur. 13
Calices, patenæ, cæteraque vaſa ſacra etiam integra cùm vrgente neceſſitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vſus ſacros, & ſeruitium, ac miniſterium Eccleſiæ, & Altaris. 2.114.46
Camaldulenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando, & de reformata quam appellant montis Coronæ. 1.532.46
Camaldulenſes in eremo degentes poſſunt recipere Carthuſianos petita, licet non obtenta licentia ab eorum ſuperioribus. 1.565.185
Camerarij Cardinalis officium quale. 1.80.96
Campanas benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus. 2.122.67
Epiſcopus poteſt prohibere ne campanæ pulſentur ſi non ſunt benedictæ. 68
Campanæ Sabbato ſancto non poſſunt in aliqua Eccleſia etiam Regulari S. Ioannis Hieroſolymitani pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali vel Matrice. 69
Campanæ ad ſalutationem Angelicam poſſunt in quacunque Eccleſia pulſari ante & poſt Eccleſiam Cathedralem, vel Matricem, ſi non adſit conſuetudo. 70

Candela.

Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur. 2.354.7
Canes, & accipitres ad venandum non licet Clericis habere, ſi ad voluptatem venati fuerint. 1.555.79
Cannarum quælibet debet obtinere octo palmorum longitudinem. 2.101.75
Patres Societatis Ieſu habent priuilegium vt poſſint ædificare infra 140. cannas prope alios Conuentus. 2.101.77

De Canonis, ſi quis ſuadente 17. q. 4. *priuilegio.*
Gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Clerici etiam primæ Tonſuræ. 1.381.2
Tonſurati etiam non ſeruantes requiſita ad priuilegium fori. 3
Coniugati Clerici cum vnica, & virgine incedentes in habitu Clericali & Tonſura. 1.382.4
Irregulares, ſuſpenſi, ſeu excommunicati Clerici. 5
Degradati verbaliter tantum Clerici. 6
Clerici mortui. 7
Non gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Clericus hæreticus. 8
Bigamus Clericus. 9
Clericus enormitatibus ſe immiſcens. 10
Clericus in minoribus qui dimiſſo habitu, *&c.* 11
Clericus, qui ante Baptiſmum Ordinem ſuſcepit. 12
Clericus, qui per annum exercet artem ignominioſam. 13
Clericus publicè exercens officium lanionis, aut cauponis. 14
Famuli & filij Clericorum. 1.383.15
Religioſi vtriuſque ſexus approbatam à Sede Apoſtol. Religionem profitentes Canonis priuilegio gaudent. 16
Gaudent priuilegio *Can. ſi quis ſuadente*, Religioſus etiam bigamus. 19
Conuerſi, ſeu conuerſæ Religioſorum. 20
Nouitij. 21
Tertiarij collegialiter viuentes. 22
Eremitæ, qui in communitate viuunt ſub aliquo Prælato. 23
Equites S. Ioannis Hieroſolym. & S. Iacobi, Alcantaræ, & ſimiles. 24
Manuum violentarum appellatione quid contineatur in materia *Can. ſi quis ſuadente.* 1.384.25
Percuſſio, ſiue actio violenta ad Cenſuram Canonis incurrendam requiritur quod talis ſit, vt ſufficiat ad peccatum mortale. 26
Actio iniurioſa, ſeu contumelioſa ad cenſuram Can. incurrendam debet eſſe exterior, ac temporalis. 27
Clericum detinentem in cuſtodia publica, vel in loco priuato, ex quo non poſſet exire, excommunicationem Canonis incurrit. 28
Iudex ſæcularis detinendo, vel curando Clericum detineri in cuſtodia, vel in domo, aut ponendo cuſtodes ad domum, qui Clericum exeuntem capiant, incurrit excommunicationem Canonis. 29
Clericum excommunicatum vitandum expellens per vim ab Eccleſia dum Diuina celebrantur, non incurrit Canonis excommunicationem ſi ad ipſum expellendum vi opus fuerit. 30
Clericum detinens per vim ne aliquis iniurioſè eum percutiat, aut ne ipſe Clericus committat aliquod homicidium, non incurrit Canonis excommunicationem. 31
Clericum verbis tantùm detinens contra eius voluntatem, an incurrat Canonis excommunicationem. 32
Spuens in Clericum, ſeu aquam, aut aliud ſuper eum effundentem incidit in excommunicationem Canonis. 1.385.33
Eripiens aliquid per vim, & iniuriam de manu Clerici, vel corpore eius, ſiue ſcindens veſtem, aut per iniuriam Clericum detinens, incurrit excommunicationem Canonis. 34
Marſupium per fraudem Clerico præſcindens nulla vi adhibita non incurrit excommunicationem Canonis. 35
Clericum occidens per cibum vel potum veneno infectum incidit in excommunicationem Canonis. 36
Monialis grauida, quæ ſibi propinat potionem mortiferam fœtui, non incidit in excommunicationem Canonis. 37
Abortum Monialis procurans, eique potum propinans, illa conſentiente non incurrit excommunicationem Canonis. 38
Clericum volentem, & conſentientem percutiens incurrit excommunicationem Canonis. 39
Clericus, qui ſe patitur verberari, non incurrit excommunicationem Canonis. 40
Clericus, qui ſe ipſum iniurioſè percutit, excommunicationem Canonis incurrit, 41
Mandans, vel conſulens verberari Clericum, ſi ſequatur percuſſio, incidit in excommunicationem Canonis, quamuis mandans pœnitentia ductus reuocauerit mandatum, quæ reuocatio non fuit manifeſta mandatario. 1.386.42

Index Rerum,

Mandans verberari Clericum ſi moriatur ante manuum iniectionem, tunc non erit excommunicatus, quamuis deinceps poſt eius mortem mandatarius Clericum percuſſerit. 43

Conſulens percuſſionem Clerici incidit in excommunicationem Canonis, quamuis reuocauerit conſilium ſi ſimiliter non credat conſultum reuocaſſe propoſitum. 44

Mandans tacitè verberari Clericum, incidit in excommunicationem Canonis. 45

Mandans verberari Clericum incurrit excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius exceſſerit fines mandati. 46

Mandans inferri Clerico iniuriam verbalem, non incidit in excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius fines excedendo fecerit illi iniuriam perſonalem. 47

Clerici percuſſionem ratam habens etiam ſine ſuo mandato, ſed nomine ſuo factam, incidit in excommunicationem Canonis. 48

Percuſſionem Clerici ratam habens tantum in corde, non eſt quoad Eccleſiam ligatus excommunicatione Canonis. 49

Clerici percuſſionem qui poteſt prohibere, & non prohibuit, incurrit excommunicationem Canonis. 50

Emphyteuta Clericus ſi non vult ſoluere Canonem, poteſt dominus armata manu eum expellere abſque metu excommunicationis dummodo non tangat perſonam. 1.390.83

Officialis, ſeu miniſter Principis ſi violenter arcendo turbam Clericum percutit, non incurrit excommunicationem Canonis ſi hoc fecerit abſque animo iniuriandi. 84

Abſolutionem ab excommunicatione Canonis nullus regulariter impartiri valet, niſi Papa excepto vigenti mortis periculo. 85

Percuſſio Clerici, vbi fuerit leuis, poterit Epiſcopus ab excommunicatione abſoluere. 86

Percuſſio leuis, quæ dicatur. 87

Percuſſus in platea, vel in Eccleſia etiam leuiter dicitur atrox iniuriatus. 88

Canones qui non diſtinguunt, generaliter, & indiſtinctè debent intelligi, vt comprehendant Clericos & laicos. 2.38.138

Canonem recipiens poſt incurſam caducitatem, videtur illam remittere. 2.185.90

In materia feudali, & emphyteutica petens canones præteritos, videtur remittere caducitatem.

De Canonica portione Epiſcopali.

Canonica portio ex redditibus, & prouentibus Eccleſiæ obuenientibus detrahitur, & Prælato debetur. 2.333.1

Canonica portio ita dicitur, quaſi pars à Canonibus inſtituta, & approbata. 2

Canonica portio duplex, vna, quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſiis ſuæ diœceſis: & alia, quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori. 3

Canonica portio Epiſcopalis debetur Epiſcopo ex omnibus legatis, quæ fiunt quibuſcunque Eccleſiis, aut piis locis ſuæ diœceſis, necnon ex decimis, &c. 4

Canonica portio debetur Epiſcopo intuitu curæ paſtoralis, tribus potiſſimum ex cauſis. 2.334.5

Canonica portio debita Epiſcopo intelligitur, vbi id de conſuetudine obſeruatur: contraria autem conſuetudo, vel priuilegium tollit illam Epiſcopo. 6

Epiſcopus ſuper Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi. 7

Canonica portio Epiſcopalis quanta fuerit, & hodie ſit. 8

Canonica portio Epiſcopalis debetur etiam Prælato inferiori, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 9

Canonica portio Epiſcopalis penitus abrogata eſt in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus, & loco illius ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgo dicitur, luctuoſa. 10

Legatum ſi relinquatur loco exempto, non debetur Epiſcopo canonica portio. 11

Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis. 12

Eccleſia exempta, quæ Capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus ille pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ. 13

Canonica portio Epiſcopalis non debetur, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis; ſubiectæ verò tempore teſtamenti. 2.335.15

Canonica portio Epiſcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel conſanguineis intuitu pietatis. 16

Canonica portio an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur. 17,18

Canonica portio an debeatur ex relictis Hoſpitali. 2.336.20

Canonica portio non debetur de iis, quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, & cæteris, de quibus *in cap. vlt. de teſtam* relinquuntur. 22

Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: ſi executores illud diſtribuerint in fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel concernentia diuinum cultum. 24

Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Hoſpitalium, ſi Eccleſiæ huiuſmodi, Monaſteria, ſeu Hoſpitalia non indigent ædificiis, vt refectione parietum. 25

Canonica portio non debetur ex donatione facta Eccleſiæ inter viuos. 2.337.26

Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella conſanguinea. 27

Epiſcopus, cui legatum relictum eſt, an poſſit inſimul canonicam vendicare portionem. 28

Canonica portio ſublata eſt iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis. 2.359.1

Canonica portio de iure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit. 2

Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris. 2.362.33

Parochianus, ſi in vna Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta. 2.361.24

Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio. 2.370.48

Vide *Quarta Parochialis.*

Canonicatus appellatione venit etiam Canonicatus regularis. 2.131.82

Canonicatus in S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, & B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, ſunt Sedis Apoſt. diſpenſationi reſeruata. 2.230.60

Canonicatum in Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegitimus per ſubſequens matrimonium. 2.141.662

De Canonicorum Capitulo.

Canonici Collegiatarum Eccleſiarum non obligantur aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti in alia Eccleſia. 1.186.17

Canonicis dum in Palatio Epiſcopi eum expectant Pontificaliter ſe veſtientem ad effectum illum comitandi ſedes ſunt miniſtrandæ. 19

Canonicorum collegium, ſeu Capitulum Cathedralis Eccleſiæ eſt veluti ſenatus quidam Eccleſiæ. 1.306.1

Canonici cuiuſuis Cathedralis bipartitò cerni & conſiderari poſſunt. 2

Canonici compelli poſſunt ad conſentiendum ſi nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, quando conſenſus Capituli in vnione facienda per Epiſcopum requiritur. 1.308.13

Sacramenta noua & antiqua mutare poſſunt Canonici abſque conſenſu Epiſcopi, &c. 1.309.14

Canonici ſatisfaciunt Choro intereſſendo, & faciendo, vt Capellani, & cantores cantent in iis Eccleſiis, vbi talis viget conſuetudo. 2.331.83

Canonicorum Regularium S. Auguſtini Ordo erectus ab eodem Sancto in ciuitate Hipponenſi anno 397. ſeptem poſt familiam eremiticam. 1.544.95

Canonici Regulares præcedunt Monachis Caſſinenſibus. 96

Canonici Regulares in Epiſcopos promoti vtuntur habitu quo vtuntur Clerici ſæculares in Epiſcopos promoti. 97

Præſcriptio niſi ſexagiota annorum non currit contra bona, & iura Canonicorum Regularium. 98

Canonici Regulares gaudent omnibus gratiis, priuilegiis, & indultis congregationis Caſſinenſis, & eligunt ſibi

Con ſer

Digitized by Google

Conſeruatores ampliſſimis facultatibus. 99
Canonici Regulares ſancti Auguſtini, & Moniales eiuſdem Ordinis recitant ſinguliis ferijs quintis officium ſanctiſſimi Sacramenti. 100
Canonici Regulares Lateranenſes à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint. 101
Canonici Regulares Lateranenſes non tenentur accedere ad proceſſiones. 102
Canonici Regulares Lateranen. communicant in ſingularibus gratiis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus cum monachis Caſſinenſibus, & Canonicis Regul. S. Saluatoris. 103
Canonicis Regul. Lateranen. non licet abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum ad tempus, multoque minus beneficium Curatum. 104
Canonici Regulares S. Ruffi à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint. 1.545.105
A quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint.
Canonici Regulares Aroaſiæ. 107
Canonici Regulares S. Victoris. 108
Canonici Regulares Præmonſtratenſes. 1.546.109
Canonici Regular. Manſuaoi. 110
Canonici Regulares ſancti Sepulchri. 111
Canonici Regulares S. Crucis Conimbricen. 1.547.112
Canonici Regulares Gromedat à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.552.146
Canonici Regulares VVindeſemenſium à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.553.149
Canonici Regulares Frigionariæ à quo inſtituti, & quando incœperint. 151
Canonici Regulares S. Saluatoris à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.553.152
Canonici Regulares S. Gregorij in Alga à quo inſtituti & quando incœperint. 153
Canonici Regulares S. Petri de monte Cerbulo à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.555.156
Canonici Regulares ne fierent monachi antiquitus erat conſtitutum. 1.589.98
Canonicis Regularibus clericatus eſſentialiter competit. 99
Canonici regulares & Monachi quando prohibeantur ad curias Principum accedere. 1.617.106
Canonicis regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis non licet abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, & multo minus beneficium curatum ad tempus 1. 641. 224
Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli aſſiſtens, tanquam præſens reputandus eſt. 3.328. 43
Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis poteſt eligi ad Epiſcopatum, vel aliam Prælaturam ſecularem. 2.131.77
Canonici Regulares an ſecularia beneficia Curata obtinere poſſint. 2.131.79
Cantica puellarum, vide *Eccleſia*.
Cantorum ſchola fuit inſtituta in Eccleſia Cathedrali. 2. 197.2.
Cantor, qui eſt Dignitas in Cathedrali, debet ſuum munus obire, vel per ſe ipſum, vel per Vicecantorem, à ſe aſſumendum, & ab Epiſcopo approbandum. 2.298.12
Cantoris munus quod ſit. 13
Cantus ſimplex vel figuratus non permittatur in Eccleſia Monialium à perſonis ſæcularibus, benè tamen inter ipſaſmet. 2.654.61
Capella plerumque accipitur pro modica Eccleſia. 2.63. 17
Capella hodie ex communi vſu loquendi apud noſtros pro loco in Eccleſia accipitur cum altari ab aliquo erecta, vel dotata, in iuſpatronatus obtineat. 18
Capella vnde dicatur. 19
Capella tribus modis ſic appellatur. 20
Capellæ in priuatis domibus haberi poſſunt quemadmodum Oratoria. 2.64.21
Capellæ in Eccleſia ſitæ non grauantur in fructibus pro ſolutione decimarum, niſi de eis mentio ſpecialis habeatur. 22
Exempta Eccleſia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Eccleſia ſita, niſi expreſsè cum Eccleſia ipſa eximatur. 23
Capella, vel altare in Eccleſia exiſtens, & proprios reditus habens, non reputatur beneficium ab Eccleſia ſeparatum quoad Rectorem Eccleſiæ. 24
Capella erecta in Eccleſia & dotata cum Epiſcopi auctoritate dicitur beneficium eccleſiaſticum. 25
Capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæcularium Confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus. 26
Capellæ plures in eodem Altari ſub eadem inuocatione cum diuerſis oneribus Miſſarum an poſſint ab vno retineri. 27
Capellæ priuatorum Palatiorum immunitatis priuilegio non gaudent. 28
Capellarum inſtitutiones maioribus ſimiles, licèt in multis differant. 29
Capellæ cum onere faciendi celebrare certas Miſſas inſtitutas de bonis temporalibus, ſine auctoritate Epiſcopi, cenſentur laicales, & temporales. 2.133 5
Capellæ priuata auctoritate inſtitutæ tanquam profanæ iure ſanguinis aut hæreditario deuoluuntur in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu maioratuum. 2. 134.7
Succeſſio Capellarum priuata auctoritate inſtitutarum in Hiſpania ſecundum leges maioratuum regulantur. 8
Conſanguineis inſtituentis Capellam deficientibus de conſuetudine Portugalliæ ad Regem pertinet eius conceſſio, ſicut aliorum bonorum vacantium. 9
Capellæ & Capellaniæ in quo differant. 2.135.29
Capellania, cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales, poſſuntque ad eas merè laici præſentari. 2.125 19
Capellaniæ in dubio præſumuntur beneficia eccleſiaſtica. 2.133.1
Capellaniæ in triplici ſunt differentia. 2
Capellaniæ quæ fundari ſolent in Hiſpania, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, licet ſint perpetuæ vſque ad obitum Capellanorum, & habent cætera requiſita ad eccleſiaſticum beneficium conſtituendum præter auctoritatem & inſtitutionem, ſeu prouiſionem Ordinarij, non ſunt eccleſiaſtica beneficia. 3
Capellaniæ, in qua ſuccedunt clerici de parentela, ratione non tenetur quis recitare diuinum Officium. 4
Capellaniarum bona priuata auctoritate inſtitutarum laicalia reputantur, ac proinde ſubiecta ſunt poteſtati Principis, & magiſtratuum ſecularium, quamuis opera pia, & Miſſarum onera eis iniuncta ſint 6
Capellania priuata auctoritate inſtitutæ licet non ſint beneficia, tamen poſſunt tanquam opus pium viſitare ab Epiſcopo, niſi aliud in fundatione cautum ſit. 2. 134 10
Capellania cenſetur in dubio beneficium ſi appareat de vna collatione, vel inſtitutione Ordinarij effectum ſortita; ſi verò appareat illius initio, noluiſſe ſcilicet fundatorem eam facere collatiuam, tunc requiritur fuiſſe collatiuam vt beneficium ſpatio 40. annorum. 12
Capellaniis proximioribus conſanguineis clericis ſua inſtitutione dari ſolitis qualiter proximitas attendatur, & computetur, & an cenſeantur etiam vocati deſcendentes illegitimi, remiſſiuè 13
Capellania fundata in Eccleſia regulari an cenſeatur in dubio regularis, an verò ſæcularis. 14
Capellaniæ amouibiles ſunt, quæ licet inſtitutæ ſint, & erectæ auctoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, tamen non ex eo ſunt exiſtimandæ beneficia eccleſiaſtica. 15
Capellaniis amouibilibus, quæ eccleſiaſtica beneficia non ſunt, poteſt fieri reuocatio ſine cauſa, malitia ceſſante, & odio in amouente. 2.135.16
Capellania licet ſit manualis, ſi tamen quis eam longo tempore poſſidet, acquirit ius in quo eſt manutenendus, & ſpoliatus eſſet reſtituendus. 17
Simoniam non inducit pactum factum ſine Papæ auctoritate ratione Capellaniæ amouibilis. 18
Capellaniæ amouibilis ad titulum nemo poteſt ordinari niſi ſit in Capella Papæ. 19
Capellaniæ in perpetuum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria erectæ, & in titulos creatæ ſunt eccleſiaſtica beneficia. 20
Capellaniæ ſi ſint ſeculares præſumuntur de ſui natura perpetuæ, & collatiuæ. 2.135.24
Capellania, quæ habet onus celebrandi certas Miſſas, & coadiuuandi in cura animarum in Eccleſia Plebanatus, requirit reſidentiam. 26
Capellania cum Manſionaria habita ratione ad redditus annuorum fructuum vtriuſque beneficij, qui perquam tenues ſunt ex Concilij decretis incompatibilis non eſt, ſi tamen vtrumque ſit ſub eodem tecto, vt ſimul retineri poſſint, opus eſt Sedis Apoſtol. diſpenſatione. 27

Index Rerum,

Capellania, cui adiunctum eſt onus deſeruiendi in choro, obtineri non poteſt cum Canonicatu. 28

Capellanias duas, vel tres ſub eodem tecto vniformes ſi quis per annum ex collatione Epiſcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipſo iure, non obſtante Epiſcopi diſpenſatione. 2.136.29

Epiſcopus non poteſt compellere obtinentem Capellaniam, vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur quod capellani celebrent, nam iſtis oneribus Miſſarum rectè per ſubſtitutos ſatisfit. 30

Capellania habens onus duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſo quod Capellanus per ſe ipſum celebret, non eſt Sacerdotalis. 31

Capellaniæ fundatione ſtante cum diſpoſitione teſtatoris quòd quotieſcumque vacaret prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium præſtare Presbyterum, ſed ſufficit, quod ſeruiat, & Miſſas dicat per ſubſtitutum. 32

Capellania Sacerdotis declaratur in caſu propoſito. 2.137.33

Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam exercet. 2.127.15

Capellanus perpetuæ Capellaniæ in titulum creatæ Horas Canonicas recitare tenetur. 2.135.21

Fori priuilegio gaudet. 22

Ordinari poteſt ad titulum. 23

Capellanus obligatus quotidie celebrare poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in hebdomada omittere ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad perſonam Sacerdotis. 2.137.34

Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & altari, malè faciet ſi Miſſas alibi celebret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad vllam reſtitutionem. 36

Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundatione tenetur celebrare particulares Miſſas, malè ageret ſi alius celebraret abſque iuſta cauſa. 37

Capellanus non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quod non teneatur applicare. 2.138.38

Capellanus ad nutum amouibilis, qui habuerit obligationem vnius Miſſæ qualibet hebdomada cum ſtipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos, poterit demandare celebrationem dictarum Miſſarum alteri cum eleemoſyna, retenta ſibi parte ſtipendij debiti capellano. 39

Capellanus per ſe ipſum tenetur Diuinis inſeruire poſita inſtitutione Capellæ tenuis. 40

Capellanus in Eccleſia Cathedrali tenetur ad reſidentiam ſtante fundatione ſuæ Capellæ cum onere quarundam Miſſarum, & inſeruiendi in choro. 41

Capillorum nimius cultus, aut affectata compoſitio Clericis prohibetur. 2.508.24

Capillos ita tonſos portare debent Clerici, vt aures pateant. 25

Capitulum mortuo Epiſcopo tenetur eius mortem Regi denunciare, vt Rex nominet perſonam Summo Pontif. ad prouidendum de Epiſcopatu vacante. 2.124.85

Capitula quæcunque etiam Regularium non poſſunt aliquid ſtatuere contra text. *in cap. quia propter, de elect.* 2.148.163

Formæ omnes, quibus regulares vtuntur in electionibus ſuorum Prælatorum, ſemper inhæreant diſpoſitioni *cap. quia propter, de elect.* ibid.

Capitula Generalia Regularium, ſeu Generales eorumdem Regularium Superiores ſupplere non poſſunt defectus occurrentes in eiuſmodi electionibus ob non ſeruatam formam *cap. quia propter, de elect.*

Capituli conſenſus non requiritur in adminiſtratione bonorum, & redditunm Eccleſiæ. 2.306.3

Capituli conſenſus requiritur in rerum Eccleſiaſticarum alienatione, quæ ad Cathedralem Eccleſiam pertineat. 2.307.7

Capituli conſenſus requiritur in vnione vnius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ, ſeu Dignitati, vel præbendæ per Epiſcopum facienda. 8

Capituli conſenſus non ſufficit in vnione facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo, cùm non poſſit auctorizare in facto proprio, ſecus ſi fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ Capituli. 2.308.11

Capituli conſenſus an exigatur in vnione à Legato de Latere facienda. 12

Suppreſſio Canonicatuum & beneficiorum, non permittitur Epiſcopo ſine conſenſu Capituli. 13

Capituli conſenſus in multis caſibus exigitur, itaut quod ſine ipſo ab Epiſcopo factum fuerit, nullius ſit roboris, & momenti. 14

Capitulum poteſt ſtatuere ſi interueniat præſentia, & conſenſus Epiſcopi in concernentibus ſtatum vniuerſalem Eccleſiæ, ſeu in iis, quæ tangunt particularia ipſius Capituli negotia. 2.309.15. & ſeq.

Capitulum non poteſt ſtatuere contra ius commune etiam interueniente conſenſu Epiſcopi. 17

Capituli conſilium in Epiſcoporum tractatibus vel negotiis plerumque eſt requirendum. 2.310.19

Capituli conſilium per Epiſcopum eſt requirendum, non autem conſenſus exigendus in proceſſionibus edicendis, decernendis, dirigendis, atque deducendis. 2.311.20

Capituli ſui conſilium requirere tenetur Epiſcopus ad deſignandum quibus Canonicatibus quiſque Ordo imposterum debeat eſſe annexus. ibid.

Capitula Cathedralium Eccleſiarum vocanda ſunt, & admittenda ad Concilia Prouincialia. 21

Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad ſynodum Prouincialem ſunt vocanda. 22

Epiſcopus an teneatur ſequi Capituli conſilium in decernendo, aut ſtatuendo, quæ viſa fuerint opportuna in ſynodo. 23

Capitula Eccleſiarum ex manifeſta, & rationabili cauſa poſſunt ceſſare à Diuinis in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, diuinorum Officiorum celebrationem ſuſpendere. 2.312.24

Capitulum etiam ſemota aliqua ſpeciali conſuetudine ceſſationem inducere poteſt. 25

Canonici abſentes à ciuitate, an ſint vocandi in omnibus negotiis pertractandis à Capitulo. ibid.

In negotiis agendis per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, an vox Epiſcoporum vno, vel duobus Canonicis faciat maiorem partem, & ſit attendenda, ibid.

Deuoluta ſit ad Epiſcopum tanquam ad immediatum ſuperiorem propter negligentiam Capituli Cathedralis Eccleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent. 26

Legata facta Canonicis in dubio, an cenſeantur relicta Capitulo. ibid.

Capitula Sede vacante inuentarium de rebus Eccleſiæ conficere tenetur. 2.313.27

Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino tenetur Capitulum. 28

Adminiſtratio iuriſdictionis reſidet penes totum Capitulum ante electionem Vicarij infra octo dies faciendam. 29

Capitulum Sede vacante ad Vicarij Capitularis electionem iteratis vicibus deuenire poteſt, abſque cauſa tamen non debet. 30

Capitulum Sede vacante non arctatur ad conſtituendum Vicarium intra illos octo dies, ſucceſſiuè poteſt de per ſe adminiſtrare. 31

Capitulum quamuis non teneatur eligere perſonam in Vicarium de gremio ipſius Capituli, ſi tamen adeſſet idoneus cæteris paribus eſt præferendus. 2.314.37

Capitulum Epiſcopali Sede vacante eligere valet in Vicarium generalem Canonicum eiuſdem Eccleſiæ, qui in eadem ciuitate, & Eccleſia curam quoque gerit animarum. 38

Canonicus ex gremio Capituli in Vicarium Sede vacante electus de tempore diuinorum Officiorum ſuo muneri, & officio incumbens, diſtributiones quotidianas non percipit. 39

Capitularis Vicarius qui ſimul eſt Canonicus, ſi in Choro interueniat cum Canonicali apparatu vt diſtributiones quotidianas lucretur, debet ſedere in loco proprio ſui Canonicatus antiquioribus non præcedendo. 40

Archidiaconus ſeu alia Dignitas maior poſt Pontificalem præfertur Vicario Capitulari etiamſi non ſit Canonicus. 41

Capitularis Vicarius occupare non debet in Eccleſia ſedem Archidiaconi, ſed debet ſedere in alia ſede portatili. 42

Capitulum Sede vacante in commiſſione Vicarij poteſt certum tempus præfinire, quo elapſo eius iuriſdictio expiret. 43

Capitulum poteſt Vicarium eligere cum clauſula quòd non duret niſi per annum. 44
Capituli Vicarius magis expedit vt eligatur liberè abſque vlla conditione mutationis,& aſſignatione aſſeſſoris. 45
Capitulum ſi conſtituerit Vicarium ſimpliciter abſque temporis præfinitione, eius officium durat durante Sedis vacatione. 46
Capitularis Vicarij electione facta, non poteſt Capitulum illum reuocare, niſi ex cauſa benè viſa ſacræ Congreg. 47
Capitularis Vicarius debet eſſe Doctor in aliqua Vniuerſitate,non verò à perſona priuata. 1.315 51
Capitulum, vbi non eſſet Doctor, poteſt in ipſo actu deputationis Vicarij dare ei conſultorem Doctorem ſibi bene viſum partibus non ſuſpectum. 52
Doctor Theologus non poteſt eſſe Vicarius Capitularis Sede vacante. 53
Ætas viginti trium annorum permitti poteſt in Vicario Capitulari,ſi aliàs eſt idoneus, non tamen expedit. 54
Capitulum ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi non prouiderit de Vicario, vel non idoneum elegerit, poterit Archiepiſcopus deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia ſuffraganea. 55
Capituli Vicarius Sede vacante non poteſt cognoſcere de cauſis delegatis Vicario generali Epiſcopi, nec exequi diſpenſationes Matrimonij impedimentis, & litteras in forma Dignum, quæ huiuſmodi Vicario Epiſcopi ſolent committi 57
Diſpenſationes Matrimoniales directæ Epiſcopo,& eius Vicario generali,ſi Sedes vacare contingat, non poſſunt per Vicarium Capitularem expediri. 1.316 58
Capitulum, ſeu Vicarius Capitularis Sede vacante non poteſt exequi commiſſiones Apoſt. in forma Dignum, & aliàs directa Epiſcopo, vel eius Vicario generali intuitu officij,vel ſub nomine dignitatis. 59
Capitularis Vicarius Sede vacante executioni demandare poterit litteras Epiſcopo per ſacram Congregationem directas, & ab illo non executas, necnon illud, quod Epiſcopo mortuo per Bullam, ſeu Breue in cauſis iuriſdictionem importantibus conceſſum erat. 60
Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante in ius Epiſcopale ſubintrat, & poteſt omnia facere, quæ ſunt iuriſdictionis, niſi expreſsè prohibita reperiantur. 61
Abſoluere ab excommunicatione poteſt Capitulum, à qua poterat abſoluere ipſe Epiſcopus, niſi ei fuerit à Sede Apoſtol. ſpecialiter interdicta poteſtas. 62
Confirmare electos, & præſentatos per patronos inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 63
Confeſſores pro caſibus Epiſcopo reſeruatis aſſignare poteſt Capitulum Sede vacante. 64
Excommunicationes, & alias cenſuras, ac pœnas inferre, & exceſſus corrigere poteſt Capitulum, quatenus defunctus Epiſcopus poterat. 1.317.65
Cognoſcere de crimine hæreſis poteſt Capitulum Sede vacante. 66
Viſitare poteſt Diœceſim Capitulum Sede vacante, & ſic omnia loca, quæ poterat viſitare Epiſcopus. 67
Capitularis Vicarius Diœceſim viſitare poteſt quamuis id à Capitulo ſpecialiter ei non fuerit commiſſum. 68
Capitulum Sede vacante poteſt Diœceſim viſitare per ſe, vel per alium. 69
Capitulum Sede vacante poteſt tunc demum Diœceſim viſitare, quando lapſus eſt annus à poſtrema Antiſtitis viſitatione. 70
Capitulum poteſt viſitare Diœceſim poſt lapſum annum à die vltimæ viſitationis per Epiſcopum factæ, tempore triennij non expectato, licèt dicatur Epiſcopum conſueuiſſe viſitare ſingulis trienniis. 71
Cognoſcere de arduis cauſis poteſt Capitulum Sede vacante. 1.318.72
Statuta concedere poteſt Capitulum Sede vacante, quæ ad ſtatum Eccleſiæ pertineant, quæque durare debeant etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium. 73
Capitulum circa quotidianas diſtributiones nihil poteſt ſtatuere. 74
Capitulum non poteſt habere pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt. 75
Defunctorum vltimas voluntates exequi poteſt Capitulum Sede vacante quatenus iure ordinario competebat Epiſcopis. 76
Religioſos piarum voluntatum executores compellere poteſt Capitulum Sede vacante ad reddendas adminiſtrationis rationes. 77
Rationem ab adminiſtratoribus piorum locorum exigere poteſt Capitulum Sede vacante. 78
Vicarium generalem in ſpiritualibus, & temporalibus conſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 79
Deponere,& interdicere poteſt Capitulum Sede vacante. 80
Diſpenſare ratione Epiſcopalis iuriſdictionis, cum illegitimis ad beneficium ſimplex poteſt Capitulum Sede vacante. 81
Diſpenſare, & abſoluere vigore *Concil. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6.* poteſt Capitulum Sede vacante. 82
Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Capitulum Sede vacante. 1.319.83
Capitulum non poteſt ſtatutum concedere, quo charitatiuum ſubſidium in futurum ex parte minuatur. 84
Capitulum cognoſcere poteſt de cauſis in prima inſtantia vigore *Conc.ſeſſ.24.de reform.c.20.* 85
Matrimonio celebrando aſſiſtere poteſt Capitulum Sede vacante, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam concedere. 86
Licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante, quam dare poſſet Epiſcopus. 87
Licentiam ædificandi Eccleſiam, vt acquiratur ius patronatus concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 88
Pontificalia exercendi in Eccleſia vacante licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante extero Epiſcopo. 89
Licentiam vt nouitij diſponant de bonis temporalibus concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 90
Indulgentias concedere poteſt Capitulum Sede vacante. 91
OEconomos præficere poteſt Capitulum Sede vacante. 92
Portiones congruas aſſignare, vt recognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante. 93
Commendare Eccleſias, ſiue beneficia ad tempus poteſt Capitulum Sede vacante. 94
Præſentatos Clericos à patronis admittere, ſiue inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante. 95
Reſignationes beneficiorum recipere poteſt Capitulum Sede vacante. 96
Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Capitulum Sede vacante. 97
Vniones ex cauſa facere poteſt Capitulum Sede vacante, dummodo per eas iuriſdictioni Epiſcopali nihil detrahatur. 1.320.98
Capitulum Sede vacante,non poteſt ſupprimere quodcumque beneficium,& ſibi vnire. 99
Confeſſores approbare, & exponere poteſt Capitulum Sede vacante per Vicarium à ſe electum. 100
Commutare vltimas voluntates poteſt Capitulum Sede vacante in caſibus in quibus de iure communi poſſet Epiſcopus. 101
Matrimoniales cauſas cognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante. 102
Capituli auctoritas an etiam in iis, quæ requirunt ſpeciale mandatum,tranſeat in Vicarium. 103
Capitulum Sede vacante extra viſitationum ex delictis contra certas perſonas inquirere poteſt. ibid.
Capitulum poteſt munus ſyndicandi contra officiales exercere. ibid.
Capitulum Sede vacante poteſt facere ea omnia, quæ competunt Epiſcopo iure proprio, non autem alieno, hoc eſt,iuriſdictione ordinaria, non autem delegata. 104
Exemptos viſitare non poteſt Capitulum Sede vacante, 1.321.105,107
Monaſteria Monialium, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, non poteſt viſitare Capitulum Sede vacante. 106
Capitulum Sede vacante non ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictione, quæ illi competeret iure aliquo ſpeciali, ſiue accidentali. 108
Beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi, conferre non poteſt Capitulum Sede vacante. 109
Quid ſi beneficia ſpectarent ad collationem Epiſc. cum conſenſu

Digitized by Google

conſenſu, vel conſilio. Et quid ſi ad eundem Epiſcopum pertinerent iura deuoluto. t.322.110
Donationem iuriſpatronatus confirmare non poteſt Capitulum Sede vacante. 111
Præbendarum, aut Portionum in ſuppreſſione non ſufficit Capituli conſenſus. 112
Capitulum Sede vacante ſuccedit in ius exercendi Pontificalia per Vicarios Epiſcopos. 113
Dimiſſorias litteras Clericis ſuæ diœceſis dare poteſt Capitulum Sede vacante, vt ab alio Epiſcopo ordinetur, poſt annum à die vacationis concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia. 114
Dimiſſorias etiam ad primam Tonſuram non poteſt Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante infra annum concedere. t.323.116
Pœnam Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. incurrit Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante concedens dimiſſorias infra annum vacationis, quamuis illis vim non fuerit is, cui conceſſæ fuerunt. 117
Dimiſſorias litteras ad primam Tonſuram concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia. 118
Dimiſſoriss ad Ordines dare non poteſt Capitulum Sede vacante infra annum, etiamſi haberet territorium diſtinctum. 119
Dimiſſorias concedere poſt annum, ſpectat ad Vicarium, & non ad Capitulum. 120
Capitulum Sede vacante non poteſt infra annum vacationis dare licentiam Epiſcopo commoranti in ciuitate, vel Diœceſi, vt ordinet Regulares. 121
Teſtimonium idoneitatis facere poteſt Capitulum Sede vacante. 122
Capitulum ante lapſum anni vacationis Sedis poterit obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, hanc licentiam ſubordinatam concedere. 123
Capitulum infra annum concedere poteſt Epiſcopo extero exercitium Pontificalium & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum vacantis Sedis. 124
Dimiſſorias infra annum Capitulum per Vicarium à ſe electum concedere poteſt arctatis beneficiis tam habitis, quàm habendis. 125
Arctati occaſione beneficij recepti, & recipiendi qui dicantur. 126 & ſeq.
Diſpenſare poteſt Capitulum Sede vacante, ſeu illius Vicarius interſtitiis temporum cum ordinandis in vim ſuarum litterarum dimiſſorialium. 128
Dimiſſoriæ litteræ à Capitulo Sede vacante ritè, & rectè conceſſæ per ingreſſum moderni Epiſcopi non expirant. 129
Capitulum Sede vacante contraueniens decreto *Concil. Trid. ſeſſ.* 7. *cap.* 10 quam pœnam incurrat. 130
Capituli Sede vacante poteſtas intelligitur de Capitulo Cathedralis. t.325.136
Formula creandi Vicarium Capitularem. 137
Capitulum Ordinarium priuatiue ad Epiſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi Synodum, non comprehenditur ſub diſpoſitione Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 10. t.237.66
Capituli conſenſus defectum quilibet opponere poteſt. t.298.44
Capituli conſenſus ſatis eſt, ſi poſtea accedat. 45
Vide *Vnio.*
Capitula generalia, vide *Monaſterium.*
Capuccini à quo inſtituti, & quando inceperint. t.364.179
Capuccinus non poteſt ad quemcunque alium Ordinem, vel Congregationem tranſire, niſi, &c. t.385.58

Cap. Odoardus.

Priuilegium ſubſidiarium *cap. Odoardus, de ſolut.* de competit Clericis non habentibus vnde ſuis ſatisfaciant creditoribus. t.501.1
Birretum viride deferunt Clerici petentes priuilegium *cap. Odoardus*, coram iudicibus Vrbis, & carcerum viſitatoribus. 2
Beneficio *cap. Odoardus*, nemo frui valet niſi inſtantibus creditoribus, vel vno ex pluribus aduersùs ipſum debitorem. 3
Cap. Odoardus, beneficium petentes debent citari facere creditores, itaut non obſtaret illius exceptio alieni creditori non citato. 4
Debitum tenetur confiteri adhuc poſt ſententiam petens beneficium *cap. Odoardus.* 5
Paupertatem, & miſerabilitatem probare debet etiam per communem æſtimationem, ſeu reputationem petens beneficium *cap. Odoardus.* 6
Reditus habens, qui non excedunt ſcuta viginti quinque probat ſuam paupertatem ad effectum gaudendi priuilegio *cap. Odoardus.* 7
Priuilegio *cap. Odoardus*, vt quis frui valeat, ſufficit ſummariè conſtare de paupertate. 8
Clericus admittitur ad beneficium *cap. Odoardus*, extra carceres parte non inſtante, ſeu non opponente. 9
Admiſſus ad beneficium *cap. Odoardus*, poteſt compelli ad præſtandam cautionem de ſoluendo cum ad pinguiorem fortunam venerit. 10
Cautio præſtanda per admiſſum ad beneficium *cap. Odoardus*, debet eſſe pigneratitia, ſeu fideiuſſoria, aut ſaltem, ſi aliter non poſſit, iuratoria. t.502.11
Caput Clericorum quid ſignificet in medio raſum, & in extremitatibus capillatum. t.507.12
Carcer, vide *Immunitas.*
Cardinalatus ad dignitatem qui ſint, vel non ſint aſſumendi. t.59.15
Cardinalatus cum aliis beneficiis Eccleſiaſticis an ſit incompatibilis. t.60.23
Ætas ad Cardinalatum requiſita quæ deſideretur. t.62.38
Bigamum ad Cardinalatus celſitudinem non ſolet Papa promouere. t.63.39
Antonius Roſellus, & Ioannes Lignanus quamuis Iuriſperiti inſignes, tamen quia erant bigami, Cardinalatus dignitatem nunquam obtinere potuerunt. 40
Cardinalatus eſt cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus præſtantior, & eſt maior dignitas poſt Papatum. t.71.26
Cardinalatus ad dignitatem euectus eo ipſo à patria poteſtate eſt ſolutus. t.74.70
Cardinales abſentes, Papa defuncto, ſtatim ſunt monendi, & per decem dies expectandi à die mortis Pontificis computandos. t.13.60
Cardinales de obitu Pontificis ſolent certiorare abſentes per litteras particulares à Secretario S. Collegij ſubſcriptas. 63
Cardinales præſentes, decem diebus durantibus, defuncti Pontificis celebrare debent exequias. 65
Cardinalis quando dedit vocem vni in ſcrutinio, & in acceſſu accedit alteri, acceſſus huiuſmodi fit cumulatiuè, non priuatiuè. t.18.92
Cardinalis Antiſtes alicuius Eccleſiæ, an excuſetur à reſidentia, ſi vellet Papa vti eius conſilio, ſapientia, & induſtria, retinendum illum apud ſe. t.149.85
Cardinales Apoſtolorum quoque exemplo inſtituti fuerunt, qui Chriſto Domino in terris tanquam Pontifici aſſiſtere videbantur. t.57.2
Cardinalium Ordo quoad ſuam primordialem originem, & adumbrationem Iuris eſt diuini. t.58.5
Cardinalis nomen ante tempora B. Sylueſtri extitiſſe non conſtat, vnde ab ipſo creditur adinuentum. 6
Epiſcopi dignitas antiquitus maior fuit quàm Cardinalis, quia tunc Cardinales per humiliora charitatis opera ſe exercebant. 7
Innocentius IV. ipſis Cardinalibus cùm à Summo Pont. ad Terras Eccleſiæ regendas mitterentur, rubeum pileum dicitur tradidiſſe. 8
Paulus II. birretum purpureum omnibus Cardinalibus, non tamen Regularibus dedit. 9
Cardinales ex Ordinibus Regularium aſſumpti cùm prius de antiquo more portaſſent birretum eiuſdem coloris, cuius erat habitus Religionis in qua fuerant profeſſi, Gregorius XIV. illis primum conceſſit vſum rubei birreti. 10
Cardinalium Ordo triplex eſt hodie, Epiſcoporum ſcilicet, Presbyterorum, & Diaconorum. t.59.11.& 43
Cardinales à Summo tantùm Pontifice creantur. 12
Cardinales ex omni natione viri ſelectiſſimi eligendi ſunt. 13
Sponſiones, ſeu excommiſſæ ſuper Cardinalium promotione nullatenus ſunt faciendæ. 14
Filium vtriuſque ſexus etiam ex legitimo matrimonio, vel ex eo nepotem habentes, in Cardinales promoueri nequeunt. t.59.16
Cardinalis eſſe non poteſt frater ex vno parente germanus, vel patruelis conſobrinus, aut amitinus alicuius Cardinalis viuentis. 17

Patronus

Patruus, aut auunculus nepotis ex fratre, vel ſorore Cardinalis viuentis prohibetur aſſumi ad Cardinalatum. 18
Epiſcopi an creari valeant Cardinales. 1.60.19
Cardinales, qui ſunt Epiſcopi, non excuſantur à reſidentia eo ipſo quòd ſunt Cardinales, & aſſiſtunt Romano Pontifici. 20
Cardinales in Curia Pontifici aſſiſtere debent. 21
Cardinalis aliquis niſi magis eſſet Eccleſiæ proficuus ſi Papæ aſſiſteret, poteſt alteri Eccleſiæ dari Epiſcopus. 21
Monachus, ſeu Regularis cum Cardinalis eligitur, non abſoluitur ab iis, quæ ſunt de ſubſtantia regulæ, & ita non acquirit dominium, nec teſtari poteſt. 1.61.24
Monachus in Cardinalem promotus tenetur portare habitum ſuæ Religionis, ſed illum deponens non incurrit excommunicationem. 25
Regularis in Cardinalem promotus poteſt in Baptiſmo & Confirmatione eſſe ſuſceptor. 26
Religioſus Cardinalis ab obedientia Superiorum Religionis, ſoli Pont. ſubiectus manet, & à reliquis obſeruantiis Regularibus abſoluitur. 27
Cardinalium in creatione exigenda ſunt ea omnia, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus ſunt conſtituta. 28
Cardinalis ad officium eligendus habere debet induſtriam ſingularem, fidem exploratam, & morum maximam grauitatem. 29
Illegitimi, etiam per ſequens Matrimonium legitimati, ad Cardinalitiam dignitatem non ſunt promouendi. 1.62.30,35
Inhabiles propter defectus, vitia, aut impedimenta, ad ſacros Ordines non poſſunt in Cardinales vllo vnquam tempore aſſumi. 31
Lectiſſimi, & præexcellentes viri in Cardinalium collegium adſcribi debent. 32
Ætas in Cardinalibus ſecundùm communes regulas neceſſaria eſt, non tamen impedimento eſt quominus Papa minores ætate creare poſſit. 1.62.34
Illegitimitatis à labe Cardinalium cœtus immunis eſſe debet. 35
Spurius per Eugenium IV. in Cardinalem electus antequam galerum acciperet è vita diſceſſit. 1.63.36
Cardinales non ſolent aſſumi niſi viri in ſcientia, ac rerum experientia excellentes, Magiſtri, ſeu Licentiati in Iure Canonico, ſeu humano. 37
Scientia in Cardinalibus exigitur, quæ in eligendis Epiſcopis deſideratur. 38
Cardinales in electione Papæ vocem habent, etiamſi galerus Cardinalitius eis traditus non eſſet, neque os clauſum, aut ſi clauſum, nondum apertum fuiſſet. 1.63.41
Papa de plenitudine poteſtatis etiam nulla facta propoſitione poteſt facere Cardinales, qui non habeant qualitates requiſitas. 42
Cardinalium numerus Summorum Pontif. arbitrio auctus, & diminutus fuit, prout & hodie augeri minuive poterit, cùm res ita poſtulauerit. 44
Cardinalium veterum numerus qualis olim fuerit? & qui hodie. 44
Epiſcoporum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, & hodie ſint. 1.64.45,63
Presbyterorum Cardinalium Tituli olim erant 28. nunc verò 50. præſcribuntur. 46,64
Diaconorum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, & hodie ſint. 47,65
Conſtitutio Sixti V. circa Cardinalium Titulos refertur. 48

Cardinalium dignitas, priuilegium, officium.

Cardinales dicti ſunt quaſi Romanæ Eccleſiæ cardines, ſeu, quia Sedi Apoſtol. quæ axis eſt, & cardo aliarum Eccleſiarum, ſeruiunt. 1.69.1
Oſtium ſicut cardine regitur, ita Eccleſia Cardinalium conſilio roboratur. 1.70.2
Cardines Orbis dicuntur Cardinales. 3
Conſiliarij quandoque appellantur Cardinales, quia Papæ in Eccleſia vniuerſali gubernanda aſſiſtunt. 4
Cardinalium conſilio vtitur Papa, præſertim in arduis Eccleſiæ negotiis. 5
Cardinales fratres appellat Papa, cum eos ſimul, & eorum Conſiſtorium nominat, nam extra Conſiſtorium ſingulos filios appellat, niſi ſint Epiſcopi Cardinales. 6
Cardinales dicuntur Diui.
Lumina Eccleſiæ. ibid. 7
Lucernæ ardentes. ibid.
Patres ſpirituales. ibid.
Maximi. ibid.
Columnæ Eccleſiæ. ibid.
Cardinales repræſentant Eccleſiam. 8
Regibus æquiparantur Cardinales, & in eis reſidet tota Maieſtas Chriſtianæ Reip. 9
Reges locum cedunt collegio Cardinalium. 10
Romanæ Eccleſiæ ſpeciales dicuntur Cardinales. 11
Vinculum indiſſolubile contrahitur inter Papam & Cardinales 12
Cardinales familiares, & ſocij Papæ dicuntur. 13
Cardinales Patritiatus, & Senatoriam dignitatem habent. 14
Collegium atque Senatum conſtituunt Cardinales. 15
Cardinalis electus ſtatim à patris poteſtate ſolutus eſt. 16
Pars corporis Papæ dicuntur Cardinales ad inſtar Senatorum. 17
Cardinales dicuntur facere vnum corpus cum Papa, ſicut Canonici cum Epiſcopo. 18
Cardinales ſunt latus Papæ, & ideo cùm mittuntur, Legati dicuntur de latere. 19
Papa ſpeciale caput eſt Cardinalium, & ipſi ſunt ſpecialia membra eius. 20
Cardinales habent quandam communicationem cum Papa, ſicut membra cum capite. 21
Officium Cardinalium eſt aſſiſtere Romano Pont. 22
Cardinales tenentur reſidere in Curia vbi Papa reſidet, nec poſſunt ab illa recedere ſine eius licentia. 23
Epiſcopi præcedebant Cardinales, & arbitrabantur ſe gradu minui ſi ex Epiſcopis facti fuiſſent Cardinales. 1.71.24
Cardinales ſunt hodie Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis propter officium, digniores. 25
Collegium Cardinalium membrum honorabilius eſt quod habet Eccleſia. 27
Summum & excelſum dicitur. 28
Gremium Romanæ Eccleſiæ appellatur. 29
Famam reſtituit. 30
Appellatio non conceditur ab eius ſententia. 31
Papa à Cardinalibus non exigit fidelitatem ſicut ab Epiſcopis. 32
Iuriſdictionem Epiſcopalem habent Cardinales in Eccleſiis quarum ſunt Titulares, & in aliis eorum Titulis ſubiectis. 33
Matrimoniis intereſſe in ſuis Titulis, vel aliis intereſſendi facultatem concedere poſſunt Cardinales. 34
Inſignibus Pontificiis vti, & ſolemniter benedicere in Eccleſiis ſuorum Titulorum poſſunt Cardinales. 35
Beneficia conferendi ius habent Cardinales in Eccleſiis Titularibus, quando ſunt in Vrbe. 36
Viſitare poſſunt Cardinales perſonas ſubiectas ratione Titulorum. 1.72.37
Cardinales poſſunt in perſonas ſibi ſubiectas ratione Titulorum excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti pœnas irrogare. 38
Vicarij Cardinalium pro ſuis Titulis poſſunt fulminare cenſuras Eccleſiaſticas, & reliqua facere, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis. 39
Ordines minores in propriis Titulis ſuis ſubditis & familiaribus poſſunt conferre Cardinales Presbyteri, & Diaconi, quamuis Epiſcopi non ſint. 40
Cardinalem hoſtiliter inſequi, aut in perſona offendere qui auſus fuerit, plurimas, & grauiſſimas pœnas incurrit Cardinalem offendentes. 41
Sacrilegium committunt. 42
Infames perpetuò ſunt. 43
Habentur pro bannitis, & diffidatis. 44
Teſtamenti factionem actiuam, & paſſiuam, amittunt. 45
Domus offendentium Cardinalem deuaſtantur. 46
Bona offendentium Cardinalem confiſcantur. 47
Locationibus, & feudis priuantur, offendentes Cardinalem, & liberè ad dominos reuertuntur. 48
Officiis omnibus, & beneficiis ſpiritualibus, & temporalibus priuantur. 49
Filij, Cardinalem offendentes, ac nepotes offendentium Cardinalem, priuantur omnibus beneficiis & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas impoſterum obtinendas efficiuntur inhabiles. 1.73.50
Teſtes quot requirantur vt Cardinalis poſſit de crimine damnari. 51

Cardinalis à ſolo Romano Pontif. damnatur, vel deponitur, aut excommunicatur. 1.73.53

Cardinales an includantur ſub regulis Cancellariæ, & aliis Conſtitutionibus generalibus. 54.& ſeq.

Cardinales renunciantes beneficia comprehenduntur ſub reg.de infirmis,& Conſt.de publicandis reſignationibus, & de non impetrando beneficio viuentis. 56

Reſeruationes factæ per Papam Cardinales ligant. 57

Diſpoſitio generalis odioſa non comprehendit Cardinales, quia ſpeciali nota digni ſunt. 60

Cardinales obuiantes ei, qui ad ſupplicium ducitur, poſſunt illum veſte, aut pileo tegendo liberare. 1.74.61

Appellatio non datur à ſententia ex voto Cardinalium, ſeu conſenſu lata. 62

Cardinali aſſerenti ſe eſſe Legatum creditur circa Ordinariam poteſtatem, etiamſi litteras ſuæ legationis teſtes non exhibeat.in iis, quæ Iure communi legato competunt. 63,66

Cardinali atteſtanti de ſpeciali mandato Sedis Apoſtol.aut de mente Summi Pontif. creditur abſque litteris ſui mandati, niſi de ſe ipſo aſſerat. 64

Cardinalis dicto de conſuetudine Curiæ ſtatur in his, quæ dicta vel facta ſunt coram eo. 65

Cardinales ſoli Legati à Latere nuncupantur extra Curiam miſſi. 67

Cardinales habent partem redditoum Cameræ Apoſt. 68

Suſpenſionis, vel interdicti ſententia in Conſtitutione Pontificia promulgata Cardinales non afficiuntur niſi ſpecialis eorum mentio facta ſit. 69

Cardinales in commiſſis ſibi Eccleſiis à Sede Apoſtolica poſſunt beneficia conferre & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum. 71

Cardinalis dictum ſine iuramento aliquam facit præſumptionem. 1.75.72

Cardinalibus ſine iuramento teſtificantibus non creditur in præiudicium tertij 73

Cardinalis aſſertioni ſtatur tribus ſimul concurrentibus, videlicet quando Papa eſt præſens, ad quem facilè recurri poteſt, & aſſerit rem directè non præiudicialem tertio, & veriſimilia aſſerit. 74

Cardinali aſſerenti aliquid actum in præſentia Papæ vel dicenti ſibi viuæ vocis oraculo à Papa mandatum fuiſſe, credi debet. 75

Cardinales orto ſchiſmate, datáve contentione Concilium congregare poſſunt. 76

Priuilegia omnia Epiſcopis ob ſtatus dignitatem ad Cardinales ferme extendi ſolent propter maiorem eorum dignitatem. 77

Cardinales gaudent priuilegio Epiſcopis conceſſo *in cap. quia periculoſum, de ſent.excommun. & in cap. vltim. de Pœnitent & remiſſ.* 78

Lites, & cauſæ inter Cardinales quomodolibet vertentes à Papa appellatione remota decidendæ ſunt. 79

Priuilegio immunitatis Eccleſiaſticæ gaudent Cardinalium domus, in quibus extat Oratorium, vbi diuina Officia celebrantur, quod in Vrbe non ſeruatur. 80

Declarationes Cardinalium quam vim & auctoritatem habeant latè. 8 & ſeqq.

Beneficia familiarium Cardinalium non poſſunt conferri per Papam ſine conſenſu Cardinalis patroni. 1.77.84

Cardinalis Legatus quamcumque facultatem habens conferendi beneficia, non confert vacantia per obitum familiaris Papæ. 85

Familiares ſuos iudicat priuatiuè quoad alios Cardinalis. ibid.

Veſtibus ex duobus tantùm coloribus, nempe rubro violaceo vtitur Cardinalis. 86

Titulus Eminentiſſimi, & veſtræ Eminentiæ vna cum antiquo Reuerendiſſimi ſit propria & peculiaris Cardinalitiæ dignitatis. 1.78.87

Officium Cardinalium præcipuum quod ſit. 1.79.88

Papa etiam in quæſtionibus Fidei, atque reliquis arduis non tenetur Cardinalium conſilium exigere de neceſſitate. 89

Cardinalium appellatione veniunt tantum S. R. E. Cardinales. 1.80.100

Cardinalium teſtandi facultas de rebus quæſitis intuitu Cardinalatus, remiſſiuè. 101

Cardinales Legati habent priuilegium vtendi inſigniis Apoſtolicæ dignitatis. 1 84.18

Carmelitæ à quo tempore inceperint, & ſub qua regula. 1.530 14

Carmelitanus Ordo eſt vnus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. 25

Carmelitæ præcedunt Fratribus B. Mariæ Mercede Redemptionis captiuorum. 26

Carmelitæ habent exemptionem à quarta funeralium. 27

Carmelitæ diſcalceati inceperunt à S. Thereſia, eius Ordo fuit approbatus à Gregorio XIII. 29

Carmelitarum Ordo diſcalceatorum deſciuit à reliquo corpore Ordinis cum proprio Generali à Clemente VIII. 30

Carmelitarum diſcalceatorum Congregatio in Italia ab Hiſpanica ſeparatur. 31

Carmelitæ diſcalceati ſunt de quatuor Ordinibus Mendicantium, illorumque gratiis omnibus perfruuntur. 32

Carmelitæ diſcalceati ad proceſſiones accedere non coguntur. 33

Carnibus veſci in loco domicilij non poteſt qui diſcedit manè ex oppido domicilij vbi eſt ieiunium perueniens ad locum vbi non eſt ieiunium. 1.266.51

Carthuſienſes à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.565.182

Carthuſienſes à ſolitudine diſtrahi prohibentur. 183

Caſſinenſis Eccleſia habebat ſuum Epiſcopum vſque ad annum 1589. quo ibi fuit ſanctus Benedictus. 1.531.36

Caſſinenſes Abbates poſt S. Benedictum licet non eſſent Epiſcopi, iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, diœceſimque habebant. 37

Caſtitatis, votum ex tunc appellari cœpit illud, quod Eccleſia ſuo præcepto annexuit Ordinibus ſacris. 1.368.28

Caſtitatis obligatio Ordinibus ſacris annexæ non conſurgit immediatè ex conſtitutione Eccleſiæ, ſed ex proprio voto non expreſsè, ſed facto ipſo & tacitè emiſſo ex Eccleſiæ præcepto. 29

Caſus Papæ reſeruati non tranſeunt cum generali Legati à latere commiſſione. 1.48.138

Caſus, qui accidit in Archiepiſcopatu Vlixbonen. refertur. 5.10 52

Cathedraticum ſoluitur in honorem Cathedræ Epiſcopalis. 2.339.1

Cathedraticum non intelligitur donatum Eccleſia donata ab Epiſcopo, ſed ſolui à donatario debet. 2.339.3

Epiſcopus non poteſt eximere à Cathedratico. 4

Præſcriptio contra Epiſcopum non currit pro tota libertate Cathedratici, ſed benè in parte. 5

Cathedraticum per contrariam conſuetudinem alterari poteſt. 6

Epiſcopus poteſt à ſingulis ſuæ diœceſis Eccleſiis Cathedraticum exigere. 7

Cathedratici diſtributio fiebat in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, præterquam à Monaſteriis. 8

Cathedratici taxa quæ ſit. 10

Conſuetudo bona, & rationabilis propria, vel diuerſarum Cathedralium, attendenda eſt in taxatione Cathedratici. 12

Cauponas, vel tabernas niſi longioris itineris cauſa ingredi prohibentur Clerici. 1.513.71

Cauponarum inſtitutio non fuit voluptatis cauſa, ſed neceſſitatis. 1.514.72

Cauſæ maiores, & ad primum gradum meri Imperij pertinentes, ſanctæ Sedi in ſignum ſpecialis priuilegij reſeruata ſunt. 1.118.22

Nuncij, & Legati etiam de Latere cauſas in Curiis Ordinariorum Iudicum pendentes ad ſe auocare non poſſunt, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunal deferantur. 1.173 118

Auditor Cameræ, nec quiuis alius Iudex Romanæ Curiæ poteſt de cauſis in prima inſtantia cognoſcere, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis. 119

De cauſis poſſeſſoriis beneficialibus in tribunalibus ſæcularibus cognoſcunt Galli. 1.428.161

Luſitani. 162

Hiſpani Caſtellani. 1.429.163

Galleci. 164

Aragonenſes. 165

Germani. 166

Burdegalenſes. 167

Mediolanenſes. 168

Pedemontani. 169

Veneti. 170

Digitized by Google

Iudex Eccleſiaſticus ſolus competens eſt in cauſis poſſeſſorijs beneficialium. 173
Iudex laicus non poteſt de iure cognoſcere de poſſeſſione beneficij, vel rei ſpiritualis contra Clericum. 174
Cauſa poſſeſſorij rei ſpiritualis, eſt ſpiritualis. 1.432.179
Seculares de cauſis Eccleſiaſticis cognoſcere eſt perniciosiſſimum. 1.434.184
Iudex ſæcularis non poteſt ad ſe aduocare cauſas Eccleſiaſticas, vel ad Eccleſiaſticos pertinentes, etiam quando Epiſcopi fuerint negligentes in eis iudicandis. 186
Papa conſuetudinem ſi quæ viget in laicis cognoſcendi de cauſis aliquibus Clericorum nunquam tacitum etiam conſenſum præſtitit. 1.436.195
Cauſa finalis totam reſpicit diſpoſitionem, & ad illam generaliter influit, ac ex ea colligitur congrua interpretatio. 1.457.109
Cauſæ beneficiales non comprehenduntur appellatione cauſarum ciuilium, & criminalium. 110
Cauſa criminalis dicitur propriè quando principaliter agitur ad commodum publicum ex delicto tantum, ſeu ad publicam vindictam. 113
Cauſa criminalis ciuiliter intentata dicitur quando pro delicto principaliter agitur in iudicio ad commodum priuatum, pro pœna ſcilicet pecuniaria parti applicanda. 1.458.114
Cauſa criminalis mixta dicitur vbi pœna partim parti, & partim fiſco venit applicanda. 115
Cauſæ beneficiales dicuntur Rotales, & beneficiales. 1.458.116
Cauſarum ſpiritualium cognitio priuatiue ad ſolos eccleſiaſticos iudices pertinent. 2.88.8
Cedere, renuntiare, reſignare, inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur. 2.265.3
Odiuſus plebis malitia poteſt cedendi licentiam petere. 2.278.95
Scandala dans cedere facilè poteſt, vt illa euitentur. 2.279.96
Vide *Renuntiatio*.
Cenſurarum ante relaxationem debet conſtare, ſaltem ex Nuncij relatione, non potuiſſe fieri realem, vel perſonalem executionem. 1.477.78
Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore. 2.403.14
Charitatis S. Mariæ Fratr. à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.551.239
Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ex charitate peti debet. 2.343.1
Charitatiuum ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus 2
Epiſcopi, & ſuperiores Prælati data manifeſta, & rationabili cauſa licitè poſſunt ſubditos cogere (cum charitate tamen, & debito moderamine) ad charitatiuum, quo ſuis conſulant neceſſitatibus. 3
Epiſcopus quando à Clero ſuo exigere vult charitatiuum, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum. 5
Charitatiuum ſubſidium non eſt iure aliquo definitum, quantum debeat eſſe. 6
Nullus cogi debet ad maiorem ſolito contributionem charitatiui ſubſidij. 7
Papa ab omnibus Clericis, & Eccleſiis poteſt ſubſidium charitatiui exigere. 8
Exemptio generalis non cenſetur eximere à ſubſidio charitatiuo per Papam impoſito, niſi quis ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim exemeretur. 9
Cardinales in Eccleſiis titulorum ſuorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt. 10
Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouinciæ ſibi delegatæ 11
Patriarcha, Primas, & Archiepiſcopus ab Eccleſiis, & Clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt 2.344.12
Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt ab Eccleſiis ſibi ſubiectis charitatiuum ſubſidium exigere, niſi hoc priuilegio, vel conſuetudine ſibi competat. 15
Abbates, vel priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſæcularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi pleno iure ſubiectis. 18
Coadiutor, ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ charitatiuum exigere ſubſidium. 19
Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt ab eius ſubditis exigere charitatiuum ſubſidium. 20
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato. 21
Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis, ne ſubditi grauentur, plusquam par eſt. 22
Cauſa rationabilis præſumenda non eſt ad exigendum charitatiuum ſubſidium. 2.345.23
Iuſta cauſa ad ſubſidium exigendum eſt Conſecratio, & Bullarum expeditio. 24
Expenſæ in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis. 25
Fabricæ ſuæ Eccleſiæ. 26
Iter ad Papam, Imp. ſeu Regem ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis commune bonum. 27
Viſitatio Liminum Apoſtolorum. 28
Iter ad Concilium Prouinciale. 29
Expenſæ neceſſariæ factæ in aduentu Imperatoris, Regis vel Principis. 30
Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus charitatiuum ſubſidium exigere. 31
Charitatiuum ſubſidium à perſonis Clericorum ratione ſuorum beneficiorum, & propter eorum redditus peti poteſt. 32
Charitatiui ſubſidij onus ſuſtinent beneficiarij ratione Eccleſiarum, quas habent, & quid ſi illæ ſint in confinio duarum diœceſum. 33
Clericus non tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium, niſi de fructibus, & redditibus beneficiorum. 34
Clericus pauper, vtpote quia ex ſui beneficij redditibus nihil habet vltra commodum & honeſtum victum, minimè cogi poteſt ad charitatium ſubſidium præſtandum. 35
Clericus, ſi nullum eccleſiaſticum beneficium habeat, non eſt cogendus ſoluere charitatiuum ſubſidium, quamuis ampla poſſideat patrimonia. 36
Laici non tenentur ad ſubſidium charitatiuum ſoluendum 37
Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficij non ſoluit. 38
Penſionarius debet pro rata penſionis ſoluere charitatiuum ſubſidium, non autem clericus poſſidens beneficium oneribus ſoluere ſolidum. 39
Charitatiuum ſubſidium non eſt ſoluendum Epiſcopo de quotidianis diſtributionibus. 2.346.45
Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad ſubſidium charitatiuum. 46
Hoſpitalia, quæ auctoritate Epiſcopi conſtructa non ſunt, & fundata, grauari nequeunt onere ſubſidij charitatiui. 47
Capitulum ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium quando ab eo petitur ex legitimis cauſis. 48
Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium. 49
Charitatiui ſubſidij exactio eſt de lege diœceſana, & non iuriſdictionis. 50
Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vnitis non tenentur, neque compelli poſſunt ad ſolutionem charitatiui ſubſidij. 52
Eccleſiæ exemptæ non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium. 53
Charitatiuum ſubſidium exigi poteſt ab exemptis reſpectu populi non exempti, quem habent. 54
Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Clericis. 1.513.61
Chorepiſcopi olim erant quaſi ſuffraganei, & Vicarij Epiſcoporum. 1.204.2
Chorepiſcopi minores erant Epiſcopis, Presbyteris autem aliquo modo ſuperiores. 1.210.2
Chorepiſcopi erant quidam Presbyteri, qui in pagis, aut oppidis loco Epiſcoporum curam animarum exercebant, atque tanquam eorum Vicarij conſtituti ad aliquæ Epiſcopalia munia obeunda. 2
Chorepiſcopi quæ prohibeantur facere, & quæ conferre eis liceat. 3
Chorepiſcopos alios fuiſſe extraordinarios, qui veram Epiſcopalem conſecrationem accipiebant, nonnulli exiſtimarunt. 4
Epiſcopi nunquam fuerunt Chorepiſcopi. 1.211.5
Chorepiſcoporū Ordo quare ab Eccleſia damnatus fuerit. 6

Index Rerum,

Chriſma ſtrictè ſumptum licèt importet tantum quoddam vnguentum ex oleo, & balſamo compoſitum, ſignificat tamen, attenta ſermonis proprietate, omne vnguentum ad vngendum deſignatum. r.171.97
Chriſma in quibus adhibeatur. a.117 28
Chriſma contingi non debet niſi à Sacerdotibus. 30
Chriſtiani in primitiua Eccleſia ſolebant vendere prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis tanquam Eccleſiæ Prælatis afferebant, vt exinde Diaconorum manibus ſingulis diſtribuerentur. a.123.2
Deinde magis expedire viſum fuit vt ipſamet prædia, ſiue immobilia bona Eccleſiis donarentur, ex quorum annuis redditibus miniſtrorum ſuſtentationi perpetuò prouiſum eſſet. a.124 3
Chriſtus ſecundum humanitatem eſt caput totius Eccleſiæ, tam militantis, quàm triumphantis. t.4.7
Chriſtus habuit ampliſſimum ſpirituale dominium in omnes creaturas, tam cœleſtes quàm ſublunares, & terreſtres, itaut illis vti poſſet ad finem ſpiritualem, quoties ei viſum fuiſſet. 8
Chriſtus quamuis potuerit dominium politicum rerum omnium, & principatum, & ita monarchiam temporalem cum ſuprema poteſtate ſæculari ſuper vniuerſum Orbem principaliter, & directè exercere, tamen, eam de facto exercuit, neque exercere voluit. 9
Chriſtus neceſſarium reputauit aliquem Eccleſiæ à ſe in terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret. s.5.11
Chriſti dominium in bonis Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, illique dicitur acquiſitum tanquam principali domino. r 484 4
Chriſtus Dominus omnino immunis fuit à tributis. 5
Chriſti in Luſitania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. t 541.84
Ciſtercienſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. r.533 50
Ciſtercienſes ſuccedunt in bonis ſuorum Monachorum, non tamen feudalibus. s.533 51
Ciſtercienſes exempti ſunt à iuriſdictione Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque onerum etiam charitatiuorum. 52
Ciſtercienſium mulieres ingredi monaſteria non poſſunt. 53
Ciſtercienſes ad alium quàm Carthuſianorum Ordinem, tranſire non poſſunt. 54
Ciſtercienſium diſcalceatorum familia, Folienſis appellatur. s.534 55
Ciſtercienſium reformationem familiæ edidit Sixtus V. & gaudet priuilegiis Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum. 56
Ciſtercienſes diſcalceati exempti ſunt ab omni Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum ſuperioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta. 57
Ciſtercienſes diſcalceati præcedunt omnibus Fratribus mendicantibus. 58
Ciſtercienſes Reformati ad aliam religionem tranſeuntes ad eam nequaquam redire poſſunt. 59
Ciſtercienſes diſcalceati ſiue reformati gaudent priuilegiis Monachorum, & Ordinum Mendicantium, & non poſſunt coram aliis quàm Congregationis iudicibus vocari. 60
Citationes in Curia Epiſcopali per ſatellites minimè exequi debent, ſed per baiulum probæ vitæ, & per Epiſcopum eligendum. s.169.76
Impeditus citati habetur pro legitimè citato. s.453.68
Quando per alium ſtat quominus quid facit, id vtique pro facto habetur in ipſius præiudicium. 69
Citatio peremptoria non debet eſſe nimis breuis in cauſa eccleſiaſtica. s 46.191
Clauſ. de Fratrum noſtrorum conſilio, decentiæ magis eſt, quàm neceſſitatis. r.79 90
Clauſ. *Cum poteſtate Legati à Latere*, de ſtylo Curiæ Romanæ conſueuit apponi mandatis Legatorum, qui fimbria veſtimenti Papæ tetigerunt. t.83.5
Clauſ. *non aliàs*, &c. facit totam gratiam corruere, ſi regreſſus non teneat. s.442.9
Clauſ. *Rato manente pacto*, quid operetur. s.185.82
In emphyteuſi appoſita operatur, vt emphyteuta poſſit expelli ob non ſolutionem canonis, etiamſi dominus diuerſus illum receperit de præterito. 83
Clauſ. *Siue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*, includit nouem modum vacandi, ſiue directum, ſiue indirectum a.260.77
Clauſula, *Siue præmiſſo*, &c. comprehendit vacationem apud Sedem, ſeu in Curia, & per reſignationem. 78
Clauſ. *Siue præmiſſo*, *&c.* debet reſtringi, vbi fuerit diſpoſitiuè datus modus vacandi. 79
Clauſ. *Siue alio quouis modo*, & alia, *Adhuc per obitum N. &c.* ac ſimiles, ſunt acceſſoriæ ad reſignationem narratam, & ſic illa nulla, ſeu inualida exiſtente, nihil operantur. a.277.83
Clauſ. *Volumus autem, quod Eccleſia, &c.* eximit à præſtatione charitatiui ſubſidij. a.346 55
Clauſ. *Salua iuſtitia Eccleſiarum Parochialium*, appoſita in priuilegio ſpecialiter derogante *Clem. dudum, de ſepult.* non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis. a.360.10
Clauſura an ſeruetur in monaſteriis Monialium etiam regularibus ſubditarum, poteſt & debet Epiſcopus videre, & non poteſt ab ipſis regularibus impediri. s.633.146
Clemens à Petro ſucceſſor delectus, renuntiauit Pontificatui, at defuncto Lino ab Eccleſia in eius locum electo, & poſt eum Cleto pariter vita functo, fuit iterum ab Eccleſia electus. s 9.38
Clemens IV. ſolebat dicere, Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quòd ſuum non eſſet, propinquis dare. a.313.48
Clerici non impediantur quominus ciuiliter denuntient, aut querelent in Officia damni dati occaſione damnorum in eorum poſſeſſionibus, iuramentum tamen in Tribunali Eccleſiaſtico præſtari debet. r.169 80
Clericis Bracharenſ. ſunt apta capere ciuitatem & Diœceſim. s.262.10

Clericorum priuilegia.

Clericorum appellatio largè & ſtrictè ſumi poteſt. r.377.1
Clerici omnes ſiue ſint primæ Tonſuræ, ſiue in maioribus vel minoribus conſtituti largè ſumendo, & in re fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 2
Canonici largè ſumendo, & in fauorabili materia veniunt appellatione Clericorum, prout etiam alij in quacumque Dignitate conſtituti. 3
Epiſcopi in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 4
Cardinales S.R.E. in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum. 5
Clericorum appellatione in re ſtricta, & odioſa comprehenduntur tantùm ſimplices Clerici, non verò illi, qui in eccleſiaſtica dignitate conſtituti ſunt. 6
Clericorum appellatione non veniunt in re ſtricta, & odioſa, Epiſcopi. 1.378.7
Cardinales S.R.E. 8
Regulares, vel Monachi. 9
Clericorum alicuius Prælati appellatione in re odioſa familiares eius tantummodo, atque domeſtici, qui eius expenſis aluntur, comprehenduntur. 10
Sacerdos ea materia ſubiecta ſolùm venit appellatione Clericorum, & etiam quando agitur de ſacramentali abſolutione impendenda. 11
Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti matrimonium contrahere non prohibentur, ſecùs ſi in maioribus. 12
Clerici omnes, & Eccleſiaſticæ perſonæ ſpecialibus meritò ſupra laicos priuilegiis, ac prærogatiuis ſunt donandæ. 13
Clerici ſupra laicos obtinent quòd diuina officia celebrare, Altare miniſtrare, & ſacra ſoli contingere poſſunt. 14
Clerici ſoli eccleſiaſtica beneficia conſequi, & obtinere poſſunt. 16
Clerici ſoli intra cancellos Altaris ſtare ad orandum, & communicandum poſſunt, laici verò extrà ab eis ſeparati conſiſtere debent. 18
Ambroſius Theodoſium Imper. intra cancellos Altaris communicare volentem excludit. 19
Clerici ſolum iurare debent in conſcientia, & tacto pectore, non tactis ſcripturis. s.379 23
Canones in honorem Clericorum plura conceſſerunt priuilegia. 25
Clericum mortuum percutiens, eſt excommunicatus. s.387.51
Clericum inſequutus ſi impellit eum vt cadat, & lædatur, incidit in excommunicationem Canonis. s.387.25
Clericum à ſede expellens, vel brachio violenter trahens, incidit in excommunicationem Canonis. 53
Auxilium aut fauorem præſtantes percuſſioni Clerici incidunt in excommunicationem Canonis, niſi præſtaret auxilium

auxilium poſtquam delinquens iniecit manum in Clericum, vel de Iure dederint. 54
Pueri, & alij militiæ incapaces, ſeu non habentes iudicium ad peccandum, non incidunt in excommunicationem Canonis. 55
Baptizatus qui non fuerit, nullam excommunicationem incurrit ſi Clericum percutiat. 56
Iudæus percutiens Clericum non incidit in excommunicationem Canonis. 57
Clericum percutiens ſi ignorauit probabiliter illum eſſe Clericum, non incidit in excommunicationem Canonis. 58
Clericum Ioannem percutiens exiſtimans eſſe Clericum Iacobum, excommunicationis cenſuram non effugiet. 59
Clericum hunc volens percutere ſi ab eo aberret, & caſu ſiue præter intentionem percutiat alterum Clericum proxime adſtantem, non incurret excommunicationem Canonis. 60
Clericum Titium percutiens, volens percutere Seium laicum, excommunicationem Canonis non incurrit. 61
Clericum per iocum, & non ex odio, vel inimicitia, aut indignatione percutiens, non incurrit excommunicationem Canonis. t. 388. 62
Clericum percutiens caſu fortuito non incurrit excommunicationem Canonis. 63
Clericum leuiter attingens, vel percutiens, ita ut illa percuſſio, vel violentia iudicetur peccatum veniale, non incidit in cenſuram Canonis. 64
Clericum percutiens non incidit in cenſuram Canonis ſi percuſſio exterior iudicetur peccatum veniale tantum, quamuis ex intentione, quam habuit percutiendi, peccaret mortaliter. 65
Clericum aggreſſorem detinens, ſeu percutiens in defenſionem ſui, vel alieni corporis, non incidit in excommunicationem Canonis, dummodo modus defenſionis notabiliter non excedatur, & ea incontinenti aggreſſionem ſubſequatur. 66
Laicus percuſſus à Clerico ſi dictum Clericum cauſa defenſionis percuſſerit vbi timor repercuſſionis non adeſt, incidit in excommunicationem Canonis. 67
Aggreſſus à Clerico ſi non poterit vitare nocumentum ſine ignominioſa fuga niſi ſe defendendo, eâque de cauſa Clericum percutiat, non incurret Canonis cenſuram. 68
Mulier percutiens Clericum pudicitiam ſuam facto aliquo tentantem, non incurrit excommunicationem Canonis. 69
Clericum turpiter inuentum cum propria vxore, matre, filia, aut ſorore in ipſo actu inuentionis percutiens non incurrit excommunicationem Canonis. 70
Inuentus turpiter cum matre, &c. quis dicatur. 71
Matris, ſororis, vel filiæ nomine in terminis *cap. ſi verò il 2. de ſentent. excom.* venit propria mater, ſoror, & filia, non tamen adoptiua, nec auia, neptis, &c. t. 389. 72
Filiæ appellatione in terminis *c. ſi verò il 2. de ſentent. excom.* non comprehenditur illegitima. 73
Vxoris nomine venit ſponſa de præſenti, non autem de futuro. 74
Clericum percutiens cauſa correctionis, non incidit in excommunicationem Canonis, ſi habeat facultatem, & iuriſdictionem in eum. 75
Pater an poſſit filium in ſacris conſtitutum ſine nota excommunicationis caſtigare. 76
Magiſter percutiens diſcipulos Clericos intuitu diſciplinæ, vel correctionis, non incurrit excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira. 77
Iudex laicus, ſiue priuata perſona, quæ videt Clericum præparatum ad iniuriam alterius, & non adeſt eius Prælatus, tunc illum ligare valet, & capere vt ipſum conſignet Epiſcopo ſuo Superiori. 78
Clericum detinens per modicum tempus pro tuitione ſuæ perſonæ, ne ſcilicet ipſe Clericus exire poſſit, & detinentem offendere non incidit in excommunicationem Canonis. 79
Iudex laicus, vel eius familia capiens Clericum in flagranti delicto, vel noctu cum inſigna ſuſpicione criminis inuentum, non incidit in excommunicationem Canonis, ſi eum ſtatim præſentet Superiori. 80
Creditor, vel Iudex Clericum debitorem ex cauſa ciuili capiens vbi fuga timetur non incurrit excommunicationem Canonis, dummodo eum quanto citiùs remittat ad ſuum Superiorem. t. 390. 81
Clericum percutiens pro defenſione, vel recuperatione

ſuorum bonorum non incidit in excommunicationem Canonis, ſi hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ, & aliter non poſſit vim vi repellere. 82
Clerici in communi Societate viuentes ſi mutuò percutiant, poſſunt ab Epiſcopo abſolui. t. 391. 89
Clericum percutiens ſi ob capitales inimicitias non poſſit Romam adire, poterit abſolui ab Epiſcopo etiamſi eas ex culpa contraxerit. t. 392. 103
Clericus confitendo coram Eccleſiaſtico ſe eſſe laicum, non ſibi præiudicat ſi re vera talis non ſit. t. 397. 9
Clericus in minoribus poteſt in totum Ordini Clericali renunciare facto, non verbo. 10
Priuilegium ne Clerici ad ſæculare trahantur iudicium, quare Iuris publici dicatur, & toti Ordini conceſſum. t. 398. 11
Epiſcopus tenetur adſcribere ad ſeruitium Eccleſiæ Clericum in minoribus conſtitutum, vel prima Tonſura initiatum petentem adſcribi. t. 401. 30
Clericus primæ Tonſuræ, qui poſt dimiſſum habitum, & Tonſuram clericalem deliquit, pro delicto in Curia ſæculari citatus fuit, deinde reaſſumpto habitu cum Tonſura Eccleſiæ inſeruire cœpit, non poteſt à Iudice ſæculari quoad perſonam puniri, nec talis Iudex poteſt proceſſui finem imponere. t. 414. 88
Clericus, qui in ferendo teſtimonio coram ſæculari Iudice deliquit, non poteſt ab eodem iudicari & puniri. 90
Clericus, & laicus ſi ſimul delinquant, non eſt vterque conueniendus coram Iudice Eccleſiaſtico in criminibus ſua natura merè ſæcularibus. t. 415. 94
Clericus crimen læſæ maieſtatis committens fori priuilegium non amittit. t. 416. 96
Clericus delictum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens, hodie poteſt à ſæculari Iudice puniri. 97
Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus, ſi delictum committat, & poſtea habitum & Tonſuram relinquat, vel vxorem ducat, ab Eccleſiaſtico eſt puniendus 98
Clericus relegatus a Curia Eccleſiaſtica, ſi durante relegatione efficiatur laicus relicto habitu clericali, & frangat relegationem, pro hac fractura ab Eccleſiaſtico eſt puniendus. t. 417. 100
Clericus hæres laici cœpta iam lite cum defuncto ſi ligetur inſtantia, an teneatur coram ſæculari Iudice ſubire iudicium, & proſequi. 101 & ſeqq.
Clericus in actione reali ad rem, an poſſit conueniri coram ſæculari Iudice. t. 419. 106 & ſeqq.
Clericus cui lis eſt denunciata vt emptorem laicum defendat, an teneatur id facere coram ſæculari, an verò trahere poſſit cauſam ad forum Eccleſiaſticum. t. 421. 115. & ſeqq.
Clerici ab omni ſordido quæſtu, aut ignominioſo artificio abſtinere debent, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere. t. 422. 132
Clericus coram Iudice laico recipiens depoſitum, & promittens reſtituere cui de iure, &c. an poſſit ab eodem Iudice cogi ad reſtituendum. t. 423. 134
Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur. ibid.
Clericus fideiubens pro laico de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, non poteſt conueniri coram Iudice ſæculari ad ſoluendam dictam fideiuſſionem. 125
Tutoris, aut Curatoris alicuius laici officium gerens Clericus, poteſt coram laico ciuiliter conueniri pro concernentibus officium prædictum, ſed officium fieri debet per Iudicem Eccleſiaſticum. t. 424. 126
Clericus per Regem admiſſus ad aliquod officium ſæculare, & Regium ſi in ipſo delinquat, non poteſt puniri ab ipſo, præcipuè ſi non fuerit ter monitus. 127
Clericus à ſolo Iudice Eccleſiaſtico cognoſci, & iudicari debet pro contractibus, & obligationibus factis tempore, quo erat laicus. 128
Clericus in feudalibus tenetur ſubire iudicium coram Domino feudi etiam laico. 129
Clericus in feudalibus poteſt conueniri & reconueniri coram Domino etiam laico non ſolum quando de proprietate, ſed etiam quando de ſola poſſeſſione feudi ageretur t. 425. 132
Clericus in feudalibus coram domino feudi non conuenitur vbi agitur contra illum ad amiſſionem feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine. 133
Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſæculari, quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè ciuili contra laicum. 137
Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſæculari non ſolum ſuper eadem re, ſed etiam ſuper penitus diuerſa. 138

Index Rerum,

Clericus agens iudicio retinendæ coram Iudice ſæculari, poteſt coram eo conueniri. 139
Clericus agens coram laico obſtringitur reconuentione vſque ad finem, etiamſi poſtea à conuentione velit deſiſtere, vbi res adhuc integra non eſt. 140
Clericus poteſt reconueniri coram Iudice laico non ſolum Ordinario, ſed etiam delegato. 141
Clerici Regulares de Somaſcha. 142
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis. 143
Clerici Regulares pauperum Matris Dei. 144
Clerici ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ non ligantur ſtatuto laicorum edito ſuper iure, quod vocant congrui. t.427.157
Clericus emphyteuta non eſt conueniendus coram Iudice laico ad ſolutionem laudemij. 158
Clericus in poſſeſſoriis beneficialibus, quòd apud ſæcularem Iudicem conuenire poſſit, tenuerunt & ſuſtinent multi. 159
Clericus ſi ſoluere promiſerit, in eum locum remittendus eſt, etſi non ſui Iudicis & Epiſcopi id fecerit aſſenſu. t.454.75
Excommunicationem Bullæ Cœnæ clauſ.18. non incurſit recipiens aliquid à Clericis propria ſponte, & voluntate omnino libera tradentibus. t.486.14
Clerici omnes tam in Sacris quàm in minoribus Ordinibus, & prima cenſura conſtituti, etiamſi excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, &c. & quamuis non habeant requiſita præſcripta à Conc Trid. *ſeſſ. 23. de refor. c. 6.* gaudent priuilegio immunitatis. 15
Clerici patrimonium, ad cuius titulum fuit ordinatus, ſed & cætera patrimonialia omninò libera ſunt à laicorum exactionibus. t.488.28. & ſeq.
Clerici tenentur propter communem vtilitatem, viam ante domum reparare. t.491.38
Clerici tenentur alicubi per ſtatuta, & conſuetudines ſæculares ad ſoluendum onus reale, quod propter montium, nemorum, & prædiorum cuſtodiam legitimè prædiis imponitur. 39
Clerici ſecundum aliquos tenentur per ſæcularia ſtatuta ad ſoluendas collectas pro rata, quæ imponuntur generaliter pro cuſtodiendis vineis, vel pratis, & agris. 40
Clerici iuxta nonnullorum ſententias obligantur per ſtatuta municipalia, vt ſi ipſorum prædiis aut viridariis naſcantur vermes, locuſta, aut alia nociua, propriis impenſis expellant, aut occidant. t.492.41
Statuta laicorum circa damna illata ab animalibus in agris alienis, comprehendunt ſecundum aliquos animalia Clericorum. 42
Clerici obligantur per ſtatuta laicorum imponentia tributa pro reparatione murorum, pontium, viarum, &c. præcedente exactione, ſummi Pont. conſenſu. 43
Clerici cogendi ſunt ad murorum cuſtodiam quando neceſſitas illos cuſtodiendi ita grauis ſit vt ea ſtante laici ſufficiant. 44
Clerici tenentur ſecundùm aliquos ad collectas impoſitas propter famem, & peſtem. 45
Clerici cogi poſſunt per Epiſcopum ad ignem extinguendum, vel ad cuſtodiam portarum quando ab hoſtibus inuaditur. 46
Clerici tenentur edicto Principis præſcribentia valorem monetarum, & taxantis pretia frumenti. t.493.47
Clerici expendentes pecuniam vltra taxam, ſeu valorem à Principe præſcriptum, aut vendentes frumentum vltra pretium lege iuſta taxatum, peccant contra iuſtitiam, & tenentur ad reſtitutionem. 48
Clerici ſi ſuum frumentum, vel alias res venales velint exponere, obligantur laicorum ſtatutis iuſta rerum pretia taxantibus. 49
Clerici tenentur iuſto pretio res comeſtibiles vendere, alioquin ſi pluris vendant quàm res æſtimentur, peccant, & obligantur illud plus reſtituere. 50
Clerici tenētur vinum, oleum, & cætera victualia cum iuſta & approbata menſura vendere. 51
Clerici & eccleſiaſtici tenentur ex vi directiua, ſeu in conſcientia ad ſeruandas leges ciuiles in commune bonum, quæ non minus eccleſiaſticis quàm laicis congruunt. 52.
Penſio pro congrua ſuſtentatione denegari non poteſt Clerico intentanti remedium *c. Odoardus.* t.502.12
Clerici non poſſunt cogi ad hoſpitandum milites. t.500.70
Clericus ſi in Regno Neapolitano habitauerit in domo pro communi, & indiuiſa cum fratribus, & nepotibus laicis, iſti laici ſolùm habent immunitatem ne cogantur hoſpitare milites, ſed tenentur contribuere in pecunia. 71
Clerici non poſſunt dari tutores in teſtamento, aut cogi ad ſuſcipiendam tutelam legitimam. 72
Clerici ſi velint poſſunt eſſe tutores legitimi proximiorum conſanguineorum. 73
Clerici non poſſunt tutelæ ſiue teſtamenti executionem ſuſcipientes cogi coram Iudice ſæculari ad reddendas rationes. 74
Tutelam honorariam ſuſcipere poteſt Clericus, & Epiſcopus. 75
Tutor honorarius dicitur, qui datur vt pupillus ſit magis honoratus. 76
Clericus ſemel ad beneficium *c. Odoardus*, poteſt iterum admitti etiam poſt rem iudicatam. t.502.13
Beneficio *cap. Odoardus* renunciari non poteſt. 14
Clerici omnes ſiue in Sacris, ſiue in minoribus Ordinibus conſtituti gaudent priuilegio *cap. Odoardus.* 15
Clericus in minoribus conſtitutus an gaudeat priuilegio *cap. Odoardus* in caſu, quo fori priuilegio non gauderet. 16
Clericus coniugatus quoad bona non gaudet priuilegio *cap. Odoardus*, niſi vxore mortua habitum reaſſumat. 17
Non gaudet priuilegio *c. Odoardus, de ſolut.* Clericus excommunicatus. 18
Clericus qui falsò aſſeruit ſe idoneas habere facultates. 19
Clericus dolo verſatus cum creditore. 20
Laicus effectus Clericus poſt debita contracta in fraudem. 21
Clericus exercens illicitam negotiationem. 22
Clericus qui debita contraxit ſub ſpe gaudendi hoc beneficio. 23
Clericus, qui in ludo, vel luxurioſè viuendo bona conſumſit. t.503.24
Clericus condemnatus per tres ſententias conformes. 25
Clericus obligatus in forma Cameræ. 26
Clericus obligatus ad penſionem ſoluendam. 27
Clericus conuentus actione reali. 28
Clericus conuentus pro debito deſcendente ex delicto. 29
Clericus debitor alicuius, qui eſſet ipſo pauperior. 30
Clericus debitor ratione depoſiti penes ſe facti. 31
Clericus hæres non confecto inuentario. 32
Clericus, qui adminiſtrauit bona aliena. 33
Clericus priuatus, vel ſuſpectus de fuga. 34
Clericus qui negauit debitum. 35
Laicus fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio *c. Odoardus.* 36
Clericus fideiuſſor laici gaudet priuilegio *c. Odoardus.* 37
Clericos concubinarios in ſacris vitare non tenemur per *Extrauag. Ad euitanda*, niſi per Iudicem fuerint publicati, & denuntiati. t.510 44
Clericos publicos concubinarios inducere ad ſacramenta adminiſtranda, vel Miſſam celebrandam nulla neceſſitate cogente etiam poſt *Extrauag. Ad euitanda*, eſt peccatum mortale. t.511.45
Clerici ſodomitæ deponuntur, & in monaſterio ad perpetuam pœnitentiam agendam detruduntur. 46
Clerici ſodomitæ in Ordinibus miniſtrantes, vel celebrantes non fiunt irregulares. 47
Clerici Sodomitæ per *Conſtit. Pij V.* omni priuilegio clericali, officio, beneficio & dignitate priuari degradantur, quod in foro exteriori, non autem conſcientiæ locum habet. 48
Clerici ſodomiam quaſi ex vſu continuato exercentes ſolum includuntur ſub Piana conſtitutione. 49

Clericorum vita & honeſtas.

Clerici in maioribus ordinibus conſtituti, vel eccleſiaſticum obtinentes beneficium veſte talari formæ & coloris decentis, ac clericali tonſura ſuo ordini conuenienti ſemper vtantur. t.506.2
Clerici in minoribus vt fori priuilegio gaudeant tenentur habitum clericalem & tonſuram ſimul deferre, & non ſufficit geſtatio habitus, vel coronæ. 3
Clericus primæ tonſuræ beneficiatus vt fori priuilegio gaudeat non tenetur habere requiſita Concilij etiam ſtante conſtit. Sixti V. *de habitu & tonſura.* 4
Clericus, qui comam nutrit, excommunicandus eſt. t.507.9
Comam nutrientes peccant mortaliter. 10
Abſolutio ſacramentalis Clericis comam nutrientibus negari, vel differri poteſt. 11
Clerici omnes à crapula, & ebrietate abſtinere debent. t.514.75
Clerici Hoſpitaliorum à quo inſtituti, & quando inceperint. t.551.140
Clerici vitæ communis à quo inſtituti, & quando inceperint. t.552.145
Clerici Regulares Theatini à quo inſtituti, & quando cœperint. t.555.158
Clerici Regulares S. Pauli decollati à quo inſtituti, & quando

quando cœperint. 159
Clerici Regulares Somaſchæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.556.160
Clerici boni Ieſus Rauennatis à quo inſtituti, & quando cœperint. 157
Clerici Matris Dei Lucæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.558.162
Clerici pauperes matris Dei ſcholarum piarum à quo inſtituti, & quando inceperint. 163
Clerici Regulares Societatis Ieſu à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.562.189
Clerici Regulares minores à quibus inſtituti, & quando inceperint. 1.569.198
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis à quo inſtituti & quando incœperint. 1.570.199
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis plura deſumpſerunt à Patribus Societatis Ieſu. 200
Domus profeſſæ Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis non poſſunt habere reditus. 20c
Clerici Regulares miniſtrantes infirmis diuiduntur in quinque prouincias per Italiam, & Siciliam. 20c
Clerici longo tempore pleriſque in locis nihil proprium poſſidentes ex communibus Eccleſiarum redditibus alebantur, ſed poſtea frigeſcente magis in dies charitate clerici à communione receſſerunt, & inde conuenientius viſum fuit ſingulis clericis beneficiorum titulos aſſignare, ex quibus vitæ neceſſaria ſibi poſſent miniſtrare. a.124.4
Clerici Ordinum Militarium in clauſtris viuentium, qui ex legitima licentia extra clauſtra vitam tranſigunt, inſeruientes alicui beneficio poſſunt teſtari. a. 149. 16
Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione ſuorum beneficiorum acquiſitis. a 303.9. & ſeqq.
Clerici ſecundùm aliquos quandoque vſurarij, nonnunquam tam in vita quam in morte vſufructuarij dicuntur. a.306.18
Clerici poſſunt patrimonium habentes illud conſeruare, & redditus eccleſiaſticos in vſus proprios expendere. a. 309.26
Clerici de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quàm per Eccleſiam licitè acquiſitis poſſunt pro libito liberè diſponere, & ad hæredes tranſmittere a. 314.50
Clericus, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprij habuiſſe probetur, quicquid moriens reperitur habere, præſumitur de Eccleſiæ redditibus comparaſſe, ſecùs ſi conſtiterit, ante adeptum beneficium bona habuiſſe, ipſiúſque beneficij redditus tenues eſſe. 51
Papa, ſeu Ordinarius poteſt concedere Clerico egenti prædium, quod in loco Eccleſiæ à ſe dimiſſæ conſtruxit, quoad vixerit, modò eo moriente ad Eccleſiam reuertatur. a.316.65
Vide *Canon.*
Cletum Papam Regulares quoſdam conuentus inſtituiſſe fertur. a.528.4
Monachorum inſtitutum quod fuerit? 5
Cluniacenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando? a.532.45
Coadiutores Epiſcopis dandos ſtatuerunt ſacri Canones, vt quod per ſeipſos exercere non poſſunt, aliis ſibi adiutoribus committere debeant. a.204.c
Coadiutor is propriè dicitur, qui Epiſcopo, aut Rectori infirmo, vel ſenio confecto, aut iniquo adminiſtratori adiungitur, vt in officio, & adminiſtratione coadiuuet. a.205.6
Coadiutor Epiſcopo dari non poteſt, vel conſtitui, abſque Romanæ Sedis auctoritate. a.209.51
Cauſæ concedendi Coadiutorem Epiſcopo referuntur. 51
Coadiutoris officium quod ſit? 51
Coadiutoris conceſſio non liberat à reſidentia. 54
Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ adhibetur alicui eius Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, aut corporis facto inutili, & miniſtrati impotenti, vt pro eo miniſtret. a.165.2
Epiſcopo, qui ex morbo non poteſt oneri iniuncto ſatisfacere, Coadiutor dandus eſt. 5
Religioſus Epiſcopus poteſt dari Coadiutor Epiſcopo. 6
Epiſcopo ſenio confecto ita licet Coadiutorem ſibi aſſumere quemadmodum & ægroto. 7
Præfuli ab hoſtibus capto Coadiutor datur in ſpiritualibus, & temporalibus. 8
Leproſo Eccleſiæ Rectori dandus eſt Coadiutor. 9
Perelytico debet dari Coadiutor. a.186.10
Dementi, vel furioſo datur Coadiutor. 11
Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt. delegatus, coadiutores pro tempore. 12
Illiterati, ſeu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad explorandа ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent. 13
Coadiutoris datio vigore *Concilij Trid. ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 6. non erit attentata quamuis ſit executa poſt appellationem interpoſitam. 14
Coadiutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali vicariatus commiſſione. 15
Rectori de coadiutore prouidendum eſt propter auctam populi numeroſitatem. 16
Rector ſolus quando eodem tempore pluribus infirmus prouidere non poteſt, non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadiutores. 17
Rectori prouidendum eſt de Coadiutore quando ſuſpectus eſt de dilapidatione bonorum Eccleſiæ. 20
Papa ſolus poteſt Epiſcopis Coadiutores dare. 21
Coadiutores deputant aliis Epiſcopo inferioribus Legati, Nuncij, & Epiſcopi. 22
Coadiutorum poteſtas pendet à forma dationis Coadiutoriæ. 23
Coadiutor Epiſcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habebit adminiſtrationem, datus verò ob ſpiritualia, tunc poterit conferre de conſenſu ipſius Epiſcopi. 24
Coadiutor datus Epiſcopo dementi tunc habēt in ſpiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam poteſtatem, & poteſt beneficia in Diœceſi vacantia conferre, & illorum reſignationes recipere. 25
Expenſæ neceſſariæ adminiſtrandæ ſunt Coadiutori pro eius ſufficienti victu & fructibus beneficij ipſius coadiuti. 26
Redditus Eccleſiæ quando coadiutori, & ægrotanti beneficiatio non ſufficiunt, prius prouidendum eſt infirmo Coadiuto, & deinde in ſubſidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris. a 167.28
Coadiutoris conceſſio non liberat Coadiutum à reſidentia. 29
Coadiutus quicunque inhabilis, & illiteratus à reſidentia abeſſe non poteſt. 30
Coadiutores Rectorum Parochialium auctoritate Apoſt. inſtituti ad perſonalem reſidentiam vt Rectores ipſi tenentur. 31
Coadiutoria perpetua licet olim concederetur, poſt *Trid.* tamen *Concil.* minimè permittebatur, ſed à Pontificatu Sixti V. vſque ad hæc tempora in dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, & collegiatarum Eccleſiarum conceditur. 32
Papa ſolus Coadiutorias concedit perpetuas, & cum futura ſucceſſione. 33
Coadiutor perpetuus Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & cum futura ſucceſſione quam auctoritatem, & iuriſdictionem habeat, remiſſiuè. 34
Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter. 35
Coadiutor Archiepiſcopi cum futura ſucceſſione non debet vti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis. 36
Coadiutor cum futura ſucceſſione Archiepiſcopi Pontificalia in Eccleſia exercens abſente Archiepiſcopo vti poteſt cappa. 37
Canonici ſunt compellendi vt Coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant. 38
Canonici non debent accedere ad circulos cum Epiſcopo Coadiutore. 39
Confeſſionem facere debet cum Sacerdote Canonico ſolemniter celebrante Coadiutor Epiſcopi. 40
Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet Coadiutori Epiſcopi cum futura ſucceſſione, de licentia tamen eiuſdem Epiſcopi. 41
Canonici debent obuiam ire coadiutori Epiſcopi ad Eccleſiam Pontificaliter accedendi ad oſtium Eccleſiæ, eumque diſcedentem ad idem oſtium deducere. 42
Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Epiſcopi. 43
Coadiutor Epiſcopi debet in Synodo Prouinciali iure Epiſcopos prouinciales locu ſuæ promotionis ſedere a.168.44

Index Rerum,

Coadiutor Archiepiſcopi Metropolit. Bononien. debet præcedere vexillifero eiuſdem ciuitatis. 45
Viſitare limina Apoſtolorum tenetur Coadiutus Epiſcopus, & non Coadiutor. 46
Epiſcopo dandus eſt Coadiutor ſufficiens habens qualitates Paſtorali officio requiſitas. 47
Coadiutores cum futura ſucceſſione non ſunt Beneficiarij, interim dum viuunt coadiuti, nec habent ius in re, ſed ad rem. 1.168.49
Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione non ſunt verè & propriè beneficia. 50
Papa coadiutoriam cum futura ſucceſſione concedendo non prouidet abſolutè de beneficio. 51
Coadiutor canonici cum futura ſucceſſione vocatur Canonicus fictus. 1.159.52
Beneficium vacat per obitum coadiuti. 55
Fructus ex beneficio coadiuti conſequi non poteſt coadiutor. 56
Diſtributiones quotidianas lucratur coadiutor abſente coadiuto ad ipſius coadiuti vtilitatem. 57
Coadiutor vt nihil prorſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionibus aliquando diſponitur, interdum mandatur dari centum, nonnumquam plus, vel minus. 58
Officium Canonicum recitare non tenetur coadiutor, ſed proprietarius. 59
Profeſſionem Fidei non tenetur emittere coadiutor niſi cum fuerit ſucceſſioni locus. 60
Poſſeſſionem non capit coadiutor, niſi poſt ceſſationem coadiutoriæ. 61
Poſſeſſio noua debet capi à Coadiutore poſt mortem Coadiuti, quia non ſufficit prima capta viuente Coadiuto. 62
Coadiutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem Coadiuti, & non locum captæ poſſeſſionis viuente Coadiuto. 63
Poſſeſſio ab obitu Coadiuti numeranda eſt quatenus prima decederet ad annos viginti. 64
Sedes eadem principalis Coadiuti non aſſignatur Coadiutori, ſed ille debet ſedere vltimo loco poſt omnes Canonicos. 65
Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad ſuos Coadiutos, debent illas facere in nouiſſimo loco. 66
Canonici quamuis poſterius prouiſi præcedunt Coadiutoribus, quacunque conſuetudine in contrarium non obſtante, niſi aliud in forma Coadiutoriæ caueatur. 67
Coadiutor in dignitate, abſente vel impedito coadiuto ſuo præcedit omnibus Canonicis, & habere debet idem prorſus ſtallum, quod coadiutus ſi præſens eſſet, obtineret. a.170.68
Caſus proponitur deciſus nouiſſimè in ſacra Cong. Rituum. 69
Coadiutor non cenſetur comprehenſus in ſtatuto quod ex aliqua cauſa iubilatos facit Canonicos. 70
Coadiutor non ſibi optat, ſed Coadiuto. 71
Coadiutor in ingreſſu non debet fabricæ ſoluere quod eſt conſuetum ſolui per Canonicos de nouo ingreſſos. 72
Iudex Apoſtolicus, ſeu delegatus Papæ non poteſt eſſe Coadiutor, nec deſignari Iudex Synodalis. 73
Coadiutor non gaudet priuilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in abſentia. 74
Coadiutor non tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera ſui Coadiuti. 75
Canonicus iunior, iuxta conſuetudinem Eccleſiæ, debet ſupplere vices hebdomadarij abſentis, vel impediti & non Coadiutor. 76
Pœnæ iudiciales, & quæ non haberent rationem mulctæ ordinariæ, non poſſunt imponi Coadiuto, nec eius præbendæ ob culpam coadiutoris. 77
Coadiutor non tenetur tempore conceſſionis Coadiutoriæ habere Ordinem Preſbyteralem, vbi ſtatuto Eccleſiæ cautum fuerit quòd Canonicus actu ſit Sacerdos. 78
Coadiutor non tenetur ſe promoueri facere intra annum ad Ordinem requiſitum, ſi nunquam reſedit, ſeu inſeruiit, quia Coadiutos non vult. 79
Ordinari non poteſt coadiutor ad titulum coadiutoriæ tanquam ad titulum beneficij, ſed tanquam ad titulum penſionis, ſi ratione illius haberet congruam. a.171. 80
Officia ad quæ Coadiutus electus eſt, non poteſt exercere Coadiutor. 81
Diſtributiones quotidianas non amittit Coadiutus ſi per ſe deſeruiat abſente vel non ſeruiente Coadiutore. 82
Habitum & Tonſuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fori priuilegio gaudet. 83
Coadiutor gaudet *reg. de annali*, *& triennali poſſeſſore.* 84
Menſibus datis cauſa recreationis gaudere poteſt Coadiutor, & illos conſumere ſicut principalis. 85
Coadiuti ſi ex forma litterarum Apoſt. nunquam teneantur Horis Canonicis intereſſe, Coadiutores quandiu aliqua ex tribus cauſis expreſſis *in cap. vnic. de cleric. non reſid. lib. 6.* verè fuerint impediti, diſtributiones quotidianas lucrantur perinde ac ſi Diuinis intereſſent. 86
Coadiutor poteſt inſeruire, & reſidere in Eccleſia excommunicato exiſtente coadiuto, ſed non poteſt ad eius commodum, & vtilitatem lucrari. 87
Coadiutor tenetur habere qualitates requiſitas ad obtinendam præbendam exemplo reſignatarij. 88
Coadiutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad illud obtinendum beneficium requiritur. 89
Coadiutor promoueri debet infra annum ex quo reſidet, & inſeruit ad ordinem ſuæ præbendæ annexum. 90
Coadiutor extra Eccleſiam Cathedralem tanquam verus, & proprius Canonicus cenſendus eſt quoad præeminentias. 91
Coadiutor tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, quæ habet ſaltem ratione futuræ ſucceſſionis, quæ ipſi conceditur. 92
Coadiutor quamuis non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt omnia, & ſingula facere, quæ ſine paramentis ſacris cum cappa, & cotta facere poſſet coadiutus ſi præſens eſſet. 93
Coadiutori tenentur Canonici inſeruire & miniſtrare; prout tenerentur inſeruire proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus. 94
Coadiutor ſeruiens pro coadiuto non tenetur exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipſius coadiuti. 95
Coadiutus, & coadiutor poſſunt ſimul in habitu canonicali intereſſe in proceſſionibus, & Miſſarum ſolemniis, principalis in loco ſibi debito, & coadiutor poſt omnes Canonicos. a.172.96
Coadiutores Epiſcopis, vel Curatis cum futura ſucceſſione in eorum Eccleſiis dari prohibentur. a.536 126
Coadiutoria eſt duplex, quædam temporalis & reuocabilis, altera perpetua, & irreuocabilis, ac cum futura ſucceſſione. a.165.1
Epiſcopus in vim *Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 4* non poteſt erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere debet rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis. a.166.18
Tenor litterarum Coadiutoriæ ante omnia inſpiciendus eſt. a.168.48
Coadiutoria poſt mortem coadiuti continet gratiam coadiutoris. a.169.54
Publicationi non ſubiacet coadiutoria. 55
Cœleſtinus III. quomodo docuerit matrimonium de præſenti diſſolui per hæreſim ſuperuenientem alterius coniugis. 1.37.59
Cœleſtini à quo instituti, & quando incœperint. 1.536 69
Cœleſtinorum Abbas Generalis viſitat monaſteria Ordinis vbique locorum exiſtentia, ſine cuius præſentia cogi non Capitulum generale. 1.536.70
Cœlibatum Sacerdotibus indixit Calixtus Papæ. 1.510. 41
Cœmeteria acceſſoria ſunt ad Eccleſiam. a.65.1
Cœmeterium eſt locus conſecratus, in quo fidelium corpora ſepeliuntur. 2
Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quaſi dormitorium mortuorum. 3
Cœmeterium initium habuit ab Abraham. 4
Cœmeterium non omnis Eccleſia habere poteſt, ſed ſolùm illa quæ populum habet. 6
Cœmeteria ſunt ab Epiſcopis deſignanda. 7
Eccleſia conſecrata, & etiam cœmeterium ei contiguum præſumitur conſecratum. 8
Eccleſia polluta, ſeu violata, & cœmeterium ei contiguum violatur, non tamen polluto cœmeterio contiguo Eccleſiæ, ipſa Eccleſia polluta reputetur. a.66.9
Cœmeteria duo ſi ſunt contigua pariete intermedio cum cenſeantur duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud eſt pollutum. 10
Cœmeterium reconciliatur ea ratione qua Eccleſia, 11

Cœmete

Cœmeterij conſecrati reconciliatio non eſt committenda alteri, quàm Epiſcopo. 12
Cœmeterium ab Epiſcopo benedictum quoad conſecrationem, ſacrilegium interdictum, & pollutio, ac polluti reconciliatio pari paſſu procedunt. 13
Copula in cœmeterio habita, & ſanguinis, aut ſeminis peccaminoſa effuſio, ſacrilegia ſunt, & proinde loci circumſtantia de neceſſitate confeſſionis eſt. 14
Cœmeterium an, & quando gaudeat immunitate eccleſiaſtica remiſſiuè. 15
Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt. 2.69.6
Cœnobitæ dicebantur, qui in ciuitatibus habitantes ſimul vitam ducebant 1.519 14
Cœnobitarum plures ſunt Ordines differentes. 20
Cœnobia mulierum quare introducta? 1.649 1
Cœnobium à Græca ſignificatione deſumptum, communis vitæ locus appellatur. 2.95.3
Cœnobium & Monaſterium idem ſunt. 4
Vide *Monaſterium*.
Cognitio per viam violentiæ aduerſus Iudices eccleſiaſticos, an aduerſetur diſpoſitioni Concilij, & excuſet ab incurſu cenſurarum Bullæ in Cœna Domini? 1.479. 93
Collationis appellatione continetur præſentatio confirmatio, inſtitutio, & omnis modus, per quem quis prouidetur de beneficio. 2.124.2
Collatio ſi facta ſit duobus diuerſis eo die, nec appareat, cui priùs facta fuerit, potior eſt conditio poſſidentis. 2.148.100
Collatio, & reſeruatio beneficiorum, vide *Beneficium*.

Collecta.

Excommunicationem reſeruatam Bullæ in Cœna Domini incurrunt qui collectas, decimas, & alia onera, Clericis, &c. imponunt. 2.485.10
Vide *Gabella*.
Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante exercere non poteſt quæ ad Pontificis poteſtatem & iuriſdictionem dum viuit pertinent, niſi vrgeat neceſſitas. 1.79. 91
Conſtitutiones Summorum Pontificum non poſſunt corrigi, immutari, vel modificari, nec eis quicquam addi, vel detrahi per Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante.
Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante non poteſt creare Cardinales. 93
Pileos vel alia inſignia Cardinalitia non poteſt dari per Cardinales Sede Apoſtolica vacante, nec claudi, vel aperiri os. 94
Collegium quodlibet ſeu Congregatio debet ſibi Prælatum eligere, niſi obſtet conſuetudo, vel priuilegium, aut contraria ſuperioris voluntas. 1.236.44
Collegium conſiſtere poteſt in duobus, ad minus, & ad eos ſpectabit electio. 45
Collegium poſtquam in duobus ſaltem fuerit conſtitutum poteſt nihilominus totum ipſius ius ad vnum reduci, & in eo conſeruari, aliis mortuis, priuatis, ſuſpenſis, vel excommunicatis. 1.236.46
Collegium ſoli facere poſſunt Clerici tanquam Clerici, quod laicis nonniſi aliculus vniuerſitatis, profeſſionis, vel artis facere non eſt permiſſum. 1.378.21
Clericus poteſt conſtituere vniuerſitatem cauſa religionis, & pro oneribus eis incumbentibus, & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo. 22
Collegium, corpus, & Confraternitas, an & in quo differant? 2.86.67
Collegia, quæ principis, aut Senatuſconſulti auctoritatis fuerint approbata, non damnantur. 69
Collegia, quæ Religionis, & pietatis cauſa inſtituuntur, permiſſa ſunt. 2.87.73
Vide *Electio, Vniuerſitas*.
Colloquium, aut commercium nullum cum dæmone habendum. 1.372.21
Color rubeus permittitur tantum Cardinalibus & viridis ſolum Epiſcopis. 1.598.23
Comeſſationes, & inhoneſta conuiuia fugienda. 1.511.51

Commendæ beneficiorum ſecularium.

Commendæ Militares non ſunt materia ſimoniæ. 2.149. 19
Simoniam non committit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, ſed peccat contra iuſtitiam.
Commendæ non dantur Religioſis ob profeſſionem tanquam ob titulum, ſed tanquam ob conditionem, ſine qua non conferuntur. 2.148.10
Bona, res, & redditus Commendarum non poſſunt perpetui Commendatarij locare, ſeu alienare ad longum tempus ſine ſolemnitatibus, &c. 2.149.17
Commendæ monaſterij de Roncesvalles ubi ſitæ. 2.156. 60
Et propriùs vocantur Præceptoriæ. 61
Commenda eſt duplex, altera temporalis, altera perpetua. 2.160.1
Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in cuſtodiam, & adminiſtrationem ad vtilitatem Eccleſiæ. 2
Commendare nihil aliud eſt quàm deponere. 3
Commendare ad tempus Eccleſiam ſeu beneficium poteſt Epiſcopus, & alius quicumque inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. 2.160.5
Parochiales Eccleſias, & alia beneficia, quibus ineſt cura animarum, non poteſt Epiſcopus vltra ſex menſes commendare. 6
Clerico ætatem legitimam, & Sacerdotium habenti tenetur Epiſcopus Parochialem ad ſex vſque menſes commendare. 7
Parochiales poterunt ab Epiſcopo per aliud ſemeſtre commendari, ſi finito primo ſemeſtri adhuc duraret eadem neceſſitas, vel vtilitas. 8
Commendæ, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis iuxta *c. nemo, de elect. lib. 6.* amplius poſt Concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam *cap. 18 ſeſſ. 24. de reſor.* 9
Commendæ temporales non dant ius in re, nec ad rem, & quandocumque poſſunt reuocari. 2.160.12
Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem commendauit iuxta formam *cap. nemo, de elect. in* 6. poteſt ante ſemeſtre finitum, nutu ſuo commendationem reuocare. 13
Commendæ temporales ceſſant per ſuperuenientes nouos titulares. 14
Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter communes non habet locum in Commendis temporalibus. 15
Officium diuinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica ſeruitia Eccleſiæ. 2.161.19
Beneficium habens integrè commendatum quoad totam adminiſtrationem, tenetur recitare Officium diuinum. 20
Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Eccleſiæ adminiſtratio auctoritate Papæ quandiu beneficiatus puer non valet recitare 21
Commenda perpetua conceditur in fauorem perſonæ cum facultate diſponendi de beneficio ſicut verus beneficiarius, & nullo modo ab alio quàm à Papa fieri poteſt. 22
Commendæ perpetuæ via ad quid per ſummos Pontif. inuenta? 23
Commenda perpetua dicitur diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium obtineri prohibitum. 24
Beneficium, ſeu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non requiritur profeſſio. 25
Commenda perpetua beneficij eſt titulus Canonicus. 26
Formula commendæ refertur. 27
Regulæ Cancellar. de beneficiis loquentes habent locum in Commendis perpetuis. 28
Commenda perpetua eſt irreuocabilis. 29
Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non poteſt commenda durante. 30
Beneficij in impetratione debet fieri mentio de commenda perpetua, aliàs gratia erit nulla. 2.162 31
Illegitimus non diſpenſatus Commendam perpetuam habere non poteſt. 32
Incompatibilitatem inductam à *c. de multa, de præbend. & Extrauag. execrabilis, eod. tit.* inducit Commenda perpetua 33
Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, non poſſunt ſimul haberi ſine iuris relaxatione quando alioquin ſunt beneficia ipſo iure incompatibilia. 34
Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat ante *Concil. Trident.* 35
Commendæ perpetuæ & temporales ad materiam ſimoniæ pertinent, ſi pretio fiant. 36

Commen

Commendatarij Abbates non veniunt appellatione Religioſorum. 1.617.21
Commendatarij Ordinum Militarium, Religioſæ perſonæ ſunt, vel ſaltem eccleſiaſticæ. 1.148.8
Commendatarij Militarium non gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi acta ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes Fidei pugnantes. 1.149.15
Commendatarij ſunt veri domini quorumcunque bonorum ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde poſſunt de illis liberè diſponere. 12
Commendatarij poſſunt liberè teſtari non minus, quam alij ſæculares tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus ſuarum Commendarum. 13
Commendatarij poſſunt de ſuis bonis etiam Commendarum intuitu acquiſitis maioratum inſtituere. 14
Ludentes cum Commendatariis non tenentur parta in ludo reſtituere. 15
Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicuntur. 1.150.22
Commendatarij de ſæcularibus beneficiis prouideri poſſunt. 22
Commendatariis perpetuis Ordinum militarium, excepta facultate alienandi, competunt cuncta, quæ veris Prælatis & beneficiatiis conceduntur. a.154.47
Commendatarius fit depoſitario ſimilis. a.160.4
Commendatarij Equites S. Iacobi, & ſimiles de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè diſponere, & expendere poſſunt, ac cæteri ſæculares. a.311.34
Commendatarij temporales non poſſunt agere ſpolio. a.101.16.
Commendatarij temporales non faciunt fructus ſuos ſicut nec depoſitarij, niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit, reliquo, quod ſupereſt, in vtilitatem Eccleſiæ conuertendo. 17
Commendatarij temporales tenentur de fructibus rationem reddere. 18
Commendatarij perpetui habentur vt titulares. a.162.37
Pœna c. *licet canon. de elect. lib. 6.* contra non promouentes ſe infra annum, habet locum in Commendatariis perpetuis. 38
Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. dicens quod delegatio facta dignitati non expreſſo nomine proprio tranſit ad ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendatariis perpetuis. 39
Commendatarius perpetuus habet liberam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus. 40
Præſentare, eligere, & conferre poteſt Commendatarius perpetuus, ſicut quilibet alius prouiſus. 41
Tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij commendati, & eos vendere poteſt Commendatarius perpetuus. 42
Permutare cum aliquo beneficio titulum dato, poteſt Commendatarius perpetuus. 43
Reſignare etiam in fauorem poteſt Commendatarius. 44
Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, ſicut quilibet alius beneficiatus. 45
Officium diuinum recitare tenetur Commendatarius. 46
Commendatarius Abbas iura quaſi Epiſcopalia habens, eſt verè, & propriè Prælatus. 47
Abbas Commendatarius iura quaſi Epiſcopalia habens poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus. 48
Denunciationes matrimoniales ex cauſa remittere poteſt Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, illas ſcilicet quæ fierent in ſuo territorio. 49
Concurſorum beneficiorum Curatorum non poteſt facere Abbas commendatarius, iura quaſi Epiſcopalia habens, niſi eſſet nullius, haberetque ius congregandi Synodum, & legitimè conſtet illa congregaſſe, & elegiſſe examinatores. a.163.50
Commendatarius Abbatiæ exiſtentis intra fines alicuius Diœceſis etiam exemptæ, & habentis iura quaſi Epiſcopalia, non poteſt vocare quem noluerit Epiſcopum pro miniſtrando Sacramento Confirmationis ſuis populis, niſi de licentia & conſenſu Epiſcopi, in cuius Diœceſi eſt Abbatia. 51
Commendatarij curam iuriſdictionem habentes tenentur reſidere, & Sacris initiari. 52
Commendatarius etiam Cardinalis tenetur contribuere ſeminario. 53
Abbatia non vacat per obitum Commendatarij etiam perpetui ſicut prius, & commenda extinguatur, & remiſſius. 54
Commiſſarius Apoſtolicus nominatur, qui ad certam cauſam mittitur terminandam, aut ad quædam minora negotia. 1.85.9
Communicatis non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia. a.360.9

Communio.

Diaconus Sacerdote alio non exiſtente poterit in caſu neceſſitatis ſacram Communionem deferre ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens deferre nolit. 1.357.29.
Commutationibus vltimarum voluntatum faciendis tria ſunt præcipuè obſeruanda. a.417.59

Comœdia.

Clerici ſpectacula, comœdias, fabulas, choreas, & alia his ſimilia vitare tenentur. 1.518.56
Comœdiis intereſſe non licet Clericis. 57
Comœdiarum impudicarum auctores mortiferi criminis rei ſunt. 58
Comœdias audire ob ſolam vnam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, ceſſante ſcandalo non eſt peccatum mortale. 59
Compatroni poſſunt inter ſe conuentiones, permutationes, donationes, & ceſſiones facere abſque Epiſcopi conſenſu. a.218.25
Concilij generalis decretis non cenſetur derogatum per clauſulas generales in priuilegiis apponi conſuetas, niſi expreſſa mentio fiat, vel expreſsè ſit reſeruata auctoritas Papæ, & Sedis Apoſtolicæ. 1.248.165
Interpretatio diſpoſitionis Concilij circa proprios executores Epiſcopi, quod intelligatur in locis tantum, vbi Epiſcopus habet iuriſdictionem temporalem, reijcitur 1.477.80
Conclamationes, ſeditiones, &c. vide *Eccleſia*.
Conclaue quomodo fabricandum, & qui in eo intrare poſſint, & debeant. 1.13.66
Conclaue ingredientes poſt ipſum clauſum, vel Cardinales intus exiſtentes, alloquentes, nuncium mittentes, vel ſcripturam, quam pœnam incurrant. 1.14.68
Cibus, & potus intra conclaue portandum qualis, & quæ perſonæ conſtitui debent pro illo inſpiciendo & perſcrutando. 69,70
Concordiam ſuper iuribus Eccleſiæ quando facere poſſit Capitulum. 1.309.18
Concubinæ Clericorum à Iudice Eccleſiaſtico pro modo facultatum puniri poſſunt. 1.409.61
Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non erat examinator Synodalis. 1.251.189
Condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certum diem ſub pœna, tranſacto tempore non poteſt pulſari, vt ſoluat hominem, & pœnam. a.186.95
Conditiones, quæ de iure inſunt, non inducunt ſimoniam. a.213.104
Conductores prædiorum Eccleſiaſticorum, ſeu fructuum beneficiorum, vel decimarum coram Iudice Eccleſiaſtico ſunt conueniendi. 1.411.64
Conductori ſuccedere poteſt Clericus. 1.519.117
Confeſſarios regulares aliàs ab Epiſcopis liberè approbatos ipſis minimè licet ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere, niſi ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum. 1.640.206

Confeſſio.

Sacerdos non approbatus inualidè Confeſſiones audit. 1.357.35.
Ordinarij locorum non poſſunt adimere audiendi Confeſſiones facultatem omnibus ſimul vnius conuentus regularibus confeſſariis facta Cong. Epiſcop. & regular inconſulta. 1.640.207
Epiſcopus concedens facultatem Regularibus audiendarum Confeſſionum ad beneplacitum, illam poterit ad libitum reuocare. 209
Epiſcopus poterit Regulares vtrinque à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis, ſi illi cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Epiſcopi iudicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi. 209
Regulares à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati, & approbati, ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas à præſente Epiſcopo ſucceſſore pro maiore conſcientiæ ſuæ quiete poſſunt iterum examinari. 210

Epiſcopus ſi cum noua cauſa, eaque Confeſſiones ipſas concurrente reprobauerit regulares ſimplicites, & ſine vlla temporis præfinitione ad eas audiendas admiſſos, non tenetur ipſis regularibus edicere an eadem cauſa ſubſit necne. 1.641.121
Confeſſus, & condemnandus de furto, vide *Immunitas.*
Confines, mappæ probant dummodo ſint factæ ſeruatis ſeruandis. 1.264.33
Confinia probant lapides, ſeu columnæ terminorum. 34
Inſtrumenta pro confinibus facta illos probant. 35
Confinia probantur ex enunciatiuis plurium inſtrumentorum, præſertim iunctis adminiculis. 36
Teſtes quamuis ſint de auditu & ſingulares, probant confinia, ſi rationem reddant dicti ſui. 37
Confinia fama publica, & antiqua probat. 38
Probationes plures imperfectæ ad conſtituendam vnam perfectam admittuntur in probandis antiquis confinibus. 39
Probatio leuis, licèt non ſit omnino plena, ſufficit in probatione confinium. 1.265.40
Confirmationis Sacramentum eſt adminiſtrandum cum Pluuiali, Mitra, ſtola, & Baculo Paſtorali. 1.166.43
Confirmationis Sacramentum Epiſcopus non ieiunus, etiam non ieiunis conferre poteſt in omni tempore, etiam in die feriali, & poſt prandium. 44
Confirmare debet Epiſcopus in omni loco, honeſto tamen, veluti Palatio Epiſcopali, licèt melius & decentius ſemper ſit in Eccleſia, quamuis ſit ſpecialiter interdicta. 45
Confirmare ſuos ſubditos nullus Epiſcopus poteſt in alterius Diœceſi, abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, ſub pœna ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium. 1.167. 46
Confirmare alterius ſubditos in Diœceſi ſua quilibet Epiſcopus poterit abſque culpa. 47
Confirmationem recipere prætermittens ante Ordines ex negligentia, & extra contenſum peccaret mortaliter. 1.373. 38.
Confirmationis ſacramento eſſentiale eſt oliuarum oleum, balſamum verò accidentarium. 2.117.29
Vide *Oratio.*
Confirmatio & conſecratio Epiſcopi, vide *Epiſcopus.*
Confraternitas, & fratriæ vnde dicantur. 2.86.66
Confraternitas, Collegium & corpus, an & in quo differant. 67
Confraternitatum, ſeu Confratriarum vſus non damnatus. 68
Confraternitates cum vſu ſaccorum nemini abſque Ordinarij licentia erigere licet. 2.87.75
Clemens VIII. ſtatuit vt Confraternitates non erigerentur niſi de conſenſu Ordinarij loci, & quòd ſtatuta confratrum ab eodem Ordinario examinari, approbari, & corrigi poſſunt. 76
Confraternitates erigere, & ſtatuta confirmare nemo poteſt inuito, vel inconſulto Epiſcopo, ſed ad ipſum priuatiuè quoad alios ſpectat. 77
Confraternitates, in quibus opera pietatis exercentur, iis cauſis debent annumerari, etiamſi Epiſcopi auctoritas deficeret. 78
Confraternitates, quæ habent hoſpitale, ſeu Eccleſiam cum campanili, & Altaribus, religioſa ſunt loca, & religioſorum locorum priuilegiis gaudent. 2.88.80
Confraternitates cum Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ ſunt, & eccleſiaſticæ, ita vt ſi ipſa corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio. 81
Bona ſpectantia ad Confraternitates Epiſcopi auctoritate ad pios vſus inſtitutas alienari non poſſunt ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum eccleſiaſticarum alienationibus, ſed n. 88. latiùs. 82
Confratres ſinguli, ſi merè laici ſint, coram ſæculari Iudice conueniendi. 83
Epiſcopis pertinet cognitio vbi agitur de recipiendis Confratribus, vel controuerſia eſt de præcedentia in proceſſionibus publicis. 2.89.85
Iuſpatronatus Confraternitatum laicorum, an & quando ſit laicale, vel eccleſiaſticum. 86
Vſurpationis ſuſpicio non cadit in iurepatronatus ſpectante ad Confraternitatem, aut non requiritur exactior probatio. 87
Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum ſi vendantur. 2.90.89
Confraternitates, & hoſpitalia an & quando gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum. 90
Confraternitas vna ſi hæres inſtituatur, & alteri Confraternitati legata præſtare, vel hæreditatem reſtituere grauetur an falcidia, vel Trebellianica deduci poſſit. 2.91.95
Quarta falcidia deduci non poteſt ex iis, quæ relinquuntur Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis. 96
Tempus xl. annorum neceſſario requiritur ad præſcriptionem rerum pertinentium ad Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt. 97
Remedium *cap. redintegranda* 3 *q* 1. an concedatur contra ſingulares ſucceſſores pro recuperanda poſſeſſione rerum Confraternitatis, & hoſpitalium. 2.93. 98
Confraternitates de bonis ſuis temporalibus an teneantur contribuere in ſubſidio impoſito per Papam ad fauorem Philippi Hiſpaniarum Regis ſuper redditibus eccleſiaſticis. 99
Quarta Canonica an debeatur ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur remiſſiuè. 100
Dicta de Confraternitatibus, & hoſpitalibus ſimiliter accommodanda videntur Collegiis inſtitutis pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum. 101
Confraternitates laicorum in publicis proceſſionibus debent præcedere inter ſe iuxta Bullam Gregorij XIII. 102
Confraternitati ſanctiſſimi Roſarij non competit præcedentia ſuper alias, quæ ante illam habent habitum. 103
Confraternitas corporis Chriſti etiam in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus. 104
Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares. 105
Conſuetudo non eſt, ſed abuſus vt Confraternitas laicorum præcedat Clericis. 106
Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos facere ſolemniter celebrare, Confeſſiones audire, ſepelire, *&c.* abſque expreſſa licentia Ordinarij & Parochi. 107
Confratria Religionis, & pietatis intuitu inſtitutæ, licitè inſtitui non poſſunt, niſi prius à Principe, aut alio legitimo ſuperiore earum ſtatuta examinentur & approbentur. 2.87.74
Vide *Confraternitas.*
Congregatio totius Societatis Ieſu ceſſit cuicunque iuri prouenienti ex conceſſione Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap* 3. ad habenda bona immobilia in communi in domibus profeſſorum, vel eorum Eccleſiis. 1.623.85

Conſecratio, & Benedictio.

Conſecrare Eccleſias, & Calices, quamuis annexum ſit Ordini Epiſcopali, cùm tamen ſit Sacramentale, poteſt à Papa Sacerdoti committi. 1.118 15
Conſecrati qui Deo non ſunt per Ordines, ordinum officia exercere non debent. 1 378.15
Conſecratio in ſolis virginibus locum habet, & ab Epiſcopo ſolo poſſunt virgines conſecrari. 1.651.16
Conſecratio Virginum in quibus facienda. 17
Conſecratio Virginum nonniſi in die Dominico, & inter Miſſarum ſolemnia facienda. 18
Moniales virgines ante 25. annum completum non ſunt conſecrandæ. 19
Conſecratio Virginum eſt ordinis Epiſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum ordinem. 20
Conſuetudo benedicendi virgines non amplius eſt in vſu, ea tamen ſeruanda eſt, ſi alicubi vigeret. 1.652.21
Moniales quæ ſunt ordinis Mendicantium non conſecrantur. 22
Conſecrare, & dedicare eſt idem. 2.7.25
Conſecrata à fœminis etiam ſacratis tangi aut lauari non debent. 2.112.28
Conſecrare propriè eſt ſimul ſacrare, ideſt cum interuentu, & opera plurium perſonarum 2.115.3
Conſecratio non ſolum deriuatur à ſacrando, ſed res quoque ſacra, & ſacramentum, ſacrificium, Sacerdotium, ſacrarium, & ſacrilegium. 4
Conſecrationis origo. 12
Conſecrare, & dedicare differunt. 13
Noe primus dicitur Altare Domino conſecraſſe, *Iacob* verò primus fuit qui cum actuali conſecratione dedicationum fecit. 2.116.14
Moyſes ex præcepto Domini conſecrauit. 15
Epiſcopi & Sacerdotes poſt Chriſti aſcenſum conſecrari ab Apoſtolis cœperunt. 16
Templa, & Altaria cum ſacri olei vnctione primum à

B. Syluestro

B.Syluestro conſecrata fuerunt. 17
Conſecrationum ſpecies in Eccleſia quatuor, ſacramentorum ſcilicet, perſonarum, locorum, & rerum. 18
Conſecratio quæuis præcipuè in verbis, & elementis conſiſtit. 19
Verba, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt certæ verborum formulæ, quæ ſuper re conſecranda proferuntur. 20
Elementa, in quibus conſiſtit conſecratio, ſunt aut res ipſæ, quæ conſecrantur, aut quibus conſecratio ipſa perficitur. 21
Conſecratio duplex in nonnullis rebus interuenit. 22
Oleum conſecratur ad exhibendam exteriorem ac viſibilem vnctionem, quod Chriſma, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum appellatur. 1.117 27
Conſecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur. 2.118 34 & ſeqq.
Miniſter nullus poteſt veram conſecrationem efficere qui conſecratus ipſe non fuerit. 35
Miniſter legitimus ſemper vera ſacramenta, aut conſecrationes conficit ex parte ſui, quamuis malus ſit iniquus, ſi alia eſſentialia non omittat. 36
Vide *Miniſter*.
Conſecraturus an & quando debeat eſſe ieiunus? 2.119. 42
Conſecrationis locus quis ſit? 45
Tempus conſecrandi quod? 1.120.46
Conſecrationis effectus eſt dedicatio rei ſacræ, quæ ſit ad cultum diuinum, & ad vſum ſacrum. 47
Conſecrationis effectus in ſacratis perſonis eſt ſpiritualis poteſtatis acceptio ad miniſtrandum, & exercendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum. 48
Ordo vel conſecratio non addit vinculum ſpirituale inter Clericum vel Prælatum, & Eccleſiam ſuam. 49
Conſecratum ſemel nefas eſt iterum conſecrare, niſi eſſet execratum. 50
Accidentalia quædam poterunt ex cauſa iterari ad reconciliationem potius, quàm ad conſecrationem pertinentia. 51
Conſecratio in quo differat à benedictione? 2 121.53
Conſenſus, vel diſſenſus vt in electionibus collegialiter, & ſimul in vnum præſtetur, eſt generaliter in omnibus explicandus per Capitulum, & vniuerſitatem. 1.149. 172
Conſenſus in vnum, & certo tempore exigebatur in electionibus, ante formam *cap. quia propter, de elect.* 173
Conſenſus agentis ceſſat non adimpleta forma. 1.444. 45
Conſtitutiones Conciliares de Fide non diſponentes poteſt tollere Papa. 1 47.159
Conſtitutio Pij I V. confirmationis Conc. Trid. habet decretum irritans, quod irritat, & deſtruit omnia, quæ fiunt in contrarium, ipſo iure inficit titulum, & poſſeſſionem. 1.478 91
Conſtitutio 58. Pij V. habet locum in Parochialibus dimiſſis ob alterius Parochialis aſſecutionem. 2.574. 63
Conſtitutio Pij V. refertur. 2.579 99
Conſtitutio Pij V. *Etſi Mendicantium*, fuit per Gregorium X I I I. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata. 1.360.4

Conſuetudo.

Doctori de conſuetudine atteſtanti non creditur. 1. 250.188
Conſuetudo vt inducatur contra Canones, requiritur ſcientia, & expreſſus conſenſus Papæ etiam quantocunque temporis ſpatio illa fuerit ſeruata. 1.551.193
Conſuetudo immemorialis licèt habeat vim priuilegij, non eſt tamen verum priuilegium. 1.455.189
Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ, & SS. Patrum inſtituta, inualida eſt. 195
Conſuetudo Eccleſiæ, & Curiæ Romanæ eſt attendenda cum illam mandat Epiſcopis, & Iudicibus eccleſiaſticis obſeruari. 1.478.88
Conſuetudo quod familiares Epiſcopi non gaudeant priuilegio fori, non legitimè probatur, neque actus particulares præiudicans vniuerſali iuriſdictioni Eccleſiæ. 89
Conſuetudo non poteſt tribuere ius laicis imponendi collectas, & onera eccleſiaſticis. 1.497.60
Conſuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare. 1 355.12
Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali. 2. 401. 73
Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ fauet parochiali, quàm quæ fauet prædiali Eccleſiæ. 74
Continentia præceptum in Matrimonio ante Ordines contracto à tempore Apoſtolorum vſque ad hodiernum diem ſine aliqua interruptione perdurauit. 1.367.19
Apoſtolorum poſt vocationem ad Apoſtolatum illi vxoribus vſi non fuerunt, ſed continentes verè, Apoſtolicam vitam profeſſi. 1.368.21
Sacris inſignitus ante pubertatem Epiſcopi incuria, vel contemptu, an ad continentiam arctetur? 1.368.26
Contractus ex conuentione partium legem accipiunt. 1. 443 29
Contractus celebrati, vel delicti commiſſi ratione poteſt quis in prima inſtantia cognoſcere, quamuis non ſit loci Ordinarius. 1.454 76
Contractus verba ſunt intelligenda ſecundùm ſtatuta, & conſuetudines illius loci, in quo fuerunt prolata. 1. 456.92
Contractus factus à Luſitano extra Regnum debet regulari ſecundum ſolemnitates loci, vbi celebratus eſt. 93
Contractus indiuiduus eo reſpectu, vt vel in totum debeat approbari, vel reprobari. 1 456.103
Contractus emptionis, venditionis, locationis, & huiuſmodi. 1.605.132
Vide *Eccleſia*.
Contumacia deſumitur ex negatiua portionis. 1. 459. 126
Conuenticula appellantur congregationes plurium perſonarum ſine legitima ſuperioris auctoritate. 2. 87. 72
Conuentus à conueniendo dicitur. 2.95.5
Conuentus Regularis ſi deficiat, & per Regulares reformari non poſſit, tunc Epiſcopus clericos ſæculares ibi inſtituere poterit. 2.131.80
Conuerſa Monialium debet eſſe puella virgo, prædita qualitatibus neceſſariis, capitulariter, votiſque ſecretis Monialium admiſſa. 1.653.40
Dos non ſpectetur in Conuerſis Monialium admittendis, ſed neceſſitas monaſterij. 41
Moniales Franciſcanæ primam regulam obſeruantes prohibentur tantum recipere Conuerſas. 42
Moniales S. Claræ regulariter non habent Conuerſas, nec eis ancillæ laicæ dantur in communi. 43
Conuerſæ Monialium nullo modo permitti debent, vt exeant, aut videre ſe ſinant ad effectum claudendi, vel aperiendi ianuam monaſterij, ſed id muneris alteri extra clauſuram degenti committatur. 44
Conuerſæ ad monaſteriorum pauperum ſubleuamen receptæ, vt ad conquæritandas eleemoſynas mittantur, quibus qualitatibus præditæ eſſe debeant? 45
Conuerſas ad quæſtuandum, aut ad quodlibet aliud negotium peragendum, mittere non poſſunt Moniales ſi ex redditibus commodè ſuſtineri valeant quacunque conſuetudine non obſtante. 46
Conuerſæ vbi ſunt ad quæſtuandum, non ſunt puellæ educationis cauſa introducendæ abſque Sedis Apoſtol. ſpeciali licentia. 47
Vide *Moniales*.
Conuerſi & Monachi differunt. 1.615.3
Conuerſi & oblati differunt. 5
Conuerſi ad fidem ſunt honorandi propter adeptam ſacri Baptiſmatis dignitatem, & non vituperandi. 2 150.210
Conuerſiſta eo ipſo quod ingrediuntur monaſterium, poſſunt emittere profeſſionem. 1.591.213

Conuiuium.

Epiſcopus non debet adeſſe conuiuiis, nec conſentire quòd in illis interueniant fabulæ, *&c.* 1.512.52
Conuiuia honeſta in Eccleſia fieri poſſunt abſque peccato ob multam pluuiam, aut Solis æſtum. 53
Conuiuiis honeſtis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, poſſunt Clerici intereſſe. 54
Lectio diuinarum Scripturarum in omni clericali conuiuio miſceri debet. 55
Conuiuium factum in ingreſſu in nouitiatum. 1. 605. 229
Vide *Eccleſia*.
Corporalia fieri debent ex puro panno lineo, non autem ex ſerico, vel tincto panno. 1 112.18
Corporalia ſunt ab Epiſcopo conſecranda, vel ab Abbate. 19
Corporalia, purificatoria, ſeu ſanguineos lauare licet laicis,

laicis, & fœminis poſt primam ablutionem facta à Sacerdotibus, vel diacono. 24
Corporalia lota non opus eſt iterum conſecrari. 25
Corpus, Collegium & Confraternitas, an & in quo differant. 2.86 67

Corpus Dom.

Papa non poteſt committere non Preſbytero, vt conficiat Corpus Chriſti. 1.356.26
Sacerdotes ritè ordinati etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut excommunicati validè conficiunt Corpus Chriſti. 27
Iure diuino propria poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere. 28
Cruciferi per Germaniam, Belgium & Galliam, à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550.136
Cubiculariorum etiam honoris nuncupatorum, & Curſorum Papæ beneficia omnia ſunt Sedis Apoſt. diſpoſitioni reſeruata. 2.130.66
Curſores Papæ qui ſint? 67
Curati Eccleſiarum Religionis Hieroſolymitanæ tenentur ſicut alij Curati ad omnes functiones præſtandas, ac proinde ad aſſiſtentiam pro conſecrandis oleis, & ad proceſſiones. 1.199 13
Perſonæ ipſæ quæcumque curam animarum exercentes in Regularium Eccleſiis ſubſunt immediatè Epiſcopis quoad curam. 14
Curati appellantur à cura, quam de regendis ouibus ſuſceperunt. 1.127.13
Curiales ad effectum, vt per obitum illorum apud Sedem beneficia maneant reſeruata, dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanæ Curiæ inſeruiunt, aut aliàs occaſione Curiæ in Vrbe commorantur. 2.126.24
Protonotarij Apoſt. creati à Legatis de latere, non dicuntur Curiales; quia nullum officium, neque ſeruitium in Curia habent, ſed creati ſunt Notarij honoris cauſa tantum. 25
Curialis vt quis ſemel fuerit, non ſufficit ad hoc, vt beneficia ſua per eius obitum apud Sedem reſeruata maneant, niſi etiam probetur curialitas continuata vſque ad mortem. 28
Curialium beneficia ſunt Sedi Apoſt. reſeruata, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto. 2.130 65
Curialitas præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi mutata probetur, ſed aduersùs hanc præſumptionem admittitur leuior probatio, etiam per alias præſumptiones, & coniecturas. 2.126.27
Cuſtodia bonorum Epiſcopi defuncti pertinet ad Regem. 1.124 86
Cuſtos ille dicitur, cui ea, quæ Eccleſiæ competunt, cuſtodienda committuntur. 1.296.8
Cuſtos fuit tantùm miniſter Sacriſtiæ, eidémque addictus. 9
Cuſtodis ad Officium quæ ſpectent. 10

D

Damaſus fuit primus qui ſe ſeruum ſeruorum Dei nominauit. 1.30.36
Decanatum qui conſequi vult, nullo Concil. Trident. Decreto tenetur eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico. 1.295.9
Decanus de Iure nullam habet iuriſdictionem cum careat iure Prælaturæ in Capitulo, cuius ipſe eſt pars. 1.271.39
Decanus dum locum Archipreſbyteri in Eccleſia obtinet tanquam ſubrogatus eadem poteſt quæ Archypreſbyter, & hac ratione dicitur Dignitas. 40
Decanus ſolet appellari omnis ille, qui alicuius ordinis primus eſt. 1.292.1
Decanus quare appelletur, qui inter Canonicos alicuius Eccleſiæ primas tenet. 1.194 1
Decanus de iure nullam habet iuriſdictionem, ac proinde non ſonat in Dignitatem, niſi pro tali habeatur. 1 295 2
Decanus in tota ferè Hiſpania, & Gallia in Cathedralibus primum locum obtinet, & dicitur maior Dignitas poſt Pontificalem. 3
Decanus in Capitulo, & in Collegio habet primam vocem. 4
Archidiaconus vbi non adeſt, in illius locum ſuccedit Decanus. 5
Decano Capituli, & non Cantori pertinent aliquæ præeminentiæ in Choro. 8
Decima reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis diuinæ debitum referuntur, reſpecta quotæ ad conſuetudinem. 1.93.9
Decimæ Eccleſiæ ſuæ Parochiali ab iis, qui ad id tenentur, integrè, & legitimè perſolui debent. 1.265 49
Decimis conceſſis ſuper fructibus beneficiorum quæ includantur. 2.44.179
Decimæ beneficiorum ſi cuiuis ex cauſa concedantur, earum collectores, vel exactores prohibentur ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capere, & quomodolibet occupare Eccleſiarum Calices, libros, & alia ornamenta. 2.113 44
Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio compellere poſſeſſores terrarum ad ſoluendam decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ. 2.341.11
Decima ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterij Sacramentorum perſoluuntur. 1 366.1
Decima definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita. 2
Decimæ, prout in iure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter. 1.367.3
Decima pars potiùs, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur. 4
Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam. 5
Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex iure diuino poſitiuo, & naturali debitæ ſunt. 6
Decimæ non habito reſpectu ad congruam ſolummodo iure humano debitæ ſunt. 7
Decimæ aliæ prædiales, perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis. 1 368.9
Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò, licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione. 10
Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt. 11
Decimæ, & primitiuæ ſunt in præcepto obligante. 12
Decimæ primitiæ, & Oblationes in quo differant. 1.368.14

De rebus, ex quibus decima perſoluuntur.

Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petitæ fuerint, de neceſſitate præcepti ſunt ſoluendæ. 1.369.1
Decimam ſoluunt,
Frumentum, & granum, 2
Palea, 3
Vinum, 4
Faba, & alia legumina, 5
Nuces, & amygdalæ, & caſtaneæ, 6
Oliuæ, 7
Folia mourorum, 8
Saccharum, 9
Piſces, 1.370.10
Apes, ſeu fructus earum, 11
Lac, lana, & fœtus animalium, cùm nutriti ſunt, 12
Venatio, & aucupium, 13
Piſcaria, 14
Ligna, 15
Fœnum, 16
Lignum, & canape, 17
Negotium, & artificium. 18
Stipendia militum, 19
Aduocatio, procuratio, merces, & ſalarium. 20
Furnæ, 21
Lapidicina, 22
Fodinæ metallorum, 23
Molendina. 24
Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſoluenda? 25. & ſeqq.
Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore iuris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda. 1.372.32
Decima eſt ſoluenda ab vſurario, vel ab alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparauit. 33
Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſoluendæ abſque aliqua impenſarum deductione. 34
Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur? 35

Index Rerum,

Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſoluenda non eſt. 2.371.29

De perſonis quibus decimæ ſoluendæ ſunt.

Decima aliquando ſumitur pro iure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus. 2.376.1

Decima, quatenus importat ipſum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem. 2

Decima conſiderata, vt ius percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit. 3

Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant 4

Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet. 2.377.7

Parochus, & alij, quos ipſi ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium. 8

Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. 9

Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem. 10

Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum. 14

Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ. 2.378.15

Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alterius Parochiæ erigatur. 16

Eccleſiæ matrix de Iure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ. 17

Eccleſia matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum. 18

Eccleſia parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauit. 19

Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum. 2.379.21

Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter. 22

Decimæ debentur ſtatim, abſque eo, quòd à Parocho petantur. 23

Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium. 24

Parocho alij decima non eſt ſoluenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. 25

Decimæ perſonales attento Iure non alij Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta. 26

Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu. 2.380.27

Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio. 28

Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſoluet decimam perſonalem: ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrumque diuidetur. 29

Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ, vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat. 30

Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis, ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia. 31

Decimæ perſonales, & prædiales intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluendæ. 32

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali, ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſoluendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem 33

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur, non eſt Iure expreſſum. 34

Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ: immemorabilis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam parochialem, & alteram, cui ius reſiſtit. 35

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, remota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluendæ. 36

Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt: reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant. 38

Decimæ ouium diuidendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, & dormiant, & in alia paſcant. 39

Decima ex ouibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium. 40

Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam iuſtam, qua poſſeſſio eiuſdem iuſtificetur. 2.381.41

Laici ſpoliati decimis agentes interdicto, *Vnde vi*, an ſint ante omnia reſtituendi? 2.383.46.47

Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? 47.48

Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt. 2.384.50

Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateraneo. Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat. 2.385.51

Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi priuilegium Papæ accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione iuris reſultat titulus priuilegij allegatus. 52

Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu de feudi obtenti ante Concilium Lateraneo. immemoriali præſcriptione allegata. 53

Decimas, quæ iuſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere 54

Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum. 55

Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare. 56

Eccleſia vna, vt præſcribat decimas Epiſcopo de iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. 2.386.57

Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extenditur. 58

Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione. 59

Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminario millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur. 60

Decimas præſcribens in vna parte fundi, maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat noualis, decime præſcribenti ſoluenda eſt. 61

Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribens, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit. 62

A quibus perſonis decima ſint perſoluenda?

Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati. 2.388.1

Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem. 2

Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium. 3

Decimas prædiales ſoluere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum. 2.389.4

Non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis prouinciis habent. 5

Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur. 6

Clerici

Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum. 2.390.7
Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. 8
Parocho non ſunt ſoluendæ decimæ ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali iure vtuunt. 9
Clerici tenentur ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. 10
Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent. 11
Priuilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat. 2.392.12
Priuilegium Papæ poteſt aliquos, ſiue in parte, ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione. 2.393.13
Priuilegium, quo quis, ſiue in parte, ſiue in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. 14
Priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad noualia non extenditur. 2.394.15
Religioſi omnes ſunt exempti priuilegio in Iure ſcripto, à ſolutione decimarum, de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt. 2.395.17
Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij priuilegio in Iure ſcripto non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt. 18
Priuilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſoluendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam. 19
Obtinent exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt,
Monachi Cæleſtini, & Cluniacenſes, 2.395.21
Monachi Congr. Caſſinen. 22
Monachi Congr. S. Benedicti Valliſſoletani. 23
Monachi Eremi Camaldulen. 24
Monachi B. M. Montis Virg. 25
Syluestrini, 2.396.26
Fratres B. M. de Mercede, 27
Fratres S. Antonij Viennen. 28
Cruciferi, 29
Fratres Prædicatores, 30
Fratres Conuentuales S. Franc. 31
Canonici Regulares S. Saluatoris, 32
Monachi S. Baſilij, 33
Minimi S. Franciſci de Paula, 34
Carthuſiani, 35
Moniales S. Claræ. 36
Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur? 2.397.38
Colonus partiarius pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducit expenſas. 39
Decimæ integrè, & ſine diminutione ſoluendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus. 40
Decima, vbi debetur, integra ſolui debet. 41
Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quòd ipſe, aut eius nuncius ſit præſens. 42
Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis. 43
Decima duplex de vna & eadem re, ſiue de eodem ſolui non debet. 44
Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur *cap. nuper. 34. de decim.* 2.398.38
Priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſoluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt. 39
Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideò non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum. 40
Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. 41
Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio. 42
Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiuiſſent. 43
Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe notoriter læſiua Eccleſiæ parochiali. 44
Religioſi omnes priuilegio in iure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt. 2.398.46
Leproſi in communi viuentes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſoluere non coguntur. 2.399.48
Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegij. 49
Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare. 50
Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum. 51
Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere. 52
Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi reuertantur ad menſam epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam quæ nunquam moritur. 53
Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa. 54
Epiſcopus non poteſt ius percipiendi decimas laicis concedere. 55
Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat immemorabilis abſque fama priuilegij. 56
Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſeruatum in conceſſione iuris decimandi facta laicis, non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & vltra. 57
Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere. 58
Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laici concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ſed veriùs. 59.61
Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur. 60
Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint? 2.400.63
Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio. 64
Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur. 2.401.65
Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo, decima non ſoluatur. 66
Conſuetudo valet quòd ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores percipiat, & alia minores. 67
Conſuetudine poteſt introduci, vt decimæ vni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſoluantur. 68
Conſuetudo non ſoluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis. 69
Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus prouinciis. 70
Conſuetudo in ſoluendis decimis eſt conſideranda. 71
Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, loci ne viciniora, an loci, vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an diœceſis? 72

Iudex competens in cauſa decimarum.

Decimarum controuerſia in petitorio, vbi quæſtio iuris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò, quando quæſtio eſt meri facti. 2.402.2
Iudex eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat? remiſſiuè. 2.403.3

Index Rerum,

Cauſa decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ. 4

Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de iure debentur decimæ, & eos, qui ſoluere debent, & quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper iure percipiendi decimas. 5

Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere poſſunt. 2.404.6

Decimas ſoluere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modus. 7

Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari. 8

Decimarum debitor non poteſt prætextu eius, quod ſibi debetur, decimas denegare. 9

Onus ſoluendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem. 10

Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conueniri poteſt. 11

Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis. 12

Decimas non ſoluens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa. 15

Decimas ſubtrahentes, ſiue non ſoluentes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolui non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendam. 16

Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſoluere decimas remiſſiuè. 2.405.17

Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra retinentes ſoluere decimas, remiſſiuè. 18

Sepultura eccleſiaſtica priuari debet, qui ſoluere tenetur decimas, neque eas ſoluit, aut reſtituit Eccleſiæ. 19

Religioſi Confeſſarij, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & mouere fideles ad ſolutionem decimarum. 20

Religioſi omnes excommunicantur *in Clem. de decim.* qui decimas Eccleſiis debitas vſurpant. 21

Religioſi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo iure incurrunt. 22

Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur. 23

Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat. 2.406.24

Compoſitio ſuper decimas in futurum ſoluendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium. 26

Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris. 27

Dedicare & conſecrare idem eſt. 2.7 25

Dedicatio Eccleſiæ cum conſecratione fiebat. 26

Dedicare, & conſecrare differunt. 2.116.13

Defunctorum voluntates adimplere ſatis pium eſt. 2. 411, 24

Defuncti voluntas impleri poteſt ab executore intra tempus præfinitum: ante illud verò elapſum, neque ſæculares, neque eccleſiaſtici Iudices ſe poſſunt intromittere. 25

Annus conceditur à lege, vt executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de profanis agatur, & executor legitimè moneatur. 2.412.26

Defuncti voluntas commutari valet, etſi de facto tantùm impleri non poſſit, quamuis de iure poſſet impleri. 2. 416.55

Epiſcopi auctoritate poteſt fieri commutatio voluntatis defuncti ex iuſta, & rationabili cauſa. 56

Epiſcopis pro vna tantùm vice, & ad tempus poteſt cum conſenſu hæredis voluntatem defuncti alterare. 57

Commutatio vltimarum voluntatum non poteſt abſque Papæ auctoritate fieri, vbi nulla, vel minùs legitima cauſa ſubeſſet, niſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi, & non poſſit Papa adiri. 58

Defuncti ſola ſcriptura non ſufficit in foro exteriori, ſi non fuerit ſubſcripta à teſtibus, quamuis fuerit ſcripta manu teſtatoris. 2.425 100

Defuncti ſcriptura ſi facta fuerit in fauorem piæ cauſæ, valebit, etiam nullis adhibitis teſtibus. 101

Delegatus à Papa eſt ſupra Ordinarium in cauſa ſibi commiſſa. 1.41.83

Cauſæ alteri à Papa ſpecialiter delegatæ non poteſt Delegatus ſe ingerere, niſi vt ſententiam iuſtam confirmet, vel exequatur. 1 89 81

Delinquentes forum ſortiuntur in loco delicti non ex priuato ipſorum conſenſu, ſed à lege ipſa, & iure communi. 1.454.63

Delinquens in Eccleſia, vel porticu, vide *Immunitas*.

S. Demetrius.

Fratrum de pœnitentia S. Demetrij Ordo à quibus inſtitutus, & reſtauratus. 1.547.116

Depopulatores nocturni agrorum, vide *Immunitas*.

Depoſitio facta per Clericum abſque ſui Prælati licentia, in cauſa ciuili coram iudice ſæculari, valet. 1. 518. 106

Deſecratio, ſeu profanatio propriè in iure vocari ſolet rei ſacræ in profanam conuerſio. 2.115.8

Deuolutio fit ad Papam ab Epiſcopo exempto. 1. 104. 33

Deuolutio Iuris ad Archiepiſcopum vbi locum habet operatus, vt ad eum tanquam ad immediatum Ordinarium recurri poſſit, per viam ſimplicis querelæ; quod tamen ſecus eſt vbi non ex iure deuolutio, ſed mediante remedio appellationis Archiepiſcopus adeundus eſt. 1. 107.63

Scientia patronorum, vt deuolutioni ſit locus, debet eſſe certa, nec ſufficit interpretatiua, & veriſimilis. 2. 108.166

Cap. quoniam in quibuſdam, de iurepatronat. inducens deuolutionem quando lis eſt inter patronos, tanquam exorbitans, & rigoroſum, non extenditur ad litem inter præſentatos, nec inter patronos, & præſentatos. 2.109.172

Diaconatus Ordo non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutus fuit. 1.359.5

Diaconatus Ordo qua ætate conferri debeat? 1. 361. 14

Diaconiſſæ olim dicebantur, quæ apud nos viduæ continentes dicuntur. 1.363.1

Diaconiſſatus ad munus eligebantur mulieres, aut Virgines, aut viduæ. 2

Ætas quæ requirатur in Diaconiſſarum numerum aſcribendis. 3

Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia ordinari conſueuerunt. 4

Ordinatio Diaconiſſarum benedictio quædam tantùm erat, ſicut velatæ. 5

Fœminæ ipſo Iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ ſunt Ordinis. 6

Diaconiſſis quæ munera incumbebant. 1.764.7

Continentia perpetua Diaconiſſis præſcripta erat, & eligebantur ex Religioſis virginibus, aut viduis. 8

Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia Religioſæ perſonæ dicuntur. 9

Diaconiſſarum Ordo à quo tempore aboleri cœpit. 10

Diaconiſſæ hodie, ſi quæ reperiuntur, ſic dicuntur non ab vllo Ordine quem ſuſcepiſſent, neque miniſterio ad quod eiſdem deſtinatæ, ſed à viris, quorum vxores erant. 11

Diaconus atque Subdiaconus nonnunquam latè Sacerdotis nomine continentur, præcipuè vbi de re fauorabili agitur. 1 354.6

Diaconus Græcè, miniſter Latinè appellatur, qui Sacerdoti miniſtrat. 1.359.1

Diaconus ſolus propriè ſortitur nomen miniſtri, quia ſolus circa res ſacras Preſbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit. 2

Leuita vocatur Diaconus à Tribu Leui à qua Diaconi originem ex veteri Lege traxerunt. 3

Apoſtoli elegerunt ſeptem Diaconos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus. 4

Diaconi ſeptem fuerunt adhibiti ad Miniſterium menſarum, & vt pauperum curam haberent. 6

Diaconi ex inſtitutione diuina electi. 1.360.7

Diaconatus, & Subdiaconatus fuerunt à Chriſto inſtituti, & ſunt Sacramenta. 8

Diaconus ordinandus eſt, qui ſperet Deo auctore ſe continere poſſe. 11

Diaconi

Diaconi quomodo continentiam promittant? 13
Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei, per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur: forma autem ſunt verba, quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur. 1.361 15
Manuum impoſitio in ordinatione Diaconi Sacramentalis eſt. 16
Ordinum materias omnes Dominus inſtituit non quidem in particulari, ſed generatim mouendo Apoſtolos vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem. 17
Diaconorum Officium quod fuerit in primitiua Eccleſia? 18
Diaconorum numerus qui Epiſcopo prædicandi aſſiſterent in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur. 19
Officium Diaconi eſt aſſiſtere Sacerdotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre. 20
Euangelium populo legere, ſeu decantare, eſt Officium Diaconi. 21
Diaconus cùm vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, quare debeat aſcendere ad altiorem locum. 22
Diaconus debet cùm ad legendum Euangelium accedit, faciem verſus Aquilonem vertere. 1.362.23
Diabolus per Aquilonem intelligitur. 24
Diacono lecturo Euangelium quare detur benedictio, non autem Subdiacono quando illi traditur epiſtola ad legendum? 25
Prædicandi munus ad Diaconorum Officium non pertinet ex vi ſuæ ordinationis. 26
Diaconi in Eccleſia primitiua propter penuriam miniſtrorum ſolemniter baptizare poterant, hodie verò id facere non poſſunt niſi de licentia Epiſcopi, vel Presbyteri. 29
Irregularitatem incurrunt Diaconi ſi abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi ſolemniter baptizauerint. 30
Diacono nunquam licet baptizare ſolemniter etiam in caſu neceſſitatis. 31
Diaconus poteſt non ſolemniter baptizare abſente Epiſcopo, vel Presbytero, ac neceſſitate cogente. 32
Diaconus in extrema neceſſitate ſolemniter baptizans, fit irregularis. 33
Diaconi non poſſunt ratione Officij Eucharistiam fidelibus miniſtrare, niſi in abſentia Sacerdotis, vel in eius præſentia data neceſſitate. 34
Diaconi dum miniſtrant, an teneantur eſſe in gratia? 35
Diaconos, & Subdiaconos de quibus moneat Concil. Trident. 1.359.35
Diaconi Seluatici in Regno Neapolis ſunt homines liberi ſeruientes Eccleſiæ, vel Epiſcopis, nulla recepta mercede. 1 469 19
Diaconis Seluaticis concedit priuilegium fori *ſacra Congregatio ſuper negotijs Regni Neapolis*. 20
Pro ſeruitio Eccleſiarum, & Epiſcoporum in Cathedralibus, ac ſuperioribus Eccleſiis poſſunt aſſumi quatuor Diaconi Seluatici, in Collegiatis, vel Parochialibus duo, in aliis Eccleſiis vnus arbitrio Epiſcopi. 21
Diaconi Seluatici debent eligi gratis per Epiſcopum, debent præſtare ſeruitium perſonaliter, non per alios, debent eſſe bonæ famæ, & conditionis. 22
Diaconi Seluatici non gaudent priuilegio canonis, ſed fori in criminalibus; in ciuilibus quoad diſtrictionem corporis tantum, eximuntur ab oneribus perſonalibus, non ab aliis durante ſeruitio. 23
Diaconis Seluaticis reſeruantur exemptiones, & priuilegia etiam maiora, ſi quæ competant ex conſuetudine. 24
Dicta in præfationibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in fine repetita. 2 344 17
Dies feſtos, quos in ſua diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit, exempti omnes etiam regulares ſeruare tenentur. 1.634.150
Dies feſtos, & Ieiunia in ſuis Eccleſiis annuntiare non prohibentur Regulares. 153

De Dignitatibus Eccleſiaſticis in genere.

Dignitates quædam in Eccleſiis præſertim Cathedralibus ad conſeruandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam inſtitutæ fuerunt 1 228.2
Vocati ad Dignitates tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſunt. 3
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

Dignitates nouæ in Eccleſia Cathedrali inſtitui non poſſunt abſque Apoſtolica auctoritate. 1. 229. 4. & ſeq.
Dignitatum Eccleſiaſticarum aliæ ſunt collatiuæ, aliæ electiuæ. 6
Dignitates in dubio cenſentur eſſe electiuæ. 7
Archidiaconatus, & Archipresbyteratus Collegiatæ de Iure ſonant in Dignitatem. 8
Archipresbyter de Iure ſonat in Dignitatem ſi Collegium, Conuentum, vel duas Capellas, aut ſaltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præeminentiam in Collegiata habuerit, aliàs ſecus. 9
Dignitas dicitur vbi eſt iuriſdictio. 10
Beneficium dicitur habere Dignitatem quando quis habet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſdictione. 11
Dignitatem quis habere dicitur, qui habet nomen Dignitatis, & prærogatiuas ſedendi ante alios tam in Choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat iuriſdictionem. 12
Archidiaconus Parmæ licèt nullam adminiſtrationem, nec vllum Officium exerceat de rebus pertinentibus ad Archidiaconum, tamen in Eccleſia Dignitatem cenſetur habere. 13
Dignitates ex conſuetudine vel inſtitutione Eccleſiæ dignoſcuntur. 14
Conſuetudo ſignat locum ſedendi, eundi, & ſtandi. 15
Conſuetudo plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia. 16
Fama publica & communis reputatio plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia 17
Dignitas qualiter probetur eſſe talis. 1.270.18
Dignitatum nomina, quas conſuetudo, vel Eccleſiæ inſtitutio tales effecit, quæ ſint referuntur. 19
Dignitas, Perſonatus, & Officium inter ſe differunt. 20
Dignitas annexum habet Officium, vel rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem cum iuriſdictione etiam in modicis cauſis. 21
Dignitatem habere eſt habere iuriſdictionem in foro exteriori. 22
Vicarius Epiſcopi, qui habet iuriſdictionem, quare Dignitatem non habet. 23
Officium ſimplex cum perpetua rerum adminiſtratione quandoque Dignitas appellatur ſecundum conſuetudinem Eccleſiarum. 24
Præeminentia ſola non ponit quem in Dignitate. 1. 270 26
Officium ſimplex in Eccleſia eſt quid diuerſum à Dignitate, & Perſonatu. 1.270.28
Officium non eſt Dignitas etiamſi haberet quis ratione Officij adminiſtrationem aliquarum rerum, ſine tamen aliqua prærogatiua in Choro, & in Capitulo vltra alios ſui Ordinis. 29
Officio quando eſſet annexa Dignitas, tunc Officium diceretur habere Dignitatem. 30
Præpoſitura non eſt Dignitas ad Officium, etiamſi ſederet ante omnes in Choro, niſi ex conſtitutione Eccleſiæ, vel de conſuetudine loci aliud fuiſſet inſtitutum, vel ſit prima in Cathedrali, aut Collegiata. 1.270.32
Sedendi præeminentia eſt ſignum Perſonatus, non Dignitatis. 1.271 33
Primiceriatus eſt Officium, non Dignitas, niſi quando probatur ipſum communi opinione habitum fuiſſe pro Dignitate. 34
Plebania Officium appellatur, non Dignitas, etiamſi Plebanus haberet curam animarum cum aliqua iuriſdictione. 35
Plebania quando eſſet Collegiata, ipſiúſque Eccleſiæ Plebanus eſſet caput, haberétque præeminentiam, & iuriſdictionem in Canonicos Eccleſiæ, tunc diceretur Dignitas. 36
Priores tunc demum cenſentur eſſe in dignitate conſtituti ſi ſunt Collegiati, & habent præeminentiam, vel iuriſdictionem in Eccleſia. 37
Decanatus acceptus pro ſimplici beneficio non eſt nomen Dignitatis, niſi habeat iuriſdictionem, aut niſi pro Dignitate habeatur in Eccleſia. 38
Cantoria de iure communi non eſt Dignitas, ſed Officium ſimplex. 42
Theſauraria non eſt Dignitas, ſed Officium. 43
Epiſcopatus eſt culmen & faſtigium Dignitatum. 44
Epiſcopatus in odioſis appellatione Dignitatis non continetur. 45

Index Rerum,

Dignitatum Eccleſiaſticarum quædam habent curam animarum annexam, quædam verò minimè. 46

Ad dignitates, quibus cura animarum,etiam iuriſdictionalis, ſubeſt, nullus eſt promouendus, qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum non attigerit. 47

Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem 25. annorum inceptorum. 1.272 48

Dignitati ſi acceſſoriæ vnita ſit cura, eam obtinens non debet neceſſario attingere 25. ætatis annum. 49

Ad Dignitates, quibus animarum cura nulla ſubeſt, requiruntur 22. anni completi. 50

Ætas ad Dignitates Eccleſiarum inferiorum requiſita remanet in diſpoſitione Iuris communis. 51

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper ætate requiſita ad Dignitates Cathedralium, quibus animarum cura nulla ſubeſt. 52

Ad Dignitatem Eccleſiaſticam nullus recipiendus eſt, niſi qui eo Ordine ſacro,quem Dignitas illa requirit, aut ſit initiatus, aut in tali ætate, vt infra tempus à Iure ſtatutum valeat initiari. 53

Profeſſionem Fidei facere tenentur prouiſi de Dignitatibus, & Canonicatibus in Cathedralibus Eccleſiis à die adeptæ poſſeſſionis ſaltem intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij. 54

Ordo, & gradus inter omnes Eccleſiaſticas Dignitates, & Perſonatus, ſiue Officia in ſedendo,dupliciter conſideratur. 1.275.80

Epiſcopales functiones abſente Epiſcopo pertinent ad primam Dignitatem, non autem ad hebdomadarium. 81

Proceſſiones ordinandi munus intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo habet prima Dignitas, niſi Vicarius ſit præſens, quia ad ipſum ſpectabit. 82. & ſeq.

Dignitas prima eſt, & vocatur prima Dignitas, licet Vicarius generalis ſedeat in ſuo loco. 84

Dignitas prima in Collegiata, quæ caput eſt Capituli, præcedit Canonicis Cathedralis vt ſingulis incedentibus. 85

Inter eiuſdem gradus perſonas qui maiores ſunt Ordine,& in eo Ordine antiquiores aliis in ſedendo,& incedendo præferuntur. 86

Canonici, qui in Ordine Preſbyterali conſtituti Canonicatum Preſbyteralem obtinuerint in Choro, Capitulo, Proceſſionibus, &c. præcedere debent Canonicis in Diaconatu, & Subdiaconatu conſtitutis. 87

Conſuetudo Eccleſiæ, vt quis obtineat locum ſecundùm tempus admiſſionis, licèt Præbendæ ſint diſtinctæ, eſt obſeruanda. 88

Conſuetudo Eccleſiæ ſeruanda eſt circa vocem, & locum in Capitulo inter Dignitates, & Canonicos Præbendatos, & non Præbendatos. 89

Cæteris paribus in Ordine ille erit præferendus, qui prior per ſe cœperit Eccleſiæ deſeruire, vel præuenit in antiquiori poſſeſſione. 90.& ſeq.

Dignitas noua in Eccleſia inſtituta debet eum locum habere, quem ſimilis Dignitas in aliis vicinis ciuitatibus obtinet. 1.276.92

Dignitates non ſupplent vices Canonicorum, & aliorum inferiorum, ſed benè inferiores pro Dignitatibus. 93

Dignitas ſi obtineat ex conſuetudine ſimul Canonicatum, vel Portionem, debet munera his incumbentia adimplere, etiamſi talia ſint à quibus Dignitatibus alioqui immunes ſunt. 94

Dignitates, qui habent Præbendas cum onere cantandi Euangelium ſeu Epiſtolam, non tenentur miniſtrare inferioribus. 95

Dignitati, vel Canonico ſolemniter celebranti Canonicè pariter pro Diacono, & Subdiacono, & non alij inferiores inſeruire debent. 96

Dignitatem, & Canonicatum in eadem Eccleſia legitimè obtinens tenetur vtriuſque onera ſubire, niſi ſeruitia ſimul ita concurrant, vt ab vna perſona eodem tempore nequaquam præſtari poſſint. 97

Dignitas prima poſt Pontificalem poteſt abſente, vel impedito Epiſcopo celebrare Miſſas ſolemnes, & alias functiones facere,quas Epiſcopus celebraret, ſeu faceret ſi præſens eſſet, & hoc non ex obligatione, ſed ex ſua voluntate & deuolutione. 98.& ſeq.

Dignitas prima ſi velit functiones Epiſcopales facere, debet etiam Miſſam cantare. 100

Dignitas prima ſi noluerit, vel non potuerit per ſe functiones Epiſcopales facere, id alteri ſuo arbitrio delegare non poteſt, ſed ad ſecundam ſpectabit, niſi conſuetudo ſit in contrarium. 101

Epiſcopus non poteſt Miſſas ſolemnes, & functiones Epiſcopales ſi ſit impeditus, vel abſens, alij delegare quam primæ Dignitati. 102

Dignitas prima debet exercere Officium Preſbyteri aſſiſtentis, niſi eſſet impedita. 104

Aſperſorium aquæ benedictæ debet Dignitas prima, vel primus Canonicus porrigere Epiſcopo venienti in porta Eccleſiæ. 1.277.105

Dignitas prima loci debet miniſtrari Epiſcopo ingredienti aquam benedictam, & Crucem offerre, etiamſi non ad illius Eccleſiam proceſſio dirigatur. 106

Dignitas prima ſedere debet à dextris Epiſcopi etiam in Collegiatis Eccleſiis celebrantis. 107

Dignitates in Choro ſedere debent ab vna parte Chori vnà cum Canonicis Preſbyteris, ab alia verò Canonici, Diaconi, & Subdiaconi. 108

Vicarius generalis quando eſt præſens abſente Epiſcopo, Dignitates in Choro ita ſedere debent, vt ſi primus locus ſuper omnes Dignitates in dextero Altaris detur Vicario, à parte ſiniſtra primus locus detur Archidiacono primæ Dignitati, ſecundæ verò Dignitati tertius locus apud Vicarium. 109

Dignitati primæ ſpectat, & ea impedita ad ſecundam, & ſucceſſiuè ad tertiam, deferre ſanctiſſimum Sacramentum, abſente, vel impedito Epiſcopo in eius feſtiuitate, nec non Miſſas, Veſperas Pontificales cantare. 1.289 43

Miſſas Pontificales per ſeipſum celebrare non valens Epiſcopus, non poteſt in præiudicium primæ Dignitatis, ad quam id ſpectat, alteri ſibi benè viſo pro libito voluntarie demandare. 1.290.46

Dignitas prima pro libito ad munus ſibi incumbens non poteſt alium ſibi bene viſum Canonicum, aut Dignitatem ſubſtituere, ſed in eo munere proximior Dignitas ſuccedere debet. 47

Dignitas prima licèt ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, nihilominus iuxta formam litterarum coadiutoriæ ad eum ſpectabit abſente coadiuto functiones illi incumbentes facere, & exercere. 48

Dignitas prima ſemper eſt, & vocatur prima Dignitas,licèt Vicarius ſedeat in ſuo loco. 1.295.6

Dignitas prima habet munus ordinandi proceſſiones intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo, & non Vicarius. 7

Dignitas prima poſt Pontificalem, & principalis in Collegiata non poteſt eſſe iudex ordinarius, ſeu delegatus appellationum in Regnis Caſtellæ, & Legionis. 10

Dignitas prima vt dignoſcatur plurimùm operatur communis reputatio, & publica fama loci. 1.296.7

Dignitas principalis in Collegiata debet eſſe conſtituta in ætate 25. annorum inceptorum. 1.300.5

Dignitas prima in Collegiata neceſſariò non requiritur vt ſit Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico. 1.301.6

Dignitates maiores poſt pontificalem in Cathedralibus valorem decem flor. excedentes, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ſunt diſpoſitioni Sedis Apoſt. reſeruata. 2.229 51

Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Eccleſiis, ex conſuetudine prouinciarum, & Eccleſiarum dignoſci poſſunt. 59

Dignus vocatur quicumque habet ſufficientiam, & omnes partes ad munera prout oportet, miniſtranda. 1.141.15

Digniſſimus eſt deſtinandus ad Epiſcopale officium. 16

Dimiſſoria, vide *Ordo*.

τὸ *Diœceſanus*, propriè comprehendit omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. 1.412.33

Diœceſes, & Parochiæ diſtinctæ olim fuerunt à Dionyſio Papa. 1.261.1

Diœceſes, & territoria diuidere, & aſſignare ad ſolum Papam ſpectat. 2

Diœceſis eſt ciuitas, & territorium vbi Epiſcopus iuriſdictionem habet in ſpiritualibus. 3

Diœceſis vnde dicatur? 4

Diœceſis appellatione an comprehendatur ciuitas, ſeu Cathedralis. 5

Diœceſis appellatione ciuitas non continetur in litteris impetratis ad beneficia. 1.262.8

Ciuitatis appellatione in litteris beneficialibus Diœceſis comprehenditur. 9

Diœceſis

Diœceſis vna eſt in duas diuidenda. 1.263.25
Diœceſum fines vel Parochiarum, de quibus conſtat, præſcribi non poſſunt. 27
Diœceſum fines & Parochiarum in vtilitatem publicam, non priuata, ſed publica auctoritate conſtitui. 1. 264. 28
Diœceſum fines & Parochiarum ſi non ſint certi, præſcribuntur ſpatio 30. annorum. 29
Epiſcopus ſi locum alterius Diœceſis conuertat ad Fidei Catholicæ vnionem, eum præſcribit ſpatio trium annorum, niſi intra hunc terminum repetatur. 30
Diœceſum fines multis modis probantur. 31
Clericus vnius Diœceſis ſi delinquat in aliena, iudicari poterit ab Epiſcopo apud quem delinquit. 1. 265. 45
Diœceſis idem ſignificat quoad iuriſdictionem ſpiritualem, quod territorium quoad temporale. 1. 478. 86
Diſpenſatio Epiſcoporum in quibus cadat. 1.174.134
Diſpenſare poſſunt Epiſcopi in irregularitate ex quocumque delicto occulto poſt peractam pœnitentiam. 135
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Baptiſmi occulta. 136
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate contracta ab eo, qui duos Sacros Ordines, vel Acolytatum cum Subdiaconatu eodem die ſuſcepit quando delictum eſt occultum. 137
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate occulta proueniente ab adminiſtratione in Ordinibus malè ſuſceptis. 138
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, vt exerceat ſuſceptos, & alios ſuſcipiat, modò delictum ſit occultum. 139
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui per ſaltum promotus ad Ordines celebrauerit; vbi delictum fuerit occultum. 140
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui Ordines minores ſuſcepit ab Epiſcopo qui renunciauit Epiſcopatui, vel Dignitati, aut à cenſura irretito, & hæretico delictum ſit occultum. 141
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum ſimoniaco occulto, non tamen cum rehabilitare ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per ſimoniam obtinuit. 142
Diſpenſare poteſt Epiſcopus à ſuſpenſione contracta ab eo, qui furtiuè, id eſt, neſciente Epiſcopo, nec probante, nec examinante, Ordines ſuſcepit, ſi occulta ſit. 1. 175. 143
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione quam quis contraxit recipiendo Ordines ſine litteris dimiſſoriis, ſi ſit occulta. 144
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione à Diuinis, quam incurrunt Religioſi admittentes fœminas intra clauſtra, ſi ſit occulta. 145
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ab excommunicato, quando excommunicatio eſt occulta, licèt celebratio ſit manifeſta. 146
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, etiamſi actus ſit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum, quia adhuc occultum dicitur. 147
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex homicidio proueniente, modò delictum ſit occultum. 148
Homicidium caſuale erit, & non voluntarium ad effectum vt poſſit Epiſcopus circa irregularitatem ex ipſo contractam diſpenſare, ſi ex rixa repentè orta, vel ex inimicitia ob iniurioſa verba contracta ſubito perpetretur. 149
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui aliquem hominem voluntariè, non intendens occidit, ſi delictum ſit occultum. 151
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui mandauit ſeruo, vt alterum percuteret, ſed caueret, ne occideret, ſequuto homicidio, dummodo ſit occultum. 152
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex homicidio licito, vel facto legitima auctoritate ſi ſit occultum. 153
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex mutilatione membri, etiam voluntaria, ſi eſt occulta. 1. 176. 154
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex delicto etiam manifeſto, quòd non ſit grauius adulterio poſt peractam pœnitentiam. 155
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in illegitimitate ex delicto occulto proueniente. 156
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum hæretico, vel apoſtata à Fide vt promoueri poſſint, vel in Ordinibus miniſtrare, ſi timore, vel periculo compulſi à Fide defecerunt. 157
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum homicida, qui non per ſe, ſed per alium in duello aduerſarium occidit, ſi delictum ſit occultum. 158
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex quacumque etiam cauſa, abſque delicto tamen proprio veniente in iis, qui Religionem approbatam profeſſi per aliquod tempus ibidem religioſè fuerint conuerſati. 159
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex quacunque cauſa, ſi irregularitas proueniat vbi ſubeſt neceſſitas diſpenſandi. 160
Epiſcopi diſpenſant in irregularitate, quæ non prouenit ex delicto, quod ſit grauius adulterio propter Eccleſiæ vtilitatem, & meritorum prærogatiuam. 161
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coitu ad minores Ordines, & ad beneficium ſimplex. 162
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum corpore vitiatis, ſiue defectum in corpore patientibus, in leuibus vitiis, defectibus, vel debilitationibus. 1.177.163
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum habentibus membrum occultum, ſiue manifeſtum non ſuâ culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio. 164
Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex legitima cauſa cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint in Ordine ſuſcepto ſiue ſcienter, ſiue ignoranter fuerint ita promoti. 167
Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum Ordinatis ignoranter ab Epiſcopo hæretico, ſi cum primum id ſciuerint, ſe ab vſu Ordinum abſtinuerint. 168
Ordines maiores recipiens ignoranter ab Epiſcopo, & qui loco ſimul, & dignitati renuntiauit, poteſt à proprio Epiſcopo diſpenſari. 169
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia vera, vel interpretatiua, vbi neceſſitas viget ob miniſtrorum penuriam, nec eſſet aditus ad Pontificem ob locorum diſtantiam. 170
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia ſimilitudinaria. 171
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in infamia facti, quæ ſcilicet naſcitur ex crimine aliquo notorio. 172
Diſpenſare in interſtitiis poteſt Epiſcopus cum Ordinandis data legitima cauſa. 173
Diſpenſatio facilius conceditur ad miniſtrandum quàm ad promouendum ad Ordines. 174
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum illegitimis ad Curata, & Dignitates Eccleſiaſticas. 175
Beneficium de manu laici recipiens poteſt diſpenſari per Epiſcopum, vt illud retinere valeat. 176
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt quis obtinens vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poſſit aliud ſimile tantùm obtinere. 177
Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate quoad beneficia ſimplicia, & Dignitates non Curatas. 178. 179
Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate præſcripta ad Ordines ſuſcipiendos. 180
Parochos vt non reſideat ad tempus, cum cauſa rationabili diſpenſare poteſt Epiſcopus. 181
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt matrimonium contrahi poſſit contra interdictum Eccleſiæ generale, vel ſpeciale. 182
Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra impedimentum criminis, quod impedit tantummodo contrahendum, non autem contra illud, quod etiam contractum dirimeret. 183
Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt matrimonium contrahi poſſit non præmiſſis denunciationibus. 184
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimentis, quæ impediunt matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum. 185
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento dirimenti, quando illud occultum fuerit, & matrimonium publicum, nec coniuges poſſunt ſeparari abſque magno ſcandalo, nec ad Summum Pontif. aut eius nuncium patet recurſus propter paupertatem, aut propter locorum diſtantiam, ſeu ob alia legitima impedimenta. 186
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento dirimenti

quando poſtulauerit vrgentiſſima neceſſitas, vel quando impedimenta ſuperueniunt matrimonio, & impediunt debiti petitionem. 187

Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento cognationis ortæ ex Baptiſmo tempore neceſſitatis non ſolemniter collato. 188

Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum minoribus non habentibus requiſitam ætatem ad matrimonium vt illud ineant, quando ſunt prope ætatem, & dubium eſt an malitia eam ſuppleat. 189

Diſpenſare poteſt Epiſcopus in multis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis vbi neceſſitas magna coëgerit, aut periculum ſcandali ſi differatur, & talis diſpenſatio intelligitur cum tacito Sedis Apoſtolicæ conſenſu facta. 190. & ſeq.

Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi contra Canones & Concilia, niſi in tribus caſibus. 1.179 192

Diſpenſare poteſt Epiſcopus vbi lex imperſonaliter diſpenſandi facultatem facit. 193

Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra Canones, & Concilia ratione magnæ neceſſitatis, vel vtilitatis. 194

Epiſcoporum arbitrio dimittitur in multis caſibus, an debeat Epiſcopus diſpenſare. 195

Eccleſia faciliùs diſpenſat ad beneficium retinendum quàm ad exercendum Officium Clericale, & faciliùs ad retinendum iam quæſitum beneficium, quàm ad nouiter acquirendum. 196

Cauſa rationabilis vt Epiſcopus diſpenſet, debet cum legitima auctoritate concurrere. 197

Cauſa iuſta, & illius cognitio requiritur in diſpenſatione facta ab Epiſcopo in lege ſuperioris, & ſufficit ſi prudenter ac bona fide iudicauerit Prælatus cauſam eſſe iuſtam. 198

Epiſcopus, vel alius inferior quando diſpenſat in propria lege, etiam ſine cauſa, valida erit diſpenſatio. 1. 180.199

Diſpenſatio irregularitatis incurſæ præſumitur ex lapſu temporis. 200

Diſpenſatio quando vni vel alteri conceditur eſt ſtrictè interpretanda, non verò quando in fauorem emanauit. 1.600 190

Diſpenſari poteſt cum Religioſis illegitimis ad Prælaturas in Capitulo generali, vel prouinciali. 2. 606. 200

Vide *Abbas*.

τὸ *Diſponere*, fauore Papæ non verificatur in ſola præſentatione, vel Electione, ſed in ſola collatione. 1.234. 24

Diſpoſitio quælibet declaratur per ſubſequutam obſeruantiam. 1.438 118

Diſſipatio, vide *Alienatio*.

Diſtributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiuſque merita, ac laborem, & qualitatem diſtribuuntur. 2. 322. 1

Diſtribuere eſt ſuum cuique tribuere. 2

Diſtributiones quædam ſunt, quæ non diſtinguuntur à præbendis, & quædam, quæ præbendis ſeparatæ, atque diſtinctæ ſunt. 3

Quotidianæ dicuntur diſtributiones; ſiue, quia quotidie diſtribuuntur, ſiue, quia diſtribuuntur iis, qui quotidie Horis Canonicis, diuiniſque Officiis interſunt. 2.323.4

Diſtributiones propriè definiuntur, vt ſtipendia quædam perſonalia, quæ ex redditibus Eccleſiæ Canonicis, & Beneficiatiis, ſeu Clericis Cathedralium diuinis Officiis intereſſentibus pro diuino Officio tribuuntur. 5

Beneficia manualia dicuntur diſtributiones quotidianæ, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis interſunt. 6

Diſtributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc eſt, pro eccleſiaſtico titulo ſumptæ dici non poſſunt. 7

Diſtributiones non veniunt appellatione redditnum beneficij, nec appellatione fructuum. 8

Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione redditnum, & prouentuum, dum de corpore beneficij non ſunt, ſed percipiuntur ratione beneficij perſonalis. 9

Diſtributiones quotidianæ ſecundùm aliquos tunc computantur inter fructus, redditos, & prouentus beneficij, quando agunt de ſola conſideratione, & æſtimatione beneficij, quæ in beneficiis ſolet exprimi ad hoc, vt Papa ſciat valorem ipſius. 10

Diſtributiones ſaltem largè fructus dici poſſunt, ſecundùm ſubiectam materiam 11

Diſtributiones inſtitutæ fuerunt, vt præter ſpiritualia præmia, quæ à Deo pro diuinis Officiis Clerici conſequuntur, etiam temporale ſtipendium pro victu ab Eccleſia reciperent. 2.324.12

Diſtributiones dantur propter intereſſentiam, tanquam propter cauſam, & rationem formalem. 13

Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 3. refertur. 14

Diſtributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Eccleſiæ, aſſignari debent, non duobus tantùm Horis Canonicis, ſed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, diſtributionem amitti. 15

Pars tertia in diſtributiones conuertenda non poteſt deduci, niſi ex Canonicatibus, & aliis beneficiis reſidentiam requirentibus in Cathedralibus, ſeu Collegiatis exiſtentibus. 16

Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ ſunt extra Eccleſiam Cathedralem applicanda diſtributionibus, non poteſt detrahi, niſi ipſa beneficia eſſent incorporata præbendis conciliantibus. 17

Pars tertia in diſtributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda eſt, niſi diſtributiones non habeant, quamuis locum in Capitulo teneant. 18

Pars tertia in diſtributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non ſecundùm taxam antiquam, ſed ſecundum valorem currentem. 19

Penſiones, & alia onera legitimè impoſita deducenda ſunt priùs, quàm detractio tertiæ partis in diſtributiones conuertendæ fiat. 20

Epiſcopus poteſt Dignitatibus, Perſonatibus, & Officiis ſtatuere certam officij & ſeruitij formam præter ſolitam, & pro lucranda tertia parte præbendæ in diſtributiones conuerſa. 21

Diſtributiones, vbi eſſent ſufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda diſtributionibus detrahi non poteſt. 22

Licentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta à Sede Apoſt. non excuſat ab amiſſione cæterarum diſtributionum quotidianarum. 23

Licentia conceſſa percipiendi fructus in abſentia, diſtributiones huiuſmodi abſentibus debebuntur, ſi totum in eis conſiſtat. 2.325.24

Canonicis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum competit ius percipiendi quotidianas diſtributiones. 25

Canonico diſpenſato in ætate competit ius percipiendi diſtributiones: ſed, an competat vox in Capitulo. 26

Canonicis ſupranumerariis, & creatis cum expectatione præbendæ, competit ius percipiendi diſtributiones. 27

Canonici ſupranumerarij cum expectatione præbendæ, habent ſtatim omnia iura Canoniæ, velati ſtallum in Choro, & vocem in Capitulo, niſi conſuetudo aliud habeat, & in aliis caſibus ibi relatis. 28

Canoniæ plenum ius, neque quotidianas diſtributiones habet ille, quem Papa mandat ſimpliciter recipi in Eccleſia, in qua eſt certus numerus Canonicorum, neque derogat certo numero, aut mandat recipi cum plenitudine iuris canonicalis. 29

Coadiutorem habens, ſiue ille ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione, diſtributiones quotidianas lucratur. 30

Diſtributiones duplicatæ debentur habenti Dignitatem, & Canonicatum ex vi conſuetudinis, vel diſpenſationis in eadem Eccleſia. 31

Diſtributiones quotidianæ debent aſſignari ſingulis Horis Canonicis, & Miſſæ Conuentuali. 2.326.32

Conſuetudo valet, vt diſtributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verùm etiam non omnibus, ſed aliquibus, & certis duntaxat. 33

Canonicus de quotidianis diſtributionibus poteſt pro ſuo libito & arbitrio diſponere, etiam per vltimam voluntatem. 34

Canonicus tranſmittit ſolùm ad ſucceſſorem, hæredémve ſuum diſpoſitiones quotidianas ad ratam temporis, quo diuinis in quolibet anno interfuit. 35

Diſtributiones quotidianas qui lucrentur. 36

Adiutores Rotæ percipiunt diſtributiones in abſentia. 37

Inquiſitores contra hæreticam prauitatem percipiunt diſtributiones in abſentia. 38

Diſtributiones percipiunt in abſentia, eorum officio durante, Collector generalis Cameræ Apoſt. 39
Subcollectores. ibid.
Aduocati, & Procuratores fiſcales. ibid.
Notarij in cauſis ſpoliorum. ibid.
Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iura, vel redditus ſuæ præbendæ, non amittit diſtributiones quotidianas: ſecùs ſi viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti. 40
Archidiaconus viſitando Eccleſiam, iura, ſeu redditus ſuæ præbendæ, non poteſt percipere fructus illius Canonicatus quem obtinet ex diſpenſatione. 41
Pœnitentiarius, ſi dum recitantur diuina Officia, audiat in Eccleſia confeſſiones, percipit quotidianas diſtributiones, etiamſi audiat confeſſiones peccatorum venialium, & non reſeruatorum. 42
Theologus diebus, quibus legit, habendus eſt tanquam præſens in Choro pro tota die. 2.327.43
Concilio generali intereſſentes, tanquam Theologi, vel Canoniſtæ, lucrantur diſtributiones quotidianas. 44
Concilio Prouinciali, vel Synodali intereſſentes diſtributiones quotidianas percipiunt. 45
Curæ animarum incumbentes imminenti ſuæ Dignitati, vel Canonicatui, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur. 46
Canonicus ab Eccleſia, cui eſt adſtrictus, abſens ex Pontificis priuilegio poteſt percipere quotidianas diſtributiones. 47
Canonicus miſſus à ſuo Epiſcopo ad viſitanda Limina Apoſtolorum eius nomine, & comitans ipſum Epiſcopum ad eadem Limina, diſtributiones quotidianas lucratur. 48
Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialem, & Viſitatorem, non percipit quotidianas diſtributiones; ſi abſit, à Choro 49
Diſtributiones quotidianæ non debentur Canonico, qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur. 50
Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſſaliarum cauſa captus, & detentus, diſtributionibus quotidianis priuandus non eſt. 51
Diſtributiones quotidianas non amittit abſens pro euidenti vtilitate Eccleſiæ, ſtante conſuetudine, &c. 52
Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis intereſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia. 2.328.55
Diſtributiones quotidianas in abſentia lucrantur, debilis in cruribus, vel tibiis. 56
Cæcus. 57
Podagra laborans. 58
Medicinam ſumens, vel ſanguine minutus. 59
Sanitatis cauſa balnea petens. 60
Lepra, aut alio morbo contagioſo laborans. 61
Infirmi tunc diſtributiones in abſentia lucrantur, quando diuinis Officiis intereſſe conſueuerunt, dum erant ſani. 62
Diſtributiones quotidianas percipere poſſunt infirmi, quamuis propria culpa in infirmitatem inciderint. 63
Senio ita confectus, vt reſidere, & intereſſe diuinis non poſſit, percipere debet quotidianas diſtributiones. 64
Abſens à choro, ac etiam à ciuitate, ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas diſtributiones. 65
Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, poteſt percipere diſtributiones. 2.329.66
Peſtis ob cauſam abſens à ſua Eccleſia diſtributiones quotidianas percipit, ſi probaretur ex antiqua conſuetudine eas dari ſolitas abſentibus ex iuſta cauſa. 67
Carceratus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, ſi veniat abſoluendus. 68
Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non poteſt in illa Eccleſia diuinis intereſſe Officiis, poteſt diſtributiones lucrari. 69
Exulatus iniuſte non admittit quotidianas diſtributiones. 70
Excommunicatus iniuſtè lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis abſit à choro, ſi eo tempore, quo excommunicatio iniuſtè in eo lata fuit, præſens erat in loco beneficij. 71
Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè excommunicatus. 72
Suſpenſus iniuſtè ab officio, vel beneficio, lucratur diſtributiones quotidianas, quamuis diuinis Officiis non interſit. 73
Diſtributiones non lucratur ſuſpenſus iuſtè ab officio, vel beneficio. 74
Interdictus iniuſtè ab Eccleſiæ ingreſſu lucratur diſtributiones. 2.330.75
Diſtributiones quotidianas amittit iuſtè interdictus. 76
Priuato iniuſtè debentur fructus, & quotidianæ diſtributiones. 77
Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, lucrantur diſtributiones, ſi ad celebrandum compulſi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel ſi conſuetudine, &c. 78
Diſtributiones quotidianas amittunt ipſo iure ante vllam iudicis ſententiam, non intereſſentes diuinis Officiis. 79
Canonici obligantur ſub onere, & obligatione reſtitutionis diſtributionum pſallere, ſeu canere in Choro cum aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolùm aſſiſtant, &c. 80
Contra citatos. 81
Diſtributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, ſed proportionaliter pro parte correſpondente defectibus. 2.331.84.85
Diſtributiones non intereſſentium diuinis Officiis, accreſcunt aliis Clericis, qui illis interſunt. 86
Diſtributiones abſentium an debeantur, non ſolùm actu intereſſentibus, verùm etiam aliis, qui iuris fictione cenſentur intereſſentes. 2.332.90
Epiſcopus, & Capitulum non poteſt amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam remittere, aut condonare illi ipſi, qui eas amiſit. 91
Canonicorum conſenſus non poteſt facere, vt qui non interfuit diuinis, habeat diſtributiones quotidianas, & neque ſtatuto, aut lege id poteſt conſtitui. 92
Capitulum totum per conſuetudinem non poteſt concedere, quòd abſens lucretur diſtributiones quotidianas, etiamſi per momentum temporis durauerit abſentia. 93
Diſtributiones prætæritas retinere poſt Concilium Trid. prohibitum eſt, quamuis abſit omnis fraus, & conuentio. 94
Canonicus poteſt diſtributiones, quas alter amiſerat ſibi iam applicatas, & traditas poſtea illi ipſi donare. 95
Tranſactio fieri poteſt ſine ſuperioris auctoritate, quando controuerſia oritur ſuper diſtributionibus præteritis: ſed, an id liceat ſuper futuris diſtributionibus, ſeu ſuper iure illas in futurum percipiendi. 96, 97
Diuina celebrari debent in illa Eccleſia, vel loco, in quo iuſſa ſunt celebrari. 2.416.52
Docendi pro facultate nihil exigi debet, aut promitti, ſi tamen pro ea pretium detur, vel recipiatur, nulla ſimonia committitur. 1.295.48
Doctoratus gradus an poſſint accipere Franciſcani & Ieſuitæ. 1.681.63
Doctores pro communi opinione allegari poſſunt, qui diſcuſſo articulo aliquid in terminis concludunt, non ij, qui perfunctoriè loquuntur, & nihil firmant. 1.480.100. & ſeqq.
Domiciliarij portare tenentur veritatis teſtimonium circa mores, ſufficientia, & natalia, niſi à teneris domicilium fuerit tranſlatum. 1.333.31
Vide *Ordo*.
Domicilium vbi conſtat de voluntate, acquiritur abſque aliquo lapſu temporis. 1.333.29
Licentia Epiſcopi non requiritur in domicilio mutando. 30
Dominium ille dicitur habere, qui habet ius diſponendi nomine proprio in ſuam vtilitatem lege non prohibente. 2.305.10
Dominia Pontifices Romani nunquam neglexerunt. 2.428.9
Domus religioſa, vide *Monaſteria*.
Donationes Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis oblatæ. 1.604.227
Donationes factæ à parentibus nouitij. 1.606.231
Mulier, quæ diurnè permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante decreto *Conc. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 6. 1.606.236

Donatio

Index Rerum,

Donatio ſeu renunciatio facta à nouitio poſtea ad ſæculum redeunte poſſeſſione non ſequuta eſt nulla. 237

Donatio excedens valorem 500. aureorum eſt inſinuanda, niſi ſit facta Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, quia tunc inſinuatione non indiget. 2.104.22

Epiſcopi conſenſus non eſt neceſſarius in donatione, ſeu tranſlatione facienda ab vno patrono laico, alteri compatrono ſocio, non ſic compatroni filio. 2. 218. 250

Donatio, vel legatum factum loco pio conſtruendo, eſt validum. 2.423.88

Duellum, vide *Immunitas*.

E

Ebrietas quæ mala gignat. 1.152.5.& 514 76

Eccleſia Alexandrina quare primis temporibus præcederet Antiochenam. 1.95 18

Epiſcopo mortuo, excommunicato, aut in captiuitatem redacto, Eccleſiæ adminiſtratio ad Capitulum Canonicorum pertinet. 1 110 99

Eccleſia vbi idoneos Miniſtros non habere probatur, poterit Metropolitano auctoritate ordinaria illius adminiſtratio incumbere. 100

Eccleſia Epiſcopalis dicitur Cathedralis, quia ibi Cathedra Epiſcopalis, & Sedes ſita eſt, & quia eius ratione Epiſcopus recipit Cathedraticum. 1 120.48

Eccleſia Cathedralis ſemper intitulanda eſt ſub nomine Diœceſis, non autem Sancti. 49

Cathedralis expreſſio ſub nomine non vitiat prouiſionem cauſa reſignationis. 50

Cathedralis appellatione, an & quando contineatur Metropolitana? remiſſiuè. 51

Eccleſias Epiſcopales Summi Pontif. ſub certis reſtrictionibus reſeruarunt, & demum ſimpliciter & generaliter quoad omnes, reſeruatio facta fuit, *in reg. 3. Cancel.* 1. 122 72

Eccleſiæ Romanæ auctoritatem Eccleſiæ Hiſpaniæ ſummo iure veneratæ ſunt. 1.123.76

Hiſpaniarum Reges Cathedrales Eccleſias ferè omnes erexerunt, conſtruxerunt, & ampliſſimis redditibus exornarunt. 78

Eccleſiæ Paſtore viduatæ ſub Regis protectione ſunt. 1. 124 87

Teſtes examinandi in proceſſibus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, quibus qualitatibus præditi eſſe debeant. 1.134.151

Prælatus inquirens de qualitatibus promouendi ad Cathedrales, procedere poteſt per viam inquiſitionis, quando non habet notitiam perſonæ promouendæ. 152

Interrogatoria quæ neceſſaria ſunt ad inquirendum in omnes qualitates quæ in promouendis ad Cathedrales requiruntur. 153

Inquiſitio perſonarum ad Eccleſias Cathedrales promouendarum vt perfectè fiat, quæ requirantur prætetea, quæ ex teſtibus habebuntur. 1.135.154

Promouendi ad Eccleſias Cathedrales ſi orti ſint in Prouinciis in quibus non ſunt vniuerſitates ſtudiorum nec conſuetum eſt ſuſcipi gradum aliquem, quid ſeruandum quoad probationem doctrinæ. 155

Promouendus ad EccleſiamCathedralem ſi ſit Regularis, quid ſeruandum. 156

Inquiſitione perfecta circa qualitates perſonæ promouendæ ad Eccleſiam Cathedralem, quid agendum. 1.137.162

Eccleſia Cathedralis dicitur Parochia totius Ciuitatis Diœceſis. 1. 129 69

Eccleſia Archiepiſcopi Metropolis dicitur, id eſt, ciuitatum eiuſdem Prouinciæ mater. 1.227.2

Eccleſiæ electiuæ tantummodo dicuntur, in quibus Prælatus, aut Rector animarum inſtituitur præcedente electione, quam debet ſequi confirmatio. 1.236.40

Clericus à laicis Eccleſiam nullo modo obtinere poteſt. 1.239.88

Eccleſiæ plures Baptiſmales in eiuſdem Eccleſiæ limitibus eſſe non debent. 1.263 42

Eccleſia maior per circuitum 40.paſſus habet, capellæ verò, vel minores Eccleſiæ 30. 1.265.48

Eccleſia Collegiata Vimaranenſis inter omnes Regni inſignior, & antiquior eſt. 1.301.11

Eccleſia Vimaranenſis, ſub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Luſitaniæ, huius nominis Primi, ſumptu & munificentia primum extructa. 12

Eccleſia Vimaranenſis ſex habet ex Capitulo Dignitates, & Præbendas vigintiocto. 13

Eccleſiæ, & earum bona dicuntur habere exemptionem quatenus Chriſti patrimonium ſunt. 1 484.8

Eccleſia quando teneatur ad onera impoſita rebus priuſquam ad Eccleſiam pertinerent. 1.495.57

Eccleſiæ Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiectæ, & ab eodem viſitari poſſunt. 1.632.137

De Eccleſiis, & Eccleſiaſticis in genere.

Eccleſia vnde dicatur. 2.2.2

Eccleſia idem eſt quod congregatio fidelium. 3

Eccleſia eſt corpus quoddam morale, cuius membra ſunt homines, & Angeli, caput autem eſt Chriſtus. 4

Eccleſia in iure paſſim accipitur pro prælatura ſeu beneficio eccleſiaſtico. 5

Eccleſia frequentiſſimè accipitur pro Templo, ſeu Æde ſacra. 6

Eccleſiæ, Templi, Baſilicæ, ac Ædis ſacræ nomen pro eodem accipitur. 7

Eccleſia vocatur quaſi conuocatio, vel cœtus, eo quòd ibidem conueniunt ad diuina peragenda fideles. 8

Eccleſiæ materialis vſus à quo tempore cœperit. 2.3.14

Eccleſia prima poſt aduentum Chriſti apud Chriſtianos Catholica fuit. 15

Eccleſiæ appellatione indiſtinctè veniunt omnia, quæ intra Eccleſiæ ſepta tanquam portiones ipſius continentur. 16

Eccleſiarum ſpecies quæ. 17

Eccleſia Epiſcopalis, ſeu Cathedralis illa dicitur, quæ eſt ſedes Epiſcopi. 18

Matrix Eccleſia propriè dicitur Cathedralis. 2.3.20

Matrix Eccleſia dicitur ea, quæ habet alias Eccleſias ſibi ſubiectas. 21

Eccleſia an ſit Matrix cognoſci debet ſecundùm ſubiectam materiam. 22

Eccleſia Baptiſmalis eſt in qua inſunt fontes Baptiſmales, & Parochiani baptizantur. 23

Eccleſiæ Baptiſmales plures non poſſunt eſſe in vna Parochia, ſed vna tantùm cum capellis ſuis. 24

Eccleſia Baptiſmalis regulariter eſt quoque curata, & quandoque dicitur Matrix. 25

Eccleſia Parochialis quæ dicatur, & quæ concurrere debeant ad conſtituendam Eccleſiam Parochialem. 2. 3. 26

Eccleſia vna eo ipſo quòd ſit Parochialis, conſequenter eſt beneficium curatum, & habet curam, non tamen è conuerſo. 2.4.27

Eccleſiam eſſe Parochialem aſſerenti incumbit onus probandi. 28

Beneficium vbi habuerit Populum, vel clerum, Eccleſia præſumitur curata. 29

Eccleſiis Parochialibus certos fines non habentibus, certi fines conſtituendi ſunt. 30

Eccleſias Parochiales profanare poteſt Epiſcopus ad præſcriptum Concilij *ſeſſ.21. cap.7. de reformat.* 32

Eccleſiarum ædificatio, conſecratio.

Eccleſias conſtruere, dicitur opus neceſſarium, & religioſum. 2.5.1

Eccleſiarum ædificationem nullus impedire poteſt, aut aliquo modo prohibere. 2

Princeps ſtatuendo ne in eius ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eius licentia, derogat eccleſiaſticæ immunitati. 3

Eccleſiam nouam conſtruere quilibet poteſt duabus conditionibus obſeruatis. 4

Epiſcopi auctoritas, ſiue conſenſus requiſitus ad Eccleſiam ædificandam ſufficit tacitus, etſi accedat poſt conſtructionem. 2.6.5

Epiſcopus Eccleſiæ cuilibet ædificandæ dat facultatem. 6

Eccleſia noua quando poſſit ædificari propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ Parochialis. 7

Epiſcopus in vim decreti *Concilij ſeſſ.21.de reform.cap.4. in princ.* non poteſt exigere coadiutoriam, ſed cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis adminiſtrandis. 10

Eccleſiæ nouæ ædificari poſſunt de Superioris conſenſu, etiam in præiudicium alterius, vbi multitudo fidelium excreuit, & vna non ſit euidenter ſufficiens. 11

Eccleſiæ

Eccleſiæ duæ iuſtis de cauſis vniri poſſunt. 22
Eccleſia aliqua ſi ſit conſtructa ſine cauſa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius, eſt deſtruenda. 23
Præiudicium, quod alteri Eccleſiæ inferri poteſt per alterius ædificationem, quale. 24
Superioris auctoritas, quæ in conſtruendis Eccleſiis requiritur, eſt diœceſani Epiſcopi, niſi ſit locus exemptus, in quo Sedis Apoſtol. auctoritas requiritur. 25
Eccleſiæ ſunt per loca congrua conſtruendæ ad iudicium Epiſcopi, non autem in alieno ſolo. 2.7.26
Epiſcopus in ædificanda Eccleſia quid primariom debeat efficere. 27
Epiſcopus per ſe, vel per alium poteſt primùm lapidem ponere, & crucem figere. 28
Eccleſiæ caput debet ſemper Septentrionem reſpicere. 29
Epiſcopus loci debet ab eo, qui Eccleſiam ædificat, dotis ipſius Eccleſiæ ad luminaria, & ſtipendia cuſtodum aſſignationem exigere. 20
Epiſcopus permittens Eccleſiam ædificari ſine dote ad dotandum de proprio obligaretur. 21
Eccleſiæ Mendicantium poſſunt ſine dote ædificari. 23
Eccleſia conſtructa debet ſub Epiſcopi poteſtate, & ordinatione conſiſtere, in cuius diœceſi eſt ſita, nec ab eius iuriſdictione ſeparanda. 24
Ritos quos in conſecrandis Eccleſiis, & Altaribus Romana ſeruat Eccleſia, B. Syluester Papa primus inſtituit. 2.8.27
Eccleſiæ conſecratio neceſſariò non requiritur, vt in ea valeant Diuina celebrari. 28
Eccleſia eſt conſecranda cùm fieri poterit, & ſi non conſecrata violatur, reconcilianda eſt. 29
Eccleſiam conſecrare nemo poteſt niſi ſolus Epiſcopus ille, in cuius diœceſi eſt ſita. 30
Epiſcopus non poteſt in aliena diœceſi conſecrare Eccleſiam abſque proprij Epiſcopi permiſſione. 31
Eccleſiæ conſecratio non poteſt ſimplici Sacerdoti demandari. 32
Epiſcopus ſi pro Eccleſiis conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habetur vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum efficere poſſit. 33
Epiſcopus in conſecranda Eccleſia primò obſeruare debet, vt illi facta ſit dotis competentis aſſignatio. 34
Eccleſiam non conſecret Epiſcopus, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum ſit conſtructa. 35
Epiſcopus Eccleſiam conſecrans, & patroni illius, debent eſſe ieiuni tempore conſecrationis. 36
Miſſa in conſecratione Eccleſiæ celebranda eſt, non tamen de eſſentia. 37
Eccleſiæ pro conſecratione nihil debet exigi. 2.9.38
Eccleſiam decet vt in die feſtiuo conſecretur, quamuis omni tempore, & qualibet die valeat conſecrari. 39
Eccleſiæ conſecrationem fieri poſſe conceſſit Sacra Congregat. Rit. quamuis illa ob aliquod impedimentum non poſſit ab omnibus quatuor partibus circumiri. 40
Eccleſia conſecrata non eſt iterum conſecranda. 41
Eccleſia in dubio eſt conſecranda, ſi id non probetur, vel nullum appareat conſecrationis indicium, vel argumentum. 42
Eccleſia præſumitur conſecrata cùm de hac re aliquid conſtat, quamuis non certò ſciatur. 43
Teſtis vnus etiam de auditu probat conſecrationem Eccleſiæ. 44
Sculptura in lapide, vel teſtis vnicus fidem facit vbi non agitur de præiudicio alicuius. 45
Eccleſiæ parietes ſi combuſti ſint, & exterius diruti, vel igne decruſtentur intus & exteriùs, Eccleſia ex eo execrata cenſebitur. 46
Eccleſiæ conſecratio tantùm habet reſpectum ad Eccleſiam ipſam quatenus ex lapidibus compaginatur, & conſtruitur. 47
Eccleſiæ tectum ſi ſolummodo corruat, integris & illæſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Eccleſia minimè execrata cenſetur. 48
Eccleſia vbi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eiſdem refecta ſit, eſt iterum conſecranda. 49
Eccleſia vbi per partes tota fuit refecta ſimul, & in totum, non eſt iterum conſecranda. 50
Eccleſia ſi deſtructa ſit auctoritate ſuperioris, & nulla ſpes ſubſit reædificationis, non comprehenditur nomine Eccleſiæ. 2.10.51
Eccleſiæ conſecratio maximè conſiſtit in vngendis ſacro Chriſmate duodecim crucibus per Eccleſiam, & in præferendis illis verbis, *Sanctificetur & conſecretur*, &c. 53

Eccleſiarum immunitas.

Immunitas eccleſiaſtica à libertate eccleſiaſtica in quo differat. 2.14.1
Sacramenta omnia, & præcipuè Miſſa, non niſi in Eccleſia celebrari debent. 2
Orationes, ac precum oblatio, & diuinorum Officiorum, ac laudum decantatio, in Eccleſia fieri debent. 3
Prædicatio verbi Dei in Eccleſia fieri conſueuit. 4
Negotia omnia ſæcularia, ac placita, vel contractus in Eccleſia fieri prohibentur. 5
Iudicium ſæculare etiam ciuile non poteſt in Eccleſia fieri. 2.15 6
Citatio cùm ſit actus iudicialis, in Eccleſia fieri non poteſt. 7
Sententia à iudice in Eccleſia ferri non poteſt, alioquin eſt ipſo iure nulla, præterquam in cauſa eccleſiaſtica, & voluntariæ iuriſdictionis. 10
Actus eccleſiaſtici ad iuriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſia celebrari. 11
Actus in Eccleſia facti an & quando validi ſint. 12
Contractus omnes in Eccleſia celebrati validi ſunt. 2.16 13
Conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica parlamenta in Eccleſia fieri prohibentur, niſi pro actu pietatis, aut ſpiritualibus exercitiis, & negotiis. 14
Ludi theatrales, & monſtra laruarum, ac cantica puellarum in Eccleſia nullatenus fieri debent. 15
Saltatores in Eccleſia S. Magni per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt. 16
Honeſta & deuota ſpectacula, ac piæ repræſentationes in Eccleſia fieri permittuntur. 17
Silentium, & tranquillitas in Eccleſia habenda. 18
Conuiuia in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri non ſunt permittenda niſi aliquod frugale, & paruum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu ex cauſa rationabili. 2.17.22
Pernoctationes, & vigiliæ, quæ in Eccleſiis olim fieri ſolebant, hodie non ſunt in vſu. 23
Supellectilia, ſeu vtenſilia domus reponi non debent in Eccleſia, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina. 25
Eccleſia non debet in propugnacula ædificari occaſione belli, niſi ex maxima neceſſitate, & cum auctoritate Romani Pont. 26
Mortui in Eccleſia iure antiquo attento non ſepeliebantur, ſed in atrio, aut in porticu; hodie verò omnibus permittitur ſepultura in Eccleſia, exceptis, &c. 27
Eccleſiam intrare quibus prohibeatur. 29
Pœnitentes ſolemniter ad tempus, & notoriè criminoſi ab ingreſſu Eccleſiæ arcentur. 30
Eccleſia in ingreſſu ſinguli aquâ quare aſpergantur. 31
Mulier niſi velato capite Eccleſiam ingredi prohibetur. 32
Fœminæ à viris ſeparatæ in Eccleſia ſtare debent. 33
Violentia aliqua in Eccleſia fieri prohibetur. 34
Pius V. quas pœnas ſtatuerit contra illicita in Eccleſia facientes referuntur. 2.18 36
Immunitas in Eccleſiis quando fuerit inchoata. 37
Eccleſia maior habebat per circuitum quadraginta paſſus immunitatis, minor verò triginta. 38
Domus Clericorum exiſtentes intra quadraginta paſſus maioris Eccleſiæ, & 30 minoris, gaudent eccleſiaſtica immunitate. 39
Eccleſiæ violatio etiam circuitum eius, & fines comprehendit. 2.19 41
Seruus ſi à domino ſuo ad Eccleſiam confugiat, non extrahitur quidem, ſed præſtito iuramento à domino de impunitate ei reſtituitur. 43
Debitor ad Eccleſiam propter debitum confugiens an poſſit ab ea extrahi. 2.20.46
Libertos ſibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in ſeruitutem reuocentur, aut periculum amittant, tueri debet Eccleſia. 2.21 48

Sepultos

Index Rerum,

Expoſitos ante Eccleſiam defendere debet Eccleſia. 49
Confugientes ad Eccleſiam ob commiſſum delictum non ſunt ab ea non ſolùm per iudicem ſæcularem, ſed etiam eccleſiaſticum violenter extrahendi. 50
Extractus ab Eccleſia per iudicem ſæcularem in caſu non excepto per Bullam, qualiter liceat tali iudici reſiſtere. 51
Iudex ſæcularis Eccleſiæ reſtituere tenetur illum quem vi & contra immunitatem ab ea extraxit, nec poteſt pro aliis delictis detinere. 52
Eccleſiæ reſtituendus eſt qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad onerandum corpus, modò ſtatim, & rectà via redeat. 53
Eccleſiæ reſtituendus eſt, qui verbis doloſis inductus à iudice præſtita ſecuritate, & impunitate Principis exiit ab Eccleſia in caſu quo delinquens iure non poterat ab Eccleſia extrahi. 54
Confugientis bona ad Eccleſiam non poſſunt exinde extrahi. 55
Confugiens ſemel ſub Eccleſiæ præſidium tantum pecuniaria mulctatione, aut alia ſatisfactione poterit emendari, ſed quid attenta Bulla Gregorij XIV. 56
Laicus à iudicibus ſemel in Eccleſia captus, & ab eadem repetitus, an poſſit immunitati poſt à ſe aduerſus regios iudices productæ renunciare. 57, 58
Clericus ſeruum, aut diſcipulum ſuum fugientem ad Eccleſiam extrahere, aut flagellare non præſumit. 2. 38 139
Eccleſia multò magis tueri debet Clericos, & ſubditos ſuos ſibi ſeruientes, quorum habet curam magis ſpecialem, quàm laicos. 2. 39. 141 & ſeqq.
Clericus, ſiue Religioſus, ſicut & laicus, ſi delinquat in Eccleſia, vel intra ſepta monaſterij, tuti non erunt. 150
Irritum eſt quod contra diſciplinam & libertatem eccleſiaſticam fit. 2. 40. 152
Collectæ non poſſunt poni Eccleſiis laicis, &c. 2. 44. 169
Prælati ipſi Eccleſiarum non poſſunt quicquam pro cauſis etiam vrgentiſſimis laicis ipſis de bonis Eccleſiæ ſoluere, aut etiam ſponte offerre. 170
Eccleſiæ redditus, ſeu fructus laicis non conceduntur, niſi ob neceſſitatem, aut vtilitatem, vel pietatem concernentem ipſas Eccleſias. 2. 44. 172
Eccleſiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis deputata ex cauſa pignoris, vel diſtractionis capi non poſſunt, niſi vrgente neceſſitate. 173
Aurum, & argentum Eccleſiæ capi poteſt ad captiuos redimendos, & carcere detentos liberandos, aut propter imminens belli periculum. 174
Bona Eccleſiæ poſſunt pro alimentis pauperum non ſolùm Parochianorum, ſed etiam exterorum pignerari, & vendi. 175
Ornamenta Eccleſiæ an poſſint pro pretio locari? remiſſiuè. 176
Eccleſia non tenetur de depoſito facto apud ſuum Clerum, niſi verſum ſit in ipſius Eccleſiæ vtilitatem. 178
Eccleſia obligatur efficaciter ex depoſito apud ſe facto cum conſenſu Epiſcopi, & Capituli, vel recipiente theſaurario, ſeu aliis ad recipienda depoſita deſignatis, licèt deponens non probet depoſitum verſum in vtilitatem ipſius Eccleſiæ. 2. 45. 179
Donationem validam omnium ſuorum bonorum poteſt ipſius Eccleſiæ facere. 180
Dominium in Eccleſias transfertur nudo pacto, ſeu nuda promiſſione. 181
Eccleſia rem priuati 30. annorum ſpatio præſcribit, ſed contra illam 40 annorum poſſeſſio requiritur. 182
Præſcriptio 40 annorum requiritur contra priuilegium Eccleſiæ. 183
Eccleſia Romana centum annorum gaudet præſcriptione contra ipſam. 184
Eccleſia habet reſtitutionem in integrum in multis cauſis cùm læſa fuerit ad inſtar minoris. 185
Eccleſia cùm volt in integrum reſtitui, neceſſe illa habet probare quòd adſit læſio, quamuis modica, & quòd illa manifeſta ſit. ibid.
Iniuſtitia quælibet ſufficit pro cauſa reſtitutionis in integrum, etiamſi non ſit notoria. 186
Priuilegio reſtitutionis vtitur Eccleſia intra quadriennium tantum, quo elapſo non auditur niſi ſit in curia, vel niſi fuerit legitimè impedita, aut rationabilis cauſa concurrerit. 187
Reſtitutio poſt quadriennium indulgetur ſtante enormiſſima læſione. 188
Sententia contra Eccleſiam prætextu iniquæ conſuetudinis retractatur. 2. 46. 189
Conſuetudo in præiudicium, & contra Eccleſiam introducta non valet. 190
Domini temporales non poſſunt interdicere ſubditis ſuis ne cum Eccleſia contrahant, aut cum eius perſonis negotia tractent, neve eis in rebus neceſſariis ſeruiant ſub pœnis, &c. 194
Principes ſtatuentes ne in eorum ſtatu poſſint ædificari de nouo Eccleſiæ, & monaſteria ſine eorum licentia, derogant libertati eccleſiaſticæ. 196
Magis ſunt contra eccleſiaſticam libertatem, quæ tollunt beneficium iuris communis, quam quæ auferunt competentia per priuilegium. 199
Eccleſia, vel Clericus vendens patrimonialia bona, vel emens à laico vbi fuerit ſtatutum in loco rei ſitæ præferens conſanguineum, vel vicinum in venditionibus rerum, an ſit locus prælationi excluſo Clerico emptore, vel venditore, remiſſiuè. 203
Bona aliqua ne in Eccleſiam transferantur poteſt fieri per priuatam conuentionem, & diſpoſitionem. 206
Conuentio valet ne emphyteuſis ad Eccleſiam, vel Clericum deueniat. 2. 47. 207
Conditio, vel prohibitio facta à teſtatore ne bona deueniant ad Eccleſiam, vel monaſterium, valet. 208

Eccleſiarum deſtructio, & violatio.

Eccleſiis ſi ob vetuſtatem, vel aliquo caſu fortuito minentur ruinam, tenetur primo loco ad eius reparationem is, qui fructus, ſeu redditus fabricæ eius Eccleſiæ percipit, & illo deficiente Rector, aut Beneficiati etiam beneficiorum ſimplicium. 2. 52. 1
Beneficiati non ſolùm tenentur ad fabricam Eccleſiæ, ſed etiam ad calices, pluuialia, & alia quæcunque ornamenta 2
Eccleſiæ reparatio, ſeu ædificatio pertinet ad Populum vbi hoc habeat conſuetudo. 3
Eccleſiarum circa ædificationem & reparationem inſpicienda, & attenditur obſeruantia, & quid hactenus fieri conſueuerit. 4. 9
Rectores Eccleſiarum Parochialium poſſunt compelli ad earum reparationem. 5
Conſuetudine ſi ſit introductum, vt populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt. 2. 53. 6
Rector ſi non habeat ab Eccleſia tot redditus, quibus præſtare poſſit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Eccleſia Sacramenta, & alia quæcunque Diuina percipientes, non per capita hominum. 7
Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Eccleſiæ reparationem. 8
Conſuetudo de iure communi attenditur circa Eccleſiarum reparationem. 9
Epiſcopus ſolus tenetur ad reparationem Eccleſiæ Cathedralis de quarta redituum fructuum, non ſolum futurorum, ſed etiam præteritorum, niſi fuerit diues etiam vltra quartam. 10
Canonici tenentur & compelli poſſunt ad reparationem Eccleſiæ Cathedralis de ſuperabundantibus redditibus ſuarum Præbendarum, vel aliarum rerum Capituli, ſi Epiſcopus non fuerit diues, & quarta pars fabricæ non fuiſſet ſufficiens. 11
Epiſcopus & Canonici ſi ſimul non ſufficerent ad reparandam Eccleſiam Cathedralem, tunc ipſe vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus deductis ſibi neceſſariis ad contribuendum dictæ fabricæ tenentur. 12
Epiſcopus poteſt aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium. 13
Eccleſiæ materialis corpus inuiolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus eſſe debet. 15
Eccleſia polluitur quando in ea ſanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur. 16
Eccleſia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etſi ſanguis non effundatur. 2. 54. 17
Iudex ſuſpendens licitè reum aliàs ſupplicio dignum intra Eccleſiam, illam violat, ſecùs dicendum ſi ſuper Eccleſiæ tectum, vel ex parietibus hominem ſuſpendat. 18
Martyris occiſio facta in Eccleſia illam violat, ſi talis occiſio conſideretur iniqua, & iniurioſa ex parte occidentis. 19
Eccleſia non cenſetur polluta ſi extra Eccleſiam quis lethale vulnus recipiat, & poſtea ex eadem cauſa moriatur intra eandem 20
Eccleſia non cenſetur violata vbi quis cùm eſſet intra illam hominem exiſtentem extra iaculo occiderit, ſecùs è contra. 21

Eccleſia

Eccleſia polluta cenſetur vbi humanum ſemen in Eccleſia criminosè,& notoriè eſt effuſum. 22
Eccleſiam non polluit humanum ſemen in Eccleſia citra peccatum effuſum. 23
Excommunicati vel hæretici, aut cuiuſcumque infidelis corpus in Eccleſia ſepultum eam polluit. 24
Eccleſia quæ fuerat à notoriè excommunicato Epiſcopo conſecrata,eſt prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur Officia 2.55.25
Eccleſia non polluitur niſi prohibita intra ipſam veram contingant. 26
Eccleſia polluta eſt ſtatim reconcilianda. 27
Reconciliatio Eccleſiæ conſecratæ fit per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, & non poteſt ſimplici Sacerdoti ab Epiſcopo delegari. 28
Sacerdos ſimplex ſolùm de licentia ſedis Apoſtol. poteſt Eccleſiam conſecratam reconciliare. 29
Epiſcopus ſi ex longa abſentia reconciliare Eccleſiam conſecratam non valeat, poterit ex iuſta cauſa concedere licentiam, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur. 30
Eccleſia ſi non fuerit conſecrata, ſed tantum modo benedicta,reconciliari poteſt per quemcumque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ luſtralis aſperſionem. 31
Eccleſia conſecrari non poteſt antequam reconcilietur. 32
Officia diuina,& præſertim Miſſa in Eccleſia polluta celebrari non poſſunt. 33
Miſſam celebrans, aut defunctum ſepeliens in Eccleſia publicè violata, niſi vrgente neceſſitate, peccat mort. irregularis tamen,aut ſuſpenſus non efficitur. 2.56 34
Eccleſia ſi polluatur dum Miſſa celebratur, an & quando ſit illa dimittenda. 35

Eccleſia Cathedralis.

Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem. ibid. 1.
Eccleſiam Cathedralem reparare quis teneatur remiſſiuè. 2
Eccleſia Cathedralis intelligitur ſub verbo *Eccleſia*, abſque vlteriori expreſſione alicuius Sancti. 3
Cathedralis dicitur Eccleſia Epiſcopalis, quia penes ipſam eſt cathedra, in qua magiſtrorum magna dignitas deſignatur. 4
Ritus celebrandi feſtum Dedicationis facit indicium cathedralitatis. 5
Cathedrali ſoli competit facultas exigendi decimas in territorio ciuitatis. 6
Cathedralitatis indicium plura quæ faciunt referuntur. 7
Cathedralitatem oſtendit delatio ſanctiſſimi Sacramenti in die eius feſto, cùm proceſſio in die Corporis Chriſti à Cathedrali debeat inchoari,& ibidem finiri. 8
Oleum ſanctum debet aſſeruari in Cathedrali. 2.57.9
Cathedralitas probatur in teſtibus, & hiſtoriis, atque etiam ex ſola quaſi poſſeſſione, quando de ea agitur incidenter. 10

Eccleſia Collegiata.

Papa ſolus poteſt Parochialem Eccleſiam in Collegiatam erigere. ibid. 1.
Epiſcopus proprius debet ſtatuta dare Collegiatæ per Papam erectæ. 2
Collegiata in publicis proceſſionibus poteſt deferre propriam crucem, etiam præſente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali. 3
Collegiata Eccleſia debet præcedere omnibus aliis ſimplicibus, vel quæ tantum Parochiales ſunt, etiamſi antequam erigeretur in collegiatam illis cederet. 4
Collegialitas, vbi non conſtat de fundationis initio, ex coniecturis,& indiciis probatur. 5
Collegialitatis coniecturæ, & indicia quæ ſint, referuntur. 2.58.6
Collegialitatis qualitas probata eſt ſufficienter, etiam ex collationibus Canonicatuum, & aſſignatione ſtalli in choro,& loci in capitulo, factis per Canonicos capitulariter congregatos,prouiſis de Canonicatibus. 7.
Numerus trium Canonicorum congruus eſt ad Collegiatam conſtituendam. 8
Collegiata adhuc eſſe cenſetur ſi receſſerint Canonici, quia adhuc ea iſtic habitu. 9
Collegialitatis potiſſima coniectura eſt ſi in Eccleſia adſit aliquis vti caput, & clerici, vel Canonici vt membra. 10
Collegiata ſignum eſt manifeſtum quando Canonici, ſeu Clerici in Eccleſia faciunt propria ſtatuta. 12
Coniecturæ omnes Collegialitatis non eſt neceſſarium vt ſimul concurrant, ſed ſufficit aliquas adeſſe ex quibus id argui poſſit. 12
Collegialitatis ſufficiens indicium non eſt actus congregandi ſe ad ſonum campanæ, niſi alia ſigna concurrant ad faciendum collegium neceſſaria. 13
Collegiata ex coniecturis eſt æſtimanda, licèt de priuilegio,& fundatione non conſtet. 14
Collegiata inſignis,quæ dicatur. 15
Collegiata inſignis ab eius erectione præcedit aliis Collegiatis,quamuis antiquioribus. 16
Eccleſias nouas, & loca conſtruere, vel alia de nouo recipere & habere non poſſunt quicunque Regulares prope domos Fratrum Prædicatorum, & Carmelitarum infra ſpatium 140.cannarum. 2.101.97

Eccleſiarum & piarum cauſarum priuilegia.

Fiſci temporalis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia. 2.103.2
Militum priuilegiis gaudet Eccleſia. 3
Dotis priuilegiis omnibus gaudet Eccleſia. 7
Iure minoris gaudet Eccleſia in reſtitutione conſequenda. 8
Eccleſia gaudet omnibus diſpoſitis in fauorem Reip. ſtante identitate rationis,& vbi caſus eſt applicabilis. 10
Imperij iure,& priuilegiis gaudet Eccleſia. 12
Dominium transfertur in Eccleſiam abſque traditione fauore Eccleſiæ. 13
Eccleſia ſemper poſſidere,& ius habere dicitur. 2.104 15
Poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licet moriatur Prælatus. 16
Donatio omnium bonorum præſentium,& futurorum eſt inualida,niſi ſit facta Eccleſiæ,vel pio loco 17
Donatio in dubio non præſumitur niſi fauore Eccleſiæ. 18
Donatio licet ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſit, tamen illa, quæ fit Eccleſiæ, propter ingratitudinem Prælati,ſeu Capituli reuocari non poteſt. 19
Eccleſia poteſt cogere vicinos contiguos ad vendenda prædia vrbana pro ſui ampliatione. 21
Soluens pro alio quamuis regulariter non poſſit agere ſine ceſſione, Eccleſia tamen ſine ea agere poteſt 23
Eccleſia ſecularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem ſi ſine liberis ſit 24
Legata facta Eccleſiæ, vel alij pio loco non veniunt ſub generalitate. 25
Legatum relictum Eccleſiæ à ſubſtituto ſub conditione ſi inſtitutus hæres non erit, debetur purè ab inſtituto, ſi hæres erit. fauore piæ cauſæ. 27
Legatum relictum Eccleſiæ pro exoneratione conſcientiæ à damnato ad mortem valet. 28
Donatio facta Eccleſiæ abſenti ante acceptationem non poteſt reuocari. 29
Inſtrumenta contra ſe tenetur quis edere in fauorem Eccleſiæ. 2.105 30
Pœnitentiæ locus non eſt in contractibus innominatis fauore Eccleſiæ. 31
Indebitum ſolutum Eccleſiæ non repetitur niſi ſoluens tali ſolutione ad paupertatem reduceretur. 32
Legatum factum in fauorem Eccleſiæ, ſeu in cauſam piam,non recipit interpretationem,quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum. 33
Trebellianica & Falcidia non detrahitur ex donationibus, & diſpoſitionibus, ac legatis factis ad piam cauſam. 34
Opinionibus in diuerſis illa præualet, quæ fauet Eccleſiæ, & piæ cauſæ. 35
Quilibet etiam ſine mandato pro Eccleſia, ſeu pia cauſa agere poteſt. 2.106.36
Legata pia vt executioni mandentur, & vt cauſæ piæ conſequantur quod illis debetur,agere poteſt quilibet de populo 37
Eccleſiæ volens dare certum quid, poteſt compelli ad faciendum, licèt nemo pro Eccleſia recipiat. 38
Diſpoſitio tanquam perfecta erit valida ſi quis diſponat poſt mortem eius bona eſſe Eccleſiæ. 39
Dominium & poſſeſſio ſemel acquiſita per Eccleſiam nunquam vacant. 40
Eccleſia nunquam moritur. 41
Contractus fauore Eccleſiæ claudicat. 2.107 47
Eccleſia quando eſt læſa in contractu circa pretium per reſtitutionem in integrum, quid 48
Prælatus ſi ſpoliet poſſidentem rem Eccleſiæ, & conueniatur interdicto Vnde vi, & opponat de dominio Eccleſiæ, quid. 49
Priuilegium par non vſum, & de aliquid non faciendo, ne ſoluantur præſtantiæ, in Eccleſia non amittitur niſi ſpatio quadraginta annorum fuerit præſcriptum 50
Fauore Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, eius creditor tenetur recipere partem ſolutionis. 54
Eccleſiæ fauore proceditur ad definitiuam ſententiam contra Prælatum dilapidatorem, lite non conteſtata 55.

Index Rerum,

Sriptura priuata probat fauore Eccleſiæ. 56

Meretrix fauore Eccleſiæ à domo propria expellenda eſt. 57

Fauore Eccleſiæ beneficium cõfertur Clericis inuitis. 58

Remedium *cap. reintegranda* 1.3.3. fauore Eccleſiæ tranſit in ſucceſſorem 59

Dubia & incerta diſpoſitio præſumitur perpetua in odioſis fauore Eccleſiæ. 60

In cauſa Eccleſiæ poteſt in eius fauorem Rector venire contra factum proprium. 61

Fauore Eccleſiæ, vel alterius piæ cauſæ fit extenſio ex paritate rationis. 62

Eccleſiæ fauore, ſeu piæ cauſæ incertitudo nullo pacto vitiat promiſſionem. 63

Fauore Eccleſiæ fœmina poteſt eſſe procuratrix. 64

Reſcripta iuſtitiæ latæ interpretanda fauore Eccleſiæ. 65

Eccleſia quandoque dicitur ſacra, aliquando etiam ſancta, & religioſa nonnumquam. 2.315.11

Dionyſius Papa primus diuiſit, & diſtinxit terminos Eccleſiarum, & Parochiarum. 2.324.6

Eccleſiæ appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Eccleſiæ. 2.331.85

Eccleſiæ in ciuitate, vel diœceſi appellatione non intelligitur Cathedralis niſi aliud exprimatur. 86

Eccleſia de alimentis modeſtis prouidere tenetur patronum non ſua culpa ad inopiam redactum. 2.355.55

Eccleſia S. Mariæ de Lyſmiluiſco, in Regno Portugalliæ eſt Præceptoria monaſterij de Ronceſualles. 2.356.62

Eccleſia derelicta habetur eo ipſo, quòd beneficiarius ſit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere. 2.356.32

Eccleſiarum bona, fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & earum Prælatis impendi. 2.313.44

Eccleſiarum bona beneficiariis data non ſunt, vt eorum ditescant nepotes, nec vt alta erigant palatia. 45

Eccleſiæ pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. 2.334.14

Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habeat. 2.359.3

Eccleſia determinata pro Miſſis celebrandis, ſi eſſet violata, aut Capella impedita, tunc in alia Eccleſia iuſtè poterit celebrari. 2.416.53

Bernardi elegans auctoritas refertur. 2.428.11

Eccleſiæ rectè bona immobilia dicitur poſſidere. 12,13

Bona Eccleſiæ immobilia dicuntur vota fidelium, pretium peccatorum, & patrimonium pauperum. 2.428.14

Bona Eccleſiæ conſeruanda ſunt, atque tuenda. 2.429.15

Bona Eccleſiæ præſcribi poſſunt. 16

Præſcriptio quadragenaria in rebus Eccleſiæ deſiderata procedit in rebus Hoſpitalium, & aliorum piorum, quæ inſtituuntur in pauperum vſus. 17

Eccleſia vna præſcribit contra aliam præſcriptione quadragenaria. 18

Præſcriptio quadragenaria requiritur contra priuatum, qui cum Eccleſia communem habet rem aliquam indiuiſibilem. 19

Eccleſia, quæ ſucceſſit priuato, cuius res immobilis præſcribi cœperat, reſpectu temporis reſidui, quod deficit ad præſcriptionem complendam, potitur Eccleſia pro rata ſuo priuilegio quadraginta annorum. 20

Præſcriptio quadragenaria an, & quando requiratur contra Eccleſiam. 21

Præſcriptio quadragenaria non requiritur in rebus Eccleſiæ mobilibus. 22

Præſcriptio nonniſi per centum annos admittitur contra Eccleſiam Romanam. 23

Bona Eccleſiæ vt conſeruentur, non autem vſurpentur, quid faciendum. 24

Eccleſia quomodo inceperit bona poſſidere. 2.433.3

Vide *Baſilica, Ædes ſacra, Immunitas, Templum.*

Eccleſiaſticus non conuocat brachium Magiſtratus ſecularis in extremum ſubſidium, quia poſt relaxatas cenſuras non habeat aliam facultatem exequendi contra laicos, ſed quando opus eſt, & videtur expediens, aliàs multa ſequetur mala, & fraudes. 1.476.73,75

De Electione.

Electi in creatione Summi Pontificis licèt perſonam deſignet, poteſtatémque determinare videantur; ſolus tamen Chriſtus immediatè confert dignitatem, & poteſtatem. 1.11 47

Electio Summi Pontificis primùm quidem poſt Petrum fuit apud Eccleſiæ Romanæ Senatum. 49

Electioni Summi Pontificis poſt tempora B. Sylueſtri inter Eccleſiæ Senatores reliquus Clerus Romanus, ac populus ad præſentiam exhibendam adiunctus eſt. 50

Papæ electioni procedente tempore Romanus Imperator ſuam auctoritatem interponere cœpit. 51

Adrianus I. Carolo Magno ius conceſſit eligendi Summum Pontificem, & Apoſtolicam Sedem ordinandi, idem ius conceſſit Leo VIII Othoni Imperatori. 52 & ſeq.

Electus in Pontificem, quamuis non ſit Cardinalis, verus eſt Papa. 58,77

Nicolaus II. ſacram legem edidit de electione Romani Pontificis à ſacro Cardinalium Senatu peragenda, accedente reliquo Clero, & populo ad eam comprobandam. 1.12 55

Alexander III. in generali Concilio ſtatuit, vt ille demum canonicè electus cenſeretur, in quem duæ ex tribus Collegij Cardinalium partes conſenſiſſent, excluſo Cleri & populi conſenſu. 56

Conſtitutiones plures circa Romani Pontificis electionem editæ fuerunt. 1.13.59

Electio Papæ facta legitimè, non expectantis tamen intra decem dierum tempus, abſentibus valet. 1.13.61

Cardinales abſentes licèt in electione Papæ per decem dies expectandi ſint, non tamen debent vocari, ſeu citari. 62

Cardinales qui deſunt publica cauſa, & de licentia Romani Pontificis, ad electionem ſucceſſoris expectandi non ſunt vltra decem dies. 64

Sponſiones, ſeu excommiſſas ſuper vita, morte, & futura electione Summi Pontificis nullus facere poteſt. 1.14 67

Compromittentes electores abſolutè in aliquem qui indignum elegit, non priuantur eligendi poteſtate, niſi talem electionem ratam habuerint. 69

Cardinales omnes ad electionem Summi Pontificis admittuntur, nulla excommunicationis, vel ſuſpenſionis, aut interdicti obſtante exceptione. 1.15.71

Cardinales nuper creati & publicati, eandem in electione obtinent poteſtatem, etſi nondum inſignia Cardinalatus acceperint. 72

Cardinales non Diaconi, an in electione Summi Pontificis vocem habeant. 73

Cardinales plurimi, ſi ante factam Pontificis electionem decedant, ad ſolos ſuperſtites qui viuunt, pertinebit electio, quamuis duo tantum remanſerint, quia vnus poterit eligere alium, immò quamuis vnus remanſerit, ad illum ſpectabit electio. 74

Electio Papæ ad quem ſpectabit, ſi omnes Cardinales mortui ſint. 75

Electionis validitati non obſtabit ſi vxoratus in Pontificem eligatur, quia ſi vxore conſentiente hoc contingat, illa cogi poteſt vt conuertatur. 1.16 79

Forma, quæ in electione Romani Pont. ſit ſeruanda, à Iure communi non traditur, ideirco ſi quæ in eo Iure ſtatuta cernitur, omittatur, irritus non propterea iudicaretur actus, dum tamen conſenſus duarum partium acceſſerit. 1.17 84

Eligendi triplex forma, ſeu modus eſt introductus, videlicet ſcrutinium, acceſſus, ſeu communis inſpiratio, & compromiſſum. 85

Cardinales poſſunt accedere alteri electo per alios, non tamen per ſe ipſos, & omnino reſilire ab electione quæ fecerunt. 1.18 90

Papæ in electione ab vno ſolo nominatus in ſcrutinio, poteſt ius acquirere per acceſſum, ſcrutinio pendente 91

Acceſſus quomodo peragendus in electione Papæ, attenta Bulla Gregorij X V. 93

Compromiſſum fit tùm propter diſcordiam Cardinales in aliquem electionis negotium compromittunt, vt ſcilicet ipſe, quem voluerit, eligat. 94

Formula Compromiſſi ponitur. 1 19 95

Commiſſaria electio fieri poteſt non ſimpliciter, ſed limitatiuè, hoc eſt, per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum. 96

Compromiſſarius ſi vnus tantùm ſit, ſe ipſum eligere poteſt. 97

Compromiſſum in electione Pontificis quomodo faciendum, attenta Bulla Gregorij X V. 98

Electionis forma per viam Spiritus ſancti duplex, altera per inſpirationem, altera per quaſi inſpirationem. 99

Electio ad effectum quod non dicatur per viam Spiritus ſancti, ſufficit quòd vnus diſſentiat. 1 10.100

Electionis forma quaſi per inſpirationem quando peragenda, ſecundùm Bullam Gregorij X V. 101

Forma alia eligendi Pontificem, per adorationem ſcilicet, introducta fuit. 102

Forma nouiſſima eligendi Pontif. data à Greg X V. 103

Electi

Digitized by Google

Electi in Pontificem ſuffragium non numeratur in numero eligentium, ſiue per ſcrutinium, ſiue per acceſſum, ſiue per ſcrutinium, & acceſſum ſimul fiat electio, in Bullam Gregorij XV. 104

Cardinalis abſentis votum, etiam extra Conclaue tantummodo, licèt ſit in Vrbe, non admittitur, votum autem ingredientes poſt Conclaue concluſum, tunc ſolùm valere incipit, cùm ingreditur. 105

Abſens non poteſt Canonica in electione votum ſuum mittere per litteras, aut ſchedulas aperiendas tempore ſcrutinij. 106

Papæ in electione ſi Cardinales aliqui infirmi fuerunt intra Conclaue, & non extra, quomodo ad eos Scrutatores mitti debeant. 107

Locus celebrandæ electionis non eſt de illius ſubſtantia. 1.a1.108

Electus non Canonicè in Papam, & illum recipientes, & ei adhærentes, quas pœnas incurrant. 110

Simoniacè electus, vel aſſumptus in Papam nullam habet poteſtatem ſpiritualia, aut temporalia adminiſtrandi. 111

Papæ electio poſtquam facta fuerit, nullam confirmationem requirit. 1.22.112

Papa dum eligitur, confirmatur, ſtatimque plenam habet, & liberam adminiſtrationem. 113

Nomen in Papam electus cum vitæ ſtatu mutat, poſtquam electioni conſenſum præſtiterit. 115

Nomen mutare quis primus è ſummis Pontificibus cœperit mutare. 114

Conſecratio, ſeu inthronizatio electi in Pontificem, quomodo, & à quo facienda. 116

Conſecratio Papæ in Epiſcopum, ſi non erat Epiſcopus, ac benedictio, & coronatio eiuſdem ſunt diuerſa 117

Electus in Papam antequam conſecretur, & coronetur, eſt nihilominus Papa legitimus & verus, & auctoritatem habet regendi Eccleſiam. 118

Electus à Papa, cæteris paribus, eſt præferendus, & honorandus. 1.41.84

Electionis Canonicæ vetus conſuetudo per Capitula fauendæ obſeruatur tantùm in Germania. 1.152.73

Hiſpaniæ Reges ius omne circa electiones Cathedralium ſibi quomodolibet competens poſtremo à ſe abdicarunt, & in Eccleſiarum Capitula liberè tranſtulerunt: ſed per Papam electionibus Capitulorum ſublatis inter illum & Reges huiuſmodi crebræ exortæ ſunt lites. 1.123.79

Electus Epiſcopus diuina inſpiratione, non eget confirmatione. 1.140.7

Confirmans debet de electi vita, & moribus, ac qualitatibus requiſitis diligenter inquirere. 8

Electio, & confirmatio omnium Epiſcoporum hodie non ab alio quàm Rom. Pont. fieri poteſt. 9

Profeſſio Fidei fit ab Epiſcopo electo & confirmato iuxta formam præſcriptam à Pio IV. 10

Formula inſtrumenti profeſſionis Fidei factæ per Epiſcopum. 11

Profeſſione Fidei emiſſa ſubſcribitur proceſſus à Cardinale Ponente, & à tribus Cardinalibus Ordinum capitibus 11

Electio eſt alicuius perſonæ ad Prælationem, vel fraternam ſocietatem Canonicè facta vocatio. 1.233.3

Electio propriè, vel impropriè ſumi poteſt. 4

Electio, Poſtulatio, & Nominatio in multis differunt. 1.234.18.

Variare non licet, & alios nominare in Electione publicato ſcrutinio. 20

Electo quæritur ius ad rem per Canonicam Electionem. 22

Electio locum habet in Eccleſiis & beneficiis electiuis. 1.236.39

Electio propriè ſumpta non in omnibus beneficiis electiuis locum habet, ſed in paucis, propter reſeruationes Sedi Apoſtolicæ factas. 43

Succeſſorem ſibi præeligere etiam in exitu vitæ nulli Prælato conceſſum eſt. 47

Pupilli ſiue impuberes quamuis de numero ſint eligentium, vocem in electione non habent 48

Conuerſi laici in electione Prælati Regularis vocem non habent, niſi illum habeant ex priuilegio, ſtatuto, fundatione, vel conſuetudine. 49

Regulares, qui tacitè, vel expreſsè profeſſionem non emiſerint vocem non habent in electione ſui Prælati, declarando vt ibi. 50

Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum, niſi ſaltem in Ordine Subdiaconatus fuerint conſtituti, vocem in Capitulo non habent. 57

Electionis tempore Subdiaconatum ſuſcipiens habere debet votum in electione, quamuis tempore vacationis illam non habuiſſet. 52

Capitulum non tenetur expectare, vt quis promoueatur ad ſacros Ordines intra tempus à Iure electioni faciendæ præfixum, quamuis dicat ſe eſſe paratum Ordines ſuſcipere. 53

Collegium non tenetur expectare impuberem vt perueniat ad ætatem legitimam, nec nouitium vt profiteatur, niſi mora modica eſſet futura, neque damnum vllum Eccleſiæ allatura. 54

Amentes perpetuò vocem in electione non habent. 1.237.55

Excommunicatione maiori ligati priuantur ipſo iure eligendi poteſtate, ſi ſint notorij, ſeu non tolerati ab Eccleſia, vel publici percuſſores Clericorum. 56

Electio facta cum interuentu vocis excommunicati non tolerati minimè valet, nec ſuſtineri poteſt ea perſona eorum, qui non ſunt excommunicati, niſi excommunicatus per violentiam, &c. 57

Suſpenſi per ſententiam Iudicis, aut etiam Canonis ſunt ipſo iure priuati eligendi poteſtate, præterquam ex cauſa participationis. 58

Suſpenſi ab officio, & beneficio ſimul, ſiue ab officio tantùm, ipſo iure eligendi poteſtate priuantur, non tamen ſi ſint ſuſpenſi ſolùm ab beneficio, niſi vox competeret ratione illius beneficij quo requirunt ſuſpenſi. 59

Suſpenſus ſimpliciter nunquam poteſt eligere, quia intelligitur ab officio, & beneficio, vbi contrarium ex verbis, aut intentione ferentis aliud non intelligeretur. 60

Suſpenſi Religioſi à Diuinis poſſunt eligere. 61

Interdicti ipſo iure eligendi poteſtate priuantur. 1.238.62

Clerici perſonale, aut locale interdictum violantes exercendo actum ſacri Ordinis, vel celebrando officia diuina ab electione arcentur. 63

Celebrantes in loco interdicto ſcienter abſque priuilegio ſpeciali ipſo iure eligendi poteſtate priuantur. 64

Indignum ſcienter eligentes, aut ſimiliter poſtulantes pro ea vice eligendi poteſtate priuantur, non autem ſi nominauerint tantùm. 66

Eligentes ſcienter indignum ſunt priuati poteſtate eligendi in prima tantùm electione immediatè ſequenti, non autem in tota vacantia. 67

Iudicis arbitrio relinquitur an eligens præſumatur ſciuiſſe electum fuiſſe indignum, & ex quibus hæc ſcientia colligatur. 68

Indignum ſcienter in electionibus nominantes nequaquam eligendi poteſtate priuantur, niſi ex votis eorum communis electio ſequatur 71. Vide *Indignus*.

Patroni Eccleſiaſtici dicuntur eligere. 72

Poſtulatum tanquam inſtitutum, vel adminiſtratorem ad Eccleſiam recipiens, eligere prohibetur. 1.239 78

Laicus ad electionem contra ſtatuta Canonica admittentes eligere prohibentur. 79

Electio facta per abuſum ſæcularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla. 80

Laici ad coëligendum admitti non debent in Eccleſiaſticorum Prælatorum electionibus. 81

Electores ob delictum commiſſum poteſtate eligendi priuati, eligendi poteſtatem amplius non habent, & illa ad alios qui non deliquerunt, deuoluitur, ſed ſi ij etiam delinquant, vel indignum eligant, tunc ad Superiorem deuoluitur. 83

Eligere negligentes intra tempus ſtatutum, poſtea ab electione arcentur. 84

Electio Prælati in Cathedralibus, & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes à die vacationis facienda eſt, quibus elapſis deuoluitur ad proximum, & eo ſimiliter negligente deuolutio aſcendit vſque ad Papam. 85

Capituli pars quando delinquit in electione, tunc eligendi poteſtas ad alios deuoluitur non culpabiles, quamuis ſint pauciores; ſi verò totum ſit in culpa, ad proximum ſuperiorem deuoluitur. 86

Eligendi poteſtatem non habent qui ſuo voto renunciarunt, renunciatione iam acceptata à Superiore. 87

Vocari ad electionem qui debeant, & quomodo. 1.240.88

Vocandi ſunt ad electionem qui ſunt in Prouincia ſiue Diœceſi, maximè quando abſentia non eſt affectata, vel ſuſpecta. 89

Citatio electorum abſentium facienda eſt ſingulariter, & perſonaliter ſi ſciatur vbi degant, & commodè, ſiue ſine periculo fieri poſſit. 90

Citatio facienda eſt per publicum edictum in Eccleſia ex qua ſunt electores abſentes ſi neſciatur vbi commorentur, vel vbi ſunt ſoliti commorari. 91

Index Rerum,

Citatio eſt facienda in domo ſi citandus inueniri non poteſt 92

Domicilium ſi quis non habeat, tunc citatio facienda erit in loco vbi habitare conſueuerit. 93

Reſidentiam facere quis præſumitur in loco vbi habitare conſueuit. 94

Nuncio præſertim iurato creditur an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus, néene. 95

Vocati ad electionem ſi intra aſſignatum terminũ competenté non venerint, nõ ſunt de cætero expectãdi. 96

Electores etiam elapſo termino expectandi ſunt quamuis pauciores vbi abſque periculo, & incommodo expectari poſſent, & ex aliqua cauſa neceſſaria, vel probabili detinentur. f.240.97

Electio ſi dolo, potius excludendi abſentes quàm alia legitima cauſa acceleretur in ipſorum præiudicium, reclamationi locus erit. 98

Electores ſi ad electionem vocauerunt eos quos vocare non tenebantur, an teneantur expectare illos vſque ad terminum præfixum. 99

Electiones faciendæ tempore abſens ſi iuſto tempore detineatur, poterit vnum, vel plures procuratores conſtituere, qui per ſe votum in electione præſtent. 100

Procuratores plures ad eligendum deſignati ſi ſimul concurrerint quis præferendus. f.225.102

Procuratores duo vbi fuerint dati in diuerſis inſtrumentis eodem die confectis, & non appareat quis ex illis ſit reuocatus, mutuò ſe confundunt. 103

Procurator ad eligendum debet conſtitui vnus de collegio, qui ſit eiuſdem qualitatis cum abſente, niſi Capitulum ex gratia velit conſentire, vt committatur extraneo. 104

Procurator de Collegio ab abſente ſimpliciter conſtitutus in caſu electionis non poteſt vnum ſuo, & alium procuratorio nomine eligere, niſi merita duorum vel trium eſſent omnino æqualia. 105

Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum, ab iis, qui legitimè impediti ſunt, non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale mandatum de eligenda certa perſona. 106

Ordinum ſuperioribus abſentibus, & legitimè impeditis, licet mittere alium ad Capitulum generale, qui ſuo loco, & nomine in electione ſuffragium ferat, ſi ex inſtitutis, & Decretis ſuæ Religionis id concedatur. 107

Procuratorem vt qui elector poſſit conſtituere, debet abeſſe à loco vbi ſit electio, & eſſe in loco à quo poſſit, & debebat vocari. 108

Elector abſens à loco vbi ſit electio poterit procuratorem conſtituere ſi legitimo, & vero impedimento detentus venire non poſſit. 109

Procuratori abſque mandato affirmanti medio iuramento ſuper impedimento Capitularis non valentis ad electionem venire minimè creditur, niſi maior pars eligentium remittat impedimenti probationem. 110

Procurator debet ceſſare ſi contingeret electorem abſentem impeditum, qui illum conſtituit, interim mori, acta tamen ante notitiam ſunt valida. f.241.111

Elector abſens ſi nullum inueniat in Collegio, qui velit eſſe eius procurator, non poteſt cogi aliquis ad acceptandum, nec talis abſens hoc caſu poterit nolente Capitulo extraneum deputare. 112

Electorum aliquis ſi Canonicè vocatus non fuerit, poteſt electionem irritam facere, niſi velit eam ratã habere 113

Conſenſus contemptorum poteſt interuenire ante, & poſt electionem, non tamen eorum voces aliis accedentes augere poterunt numerum votorum electorum. 114

Electio quibuſdam non vocatis facta non eſt ipſo iure irrita, ſed iis petentibus venit annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppoſitio de contemptu fiat, niſi adſit ignorantia. 115

De contemptu agere poteſt ſolus is, qui neglectus, & non vocatus extitit, quamuis non ignorauerit mortem Prælati. 116

Electione irrita ex quo facta fuit aliquibus contemptis, an contemptores pro prima vice eligendi facultate priuentur applicanda contemptis dumtaxat. 117

Excommunicatione maiori ligati, ſiue ſint tolerati, ſiue non, ad nullam poſſunt Prælaturam aſſumi, & talium electio ipſo iure eſt nulla, quamuis fiat ignorantibus inuincibiliter tam electoribus, quàm ipſo electo. f.243.118.

Excommunicatio minor, quæ ex participatione cum excommunicatis incurritur, impedit electionem in foro exteriori. 119

Electores ſcienter eligentes ligatum minori excommunicatione non ſunt priuati pro prima vice poteſtate eligendi. 120

Electio ſi de facto fiat de excommunicato minori excommunicatione, mero Iure valida erit. 121

Electio ignoranter facta de excommunicato minori excommunicatione eſt valida. 122

Eligi non poſſunt

Suſpenſi. f.244.123

Interdicti. 124

Irregulares. ibid.

Illegitimi, & non legitimæ ætatis. 125

Reiectus qui ſemel eſt ob vitium perſonæ, non poteſt amplius eligi niſi ſit ſpecialiter reſtitutus. 126

Eligi quidem non poteſt, ſed tantùm poſtulari, qui alteri Prælaturæ incompatibili eſt alligatus. 127

Regulares pœnitentiati à ſancto Officio ad dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles ſunt, etiamſi pœnitentias impleuerint. 128

Electio quando ſit irrita ipſo iure, & quando veniat irritanda per ſententiam ex vitio electorum. f.245.129

Electi ad probanda impedimenta etiam laici, & fœminæ admittuntur, eorum tamen teſtimonio non ſtatur ſi de fama tantum, & audito deponant. 130

Indignum, aut excommunicatum ſola Confeſſione notum eligens non incurrit pœnas, quæ in iure eligentibus indignos decernuntur. 131

Eligendus olim erat ad Prælaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipſius Eccleſiæ quandiu in ea reperiretur idoneus, valeret tamen electio ſi aliunde aliquis idoneus aſſumatur. 132

Electio facta à maiori, & ſaniori parte Collegij ſemper præualet, ſiue electus ſit ex propria Eccleſia, ſiue aliena. 133

Ambitioſi non eligendi. 134

Ambitioſus, etiamſi eſſet Sanctus, ex ambitione ſit indignus. 135

Eligens indignum, ex quo multæ malæ gubernationes oriuntur, non peccat niſi vnum peccatum, in eligendo ſcilicet. 136

Eligentes non aliter ſuæ obligationi ſatisfaciunt, quàm ſi eligant illum, qui maioribus iuuatur meritis. 137

Dignus in beneficiis ſimplicibus ſufficit vt eligatur, omiſſo digniore. 138

Dignum eligens omiſſo digniore non tenetur ad reſtitutionem. f.246.139

Prælatos promouens indignum tenetur ad intereſſe Eccleſiæ, quæ læſit. 140

Dignum eligens omiſſo digniore in prouiſione facienda per concurſum, & oppoſitionem, an teneatur ad reſtitutionem. 141 & ſeq.

Eligentes an poſſint negare ſuffragia illi, quem ex ſola Confeſſione indignum agnouerunt abſque violatione ſigilli ſacramentalis. 143

Electio Prælati fieri non debet antequam mortuus prædeceſſor traditus ſit ſepulturæ. f.247.144

Electores legitimo impedimento ceſſante tenentur in Cathedralibus & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes Prælatum eligere, quibus elapſis ad ſuperiorem deuoluitur electio. 145

Electores facta electione tenentur infra octo dies petere ab electo conſenſum, qui intra menſem à die præſentationis eiuſdem electionis tenetur illum præſtare. 146

Electioni de ſe factæ qui ſemel renuntiauerit non eſt amplius audiendus. 147

Electionis faciendæ modus eſt triplex per ſcrutinium, per compromiſſum, & per communem inſpirationem, aliter facta electio ipſo iure eſt nulla. 148

Prælatorum Regularium electiones in multis Epiſcoporum electionibus comparantur. 152

Forma *cap quia propter, de elect.* ſeruari debet in electione Abbatum, & in electione Regularium Prælatorum. 153 & ſeq.

Guardianorum in electionibus ſeruanda eſt forma *cap. quia propter, de elect.* f.248.155

Abbates, & Regulares vtriuſque ſexus Prælati eligi debent per vota ſecreta, itavt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. 156

Electio Prælatorum Regularium ita debet fieri per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis. 157

Beneficiorum, ſeu Prælatorum inferiorum in electionibus non eſt neceſſariò ſeruanda diſpoſitio *cap. quia propropter, de elect.* ſed ſufficiunt ad id ſingulares conſenſus cauſtentium in Capitulo. 159

Scrutinij forma vſitatiſſima eſt in electionibus celebrandis. 166

Electio per modum ſcrutinij facienda vt legitima, ſit

ſit requiritur vt electores vocati collegialiter congregentur in vnum in aliquo publico honeſto loco, Eccleſiæ, ſeu Conuentus. t.249.167
Vota data extra Capitulum, & poſt factum ſcrutinium non auget numerum eligentium. 168
Electiones in cubiculis, & clandeſtinis locis per occulta conuenticula facta reprobantur. 169
Electio in qua ſeruanda eſt forma *cap. quia propter, de elect.* non debet fieri de nocte, niſi aliqua pergrauis neceſſitas vigeret. 170
Locus electionis faciendæ, dummodo clandeſtinus non ſit, minimè eſt de ſubſtantia electionis. 176
Electio quamuis facta non ſit in loco conſueto, debet nihilominus confirmari. 177
Electio Prælati debet de congruentia fieri in Eccleſia Cathedrali; ſeu loco conſueto, in ſubſidium verò vbi commodius daretur facultas. 178
Spiritus ſancti gratia eſt inuocanda in electionibus Prælatorum. 180
Miſſa de Spiritu ſancto pro forma, & validitate electionis præmittenda eſt, ſi de hoc eſſet particularis conſtitutio cum clauſula irritanti. 181
Iuramenta publicè ſunt electoribus collegialiter congregatis in vnum præſtanda de eligendo magis idoneo ſecundum Deum. t.250 182
Tractatus in electionibus præcedere debent. 183
Scrutatores, qui eligentium ſuffragia exquirere, & ſuſcipere debent, requiruntur ſubſtantialiter. 184
Scrutatores vt tres, & non pauciores eligantur, requiritur pro forma. 185
Electio nulla eſt, vbi tres ſcrutatores non ſunt de Capitulo. 186
Conſuetudine an poſſit introduci vt aliqui extra Collegium interueniant in electione, poſſintque eligi ſcrutatores. t.251.191
Electio facta ſub illa conditione, *ſi placuerit Papa*, eſt irrita. t.252.198
Electores non poſſunt ſub conditione, vel alternatiuè eligere. 199
Vota in electionibus ſecretè exquiri debent. 201
Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi aliqui electi fuerint à Superioribus, qui vota omnium diligenter exquirant. 202
Vota per Epiſcopum, vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto oretenus accipi poſſunt in electione Abbatiſſarum. 203
Votum ſuum quiſque eligentium in ſchedula ita ſcriptum deferre debet, vt nec ipſis ſcrutatoribus notum fiat. 204
Vota ſingulorum eligentium non debent publicari, ſed ſecreta manere. 205
Electio Abbatiſſæ facta per vota non ſecreta, etiam per ignorantiam Decreti Concil. Trid. non valet. 206
Eligentes per ſchedulam aliquo patenti ſigno ſignatam faciunt electionem non ſecretam. 207
Electio eſt nulla quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ, vel alteri reponunt in capſula. t.253. 208
Oſtenſio ſimplex ſchedulæ ſecretò facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipſe eligat, non tollit quin electio ſubſequens immediatè ſit ſecreta. 209
Oſtenſio vnius ſchedulæ non officit ſecretæ electioni, ſecundum aliquos. 210
Electio eſt nulla, etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur. 211
Suffragiorum inquiſitio debet fieri ſigillatim. 212
Vota omnium electorum ſigillatim exquiſita debent in ſcriptis redigi. 213
Suffragia omnia de forma debent mox in communi publicari, omni prorſus appellationis obſtaculo remoto. 214
Vota in ſcriptis redacta, vt publicentur, eſt de forma ſubſtantiali electionis. 215
Vota quando dicantur in communi publicari. 216
Electores ante ſcrutinij publicationem variare poſſunt, & alios ad libitum nominare, non autem publico ſcrutinio. 217
Scrutinij publicatio realis, & diſtincta neceſſaria eſt in electionibus Abbatum, per quorum obitum viduatur. 218
Votorum collatio reſpectu numeri meriti, & zeli ſtatim de ſubſtantia fieri debet, facta ſuffragiorum publicatione. 219
Electio debet fieri à maiori parte comparatiuè ad minorem partem omnium congregatorũ pro electione. t.254.220
Electiones attento Concilio Trid. ita in poſterum per vota ſecreta ſunt facienda, vt ſingulorum eligentium vota nunquam publicentur. 221
Electio à maiori votorum, ſeu ſuffragiorum numero facta valida reputatur, dummodo ipſa vota ſint legitima, nec vllam patiantur exceptionem. 222
Maior pars in electionibus non attenditur comparatione minoris, & reſpectu numeri, ſed reſpectu, & in ordine ad totum Capitulum. 223
Votorum in computatione non eſt habenda ratio illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda eſt electio. 224
Electio communis facienda eſt facta votorum collatione. t.255.225
Electio cõmunis etiam de ſubſtantia actus debet fieri ſtatim poſt collationem ab que vlla morali interruptione. 226
Schedulæ concremantur coram Capitulo, facta publicatione. 227
Publicatio electionis facienda eſt expreſſa, & clara voce. 229
Scrutatores poſſunt etiam per litteras fidem facere. 229
Hymnus *Te Deum laudamus*, ſi omittatur, non propterea viciatur electio. 230
Electio per ſortes facta ad officia, & dignitates Eccleſiaſticas eſt ipſo iure nulla. 231
Electio celebrata per metum impedientem omnino libertatem eligendi, eſt ipſo iure nulla. 232
Electio nulla eſt ipſo iure ſi arctaretur ad tres, vel quatuor, t.256.233
Electio facta per abuſum ſecularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla. 234
Electioni de ſe factæ per abuſum ſecularis poteſtatis conſentiens, quam pœnam incurrat. 235
Electiones clandeſtinæ irritandæ, & caſſandæ veniunt. 236
Electio illius, qui requiſitus antequam eſſet electus, electioni de ſe faciendæ conſenſit, caſſanda eſt. 237
Electio in quibus caſibus poſſit iterum celebrari. 238
Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni, tunc vacat Prælatura. 244
Electus in Prælatum quibus caſibus tenetur electioni de ſe factæ conſentire. 245
Confirmatio electionis quando, & per quos, & intra quod tempus petenda. 246
Electus ante confirmationem adminiſtrare non præſumat, ſi ſecus faciat etiam id vno actu perfecto, eo ipſo priuatus omni iure acquiſito per electionem. t.258 247
Abbatiſſa maiori parte quàm à duabus electa, ſi eius confirmatio impugnetur, poteſt interim adminiſtrare. 249
Confirmatio electionis à quibus fieri poſſit. 250
Confirmatio electionis, an & quando ad confirmationem deueniri debeat. 251. & ſeq.
Indignum per negligentiam, vel ſcienter & per malitiam confirmans quam pœnam incurrat. 255
Terminus ad confirmationem concedendam an ſit iure præfixus. t.259 254
Simoniæ quæcumque labes abſit à confirmatione eſt ipſo iure nulla confirmatio ſimoniacè facta. 255
Electio ſimoniaca reputabitur ſi pro ſuffragio quis promiſerit beneficium. t.259.256
Electio eſt ſimoniaca in qua electores conueniunt, vt alter ſuffragetur vni in vna electione, quia alter ſuffragabitur alteri in alia. 257
Electio ſimoniaca erit ſi aliquis, ignorante electo pro eo eligendo pecuniam dederit. 258
Pecuniam offerre pro electione particularis perſonæ etiam digniſſimæ non eſt licitum. 259
Electus ſimoniacè eſt ipſo iure priuatus, & tenetur cedere beneficio vbi primùm ſciuerit, fructúſque bona fide non conſumptos reddere. 260
Electio ſeu promiſſio irrita non videtur, ſi eligendus ſciens, vel dubitans committi ſimoniam in ſui fauorem, declarauerit ſe illi non conſentire. 261
Simoniaca electio non erit ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant, & vide caſum. 262. & ſeq.
Electio Prælatorum Regularium ita debet fieri per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis. t.667.5
Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi electi fuerint à ſuperioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant. 7
Electio ſecreta, & Canonica reputatur quando Epiſcopus vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto in electione Abbatiſſarum oretenus vota accipit. 8

Index Rerum,

Electorum aliquis ſi ante ſcrutinium verbo dicat ſe velle eligere hunc vel illum, dicitur tamen electio ſecreta & Canonica. 1.667 9

Electorum aliquis ſi puram & ſimplicem oſtenſionem ſchedulæ ſecretò faciat ad effectum, vt videatur quem ipſe eligat, dicetur tamen electio ſecreta & Canonica. 10

Electio non ſecreta quando, & in quibus caſibus dicatur. 11

Electio eſt nulla, etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur. 12

Electio nulla erit quando aliqui ex electionibus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ reponunt in capſula. 13

Electionem non ſecretam faciunt eligentes per ſchedulam aliquando patenti ſigno ſignatam, vt innoteſcat ſcrutatoribus. 14

Electiones pro Canonicis non habentur ſi ſcrutatores præcepto ſuperioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint. 15

Eligendi in Præpoſitos ſunt perſonæ, quæ Religionem eorum Ordinum, quibus præficiuntur, ſint profeſſæ, aut profiteantur. 16

Electus vt quotidie celebret ſi deinde ægrotauerit, non tenetur celebrare per alios, ſi infirmitas parum durauerit. a.1 37.35.

Electus poſt conſenſum ante confirmationem poteſt ſine ſuperioris auctoritate electioni de ſe factæ renunciare. a. 157.240

Clericus, qui aliquid opponit in perſonam electi ad Dignitates, Perſonatus, & Canonias, & in probatione defecit, quam pœna incurrat. 241

Expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt à Capitulo pro electione Prælati, ſunt de bonis ipſius Prælaturæ ſoluendæ. 242

Electio intimanda eſt electo antequam ad Superiorem deferatur. 243

Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni de ſe factæ, vacat beneficium. 2.155.26

Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure per electionem quæſito. a.156.27

Electus, vel præſentatus, quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium ſe iniecerit, vel adminiſtrauerit, priuatur eo ipſo iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt priùs; ſecus in prouiſionibus Apoſtol. 28

Electus per electionis ceſſationem amittit ius ex ea ſibi quæſitum. 30

Electus ad aliquod beneficium poteſt cedere iuri ſuo, & electioni de ſe factæ abſque ſuperioris licentia. a. 267. 28

Electo per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re. 29

Electores, publicato ſcrutinio factæ electionis, pœnitere nequeunt. 2.168 31

Electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuenda ſit ſi alicui committatur elapſo anno cum negligentia electuris, an deuoluatur ad Epiſcopum electio, ſicut executio. 2.415.45

Eleemoſyna per nouitios factæ non comprehenduntur ſub diſpoſitione *Concil. Trid ſeſſ. 25. de Regular. c. 16.* dummodo ſint modicæ, conſideratis facultatibus ipſius nouitij. 1.604.226

Sub diſpoſitione *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16.* non comprehenduntur,

Eleemoſynæ dotales apud Monialium conſanguineos, vel affines nullatenus relinquantur, ſed antequam puellæ habitum ſuſcipiant, deponantur actualiter apud mercatorem, &c. 1.651.31

Eleemoſynæ, quæ per pactum ſacriſtis, & infirmariis monaſterium Monialium dari ſolent, non comprehenduntur ſub prohibitione propinarum. 32

Depoſitum dotalium eleemoſynarum Monialium in locis in quibus non adſunt mercatores, aut banchi, faciendum eſt in manibus probi viri, & facultoſi. 1. 653.36

Eleemoſynæ dotales Monialium ſolui debent in ære, nec aſſignatio bonorum ſtabilium, aut cenſuum permittenda. 38

Eleemoſynaria dicuntur loca, & redditus ad eleemoſynas faciendas deputata. a 81.11

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & profana, an, & quando in Monaſterium tranſeat. a.442.11.& ſeqq.

Empta ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ, fiunt ipſius Eccleſiæ. 2.311.38

Clericus ſi emiſſet pertinentia ad ſe ſuamque familiam, poteſt vendere quæ ſuperſunt. 1.519.122

Enunciatiua, vide *Iuſpatronatum.*

Epiſcopalis, ſeu Cathedralis Eccleſia, vide *Eccleſia*

Epiſcopalis Ordo, & dignitas poſt S.R.E Cardinales, Legatos, & Nuncios primum locum obtinet. 1.91.1

Religioſus ad dignitatem Epiſcopalem euectus omnino abſoluitur, etiam quoad culpam à Religionis obſeruantiis, quæ officio Epiſcopali obſtant, aut eius dignitati non congruunt; ad cæteras verò, quæ Pontificium munus non impediunt, obligantur ſolùm ex quadam honeſtate, & decentiæ debito. 1. 130. 130. & ſeq.

Epiſcopatus eſt Ordo. 1.92. 2

Epiſcopatus eſt ſacramentum de per ſe, & ſeiunctum, & nouum per ipſum imprimitur character. 3

Epiſcopalis Ordo eſt quadripartitus, quantum ad gradum & iuriſdictionem, non autem quoad Ordinem. 4

Gradus plures Epiſcopalis Ordinis ab ipſomet Petro Apoſt deſcendiſſe creditur. 5

Epiſcopatus deſiderans ſecum cogitare debet ad quot, & quàm magnos labores vocatur, deinde videat diligenter, an eos ſuſtinere rectè poſſit. 1.125.92

Epiſcopatum appetere præſumptuoſum eſt, & ad cupiditatem, & ambitionem pertinet. 1.126 96

Epiſcopatum ſi quis appetat non propter officij dignitatem, ſed propter annexum laborem, bonum opus deſiderat. 99

Epiſcopatus poteſt appeti abſque peccato veniali ab illo, qui eſt eo dignus, dummodo principaliter appetatur vt proſit, licet minus principaliter appeteretur ob honorem, & fructus eius. 100

Epiſcopi grauiter peccant ambientes alios Epiſcopatus, ad quos libera multorum beneficiorum collatio pertinebat, vt per ea poſſint ſuis cognatis & familiaribus prouidere. 101

Votum, vel iuramentum non procurandi Epiſcopatum eſt omnino licitum, & obligat, niſi intelligat in nullo caſu reſiſtendo ſuperiori acceptare iubenti. 102

Religionis ſuperior non poteſt præcipere Regulari voenti, vel iuranti non acceptandi Epiſcopatum. 1.127. 103

Papa ſi vellet, vt iurans, vel vouens non acceptare Epiſcopatum, fiat Epiſcopus, tenetur ille obedire. 104

Natos ex legitimo matrimonio debet qui promouetur ad Epiſcopatum. 107

Legitimatus per ſubſequens matrimonium habilis cenſetur ad Epiſcopatum. 108

Diligentia peculiaris circa doctrinam promouendi ad Epiſcopatum adhiberi debet ſecundum Conſtit. Gregorij XIV. 1.128.111

Religionem vouens non poteſt Epiſcopatum acceptare antequam ſit Religionem ingreſſus, niſi diſpenſetur in voto. 1.129.112

Papæ licentia an deſideretur ad dimittendum Epiſcopatum ſemel acceptatum, tranſeundúmque ad Religionem gratia prioris voti implendi, remiſſiuè. 113

Epiſcopatui renuncians ob crimen commiſſum, & ob id Religionem intrans, non poteſt amplius in Epiſcopum eligi. 1.130.114

Epiſcopatus depoſitus, & in Monaſterium detruſus ad pœnitentiam peragendam, non poteſt iterum ad Epiſcopatum reuocari. 125

Teſtes à quo vocandi, & per quos articuli ſint conficiendi ſuper inquiſitione qualitatum promouendi ad Epiſcopatum. 1.134 150

Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt. 1.7.14

Epiſcopi ſucceſſerunt Apoſtolis in ordinaria iuriſdictione, quam illi in ſingulas prouincias demandatas acceperunt, non autem in poteſtate extraordinaria, cùm perſonale fuerit priuilegium. 28

Epiſcopi in ſuis Diœceſibus pleniſſimam poteſtatem habent, vt omnia poſſint, exceptis nonnullis Pontifici reſeruatis, quæ ille poteſt in vniuerſum orbem. 29

Epiſcopus in ciuitate, vel Diœceſi, cui præeſt, non poteſt præſente Legato de Latere benedicere populum, & deferre veſtes, ſcilicet Mozettam ſignificantem iuriſdictionem illius ordinariam. 1.84.21

Epiſcopus indutus cappa quotieſcumque ſe conferret ad Eccleſiam vt in eadem diuinis Officiis interſit, aut ſolemniter celebret, vel alias functiones Pontificales exerceat, iidem Canonici habitu Canonicali induti dictum Epiſcopum ab eiuſdem Epiſcopi domo ad Eccleſiam, & ab Eccleſia ad eandem domum diſtantia non obſtante aſſociare tenentur. 1.86.18

Epiſcopus

Epiſcopus omittens congregare Synodum, eſt ſuſpendendus ab executione officij, & poteſt ſuſpendi per Archiepiſcopum cui ſubeſt. t.104.27
Epiſcopus ſi noluerit inſtituere præſentatum, ipſum inſtituit ſuperior proximus, id eſt, Archiepiſcopus. 32
Epiſcopus, ſi negligat ponere œconomos, eius negligentia per Metropolitanum ſuppletur. 34
Epiſcopo negligente in executione vltimæ voluntatis, Archiepiſcopus exequitur. 35
Exempti Epiſcopi negligentiam ſupplere non poteſt Archiepiſcopus. t.105.41
Epiſcopi in cauſis criminalibus non poſſunt hodie conueniri, citari, aut moneri, niſi ob cauſam ex qua venirent deponendi, aut priuandi, & tunc etiam à ſolo Romano Pontif. terminanda. 47
Diſpenſare in votis & Iuramentis Epiſcoporum Suffraganeorum poteſt Archiepiſcopus. 48

De Epiſcoporum electione.

Epiſcopus, nomen antiquiſſimum eſt in ſacra Scriptura. t.116.1
Epiſcopi nomine vſi ſunt Ethnici pro certo Magiſtratu, cuius cura erat panis, & cæterarum rerum ad cibum, & victum pertinentium. 2
Epiſcopi nomen cur in lege Gratiæ ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites ſit tranſlatum. 3
Epiſcopi rectè Superintendentes nominantur. 4
Iſidorus magnus etymologiarum magiſter. 5
Eccleſia ſub nomine Epiſcopi ſemper eos intellexit, qui ſuper Presbyteros, & omnes Clericos, ac laicos in ſpiritualibus conſtituti ſupremum in regimine Eccleſiæ obtinuerunt, & obtinent poteſtatem. 6
Ordinem Epiſcopalem eundem eſſe cum Ordine Presbyterali contendunt impij hæretici. 7
Epiſcopi tam in poteſtate iuriſdictionis, quàm in poteſtate Ordinis, Sacerdotibus, ſeu Presbyteris ſuperiores ſunt. 8
Epiſcopis finis vnus eſt cum Sacerdotibus communis, qui eſt ſanctiſſima Euchariſtiæ conſecratio, & offerre Domino verum ſacrificium. t.117.12
Iuriſdictionis poteſtas in Epiſcopo ad myſticum Fidelium corpus ſpectat. 17
Epiſcopalis iuriſdictio vt ordinaria, & ex officio conſiderata, ſaltem in generali fuit inſtituta à Chriſto Domino, ad effectum vt Petrus, & ſucceſſores Eccleſiarum eius per Epiſcopos gubernarent. 18
Epiſcopale munus, & iuriſdictio ſi ſumatur in particulari, prout ſcilicet in hoc, vel illo ſubiecto reſpectu horum, vel illorum ſubditorum, non eſt de Iure diuino, ſed totum pendet à Summo Pont. 19
Epiſcopus in ſua Diœceſi, ſicut Pontifex in toto Orbe, habet poteſtatem ordinariam in iis omnibus, in quibus per Papam non reperitur limitata eius iuriſdictio. 20
Diſpenſare poteſt Epiſcopus in omnibus caſibus, qui Sedi Apoſt. ſpecialiter non reſeruantur. t.118 22
Epiſcopi nulla tenentes non ſunt minus venerandi. 24
Abuſus eorum improbatur, qui Epiſcopos diuites venerantur, & colunt, pauperes verò deſpiciunt. 25
Epiſcopus propter ſuæ dignitatis maximam præeminentiam quibus nominibus, & titulis honoris cauſa appelletur. t.119 27 & ſeqq.
Epiſcopus propter tantæ dignitatis præeminentiam appellatur,
Reuerendiſſimus, Religioſiſſimus 28
Præſul, 29
Antiſtes, 30
Pontifex, 31
Paſtor, 32
Summus Sacerdos, 33
Papa, 34
Princeps Eccleſiæ, 35
Illuſtris, 36
Egregia perſona, 37
Legatus Chriſti, 38
Sanctiſſimus, 39
Præco, t.120.40
Sal terræ, 41
Lucerna ſuper candelabrum poſita. 42
Oculus vniuerſi, 43
Angelus. 44
Epiſcopus Diœceſanus dicitur reſpectu ſuæ Diœceſis. 45
Suffraganeos dicitur quiſque Epiſcopus vno Archiepiſcopo ſubditus. 46
Ordinarius appellatur Epiſcopus, quia ordinariam in ſua Diœceſi habet iuriſdictionem.
Epiſcopus eſt pater, Princeps, Dux, & Rex. 47
Epiſcopum depingentes SS. Patres illum multis ex 52 honoris gratia appellari ſolent.
Epiſcopis attributa reperiuntur tot ferè nomina, quot ſunt neceſſitates hominum. t.121.54
Epiſcopi officium habent.
Ducis, 55
Medici, 56
Magiſtri, 57
Præfecti Vigilum, 57
Militis armati, 59
Gladiatoris, 60
Agricolæ, 61
Correctoris. 62
Epiſcopus, an teneatur Epiſcopatus circunſtantiam explicare in quocumque peccato mortali? 63
Epiſcoporum in electionibus ſecundùm varia tempora varij modi ab ipſo Summo Pont. præſcripti fuerunt. 84
Epiſcoporum electiones primùm totius Cleri, & populi auctoritate fiebant, deinde conſtitutum eſt vt Clerus eligat, populus verò conſentiat. 65
Epiſcoporum electionibus magna varietas reperitur circa auctoritatem Principum ſecularium. 66
Poteſtas Laicis attributa circa Epiſcoporum electiones quomodo & quando cœperit abrogari? t.122.67
Epiſcopos eligendi poteſtate Laicis abrogata ea penes omnes Clericos & Religioſos Diœceſis remanſit, deinde Clerici à Religioſis ſunt ſeparati, & demum ad Canonicorum collegium redacta, & deuoluta eſt. 68
Epiſcopos eligendi poteſtas durauit in Capitulis, & Canonicis, vſque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. 71 71
Reges Hiſpaniæ Epiſcopos nominant, deſignant, eligunt, & offerunt Romano Pontif. vt eos in Eccleſiis inſtituat. t.123 74
Reges Hiſpaniæ ante, & poſt vſque ad Arabum aduentum in Hiſpaniam, ius habuerunt nominandi, vel eligendi Epiſcopos, quod deinde immonitatum fuit eligendi poteſtate in Capitula, vel collegia tranſlata, quæ poſtea eam Regi exhibebant, idque ex permiſſione Romani Pont. 75
Ordinandus in Epiſcopum antequam ad hoc dignitatum culmen aſcendat, quæ cogitare debeat? t.124.91
Epiſcopos nemo ſapiens læto animo creatur. t.125.93
Ætas triginta annorum completorum requiritur in Epiſcopo. t.127 105
Epiſcopus conſecratus ante annum trigeſimum expletum, an fiat irregularis. 106
Promouendus in Epiſcopum debet in omnibus ſacris Ordinibus ante ſex menſes conſtitutus eſſe 100
Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel Iure Canonico, aut ſaltem publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos, debet in Epiſcopum promoueri. 110
Parentibus Catholicis creatus debet eſſe qui in Epiſcopum promouendus eſt t.128 112
Promouendus in Epiſcopum debet eſſe in Eccleſiaſticis functionibus diu verſatus, fide, puritate, innocentia vitæ, prudentia, vſu rerum, integra fama, & doctrina præditus. 113
Laicus non poteſt in Epiſcopum eligi 114
Laicus cùm ex merito ſuæ perfectionis Clericalem vitam tranſcendit, eius poteſt rata haberi electio in Epiſcopum. 115
Diſpenſari poteſt cum laicis, & neophytis vt poſſint Epiſcopi fieri propter merita perſonarum, & Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem. 116
Diſpenſatio debet fieri in ſpecie ad dignitatem Epiſcopalem. 117
Filios habens, an poſſit in Epiſcopum promoueri? 118. & ſeqq.
Religioſus poteſt in Epiſcopum eligi, dum tamen ſuus Superior conſentiat. t.129.121
Epiſcopus ſi ante Epiſcopatum erat Monachus, & poſtea relicto, aut depoſito Epiſcopatu, redeat ad Monaſterium, in ea Religione non poteſt habere dignitates, nec officia. t.130 126
Epiſcopus an, & quando, & de cuius licentia poſſit Religionem ingredi remiſſiuè. 127
Religioſus etiam in nouitiatu exiſtens, & nondum profeſſus poteſt in Epiſcopum eligi. 128
Epiſcopus Religioſus etiam titularis non poteſt ad obſeruantias

Index Rerum,

, Regulares ſeruandas pœnis contra illarum ſeruatores indictis obligari. 129
Religioſo facto Epiſcopo licitum eſt tenere in Baptiſmo, & contrahit compaternitatem, licèt monachis id eſſet interdictum. 132
Religioſus creatus Epiſcopus poteſt licitè carnibus veſci feria ſexta, in qua Natale Domini incidit, etiamſi eſſet ex Religione S. Franciſci de Paula. 1.131. 133
Religioſus factus Epiſcopus non tenetur diuinum Officium iuxta ſuæ Religionis ritum perſoluere. 134
Epiſcopus Religioſus priuilegiis ſuæ Religionis non gaudet. 135
Religioſus creatus Epiſcopus à voto caſtitatis non abſoluitur, ſed eo tenetur ſicut antea tenebatur, nec à voto obedientiæ, quia etſi à ſui Prælati ſubiectione eximatur, Romano tamen Pontifici ſubditur peculiari voto. 136
Religioſus factus Epiſcopus non abſoluitur à paupertatis voto, nec efficitur dominus reddituum Eccleſiaſticorum, ſed ſolum adminiſtrator. 132,137
Epiſcopus nullus dari debet ſubditis inuitis. 1.133.138
Eligendus in Epiſcopum non eſt qui Principi ſeculari minus fauorabilis dignoſcitur. 139
Prælatus inquirens de qualitatibus ordinandi in Epiſcopum non poteſt vniuerſam inquiſitionem, ſed partem ſuper aliquo articulo alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare. 1.133. 147
Tranſlatione alicuius Epiſcopi ad alteram Eccleſiam quid ſeruandum? 1.135.157

Epiſcoporum confirmatio, & conſecratio.

in Epiſcopum electus debet poſtquam electioni de ſe factæ conſenſum præſtiterit à Superiore ſuo confirmari. 1. 139.1
Conſenſus electi intra menſem à præſentatione electionis eſt præſtandus, aliàs elapſo menſe, redditur electio nulla. 2
Confirmatio electionis debet peti infra tres menſes à conſenſo præſtito, aliàs electus priuatur ipſo facto iure ſibi per electionem quæſito. 3
Menſis computandus eſt ſecundùm quod occurrit in Kalendario, quando lex vel ſtatutum concedens menſem diſponit, à quo tempore menſis incipere debeat. 4
Confirmare electos Epiſcopos non ſolùm Papa, ſed etiam Metropolitanus, vel Patriarcha ſuperior poteſt. 5
Papa de iure eos tantùm Epiſcopos confirmat qui in Eccleſiis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis electi ſunt, vel quorum confirmatio, & informatio ad eandem Sedem per appellationem deuoluitur. 1.140.6
Cardinales non peccant, nec ad reſtitutionem tenentur qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur. 1.141.17
Epiſcopi in Conſiſtorio ad Epiſcopatum promoti, quibus veſtibus ſe induere debeant? 18
Promoti ad Epiſcopatum ex Regularibus Ordinibus retinentes colorem habitus ſuæ Religionis poſſunt ſe conformare cum Epiſcopis ſecularibus in forma, ſeu figura illius, deferentes mozzetam eiuſdem coloris, non tamen Rochetum. 19
Aſſumpti ad Epiſcopatum ex ordine Canonicorum Regularium, necnon Clericorum Regularium cuiuſcumque Ordinis conueniunt in habitu cum aliis Epiſcopis. 1.141.20
Aſſumpti ex Religione Spiritus ſancti in Saxia, & ex Militaribus Ordinibus tantum Crucem eiuſdem Ordinis in collo pendentem deferunt ſupra habitum Epiſcopalem. 21
Epiſcopalibus veſtibus indutus, ſi fuerit præſens in Curia, quamprimùm adibit Summum Pontif. & ab eo Rochetum accipiet. 22
in Epiſcopum electus & Canonicè Confirmatus habet ea quæ ſunt iuriſdictionis. 23
Epiſcopi ad commiſſas ſibi Eccleſias abſque litteris Apoſtolicis accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere, fructúſque percipere non poſſunt niſi fuerint Cardinales. 24
Priuilegio *cap. quia periculoſum, de ſentent. excom. lib. 6. & cap. vlt. de pœnit. & remiſſ.* gaudent Epiſcopi electi, & confirmati, licèt nondum conſecrati. 25
Hæreſis cauſæ in Epiſcopo electo, & confirmato, licèt nondum conſecrato, reſeruantur Papæ. 26
Epiſcopatui ſine Papæ licentia renunciare non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus. 27
Epiſcopo electo, & confirmato, non tamen conſecrato, minimè competunt ea omnia quæ illi tribuuntur per Ordinem ſibi collatum in conſecratione Epiſcopali. 28
Inhabilis ſi fiat ante conſecrationem Epiſcopus electus, & confirmatus, poteſt repelli ab Epiſcopatu. 29
Excommunicationem Bullæ in Cœna Domini non incurrunt percutientes Epiſcopum nondum conſecratum. 1.143 30
Epiſcopus non conſecratus minimè poteſt in Miſſa dicere, *Sit nomen Domini benedictum.* 31
Ciuitas quæ Epiſcopum non conſecratum occidit, minimè priuatur Epiſcopali dignitate. 32
Epiſcopus electus, & confirmatus, non tamen conſecratus, poteſt ſuſpendi, interdici, ſeu excommunicari à Vicario Archiepiſcopi Metropolitani, etiam eo præſente. 33
in Epiſcopum electus & confirmatus tenetur infra tres menſes à confirmatione munus conſecrationis ſuæ ſuſcipere, ſub pœna amiſſionis fructuum. 34
Epiſcopi conſecratio fieri debet de Iure à Metropolitano electi, cuius electus ipſe futurus eſt Suffraganeus, & præſentibus aliis eiuſdem Prouinciæ Suffraganeis, qui ad hoc per Metropolitanum vocati tenentur accedere. 35
Metropolitanus vbi impeditus fuerit conſecrare aliquem in Epiſcopum Suffraganeum, id alteri Epiſcopo committere poteſt, ſed tunc conſecratus debebit ipſum Metropolitanum infra duos menſes viſitare. 36.
Epiſcoporum Suffraganeorum conſecratio ſi fiat inconſulto Primate, ſeu Metropolitano, ipſi non recipere executionem. 1.143.37
Comprouinciales Epiſcopi ſi conſecrationi alterius adeſſe non poſſent, propriis litteris conſenſum ſuum exprimere debent. 38
Metropolitanus ab omnibus Prouinciæ Epiſcopis congregatis in Sede Metropoleos eſt ordinandus; ſufficiunt tamen tres, reliquis Suffraganeis per litteras ſaltem conſentientibus. 39
Epiſcoporum conſecrationi Canones conſtituerunt peculiare tempus, ſcilicet diem Dominicum, at ex diſpoſitione Summi Pontif. die feſtiuo fieri poteſt. 40
Conſecratorem & electum pridie ieiunare decet. 41
Presbyter factus die Sabbati an poſſit ſequenti Dominica manè in Epiſcopum conſecrari, non interueniente conſecratione ieiunij. 42
Sacerdos factus in die Dominica ex diſpenſatione Papæ, non poteſt eadem die conſecrari Epiſcopus. 1. 144 43
Locus idoneus pro Epiſcopi conſecratione, ſi extra Curiam fiat, eſt Eccleſia, ad quam promoti fuerunt, aut in Prouincia, ſi commodè fieri poterit, conſecratio celebretur. 44
Epiſcopi conſecratio fit hodie extra Vrbem de mandato Papæ per litteras Apoſtolicas conſecratori ſibi benè viſo expeditas; ſi verò fuerit in Curia, per mandatum à Camera Apoſtolica emanatum, vel ſi conſecrator fuerit S. R. E. Cardinalis per commiſſionem viuæ vocis oraculo à Papa illi factam. 45
Conſecratio cuiuſlibet Epiſcopi cum Miſſa fieri debet, in qua inter Epiſtolam, & Euangelium conſecratur Epiſcopus. 46
Epiſcopus in die ſuæ conſecrationis Ordines conferre non poteſt. 47
Papa in die conſecrationis ſuæ Ordines conferre poteſt. 48
Miſſa in qua conſecratur Epiſcopus, non eſt de eſſentia conſecrationis Epiſcopalis, ſed ſolùm ad ſolemnitatem fuit inſtituta. 49
Conſecratio Epiſcopi fit à tribus Epiſcopis, verum autem ſi fiat à paucioribus, nulla omnino fit ordinatio. 50. & ſeq.
Papa an ſolo verbo poſſit creare Epiſcopos? 1.144 52
Iuramentum & examen Fidei fit à Conſecrato in Epiſcopum. 53. & ſeqq.
Sandalia accipit Ordinandus in Epiſcopum, quibus calceantur eius pedes ad annunciandum Euangelium pacis, vt eat, non ſtet, laboret, non otioſus delireſcat. 1.145.55
Forma Sacramenti Epiſcopatus ſunt illa verba, *Accipe Spiritum ſanctum.* 56
Caput electi in Epiſcopum, quare in eius conſecratione inungatur S. Chriſmate. 57
Reges quare non in capite, ſed in humero vngantur? 58

Conſecratne

Conſecrator manus electi in Epiſcopum ante ſe genuflexi inungit cum Chriſmate. ſ.145 59
Vnctio Chriſmatis, quæ ponitur in capite, & manibus Epiſcopi, non eſt de eſſentia huius Ordinationis. ſ. 146. 60
Baculum in manibus Epiſcopi quid ſignificet? 61
Annulus in manibus Epiſcopi quid deſignet? 62
Euangeliorum librum tradit Conſecrator nouo Præſuli. 63
Panes duo, & barilia duo vini cur offerantur in conſecratione Epiſcopi? 64
Mitra Epiſcopi ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat. ſ 147 65
Conſecratus in Epiſcopum cur in editiori loco ſedere iubeatur poſt conſecrationem. 66
Conſecratus ab aſſiſtentibus ducitur per Eccleſiam, omnibus interim benedicendo, vt omnibus innoteſcat. 67
Conſecratus ſurgens cum Mitra, & Baculo in medio Altaris dat ſolemnem benedictionem. 68
Epiſcopi ſi plures ſimul conſecrantur, quæ duplicari, & fieri debeant? 69
Epiſcopus, an per conſecrationem contrahat vinculum cum Eccleſia, ad quam ordinatus eſt Iure diuino indiſſolubili? 70, 71
Conſecratus Epiſcopus extra Eccleſiam ſuam proficiſci quamprimum tenetur ad ſuam Diœceſim. ſ.148. 72
Epiſcopus cum primum ciuitatem ſuam ingreditur, quomodo à Clero, & populo excipiendus ſit? 73
Epiſcopus poſt ingreſſum ſuum ad perſonalem in ſua Eccleſia reſidentiam tenetur. 74
Epiſcopus non reſidens, quas pœnas incurrat. 75
Epiſcopus ſi breui ſit reuerſurus, poteſt ſine Superioris licentia diſcedere ab Epiſcopatu. 76
Epiſcopus quantum temporis, & in quo à ſuo Epiſcopatu cum licentia Superioris abeſſe poteſt. ſ.149 78
Epiſcopus cùm adeſt legitimum impedimentum, ſeu iuſtæ, & rationabiles cauſæ, poſſunt abeſſe abſque peccato, & ſine incurſu pœnarum, quas incurrunt, qui vltra tres menſes abſunt. 79
Epiſcopus poteſt abeſſe ſi id exigat proximorum vtilitas. 80
Epiſcopus excuſatur à reſidentia ſi reſidendo graue periculum vitæ incurreret, vel etiam propter aeris intemperiem, ſeu perſecutiones in ipſum ortas, modò Eccleſia ſua detrimentum non patiatur. 81
Epiſcopus abeſſe poteſt cùm illum vocat Papa propter aliquod negotium. 82
Epiſcopus excuſatur à reſidentia cùm abeſt ob defendenda ſuæ Eccleſiæ vel vniuerſitatis iura, ſeu vocatus fuerit ad Concilium generale, vel ob Reipubl. euidentem vtilitatem. ſ.149 84
Epiſcopus reſidens in ſua Diœceſi liber eſt à reſidentia ſuarum dignitatum, & beneficiorum ſimplicium, quæ obtinent in aliena Diœceſi. ſ.150.86
Cauſæ iuſtæ, & rationabiles, propter quas Epiſcopus excuſatur à reſidentia, probari debent Romano Pont. ſeu Metropolitano, & eo abſente antiquiori Epiſcopo reſidenti, & an tunc requiratur licentia in ſcriptis. 87

De Epiſcoporum vita & moribus.

Epiſcoporum nomine quod ad vitam, & mores attinet, veniunt Archiepiſcopi, Patriarchæ, vel Primates. ſ. 150. 1
Epiſcopum oportet irreprehenſibilem eſſe. ſ.151.2
Crapula, & ebrietas ſupra cæteros damnatur in Epiſcopis. 4
Sobrius debet eſſe Epiſcopus. 7
Epiſcopi modeſta ſupellectili, menſa, & frugalitate contenti eſſe debent. 9
Familiaritatem immoderatam cum mulieribus vitare debent Epiſcopi. 10
Epiſcopus ſi fornicationem commiſerit, non tenetur Epiſcopatus circumſtantiam fateri. 11
Epiſcopi ab improborum commerciis abſtinere ſe debent. 12
Epiſcopis præcipitur vt Clericos domi, & in cella, vbicumque fuerint, comites habeant. 13
Epiſcopus in veſperi antequam ad cœnam accedatur, cum familiaribus Litanias, & preces deuotè recitet. ſ. 153. 16.
Litigia, & contentiones vitare debet Epiſcopus. 17
Epiſcopus ab omni ſeculari negotio debet eſſe alienus. 18
Epiſcopi non debent eſſe percuſſores. 19
Epiſcopo non licet quemquam ſuis manibus cædere. 20
Epiſcopi cauere debent ne prætextu lenitatis adhibendæ, aut ſeueritatis vitandæ cauſa alienis peccatis, maximè autem Clericorum conſentire videantur. ſ. 154 21
Lingua Epiſcopi debet eſſe fomentum bonis, & aculeus malis, 22
Hoſpitales oportet eſſe Epiſcopos. 23
Canes non debet habere Epiſcopus cùm non morſibus, & latratibus canum, ſed hymnis cuſtodienda ſit eius domus. 24
Liberales eſſe debent Epiſcopi, & erga pauperes pij 25
Eccleſiæ rebus tanquam commodatis non tanquam propriis vti debent Epiſcopi. ſ.155.26
Epiſcopi ex bonis Eccleſiæ nec conſanguineos nec familiares ditare debent. 27
Prudentia requiritur in Epiſcopo, & quis dicatur prudens, 30
Epiſcopus debet temporalium negotiorum, ac rerum familiarium notitiam habere. 31
Epiſcopis interdicitur per ſeipſos curæ rei familiaris incumbere, ſed vicedominum, & œconomum pro rebus exterois habere debent. ſ.156 32
Doctrinam, & litterarum ſcientiam quam debet habere Epiſcopus. 33
Epiſcopo non ſatis eſt vt doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo, & doctrina. 34
Epiſcopus non humanis, ſed diuinis ſcientiis pollere debet. 35
Epiſcopus ornatus virtutibus eſſe debet. 36
Lectioni, & orationi vacare debent Epiſcopi vbi non fuerint in curis Epiſcopalibus occupati. ſ.157.37
Epiſcopum non decet abſque rationabili cauſa ſine Miſſa vllam diem tranſire. 38
Dominicis & feſtis diebus Epiſcopi, ſi infirmitate non fuerint impediti, in Eccleſia ſua Cathedrali intereſſe debent diuinis Officiis. 39
Epiſcopi debent honorare Clericos quaſi Clericos, vt ipſis Epiſcopis quaſi Epiſcopis honor à Clericis deferatur. 40
Limina Apoſtolorum quomodo & quando viſitare debeant Epiſcopi? 41
Epiſcopi ſine crimine eſſe debent ſicut Dei diſpenſatores. 42
Epiſcopi vita plus auctoritatis exemplum quàm ſermo geſtat. 43

De Epiſcoporum officio, & poteſtate.

Ius Eccleſiaſticum totum, & ſingulæ eius partes ad Officium, & poteſtatem Epiſcopi pertinere dignoſcuntur. ſ 163 1
Officium, & munus Epiſcoporum in duobus præcipuè conſiſtit, videlicet in cultu diuino, & Chriſtiana Religione augenda, & conſeruanda, & in paſcendis, & regendis ouibus ſibi commiſſis. 2
Epiſcoporum cura circa diuinum cultum & Religionem ad quatuor capita redigi poteſt. 3
Epiſcopi Officium circa Fidem, & venerationem Dei eſt curare vt omnes ſuæ Diœceſis animæ Fidei rudimenta ſciant, & ea ritè doceantur, & illis explicentur. 4
Doctrinam Chriſtianam ad diſcendam non poteſt Epiſcopus cogere pueros mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, & contumaciæ. 5
Epiſcopus poteſt hac tempeſtate cenſuris compellere ſubditos, vt doctrinam Chriſtianam diſcant, & Parochos vt eam doceant. ſ.164.7
Fidei diſputationes inanes ac periculoſæ vt tollantur, debet curare Epiſcopus, & ne laici publicè, vel ſecretè diſputent de Fide Catholica. 8
Verbum Dei, vt populis prædicetur, & lectio ſacræ Scripturæ, ac Theologiæ habeatur, curare debet Epiſcopus. 9
Scripturæ ſacræ ſententiæ & verba non ſunt ad ſuperſtitiones, incantationes, aut diuinationes, vel ſortes, & alia profana, & ſcurrilia, adhibenda, & conuertere ad id, ne curare debet Epiſcopus. 10
Prædicatores in ſuis Concionibus ne fabulas, & falſas reuelationes prædicent, debent Epiſcopi curare. 11
Imprimere, vel imprimi facere nullus poteſt quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine Auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primùm ab ipſomet Epiſcopo examinati, & approbati fuerint. 12
Sortilegos omnes, & magicam artem exercentes, aut

dosthis

docentes, & ſuperſticionibus, aliiſque ſimilibus operam dantes ea Diœceſibus ſuis penitus eradicare debent Epiſcopi. 13
Hæreſes, & hæretici omnes vt extirpentur ac circa Iudæos, & Paganos curam adhibere debet Epiſcopus in iis ſeruandis, quæ & Chriſtianos erga illos, & illis erga Chriſtianos iubent, vel prohibent ſacri Canones. 14
Miracula noua publicare, recognoſcere, & approbare debet Epiſcopus, non alius iuriſdictionem etiam Epiſcopalem habens. 15
Miracula etiam hominis defuncti non canonizati, nec beatificati ſolus Epiſcopus publicare, recognoſcere, & approbare debet. 16
Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati in ſua Diœceſi approbat Epiſcopus, & illo approbante tanquam veras, & ad illum Sanctum pertinentes declarat poſſe abſolutè venerari. 17
Epiſcopus extra ſuam Diœceſim exiſtens etiam abſque aliqua Epiſcopi Diœceſis licentia poteſt reliquiarum Sancti canonizati approbationem facere, & facultatem concedere, vt in ſua Diœceſi publicè collocentur venerandæ. 18
Reliquias nouas approbare ac eas publicè venerandas exponere non licet Epiſcopo, niſi denuò inueniretur alicuius Sancti iampridem in Sanctorum numerum relati. 19
Reliquiæ antiquæ habendæ ſunt in illa veneratione quam hactenus fuerunt. f.165.20
Vouentes, vt vota ſua reddant, debent curare Epiſcopi, & cum impotentibus diſpenſare, aut commutare in quantum facultas Epiſcopalis extenditur. 21
Feſta in Dei, & Sanctorum venerationem vt ritè & debitè celebrentur, & vt in illis diebus Fideles Diuinis interſint, atque à ſeruilibus operibus, & aliis illicitis abſtineant, curare debet Epiſcopus. 22
Laici feſta non obſeruantes arbitrio Epiſcopi poſſunt puniri. 23
Sacerdotes ne aliis quàm debitis horis celebrent, curare debet Epiſcopus. 24
Epiſcopus poteſt prohibere ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros ad diuina Officia celebrare permittant, niſi prius ab ipſo Epiſcopo viſis litteris commendatitiis, ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. 30
Diuina Officia, & Horæ Canonicæ vt debitè, ac deuotè ſuis horis celebrentur, curare debet Epiſcopus. f.166. 37
Populis diuerſarum linguarum & rituum, qui in eadem ſimul Diœceſi morantur, Miſſa & Officia, ac Sacramenta ſecundùm eorum linguas, & approbatos ritus celebrari, & miniſtrari debent. 33
Confirmationis Ordinarius miniſter eſt Epiſcopus ordinatus, quamuis ſit excommunicatus, hæreticus, vel degradatus. 39
Confirmationem omittere non debet multo tempore negligenter Epiſcopus, quia peccaret. 40
Chriſmatis tantùm conferendi gratis tenetur Epiſcopus ad loca ſuæ Diœceſis accedere, & tunc laici, vel Eccleſiarum Rectores ad illius expenſas non obligantur. 41
Epiſcopus alienus quando Confirmationem adminiſtrat, debet à Diœceſano prouideri. 42
Sacramenta, vt à Miniſtris idoneis cum debita forma, ac ritu, & materia, tempore etiam legitimo, ac perſonis dignis, & habilibus miniſtrentur, curare debet Epiſcopus. f.168.52
Sacramentis pro miniſtrandis ne aliquid indebitè exigatur, debet Epiſcopus curare. 53
Decretum Concilij Trident. de Matrim. celebrandis vt ſæpius publicetur, & explicetur, curare debet Epiſcopus. 54
Decretum Concilij Trident. de Matrim. celebrandis vt robur ſuum accipiat, neceſſe eſt in Parochiis publicari, in tantum quod publicatio in Diœceſana Synodo facta non æquipolleat, & poſt 30. dies à die publicationis obligabit etiam ignorantes quoad annullationem Matrimonij 55 & ſeq.
Sacramentorum omnium vis ac virtus vt à Parochis ſuis populis exponatur curare debet Epiſcopus. 57
Clericos, ac Regulares delinquentes corrigere poteſt Epiſcopus. 58
Clericos peregrinos ſine formatis, aut teſtimonialibus litteris ſuſcipere non debet Epiſcopus. 59
Regulares perſonæ teſtamentorum executores, rationes de huiuſmodi executionibus coram Epiſcopo reddere tenentur. 61
Apoſtatas, & Fratres fugitiuos recolligendi cura incumbit Epiſcopis. 62
Confeſſiones peccatorum vt faciant, & SS. Euchariſtiam ſuſcipiant Moniales, ſaltem ſemel ſingulis menſibus, debet Epiſcopus curare. 63
Immunitates Eccleſiaſticas tueri curæ Epiſcoporum iniungitur. f.169.65
Prædicare verbum Dei, & ſubditos ſuos docere præcipuum eſt Epiſcopi Officium. 66
Epiſcoporum Officium eſt animarum curæ prouidere, bonos & idoneos Rectores ſiue Curatos inſtituendo, qui curam ſuam non negligant. 67
Diœceſis tota dicitur Parochia Epiſcopi. 68
Excommunicationis vinculo ſi qui detinentur, Officium eſt Epiſcoporum eorum nomina ſubditis ſuis, & vicinis etiam Epiſcopis publicare, vt quiſquis communionem eorum valeat euitare. 71
Subditorum vitia tenentur arguere Epiſcopi, & errantes corrigere, & omnino curare, obſecrando, increpando, arguendo, & inſtando. 72
Camerarium pignorem retinere poteſt Epiſcopus, qui ſoluere non faciat plus quàm ciuitatis Camerario ſoluere ſolitum ſit. 73
Satellites tot quot ſibi libuerit, licet Epiſcopo retinere. 74
Notario criminali ciuitatis, qui ſit vir probus, Epiſcopus vti poteſt. 78
Epiſcopus permittere debet, vt Presbyteri in cauſis ciuilibus in foro ſeculari examinentur, dummodo iuramentum Tribunali Epiſcopali prius præſtetur. 79
Conſtitutiones Synodales priuſquam imprimantur, non tenetur Epiſcopus exhibere ciuitati. 81
Epiſcopus diſſidentes Fratres ad pacem magis quàm ad iudicium debet excitare. 82
Epiſcopus negligens in reuocando diſcordes ad concordiam, peccat mortaliter 83
Pacem inter ſubditos tenetur Epiſcopus ſemper conciliare, & pacem vel treguam rumpentes punire. 84
Epiſcopus non poteſt cogere aliquem ad ſe cum inimico reconciliandum, quia ſuæ conſcientiæ ſatisfacit, qui iniuriam in corde remittit. 85
Pauperibus victum largiri, & viduarum, orphanorum, ac miſerabilium perſonarum curam paternam gerere tenetur Epiſcopus. 86
Epiſcopi prouidere debent ne ſubditi ſui vanis & ſuperfluis ſumptibus intendentes ſubſtantias ſuas conſumant, & ne quis vltra quàm gradus perſonæ, & facultates patiuntur, expendat. f.170.87
Epiſcopi debent oues ſibi commiſſas bonorum operum exemplo paſcere, & pro eis frequenter orare, & ſacrificia Deo offerre. 88
Epiſcopi curare debent, vt omnia cognoſcere valeant, quæ in tota ſua Diœceſi dirigenda ſunt, ac moderanda. 89
Epiſcopi debent curare vt poſſint cuncta, quæ ad eorum Officium ſpectant, facilius implere, & ea, quæ correctione, emendatione, ac reparatione indigent, ordinare, ac moderari. 90
Reſidere apud ſuas Eccleſias omnino debent Epiſcopi, non verò etiam metu perſecutionem fugare. 91
Epiſcopi officio nihil hoc tempore eſt difficilius, laborioſius, ac periculoſius, & ideò dicitur onus Angelicis humeris formidandum. 92 & ſeq.
Sancti homines ſemper Epiſcopale onus vitare ſtuduerunt, ſed vbi poterant prodeſſe, refugere noluerunt. f.171.94
Poteſtas, auctoritas, & iuriſdictio Epiſcopalis ad tria capita redigi poteſt. 95
Chriſma conficere, & baptizatorum frontes Chriſmate ſignare poteſt Epiſcopus. 96
Baſilicas conſecrare, & Altaria in Eccleſia conſecrata erigere, & conſecrare, & hæc eadem conſecrata reconciliare ſi violata fuerint, vel polluta, poteſt Epiſcopus. f.172.98
Ordines Clericos conferre, & Epiſcopos conſecrare, & huiuſmodi ſolemniter degradare poteſt Epiſcopus. 99
Conſecratus ſolus Epiſcopus poteſt Chriſmare, Ordines conferre, & Epiſcopos conſecrare, nec alius quamuis ei plena Epiſcopatus adminiſtratio concederetur. 100
Ordines minores, & primam Tonſuram conferre poſſunt non Epiſcopi conſuetudine, delegatione, aut priuilegio Papæ. 101

Vergines

Virgines Moniales poſt profeſſionem, & completo 25. ætatis anno ſolemniter conſecrare eſt dignitatis Epiſcopalis. 102

Pœnitentes publicè in Miſſa reconciliare eſt dignitatis Epiſcopalis. 103

Pœnitentias publicas iniungere eſt dignitatis Epiſcopalis. 104

Campanas benedicere, & Chriſmate vngere eſt dignitatis Epiſcopalis. 105

Calices, Patenas, & Corporalia, Pallas Altaris, & veſtimenta Sacerdotalia, & alia vtenſilia Eccleſiaſtica debet conſecrare Epiſcopus, vel alius, ſi id ex priuilegio, vel conſuetudine habent. 106

Sacramentalia licèt ſint in generali Iure diuino data Epiſcopis, quia tamen ſunt in particulari de Iure Eccleſiaſtico inſtituta, ideo poteſt Eccleſia illis priuare aliquos Epiſcopos. 107

Perſonæ omnes Diœceſis in quibus ſint Epiſcopo ſubiectæ? 108

Eccleſias omnes, & Parochias, Monaſteria, & hoſpitalia, ac omnia loca pia, & religioſa, ſub ſua poteſtate & regimine habere debet Epiſcopus. 1.173.109

Bona Eccleſiaſtica, res, ac beneficia, & iura omnia Eccleſiarum, quoad quædam, ſub ſuo regimine continere debet Epiſcopus. 110

Dimiſſorias litteras pro Ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis dare poteſt Epiſcopus. 111

Exemptis non licet hodie dimiſſorias ad Ordines impartiri. 112

Conſtitutiones ſpeciales in Eccleſia, & Diœceſi ſua ſacris Canonibus non obuiantes facere poteſt Epiſcopus. 113

Conſtitutiones ſiue ſtatuta Epiſcoporum debeat potius obſeruari, quàm Ius commune, ſi Papæ auctoritate, vel præſcripta conſuetudine roborentur. 114

Epiſcopus poteſt exequi quæcunque Presbyteris licent. 115

Beneficia Eccleſiaſtica perſonis idoneis, & habilibus legitimè conferre, & perſonas in Eccleſiis, vel beneficiis inſtituere, & deſtituere debet, & poteſt Epiſcopus. 116

Cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum de Iure ſpectantes poteſt Epiſcopus cognoſcere, & omnino ſaltem in prima inſtantia, & in ſua Diœceſi terminare, ac executioni mandare. 117

Viſitationem omnium Eccleſiarum, & quorumcumque locorum Eccleſiaſticorum, & perſonarum, ac rerum facere poteſt Epiſcopus, & in viſitando omnia neceſſaria, & opportuna ordinare. 120

Clericos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas ſibi ſubiectas corrigere, carcerare, ab Officio, & beneficio ſuſpendere, degradare, beneficiis priuare ex cauſa poteſt Epiſcopus. 121

Capituli negligentiam quandoque ſupplere poteſt Epiſcopus. 122

Controuerſiat de præcedentia inter Eccleſiaſticas perſonas componere debet Epiſcopus. 123

Epiſcopus ſuper omnes perſonas ſuæ Diœceſis non exemptas liberam habet poteſtatem adulteria, & ſcelera inquirendi, vlciſcendi, & iudicandi abſque impedimento alicuius. 124

Eccleſias ædificandas deſignare poteſt Epiſcopus, & de litigioſis Eccleſiis cognoſcere. 1.174.125

Monaſteria Regularium reformare, & quandoque gubernare, & ea ad libitum gratia viſitationis, & exhortationis intrare poteſt Epiſcopus. 126

Eccleſiaſticas res diſpenſare, ac moderari, ſiue earum omnium curam & prouidentiam habere poteſt Epiſcopus. 127

Pœnas criminales ad ſuum arbitrium locis piis diſtribuere, & pauperibus poteſt Epiſcopus. 128

Carceres Eccleſiaſticos facere poſſunt Epiſcopi ea pœnis criminalibus. 129

Cancellariam Epiſcopalem locare, vel vendere non debet Epiſcopus, nec ex ea aliquod habere emolumentum, niſi ſint Cancellariæ feudorum temporalium. 132

Epiſcopi ſolius eſt determinare qui dicatur corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impedit, vel ſcandalum gignat. 1.177.165

Epiſcopi circa votum abſoluunt ſuos ſubditos. 1.180.101. & ſeq.

Reſeruationes caſuum de grauioribus delictis ſibi facere poſſunt Epiſcopi. 1.181.109

Pœnitentias publicas iniungere, & ſolemniter pœnitentes abſoluere poteſt Epiſcopus. 210

Epiſcoporum ſine permiſſione ac conſenſu multa ſunt, quæ fieri præcipuè à Clericis legitimè nequeunt. 211

Delegatam iuriſdictionem vltra ordinariam in multis caſibus habent Epiſcopi. 212

Abbatum exemptorum negligentia in ſupplenda, delegatam nonnunquam habet iuriſdictionem Epiſcopus. 213

Prædicatorem exemptum, qui hæreſes prædicauerit, poteſt Epiſcopus vt delegatus coercere. 214

Vicariæ in prouiſione cum aſſignatione congruæ portionis fructuum procedit Epiſcopus, vt delegatus contra exemptum. 215

Viſitare, & corrigere poteſt Epiſcopus Capitula, & Canonicos Eccleſiarum exemptos toties quoties opus fuerit. 216

Contra exemptos in aliis caſibus procedit Epiſcopus tanquam delegatus. 217

Clerici exempti etiam extra viſitationem corrigi poſſunt ab Epiſcopo vti delegato Sedis Apoſtolicæ. 1.181. 218

Diſtributiones quotidianæ vbi non ſunt, vel tenues habentur, deducere illas poteſt Epiſcopus ex tertia parte fructuum. 219

Coadiutores, aut Vicarios cum parte fructuum illiteratis, & imperitis Rectoribus exemptis Parochialium deputare poteſt Epiſcopus, vti Sedis Apoſtolicæ delegatus. 220

Viſitare poteſt Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ Monaſteria, & beneficia commendata etiam exempta, in quibus non viget Regularis obſeruantia. 221

Epiſcopus proximior poteſt viſitare beneficia exempta nullius Diœceſis. 222

Epiſcopus, exemptus prohibere & ordinare poteſt quæ in Miſſarum celebratione, vel vitanda ſunt, vel ſeruanda. 223

Examinare Notarios Iudicum Eccleſiaſticorum etiam exemptorum poteſt Epiſcopus vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, & ſi idonei non ſint, ab Officio cohibere. 224

Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ circa exemptos iuriſdictionem habet in ordinandis, moderandiſve quæ ad viſitationem, & morum correctionem ſpectant. 225

Clauſura Monialium in reſtituenda, & ſeruanda in Monaſteriis exemptis iuriſdictionem habet Epiſcopus vti Sedis Apoſtolicæ delegatus 226

Epiſcopus habet iuriſdictionem contra exemptos in cognoſcendo de Patronatibus quorumcumque beneficiorum minus legitimè conſtitutis, & acquiſitis. 227

Negligentiam exemptorum ſupplent Epiſcopi in multis, tanquam Sedis Apoſt. delegati 228

Eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione ſine cauſa liberare non poteſt Epiſcopus. 229

Eccleſiam à ſe auctoritate propria eximere, & alteri ſubiicere non poteſt Epiſcopus 1.183.230

Epiſcopus ceſſare iubetur à multis grauaminibus Religioſorum. 231

Subditis ſuis interdicere non poſſunt Epiſcopi, ne Superioribus ſtatum ſuarum Eccleſiarum denuntient. 232

Excommunicare quenquam non poſſunt Epiſcopi pro iniuria propria, niſi talis iniuria magis Eccleſiam quàm ſe ipſos lædere videretur. 233

Exactiones, & talleas, ac alia ſimilia Clericis, aut Monachis imponere prohibentur Epiſcopi. 234

Pontificalia in aliena Diœceſi exercere non poſſunt Epiſcopi ſine proprij Epiſcopi licentia. 235

Epiſcopi non poſſunt ſibi ſucceſſores eligere. 237

De Epiſcoporum dignitate, & priuilegiis.

Epiſcoporum dignitas maxima eſt & ſuprema. 1.184.1

Epiſcopos diligere eiſque obedientiam debitam exhibere omnibus Clericis, & cunctis fidelibus præcipit Eccleſia. 2

Sedes Epiſcopi in Eccleſia in eminentiori loco ponitur. 1.185.3

Conſtantinus Magnus, & Valentinus Imperator Epiſcopos in ſumma veneratione habuerunt. 4

Epiſcopus in Choro, Capitulo, & Proceſſionibus, ac aliis actibus publicis, primum locum, & ſedem habere debet, etiam in Eccleſiis exemptis. 5

Epiſcopos, qui ſui ſtatus obliti Pontificiam dignitatem dehoneſtant, grauiter increpat Concil. Trid 8

Epiſcopi ſe quoque inuicem diligere, ac inuicem adiuuare debent. 9

Epiſcopus non poteſt prohiberi quominus in Eccleſiis etiam exemptis Pontificalia exerceat. 10

Epiſcopus Diœceſanus in ſua Eccleſia, & Diœceſi in conſecrationibus, & actibus Pontificalibus, exercendis præferendus eſt omnibus aliis Archiepiſcopis & Epiſcopis, etiam ipſo Diœceſano antecioribus, Metropolitano tamen excepto. 1.185.11

Epiſcopi

Index Rerum,

Epiſcopi extra Diœceſim debet inter ſe præcedere ſecundum antiquitatem ſuæ promotionis. 12
Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem pro Pontificalibus celebrandis, & ab ea recedentem poſt celebrationem, tenentur aſſociare Decanus, Dignitates, & Portionarij vſque ad domum. 13
Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem, vt aſſiſtat Officijs tenentur aliqui ex Dignitatibus, & Canonicis ad oſtium Eccleſiæ occurrere, & in reditu eundem vſque ad oſtium concomitari. 14
Epiſcopo celebranti aſſiſtere teneatur Decanus, ſeu prima Dignitas, & duæ aliæ Dignitates, vel Canonici præter Diaconum, & Subdiaconum miniſtros, qui cantant Euangelium, Epiſtolam. 15
Epiſcopo aduenienti ad Eccleſiam dum Officia diuina in Choro cantantur, non tenentur Canonici Chorum deſerere, vt illi occurrant. t.186.20
Epiſcopus electus eximitur à patria poteſtate. 21
Epiſcopus in ſignum dignitatis, & ſpiritualis quoque Matrimonij cum Eccleſia ſua annulum portare poteſt in digito, & Miſſa, ac alijs Epiſcopalibus ornamentis condecoratur. 22
Epiſcopi poſſunt cum Altari portatili vbique locorum Eccleſiam celebrare per ſe, vel per alium in præſentia ſua. t.187.24
Epiſcopis omnibus indifferenter permittitur celebrare facere in Capella ſui Palatij. 25
Benedicere ſolemniter populum in ſuis Diœceſibus poſſunt Epiſcopi. 26
Interdicti tempore poſſunt Epiſcopi celebrare, & in ſui præſentia facere celebrari. 27
Confeſſorem ſibi eligere non poteſt Epiſcopus Sacerdotem non ſubditum, qui à proprio Epiſcopo non ſit approbatus. 28
Cathedratici exactionem, & Canonicam portionem, & alia ſimilia, quæ ad legem Diœceſanam pertinere dicuntur, habent Epiſcopi. 29
Epiſcopi ad teſtimonium dicendum flagitari non poſſunt. 30
Iurans Epiſcopus in teſtimonio dicendo, aut de calumnia, non tangit Euangelia, ſed tantùm à longè manus eleuat verſus illa. 31
Iudices eſſe poſſunt in cauſis ſuarum Eccleſiarum Epiſcopi. 32
Iudicium Epiſcopi in quacumque cauſa eligere cuicumque licitum eſt. 33
Conſeruatores Iudices dantur Epiſcopi, vel alij tantùm in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti. 34
Epiſcopi ſi à quoquam rebus proprijs ſpolientur, vel à ſuis ſedibus eijciantur, ſunt ſtatim in omnibus reſtituendi antequam vllum crimen eis obijci poſſit. 35
Perſecutores Epiſcoporum grauium pœnarum ſententiis puniuntur. t.188.36
Ciuitas illa perpetuò eſt Paſtore priuanda, quæ cauſa fuerit Epiſcopum ſuum interimere. 37
Correctione Epiſcoporum cùm deliquerint quanta cum reuerentia, & circumſpectione ſit procedendum. 38
Epiſcopi accuſati nequaquam ſunt citandi, vel monendi, vt perſonaliter compareant niſi ob cauſam ex qua deponendi, vel priuandi eſſent. 39
Epiſcopi ex quouis delicto etiam atrociſſimo ad Romanam Curiam citari non poſſunt niſi accedat ſpecialis commiſſio manu Papæ ſignata. t.189.40
Teſtes contra Epiſcopos in criminali cauſa nonniſi conteſtes, & bonæ famæ, exiſtimationis, & conuerſationis fuerint, reijciendi ſunt. 41
Cauſæ criminales Epiſcoporum, ex quibus comparere perſonaliter debent à ſolo Romano Pontif. cognoſcendæ, & terminandæ ſunt, quamuis Epiſcopi ſint titulares. 42
Epiſcopi hæretici non poſſunt ab Inquiſitoribus Fidei puniri. 43
Minores Epiſcoporum cauſæ à Concilio Prouinciali, vel à deputatis per illud terminandæ ſunt. 44
Concilium Prouinciale non poteſt formare proceſſum in cauſis criminalibus grauioribus contra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illud ad Sanctiſſimum. 45
Iudices Eccleſiaſtici à Sede Apoſtolica deputati contra Epiſcopos qualiter procedere debeant? 46
Officialibus Metropolitanorum prohibetur cenſuras in Suffraganeos proferre ob reuerentiam Pontificalis officij, niſi adhuc non fuerint conſecrati. 47
Suſpenſionis, vel interdicti ſententiam ipſo facto incurrendam nunquam incurrunt Epiſcopi, niſi de eis in edicto expreſſa mentio habeatur. 49
Verbum Epiſcopi ſanum oportet eſſe, & irreprehenſibile. t.194.26
Epiſcopus monebit populum diligenter teneri vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe vbi commodè fieri poteſt ad Verbum Dei audiendum. 30
Epiſcopus non debet ſe interponere in Monaſterijs, in quibus viget Regularis obſeruantia. t.198.18
Epiſcopi ſori ſunt ſponſi Eccleſiarum. t.247.15
Epiſcopus nullus alienas plebes vſurpare poteſt. t.265.46
Epiſcopo mortuo nihil debet ab Epiſcopo innouari. t.325.135
Epiſcopus eos dumtaxat ordinare poteſt qui de ſua ſunt Diœceſi, & ordinaria iuriſdictione. t.333.19
Epiſcopi non iurant tactis ſcripturis, niſi id ſpecialiter exprimatur, & quando conſecratur. t.379.14
Impotentes ad iter, vt cæci, claudi, & ſimiles, poſſunt ab Epiſcopo abſolui etiamſi percuſſio enormis ſit, ab excommunicatione ob Clerici percuſſionem. t.391.98
Ægri, ſeu valetudinarij ab excommunicatione ob percuſſionem Clerici poſſunt ab Epiſcopo abſolui. 99
Infirmi, & valetudinarij dicuntur ex conſilio Medicorum. 100
Impedimentum legitimum habens propter quod excommunicatur ob Clerici percuſſionem non poteſt Papam adire ſine graui periculo vitæ, ab Epiſcopo abſolui poteſt. 101
Impedimentum quoad hoc propoſitum habet is, qui ire non poteſt, licet mittere valeat pro abſolutione. t.392.102
Epiſcopus poteſt abſoluere quoſcunque ſibi ſubditos ab excommunicatione etiam propter enormem percuſſionem, modo delictum ſit occultum, & non deductum ad forum contentioſum. t.392.105
Epiſcopus, & illius Vicarius poteſt punire ſuos familiares delinquentes in officio, ſicuti poſſunt ſæculares. t.470.32
Epiſcopus licèt remittat iniuriam ſibi illatam, punit tamen iniuriantes ſuam familiam. t.472.48
Epiſcopus in ſua diœceſi de iure, & ex generali conſuetudine punit pœna corporis afflictiua, carcerat, & mulctat exilio etiam laicos pro crimine ſpectante ad ſuum forum, ſine miniſterio, vel requiſitione alterius Iudicis. 49
Epiſcopus eſt ordinarius in ſua diœceſi, ſicut ſummus Pontifex in vniuerſo Orbe. t.473.51
Epiſcopus habet familiam armatam. t.474.53.55
Epiſcopus dicitur Officialis communis. 54
Opinio quod Epiſcopo non liceat habere familiam armatam, tollit Iudici eccleſiaſtico præuentionem per capturam in cauſis mixti fori, præbet occaſionem fraudum, & delictorum. 57 & ſeq.
Epiſcopus in cauſa hæreſis eſt Iudex ordinarius. 59
Epiſcopo non eſt tributa facultas tenendi familiam armatam ſicut Inquiſitoris, quia aliàs de iure competit. t.475.61
Epiſcopus vt habeat facultatem exequendi contra laicos, non indiget præſcriptione, quia competit de iure communi, & ex præſcriptio ſacr. Concilij Trident. 66
Epiſcopus cum habeat facultatem à S. Concil. Trid. exequendi ſententiam contra laicos per proprios exequutores, accidit ex ſua vrbanitate, vt imploret brachium ſæculare. t.477.74
Epiſcopus licet imploret brachium temporale, non ideo prohibetur immediatè habere familiam armatam exemplo Inquiſitorum. t.478.68
Epiſcopus habet proprium territorium. 85
Epiſcopi ex generali conſuetudine procedunt ad realem, & perſonalem exequutionem, etiam contra laicos, ſine alterius licentia in cauſis fori eccleſiaſtici. 87
Epiſcopus non poteſt per cenſuras procedere, ac punire Regularem notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtrum delinquentem ſi à ſuo Superiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur. t.629.116
Miſſas & diuina Officia cum aſſiſtentia ſuorum Canonicorum etiam in Pontificalibus celebrare poteſt Epiſcopus in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis quamuis exemptis, & priuilegiatis. t.644.147
Epiſcopus quid facere debeat quando ſtatuta ſunt contra libertatem Eccleſiæ? 2.50.120
Epiſcopo pertinet in limine fundationis beneficij examinare locum erectionis, dotis congruentiam, & futurum regimen. 2.125.20
Epiſcopus non poteſt diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochi ſubiecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſub prætextu

Digitized by Google

prætextu quod populus eſſet numeroſus. 2.166.19
Epiſcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè ſubiectus, tunc illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuoluetur. 2.225.112
Deuolutio fit, ſi ij, ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus. 113
Epiſcopus an poſſit non ſolùm legatum, ſed etiam Canonicam portionem vendicare, ſtante fraude ex parte teſtatoris modicum legantis? 2.338.34
Epiſcopo ſi quid fuerit relictum, Cathedralis Eccleſia de eo poterit Canonicam petere portionem, niſi teſtator expreſſerit, vt nihil quæratur Eccleſiæ, quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum. 35
Epiſcopo, vel Eccleſiæ, quando aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio, ſicut etiam eſt facienda, quando Epiſcopo, & Eccleſiæ coniunctum relinquitur. 36
Epiſcopus fit executor, vt voluntas defuncti in profanis adimpleatur, tranſacto anno. 2.412.28
Epiſcopus vigore Concilij Trid. poteſt reducere numerum Anniuerſariorum, & Officiorum pro defunctis. 2.418.64
Vide *Archiepiſcopus, Abſolutio, Diſpenſatio, Reliquia.*
Equites Militarium Ordinum Religioſorum appellatione propriè & ſtrictè non veniunt, niſi in fauorabilibus, vel vbi adderetur aliquod verbum vniuerſale. 1.617.19
Equites Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani ex proprietate ſermonis veniunt appellatione Religioſorum in quacumque materia etiam pœnali, vel odioſa, ſi aliàs mente diſponentis contrarium non appareat. 23
Equites S. Ioannis Hieroſolymitani verè, abſolutè, & propriè religioſi ſunt, & aliorum more tria vota ſolemnia emittunt ſub regula ab Eccleſia approbata. 1.617.24
Equites Capellani Religionis Sancti Stephani præſentari valent ad Eccleſias ſæculares. 2.150.05
Equites S. Ioannis Hieroſolymitani veri ſunt Religioſi. 26
Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religioſi non ſunt. 2.151.07
Equites Militares non ſolum *ſancti Ioannis Hieroſolymitani*, ſed etiam Chriſti, S. *Iacobi*, & ſimiles, ſunt eccleſiaſticæ perſonæ. 2.250.18
Religioſorum appellatione veniunt in quacunque materia etiam pœnali & odioſa ex proſperitate ſermonis Equites *S. Ioannis Hieroſolymitani*, non ſic alij, qui matrimonium contrahunt. 29
Religionem ingredi abſolutè vouens ſatisfacit voto ſi Religionem Equitum S. Ioannis Hieroſolymitani ingrediatur, ſecus ſi ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt. 30
Equites *ſancti Ioannis Hieroſolymitani* comprehenduntur ſub decreto Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 3.* 2.153.34
Equites *Hieroſolymitani* nihil proprij habere poſſunt, illorumque bona ad Religionem pertinent. 2.154.40
Equites *Hieroſolymitani* quicquid acquirunt Religioni acquirunt ſicut cæteri Religioſi. 41
Hæreditas delata Equiti Hieroſolymitano poſt profeſſionem emiſſam acquiritur Religioni. 42
Equites *Hieroſolymitani* nullam habent teſtamenti factionem. 43
Equites *Hieroſolymitani* non poſſunt alienare bona Commendæ. 44
Equites *Hieroſolymitani* non poſſunt ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus velit Religio, poſſunt tamen ex earum redditibus ſumere alimenta, & expenſas facere. 45
Equites *Hieroſolymitani* non habent velle nec nolle, quia dependent prorſus à Magni Magiſtri voluntate. 46
Equites *Hieroſolymitani* an ſuccedant in feudis? 2.155.49
Equites *Hieroſolymitani* non admittuntur ad fideicommiſſum perpetuum familiæ relictum, excluſis eccleſiaſticis. 50
Equites *Hieroſolymitani* etiamſi degant extra Conuentum nunquam à nexu obedientiæ ſoluuntur. 51
Equites *Hieroſolymitani* ſunt incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari. 52
Papa quando diſpenſat cum Militibus *Hieroſolymitanis* *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.*
in voto caſtitatis? 53
Equites *Hieroſolymitani* non admittuntur ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum. 54
Equitem *Hieroſolymitanum* ipſa Religio alere debet. 2.155.56
Eremitæ ſiue Anachoritæ ſpeciali nomine dicebantur, qui primo in ſolitudine, ſiue eremo habitabant. 1.529.13
Eremitæ S. Auguſtini gaudent priuilegio, ne alij Religioſi mendicantes iuxta illorum conuentus per ſpatium cannarum 140. noua loca erigant. 1.543.89
Eremitæ S. Auguſtini fruuntur priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus mendicantium. 90
Officium Sacriſtæ capellæ Palatij Apoſt. conceſſum eſt Fratribus Eremitis S. Auguſtini. 91
Eremitæ S. Auguſtini diſcalceati à quo inſtituti, & confirmati, & quibus gratiis fruantur. 92
Prouincia Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in Hiſpania in quatuor diuiditur cum electione Vicarij Generalis. 93
Congregatio Italiæ Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in quatuor Prouincias diuiditur. 94
Eremitæ S. Hieronymi per Hiſpaniam à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.552.144
Eremitæ S. Hieronymi per Italiam à quo inſtituti, & quando inceperint. 147
Eremitæ B. Petri de Piſis à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.553.148
Eremitæ S. Hieronymi in Feſulanis à quo inſtituti, & quando inceperint. 150
Eremitæ S. Auguſtini Congregationis Galliæ reformatorum tranſire poſſunt ad Carthuſienſes, non verò ad alios. 1.565.184
Eremitæ an & quando dicantur religioſi. 1.615.6
Euchariſtiam ſacram licitè non adminiſtrat Sacerdos, niſi ab ordinario, Papa ſcilicet, Epiſcopo, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam, vel præſumptam. 1.358.42
Euchariſtiæ ſacramentum ſolum in ſe ipſo perficitur, cum reliqua ſacramenta non niſi in perſona eius, cui conferuntur, fiant. 1.117.23
Sacramenta, & conſecrationes quare in certis ſpeciebus, vel elementis conficiantur. 24
Excommunicatio Epiſcopi pro tota Diœceſi non ligat eos ſubditos, qui commorantur in loco exempto intra eandem Diœceſim. 1.266.54
Excommunicationem nullam incurrunt percutientes mulieres intrantes Canonicè Monaſteria, in quibus Religio non eſt approbata, nec ipſæ mulieres profitentur. 1.383.18
Excommunicatio incurſa ob obligationem Cameralem non pendet ex vi pacti ab initio ſuſcepti, ſed fertur ob contumaciam exinde ſequutam. 1.455.81, 82
Excommunicatio ex decreto Sacr. Concil. non niſi in ſubſidium eſt proferenda, poſtquam conſtiterit, non poſſe fieri exequutionem realem, vel perſonalem. 1.477.76
Excommunicatio eſt maior pœna quam habeat Eccleſia, quia tanquam gladius reſecans membrum à communi corpore fidelium, ſobriè, & cum circumſpectione eſt exercendus. 77
Excommunicatio Canonis, vide *Canon*.
Excommunicatus, vide *Immunitas*.
Execratio eſt rei ſacræ in profanam conuerſio. 2.185.5
Execrabile dicitur quicquid abominabile, & nefandum videtur. 6
Execratio quandoque pro iuratione accipitur, quæ maledictis obſtringitur ſi contrauenerunt iuramento. 7

Executio.

Leges Regiæ tollunt indiſtinctè eccleſiaſticis facultatem exequutionis realis, & perſonalis contra laicos per proprios miniſtros in criminalibus fori eccleſiaſtici. 1.478.92
Tempus vnius anni, ſimiléque ſpatium à lege præfinitum ad executionem vltimarum voluntatem, an poſſit à Iudice reſtringi? 2.014.39
Epiſcopus an non ſolum poſſit, ſed etiam teneatur exequi teſtatoris mandata, conſtito legitimè de executoris negligentia. 40
Teſtator ſi ſecundos executores conſtituat, interdicátque, ne ad Epiſcopum executio deuoluatur, an nihilominùs poſſit ipſe exequi, vel executores compellere. 41
Teſtator ſi prohibeat, ne executores rationes reddere compellantur, an valida ſit rationis remiſſio? 2.415.42
Executio teſtamenti impeditur ante aditam hæreditatem. 2.412, 29

Digitized by Google

Iudex poteſt, vel officio, vel ad partis petitionem, ſtatim compellere hæredem, vt exequatur teſtatoris voluntatem, ſimul atque adierit hæreditatem. 30
Spatium à lege conceſſum pro exequendis vltimis voluntatibus, non incipit currere, niſi poſt aditam hæreditatem, & monitionem ſubſequutam ad effectum, vt poteſtas exequendi ad Epiſcopum deuoluatur, vel vt hæres priuetur emolumentis. 31
Poteſtas exequendi vltimas voluntates deuoluitur ad omnes habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. 32
Executori non licet ſuper validitate ſententiæ, cuius executioni aditus eſt, pronunciare. 1.458.123
Exequutor ab Auditore Cameræ in partibus deputatus non poteſt declarare nullas eſſe cenſuras ab eodem A.C. promulgatas. 124
Exequutores teſtamentarij munus obire poſſunt abſque ſuperioris licentia religioſi, qui extra clauſtra ſunt, vt beneficiis perpetuis præſint. 1.622.69
Exequtores vltimarum voluntatum eſſe non poſſunt Fratres Minores, etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia. 70
Executor datus ad bona inter pauperes diſtribuenda, an ſibi poſſit tanquam pauperi diſtribuere. 2.417 61
Exemptio Clericorum à iuriſdictione Iudicis laici, an ſit Iuris diuini? 1.395.1.5
Clerici & Eccleſiæ tam in perſonis, quàm in bonis, quæ verè & propriè ſpiritualia ſunt, attenta lege diuina ſuam habent exemptionem. 1.396.6
Iuri diuino & Canonico maximè conſentaneum fuit, quod Clerici, & cæteræ eccleſiaſticæ perſonæ, à poteſtate ſæculari etiam in temporalibus eximerentur. 1.397.7
Clerici coniugati etiam cum vnica, & virgine exemptione à tributis non gaudent. 1 487.18
Clerici coniugati Orientales, qui *Græci* nuncupantur, & eorum vxores legitimæ, ac filij legitimi eorum parentum vita durante gaudent exemptione à tributis. 19
Familia Clericorum, quæ in eorum domo commoratur, & illorum expenſis alimentatur, gaudet priuilegio exemptionis, ſed contrarium in puncto iuris verius. 21.& ſeq.
Eremitæ, qui ex quaſi traditione per Epiſcopum, alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, gaudent priuilegio exemptionis. 1 488.25
Milites Religioſi in Hiſpania gaudent priuilegio exemptionis quoad fructus tantùm ſuarum Commendarum. 26
Coloni Eccleſiæ, aut Clericorum an gaudeant priuilegio exemptionis? 1 489.30
Coloni partiarij bonorum eccleſiaſticorum gaudent priuilegio exemptionis collectarum tam ordinariarum, quàm extraordinariarum proportione colonica. 31
Exempti quicunque offendentes officiales curiæ Epiſcopalis in actu exercendi ſuum officium, poſſunt ab eodem Epiſcopo coërceri, & puniri. 1.634 154.
Exempti omnes ad publicas proceſſiones vocati accedere compelluntur. 156
Exempti ab Ordinariorum poteſtate qui, vide *Monaſterium*.
Exorciſta Græca voce ſic dictus, qui Latinè adiurans, ſiue increpans dicitur. 1.371.13
Materia & forma Exorciſtæ, quæ ſit. 14
Officium Exorciſtæ quod ſit? 15
Exorciſmus eſt adiuratio contra dæmones. 16
Exorcizare dæmones qui poſſint? 17
Exorcizare energumenos omni die eſt permiſſum. 18
Exorciſtæ non debent cum dæmone iocari. 1.371.19
Exorciſtæ cauere debent ne dæmonem per modum obſecrationis abigant. 20
Exorciſta eſt inferior Acolyto. 21
Expectatiuæ ſunt omninò ſublatæ. 2.233.100
Expeditio litterarum Apoſt. ſi fiat multis expenſis, præſumitur in omnibus, & per omnia facta de mandato illius cuius intereſt. 1.443.34
Expenſas, quas Clericus in meliorandis rebus Eccleſiæ de ſuo patrimonio fecit, tam ipſe, quàm eius hæres repetere poteſt. 2.317.66
Expoſiti ante Eccleſiam, vide *Eccleſia*.
Extractus ab Eccleſia, vide *Eccleſia*.
Extremæ Vnctionis miniſtri ſunt ſoli Sacerdotes. 1.357.34

F

Fabricatores falſæ monetæ, vide *Immunitas*.
Falcidia, & Trebellianica de legatis ad pias cauſas non eſt detrahenda. 2.413.84
Falcidia non deducitur ex relictis Confraternitatibus. 85
Familiares Epiſcopi quibus qualitatibus præditi eſſe debeant? 1.153.15
Familiares ſanctæ Inquiſitionis ſunt exempti à iuriſdictione ſæculari. 1.469.25
Familiares, & de familia Epiſcopi dicuntur omnes exiſtentes in eius ſeruitio. 1 471 33
Notarius & illius Subſtitutus, Fiſcalis, Nuntius, Cuſtos carcerum, Bacillellus, Bittuarij, dicuntur de familia Epiſcopi. 34
Familiaris dicitur qui viuit expenſis Epiſcopi. 35
Familiares Epiſcopi ad hoc vt conſequantur fori priuilegium non eſt neceſſe vt ſint deſtinati ad aliquod certum officium, & in eo delinquant. 38
Familiares nobiles non debent eſſe minus priuilegiati quàm familiares mercenarij, & viles. 41
Familiares Epiſcopi delinquentes extra officium, habent priuilegium fori vt puniantur ab Epiſcopo. 1.471.42
Officialis committens delictum in officio, ſortitur forum non ratione loci, ſed officij, & iuriſdictionis. 43
Theſauri dictum, ſcilicet opinionem, quod familia Epiſcopi vtatur priuilegio fori, nec legibus, vel ratione defendi, reprobatur, & reſpondetur ad contraria. 45
Doct. *ex cap. fin. de offic. Archid.* rectè inferunt familiares Epiſcopi gaudere priuilegio fori. 46
Familiares Nuntij Apoſtolici fruuntur priuilegio fori. 1.479 94
Famulas etiam ſenes habere non debent Clerici. 1.510.3
Famuli inſeruientes Eccleſiæ, vel Clericis, vtuntur priuilegio fori de iure Canonico, & ciuili. 1 467.1
Famuli perpetuo addicti Clericis, vel Eccleſiæ, tanquam bona propria ſunt exempti à iuriſdictione Iudicis ſæcularis. 1.480.102
Felix II. an fuerit verus Pontifex? 1.36.56
Feſta, & ieiunia ex præcepto Epiſcopi ſeruare non tenetur quis in loco exempto ab illius iuriſdictione, quamuis ſit intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi. 1.266.53
Feudum vbi negatur ad dominum pertinere, tunc vaſallus coram illo conueniri non poteſt. 1.425 134
Feodum ex rebus Eccleſiæ quomodo conſtituendum? 2.437.25
Feudum quid ſit? 26
Feudum, cuius ſeruitium reale eſt aut perſonale, quod honeſtè per Monachum, ſeu per idoneum ſubſtitutum præſtari poſſit, tranſit in Monaſterium durante vita feudatarij profeſſi. 2.441.10
Fideiuſſiones de rebus Eccleſiæ ab anteceſſoribus factæ quomodo obligent ſucceſſores? 2 437.18
Fideles in exordio naſcentis Eccleſiæ nihil proprium poſſidebant, ſed erant illis omnia communia. 1.158.1
Fideles tunc electi vt fugerent malorum ſocietatem & dæmonum inſidias in abdita loca receſſerunt. 2
Fideicommiſſum ſi vni relinquatur pro parte in cauſam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam ſaltem pro parte? 2.92.96
Fidei in cauſis propter earum grauitatem appellatur ad Papam. 1.107.63
Fidei profeſſio quomodo emittenda à promouendis tam ad Eccleſias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares. 1.136.159
Fidei profeſſio poteſt fieri coram Vicario etiam Epiſcopo non impedito. 1.272.55
Fidei profeſſio poteſt fieri per Procuratorem ſpeciali mandato conſtitutum. 56
Dignitates, & Canonicatus Cathedralium Fidei profeſſionem facere tenentur, ſiue ſint ſeculares, ſiue Regulares; & ſiue ſint ſubiectæ, ſiue exemptæ. 1.273 57.& ſeq.
Fidei profeſſionem omittere non tenetur qui eam omiſit in adeptione ſimilis Dignitatis. 59
Prouiſus de Dignitate Sede Epiſcopali vacante tenetur facere Fidei profeſſionem. 60
Prouiſus Dignitate ſiue per obitum, ſiue per reſignationem tenetur facere profeſſionem Fidei. 61
Monitio de neceſſitate non requiritur ad faciendam Fidei profeſſionem. 62
Coadiutores Dignitatum durante coadiutoria non tenentur facere profeſſionem Fidei. 63
Portionarij, & alij prouiſi de Capellaniis in Eccleſia Cathedrali non tenentur facere Fidei profeſſionem. 64
Dignitates Eccleſiarum Collegiatarum non tenentur facere profeſſionem Fidei. 65
Fidei profeſſio fieri debet intra duos menſes ad minus à die captæ poſſeſſionis Dignitatis in Cathedrali. 66
Terminus duorum menſium datus ad faciendam profeſſionem

Digitized by Google

feſſionem Fidei non curric prouiſio, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtet quominus illam accipiat. 67
Prouiſus tenetur probare ſe feciſſe Fidei profeſſionem quando Ordinarius ſuper illa inquirit. 68
Fidei profeſſio omiſſa creditur ſi pars dicat illam feciſſe, dummodo collatio beneficij ſit decennalis. t.274 69
Fidei profeſſionem omittens peccat mortaliter, niſi per ignorantiam, ſeu inaduertentiam illam non fecerit. 70
Fructuum amiſſionem incurrit Fidei profeſſionem non emittens debito tempore 71
Fidei profeſſionem non emittens inter duos menſes, minimè tenetur fructus amiſſos reſtituere donec condemnetur. 72 & ſeq.
Diſtributiones quotidianæ non amittuntur ob non factam Fidei profeſſionem. 74
Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem cui aſſignandi & applicandi ſint. 75
Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem non poteſt condonare Ordinarius. 76
Fidei profeſſionem omittens non poteſt quoad fructus amiſſos retinendos regula de annali ſe tueri. 77
Fidei profeſſionis omiſſio non excludit prouiſos circa titulum, & proprietatem, nec tollit omnino poſſeſſionem, ſed impedit illius effectum. t.275.78
Poſſeſſio adepta per prouiſum, qui tenebatur facere profeſſionem Fidei eſt manutenibilis. 79
Vide *Profeſſio*.
Filius conuerſus ad Fidem tenetur alere parentes infideles etiam in concurſu extranei fidelis. t.581.25
Filij aut filiæ ſi à parentibus in infantia Religioni tradantur vt ſint Religioſi, an & quando teneantur perſeuerare, vel poſſint egredi. t.650 13
Filiusfam. etiam de conſenſu patris, teſtari non valet, niſi teſtetur ad pias cauſas. t.450.74
Fiſcus venditor ad inſtar priuati tenetur defendere emptorem in foro, quo emptor conuenitur. t.428.110
Floriacenſes à quo inſtituti, & quando inceperint. t.535. 66
Fœminæ ſubintroductæ quæ appellentur? t.510.40
Clerici ſoli ad alloquendas fœminas accedere prohibentur. t.511.50
Fœminæ non ſunt facilè in obſequium, & famulatum Monialium intra monaſteria intromittendæ, quamuis ſint honeſtæ vitæ. t.653.49
Vide *Mulier*.
Fœmina religioſa, vide *Religioſa*.
Fontis Coryli Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit? t.532.47
Fontis Ebraldi Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. t.534 61
Forenſis, & extraneus contrahens in loco, ligatur ſtatutis illius loci. t.415 91
Forma cap. quia propter, de elect. ita eſt de ſubſtantia electionis, vt aliter facta electio non teneat. t.248 162
Subſtantialia formæ *cap. quia propter, de elect.* vnde incipiat? 187 & ſeq.
Forma *cap. quia propter, de elect* non eſt ſublata per Concil. Trident *ſeſſ* 25. *de Regular. c.* 6. t.667.4
Formula licentiæ dandæ per Epiſcopum Clerico, vt deponat coram iudice ſæculari. t.518.105

De Fori priuilegio.

Clerici nec inuitè nec voluntariè priuilegio fori renunciare poſſunt. t.397.8
Fori priuilegio vt gaudeat Clericus in minoribus attenta noua diſpoſitione *Conc. Trid.* quæ concurrere debeant? t.398.12
Beneficiati gaudent priuilegio fori etiamſi habitum clericalem, & Tonſuram non deferant. 13
Beneficij collationem obtinens etiam ante adeptam poſſeſſionem fori priuilegio potitur, modò conſtare poſſit de valida collatione 14
Beneficiatus adhuc gaudet fori priuilegio etiamſi beneficium obtinere non poſſet, ſi de facto in eius poſſeſſione non reperiatur. t.399.15
Beneficium etiam modici valoris obtinens fori priuilegio gaudet. 16
Promotus ad Ordines cum collatione vnius beneficij redditus duorum ſcutorum annuorum gaudet fori priuilegio. 17
Capellaniam collatiuam obtinens fori priuilegio gaudet. 18
Coadiutoriam cum futura ſucceſſione à Papa obtinens gaudet fori priuilegio. 19
Fratantiam pro comitandis cadaueribus defunctorum Neapoli habens, gaudet fori priuilegio. 20
Penſionem obtinens, an gaudeat fori priuilegio. 21
Clerici in minoribus non beneficiati vt fori priuilegio gaudeant, quæ requirantur. 22
Clericus vt priuilegio fori gaudeat, tenetur habitum clericalem & Tonſuram ſimul deferre. t.400.23
Clericus in minoribus habitum clericalem & Tonſuram dimittens priuilegium fori penitus amittit, etiamſi prius eum Epiſcopus non admonuerit, vt habitum tonſuramve reaſſumat. 24
Fori priuilegium non amittit Clericus ſi habitum à ſe geſtari ſolitum ad breue tempus depoſuerit. 25
Fori priuilegium non amittitur niſi præceſſerit trina monitio ſpecialis nominatim, & in perſonam facta. 26
Licentia, & mandatum inſeruiendi alicui Eccleſiæ, vel degendi in aliquo ſeminario, aut verſandi in aliqua ſchola, expreſsè ab Epiſcopo concedi debet vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat. t.401.29
Seruitium vtplurimùm intermiſſum non impertat Conc. Trid. vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat, ſed potius moralem perſeuerantiam ſaltem pro maiori parte 31
Seruitium hoc debet præſtari de præſenti, & non ſufficit in temporalibus. 32
Clerici in minoribus conſtituti ſi recuſauerint frequentare ſcholas, & Eccleſiam, ſed eſſet probabilis ſpes profectus, non poſſunt priuilegio fori priuari. 33
Clericus inſeruiens alteri Eccleſiæ, quàm illi, cui fuit adſtrictus, fori priuilegio gaudet. 34
Clericus in minoribus Eccleſiæ deſeruiens, non tamen ex mandato Epiſcopi, habitum & Tonſuram deferens, gaudet fori priuilegio 35.36
Clericus coniugatus an, & quando gaudeat fori priuilegio? t.402 37
Clericus coniugatus gaudet fori priuilegio in criminalibus tantum ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter pro crimine agatur, non autem in mere ciuilibus. 38
Fori priuilegio gaudet Subdiaconus, qui in vim Apoſtolicæ diſpenſationis cum vidua matrimonium contraxit, & penſiones Eccleſiaſticas obtinet. t.403 39
Regulares omnes profeſſi, eorum conuerſi, & Nouitij, & Moniales gaudent fori priuilegio. 40
Fratres & Sorores tertij Ordinis S. Franciſci ſi habitum Religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, fori priuilegio gaudent. 41
Reſpondetur contrarijs. 42
Mulieres, quæ in aliquibus Domibus ſe recludunt vt pœnitentiam agant, quando fori priuilegio gaudeant. t.404 43
Oblati quando gaudeant fori priuilegio? 44
Eremitæ, qui ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro traditi ſunt, fori priuilegio gaudent. t.405.45
Milites S. Iacobi, Calatrauæ, & ſimiles gaudent fori priuilegio. 46
Iudices ſæculares de cauſis Militum S. Iacobi, & ſimilium, an & quando cognoſcere poſſint. t.406.47
Milites non adhuc profeſſi priuilegio fori gaudent 48
Penſionis Translatio facta in non Clericum eſt nulla non obſtante quod actu eſſet Nouitius Religionis Calatrauæ. 49
Confratres Ordinis S. Ioannis portantes mediã Crucem albam dictam *Thau*, non gaudent fori priuilegio. 50
Hoſpitalarij, ſi Prælati auctoritate perpetuò deputati ſint ad ſeruitium alicuius hoſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti gaudent fori priuilegio, aliàs ſecus. 51
Inſeruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio. 52
Fori priuilegio non gaudent qui ſolum in accendendis lampadibus, & aperiendis portis Eccleſiæ deſeruiunt. 53
Diaconi Seluatici an & quando fori priuilegio gaudeant, remiſſiuè. 54
Familiares Epiſcoporum etiam laici gaudent fori priuilegio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus. 55
Famuli conductitij Clericorum, ac alij Religionibus inſeruientes fori priuilegio an gaudeant? t.407 56
Clericus in minoribus Ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis non gaudet fori priuilegio 66
Clericus ordinatus per ſimoniam, vel ante legitimam ætatem, fori priuilegio gaudet. 67
Clericus ordinatus ab hæretico, excommunicato, ſuſpenſo, degradato, *&c.* fori priuilegio gaudet. 68
Bigamus Clericus omni Clericorum priuilegio cenſetur exutus, & foro ſæculari adſtrictus. 69
Bigamus licèt denudatus remaneat omni priuilegio clericali, tamen per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper remanet Clericus. 70

Clericus, qui dimiſſo habitu clericali ſæcularibus negotiis ſe immiſcet, niſi prius tertio fuerit monitus priuilegium fori non amittit. 71
Clericus vt priuilegio fori priuetur ex quo enormitatibus ſe immiſcuit, duo requiruntur. 72
Vxores Clericorum an fori priuilegio gaudeant? 62
Coloni partiarij Epiſcoporum durante colonia gaudent priuilegio fori. 1.410.63
Protonotarij non participantes fori priuilegio gaudent ſi in habitu clericali incedant. 1.411.65
Clericus exercens artem vilem, an amittat fori priuilegium? 1.412 78
Aſſaſinus Clericus fori priuilegium amittit, & puniri poteſt à ſæculari Iudice. 1.413 83
Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel etiam Monachus factus, an fori priuilegio gaudeat? 1.414.87
Ordinatus poſt delictum commiſſum fraudulenter, & doloſé, vt ſæcularis, forum euaderet, non liberatur à foro ſæculari, quoad bona tantùm. 89
Forus perſonæ præfertur in concurſu fori, ratione rei, & ratione perſonæ. 1.420.110
Fori ad qualitatem diſcriminandam potiùs ſequimur conditionem perſonæ quam rei. 1.421.112
Papa poteſt in certis Clericorum cauſis priuilegio fori derogare. 1.435.192
Fori priuilegium competit addictis perpetuo ſeruitio eccleſiaſticorum, non iis, qui ſeruiunt ad tempus. 1.467.4
Seruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio in gratiam ipſius Eccleſiæ, non autem propriæ perſonæ. 5.7
Qualitas perpetuitatis ſeruitij non eſt abſoluté neceſſaria ad priuilegium fori, ſed ſufficit ſeruitium temporale ita vt duret exemptio donec durat familiaritas. 6.9
Seruientes mercedem dietim, vel pro paruo tempore, non vtuntur priuilegio fori, ſecus ſi ad annum, vel longum tempus. 1.468.10
Fori priuilegium prodeſt famulis Eccleſiæ, & Clericorum, ſine quibus ſuo priuilegio commode frui non poſſent Clerici, & Eccleſia. 11
Iudicis arbitrio relinquitur, an Clericus, vel Eccleſia impediatur vti ſeruitio famuli. 12
Arbitrium huiuſmodi interponet Iudex eccleſiaſticus ob maiorem auctoritatem, non ſæcularis. 13
Seruientes Clericis, vel Eccleſiæ cum mercede, & ad tempus, non ſolum potiuntur priuilegio fori propter impedimentum ſeruitij, ſed & familiares militum, & ſcholarium. 14
Seruientium Eccleſiæ tres recenſentur ſpecies, videlicet Adſcriptitiorum, qui ſunt perpetui, Temporalium, & Inſeruientium gratis. 15
Seruientes gratis Eccleſiæ non ſunt perpetui obligatione, actu tamen poſſunt eſſe. 1.469 16
Eccleſia maius commodum conſequitur ex inſeruientibus gratis, quàm ex perpetuis, & mercede conductis. 17
Seruientes Eccleſiæ ſine mercede conſequuntur priuilegium fori. 18
Priuilegium fori familiarium ſancti Officij comprehendit illorum vxores, & filios. 26
Familia Epiſcopi gaudet priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus. 1.470 30
Familia Vicarij Generalis, & Vicarij foranei, eodem fori priuilegio gaudet. 31
Fori pro priuilegio ſufficit quod familiaris ſit in obſequio, & ſeruitio, licet Epiſcopi expenſis non viuat. 1.471.37
Vide *Clericus*.
Franciæ Regibus ius nominandi Epiſcopos Summi Pont. indultu conceſſum eſt. 1.124.83
Franciſcani non poſſunt de licentia ſuorum Superiorum aduocati, vel procuratoris munus obire. 1.619.42
S. Franciſci Aſſiſinatis ordo quando inſtitutus. 1.561.174
S. Franciſci Aſſiſinatis Fratres conuentuales à quo inſtituti, & quando inceperint. 175
Fratria vnde dicantur. 2.80.66
Fraus à committente permittitur ſi ad diem, & locum conſtitutum non ſoluerit, & ſoluturus debitam quantitatem acceſſerit. 1.455.88

Fructus.

Epiſcopi in pleriſque Eccleſiis habent tertiam partem fructuum, & reliquas partes habent Rectores Eccleſiarum cum onere fabricæ. 1.304 7
Fructus neceſſarij indicantur, qui ad beneficiarij, & ipſius familiæ ſuſtentationem neceſſarij indicantur; & qui tales dicantur. 2.308.20
Beneficiorum fructus qui ad congruam ſuſtentationem neceſſarij non ſunt, ſed ſuperflui, in pauperes, & pios vſus erogare debent beneficiarij. 21
Beneficiorum fructus ſuperflui poſſunt à beneficiario inſumi in pauperes cuiuſcunque loci, vel in alios pios vſus. 2.309.22
Pauperes dicuntur illi, qui oſtiatim eleemoſynam quærunt, & qui vitam ex ſuo patrimonio commodé, & honeſté iuxta ſui ſtatus conditionem traducere non poſſunt. 23
Clerici turpiter, vel in profanos vſus expendentes fructus beneficiorum, & bona intuitu Eccleſiæ quæſita, licèt grauiter peccent, non tamen ad reſtitutionem tenentur. 24
Fructus beneficij eccleſiaſtici qualiter inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi. 2.319.75. & ſeqq.
Bulla Iulij III quid diſponat quoad hanc materiam, refertur. 78
Bulla Iulij III. de fructibus beneficiorum poſt mortem beneficiatorum, non eſt vſu recepta in Hiſpania, nec in Luſitania. 79
Bulla Iulij III. eſt vſu recepta in ſtatu Mediolanen. non tamen in prouincia. 80, 81
Beneficiatius poteſt obligare ſe obligatione perſonali ad dandam commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante eius vita. 2.318 72
Triennium, vltra quod Clericus non poteſt locare beneficij ſui redditus, computandum eſt ex tribus fructuum collectionibus. 73
Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia. 2.372.10
Fructus acquiſiti ex cauſa iniuſta, & iniurioſa, licitè tamen retenti dupliciter conſiderari poſſunt. 31
Fructus aliquando accipiuntur ciuiliter, aliquando naturaliter. 2.373.36
Fructus diuerſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus. 37
Fugientes ad Eccleſiam, vide *Eccleſia*.
Funus, vide *Sepultura*.
Fures non publici, vide *Immunitas*.

G

G*Abellas*, vel alia vectigalia, & tributa exigentes à Clericis, ſeu ex eorum bonis ſiue per ſe, ſiue per alium, excommunicationem nulli reſeruatam incurrunt. 1.485.9
Gabellam minimam ab eccleſiaſticis exigens non contrahit excommunicationem Bullæ in Cœna Domini. 11
Gabella Portugaliæ, *ſiſa* nuncupata, quæ ſolet imponi in carnibus, & vino ob communem Regni neceſſitatem, non poteſt exigi ab eccleſiaſticis. 1.486.12
Epiſcopus tenetur inquirere contra grauantes Clericos onere gabellarum, & collectarum etiam ipſis Clericis tacentibus, & non ſe querelantibus. 13
Conductores, & coloni bonorum Eccleſiarum an excuſentur à gabellarum ſolutione ſi vendiderint reditus, quos ex eccleſiaſticis bonis percipiunt? 1.490.32
Clerici, & aliæ perſonæ eccleſiaſticæ ſi aliquid vendant ad groſſum, ſeu minutim de reditibus bonorum, ſeu beneficiorum ſuorum, non tenentur ſoluere gabellas. 34
Priuilegium conceſſum Clericis, & Eccleſiis ne eorum prædia ſoluere teneantur gabellas, vel alia onera, prodeſt etiam emphyteutis. 1.497 62
Clerici negotiatores tenentur ſoluere gabellas pro rebus de quibus negotiantur. 1.498.63
Negotiari quando dicantur Clerici? 64
Clericus vt tanquam negotiator ad gabellæ ſolutionem condemnetur, neceſſaria eſt trina monitio, & non ſufficit vna peremptoria pro omnibus. 65
Vide *Tributum*.
Clerici ſi non per ſe, ſed per alium negotiationem exerceant, an excuſentur à gabella? 67. & ſeq.
Clerici negotiatores eo caſu, quo tenentur ad ſolutionem gabellæ, illa neceſſariò petenda eſt à publicanis coram eccleſiaſtico Iudice. 69
Garſia Loayſius Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici dum princeps & in ephebis eſſet, præceptor fuit, & inſtitutor. 1.125 77
Gerontocomium dicitur locus vbi ſenes pauperes, & infirmi curantur. 2.81.8
Gilbertini à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.535.63
Gloſſa auctoritas probabilis eſt, non neceſſaria. 2.39.146

Gradus

Gradus tres hominum in religionibus diſtincti reperiuntur, vel enim ſunt religioſi, ſeu monachi, vel conuerſi, vel oblati. 1.614.1
Grandimontenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando incœperit? 1.533.49
Graſſatores viarum, vide *Immunitas.*
Gratia, quam Papa conceſſerit, eo mortuo non reuocatur, etiamſi adhuc res integra maneat. 1.41 81
Data facit, vt Gratia dicatur in rerum natura. 2.248.198
Gratia an dicatur perfecta ex ſola ſignatura? 199
Iudex nullus in Curia etiam Cardinalis debet iudicare ſecundùm tenorem ſupplicationis concernentis gratiam, ſed ſecundùm litterarum expeditarum tenorem. 2.248.101
Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad eſſentiam, & effectum gratiæ. 202
Bullarum expeditio requiritur de ſtylo Curiæ quoad exercitium gratiæ, ſiue illius probationem, & canonizationem. 203
Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, vbi non agitur de canonizatione gratiæ, vel ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutionem. 204
Caſus tres diſtinguendi in materia iuſtificationis gratiæ. 2.251.230
in *Gratioſis* non eſt meræ facultatis partem acceptare, & partem impugnare. 1.456.124
Gregorius Magnus fuit inſignis humilitatis profeſſor. 1.29.28
Gregorius ſubditis redarguendi ſe facultatem præſtat. 1.30.34
Gregorius III. quomodo dixerit diſſolui matrimonium propter vxoris infirmitatem ſuperuenientem, *in cap. propoſuiſti*, 32.q.7. 1.38.60
Grotophonium dicitur locus vbi fœminæ debilium ſuſtentatrices habitant. 2.81.9
Gubernator dicitur qui Papa ad ciuitatem, vel Prouinciam Eccleſiæ regendam dirigitur abſque poteſtate Legati, qui nec ſit Cardinalis. 1.83.8
S. *Guilielmi* Ducis Aquitaniæ ordo à quo inſtitutus, & quando incœperit. 1.535.64
Guilielmitæ à quo inſtituti, & quando incœperint. 1.534.60

H

Habere, dominium importat. 1.340.14
Habitum demittens clericalem poteſt illum iterum reaſſumere non obſtante irregularitate ſuperueniente, & ordinarij prohibitione. 1.400.27
Iudex Eccleſiaſticus debet cognoſcere ſuper probatione habitus clericalis. 28
Habitum clericalem non deferentes Clerici, quas pœnas incurrant? 1.509 28
Habitum clericalem quando teneantur deferre penſionem habentes. 29
Clericus propter vnam habitus dimiſſionem non debet beneficio, vel fori priuilegio priuari. 1.509 32
Clericus, qui ratione paupertatis habitum proprio ordini congruentem geſtare non valuerit, non incurrit pœnas contra Clericos habitum non deferentes comminatas. 33
Clericus, qui propter aliquod veriſimile periculum transformari cogeretur, non incurrit pœnas comminatas contra habitum clericalem non deferentes. 1.509.35
Clericus domi ſuæ, & in occulto habitum dimittens, nullas incurrit pœnas. 36
Religioſi Societatis Ieſu non habent habitum proprium, & veſtiuntur ex vſu regionis, in qua habitant. 1.591.116
Nouitiorum induere habitum nouitiorum ab habitu profeſſorum diſtinctum non eſt de ſubſtantia anni probationis. 117
Nouitiorum habitus debet in omnibus religionibus diſtingui ab habitu profeſſorum. 1 596 64
Habitus nouitiorum vbi patenter à profeſſorum habitu diſtinguitur, tunc per quamcunque annualem habitus nouitiorum delationem non inducitur tacita profeſſio. 166
Habitus dimiſſio temeraria dicitur quando abſque cauſa fit, ſecus ſi ex iuſta cauſa 1.625 97
Habitus quando ex aliqua apparenti cauſa dimittitur poſtea aſſumendus, etſi illa cauſa non omninò honeſta ſit, nec excuſans excommunicationem non incurrit 98
Habitum occultans ſine cauſa eo modo vt à circumſtantibus cognoſci nequeat cuius ordinis religioſus ille ſit, incidit in excommunicationem contra dimittentes habitum latam. 1.626 99
Habitum gerens ſub pannis coopertum an ſit Apoſtata, excommunicationemque incurrat? 100
Habitum coopertum quando religioſus ex cauſa neceſſaria defert, & ab apoſtaſia, & ab excommunicatione excuſatur. 101
Habitum coopertum deferens Religioſus habitu alterius religionis an in pœnas incidat? remiſſiuè. 102
Epiſcopus regularis omittens habitum, & aſſumens illam albam, & candidam veſtem quæ ab Epiſcopis externus defertur, non incurrit excommunicationem latam contra monachos omittentes habitum. 103.
Habitum Regularem ſuſcipere & profeſſionem emittere non poſſunt vltra duas ſorores in eodem monaſterio abſque S. Congregationis licentia. 1.652 24
Heredes, ac ſucceſſores patronorum poſſunt propria auctoritate abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de Rectore alternis vicibus præſentando. 2.218.252
Religioſi non poſſunt hæredes inſtitui, ſi bona in communi obtinere non valent 2 420.78
Eccleſia quantumcunque abſque beneficio inuentarij adeat hæreditatem, vltra vires hæreditarias nunquam tenebitur. 2.426.118

Hiſpaniæ Rex.

Sixtus IV. Hiſpaniæ Regibus priuilegium conceſſit, vt quos ipſi petiuiſſent, ij omninò, & non alij Epiſcopi, præficerentur. 1.123.80
Adrianus VI conceſſit Carolo V. Imp. & Hiſpaniarum Regi, ac eius ſucceſſoribus ius præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea prouidebantur ad ſupplicationem Regum. 81
Hiſpania in Mahometanæ gentis ditionem deuenit, quia in debita reuerentia, & ſubiectione Sedis Apoſt. defecit. 1.437.200
Hiſtoriis maxima fides adhibenda. 1.264.32
Hiſtriones, & huiuſmodi dum comœdias agunt, ſeu laruati incedunt ſe cum habitu Religioſi accommodare non debent, aliàs venirent grauiter puniendi. 1.303.65
Vide *Mimus.*
Homicida, vide *Immunitas.*
Homines ſunt faciles ad diſſentiendum, & improbandum quod alteri placuit. 1.431.176
Honorius I. nec fuit hæreticus, nec Sergij hæreſi conſenſit. 1.37 57
Hoſpitalarij quæ perſonæ eligendæ. 2.83.40
Hoſpitale dicitur ab hoſpitibus, qui ibi gratis recipiuntur, vbi verò mercede ſoluta peregrini hoſpitantur, hoſpitium, vel diuerſorium appellatur. 2.81.1
Hoſpitalia quædam religioſa, & quædam non religioſa. 13
Hoſpitale religioſum dicitur quod auctoritate Epiſcopi eſt conſtructum, & erectum. 14
Hoſpitale ex quibus dignoſcatur fuiſſe erectum auctoritate Epiſcopi. 15
Hoſpitale in dubio præſumitur erectum abſque Epiſcopi auctoritate. 2.82.16
Hoſpitale potius præſumitur laicale, & profanum, quàm eccleſiaſticum. 17
Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata, licèt adminiſtrationem ſolùm temporalem habeant, ſunt materia ſimoniæ iure humano interdictæ. 18
Hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata gaudent eccleſiaſtica immunitate. 19
Hoſpitale non religioſum eſt illud, quod ad libitum cuiuſque perſonæ ſine Epiſcopi auctoritate fuit erectum. 20
Hoſpitale etiam auctoritate Epiſcopi non fundatum adhuc eſt locus pius de iuriſdictione eccleſiaſtica, & gaudet priuilegiis Eccleſiæ. 21
Hoſpitalium bona an poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis remiſſiuè. 22
Reſtitutionis beneficio an gaudeant hoſpitalia remiſſiuè. 23
Gabella an debeatur ex bonis hoſpitalium remiſſiuè. 24
Falcidia, & Trebellianica an detrahantur ex iis, quæ relinquuntur hoſpitalibus, remiſſiuè. 25
Hoſpitalia an & quando ſint beneficia eccleſiaſtica. 26
Beneficiorum appellatione veniunt hoſpitalia quæ non dantur

dantur in titulum, ſeu adminiſtrationem. a 83.27
Hoſpitalia ſunt beneficia eccleſiaſtica vbi vnita fuerint Eccleſiæ, ſeu eccleſiaſtico beneficiu, vel per viam electionis danda eſſent in titulum. 28
Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ad ſeminarij contributionem. 31
Hoſpitalia quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu adminiſtrationem, non tenentur ad ſeminarij contributionem. 32
Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi ſeminario in qua ſitum eſt beneficium. 33
Simoniæ materia non ſunt hoſpitalia illa, quæ priuata auctoritate conſtructa fuerunt, ſecùs ſi Prælati auctoritate conſtructa fuerint, ac proinde eccleſiaſtica, vel religioſa eſſent. 34
Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hoſpitale eccleſiaſticum eſt, & religioſum. 35
Hoſpitalia in beneficium conferri omninò prohibentur. 36
Hoſpitale poteſt in commendam conferri. 38
Rectores hoſpitalium præfici non poſſunt religioſæ perſonæ, niſi in his locis, quæ habent curam animarum annexam, Clerici autem ſæculares, & etiam laici præfici poſſunt. 39
Hoſpitalia, & pia loca omnia de iure communi ſubſunt iuriſdictioni, & ſollicitudini Epiſcopi in cuius Diœceſi ſita ſunt. a 84.46
Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei, non ſunt exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam. a.85.52
Exequutio aduerſus adminiſtratores hoſpitalium condemnatos ſiue ſoli Ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cum alijs deputatis ad ipſum Ordinarium ſpectat. 52
Epiſcopus animaduertere poteſt in Rectorem hoſpitalium, leproſariorum, &c. qui negligunt, ſeu non verſantur vt oportet in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione. 54
Viſitare poteſt Epiſcopus omnia hoſpitalia, & pia loca etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in caſibus à iure conceſſis. 55
Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum protectione fuerint, non poſſunt Epiſcopi, nec eorum Officiales viſitare. 56
Viſitare poteſt Epiſcopus diuinum cultum, & ornamenta in hoſpitalibus, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt. 62
Hoſpitalia tantùm, quæ expreſſè reperiuntur ſub immediata Regum protectione, continentur in exceptione Concilij Trid. *ſeſſ. 22. de reform. c. 8.* non tamen omnia, quæ ſita ſunt in prouinciis, & ditionibus cuiuſque Regni. 62
Epiſcopo hoſpitale aliquod viſitare volenti ſi opponatur exceptio quod ſub Regum immediata protectione exiſtat, ad ipſum Epiſcopum talis exceptionis cognitio, & diffinitio pertinere debet. a.86.63
Perſonæ ſi deficiant quæ in hoſpitali curari debent, quid faciendum de redditibus. 64
Hoſpitalia, & cætera loca pia gaudent iure minoris. a. 103.9
Hoſpitalia ad pia inſtituta ſine Epiſcopi auctoritate, licèt eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen loca pia, cùm in eis opera pietatis exerceantur. a.336.21
Hoſpitalia ſola data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel redditus, aut prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere pro ſeminario. a.349. 16
Hoſpitalitas commendatur. a.86,65
Hoſpitalitatis fratres, & infirmis miniſtrantes B. Ioannis Dei à quo inſtituti & quando incœperint. t.557.161
Tò Huiuſmodi, eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus. 1.457.112
Humiliati à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.135.65

I

I*Acobus* Berettus circa proprios exequutores Epiſcopi, reprobatus. t.477.79
S. Iacobi apud Hiſpanos ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. t.560.168
S. Iacobi apud Luſitanos ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. t.561.169
Ieiunia, vide *Feſta*.
Ieſuati à quo inſtituti, & quando inceperint. t 551.142
Ignarus intelligitur, qui ex defectu ſcientiæ ita eſt Eccleſiæ inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij ſui executionem ſunt neceſſaria. a.278.92
Illegitimus per ingreſſum religionis, & in ea profeſſionem emiſſam eo ipſo aptus ſit ad omnes Ordines etiam ſacros ſuſcipiendos ſine vlla noua ſuperiorum indulgentia. t 599.187
Illegitimi per ſolemnem profeſſionem in religione factam non redduntur habiles ad Prælaturas in ea. t.600.193
Illegitimus per ingreſſum religionis non efficitur legitimus quoad effectum ſucceſſionis. t.601.196
Illegitimus factus monachus, & profeſſione legitimatus, non poteſt de conſenſu ſui ſuperioris vicarius Epiſcopi creari. 197
Papa ſolus ſeclusis religionum priuilegiis poteſt diſpenſare cum illegitimis religioſis vt ad dignitates & Prælaturas promoueantur. 198
Imagines, cruces, campanæ, & candelabra per Epiſcopos benedici ſolent. a.113.39

Immunitas.

Bona eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Principes laicos. t.483.2
Iuſtinianus immunitatem Clericorum, reſpectu bonorum edicto ſanciuit. 2
Immunitas reſpectu bonorum non à Iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate, ſed à Iure diuino ortum habuit. 3
Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia ſunt immunia ab oneribus laicalibus. t.484 6
Immunitatis vſus ſeu exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum ſanctionibus. 7
Ordinarius non poteſt Clericos non inſeruientes Eccleſiis immunitate à gabellis, & aliis oneribus laicalibus priuare. t.486.16
Clerici in minoribus niſi actualiter habuerint beneficium eccleſiaſticum, apud Hiſpanos, & Luſitanos non gaudent immunitate à gabellis. t.487.17
Famuli ſeu ſeruitores Clericorum gaudent priuilegio immunitatis à ſolutione collectarum, ſeu gabellæ. 20
Regulares omnes, profeſſi, Conuerſi, & nouitij, ſicut & Moniales nouitiæ, & Conuerſæ, priuilegio immunitatis potiuntur. 23
Fratres, & Sorores tertij Ordinis S. Franciſci, & S. Dominici gaudent priuilegio immunitatis ſi habitum Religioſum geſtauerint, & clauſtraliter inhabitauerint. a 488.24
Milites Religioſi in Portugalia an & quando potiantur priuilegio immunitatis? 27
Fructus, & reditus eccleſiaſticorum immunitate à tributis non gaudent poſtquam in laicos tranſlati ſunt. a. 496.59
Bona Clerici ſi eſſent communia pro indiuiſo cum fratre, vel nepote, & aliis laicis, gaudent immunitate proportione Clerici. t.497.62
Immunitas non ſe extendit ad 30. & 40 paſſus Eccleſiæ maioris, vel minoris, vbi fuerunt intra ambitum caſtellorum. a.19 42
Iudæi & infideles gaudent eccleſiaſtica immunitate. 44
Hæretici, & apoſtatæ non gaudent eccleſiaſtica immunitate. 45
Debitores falliti, ſeu decocti, an gaudeant eccleſiaſtica immunitate? a.20 47
Immunitate eccleſiaſtica gaudet interdicta Eccleſia. a.23. 60
Polluta. 62
Deſtructa. 62
Cœmeterium. 63
Atrium, ſeu porticus Eccleſiæ adhærens. a.24.64
Fores, ſeu ianuæ Eccleſiæ. 65
Scalæ Eccleſiæ. 66
Hoſpitale auctoritate Epiſcopi fundatum. 67
Oratoriū publicum auctoritate Epiſcopi cōſtructū. 68
Sacerdos portans in manibus Sanctiſſimam Euchariſtiam. a.25 69
Palatium Epiſcopi. 70
Cardinalium domus, ſeu palatium. 72
Monaſteria Religioſorum. a.26 82
Immunitatis circuitum non habent loca ſacra & religioſa præter Eccleſias. 73

Immunitate

Immunitate gaudet ſe proiciens intra muros monaſteriorum, & in locum illis circumſeptum. 74
Villæ, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hoſpitio illac tranſeuntes, non gaudent immunitate eccleſiaſtica. 76
Loca omnia, quæ religioni, aut pietati ſunt deſtinata, habent immunitatem. 77
Latrones publici immunitate eccleſiaſtica non gaudent. 78
Latro publicus quis propriè dicatur. a.27 79
Confeſſus, & condemnatus de furto ſi poſtea cum illo deprehendatur, & ad Eccleſiam confugiat, illius immunitate non gaudet. 80
Fures qui publici non ſunt ad Eccleſiam confugientes eccleſiaſtica gaudent immunitate, niſi conſuetudo ſeruaret contrarium. 81
Conſuetudo habet magnam vim circa immunitatem eccleſiaſticam. 82
Viarum graſſatores ad Eccleſiam confugientes illius immunitate non gaudent. 83
Graſſator viarum dicitur ille, qui vias obſidet, vt viatores deprædetur, ſeu ſpoliet, & retinentes occidat. 84
Depopulatores nocturni agrorum immunitate eccleſiaſtica non gaudent. 85
Depopulator nocturnus agrorum ille dicitur qui ſegetes in agris deprædatur, comburit, & deſtruit, vel ad agros alienos diripiendos deſtructor nocturnus accedit. 86
Depopulator nocturnus agrorum in quo differat à publico latrone. 87
Proditoriè, ſeu inſidiosè homicidium committens eccleſiaſtica immunitate non gaudet. 88
Proditoriè quemquam occidere, aut per inſidias apud noſtros pro eodem in hac vſurpatus tractatione. a.28. 89
Vulnerans tantùm proditoriè, aut ex inſidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate. 90
Proditorium homicidium committit occidens à tergo, vel quocumque alio modo nihil tale præcauentem. 91
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet proditoriè quemquam occidens, ſi faciat ſub pace, & ſimulata amicitia. 92
Immunitate gaudet qui à tergo, & proditoriè vulnerat, occiditve rixantem cum filio, vel conſanguineo, ſi ad Eccleſiam confugiat. 93
Veneno occidens vti proditorius homicida immunitate non gaudet. 94
Pater filium, aut filius patrem inſidiosè, vel incautè occidens immunitate non gaudet. a.29 95
Socium occidens, & in itinere, vel alibi inſidiosè, vel incautè interimens, immunitatem amittit. 96
Aſſaſſinus etiam non ſequuto effectu, non gaudet immunitate. 97
Occidens, vel grauiter vulnerans aliquem actu, & re ipſa confitentem Sacerdoti, Eccleſiæ immunitate non gaudet. 98
Occidens conſultò etſi nullis interiectis inſidiis, immunitate minimè gaudet. 99
Conſultò, ſedatove animo quo dicitur quia occidens quoties interimit paulò poſt rixam, iuſtumve dolorem. a.30.100
Duellum indicentes, & ſe ſe ſimul ad rixam prouocantes, minimè gaudent immunitate eccleſiaſtica. 101
Occidens in Eccleſia, vel grauiter vulnerans, eius immunitate minimè gaudet; ſed an requiratur quod occidat ex propoſito, & ſub ſpe impunitatis. 102. & ſeqq.
Adulteria, vel virginum raptus in Eccleſia patrantes, eius immunitate non gaudent. a.31.105
Quod ampliatur etiam pro aliis ante, vel poſt eum extra Eccleſiam perpetratis. 106
Eccleſiarum ingreſſu dignus non eſt qui illius violat, & interimit libertatem. 107
Homicida ſi de homicidio in Eccleſia patrato punitus fuiſſet, & aliud tunc delictum admittat, & ad Eccleſiam confugiat, illius gauderet immunitate. 108
Occidens, vel mutilans iuxta Eccleſiam, cœmeteriumve, & in illam, illudve aufugiat, eccleſiaſtica non gaudebit immunitate ſi ſpe proximæ Eccleſiæ, cœmeteriive deliquiſſe videatur. 109
Delinquens in vna Eccleſia, poteſt etiam capi in alia, ad quam ſpe immunitatis conſequendæ aufugit. a.32. 110
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui in Eccleſia exiſtens vulnerauit aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, niſi ab Eccleſia occidens fuiſſet prius prouocatus. 111
Obſeſſi in Eccleſia, ſi ibidem non aliter poſſint ſe ab hoſtium incurſu liberare quàm occidendo, etiam adhuc gaudent eius immunitate ſi aliquem ibi occiderint. 112
Exiſtens extra Eccleſiam ſi vulneret ſtantem in Eccleſia, illius immunitate non gaudet. 113
Immunitate eccleſiaſtica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Eccleſia erat. 114
Dolo quiſpiam ab Eccleſia extrahens aliquem vt poſtea occidat, eius immunitate minimè gaudet. 115
Mandans in Eccleſia occidi aliquem exiſtentem extra Eccleſiam, eius immunitate non gaudet. a.33 116
Delinquens in porticu Eccleſiæ non dicitur delinquere in Eccleſia, ac proinde gaudet eius immunitate. 117
τὸ *In*, intrinſecitatem denotat. 118
Statutum loquens de inſultu facto in domo, non habet locum in inſultu facto in porticu. 119
Raptores virginum, & adulteri minimè gaudent eccleſiaſtica immunitate. 120
Immunitate an gaudeant Eccleſiaſtici rei criminis peculatus. a.34.121
Fabricantes falſæ monetæ. 122
Sacrilegi. 123
Blaſphemi. 124
Sortiarij. 125
Simoniaci. 126
Sodomitæ. 127
Offendentes perſonam alicuius Principis. 128
Carceres frangentes. a.35.129
Banniti. 130
Excommunicati. 131
Strgia inferentes in Eccleſia. 132
Condemnati ad triremes. 133
Delicta duo committens, alterum, quo immunitate non gaudet, alterum, quo Eccleſiæ libertatem poteſt acclamare, poteſt ab Eccleſia iuſtè abduci, & puniri ex eo crimine, quo Eccleſiæ immunitatem amiſit. a.35. 34
Clerici & regulares perſonæ de manibus Prælatorum ſuorum ad Eccleſiam confugientes non gaudent eccleſiaſtica immunitate, etiam in caſibus, in quibus laici ea gaudere poſſunt, ſecundùm vnam opinionem, & fundamenta referuntur. ibid.& ſeq.
Contrarium receptius, & verius. a.36.137
Priuilegium immunitatis conceſſum eſt loco ipſius Eccleſiæ, ſeu perſonis in honorem, &c. a.37.140
Delinquentes in Eccleſia ſiue laici, ſiue Clerici, immunitate non gaudent. a.39.148
Clerici qui ſe ſe receptui dederunt Eccleſiam ingreſſi, eius gaudent immunitate. 149
Sententia contumacialis non ſufficit ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & curiæ ſæculari conſignandum, ſed plenior probatio requiritur. a.40. 153
Iudex eccleſiaſticus eſt competens ad cognoſcendum de immunitate eccleſiaſtica. 154
Extractus ab Eccleſia, ſub dubio an gaudeat eius immunitate, in carcere eccleſiaſtico eſt pro interim ſeruandus. 155
Iudici eccleſiaſtico pertinet decidere, & iudicare, an reus in loco ſacro, vel profano captus ſit. 156
Epiſcopus ſolus, vel ab eo deputatus iudex ita eſt competens in cauſa immunitatis, vt nulli alij Eccleſiarum Prælati aliquam cognitionem ſuper ea ſibi vſurpari valeant. 157
Cognitio, & quæuis quæſtio in materia immunitatis ſuperueniens potius ſummorum Pontificum decretis, quàm Imperatorum legibus decidi debet. a.41. 158
Pœnæ plures imponuntur eis qui violant immunitatem eccleſiaſticam, abſtrahendo confugas ab Eccleſia. 159
Immunitatem violantes extrahendo confugientes ab Eccleſia,
Rei ſunt læſæ maieſtatis. 160
Pecuniariam pœnam 900. ſolidorum incurrunt. 161
Immunitate carent. 162

Index Rerum,

Pœnitentiam publicam ſubeunt. 163
Oblationes non dant nec recipiuntur ab illis. 164
Excommunicationem incurrunt. 2.43.165
Excommunicatio latæ ſententiæ, & non faciendæ incurrunt violantes immunitatem extrahendo confugientes ab Eccleſia per Bullam Gregorij XIV. 166
Abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam iuxta Bullam Gregorij XIV. eſt Sedi Apoſt. reſeruata. 167
Reus ad Eccleſiam fugiens minimè illius gaudet immunitate in criminibus exceptis, ſi integra, veráque probatione delictum admiſſum fuiſſe conſtaret. 168

Immunitates, & libertates tam Eccleſiarum, quàm perſonarum aliæ generales, aliæ ſpeciales, & quæ ſint. 2.49.218
Vide *Eccleſia.*

Impedimenta etiam de facto illata per magiſtratus ſæculares Epiſcopis, quominus procedant ad exequutionem contra laicos in cauſis fori eccleſiaſtici, non inducunt ſtatutum, vel conſuetudinem contra Concilium. 1.478.90

Imperator Catholicus filius Eccleſiæ eſt, non Præſul, & quod ad Religionem competit, diſcere ei conuenit, non docere. 1.185.7

Imperator antequam coronetur, non Imperator, ſed Romanorum Rex appellatur. 2.528.10

Imperatrices, Reginæ, ac ipſarum filiæ, & ancillæ, quas ſecum deferunt, libere virorum monaſteria ingredi poſſunt, etiamſi nullum habeant priuilegium. 1.618.38

Impoſitio manuum.

Ritus imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur ex antiqua lege Apoſtoli ortum habuit. 2.355.16

Impuberes ab Epiſcopo abſolui poſſunt etiam poſt annos pubertatis, ab excommunicatione tamen contracta poſt annos pubertatis, quamuis percuſſio enormis fuerit. 1.391.95

Incarnatio Verbi æterni facta fuit ad tollenda peccata, ſeu ad redemptionem generis humani, tanquam ob cauſam primariam, & proximam. 1.4 2
Verbum potius incarnari, quàm Patrem, aut Spiritum ſanctum, multis conuenientiſſimum fuit. 3
Filij ſola perſona naturam humanam aſſumpſit. 4
Filij Incarnatio cum natura humana magis conueniens fuit ad redimendum genus humanum, quàm vnio cum natura Angelica. 5

Incarnationis terminus principalis proueniens ex vnione eſt Chriſtus, prout eſt perſona diuina ſubſiſtens in duabus naturis, diuina, & humana. 6

Incendij magni ſub nomine quid intelligatur. 1.655.70

Incluſio vnius caſus frequentioris non excludit alium. 1.475.64

Indefinita æquipollet vniuerſali. 1.471.39

Indignus dicitur, qui habet defectus perſonæ expreſſos *in cap. cùm in cunctis, de elect.* 1.238.70

Infirmaria non comprehenduntur nomine monaſterij. 1.618.35
Miſſæ ſacrificium celebrari non debet in infirmaria Monialium. 1.654.64

Infirmitatis lepræ, & epidimiæ nomine quid intelligatur. 1.655.71

Ingratitudo eſt vitium Deo, & hominibus deteſtabile. 1.444.48

Ingreſſum, & acceſſum non canonizat Rota, niſi concurrat omnia proteruia in denegatione ſolutiones, aut aliter reſiſtente. 1.442.15

Inquiſitores hæreticæ prauitatis non poſſunt de hæreſi inquirere, aut procedere contra Epiſcopos niſi hoc eis Apoſtolica conceſſione ſpecialiter permittatur, debent tamen habita notitia de hæreſi alicuius Epiſcopi illam Papæ nunciare. 1.189.48

Inquiſitores ſancti Officij habent familiam armatam. 1.469.27

Inquiſitor eſt Iudex competens in crimine hæreſis. 1.475.60

Inſignijs denotantibus ſuperioritatem, ſeu poteſtatem in loco, nemo poteſt extra ſuam Prouinciam abſque ſpeciali priuilegio vti. 1.96.31

Inſignijs denotantibus dignitatem perſonæ poteſt vti Archiepiſcopus, vel ſimilis Prælatus extra loca ſui territorij. 32

Inſtitutio regulariter ad Epiſcopum ordinarium ſolet pertinere. 2.213.8
Capitulum Sede vacante vice Epiſcopi inſtituit. 2.214.209
Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius facultate non inſtituit. 210
Prælatis inferioribus poteſt ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, ſeu præſcriptione immemorabili, aut conſuetudine legitimè præſcripta ius inſtituendi competere. 211

Inſtitutio illa, quæ fuerit facta in contradictorio iudicio, habebit vim diffinitiuæ, & cauſabit attentata. 212

Inſtitutio ab alio quàm ab Epiſcopo facta, vel eo, qui vices ipſius ſuſtinet, & præſentatio alteri facta eſt ipſo iure nulla. 213

Inſtitutio, ſicut & præſentatio ad iuſpatronatus pertinet. 2.214.4

Inſtrumentum authenticum vt regulariter dicatur, non ſolùm debet confici cum debitis requiſitis ex diſpoſitione Iuris communis, ſed etiam interuenire debent ſolemnitates Iuris municipalis. 2.204.120

Intereſſe proprium hominem excæcat. 2.185 86
Proponitur dubium. 87
Dictum Gig expenditur. 88
Refutatur. 89

Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus Eccleſiæ, quando aliquis ad Cathedralem, vel Metropolitanum promouendus eſt, ponuntur. 1.136 160

Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij. 1.137 161

Intorticia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, ſunt diuidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius Eccleſiam defunctus defertur. 2.369.42

Inuentarium bonorum Epiſcopi non eſt faciendum à Iudice Laico. 1.124.88

Inueſtitura eſt inſtitutionis, vel collationis confirmatio, & miſſio in poſſeſſionem. 2.224 5

Ioannes XXIII. defenditur ab hæreſi illi impoſita. 1.37.58
S. Io. Melitenſis Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 2.559.166

Ioculator, vide *Mimus.*

Irregulares voce actiua non priuantur. 1.238 65

Irregularitas proueniens ex defectu natalium, non tollitur per ſolam religioſi ſuſceptionem, ſed neceſſariò requiritur vt emittatur profeſſio. 1.600.188

Irregularitas ſublata per religionis ingreſſum & profeſſionem ſequutam reuiuiſcit profeſſione annullata. 191

Iſidorus, in cap. cleros, diſtinct. 21. reprobatur, dum ait Romanam, Antiochenam, & Alexandrinam Eccleſias tantummodo Patriarchales appellatas, & habitas fuiſſe. 1.94 13

Iudæi & infideles, vide *Immunitas.*

Iudex ſæcularis an competens ſit aduersùs Clericos circa pœnarum condemnationem, & exactionem quando pecora ipſorum damna dederunt in fructibus. 1.422.121. & ſeqq.

Iudex ſæcularis dominus feudi poteſt ſuam ſententiam executioni mandare contra vaſallos etiam Clericos. 1.425.133

Iudex Eccleſiaſticus ſolus cognoſcit, vbi tractatur de delicto ſiue criminaliter ſiue ciuiliter contra Clericum feudatarium. 1.425.136

Iudex Eccleſiaſticus quandoque implorat brachium ſæculare, propter pœnam ſanguinis & mortis, quæ de iure Clericis eſt interdicta. 1.476.69

Iudex eccleſiaſticus implorat auxilium ſæculare, quando non ſufficiunt propriæ vires ad coercendum reum. 70

Iudex eccleſiaſticus petit auxilium brachij ſæcularis, non ex defectu iuriſdictionis exequendi, ſed vt ſua ſententia habeat faciliorem expeditionem. 1.476.72

Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere ſæculari ne procedat cauſa, cuius cognitio ad ipſum pertinet, ſub pœna excommunicationis, etiam ſine cauſæ cognitione, quando ſumus in caſu notoriæ iuriſdictionis. 2.50.219

Iudex eccleſiaſticus, ſæcularis, in quibuſcumque vltimis voluntatibus exequendis in ſe, non habito reſpectu ad perſonas teſtantium, iuriſdictionem à iure obtinet. 2.412.22
Vide *Eccleſiaſticus.*

Iudicare in cauſis ciuilibus, vel vbi iuriſdictionem obtinent

vel

vel vbi ſunt arbitri conſtituti non prohibentur Clerici. 1.518 109
Iudicium ſæculare, ciuile, vide *Eccleſia.*
Iuniores, & Minores Eccleſiæ, dicuntur ſchulares, ſeu ſeruientes Eccleſiæ homines Clericorum, de quibus in *l.* 2. *C. de Epiſcop. & Cler.* ſunt familiares, & alij exiſtentes in ſeruitio Clericorum. 2.467.2
Iuriſdictio quando datur alicui, vt ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata iuriſdictio alterius. 1.30.6
Iuriſdictio non eſt neceſſario coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione Epiſcopi. 1.118.23
Iuriſdictionem & libertatem Eccleſiaſticam nullus quacunque dignitate præcellens impunè in bonis, vel perſona ſua, vel ſibi iure naturæ vel Diuino coniuncta turbauit. 1.428.114
Iuriſdictione conceſſa cenſentur conceſſa omnia, quæ ad tuendam iuriſdictionem neceſſaria ſunt. 1.474 54
Iuriſdictio eccleſiaſtica, & ſæcularis, vna alij præſtat auxilium pro ſententiarum executione. 1 476.71
Ius naturale eſt immutabile in primis tantùm principiis, ſeu primis præceptis. 1 40.121.& ſeq.
Ius ſuum reducere volens ad priſtinam naturam dicitur habere aſſiſtentiam iuris. 1.443.21
Nemini facit iniuriam, qui vtitur iure ſuo. 25
Ius non abdicatur à reſignante non ſeruatis conditionibus. 1.444.43
Iure ſpeciali quid eſſe factum dicens iuſtificare debet. 1. 477.81
Compoſitiones, & pacta ſuper iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, quando ſint valida 2.362.14
Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur, quod fundatur ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis. 1.86.39
Iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans non comprehenditur ſub reſeruationibus regul. Cancel. 1. 124 90
Iuſpatronatus fundari poteſt constructo, vel conſtruendo Eccleſias. Conuentuales cum ſolo conſenſu Regularium. 2.61.26
Iuſpatronatus definitur, vt Ius honorificum onerosum, & vtile alicui competens in Eccleſia, & quod de ordinarij conſenſu eam conſtruxerit. fundauerit, vel dotauerit, aut id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit. 2. 194.2
Iuſpatronatus eſt triplex, eccleſiaſticum, laicale, & mixtum. 3
Eccleſiaſticum Iuſpatronatus dicitur, quando de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit 4
Eccleſiaſticum cenſetur iuſpatronatus fundatum & creatum à clerico beneficiario, quem non conſtat habuiſſe bona patrimonialia, vel aliunde quæſita. 5
Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod clericus habet nomine ſuæ Eccleſiæ, vel aliqua Vniuerſitas, ſiue Collegium Religioſorum, ſeu clericorum. 6
Eccleſiaſticum iuſpatronatus dicitur, quod competit laicis vtriuſque ſexus religiosè viuentibus, & habitum Religioſorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori. & Canonic. 7
Eccleſiaſticum eſt iuſpatronatus ſpectans ad Magiſtros, ſeu Milites Ordinum, & Militiarum etiam coniugatos, ratione Præceptoriarum, aut Commendatarum. 8
Iuſpatronatus expreſsè reſeruatum perſonis eccleſiaſticis cenſetur eccleſiaſticum, etiamſi eſſet fundatum ex bonis laicalibus. 9
Eccleſiaſticum dicitur iuſpatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam, Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum tranſlatum. 10
Conditio apponi poteſt in fundatione vt iuſpatronatus reſeruatum perſonis eccleſiaſticis non cadat ſub reſeruatione, ſed habeatur pro merè laicali. 2.195. 12
Laicale iuſpatronatus dicitur illud, quod laico, ſeu clerico ratione ſui proprij patrimonij competit. 13
Iuſpatronatus competens clericis reſpectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis ſucceſſerunt, vel quia illud ex ſuo patrimonio fundarunt, non dicitur eccleſiaſticum, ſed laicale. 14
Laicale dicitur iuſpatronatus Confraternitatis laicorum, cuius confratres non induuntur, aut diſtinguuntur aliquo ſigno Religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, & de bonis prophanis. 15
Iuſpatronatus eccleſiaſticum in laicos titulo oneroſo permutationis cum auctoritate Apoſt. tranſlatum ſi deſinat eſſe eccleſiaſticum, & efficiatur laicale. 16
Mixtum iuſpatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad eccleſiaſticum, partim ad laicum, & ſi tunc facta ſit concordia de alternis vicibus præſentando, in turno laici cenſebitur totum eccleſiaſticum. 17
Mixtum iuſpatronatus ad effectum excluſionis reſeruationis cenſetur merè laicale. 18
Mixtum iuſpatronatus cenſetur merè laicale ad hoc, vt in eo non requiratur forma examinis per concurſum. 19
Hæreditarium iuſpatronatus eſt, quod tranſit ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, niſi in fundatione eſſet expreſſum, quòd tranſiret tantùm ad hæredes ſanguinis de conſenſu Epiſcopi. 2.196.20
Iuſpatronatus in dubio eſt præſumendum hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, vbi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur. 21
Gentilium, ſiue familiare iuſpatronatus dicitur illud, quod competit & relictum eſt tantùm illis de tali familia, & quando fundator expreſſit rationem conſeruandæ agnationis. 22
Iuſpatronatus in dubio præſumitur potius hæreditarium quàm gentilitium, niſi in eius prouiſionibus ſemper fuiſſet habita mentio familiæ, & deſcendentiæ, nunquam vero hæreditariæ qualitatis. 23
Iuſpatronatus quando dubitatur an ſit gentilitium, leuiores ſufficiunt probationes. 24
Iuſpatronatus aliud paſſiuum, alium actiuum. 25
Patronus quare dicatur ille qui ius obtinet patronatus. 26
Iuſpatronatus antiquitus nullum, aut modicum habebatur. 27
Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione alicuius Eccleſiæ, ſiue quis eam proprio ſolo ſuis ſumptibus omninò conſtrueret, ſiue etiam ſolum tantummodo, ſiue fundum ad eam ædificandam obtulerit, transferendo totum illius dominium. 28
Iuſpatronatus acquiritur ex ſola conſtructione ſine fundi proprij aſſignatione, ſed in ſolo ab aliis dato quis proprijs ſumptibus Eccleſiam conſtruxerit. 2.197.29
Eccleſiam conſtruens cum proteſtatione recuperandi expenſas ab illa, tunc iuſpatronatus non acquiritur conſtruenti, ſed Eccleſiæ, ex cuius bonis fuit ipſa conſtructa. 30
Iuſpatronatus non acquiritur ex conſtructione neceſſariò, non voluntariè facta. 31
Iuſpatronatus acquiritur ex reædificatione, ſeu refectione Eccleſiæ penitus deſtructæ, ſeu dirutæ. 32
Iuſpatronatus vt acquiratur ex reparatione Eccleſiæ, requiritur totalis reſtauratio ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ. 33
Eccleſia adeò diruta iudicatur, vt reædificata dicatur, & acquiſitum iuſpatronatus, ſi noua indigeat conſecratione. 34
Iuſpatronatus acquiritur ex Eccleſiæ conſtructione abſque alia reſeruatione, niſi illud expreſsè remittatur. 35
Conſtructione Eccleſiæ probata, cum aſſenſu Epiſcopi ſaltem præſumpto, non eſt nec eſſe probare alium aſſenſum quoad acquiſitionem. 36
Capellania noua in abſtracto fundari poteſt in Altari iam conſtructo, & in ea reſeruari iuſpatronatus. 37
Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in fundatione & conſtructione Eccleſiæ ad acquirendum in ea iuſpatronatus, ſiue ille ante creationem iuſpatronatus, ſiue poſtea, & quandocumque interueniat. 38
Ordinarij nomine qui conſenſum præſtare debet in creatione iuriſpatronatus, venit Ordinarius loci, in quo fundatur Eccleſia, etiam Prælatus inferior epiſcopalem iuriſdictionem habens, & Capitulum Sede vacante. 39
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt aſſenſum præſtare in creatione iuriſpatronatus, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum. 40
Ordinarius Diœceſanus ſi nolit conſenſum præſtare creationi iuriſpatronatus, poterit compelli per Superiorem, aliàs ipſe ſuperior conſentiat, ſi adhuc Diœceſanus renuat ſine cauſa. 41
Conſenſum Ordinarij, in creatione iuriſpatronatus, præſumitur

præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis, ædificatione capellæ cum inſignibus, & armis, ac viſitatione ſuperioris. 42

Tempus triginta annorum neceſſarium eſt ad præſumendum conſenſum Ordinarij iuriſpatronatus donatione, in eius verò creatione decennium ſufficit. 43

Conſenſus Ordinarij in creatione iuriſpatronatus poteſt interuenire ex poſt facto. 44

Conſenſus tacitus Ordinarij ſufficit pro creatione iuriſpatronatus, ille ſcilicet qui colligitur ex inſtitutionibus ipſius factis ad præſentationes patronorum. 45

Iuſpatronatus in Eccleſia Conuentuali non poteſt fundari cum ſolo Epiſcopi conſenſu, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præſentationis. 2.198.46

Iuſpatronatus quando præſumatur fundatum ex priuilegio Apoſtolico. 47

Iuſpatronatus in tota Eccleſia regulari non acquiritur ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſt ſecus in Altari conſtructo, vel conſtruendo de ordine teſtatoris, quia tunc ſufficit ſolùm conſenſus Regularium. 48

Priuilegium Apoſt. requiſitum ad acquirendum iuſpatronatus in Eccleſia tota regulari ex fundatione, & dotatione ex curſu temporis, & obſeruantia præſumitur interueniſſe in limine fundationis, licèt non ſit enunciatum, niſi ex facie inſtrumenti fundationis conſtaret adhibitum fuiſſe ſolum conſenſum Epiſcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris. 49

Iuſpatronatus acquiritur ex aſſignatione dotis, ſiue certi redditus Eccleſiæ facta. 50

Iuſpatronatus per vſurpationem non acquiritur, imò tale præſumere volens, excommunicationis ſententiæ ſubijcitur. 52

Iuſpatronatus non acquiritur illi, qui fundum præſtitit, ſi Eccleſia non à ſe, nec ab alio conſtruatur, ſed neque conſtructa Eccleſia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit. 53

Patroni pro parte ſimul tres eſſe poſſunt, ſi ſinguli ſingulas cauſas acquirendi iuſpatronatus præſtiterint. 54

Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ſed dicitur benefactor. 56

Iuſpatronatus vt quis acquirat ratione ſecundæ dotis, debet prius conſtare primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe. 57

Dos ab initio fundationis ſufficiens præſumitur. 58

Ordinarij Diœceſani conſenſus requiritur in dotis datione, & aſſignatione ad acquirendum iuſpatronatus. 59

Iuſpatronatus ad acquirendum tria copulatiuè requiri, fundum, conſtructionem, & dotationem, qui tenuerint, referuntur. 2.199.60

Iuſpatronatus ex ſola dotatione, vel conſtructione acquiri, tenet receptior opinio. 61

Iuſpatronatus honorificum vt acquiratur, ſola ſufficit conſtructio abſque vlla reſeruatione, niſi expreſsè remittatur. 62

Iuriſpatronatus acquiſiti in quibuſcunque beneficiis facultates, & priuilegia conceſſa abrogauit Conc. Trid etiamſi dicatur in priuilegio, quod eſſet eiuſdem prorſus naturæ, & coloris, ac ſi ex fundatione, & dotatione competeret. 63

Iuſpatronatus quando conſtat eſſe ex priuilegio, vel præſumitur, tunc immemorabilis non prodeſt, niſi priuilegium ſit ex cauſa onéroſa. 64

Priuilegium quando dicatur ex cauſa onéroſa. 65

Iuſpatronatus ex priuilegio etiam cum ampliſſimis clauſulis propter argumentum conceſſa, caduni hodie ſub reſeruatione reg. de menſibus, vbi augmentum non aſcendit ſaltem ad medietatem. 66

Iuriſpatronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel dotationis, non autem priuilegij, aut alterius qualitatis, vel accidentis extrinſecè aduenientia. 67

Probatio vera Iuriſpatronatus eſt quando exhibetur inſtrumentum veri tituli fundationis, vel dotationis, 2.200 68

Iuſpatronatus probatur ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel dotationis oſtendatur. 69

Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus per ſpatium centum annorum effectum ſortitis, eo quod ex illis præſumatur titulus fundationis, vel dotationis. 2.200. 72

Centenariæ effectum in probatione iuriſpatronatus non tollit defectus modici temporis. 73

Poſſeſſio immemorabilis in probatione iuriſpatronatus requiritur etiam in priuatis perſonis. 74

Immemoriale tempus vt probetur, ſufficit memoria quadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum & famam. 75

Immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter probata, ſi teſtes minimè dicant quòd non audiuerunt, nec viderunt contrarium. 76

Teſtes de immemoriali teſtificantes debent ſaltem habere 54 annos 77

Immemorialis vt conficiatur tam in teſtibus quàm in inſtrumentis, concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem. 78

Immemorialis vt conficiatur tempus litis, deducendum eſt tam in inſtrumentis, quàm in teſtibus, & tempus promiſſionis Apoſtol. in iurepatronatus probando. 2.201.79

Præſentationes multiplicatæ quamuis interpollatæ, & non ſucceſſiuæ probant iuſpatronatus. 80

Fama ſola non ſufficit ad probandum iuſpatronatus. 86

Enunciatiuæ centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus. 87

Enunciatiuis Ordinariorum nullum defertur in probatione iuriſpatronatus. 88

Enuntiatiua vna, etiamſi ſit antiqua non probat iuſpatronatus 89

Enunciatiuæ plures ab vna perſona emanantes pro vnica tantùm habentur. 90

Enunciatiuæ plurium inſtrumentorum à diuerſis Notariis confectorum centum annos, & hominum memoriam excedentes probant iuſpatronatus. 91

Enunciatiuæ plures & à diuerſis perſonis non ſuſpectis emanatæ, & antiquiſſimæ plenè probant iuſpatronatus etiam contra tertium. 2.202.92

Inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia probant iuſpatronatus, quando apparet inſignia ita eſſe antiqua, prout eſt Eccleſia, vel capella, in qua adſunt. 93,94

Iuſpatronatus probatur ex denominatione capellæ alicuius familiæ, ſeu ex epitaphiis, aut litteris ſcriptis in lapidibus Eccleſiæ mentionem facientibus de familia, vel ex inſcriptione antiquiſſima in marmoribus, lapidibus, vel lignis poſitis in Eccleſia. 95

Sententia antiqua Epiſcopi, qua iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, probat iuſpatronatus. 96

Sententia antiqua exiſtimabitur, quoties 50. retro annis completis lata fuerit. 97

Iuſpatronatus probatur ex litteris inſtitutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius patroni pertinere. 98

Papa ſemper præſumitur iuxta vacaturam, & qualitatem beneficij conferre, nec intendit præiudicare patronis. 99

Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui præſtito tanquam patrono. 100

Viſitationum libri non probant iuſpatronatus. 101

Concil. Trid. ſeſſ. 25. *c.* 9. *de reformat.* nihil alterauit circa probationem iuriſpatronatus in perſonis priuatis. 102

Nec grauat compræſentatos duriore probatione ceſſante vſurpationis præſumptione. 103

Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato. 2.203 104

Iuſpatronatus quando controuertitur incidenter, tunc ſemiplena ſufficit probatio, quando verò principaliter & obiectiue, tunc plena, & concludens requiritur probatio. 105

Probatio plenior, & exactior requiritur ad docendum verum titulum iuriſpatronatus in iis perſonis, ſeu communitatibus, in quibus ius quæſitum plerumque ex vſurpatione potius præſumi ſolet. 106

Probatio plenior & exactior quæ & qualis dicatur, eſt tum arbitraria Iudici, tum etiam determinata, & aſſignata à Concilio. 107

Forma tradita à *Concilio Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. cap* 9. in probando iurepatronatus perſonæ potentis, eſt omnino

nino obſeruanda, etiamſi concurreret maior, vel æqualis potentia in Ordinario. 108

Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 9.* exactiorem & pleniorem probationem requirens in probando iure patronatus perſonæ potentis, procedit tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio. 109

Suſtulit omnem poſſeſſionem. 110

Reſpicit etiam iurapatronatus fundata ante eius publicationem. 111

Præſentationes continuatæ per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus perſonæ potentis. 112

Præſentationum continuatarum probatio in iurepatronatus perſonæ potentis debet fieri per ſcripturas authenticas, non eſt tamen neceſſaria continuatio temporis in præſentando, ſi probentur extrema, cum tunc media præſumantur. 2.104.113

Præſentationes continuatæ non ſufficiunt, niſi ſint effectum ſortitæ. 114

Effectuatio præſentationum & prouiſionum factarum de beneficio tanquam vacante, probatur per alterius prouiſi obitum, vel renunciationem, vel per contractum matrimonij. 115

Præſentatio vnica non ſufficit, licèt fuerit effectuata ſpatio quinquaginta annorum ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis. 116

Probatio plenior & exactior requiſita à Concil in iurepatronatus perſonæ potentis ita neceſſariò eſt facienda per ſcripturas publicas, vt teſtium probatio remaneat excluſa. 117, 122

Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum. 118

Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requiſita à Iure neceſſaria. 119

Scripturæ authenticæ ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis cenſentur ipſæ teſtium atteſtationes in antiqua acta redactæ, & in archiuo publico repertæ. 2.204.121

Præſentationes continuatæ & effectuatæ ad probandum iuſpatronatus perſonæ potentis non ſufficiunt probari per teſtes, aut aliud æquipollens. 122

Enunciatiuæ plures antiquæ Ordinariorum in collationibus emanatæ licèt probent iuſpatronatus, nihil poſſunt tamen ad probandum præſentationes ad effectum à Concilio requiſitum. 2.105.123

Concil Tridentini *ſeſſ. 25. de Regul. cap 9.* menti ſatiſfactum non videtur, quamuis ipſæ collationum ſcripturæ eſſent authenticæ. 124

Nec etiamſi prætendatur authenticas ſcripturas, quæ deperditæ fuerunt, probare per teſtes, iuxta formam *c. olim. de priuileg.* 125

Probari debet ex actis fuiſſe cognitum de iurepatronatus. 126

Procuratorem fiſcalem in cognitione iuriſpatronatus citatum fuiſſe conſtare debet, eo quod de illius intereſſe agatur. 127

Perſonæ, in quibus iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur acquiſitum, ſunt omnes domini ciuitatum, caſtrorum & locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quicumque domini perpetuam iuriſdictionem habentes. 128

Iuriſpatronatus vſurpatiò præſumitur, ſi probetur eum qui eſt in illius poſſeſſione, fuiſſe dominum illius loci, in quo eſt beneficium. 129

Probatio eadem requiritur, quando ad iuſpatronatus agit familia potens & magna, prout requiritur, quando agit dominus caſtri. 131

Iuſpatronatus ex vſurpatione etiam præſumitur acquiſitum in Vniuerſitatibus, ſeu Communitatibus etiam Parochianorum, etiamſi parua ſint. 2.206.144, 145

Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur. 146

Iuſpatronatus non præſumitur ex vſurpatione acquiſitum, ſi priuata perſona, ſeu familia haberet iuſpatronatus ſimul cum familia potenti. 147

Abbatis in iurepatronatus habentis temporalem iuriſdictionem non requiruntur ampliores illæ probationes, quas Concilium expoſcit in iis perſonis, quibus præſumitur vſurpatio. 2.207.153

Probatio iuriſpatronatus coram Iudice eccleſiaſtico eſt facienda. 154

Iurapatronatus conceſſa à 40. annis circa Concilium Trid. debent reuideri ab Ordinario ad effectum, vt debeant reuocari, vel confirmari. 155

Iurapatronatus conceſſa à 40. annis citra Concil. interim dum reuidentur ab Ordinario, patroni ſua quaſi poſſeſſione non ſunt priuandi. 2.208.156

Iuriſpatronatus in erectione ſi cautum ſit, vt prouideatur de beneficio quicumque clericus, non poteſt alicui clerico conferri, qui ſit minor 14 annorum. 2.208. 161

Collatio facta per Epiſcopum de beneficio iuriſpatronatus abſque conſenſu patroni manebit firma ſi poſt elapſum terminum ad præſentandum, patronus non reclamauerit, nec contradixerit. 2.208. 164

Iuſpatronatus mixtum aſſumit naturam eccleſiaſtici. 2.209. 169

Eccleſia iuriſpatronatus ſi eſt conuentualis ſine interuentu patroni eſt facienda electio, ſed ipſius poſtulari debet conſenſus, ad effectum vt patronus electionem approbet, & laudet. 2.211.180

Exiſtens in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, ſeu præſentandi, validè præſentat, & eius præſentatio admittenda eſt, ac proinde inſtitutio ſequenda. 2.212. 186

Iuriſpatronatus poſſeſſio acquiritur etiam ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione. 188

Poſſeſſio iuriſpatronatus vt acquiratur, quæ requirantur. 188

Patronus, qui vnicus eſt, ſi vellet ſuum de iurepatronatus adipiſci beneficium, qua medela ad illud aſſequendum vti poſſit. 2.213.199

Patroni ſi differant concordari, quid debeat Epiſcopus facere. 200

Iuſpatronatus tranſit ad hæredes patroni etiam extraneos. 220

Iuſpatronatus tranſit ad hæredes etiam cum vniuerſitate bonorum, ſed non diuiditur inter eos. 2.215.221

Bona iuriſpatronatus quando vendi, & in alium transferri poſſint. 222

Iuſpatronatus conſiſtens in aliqua villa, vel caſtro dato in dotem cum ea villa, ſeu caſtro tranſit in maritum. 223

Iuſpatronatus tranſit in conductorem caſtri, aut villæ, vbi illud eſt. 225. & ſeq.

Hæreditate vendita, in qua conſiſtit iuſpatronatus, in emptorem illud tranſit. 2.216.127

Fundo vendito in quo exiſtit iuſpatronatus in capella intus illud ædificata tranſlatum, & venditum quoque cenſetur ipſum iuſpatronatus. 228

Palatio vendito, maximè ſi aditus ad capellam non pateat aliunde quàm per illud, venditum quoque cenſetur iuſpatronatus in illa conſiſtens. 229

Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuſpatronatus dictæ hæreditatis. 230

Tutor poteſt validè præſentare ad beneficium iuriſpatronatus populi. 231

Iuſpatronatus in vſufructuarium vniuerſitatis bonorum tranſit. 232

Sequeſtratis villa, vel caſtro, aut bonis, in quibus conſiſtit iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, aut ſequeſter ad illud eligere & præſentare poſſit. 233

Depoſitarius non poteſt præſentare in iurepatronatus annexo villæ, vel caſtro penes ſe depoſito. 2.217. 236

Creditor, cui pignorata fuit villa cui erat annexum iuſpatronatus, non poteſt validè in vacante Eccleſia præſentare. 237

Publico caſtro, ſeu villa ob delictum patroni delinquentis, cui conſiſtebat iuſpatronatus annexum, indirectè, & acceſſoriè ipſum iuſpatronatus publicatur. 236

Iuſpatronatus perſonale, & de per ſe principale, & diſtinctum non includit in confiſcatione bonorum, nec de per ſe Iudex laicus illud poteſt confiſcare. 239

Iuſpatronatus in feudatarium, vel emphyteuſim tranſit, ſi villa, aut caſtrum, cui ineſt, infeudetur, vel in emphyteuſim detur. 240

Iuſpatronatus de per ſe in feudum dari, aut vendi non poteſt. 2.218.241

Iuſpatronatus per ſe, aut præcipue, citra ſimoniam vendi non poteſt, & talis venditio ipſo iure non valet. 242

Venditionem villæ cum expreſſione iuriſpatronatus eidem annexi, an tranſeat ipſum iuſpatronatus cum vniuerſitate vendita. 243

Iuſpatronatus transfertur in alium per donationem. 244

Iuſpatronatus

Index Rerum,

Iuſpatronatus tranſit de vno in alium per permutationem. 145

Epiſcopi conſenſus requiritur in donatione, aut tranſlatione, ſeu permutatione iuriſpatronatus à laico in laicum facienda. 146

Vicario generalis auctoritas non ſufficit in donatione, permutatione, aut tranſlatione iuriſpatronatus, niſi doceatur de ſpeciali facultate. 147

Iuſpatronatus quando ex antiqua inſtitutione delatum eſt filiis, & nepotibus etiam non hæredibus, non poteſt per patrem aſſignari vni ex filiis in aliorum præiudicium, etiam cum conſenſu Epiſcopi. 148

Iuſpatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ. 149

Patronus laicus vbi iuſpatronatus donat, vel concedit religioſis locis, tunc conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt. 2.218.253

Iuſpatronatus ceſſat, & omninò amittitur deſtructa Eccleſia, vel Capella, aut deficientibus omninò redditibus, ſiue dote. 254

Patronus ſi patiatur Eccleſiam erigi in collegiatam, aut monaſterio conſerri abſque reſeruatione, perdit in ea iuſpatronatus. 2.219 255

Iuſpatronatus amittitur, quando cauſa, propter quam quis erat patronus, perempta eſt. 256

Iuſpatronatus amittitur per non vſum. 257

Et per defectum, aut extinctionem lineæ, & ſucceſſorum in cognitione inſtitutum. 258

Patronus ſi Rectorem, vel alium clericum ipſius Eccleſiæ occiderit, aut mutilauerit, iurepatronatus ipſo iure priuatur. 259

Patronatus ſi fiat hæreticus, ſchiſmaticus, apoſtata, &c. iuſpatronatus amittit. 260

Patronus ſi ingratus ſit Eccleſiæ, perdit iuſpatronatus. 261

Patronus ſi ſe ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpauerit, priuatur eo ipſo iurepatronatus, & incurrit excommunicationem reſeruatam. 262

Papa in quibus caſibus deroget iuripatronatus laicorum, 2.284.144

S. Iuſtinæ Patauinæ Congregatio cur ita dicta, à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.537.74

Iuſtitiarij, aut Vicecomitis officium non poſſunt Clerici exercere. 1.518.111

L

Labarum quod ſignum olim fuerit. 2.199.17

Laicus condemnatus in exilium à Iudice ſæculari ſi fiat Clericus, & rumpat exilium, pro fructuaria prædicta eſt puniendus ab Eccleſiaſtico. 1.417.99

Laici adminiſtratores omnium bonorum Eccleſiæ poſſunt conueniri coram Iudice eccleſiaſtico durante officio, ſed non poſtea. 1.468.8

Laici non poſſunt cogi ab Epiſcopo vt accedant ad proceſſiones. 1.635.157

Vide *Eccleſia*.

Laruati Clerici incedere debent. 1.513.64

Latrones publici, vide *Immunitas*.

Laudum decantatio, vide *Eccleſia*.

S. Lazari Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.559.165

Lectio S. Theologiæ, & S. Scripturæ expoſitio in ſingulis diœceſibus, maximè vbi Clericus numeroſus reperitur, debet. 1.595.44

Lectio S. Scripturæ in Monaſteriis Monachorum vbi commodè fieri queat, haberi debet, in quo ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc vt Sedis Apoſtolicæ delegati eos ad id opportunis remediis compellant 45

Licentia ſeu examen Ordinarij non requiritur ad Lectionem S. Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam. 46

Lectionis ad Officium tam publicè, quàm priuatè extra Regularium Monaſteria habendum nemo debet admitti qui prius ab Epiſcopo loci, de vita, moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit. 47

Lectiones de Prophetis in pulpito legere prohibentur, qui fuerint ordinati Lectores. 1.372.25

Lectoris in ordinatione pro materia porrigitur liber lectionum de Prophetis, pro forma autem dicuntur hæc verba. *Accipe, & eſto relator*, &c. 23

Officium Lectoris eſt lectiones de Prophetis clarè, & diſtinctè pronuntiare. 24

Legatio quatuor modis finitur. 1.90.88

Legatum ſi relictum ſit alicui ſub conditione ingrediendi religionem, talis ſatisfacit ſi anno nouitiatus exeat, dummodo ingreſſus in religionem bona fide animo expetendi fieret, exituſque ex iuſta cauſa eſſet. 1.597.175

Legatum relictum ſi monachabitur verificatur in Tertiariis Ordinibus S. Franciſci & ſimilibus, qui vitam cælibem duxerint. 1.616.8

Legata pia reuocata cenſentur reuocato toto teſtamento. 2.104.26

Legatum factum cum onere celebrandi Miſſas, carens tamen erectione, ſeu inſtitutione Ordinarij in beneficium, eſt quid laicale, & temporale. 2.125.10

De Legatis ad pias cauſas.

Legatum ad pias cauſas dicitur, quicquid in vltima voluntate intuitu Dei relinquitur. 2.409.2

Legatum an fuerit relictum intuitu pietatis, & amore Dei, an ſecus, colligitur ex qualitate perſonæ, cui relictum eſt. 3

Cauſa vt ſit pia, requiritur, vt interueniat pietas perſonæ, & vt fiat cauſa pietatis. 4

Legatum ad pias cauſas apparet factum ex qualitate perſonarum legatarum, & ex cauſa legati. 5

Cauſa pia non eſt, ſi quis diuiti leget, quamuis amore Dei ſe legare aſſerat. 6

Teſtamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non eſt pauper, non dicitur ad piam cauſam, licèt in tali teſtamento, vel legato diceretur, quòd amore Dei teſtator id facit. 7

Legatum pium non eſt, vbi pauperi legaſſet aliquis non intuitu pietatis. 8

Legatum factum pauperi cenſetur intuitu pietatis relictum, vbi teſtator non expreſſerit, quo titulo reliquerit. 9

Legatum pium an cenſeatur, ſi aliqua leget conſanguineo ſuo pauperi. 10

Legatum dicitur factum ad piam cauſa, ſi fiat pro anima. 12

Legatum quando relinquitur alicui, eo adiecto, vt ampliùs non petat, eo ipſo quòd acceperat, videtur debito renunciaſſe. 2.337.19

Legatum pro maritandis pauperibus puellis relictum, vel pro earum dote, intelligitur ad pia opera. 2.410.17

Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperi relictum, intelligitur ad pia opera. 18

Legatum, quando non poteſt impleri de iure, nec de facto, poteſt in alium vſum conuerti. 2.415.46

Pecunia legata ad aliquem vſum, ſi non ſufficiat, tunc in alium vſum conuerti poteſt. 2.416.47

Legatus vſus quando non poteſt adimpleri, tunc in alios pios vſus conuerti poterit. 48

Legatum ſi eſſet factum ad vſum non ita neceſſarium, tunc in alium vſum pium eidem Eccleſiæ magis neceſſarium commutari poterit. 54

Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de familia quam reformati, ſiue capaces legatorum, quæ vnica præſtatione, ſeu ſolutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in aliis ſpeciebus. 2.421.76

Legatum annuum quando conſtituet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, tunc illius capaces ſunt Fratres Minores, cuius tamen contrarium ſequuntur alij. 2.421.79

Legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potiùs Eccleſiæ, & Sacriſtæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, omninò ſuſtinetur. 80

Legatum ad pias cauſas peti poteſt, ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet. 82

Legata videntur effecta fuiſſe caduca, ſi in hæreditate non fuerunt repertæ res deſtinatæ à teſtatore pro ſolutione legatorum. 83

Legatum Eccleſiæ factum Iure ciuili indebitum, ſi illi ſolutum fuerit, repeti non poteſt. 2.423.89

Legatum factum Eccleſiæ, quam in ſpecie non expreſſit defunctus, adeò vt ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inualidum. 90

Legata relicta in pias cauſas in minùs ſolemni teſtamento, in quo cauſa profana fuerit hæres inſtituta, non valent. 2.425.95

Legata profana in teſtamento ad pia cum duobus, vel tribus teſtibus conſeruantur. 96

Legatum pium, & piam cauſam continens ſuſtinetur, ſi tali ſcripturæ, ſeu legato ſubſcribant duo teſtes 2.425.98

Legatum

Legatum factum in fauorem animæ, ſeu in cauſam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, ſed abſolutè eſt præſtandum. 99
Quilibet de populo poteſt agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt cauſæ piæ conſequantur, quod illis debetur. 104
Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni; ſecus in cauſa pia, vbi debetur in principio. 105
Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de re minori; niſi efficiatur pro cauſa pia. 106
Legatum pro dotandis puellis, poteſt dari puellæ iam nuptæ ſine dote, vel cum dote modica; ſecus ſi legatum ſtat pro virginibus maritandis. 107
Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes. 2.426.108
Puellæ ſi quis legaret mille, vbi nupſerit, bis centum autem ſi ingrediatur monaſterium, bis centum conſequitur, ſi ingreſſa fuerit monaſterium. 109
Eccleſiæ ſi teſtator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, ſine cauſæ tamen expreſſione, talis prohibitio nullius erit momenti 110
Legatum rei alienæ, quam teſtator ſuam eſſe ignoranter putauerit, Eccleſiæ, ſeu piæ cauſæ relictum valet. 111
Legatum, vel hæreditatem ſuæ Eccleſiæ relictam poteſt ſolus Prælatus repudiare. 2.439.42

De Legatis, & Nuncijs Apoſtolicæ Sedis.

Legatus Apoſtolicæ Sedis is dicitur, cui à Summo Pontifice certa ciuitas, vel Prouincia committitur gubernanda, & ibi vices Papæ gerit, ac ordinariam obtinet poteſtatem. 1.83.1
Legatorum Apoſtolicæ Sedis tres ſunt ſpecies. 2
Cardinales ſoli cùm mittuntur à Papa, dicuntur Legati de Latere. 3
Conceſſio facta Cardinalibus Legatis de Latere, non extenditur ad alios Legatos de Latere, non Cardinales. 4
Legati qui non emanent, ſed conſtituuntur, illi ſunt, quibus ſpecialiter aliquid committitur exequendum. 6
Legati nati dicuntur, qui officium habent dignitati connexum, & cum dignitate, quam acquirunt, & fiunt ipſo iure Legati. 10
Legatus Apoſtolicæ Sedis eligi poteſt quicunque Summo Pont. viſus fuerit idoneus. 11
Papa in Legatis de Latere mittendis conſilium Cardinalium requirere conſueuit. 12
Legatus de Latere mittendus eſt qui Papæ ſit valde notus, & in quo ſit Spiritus Dei, & ſcientia legis. 13
Legati & Nuncij Apoſt. Sedis ſunt ab omnibus honorandi, & dignè recipiendi, tanquam Summi Pont. vices gerentes, & in eundo & redeundo in ſuis neceſſitatibus adiuuandi. 14
Procuratio adeò debita eſt Legatis Apoſtol. vt contra eam nullo modo admittatur præſcriptio. 1.84.15
Priuilegio quis poteſt eximi à procuratione debita Legatis Apoſt. 16
Præſcriptio quando æquiparetur priuilegio. 17
Legato de Latere præſente, Legatus alius Officium legationis exercere non poteſt. 19
Legati de Latere ſunt maiores, & digniores Legatis natis, & ideo nati non vtuntur ſuis inſigniis, nec exercent officium legationis, præſente Legato de Latere. 20
Inſignia Legati à Latere, quæ ſint, referuntur. 1.84.22
Legati à Latere cum ſuis inſigniis proceſſionaliter intrant ciuitates, & oppida ſub pallio; & ſic ingredientes, Clerus & populus ſolemni ſupplicatione & pompa excipiunt; Archiepiſcopi, & Legati minores, Crucis ſignum quod ante ipſos deferri ſolet, deponunt. 23
Legatus de Latere poteſt in ſua Prouincia quicquid Epiſcopus in ſuis Diœceſibus. 24
Legati de Latere in generali commiſſione non tranſeunt caſus Papæ reſeruati in ſignum ſpecialis priuilegij. 1.85.25
Legatus de Latere non venit appellatione Romani Pontificis, nec facit idem tribunal cum Papa. 26
Legati de Latere poſſunt abſoluere excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos, etiamſi atrox ſit iniuria. 27
Beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre poteſt Legatus de Latere. 28
Legatus de Latere poteſt concurrere cum quolibet Ordinario ſicut Papa, nullo ad hoc requiſito Epiſcopi conſenſu. 29
Beneficia ſpectantia etiam ad collationem exemptorum conferre poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi decreta exiſtentia. 30
Beneficia exempta conferre poteſt Legatus de Latere. 31
Beneficia, quorum collatio ſit ad Sedem Apoſtol. deuoluta, poteſt conferre Legatus de Latere, etiamſi ſint deuoluta ad Papam ea propria negligentia. 32, 33
Beneficia ad Epiſcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus confert auctoritate Apoſtol. non poteſt conferre Legatus de Latere. 34
Legatus poteſt conferre beneficia ſuæ Prouinciæ, quamuis deuoluta ad Prælatum extra ſuam legationem. 1.86.35
Legatus non poteſt conferre beneficia, quæ eſſent extra Prouinciam, & per deuolutionem, vel aliàs ſpectarent ad collationem alicuius Prælati de Prouincia. 36
Beneficia intra Prouinciam exiſtentia conferre poteſt Legatus, etiamſi ſpectarent ad collationem Clericorum alterius Prouinciæ. 37
Beneficia Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſeu Clericorum conferre poteſt Legatus de Latere. 38
Legatus de Latere etiam extra Prouinciam exiſtens poteſt beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre. 40
Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas, ſeu ipſarum Cathedralium maiores poſt Pontificalem electiuas, conferre non poteſt Legatus de Latere. 41
Beneficia reſeruata, etiam in ſex menſibus alternatiuæ Epiſcopi vacantia, conferre non poteſt Legatus de Latere 42
Legatus vigore facultatis ſibi conceſſæ conferendi beneficia qualitercumque vacantia, non habet facultatem conferendi beneficia reſeruata. 43
Beneficia Iuriſpatronatus laicorum conferre non poteſt Legatus de Latere. 44
Beneficia Iuriſpatronatus mixti, Legatus de Latere conferre non poteſt. 45
Beneficia Iuriſpatronatus laicorum ex priuilegio vel præſcriptione benè poteſt Legatus conferre, nec oportet aliter derogare tali Iuri patronatus, nec de eo facere mentionem. 46
Beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant iure ſpeciali, ſeu delegato, non poteſt conferre Legatus. 47
Beneficia litigioſa non poteſt Legatus conferre. 1.87.48
Beneficij collatio facta à Legato ei, qui tacet ſe habere aliud beneficium, eſt ſubreptitia, & nulla, ſicut illa quæ ſit à Papa. 49
Legatus de Latere an poſſit conferre beneficium cum clauſ. *Motu proprio*, abſque eo quod de alio in gratia mentio reperiatur. 51
Legati miſſi ſiue nati, conferendi beneficia nullam habent poteſtatem, niſi hoc eis ſpecialiter ſit indultum 52
Nunciis cum poteſtate Legati de Latere miſſis conceditur facultas reſtricta ad beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia per obitum extra Romanam Curiam vacatura, quæ non excedunt valorem 24. Ducatorum auri de Camera. 53
Beneficia reſeruare poteſt Legatus de Latere, quorum conferendorum ius, & poteſtatem habet, dummodo pendente vna reſeruatione in aliqua Diœceſi non faciat aliam. 54
Beneficia vacatura Legatus de Latere ſuæ poteſt reſeruare collationi, etiam pro certa perſona, ſed ei nullum ius quæritur. 55
Reſeruationes per Legatum à Latere factæ expirant finito legationis officio. 1.88.56
Legationis officio finito, omnia, quæ ad reſeruationem exequendam geſta fuerint, expirant, ſi beneficium collatum non eſt. 57
Commendare ad tempus Parochiæ poteſt Legatus de Latere. 58
Parochiale, ſeu aliud quoduis beneficium commendare non poteſt Legatus de Latere, niſi hoc habeat in facultatibus. 59
Eccleſias Regulares Clericis ſecularibus commendare non poteſt Legatus de Latere, nec è conuerſo 60
Vnire beneficia ſuæ prouinciæ poteſt Legatus de Latere

Index Rerum,

abſque tamen præiudicio Epiſcopi. 61

Beneficia Regularia ſi electiua non ſint, vnire poteſt Legatus de Latere. 62

Eccleſiam vnius Diœceſis Eccleſiæ alterius vnire poteſt Legatus de Latere, ſi ſubſit iuſta, & debita cauſa, & dummodo Epiſcopo Eccleſiæ vnitæ ſua iura non adimantur. 63

Vnire Eccleſiam ſecularem Monaſterio poteſt Legatus de Latere concurrentibus nonnullis, de quibus ibi. 64

Eccleſiam ſibi ſubiectam iure legationis Legatus de Latere vnire non poteſt Eccleſiæ immediatè, Papæ ſubiectæ. 65

Eccleſias Cathedrales, Collegiatas, Regulares, vel dignitates, quæ ſunt electiuæ, vnire non poteſt Legatus de Latere. 1.89.66

Eccleſiam Iuriſpatronatus laici non poteſt Legatus de Latere vnire, ſine patroni conſenſu. 67

Reſignationes beneficiorum coram Legato de Latere fieri poſſunt. 68

Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Legatus de Latere. 69

Reſignationes beneficiorum ſimpliciter recipere poteſt Legatus de Latere, non autem in fauorem, nec cum penſione. 70

Legatus de Latere habet auctoritatem in penſionibus imponendis, non tamen in beneficiis reſeruatis, vel quæ ad eius prouiſionem non ſpectant. 71

Diſpenſationibus in concedendis tantum poteſt Legatus in ſua Prouincia, quantum Epiſcopus in ſua Diœceſi. 72

Matrimoniis intereſſe poteſt Legatus de Latere intra ſuam Prouinciam, & aliis intereſſendi licentiam concedere. 73

Electiones Epiſcoporum & exemptionem confirmandi licentiam habet Legatus de Latere. 74

Cauſas iudiciales committere poteſt Legatus à Latere, & Delegatus ab eo iuriſdictionem exercere valet, antequam ſit Prouinciam ſibi delegatam ingreſſus. 75

Legatus duarum Prouinciarum propter connexitatem territoriorum poterit expedire negotia vnius Prouinciæ in alia. 76

Legatus de Latere poteſt cognoſcere de cauſis contra exemptos. 77

Papa eximendo à iuriſdictione cuiuſlibet Ordinarij non videtur eximere à poteſtate Legati de Latere. 78

Iuriſdictionem in exemptos exercere non poteſt Legatus natus. 79

Eximere non poteſt Legatus de Latere. 80

Papa vbi appoſuit manum, Legatus de Latere non poteſt intromittere, niſi ex magna cauſa. 1.50.81

Cauſæ à Legato de Latere ad Superiorem remiſſæ non poteſt dictus Legatus ſe ingerere. 83

Statuta facere poteſt Legatus de Latere. 84

Indulgentias concedere poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi commiſſa, quæ durant etiam legatione finita. 85.& ſeq.

Concil. Trid. quæ circa Legatos ſtatuat. 87

Legatus, vel Nuntius habent familiam armatam, excommunicant, & puniunt inferentes iniuriam, vel damnum ſuis familiaribus. 1.479 96

Poteſtas Legati à Latere, & non à latere eſt æqualis, exceptis iis, quæ Papa ſpecialiter ſibi reſeruauit. 1.480.98

Appellatione Legati venit nedum Legatus à Latere, ſed & Legatus natus, & Legatus miſſus, qui dicitur Nuntius. 99

Legitimatus in infantia ad inſtantiam patris per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum DD. de Campegiis, non poteſt eligi Generalis in ſua religione. 1.601.199

Leproſaria ſunt loca ſeorſum ab aliis in gratiam illorum, qui morbo lepræ percuſſi ſunt. 2.81.10

Leuita, de Dracono. 1.359.3

Lex Papæ non poteſt abrogare ſaltem abſque illius ſcientia. 1.251.192

Lex ſemper loquitur, & comprehendit propterea perſonas quandocunque extantes. 1.283 49

Lex Florentiæ mandans quòd omnes ciuitates ſubiectæ ſoluant certum quid, habet locum in ciuitate Piſarum, effecta ſubiecta poſt legem. 50

Lex, vel conſuetudo prohibens ne bona aliqua in exteros non ſubditos alienentur, iuſta eſt. 2.47.205

Leges tam cæremoniales, quàm iudiciales, Euangelica Lege latæ ceſſarunt. 2.367.8

Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. 1.477.82

vò Liberè, ſignificat præciſam libertatem ſine impedimento, & licentia alterius. 1.473.50

Liberius quamuis tædio exilij victus, & metu tyranni coactus polluerit ſe hæreticorum communione, hæreticus ob id dici non poteſt. 1.36.95

Libertas Eccleſiaſtica propriè loquendo nihil aliud eſt quàm exemptio, & priuilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſæcularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt. 2.47 211

Violantes eccleſiaſticam libertatem, quas pœnas incurrant? remiſſiuè. 2.49.217

Libertas Eccleſiaſtica, vide *Immunitas*.

Libertatis cauſa eſt cauſa pia. 2.410.14

Libertatis cauſa an alij piæ cauſæ præferenda ſit. 15

Liberti, vide *Eccleſia*.

Licentia, quæ in renunciatione ſeu donatione omnium interuenire debet, ſufficit obtenta, & in ipſo actu renunciationis, ſeu donationis. 1.407.144

Linteamina, ſiue Mappæ Altaris benedicuntur iuxta ritum Eccleſiæ. 2.155 10

Littera formatæ quæ dicantur? remiſſiuè. 1.188 80

Originale litterarum Apoſt. eſt producendum vt Iudex, qui illas exequi debet, ſit certus de ſua iuriſdictione. 2.251.231

Litteræ Apoſt. præſumuntur expeditæ cum conſenſu valido, & mandato legitimo. 1.443.32

Litteræ dimiſſoriæ, vide *Capitulum*.

Litteratis eſt fauendum, cum hac tempeſtate miſeri vagentur. 2.244.174

Locorum tria ſunt genera, quibus Eccleſiæ, & perſonæ eccleſiaſticæ, cæteriſque fideles vtuntur. 2.1.1

Locus ſacer, aut religioſus non eſt in vſus profanos conuertendus. 2.53.14

Loca mortuorum ſepulturæ dicata de iure Ciuili ſunt religioſa. 2.65.5

Loca pia generali nomine hoſpitalia appellantur. 2.81.12

Epiſcopo eſt reddenda ratio ab adminiſtratoribus de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, eccleſiaſtica, vel laicalia loca. 2.83,41

Rationes per Ordinarium ab adminiſtratoribus piorum laicorum non ſolùm ſingulis annis, ſed etiam pluries in anno recepi poſſunt. 2.84.45

Loca pia, vide *Hoſpitalia*.

Locumtenens dicitur ille quem ipſe Vicarius ſibi ipſi ſubſtituit. 2.205.5

De Locatione.

Animalia locare poteſt Clericus ſi habeat ex decimis, vel ſucceſſione. 1.519 123

Locatio facta vltra triennium, an in totum vitietur, an verò quoad triennium ſuſtineatur. 2.318 74

Locari res Eccleſiæ in perpetuum vel ad longum tempus non poteſt, ſed hodie nec vltra triennium. 2.438 30

Locationes rerum eccleſiaſticarum, quæ repræſentata pecunia, atque anticipatis ſolutionibus fiunt in præiudicium ſucceſſorum, in beneficio fieri prohibentur. 31

Iuriſdictiones eccleſiaſticæ aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à conductoribus per ſe, vel per alios exerceri prohibentur. 32

Cancellariæ Epiſcopalis reditus locari non poſſunt. 33

Emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis prouenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut aliàs vndecunque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectat, ſed debent futuro ſucceſſori reſeruari. 34

Pactum in locationibus in præiudicium alterius Eccleſiæ appoſitum nullam obligationem inducit. 35

Decimarum fructus laicis locari poſſunt. 36

Eccleſiæ ipſæ laicis prohibentur locari. 37

Loquentis perſona generali conceſſione, vel ſermone nunquam comprehenditur, vt læſa cenſeatur. 2.458.121.

Ludere ad aleas, & taxillos non licet Clericis, qui ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti ſi beneficium habeant. 1.515.66

Ludus, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis Clericis eſt permiſſum ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant. 67

Scacchorum, ſiue latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modo ludant cauſa recreationis, & non cauſa voluptatis, aut auaritiæ. 68

Ludus,

Ludus, qui in ingenio conſiſtit ac proinde permiſſus eſt, non conuenit literatis hominibus. 69
Clerici in eorum ludis aliàs eis permiſſis admixtos laicos habere non debent. 70
Ludi theatrales, vide *Eccleſia*.
Luſitania Reges habent ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus illius Regni, quod cœpit à tempore Regis Alphonſi V. 1.124.82

M

Magiſtri & Doctores prouideri ab Epiſcopo in ſubiectis plebibus debent qui ſtudia litterarum, & liberalium artium dogmata aſſiduè doceant. 1.195.50
Magiſtri publicè in ſcholis generalibus docentibus de licentia Vniuerſitatis conceditur priuilegium, vt præbendarum ſuarum & beneficiorum fructus percipere in abſentia valeant. 51
Magiſter ſcholæ, nonnullis Scholaſticus, eſt ſcholæ præpoſitus, ſiue præfectus. 1.299.1
Maiordomus, præpoſitus, œconomus, & Vicedominus iidem ſunt, & per illos intelligitur quilibet Eccleſiaſticarum rerum adminiſtrator. 1.672.16
Maiores qui. 2.73.32
Mandatum præſumitur ex impenſa, etiamſi de eo expreſſè non conſtaret. 1.443.33
Mandatum, ſi non potuit intimari culpa alicuius, debet in impedientis odium haberi pro intimato. 1.453.67
Mandati intimatio per edictum facta vt ſuſtineatur, debent concurrere iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciarius. 1.454.70
Manſus in cap. de cenſib. accipitur pro titulo, qui conſtituitur in Præbendis, aut poſſeſſionibus, quibus dotata eſt Eccleſia. 2.7.22
Marcellinus dum thura Idolis metu mortis adolenit, hæreticus non fuit, cùm non fecerit pertinaciter. 1.35.53
Marcellus Papa XV. Titulos in Vrbe inſtituit quaſi Diœceſes quaſdam Presbyteria, & Diaconibus aſſignatas ad Baptiſmum, & Pœnitentiam, ac Martyrum ſepulturam. 1.58.4
S. Maria ad Calatrauæ in Hiſpania Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.539.81
B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.548.127
Fratres B. Mariæ de Mercede ad Ordines Mendicantium tranſire non poſſunt. 128
Legata omnia, quæ incertis perſonis relinquuntur, exhibentur fratribus B. Mariæ de Mercede pro redemptione captiuorum. 129
Fratres Minores de Obſeruantia non poſſunt recipere in ſuo ordine fratres B. Mariæ de Mercede. 130
Congregatio Fratrum diſcalceatorum B. Mariæ de Mercede à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.549.131
Fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede ad calceatos eiuſdem ordinis tranſire non poſſunt abſque Romani Pont. expreſſa licentia. 132
Officium, & Miſſam de communi Confeſſorum non Pont. recitare poſſunt fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede de S. Raymundo Nonnat. 133
S. Mariæ de Mercede apud Aragonios Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.171
S. Mariæ Theutonicorum Ordo mil. à quibus inſtitutus, & quando inceperit. 1.560.167
S. Mariæ glorioſæ apud Italos Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.172
S. Mariæ de Monte Carmelo Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 173
Matrimonia clandeſtina ſine Parocho, & duobus teſtibus irrita. 1.358.39
Matrimonio validè aſſiſtit Parochus etiam non Sacerdos. 40
Matrimonium ratum diſſolui poteſt per profeſſionem in Religione S. Ioannis Hieroſolymitani, non ita in aliis S. Iacobi Alcantaræ, & ſimilibus. 2.252.32
Matrix Eccleſia, vide *Eccleſia*.
S. Mauritij in Sabaudia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit. 1.542.87

De Mendicantibus.

Mendicantes Ordines verè & propriè quatuor ſunt. 1.571.208
Mendicantes inter annumerantur
Seruitæ. 1.571.210
Minimi. 211
Ieſuati. 212
Ieſuitæ. 213
Carmelitæ diſcalceati. 214
Fratres diſcalceati ſanctiſſimæ Trinitat. 215
Mendicantes verè dicuntur Ordines non ſolum quatuor priores, ſed etiam qui poſtea à Sede Apoſt. tales inſtituti ſunt. 216
Mendicantium Ordinum Moniales non veniunt ſub diſpoſitione loquentibus de Mendicantibus. 1.572.217
de Mendicantium priuilegiis participant
Canonici Regulares Lateranenſes. 218
Canonici Regulares S. Saluatoris. 219
Canonici Regulares S. Crucis Conimb. 220
Canonici Regulares ſancti Gregorij in Alga. 221
Monachi Caſſinenſes. 222
Vallis vmbroſæ. 223
Camaldulenſes. 224
Ciſtercienſes. 225
Ciſtercienſes reformati. 226
Cœleſtini. 227
Syluestrini. 228
Congregationis B. Mariæ Montis Virginis. 229
Monachi ſancti Baſilij. 230
Præmonſtratenſes. 231
Fratres ſancti Spiritus in Saxia. 232
Eremitæ ſancti Hieronymi in Hiſpania. 233
Eremitæ B. Petri de Piſis. 234
Fratres ſancti Hieronymi de Feſſulis. 235
Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis. 236
Cruciferi. 237
Fratres S. Mariæ de Mercede. 1.573.238
Fratres Militiæ Ieſu Chriſti. 239
Clerici Theatini. 240
Clerici Regulares Minores. 241
Mendicantes Fratres prohibentur noua loca ad habitum acquirere, vel antiqua alienare ſine expreſſa Pontificis Romani licentia. 1.641.219
Mendicantibus prohibetur ædificare de nouo prope domos iam conſtructas Minorum niſi infra ſpatium trecentarum cannarum. 2.101.72
Mendicantes Religioſi, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, aut quouis titulo alienationis transferant, excommunicationem nemini reſeruatam incurrunt. 2.101.78
Mendicantium Eccleſia, vide *Eccleſia*.
Merces, quæ penſionariis tribui ſolet, nulla ex parte à penſionariis exigenda eſt. 1.194.28
Metropolis ciuitas eſt, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedes, ac Diœceſis. 1.102.3
Metropolitana Eccleſia eſt grandioris honoris titulo Suffraganei. 1.103.12
Prouincia tota eſt ad iuriſdictionem Metropolitanæ Eccleſiæ. 13
Metropolitanæ Eccleſiæ ritu Suffraganeorum ſubditos in diuinis Officiis non ſeruantes corrigit Metropolitanus. 1.107.71
Metropolitanus dicitur à menſura ciuitatum, ſecundùm aliquos, at verò ſecundùm alios à matrice ciuitate. 1.102.2
Metropolitanus & Archiepiſcopus idem ſunt. 4
Metropolitanus à tribus Epiſcopis Suffraganeis conſecrari debet, omnibus aliis Prouinciæ, vel præſentibus, vel ſaltem ſi non potuerint, per litteras conſentientibus, adhibitóque etiam conſenſu Primatis. 1.103.15
Metropolitanus licèt rectè conſecratus fuerit, & poſſeſſionem acceperit, non poteſt ante Pallium acceptum ſe Archiepiſcopum nominare, nec ea munera obire, quæ ſunt Poteſtatis Ordinis, & Iuriſdictionis. 16
Metropolitanus adiri poteſt vt Epiſcopum cogat iudici ſeculari auxilium, quod abnegauit, exhibere. 1.104.36
Metropolitanus poteſt cogere ad concordiam Epiſcopos Suffraganeos quando inter eos eſt diſcordia ſuper perceptione iurium Epiſcopalium in Eccleſia, quæ eſt ſita in finibus duarum Diœceſum. 1.105.49
Metropolitanus per viam nullitatis abſque appellatione de cauſis inter ſubditos Suffraganei cognoſcere non poteſt. 1.107.64
Metropolitanus ad querelam Epiſcopi procedit contra Canonicos abſque cauſa rationabili & manifeſta à Diuinis ceſſantes. 1.108.74

Conſuetudinis prætextu Metropolitani Iuriſdictionem habent in ſubditos ſuffraganeorum. 1.108.76

Metropolitanus poteſt Congregationes generalium Capitulorum exemptorum conuocare, ſi quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigere contempſerint. 1.109.86

Metropolitanus in Synodo Prouinciali cognoſcit ſi Clericus cum Epiſcopo ſuo criminalem, aut ciuilem cauſam habeat. 1.110.94

Metropolitanus cum Synodo Prouinciali diiudicat, ſi dubius aliquis, aut difficilis abuſus, vel grauis quæſtio exoriatur circa imagines, Reliquias, aut miracula. 95

Metropolitano cura eſt facere, vt Prouinciales Epiſcopi in ſuis Eccleſiis commorentur, & ſuper eorum abſentia inquirere. 96

Metropolitanis cum iudicio ſuffraganeorum ſuorum in Prouinciali Synodo plura demandantur à Concil. Trid. 97

Metropolitano, & eius Concilio Prouinciali parendum eſt ab Epiſcopis ſuffraganeis. 98

Metropolitano negligente ſuum Vicarium conſtituere, Epiſcopus antiquior ex Suffraganeis in Metropolitana illum conſtituere poteſt, Epiſcopo verò exemplo negligente, Epiſcopus propinquior deputare poterit. 1.315.56

Vide *Archiepiſcopus.*

Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere nedum de bonis quæ ad eos perueniunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus. 1.601.206

Milites S. Iacobi de Spatha non ſunt verè religioſi, ac proinde eorum filij nati ex ſoluta, cum qua de licentia magni Magiſtri poterunt contrahere matrimonium, non ſunt ſpurij dicendi, ſed filij naturales. 1.617.20

Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha non ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum. 2.150.25

Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur ſub decreto Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 15. bene tamen milites Hieroſolymitani. 2.153.33

Teſtamenta an & quando Milites regulares facere poſſint. 35

Horas Canonicas an & quando teneantur recitare Militares Religioſi. 36

Milites Regulares an & quando fori priuilegio gaudeant, & à ſolutione tributorum exempti ſint cenſendi, remiſſiuè. 2.153.37

Filius illegitimus Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium præter Hieroſolymitanum, non eſt ſpurius, ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poteſt. 38

Milites S. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, & ſimiles excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum. 2.154.39

Milites & Commendatarij Hieroſolymitani tenentur illo arcto præcepti vinculo, prout clerici beneficiarij in eo quod attinet ad eleemoſynam faciendam annuis redditibus. 48

Milites S. Iacobi, & ſimiles an poſſint confiteri cum ſacerdote ſeculari. 2.155.57

Milites S. Iacobi Alcantaræ, & ſimiles non comprehenduntur in Bulla Pij V. prohibente ne clerici ſæculares, vel Regulares taurorum agitationi interſint. 2.152.31

Mimis, ioculatoribus, & hiſtrionibus intereſſe non debent Clerici. 1.523.63

Minimi ſancti Franciſci de Paula à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.567.188

Minimis prohibetur ſub excommunicatione tranſitus ad alios Ordines. 1.585.59

Miniſter Generalis de Obſeruantia vti poteſt titulo, & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius Ordinis fratrum Minorum. 1.638.196

Miniſter legitimus quis dicatur. 2.118.37

Miniſter malus non ſecus ac bonus confert gratiam cum ſacramento animæ bene diſpoſitæ. 38

Sacramenta à bonis Miniſtris ſumere, & bonorum Sacerdotum Miſſas audire confert. 2.119.40

Minores conuentuales Reformati à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.568.176

Minores Conuentuales Reformati. ibid.

Minoribus de obſeruantia ad Minimos, & è conuerſo tranſire non licet niſi de licentia Papæ. 1.585.57

Fratres Minores poſſunt pauperum electionem facere, ſi teſtator id munus eis teſtamento relinquat. 1.622.71

Fratres Minores de Obſeruantia, & Capuccini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, quamuis adiiciatur clauſula, *vt hæreditas vendatur, & in neceſſaria illis pretium tradat.* 1.622.82

Fratrum Minorum Eccleſia non poteſt validè hæres inſtitui. 83

Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit diſpenſatum, tenetur publicare, & non publicando incurrit pœnas, quamuis ignoret. 2.290.188

Publicatio facienda eſt, etiamſi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur intra illud tempus datum ad publicandum. 189

Miſerabilium perſonarum cauſæ ad cognitionem pertinent Epiſcoporum. 2.411.23

Miſſæ celebrandæ tempus, ſeu hora quando incipiat & finiatur. 1.165.25

Miſſæ ſacrificium ne extra Eccleſiam, & locum ſacrum ad id ſpecialiter deputatum fiat, curare debet Epiſcopus. 26

Miſſa in priuatis Oratoriis celebrari non debet. 27

Decretum ſuper non celebratione Miſſarum, in particularium Oratoriis comprehendit tantùm Oratoria in particularium dumtaxat domibus exiſtentia, non tamen Eccleſias, vel capellas publicas. 28

Miſſas vago, & ignoto Sacerdoti Epiſcopus celebrare non permittat. 29

Miſſas vt curæ animarum habentes celebrent tam frequenter, vt ſuo muneri ſatisfaciant, curare debet Epiſcopus. 1.166.32

Miſſam vt populus in propria Parochia audiat, curare debet Epiſcopus, non tamen poterit illum ad hoc cogere mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ. 33

Miſſæ Sacrificio feſtiuis diebus in Eccleſiis Regularium intereſſe liberum erit populo, nec eiſdem Regularibus, vel populo poſſunt Ordinarij ob id impedimentum præſtare. 34

Miſſam nullus celebrare poteſt in Altari in quo Epiſcopus eadem die Miſſam cantauit ſolemnem. 1.186.23

Miſſam prius audire non tenetur qui in ipſo manè diei feſti exit ad alium locum vbi dies feſtus non eſt laborandi cauſa. 1.266.52

Miſſæ Sacrificium non conuenit Sacerdotem celebrare antequam hoc ei ab Epiſcopo permittatur. 1.358.48

Miſſam à Presbytero concubinario nemo audire debet. 1.510.43

Miſſa ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, tunc iure poterit concedi, vt in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur. 2.416.50

Miſſarum numerus propter eleemoſynarum tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci poſſit. 2.418.62

Epiſcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Miſſarum onera, intelligenda eſt de illarum oneribus ante Concil. Trid. impoſitis, & iuſta interueniente cauſa. 63

Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, aut in beneficiis requirentibus in ſui fundatione certum numerum, non poteſt Epiſcopus reducere, & ad minorem numerum reuocare. 2.418.65

S. Congr. Conc. ademit Epiſcopis in diœceſana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliàs quomodolibet, facultatem reducendi onera Miſſarum celebrandarum. 66

Vide *Sacramenta*,

Mitra triplex eſt ſpecies. 1.219.54

Molina de iuſtitia, tract. 2. diſp. 147. concl. 7. reprobatur. 2.

Monachorum appellatione qui comprehendantur. 1.383.17

Monachorum cœnobia, qui in illis viuebant in communi, fuerunt in Alexandrina Eccleſia ex inſtitutione B. Marci Euangel. 1.528.3

Monachorum religio maximè Damaſi Papæ temporibus floruit in vaſtis Ægypti ſolitudinibus propter malorum hominum vitam, & tyrannorum perſequutiones in ciuitatibus. 8

Monachi, id eſt ſoli, quod nomen propriè ſortiuntur qui in ſolitudinibus habitabant. 1.529.15

Monachos hodie appellamus, qui ſoli vitæ contemplatiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut aliis ſe immiſcent. 16

Monachi ex ſua origine ſunt laici. 1.589.100

Monachi, & Conuerſi in quo conueniant, & differant. 1.615.3

Monachorum appellatione qui propriè veniant. 1.616.9

Monachi omnes etiam Abbates olim laici erant, & ideò Clericis inferiores habebantur. 10

Monachi olim obedientiam præſtabant Oſtiario, & aliis in maioribus ſacris ordinibus conſtitutis. 11

Monachi

Digitized by Google

Monachi fuerunt in laicali ſtatu vſque ad tempora Euſebij, Zozimi, & Syricij. 12
Monachorum appellatione indefinite veniunt omnes religioſi cuiuſcunque generis. 13
Monachorum appellatione veniunt Moniales quoad ea, quæ ſunt proportionabilia. 14
Monachi & Canonici regulares quando prohibeantur ad Curias Principum accedere. 1.627.106
Monachi olim, cum laici eſſent, prohibebantur pœnitentias imponere præterquam ſibi ipſis, & mortuos ſepelire niſi monachos ſecum commorantes, & alia his ſimilia. 1.641.220
Vide *Religioſus*.

De Monaſterijs, & religioſis domibus.

Interrogatoria dantur pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij. 1.130.161
Monaſteria Monialium S. Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta ab Epiſcopis tanquam dictæ Sedis dalegatis gubernantur in concernentibus ſpiritualia tantùm, non temporalia. 1.201.31
Monaſteria condiderunt in Africæ partibus B. Auguſtinus, & in Palæſtina Hieronymus. 1.528.11
Benedictus in occidentali Eccleſia multa monaſteria conſtruxit. 12
Monaſteria noua de ſola Ordinariorum licentia vbique eriguntur. 1.530.34
Monaſterij Monachorum nomine, in quod fœminæ intrare non poſſunt, quid veniat. 1.618.35
Monaſterij vtilitas propter quam poſſunt regulares aduocati, vel procuratoris munus exercere ſufficit indirectè Monaſterij indigentis ad magnam pauperiem ſubleuandam & æs alienum ſoluendum. 1.619.43
Monaſteriis omnibus etiam Mendicantium (exceptis conuentibus Capuccinorum, & Minorum de Obſeruantia,) permittitur vt eis bona immobilia in communi poſſidere liceat. 1.622.81
Monaſteria Regolarium, & Regulares ipſi à iuriſdictione Epiſcopi exempti fuerunt, & ſuis tantum ſuperioribus ordinis ſubditi remanſerunt, ſed in multis adhuc Epiſcopo ſubiiciuntur. 1.630.119
Monaſteria ſanctarum mulierum in eremis olim fuerunt erecta, & poſtea in ciuitatibus. 1.649.2
Cogentes mulierem monaſterium ingredi, ingreſſu non ſequuto, vel vt non profiteatur, nec habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, non excommunicantur. 1.649.6
Licentiam ingrediendi intra ſepta monaſterij in caſibus neceſſariis debet tantùm dare Epiſcopus, vel Superior. 1.658.103
Abbatiſſa non poterit facultatem ingrediendi monaſterium concedere, niſi in caſibus repentinis, vel niſi habuerit generalem licentiam à Superiore, &c. 1.659.108
Monaſteria ſunt Eccleſia, cellulæ, areæ, horti, & ſimilia vſui regularium neceſſaria. 2.16.75
Monaſterium à Græco vocabulo ſolitarius locus propriè dicitur. 2.95.2
Monaſterium, & Cœnobium idem ſunt. 4
Monaſteria noua conſtrui ſine auctoritate Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt, prohibentur. 6
Ordinariis non licet dare licentiam conſtruendi nouum monaſterium niſi vocatis prius, & auditis Prælatis Conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & aliis intereſſe habentibus. 7
Monaſteria olim in ſolitudine conſtruenda erant. 2.96.8
Monaſteria Monialium hodie extra ciuitatem conſtrui prohibentur, & quæ extra mœnia conſiſtunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur. 9
Monaſteria Monialium non ſunt erigenda niſi Ordinariis locorum conſentientibus, & in iis dumtaxat locis, quæ muro vnita ſunt. 10
Papæ auctoritas etiam vltra Epiſcopi conſenſum requiritur in erigendis Regularium monaſteriis. 11
De ſola licentia Ordinarij noua poſſunt conſtruere Monaſteria, Fratres Ordinis Carmel. diſcal. 12
Monachi Cong B.M. Fulien. 13
Superiores Cong Cleric Regul. S. Pauli. 14
Licentias erigendi noua monaſteria de ſola licentia Ordinarij reuocauit Vrbanus VIII. 15
Epiſcopus olim poterat cum conſenſu Capituli, aut ſynodi Parochialem Eccleſiam in monaſterium Religioſorum dedicare, non ſic verò hodie. 1.97.16
Monaſteria alia ſunt Mendicantium, alia non mendicantium. 17

Religioſorum numerus quis habendus in monaſteriis mendicantium. 18
Monaſteria noua etiam Mendicantium & Capuccinorum, ac Societatis Ieſu erigi non poſſunt niſi in quolibet illorum duodecim Religioſi ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant. 19
Monaſteria duplicia, id eſt, monachorum ſimul, & monialium fieri prohibentur. 20
Monaſteria omnia de iure communi ſunt ſubiecta Epiſcopo, in cuius diœceſi ſita ſunt. 21
Monaſteria omnia Epiſcopo cenſentur ſubiecta niſi probentur exempta. 22
Monaſteria ferè omnia Regularium ſunt ex priuilegiis ſpecialibus ſummorum Pont. ab Ordinariorum poteſtate exempta. 23
Monaſteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariorum iuriſdictione obtinuerunt. 24. & ſeqq.
Exempti ſunt ab Ordinariorum poteſtate, Canonici Regulares à Paſchale II. a5
Cluniacenſis Ordo à Clemente IV. 26
Caſſinen. Abbatia à Zacharia. 27
Camaldulenſis Congr. à Leone X. 1.98.28
Vallombroſana Congr. à Paſchale II. 29
Ciſtercienſis Ordo ab Alex III. 30
Cœleſtinorum Ordo ab Innocent. IV. 31
Monachi B. M. montis Oliueti à Iulio II. 32
Monachi B. M. montis Virginis à Cœleſtino III. 33
Præmonſtratenſes ab Alexandro V. 34
Carthuſienſes à Bonifacio IX. 35
S. Baſilij Ordo à Gregorio XIII. 36
Fratres S. Spiritus à Sixto IX. 37
Fratres S. Antonij Viennen. ab Vrbano IX. 38
Prædicatores à Gregorio II. 39
Minores à Clemente IV. 40
Cruciferi ab Vrbano III. 41
Carmelitæ. 42
Serui B. Mariæ ab Vrbano VI. 43
Minimi à Stato IV. 1.99.44
Theatini à Clemente VII. 45
Clerici regul. S. Pauli à Paulo III. 46
Societas Ieſu à Paulo III. 47
Sommaſchini à Sixto V. 48
Miniſtrantes infirmis à Gregorio XV. 49
Clerici Regulares Minores à Sixto V. 50
Fratres B. Ioannis de Deo à Paulo V. 51
Clerici Regulares ſcholarum piarum à Greg. XV. 52
Monaſteria quælibet, quibus cura imminet animarum in iis quæ ad dictam curam pertinent, ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, excepto monaſterio Cluniacenſi, &c. 53
Per exemptionem conceſſam monaſterio capellæ illi ſubiectæ non cenſentur exemptæ. 54
Monaſteria in quibus exempta ſint de Iure à lege Diœceſana. 55
Capitula generalia debent in monaſteriis exemptis per ſingulas Prouincias, vel regna quolibet trienio fieri. 56
Monaſteria monialium quamuis exempta, niſi Regularibus, vel Capitulis generalibus ſubſint, ab Epiſcopo ſpirituali gubernio ſunt regenda. 57
Iuriſdictio nulla eſt conceſſa Epiſcopo in monaſteriis Sedi Apoſt. immediatè ſubiectis, niſi in concernentibus ſpiritualia. 58
Monaſteria non ſunt in habitaculo clericorum ſecularium, & multò minus laicorum conuertenda 2.100.59
Monaſterium de licentia Epiſcopi diœceſani benè poteſt deſtrui, & deſeri, atque cum opus fuerit in profanos vſus commutari in caſu magnæ alicuius neceſſitatis, & rationabili exiſtente cauſa. 60
Regulares ſi in monaſteriis quandoque defecerint, clerici ſæculares in eis poterunt ordinari. 61
Monaſteria monialium extra Vrbem, oppidáve exiſtentia, ſi Epiſcopo videbitur, ad vetera, quæ ſunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quæ fiunt. 2a
Tranſlatio monaſterij monialium extra Vrbem exiſtentis facienda eſt ad aliud monaſterium eiuſdem Ordinis, & cum introitibus, & redditibus, quos habebat. 63
Monaſteria iam ædificata deſerere non poſſunt Regulares niſi in manibus ordinarij, ſeu Diœceſani. 64
Fratres minores deſerentes monaſterium aliquod, in quo quiſpiam legitimum titulum habet iuriſpatronatus, non poſſunt dormitoria, officinas, ſeu alia loca monaſterij eiuſdem deſtruere, diuendere, ſeu aliis donare. 65

Monaſterium deſtructum ſi ſit habentium bona in communi,& transferatur aliò, illa bona acquiruntur illi monaſterio ad quod monachi transferuntur. 66

Monaſterium ſi penitus deſtruatur, fuerúntque proinde monachi extincti, bona eius remanebunt in diſpoſitione ſummi Pont. 67

Monaſterium non habentium proprium, nec bona in communi (vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia) ſi deſtructum ſit, poſſunt eius bona ex conceſſione Pont. transferri de prioribus locis ad alia loca. 68

Monaſterium vt transferatur, ſeu mutetur de loco in locum de Iure communi, licentia Papæ, & Diœceſani requiritur, niſi ex priuilegiis Pontif. aliter ſit cautum. 69

Congregatio *S. Benedicti in Portugalia* ex priuilegio Sixti V. poteſt cum conſilio & aſſenſu Capituli generalis transferre eorum monaſteria de loco in locum. 70

Prior, & monaſterium *S. Benedicti Vallidoleti* poteſt ex conceſſione *Pij II. & Pij IV.* duo vel tria monaſteria iuſta interueniente cauſa vnire. 71

Monaſteria coram quo iudice ſint conuenienda. 2.101.80

Monaſterij B. Mariæ de Ronceſualles deſcriptio. 2.155 58

Monaſteria ſitorum valorem annuum 200. flor. auri communi æſtimatione excedentia, Sedis Apoſt. diſpoſitione reſeruantur. 2.219.56

Monaſteria à lege diœceſana ſunt exempta. 2.339.9

Monaſterium ſi in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, tunc in alio conſtrui poterit. 2.416.49

Monaſterium Monialium ſi concurrat cum Monaſterio virorum Mendicantium, & iſtud cum non Mendicante, an præferenda ſint in propoſito Monaſteria mulierum, & Mendicantium. 2.425.94

Monaſterium bonorum capax, niſi ab inſtituente excluſum reperiatur, totam maioratus commoditatem, interim dum Monachus viuit percipere poterit; eo verò naturaliter mortuo, ad ſequentem de familia maioratus tranſire debet. 2.442.9

Vide *Eccleſia, Monialis, Succeſſio.*

Moneta in valore regulariter tempus contractus attenditur. 1.653.39

Monialis ſi Monialem, vel conuerſam, aut Clericum percuſſerit, per Epiſcopum in cuius Diœceſi Monaſteria fuerint, abſolui poteſt, etiamſi enormis fuerit percuſſio. 1.391.94

Monialis translata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, quicquid poſtea acquirit, illi priori monaſterio acquirit, niſi tranſlatio fuerit facta ad effectum vt fiat filia ſecundi monaſterij. 1.588.95

Monialis illegitima non poteſt abſque diſpenſatione Apoſt. ſecluſis religionum priuilegiis in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam eligi. 1.601.195

Moniales, & cæteri Regulares res etiam parui momenti ſibi donatas, aut aliàs acquiſitas vel proprias retinere non poſſunt, ſed Superiori illas tradere debent. 1.622.79

Reditus vitalitius an & quando de licentia Superioris licitum ſit Monialibus habere. 1.622.80

Monialis S. Claræ, & omnes aliæ cuiuſcunque Ordinis non comprehenduntur in exceptione quam fecit Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 13. non obſtante regula in contrarium. 1.623.84

Moniales exemptæ poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad Obſeruantiam clauſuræ, quoties illi videbitur expedire. 1.633.147

Ordinarij in viſitatione clauſuræ monialium regularibus ſubiectarum poſſunt eas interrogare, & examinare ſuper his, quæ ad clauſuram pertinent. 148

Moniales ad profeſſionem, nec ad chorum admitti non debent niſi legere nouerint. 1.652.26

Monialium numerus in omnibus monaſteriis is præfigatur, quæ ex redditibus ordinariis ſuſtentari valeant; à quo autem ſit facienda huiuſmodi præfixio, oſtenditur. 1.652.28

Monialium in monaſteriis regni Portugaliæ is tantum numerus ab Epiſcopis præfigi ac conſeruari iubetur qui ex reditibus propriis eorumdem monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis congruè poſſit ſuſtentari. 29

Moniali aliqua mortua intra numerum præfixum ad reliquas ſpectat capitulariter votiſque ſecretis eam puellam, quæ eis viſa fuerit, ad locum huiuſmodi intra numerum vacantem admittere. 1.652.33

Moniales, quæ de licentia S. Congregationis recipiuntur ſupra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum, non ſubrogantur in locum Monialium decedentium intra numerum. 34

Moniales velatæ tam intra, quàm ſupra numerum abſque dotali eleemoſyna nequaquam recipi debent. 1.653.35

Monialibus nullatenus licet recipere pecunias, vel aliquam aliam rem anticipatè ad computum eleemoſynæ dotalis, quam quæuis puella habitum Monachalem ſuſceptura perſoluere debet. 37

Collectori Portugaliæ licet Monialibus licentiam concedere introducendi mulieres pro earum ſeruitio in monaſterio. 38

Moniales in bacchanalibus vel aliis temporibus recreatoris ne vtantur habitu virorum, aut cuiuſuis ſpeciei armis ſe cingant, prohibere debet Epiſcopus. 1.645.57

Cibum externis parare, aut eſculenta vendere prohiberi debet Monialibus. 58

Monialium nulli conceditur facultas diſponendi de cellis ſuis poſt obitum. 59

Moniales vt in refectorio communi comedant, & in loco etiam communi laborent, curandum eſt. 60

Moniales non debent appellari cum titulo domnæ, ſed ſororis. 1.654.65

Monialium victui quomodo ſuccurratur tempore careſtiæ. 66

Moniales ſub perpetua clauſura iuſtis de cauſis conſtitutæ. 67

Clauſura Monialibus indicta ad conſeruationem honeſtatis. 1.655.68

Moniales ex quibus cauſis egredi liceat, expreſſit Pius V. 69

Moniales an poſſint è monaſteriis exire ex aliis cauſis ſimilibus, vel vrgentioribus, quàm contentis in conſtitutione Pij V. 72

Belli tempore quando poſſint Moniales è monaſterio exire. 1.656.73

Moniales quando poſſint de licentia Superioris tranſire de vno monaſterio ad aliud. 74

Moniales poſſint ne ad perfectiorem Religionem tranſire. 75

Monialis tranſlatio in cauſis permiſſis non poteſt hodie fieri niſi id concedatur à ſacra Congr. & quatuor conditionibus adiectis. 76

Monialis, quæ dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commode corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium correctionis gratia transfertur. 77

Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt eiiciendæ ſimpliciter è monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri. 78

Conuentus totus Monialium auctoritate Prælati locum mutat. 80

Moniales Conuerſæ è monaſterio quando exeant ad petendas eleemoſynas. 81

Moniales Conuerſæ poſſunt adhuc ob receptam conſuetudinem recipi, & ad profeſſionem admitti. 82

Moniales è ſuis monaſteriis egredientes extra caſus exceptos ipſo iure excommunicatæ ſunt excommunicatione maiori latæ ſententiæ ſummo Pontif. reſeruata. 83

Comitantes Monialem à ſuo monaſterio egredientem excommunicationem reſeruatam incurrunt, niſi id faciant moti compaſſione quadam naturali in extrema, vel graui neceſſitate. 84

Moniales quando dicantur è monaſterio exire ad effectum incurrendi excommunicationem latæ ſententiæ reſeruatam. 1.657 85

Moniali non poteſt licentia concedi è clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita periculoſo vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa. 86

Moniali non licet egredi vt curam nepotum ſuorum gerat. 87

Moniali in caſibus exceptis, an liceat exire è monaſterio ſubiecto Epiſcopo, vel Superioribus Regularibus cum licentia ſuorum Prælatorum Regularium tantùm. 89

Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius commiſſione egreſſus Monialis è monaſterio licentiam concedere poteſt. 90

Licentia concedenda Moniali ad exeundum in caſibus exceptis debet in ſcriptis obtineri. 91

Ingredi intra ſepta monaſterij Monialium nemini licet ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta. 92

Prælati,

Prælati, & alij Monialium curam habentes earum monaſteria ingredi non poſſunt, niſi in caſibus tantum neceſſariis. 93
Infantes diſcretione carentes admitti poſſunt ad clauſtra Monialium abſque alicuius cenſuræ incurſu. 94
Pueri ſeptennes præſumuntur vſum rationis adepti ne poſſint admitti ad clauſtra Monialium. 1.658 95
Fœminæ non poſſunt admitti ad clauſtra Monialium. 96
Matribus præſtari non poteſt licentia ingrediendi monaſteria Monialium etiam ad inuiſendas filias morti proximas. 100
Vicarius generalis ſpeciale mandatum habens in monaſteriis Epiſcopo ſubiectis auctoritate ordinaria, in aliis verò Summo Pontif. ſubiectis delegata poteſt concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria. 104
Prouiſor à Capitulo nominatus poteſt in monaſteriis ſibi ſubiectis concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria. 105
Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium exemptarum, & Regularibus ſubiectarum ad quem, vel quos pertineat. 106, 107
Monaſterium Monialium ſi alicui particulari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet, non poſſet Generalis, ſeu Prouincialis licentiam ingreſſus ad id monaſterium concedere, poterit tamen dum viſitat inquirere vtrum Prælatus iuſtè vſus fuerit hac facultate. ibid.
Fratres minores ad Monialium monaſteria abſque ſpeciali Summi Pontif. licentia ingredi non poſſunt. 1.659.109
Cardinalis, Epiſcopus, aut alius habens priuilegium ingrediendi Monialium monaſteria cum ſociis, quos ſecum aſſumere voluerit, non poteſt Fratres minores eligere. 110
Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium concedenda debet eſſe ſpecialis, & non ſufficit generalis, primo actu finitur, & extenditur ad ſocium obtinentis. 111
Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium non ſufficit tacita. 112
Licentiæ ſolemnitas vt in ſcriptis concedenda ſit ita obligat vt lethalis culpa ſit eam omittere. 113
Ingreſſus ad monaſteria Monialium ſine licentia in ſcriptis obtenta licitus videtur, ſi repentina ſuperueniat neceſſitas, quæ aditum ad Superiorem non permittat. 114
Ingredientes clauſtra Monialium, ſine licentia in ſcriptis obtenta, excommunicationem nulli reſeruatam incurrit. 115
Excommunicationem reſeruatam incurrunt intrantes Monialium monaſteria ex præſumptione, & prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel ſuperioribus conceſſarum ſine ſufficienti ratione, & cauſa. 1.660.116
Excommunicatione reſeruata non afficitur ille, qui facultatem ingrediendi habet, ſed non ingreditur prætextu facultatis, aut illam haberet inualidè conceſſam, vel exiſtimaret ſibi licitum. 117
Licentia ingrediendi Monialium monaſteria concedi non poteſt, niſi ob cauſam neceſſitatis monaſterij, ſeu Monialium. 118
Neceſſitas monaſterij Monialium ob quam licitus eſt ingreſſus in illud, non eſt accipienda phyſicè pro ſtrictiſſima neceſſitate, ſed moraliter. 119
Cauſa minor requiritur in concedenda licentia fœminis ingrediendi Monialium monaſteria quàm viris, matri, aut ſorori, quàm aliis. 120
Excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam incurrunt obtinentes licentiam ingrediendi Monialium monaſteria, ſi ingrediantur pro libito, & ſine neceſſaria cauſa. 121
Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium obtinens ex cauſa, quæ ſuberat tempore neceſſitatis licentiæ, ſed tempore ingreſſus ceſſauit, non eſt tutus in conſcientia. 122
Confeſſarius iuſtam cauſam habet ingrediendi, dum alicuius Monialis confeſſionem ex præcepto regulæ, vel ex peculiari ipſius deuotione, aut conſolatione exceptu͏rus eſt, quam commodè ad feneſtellam audire non poteſt. 123
Confeſſarij ordinarij Monialium, tam ſæculares quàm regulares ſingulis quibuſcunque trienniis mutentur. 124
Confeſſarij extraordinarij Monialium bis, terve quotannis in communi, non autem in particulari eiſdem deputari debent. 125
Confeſſarij Monialium à monaſteriorum, in quibus degunt, aut Religionis oneribus pro eo tempore duntaxat, quo in confeſſionibus audiendis occupantur, excuſantur. 126
Confeſſarij ordinarij Monialium non poſſunt vti opera Confeſſariorum Regularium, etiam pro Confeſſariis extraordinariis, niſi in caſu neceſſitatis. 127
Parochi, & curam animarum habentes non poſſunt Confeſſarij Monialium munere fungi. 128
Confeſſarij Monialium quouis tempore, etiam pulſata *Aue Maria*, in caſu neceſſitatis monaſterij ſepta ingredi poſſunt. 129
Sacramenta Pœnitentiæ, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis adminiſtraturus ingredi debet in clauſuram ſine ſocio. 130
Confeſſario infirmæ Confeſſionem audiente cellæ ianua aperta remaneat, & ambæ comitatrices ad eiuſdem cellæ ianuam moretur. 131
Ingreſſus in monaſteria Monialium ad adminiſtranda Sacramenta recta via eat, redeátque. 1.661.132
Confeſſori, nec aliis Regularibus ingredi licet monaſterium Monialium ſub prætextu ſepulturæ tradendi cadauer alicuius Monialis, niſi, *&c.* 133
Confeſſarij, aut alij Monialium clauſuram ingredi non poſſunt ad conſpergendum cellas Monialium, aut alia loca aqua benedictâ in Sabbato ſancto. 134
Confeſſionalia Monialium in exterioribus Eccleſiis collocanda. 135
Rotæ aut alia, per quæ in clauſuram Monialium proſpici poſſit, non permittantur in domibus Confeſſariorum. 136
Confeſſariorum Monialium inſtantiis ſtrata non retineantur. 137
Collocutoria Monialium communia ſint, in loco claro, & aperto. 138
Victus diætim confeſſariis à Monialibus non ſubminiſtretur, ſed quædam pecuniæ ſumma quotannis victus loco eis perſoluatur. 139
Medicus cauſa grauis infirmitatis cùm neceſſitas exegerit, poteſt ingredi, dummodò non abſque duobus ſociis de familia monaſterij introducatur, nec ab inuicem intra monaſterium ſeparentur. 140
Baiuli iuſtam cauſam ingreſſus habent dum aliquod onus in monaſterium Monialium deferendum eſt, quod à Monialibus commodè portari nequit. 141
Operariis licet ingredi Monialium monaſteria pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monaſterium fieri non poteſt. 142
Licentiæ ingrediendi Monialium monaſtria in caſu neceſſitatis Medicis, Chirurgis, & operariis concedi ſolitæ ſingulis quibuſque trimeſtribus renouari debent. 143
Procuratores monaſteriorum Monialium de triennio in triennium mutari debent. 144
Iudex, aliíque viri poſſunt monaſterium ingredi ad expellendum malefactorem, qui non vult inde exire. 145
Monialium monaſteria ex cauſa ingredientes grauiter peccant, & cenſuris afficiuntur, ſi finito miniſterio ſtatim non egrediantur, niſi breuiter immorentur in inuiſendis officinis. 146
Monialis energumena non eſt exorcizanda intra monaſterij ſepta. 147
Mulieribus ne quidem fundatricibus, aut donatricibus permittitur ingredi monaſteria Monialium etiam ad breue tempus. 1.662.148
Moniales quando in monaſteria nouiter erecta transferri poſſint? 149
Superioris viſitationis, vel alia cauſa quando licitus ſit ingreſſus in Monialium monaſteria, & quando non? 150, 151
Epiſcopus an & quando poſſit viſitare monaſteria Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, & intra eorum ſepta ingredi? remiſſiuè. 152
Monaſteria Monialium frequentans ſi fuerit Clericus ſuſpenditur ab officio Eccleſiaſtico, ſi verò laicus fuerit, excommunicandus eſt. 153
Frequentia alloquendi cum Monialibus ex quibus vicibus inducatur remittitur arbitrio Iudicis. 154
Religioſi accedentes ad Monaſteria Monialium quas pœnas incurrant? 155
Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per S. Congreg. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum,

Index Rerum,

ctiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrunt etiam pœnam peccati mortalis. 156

Equites Hieroſolymitani comprehenduntur ſub decreto, quo prohibetur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium. 1.663.157

Regulares accedentes ad monaſteria Monialium cauſa loquendi cum puellis, vel mulieribus ſæcularibus inibi degentibus, non comprehenduntur ſub decreto, quo prohibetur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium. 158

Regulares, qui ob acceſſum ad monaſteria Monialium inciderunt in pœnas decreti, rehabilitari, aut abſolui ab aliis non poſſunt prȩterquam à Sede Apoſtol. aut à S.Congregatione. 159

Religioſi litteras ad Moniales mittentes ſunt debitè corrigendi & puniendi à ſuis ſuperioribus, ſed non incidunt in pœnas decreti. 160

Regulares Moniales abſque S. Congregationis licentia alioqui reperti, ſi eorum ſuperioribus carcerati conſignati fuerint, per eoſdem declarandi ſunt priuati voce actiua,& paſſiua. 161

Confeſſarius Regularis Monialium, eiúſque ſocios incumbentes confeſſionie, ac Sacramentorum adminiſtrationi in caſibus exceptis non poſſunt eaſdem Moniales abſque S. Congregat. licentia alloqui. 162

Decretum contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium etiam in Hiſpania obſeruatur. 163

Capuccini Galliæ non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium. 164

Prouinciales, & alij Superiores pro iis monaſteriis Monialium duntaxat, quæ eorum curæ ſunt ſubiecta, non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium. 165

Epiſcopus conceditur vt licentiam dare poſſint Religioſis alloquendi Moniales certis Regulis, & conditionibus ibidem expreſſis. 166

Regulares abſque legitima cauſa accedentes ad monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquentes poſſunt hodie à diœceſano Epiſcopo coerceri, & puniri. 1.664.167

Regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia non incidunt in pœnam excommunicationis quam Epiſcopus ſuo edicto poſuit contra adeuntes monaſteria Monialium. 168

Epiſcopi in aliena diœceſi commorantes non poſſunt accedere nec ingredi Monialium ſepta ſine licentia Epiſcopi prohibentis ne quis accedat ad monaſteria Monialium. 169

Litteras Moniali ſcribens, vel mittens, non incidit in cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduersùs adeuntes in monaſteria Monialium. 170

Epiſcopus ſi prohibeat ne ad Monialem quis ſcribat ſub excommunicationis pœna, non illam incurrit, ſi tamen ſcribendo Epiſtola non peruenit ad Monialem. 171.

Licentiis non indigent patres ac fratres vt Moniales alloquantur, dummodò non in temporibus prohibitis. 172

Moniales ſemper velum geſtare debent. 173

Monialibus olim interdicebatur ſingularis habitatio. 174

Moniales olim cantare cum Monachis non debebant. 1.664.176

Moniales vltra numerum earum, quæ poſſint de monaſterij prouentibus ſuſtentari, prohibentur recipi in monaſteriis Monialium non Mendicantium. 177

Moniales non excuſantur ſi per ignorantiam decreti Concil. *ſeſſ.25. de Regular.cap.6.* Abbatiſſam eligant per vota non ſecreta. 1.667.6

Vide *Puella, Monaſterium. Eleemoſyna.*

Monitio neceſſaria eſt, etiam ad effectum, vt data negligencia hæredis, ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas; 2.412.34

& an tunc ſufficiat vnica monitio. 35

& an neceſſariò ſit à Iudice perſonaliter facienda, an verò per nuncium, vel epiſtolam? 36

& an ſufficiat generalis, an verò ſpecialis requiratur? 37

Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coëunt, vt merces non vendantur, niſi certo pretio, quæ ſubinde tanquam bono publico contraria improbantur. 2.87.72

Monſtra laruarum, vide *Eccleſia.*

Monteſia in Valentia Ordo à quo & vbi inſtitutus, & quando cœperit. 1.541 85

Montis Gaudij ad Hieroſolymitanos, Ordo mil. à quo inſtitutus, & quando inceperit. 1.561.170

Mortui, vide *Eccleſia.*

Moyſes, qui & Rex & Sacerdos in populo dici poteſt, non legitur fuiſſe perfunctus ſicut & Chriſtus. 12.117.25

Vide *Conſecratio.*

Mozzetta violacea ſupra Rochettum apertum vtitur Archiepiſcopus in tota Prouincia. 2.112.128

Mulieres, cuiuſcunque ſint ætatis, & conditionis, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiamſi percuſſio eſſet enormis. 2.391.96

Clerici prohibentur cum mulieribus habitare, vel mulieres in habitationes ſuas recipere, & cum ſuſpectis conuerſari. 1.509.38

Mulierum familiaritas diligenter cauenda. 1 510 41

Mulieres Pœnitentes à quo inſtitutæ, & quando inceperint. 1.551.138

Mulierum tertij Ordinis priuatis domibus degentium ſtatus, & ad habitum admiſſio. 1 615.7

Mulierem aliquam medicam an liceat introducere in dormitorium pro curatione alicuius religioſi infirmi. 1.618.36

Mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, debent ſi ſunt in monaſteriis tolerari, in poſterum verò non ſunt recipiendæ. 1.658 97

Mulier aliqua ſi venerit in ſuſpicionem marito quod timet ne ab eo aliqua vis inferatur, debet permitti vt poſſit ingredi monaſterium Monialium dummodo, *&c.* 98

Mulieres nuptæ in monaſteriis Monialium recipi non debent. 99

Vide *Fœmina, Eccleſia.*

Muſica illa vbi ſiue organo ſiue cantu laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur, debent ab Eccleſiis arceri. 1.266 35

N

N*Arratiua* in litteris Apoſtol. ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum, vel ſecum geſtum narrantis, plenam fidem faciunt, adeò vt in contrarium probatio non admittatur. 1.54.196,198

Narratiua Papæ de facto proprio dicitur quando eſt facta per verba, *conſemus, arbitrantes, & nos attendentes, & vt aſſeritur.* 1.55.205,206

Narratiuæ Papæ non ſtatur quando eſt ad inſtantiam partit, & de facto alieno non ſecum geſto, etiamſi ſuper eo fundetur intentio Papæ. 207.& ſeq.

Narratiuæ Papæ motu proprio factæ ſtatur. 209

Narratio duplex eſt, alia cauſa conceſſionis, quæ debet plenè, & concludenter probari, alia, quæ eſt pars gratiæ, cuius ſemiplena probatio ſufficit. 1.250.227

Narratiua ſufficit iuſtificari de facto. 228

Probatio plena requiritur narratiua, quæ eſt pars gratiæ, quando adeſt concurſus alterius tituli. 229

Neceſſitas publica vbi concernit de directo, & principaliter æquè vtilitatem Eccleſiaſticorum, & laicorum, quomodo Eccleſiaſtici contribuere debeant. 2.44.171

Negotiatio.

Monitio trina debet præcedere, vt clericus negotiator amittat priuilegia. 1.422 121

Negotiari & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Clerici. 1.519.114

Negotiari quocunque contractu prohibentur Clerici. 115

Clerici ementes rem eo animo vt domi conſumant, vel vendentes quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, non dicuntur negotiari. 118

Clerici negotiationem exercentes non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, non dicuntur negotiari. 119

Clericus ſemel, aut iterum negotians non peccat mortaliter. 120

Clericus an poſſit negotiari per alium? 121

Clerici in caſibus non permiſſis negotiantes peccant mortaliter, & excommunicari poſſunt. 1.527.128

Clerici pro rebus in quibus negotiantur tanquam laici ad vectigalia, & portoria præſtanda tenentur. 129

Vide *Eccleſia.*

Nepos, & Neptis.

Clementis IV. præclarum exemplum circa nepotes non

non ditandos ex bonis Eccleſiæ. 1.555.28
Pius V. moderatam dotem nepti aſſignat, & dicit ſe etiam dubitare de his moderatis, an bona conſcientia traditæ fuerint. 29
Nicolaus IV. ſeu III. dum *in cap. exiit, de verbor. ſignif.* docet Chriſtum Dominum abdicationem proprietatis tam in particulari, quàm in communi, verbo docuiſſe, & exemplo, interpretatur. 1.40.63
Nicolaus IV. cognatis, & affinibus nihilo plus debere dicebat, quàm cuiuis bono. 2.313 47
Nominatio tripliciter accipitur. 1.254.17
Nominatio, electio, poſtulatio differunt. 18
Nominatio ad beneficium poteſt ſecundùm aliquos fieri de mero laico. 1 255 25
Nominatio denotat aliquod principium futuræ diſpoſitionis. 26
Noſocomium dicitur locus vbi ægroti curantur. 2 81.5
Notariatus, ſeu tabellionatus officium Clericis exercere non licet, præſertim in ſæcularibus, aut profanis negotiis, ſi illi ſint in ſacris conſtituti, vel beneficium eccleſiaſticum habeant. 1.517.92
Notariatus officium exercere poteſt Clericus in aliqua curia eccleſiaſtica ſi non haberet vnde viueret. 97
Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus nullum habens beneficium eccleſiaſticum poteſt Tabellionatus, ſeu Notariatus officium exercere. 98
Inſtrumenta facta per Clericum tabellionem valent interim quod hoc officium ei non interdicitur, prohibitioque tranſeat in notitiam populi. 99
Inſtrumenta ac rogationes veteres perficere poteſt tabellio qui Clericus eſt, eſto nouas recipere nequeat. 10
Inſtrumentum in cauſis ſpiritualibus, & eccleſiaſticis conficere poteſt Clericus tabellio. 102
Notariatus officium exercere valet Clericus, vbi adfuerit conſuetudo. 1.517.102

Notarius.

Collegium ſeptem Notariorum Sedis Apoſt. antiquitùs inſtitutorum ad numerum duodecim ampliauit Sixtus V. & multis priuilegiis exornauit. 1.280 4
Notarij Cameræ, & Cancellariæ non mittunt ſupplicationes vt poſſint expediri litteræ, niſi conſtito de ſufficienti mandato. 1.443.53
Nonalia debentur Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt. 2.379.20
Nouitates deteſtandæ ſunt, & antiquitas retinenda. 1.456.169
Nouitia ſi durante probationis anno curandæ valetudinis cauſa deliceutia ſuperiorum à monaſterio exierit, & poſt reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittere poterit, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet. 1.595.127
Nouitiæ cum veſtiuntur, vel profeſſionem emittunt, non licet Epiſcopis à propinquis, vel ab alio quocunque donatum, comeſtibilia, & linea etiam parui momenti accipere. 1.652.27
Nouitiatus quando fuit factus poſt pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacunque cauſa ſit irrita profeſſio. 1.590.111
Minoribus conceſſum eſt vt nouitiatus interruptus poſſit continuari. 1.591.123
Nouitiatus anni interpollatio etiam medica nocet, quamuis poſt talis nouitius intra diem pœniteat. 124
Annus non dicitur diſcontinuus ſi nouitius de licentia ſuperioris cum habitu aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis extra monaſterium egrediatur. 125
Nouitiatus non interrumpitur ſi nouitius retento habitu perterritus ſeueritate, vel iracundia, aut minis ſuperioris, aut magiſtri monaſterium abdiré exeat cauſa ſe celandi, dummodo habeat animum redeundi. 1.593.128
Nouitiatus poteſt prorogari poſt completum probationis annum obueniente aliqua rationabili, ſeu iuſta cauſa. 150
Nouitiatus filij durante non poteſt pater dare paramentum altaris religioni vbi fuerit in nouitiatu. 151
Nouitiatus anno nullatenus poſt *Concil. Trident.* renuntiare poteſt nouitius, & monaſterium. 152
Nouitiatus tempore finito, Superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendam admittant, aut è monaſterio eiiciant. 1.597.169
Nouitij Religionum priuilegiis gaudent. 1 222.71
Nouitius, qui ante Religionis ingreſſum in excommunicationem Canonis incidit, ab Abbate abſolui non poteſt. 1.591.93
Præpoſitus Generalis Societatis Ieſu validè diſpenſat cum nouitio ſuo poſt exactum integrum nouitiatus annum vt profiteatur, vel incorporetur in eadem ſocietate ante decurſum biennium nouitiatus. 1.593.133
Nouitius verè, & propriè non incipit eſſe donec pubertatis annos expleat. 134
Nouitius ante profeſſionem poteſt liberè exire, & non cogitur illam emittere. 1.597.171
Nouitius an & quando poſſit licitè ad ſæculum redire? 172
Nouitius intra annum probationis ad ſæculum rediens nullatenus tenetur ſoluere expenſas in ſuis alimentis à monaſterio conſumptas. 1 597.176
Nouitio exeunti omnia reſtitui debent quæ ſua erant. 1.598.177
Nouitij intra tempus probationis decedentis monaſterio iam ſoluta hæredibus nouitij eſt reſtituenda vna cum fructibus, ſi quos monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu, & veſtitu. 178
Noctis appellatione intelligitur tempus, quod incipit poſt datum ſignum ad ſalutationem Angelicam, quouſque videri poteſt lumine artificiali vſque ad diem, hoc eſt, vſque ad illud tempus, quo iam albeſcit. 1.249.171
Nuncius appellatur ille, quem non Cardinalem mittit Papa cum poteſtate legationis, aut pro certo negotio ad alios Principes. 1 83.7
Nuntius Apoſtolicus in ſua Prouincia habet iuriſdictionem ordinariam, qualem Epiſcopus in ſua diœceſi, & ampliorem, imò eſt ſuper Epiſcopos, & Archiepiſcopos. 1.479.95
Vide *Legatus*.

O

OBedientia ſignum eſt Catholici nomen, quo Reges Hiſpaniæ appellari ſolent. 1.457 199
Oblationes, donationéſve factæ monaſterio, *&c.* 1.605.230
Oblationes, & relicta fidelium, vt Eccleſiæ donata inter Eccleſiæ bona deputantur. 2.314.54
Oblationes generaliter ſumptæ quid importent? 2.554.1
Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſiue ſint res mobiles, ſiue immobiles. 2
Oblationum tres ſunt ſpecies. 3
Oblationum vſus antiquiſſimus. 4
Oblationes, qui in vſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de iure parochiali. 5
Laici non debent recipere à Clericis oblationes. 6
Oblationes, & anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu præceptores eorum. 2.354.8
Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis. 9.10
Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam. 2.355.17
Oblatio vt verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur? 2.555.13
Oblationes offerre non poſſunt,
Diſſidentes fratres, 14
Pauperes opprimentes. 2.356.15
Sacrilegi, 16
Extrahentes ſeruos ſuos ab Eccleſia, 17
Raptores, 18
Pœnitentes. 19
Meretrices publicæ. 20
Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur. 21
Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur. 22
Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ. 23
Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudicari debent. 24
Oblationes factæ in Capellis, vbi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt. 25
Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius perſonæ priuatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus. 26

Oblationes

Index Rerum,

Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilei, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipreſbyterum eiuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum. 27

Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori. 28

Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potius Parocho. 29.& ſeq.

Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur. 1.368.13

Oblati qui dicantur? 1.615.4

Oblati, & Conuerſi in quo differant? 5

Obligationis Cameralis vis, efficacia, & prærogatiua tota conſiſtit in illa eius formula, quæ habet vim iudicati. 1.455.84

Obligationis Cameralis vigore poteſt procedi contra abſentem per audientiam contradictarum. 1.456.98

Obligationem non debet quis ex parte comprobare, & ex parte tanquam de iniqua queri. 101

Obligatus in forma Cameræ non poteſt opponere exceptionem fori declaratoriam, nec Iudicis incompetentiam. 1.455.86

Obſeruantes à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.562.177

Obſeruantia ſubſequuta tollit omne dubium. 1.458.117

Obſeruantia dicitur optima priuilegiorum interpres. 120

Obſeſſi in Eccleſia, vide *Immunitas.*

Oeconomus debet Clericus, non laicus eligi, & eſt conſtituendus auctoritate Epiſcopi, ſeu Prælati ipſius Eccleſiæ. 1.671.5

Vicarius Epiſcopi abſque ſpeciali eius mandato non poteſt œconomum conſtituere. 6

Oeconomus Sede Epiſcopali vacante eſt à Capitulo ipſius Eccleſiæ vel eo negligente à Metropolitano conſtituendus. 7

Oeconomi officium quod? 8

Oeconomi res Eccleſiarum in caſibus prohibitis alienantes quam pœnam incurrant? 9.11

Oeconomus ſi non ſit ſoluendo, an poſſit emptorem habere regreſſum contra Eccleſiam? 10

Oeconomi coram Epiſcopo rationem œconomiæ reddere debent. 1.672.12

Officium habere dicitur largo modo omnis, qui habet aliquod onus, vel curam, ſeu adminiſtrationem, aut cuſtodiam. 1.270.31

Officium militandi, quo adſtricti ſunt Commendatarij pro Eccleſiæ defenſione, eſt temporale. 2.148.11

Officia temporalia promitti poſſunt, antequam vacent. 2.236.114

Officia temporalia poteſt Rex promittere in tempus quo vacent. 2.236.123

Officia diuina, vide *Eccleſia.*

Oleum Catechumenorum adhibetur in baptizandis, & conſecratione altaris & ſacerdotum ordinatione, ac in baptiſmalis aquæ conſecratione. 2.118.28

Oleum infirmorum & Extremæ Vnctioni, & campanis inſeruit. 32

Vnctionem olei non omnis conſecratio recipit, nam præter Eucharistiam etiam ſacrorum Ordinum collatio, excepto Preſbyterio ſine vnctione perficitur. 33

Oleum non ſacrum ſacro admixtum fit ſacrum. 2.119.43

Oliuetanorum Ordo cur ſic dictus, & quando inſtitutus, & quando inceperit. 1.536.71

Oliuetani gaudent priuilegiis monachorum Caſſinenſium, ad proceſſiones accedere non coguntur, à quolibet Antiſtite Ordines recipere valent, & decimarum, aliorumque onerum ſolutione ſunt exempti. 72

Exempti ſunt Oliuetani ab Ordinariorum iuriſdictione, ſexagenaria gaudent præſcriptione, confeſſiones audiunt, & abſque Papæ licentia ad aliam religionem tranſire nequeunt. 73

τὸ *Omnibus*, neminem excludit, quem aliàs non includeret, & operatur ac ſi eſſet facta mentio ſpecialis. 1.477.83

Onus reale ſequitur rem ipſam oneri reali obnoxiam. 1.410.109

Opera ruſticalia exercere poſſunt Clerici. 1.412.134

Optio.

Antiquiores regulariter priùs optare debent, quàm iuniores. 2.214.8

Antiquiores in optione præbendæ dicuntur non ætate, ſed receptione, & qui diutiùs in Eccleſia militarunt. 2.213.9

Optare abſens poteſt. 10

Excommunicatus an poſſit optare? 11

Optare an poſſint cæcus, ſurdus, mutus, coadiutus, & coadiutor? 12

Optio locum non habet in beneficiis, ſeu præbendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocunque reſeruatis, nec in menſibus Apoſtolicis, reſeruatis per regul.8. nec in beneficiis, permutantur, & reſignantur. 13

Optio habet locum in præbendis, quæ deuoluuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra ſex menſes. 14

Orationes, vide *Eccleſia.*

Oratorium propriè eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas. 2.61.1

Oratorium aut eſt publicum, aut priuatum. 2

Oratorium priuatum quiſque in domo propria habere permittitur, ſed non debet eſſe in forma Eccleſiæ, nec tanquam Eccleſia conſecrandum, neque in eo Miſſa eſt celebranda. 3

Oratorium priuatum abſque congrua dote conſtrui poteſt. 4

Oratorium priuatum qui habuerit ad Miſſam, & pro ſuo commodo audiendam, debet nihilominus in feſtis ſolemnioribus Eccleſiam ſuam Parochialem, ſi poteſt, adire. 5

Miſſæ celebratio ſi concedatur ex priuilegio Apoſt. in priuato Oratorio, in quibus feſtiuitatibus non poteſt in eo celebrare. 6

Oratoria, præſertim vbi Miſſa eſt celebranda, ſunt auctoritate Epiſcopi conſtruenda, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda. 7

Oratoria ſi pollui, vel violari contingant, reconciliari, & benedici poſſunt. 8

Oratoria eccleſiaſtica an gaudeant immunitate? remiſſiuè. 9.13

Oratorium præſumitur auctoritate Epiſcopi à principio erectum quando haberet altare lapideum ſtabile, & non portatile. 10

Oratorium publicum auctoritate Epiſcopi conſtructum venit appellatione beneficij, & ſi habeat dotem cum aliis requiſitis, & campanulam, cenſetur Eccleſia. 11

Oratoria publica, & priuata quæ dicantur, & in quo differant, remiſſiuè. 12

Oratorium publicum gaudet ſolemnitate requiſita circa alienationem rerum Eccleſiæ, non autem priuatum. 14

Oratoria ſi non tractentur honeſtè, poteſt Epiſcopus ſub cenſuris ordinare quod deſtruantur. 15

Oratoria priuata non gaudent priuilegiis Eccleſiæ. 16

Ordinarius poteſt ab adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorúmque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram Ordinario doctum fuerit de inſtitutione in qua ſecùs expreſsè cautum ſit. 2.83.44

Ordin.Regia Luſitan.*lib*.1. *tit*.10. non habet locum quando fuit prolata ſententia à Iudice eccleſiaſtico qui habuit in ſuis facultatibus quod poſſit procedere appellatione remota. 1.444.38

De Ordine, & qualitate ordinandorum.

Ordinatus à Papa non poteſt ab eo abſque licentia proficiſci, nec ad altiorem Ordinem promoueri. 1.41.82

Ordinis poteſtas in Epiſcopis eſt, vt ſciat & poſſit omnia ſacramenta conferre, Chriſma conſecrare, Prædicationis munus exercere, alios ordinare, ad Euchariſtiam ſumendam præparare, & Sacerdotes creare. 1.117.11

Ordinis Epiſcopalis poteſtas ad Euchariſtiæ conſecrandæ & offerendæ finem non ita proximè ordinatur ac Sacerdotium, ſed remotiùs. 13

Ordinis Epiſcopalis ad poteſtatem tria propriè, & inſolidum pertinent, ſcilicet Ordinare, Conſecrare, & Confirmare. 14

Ordinis Sacramentum ſoli Epiſcopi ex Officio conferre poſſunt, quamuis hæretici, & ab Eccleſia præciſi. 1.167.48

Ordines minores ex delegata Summi Pontificis poteſtate poſſunt etiam à ſimplici Sacerdote conferri. 49

Ordines minores vt conferat minimè poteſt committi, aut concedi non Sacerdoti. 50

Ordines ſacros vigore delegationis, factæ à Papa an poſſit alius ab Epiſcopo, etiam in Sacerdotali Ordine conſtitutus, ſacros Ordines conferri. 51

Ordinare non poſſunt Epiſcopi alienos Clericos abſque expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſoriis ſui proprij Epiſcopi. 1.183.136

Ordinati contra formam dicti *cap*. 10. *Concil.* non gaudent

dem priuilegio clericali. 1.325.131
An poſſint habere beneficium. 132.& ſeqq.
Ordo eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum, ſignaculum quoddam ſeu characterem indelebilem in anima imprimens. 1.330.1
Ordinis definitio ponitur. 2
Ordines propriè ſunt ſeptem. 3
Epiſcopatus propriè non eſt Ordo. 4
Ordinis Sacramentum quando inſtitutum? 1.331.5
Ordines tres Sacri ac maiores dicuntur, Sacerdotium ſcilicet, ſeu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus. 6
Subdiaconos olim inter Sacros Ordines non numerabantur. 7
Ordines Minores Sacri propriè non dicuntur eo quòd eorum Officium ad Sacra contingenda non pertingat. 8
Ordines maiores in quibus differant? 9
Ordinis Sacramentum imprimit characterem in ſingulis Ordinibus in anima ſuſcipientis. 1.332.10
Sacramenti Ordinis ſubſtantialia ſunt ſex, quorum vno deficiente non ſuſcipitur, nec imprimitur character. 11
Ordinis conferendi poteſtas eſt iure directo, & proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habet conſecrationem. 12
Epiſcopus, qui depoſuit Epiſcopatum, an habeat poteſtatem conferendi Ordines. 13
Ordinis character & executio ſimul Officij, vt conferatur non ſolùm Dignitas, ſed etiam Iuriſdictio exigitur. 14
Ordines Minores poſſunt à non Epiſcopis dari, non quidem Epiſcoporum delegatione, ſed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio. 15
Abbates poſſunt primam Tonſuram, & quatuor Minores Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis in ſuo tantùm Monaſterio conferre. 16
Cardinales Presbyteri, quamuis non ſint Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre Clericis, & Regularibus quibuſcumque ad voluntatem tantùm Ordinariorum ſuorum. 17
Ordines ſuſcipere poſſunt ab Epiſcopo illi qui ab eius Diœceſi ſunt oriundi, aut ibi domicilium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum ibi obtinere noſcuntur. 1.333.20
Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordinari poſſint, dicuntur illi, qui in ea nati ſunt, vel pater eorum ibi natus fuerit. 21.& ſeqq.
Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paterna. 23
Filius ordinari poteſt ab Epiſcopo originis paternæ, etiamſi pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim iam tranſtulerat domicilium. 24
Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos dicuntur illi, qui degunt in aliquo loco habentes animum perpetuò in eo permanendi. 25
Animus perpetuò permanendi in loco colligitur, cùm quis in eo emerit domum, aut aliam poſſeſſionem, vel eam conduxerit, & maximè ſi in illum locum aliquam maiorem partem bonorum tranſtulit, & ibi contrahit. 26
Habitatio aſſidua in aliquo loco non minori tempore decem annorum conſtituit quem domiciliarium. 27
Recedere quod quis noluerit præſumitur ex curſu decem annorum ſi ſint continui, niſi adſit aliquod indicium illum non habere animum permanendi. 28
Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs ei alio modo ſubditus non ſit, habita ſcilicet poſſeſſione beneficij. 31 & ſeqq.
& quamuis beneficium reſidentiam non requirat. 34
Præſtimonium poſſidens ab Epiſcopo loci, vbi illud ſitum eſt, ordinari poteſt. 1.334.35
Beneficium in commendam habens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet, ſi commenda eſt ad vtilitatem Commendatarij. 36
Beneficium obtinens, quod habet certum Ordinem annexum, poteſt ratione talis beneficij ordinari ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt, etiam ad alios Ordines. 37
Beneficium etiam tenue obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet. 38
Beneficia plura in diuerſis Diœceſibus habens ab vno illarum Antiſtite promoueri poteſt. 39
Beneficium obtentum in fraudem, non iuuat obtinenti quoad ſuſceptionem Ordinis ab Epiſcopo loci vbi ſitum eſt. 40
Penſionem obtinens non poteſt promoueri ab Epiſcopo loci vbi illam habet. 41
Præbendæ temporalis ratione non poteſt quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua eam habet. 42
Dimiſſorias litteras accipere quis valet ab Epiſcopo originis, ſeu domicilij, vel beneficij, vt ab alio valeat ordinari. 43
Subditus pluribus Epiſcopis ratione originis, ſeu domicilij, aut beneficiorum, ſi ſemel elegerit vnum Epiſcopum à quo Ordinem aliquem ſuſcepiſſet, non poterit variare. 44
Familiares ſuos an & quando Epiſcopi valeant ordinari. 45
Familiares Epiſcopi quoad effectum Ordinis ſuſcipiendi dicuntur illi, qui cum Epiſcopo fuerunt commorati, & præſentes inſeruierint. 1.335.46
Triennium, quo familiaris debet eſſe cum Epiſcopo ad effectum vt poſſit ab illo ordinari, debet eſſe continuum, & ſufficit quòd inceperit antequam fuiſſet Epiſcopus. 47.& 49
Epiſcopo aſſerenti quem eſſe familiarem non creditur. 48
Beneficium quocumque fraude ceſſante debet Epiſcopus familiari ſuo triennali ſtatim ſeu paulo poſt conferre, vt valeat illum ordinare. 50
Familiarem ſuum ordinare non poteſt Epiſcopus ratione beneficij in alterius Diœceſi poſſeſſi. 51
Familiares triennales Epiſcoporum quando poſſint ordinari ad titulum patrimonij. 52
Epiſcopus titularis non poteſt aliquem ordinare prætextu cuiuſcumque familiaritatis ſine proprij Prælati expreſſo conſenſu. 53
Epiſcopus ordinans alterius ſubditum, & ſic ordinatus abſque proprij Epiſcopi conſenſu, quas pœnas incurrant. 54
Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum ordinare qui non potuit habere litteras ſui Epiſcopi abſque Romani Pontificis licentia. 55
Priuilegium Epiſcopis per S. Concil. Trid. quoad eorum familiares conceſſum, non cenſetur ſublatum per Decretum generale, quo prohibetur omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis Regni Neapolis ne Vltramontanis Ordines conferat. 56
Regulares non comprehenduntur in ordine, quo præcipitur ne Vltramontanis abſque Sanctitatis ſuæ, vel S. Congregationis licentia Ordines conferantur. 57
S. D. N. Vrbanus VIII. quid ſtatuerit contra Epiſcopos in Italia exiſtentes, qui Vltramontanos ordinant. 58
Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare. 1.336.59
Epiſcopus non poteſt ſine Papæ licentia ad maiores Ordines promouere, quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouit. 60
Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis concedere, an & quando poſſit Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens. 61
Religioſos quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, poteſt Epiſcopus ad Ordines commouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium. 62
Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis Regularibus, an, quando, & quomodo debeant concedere ſuperiores Regulares. 63
Patres Societatis IESV ex indulto Gregorij XIII. poſſunt à quocunque Catholico Antiſtite ordinari. 64
Nouitium alibi natum quis valeat ordinare. 1.337.65
Epiſcopi alienis ſubditis Ordines quare conferre non poſſint. 66
Licentia ſuſcipiendi Ordines ab alio Epiſcopo, quando ab alieno ſint concedendi. 67
Abbates, & alia quæcunque Capitula, vel Collegia prohibentur litteras dimiſſorias Clericis ſecularibus dare, vt ab aliis ordinentur. 68
Vicarius Epiſcopi non poteſt dare litteras dimiſſorias ad Ordines ſine ſpeciali Epiſcopi mandato, niſi ipſo Epiſcopo in remotis agente. 70
Epiſcopus tenetur per ſeipſum Ordines ſuis Clericis conferre, ſi verò fuerit impeditus, aut ex alia cauſa debeat litteras dimiſſorias dare, nonniſi examinatos, & approbatos ad alium Epiſcopum eos tranſmittere debet. 72
Facultates de promouendo à quocunque omnibus ſuffragari

Digitized by Google

Index Rerum,

fragari debent niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à propriis Epiſcopis ordinari. 72
Dimiſſoriæ nonniſi poſtulantibus ſunt concedendæ. 73
Dimiſſoriæ, & commendatitiæ litteræ in quo differant. 74
Clericus quando ſine proprij Epiſcopi licentia poſſit ab alio ordinari. 75
Ordines, aut dimiſſorias denegare non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet beneficium, vel eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, niſi obſtet Canonicum impedimentum. 76
Ordines non tenetur Epiſcopus conferre illis, qui beneficia non obtinent. 77
Ordinare inuitum non poteſt Epiſcopus, quamuis cogere ad ſuſcipiendos voluntariè Ordines poſſit eum, qui beneficium Eccleſiaſticum obtinet. 1.338.78
Epiſcopus inuito Ordines conferens ſuſpenſus eſt à celebratione Miſſarum per annum, & ab Ordinum collatione. 78
Regulares non poteſt Epiſcopus contra Prælatorum ſuorum voluntatem ordinare. 80
Ordines ſuſcipiens quibus caſibus poterit iterum ordinari. 81
Qualitates plures exiguntur in promouendis ad Sacros Ordines. 82
Maſculi tantummodo ſunt promouendi, fœminæ verò minimè, in tantum vt ſi facto ordinentur, non recipient characterem. 83
Clauium poteſtas fœminis minimè competit. 84
Fœminæ ipſo iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ Ordinis ſunt. 85
Hermaphroditus ordinari non poteſt, niſi in eo præualeret ſexus virilis. 86
Viri ex fœminis aliquando facti. 87
Ætas in ſingulis Ordinibus, quæ requiratur. 1.339.88
Annorum numerum in ſingulis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium exprimatur in Canone. 89
Ordinatus ante ætatem ſuſcipit Ordinis characterem, non verò executionem. 90
Conſtitutio Pij II. incip. *Cum ex ſacrorum*, afficit tantùm promotos ad Ordines maiores, & tam ſæculares, quàm Regulares Clericos comprehendit. 91
Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuſpenſione incurſa ob ſuſceptum Ordinem ante legitimam ætatem. 92
Epiſcopus ſciens ante ætatem aliquem ordinans quam pœnam incurrat? 93
Infans an characterem ſuſcipiat ſi ordinetur? 94
Illiterati prohibentur ad Ordines promoueri. 95
Litterarum ſcientia quæ requiratur in quolibet Ordine? 1.140.96
Illiteratum ordinare præſumens eſt per annum à collatione eius Ordinis, quem tali contulerit, ipſo iure ſuſpenſus. 97
Qualitates quæ requiruntur quoad vitam, & mores in ordinando? 98
Infideles ordinari prohibentur. 99
Hæretici non merè mentales ordinari prohibentur. ibid.
Hæreticorum fautores, credentes, & defenſores non poſſunt ordinari. 100
Hæreticorum, eorúmque fautorum filij vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per lineam maternam. 101
Neophyti non repelluntur ſimpliciter à Clericatu. 102
Deſcendentes ab Hebræis etiam in primo gradu non debent impediri quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant. 103
Homicida eſt irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non valet. 1.341.104
Mutilatio membrorum principalium, aut debilitatio notabilis quantum ad irregularitatem homicidio comparatur. 105
Ordinari prohibentur
Miles, 106
Excommunicatus, 107
Suſpenſus, ibid.
Interdictus, ibid.
Infamis, 108
Criminoſus, 1.342.109
Peccator notorius, 110
Vſurarius, 111
Simoniacus, 112
Falſificatores litterarum Apoſt. 113
Accuſatus de aliquo crimine, pendente accuſatione. 114
Furioſus, 115
Pœnitentes ſolemniter, 116
Bigamus. 1.343.117
Monachus ordinare prohibetur qui vxorem poſt factam continentiæ profeſſionem ducere auſus fuerit 118
Clericus, qui in Sacris conſtitutus vxorem duxerit, pro bigamo ad recipiendos maiores Ordines reputatur. 119
Bigamus non cenſetur qui plures habuit concubinas. 120
Ordinandus non eſt ille, cuius vxorem conſtat adulterium commiſiſſe. 121
Bigamus dicitur ille, qui virginem duxit, & poſt adulterium ab ea vxore commiſſum, eandem carnaliter cognouit, etiam Eccleſia præcipiente, & ignoranter. 122
Ordinandus non eſt qui vxorem habuerit ancillam, aut ſpectaculis publicis mancipatam. 123
Clericus in minoribus conſtitutus, qui incontinenter viuit, poterit arbitrio Epiſcopi ad Sacros Ordines promoueri. 1.344.124
Bigamus effectus bigamia interpretatiua, etiamſi ante conſtitutus eſſet in ordine Oſtiariatus, non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret. 125
Coniugati non ſunt ad Ordines promouendi, niſi Religionem intrauerint de conſenſu vxorum, aut de earum conſenſu Clerici velint in ſæculo fieri. 126
Matrimonium contrahere poſſunt in minoribus Ordinibus conſtituti. 128
Coniugatus ſi de facto ordinetur in Sacris, & Ordinator illius quas pœnas incurrant? 129
Serui, vel mancipia ordinari non poſſunt niſi plenæ libertati fuerint reſtituti. 130
Seruus ſi de facto ordinetur, an & quando libertatem conſequatur, & domino ſeruire teneatur? 131
Liber eſt qui naſcitur ex patre ſeruo, & matre libera. 132
Serui originarij, & adſcriptitij coloni ordinari non poſſunt. 133
Curiales ordinari non debent, & qui tales dicantur? c. 345. 134
Obligati ad reddendas rationes alienius adminiſtrationis publicæ, an & quando poſſint ordinari? 135
Corpore vitiati ordinari non debent, & qui tales dicantur? 136
Manum habens mutilatam, vel articulatam, ſeu aridam, ordinari non poteſt. 1.346.137
Os habens corroſum, ac contortum ordinari non poteſt. 138
Naſum preſſum, aut grandem, vel tortum habens, ordinari non poteſt. 139
Oculo carens, an & quando ordinari poſſit. 140
Debilis, aut deformis ordinari non debet. 141
Chiragra, vel podagra continua laborantes ordinari non poſſunt. 142
Ordinari non poſſunt
Scabioſus, 143
Paralyticus, 144
Morbo comitiali, ſeu caduco laborans, 145
Leproſus, 146
Eunuchi, 147
Caſtrati ſponte, non autem caſu, ibid
Arreptitij, ſiue à dæmone obſeſſi, 1.347.148
Illegitimi, 149
Peregrini, & ignoti. 150
Ordinari non poſſunt in Sacris qui non habent titulum, niſi ſint Regulares profeſſi. 151
Ordinatus ſine titulo iuſtè ab Ordinatore ſuo petere poteſt beneficium, aut vitæ neceſſaria donec ei de beneficio prouideatur. c.348 152
Patrimonij ad titulum non prohibetur aliquis ordinari, cum neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, non autem ſine ea. 153
Patrimonium donatum per parentes, ea conditione, vt filius vſumfructum habeat interim dum bona alia ad eius congruam ſuſtentationem ſufficientia acquirat, eſt ſufficiens. 154
Patrimonij quantitas ad quod quis promoueri poſſit non taxatur, ſed remittitur ad terminos Concilij. 155
Patrimonij examen pertinet ad Epiſcopum. 156

Patrimonia

Patrimonium pro Clericis ad ſacros Ordines promouendis poteſt conſtitui ſuper annuis perpetuis cenſibus, cum cautione, &c. 157
Ordinari qui poteſt ad ſacros Ordines cum patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ ſunt directi dominij Eccleſiæ, &c. 158
Ordinatus in Subdiaconum ad titulum patrimonij ipſi à patre aſſignati, qui habuit poſtea notitiam prioris obligationis dicti patrimonij non incurrit pœnas c. 2. *ſeſſ.* 21. *de reform.* 159
Patrimonium Clerici ad cuius titulum fuit ad ſacros Ordines promotus, non poteſt capi in executionem. 160
Dicta ſupra ab Ordinibus ſuſcipiendis impediunt. 161
Impedimenta ad Ordines ſuſcipiendos alia perpetua, alia temporalia. 162
Impedimenta quæ in omnibus Ordinibus locum habeant. 163
Impedimentum nullum irritat ipſo iure ordinationem præter impedimentum ſexus. 164
Miniſterij executionem quæ ipſo iure, vel per ſententiam impediant. 1.349.165
Ordinantes ſcienter contra impedimenta, quas pœnas incurrant. 166
Scrutinium ſeu examen per Archidiaconum, & ipſum Epiſcopum Clericorum ordinationem præcedere debet. 167. & ſeq.
De vita, & moribus ordinandi quomodo inquirendum. 169
Examinandi ſunt ab Epiſcopis ſinguli etiam Regulares de qualitatibus, & requiſitis Ordinum ſingulorum, & de cuiuſque Ordinis officio, quem ſunt ſuſcepturi. 1.350.170
Ordines furtiuè recipiens quas pœnas incurrat? 171
Tempora conferendi Ordines, quæ ſint? 172
Ordines minores quibus diebus conferendi? 173
Feſti diei nomine qui veniant? 174
Prima Tonſura poteſt omni die conferri ad libitum ordinantis. 1.351.175
Ordinans, & ordinandus debet eſſe ieiunus ſaltem in ſacris Ordinibus conferendis, aut ſuſcipiendis. 176
Conſuetudo non valet quòd extra ſtatuta tempora ſacri Ordines conferantur. 177
Papa ſolus diſpenſat vt extra ſtatuta tempora in diebus Dominicis, vel feſtiuis maiores Ordines conferantur. 178
Fratres Minores ex diſpenſatione Papæ extra tempora à Iure ſtatuta Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipiunt. 179
Patres Societatis IESV ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines etiam maiores extra tempora à Iure ſtatuta. 180
Patres Congregat. ſancti Ioannis Euangeliſtæ poſſunt ordinari extra tempora, & per quemcumque Epiſcopum ex conceſſione Clement. VIII. 181
Regulares non poſſunt extra tempora ab Epiſcopis ordinari virtute priuilegiorum à Summis Pontif. ante Concil. Trident. conceſſorum. 182
Ordinatus in Sacris extra tempora abſque diſpenſatione Papæ eſt ipſo iure ſuſpenſus, & ſi celebrat, irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis. 183
Ordines plures eidem vna die conferri non poſſunt. 184
Prima Tonſura, & quatuor Minores Ordines eadem die vni conferri poſſunt. 185
Ordo vnus ſacer cum minoribus, vel plures ſacri ſimul conferri non poſſunt. 186
Ordines minores, & maiores per temporum interſtitia conferri iubet Concil. Trident. 187
Ordines gradatim ſunt conferendi. 188
Ordinatus per ſaltum debet Ordinem omiſſum recipere. 1.351.189
Epiſcopus poteſt ex legitima cauſa diſpenſare cum Clericis in Ordine per ſaltum accepto, ſi non miniſtrauit, vt poſſit ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, poſt ſuſceptum omiſſum, miniſtrare. 190
Epiſcopus non diſpenſat cum promoto per ſaltum, ſi in Ordinibus ſaltuatim ſuſceptis miniſtrauerit. 191
Characterem recipit qui etiam ſacrum Ordinem ante Primam Tonſuram & minores Ordines ſuſceperit. 192
Ordines præſertim maiores ſunt inter Miſſarum ſolemnia conferendi. 193
Miſſa ab Ordinante in maioribus Ordinibus eſt celebranda de neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sacramenti, non autem in minoribus. 194
Ordinans, & Ordinandus debet eſſe ieiunus. 195
Character imprimitur in actu porrigendi ſingulorum Ordinum inſtrumenta cum certa forma verborum. 196
Ritus, & cæremoniæ, quæ ab Eccleſia traduntur, in ſingulis Ordinibus conferendis ſeruandæ ſunt. 197
Locus celebrandi Ordinationem ſolemnem debet eſſe Eccleſia Cathedralis, vel alia ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis. 198
Epiſcopus, aut alius Ordinans, eorúmve Miniſtri, nihil mercedis recipere poſſunt pro Ordinum collatione. 199
Notarij pro litteris dimiſſoriis, vel teſtimonialibus quid, & quando recipere poſſunt? 200
Ordinatus quilibet alicui Eccleſiæ, aut pio loco eſt adſcribendus. 1.353.201
Clericus aliquis Ordinatus in Ordine miniſtrare non debet non obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione. 202
Ordinis poteſtas eſſentialiter non diſtinguitur à charactere Sacerdotali, niſi ſecundùm diuerſos actus 1.356.24
Ordines non ſunt vniuerſim plura Sacramenta. 1.360.10
Ordines illi per excellentiam Sacri dicuntur, qui proximè ſacra tangunt. 1.367.14
Ordo ſacer ille dicitur qui habet annexum votum caſtitatis, & non Sacer ille, qui huiuſmodi votum annexum non habet. 16
Epiſcopus arbitrari poterit magis expedire Eccleſiæ ſi Ordines minores conferat ei, qui etſi adhuc Latinam linguam non intelligat, eſt tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis. 1.370.4
Ordines minores per temporum interſtitia ſunt conferendi, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videbitur. 1.371.5
Interuallum quod interuenire debet inter vnum, & alterum Ordinem minorem. 6
Epiſcopus quamuis Ordinum Minorum interſtitia poſſit remittere, laudabilius tamen erit abſtinere, niſi immineret neceſſitas, vel alia vrgens cauſa ei benè viſa. 7
Ordines minores, & primam Tonſuram vni conferre non aliter licet, quam ſi ita in loco fuerit conſuetum. 8
Ordines recipiens non confirmatus characterem ſuſcipit. 1.373.37
Ordines omnes vnum ſunt Sacramentum. 1.376.52
Ordinibus minoribus inſigniti non committunt peccatum mortale actus illorum Ordinum in peccato mortali exercendo. 53
Matrimonium attento Iure contrahere poſſunt liberè, & omni tempore in minoribus Ordinibus conſtituti. 54
Ordines minores ſuſcipiens cum intentione poſtea ducendi vxorem, & cum ſolo animo fruendi priuilegio fori, non peccat mortaliter. 55
Ordo iudiciarius in mandatis per edictum intimandis, quomodo ſeruandus? 1.459.129
Ordinum Militarium Fratres in communi viuentes, & choro deputati ſunt verè religioſi. 2.150.25
Coniugatus matrimonio durante ad ſacros Ordines promotus efficitur irregularis. 2.340.156
Ornamenta omnia tam miniſtrorum quàm altaris ſunt per Epiſcopum benedicenda, non autem per ſimplices Sacerdotes etiam ex ipſius Epiſcopi delegatione. 2.112.28
Orphanotrophium dicitur locus vbi aluntur orphani. 2.81.7
Oſtiarius idem quod ianitor eſt, qui Templi ianuis præficitur. 1.372.26
Oſtiarij in ordinatione claues ei porriguntur pro materia, & pro forma dicuntur hæc verba, *Sic age*, &c. Officium Oſtiarij quod ſit? 28
Ouium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales. 2.381.37
Oues quando nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi,

vbi paſcuntur, & morantur. 40
Vide *Decima.*

P

P*Actiones* omnes, quæ labem ſimoniacam inducere poſſunt, prohibentur. 2.236.127
Pacta diligenter obſeruari oportet. 1.443.26
Pacta inter contrahentes ſunt omnino ſeruanda. 28
Pactum futuræ ſucceſſionis inter paganos reprobatur: inter milites habet vim vltimæ voluntatis. 2.107.53
Palla quæ, & vnde dicatur? 2.111.16
Palla linoſtima, quæ? 2.112.17
Pallium Archiepiſcopis Suffraganeis ſuis tradere poſſunt Patriarchæ, poſtquam ipſi à Romano Pont. illud acceperint. 1.97.34
Pallium à ſolo Romano Pont. vniuerſaliter dari poteſt. 35
Pallium eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcopi. 1.110.103
Pallio vtuntur ex ſpeciali priuilegio Epiſcopi qui ſequuntur, videlicet Oſtienſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis, & Quinqueccleſ. 1.111.104
Pallio vti tantùm poteſt in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ, in Miſſis, certis temporis, Patriarcha, ſeu Metropolitanus. 105
Miſſarum in ſolemniis tantùm Archiepiſcopi vtuntur Pallio, vel ſi Epiſcopos contigerit Ordinare, & in Ordinationibus Clericorum. 106
Epiſcopus factus Archiepiſcopus, an poſſit Ordines conferre ante receptum Pallium. 107
Pallium non datur niſi inſtanti, petenti, & exigentibus meritis. 115
Formula tradendi Pallium Archiepiſcopis, ponitur. 1.112.116
Pallium dignè & honorificè aſſeruari debet ſerico obuolutum in capſula intus, & extra pulchrè ornata. 117
Pallium non poteſt accommodari, neque in morte alicui relinqui. 118
Pallium qui ſemel habuit vnius Archiepiſcopatus, ſi ab illo ad alium transferatur, iterumque redeat ad priorem, indiget nouo Pallio. 1.112.122
Vide *Archiepiſcopus.*

Papa, eiuſque poteſtas & auctoritas.

Vita Romanorum Pontificum Petri ſucceſſorum cur vſque ad ætatem noſtram breuior ſit, atque immatura eſſe ſoleat eorum mors, quàm cæterorum hominum. 1.8.36
Succeſſio Summorum Pontificum à S. Petro quo modo proceſſit. 1.9.37
Papa & Epiſcopus ſe habent ad Eccleſiam ſicut vir ad eius vxorem. 41
Papa non tantùm Iure Canonico, ſed etiam diuino prohibetur ſibi eligere ſucceſſorem. 1.10.44
Papa adhuc ſuperſtite nulli licet verbo, ſcripto, aut promiſſionibus, iuramento, aut quouis modo de ſucceſſore tractare, ſub anathematis pœna, & priuationis dignitatum. 1.11.48
Papa vbi deponitur, à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipſum Concilium. 1.16.76
Eugenius III. ex Abbate ſimplici, Gregorius X. ex Archidiacono, & Cæleſtino V. ex eremo vocatus, cùm nec eſſet in Sacris, Pontifex eſt creatus. 77
Laïcus validè eligitur in Pontificem. 78
Fœmina Papa eſſe non poteſt. 81
Fœmina ſub nomine Ioannis non fuit electa Romæ in ſummum Pont. 82
Papa quot annos natus eſſe debeat? 1.17.83
Papa ſi extra Vrbem Romam decedat, nouus Pontifex in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtrictu mortuus eſt, eligitur. 1.21.109
Papa recipit Pontificatum, & adminiſtrationem à die electionis, licèt de ſtylo, qui ſeruandus eſt, non incipiat Pontificatum niſi à die coronationis. 1.23.119
Papa antequam coronetur, non tractat quæ in regimine Eccleſiæ ardua videntur, niſi in neceſſitate vrgente. 120
Papa quo colore in veſtibus vtatur toto anni tempore? 121
Papa quibus veſtibus tota anni tempore vti ſoleat? 122
Papa dicitur admirabilis, quia vices Dei in terris gerit. 1.27.1
Papa ſecundùm alios à Patris Patriæ titulo dicitur. 2.
Papa, vt alij volunt, dicitur à voce Græca [illegible], id eſt, Pater Patrum. 3
Papa in adminiſtratione, & auctoritate eſt maior omnibus Sanctis, excepto Petro. 4
Summus Pontifex dicitur Papa, quia eſt ſupremus, & ſuper omnes dignitates. 6
Papa dicitur,
Pontifex Maximus. 7
Sanctiſſimus. 1.28.8
Beatiſſimus. 9
Epiſcopus. 10
Epiſcopus Romæ. 11
Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ. 12
Epiſcopus totius Orbis. 13
Epiſcopus Epiſcoporum. 14
Ordinarius Ordinariorum. 15
Diœceſanus omnium exemptorum. 16
Vicarius Chriſti. 17
Princeps Principum, & Dominus dominantium. 18
Nomina omnia quæ Romano Pont. tribui ſolent, referuntur. 1.29.19,20
Papa quantò maior & excelſior eſt, tanto humilior omnibus creaturis. 21
Electus in Pontificem in ſede forata collocatur, vt qui in ſede glorioſa ſedet, de humilitatis virtute non obliuiſcatur. 22
Stupæ cur in ſummitate arundinis comburantur in die coronationis Papæ. 23
Filius Eccleſia Catholicæ ab ſubditis dicitur Papa, quoad Fidem tamen & regenerationem, ac alia Eccleſiæ ſacramenta quibus ipſe paſcitur. 24
Imperatori, & Regibus Papa tanquam Eccleſiæ caput anteferetur. 25
Papa non eſt paſſus ſe aliquando appellari vniuerſalem. 26
Papa non dominum, ſed ſeruum ſeruorum Dei ſe ipſum nominare ſolet, & quare. 1.30.29
Papa licèt ſit Paſtor, forma tamen gregis fieri debet ex animo, non autem imperio dominari. 31
Papa debet præ cæteris eſſe ſanctior. 35
Sanctitas ſemper præſumitur in Papa. 1.31.36
Papa ſi ſuæ, & fraternæ ſalutis negligens deprehendatur, huius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus. 37
Papa conſideratus vt ſupremus Iudex, & vniuerſalis Eccleſiæ Paſtor, in definiendis iis quæ ſunt Fidei, habet infallibilem auctoritatem, itaut in publico Fidei iudicio minimè errare poſſit. 38
Papam in iis, quæ ſine Concilio vniuerſali decernit, errare poſſe tenent nonnulli, communiter reprobati. 39
Papa in decretis morum, quæ ad ſtatum totius Eccleſiæ ſpectant, minimè errare poteſt. 1.32.40
Papa an errare poſſit in decretis, quæ non totius Eccleſiæ ſtatum, ſed certas perſonas, vel certam Eccleſiam reſpiciunt? 41
Papa non poteſt errare in Sanctorum canonizatione. 42, 43.
Papa non poteſt errare in approbandis, & confirmandis Religionibus. 1.33.45,46
Papa quatenus perſona priuata conſideratur ſecundùm aliquos antiquos in Fide errare, & hæreticus eſſe poteſt. 47
Sed contrarium verius. 49
Quamuis illius fundamentis reſponderi poſſit. 50, 51
Papa hæreticus ſtatim deſinit eſſe Papa, cum primùm per legitimam Eccleſiæ iuriſdictionem ſententia declaratoria criminis in eum profertur, ſecundùm aliquos. 1.34.48
Papa à nemine eſt iudicandus. 1.40.67
Papa ſibi in cauſis propriis ius dicere poteſt. 68
Papa ſolus indicat de priuilegiis Apoſtolicæ Sedis. 69
Sententiæ Papæ ſtabitur contra omnes, & nullus eam retractare poteſt, niſi ab eo ſit lata vt valeat immutari, aut ipſe iudicio alterius eam ſubmiſerit reformandam. 70
Papa quod approbat, aut reprobat, nos ſimiliter approbare, vel reprobare debemus. 71
Papæ auctoritas in iis, quæ à priuatis perſonis, aut à Iudicibus, vel etiam ab vniuerſo Concilio aguntur, ſemper excepta intelligitur. 72
Papæ omnes parere tenentur tam Fideles, quàm etiam Eccleſiarum Prælatis, ac omnes Principes ſeculares. 73
Papa etſi homo ſit & mortalis, ratione tamen officij, & poteſtatis

poteſtatis aliud ſupra homines, & commune cum Deo habere dignoſcatur. 1.41.74
Papa electus à nemine confirmatur. 75
Papa pallio ſemper vtitur, & vbique. 76
Crucem vbique ierratam ante ſe defert. 77
Nomen Romani Pontif. in Miſſa eſt ſemper, & ab omnibus recitandum. 78
Papa non tenetur nec cogi poteſt ad Concilium accedere, cum per Legatos poſſit intereſſe. 79
Papa non adſtringitur in tractandis negotiis habere Cardinalium conſenſum. 80
Papa ſi excommunicato communicet, non incidit in excommunicationem. 1.42.86
Papa ſi excommunicatum ſciens, & volens ſalutauerit, eo ipſo talis eſt abſolutus. 87
Papa an & quando poſſit licitè abſque peccato communicare cum excommunicatis emiſſiuè. 88
Sacrilegus appellatur qui Papæ mentitur. 89
Papa ſemper & vbique ſuper cæteros lineis, & candidis veſtibus vtitur. 90
Papa nullum in terris habet ſuperiorem. 91
Papæ, & Chriſti vnum dicitur eſſe Tribunal, & Conſiſtorium. 92
Papæ iudicium cœleſte arbitrium appellatur. 93
Papa omnimodam ſuper Iure poſitiuo obtinet poteſtatem. 95
Papa valet adæquare quadrata rotundis, & diſponere vt facta pro non factis habeantur, & ad validitatem actus fingere expreſſum quod non eſt. 1.43.97
Papa poteſt locare, adminiſtrare, & pro libito ſuæ voluntaria diſponere bona omnium Eccleſiarum. 98
Papæ de poteſtate non eſt facilè deputandum. 99
Papa quædam exercet ex ordinaria poteſtate, quædam ex reſeruata, quædam ex deuolutione Iuris ad eum, quædam ex plenitudine poteſtatis. 100
Poteſtas duplex in Papa conſideratur, ordinaria ſcilicet, & abſoluta. 1.44.101
Papa quomodo dicatur omnia Iura in ſcrinio pectoris ſui recondita habere. 104
Papa ſicut deſiderat facta ſua à ſuis ſucceſſoribus ſeruare, conſequens eſt, vt ſui Prædeceſſoris conſtitutionibus venerationem præſtet, & cuſtodiam. 105
Papa in nouis Conſtitutionibus à ſe editis ſtatuta, vel Conſuetudines ſpeciales tollere non intendit, niſi hoc exprimat. 106
Papa iuri alterius in reſcriptis, vel conſtitutionibus ſuis nunquam derogare intendit. 110
Papa non præſumitur velle præiudicare iuri tertij. 1.45.114
Papa in iudicando ſeruat ordinem Iuris. 117
Papa iura omnia continere, & ſupra Ius eſſe quomodo intelligatur? 118
Papæ diſpenſatio in legibus diuinis non admittitur, reprobatis citatis. 119. & ſeq.
Papa poteſt declarare, ſeu interpretari in aliquo caſu particulari deficere obligationem Iuris diuini, ſi iuſta ſubſit cauſa. 1.46.121
Papa contra Ordinationem Apoſtolicam validè diſpenſat dummodo non lædat Fidei. 1.47.125
Papa poteſt cum bigamo ex cauſa diſpenſare contra Apoſtolum. 126
Papa poteſt diſpenſare cum Neophyto vt promoueatur ad Epiſcopatum. 127
Papa contra Ius poſitiuum ex cauſa indiſtinctè diſpenſat. 128
Papa ſolus in quibus caſibus diſpenſet? 130
Papa non diſpenſat contra vota eſſentialia Religionis. 1.48.131
Papa ſecum in proprio voto diſpenſat. 133
Papa non diſpenſat in gradibus conſanguinitatis, diuina lege prohibitis. 134
Papa à iuramento obligatorio non abſoluit in præiudicium tertij, niſi hoc vrgens cauſa expoſtulet. 135
Papa proprio iuramento obligatur, nec poteſt ſe ipſum abſoluere, vel abſolui ſine cauſa, de iis quæ promiſit cum iuramento, & vouit, quando ſunt licita. 136
Papæ reſeruata cum generali mandato non tranſeunt niſi ſpecialiter exprimantur. 137
Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem. 139
Epiſcopatum ſolus Papa diuidit. 140
Epiſcoporum tranſlationes ac ſedium mutationes ſolus Papa facit, ac maiores Eccleſiæ cauſas, inſtruit, dirimit, & componit. 141
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.
Epiſcopatus renunciationem ſolus Papa recipit. 142
Epiſcopum ſolus Papa poteſt iudicare, & condemnare. 143
Epiſcopum ſolus Papa reſtituit. 144
Coadiutores Epiſcopis ſolus Papa dat. 145
Coadiutorias cum futura ſucceſſione quorumcumque beneficiorum ſolus Papa concedit. 146
Epiſcopatus duos vnire ſolus Papa poteſt. 147
Dignitates nouas in aliqua Cathedrali, vel Collegiata ſolus Papa creat. 148
Epiſcopos duos in vno Epiſcopatu ſolus Papa ponere poteſt. 1.50.149
Eccleſiæ Cathedrali adminiſtrationem ſolus Papa dat. 150
Curatorem Eccleſiæ Cathedrali ſolus Papa dare poteſt. 151
Viſitatorem Eccleſiæ Cathedrali vacanti ſolus Papa deputare poteſt. 152
Epiſcopatus duos vni conferre ſolus Papa poteſt. 153
Degradatum reſtituere ſolus Papa poteſt. 154
Beneficium ad tempus, & ſub conditione etiam de futuro ſolus ipſe Papa conferre poteſt. 155
Ius ad vacatura beneficia ſolus Papa concedere poteſt. 156
Decimas laïcis ſolus Papa concedere poteſt 157
Cauſam Clericorum ſolus Papa laico, vel fœminæ committere poteſt. 158
Confirmationis ſacramentum vt ſimplex Sacerdos miniſtret, ſolus Papa poteſt ex cauſa permittere. 159
Cauſas ſpirituales mero laïco ſolus Papa delegare poteſt. 160
Exemptionem à Iure, & poteſtate Epiſcoporum, ſolus Papa concedit. 161
Indulgentias plenarias, & pro defunctis ſolus Papa concedere poteſt 162
Papa ſolus poteſt licentiam, & diſpenſationem concedere, vt extra tempora quis poſſit ab aliquo Antiſtite ad ſacros Ordines promoueri. 163
Ordines ſacros ſolus Papa dat illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt. 164
Cardinales ſolus Papa creare poteſt, & eos deponere. 165
Regularis vt tranſeat ad regulam laxiorem, ſolus Papa permittit. 166
Irregularitatem prouenientem ex eo quòd quis ſuſpenſione durante in diuinis ſe ingeſſerit, ſolus Papa tollere non poteſt. 167
Ordines Religioſorum & inſtituta ſolus Papa approbare poteſt. 1.51.168
Penſiones annuas in beneficiis conſtituere, & conſtitutas transferre ſolus Papa poteſt. 169
Renunciationes beneficiorum ad fauorem alterius, vel cum reſeruatione fructuum ſolus Papa ex cauſa admittere poteſt. 170
Alienationes, ſeu permutationes rerum Eccleſiaſticarum grauiorum ſolus Papa admittere poteſt. 171
Exemptus vt ſuæ exemptioni renunciare poſſit ſolus Papa concedere poteſt. 172
Eccleſia vt in loco exempto ædificetur, ſolus Papa permittere poteſt. 173
Monaſterium de vno in alium locum ſine Papæ licentia mutari non poteſt. 174
Sanctos canonizare ſolus Papa poteſt, 175
Inſtituere in beneficiis Iuriſpatronatus laïcorum ſine eorum præſentatione ſolus Papa poteſt. 176
Cauſæ Eccleſiæ maiores, & in quibus præcipua Papæ auctoritas conſiſtit ſine ſpeciali eius mandato permiſſæ non intelliguntur 177
Papa ſi quæ facit contra Ius poſitiuum, etiam abſque rationabili cauſa, valida ſunt. 178
Papa ſecundum leges & Canones ſe velle viuere profitetur. 1.52.180
Papa ſolus poteſt ardua quæcumque expedire ſine Cardinalibus. 181
Papa non poteſt ſe ipſum ligare legibus poſitiuis, nec ſuos ſimiliter Succeſſores. 182
Papa diſpenſans ſine cauſa in legibus poſitiuis validè diſpenſat; peccat tamen venialiter ſecluſo ſcandalo, & graui alterius damno. 183
Papa non poteſt excommunicari, aut aliis cenſuris ligari à lege humana. 184
Papa cum excommunicato nulla etiam cauſa ſubſiſtente

communicans in humanis, vel etiam Diuinis, non incurrit pœnas contra violatores cenſurarum Iure præſcriptas. 185
Papa non poteſt ſe alterius iuriſdictioni ſubdere. 1.53.186
Papa non tenetur vi præcepti humani, & conſtitut. *cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnitent.* ad ſemel in anno confitendum. 187
Papa nunquam præſumitur vti plenitudine poteſtatis, ſed potiùs legibus ordinata. 188
Eccleſiam, aut Sedem Romanam ad aliam ciuitatem transferre non poteſt Papa de ordinaria poteſtate. 189
Priuilegio exemptionis clericorum à poteſtate ſeculari Papa in totum & generaliter derogare non poteſt. 190
Papa non poteſt facere legem per quam Clerici iudicentur à Iudice ſeculari, bene tamen in caſu particulari. 191
Papa non poteſt characterem in anima impreſſum per degradationem tollere, nec præcipere aliquid iniuſtum, aut quod in ſe peccatum contineat, nec habet poteſtatem peccandi, nec ſe ipſum à peccato ſuo abſoluere poteſt. 192
Statuere non poteſt Papa vt excommunicato communicans non incidat in excommunicationem. 1.54.193
Papa non poteſt ſine iuſta cauſa ſtatuere talia, per quæ ſtatus generalis, ſeu vniuerſalis Eccleſiæ mutaretur. 194
Papa an poſſit ſtatuere contra Concilium? 195
Papæ aſſertioni de his quæ vidit ante Pontificatum, ſtandum eſt. 197
Papæ dicenti ſibi fuiſſe à Papa ſupplicatum, ſtandum eſt. 198
Papa narrans beneficium vacare in Curia per mortem Titij, probat mortem, & mortis locum. 200
Papa narrans Titium ſibi aliquid ſignificaſſe, probat Titium loquutum ſibi fuiſſe. 201
Papæ atteſtanti tale beneficium fuiſſe in eius manibus reſignatum, ſtandum eſt. 1.55.202
Papæ atteſtanti de facto Prædeceſſoris creditur, & probat. 203
Papæ creditur aſſerenti quando ſe fundat ſuper aſſerto, quod eſt facti proprij, in ijs, quæ dependent à ſua libera poteſtate. 204
Papæ aſſertioni in facto alieno vbicunque ſtatur, bene admittitur probatio in contrarium. 210
Papa poteſt cedere & renunciare Papatui. 211
Papæ renunciatio apud quem ſit facienda? 1.56.212.& ſeqq.
Papa non cenſetur reuocare primum Legatum eo ipſo quòd creat ſecundum. 1.90.89
Iuriſdictio Legatorum non expirat per mortem Papæ. 90
Papa non habet poteſtatem à Populo, ſed immediatè à Deo. 1.251.194
Papa habet poteſtatem concedendi priuilegia laicis perſonis per quæ eximantur à poteſtate ſæculari ſi ad bonum ſpirituale fuerit neceſſarium. 1.408.58
Papa ſolus, vel ſac. Cardinal. Congregatio Concilij controuerſias, ac difficultates declarat, & reſoluit. 1.477.84
Papæ familiares veri, & continui commenſales, qui ſint? referuntur. 2.228.49
Papatus eſt de Iure diuino à Chriſto in perſona Petri inſtitutus, ſicut & poteſtas eidem ab eodem Chriſto data. 1.7.21
Papatus quòd ſit in perſona huius, vel illius, excepta perſona Beati Petri, non eſt de Iure diuino, ſed ex humana electione pendet. 22
Tranſactio fieri poteſt de Papatu. 23
Parabolani dicuntur in iure miniſtri Noſocomij, qui ad ægrotantium curam adhibentur. 2.81.4
Paramentorum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum benedictio poteſt delegari à Sede Apoſtolica perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit adhibenda ſacra Vnctio, vel oleum ſanctum. 2.112.29
Benedictio paramentorum, & vaſorum Eccleſiaſticorum, in quibus non adhibetur ſacra Vnctio diuerſis Abbatibus, & perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis per S Congreg Rit. 30
Benedictio paramentorum non poteſt fieri etiam ab inferioribus Prælatis iure proprio, licet habeant territorium ſeparatum, & iuriſdictionem, niſi habeant ea, quæ ſunt ordinis. 31
Prælati Regulares ex priuilegio Leonis X. poſſunt benedicere paramenta ſiue ornamenta omnia Eccleſiaſtica pro ſuorum fratrum vſu. 2.115.32
Paramenta, ſiue ornamenta Eccleſiæ quando exſecrentur. 36
Paramenta Eccleſiaſtica cum fuerunt vetuſtate conſumpta, incendio danda ſunt. 42
Paria ſunt aliquid gerere tempore inhabili, vel tempore habili, & effectus eius conferre in tempus inhabile. 1.10.43

Parochia.

Parochia dicitur à Parocho. 1.262.11
Parochus deriuatur à præbitione, eo quod Plebi ſibi commiſſæ Sacramenta, & ſacra præbeat. 12
Parœcia idem eſt quòd accolatum Conuentus, ſeu habitatio, aut cura. 13
Parochia dicitur locus in quo degit Populus alicui Eccleſiæ deputatus certis finibus limitatus. 14
Parochia quælibet habet ſuum territorium ſeparatum, & diuiſum. 15
Parochia ad minus debet conſtare ex decem familiis. 16
Parochiæ nouæ conſtitui poſſunt vbi Parochiani ob locorum diſtantiam aut difficultatem ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina officia audienda accedere non poſſunt. 1.263.23
Aliquis fit de Parochia vel Diœceſi alterius per domicilium, quod ibidem contrahit. 1.265.49
Subditus quis fit quoad collationem ſacramentorum, & cenſuras incurrendas, illius Diœceſis, ſeu Parochiæ, in qua tunc temporis reperitur, & tenetur ad ieiunia, quæ in ea indicta ſunt, quamuis per duos vel tres dies ibidem detineatur. 1.266.50
Parochias nouas erigendi iuſta cauſa videtur, incommoditas Populi ad recipienda ſacramenta, & audienda Officia. 2.6.8
Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, tunc non datur iuſta cauſa diuidendi Parochiam, ſeu adhibendi miniſtros coadiutores. 9
Parochiæ, & diœceſes olim à Dionyſio Papa diſtinctæ. 2.261.1
Parochiæ diuiſæ fuerunt, ſingulæque ſingulis Presbyteris Eccleſiæ aſſignatæ. 2.304.6
Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diuiſione fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa 2.377.5
Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur. 6
Parochialis Eccleſia dicitur quæ habet curam animarum ſine prærogatiua, ſeu prælatione. 1.262.17
Parochialis Eccleſia vt talis dicatur, quæ requirantur. 18
Parochialis Eccleſia ſuperioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis erecta præſumitur, quando in illa diuina Officia publicè celebrata fuerunt. 19
Parochialis Eccleſia vt talis probetur quæ requirantur. 1.263.20
Vide *Eccleſia, Diœceſis*.
Parochis cauſa ſtudiorum hodie non datur licentia vt abeſſe poſſint. 1.177.178
Parochi dicuntur à Parochia, quæ eſt locus eis commiſſus certis finibus limitatus. 1.227.12
Parochi intra fines ſuarum Parochiarum habent aſſiſtentiam Iuris ſuper iure Parochiali percipiendo. 1.265.42
Parochiale ius conſiſtit in pluribus. 43
Parochiæ alterius nullus iudicet, vel condemnet. 44
Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum. 2.377.13
Partes ſemper videntur habere intentionem, & mentem contrahendi iuxta conſuetudinem loci, in quo fit contractus. 1.456.94
Partes poſſunt inter ſe paciſci vt exinde nullus ordo iudiciarius inter ſe obſeruetur. 97
Paſſuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindecim digitos. 1.19.40
Paſtores vocantur generali nomine omnes animarum Rectores. 1.116.2
Paſtores propriè dicuntur Epiſcopi, & Superiores tantùm Prælati, non autem inferiores. 3
Patena ex qua materia facienda? 2.111.7

Patriarcha

Patriarchæ & Primates lato ſumpto vocabulo idem ſunt, licèt differant nomine. 1.93.10
Patriarcha Græca lingua Summus, & Princeps Patrum appellatur. 11
Patriarchæ præcipui, & veri, quatuor ſunt poſt Romanum Pont. Conſtantinopolitanus ſcilicet, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus. 12
Papa eſt ſuperior omnium Patriarcharum, cùm ſit hæreticum aſſerere contrarium. 1.94.14
Dignitas omnis, ac poteſtas, quam habent omnes Patriarchæ ſimul, habet ipſe ſolus Dominus Papa. 15
Patriarcha Hieroſolymitanus cur quartum Patriarchalis ſeſſionis locum, & honorem haberet. 1.95.21
Patriarchæ quatuor principales cæteris Prælatis ſunt maiores, non ſolum dignitate, verùm etiam poteſtate, atque iuriſdictione. 1.96.22
Epiſcoporum omnium, & Archiepiſcoporum negotia, & maiores cauſæ poſt Apoſt. Sedem ad principales Patriarchas ſunt referendæ. 23
Patriarchæ principales poſt Romanum Pontif. primi ſunt, & maiores in ordine Epiſcoporum. 24
Patriarchæ ſedebant, & incedebant immediatè poſt Papam ante Cardinales, ſecus hodie. 25
Metropolitanos, & Suffraganeos ſuos ex cauſa deponere poſſunt Patriarchæ. 26
Patriarchis Romani Pont. inſigniis, & ornamentis vti fas eſt. 28
Patriarchæ Regibus, aliiſve Principibus ſuperiorem non habentibus æquiparantur. 29
Crucem vbique elatam præ ſe ferre liberè poſſunt Patriarchæ, & pallio vti, præterquam in Vrbe Roma, aut vbicunque Summus Pont. præſens fuerit, vel eius Legatus vtens inſignijs Apoſt. dignitatis. 30
Patriarchæ & Archiepiſcopi differunt. 33
Patriarchæ habent ordinariam iuriſdictionem ſuper omnes Epiſcopos, & Metropolitanos totius Prouinciæ, & regionis, vbi eorum extenditur iuriſdictio. 1.97.36
Patriarchæ tanquam Ordinarij ſuper Metropolitanos, & eorum Suffraganeos in Prouinciis ſuis omnes eorum Eccleſias, ac Diœceſes viſitant, & ipſorum Metropolitanorum negligentiam ſupplent. 37
Excommunicatos à Suffraganeis ſuis abſoluunt Patriarchæ, licèt eis Suffraganei abſolutionem concedere recuſent. 38
Appellatur ad Patriarchas in Prouinciis omnibus eorum iuriſdictioni ſubiectis cùm opus fuerit, etiam omiſſis mediis, ſaluis appellationibus ad Sedem Apoſtolicam. 39
Patriarchæ minores alij quatuor inter Latinos. 1.98.40
Aquileienſis Patriarcha quis fuerit. 41
Patriarcha Gradenſis qui nunc ſuppreſſo antiquo titulo Venetiarum Patriarcha dicitur, quis. 42
Patriarcha alias Indiarum, ſeu noui mundi, alius Æthiopiæ. 43
Patriarcharum appellatione veniunt ſolummodo veri & præcipui quatuor Patriarchæ, non verò alij minores. 1.99.50
Patriarchæ & Archiepiſcopi quomodo differant in præ ſe ferenda Cruce. 2.96.33
Patriarchales ſedes tempore primæ Synodi Conſtantinopolitanæ tres tantùm fuerunt, quas B. Petrus fundauerat, Romanam ſcilicet, Alexandrinam, & Antiochenam. 1.94.17
Patriarchatus Conſtantinopolitanus quo tempore inſtitutus. 1.95.19 & ſeq.
Patronatum in Eccleſia per emptionem nullus acquirere poteſt. 2.198.51

Patronus.

Dotans Eccleſiam an, & quando fiat patronus? 2.198.55
Epiſcopus vel alius ad quem inſtitutio ſpectat, non poteſt abſque patroni conſenſu Rectorem in eius Eccleſia inſtituere. 2.208.163
Patronus laicus & eccleſiaſticus, in quibus differant? 2.211.184
Patroni vnius defuncti plures hæredes pro vno tantùm vocem habebunt. 2.212.192
Patronus ipſe etiam eccleſiaſticus ius inſtituendi, aut deſtituendi Rectorem in Eccleſia non habet. 2.213.207
Patrono debetur honor proceſſionis reſpectu vltimi loci, ſi in illa prouincia maior honor ſit ſequi quàm præcedere. 2.214.214
Patronus aliis debet præferri in præeminentiis honorabilioris ſedis, & dignioris loci, ac anterioritate in ſuſcipienda pace, thurificatione, & aliis conſimilibus actibus. 215
Patronum ad inopiam vergentem alit Eccleſia, quamuis in ſumma egeſtate poſitus non ſit. 216
Eccleſia debet dare alimenta patrono pauperi, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta 217
Alimenta integra in domo propria patroni, & non in ipſa Eccleſia ſunt præſtanda, non ſolum pro ſe, verùm etiam pro vxore, filiis, & familia. 218
Patronus ingratus non alitur ab Eccleſia. 219
Paulus III. perſuaſus à Cardinale S. Marci, vt ſibi ſucceſſorem eligeret, hoc omnino reſpuit. 1.10.42
Paulus cur aliquando depingatur à dextris, & Petrus à ſiniſtris. 1.27.5
Paulus Thebanus initium Monachiæ, quæ vſque ad noſtra tempora perdurauit, dediſſe videtur. 1.528.6
S. Pauli primi Eremitæ ordo, à quo inſtitutus, & quando incœperit? 1.548.126
Pauperes, maximè qui iter agendo arte ſua vti nequeunt, & eſſent adſtricti mendicare, poſſunt ab Epiſcopo abſolui. 1.392.04
Pauperum generalis inſtitutio, quos Titius voluerit, an valida ſit. 2.419.71
Peculium ad nutum Superiorum reuocabile licitum eſt Religionum Prælatis concedere Religioſis ad ſolos vſus honeſtos & pios, idque ex cauſa legitima, nec hoc eſt correctum per *Concil. ſeſſ.25. de Regular. cap.* 2. 2.622.73,74
Peculium ad nutum Superioris reuocabile Religioſo conceſſum, debet eſſe moderatum, & non ſuperfluum. 2.622.75.
Peculium relictum à Clerico, an ſit de bonis Eccleſiæ profectitium, an verò potiùs aliunde quæſitum, ſi dubitetur, erit pro Eccleſia præſumendum. 2.314.52
Peluim nouam & propriam habere debent miniſtri altaris pro corporalibus abluendis. 2.112.28
Penſionis ſolutio, & receptio conſtituit recipientem in quaſi poſſeſſionem illam exigendi ad omnes iuris effectus. 2.441.2
Penſionem ſoluere recuſanti intimantur perſonaliter literæ Apoſt. reſeruationis. 3
Auditor Cameræ pro terminis decurſis, & non ſolutis penſionis mandatum executiuum, & litteras declaratorias relaxat contra debitorem obligatum in forma Cameræ. 4
Cauſa committitur in Rota ſine præiudicio executionis mandatorum relaxatorum. 5
Iudices omnino incompetentes implorat, penſionem impugnat, ſequeſtra violat, & fructus omnes ſequeſtratos de facto capit. 6
Cauſam emergentem acceſſus & ingreſſus committit in Rota Sanctiſſimus ſpeciali reſcripto ſua manu ſignato, & acceſſus canonizatur ad fauorem penſionatij, & illi datur mandatum de immittendo. 7
Oſtenditur iuſta ingreſſus, & acceſſus canonizatio. 2.442.8
Penſione nulla exiſtente ius non abdicatur à reſignante. 2.444.41
Penſio ſi in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem. 45
Penſione nulla, ſeu inualida exiſtente nihil operantur clauſulæ acceſſoriæ ad reſignationem narratam. 46
Penſiones, quæ reſeruantur pro ſuſtentatione penſionarij, cedunt in cauſam alimentorum. 47
Romæ ſi quis contraxerit, ibique ſe obligauit ſoluere penſionem certo tempore apud Auditoris Cameræ tribunal præſtito iuramento reſponſorum promittendo, & expreſſè propri fori domicilio renunciando, poteſt idem Auditor contra eum abſentem procedere, quoties de promiſſa ſolutione tractabitur. 2.454.74
Penſio vnde dicatur? 2.174.2
Penſio definitur vt ſit certa portio ex aliquo beneficio, vel menſa ex cauſa ad tempus, non autem in perpe

Index Rerum,

perpetuum ſeparata, pendens à proprietate beneficij, à quo extrahitur, ſicut vſusfructus à proprietate dependet. 3
Penſio extinguitur, & expirat morte penſionarij. 4
Penſio in quibus caſibus in alium transferri poſſit. 5
Penſio eſt quoddam ius temporale, id eſt, ad tempus ſeparatum & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio. a.174.7
Doctores referuntur tenentes penſionem non eſſe beneficium eccleſiaſticum, nec venire appellatione beneficij. a.175.8
Mandata de prouidendo de beneficiis vſque ad certam ſummam non ſuffragantur ad prouidendum de penſione 9
Penſionis ad titulum non poteſt quis ordinari niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiæ aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit. 10
Penſio quando reſeruata fuit in capite, ſeu perſona vnius, in commodum, & vtilitatem alterius, ille duntaxat ad officij recitationem obligatur, in cuius commodum penſio conſtituta eſt. 12
Officium paruum B. Virginis non tenetur recitare ille, cui confertur penſio abſque præuia conditione ſtatus clericalis. 13
Clericus Sacris initiatus, vel habens beneficium, ſimulque penſionem, ſatisfacit ſuæ obligationi vnica magni officij recitatione. 14
Penſio Clerico aſſignata quod ſit eccleſiaſticum beneficium. c.172.15
Penſio vel eſt merè temporalis, quæ laico datur, vel clericalis, quæ datur in titulum clericis, vt commodiùs valeant ſuſtentari. 16
Penſionem obtinentes habentur pro clericis ad effectum priuilegij fori contra citatos num.18. quorum reſolutio intelligenda eſt de penſionibus merè temporalibus, & ſic datis titulo temporali. 17
Beneficij impetratione facienda eſt mentio de penſione, quæ clerico aſſignatur loco beneficij, non ſic de penſione data titulo temporali. a.177.18
Simoniæ materia non eſt penſio temporalis. a.178 19
Penſio temporalis de ſtylo Curiæ non poteſt vendi, aut redimi propria auctoritate, aliàs reus erit ſimoniæ contra ius humanum. 20
Penſio clericalis eſt materia ſimoniæ non ſolùm contra ius humanum, verùm etiam contra ius diuinum, vbi recepta eſt *Pij V.* conſtitutio. 21
Penſionis clericalis, non verò temporalis collatio facta illegitimo eſt inualida. 26
Illegitimus eatenus eſt incapax penſionis clericalis, quatenus eſt incapax Ordinis, qui illegitimis conferri non poteſt ſine diſpenſatione. 27
Illegitimus præuia diſpenſatione ordinatus eo ipſo cenſetur & efficitur capax penſionis abſque alia particulari diſpenſatione. 28
Illegitimus profeſſus fit capax penſionis recipiendæ. 29
Penſiones datæ in titulum clericalem vacant per matrimonium per verba de præſenti contractum. 30
Tranſactio, ſeu noua conuentio inter titularem & penſionarium poſt contractum matrimonium per verba de præſenti inita ſuper penſionis ſolutione abſque ſedis Apoſt. beneplacito non valet. a.179 31
Milites *Lauretani* ex peculiari priuilegio poſſunt retinere penſionem eccleſiaſticam ſuper beneficiis etiam iuriſpatronatus, Regum, vſque ad ſummam 100 ducatorum auri de Camera, non obſtante matrimonio contrahendo, & bigamia. 32
Milites *SS. Maurity & Lazari*, etiamſi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi penſiones vſque ad ſummam ducatorum 400. 33
Milites *S. Stephani* retinent penſiones vſque ad ſummam 400. non obſtante matrimonio contracto, & bigamia. 34
Penſiones, quæ laicis dantur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur. 35
Penſiones ſi ſint reſeruatæ pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, per illud contractum non extinguuntur. 36
Penſio titulo clericali reſeruata non extinguitur per matrimonium, vbi cum clerico illam habente fuerit ſufficienter diſpenſatum per Papam. 37
Penſio data in titulum clericalem vacat per promotionem ad Epiſcopatum. 38
Penſiones in titulum clericalem datæ vacant per profeſſionem Religionis, non tamen militaris, præter *Hieroſolymitanam.* 39
Penſio in titulum clericalem excommunicato data non tenet. a.180.40
Reſeruatio penſionis facta ordinato prima tonſura ab alieno Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis eſt nulla, ſecus ſi illa data fuiſſet titulo merè temporali. 41
Penſionem non poteſt clericus obtinere ante 14. annum, ſed ſtylus Datariæ obtinuit ſufficere ſeptem. 42
Filij & nepotes hæreticorum ſunt inhabiles ad penſiones acquirendas. 43
Incapaces beneficiorum ſunt etiam incapaces penſionis. 44
Penſionis reſeruatio ſuper fructibus beneficij ſæcularis facta religioſo ſine diſpenſatione Papæ, eſt inualida. 45
Irregulari facta penſionis reſeruatio eſt nulla. 46
Filij clericorum non poſſunt habere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt. a.181 48
Penſionem obtinens tanquam clericus, ſi incedat in habitu ſæculari, penſio ipſo iure remanet extincta. 49
Penſiones in titulum clerico aſſignatæ per militiam cenſentur vacare. 50
Penſionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod Eccleſiis, vel rebus eccleſiaſticis perpetuò conceſſis ſoluitur, accipi conſueuit. 51
Penſio à beneficio differt non ſolùm nomine, ſed etiam natura, & effectu. 52
Penſiones antiquioribus Eccleſiæ temporibus non adeo in vſu fuerunt. 53
Origo, vel cauſa penſionum vnde potiſſimum deſcendat? 54
Papa penſionem ſine cauſa imponere poteſt. 55
Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem pro bono pacis, pro ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egenis, pro benemeritis, & pro vſu pio. 56
Cauſa iuſta in Epiſcopo penſionem reſeruante eſt amor, quo ſuum ex fratre nepotem proſequitur, vel vt commodius S. Scripturæ operam dare poſſet. 57
Cauſa iuuandi viros litteratos, & ſacris litteris ſtudentes eſt adeò fauorabilis, vt Epiſcopus poſſet etiam contra Canones diſpenſare. 58
Epiſcopus cum maiori parte Capituli, & contradicente minori poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de ſuis Præbendis conferat alicui pauperi ſcholari ſtudenti certam quantitatem ſingulis annis in ſubſidium. 59
Epiſcopus poteſt mandare ceſſante pacto quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati. 60
Regularium Superior poteſt penſionem imponere in beneficiis ſuæ Religionis manualibus, & amouibilibus, quæ ad proprietatem tranſeunt in Religionem. 61
Præceptor Generalis Militiarum poteſt imponere penſionem in Commendis ſuæ Religionis ſpectantibus ad illud ad fauorem Religioſorum, ſiue Equitum eiuſdem Religionis. 62
Penſionem quis obtinere valeat. 63
Filij clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, non poſſunt obtinere penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt. 64
Filius legitimus non prohibetur habere penſionem ſuper beneficio paterno. 65
Pater clericus habens facultatem, penſionem, quam poſſidet, transferendi, illam transferre poteſt in filium clericum. 66
Concil Trid ſeſſ. 25. *cap.* 15. *de reform.* loquitur, quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater. a.183.67
Priuilegia officiis omnibus Romanæ Curiæ conceſſa, vt laici, bigami, & clerici coniugati poſſent penſiones obtinere, fuerunt à *Pio V.* reuocata. 68
Cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum non excedunt, vllis penſionibus, aut fructuum reſeruationibus prægrauari non debent. 69
Penſio legitimè impoſita eſt à beneficiato ſoluenda, atque ad id compelli poteſt non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis diuerſis ante ſuam prouiſionem. 70

Penſio

Penſio quibus caſibus extinguatur. a.184.74
Proponitur caſus dubius. 75
Iudex non poteſt incipere ab executione. 76
Reſignatarius ante finitam litem intentati regreſſus ob non ſolutionem penſionis poteſt pœnitere offerendo illam ſoluere. 77
Penſionatius poteſt etiam ſine Papæ auctoritate in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi debitam, quaſi ius priuatum, & proprium. 78
Penſiones decurſas an amittat, qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit mitti in poſſeſſionem. 79
Opinio negatiua verior videtur, & probatur. 80
Maximè in caſu quo penſionarius ſub iuramento ſe obligauit ad penſionis ſolutionem. a.185.81
Ex quibus pereuntur penſiones. 85
Penſio eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percepit. a.186.93
Penſio decurſa debet ſolui ex fructibus antè decurſis, & non de futuris. 94
Penſio exacta litteris non expeditis, redditur nulla ſtante decreto in reſeruatione apponi ſolito, *vigore litterarum Apoſtol. deſuper conficiendarum, nec antè, aliàs præſens reſeruatio ſit nulla.* a.187.98
Ex ſolito decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus conceſſis conferendi reſeruata. 99
Litteræ dicuntur expeditæ, quando ſunt plumbatæ, 100
Penſio extinguitur, ſiue redditur nulla, ſtante decreto, *quòd illa nulla ſit, ſi non fuerit ſoluta verè, & realiter, quamdiu vixerit reſignans.* 101
Penſionem quando quis obtinet ſibi reſeruari, debet facere mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruata, aliàs ſecunda penſio ad ſui fauorem eſt nulla. 102
Idem procedit in penſione tranſlata. a.188.103
Penſionis tranſlatio etiam facta in articulo mortis non eſt nouum grauamen. 104
Penſionibus eccleſiaſticis priuatur clericus contrahens matrimonium per verba de præſenti. a.254.14
Penſio vbi in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem, ſed in totum ipſa gratia corruit, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum. a.276.82
Litteræ Apoſtol. reſeruationis penſionis, ex quibus ſubreptitiæ dicantur. a.277.84
Penſionem eccleſiaſticam percipiens ex aliquo beneficio, non poteſt, vt voluerit, eam diſpenſare, & proprio teſtamento de redditibus ex ea perceptis teſtari. a. 310. 33
Penſio, ſeu cenſus imponitur ſuper fructibus beneficij. a. 345.40
Penſio auctoritate Papæ alicui aſſignata ex ſtylo Curiæ, eſt immunis & libera ab omni onere, etiam ſubſidij charitatis. a.345.44
Penſionarius ratione penſionis etiam clericalis, & in titulum datæ, non tenetur diuinum Officium, quod magnum dicitur, recitare, ſed tantum Officium paruum B. Virginis. a.175.18
Penſionarius non poteſt penſionem transferre accepto pretio, vel reſeruatis ſibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiamſi alio, quia habeat facultatem illam transferendi. a.178.22
Penſionarius non poteſt penſionem anticipatis quibuſdam ſolutionibus extinguere priuata auctoritate. 23
Penſionarius abſque ſimoniæ incurſu, vel alterius peccati labe poteſt penſioni propria auctoritate cedere, niſi remittens penſionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit. 24
Penſionarius abſque ſimoniæ labe poteſt alteri vendere, vel donare fructus ſuæ penſionis, etiam ad totam vitam ſuam, modò illius titulum retineat. 25
Penſionarius excommunicatus non facit ſuos fructus penſionis. a.180.47
Penſionarius poteſt agere hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuit impoſita penſio. a. 183.71
Penſionarij in electione erit vel agere contra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris, in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc viuit. 72
Penſionario datur actio contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in vita prædeceſſoris, ſi contra eundem prædeceſſorem diligentiæ præceſſiſſent. 73
Penſionarius quando non cenſeatur renunciare regreſſui. a.185.92
Penſionarius in Iure æquiparatur vſufructuario. a.346.48
Permutationes, & reſignationes reciprocæ, vel in fauorem alterius, cum obſeruationibus debitis, & Eccleſiæ auctoritate fieri permittuntur. a.236.128
Permutatio eſt reciproca quædam reſignatio ad inuicem inter permutantes facta. a.286.156
Permutatio beneficiorum à partibus fieri poteſt, obſeruata forma à iure præſcripta. 157
Commutationem ſpiritualium pro ſpiritualibus lex eccleſiaſtica vt plurimùm ſub ratione ſimoniæ non prohibuit 158
Beneficiorum eccleſiaſticorum permutatio quando permiſſa, & quando prohibita. 159
Permutatio beneficiorum, quæ fit ſine Epiſcopi auctoritate, quare ſimoniaca iudicetur. 160
Lex canonica tantùm prohibet, ne partes ex ſola auctoritate priuata nullo modo permutent, ſeu de permutando per conſenſum abſolutè præſtitum paciſcantur. 161
Permutationis negotium licet partibus inter ſe priùs tractare, & concludere cum ordine, & ſubmiſſione ad ſcientiam, & conſenſum legitimi Superioris. 162
Beneficia omnia liberè permutari poſſunt, quamuis nondum illorum adepta poſſeſſio. a.287.164
Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur. 165
Beneficiorum reciproca reſignatio eſt illorum permutatio, ac propterea vtrumque vacare cenſetur. 166
Collatio de beneficiis cauſa permutationis reſignatis facta aliis, quàm ipſis permutare volentibus, non tenet. 167
Expectantes Apoſtolici non poſſunt acceptare beneficia ex cauſa permutationis vacantia. 168
Beneficium cùm vacet renunciatione facta ex cauſa permutationis, non poterit ad illud redire renuncians ſine noua collatione, etiamſi permutatio non ſequatur effectum. 169
Permutare volentibus permiſſum eſt re adhuc integra reſilire. 170
Permutare volentes debent ſinguli beneficium in ſuperioris manibus reſignare. 172
Cauſa iuſta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Epiſcopus diſquirere & cognoſcere debet, & quæ illa ſit. 172
Permutatio facta ſine Superioris auctoritate erit ſimoniaca. a.288.173
Ordinarij poſſunt ſimpliciter admittere beneficiorum permutationes. 174
Beneficiorum permutationes admittere poſſunt habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, etiamſi fortè dignitatem epiſcopalem non habeant. 175
Capitulum, Sede vacante, poteſt interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi tantùm. 176
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt permutationes expedire, niſi mandatum habeat ſpeciale. 177
Permutatio beneficij debet fieri cum beneficio, non beneficij cum penſione. 178
Permutatio cum penſione, aut alio onere facta, ab Epiſcopo, vel alio inferiori à Papa approbari, & admitti non poteſt. a.289 179
Permutatio non poteſt fieri coram Epiſcopo, cum pacto, vt vnus ſoluat omnes expenſas, vel expediat ſuis ſumptibus Bullas ad vtrumque pertinentes. 180
Beneficia, quamuis inæqualia, in temporalibus permutari non poſſunt cum penſione, aut alia re pretio æſtimabili coram Epiſcopo. 181
Beneficiorum in permutatione requiritur conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet. 182
Collatio beneficiorum vacantium ex cauſa permutationis debet interuenire poſt illorum reſignationem à ſuperiore admiſſam. 183
Collatio beneficiorum reſeruatorum ex cauſa permutationis vacantium, à Papa tantùm facienda eſt. 184
Litteræ permutationis beneficiorum ſimul expediri debent. 185
Publicatio facienda eſt in permutatione beneficiorum. 186
Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus refertur. a.289 187
Permutare poteſt Epiſcopus terras duarum Eccleſiarum

ſuæ diœceſis inuicem, ambarum partium accedente conſenſu. 2.438.38
Permutationes in damnum Eccleſiæ, aut ſine cauſa fieri omnino prohibentur. 39
Perſonarum Eccleſiaſticarum quæ ſunt diuino cultui mancipatæ, triplex eſt ordo. 1.288.2
Perſonatus eſt quædam prærogatiua in Eccleſia poſt exiſtentes in Dignitate, ſed non eſt Dignitas. 1.270.25
Perſonatus vnde habuit originem. 27
Petitio ſimplex propriè dicitur quando plebs ipſa, ſeu Populus aliquem ſibi dari in Prælatum expoſtulat. 1.235.27
Petrum vniuerſæ Eccleſiæ Paſtorem cur Chriſtus præfecit. 1.5.12
Petrus fuit in ſanctitate præſtans, in paupertate eximius, in humilitate maximus, & in virtute ſupremus. 13
Petrum ſupremum & antiquiſſimum Theologorum faſtigium vocat Dionyſius. 14
Petrum Eccleſiæ præſidentem, & fundamentum dicunt Ignatius, & Clemens. 15
Petrus Vicarius, & ſucceſſor Chriſti. 1.6.16
Petrus poſt Aſcenſionem Domini vicariatus auctoritatem ab eo acceptam diuino Spiritu accepto in multis cœpit exercere. 17
Petrus ſuper reliquos Apoſtolos Primatum, & Principatum habuit. 1.7.18
Poteſtas data fuit Petro, & Apoſtolis, non ad eundem, ſed ad diuerſum finem. 20
Petro & reliquis Apoſtolis quædam fuerunt conceſſa tanquam pertinentia ad communes, & maximas Eccleſiæ commoditates, quæ ſanè poteſtas ordinaria cenſetur, alia verò conceſſa ſunt eiſdem tanquam perſonalia. 16
Petrus poſt Chriſti mortem vixit annos 34. menſes 3. dies decem, partim Hieruſalem, partim Antiochæ, & partim Romæ. 1.8.35
Petrus quando negauit Chriſtum, nondum erat Pontifex. 1.35.52
Petrus in locum aſſiſtentium Apoſtolorum dicitur XXIV. quodammodo Senatores Romanæ Eccleſiæ ex Preſbyteris, & Diaconibus Romanæ Vrbis inſtituiſſe. 1.57.8
Petrus cùm à Paulo redargueretur, humiliter ceſſit. 2.30.31
Petrus an dignus fuerit Pauli reprehenſione. 8

Pia cauſa.

Falcidia nulla deducitur de legatis ad pias cauſas. 2.92.93
Trebellianica non deducitur ex commiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur. 94
Mandatum factum ad pias cauſas non extinguitur morte mandantis. 2.107.44
Fœmina in pia cauſa à teſtimonio non repellitur. 45
In dubio pro pia cauſa eſt iudicandum. 46
Per alienationem rei legatæ non eſt inducta reuocatio legati fauore pietatis & animæ. 2.108.66
In teſtamentis quando præſumatur legatum ad pias cauſas. 67
Priuilegia piæ cauſæ quot. 2.419.67
Legatum ad pias cauſas in teſtamento defectuoſo cenſetur validum, & omninò præſtandum, quotieſcunque de mente teſtatoris conſtiterit. 68
Teſtamentum ad pias cauſas imperfectum ratione voluntatis, inualidum eſt. 69
Pia cauſa an contra aliam piam cauſam deducat Falcidiam, & Trebellianicam. 2.423.87
Vide *Eccleſia.*
Piſcari clericis licet, modo diebus præſertim ſolemnibus, & non aſſiduè id exerceant. 1.515.12
Pius V. dicere ſolebat, ſe ad ſummum Pontificatum à Deo vocatum fuiſſe, vt Eccleſiæ ſuæ, non vt conſanguineorum, aut commodis inſeruiret, aut cupiditati. 2.313.49
Placiti nomine venit quælibet lis, iurgium, & cauſa forenſis, quæ in iudicio agitur. 2.15.8
Platina Pontificio honori multùm detrahit, eo quòd tentans aliquando à Paulo II. ad futurum Concilium appellare, in carcerem coniectus fuerit. 1.40.65
Plebani & Rectores Animarum ſunt Epiſcopo immediatè ſubiecti, & locum tenent 72 Diſcipulorum. 1.216.4
Plebani ſunt, qui curam exercent animarum in Plebania habente ſub ſe plures Eccleſias, vel capellas. 5
Plebanus dicitur à plebe, vel populo, qui ſub eorum curâ regitur. 2.217.6
Plebani Eccleſia appellatur Matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet. 7
Plebani dignitatem non habet, niſi fortè Eccleſia, cui præeſt, ſub ſe capellas habeat, & in ſimul Collegiata ſit. 9

Pœna criminalis.

Vicarius de pœnis criminalibus participare non debet. 1.174.130
Fiſcali aliqua pars pœnarum criminalium applicari poteſt, ſed Epiſcopi, & Notarij de illis quoquo modo participare non debent. 131
Pœnitens criminalis, vide *Eccleſia.*

Pœnitentia.

Preſbyteri ſoli conficiunt Sacramentum Pœnitentiæ, & habent poteſtatem miniſterialem dimittendi peccata, etiamſi rei ſint peccati lethalis. 1.357.30
Pœnitentiæ miniſter non poteſt eſſe quilibet homo, ſed ſolùm Sacerdos. 33
Fratres Pœnitentiæ S. Mariæ Magdalenæ à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550.137
Pœnitentiary ſummi officium circa quæ verſatur. 1.80.97
Pœnitentiarius Maior, & alij pœnitentiarij minores in quibus Sede Apoſt. vacante retineant Officium, & iuriſdictionem. 98
Pœnitentiarius hodie in ſingulis Cathedralibus decreto Concilij Trident. inſtituti iubetur ad Confeſſiones pro Epiſcopo audiendas. 1.293.13
Pœnitentiati à S. Officio ad Dignitates, & Prælaturas omninò inhabiles ſunt, etiamſi pœnitentias compleuerint. 1.217.73
Pontifex, vide *Papa.*

Pontificatus.

Vxoratus abſque licentia vxoris ad ſummum euectus Pontificatum poteſt ab ipſa reuocari, vt illi teneatur debitum reddere. 1.16.80
Vide *Papatus.*
Populus admonendus eſt vt diebus Dominicis, & feſtis maioribus frequenter ſuas Parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit. 1.194.31
Portugalliæ Rex aduersùs Epiſcopum prætendit priuatiuè cognoſcere in omnes circa temporalia. 1.421.123
Poſſeſſio plurimum facti habet, & in facto conſiſtit. 1.429.172
Poſſeſſiones conducere propter cupiditatem non poſſunt Clerici, niſi neceſſitas inſtet. 1.519.116
Poſſeſſio ſine traditione non transfertur. 2.105.12
Poſſeſſio immemorialis verificatur in centum annis. 2.200.70
Centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi inducit præſumptionem tituli dotationis totalis, ſeu æquiualentis. 71
Poſſeſſio eſt vnica, quamuis plures, & varij ſint modi, quibus acquiritur. 2.347.4
Poſſeſſor triennalis non poteſt moleſtari ex eo, quòd collatio ſibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus. 2.238.141
Poſtulantes à poſtulatione recedere poſſunt antequam à Superiore fuerit acceptata. 2.268.32
Poſtulatio eſt petitio gratiæ facta ſuperiori, qua aliquis petitur in Prælatum, qui propter aliquod impedimentum Canonicum non poterit ab Electoribus eligi. 1.233.5
Poſtulari non poſſunt criminoſi in quibus non ſolet rigor Iuris relaxari. 6
Indigni non poſſunt poſtulari, imò illum poſtulantes priuantur poteſtate poſtulandi, & eligendi. 7
Excommunicati poſtulari non poſſunt. 8
Poſtulari poteſt qui legitimam non habet ætatem, item qui non eſt ex legitimo Matrimonio natus, & qui non eſt ſacris Ordinibus initiatus, & qui eſt alteri Eccleſiæ alligatus. 9
Epiſcopus vnius Eccleſiæ non poteſt eligi ad aliam dignitatem, ſed poſtulari. 11
Poſtulationi ſufficit ſi maior pars conſenſum præſtet. 12
Poſtulatus legitimè quis dicatur. 13
Poſtulatio duplex, ſolemnis ſcilicet, & non ſolemnis. 14

Poſtulatio alicuius ſi fiat Electoribus ipſis vt eligatur, non poſtulatio, ſed nominatio, aut ſimplex erit petitio. 1.234.15
Poſtulatio Abbatum, aut aliorum inferiorum non eſt verè & propriè poſtulatio ſicut Epiſcoporum. 16
Poſtulatio, electio, & nominatio differunt. 18
Variare licet in poſtulatione, & ab ea recedere quouſque illa fuerit ſuperiori præſentata. 1.234.21
Poſtulato nullum ius acquiritur per poſtulationem. 1.234. 19,23
Poſtulatus ius amittit per repulſionem poſtulationis. 2. 256.19
Potentia in loco quamuis non ſit coniuncta cum iuriſdictione, ſufficit vt exigatur plena illa & exactior probatio *Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reform cap. 9.* 2.205.130
Potentia probatur, ex diuitiis, amicit, numeroſitate perſonarum, & familiarum, ac populari exiſtimatione. 2.205. 131
Potentes à Rota habentur, vt in eis vſurpatio iuriſpatronatus præſumatur,
Imperator. 2.206.133
Rex Aragoniæ. 134
Ioſans Portugalliæ. 135
Columnenſes. 136
Sabelli. 137
Vrſini. 138
Caraccioli. 139
Facit præſumi iuriſpatronatus vſurpatio,
Familia potens. 2.206.141
Magnas. 142
Baro, aliúſque dominus iuriſdictionem temporalem habens. 143
Poteſtas ordinaria & abſoluta quæ dicatur. 1.44.102. & ſeq.
Præcedentiarum in materia ius defert conſuetudini etiam iure repugnanti. 1.636 178
Præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter ſe decreuit Gregor. XIII. 1.637.181
Conſtitutio Gregorii XIII. de præcedentiis ſeruanda eſt inter Confraternitates laicorum, ac etiam inter regulares. 182
Ac denique inter monachos. 183
Ieſuati præcedunt Minoribus Obſeruantiæ. 184
Siluestrini, ſi à quæſtuando deſiſtant, præcedunt regularibus Ordinum Mendicantium. 185
Cœleſtini præcedunt Oliuetanis. 186
Carmelitani in omni loco debent præcedere Fratribus de Mercede. 187
Capuccini debent tribuere præcedentiam in proceſſionibus iis regularibus, qui ſub propria cruce, & in proprio loco incedebant antequam ipſi propriam crucem deferrent. 1.638.188
Fratres Mendicantes ſemper & vbique debent tribuere præcedentiam Monachis. 189
Fratres S. Franciſci de Obſeruantia non præcedunt fratribus tertij ordinis, ſi iſti in loco controuerſiæ prius monaſterium, & locum obtinuerunt. 190
Clerus ſæcularis in omni loco debet habere præcedentiam ſupra regulares. 191
Monaſteria plura eiuſdem Ordinis quando ſunt in vna ciuitate vel loco, diuerſis temporibus fundata, quæ ex illis præcedere debeant. 192
Præcedentia antiquitatis ſeruanda eſt inter Milites magnæ Crucis eiuſdem Ordinis, non autem inter Milites diuerſi Ordinis. 193
Procurator generalis Fratrum Minorum de Obſeruantia præcedit in Capella Pontificia procuratori generali Fratrum Conuentualium Ordinis S. Franciſci. 194
Præcedentia eſt penes Obſeruantes, & non Conuentuales. 195
Præcedentia inter Moniales à die profeſſionis, non autem ſuſceptionis habitus Regularis debetur. 1.654.56
de Præcedentia in proceſſionibus vbi controuerſia eſt Epiſcopis pertinet cognitio. 1.89.85
Præcentor, & Cantor idem quod Primicerius. 1.298.10

De Præceptorijs, & Commendis Ordinum Militarium.

Præceptores in aliquibus Religioſorum Ordinibus dicuntur ſuperiores domorum adminiſtratores, & aliorum honorum ad ipſos Ordines pertinentium. 2. 147.1
Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt. 2
Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ ſunt veri tituli, & beneficia eccleſiaſtica. 3
Præceptoriæ Religionis Hieroſolymitanæ aptitudine ſunt perpetuæ, niſi eas obtinentes amoueantur. 2.148.4
Præceptoriæ Militiæ, & Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani vacant per promotionem ad Epiſcopatum, & ſunt publicandæ earum reſignationes. 6
Præceptoriæ, ſeu Commendæ Ordinis S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimilium Ordinum Regularium, in quibus Milites non profitentur omnimodam caſtitatem, ſed coniugalem, ſunt eccleſiaſtica beneficia. 7
Sed contrarium verius. 9
Præconizatio in primo Conſiſtorio quomodo facienda. 1. 140.13
Præconizatione in ſecundo Conſiſtorio facta tranſmittitur fides prouiſionis Apoſtol. à Cardinale Ponente ad Cardinalem Vicecancellarium. 1.141.14
Prædicatio contemnitur eius, cuius vita deſpicitur. 1.157. 44

De Prædicationis officio, & munere docendi.

Prædicationis officium, & docendi munus, eſt præcipuum Epiſcopi munus. 1.191.1.
Prædicandi munus non cuilibet licet aſſumere, ſed ij tantùm quibus ex officio competit, aut quibus à Prælatis iniungitur, debent Verbum Dei prædicare. 2
Prædicare populis Verbum Dei eſt Officium omnium Prælatorum, quibus Eccleſia aliqua, aut animarum cura eſt demandata. 1.191 3
Papa omnibus vbique terrarum Fidelibus prædicat per litteras, & Legatos. 4
Epiſcopi omnes in Diœceſibus ſuis, aut Prouincia per ſe, vel per alios prædicant, non verò extra illas. 5
Prædicare poſſunt Epiſcopi in omnibus Eccleſiis, etiam Regularium ſuæ Diœceſis, nec ab aliquo impediri poſſunt, quominus prædicent ſi voluerint. 6
Priuilegium Epiſcoporum, vt per vniuerſum Mundum poſſint prædicare, intelligitur, niſi in alienis Diœceſibus probibeantur ab Epiſcopis locorum. 7
Prælati inferiores ſuis tantùm Plebibus prædicant. 8
Monachis prædicandi officium antiqui Canones interdicunt, poſtea cùm cœperint in Clericum aſſumi, prædicationis munus illis ex priuilegio datum fuit. 9
Regulares vt prædicare poſſint in Eccleſiis ſuorum Ordinum, & in illis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, à quibus debeant approbari, & licentiam petere. 10
Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superioribus de vita, & moribus, & ſcientia examinari, & approbari debent, ac ab eis licentiam habere, & cum ea ſe perſonaliter Epiſcopo præſentare, & ab eo petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint. 11
Prædicatorem ad libitum & ſine rationabili cauſa non poteſt Epiſcopus à prædicatione ſuſpendere, ſi tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moueatur. 13
Epiſcopus poteſt interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa. 14
Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo examinari de doctrina, ſi ita expedire iudicauerit, non ita ſi in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare voluerint. 1. 193.15
Prædicatores Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſiis quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo puniri. 16
Laicis omnino eſt interdictum, vt publicè in Eccleſiis prædicent, & fœminis multo magis. 17
Laicis non præſentibus Clericis, vel ſi præſentes ſint, permittentibus non quidem publicè prædicare, ſed inter ſpirituales perſonas vtiles habere ſermones non prohibentur. 18
Prædicare non eſt actus alicuius Ordinis ſacri, quia Clerico, qui non ſit in ſacris conſtitutus, poteſt Epiſcopus committere prædicationis munus. 19
Epiſcopi, & alij Eccleſiarum Prælati tenentur per ſeipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Euangelium. 20
Prædicatorem deputandi munus ad Epiſcopum pertinet, niſi in contrarium ſit conſuetudo. 21
Prædicatoris deputatio, & electio ad ſolos Epiſcopo in

Index Rerum,

In eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis, quæ cuiuis alteri competeret. 22

Conſuetudo immemorialis nominandi, vel præſentandi prædicatorem pro aliis Eccleſiis præter Cathedralem non eſt ſublata. 23

Prædicari quibus diebus debeat. 24

Prædicanti Epiſcopo ſeptem Diaconi aſſiſtunt. 1.194.21

Archipreſbyteri, & alij Eccleſiarum Rectores curam animarum Verbum Dei prædicare per ſe, vel per alios, ſi legitimè impediti non fuerint, tenentur. 27

Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum qui eos præſtare vel tenentur, vel ſoleat. 28

Prædicanda Fidelibus ſunt quinque ſpecialiter, videlicet quid credendum, quid ſeruandum, quid vitandum, quid timendum, quid ſperandum. 32

Prædicator debet eſſe vita irreprehenſibilis, doctrina eruditus, in dicendo maturus, & pauidus, & debet gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere. 33. & ſeq.

Prædicatores apud rudem plebem proponere, aut diſputare non debent difficiliores, & ſubtiliores quæſtiones, quæve ad ædificationem non faciunt. 35

Prædicator ſi contingat, vt errores, aut ſcandala diſſeminet in populum debet ei Epiſcopus interdicere prædicationis Officium, ſi verò hæreſes prædicauerit, contra eum ſecundùm Canonum decreta procedere poteſt. 36

Prædicatores Euangelij ne calumnioſè vexentur curare debet Epiſcopus. 37

Epiſcopi cauere debent ne Regulares extra clauſtra, & obedientiam Religionum ſuarum viuentes, vel etiam Preſbyteri ſeculares, niſi ipſis noti ſint, & moribus, atque doctrina probati in ſuis Diœceſibus prædicare audeant. 1.195.38

Quæſtores & eleemoſynarij, aut quæſtuarij vulgò nuncupati, prædicare per ſe, vel per alios prohibet Concil. Trid. 39

Eccleſiam ingredi ad Verbum Dei audiendum nemo eſt prohibendus, etiamſi ſit infidelis, aut hæreticus 40

Interdicti tempore prædicatio Verbi Dei non prohibetur. 41

Excommunicati excommunicatione maiori omnino à prædicatione excluduntur, eo quòd illis Fidelium communio denegatur. 42

Prædicare Verbum Dei non poteſt Sacerdos antequam mittatur, & approbetur. 1.358 45

Religioſi Societatis IESV in ſacris Ordinibus non initiati Verbum Dei prædicare poſſunt. 1.362.28

Prædicatorum Ordo inſtitutus à S. Dominico, & approbatus ſolemniter ab Honorio III. 1.547.117

Prædicatores habent priuilegium exemptionis à decimarum ſolutione, & ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum. 118

Prædicatores ad Dignitates ex ordine aſſumpti, omnia, quæ ab ordine habent, Conuentui reſignare tenentur. 119

Appellare non poſſunt Fratres Prædicatores correctionibus ſiue punitionibus ſuorum Prælatorum. 120

Prædicatores præcedunt aliis Religioſis cuiuſcunque Ordinis Mendicantium. 121

Prædicatores ſunt verè, & propriè Mendicantes. 122

Nouitij Prædicatorum in articulo mortis in manibus Prælatorum ante tempus regulam profiteri poſſunt. 123

Libros etiam manuſcriptos extrahentes, ſeu permittentes extrahi ex bibliothecis fratrum Prædicatorum excommunicationem & priuationem vocis actiuæ & paſſiuæ eo ipſo incurrunt. 1.548.124

Proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti in Dominica infra octauam Corporis Chriſti facere poſſunt fratres prædicatores per vicos, & loca ſemel ab eis electa. 125

Prædicatorum Ordo præfertur aliis mendicantium. 1.571.209

Fratres Prædicatores in Dominica infra octauam Corporis Chriſti poſſunt publicas proceſſiones facere, & in eis ſanctiſſimum Sacramentum deferre per alienas Parochias. 1.630.124

Prædium, vel alia poſſeſſio ſi affecta ſit onere reali pacto adiecto de non alienando, & poſtea res ex aliquo titulo tranſeat in Clericum, an poſſit executio fieri per Iudicem ſæcularem in prædio, vel re taliter hypothecata. 1.418.205

Prælatorum Eccleſiaſticorum gradus ad cœleſtis hierarchiæ ſimilitudinem inſtituti fuerunt. 1.93 6

Prælatorum, & dignitatum gradus ad Eccleſiæ inſtitutionem, & Ius humanum eſt differentialiter referendus. 7

Qualitates optimi Prælati referuntur. 1.151.9

Prælati non debent lautis epulis vti, nec inter epulas, & conuiuia affluere. 1.152.8

Prælatorum nomine ſaltem latè, & amplè continentur omnes perſonæ Eccleſiæ curam animarum habentes. 1.226 1

Prælati ad regimen Eccleſiarum, vel ad dignitates, & beneficia pluribus modis aſſumuntur. 1.233.2

Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali, quam obtinet in feudo à Principe habito, iudicatur tanquam laicus. 1.425.130

Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali quam obtinet in feudo à Principe habito, non iudicat vt Clericus, ſed Baro, & laicus. 131

Ordinis cuiuſcunque Prælati, aut ſuperioris non poſſunt aliquem alterius Ordinis ad habitum & profeſſionem admittere niſi vt in Ordine ipſo, ad quem tranſfertur ſub ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat. 1.589.101

Prælatus poteſt eam ſtandi extra monaſterium tranſlatus his facultatem concedere, quam licitè concedere poſſet propriis eius religionis alumnis. 102

Prælatus regularis præcipiens vt fiat proceſſio extraordinaria vt illius occaſione poſſent mulieres clauſtra intrare, an incidat in pœnas. 1.618.27

Prælatus ſolus licèt non poſſit præiudicare in quæſitis, poteſt præiudicare in quærendis. 2.47.210

Prælatus inquiſitus de dilapidatione bonorum, inquiſitione pendente, ſuſpenditur ab adminiſtratione. 2.107.51

Amplia, vt ibid.

Prælatus Ordinis tenetur tunc licentiam dare profeſſo beneficium accipiendi ſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ poſtulet. 2.137 78

Prælatus ſi iniuſtè denegauerit licentiam religioſo vt ſuæ promotioni conſentiat, ad id cogendus eſt per alium Superiorem. 2.643.233

Prælatorum electio, vide *Electio*.

Præpoſiti dicuntur omnes aliorum præfecti, & qui aliis præſunt. 1.298.14

Præpoſiti caſtrorum dicebantur, qui præfecti erant militibus præſidij cauſa degentibus in Prouinciis. 1.299.15

Præpoſiti labarorum qui, remiſſiuè. 16

Vide *Labarum*.

Præpoſitus regulariter quis. 1.299.18

Præpoſiti in multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis præcipuam gerunt Dignitatem cum animarum cura, & iuriſdictione. 19

Præpoſitus quem locum habere debeat. 20

Præpoſiti ſiue miniſtri Religionum qui ſint, & quomodo vocentur. 1.663.1

Præpoſitorum in electione idem ferè modus & forma, atque idem ius olim ſeruatum fuit, quod in electionibus Epiſcoporum. 1.666.2

Præpoſiti ſeu miniſtri Religionum, & quæcumque Præpoſitæ Monialium hodie debent per vota ſecreta. 3

Præpoſitorum officium in quibus conſiſtat. 1.670.44

Præſcriptio quando æquo paretur priuilegio. 2.84.17

Præſcriptio in quibus rebus ſimpliciter, & abſolutè prohibetur, agens non alleget tempus immemoriale in vim præſcriptionis, quia ſuccumbet, ſed potius allegare debet titulum, vel priuilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali poſſeſſione. 2.351.92

Præſcriptionem ſimpliciter, & abſolutè ſi lex prohibeat, nulla præſcriptio, quamuis longiſſima, qua talis, poteſt priuilegio æquiparari. 2.353.33

Vide *Priuilegium*.

Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente. 2.384.49

Præſcriptio non æquiualet priuilegio, data in loco præſcribente cognitione rerum Eccleſiaſticarum. 1.435.190

Præſcriptio Eccleſiæ, vide *Bona Eccleſia*.

Præſentatio.

Patroni Eccleſiaſtici priuantur iure præſentandi eo modo, quo eligentes. 1.238 73

Patroni laici ſi indignum ſcienter præſentauerint, pro ea tantùm vice præſentandi iure priuantur. 74

Præſen

Præſentationes multiplicatæ dicuntur, ſi ad minus fuerint duæ. a.201.81
Præſentatio vnica ſufficeret ad probandum iuſpatronatus, ſi præſentatus per 40. annos poſſederit, nec vnquam venerit caſus nouæ præſentationis. 82
Præſentationes continuatæ, & immemorialis nihil ſuffragabuntur, vbi conſtaret à principio de initio inualido. 84
Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus etiam per 40. annos effectum ſortitis, dummodo cum huiuſmodi quadragenaria poſſeſſione concurrat publica vox & fama, vel aliæ præſumptiones, quæ vim habeant famæ. 85
Patronus habet ius in præſentandi perſonam, quæ eius Eccleſiæ, cuius eſt patronus, Rector, ſeu Beneficiatus perpetuus exiſtat, dummodo ſit habilis. a.208.157
Minores 14. annis ad beneficium poſſunt præſentari, quando hoc in fundatione expreſsè cauetur. 158
Fundator beneficij ſi mandauit præſentari clericum in minoribus conſtitutum, tunc poterit præſentari, & inſtitui minor 14. annorum. 159
Fundator beneficij ante *Concilium Trident.* ſi mandauit præſentari clericum primæ tonſuræ, tunc poterit minor 14. annis præſentari. 160
Excommunicatus an poſſit præſentare. 162
Patronus ſi per negligentiam excedit tempus ſibi à Iure ſtatutum ad præſentandum, poterit is, ad quem ſpectat, Rectorem eligere, atque inſtituere. 165
Præſentandi ius conſeruatur in vno ex patronis, qui ſcientiam huiuſmodi vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam excluſis. 167
Tempus præſentationis præfinitum à Iure eſt quatuor menſium à die vacationis ſcitæ, ſi quidem patronatus eſt laicorum: ſi verò eſt clericorum, ſex menſium ſpatium conſtituitur. 168
Tempus ad præſentandum non currit abſenti, vel legitimè impedito. a.209.170
Epiſcopus quando propter plurium compatronorum diuiſam præſentationem, ſeu quæſtionem ſuper electione poſſit Eccleſiam ordinare. 171
Patroni durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati non poſſunt, nec etiam alium locum vnius præſentati mortui. 173.
Indignum ſi præſentet patronus niſi infra tempus legitimum alium idoneum præſentauerit, poteſt Epiſcopus per ſe electionem, atque inſtitutionem perficere. 174
Indignum ſcienter præſentantes eccleſiaſticæ perſonæ priuatæ ſunt pro illa vice iure præſentandi. 175
Indignum ex ſola confeſſione præſentantes non incurrunt pœnas à Iure latas. 176
Patronus eccleſiaſticus ſi primum aliquem præſentauit idoneum, non poteſt variando aliquem in eius locum præſentare, ſecus in patrono laico, cui variatio promiſſa eſt, ſemel tantum, & cumulatiuè, non autem priuatiuè. 177
Patronus laicus ſi ſecundo æquè idoneo præſentato priorem non repudiauerit, in Epiſcopi electione conſiſtet, quem voluerit inſtituere, niſi prior præſentatio nulla fuiſſet, & inualida. a.210.178
Epiſcopus poterit inſtituere quem voluerit, vbicunque inter plures cumulatiuè præſentatos ad idem beneficium omnia paria eſſe conſtiterit. 179
Patronus præſentare poteſt Præbendas, capellas, ſeu alia beneficia, quæ extiterint in Eccleſia Conuentuali. a.212.182
Patronus ſi eſt clericus, aut Eccleſia, Papa, aut eius legatus de latere, poteſt abſque eius præſentatione inſtituere in eadem Eccleſia Rectorem; ſi verò ſit laicus, id ſolum Papa poteſt. 183
Patronus putatiuus debet præſentare, & non alius, qui caret poſſeſſione, licèt bonum ius habeat in proprietate. 185
Præſentatus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi, etiam quod nullum detegatur ius poſſeſſoris, non debet amoueri. a.212.187
Præſentandi quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredes præſentantium ſine noua apprehenſione. 190
Præſentare alternis vicibus poſſunt ſinguli ex pluribus patronis, aut omnes ſimul in præſentatione concurrere, prout conuenerit inter eos, & ſi fuerint in præſentando diſcordes, maioris partis ſententia præfertur. 191
Patronus clericus etiam idoneus, & benemeritus non poteſt ſe ipſum præſentare. 193
Patronus etiam ad beneficium ſimplex ſe præſentare non poteſt. 194
Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ſe ipſum præſentare, imò nec ipſe patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem conſtituentem ad Eccleſiam vacantem nominet. 195
Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare, qui præſentationi à ſuis compatronis intra tempus debitum de ipſo factæ conſentiat, non verò ſe ipſum præſentet. a.213.196
Patronus poteſt filium ſuum præſentare. 197
Patronus à præſentato nihil poteſt exigere temporale, niſi quod ipſa fundatione conſtat impoſitum. 201
Præſentatio eſt ſimoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, ſeu præſentationibus patronorum, quamuis id fiat etiam ipſo præſentato ignorante. 202
Præſentatio ſi fiat conditione, ſeu onere celebrandi Miſſas, minimè erit ſimoniaca, niſi onus Miſſarum impoſitum præſentato ſpectaret ad ipſum præſentantem. 203
Patronus non poteſt promittere præſentationem, antequam vacet Eccleſia, neque ante id tempus poteſtatem præſentandi concedere. 205
Præſentatus à patrono ſi eſt idoneus, non eſt repellendus, ſed in Eccleſia inſtituendus. 206
Præſtimonia nihil aliud ſunt quàm ſtipendia quædam inſtituta pro ſtudentibus, vel militantibus pro Chriſtianæ fidei defenſione. 2.157.1
Præſtimonium dicitur quaſi præſtans minimum, id eſt, officium, ſeu obſequium. 2
Præſtimonia ex genere ſuo verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica dici non poſſunt, neque ſub beneficiorum nomine comprehenduntur. 3
Sed contrarium tenent citati. a.158.4
Componitur vtraque opinio. 5
Præſtimonia vtrum habeant onus ſpirituale annexum vel non, ſi apparent, tunc in dubio recurrendum eſt ad obſeruantiam, & vltimum ſtatum præſtimonij. 6
Præſtimonia in Hiſpania conſueta ſunt dari in titulum perpetuum beneficij. 7
Præſtimonium obtinentes ad eius titulum poſſunt ad ſacros Ordines promoueri. 8
Horas Canonicas recitare tenentur præſtimonia obtinentes. 9
Præſtimonia vendi non poſſunt abſque labe ſimoniæ. 10
Beneficij in impetratione facienda eſt mentio de præſtimonio obtento. 11
Gratia de beneficio ſimplici vacante per obitum N. capit præſtimonium vacans per obitum illius, ſi non fuit dictum eſſe ſeruitorium. 12
Præſtimonium an comprehendatur in expectatiua ad beneficium ſimplex, aut ad beneficium cum cura, vel ſine cura. 13
Fori priuilegio gaudent habentes præſtimonium. 14
Conc. Trid. ſeſſ. 25. *de refor. c.* 15. comprehendit etiam præſtimonium ne illud filij illegitimi in Eccleſia in patres obtinere valeant. 15
Præſtimonium reſidentiam non requirit, nec ad aliquod ſeruitium tenentur illud obtinentes. 16
Præſtimonium accipiens ſine animo inſeruiendi Eccleſiæ in in aliis quam recitandis horis Canonicis, non peccat, cum nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de præcepto. 17
Præſtimonia in Hiſpania ſunt quæ neque exigunt vt clerici in Eccleſiis aſſiduè commorentur, vt abſentes aliquem in ſuum locum ſubſtituant. 18
Præſumptio ſtat pro validitate actus. 1.443.31
Præuentio realis præfertur præuentioni verbali in cauſa mixti fori. 1.474.56
Precaria de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt. 2.437.27
Precum oblatio, vide *Eccleſia*.
Presbyteri per Caſtella, & modicas ciuitates atque villas ab Epiſcopis inſtituuntur, Epiſcopus verò ad honorabiliorem locum eſt titulandus. 1.263.21
Presbyter Græce, Latinè ſenior, dicitur, non tam ætate, quàm moribus, & officio. 1.354.2
Presbyter propriè & ſtrictè dicitur, qui curam habet animarum poſt Epiſcopum, vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem. 2.354.4
Presbyteri nomen lato ſumpto vocabulo poteſt ſimplici Clerico conuenire. 5
Presbyter olim ordinandus erat non minor 30. annis, ſed hodie ante 25. annum inceptum promoueri non poteſt. 10

Ordinandus

Ordinandus eſt ad Presbyteratum ille, qui bonum habeat teſtimonium, &c. 11
Vtilitas Eccleſiæ ac neceſſitatis ſimul interuenire debet vt quis à Diaconatu ad Presbyteratus Ordinem aſcendat intra annum. 12
Vtilitatis & neceſſitatis cauſa ordinaria, aut publica non requiritur ad diſpenſandum in interſtitiis à Diaconatu ad Presbyteratum. 13
Presbyteri Sacra Ordinatio cum duabus partialibus ordinationibus perficitur, & duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit. 1.355.14
Contra citatos. 15
Calix ſi vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit, in ordinatione Presbyteri, non eſſet collatus Ordo. 17
Calicem, & Patenam, ac Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quod alioquin non dicatur collatus Presbyteralis Ordo. 18
Vinum ſufficienter tangitur tacto Calice in quo eſt, & ſimiliter Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena in qua eſt in Sacra Ordinatione Presbyteri. 19
Presbyteri in ordinatione non eſt neceſſarium probabiliter vt ordinandus tangat phyſicè materiam, ſed ſufficie vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare. 20
Papa non poteſt ſolo verbo, Sis Presbyter, aliquem Sacerdotem creare. 21
Presbyteri officium quod ſit. 1.356.22
Prædicandi munus non eſt diuino Iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competit ratione officij Sacerdotalis. 23
Presbyteri quando celebrare debeant. 1.358.47
Epiſcopus debet prohibere ne ſedes laicorum, etiam Præfecti locentur in Presbyterio apud altare. 2.16.19
Magiſtratus ciuitatum non debent propriar canonicatuum, & dignitatum ſedes, ſeu ſtalla in choro, vel Presbyterio occupare. 20
Primam Tonſuram an ſimplex Sacerdos conferat 1.333.28
Prima Tonſura non eſt conferenda alicui coniugato ſine vxoris licentia. 1.344.117
Prima Tonſura non initientur qui Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & ſcribere neſciant in lingua vulgari. 1.373.39
Prima Tonſura initiandus ſufficit quòd characteres formare ſciat, quamuis ſcribere perfectè neſciat. 40
Prima Tonſura, cæteríque minores Ordines facilè conferendi non ſunt niſi iis, qui ſyncerum animum habere videntur in Clericali ſtatu permanendi. 41
Primam Tonſuram, vel Ordines minores accipiens intentione non perſeuerandi in ſtatu Clericali, ſed ſolum vt declinet iuriſdictionem fori ſecularis non videtur mortaliter peccare. 42
Ætas ad primam Tonſuram hac tempeſtate eſt ſeptennium expletum. 43
Primam Tonſuram de facto ante ſeptennium recipiens non peccat mortaliter ſi nondum peruenit ad vſum rationis. 1.374.44
Prima Tonſura, an ſit Ordo. 45.& ſeqq.
Vide *Ordo*.
Primates dicuntur nonnulli Metropolitani, quia primas tenent ciuitates. 1.98.44
Archiepiſcopus Bituricenſis eſt Primas in Burdegalenſi Prouincia. 45
Archiepiſcopus Piſanus vocatur Primas Sardiniæ, & Corſicæ. 46
Archiepiſcop. Bracharenſis Primas eſt Hiſpaniarum. 48
Primates reſpectu Prouinciarum, in quibus conſtituuntur, plures referuntur. 1.99.49
Primates & Patriarchæ latè ſumpto vocabulo idem ſunt, licet differant nomine. 1.93.10
Vide *Patriarcha*.
Primatus fugientem ſe conſiderat, deſiderantem ſe horret. 1.116 97
Primicerius eſt primus in Choro cantantium, & dicitur ſecundùm alios quaſi primus cantor, ſeu primus ratione cantus, quia cæteros docet quid ſit canendum in Choro. 1.297.1
Primicerios alij ſic dictos credunt, quia primi erant, qui in cera præſentiam, & abſentiam cæterorum adnotabant. 3
Primicerius melius ſic dicitur quaſi primus in eo officij genere, & anteſignanus in qualibet arte. 4
Primicerius *in rub. C de primicer. lib.* 12. dicitur primus Notarius Principis, vel Magiſtratus ille, qui principis literis certam ſignum imponebat. 5
Primicerij officium de iure Eccleſiaſtico eſt docere Diaconos, & reliquos Clericos cantandi formam, & alia, quæ hic referuntur. 6
Primicerius ad regendum Chorum deſtinatus à ſuo officio non eſt dimouendus, vt aſſiſtat Epiſcopo. 1.298.7
Primicerio quis locus tribuendus. 8
Primicerius licèt dubitetur, an ſit Dignitas, debet in proceſſionibus capere Pluuiale ſicut Dignitas, & non Planetam ſicut Canonicus. 9
Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus eo anno collecti. 2.365.1
Primitiæ ſunt res, per quas initia, ſeu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur. 2
Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus. 3
Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto. 4
Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de fructibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit. 5
Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat conſuetudo illas dandi. 6
Primitiæ quantitas non eſt determinata in Iure, ideò conſuetudini ſtandum eſt. 2.366.7
Primitiæ debent ſolui illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium. 8
Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale. 9
Clerici, qui terras colunt, tenentur ſoluere primitias. 10
Principis mens & voluntas talis præſumitur, qualem deluet eſſe oportet. 1.44.107
Princeps quod de Iure eſt cogitaſſe præſumitur. 108
Princeps ſemper iuſtitia plenus præſumitur. 109
Princeps potius præſumitur circumuentus, quàm quòd velit alicui præiudicare. 1.45.113
Princeps poteſt ſuum priuilegium gratioſum reuocare, ſine cauſa pro libito voluntatis ſuæ. 116
Princeps ſolutus eſt legibus quoad vim coactiuam, non directiuam. 1.51.179
Princeps nullum maius iudicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quàm vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres. 1.152.14
Principum ſæcularium eſt proprium à quocunque in ſuo dominio degente violentiam arcere. 1 419.171
Principis ſupremi poteſtas non debet in dubium reuocari, cum hoc ſit ſacrilegium. 1 456.56
Principis auctoritas ſemper cenſetur præſeruata in quibuſcunque conceſſionibus. 1.458.122
Principium omnium gerendorum à Deo ſumendum. 1.149.179
Priores dicuntur qui aliquibus Eccleſiis præſunt ſuper aliquas perſonas earundem. 1.300.1
Priores in duplici ſunt differentia, quidem ſeculares, alij Regulares. 2
Priores curales dicuntur, cui curam animarum abſque Collegio habent, & ſic Parochialem ſimplicem. 3
Priores Collegiales, quæ in Eccleſiis Collegiatis toti præſunt Canonicorum Collegio, Dignitatem habere dicuntur, & non alij. 4
Prior an aliquando poſſit excuſari à reſiſtentia. 1.301.7
Prior Collegiatæ non habet præcedentiam ſuper Canonicos Cathedralis. 8
Prior Collegiatæ ſi in Cathedrali intereſt, ſimul cum illius Dignitatibus, & Canonicis duplici ductu thuribuli thurificandus eſt. 9
Prior magnus inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis inter omnes Collegiatarum Luſitaniæ Priores, primas tenet. 10
Prior magnus Vimaranenſis omnibus præeſt in Eccleſia, & Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primitiali viſitatione referuntur, ad Primates verò grauiora ſpectant. 14
Prior magnus Eccleſiæ Vimaranenſis nunc eſt Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D meus Bernardus Ataydius. 15
Concordiæ circa Eccleſiam Bracharenſ. & Vimaranenſis. 16
Bona ſua quando Prior, & Canonici de Ronceſvalles cœperint commendare. 2.156.59
Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, ac aliæ Dignitates conuentuales,

conuentuales, & Præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, ſed non militarium, reſeruantur Sedis Apoſt. diſpoſitioni. 2.230.60
Prioriſſa, vide *Abbatiſſa*.
Priuilegio conceſſa, præſertim Eccleſiis, ſine cauſa non tollit Papa. 1.45.115
Clericus, qui in habitu, & Tonſura ſe immiſcet enormitatibus, & pluribus vicibus cenſetur abſque monitione renunciaſſe priuilegio clericali, ſecus ſi in habitu laicali hæc perpetraret, quia tunc requireretur monitio. 1.412.75
Delicta enormia dici poſſunt per quæ delinquens incurrit infamiam. 76
Clerici ſi per annum ſe faciant iaculatores, goliardos, ſeu buffones ipſo iure omni priuilegio clericali priuati ſunt. 77
Clericus ſi in minoribus conſtitutus, efficiatur miles & exerceat arma, & in prælijs, & bello ſe immiſceret, priuilegium clericale amittit. 79
Clericus incorrigibilis non amittit fori priuilegium, niſi ſuerit ter monitus. 80
Clericus non poteſt à parte rei incorrigibilis iudicari, aut puniri niſi priùs deponatur, ſententiáque feratur ſuper incorrigibilitate, & omni priuilegio clericali degradatus legitimè tradatur Curiæ ſæculari 1.413.81
Priuilegium vnius ſocij alteri minimè communicantur vbi materia de qua agitur eſt diuidua. 1.415.95
Priuilegium probari debet per Scripturam. 1.435.193
Priuilegium vt laicus habeat iuriſdictionem in cauſis profanis Clericorum ſi reperiatur olim conceſſum per Bullæ in Cœna Domini publicationem penitus reuocatur. 194
Priuilegia Auditoris Cameræ quibuſcunque aliis derogat. 1.455.83
Priuilegium quatenus declaratione indigeat declaratur ab obſeruantia. 1.458.119
Priuilegium in quacumque materia, & præſcriptio immemorialis, ſi non in vim præſcriptionis, ſaltem in vim priuilegij æquiparantur. 2.352.31
Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ. 2.398.45
Priuilegium cap. *Odoardus*, *de ſolutionibus*, vide *Odoardus*.
Priuilegium fori, vide *Forum*.

Probationis annus.

Beneficij nouitij ex fructibus, dum in anno probationis exiſtit, congrua portio Vicario ipſius beneficij aſſignari debet, & reliqui fructus ſunt ipſius nouitij. 1.581.32
Probationis annus ſiue in maſculis, ſiue in fœminis, incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam 1.591 114
Habitus de eſſentia, atque ſubſtantia per annum probationis à nouitiis deferendus eſt. 115
Probationis annus computari debet à momento in momentum. 118
Probationis annus debet eſſe continuus, & non ſufficit interpellatus. 1.592.121
Probationis annus interrumpitur quando nouitius dimiſſo religionis habitu egreditur monaſterium animo deſerendi religionem. 122
Probationis annus non interrumpitur ſi nouitius habitu religionis indutus monaſterium ex ſui ſuperioris licentia exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad alia loca pia, vel inuiſendi parentes, &c. vel ſi ob diuerſam valetudinem maneat monaſterium. 126
Probationis annus poterit per eum impleri qui nondum expleuerit annum 16. & vi talis probationis poterit probatus admitti ad probationem expleto 16. an. 1.593. 135
Probatio præſcripta à *Concilio ſeſſ. 25. de reform. c. 9.* non eſt neceſſaria, ſi ſuſpectus de vſurpatione concurrit cum non ſuſpecto. 2.206.148
Proceſſiones publicæ ad quos exempti ab Epiſcopis vocati accedere tenentur, ſunt intelligendæ quæ indictæ fuerint pro bono publico, vel publico honore. 1.635.159
Fratres B. Ioannis Dei tenentur accedere ad publicas proceſſiones. 160
Proceſſiones publicas indicere & ordinare, ac ad illas per publicum edictum populum conuocare poteſt Epiſcopus priuatiuè quoad alios, non obſtante immemorabili conſuetudine, cum conſilio tamen Capituli. 161
Proceſſiones publicas abſente Epiſcopo edicere ſpectat ad Vicarium Generalem cum conſilio Capituli. 162
Regulares, qui non accedunt ad proceſſiones ab Epiſcopo indictas puniri poſſunt per cenſuras, & pœnas

arbitrarias. 163
Epiſcopus poteſt compellere etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendicantes, & monachos vt accedant ad publicas & generales proceſſiones. 164
Regulares ad publicas proceſſiones tenentur accedere in numero decenti debito, & conſueto. 165
Sacerdotes Religionis Hieroſolymitanæ Eccleſiis inſeruientes vocari debent ad proceſſiones publicas, ſi non accedant compelli poſſunt. 166
Regulares degentes in monaſteriis, quæ per dimidium miliare diſtant à ciuitate, non tenentur, nec ab Epiſcopo compellendi ſunt accedere ad proceſſiones. 1.636.167
Conuentus, in quibus Fratres cum arctiori clauſura degunt, non ſunt compellendi accedere ad publicas proceſſiones, & qui tales dicantur. 168
Ad publicas proceſſiones accedere non coguntur,
Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis. 169
Religioſi, & perſonæ Societatis Ieſu. 170
Clerici Regulares Cong. S. Pauli. 171
Clerici Regulares pauperum Matris Dei. 172
Fratres ſancti Hieronymi in Regnis Hiſpan. 173
Canonici Regulares Lateranen. 174
Caſſinenſes Monachi vltra ſolitum. 175
Regulares habentes priuilegium non accedendi ad proceſſiones publicas, non tenentur ad eas conuenire, etiamſi ſemel vel ſæpius conueniſſent. 176
Controuerſias omnes de præcedentia inter regulares etiam exemptos circa proceſſiones, & alias ſimiles cauſas exortas Epiſcopus appellatione remota componere poteſt. 177
Proceſſio in materia præcedentiarum, etiamſi ſit contra ius, eſt manutenibilis quando eſt alicuius temporis conſiderabilis. 1.636.179
Magiſtratus ciuitatum in proceſſionibus etiam ſanctiſſimi Sacramenti debent incedere in loco in quo ſecundùm antiquam conſuetudinem conſueuerunt incedere. 2.17.11
Proceſſus inquiſitionis ſuper qualitatibus eorum, qui promouendi ſunt ad regimina Cathedraliũ, ſeu aliarum ſuperiorum Eccleſiarum, quomodo conficiendus. 1.133.140
Legati Sedis Apoſtolicæ & Nuncij Prouinciarum in locis in quibus commorantur, & illis non exiſtentibus, Ordinariis debent conficere proceſſus perſonarum promouendarum ad Epiſcopatum. 141
Conſanguineus, vel affinis vſque ad tertium gradum incluſiuè illius, qui promouendus eſt ad Epiſcopatum, non poteſt eius proceſſum conficere. 142
Impeditus legitimè ad conficiendum proceſſus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, ea cura transfertur ad alium Prælatum viciniorem Prælato impedito. 143
Munus conficiendi proceſſus in Curia perſonarum promouendarum ad Cathedrales ſi Eccleſia, vel Monaſterium, cui eſt prouidendum, ſit ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, ſpectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apoſt. eſt protector illius Prouinciæ, in qua ſita eſt Eccleſia, vel Monaſterium. 144
Proceſſus faciendus eſt in Curia per Cardinalem à Romano Pont. deligendum, ſi Eccleſia, vel Monaſterium non ſit ad nominationem, ſed præſentationem alicuius Regis. 145
Proceſſus de qualitatibus Archiepiſcopi, vel Epiſcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad aliam Eccleſiam ſit transferendus, à quo conficiendus. 146
Proceſſus pro habenda informatione ſtatus Eccleſiarum conficiendus eſt ab eo Prælato qui proceſſum de qualitatibus promouendarum confecturus eſt. 148
Proceſſum inquiſitionis qualitatum promouendi debet per ſeipſum deputans conficere. 1.134.149
Procotrophium dicitur locus, in quo mendici aluntur, & pauperes. 2.81.6

De Procuratione.

Procurare, aduocare, ſeu patrocinari apud Iudicem ſæcularem Clericis prohibetur. 1.515.83
Procurare in quacunque cauſa, & coram quocunque Iudice prohibentur Clerici. 1.516 85
τὸ *Procuro*, accipitur pro ſuſtento, & *procuratio*, pro ſuſtentatione. 2.347.1
Procuratio vnica eſt, quamuis modi, quibus inducitur, varij ſint. 3
Procuratio apud Pontifices paſſim dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ ordinarius ratione viſitationis, vel Legatis Apoſt. iure legationis debetur. 2.348.5

Index Rerum,

Procuratio moderata & honeſta eſſe oportet, attentis facultatibus Eccleſiarum, & omnibus aliis circunſtantiis, prout neceſſaria viſitantium, & ſuorum refectio poſtulauerit. 6

Procuratio, qua ratione viſitationi annexa fuerit, ſtatuta. 7

Procuratio viſitationis, iure communi attento, debetur etiam ab Eccleſiis ſitis intra ciuitatem, in qua viſitans ipſe commoratur, domum, & familiam habet, ſecus attento Concilio Trid. 8

Simoniæ vitium ceſſat in procuratione exigenda, cùm non in pretium viſitationis, ſed in ſtipendium laboris concedatur. 9

Viſitare ſemel in anno poteſt Prælatus, & vnicam recipere procurationem, niſi data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare. t.349.10

Epiſcopus, quamuis pluries viſitet, non poteſt plures quàm binas exigere procurationes. 11

Epiſcopus non poteſt pro annis futuris procurationem ratione viſitationis exoluendam remittere. 12

Procurationum pro ſolutione an ſint tantummodo obligati Eccleſiarum redditus, an verò laici quoque contribuere teneantur. 13

Procuratio ſoluenda eſt Epiſcopo viſitanti beneficium à Cardinali poſſeſſum. 14

Hoſpitalia, Oratoria, & alia pia loca eccleſiaſtica auctoritate erecta non tenentur Epiſcopis ſoluere procurationem. 15

Procuratio à ſolis locis viſitatis debetur. 17

Procurationes viſitationum ſoluere non adſtringuntur ii, qui non fuerint viſitati. t.350.18

Regulares à procurationum contributionibus ſunt omninò liberi, niſi Parochialem aliquam Eccleſiam Conuentui ſuo vnitam haberent. 19

Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis iure communi debitam manente viſitandi onere. 20

Præſcriptio admittitur contra procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur. 21

Procuratio præſcribi poteſt infimul cum viſitandi onere. 22

Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem, ſiue totam, ſiue partem. 23

Præſcriptio contra procurationem non prohibetur reſpectu modi. t.351.24

Præſcriptio prohibetur contra procurationem futuram, ne, ſcilicet, in futurum eximatur quis à ſolutione illius. 25

Præſcriptio non valet, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuratione, ita vt reliqui ad integram procurationem teneantur. 26

Eccleſiæ ſpeciali priuilegio exemptæ an teneantur ad procurationem. 27

Procuratio non debetur Epiſcopo viſitanti Eccleſias Parochiales vnitas, & dependentes à Religione Hieroſolymitana à Vicariis earundem Eccleſiarum. 28

Priuilegium ſpeciale quare potens ſit eximere à procuratione, præſcriptio vero minime. 29.& ſeq.

Vide *Priuilegium*.

De Procuratoribus Eccleſiaſticis.

Procuratores Eccleſiaſtici dicuntur, quorum intereſt Eccleſiaſticarum rerum, ac cauſarum curam gerere. t.671.1

Profeſſio.

Seruus ſi profeſſionem emittat intra triennium caſu quo à domino reuocari poteſt, inualidè profitetur. t.579.6

Profeſſio coniugis de licentia ſpontaneæ alterius emiſſa valida erit quando coniux manens in ſæculo nullum votum emiſit. t.580.17

Adulterium committens mulier non poteſt repetere virum, qui religionem ſine eius conſenſu intrauit. 18

Beneficium vacat ipſo iure poſt emiſſam profeſſionem. t.581.30

idem in penſione. 31

Religioſi Societatis Ieſu amittunt poſſeſſionem beneficiorum ab eis prius obtentorum poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum. 33

Metus reuerentialis non annullat profeſſionem niſi etiam coactio, vel minæ præcedant. t.582.39

Profeſſio ſufficit emiſſa in primo monaſterio quando fit translatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ, vel vbi translatio fit auctoritate Papæ. t.588.85

Profeſſio hodie facta ante annum probationis expletum nulla eſt, nullamque inducit obligationem. t.590.106

Profeſſionem emittens intra annum probationis non eſt obligatus neque ad religionem in genere, neque in ſpecie. 107

Priuilegium Leonis X. quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum poſſe cum conſilio Fratrum diſcretorum admittere ad profeſſionem anno expleto religioſos aliorum Ordinum venientes ad minoriticam religionem, eſt abrogatum per *Concil. Trid.* 25. *de Regular. cap.* 15. 108

Profeſſus in vna religione etiam ſtrictiori tranſiens ad aliam indiget nouitiatu. 109

Profeſſus nuliter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur nouitiatus annum iterare, ſi alias fuit validus. 110

Moniales Ordinum Prædicatorum habentes ſeadecim annos in mortis articulo conſtitutæ profiteri poſſunt, etſi nondum integrum nouitiatus annum peregerint. 112

Profeſſio emiſſa in anno biſſextili non expectato lapſu diei, qui illi anno creſcit, eſt inualida. t.591.119

Annus, ex quo Gregorius XIII abſtulit decem dies, reputatur integer ad profeſſionem, ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia. 120

Profeſſionem emittere poteſt in religione ille, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ vſque ad tempus 16. annorum requiſitum ad profeſſionem emittendam, & cum fuerit reuerſus ad monaſterium, petit admitti ad profeſſionem. t.593.129

Ætas ad profeſſionem emittendam quæ olim requiſebatur, & quæ hodie. 136 & ſeq.

Profeſſio in quacunque Religione tam virorum quàm mulierum, non eſt facienda ante annum 16. expletum, facta autem ante hanc ætatem non eſt valida. 137

Monialis in mortis articulo conſtituta non poteſt emittere profeſſionem ante 16. annum ad effectum vt monaſterium ſuccedat in dote, & in bonis. 138

Profeſſio in ſuprema die 16 anni emitti poteſt, emiſſaque ſubſiſtit, ſecundum aliquos, ſed verius eſt contrarium. t.594.139

Profeſſio poſt 16. annum facta, ante tamen 18. requiſitum à ſtatuto ordinis Minimorum, non annullante, aut irritante factam, eſt valida. 140

Profeſſiones in ætate 16. anni factæ ſunt validæ, quamuis in conſtitutionibus religionis ſanctiſſimæ Trinitatis auctoritate Apoſt. confirmatis cautum ſit, quod in ea aliquis non recipiatur antequam annos 20. videatur compleuiſſe. 141

Profeſſio fieri debet in manibus illius, qui poteſt religioni incorporare, vel in manus alterius cum Superioris ipſius permiſſione. 142

Epiſcopus hodie nullum propria auctoritate ad profeſſionem monaſticam admittere poteſt. t.594.144

Abbas ſolus non eſt ad religionis profeſſionem admittere, ſed exigitur quoque conſenſus maioris partis conuentus. 146

Profeſſio quando eſt irrita defectu ſolius poteſtatis in admittente, ſatis eſt ad eius valorem vt irratam eam habeat non mutata prior profeſſi voluntate per actum contrarium. 147

Profeſſio quando fuit ex parte emittentis irrita, an ſufficiat nouus eius cõſenſus abſque noua Prælati admiſſione. 148

Profeſſio facta Religioni, quæ non fuerit ab Apoſt. Sede probata, non eſt valida. 149

Profeſſio vt validè emittatur requiritur vt fiat ſine conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, aut habendo proprio. 150

Confeſſio reſeruata ſibi facultate teſtandi de patrimonio ſuo, valida eſt. t.595.153

Profeſſio alterius voti quam trium illorum, ſcilicet caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, aut alicuius tantum ex iis, non autem omnium ſimul, non eſt vera; nec valida profeſſio religionis. 154

Generalis Superior cum conſenſu Capituli poterit vltra tria vota ſubſtantialia ſibi ſubditis aliqua efficere ſtrictiora & arctiora ſtatuta pertinentia ad reformandam regulam promiſſam, & ad plenam eius obſeruantiam. t.596.155

Profeſſio duplex, tacita, & expreſſa. 156

Profeſſio tacita vt inducatur quatuor requiruntur, & quæ ſint huiuſmodi requiſita. 157 & ſeqq.

Profeſſio tacita in religionibus vbi habitus nouitiorum non diſtinguitur ab habitu profeſſorum per delationem illius tunc inducitur quando nouitius eum defert per annum. 161

Profeſſionis

Profeſſionis tacitæ quidam modus ſublatus per Concil. Trid. 1.596.183

Profeſſio tacita in aliqua religione ex eo facta cenſetur cum quis ſciens, & prudens defert ſponte triduò diſtinctiſſimum profeſſorum habitum ab habitu nouitiorum, ſed hæc iam ceſſant. 164

Profeſſio emiſſa inſtante Abbatiſſa à puella, quæ iam compleuerat annum nouitiatus, & in morbum inciderat, & à medicis fuerat dictum morituram, eſt valida, etiamſi poſtea fuerit verè mors ſequuta. 1.597.165

Profeſſio tacita inducitur ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum. 167

Profeſſiones tacitæ non inducuntur hodie niſi expleto nouitiatus anno, & etiam completis ſedecim annis. 168

Profeſſio per ſe ſola habet priuilegium remittendi pœnas peccatis debitas, omni non ponenti obicem, & adhuc ſublato obice per legitimam pœnitentiam habebit eundem effectum. 1.598.180

Profeſſionis Religionis non in omnibus æquatur Baptiſmo. 181

Indulgentia plenaria verè non eſt pleniſſima illa condonatio obtenta profeſſionem. 1.599.182

Irregularitas ſola, quæ orta eſt ex natalium defectu, deletur per profeſſionem in Religione. 185

Profeſſio emiſſa in Religione non ſolùm tollit irregularitatem quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad vſum ordinum ſuſceptorum. 1.600.189

Filiusfam. per profeſſionem à patria poteſtate liberatur. 1.601.201

Profeſſio facit aptum ad teſtimonium ferendum, ineptum ad teſtificandum eo quod periurij, aut furti damnatus ſit. 202

Profeſſionis prærogatiua ea eſt vt ea ante parentis mortem emiſſa præteritam filij profitentis ingratitudinem aboleat, ob quam exhæredari poterat. 203

Ingratitudo præterita, cuius cauſa filius exhæredari poterat, per Religionis profeſſionem deletur. 1.602.204

Profeſſio reſeruata facultate teſtandi de patrimonio ſuo, eſt valida. 207

Profeſſio non ſufficit emiſſa ad validandam renunciationem antea factam, ſed requiritur vt valida exiſtat. 1.606.238

Profeſſione ratificata, ſi illa nullitèr emiſſa fuerit, cenſetur quoque donatio, ſeu renunciatio in nouitiatu facta, ratificata, & valida. 239

Vide *Religio*, *Habitus*.

Profeſſus in religione incapaci, & tranſlatus ad religionem capacem, recuperat bona poſt tranſlationem ſibi delata ad vtilitatem ſecundæ religionis. 1.584.92

Religioſus ſi validam profeſſionem emiſerit in religione incapaci nulla facta bonorum diſpoſitione, illa acquiruntur venientibus ab inteſtato. 93

Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem ſi deinde auctoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum incapacem transferatur, bona per profeſſionem in prima religione amiſſa amplius non recuperat. 1.589.97

Profeſſus illegitimus fit capax beneficiorum manualium, quæ ad nutum Prælati reuocari poſſunt, dummodo talia beneficia non ſint curata, nec Prælatura monaſterij. 1.600.194

Profeſſi habitum temerariè dimittentes excommunicationis ſententiam ipſo iure incurrunt. 1.625.96

Promiſſio.

Deus omnipotens etiam ex promiſſione obligatur. 1.433.27

Promittens ſoluere loci adiectione, & temporis certi conſtitutione, illius lapſu in mora eſt. 1.455.89

Propinarum abuſus pro ea die qua nouitiæ veſtiuntur, vel Profeſſionem emittunt, in Regno Portugaliæ tolli mandatur. 1.652.30

Propoſiti, *& voluntatis* nomine *in cap. ſuper eo*, *& in cap. conſuluit*, *de Regular* quid intelligatur. 1.597.174

Prorogatio iudicis ratione contractus non fit ex conſenſu ipſius contrahentis, ſed à lege, eiuſdem actoritate inducitur. 1.455.79

Prorogationem fieri in iudicem contractus celebrati extra Regnum quamuis in extraneum iuriſdictionem non habeat. 80

Protomartyr dicitur, id eſt, primus martyr. 1.281.13

Protonotary ſeu Notarij Sedis Apoſt. Officium in ipſis primitiuæ Eccleſiæ initiis ad Sanctorum geſta perquirenda, ac conſcribenda noſcitur inſtitutum. 1.279.1

Protonotarij habitum, & Rochetum deferentes actúque

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

exercentes tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti ſunt. 2

Protonotarij in Capella Papali, & Conſiſtoriis publicis quomodo ſedeant. 1.280.3

Protonotarij de numero participantes habent facultatem doctorandi, Notarios creandi, ſpurios legitimandi, familiares Papæ, & eius Prælati domeſtici declarantur. 5

Exempti totaliter ſunt Protonotarij participantes, & Sedis Apoſt. iuriſdictioni, & poteſtati immediatè ſubiiciuntur. 6

Protonotarij participantes tantùm deferre poſſunt pileum nigrum cordulis violaceis circumornatum, & etiam ſerico violaceo ſuffultum, cum floccis & ornamentis eiuſdem coloris. 7

Protonotarij Participantes præcedunt Sacriſtæ Papæ in thurificatione, & receptione pacis, candelarum, cinerum, & palmarum, ac in adoratione Crucis in Capella S.D.N. 8

Præceptor Hoſpitalis S. Spiritus, Archimandrita Meſſanenoenſis, & Abbates vſum Mitræ habentes poſt Protonotarios participantes, & correctorem Cancellariæ in bancho ipſorum Protonotariorum ſedere debent in Capella Papæ. 8

Protonotarij participantes præcedunt Canonicis tam in Eccleſiis Patriarchalibus, quàm in aliis quibuſcunque, etiam Cathedralibus extra Vrbem. 10

Epiſcopi præcedunt Protonotariis participantibus tam in Vrbe, quàm extra; in Capella tamen Pontificia quatuor ex ipſis, qui de rebus ibi geſtis rogari conſueuerunt, honorabiliorem locum habere debent. 1.281.11

Protonotarij dicuntur, id eſt, primi Notarij Apoſtolicæ Sedis. 12

Protonotarij nomen nunquam ponitur in diſpoſitionibus Apoſt. ſed tantùm Notarius, licèt in regulis Cancellariæ ponatur ad maiorem excellentiam. 14

Protonotarij alij ſunt non participantes, hoc eſt extraordinarij, vel, vt alij vocant, titulares, qui habent Dignitatem. 15

Protonotariorum titularium Dignitas vileſcit propter numerum eorum exceſſiuum. 16

Protonotarij titulares habitu Prælatitio, nempe Rochetto cum mantelletto coloris violacei vti poſſunt. 17

Protonotarij non poſſunt prohiberi deferre habitum Prælatitium in Eccleſiis, & functionibus Eccleſiaſticis, & cum eo incedere, & ſedere. 18

Canonicus, ſeu Dignitas in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia, & ſimul Protonotarius titularis ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac Diuinis aſſiſtat, non lucratur diſtributiones. 19

Canonicus Protonotarius poteſt vti habitu Protonotarij in actibus non competentibus ſibi tanquam Canonico. 20

Canonicus Protonotarius poteſt in Eccleſia portare ſubtanam violaceam, dummodo in cæteris omnibus gerat habitum Canonicis congruentem. 22

Rochetto ſub cotta non poteſt vti Canonicus Protonotarius dum in Choro aſſiſtit Horis Canonicis. 22

Protonotarij, ſi non ſunt Canonici, habent locum in Eccleſia, non tamen ſupra Canonicos, nec inter eos. ibid.

Protonotarij titulares, vbi non eſt Canonicorum Collegium, poſſunt ſedere in Presbyterio cum habitu Prælatitio, & in proceſſione incedere poſt Sacramentum. 23

Protonotarij titulares præcedunt Canonicis Cathedralis non collegialiter incedentibus. 24

Protonotarij titulares cedunt locum Vicario Epiſcopi. 25

Protonotarij titulares poſt Abbates, & non ſupra ſedere debent. 26

Dignitatem cum Officio habent Protonotarij titulares. 27

Conſeruatores deputari poſſunt Protonotarij titulares. 28

Pileum ſuper inſignibus apponere poſſunt protonotarij titulares. 29

Annulum in Miſſa geſtare non poſſunt Protonotarij titulares. 30

Paramenta ſumere pro Miſſa de Altari non poſſunt Protonotarij titulares, ſed in Sacriſtia, vt cæteri. 31

Abacum præparare non poteſt Protonotarius titularis dum celebrat more Prælatorum. 30

Index Rerum,

Paramenta benedicere non poteſt Protonotarius titularis. 33

Collegium Protonotariorum participantium ſolet Protonotariis titularibus litteras ſuarum facultatum expreſſiuas concedere. 34

Protonotariorum titularis eſt exemptus a iuriſdictione Ordinarij quoad cauſas excedentes ſummam 25. Ducatorum. t.282.35

Protonotarius titularis incedens in habitu Clericali gaudet fori priuilegio, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, quamuis ſeruitio alicuius Eccleſiæ adſcriptus non ſit. 36

Beneficia Protonotariorum, etiam illi non ſint de numero participantium, ſed ad inſtar, vel à Legatis creati, ſunt reſeruata. 37

Protonotarius etiam titularis non poteſt coram Ordinario beneficia ſua permutare cum alio. 38

Permutatio facta coram Ordinario de beneficio Protonotarij, an cenſeatur abdicare ius à permutatore, itaut tunc inducatur vacatio. 39

Vacatio vera in permutatione oritur. 40

Permutantes non poſſunt redire ad prima beneficia ſine noua collatione. 41

Protonotariatus probatio, cum agitur ad effectum reſeruationis, debet eſſe concludens. 42

Protonotariatus litteræ debent eſſe acceptatæ ad effectum reſeruationis probandæ. 43

Acceptatio determinatur per expeditionem litterarum Protonotariatus. t.283.44

Protonotariatus litteræ quando ſunt expeditæ, tunc probatur acceptatio, ſecus verò quando non ſunt expeditæ. 45

Reſpondetur pluribus obiectionibus, quæ reſeruationem concedere videbantur beneficiis Protonotariorum participantium, non autem titularium. 46. & ſeqq.

Protonotarij non participantes etiam creati à Legatis de Latere, non autem à Papa comprehenduntur ſub extrauag. Ad regimen. 47

Protonotarij alij vltra numerum participantium iam erant de tempore Polydori Virgilij. 48

Protonotarij creati ratione Officij remanent Protonotarij etiam finito officio, & gaudent omnibus priuilegiis veris Protonotariis conceſſis. t.283.51

Beneficia per mortem Protonotariorum creatorum ratione Officij, etiam illo finito vacantia ſunt reſeruata. 52.53

Prouiſio dicitur, quæ fit per electionem ſine confirmatione, t.236.41

Prouiſionem acceptans & ſoluens terminos penſionis, formaliter dicitur omnibus in litteris contentis conſenſiſſe. t. 443.36

Prouiſionem acceptans, viſus eſt conſentire omnibus in prouiſione contentis. t.456.99

Prouiſio & reſeruatio penſionis ſi legatur in eadem ſupplicatione ſecundum quam fuerint expeditæ litteræ prouiſionis, cenſetur reſignatarius conſenſiſſe reſeruationi. 100

Prouiſus à Papa eſt præferendus in concurſu, datâ in omnibus paritate. t.41.85

Prouiſus ab Ordinario nihil tenetur probare ad iuſtificationem ſuæ gratiæ. t.87.50

Prouiſus ab Ordinario, ad validitatem ſuæ gratiæ, nihil tenetur iuſtificare. t 247.196

Prouiſus ſufficit eſſe conſtitutus in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur vnita. 2. 295.17

Pſalmiſta, ſeu Cantor is dicitur, qui pſalmos, & cæteras laudes in Eccleſia cantat. t.372.31

Canendi miniſterium non pertinet per ſe ad Ordinem aliquem. 32

Pſalmiſtæ Officium tripartitum. 33

Pſalmiſtæ in ordinatione fit capillorum tonſura in modum coronæ, & veſte linea induitur. 34

Pſalmiſtatus, & quatuor minores Ordines, an ſint Sacramenta. t.371.48.& ſeqq.

Publicatio.

Tempus ad publicandam quandoque prorogatur, vel aduerſùs lapſum conceditur reſtitutio. 2.291.194

Publicatio quibus verbis, & quomodo facienda. 195

Publicatio facta probatur ex inſtrumento, vbi Notarius refert, ſe feciſſe dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam conſtit. Gregorij XIII. 196

Probatio negatiuæ non publicationis incumbit impetranti. 197

Publicatio præſumitur facta per reſignatarium, niſi in tribus caſibus relatis. t.292.198

Negatiua non publicationis quomodo probanda. 199

Puella receptio cauſa induendi habitum probationis in Religione prohibetur, niſi duodecim annis ſit maior. t. 649.7

Puellæ in Religionem admittendæ, quamuis in legitima ſint ætate, prius ab Epiſcopo, vel eius Vicario examinandæ, & earum voluntas diligenter exploranda. 8

Exploratio voluntatis puellarum profiteri volentium vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus, & poſſeſſionis facienda ad Epiſcopum pertinet, quamuis monaſterium ab eius iuriſdictione ſit exemptum. t.650.9

Epiſcopus poteſt Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis pœnis ſibi bene viſis prohibere Abbatiſſis, & Superioribus regularibus Monialium ipſis regularibus ſubiectarum, ne quæ puella profeſſionem emittat, niſi prius explorata eius voluntate ordinario. 10

Explorare quando debeat Epiſcopus voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petitionem illius, qui vult eam in vxorem ducere. 11

Vicarius, niſi Epiſcopo impedito, non poteſt explorare voluntatem puellæ profiteri volentis. 12

Puella non admittitur ad habitum, niſi duodecimo ætatis anno completo, abſque S. Congregationis licentia. 2. 652.23

Victum, & veſtitum ſubminiſtrare tenentur conſanguinei, vel parentes puellæ à tempore ſuſcepti habitus vſque ad profeſſionem, quamuis dos in depoſito exiſtat. t.652.25

Epiſcopi nullatenus permittant puellas educationis cauſa in Sanctimonialium monaſteria introduci, niſi S. Congreg. licentia ſuffultas. t.653.50

Puellæ qualiter introducendæ, & tenendæ cauſa educationis in monaſteriis Monialium. 51

Puella educationis cauſa in monaſterium introducta, ſi poſt ætatem 25. annorum ibi permaneat, nullam excommunicationem, aut cenſuram aliquam incurrit. t.654. 52

Moniales in earum monaſteriis puellas educationis cauſa recipere non poſſunt, niſi pro eis ibi loca particularia deſtinata, & conſtituta ſint. 53

Conſenſus Monialium omnium ſingulariter præſtitutus requiritur in receptione puellæ educationis cauſa, 54

Monaſteria puellarum præſidio & adminiſtratione Monachorum gubernabantur. t.664.175

Q

QVarta funerales nullatenus ſunt locandæ. t.174.133

Quarta debetur Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ. 2.339.12

Quarta decimarum debetur Epiſcopis iure proprietatis. 2. 340.13

Quarta decimarum Epiſcopis debita eſt legis diœceſanæ. 15

Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſemper quarta decimarum. 16

Procedere videtur contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam Canonicam portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo. 17

Epiſcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos. 18

Epiſcopis officio Iudicis ſubueniendum eſt ad agendum contra laicos pro ſua quarta decimarum. 2.341.19

Officium Iudicis nobile competit Epiſcopo contra laicos pro recuperatione ſuæ quartæ decimarum, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ actionis. 20

Renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi. 2.362.35

Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris? 2.363.36

Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur. 2.369 37

Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis. 38

Qoarta

Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent. 39
Intorſitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur. 40
Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur. 41
Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis. a.370.43
Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel priuilegio. 44
Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore interdicti ſepelitur. 45
Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius Nouitij. 46
Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniuerſario poſt ſeptum diem. 47
Quarta funeralis non debetur de veſtibus non datis pauperibus. 49
Quarta funeralis debetur de omnibus illis quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios vſus iuſſit diſtribui. 50
Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem. a.371.51
Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quòd ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis luminaribus, anniuerſario poſt ſeptum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica. 52
Religioſi omnes, etiam Mendicantes, tenentur ſoluere quartam funeralem, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias. a.359 4
Et quid apud Eccleſias Monialium. 5
Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur. 6
Quartam funeralem ſoluere non tenentur Religioſi, ſeu alij, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem. 7
Priuilegia habentes non ſoluendi quartam funeralem ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione eiuſdem quartæ non eximuntur. a 360.11
Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſoluere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſoluere, licèt ex priuilegio ſoluere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis. 12
Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia. 13
Eccleſiæ, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſoluere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur. 15
Quarta funeralis vſque ad quartam excluſiuè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur, vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur. a.361.16
Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſoluere Parocho. 17
Parochianus, quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens reliquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ. 18
Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta. 19
Rectoribus Parochialium de iure debetur quarta funeralis. 20
Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector. 21
Cathedralis Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſeruauit, *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.* quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis. 22
Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in ciuitate, quòd ius ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem. 23
Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopóne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus. a.362 25
Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi. 26
Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri fecerit, & ibi mortuus fuerit. 27
Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit; ſecùs ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit. 28
Sepultura electa apud Eccleſiam, vbi defuncti Maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta. 29
Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia eius Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt. 30
Defunctus, ſi, dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, huiuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat. 31
Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit. 32
Quarta parochialis, vide *Canonica portio.*

R

R*Apter* virginum, vide *Immunitas.*
Reconciliatio eſt prioris gratiæ reparatio, quæ per culpam amiſſo ab initio tam ſacramento fuerat excluſa. a.121.52
Reconuentio fieri debet incontinenti in ipſo litis exordio ante litis conteſtationem, vel in ipſa conteſtatione, vel ſtatim poſt litem conteſtatam. a.426.142
Reconuentio non admittitur poſt litem conteſtatam ex interuallo, parte contradicente, ad effectum vt Iudex debeat in vtraque cauſa pari paſſu ambulare. 143
Reconuentio admittitur tam in iudiciis ordinariis quam ſummariis, ſi tam cauſa conuentionis, quam reconuentionis ſit ſummaria. 144
Clericus conueniens & reconueniens coram Iudice ſæculari, ſæcularibus etiam legibus tenetur. 145
Laicus non poteſt Clericum conuenire coram Iudice laico quando conuentionem in ſe intentatam ſtudio reconueniendi, ſeu in fraudem procuraſſet. 146
Clericus coram Iudice ſæculari reconueniri non poteſt in cauſa ſpirituali, ſeu quando reconuentio tangeret cauſam ſpiritualem, vel illi connexam. 147
Clericus in cauſa criminali nec etiam ciuiliter coram Iudice ſæculari poteſt reconueniri. 148
Clericus non poteſt reconueniri coram Iudice laico coram quo agit nomine alieno. 149
Reconuentio non datur
Appellationis in cauſa. 150
Executiua in cauſa. a.427.151
In agente quæſtione ſpoliationis. 153
Si reus conuentus eſſet excommunicatus vitandus. 154
Arbiter voluntarius non cognoſcit de reconuentione. 155
Clericus reconuentus coram Iudice laico in caſu licito ſi ab eo condemnetur executio eſt facienda per Iudicem Eccleſiaſticum. 156
Rector à regenda Eccleſia, & animabus eidem ſubiectis dicitur. a.257 12
Proprius Sacerdos vocatus etiam cuiuſlibet Parochiæ Rector. 14
Rector, vel is, cui eſt beneficium vnitum, in decimis habet fundatam intentionem. a.143 58
Rector inutilis ſuo non debet priuari beneficio. a.165 3
Recurſus ad Iudices laicos per Eccleſiaſticas perſonas an ſint liciti. a.432.180
Recurſus huiuſmodi quòd non ſint liciti, probatur. a.433.142. & ſeqq.
Recurſus præſumptio ad Iudices laicos facit vt denegetur audientia. a.443 63

Digitized by Google

Index Rerum,

Redditus non dicuntur niſi illi, qui ſuperſunt deducto cenſu, vel penſione. 2.346.41
Fratres Minorum non ſunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiamſi illæ relinquantur abiecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum. 2.421.77
Redecima eſt contra ius. 2.374.45
Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo. 46
ad *Referendariatum* nonniſi cognitæ, & ſpectatæ virtutis viri aſſumi conſueuerunt. 1.277.2
Referendariorum vtriuſque Signaturæ numerus præſcribitur. 3
Referendarij Iuſtitiæ qua ætate, & qualitate præditus eſſe debeat. 4
Referendarij Gratiæ non creantur, niſi ſaltem triennio in Signatura Iuſtitiæ laudabiliter fuerint verſati, exceptis Cameræ Apoſt. Auditore, & Clericis. 5
Referendarij vtriuſque vel alterius Signaturæ familiares, & continui commenſales Papæ ſunt nobiles, declarantur & ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti. 6
Referendarij in Monaſteriis per eos in commenda obtentis, quorum Abbates Mitra, & aliis Pontificalibus inſignis vti conſueuerant, & ipſi vti poſſunt. 1.278.8
Referendarij habent facultatem eligendi Confeſſorem ab Ordinario approbatum, qui ſemel in vita, & in articulo mortis plenariam eis concedat Indulgentiam. 8
Miſſas celebrandi, & celebrari faciendi circa auroram, & in locis interdicto Eccleſiaſtico ſuppoſitis facultatem habent Referendarij. 9
Dignitate, de qua *in cap. ſtatutum, de reſcript. lib. 6.* gaudent Referendarij. 10
Referendariorum Officium quod ſit. 11
Referendarij dicuntur habere Dignitatem ſimul cum officio. 12
Referendarij, an poſſint deputari in Conſeruatores. 13
Referendariis præcedit Auditor confidentiarum. 14
Referendarios tantùm qui ſunt de numero, eſſe exemptos, qui tenebantur, reprobantur. 15
Referendarij non ſolùm Canonicis, ſed etiam Dignitatibus extra Eccleſiam præcedunt. 16
Regreſſus canonizatio non eſt pœna, ſed conditio quæ ineſt, vel modus rei traditæ. 1.443.22
Regreſſus ex pacto inter reſignantem cum penſione, & reſignatarium, nihil habet in ſe amari. 23
Regreſſus, & acceſſus faciunt gratiam conditionalem. 1.442.10
Conditione deficiente dicitur actum. 11
Reſignans, ſi conditio non adimpleatur, poteſt repetere ſuum beneficium. 12
Regreſſum habens ex cauſa ceſſionis non tenetur docere de ſuo titulo. 13
Acceſſus, & ingreſſus vel ob non ſolutam penſionem, vel ob petitam, ſeu allegatam illius nullitatem. 14
Acceſſum, & ingreſſum non canonizat *Rota* niſi concurſat nimia proteruia in denegante ſolutiones, aut aliter reſiſtente. 15
Acceſſus, & regreſſus per ceſſum vel deceſſum vocatur captatorius, non autem ille ob non ſolutionem penſionis. 16
Regreſſus conceſſio operatur reſtitutionem tituli, non autem tranſlationem. 17
Regreſſu obtento ad beneficium dicitur conceſſum id per quod ad beneficium iam obtentum peruenire ſolet. 18
Regreſſus vigore tidens ad beneficium reſignatum recuperat locum quem prius habebat. 1.443.19
Regreſſus renunciare quando, & quomodo quis videatur. 2.185.91
Regreſſus extinctio eſt actus fauorabilis. 2.187.97
Regula, Vtile per inutile non vitiatur, locum non habet quando aliquid inducitur pro forma ſubſtantiali. 1.251.190
Regularum Cancellariæ ius, & auctoritas per mortem Papæ conditoris expirat. 1.231.96
Regulares in offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ diebus Dominicis in Monaſteriis celebrantur ex mandato Epiſcopi declarare debent Fidelibus quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant. 1.166.36
Regulares Eccleſiæ viduatæ dicuntur, cum ſine Paſtore remaneant. 1.247.151
Regularis Regularem eiuſdem clauſtri percutiens non enormiter à Prælato ſuo abſolui poterit. 2.391.92
Regularium Ordinum inſtitutio in ciuitatibus erigi cœpit ceſſante tyrannorum perſequutione. 1.528.9
S. Baſilius Magnus in orientali plaga primus in ciuitatibus inſtituit ordinem regularem. 10
Regulares, aut Religioſi ſeu Fratres illi dicuntur qui contemplationi nedum inſiſtunt, verum etiam in actione præterea verſantur. 1.529.15
Regulares dicuntur à rectitudine viuendi, cui incumbere debent. 19
Regulares diſcalceati Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis de licentia Sedis Apoſtol. ad laxiorem calceatorum tranſeuntes, debent facere annum probationis, non autem emittere profeſſionem. 1.588.86
Regularis profeſſus ea aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis, & religioni legatus quoad votum paupertatis, & alia ſubſtantialia regulæ. 1.607.241
Regularis qui legitimè renuntiauit bonis ſuis ad fauorem coniunctorum, & iuri ſuccedendi etiam in bonis parentum, factus Epiſcopus recuperat ius ſuccedendi etiam quoad renunciata, ad fauorem tamen ſuæ Eccleſiæ. 242
Regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis. 243

Regularium ſtatus & vita.

Regulares, qui ſunt Mendicantes, Fratres ſimpliciter appellantur. 1.616.15
Regulares omnes tenentur ad ea omnia vitanda, vel ſectanda, quæ circa vitam & honeſtatem Clericorum diſpoſita ſunt. 1.617.25
Arma intra ſepta monaſterij abſque ſuorum Superiorum licentia tenere prohibentur regulares. 30
Mulieres intra ſepta monaſterij introducere prohibentur Regulares. 31
Regulares abſque ſuorum Superiorum licentia non poſſunt ſe ſubiicere obſequio alicuius Prælati, vel Principis, aut communitatis. 1.618.39
Regulares non poſſunt à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores accedendi, niſi id faciant à Superiore iniquè ſupra modum vexati. 40
Regularis in negotiis Abbatis, monaſterij, vel cuiuſcunque religioſi eiuſdem religionis, aut etiam Epiſcopi poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire. 1.619.45
Propria tenere non poſſunt Regulares vtriuſque ſexus, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus. 1.622.77
Regulares ſuperiores, qui ad præſcriptum Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap.* 14. tenentur facere certiores Epiſcopos de punitione regularium extra clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo huiuſmodi certiorationem, ſed in ſcriptis facere debent. 1.629.117
Excommunicatos, & nominatim interdictos ad diuina Officia admittere prohibentur Regulares. 1.630.128
Regulares in Eccleſiis non pertinentibus ad eos pleno iure non poſſunt inſtituere, nec diſtituere, inconſultis Epiſcopis. 1.631.122
Regulares in ſuis Eccleſiis non poſſunt in ſanctiſſimi Corporis feſtiuitate proceſſionem facere, aut feſtiuitatem celebrare, quia hoc ad Cathedralem duntaxat pertinet. 123
Oleum ſanctum in ſuis Eccleſiis tenere poſſunt Regulares pro ipſorum vſu dumtaxat. 129
Regulares prohibentur in ſuis prædicationibus Eccleſiarum Prælatis detrahere, aut laicos ab Eccleſiarum ſuarum frequentia vel acceſſu retrahere. 130
Indulgentias indiſcretas pronunciare prohibentur Regulares. 131
Regulares cum teſtamentis condendis interſunt, à quibus teſtatores retrahere non debent. 132
Abſoluendi pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſeruatis non habent regulares facultatem etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur. 133
Regulares perſonæ curam animarum exercentes in monaſteriis exemptis, quibus imminet cura animarum, in iis, quæ ad dictam curam & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi & correctioni Epiſcopi immediatè ſubſunt, in cuius diœceſi ſita ſunt. 134

Regulares

Regulares exempti, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, nequaquam ſubiiciuntur per conſtit. Greg. X V. de exemptorum priuilegiis, Epiſcoporum iuriſdictioni in iis, quæ ſacramentorum adminiſtrationem concernunt. t.638.135
Epiſcopis non licet in vim conſtitut. Gregorij X V. de exemptorum priuilegiis, viſitare Altaria Eccleſiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſæcularium. 136
Regulares exempti in dependentibus à cura animarum ſubſunt Epiſcopi correctioni, & viſitationi. 138
Epiſcopis licet ſi dum ipſi in caſibus ſibi licitis ingredi volunt monaſteria regularia exempta, regulares renuant eos intromittere oſtia claudendo, illa frangere vimque inferre. 139
Regulares ipſi curam animarum ſæcularium perſonarum exercentes in emolumentis legitimè percipiendis prohiberi poſſunt per Epiſcopum ne excedant taxam ab eo præſcriptam. t.633.145
Cenſuræ, & interdicta etiam ab ipſis Epiſcopis emanata, ipſis mandantibus ſunt à Regularibus etiam exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, atque ſeruanda. t.634.149
Regularium ritus quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina officia ab ipſis regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda, non poſſunt per Epiſcopum immutari. 151
Concionibus, & lectionibus, quos regulares ad populum habuerint, debent ſe conformare Euangeliis & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis vtitur illis diebus. 152
Regulares exempti, qui ob notorium delictum in excommunicationem inciderunt, poſſunt ab Epiſcopo publicè denonciari excommunicati vt ab ipſis euitentur. 155
Regulares quantumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quaſcunque proceſſiones publicas, & conſuetas, aut indictas pro bono publico, aut honore. t.635.158
Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis ſuperioribus examinari debent, & licentiam obtinere, & cum ea ſe perſonaliter præſentare coram Epiſcopo, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint. t.639.202
Confeſſiones audire Sacerdotum etiam ſæcularium prohibentur Regulares ſine probatione Epiſcopi illius diœceſis in qua habitant. 203
Confeſſiones audire Regularium poſſunt ipſi Regulares proprij ſuperioris regularis approbationem tantum obtinentes. 204
Approbatio Superioris regularis ſufficit concedi regularibus ad audiendas confeſſiones ſæcularium, qui ſunt verè de familia & communes commenſales monaſteriorum. t.640.205
Regulares vt poſſint in Eccleſiis ſui Ordinis prædicare, ſufficit Epiſcopi benedictio petita, licèt non obtenta, & etiam eo contradicente. t.641.212
Regulares ſi deliquerint ſiue in Confeſſionibus audiendis, ſiue in prædicando, ab Epiſcopo coërceri poſſunt, & puniri etiam cenſuris eccleſiaſticis. 213
Ordinarij impedire non debent Regulares approbatos ad audiendas Confeſſiones quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum quando ab eis vocantur. 214
Interdictum quodcunque ſeruare tenentur regulares, quod ab Eccleſia matrice videtur obſeruari. 215
Officia diuina horis debitis in ſuis Eccleſiis tenentur perſoluere regulares. 216
Regulares omnes etiam Canonici Lateranenſes in publicis proceſſionibus non poſſunt deferre eorum Crucem diſcoopertam. 217
Proceſſiones ad libitum facere non poſſunt Regulares extra clauſtra ſuorum monaſteriorum. 218
Regularis nullus præfici poteſt in Parochiali, vel alia Eccleſia abſque ſocio eiuſdem regulæ, & ſui Superioris licentia. t.642.222
Regulares nullatenus poſſunt hodie ad Parochiales, vel ad ſæcularia beneficia promoueri. 223
Regularis vbicunque præficitur debito modo in Parochiali monaſterio non ſubiecta, tunc non eſt neceſſarius ſui ordinis ſocius. t.643.225
Regularis non poteſt exercere animarum curam in Eccleſia vbi monachi collegialiter habitant. 227
Regularis eligi non poteſt in Canonicum ſæcularis Eccleſiæ. 228
Beneficium quodcunque ſimplex de Iure obtinere non poteſt Regularis. 229
Regulares circa doctrinam ſubiiciuntur Epiſcoporum examini quando volunt ordinari circa natalem, ætatem, mores, & vitam ſtandum eſt ſuperiorum regularium teſtimonio. t.644 243
Interſtitiorum diſpenſatio ab Epiſcopo concedenda eſt Regularibus ex cauſa ſibi per atteſtationem ſuorum Superiorum manifeſta. 244
Abbates Regulares cum ſubditis ſuis regularibus, quos ordinare valent, poſſunt in interſtitiis diſpenſare. 245
Regularibus multa olim prohibebantur. 246
Vide *Canonicus.*
Relicta piis cauſis ſolui poſſunt hoſpitalibus, & Confratriis, in quibus opera pietatis exercentur, quamuis inſtituta ſint abſque Epiſcopi auctoritate. t.88.79
Relictum pro anima, quid dicatur. t.450.12
Relictum ad pia opera, quid intelligatur. 13
Relictum pro monachanda paupercula, intelligitur ad pia opera. 16
Relictum, ſtudij cauſa ſaltem largo modo, intelligitur ad pia opera. 19
Relictum pro conſtructione monumenti, vel pro reficiendis Eccleſiis, intelligitur ad pia opera. t.451.20
Relictum pro anima, latè ſumpto vocabulo, intelligitur, quòd pro bono publico legatur. 21
Religionem nouam nullus præſumat inſtituere, ſed quicunque ad religionem conuerti voluerit, vnam de approbatis aſſumere debet. t.571.203
Religionem nouam qui voluerit inſtituere debet Apoſt. Sedis auctoritatem, & approbationem obtinere. 204
Religionum Ordines licet diuerſitatem aliquam in ſtatutis oſtendere videantur, omnes tamen ad vnum, & eundem finem tendunt. 205

De Tranſeuntibus ad Religionem.

Ætas in maſculis minor 14. annis, & in fœminis 12. eſt immatura ad religionis ingreſſum. t.579.1
Seruus ſine conſenſu domini non poteſt religionem intrare. 2
Seruus Religionem ingreſſus abſque licentia domini ſui quando ab eo repeti poſſit. 3
Triennium numerandum eſt à tempore, quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem. 4
Seruum non poteſt repetere dominus abſque ſua licentia in religionem admiſſum elapſo triennio, quamuis nondum ſit profeſſus. 5
Matrimonio copulatus non poteſt Religionem intrare niſi coniugis accedat conſenſus, ſi altero inuito, vel ignorante id fiat, tenetur ad eius nutum etiam poſt profeſſionem exire, ſed reuerſus non poteſt debitum coniugale exigere, petenti verò tenebitur reddere. 8
Coniux abſque licentia alterius profeſſus & ab eo reuocatus, non tenetur poſt eius mortem ad religionem ſub peccato mort. redire. 9
Coniux ſine alterius conſenſu profeſſus nec ab eo in vita reuocatus, an poſſit eo defuncto egredi? remiſſiuè. 10
Matrimonij rati vinculo dirimitur ſolemni religionis profeſſione alterius ſponſi, & coniux manens in ſæculo poteſt liberè ad alias nuptias tranſire. t.580.11
Matrimonium contrahere cum aliqua intans, & poſtea proponens religionem intrare, poteſt contrahere, & ante Matrimonij conſummationem Religionem intrare. 12
Conſenſus alterius coniugis metu, & vi extortus non valet. 13
Conuerſo vno coniuge de conſenſu alterius, alter quoque conuerti, id eſt, religionem intrare tenetur. 14
Epiſcopi conſenſus requiritur vt vnus coniux de conſenſu alterius poſſit religionem intrare. 15
Coniux vnus non poteſt religionem ingredi altero manente in ſeculo. 16
Parentes habens pauperes qui abſque eo viuere, aut ſuſtentari non valent, religionem ingredi prohibentur, idem de cæteris aſcendentibus 19.23
Religionem ſi ingrediatur filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis, peccabit mortaliter, quamuis illi actualiter eam non habeant. 20
Sed probabiliter excedatur habitutos. 22
Filius etiam habens votum religionis, adhuc non tenetur parentes in graui neceſſitate conſtitutos deſerere, donec ceſſet eorum neceſſitas. 21
Filij habentes parentes Iudæos, vel aliter infideles in neceſſitate conſtitutos eos deſerere non poſſunt

Index Rerum,

cauſa adeundi Religionem. t.581.24

Religionem ingredi in quibus caſibus poſſit filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis? 26

Epiſcopi abſque Papæ permiſſione non poſſunt ingredi Religionem. 27

Beneficiati poſſunt ingredi Religionem. 28

Beneficia illorum, qui Religionem intrarunt, etiamſi ſint Curata, non ſunt alteri conſerenda antequam expreſsè fecerint profeſſionem, etiamſi nouitiatus pluribus annis duraret. 29

Religionem intrare non poteſt qui eſt ad ratiocinia publica obligatus. t.582.36

Debitor non poteſt ſolutionem debiti licitè prætermittere vt intret Religionem. 37

Religionem intrans dolo ductus modo conſenſerit, remaner nihilominus religioſus. t.583.40

Requiſita præcipua in eo, qui futurus eſt Religioſus. 41

Tranſitus facilè permittitur de arcta regula, aut laxiori, aut de æquali ad arctiorem, modo id fiat ex zelo melioris vitæ cum diſcretionis virtute, petita priùs licentia proprij Prælati quamuis non obtenta. 42

Regularibus ad ſtrictiorem Religionem tranſire volentibus ſi beneuolos non inueniant receptores, ac deuotionis feruore ducti, non autem alicuius criminis perpetrati pœnam ſubterfugituri, ſufficit petita licet non obtenta licentia à ſuis Superioribus. 43

Conuerſi, & Oblati poſſunt ad ſtrictiorem Religionem ſicut cæteri Religioſi tranſire. 44

Moniales poterant ad ſtrictiorem Religionem ſicut viri Religioſi tranſire, ſed eſt ſemper hodie recurrendum ad S. Congregationem Epiſcoporum & Regul. 45

Monialibus non conceditur licentia tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem niſi quatuor conditionibus adiectis. 46

Prælati exempti, qui non ſubſunt immediatè Pontifici, poſſunt inſtar aliorum Religioſorum tranſire ad ſtrictiorem Religionem petita etſi denegata licentia à Superiore. 47

Generales Religionum, & alij immediatè Pontifici ſubiecti poſſunt ad religionem ſtrictiorem tranſire petita licentia, & Pontifice non reſpondente. 48

Domus tota religioſa poteſt ad ſtrictiorem Religionem tranſire. t.584.49

Licentiam petens poſt tranſitum ad arctiorem Religionem non ſatisfacit. t.585.66

Tranſire ad ſtrictiorem Religionem non ſtatim ac petitur licentia fas eſt, ſed debito tempore ſpectandum eſt ſuperioris reſponſum. 67

Licentiam non ſtatim ac denegat Superior, fas erit ſubdito tranſire ad ſtrictiorem religionem, t.586.68

Subdito ſtatim licebit tranſire ad ſtrictiorem Religionem quando ſuperior iudicans cauſam eſſe iuſtam, denegat licentiam, vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam denegationis euidenter iniuſtam. 69

Tranſire ad ſtrictiorem Religionem nulli eſt permittendum niſi priùs ſuperiori legitimè conſtiterit eam religionem paratam eſſe illum recipere. 70

Conſenſus Conuentus non requiritur ad concedendam licentiam per Superiorem, vt quis tranſeat ad ſtrictiorem religionem. 71

Superior quo animo, bono ne, an malo licentiam tranſeundi denegaret ſi probabiliter dubitetur, quid faciendum. 72

Religio an ſit in Ordine ad ſuum finem perfectior, & fructuoſior, non attenditur in hoc tranſitu, ſed an ſit aſperior, arctior, & durior. 73

Religio vt cognoſcatur quæ ſit arctior, conſideranda eſt non ſolum primæua, & originalis inſtitutio. 74

Religio Minorum S. Franciſci de Paula an ſit arctior religione Carthuſianorum? 75

Ingreſſus, Religionem antequam profeſſionem emittat, debet per annum experiri religionis auſteritatem, licet olim tempus illud poſſet prorogari, vel coarctari. t.589.125

Religio profitenti operatur remiſſionem totius pœnæ debitæ pro peccatis. t.598.179

Religionis ſuperior poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire. t.619.44

Religionum Præpoſitis, & Capitulis præcipitur vt fugitiuos ſunt & eiectos de ordine ſuo requirant ſollicitè annuatim, & redire ad religionem compellant, eoſque recipiant. t.625.95

Cogentes vi coactiua, non inductiua mulierem ingredi Religionem, excommunicationis ſententiæ ſubiacebunt. t.649.5

Religionis, vel habitus alterius non eſt aliquis aſſumendus ad quamcunque monaſterij Præpoſituram. t.667. 17

Vide *Profeſſio*.

Religioſus in Pontificatum euectus non tenetur habitum Regularem portare ampliùs, licèt Pius V. & Sixtus V. habitum ſuæ Religionis non mutârint, niſi exiſterent in Conſiſtorio. t.23.123

Religioſus aliquis ſi manus violentas in Clericum iniecerit ab Epiſcopo abſolui poteſt eo caſu, quo ſecularis Clericus poſſet. t.591.92

Religioſi dicuntur à religando. t.529.19

Religioſi approbati in Societate Ieſu, qui dicantur? t.568. 190

Religioſi aliqui ſunt, qui nihil habent quoad verum dominium, nec quoad ius adminiſtrandi, nec in particulari, nec in communi; alij verò ſunt, qui habent ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari. t.571. 206

Religioſorum Ordinum duo ſunt genera. 207

Religioſus qui cogitur fieri, non tenetur regulam obſeruare, nec valida eſt profeſſio niſi poſtea conſenſiſſet. t.582. 38

Prælatus tenetur concedere ſub peccato mortali facultatem religioſo tranſeundi in caſu licito ad aliam Religionem arctiorem, ſi ei conſtiterit tranſitum huiuſmodi non eſſe in grauem iacturam ſeu infamiam ſui Ordinis, & ſubditum non petere illum ex temeritate, vel leuitate, ſed zelo perfectioris vitæ. t.585. 63

Religioſi Militares in clauſtris vitam communem non degentes bene poſſunt abſque ſuorum Superiorum licentia tranſire ad Ordines clauſtrales. 64

Licentia Superioris neceſſariò petenda eſt, vt religioſus poſſit ad ſtrictiorem Religionem tranſire. 65

Religioſus tranſlatus de vna Religione ad aliam, debet eſſe de nouo nouitius, atque in eadem profiteri. t.587. 84

Religioſus vbi transfertur ad aliam Religionem non vt ibi profiteatur, ſed quod delictorum ſuorum pœnitentiam agat, qualiter vſusfructus bonorum priori monaſterio acquiſitorum reddendus poſteriori. t.588.96

Religioſus effectus per ſimplicia biennio nouitiatus anno tranſacto vota in Societate Ieſu emiſſa ſi ab ea recedat, à votiſque abſoluatur, non reincidit in priſtinam irregularitem ex defectu natalium conſurgentem. t.600. 192

Religioſi expreſsè, vel tacitè profeſſi non poſſunt teſtamentum concedere. t.601.205

Religioſi ſeu monachi illi ſunt, qui in Religioſi aliqua approbata emittuntur tria illa vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ. t.615.2

Religioſus, aut Regularis nomen eſt generale omnes omninò comprehendens, qui ſub regula aliqua communiter perpetuò viuunt. 17

Religioſi quidam Mendicantes appellantur, alij non Mendicantes, ſed nonnulli de Mendicantium priuilegijs gaudent. 18

Religioſi ſunt alij, qui nec Monachi nec Fratres vocantur, ſed Canonici aut Clerici regulares dicuntur. t.616. 16

Religioſi non ſunt nec largo nec ſtricto modo qui vtuntur matrimonio. t.617.22

Religioſis omnibus mandatur vt habitum ſuo Ordini requiſitam, & conuenientem continuo portent. 46

Aucupationes, & venationes omnibus religioſis interdicuntur, & canes, aut aues venaticos alere vel tenere prohibetur. 47

Religioſis prohibentur ioca ſecularia diligere, alias amare, regulam & ebrietatem ſectari, & velle in delicijs viuere 48

Silentium vt Religioſi ſeruent continuum in dormitorio, refectorio, & certis horis in clauſtro, præcipitur. 49

Religioſi qui faciunt, aut permittuntur fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum, &c. quas pœnas incurrant. t.618.52

Religioſus vnus poteſt pro aliis conſtitui procurator in proſequutione cuiuſuis negotij vbi plures monachi admittuntur, & conueniunt in idem. t.619.46

Tabellionis officium exercere non poſſunt Religioſi. 47

Inſtrumenta poſt profeſſionem complere & ſignare licitè poteſt religioſus, quæ in ſæculo confecerat, vel in ſuo protocollo breuiter, & ſuccinctè conſcripſerat. 48

Arbitri

Arbitri eſſe non poſſunt Religioſi, niſi concurrant licentia Superioris,& vtilitas monaſterij. 49

Religioſus factus Epiſcopus, & ſimplices Monachi habentes aliquam adminiſtrationem, aut Prioratum, poſſunt eſſe arbitri. 50

Teſtes in iudicio eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia, ſi verò de facto teſtificeatur, teſtimonia valebunt. t.620.51

Religioſus vt ſit teſtis inſtrumentarius, nulla exigitur Superioris licentia. 52

Religioſus vt in aliquo teſtamento teſtis ſcribatur, opus eſt licentia Superioris, etiam quando monaſterium hæres inſtituitur. 53

Artem chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione exercere non poſſunt Religioſi. 54

Chirurgiæ artem ſi Religioſus exerceat cum inciſione vel aduſtione cauſa pietatis, & ægrotus ex hoc decedat, licet illi non imputetur ad peccatum, imputatur tamen ad irregularitatem. 55

Artem medicam exercere Religioſis interdicitur, niſi cauſa pietatis, & dummodo nullum mortis ſubſequendæ periculum immineat. 56

Tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſunt Religioſi etiam de licentia ſuorum ſuperiorum, & etiam perſonarum miſerabilium. 57

Fideiubere non poſſunt Religioſi niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli 58

Fideiuſſio irrita eſt ſi fiat à Religioſo abſque licentia Prælati, & maioris partis Capituli. 59

Religioſus licet de Superioris licentia exiſtens in ſtudio poſſit contractus inire, nequit tamen validè fideiubere. t.621.60

Doctoratus gradum in lure Ciuili, vel medicina Religioſi accipere nequeunt, in Theologia verò & Iure Canonico poſſunt ex Superioris licentia. 61

Religioſus miſſus à Superiore ad litteras addiſcendas cenſetur quoque licentiam habere vt ad doctoratus gradum neceſſariis monaſterij expenſis promoueatur. 64

Executores teſtamenti ſiue ad cauſas profanas, ſiue ad pias eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia. 65

Religioſus, qui de licentia Superioris multa ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidet, an ſit proprietarius remiſſiuè. t.622.76

Religioſus paupertatis votum profeſſus ſi peculium, ſeu aliquid proprium habere deprehendatur, à monaſterio expellendus erat olim, ſed hodie deputandus in monaſterij ergaſtulo vbi pœnitentiam agat, & quid attento Concil. Trid. t.623.88

Religioſus proprium habens ſi tempore mortis inuentus ſit, in ſterquilinio, cum illo proprio, ſiue tota pecunia eſt ſepeliendus. 89

Sepulturam ſibi eligere prohibentur religioſi niſi quando moriuntur ita remotè à monaſterio, vt ad illud commodè portari nequeant. 90

Religioſi profeſſi exeuntes monaſteria ad audiendas Leges, ſeu Phyſicam, quas pœnas incurrant, oſtenditur, & declaratur multis modis. 91.& ſeqq.

Vota quæ ſunt profeſſi omnino ſeruare tenentur Religioſi. t.625.94

Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quæuis ſtudia litterarum niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui conuentus, vel maioris partis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa. t.626.105

Decimas Eccleſiis debitas prohibentur Religioſi ſub pœna excommunicationis vſurpare. t.627.107

Religioſi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus ſuis. 108

Religioſi Prælatis ſuis obedire tenentur. 109

Appellare Religioſis non permittitur niſi à correctione, quam facit Prælatus regularis excedendo modum, & tranſgrediendo regulæ limites. 110

Religioſi regulas, & ſtatuta ſuorum Ordinum ſeruare tenentur. 112

Religioſi non ſolum ſuis Regularibus Prælatis, ſed etiam Epiſcopis Ordinariis in aliquibus ſubſunt. t.628.113

Religioſi omnes quamuis exempti Eccleſias, & decimas à laicis recipere prohibentur abſque Epiſcopi Diœceſani conſenſu. t.630.120

Confratres, ſeu Oblati ipſorum Religioſorum, qui non ſe omninò tranſtulerunt, ſed in proprietatibus ſuis omninò duxerint manendum, non intelliguntur exempti. t.630.125

Religioſi priuilegium à Sede Apoſt. habentes, vt Eccleſias eidem Sedi ſubiectas poſſint in proprios vſus conuertere, earum tamen poſſeſſionem ſine diœceſani Epiſcopi auctoritate non poſſunt accipere. 126

Religioſi exempti licet à quoquam excommunicari, vel ſuſpendi non poſſint, ab Ordinariis nihilominus huiuſmodi poterunt ſententiis innodari, ſi ad Prioratus ipſis Ordinariis ſubiectos mittantur quamdiu commorantur. 127

Religioſi quamuis exempti Sacramenta adminiſtrare, & matrimonia celebrare ſine Presbyteri Parochialis licentia nequeunt. 128

Religioſus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus puniri debet. t.632.141

Nullus etiam ad nutum amouibilis poteſt deputari circa curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi de Epiſcoporum Ordinariorum conſenſu, & præuio per eum examine. 142

Examinare poteſt Epiſcopus quoſcunque Canonicos, & dignitates, & alios clericos exemptos & non exemptos ad Curam animarum exercendam conſtitutos. 143

Curam animarum exercentes ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, poni ad arbitrium ſuperiorum ipſorum regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari & approbari priùs ab eo debent, antequam ponantur. 144

Religioſi omnes cogere prohibentur, quemquam vel ad promittendum inducere, vt apud eos eligat ſepulturam. t.639.197

Decimas Eccleſiis debitas vſurpare prohibentur Religioſi. 198

Fideles à decimarum ſolutione retrahere, aut eos ad id non monere in prædicationibus ſuis, & confeſſionibus audiendis prohibentur religioſi. 199

Celebrare in ciuitatibus, vel caſtris, aut villis interdictis prohibentur religioſi niſi quatenus eis à Iure, vel ab Epiſcopis eſt permiſſum. 200

Prædicare ſine licentia Epiſcopi prohibentur Religioſi in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, & ſi contrarium fecerint, poterunt ab Epiſcopis puniri. 201

Religioſus factus Epiſcopus non obligatus ad tenendum ſecum ſocium ſui Ordinis niſi ex quadam decentia, & honeſtate. t.643.226

Religioſus in Epiſcopum eligi non prohibetur, ſed conſentire electioni non poterit abſque ſui ſuperioris immediati conuentus vbi moratur, licentia, niſi ab ipſo Romano Pont. ſit electus. 230

Religioſus non indiget Superioris licentia vt conſentire poſſit promotioni de ſe ad ſummum Pontificatum factæ. 231

Conſenſio generalis facta Religioſo de conſentiendo electioni, ſi quam de ſe contigerit fieri, non valet. 232

Religioſus poteſt renunciare promotioni de ſe factæ ad beneficia ſæcularia aut Epiſcopatus, nec ad id cogi poteſt à Superiore. 234

Religioſus factus Epiſcopus, aut alteri Eccleſiæ deputatus, tenetur ad ſuæ regulæ obſeruantiam circa tria vota ſubſtantialia, & ad habitum deferendum. 235

Religioſus factus Epiſcopus non propterea quod reditus Eccleſiæ ſuæ adminiſtrat, dicitur proprium poſſidere. 236

Religioſus factus Epiſcopus ab obedientia & iuriſdictione Prælatorum Regularium abſoluitur, ſoliſque Romano Pont. ſubditur. 237

Officium iuxta ritum ſuæ Diœceſis, non verò iuxta ritum ſuæ regulæ tenetur religioſus factus Epiſcopus recitare. t.644.238

Religioſus ad beneficium Parochiale alicuius Eccleſiæ promotus an teneatur ad obedientiam Prælatorum religionis. 240

Religioſi omnes omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, quæ Religioni non repugnant. 241

Religioſum aliquem ordinare, aut Eccleſiæ præficere inuitis monachis, aut ſuperioribus ſuis prohibentur Epiſcopi. 242

Religioſæ fœminæ Moniales, ſeu antiquiori vocabulo ſanctimoniales appellantur, aut ſorores. t.649.3

Religioſæ fœminæ omnes caput ſuum velare conſueuerunt. t.651.14

Renunciatio aut obligatio bonorum facta à nouitiis ante profeſſionem, vt validè fiat, quæ requirantur. t.604.224

Renuo

Renunciationis, aut obligationis nomine in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16.* veniunt omnes contractus lucratiui, & comprehenduntur donationes inter viuos, renunciationes officiorum publicorum temporalium, fideiuſſiones, & liberationes. 225

Renunciatio beneficij. 1.605.233

Renunciatio facta à nouitio profiteri volenti in religione, ſi poſt emiſſam validè profeſſionem efficiatur Epiſcopus, an ab eo reuocari valeat. 1.606.240. & ſeq.

Renunciatio facta à nouitio omiſſa Epiſcopi licentia eſt ipſo iure nulla profeſſione ſequuta. 1.608.245

Renunciatio facta ad fauorem Patrum Societatis Ieſu per nouitium, inter Patres eiuſdem Societatis eſt valida, non obſtante quod non fuerit facta cum licentia Epiſcopi. 246

Epiſcopus, cuius licentia interuenire debet in renunciatione, ſeu donatione nouitij, ſufficit ſi confirmatus ſit, quamuis nondum conſecratus. 247

Archiepiſcopus ſi conſecratus ſit, licet nondum Pallium receperit, poterit licentiam in renunciatione nouitij ſuæ Diœceſis concedere, non autem Diœceſis Suffraganei, niſi, *&c.* 248

Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nulloque Epiſcopo ſubiecti in ſuis Diœceſibus poſſunt licentiam in renunciatione nouitij concedere. 249

Prælati Regulares in monaſterijs exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt licentiam concedere in renunciationibus, & donationibus nouitij. 250

Vicarius generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante, ſeu cuiuſcunque Prælati iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœceſi gaudentis poteſt concedere licentiam requiſitam in renunciationibus, & donationibus nouitij. 251

Renunciatio per nouitium facienda eſt intra duos menſes proximos ante profeſſionem, itaut facta per diem ante duos menſes non valeat. 252

Bimeſtre intra quod facienda eſt renuntiatio per nouitium ante profeſſionem, debet computari de momento ad momentum. 253

Profeſſio ſi differatur, facta ſemel renunciatione bimeſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, adhuc renunciatio facta profeſſione eſt valida. 254

Renunciatio totius Societatis Ieſu conceſſionis habendi bona immobilia in communi in domibus profeſſorum vel eorum Eccleſijs intelligitur ad hoc vt poſſit habere, & perpetuò poſſidere ſtabilia, non autem vt capiat ad vendendum. 1.623 86

Renunciationes ſeu donationes, ab exiſtente adhuc in ſæculo factæ intuitu ingreſſus religionis. 1.650 235

Renunciare quid. n.264.1

Renunciatio eſt ſpontanea loci proprij dimiſſio, vel melius definitur, vt ſit legitima beneficij dimiſſio à ſuperiore admiſſa. 2

Renunciare, cedere, & reſignare, inter ſe confunduntur, & vnum pro alio paſſim accipitur. 2.265 3

Renunciationis de ſubſtantia eſt, quòd à Superiore admittatur. 4

Renunciari poteſt litteris ad beneficia, ac iuri ad rem abſque ſuperioris auctoritate. 5

Superioris auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij litigioſi, vbi ius anceps eſt, & ambiguum. 6

Superior legitimus ad admittendam renunciationem dicitur, non collator, ſed is, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi. 7

Renunciationes admittere poſſunt,

Epiſcopus. 8

Inferior habens Epiſcopi iuriſdictionem, 9

Superior omnis eccleſiaſticus habens ſpiritualia, 10

Coadiutor datus Epiſcopo dementi, 11

Vicarius Epiſcopi habens ſpeciale mandatum, 12

Capitulum Sede vacante. 13

Renunciatio beneficij ſine ſuperioris auctoritate facta, nullius ſit momenti. 16

Renunciatio, quandiù à Superiore admiſſa non eſt, valida eſt in præiudicium renunciantis, poteſt tamen per Superiorem repudiari. 2.266.18

Beneficium non vacat per ſolam renunciationem à Superiore non admiſſam. 19

Renunciare poteſt vnuſquiſque gratiæ ſibi factæ, aut expectatiuæ abſque concedentis auctoritate. 2.268. 33

Renunciatio beneficiorum duplex eſt, tacita, & expreſſa. 2.269 37

Beneficiarius in minoribus Ordinibus conſtitutus matrimonium contrahens, an tacitè beneficio renuntiare videatur? 38

Beneficiarius conſequens pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum priori, nec tacitè, nec expreſsè illi renunciat, ſed à lege ipſo iure priuatur. 39

Renunciatio tacita quæ ſit, deſcribitur. 40

Renunciatio tacita & priuata, in quo differant? 2.270. 41

Renunciatiò expreſſa, alia ſimplex & pura, alia conditionalis. 42

Renunciatio ſimplex & pura à iure recepta eſt, conditionalis verò à iure reprobata erat. 43

Beneficiarius quilibet poteſt ſuum beneficium cum acceſſu, regreſſu, penſione in fauorem, aut ſub qualibet conditione coram Papa renunciare. 44

Prælatus Papa inferior conditionales renunciationes tanquam ſimoniacas admittere non poteſt, contra citatos. 45

Epiſcopus, in cuius renunciatione conditionalis facta fuit, non poteſt reiecta conditione renunciationem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi ſuæ poteſtatis ordinariæ conferre. 46

Renunciatio facta coram Epiſcopo, & cæteris ordinarijs Collatoribus ſub conditione retinendæ penſionis, aut alterius rei temporalis, eſt ſimoniaca. 2.271.49

Renunciatio conditionalis in fauorem certæ perſonæ abſque vlla penſionis reſeruatione, an coram Ordinario fieri poſſit. 2.272.52,53,54,55

Renunciatio coram Ordinario ſimpliciter facta ea intentione, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, non inducit ſimoniam, quamuis eidem beneficium collatum ſit. 2.274.58.

Renuncianti in vtroque foro licitum eſt poſt renunciationem liberè & purè factam procurare, & humiliter poſtulare, vt beneficium illud certæ perſonæ conferatur. 62

Renunciatio ſimpliciter facta ea mente, & ſpe, vt certæ perſonæ conferatur, an ſit cenſenda ſimoniaca, & an liceat renuncianti id procurare, & ab Ordinario petere attentis Conſtitutionibus Pij V. 65

Renuntians amittit omne ius, quod in beneficio habet per puram & ſimplicem renunciationem à quocunque legitimo ſuperiore acceptatam, & tanquam vacans poteſt à quolibet conferri. 66

Renuntians an amittat etiam poſſeſſionem per ſimplicem beneficij renunciationem à Superiore admiſſam? 67. & ſeqq.

Renuntians ad fauorem certæ perſonæ, conditionaliter reſignat, dummodo, ſcilicet, dictæ perſonæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec reſignatio ſit effectum ſortita, ius, & poſſeſſionem non amittit. 74

Renunciatio non probatur effectuata, nec ius abdicatur à reſignante, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium reſignatario acquiſitum. 75

Renunciatio eſt nulla, in qua non fuit facta mentio, quòd reſignans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij reſignati. 2.276.77

Renuntians, ſi reſeruata penſione reſignauerit, & penſio non reſeruetur, vel ex aliqua cauſa annullari contingat, nulla erit talis reſignatio, & ius à reſignante abdicatum non cenſetur. 79

Renuncians non ſolum titulum, ſed etiam poſſeſſionem retinet, quandiu conditio adimpleta, & beneficium reſignatario quæſitum non fuerit. 2.277.85

Criminoſus ad renunciandum admittitur, ſi propter crimen admiſſum non ſuit priuatus. 2.278.93

Irregularis poteſt facilè renunciare. 94

Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minùs legitima cauſa, non eſt audiendus. 2.279.97

Renunciationis factæ in manibus Ordinarij reiectio, vel admiſſio, quando, & intra quod tempus debeat ab ipſo Ordinario fieri, & à prouiſo publicari? 2.280 113.

Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & pure, ſine aliqua pactione, aut conditione, *&c.* 2.281.115

Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum, nulla eſt, & inualida. 116

Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non poteſt. 118

Renunciare omninò compellitur, quia renunciandi facultatem cum inſtantia petiit. 119

Beneficia omnia, quantumuis minima, renuntiari poſſunt. 125

Beneficiis renuntiari poteſt, etiamſi reſignans ſenex ſit. 126

Beneficio

Beneficio ſuo renunciare quis poteſt, non ſolùm per ſe ipſum, verùm etiam per procuratorem Clericum, vel laicum. a.282.121
Beneficium, in quo alij fuit reſeruatus egreſſus, non poteſt renunciari. a.284.146
Beneficia litigioſa renunciari non poſſunt. 147
Beneficiarius poſt ſimplicem, & puram beneficij renunciationem à ſuperiore admiſſam, an, & quando poſſeſſionem vlteriùs retinere valeat. 149
Renuncians poſt admiſſam renunciationem beneficij, an, & quando poſſit beneficij fructus percipere. a.285. 150
Renuncians poſt admiſſam renunciationem, penſionem ſuper beneficio impoſitam, & cætera illius onera ampliùs ſoluere non tenetur. 151
Renuncians poſt renunciationem admiſſam Horas canonicas recitare non tenetur, niſi ad eas recitandas ratione ſacri Ordinis, aut aliunde obligetur. 152
Renuncians poſt renuntiationem admiſſam ad reſidentiam ampliùs non tenetur. 154
Tractus de renunciando certo modo beneficio non eſt prohibitus, ſed pactio firma eſt prohibita. a.287. 163
Rei criminis, vide *Immunitas*.
Res, & bona aſſumentia militiam ſæcularem mutant ſtatum, & forum. 1.421.111
Res de facili reuertitur ad ſuam naturam. 1.443.20
Res non priuilegiata, quando peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata. a.195.11
Dominium rei dotalis ſicut illius poſſeſſio per matrimonium in maritum tranſit. a.215.224

Res Eccleſiaſtica in genere.

Species quot reperiantur rerum omnium Eccleſiaſticarum. a.109.2
Res Eccleſiaſticæ mobiles corporales quæ ſint? 3
Res Eccleſiaſticæ immobiles corporales, & incorporales quæ ſint? 4
Res Eccleſiæ ex quibus cauſis pignori dari poſſint? a.113. 43
Res Eccleſiæ quando in emphyteuſim concedi poſſint? a.436.20
Contractus emphyteuticus de rebus Eccleſiæ, vt validè fiat, quæ requirantur. 22
Res eccleſiaſtica quando poſſit perpetuò in emphyteuſim dari. 4.437.23
Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in tertiam, vel quartam generationem? 24
Vide *Bona Eccleſiæ*.
Rerum Eccleſiaſticarum alienatio, vide *Alienatio*.
Res ſacræ in vſus profanos conuerti non debent, nec ad alios vſus, quàm quibus dedicata ſunt transferri. a.114.45
Reſcripta Principis interpretantur vt nemini iniuriam faciant, quia præſumitur quòd eius intentio ſit vt ſemper ius alterius ſit ſaluum. 1.44.111
Reſcripta Motu proprio conceſſa nihil operantur in præiudicium tertij. 1.45.112
Reſcriptum particulare neceſſarium erat de iure Canonico, vt poſſet procedi per edictum conſtito de non tuto acceſſu. 1.459.127
Reſeruationes particulares ad fauorem certarum perſonarum ſunt odioſæ, illæ verò quæ per viam legis generalis, vbi principalis intentio Papæ eſt, vt prouidere valeat pauperibus clericis, & perſonis benemeritis Roman. Curiam ſequentibus, iudicantur fauorabiles. 1.293.54
Reſeruationis ad effectum quæ eſt odioſa vel auferens Ordinariam facultatem conferendi, familiaritas ſtrictè interpretatur, ſecus in aliis caſibus, præſertim cum agitur de fauore Eccleſiæ. 1.471.36
Reſeruationes quando inceperint, & à quibus innouatæ, auctæ, & declaratæ fuerint. a.227.37
Reſeruatio eſt, alicuius beneficij eccleſiaſtici vacaturi per habentem poteſtatem ad ſe facta aduocatio. 38
Reſeruatio alia generalis, alia ſpecialis, & quæ ſit? 39
Reſeruatio, ſiue generalis, ſiue ſpecialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum. a.228.40
Reſeruationis effectus eſt, vt Ordinarij collatio, facta de beneficio reſeruato, nihil præſtet, nec quidem titulum coloratum. 41
Reſeruationes ceſſant in Gallia, & Germania. 42
Reſeruatio beneficiorum, vide *Beneficium*.
Reſignatarius à quo tempore diuinum Officium recitare tenetur? a.285.153
Reſignatarius poteſt pœnitere, donec in libris Cameræ conſenſus fuerit extenſus, non tamen attento hodierno ſtylo, ſecundùm quem primùm extenditur conſenſus, quàm ſignetur ſupplicatio. a.267.24
Reſignationes vtplurimum admittuntur, & conceduntur ad vota reſignantium, & habent tacitam conditionem vt pacta ſeruentur. 1.443.24
Reſignatione nulla, vel ſubreptitia exiſtente non poteſt ius à reſignante abdicari, & reſignatario acquiri. 1.444.40
Reſignationem approbans intelligitur eam approbare cum omnibus eius qualitatibus. 1.456.101
Conſenſus duplicatus requiritur in reſignationibus in Curia Romana celebrandis. a.266.22
Procurator reſignantis poteſt poſt eius obitum, aut reuocationem ſibi intimatam compelli per reſignatarium ad poſteriorem conſenſum præſtandum. 23
Superioris admiſſio, & acceptatio neceſſaria eſt in renunciatione beneficij, ac ſola partis dimiſſio ſufficit in cedente. a.267.25
Reſignatio dum tractatur, optima præſeruatiua eſt, omnia gerere ea intentione, ſi S.D.N. placuerit. a.274.62
Reſignationes omnes beneficiorum etiam ſimplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permiſit tamen in certis caſibus, &c. 62
Reſignans beneficium de ſuo iurepatronatus poteſt præſentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inſtituere non obſtante Conſtitutione Pij V. 64
Reſignans conditionaliter non amittit titulum, nec vllum ius abs ſe abdicare cenſetur. a.275.71
Reſignans in fauorem certæ perſonæ à ſe ſui beneficij ius abdicare non intendit, niſi beneficium reſignatario acquiratur, in cuius fauorem ceſſio, ſeu reſignatio facta fuit. a.276.73
Conditionibus non ſeruatis ius non abdicatur à reſignante. 80
Procurator ad reſignandum ſub certo modo, & forma conſtitutus, mandati formam tranſgredi non poteſt, niſi reſignantis conditionem meliorem fecerit. a.277.86
Procurator poteſt tranſgredi formam mandati in his, quæ nunquam, aut ſaltem difficillimè concedi ſolent. 87
Procuratorem ad reſignandum ſub certa forma, & conditionibus conſtituens, procurator autem mandati formam non obſeruans, an huiuſmodi reſignatio ſuſtineri poſſit, ſi reſignans poſtea talem reſignationem tacitè, aut expreſsè ratam habuerit? 88
Renunciatio ex quibus cauſis fieri poſſit? a.278.89
Debilis quis dicatur ad effectum, vt poſſit Eccleſiam ſuam renunciando dimittere? 90
Cauſæ, propter quas Epiſcopi ſimplices beneficiorum reſignationes recipere, & admittere poſſunt, referuntur. a.279.98
Infirmitas eſt cauſa legitima ad reſignandum beneficium. 102
Corpore impeditus ad reſignandum beneficium coram Ordinario admittitur, ſi impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur. 102
Corpore vitiatus ad reſignandum coram Ordinario admittitur. 103
Crimina committentes faciliùs ad reſignanda beneficia admittuntur. 104
Cenſuris eccleſiaſticis irretiti ad reſignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur. 105
Eccleſiæ, vel beneficio non potentes, aut non debentes inſeruire ad reſignanda ſua beneficia coram Ordinariis admittuntur. a.280.106
Beneficium aliud, aut plura retinens faciliùs ad reſignandum coram Ordinario admittitur. 107
Beneficia coram Ordinario reſignare admittitur Religionem ingreſſurus, vel matrimonium contracturus, ſi ſtatim re ipſa id exequatur. 109
Beneficia coram Ordinario reſignare admittuntur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri. 110
Beneficium, ad cuius titulum quis promotus fuit, ſi quis reſignare velit, id efficere non poteſt, niſi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus. 11
Ordinarij admittentes beneficiorum reſignationes ex cauſis permiſſis, non debent illa conferre ſuis, aut admittentium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus, &c. 112

Beneficij,

Index Rerum,

Reſignatio beneficij vt validè fieri poſſit, quæ requirantur? 2.281.114

Reſignationes reciprocæ inter illegitimos filios Clericorum, & ipſos parentes, nullius ſunt momenti. 120

Præſens in Curia perſonaliter tenetur conſenſum reſignationi præſtare. 122

Cardinales quando reſignant, præſtant conſenſum per ſchedulam, quam mittunt Notariis, vel ipſi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum conſenſum. 123

Beneficia quæ ſint, in quorum reſignationibus requiruntur etiam aliorum præter reſignantes conſenſus, referuntur. 124

Infirmis etiam mori vicinis iure communi attento licitum eſt beneficia reſignare. 127

Regula Cancellariæ de infirmis reſignantibus, refertur. 128

Minor 25. annorum, maior tamen 14 beneficium abſque curatoris auctoritate reſignare poteſt. 2.283.134

Beneficia Apoſtolicæ Sedi reſeruata poſſunt non ſolum coram Papa, ſed etiam coram Ordinariis reſignari. 135

Epiſcopus reſignationes beneficiorum Sedi Apoſt. reſeruatorum recipere, non autem illa conferre poteſt. 136

Beneficij reſeruati ex renunciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à reſignante abdicatum? 137

Epiſcopus poteſt recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre. 138

Beneficium ſimpliciter, aut in fauorem quis reſignare non poteſt, in quo reſignans tempore reſignationis nullum ius omnino habebat. 139

Reſignatio, ſeu permutatio beneficij ſpreto patrono facta, non eſt ipſo iure nulla, ſed venit annullanda. 2.284.143

Beneficia electiua ſine conſenſu eligentium reſignari non poſſunt. 145

Beneficium vacat per reſignationem à Superiore admiſſam. 148

Commendarum, & iuriſpatronatus reſignationes comprehendit Conſtitutio Gregorij XIII. de publicandis. 2.290.190

Reſtituere in integrum aduersùs ſententiam Epiſcopi non poteſt Archiepiſcopus. 1.107.68

Rex Hiſpaniæ, & cæteri Catholicæ Reip. ſupremæ Principes ſunt protectores decretorum S. Concilij Trid. 2.85.57

Carolus V. Imper. non ſolùm Hiſpaniæ, vbi regnabat, ſed Germaniæ vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trid. curauit. 58

Philippus II. Regia mandata expediuit vt in vniuerſo Regno ſeruarentur decreta Concilij Trid. & Concilia Prouincialia conueniri curauit. 59

Rex Hiſpaniarum appellatur Concilij Trid. defenſor, & tutor. 60

Roma multis laudibus digna ob illuſtre Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli martyrium, & has inſignes Eccleſiæ columnas. 1.8.34

S

Sacellarius vocatur à paruo ſacco, quem ferebat ſecum. 1.195.2

Sacerdotes Leuitici generis, figuram & typum Cardinalium tenuiſſe probatur, & Cardinales Sacerdotum illorum hodie typum gerunt. 1.57.2

Sacerdos alienigena ſi per longum tempus in loco celebrauerat, & eius vita, & mores ſunt notorij, non eſt cogendus oſtendere commendatitias ſui Ordinarij litteras. 1.166.31

Sacerdos Chriſti, Regum, & Principum, ac omnium Fidelium pattes, & magiſtri cenſentur. 2.285.6

Sacerdos dicitur, quaſi ſacrum dans. 2.354.2

Sacerdotis nomen in Sacris Canonibus non ſolùm inferiores Prælatos, ſed etiam Epiſcopos comprehendit. 3

Sacerdotum gradus fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis. 7

Sacerdotalis Ordo eſt verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum. 8

Sacerdotes ſoli poſſunt validè Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere. 2.356.25

Sacerdos ſi in ſolo charactere confiſus Sacramenta adminiſtrat rata habebuntur, & validè præter Pœnitentiæ, & Matrimonij Sacramenta. 2.358.46

Sacerdos celebrans non in determinata Eccleſia, vel Altari, minimè ſatisfacit. 2.416.52

Sacramenta, quæ ex ſola poteſtate Ordinis conferuntur, non poſſunt miniſtrari ab vllo, qui Ordinem ad illa requiſitum non habeat, nec Papa poteſt Epiſcopo prohibere ne dines validè conferat. 1.118.26

Sacramenta recipere poteſt in maiori Eccleſia quilibet de Diœceſi. 1.169.70

Sacramentorum diſpenſatio eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet, excepto caſu neceſſitatis extremæ. 1.358.44

Vide *Epiſcopus*, *Conſecratio*.

Sacrare nihil aliud eſt quam Deo dicare, & eodem modo rem ſacram efficere. 2.115.2

Sacrarium eſt Sacrorum cuſtodia. 2.3.13

Sacrilegium in quas ſpecies, & modos diſtinguatur. 2.18.35

Vide *Immunitas*.

Sacriſta, ſeu Theſaurarius minori quæ hodiè competant. 2.297.11

Sacriſta vocatur etiam Oſtiarius cum ei cura committitur ſacrorum vaſorum, & Theſauri Eccleſiæ. 2.372.29

Sacriſtæ ad Officium quæ ſpectent? 30

Sacriſtia monaſteriorum, an comprehendatur ſub monaſterij nomine? 1.618.34

Sacrum differt à ſancto, & Religioſo, quia omne ſacrum eſt ſanctum, & Religioſum, non è conuerſo. 2.115.9

Sacrum largè dicitur in iure Eccleſiaſtico quidquid eſt ſanctum, vel religioſum. 10

Sæculares prohibentur erigere excelſas domos, & ædificia prope monaſteria Monachorum, vel Monialium. 2.101.79

Sanctuarium dicitur abditiſſimus Templi locus, vbi Sancta ponuntur, ac ſeruantur. 2.3.12

Satellites in executionibus peragendis pignora debito rerum æquiualentia auferre debent. 1.169.77

Scholaſticum, id eſt, obtinentem Scholaſtriam inſtituendi formam præſcribit *Concil. Trid ſeſſ 23. de reformat cap. 18. verſ deinde.* 1.299.2

Scholaſticorum obiurgatio qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa. 2.17.24

Scholaſtria neceſſariò conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel iure Canonico, dummodo ſit in aliqua Vniuerſitate approbata graduatus. 1.300.3

Scientias tam liberales, vel ſæculares, quàm etiam Eccleſiaſticas vt ſubditi ſui diſcant prouidere debet Epiſcopus. 1.195.43

Scrutatores debent de eſſentia conſtantium electorum vota diligenter exquirere. 1.251.195

Scrutatores quomodo ſcrutentur? 196

Scrutinium eſt inquiſitio votorum eligentium, quid autem in eo concurrere debeat. 1.17.86

Scrutinio faciendo præſunt tres Cardinales de quolibet ordine eligendi, & quomodo votare debeant. 1.18.87, 88

Acceſſus fieri poteſt etiam durante ſcrutinio, & quantumcunque publicato. 89

Sedem Apoſtolicæ poteſtatis Petrus Antiochæ primitus erexit, Iacobo Apoſtolo Hieroſolymitanæ Eccleſiæ primitùs ordinato. 1.7.30

Romæ iubente Domino ſuam Sedem tranſtulit S. Petrus. 31

Romæ Sedes Apoſtolica ex neceſſitate diuini præcepti reſidere debet, & non poteſt contra Domini iuſſum aliò transferri, niſi propter rebellionem populi, vel incurſum hoſtium. 1.8.32

Sedes Apoſtolica ſi vacat tempore, quo generale Concilium legitimè fuerit congregatum, non ad ipſum Concilium, ſed ad ſolos Cardinales pertinet electio Pontificis. 1.122.57

Sedes quando dicatur vacare vbi Epiſcopus tranſfertur ad aliam Eccleſiam. 1.313.30

Seminarium Clericorum inſtituendum, vt in eo Grammatices, cantus, computi Eccleſiaſtici, aliarúmque bonarum artium diſciplinam diſcant. 1.195.49

Senectus, quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, ſummi Pont. arbitrio relinquitur.

Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio conſiderata perſonarum qualitate propter complexionum diuerſitatem. 2.179.100

Sententiam ſanguinis ferre nullatenus poſſunt Clerici. 1.318.110

Sententia

Sententia lata contra primatum non retractatur prætextu inſtrumentorum noniter repertorum. a.107.50
Vide *Eccleſia*.

Sepulturæ, & funera.

Sepultura tripliciter ſumi poteſt. a.68.2
Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multùm commendandum. 3.4
Cadauera intra vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum. 269.5
Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus. 269.7
Sepeliri in Eccleſia quibuſcumque ſiue Clericis, ſiue laicis licitum eſt. 8
Sepulturæ ius concedere ſpectat ad Epiſcopum. 9
Sepeliendus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub bradellis. 10
Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari poſſit. 11
Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad vſum, & prohibere ne abſque eius aſſenſu quis in eo ſepeliri nequeat. a.70 12
Sepeliendi ius quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadauerum illatione, nec ex iurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia. 13
Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & ius ſepeliendi. 14
Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione litterarum. 15
Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro iure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit. 16
Sepulchri hæreditarij vſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti. 17
Gabella non ſoluitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignioris loci. 18
Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à iure. a. 71. 19
Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali. 20
Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri. 21
Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa reſeruata ipſi Parocho quarta funerali. 22
Curatus requiſitus, vt interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interuentu, & licentia tradi ſepulturæ. 23
Electionem ſepulturæ poteſt quis reuocare vſque ad finem vitæ. 24
Religioſi, & ſeculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem etiam non ſequuto effectu. 25,26
Parochus violenter rapiens, ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam. a.72. 27
Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat, ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Maiorum. 28
Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri. 29
Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant. 30
Sepultura non electa vbi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt, in qua Maiores ſui ſepeliri conſueuerunt ſoluta quarta Parochiali. a.73.31
Maiores dicuntur Pater, auus, & alij ſuperiores. 32
Sepeliendus eſt quis in Parochia vbi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Maiores ſui ſepulturam non habebant. 33
Sepulturæ ius pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. a.74.34
Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali. 35
Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, remiſſiuè. 36
Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora? 37
Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie. 38
Sepulturæ ius quibus caſibus ammittatur? 39
Sepultura Eccleſiaſtica carent
Excommunicati notorij, & denunciati, 40
Interdicti notorij, & denunciati, 41
Vſurarij publici, & manifeſti, 42
Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici. 43
Raptores manifeſti, 44
Decedentes in torneamentis, vel in duello, 45
Qui ſemel in anno Confeſſus non eſt, a.75.46
Religioſus vtriuſque ſexus proprietarius, 47
Peccator notorius decedens in peccato mort. 48
Occidentes ſe ipſos ex induſtria, 49
Decimas Eccleſiæ non reſtituentes, 50
Patricida, 51
Blaſphemantes Deum publicè, 52
Clericus notoriè concubinarius. 53
Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura priuaretur. 54
Parochi non debent propter ius ſepulturæ minimè ſolutum cadauer exhumatum retinere. 55
Sepultura conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter. 56
Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando conuocare, & ſubminiſtrare poſſunt. a.76. 57
Parochus deſtinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando conuocare poteſt, & non alios. 58
Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus ſi nullos ipſi hæredes deſtinauerint. 59
Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes. 60
Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur. 61
Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumuis ad ſepeliendum cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri iubeantur. 62
Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti. 63
Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſiam ex quibus cadauera amouentur. 64
Regulares caſu quo cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent. 65
Parocho proprio irrequiſito cadauera lauari non poſſunt. 66
Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud quas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho. a.77.67
Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis. 68
Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint? 69
Defunctorum cadauera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt. 70
Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget. 71.
Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus ſi in ea deponatur defunctus, vt inde transferatur ad Eccleſiam Regularium in qua elegit ſepulturam. 72
Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Eccleſiis eiuſdem Ordinis ſepeliendi ſint? 73
Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus. 74
Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus vſque ad ianuam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus. 75
Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis. 76

Index Rerum,

Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi vales. 77
Crux verò illius Eccleſiæ ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus. 78
Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus. 2.78.79
Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt. 80
Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaueribus Officium defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve Preces recitare non poteſt. 81
Officium in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine. 82
Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium. 83
Pauperum cadauera gratis ſepeliri debent. 84
S. Sepulchri Militaris Ordo cur ita dictus, à quo inſtitutus, & quando incepetit? 5.547.75
Sequeſtratione voluntaria tranſit poſſeſſio in ſequeſtrum, ſecus in neceſſaria. 2.217.234
Sequeſtrum ex quibus concedatur? 1.454.71
Seruientes Legato, vel Nuntio percipiunt in abſentia fructus beneficij, quia dicuntur ſeruire Papæ, & Eccleſiæ vniuerſali. 1.479.97
Seruita, & illi montis Senarij, à quo inſtituti, & quando inceperint. 2.550.135
Seruus, & filiusfam. ſeu quiuis alius exiſtens in poteſtate alterius, poteſt ab Epiſcopo abſolui, quamuis percuſſio ſit enormis, dummodo dominus graue damnum inde patiatur ex ſerui abſentia abſque ſua culpa. 1.391.97
Vide Eccleſia.
Signaturam Gratiæ & Iuſtitiæ inſtituerunt Romani Pont. conſulentes indemnitati litigantium. 5.177.1
Signaturæ ſupplicationis ſtabitur ad probandam impetrationem, & præcedentem veram vacationem. 2.249.207
Rota procedit ad diſputationem dubiorum cum ſola ſupplicatione abſque litteris. 208
Vide Referendarius.
Silentium, vide Eccleſia.
Simoniam committit dignus offerendo in concurſu beneficiorum pecuniam digniori vt deſiſtat ab oppoſitione. 1.260.265
Simonia ſi commiſſa fuerit in confirmatione, vel collatione, ob quam ea irrita exiſtat, non ideo etiam irrita erit electio. 266
Vide Immunitas.
τὸ Singulariter, quid ſignificet. 2.249.175
Siſa Hiſp. gabellæ genus. 5.486.12
Societati Ieſu adſcripti poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, vere & propriè ſunt Religioſi. 1.568.191
Religioſi Societatis etiam poſt tria vota ſimplicia retinent bona ſua & beneficia. 192
Formati Religioſi in Societate Ieſu qui dicantur? 193
Profeſſi in Societate Ieſu qui ſint. 194
Religioſi Societatis Ieſu quibus priuilegiis potiantur? 1.569.195
Societas Ieſu quas prouincias, & Domos habeat? 196, 197
Societas Ieſu, & Domus profeſſorum ſunt capaces acquiſitionis ſtabilium ad effectum illa vendendi, & ex eorum pretio propriis neceſſitatibus prouidendi. 1.613.87
Socius regularis poteſt in recitando officio cum Epiſcopo itidem regulari ſe conformare. 1.644.239
Sodomita, vide Immunitas.
Solemnitates Camerales & omnia, quæ in foro Auditoris Cameræ obſeruantur, tenetur contrahens coram eo ſeruare. 1.456.95
Soluere, vel reſpondere permittens in certo loco poteſt in eo conueniri, licèt ibi non reperiatur. 1.454.78
τὸ Solus Epiſcopus cognoſcat, intelliguntur reſpectu moleſtantis, non autem reſpectu Capituli connexi Epiſcopo. 2.306.4
τὸ Solus Epiſcopus poſſit degradare, non concludit Capitulum concurrere in degradatione, ſed alios Epiſcopos. 5
Sortiarius, vide Immunitas.
Spectaculum, vide Eccleſia.
S. Spiritus in Saxia Ordo cur ſic dictus, & à quo inſtitutus? 2.547.113
Exempti ſunt à iuriſdictione omnium Ordinariorum Fratres ſancti Spiritus in Saxia, & gaudent omnibus priuilegiis monachorum Caſſinenſium. 114
Præceptoris hoſpitalis S. Spiritus iuriſdictioni ſubſunt illius Religioſi. 115
Spoliorum nomine quæ veniant. 2.356.62
Spolia in quibus partibus Sedis Apoſtol. ſibi vendicet. 63
Statutum à Capitulo conditum quod deſcendentes ex genere ſuſpecto non admittantur ad beneficia Eccleſiaſtica, eſt inualidum. 1.309.18
Requiſita quæ deſiderantur vt ſubſiſtant ſtatuta facta à Capitulo. ibid.
Statuta loci attendenda ſunt in quo celebrantur contractus, non vnde contrahentes originem ducunt. 5.455.90
Statuta contra Eccleſiaſticam libertatem fieri prohibentur. 2.46.192
Statuta quando dicantur fieri contra libertatem eccleſiaſticam. 193
Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet. 2.46.195
Statuta laicorum tangentia iura Eccleſiaſticorum, etiamſi per indirectum ipſa minuerent, dicuntur contra libertatem Eccleſiæ. 2.46.197
Statutum excludens Clericos, vel Monachos à ſucceſſione parentum, agnatorum, ſeu cognatorum non valet. 198
Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis, vel poſſit probari per teſtes, eſt contra libertatem eccleſiaſticam. 2.46.200
Statutum prohibens ingredientem monaſterium poſſe ſuccedere, eſt contra libertatem eccleſiaſticam. 201
Aquipendij ſtatutum volens quod aluus derelictus à flumine Paleæ ſit communitatis, non autem habentium prædia adiacentia, non habet locum vbi prædia adiacentia ſunt Eccleſiarum. 202
Statutum cauens ne certa bona immobilia à laicis poſſeſſa in Eccleſias alienentur, aut ab eis retineri poſſint, an valeat. 2.46.204. & ſeqq.
Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciunt. 2.47.209
Statutum prohibens Clericos forenſes admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitioſum, & contra Ius non tenet. 2.140.218
Statutum laicorum inducens nouam probationem, vel ſolemnitatem circa legata pia, & diſpoſita ad pias cauſas, non valet. 2.415.203
S. Stephani in Etruria Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando cœperit. 1.542.86
Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici. 2.113.38
Studium generale illud dicitur quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem. 1.196.52
Studentibus nonnulla priuilegia conceduntur. 53
Magiſtris atque Doctoribus in vniuerſitatibus ſtudiorum plura præcipiuntur. 54
Studium Medicinæ, & legum ciuilium ſacerdotibus, vel Curatis, & in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis, ſicut & Regularibus prohibetur ſub pœna excommunicationis. 1.422.136
Strigna inferens in Eccleſia, vide Immunitas.
Subdiaconus Græcè Hypodiaconus, quaſi ſubminiſtrans Diacono dicitur. 1.365.1
Subdiaconatus Ordo fuit à Chriſto Domino inſtitutus. 2.
Ætas ad ſubdiaconatum requiſita. 1.366.3
Subdiaconus Ordinem quis ſuſcipere non debet poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat. 4
Epiſcopus diſpenſare non poteſt vt quis promoueatur vna die ad vltimum minorum cum ſubdiaconatu, niſi vigeret in contrarium conſuetudo ante Concil. Trident. 5
Materia propria ordinationi Subdiaconi eſt traditio Calicis vacui cum patena ſuperpoſita. 6
Calix conſecratus non eſt neceſſarius pro materia ordinationis Subdiaconi. 7
Contractus Calicis non requiritur ad ſubſtantiam ordinationis Subdiaconatus. 8
Reſpondetur argumento Vigueri; exiſtimantis libri Epiſtolarum traditionem eſſe materiam ordinationis Subdiaconatus. 9
Subdiaconatus forma ſunt verba Epiſcopi, quibus traditum Subdiaconis miniſterium indicat. 2.367.10

Manus

Digitized by Google

Manus impoſitio non eſt neceſſaria in ordinandis Subdiaconis, modo illam habeat. 11

Subdiaconatus in primitiua Eccleſia Ordo ſacer non reputabatur. 12

Subdiaconis olim ingreſſus in Sacrarium, & contactus vaſorum Dominicorum non permittebatur. 13

Sed contrarium verius. 15

Subdiaconatus Ordo votum continentiæ olim annexum non habuit. 17

Subdiaconi olim vti potuerunt matrimonio ante Ordines contracto. 18

Subdiaconatus ſuccedentibus temporibus Ordo ſacer reputari cœpit, & conſuetudo vtendi matrimonio ante hunc Ordinem contracta reuocata fuit. 1.368.22

Subdiaconatus quo tempore incœpiſſet inter ſacros Ordines numerari? 23

Papa diſpenſare poteſt cum Subdiacono, Diacono, Preſbytero, vel Epiſcopo vt matrimonium contrahat. 28

Subdiaconorum Officium quid ſit? 29

Subdiaconus eatenus dicitur diuinis Sacramentis inſeruire, quatenus ſacra vaſa, lintea, panem, & vinum ad venerabile Euchariſtiæ Sacramentum præparat. 1.369.30

Epiſtolam legit Subdiaconus ſolemniter ex præcepto Eccleſiæ, ſed non ex vi Ordinis. 31

Subdiaconi canendo Epiſtolam, & Diaconi Euangelium ſolemniter in peccato mortali, an peccent mortaliter? 34

Vide *Diaconus.*

Subditi præſcribere non poſſunt, vt ſubſidium præſtare non debeant. 2.346.56

Succentoris officium eſt abſente Cantore, ſiue Præcentore incipere cantum in Choro, Antiphonas, & Pſalmos inchoare. 1.298.11

Succeſſio.

Pactum de futura ſucceſſione alienæ hæreditate prohibetur. 2.236.123

Monaſterium in Regno non ſuccedit. 2.440.1

Monaſterium in Ducatu, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus non ſuccedit. 2

Monaſterium in primogeniis etiam vaſallos, & iuriſdictionem habentibus ſuccedere poteſt. 2.441.3

Monaſteria bonorum incapacia in maioratu ſuccedere non poſſunt. 4

Monaſterium bonorum capax ſuccedit in maioratu, etiamſi illi annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, niſi expreſsè per inſtitutorem repellatur. 5

Maioratus inſtitutor poteſt, quem vellet, à ſui maioratus ſucceſſione omninò repellere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere. 6

Maioratus inſtitutor quomodo tacitè Monaſteria repellere poteſt. 7

Monaſterium non excludit ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente teſtatoris deductas apparuerit, voluiſſe inſtituentem Monaſterium repellere. 2.441.8

Clericus in emphyteuſi, Capella, Maioratu, Ducatu, atque etiam in Regno ſuccedere poteſt, dummodo in inſtitutione non reperiatur excluſus. 2.443.14

Suffraganeus hodie nominatur qui in Epiſcopali Ordine conſtitutus ad Pontificalia exercenda coadiutor aſſumitur. 1.205.7

Suffragium, vide *Electio.*

Supellectilia, vide *Eccleſia.*

Superior Regularis ſi percuſſerit ſuum ſubditum; poteſt ſecundum priuilegia abſolui ab alio Sacerdote ſubdito ſuo electo ab ipſo in Confeſſorem. 1.391.91

Superior poteſt dare licentiam tranſlato ad modicum tempus ſtandi extra monaſteria cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones. 1.589.103

Licentiam acceptandi officium exequutoris teſtamenti poteſt quilibet ſuperior etiam immediatus conuentus concedere. 1.621.66

Superioris licentia ad acceptandum officium exequutoris monaſterij non ſufficit obtinere poſt illud ſuſceptum, ſed ad illud quoque acceptandum præſequitur. 67

Superioris licentia non requiritur quando religioſus exequutor eſſet teſtamenti quoad ſola legata pia, & etiam quando exequutio illa cedit in monaſterij vtilitatem. 1.622.68

Superior nullus poteſt concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem. 78

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam decreti *Concil. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 14. incurrunt pœnam priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis, &c. 1.629.18

Vide *Prælatus.*

Supplicatio ſola ſine litteris ſufficit, quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi proceſſionem. 2.248.205

Supplicationi ſine litteris creditur contra ſupplicantem. 206

Syluestrini à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.536.69

Syndicus in cauſis iudicialibus procurator eſt, qui ab vniuerſitate, ſeu Collegio eligitur. 2.671.3

Syndici officium quod ſit? 2.672.13

Monaſterium, ciuitas, vel alia vniuerſitas an & quando obligetur ex ſyndici contractu? 14

Synodaticum appellatur portio quædam Epiſcopo debita; quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præſtari conſueuit. 2.339.8

T

Tabellio, ſeu Notarius poteſt eſſe Clericus in cauſa hæreſis. 1.517.94

Tabellionis, ſeu Notarij munus coram Papa exercere poſſunt Clerici. 95

Tabellionatus officium in curia Romana exercere poſſunt Clerici. 96

Tabernæ dicuntur domus in quibus panes, vinum, & carnes coctæ venduntur. 1.514.73

Tabernas habere Clericis non licet. 74

vi *Talis,* eſt repetitiua certæ, & determinatæ qualitatis ſupra enunciatæ. 1.457.116

Taurorum agitationi intereſſe non debent Clerici in Sacris. 1.513.62

Templarij cur ita dicti, à quo inſtituti, & quando inceperint? 1.537.76

Templariorum religio damnata fuit à Clemente V. ſed an iuſtè, vel iniuſtè? 1.538.77

Templum Eccleſia nominatur ad cœli ſimilitudinem, quod Templum ab intuendo, ſeu conſpiciendo appellatur. 2.2.9

Tempus à iure, vel ab homine præfinitum, an currat ignoranti, & legitimè impedito. 2.413.38

Tertiarij à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.563.178

Teſtamenta, codicilli, & donationes cauſa mortis. 1.650.134

Teſtamenti ad valorem ſeptem teſtes requiruntur. 2.106.42

Teſtamentum, quo Eccleſia, vel alia pia cauſa eſt hæres inſtituta, valet cum duobus teſtibus, etiam in foro ſæculari. 43

Teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur, non valet: ſecùs, ſi inſtitutio fiat ad pias cauſas. 2.410.72

Captatoria voluntas in teſtamento, tanquam bonis moribus contraria improbatur; tamen fauore piæ cauſæ valet. 73

Teſtamentum nutu, & ſignis conditum nihil valet; ſecùs ad pias cauſas. 2.425.97

Teſtamentum, ſeu legatum ad pias cauſas, ſi fiat pro ſalute animæ, debet fauorabiliter ſuſtineri, nec de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum. 102

Teſtatio.

Religioſi etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt. 1.601.208

Religioſi etiam de Prælati cuiuſcunque ſummo Pontif. inferioris licentia teſtari non poſſunt. 209

Profeſſus ex Superioris licentia non poteſt codicillos facere aut donare cauſa mortis. 210

Religioſus factus Epiſcopus non poteſt teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis. 211

Nouitius liberè poteſt teſtamenta facere etiam nulla petita Superioris religionis licentia. 212

Profeſſus in quacunque religione poteſt accedente ſummi Pont. licentia teſtari. 1.603.213

Monachus Epiſcopus poteſt de licentia Papæ teſtari. 214

Papa vbi abſolutè conceſſerit Monacho licentiam teſtandi, id intelligitur ad vſus pios, non verò profanos. 215

Index Rerum,

Licentia, quam Papa concedit religioſo, vt teſtari poſſit, debet eſſe expreſſa, non opus eſt vt illa neceſſario præcedat 216 & ſeq.
Et ſemel conceſſa eſt perpetua dum ab alio Pont. non reuocatur. c18
Nec extinguitur primo actu. c19
Commendatarij, quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt liberè teſtari. 220
Clerici Ordinum militarium in clauſtris viuentes qualiter teſtari poſſint. 221
Eremitæ ſimplices teſtari poſſunt. 2c2
Clericus vt de fructibus beneficiorum ſuorum teſtari poſſit, an conſuetudine introduci poſſit? 2.317.67
Conſuetudine introduci poteſt, vt Clerici teſtentur ad piè de immobilibus, quæ alias intuitu Eccleſiæ comparârunt. 69
Conſuetudo valet, ſecundùm quam in aliquibus Hiſpaniæ locis mortuo beneficiario Epiſcopus de mobilibus, aut ſe mouentibus bonis ipſius beneficiarij elegit vnum. 2.318.70
Teſtator ſi exprimet, ſe non aliter legare, quàm ſub conditione, ne Epiſcopus canonicam portionem exiget, & Epiſcopus legatum acceptet, non poteſt vltra legatum aliquid ampliùs exigere. c.337.30
Teſtator ſi iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, poteſt executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere. 2.417.60
Vide *Executor*.
Teſtator, ſi velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chriſti, aut miſerabiles perſonas incertas, valida erit diſpoſitio huiuſmodi. 2.419.70
Teſtator ſi legauit Eccleſiæ S. Mariæ ſimpliciter, & plures eiuſdem nominis reperiantur, erit Parochiali Eccleſiæ præſtandum legatum, ſi altera ex Eccleſiis huius inuocationis ſit Parochialis: in dubio autem, quia hinc inde æquales vrgent coniecturæ eius nominis, pauperiori legatum præſtandum eſt c.413 91, 92
Teſtator ſi duas habuerit Eccleſias Parochiales, in quibus promiſcuè, & æqualiter recipit eccleſiaſtica Sacramenta, & legauerit Parochiali, vtrum huiuſmodi legatum ſuſtineatur? c 414 93
Teſtificari in cauſa ciuili ſæculari Clerici ſine permiſſione Epiſcopi prohibentur. 1.517.103
Clerici non admittentur ad teſtificandum contra laicum coram Iudice ſæculari ſine licentia Epiſcopi, & Superioris, niſi tempore peſtis. 104
Teſtes eſſe poſſunt Clerici ſine licentia ſuperiorum in contractibus, & vltimis voluntatibus. 1.518.107
Teſtes laicos ad ferendum teſtimonium veritatis pro curiæ Epiſcopalis informatione poteſt Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, & in ſubſidium citare. 108
Theodoſius Imp. 1.378.19
Theodoſius reuerenter Eccleſiæ præceptis obediens. 1. 436.197
S.*Theologia* Lectio & S.Scripturæ expoſitio in ſingulis Diœceſibus, maximè vbi Clerus numeroſus reperitur, haberi debet. 1.195.44
S.*Thereſia* Officium conceditur Carmelitano Ordini. 1. 530.18
Theſaurarius à theſauro Eccleſiæ cuſtodiendo appellatur. 1.296.1
Theſaurarius cimeliarcha Græco nomine dicitur, id eſt, rerum pretioſarum aſſeruator, ſeu cuſtos. 3
Theſaurarius olim nullam Dignitatem, aut beneficium, ſed tantùm Officium Eccleſiaſticum habebat. 4
Theſauraria ex conſuetudine, & omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium ſtatutis inter Dignitates referri cœpit. 5
Theſauraria ex quibus probetur Dignitas. 6
Theſaurario minori quæ hodie competant. 1.197.15
Titulus, & poſſeſſio non dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione 1 444.44
Toletanus Archiepiſcopus ex ſpeciali indulto Martini V. fruitur priuilegiis veteris quatuor Patriarchis conceſſis. 1 98.47
Tonſuram deferre nullus debet niſi eam prius ab Epiſcopo acceperit. 1.370 35
Prima Tonſura nemo eſt initiandus, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit ob congruitatem. 36
Tonſura capitis in modum coronæ à temporibus Apoſtolorum habuit initium. 1.507.5
Caput olim deſuper radebant, & tonſuram capitis in modum coronæ perpetuo deferebant, qui continentiæ votum aut in Clericatu, aut in Religione emittebant. 6
Tonſura Clericorum olim quomodo fiebat, & qualiter hodie fit? 7
Tonſuram relaxare interdicitur. 8
Tonſuram clericalem, ſeu capitis coronam qui Clerici deferre teneantur. c.508.14
Bigamis tonſuram, & habitum clericalem deferre ſub anathematis pœna interdicitur, niſi ex diſpenſatione Apoſt. ad ſacros Ordines promoueri, aut beneficium eccleſiaſticum conſequi mereantur. 15
Clerici coniugati niſi ſint bigami, tonſuram clericalem cum habitu deferre non prohibentur. 16
Clericus, qui non poteſt propter infirmitatem tonſuram deferre, nullas pœnas incurrit. c.509.34
Vide *Ordo*.
D. Torquatus Perottus intimus cubicularius, & maior Capellanus *S.D.N.Vrbani VIII.* laudatur. 1.300.4

Tranſactio.

Solemnitates eædem requiruntur in tranſactione ſuper re Eccleſiæ, aut minoris, quæ requiruntur in alienatione, niſi minor recipiet, licet aliquid det, vel faciat. a 438.40
Tranſactio de re Eccleſiæ, & minoris valet propter dubium litis euentum, etiam non probata Eccleſiæ vtilitate. a 439.42

Tranſitus à religione ad aliam.

Priuilegium non tranſeundi à ſua Religione ad aliam, non impedit quin religioſus tranſire poſſit zelo ſtrictioris vitæ ad ſtrictiorem religionem, poſt tamen petitam licet non obtentam à ſuo ſuperiore licentiam, niſi priuilegium inhibeat tranſitum abſque licentia Prælati obtenta. 1.584.52
Tranſitus à Ordine Mendicantium ad Ordines monachales licitus non eſt ſine expreſſa Papæ licentia, Carthuſia excepta. 52
Regulares Ordinis Mendicantium non poſſunt tranſire ad alium Ordinem præterquam ad Carthuſianos, inter quos poſtmodum mendicantes voce actiua, & paſſiua carent, & inhabiles exiſtunt perpetuo ad quæuis officia, & gradus religionis. 53
Religioſi ſanctiſſimæ Trinitatis non poſſunt ad alium quemcunque Mendicantium Ordinem ſe transferre, niſi. &c. 54
Religioſi Societatis Ieſu poſt emiſſa ſimplicia vota non poſſunt ex hoc Ordine ad alium ſe transferre præterquam ad Carthuſienſium Ordinem niſi de expreſſa eiuſdem ſocietatis Præpoſiti, aut Sedis Apoſt. licentia. 55
Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam, niſi, &c. 56
Tranſitus à diſcalceatis S. Auguſtini ad Fratres calceatos eiuſdem Ordinis, ſiue ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſt. licentia prohibetur. 1.585.60
Tranſitus reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum ad calceatos ſine licentia Sedis Apoſt. prohibetur. 61
Tranſitus vbi ſit ad ſtrictiorem Religionem. Prælatus inferior, & Conuentualis monaſterij, id eſt immediatus ipſius Conuentus licentiam præſtare poteſt. 62
Tranſire non licet ad laxiorem regulam ſine expreſſa Papæ permiſſione, nulla legitima cauſa exiſtente. 1.587.76
Papa non ſolet licentiam concedere tranſeundi ad laxiorem regulam niſi ex iuſtis & legitimis cauſis, quia ſi faceret ſine cauſa, non redderet Religioſum tutum in foro poli. 77
Prælatus Pontifice inferior poterit concedere licentiam tranſeundi ad laxiorem regulam exiſtente iuſta cauſa. 78
Cauſæ iuſtæ, & legitimæ tranſitus ad laxiorem religionem quæ ſint? 1.587.80
Tranſire licet ad æqualem regulam cum iuſta & legitima cauſa, ſeu conſenſu ſui Conuentus. 83

Tranſlatio de vna Eccleſia ad aliam.

Tranſlatio eſt alicuius perſonæ de vna in aliam Eccleſiam Canonicam tranſmutatio. 1.235.18
Tranſlatio de vna in aliam Eccleſiam fieri propria auctoritate

Digitized by Google

auctoritate non poteſt. 29
Epiſcoporum tranſlatio ſine Papæ auctoritate fieri non poteſt. 30
Epiſcopus ſi propria auctoritate de ſua in aliam Eccleſiam ſe transferat, ab vtraque deponitur. 31
Metropolitanus, aut Patriarcha ſi Epiſcopum ſine mandato Papæ transferret, à confirmatione Epiſcoporum eſſet ſuſpenſus. 32
Sacerdotes inferioris gradus conceſſione ſuorum Epiſcoporum poſſunt ad alias Eccleſias tranſmigrare. 33
Inuitus poteſt quis ex cauſa de vna Eccleſia ad aliam transferri. 34
Epiſcopus inuitè tranſlatus ad alium Epiſcopatum ſuadente iuſta & rationabili cauſa non poteſt ſecum aſportare libros, ornamenta & paramenta multa, & argentaria, ac ſimilia. 35
Fructus iam perceptos, & res mobiles non pretioſas, & fructibus primi Epiſcopatus acquiſitas poterit Epiſcopus tranſlatus de vno Epiſcopatu ad alium ſecum deferre. 36
Tranſlatus volens, de vna Eccleſia ad aliam, deſinit eſſe Epiſcopus prioris vbi primùm à Papa ab illius vinculo abſolutus eſt in Conſiſtorio, & ab eo tempore illa vacare cenſetur. 37
Tranſlatus ad aliam Eccleſiam nihil iuris retinet in priori, niſi hoſtium neceſſitate compulſus, fuerit ab Eccleſia ſua tranſlatus. 38
Tranſlatus ad laxiorem ſine iuſta cauſa dicitur indebitè tranſlatus. 1.587.81
Tranſlatus de vno ad alium Ordinem vt maneat filius poſterioris monaſterij ſiue religionis, & ſit Prælatus illius, debet de nouo ibidem profiteri. 1.588.87
Tranſlatus de vna religione ad aliam debet ſedere in capitulo iuxta tempus, in quo emiſit profeſſionem in priori monaſterio. 88
Tranſlatus de vna in aliam eiuſdem religionis prouinciam poſtquam iam incorporatus eſt, habere debet locum à tempore quo aſſumpſit habitum in prima prouincia. 89
Tranſlatus ad aliam religionem non tenetur ad vota ſpecialia in priori religione emiſſa. 90
Bona omnia per tranſitum factum ad aliam religionem ſtudio vitæ melioris penes primum monaſterium manent, & quicquid poſt ſecundam profeſſionem obuenerit, ſecundo monaſterio acquiritur. 91
Tranſlatus auctoritate Apoſt. à Religione incapaci ad capacem, non recuperat bona quæ ante profeſſionem obtinebat. 94
Tranſlati omnes legitimè ex quacunque religione ad Carthuſianos poſſunt in eadem Carthuſienſi religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum procuratores eſſe. 1.589.104
Trebellianica non eſt detrahenda de legatis ad pias cauſas. 2.425.84
Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur. 2.433.86

Tributum.

Clericus non tenetur tributa ſoluere antequam rer moneatur vt mercaturam non exerceat. 1.481.130
Res non dicitur tributaria niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio. 1.495.56
Clerici ſiue Religioſi in Braſilica regione, & India Orientali Eccleſiæ dilatoni nauantes poſſunt mittere ſuas merces in Luſitaniam vbi plus valet, vt ex eo retro neceſſaria illis mittantur, & ex nullis tenentur ſoluere tributum. 1.498.66
Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem. 2.403.13
Trinitatis fratres calceati & diſcalceati à quibus inſtituti, & quando inceperint? 1.565.186, 187
Tutelam, vel curam ſuſcipere niſi pietatis cauſa Clerici & Regulares non poſſunt. 1.318.113

V

V*Acatio* per obitum & remotionem datur in manualibus. 2.148.5
Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in quo differant? 2.227.36
Vacationis nullo modo expreſſo omnis vacandi modus continetur. 2.260.73
Vacationis appellatione venit omnis vacatio, ſeu vacandi caſus. 74
Si in ſupplicatione ſiat mentio de vacatione ſimpliciter, non expreſſo vacandi modo, comprehenditur omnis caſus vacandi. 75
Vacandi vno modo expreſſo, non venit alius. 76
Vacatio beneficiorum, vide *Beneficium*.
Valli umbroſa Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit? 1.533.48
Vallis Caulium à quo inſtituta, & quando inceperit. 1.536.68
Vallis fratres Scholariorum à quo inſtituti, & quando inceperint. 1.550.134
Vaſa ſacra, & linteamina ſacra quæ dicantur. 2.110.1
Vaſa omnia myſterij Vrbanus I. fecit aurea, vel argentea. 2.111.3
Vaſa omnia myſterij debent eſſe Epiſcopis conſecrata priuſquam ad ſacros vſus adhibeantur. 8
Epiſcopalis ordinis eſt vaſorum ſacrorum conſecratio, & ideo non poteſt fieri per ſimplicem Sacerdotem, niſi quibus Papa conceſſerit. 9
Abbates an poſſint vaſa conſecrare? 10
Vaſa ſacra ſi aurum amittant, & iterum deaurentur quoad illam ſuperficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Chriſti, egent noua conſecratione. 14
Vas ſacrum pollutum forte ſanguinis, vel ſeminis criminoſa effuſione præſertim notoria, eſt purgandum. 15
Vaſa conſecrata non poſſunt niſi à conſecratis viris contingi, vel quibus ex neceſſitate permittitur. 2.112.21
Vaſa ſacra, corporalia, ſacræ veſtes, atque Altaris pallæ munda, & nitida aſſeruari debent. 2.113.41
Pignori obligari non poſſunt vaſa ſacra, & paramenta Eccleſiaſtica, præſertim laicis, vel fœminis, niſi iuſtiſſima neceſſitate vrgente. 42
Vaſa aut veſtimenta ſacra, & Deo benedictione conſecrata, ſi integra abſque neceſſitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad vſus ſacros, non quatenus ſacra ſunt, ſed ratione materiæ, qua conſtant, ſacrilegium eſt, non ſimonia. 2.114.47
Vaſa ſacra licèt Eccleſia poſſit ex iuſtis cauſis vendere laicis, tamen prius confracta, & conflata eſſe debent. 48
Velamina Monialium ſex inueniuntur. 1.651.15
Venatio in dubio facta præſumitur cauſa recreationis. 2.515.80
Vendere rem ſuam nullus cogi poteſt. 2.104.20
Verba procemialia mentem, & intentionem diſponentis declarant, & cauſam finalem inducunt. 1.457.108
Verbis ſcurrilibus, aut iaculatoriis vel adulationibus, & prouiſionibus inſeruire aut vacare Clerici prohibentur. 1.514.78

Veſtimenta.

Clericis veſtimenta, aut calceamenta, niſi quæ Religionem deceat, habere non licet. 1.508.17
Veſtes holoſericas, aut pelles pretioſiores Clerici habere non debent. 18
Veſtes Clericorum ſint talares, id eſt longæ vſque ad talos. 19
Veſtes Clericis decentes illæ dicuntur, quæ à communi vſu, & conſuetudine prouinciæ in qua commorantur, reperiuntur admiſſæ. 20
Honeſtas in veſtium colore requiritur in Clericis. 21
Peccatum erit in veſtitu nimio cultu vti. 1.508.26
Clerici nec fulgidis nec ſordidis veſtibus ſe ornare debent. 27
Clerici non tenentur duas veſtes longas deferre, quia ſufficit vt pallium perueniat ad talos, toga verò tegat genua. 1.509.30
Veſtis ſuperior requiritur clericalis, itaut cooperiat interiorem, quamuis laicalem. 31
Clerico itinerarti, vel peregrinanti licet veſtes breuiores habere. 37
Veſtimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fiat mentio. 2.112.26
Veſtes ſacræ, & alia ornamenta Eccleſiæ non prohibentur fieri ex materia profana. 2.113.33
Veſtibus ſacris non poteſt vti præterquam in Eccleſia, & ad diuinum cultum, ad quem inſtitutæ fuerunt. 34
Vſus ſacrarum veſtium quando permiſſus, & quando prohibitus? 35
Vide *Habitus*.

Index Rerum,

Vicaria.

Erectio ad Vacaria ad nutum in perpetuum per Epiſcopum facta ea facultate ſibi conceſſa per *Concil. Trid. ſeſſ 7. cap. 7. de reform* non alterat vnionem iam factam quoad exercitium curæ. 1.141.13

Vicarius Vrbis vnus eſt ex Cardinalibus, quem Papa tanquam Vrbis Epiſcopus populo, & Diœceſi ſuæ Vicarium dat. 180.99

De Vicario Epiſcopi.

Vicarius propriè eſt qui vices alterius gerit in iuriſdictione, & iudicio. 1.205.3

Vicariorum in Iure Eccleſiaſtico quatuor ſunt ſpecies. 8

Vicarij perpetui Parochialum Eccleſiarum ſunt illi, qui in Eccleſiis quibuſdam Parochialibus, in quibus directi Rectores perpetuò animarum curam exercere non poſſunt, Vicarij conſtituuntur. 9

Vicarij temporales non perpetui ſunt coadiuuantes in cura ad voluntatem, & libitum ipſius Rectoris. 10

Vicarij quidam ſunt, qui ad omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, à Prælatis conſtituuntur, vt ſunt Vicarij Epiſcoporum. 11

Vicarius Officialis, & Epiſcopi, an & in quo differant? 12

Vicarius, vel Officialis Epiſcopi eligitur ab ipſo Epiſcopo, ſine conſenſu Capituli: Sede autem vacante eligitur à Capitulo, vel confirmatur electus. 13

Vicarius Epiſcopi debet eligi qui Doctor ſaltem in Iure Canonico vel Licentiatus exiſtat, Sacerdos, vel ſaltem Clericus primæ Tonſuræ, non coniugatus, nec bigamus, niſi prius ſolutus fuerit ab impedimento bigamiæ. 14

Monachus, vel Religioſus poteſt ab Epiſcopo cum conſenſu Abbatis, vel ſuperioris Vicarius creari. 15

Epiſcopus non tenetur ſibi Vicarium conſtituere. 16

Vicarius Epiſcopi eſt Iudex Ordinarius. 1.206.17

Epiſcopi & Vicarij ſui generalis idem eſt Tribunal. 18

Vicarij generalis auctoritas partim à Iure communi, partim à commiſſione Epiſcopi pendet. 19

Beneficia conferre non poteſt Vicarius, niſi ad hoc ſpeciale mandatum obtineat, & multa alia referuntur quæ non poteſt efficere. 20

Dimiſſorias litteras Vicarius generalis Clericis dare non poteſt, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, ſine ſpeciali eius conceſſione, niſi illo in remotis agente. 1.207.21

Inquirere, corrigere, aut punire aliquorum exceſſus non poteſt Vicarius generalis ſine ſpeciali hac in re Epiſcopi permiſſione. 22

Vicarius generalis ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non poteſt aliquos à ſuis beneficiis, Officiis, vel adminiſtrationibus, aut ab Ordine amouere, ſeu deponere. 23

Diſpenſare vel abſoluere nequit Vicarius generalis in irregularitate, vel ſuſpenſione aliqua ex delicto occulto prouemente, in quibus poteſt Epiſcopus, niſi ad id ſpecialiter deputetur. 24

Abſoluere à caſibus reſeruatis ab ipſo Epiſcopo non poteſt Vicarius generalis ſine ſpeciali eius licentia. 25

Vicarius generalis Epiſcopi dicitur Prælatus, & in Eccleſiaſtica dignitate eſt conſtitutus. 26

Delegatus Papæ poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi. 27

Executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Romana Curia, poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi, & à Capitulo ſede vacante electus. 28

Vicariis foraneis Epiſcoporum, & à nominatis à Prælatis inferioribus habentibus Epiſcopalem, & Ordinariam iuriſdictionem, non delegantur cauſæ ab Apoſtol. Sede, nec ab ea executores fiunt gratiarum beneficialium. 29

Vicarius generalis Epiſcopi dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus Sedem habet. 1.208.30

Vicarios binos principales poteſt Epiſcopus creare vt cauſarum expeditioni facilius conſulatur. 31

Delegatio facta ſimpliciter Vicario ſi ex duobus vnus ſit principaliter, illi ſoli cenſetur facta commiſſio. 32

Vicarij vbi duo ſunt æquè principales, nec conſtat de quo Papa ſenſerit in delegatione facta ſimpliciter Vicario, quid reſoluendum. 33

Vicarius generalis Epiſcopi præcedit Canonicos, ac dignitates etiam in Eccleſia; at Epiſcopo præſente, & ſtante in Choro inter Canonicos extra ſedem Pontificalem aſſignari debet Vicario alius locus conueniens. 34

Archidiaconum præcedit Vicarius generalis tam in Choro, quàm vbilibet. 35

Vicarius generalis præcedit omnes Commiſſarios, & poteſtates, ac iudices temporales ſuæ Diœceſis. 36

Vicario abſente Epiſcopo debetur reuerentia in Choro dum Diuina celebrantur ab omnibus Canonicis, etiam exemptis ratione ſubcollectoriæ. 37

Vicarius ſi eſt etiam Canonicus, & tanquam talis, ad participandas diſtributiones, Canonicali habitu indutus aſſiſtit, ſuo loco ſedere debet. 38

Vicarius, vel Vicarius, non poteſt Miſſas Conuentuales, aut Pontificales celebrare, nec ſanctiſſimum Sacramentum, aut ſacras Reliquias paratus in proceſſionibus deferre, nec aliis diuinis Officiis, aut functionibus Eccleſiaſticis ſe immiſcere. 39

Candelæ, & Palmæ dari debent Vicario Epiſcopi ante Canonicos, & Dignitates, exceptis iis, qui cum paramentis aſſiſtunt Epiſcopo. 40

Protonotarios Apoſtolicos non participantes præcedit Vicarius Epiſcopi. 41

Gubernatores ciuitatum, quæ ſunt capita Prouinciarum, non præcedit Vicarius Epiſcopi. 42

Euangeliorum codex Vicario etiam Apoſtol. oſculandus tradi non debet, nec minus thurificari ſimpliciter, quia hoc ſolùm Epiſcopo, & celebranti fit. 43

Vicarij officium & iuriſdictio quot modis deficiat? 44

Vicarius Epiſcopi non tenetur ad Syndicatum. 1.209 45

Vicarius Epiſcopi ſi ita deliquerit in officio, vt offendat iuriſdictionem Metropolitani, tunc poterit Archiepiſcopus eum coërcere cenſura Eccleſiaſtica. 46

Salarium non conuentum, an debeatur Vicario Epiſcopi? 47

Vicarius Romani Pont. quam habeat auctoritatem? 48

Vicarius Papæ poteſt ratione ſui officij prima Tonſura ordinare forenſem ſine proprij Epiſcopi licentia. 49

Archidiaconus de Iure communi in nonnullis habet Vicarij poteſtatem, ſed differt à Vicario generali in tribus. 50

Vicarius natus, ſeu legitimus, quid. 1.288 35

Vicarius Epiſcopi Archidiacono tam in choro, quàm vbilibet præcedit. 1.290.55

Vicarius generalis abſente Epiſcopo debet habere primum locum ſuper omnes Dignitates & Canonicos, non obſtante conſuetudine in contrarium. 56

Vicarius foraneus ratione ſui officij nullam habet præcedentiam in choro, ſeſſionibus, proceſſionibus & aliis actibus & functionibus Eccleſiaſticis. 57

Vicarius non dicitur poſſidere nomine proprio, ſed eius à quo deputatur. 1.293.30

Vicarius Epiſcopi, nec Epiſcopo abſente, nec Sede vacante poteſt functiones Epiſcopales facere, & Miſſas ſolemnes celebrare. 1.296.103

Vicarius vnus tantùm eligendus à Capitulo Sede vacante, niſi legitime adeſſet immemorialis conſuetudo duos, aut plures eligendi. 1.314.33

Capitulum Sede vacante duos Vicarios ſubſtituere poteſt, vt alternis menſibus Vicariatus munere fungantur, ſi legitimè probetur immemorialis conſuetudo, & illis qualitatibus ſint præditi, quas requirit Concil. Trid. 34

Capituli Vicario Sede vacante debet prouideri de competente ſalario. 35

Vicarij in electione ſi diſcordia fuiſſet inter Canonicos, & plures ad hoc officium aſſumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Conc. remanere debet, cæteris remotis. 36

Vicarius à Metropolitano deputatus in vim *cap. 16. ſeſſ. 14.* amoueri poteſt ad nutum ipſius Metropolitani. 48

Capituli Vicarius Sede vacante debet eligi Doctor, vel Licentiatus in iure Canonico, ſeu alias quantum fieri poteſt idoneus, ſi ſecus fiat electio eſt nulla. 1.315.49

Vicarius Epiſcopi demortui non debet confirmari niſi eſſet Doctor, 50

Vicarius

& Verborum.

Vicarius generalis, Prouiſor, aut officialis in Regnis Caſtellæ & Legionis debet eſſe in Sacris conſtitutus. 1. 315.54

Vicarius Papæ etiam ſtatim poſt vacantem Sedem Apoſt. dimiſſorias litteras ad Ordines concedere poteſt. 1. 323.115

Vicarius perpetuo adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis. 2.3.59

Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur. 2.140.1

Vicarij in beneficiis ſub duplici ſunt differentia. 2

Vicarij perpetui quibus caſibus conſtituendi. 3

Vicarij perpetui non poſſunt conſtitui abſque erectione tituli Vicariæ. 4

Vicarium perpetuum an, quando, & qua de cauſa Epiſcopus conſtituere debeat. 5

Vicarium perpetuum in quibus caſibus Epiſcopus deputare non valeat. 6.& ſeqq.

Vicarium perpetuum nequit Epiſcopus conſtituere quando pro bono pacis & ceſſatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouari, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amouibilem. 2.141.12

Vicarius perpetuò adſcriptus Eccleſiæ Cathedrali eſt de corpore Cathedralis, & conſequenter debet incedere ſub Cruce eiuſdem. 14

Rectores Eccleſiarum Parochialium, & perpetui earundem Vicarij, in quo conueniant, & differant. 15. & ſeqq.

Portio certa vbi monachis vel Canonicis aſſignatur, & reliqui fructus Vicario relinquuntur, tunc ipſe Vicarius principalis cenſeri debet. 16

Vicarij etiam perpetui ex ſermonis proprietate non comprehenduntur in diſpoſitionibus quæ de Rectoribus Eccleſiarum faciunt mentionem, præcipuè in materia pœnali, odioſa, vel exorbitanti. 17

Beneficium Eccleſiaſticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes diſpoſitiones, quæ de beneficio faciunt mentionem. 18

Vicarij perpetui habent verum titulum. 19

Diſpoſita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua. 20

Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per aſſecurationem, & non promotionem, & de eorum ætate locum habent in Vicariis perpetuis. 21

Pœna *Extrauag. Execrabilis, de præbend.* locum habet in Vicariis perpetuis. 2.142.22

Officium diuinum recitare tenetur Vicarius perpetuus. 23

Ordinari poteſt ad titulum ſuæ Vicariæ Vicarius perpetuus. 24

Pœna *cap. de multa, de præben. & cap. licet canon. de elect. lib. 6.* habet locum in Vicario perpetuo. 25

Vicarius perpetuus Rector curæ animarum aliquando dicitur, licet propriè non ſit Rector. 26

Vicarius, curatus, & Rector, aliquando vti ſynonyma variantur. 27

Cura animarum reſidet penes Prælatum, ſeu Rectorem beneficij vniti, curæ verò exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vnito deputatum. 28

Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non ſit Rector Eccleſiæ. 29

Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis. 30

Rector principalis ſi exiſtente Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum nullo modo poſſet. 31

Cura habitualis eſt in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis eidem ſublata tranſlata fuit in Vicarium perpetuum. 32

Vicariæ in erectione aliquando Vicario reſeruatur tantum curæ exercitium. 33

Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & ſic tota nonnunquam confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille eſt prouidendus per concurſum. 34

Vicariæ perpetuæ Parochiarum vnitarum, vbi tota cura in eas non fuit tranſlata, concurſu non conferuntur, ſed ſolùm ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Eccleſiæ Parochiali eſt vnita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt Vicarij. 35

Vicarius perpetuus non poteſt remoueri etiamſi Rector principalis moriatur. 2.143.36

Vicarius non poteſt ſubſtituere alium Vicarium, niſi eſſet conſuetudo in contrarium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa parum duratura. 37

Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet intentionem pro ſua tantum congrua portione aſſignata, & adhuc quoad omnes decimas, vbi nullus adeſt Rector, vel non appareret de vnione. 39

Portio competens ex fructibus beneficij aſſignanda eſt Vicario perpetuo Concil. Trid. ſeptem in locis congruæ portionis aſſignandæ Vicario meminit. 40

Portionem congruam Vicariis aſſignandam antequam decernat Epiſcopus, quæ perſcrutari oportet. 42

Portionem congruam definiuit conſtitutio Pij V. 43

Diſtributiones quotidianæ, aliáque incerta computantur in portione congrua Vicariis aſſignanda. 44

Nominatio Vicarij perpetui Parochiali vnita ſpectat non ad Ordinarium, ſed ad eum cuius eſt beneficium in quo erigitur Vicaria, etiam quod Vicariæ vacent in menſe reſeruato, ſeu cadant ſub alia reſeruatione. 2.144.45

Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de refor. c. 7 & conſtit. Pij V.* loquuntur de Vicariis illarum Parochialium vnitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amouibiles. 46

Vicarij, ſeu Parochi in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes prius approbandi & examinandi ſunt ab Epiſcopo iuxta diſpoſitionem *cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.* 47

Epiſcopus poteſt examinare, & approbare ſimpliciter, non autem ad Tempus Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana. 48

Examinare poteſt iterum Epiſcopus Vicarios Eccleſiarum Parochalium vnitarum & dependentium à religione Hieroſolymitana ſuperueniente rationabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ ad effectum *cap. 6. ſeſſ. 22. de reform.* 49

Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem conſtituentis ſufficitur. 50

Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura eſt. 51

Vicarius temporalis ex quibus cauſis à Iure probatis conſtitui poſſit 52. & ſeqq.

Rector quando à miniſterio & officio deiicitur, vel remouetur à loco, vel ſe ad Religioſæ vitæ ſtatum confert, temporalis Vicarius eſt conſtituendus. 53

Beneficium quando eſt vnitum menſæ Epiſcopi, vel Capituli, poteſt conſtitui Vicarius temporalis. 2. 145.54

Vicariæ perpetuæ quando veniunt, tunc ad nutum poſſidentis inſtituitur Rector. 55

Vicarius deputatur amouibilis in vacatione Parochialis Eccleſiæ per Epiſcopum ſolùm, in cuius diœceſi Parochialis ſita eſt. 56

Vicarij temporales aſſumuntur alij vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, &c. 57

Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficialis 58

Vicariis temporalibus non intrat *regul. de annali*, nec illæ ſubiiciuntur reſeruationibus Apoſt. 59

Ordinari non poteſt quis ad titulum Vicariæ temporalis. 60

Vicarij temporales non gaudent prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui. 61

Officium diuinum recitare non tenentur Vicarij temporales, niſi, *&c.* 62

Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monaſterij cui beneficium vnitum eſt, & Epiſcopus ſolùm debet approbare. *&c.* 63

Ius nominandi Vicarium in Eccleſia ad Regulares ſpectat. 64

Vicarius temporalis poteſt ad nutum amoueri per eum, qui illum conſtituit, & poteſt fieri reuocatio ſine cauſa malitia ceſſante, non tamen ante annum ſeruitij finitum. 65

Vicarius temporalis nullo modo ſe iuuare poterit *reg. de triennali*, quominus poſſit amoueri. 2.146.66

Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoſcatur. 67

Vicarij deputatio in Parochialibus donec prouideatur de Rectore ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis eſt 2.160.10

Inferiores, qui non habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſunt conſtituere Vicarium in Parochiali donec prouideatur de Rectore. 11

228 4 Vide

Index Rerum,

.,Vide *Dignitas.*
Vicarius Capitularis, vide *Capitulum.*
Vicecancellarius S. R. E. hodie eſt vnus ex Cardinalibus, & quod ſit eius officium. 1.79.95
Vicecomitis officium poſſunt exercere Clerici. 1.518.111
Vicedominus dicitur, qui præeſt rebus Epiſcopi. 1.671 4
Vicerector ſeruiens Eccleſiæ, & adminiſtrans Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo conquirit emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum. 2.667.27
Vicereges, Vicecomites, aut locum tenentes Principum ſæcularium non poſſunt eſſe Clerici in ſæculari iuriſdictione exercenda. 1 518.112
Vicesgerens dicitur, qui in loco Vicarij à Prælato eſt ſubſtitutus. 1.205 4
Victus, vel veſtitus, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio. 1.604.228
τὸ *Videlicet*, declaratoria eſt eiuſdem met rei, & perſonæ. 1. 102.5
Viduæ nullæ in monaſteriis Monialium recipiendæ ſunt, niſi Moniales fieri velint. 1.658.101
Epiſcopus non poteſt dare licentiam viduæ ingredi monaſteria Monialium, atque in habitu laicali permanere volenti, etiamſi toto tempore illic degere vellet. 102
Vinum moderatè ſumptum multa bona corpori, & animo præſtare poteſt. c.152.6
Vinum ſuum etiam minutim vendere poteſt Clericus. 1. 520.126
Vinum admixtum ſacro vino in Calice non fit ſanguis Chriſti. 2.169.44
Violatio Eccleſiæ, vide *Eccleſia.*
Violentia, vide *Eccleſia.*
Virgines Deo dicandæ non coactæ, ſed voluntariè debent ingredi Religionem, vnde non ſunt metu ad id compellendæ. 1.649.4

Viſitatio.

Viſitationis tractandæ materia diuiditur. 1.597.1
Viſitatio Ordinariis Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum Iure incumbit. 2
Viſitandi officium ad eos pertinet, qui Iuriſdictionem Ordinariam in aliquos obtinent, quales ſunt poſt Romanum Pontif. Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi. 3
Archidiaconi, & Decani, ſeu Capitula Eccleſiarum in ſuis Eccleſiis ſubditis ius obtinent viſitandi, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint. 4,13
Legati Apoſtolicæ Sedis, aut Viſitatores ſpecialiter conſtituti à Romano Pontif. vel ab Epiſcopis ius obtinent viſitandi. 5
Epiſcopi, & omnes Cathedralium Eccleſiarum Prælati quotannis propriam diœceſim per ſe ipſos, aut ſi legitimè fuerint impediti, per Vicarios ſuos, vel ſi Viſitatores, qui Presbyteri ſint, aut Diaconi, totam, aut ſaltem maiorem eius partem viſitare tenentur. 1. 598.6
Vicarius Generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus. 7
Capitulum Sede vacante poteſt viſitare Eccleſias Epiſcopatui ſubiectas, & quia ſuccedit poteſtate viſitandi Iure Ordinario Epiſcopis conceſſa. 8
Archiepiſcopi non poſſunt Cathedrales Eccleſias, & Diœceſes Suffraganeorum ſuorum viſitare, niſi cauſa cognita, & probata in Synodo Prouinciali, & antequam viſitent aliorum Diœceſes, debet ſuam viſitare. 9
Archidiaconi, vel Diaconi, aut alij inferiores in iis Eccleſiis, vbi viſitationem facere legitimè conſueuerunt, debent aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi, per ſe ipſos tamen ibidem viſitare. 10
Viſitatores à Capitulo deputandi, vbi Capitulum ius habet viſitandi, ſunt prius ab Epiſcopo approbandi, vbi ſoli Capitulo abſque Epiſcopo ius competit. 11
Archidiaconi, & alij inferiores viſitationis factæ rationem Epiſcopo intra menſem reddere adſtringuntur. 12
Epiſcopus poteſt Archidiaconis, & aliis inferioribus ius viſitandi habentibus præſtituere terminum ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum. 14
Abbates, qui ſunt Ordinum capita, necnon cæteri Ordinum Superiores Epiſcopis non ſubiecti, Prioratus, & Monaſteria ſibi ſubdita viſitare ex officio debent, quamuis commendata exiſtant. 16
Monaſteria commendata, Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, quæ ſuorum Ordinum capitibus non ſubſunt, in quibus non viget Regularis obſeruantia, ab ipſis Epiſcopis ſunt annis ſingulis viſitanda. 17
Eccleſias quaſcunque quomodolibet exemptas poſſunt locorum Ordinarij auctoritate Apoſtolica ſingulis annis viſitare. 1.599.19
Eccleſiæ ſæculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptæ, & Sedi Apoſt. immediatè ſubiectæ, earumque Prælati ſæculares habentes in eas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt ab Epiſcopo, cuius Cathedralis proximior eſt, viſitari. 20
Eccleſias Curatas vnitas monaſteriis poteſt Epiſcopus Ordinarius locorum viſitare, & in eis ponere Vicarios perpetuos ſiue temporales, prout ei magis expedire videtur. 21
Eccleſiæ Curatæ, aut Parochiales quouis modo ſubiectæ Militibus S. Ioannis Hieroſolymitani viſitari debent ab Epiſcopis tanquam Ordinariis in iis, quæ pertinent ad curam & exercitium. 22
Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, eorúmque perſonæ nulla obſtante exemptione à locorum Ordinariis toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendari poſſunt. 1.600.25
Hoſpitalia, & Collegia quæcumque, ac Confraternitates laicorum, quæ ſub Regum immediata protectione non ſunt, niſi ipſi conſentiant, ſunt ab Epiſcopo viſitanda, etiamſi eorum cura ad laicos pertineat. 26
Ordinarius non poteſt ſe intromittere in Hoſpitalis viſitatione, ſi in illius fundatione dictum ſit quòd non poſſit intromittere in eius viſitatione. 27
Hoſpitale priuatum poteſt Ordinarius viſitare, corrigere, & reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam fundatorum voluntatem pertinent. 28
Hoſpitalia etiam vnita, in quibus Eccleſiæ ſunt, vbi aſſiduè diuina Officia celebrantur, & bona eorum non ſine diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari. 29
Confraternitatem laicorum erectam in Eccleſiis Regularium poteſt Ordinarius viſitare. 30
Clerici omnes tam ſeculares, quàm Regulares nullo obſtante priuilegio viſitari ab Epiſcopo poſſunt. 1. 201.32
Clericos ſeculares exemptos ab Epiſcopo, & alteri inferiori Ordinario ſeculari intra Diœceſim exiſtentes ſubiectos extra viſitationem corrigere, & punire non poteſt Epiſcopus vigore *Concilij Trid. ſeſſ. 14 de reform. cap. 4.*
Exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, vel querela etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita poteſt impedire viſitationem in iis in quibus de morum correctione agitur. 34
Epiſcopus antequam Diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum Diœceſanam celebrare. 35
Aduentum ſuum iis, quos viſitare intendit nunciare debet Epiſcopus. 36
Libros viſitationum præteritarum & prædeceſſorum ſuorum debet Epiſcopus viſitans examinare. 37
Perſonas quot Epiſcopus viſitans ſecum adducere debeat. 38
Pontificalem librum ſecum deferre pro cæremoniis ſeruandis debet Epiſcopus viſitans. 39
Annulum ſignatorium, ſeu ſigillum, & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Eccleſiaſticarum conſtitutionum ſecum deferre debet Epiſcopus viſitans. 40
Epiſcopi, & viſitatores monentur, vt extra ciuitatem pro viſitatione proficiſcentes modeſto contenti equitatu & famulatu ſtudeant quam celerrimè viſitationem abſoluere. 41
Epiſcopi viſitantes & quiſquam ſuorum pro viſitatione nihil procurationis cauſa accipere debent, nec pecuniam, aut munus quodcunque ſit, etiam qualitercumque oblatum. 1.202.42
Epiſcopus cùm ad viſitationem accedit eſt honorificè à Clero, & Populo ſuſcipiendus. 43
Epiſcopus vbi incipit viſitare ad quæ reſpicere debeat. 44
Eccleſiam viſitans de quibus quærere debeat. 45
Sacrorum cuſtodiam viſitans quæ perquirere debeat. 46
Domum Eccleſiæ vbi viſitat Epiſcopus, quæ ſcrutari teneatur. 47
Rectorem Eccleſiæ, vel Curatum de quibus Epiſcopus

interrogare

interrogare debeat, necnon loci incolas, atque laicos. 1.202 48,49
Monaſteria virorum, vel mulierum viſitans Epiſcopus ad quæ attendere debet. 1.203.50
Hoſpitalia, & alia pia loca viſitans attendit vt inſtitutum legitimè ſeruetur, redditus bene diſpenſentur, & adminiſtratores reddant fideliter rationes) 51
Viſitationem impedientes poteſt Epiſcopus excommunicare etiam non adhibitis monitionibus in ipſo actu manifeſtæ violentiæ. 1.632.140
Viſitare non poteſt Ordinarius hoſpitale ſi in eius fundatione dictum ſit quod ipſe non poſſit ſe intromittere in illius viſitatione. 2.84.48
Ordinarius poteſt viſitare hoſpitale priuatum, & corrigere, ac reformare in iis tantùm, quæ ad obſeruandam voluntatem fundatorum pertinent. 49
Eccleſiaſticus, & ſæcularis non poſſunt ſe intromittere in viſitatione hoſpitalis priuati in vita illius, qui ædificauit contra eius voluntatem. 50
Vide *Animarum cura*.
Vicedomini officium eſt curam domus Prælati gerere, & hoſpitalibus ſuperuenientibus, vel cauſis quæ eueniunt paratum exiſtere. 1.672.85
Vitium modicum quod dicatur, & quæ notabilis deformitas, Epiſcopi arbitrio conſiderandum relinquitur. 1.177.166
Vnctionem extremam licitè non confert Sacerdos niſi ſit Paſtor, vel alius cum eius licentia. 1.358.43
Vnctionum ſpecies duæ, vna exterior, quæ materialis eſt & viſibilis, alia interior, quæ ſpiritualis, atque inuiſibilis eſt. 2.117.56
Vnio quando à tempore immemoriali facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ſcientibus & conſentientibus Ordinariis ad nutum amouibilis, & nunquam Vicarium perpetuum fuiſſe conſtitutum, tunc Epiſcopus perpetuum Vicarium deputare nequit. 2.840.7
Vnio quando facta ſit per viam pacti, & concordiæ à Sede Apoſtol. approbatæ cum clauſ. *de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum. 8
Vnio eſt duorum, vel plurium beneficiorum, aut Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio ſuperiore facta annexio. 2.293.1
Vniones quædam ſunt perpetuæ, quædam temporales, & quæ ſint. 2.294.3
Vnio in dubio præſumitur facta potiùs contemplatione Eccleſiæ, quàm perſonæ. 4
Vnio ſit tribus modis. 5
Vnio ſit primo modo, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, & quid operetur. 6
Vnio ſit ſecundo modo, vt vna Eccleſia alteri ſubiiciatur, ſeu vnum beneficium alteri acceſſoriè. 9
Beneficium acceſſoriè vnitum per vnionem manet extinctum, & ſit prædium beneficij principalis. 8
Beneficium acceſſoriè vnitum exprimi non debet. 9
Vacare nunquam cenſetur beneficium acceſſoriè vnitum. 10
Litteræ vnionis acceſſoriæ non dicuntur litteræ beneficiales, ſed de proprietate, & re profana. 11
Cauſa vnionis non dicitur cauſa beneficialis. 12
Poſſeſſione capta Eccleſiæ, ſeu beneficij principalis, etiam alterius illi vniti intelligitur capta. 2.295.19
Vnio tertio modo ſit duorum beneficiorum, ſeu Eccleſiarum inuicem æquè principaliter. 21
Epiſcopatus duo æquè principaliter vniti reputantur vna diœceſis, & Epiſcopus poteſt reſidendo in vna explere factum alterius. 22
Caſtellanæ, & Hortanæ ciuitatum Epiſcopatus æquè principaliter ſunt vniti. 23
Reſoluuntur dubia circa hos duos Epiſcopatus æquè principaliter vnitos. 24
Valuen. & Sulmonen. Epiſcopatus æquè principaliter vniti ſunt. 2.296.25
Clericus vnius Epiſcopatus non eſt ad carceres alterius etiam vniti ducendus. 26
Clericos ex vna Diœceſi ad aliam vnitam pro ſuis cauſis ire cogere non poteſt Epiſcopus. 27
Calaguritanus, & Calciaten. Epiſcopatus eſt vnicus, & vnica Diœceſis, & vnicus Decanus. 28
Epiſcopus poteſt facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamſi illa reſeruata ſint à Pontifice, ſine tamen poſſidentis, ſeu expectantis præiudicio, niſi reſeruatio eſſet perpetua. 29
Beneficia quæ ſeminario vnire poſſit Epiſcopus. 30
Beneficia ſuæ diœceſis non exempta vnire poteſt Epiſcopus, quamuis eorum collatio ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam. 2.297.31
Beneficium ſuæ Diœceſis, licèt de Iure communi liceret Epiſcopo vnire cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epiſcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet. 32
Parochiales Eccleſiæ Monaſteriis quibuſcunque, aut Abbatiis ſeu dignitatibus, ſiue Præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus vniri prohibentur. 33
Vniones Parochialium, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento ſeu conſeruatione Collegiorum, aliorum piorum locorum ad fidei catholicæ defenſionem, & propagationem ſuſtineri poſſunt. 34
Vnio aliquot beneficiorum ſimplicium poteſt fieri ſingulis Præbendis tenuibus Cathedralium, & Collegiatarum inſignium, non omnibus ſimul indiſtinctè vnum, aut plura beneficia 35
Beneficium ſuæ diœceſis ſæculare poteſt Epiſcopus alicui Religioni vnire 36
Vnionum cauſa faciendarum, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum. 37
Neceſſitas faciendæ vnionis quæ ſit. 38
Vtilitas faciendæ vnionis eſt, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deſeruiendum. 2.298.39
Citatio eorum omnium quorum intereſt, requiritur in vnione facienda per Epiſcopum, non tamen eſt neceſſariò vocanda plebs. 40
Rector, ſiue poſſeſſor beneficij non eſt vocandus in vnione facienda per Epiſcopum. 41
Capituli Eccleſiæ Cathedralis conſenſus requiritur in vnione facienda per Epiſcopum. 42
Canonici ſi conſentire nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſent compelli. 43
Capituli conſenſus an requiratur in vnione facienda per Legatum. 46
Vnio facta ab Epiſcopo ipſi capitulo non valet. 47
Epiſcopus non poteſt vnire Eccleſiam ſubiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato abſque illius conſenſu. 48
Vocatio & conſenſus patroni, ſiue eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris collatoris, & electorum requiruntur in vnione per Epiſcopum facienda 2.299.49
Beneficium iuriſpatronatus abſque patronorum conſenſu per Epiſcopum vniri non poteſt, & quid ſi vniatur per Legatum de latere. 50
Vnio ex defectu ſolemnitatum quibus caſibus ſit irrita. 51
Vnio ex falſa cauſa impetrata an ſit irrita. 52
Papa ſolus poteſt vnire Epiſcopatus. 53
Epiſcopus poteſt vnire beneficia, & Eccleſias ſuæ diœceſis. 54
Legatus à Latere poteſt ex cauſa rationabili, & legitima vnire beneficia ſuæ prouinciæ, quæ conferre poteſt. 2.300 55
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committatur. 56
Capitulum Sede vacante poteſt vnire ea beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per talem vnionem iuriſdictioni epiſcopali nihil detrahatur. 57
Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi. 58
Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores, quando poſſunt vniones facere. 59
Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factam dicit. 60
Vnio probatur per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis. 61
Vnio probatur ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquorum, modò originem haberent à diuerſis perſonis non ſuſpectis. 62
Vnio probatur in antiquis ex teſtibus de publica voce & fama. 63
Vnio probatur ex diſmembratione, quæ per neceſſe præſupponit vnionem. 2.301.64
Vnio quando dicatur ſortiri effectum. 65
Reg 12. *Cancell* reuocatoria vnionum non ſe extendit ad vniones factas ex cauſa neceſſaria, putà ex cauſa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini 66
Vniones perpetuæ à 40. annis citra factæ examinari ab Ordinariis tanquam à Sede Apoſtol. delegatis poſſunt. 67
Vnio poteſt fieri per Epiſcopum abſque Capitulo vbi extaret

Digitized by Google

extaret conſuetudo in contrarium. 1.307.9
Vnio vbi fit ab Epiſcopo tanquam Apoſt. Sedis delegato, etiam Capituli conſenſus requiritur. 1.308.10
Vide *Capitulum*.
Vniuerſitas an & quando poſſit cenſuris affici. 2.50.221
Vide *Collegium*.
Vnum qui admittit, repudiare ei non licet quod admiſſo connectitur, ab eoque neceſſariò decurrit. 1.457.105
Votum abſentis, vt per procuratorem poſſit ſuſtineri tria requiruntur. 1.241.101
Vota conditionata, incerta, aut ex alio capite inutilia pro non datis habentur. 1.252.200
Votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia, eſt validum. 1.579.8
Beneficia non vacant poſt emiſſionem ſimplicium votorum biennij in Societate Ieſu. 1.581.34
Penſiones non extinguuntur per biennij vota in Societate Ieſu, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem. 35
Voti obligationem non inducit ſolum propoſitum ſuſcepto habitu monachali. 1.597.178
Votum omne mutatur in votum Religionis. 1.599.183
Vota omnia ſiue perſonalia, ſiue realia commutantur ipſo iure in religionis profeſſionem. 184
Votum ſubſidij Terræ ſanctæ commutatur in profeſſionem, non ſolum quoad illuc eundi laborem, ſed etiam quoad illius ſubſidij expenſas. 185
Votum Illuſtriſſimi D. Paulutij S. Congregationis Concilij Secretarij. 2.246.189. & ſeqq.
Vide *Religioſus*, *Electio*.
Vſufructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur. 2.340.42
Vſurpationis ſuſpicio non cadit in iurepatronatus, cuius præſentatio ſpectat ad aliquam Confraternitatem. 2.306.149
Vſurpationis præſumptio per dict. *plerumque*, quæ vtitur Concil. Trident *ſeſſ* 25. *de reform. cap.* 9. an cadat in ſingulos cum iuriſdictione in loco beneficij potentes taxatiuè, vel demonſtratiuè, & vniuerſaliter. 2.307.150
Vſurpationis præſumptio non cadit in Eccleſia domina caſtri, aut iuriſdictionis temporalis. 150
Vulnerans, vide *Immunitas*.

X

X*Enodochium* deriuatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis ſuſcipiuntur. 2.82.2

F I N I S.

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE [illegible]ORE
Via Grande Arc[illegible] [illegible] - Napoli

Digitized by Google